

JO. BAPTISTÆ
MORGAGNI
P. P. P.

DE SEDIBUS, ET CAUSIS
MORBORUM
PER ANATOMEN INDAGATIS
LIBRI QUINQUE.

DISSECTIONES, ET ANIMADVERSIONES, NUNC PRIMUM EDITAS,
COMPLECTUNTUR PROPEMODUM INNUMERAS, MEDICIS,
CHIRURGIS, ANATOMICIS PROFUTURAS.

Multiplex præfixus eſt Index rerum, & nominum
accuratiſſimus.

TOMUS SECUNDUS
TRES RELIQUOS LIBROS CONTINENS.

VENETIIS,
MDCCLXI.

Ex Typographia Remondiniana.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Amplissimo Viro

PETRO SENAC

Potentissimi Galliarum Regis Archiatro Meritissimo

Joannes Baptista Morgagnus S. P. D.

CUM REGIÆ isti Scientiarum ACADEMIÆ anno 1731. placitum fuerit (id quod , Vir Amplissime , qui vel ante id tempus magno Tuo merito jam eras ex eo Illustri Cœtu, minime ignoras) ut me honorem tantum non modo non sperantem , sed ne cogitantem quidem REGI Maximo proponeret quem inter Vos in Summi Anatomici Ruyschii locum substitueret , neque ego nisi obsequiosi animi officiis unquam potuerim eximiæ illi Vestræ erga me Liberalitati respondere , quippe hic assiduis occupationibus districtus meis, quas , siqui alii , hi præsertim libri testantur de Sedibus , & Causis Morborum per Anatomen indagatis ; nunc tandem in mentem venit ab Humanitate Tua petere , ut hos ipsos velles , tanquam meos veridicos excusatores , Academiæ offerendos curare . Nec dubium quidem erat , quin benigne esset auditura , si per Te mitterentur , sicque ipsis daretur locus testificandi , quot , & quanta ab illa didicerim , & quoties Experientissimorum Academicorum , quos nominatim persæpe laudo , bene meritis de Medica Anatome laboribus meos illustraverim. Sed altera ex parte a primo verebar , ne viderer minus verecunde facere , si primis , quas ad Te darem , litteris , adeo magnis in me Tuis , nullis meis in Te promeritis, non pro illis gratias agerem , sed ut illis alia adderes , orare auderem . Egissem vero cumulatissime vel multo antea , imo & retulissem , si voluntati par esset in me facultas , sicuti est ad gratiam habendam, quam certe , quantam maximam possum , & habeo , & semper habebo . Ea enim ultro in me contulisti , propter quæ sera posteritas (ad illam enim Tuus de Cordis Structura , Actione , & Morbis immortalis perveniet Tractatus), eum hoc sæculo , fuisse me , credet , quem ipsemet , hujus meæ conscius mediocritatis non esse me fateor . Dedisti , opinor , hoc nostræ , cui tantum ipse faves , Italiæ , quantum certi quidam homines adversari videntur; neque enim reapse adverso animo esse posse, existimo , quos Italia , aut certe Gymnasium hoc nostrum nunquam provocaverit . Quod interea contentum erit Tuo , & aliorum , Tui similium , Magnorum Virorum , & Regiæ in primis Academiæ istius judicio honorificentissimo , neque a posteris reticendo , quæ cum lege cautum sit , ne de exteris Nationibus universis plures sibi optet Socios , quam octo ; binos ex uno hoc Gymnasio optavit , me benigne , liberaliterque , ut dixi , meritissimo autem Amicum meum summum Marchionem Celeberrimum Joannem Polenum . Verum, ad Te ut redeam; quanquam de Academia loquens, a Te minime digressus sum ; ea ipsa quæ sponte pro Tua singulari Humanitate tribuere mihi voluisti , ea, inquam, ipsa faciunt, ne, siquid Te rogem, vereri debeam, ne Tibi videar rogasse pa-

rum pudenter. Quin animum adderent, ut præter id quod supra exposui, alia peterem, nisi excellens Tuus, de quo dicebam modo, Tractatus meas omnes ante occupasset petitiones.

Scilicet superiore extremo sæculo Medicus floruit, quem si diligentem morborum Observatorem fuisse, inficiaremur; non minus in ipsum injusti essemus, quam ipse in Anatomen fuit, ad quædam de ea pronuncianda decurrens, quæ, evidenter a me convicta, ne illius quidem amantissimi alioquin Admiratores defendere potuerunt. Imo cum forte animadvertissent, ex præcipuo ejus pronunciato in imperitorum animis consequi posse, ut vel morbis confectorum dissectio ad morborum causas indagandas prorsus inutilis videretur; pronunciatum quidem illud esse verissimum, fassi sunt; consecutionem autem esse injustissimam, ostenderunt, jure utrumque, & merito. Erat enim illud pronunciatum, ut sanitatis, ita & morborum, plerorumque saltem, causas esse nostris sensibus omnino inaccessas, quippe in occultis invisibilium particularum conformationibus, & nexibus, & motibus, & viribus, eos motus, & nexus efficientibus, positas. Quod ut verum sit; non inde tamen sequitur, effecta quoque illarum causarum sensus fugere; cadunt enim in partes manifestas, suntque eæ ipsæ quas his deprehendimus, pravæ mutationes, evidentes internæ causæ plerorumque morborum. Itaque non injuria adversus illum Medicum, ejusque Consiliarium & quicunque cum iis diligentiorum Anatomicorum labores credunt inutiles ad medendum, idem ferme dici posse, vel ipsi illi Admiratores concluserunt, quod generatim, ut commemoravi etiam alias, contra ejusmodi rerum utilissimarum contemptores juste Fontenellius Vester dixerat inter ea quæ ad Regiæ Scientiarum Academiæ Historiam A. 1699. præfatus est, & ante omnes antiquæ illius Epistolæ Auctor, quæ cum Hippocraticis libris circumfertur, ad Dionysium scriptæ, *unusquisque ex his quæ ipse non habet, judicat id quod in alio abundat, superfluum esse*. Quæ omnia, ut in Italia non plurimis ante annis acta, nostroque sermone edita, hic Tibi memorare volui, Vir Doctissime, ut continuo intelligeres siquis mihi forte ex magni illius Medici sententia exiguus scrupulus superfuisset, hunc penitus evulsum fuisse quæ Tuis in Scriptis animadverti, cum securus abditissimarum illarum causarum, quas nullo pacto assequi homines possunt, internas istas evidentes, quas in morbidis cadaveribus perspicere licet, attendis, & quæ consecutiones ex ipsis proxime fluant, acerrimo judicio constituis.

Ex iisdem quoque Scriptis simul cognovi quid respondendum aliis censeas, qui cum istas evidentes internas morborum causas per corporum dissectiones inveniri, fateantur, illud objiciunt, morbos tamen haud paucissimos non sanari. Neque enim semper verum esse, ajunt, quod vetustissimus Auctor tradidit ejus, qui *de Arte* inscriptus est, libri, *Medicum, si quidem sufficiat ad cognoscendum, sufficere etiam ad sanandum*, itemque is qui inde videtur sumpsisse, M. Tullius libro *Tusculan. Quæst.* 3. *Medicos, causa morbi inventa, curationem esse inventam, putare*. Quæ utinam falsa esset objectio, nec sæpe adeo ægri, vel cognita causa, morerentur. Veruntamen nonne censores hi similes sunt priorum? Illi, quia causæ invisibiles cognosci nequeunt, frustra alias quæri, contendebant; hi, quia cognita causa, non omnes morbi sanari possunt, inutilem esse causarum perquisitionem, contendunt. Quæ, malum, hæc utrorumque injustitia est?

Aut

Aut præſta , inquiunt , per Anatomen quæ ſupra hominum ſunt vires ; aut ſi id non potes , cætera nihili facimus quæ potes . Hoc enim denique ii Medici dicunt qui illa dicunt . Nihili igitur facient tunc etiam cum Anatome famam ipſorum tuebitur , oſtendendo , revera inſanabilem fuiſſe morbum quem vituperantium malevolentia , aut inſcitia falſo dictitet ; fuiſſe ſanabilem ; aut cum morborum quorundam vulgata ſigna Anatome vel dedocebit ; vel dubia reddet , vel alia minus dubia indicabit , vel quæ nova , minuſve ſint nota ; ſuggeret ad obſcurum morbum , aut ad certam quandam ; inter multas , morbi cauſam , ſedemve dignoſcendam. Quæ omnia , aliaque ejuſcemodi ſiquis forte ad curandum nihili faceret ; haud ſcio , an non ipſe potius nihili eſſet faciendus . Quod ſi nihil utile ad ſanandum cadaverum ſectiones docerent , quæ complura ad id neceſſaria docent , & ſolum qui morbi inſanabiles ſint , patefacerent ; non levem tamen , præter veræ diagnoſis , & prædictionis honorem , afferrent utilitatem , ne ægros videlicet tot ſupervacuis , & fortaſſe noxiis , remediis fatigantes , eorum obitum acceleraremus , ſed contra , levaremus ſymptomata palliativa , ut vocant , curatione , morbique incrementum , quo ad liceret , tardaremus , nec temere pronunciantes committeremus , ut cadaveris inciſio errorem detegeret noſtrum. Hæc autem cuncta , ſummopere gaudeo , vidiſſe a Te , Vir Doctiſſime , confirmata , cum Tui Tractatus locis aliis , tum maxima ex parte extremo capite 5. libri 4. Huc merito addo , ex diſſectionibus ipſis Tuis , præter cætera , monitum poſſe colligi pertinens ad caute prædicenda illa quæ poſt certos morbos deberent ſecundum plerorumque expectationem in corporibus deprehendi . Nimirum ſicuti olim præcellens Medicus Ballonius Veſter ſcite adnotavit (*a*) , poſt terrifica , graviſſimaque ab affecto cerebro ſymptomata , *magno medicorum dedecore* , *ſæpe capita hominum morbo capitis conſumtorum aperta eſſe* , *in quibus nihil commemorabile repertum eſt* , *quod mortem intentaſſet* , *quum alioquin medicus aut abſceſſum* , *aut ſimile quid repertum iri* , *pronunciaſſet* ; ſic Tu quoque libro 4. capite 3. in malignis febribus , & peſtilentibus veriſſime admones , veneni illius ſubtiliſſimi a quo præcipites mortes ſunt , in nonnullis quidem caſibus viſibilem effectum in viſceribus occurrere ; at ſæpius nullum , quod ſub ſenſus cadat , ejus veſtigium apparere .

Me Tuum eximium attente , ut par erat , perlegiſſe Tractatum , ex his intellexeris ; id quod vel magis intelliges , ſi Tibi per graviſſimas occupationes otii aliquid interdum erit ad hos meos libros inſpiciendos. Utinam quod ex me habent , probare ita poſſis , ut Præfatio Tua oſtendit , probaturum fuiſſe meam Inventorum Anatomicorum Hiſtoriam . A qua perſcribenda plures abduxerunt me cauſæ , quarum non poſtrema fuit mihi ſatis cognita hinc mediocritas , atque adeo tenuitas mea , inde vero natura plerorumque hominum , qui , ſi alium alii præferas , aut ſiquid forte vel juſte non ad eorum voluntatem pronuncies , continuo iraſcuntur , & fremunt ; quapropter in his etiam libris , quibus alicubi attingo quædam ad Pathologicorum potius , quam ad Anatomicorum Hiſtoriam , ſed nonnunquam tamen ad horum quoque pertinentia , morem tueor meum , ne viventium , ſicubi forte diſcrepo , quen-
quam

(*a*) l. 3. Conſil. 71.

quam nominem ne eorum quidem a quibus nominatim provocatus esse videor, sed ita respondeam, ut, nisi se ipsi indicent, non omnes continuo intelligant. Verum præcipua causa, pro eo ac debeo, mihi fuit, quod magis quam illam Historiam, hasce crediderim morborum, & dissectionum historias studiosæ nostræ, pro qua potissimum scribo, Juventuti profuturas: hujus enim utilitas mihi commendata est a Munificentissima, eademque omnium, ut jure ipse appellas, Sapientissima REPUBLICA, cui mea, qualiscunque est, obsequentissima desudat industria. Quod reliquum est, si Tua mihi Humanitas id quod initio ostendi, & majorem in modum rogo, præstare voluerit; magna ad merita erga me Tua, Vir Amplissime, fiet accessio. Vale.

D. Patavii Prid. Kal. Septembr. A. CIↃ IↃCC LX.

JO.

JO. BAPTISTÆ MORGAGNI
AD AMICUM
EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXVIII.

Quædam de Fame præter naturam, & de morte ex Inedia scribuntur: reliqua de Læsa Deglutitione.

De quatuor Libris in quos Sepulchretum Anatomicum divisum est, multo longissimus est Tertius, qui nimirum vitia complectitur Partium omnium, quæcunque peculiariter ad Ventrem attinent, nec virilem modo, sed etiam muliebrem. Quo magis a me opera jam danda erit, quomodocunque potero, brevitati, si quidem velim suscepti hujus pro te laboris aliquem finem reperire. Dare autem eam operam posse videor in iis maxime argumentis quæ singula in singulis primis quatuor Sectionibus proponuntur, *Inappetentia*, *Fames Præternaturalis*, *Sitis Morbosa*, *Deglutitio Læsa*. Neque enim; si ultimum demas; ulla est a Valsalva, aut a me instituta dissectio, quæ potissimum ad hæc attineat argumenta. Quod ne mireris; fac cogites, quam raro accidat, ut aliquis moriatur quem, nullo graviore conjuncto, aut insequente morbo, dejectus ciborum appetitus, aut nimia fames, sitisve consumpserit. Quamobrem ubi de graviore illo egimus, aut agemus morbo, si ibi ea etiam vitia simul invenies commemorata; quid opus est, ut alibi necessario dicta, aut dicenda, hic inutiliter repetantur? Versa, quæso has tres primas Sepulchreti Sectiones. Languentem, aut nullum appetitum cum magnis viscerum læsionibus, idest cum magnis morbis; ingentem autem sitim cum febribus, cum inflammationibus, cum hydrope, fere conjunctam videbis. Itaque Bonetus passim easdem Observationes alio loco proferri ab se, indicat, & nonnullæ etiam de quibus non indicatum est, alibi proferuntur. Quod minus mirandum est, quam in una eademque Sectione iterari Observationes easdem. In Sectione enim I. haud aliæ sunt Observationes III. & IV. quam quæ in IX. Observatione est §. 7. & in X. §. 1. Neque aliæ in III. Sectione Observationes pariter III. & IV. quam quæ in V. sunt §. 7. & 3. ut una eademque est quæ Observatione VII. §. 2. & quæ in Additamentis legitur Observatione IV. §. 1. præter alias quas ipse fortassis animadvertes.

2. De II. autem Sectione hæc quidem non dico. Illud tamen dico, nimiam famem ipsam quoque fuisse cum graviore aliquo morbo conjunctam, ut varia passim aut in vivis incommoda, aut in mortuorum visceribus mala commonstrant. Præterea si certas quasdam excipias quam rarissimas, easque jam inde a primordiis inditas conformationes, puta deficientem pylorum, aut latiorem eundemque multo breviorem, minusque in gyros contortum intestinorum tubum, ad quas miror non esse additas duas illas adeo vulgatas, quarum alteram adventitiam vidit Ruyschius (a), alteram congenitam Dionisius (b); si illas, inquam, excipias; in plerisque aliis Observationibus erit cur dubites, vera, an falsa insolitæ famis causa proponatur, ut cum in liene, quasi aliquid in ventriculum immittente, ea causa quæritur (c), aut cum in ventriculi amplitudine (d), quam potius nimiæ ingestorum copiæ effectum dixeris, quam causam, non secus atque in Sectione I. (e) in eo qui nihil jam diu comederat, exiguam contracti ventriculi capacitatem males effectum credere intermissæ comestionis, quam causam cur nihil ederet. Sed de liene, & de ventriculi magnitudine eo magis dubitabis, cum mox Appendicem legeris post Observationem VII. ipsamque X. Observationem. Hepatis vero insolitam magnitudinem an famis insolitæ causam credes, sive quod ventriculum magis foveret, sive quod plus bilis separaret? an effectum, quod aucta ex copia molle viscus haud aliter ac in saginatis anseribus, amplificasset? Quod si de hepate illud censes; num de pancreate quoque (g) censebis? quasi vero quia ductu erat præditum duplici, distinctoque loco intestina adeunte (id quod in aliis, etiam non famelicis, haud semel deprehensum est) ideo multo plus secerneret succi, quæ res non ex ductuum numero, qui modici esse potuerunt, sed ex visceris, quod alioquin sanum erat, ampliori, si forte erat, magnitudine omnino fuerat deducenda. Denique; ut alia omittam; dicendane erat *pica a ventriculo σφακελώδη exorta*? Non certe; nam lethalis hæc ventriculi dispositio, ut in muliere fuerit jam morti proxima; tum procul dubio esse non poterat, *cum carbones illi in delitiis fuerant*.

3. Sed nihilne, inquis, in tota hac Sectione probas? Ego vero plura, tametsi in aliis meliorem delectum, in aliis acrius judicium desidero. Alia quoque sunt quæ non sine dubitatione aliqua accipere possim: alia contra, quæ confirmare etiam possim. Vides exempli causa, quæ de pediculis aliquot a puero icterico devoratis Observatione IX. proposita sunt, ut in ventriculo in *monstrosam magnitudinem*, & in *numerosissimam multitudinem* excreverint, ut *famem insatiabilem*, sumptum *alimentum absumendo*, intulerint. Num iisdem illi, quibus homo, gaudent alimentis? num his adaugentur felicius? num ea sedes satis idonea est, ut in ea vivant, neque potionibus obruantur, indeque simul cum iis quibus avide inhæreant, cibis ad intestina abripiantur; imo ut se se adeo propagent? Denique si in ea sede vixissent; nonne cito intolerabilem, ut in ejusmodi viscere, erosionem, erosionisque sensum potius fecissent, quam famis? Sed nulla, quæ in mortuo tandem conspecta sit, memoratur erosio. Itaque non una de causa aliquanto minus incredibilis videri possit Observatio quæ in Scholio adjungitur, alibi autem (h) sub hoc titulo proponitur *Ventriculi dolor a vesiculis, pediculis plenis, illi affixis*: quanquam eo inclinat animus, ut suspicer, in utraque corpuscula, &, si mavis, animalcula conspecta esse quadantenus pediculorum similia, præsertim quando eum qui hanc alteram nar-

(a) Obs. Anat. Chir. 74. (b) Anat. de l' homme Demonstr. 2. (c) Obs. 4. & seqq. (d) Obs. 1. & 8. (e) Obs. 5. (f) Obs. 2. (g) Obs. 13. (h) l. hoc 3. S. 6. Obs. 38.

narrat, non affuisse ipsum, constat; ille vero qui primam scripsit, diserte se affuisse, non dixit; neuter autem an pediculi etiam tum viverent, ut ex motu saltem, animalcula fuisse, pateret. Sed quoniam non uni ex Doctis amicis meis rem visam esse credibilem, postquam hæc scripseram, animadverti; idcirco eo magis velim, ut scripta memineris non tanquam a pernegante, sed potius tanquam a dubitante. Contra, ubi in Appendice quæ Scholiis Observationis subjicitur, de humanis lumbricis sermo est, singulari sua magnitudine, aut numero famem rabidam afferentibus, nihil est cur hæream. Sua hi in sede, suoque pabulo versantur: quod si eorum magnitudini, aut certe multitudini par non sit; manifestum est, animal in quo insunt, nutrimento fraudatum suo, incredibili fame, & sæpe etiam siti vexari oportere. Utramque enim inde cum alii sæpenumero, tum ipse animadverti, & præsertim in eo catello, quem post illas mortuum cum diligentissime persecarem, nihil usquam morbidi invenire potui præter ingentem vermium numerum, sicuti in Epistola scripsi, quæ a Vallisnerio nostro (*i*) olim vulgata est. Sic etiam cum Bontii observationes indicantur (*k*) *boulimi, ac appetentiæ, caninæ* dictæ mesenterii infartus consequentium, in memoriam redeunt quæ mihi quondam narraverat Albertinus, se in quibusdam, hoc mali genere laborantibus, præcipue autem in puero adeo famelico, ut hinc sæpe caperetur animi defectionibus, reperisse glandulas quæ in ventre sunt tartarizatas, uti loquuntur, sic ut duritie cultri aciem eluderent. Alvi autem fluxus, & qualis, intercepto videlicet per mesenterium chyli commeatu in his fuerit, an nullus fuerit; apud Bontium (*l*) enim leges fuisse lienteriam; pro certo non memini.

4. Dissectiones quoque illæ placent quæ extremo loco productæ sunt (*m*) hominum duorum quos diuturna cibi, potusque abstinentia confecit, placituræ etiam magis, si quemadmodum *venas, & arterias mirabiliter inanitas* ostendunt, ut *ex vena cava vix duo*, aut tria *cochlearia sanguinis effluerent, ex aorta* autem *nihil*; ita alia pariter quæ adnotatione sunt digna, ostenderent, puta eorum virorum annos, temperamentum, habitum, vires, abstinentiæ dies ad unum omnes, symptomata quæ mortem antecesserunt, constitutionem viscerum, & siqua alia sunt ejusmodi. Quæ diligentia perutilis fuisset præsertim in primo, quippe qui *corpore* erat *alioqui sano*, cum se per inediam interimendi consilium cœpit. Nam quos aut morbus cogit, aut morbi cruciatus eo adducunt, ut nihil sumant, nec vivi, nec mortui quidquam certi docere possunt, cum ignores videlicet, quot dies ipse fortasse morbus de vita detraxerit, & quid insoliti ipsa per se inedia visceribus attulerit. Sic apud Cl. Peyerum, filium dico, (*n*) viri, ac mulieris dissectiones habemus, quibus causa mortis inedia fuit; sed in utraque vitia ejusmodi legimus internarum Partium, ut cum ad morbos hæc attinuisse, agnoscamus, cætera illa quæ paulo ante commemoravimus, non magnopere desideremus. Contra, a Præstantissimo Fantono (*o*) illorum pleraque adnotata sunt diligenter in muliere quæ ad quinquagesimum, quo obiit, diem cibum pertinacissime repudiavit. Sed cum pauxillum tamen bis sumpserit, &, quod pluris faciendum est, aquæ potu, quamvis *paucissimo*, uteretur; non est cum eo viro de quo primo loco mentionem fecimus, comparanda. Aquæ enim potus quantum, humorum inopiam minuendo, & acrimoniam temperando, quæ duo famelicis maxime nocent, juvare possit ad eorum vitam producendam, Redii (*p*) experimenta comprobant, qui plures sine ullo cibo capones servans, eorum quibus potum quoque negavit, nullum ultra nonum diem vixisse, animadvertit, cum ille cui quantum aquæ voluit, præbuit, quam diebus primis sexdecim avidissime, sæpissimeque bibebat, vigesimum superaverit diem. Nec facile credo, cum Pomponius Atticus (*q*) vitam simul cum morbo gravissimo finivit intra quinctum inediæ diem, primum futurum fuisse, ut *subito febris decederet*, leviorque morbus esse inciperet, si ut *biduum cibo*, sic potu quoque *se abstinuisset*. Cæterum breve illud Attici levamen num forte sit ex Hippocratis Aphorismo 47. Sect. 2. explicandum, quasi pus tunc confici desiisset, quod *per lumbos* postmodum *erupit*, an potius abstinentiæ a cibo sit tribuendum, quando Redius (*r*) incredibile esse, affirmat, quam pulchra inveniantur viscera eorum animalium quæ fames extinxerit; arbitrium tuum esto. Ego aliud tibi Redii dictum, quod ad ea pertinet, quæ supra in hujusmodi observationibus requisivi, Valsalvæ quodam experimento confirmabo. Multum, Redius inquit (*s*), robur atque ætas possunt in animalibus ad famem diutius ferendam. Experimentum autem Valsalvæ ea, quam requirimus, diligentia scriptum, sic habet.

5. CANIS paulo postquam editus fuerat, a maternis uberibus ablatus est, omnique alimento prohibitus. Tertio inediæ die convulsivis motibus toto corpore tentari cœpit modo vehementioribus, modo remissioribus. Die quarto interiit. VENTRE aperto, vesicula fellis inventa est bile abundans. Thorace recluso, pulmones in latere dextero nigerrima oblonga macula tincti: cordis auriculæ, multum dilatatæ a concreto sanguine: quo & ventriculi erant pleni. Sed in omnibus quoque sanguiferis vasis præsertim autem in venis quidquid erat sanguinis, erat concretum, ut nusquam inventus sit fluidus. Denique cranio exsecto cerebrum compertum est molle, & flaccidum, idemque necdum satis in duas substantias distinctum, vix ut corticalis internosci posset a medullari. Utrumque auris Tympanum, pellucidæ *gelatinæ* plenum, Ossicula habebat exacte quidem conformata, sed membranaceam etiam tum mollitiem servantia.

6. Qui mortem præcesserant motus convulsivi eorum quadantenus similes sunt, quos Valsalva animadverterat ante mulieris illius (*t*) obitum quæ sex dies cibo, potuque se abstinuerat. Quæ vero in mortuo catulo sunt animadversa, pleraque sunt fœtus magis, qnam animalis propria quod jejunium interemerit, nonnulla tamen utriusque communia, ut fellis copia, quippe vesicula a flaccido ventriculo, proximove intestino haud compressa. Sed & quidquid bilis ex jecinore ad intestina defluit, eo magis in his apparet, quod assumptorum miscela non tegitur. Nec ratio solum, sed observatio quoque hoc confirmat tum in illis ferme omnibus animantibus quas fame necaverat Redius, ut ex Caldesii (*u*) testimonio cognoscimus, tum in hominibus inedia absumptis, quod Peyeri (*x*), Fantoni, (*y*) Halleri (*z*) conjunctæ Observationes ostendunt. Ratio quoque indicat, quoniam ab diuturna omnis potus, cibique abstinentia, corporis humores acerrimi fiunt, & ad putredinem tendunt, facile fore, ut eorum qui inedia pereunt, cadavera gravissime oleant, quemadmodum a Celeberrimo Scriptore cum de hominibus, tum præsertim de canibus traditum est: quod indicium, ad alia additum, haud inutile profecto esset non solum scire aventibus an aliquos homines jejunium magis, an morbus sustulerit; verum etiam interdum, ut video, dubitantibus, an canes quidam ex inedia, an ex institutis experimentis sint mortui. Sed nos hæc aliis, periculum facturis, modo relinquentes, aliaque insuper prætereuntes, in eo quod promisimus, insistamus. Canes quos Redius (*a*) omni prohibuerat cibo, & potu, quandiu sic vixerint, ex eo intelliges quod aliqui ad triginta quatuor, aliqui ad triginta sex pervenerint dies, parvus autem catulus, nisi vigesimo quincto die se ex altissima fenestra præcipitasset, plures alios videbatur esse victurus. Verum hic ut parvus esset catulus, non erat tamen modo natus, ut is qui, Valsalva observante, quartum superare non potuit diem. Equidem miras esse posse in his rebus varietates, eo libentius fateor, quo magis tot, & tam varia exempla attendo longæ inediæ, quę ab Doctissimo Viro Beccario (*b*) & erudite producta sunt, & diligenter pensitata. Illud tamen, si quam rarissimas quasdam excipias rerum, & corporum constitutiones

satis

(*i*) Consideraz. int. alla generaz. de' vermi. (*k*) Obs. 12. (*l*) Vid. Sepulchr. l. 3. S. 10. Obs. 1. (*m*) Obs. 18. §. 1. & 2. (*n*) Obs. Anat. 1. & 7. (*o*) Dissert. Anat. Renov. 1. (*p*) Osservaz. int. agli animali viventi &c. (*q*) Vid. ejus Vitam apud Corn. Nepot. (*r*) Osserv. cit. (*s*) Ibid. (*t*) Epist. 17. n. 25. (*u*) Osservaz. int. alle Tartarughe. (*x*) Obs. 7. cit. supra ad n. 4. (*y*) Diss. ibid. cit. (*z*) ad Boerh. Prælect. §. 98. not. 2. & Opusc. Pathol. Obs. 24. (*a*) Osservaz. cit. supra ad n. 4. (*b*) Vid. de Bonon. Sc. Acad. T. 2. P. 1. inter Medica.

ſatis cum vero conſentire, crediderim quod ab Hippocrate (*c*) traditum eſt, *minus* facile *adoleſcentes*, *omnium* autem *minime pueros* jejunium ferre, quod contra facilius ferant qui *ætatem conſiſtentem habent*, *ſenes* autem *facillime*, niſi forte ſint ætate confecti, ut ſapienter Celſus (*d*) Hippocratem interpretatur, ſic ejus ſententiam latine reddens: *inediam facillime ſuſtinent mediæ ætates, minus juvenes, minime pueri, & ſenectute confecti*: .... *maxime* vero is *cibo eget*, *qui increſcit*, quod diſerte Hippocrates quoque in proximo (*e*) docuerat aphoriſmo.

7. Hippocratis autem ſententiam mirifice una confirmaret hiſtoria, ſi ea quidem, ut perperam Cardanus (*f*) & Zambeccarius (*g*) credidere, hiſtoria eſſet, non poeticum Dantis (*h*) commentum de Hugolino Comite, & quatuor ejus filiis, inedia mori coactis (quod unum certum eſt) ſic ut omnes vixerint aliquot dies, triennis autem puer quarto, reliqui aliquanto majores pueri, aut adoleſcentuli quincto, aut ſexto die, pater denique, ut conſtanti erat ætate, aut cruda certe, viridique ſenectute, octavo deceſſerit: quæ omnia a Poeta, ut erat ea tempeſtate doctiſſimus, facile ſecundum Hippocratis aphoriſmum, certe ſecundum veri ſimilitudinem eſſe excogitata, Poeta ipſe, quod Clari illi Viri non attenderunt, ſatis eo loco indicat, ubi Hugolini animam hæc ſibi narrantem inducit, quæ aliunde, ut diſerte ait, *non poſſet intellexiſſe*, quippe quæ in tenebricoſis acciderant turris penetralibus, cujus claves ſtatim poſt illos incluſos, adverſarii in flumen abjecerant. Quod ſi igitur ad multiplices Hippocraticæ ſententiæ partes, ut a Celſo expoſitæ ſunt, comprobandas forte plures hiſtorias quæris, nonnullas quæ ſcribenti ſuppetunt, ex Romanis commemorabo. Ægrum Pomponium Atticum ſupra (*i*) diximus die quincto inediæ mortuum. Sextius autem Baculus, ut eſt apud Cæſarem (*k*), cum ita ægrotaret, ut *diem jam V. cibo caruiſſet*, adeo a morte procul erat, ut arma caperet, hoſteſque arceret, quippe ætate ea, ut non ita pridem munere functus eſſet primipili; Atticus vero VII. & LXX. annos compleverat. Sic mirari non oportet, Suetonium (*l*) cum Tiberium ſcripſit, *cibo per quatriduum abſtinuiſſe*, non modo quid noxæ inde retulerit, non adjeciſſe; imo ut *confeſtim Oſtiam deſcenderit*, docuiſſe; Tiberius enim tunc erat maxime conſtanti ætate. His alia ipſe juniorum exempla addes: nec facile, opinor, reperies, ubi ad pueros, infanteſque perveneris, qui iſtiuſmodi jejunia ſic tulerint. Nec vero ex Fernelii (*m*) obſervatione mihi fœtum objicias qui mirando ſane exemplo bimeſtre jejunium videtur pertuliſſe. Nam etſi mater quæ, *adſtantium omnium judicio*, *nihil cibi potuſve bimeſtri tempore voraſſet*, tandem in extrema, qua confecta eſt, febre *edidit partum*, *quem vitæ ſuperſtitem reliquit*; tamen quotieſcunque cibum potumve ad infimam uſque œſophagi partem detrudebat, inde vero mox retrahebat, rejiciebatque, credibile eſt, ſemper aliquam ingeſtorum portionem ultro citroque commeantium abſorbentia oſcula oris, faucium, œſophagi ſubiiſſe, ſicque hanc non ſecus quadantenus ac alia gravida apud Hildanum (*n*) per ſolos fere clyſteres nutrientes ſpatio ſex hebdomadum una cum fœtu, ſervatam eſſe. Quin credibile etiam eſt, tuberculum quod ventriculi oſtium claudebat, ut in mortua conſpectum eſt, in vivente, niſi forte extremo tempore, non tantum fuiſſe, ut orificium illud omnino obturaret; increſcunt enim jugiter ejuſmodi vitia, ut demum eo ſe extendant quo paulo ante non perveniebant.

8. Redigit in memoriam hæc Fernelii obſervatio Quartam, in qua & ipſa eſt (*o*), Sepulchreti Sectionem, de qua ita initio (*p*) mentionem fecimus, ut non deeſſe nobis indicaremus quæ ad ipſam, id eſt ad læſam deglutitionem attinerent. Nec deeſſent utique ſi quod in Sectione quoque hac fit, imitari placeret. Videbis enim, Obſervationem in ea IV. non niſi verbis aliquanto paucioribus differre ab XVII. idemque multo magis miraberis in XIX. collata cum ea cui proxime ſubjicitur XVIII. In ipſis autem Additamentis nonne altera pars Obſervationis II. totidem verbis iterat quod ſatis jam fuerat Sectione eadem in parte altera Scholii propoſitum ad VIII.? Nos vero ne illa quidem hic repetemus quæ in aliis Epiſtolis ex Valſalvæ, aut noſtra obſervatione protulimus. Sed quidquid reſtat, huc afferemus; cætera illa vix indicabimus. Reſtant autem ex Valſalva hiſtoriæ duæ. Quarum prima ad hunc modum ſe habet.

9. VIR annos quinquaginta natus queri incipit de impedita deglutitione. Impedimentum paulatim augetur: vox amittitur: in deglutiendo non levis dolor: cibi portio in faucibus remanebat, quæ ſenſim poſtea in os redibat, interdum, ut videbatur, corrupta: maceſcit corpus: nihil exterius præter naturam conſpicitur; ſiniſtra dumtaxat Maxillaris Interna glandula percipitur indurata. Repente, quaſi ſuffocatus, moritur. GLANDULA modo memorata, dura, habebat ad latus internum materiam albuminis ſimilem. Plures autem in pharynge, & ad ſummam laryngem tumores conſpiciebantur, qui carcinomatis habebant naturam.

10. JUVENIS quoque poſt conſimilia morbi ſigna, eodem ferme pacto mortuus, ejuſdem naturæ tumores oſtendit, præſertim ad ſupremam laryngis partem, & proxima pharyngis latera. Sed tumores nonnullis in locis jam erant exulcerati: ipſamque epiglottidem ulcus perforaverat.

11. Quod ad utriuſque repentinam attinet mortem, hinc confirmare poteris quod Valſalvam, hos duos fortaſſe ſpectantem, mihi dixiſſe, alias (*q*) ſcripſi, ex gravi laryngis vitio ſe bis ejuſmodi mortem obſervaſſe. A me quoque in Virgine obſervata eſt, de qua ibidem commemoravi, & fortaſſe etiam in Cantore præſtantiſſimo, quem manifeſtum in faucibus ulcus vexabat, ſummam afferens difficultatem deglutiendi. Sed quoniam id ulcus ad quas uſque partes ſe extenderet, neque in vivo definiri, neque in mortuo quæri licuit, idcirco rem pro certa compertaque non poſui, præſertim quoniam iſtiuſmodi ulcera aliquando eo non perveniunt quo putares, eademque perveniunt quo non putares. Quod præclare oſtendet caſus viri, eodem mortis genere abrepti: quem caſum etſi ex parte attigi in Epiſtolis Anatomicis (*r*), ex parte in alia quam ad te miſi (*ſ*); nuſquam tamen totum expoſui, ſed conſulto huc diſtuli, tanquam ad læſam deglutitionem pertinentem.

12. VIR erat, cui inter deglutiendum, potionum pars redibat per nares. Huic palatum oſſeum erat integrum; at molle, ſimul cum uvula, non recens ulcus abſumpſerat, ad cicatricem, quantum oculis perſpici poterat, jam perductum; ſed qua perſpici non licebat, etiam tum perſtans, ut vel ea quæ ſcreatu reddebantur, ſignificabant. Cum his tuſſis aliquando, & alia ejuſmodi, quamvis levia, & ambigua, ſuſpicionem movebant ulceris ſe ſe deorſum extendentis. Quam auxit ſubita mors ſuffocati inſtar. PHARYNGIS tamen inferior pars, & quæ hac intercipitur larynx, & huic ſubjectus arteriæ Aſperæ canalis erant omnino illæſa: quanquam ſiniſtri pulmonis ſuperiorem lobum, cum attrectarem, durum, cum ſecarem, magna ex parte peſſime corruptum offendi. Ulcus autem ad altiores pharyngis partes, & ad poſteriora naſi foramina ſe perduxerat, ibique perſtabat. Cæterum Ventre aperto, jecur, & inteſtina quibuſdam locis, intimoſque abdominis muſculos inveni quaſi ex prægreſſa inflammatione liventia, & grave olentia.

13. Ubi, & quo tempore id cadaver ſecuerim, in iis Epiſtolis reperies, quas paulo ante (*t*) indicabam, ibidemque, & Epiſtola quoque ad te XXII. (*u*) quæ de origine, & cauſis attigi illius pulmonum vitii. Quæ vero ad cauſas, modumque attinent, quo deglutitio in eo viro, aut in duobus quos a Valſalva diſſectos propoſui, lædebatur, adeo manifeſta ſunt univerſæ pharyngis, & laryngis neceſſarios in deglutiendo motus non ignoranti, ut minime opus ſit declarare. Huc ſpectant in Sectione hac IV. Sepulchreti, Obſervationes XVII., quæ in duabus ſunt Appendicibus quæ XX. Obſervationi ſubjiciuntur. Et quamvis ego, cum in ſenibus plures, ut alias dixi, laryngis cartilagines ſæpenumero oſſeas factas inve-

(*c*) Sect. 2. Aph. 13. (*d*) De Medic. l. 1. c. 3. (*e*) 14. (*f*) Comment. in cit. Aph. 13.
(*g*) Experim. circa diverſa e viventib. exſecta. (*h*) Infern. cant. 33. (*i*) n. 4. (*k*) De Bello Gall. l. 6. c. 38.
(*l*) De duodecim Cæſarib. l. 3. c. 10. (*m*) Pathol. l. 6. c. 1. in fin. (*n*) Cent. 4. Obſ. 30. (*o*) Obſ. 21. (*p*) n. 1.
(*q*) Epiſt. 22. n. 25. (*r*) Epiſt. 9. n. 9. & 10. (*ſ*) Epiſt. 19. n. 50. (*t*) n. 11. (*u*) n. 26.

veni (*x*), epiglottidem nunquam oſſeam deprehenderim; tamen quin minus flexilis, minuſque obſequens fieri interdum poſſit, non dubito: quæ res alioquin ciborum magis, quam potionum deglutitioni videtur adverſari. Potiones enim ubi ad epiglottidem pervenerunt, hinc & hinc, qua ad laryngis latera quaſi ſulcus eſt, defluunt, & ad pharyngis imum labuntur: neque tunc quidem accidit, ut laryngem ſubeant, niſi aut nimia copia e ſulcis redundent, aut hi inflammatione, & intumeſcentia deleantur, aut ab irritatione excitata convulſio quædam, aut impar ob reſolutionem officio ſuo muſculus aliquis facilem potionum defluxum turbent: quorum hoc in Fœmina Principe poſt inſultum apoplectici generis, illud vero in nobili Comite animadverti, cujus ad te alias (*y*) permoleſtam, & convulſivæ, ſed breviſſimæ, anginæ ex parte ſimilem, affectionem perſcripſi. Hic autem nolim, epiglottidis conſiderationem, ubi de læſa deglutitione agitur, a te ſuperfluam credi poſtquam Cl. Targionius (*z*) in cadaver incidit viri cui, quanquam epiglottis omnino deerat, fortaſſe ab ulcere olim exeſa; non defuerat tamen in acuto ſaltem, ex quo noviſſime interierat, morbo loquendi vis, & deglutiendi ſine ulla difficultate. Nam etſi Arytænoidæi muſculi, qui craſſiores in illo erant, & validiores, potuerant adeo glottidem exacte occludere, ut inſolito in hominibus quidem exemplo, epiglottidis ſupplerent officium, ſicut aliæ partes nonnunquam uvulæ, nonnunquam linguæ aut ab ortu, aut a morbo deficientium munus ſuppleverunt (*a*), ſive accuratæ, dum ille viveret, obſervationes, & interrogationes aliud fuerant fortaſſe oſtenſuræ; cavendum certe eſt nobis, non quid monſtroſe in uno aliquo, ſed quid ſecundum naturam in cæteris fiat, ſpectantibus, ne illuc decurramus, ut epiglottidem in deglutitione quaſi inutilem exiſtimemus. Non ſum neſcius, eſſe hoc tempore Cl. Viros, quibus adeo aliter ac aliis deglutitio explicanda videatur, ut ſi cum iis facias, eam quam paulo ante attigimus, diſcriminis quo fluida, & ſolida ex ore tranſeant in fauces, explicationem haud requiras. Mihi vero, quamvis hic neque locus, neque tempus ſit totam, ut res poſceret, eorum ſententiam conſiderandi, certe in ea non unum eſt quod accipere non poſſim. Nec me prætetit, quod hic etiam in Sepulchreto (*b*) legitur, a Paulo Barbetta, adnotatum, minime cum ea quæ ſupra expoſita eſt, explicatione conſentire. Verum ſi *loquelæ* ſimul erat *abolitio*, vitia alia fuerint, neceſſe eſt, præter epiglottidis in potionum tranſitu laryngem *non ſatis claudentis*, rigorem, ſive *indurationem* cui uni omnia Paulus tribuit. Quid vero præter epiglottidem in alia quadam Obſervatione peccaret, in qua deglutitionem *tam ſolidorum, quam liquidorum*, impeditam fuiſſe lego, conijcere fortaſſe poſſem, ſi quod in cadavere deprehenſum eſt, intelligerem. Deprehenſa autem ſcribitur *epiglottis per ſpaſmum catarrhalem verſus œſophagi orificium adeo retracta, ut aſperæ arteriæ orificium maxime apertum exiſteret, ac neque liquida, neque ſolida propter metum ſuffocationis ingeri potuerint*. Nimirum aſſequi non poſſum, quomodo epiglottide illuc verſus adeo retracta, laryngis orificium eſſe poſſet maxime apertum, cum maxime opertum eſſe debuiſſet. Atque hoc fortaſſe modo ab Auctore ſcriptum putaſſem, niſi tunc non de glutiendo, ſed de reſpirando unice ægrum cogitare oportuiſſet.

14. Quod vero; ut ad Pauli Obſervationem redeam in Sepulchreto propoſitam; illa deglutitionis læſio in Scholio quod continuo additur, explicanda ſuſcipitur per *convulſos muſculos hyoideos, quia tunc ſurſum erigitur larynx*; id clarius exponi oportebat, præſertim cum muſculi qui eo poſſint nomine deſignari, & plures ſint, & ex iis aliqui contrarium quoque præſtent officium. Neque tamen dubium eſt, quin non modo os hyoides, & larinyx, ſed & quæ ad ipſa attinent, ſi gravius quid forte patiantur, deglutitioni afferre poſſint impedimentum. Hoc enim ortum memineris a luxatis appendicibus illius oſſis ſuperioribus, ut a Valſalva (*c*) proditum eſt, itemque a luxatis laryngis cartilaginibus, ut Boerhaavius (*d*) ſcribit ex obſervatione Cowperi, Thyroide puto a Cricoide dimota; nam librum in quo Cowperus id doceat, in manibus non habeo; quorſum an illa pertineant quæ legere potes in Actis Cæſareæ Academiæ (*e*), cogitabis; at modus tamen curationis ad Valſalvæ modum ſatis accedit. De muſculorum autem, vel ipſius etiam œſophagi convulſione, aut paralyſi nihil ferme attinet dicere, quando primæ exempla in hyſtericis perſæpe occurrunt, hujus autem rarioris quidem, ſed, ut paralyticæ affectiones ſolent, longe diuturnioris Obſervationes haud deſunt, ægris propterea aut fame abſumptis, ut apud Williſium (*f*), Helwichium (*g*), alios videre licet, aut nonnunquam per alimenta, chirurgici inſtrumenti ope in ventriculum compulſa, duodecim, aut quatuordecim menſes, alias ſexdecim ipſos annos ſervatis, cujuſmodi caſuum hunc habet idem Williſius Pharmaceut. Ration. Parte quidem I. Sectione vero 2. cap. 1. non, ut eſt in Sepulchreto (*h*), Sect. 3. cap. 3., illum autem, natura tandem vincente morbum, Jobus Baſterus A. 1682. cum Stalpartio (*i*), idemque raro exemplo vividus Senex A. 1744. cum Cæſarea Academia (*k*) communicavit. Et minus diuturnam quidem paralyſim, at ſine moleſta illius inſtrumenti in gulam intruſione, ſuperatam vidit Ramazzinus (*l*), cum ægram abſque ullo prorſus cibo, aut potu per clyſteres nutrientes, quorum diuturniorem uſum, utilioremque legiſſe non memini, dies ſex, & ſexaginta ſervaſſet, auxilii genus in deglutitionis, non modo ex paralyſi, ſed etiam ex quacunque alia cauſa, impedimento, ſemper vel quod facile, vel quod innocuum eſt, a Medicis tentandum. Porro ad levem quandam paralyſim referendum mecum, ut opinor, exiſtimabis, quod a Cel. Heiſtero narratum leges in Diſſertatione quadam Joh. Caroli Spies (*m*). Scilicet Vir nobilis, iſque jam ſenex, a longo tempore hoc patiebatur, ut cum deglutire omnia poſſet, ultimum tamen bolum non poſſet, qui propterea ab uno ſæpe paſtu ad alterum in faucibus remaneret, donec in ſubſequenti deorſum protruderetur, niſi forte prius ſcreatu, aut levi tuſſi opitulante reijceretur. Nimirum haud aliter id contigiſſe, credidi, quam in ſenioribus urina omnis, alia aliam urgente, extruditur donec ad ultimas guttas ventum ſit, quas infirma vis muſculorum jam nequit, ut in validiore ætate, prorſus expellere. Sic etiam in illo Viro priores boli inſequentium pondere propellebantur, donec ultimus eo auxilio carens, a pharyngis autem muſculis non ſatis adjutus, cogeretur ſubſiſtere.

15. Sed ut hoc, & pleraque de quibus hactenus dictum eſt, vitia ad pharyngem, & proximas huic partes attinebant, ſic alia in œſophago ipſo, viciniſve ei partibus occurrunt. De convulſione, & paralyſi nihil eſt opus iterare. Sunt autem alia duo, inter ſe pariter contraria, vitia, quæ difficilem poſſint facere deglutitionem, glandularum œſophagi ariditas (*n*), & œdematoſa turgentia (*o*). Præterea exulceratur gula aliquando: cujus rei habes in Sepulchreto (*p*) memorabile exemplum. Et quanquam ipſum per ſe ulcus ſi dolorificum, aut ſaltem ſi amplum ſit, aut prominentibus labris, cujuſmodi erat a Brunnero (*q*), hic tibi perlegendo, conſpectum, deglutitionis uſu prohibet; tamen vel ſi nihil eorum eſt, ulcuſque ipſum ad ſanitatem ſpectare incipit, aut ex parte etiam pervenit; exiſtere haud raro ex eo poſſunt quæ obſtent deglutitioni, ut caruncula, callus, anguſtia, aut coalitus denique, a Franciſco Sylvio (*r*) memoratus. Et carunculam quidem ad gulæ finem indicaſſe olim videtur Galenus (*ſ*), cum ſcripſit, *accidere aliquando, ut etiam carnoſum aliquid (qualia ſæpe foris videmus) in ſtomacho naſcatur, quod vel omnino ciborum viam obſtruat, vel aliquatenus impediat.* Certe autem carunculam ex ſanato œſophagi ulcere ſubortam, vides hic in Sepulchreto (*t*) obſervatam. Gulæ autem calli etſi non omnes ab ulceribus ſunt repetendi,

puta

(*x*) Adverſ. I. 2 23. (*y*) Epiſt. 14. n. 37. (*z*) Prima Raccolta di Oſſerv. *Med.* verſo il fine.
(*a*) Ephem. N. C. Dec. 3. A. 9. Obſ. 212. & Slevogt Diſſ. de Gurgul. §. 61. 63. (*b*) Obſ. 6. (*c*) De Aure Hum. c. 2. n. 20.
(*d*) Prælect. ad Inſtit. §. 806. (*e*) Tom. 6. Obſ. 90. (*f*) Pharm. Rat. P. 1. S. 1. c. 2. (*g*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obſ. 147.
(*h*) Sect. hac 4. in Addit. Obſ. 2. in fin. (*i*) Cent. Poſt. P. 1. Obſ. 27 (*k*) Act. T. 8. Obſ. 21. (*l*) Conſt. Epidem. A. 1691. n. 22.
(*m*) De Degl. c. 2. n. 9. (*n*) Eph. N. C. Cent. 1. Append. n. 10. Obſ. 162.
(*o*) Earund. Cent. 5. Obſ. 59. ubi I. M. Hoffm. & Benedict. Sylvaric. citantur (*p*) in Additam. ad hanc Sect. Obſ. 1.
(*q*) Gland. Duoden. c. 10. (*r*) Prax. Med. l. 1. c. 5. (*ſ*) De Sympt. Cauſ. l. 3. c. 2. (*t*) Obſ. 21.

puta ubi apud Cælium (*u*) legitur *initia atque summitas stomachi callosa*, ut neque omnis angustia, velut illa quæ Sectione hac (*x*) post febrem ardentem, nisi forte in ea aphthæ, aut internæ variolæ (*y*) fuerint, proposita est; tamen ubi ulcus præcessit, aut adhuc perstat ex parte, velut in milite (*z*) qui magnam in deglutiendo difficultatem, nullum autem prorsus dolorem sentiebat, *coarctationem* œsophagi, & *callositatem* erosioni quæ in hoc simul deprehensa est, non sublatæ undique, tribuemus. Nec dubium est, quin eadem causa, ut angustiam, ita & coalitum possit inducere, quo nomine cum Docto Viro Maucharto (*a*) hic intelligo eam coarctationem, quæ viam aut nullam, aut vix aliquam relinquat. Et sane coalitus quem vidit ipse (*b*) callosum, & vix admittentem stylum tenuem, non fuit sine ichore purulento. Veruntamen & ab aliis causis interdum coalitus fit, ut ille ex parte fortassis est factus, quarum alias infra (*c*) dicemus, aliæ autem ad tumores attinent in ipsis gulæ tunicis increscentes, cujusmodi observationes Sectio hæc Sepulchreti (*d*) exhibet, additque aliam lectu dignam Cl. Widmannus (*e*). Memorabile autem præ cæteris illud coalitus genus est quod fit per cartilaginem, cujus tria Sepulchretum profert exempla (*f*): tu autem duo præsertim adjunges, quorum alterum diligenter a Vallisnerio nostro (*g*) descriptum, alterum eruditissima insuper Dissertatione (*h*) a Cel. Trillero est illustratum. Sunt Viri Præstantissimi quibus id vitii *oriri videtur a potu aquæ fervidæ*, hoc ævo adeo frequenti: quod ego omnino inficias non eam. Sed mirabor tamen, cum sæpe etiam Veteres, & certe cum Sinæ, suarum consuetudinum retinentissimi, potu sint usi, utanturque fervente, non sæpius apud eos inventos esse, & inveniri qui læsa, aut impedita laborent deglutitione, sed nec sæpius apud nos, imo raro adeo cartilagineum œsophagum deprehendi, ut in Italia non meminerim qui adhuc repererit præter Vallisnerium, qui tamen in eo homine, & loco, & tempore id reperit, ut abs theæ, aut coffi abusu repeti posse non videatur: omitto autem, Trillerum in suo a contraria omnino causa repetiisse (*i*). Ut ut est; coalitum dixi per cartilaginem, quia hic quoque œsophagum a cartilagine, si non omnino obturatum, ut in Stoffelii Observatione (*k*), at certe sic impeditum in ceteris exemplis animadverto, vix ut exiguum restaret foramen. Quid vero si cartilago non extrorsum extuberaret; sed patentem naturali amplitudine viam relinqueret? num putas, illæsam futuram deglutiendi facultatem? Mecum certe Victorius Gornia Medicus Experientissimus dissectionem communicavit, in Germania habitam, cadaveris Celsissimi, & Eminentissimi Principis, cujus œsophagus exterius membraneus, interius autem erat cartilagineus, imo stomachum versus ad pollicis latitudinem osseus. Princeps tamen ille non modo ultimo biennio quotidie duabus a prandio horis vomuerat; sed de nulla unquam in deglutiendo molestia, aut difficultate conquestus fuerat. An igitur non secus ac sanguis per osseam arteriam cordis vi, & retro positarum arteriarum propellitur, cibus quoque a validioribus pharyngis musculis impelli potest per gulam non conniventem, neque explicandam, sed patulam a rigidis parietibus perpetuo servatam? Tu ergo hoc videris, simulque Observatione hac ad quinque addita, quas superius memoravimus, rursus tecum reputabis, num fervidæ aquæ abusui illud sit vitium imputandum quod non linguam, non fauces, non superiorem gulæ tractum, sed infimum maxime occupasse de sex istis exemplis quatuor ostendunt. De duobus autem reliquis alterum a clavicularum regione incipiens proponit; ut unum sit in quo cum pharyngis fine œsophagi initium cartilagine occlusum legatur: quapropter Stoffelius id quod cæteri ne cogitare quidem potuissent, quærebat, an ad laryngotomiæ, quam vocant, imitationem, instituere liceret pharyngotomiam, seu potius summi œsophagi incisionem per quam fistula, alimentum invehens, immitteretur, certæ morti, ut ait, præferendo incertum remedium; sed simul, quod dolendum; difficile adeo, & periculosum, ut omnes intelligunt qui cum obvia Aspera arteria, sedem comparent summi œsophagi profundam illam, & tot musculis, nervisque, & vasis insignibus stipatam.

16. Partes autem œsophago proximæ ut non uno modo possint deglutitionem impedire, vel eæ ostendunt Observationes, quas cum alias perscripserimus, hic satis erit, ut promisimus, indicare. Neque enim eæ Partes nocere dumtaxat queunt ita comprimendo, ut via intercipiatur, quemadmodum tumefacta illa in octogenaria muliere glandula (*l*), aut dilatata in Tubicine arteria Magna (*m*), aut ambæ etiam facile in Viro, a Valsalva adolescente dissecto (*n*); sed & absterrendo a deglutitione, quando via etiam aperta, compressæ ipsæ a deglutitis alimentis, suffocationis periculum afferunt, ut dilatata Aorta in fœmina, ab eodem secta (*o*), in Marchione Pauluccio (*p*), & in Medico Ferrarinio (*q*). Sed ad glandulas œsophagum comprimentes ut redeam, quid thymus possit tumefactus, & Sepulchreti hæc Sectio (*r*) indicat, & Verdriesii Observatio (*s*) confirmat. Aliæ autem sunt glandulæ, quæ, nulla re interposita, gulam sua distentione prementes angustiam, & coalitum quoque efficiunt, in primis quæ Dorsales appellantur: idque intelliges ex eadem Sectione (*t*), magisque ex quibusdam tot Prosectorum Observationibus, quas a me in Epistolis Anatomicis (*u*) indicatas, Sepulchreto poteris adjungere, securus Maucharti (*x*) hæsitationis, cum eas saltem quæ ex Laurentio, & Diemerbroeckio sunt; cæteras enim satis accepit; in suis eorum exemplaribus non occurrere, mirabatur, haud miraturus, si animadvertisset, cum post A. 1595. Laurentius; post A. autem 1679. Diemerbroeckius sua uterque Scripta recensuissent, auxissentque, par fuisse, me non illis prioribus, sed posterioribus uti editionibus, in quibus, si quæres, illa ipsa verba occurrent quæ a me ex utroque producta sunt. At Mauchartus, ut pote Vir non minus hic cautus, quam humanus, saltem id dixit quod negari, ut puto, non potest, se in suis illis exemplaribus ea verba non reperisse. Alius autem Vir, cæteroquin Doctissimus, cum in Disputatione sua de Fistula Lacrymali inter alia quæ ex me sumpsit, in locum Aristotelis forte incidisset ex libro II. de Generat. Animal. C. V. a me obiter in Adversariis VI. (*y*) prolatum, eaque, ut a me producta sunt, verba descripsisset; satis fidenter pronunciavit, *verba hæc loco quidem citato haud reperiri*, minime cogitans, alios aliter divisis ac sua forte essent, exemplaribus uti posse. Et ego quidem cum Sylvestro Mauro tum *communem* Operum Aristotelis *in libros, & capita divisionem*, tum *communem* pariter *versionem*, vel potius ipsa Aristotelis verba secutus, sperabam, siqui vellent conferre, secundum communem divisionem quæsituros, aut, si forte ea carerent, in suis libri illius secundi editionibus locum facile in quo de fœcunditatis probationibus agitur, in eoque eadem verba, aut certe eandem sententiam reperturos. Sententiam dixi, ne forte in verbo illo uno hæreas *colorent*; id enim Aristotelem voluisse, & ratio indicat, & Medici affirmant, in iisque Niphus (*z*) qui centum viginti ante Mauri paraphrasin (*a*) annis eundem Aristotelis & librum, & locum explanaverat. Quin imo cum græco in textu, ut par erat, verbum quo usus est Aristoteles, inspicerem χρωματίζωσι, quod *colorent*, *tingant*, *inficiant* certe significat; minime dubitavi, sic esse reddendum, & facile errore Operarum esse factum, ut in versione pro *inficiant* inepte legatur *perficiant*. Quæ interjicere hic volui, nequando ejusmodi hæsitationes, aut censuras in laudatis, nec semel excussis Dissertationibus legentes, ex meo perpetuo silentio, magisque ex

(*u*) Morb. Chron. l. 3. c. 3. (*x*) Obs. 14. (*y*) Vid. Act. Hafn. T. 1. Obs. 109. & Eph. N. C. Dec. 2. A. 9. Obs. 45.
(*z*) Commerc. Litter. A. 1741. Hebd. 25. n. 1. (*a*) Diss. de Struma Œsoph. §. 18. 22. (*b*) §. 11. (*c*) n. 16.
(*d*) Obs. 22. §. 1. & in Addit. Obs. 2. (*e*) Act. N. C. T. 6. Obs. 149. (*f*) Obs. 8. 9. 20. (*g*) Opere T. 3. Osserv. 36.
(*h*) De Fame lethali ex callosa oris ventric. angustia. (*i*) Ibid. §. 42. (*k*) 20. hic in Sepulchr. (*l*) Epist. 15. n. 15. (*m*) Epist. 18. n. 22.
(*n*) Epist. 17. n. 19. (*o*) Ibid. n. 25. (*p*) Ibid. n. 26. (*q*) Epist. 18. n. 17. (*r*) Obs. 10. (*s*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 90.
(*t*) Obs. 16. (*u*) Epist. 9. n. 46. (*x*) Dissert. supra ad n. 15. cit. §. 6. (*y*) Animad. 65.
(*z*) Expos. in l. 2. Aristot. de Generat. Animal. (*a*) ejusd. l. 2. c. 5. art. 3. ad n. 11.

ex eorum qui utramque scripserunt, auctoritate, justas illas esse, existimarent. Nam quod aliquis, cujus ne nomen quidem volui quærere, sed illud tantum, num forte a me, quod negarunt, provocatum se posset dicere; quod, inquam, aliquis nescio ineptus magis, an iniquus, annis superioribus mihi dictus est quiddam aliter ac Summi Viri, Judicesque idonei censuerunt, de mea olim in quosdam libros necessaria, neque inutili, scribendi ratione temere, injurioseque effutire; nunquam usque adeo ineptiam, ut sapientes homines credam quidquam expectare quod reponam: itaque ipsum, ejusque similes, siqui sunt, suis somniis, quorum illum ridiculis audio delectari interpretationibus, relinquam. Dignis autem quibus respondeam Viris, si humaniter aliqua mihi objiciant (atque utinam ne multa essent quæ objici possent) libens semper, si non aliter, at modestia certe responsionis satisfaciam.

Nunc ad propositum revertens, præter glandulas Dorsales, a quarum turgentia Mangetum quoque coalitum gulæ vidisse, Mauchartus (*b*) memorat, alias esse dico non semper Anatomicis occurrentes; quanquam nec Dorsales semper occurrunt; imo potius, aut saltem sæpius morbosas, quæ facere idem possent, ut quæ ab eodem Maucharto (*c*) propius œsophagi finem, & ad ipsum finem conspectæ sunt, facturæ erant, si magis intumuissent, ut illæ intumuerant quas Vallisnerius (*d*) simul cum ea in cartilagineam mutatione deprehendit. Idemque in fine ipso œsophagi factum esse a tumore sive scirrhoso, sive e dura pinguedine compacto, Boneti (*e*) præ cæteris, & Chirurgi a Maucharto (*f*) laudati Observationes ostendunt. Porro alia, & ea quidem in omnibus, Pars est, quæ infimam gulam præter modum constringens, impedimentum afferat deglutitioni. Ea Pars diaphragma est, cujus inter lacertos extrema gula trajicitur. Quamobrem vides, cur in servo illo, cujus diaphragma Cel. Heisterus (*g*) *valde inflammatum* conspexit, fuerit *deglutitionis impotentia*, & cur hystericæ aliquæ mulieres in loco modo designato obicem deglutitioni oppositum sentiunt, velut illa (*h*) in qua id deduxi a convulsis iis ipsis diaphragmatis lacertis, quos inter foramen est infimam gulam transmittens; ea enim mulier cum cibum jam prope ventriculum detruserat, obstaculum ibi percipiebat. Id ego foramen cum in nonnullis multo brevius, ut in sene quodam bajulo (*i*) invenerim, in alio autem sene, de quo alias (*k*) scribam, non secus atque œsophagum, qui ad eam sedem multo latior erat, & rubicundior, amplissimum in latitudinem præsertim, offenderim; ægre tuli, de neutro fieri me potuisse certiorem, num quid ibi molestiæ aut difficultatis in deglutiendo percepissent.

17. Præter ea quæ dicta sunt, animadverti, aliam esse Partem quæ gulam possit, & infimam quidem, comprimere. Ea jecur est. Cum enim in posteriore hujus margine excavatio sit, a Cel. Winslowio (*l*) commemorata, quæ locum cedit tum Spinæ, tum extremo œsophago jam in ventriculum se explicaturo; facile potest intelligi, si hepar ad eam potissimum sedem prætumidum fiat, ac durum, Spinæ apprimere œsophagum posse. Et video quidem in sectione hac sepulchreti (*m*) inter causas læsæ deglutitionis memorari jecur, sed non hac ratione officiens: quamquam ad hanc aliquanto propius accedere videtur Ballonius (*n*). Vera quidem, sed in parte, longe alia ratio est, qua Cl. Fantonus (*o*) docet, cur ingenti hepatis mole, & pondere ventriculo in umbilicalem regionem detruso, ejusque orificio superiore compresso, alimenta difficile, præsertim liquida, deglutirentur. Ait enim, *œsophagi, ita per vim elongati, cavitatem evasisse angustiorem*, ipsumque compressione arctatum stomachum ingressuris cibis obstitisse. Explicationis autem hujusmodi priorem partem ad cætera addi posse, censeo, ut tanto facilius intelligatur in Sectionis hujus Observatione I. cur miles *opisthotono correptus, nihil posset deglutire*. Cervice enim ad posteriora reflexa, distenditur gula, & sic quanto longior, tanto etiam angustior fit, anteriore ejus pariete ad posteriorem accedente. Idemque explicationum genus habere in parte locum potest ubi Hippocrates (*p*) de superveniente *colli perversione* loquitur, ut æger *vix possit devorare*.

18. Non me fugit, proferri alias posse causas læsæ deglutitionis, quarum aliquas in Sepulchreto ipso invenies. Non facile tamen inter has illam pro certo feres, quæ Observatione promittitur XIII. hoc præfixo titulo *Deglutitio difficilis ob Oesophagum divisum*. Hunc enim Blasius in eo puero describit quidem intra thoracem, ita divisum, ut aliquanto inferius in unum rediret, sive ut Anatomici nunc loquuntur, insulam faceret. Sed de ulla deglutitionis difficultate ne unum quidem interjicit verbum; ut ea conformatio magis insolita videatur fuisse, quam noxia. Longe aliter de illa censendum est quam Egregius Vir Joannes Grashuis (*q*) deprehendit, nempe œsophagi circa medium thoracis morbosam in saccum lateralem dilatationem, a qua subinde variantia deglutitionis pendebant symptomata quæ nunquam sine dissectione intelligi potuissent. Litteras quamprimum, paulo fortasse longiores, expectabis, & valebis.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXIX.

Perpauca de singultu, & de hominum Ruminatione attinguntur. Cætera attinent ad Ventriculi Dolorem.

De proximis etiam Ventriculi vitiis, *Singultu*, *Concoctione Læsa*, *&* *Dolore* etsi in Sepulchreto tres Sectiones invenies, in singula singulas; noli a me totidem Epistolas expectare. Duo enim priora, gravia cum sunt, ejusmodi sunt, ut alterum cum febribus, inflammationibus, vulneribus, aliisque ejusdemmodi, alterum cum aliis quos aut sequatur, aut fecerit, majoribus morbis sicuti conjuncta reperiuntur, ita sint a nobis, easdem repetere historias nolentibus, simul cum illis proponenda. Quod tu præclare intelligere statim poteris ac duas istas Sectiones inspicies quæ de ipsis conscriptæ sunt. In VI. enim quæ de Concoctione Læsa est, pleræque Observationes quem ad morbum magis attineant, & quo loco fusius productæ fuerint, diserte indicatum leges. Ex reliquis autem quæcunque scriptæ sunt accuratius, satis per se ostendunt, an alio sint referendæ. Sunt etiam aliquæ in quibus ne unum quidem de læsa concoctione verbum invenias, velut quæ sub numero VIII. habetur §. 2. & quæ in Additamentis sub numero I. Quid? quod aliqua, ut quæ proxime sequitur, cum ad eos pertineat qui *concoquere, nedum continere cibum, & appetere ad extremum fere vitæ potuerunt*, cur istuc relata sit, non apparet.

2. Sectionis autem V. quota demum quæque Observatio est, de qua ad Sectionem aliam non rejiciaris? aut si aperte non rejiceris, id fieri potuisse, ne dicam debuisse, non sentias? Et tamen vel sic quoque universæ denique Observationes non sunt plurimæ; quanquam aliqua

(*a*) non

(*b*) Diff. cit. §. 12. (*c*) §. 11. (*d*) Obs. supra cit. ad n. 15. (*e*) Sect. hac Sepulchr. Obs. 22. §. 2. (*f*) Diff. cit. §. 9.
(*g*) Differt. sist. Obs. Med. Miscell. Obs. 15. (*h*) Epist. 23. n. 4. & seq. (*i*) Epist. 10. n. 19. (*k*) Epist. 37. n. 30.
(*l*) Expos. Anat. tr. du bas ventre n. 259. (*m*) Obs. 26. §. 2. (*n*) in Schol. ad Obs. 25. (*o*) in Schol. ad Patris Obs. Anat. Med. 24.
(*p*) Sect. 4. Aphor. 35. (*q*) Act. N. C. T. 6. Obs. 73.

(*a*) non ſemel poni videatur. Quamobrem ne præter modum brevis eſſet tota Sectio, interjectas fuiſſe crediderim Appendices quatuor, in quarum nulla inſpectum cadaver memoratur, eamdemqne ob cauſam diſſectiones adjectas duas, quæ minus mirarer, ſi ubi de Vomitu agitur, propoſitæ eſſent, hominum ruminantium: neque id ſatis eſt; noviſſime ex Peyero tam longus de ruminatione ſermo eſt additus, ut Sectionem ſuperet univerſam. Ne tamen hæc a me notari credas quaſi omnino improbarem; fac tibi mei propoſiti veniat in mentem. Quin accipe nonnulla, quæ cum Appendices illas de Singultu, & ruminantium hominum Obſervationes perlegerem, aliud ex alio, ut fit, ſuccurrebant.

3. In ſecunda Appendice cum Thomas Bartholinus inter ſingultus cauſas tumorem memoret, nervos qui ſtomachum adeunt, comprimentem; *qualem*, inquit, *illi adfuiſſe ſuſpicio fuit quem Patavii perpetua ſingultiendi moleſtia novimus*: in memoriam rediit Jo. Rhodii Obſervatio (*b*) ad eumdem pertinens caſum, quæ, ut ſubobſcura ſit, inſpici tamen a te poterit. Idem Bartholinus in Appendice tertia quærit, *cur ſola brachii vena ſecta* juvaret in quodam raro ſane quem deſcribit ſingultu? Quid? ſi Phrænica Superior vena, comes, ut noſti, Phrænici nervi, repente imminuta copia ſanguinis, illuc quo ea vena influit, redituri, & quod conſequitur, ipſa quoque parte oneris ſui levata, aut ſocium nervum minus premebat, aut aliquid unde hic irritaretur, abſorbebat? Et quando in his omnibus Appendicibus mentio fit auxiliorum adverſus ſingultum, neque externa in prima, atque altera reticentur; Valſalvæ memini facile, obviumque remedium in Nobili Comite reſpondiſſe, lac videlicet, quo fovebat abdomen; quamdiu enim lintea lacte madebant, tandiu ſingultum, ægro moleſtiſſimum, ſiſtebant: in quo tamen nec inutilis fuerat theriaca impoſita. Quod vero in Scholio quodam (*c*) tertiam inter & quartam Appendicem interjecto, adnotatum eſt de ſingultu qui cum febri cuidam, peſſimis ſignis ſtipatæ, ſuperveniſſet, lethalis non fuit, raræ quidem eſt obſervationis, negantibus inter cæteros duobus nobiliſſimis Medicis Franciſco Valleſio (*d*), & Hieronymo Mercuriale (*e*), ſibi unquam in ejuſmodi caſu aliter obſervare contigiſſe, atque Hipocrati in ea muliere quæ decumbebat in foro mendacum. Quin pariter in malignis febribus quas noſter deſcribit Ramazzinus (*f*), quotquot fuerunt ſingultuoſi, omnes periere, quorum uno diſſecto, *ventriculus nigris notis ſparſim compunctus* repertus eſt: quid autem in ſingultuoſi cujuſdam ventriculo deprehenſum ſit, diſces ex Cel. Halleri Opuſculis Pathologicis (*g*). Ledelius (*h*) tamen, poſtquam Epiphanium Ferdinandum produxit, *Deum teſtantem*, ſingultum *in febribus malignis & ardentibus ad mortem prædicendam ſe nunquam decepiſſe*, ſapienter monet, *ægrotum non* eſſe *derelinquendum quouſque anima adeſt, quia multoties monſtra fiunt in curationibus morborum*, velut in pannifice quodam ipſi accidit. Neque ei ſolum, ſed & aliis, ut Lanzono (*i*), Cl. Delio (*k*), & mihi in Forolivienſi illa Conſtitutione A. 1711. quæ a me tibi alias (*l*) deſcripta eſt. Duo enim ægri quos in ea primo loco nominavi, cum hæc ſcriberem, adhuc vivebant; tametſi eos quicumque tunc viderat, & Garavinum præſertim, mortui, quam vivi, dies jam aliquot ſimiliorem, & crebrum inſuper utriuſque ſingultum audiverat, continuo ſpem omnem eorum ſalutis abjecerat.

4. Quod vero ad homines attinet ruminantes, quorum exempla quotquot potuit, collegit Peyerus (*m*), & alia ad ruminationem quaſi ingenitam atque connatam, alia ad excitatam a morbo retulit; ſingulas ad ſingula hæc genera idem cenſuit attinere Obſervationes duas Viri nobilis, & Monachi, quarum utramque hic vides in Sepulchreto (*n*). Ambæ Patavii habitæ ſunt, primæque ſunt omnium; & ſolæ præterea quæ cum diſſectione conjunctæ ſint. Unum hic perperam additum eſt, *Monachum illum duo habuiſſe cornua*. Nam neque Rhodius (*o*) id ſcribit, in quo hallucinatur Peyerus (*p*), merito alioquin reprehendens Bartholinum, qui (*q*) addidit, & qui Bartholinum ſecuti ſunt. Certe Fabricius ab Aquapendente (*r*) cum eundem illum Monachum commemoraret, illud minime omiſiſſet, ut qui modo ſibi *addendum omnino* putaſſet, nobilis illius Viri ruminantis Parentem corniculum in capite geſſiſſe. Inter cæteros autem qui eam Bartholini hallucinationem deſcripſerunt, Ettmüllerus fuit (*s*), qui ſuam alteram inſuper addidit, nempe *in his ruminantibus obſervatum fuiſſe ſtomachum ſolito fibroſiorem & carnoſiorem, quaſi veſtimento muſculoſo eſſet indutus*. Utinam ſic tueri poſſemus, quaſi ſtomachi nomine œſophagum intellexiſſet; hunc enim in illo ſaltem Monacho revera *undequaque carnoſum inſtar muſculi* reperit Plazzonus (*t*), id eſt non modo qualem habent *omnes plane homines*, ut Peyerus (*u*) credi vellet; nam niſi multo magis fuiſſet carnoſus, Anatomicus haud ignobilis non id unum adnotaſſet, cum *reliquas univerſi corporis partes ſe recte habuiſſe*, pronunciavit. Sed pro Ettmüllero; ſi tamen ipſe illa ſcripſit; hac uti defenſione non poſſumus; quippe qui, ut omnia quæ eo capite præfatus erat, oſtendunt, ſtomachi appellatione ventriculum deſignabat. Gravior tamen ea Bartholini hallucinatio eſt qua ſcriptum reliquit in Anatome quartum renovata (*x*): *quin* ventriculus *duplex fuerit in* homine *ruminante apud Salmuthum, & alios, dubitare non licet*. Quod relatum miror in Sepulchretum eo in Scholio quod duabus ſubjectum eſt obſervationibus, contrarium docentibus, de quibus hactenus locuti ſumus, præſertim cum præter has, nullam, quod ſciam, ruminantis hominis diſſectionem, ne ex Salmutho quidem, proferre poſſet Bartholinus, cumque inſuper lepores, & cuniculi ruminent, neque duos tamen ventriculos habeant.

5. Ut vero nec Valſalvæ, nec mihi unquam contigit ut ruminantes homines videremus, nedum ut eorum cadavera incideremus; ita haud raro utrique accidit, ut hominum corpora diſſecaremus, quos gravis afflixerat Ventriculi Dolor, de quo Sectionem inſcribi VII. ſupra indicavimus. Quarum Obſervationum illas quæ in hanc magis Epiſtolam, quam in alias convenire credidimus, continuo accipies. Et has primum tres ex Valſalva.

6. VIR ſexaginta annos natus, temperamenti bilioſi, a multis jam annis de ventriculi debilitate, & dolore conqueri cœperat, cum circa eam regionem durities acceſſit, infra quam nonnulli præterea duri globuli, ſed hi quidem facile mobiles, percipiebantur cum aliqua totius ventris tenſione. Agitatus venter effuſum intra ſe humorem manifeſtabat. Crebri erant inteſtinorum rugitus, crebræ flatuum eructationes. Vomitus, aliquot ab aſſumpto cibo interjectis horis non ſemel redibat, qui alioquin primis morbi annis raro accidebat. Homo interim parum mingebat, multum ſitiebat, & de linguæ ſiccitate querebatur: pulſus debilis, & parvus erat. Tandem multo ſero per urinarias vias amandato, & detumefacto ventre, cum tamen cætera incommoda in dies magis ſævirent, vomituſque menſe vitæ ultimo eſſet quaſi ſeri fuligine infecti, & grave olentis, ut æger ipſe referre diceret putridæ carnis fœtorem; ſenſim diminutis viribus, & balbutienti ore defecit. VENTER libram etiam tum unam aut alteram ſeri continebat, aquæ ſimilis in qua caro recens lota eſt. Totum omentum contractum erat in quaſdam varii coloris extuberantias, quæ, ipſo moto, movebantur. Ventriculus ſero ſcatebat ejuſdemmodi ac vomitu reijciebatur: durus autem erat factus parte circiter tertia: hæc ad pylorum pertinebat, ipſumque adeo coarctaverat, vix ut tranſire confecta alimenta poſſent. Quamvis autem tota ea dura pars ſecta, albam intus ſolidamque, ex qua conſtabat, ſubſtantiam oſtenderet; ea tamen facie qua cavum ventriculi ſpectabat, putridam carnem & colore, & fœtore omnino referebat, quibuſdam ſanguineis punctis diſtinctam.

7. Du-

(*a*) Confer Obſ. 6. cum §. 6. Obſ. 7. (*b*) Cent. 2. Obſ. Med. 61. (*c*) ad §. 6. Obſ. 7. (*d*) Comment. in Hippocr. Epidem. l. 3. S. 2. Aegr. 12. (*e*) Prælect. Piſan. in eand. hiſt. quæ ibi 26. (*f*) Conſtit. A. 1792. & duor. ſeqq. n. 22. (*g*) Obſ. 14. (*h*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. Obſ. 127. (*i*) Earund. Cent. 1. Obſ. 61. (*k*) ex Act. T. 8. Obſ. 108. (*l*) Epiſt. 7. n. 16. (*m*) Merycol. l. 1. c. 6. & l. 3. c. 3. (*n*) Obſ. 10. & 9. (*o*) Cent. 2. Obſ. 59. (*p*) c. 6. cit. (*q*) Cent. 5. Hiſt. Anat. 61. (*r*) De Ventric. Inteſt. &c. ubi de Variet. Ventric. in fin. (*s*) Prax. l. 1. S. 4. c. 1. (*t*) Vid. Rhod. Obſ. cit. 59. quæ 9. in Sepulchr. (*u*) c. 6. cit. (*x*) l. 1. c. 9.

7. Duros illos, mobilesque infra regionem ventriculi globulos extuberantias fuisse vides in quas omentum se contraxerat: duritiem autem superiorem fuisse ventriculi scirrhum, qui donec incremento suo non se extendit ad pylorum coarctandum, vomitus non ita frequens accidit. Dolor quoque primis temporibus levior fuit, quippe ab scirrhi pondere dumtaxat aliquo, & a repugnantia tunicarum quas obsidebat, ne cum opus esset, justa extensio ventriculi fieret, aut si fieret, ne pars earum quæ sana erat, sola omnem distentionem pati ipsa posset sine molestia. Verum ubi scirrhus & auctus est, & in cancrum tandem, huncque exulceratum, degeneravit; magis magisque dolores increscere debuerunt. Sic autem affecto ventriculo, vitiataque concoctione, & natura sanguinis, mirum non est, si cætera contigere, cum præsertim & durities illa ventriculi, & extuberantiæ in quas se omentum huic alligatum, contraxerat, libero humorum cursui obstarent. Ex his rugitus, flatus, vomitus, ascites, debilitas, mors intelliguntur.

8. MULIER quadraginta annorum, carnosa, colore subflavo, cum cæpam aceto, & sale conditam, simulque panem comedisset ex castanearum farina confectum; illico de stomachi dolore queri cœpit. Quo magis, magisque sæviente, tribus ab eo cibo horis, cum sudoribus frigidis lethali syncope ingruente, mortua est.

VENTRE ob veneni suspicionem inciso, omnia reperta sunt secundum naturam se habentia, nisi quod ventriculus majorem in modum distentus erat, & nonnihil inflammatus; sanguis autem fluorem quasi naturalem servabat.

9. Et Valsalvæ quidem videbatur sic conjiciendum, excitata ab ejusmodi cibis incongrua effervescentia, consecutam esse tantam illam ventriculi distentionem, quæ hujus sanguifera vasa comprimendo, sanguini injecerit moram, unde inflammatio, & ab hac stomachicorum nervorum irritatio, unde syncope. Verum ut de castaneis, earumque inflandi vi experientia comprobet quæ Diphilus, & Mnesithæus ajunt apud Ludovicum Nonnium (*y*); easdem tamen multis Alpinis gentibus in frequentissimo usu esse, neque idem negat, & vulgo non ignoratur, imo parari etiam ex illarum farina panem, quo vescantur *ubi* ipsarum, ut Avantius quoque (*z*) scribit, *copia suppetit*. Num igitur cæpa ad ejusmodi panem addita, dum acrimonia sua crassas castanearum particulas incidendo, nimiam aeris copiam educit, hic nobis accusanda est? quasi vero non iidem in alpibus rustici cæpas, ut res fert, cum eo pane manducarent. At enim mulierculæ huic, ut videtur, insuetus, & infirmior fortasse stomachus; illis vero *dura*, ut Horatius (*a*) loquitur, *messorum ilia*. Credo equidem hæc multo iis magis qui mulierem norant, quam nobis cognita fuisse. Unde ergo veneni suspicio, cum hæc omnia non ignorarent? Quod si mulier saltem immodica ejus cibi copia se ingurgitasset; minus de veneno suspicati essent. Vides enim in VII. hac ipsa Sepulchreti Sectione (*b*) puellum quoque ab immoderato uvarum esu *trium horarum spatio extinctum*. Sed tamen alia simul apparuit causa cur puellus sic interiret. *Ventriculus enim perforatus copiosum ichorem viridem continebat, qui proculdubio*, inquit Observationis Scriptor Rhodius, *erat bilis æruginosa*, cujus ingens erat acrimonia. Quid ergo est? In hac etiam muliere peculiare aliud aliquid, quanquam sub oculos non cecidit, subfuisse, omnino crediderim, ut disposita jam esset, si modo causa accederet aliqua, velut insolitus cibus iste, & flatulentus, disposita, inquam, ita esset, ut quod inde tot alii minime solent, ipsa pateretur, sive illud in iis esset succis quos in ventriculo is cibus invenit, sive in nervis quoque exquisitiore sensu præditis ad irritationem suscipiendam, & alio, id est ad cor potissimum, cui iidem ac ventriculo nervi inserviunt, transferendam. Sic igitur, aut ad hunc fere modum intelliges quod Valsalva conjiciebat: quanquam pravæ dispositionis in hac muliere vix indicium aliquod habemus ex colore cutis subflavo. In duabus certe aliis fœminis, quas post cucurbitæ comestionem sive *cæpatæ piperatæ, & in clibano assatæ*, mox epota frigida, sive *in lacte coctæ atque pipere bene conditæ*, mox bibita cerevisia frigida acidulaque, cita mors abstulit; in iis, inquam, mala dispositio magis patebat, cum alteri menstruorum trimestris esset suppressio, alteri præter septuagenariam ætatem, diuturna ventriculi debilitas, viriumque imbecillitas. Sed nimirum graviora quoque in alterius cadavere ante sectionem, & in utriusque, aut saltem in alterius ventriculo per sectionem Christophorus Seligerus (*c*), & Michael Ernestus Ettmüllerus (*d*) adnotarunt.

10. BONONIENSIS Patricius, unum supra sexagesimum annum agens, cum multos jam annos modo hemicrania, modo arthritide interdum vaga, alias fixa, modo renum calculis esset vexatus, novissime arthritide corripitur in manu dextera sine ullo tumore, dolore autem miti, & qui, mox sentiendi vi hebetiore facta, vix percipitur. Sana omnino fit manus; sed interea ren dexter dolet. Hic quoque dolor, inani sæpius, recurrente vomitione sedatur: at cessante vomitu, arthritis dexterum pariter inferiorem artum prehendit, ægrumque ad suram, & ad cruris tarsique articulum valde torquet. Uno, aut altero interjecto die, is totus extremus pes sentiendi, movendique facultate omnino privatur. Postridie tamen resoluto pedi aliquis redit doloris sensus, ægro autem bonus & animus, & pulsus, qui intermittens alias, & inæqualis plerumque erat in brachio dextero. Tandem pridie quam moreretur, cibum reijcit aquosa materia permistum: levemque dolorem cum pulsatione, atque ardore, ad stomachi regionem persentit. Paulo post humorem flavum bis evomit. Insecuta nocte parum dormit. Mane humili voce de tribus quæ a morbi initio assidue molesta fuerant, valde conqueritur, siti, pravo oris sapore, amisso appetitu: & febris, quæ aliquoties se se ante ex pulsu tantummodo prodiderat, manifesta fit. Stomachi autem dolore, & pulsatione perstantibus cum ingenti ad dorsum calore, pulsus, qui vespere jam erat languidus, ex multa sanguinis dejectione aboletur. Sanguini erat admista materia gravissime olens, & quæ liquatæ picis instar, immissum bacillum, si retraheres, sequebatur. Interea pes multum dolet; reique sensus per crus ascendentis habetur, sensusque postmodum quasi ponderis in imo ventris. In brachio autem dextero movendi vis sensim deficit, liventibus unguibus: idque brachium mox plane paralyticum redditur. Non paucis ante mortem horis crebri ad præcordia tremores percipiuntur. Postremo sanguinis dejectione redeunte, ejusdemque materiæ vomitu fortasse imminente, ut nausea, & similis ex ore quasi fæcum graveolentia indicabant, æger suffocari se dicens, post sextam & trigesimam a stomachi dolore ineunte horam decedit. ABDOMINE diducto, omnis intestinorum substantia invenitur a ventriculo usque ad Recti finem dira inflammatione occupata, ut ne minima quidem eorum pars illæsa relinqueretur. Intestinis autem materia sanguinolenta, dejectæ similis, continebatur. Ventriculus, & renes sani erant. In Thorace, posteriora pulmonum, sinistri præsertim, leviter erant inflammata. In pericardio mediocris aquæ copia. In corde polypolæ concretiones nullæ.

11. Hippocratis aphorismus (*e*) *Quibus ex morbis acutis, aut diuturnis, vel ex vulneribus, sive alio quovis modo extenuatis, atra bilis, sive uti sanguis niger infra exierit, postridie moriuntur*, nisi quod paulo citius videtur expletus, vel magis quadrat in hunc casum, quam in eum ad quem a Ballonio, ut hic vides in Sepulchreto (*f*), traductus est. Ejus enim æger, quem dolores pariter ad ventriculi regionem vexaverant, pridie quam e vita excederet, *atrabilarium* quidem *excrevit sanguinem*; sed *per os*. Cæterum nec Ballonius quidquam vitii in ipso ventriculo, & Valsalva hunc sanum proposuit. Uterque prope ventriculum illa indicavit, unde hic simul affici posset. Pulsatio autem quæ a Valsalva adnotata est, facile & restitantis sanguinis in proximorum intestinorum parietibus, effectus erat, & ejusdem exitus causa in eorum cavum. Urgendo enim usque, & usque aliqua demum ex infarctis vasculis ruperit. Quo trahi for-

(*y*) Diætet. l. 1. c. 45. (*z*) Not. ad Fieræ Cœnam, ubi de Pane non frumentac. (*a*) Epod. 3. (*b*) Obs. 7.
(*c*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 1. Obs. 139. (*d*) Earund. Cent. 9. Ob. 66. (*e*) 23. §. 4. (*f*) Obs. 19.

fortasse potest; ut ad Hippocratem redeamus; pars quædam ejus prædictionis (g): *circa ventrem palpitationes .... sanguinis eruptionem significant*. Utcumque hæc sunt; illud certum est, pene omnem vim tam longi, & tam varii morbi, in vasa denique intestinorum repente incubuisse, & conjunctum per vasa, imo continuatum per substantiam ipsam ventriculum in consensum rapuisse. Sic in alio videbis in consensum tractum qui toto morbi tempore nigra dejecerat, itemque in alio, in quo intestinorum superna pars livescebat. Historias habes has duas in superiore Sectione V.(h), quæ ad singultum attinet. Haberesque facile in hac quoque tertiam (i) ubi intestina omnia ex inflammatione valde rubentia proponuntur, si ut dissectio, ita morbus indicaretur, sine quo illam, & fortasse alias, miror quomodo inter cæteras, quæ de Ventriculi Dolore sunt, relatas legamus. Certe autem in Cæsareæ Academiæ Voluminibus (k) tum laborantis ventriculi in vivis, tum non hujus, sed intestinorum aut inflammationis, aut malæ constitutionis haud unam in mortuis Observationem reperies. Sed de ea potius quæ modo ex Valsalva descripta est, si forte illud quæras, cur intestina ipsa, tam graviter affecta, dolore igitur non cruciarentur, quo consentiens ventriculus tentabatur; a veri similitudine non longe abhorrebo, si quo in homine tam crebro, tam facile tot nervi resolvebantur, in eodem conjiciam eos quoque nervos resolutos fuisse qui ad intestina pertinebant. Jam vero huc quasdam ex nostris etiam, ut promisimus, Observationibus adscribamus.

12. FOEMINA annorum ad quadraginta, quæ salsa plerumque comedere, vino autem generoso uti consueverat, a plurimis jam annis obnoxia erat ventriculi doloribus, quos dejectus ciborum appetitus & nausea, mox etiam iteratæ sanguinis vomitiones cum febre continua, vigiliis, siti sequebantur. Et quamvis contrectatus venter nihil usquam duri observandum præberet; ab regione tamen ventriculi etiam tum cum gravior aberat dolor, vel nulla pressione adhibita molestus aliquis subinde sensus non aberat. Querebatur etiam de lumbis; sed tunc solum cum aut aliquem majorem solito laborem ferebat, aut onus attollebat. Accesserat insuper aliquando capitis dolor pertinacissimus. Adversus omnia, quæ memorata sunt, ventriculi incommoda, quotiescumque gravius recurrebant, levamen semper attulerat sanguinis missio: valde etiam profuerant copiosæ potiones aquæ in qua nihil nisi panis bulliret: ab diuturno autem lactis usu non semel convalescere visa est, animumque addebat sanguis qui semper singulis mensibus per uterum ad mortis usque tempus respondit. Hæc lente ad hunc modum advenit. Non ita pridem supra claviculas qua Externa jugularis vena decurrit, tumor utrinque apparuerat durus, dolorem creans, nec remediis cedens sic ut in dies augesceret, & respirationem jam difficilem redderet. Huc accessit febris assidua, vespere increscens, quacum aliquando rigor aliquis adnotatus est. Caput dolere, querebatur, præter stomachum qui perpetuo dolorem faciebat: quocum tamen nunquam hoc tempore sanguinis vomitus fuit. Assidue sitis molesta erat, & sensus maximæ in ore amaritudinis, ex quo novissimis diebus gravis existebat nidor; pus autem, quod animadversum fuerit, nunquam exiit. Per hæc diutius vitam traxit, quam pulsus ex parvis, & imbecillis minores sæpe, & infirmiores facti promittere videbantur, præsertim cum ultimis diebus quindecim nil nisi jus, & vini pauxillum sumeret, nullum præterea alimenti genus, nedum remedii, jam ferens. CADAVER macilentum in Gymnasium illatum est, ubi cum Anatomen docerem Februario mense A. 1744. & jam Virilia demonstrassem, Muliebria ex ordine requirebantur. Ventre igitur aperto, omentum vidi sursum revolutum & extensum, ut statim in oculos incurreret transversus Coli intestini tractus qui infra ventriculum esse solet, hic autem erat infra umbilicum. Quam in sedem etsi non omnino detrudi, tamen quadantenus urgeri potuisse a ventriculo videbatur, quippe cujus fundi sinistra pars inferius quam solita sit, descendebat. Erat autem ventriculus vel exterius lividus non modica præsertim ex parte, idemque crassioribus & durioribus tunicis, nisi qua jam fracidæ adeo erant factæ, ut tangendo rumperentur, effunderentque materiam cinereo colore, & gravissime olentem, quæ pulticulæ instar fluidioris, ventriculi cavo continebatur. In hoc eruperat ex ventriculi pariete posteriore, præter modum crasso magnum ad tractum & introrsum tumente, ibique inæquali, fœdo, fracido, gangrænoso, & eodem quo materia illa, colore lurido, ut pessimi generis tumorem, aut abscessum ibi fuisse disruptum, constaret. Sanus erat pylorus, & intestina omnia, ex quibus Colon fuit, ut par erat post longam cibi abstinentiam, ab initio ad finem usque contractum. Lien quoque sanus, nisi quod proportione erat major, intusque pallidulus. Sed jecinoris pars dextera albos aliquot ostendebat scirrhos subrotundos instar mediocrium uvæ acinorum. Erant ii disjecti per superficiem sic ut ex parte intra visceris substantiam conderentur; sed aliquem vidi, jecur incidens, penitus conditum, cæteris prioribus similem. Bilis multa fuit in sua vesicula, & valde flava, quo colore viciniam infecerat. Renis sinistri posterior facies lineam obliquam habebat longam, & subalbam ex substantia quasi tendinea, quam alte, cum renem secarem, productam perspexi, ut ad tubulos perveniret, quibus papillæ excipiuntur. Credidisses facile antiquam vulneris cicatricem; adeo erat hujus similis: verum nusquam apparebat quærenti in proxima Adiposa tunica, & musculis ventris læsionis indicium. Parvus, humilisque uterus, & dextrorsum valde inclinatus, eique lateri multo vicinior, quam sinistro. Sed & ab illo brevius, quam ab hoc latere Rotundum erat ligamentum. Uteri cervix, & magis osculum qualia in virginibus fere inveniuntur; ita erat illa introrsum extantibus obliquis lacertis, hoc vero foramine angusto, & rotundo. Neque hymenis annulus, quamvis valde humilis, deerat, nullumque ruptionis ostendebat vestigium. Nihil tamen post illum subrotundarum caruncularum, & paucæ omnino, levesque in vagina rugæ, & cutis quam ad imum abdomen animadverteram quasi ex subalbo maculosam, cum iis quæ dixi, non satis consentiebant. Testes pro ætate, & mole uteri, magni, anfractuosi exterius, intus autem sinister quidem parvas inanes cellulas, crassiuscula alba membrana comprehensas, alter vero in cellula non paulo majori nigrum semiconcretum sanguinem continebat. Tubarum dextera ad testem pervia, cætera occlusa; contra, sinistra ad uterum dumtaxat aperta. Mirum in cadavere macilento, nisi muliebre esset, pinguedinem in mesaræo fuisse non modicam, neque in omento defuisse, in dorso autem & artubus inter musculos, qui eleganter rubebant, multo plus pinguedinis quam voluissent, eos qui apparant, invenisse. Sub ea flava pinguedine qua mesaræum lumborum vertebras, & his adhærentes operiebat magnorum vasorum truncos, latebant glandulæ valde amplificatæ, arcteque adeo iis truncis annexæ, ut non sine magno labore separari potuerint. Erant eæ omnes glandulæ intus albæ, non præduræ, sed purulento ichore scatentes. Cæteræ per mesaræum non tumebant. At prope ventriculum unam ex lymphaticis animadverti crassiorem factam, & duriorem, eaque erat colore lurido. Pancreas quoque tunc vidi crassius totum, & simul aridulum, ac duriusculum factum, si quandam ejus partem excipias, quæ excreverat in albam, & propemodum thymi similem substantiam. Thoracem recludentes, primum omnium duas infimas Jugulares glandulas vidimus albicantes, & ad duos saltem transversos digitos in omnem dimensionem amplificatas. Hæ tumorem illum de quo dictum est, utrinque faciebant, durum; nam duræ ipsæ quoque inventæ sunt; licet intus purulentum ichorem, cujus pars effluxit dum claviculæ, sub quibus, & proximo sterno subibant illæ, detraherentur. Erant his similes colore, duritie, & ichore glandulæ reliquæ Jugulares. Hæ tamen multo minus excreverant. Axillares vero nec creverant, nec ullam aliam passæ erant mutationem. Contra, quæ ad primam locatæ sunt divisionem Asperæ arteriæ, ex nigris albæ; ex parvisque factæ erant mediocribus uvæ acinis haud minores, firmiores præterea, & eodem quo tot alias glandulas

(g) Prædict. l. 1. n. 20. (h) Obs. 1. & 6. (i) Obs. 50. (k) Dec. 3. A. 9. Obs. 221. & Act. T. 2. Obs. 108. 2. loco.

dulas dixi, purulento ichore ſcatentes. Sana tamen vel ad jugulum arteria Aſpera, ut totus pariter ab imo ad ſummum œſophagus. Neque in pulmonibus, qui erant aere turgiduli, quidquam vitii animadverſum eſt: neque in corde, ſi tubercula exciperes ſubrotunda, depreſſa, ex duriuſcula, compactaque ſubſtantia, crebra adeo ut fere contingerent inter ſe, quæ totis limbis inſidebant Mitralium valvularum; in una autem Semilunarium quandam, quæ accreverat, quaſi ſquamulam, necdum tamen oſſeam. Cerebrum denique non modo non laxum, ſed ad durum vergens, ſecundum naturam ſe habuit, niſi quod in Lateralibus ventriculis copia erat aliqua pellucidæ aquæ, & plexus Choroides pallebat. Pinealis autem glandula fuit aliquanto magis quam ſoleat, & firma, & globoſa & magis ad album inclinabat. Quod, tametſi ipſam nunc plerique pro glandula non habeant, placuit tamen non omittere in eo corpore in quo tot glandulas vitioſas animadvertimus.

13. Animadverſio eadem facit, ut initium diuturni, & qui mulierem tandem confecit, morbi, in aliqua fuiſſe ventriculi glandula, ſuſpicemur, ſenſim auctâ, & duriore, ac tumore ſuo obſtaculum ſanguini afferente, ut ex dilatatis propterea vicinis vaſculis non ſemel erumperet, in fœmina præſertim quæ generoſo vino, & ſalſis cibis abuteretur. Qua intemperantia poſteaquam glandulæ non moles dumtaxat, & extenſio paulatim adaucta eſt magis, magiſque; ſed & humoris incluſi natura pejor eſt facta, demum purulenta corruptio acceſſit, unde priuſquam dehiſceret tumor, tantum pravi ichoris in venulas, & in vaſa lymphatica ſe conjecerat, ut aliæ atque aliæ glandulæ eadem labe inficerentur. Si diutius mulier vixiſſet, quid pancreati, quid ſcirrhis hepaticis accidere poſſet, non difficile eſt conjectura proſpicere. Quod autem in veſicula multa eſſet bilis, mirum non eſt, ut ſuperiore Epiſtola (*l*) ſcripſimus, ubi diutius in ventriculo, proximiſque inteſtinis nihil fuit, quod hæc diſtendendo, illam comprimeret. Quod vero bilis colore, tincta vicinia eſſet; id ſæpe adeo in cadaveribus occurrit, ut de noxa inde repetenda aliquanto magis pronum ſit Scholium extremum ſequi, in Sectione hac Sepulchreti adſcriptum Obſervationi XVI., quam ipſam Obſervationem hic præſertim ubi tanta paſſim certarum læſionum copia eſt. Cæterum ſi forte alia cupis tumorum, aut abſceſſuum in ventriculo exempla; præter ea quæ in hac, & proxima VIII. Sepulchreti ſectione occurrunt; habebis quæ addas ex Cæſareæ Academiæ Monumentis (*m*), ex aliiſque præterea, & nominatim Friderici Hoffmanni (*n*) Voluminibus.

14. ANICULA aliquot jam menſes in hoc Noſocomio decumbebat tumoris cauſa abdomen attollentis, ad umbilicum, & infra, ſed dextrorſum magis. Quamobrem in ſiniſtrum latus cubare non poterat. Magnus erat tumor, eoque major videbatur, quod hypochondria, & pleræque aliæ ventris partes plurimum ob maciem ſubſidebant, univerſum quidem corpus obtinentem, ſed magis ſiniſtrum latus, an quod mulier ſemper in dexterum decumbebat? Si tumorem, manibus interceptum, huc illuc ageres; ſic ſatis mobilem percipiebas. Nihil autem fere dolebat. Contra, querela erat perpetua de moleſto quodam in ventriculo ſenſu. Quas ob cauſas non deerant qui conjicerent, in omento eſſe tumorem qui ventriculum deorſum traheret, eoque male afficeret. Cum moleſto illo ventriculi ſenſu vomendi interdum voluntas fuerat; non vomitus. Nunc autem erat præterea aſſidua quædam febris, quæ cum cæteris, de quibus dictum eſt, omnibus ad dexteram uſque perſtitit id eſt ad Octobris medium A. 1735.

VENTRE adaperto, manifeſtum fuit, tumorem eſſe in ovario dextero: quod in cellulas excreverat, materia plenas molli quidem, nec tamen fluida, colore autem ex cinereo flaveſcente, odore non gravi. Tumorem augebat adnata proxima Tuba, ipſa quoque multo amplior, & craſſior facta; cum uterus, & quæ ad ipſum attinent reliqua parva eſſent, & ſana. Alligatus erat tumor ad contiguum pelvis latus, ex parte autem quadam ad proxima etiam inteſtina ſic ut cum his moveri quadantenus poſſet. Ex inflammatione inteſtina livebant: nec male olebant tamen, ut nec ventriculus, quem ad me attulit is qui cadaver ſecuit, & cætera quæ hactenus ſcripta ſunt, diligenter narravit, Mediavia noſter. Cauſa afferendi fuit, ut dubitationem quandam ipſi eximerem poſtquam ventriculum perluſtraſſem. Erat hic contractus, facie interiore paſſim hic illic inflammatus, in ipſoque jugi medio habebat ulcus circuli ferme ambitu, cujus diameter aliquanto erat brevior tribus digitis tranſverſis, profunditate exigua, quippe cum crebræ in eo apparerent lenticulares glandulæ mediocri magnitudine, & adeo manifeſtæ, ut per oſculum quod in earum centro conſpiciebatur, ſetam immiſerim. Labris tamen paulo craſſiuſculis ejuſmodi ulcus cingebatur: & craſſa erat facta, dura, & magis quam alibi, etiam illa ventriculi ſubſtantia toto eo ſpatio quod ulceri exterius reſpondebat. Cum autem eſſet in medio fere ulcere ventriculus penitus perforatus; ex me quærebat Mediavia, num cenſerem, potuiſſe forte id foramen per incuriam cultro fieri, dum ventriculus eximebatur; nihil enim vel diligenti perquiſitione repertum eſſe, affirmabat, in ventre, præter aliquid ſeri in ima pelvi, quod fortaſſe ex ventriculo dici poſſet effuſum, cum tamen in muliere perpetuo decumbente multum videretur effundi debuiſſe. Ego vero etſi minus veri ſimile exiſtimabam, ſi cultro lædi fortuito ventriculus debuiſſet, in ea potiſſimum ſede læſum eſſe quæ medio ulceri reſponderet, nec forma, & magnitudo foraminis, quod capax erat propemodum apicis minimi digiti, eæ viderentur quæ facile ad cultelli mucronem, aut aciem referri poſſent; tamen ut ipſi, mihique ſimul verum dignoſcere cupientibus ſatisfacerem, iterum ac tertio foraminis oras accurate inſpexi. Quas cum viderem non modo calloſas, ſed inæquales, & quo magis extrorſum foramen pergebat, eo minorem ambitum complectentes, quæ duo certe ab exterioribus introrſum illapſus culter minime facere potuiſſet; non huic, ſed morbo imputandum eſſe foramen cenſui. Nam quod nihil effuſum eſſet in ventrem, inde fieri potuiſſe quod paulatim quidem extenuata eſſet membranula extima, nec tamen penitus niſi extremo tempore eroſa demum atque pertuſa, cum videlicet moribundæ mulieris contractus, & corrugatus ventriculus nihil haberet quod effunderet.

15. Incidi poſtea in Obſervationem Mercklini, quam hic quoque in Sepulchretum (*o*) relatam invenies, foraminis videlicet quod facile pollicis extremum admitteret, in elatiori pariter ventriculi ſede, ad quam a multis jam annis continuus fuerat dolor aliquis, non magnus quidem, ſed tamen ſatis moleſtus. Id foramen ab illo quoque Docto Viro creditum eſt poſt antiquam eroſionem apertum eſſe dumtaxat noviſſimo vitæ tempore; cenſebat enim, hanc diu protrahi non potuiſſe, ſi ut quædam pridie comeſta in ventrem effuſa animadvertit, ſic alia etiam antea fuiſſent effuſa. Sic pariter multo recentiorem Obſervationem explicabis, quæ in Commentariis legitur Inclytæ Sc. Academiæ Imp. Petropolitanæ (*p*), ſciſſuræ ventriculi per quam nihil in ventrem effuxerat, & quam tamen cultro ſuo factam eſſe, ſincerus, expertuſque profector ſacramento pernegabat: erat autem is quoque ventriculus manifeſte eroſus, præſertim in parte quæ fundo oppoſita eſt, hominiſque fuerat exacte referentis ſpeciem phthiſici, quem vomitus, fere aſſiduus, nulla arte ſedandus, necaverat. Sed neque a Tyſone (*q*) (qui humanis etiam in ventriculis perforationem ter dicitur inveniſſe) eadem in Marſupiali Americano deprehenſa, quidquam effuſi in ventris cavum repertum eſt. Non hic eas memoro perforationes e quibus nihil defluere in ventrem poterat vel quod in agglutinatum ventriculo inteſtinum Colon pertinerent (*r*), vel quod ab adnata jecinoris parte obturarentur (*s*). Illas quoque prætereo in quibus effuſio fuerit, an non fuerit, minime lego (*t*). Cum effuſione vero mortem aut citiſſimam conjunctam (*u*) video, aut certe poſt perpaucos dies non raro ſubſequentem (*x*), ſi a morbi gravioris facti die, perforationis dies numeremus, velut in lectu ſane digna Obſervatione Cl. Baronii (*y*), qui tametſi octavo die mortem conſecu-

(*l*) n. 6. (*m*) Dec. 3. A. 5. Obſ. 175. & A. 7. Obſ. 142. & Cent. 3. Obſ. 13. (*n*) Medic. Rat. T. 3. §. 1. c. 7. §. 26.
(*o*) Obſ. 48. (*p*) Tom. 7. (*q*) Vid. Act. Erud. Lipſ. Suppl. T. 3. S. 4. (*r*) Sepulchr. S. hac 7. Obſ. 13. S. 1. & Brunner Gland. Duoden. c. 9. & Haller. Opuſc. Pathol. Obſ. 23. (*s*) Sect. ead. 7. Obſ. 5. ſecunda, & in Addit. Obſ. 3. & Eph. N. C. Cent. 3. Obſ. 13.
(*t*) in Schol. ad Obſ. 3. modo cit. primo, & tertio loco, & Sect. ead. Obſ. 7. § 1. (*u*) Eph. N. C. Cent. 5. Obſ. 43.
(*x*) Earund. Cent. 3. & 5. Obſ. 120. & Sepulchr. l. 3. S. 21. Obſ. 25. (*y*) Memoir. preſent. all' Acad. R. des Sc. Tom. I.

secutam refert, admonet tamen, in summa anteriore ventriculi parte foramen fuisse, ut perdifficile fuerit potiones in ventrem effundi, nisi tandem interjecto tempore, & in quibusdam ægri motibus. Dixi autem non raro propterea quod etiam quasdam extare scio perforati ventriculi Observationes in quibus aut illud non liqueat (z) aut contrarium potius apparere videatur (a). Sed hæc tu conferes, & perpendes.

16. Quæ etsi aut omnia, aut pleraque in ventriculo deprehensa foramina ad ulcera pertinent, quæ citius, aut serius cunctas ejus tunicas pervaserunt; hic tamen habes in Sepulchreto (b) plures alias ejusdem visceris tum intus, tum extra ulcerati Observationes, tametsi quædam repetuntur, ut V. posterior; idem enim numerus V. per incuriam bis ponitur; in XLIII. §. 4. & VI. in XXVII. §. 2. Sed cum repetitiones sint etiam aliarum ad alia ventriculi vitia attinentium, ut ejus quæ in XXVI. §. 5. est, in XXIV; nulla est quæ excusatione dignior sit, quam ubi XX. iterata est in Additamentis sub numero II. Quis enim ea quæ Blancardus tanquam in *Cive* suæ *Civitatis* Amstelodamensis observata proponit, eadem esse suspicaretur quæ Riverius in Aurifabro Monspeliensi jam proposuerat; nisi qui Blancardi in historiis transformandis ingenium edoctus, cum similia ab Riverio tradita esse, meminisset, utramque inter se Observationem conferret, nec similem modo, sed unam eandemque prorsus esse, evidentissime deprehenderet? Verum ut ad eas quæ ad ulcera spectant, redeamus; inter cæteras digna est quæ legatur XLVIII. quæ si ante centum viginti annos extare potuisset, fecisset, ut opinor, ne tam facile; ut de aliis taceam; a Gesnero ederetur quæ hic est XXXVI. de lacertis videlicet, ac serpentibus intra viscera obortis, & per sævissimos dolores *circiter tria hominum millia*, si Superis placet, enecantibus. Namque; ut Vallisnerii nostri (c) rationes, & monita prætereamus, quæ utinam ab pluribus eorum qui ejusdem generis Observationes postea tradere sine ulla dubitatione perrexerunt, lecta fuissent, atque perpensa; certe in ea quoque XLVIII. quam modo laudabamus, historia vir ab Hartmanno describitur, qui lacertam sibi in ventriculo inesse, firme adeo credebat, ut ejus formam delineare non dubitaret, alius autem apud Lucam Antonium Portium (d) se ibidem ranam habere, asseverabat, coaxantem aliquando, & in aquis, siquas ipse potasset, natantem, &, ne multis, apud Brunnerum (e) mulier propter stomachi morsus, aliaque vivum animal in ventre alere credebatur. Hæc tamen pro eo animali, & ille pro rana, & primus pro lacerta, ventriculi tumores, & plerosque exulceratos habuerunt. Fac igitur ad Sepulchretum addas duas ex his tribus recentiores historias cum suis quamque & signis, & dissectionibus. Sunt autem cum aliæ aliquæ addendæ ex minus recentibus, ut puta quam apud Freherum (f) legeris de famigeratissimo Cardinali Baronio, quem tria ulcera in ore ventriculi per insuperabilem nauseam absumpserunt, tum, ex recentioribus præsertim, plures, ut Brunneri altera (g) cum ulceroso tumore, ut Basteri (h) generatim non ita dissimilis, ut Præcl. Planci (i) duæ, callosi ulceris utraque, item aliæ, in hisque Illustris Halleri quædam; nam præter illam scirrhosi ex aceti abusu ventriculi (k), binas habet alias, quarum altera (l) in eo tubercula proponit plura, puris plena; altera (m) ventriculum scirrhis, & abscessibus inter membranas deformissimum qua Colo intestino adhærebat, quocum per ulcerosam patentem viam communicabat. Quas omnes Observationes attente relegens, ab illa Hermanni initio ducto, additaque insuper alia Cl. Goritzii (n), facile animadvertes, perpaucas omnino esse in quibus læsio non esset aut in pyloro, aut prope pylorum; ut hac quoque de causa Frid. Hoffmanni (o) sententia plerumque saltem a vero non abhorrere videri possit, scilicet pylorum potius & primario affici in cardialgia, præsertim cum in proxima quoque Sepulchreti Sectione VIII. (p) juxta illud orificium ventriculus intus exesus, in hac autem (q) orificium ipsum & exterius valde tumens legatur, nec sine vomicis albo pure refertis, interius autem scirrhosum, & induratis albicantibus glandulis magis quam ventriculi pars reliqua, obsessum. Porro autem cum in laudatis Hermanni, & Basteri Observationibus ita cum pylori ulceribus excrescentias ejusdem sive glandulosas, sive fungosas conjunctas videris, ut hæ quidem credi possint ex ulcerata pylori substantia procrevisse; facile quæres, num excrescentiæ quoque cæteræ, quas alii, nosque ipsi tum ad eam, tum ad alias ventriculi partes aliquando conspeximus, sint ex aliquo ejus ulcere prognatæ omnes existimandæ? Vides enim, exempli causa, in Additamentis ad hanc Sectionem (r) a Paulino observatas in ventriculo *verrucas* duas circa sinistrum orificium *cum radice sua firmiter annatas*, alteram minoris pomi, alteram grandioris, avellanæ magnitudine, nullam autem ulceris unde existerent, mentionem fieri; quamvis antea massa, glandem æquans, multo cum sanguine fuisset per vomitum rejecta: & sane cutis verrucas videre soliti sumus sine ulcere. De ventriculi autem verrucis quæ Medici Arabes scripserunt, leges apud Marcellum Donatum (s), & ex parte etiam habes in Scholio ad Appendicem quæ a Boneto subjicitur Observationi XIII. hujus Sectionis: quanquam verruca quæ ibi ex Avenzoare commemoratur, cum pomi esset magnitudine; non facile intelligitur, quomodo ex ventriculo egredi, & per Tenuia intestina ejici in Crassa potuerit; ut proclive sit suspicari, non in ventriculo, sed in ea parte Coli (t) enatam quæ ventriculi fundum contingit, præsertim cum vomitus nunquam, sed dejectiones semper, modo varii coloris, modo sanguineæ in illo ægro memorentur.

17. Quoniam vero quæ Arabes verrucas nominarunt, ea si non polypi intestinorum, aut ventriculi (cujus ferme generis fuisse crediderim molem istam carneam, quæ post complures sanguinis vomitiones rejecta describitur in Appendice de qua modo indicatum est) carneæ excrescentiæ, ut verrucæ etiam Paulini esse potuerunt quæ pendulas ex radice verrucas quadantenus imitarentur; si ipsas quoque exulcerationi cuidam, aut erosioni suam debuisse originem velis; non repugnabo. Sed potius quæram, idemne de quibusdam aliis sis crediturus, ut puta de illa non parva glandulosa caruncula per oblongum petiolum ventriculo affixa prope annulum pylori, quam Epistola XVI. (u) a me tibi descriptam, poteris cum ea conferre quæ ex Prævotio nostro in Sepulchreto (x) proponitur ad eandem ventriculi sedem annexa per oblongam membranam, meæque in eo etiam similes, ut opinor, quod fuisset innoxia. Cum enim sic de ipsa scribatur, *hoc corpore in pylorum incidente, facile chyli exitus omnino præpediri, & varia symptomata oriri potuissent*; non ille igitur præpeditus fuisse dicitur, aut hæc orta; ut minime appareat, cur ei Observationi hic titulus præfigatur *Tabes a glandula pyloro adnata*. Mihi quidem istiusmodi excrescentiæ, & quæ ex cute pendula in quibusdam spectantur, ac inter nævos maternos referuntur, originem videntur non valde habere dissimilem, neque ad ulcera pertinentem. Nec tamen negaverim, posse facile, ut nævos illos, ab advenientibus injuriis abrumpi, & exulcerari. Sic in uno, aut altero, & præsertim in Sene quem tibi alias (y) inter eos describam qui ex ictu capitis mortui sunt, vidi a pylori annulo pendere laciniam quandam membraneo-nerveam, laceram, ut majorem olim fuisse, non dubitares, neque extremo limbo adhuc omnino sanam. Sunt etiam aliæ a me in eodem annulo animadversæ, non pendulæ, sed sessiles quasi verrucæ, ut in Bajulo quem

(z) Sepulchr. l. 3. S. 8. Obs. 14. (a) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. Obs. 91. & Cent. 1. & 2. Obs. 151.
(b) Adde & seq. VIII. Sectionem. (c) Consideraz. int. alla generaz. de' Vermi. (d) Vid. Act. Lips. A. 1704. M. Septembr.
(e) Gland. Duod. c. 9. (f) Theatr. Viror. erud. clar. P. 1. S. 2. (g) c. 9. cit. (h) Act. N. C. T. 8. Obs. 16.
(i) Epist. ad Put. A. 1726. & Epist. ad eund. de Monstr. (k) Opusc. Pathol. Obs. 21. (l) Ibid. Obs. 22.
(m) Ibid. Obs. 23. (n) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 20. (o) Vid. Commerc. Litter. A. 1731. Spec. 44. in fin. (p) Obs. 4.
(q) in Addit. Obs. 6. (r) Obs. 5. (s) De Med. Hist. Mir. l. 3. c. 5. (t) Vid. etiam Epist. 31. n. 21. (u) n. 36.
(x) l. 2. S. 7. Obs. 138. (y) Epist. 52. n. 8.

quem ex tecto delapſum fractis pene omnibus coſtis alias (z) proponam, itemque in Sene de quo mentionem injiciam (*a*), cum in GonorrhϾ tractatione vitia attingam Proſtatæ glandulæ. In utroque enim illi inſidebant annulo bina ſubrotunda corpuſcula ciceris magnitudine, in primo ſublivida, in altero rubentia, ſubſtantia in utroque glandulosa. Quin etiam in altero ſua ſingula ſubobſcure oſtendebant foraminula, quæ majora, & luculentiora videre licebat in proximis glandulis lenticularibus. Has enim habebat is homo amplificatas in continuato pylori antro, per quod duæ treſve ducebantur in longitudinem extantes lineæ ad duo illa ſubrotunda corpuſcula deſinentes: iis autem lineis ſingulis binæ vel ternæ inſidebant glandulæ, intervallo aliquo disjunctæ. Revocant hæ lenticulares ventriculi glandulæ mihi in memoriam Obſervationem earum aliam, huc maxime attinentem, quippe non in viro habitam in quo nulla, quod ſcirem, ut in modo memoratis, laborantis ventriculi extitiſſent indicia, ſed qui brevibus quidem, ſed acerbiſſimis, ejus doloribus confectus eſt.

18. VIRO annos nato ad quadraginta, lacertoſo, & gravibus diſtento cogitationibus, ante dies aliquot cœperat caput dolere, & ſenſus ardoris eſſe in mingendo, cum poſt cœnam, in qua neque nimium, nec inſalubris quidquam ſumpſerat, ſævis eſt doloribus in regione ventriculi correptus. Dolor capitis perſtabat. Dolores ventriculi augebantur. Per alvum, & per os multa viridis materia ejiciebatur. Per hæc, ineunte die tertio deceſſit circa medium Sextilem A. 1707. Venetiis. VENTRICULI aperti pars dextera ſana erat: in eaque confertiſſimas lenticulares glandulas cum Doctiſſimis Amicis ſpectavi ita uti in III. Adverſariis (*b*) ſcriptum eſt. Siniſtra in fundo multis erat maculis ſanguineis, & his vividis, diſtincta: quas inter, aliquot fœda ferruginea cruſtula obduci incipientes, rem ab inflammatione ad gangrænam vergere, oſtendebant. Ab eadem parte qua nullæ erant maculæ, & ſana interior tunica videbatur, nullo negotio ſanguinem exprimebam. Duodenum, & reliqua inteſtina vel interius ſpectata nihil morbidi habuerunt. Bilis veſicula duorum, aut trium digitorum intervallo ab infimo fundo ſe contrahebat, & rurſus antequam in meatum deſineret Cyſticum, dilatabatur ſic ut in duas videri poſſet diviſa. Thoracis parietibus omnibus pulmones per ſe adhærebant, mediaſtino quoque ad eundem modum annexi; ſani tamen; nam quod poſterior eorum pars rubebat, eodem pariter colore dorſum, & poſteriora brachiorum infecta erant. Neque in corde neque in auriculis quidquam ſanguinis. In cæteris, quas, cerebro excepto, inſpeximus, partibus nihil adnotatione dignum fuit.

19. Nullum ab hoc Viro in vivendi norma grave peccatum admiſſum fuerat, ut ab illo cujus ventriculum inflammatum, maculiſque nigris obſitum vidit Cl. Koehlerus (*c*): nulla erat prorſus aut incongrui medicamenti, ut apud Klaunigium (*d*), aut, ſicuti non ſemel in hac Sepulchreti Sectione, veneni ſeu fraude, ſeu caſu ingeſti ſuſpicio. Imo quædam, ut animadvertere potuiſti, præceſſerant quæ ſanguinis acrimoniam indicarent. Tamen ſi quid forte miraris, magis miraberis in muliere, cujus hiſtoriam a me tibi alias (*e*) promiſſam, jam accipe.

20. PAUPERCULA ruſticana fœmina, annorum, ut videbatur, circiter quinquaginta, obnoxia erat per intervalla difficultati reſpirationis, cum anguſtiæ ſenſu, & pulſu duro conjunctæ, magnaque arteriarum omnium agitatione, ut harum alternus motus ſub oculos caderet in ipſis manibus, non modo in collo, atque temporibus. Ubi reſpiratio angebat, Noſocomium hoc adibat, miſſoque multo ſanguine, qui erat duriuſculus, liberabatur. Sic annos quatuor vixerat, cum domi ventriculi doloribus correpta, ibi intra horas viginti quatuor mortua eſt. CADAVER nobis ad Anatomen publice tradendam A. 1737. ante Januarii finem conceſſum eſt. Omnia ordine rimantibus, hæc in Ventre viſa ſunt digna quæ adnotarentur. Ventriculus magnus, & ſemiplenus; cum ipſo aperto, inſpectoque, mirum eſſet, non omnia per vomitum fuiſſe rejecta. Erat enim pluribus ac variis eroſionibus exulceratus, recentibus, ut videbantur, ſed jam affectis nigredine gangrænoſa. Earum aliæ ad jugum erant creberrimæ, & perminutæ, cujuſmodi in proxima quoque Duodeni inteſtini parte conſpiciebantur: majores aliæ per fundum disjectæ, magiſque ubi ventriculus ab œſophagi fine expandere ſe incipiebat: nec œſophagus ipſe carebat ejuſdemmodi eroſionibus; ut ab ingeſtis, quæ qualia fuiſſent, neque conſtabat, neque ex ea quæ in ventriculo reſtabat, materia judicari ſatis poterat, illatæ eſſe viderentur. Lien æquo aliquanto major, & laxior, maxima ex parte diaphragmati, ex aliqua ventriculo agglutinatus, an ob hujus magnitudinem? Uterus ſiniſtrorſum valde inclinatus; itaque ſiniſtrum quoque Teres ejus vinculum brevius dextero. Alteri uterinæ cervicis lateri intus ſuo retuſo vertice adhærebat membrana pyramidis forma, parva, craſſiuſcula, alba, quam reliquias eſſe cenſui hydatidis, aqua olim diſtentæ. Veſica urinaria ab oſculis uſque ureterum ſanguifera vaſcula oſtendebat adeo ſuo rubore conſpicua, ut quamvis eſſent perminuta, eorum inter ſe communicationes haud melius perſpici potuiſſent, ſi injecta rubicunda cera fuiſſent repleta. Sic conferta utrinque in urethram pertinebant, cujus interiorem faciem conferta vel magis, eoque non ita pulchra, occupabant. In Meſaræi diſſectione, quod pinguedine, eaque optimæ notæ, ut cæteræ partes, plus quam a primo credidiſſes, abundabat, glandulas vidi ſanas quidem, ſed juſto majores, cum plures earum fabis eſſent vel grandioribus pares. Meſentericæ arteriæ Superioris initium Cœliacæ quoque commune erat. Coronaria ventriculi diametro erat longe ampliore quam ſoleat. Vena autem Cava, dum ſupra, itemque infra jecur, quemadmodum in Theatris Anatomicis fieri eſt ſolitum, incideretur, ne guttam quidem effudit ſanguinis. Thoracis utrumque cavum habuit aliquantum aquæ nullo colore infectæ, pulmones autem aere turgidos, & pleuræ a tergo, & ab lateribus annexos. In corde, & Jugularibus venis, in quibus plus ſanguinis fuit, quam in venis inferioribus, aliquid polypoſi. Cordis parietes a ſiniſtris evidenter craſſiores quam par eſſet, cum a dextris viderentur æquo tenuiores. Nulla tamen ventriculorum, aut venarum, aut arteriæ Pulmonaris dilatatio, aut trunci denique arteriæ Magnæ. Erat quidem in hujus valvulis aliquid ſubduri, in ipſoque trunco tum prope cor, tum alibi paſſim initia futuræ olim in os mutationis, flavo dumtaxat quodam colore indicata, quin etiam dura jam facta paulo ſupra diaphragma, ubi ampliora erant, & magis extantia: ſed juſta erat truncus ubique diametro. Non ſic in ramis omnibus hæc ſe habebat. Nam præter Coronariam illam de qua dictum eſt, cum arterias Carotides inter ſe compararem, evidenter major latitudo occurrebat ſiniſtræ, quam dexteræ. Cumque illa, vix ſeſquipollicis ab origine ſpatio emenſo, in duos, inſolito exemplo, divideretur ramos, ſub ea diviſione aliquanto magis ſe dilatabat, quam in pleriſque arteriæ ſoleant ad ſuas partitiones: idemque ad Subclaviæ utriuſque diviſionem primam in majores ramos animadverti. Cranio denique circumſecto die a mulieris obitu duodetrigeſimo, cerebrum non modo ſine ulla noxa, ſed neque fœtens, neque pejus cæteris quæ ſimul diſſecuimus, longe recentioribus, inventum eſt.

21. Habes in craſſitudine æquo majori ſiniſtrorum cordis parietum cauſæ illius partem quæ violentius agitabat arterias, in harum autem nonnullis dilatationibus, pluribuſque mutationis in os initiis effectus ejuſdem agitationis: quæ omnia cum iis conferas quæ alias (*f*) ſcripſimus de Spuriis, ut Lanciſius vocabat, Aneuryſmatibus. Habes præterea quod ad propoſitum in primis attinet, acerbiſſimi doloris ventriculi cauſas in hujus eroſionibus. Quarum non ita diſſimiles cum brevi poſt tempore in ebrii quoque, Epiſtola XIV. (*g*) deſcripti ventriculo invenerim, ut illa mittam quæ paulo ante (*h*) in Veneto illo Viro a me conſpecta

(z) Epiſt. 53. n. 37. (*a*) Epiſt. 44. n. 19. (*b*) Animav. 4. (*c*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 5. n. 2.
(*d*) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obſ. 145. (*e*) Epiſt. 14. n. 35. (*f*) Epiſt. 24. n 35. & ſeqq. (*g*) n. 34. (*h*) n. 18.

ſpecta propoſui; animi pendeo, num omnes ingeſtis neſcio quibus, an ſuccis veneficis imputem intus genitis. Quod etſi in ultima velim facere hiſtoriarum harum; minus in ultima poſſe videor, in qua via quoque ad ventriculum, gula, iiſdem eroſionibus affecta erat. Sed de obſervatis per anatomen, venenorum in ventriculo effectibus cum ipſe malim ſuo loco ſemel agere, quam ibi, atque hic, ut in Sepulchreto factum video; propterea illuc (*i*) rejiciam quæ huc addere ſuperſedeo: ut pari de cauſa alio differam quæ ad dolorem ventriculi ſpectant ex conſenſu cum aliis partibus, & nominatim cum renibus.

22. De iis autem ventriculi doloribus, qui neque a veneno ſunt, neque a cauſis fiunt extra illum hærentibus, ſi quæ ad ea, quæ ſupra legiſti, adjungere forte cupis; adjungas in primis, cenſeo, Obſervationem Illuſtris Viri Heiſteri (*k*) qua cardialgiam vehementiſſimam deſcribit a magno acervo lumbricorum illatam, qui ventriculum circa ſiniſtrum orificium, ubi hærentes invenit, ita læſerant, ut ſanguinolentus eſſet, & quaſi eroſus: idque in adulta muliere; non in pueris, in quibus minus eſt mirum, a Boneto, & Saxonia noſtro, ut in hac habes Sepulchreti Sectione (*l*) haud diſſimilia fuiſſe deprehenſa. Quamvis autem Sectione eadem complura proponantur exempla (*m*) doloris ventriculi a calculis in ipſo concretis; tamen nova ex Lanzono (*n*), ex Contulo (*o*), ex aliis adjicias licet. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXX.

De Vomitu verba fiunt.

CUM Ventriculi Dolore, de quo ſuperioribus Litteris ſcriptum eſt, ſæpenumero conjungitur Vomitus, de quo hic ſcribendum. Animadvertere id poteris cum illas relegens, tum Sectionem VIII. Sepulchreti pervolvens, & cum VII. conferens. Invenies enim Obſervationes plurimas, in quibus uterque illorum proponitur, nec paucas, quæ in utraque pariter Sectione exhibentur. Nos vero noſtrum tuebimur inſtitutum, nec quas alibi aut protulimus, aut ſumus prolaturi, earum ullam hic producemus. Selegimus igitur ex omnibus Valſalvæ, duas, alteram ad diuturnum, alteram ad brevem, utramque ad funeſtum vomitum attinentes. Quarum hæc prima eſt.

2. VIR annorum circiter quinquaginta quatuor, jam ante quinque, aut ſex menſes nonnihil emaciari toto corpore inceperat, cum ineunte menſe Auguſto A. 1689. moleſtus acceſſit vomitus materiæ quæ aquam, fuligine infectam, referebat. Ejuſdemmodi materia interdum eodem tempore, interdum abſente vomitu, etiam per alvum, nec tamen ſemper, dejiciebatur. Interea vix ullus in ventriculi regione percipiebatur dolor. Sed cum Medicus ſal abſinthii dediſſet, eas ſtomacho moleſtias creavit, ut nunquam poſtea datum ſit. Tandem ſæviente vomitu cum ejuſdem materiæ excretione, languidis ſenſim factis pulſibus conſecuta mors eſt Idibus Novembris. CADAVERIS omnes articuli flexiles erant: quod in aliis haud ita crebro occurrit. In ventriculo pylorum verſus, tumor erat cancroſus exulceratus, hicque fieri viſus eſt ex glandularum congerie, quæ preſſæ, humorem promebant ſimilem humani ſeminis. Ventriculus autem tres libras materiæ continebat ejuſdem ferme naturæ ac quæ vomitu ejiciebatur. Inter ventriculum, & lienem erant duo glanduloſa corpuſcula fabæ magnitudine, colore, & ſubſtantia non multum abſimilia tumori qui in ventriculo deſcriptus eſt. Hæc in Ventre.

In Thorace autem pulmo dexter nonnihil a tergo inflammatus: ex omni autem utriuſque inciſi pulmonis parte ſerum prodibat. A cordis ventriculo dextero polypoſæ concretiones in Pulmonarem arteriam pertinebant; minor ab ſiniſtro in venam ejuſdem nominis.

3. Si compares inter ſe tumores ventriculi duos, hunc, & quem pariter ex Valſalva deſcripſimus Epiſtola ſuperiore (*a*), quorum utrumque in brevibus ſuarum Obſervationum Indicibus cancri nomine deſignavit, & conjunctum vomitum habuiſſe, ſcripſit, quaſi aquæ fuligine infectæ; miraberis fortaſſe, cur ſævos ille, hic leves adeo afferret dolores, & cur hic cum preſſus humorem daret non fuliginoſum; hoc tamen colore tantam humoris copiam tingeret. Verum nigerrima rejici ab iis quoque in quibus nullus hujus generis tumor eſt, tum ex aliis Obſervationibus, tum ex aliqua earum intelliges quæ infra proferentur; ut minime neceſſe ſit, illiuſmodi colores a cancris deducere, in ventriculo exulceratis. Diſcrimen autem illud dolorum niſi ab humoribus repetas in primo ægro magis, quippe ſeniore, & bilioſo temperamento, quam in hoc, irritantibus, qui tamen, addito ſale abſinthii, laceſſentes adeo facti ſunt; conjicies, leves dolores non ſecus atque in illo, primum quidem fuiſſe, verum poſtea quam per ſal abſinthii ſic irritatus tumor eſt, ut demum exulceraretur, multo acerbiores & factos eſſe, & ad finem uſque perſtitiſſe.

4. VIR nobiliſſimus annos natus duos & quadraginta, cum ex Germania in Italiam veniſſet, paucis poſt menſibus Bononiæ in febrem incidit tertianam duplicem, mitioribus, in primis quidem acceſſionibus, ſtipatam ſymptomatibus; ſed in quarta vehementiſſime affligentem. Nam frigus quod vigeſima hora invaſerat, vix tertia noctis hora remittebat: moleſtiſſima erat ſitis, lingua aſpera, difficilis reſpiratio, laſſitudo, pulſus parvus, ac debilis, dolor, & plenitudinis ſenſus in ventriculo, anxietas denique, & inquietudo tanta, vix ut pauliſper in eadem lecti parte conſiſteret. Hæc omnia non niſi poſtquam, magis ſæviente calore, ſtillatarum aquarum potio tandem conceſſa eſt, mitiora ſunt facta; ſed paulo dumtaxat, & breve ad tempus. Nam paulopoſt omnia, magis exacerbata, totam illam noctem vexarunt. Diluculo vomitum inſtare, ſenſit: nec tamen vel digitis ſæpius ſibi in fauces immiſſis vomitionem primum ciere poterat; mox tamen materiam ejecit ad libras quatuor, colore aquæ ſimilem in qua *coccolata* ſoluta ſit. Innatabant quædam quaſi membranarum portiones ejuſdem prorſus coloris: odor autem erat qualem ſæpe ſolent febricitantium corpora exhalare. Ab hoc vomitu etſi ventriculi affectio paululum remiſſa videbatur; reliqua tamen non modo perſtabant, ſed vel acrius torquebant incommoda. Mane ſecta vena ſanguinem Medicus detraxit: is in primo vaſculo concrementum æquo mollius, tenuem in ſummo cruſtam, lacteum ſerum oſtendit; ſed in altero minus ea omnia ab naturæ norma recedentia. Hoc, aliiſque præſidiis in uſum tractis, iterum paucas poſt horas tantundem ferme ejectum per vomitum eſt deſcriptæ materiæ: quod paulo poſt iterum, iterumque accidit; ut quæ eo die ſic reddita ſunt, ſexdecim circiter libras æquaverint univerſa. Inſecuta nocte eadem ſæviebant ſymptomata, accedente inſuper ſiniſtri brachii tremore; qui, præcedente delirio, ſæpius recurrens, præſertim dum aeri brachium exponebatur: mane in paroxyſmum quaſi epilepticum degeneravit, quo non brachium modo, ſed & os, oculi, femur quoque ſiniſtrum immaniſſime convellebantur. Hæc longo horarum ſpatio perdurarunt: tandem paralyſis illud corripuit brachium. Redire nihilominus pergebant epileptici inſultus tam crebro, ut intra horam plus viginti numerarentur. Interea cre-

(*i*) Epiſt. 59. n. præſertim 21. (*k*) Eph. N. C. Cent. 5. Obſ. 86. (*l*) Obſ. 14. (*m*) Obſ. 29. 31. & 32.
(*n*) Act. N. C. T. 1. Obſ. 64. (*o*) De Lapidibus, Podagra & cæt. c. 9. (*a*) n. 6.

ea crebriores quoque erant vomitiones, & materiæ quidem porracei coloris, in qua fragmenta quasi membranularum innatabant. Singultus insuper, qui post memoratam paralysim circa meridiem inceperat, jam vehementius torquebat. Et licet omnia nonnihil a prandio sedata viderentur; tamen cum advesperasceret, graviora fiebant; ut pulsu, & viribus magis magisque tota nocte fatiscentibus cum æger nunc modicis vomitionibus, nunc delirio, & singultu, sæpius autem diris, quamvis brevioribus, spasmodicis insultibus vexaretur, mane duodecima hora deficeret. ABDOMEN erat tumidum, ut intestina quoque. Hæc, & ventriculus qua facie anteriora spectabant, eodem illo erant colore infecta quo materiam diximus fuisse quæ vomitu ejiciebatur. Ventriculus intus inflammatus, minimis quibusque vasculis multum sanguine turgentibus. Bilis vesicula etsi inanis erat, turgida tamen, aere videlicet, conspiciebatur. In Thorace pulmo dexter arcte adhærebat ad pleuram: ipseque, & sinister nigro erant colore tincti, & ichorosa materia plena. In dextero cordis ventriculo tenuis polyposa concretio fuit.

5. Exitium quod indicaverat quarta, huic Viro dies attulit septima. Quod si priusquam tanta vis morbi ventriculo incubuisset, ex indiciis quibusdam priorum dierum quid immineret suspicatus Medicus, quicunque is fuit, maturo atque apto corticis Peruviani usu occurrere potuisset; fortasse ægrotantem servasset. Verum contigere hæc, quantum ex superiore etiam Observatione conjicio, eo tempore quo necdum febrifugo cortice uti audebant ratione. illa qua nunc consuevimus, & qua primus Bononiæ annis post paucis feliciter usus est ingeniosissimus Medicus Dominicus Gulielminus in generosissimo Viro ex Gente Malvezia, quem proxima alioquin exacerbatio perniciosæ febris, ut aliis acciderat, interemisset. Cæterum unde porracea tinctura esset qua rejectus humor inficiebatur, inanis vesicula fellea ostendit. Sed alii in ventriculo, & intestinis succi cum bile convenerunt etiam antea, cum longe alio colore tincta rejiciebantur. Utro autem horum colorum ea viscera tincta essent, cum satis Valsalva suis in schedis non aperuerit; nec mihi diserte in historia licuit indicare.

6. Jam vero accipe historias alias, in duo pariter genera divisas, vomitionum aut ad diuturnas, aut ad breves attinentium. Ex illis autem prima esto quæ exemplum profert vomitus quo diuturniores non multi reperientur: eademque est quam tibi, cum de Palpitatione Cordis scriberem (*b*) a me peculiariter promissam memini.

7. NOBILIS Matrona Patavina, quæ ab ortu usque sæpe adeo lac rejiciebat, ut nutrix victuram desperaret, adulta nihilominus, nupta, & jam plurium liberorum parens, cum quartum annum ageret & trigesimum, cœpit in puerperio sæpius vomitu laborare, a quo duobus post mensibus se liberam fore in posterum, credidit, cum globum rejecisset quendam, diametro duos pollices superantem, materiæ tunc mollioris, sed quæ mox acri exposita, durissima post triduum inventa est. Verum spei non respondit eventus. Vomitio perstitit, & quamvis a pluribus Medicis diu, multumque modo leniter, alias vehementius oppugnata; ad mortem usque, id est viginti quatuor ipsos annos perduravit. Redibat quotidie duabus a prandio horis. A cœna non redibat, nisi postridie mane. Et licet alimenti genera mutarentur; semper recurrebat ad eundem modum, materiamque semper ejiciebat subalbam, crassam, ductilem. Quam si mulier conaretur retinere; magnas in ventriculi regione patiebatur molestias donec redderet; reddebat autem non sine conatibus: sed a vomitu omnia sedabantur. Alvus nihil, nisi solicitata, egerebat: quod jam diu uno, sine ægræ noxa, obtineri poterat remedio, pilulis, ut Venetiis vocant, S. Fuscæ, quarum perpaucæ, noctu retentæ, mane leniter, ut solent, alvum solvebant, sed nihil fere præter aquosa dejicientem. *Coccolata* quoque retinebatur, & ventriculum juvabat. Hujus regionem si manu explorares; nihil ibi, ut neque in reliquo ventre, percipiebas quod esset præter naturam. Ad ea quæ narravimus, accesserat biennio ante obitum pulsus intermissio. Matrona tamen solita vitæ munia domi forisque obire non destitit, donec minus bene se habere, sentiens, & debilior facta, novissimum vitæ mensem in lecto exigere coacta est. Ibi cum omnia, & in his *coccolata* quoque, nauseosa jam essent, febris animadversa est quæ horis pomeridianis quotidie, vix aliqua tamen pulsus facta mutatione, increscebat, noctuque calorem augebat. Pulsus erat potius magnus, sed, ut solebat, intermittens. Cum propter alvi duritiam Medicum exorasset, ne obstaret sibi consuetis pilulis uti cupienti; immanis oborta est cordis palpitatio: quæ etsi paucis unciis sanguinis e brachio detractis, ferme statim sedata est; mox tamen iterum ingravescens totidem e pede coegit detrahere, unde rursus imminuta est, non sic tamen, ut postea in sinistrum latus cubare sineret. Nulla misso sanguini crusta insidebat. Dies post aliquot, duritia alvi rursus urgente, lene clysma palpitationem incitavit. Cum adversus hanc externa remedia nihil prodessent, interna autem ab ægra quæ alimenta vix aliqua, & invita sumeret, pauca omnino admitterentur, in quibus stillata cerasorum, aut melissæ aqua, & compositionum castoreum habentium nonnihil, quibus semel opii granum adjunctum est, nec quidquam esset quod aut vomitum averteret, aut palpitationem sedaret; postremis quinque diebus pulsu infirmissimo, perexili, & formicante facto, palpitatione autem persistente, alvus sponte soluta est vel nimium; ut sæpe, & multa, etiam dura, ejiceret. Itaque perstantibus cæteris, & paulatim extremis corporis frigescentibus, vivendi finem fecit Matrona optima, & ob id etiam vita multo longiori digna, quod mandavit moriens; id quod perpaucæ mulieres facerent; ut diuturni sui vomitus causa per anatomen quæreretur, si forte illa inventa, auxilium ferri posset filiis, in quibus erat quæ jam vomitionibus tentari inciperet, adversus hæreditarium morbum; eodem enim quo ipsa vomendi incommodo, mater quoque, jam ante plures annos extincta, laboraverat. Itaque cum a me petiisset Nobilissimæ Familiæ nomine Collega meus Ornatissimus Vallisnerius filius, ut dissectioni præesse vellem, cumque a Medico Spectatissimo qui annos postremos duodecim, miti, ut decebat, curationis genere Matronæ affuerat, Petro de Marchettis, Petri Equitis nepote, ea omnia quæ hactenus scripta sunt, accepissem; coram ipso, aliisque Medicis, in quibus Cl. Vir fuit, auditor olim meus, Dominicus Militia, dissectionem accurate instituendam curavi sub noctem ejus diei, quo die mane ægra decesserat, VI. Idus Aprilis A. 1744. CADAVER macilentum erat, nec tamen plurimum, & sine artuum œdemate.

Venter aquam habuit subflavam non paucam: omentum pauca pinguedine instructum, magnam intestinorum partem obtegens, annexumque ad peritonæum latere sinistro: ventriculum contractum, & ubi accedere incipiebat ad pylori antrum, ibi contractum magis, ut in duos quadantenus esset divisus, parietibus & colore, si exterius aspiceres, secundum naturam; sed facie interiore quasi ab inflammatione rubentem. Inerat pars aquæ, an jusculi novissime sumpti, cum quibusdam crassioribus portionibus viscidæ illius materiæ quæ vomitu ejici consueverat. In pyloro ipso, & Duodeno intestino nihil morbidi præter internæ faciei colorem, ejus similem qui in ventriculo dictus est. Pancreas justa alioquin magnitudine, quantum quantum erat, adeo candidum fuit, lobulis autem, cum dissecari jussissem, distinctis adeo, & exsuccis, ut si aliquanto duriores fuissent; erant enim duriusculi; non modo ad scirrhi naturam accedere, sed in scirrhum jam prorsus conversum pancreas esse, pronunciassem. Lien, & jecur interius sana, etsi ille exteriore tota facie, hoc inferiore a dextris pallebant. Sed fellis vesicula parietibus cunctis tam crassis erat, ut nunquam sic vidisse meminerim: itaque etsi bile erat plena, quippe in ea quæ tot dies tam pauca sumpsisset, eaque bilis nigra erat adeo, ut interiorem vesiculæ faciem atro colore infecisset; facies tamen ejusdem exterior albicabat. Ob illam quam modo attigi, causam, ut ventriculus fuerat, sic intestina omnia, & Tenuia præsertim, valde erant contracta, ut ea etiam quæ nuperrime præcesserat, nimia alvi

(*b*) Epist. 23. n. 11. in fin.

alvi evacuatio requirebat. Una ex omnibus intestinis Appendicula Vermiformis paulo erat turgidior: eademque exterius rubebat. In mesenterio, & reliquis Ventris Partibus nihil non secundum naturam animadvertimus. In Thorace autem utrinque erat aqua, nec pauca, nec parum sanguinolenta. Utrinque pariter pulmones, alioquin sani, per crebra, crassa, longiuscula membranea filamenta ad latera alligabantur. Pericardium arctissime adhærebat omni cordis superficiei, & auriculæ dexteræ, & magnorum vasorum ad cor pertinentium. Cor tamen justa fuit tum parietum crassitudine, tum capacitate ventriculorum. Quorum uterque plenus erat pariter sanguinis, qualis ex incisa quoque vena Cava multus extitit, atri, & magna ex parte in grumos coacti, sine ulla vel minima polyposa concretione. Valvulæ quæ cordis orificiis venosis præficiuntur, etsi albicare visæ sunt; non duriores tamen fuerunt. Ex reliquis autem eæ quæ ad initium appositæ sunt Arteriæ Aortæ, summos limbos & crassiores, & cartilaginea duritia habuerunt. Arteria ipsa bene intus, extraque constituta: neque ulla omnino præter ea quæ dicta sunt, in Thorace vitia apparuerunt. Caput cur attingeremus, causæ nihil fuit.

8. Quæ vitia in pericardio, & corde reperta sunt, quatenus ad palpitationem, & intermittentem pulsum attineant, aliis a me locis (*c*) est indicatum. Quæ vero in fellis vesicula, & pancreate, illa ad vomitum spectare, existimo. Crederem fortasse illam etiam ventriculi contractionem, per quam in duos quadantenus videbatur divisus; nisi eandem tibi structuram in duabus aliis mulieribus (*d*) descripsissem, quarum neutra vomitioni obnoxia fuerat, ut neque Fœmina Princeps, neque aliæ præterea (*e*) in quibus ita se ventriculum habuisse, memini. Mihi enim forte accidit, ut conformationem istam cum vidi, in mulieribus, sicuti & Valsalva (*f*), viderem: unde suspicari cœpissem, an hæc quoque annumeranda esset detrimentis cæteris quæ sibi illæ creant per constrictos ad summum ventris thoraces duros, & quæ duriora his addunt ad umbilicum ferme producta; nisi animadvertissem, in cujusquemodi fortis fœminis illam fuisse, nec in fœminis solum, sed & in viris ab Riolano (*g*), & a Celeberrimis Auctoribus Heistero (*h*), & Fantono (*i*) esse deprehensam. Horum autem nemo, ut neque Cl. Viri Petschius (*k*), & Amyandus (*l*) qui in fœminis viderunt, ullam cum possent, & aliqui, si ita accidisset, etiam deberent, ullam, inquam, de vomitu in iis viris, fœminisve mentionem injiciunt. Quod si in VIII. hac Sepulchreti Sectione Observationem (*m*) invenies Blasii, qui ventriculum duplicem offendit in viro, creberrimis vomitionibus diu vexato, has illum videbis non ab ea duplicitate, sed a magna angustia repetere ejus foraminis per quod alter ventriculus cum altero communicabat: cujusmodi angustia in iis quas ego observavi, nunquam fuit. Quid? quod si Observationem illam apud Blasium (*n*) legas; conjunctam cum altera animadvertes ejusdem generis, in qua etsi angustia inter ventriculum utrumque non modo magna, sed *maxima*, & *summa* fuit, homo tamen, nisi quod valde famelicus, erat *bene sanus*, & quod consequitur, vomitionibus haud obnoxius. Quod si nihilominus in proposita Matrona istam ventriculi structuram ipsam quoque aliquid ad vomendum fecisse, malueris, quippe a primordiis facile junctam cum prava illa vesiculæ, & pancreatis dispositione, quæ, crescente ætate, manifestior facta vomitum induxerit insanabilem; non pertinaciter repugnabo. Certe autem crassitudo tanta in vesiculæ tunicis minus obsequentem hanc reddebat ventriculi, primorumve intestinorum pressioni, ut fortasse non satis ex ea bilis, quæ erat insuper adeo vitiosa, exprimeretur. Pancreas vero exsuccum, & ad scirrhi naturam vergens, quanto minus succi, minusque ad suos usus apti secerneret, facile potes existimare, simulque colligere, quam imperfecta ob utriusque illius humoris defectum, ac vitium in Duodeno intestino fieret chyli elaboratio, quantunque ibi restitaret crassi, viscidique, & ejus intestini tunicas in diurnis præsertim corporis agitationibus sic irritantis, ut in motum denique inversum cieret. Quo si tibi liceat addere structuram illam ventriculi minus fortasse idoneam ad alimenta, si non conficienda, at satis expedite in id intestinum compellenda; tanto erit proclivius causas intelligere vomitus istius tam diuturni.

9. Verum ut de una earum dumtaxat, id est de pancreatis vitio, brevitatis gratia, verba faciamus; videsis hic in Sepulchreto non modo Observationem LIII. & quæ sequuntur, sed alias etiam cum supra, tum præsertim infra sub num. LVII. (*o*) & LVIII. (*p*) aliisque indicatas; & cum pancreatis vitiis conjunctum vomitum reperies. Equidem ex iis non sum qui nescio quos non morbos, & vomitus vel sanguinis, *a solo pancreate* deducendos arbitrabantur (*q*): imo hoc viscus, nec raro, sine vomitu male affectum fateor a me, ab aliisque deprehensum. Ejusdem tamen morbos a vomitionibus non sejunctos & me conspexisse, & ab aliis sæpe conspectos audivisse, negare non possum. Sed meis quidem Observationibus erit alibi opportunior locus. Hic vero nonnullas aliorum commemorabo. Et primum accepi a Malpighii Assecla, Præceptore meo, docto, cum viveret, Bononiæ Medico, Jacobo Sandrio, plures sibi adnotatas esse dissectiones eorum qui vomitionibus obnoxii fuerant, humoris præsertim colore *tabaccum* referentis; in iis autem omnibus male pancreas habuisse. Heraclitus autem Manfredius, is quem tibi alias merito laudavi, cum ex Patria in quam ad menses aliquot secesseram, Bononiam rediissem anno, opinor, 1704. hanc suam mihi narravit Observationem: quam hic tecum magis quia ad susceptum de pancreate sermonem, quam ad ordinem promissum attinet, communicabo.

10. VIR robustus, nulla manifesta causa præcedente, conatu vomendi assiduo angebatur, sed præter remedia, & alimenta, quorum retinere nullum poterat, pauca, & raro, & hæc aquea, ac fere amara evomebat. Ad hæc, torquebatur magna siti, crebris quibusdam animi defectionibus, & dolore præsertim non secus ac si a canibus discerperetur, ad communes fines thoracis, & ventris: quem si tangeres; duri, aut renitentis percipere nihil posses. Cum his, humilique pulsu, intra undecimum circiter diem est mortuus. VENTRE aperto, jecur maximum conspectum est, sed sanum. Sana quoque intestina, & ventriculus. Et mesenterium quidem non sine aliqua obstructione. Sed pancreas æquo majus, totumque & tuberculis subrotundis, neque exiguis, inæquale, & duritie ad cartilagineam accedente. In Thorace multum, in pericardio autem plurimum aquæ, ejus similis in qua caro recens lota est. Cor valde parvum: in ejusque auricula dextera quidpiam albicantis polyposæ concretionis.

11. Cur tumores pancreatis, nisi forte & ipsi maximi sint, & ægri valde macilenti, difficillime tactu percipi queant, retrusa visceris sedes facit, & quidquid manui se interponit, præsertim vero turgens flatibus ventriculus, aut jecur, ut in hoc viro, ampla, & dilatata magnitudine. Qua in difficultate quibus aliis signis uti liceat, cum indicaret Riverius (*r*), in iis petenda a proximi ventriculi dolore, aliisque symptomatibus non omisit. Cæterum pancreas multifariam potest vomitum concitare, ut cum ventriculum contiguum, qui sensu præsertim sit exquisitiore, duritie, aut asperitate irritat sua, aut adaucta etiam magnitudine obstat, ne satis possit dilatari. Assumptorum enim omnium vomitus impeditam ventriculi dilatationem consequitur, sive ipse dilatari se non patiatur, quippe crassis scirrhosisque factis ejus tunicis, ut in Cel. Virorum Observationibus Laubii (*s*), & Halleri (*t*): sive; nam perinde se res habet, opposita sint obstacula ejus dilatationi, velut ingentia steatomata, quæ juxta ventriculum conspexit Cl. Verdriesius (*u*), aut maximum illud corpus, quod ibi pariter in duabus fœminis inventum, descriptum leges apud Præstantissimum Heisterum (*x*). Obstacula autem esse posse etiam ipsa ventriculo contigua viscera, si præter

(*c*) Epist. 23. n. 21. & 23. & alibi. (*d*) Epist. 16. n. 38. & Epist. 26. n. 31. (*e*) Epist. 37. n. 28. (*f*) Epist. 36. n. 2.
(*g*) Anthropogr. l. 2. c. 20. (*h*) Diss. sist. Obs. Med. Miscell. Obs. 6. (*i*) De Observ. Med. & Anat. Epist. 3.
(*k*) Syllog. Anat. Obs. §. 84. (*l*) Vid. Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 25. in fin. (*m*) n. 26. (*n*) P. 4. Obs. Med. 9.
(*o*) §. 5. 7. (*p*) §. 2. 4. (*q*) Vid. Ibid. Obs. 74. in fin. (*r*) Prax. Med l. 13. c. 4. (*s*) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 41.
(*t*) Opusc. Pathol. Obs. 21. (*u*) Eph. cit. Cent. 6. Obs. 16. (*x*) Epist. de Pilis, Ossib. p. n.

ter modum tumida, & dura fiant, annis superioribus comprobavit immaturus interitus doctissimi, amicissimique Archiatri, cujus insanabilem vomitum fuisse, accepimus, ab jecinore, & pancreate, quæ sua & mole, & duritie interceptum ventriculum comprimebant. Sed pancreas; ut de eo potissimum loqui pergamus, præsertim cum facile adeo sit quæ de eo dicuntur, ad jecur quoque transferre; tunc etiam provocare vomitum potest, cum eum secernit succum qui aut acrimonia molestus sit Duodeno intestino, aut inertia, aliove quopiam vitio faciat, ut in eo intestino male absoluta alimentorum confectio relinquat ibi quæ sint incommoda, aut denique paucitate impar sit cæteris usibus, & in his illi quo fellis simul influentis, præsertim acrioris, vim temperat, ne acrius afficiat eas tunicas, motumque invertat: qua de re consulere etiam poteris Frid. Hoffmannum (y), censentem, istam ipsam fuisse causam, cur uno eodemque osculo & bilis, & pancreaticus succus intestinum illud adire soleant, & cur Brunneri canes, dempto pancreate, vomitibus biliosis finem vivendi fecerint. Itaque ubi humanum pancreas eo redactum sit, ut nihil prorsus humoris separet; quanto facilius sequi illa possint quæ diximus, præclare vides. Sed & aliter induci a pancreate vomitio potest, ut si memoratum intestinum, ad quod latiori extremo se pancreas affigit, sua asperitate & duritie, aut aucta magnitudine ad eundem modum irritet, aut premat ad quem de ventriculo indicatum est. Secundum hæc, aut alia ejuscemodi, licebit tibi plerasque omnes, huc attinentes, historias explicare, multoque illas magis, quæ simul pancreatis, simul Duodeni inestini vitium conjunctum habeant, velut hanc quam continuo subjiciam ab exercitatissimo Professore Mediavia nostro sub initium Octobris habitam A. 1733. & mecum ab eo usque tempore communicatam.

12. MONACHUM, genere, & moribus nobilem ex sacra Capuccinorum, ut vocant, Familia, multiplex morbus, hydrops præsertim, vomitusque confecerant annum agentem trigesimum tertium. CADAVERIS universæ cuti aquæ aliquid suberat; itaque & pedes œdemate tumebant aliquantum. Venter autem nec valde tumebat, nec plus aquæ intus habuit, quam libras circiter duas. Jecur, & lien æquo majora: illud præterea subalbum, lobulis conspicuis, durum. In ventriculo nihil adnotatione dignum fuit, si plexum excipias digitos latum ad duos, longum ad quatuor, ex glandulis confertissimis, lente quidem minoribus, sed manifesto osculo præditis: is plexus erat in ventriculi fundo prope antrum pylori. Digiti autem intervallo infra pylorum Duodenum intestinum nigricabat, & paulo inferius scirrhosum erat. Pancreas quoque durius fuit. In Thoracis utroque cavo aqua non pauca. Pulmones contracti. Cor non sine concretionibus polyposis: & ejus valvularum aliqua non sine ossea portione. Ossis autem olim futuri initia in facie interiore apparebant arteriæ Magnæ ab ramis superioribus usque ad Emulgentes. Ea arteria, in procero alioquin corpore, vix digitum crassitudine superabat: erantque cætera sanguifera vasa ipsa quoque proportione angustiora.

13. Ut hæc vasorum, in ejusmodi præsertim corpore, magna angustia initium fortasse fuerat morborum omnium, ita pancreatis, magisque Duodeni intestini duritiem vomitionum fuisse causam, non dubito. Sive enim id intestinum a compressione stringatur, ut olim animadvertit Riolanus, quem hic in Sepulchreto laudatum videbis (z), sive ob scirrhosas tunicas se minime possit constringere, oppositas hasce causas idem effectus sequitur, ut illapsura ex ventriculo cum minus facile aut excipiantur, aut ulterius promoveantur, nempe in ventriculo restent pleraque, ibique corrupta, aut mora ipsa gravia, & molesta impellant ad vomitum: cujus rei luculentum exemplum etiam protulit Cl. Molinellius (a). Idem contingat, necesse est, cum pylorus vitiis afficitur ejusdemmodi. Plurima autem hic in Sepulchreto habes exempla, ut Observatione XI. & XVII. & plerisque aliis insequentibus ferme usque ad XXVI. & rursus in LVI. §. 13. in Additamentis autem Observatione I. & VIII. quin etiam alibi, ut libro I. Sect. IX. Observatione non solum XXXIV. sed insuper, si *subversiones* illas attendas, XXXIII. Inter illas autem quas Sectione VIII. hac leges, cum ad Observationem perveneris XXI. non ita dissimilem alterius quæ a Joanne Bohnio (b) est, in illaque vomitionem ciborum omnium, & mortem denique intra decimum diem consecutas invenies pylori occlusionem a nummo devorato exiguo argenteo; veniet procul dubio in mentem nummi illius argentei tanto majoris quem solers Chirurgus *du Luc* (c) inde, atque adeo extra corpus cum aliis auxiliis, tum hydrargyri præsertim & pondere urgentis, & *amalgamatione*, ut Chymici loquuntur, imminuentis feliciter deturbavit, cum jam lævi ad pylorum dolores incepissent cum vomendi voluntate. Sed ne longius ab iis pylori impedimentis quæ non casus, sed morbus facit, abeamus; præter Observationes illas quas in Sepulchreto indicavimus, aliæ sunt, nec paucæ, quas adjicias, ut quæ in Voluminibus extant Cæsareæ Academiæ (d), in Actis Eruditorum Lipsiensibus (e), in Commercio Litterario (f), & siquæ præterea aliæ sunt inter multas ab Eruditissimo Trillero commemoratas (g). Ex quibus omnibus Observationibus reperies aliquot simul ea confirmantes quæ paulo ante attigimus cum de Pancreate, & Duodeno intestino diceremus, & nonnullas etiam ad Epistolas nuper ad te missas attinentes. Hujus generis sunt duæ quoque Cl. Fantoni (h) hic neutiquam prætermittendæ. Nec denique nobis desunt, quamvis non ita mirabiles, ut ejus secunda est, quædam aliæ: quarum unam cum Epistola superiore scripserimus (i), non hic iterabimus: alteram autem, quam in Episcopo Brixiensium habuimus, ad eas distulerimus quæ spectant ad Ventris Tumores (k): tertiam, nobiscum ab laudato alibi Mariano communicatam, in qua calculi, & callus arcte adeo pylorum obturabant, ut ne a mercurio quidem pervadi potuerit, cum absolutam acceperimus, ad te mittemus. Una est quæ non incommode proferri hic possit, Bononiæ habita A. 1703. sub initium Decembris, consulto autem ad hunc locum servata, cum alio etiam ex parte aliqua convenisset, ut ex pulsuum obscuritate intelliges conjuncta cum summa fibrarum cordis laxitate.

14. SACERDOTI ex Inclyto Ordine S. Augustini, cujus nomen inter Sacros Oratores non erat obscurum, aliquot annos nato supra quadraginta, post studia, itinera, labores alios cœperat non ita multis ante mensibus tensio quædam percipi ad dexterum hypochondrium. Accessit deinde frequens vomitus quarta a sumpto cibo hora. Alia deinceps addita sunt. Novissimis denique morbi hebdomadis ita res se habebant. In ventre magna durities, in dextero autem hypochondrio maxima; sed nullus, si premeres, dolor qui contra per se oriebatur, & acerbus quidem, in altero hypochondrio hora confectionis ciborum. Rejiciebatur humor aliquando colore infectus quasi *tabacci*, alias multo magis fusco, atque atro, alias vario, & maxima ex parte ab his diverso: nec deerant qui dicerent, se non mucosa tantum, ut alii, sed & quædam quasi ramenta membranularum in eo humore animadvertisse. Hi ob hanc etiam causam ab resina terebinthina non esse temere discedendum, ajebant, quæ una ab stomacho retinebatur, cum remedia cætera rejicerentur. Pilulas autem improbabant, aloem, gummi ammoniacum, & tartarum, ut vocant, vitriolatum habentes, quas alter Medicus proponebat, æger autem, in dejectionibus, ut plerique solent, magnam spem ponens, præoptabat. His igitur sumptis, immanes secutæ sunt vomitiones, atque inde ex malis res fieri multo deteriores cœperunt. Nam pulsus obscurus antea, obscurissimus factus, febris lipyriæ similis: urinæ velut ictericorum. Itaque intra

(y) Diss. de Pancreat. Morb. §. 4. (z) Schol. ad Obs. 23. (a) Comment. de Bonon. Sc. Acad. T. 2. P. 1. inter Medica Obs. 1.
(b) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obs. 121. in Schol. (c) Hist. de l'Acad. R. des. Sc. A. 1740. Obs. Anat. 4.
(d) Cent. 7. Obs 87. & Cent. 8. Obs. 20. & Cent. 10. Obs. 10. & Act. T. 4. Obs. 107. & 135. & T. 6. Obs. 151.
(e) A. 1711. M Sept. ex Dionis Differt. (f) A. 1743. Hebd. 16. n. 2 cum Hebd. 17. n. 2.
(g) Differt. de Fame Lethali &c. §. 29. (h) De Obs. Med. & Anat. Epist. 2. & 3. (i) n. 6. (k) Epist. 39. n. 21. & seqq.

intra paucos dies, pedibus œdemate nonnihil tumentibus, pulsu jam nullo, sine gravi spirandi difficultate, ullave mentis perturbatione, æger vivendi finem fecit. ABDOMINE diducto, jecur longe maximum inventum est, steatomatibus plenum, & substantia his interjecta, thymi excocti instar, alba, & lobulosa, sed dura. In fellis vesicula cum livida bile novem calculi, alii alia forma, qui omnes primum ad viridem colorem vergentes, postquam siccati sunt, flavescebant. Lien perpusillus, ut nummi argentei quem scutum vocant, magnitudinem non superaret. Pancreas extenuatum adeo, ut deesse a primo videretur. Ventriculus intus fuit nigris maculis distinctus: flaccidus alibi, sed in pyloro callosus, ut cedere opportune, & satis dilatari non posset. Thoracis quoque viscera flaccida, & laxa; ut cordis caro, si distraheres, facillime sequeretur. Præter hæc, nihil animadversum est morbidi; ut ne humoris quidem esset in thorace, aut ventre effusi quidquam.

15. Sive lien a primordiis usque, ut credibilius fortasse est, huic Sacerdoti exiguus obtigit, sive per Hepaticam arteriam aversus a Splenica in amplificatum jecur sanguinis cursus lieni simul, & pancreati extenuationem attulit, sive hanc demum magis magisque præter omnem modum adaucta hepatis moles, durities, pondus induxerunt; vides utique, nec satis auxilii ad bilis secretionem ab ejusmodi liene hepar, neque satis succi ad bilem contemperandam a tali pancreate Duodenum intestinum habere potuisse. Mutata igitur cum ob eam caussam, tum magis ob jecinoris vitia, bilis natura, quod vel hujus color, & concreti in vesicula calculi ostenderunt, & quod consequitur, mutato chylo, & sanguine, & secretis ab hoc tum alibi, tum in ventriculo, intestinis, pancreate humoribus, minime difficile est eorum perspicere originem, quæ homini acciderunt, præsertim vero tantæ illius quæ in rejectis apparuit, colorum varietatis. Ex humoribus enim ab naturæ modo recedentibus non mirum est, si colores præter naturam existant, ut neque ex varia, quippe in ejusmodi morbis, & conatibus, eorum tum omnium, tum singulorum secretione, mistura, mora, si modo hi, modo illi magis colores exoriantur. Mirum est potius, siquando in iis qui nullum pravarum istiusmodi secretionum indicium dedere, vomitus repente fiat succi alicujus, eo infecti colore quem minime expectares. Cujus generis Observatio est quam A. 1718. ad me scripsit idem quem supra (*l*) nominavi, Doctissimus Vir Manfredius. Ea vero ad breves attinet vomitus, ut continuo perspicies.

16. FABER ferrarius mane domo egreditur cum perlevi stomachi dolore. Quo postea gravissimo facto, homo ex ore ejicere humorem incipiens atramenti simillimum, ante vesperam moritur. VENTRICULUS æque atrum, inodorum, grumosumque humorem continebat ad libras duas. Intestini Duodeni interior facies pene tota, ventriculi autem tota eodem colore infecta erat. Extima quoque hujus tunica in ea facie qua respicit diaphragma, nigerrimam habebat maculam, digitos quatuor amplam quoquoversus: mirumque erat, intermedias tunicas non alio usquam colore quam *tabacci*, tinctas esse vel qua illi suberant maculæ, ut ibi non nigræ ipsæ, nigerrimo tamen utrinque colore intercipperentur.

17. Macula hæc gangrænosa fortasse fuit. Nigredinem autem internam ventriculi, & Duodeni intestini ne gangrænosam tantummodo credam, humor facit, qui sic tingere per se poterat, in ventriculo repertus, & ex parte ejectus, atramenti simillimus. Quem si bilem atram fuisse, putes; miraberis paulo minus hominis mortem, cum Hippocratici aphorismi (*m*) memineris, hanc illi prænunciantis, *cui protinus in recenti morbo, bilis atra vel infra, vel supra se ostendit*, ut Celsi (*n*) versione utamur. Sed undenam tanta ista nigredo? An ab effusa in illud intestinum bile quæ per se esset nigerrima? Videre enim potes in Cl. Virorum Budæi (*o*), & Schoberi (*p*) Observationibus fellis vesiculam magnam, eadem illa materia nigricante turgidam quam ægri vomitu ejiciebant. An bilis cum antea esset subnigra, ab admistis in eo intestino certis quibusdam aliis humoribus, tanto nigrior facta est? An atri aliquid etiam a sanguine accessit, ex erosis in gravissimo illo dolore vasculis effluente? Cave enim credas, eum omnem humorem sanguinem fuisse. Nam neque cadere istiusmodi hallucinatio potest in solertem adeo, ac peritum Observatorem: neque ea demum fuisset effusi sanguinis copia, quæ tam cito posset ejusmodi virum interimere. Sane etiam Hoffmannus (*q*) juvenem describens a nigris vomitibus, & dejectionibus mortuum, etsi in ventriculo disrupta apparuerunt sanguifera vasa, non tamen a sanguinis effusione, quippe quæ vel major tam cito non occidat, sed a sanguinis putredine, cerebrum inficiente, mortem deduxit: secuta autem hæc erat non, ut in nostro, intra paucas, sed intra viginti quatuor horas, neque inodora, sed intolerabili fœtore tum ejecta, tum in ventriculo reperta materia fuerat. Nec Matrona Budæi, nec Mercator Schoberi, quamvis multo citius hic, quam illa, interiit, celeri adeo ac is de quo loquor, Faber, letho abrepti sunt, & tamen corrupta, & fœtida ejecerant, eaque copia ut sanguinis parum in vasis restaret. Sed qualis, dum viverent, hic fuisset, tum prægressa, tum internæ in mortuis gangrænæ, aliaque ostenderunt. De ejusmodi autem sanguine, humorem nigrum quem Veteres atram bilem vocabant, aut præ cæteris augente, aut in ipsum degenerante legere poteris quæ Doctissimi Archiatri duo scripsere, nempe laudatus Schoberus (*r*), & multo fusius, ac luculentius Illustris Swietenius (*s*). Et nomine tenus ab iis differre credes Hoffmannum, cum juvenis de quo dictum est, & mox fœminæ (*t*) casum, dissectionemque attente legeris. Nigras enim utriusque vomitiones, & dejectiones ex sanguine quidem, sed putrido, fœtidoque deducit, explicatque juvenis citiorem mortem *eodem modo ac eorum qui sphacelo partium tantum externarum afficiuntur*; infectis enim ab ejusmodi sanguine cerebri, nervorumque spiritibus, *vitam cum viribus subito perdunt*. At siquis alius, is certe pessimus, & perniciosus, quocunque appellemus nomine, in Fabro humor, aut ea potius humorum mistura fuit, & cum veneno ingenito comparanda. Neque enim quivis niger succus tantos inferre stomacho cruciatus potest, neque tam præcipiti letho abripere: quod ex superiore quoque cognosces Sepulchreti Sectione VII. cum post dolorem ventriculi, hunc inventum leges *nigro succo ex dimidio plenum* (*u*) aut in ejus fundo *atramento similem materiam*, (*x*) aliave ejusdemmodi.

18. Injecta sanguinei vomitus, & veneni mentione, fortasse ex me quæres, cur exempla proferam nulla vomitus veri sanguinis, neque ulla ejus qui pleraque hausta, aut devorata venena consequitur; cum præsertim in VIII. hac Sepulchreti Sectione tot utroque ex genere producantur? Sed venenorum effectus quo differam in extremis ferme superioribus Litteris (*y*) indicatum est. Vomitus autem sanguinei Observationes præter illam quæ iisdem Litteris (*z*) est proposita, restant quidem aliæ, sed commodiorem aliis in Epistolis locum habituræ. Ibi fortasse quid de pluribus sentiendum sit, non silebimus quæ in Sectione hac sanguinem vomitu rejectum ab liene deducunt. Nam quæ a pulmonibus repetunt (*a*), illæ saltem cum ea confessione proponuntur, unde intelligatur, in hanc Sectionem non convenisse: quæ tamen confessio ibi desideratur ubi puris vomitus ex ingenti derivatus est pulmonis vomica (*b*). Est contra, ubi qui vomitus verus fuit, ut similes circa idem tempus deje-

(*l*) n. 9. (*m*) 22. S. 4. (*n*) De Medic. l. 2. c. 6. (*o*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 105.
(*p*) Earund. Cent. 3. & 4. in Append. n. 12. c. 1. (*q*) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 1. c. 3. Obs. 2. (*r*) Append. cit. c. 2. §. 5. & 6.
(*s*) Comm. in Boerh. Aphor. §. 1091. & seq. passim. (*t*) c. 5. cit. Obs. 3. (*u*) Obs. 23. (*x*) Obs. 26. §. 1. (*y*) n. 21.
(*z*) n. 12. (*a*) Obs. 75. §. 1. & 2. (*b*) Obs. 65.

dejectiones ostendebant, sanguinis videlicet *cum frustulis carnosis*, id est polyposis, repetitur, si Superis placet, *ex corde per pulmones & asperam arteriam!* (*c*) nempe quia cor *repletum* inventum est *materia tali* qualis vomitu ejecta fuerat. Nec vero expectabis, ut opinor, in hac Epistola eas a me Observationes, quæ etsi vomitum conjunctum habent, proprie tamen aut ad Iliacam Passionem spectant, & ad Hernias quas vocant *incarceratas*, aut ad Vulnera certarum Partium, ipsiusque in primis ventriculi, aut ad morbos alios quorundam viscerum quibuscum ventriculus consentit. Nimirum ejusmodi omnes Observationes quo sint a nobis differendæ, præclare intelligis: quin etiam plerasque de hoc genere ita in hac Sectione produci, animadvertes, ut ad alias in quibus fusius conscriptæ sunt, diserte rejiciamus. Sed ad satis magnum harum numerum aliæ insuper accedunt, quæ bis in hac ponuntur Sectione: quod intelliges, XXIX. comparando cum LIX. §. 5; XXXVIII. cum XLIII. §. 1; LVII. §. 9. cum VI. earum quæ in Additamentis leguntur, & fortassis alias. Idemque de Scholiis dictum puta, in quibus eadem iterantur, ut ostendent quæ I. & quæ III. Observationi subjiciuntur, cum iis collata quæ XIII. & quæ item V. & aliis fortasse adjecta sunt.

19. Cùm I. illam quam modo commemoravi, Observationem relegerem, & quæ de rejectis polyposis frustis, & quæ de vomitu sunt morbos consequente Partium cum ventriculo consentientium; redii in memoriam quarundam rerum, quas si huc addam, legas fortasse non invitus. Willisius igitur in ea Observatione affirmat, *si bilis constans suffusio in partibus vicinis, aut contiguis* ventriculo, *accidat*; quia tunica hujus extima propterea multum ac crebro irritatur, *frequentem vomitionem excitari*, idque se *in pluribus post obitum dissectis observavisse*. Quæ ego non modo a Præstantissimo Viro conspecta credo, sed etiam fateor, eam aliquando esse fellis acrimoniam, & irritandi, ac penetrandi vim posse, ut vomitus inde fortassis accidat in hominibus præsertim exquisitiore sensu præditis, & si bilis tinctura late se expandat, & ad ventriculi interiora pervadat: quod Platerus, ut in superiore VII. Sectione (*d*) est, in iis maxime animadvertit *quibus viventibus perpetui ventriculi ardores molesti erant*. Non una tamen causa est quæ me ab assensu nonnihil tardet. Nam primum dubito, num viciniam inficientes bilis particulæ, vivo adhuc homine, e vesicula elabantur, an post mortem dumtaxat, cum tunicarum vis se remittit, & quæ inter fibras & fibras sunt, interstitia laxantur. Deinde sæpe adeo, quod proximis quoque Litteris (*e*) scripsi, vesiculæ vicinas partes in cadaveribus flavere, conspicimus, ut inde non peculiares quorundam noxæ, sed plerisque, dum viverent, communes repetendæ esse viderentur. Denique nisi constet; id autem non constat; cum eam ibi tincturam animadverterunt Egregii Viri, nihil aliud in iis corporibus fuisse, cui aut ardoris sensus, aut vomitus posset imputari; dubitare fas est, num ei causæ hi sint effectus adscribendi. Exemplum justæ hujus dubitationis in catella dabo quam juvenis Bononiæ persecui. Huc enim attinet maxime, & Observationes, in canibus quoque habitas, tum alibi haud raro proferri video in Sepulchreto, tum in hac ipsa etiam Sectione (*f*).

20. CATELLA junior post magnos vomitus repente erat mortua. PYLORI antrum qua bilis vesiculam contingebat, flavedine infectum reperi, quæ ab exterioribus ad interiora pervaserat, in tunica tamen subsistens intima, ut materia quæ ventriculo continebatur, ovi albumen referret etiam colore. Dum quæro, sitne aliud adnotatione dignum, flavam pariter esse video in diaphragmate centri ejus tendinei partem, quod cum pertenue sit, ea præsertim ætate, flavedinem in thoracis cavum transmiserat sic ut contigua aliqua particula, quamvis levissime, flavesceret. Cunctis Partibus jam inspectis, & sanis inventis, subiit animum intestina secundum longitudinem persecare. Multus erat in iis mucus, in eoque prope ultimam Tenuium partem lumbrici teretes decem, singuli paris ferme crassitudinis, & longitudinis quoque; hæc autem erat digitorum transversorum septem.

21. Num igitur flavæ illi tincturæ, quamvis non ventriculum modo, sed & tendinem istiusmodi inficienti, an lumbricis tot, ac talibus, sive in ventriculum irrepserant, sive ubi erant, perstiterant, eas tribuere males irritationes, quæ convellendo, magnos illos vomitus, & repentinam demum mortem intulerint? Hærebis saltem, nec primum illud pro certo affirmabis. Sed longe magis hæreres; ut ad alterum transeam; si forte crederes quæ in Additamentis ad hanc Sectionem (*g*) posita sunt de Altemburgensi ancilla quæ lacertas, bufones, ranas, aliquando etiam non mortuas, sed *in sextum diem*, si Superis placet, *viventes*, ex ore, ano, aut etiam, quod ajebat ipsa, genitalibus ejiciebat! Factum bene, quod Viri Docti qui hæc primi scripserunt, non ajunt, se cum vivæ istæ bestiæ excluderentur, affuisse; ne sub ipsis eorum oculis fucum iis factum a fœminis præstigiatricibus inviti dicere cogeremur. Equidem nihil veri fuisse existimo in rebus istiusmodi quas reapse mulier excerneret, nisi extimam quandam, & fortuitam eorum animalium similitudinem: corpus autem materiamque illarum ex polyposis concretionibus, viridi bilis colore infectis coaluisse. Accidit forte multis ante annis, ut optima Virgo, & honesto loco nata, extremis solemnium jejuniorum diebus queri inciperet de molesto quodam angoris, & ponderis sensu quo ventriculus hora potissimum confectionis ciborum afficiebatur. Accessit deinde faciei pallor, & manifesta corporis macies. Exactis denique a querelarum initio mensibus circiter duobus, corripitur paulo ante meridiem tribus immanibus, & cum summa virium, animique defectione conjunctis, vomendi conatibus, quorum primo nihil quidquam, altero non multum amarissimi, & subflavi humoris, tertio autem, cum adesset is qui hæc ad me scripsit Medicus, in puram argenteam pateram id rejicit quod ut mihi ab eodem accurate descriptum est, sic a me tibi describetur. Parva planta, seu mavis herbula, digitum circiter longa, radiculis, caule, & tribus in summo foliis prædita, quorum unum erat denticulatum, reliqua semicirculum plane referebant, viridia omnia. Caulis autem superius albus, inferius viridis, nisi quod sanguinolentis quibusdam striis perexilibus distinguebatur. Post tres quatuorve horas jam sicca herbula se quidem contraxerat; colorem tamen retinuerat. A multis, & in his ab nonnullis rei Herbariæ peritis priusquam crebra contrectatione decresceret,& prope friabilis fieret, cum diligenter inspecta esset; nemo omnium fuit, qui cujus esset generis, diceret. Cæterum Virgo, illa ejecta, nullam postea ventriculi molestiam sensit; quin colorem, & corpus, cum hæc ad me non multis post diebus scriberentur, jam manifesto reparabat. Ex me autem quærebatur, quid de inaudito hoc vomitus genere sentirem. Nec vero erat, cur hic cogitarem, idem forte potuisse accidere quod in quorundam Observationibus, ut puta Lentilii (*h*) qui vidisse se, ait, *vomitu rejectas lactucas, cum floribus nasturtii Indici, borraginis, rosarum, colore suo parum aut nihil immutatis, quos ante dies quatuordecim & ultra* mulier Illustrissima *comederat*. Ut enim cætera prætermittam; ea Virgo ab herbarum esu, & ab acetariis natura abhorrebat. Alterutrum igitur relinquebatur, ut herbiformem aut excrescentiam, aut polypum e ventriculo ejecisset. Hujus præcedentia incommoda, & immanes in evomendo conatus, & ejecti corporis sanguinolentæ striæ, & albus color; nam quidquid viridis erat, id a bile induci potuerat cum acidis succis commista; ea, inquam, omnia conjecturam alterutram confirmare videbantur: Utram autem sequi præstaret, id vero aut novæ quædam stomachi mole-

stiæ,

(*c*) in Additam. Obs. 10. (*d*) Obs. 16. (*e*) n. 13. (*f*) Obs. 68. (*g*) Obs. 5.
(*h*) Vid. Append. ad A. 1. Dec. 3. Eph. N. C. in Parall. ad Obs. 92.

stiæ, aut nullæ, ut tunc quidem se res habebant, esse a me quidem putabantur indicaturæ. Huc igitur summa rediit eorum quæ consulenti statim rescripsi: neque postea quidquam audivi amplius de hac Virgine.

22. Utilius tibi fortasse erit quod ultimo adjiciam loco de vomitu ad Partium morbos spectante quibuscum ventriculus consentit. Id ne, ut cætera, ad morbos differam earum Partium, hoc unum facit quod nulla est quam adjiciam cadaveris dissectio. Collega fuit noster Vir Nobilissimus, celebris Scriptoris nepos, & sua ipse quoque laude dignus. Qui cum annos esset natus ad sexaginta, vomitibus cœpit vexari crebris, & permolestis, quamvis uno interdum die quiescentibus. Rejecta peculiare nihil habebant. Medici pro Viri dignitate aderant tres qui tunc peritiores existimabantur, & facile erant, certe erant seniores. Hi cum mali sedem in ventriculo esse, non dubitarent; quæ ad sanandum hunc facerent, & plurima, & varia, & diu satis adhibuerunt; sed incassum omnia; donec æger, macilentior jam factus, remediorum pertæsus, consilium per se cœpit hæc cuncta abjiciendi, & rus secedendi. Unde, neque ita multo post, in urbem regressus, ecce tibi magno sine causa frigore toto corpore sub noctem corripitur, eaque ipsa nocte multum cum urina sanguinem reddit. Hunc eadem via mox consequitur multum puris. Itaque sanguineis, & purulentis urinis alterne se excipientibus, cito dejectæ vires sunt, & intra dies quam paucissimos vivendi finis est factus. Ex hoc morbi exitu proclive fuit intelligere, vomitus causam non in ventriculo, sed in iis Partibus fuisse quæ ad lotium pertinent, renibus præsertim, qui nempe illum solent facile adeo in consensum trahere, & ad vomitiones concitare. Simulque intellectum est quid significarent crurum non stupores quidem, sed dolores tamen, de quibus jam inde ab initio morbi plurimum queri solebat æger, quid insolitus mingendi stimulus, ut urinam vix ac ne vix quidem retinere posset dum matulam sumeret, noctu potissimum, quid denique duritia quædam circa regionem, ut Glissonius (*i*) vocabat, epicolicam dexteram. Hæc utique, etsi de lumbis conqueri æger non solebat, indicii aliquid dare poterant, cum inutilibus præsertim curandi ventriculi experimentis conjuncta, alibi quam in hoc, vomitus causam hærere, & in renibus, dexteroque potissimum, congestum fortasse aliquem materiæ morbificæ esse factum. Cui suspicioni pondus addi aliquod ex eo potuisset, quod tu semper in obscuris ægrotationibus quæres, & curationi pertinacius resistentibus, nimirum cui morbo obnoxii fuerint Majores. Hac enim interrogatione compertum esset, in Generosissima hac Familia frequentia fuisse renum mala. Atque hæc quæ audito Collegæ casu, & prægressis indiciis cognitis, mecum ipse reputavi, non ut quenquam, mortuum præsertim, insimularem, cujus rei causas procul habeo, sed ut tua adjuvarem studia, scripta putabis, & valebis.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXI.

De Alvi Profluviis agitur Incruentis, & Cruentis.

Quæ in Sepulchreto Anatomico sunt in sectiones quatuor distributa, *Cholera Morbus*, *Alvi Profluvia Incruenta*, *Dysenteria*, & *Excrementa Alvi præter naturam*, ea omnia malumus his unis Litteris complecti. Nostri autem hujus consilii hæc causas accipe. Primum Cholera *commune stomachi atque intestinorum vitium videri potest*, ut recte ait Corn. Celsus (*a*); *nam simul & dejectio, & vomitus est*. Nos autem de stomachi vitiis agentes, aut de intestinorum acturi, non possumus in istud utrisque simul commune vitium non incurrisse, aut incurrere; ut minime necesse sit hic seorsum de eo verba facere, perpauca præsertim; nam Bonetus ipse qui Sectionem de eodem IX. conscripsit, vix tres paginas, quarum multo maximam partem Scholia faciunt interjecta, complevit. Deinde nihil, ut nosti, iterare nos volumus. Ipse vero longe aliud consilium secutus, adeo non dubitavit iisdem quoque hic uti quas alibi habet, Observationibus, ut vel in Sectione ista brevissima aliquam earum posuerit, Sectionem autem XII. non modo pluribus earundem, ut duas reliquas, resperserit, sed pene totam ex iis concinnaverit. Huc accedunt Scholiorum partes non solum in diversis Sectionibus repetitæ, ut quod ex Graafio in X. (*b*) exhibetur, in XII. (*c*) repetatur, sed in una etiam eademque Sectione, ut puta cum in X. & quæ ex Willisio, & quæ ex Ballonio Observationi VII. subjiciuntur, illa in Appendice (*d*) quæ Observationem sequitur XXVIII. hæc vero huic ipsi Observationi continuo adscribantur. Præterea; ne ab eadem Sectione X. recedamus; tot sunt quæ de Sanguinis Transfusione, & de Chirurgia, ut vocant, Infusoria adjecta sunt ad Observationem VI. ut superent totam Sectionem IX. Denique ad Dysenteriam, de qua inscripta est XI. Sectio, illæ profecto non attinent sanguineæ dejectiones quæ vulnus cito consequuntur inflictum ventriculo, aut jecinori. Binas tamen allatas huc video sub num. XXV. istiusmodi Observationes. Quorum cum mihi imitari nihil liceat; propterea nec tanta esse rerum copia potest, ut nequeat una Epistola comprehendi. Alvi igitur profluvia in ea quæ Incruenta sunt, & in ea quæ Cruenta, dividens; de primis duas continuo proferam Valsalvæ Observationes.

2. ADOLESCENS, cui toto vitæ spatio vel cum egregie valeret, lubrica alvus fuerat, ad vigesimum accedebat annum, cum in tormina, & crebras sanguinis dejectiones, id est in dysenteriam incidit. Hæc post duodecim, aut quindecim dies in flavam diarrhœam, sine torminibus, mutata est: quæ cum remediorum ope nonnihil remissa videretur; febris tertiana simplex accessit, quæ intra mensem finiebatur. Dejectione persistente, improviso acuta febre correptus est, quæ manifestas accessiones habebant. Pulsus erant frequentes, celeres, molles, parvi, debiles. His se addidit mentis stupor, non levis surditas, peculiaris quædam intumescentia anterioris sinistræ partis thoracis. Ita obiit circa diem ab acuti morbi initio XIV. cujus morbi tempore qualia essent quæ dejiceret, assidentes non adnotarunt. VENTER, etsi nullo modo tumere videbatur; tamen multum continebat saniosi ichoris, qui ex intestinis prodibat, pluribus in locis ad quendam tractum perforatis. Is tractus Ilei finem, & proximum insuper Colon, ad duorum palmorum longitudinem, comprehendebat. Erant ibi hæc intestina erosa, exulcerata, & facie interiore etiam gangræna affecta, ut facilius perforari potuisset, intelligeres. Prope hunc tractum nonnullæ mesenterii glandulæ excreverant in tumorem, in quo ichor non absimilis ejus qui in ventris cavum eruperat: ipsa autem tumoris substantia mollis, ac flaccida erat, & ad corruptionem inclinare videbatur. Lien triplo major quam secundum naturam. Thoracis cutis, & musculi, qua intumescentia erat, cum secarentur, multum seri emittebant, præsertim ad sterni superius latus: inde enim a finibus Pectoralis musculi, & Subclavii serum, quasi rivulorum in modum scaturiebat. Cæterum pulmones sani. Intra pericardium, serum, aquæ simile in qua caro recens lota est. Cor si tangeres; molle adeo laxumque inveniebas, ut non musculosum, sed membraneum vide-

(*i*) Tract. de Partib. Continent. c. 2. n. 10. (*a*) De Medic. l. 4. c. 11. (*b*) ad Obs. 15. (*c*) ad Obs. 15. (*d*) §. 1.

videretur. In ejus ventriculis sanguis fluidus, atque ita spumosus, ut agitatum Tonsorum lixivium referret. Sed & omnes venæ tantam concludebant aeris copiam, ut tametsi paucum sanguinem continerent, valde tamen essent turgidæ, in primis ramus quidam major earum venarum quæ attinent ad lienem; ille enim ramus cum magis dilatari non posse videretur, vix ullum sanguinis vestigium servabat. Intra Cranium paululum seri inventum est: cerebrum ipsum nullum usquam læsionis ostendit indicium.

3. Magna vis putredinis; ut a posterioribus incipiamus, ad priora illa statim reversuri; in hoc cadavere apparuit ex tanta aeris qui se evolverat, copia. Summa cordis laxitas cum parvis illis, ac debilibus pulsibus conveniebat. Lienem magnum haud raro alias post non breves, easdemque multiplices febres fuisse, adnotavimus. Sed, ut missis aliis, ad ea veniamus quorum potissimum gratia hanc tibi hoc loco Observationem retulimus; vides primum, quanto demum steterit ei adolescenti alvum perpetuo lubricam habuisse, id est non jam moderate humidam; neque enim Hippocratis aphorismum (*e*) ignoramus; sed æquo demum, & facile etiam ab incongrua vivendi norma, humidiorem effectam. In laxa itaque intestina is ab redundantibus vitiosisque humoribus factus est impetus, ut ferendo paria non fuerint. Dysenteria primum vexata fuerant. Hæc exulcerationum, ut videtur, reliquit initia, minus animadversa, quia tum intestina jam magis laxata, doloribus non ita acriter percellebantur, tum saniosus ichor a flavo occulebatur, quod successerat, alvi profluvio. Hoc autem successerat, relata in sanguinem ex intestinis vitiatæ in ipsis vel magis, deterioris materiæ parte. Qua reduce iterum in intestina simul cum bile, aliisque succis, quorum conceptacula, & sedes hæc irritabat admista, non profluvium modo servabatur, sed & erosiones augebantur; ut infirmissima demum ubi erant hæ facta intestina & gangræna prehenderentur, & pessimo ichore pertunderentur. Relatam autem, ut paulo ante dicebam, in sanguinem pravam illam materiam non tam consecutæ febres, quam proximus exulcerato intestinorum tractui mesenterii tumor ostendit. Mali enim ichores cum ex eo tractu ad vicinas glandulas per chyliferos ductus assidue traducerentur, earum denique intimam structuram depravarunt, ut sibi intercepto transitu, jam in iis manifesto subsisterent, easdemque in tumorem attollerent.

4. Hinc autem causa accedebat alia, quæ profluvium augeret, videlicet restitantes in canali intestinorum ichores illi qui antea per vias, nunc interclusas, efferebantur. Cujusmodi causa cum in plerisque est earum viarum, non modo auget alvi profluvia, sed facit, illudque in primis quod appellant cœliacum: quocum vide ne cœliacum, qui a Celso (*f*) describitur, morbum confundas. In hoc enim *alvus nihil reddit*; in illo autem ipse quoque chylus profluit, permistus nimirum cum recrementis, ut cinereo ferme colore sint ea quæ egeruntur, non candida, ut putant qui chylum, minime animadvertunt, non nisi intra sua vascula secretum haberi a cæteris inutilibus alimentorum partibus. Nec qui alba egeri se vidisse, scripserunt, aliud significarunt quam albicantia, si videlicet cum recrementis naturalibus conferrentur, aut si alba voluerunt, vel pus illud fuit, vel puris similis mucus, vel res alia ejusmodi; ut puta si quis non tam cœliacus, quam lientericus, ingestum lac dejiceret non mutatum. Neque enim ut in cœliaco, ita in lienterico profluvio conficiuntur alimenta, sive inepti sint ad id quibus confici deberent, succi, sive accepta, præpropero motu ejiciat ventriculus, sive laxus ipse, aut resoluto, minusque constricto pyloro elabi sinat; quanquam lienterici nihil fuit in Sene illo cujus pylori orificium tibi alias (*g*) descripsi, cum ipsum per se multo quam soleat, amplius, tum præsertim nullo extante annulo instructum majori ex parte. Sed neque cœliaci quidquam erat; quo tamen etiam in morbo sunt Viri Doctissimi qui *nimis amplum* pylorum credant. Ego vero tunc in ventriculo nihil desidero; sed aliquando in tubo potius intestinorum, sive accelerato motu antea deturbet excepta, quam satis chyli secedere ab his possit, sive retardato, & languido eum qui secessit, ulterius non impellat; ut restitans in primis suorum vasculorum radiculis, secessuro non secus obstet, ac quando obstructarum, ut paulo ante dicebamus, glandularum mesenterii vitio porro pergere prohibetur: ne de cicatricibus, radicularum oscula occæcantibus, quidquam addam; cujus tu rei, ut obstructionis quoque earum glandularum in cœliacis, exempla reperies in Sepulchreto (*h*). Lienterici autem fluxus, vel ad ipsum accedentis Observationes habebis quas addas ex Cæsareæ Academiæ Voluminibus (*i*) non sine illarum quidem, aliarumque glandularum obstructionibus, sed cum ventriculi simul, omni robore orbati, alias & ejus, & intestinorum prope omnium parietibus ad papyri tenuitatem redactis. Verum ab his in quæ forte incidimus, & quæ nihilominus hic attigisse haud inutile prorsus fuerit, ad Valsalvæ Observationes redeamus.

5. INFANS menses natus XVII. diarrhœa tentabatur. Huic febris accessit cum tussi, & quodam gingivarum, ac narium pruritu, quem crebra digitorum ad eas partes affricatione significabat. Crescere interim diarrhœa, & cum dejectiones antea flavæ, aut virides fuissent, primum sanguinea tinctura infici, tandem, idque circa diem septimum, & cum singultu, in nigerrimas commutari. Nono ineunte die, sponte, an vi adstrictorii cujusdam remedii, de mulierculæ consilio ad pedes appliciti, omnino substitere. Verum septem, aut octo vix horis interjectis, præcordiorum angustiis pressus, & assidua totius corporis jactatione concussus, nono eodem moritur die. INTESTINA aere turgida paucam nigerrimam, qualem antea excreverant, materiam continebant. In mesenterio multi adiposi sacculi, etsi hora a morte jam transierat vigesima quarta, minimas tamen pinguedinis ostenderunt particulas quæ tumultuario inter se motu agitabantur. Pulmones ad dorsum nonnihil nigricabant, dexter præsertim: sani erant tamen. In pericardio aquæ parum: in corde autem nullum polyposæ concretionis indicium. In Cerebro paucum serum inventum est.

6. Diarrhœa cum tussi, & narium pruritu conjuncta, lumbricorum in hoc puello suspicionem movere poterat: qui nulli tamen sunt deprehensi. Sed gingivarum pruritus reapse dentitionem significabat. Sic enim is qui hæc vidit, Valsalva censuit cum Observationem hanc in suo parvo Indice sic designavit, *Diarrhœa cum dentitione difficili, atque convulsivis motibus*. Dentitio autem quam facile convulsiones excitet, neque ignotum est, & nos alias (*k*) duobus ad te scriptis funestis infantum casibus confirmavimus, simul indicantes ubi ostenderimus, qua ratione alvi fluxus etiam moveat, & qua hi, si intra modum sint, convulsiones arceant. Hinc intelligis, eosdem fluxus, qui semper alioquin non sine periculo repente ex toto subsistunt, quanto majori subsistant eo tempore. Quod si quæ dejiciuntur, sint insuper deterrima; ea vero cohibita, non mortem solum, sed celerrimam, acerbissimamque possunt afferre. Hic autem maligna atque exitiali fuisse natura, & eorum color, & singultus, & quicunque is fuit in pinguedinis particulis motus, insolitus adeo ut paucis præter Valsalvam id crederem, satis superque commonstrant. Sed ut de colore tantum dicam; noli credere, quia sanguineæ tincturæ nigerrimus ille successit egestorum color, nihil hæc fuisse nisi sanguinem. Neque enim is erat Valsalva, qui aut ejectum, aut residuum in mortui intestinis sanguinem, si quidem sanguis fuisset, facile agnoscere nesciret. Igitur aut tinctura illa quæ sanguinea a mulierculis credita est, aliqua pessimi humoris portio fuit, tunc primum erumpere, & quæ intestinis antea continebantur, inficere incipientis, aut

(*e*) 53. S. 2. (*f*) l. 4. c. 12. (*g*) Epist. 21. n. 15. (*h*) Sect. hac 10. Obs. 2. & 4. ac 5.
(*i*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 65. & Cent. 6. Obs. 94. (*k*) Epist. 9. n. 4. & Epist. 10. n. 9.

aut ſi revera ſanguinea fuit, ex vaſculis quibuſdam ſtillavit quæ deterrimi humoris acrior quædam pars eroſerat. Is autem humor recens additis ſive in cyſti fellea, ſive in cavo inteſtinorum ſuccis aliis, qui cujus generis eſſe potuerint, Graafii experimentum, in Sepulchreto quoque (*l*) deſcriptum, quadantenus indicabit, nigerrimum illum colorem adſcivit, & peſſimam Veterum bilem atram pernicioſis effectibus repræſentavit. Quam acerbam, & celerem mortem illi quoque Fabro ferrario attulerit, de quo proxima Epiſtola (*m*) ſcriptum eſt, certe meminiſti. Nonnunquam tamen, ſed perraro, & difficillime accidit, ut aliquis ſervetur. Quod in altero Fabro ferrario cum videre mihi contigerit A. 1710; ſumma ejus obſervationis capita huc tibi adſcribere non gravabor.

7. Gracilis, ſed ætate, & viribus validus Juvenis, nec arte minus ſua, quam temperatura adultus, hæmorrhagiis per nares obnoxius, cum diutius iis caruiſſet, primo vere febri mali moris prehenſus fuerat. Primarii in mea Patria Viri qui fabrum hunc ingenioſiſſimum diligebant, a me petierunt, ut vellem me ſocium addere ſeniori, id non abnuenti, illius Medico. Petendi cauſa fuit res in anguſtum redacta. Ad cætera enim acceſſerat eo die tantus ſanguinis e naribus curſus, ut cum intra horas quinque ad libras ſeptem effluxiſſet, neque ulla hactenus arte tardari poſſet; vires jam hominem, ipſique propemodum pulſus deficerent. Data communiter ab utroque noſtrum opera eſt, ut his omnibus occurreretur. Sed vix ſanguis ſubſiſtere inceperat, cum id accidit quod metuebamus, ne exacerbata, uti ſub meridiem fieri conſueverat, febris ſanguinis fluxum renovaret. Dum rurſus opem ferimus, ecce tibi, nigræ dejectiones incipiunt. Quas cum proclive eſſet credere partem eſſe ſanguinis, quæ per poſteriora narium foramina in fauces, & ſtomachum defluxiſſet; negabat æger, quidquam ſibi perceptum ſanguinis in gulam ex faucibus deſcendentis: idque confirmabant ea quæ interim per vomitum forte rejecerat, in quibus ſanguinei, aut atri nihil fuerat. Tunc vero inſpectis linteis omnibus quibus dejecta exceperant, cum atrum quidem, at ſanguineum nuſquam colorem cernerem; non modo vulgatarum Hippocratis prædictionum venit in mentem, ſed & Juvenis illius apud Ballonium (*n*), qui noſtri admodum ſimili caſu cum poſt nimiam per nares hæmorrhagiam, dejeciſſet nigricantia; decimo ſeptimo interiit febris die. Eoque major erat metus, quod cum Ballonius in ſuo nihilominus ſuſpicaretur, ſanguinem in ventriculum e faucibus defluxiſſe; in noſtro minus id licebat, ut diximus, eoque minus, quo magis omnia perpendebamus. Cum enim Veteres Medici quibuſcum facit Sennertus (*o*), nigras dejectiones in eas dividant quæ ſunt ex ſanguine, & quæ ex humore melancholico naturali, & quæ demum ex atra bile, duaſque primas minori cum periculo eſſe, doceant, ultimas vero omnium peſſimas quæ videlicet *nigræ* ſint, *ſplendentes*, *atque acres*; nigerrimæ erant certe quas nos videbamus, eædemque ſplendidæ, atque, ut æger querebatur, etiam acres. Inſecuta nocte eadem egeſſit, niſi quod fluida erant paulo minus. Poſtea vero non amplius talia: ſed lac quod clyſteribus injiciebatur, primum quidem colore *tabacci* infectum reddidit, proximis autem diebus ex fuſco ſubflavum: nihil autem quod non graviſſimo eſſet odore. Verum quanquam hæc ita ſe omnia habuere; Dei tamen benignitate evaſit æger, priſtina omnino ſanitate reſtituta; ſed non ante diem vigeſimum quartum a nigris dejectionibus, quæ ſexto circiter contigerant febris die, nec ſine multis, variis, gravibus incommodis, quibus poſt illas eſt conflictatus. In iis fuere ventris dolores, ſitis, lingua aſpera, nigra, &, quamvis ſæpe biberet, arida; dum biberet autem, ſonus quaſi potionem in profundum dejiceret, vox rauca, & humilis, manuum tremores, & tendinum ſubſultus in carpis, pulſuum inconſtantia, ſæpe autem parvitas, & magna, ſi premeres, infirmitas, nonnunquam

ſumma, & vix explicanda inæqualitas, frequentia autem ſemper, maxime vero cum febris, id quod ſæpenumero accidit, vehementius urgebat, reſpiratio varia, ut aliquando alta fuerit, aliquando etiam non ſine difficultate, ſomnus primum laborem faciens, deinde nimia, & prope aſſidua dormitatio, ſopor etiam palpebris concidentibus, & oculis tamen non omnino opertis, nonnunquam mens haud ſatis conſtans, tarditas in reſpondendo, & difficultas in conformandis vocibus, & oblivio monendi, cum alvus, aut veſica erant exoneranda, auditus gravitas, ſupinus decubitus, quaſi ſublata eo tempore ſe in latus convertendi facultate, quando alias muſculorum vires, & promptitudo ad alimenta capienda majores plerumque in toto hoc morbo fuere, quam ejus gravitas, & ea quæ memoravimus, ſinere poſſe videbantur. Quorum cum plura, & peſſima omnium præſertim, non ſemel, nec breve ad tempus ſimul ſe oſtenderent; diu fecerunt, ut nos quidem metui eſſemus, quam ſpei, propiores, cæteri vero, quicunque ægrotantem videbant, jam deſperatum pronunciarent. Nihil vero æque adjuviſſe, nobis viſum eſt, atque urinæ, quæ ubertim profluxerunt; nam ſudores pauci, & rari, neque unquam toto corpore apparuerunt, alvus autem nec multa, nec quæ prodeſſe poſſent, fere egeſſit, quanquam in his aliquis interdum lumbricus eſt animadverſus.

8. Sed nigræ iſtiuſmodi dejectiones peſſimæ ſunt non tam copia, quam effectibus ſæpenumero, ſignificatione autem cauſæ, deterrimi videlicet humoris, ſemper. Aliæ vero pariter incruentæ, ut flavæ, virides, aqueæ, aliæve hujuſmodi interdum non doloribus tantum, ſed & copia ipſa exitiales ſunt. Hæ autem omnes plerumque originem debent irritamento cuipiam inteſtina vellicanti, undecunque in ipſa deſcenderit: perinde enim ut a medicamentis violentiſſime purgantibus immodicam humoris copiam dejici videmus, ita ab ingenito, aut demiſſo illuc ex arteriis ſucco aliquo ſtimulante idem contingere, credendum eſt. Nam præter pancreas, jecur, & hujus veſiculam, exiguæ quidem, ſed propter ampliſſimam inteſtinorum ſuperficiem innumeræ viæ ſunt per quas in hæc quidpiam inſoliti ex ſanguine venire poſſit. Eædemque innumerabiles viæ, ubi diu, atque acrius inteſtina inceſſantur, feri incredibilem vim convehunt. Neque enim cum vulgo putandum eſt, quidquid flavi, aut viridis humoris egeritur, id omne eſſe bilem, præſertim poſtquam ex Diemerbroeckii experimento, quod in Sepulchreto etiam habes (*p*), ſatis intelligi licet, quantillo bilis quantum aquæ tingatur. Nec quod tormina tunc affligant, id copiæ imputare admiſtæ bilis neceſſe eſt; quando diarrhœas *aquoſas & fere limpidas* Williſius (*q*) deſcripſit, quas tamen ob adjuncta *ventris tormina* dyſenterias maluit appellare. Et illæ quidem Londini autumno præſertim A. 1670. plures, pridie ſanos, & valde robuſtos, adortæ, intra XII. horas eo redigebant, ut jam jam morituri viderentur, non ob maximam egeſti humoris copiam; nam *tanta*, inquit, *meri ſanguinis effuſio non id parere* potuiſſet. Contra autem copia ipſa immanis dejecti feri cum mulieri de qua narrat Marcellus Donatus (*r*) ſtatim attulit animi defectionem, tum Notarium de quo Poterius (*ſ*), ad mortem propemodum perduxit; neuter enim Auctor de doloribus quidquam memorat; ſed ille *tantum aquæ claræ quantitatem*, ait, *unica excretione expulſam*, *ut ſubjectum vas multæ capacitatis repleverit*, hic vero *per integrum diem ſupra* 40. *libras materiæ ſeroſæ ejectas*. Neque tamen aliquid irritamenti in his fuiſſe, negaverim, cum feri in ſanguine redundantia, & aliqua fortaſſe inteſtinorum laxitate conjunctum. Hoc tantum ajo, neque dolores videri fuiſſe ea acerbitate quæ commemoratione digna eſſet, neque poſt effuſam tam cito feri tantam copiam quidquam præterea requiri, ut ea quæ utrique acciderunt, intelligantur. Tam

(*l*) ad Obſ. 15. Sect. 12. (*m*) n. 16. (*n*) l. 1. Conſil. 98. (*o*) Medic. Pract. l. 3. P. 2. S. 2. c. 10.
(*p*) in fin. Schol. ad Obſ. 3. §. 1. Sect. 9. (*q*) Pharmac. Ration. S. 3. c. 3. (*r*) De Med. Hiſt. Mir. l. 4. c. 20.
(*ſ*) Obſerv. Cent. 2. c. 62.

cito enim vasa sanguifera se contrahere non possunt, ut adeo imminutum sanguinem arcte contingant quantum opus est ut justum in motum agatur, orbatus præsertim magna ex parte humore suo, ideoque magis resistens, ne quid dicam de ejusdem humoris necessitate, ut prompte, ac rite ea secernantur a sanguine, sine quibus vita stare non potest, nec quæram, pejusne igitur sit, ubi de ingenti, & celeri e vasis effusione agatur, serum solum, an ipsum quoque sanguinem simul exiisse; nam etsi citius, ac facilius reparabile serum est; sanguis tamen qui non sine seri necessaria portione in vasis restet, neque secretionibus ineptus est, nec magis quam antea, resistit causis in motum adigentibus.

9. Atque utinam mihi hæc potius disputando agitare, quam ulla ex parte unquam contigisset experiri. Sed A. 1733. dum permotus, ut par erat, litteris Amplissimi Cardinalis Annibalis Albani, consilii cujusdam medici causa Forolivio Pisaurum, & Pisauro Forolivium mutatis ad celeritatem equis eo, & redeo, alvi fluxu aqueo corripior tanto, ut intra horas duodecim egesserim libras, minimum, sexdecim aquæ propemodum limpidæ. Leves erant dolores: non creberrimæ, sed magnæ egestiones: quæ nescio quem habituræ fuissent finem, nisi me quædam molesta nauseola admonuisset, ut tepido jure hausto experirer vomitionis auxilium. Quæ, etsi ad eam minime natura proclivis sum, prompte adeo feliciterque successit, ut subviridi rejecto corpusculo quod parvum coctæ herbæ folium videbatur, simul nausea, simul alvi fluxus omnino conquieverint. Sed verumne folium esset, &, si erat, quando, aut ubi comedissem, invenire non poteram, nisi forte in via, cum quidpiam, dum equi mutabantur, cito, ut fit, in diversorio caperem, illud quidquid erat, non animadversum devoravi. Quanto autem in periculo fuerim, tunc magis intellexi, ubi postridie mihi corpus vidi, & faciem præsertim, ac manus haud secus subsedisse, quam ab diuturno, gravissimoque morbo, tantam vero oris, & faucium ariditatem sensi, ut quamvis identidem colluerem, nihil proficerem, aquam autem qua ejus rei gratia usus essem, cum ex ore in pelvim ejicerem, subnigram in ipso ore factam spectarem. Hæc autem, & lassitudo duos tresve dies ita durarunt, ut sensim minuerentur. Sed dejectus ciborum cujusquemodi, &, quod in tanta ariditate magis mireris, etiam potionum appetitus perstiterunt aliquanto diutius, donec assus piscis, & vini quoddam genus suapte natura subamarum ab stomacho appeti, & bene ferri cœpta sunt. Quæ volui omnia minute persequi, & ad te scribere, quippe non ab alio accepta, aut in alio animadversa, sed a me in me ipso percepta, eaque, si cuncta diligenter contuleris, apud eos qui de Diarrhœis scripsere, minus obvia, ne Carolo, quidem Pisone excepto, qui *perfectam hujus diarrhœæ* (aquosæ) *descriptionem* dicitur *dedisse* (*t*). Ut enim totum, quod simul citatur, caput perlegas *de Diarrhœa Serosa* inscriptum (*u*), casum quem cum meo compares, non reperies.

10. Cujus si forte causas quæris, primariam in ventriculo fuisse vides: nec dubita, quin possit ab irritamento, ventriculum afficiente, motus & irritatio, unde seri expressio est, ad intestina propagari. Inspice præ cæteris Jo. Riolani, parentem dico, Observationem, quam hic etiam habes in Sepulchreto (*x*): Matronam videbis intra horas circiter quatuordecim extinctam dejectionibus *similibus aquæ albæ, chylosæ quidem, sed liquidæ* ea copia ut *impleret magnam pelvim quoties dejiciebat*, causam autem hanc esse repertam, *ventriculum in suo fundo ulceratum*.

Sed undenam tanta aquæ copia? Quod ad meum quidem attinet casum, hoc primum dicam, ea proxima æstate usum esse me ad temperanda generosa illa vina, quorum dumtaxat copia est in mea Patria eo tempore, majori quam pro consuetudine, aquæ portione, cujus pars aliqua, etsi cum eo fluxu correptus sum, egregie valere mihi, & aliis videbar, fortasse aliquanto plus quam opus esset, in meis substitisse humoribus poterat. Deinde iis qui ante biduum præcesserant, tribus diebus, eoque ipso quo fluxus cœpit, magnos fuisse imbres & prope assiduos, ut multum aquæ ex pluvio aere combibere pulmonibus, & toto corpore potuerim. Denique id mihi accidisse ineunte Octobri; vidisti autem, aquosa profluxia, a Willisio descripta (*y*), & videre poteris quod a Poterio descriptum indicavi (*z*), autumno contigisse, & prope idem anni tempus, illud etiam quod a Marcello Donato (*a*), nec alio tria prima quæ a Pisone (*b*) memorantur. Scilicet cum refrigerari aer incipit, is aqueus humor qui per æstivos calores e corporibus cum per sudores, tum per inconspicuam perspirationem ubertim manabat, retinetur jam, & ad eum additur quo certis de causis certorum hominum corpora tunc magis abundant, ut minime mirandum sit, ubi accedat intestinorum irritamentum, ut in me accessit cum magna præterea ob celerrimum itum, & reditum, nec via brevi, corporis, & humorum concussione, minime, inquam, sit mirandum, si nonnunquam accidat quod tunc mihi.

11. Quod si pluribus, quas attigi, causis non contentus, aliam insuper aliquam inquirendam putas; satius id erit, quam si in illarum una, tempore videlicet autumnali, acquiesceres. Idem enim tempus, idem annus, eadem Londinensis Civitas incruenta quidem, & conjuncta cum torminibus, alvi profluvia grassantia per populum habuere; sed adeo tamen discrepantia, ut si Willisii (*c*), & Sydenhamii (*d*) descriptiones inter se conferas; mireris plurimum, cum profluvia uterque proponat quæ autumno A. 1670. Londinensem populum vexavere, alterum *aquosa*, alterum *mucosa* describere, neque illum aliqua saltem mucosa, hunc aquosa commemorare. Quid ergo est? Equidem crediderim, in Urbe, siqua alia, tum amplissima, tum frequentissima utrique accidisse, ut nulla fere alia profluvia viderit, quam quæ descripsit. Discrimen autem inde fuisse, quod ut in variis magnæ Urbis partibus varia esse aeris constitutio, ac mistura potest, & variæ hominum artes, aliaque ejusmodi, ita alia hominum corpora sero abundaverint magis fluido, alia autem magis lento, ac mucoso; ut licet commune esset omnibus ad intestina irritamentum; idem tamen haud esset quod in omnibus exprimeretur. Quod si mucus, aut serum colore etiam subinde aliquo infecta egerantur, sive hunc bilis addat, sive ita per se prodeant; plures jam diu sunt Medici, qui Anglorum illorum exemplum secuti, modo crebræ, nec sine acerbis torminibus sint dejectiones, minime dubitent profluvia ejusmodi, quamvis incruenta, dysenterias appellare. Sic memini, cum Bononiæ olim degerem, epidemica illiusmodi profluvia quæ Mutinæ grassabantur, fuisse a Mutinensibus Medicis Dysenterias vocitata in litteris quas dabant ad Bononienses, his illam appellationem haud improbantibus. Quales præ cæteris litteras apud Albertinum legebam, missas ab eo quem tibi alias (*e*) laudavi, Jo. Francisco Bernardonio, in iisque inter alias historiam hic minime prætermittendam, quippe cum dissectione conjunctam. Cum enim ob eadem quæ in dysentericis, tormina suspicio orta esset sanguinis sub aliis coloribus delitescentis; Bernardonius per anatomen voluit eam aut tollere, aut comprobare. Rem autem, ut præsens quoque mihi postea confirmabat, ad hunc modum invenit.

12. SACERDOS, alvi profluvio laborans, varios cum acerrimis intestinorum doloribus humores egerebat, in quibus tamen nec sanguinei, nec purulenti apparuit quidquam. Is decimo tertio obiit morbi die. INTESTINA omnia diligenter, nec semel, intus perlustrata, nusquam erosionem ullam, nedum

dum

(*t*) Vid. Commerc. Litter. A. 1734. Hebd 42. post num. III. (*u*) Observ. de prætervis. hacten. Morbis ab Aqua ortis Sect. 4. c. 1. (*x*) Sect. 10. Obs 18. (*y*) supra, n. 8. (*z*) (*a*) Ibid. (*b*) c. 1. ibid. cit. n. 9. (*c*) Vid. c. cit. supra ad n. 8. (*d*) Obs. Med. circa Morb. Acut. Sect. 4. c. 3. (*e*) Epist. 23. n. 2.

dum exulcerationem, ostenderunt. Imo, quod mirabilius visum est, illo quo obliniuntur, muco, uti vocant, non carebant.

13. Sed num sic pariter in cruentis dysenteriis? Cruentas enim hic dicam, ut ab incruentis secernam, de quibus proxime dictum est; dysenterias alibi, & mox quoque sine alterius vocis adjunctione eas appellaturus, ut Græci solebant Medici, quæ sunt cruentæ; *tormina* antiqui Latini Medici vocitare consueverant. Utrumque ex Celso (*f*) in primis est notum. Hic vero non dubitat, in dysenteria *intus intestina exulcerari*, cruoremque ex his *modo cum quibusdam quasi mucosis excerni, interdum simul quædam carnosa descendere*, vetustiores Medicos, & in iis Hippocratem (*g*) secutus, qui tamen *velut carunculas* dixerat. Et sæpe quidem exulcerantur intestina: non tamen semper. Quorum utrumque ostendendum est. Sunt enim primum nonnulli, quales audivit etiam Cl. Fantonus (*h*), qui vix unquam id fieri, ajunt. Quibus ut ipse proprias Observationes opposuit duas, sic tu alias addes tum ex Sectione hac XI. Sepulchreti, tum aliunde petitas, & nominatim ex Brunneri Commentario (*i*). Hic enim in Dysenterica oscula glandularum Duodeni intestini *arrosa* vidit: quin & in aliis diuturno alvi fluxu laborantibus *ulcera ceu cancrosa* intestinorum conspexit (*k*), in alio autem (*l*) quem fluxus cœliacus, & in alio (*m*) quem lienteria male habuerat, *ulcerosam* in hoc Coli intestini *dispositionem*, in illo per totum intestinorum tractum *ultra sexaginta* numeravit *ulcuscula*: quæ commemorare hic volui simul ut nosceres, quæ causæ interdum accedant, ut irritatis ubi ulcera sunt, intestinis contactu eorum quæ illac transeunt, tanto citius hæc propellantur, chylo nec perfecto, nec extracto, simul autem ut intelligeres, si in hujusmodi fluxibus intestina ulceribus interdum corripiuntur, quanto facilius corripi iisdem possint ubi dolorum acerbitas indicat, tanto majorem esse acrimoniam, nempe in dysenteria. A qua ne recedere videamur; duas attende Valsalvæ Observationes, id est non eam modo quæ supra (*n*) descripta est, adolescentis in quo post dysenteriam diarrhœa sine torminibus succedente, ultimam partem Ilei intestini, & primam Coli invenit exulceratas; sed & hanc quam protinus subjicimus.

14. VIR annos triginta natus, dysenteria corripitur. Diu hæc durat donec accedit sanguinis sputum, & mors. IN VENTRE Tenuia quidem intestina illæsa reperta sunt: at Crassa nonnullis in locis atro colore infecta, glandulisque, aliis penitus erosis, reliquis omnibus cruento humore in ipso excretorio osculo imbutis. In hepatis vesicula pauca bilis. In Thoracis cavo inferiora versus non parum sanguinis effusi. Ad inferiora quoque pulmones infarcti erant, arcteque adhærebant suis lateribus pleuræ, quæ & ipsa evidenter læsa. Ventriculus dexter cordis polyposam concretionem habebat.

15. Quæ in thorace spectata sunt, alio attinent. Quæ autem in ventre, sunt hujus loci. Sed quoniam ea quæ de intestinorum glandulis Valsalva adnotavit, cum iis consentiunt tum quæ in Sectione hac Sepulchreti (*o*) videbis ex Peyero produci, tum quæ in prima vidisti ex paulo ante (*) indicatis Brunneri Observationibus; id tantum quod de pauca in cysti bile, Spigelio adversaretur, si hic, quod aliqui Docti Viri ajunt, cystim *magnam in dysentericis* esse, pronunciasset, cum *sæpe* dumtaxat se vidisse, tradiderit (*p*). Quod; si totam hanc Sectionem excutiamus; ab aliis semel observatum videbimus. Unus enim Cummenus (*q*) in fœmina *folliculum fellis maximum & bile repletissimum* animadvertit. Nam Bontius (*r*), & Lamonjerius (*s*) distentum quidem invenerunt; sed hic pure, ille *albo* humore *instar pultis ex amylo*, ut *bilis ne vestigium* quidem *relictum esset*; cum Spigelius a *copia bilis qua impleatur*, adeo grandem indicaverit. Sed Franciscus Platerus (*t*) non modo bile non distentum, ut neque alii videntur, qui silent, sed *plane vacuum* invenit. Porro æger Plateri, ulcerata habuit intestina post *dierum aliquot* dysenteriam; ne forte putes, non nisi in diuturna hoc accidere. Innumera autem erant ulcuscula, quippe in toto Ileo intestino, eaque *trium digitorum latitudine* inter se distantia, ut conferri hæc quadantenus possint cum Observatione Cl. Bassii (*u*) qui post dysenteriam idem intestinum distinctum vidit ulceribus *ad distantiam pene transversi digiti, nonnunquam pollicaris articuli uno fere tractu seu serie procedentibus*, quemadmodum pictura quoque (*x*) expressit; nisi quod Jejunum magis, quam Ileum videtur repræsentare; descriptionem confirmante, in qua eadem quæ paulo ante indicavimus, Peyeri placita comprobantur verisimili conjectura; quod cum illius dicti glandulosi plexus deessent, horum autem sedes singulas occupare viderentur singula ulcera, credibile fieret, initia erosionum in iisdem plexibus qui tandem omnino consumpti essent, extitisse. Quin Brunnerus in ea Observatione (*y*) in qua plus sexaginta numeravit ulcuscula, *non alibi* hæc, *quam in ipsis plexibus, sedem habuisse*, testatus est. Sane autem in alvi fluxibus per has potissimum, aut alias glandulas irruere humores in intestina, ipsarum etiam magnitudo ostendit, ut in aliis quibuslibet dum plus secernunt, adaucta. Ita in quo post diuturnum alvi fluxum idem Brunnerus (*z*) circa finem Jejuni intestini ulcera deprehendit, non modo ibi pariter *tubera* vidit *glandulosa*, sed & intestinorum tunicam interiorem crassam factam, & quæ *a principio usque ad exitum tota quanta glandulosa, glandulisque luxurians videretur*. Et de suis Duodeni glandulis (*a*), *solent*, inquit, *crassiores esse in iis qui ex morbo intestinorum, diarrhœa aut dysenteria moriuntur*: easdemque *induruisse* etiam, ait (*b*) in dysenterica illa in qua earum oscula *arrosa* vidisse, diximus.

16. Cæterum hæc ultima Brunneri Observatio, & duæ quas paulo ante (*c*) ex Platero, & Bassio retulimus, & pars illius quæ sub initium hujus Epistolæ (*d*) ex Valsalva proposita est, vel solæ satis ostendunt, præpropere scriptum esse a Panarolo, sicuti hic in Sepulchreto (*e*) habes, *in superioribus* dysentericorum *intestinis non posse fieri excoriationem & corrosionem, ut accidit in crassis, præcipueque in Colo*. Video quidem in plerisque Observationibus, quas inter duæ illæ etiam sunt Cl. Fantoni (*f*), sic esse repertum, & facile Panarolo crediderim, sic pariter *in sectione* fuisse *quamplurimorum* quos indicat: ejus quoque rationi astipulabor, humorem corrodentem in Tenuibus intestinis facillime fluere; in Colo autem ob cellulas restitare: quin etiam addiderim, in Tenuibus sæpe chyli, sæpius remediorum aquea, & mucilaginosa portione admista temperari; in Crassa autem intestina, postquam illa secessit maxima ex parte in vasa chylifera, tunc ipsum descendere. Hæc, inquam, omnia & video, & fateor. Attamen, ut rationes alias omittam quibus oppositum interdum accidere posse, ostenderem; nulla non dico rationum vis, sed ne Observationum quidem tanta multitudo esse potest, qua id quod reapse aliquando conspectum est, fieri non posse, evincatur.

17. Sed sive in Tenuibus, sive in Crassis intestinis sint ulcera; satis ex his cunctis Observationibus apparet, in iis dysentericis in quibus habitæ sunt, exulcerata fuisse intestina. Num vero in iis quoque dysentericis quorum non liceat dissectionem instituere, ideo exulcerata credenda sint, quod cum cruore quædam quasi mucosa, ut ait Celsus (*g*), & carnosa interdum egesserint, operæ pretium est diligentius considerare. Et olim quidem non dubitabant, quin ab ipso hujus morbi initio corpora quædam pinguia excerne-

(*f*) De Medic. l. 4. c. 15. in princ. (*g*) Sect. 4. Aphor. 26. (*h*) De Observ. Med. & Anat. Epist. 4.
(*i*) in Pancr. secund. c. 7. (*k*) c. 10. (*l*) c. 7. (*m*) Exercit. de Glandulis in Duodeno §. 6. (*n*) n. 2.
(*o*) Schol. ad Obs. 4. (*) n. 13. (*p*) De hum. corp. fabr. l. 8. c. 13. (*q*) Obs. 1. (*r*) Obs. 6. (*s*) Obs. 19.
(*t*) in Addit. Obs. 3. (*u*) Obs. Anat. Chir. Med. Dec. 3. Obs. 7. (*x*) Tab. XI. Fig. 1. (*y*) supra ad n. 13.
(*z*) c. 7. ibid. cit. (*a*) in ear. demonstratione anatomica. (*b*) ibid. (*c*) n. 15. (*d*) n. 2. (*e*) Obs. 15.
(*f*) supra, n. 13. (*g*) supra ibid.

cernerentur, quæ intimam eſſe pinguedinem inteſtinorum, cenſebant. Quorum errorem illi rejecerunt qui non ad intimam, ſed ad extimam inteſtinorum faciem pinguedinem eſſe, demonſtrarunt, & cum ipſis Caſparus Hoffmannus (*h*), qui etiam alvo egeſtum quoddam corpus albicans quod exſiccatum afferebatur, pro pinguedine perperam haberi, oſtendit, quia flammam, ad quam admovebatur, nullo modo conciperet, fumumque prorſus inodorum emitteret. Nunc autem quæ indidem egeſta, facto hujuſmodi periculo revera adipoſa deprehenderunt Tulpius (*i*), ac Stalpartius (*k*), non deſunt Viri Docti qui *procul dubio* proveniſſe doceant ex ea pinguedine quæ in celluloſa eſt exteriore inteſtinorum tunica. Mihi vero ubi nulla, ut in iis caſibus, aut tabificæ colliquationis ſuſpicio ſit, aut profundæ inteſtinorum exulcerationis; minus diſplicebit cum Stalpartio, & quem hic citat (*l*), Riverio ejuſmodi pingues dejectiones a pinguibus largius devoratis, neque confectis repetere; tunc a celluloſa illa uſque tunica repetiturus, cum ulcera eſſe, agnoſcam quæ pinguedini aditum in cavum inteſtinorum aperiant, ſi modo hæc in puris tunc, aut ichoris modum non prodeat. Sed quia multo rarius, ac tardius in dyſenteria inteſtina exulcerantur, quam alba iſta quæ pinguedo credebatur, materia appareat; quid igitur ipſam eſſe, aut unde dicemus? Nimirum mucoſam, ut Celſus quoque, ſicut paulo ante dictum eſt, appellavit, & vocitant recentiores, ſi minus craſſa ſit, aut ſi magis, etiam polypoſam. Scilicet ut irritatæ veſicæ glandulæ, ſic glandulæ quoque inteſtinorum plus ſecernunt humoris ſui, eumque non qualem ſolent, cum recte valent. Itaque mucoſa, & albida utrobique apparet materia. Quod ſi inſuper ea in ſanguine diſpoſitio ſit, ut facile in polypos coaleſcat; erit ille humor magis ad concreſcendum pronus, eoque magis ubi ejuſmodi ſanguis, in cavum inteſtinorum aut exſudans, aut effuſus, ad illum ſe addiderit. Sic enim dum ſanguinis pars in Coli inteſtini cellulis reſtitabit, ſecedente aquea, & ſubſidente rubra portione, eæ quæ relinquentur ſanguinis, ut vocant, fibræ facile poterunt in concretiones polypoſas compingi, quæ ſua albedine, ut toties olim in corde, aut vaſis fucum fecerunt, & pro pinguedine acceptæ ſunt, ita mox cum recrementis detruſæ, hic quoque pro pinguedine haberi poterunt.

18. Alterutra igitur, vel utraque, vel aliqua etiam ratione alia ex iis quas indicavit Lanciſius (*m*), poterit pro varia ægrotantium conſtitutione, & pro varia morbi natura, & tempore, ac loco denique, & modo quo lentæ retineantur, diſponanturque materiæ, non ſolum origo intelligi pinguium iſtorum, ut videbantur, corporum, ſed & ramentorum, imo & grandium quæ egeri dictæ ſunt, membranarum, faciliime autem quorundam ex illis aliis corporibus quæ carnoſa a Celſo ſunt appellata, ſi videlicet non tota rubra ſanguinis portio ſit ex ejus albis coaleſcentibus fibris expreſſa. Unde etiam intelligas licet, quam caute uti oporteat illa Hippocratis (*n*) prædictione: *A dyſenteria habito ſi veluti carunculæ exeant, lethale eſt*: nec ſane is qui de polypis præclare egerat, illud prætervidit Doctiſſimus Paſta (*o*). Cæterum quam nunc mucoſam, aut polypoſam materiam dicimus, eam Majores pituitoſam fere, ac viſcidam vocitare conſueverant, & aliqui in his etiam quæ hic explicamus, agnoſcere. Sic, ne multo vetuſtiſſimos quæram, animadverto, Jacobum Berengarium (*p*) hæc ſcripſiſſe: *& ego vidi in inteſtinis meis generari coria ex flegmate, & carnem flegmaticam aliqualiter rubeam ad quantitatem notabilis nucis*. Nec aliam Fernelius (*q*) materiam credidit firmi illius corporis, medioque ductu pertuſi quod pedis longitudine egeſſit Caroli V. Imper. Legatus, ſic priſtinæ valetudini reſtitutus. De Gabucino, & Platero ſileo, quorum ſententiam commemoravit Sennertus (*r*), nec Lanciſius ignoravit, cum utrumque ultro faſſus eſt (*ſ*) ante ſe tænias inteſtinorum quaſdam vermes non eſſe, docuiſſe. Ipſum autem Sennertum (*t*) vel magis laudo, quod ejectas a dyſentericis qui convaleſcant, membranas *mucoſum* eſſe *excrementum*, cenſuit, *quod in inteſtinis hanc formam accipiat*: neque neceſſarium eſſe, ut ipſum ſeu ſua, ſeu ſanguinis admiſti forma ſemper excernatur; ſed poſſe aliam induere; nam *videmus quotidie*, inquit, *fibras ſanguinis in aquam calidam effuſas albeſcere*. Vides, ut propius ad id acceſſerit quod magis diſerte anno demum 1685. indicavit Zollicoferus (*u*), cum videlicet de iis polypis verba faciens, qui extra alveos ſanguinis reperiuntur, & in illis de polypo tunc reperto a Sponio in pelvi renali, *quo forte*, ait, *etiam referri poſſet concretio illa pituitoſa, quam Juſtus Lipſius per alvum, inteſtinorum forma, & illa ipſa eſſe autumans, excrevit*. Quod ipſum denique diſertiſſime, nec dubitantis in modum, præclare ac multifariam illuſtravit, & confirmavit Lanciſius.

19. Apparet igitur, poſſe in dyſenteria pinguia ad ſpeciem corpora, & carnoſa, & membranea quoque dejici, nullo ulcere inteſtina afficiente: quanquam Sennertus (*x*) neget, ſe, & Cratonem *talia ramenta, & membranas quas deſcribunt alii, videre potuiſſe*, etiam ubi eſſent ulcera. Hæc enim fuerant certe in iis quorum ipſi minus credibiles videbantur ſanationes a Meichſnero (*y*), & Saxonia propoſitæ. Illius enim æger cum pure ſæpe excreverat membranas *ſpithamæ longitudine*; hujus autem ægra *ulnæ longitudine* membranam ex Recto inteſtino exulcerato. Equidem in Pantheo, quod citat Sennertus, quid Saxoniæ nomine editum ſit (*z*) minus attendendum crediderim poſt juſtas hujus de Panthei editore Uffenbachio querelas (*a*), præſertim cum in Prælectionibus Saxoniæ Practicis, quæ hic poſtea editæ ſunt, nihil a me quidem iſtiuſmodi reperiatur, ſed hoc tantum (*b*); quod & ipſum Sennerto diſplicet; Saxoniam *quatuor vidiſſe dyſentericos in quibus in dies excernebantur portiones inteſtini tam magnæ, ut ſæpe excederent menſuram trium vel quatuor digitorum*; ex quibus duæ mulieres ſanatæ ſunt. Harumque una fortaſſe fuit, quam ſibi Patavii a Præceptore Saxonia Caſparus Hoffmannus (*c*) ſcribit oſtenſam quæ in dyſenteria excreverat *partem inteſtini palmum longam*, videlicet, ut opinor, ſi univerſæ illæ excretæ portiones conjunctæ intelligerentur. Illud tamen ibi egregie fecit Sennertus quod ultro faſſus eſt, *multa fieri poſſe quæ* ipſe *non vidiſſet*. Sane ſi perpauci anni additi eſſent ejus vitæ; Tulpii (*d*) legiſſet Obſervationem qui ab acribus inteſtinorum torminibus eorumque exulceratione accidiſſe vidit, ut tota inteſtini Recti interior membrana ita ex hoc prodiret, ut inde pendula ab ipſo, & pluribus Medicis duos treſve dies ſpectari potuerit, prohibente illius firma ad podicem adhæſione celeriorem delapſum. Sed & mihi hic obtigit Kalendis Juniis A. 1729. ut ob conſimilem caſum enixe rogarer ut Hebræum Mercatorem Jacobum *del Vecchio* conſilio juvarem meo. Huic in febris malignæ declinatione dolor ad Rectum inteſtinum moleſtiſſimus obortus erat cum ponderis, & impedimenti ſenſu: & denique cum ſanguine exire nuper ex ano inceperat, quam inde pendentem conſpexi, craſſa quædam, ut videbatur, membrana, ad ſex digitos tranverſos longa, pollice latior, colore ex cinereo livida, ut gangræna tentatæ membranæ ſolent: neque excidebat tamen, quippe intra inteſtinum continuata, eique annexa, quantum animadvertere Chirurgus poterat, leniſſime explorans; nam etſi ab ejus exitu dolor factus erat mitior; ſanguis tamen ſubinde prodibat, febris autem ea hora major erat, quam mane fuerat. Itaque iis quæ viſa ſunt convenire, cum ſeniore ægri Medico tunc conſtitutis, diſceſſi. Hic autem inſecutis diebus certiorem me fecit, excidiſſe membranam, per ſphincteris potius conſtrictionem, ut videbatur, abruptam, quam integram: ſanguinem iterum, & pravum ichorem exiiſſe; ſingultum, qui omnes perterre-

(*h*) Apolog. pro Gal. l. 2. S. 4. c. 122. (*i*) Obſ. Med. l. 3. c. 18. (*k*) Cent. 1. Obſ. 61. (*l*) in Schol. ibid.
(*m*) Diſſ. de tripl. inteſt. polypo. (*n*) S. 4. Aph. 26. (*o*) in Not. ad hunc Aphor. (*p*) ſuper Anat. Mundin. Comm. 7.
(*q*) Pathol. l. 6. c. 9. (*r*) Medic. Pract. l. 3. P. 2. S. 2. c. 7. qu. 3. (*ſ*) Diſſ. cit. Epiſt. 2. ad Bianciard. (*t*) qu. cit.
(*u*) Diſſ. de Polypo cord. §. 6. (*x*) qu. cit. (*y*) apud Schenck. Obſ. Med. l. 3. ubi de Dyſent. Cur. Obſ. 4.
(*z*) Panth. l. 3. c. 23. ut citat Sennert. (*a*) Vid. Saxon. Præf. ad libros 3. de Pulſib. (*b*) P. 2. c. 19.
(*c*) c. 122. cit. ſupra ad n. 17. (*d*) Obſ. Med. l. 3. c. 17.

terreret, accessisse: Sibi tamen aliquam propterea spem superesse, quod meminisset ægri patrem, cui jam grandævo, similis, sed brevior, membrana e podice exciderat, se medente, evasisse, cum hoc quidem ut recrementa continere postea non potuerit: hunc autem filium; etsi in parente neque maligna febris præcesserat, neque singultus accesserat; annum tamen vix ageret quadragesimum quinctum. Nec spes fefellit probabilem illum Medicum, cognomento *Marina*, quocum iterum statutis iis quæ, ut res tunc se habebant, ad priora addi possent, factum est ut pure-dejecto, nec pauco, ægrum extra lectum viderim pridie Nonas Julias, jam vires, & corporis habitum, coloremque manifesto reparantem, nec fæces modo, sed & ea quæ injiciebantur retinentem. Dolor quidem aliquis tum etiam erat; sed is plane levior, neque in ea ipsa sede amplius, in qua antea fuerat molestissimus. Itaque hic etiam, ut æger Tulpii, atque alii quos, brevitatis gratia, sciens prætereo, sanatus est, atque adeo sanus adhuc vivebat, cum hanc historiam ex scripto dictarem sub finem A. 1747. (*e*)

20. Etsi vero hos evasisse, constat; tamen si ex me quæras, an æque constet, veras membranas dejecisse, facile negabo. Neque enim video satis earum naturam quæsitam esse, quod fortasse, ut mihi, ita aliis quoque non licuit in corruptis fracidisque corporibus. Video autem, etiam ubi ulcerata intestina sint, imo ibi facilius polyposas formari posse concretiones, sive teretes, quales trium aut quatuor palmorum longitudine se vidisse a dysentericis excretas, affirmavit Lancisius (*f*), sive planas membranæ forma, qualem unum ferme palmum longam, egestam a Matrona conspexit ulcere intestini Recti laborante, ejusdemque esse generis, suspicatus est Vir Cl. Joseph Ant. Pujatus (*g*). Sed priores illas ut constare nego fuisse membranas, sic constare nego non fuisse, easque præsertim quæ intestino magis adhærere, quam polypi soleant, visæ sunt. Atque ut meam tibi opinionem aperiam; credo, posse interioris tunicæ intestinorum partem aliquam morbi vi separari, atque excidere haud aliter ac sæpe videmus, idem contingere a fervidiorum alimentorum contactu ei membranulæ qua oris partes convestiuntur. Quod certe fit sine ulla, nedum sine plurima sanguinis effusione, sine convulsionibus, aliisque perniciosis incommodis quæ timent nonnulli ab innumeris vasculis, nervulisque ad intimam tunicam intestinorum pertinentibus, si quidem hæc separari credatur; cum tamen ad intimam quoque oris tunicam maximus pertineat vasculorum numerus, & nervulorum. Nec dicas, eam quæ tunc in ore abscedit, membranulam cuticulæ esse continuationem, aut certe ei proportione respondere. Nam idem qui in prolabiis, & buccis hanc *epitheliam* vocavit, ejus similem *epithelium* in gula quoque, stomacho, & intestinis ostendit Ruyschius (*h*), itaque me, si de alia parte non vis, de hac saltem loqui, credito, quam humorum acrimonia, aut post inflammationem superficiaria gangræna ab reliqua interioris tunicæ parte solvat, & recrementis secum abripiendam, & devolvendam relinquat. At enim aliquando membranæ dejiciuntur, inquies, ut Saxonia (*i*) loquitur, *satis crassæ*; cuticula autem est tenuis. Utique, nisi humore plurimo imbuatur; hinc enim fieri, censuit Cl. Fantonus (*k*), ut sæpe eam videamus ex *vesicantium* usu crassescere adeo, ut inde in plures laminas esse divisibilem, aut constare ex spongiosa substantia, conjecerit. Quod si rem ne sic quidem satis a me explicari, contendas; at tu vicissim mihi explica Benevoli Chirurgi Experientissimi Observationem (*l*) detracti ex ano canalis membranei longi digitos transversos ad sex, lati quantum solet intestinum Rectum, crassi autem adeo, ut ani sphincter aut totus, aut pene totus cum eo canali excidisse videretur: & sane cum ad intestini ulcus, & cætera quæ ab eo pendebant incommoda, tum ad assiduam quæ ab illius canalis exitu relicta fuerat, retinendorum excrementorum impotentiam medicis, & chirurgicis præsidiis tollendam anno propemodum opus fuit. Qua igitur ratione tam crassam intestini partem salva vita excidere potuisse, intelliges, eadem intelliges multo facilius, quî tanto minus crassa interior tunica nonnunquam exciderit. Si hoc autem vel in iis qui evaserunt, facile agnoscis; quanto in illis magis qui perierunt? Et vero si militi affuisses de quo Bontius, aut ægris illis de quibus Sylvius in hac XI. loquuntur Sepulchreti Sectione (*m*); & membranas quas facile in lethali dysenterico fluxu egerebant, vera esse interioris tunicæ frusta, dixisses; num incisis eorum cadaveribus, te tui dicti pœnituisset? Minime gentium. Cum Sylvio enim *abrasam hinc inde* eam tunicam, cum Bontio autem *plane abrasam* invenisses. Num undique? Quod satis diserte Bontius non dicit, Piccolhominus (*n*) dicit in Observatione, quæ quocunque modo intelligatur, digna erat certe quæ in Sepulchretum referretur. In *dysenterico* enim *immaniter cruciato, qui primos cibos capiens levi quodam horrore quatiebatur*, vidit *totam & ventriculi, & intestinorum tunicam interiorem, a summo ad imum (mirum visu, auditu, & creditu) abrasam; quod* autem *reliquum erat, & apparebat, carnosum videbatur*, inquit, *ab ore ventriculi ad podicem usque, ut diceres, esse veluti fasciam latam totam carnosam; ventriculum item tanquam vesicam quandam totam carnosam*. Sed de hac Observatione, in qua, ut ea quæ mox subjicit, ostendunt, carnearum fibrarum inflammationem Auctor ipse agnoscebat, infra quoque (*o*) mentio fiet.

21. Nunc quando satis superque ostensum est quæ a dysentericis ejiciuntur membranæ forma, sæpe falsas, nonnunquam veras esse membranas, nec nisi cum veræ deprehenduntur, intestina exulcerata significare; eadem proportione ostendenda essent de iis pariter quæ ad speciem carnosa egeruntur, nisi jam supra (*p*) satis esset indicatum, quomodo polypi hæc quoque referre possint absque ulla intestinorum exulceratione. Unum igitur commonstrandum relinquitur, non semper ex falsa carne ea corpora omnino compingi, cumque id ex eorum constabit examine, ulcus aliquod intestinorum esse ponendum, si modo in ventriculo indicium ulceris nullum sit: quod ob verrucas illas, ut Arabes vocabant, excipio, de quibus Epistola scriptum est XXIX. (*q*). Ibi autem etsi carneas excrescentias esse posse diximus sine exulceratione; cum abrumpuntur tamen, & excidunt, ulcus fieri debere in eo unde abruptæ sunt, loco, id vero neque negavimus, & per se manifestum est. Porro tunc ita de ventriculo verba faciebamus, ut eadem transferri posse ad intestina, appareret, imo quandam Avenzoaris verrucam ob magnitudinem quam in ventriculo, si epigastrium tangeres, habere videbatur, non in isto, sed in attiguo potius Colo natam esse, suspicabamur. Quam suspicionem juvat hic exemplis ejusdem in universum generis ita confirmare, ut simul denique id quod proposuimus, ostendamus. Jo. Baptista Cortesius (*r*) locum Galeni proferens ex quo intelligatur, non modo indurata stercora, sed & *moles alicujus corporis præter naturam in intestinis existentes*, jam ab eo recensitas fuisse inter causas quæ alvum obstruant, Galenicum dogma hac sua Observatione confirmavit, habita in cadavere Comitis de Caldarinis Patricii Bononiensis. Scilicet *in cavitate Coli intestini reperta fuit ingens portio carnis, quæ sua mole erat impedimento, quo minus excrementa descendere possent, & ex hujusmodi morbo malæ intestinorum compositionis interemptus est*. Quam ego causam *maximæ*, ut ipse ait, *considerationis* hic tibi volui Auctoris verbis ob id etiam describere, quod in eorum Catalogo quorum Observationes in Sepulchretum sunt relatæ, ut Piccolhomini, ita & Cortesii nomen frustra quæsivi: itaque nec Observatio hæc in Sectione XIII. quæ *de Adstrictione Alvi* inscribitur, usquam invenitur; sed ejus loco alia quædam (*s*) memoratur Willisii, quasi constaret, *excrescentias quasdam carneas*, quæ *intestinis majoribus instar auricularum muris adnascebantur plurimæ ex utroque intestinorum Coli, & Recti latere ad certa quasi stadia instar ramorum arboris gemellæ prodeuntes*, quasi, inquam, constaret, non exterius has, ut mihi quidem videtur, fuisse, nec fortasse aliud quam Adiposas Coli, Rectique Appendiculas, in quibus, absumpta pinguedine, sanguifera vascula ruberent; in tabido enim Viro hæc observabat Willisius, qui *simile quiddam in alio*

(*e*) imo Vid. etiam Epist. 65. n. 6. (*f*) Diss. cit. Epist. 1. ad Bianciard. (*g*) Dec. Medic. Obs. n. 6. Obs. 1. (*h*) Thes. Anat. 7. n. 40. (*i*) c. 19. supra ad n. 19. cit. (*k*) Anat. corp. hum. Diss. 2. (*l*) 18. delle Quaranta. (*m*) Obs 6. & 16 (*n*) L. 2. Anat. Prælect. 15. (*o*) n. 26. (*p*) n. 17. & 18. (*q*) n. 16. & 17. (*r*) Miscell. Med. Dec. 4. c. 8. (*s*) Obs. 1. § 4.

alio tabido conspexisse se, ait. Sed perinde ac si certum esset, interiora tenuisse, & sic alvi adstrictionem fecisse, casus puelli in Scholio subjicitur, qui egesta massa carnea ingenti & notam servante qua intestinis adhæserat, a pertinace alvi obstructione liber evaserat. Tu vero aut Willisio inspecto, aut alio Sepulchreti libro (*t*) in quo fusius Viri ejus historia proposita est, cum ea quæ dixi, recognosces, tum illud in primis intelliges, qui *spuria paralysi* teneretur *totius corporis membra quævis occupante*, ut nullam fere se movendi facultatem haberet, in illo alias præterea causas alvi, nisi irritaretur, adstrictæ, magnopere non fuisse quærendas. Verum ut ad excrescentias quæ certe in cavo essent intestini Coli redeamus; præter *carnosam* illam, quam in Sepulchreto frustra quærimus, *intestinum colon intercipientem*, ab Joanne Rhodio (*u*) in Monacho adnotatam, qui *colicis doloribus cum vomitu chyli vexatus, clysteres sine excrementis reddebat*; unius, sed maxime huc attinentis, exemplum est in altera de duabus illis Cl. Fantoni Observationibus quas supra (*x*) tantummodo nominavimus. In viro quem gravis dysenteria tandem interfecerat, *non procul a Cæco ulceratum Colon invenit, unde purulentus, & sanguine permistus humor manabat; ibique præterea carnosum, crassum, & rotundum corpus, transversos fere octo digitos longum, quod tenui principio exortum, eoque uno tanquam pediculo alligatum ulcerosæ tunicæ, cæterum in tubo intestinali pendulum non modicam ejus partem occupabat: magnum*, inquit, *intestini polypum diceres; id enim totum corpus libræ unius medicæ pondus superabat*. Excrescentiam hanc cum ulcere, & facile, ut in longa dysenteria, ab ulcere fuisse, vides: nec dici ideo magnum polypum potuisse, quod polyporum de quibus supra dictum est, naturam haberet, sed quia nasi polypum, a cujus similitudine sunt illi appellati, non figura modo referret, sed natura quoque; hanc enim solers ille cautusque Anatomicus *carnosam* pronunciavit.

22. Nec tamen dubito, quin excrescentiæ intestinorum interdum possint ex utraque natura constare, ut si carneis fimbriis, & inæqualibus, impolitisque superficiebus adhærere incipiant viscidæ puris, aut succi intestinorum, aut sanguinis effusi particulæ: hisque aliæ deinceps, aliæque, ut radix, & nucleus ex vera sint carne, circumjectum autem adjunctumque molis corpus, hujusque appendices ex non vera. Consultus sum A. 1736. pro Nobili Viro, qui post sæpe repetitas sanguinis dejectiones, mox cum bilioso alvi fluxu, & assidua, primum levi, deinde acuta febre conjunctas, cum hæc, & gravia ejus symptomata ab remediorum maxime convenientium usu nihil remitterent, imo illud eorum quod erat præ cæteris grave, nempe ventris dolor, ex acerbo repente factum esset acerbissimum, post multum sanguinem egesserat, Chirurgi manu adjuvante, corpus quoddam longitudine propemodum palmi unius, & semis, crassitudine autem, & figura aliis in partibus alia. In summo enim informe caput referebat quasi ranæ grandioris, ore hiante; reliquum corpus exterius ferme teres, intus cavum, erat transversos duos digitos crassum donec paulatim gracilescendo in caudam desineret, semipalmum longam, & prope extremum bifidam. Qui memineris, quid in extrema ferme censuerim Epistola superiore (*y*) de ranis, bufonibus, lacertis ano ejectis, facile existimabis quid crederem cum ea legerem quæ modo referebam: nec vero occasio hic ulla erat suspicandi quod de Molitore quodam (*z*) scriptum leges, cujus dissectio ob recrementa semper chylosa per sesquiannum egesta, digna alioquin est quæ inspiciatur, & cum iis quæ de Cœliaco fluxu supra (*a*) attigimus, pro veri studio conferatur. Dicebatur autem per dormientis os bufo irrepsisse, multumque intus nocuisse, donec per alvum deturbatus est obesus & mortuus: quem utinam Præcl. Observationis Auctor teterrimo, noxioque fœtore minime prohibitus esset per se attente inspectare, & scalpelli ope examinare. Certe autem quod ad nostrum attinet, doctus quoque Medicus a quo consulebar, spretis vulgaribus opinationibus, ad Lancisianos polypos ejusmodi corpus attinere, arbitrabatur. Attamen cum præter fibrosa exteriora ligamenta per quæ intestino videbatur annexum fuisse, mollem & distractilem substantiam atri fere coloris describeret ex qua constabat, eamque ex sat validis fibris quibus variæ glandulæ interjicerentur, compactam; cum sanguinem qui antea effluxerat, nec semel ad libras, eo detracto corpore, desiisse, memoraret, purulentas autem albicantes, subcinereas, gravissime olentes successisse materias, quæ recrementorum exitum modo præcedebant, modo sequebantur, & maximo semper cum dolore, hasque, & acutam febrem perstitisse donec vulnerariis datis remediis, quæ deinde balsamica exceperunt, ipsæ, & incommoda reliqua primum minuerentur, & denique tollerentur; ut nulla a me ferme, nisi quæ ad præservandum facerent, æger (qui multos postea annos vixit) postularet; eo inclinavi animum, ut conjicerem, initium, & radices istius corporis excrescentias fuisse prope extremum intestini Coli obortas. Hanc enim sedem dolor ille acerbissimus indicabat, qui nimirum ubi Colon priusquam in Rectum desinat, quosdam solet habere flexus, infra umbilicum incipiebat, illinc autem Mesocoli adhæsiones secutus, ad dorsum usque extendebatur. Eas igitur radices, cum erodi, exulcerari, abrumpi cœperunt, sanguinem effudisse, cum vero profundius, & circumcirca, dolorem insuper, & cætera crevisse: interea autem sanguinis destillantis fibrosas, aliasque viscidiores partes excrescentiis adhæsisse, easque auxisse, conjunxisse, in eamque speciem qua penitus denique avulsæ exierunt, conformasse. Quoniam tamen ex ejusmodi corporibus quæ per anum ejecta legi, vix unius modo venit in mentem, a Peyero (*b*) memorati, quod *vasis sanguineis* fuerit *præditum*; sicuti ubi aliquod his præditum vasis præclare videam, pro certo ad excrescentias referendum esse, pronunciabo; sic contra, probe conscius, quam facile a polyposis concretionibus fieri fucus, & imponi multifariam possit, non nisi suspicando, & conjiciendo, aliquid ejusmodi, de reliquis respondebo, quæ aut veris illis vasis careant, aut cauti, experientisque Chirurgi judicio pro certissimis excrescentiis non agnoscantur. Sic Valsalvæ olim credidi, cum mecum sanguineos ichores inspiciens a dysenterico desperato egestos, in iisque frustulum quoddam, si colori dumtaxat crederes, nihil nisi grumum sanguinis repræsentans, ille ubi perattente examinavit, penitusque perspexit, pro ulcerati intestini excrescente particula sine ulla dubitatione agnovit. Sic etiam Viro peritissimo Molinellio (*c*) credidissem, si cavum corpus, spithamam longum, quod homo diu multumque dysenteria cruciatus, ipse sibi ex ano eduxerat, ex *fungosa ulcerum carne* esse, pronunciasset, id quod, ut est prudens in primis, cautusque, minime voluit; sed ei carni *haud absimile* tantum dixit. Neque aliud spectavit fortasse Cl. Struvius (*d*), qui cum æque longam, & pollicem latam *membranoso-carneam*, ut diserte ait, *quandam massam cum multa pinguedine intertexta*, fortissimo nisu indidem detrusam, proponeret; dubitationem, ut opinor, ostendere voluit suam, hunc Observationi titulum præfigendo *De massa polyposa per alvum excreta*: & præcesserant tamen ea quæ non secus ac dysenteria, potuerant excrescentiæ carneæ justam suspicionem movere.

23. Dum hactenus ostenderem, posse in dysenteria egeri cum sanguine adiposa, membranea, carnosa corpora, nec intestina tamen esse exulcerata propterea quod ea corpora sæpenumero non sunt reapse quæ videntur; subinde veritus sum ne forte ipse mirareris, non videre me, vel solum sanguinis exitum satis indicare erosa, aut rupta ejus vasa; ut exulceratio aut jam facta, aut inchoata saltem, necessario sit agnoscenda. Verum si forte miratus es; mirari continuo desines, cum hæc quæ paucis perstringam, attenderis. Est Cl. Wagneri Observatio (*e*), in qua cum alia in dysentericæ visceribus a se conspecta proponit, in hisque illud pro Spigelio adnotandum (*f*), vesicam

(*t*) l. Sect. 13. Obs. 1. (*u*) Act. Hafn. Vol. 4. P. 1. pag. 86. (*x*) n. 13. & 16. (*y*) n. 21.
(*z*) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obs. 163. (*a*) n. 4. (*b*) Exercit. I. de Gland. intestin. circa finem.
(*c*) Vid. Comment. de Bonon. Sc. Acad. T. 2. P. 1. inter Medica Obs. 2. (*d*) Act. N. Cur. T. 1. Obs. 195.
(*e*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 171. (*f*) Vid. supra n. 15.

sicam bilis fuisse *turgidam*, tum hoc præsertim, nihil usquam intestina habuisse vitii, nisi quod cuncta pariter *tenuia*, *& crassa omni humore mucoso destituebantur*, & Rectum erat gangrænosum. Quod si ullum in ipsis adnotasset ulcusculum; tum vias sanguinis quem ægra dejecerat, quærere non debuisset in extremis ipsis venarum osculis, quippe quas scirrhosæ in mesenterio glandulæ, spasmique constrinxissent, ut sanguis *immediate* per ea oscula in intestina *regurgitaret* non secus ac cœruleus in easdem venas injectus humor, *cœrulei sudoris indicium* tunc ipsi exhibuit intra intestina *manifestissimum*. Præterea est Observatio Whartoni, a Glissonio proposita in Tractatu de Ventriculo, & Intestinis, quæ cum aliquanto aliter in Sepulchreto (*g*) ex Tractatu eodem describatur, nullo certo hujus indicato loco; si a te legetur cap. 23. n. 11. ostendet, post *enormem*, a pharmaco, sanguinis vomitum, *nullam in ventriculo*, qui nonnihil sanguinis vel post mortem continebat, *comparuisse venam sive ruptam, sive exesam*, sed *dorso cultri interiore tunica detersa*, tunc *innumera sanguinis punctula in superficie detersa sensim comparuisse*. Num vero detersione istiusmodi, ut censet Glissonius, quasi cuticula quædam abrasa fuerit, neque aliter in vivente pharmacum egerit, cum ipsa quoque interior tunica non secus ac cutis derasa cuticula, cruenta cerneretur; an potius sanguinis copia quam pharmaci violentia acciverat, dilatatæ extremæ arteriolarum viæ & sanguinem paulo ante effuderint, & tunc dorso cultri quidquid sanguinis habebant reliquum, exprimente, protulerint, malim, te ex iis quæ Boerhaavius (*h*) non uno loco de anastomosi scripsit, existimare, quam ipse dicere. Exempla attende quæ ibi profert, & alibi etiam, ut puta cum de retento menstruo sanguine per alias vias emisso verba faciens, (*i*) *vidi*, inquit, *hujusmodi hæmoptoen, quæ in consuetudinem abierat, ut sanguis floridus singulis mensibus, absque detrimento sanitatis, cum levi tussicula excrearetur. Vidi ubi evomebatur sanguis: vidi per alvum deponi, & per sudorem*. Confer insuper exempla alia, quæ bene multa addit ad singula ista Eruditissimus Hallerus (*k*): & in quocunque invenis id factum *absque detrimento sanitatis*, absque exulceratione pariter factum credito non secus atque cum per sudorem sanguis exibat, cutem ibi integerrimam visurus fuisses, neque aliud in hac detersa, quam *innumera illa sanguinis punctula* quæ in detersa ventriculi interiore tunica conspexit Whartonus. Transfer hæc a ventriculo ad intestina, & sine horum exulceratione, sanguinis fluxum intelliges. Aut si adhuc nonnihil hæres; sepone jam Observationem istam Whartoni, & præter exempla quæ dicta sunt, fac tibi sanguinis fluentis e naribus veniat in mentem. Num ruptæ semper, aut exesæ venæ, arteriæve? num exulcerata semper narium tunica? Si illæ ruptæ, aut exesæ; qui fit ut sanguis sæpe nullo prorsus remedio adhibito, per se subsistat? Si hæc exulcerata; quomodo nihil, non dico puris, sed ne doloris quidem consequitur? Nunc quod in narium tunica fieri, intelligis, idem cogita fieri posse in tunica intima intestinorum, præsertim cum injecti per arterias humores facile adeo per utramque tunicam in narium caveas, & intestinorum trajiciantur (*l*). Pone igitur auctam sanguinis copiam, auctum impetum, latiores autem factas in iis præcipue qui natura laxas antea haberent, arteriarum ad intima intestinorum ultimas vias aut resolutione quadam, aut causa alia aliqua, ut puta nimia in alvi profluviis humectatione; nec difficile cum Boerhaavio sanguinem illinc effluere per anastomosim, intelliges.

24. Vide autem, ne unum dumtaxat, sed plura simul eorum ponas quæ dicta sunt. Nam cum Boerhaavius sic docet (*m*): *quando sanguis per portarum venam, ejusque ramos nequit transire, tunc ipse purus sanguis per anastomosin ex vasis mesentericis effundi potest*; nisi hæc continuo adderet, *quorum oscula dilatata sunt*: dubitare aliquis posset, qui Ortlobium (*n*) legisset, constricta vinculo in vivis canibus illa vena, *sanguinem ad intestina sincerum prorumpere, nunquam* se *observare potuisse, quamvis tota intestinorum tunica coccineo quasi colore imbueretur*. Nimirum in sanis iis canibus vasorum oscula non erant dilatata. Erant autem vel maxime ob circumjectarum fibrarum laxitatem in Comitis illius de quo ibidem loquitur Ortlobius, *intestinis sphacelatis*; in his enim *venas mesaraicas orificiis apertis, sanguine grumefacto, quasi cera refertis, hiasse*, vidit. Hæc autem attigi propterea quod *aliquando* in dysenteria *vera inflammatio adest, & funesta gangræna sequitur*, ut paulo post illa quæ retulimus, scripsit Boerhaavius (*o*). Et sane vera scripsisse, ostendunt in Sectione hac Sepulchreti XI. complurium Observationes (*p*), Valsalvæ autem præter eam, quæ superius (*q*) allata est, hæc quoque altera confirmat.

25. MULIER ex dysenteria moritur. INTESTINA reperiuntur inflammata. Huic mulieri ren sinister omnino deerat; supplebat autem dexter, duplo quam secundum naturam major, duplici pelvi, ac duplici uretere instructus. Ureter autem uterque ad dexteram tendebant vesicæ partem.

26. Sepositis iis quæ a primordiis fuisse, intelligis; ad dysenteriam attinet intestinorum inflammatio. Revoca nunc ad memoriam, & cum hac Observatione, aliisque conjunge quam ex Piccolhomino supra (*r*) descripsi. In ea namque sive abrasio tanta fuit, quæ Observatori ipsi usque adeo mira visa est, sive potius cum abrasione, si vis, non modica, inflammatio ejusmodi, ut quemadmodum in Ortlobii canibus (*s*), tota intestinorum tunica multum ruberet; certe Piccolhominus quoque inflammationem agnovit. Cum autem hæc esse non possit quin sanguinis transitus per illos venæ portarum ramos impeditus intelligatur; quid hinc consequi posse, diximus (*t*), si aliquid aliud accedat, jam nosti, vel prius quam intestina, impetu sanguinis adhuc persistente, vergere incipiant in gangrænosam laxitatem. Sic Brunnerus (*u*) in milite quem diarrhœa laborantem supervenientes sævissimæ convulsiones occiderant, simul per totum intestinorum, Tenuium præsertim, tractum, insignem qua nec ventriculus carebat, inflammationem, simul in hoc grumos sanguinis, in illis mucum rubicundum deprehendit, indicio manifestissimo, diarrhœam jam incepisse in dysenteriam degenerare, quamvis nihil adhuc gangrænosi in iis visceribus appareret. Facile autem in gangrænam, atque adeo, ut dixi, in sphacelum transire potest intestinorum inflammatio: unde factum fortasse est quod adolescenti mihi Medicus exercitatissimus narrabat, sibi aliquando accidisse, ut in dysentericis, postremis ante mortem diebus febris abiisse videretur, ut si cætera non attendisset signa, turpiter falli potuisset. Verum de intestinorum morbo fallacissimo, sphacelo erit alias (*x*) opportunior scribendi locus. Nunc de membranis dejectis sive cum sanguine, aut pure, sive absque his, sive in dysenteria, sive extra ipsam aliquid ad ea quæ scripsimus supra, addendum est. Desideravimus certe, nonnullarum naturam diligentius examinari potuisse. Lentilius (*y*) puta, quodnam esset intestinum egregie statuit, unde membranæ provenirent quæ per intervalla cum, vel sine cruore plures, paucioresve per alvum secederent. Quod autem has censuit valvulas esse conniventes, liberum cuique est credere, aut non credere; imo vel hoc ipsum, fuisse membranas. Ut enim ab ægra quantum apparet, ille aberat; nihil aliud videre potuit, nisi eas fuisse *diversæ magnitudinis, & quæ siccatæ pelliculas e vesica suilla retorrida mentirentur*. At Jo. Mauricius Hoffmannus (*z*) cum ab alia excretas attentius examinaret, quas pro intima tunica intestinorum alii acceperant, mucum esse agnovit visci-diorem *supra valvulas conniventes coagulatum, & in speciem membranæ condensatum*: neque ab eo discrepat, Actor. N. C. Volumine V. (*a*), Cl. Treylingii

(*g*) l. 3. S. 8. Obs. 7. in Additam. (*h*) Prælect. ad Instit. §. 707. 775. 814. &c. (*i*) ad §. 667. (*k*) in not. ad cit. modo §.
(*l*) Vid. not. Haller. ad §. 497. earund. Prælect. (*m*) ad §. cit. 814 (*n*) Hist. Part. & Œcon. hom. Diss. 8. §. 7.
(*o*) ad §. 815. (*p*) 3. 9. 19. §. 1. & 2. (*q*) n. 14. (*r*) n. 20. (*s*) supra, n. 24. (*t*) Ibid.
(*u*) Exercit. de Gland. Duoden. §. 4. (*x*) Epist. 35. (*y*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. in Append. n. 6. ad Obs. 68.
(*z*) Dec. ead. A. 9. & 10. Obs. 60. (*a*) Obs. 126.

gii judicium de examinata ab ipso quasi membranacea vagina quadam, ab Rustica dejecta, *quamvis figuram intestini Coli cum valvulis conniventibus adæquaret*. Contra, in alio Apitius (*b*) minime dubitavit, quin egestæ membranæ essent frusta intimæ tunicæ intestinorum: & plura quidem vel ex earum inspectione protulit cur id crederetur: quanquam illud quod primo loco posuit fuisse *tubulosa forma exactissime præditas*, tum ea quæ modo laudata est, tum Observatio quoque infirmat Cl. Verdriesii (*c*), qui alio in viro penitius contemplatus, non aliud esse quam *fistulosam pituitam* manifestissime deprehendit, quæ *concrescens, ad continentis intestini figuram se accommodaverat*. Sed num dicemus, inquies, idem accidisse intra Cæcum intestinum, quod olim Beckerus (*d*) pene affirmabat, se vidisse dejectum, quippe *corpus membranosum, digiti majoris longitudinem & latitudinem adæquans, patulum & erosum ab una, ab altera vero parte clausum*? Hæc enim continuo subjecit, *triplici tunica, tenui, carnosa, ac rugosa constans*. Imo quid dicemus, aio ego ad tres alias Observationes, in quibus non Vermiformis Appendix quæ a latere est videlicet, sed ipsius intestinorum tubi non brevis pars per anum ejecta proponitur? Utinam Georgio Franco (*e*); nam ejus æger, non, ut Beckeri, aliorumque, superstes fuit, sed paucis ab ejusmodi egestione horis decessit, permissum fuisset in cadavere sedem recognoscere, unde *integra tenuis intestini pars, spithamæ longitudine & ultra cum annexa mesenterii adhuc portione*, avulsa esset, quam ipse ob conniventes, quibus intus prædita erat, valvulas, ex Jejuno esse, suspicabatur: quanquam si hujusmodi avulsio miranda est; coalitus est longe magis mirandus, quem inter eas intestini partes, unde intermedia portio avulsa est, concipere oportet in duobus aliis ægris, quorum neuter, si ex intestinis apertus aditus in ventris cavum relictus esset, superstes esse potuisset. Verum Jo. Petrus Albrecht (*f*) & Andreas Westphal (*g*) cum eorum historias protulerunt, ingeniose excogitarunt, præcessisse intususceptionem, sive prolapsum inversæ superioris intestini partis intra proximam sequentem sic ut per inflammationem, & gangrænam abruptio prolapsæ partis non ante contigerit, quam aliqua esset in abruptionis loco inter excipiens, exceptumque intestinum conglutinatio. Nam quod ea quæ dejecta est, vera fuerit intestini portio, etsi *non pauci*, quod ad primam attinet Observationem *dubitarunt*, Bruchmannus autem, & Hoffmannus, quod ad secundam, aut intestini dumtaxat tunicam, aut mucum, tunicæ similem, crediderunt; tamen nec primæ testes defuerunt, & Docti alii Viri, in primisque Magnificus Ordo Medicorum Gryphiswaldensium, ad quos missum fuisse dicitur examinandum quod in secunda egestum est, pro hujus veritate pronunciarunt. Unum animadverti quod excogitatæ intususceptioni in neutra satis respondere videri possit. Nam valvulæ, ut in inverso, quemadmodum ponunt, intestino non *interiori* in facie, sed in exteriori occurrere debuissent, neque *exterius* adhærens omenti, aut mesenterii quædam portio, sed interius: quanquam dici potest, non ut tunc erant eæ facies, sed ut ante secundum naturam fuerant, esse indicatas, aut intestinum ex inverso fuisse in statum pristinum revolutum sive dum per reliquum ad anum usque canalem, inter acerbissimos dolores multifariam se agitantem, devolveretur, sive dum per ani angustias exiret, sive tandem postquam exierat, per manus ipsas examinantium. Utcunque id est, ubi cuncta perlegeris, quidquid hisce Observationibus dandum existimaveris: per me enim tibi liberum est sive cum accipientibus, sive cum dubitantibus, sive cum aliquid concedentibus facere, minus, opinor, miraberis, si quos dysentericos vel postquam veras ex intestinis aut membranas, aut carunculas egesserint, posthac audiveris evasisse.

27. Etsi de Dysenteria multo plura scripsi, quam initio constitueram, tamen priusquam finem facio, aliquid placet addere de Tenesmo, non ut in Sepulchreto (*h*) hic fieri video, ab aliis causis, de quibus alibi dicetur, sed ab dysenteria dumtaxat illato. Credo equidem in hujusce fluxus fine id quo intestinum Rectum ad egerendum irritatur, sæpe in vitio ejusdem intestini non consistere, sed ab reliquiis provenire acrium mucorum, & sanguinis, si hujus præsertim obsoletus in mucis sit color, in cellulis proximi intestini Coli restitantibus, ab iisque paulatim, & identidem per Rectum ad partem hujus imam, & irritationis minus patientem demissis. Mirum dictu est, quam diu quædam, non pauca etiam, nec per se viscida, in Coli cellulis substitisse videantur. Quæsitum est ex me A. 1744. docti, atque ingenui Medici nomine, ubinam censerem, comesta pisa quinque ipsos menses in hominis ventre morari potuisse? Affirmabat enim sua in civitate virum esse qui cum Junio mense multum, ac sæpius illa edisset, correptus Octobri dysenteria, & singultu, non ante sanari potuerit, quam, Decembri ineunte, pisa ad duas libras dejecit integra adeo, ut a pluribus mirantibus Medicis plura sint eorum servata. Idem autem ejus viri patri olim, sed ad pauciores menses, accidisse, narrabant. Respondi, si hæc vera essent; neque enim rem in ea civitate, multis testantibus, pervulgatam, negare honeste poteram, præsertim qui multo difficiliora creditu apud idoneos Auctores legissem; & si duobus illis hominibus eadem esset quæ cæteris, ventriculi, & intestinorum structura; non videre me, ubi minus difficile hærere illa potuissent, quam in Coli intestini cellulas complures dispertita: conjuncta enim viam ejus intestini, nedum Tenuium, obstruxissent, ventriculo autem oneri gravissimo, & molestissimo fuissent, quippe ad id pondus, nec mansa, ut res ostendebat, nec satis fortasse antea cocta, nec ex viridibus, & tenerioribus, sed ex flavescentibus jam, & durescentibus. Esse forsitan iis hominibus illas cellulas natura aliquanto ampliores, & laxioribus fibris, sed certe propemodum iis esse in tubo intestinorum viscidissimas, tenacissimasque materias, ut pote qui parum adeo cibos mandere consuessent; per eas igitur irretita pisa, & quasi agglutinata ad cellularum parietes, tandiu substitisse, donec dysenteriæ torminibus, & dejiciendi conatibus deturbarentur.

28. Verum etsi in tenesmo illo explicando qui dysenteriam excipit, sæpe, quemadmodum vidisti, cum Sydenhamio (*i*) ita faciam, ut ulcus in Recto intestino minime agnoscam; noli tamen credere, me ejus dogmati sic adhærere, ut interdum non verear, ne ulcus, aut aliud ibi grave vitium dysenteriam consequatur, jam usque ab adolescentia edoctus exitu cujusdam post dysenteriam in illo intestino doloris, de cujus causa alia alii meorum Præceptorum sententia fuerat. Cum enim in Fœmina Primaria post dies circiter quindecim per se desiisset dysenteria, quereretur autem illa de infimi intestini dolore, semper quidem cum recrementa egereret, sed tamen subinde etiam punctionibus quibusdam molesto; credebat alter, hunc esse, ut in delicata muliere, ab levi dumtaxat intimæ tunicæ abrasione; alter autem, id est Albertinus, qui animadverteret, cum eo dolore conjungi præter febrem, assiduum ponderis sensum, non sine quodam ad femora, imosque lumbos consensu, tenesmum autem nullum, aut fere nullum; gravius aliquid verebatur, donec aucta febri cum rigore, aperte jam abscessus manifestationem prædixit. Quam prædictionem cito comprobavit exitus, dejecto pure ad uncias duas, & eo qui dissenserat, ut Senex erat ingenuus, non fatente modo, sed, id quod pauci faciunt, veram alterius prædictionem laudante. De graviori autem, & minus in vulgus noto ejusdem intestini vitio sermonem injiciendi occasio dabitur Litteris proximis (*k*) Vale.

EPI-

(*b*) Dec. cit. A. 9 & 10. Obs 179. (*c*) Ephem. earund. Cent. 1. Obs. 90. (*d*) Earund. Dec. 1. A. 4. Obs. 68.
(*e*) Earund. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 177. (*f*) Dec. ead. A. 3. Obs. 129. (*g*) Disput. quæ partem intest. Jejuni &c.
(*h*) Obs. 29. & seqq. (*i*) Obs. Med. circa morb. acut. S. 4. c. 3. (*k*) n. 6. & seqq.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXII.

Sermo est de Alvi Adstrictione, & de Hæmorrhoidibus.

Contrarium illi de quo nuper ad te scripsimus, vitium *Alvi Adstrictionis* in multis quidem animadvertimus tum sine manifesto valetudinis detrimento, etsi ad hebdomadas, atque adeo (quod & Cl. Zevianus noster (*a*) adnotavit) ad mensem nonnulli dejicere solerent nihil, tum, idque sæpius, cum evidenti læsione, quam mors ipsa consequeretur, sociatum. Tamen ejus vitii Observationem, cum dissectione conjunctam, vix unam habemus, quam hic tibi describamus; nam cæteras, quippe vomitionibus, volvulo, aliisque ejusmodi affectibus adjunctas, ab his sejungere non est visum. Quod si in Sepulchreto quoque factum esset; ad multo minorem numerum hujus XIII. Sectionis Observationes redirent. Videbis enim ad plerasque adnotatum, quanam in Sectione alia legendum id sit quod ab iisdem avulsum est. Sed & alias esse, ad quas idem fuerat adnotandum, tres dumtaxat quas inspicias, paginæ præclare demonstrabunt, 193. 197. 203. Lege enim in prima, Observationis III. §. 2. Credes, huc unice attinere. Sed continuo §. 3. indicium dabit, idem ibi esse bis positum, & quod utrobique deest, alibi quærendum, id est hujus III. Libri Sectione VIII. Obs. XV. Similem repetitionem indicabit in altera illa pagina, Observationis IX. §. 2. cum §. 8. collatus; neque enim quia in hoc, turpi errore, typographus scripsit *in latere sinistro sub regione hepatis*! res non eadem est quæ in illo bene scribitur *in latere dextro*, quod perspicue ostendet tibi quæ ibi designatur proxima Sectio XIV. paulo fusius hanc historiam proponens Obs. 8. §. 1. Tertia demum pagina quid iteretur, & quid nihilominus omittatur, continuo significabit, ubi Observationis XII §. 9. cum §. 3. comparaveris, utrumque autem cum indicata ab hoc Sectione VII. ubi rem fuse descriptam leges Obs. XXXIII. Sed repetitiones has, adeo inter se vicinas, monstrasse satis esto. Ex magis diffitis, quas tibi inquirendas relinquo, unam prætermittere non possum, difficilius ob solitum Blancardi fucum agnoscendam. Legas, quæso, Observationis I. §. 6. & quæ de Sutore narravit Formius, conferas cum iis quæ in Additamentis, Obs. III. de Bajulo scripsit Blancardus: eamdem utrobique rem esse, intelliges; sed Formii Sutorem, ne facile agnosceretur, in Bajulum a Blancardo mutatum. Cujus talia artificia si ad te scribens, sæpius retego; ideo facio, ut assensum sustineas cum apud doctum alioquin Scriptorem leges, Blancardum *in Anatomia* quidem *sua Reformata plagii vix excusandi reum se se fecisse .... Majorem vero laudem mereri ejusdem Anatomiam Tracticam Rationalem*, eum videlicet librum, ex quo illa quæ tibi exempla produco, in Sepulchretum sunt relata.

2. Nec tamen aliæ historiæ deerant quæ ad hanc attinerent Sectionem, sive aliunde, sive ex Sepulchreto ipso petendæ. Exempli enim causa, fabrum in hac Urbe viderat Saxonia noster (*b*), *post longam alvi suppressionem, & ingentes ventris dolores, partim usu clysterum acrium, partim aliorum remediorum multos ejicientem lapillos magnitudine nucis avellanæ, coloris flavi, usque adeo duros, ut vix infringi potuerint*. Cui Observationi non incommodus in Sectione hac locus, aut ibi fuisset, ubi (*c*) alvi adstrictio a calculis deducitur bilariæ vesiculæ, aut si duriores illi, majoresque viderentur, quam ut inde possent repeti; quamquam bilis canales nonnunquam multum dilatati inveniuntur; ibi saltem, (*d*) ejusdem adstrictionis causa proponitur calculus, castaneæ magnitudine, Colo intestino adhærens. Vel cum aliæ plurimæ, aliis Sectionibus jam fusius expositæ, Observationes in hac iterentur; cur hic omittitur admiranda illa Maniaci historia (*e*), qui cum omnia quæ offendebat, ingurgitaret; nonnunquam ad quindecim & sexdecim hebdomadas ex prætumida alvo nihil dejiciebat? aut, ne hinc longius abeamus; cum inter exempla hic prolata infantum qui occluso podice nati, ea via egerere nihil poterant, Observatio Holtzachii (*f*) in uno eorum habita qui stercus per colem reddebant, ex proxima Sectione (*g*) repetatur; cur altera consimilis prætermittitur, quæ ibi (*h*) ex Hildano producta fuerat, aut duæ Mœbii (*i*), quarum prima persimilis earum est, secunda autem ad puellulam semestrem attinet, quæ alvi fæces *per vulvam* excernebat?

3. Ex genere hoc ultimo est Mercurialis Civis mei (*k*) Observatio, quæ maxime, siqua alia, celebris est apud Medicos scriptores Danielem Sennertum (*l*), Thomam Bartholinum (*m*), Joannem Rhodium (*n*), alios. Sed ab Rhodio, quippe annos triginta septem Patavii commorato, & hic Observationes suas colligente, atque edente A. 1657. mirum est, non quæsitum, quid accidisset isti eidem *puellæ Hebræi*, *Theutonici dicti*, quam clauso podice natam Mercurialis *in hac Urbe* viderat fæces *per vulvam emittentem*, & nihilominus contra atque *dubitari* a quibusdam poterat, *superviventem*. Verum cum minime ignoraret Rhodius ex simili, & æque celebri Benivenii (*o*) Observatione, puellam alteram non ultra sextum decimum annum vixisse; facile crediderit, hebræam quoque istam non plurimis postquam Mercurialis viderat, annis; viderat autem ante A. 1583; mortem obiisse fortasse eandem, ex intestinorum cruciatu videlicet, induratis, puta, & crassioribus aliquando factis recrementis quam ut via non naturali prodire possent, nec idonea fortasse ut emollientes lubricantesque clysteres commode transmitteret ad intestina. Sed sive in puella Benivenii id facilius accidit quod non nisi octavo quoque die alvum exonerabat, sive hebræa Patavina felicior fuit; certe, si Rhodius quæsivisset; vivere etiam tum anno exacto septuagesimo (non modo ut Herbomensis quædam (*p*) vigesimo) deprehendisset: quin etiam fuit Rhodio superstes annos multos, ut quæ raro vel in sanissimis exemplo, centum ipsos annos vixit, sicut mihi testabatur is qui illi anui nonnunquam fuerat Medicus, Isaacus Cantarinus, cum de Mercuriale, ut erat doctus Senex, mecum forte verba faceret A. 1719. Semper autem suum illa pertulerat malum, probe memor consilii quod parens acceperat a Mercuriale. Et sane ubi alia via ab natura ipsa aperta est per quam satis amandare liceat recrementa; incommoditas præferenda est multis, variisque periculis, quæ, nisi necessitas ipsa cogat, minime sunt, de prudentis quidem hominis consilio, subeunda. Nam nisi podicis foramen membrana dumtaxat opertum esse, intelligatur, ut facili, tutaque incisione parari exitus possit urgentibus desuper excrementis, quemadmodum in puello quem Cl. Baverus descripsit (*q*), potuisse, ostendit anatome, temere instituta sectio accelerabit haud raro infantis mortem, & infamia horrendum faciet auxilium, pluribus, si prudenter adhibeatur, profuturum. Quid enim? si Rectum intestinum, quantum quantum est, nullum habeat meatum, sed instar funis solidum sit, ut hic in Sepulchreto, XI. proponit Observatio (*r*), aut

(*a*) Del flato &c. l. 2. c. 11. (*b*) Prælect. Pract. P. 2. c. 19. (*c*) Obs. 12. §. 2. 3. 7. 8. (*d*) Obs. 9. §. 4.
(*e*) l. 1. S. 9. in Addit. Obs. 1. (*f*) Obs. 11. §. 6. (*g*) Obs. 24. §. 1. (*h*) §. 2. (*i*) Obs. 22.
(*k*) De Morb. Puer. l. 1. c. 9. (*l*) Medic. Pract. l. 4. P. 1. S. 1. c. 1. in fin. (*m*) Cent. 2. Hist. 63.
(*n*) Cent. 2. Obs. 91. (*o*) De abdit. morbor. caus. &c. c. 86. (*p*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 10. Obs. 75.
(*q*) Act. eorund. T. 4. Obs. 147. (*r*) §. 4.

aut ſi; ut alia aliorum vitiorum omittam exempla; ſi, inquam, totum illud deſit inteſtinum, cujus rei ibidem (ſ) reperies Obſervationem. Nonne inciſionis idem eſt exitus quem ibi leges, aut apud Schenckium (t), cum in Sichardi pharmacopolæ puella ſectionem quidem aggreſſus eſt Chirurgus, ſed *Rectum inteſtinum minime invenit?* ut neque ille alter qui perforavit *ad longitudinem fere minimi digiti* in uno videlicet de duobus infantibus quos carentes toto illo inteſtino vidit Ruyſchius (u). Nec vero hujuſmodi exempla quam rariſſima ſunt, cum etiam Cel. Vir Heiſterus (x) ſemel, atque iterum ſibi viſa confirmaverit, unumque (y) plene deſcripſerit: nec deeſt præterea quod alibi legas, quamvis obiter a Cl. Hoyero (z) memoratum. Quin aliquando illud quoque accidit quod decipere facilius poſſit, nempe ut Recti inteſtini pars infima non deſit, quæ immiſſo per anum digito ad ſpatium perbreve ſatis patens, ſpem faciat felicis inciſionis, quaſi nihil niſi interjecta aliqua membrana communicationem intercluderet cum ſuperiore inteſtini parte, & tamen pars hæc reliqua nuſquam ſit; ſed Rectum alterum ſit inteſtinum quod fæcibus plenum, longius ab ano ad ſummum Sacrum os ſe inflectat, occluſumque ibi, & firmiter concreſcens finiatur, quemadmodum a Cl. Petro Chriſtophoro Wagnero (a) conſpectum eſt. Equidem Chirurgum non ſemper culpaverim, ſi recens natus poſtridie quam ſectus eſt, intereat, ut ille cujus duo fraterculi ipſi quoque imperforato podice nati fuerant (b). Ut enim tot alios, eodem vitio affectos, vixiſſe legi ſeptem, decem, duodecim, pluresve dies; ſic etiam legi, aliquos, cetera ſanos, nulla pariter ſectione vexatos, triduum non ſuperaſſe. Veruntamen niſi per anatomen conſtet, Chirurgi opus mortis cauſam non attuliſſe; omnem accelerati interitus ſuſpicionem non effugiet is præſertim qui, non cunctis rite perpenſis, præceps, quaſi ad minime periculoſum auxilium, ad ſectionem decucurrerit. Quamobrem cum via alia, quamvis incommoda, ſatis patet, non conſtat autem, Rectum inteſtinum ad interfemineum uſque ſic deſcendere, ut cute, aut membrana non craſſiſſima ejus canalis operiatur; non eſt ibi per ſectionem quærendum quod fortaſſe in ſupremam, exempli cauſa, vaginæ partem finitur. Nam niſi eo uſque perveniat inciſio; nihil efficitur; ſi vero eo uſque perveniat; præter hæmorrhagiæ, aut nervorum diſtentionis periculum, duo alia reſtant, ne via ab natura in vaginam aperta nihilominus claudi prorſus non poſſit, itemque ne altera ab arte patefacta, propter ſphincteris defectum, incommodum non tollat, ſed duplicet.

4. Quod ſi nullus omnino exitus pateat alvi fæcibus, certæ infantis morti anceps curatio eſt præferenda. Neque enim ita a natura cum cæteris animantibus actum eſt, ut cum inſecto illo quod Gallis dicitur *Formica-leo*, cui ſecundum obſervationes Hiſtorici inſectorum incomparabilis, Reaumurii (c) nec podex eſt, nec ſenſibilia alvi excrementa. Quod ſi vacca, de qua Ariſtoteles (d) ea quæ acceperat, memoriæ tradidit, clauſo podice fuit Perinthi, *cui cibi excrementum extenuatum, per veſicam tranſmittebatur, diſſectuſque anus denuo propere coaleſcebat, nec reſecando evincere vitium poterant*; nempe ultimum inteſtinum fortaſſe, ut ego ſuſpicor, in veſicam deſinebat; inutiles autem ſectiones ea quæ paulo ante dixi aut de perveniendi illuc quo opus eſt, aut de viæ ab natura apertæ occludendæ difficultate confirmant. Neque alia mihi ſuſpicio olim fuit, cum Bononiæ eſſe Virginem audivi, quæ nihil per inteſtina, ſed omnia, diſſoluta lotio, redderet per veſicam. In quam non ſemel illud inteſtinum ſe inſeruiſſe, tres, quas in Sepulchreto (e) conjunctas habes, Obſervationes teſtantur, aut certe duæ, ſi tertia eadem ac prima eſt, quod citata in illa Sectio hæc XII. (f) videtur indicare. Quod ſi nemo eorum qui in his deſcribuntur, infantum ſuperſtes fuit; cauſa fortaſſe rejicienda eſt, ſi minus in arctam nimis inter Rectum inteſtinum, & veſicam communicationem, qualis a Cl. Sandenio (g) delineata proponitur, at in anguſtiam, longitudinem, flexus urethræ virilis, imparis propterea craſſiſſimo ob admiſta inteſtinorum excrementa lotio diutius emittendo (h). Utut eſt; quotieſcumque conſtat, nullum exitum patere alvi fæcibus; non eſt cunctandum donec hæ retentæ infantem gravius lædere incipiant, eoque ipſo curationi minus opportunum reddere, ſed ancipiti hujus exitu omnibus indicato, neceſſario audendum eſt, ſemper tamen caute, ac perite audendum, ne forte ab Anatomes ignaro veſica, aut in fœmellis vagina convulneretur, præſertim ubi altius ferrum adigendum eſt. Nam præter craſſiſſimam membranam, ſpongioſa interdum caro, & adeps ad duos digitos interjecta eſſe poteſt, ut ex Sepulchreto (i) intelliges, imo aliquando, ut ibidem (k) leges, ad *duos auricularis digiti articulos* mediocris viri, intimus coalitus aſcendit; & puer tamen *exigua* in perforando *cruentatione*, & congrua ſuccedente curatione, ſervatus eſt, ut ex longe alio morbo *anniculus* demum, ut videtur, interiret, quod ex perlecto alibi (l) qui male ibi omittitur, ejus Obſervationis fine cognoſces. Quarto autem jam anno, & fortaſſe adhuc vivere, intelliges alterum quem per inciſionem, *articulo pollicis* longiorem, ſanavit ſupra laudatus Hoyerus (m): ut illum prætereaum quem ſervari potuiſſe, oſtendit Cl. Huberus (n), ſi *carneo-pinguedinoſam* maſſam, quam in mortuo conſpexit, jam in vivo *ad duos fere digitos latos* ferro inciſam infantis pater ſiviſſet paulo altius perfodi; ſic enim in cavum proxime deſinentis inteſtini perventum eſſet.

5. Verum ut hoc vitii genus aliquando, etiam cum vix ſperabilis videtur curatio, ſanari poteſt; ſic inſanabilia ſunt plura, uti cum occluſio, aut adſtrictio eſt in aliquo ſuperiore inteſtino, cujus rei tum hic in Sepulchreto, tum alibi a me quoque habebis exempla. Quibus adjicies non modo indicatam ſuperiore Epiſtola (o) carneam magnam excreſcentiam, intra Colon a Corteſio repertam, ſed & annulum ex glandulis ſcirrhoſum, quem ibidem Præcl. Haaſius (p) deprehendit, vix tenui ſtylo patentem, itemque ejuſdem inteſtini callum, ferme cartilagineum, quem ejus cavum valde coarctantem ex Fratris Obſervatione propoſuit Cl. Chriſtianus Wenckerus (q), tum Coli antequam ad Rectum accederet, magnam partem contractis adeo tunicis, ut mirum non fuerit, fæces deſcendere non potuiſſe, qualem adnotavit Laubius (r), & multo magis idem vitium, ſimul ad majorem Recti partem extenſum, quale Vir alter, dum viveret Experientiſſimus Waltherus (ſ) conſpexit. Et ne ab hoc ultimo inteſtino recedamus; ſæpe in ipſo inſanabilis coarctationis cauſa eſt externa compreſſio. Ita in Sectionis hujus Sepulchreti Obſervatione XI. (t) tumor quidam velut glanduloſus, utrinque Recti ſuperiorem partem comprimens, a quonam bene internoſci, nedum curari, potuiſſet? A tumore autem ejuſmodi potius, quam a ſumptis *pharmacis quibuſdam calidiſſimis* (u), quæ non ſecus ac ignis membranas ſolet, arefacerent, & contraherent inteſtinum, hujus coalitum deducendum fuiſſe, non dubito; ſi modo coalitus erat in Recto, cum ceræ candelæ *portio ad cubitalem longitudinem* intromiſſa eſt, ut ait Donatus, quod niſi candela inflexa retracta eſt, aut niſi inteſtina erant aliter ac ſolent, diſpoſita, non video quomodo ullo in homine fieri potuerit. Sed coalitum, ubi ubi is fuerit, inde potius fuiſſe unde diximus, repetendum, altera ejuſdem coalitus indicabit hiſtoria, ex Tulpio huc (x) relata. Scilicet hic vidit a duobus veſicæ calculis depreſſum adeo illud de quo loquimur, inteſtinum, *ut coarctatum produxerit plurima membranoſa filamenta, intertexentia tam arcte interiorem ipſius fiſtulam,*

ut

(ſ) §. 17. (t) Obſ. Medic. l. 3. ubi de Inteſt. Recto Obſ. 6. (u) Adverſ. Anat. Dec. 2. c. 10.
(x) Inſt. Chirurg. P. 2. S. 5. c. 163. n. 1. (y) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obſ. 193.
(z) Earund. Cent. 6. Obſ. 59. (a) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 46. n. 4. (b) Eph. cit. Dec. 3. A. 5. & 6. Obſ. 282.
(c) Memoir. pour l' Hiſt. des Inſect. T. 6. Mem. 10. (d) De Generat. Animal. l. 4. c. 4. in fin.
(e) l. 3. S. XI. Obſ. 24. §. 1. 2. 3. (f) Vid. Obſ. XI. §. 6. (g) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obſ. 194.
(h) Vid. tamen Epiſt. 65. n. 6. (i) Obſ. cit. XI. §. 14. (k) Ibid. in Schol. ad §. 4. (l) Eph. N. C. Dec. 1. A. 3. Obſ. 157.
(m) Obſ. 59. cit. ſupra, ad n. 3. (n) Act. N. C. T. 8. Obſ. 24. (o) n. 21. (p) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 45. n. 2.
(q) Differt. ſiſt. Virgin. ventric. perforatum §. 5. (r) Eph. N. C. Cent. 7. Obſ. 41. (ſ) Differt. de Inteſtinor. anguſtia §. 20.
(t) §. 2. (u) Vid. Schol. ſubject. (x) Obſ. 14. §. 5.

ut nihil excretorum potuerit amplius transmittere, qua plane ratione conspexerat alias (y), *similia filamenta obstruxisse gulam, a carcinomate coarctatam*. Sed & hic Recti intestini coalitus erat non una de causa insanabilis, ut perlecta apud Tulpium ipsum (z) illa Observatione cognosces. Porro vel sine parietum nexu arctatum Rectum intestinum quantum alvi exonerationi obstiterit, aliæ, quas ad Sepulchretum adjunges, docebunt Observationes, ut Riedlini (a) qui in mortuo ex alvi obstructione *massam* invenit *carnosam partim, partim glandulosam*, pugno majorem, intestinum prope vesicam urinariam comprimentem, in quo etiam *excrescentiæ carneæ* erant plures: ut Jannellii, & Lancisii (b), qui Matronæ insuperabilem alvi adstrictionem inductam videre a Coli ima præsertim parte ita dilatata, & gravi, ut Rectum versus urgeret uterum, illudque in angustias redigeret: denique ut Cl. Haseneftii (c), qui plurimas adiposas appendices ad Recti latera exterius pendentes, & pyri minoris figuram referentes, non alvi quidem obstructionem, quippe molles, attulisse, sed ejus tamen exonerationi *multum obfuisse*, animadvertit.

6. Est præterea ejusdem intestini aliud vitium, de quo nullam in Sectione hac Sepulchreti video fieri mentionem. Ruyschius in Observationibus Anatomico-Chirurgicis (d), itemque in Adversariis (e) describit nomine *scirrhosæ intestini Recti incrassationis, & miræ coarctationis*, tunicis videlicet, pollicis crassitiem ferme superantibus, & adeo induratis, ut anceps hæserit, carneæ, an cartilagineæ essent dicendæ, cavo autem ad eam angustiam redacto, ut vix tenue specillum immitti nonnunquam posset, nec nisi summis conatibus recrementa extrudi, eaque aut guttatim, aut culmo gramineo vix crassiora. Hunc affectum *raro obvenire*, ait, eoque, *paucis innotuisse*: nec sane apparet, ab eo visum esse in pluribus, quam duobus; ut inter ea numeraverit quæ a Bidloo nunquam conspecta existimabat (f). Ego Valsalvam accersitum Faventiam memini, me comitante, ad Amplissimum Virum, quem eadem signa eodem teneri morbo, aut certe qui ad hunc propius accederet, demonstrabant. Qualem & in aliis antea, mihi dicebat, a se observatum, per anatomen quoque, ut puto; nam in ejus dissectionibus nihil ejusmodi inveni; sed tantum in aliis chartis quidquid ad ægros attinet duos quos annis aliquot post vidit, ut Consilia pro iis scripta demonstrant. In utroque eorum difficultatem, & dolorem in egerendo ad glandulas refert in Recto intestino crassiores factas, & in parte exulceratas, ex iisque in altero illorum tumorem, annuli instar circumcirca prominentem intra intestinum percipi, scribit, tribus circiter supra imum podicem digitis. Ipse quoque superiore æstate consultus sum pro Nobili Matrona, cui plures jam menses alvi fæces non nisi in modum institarum compressas dejicienti, & nullo, nisi hæmorrhoidum, vitio se laborare, existimanti, inventum nuper fuerat intestinum circum superiorem partem sphincteris ani undique ad spatium duorum digitorum tumens, arctumque adeo, ut digiti apex sine vi, & molestia immitti non posset. Huic cum tumores antea fuissent alii ad inguinum, & axillarum glandulas, & pustulæ, atque exulcerationes, cumque etiam tum pus, quamvis non multum, ante fæces dejiceretur; idem facile quod Valsalva in illis ægris digito perceperat, in hac quoque esse, censui, & quærentibus rescripsi, præsertim cum me meæ quoque nonnullæ Observationes moverent. Quarum quæ simul cum dissectione a me adhuc servata est, eo libentius ad te scribetur, quod affectum hunc, aut certe ejus satis similem, *inter rariores, merito* describi quidem in Commercio Litterario (g) video quantum in vivente observari potuit; sed ægri, ex passione Iliaca alibi mortui (h), nullam anatomicam inspectionem reperio. Et quamvis alio in libro (i) legam, fuisse in puello *intestini Recti eam labem, qualem Ruyschius Observationum Anatomicarum Obs. 95. & 96. duplici specimine refert, scilicet ad sphincterem tendens magna scirrhositate circum circa obriguisse*; tamen cum idem vitii genus, commune fuisse reliquis etiam intestinis, animadverto, tum illud præsertim, *alvum ab initio segnem, temporis autem progressu admodum lubricam, & cibos crudos vix ingestos inanimadvertenter ut plurimum egerentem*. Itaque meam Observationem subjicio, quæ ad hunc modum se habuit.

7. FŒMINA annos nata plus quinquaginta, ex affectione, ut ipsa ajebat, hæmorrhoidum inciderat jam ante triennium in multo gravius intestini Recti vitium, propter quod denique excepta est in Bononiense Incurabilium Nosocomium circa anni finem 1704. Hanc Valsalva fœminam cum dumtaxat interrogasset; ne digito quidem ad explorandum immisso, statim desperato morbo teneri pronuntiavit, & ad me, qui proximus aderam, conversus, hoc ejus simile vitii genus est, inquit, quod mensibus superioribus Faventiæ, cum mecum esses, deprehendi (k), nempe hic quoque Rectum intestinum circumcirca tumor intus occupat glandulosus. Hæc autem mulier etsi cum aliis morbi hujus indiciis, nullum percipiebat dolorem; multum tamen fœtidæ, & tenuis, & crassioris materiæ egerebat. Itaque ad summam maciem adducta, intra unum aut alterum ex quo advenerat, mensem post febres, cum frigore ingruentes, mortua est.

INTESTINUM Rectum secundum longitudinem incisum, & explicatum cum ipse inspicerem, sic reperiebam. Sex septemve supra anum transversis digitis incipiebat durius, & crassius fieri, & in conferta corpora figura, & magnitudine maximarum fabarum, introrsum undique extuberare. Levi erant singula superficie, substantia autem solida & compacta. Durities ac crassitudo intestini, & moles corporum eorum quæ nihil magis quam Conglobatas glandulas colore quoque referebant, eo magis augebantur quo magis descendebatur. Infima tamen pars intestini quanta transverso digito operiri potuisset, cum sana esset, ab ipso demum extremo ano pendebant excrescentiæ duæ, eratque circum anum cutis leviter exulcerata.

8. Nunc ut intelligas, Valsalvæ, & nostras Observationes minus quam a primo fortasse apparet, ab Ruyschianis differre, comparando invenies, ægrum quoque Ruyschii primum (l) alvi fæces cum *ichorosa & purulenta materia* excrevisse, alterius autem (m) morbum a quibusdam Medicis creditum *hæmorrhoides esse*: quorum utrumque in plerisque etiam accidit ægrotantium nostrorum. Quin credo, inter causas cæteras, quare hoc vitium, quamvis fortasse non ita rarum, paucioribus innotuerit, nec fere nisi serius, immisso tandem digito, agnoscatur præcipuam illam esse, quod ægri & Medici nihil plerumque subesse mali, nisi hæmorrhoidum, arbitrentur. Itaque in illo altero Ruyschii casu eas esse per incisiones auferendas, statuerunt, idque etiam incassum, ut necesse erat, tentatum est. Et sane si vel ejusmodi esset id, quod descripsimus, morbi genus, ut Chirurgi ferro adimi posset; ipsa tamen, sicut ab Ruyschio, & a nobis conspecta est, sæpe altissima morbi sedes nullum ei curationi locum relinqueret. Non me quidem fugit vetusta illa quæ inter Hippocratis libros circumfertur, sententia (n) *Rectum intestinum & secans & resecans, & consuens, & urens, & putrefaciens, etiamsi gravissima hæc esse videantur, nihil læseris*. Sed neque illud fugit, hoc dogma a peritissimis Chirurgis ad eam ferme intestini partem referri, a cujus profundiore incisione plerique olim ne sphincterem ani discinderent, ejusque in perpetuum tollerent vim & officium abstinebant. Quem metum nisi aliorum observationes magna ex parte sustulissent; possem tibi confirmare, audivisse me Valsalvam cum diceret, se periculo facto in canibus, deprehendisse, sphincterem illum, quanta quanta erat, crassitudine dissectum, iterum suas recuperasse vires, suoque munere, quamvis non ita valenter ac antea, functum esse, idemque in homine, occasione data, animadvertisse. Quin etiam in scheda ejus quadam, post id tempus scripta, hæc legi, persanatum ab eo esse virum A. 1708. cui abscessus, & huic adveniens gangræna partem alterius natis corroserat cum tota ea sphincteris por-

(y) Vid. ejus Observ. Medic. l. 3. c. 2. in fin. (z) c. cit. (a) Vid. Act. Erud. Lips. M. Jul. ubi ejus Curæ Med. referuntur. (b) Eph. N. C. Cent. 10. in Append. n. 4. (c) Commerc. Litter. A. 1740. Hebd. 30. n. 1. (d) Obs. 95. & 96. (e) Dec. 2. c. 10. (f) Respons. ad Bidl. (g) A. 1742. Hebd. 35. §. 3. n. 1. (h) A. 1744. Hebd. 2. §. 3. n. 2. (i) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 65. (k) Vid. n. proximo superiore. (l) Obs. ibid. cit. 95. (m) Obs. 96. (n) l. de Hæmorrhoid. n. 1.

portione quæ illi respondebat, ut fæces præter voluntatem redderet: hunc igitur, ad vitæ extremum adductum, evasisse, & ulcere perfecte conglutinato, sphincterem in pristinum statum rediisse. Verum etsi hæc vera sunt, tamen quo magis a sphinctere altius recesseris, eo periculosior incisio accidet, sive crassiore aliquo sanguifero vase læso, sanguinis effluxum coercere non possis, sive nervum pungas, unde lethalis is dolor, quem observavit Fabricius noster (*o*), videtur provenisse, sive etiam neutro vulnerato, intestinum dumtaxat perfores, sicque fæcibus exitum aperias in ventris cavum: quæ pericula in cæcis atque abditis incisionibus vitare quis possit?

9. Ob has igitur, aliasque causas satis per se manifestas cum efficaci curationi non sit locus, relinquitur, ut cum Ruyschio (*p*), & Valsalva quam *palliativam* appellitant, necessario amplectamur. Laudabat ille emollientia, & dolorem lenientia enemata. Nec improbabat alter, nisi continuo refluerent: quamobrem modicas injectiones potius, & insessus commendabat, addito etiam quo ad æger sine molestia perferre posset, apto, & perforatis lateribus tubulo, per quem humorem illum in quo insideret, ad morbi ipsam sedem admitteret, admissumque interea dum insessu uteretur, servaret. Humorem autem varium pro varia morbi constitutione laudabat, modo calcis, quam vocant, aquam, plus, minusve, at semper dilutam; modo thermalem illam quæ supra Bononiam est, diciturque Porrectæ Veteris, quam interdum quoque potui dabat; alias, cum exulcerationem minime adjunctam esse, censebat, communem aquam incoctis quæ magis ex usu futura crederet, medicabat. Sic varia etiam assumenda præbebat, in his resinam terebinthinam, cui aqua superbiberetur medicata herbis vulnerariis (quacum aliquando resinam illam, vitello ovi solutam, commiscebat, & ad injectiones utebatur) nonnunquam autem, cum anni tempus esset calidius, resina omissa, aquam in qua eædem, aut aliæ pro re nata incoctæ essent herbæ, sed pro aquæ copia pauciores; ut quam largissimus prope instar thermalium aquarum esse posset earum usus; bibi volebat: hyeme vero vinum, in mensa quidem, idque domesticum, in quo, autumni tempore, cum in dolio ferveret, radices ligna, folia, quæ magis convenire, crederet, fuissent macerata. Utriusque ego consilia, & exempla hactenus secutus sum, ut alia aliis magis commendans, fere quæ adversantur lui Venereæ admiscerem, ut pote quam ejusmodi affectus præcedere plerumque solitam animadverti, multoque minus omitterem quæ in duris tumoribus resolvendis magnam interdum tulisse opem, cognovi. His enim sæpius quam iis quæ proprie emolliunt, utendum credo, ne forte nimium laxatis fibris, partes ingruenti materiæ cedant, & tumor increscat, omnemque exitum fæcibus intercludat: itemque dandam quidem operam, ut hæ molles sint, ne duræ, crassæque sibi ipsæ angustiorem jam viam obstruant, aut, si transeant, nimia vi in tumorem facta dolores moveant, & ulcera, siqua sint, augeant; nec tamen ad illud obtinendum, ob has ipsas causas, utendum pharmacis quæ aut ipsa acria sint, aut acres, multosque humores illuc versus concieant.

10. Alvi Adstrictionem, de qua breves has ad te Litteras scripsi, duo consequuntur morbi, alter sæpius, id est Hæmorrhoidum affectio, alter haud ita raro, id est Ani Prolapsus. De hoc, credo quod scires nullam esse in Sepulchreto Sectionem, jam pridem longum Consilium quoddam flagitasti, quod a me scriptum inaudiveras, ego vero, quale id cunque est, mittam Epistola proxima. De Hæmorrhoidum autem affectione Sectio quidem extat in Sepulchreto (*q*); sed brevis adeo, ut si Scholia demas, vix dimidium paginæ impleat. Quapropter malumus de Hæmorrhoidibus nonnulla huc addere, quam cum eo pervenerimus, Epistolam scribere, præsertim cum dissectiones quæ ad earum morbos proprie attineant, neque inter Valsalvæ Observationes, neque inter nostras ferme inveniamus. Quod igitur duram alvum sæpe, ut paulo ante dictum est, consequantur hæmorrhoides, neque dubium est, & a Boerhaavio (*r*) sic explicatur, quod in nixibus ad egerendum necessariis *comprimuntur intestina, sanguis arteriosus promovetur, venosus retardatur, adeoque stagnat in vasis intestini recti, putrescit, sicque dispositionem ad hæmorrhoides inducit*. Non sum nescius, ob alias etiam causas stagnare sanguinem in venis ejusdem intestini. Cum enim harum intimæ ad Portarum denique truncum pertineant; si forte accidat, ut eæ sive in via, sive in termino, aut hic circumjectarum partium convulsione, distentione, obstructione diutius stringantur, premanturve; proclive est intelligere, sanguinem facile iis in venis remoraturum: Sic mesenterio convulso, sic intestinis flatuum copia nimis tumentibus, sic obstructo jecinore, id non difficulter fieri posse. Quo spectat Vesalii Observatio, quæ prima, eademque præcipua est de tribus quæ in perbrevi illa quam paulo ante indicavimus, Sectione leguntur. Neque enim in eo qui sanguinis ex hæmorrhoidibus fluxu per intervalla laboraverat, lien solus durior fuit, ut fortasse credes quintum libri III. de Fabrica Corporis humani caput inspiciens, quo ex uno ea Observatio in Sepulchreto descripta est; sed & *jecur fuit mira duritie*, quod ex XV. capite cognosces libri V. ubi Vesalius paulo minus presse eundem casum proposuit, veramque simul quam iis temporibus ille non poterat, ex parte saltem causam intelliges, cur interna hæmorrhoidalis vena *sub coli intestini fine, & tota recti longitudine pollicis fere crassitiem æquaret*. Nimirum haud satis facile erat, sanguinem per jecur ejusmodi transire. Sed cur igitur, inquis, non substitit in aliis pariter venis ad Portarum truncum pertinentibus? Nempe ob hoc dixi, te causam illam ex parte saltem esse continuo assecuturum. Adde igitur; ut alia omittam; maximam, quæ inter cæteras illas venas huic uni peculiaris est, longitudinem, ut multo ex hac quam ex illis, difficilius sit sanguinem promoveri sursum, præsertim ut humani corporis requirit situs, quæ una haud dubie ex causis est, quare alia animantia hæmorrhoidibus non sint obnoxia. Quod si quibus in corporibus expedito sursum sanguinis motui quodpiam est impedimentum, in iis quæras, cur in tibiis potissimum venæ in varices se dilatent, eandem præcipue invenies causam quam hæmorrhoidibus assignamus. Hæmorrhoides autem *nihil aliud esse quam varices venarum ani*, diserte vel in Sepulchreto (*s*) habes docentem Walæum: idemque alio loco leges confirmantem Boerhaavium (*t*), ubi aliquanto fusius, nec ulla putredinis injecta mentione, eadem quæ paulo ante ex eo retulimus, declaraverat. Quantum autem eæ venæ se expandant, in viro quodam (*u*) animadverti bono corporis habitu, & ad plenum accedente, quem ex vulnere sub axilla mortuum Bononiæ secui A. 1706. Huic extremum intestinum, quod hæmorrhoidibus obnoxium fuisse, apparebat, cum esset intus varicosis venarum nodis inæquale; majorem ex his perattente inspiciens, miratus sum, cum ipso qui non modico alioquin distendebatur sanguinis grumo, non nisi tenuissima sanguifera vascula communicare, ut evidens esset, aliquam perexilem venam in eam fuisse amplitudinem dilatatam.

11. Ne igitur hæc contingant, quæ aut sine acerbis plerumque, & præsertim in egerendo, cruciatibus minime fieri, notum est, si quidem varices isti turgeant, nec rumpantur; aut sine profluvio sanguinis; si rumpantur; immodico interdum, & ea post se relinquente quæ hæmorrhoides non magnopere esse optandas, satis superque docuerunt; primum plenitudo vitanda est; neque enim ut mulieribus in quibus necessarium id erat, ita viris apparatæ ab natura viæ sunt, per quas opportune sanguis minuatur; sed a morbo aperiantur, oportet, tunc aliquando salutari, sæpe autem periculoso, semper incommodo. Deinde illa fugienda sunt quæ alvum præduram faciunt; nec ea tantum dico quæ perminuta oscula adstringendo glandularum, intestina, & quæ his continentur, humectantium, non satis humoris prodire sinunt, styptica

(*o*) De Chirurg. Oper. c. de An. Fist. in fin. (*p*) Obs. cit. 96. in fin. (*q*) l. hujus 3. Sect. 15. (*r*) Prælect. in Inst. §. 774. in fin.
(*s*) in Schol. ad 1. Obs. Sect. cit. (*t*) Prælect. cit. ad §. 112. (*u*) De hoc Vid. Epist. 44. n. 22.

ptica videlicet atque acerba crebrius, aut largius ingesta; sed consuetudinem etiam dico multo parcius edendi, & præsertim bibendi, quam ferre possit natura. Sic in Sarpii Vita legimus, cum ipse junior parcissime ederet, nihil autem vel plures ad dies biberet, in diuturnam alvi adstrictionem incidisse, qua non modo ante triduum fere, interdum ante dies septem nihil dejiceret, verum ut dejiceret tandem, iis uti nixibus cogeretur, unde multos ob hæmorrhoides dolores, & molestum ani prolapsum pertulit annos plurimos. Quod si iis quæ diximus, aliisque ejuscemodi vitatis, nihilominus æquo durior esse alvus pergat, neque usus crebrior adjuvet mollientium ciborum; nulli alii subsidium illud postpones, ne hæmorrhoides ob nixus oriantur, quo claros Medicos uti video, ne ortæ, sint adeo inter nitendum molestæ. Iniiciunt hi ante dejectionem unciam lenis cujuspiam olei, in primisque seminum lini: quo nos quoque cum duriora recrementa mollienda sunt, imumque intestinum lubricandum, sæpe uti ac feliciter consuevimus, eodem fere pondere, aut certe non multo majori, ne continuo refluat, imo ut diutius retineatur: quanquam sic olivarum quoque oleum interdum præscripsimus ab eo usque tempore ex quo narrabat Ramazzinus, in puerpera Matrona septem jam dies nil dejiciente, cum multa, ac varia nihil proficerent, rediisse in memoriam quod legisse dicebat, si recte memini, apud Martinum Rulandum, ut binas horis singulis uncias communis olei injiciendas curaret, eaque ratione alvum solvisse.

12. Matrona hæc ad memoriam redigit, quod ab Illustri alia Fœmina remedium adhiberi audivi, quæ tumentibus hæmorrhoidibus a longo jam tempore vexabatur. Quas, ut me consulendi causa huc venerat, cum ostendisset, ipse autem quærerem, qua ratione tumentes adeo reponere sine intolerabili molestia posset; continuo respondit, se multa & varia expertam, nihil utilius invenisse pinguedine quæ circa renes sit canis rufi. Ea igitur rite præparata inungere se egressas inter deijciendum hæmorrhoides; eaque ratione aut sine dolore, aut certe cum multo leviore, jam diu reponere ex quo ab aliis qui periculum antea fecerant, id secum pro arcano fuerat communicatum. Equidem canis pinguedine interius, non modo exterius, usos interdum Medicos, antea noveram: ad eum autem usum, & ex certi canis certa parte acceptam, non videor meminisse. Longe facilius causa agnosci potest utilitatis duorum quæ dicam; sunt enim magis, quamvis non eundem ad morbum, aut non eundem ad modum, plerisque saltem usitata. Nempe Albertinum vidi tumentium hæmorrhoidum cruciatus in Procere quodam lenire admotis cucurbitarum interaneis, aut injecta aqua in qua hæc fuerant decocta. A Procere autem altero generosissimo atque amplissimo quippe Proregis munere nuper functo, cum medica a me pro sibi carissimis consilia quæreret, injecto forte de hæmorrhoidibus sermone, accepi, ipsi quidem in harum doloribus ita prodesse linteola, subinde admota, quæ maderent tepida in qua lini semina, & concisæ radices althææ decocta essent ad tertias, ut cruciatus non modo sedarent, verum etiam, si statim atque hi inciperent, admoverentur, increscere hæmorrhoidum tumorem non sinerent, nec, quod consequitur, disrumpi, & sanguinis profluvium fieri. Ubi autem hoc nimis urgeret, Valsalva; ut ad Medicos redeam; tria præ cæteris laudabat, a quibus videlicet acciderat ut mirabiles effectus videret: primum, theriaca recenti, pondere sex circiter drachmarum, admistis quatuor, aut sex etiam, in magno fluxu opii granis, regionem umbilicalem linire. Alterum, vitriolum in calcem redactum, quod Chymici appellant *colchotar*, parti unde sanguis profluit, adhibere. Tertium, curare, ut æger imum intestinum extrorsum premat, si forte, ut nonnunquam accidit, apertum vasis sanguiferi foramen in conspectum veniat: tunc autem vitrioli frustulum, sicut hæmatitem pictores solent, in extrema quapiam fistula aptatum, ei foramini tantisper apprimere, dum crustam inducat. Hoc autem quo proponebat, ordine aliud post aliud adhiberi, volebat, ubi nimirum priora non respondissent.

13. Et quoniam non de novis remediis hic agitur, aut de inusitatis curandi rationibus, sed de iis quæ proficua ex ipso Illustrium Ægrotantium, aut gravium Medicorum testimonio comperta sunt, in primisque de Valsalvæ nostri consuetudine; hanc tibi pernoscere cupienti illud quoque adjiciam: Si forte in hominem incidisset, chirurgicam opem non temere flagitantem, ne immodico in posterum cursui sanguinis per hæmorrhoides obnoxius esset; non secuturum fuisse, nisi forte in recenti morbo, & curandi quidem ratione alia, non, inquam, secuturum fuisse Auctorem libelli *de Hæmorrhoidibus* inscripti (*x*), *oportere* docentem *nullam hæmorrhoidem sine ustione sinere; sed omnes exurere*; sed Auctorem potius Sectionis VI. Aphorismorum (*y*) admonentem, *a diuturnis sanato hæmorrhoidibus, si una non servetur, periculum esse, aquam intercutem, vel tabem advenire*. Hoc enim vel in ulcerum ani curatione diligenter cavebat. Sic quendam qui sexdecim jam annos iis ulceribus laboraverat, cum mihi octavo a curatione anno satis bene etiam tum valentem ostenderet; unum enim ulcus, inquit, idque minus quam cetera molestum, consulto intactum reliqui. Hæmorrhoides autem, an ulcera essent quæ primarios duos Equites male haberent, cum in controversia foret; memini, continuo ipsum in utroque ulcera esse, ostendisse. In altero enim cum digitum altius immisisset, certam indicavit cæteris sedem ulceris, in cujus videlicet orificium digiti apex exceptus, annulo quasi quodam constringi videretur; sic enim sæpe Recti intestini, ac vaginæ ulcera se habere, ut os angustius in capaciorem sinum se dilatet. In altero, ne digito quidem immisso; tum ulcus esse, tum non ita altum esse, ostendit; erant enim inter alios quidam censentes, id quod excerneretur, mucum esse a glandulis Recti intestini etiam altioribus expressum. Quos facile convicit ipso ægri testimonio, qui cum fateretur, id sibi jugiter effluere; consequebatur, ejus materiæ scaturigines supra sphincterem non esse. Ea autem materia cum purulenta a Valsalva ipso, cujus in ejusmodi præsertim re spectatissimum erat judicium, procul dubio pronunciaretur, atque adeo ostenderetur, jam nulla relinquebatur dubitatio, quin ab ulcere esset deducenda. Tanto autem pluris illud ejus judicium faciebant, quod nemini erat obscurum, præclare ipsum, si quis alius, nota ea habere atque perspecta quæ in Scholiis quoque commemorantur ad Observationem illam (*z*) I. Sect. XV. de mucosis quibusdam, & subalbis sordibus, e podice interdum prodeuntibus, quæ, ut nonnullis pro pure imposuerint, a Medicis tamen Doctissimis agnitæ sunt non secus ab hæmorrhoidalibus venis excerni, quam sæpe albus fluor (quæ comparatio erat Plateri, in iisdem Scholiis laudati) ab uteri vasis absque ulla ulceris suspicione excernatur. Quod a te facile eadem ratione explicabitur qua ejusmodi uterinum fluorem a nobis in IV. Adversariis (*a*) explicatum videbis, nimirum si, qui vasorum hiatus effundebant, sanguinem, cum magis patebant, eosdem, non prorsus, sed magis tamen adstrictos, sinere, intelligas, non sanguinem amplius, sed ejus dumtaxat serum, viscidum per se in quibusdam, aut mora mucosum factum, sensim destillare, aut a recrementis expressum, transire. Hæc habui quæ de Hæmorrhoidibus adjungerem. Vale.

EPI-

(*x*) n. 1. (*y*) Aphor. 12. (*z*) supra ad n. 10. (*a*) Animad. 27.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXIII.

Agitur de Recti Intestini Prolapsu.

DE Prolapsu Recti Intestini non modo nulla in Sepulchreto Anatomico Sectio est; sed ne ullæ quidem usquam extant, quantum ipse in præsentia memini anatomicæ Observationes. Quibus, tanquam firmis fundamentis cum inniti soleat quidquid solidi circa plerorumque morborum internas origines, & continentes causas Medici ratiocinantur; propterea haud mirum est, de eo morbo necdum prodiisse, aut certe meas ad manus pervenisse Tractatum, qualem de nonnullis vel rarioribus, levioribusve vitiis habemus, qui satis videlicet prælucere, & minuere laborem possit his quibus super illo prolapsu verba sint non temere, inconsultoque facienda. Quo nos Tractatu carere nunquam magis intellexi, quam cum illud a me Consilium quæsitum est, cujus exemplum tibi, jam diu petenti, cum his Litteris me sum pollicitus esse missurum. Mitto autem quale tum fudi, nisi quod hic tibi latine reddidi. Quæ vero sic, ut Consilia, aut statim fere, aut intra perpaucos dies ab Ægrotantium Amicis flagitata, a me quidem funduntur, nullam scio habere gratiam posse, nisi celeritatis. Quamobrem nemini præterquam iis pro quibus sunt, illorum copiam facio: ab iisque exierint necesse est, quæ te legisse plurima scribis meorum Consiliorum exempla; nisi forte quædam, sicut interdum accidisse perspexi, mihi temere a describentibus supposita sunt. Quanquam autem neque hoc satis probem quod hic habebis, imo aliud aliquod libentius fuissem missurus; hoc tamen, si non inservire poterit, ut quæ Consilia revera sint a me internoscas, indicabit saltem plerasque ex iis rebus quas de hoc morbo vellem ab Anatomicis fuisse quæsitas. Scriptum erat igitur in hanc sententiam.

2. Utinam quantum evidens morbus est, & causa quæ morbum auxit Generosi, & Doctissimi Viri, tantum mihi notæ essent internæ causæ, a quibus initio ille est factus, & a quibus adhuc servatur, & quod multo plus interest, quæ magis efficaces rationes sint ejusdem bene curandi. Morbus quidem Prolapsus est Recti intestini: Causa autem qua auctus est, nimii ac diuturni egerendi conatus. Sed quo ab his modo auctus fuerit, unde, & quod initium habuerit, & quibus a causis adhuc servetur, sive, ut loquuntur Medici contineatur; hæc vero omnia in tanto præsertim temporum, & locorum intervallo, mihi subjicere est difficillimum, scire autem propemodum impossibile. Quod siquis esset qui symptomata, & crises observare potuisset pertinacis illius, molestæque febris, cui successit initium morbi hujus; & tunc, & cum postea auctus est, & hoc quoque tempore diligenter perspicere, quale sit superius, & inferius extremum tubi prodeuntis, & quæ hujus sit *consistentia*; illi forte minus difficile esset veras morbi causas conjicere.

3. Hæ; si vel *conjunctarum* dumtaxat genus spectetur; multæ esse possunt, multumque inter se discrepantes. Eruditissimus Civis meus Hieronymus Mercurialis *(a)*, & Ambrosius Paræus *(b)* unam præcipue afferunt, nimirum sphincteris ani relaxationem, quæ intestinum exire sinat. Sed neque medica experientia patitur, ut facile assentiar, quippe ea edoctus, ne veræ quidem sphincteris illius paralysi statim succedere solitum esse intestini exitum, sed tempore demum interposito: & in nostro præsertim ægro intelligo, quam robustus adhuc is musculus sit, utque alii omni, etiam violento, resistat motui. Joannes autem Riolanus *(c)*; parentem dico; ad sphincteris relaxationem Levatorum quoque ani relaxationem adjungit: hancque pars magna Medicorum agnoscit. Ego vero sitne hæc, & ab initio fuerit in hoc casu, neque audacter negare velim, neque pro certo affirmare possim. Hoc tantum ajo, si forte etiam sit, certe amplius solam non esse. Ex Anatome enim scio, intestini partem quæ extra podicem restare possit ob hanc tantum causam quod ab iis musculis non relevetur, esse infimam, & paucorum digitorum; non eam quæ supra hanc est, & octo aut decem circiter digitos longa, imo sexdecim, aut viginti, si duplicata, ut est se extrorsum invertendo, spectetur.

4. Alias igitur causas hic cogitare necesse est, illamque inter cæteras quæ ab Docto Medico consulente attingitur, id est intestini divulsionem a mesocolo, aut aliam aliquam causam quæ eodem redeat, & facilior sit, ut puta relaxationem, sensim factam, ultimæ ejus mesocoli partis, quæ vinculi loco est tum Recto, tum proximo illi in quem hoc definit, flexuoso, & mobili tractui intestini Coli. Non me fugit, recentissimis quibusdam Medicinæ Magistris veri simile non videri, totum intestini corpus prodire, spectantibus hujus vinculorum firmitudinem, arctumque nexum cum uteri vagina in fœminis, cum vesicæ autem collo, & vicinis partibus in viris, & Observationem præterea quam ex Cowpero *(d)* proferunt, hominis, qui post diuturnum ani prolapsum, hujusque tandem ex nimia intemperantia sphacelum, cum propendentium corruptarum partium exstirpationem sustinuisset, non modo pristinam recuperavit valetudinem, sed etiam ab ani prolapsu immunis omnino vixit. Credunt itaque ipsi, & Cl. Junckerus *(e)*, non totum intestini corpus, sed internam dumtaxat tunicam relaxatam, & crassam factam se se invertere, atque exire: quibus illud favere, non negaverim, quod ad eundem hunc modum accidere in uteri, id est in vaginæ frequentioribus prolapsibus creditur, quos multi cum raris utique ipsius uteri prolapsibus male confundunt. Verum etsi neque id me præterit, nec quantum membranæ possint relaxatæ, & humore imbutæ longiores fieri, & crassiores; tamen cum relego quod se in quibusdam vidisse, scribit, Fabricius noster ab Aquapendente *(f)*, ani videlicet *procidentiam ita longam, ut cubiti mensuram æquaret, atque ita crassam, ut ambos cubitos simul junctos metiretur* (qui locus exciderat forte Junckero *(g)*, cum a Muralto *(h)* memoratum, pari longitudine prolapsum *fidem fere superare*, censuit) cum igitur talia relego, eo mihi in certis quibusdam casibus inclinare videtur animus, ut credam cum Viro Cl. Polycarpo Schachero *(i)*, neque prima illa, neque secunda hac ratione rem accidere, sed tertia potius quæ ab ipso proposita est. Scilicet immota infima Recti intestini parte, quam firme adeo cum vicinis connexam diximus, superiorem hac partem reliquam intra eam cum recrementis prolabi, inversamque extra anum prodire. Satis enim est mesocolon ibi relaxari, ubi Rectum continet; aut, si prolapsus longior sit, ibi præterea, ubi ad proximum illum pertinet mobilem, & flexuosum Coli tractum, qui sicuti aliis longior contigit, aliis brevior, ut in Adversariis III. *(k)* diximus; ita plus minusve extendi, & descendere potest, & Rectum prolabi sinere. Quod si ne additamentum quidem hoc meum satis esset; tum vero de alio insuper cogitarem, ut si præter illas tres superiores, quarta proponi posset ratio, secundum quam & id fieret quod modo in tertia diximus, & præterea interna tunica, ut in secunda dictum est, relaxata, & inversa

sa

(*a*) De Morb. Puer. l. 1. c. 10. (*b*) Oper. Chirurg. l. 7. c. 18. (*c*) Meth. Med. Sect. 3. ubi de Ileosi. (*d*) Anat. of hum. 601. T. 39. F. 7. (*e*) Consp. Medic. Tab. 110. (*f*) De Chir. Oper. c. de Ani Procid. (*g*) Tab. cit. (*h*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 1. Obs. 113. in Schol. (*i*) Disp. de Morb. a situ intest. p. n. c. 2, §. 3. (*k*) Animad. 6.

ſa procidens, per infimum exeuntis inteſtini extremum prodiret, ipſumque, ſe addendo, longius faceret.

5. Non eſt quidem meæ conſuetudinis longiore oratione uti in theoretica medicorum Conſiliorum parte; neque enim ignoro, ægrorum pleroſque eſſe Empiricorum ſimiles, non dubitantium, ut ait Celſus (*l*), *has latentium rerum conjecturas ad rem non pertinere, quia non interſit, quid morbum faciat, ſed quid tollat*. Hic tamen aliter mihi agendum exiſtimavi, non modo quia doctiſſimus is Æger eſt qui conſilium requirit meum, verum etiam quia tametſi quædam animadverſiones quas ex iis deducam quæ hactenus dixi, non oſtenſuræ eſſent adverſus Empiricorum opinationem eorum quæ dixi, utilitatem; certe cum prolapſus quo de loquor, cum una poſſit, aut cum altera, aut cum pluribus ex variis quas attigi, cauſis eſſe conjunctus, mihi autem ob ea quæ initio (*m*) ſunt indicata, non liceat ſine maxima difficultate, & quod conſequitur, ſine maximo errandi periculo, quacum illarum reapſe conjunctus ſit, definire; oportet ſaltem ut per quandam *inductionem*; id quod facio; colligam, ſive una, ſive altera, ſeu plures hic ſint earum cauſarum, veri ſemper eſſe ſimile, ut in relaxatione quadam conſiſtat, & hac quidem, ſicut ejus oſtendit effectus, viginti ab hinc annis, eoque amplius inchoata, paulatim autem poſtea adaucta.

6. Ex quo ut Indicatio exiſtit relaxatis partibus reſtituendi primum illum juſtæ arctitudinis modum, nexum, ſitum, vigorem; ita nemo eſt vel leviter in Re Medica verſatus, qui non continuo intelligat, difficillimum, ne dicam impoſſibile eſſe id aſſequi. Quod ſi, ut generatim Galenus docuit (*n*), ſedis vitia & affectus *difficilem curam accipiunt*; quæ cauſa fortaſſe fuit, cur quidam olim Medici in eorum dumtaxat curatione ſuum omne ſtudium locarent (*o*); quanto difficilius hoc poterit contumax adeo, & vetuſtum ſanari? Multo quidem majorum prolapſuum, velut is erat quem ex Muralto commemoravi (*p*), ſanationem legiſſe memini. At antiquorum, & qui a viginti jam annis affligerent, certe non memini. Itaque ſatis nobis hic eſſe deberet, ſi cum tolli relaxatio nequeat; palliativa ſaltem, ut vocant, curatione aut prohiberetur, aut minor, & levius ferendus redderetur quotidianus illius effectus, qui gravis eſt adeo cum propter moleſtiam, tum quia morbum auget, tum etiam quia in ſummum aliquando periculum poteſt adducere vel nimis aucto eo quod procidit, vel ſerius repoſito, vel ab aeris injuriis vitiato, vel denique minus cohibito a ſphinctere, qui temporis decurſu relaxari poteſt tunc præcipue cum fractum ætatis robur minus huic relaxationi poterit, & ei quæ jam adeſt, ne magis augeatur, obſiſtere.

7. Sed quemadmodum ad hanc tollendam fruſtra adhibita eſſe, intelligo, medicamenta quæque validiora; ſic pariter video, adverſus relaxationis effectum in palliativa curatione incaſſum tracta fuiſſe in uſum inſtrumenta multa, & varia, ideoque alia a me requiri, illiuſque in primis deſcriptionem, quod fuiſſe olim dicitur a Monacho ingenioſiſſimo Paulo Sarpio excogitatum. Ego autem vereor, ne ad iſta quæ jam ſunt adhibita, ea tandem referri poſſint omnia; ſi quod præcipuum eſt, ſpectemus; quæ mihi quidem cognita ſunt, interque hæc illud quoque Sarpianum, quando ejus nullam deſcriptionem invenio præter hanc quæ apud Rhodium (*q*) legitur: *Hæmorrhoides in ſuum repoſitæ locum, ne denuo procidant, annulo ferreo dextre cohibeantur: quem ſummi ingenii Viro Paulo Servitæ Veneto plures magno commodo acceptum referunt. Annulum vero aluta utrinque continet, quæ perinæum, & clunes verſus, faſciis quatuor ejus capitibus adſutis, lineo cingulo innexis firmatur*. Ad annulos igitur, jam in uſum tractos, inſtrumentum Sarpii attinet: ad eundemque, nedum ad *tabulas* Hippocratis (*r*) *anguſtiſſimas* id redit quod ab Riolano (*ſ*), duobuſque aliis Gallis Blegnyo (*t*), & Dioniſio (*u*), & ante hunc etiam a Muralto (*x*) laudatur, nimirum tabula, foramine pertuſa ejuſmodi, ut egerentis inteſtinum tranſire ne ſinat: quam tabulam Muraltus veſtiri jubebat panno cæruleo ex *Indigo*, non *terræ Madagaſcar*, ſed *inſularum Antillidum*. Eodemque tandem recidit quod, nullo inſtrumento adhibito, ſuadebat Paræus (*y*) ſcribens, *rectus ſtanſque ſi alvum exonerare poſſit, nunquam egerendi contentione inteſtinum excluſum iri*. Verum cum Æger, nobis propoſitus, exonerare alvum nequeat, niſi, omni artificio amoto, inteſtinum exire ſinat; terere mihi tempus videar, ſi alia ejuſdemmodi excogitare coner, nec potius cauſam quæram, cur inutilis hic uſus ſit ejuſcemodi inſtrumentorum, ut hac cauſa cognita, aut ſolertis Chirurgi alicujus excitetur ingenium ad longe aliud, quod utile eſſe poſſit, inveniendum, aut ſi hoc omnino fieri non poſſe, intelligatur, pars affecta nullis in poſterum inſtrumentis vexetur.

8. Et primum credibile ſane hic non eſt, ideo exire inteſtinum neceſſario eſſe ſinendum, quod recrementa nimis craſſa, & dura tranſire nequeant per inſtrumenta illa quæ ſunt memorata; id enim ſi eſſet, jam pridem fuiſſet proviſum, & ne accideret, opportuna aut vivendi norma, aut modici aptique humoris injectione perfectum. Itaque relinquitur, ut totius inteſtini, aut internæ ejus tunicæ relaxationem tantam eſſe, credamus, ut illud, aut hæc, detrudentibus excrementis, deſcendens, multis, magniſque rugis, quarum aliæ aliis imponantur, valvulæ inſtar efforment, quotieſcunque artificio præſertim aliquo cohibitum, ſe prorſus extendere, & explicare non queat, ſicque apertum recrementis exitum dare. Quod ſi eſt; omnia ejuſmodi artificia ſunt removenda, per quæ cum ea inteſtini pars inter deſuper adactas fæces, & inſtrumentum comprimatur; nulla inde ſperari utilitas, imo vel major noxa timeri aliquando poteſt. Illorum loco novum quoddam requireretur inſtrumentum, quod non ſolum exterius, ut illa, infimam ſuſtineret inteſtini partem, ſed ſimul eo perveniret, ut fulcire interius, ac opportune dilatare poſſet parietes relaxatos, ne rugarum, & valvularum inſtar, ſe ante fæces invertendo, his, cum exituræ ſunt, intercluderent viam. Oporteret hoc inſtrumentum eſſe ejuſmodi, ut facile immitti poſſet, atque intra modum dilatari ſtatim ac inciperet naturalis neceſſitas poſcere, neque ullum ſive lateribus, ſive præſertim ſumma ſui parte inteſtino læſionis periculum afferret: ad quod avertendum ſumma quæque illius partium, priuſquam immitteretur, molli aliquo ac recenti conveſtiri poſſet parvi animalis inteſtino. Notum ſpeculorum, quæ vocant, artificium quibus Chirurgi utuntur ad vaginam uteri, ipſumque adeo Rectum inteſtinum dilatandum, poſſet fortaſſe prudenti, ac ſolerti inſtrumentorum excogitatori facilius ſuppeditare multo meliorem, minuſque incommodam ideam hujus inſtrumenti quo ſatis eſſet extenſam ſervare eam inteſtini partem quæ facile dilatatur, illam videlicet quæ eſt ſupra ſphincterem; per hunc autem qui magis dilatationi reſiſtit, non plus viæ apertum relinquere quam quod tranſituris mollibus & quaſi fluidis excrementis ſufficeret; talia enim ut ſint, per vivendi normam, uti dicemus, nihilominus curandum eſt. Sed cum probe ſciam, machinarum pleraſque, ubi ad uſum trahuntur, ſpei, & cogitationi minus reſpondere ſolitas eſſe, in hoc autem ſpeciatim caſu præclare videam quæ oriri detrimenta poſſent non modo ſi inexperta manus inſtrumentum immitteret ac dilataret, verum etiam ex ipſa frequenti immiſſione, ac dilatatione, atque adeo ab ipſo inteſtini, dum fæces expellerentur, motu, & compreſſione, cumque tandem ne illud quidem ſcire pro certo queam, relaxationem haud altius incipere quam quo pervenire inſtrumentum poſſit, profiteor, de hoc me non alia mente ſermonem inſtituiſſe, niſi ut alios ad commodiorem aliquam, facilioremque ideam quærendam excitarem: quam ſi tuto, & ſine ullius periculi ſuſpicione ad uſum deduci poſſe conſtaret; tum vero experimentum ejus capere, neque ab re profecto, neque inutile fortaſſe foret.

(*l*) De Medic. in Præf. (*m*) n. 2. (*n*) De Comp. medic. sec. loc. l. 9. c. 6. (*o*) Vid. l. Gal. adſcr. de Partib. Art. Med. c. 2. (*p*) n. 4. (*q*) Cent. 2. Obſ. Med. 93. (*r*) De Fiſtul. n. 4. (*ſ*) Sect. cit. ſupra, ad n. 3. (*t*) L. Art de guerir les hern. P. 2. S. 2. c. 8. (*u*) Cours d'Oper. de Chir. Dem. 4. (*x*) Schol. cit. ſupra ad n. 4. (*y*) cap. cit. ſupra ad n. 3.

9. Quando autem; id quod propter modo indicatas caufas plurimum vereor; pro explorato haberent omnes, in palliativa curatione nullum hic reftare cuivis inftrumento locum; tunc nihil negotii Medicinæ relinqueretur, nifi ut videret, num forte in curationibus quæ ad tollendam iftam relaxationem jam pridem inftitutæ funt, prætermiffum fuiffet remedium ullum, quo fi non vinci, at aliqua faltem ex parte imminui morbus poffet.

10. Ex Chirurgia quidem multa olim adverfus hunc morbum trahebant auxilia. Laudabat Riolanus (*z*) cucurbitulas duas, fingulas ad latera fingula imi Sacri offis admotas, five ad clunes, ut memorat Schacherus (*a*), inde aliquid commodi tunc expectans, cum princeps mali caufa hæret in languidis ani mufculis. Ego non multo plus hinc fpero, quam a cauteriis duobus ad infimam Spinam adhibitis, quæ, Arabum affeclas fecutus, Mercurialis (*b*) propofuit, Marcus autem Aurelius Severinus (*c*) confirmavit; nifi in eo forte adhibenda effent, cujus habitus longe alius effet ac Ægri noftri, & prolapfus ab nimia humoris copia aut factus, aut fervatus. Quod vero ad famofum auxilium attinet antiqui illius Chirurgi Leonidæ, quem Vir Cl. Daniel Clericus (*d*) eundem credit ac Leonidem Medicum Epifyntheticum, a Cælio Aureliano (*e*) memoratum; nec varia aliorum judicia omittam, nec meum reticebo. Igitur cum diæta nihil profeciffet, neque medicamenta contuliffent, malo jam inveterato, cenfebat Leonida, & neceffarium effe, & minime periculofum externam fedis partem extremam cauteriis aliquot inurere; fic enim cicatrice folida fuccedente anum in ambitu conftringi, & prolapfum tolli. Apud Aetium (*f*), qui hanc, aliafque Leonidæ nobis curationes fervavit, legi hæc aliquanto diftinctius poteft: quam Fabricius quoque ab Aquapendente (*g*), & Riolanus (*h*) commemorarunt. Severinus (*i*) autem non modo ipfam memorat; non modo fuis multis obfervationibus confirmat, ignem huic parti, in aliis morbis tamen, adhibitum, fibi feliciter ceffiffe; fed ignavos Medicos vocat, per quos ipfi non licuit eodem ignis præfidio Virum curare ex Equeftri Surgentiorum Familia, cujus prolapfus, ut Ægri noftri, vicennalis erat, nullamque pariter ex omnigenis medicamentis opem retulerat. Contra, Nicolaus Blegnyus (*k*) ejufmodi curationem abjicit, ut non minus moleftam, quam noftris temporibus inufitatam, Petrus autem Dionifius (*l*) a fe unquam negat effe vifam, ejus Auctores crudeles vocat, ipfam vero vel audientibus horribilem: creditque, fi quis forte effet qui eam tentare vellet, neminem fore qui non adverfaretur, idque merito propterea quod fine illa fanari poffunt hæc mala: quanquam hoc qua ratione probare ipfe poffet, non apparet, quando nullum proponit auxilium quod fanando huic noftro par effe videatur. Mihi vero minime neceffe hic eft aut ignavis Severini, aut crudelibus Dionifii aftipulari. Nam etfi non nego, Leonidæ curationem effe poffe utilem in humili, & parva relaxatione, idque obfervatione Cowperi, quæ fupra (*m*) indicata eft, quadantenus confirmari; in relaxatione tamen hac noftra, quæ tanta eft, & tanto altius videtur incipere, multum vereor, ut fatis, atque adeo ut quidquam omnino effet profutura.

11. Interea melioribus me Judicibus ulteriore examine relicto harum curationum quibus Chirurgi olim utebantur, ad confiderandum tranfeo inftrumentum recentius, cujus ufum pluribus in prolapfibus fuiffe proficuum, Auctor teftatur. Is Blegnyus eft (*n*), quem paulo ante memorabam, vir fane ingeniofus. Accipiebat hic galli indici ingluviem ejufque orificium arcte ad extremum alterum brevis tenuifque argentei tubuli circumligabat; per alterum autem extremum, bacillum, in fummo obtufum, immittebat ad fundum ufque ingluviei illius, ficque hanc primum, tum deinde tubuli juftam partem, adftringentibus remediis illitam, in podicem inducebat; partem reliquam extra fervabat ita factam, ut cum bacillum detraxiffet, hujufque loco extremam fiftulam parvorum follium in eandem tubuli partem inferuiffet, atque aeris tantum intrufiffet quantum implendæ ingluviei fatis effet, redire aer priufquam æger vellet, non poffet, itaque retentus partes relaxatas fulciret, efficeretque, fubinde, ac diu repetito ufu, ut eæ priftinum fitum, vigoremque, quo ad ejus fieri poffet, recuperarent. Sed inftrumenti hujus accuratam defcriptionem, ac delineationem, firmandique modum apud Auctorem videre præftat. Equidem Dionifio (*o*) facile in eo affentior, quod neque incommodo careat inftrumentum hoc, neque ufum præftet retinendi in fua fede inteftinum eo tempore quo maxime opus effet, id eft cum alvus exoneratur, quandoquidem eximi tunc debet, & mox, repofito inteftino, reponi. Illud tamen nego, eundem, ut ipfe ait, præftare effectum quem fafciæ, & cætera exterius adhibita. Quin, excepto incommodo non adeo gravi, & quod manu opus eft cauta ad inftrumenti repofitionem, non prorfus inutile hoc crediderim inter initia præfertim hujufmodi relaxationum. Cogitari etiam poffet, an pro ingluvie illa, inteftino uti præftaret molli ac tenuibus tunicis prædito bruti alicujus, ea longitudine, & latitudine qua liceret, ac opus effet, arcte intus claufo ad fuperius extremum, illito autem exterius eo remedio quod poft alvi exonerationem infra (*p*) commendabo: quod inteftinum ubi fic fatis immiffum effet, injecto mox aere, aut etiam interdum humore aliquo, ab re non alieno, penitus diftendi poffet, aut certe hactenus, ut dejiciendi cupiditatem non moveret. Non hoc facilius, fimulque innocentius invenire auxilium proclive fortaffe eft ad reponendam, retinendamque in nativa fede relaxatam tunicam, ipfumve inteftinum, ut hac ratione levamen illius vinculis afferatur, unde quantum poffunt, fe reftituant, virefque recipiant. Cæterum ficut inter initia, ut dixi, aliquid utilitatis inde fperari poffe, crederem, & plus certe quam a turundis, quas alii eadem fpe adhibent, remediis corroborantibus imbutas & illitas; fic quantum expectari indidem poffet in morbo inveterato, non videre me, fateor.

12. Quod ad Pharmaceuticen attinet, tanto me decet effe breviorem, quanto confulentis Medici litteris certior fio, ufurpata jam fuiffe remedia, quæ poterant, omnia de genere glutinantium, vulnerariorum, adftringentium, & nervos juvantium, & quanto pleniores ejufmodi remediis video omnes Medicorum, & Chirurgorum libros. Quamvis autem iifdem litteris commemorari tantum videam fotus, femicupia, injectiones, cerata, fuffitus, aliafque ejufcemodi formas, exteriorum omnes remediorum; non tamen dubito, quin fimul in ufum venerint quæ iis refpondent, interiora. Equidem præclare intelligo, quod his præfidiis obtineri hactenus non potuit, id multo minus in pofterum effe fperandum, cum factus interea fit gravior morbus, magifque ejus caufæ fint confirmatæ. Verumtamen donec ætas, & robur vigent, repetenda fortaffe effet, certe repetita caute, prudenterque nihil noceret, diuturna, & valida curatio. In qua optima quæque corroborantia medicamenta propinarentur, quæ potius tamen ex iis effent quæ nervos juvant, quam quæ adftringendi vi pollent; his enim adftricta alvus majoribus ac pluribus ad egerendum nixibus opus haberet, quibus magis magifque augeretur morbus. Quam etiam ob caufam abjicienda omnino illa funt quæ purgantia nuncupantur; ad læfam enim partem ducunt, in eaque permolefta, & noxia relinquunt irritamenta. Quod fi alvum folvere neceffe fit; iis quæ mox in Diæta memorabuntur, aut eorum confimilibus plane innocuis utendum eft. Ex illis autem remediis quæ exterius adhibentur, fummopere mihi placerent, fi formam fpectes, femicupia, atque injectiones; fi materiam, thermarum aquas corroborantes.

13. Diætetica reftat, cujus rectus ufus omnino neceffa-

(*z*) Sect. cit. fupra ad n. 3. (*a*) §. 9. cap. cit. fupra ad n. 4. (*b*) cap. cit. fupra ad n. 3. (*c*) De effic. Medic. l. 2. P. 1. c. 50.
(*d*) Hift. de la Medec. P. 2. l. 4. S. 2. c. 1. (*e*) Acut. Paff. l. 2. c. 1. (*f*) Medic. Tetrab. l. 4. Serm. 2. c. 8.
(*g*) c. cit. fupra ad n. 4. (*h*) Sect. cit. (*i*) Part. cit. c. 95. (*k*) cap. cit. fupra ad n. 7. (*l*) Demonftr. ibid. cit.
(*m*) n. 4. (*n*) cap. paulo ante indic. (*o*) Demonftr. paulo fupra indic. (*p*) n. 13.

cessarius est, cum & vires adjuvet præsidiorum quæ a Chirurgia, & Pharmacia desumuntur, tum etiam quia, si hæc aut nequaquam, aut frustra repetantur, nulla præter illam jam ratio superest, qua, & facilius quidem, innocentius, frequentius, curare possimus, ut minus moleste saltem, minorique cum periculo feratur morbus. Victum proponit Mercurialis (q), qui siccandi vim habeat: nec dubium est, quin is victus faciat ad roborandum. Verum si recte perpendantur gravia, & crebra detrimenta quæ ab alvi fæcibus provenirent ea victus ratione induratis; facile videbitur esse a nobis, præsertim postquam repetita fuissent incassum medicamenta corroborantia, victui qui siccandi vim habeat, eum qui humectandi vi polleat, anteponendum, qui nempe victus simul excrementa mollia servaret, simul eorum acrimoniam corrigeret. Medicus cautissimus Franciscus Redius (r) in Consilio adversus dolorem & fluxum hæmorrhoidum, cum intestini prolapsu in alvi exoneratione conjunctum, jubebat, mane bibi ad selibram jus carnis non salitum in quo bulliissent satis multæ violæ martiæ, & postquam hæ non nisi siccatæ haberi possent, earum loco aut cichorea, aut borrago, aut buglossa, aut sonchus, aut prunus recens, siccusve, appianum malum, aut ejuscemodi aliud. Seri usum commendabat depurati, edulcatique *julapio* sive ex *tinctura* violarum martiarum, sive ex appianis malis. Usum quoque lactis asinini, aut caprini laudabat. In prandio, cœnaque inter alios cibos pultem semper, sed hanc simplicem, & jure plurimum abundantem, in qua poma bulliissent, aut herbæ aliquæ ex iis quæ supra dictæ sunt, interdum hordei quoque, aut orizæ aliquid. Carnes elixas sæpius malebat, quam assas. Omissisque aromatibus, & mero, prandium, cœnamque semper claudi cocto pomo, vel pyro, aquam superbibendo ad uncias tres, *julapio* ex cortice citrei mali edulcatam. Ab his quæ ex Redii Consilio retuli, non multum recederem in hoc casu, aut tantum dumtaxat, quantum satis esset, ne alvus nimis forte lubrica fieret. Quod si Rediana ista vivendi ratio non sufficeret; sufficere autem diuturno usu deberet, alvo hactenus molli reddendæ, ut ad eam exonerandam neque nixibus opus esset, nec longa mora; tunc vero ne in eo quidem Redium imitari displiceret, ut interdum pulpæ cassiæ drachmas darem binas, mane ante jus de quo dixi, sumendas, totidemque iterum paulo ante cœnam, si necdum quidquam egissent priores duæ. Si vero nihilominus dura, & sicca recrementa fieri pergerent; non ea per nixus & conatus, sed ope enematum excludenda esse, censerem. Hæc autem selibræ pondo, haud amplius, quo facilius retineri possent ad justum tempus, ex solo autem carnis jure, aut ex emulsione, ut appellant, hordei, aut orizæ quæ semusta antea, & cocta essent, & id quoque ad Redii imitationem. Qui denique multis effert laudibus unguentum quoddam (*manteca* vocitatur) flavum ex rosis, quale a Seplasiariis conficiebatur Magni Etruriæ Ducis, affirmans, prolapsum intestinum multo facilius, citiusque reponi, si ejus extremum liniatur unguento illo, quo præterquam quod dolor leniri, humorum autem acrimonia retundi, poterit, inquit, læsa, ac debilitata pars non parum corroborari. Cæterum intestini repositionem minus difficilem reddent præscripta vivendi ratio, & in cibo parcitas. Sic enim neque in proximo Coli tractu copia excrementorum cumulabitur, quæ res illi obstare solet repositioni, nec sanguis gignetur qui aut redundantia sua, aut vitio alio infirmam partem faciat crassiorem. Quod cum accidere etiam queat a violentis motibus, & exercitationibus; has quoque omittere oportebit, nec minus; ut paucis complectar omnia; quidquid longo adeo tot annorum spatio, multo experientia ipsa melius, quam possit Medici cujusve consilium, noxium esse, demonstraverit.

14. Hæc, multis ac variis occupationibus, studiisque distentus, habui quæ in difficillimo casu animadverterem, ac responderem, optans ab Nobili, Eruditoque, pro quo scripta sunt, Viro, ut qualiacunque sint, grata habeat, ab Experientissimo autem qui me consuluit, Medico, ut iis hactenus utatur quoad pro sua prudentia, rebusque circumstantibus licere, credet, ab Deo tandem immortali, ut quidquid decretum, actumque fuerit, propitius fortunet.

15. Habes Consilium, quale tum scripsi, anno videlicet 1725. postridie Idus Sextiles. In quo præter ipsam prolixitudinem, alia quoque sunt quæ ne mihi quidem nunc satis placeant. Verum in res incidens minus tractatas, neque hæc, neque illam vitare potui. Atque utinam ab eo tempore extitisset aliquis cujus anatomicæ observationes optatam huc attulissent lucem. Sed eæ, ut Schacherum, doctissimum Virum (s), & me tunc latebant, sic adhuc latent. Quæ autem in cadaveribus quærenda sint eorum præsertim quorum intestinum procidere consueverit ad miram longitudinem, Consilium tibi indicabit nostrum, nec tamen fortasse omnia. Quis enim sciat, num aliquando aut nimio humore laxata, aut congestorum recrementorum copia, aut violentis, diuturnisque in egerendo nixibus distracta, ac divulsa ea vincula quæ ex supremo Recto in proximum Colon ducuntur, fasciolas tres referentia, non ita sinant tum aliquot ex ultimis Coli cellulis tum plurimas ex iis quæ intra has sunt, transversis rugis extendi, ut prolapsi intestini longitudo augeatur. Videndum igitur erit, ubi illiusmodi cadavera, quæ adhuc desidero, incidenda obvenient, quomodo illa etiam vincula, illæque cellulæ se habeant, aut si utraque persistant, an interiores saltem rugæ magna ex parte sint explicatæ ac deletæ, quæ res una maxime interiorem tunicam in qua illæ sunt, deorsum extendi sineret, trahente videlicet continuata interiore tunica Recti intestini, quam se invertere, & sic prodire, secuti recentes in primis Rei Medicæ Scriptores, in Consilio (t) posuimus. Quæ tamen ipsa inversio quatenus fieri, agnoscique possit, nunc in iisdem cadaveribus pariter quærendum censemus. Neque enim hic, ut alibi (u), agitur de parte dumtaxat aliqua, eaque cum quadam quasi cuticula quæ abscedat, comparanda, sed de tota ipsa interiore intestini Recti tunica; quam a musculosa sic dissolvi, ut tamen non emoriatur, nec gravissima habeat conjuncta symptomata, difficile est creditu apud eos qui innumeras; mitto fibrillas, & nervulos; arteriolas tantummodo, ac venulas, utramque tunicam jungentes, animadverterint. Hæc igitur vascula an adeo laxari sensim, extendique possint, ut magnæ præsertim inversiones tunicæ interioris requirunt, quas non pauci hic fieri censent; an tumorum exemplum, in quibus constat immanem accidere vasorum extensionem, hic locum habent, ubi crassescere quidem interior tunica dicitur, sed flexilis tamen plerumque, & apta ad repositionem servari; an denique inversiones hæ, quæ non secus in Recto intestino, ac in vagina uteri, proponi solent, cum re ipsa, & quatenus conveniant, non aliunde certius, quam ex accuratiori cadaverum incisione addiscetur. Nec vero in magnis præsertim Civitatibus rarissima esse potest ejusmodi cadaverum dissecandorum occasio. Non paucis enim hic morbus funestus est, inflammatione videlicet, gangrænaque intestinum corripientibus, cujus repositio negligenter nimis dilata sit. Sed in iis etiam quos aliud mortis genus sustulerit, aliquando accidit, ut quædam se offerant quorum ad hanc rem utile esse possit examen, sive Recti intestini prolapsui obnoxii fuerint, sive quacunque ex causa, ut in milite quodam gregario (x) *Coli in intestinum Rectum prolapsus, seu devolutio* occurrat, quæ in illo quidem *ad spithamæ longitudinem* fuit. Non Rectum autem dumtaxat, verum etiam Colon ipsum procidere, non dubitavit Salmuthus (y), cum lactentis puelli Observationi (z) qui in gravioribus epilepsiæ paroxysmis intestina extrudebat *satis magna longitudine*, hunc titulum fecerit *Procidentia intestini Coli ex Epilepsia*. Atque utinam persecuisset puellam (a) annos natam circiter quatuordecim, cui ex neglecto acriore tenesmo *totum tandem intestinum Rectum cum parte Coli ad longitudinem spithamarum duarum, & amplius fuit protrusum*. Cum enim satis restitui in suam sedem non posset; gan-

(q) cap. cit. supra ad n. 3. (r) Opere dell'ult. Ediz. T. 4. verso il fine. (s) §. 3. cit. supra ad n. 4. (t) n. eod. (u) Epist. 31. n. 20. (x) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 103. (y) Obs. Medic. Cent. I. (z) 31. (a) Obs. 30.

græna autem Recti extremum jam occupaffet; mortua eft, ipfo mirante, quomodo tanta inteftinorum portio excidere e mefenterio potuiffet. Quod fi plura, & varia cadavera diligenter perfecari tandem potuerint five eorum qui ex prolapfu tunc primum, aut non femel antea perlato interierint, five eorum qui cum eidem, & ad magnam quidem longitudinem (*b*) fenfim adaucto obnoxii effent, aliique alio inde incommodi, & moleftiæ modo affecti, ex quocumque morbo deceffferint; non dubium eft, quin proclivius futurum fit de illius caufis, & curatione confulentibus refpondere.

16. Sed me cafus tunc propofiti conditiones ficuti in theoretica parte ad quædam minus fortaffe verifimilia adduxerunt, ita in parte etiam reliqua impulerunt facile ad nonnulla quæ optari queant potius, quam fieri. Quod fi ægrum non ea peculiaris neceffitas tenuiffet, ut artificia amoveret omnia, & procidere inteftinum fineret, fi quidem recrementa vellet ejicere; non defuiffent auxilia quæ proponerem, ut cum ea ejicerentur, in fua illud fede perftaret. Erat primum Sarpii annulus: quo de annulo præter ea quæ retuli fupra (*c*) ex Joanne Rhodio, hæc etiam in Sarpii Vita legiffe memini; cum ipfe hoc morbo diu laboraffet, plura autem fubinde, fed fruftra omnia tentaffet, quærere demum inftrumentum aliquod cœpiffe, quo inteftinum contineret, itaque poft multa unum denique inveniffe ad id aptum adeo, ut tametfi ad finem ufque vitæ morbum pertulerit; nullius tamen actionis propterea impedimentum fenferit, haud fecus ac fi illo careret morbo, idemque ita facile, & prompti ufus, ut aliis pariter, quibufcum ipfum communicaverat, eadem præftiterit. Quod fi Vita illa ob Auctoris (quicunque is nunc ab laudando alibi Summo Viro fuiffe credatur) fi ob Auctoris, inquam, aut veram quarundam rerum, aut verfute fimulatam infcitiam, ut in Epift. Anatom. (*d*) haud aliter illa uti voluerim, nifi refellendi gratia per ipfam, ut loquuntur, *ad hominem* qui illam objecerant; fi forte igitur hac quoque in re fufpecta effet; alterum non defuiffet inftrumentum, quod a Valfalva noftro videram in quodam Confilio memorari. Scilicet cum æger ad exonerandum ventrem fellam peteret, præfto effet hujus operculum in medio perforatum, ibique firmiter tubo inftructum plumbeo, cera exterius, & in fumma ora circumlito, non latiore duabus tertiis unciæ Bononienfis partibus, & longo quidem uncias circiter duas, fed non ultra femunciam intra podicem admittendo, nec fine cauti Chirurgi ope, cum prima ejus fierent experimenta, ut fi feliciter cederent, neque in tubi dimenfionibus aliquid effet variandum, hac ratione ejici excrementa poffent, nec tamen inteftinum emitti. At fi neutrum inftrumentum fpei refpondiffet; intelligis enim vel ex iis quæ in Confilio attigimus, quæ noxæ poffent, nedum quæ moleftiæ interdum ex ejufmodi præfidiis exiftere; alia erant præterea quæ poffent excogitari. Vides enim, exempli caufa, qualem Cl. Baffius (*e*) invenerit annulum, qui *nullum fæcibus egerendis ponens obftaculum*, facile, uti fcribit, & geftetur, & poftquam morbum fuftulit, extrahatur; fuftuliffe enim, ait, vel diuturnum, brevi, atque adeo intra menfes duos. Sed de prolapfu Recti inteftini hæc attigiffe fatis fit. Proximis Litteris ad alios morbos pergemus. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXIV.

Sermo eft de Inteftinorum Dolore.

Etsi pars maxima Obfervationum, ex quibus Sectio conftat XIV. tertii libri Sepulchreti Anatomici, ad Dolores fpectat Inteftinorum; tamen multæ etiam in ea funt quæ ad alia Ventris attinent vifcera, ex utrifque autem nonnullæ in quibus non internæ, fed extrinfecus accidentes caufæ, ut ictus, & vulnera dolorem fecerunt. Quod mihi exemplum fequi non placet, ut qui aliarum ventris partium dolores alibi fuo quemque loco tibi aut propofui, aut fum propofiturus, & de ictibus ac vulneribus feorfum pariter fcripturus. Moleftus autem repetitionibus effe nolo: quæ adeo non vitantur in Sepulchreto, ut in hac ipfa Sectione bis pofitas offendamus Obfervationes plures (*a*), in Additamentis autem ad eandem, non agnito Blancardi fuco, tres fub hujus nomine repetitas XV. XVI. & XXIII. quarum duæ poftremæ in Sectione ipfa (*b*) jam fuerant, ut prima in præcedente Sectione VIII. (*c*), veris Auctoribus adfcriptis, propofitæ. Sed neque in eo mihi fatis placet Sepulchreti Auctorem imitari, ut Obfervationes in eas dividam quæ ad Colicum dolorem attineant & quæ ad Iliacum, non quod omnino improbem hanc divifionem; quanquam Diocles Caryftius, ut Celfus (*d*) docet, non tenuioris, fed plenioris inteftini morbum εἰλεόν nominabat, Alexander autem Trallianus, ut apud Salium (*e*) eft, *non aliud effe ileon* cenfuit, *quam colici affectus intenfionem, ac incrementum*, & Salius (*) in utroque illorum inteftinorum effe poffe ilei primariam fedem, & caufam, oftendit; fed quia non adeo facile eft, ut multi putant, dolores internofcere utriufque inteftini, nec, quod confequitur, per animadverfa in ægris figna fatis luculente hujufmodi obfervationes dividere.

2. Nam quod dolores dicuntur effe acerbiores Iliaci, quam Colici, & facile etiam funt, feu vaforum copia id fieri cenfeas, ob quam multo quoque fæpius Tenuia inteftina, quam Craffa, inflammata reperiantur, five potius nervorum numero, præfertim fi villi quibus prima ufque adeo abundant, ad papillarum genus funt referendi; certe quidem alius alio doloris impatientior eft, & alia in alio, ac magis, minufque gravis doloris caufa; ut minime proclive fit, uter revera majori torqueatur cruciatu, ftatuere: unde etiam fortaffe fuit, cur Galenus, cujus adverfos inter fe locos conciliare ftudet Ballonius, ficut in Sepulchreti Sectione hac (*f*) vides, alibi Iliacos, alibi Colicos vehementiffimos effe, fcripferit. De vomitu autem, quem in illis magis violentum, atque affiduum effe, docuit, recte in Sepulchreto (*g*) eos Colicos dolores excipi, invenies, quorum fedes fit in eo Coli tractu qui ventriculi fundum contingit. Et ne longius ab Sepulchreto te abducam; ex eodem (*h*) pariter admoneri poteris, quam fæpe exceptionibus obnoxium, & propterea fallax illud quoque fignum fit, quod videtur alioquin præcipuum, quippe a fedibus ipfis petitum tenuioris, plenioris inteftini. Francifci enim Sylvii verba reperies docentis, *fæpe ad umbilicum ufque, & quandoque ufque ad veficam infigni anfractu per medium abdomen volvi Colon*. Quod fi verum eft, cum fuum hoc locum deferat, Tenuium autem inteftinorum occupet; intelligis plane, quam falli poffit is, qui fedibus hac in re plurimum tribuat. Nimirum non illi

illi

(*b*) Vid. Epift. 65. n. 6. (*c*) n. 7. (*d*) 15. n. 68. (*e*) Dec. 1. Obf. 4.

(*a*) Confer Obf. 1. §. 2. & Obf. 20. §. 14. Obf. 1. §. 13. & Obf. 24. §. 2. Obf. 1. §. 14. & Obf. 19. §. 4. Obf. 2. §. 1. & §. 2. Obf. 5. §. 2. & Schol. ad §. 8. Obf. 19. Obf. 8. §. 11. & Obf. 14. §. 3. Obf. 28. & Obf. 30. §. 4. (*b*) Obf. 20. §. 12. Obf. 3.
(*c*) in Additam. Obf. 5. (*d*) De Medic. l. 4. c. 13. (*e*) De Affect. Particul. c. 11. (*) Ibid. (*f*) Schol. ad §. 5. Obf. 5.
(*g*) Schol. ad §. 2. Obf. 25. in fin. (*h*) Schol. ad Obf. 41.

illi solum tunc decipientur quos redarguit Sylvius; verum ii praeterea qui Sylvium sequantur. Cum enim ea Coli pars quae subesse in tranversum ventriculo solet, non ibi fuerit, sed deorsum adeo se incurvavit; tunc errabunt certe qui idcirco eam dolore correptam esse, negent, quod ventris superiora transversus, cinguli instar, dolor non torqueat; sed & illi hallucinabuntur qui in ventris *ambitu ac circumferentia exortum dolorem vere colicum dicendum* esse, cum Sylvio credant; nam dolor qui tunc in superiore ventris ambitu exoriatur, in Colo quod illinc abfit, esse non poterit.

3. Verum autem id esse quod Colo saepe accidere, Sylvius admonuit, non paucae, tum Valsalvae, tum nostrae, tibi aut jam propositae, aut proponendae Observationes confirmabunt: quanquam non omnia in quibus id vidimus, corpora in his Epistolis commemorandi occasionem habebimus; diu enim est ex quo id coepimus animadvertere vel priusquam in eum incidissemus Sylvii locum, ut II. nostra Adversaria (*i*) ostendunt. Sed in III. quoque Adversariis (*k*) aliam infimi Coli sedis varietatem adnotavimus, hic minime praetermittendam: quamvis ibi pariter ob eandem causam eos more nostro laudare non potuimus qui ante nos illam animadverterant, Spigelium (*l*), & Riolanum (*m*); quibus tamen contra ac Valsalvae, & nobis videtur saepius Colon occurrisse valde in fine flexuosum, rarius ductu simpliciore. Verum utcunque id est, cum ii flexus in quibusdam non modo versus inguen dexterum Colon extendant, sed interdum, ut vidimus, ad umbilicalem regionem attollant flatibus praesertim turgidum; hinc certe apparet, quam facile dolor qui in eo fit, temere tunc ad Tenue intestinum, cujus illae sunt sedes, referri possit. Hoc igitur varietatum utrumque genus minime infrequens est sive a primordiis, sive a morbo etiam, quod Riolani (*n*) verba subindicant: *vidi*, inquit, *Colum intestinum inter jecur & splenem non directe protensum, sed in S Romani modum inflexum, & ad umbilicum usque PROLAPSUM*: Spigelius autem (*o*) vel clarius, & magis universe scribens, idem intestinum, ait, *praeter naturam in colicis doloribus, dum flatibus distenditur, e sua sede naturali abire*. Quod si ob hanc causam accidisse, velis, ut in apoplectica Muliere (*p*) quae iis fuerat doloribus obnoxia, Colon invenerim non modo cum paucis, rarisque cellulis, sed etiam amplioribus quam soleat, gyris extremam sui partem umbilicum versus contorquens, non repugnabo, praesertim cum Franciscum Sylvium intelligam ex Observatione quae in Sepulchreti Sectione hac, est XV. fusius autem descripta legitur in IX. Sectione libri I. ubi est XLVIII. intelligam, inquam, iisdem cruciatibus laborasse aliam foeminam, censuisse non tam quia omentum *non omnia* intestina tegens, aut haec *nonnihil* loco mota adnotasset; hoc enim haud raro, illud vero saepissime occurrit; quam, nisi plurimum fallor, quia utrumque paulo ante expositum varietatum genus in eadem foemina, ut videre poteris, deprehenderat. Quod si ob ejusmodi tantum causam sedes mutarentur intestini Coli; esset tamen errandi periculum eo magis timendum, quod illis de sedibus in iis potissimum sermo fit qui ei solent esse causae obnoxii. Verum in iis etiam quorum est ventriculis amplior, aut jecur grandius, transversa illa Coli pars quae his subjicitur visceribus, tanto inferior est, quanto haec majora. Huc causae accedunt quae ventriculum deprimunt, & cum eo Colon, ut in Veneto Juvene accidisse vidimus (*q*) ex abnormi Spinae inflexione. Sed praeter morbos, constitutiones quoque sunt corporum secundum naturam, in quorum aliis aliae sunt Coli sedes. Nam etiam ab ortu, ut paulo ante indicatum est, aliter potest esse locatum; & gravidis aucto utero ultimis mensibus transversa illa Coli pars altior est, sicuti Spigelius (*r*) animadvertit.

4. Quae cum ita sint, cumque ex his satis appareat quamobrem dolorum quibus intestina torquentur, Observationes non ita dividam, ut alias ad Iliacos, alias ad Colicos referam; qua malim divisione uti, indicandum est. Primum igitur eas afferam in quibus dolores erant a causa non extrinsecus quidem adveniente, sed tamen sub oculos cadente; deinde vero illas in quibus causa omnino intra corpus latebat. Prioris autem generis has duas ex Valsalva accipe.

5. VIR quadraginta annos natus, sanguineo-biliosi temperamenti, qui levem aliquando ad inguina herniam patiebatur, a carduorum esu in Iliacam incidit Passionem. Levis quidem ad inguina apparet tumor: ibi tamen ullo se torqueri dolore, aeger negat; in ventre fatetur, ob faecum retentionem valde indurato. Remediis irritis, die morbi septimo lethali vomitioni succumbit. VENTRE aperto, intestina aere turgida conspecta sunt, & ad eam partem livida ac nigra qua se haud ita procul a Caeco duplicabant, & cum annexa mesenterii portione, quae quasi carnea videbatur, in herniae sacculum immittebant, digitos quatuor longum, orificio autem angustiore, ut per hoc redire non possent in ventrem postquam ab illapsa materia distenta fuerant. Erat hic sacculus in dextero inguine, ex peritonaeo quidem factus producto, & dilatato, sed non ex hujus processu; ut plures olim crediderunt; qui vas semen deferens, vasaque Spermatica comitatur: imo huic processui, & his vasis, sanguine valde tumentibus, ab anteriore parte incumbebat: eratque intus, ut intercepta intestini portio, colore nigricante, sive potius ex atro viridi infectus, quasi a vitriolo tinctus esset. In sinistro autem inguine alter erat sacculus, ejus quem descripsi, simillimus, nisi quod eam ex qua fiebat, membranam, & fibras, & vasa colore, ac caeteris conditionibus habebat a naturalibus non discrepantia. In Thorace sana omnia. Erant tamen cum grumoso sanguine polyposae concretiones subluteae, major in dextero, minor in sinistro cordis ventriculo; sed neutra extra ventriculos se producebat.

6. Manifesta erat causa doloris hujus, videlicet *incarcerata*, ut loquuntur, hernia. De qua in his Litteris crebra quidem erit commemoratio; sed tantum quatenus compressa intestini parte, hujus, & proximae sanguifera vasa strangulat: ex quo ut dolor, inflammatio, sphacelus fiant, non necesse est explicare. Cetera de herniis, & de portione peritonaei quae comitatur vasa Spermatica, alibi (*s*) attingemus. De Iliaca autem Passione scribetur subinde in hac Epistola quantum proposito erit satis. Jam vero facile intelligis, cum ea oritur, ut plerumque, ob interceptum intestinum, tunc acervata supra interceptionem materia distendi intestina superiora, ab hac autem distentione alteram existere doloris causam, quam auget ipsa quoque acervatae materiae corruptio ex mora. Verum unde factum esse, dicemus, ut in proposita historia ibi aeger dolorem esse, negaret, ubi vitium erat maximum? An quod nulla inflammatione praevia, sphacelus interceptum occupasset intestinum? Id autem an fieri possit, alias (*t*) videbimus. An potius quia cum aeger illud negabat, jam inflammatio degenerasset in sphacelum? Sunt enim alia quoque in ea historia, ut a Valsalva scripta est, quae non accuratissime mandatam chartis fuisse, indicent. Sed neque in proxima ullam doloris mentionem injecit, qui tamen num abesse potuerit, satis ipsa per se monstrabit.

7. VIR annum agens quinquagesimum, laborans enterocele, ardenti febre corripitur, & nonnullos post dies vomitione humorum, qui fuligine infecti videbantur. Urinam primum difficile, deinde nullo modo reddit. Catheter a Chirurgo incassum immittitur; namque ubi prope vesicam pervenit, in obicem incidit. Itaque his vexantibus incommodis, aeger moritur. VENTRE, ac scroto dissectis, intestina in hoc illapsa, inflammatione affecta inveniuntur: & quan-

(*i*) Animad. 2. (*k*) Anim. 6. (*l*) De hum. corp. fabr. l. 8. c. 5. (*m*) Anthropogr. l. 2. c. 14. (*n*) Ibid. (*o*) c. cit. (*p*) Epist. 3. n. 2. (*q*) Epist. 4. n. 16. (*r*) c. cit. (*s*) Epist. 43. n. 6. & 7. (*t*) Epist. 35. n. 19. & seqq.

quanquam nulla in ipsis esset exulceratio; tamen paululum saniosi fieri in eorum interstitiis conspicitur. Indicium quoque saniosi ejusmodi humoris in ventris pelvi animadvertitur. Vesica erat urinæ plena; quamvis nullam intus haberet læsionem. Obex autem qui prope vesicam, Chirurgo se obtulerat, nihil erat aliud quam unum ex foraminibus per quæ semen egreditur, sic dilatatum, ut in ipsum extremus catheter se conjecerit: idem enim specillo quoque accidit, per apertam ex parte mortui urethram ad rem explorandam immisso.

8. An id foramen Sinus fuit potius, in Seminali caruncula a me postea descriptus, in eo homine præter modum amplificatus? Nam si alter fuisset ex seminis ductibus; hujus fluxu videtur homo laborare debuisse. Certe autem ejus orificium Sinus nunc minus, nunc majus occurrit, quod a Cl. quoque Viro Henrico Bassio (u) adnotatum est. Sed mihi ex quo Sinum A. 1719. vulgavi (x), quotannis in Theatro, nec uno interdum in cadavere, ostendenti, nunquam amplius obtigit, quod nunc meminerim, ut seminis ullum ductum qui in illum influeret, deprehenderem, multo autem minus ut videretur, quemadmodum ipsi, *hicce hiatus esse aliquando levis incisura, seu sulcus post flaccescentiam harum partium demum apparens*. Num vero, quemadmodum Sinus ille, itaquoque caruncula intra quam est, amplificata esset, sicque & Sinus orificium tenuiori fortasse catheteri objicere, & urinæ suppressionem facere posset, tametsi veri simile est; tamen cum Valsalva nihil præterea addiderit, eo libentius in medio relinquam, quod; ut causam prætercam a Walthero (y) memoratam; graviter affectis vicinis partibus, adeo non insolitum est vesicam in consensum trahi, lotiumque non expellere, ut Sennertus (z) inter signa inflammatorum intestinorum hoc recensuerit: quin etiam olim Cælius Aurelianus (a) inter cætera Ileon comitantia mala *vesicæ, & officii ventris perfectam abstinentiam* posuit. Verum de suppressione urinæ alibi. Nunc istis duabus Valsalvæ Observationibus aliquot ex nostris subjiciamus.

9. JUVENI agricolæ cum ante annos septem intestinum delapsum esset in scrotum dexterum, hinc autem in suam sedem repositum, subligaculi ope retentum, nullam donec hujus non omissus est usus, attulerat noxam. Omisso autem denique, accidit, ut cum duos jam circiter menses teneretur intermittentibus febribus, & se nuper laganis, aliisque ejusmodi crassis ex subacta farina eduliis implesset; intestinum eodem relaberetur. Ex eo die qui fuit pridie Kal. Novembres A. 1705. vomitione corripi cœpit amaræ materiæ. Huc die morbi quarta singultus accessit, & scroti dolor. Hunc imposita mataxa, calente lixivio imbuta, levare visa est. Sed cum vomitus, & singultus perstarent, & ventris insuper dolores, ac sitis affligerent; illatus est die sexta in Bononiense Nosocomium S. Mariæ de Morte. Ubi nec Chirurgi manus quidquam profuit, & Medici auxilia vix levamen aliquod attulere. Singultus enim sublatus est, ut vomitus quoque; sed hic breve ad tempus cum emplastrum quod vocant de crusta panis, regioni stomachi fuisset adhibitum, enema autem injectum ex oleis seminum lini, & *violato*. Die septima primum vidi. Dolor in scroto erat levior. Pulsus minus quam heri fuisse, audiveram, frequens: sed humilior, & infirmior quam ejusmodi juveni conveniret. Sitis perstabat. Neque alvus, nisi injectis quæ dicta sunt, oleis, fæces reddebat. Quin cum hodie enemate usi essent ex carminativa, ut vocant, decoctione, cui despumatum mel additum cum drachmis duabus electuarii quod dicunt benedictam laxativam; vomitus rediit amarorum, in quibus teres lumbricus; injecta vero vix tandem multas post horas reddita sunt. Die octava lumbricus alter ejectus est. Abdomen cum tensum esset, id quod etiam pridie adnotaveram, & sub manu resonans quasi ut in tympanite, non erat tactus vel paulo rudioris impatiens ne in epigastrio quidem; ubi quosdam quasi morsus æger sentiebat. Cum quærerem, an etiam calorem? negabat. Pulsus hesterno in cæteris similis; sed tamen multo frequentior. Lingua sicca. Urinarum color saturus. Sub oculis livor, & vel sine hoc facies quæ minus placeret. Nox inquieta. Die nona omnia eadem: imo facies, & pulsus pejores. Hi enim vel magis erant frequentes: cum autem premeres, minus resistebant, aut nihil. Illa ad eam accedebat quam vocant Hippocraticam. Et cum anxius superioribus diebus æger esset, ac voce flebili, & corporis, membrorumque situm mutaret identidem; hæc cuncta magis animadvertisses hac die. Nam præter dolorem in toto ventre assidue perstantem, morsuum sensus per intervalla hic illic recurrebat cum ubique, tum in epigastrio præsertim. Nullus erat; nam quæsivi; pulsans dolor, nulla usquam pulsatio. Nec dolor quem in scroto aut proxima ventris parte sentiebat, erat his ultimis diebus præcipuus. Cæterum cum pulsum tentarem; siccam quidem, & asperam cutem, nec tamen æquo calidiorem animadvertebam. Cibo sumpto, meliusculè habebat. Levari quoque se, dicebat, enemate illo ex oleis, & pridie, cum inditum esset, confirmaverat. Hac autem die cum alterum injectum esset ex jure, in quo semina coriandri bullierant, & saccharo; dum redderet, cibum vomuit. Sub vesperam dormivit. Postmodum ut se haberet, interrogatus, in epigastrio nescio quid pulsare, & aliquem in ventre esse caloris sensum, respondit. Interea vomitus fluidioris quam hactenus, materiæ, hujusque subflavæ per intervalla vexabat. Quo totam noctem, & cæteris quæ dicta sunt, persistentibus, mane, die morbi decima, vivere desiit.

VENTER magnam vim effusam habuit ejusdem quæ vomitu rejiciebatur, materiæ: eademque & ventriculus, & Tenuia ad herniam usque intestina valde erant distenta: in eoque universo tractu unus, haud amplius, lumbricus fuit duorum similis qui inter vomendum ejecti fuerant. Crassa autem intestina erant vacua, & alba, & sana. Sanus quoque ventriculus. Sed proximum huic intestinum qui bilarium, & pancreaticum ductum excipit, ibi ad sex circiter digitos, erat adeo ex inflammatione lividum, ut jam gangrænam oleret. Levior inflammatio, & nondum livescens, hic illic tenebat Jejunum, & Ilei partem multo maximam. Reliqua enim pars, quæ propius videlicet accedebat ad Colon, gangræna potius quam inflammatione, occupabatur, quemadmodum herniæ ostendet descriptio. Erat sacculus pyri forma, ex tunica factus non minus crassa & firma quam arteria Pulmonaris. Is non scroto solum, & darto, sed & Cremastere musculo, eaque cui hic incumbit membrana communiter cum teste, & vasis ad hunc pertinentibus operiebatur. Testis autem sacculo suberat, vasa ab interno latere exterius adhærebant, & prope orificium sacculi, non per hoc ipsum, ventrem adibant. Erat id orificium annuli instar crassioris quem peritonæum, & circumjectus tendo efformabant: admittebatque præter Ileum intestinum, & annexi huic mesenterii particulam, omentum quoque cujus propterea nullam ferme partem videram, quæ a sinistris intestina obtegeret, quia dextrorsum erat ad herniam tractum: nec modo ad sacculi fundum perveniebat, sed inde in teres corpus se conformans, quod nisi incidissem, ex compressa omenti substantia factum esse, non cognovissem, sursum redibat, & ad Ileum interceptum, haud procul ab orificio sacculi, se annectebat. Ad sacculum autem quidquid in eo omenti erat, annexum passim inveni per interjectum quoddam corpus rubens, & flaccidum, ut facile posset ab omento, & sacculo separari, nec aliud quam membraneæ cellulæ esse videretur, seri, & sanguinis plenæ. Ileum vero nec sacculo annexum erat, neque ad ejus fundum perveniebat; sed paulo infra orificium, in arcus modum se curvans, eadem, qua venerat, orificii via redibat in ventrem; ut, si explicares, non plus ex eo intestino quam ad quatuor, aut quinque

(u) Dec. 1. Obs. Anat. 5. §. 9. (x) Adversf. 4. Animad. 3. (y) Dissert. de Collo viril. Vesicæ &c. §. 3.
(z) Medic. Pract. l. 3. P. 2. S. 1. c. 2. (a) Acut. Pass. l. 3. c. 17.

que digitos interceptum esse, invenires. Id omne gangræna affectum, nigricabat; sed multo ibi magis ubi in orificio sacculi constringebatur: cujus orificii annulus non minus niger, ac fœtens erat, quemadmodum & proxima superior Ilei pars; imo hæc adeo fracida erat, ut distendentis humoris vim ferre non potuerit, sed foramine pervia non ita parvo, illac in ventris cavum effuderit. Ex reliquis ejus visceribus, quæ, ut intestina, non parum adhuc calebant, cum XIII. a morte hora cadaver incisum est, jecur quoque vitium contraxerat; in limbo enim erat nigrum, in cava autem facie, cum cysti, quæ mediocris erat, subnigrum. In Thorace sana omnia, tametsi in dextero cordis ventriculo polyposa fuit concretio subflava, & mollis, quæ inde albidas appendices suas in venas usque Jugulares extendebat.

10. De multis quæ adnotari hic possent, quædam infra opportunius, nonnulla etiam attingemus statim ac Observationem alteram adscripserimus, quam mensibus circiter quatuor post priorem in eodem Nosocomio habuimus.

11. MULIER annos nata plus quinquaginta, quæ duos jam & triginta, hernias pertulerat binas, a sinistris ambas, alteram ad umbilicum, alteram ad pubem, cum forte ab loco non ita alto cecidisset, nihil inde mali, nisi contusionem retulerat ad alterius scapulæ, & humeri fines. A qua cum facile convalesceret, cœpit interea jam aliquot a casu diebus adstrictam alvum habere, & paulo post fluidam subflavam materiam evomere, idem quod recrementa alvi solent, omnino olentem. Vomitus cum alias, tum præsertim duabus, aut tribus postquam cibus sumptus fuerat horis ingruebat. Pulsus nec frequens, nec digitorum pressioni minime resistens, parvus erat valde, præcipue a vomitu, minorque fiebat in dies. Cum enemata nihil proficerent; bis datus est mercurius ad drachmas duas, primum frustra, secundo autem eo cum effectu, ut alvus ter solveretur, semel quidem atque iterum solidis recrementis dejectis, tertio autem fluidis. Nec detrimentum afferri eo remedio visum est. Mulier tamen hora circiter duodecima ex quo mercurium secundo sumpserat, mortua est, quarta, an quincta postquam vomitus inceperat, die, semi hora autem ex quo novissime vomuerat; cum toto morbi tempore neque manifesta febri, neque convulsione laborasset, dolores autem ventris moderate adeo tulisset, ut de his nihil habeam adnotatum. ABDOMINE inciso, ac diducto, odor gravis extitit. Jejunum intestinum, & Ilei proxima pars eadem quæ vomitu ejiciebatur, materia, tota erant distenta. Ilei autem pars reliqua, & Crassa contracta. Jejunum quibusdam in locis distinctum secundum longitudinem striis vividius rubentibus, in cæteris rubebat ex fusco, ut Ileum quoque ferme ubique. Sed hoc non ita procul ab Jejuno multo gravius affectum invenimus ad digitos tres, aut quatuor; quam videlicet sui partem cum annexo mesenterio in herniæ inferioris sacculum immittebat curvatum in arcus modum. Hæc enim etsi neque ad sacculum, neque ad hujus orificium, quod referebat annulum quasi quendam, alligabatur, gangræna tamen correpta, ex sanguineo colore nigricabat, feroque cruento diffluebat. Nullum autem intestinum, sed pars omenti dumtaxat, superiorem herniam subibat, quæ exterius inspecta, in duos erat quasi monticulos distincta; interius autem uno ex sacculo fiebat, in quem se laxaverat peritonæum. Præter intestina, cum cætera Ventris viscera inspiceremus; Thoracem enim, & Caput non reseravimus; hepar duriusculum, lienem laxum, & quibusdam tantum locis exterius lividum animadvertimus. Uteri vincula nigricabant: ipse autem valde parvus, & tenuibus parietibus. Quibus incisis, apparuit eorum substantia in medio livens adeo, ut ad gangrænam inclinare videretur. Cum uterum paulo inferius quam soleat, locatum animadvertissem; subiit vaginam inspicere, ut quantum in hanc procideret, perspectum haberem. Accidit autem, ut labiis vix diductis, & vaginæ orificio detecto per hoc propendens appareret quoddam corpus quod a primo accipere aliquis pro uteri osculo potuisset. Verum cum haud ita inferius positum uterum modo vidissem, ut si vel maximus esset, pervenire illuc posset; ipsum cum vagina protinus e cadavere detractum persecui, invenique adeo crassius factum glandulosum urethræ corpus, & vaginam, laxam alioquin, rugisque omnibus carentem, deorsum trahens, ut extremo suo quod urethræ orificio pertusum est, propendens osculum uteri mentiri posset, minusque perito chirurgo, nedum obstetrici, facile imponere.

12. Sed hæc ultima alio attinent. Quæ huc spectant, nunc attendamus. Quod fœmina ista de ventris doloribus vix quereretur, eademque sine febre esset, num inde repeti posse, credis, quod *Ileos* in ea fieret *ratione abolitæ virtutis expultricis*, ut Salius (*b*) loquitur, sive ab *atonia* ob *nervos intestinorum obstructos*, ut Ruyschius (*c*)? Ille certe fieri tunc, ait, *nullo præsente dolore;* hic vero non dubitabat, quin ob eam causam in muliere quadam *sine notabili dolore, & sine febri* fuisset. Verum ne quæramus nunc quod infra (*d*) videbimus, num intestinis ita se habentibus, materiæ ex his in ventriculum retrudi, & compelli possint, ut vomitu rejiciantur, & ne signa cætera istius constitutionis quæ Salius enumerat, num fuerint in descripta a nobis fœmina, disquiramus, profecto neque Salius, neque Ruyschius tunc inflammationem esse putant intestinorum; sed hanc seorsum uterque memorat, & primus diserte in eadem *febrem* ponit, *& una cum ea dolores vehementes, & qui multum ægros distorqueant*. Num igitur in hac fœmina in qua intestinorum fuisse inflammationem, manifestum est, simul erat eorum atonia? Verum nullam ex tot hujus causis quas Salius commemorat, præcessisse, constabat. Sed de febre an inflammatis intestinis, abesse nonnumquam possit, rursus erit alibi (*e*) videndi locus.

13. Jam vero si quæ inflammationem consequuntur propositis duabus historiis spectemus; proclive erit intelligere, quam festinare oporteat occurrere volentes huic morbo, & quæ auxilia, ubi jam multum processerit, suspecta habere, globos puta plumbeos, & mercurium. Nam si sphacelo fracida intestina, ut in Juvene illo agricola (*f*), ne materiæ quidem resistunt quam continent; cavendum hoc ipsum est, ne assumptis, nisi quantum necessitas cogat, illa augeatur, non modo ne rebus gravissimis deglutitis, aliam quam quæ oporteret, viam aperientes, interitum acceleremus. Quod multo ibi facilius accidit, ubi ea simul constrictio est quæ nihil, nisi reposito intestino, transire sinat. Eadem enim constrictio tum proximum superius intestinum vitiando, impar reddit distentioni, & ponderi sustinendo, tum quæ illud distendant, & gravent, eo ipso in loco remoratur, ubi intestinum maxime infirmum est. At enim, inquies, Hoffmannus (*g*) tamen in volvulo ex intercepto in bubonocele intestino fœminam servavit dato ad selibram argento vivo; quanquam non desunt quibus hic casus ferme incredibilis videatur. Mihi vero eo credibilior videtur, quod jam ante Alphonsus Khonius (*h*) idem mali ex intercepto in oscheocele intestino in viro sustulerat dato eodem argento ad uncias novem. Sed quamvis gravia erant utroque in casu symptomata; minor intestini constrictio esse potuit, nec certe res adhuc ad sphacelum accesserat: ut neque in tot volvulosis accesserat quos passim legimus vel majori assumpti remedii illius pondere fuisse sanatos. De his igitur quibus firma adhuc sunt intestina, nunquam is mihi metus fuit, quippe tunc ortus cum in dissecto illo agricola quam male haberent, conspiciens, quomodo in aliis quoque, multum progresso jam morbo, infirmata esse possent, conjeci. Miratusque sum ab eo tempore ad hunc diem quo hæc relegebam, in nullum *Practicæ* Medicinæ Scriptorem, quod meminerim, incidisse, qui cum de eo auxilii genere adversus hunc morbum, quod plerique omnes fecerunt, sermonem haberet, de justo hoc metu quidquam moneret, præter unum cujus Opusculum (*i*) no-

(*b*) c. cit. supra ad n. 1. (*c*) Obs. Anat. Chir. 91. (*d*) n. 30. (*e*) Epist. 35. n. 20. (*f*) n. 9. (*g*) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 2. c. 4. Obs. 3. (*h*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. Obs. 79. (*i*) Monita Medica c. 7. S. 2.

noviſſime legi, Medicum eximium Meadium, ſerio admonentem, *non diu* in Ileo argenti vivi uſum, ſi nihil cetera proficiant, *tardare oportere; quoniam metus eſt, ne, quod non raro fit, inflammationi ſuperveniat gangræna, qua corruptis inteſtini tunicis, in abdomen effunditur ponderoſum metallum*. Non puto autem, a te nobis objectum iri Cl. Wahrendorffii (*k*) Obſervationem, quæ Ileoſum proponit, cui ſelibra mercurii data in Colon uſque pervaſerat, neque tamen fracidum ventriculum, aut Duodenum inteſtinum ſphacelo contaminatum perruperat. Cum enim æger *poſt triduum* ab hauſto mercurio deceſſerit; facile intelligis, eo ſpatio temporis inflammatione quæ in Jejuno, & Ileo adhuc erat, in Duodeno, & ventriculo in ſphacelum qui antea non eſſet, degenerare potuiſſe. Nec valde abſimili reſponſione uſurum te credam, ſi quis Schroekium (*l*) objiciat, qui in diuturna alvi obſtructione libras argenti vivi circiter duas ad initium & finem Ilei inteſtini deprehendit, & in minutiſſimas disjectum particulas adhæſiſſe vidit Ilei tunicis, neque has perforaſſe, etſi inteſtina non inflammata quidem, ſed infirmata eſſent adeo, ut paulo durius contrectata *aliquibus in locis* rumperentur. Dies enim inter ultimam remedii exhibitionem, & mortem interceſſerant plus viginti, ut diſtenta aere, & fæcibus inteſtina fraceſcere extremo demum potuerint tempore, neque conſtat an ita fracida eſſent ad ea quoque loca in quibus ſubſtiterat argentum vivum.

14. Quæres fortaſſe, cur ægris a me deſcriptis repoſitum non ſit inteſtinum? & cur non repoſito, in nonnullis tamen materiæ pars a Tenuibus ad Craſſa tranſierit? Quod ad primum attinet, puta, alios ſerius quam oportuiſſet, in Noſocomia eſſe delatos, alios tempeſtive quidem, ſed eo tempore cum fere omnes in pleriſque Italiæ Civitatibus Chirurgi necdum ſatis auderent ferro uti ad referandas anguſtias, inteſtini repoſitionem aliter prohibentes. Quod vero has materiæ pars in nonnullis trajecerit; primum animadvertas velim, quæ per clyſteres educta diximus (*m*), jam antequam inteſtinum conſtringeretur, infra conſtrictionis locum fuiſſe; poſſe autem in volvuloſis non modo artis, ſed etiam naturæ ope quæ infra eum locum ſint, educi, & ratione, & experientia cum ſua, tum Hippocratis (*n*) in muliere quæ cubabat apud Tiſamenum, adverſus communem eo tempore doctrinam confirmavit Salius (*o*), niſi quod id accidere, ait, dum fit morbus, non vero dum factus eſt. Sed in propoſita a nobis (*p*) fœmina id contigiſſe in fine lethalis morbi, manifeſtum eſt, nec ea tantum quæ infra conſtrictum inteſtinum eſſent, ſemel atque iterum fuiſſe dejecta, ſed denique etiam eorum fortaſſe partem quæ ſupra, præſertim autem mercurium, niſi forte exiſtimas, hujus & ſimplicis, & ſine ullo dejectorio remedio, & doſi perexigua dati eas fuiſſe vires, ut per inteſtini interceptos parietes, necdum quidem ſphacelo, ſed gangræna tamen correptos propagare potuerint neſcio quam irritationem. Quod cum facile credi nequeat: veri ſimilius videbitur, minus arcte in hac fœmina, quam in juvene agricola (*q*), conſtrictum fuiſſe inteſtinum, ut mercurii pondus, mutatione ſitus corporis, & vomitus coagitatione, ac preſſione adjutum, potuerit brevem illum inteſtini tractum emetiri, & ea deinceps quæ infra erant, ſanis adjuvantibus, ad exitum promovere. Sed & quodpiam ex iis exemplis proferre juvat in quibus aliquid dejici toto morbi tempore non eſt deſitum.

15. MARIA, uxor Antonii Franciſcati, aurigæ Patavini (fecit enim rariſſimus quem in illius arteria Pulmonari offendi, valvularum numerus, ut nomen, & cætera quæ ad eandem attinerent, diligenter perquirerem) annos nata undequadraginta, mediocri corporis habitu, colore non malo, multoque minus icterico, plurium viventium liberorum parens, quorum ultimum jam ſex menſes lactaverat, cum morbo hoc noviſſimo correpta eſt, nulli unquam alii obnoxia, ſi parvam herniam excipias, unde hic demum originem habuit, cruralem, id eſt femoralem, ex qua cum per ſe reponere conſueviſſet quidquid illud erat quod e ventre illabebatur, nunc autem aliquot jam dies conata, non poſſet, febri, & vomitu, & cæteris quæ accedere ſolent, afflicta eſt, niſi quod aliquid tamen dejicere ſemper potuit. Serius quam opus fuiſſet, in hoc eſt denique Noſocomium illata, ubi cito moríturæ ſimilis, vitam traxit complures dies, quorum ultimis ſe habere meliuſcule videri poterat, & ab enematibus injectis levari, donec XII. Kal. Decembris A. 1704. mortua eſt. VENTRE poſtridie adaperto, ſimulque herniæ ſacculo retecto, craſſo, & in plures quaſi tunicarum laminas non difficillime dividendo, animadverſus hic eſt a Terete quidem ligamento uteri omnino ſejunctus, ad Cruralia autem vaſa, quibus a latere interno adjacebat, annexus: neque anguſto eſſe orificio; ſed anguſtias omnes ab impoſito infimo eſſe limbo muſculi abdominis Obliqui Externi, quem limbum vocant ligamentum Poupartii, vel potius Fallopii; cum revera tendo ſit muſculi illius (*r*), qua in re mecum faciunt Solertiſſimi Viri, in his Heiſterus (*ſ*), &, ſi attente legas, etiam Platnerus (*t*). Sub eo igitur limbo intercipiebatur pars aliqua proximi Coli inteſtini ſic tamen, ut per hoc via ſatis pervia reſtaret, paries tantum intercluderetur qui ſacculi orificium ſpectaverat. Is paries, cum ſacculo cohærens, erat niger, & fracidus; proxima extra ſacculum inteſtini pars viridis. Virebant quoque, & grave olebant pleriſque in locis interiores ventris parietes. In hujus tamen viſceribus nihil morbidi adnotavi, niſi in hepatis veſicula quæ æquo aliquanto major, cum bile non atri coloris, ſexdecim calculos habebat vix diſpari inter ſe magnitudine, parvos quidem omnes, nec tamen minimos, ſuperficie autem flava, & ex pluribus faciebus planis confecta. Quorum unum ita, ut erat, humidum cum flammæ admoviſſem, comburi non ſine ſcintillis, ac liquari, vidi, flammam vero alere, non vidi. Corpus reliquum cum diligenter eodem, & inſequentibus diebus perſecaremus; erant enim cætera viſcera idonea & ad obſervandum, & ad docendum, muſculique omnes egregie rubebant; nihil uſquam ſe obtulit nobis quod ad hunc locum attineat, niſi forte in cerebri medullari ſubſtantia crebra puncta ſanguinea, & quæ horum cauſa erat ſanguinis multitudo, ſicut eo diſtentæ vena utraque Cava, & venæ influentes, præſertim Azygos, ſignificabant; ſiniſter autem pulmo totus hinc pleuræ, inde mediaſtino annexus, & denique Thyroidæa glandula aliquanto craſſior quam par eſſet: cum plura alioquin occurrerent non indigna quæ alibi memorentur. Ex quibus illud unum hic minime prætereibo, quod antea non modo non videram, ſed neque audiveram, aut legeram a quoquam viſum, ut neque poſtea ab exteris Viris Eruditiſſimis; humaniter me inviſentibus, audivi, Quæ videlicet cauſa fuit, cur meas quaſdam obſervationes Cl. Morando (*u*) quam pauciſſimis, ut fit, verbis indicans, cæteras quippe alias a me, ab aliiſve etiam habitas diſerte prætermittens, hanc unam exciperem. Scilicet in fœmina quæ nulli morbo ad circumitionem ſanguinis attinenti, obnoxia, ad eam quam ſupra dixi, ætatem pervenerat; & cujus cordis, adjectorumque vaſorum particulæ quæque, a me accurate perſpectæ, nihil vitii, nihil præter conſuetudinem habuerant, in oſtio arteriæ Pulmonaris, trium valvularum loco, quatuor deprehendi, & frequentiſſimæ, quæ aderat, Doctorum Virorum, & Juvenum ſtudioſorum coronæ demonſtravi, cæterarum quæ ibi ſpectari ſolent, conſimiles, niſi quod una ſecundum omnes dimenſiones erat, nec paulo, major, quemadmodum huc veniens; nam etiamnum in apto humore aſſervo; aliquando conſpicies: ea ſedem inter cæteras anteriorem ac ſiniſteriorem obtinebat. Verum, cum hæc recen-

(*k*) Act. N. C. T. 3. Obſ. 131. ante fin. (*l*) Eorund. Dec. 3. A. 5. & 6. Obſ. 299. (*m*) n. 9. (*n*) Epidem. l. 3. S. 2. (*o*) c. cit. ſupra ad n. 1. (*p*) n. 11. (*q*) n. 9. (*r*) Adverſ. Anat. 3. Animad. 1. (*ſ*) Compend. Anat. not. 4. (*t*) Inſtit. Chir. §. 793. (*u*) Hiſt. de l. Acad. R. des Sc. A. 1741. Obſ. Anat. 7.

recenserem, gavisus sum hanc Observationem rarissimam quidem, sed non unicam, a me supra dictam fuisse. Nam tandem inter tot illas, & tam varias, quas cum Præceptore Cassebohmio habitas, edidit Cl. Jo. Zacharias Petsche (*x*), in quandam incidi alterius fœminæ, cujus *arteria pulmonalis quatuor valvulas habebat, nempe tres majores, quartam vero minorem*. Ejus Aortam fœminæ duos, haud amplius, ramos sursum misisse, legimus; sed quot annos, & num sana vixerit, & quo ex morbo decesserit, non est additum.

16. Nunc rem alibi quam in corde, ubi natura sibi adeo constare solet, non magnopere attendendam, relinquens, ad herniam redeo parvam quidem, sed lethalem. Et sane quanto ab ægris ob parvitatem magis herniæ negliguntur, tanto sæpe fiunt demum periculosiores, ut illa fuit cujus sacculus *vix extremitatem digiti indicis recipiebat* (*y*). Cum sacculo enim exiguo facilius conglutinatur, arctiusque in eo constringitur intestinum. Accedit ob neglectam parvitatem, ægrorum silentium tunc etiam cum ventris doloribus torqueri incipiunt; ut scite Cel. Werlhofius (*z*) medentes admoneat, *ne prætermittant in colicis pathematibus inquirere in hernias, quæ sæpe vel exiguæ sunt, & ab ægrotis insuper habentur, vel pudore occultantur*; & sibi certe, quamvis iterum, iterumque inquirenti, accidisse non semel, refert, ut id ægrotantes ad extremum fere usque inficiarentur. Mihi vero in æque pio, ac nobili, doctoque Juvene, nunc autem Amplissimo Viro accidit, ut cum a cæteris Medicis, & a me pariter quo magis inquirebatur, eo minus ulla deprehendi posset causa recurrentium identidem ventris dolorum, accidit, inquam, ut ex hac ipsa cæterarum causarum absentia suspicarer, eam qua de agimus, forte subesse. Quam suspicionem minime vanam esse, cognovi, interrogans, an forte juvaret supinus corporis situs. Affirmante enim ægro, & tumore quem ipse ob parvitatem ne animadverterat quidem, reperto, moxque intestino suam in sedem reposito, in eaque constanter servato, nulli amplius redierunt dolores. Sed hi molesti potius quam graves, fuerant. Colicos autem, ut dicere inceperamus, ab herniis sæpe dolores fieri, cum frequens experientia ostendit, tum fœmina confirmat a Præcl. Weissio (*a*) dissecta, iis doloribus sæpe vexata ob herniam in eadem sede in qua nostræ quoque mulieri fuisse, diximus, sed non Coli modo, verum etiam Ilei portionem, omentique concludentem, fellis pariter vesicula calculis, sed multo pluribus, onusta quam in muliere a nobis descripta. Cujus herniam raram, ut ait Littrius (*b*), vocare possumus, si cum frequentissimis quas Tenuia faciunt intestina, comparetur. Describit ipse in nobili fœmina huic nostræ similem, sive id spectes quod in mortua secando invenit, sive dejiciendi facultatem quam in vivente observaverat. Sedes dumtaxat altior fuit. Memoratur altera ejusdem generis apud Palfinium (*c*), qui istam Littrii, istam, inquam, anni 1714. non videtur legisse. Legerat autem Hildani (*d*) Observationem, quam auctor ipse cum attentius perpendisset, ad eundem ac Littrius, modum explicaverat (*e*): imo aliam, etiam Parisiis jam A. 1671. sic explicasse invenio Bienaisium, ut is qui aderat, insequente anno scriptis tradidit J. H. Lavaterus (*f*). Cur enim bubonocele laborans ægra *excrementa liquida toto compressionis tempore (ad diem usque septimum) per alvum dejecisset*, ejus *rei*, inquit, *causam* laudatus *Operator intestinum ex parte constrictum*, *reperit*. Sed & Ballonium (*g*) animadverti, cum scripsit, *in inguen prolapsa cæci intestini apophysi*, etsi hæc computrescat, *non esse necesse ea sequi symptomata*, *quæ consequi solent in aliorum aut tenuiorum*, *aut crassorum intestinorum affectu*, cum hæc, inquam, scripsit, non obscure indicasse, sive ex Crassis, sive ex Tenuibus intestinis propendens pars quæpiam instar appendicis illius, in hernia aliqua intercipiatur, posse alvum respondere secus ac cum totus intercipitur intestini cujuspiam tubus. Esse autem interdum præter naturalem illam alias aliquas appendices, quas & diverticula vocant, herniæque sacculum subire, certum est, sive illæ sensim præter naturam producantur, sive a prima origine quibusdam corporibus sint datæ. Cave enim credas, esse omnes præter naturam, præsertim vero ex intestini latere in herniæ sacculum prolapso omnes fuisse efformatas; nam interdum, ut infra (*h*) dicetur, ad ea pertinent intestina quæ ab sedibus absunt in quibus herniæ contingunt. Itaque cum Littrio (*i*), & Meryo (*k*) censebis quidem, eas appendices quas ipsi viderunt, illo fuisse modo formatas, aut certe auctas: quin si tres illas quas Schrockius (*l*) vidit in adolescentulo, ventris doloribus, sed non ob hernias, quæ nusquam erant, sæpius cruciato, eas quoque a morbosa aliqua causa ortas, adauctasve esse, volueris; non multum fortasse adversabor. At si alias quasdam, ut puta quæ a Weitbrechto (*m*) in muliere describitur, fibris eodem modo ac in aliis intestinis, conspicuis prædita, non a prima origine fuisse, dicas; certe non potero adstipulari. Hujus autem generis illam fuisse, non dubito, quam in Vetula deprehendi, quippe eadem parietum substantia, & crassitudine ex Ileo qua propius Colo erat quam Jejuno, ad perpendiculum pendentem: quæ addas velim ad brevissimam ipsius in Adversariis (*n*) descriptionem, quando Hunauldius (*o*) aliam, a se visam, describens, id cupiit minime prætermitti. Neque alterius generis fortasse erat quam in Lanario (*p*) vidi, ab illa in his discrepantem, quod brevior erat, & hemisphærica, & contra mesenterii insertionem posita ubi Ileum se ita flectebat, ut angulum faceret, vel abscisso mesenterio persistantem; in illa enim ipsa prominentia anguli extuberabat haud aliter, si positum dumtaxat spectes, ac quæ ab Ruyschio est in Musæo Anatomico (*q*) delineata. Quas præterea vidi, descriptas non habeo; perpaucas autem omnino vidi, cum tot cadaverum intestina examinaverim.

17. Hinc fit, ut quo magis considero, eo magis censeam, Ruyschii verba in Thesauro VII. (*r*): *ejusmodi diverticula, ut plurimum, si non semper, in Ileo occurrunt*, aliter esse ac a primo videtur, accipienda, nimirum cum sunt, in eo ut plurimum esse intestino. Certe in eo viderunt qui a me aut nunc, aut alias (*s*) memorati sunt, & præter illos Henricus Meibomius (*t*) olim, deinde autem alii, & in his Experientissimi Viri Waltherus (*u*), & Schlichtingius (*x*), & Cl. Bonazolius (*y*) nuper; ut de me in parte sileam, qui tamen; ne hoc omittam ad ipsius attinens Observationes; in quibus vidi, ii maniaci non fuerant, neque in maniacis quos incidi, vidisse memini. Conspexi etiam semel atque iterum in anseribus, in uno præsertim ea latitudine, ut pro reliquiis ejus ductus haberi non posset qui olim ad vitellum attinuerat. In his quoque cum eo intestino communicabat quod Ileo respondet, imo cum illa hujus parte quæ Crasso intestino propior est; id quod in homine & mihi, & cæteris accidisse video qui locum quidem Ilei ad quem attineret, diserte significarunt. Unde confirmatio accedit causæ a Præcl. Fabricio (*z*) indicatæ, cur morbosæ Appendices in Ileo potissimum intestino contingant. Si enim quæ ad Ileum ex superioribus intestinis descendunt, ob maximam chyli partem in vasa Lactea jam dimissam, eam *spissiorem consistentiam* nancisci incipiunt quæ tenues urgere tunicas possit, atque distendere; ea certe erit spissior, quo magis per Ileum progressa fuerint, sicque plus chyli, & reliquæ fluidioris partis dimiserint. Itaque diverticulum, quod & ipse vidit, ad duos, haud

(*x*) Differt. qua Sylloge Anat. Obs. &c. §. 47. (*y*) Vid. Act. Lips. Suppl. T. I. S. 12. in Relat. libelli Launay.
(*z*) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 1. n. 3. (*a*) Commerc. cit. A. 1745. Hebd. 24. n. 1.
(*b*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1714. (*c*) Anat. du corps hum. tr. 1. ch. 8. (*d*) Cent. 1. Obs. Chir. 55.
(*e*) Cent. 6. in Obs. 71. (*f*) Diss. de Intestinor. Compress. thes. 6. (*g*) l. 1. Consil. Medic. 103. (*h*) n. 17.
(*i*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1700. (*k*) Mem. A. 1701. Obs. 1. (*l*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 50.
(*m*) Comment. Acad. Imp. Petropol. T. 4. (*n*) III. Animad. 5. (*o*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1732. Obs. Anat. 2.
(*p*) de quo Epist. 36. n. 22. (*q*) Fig. 3. ad Thec. C Repos. 3. n. II. (*r*) n. XV. 3. (*s*) Advers. III. Animad. 5.
(*t*) Epist. de Vas. Palpebr. (*u*) Progr. de Aneur. (*x*) Act. N. C. T. 6. Obs. 20.
(*y*) Comment. de Bonon. Sc. Acad. T. 2. P. 1. inter Anatom. (*z*) Progr. Helmstad. editum Janu. 1750.

haud amplius, palmos a fine Ilei distabat. Quid ergo est, inquis, cur ita Ruyschium intelligamus quasi nonnunquam ad aliud quoque intestinum diverticula pertinerent? Scilicet cum meas relego Observationes, aliquid illi aliquando accidisse, credo non absimiliter ac mihi accidit qui in Recto semel, iterum in Duodeno ejusmodi quidpiam vidi. In Recto quidem, ut in Adversariis (*a*) propositum est; in Duodeno autem viri apoplectici duobus ferme digitis infra pylorum cellulam, non multum extuberantem, sed orificio digitum admittente, nulla cinctam tunica præter extimam, sic tamen ut nullum omnino sive præsentis, sive præteritæ exulcerationis ibi, aut in ventriculo, totove intestinorum tubo extaret indicium.

Sed cum diverticula hæc, quando sunt, Ileo, ut diximus plerumque obtingant, longissimo omnium intestino, ibique locato ubi herniæ fieri sæpius solent; non mirum est, si ex Ileo potissimum, hernias subeant. Tunc autem contingere posse, ut nulla sequantur herniæ symptomata, Ruyschius censuit (*b*). Littrius autem antea (*c*) diserte docuerat, ejusmodi herniæ cuncta symptomata lentius se prodere, & minus violenta esse, quam in herniis cæteris in quibus totus strangulatur intestini tubus, in primis autem hinc internosci, quod nunquam dejectio impeditur. Addit alia, in quibus hoc etiam, abdomen neque tumere, neque tendi, neque flatibus oppleri, ut in herniis communibus. Quæ etsi rationi, ob liberam tunc intestinorum viam, esse videntur consentanea, & approbatione sunt Palfinii (*d*), aliorumque non immerito confirmata; tamen ut intelligas, nihil bene adeo esse in Re Medica constitutum, ut nonnunquam fallere non possit; Observationem huc addam meam, in Adversariis (*e*) indicatam quidem, sed non perscriptam, ex qua apparebit, quanto aliter res in ægro se habuerit, cujus hernia sic intestini partem intercipiebat, ut per hoc tamen apertam relinqueret viam.

18. BAJULUS Bononiensis, assiduis laboribus fractus, ut cum quinquagesimum annum ageret, multo senior appareret, herniam habebat ad inguen dexterum, digiti pollicis magnitudine, quæ aliquando evanescere videbatur. Is circa medium Martium A. 1706. nulla prævia causa, nisi forte quod post mediocres tempestates repente ingruerat nivosa dies, ventris dolore prehensus est, vago quidem, sed acerbo, quasi a canibus; sic enim ajebat; morderetur. Qui dolor etsi, ventri nescio qua inunctione adhibita, remittere visus est; recruduit tamen, nec unquam postea est imminutus. Ob hunc cum in Nosocomium illatus esset S. Mariæ de Morte sexto jam morbi die, non calentibus quidem carnibus, nec pulsu valde frequenti, sed parvo tamen, & qui prementibus digitis parum resisteret, eosque inæquali ictuum vi percuteret, toto abdomine tympani instar distento, magis autem infra hypochondrium dexterum, ubi quædam quasi Coli intestini cellulæ manu percipi videbantur, hernia autem duriore facta, quamvis negaret, præcipuam in ea esse doloris sedem. Cibum vomebat. A quatuor jam diebus dejicere nihil poterat. Flatus ipsos frustra egerere conabatur. Datum est oleum e dulcibus amygdalis recens expressum; e feminibus autem lini injectum clystere ad uncias decem. Hoc quale injectum est, reddidit; illud vero evomuit, conquestusque est, se ab eo turbatum atque agitatum. Quærentibus quid os saperet; toxicum, inquit. Multum sitiebat. Vomitus perstabat. Diebus singulis insequentibus septimo, & octavo singula enemata injecta sunt, alterum compositum cum *benedicta laxativa*, alterum ex lacte, & vitello ovi; sed nihilo plus præstiterunt, quam illud prius. Cum recrementorum nihil unquam dejiceretur, & cætera quæ sunt dicta, manerent, pulsus autem; quamvis post diem sextum non amplius inæqualis; debilior, ac minor fieret sic, ut die nono mane percipere vix possemus, & jam cute corrugata, frigescente corpore, æger neque palpebras attollere valeret, & vix amplius loqui, petiit tamen vinum, paulatimque deficiens, proxima tandem nocte placide obiit. CADAVER squallidum, & siccum, cute rigida, nec sine scabie aliqua, insequenti nocte dissecuimus. Ex aperto Ventre fœtor qualis ex gangræna solet. Omentum in herniam usque extensum, totum ex inflammatione rubebat, si latas quasdam quasi lineas exciperes in transversum ductas. Lien aliqua ex parte morboso livore infectus erat, introrsum quoque, tametsi ad parvam altitudinem, propagato. Ventriculus dextrorsum multo magis quam soleat, se porrigebat, distentus totus materia subflava, nihil magis quam stercus fluidum, referente, qualis intestina etiam Tenuia a ventriculo ad herniam usque impense distendebat. Quidquid autem ex Ileo ad Crassa usque restabat; restabat autem multum; & Crassa ipsa omnia valde erant contracta, atque alba; ut manifestum esset, nihil per Ilei partem transiisse quæ ad herniam pertinebat; quamvis non ipse intestini tubus herniæ orificium subiret, sed extra hoc prætervectus, nihil aliud immitteret, nisi parietis sui portionem, in semiovalis cavitatis modum laxatam. Erat ejus cavitatis qua sensim ab intestino incipiebat, major axis trium circiter digitorum secundum intestini longitudinem; minor axis multo brevior, quippe per anteriorem intestini faciem digituli intervallo a mesenterii insertione ad inferiorem faciem se extendens. Illis ex initiis paulatim cavitas magis, magisque, ut semiovalis requirit figura, se contrahebat, donec ad pollicis profunditatem in medio desccenderet. Hanc igitur sive cavitatem malis, sive diverticulum appellare, hernia solam intercipiebat, non reliquum intestini tubum, simulque cum omenti extrema parte concludebat. Quorum neutrum poterat ex ipsa retrahi, quippe non modo interclusum orificio sacculi quasi nervoso, verum etiam nexibus, minus quidem validis, sed creberrimis, sacculo alligatum, intus, qua erant ii nexus, subaspero, cætera lævi. Hunc peritonæum faciebat, extrorsum laxatum prope externum latus Spermaticorum vasorum: assidebant autem hinc, & hinc glandulæ Inguinales tumentes duæ, quarum altera, sacculo propior, albam in parte substantiam ostendit. Intestinum sacculo proximum, & multo magis intestini diverticulum ex rubro nigricabant. Illinc intestinum superiora versus; nam ad inferiora, ut dixi, album erat; magnum ad tractum ex rubro ad lividum inclinabat: quidquid autem inde ad ventriculum usque pertinebat, ob conferta plerisque in locis evidentia sanguifera vascula plane rubebat. Idemque color mesenterium obtinebat. Thoracem quoque recludere placuit. Pulmones undique; si dexteram anteriorem excipias faciem; pleuræ, præsertim ad latera, & dorsum, ubi hæc erat crassior, adhærebant, nusquam autem magis quam ad summam dexteram thoracis partem, ad quam pulmonis substantia, velut ex antiqua læsione, erat prædura, inferius autem, a dextris pariter, non paulo compactior, quam soleat. Cæterum pulmones multo, ubique ferme, humore imbuti erant. In pericardio aquæ nihil, cor autem flaccidum, & in singulis orificiis polyposas habens concretiones, ut in ventriculo etiam dextero, & sinistra auricula, leviter compactas omnes, & plerasque mediocres; minima enim erat quæ in illa auricula; longissima quæ in arteriam Pulmonarem, ejusque ramos pertinebat.

19. Non dubito, quin ex me quæras, cur tametsi via per Ileum intestinum restabat aperta; nihil tamen illac transiisset? Equidem plures suspicari causas possum; veram pro certo affirmare nullam possum. Erat ibi intestinum ab inflammatione maxime læsum, simulque ob sui portionem distractam, atque interceptam irritatum. An ibi igitur peristalticus cessabat motus, quo materiæ ulterius promoverentur? An convulsio erat aliqua per quam ea tubi pars in vivente magis, quam in mortuo, contracta esset? An denique hoc ipsum inflammatio præstabat, vasa, & parietes magis, dum vita maneret, turgida reddendo, quæ post mortem laxata sint? Certe aliquid ad causam hanc tertiam attinens indicat Littrius (*f*), ubi a no-

(*a*) Animad. cit. 5. in fin. (*b*) n. 3. cit. (*c*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1700. (*d*) c. cit. supra ad n. 17.
(*e*) Animad. ibid. cit. (*f*) Vid. supra, n. 16.

a nobili illa fœmina, cujus hernia Coli portionem intercludebat, conjicit, cur plura, & sæpius interdum, alias vero pauciora, & rarius dejicerentur. Neque hoc objicias, in illa tamen, quamvis inflammatum esset intestinum, & hujus portio intercepta, plura semper, aut pauciora illac trajici potuisse, ut in ea quoque muliere cujus historiam proposui n. 15. Nam ut omittam, alium in aliis esse posse læsionis gradum, aliamque intestinorum vim, alium sensum; certe in illis fœminis de Colo sermo est, in hoc autem viro de Ileo, quod; ne quæram an acutioris sit sensus; angustius profecto est multis partibus, quam Colon; ut si vel major hujus, quam illius, secundum latitudinem intercipiatur portio, amplior in Colo via restet, ampliorque parietum, in quibus promovendi vis est, extensio, & cum his ligamenta illa tria, id est fasciæ musculares, quas intra ejusmodi hernias intercipi, tanto minus veri simile est, quanto difficilius est, ibi laxari Coli parietem, ubi earum aliqua munitur exterius: quæ exterior sedes, & magis compacta fasciarum substantia illud quoque præstare possunt, ne ipsæ facile adeo vitium contrahant. Ex his intelliges non modo cur proposita a Littrio istiusmodi herniarum diagnosis facilius possit in Colo, quam in Ileo, respondere; verum etiam cur in ipso Ileo, ubi diverticuli orificium angustius sit, quale ab eodem Auctore (g) delineatur, non cum ita amplum est, uti mea in Bajulo proponit descriptio: facilius, inquam; neque enim præstare ausim, ubi angustius sit orificium, semper nihilominus responsuram. Atque hæc, ut nosti, ad te scripseram, cum a Cl. Benevolo missum accepi librum (h) quo herniam, secundo loco, describit factam, ut ipsa cadaveris confirmavit dissectio, ab Ilei Appendice in scrotum se extendente. Quæ tametsi cum eo intestino per orificium communicabat in mortuo quidem non majus, quam ut mediocris avellanæ æquaret diametrum; æger tamen quindecim primis morbi, ejusque sævissimi, diebus nihil per alvum, omnia per vomitum, & cito quidem stercoris similia, ejecerat. Præterea intestinum Ileum qua parte herniæ respondebat, erat ad ulnæ dimidium colore non prorsus naturali, valde autem corrugatum, & angustius; unde proclive erat conjicere, a distenta, inflammataque Appendice vehementer tractum, hinc inflammatione tentatum, & depressum, convulsumque fuisse. Historiam hanc conjungas velim cum proposita Bajuli historia, conjecturas autem, adnotatis in dissectione subnixas, ad ea adjungas quæ de causis suspicabar, cur Littrianæ ejuscemodi herniarum diagnosi res aliquando non respondeat. Quod si non Appendix solum, sed ipsum quoque Ileum intra herniam intercipiatur, & inflammatione, gangrænaque vitietur, ut in Meryii Observatione (i); manifestum est, alvum tunc supprimi, & cætera fieri quæ in istiusmodi Ilei affectionibus accidere solent: solent, inquam; nam etsi plerisque hæc contingunt; sunt tamen quibus nec alvus quidem prorsus adstringitur, nedum recrementorum, aut his similium vomitus non fiunt, ut puta iis quos Cl. Viri Wolfhius (k), & Cohausenius (l) descripsere, ut minus oporteat mirari quod non aliter acciderit illis quorum morbus, & dissectio a Cl. Storchio (m), & Bajero (n) proposita sunt, cum in hernia esset pars Coli intercepta, non Ilei, quod tamen erat totum cum magno Jejuni tractu in altero ea inflammatione affectum, qua Colon carebat.

20. Iis allatis, indicativæ Observationibus in quibus intestinorum dolores a causa erant sub oculos cadente, ad eas transeo in quibus causa penitus intra corpus latebat. Ab iis autem incipiam quæ propter vomitum & inflammationem ad eas magis accedunt quæ hactenus descriptæ sunt. Duæ primæ ad Valsalvam spectant.

21. VIR gracilis, annorum quinquaginta, ob plures in venationibus labores, de magno ad guttur, & pectus calore queri cœpit. Hic eas deferens partes, se ad lumbos prodidit, itemque in ventre, ubi pungente adjuncto dolore hominem adeo vexabat, ut ne tactum quidem ferret. Primis ægrum diebus frigidus rigor invadebat crebrius. Diebus autem quinque, aut sex ante mortem, Volvulus accessit cum fæcum rejectione: qui sensim ægri vires atterendo, ad interitum perduxit circa trigesimum ab decubitu diem.

VENTER plenus sanie inventus est totus, quæ omentum, & intestina inter se colligaverat. Erant hæc valde inflammata, ut jecur quoque, & lien, quem altius sane quam jecur, inflammatio occupaverat. Ren sinister sub interna membrana; non omni tamen ex parte; effusum sanguinem continebat. In omento, & in limbo mesenterii, præsertim ubi cum intestino Colo nectebatur, multi parvi abscessus, & ulcuscula animadvertebantur.

22. Cum primum abscessus fieri cœpti sunt; incommoda non ventrem modo, sed & lumbos quo se mesenterium alligat, afficiebant. Ubi illis suppuratio accidit; crebri hanc indicabant frigidi rigores. Effusa autem sanies ulcuscula ibi reliquit; ventrem implevit. Cum, mora acrior facta, tunicas viscerum, & intestinorum præsertim irritavit; omnium inflammationem concivit, horumque præterea motum invertit. Hinc Volvulus. Tu cum Virorum Clariss. Maucharti (o), & Verdriesii (p) Observationibus, non propter Volvulum qui vix in una indicari videtur, sed propter ventris dolores hanc poteris comparare, præsertim cum in earum utraque mesenterii pariter abscessus fuerint, in altera aperti, ut sanie refertus esset venter, in altera clausi, intestinis autem quæ hic illic sphacelus infecerat, inter se, & cum omento arcte cohærentibus.

23. VIR alter eadem qua prior ætate, eodemque habitu, colore autem pallido, cum ante biennium ardenti febre correptus, ab ea denique sine ullo sensibili crisis vestigio esset liberatus; magna postmodum siti, capitis, & ventriculi summa debilitate, & virium larguore afficiebatur. His quotidie vexatum ingens interdiu cordis oppressio invadebat, quam noctu, dum somnum capere vellet, universi corporis tremor excipiebat. Phthisi aliis Medicis, Valsalvæ autem aqua intra cranium redundante laborare censebatur, qui & ea præscripsit remedia quæ hydropicis solent esse communia. Ille vero interea multum cum combibonibus meri ingurgitans, magno ventris dolore corripitur, vago tamen, cum flatibus, cum materiæ biliosæ vomitu, & cum pulsus celeritate conjuncto. Postridie mane cum dolor non modo sævior, verum etiam certa in parte fixus esset, quæ tacta, vehementer dolebat, inflammationem Valsalva veritus, secari venam imperavit. Omnibus tamen præsidiis irritis, die quarto ineunte æger moritur. IN VENTRE sana reliqua inventa sunt; sed magna Ilei intestini pars inflammata. In Thorace permagna polyposa concretio in dextero cordis ventriculo, quæ inde in venam Cavam producebatur. Intra Cranium tandem seri multum, quo & ventriculi cerebri erant pleni. Prægrandes erant, multoque scatebant sero glandulæ plexus Choroidis: & compages cerebri laxa erat.

24. Quam periculose magnæ solvantur febres sine ulla crisi, prima hujus historiæ pars confirmat. Quam verum autem fuerit Valsalvæ utrumque judicium, quæ per dissectionem in capite, & ventre comperta sunt, monstrant. Quod vero in hoc ægro, non Volvulus, ut in priore, sed vomitus dumtaxat fuerit, ne quæres quidem, ubi hujus sectionem cum prioris, aut cum insequentis cadaveris sectione comparaveris. Quam, si recte memini, in Bononiensi Incurabilium Nosocomio habuimus A. 1705.

25. SENEX annos natus quatuor & septuaginta, gracilis, vinosus, ante mensem incedere sic inceperat, ut sinistro potissimum cruri incumberet. Quod domestici magis quam ipse, animadverterant; nihil certe ipse de hoc dicebat, aut uspiam dolere se, ostendebat.

(g) Mem. de l'A. 1700. (h) Due Relaz. Chirurg. (i) cit. supra ad n. 16. (k) Act. N. C. Tom. 4. Obs. 68.
(l) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 26. n. II. ad 3. (m) Act. cit. T. 7. Obs. 101. (n) Commerc. cit. A. 1745. Hebd. 40. n. 2.
(o) Eph. N. C. Cent. 1. Obs. 14. (p) Act. cit. Tom. 1. Obs. 87.

debat. Duodeviginti poſt diebus dolore ventris correptus eſt vago, nullaque cum febre conjunƈto, quem ipſe, nemine conſulto, theriaca ſumpta expulit. Sed duodecim interjeƈtis diebus ortus circa meridiem dolor eſt ad ſummam regionem iliacam dexteram ſimul gravans, ſimul ei ſimilis, ut ajebat, quem mordentes afferrent canes. Tumebat is locus; ſed nec colorem mutaverat, &, ſi tangeres, mollis erat: manu autem profundius appreſſa, durum percipiebas. Pulſus, cæteroquin laudabilis, celer, & frequens erat. Oculi intra orbitas ſubſidebant. Lingua ſicca. Nox mala. Die morbi altera pulſus major, & vibratus. Dolor, & tumor ſe ad ventris medium extendebant, qui demum ſiniſtrorſum quoque perrexerunt. Sanguis e dextero brachio miſſus ad uncias ſeptem, nihil ſeri; craſſam autem & flavam habuit cruſtam. Nauſea erat quidem, non ea tamen, ut cibus reſpueretur. Alvus ſine moleſtia exonerabatur. Nox peſſima. Die tertia pulſus humilis: ruƈtus crebri, amari, acidi: loquela quaſi a convulſione vitiata: mens ſubinde non conſtans, ut inania, & nugæ, quas æger narrabat, oſtendebant. Die quarta artus identidem convellebantur, totumque corpus rigidum ad quadrantem horæ permanebat: quæ dum fierent, nulli erant pulſus: & viciſſim, ſoluta convulſione, hi quoque redibant, & ſanorum quidem in cæteris ſimiles; ſed humiles, & prementibus digitis non reſiſtentes. Poſtea difficili facta reſpiratione; etſi lingua demum erat jam humida, neque homo amplius delirabat; fæces vomuit, & paulo poſt ad veſperam diei ejuſdem convulſus, mortuus eſt. ABDOMINE diduƈto, ſiniſter jecoris lobus inventus eſt laxus, & ſphacelo prorſus vitiatus. Ventriculus, & inteſtina, Tenuia præſertim, hic rubra, iſtic livida, illic nigra. Coli autem initium qua muſculos contingebat, cavam oſſis ilii faciem operientes, ſimul cum ipſis & gangræna omnino occupatum erat, & ſic connexum, ut ſine laceratione ſeparari non potuerit. Illinc videbatur effuſum eſſe quod in ventris cavo conſpeƈtum fuerat ſerum lividum, & puri admiſtum, cui nempe ſimile inteſtina continebant.

26. Quod ad initium attinet hiſtoriæ hujus; a veri ſimilitudine non valde abhorret, natum ſenſim fuiſſe in iis qui modo memorati ſunt, muſculis vitium aliquod unde proximi Crurales nervi dexteri comprimerentur, inde autem fuiſſe, cur homo ſiniſtro magis cruri inter ambulandum incumberet. Quod ad vitium inflammatione, & corruptela poſtea accedentibus, peſſimi ſucci ita nervos illos vellicaverint, ut corpus univerſum convelleretur. Nec fortaſſe in puero quem Iliaca paſſio, arroſis putrido inteſtini tabo iiſdem muſculis, interfecit, aliunde magis repetendæ erant convulſiones totius corporis, & crurum præſertim, quas in hac Sepulchreti XIV. Seƈtione (q) leges ſic ut ipſe quoque convulſus tandem moreretur. Quem autem ad modum Senis inflammatio prorepſerit in contiguum inteſtinum, & cætera quæ deſcripſimus, explicare non eſt opus. Itaque ad Obſervationem tranſeo, quam iſta Coli pars inflammata ad memoriam revocat, biennio ante quam ſuperiorem haberem, mecum a Viro Doƈtiſſimo, humaniſſimoque M. Antonio Laurentio Archiatro, cum hæc ſcriberem, Pontificio communicatam.

27. MULIER quæ anno ante in dorſum ceciderat, ingenti nuper, clamoſo, profundoque in ventre dolore, cum vomitionibus conjunƈto, dies aliquot conflictata, deceſſerat. VENTRICULUS repertus eſt mire contraƈtus, Cæcum autem Veterum inteſtinum a ſemifluidis flavis ſtercoribus ita dilatatum, ut ventriculum mentiretur. Id inteſtinum prehenderat inflammatio, quæ per vicina quoque viſcera ſe ſe diffundere incipiebat.

28. Si caſus ille ad cauſas attinuit quæ hunc mulieris morbum fecerunt; credibile eſt, ita in dorſum cecidiſſe, ut dexterum tamen ventris latus, & Coli partem in eo latentem afflixerit. Quæ propterea vi ſua qua ſtercora ſurſum propellit, magis in dies magiſque imminuta, ab iis denique omnino reſiſtantibus in eum modum cum ſubjeƈto præſertim Cæco expanſa fuerit, & ob tunicarum diſtraƈtionem acerbiſſimo dolore affeƈta, ob vaſorum autem compreſſionem inflammata. Quod ſi mulier aliquanto diutius vitam traxiſſet; fortaſſe ipſa quoque, ut aliquot ex iis de quibus ſupra diƈtum eſt, fœdum in modum, & miſerandum ſtercora vomuiſſet, vel potius ſtercorum quam ſimillima. Hac enim ſimilitudine decepti, plerique in Volvulo ea rejici, crediderunt quæ jam in Craſſa inteſtina tranſiiſſent, id quod rarius quam ipſi putant, accidere, interjeƈta oſtendit Bauhini valvula, oſtenduntque alia quæ ſunt a nobis in Adverſariis (r) commemorata. Similitudine autem decipi, non difficile eſt demonſtrare pluribus in medium prolatis ejuſmodi vomitus Obſervationibus vel in iis quibus a Craſſis inteſtinis ad os via erat omnino interclusa. Vide enim; ut cæteras omittam ubi hanc arƈtiſſima hernia viam, aut obſtruƈtio, aut coalitus intercipiebant; vide, inquam, exempli cauſa, hic in Sepulchreto (ſ) Henrici ab Heers Obſervationem. Puero hernioſo ſimul cum omento Ileum inteſtinum agyrta ferreo conſtrixerat filo, ut tranſire nihil poſſet. Puer autem *per os ejeƈtis ſtercoribus* mortuus eſt. Huc adde Cl. Haguenotii (t) complura in felibus, & canibus experimenta: qui vinculo injeƈto eidem inteſtino, ſtercora vomebant. Quis a primo e Craſſis hæc rediiſſe, non exiſtimaſſet qui Tenuia fuiſſe occluſa neſciret? Nempe quæ ex ventriculo detruduntur ad inteſtina, illius, & mox horum ſuccis, & pancreatico, & bile admiſtis, pluribus autem in chyli duƈtus particulis amandatis, ſi quam in Craſſis deberent, eam in Tenuibus, inflammatis præſertim, habere moram cogantur; eandem in his referent, quam in illis, odoris fœditatem, & ſtercora etiam, ſi quis velit, non injuria poterunt appellari, ut docuit Piccolhominus (u), negans propterea, neceſſarium eſſe, reliquias cibi in Craſſa pervenire, ut ſtercoris acquirant naturam. Verum ut minime in hoc homines fallantur; ex hoc tamen ipſo in errorem rapiuntur, cum e Craſſis ea redire, exiſtimant, quæ redeunt e Tenuibus.

29. At enim e Craſſis uſque inteſtinis provenire poſſe, demonſtrant ſuppoſitoria, & clyſmata ab ileoſis per os ejeƈta. Ego vero de ſuppoſitoriis ſatis in Adverſariis (x) dixiſſe videor quid ſentirem, ut de clyſteribus quoque. Sed quoniam horum per vomitum rejeƈtionem legi poſtea apud non ignobilem Auƈtorem, *frequenter* accidere, apud alium autem hanc eorum rejeƈtionem ſine inverſo inteſtinorum motu nova quidam ratione explicatam; nonnulla tibi ſuper utraque re hic addere conſtitui. Et quod ad primam attinet; Galenus quidem cum inverti in Iliaca paſſionem, imo & extra ipſam, inteſtinorum motum, non uno in libro (y) docuit, tum inſuper III. de Symptom. Cauſis (z) ſemel, iterumque affirmavit, *clyſteris aliquid nonnullis in ventrem* (id eſt ventriculum) *ſubiiſſe, ita ut vomerent: præterea ſtercus in lethalibus ileis*. Sed ab ejus tempore uſque ad ætatem Jo. Matthæi de Grado (a), id eſt a ſecundo ad decimum quinƈtum Æra Chriſtianæ ſæculum qui id confirmarent, non memini legiſſe. Extitit deinde ſæculo decimo ſexto qui id vidiſſe ſe, ſcriberet Julius Alexandrinus (b), ſed *non tam ſæpe, aliquando tamen*, ut bis Jo. Franciſcus Hildeſius (c). Sæculo autem proximo, & hoc ipſo non pauci utique. Legere enim potes Abelis Roſcii (d) Obſervationes tres, Danielis Sennerti (e), ut videtur, & Joannis Henrici Lavateri (f), & Lucæ Schröckii patris (g), & Joannis Meryi (h) ſingulorum ſingulas, plures autem Colleƈtorum Bibliothecæ Anatomicæ (i): & præterea ſine Iliaca, aut Colica paſſione, unam Petri Borelli (k), alteram Friderici Loſſii (l), tertiam Georgii Segeri (m), quar-

(q) Obſ. 21. in Additam. (r) III. Animad. 9. (ſ) Obſ. 24. §. 3. (t) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1713.
(u) l. 2. Anat. Prælect. 11. (x) Animad. cit. (y) De nat. facult. l. 3. c. 13. & in Hipp. de Viƈt. in Acut. Comm. 3. n. 33.
(z) c. 2. (a) apud Donat. de Hiſt. Mir. l. 4. c. 3. (b) apud Schenck. Obſ. Med. l. 3. ſub tit. Variar. rer. Vomit.
(c) Ibid. (d) apud Hildan. Cent. 6. Obſ. 70. (e) in hac 14. Sepulchr. S. Schol. ad Obſ. 20. §. 13.
(f) theſ. 6. cit. ſupra ad n. 16. (g) Eph. N. C. Dec. 2. A. 5. Schol ad Obſ. 195. (h) Obſ. 1. cit. ſupra ad n. 16.
(i) Tom. 1. P. 1. in adnot. ad Peyer. Exercit. 1. de Gland. Inteſt. (k) Cent. 1 Obſ. 17. (l) Vid. Schol. modo cit, in Eph. N. C.
(m) Earund. Dec. 1. A. 9. Obſ. 94.

quartam Gabrielis Clauderi (*n*), quinctam denique Petri Rommelii (*o*); tot enim erant quarum in præfentia recordabar. Alias ipfe facile invenies. Verum fi vel totidem reperires; non rariffimam, opinor, clyfterum per os rejectionem diceres; frequentem non diceres. Plerique enim Medici, etiam exercitatiffimi, nunquam viderunt: quod eorum Scripta oftendunt, ubi de hifce Obfervationibus mentio incidit, aliorum quidem teftimonium, non fuum, proferentium.

30. Videamus nunc, qua nova ratione clyfmatum per os rejectio explicata fit. Pofitum eft, inteftina omnia in Volvulo plena effe, aut ferme plena humorum tum in ipfa jugiter influentium, tum ab ægris ingeftorum: effe autem ad podicem obftaculum quodpiam, illorum quidem impediens exitum, ab immittentibus autem clyfmata fuperabile. Tunc igitur fic injecta, plenitudinem inteftinorum, & diftentionem augentia, accedente mufculorum abdominis, & diaphragmatis alterna compreffione, quo minor refiftentia eft, illuc urgeri, & commifta cum iis humoribus per vomitum denique extrudi. Non refiftere autem Bauhini valvulam, quippe quæ, pofita inteftinorum omnium plenitudine, aperta fervetur. Nec inverfo horum motu opus effe, præfertim cum in beftiis, ob injectum Ileo vinculum jam vomitu correptis, non potuerit is motus animadverti; imo ne periftalticus quidem, fi quæ ad finem funt hujus Explicationis, attendas, fatis in vivis, fanifque animantibus agnofci amplius videntur. Hæc omnia cum primum legi, etfi quædam erant quæ non facile probari poffe, intelligerem; tamen, quod nunquam in veri inquifitione omittendum eft, id cœpi facere, ut non modo quæ contra, verum etiam quæ pro ifta Explicatione afferri poffent, attenderem. Itaque nonnulla eorum quæ fuis tum rationibus, tum experimentis confirmaverat ingeniofus Auctor, animadverti, meis quoque comprobari. Nam quod ad inteftinorum ab obftaculo ad ventriculum ufque plenitudinem fpectat, hæc meis quoque humanorum cadaverum, quibus ipfe caruiffe queritur, Obfervationibus in ejufmodi morbis comperta eft, ut tibi propofitæ oftendunt Agricolæ (*p*), Bajuli (*q*), & magna ex parte Mulieris cujufdam (*r*) hiftoriæ. Pofita autem non Tenuium modo, fed & Crafforum inteftinorum plenitudine, ultro apparere *impedimentum* illud videbam, quod in Adverfariis (*f*), generatim, quærendum effe, indicaveram, quo impedimento *ad tempus interjecto* Bauhini valvula *rite occludi non poffet;* ad tempus, inquam; nam fi perpetuum fit, non intelligetur, qua ratione poft trajectos per illam clyfteres, ad officium ipfa vel continuo redierit, ut in quibufdam ex iis cafibus vifum eft, qui paulo ante (*t*) funt indicati. In illis enim non fatis faceret eorum explicatio qui in ileofis valvulam rumpi, aut paralyticam fieri, conjecerunt. Quam ego ultimam conjecturam ne tunc quidem habere locum, credo, cum initium Coli plurima congefta materia dilatatum ponitur præter modum. Nam etfi valvula ob refolutas duorum, ex quibus componitur, inteftinorum carneas fibras eam, qualifcunque effet, vim amitteret fe conftringendi; duo tamen, quæ nos addidimus, Fræna ita funt hinc, & hinc in tranfverfum per internam Coli faciem locata (*u*), ut admirabili ufu quanto magis hoc dilatatur, tanto ipfa magis rimam valvulæ adftringant, quam utilitatem perfæpe in vita præftare, cenfeo, cum multa forte in ea Coli parte materia eft, mufculi autem abdominis conatu magno contenduntur: quæ autem de hujus ftructura valvulæ, de ejufque Frænis in Adverfariis fcripfi, & pinxi, ut accipi a te, non dubito; fic ea, & quædam alia quæ ad me attinent, vellem ab nonnullis paulo attentius fuiffent fpectata: fed de his alibi. Denique, ut alia omittam; quod abdominis mufculis, & diaphragmati illa tribuatur actio quæ inverfo motui inteftinorum tribui folet, non fine ratione hoc fieri, ii poffunt cafus comprobare, in quibus Ileon contingere ob vim expultricem abolitam, five ob atoniam inteftinorum, de Salii, & Ruyfchii fententia fuperius (*x*) indicatum eft. Quo loco, Boerhaavii (*y*) quoque auctoritas produci poteft, afleverantis, fe *in* Craffis *inteftinis nunquam, in numerofis vivorum animalium fectionibus vidiffe motum periftalticum*, ideoque mirantis, *rejici* tamen per os *ex Craffis clyfmata*; hoc enim *aliquando* accidere, *teftibus graviffimis viris*, non dubitabat.

31. Verum cum hæc propofitæ Explicationi favere, animadvertiffem; alia fe objiciebant quæ evidentiffime adverfarentur. Ne longior fim; illud in primis, quod fi plena, aut fere plena inteftina omnia ponuntur; non poteft intelligi, quomodo non commifti, ut dicuntur, cum aliis humoribus, fed finceri clyfteres vomitu rejiciantur, iique non longo interpofito tempore, neque præcedente, poftquam injecti funt, immani humorum qui a Recto ad ventriculum inteftina impleant, aut quafi impleant, rejectione. Lege enim Rofcii, Schröckii patris, Collectorum Bibliothecæ Anatomicæ quas fupra (*z*) indicavimus, Obfervationes, in Volvulo habitas; lege etiam quas ex Loffio, Segero, Claudero, Rommelio memoravimus (*a*), ubi nec Volvulus erat, ut validiores mufculorum compreffiones credi poffent, nec præter levem in uno, aut altero alvi adftrictionem obex ullus qui humores in toto pene inteftinorum tubo coercuiffet. Invenies paffim clyfteres *totos*, *integros*, eofque *finceros, ut fuerant applicati, nihil prorfus immutatos*, per os ejectos poftquam *per horam* fuerant *in inteftinis retenti*, *poft horæ circiter fpatium*, *poft horæ quadrantem*, *horæ quadrante vix elapfo*, *momento temporis*, nulla ufquam commemorata inter clyfmatis injectionem, & rejectionem, humoris vomitione, nedum tanta, quantam intelligis, fi plena fuiffent inteftina omnia, effe debuiffe. Cum igitur nec plena hæc, nec quafi plena effent; profecto apparet, aliam effe explicationem quærendam, ex qua eluceat tum quæ caufa ab Recto ad ventriculum clyfteres compelleret, tum quæ Bauhini valvulam apertam fervaret. Videndum eft autem nunc præfertim quando non defunt qui diaphragmatis, & mufculorum abdominis ad vomitum ciendum vires in dubium vocant; videndum eft, inquam, ne quod ad primam attinet caufam, præpropere abjecta illa fit quæ in motu inverfo inteftinorum ab antiquis ufque temporibus reponebatur. Ut enim is motus ubi ligata, diftenta, inflammata, refoluta fint inteftina, non facile effet agnofcendus; cur ibi negandus fit ubi nihil iftorum eft? nihil autem effe poterat in iis Obfervationibus quæ, nullo præfente Volvulo, habitæ funt, neque erat, etiam hoc præfente, aut certe neceffe non erat femper, ut effet in magna inteftinorum parte, in eaque nominatim quam hic potiffimum fpectamus, id eft in Craffis inteftinis. Cur igitur omnino, & femper caufam illam rejiciamus, nullafque illi partes tradamus? Num forte quod periftalticus motus vix amplius fit agnofcendus? Quid ergo? Adeone mutata eft natura animalium, ut noftra ætate vix amplius id appareat quod vetuftiffimi illi Obfervatores perfpexerunt, quos fecutus Cicero, (*b*) *tum aftringere fe fe inteftina*, *tum relaxare* five ad terendum cibum, & conficiendum, five ad ejus depellendas reliquias, diferte fcripfit? Sed necuipiam forte ex iis quos in prope extrema ad II. Adverfaria Præfatione defignavi, hic quoque Ciceronis locus *in acerbam fatis exprobationem* a me *allegari* videatur; præftat multa quæ hic reponere liceret, negligere, & a Prifcis ad Recentiores venire. Num igitur tot oblivifcemur Obfervationum, non aliorum modo, fed & noftrarum in canibus, ovibus, cuniculis vivis diffectis, cum fæpe in oculos ne quærentium quidem incurrit, is motus, atque adeo etiam, ut præfertim, in cuniculo accidit, alterne antiperiftalticus. Sed

---

(*n*) Earund. Dec. 2. Obf. cit. (*o*) Earund. Dec. 3. A. 7. Obf. 39. (*p*) fupra, n. 9. (*q*) n. 18. (*r*) n. 11. (*f*) III. Animad. 9. (*t*) n. 29. (*u*) Adverf. 3. Fig. 1. (*x*) n. 12. (*y*) Prælect. ad Inftit. §. 816. in fin. (*z*) n. 29. (*a*) Ibid. (*b*) l. 2. de Nat. Deor.

Sed in hominibus quoque fuisse alterum, aliquando utrumque perceptum, ostendere jam nihil attinet, quando exempla protulit Cel. Hallerus (*c*): quibus tamen illud addere, si volueris, potes Matronæ, immanem omphalocelen habentis, visæ a Collectoribus Bibliothecæ Anatomicæ (*d*). Idemque Hallerus (*e*) vel antequam tot ederet experimenta (*f*), præstitit, ne quia magno Præceptori ipsius acciderat, ut nunquam, sicut dixi, in Crassis intestinis videret peristalticum motum, idcirco nemini visus existimaretur; siquidem Wepferum nominatim laudavit, qui in his quoque evidenter perspexit, nec peristalticum modo, verum etiam antiperistalticum, ut cognosces ex Wepferi loco, huc pariter in Sepulchretum (*g*) relato.

32. Ex his quæ in utramque partem expendimus, licebit tibi intelligere, ad ea quæ in Volvulo contingunt, ardua præsertim, nec satis adhuc perspicua, explicanda non facile ullam probabilem causam omnino esse abjiciendam. De causis autem quæ obstaculum faciunt materiæ per intestina descendenti, si forte ex me quæris, utrum illam celebrem olim horum contorsionem unquam invenerim, aut saltem intus, ut vocant, susceptionem, quæ vel sæpius est etiam ab Recentioribus confirmata; ingenue respondebo, in neutram sic quidem, ut postea (*) explicabo, adhuc incidisse. Non tamen propterea; quod ad primam attinet; ullum ex descriptis ejus generibus suspectum mihi est, nisi quod salva mesenterii cum intestinis connexione intelligi non potest.
Altera autem, sive intestini intra intestinum susceptio non modo salva mesenterii connexione intelligitur; verum etiam ob istam ipsam connexionem maxime noxia est. Cum enim intestini pars proximam subit, simul annexi mesenterii portio subeat, necesse est. Itaque si paulo ibi diutius inhæreat, & causa aliqua constringens accedat; retardato per ejus vasa motu sanguinis sic turgebit, ut ingressi intestini exitum; & per hujus cavum descensuræ materiæ transitum impediat; ne quid dicam de sphacelo ob circumitionem sanguinis prorsus interclusam demum superveniente, ut laudatus Hallerus (*h*) vidit, & hominem extinguente. Eo autem magis omnia ibi constipantur, quo major intestini complicata portio in proximam se conjecit; tanta enim aliquando fuit, ut ex intestini spatio semipollicem longo educta, duos fere palmos æquaverit (*i*). Tanto autem major subit, quo majores, aut diuturniores causæ sunt, quæ subeuntem impellant, & quæ excipientem dilatent. Inter has causas plerumque est flatus; inter illas autem nonnunquam est pondus, ut in Observatione eorundem quos semel, iterumque laudavimus, Bibliothecæ Anatomicæ Collectorum (*k*) rara non ob id tantum, sed etiam quia in colo susceptio acciderat, in quo qui viderint, perpaucos legisse memini præter Ruyschium (*l*), idque, ut fatetur, semel, cum in Tenuibus intestinis toties vidisset, ut sæpius nemo. Cæterum nulla frequentior causa creditur, quam convulsivi motus: quos id posse, Peyeri monstrat experimentum lacessitis non uno in loco viventis ranæ intestinis: leges illud in Sepulchreto (*m*). Idem confirmare mihi videntur Observationes cum Peyeri ipsius (*n*), tum præsertim Ruyschii (*o*). Ille enim in puellæ Ileo in quo susceptiones tres, lumbricos *alicubi* vidit *velut conglomeratos*; Ruyschius autem ipsam susceptam Ilei virilis portionem *repletam vermibus circulariter positis*, iterumque *susceptionem* ejusdem intestini *verminosam* ostendit *e puero*. Intestina autem a vermibus posse vehementer lacessiri, manifestum est. Quin eximium Medicum Heisterum (*p*) cum in Tenuibus duodecennis pueri intestinis duplicem susceptionem invenisset, eademque intestina *lumbricis repletissima* animadverteret, *in praxi notatu dignum* existimavit, *præsertim si juniora tractamus subjecta*, passionem Iliacam a lumbricis quoque oriri posse. Et hinc fortasse fuit, quod susceptionum plerasque in pueris viderim adnotatas. Eorum quæ hactenus commemoravi dum quædam paulo diligentius attendo, non possum facere quin Observationem huc addam meam, quam legens, si mirari forte incipias, me paulo ante negasse, intestini susceptionem mihi esse conspectam; at mirari desines ubi ea perpenderis quæ post Observationem adscribam.

33. VIRGO ad quinque & quadraginta annos nata, capite ob lapsum gravissime icto, non modo inter initia, sed semper vomuit; dies autem in hoc Nosocomio vixit plus XXI. sic quidem ut sæpe jam jam moritura videretur. VENTER; hujus enim duntaxat viscera, neque hæc morbi causa, inspexi; tepida etiamtum intestina habebat; tametsi non paucis a morte horis tangebam, & una certe ex quo abdomen apertum, diductumque fuerat, cum aliud interea expedirem, transacta, tempore anni frigido, quippe circa medium Decembrem A. 1724. tempestate autem frigidissima. Intestinorum Tenuium pars flatu erat distenta, ea præsertim quæ Cæco suberat, itaque hoc cum Appendicula antrorsum verterat: pars reliqua non sine fœtore aliquo subrubra erat. In hac susceptionem vidimus, de qua loquimur, non minus evidentem, imo etiam longiorem aliquanto quam ab Ruyschio est delineata (*q*). Sed dum qua in sede intestinorum esset, & quam arcta, aveo distinctius cognoscere, ideoque ut ab altero Tenuium capite incipiam, intestina leviter, ut fit, hinc illinc dimoveo, hoc quidem præclare intellexi, illud vero dignoscere amplius non potui. Nam Tenuibus cunctis ab uno capite ad alterum, & ab hoc rursus ad illud accurate percursis, nusquam susceptio illa apparuit, & ne vestigium quidem, indicio manifestissimo, minime arctam fuisse. Tunc; quod reliquum erat, Tenuia intestina aperiens, in Duodeno materiam conspexi liquidis fæcibus similem; in proximo autem Jejuni tractu lumbricum teretem, in eodemque tractu, & vicina Duodeni parte sanguineas hic illic maculas quibus intus utrumque, quasi ab inflammatione quæ irritationem consequi inciperet, distinguebantur. In cæteris autem intestinis, ventrisque visceribus complura quidem animadverti, ostendique, sed non ad morbos attinentia; si nonnulla excipias adnotata in muliebribus, & in vesica, vel potius in urethra. Hac enim secundum longitudinem incisa, ex vasis sanguiferis quæ parallela per interiorem ejus faciem apparebant, nigra quædam hic illic prominere videbantur quasi corpuscula, ut a primo pro exiguis varicibus acceperim. Sed cum mane in solis lumine inspectarem, varices non esse, intellexi; quin etiam num in iis vasis essent, plane dubitavi. Nam duo majora, quæ in ipsis erant communibus vesicæ, & urethræ finibus, peculiaria esse vidi fusca, & subrotunda corpuscula, eaque cum tangerem, dura sensi; ut calculos sui generis esse, crediderim, sub intima illa tunica concretos, eamque attollentes; reliqua autem quæ infra erant, ut minora, ita minus dura, nec subrotunda, ex ejusdemmodi materia, ad eundemque modum fieri, sed necdum esse perfecta. Cum hoc, novum fortasse, morbi genus, urethram procedente tempore coarctaturum, & jam facile nonnihil lædentem, animadvertissem; uterum secui, si forte manifestius scaturigines invenirem subalbi, & crassiusculi humoris quo nimis humectatam vaginam conspexeram. Sed præter consuetudinem nihil vidi, nisi prominentem vesicularum acervum parvulum, ut ejus area ambitum unguis non excederet digiti minimi. Erat in facie anteriore caveæ ipsius uteri dexterius, propiusque supremam partem ejusdem caveæ, quam cervicis; ut suspicatus sim primum, esse inchoamentum excrescentiæ, cujusmodi a me sæpe alias in cavo uteri descriptas legisti. Et prominentia quidem id confirmabat: sed non conveniebat natura vesicu-

---

(*c*) Ad Boerh. Prælect. §. 93. not. 6. (*d*) Tom. 1. P. 1. adnot. penult. ad Warthon. de Mesent.
(*e*) Ad cit. Prælect. §. 107 not. 3. & §. 109. not. 30. (*f*) De Respir. P. 3. (*g*) Schol. ad §. 2. Obs. 1. hujus Sect. (*) n. 34.
(*h*) Strena Anat. n. 9 (*i*) Vid. Sepulchr. §. 2. modo cit. (*k*) Adnot. cit. supra ad n. 29. (*l*) Advers. Anat. Dec. 3. 5.
(*m*) Schol. ad §. 8. Obs 20. (*n*) §. modo cit. (*o*) Thes. Anat. 4. n 14. & Thes. Nov. n. 57.
(*p*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 198. n. 3. (*q*) Obs. Chir. Anat. Fig. 74.

ficularum quæ prominentiæ faciem tegebant; erant enim ipsæ, & mucus, quem continebant, ejusdem omnino generis, & ad eundem naturalem modum se habentis, cujus erant infra in cervice aliæ plures, olim a me verbis, & pictura satis expressæ (r); non hydatides, quales hic quoque non deerant ad tubas, & prope ovaria, alba, dura, strigosa. Sed vesiculas, mucum limpidum, & in fila ductilem continentes, tam alta sede, quam in hac Virgine, collocatas, ibique in acervum collectas, non nisi raro vidisse memini. Quæ si semper ad hunc modum se se habuissent; una ex magnis difficultatibus Nabothi sententiæ defuisset.

34. Verum hæc alias. Nunc ad institutum sermonem redeamus. In Virgine hac vides, intestini partem in proximam se conjecisse: ab hac parte fuisse flatum, qui dilataret; ab illa autem lumbricum, qui lacessendo contrahere, inflammationemque ciere posset: pertinacem vomitum non defuisse, ut neque in Duodeno jam materiam liquidarum fæcum similem. Hæ res omnes fecerunt, ne historiam hic prætermitterem. Gravissimus autem ictus capitis, qui per se concitare vomitum solet, in Tenui intestino levior, & quæ novissime inchoata videretur, inflammatio, neque aliter fortasse quam XIX. Epistola (s) indicata est, explicanda, præsertim vero laxa adeo susceptio, ut facillime, nulloque sui relicto vestigio, evanuerit, eo me impulerunt, ut hanc neque pro vomitionum causa habuerim, neque inter eas connumerem de quibus in præsentia verba facio. Neque enim hic specto quas facile evolvendas, neque ita raro, invenimus, quales fuisse puto tres illas quas sine ullis Volvuli signis in Jejuno puellæ intestino vidit Abrahamus Vaterus (t), qualesque fortasse erant, quando nulla de iis signis mentio injicitur, propositæ in eodem trium cadaverum intestino ex observatione Cl Hommelii (u), & ne longior sim, quales erant certe quæ plures, & varia in sede, ut aliqua etiam ex infimo Colo in summo esset Recto intestino, a Cel. Hallero, non in Strena Anatomica, ex qua unam supra (x) laudavi, sed in Opusculis Anatomicis (y) descriptæ sunt. Quin etiam nonnullæ occurrunt non æque facilis evolutionis, ut quæ a Cl. Jo. Phil. Burgravio (z) *satis arcta* reperta est, nullo tamen, quod memoret, conjuncto signo Iliacæ passionis, an quod nulla accesserat inflammatio? quanquam hæc neque ad alteram accesserat ab eodem (a) conspectam, & fuerant tamen saltem quædam tormina, & vomitus remediorum, an quod duplo altius in hac altera se se immiserat intestinum? Sed neque Hortmannus (b) parum alte intrusum, idque tribus locis, intestinum deprehendit, neque ex iis omnibus æque facile educendum, quin ibi *exterius turgidulum & sanguinolentum, tumoris etiam in extracta portione manente vestigio luculento*, nec lumbricus deerat prælongus in iisdem Tenuibus intestinis: nulla tamen Volvuli memorat indicia; imo *alvum suum officium fecisse*, adnotat, *nimirum* quia *non prorsus omnem viam* susceptiones *obstruxerant*. Multo quoque longiorem, quippe ultra pedem geometricum, Jejuni intestini portionem in proximam sui partem & illapsam, & *multum* ibi *coarctatam, & compressam*, & *livido colore tetram* invenit Jo. Guil. Widmannus (c) post dolores quidem acerbissimos, & vomitus fere continuos, nec tamen fæcibus similium, neque cum alvi, quod ajat, suppressione, nempe quia illapsa ea portio, quamvis anguste, etiamtum *pervia* reperta est. Itaque multo magis pervias binas illas susceptiones, non modo breviores, minusque compressas, fuisse, crediderim, quas in Ileo intestino cum incipiente gangræna offendit Vir Cl. Jo. Rod. Zuingerus (d), alioquin notas aliquas, si præcessissent, Iliacæ passionis non omissurus: contra autem minus pervias totidem fuisse quas ibidem reperit Valentinus (e), eadem quæ Widmannus, signa referens, nec dubitans, quin stercoreus vomitus, si diutius vixisset puellus, accessurus fuisset: quem accessisse in altero, intelliges, descripto ab Hoffmanno (f), susceptione quæ in eodem intestino erat, simul flatibus, superiora intestina distendentibus, simul putrido humori viam intercludente, qui eodem ac per vomitus ejiciebatur, colore, in ventriculo conspectus est. Ad has, Observationem præsertim addes Cl. Weissii (g), qui in mortua post atroces ventris dolores, cum pertinaci alvi obstructione, & tandem cum Volvulo conjunctos, invenit Ileum extremum in Colon illapsum, cum hujusque membranis concretum, ac contractum adeo ut transitum occluderet *liquamini fœtido & semistercoreo*, quo intestina Tenuia *mire distenta*, & inflammata conspiciebantur. Nec denique omittenda est, quamvis in cane habita, Observatio quam Cl. Wahrendorffius (h) proposuit. Cum aliquot jam hebdomadas nihil omnino dejecisset, sed assumpta quælibet, vehementer ejulans, vomuisset, tandem mortuus, nullam intestinorum inflammationem, nullumque in his obicem ostendit, nisi quod *circa intestini Recti principium mutuus ingressus ad longitudinem duarum unciarum apparebat, omni meatu hinc adeo arcte clauso, ut ne flatum quidem transmitteret*. Ex his omnibus Observationibus, quas ego, sicut soleo, ut haberes quas Sepulchreto adderes, commemoravi, facile intelligis, plus ad Volvulum inducendum viæ occlusionem, aut magnam, perstantemque coarctationem, quam inflammationem, valere; itaque *intussusceptionem*, quæ illam non faciat, qualis solet esse levis, & facillime solvenda, hic a nobis attendi non oportere. Quod ad genus eas refero quas mihi hactenus videre contigit, ex eoque genere, ultro fateor, quod Rei Anatomicæ & Chirurgicæ Auctor nostro sæculo haud ignobilis ponebat, occurrere in multis sine ullo dolore, naturali morte sublatis. Sed dum hujusmodi Observationibus tantum tribuit, ut commentitiam omnino crederet aliorum doctrinam qui inter causas Volvuli susceptionem intestinorum proponunt; cum ipso facere non possum, ni tot contrariis aliorum Observationibus, atque adeo rationi ipsi velim adversari. Ut enim agnosco, minime necesse esse, gravioris mali quidquam oriri ubi laxior susceptio sit, & quæ viam non valde coarctet; ita si laxa non sit, viamque diutius occludat, aut fere occludat; hinc vero Volvulum fieri, aut dolores, inflammationes, aliave generis hujus, contendo, quemadmodum in historiis vides quæ in Sectione hac Sepulchreti sub num. XX. in aliisque, & nominatim in Ruyschianis (i), & quibusdam præterea illarum quæ hic, aut supra (k) indicatæ sunt.

35. Cæterum non a susceptione tantum, aut hernia, aut inflammatione intestinorum, verum etiam a causis aliis, hæc aut occludentibus, aut stimulantibus Volvulum fieri, tum aliorum Observationibus, tum nostris quoque, tecum alias communicandis, manifestum est: & ab occludentibus quidem causis necessario, modo cum his paulo diutius vita duret; ab stimulantibus autem, aliquando. Et occludentes quidem causæ interdum ad ipsas intestini alicujus tunicas spectant, ut puta annulus ille scirrhosus, XXXII. Epistola (l) indicatus; nam eum denique vomitus stercoracei sunt consecuti: alias autem ad ea pertinent quæ intestinis continentur, nec scybala tantum, ut in exemplo quod refert Hoffmannus (m), cum ad pondus librarum circiter viginti congesta, Colon totum adeo distenderant, ut demum rumperent in Ileoso quodam Celsissimo Principe; sed & calculosa materia modo circum felleos lapillos, modo circum aureos deglutitos nummos, per diuturnam intra intestina moram sic adaucta, ut via interclusa eundem attulerint morbum, quarum rerum; ut aliarum prætercam; exempla in Cæsareæ Academiæ libris (n) invenies. Porro & quæ ad causas stimulantes referre

(r) Advers. Anat. I. n. 32. & Tab. 3. (s) n. 18. (t) Progr. edito A. 1727. M. April.
(u) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 42. in fin. (x) n. 32. (y) Obs. 27. (z) Act. N. C. Tom. 7. Obs. 3.
(a) Eorund. T. 5. Obs. 80. (b) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 207. (c) Earund. Cent. 6. Obs. 89.
(d) Earund. Cent. 7. Obs. 83. (e) Earund. Cent. 3. Obs. 1. (f) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 2. c. 4. Obs. 4.
(g) Commerc. Litter. A. 1745. Hebd. 24. n. 1. ad II. (h) Act. N. C. Tom. 3. Obs. 132.
(i) Obs. Anat. Chir. 91. & Adv. Anat. Dec. 3. 5. & Thes. Anat. 10. n. 62. & alibi. (k) n. 32. (l) n. 5.
(m) c. 4. paulo ante cit. §. 13. (n) Act. T. 7. Obs. 100. & Cent. 1. & 2. Obs. 154.

ferre possis, in iisdem (*o*) reperies, ut cum Juvenis, in abdomen cadens sic ut intus rupta vesica effusoque lotio in ventris cavum, insolita acrimonia lacessita intestina, quod eorum inflammatio, & hanc consecuta gangræna ostendit, suum peristalticum invertesunt motum, aut cum ex simili matris casu contusum fœtus jam maturi abdomen in causa fuit, ut subsistens, putrescensque in vasis intestinorum sanguis pares in his effectus, irritando, induxerit, infante nihil omnino per alvum, omnia autem, ipsumque meconium per os reddente, misereque intra octavum ab ortu diem obeunte. Quod si convulsiones stimulus cieat; quid eæ possint, non solum susceptiones, ut supra (*p*) diximus, producendo, verum & sine his, intestinorum motum invertendo, monstrabunt experimenta Brunneri (*q*); nepotis dico, Avo digni; per quæ apparet, excitatis in bestiarum intestinis convulsionibus, recrementa quæ jam per alvum exire non poterant, in ventriculum, & gulam ascendisse. Morbum autem, proxime ad Volvulum accedentem ob tormina vehementissima, & continuum vomitum, & intestina Crassa præter solitum coarctata, cum Tenuia valde essent turgida, & rubentia, & insigni copia sanguinis effusi, fluidique referta, non sine spasticis contractionibus explicavit Cl. Kulbelius (*r*). Quarum identidem recurrentium an residuum effectum servarint eadem intestina, partes inæquales habentia, & per intervalla inæqualia præter naturam angustas in Anatomico Jo. Wilhelmo Albrechto, Ileo hæmatiti, dum viveret, persæpe obnoxio (*ſ*) ipse existimabis.

36. Sed inter causas quæ stimulando, Iliacam passionem interdum afferunt, vermes recensendi sunt. Aliquando enim, ut supra (*t*) indicatum est, convulsiones movendo, intususceptiones, & Volvulum faciunt: quem & sine his excitare posse non est dubitandum. Alias intestinorum dolores tantum creant. Interdum ne hos quidem. Imo nonnunquam accidit, ut plurimi in iis sint in quibus, dum viverent, vix ullum vermium indicium fuerit: quod relegens nostram mulieris rusticanæ historiam, Epistola descriptam XVI. (*u*), aut quæ olim de cane illo venatico scripsimus, (*x*) in quo erant tæniæ ad sexaginta, satis confirmatum videbis. Et contra, signa interdum sunt lumbricorum; neque ulli inveniuntur tamen, ut puellus docet quem tibi ex Valsalva descripsi Epistola XXXI. (*y*) & ne in re obvia longior sim; alter quoque, cujus hic in Sepulchreto (*z*) historia est. Sed de vermibus, ventris dolores cientibus, alias incidet fortasse scribendi occasio, quærendique fusius, num ut viventium sæpe intestina lacessunt, ita in cunctis quæ proferuntur, historiis ad ostendendum, intestina perforasse, ante mortem, an post mortem perforasse credendi sint, &, si illa ante mortem pervaserint, an qua abscessus, aut ulcus aliquod ipsis viam ex intestinis aperuerit. Multæ enim, & variæ producuntur Observationes: quarum saltem aliquot hic tibi indicare satis fuerit ex iis quas addere Sepulchreto possis. Videsis in Actis Cæsareæ Academiæ (*a*) primum duas. Quarum altera quanto magis intestina ab summo ad imum copia lumbricorum incredibili referta proponit, tanto fortasse videatur credibilius reddere, ipsos, præsertim amari elixirii copia instigatos, in vivo perforare intestina cœpisse, e quibus parte jam dimidia extabant. Parem, imo majorem lumbricorum numerum Molinettus noster (*b*) deprehendit; nam præter eos quibus plena, & infarcta erant intestina omnia, alii ex his, cribri instar perfossis, exierant, qui ventris spatium undique repleverant. Sed hæc in mortuis conspecta, ut quæ a me quoque (*c*) in gallina.

Quid cum in vivis? Extat quidem antiquissima Hippocratis (*d*) Observatio in Dinii puerulo, e cujus umbilico *aliquando* exibat *lumbricus magnus*. Sed cum ibi ex vulnere prægresso *fistula* relicta esset, per eundemque locum & lumbricus, & biliosa prodirent; perforatum utique Tenue intestinum esse, constabat; a vulnere tamen; a lumbrico enim, ne suspicabatur quidem gravis Interpres Vallesius (*e*). Extat etiam; ne ab iis quæ cum dissectione cadaveris juncta sunt, præter propositum longius digrediamur; extat, inquam, in Actis paulo ante laudatis (*f*) exemplum quindecim lumbricorum, ex hypochondrio dextero, & respondente huic lumbo egredientium, per tumores tamen utrobique ortos, & suppuratos, quorum origo tumorum tribuitur quidem vermibus, Colon intestinum rodentibus, at simul congestæ in eodem vitiosæ, corruptæ, erodentique saburræ. Cum leges igitur in Centuriis ejusdem Cæsareæ Academiæ I. (*g*), & VII. (*h*) alias istiusmodi Observationes; etsi in altera, ob brevitatem fortasse, nullius tumoris, aut abscessus mentio fit; quid suspicari aliquis possit, considerabis. Mihi enim hic, ut dixi, propositum est exempla indicare, ad varias cruciatuum intestinorum causas spectantia; non quo modo, ac ratione ea contigerint, quærere. Hoc cum quæremus, illud quoque erit inquirendum quod Plateri, ad Volvulum etiam attinens, Observatio (*i*) perquirendi ansam præbet, nimirum an lumbrici sint vivipari. Conspexit ille convoluta, intorta, implexa, mireque distenta pueri, vel potius adolescentuli intestina, non modo recrementis, & flatibus, *sed & vermibus vivis, oblongis, quamplurimis repleta, qui rursum aliis minoribus referti erant*. Observationem hanc in Sepulchreto quoque leges tum Sectione circa quam versamur XIV. (*k*) tum etiam XXI. (*l*), eoque magis attendes, si in Dissertationem incideris qua Solers Medicus Zamponius describit Cl. Planco dejectum ab alio puero lumbricum, mox suis sub oculis parientem minutos vivos vermiculos ad duodetriginta. Sed hæc ad Teretes vermes attinent omnia.

37. Nam quod de Tæniis, & Ascaridibus legisse memini, singula illarum internodia multis ascaridibus fuisse repleta non secus ac si pro his ovariorum officio, vel potius uteri fungerentur; aut ego quidem plurimum fallor, aut ejusmodi est, ut de eo mihi non putem esse quærendum, ut neque num *tæniæ ascarides sint, quæ se mutuo retineant*; præsertim cum qui id docent, *ascarides in solo esse recto intestino*, fateantur, itemque num ascarides *vermes sint corporis humani quasi proprii*; *aliæ vermium species rariores sint*, aliaque de hoc genere, quæ aliter, ut puto, deceat interpretari, atque a primo significare videntur. Certe Vallisnerius (*m*) non ascarides, sed *cucurbitinos* quos cum aliis vocabat, vermes se se mutuo retinere, & sic tæniam facere, non dubitabat, usus inter cætera similitudine, qua ad aliam rem vel Homerum (*n*) olim usum esse, video, vespertilionum qui in antri magni recessu pendentes a petra, mutuo tenentur. Sed eam quam Vallisnerius tuebatur, sententiam ego sæpenumero sum miratus in tot a me diligenter inspectis, examinatisque tum quadrupedum, tum piscium, tum avium quoque tæniis confirmari non potuisse: quod facile agnosces, si attente legeris observationes quas ipse Epistola Anatomica XIV. (*o*) vulgavi, imo illam etiam quam cum mea ad se scripta Epistola edidit olim Vallisnerius (*p*): quibus ex observationibus potius colligi tibi videbitur, eas singulas tænias singulos prælongos vermes, quam plurium catenas fuisse. Jam vero mirari desii ex quo cognovi, Cel. Winslowii industria repertum denique esse ductum, & per fluidissimæ materiæ injectionem confirmatum, qui unus per omnem tæniæ longitudinem pertineret. Qui ductus si quo ego, aut quo Vallisnerius scribebat, tempore notus fuisset, vulgataque essent experimenta per quæ constat, aquatiles vermes, in partes plures divisos, tres circiter menses sine alimento vixisse, & nova obser-

(*o*) Cent. 7. Obſ. 30. & Act. T. 3. Obſ. 131. (*p*) n. 32. (*q*) Experim. circa ligat. nerv. §. 31.
(*r*) Commerc. Litter. A. 1737. Hebd. 20. n. 2. (*ſ*) & A. 1736. Hebd. 12. n. 1. (*t*) n. 32. (*u*) n. 38.
(*x*) Epist. Anat. 14. n. 48. (*y*) n. 5. (*z*) Obſ. 1. §. 2. (*a*) Tom 1. Obſ. 172. & Tom. 5. Obſ. 68. prope fin.
(*b*) Dissert. Anat. Pathol. l. 6. c. 4. (*c*) Epist. Anat. 14. n. 44. (*d*) Epid. l. 7. haud ita procul a fine.
(*e*) Comment. in eum l. n. 105. (*f*) Tom. 6. Obſ. 93. (*g*) Obſ. 39. (*h*) Obſ. 7. (*i*) l. 3. Observ. ubi de Extuberantia.
(*k*) sub n. XXI. §. 1. (*l*) sub n. XXII. §. 4. (*m*) Consideraz. int. alla generaz. de' vermi &c.
(*n*) Odyss. l. 24. sub initium. (*o*) n. 47. usq. ad 55. (*p*) in calce modo cit. libri.

observatione in altera quoque tæniarum specie credibilius factum esset, in extremo illo tenuissimo quod cauda videbatur, esse tæniarum caput; cum ipse facilius quæ videbam, intellexissem, tum ille aut argumenta alia pro sua sententia quæsivisset, aut eam potius, ut Vir erat veri studiosissimus, abjecisset. Verum hæc quæ dixi, post illud tempus producta sunt, ut ex Dissertatione cognosces Experientissimi Bonneti super Tænia accurate, erudite, solerterque scripta, Regiæque Parisiensi Academiæ Scientiarum oblata (*q*). Ea Dissertatio quærendi alia nobis fortasse occasionem dabit, alio tempore proferenda. Nunc instituti memores, ab his, in quæ obiter incidimus, illuc revertentes, cum quædam restare videamus, eaque consideratione, & scitu digna, ex iis quæ ad Dolores attinent Intestinorum, hæ autem Litteræ longiores sint; reliqua in proximas rejiciemus. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXV.

Absolvitur sermo de Intestinorum Dolore.

Plura quidem Intestinorum Doloris, & hunc consequentium Inflammationis, & Gangrænæ exempla novissimis Litteris complexus sum. Tamen restant alia tanto digniora quæ a te, cæterisque junioribus Medicis attendantur, quanto aut breviore tempore, aut fallaciore remissionis simulatione abreptos ægros conspicies. A primo genere incipiamus, atque adeo ab Juvenis, qui nobis, cum Bononiæ essemus notissimus fuerat, casu tam præcipite, ut pene prius mortuum audiverimus, quam ægrotantem. Res, ut diligenter a Valsalva non scripta quidem, sed tunc narrata nobis est, ad hunc modum se habuit.

2. LÆLIUS Lælii Forocorneliensis, Medicinæ studiosus, solitudinis amans, & natura facile irascens, cum optime, ut solebat, valeret, nulla omnino prævia causa, nisi quod patrem animam agere tunc sciebat, tristemque ejus mortis nuncium ægro animo expectabat, circa medium Novembrem A. 1705. hora noctis quarta, an quinta, repente acerbo corripitur dolore umbilicalis regionis, modo quidem hic, modo illic magis urgente, sed nunquam extra certum quoddam ejusdem regionis spatium egrediente. Ad ejus clamores excitus hospes, de consilio vicini cujusdam Medici philonium exhibet Romanum. Hoc vomitu rejicitur; jam enim vomitus cœperant bilis porraceæ, quæ deinde æruginosa facta est, & demum prope mortem atra sic tamen, ut ad ferrugineum vergeret. Mane, hora ab doloris initio decima, advocatur Valsalva. Qui, facie quæ minime placeret, abdomine tenso, & ad tactum dolente, pulsu humili, & quasi ligato, & qui percipi satis non posset, urina ex rubro fusca, & maxime turbida, aliisque hujus generis animadversis, cum tantum tam brevi tempore factum detrimentum videret, aliarumque, hujus non ita absimilium, Observationum suarum recordaretur; intra horas viginti quatuor moriturum pronunciat. Tamen ne id æger continuo intelligeret; oleum dari jubet e dulcibus amygdalis recens expressum, oleo autem violarum, addita camphora, abdomen inungi, & seniores duos Medicos accersiri. Cum hi, quatuor post horis, ægro jam Sacris expiato, venissent; optimum, inquit, adolescentem, civem meum, ea vi morbi prægravatum videbitis, ut nisi quid in vobis auxilii sit, verear, ut ferre diutius possit; nam quod ad me attinet, ingenue fateor, quo juvare possim, non videre. Simul rem narrat, & ad ægrum introducit. Illi vero convulsione opprimi, censent, ideoque e pede sanguinem esse mittendum: magnam quoque abdomini cucurbitulam esse affigendam. Modeste repugnante Valsalva, vincit de missione sanguinis sententia duorum Senum. Bis vena pertunditur: primo ex vulnere nihil exit; ex secundo sanguis quidem prosilit; sed continuo impetum amittit, languideque adeo exit; ut tametsi vena mox clausa sit, pulsus amplius percipi non potuerit. Accessit postea leve delirium: oculi aliquid convulsivi ostendebant: respiratio difficilis facta est: & mors denique ea quæ proxime secuta est, nocte ingruit secundum Valsalvæ prædictionem. CADAVERIS abdomen, cum attrectaret, sensit is, aliquid effusi humoris subesse. Sanguis erat fluidus, effusus, ad sesquilibram: sed & in bronchia aliquid sanguinis effusum fuerat. Cæterum in ventre gravis odor; nec tamen gravissimus. Intestina magnam partem, præsertim quæ superiora tenent, hic illic rubebant; Ileum vero jam livere incipiebat. Peritonæum cum alibi, tum præcipue qua diaphragma convestit, nigris erat maculis distinctum. Sed qua ventriculum, hic intus secundam naturam se habentem, exterius amicit, nigris tuberculis potius, quam maculis, erat inæquale. Quæ tubercula etsi a primo glandulas mentiebantur; re tamen vera; nam & ipse ostendente Valsalva, illorum aliquot mox vidi; nihil erant aliud nisi stagnans sanguis, aut, si mavis, gangrænæ initium.

3. Ea cum mihi ostenderet, simulque omnia quæ tibi descripsi, narraret; quæsivi, cur venæ sectionem nec ipse imperasset, nec, cum imperarent alii, probasset? Rationem, inquit, in promptu non habeo qua tibi dilucide satisfaciam: sed habeo tamen observationem. Sic enim animadverti, inflammatis intestinis missionem sanguinis male cedere: quin sæpe etiam observavi, vel per se ægros in eo morbo repente, præterque opinionem in præceps ruere, ut quocumque uti remedio verear ejusmodi in quod ea culpa conferri possit, quæ in morbi naturam est conferenda. Hæc tu legens, quid ergo? ajes. Si copia quis boni sanguinis propemodum laboret, si viribus vigeat, acerrimo autem prehendatur dolore intestinorum; huic sanguinem, auctore Valsalva, non mittemus? quid aliud hoc est, nisi inflammationem, quam prohibere posses, permittere? Quid? si dolor is a convulsione sit; non huic per sanguinis missionem occurremus; imo eo periculosius constringi vasa sinemus, quo erunt pleniora? Pedetentim, quæso; nam isti quem describis, homini quis tibi ait, Valsalvam sanguinem non continuo fuisse missurum? Longe enim aliud est antequam fiat inflammatio, aut etiam dum fieri incipit in istiusmodi præsertim homine, venam secare; aliud, cum facta est, & vires languent, & omnia in præceps feruntur, subire; ut Celsi (*a*) verbis rem eloquar; *speciem ejus ut occisi, quem sors ipsius interemerit*. Scilicet hujus morbi cursus sæpenumero opinione celerior est, ut si horas spectes, incipere tum etiam censeas, cum, summa jam illata noxa, ad finem properat exitialem: itaque siquo in alio, in hoc certe morbo verum est illud Hippocraticum (*b*) *occasio præceps*. Fuerat hæc in Lælio iis primis horis cum perperam, nedum frustra, philo-

(*q*) Memoir. présentés à l' Acad. R. des Sc. Tom. 1.

(*a*) De Medic. l. 5. c. 26.

(*b*) Sect. 1. Aph. 1.

philonium datum est. Præterierat, cum Valsalva, nedum cum seniores Medici, accersiti advenerunt.

4. Nam quod illi ex iis signis unde Valsalva victum morbi vi, insuperabili jam facta, Juvenem, oppressum ipsi convulsione adhuc solubili existimarunt; nempe venæ sectionis exitus utri verum pervidissent, ostendit. Negari utique non potest, magnas in hoc morbo sæpe convulsionis esse partes, eo autem majores, quo acrior est dolor, sive hic convulsionem moveat, sive a convulsione moveatur, & quo item citius ad lethalem terminum decurrit. Sic intelligo, cur Boerhaavius (*c*) cum exquisitum intestinorum sensum ab ingenti numero papillarum nervearum deduxit, tum hæc continuo subjiciat: *quare homines celerrime pereunt ab inflammatione, & excoriatione intestinorum, & si summa doloris sit vehementia, intra unicam horam hominem validissimum interimit*. Sed & sæpe in vehementi intestinorum dolore manifesta convulsionis indicia vel magis quam in Lælio (*d*), se produnt. Sic; ne horrendas convulsiones hic memorem, quæ in Observatione (*e*) proponuntur, sive symptomata, sive dissectionem spectes, huc attinente; sic, inquam, memini in Patria mea grandem natu, sed viribus firmis Virginem, cuidam ventris dolori obnoxiam, quem senior ejus Medicus Colicum esse, non dubitabat, cum sub finem A. 1709. eodem, sed graviore, prehensa esset, nullis tamen, sive pulsus, sive urinas, sive alia spectares, comitantibus febris indiciis, cumque per clysterem qui biliosa eduxerat, valde esset levata, morboque in dies magis, magisque remisso, a Medico amplius non invisi feretur; memini igitur, cum domesticæ mulieres loco enematis quod alternis diebus ad vesperam injiciebatur, suppositorium ex melle indidissent, statim ani dolore tam atroci correptam esse, ut mane inveniri pulsus non possent: fuisse autem eo cum dolore tantam constrictionem ani conjunctam, ut clysma nulla ratione immittere liceret: mox vero cum ei contractioni, & dolori per emollientia anodyna mederi studerent, repente ejusdem partis relaxationem non secus ac sæpe solet in cadaveribus, supervenisse, & circa meridiem, ipsam mortem. Igitur fac, esse convulsionem. Num sanguine emisso, facile tolles? Quid, si ea causa nervos convellat quæ perdifficile vinci possit, aut si forte ad tempus brevissimum vinci, mox, ut in convulsivis affectibus persæpe fit, vehementius insurgat? Accipe quid, me degente Bononiæ, acciderit. Monachus erat, senex quidem, sed quam robustissimus. Hunc nulla ex manifesta causa, nisi forte ex frigore, & labore, ventris dolor de improviso invadit tantus, ut hominem nec stare loco sinat, & clamare cogat. Frustra oleum amygdalinum datum est, frustra injecta enemata, frustra sanguis e pede missus. Nullo auxilio quidquam juvante, intra horas haud amplius duodecim, cum dentes bis terve inter se collisisset, mortuus est. Non adversus utilissimum, si tempestive utaris, auxilium, sanguinis missionem hæc scribo. Sed quid cito accidere vel post hanc in morbis ejusdemmodi possit, ubi prævaleant convulsiones violentissimæ, admoneo, ut & scias ipse, & ante docere alios queas, non esse temere magnum auxilium culpandum, si forte ejus usum continuo exitus infelix consequatur. Quoniam vero, quidquid præmoneas, turpis semper apud plerosque calamitas est, si cita mors auxilium magnum excipiat; intelligis sane, cur Valsalva ejusmodi remediorum usum in his morbis vereretur.

5. Quid vero, si cadaveris dissectio omnem Medico excusationem eripiat? Potest enim convulsio, ut non redeat; eam tamen, intercepto in constrictis vasculis sanguine, intestinis noxam cito, & præter opinionem intulisse, qua præsente, sanguis mitti nequeat sine culpa. Vidisti in Lælio quam cito intestina non modo inflammationem, sed & livorem contraxissent. Pars nulla fortasse facilius, & citius quam intestina, nihil ejusmodi suspicante Medico, abit in grangrænam, & nigra fit. Quod etsi productis alibi historiis, aut in hac Epistola (*f*) producendis vel aptius monstrare possem; hic tamen placet Observationibus duabus ostendere, quarum singulas ab singulis Præceptoribus accepi meis, eodem Valsalva, & Jacobo Sandrio. Hanc igitur a Valsalva.

6. VIR erat qui ab aliquot saltem mensibus quotidie hora a cibo quinta, an sexta ventris doloribus capiebatur, quasi tot dentibus laceraretur. Huc accesserant flavæ materiæ fluxus, & macies, cum repente apoplexia invasit, levis quidem, & quæ post diem unum aut alterum remitti visa est, manibus aliquam movendi facultatem recuperantibus, mente autem paulo minus oppressa, tamen quinto die lethalis. CADAVERE perlustrato, sana omnia inventa sunt, si cerebrum, & Ileum intestinum excipias. In illius enim ventriculis serum fuit non paucum, a quo Choroides plexus pallebant. In Ileo autem septem, an octo annularia spatia, eaque nigricantia: quibus in spatiis glandulæ ciceris magnitudine, materia alba pleræque oppletæ. Hæ glandulæ non collectæ erant in acervos, neque interius locatæ, sed disjectæ, interque intestini tunicas extrorsum potius prominebant.

7. Apoplexiæ causa, quippe huc non attinente, seposita, dolorum causam quotidie certa hora illa recurrentium vides, nimirum glandulas in Ileo amplificatas, sive illæ, quod Valsalva, quarundam aliarum exemplo edoctus, censebat, cibariæ materiæ per Ileum devolutæ pressionem ferre sine dolore non poterant; sive ab novo chylo earum in parte obstructarum angustias eluctari nequeunte distendebantur: quod & ipsarum natura, quæ Valsalvæ non ita dissimilis visa est earum quæ in mesenterio sunt, indicabat, & alba illa qua pleræque infarciebantur, materia quadantenus confirmabat. Cæterum hic præsertim attendas velim, quam facile, & quam cito ea spatia omnia in quibus erant illæ, nigredinem traxerint. Sed inertiam, inquis, fibrarum intestini apoplexia auxerat, quo minus per vitiata glandulis ea spatia sanguinem possent promovere. Fateor; sed non propterea vitiatas alias partes occupare gangræna solet tam cito cum accedit apoplexia. Quæ nulla certe præcesserat in Observatione altera, quam Sandrius habuit ad hunc modum.

8. N. CUPELLINIUS Colica laborans affectione, cum sedens emulsionem biberet, adstanti famulo, cape, inquit repente, cyathum porrigens quem manu tenebat, & hoc dicens, retrorsum cecidit mortuus. CORPORE toto confecto, nihil aliud vitii repertum est, quam intestini Coli inflammatio, quæ ad nigredinem vergebat.

9. Ex hac Observatione tum quod propofui, intelligis, tum etiam quæ facile noxa in eodem intestino esse posset in Virgine quoque Forolivienfi de qua paulo ante (*g*) dictum est. Nec te moretur quod nulla prævia fuerint febris indicia; quandoquidem in his ipsis Litteris (*h*) visuri sumus, an sine febre inflammatio esse possit, imo an sine inflammatione sphacelus. Verum alia antea expedienda sunt quæ ad celeritatem spectant qua intestina lethalem inflammationem concipiunt.

10. SERVUS quidam a pedibus, nempe is quem Epistola etiam Anatomica XV. (*i*) commemoravi, alia de eo scribens, quæ hic minime iterabuntur, statura breviore, habitu pingui, cum famulari amplius non posset, annos jam aliquot mendicabat, vinoque, cum poterat, utebatur paulo uberius. Itaque etiam postremo vitæ die cum domum rediisset, ac male habere se, diceret; nihil ut se

(*c*) Prælect. ad Instit. §. 91. (*d*) de quo supra n. 2. (*e*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 145. (*f*) n. 16. & 18.
(*g*) n. 4. (*h*) n. 19. & seq. (*i*) n. 70. ad fin.

se curaret, nisi vinum, & panem sumpsit, mox de ventris doloribus questus, cum his circa mediam noctem est mortuus. Cadaver postridie in Gymnasium illatum est, ubi sub initium Februarii A. 1736. Anatomen docebam. ABDOMINIS musculis, qui laxi erant, incisis, & ventre unde gravis existebat odor, patefacto, vidi Tenuium intestinorum non modicam partem altius intra imam pelvim se demittentem, ut ad vesicæ usque cum Recto conjunctionem perveniret, quidquid ibi spatii est, complens. Sed hæc a primordiis, aut certe non recentia. Illud recens quod & ea, & cæteræ intestinorum Tenuium partes nonnullis locis valde erant arctæ, ibidemque fuscæ, alibi autem rubicundæ, vel minimis vasculis a remorante sanguine ita distentis, ut si rubens cera fuisset injecta. Nec Crassa intestina aliter hic illic se habebant, præsertim vero ad Coli initium. Jecinoris erat crepido subnigra. Lien æquo major. Arteriæ Magnæ truncus non sine quibusdam parvis officulis per ventrem ferebatur. Cava autem vena multo nigro, fluidoque sanguine referta erat.

11. Non adeo quidem breve spatium fuit quo intestinorum inflammatio mulierem, de qua proxime scripturus sum, interemit: breve tamen fuit, & fortasse brevius quam videatur, si non tam ægrotationis, quam inflammationis constaret initium. Quod etsi minus certum est; tamen cætera quæ de hac fœmina nota habeo, non sunt mihi prætermittenda, quippe pollicito, cum de Cordis Palpitatione (*k*), & de Pulsibus (*l*), imo & de Oculorum Affectibus (*m*) scriberem. Hæc enim Anicula illa est cujus oculi dumtaxat, quemadmodum se haberent, eo loco proposui; reliqua in alium distuli.

12. ANUS paupercula, oculis capta, parvo corpore, & exili, a tertio jam die ægrotans, in Patavinum Nosocomium illata est, quasi thoracis inflammatione teneretur. Nam ex ipsa nihil certi elici poterat, ut pote quæ viribus erat tam dejectis, pulsibus autem infirmis adeo, & exiguis, ut eodem illo quo illata est, die mortua efferretur. Cadaver anni tempore opportuno, videlicet sub initium A. 1742. utilius fuit quam a primo sperassem, ad plura Studiosis adolescentibus ostendenda. Quod dum agerem, in hæc quæ adnotabo, morbosa incidi. IN VENTRE intestina erant inflammata, ut jecur quoque. Eodem attinebat quod utero aperto, fundi interior facies colore esset non minus rubicundo, quam si nuper fœmina in menstruis fuisset. Qua autem fundus se contrahebat in cervicem, faciesque internæ anterior, & posterior ad angulum in latere dextero conveniebant, ab ipso angulo membranula profecta, non minima, in transversum ducebatur ad faciem posteriorem, limbo toto inferiore cum hac cohærens, cætera soluta atque extans, ut contra ac valvulæ cervicis solent, cavum sursum, non deorsum, conversum haberet: itaque suspicatus sum, non eam a primordiis, sed fortasse a difficili partu aliquo; peperisse enim mulierem constabat, uterum autem dextrorsum videram inclinatum; originem habuisse. In Thorace sani, & prorsus illæsi pulmones. Sed pericardium undique annexum cordi perpetua quidem sed non firmissima cohæsione sic ut nullo negotio digitorum ope, sine ulla ipsius, aut membranæ cordis laceratione, disjungi potuerit. Ad magna vasa non adhærebat: facie autem qua cordi adhæserat, albam quamdam ostendit maculam, uno tantum in loco, eamque mediocre ad spatium se extendentem. In cordis ventriculis niger, ut ubique, sanguis; nullæ autem polyposæ concretiones. Sed hæ teretes, albæque, & nonnullæ crassæ, & firmæ, longæ etiam, ut quæ ab auricula dextera ad Internas Jugulares venas pertinebant, a cordis orificiis in vasa, arteriosa quoque, productæ passim reperiebantur. In oculis denique quid deprehensum sit, in ea Epistola scriptum est, de qua novissime indicavi.

13. Etsi propositæ hactenus historiæ docent, quam cito interdum afferre exitium possint dolores intestinorum sive inflammationis vi, sive etiam convulsionis, & quod consequitur, quam cautum Medicum esse deceat, & suspiciosum sæviente hoc morbo; tamen ut multo magis suspicari, & cavere debeat, ne morbo se remittente, & quasi abeunte, inani spe nonnunquam fallatur, tibi insequentes Observationes ostendent.

14. ADOLESCENTULUS vino, & vini, quos vocant, spiritibus deditus, non ita pridem cum febre laboraret Intermittente, ventris dolore correptus fuerat, quem flatus, per inferiora emissi, sustulerunt. Verum post dies aliquot rediit dolor: quem cum domi tollere non posset; die tandem a reditu doloris sexta exceptus est in Nosocomium Bononiense S. Mariæ de Vita. Erat dolor in hypogastrio assiduus, sed levis, nisi quod subinde increscebat, & tunc sæpe venter ibi magis intumescebat, &, si manum admoveres, plures ibi duros quasi globulos percipiebas. Sed cito hæc evanescebant omnia donec iterum per intervalla redirent. Stomachus quoque condolebat, & jam alimenta vomitu rejiciebat cuncta, non modo medicamenta, in his opium ipsum. Itaque cum alvus nisi per clysmata non responderet; institutum est simul id curare, simul medelæ aliquid, & nutrimenti per clysteres immittere ex jure, & mollientibus herbis paratos, nullo tamen doloris levamine, ut ne antea quidem cum per injectum non semel oleum e lini seminibus expressum recrementa educerentur. Inutiles quoque ex eodem oleo, aliisve, abdominis inunctiones fuerant. Levius æger in lectulo sedens, quam cubans, dolorem ferebat; quamobrem vel cum dormiret, sedebat. Melius quoque habebat, & facilius capiebat somnum inani stomacho, quam si quid forte retinuisset: quæ res, & quarundam aliarum quæ sæpius significant vermes, notarum absentia, faciebat, ne a lumbricis dolor esse existimaretur, tametsi unum teretem longiorem nudiusterius ore ejecisset. Postremo quædam ex alimentis cœpit retinere, atque adeo prandium quoque. Genæ rubebant, quod ipse ex defluxione in faciem esse, ajebat, cui videlicet erat obnoxius. Sitiebat. Abdomen universum distentum erat. Quincto jam die ex quo in Nosocomio esse cœperat, allocutus sum, ut solebam, circa horam XVI., bruma enim instabat A. 1703. Meliuscule se habere, dixit: idque confirmabat vultus, & sermonis alacritas, & firmior, ut in sedente, corporis vigor; nam pulsus neque unquam habuerant, neque tunc habebant quod displiceret: febris certe nulla tunc erat, neque unquam toto eo tempore quo in Nosocomio fuit, a quoquam, nisi forte semel, potuit animadverti. Cum hæc ita essent; quis tunc crederet quantum monstri aleret? Attamen duæ vix erant horæ ex quo sic ego, & cæteri qui invisebant, studiosi Juvenes, & Viri observaveramus, cum repente præ doloris acerbitate clamare cœpit, idque assidue ad nonam usque noctis horam. Vomuit interea, & ad vesperam jam pulsus sibi non amplius percipi, admonuit; nec revera ab iis qui aderant, percepti sunt. Ubi ea quam dixi, hora fuit, continere se non posse, ait, quin e lectulo ad alvum exonerandam descenderet. Dum exonerat, animo linquitur, sicque intra semihoram moritur. CADAVER postridie dum lavant; magna vis ex ore effluit quasi sanguinis putridi, stercore fluido diluti, *tabacci* colore, & gravissime olentis. Itaque abdomen factum est in hypogastrio nonnihil flaccidum: & quanquam in epigastrio, quod livebat, cæterisque partibus durum esset adhuc, atque distentum; minus tamen erat, quam in vivo. Ubi cultro ventum est ad ventris cavum, illico exsiliens prorupit multus humor, ejus persimilis qui ex ore effluxerat; sic autem prorupit, ut illi ipsi qui secabat, non modo nobis qui aderamus, dubium fuerit, an ex ventris cavo extiterit in quod antea esset effusus, an ex intestino distento, ideoque simul cum peritonæo facile convulnerato. Mox certe cum abdomen diductum est, eo humore plenus apparuit

(*k*) Epist. 23. n. 21. (*l*) Epist. 24. n. 12. (*m*) Epist. 13. n. 17.

paruit venter. Tenuia autem inteſtina omnia tam atra, quam carbo eſt. Eodemque ſphacelo lien quoque, ſaltem ex parte, vitiatus erat. Ventriculus tamen, quantum extrinſecus judicari potuit, ſanus fuit, & quidquid pariter de Craſſis inteſtinis ab extremo Ileo ad ſiniſtrum uſque hypochondrium pertinet: cætera enim inquirere prohibuit incredibilis odoris fœditas, eo etiam major quod per incuriam, & feſtinationem perforato inteſtino aucta interea proluvies fuerat, quacum teres mediocris lumbricus prodierat.

15. Vidiſti, cum Adoleſcentulus jam melius habere videretur, quantum vitii eſſet in Tenuibus inteſtinis omnibus. Sed putaſne factum priuſquam in Noſocomium veniret, an poſtquam venit? Si primum; quinque igitur dies tantum mali ſine iis notis quæ comitari ſphacelum ſolent, delituit. Si alterum; quomodo ſine inflammationis ſignis, & ſine aſſidua præſertim febre ortum eſt? Atque eadem fere te a me interrogari poſſe, credito, cum eas quæ inſequuntur, Obſervationes producam, aut cum illam Segeri legeris, quæ in hac Sepulchreti XIV. Sectione (*n*) extat. Nimirum Senex poſteaquam dies jam aliquot de ventris doloribus, quibus erat obnoxius, conqueſtus fuerat, non tamen adeo gravibus, ut decumberet; tandem circa veſperam ex horto ſuo domum rediens, tam acerbos paſſus eſt, ut nullis remediis proficientibus, obierit poſtridie circa horam quartam matutinam: & inventa quidem ſunt alia in pancreate, jecinore, liene antiquiora vitia; ſed illud recens, quod *inteſtina, præſertim tenuia, cum colo nigerrima* fuere. Num ergo hoc intra paucas horas factum eſt ex quo Segerus juſto celeriorem deprehenderat arteriæ motum? Sed de his videbimus etiam infra (*o*). Nunc ut ad noſtrum Adoleſcentulum redeamus; ſi conſtitiſſet, non ex temere vulnerato, ſed ex antea diſrupto inteſtino putidiſſimam illam proluviem effuſam eſſe in ventris cavum; tunc animi defectionem, & conſecutum hanc obitum fortaſſe accidiſſe, conjiceremus cum in alvi exonerandæ conatibus fracidam aliquam diſtenti inteſtini partem ipſe ſibi perrupiſſet. Sic enim Wepferus quoque, ut pariter in Sectione hac Sepulchreti (*p*) legeſ, in atrociſſimis doloribus *inteſtina diſrupta* commemorat, *ac ſordes omnes in cavum effuſas cum repentina ægrorum interemptione*. Quam illico tamen non ſemper neceſſario ſequi, duæ in Sectione eadem Obſervationes (*q*) Fernelii, & Riverii, commonſtrant: nec diſcrepat una ex noſtris Epiſtola ſuperiore (*r*) deſcripta. Ad has, an ad illas attinere credas quæ in Commercio Litterario (*ſ*), & in Actis Cæſareæ Academiæ (*t*) leguntur, arbitrium tuum facio. At certe ad illas attinet quæ nuper a Cl. Galeatio (*u*) propoſita eſt; adeo ſubito virum necaverant tormina, cujus venter plenus pariter recrementorum inventus eſt quæ e rupto irruerant inteſtino. Jam vero funeſtam hiſtoriam, quamvis dolores non modo remiſerant, ſed omnino abierant, proferamus.

16. MULIER gracilis, ſtatura brevi, birioſo, ut vocant, temperamento, annos nata ad quadraginta, a tribus circiter vidua, ab octo ſine menſtruis, & propterea, ut credebat, ſubinde ſanguinem exſpuere ſolita, ſic tamen, ut mihi de pharynge potius, quam de pulmone, prodiiſſe videretur, noviſſime ex ira, & animi ægritudine in dolorem incidit, ob quem in Bononienſi S. Mariæ de Morte Noſocomio decumbere coacta eſt ſub initium Martii A. 1706. Erat is dolor quaſi a cultris ſcindentibus, primum infra ſiniſtram mammam, quam ſedem non relinquens, ſe poſtea extendit etiam infra dexteram, ſed levior, ut in hoc latus cubare ſineret. Ad tactum enim creſcebat: difficilemque faciebat reſpirationem. Invaſerat cum febrili rigore: qui diebus ſingulis recurrebat; nec febris tamen intermittebat. Rubebat facies: moleſta erat ſitis; ſed tuſſis magis, ut quæ exaſperabat dolorem. Sputa ſæpe cruenta; alias alba, craſſa, ſpumoſa. Senſus aliquando quaſi rei ad jugulum aſcendentis. Dolor denique circa umbilicum non ſecus ac ſi canes morderent. Alvus erat laxa. Miſſus eſt ſanguis e pede: & alia quæ utilia fore credita ſunt, adminiſtrata. Diebus poſt paucis; nulla prævia critica evacuatione, adeo remiſere omnia, ut Medicus fœminam jam bene habere, pronunciaverit. Surgit ipſa: ſed fatiſcentibus viribus, mox ad lectulum redire cogitur, ubi in ſe contracta, ut a frigore ſolemus, & ſine pulſibus invenitur. Quærentibus, an thoracis, an ventris dolore conflictaretur, neutrum amplius ſentire ſe, ait. Eodem die fœtidum dejicere ſanguinem cœpit. Deliravit poſtea: & tendinum qui ad carpos ſunt, convulſivi ſubſultus ſe ſe oſtenderunt. Per hæc debilior facta, ut loqui amplius non poſſet, die ab ineunte morbo XVI. vivere deſiit. ABDOMINE, quod ſubſidebat, inciſo, & diducto, fœtor, qualis ex gangræna ſolet, cum odore illo mixtus, qui ubi lumbrici ſunt, quaſi ex acida materia videtur emitti. Nec ſane lumbrici teretes deerant in Tenuibus inteſtinis, quæ fere omnia ex rubro colore ad lividum, nigreſcentemque inclinabant. Idem morboſus livor ſimam lienis faciem inferius occupabat, in ejuſque ſubſtantiam nonnihil pergebat. Pancreas craſſius factum, ex induratis quaſi globulis conſtabat. Duriuſculum quoque erat jecur, cujus veſiculam calculi ad centum viginti in bile pallidula diſtendebant. Horum qui maximi, viginti circiter, avellanæ magnitudinem æquabant. Cætera quæ ad hos attinent, in Adverſariis (*x*) primo loco deſcripſi. In quibus (*y*) de ſitu quoque uteri hujus Viduæ indicatum eſt, ob brevius Rotundum vinculum ita in dexterum pelvis latus retracti, ut medium pelvis ſine utero eſſet. Porro qua ſiniſtra Tuba ex utero emergebat, prominebat puſtula albo pure turgida, lupinum æquans; ſubſtantia autem uteri quam puſtula excavaverat, hac pertuſa, & educto pure, nigreſcebat. Tubæ non albam, ſed ex colore carneo flaveſcentem continebant materiam. Teſtes contracti, cum paucis intus veſiculis: & alterius tunica quaſi cartilaginea. Thoracem aperiendo, pulmones anteriore facie perpaucis in locis ad pleuram per membranulas alligatos invenimus, cætera ſolutos: ſanos quoque, ſi dexteri anteriorem excipias partem, cujus compacta, ſed non maxime, erat ſubſtantia. Nihil in pericardio humoris: in flaccidi autem cordis ventriculo dextero, & ad omnia orificia polypoſæ mediocres concretiones.

Quibus autem e pharyngis ſedibus cruenta ſputa proveniſſent, in Epiſtolis Anatomicis (*z*) ſcriptum eſt. Caput denique cum a cervicibus abſcinderetur, per maximum occipitis foramen aquæ non exigua copia prodiit: quæ, cranio reſerato, ſub Tenui quoque meninge, a ſiniſtris præſertim, inventa eſt. In Lateralibus cerebri ventriculis ſubrubrum ſerum, & plexus Choroides multis hydatidibus inæquales, quæ tactu facile diſrumpebantur. E medullaris ſubſtantiæ ſectionibus qua puncta ſanguifera ſe oſtendebant, plus ſanguinis quam ſæpius ſoleat, exprimebatur. Ex hoc cerebro, ut etiam ex lingua, pharynge, ipſiſque adeo, quos diſſecui, oculis idem ille de quo in Ventre dixi, vermium odor exiſtebat.

17. Si quæ ad delirium, ad convulſiones, ad cruentum ſputum, ad pectoris dolores, ad alioſque affectus, quos hic non attendimus, ſeponas, & dolores tantum inteſtinorum reſpicias; facile intelliges, cum hi, ut cætera, nulla præcedente critica evacuatione, ſe adeo remiſerunt, ut valere mulier crederetur, nec ipſa amplius dolorem ullum ſentiret; tunc inteſtina livere jam, & nigreſcere cœpiſſe, quod dejectio fœtidi ſanguinis illo ipſo die orta; ut de aſphyxia nihil dicamus; commonſtrabat. Omnino nihil ſuſpicioſius eſt, quam repente, & præter rationem dolores evaneſcere. Recentem mihi ſuam narrare in hanc rem Obſervationem memini ſagaciſſimum, & experientiſſimum Medicum, quem in Valſalvæ Vita laudavi, Petrum Molinellium. Melancholico temperamento præditus adoleſcentulus febre acuta cum faucium inflammatione, & deliriis corripitur. Circa XIV. diem

(*n*) Obſ. 6. (*o*) n. 19. & ſeqq. (*p*) in Additam. Obſ. 3. (*q*) 23. & 21. §. 4. (*r*) n. 9. (*ſ*) A. 1742. Hebd. 45. n. 2. (*t*) Tom. 8. Obſ. 47. (*u*) Comment. de Bonon. Sc. Acad. Tom. 3. inter Medica. (*x*) III. Animad. 28. (*y*) IV. Animad. 25. (*z*) IX. n. 14.

diem cætera abeunt, febris assidua persistit; & quamvis sudet æger, & plurimum mingat; febris tamen, nisi quod uno tandem die abfuisse visa est, ad diem pervenit XXXV. Cum ex tanta febris vel post sudores, & urinarum copiam diuturnitate non leve quoddam subesse vitium, suspicaretur Molinellius; ecce tibi, nullo prævio assidentium, aut ægri errore, improvisa æruginosa diarrhœa, quam dolor paulo supra vesicæ regionem comitabatur. Quæ ut repente advenerant, sic repente quoque, & cito evanuerunt. Tunc enimvero graviora Medicus, nec sine causa, timere. Universum enim abdomen incredibilem in modum induruit, cum interni caloris sensu, & ubi tangeres, etiam doloris: simul pulsus jam nulli, deliria, tandem difficilis respiratio, & sine convulsionis signis, mors intra tertium ex quo abdomen induruerat, diem. Quamquam autem mirabatur, ex effœto, ut post diuturniorem, nec levem, ægrotationem, sanguine oriri inflammationem potuisse; tamen quin orta esset, non dubitabat; ego vero, quin gangræna quoque. Sed quod ob negatam incidendi cadaveris facultatem, pro certo sciri in adolescentulo illo non potuit, potuit in fœmina Principe, cujus mecum ab uno ejus Medicorum communicata historia, quippe earum similis quæ superius descriptæ sunt, hic minime prætermittetur.

18. CELSISSIMA PRINCEPS annos nata quatuor & quinquaginta, artubus non pinguis, ventre pinguissima, cujus pulsus post duos quosque laudabiles ictus continuo totidem humiles, & disparis celeritatis exhibebat, cum ex gravissimo intestinorum dolore, vesicam in consensum trahente, & lotii reddendi facultatem intercipiente, evasisse videretur; paucis omnino postquam is dolor siluerat, diebus interjectis, nigra dejectione, & post hanc morte correpta est.

VENTRE adaperto, intestina quædam, & ventriculus gangræna affecta deprehensa sunt; fellis autem vesicula exsucca, & in ea calculus parvi pyri magnitudine: in renibus arenulæ potius, quam calculi.

In Thorace cor, & pericardium pinguedine prægravata.

19. Sive hæc prægravans pinguedinis copia, sive etiam hæreditarii aliquid, ut ea indicant quæ de Rege, ejus Parente, olim memini legisse; illas pulsus inæqualitates faciebat; gangrænam certe intestinorum prægressæ potius, cum dolor urgeret, inflammationi, quam atræ bilis, ut vulgo dictum est, dejectioni tribuendam putaverim. Neque enim dejectio etiam ventriculum infecisset, & in Vidua de qua paulo supra (*a*) scriptum est, nigra quidem, sed putridi sanguinis, non atræ bilis, egestio obitum antecessit. At enim non verisimile est, inquis, plures, & exercitatos in primis Medicos, quales ad Principum curationem solent advocari, non cognovisse inflammationem, neque hujus in gangrænam degenerationem. Ego vero de aliis, præsertim in morbo quem ipse non viderim, non secus ac de me vellem, judicare solitus, consuetudinem hic quoque tuebor meam neminem temere insimulandi, & nisi tu dissentis, hanc, nulla prævia inflammatione, gangrænam ajam accessisse. Magno auctore id faciam, Fernelio (*b*), qui post dolorem immanissimum, *extremum pedem aliquando repente sphacelatum* vidit, *sine rubore conspicuo*, ut denique *miser extingueretur sine febre, sine symptomatis admodum gravibus*. Etsi igitur sphacelum *indivulsam magnæ inflammationis pedisequam esse*, *plurima Medicorum turma censet*; tamen haud raris, Fernelianæ haud absimilibus, Observationibus spectatis, diserte scripsit Fridericus Hoffmannus (*c*), *quare quin etiam interne in visceribus idem sine prævia inflammatione*, ... *fieri possit*, *non est quod dubitemus*. Quod si forte in ipsis intestinis requiris exempla; Segeri poteris Observationem relegere (*d*): vel potius, quando in illa quam acerbissimus erat dolor, & celerior arteriæ motus deprehensus est; si alteram Friderici Ortlobii (*e*), quæ pariter in Sepulchreto (*f*) etiam est, leges; intestina a dextris *livida*, *nigricantia*, *sphacelata* fuisse, invenies, idque, ut in Scholio ipse miratur Ortlobius, *sine præviis doloribus abdominis*, & *sine prævia febre manifesta*.

20. Quoniam tamen in ipso Ortlobii ægro *obscuri* ventris *dolores* præcesserant, neque, ut in illo, de quo ex Fernelio paulo ante dictum est, pede, aliisque exterioribus partibus, ita in visceribus quoque *ruborem conspicuum* non esse prægressum, quisquam est qui testificari possit; sphacelum quidem intestinorum accidere interdum posse nulla præcedente inflammatione, non negabis; sed quæres simul, possitne aliquando ejusmodi inflammationi succedere, cujus præcipua, & pervulgata signa non extent? Ut a Sepulchreto non recedamus; vide, quæso, in hac ipsa XIV. Sectione (*g*) Observationem Riverii. Ileum intestinum circa finem, cum adjuncta mesenterii portione, *gangræna*, atque adeo *sphacelo* affectum reperies in eo qui cum laborasset ex intestinorum dolore primo die morbi, protracti usque ad XIII.; *nullus* autem *dolor adesset*, *neque ulla febris* secundo die, magnam die tertio, & sequentibus dubitationem injecerat Medicis, cum *inflammationem testari videretur febris*, *quæ tertio* illo *die supervenit*, *sitis*, *&* *linguæ ariditas*; *sed quomodo inflammatio intestinorum adesse posset citra dolorem*, *concipere non poterant*. Num sphacelum primo jam die factum credes? Duodecim ergo dies sic homo vixerit? Deinde quomodo sphacelo facto, febris quæ antea non erat, accessit cum linguæ ariditate? Certe superiore Epistola videris, in Sene (*h*) pulsus ex febrilibus factos demum sanorum similes, linguam autem ex sicca humidam, quo in Sene intestinorum partem adhuc rubram, partem vero lividam, nigram, gangræna occupatam deprehendimus, indicio non obscuro, novissime hanc ex inflammatione in gangrænam transiisse. Sed quod ad dolorem attinet, aliæ nostræ Epistolæ sine illo fuisse intestinorum inflammationem, commemorant. Namque ut sileam, in XXIX. (*i*) nullo intestina dolore vexata legi, quæ omnia maxime essent inflammata; illud enim propter eorum paralysim accidisse, conjeci; certe non erant in aliis ægrotantibus resoluta, ut puta in duobus, Epistola XXI. (*k*) propositis; & tamen, etsi inflammata reperta sunt, nulla audita fuerat de eorum dolore querela. Atque ut ægram memorem, de qua recordari facilius possis; mulier superioribus Litteris (*l*) descripta est, cujus Tenuia intestina maxima ex parte rubebant; eademque doloris ferme expertia visa fuerant. Sed nec signum alterum inflammationis præcipuum febris, toto morbi tempore in ea muliere unquam fuerat: in Bajulo autem, paulo post illam proposito (*m*), febris, sive non valde frequentes pulsus, sive non calentes carnes, attenderes, levis erat; inflammatio tamen non levis; ut locus in eo non esset, multoque minus in muliere, laudandæ alioquin Ballonii (*n*) sententiæ. Qui postquam dixerat, *videri æquum esse ut febris insignis internas inflammationes consequatur*; tamen continuo Galenum secutus *volentem magnas esse inflammationes in partibus internis*, *ut acuta febris sequatur*, sic, inquit, si sit *phlogosis mediocris*, *ad manum mordax febris non insequitur*.

21. Quæ omnia cum ita sint; quando cum aliis inflammatorum intestinorum signis, vehementem dolorem, & acutam febrem in ægrotantibus deprehendes; jure quidem meritoque credes Rei Medicæ Auctoribus hæc duo inter præcipuas notas magnæ intestinorum inflammationis ponentibus. Nec tamen siquando alterum, vel utrumque horum aut abesse, aut vix esse, invenies; continuo putabis, aut nullam esse inflammationem, aut levem, neque gangrænam, & sphacelum in eorum esse intestinis non posse in quibus duo illa præcessisse, non videris. Optandum sane fuisset, ut Medici cum signa hujus inflammationis, & consequentis ipsam gangrænæ proposuerunt; hoc monitum non omitterent in morbo qui per fallaciam ejusmodi, nec raro, præceps

(*a*) n. 16. (*b*) De abdit. rer. caus. l. 2. c. 15. (*c*) Differt. de Morb. hep. ex anat. deduc. §. 19. (*d*) Vid. supra, n. 15. (*e*) Eph. N. C. Dec. 1. Obs. 143. (*f*) l. 3. S. 1. Obs. 11. (*g*) Obs. 21. §. 4. (*h*) n. 25. (*i*) n. 10. 11. (*k*) n. 9. & 17. (*l*) n. 11. (*m*) n. 18. (*n*) l. 1. Consil. Medic. 112.

ceps ac repentinum affert exitium. Nec raro, inquam. Nam memini, cum Adolescentuli tibi supra (*o*) descripti, casum mirabundus narrarem Valsalvæ, atque Albertino, continuo utrumque confirmasse, non absimilia occurrisse sibi, nec semel. Quo tempore cum mihi inculcaret Albertinus, vigilandum, & cavendum esse in doloribus intestinorum: se enim post leves dolores, aut certe cum minime magnis, nulla manifesta febre, nulla convulsione, nullo vomitu, animo, ac corpore satis vigentibus, de improviso vidisse ægros in præceps ruere, & cito eripi ab latente inflammatione, ex sphacelo nec opinato intestinorum; cum hæc, inquam, mihi inculcaret; quæsivi ex perattento illo Medico, & diligentissimo Observatore, quibus igitur ex signis proximum intelligere periculum, & prænunciare saltem possemus. Ille vero ex pulsu, inquit, abdomine, facie. Pulsus enim humilis, & debilis potius, & qui, si bene attendas, sibi subobscure dissimilis sit: abdomen autem tensum, & durum, & cum dolore quodam: facies denique insoliti aliquid, sed in aliis aliud, ostendens, ut interdum oculos quasi exterrefactos, alias livorem quendam circum labra, animadverterim; hæc, inquit, fere; nam aliquando linguam etiam adnotavi haud bene se habentem, & quamdam sitim; mihi accidit, ut in ejusmodi casibus se observanda præbuerint. Sic ille ingenue, ut solebat, quæ requirebam, signa indicabat. Quorum mihi veritas cum in aliorum, tum præsertim in Thomæ Aleotti casu perspecta est, probi æque, ac nobilis Civis mei. Cum enim post dolores quosdam ventris, quibus erat obnoxius, cubaret, nec eadem qua solitus erat, celeritate convalesceret, me autem per eos dies; autumnus erat, si recte memini, A. 1711. incommoda valetudo domi retineret, missusque sub vesperam ejus Medicus qui me consuleret, nonnulla ex iis signis narrasset, quæ modo commemorata sunt, ipse autem, interrogando, quædam alia ex iisdem non deesse, intelligerem; respondi nihil tale opinanti, ad ægrum rediret, quem si vel tantillo interea pejorem factum animadverteret, continuo admonendum curaret, posse magnum instare periculum; ut sibi, & posteris consueta religione, prudentiaque prospiceret. Quid quæris? Perpaucis post horis æger manifesto in pejus ruere cum cœpisset, atque ea de quibus tunc demum admonebatur, statim perfecisset, intra illam ipsam noctem Vir optimus præcipiti casu ereptus est.

22. Verum cum ea sit natura Medicinæ, ut eadem non semper ad eundem modum respondeant; hæc quæ diximus, ita accipe, ut siquando pleraque eorum indiciorum videas convenire; suspiceris saltem, cauteque deinceps, & perattente cætera observes. Interea autem haud prorsus inutile fortasse erit, si cum iis quæ superiore, & hac quoque Epistola scriptæ sunt, Observationibus hinc pleraque Albertini signa conferas, inde vero quæ a Medicis tradi solita sunt, ut intestina esse inflammata, cognoscamus. Pulsus ille humiles, ac debiles potius animadverterat, quales fere Epistola superiore agnosces num. 9. 11. 18. 25. hac vero num. 2; ne quid dicam de asphyxia ibidem, & num. 14. & 16. demum adnotata. Animadverterat quoque abdomen tensum, & durum, faciem autem, oculosve insoliti aliquid ostendentes: quibus de rebus, nisi quod num. 11. & 16. nihil scriptum est; sub cæteris omnibus qui modo memorati sunt, numeris quid observatum sit, reperies. Medici autem Scriptores in abdominis quidem tensione conveniunt. Sed plura addunt alia quæ intestinorum proculdubio inflammationem significant, illam tamen evidentem, & quam cuncti facile agnoscant; non hanc qua de loquimur, obscuram, & de qua vix pauci suspicentur. Inter ea sunt in primis acuta febris, & dolor vehemens: sine quibus tamen hanc inflammationem fuisse, supra (*p*) est a nobis ostensum. Præterea quod ad febrim dumtaxat pertinet, legesis Observationem a Cl. Rosa (*q*) perscriptam: *universum intestinorum systema* fuisse *inflammatione corruptum ac sideratum* reperies; & tamen *in toto morbi decursu ne minimam quidem pulsus intensionem aut motus febriles observari potuisse*. Et hic quidem peculiarem casum describebat A. 1745. Sed ante ipsum; non ante meorum Præceptorum, meique ipsius Observationes; ea ediderat Cel. Simsonus, quæ Illustri Archiatro Swietenio (*r*) justam occasionem præbuerunt ejus laudandi, & confirmandi verbis illis, quæ etsi apud non unum ex nostris Italis hisce annis postremis repetita videris; tamen hic quoque juvat exscribere: *saluberrimum in Praxi Medica monitum posuit Simsonus, ne decipiantur Medici, credentes, nullam inflammationem adesse, si febris absit. Cum sæpe fixos dolores intestinorum & ventriculi inflammatio producat, licet nulla febris observetur, pulsu explorato*. Viden, ut Vir Gravissimus hoc contingere *sæpe*, dicat: ut *saluberrimum in Praxi Medica* id *monitum* esse, non dubitet. Nempe id erat quod anno ipse 1703. (*f*) omissum ab iis, quos hic intelligo, Medicis fuisse, mirabar, qui ut singulorum morborum, sic etiam inflammationis intestinorum signa docuissent. Sic igitur quod ad febrim. Quod vero ad dolorem attinet; hic addendum est, proponi ab iisdem Medicis cum pulsationis, & non modici caloris sensu conjunctum, qualem in nulla invenies nostrarum Observationum; imo aliquam (*t*) leges in qua cum de pulsationis, & caloris sensu nominatim quærerem, diserte utrumque negatum est. In pluribus (*u*) potius reperies sic ab ægris dolorem descriptum, quasi canes morderent.

Ponuntur etiam ab iisdem Scriptoribus alvi adstrictio, & assidui vomitus, præsertim si inflammata sint Tenuia intestina, ut recrementa denique per os reddantur. Sed nihil horum certe invenies relegens quæ supra (*x*) saltem de Servo, de Anu; de altera Muliere proposita sunt: quin huic ultimæ laxa erat alvus. Sitim quoque; non levem hanc dico quam aliquando animadvertit Albertinus; sed molestam illam, quam ajunt, & acutæ febri convenientem, in pluribus frustra perquires. Mitto cætera, neque enim mihi propositum est Scriptores quos magni facio, redarguere; sed tantummodo quæ præcipua inflammatorum intestinorum signa traduntur, ea non semper adesse, ostendere.

23. Cæterum laudare eosdem pro eo ac merentur, satis non possum, cum admonent, facile, ac sæpius eorum viscerum inflammationem in gangrænam ac sphacelum desinere, ejusque rei indicium esse, si omnis subito evanescat dolor. Nimirum ex eadem illa causa est, quod si hoc accidat in dysenteria, cito ægri pereant, cum minus id ipsi, & cæteri timent. Habes in Sepulchreti libro hoc III. Sect. XI. (*y*) ingenuam, & Hippocrate dignam, Drelincurtii confessionem, qui dysenterici cruciatibus continuo silentibus cum *triumphum cecinisset*, tribus post diebus *detriumphavit*, ægro sine doloribus pereunte ob viscera mirum in modum *siderata*. Nosque alias (*z*), ad te scribentes, sphacelo intestinorum factum conjecimus, ut postremis dysenteriæ, & vitæ diebus visa sit aliquando ipsa quoque febris abiisse; in his autem (*a*), & superioribus (*b*) Litteris unde esset, & quid portenderet in ventris doloribus, horum, aliorumve symptomatum non cessatio modo, sed & remissio quæ præter rationem accidisset, ostendimus. Cave tamen vicissim credas, in quibus sphacelus intestinorum sit, in iis semper dolores cessare, edoctus Adolescentuli historia (*c*), qui cum ultimas quindecim vitæ horas ob immane dolorum tormentum jugiter clamare coactus esset; tamen intestinorum partem multo maximam tam nigram habuit, quam qui nigerrimam. Scilicet reliquam integram hactenus partem interea potest aut dira inflammatio, aut causa alia aliqua torquere, ut puta con-

(*o*) n. 14. (*p*) n. 20. (*q*) Act. N. C. Tom. 8. Obs. 47. (*r*) Comment. in Boerh. Aph. §. 371.
(*f*) n. 14. & 21. (*t*) Epist. 34. n. 9. (*u*) Ibid. & n. 18. & 25. & in hac Epist. n. 16. (*x*) n. 10. 12. 16.
(*y*) in Addit. Obs. 4. (*z*) Epist. 31. n. 26. (*a*) n. 14. 16. 18. (*b*) n. 15.
(*c*) supra, n. 14.

convulsio; aut, quod in eo Adolescentulo, in aliisque (*d*) ejusmodi morbo laborantibus haud raro observavimus, intestinorum lumbrici. Num vero fortuito acciderit; an quod bilis vitium pravae irritantesque chyli reliquiae consequantur, ut in quorundam ex illis cysti fellea calculos alii (*e*), & nos (*f*) offenderimus, in medio relinquimus. Inter pessima autem signa, & proximam mortem indicantia jure meritoque reponimus nigras dejectiones cum dolorum cessatione conjunctas, quas supra (*g*) commemoravimus: ad quas illa quoque addenda est quam cum omnium intestinorum non dolore quidem, qui ob paralysim nunquam fuerat, sed magna inflammatione tibi in alia Epistola (*h*) descripsimus. Proximam de Hypochondriorum Tumore ac Dolore expectabis, & valebis.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXVI.

Verba fiunt de Tumore, & Dolore Hypochondriorum:

OB eas causas quae XXXII. Epistola (*a*) sunt indicatae, quam brevissimam, quae sequitur in Sepulchreto, de Haemorrhoidibus Sectionem transilientes, ad duas ei proximas XVI. & XVII. confestim venimus, utriusque argumenta, Hypochondriorum Tumorem, & Dolorem, his unis Litteris complexuri. Ii enim duo affectus haud raro conjuncti sunt, velut ex illis unde incipiemus, Valsalvae Observationibus proclive erit tibi intelligere.

2. MULIER quadraginta annorum, coloris flavescentis, duritiem in dextera ventris parte diu tulerat, ad os usque ilium, & infra descendentem. Dolebat, eam partem si tangeres. Sitiebat. Per mensem circiter ante obitum de ventriculi dolore post cibum assumptum querebatur, & difficile respirabat. Postremis aliquot diebus, vomitus: duobus autem ultimis, acerbissimus dolor accesserat.

VENTER aqua plenus inventus est flava, amara, & ad ignem concrescente. Ventriculus in medio angustus, ut ibi pylori arctitudinem aequaret, sicque duos quodammodo repraesentaret ventriculos. Hepar in molem ingentem excreverat. Nam lobo dextero quasi ad ventris fundum perveniebat. Hujus lobi substantia tota indurata, multisque in locis distincta corporibus albicantibus, quorum nonnulla majora avellanam adaequabant; cum dissecaretur, alicubi erosionis ostendebat initium, succorumque imminentem putrefactionem. Sinister autem hepatis lobus itidem induratus, ibi ventriculum premebat, ubi hunc arctiorem fuisse, diximus. Vesiculae fellis tunicae crassae erant factae, cavum autem valde angustum, quo atra, crassa, viscida bilis continebatur. Lymphae ductus nullo modo se prodebant in hoc ventre. In Thorace pulmones subalbi, maculis subnigris variegati: quorum sinister nonnihil ad dorsum alligabatur; dexter undique erat solutus. Ventriculi cordis fluidum sanguinem continebant; ut vix in dextero leve esset polyposae concretionis initium.

3. In aliis etiam Epistolis (*b*), tribus productis Observationibus ventriculum quasi duplicatum descripsi, non tamen quanta hic constrictione divisum; quamvis vel hac majorem in viro, nisi quod famelicus erat, caetera sano, ex Blasio commemoravi (*c*). Nec dubium mihi fuit, quin hujusmodi structurae ventriculi essent a primordiis (*d*): itaque in jecinore, quantumvis in duabus primis Observationibus sinistrorsum ultra aequum extenso, neque ibi tamen duro, earum constrictionum causam non quaesivi, praesertim cum in tertia jecur esset intra naturales fines: neque in eadem tertia ab ea potissimum ventriculi constrictione vomitus, & ventriculi dolores deduxi, ut qui in prioribus nequaquam fuerant. Hic tamen eosdem a constrictionis illius angustiis repetam, quippe magis postremo tempore, magisque, ut videtur, praeter consuetudinem auctis a crescente in dies jecinoris duritie eam ipsam ventriculi partem peculiariter comprimentis. Nam & ratio, & multiplex Observatio confirmant quantum ventriculi munia perturbet ipsius compressio, & depressio ab adaucta jecinoris mole: ut videbis ex Bartholini (*e*) in sexenni puella, Fantoni autem patris (*f*) in Sacerdote Observationibus, quorum hic hepatis molem habebat *totum* implentem *epigastrium*, illa vero *universum* fere occupantem *abdomen*. Jecur quidem vel minime morbosum tenuiorem sui partem nonnunquam ad lienem usque protendit, ut alibi (*g*) commemoravimus: morbosum autem aliquando nullos propemodum extensionis per ventrem suae habet terminos. Quorum neutrum ignorare Medici, & Chirurgi debent, ne ab eo quod plerumque est, nonnullis in casibus decipiantur. Sed ubi sanum jecur fuerit, suspicioni tantum est locus, ut puta si tunc forte inflictum sinistro hypochondrio vulnus cum aliis sit conjunctum symptomatibus quam quae visceribus solent, quae ibi omnes locari sciunt, vulneratis. Cum vero aegri jecinoris signa non desunt, ut in proposita muliere flavescens color, & durities ex hypochondrio incipiens dextero; minus difficile tunc est illuc quoque extensum jecur agnoscere quo se eadem continuata durities extendit. Num vero in muliere altera, cujus historia sequitur, doloris, si manu premeres, continuatio eo usque adscenderet, ut idem doceret, cum Valsalva qui tunc junior observata in vivente pressius scripsit, id reticuerit; a nobis conjici magis potest, quam affirmari.

4. SEXAGENARIA Mulier diu queritur de dolore supra umbilicalem regionem: sitit, tussit, exspuit catarrhalem materiam. Postremo difficile respirat: paucisque ante mortem diebus, repente multum intumescit venter, oedemate pedes occupantur. Tandem, sensim illo deficiente dolore, fit vivendi finis. IN VENTRE magna limpidae aquae copia: nullum vasorum lymphaticorum vestigium. Lien naturali duplo major. Hepar durum: cui annexa fellis vesicula plena erat calculis laevigatis. Alia autem in parte vesicularum congeries hepati inhaerens cernebatur, quibus laceratis, serum effluebat. Intra substantiam autem ejusdem visceris eam partem versus qua diaphragma spectabat, cavum abscessus inventum est, plus tertia jecinoris parte occupans. Eruperat, diaphragmate perforato, materia abscessus in dexteram Thoracis caveam, quae tota sanioso pure plena erat. Pulmo tamen sanus fuit.

5. Nunc quando abscessus hepatis in quam partem eruperit, intellexisti; non dubito, quin mecum optes, potuisse a Valsalva diligentius perscribi signa omnia, postrema praesertim, ejusmodi casus,

(*d*) supra, n. 16. & Epist. 34. n. 9. & 33. (*e*) Vid. Obs. 47. cit. supra, ad n. 22. (*f*) Epist. 34. n. 15. & supra n. 16. 18.
(*g*) num. iisd. (*h*) 29. n. 10. (*a*) n. 10. (*b*) Epist. 16. n. 38. Epist. 26. n. 31. Epist. 30. n. 7. (*c*) Ibid. n. 8.
(*d*) Epist. 26. n. 32. (*e*) Sepulchr. l. hoc 3. Sect. 1. Obs. 4. (*f*) Obs. Anat. Med. 24.
(*g*) Advers. 2. Animad. 2.

casus, qui fortasse ante ipsum occurrerat nemini. Stalpartius (*h*) enim cum de quodam scriberet, cui pus ex jecoris abscessu non affatim, neque in thoracis caveam sed modice, & in pulmonem per fistulam diaphragma perforantem, utrique visceri connatum, transibat; nullum contra ac pro sua multiplici lectione solitus erat, exemplum addidit rerum ejusmodi quas alius per anatomen conspexisset. Post illum autem; si quidem fidei non incertæ Observatores quærimus, ut sane debemus; neminem legisse nunc memini, qui idem, nedum quod Valsalva, deprehenderit. Qui symptomata quidem quæ colligere potuit, scripta reliquit. Sed inter ea vides, quo tumor ventris, & pedum œdema sint referenda. Difficilis autem respiratio sic affecto hepate, integro autem diaphragmate esse potest, ut tussis etiam, cujus in ista muliere tanto magis ambigua erat significatio, quod materiæ catarrhalis excretionem conjunctam habebat. Extant hic in Sepulchreto (*i*) abscessuum hepatis historiæ ad viginti. Sed nulla fere est in qua non majorem curam desideres in signorum observatione, si illam (*k*) excipias Noribergensis viri, quæ a Coitero descripta est. Verum in illo vomica simam hepatis tenuerat partem, ut appareat, in ventris cavum se *aperuisse*. In eademque sima parte juveni fuerat quem secuit Paawius (*l*); sed hæc pus non effuderat; ut foramen *duos pugnos admittens*, quo diaphragma *exesum* erat *qua parte in sinistro latere jecoris accumbit*, non a puris eruptione factum intelligatur: præterea nihil indicatur eorum quæ obitum antecesserant, ut neque in altero (*m*) in quo idem Paawius duo in jecoris gibba parte invenit ulcera introrsum penetrantia. Nec peculiaria signa leges in Blasii Observatione (*n*) hepatis ita suppurati, ut sola ejus tunica pus a diaphragmate sejungeret arcte adnexo. Hæc commemoravi, ut magis intelligeres, quanto optabilius esset, id a Valsalva potuisse præstari quod cæteri non præstiterant, nimirum quod ad signa attinet jecoris abscessibus fere communia quæ defuerint, aut non ex iis saltem quæ adnotavit Coiterus, præter tussim & sitim, quas Valsalva quoque memoravit: ex signis autem rupti abscessus num ea fuerint quæ a Coitero sunt in hunc modum indicata: qui in dextero hypochondrio, subjectaque regione fuerat, *tumor desiit, durities evanuit; eodem die aliquot animi deliquiis correptus animam dedit*. Nam Valsalva nihil memorat, nisi dolorem qui supra umbilicalem regionem fuerat, *sensim defecisse*, materia videlicet abcessus magis magisque ex hoc in thoracem traducta. Cujus actioni quid tum detrimenti accesserit, ne indicat quidem; nihil videlicet attingens de difficiliori facta respiratione, ut nihil de animi deliquiis.

6. Hæc ultima, si historias illas tot perleges quæ sunt in sepulchreto paulo ante designatæ, non magis quam citam mortem, adnotari, invenies in iis quibus se vomica hepatis in ventris cavum exoneraverat (*o*), si virum excipias, cujus casum a Coitero descriptum (*p*) commemoravi: & contra, pistorem leges (*q*) *interdum leipothymia tentatum*, cujus suppurati hepatis *intacta ac integra membrana* erat. Attamen utrumque eorum quæ in historiis illis minime scribuntur, sæpe adeo Medicis, & in his Præceptori meo Albertino occurrit, ut solicite moneret, ne cum signa essent abscessus in hepate jam perfecti, æger moveretur; non quod ignoraret, motum ab egregiis alioquin Auctoribus tunc esse præceptum, quod & memoria nostra feliciter cessisse nonnunquam, legimus; sed quod hinc censeret, fortuna fieri, si pus sic disrupti abscessus, illæsa hepatis membrana, per bilarii ductus ramos ad intestina derivaretur; inde autem perspiceret, quam facile ea potius perrupta membrana, in ventris cavum effundi posset, ægrumque illata syncope confestim necare. Hoc enim, se adolescente, meminerat Bononiæ accidisse, cum præstans Medicus, idemque nobilis Chirurgus, illos secutus Auctores, motum imperasset virgini cui jecur erat suppuratum; profuso enim in ventrem pure ægram mox inter mulierum quibus innitebatur, manus interiisse. Postea autem vel sine motu, aut certe ad levem motum, ut fit, in lecto, aut dum e lecto surgitur, idem contigisse, animadverterat cum in aliis, tum præsertim in Marchione generosissimo, cujus erat abscessus in sima jecinoris parte. Quibus Observationibus adductus, suspicabatur, non ita absimile mortis genus in nobili alio Viro, cujus morbi signa omnia alias (*r*) tibi diligenter perscribam, ab non adeo absimili causa esse repetendum. Eo autem minus probabat motum, quod abscessus, tantus aliquando, aut ejus generis est, ut tametsi casu per bilarios ductus exitum inveniat; sanari tamen ægri non possint ea felicitate quæ ipsi obtigerat in primaria Matrona, itemque in famula, quarum utramque diuturna quidem diligentia, sed non aliis medicamentis, quam resina terebinthina, & sero, deinde succis hederæ terrestris, & consolidæ mediæ, mihi affeverabat, se percurasse. Namque ubi jecinoris vomica sibi ipsa exitum aperuit per abdominis musculos, cujus rei exempla duo Bononiæ proferebantur, vel tunc etsi non internis modo, sed & externis, ipsi apostematis cavo adhibitis, remediis data opera est, ut jecur sanaretur; tamen in altero dumtaxat id fuerant consecuti: in altero autem, ex quo materia aliquando exibat aquæ similis in qua caro recens lota est, aliquando flavi aliquid, consequi idem non potuerunt; sed æger denique mortuus est: quanquam huic tumorem non tam naturæ vis, quam artis error aperuerat. Medicus enim, quamvis nominis haud obscuri, sociusque Chirurgus, minime attendentes, icterum antecessisse, itemque alia hepatis labem indicantia, tactu se decipi, ob eandem fortasse causam passi fuerant, quæ a Fantono patre (*s*) in extenuatione impositorum musculorum abdominis deprehensa est, ut in his esse tumorem qui in hepate erat, existimarent; itaque mollientibus adhibitis suppurationem importunissima sedulitate concitaverant. Intelligis quid improbem. Neque enim is sum qui ubi natura ipsa suppuratum jecoris tumorem ad abdominis urgeat musculos, pus ibi diutius sinendum censeam quod in dies augeatur, & mora pejus factum, sanguinem inficiat, visceris partes alias, aliasque erodat, sibique viam quo minus expedit, aperiat, ut puta in ventriculum; in hunc enim quoque per amplum foramen irrupisse, Cl. Vogelius (*t*) deprehendit, aut in thoracem, ut supra ostendimus, aut, quod minus raro accidit, in ventris cavum, unde misera, & lenta mors, si periculum effugiatur citissime, ut Albertinum vidisse, diximus (*u*), & Illustris confirmat Swietenius (*x*). *Periculum est*, inquit, *ne animi deliquium, & subita mors sequantur illo tempore, dum abscessus* jecinoris *rumpitur: venæ portæ enim rami antea a vomica pressi, nunc pure elapso liberi, a sanguine impetuosius irruente rumpi facile potuerunt, præcipue cum a pure acriori tam diu accumbente macerati fuerint, & quasi semi exesi*. Igitur hunc ipsum, aliosque graves Auctores secutus, priusquam hæc acciderent, ægram, ejusque necessarios docerem, quanta, & quam varia pericula imminerent, si puri exitus quantocyus non daretur: eoque tamen caute, ut par est, dato, salutem non semper, sed interdum sperari posse, idque Hippocratis aphorismis (*y*) si-

(*h*) Obs. rar. 46. Cent. 1. (*i*) Sect. 17. Obs. 2. (*k*) §. 6. (*l*) Ibid. §. 7. 8. (*m*) §. 8. (*n*) §. 16.
(*o*) §. 2. & 5. (*p*) §. 6. (*q*) §. 14. (*r*) Epist. 40. n. 28. (*s*) Obs. Anat. Med. 13.
(*t*) Act. N. C. Tom. 5. Obs. 90. (*u*) n. 4. (*x*) Comment. in Boerh. Aphor. §. 939.

(*y*) significari; imo, nec semel, eos quoque hepatis abscessus fuisse persanatos, e quibus apertis longe alia fluxerint ac quæ optabat Hippocrates, cujusmodi exemplis etiam illud addes, quantumvis longa, & difficilis curatio fuerit, quod a Cl. Jo. Petro Albrechto (*z*) propositum est. Sed jam illuc unde divertimus, redeuntes, ab iis quæ in sexagenariæ Mulieris historia Valsalva non attigit, ad ea quæ adnotavit, veniamus.

7. Congeriem hepati inhærentem vesicularum, quas cum laceraret, serum effluebat, noli credere, aliud fuisse, quam hydatides, ut ipse diserte adscripsit seorsum, quæ morboso hepati non ita raro solent exterius inhærere. Plurium, & facile majorum, a seri copia dissilientium effectum ex aliqua saltem parte fuisse, puta, eam limpidæ aquæ copiam quæ in ventre effusa inventa est. Noli igitur hasce ejusdem naturæ censere, cujus erant peculiares illæ vesiculæ, flavoque humore plenæ quas ex Valsalvæ observatione in III. Epistola Anatomica (*a*) descriptas legeris. Eas autem historias, tametsi omnes ad hepatis morbos, quædam autem ad ipsius abscessus pertinent, non hic interabimus, propositum servantes nostrum longe abhorrens ab ea incuria qua in his Sepulchreti XVI. & XVII. Sectionibus complura invenies repetita. Ut enim in illa omittamus eandem esse Observationem XII. ac XVIII., in hac certe eædem sunt quæ in II. Observatione §. 10. & §. 20. indicantur, itemque IV. ac quæ in XI. §. 4. & quæ in proximo §. 8. ac quæ in II. §. 15., & in eadem illa XI. quæ §. 2. ac quæ §. 6., ne quid de iisdem dicamus quæ totidem iterantur verbis in Scholiis ad XVI. & ad XVIII. Observationem. Nos autem nihil ex iis quæ tunc scripsimus, hic repetentes, tria dumtaxat ad illas Valsalvæ historias adjiciemus.

8. Et primum ad eam quæ ibi num. 8. proposita est, illud quod eo loco necesse non erat, addere hic decet: serum quo venter redundabat, nidorosum halitum emisisse ejus similem qui sæpe ex febricitantibus, nec raro etiam ex eorum urina percipitur: igni autem impositum, brevi ex limpido ita factum esse turbidum, ut vaccinum serum non recte depuratum referret: tandem vi caloris totum in auras abiisse. Neque hoc omittendum est, circa lumbares glandulas leve se prodidisse indicium vasorum lymphaticorum, quæ multum erant exinanita.

9. Ad eam autem quam proximam illi historiam subjecimus (*b*), nihil quidem ad ejus complementum ex Valsalvæ observatione addendum superest postquam hoc tibi in alia Epistola (*c*) satis descripsimus. Illud potius a me fortasse expectas, ut quoniam vesiculæ, in ea historia descriptæ, intra unam maximam, quasi intra marsupium continebantur, Valsalvæ de iis judicium adversus complures tuear, quorum ab annis præsertim aliquot augeri numerum video, censentium, vesiculas cysticis tumoribus, qui in jecinore, aliisque visceribus interdum occurrunt, comprehensas, nullo modo ad amplificatos glandulosos folliculos attinere. Mihi vero neque placet, neque necesse est in eum relabi sermonem; quando Valsalvæ judicium non ea dumtaxat historia, nec qualiumcunque vesicularum observatione nitebatur. Videre etiam potes, ut Vallisnerius, qui pariter diu ante illos vesicas, vesiculis aliis fætas, conspexit, in eo ipso Scripto quod tunc indicavi, non vesiculas qualescunque pro glandulosis folliculis dilatatis acceperit. Nec vero in cysticis dumtaxat jecoris tumoribus vesiculas Valsalva offendit; namque in ea certe, quam tibi paulo ante complevi, historia hepar totum ex vesiculis compactum deprehenderat: quanquam ne in ipsis quidem cysticis ejusdem visceris tumoribus extra omnem dubitationem positum est, ad glandulosos folliculos nullo modo attinere posse conclusas vesiculas. Quid enim, si harum non dissimiles aliquando externi cystici tumores ostenderunt? Num quia partes externæ sunt, idcirco glandulosis carent folliculis? Sed enim, ut dixi, his nolo iterum disputationibus immorari.

10. Præstat ut in ultima ex illis Valsalvæ historiis (*d*) id quoque attendamus quod in ea Malpighius diserte laudabat, bilarium videlicet ductum ingenti orificio cum abscessu hepatis communicantem, reliqua autem tota parte dilatatum, ut manifesto appareret quomodo vesiculas ex abscessu potuisset excipere, & in Duodenum intestinum traducere. Quo minus dubitandum est, quin sæpius per corrosos ramos sanguinem, & pus, ex hepatis vomicis exceptum transvehat ad intestina, quemadmodum supra (*e*) commemoratum est, & bilarii ductus justo ampliores, osculum vero per quod bilis in Duodenum influit, minimi digiti facile capax, evidenter confirmarunt in quadam puella (*f*) quæ cum per alvum plures libras puris per vices excrevisset, pus in pluribus hepatis abscessibus, in iisque ductibus, & in illo intestino multum habuit. Quæ cum ita sint, reique consimilis manifestum, & crebrius in renibus habeatur exemplum, unde ureteres pus, & sanguinem transferunt ad vesicam; mirari subit, Doctissimos tamen Viros interdum usque adeo videri oblitos patentis illius ex hepate viæ, ut alii venas mesentericas, quasi hæ non ab intestinis ad jecur, sed ab jecore ad intestina humores conveherent, *purulentas diarrhœas sæpe fieri, atque ipsum corruptum hepar egeri*, doceant; alii autem intelligere se posse, negent, quomodo illæso ventriculo sanguinem vomere, & dejicere potuisset is in cujus singulis longe amplificati jecinoris lobis singula magna apostemata inventa fuisse, non ignorent. Verum ad eas quas necdum edidimus, Valsalvæ Observationes redeuntes, duabus, quas supra descripsimus, ad hepar attinentibus, totidem ad lienem spectantes addamus.

11. JUVENIS annorum circiter viginti, quod ex nativa corporis salubritate valetudinarius jam quasi a biennio fieri cœpisset, causam rejiciebat cum in venationem, saltationem, aliaque ejusmodi quibus indulserat plurimum, tum in proprium artificium; linum enim carminabat. Pallidus autem factus erat, & hypochondriacorum more, de levibus ventris, thoracisque affectionibus identidem querebatur. Tandem æstate A. 1688. magnus, durusque in sinistro hypochondrio se se prodidit tumor, cum ponderis sensu, difficilique inter ambulandum respiratione. His repente accessit largus sanguinis vomitus cum magna virium jactura, tumoris incremento, & febre. Remediorum ope primis diebus a vomitu, deinde etiam a febre liberatus, cum per tres menses proximos chalybeatis usus esset, tumoris quoque durities sublata est: ejusdem tamen magnitudo perstitit, cum pallido, & quasi citrino faciei colore. Januario autem mense bis terve redeunte sanguinis vomitu, in vehementem incidit febrem cum pulsu celeri, duro, ac parvo, utriusque hypochondrii dolore, pondere, tensione, sitique inextinguibili. Placidissimo tamen obitu sublatus est nono, an undecimo febris die.

CADAVERE dissecto, mirum fuit, quam modica in vasis omnibus sanguinis portio superesset. Itaque Ventris viscera insueto pallore, & quasi candore ad se oculos alliciebant; si splenem exciperes, qui naturalem servabat colorem; sed auctus adeo erat, ut hepar mole superaret, penderetque libras quatuor cum semisse. Nec erat æquo durior, nisi quod ad convexam faciem uno aut altero in loco solidiorem alte recondebat substantiam majoris nucis magnitudine. In Splenicæ venæ trunco polyposæ concretiones latebant, quæ cum ejus venæ ramis perbelle se vel intra splenem dividebant. Hepar valde pallidum, rubris dumtaxat hic illic maculis distinguebatur. Fellis vesicula hepate pallidior,

(*y*) 44. & 45. S. 7. (*z*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. Obs. 22. (*a*) n. 8. 9. 10. (*b*) n. 9. (*c*) XXI. n. 55. (*d*) n. 10.
(*e*) n. 6. (*f*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obs. 73.

lidior, atque adeo albicans; bilem continebat paucam coloris maxime diluti, cui similis in ventriculi fundo non deerat. Cætera in ventre sana. In Thorace pulmones qua anteriora spectabant, pallidi; qua dorsum, ex atro purpurei, & inflammati apparuerunt: dissecti autem multum seri emiserunt spumosi. In dextero cordis ventriculo parva concretio polyposa; in sinistro ejus tantummodo inchoamentum.

12. Permulta quidem ad historiam hanc possent adnotari. Sed brevitatis ratio habenda est, nec multa attingenda. Largus in hoc Juvene, nec semel iteratus, sanguinis vomitus faciles explicatus habuisset eo tempore quo per venam, vas breve dictam, ex liene aliquid mitti in ventriculum, non dubitabant. Sed postea quam circumitio sanguinis, & experimenta aliter docuere, aliter quoque est res explicanda; ut puta, si dicamus, quanto minus sanguinis in obstructum splenem per cœliacam arteriam inferri potest, tanto plus per alios ejusdem arteriæ ramos ad ventriculum importari, aut sanguinis a ventriculo reditum per vas breve, impediri a tumido splene, vas illud inter se, & turgentem sæpe ventriculum valde premente; ut alterutra, aut utraque, aut alia aliqua, harum non absimili ratione intelligi possit, sanguinem sibi ex vasculis nimis distentis exitum in ventriculi, ad id præsertim dispositi, cavum aperire. Nec tibi id forte obstare videatur quod Juvenis hujus ventriculum sanum fuisse, indicetur; nam sanguinem per oscula plurima quidem, sed tenuissima, intra illum, laxioribus fortasse instructum fibris, fuisse effusum, putabis. Quod si Veteres ipsos, aut qui illos sequi aliquandiu perrexerunt, dissectionesque inspicias ab ipsis habitas, & in Sepulchreto (*g*) collectas, eorum qui simul lienis vitio, & vomitu sanguinis laboraverant; nullam præter unam (*h*) invenies, quæ in ventriculo vas aliquod manifeste apertum ostendat. Scripsit illam Riolanus libro Anthropogr. 2. ibi indicato, nec tamen *cap.* 15. sed 17. sub finem. Cui quidem rem, sed ut paulo ante explicabam, facile credam quod ad vas breve attinet ad minimi digiti crassitudinem dilatatum: credam etiam, si vis, deprehendisse in ventriculum idem vas adapertum; quanquam ibi procliviorem esse video ad ea augenda quæ suam istam confirment sententiam. Mitto enim quod ex V. Epidemiorum libro ei quem sanguinis vomitus suffocaverat, cum refert *ad splenem & deorsum multum sanguinem prodiisse*, nihil addat de congrua horum verborum interpretatione, quasi mallet, de sanguinis intra ventrem exitu (quem perantiquus ejus libri Auctor, quippe tunc inusitata hominum anatome, vidisse non poterat) quasi hæc, inquam, sic mallet intelligi, quam de perrubris in cute maculis, ut Vallesius (*i*) explicat, ad lienis regionem, & infra apparentibus. Hoc igitur mitto. Sed mittere nequaquam possum quod in Cardinali Cibo, post eundem vomitum mortuo, *notavisse*, ait, *Valuerdam lib. sexto, capite quinto*, videlicet *compresso liene ventriculum repleri sanguine, qui per vas breve derivabatur*. Neque enim Columbus, qui cadaver secuerat, quidquam de experimento illo attigit, ut qui non plura de ea sectione verba scripsit, quam quæ in Sepulchreto (*k*) leguntur: & Valuerdus, qui attigit, iis verbis usus est, ut compresso liene, ventriculus interius, an exterius *sanguine turgesceret*, satis assequi non possis; quin Sanctorius, qui utrumque Auctorem inspexerat, sic intellexit, ut quod in Scholio videbis, ei Columbi Observationi subjecto, scripserit: *dum comprimebatur splenis regio, ad orificium ventriculi sanguis restagnabat*. Sed & plures, cum post immanes, lethalesque cruenti humoris, aut sanguinis ipsius vomitus dissecti essent; nullum quærentibus aperti, aut erosi vasis indicium in ventriculo ostenderunt: imo vas breve, etsi lien æquo esset longe major, nimis exile, & cujus radices ad ventriculi exteriores quidem, minus vero interiores tunicas pertinerent: cujusmodi Observationes poteris vel in Sepulchreto (*l*) invenire. Itaque sanguis aut ab intestinis, in quæ erupisset, deductus est, aut per vasa bilaria ex hepate, quod maluit Cel. Swietenius (*m*), cum in sic mortuo lustrans magna cum cura omnia ventris viscera, nec ullum vas ruptum, nec ullam insignem labem usquam potuit deprehendere. Et sane Præcl. quoque Budæi (*n*) extat Observatio, a me alias indicata, in fœmina, quæ materiam plurimam cum vomuisset instar sanguinis congrumati, & corrupti, quamvis ejusdemmodi materia vas breve plenum, & crassitudine digitum fere æquans haberet, ventriculi tamen substantiam sine ullis venis conspicuis exhibuit, vesiculam autem fellis magnam, eademque materia turgidam; ut proclive sit intelligere, unde hæc in ventriculum, qui multam etiam tum continebat, venisset. Quæ nolim a me dicta credas, quasi nunquam e vase brevi, mutata ad tempus, præter naturam, sanguinis directione, posset hic in ventriculum irrumpere. Neque enim me fugit, post sanguinis vomitum quid in Matrona Georg. Wolffg. Wedelius (*o*), in Puella Jo. Dan. Dolæus (*p*), Stangio, & Hillero sociis, in Juvene autem Hoffmannus (*q*) repertum scripserint: quarum ego Observationum ultimam alias tibi commemoravi, duas autem primas esse easdem censeo quas apud Stahlium (*r*) memini legisse. In singulis iis cadaveribus lien aut æquo major, aut durior fuit: vas quoque breve aut crassius, aut sanguine ex parte turgidum, aut nigro saltem colore in ventriculi interioribus conspicuum, ibique ramis aut disruptis, aut eorum aliquo sic in ventriculum pervio, ut illuc stylum, aut flatum, aut etiam sanguinem leviter compresso illo vase, admitteret. Etsi vero aliquis minime ignorans, quam non difficile per laxas in cadaveribus distentorum ramulorum tunicas aut stylus, aut impulsi flatus, humoresve viam quæ antea non pateret, sibi possint aperire, dubius forte hæreat in quapiam harum Observationum; tamen per me eas tibi probare licet, dummodo memineris, paucas esse, si cum cæteris comparemus: nec facile cum Wedelio statuendum esse (*s*), *frequentius vomitum cruentum oriri reserato p. n. vase brevi*. Nec quamvis responderet in omnibus quod in studioso Juvene animadvertit, tunc potissimum vomitum sanguinis redire, cum æger in dexterum cubat latus, ideoque decubitum, ut ipse jubebat, in sinistrum esse necessarium, inde sequeretur, prorumpere sanguinem e vase brevi, quasi nulla alia præter ipsum vasa ad sinistram ventriculi attinerent partem. Verum sive istæ, sive aliæ tum manifeste in ventriculo pateant sanguinis viæ, sive, quod plerumque accidit, minime pateant; nam etiam in Petropolitanæ Inclytæ Academiæ Commentariis (*t*) hominem leges repentina morte sublatum pleno omnino sanguinis concreti ventriculo, & hoc *perfectæ integritatis*, cum *in liene e contra putredinis notæ deprehensæ* fuerint; sive igitur manifestæ sanguinis viæ in ventriculo pateant, sive non pateant; tu semper ad aliquem ex iis qui a me, ab aliisve indicati sunt, modum, aut ad consimilem tum quas memoravi Observationes, tum illas quoque explicabis quæ in Sectione hac Sepulchreti XVI. (*u*) occurrunt lienis non semel intumescentis, sed post largissimum cruenti

seri,

(*g*) l. 3 S. 8. Obs. 71. & seqq. (*h*) Obs. 73. (*i*) Comment. in eum loc. n. 37. (*k*) Obs. cit. 73. §. 2.
(*l*) in Addit. ad cit. Sect 8. Obs. 11. & 13. (*m*) Comment. in Boerh. Aph. §. 950. (*n*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 105.
(*o*) Earund. Dec. 1. A. 9. Obs. 20. (*p*) Earund. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 257. (*q*) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 1. c. 3. Obs. 2.
(*r*) Differt. de Vena Port. porta malor. S. 3. (*s*) Obs. 20. cit. (*t*) Tom. 1.
(*u*) in Schol. ad Obs. 13. & 14.

feri, aut fanguinis vomitum detumefcentis, quibus adjungere poteris quam ex paternis Scriptis edidit Jo. Mauric. Hoffmannus (*x*): quanquam ubi per diffectionem quod minus ægrum, aut quod fanum fit, pro certo non conftet, ea poteft culpa immerito in lienem conferri, quæ in proximam aliam partem, ipfumque ventriculum fit rejicienda.

13. Quærere hic potes, cur igitur in propofito Juvene, cujus lien culpa procul dubio non carebat, non modo hoc vifcus a largo fanguinis vomitu haud detumuerit; fed & increverit? Nimirum ad laxi vifceris jam nimis infirmatum robur cum acceffiffet a magna fanguinis profufione virium univerfi corporis fumma jactura; ægrius potuit per illud traduci & promoveri fanguis, præfertim ab ea profufione inertior factus; itaque magis reftitare in eo vifcere coactus eft, ipfumque magis magifque laxare. Multo autem mirabilius videri poteft, quomodo cum rediit noviffime bis terve fanguinis vomitus, confequi potuerit febris illa vehemens, iifque fignis ftipata quæ inflammationem aliquam in hypochondriis (cujus indicia fortaffe rubræ eæ maculæ fuerunt, hepar hic illic diftinguentes) fignificare videbantur. Sanguis enim reliquus in vafis omnibus, copia erat adeo modica, inertia autem ejufmodi, ut ex diffectione intelligi licuit. Nam paucitatem, præter rem ipfam, pallor quoque vifcerum, & quafi candor indicabat, idemque inertiam fimul, præfertim cum pauca bile, & coloris maxime diluti conjunctus. In cachecticis quidem fæpe cerebri corticem valde pallidum, medullam autem folito candidiorem animadverti, quippe fanguiferis vafculis tum quæ plurima ad illum pertinent, tum quæ rariora per hanc trajiciuntur, aliis inanibus, aliis femipellucidis; eoque nihil ferme officientibus etiam exterius inquirenti fedes unde ex medullæ trunco nervorum radiculæ egrediuntur, ut ad res hafce facilius fpectandas, aut oftendendas, interdum ejufmodi cerebra præoptaverim. Attamen ipfa bilis paucitas, ipfeque adeo dilutus color an acriores particulas in fanguine retineri, fignificarent, exiftimare tu poteris. Ego interim quæram, quid illud effet, vel potius quid non effet quod lien iftius Juvenis ad convexam faciem uno aut altero in loco alte recondebat folidioris fubftantiæ, majoris nucis magnitudine.

14. Habes in altera de duabus quas initio nominavi, Sepulchreti Sectionibus, id eft in XVII. Obfervationem (*y*) lienis *fteatoma* recondentis, *adipofa materia conftans nucis magnitudine*. Habes in Sectione eadem Obfervationes complures lienis ex parte cartilaginei, aut offei facti, aut etiam, ut Pechlinus (*z*) affeverat, lapidofi, ad quas adjungere alias poteris tum ex præcedente Sectione (*a*) tum ex I. fuperioris libri (*b*). Sed ego quod in hoc Juvene deprehendit Valfalva, neutrius generis fuiffe, credo; perfacile enim utrumque fuiffet cognitu: nec certe ipfe cum in Anu de qua ad te fcripfi Epiftola XX. (*c*) intra extimam lienis partem os invenit, affirmare dubitavit, fe corpus quoddam offeum figura fphærica reperiffe. Igitur aut alterius cujufdam generis fuiffe, putaverim, aut fi illorum quæ diximus, alterutrius; fecundi potius, id eft offis, lapidifve inchoamentum, quam primi. Eft enim illud multo in liene frequentius, ut non folum tot in Sepulchreto indicatæ Obfervationes oftendunt, fed & aliæ paffim apud Anatomes Scriptores facile reperiendæ confirmant. Itaque ex noftris quoque non pauciffimas in Epiftolis, alias aut miffis (*d*), aut mittendis, invenies. Non illud quidem negaverim, id fæpius in fenibus, quam in juvenibus, animadverti, itemque in tunica potius, quam intra hanc. In tunica enim, aut certe exterius poft primos illos, Andernacum (*e*), Vefalium (*f*), Columbum (*g*) id plerique adnotare perrexerunt. Tamen & in juvenibus hoc aliquando confpectum eft, ut a Cl. Fantono, (*h*), & a me ipfo (*i*): neque Obfervationes defunt quæ oftendant intra tunicam quoque. Carolus enim Stephanus (*k*) olim admonuit, lienem ob id etiam effe alte incidendum, ut *fiqui fint in ejus fubftantia calculi (ut nonnunquam reperti funt) videamus*: & tu hic leges in Sepulchreto (*l*), inventum in fplene formofæ fœminæ, & hujus juvenis, *lapidem caftaneæ magnitudine*: Sectione autem XVIII. (*m*) lienem fupra modum magnum *lapidibus plenum albiffimis*; in alio (*n*) *multos continentem calculos*; ut cæteros, & in his *binos fatis grandes, pluribufque aliis fociatos*, quos commemorat Lentilius (*o*), omittam: & ipfe alias defcribam tibi in quo ab offea lienis tunica offeum corpus introrfum pertinens deprehenderim, quo & illud pertinuiffe crediderim quod a Valfalva in anu vifum paulo antea dicebam. Quid? quod non *membranam* folum *exteriorem*, ut quidam fcribunt, fed totum fenis cujufdam lienem lapideum factum Regiæ Scientiarum Academiæ oftendit Littrius (*p*): nofque hic in Gymnafii Mufæo alterum habemus, ante hujus initium fæculi ex cadavere depromptum quod publice in eodem Gymnafio diffecabatur.

15. Quem lienem cum hactenus defcripferit nemo; haud tibi ingratum fore fpero, fi id ipfe præftem qui, annuente Mufæi Præfecto Cl. Vallifnerio filio, diligenter quo ad ejus fieri exterius licuit, examinavi. Longus eft feptem tranfverfos digitos; latus, qua eft latiffimus, quatuor, ad alterum autem extremum plus duobus; nam altero in angulum definit: craffus uno in loco ut minimus digitus, alibi dimidio minus, pluribus autem in locis, ad oras præfertim, multo tenuior. Figura eft abnormi; & curvus fecundum longitudinem: fuperficie inæquali & tuberofa, magis tamen in cava facie, quam in convexa. Circum oras ferme undique exficcatæ reftant membraneæ tunicæ reliquiæ: hæ illinc in faciem utramque pergunt, fed manifeftius in cavam, quæ membrana adhuc evidenter conveftita eft, ideoque flavo colore apparet, fed valde fufco; at convexa ex flavo albicat, fi quædam excipias loca in quibus non fecus atque in cava, membrana fupereft. Veri autem fimile eft, cum ab diaphragmate ad quod arctius adhæreret, lienem avellerent, ita a convexa hujus facie membranam divulfiffe, ut ad illud pene tota affixa reftaret, nonnullifque ex locis etiam tota, fimulque, cum ea ibi cohærentes, lamellæ indurati lienis; unde hiatus quidam oblongi, & foramina orta fint, quorum in cava facie vix ullum eft, ut nullum prorfus eorum per quæ olim fubibant vafa, locorum indicium. Per eos hiatus fi introfpicias; non folidum ubique effe hunc lienem, intelligis, imo cavernofum, & inanem multis in partibus effe, vides; ut mirum non fit, decem, haud amplius, drachmas pendere: quamvis lapis ille quem paulo ante (*q*) memorabam in fplene inventum, caftaneæ magnitudine, *pondere* effet *unciarum duarum & femis & drachmæ unius*. Is enim *laminis, ovorum putaminibus invicem cruftatim involutis, fimilibus concretum* erat; ut inania minime interjicerentur fpatia, ficut in liene hoc Patavino, & fortaffe etiam in Parifienfi illo, cujus pondus unciæ unius & femis fuiffe, fcimus, dimenfiones autem ignoramus. Idem quo in homine repertus fit, nempe morbis qui ad lienem referrentur, non obnoxio, & qua ex fubftantia conftare videretur, lapidea videlicet, notum eft. De noftro autem hoc dubium; illud vero, quantum accepi ab eo qui diffectioni interfuerat, Decefforis mei filio, longe aliter fe habuit. Cadaver enim erat bajuli nec-

(*x*) Eph. N. C. Cent. 9. & 10. in Append. n. I. Obf. 6. (*y*) 17. (*z*) in Additam. Obf. 2. (*a*) in Addit. Obf. 1. & Schol.
(*b*) in Addit. Obf. 31. & Schol. (*c*) n. 41. (*d*) Epift. 7. n. 9. & 11. Epift. 10. n. 19. Epift. 24. n. 18.
(*e*) apud Bauhin. Theatr. Anat. l. 1. c. 43. in adnot. (*f*) De Fabr. hum. corp. l. 5. c. 9. (*g*) De Re Anat. l. 15.
(*h*) De Obf. Med. Anat. Epift. 8. n. 10. (*i*) Epift. 24. n. 18. (*k*) De Diffect. part. corp. hum. l. 3. c. 40. ubi de Liene.
(*l*) Sect. 16. Obf. 20. (*m*) Obf. 22. (*n*) Obf. 25. §. 9. (*o*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. Obf. 136.
(*p*) Hift. de l'Acad. R. des Sc. A. 1700. Obferv. Anat. 7. (*q*) n. 14.

necdum senis, quem diri atque insanabiles in regione splenis dolores non solum debilitaverant, sed etiam in hoc, ubi mortuus est, Nosocomio cubare coegerant. Quod autem ad lienis hujus substantiam attinet, tametsi Vallisnerius pater, cui novissime donatus fuerat, sua manu hæc inscripsit *Milza ossessatta d' uomo*, & quædam particulæ, in facie cava extantes, videntur osseæ; tamen ubi alteram faciem inspectes, facile males, ut quo verbo sæpe in bovis cerebro lapideo credito (*r*) usus est, eodem hic quoque esset usus, & osseo-lapideum inscripsisset, facturus, ut opinor, si potuisset quantum in illo operæ, & temporis, tantum in hoc quoque collocare. Expeditius autem esse potuit Lanzoni (*f*) judicium, qui in Fabro ferrario annos nato quinquaginta quinque, natura melancholico, & prævia quartana febre mortuo, cum inter alia durum adeo lienem offendisset, ut cultro non cederet, sed *malleolo percussus, in tres divisus partes, uti saxum, frangeretur;* non dubitavit quin *petrefactum* pronunciaret.

16. Equidem sæpe antea inspectavi, & nunc maxime, hæc ad te scribens, membranam inspecto quatuor transversos digitos longam, duos latam, a convexa humani lienis facie, me præsente, jubenteque detractam. Conversa illa pene tota videtur in planas, & tenues bracteas, quas sive ab externa, sive ab interna facie contempleris, osseas omnino, & sine ulla dubitatione, statim agnoscas. Sed inter illas, & in parte ex illis, tubercula excrescunt parvula exterius; interius autem majora incumbunt, superficie inæquali, & granosa, quæ intra lienis substantiam ad semidigiti altitudinem se immittebant: hæcque excrescentiæ quædam videntur quasi ex effuso succo, medio inter osseam & calculosam naturam, concreto. Cujus ambigui generis magna ex parte ea mihi videtur substantia, unde lien, ex Gymnasii Musæo descriptus, induruit. Quem examinans, didici, aliquando fortasse, certe non semper, id esse verum, quod ex ea quam modo dicebam, membrana, ex aliisque conjeceram, videlicet splenis conversionem in osseam lapideamve naturam in tunica incipere, & in hujus quidem ut plurimum illa parte quæ convexam, ideoque alternæ diaphragmatis pressioni obnoxiam, investit. In ea enim parte, quotiescunque id mihi videre accidit, vidi, videruntque alii, quicunque fere certam quandam in qua id deprehenderint, tunicæ ejus partem designarunt; rarum enim est quod in opposita sede Pechlinus (*t*) invenerit: illucque referendum credebam Boschi monitum, in Sepulchreto quoque (*u*) productum, de *superiore tunica lienis, versus abdominis musculos vergente, ita dura reddita, ut scirrhus intra lienis substantiam falso esse videatur:* ut tu quoque eodem referendum facile credes quod in nobili Sene adnotavit Præstantiss. Plancus (*x*) videlicet *in membrana Lienis* qua ad peritonæum arcte adhærebat, ossificationem, aut quod alii (*y*) in fœmina trium & triginta annorum, *dimidiam externæ superficiei* ejusdem visceris *portionem penitus in cartilaginem versam*. Nam quod ejusdemmodi conversionis initium, nempe *in dorso lienis, ejusque media superficie, oblique transversim, albam, tendinosam, & duriusculam substantiam* Solertissimus deprehendit Weissius (*z*), aut quod vetus Anonymus apud Cl. Targionum (*a*) *duobus locis, quibus costis adhæserat, tantam duritiem* lienis, *ut ea pars ossea, ad minus cartilacea, sed durissima, videretur*, illuc quo dicebam, attinuisse, minus, ut puto, dubitabis. Ex illa igitur parte tunicæ quæ convexam lienis faciem operit, vitium deinde in reliquam tunicam propagari, conjiciebam, & sic denique splenem universum complecti, quemadmodum Bauhinus (*b*) reperit, &, si recte intelligo, Columbus (*c*) pariter, iique præterea qui hic in Sepulchreto Observatione XVI. indicantur. Tum vero magis magisque excrescentem undique introrsum ex tunica duram illam materiam, totam visceris substantiam comprimere, delere, ejusque locum occupare. Quod ut interdum, sicuti dicebam, fortasse accidat; profecto in descripto a me (*d*) splene non accidit, quando ejus tunicæ quidquid superest; magna autem pars superest: non modo osseum, aut lapideum non est; sed ejusmodi etiamnunc est, ut exterius humectatum; id quod non uno loco expertus sum; non secus ac resiccatæ membranæ solent, ipsum quidem dumtaxat non ita multo post remollescat. Sed hactenus hæc. Nunc ad alteram Valsalvæ Observationem ex iis quæ ad lienem attinent, transeamus.

17. MULIER duodetriginta annos nata, gracilis, nupta quidem, sed infœcunda, chronica olim febre vexata, quæ splenis molem auctam adeo reliquerat, ut tumor sub tactum manifesto caderet, subpallidum servabat colorem, & febre interdum, cum rigore invadente, ad dies aliquot tenebatur. Cum ante biennium sanguis menstruus fluere desiisset; mox cutaneo, sed contumaci, ulcere sinistri cruris laboravit: cujus ad ulceris latus intumescente postea crure, abscessus est factus. Hic etsi abunde expurgatus ad cicatricem accedere videretur; tamen cum tempus instabat quo sanguis ex utero essfluere debuisset, exacerbabatur, augebatur, & serosi ichoris multo plus emittebat, ac vicissim quo longius ab eo tempore dies procedebant, eo minus. His igitur ipsis diebus cum pridie non modo paucus, sed & graveolens, ichor prodiisset, neque ulla præterea nova imminentis fati accessissent indicia; ecce diluculo in lecto sedere cogitur, de præcordiorum angustia, & de summa pectoris anxietate, se huc illuc versans, sic queritur, ut aliquando verbum proferre vix possit; multam spumosam, & sanguine tinctam materiam exspuit: atque ita intra horam moritur. VENTRIS cavum a sinistris ferme totum lien implebat, mole, in longitudinem præsertim, auctus, ut libras octo cum semisse penderet. Interiora visceris ab naturali constitutione discrepare non videbantur: exterius amplificata vasa tum sanguifera, tum lymphatica apparebant, ut hæc passim per lienis tunicam pulchro spectaculo se proderent. Spermatica vasa violacei coloris sanguinem continebant; ut ibi diutius remoratum esse, intelligeres. Testes pene toti scirrhosi erant; ne quis infœcundam fuisse juvenem mulierem, miraretur. Nulla inerat vesicula, si unam in sinistro excipias, quæ, dimidiatam avellanam æquabat. Hæc testis substantiæ tenaciter adhærens, & sanguiferis distincta vasculis, non limpidum, sed subfuscum continebat humorem: quo effuso, corpus in conspectum venit lutei coloris, lentis magnitudine, & quasi forma, sed vesiculæ intus adnatum, ut vix promineret: ipsum aggeris instar minimi quidam cingebant globuli. Erant etiam alia in eodem teste, eodemque colore quædam corpora, sed neque ea figura, neque eo aggere prædita.

Quod ad Thoracem attinet, sana erant omnia, nisi quod pulmones rubore suffusi, multam, cum secarentur, materiam emittebant ejusdemmodi, qualem novissime exspuisse mulierem, scripsimus.

18. De sterilitate a vitio ovariorum, & de suffocatione a pravis humoribus, repente in pulmones incumbentibus, non est hic scribendi locus, ut neque de nuptiis, nec prolem edentibus fœminis, magno tandem cuidam morbo sæpius obnoxiis, neque de mulierum quibusdam abscessibus ad cicatricem spectantibus, & ad hanc tamen, nec raro, difficile perducendis propterea quod redeunte eo tempore quo illæ per uterum purgari solent, abscessus jam propemodum persanati, humorum turgentia, & motu in corpus

(*r*) Consideraz. int. al creduto cervello di bue impietr. (*f*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 7. (*t*) Obs. cit. supra ad n. 14.
(*u*) Sect. hac 17. Obs. 21. (*x*) Epist. de Monstris. (*y*) in Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 29.
(*z*) & A. 1740. Hebd. 35. (*a*) Prima Raccolta di Osservaz. Med. (*b*) (*c*) locis supra indicatis ad n. 14.
(*d*) n. 15.

corpus universum, & præsertim in partes infirmiores nitentibus, importune recrudescunt, id quod in crure nobilissimæ in primis Matronæ pluribus continenter mensibus accidisse, meminimus. Ad alia igitur hujus loci magis propria transeuntibus febres occurrunt diuturnæ, quæ magnos lienes relinquunt, & crurum ulcera, quæ magnos lienes consequuntur. Et cum his sane ulcera illa conjuncta quædam etiam ex nostris ad te missis Litteris (e) ostenderunt. Sed ab antiquissimis usque temporibus idem fuisse adnotatum, locus docet libri II. Prorrheticorum (f): quem cave legas, ut hic (g) in Sepulchreto productus est in Scholio ad Observationem XVI: *quibus splenes magnos habentibus sanguis prorumpit, nec os olet, horum tibiæ prava ulcera habent*; in græco enim autographo scriptum est *μήτε αἱμοῤῥαγίαι γίνονται*, id est *neque sanguinis eruptiones contingunt*, ut fidelius alii converterunt: itaque ad fœminam istam cui sanguis per uterum non erumpebat, acommodari quadantenus sententia hæc poterit. In eandemque, ut gracilem, id quoque conveniret quod in eodem Scholio ex Spigelii observatione continuo subjicitur, *macilentos facilius, quam pingues, in tumidos lienes incidere*.

Quod vero hi tumores diuturnas febres consequantur, non una ad te nostra ostendit Epistola (h), nec una in Sectione hac Sepulchreti Observatio (i) commonstrat. Quibus adde sis Christiani Vateri (k) Observationem in Studioso qui febribus intermittentibus diutius conflictatus, lienem exhibuit auctum ad humani capitis magnitudinem, & quod adnotatum est ab Egregio Anatomes Professore Weissio (l), *quotiescunque* cadavera secando, in prægrandes lienes incidit, fere semper comperisse, eos homines laborasse aliquando febre graviore, *eaque vel intermittente, vel synocha continua*; ut hic omittamus quæ de scirrhis, & quæ de infarctu lienis post intermittentes chronicas febres, & quartanam præsertim, ex Viris Cl. Hoyero, & Kramero alias (m) memoravimus, quorum observata utinam ne apud nos quoque crebris ejusmodi febrium, sed male curatarum, confirmarentur exemplis. Quæ a priscis etiam Medicis fuisse animadversa, Hippocratis, vel potius Polybi hæc verba testimonio sunt (n): *Morbus*, id est splenis tumor, *fit, cum ex febribus, & mala curatione, bilis, aut pituita, aut ambo in splenem incubuerint*. Laxum enim per se viscus, & cellulosum, & ex quo lentus est sanguinis reditus, quippe hepar antea quam venam Cavam subeat, trajecturi, maxime opportunum est tumoribus, præsertim si diuturno morbo exiguis ejus viribus infirmatis, sanguine autem inerti facto, quædam in hoc relicta sint quæ aut corrigi, aut extra corpus ejici debuissent. Segnitie enim motus sanguinis ob has causas adaucta, dum is, quasi limosa aqua extra alveum, in lienis cellulas divertit, in iis, si quid habet graviorum quam natura ferat, corpusculorum, deponit, sicque reditum sibi ex parte obstruendo, magis ipsas, magisque distendit. Quarum distentione quanto magis totus lien distenditur, tanto infirmior fit, magisque propterea obnoxius iis quæ deinceps influunt, magna ex parte retinendis. Itaque incredibilem aliquando in modum excrescit, ut vel olim Ætius *inguina contingere* in quibusdam, scripserit, sicut in Scholio leges paulo ante designato, nisi quod cum id scripsisse dicatur *lib. 7.* ipse vero contractæ ex Veteribus Medicinæ libros confecerit omnino quatuor, singulos in quaternos Sermones divisos, illud tibi inquirendum est Tetrabibl. 3. Serm. 2. cap. 16. Hic autem, & gravior ille in Prorrheticorum sententia error, dum verba Diemerbroeckii describuntur, nec laudati ab eo Auctores inspiciuntur, in Sepulchretum traductus est. Interjecit is postea (o) ut opinor, exempla maximorum lienum, in eo subsistens qui pendebat libras viginti tres. Verum Boscus (p), si recte quidem ipsum intelligo, a parente suo inventum scripserat, qui *pendebat libras triginta & tres*. Inter recentiores autem quam illæ sunt, Observationes etsi legisse non memini quæ lienis pondus proponerent ad illud accedens; tamen haud contemnendæ sunt quæ ex Henrico Alb. Nicolai (q), anteaque ex Mauricio Hoffmanno (r) editæ fuerunt. Hic enim pondere librarum quindecim, ille vero selibra insuper graviorem splenem invenerunt, uterque ita, ut diaphragma in sinistro latere ad costas superiores compelleret, Henricus autem ut simul ad regionem usque iliacam propenderet. Sed in infante Preussius (s) a sinistro hypochondrio per universum illud latus ad pubem usque magnitudine sua extensum vidit; vel longius autem Vercellonus (t), ad imum nempe abdomen usque protensum, ut cum ulterius progredi non posset, sursum se reflectere, & pone uterum, in massam pugno æqualem terminaretur. Non eo quidem se extendebat quem reperit Jo. David Mauchartus (u) in coni formam mutatum; magnus erat tamen, ut qui basi diaphragmati annexa virili caput non mediocre æquabat: pondere quoque non superabat libras quatuor cum unciis totidem; sed id continebat quod Observationem hanc rarissimam facit, nimirum tantum aquæ intra tunicam quandam, hydatidis instar, opinor, quæ ejus visceris interiora omnia occupasset, ut Mauchartus *lienis hydropem* vocare hunc affectum non dubitaverit; aquæ enim eruperunt libræ quatuor. Sic empyematis latiorem significationem spectans, poteris lienis empyema dicere ab Antonio de Haen (x) repertum, cum id viscus quod inflammatione sua pleuritidem antea mentitum fuerat, *pure albo, crasso, copioso plenum* deprehendit.

19. Nunc priusquam a Valsalvæ Observationibus ad alias transeam, nolo quandam ex ipso omittere, unde intelligas, quæ interdum viscera præter ea quæ in hypochondriis sunt, possint ibi summas, atque adeo lethiferas molestias creare, præsertim si ad illorum, quantumvis leves ad speciem, læsiones convulsio accedat, quam in Observatione hac non dubito accessisse.

20. VIRGO corripitur ingenti vomitu, & febre: Ille sedatur; hæc remanet. Vehemens sub nothis sinistris costis accedit dolor, a quo intra biduum interficitur. IN VENTRE serum limpidissimum inventum est. Ventriculus, & intestina ab incluso aere valde turgebant. Ren uterque naturali triplo major: sinister vero inter propriam membranam, & huic subjectam substantiam paululum saniosæ materiæ continebat, ab ea præsertim parte qua lienem spectabat. In Thoracis cavo aquæ pauxillum: Pulmones sani, nisi quod nigris maculis, sed paucissimis, distinguebantur. Pericardium erat sero plenum. E cordis ventriculis fluidior sanguis effluxit: erat tamen in dextero polyposæ concretionis inchoamentum.

21. Renis sinistri aucta moles, & vitium non semel in ejusdem lateris hypochondrio tumorem, doloremve excitarunt. Docent id aliquot historiæ in Sepulchreti has duas Sectiones relatæ, ut in XVI. illa quæ §. 2. exhibetur Observationis XXII. & in XVII. Sectione duæ quæ §. 9. leguntur Observationis XXX. ubi hæc ait Ballonius: *non credebant, dolorem esse nephriticum; & tamen erat. At situs doloris, & partis decipiebat.* A dextris etiam id posse nonnunquam accidere, historia indicat quæ primo loco proponitur in eadem Observatione XXX. Sed quæ ultima in hac legitur, idem posse fieri, ostendit, non a subjectis modo, ut renes sunt, sed a superioribus etiam partibus, ut puta a septo transverso, puris copia prægravato, & deorsum compulso; sic enim potius quam per consensum quendam & cognationem historiam illam explicandam esse, conjicio, quemadmodum ab eodem septo, vi aquæ, aut

(e) Epist. 4. n. 30. Epist. 12. n. 2. (f) n. 42. (g) Sect. 16. (h) Epist. 16. n. 6. Epist. 20. n. 2. 30. 51. Epist. 31. n. 2.
(i) 11. 13. 17. (k) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 165. (l) Cmmerc. Litter. A. 1745. Hebd. 24. n. I. ad 7.
(m) Epist. 20. n. 52. (n) De Affection. n. 21. (o) Anat. l. 1. c. 16. Edit. Patav. (p) De Facult. Anat. Lect. 2.
(q) Commerc. Litter. A. 1732. Hebd. 33. n. II. ad 5. (r) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. in Append. n. I. Obs. 5.
(s) Earund. Cent. 3. Obs. 11. (t) Earund. Cent. 7. Obs. 9. (u) Earund. Cent. 9. Obs. 41.
(x) apud Swieten Comment. in Boerh. Aphor. §. 958.

aut crassioris seri depresso, tibi alias (*y*) monstravi duritiem, aut dolorem in superioribus ventris regionibus creatum esse. Nunc autem ne ab renibus, ab aliisve quæ hypochondriis subjectæ sunt, partibus recedamus; huc tibi addendam censemus Cl. Bonsiglii (*z*) Observationem, quam si attente legas; facile intelliges, inveteratum, qui olim in hypochondrio dextero percipiebatur, tumorem nil aliud fuisse quam renem qui magis magisque augescendo, e sua demum sede in iliacam regionem prociderat, ubi quintuplo naturali major repertus est. Quod vero ad alias attinet Partes, Cl. Gœkelius (*a*) ostendet, ab omento scirrhosa pinguedine aucto lienem totum sic involutum fuisse, ut propterea in viventis hypochondrio sinistro is tumor, eaque renitentia fuerit, ut lienis *scirrhum exacte mentiretur*. Schrockius autem (*b*), Hurterus (*c*), Gerbezius (*d*) in altero hypochondrio adnotarunt tumorem, & dolorem ab scirrho qui intestinis Ileo, & Colo arctissime adhærebat, aut a Colo ipso in eam molem elato, ut vi facta in jecinoris ligamenta, hoc e sua sede sinistrum versus hypochondrium compulerit, vel dolorem dumtaxat, qui eidem jecinori falso imputabatur, cum a mesenterio esset, quod erat *mox* sub eo viscere *exesum* ferme ad palmæ latitudinem. Sed ad proprias viscerum quæ in hypochondriis sunt, noxas revertamur.

22. Quoniam vero tibi multo sæpius Observationes descripsi tumentis aut hepatis, aut lienis; idcirco ad eas quas hactenus ex Valsalva protuli, hic paucas adscribere satis erit, tumoribus visceris utriusque communes.

23. LANARIUS, quadraginta circiter annorum, venerat in Nosocomium Patavinum propter hypochondriorum, ut ipse dicebat, obstructiones. Vera dicere, cum malus faciei color, & infirma totum jam annum valetudo, & febricula qua sæpe tentatus fuerat, nec eo ipso carebat tempore, indicabant, tum præsertim admota hypochondrio utrique manus, dextero potissimum, confirmabat. Cum ibi jam remediorum ope aliquid profecisse videretur; ecce acuta prehenditur febre, signis stipata internæ thoracis inflammationis, eaque intra decem, an duodecim dies conficitur. CADAVER, unde Anatomen inchoarem A. 1746, in Gymnasium illatum est: quod inspiciens, candidum, neque omnino macilentum, neque tumidis pedibus esse, vidi. Abdominis musculi cum vix biduo post mortem secarentur, idque Januario mense, laxi erant, imaque parte ad colorem subviridem inclinabant. Tamen quæ Ventre continebantur, secundum naturam se habebant; si hæc exciperes. Jecur amplum præter modum; ut ejus nimia magnitudo in omnium oculos statim incurreret, & quamvis non malo exterius colore; interius tamen ex subpallido fuscum, totumque præterea sive intus, sive extra, attentis oculis inspectares, fuscis quibusdam punctis distinctum, & durius, quam soleat, quod & digitis, & cultro, dum multifariam secundum omnes plagas inciderem, animadverti. Id dum facerem, illud quoque adnotavi, nusquam cum ullis venarum sectionibus punctum aliquod flavum apparuisse, quod nimirum indicio esse solet ramulorum, quos simul transversos incideris, hepatici ductus, sive illi ob parciorem in hepate hoc bilis secretionem in se quadantenus concidissent, sive potius quod hæc pallidior, & minus apta ad tingendum esset: & sane in cysti, pro mole hepatis, parva, & exili, pauca erat bilis, & colore quasi ad cinereum vergente. Lien duplo major fuit quam solet, secundum omnes dimensiones; cætera, quantum judicare potui, non improbandus. Splenica arteria ab origine ad finem, contra ac videre consuevimus, nihil usquam tortuosi habens, nihil, ut sic dicam, varicosi, uno, haud amplius, excepto loco circa longitudinis medium in quo vix nonnihil inflectebatur. In mesaræo durum corpus increverat mediocris cerasi magnitudine, & pene figura, sed inæquali, & granosa facie, natura inter osseam, & lapideam media: cujus alterum latus arteriosus, venosusque ramus arcte in transitu perstringebant; non subibant; inde ad intestina pergentes, quæ duobus circiter ab eo corpore distabant digitis. Ileum appendicem, seu mavis diverticulum illud habuit, quod cum Epistola XXXIV. (*e*) descripserim, hic satis fuerit memorasse. Præstat adnotare alia quæ in hujus hominis ventre conspexi. Vena Iliaca Exterior sinistra prope Interioris confluxum dura erat, nec tamen ossea, quippe tunicis ibi ad brevem tractum crassioribus dumtaxat factis: quibus apertis, extare vidi in venæ cavo ab uno latere qua nullis osculis erat pertusa, chordulas, & quasdam minores quasi valvulas. Sed longe magis attendendum est; quamvis fuit præter consuetudinem potius, quam præter naturam; quod in renibus vidi, & eorum arteriis. Longi illi erant ad novem circiter digitos; sed pro hac tanta longitudine angusti, nisi quod paulo erant in superiore extremo latiores. Insolita quoque erat Sinuum longitudo, vasa excipientium, & emittentium, eoque facilius animadvertenda, quod tota ea pars deerat substantiæ renum quæ anteriorem Sinuum parietem faceret: itaque majores ex iis ramis qui lotium in pelvim convehunt, toti patebant, patebantque sanguifera vasa omni ea parte quæ intra Sinus condi solet. Sed cum ad renes singulos binæ, id est superior, & inferior pertinerent arteriæ, & totidem venæ; hæ quidem e Sinibus ita exibant, ut in superiorem transversam venam oblique ascenderet inferior. Arteriæ vero neque jungebantur inter se, & tam inferior, quam superior, sine obliquitate in trasversum ferebantur, itaque inferior non Sinum petebat, sed infra Sinum, infimum propemodum renis latus. Ex his intelligis, inferiorem utramque arteriam multo inferius quam renum arteriæ soleant, oriri debuisse: & sane ex Aorta vix pollicis intervallo supra divisionem in Iliacas, oriebantur: &, quod fortasse multo rarius est, non ex Aortæ lateribus, sed ex ipsa media anteriore ejus faciе, ita propinquæ inter se, ut earum orificia vix septo tenuissimo separarentur. Inde profectæ, utrinque similes, & æquales, in nullosque ante insertionem divisæ ramos, eo quo dixi, inserebantur; cum superiores arteriæ, aliquanto, sed non multo, his crassiores, neque origine, neque ramis ab iis discreparent quas ut plurimum videre soliti sumus. Cætera, melius cadaver interea nacti, pari diligentia persequi non potuimus. Itaque Caput non attigimus. In Thorace demum pulmonem dexterum annexum pleuræ, durumque deprehendimus: in pericardio cruentam aquam ad aliquot cochlearia: in corde venas duas quæ per faciem ejus posteriorem secundum longitudinem decurrebant, sanguine turgidas, & quasi varicosas.

24. Sepositis quæ ad præsens institutum non attinent, si ea dumtaxat quæ ad tumentem lienem spectant, & ad tumens, obstructumque jecur, attendamus; lienis arteria, si forte a primordiis sine flexibus non fuit, videri alicui poterit hos amisisse, dum impedito in durum jecur arteriosi sanguinis cursu, major hujus copia in Splenicam illam arteriam influere coacta est. Quantum autem, obstructo jecinore, arteriosi intra ipsum ramuli comprimantur, minusque sanguinis admittant, cum ratio indicat, tum evidens observatio nonnunquam ostendit. Confirmavit enim mihi Cl. Vir Jo. Baptista Vulpius, bis sibi accidisse, ut hepate obstructo, arteriæ Hepaticæ truncum dilatatum adeo inveniret, ut in eum posset immittere digitum pollicem. Cæterum sic affecto jecinore, quam facile res ad cachexiam spectet; in proposito homine, præter alia, pauca illa, & decolor bilis non obscure commonstravit. Quod si gravius vitium hepar occupet; sæpius non ad cachexiam modo, verum etiam ad hydropem gradum fieri, frequentissimæ docent Observationes. Quas inter vel propter reperta in scirrhoso hepate, vel pro-

pter

(*y*) Epist. 16. n. 26. & Epist. 30. n. 30. & 31. (*z*) N. C. Cent. 9. Obs. 4. (*a*) N. C. Cent. 6. Obs. 94. ad n. 7. (*b*) & Cent. 1. & 2. Obs. 186. (*c*) Ibid. Obs. 184. (*d*) & Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 186. (*e*) n. 16.

pter ejus pondus; dignæ funt lectu, a Cl. Roftio (*f*), & Ufenbenzio (*g*) propofitæ. His potes eam quoque addere quam continuo fubjiciam.

25. BAJULUS confiftentis, ut videbatur, ætatis, nullo unquam tentatus morbo, dum gravius attollit onus, illico non levem ad lumbos moleftiam fentit, quæ tunc biduum cubare cogit, in reliquum autem tempus ita debilitat, ut ne viginti quidem librarum pondus fine lumborum incommodo jam poffit tollere. Menfe interjecto, fibi vifus eft, dum in lectulo fe converteret, aquæ in ventre agitationem audire; mox quoddam quafi corpus percipere quod ex hypogaftrio in fcrobiculum, ut appellant, cordis afcendens, ibique fubfiftens, initium faceret tumoris prædurì, nec modici; quo fimul & febricula afflictus, quincto jam menfe ex quo grave illud onus fuftulerat, in Nofocomium hoc venit, & ea quæ dixi, narravit omnia. Id erat certum, affiduam tunc effe febriculam, & noctu exacerbari, tumorem effe in fcrobiculo illo, & infra imas coftas quoque, præfertim dexteras, & in ventre effe aquam effufam. Crevit hæc interea; ut cum mihi forte occafio effet in Nofocomium afcendendi, uno exacto circiter menfe ex quo ibi decumbebat, & rogatus, ventrem hominis contrectarem; vix alibi quam in fcrobiculo, tumorem perciperem, abdomine videlicet aqua diftento. Erat is tumor prædurus, nonnihil inæqualis, & fi vel premeres, doloris expers. Quæfivi, num pondere moleftus effet? num dolore aliquo, ad jugulum ufque producto? num tuffis aliquando vexaret? Diferte negavit hæc omnia. Cum autem quærerem, an tum etiam increfceret tumor? imo, ait, fubfedit, minorque eft factus; credo, quod crefcens aqua obfcuraret: & fane qui alias tetigerant, minorem effe factum, non agnofcebant. Subpallida erat hominis facies; non flava, non lurida: ne album quidem oculorum, a me perattente infpectum, ullo modo flavefcebat. Supinus plerumque cubabat: quanquam poterat in utrum liberet latus. Sitiebat quidem; fed non valde. Spiritumque ducebat incommode; nec tamen incommodiffime. Quibus eo diligentius adnotatis, quod hominem haud longo poft tempore interiturum, & rimandi vifcera copiam nobis factum iri, profpiciebam, incerto ex parte fufpenfoque de univerfa tumoris fede judicio, difceffi. Ille vero exilefcentibus demum pulfibus, fana ufque ad extremum mente, & loquens, placide obiit initio Aprilis A. 1745. decimo quarto poftquam videram, die.

CADAVER autem cum poftridie fecaretur; graviori negotio impeditus, adeffe non potui. Pro me tamen diffectioni præfuit Mediavia nofter: a quo hæc accepi eodem die. Corpus macilentum, & nufquam, nifi leviter ad fcrotum, multo autem levius ad pedes, œdemate affectum. Venter multam effufam aquam habuit, non graveolentem, non craffam, non a quibufdam quafi membranulis innatantibus turbidam, fed pellucidam, vergentem tamen ad eum colorem quem in oleo amygdalino videmus. Omentum, retractum in hypochondrium finiftrum, integrum quidem fuit; fed ex fubviridi fufcum. Ventriculus parvus, & contractus. Lien duplo major, quam æquum effet, fubalbus exterius, intus alba quædam habens, nec tamen dura. Hepar autem longe maximum; ut eorum qui aderant, aliqui libras pendere ad quatuordecim, judicaverint. Certe, etfi non multum infra coftas fe extendebat; ventris univerfam regionem fuperiorem, & proximæ huic partem, anterius occupabat: finiftrorfum autem adeo excreverat, ut Sufpenforio ligamento, quod craffius alioquin factum erat, plurimum in eam partem curvato, fiffura umbilicalis ad finiftrum latus effet cartilaginis enfiformis. Totum erat hepar durum, & extuberantibus maculis, digito pollice non anguftioribus, paffim diftinctum, iifque fubflavis, cætera pallidum. Hæc exterius. Interius autem; fi paucas exciperes hic illic intermiftas hepaticæ fubftantiæ portiones; totum vifcus conftabat ex fubftantia, quæ non facilius poffet quam mammaria glandula, diffecari: ea ex albo flavefcebat, & preffa, ichorem quafi purulentum emittere videbatur. Denique Cyftis erat prorfus exigua.

26. A nifu in extollendis oneribus cum faber ferrarius, itemque mulier, de quibus loquitur Cl. Schmidius (*h*), quiddam fibi intus rumpi, non fine aut magno, aut urente dolore in regione hepatis fenfere; neutrum effe deceptum, apparuit ex iis quæ in fabri cadavere inventa funt, & ex iis quæ mulieri acciderunt. Sed quid nofter Bajulus fibi ad lumbos læferit, cum illud onus attollere conatus eft, quidque afcendentis inftar corporis impofuerit, etfi vera fortaffe conjectura affequaris; demonftrare tamen haud facile poteris. Illud certum, crefcente jecinoris vitio, & tumore, in ventre aquam, five ex parte antea fuiffet, five non fuiffet, creviffe. Nempe tumor ipfe hepatis, & pondus in perpetuo fupino decubitu venarum Cavæ, & Portarum truncos, plurimofque fimul lymphæ ductus premebat, ut ex horum quibufdam ruptis, aut, fi integri hi erant, ob ipfam moram fanguinis, plus aquæ in ventrem effunderetur. Accedebat caufa quæ lentum, & inertem fanguinem faceret, tantum videlicet fcirrhofi hepatis vitium; ut bilis neque idonea ad fua munera, & pauca certe; id quod cyftis confirmabat parvitas; fecerneretur: quamobrem bonus neque chylus, neque fanguis conficiebatur. Huc lienem adde & mole, & conftitutione peccantem: qui tametfi quid agat peculiariter, definire non poffumus; in univerfum tamen quin utrumque tandem, aut alterum illorum humorum juvet, non dubitamus. Cur vero in hoc, & priore viro, & in tot aliis, in quibus numerare poffem tum infantem illum Preuffii (*l*), tum mulierem apud Portium (*m*), nifi idem fæpe adeo in diffectionibus confpiceretur; cur, inquam, lien fimul, & hepar tumida reperta fint, te quæfiturum non exiftimo, probe memorem unde fanguinem utrumque vifcus accipiat. Cum enim arteriofum quidem ab eadem Cœliaca arteria habeant; utrolibet primum tumente, eoque minus accipiente, plus in alterum influet. Sanguinem autem venofum cum jecur recipiat in parte ex fplene, eumque, ut cenfemus, fecretioni bilis profuturum; utique fi jecur tumeat; plus fanguinis in fplene reftitabit: fi vero fplen; ineptior ad tranfitum per jecoris anguftias fanguis ab ejufmodi mittetur fplene, minufque idoneus ad optimæ bilis fecretionem, ut fi craffior, ac vifcidior fecernatur, ex parte in hepate remoretur, ejufque & ipfa adaugeat molem.

27. Cæterum hæc, & quædam alia in hac Epiftola ad non abfimilem modum propofita, fic accipias velim, ut fi juftum tempus datum fit actioni caufarum harum, nihilque fit quod ipfam impediat; effectus quos diximus, confequantur; fæpe enim, ut paulo ante indicatum eft, confequuntur; non femper. Exemplis juvat rem illuftrare. Latomum fecuit Jacobus Sylvius (*n*), qui hepar habebat magnum, & cocti inftar pallens, ac tenerum; lienem vero cinerei coloris, & cum fcirrhis duobus parvis exterius, intus autem velut excoctum. Cur non magnum quoque? Ne forte credas ob teneritudinem dumtaxat, quæ aucto jecoris ponderi æquipollens, facilem per hoc vifcus tranfitum fanguini confervaret; fcias, raro exemplo, fuiffe in illo homine *ramos tres infignes, qui ab* finiftra *vena Emulgente ad lienem ferebantur*, id eft, ut nunc circumitio fanguinis docet, per quos magna fanguinis pars, quæ per jecur difficile tranfitura, fplenem reftitando diftendiffet, in Emulgentem venam diverteret. Num vero iidem tres rami fanguinem citius quam ferat lienis natura, ex ipfo afportantes, jecur autem parte ejus auxilii quod illius munus ab liene requirit, orbantes, longo temporis decurfu aliquid contulerint ad ea vitia quæ utroque in vifcere funt animadverfa, ipfe exiftimabis. Secundum ea quæ paulo ante dicta, aut nunc indicata funt,

(*f*) Act. N. C. Tom. 2. Obf. 178. (*g*) & Cent. 9. Obf. 27. (*h*) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 34.
(*l*) Obf. cit. fupra ad n. 18. (*m*) Act. Erud. Lipf. A. 1704. M. Septembr. in Relat. ejus Opufculor.
(*n*) Obferv. adject. Ifagogi Anat.

sunt, proclive erit tibi exempla alia explicare, ut Riolani (*o*), ut Fantoni patris (*p*), quibus in exemplis indurato, auctoque jecinore, lien non modo non major quam soleat, sed exiguus, ut vix unciam penderet, aut sola ferme ejus vestigia apparerent, inventus est. Pone enim, quæcunque ejus rei causa fuerit, imminutum splenem: jam intelligis, quanto plus arteriosi sanguinis, & quanto minus auxilii ad secernendam probam bilem in jecur pervenerit. Aut pone vicissim, ex qualibet causa, mole & pondere auctum jecur, ut totum occupet epigastrium, quemadmodum in exemplo Fantoni, & ventriculum in umbilicalem regionem detrudat: jam conjectura facile assequeris, quam comprimi una possit tum lien molle viscus, ac laxum, tum Splenica arteria unde sanguinem accipit quo nutritur, & quo justum ad modum extensus explicatusque servatur: quæ arteria cum sub pancreate feratur, huic secundum longitudinem affixa; vides profecto, quantum premi in Riolani exemplo debuerit, in quo pancreas totum scirrhosum, amplitudine sua, & pondere jecur ipsum æquabat. Nam quod in alio cadavere lienis vestigium unguis latitudine invenerit; fortasse ex majore, aut diuturniore Splenicæ arteriæ compressione fieri potuit; cum pancreas non solum ibi quoque scirrhosum deprehenderit, sed & cartilaginis instar durum.

28. Verum pancreate seposito, ut ad lienem, & jecur redeam; sane tanta est inter utrumque hoc viscus commercii vicissitudo, ut si altero vitiato, in altero quoque vitium sit, id nullam habeat admirationem: habeat vero, si vitium in alterutro dumtaxat occurrat, velut cum in Sepulchreto (*q*) legis: *hepar grande, & multis in locis durum; .... reliquis visceribus ventris naturalis erat constitutio*: aut (*r*) *hepar fere exsuccum & pallidum; .... Lien autem & Renes naturaliter habebant*. Attamen vel longo in morbo, ubi majus in aliis visceribus, quam in jecinore, vitium deprehenditur, minime necesse est, ut in hoc quoque a longo tempore vitium fuerit: id quod de altera præsertim ex modo indicatis Observationibus dictum volo. Cavendum præterea, ne quædam interdum quæ a natura sunt, pro morbi effectibus, causisve accipiamus: cujusmodi fuisse, crediderim, *aliquot* illas splenis *incisuras* quæ in hac Sepulchreti XVII. Sectione, Observ. XIX. videntur inter morbosa connumerari, non secus ac *rimas* istas, *sive fissuras jecoris*, quæ in præcedente Sectione Observ. XVII. tanquam causæ *doloris* nonnunquam *hypochondrii dextri* proferuntur. Satis ejusmodi hallucinationes convincit crebra, atque attenta fissurarum utriusque, aut alterutrius visceris observatio, sæpius in cadaveribus cujusquemodi, nec sine aliqua utilitate, occurrentium, ut alibi (*s*) a nobis scriptum est. Sed etsi non omnium reddi posset ratio quæ de alterius visceris integritate cum alterius vitio conjuncta legimus; non essent demum hæc sola quæ præter rationem interdum accidere viderentur. Namque; ut a proposita Bajuli historia haud discedamus; certe non satis apparet, cur tanti illius ponderis quo jecur erat, molestiam non sentiret: neque cur inter signa quæ abfuisse, adnotavi, quædam præsertim, læso adeo jecinore, abesse possent. Nimirum hæc documento sunt, ne præpropere quibusdam in casibus negantes, aut affirmantes, quidquam pro certo pronunciemus. Et sane interdum in Medicina quædam occurrunt quanto iis quæ modo attigimus rariora, & mirabiliora, tanto magis cautum redditura Medici judicium in dignoscendo, & quod consequitur, in agendo. Ex illis duo, ut ab aliis accepi, tecum hoc loco, non ab re futura, communicabo; ad tumorem enim, læsionemque attinent viscerum duorum, quæ in hypochondrio sinistro sunt, lienis, & ventriculi. De liene Mediavia noster in vivente primum, deinde & in mortuo sub finem A. 1735. hoc observavit.

29. VIR macilentus, inter alios quorum causa in Nosocomio hoc cubabat, morbos, tumorem etiam habebat in lumbo sinistro qua hic sub ipsa infima costa vergere incipit ad externum latus. Is tumor inspectantium oculis alias quidem magis, alias minus, nunquam tamen non sic satis patebat; contrectantium autem manibus ita cedebat, quasi humorem contineret. Homo tandem suis morbis succubuit. VENTER apertus quid faceret eum tumorem, ostendit. Scilicet tumidi splenis, & præmollis pars ima eo quo diximus perveniens, a ventriculi autem, & intestinorum flatibus modo magis, alias minus illuc compulsa, in macilento, ut dictum est, corpore id efficiebat quod inconsiderato alicui, & temerario Chirurgo, magno cum ægri detrimento, imponere facile potuisset.

30. Libro Prædictionum II. (*t*) postquam alia de habentibus magnos lienes dicta sunt, tum hæc continuo subjiciuntur: *si vero etiam in pedibus tumores accesserint; aquam etiam habere videbuntur. Verum & ventrem, & lumbos inspicere oportet*. Apud illos igitur qui sunt oracula Hippocratis interpretati, videas velim, num sit aliquis a quo lumborum inspectio ad magnos ipsos lienes, quorum alia proxime præcedunt signa, referatur. De ventriculo autem quod scribam, legit mihi A. 1730. laudatus alias Petrus de Marchettis ex litteris vicini Medici, utrique nostrum spectati, cui probe cognita erant ea omnia quæ nuperrime ibi unde scribebat, accidisse in hunc modum narrabat.

31. Mulieri ad ventriculi regionem tumor increverat quem contrectans Chirurgus cum ad suppurationem perducendam censuisset; quantumvis iis quæ ad id sunt idonea impositis, ad illam perducere tamen non potuerat. Denique eum tum res finem habuit, ut tumor evanesceret, cute ubi is fuerat qui nihil quidquam humoris emiserat, quasi in cicatricis modum se contrahente. Post hæc mulier concipit, uterique gestatione, & partu, & puerperio feliciter exactis, cum recte valeret, lactantique optime lac proveniret, tertio jam præterito ex quo pepererat, mense, repente sibi ex ea cicatricula aliquid humoris stillare sentit. Inspicit: vinumque esse, videt, quod modo biberat. Aliquid etiam ex sumpta pulte illac, si conaretur, extrudere poterat. Is rei tamen exitus fuit, ut mulier persanaretur, integraque esse pergeret valetudine, sicut aliis quoque litteris, a Marchetto, ut mihi pro sua humanitate gratum faceret, interrogatus Medicus confirmavit.

32. Exempla quidem perforati ventriculi foramine sive intra ventris cavum latente, sive extrorsum aperto, non ita pauca legere poteris in Historia Virginis per viginti septem annos hoc morbo laborantis, edita a Cl. Christiano Wenckero (*u*), eademque Sepulchreto adjungere; ut enim eorum ægrotantium neminem sanare licuit, sic omnes licuit post obitum dissecare. Felicem tamen, nec ejus absimilem quem modo tibi describebam, casum reperies in Programmate quod Ettmüllerus filius ad Dissertationem adjecit suam, *de prægrandi pedis inflammatione* inscriptam. Quo in Programmate cum ea simul videre possis quæ ad perfectam attinent sic læsi ventriculi sanationem ita ut nihil ex eo in ventris cavum exciderit; huic ego Epistolæ jam satis longæ nihil addam, nisi ut me, quod facis, ames, & bene valeas.

EPI-

(*o*) Anthropogr. l. 2. c. 16. (*p*) Obs. Med. Anat. 24. (*q*) l. 3. S. 14. Obs. 36. §. 4. (*r*) Ibid. Obs. 20.
(*s*) Epist. Anat. 1. n. 35. (*t*) n. 42. (*u*) Argentorati A. 1743.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXVII.

De Ictero sermo est, & de Calculis Biliosis.

SÆpe adeo cum hepatis vitiis, de quibus potissimum proximam ad te Epistolam scripsi, conjungitur Morbus Regius, ut recte in Sepulchreto duabus de illis vitiis Sectionibus continuo subjecta sit XVIII. Sectio quæ de hoc Morbo inscripta est. Ad eum spectat hæc Valsalvæ nostri Observatio.

2. SACERDOS juvenis, paulo post quandam animi perturbationem, regio correptus morbo decubuit, cum dolore ad regionem stomachi, & vomitu, quo cibum sæpe, & medicamenta rejecit. Interim alvo dejecta albescebant. Uno aut altero exacto die, inquietus æger, & quodammodo hebes animadvertitur, ut narratorum oblivisceretur. Medici febrem, nisi tertio exeunte die, non adnotarunt: quo tempore se prodidit magno impetu cum delirio, & convulsionibus ejusmodi, ut æger dentibus omnia rodere cogeretur, & ingenti nisu propemodum superaret adstantium vires: cum his vomitus urgebat subobscuræ materiæ. Mane vena secatur, unde sanguis cum impetu exsilit: cujus serum, ubi a concreta secessit parte, immersum linteolum flavo inficiebat colore. Cessat convulsio: sed æger quasi soporosus jacet, vix se movet, admotasque cucurbitulas sentire, vix ostendit. Respiratione, nisi quod interdum suspiriosa, quasi naturali utebatur. Quarto transacto die, obiit. VENTRE aperto, jecur inventum est flaccidum, & ad subpallidum vergens: in ejus vesicula, bilis subobscura. In ventriculo materia ejusdemmodi ac novissimis diebus, ut dictum est, evomuerat: in tunica ejus interiore circa orificium sinistrum disjecta quasi puncta rubentia. Multæ autem hic illic per ventrem minimæ glandulæ a stagnante sanguine inflammatæ. Thorace recluso, pulmones aere tumentes, a pleura soluti, si quosdam per sejunctas membranulas nexus excipias, quæ sinistrum ad pleuram alligabant. In pericardio parum aquæ. In cordis ventriculis sanguis concretus. Cranio circumsecto, incisaque Dura meninge, seri nonnihil prodiit: in vasorum sanguiferorum quæ per Tenuem meningem repunt, interstitiis *gelatinosa* quædam, sed levis, concretio adnotata est: cerebrum autem valde laxum, neque omnino naturali colore, quem fortasse bilis tinctura vitiaverat. Dum ad cerebrum eximendum, intra summum vertebrarum tubum Spinalis medulla secabatur, ab externo hujus medullæ pariete, quasi ex dissecto lymphæ ductu, serosa materia, nec brevissimum ad tempus, emanavit.

3. Quid possint animi perturbationes in regio morbo inferendo, cum crebræ in Medicina exercenda observationes ostendunt, tum proposita evidenter confirmat. Neque id mirum attendentibus, quantum cum animi perturbationibus nervi consentiant, & quantum iidem valeant nervi in afficiendis sanguiferis, & excretoriis vasis, & in secretorio ipso intimo, quale id cunque sit, organo, & quod consequitur, in humorum secretionibus, & excretionibus vitiandis & impediendis. Cogita, in quibusdam magis consentire nervos hepaticos, aut si alii etiam nervi consentiant, facilius tamen in certis corporibus hepatis vasa, & secretorium organum nervorum actioni cedere; & cur in iis oriatur icterus ab animi affectibus, continuo intelliges. Sic apud Hoffmannum (*a*) de fœmina leges, cui *quoties ob prægressam animi commotionem .... novi accedebant insultus febriles, protinus icterus cum omnibus revertebatur symptomatibus*. Quod si addas certas sanguinis, aut materiæ bilis ab eo secernendæ, aut viscerum cæterorum dispositiones; tanto magis & rem intelliges, & originem symptomatum gravissimorum, quæ interdum ad icterum accedunt, & mortem afferunt opinione celeriorem. Hæc ferme omnia, ut in proposita Sacerdotis Observatione agnoscimus, ita exemplis magna ex parte non absimilibus illustremus. Quorum primum nobis Bononiæ degentibus; ibi enim, nec multis ante annis id contigerat; ab doctis, gravibusque Viris narratum est, & a Valsalva ipso qui sectioni affuerat, confirmatum.

4. JUVENI peringenioso, Sacris & litteris addicto, truculentus & minax vir *sclopetum* necopinanti ad pectus intentat. Magno ille terrore perculsus, postridie ictericus fit, mox delirus, ut notorum agnosceret neminem, sed identidem clamaret, oh facinus indignum! tum convulsivis agitationibus tantis correptus, vix ut retineri posset multorum manibus, intra horas a delirii initio viginti quatuor extinctus est. CADAVERIS sectio nihil ostendit quod videretur magnopere adnotatione dignum, si vasa excipias sanguifera per Tenuem meningem repentia, quæ nigro sanguine plurimum distenta reperta sunt.

5. Poterat a nobis hoc exemplum inter ea referri quæ ad Deliria attinent, aut etiam ad convulsiones. Sed quoniam a terrore primum omnium malorum apparuit icterus; hic maluimus recensere. Hunc contractio fecisse videtur hepaticorum nervorum: bilis autem materia, magna ex parte in sanguine retenta, acrior, ut in Juvene, & cerebrum, ut in Litterato, maxime afficiens, cætera attulisse.

6. Exempla apud Medicos Auctores alia, cum Valsalvæ exemplo (*b*) in multis comparanda, non quæremus, cum duo hic in Sepulchreto (*c*) habeamus, Ballonii unum in adolescentulo, Comitis Chaulnei filio, Guarinonii alterum in Cardinali Sfortia. Huic icterico cum febris esset primum latens, ut Medici, nisi postquam acrior est facta, non agnoscerent, levi desipientia correptus, postea febre acriori facta, jactatione summa corporis, dein subita epilepsia bis exagitatus, denique tribus ante mortem diebus convulsiones varias sustinens, tamen leniter consumptus est, jecinore, & reliquis prope omnibus corporis partibus luteo colore majorem in modum infectis, pulmonibus autem quales in iis offendi solent qui diu inter moriendum spiritus difficultate cruciati sunt. Adolescentulus vero ex facili & lepidulo morosus factus & subtristis, repente ictero occupatus, post dies quindecim, cum nil tale cogitaretur, stridebat dentibus, convellebatur nocte, velut ecstaticus erat, & post ejulatus magnos, & convulsiones mortuus est, cerebro ejusmodi ut in eo non fuisse mortis causa videretur, pulmone valde vitiato, sed hepate vitiosiore quod erat velut ὑπόχλωρον; sic enim scribendum est, & scribitur a Ballonio, ut videbis, librum ejus inspiciens, qui citatur, Epidemiorum II. (*d*) pagina, non quæ indicatur, 244. sed 258. quæ vox cum significet subviride, aut subpallidum; sane perspicis, in hoc quoque hepatis colore Adolescentulum cum Valsalvæ Sacerdote convenisse. Convenerunt autem omnes in illa mentis hebetudine, quam Ballonius quasi ecstasim, Guarinonius levem desipientiam, Hippocrates autem, vel certe Prædictionum (*e*), & Coacarum Prænotionum (*f*) Aucto-

(*a*) Medic. Rat. T. 4. P. 4. c. 12. Obs. 5. (*b*) supra, n. 2. (*c*) Obs. 6. & in Additam. Obs. 5.
(*d*) Edition. quæ una tunc erat, & diu fuit, Parisien. (*e*) l. 2. n. 4. (*f*) n. 2.

Auctores *μώρωσιν* vocarunt *malamque* eſſe *ex morbo regio*, docuerunt; *fatuitatem* reddunt Interpretes, & hos ſecutus Zacchias in Obſervatione id confirmante, huc in Sepulchretum (*g*) relata. Quod ſi ut in cunctis illis convulſiones, ita non in cunctis furioſum delirium fuit; nempe alia in aliis ætas, temperatura, & diſpoſitio ſanguinis, bilis, & viſcerum fuit. Sic in Cardinali ſanguis liquidus, & nihil uſquam habens concreti inventus eſt, qualem in ictericis eſſe, affirmat Boerhaavius (*h*), ut *ex vena miſſus minime cogatur*: in Valſalvæ autem Sacerdote & miſſus concreverat, & concretus in cordis ventriculis fuit; quamobrem circa ſtomachum rubentium punctorum forma, & hic illic per ventrem ſtagnans, multarum exilium glandularum inſtar quæ inflammatæ eſſent, apparuit: cujuſmodi ſanguinem aliquando in aliorum ictericorum corde eſſe ab Anatomicis deprehenſum, indicata Zacchiæ Obſervatio, itemque altera Bartholini, hic quoque in Sepulchreto (*i*) producta, ſatis oſtendunt; ne meam in Figulo, magna ex parte icterico, aliaſque (*k*) tibi deſcripto, hic memorem, aut Valſalvæ in Puella illa icterica (*l*) alteram, hoc magis attentione dignam, quod, præter mucoſam in corde concretionem, cum ſanguis reliquus eſſet fluidus, aeri tamen expoſitus concreſcebat. Sed ad illam ſanguinis ad concreſcendum diſpoſitionem, aliæ tum in ipſo, tum in cerebro accedant oportet, ut grave delirium fiat. Nec tamen refert, ſi cerebrum ne tum quidem, neque cum immanes convulſiones fuerunt, magnopere læſum appareat. Fugere enim oculos poteſt id quod in illo erat delirii cauſa: irritatis autem vel extra cerebrum nervis, aut, quod in Sacerdote illo ex diſſectione conjiciendum eſt, Spinali medulla, horribiles poſſunt convulſiones exiſtere.

7. Non inventum eſt tamen in eo cerebrum omnino illæſum, ſive id quod in meningum ſectione animadverſum eſt, ſive colorem ipſum cerebri attendas, qui non prorſus erat ſecundum naturam, & tinctura bilis facile inductus a Valſalva credebatur. Cerebri enim ſubſtantiæ, quamvis ipſa quoque aliquando in hoc morbo flava inventa eſt; non multas tamen ſic inventæ Obſervationes legiſſe memini, fortaſſe propter vaſorum, intime cerebrum pervadentium, exilitatem primum, deinde raritatem. Et certe non ita pridem cum ad tradendam cerebri anatomen plura, ut ſoleo, in Theatro capita haberem, cumque in uno faciei, & reliquæ cutis, & Conjunctivæ oculorum membranæ flavedine animadverſa, cujus eſſet hominis, quæſiviſſem, & aſthmatici, regio morbo affecti, & pridie mortui eſſe, audiviſſem; per exteriorem quidem Tenuis meningis faciem celluloſa hic illic non modica ſpatia vidi ex ſubviridi flaventia, mox tamen cerebro diſſecto, non alium ac natura fert, in hoc colorem deprehendi. Et rurſus cum poſtea ſimilis oblata eſſet occaſio, etſi in Lateralibus ventriculis paucam, quæ inerat, aquam ſubflavam conſpexi, plexuſque Choroides ad eum colorem nonnihil vergentes, & Pinealem ipſam glandulam, breviorem alioquin, minuſque mollem, & cui ad baſim anterius pauxillum adhærebat, non arenoſæ, nec flavæ, ſed albæ, ſubſtantiæ, verſus ſummum autem quidpiam intus inerat quaſi ſanguinis, vaſiſve ſanguiferi; etſi, inquam, eam glandulam vidi ex ſuo cinereo colore inclinantem ad ſubflavum obſoletum; reliqua tamen; nam perſecui; omnia nativum ſervabant, ut quidquid medullare eſſet, offenderim candidiſſimum. Sic etiam hic in Sepulchreto (*m*) poſt diuturnum icterum, cerebri ſubſtantiam videbis ſatis albam fuiſſe; quamvis non meninges modo, Craſſa præſertim, ſed & cranium extra, & ex parte intus quoque eſſet flavum. Nam & oſſa ipſa interdum hic morbus inficit, flavedine, ut quidam monent, nunquam e ſceletis eluenda. Ut flava eſſent oſſa in fœtu icterico, Kerckringii oſtendit Obſervatio, hic quoque in Sepulchreto (*n*) legenda: nec mirum, cum pro ſanguine humorem, fellis inſtar, flavum invenerit, qualem a Veſalio pariter in Patricio Florentino Martello fuiſſe repertum, ex Sectione hac eadem Sepulchreti cognoſceres, ſi ejus diſſectio, ut bis (*o*) proponitur, ita ſemel tota, ut alibi (*p*), exhiberetur. Tu vero in iis omnibus locis, non Marcellum, ſed Martellum legito: & Helmontium (*q*) ipſum credito in Obſervationes haud abſimiles incidiſſe, cum in meſentericis duorum ictericorum venis id vidit, unde *virus excrementoſum, ſeu cruorem flavum & ſtercoreum, ſive ſtercus liquidum flavum, ſecundæ digeſtionis prolem, ſurſum p. n. raptum in venas, & totum corpus diſperſum*, icteri auctorem eſſe, commentus eſt; cum bilis ſit quæ non proportione, aut propter copiam, aut propter jecŏris, ut in Martello, vitium a ſanguine ſecreta, ſic denique in hoc abundat aliquando, ut miſſus ſanguis, & urina quæ tunc redditur, ſimillima appareant (*r*), idque non in morituris ſolum, ſed & in iis interdum qui ſunt evaſuri (*ſ*). Quod & illis, aut certe illi icterico accidit, *cui*, ut Baglivus (*t*) refert, *loco ſanguinis, e naribus, & e cucurbitulis ſcarificatis aqua flava ſolummodo prodibat*, non ſecus atque, ut habemus apud Lowerum (*u*), is evaſit adoleſcens, cui ſanguine per magnum, & diuturnum profluvium e naribus emanante, & juſculis interim large refecto, humor jam effluebat, juſculis quam ſanguini, ſimilior.

8. Ex Partibus autem quæ a flavo ſanguine ſæpius, ac facilius infectæ animadvertuntur, membranæ præſertim ſunt adipoſæ, & quæ in oculis conjunctivæ appellantur. Pinguedinem Valſalva aptiſſimam omnium credebat ad croceum colorem trahendum, ubi ſerum ſanguinis paululum modo flaveſcat. Croceam enim in multis regio morbo non affectis deprehenderat, & præſertim in tribus quos eodem ferme diſſecuit tempore, nimirum in hydrocephalo, in vulnerato, & in alio quem ardens febris conſumpſerat.

In oculi autem albo flavedo in hoc morbo tam obvia eſt, ut inde Veteres permoti videantur ad credendum, arquatis lutea omnia apparere. Quod vocatum eſſe in dubium a Mercuriali meo *in præleçt. Bononienſibus*, ſcribit Hoffmannus (*x*), qui *in Patavinis* (*y*) fortaſſe, vel potius *in Variis Lectionibus* (*z*) voluit ſcribere. In his enim cum Varronis, Lucretii, Sexti Empirici, Caſſii Medici, Galeni ipſius teſtimonia id affirmantium protuliſſet, cæterorum qui de Medicina ſcripſerunt, ſilentium, ſuique ipſius in ictericis innumeris contrariam obſervationem oppoſuit. Poterat autem & aliorum frequentiſſimas obſervationes cum ſua conjungere, nec dubitare quin etiam poſteros habiturus eſſet multo maxima ex parte aſtipulatores. Certe vel nuper cum poſt Sydenhamium (*a*), Boerhaavius quoque (*b*) idem quod Veteres illi, ſcripſiſſet; diſerte faſſus eſt Vir Eruditiſſimus Hallerus (*c*), ſe *non evidentia* ejus *rei experimenta invenire*, nec legiſſe, *Corneam* in ictericis *flavam fuiſſe* inventam: in humoribus autem oculi non levem, ſed magnam omnino coloris mutationem requiri, ut puta cum ab effuſo in Aqueum ſanguine, ex Yvelii obſervatione, rubrum apparuit lumen. Et ſane videtur mihi Boerhaavius cum illud iterum (*d*) ſcripſit, & Obſervationem alteram ſuam, Yvelianæ ſatis ſimilem, produxit, exiſtimaſſe, *aliquid bilis ſe humori Aqueo admiſcentis*, cum ſanguine in hunc effuſo comparari poſſe. Verum ob vaſorum, oculi humoribus inſervientium, exilitatem fortaſſe, ut de cerebro quoque intimo dictum eſt (*e*), non ſæpius accidit, ut bilis tinctura ad hos perveniat. Mihi ſaltem icterica mulieris oculos diligenter olim diſſecanti nihil

pro-

(*g*) Obſ. 7. (*h*) Prælect. in Inſtit. §. 773. (*i*) Obſ. 24. (*k*) Epiſt. 7. n. 11. (*l*) Epiſt. 10. n. 7. (*m*) Obſ. 3.
(*n*) Obſ. 34. (*o*) Obſ. 8. §. 4. & Obſ. 20. (*p*) l. 2. S. 11. Obſ. 36. §. 1. (*q*) Vid. in hoc Sepulchr. 18 [illegible]
(*r*) Vid. apud Hoffman. ſupra ad n. 3. cit. cap. 12. §. 4. (*ſ*) Ibid. (*t*) De Experim. circa Bilem. (*u*) Tract. de Corde [illegible]
(*x*) §. 4. modo cit. (*y*) l. 1. c. 32. (*z*) l. 6. c. 12. (*a*) Proceſſ. in Morb. curand. ubi de Ictero
(*b*) Prælect. ad Inſtit. §. 544. (*c*) Adnot. ad eum locum. (*d*) Prælect. modo cit. §. 840. (*e*) n. 7.

prorsus flavedinis in ullo de tribus humoribus inventum est: nec vero magis in Cornea tunica: quam unam, ut in ictericis aliis, & nominatim in eo quoque Figulo de quo supra (*f*) commemoratum est, cum accuratius inspicerem in magna proximæ Adnatæ flavedine, nunquam flavam videre potui. Aliquando tamen, sed rarissime, fieri potest, ut flava in hoc morbo objecta appareant, nimirum si Cornea tunica bile tota saturata sit, neque *tum solum*, quod & Mercurialis concedit, verum etiam siquando oculorum humores summa flavedine infecti sint: quorum alterutrum, aut si mavis, utrumque in binis exemplis fuisse, credito, quæ pro Veterum sententia se vidisse, testatur Hoffmannus (*g*), itemque in tertio; neque enim plura legisse memini; quod a Cl. Scardona (*h*) additum est.

9. Esse autem potest in nonnullorum oculis major aut numerus, aut diameter vasculorum ad Corneam tunicam, & ad humores pertinentium, simulque in eorundem hominum sanguine materia bilis aptior ad ea vascula pervadenda, & ad tingendum, sive hoc pendeat ab ejus materiæ natura, sive a copia. Videmus enim, posteaquam secreta est, & in vesicula sua deposita, in aliis magis, in aliis minus facile per hujus membranas transire, itemque saturatiore in aliis flavedine, in aliis levissima, aut nulla contiguas partes inficere. Scilicet sanguis unde provenit, in aliis est, si cum Willisio loqui malis, cujus verba hic vides in Sepulchreto (*i*) producta, *ad dyscrasiam sulphureo-salinam nimis evectus*, in aliis autem *sulphur* habet *nimis depressum*: quam etiam ob rem ut illi sunt ad icterum maxime proni, ita hi, inquit, *morbi istius* gaudent *immunitate*, ut vidit in pluribus cacheciticis, & phlegmaticis, quantumvis *hepatis, quoad plurimos ejus ductus, obstructione & induratione laborantibus*. Quæ tamen caute oportet accipere, aut tempora distinguere, & mutationes quas icterus ipse inducit, attendere; ne postea cum ibidem legeris Hildani (*k*), aut Graafii (*l*) Observationes, mireris. Ille enim *pituitosum, & cacochymicum*, scribit, *interdum etiam Ictericia annis aliquot laboravisse*; Graafius autem Icterici bilem fuisse *plane serosam, & tam levi flavedine imbutam, ut immissa in eam lintea vix ulla flavedine tingerentur*. Quod vero ad ejus materiæ, cujus de natura dixi, copiam attinet; mirum quanta hæc esse in quibusdam potest, si ad eam quam nativa corporis constitutio, anni tempus, cibi potionesque, aliaque ejusdemmodi in unum forte conveniendo, accumulaverint, alia insuper accedat, ut si febris, si immoderatus sub sole motus, si venenum, etiam a mordente bestia immissum, si denique ejusmodi aliud eas quoque sulphuris particulas quæ magis in sanguine constrictæ, & depressæ erant, solvat repente, atque evehat, ut tot jam sint, quot secernendis jecur par esse non possit. Est alius præterea vel notior modus quo bilis materia in sanguine augeatur, ut si ex ea quæ inest, parum vel nihil separetur sive ob aliquod ipsius sanguinis, aut intimi secernentis organi vitium, sive ob complurium Hepatici ductus ramorum, aut ejus ipsius trunci, aut Communis impeditam viam. Hac enim impedita, etiamsi bilis, jam secreta, in sanguinem, ut plures existimare pergunt, non redeat; nova immitti in plenos distentosque ductus non poterit, ideoque cum quantum jugiter ab alimentis materia bilis in sanguine augetur, tantum ex ea non dematur, crescat ipsa in dies, abundetque, necesse est.

10. Ea autem quam diximus, via impediri potest a rarioribus, aut frequentioribus causis. Ex rarioribus sunt quæ hic in Sepulchreto leguntur, Communis ductus ad capillarem angustiam redactus (*m*) aut instar chordæ solidæ in se contractus (*n*), induratusque (*o*), aut plane ac solide osseus (*p*), aut a circumjectis aliquot glandulis compressus (*q*). Ad frequentiores autem causas primum convulsiones attinent, & hinc ortæ *crispaturæ*, ad initia usque ramusculorum ductus Hepatici propagatæ, eosque ut pote angustissimos, constringentes, atque occludentes. Quarum hic effectus etsi propterea sub sensum cadere non potest; tamen rationi est adeo consonus, ut a nobis facile ad icteros illos explicandos ponatur qui aut a vehementibus animi affectibus, aut a doloribus originem habeant. Sunt quoque Doctissimi Viri qui sic eum explicant icterum quem viperæ venenum fecerit, non dissentientibus nobis, si modo tunc alvi recrementa albescant, ut valida quam ex convulsione ponunt, orificii Communis ductus constrictio omnino requirit: quod si magis flava esse pergant, & nos ea ratione rem intelligere pergemus, quæ paulo ante (*r*) priusquam ullum memoraretur viarum impedimentum, exposita est. Porro inter causas frequentiores, sunt obstructiones recensendæ cum in aliis, tum in bilariis quæ præsertim hic attendere placet, vasis accidentes, sive horum obstructionem faciant secretæ cum bile particulæ quædam æquo crassiores, & viscidiores, sive geniti ex his, & bile calculi, unde Hepatici ductus rami, aut truncus ipse, aut ductus Communis infarciantur. Cysticum non dixi propterea quod hujus obstructio per se non potest bilis iter ab hepate ad intestina impedire; quamvis multi superiori tempore, & nonnulli hoc nostro fuerint qui, frustra monente Wepfero (*s*), *obturato collo vesiculæ bilariæ non sequi Icterum, nisi ductus Communis quoque obstruatur*, ipsi quidem a calculo in cysti, non modo in Cystico ductu, hærente arquatos homines fieri, existimaverint. Qua de opinione ut præclare intelligas quid censendum sit; quidquid ex hac Epistola restat; restant autem quam plurima; circa bilarios versabitur calculos, quando ea quæ hactenus attigi, satis esse tibi possunt simul ad cæteras morbi regii plerasque causas persequendas, simul ad aperiendum ad ea aditum quæ de bilariis sive in hepate, sive extra hepar calculis sunt proferenda.

11. Qui calculi in hepate gignuntur, *sæpenumero* in dissectionibus reperiri, auctor est in Sepulchreto (*t*) Platerus, Henenius autem (*u*), *sæpe tantos, ut vix credatur*. Quorum utrique sic accidisse, non negavero. Quod vero Matthiolus (*x*) rationibus quibusdam subnixus, credidit, lapides *in jecore, ut in renibus frequentissime* gigni; sane si innumeras propemodum Valsalvæ, & meas humani jecinoris dissectiones attendam, non facile ejus opinioni possum assentiri. Cum enim calculos pluribus in renibus uterque invenerimus; vix uno in jecinore mihi olim accidit ut invenirem, Valsalvæ autem in nullo, quod sciam.

Quæ cum dico, nihil aliud, nisi istam inter hepatis, & renum calculos comparationem specto, minime ignarus vel ex Sepulchreto ipso, a quot præclaris Viris sint in jecinore inventi, aut commemorati. Nam præter tres illos quos nominavi, Fallopium etiam nostrum (*y*), Scaligerum (*z*), Trincavellium (*a*), Dodonæum (*b*), Camenicenum (*c*), Peucerum (*d*), Blasium (*e*), Heerium (*f*), Dobrzenskyum (*g*); sic enim hujus nomen scribendum fuerat; produci video: quibus addere alios possim, in his Columbum (*h*), Forestum (*i*), Reverhorstium (*k*): quorum tamen nemo pro frequentibus istiusmodi Observationes proponit. Hos si inspicias singulos; fortasse miraberis, præter Dodonæum, Camenicenum, & Dobrzenskyum, neminem esse qui icteri in iis ægris mentionem faciat, aut Communem insuper ductum calculo occlusum, aut jecur lapillis plenum describere. Sed mirari desines, ubi animadverteris, ad omnem bili viam intercludendam non satis esse, paucos, & parvos in

(*f*) n. 6. (*g*) §. 4. cit. (*h*) Aphor. de cognosc. & cur. morb. l. 3. c. 10. Comm. ad n. 8. (*i*) Schol. ad Obs. 1.
(*k*) Obs. 8. §. 13. (*l*) Obs. 10. (*m*) Obs. 14. (*n*) Obs. 17. (*o*) Obs. 25. §. 7. (*p*) Obs. 16. (*q*) Obs. 11.
(*r*) n. 9. (*s*) in Additam. ad hanc 18. Sepulchr. Sect. Obs. 4. (*t*) Sect. 17. l. hujus 3. Schol. ad §. 1. Obs. 13.
(*u*) Obs. cit. §. 2. (*x*) Sect. hac 18. Schol. ad §. 12. Obs. 8. (*y*) Obs. 13. cit. §. 6. (*z*) §. 4. (*a*) §. 7.
(*b*) Sect. 18. cit. Obs. 4. (*c*) Ibid. Obs. 8. §. 12. (*d*) cit. Obs. 13. §. 3. & 8. (*e*) 9. (*f*) 10.
(*g*) Sect. 16. Obs. 5. (*h*) De Re Anat. l. ult. (*i*) l. 19. Obs. Med. 14.
(*k*) Differt. de Mot. Bilis §. 52.

in hepate calculos increviſſe, nec vero etiam magnos, niſi ibi hæreant ubi majores Hepatici ductus ramos obſideant, & omnino aut comprimendo, aut obſtruendo occludant, id quod pauci, ſed innumeri, & totum jecur *undequaque*, ut loquitur Dodonæus, *implentes*, non *ſparſim*, ut Foreſtus vidit, per illud disjecti; cum in minoribus quibuſque ejus ductus ramis faciant, idem nempe efficiunt, ac ſi ipſum obturarent truncum.

12. Dixi autem comprimendo, aut obſtruendo, bili viam a calculis intercludi. Neque enim ſi quis calculos aliquando ajat in ipſis glanduloſis hepatis acinis concreſcere, eoque facile attinuiſſe *minores* illos quos *in externa hepatis ſuperficie* vidit Riedlinus (*l*); adverſari velim: quanquam ſæpius credo in ipſis gigni Hepatici ductus ramis, ut qui diligentius perſecuti ſunt, invenere. Ruyſchio (*m*) certe ut nihil frequentius, in bobus quidem, & ovibus, acciderat, quam calculos in poris bilariis deprehendere, ſic nihil *rarius* contigit, quam eoſdem *in ipſo hepatis parenchymate* reperire; ut quamvis jecinora plus centum perquam attente *excarnaverit*, in uno dumtaxat calculum offenderit *in parenchymate abſconditum*, *poro bilario nullo modo affixum*. Nec alio quam ad eoſdem bilarios ramos antiquas referre poſſum Plateri (*n*) Obſervationes calculorum hepaticorum, *tophum coralloidem ramoſum*, . . . *cavum intrinſecus* repræſentantium, præſertim cum Gliſſonium (*o*) lego perſimiles in bovinis jecinoribus Obſervationes *tubulorum tantæ longitudinis*, *ut ſi modo integri eximi potuiſſent*, *plurimas pori bilarii ramificationes continuata lapidea ſerie*, *coralli inſtar*, *retuliſſent*, diſerte ab ſe habitas fuiſſe intra eundem porum, ſive ductum, docere. Cujus ramos Reverhorſtius quoque (*p*) in hominis cadavere calculoſa cruſta intus obſeſſos deprehendit. Nec ipſe alibi quam in iis ramis, calculos in jecinore humano (*q*) inveni. Sed neque alibi eos quoque fuiſſe lapides, opinor, qui a Columbo (*r*) & Cameniceno (*ſ*) in Portarum vena credebantur inventi: cujus opinionis meæ rationes; quamvis non ſatis a gravibus quibuſdam Auctoribus animadverſas; cum alias (*t*) propoſuerim, hic minime interabo. Hi igitur calculi cum denique ex canaliculatis, accreſcente uſque, & uſque ſimili materia, ut contingit in aquæductibus, ſolidi facti, eas quas dixi, vias omnino occupaverint, nihil dubii eſt quin bili iter intercludant.

13. Illud etiam dixi, jecoris calculos, quamvis magnos, niſi ibi ſint ubi eas vias poſſint occludere, mirum non fore, ſi morbum regium non inducant. Quem fuiſſe equidem credo; nam pro certo nunc ſcire non poſſum; in quodam homine cujus hepar in faciei cavæ centro lapidem habuit forma & magnitudine ovi columbini, quemadmodum ante multos annos Amicus ad me Anatomicus qui cadaver diſſecuerat, ſcripſit. Minime autem miror quod is morbus non fuerit in mulieribus tribus, quæ etſi multo majorem lapidem, aut plures, gravioreſque intra hepatis membranam habebant, ibi tamen habebant, ut potius extra id viſcus, quam in eo, eſſe viderentur: quæ cauſa fuit, cur ſupra non memoraverim. Ea enim membrana, incluſo pondere diſtracta, & deorſum extenſa, ſacculum in duabus effecerat palmi longitudinem; nam in tertia non niſi pendulus deorſum folliculus deſcriptus eſt. Obſervatio hæc ultima eſt Benivenii (*u*) omnino alia, ut conferendo intelliges, ac ſecunda, quæ ex tertio capite ejus libri in Sepulchreto (*x*) proponitur. Ejus autem ſimilis; niſi quod in ſacculo non plures, ſed magnus unus calculus cum multo glutinoſo humore concluſa erat, nec mulier unquam, niſi de calore hepatis conqueſta eſt; Obſervatio ſubjicitur Georgii Greiſelii (*y*). Quorum ego exemplorum memor, cum animadverterem, pendere igitur infra jecur poſſe præter cyſtim ipſam fellis amplificatam, aliam interdum quaſi cyſtim, humore etiam diſtentam, quæ etſi omnino præter naturam eſſet, illam mentiretur tamen; idcirco in ictерico Laurentio Bacchetto, Medico olim Patavino, cujus morbi, & diſſectionis hiſtoriam poſt Cl. Dominicum Militiam (*a*) duo alii Docti Viri ediderunt, ita me geſſi, ut opinionem quidem indicarem meam; ſed nihil pro certo affirmarem. Pendebat illi infra jecur tumor, quem manu abdomini admota ſtatim perciperes, globoſus, mobilis, ut manu qua comprehendebas, facile poſſes dextrorſum, aut ſiniſtrorſum compellere. Cum aliis aliud, quemadmodum apud Militiam leges, ſingulorum opiniones indicantem, eſſe videretur; mihi ſemel, poſt alios inviſenti, eſſe cyſtis fellea viſus eſt, ab humore præter modum diſtendente amplificata, deorſumque producta, quod Medico, ægri Amico, qui me domum humaniter reducebat, Dominico Stephanellio ſolicite ſciſcitanti ita dixi, ut tamen pro certo non affirmarem. Quod ſic deſignaveram, evidenter adeo confirmavit diſſectio, ut rei deſignatio prætermitti a quibuſdam, res vero ipſa ab nemine reticeri potuerit. Videram id alias, & nominatim in Sene, ex quo in Epiſtola I. Anatomica (*b*) jam deſcripſeram. Memineram autem multo ſæpius legiſſe, nec modo apud Veteres, ut cum Veſalius (*c*) in Martello eandem cyſtim invenit *duorum pugnorum magnitudine*, aut cum Fernelius (*d*) a bile exuperante *in ingentem* nonnunquam *diſtendi magnitudinem*, ſcripſit; ſed apud Recentiores quoque, ut puta Zwingerum (*e*), qui *ſextuplo circiter majorem* vidit, præſertim vero juniorem Verneyum (*f*), & Yungium, cujus vel monſtroſioris amplitudinis Obſervationem commemorat Abr. Vaterus (*g*); ut poſt illam non credam eſſe operæ pretium alias quæ deinceps productæ ſunt, indicare, nec quærere amplius, quanta cyſtis reperta ab Lanciſio fuerit, quam propter inſignem longitudinem deſcribere Pacchionus in animo habebat, ſicuti eſt in hujus litteris A. 1710. ad me datis: quanquam minime negligendæ ſunt Obſervationes duæ quas nuper apud Ampliſſimum Swietenium (*h*) legebam, Illuſtr. Edimburgenſium altera, qui cyſtim octo libras bilis continentem, idque in duodecenni puero, deprehenderunt, ipſius alteram, qui in muliere cyſtim eandem comperit diſtentam adeo, ut ad os uſque Ilium dexterum perveniret, quod inter os, & coſtas imas vel antequam macilentiſſimum cadaver incideretur, ſua ipſa mole protuberaverat. Sed & in Polono Senatore (*i*) *mirum in modum* extenſam invenere, ut in vivo *manibus palpari poſſet*. Verum ut ad illa redeam quæ eo tempore, id eſt A. 1732. jam edita fuerant, etſi eorum probe memineram; non oblitus tamen trium illarum quas primo loco indicavi, propendentis ab jecinore ſacculi Obſervationum, neque moniti quod in extremo eſt libro VI. de Morbis popularibus vel *bonis Medicis*, nedum aliis, *ſimilitudines parere errores*, imitari Baglivum nolui, quem, ſi viveret, ac quæ ſunt apud Valliſnerium noſtrum (*k*), & Scheffelium (*l*) legeret, pœniteret ſane, dum quaſdam, non omnes quas poterat, Obſervationes attendit, præpropere ſcripſiſſe, (*m*), *cum ictеros videris pertinaces*, *vel ſanatos*, *ſed recidivantes*; *pro certo habeas*, *eos a calculo veſicæ felleæ progigni*, *ac proinde inſanabiles prædicito*.

14. Cujus de veſicæ calculis, quippe extra hepatis ſubſtantiam poſitis, ut, quemadmodum promiſimus, verba faciamus, ipſorum quidem in hominibus tam crebræ Obſervationes habentur, nullo ut modo poſſit harum numerus cum illarum quæ ad calculos jecinoris ſpectant, comparari. Hujus ſi diſcriminis cauſam quæras; non unam invenies ubi cauſas attenderis quæ tam frequentis calculorum in cyſti generationis redduntur. Veſlingius noſter (*n*) cyſticæ bilis craſſitiem, & diuturnio-

(*l*) Eph. N. C. Cent. 3. Obſ. 45. (*m*) Obſ. edit. cum Dilucid. Valvular. in Lymphat. 24. (*n*) Schol. cit. ad Obſ. 13.
(*o*) Anat. Hep. c. 7. (*p*) §. 52. cit. ſupra, ad n. 11. (*q*) Epiſt. Anat. I. n. 43. (*r*) (*ſ*) locis cit. ad n. 11.
(*t*) Epiſt. I cit. n. 49 (*u*) De abdit. nonnull. &c. c. 94. (*x*) Sect. 17. Obſ. 13. §. 1. (*y*) Ibid. §. 11.
(*a*) De Morb. Exitial. Nob. Virgin. (*b*) n. 43. (*c*) Epiſt. de Rad. Chin. (*d*) Pathol l. 6. c. 5.
(*e*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 78. (*f*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. 1701. (*g*) Diſſert. qua Calcul. in veſ. fell. &c. theſ. 5.
(*h*) Comment. in Boerh. Aph. §. 950. & 935. (*i*) Commer. Litter. A. 1733. Hebd. 11. n. 2. (*k*) Opere T. 3. P. 6. Lett. 37. Annot. 1.
(*l*) Diſſert. de Lithieſi fell. §. 28. (*m*) De Experim. circa Bilem. (*n*) Synt. Anat. c. 4.

niorem in cyſti moram, & hanc augentes Cyſtici meatus anguſtias, & valvulas indicavit. Quas cauſas ita peculiares cyſtis invenies ut peræque ad Hepaticos ductus transferre non poſſis, mirandumque ſit, graviſſimum inter Recentiores Medicum, has ipſas propoſiti diſcriminis cauſas agnoſcentem, minus animadvertiſſe, bovino quoque generi eſſe communes, in quo ut ibi fatetur hepaticos calculos eſſe frequentiores, ita cauſam aliquam indicare ſimul debebat hujus alterius inter humanum, & bovinum genus diſcriminis. Sed quæ Veslingius præmonſtraverat, ab aliis interea illuſtrata atque aucta fuerant, ſive majorem craſſitiem bilis in quibuſdam hominibus, & diſpoſitionem ad concreſcendum adnotando, ſive æquo diuturniorem moram ob Cyſtici ductus ſpaſmodicas criſpaturas, & conſtrictiones, aut ob infirmatam in laxatis veſiculæ tunicis ſe contrahendi vim agnoſcendo. Quæ tunicarum infirmatio tanto deinceps major fit, quanto plus bilis retinetur, non ſecus atque in urinaria veſica accidit, cum ab lotii retenta copia ejus reſolvuntur vires: qua ſimilitudine & Galenus (o) olim, & Verneyus junior (p) hac noſtra ætate uſus eſt: unde cauſam intelligis fere præcipuam cur immanes illæ fiant cyſtis amplificationes de quibus paulo ante dictum eſt. Huc alia inſuper addidit in primis Abrahamus Vaterus (q), cujus nomen haud erat ab iis qui eadem poſtea ſcripſerunt, reticendum. Is enim ob fundi cyſtis declivitatem cum difficilem bilis aſcenſum; ob ductus autem obliquitatem non expeditum tranſitum animadvertiſſet; utraque hac cauſa ſpectata, cenſuit, compreſſa a ventriculo cyſti, non niſi tenuiorem, & maxime fluxilem bilis partem extrudi, ſpiſſiorem autem ſemper in ſanis quidem relinqui, quæ facile concreſceret, niſi mox novo hepaticæ bilis affluxu inſtaurata dilueretur. Hæc autem inſtauratio ubi æquo paucior, aut etiam viſcidior bilis ſecernitur, cum rite fieri non poſſit, hinc tanto facilius ſpiſſiorem illam in calculos abire. Vatero autem, quin etiam Veslingio quadantenus Fernelius (r) prælucerat, cum *originem* his calculis *eſſe*, ſcripſit, *e flava bile, quæ proprio conceptaculo diutius coercita, nec tempeſtive vacuata, nec novæ influxu renovata, mirum in modum obdureſcit*.

15. Cum igitur tot, & tam faciles in tanta humanæ vitæ infirmitate, & intemperantia præſto ſint cauſæ ob quas cyſtici calculi producantur; mirari non oportet, quod ſæpe adeo a Veteribus, & Recentioribus inventi ſint. Nam poſtquam Gentilis (ſ), & Nicolus (t) lapidem hic in veſica fellis, ille autem in hujus meatu ſe vidiſſe, teſtati ſunt, Benivenius (u), Veſalius (x), Curtius (y), Falloppius (z), Fernelius (*), Stephanus (a), Columbus (b), Coiterus (c); ut minus clari nominis Auctores præteream; Obſervationes protulerunt ſuas: ex quo autem humana cadavera multo ſæpius incidi cœpta ſunt ad hunc uſque diem, nemo fere de Re Anatomica, aut Medica ſcribens, de ea veſicula paulo fuſius loquendi occaſionem habuit, quin calculos ibi ab ſe viſos commemoraverit; ut jure ajat Cl. Profeſſor Fabricius (d), fere ſæpius felleæ, quam urinariæ veſicæ, calculos eſſe adnotatos: quibuſdam autem in regionibus vel longe frequentius occurrere, ab Ill. Hallero (e) oſtenſum ſit. Quamobrem noli mirari, ſi dixero, cum hæc ſcriberem, ante oculos habuiſſe Obſervationes, minimum, ducentas, ex quibus undeviginti meæ ſunt: mireris potius, quod non legerim, aut non meminerim multo plures. Nec tamen quas dixi, tam paucæ ſunt, ut ſecundum illas ſi quærenti tibi reſpondeam, quid frequentius aut rarius in cyſticis calculis occurrat; temere videar reſpondere. Potes autem illud in primis quærere, in quibus crebrius reperiantur? Scripſit enim olim Carolus Stephanus (f), eſſe *potiſſimum in mulieribus provectioribus* a ſe conſpectos, hoc autem ſæculo Fridericus Hoffmannus (g), *rarius in hominibus ætatis florentis, frequentius vero in ſenibus, itemque in fœminis crebrius, quam in viris, reperiri*. Multo igitur verius eſt Hoffmanni pronunciatum primum, quam ultimum. In memoratis enim Obſervationibus video, marium ferme parem, ac fœminarum eſſe numerum. Senes autem, quantum ab Obſervatoribus indicatum eſt, cum promiſcue utriuſque ſexus inveniam unum, & ſexaginta; juniores amplius octo non invenio: ex his autem nullum infantem, unum puerum; minorque in his octo, ætas eſt annorum duodecim, major undetriginta. Nimirum tenuiores, vividioreſque, florente ætate, ſunt ſucci, quam inclinata, & celerius quoque in gyrum acti, id quod vidit Hoffmannus, quam in minus operoſa præſertim, ſeniorum, & mulierum vita. Quapropter a muſculorum otio repetit laudatus Hallerus (h) *frequentes calculos veſicæ felleæ, quos in reis diu carceri incluſis reperit*. Eodemque referes quod in minime agitata bile contingere vidit Ill. Swietenius (i). Eam enim *cum in vaſe vitreo puro reliquiſſet, ut putreſceret; in fundo vaſis grumos calculoſos invenit*. Media tamen ætas, licet actuoſa ſit, non habet ſuccos cum florente comparandos, quo fit, ut non æque poſſit intemperantiæ, & animi affectionum injuriis reſiſtere, quarum utriſque vel magis, quam ſenilis, obnoxia eſt. Huc ſi addas plebejarum mulierum magnam partem non ita deſidem vitam agere: & ſi hæc omnia cum iis conferas quæ ſupra (k) de cauſis, cyſtis calculos gignentibus, ſcripta ſunt; nempe Obſervationes cum ratione convenire, facile intelliges.

16. Quod ſi jam quæras, verumne ſcripſerit Reverhorſtius (l), cum adnotandum eſſe, monuit, hos calculos, *quo ſint e corpore juniore, eo quoque eſſe remiſſioris, id eſt, pallidioris coloris, & in media ætate eſſe coloris flavi, in provectiore autem obſcurioris coloris, imo nigricantis*; multo facilior reſponſio erit. Neque enim quid frequentius ſit, hic quæritur; ſed quid perpetuum; ut vel meis duntaxat inſpectis Obſervationibus, affirmare poſſim, præpropere id ſcriptum fuiſſe. Nigerrimos enim calculos, non modo nigricantes, in pluribus etiam mediæ ætatis deprehendi; in Juvene autem annorum viginti quinque, & in Anu ſeptuaginta quinque (quorum ille junior, hæc ſenior fuit inter eos omnes e quorum cyſti hactenus exſecui calculos) fuerunt hi non ita diſſimili inter ſe colore, ut neque nigricarent in Anu, nec valde pallerent in Juvene, præſertim ſi cum cineraceo conferam, quem reperi in muliere annos nata unde ſexaginta. Sed ne mei unius ſtes Obſervationibus; juniorem certe non legi fœminam, in qua cyſtici calculi inventi ſint, quam Virginem illam annorum undeviginti, quæ ſuperiore libro a Boneto (m) deſcripta eſt. In ea tamen lapilli omnes *flavi* fuerunt, *& bilem colore referentes*. Contra, provectioris ætatis erat mulier illa annorum trium & ſexaginta cujus hiſtoriam accurate propoſuit Cajetanus Tacconus (n), & nigro inſuper ictero affecta. Attamen cuncti hujus calculi non modo *ad albidum, ſive dilute croceum colorem accedebant*; ſed & corticibus, cum intus crocei eſſent, inſtructi erant *albicantibus, lucidis, argenteam matris perlarum interiorem faciem ſimulantibus*. Scilicet non tam ætas, quam materia ſpectanda eſt, ex qua fiant, aut facti fuerint; neque enim ſemper ejus in qua reperiuntur, bilis colorem imitantur; hæc autem pro vario aut ſanguinis, aut organorum vitio, in pari etiam ætate diſpar interdum eſſe poteſt, vel fuiſſe, aut ſub eodem etiam colore non ejuſdem generis illas particulas ex quibus potiſſimum calculus fieret, abſcondiſſe. Sic Abr. Vaterus (o), ſic Cl. Trewius (p); ut alias & noſtras, & aliorum Obſervationes prætereamus; in bile *craſſiſſima & nigricante calculum* ille *candicantem* invenit,

(o) De loc. aff. l. 5. c. 7. haud ita procul a fine. (p) cit. ſupra ad n. 13. (q) Obſ. rariſſ. calcul. 3. §. 1. (r) c. cit. ad n. 13.
(ſ) (t) apud Donat. de Med. Hiſt. Mir. l. 4. c. 30. (u) (x) cit. ſupra ad n. 13.
(y) Comment. in Mundin. Anat. ubi de Hepate in fin. (z) Obſ. Anat. (*) cit. ad n. 14. (a) De diſſect. part. corp. hum. l. 3. c. 42.
(b) De Re Anat. l. ult. (c) Obſ. Anat. (d) Propempt. ad Diſſert. Jo. Barth. Hoffman. (e) Opuſc. Pathol. Obſ. 33.
(f) c. 42. modo cit. (g) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 2. c. 3. §. 12. (h) Experim. Anat. de Sangu. mot. c. 6.
(i) Comment. in Boerh. Aph. §. 950. (k) n. 14. (l) Diſſert. de motu bilis §. 57. (m) Sepulchr. l. 2. S. 4. Obſ. 35.
(n) De raris quibuſd. hepat. Affect. Obſerv. (o) Diſſert. qua calcul. &c. theſ. 4. & 5.
(p) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 32. n. 3. & Hebd. 36. n. 4.

invenit, alter in bile *vitellina* calculum exterius *maxima ex parte albidum*, *reliqua brunnum*, qui *leviſſima frictione candidiſſimus* reddebatur, intus autem, ſi *rufeſcentem quandam maculam* exciperes, *pallidum*, & in viro quidem ille, hic in ſene, non in aliquo adoleſcentulo.

17. Nec magis Reverhorſtio favent qui *ordinario* hos calculos *atros*, *ſubnigros*, *aut fuſcos deprehendi*, generatim ſcripſerunt: quanquam ut ſæpe coloris ejuſmodi calculos a Majoribus, ab aliiſque inventos ſcio, & ipſe fateor, ſæpius annis poſterioribus mearum Obſervationum, quam prioribus, inveniſſe; ita non paucæ aliæ meæ, & multo plures aliorum Obſervationes memoria excidant, neceſſe eſt, antequam *ordinario* occurrere iſto colore, facile credam. Kentmannus, ut eſt apud Schenckium (*q*), cum de iiſdem calculis univerſe ſcriberet, *omnes* ſunt, ait, *colore ad flavum accedente*, *qui cum ipſis augeſcentibus paulatim in croceum mutatur*, & ſane exempla mox profert *quaſi ſubluteorum*, & *lutei*, a Falloppio noſtro hic deprehenſi. At enim multo plura apud eundem Schenckium ſubjiciuntur alterius coloris. Utique: ſed his alia opponenda ſunt, ut Joannis Franci (*r*) qui lapillos *crocei coloris* vidit, ut Cæſalpini (*ſ*) qui colore eodem conſpexit, ut Boſchi (*t*) qui *citrino*, ut Panaroli (*u*), & Dobrzenskyi (*x*) qui *flavo* repererunt. Nec vero prætermittendi ſunt Hoechſtetterus (*y*), Schelhammerus (*z*), Steinius (*a*), Bierlingius (*b*), a quibus *lutei*, *flaveſcentes*, *crocei*, neque Horſtius (*c*), neque Helwigius (*d*), a quorum utroque cum inventi eſſent immani numero; ab illo ex parte, ab hoc omnes *ſubflavi* conſpecti ſunt. Huc addes Platnerum (*e*), & Bezoldum (*f*), quorum alter *fulvos*, alter *ex luteo albicantes* deprehendit, tum alios complures, & in his laudatos Edimburgenſes (*g*) qui in duodecenni illo puero *flaveſcentes*, Cl. Trewium (*h*) qui vel poſt exactum annum quartum & ſeptuageſimum *extrinſecus leviter flaventes* viderunt, multo autem magis Cel. Hallerum (*i*), ut qui vel in fœmina *centum annos*, ut ajebant, *nata* calculos fortaſſe omnes, quendam certe *flavum* eſt conſpicatus. Idem in altera Vetula (*k*) cum ſexdecim inveniſſet; tredecim *flavos* fuiſſe, ſcribit: *albo* autem luteos in ſuſpenſo (*l*). Sed & Weitbrechtus (*m*) in ſene *flavos* offendit. Obſervationes, præter has, alias aut paulo ante memoravi, aut memorabo poſtea: alias vero, nec ita paucas, ſciens prætteribo; neque enim in animo eſt omnes, ſed tot dumtaxat indicare, quot ſatis ſint ad oſtendendum, non *ordinario* igitur atros, fuſcoſve cyſtis lapillos inveniri. Imo Vaterus (*n*), Hoffmannus (*o*), Bezoldus (*p*) cum de horum calculorum coloribus generatim verba facerent, inter eos qui *communiter*, aut *frequentius* obſervantur, duo primi *flaveſcentes* poſuerunt, Bezoldus autem *ſæpiſſime ad flavedinem inclinare*, diſerte ſcripſit.

18. Quamquam autem ex iis qui lapillos cyſticos memorarunt, bene multi quo eſſent colore, ſiluerunt; tamen qui non ſiluerunt, tot ſunt, ut ſatis appareat, plerumque aut flavos, aut nigros occurrere. Plerumque diximus, quia cærulei quoque conſpecti ſunt, ut a Coitero (*q*), Neretio (*r*), & Goritzio (*ſ*), qui & *punctula rubra* adnotavit, an ex adhærentibus laceratæ hic illic cyſtis particulis? ea enim calculus arcte adeo includebatur, ut vi deberit extrahi: Rubri, ut a Cameniceno (*t*) & Bartholino (*u*): Cineracei, ut a Fabricio noſtro (*x*) & Boſco (*y*): Albicantes, ut ab Reverhoſtio (*z*), Vatero (*a*), Hallero (*b*), Swietenio (*c*), atque adeo colore argenteo, ut a Platero (*d*): Colore aureo, ut ab eodem (*e*), ab aliiſque in parte; neque enim omnes hic nominandos ſuſcepimus: denique Colore viridi, aut ſubviridi, qui multo quam noviſſime dicti, aut alii brevitatis cauſa omiſſi, frequentior eſt, ut eundem ſæpius, cineraceum aliquando, aureum ex parte nonnunquam; cæteros necdum viderimus. Vidimus tamen & variegatos ita uti Epiſtola ad Schrockium data (*f*) deſcripſimus, Gerbezius (*g*) autem ex fuſco & albo, Baeumlinus (*h*) ex albo luteo alios virideſcentes, alios, eoſque in eadem illa cyſti plurimos, puniceis & luridis maculis diſtinctos conſpexerunt. Ex quibus quidem, & ex aliis coloribus modo commemoratis nullum proprie nigrum dixeris. Huc inſuper calculos addito, qui omnis, aut omnis propemodum coloris expertes ſunt; qualis erat magnus ille, ut cyſtim non modo repleret, ſed etiam diſtenderet, a Sculteto (*i*) repertus, *inſtar cryſtalli pellucidus*, aut quos Regius olim Chirurgus Tamponettius (*k*), & Manchius (*l*) deprehenderunt, hic *pellucidum*, *utcumque friabilem*, *avellanæ magnitudine*, ille autem *magnitudine ovi columbini*, *gummi inſtar concreti lucidum*, *& mollem* (ut ad memoriam reducat a Cel. Heiſtero (*m*) deſcriptum, qui ſub rugoſa ſuperficie *ſubſtantiam & colorem fere habebat gummi arabico paulo ſolidioris haud abſimilem*) aut qui a Bezoldo (*n*) pingitur, *cryſtalliformis plane pellucidus* ab Henrico Alberto Nicolai inventus, & Obſervatione V. (*o*) indicatus. Sed & candicans ille atque albicans, quem ſemel, atque iterum memoravimus ex Vatero (*p*), *pellucidus* & *tranſparens* fuit: cui, ſi colorem minus attendas, adjungere ex Sepulchreto (*) triginta illos poteris a Scharpio repertos, *carbunculi inſtar pellucidos*, & fortaſſe octoginta quoque ab Sanctorio noſtro (*q*) inventos, *ſimiles lapidibus chryſolitis*, credo, ut Plinius (*r*) chryſolithos dixit *aureo colore tranſlucentes*. Quod ſi nihil, niſi ſplendorem in cyſtis calculis ſpectare vellemus, commemorandi hic eſſent alii, ut ex Griſelio (*ſ*) ille qui ovo gallinæ paulo minor, confractus *reſplendeſcebat ac ſi nitro plenus fuiſſet*, aut ex Jo. Theodoro Schenckio (*t*), & Jo. Rhodio (*u*) multis partibus minores, qui effracti pariter, *inſtar cryſtallorum tartari*, aut talci *modo* ſplendebant, ut *talci* quoque inſtar quem primum ex Trewio memoravi (*x*): quin & mihi (*y*) quorundam nucleus ſplendentibus hic illic diſtinctus quaſi punctis apparuit. *Cæruleos* autem illos *ſplendidos* Neretii (*z*), aut Plateri (*a*) illos *nunc argenteo*, *nunc aureo colore ſplendentes*, exterius videlicet dumtaxat; diffractos enim non lego; minus ad eos attinuiſſe, exiſtimo, de quibus modo dicebam. Ad quos attinere magis potuiſſe illos credo quos deſcripſit Baglivus (*b*) *ſcintillas veluti emittentes*, *quaſi eſſent congeries nigri ſalis cryſtallizati*. Certe autem, & præcipue attinent duo quos propoſuit non ita pridem Cl. Morandus (*c*), alterum ex Præcl. Viri Geoffroyi, alterum ex ſua obſervatione, illum intus ex parte, hunc vero exterius, intuſque etiam maxima ex parte ſplendentem, & propemodum omnino pellucidum: attinentque alii ab aliis, & nominatim a Præſtantiſſimo Hallero (*d*) deſcripti, quos non ſine illo *cryſtallino*, ſi interea apud Hildanum uſquam reperire potuero, infra cum de ſtructura lapillorum cyſtis ſcribetur (*e*), opportunius memorabo.

19. Nunc enim pauca antea de varia eorum magnitudine, numero, figura, ſede attingenda ſunt. Fuit igitur aliquando cum unus cyſtim non implens modo,

(*q*) Obſ. Med. l. 3. ubi de veſic. fell. lapid. Obſ. 1. (*r*) Ibid. (*ſ*) Quæſt. Med. l. 2. in ipſo fine. (*t*) De Facult. Anat. Lect. 2.
(*u*) Jatrol. Pent. 5. Obſ. 22. (*x*) Eph. N. C. A. 1. Obſ. 129. (*y*) Obſ. Med. Dec. 10. Caſ. 9.
(*z*) (*a*) apud Scheffel. Diſſ. de Lith. fell. §. 10. (*b*) Sepulchr. l. 4. S. 1. in Additam. Obſ. 12. (*c*) Ibid. l. 2. S. 7. Obſ. 125.
(*d*) Ibid. l. 3. S. 7 in Addit. Obſ. 1 (*e*) Progr. edit. 17. Mart. A. 1746. (*f*) Diſſert. de Cholelitho Caſ. 1.
(*g*) cit. ſupra, ad n. 13. (*h*) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 6. n. 5. in fine. (*i*) Opuſc. Pathol. Obſ. 33. Hiſt. 4.
(*k*) ibid. Hiſt. 11. (*l*) Ibid. Hiſt. 13. (*m*) Commerc. Litter. A. modo cit. Hebd. 9. n. 2.
(*n*) Diſſert. ſupra ad n. 13. cit. theſ. 3. (*o*) c. 3. ſupra ad n. 15. cit. §. 2. (*p*) Diſſert. modo cit. §. 5. (*q*) Obſ. Anat.
(*r*) apud Schenck. Obſ. cit. ſupra ad n. 17. (*ſ*) Eph. N. C. Cent. 8. Obſ. 20. (*t*) Epiſt. ad Matthiol. (*u*) Cent. 3 Epiſt. Med. 86.
(*x*) apud Schenck. Obſ. cit. (*y*) De Facult. Anat. Lect. 2. (*z*) §. cit. ſupra ad n. 16. (*a*) Diſſ. ibid. cit. theſ. 4.
(*b*) Obſ. cit. ad n. 17. Hiſt. 1. & 6. (*c*) Comment. cit. ſupra ad n. 15 §. 935. ad 2. (*d*) Obſ. l. 3. ubi de Terreſtr. Excret.
(*e*) Ibid. (*f*) in Act. N. C. Tom. 2. Obſ. 147. (*g*) Eph. N. C. Cent. 1. Obſ 57. (*h*) Commerc. Litt. A. 1743. Hebd. 28. n. 2.
(*i*) Armata. Chir. Obſ. 61. (*k*) Zodiac. Med. Gall. A. 1. April. Obſ 7 (*l*) Ibid. Maj. Obſ. 8. (*m*) Act. N C. Tom. 1. Obſ. 181.
(*n*) Diſſ. de Cholelitho §. 5. Fig. 4. (*o*) Dec. Obſ. Illuſtr. (*p*) theſ. 4. hic cit. & 5. (*) l. 3. S. 17. in Addit. Append. ad Obſ. 2. §. 1.
(*q*) Comment. in l. Fen l. Can. Avic. Qu. 76. (*r*) Nat. Hiſt. l. 37. c. 9. (*ſ*) Vid. in modo cit. Sect. 17. Obſ. 13. § 11.
(*t*) Vid. ad Sachſii Gammarolog. Epiſt. addit. 7. ad c 14. (*u*) Cent. 3. Obſ. Med. 45. (*x*) ſupra, n. 16. (*y*) Obſ. cit. 147.
(*z*) (*a*) locis paulo ante cit. (*b*) De Experim. circa Bilem. (*c*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1741.
(*d*) Opuſc. Pathol Obſ. 33. (*e*) n. 23. & 24.

modo, sed & distendens repertus est; ut paulo ante dicebamus, imo distendens etiam *admodum*, ut videbis in Sepulchreto (*f*). Fuit cum illam æquans, cujus ibidem (*g*) non unum habebis exemplum. Alias *semiovum gallinaceum*, sicut invenit Falloppius (*h*), alias ovum columbinum (interjectos enim ut primo, & secundo, ita secundo, & tertio magnitudinis modos transilio) æquasse, compertum est, quomodo post Coiterum (*i*) viderunt plures, & in his Vallisnerius noster (*k*) in ultimo ex Gente Gonzaga Mantuanorum Duce, ratus, hunc etiam morbum hæreditarium esse propterea quod Bartoletus (*l*) quoque calculum ad cystis orificium offenderat in Ferdinando Gonzaga, Mantuanorum item Domino, argumento non improbabili, si ab hoc Ferdinando qui nullos reliquit filios, Dux ille ultimus provenisset. Multo autem infra eam magnitudinem plerumque inveniuntur: quin sunt nonnunquam adeo exigui, ut Vesalius (*m*) in Martello cum *milii seminibus* comparaverit. Cujus cystis, duorum pugnorum magnitudinem, ut supra (*n*) etiam dixi, facile adæquans, cum esset ejusmodi lapillis *quodammodo plena*; hinc quantus sit interdum eorum numerus, potes æstimare. Qui reapse numerarunt post Falloppium (*o*) qui *centum viginti tres* cum grandiore illo invenit, non modo *trecentos*, ut Bartoletus (*p*), aut *sex* & *trecentos*, ut Plateri (*q*) Frater, quibus vel ipse plures deprehendi, sed ultra *septingentos*, ut Mentzelius (*r*), imo *ultra mille*, ut Graseccius (*s*) olim, repererunt; ut mirum sit, quosdam de numero cysticorum calculorum in universum loquentes, in Joach. Camerarii (*t*) numero, id est 143. substitisse. Quid? quod exemplum jam prostat ex Cl. Storchio (*u*) nobilis Senis in quo eorum *ultra duo millia numerabantur*, itemque alterum ex Faschio (*x*), qui in cysti ingenti cujusdam Gladiarii 3646. *granula bilis concretæ reperiit, quæ curiosis etiam ostendere solebat*. Quanquam vero aliquando, ut paulo ante indicatum est, uno plures non sunt; multo sæpius tamen uno plures inveniuntur. Quod ad figuram porro attinet; sunt quidem aliqui ad sphæricam, ad ovalem, ad aliamve minime angulosam accedentes, ut vel similitudines monstrant quibus tunc Observatores ad describendum utuntur, nucis alicujus, aut oleæ, aut ovi, aut aliis ejusmodi: sed plerumque sunt angulosi. Illos vesiculæ plius figura aut vitio contracta, magisque globata, aut naturalis, cum eam implent, ita conformat, sive uno plures non sint, seu plures quidem sint, sed ita adhuc molles (nam vel majusculi interdum (*y*) casei recentis mollitiem servant) ut in ejusmodi formam compingi possint universi, quemadmodum in Sepulchreto (*z*) vides loco bilis *orbicularem unum ex novem aliis figuræ triangularis, sibi invicem incumbentibus, faciliue manu reparabilibus, lapillis constantem lapidem*, cui similis, nisi quod ob ponderis exacte æqualem, eoque propemodum incredibilem, partitionem multo admirabilior, Observatio extat (*a*) *globi calculosi uncias duas & semis ponderantis*, qui ex cysti, nihil aliud includente, detractus, *in sexaginta minores calculos obscure flavos, friabiles, singulos pentaedros, & scrupulum unum ponderis æquantes, discessit*. Sed & alia prostant cysticorum calculorum exempla, qui ovum columbinum referentes (*b*), *ex minoribus concreti videbantur*, ut etiam *ex meris granulis compacti* (*c*), sive *compositi* (*d*) erant. Num vero ejusmodi granula prima esse dicemus initia calculorum cystis omnium? Haud raro certe in vesicula reperta sunt; nam ad eas potes quas hic produximus, alias atque alias eorundem Observationes adjungere, ut in Virgine de qua Verneius junior (*e*), ut in Viro de quo Cl. Jo. Sebast. Albrechtus (*f*), cum in illa bilis esset in tot parvos grumulos concreta, in hoc autem *instar sacchari granulati, seu seminis milii excorticati formata*, & ne longior sim, ut in tot aliis (*g*) in quibus calculi cum essent *superficie granosa*, sive *mori forma undique tuberculosi*, videntur granula ad superficiem adhæsisse, cum eaque concrevisse. Qui igitur calculi ex concretæ bilis granulis constant, illorum hæc esse initia, non est dubitandum. Atqui in cysti simul cum calculis multa quoque *arenosa mucosaque materia* (*h*), & *larga quantitas sabuli* non semel reperta est, ut *tanquam matricem calculorum procul dubio considerandam esse*, censuerit idem qui reperit, Cl. Bergenius (*i*). Itaque si sabuli grano, tanquam nucleo, bilis accrescat; vides, aliud initium horum quidem calculorum esse dicendum. Huc adde alia, a me alias animadversa, & commodius infra (*k*) commemoranda: facile intelliges, non omnium esse initium posse granulum concretæ bilis. Sed quoniam calculos plerumque angulosos esse, diximus; unde angulorum originem repetemus? Si molles adhuc plurimi, iique rotundi, in unum sive ovalem, sive sphæricum, ut in duobus paulo ante productis exemplis, ita compingantur, ut ex cujusque ad alium appressione novas illas acquirant formas, dein vero ex causa aliqua secedant; unde orti sint anguli, proclive est assequi. Verum quia perraro ejusmodi occurrunt exempla; plerumque angulos ab rotundorum inter se affrictu repetemus. Affrictum enim quis neget, ubi facierum lævorem animadvertat, aut magnos duos illos cysticos calculos qui apud Hildanum (*l*) extant delineati, aspiciat? Eorum alter *tantum excavatus est, ut tertiam fere partem alterius excipere possit*, quod *a continua frictione unius contra alterum factum esse, certum est*, inquit ille, qui in vesicæ quoque urinariæ calculis videre interdum a simili causa haud absimilia potuerat. Magnum quoque illum aspice, qui ex tribus constans partibus cystim extenderat, a Cl. Bechmanno (*m*) descriptum, & delineatum. Cum videris quantum media præsertim pars inferiorem subiret, exactamque superficierum inter se contiguarum polituram attenderis; affrictui certe id deberi, confirmabis.

20. Quot autem angulis cystici calculi, & qualibus, & quemadmodum politis, seu qua figura ut plurimum præditi sint, haud facile est ex aliorum Observationibus constituere non solum ob magnam sæpe in iis etiam qui una eademque vesicula concluduntur, varietatem, verum insuper ob neglectam sæpius vel ab iis qui minus debebant, in designandis figuris propriam vocum significationem, aut eam quæ ad intelligendum satis esset, illarum descriptionem. Vesalium (*n*) quidem cum lego in Senensi J. C. duodeviginti calculos describentem *trianguli imagine æquis undique costis ac superficiebus formatos*; tetraedrum proprie dictum mihi videor intelligere. Sed cum plures alii *triquetros*, aut *triangulos*, aut *triangulares* dicunt, neque scio, prismatis, an pyramidis forma viderint, neque; utralibet viderint; æqualibus, an inæqualibus planis comprehensos. Contra ubi Greiselius (*o*) repertos scribit lapillos quatuor majores *cubicos*, una cum innumerabilibus pene aliis minimis, etiam, quantum videre licuit, *cubum referentibus*; non dubito quid sibi velit: dubito autem, cum alii, nec pauci, *quadratos* ajunt, aut *quadrangulos*, aut *quadrangulares*; vides enim, quam varia parallelopipeda his possint vocibus significari. Attamen cum eos omnes calculos qui apud me sunt; sunt autem quamplurimi; diligenter inspicio; primum perdifficile esse, intelligo, ut *regularis* omnino figura in angulosis calculis reperiatur, & Vesalium ipsum, ac Greiselium credo, formam illum quæ ad tetraedrum, hunc quæ ad tubum accederet, designare voluisse: deinde existimo, qui triangulares, aut quadrangulares dixerunt, figuram indicasse ad tetraedrum, aut ad cubum quomodolibet accedentem: denique arbitror, cum utraque hæc forma, quippe, si ita intelligas, imperfecta, facies quasdam plerumque offerat, quæ a primo hujus, aut illius similiores videantur,

(*f*) l. 3. S. 10. in Addit. Obs. 1. (*g*) Ibid. S. 13. Obs. 12. §. 7. & S. 18. Obs. 8. §. 14. (*h*) apud Schenck. Obs. 1. cit. supra ad n. 17.
(*i*) Obs. Anat. (*k*) Epist. supra cit. ad n. 13. Adnot. 2. (*l*) Vid. Rhod. Cent. 3. Obs. Med. 2. (*m*) Epist. de Rad. Chin.
(*n*) n. 13. (*o*) Obs. 1. modo cit. apud Schenck. (*p*) Obs. 2. Rhod. modo cit. (*q*) l. 3. cit. supra ad n. 17.
(*r*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 9. Obs. 181. (*s*) apud Schenck. in fine Obs. 1. modo cit. (*t*) in ead. 1. Obs.
(*u*) Commerc. Litt. A. 1735. Hebd. 59. n. 4. (*x*) Vid. in Obs. 68. Tom. 5. Act. N. C. (*y*) Eorund. T. 3. Append. n. VIII. App. 1. ad Obs. 10.
(*z*) l. 3. S. 17. Obs. 14. §. 5. (*a*) Act. modo cit. T. 5. Obs. 129. (*b*) Commerc. Litt. A. 1745. Heb. 24. n. 1.
(*c*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 20. (*d*) Halleri Opusc. Pathol. Obs. 33. Hist. 13 (*e*) cit. supra ad n. 13. (*f*) Act N. C. Tom. 4. Obs. 49.
(*g*) Eorund. Act. T. 1. Obs. 20. cum Tab. 3. Fig. 3. & 4 & Eph. Cent. 5. Tab. 1. Fig. 3. 4. 5. & 6. & Halleri Obs. cit. Hist. 5.
(*h*) Commerc. Litt. A. 1733. Hebd. 45. post n. 6. (*i*) & A. 1739. Hebd. 39 n. 1. (*k*) n. 22. (*l*) Cent. 4. Obs 42.
(*m*) Commer. Litter. A. 1742. Hebd. 32. n. 1. cum Tab. 2. Fig. 10. (*n*) Epist. de Rad. Chin. (*o*) Eph. N C. Dec. 1. A. 3. Obs. 45.

tur, multos ad illam, & multos quoque ad hanc retuliſſe; at ſi lapilli in omnem partem diligentius verſentur, eam ut plurimum figuram agnoſci quæ a me olim in Epiſtola I. Anatomica (*p*) indicata eſt. Eſſe autem perſæpe plurium quam utraque illa figura poſtulat, angulorum, ſatis illa quam ibi, ut dicebam, indicavi, commonſtrat: multo autem plurium, & eo plurium, quo plures in una cyſti ſunt calculi, Kentmannus (*q*) quidem olim docuit; ego vero ut illud primum interdum ſic eſſe, fateor, ita num & alterum, haud ſatis ſcio; imo ſi Greiſelii, & meas quaſdam Obſervationes attendo, verum eſſe non ſemper, ſcio. Sed quotcunque anguli ſint; ubi aliqui ſunt valde acuti, aut ſuperficies calculorum aſperior, poſſunt hi, ſi majus ſimul pondus accedat, cyſtim non modo irritare, ſed nonnnnquam etiam perrumpere. Cujus ruptionis rariſſimum quidem in Sepulchreto (*r*) exemplum habes. Irritatio autem phlogoſes poteſt, & ulcera, & excreſcentias, a me quoque viſas (*ſ*), & ſi cum Wepfero (*t*) urinæ, & fellis veſicam inter ſe conferamus, tunicarum ſaltem craſſitudinem facere. Urinaria enim veſica *a calculis ob continuum attritum ſæpe quadruplo craſſior evadit*, quod ait ille, & nos in loco (*u*) videbimus. Deprehendit ipſe ab eadem, ut putat, cauſa *craſſiores debito* cyſtis tunicas, ut alii interdum, in his non ſolum Diſcipuli quidam noſtri (*x*), ſed & Doctiſſimus Trewius (*y*), qui non ſine purulenta materia invenit, præſertim autem Cl. Bezoldus (*z*) qui tunicas illas *duriores*, *craſſioreſque*, *& quaſi cartilagineas* deſcribit, licet aliunde, quam ab iis quos in ſuo, & modo indicatis exemplis continebant, calculis cauſam quærat, & certe alias aliunde eſſe poteſt (*a*). Cæterum ſæpe eſt eorum ſuperficies lævis, ut Veſalius in Juris Conſulto illo vidit, præſertim ſi ex flaveſcentibus ſint, quos præterea vel ſiccos cum tangimus, non ſecus ac ſi ſapone obliti eſſent, percipimus, cujuſmodi quaſi unguinoſum lævorem in quibuſdam etiam ſubviridibus vel magis adnotavimus (*b*).

21. Quod vero de irritatione diximus, tunc quoque cum inter cyſtis increſcunt tunicas, modo aſperi, aut majores ſint, locum habere, non dubitamus. Sic autem explicari poſſe, credimus, Gendrotii (*c*) Obſervationem dyſenteriæ ortæ ex jugi bilis in Duodenum inteſtinum eructatione, cum duo majuſculi, & inæquales calculi in cyſti eſſent, membrana ſingulari obvoluti. Genitos autem exiſtimabis in cyſtis glandulis, in iiſdemque auctos, ſedem ſibi inter eas tunicas, quas inter eæ quoque glandulæ ſunt, extendiſſe. Memineris enim parvos bilarios calculos a me (*d*) fuiſſe iis in glandulis manifeſto orificio patentibus, eoque minus in dubium vocandis, repertos olim, & demonſtratos. Quos etiam a Cl. Galeatio in meæ perſimili, niſi quod orificia illa non apparebant, Obſervatione ſolerter fuiſſe inventos, & agnitos, perlibenter poſtea cognovi, cum Volumen editum eſt primum Commentariorum de Bononienſi Scientiarum Academia (*e*). Sed & alium ſic a me inter cyſtis tunicas animadverſum exiguum calculum infra (*f*) indicabo. Tuum nunc erit diſpicere, num in ea quam ſupra (*g*) memoravi, Greiſelii Obſervatione, illa cyſti *in fundo adnata alia tunica, quæ alium aliis omnibus majorem talem cubicum lapidem continebat*, ad eundem ſit modum intelligenda. Mihi certe minus dubium eſt, quin explicari ſic poſſit Cl. Elleri Obſervatio quam, ſi recte memini, legi ante aliquot annos in IV. Miſcell. Berolinenſium Volumine. Parvum enim calculum rotundum, & ſubflavum quem in cyſtis fundo concretum, & membrana, ex pelliculis veſicæ illius producta, circumdatum deprehendit, facile crediderim, in aliqua ex ejus glandulis concreviſſe. Quin eo quoque inclinat animus ut fieri poſſe, exiſtimem, ne alibi concreverit calculus, ut indicia omnia oſtendunt, bilarius, cujus pars craſſior in ſacculo quodam latebat inter cyſtis tunicas compreheuſo, pars autem altera cervicem cyſtis obturabat (*h*): tantum abeſt, ut Obſervatione illa pervinci, credam, nullas cyſti glandulas obtigiſſe. Et ſane ab duro ejuſmodi craſſoque corpore non poteſt cervix illa obturari, quin alia facile premantur cyſtis actionibus neceſſaria, aut univerſa ipſa ab irritatione ſe ſe contrahat, & criſpet; ut mirari poſtea non oporteat, ſi ejus glandularum ſecretio aut prohibeatur, aut vitietur. Atque eadem ferme a nobis dici putato de illorum quoque experimentis, qui in vivente beſtia cyſtis meatum injecto vinculo conſtrinxerunt. Hujus igitur glandulas non comminiſcuntur Anatomici, ſed ex certis agnoſcunt obſervationibus, cujuſmodi plures ſunt a nobis in I. Epiſtola Anatomica (*i*) memoratæ. In qua tamen non tantum *aliquas*, *cervici proximas* glandulas commemoravimus; niſi forte Vir Doctus quæ ibi de veſica urinaria diximus num. non 96. ſed 63. ea, ut fit, memoria lapſus, ad fellis veſiculam attinere, inter ſcribendum exiſtimavit.

22. Nunc quando de cyſticorum calculorum magnitudine, numero, figura, ſede plura attigimus quam in animo habebamus, etſi non pauca inter ea ſcripſimus quæ ad illos internoſcendos, cum per alvum egeruntur, eſſe poſſunt haud inutilia; jam de cæteris quæ ad id multo utiliora cenſentur, ſtructura, levitate, & ad flammam concipiendam proclivitate, verba faciamus. Quod ad ſtructuram attinet, ex quo Kentmannus (*k*) docuit, hos calculos, ſi frangas, intus apparere *plenos anguſtis circulis ſe invicem ambientibus, ita ut videre ſit cuivis ſaltem obiter advertenti, quomodo lenta & viſcoſa bilis a centro aduſque ſuperficiem ſenſim adhæreſcens accreverit*, nemo fere extitit qui de eorum ſtructura, & creſcendi modo ſermonem habens, non Kentmanno aſtipularetur. Erant tamen aliqua, ſæpius, & in variis calculis repetitæ obſervationis ope partim corrigenda, partim addenda. Nam quod in ſectionibus, circuli concentrici appareant, verum eſſe id poteſt in rotundis calculis, ſive ii ſint ſphærici, ſive etiam aut cylindrici, aut ovales, modo in his utriſque ſectio ad axis perpendiculum fiat, ut in partibus quoque calculi quæ hemiſphærii, coni, aut cylindri ſint forma, quemadmodum, exempli gratia, in majori illo vides de duobus quos pinxit Hildanus (*l*). Anguloſos autem calculos ſi bifariam ſeces, ſtrata ex quibus compinguntur exteriora a circulorum forma longe abeant, neceſſe eſt, quæ interiora pariter, quantum hactenus vidi, imitabuntur: nec tibi aliter icon oſtendet, ab ſæpius laudato Trewio (*m*) propoſita. Itaque rectius locutos exiſtimo qui, figura omiſſa, ſtrata ſtratis tantummodo impoſita deſignarunt, ut Boſcus (*n*), qui *cortices concretos unicuique* ex novem calculis, *quemadmodum ſunt cæpe*, fuiſſe, dixit, ut Hildanus (*o*), qui ſuos *per laminas concretos*, & ne longior ſim, ut Malpighius (*p*), qui *tot involucris ſe ſe amplexantibus conflari*, ſcripſit; locutos, inquam, rectius, quam qui de anguloſis verba facientes, circulos nobis memorarunt, quod feciſſe Ottonem Heurnium, ex Sepulchreto (*q*) cognoſces, ubi calculum deſcribens *figura triquetra in pyramidale faſtigium extenſa*, in eo *apparuiſſe*, *ait*, *circulos corticales, ſibi inſidentes*. Neque hæc in Kentmanno corrigere ſatis eſt. Ex nigris enim calculis tum ſphæricis, tum anguloſis, qui apud me ſunt, nunc plerique ſtrata nulla prorſus oſtendunt: vix aliqui, ex anguloſis firmiores, habent extimum, idque ſuboſcurum; reliqua ſubſtantia ejuſmodi eſt, ut Veteribus quicunque in hos forte inciderunt, & nominatim Picolhomino (*r*) indulgendum ſit, quod *in cyſti bilem exuſtam, carbonis inſtar, in calculos ſubnigros* (imo nigerrimos, ſi hos vidiſſet meos, vere dicere potuiſſet) *converti*, ſcripſerit. Quam veniam in tanta ſæculi hujus luce pervellem dari iis poſſe Doctiſſimis alioquin Viris qui obliti, poſt tot morbos, immani cum calore conjunctos, nullos ut plurimum in cyſti lapillos deprehendi, arbitrati ſunt, quoſdam horum, ſine ulla bile forte inventos, ma-

gnæ

(*p*) n. 44. in fin. (*q*) apud Schenck. Obſ. 1. cit. ſupra ad n. 17. (*r*) l. 3. S. 14. Obſ 5. §. 4. (*ſ*) Epiſt. Anat. 1. n. 43.
(*t*) in Auctar. ad Obſ. de Apopl. hiſt. 13. in Schol. n. 5. (*u*) Epiſt. 42. (*x*) Epiſt. ad Schrock. de qua ſupra n. 18.
(*y*) Act. N. C. Tom. 4. Obſ. 140 (*z*) Diſp. de Cholelitho §. 6. (*a*) Vid. Sepulchr. l. 3. S 21. Obſ 4. §. 11.
(*b*) Epiſt. modo cit. ad Schrock. (*c*) Zodiac Med. Gall. A. 1. Maj. Obſ. 6. (*d*) Epiſt Anat. 1. n. 56.
(*e*) Vid. in Opuſc. (*f*) n 29. in fin. (*g*) n 19. 20. (*h*) Hiſt. de l' Acad. R. des Sc. A. 1735. Obſ. Anat. 1.
(*i*) n. eod. 56. (*k*) apud Schenck. Obſ. 1. ſæpius cit. (*l*) Obſ. 44. cit. ſupra ad n 19
(*m*) Commerc. Litt. A. 1734. Tab. 1. Fig. 5. (*n*) De Facult. Anat. Lect. 2. (*o*) Obſ. modo cit. (*p*) Op Poſth.
(*q*) l. 2. S. 1. Obſ. 74. (*r*) l. 2. Anat. Prælect. 20.

sinæ prægressæ febri imputandos, quæ omni bilis parte aquea absumpta, reliquum in lapides convertisset. Sed nec satis est excipere hos nigros calculos, ut cætera quæ Kentmannus docuit, vera sint, videlicet saltem reliquos *plenos* esse aut *circulis*, aut aliusmodi stratis *a centro adusque superficiem*, seu, quod alii generatim dicunt de omnibus hactenus cognitis, ex stratis concentricis fieri, ad minimum nucleum applicitis. Tu enim quæ in Adversariis (*f*), quæ in Epistola I. Anatomica (*t*), & quæ in Epistola ad Schrockium missa (*u*), a me de nuclei natura, mollitie, magnitudine præsertim, in tot, & tam variis calculis observata sint, vide; nolo enim hic iterare. Intelliges certe, non parvum pro horum mole meditullium, & eo majus, quo aucti erant magis, idque molli, humidaque bile plenum, offendisse, & quod consequitur, non modicam interius singulorum partem ex stratis illis adeo non constare, ut quærendum sit, quomodo per illa jam firma strata permeare bilis introrsum queat. Alia quoque intelliges, quæ hic consulto prætermittuntur, ut puta cuboidæos quos nos quidem secuimus, calculos non ex minimis aliis fieri ejusdem figuræ, sed, ut cæteri de quibus loquimur, ex bile stratis circumvestita: hæc sæpe vario esse inter se colore, & interdum alterne vario: nec raro denique facta conspici ex confertissimis lineolis, centrum versus contendentibus.

23. Qui lineolarum ductus quandam horum calculorum structuram nunc mihi ad memoriam revocat, ab ea quam Kentmannus proposuit, discrepantem. Neque enim solum confertissimæ istæ quas modo dicebam, in singulis stratis lineolæ, ab aliis quoque ante me, ut puta a Mauricio Hoffmanno (*x*) cum *ex laminis striatis quasi concretos* calculos descripsit, facile animadversæ, verum etiam multo evidentiores lineæ, aut a centro ipso ad ambitum perpetuo ductu pertinentes, interdum conspectæ sunt, ut a Baeumlino (*y*), qui in calculis, quod ad colorum ordinem spectat, cum quibusdam a me descriptis maximam, ut ait, partem convenientibus, *spiculas quasi salinas* a centro ad peripheriam *striatim* decurrentes perspexit, *ut minus ex lamellis*, quam ex striis facti viderentur. Sic etiam Trewius (*z*) in alio calculo *nullam deprehendi potuisse*, testatur, *structuram lamellatam*, cum *radii potius a centro quasi ad peripheriam, sed confuse, excurrentes cernerentur*, quod addita delineatio (*a*) confirmat. Sed Mauritius Reverhorstius (*b*); ne illos qui antea scripserunt, omittam; ubi ex plurimis calculis quos e Senis vesicula extraxerat, sectiones unius, an duorum delineat, in altera quidem corticem ad circuli modum adumbrat, in utraque autem non tenues lineas a centro ad peripheriam radiatim contendentes. Joannes autem Baptista Contulus (*c*) cum Icones, qualescunque ut cætera, exhibeat lapidum in eadem cysti repertorum, in iisque unius, ab se inventi, *in extremitatibus diaphani*, sectionem quoque, ut videtur, alterius exhibet nescio unde sumptam, in qua plura quidem circularia strata, sed multo plures lineæ conspiciuntur a centro ad ambitum pertinentes. Porro a Malpighio (*d*) descriptam memini peculiarem speciem calculorum, quos credebat *e mucosa quadam* concrevisse *substantia, quæ saponem æmuletur, vel magis camphoram*. Eos igitur *mira* ait *esse compage; lapidem namque judaicum figura æmulari, & interius elegantibus lamellis a peripheria ad centrum deductis compaginari, quæ de facili ab invicem separantur*. Quanquam autem arbitrabatur *in hepate* gigni, *& in ejus poro*, credo quia ejusmodi lapidem, quem Amicus Bonfiliolus servabat, repertum audiverat apud Germanos *in jecore* Viri Nobilis; tamen ejuscemodi alterum, quem vidisse se, scribit, a Matrona sibi nota *post ingentes dolores, & longam icteritiam per alvum excretum*, ibidem genitum fuisse, pro certo scire non poterat. Namque & ex fellis vesicula procul dubio fuisse quosdam calculos per se-

dem ejectos, infra (*e*) ostendetur, & in ipsa quoque concrescere nonnunquam aliquos structura haud absimili, cum ex dictis non obscurum est, tum continuo aliis Observationibus comprobabitur. Ille enim Vateri pellucidus calculus qui supra (*f*) a nobis est memoratus, non modo in superficie strias salinas tenuissimas micantes habebat, sed & *striatim concretus* erat: aut si quid in hoc forte dubii est; nihil certe erit in descriptione, & imaginibus illorum duorum quos ex Morando indicavimus (*g*). Eorum enim uterque splendidas, pellucidasve lamellas habet, alter quidem cum stratis circumjectis, alter vero sine his, radiatim a centro ad ambitum contendentes. Et nuper Ill. Hallerus (*h*) alios proposuit *crystalli modo micantes & semipellucidos*, quorum unius, sponte rupti, substantia interna *selenitica quasi, micans, ex centro flavo radiatim extrorsum porrecta ad corticem, in crustas & laminulas facta erat*. Reliqui minores *similiter intus selenitæ modo laminosi, splendidi*.

24. Hæ Observationes omnes cum aliis junctæ, quas de splendidis, pellucidisque cystis lapillis antea (*i*) commemoravimus, te ad suspicandum facile inducent, calculos plures ex iis qui alvo dejecti sunt, non cystis, sed ventriculi, & intestinorum fuisse præpropere existimatos propterea quia a magis vulgata cysticorum natura, structuraque nimis abesse viderentur. Occurrit in primis quem ex Cornelio Gemma descripsit Donatus (*k*) *intus substantiam* ostendentem *instar vitri purioris, aut crystalli pellucidam multis striis atque radiis in unum centrum confluentibus*. Illud suspicioni videtur obstare quod esset *prægrandis*. Sed præterquam quod infra (*l*) indicabitur, quantum possint bilarii ductus dilatari, imo quantum inventi sint dilatati; tu cum Gemma credito ex diuturni doloris & tensionis sede in dextero ilio sub costis spuriis, in Cæco intestino, non concretum quidem, ut ipse arbitratur, sed mora auctum substantia illa alia exteriore partim fusca, partim atra, in eam molem excrevisse. Ita & magnum alterum quem describit, pingitque Bezoldus (*m*) stratis auctum in via putato, quæ multo pauciora essent ubi concreverat *nucleus quasi crystallinus*, quem videntur Icones non sine quibusdam striis, ad ejus ambitum a centro ductis sic satis adumbrare. Hujus autem calculi dejectionem multo longiores dexteri hypochondrii dolores præcesserant: nec Bezoldus (*n*) fieri posse non censet, quin a vesicula fellis provenerit. De duabus, quas subjicit, Observationibus dejectorum lapidum alterius magni, alterius minoris, ipse quod malueris, statues. Prima enim certam nullam antiqui in ventre doloris sedem, secunda nullum dolorem indicat. Cum tamen proponi in illa calculum legeris, cujus *rutilans interna substantia meros ostendebat circulos striis intersectos*, & Observatoris, Scroeckii patris, delineationes (*o*), ab descriptione hac non abhorrentes, inspexeris; fortasse ne hunc quidem calculum a suspicione rejicies tua. Minorem autem, de quo apud Auctorem Brechtfeldium (*p*) non plura quam apud Bezoldum invenies, quærens forsitan, num quando is, ut tres priores, & ille insuper a Malpighio (*q*) visus, a fœmina dejectus fuit, esset illa, ut de tribus istis novimus, vetula; hunc, inquam, minorem satisne erit tibi fuisse *interius instar crystalli albicantem, & rutilantem*, arbitranti in nimis pressa descriptione, potuisse facile structuram omitti, quæ ut in pellucidis etiam aliis, supra (*r*) a me commemoratis, si diffracti fuissent, apparuisset fortasse qualis in postremis descripta est. Verum ne forte suspicionibus liberius indulgeas, fac tibi vicissim Cl. Chomelii Observationis (*s*) veniat in mentem: qui in decrepita Matrona sacculum deprehendit, in quem se tunicæ intestini Duodeni laxaverant, bene multos calculos continentem, quorum si exterius inspectorum descriptionem legas, simulque scias, interius ex circumjectis stratis compactos, & propius centrum ex striis radiatim pergentibus,

(*f*) III. Animad. 28. (*t*) n. 47. (*u*) Vid. supra ad n. 20. (*x*) Eph. N. C. Cent. 9. & 10. Append. I. Obs. 35.
(*y*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 28. n. 2. (*z*) Ibid. Hebd. 36. n. 4. (*a*) Tab. I. Fig. 26.
(*b*) Diss. de Mot. Bil. Tab. 2. Fig. 3. (*c*) De Lapidib. &c. c. 11. (*d*) Op. Posth. (*e*) n. 46. (*f*) n. 18. (*g*) Ibid.
(*h*) Opusc. Pathol. Obs. 33. Hist. 7. (*i*) n. 18. (*k*) cap. 30. cit. supra ad n. 15. (*l*) n. 46.
(*m*) Disp. de Cholelitho Cas. 2 & Fig. 2 & 3. (*n*) Ibid. n. 7. (*o*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 9. Obs. 90. Fig. 3. & 4.
(*p*) in Act. Med. Hafn. Vol. I. Obs. 100. (*q*) supra, n. 23. (*r*) n. 18. (*s*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1710. Obs. Anat. 3.

quas inter disjectæ erant albæ splendentesque particulæ; facile pro bilariis habeas. Et tamen genitos in eodem intestino cum Chomelio agnoscas, necesse est, nisi forte de duobus quæ dicam, alterutrum malis. Scilicet aut eum sacculum cum bilis Communi meatu qua inter ejus intestini membranas oblique fertur, communicasse, ab illoque calculum primo unum, deinceps alios qui membranas aucto suo pondere laxaverint, accepisse; aut primum illum calculum statim atque e meatu intestinum subierat, in hoc quacunque de causa substitisse, & tunicas gravando, urgendoque extrorsum, deorsumque, sibi, & insequentibus aliis calculis sacculum parasse. Sed etsi utramque explicationem confirmare fortasse posses, illam quidem exemplo sacculi in quo ejusdemmodi lapilli erant ac in cysti, qui sacculus Solertissimo Galeatio (*t*) ibi esse visus est ubi Communis bilis meatus jam prope finem pervenerat suum: alteram autem explicationem non alio auctore, quam Chomelio ipso, quippe sacculi efformationem haud aliter repetente a calculo in Duodeno intestino genito, quam tu a calculo in hoc illapso: etsi, inquam, hæc posses fortasse dicere; nolim tamen, te nimis videri suspicacem.

25. Atque utinam ad cysticos ab intestinorum calculis internoscendos, ut sane utilia sunt, ita satis omnino essent quæ censuit Reverhorstius (*u*). *Proba horum calculorum*, inquit, *id est, an revera calculi ex vesica fellea sint, necne, est quod hi calculi igni admoti, flammam non tantum concipiant, sed & in aquam projecti minime fundum petant, sed eidem supernatent propter bilis particulas oleosas, hos lapillos componentes*. Verum ut de cæteris bilariis calculis hic non quæram; an sic a cysticis distinguantur; certe Bidlous (*x*) cum paucis post annis scriberet, *calculos ex bile oriundos aquis innatare, atque igne, cujuscunque sint coloris, figuræ, & magnitudinis, comburendos existere*, continuo hæc addidit, *ut plurimum autem*: quam additionem an quisquam de multis illa ejus verba producentibus, aut indicantibus animadverterit, haud satis scio; me quidem fateor, non ante hoc tempus animadvertisse. Præterea; ut de levitate prius dicam, de *inflammabilitate* postea dicturus; Schefselius (*y*) admonet, Reverhorstium a Valentino *refutari tum calculo simili aquæ non innatante, tum ægagropilis aquæ innatantibus, licet non in cystide generentur*. Sed & plurimis ante hos omnes annis Ottonem Heurnium (*z*) tradentem lego, tres in cysti fellea inventos ab se calculos *aquæ injectos non natasse, ut multi scribunt, sed subsedisse*. Scilicet alias (*a*) a me nominatos designabat Fernelium, Riolanum, aliosque, in quibus etiam fuit Hollerius (*b*). Quos, & Reverhorstium nihilominus sequi homines vel Præstantissimi diu perrexerunt, quos inter satis est Ruyschium (*c*), & Bergerum (*d*) nominasse: nec desunt adhuc qui sequantur, hos calculos, sine ulla exceptione, innatare in aqua, scribentes. Et sane experimenta illis sic respondebant: quemadmodum & aliis vel tunc, vel postea, ut Cunrado (*e*), Tremelio (*f*), Trewio (*g*), Edimburgensibus (*h*), aliis. Quibusdam vero minime responderunt, ut Jo. Conrado Fabricio (*i*), aut partim non responderunt, partim responderunt, ut Lancisio (*k*), qui decem *aqua & vino subsidentes* vidit, eosdemque *aceto innatantes*, ut Weitbrechto (*l*), qui totidem e cysti *exemtos, statimque aquæ injectos, aqua specifice graviores, siccatos autem leviores* deprehendit. Ego vero cum primum nonnullos (*m*), deinde plures in aqua descendere, animadvertissem; quærere institui, num ad certa quædam capita exceptiones possent revocari. Sed cito intellexi (*n*), exceptionem a colore non posse repeti. Quæsivi igitur, num aliunde. Verum ex illis observationibus quas cum Schroeckio communicavi (*o*), proclive tibi erit perspicere, quam difficile id sit in tanta non solum inter diversos, sed inter eosdem calculos, si modo tempus, aut aliud aliquod mutes, varietate. Tamen cum ea quæ semel, atque iterum hac de re scripsi, perlegeris; quædam non inutilia cognosces ad præpropera de sede in qua oblati calculi concreverint, coercenda; nonnulla quoque invenies quæ postea ab illustri etiam Medico, sive is mea legerit, sive non legerit, ad eundem fere modum sunt adnotata. Quærenti autem tibi, unde sit, ut alii ex his calculis innatent, alii subsidant, num quia plus illis, his minus insit oleosarum particularum, quæ sive ob certam figuram plura inter se spatia relinquendo, sive aliam quamlibet ob causam solent, ut olea passim, resinasque videmus, supernatare, an quia primi, quacunque ex materia fiant, plura quam alteri, intersperse habeant ejusmodi intervalla, aere videlicet plena, cujus immanem sane copiam cysticis lapillis contineri, Cel. Hallerus (*p*) credit ex Halesii observatione; id tibi igitur quærenti non displicebunt fortasse quæ de emissis, aut ad eos adhærentibus in aqua bullulis observavi, si quid forte ad illorum præsertim reditum explicandum facerent qui primum delapsi, mox se in supremum locum restituunt, aut restituere nituntur. Observationes autem meas cum iis conferre juvabit quæ de bullis ad immersa alia corpora adhærentibus, earumque ad attollendum vi attigit olim Stancarius meus (*q*), multo autem copiosius Petitus Medicus (*r*) est persecutus. Quem dum leges, illud etiam disces, quid calor additus aquæ possit ad efficiendum, ut quæ alioquin supernatarent, descendant: quæ res, ad felleos calculos translata, ostendit aliam insuper causam, unde experimenta variare possint, faceretque adeo, ut suspecta mihi essent illa quæ frigidis anni temporibus fere habui post editam Epistolam Anatomicam I; nisi in tepida habuissem, non in fervente.

26. Cur vero inflammabiles sint, manifestius est, quam ut inquiri nunc debeat. Qua de eorum proprietate mentionem factam esse, non memini ante Cortesii (*s*) tempora, qui *experientia*, inquit, *compertum est, lapillos in folliculo bilis enatos, pinguedinis instar cremari*. Quis deinde id commune esse illis omnibus, affirmaverit, quod nonnulli etiamnum credere videntur; quis *ut plurimum* dumtaxat verum esse, admonuerit, indicatum est paulo ante (*t*). Quæ autem mihi varia sint in variorum combustione observata, & quos concipere, alere, & servare flammam; quos secus viderim, cum in Adversariis (*u*), & Epistola illa Anatomica (*x*), tum in extrema altera quam ad Schroeckium dedi (*y*), perscriptum est. Ex quibus cum alia, tum illud præsertim intelliges, quæ circa *omnes*, certæ etiam ad speciem naturæ, a Celeberrimo quodam Medicinæ Scriptore tradita sunt, de omnibus in quibus is fecit periculum, non de omnibus in quibus ego, aliique fecimus, esse accipienda. Scilicet sub eadem externa specie alia in aliis calculis particularum ex quibus constant, natura, & numerus latere potest: imo aliquando ne latet quidem, si diligentius inspicias. Viro Illustri Hallero (*z*), cui tot, & tam varios exemtos e cysti calculos non in aquam conjicere, sed flammæ placuit admovere, accidit, ut præter eos quos calcarios vocat, reliqui omnes flammam conciperent, in his nigri quoque. Sed num etiam intus nigri? Certe nigros Historia II. X. XI. describens, in hac, itemque in X. non nisi *exteriorem crustam*, non nisi *corticem* memorat quæ *nigra* fuerint; in II. autem *decusso cortice extremo, tenui, nigro, successisse*, ait, *biliosam flavedinem*. Aliam igitur ex accurata descriptione fuisse, intelligis, naturam eorum qui, experiente ipso, flammam conceperunt, aliam illorum quos non modo exterius, sed interius quoque, aut præsertim interius nigerrimos, flammam scripsi aut

non

(*t*) Comment. de Bonon. Sc. Inst. T. 3. inter Medica. (*u*) Diss. de Mot. Bil. §. 57. (*x*) Vindic. contra Ruysch.
(*y*) Diss. de Lithiasi Fell. § 14. (*z*) Obs. cit. supra ad n. 22. (*a*) Animadv. ibid. indicata.
(*b*) De Morb. Int. l. 1. Schol. ad c. 48. (*c*) Thesaur. Anat. 5. n. 32. (*d*) Physiol. Med. l. 1. c. 14.
(*e*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 171. ad n. 7. (*f*) Act. N. C. Tom. 8. Obs. 10. ad d. (*g*) loco indic. supra ad n. 23.
(*h*) cit. supra ad n. 13. (*i*) Propemptic. cit. supra ad n. 15. (*k*) De Subit. Mort. l. 1. c. 20. n. 4. (*l*) cit. supra ad n. 17.
(*m*) Epist. Anat. 1. n. 43. (*n*) Ibid. n. 45. 46. (*o*) Obs. indic. supra ad n. 20. (*p*) ad Boerh. Prælect. §. 250. not. r.
(*q*) Vid. Vallisner Oper. T. 1. P. 6. (*r*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1731. (*s*) Miscell. Med. Dec. 2. c. 9. (*t*) n. 25.
(*u*) III. Animad. 28. (*x*) n. 49. (*y*) Obs. indicata supra ad n. 20. (*z*) Opusc. Pathol. Obs. 33.

non concepisse, aut non servasse, per quæ potissimum experimenta vulgo notum factum est, esse cysticos quosdam calculos non inflammabiles. Hisque alios, quamvis non nigros, postea adjeci, quos hic non est opus commemorare.

27. Post longum adeo sermonem de his calculis factum præsertim ut quando e corpore ejecti sunt, dignoscantur, jam verba de iisdem habenda sunt cum intra suam latent vesiculam, si fieri potest, cognoscendis; ne forte oblitum me, credas, unde nobis in hanc tractationem ingressus fuerit. Scilicet fuit ab ejus reprehensione qui pertinacem icterum, aut recidivum, *certum* esse illorum signum, pronunciaverat. Quanto cautius Fernelius (*a*), qui nihil aliud ait, nisi tunc *suspectos esse debere*; & ponebat tamen illud in primis, si ductus uterque cystis, id est Hepaticus, & Communis (*b*) fuisset obstructus. Quod si ne ejusmodi quidem icterus certum lapillorum cysticorum est signum; dici non potest, quantum decepti sint ii qui sine ictero esse illos non posse, existimarunt. Quam opinationem, in quorundam Medicorum animis adhuc superstitem, ut penitus convellamus, confirmare pro certo possumus, cum omnes quorum in cysti calculos ipsi deprehendimus, undeviginti fuerint, quatuor autem in quibus Valsalva, ne unum quidem ex his omnibus regio morbo fuisse infectum. Quoniam autem tres Valsalvæ, & totidem nostræ Observationes ad Epistolas postea scribendas (*c*) attinent; interea poteris quatuordecim illas quarum alias aliis in Litteris (*d*) ad te antea misimus, rursus videre, & cum iis tribus conjungere quas continuo subjiciemus.

28. ANUS paupercula cadendo graviter percusserat caput. De quo uno ejus omnes querelæ erant quoad vixit; vixit autem non paucos dies donec sensim deficeret. Nulla huic pulsuum inæqualitas, nullum icteri vestigium fuit. Quæ duo cur adnotem, indicabunt illa quæ in corde, & fellis vesicula, cum aliud agerem, animadverti. Neque enim ut detrimenta ab ictu illata cognoscerem, cadaver incidi. CORPUS erat pingue, & cutis tamen prædura. In Thorace nihil mihi quidem occurrit animadversione dignum; nam eorum qui forte aderant, nonnullis secus visum est de concretione polyposa quam in cordis auricula dextera offendimus albidam, & si dissolvere manu tentares, non leviter resistentem, quasi non ejusmodi crustam sæpenumero spectaremus insidentem misso concretoque sanguini, aut huic fœminæ inæquales, quos ex polypis repetere illi consueverant, fuissent pulsus. In Ventre geminus propemodum apparebat ventriculus; adeo priusquam ad pylori antrum perveniret, se ventriculus repente contrahebat. Cystis fellea semiplena bile, non secus ac auripigmentum, vivide flava, hoc colore tinxerat vicina quæque. In ea bile decem erant calculi dispari quidem magnitudine, sed nullus parva. Cætera quæ ad eos attinent, leges in Epistola ad Schroeckium (*e*); hæc enim ea mulier est de qua ibi tertio loco verba fecimus, ubi, & quando eam secuerimus, indicantes. Indidem cognoscere similiter poteris de fœmina altera, cujus protinus huc adscribemus historiam reliquam: est enim illa de qua primo loco iisdem in Litteris scriptum est.

29. MULIER superiore paulo minor, annos tamen nata ferme sexaginta, colore non modo non icterico, sed optimo prædita, bibosa, & septies nupta, non alio de morbo, nisi de eo quo confecta est, thoracis inflammatione questa, cum a nobis non ob morbum, sed ut ventris rimaremur viscera, consecaretur, nonnulla in genitalibus, sed magis in bilis vesicula ostendit non indigna quæ huc transcribantur. UTERUS exterius in summo fundo tuberculum habuit figura, & magnitudine minoris avellanæ, ex parte prominens, ex parte intra uteri substantiam latens, scirrhosa duritie, colore intus extraque albo, ex particulis constans multiplicibus quæ contractas in se cellulas quodammodo referebant. Intra uteri autem cavum ex media fundi anteriore parte quædam extabat mollis, & pene *gelatinosa* excrescentia. Etsi vero testes, sicut ætas ferebat, strigosi erant, & perangusti; cervix tamen uteri, & vagina aliter apparuere, quam in septem virorum uxore expectasses. Nam multæ in hac etiamtum rugæ & extantes vel ad ipsius longitudinis medium; in cervice autem figura ad virgineam accedens, & valvulæ in altero latere conservatæ, ut perpaucorum liberorum parentem fuisse, crediderim, quod exiles ad imum abdomen rugæ confirmabant. Quod vero ad fellis vesiculam attinet, etsi multo hæc erat brevior quam pro jecinoris, sani alioquin, magnitudine; neque enim ad hujus limbum illius fundus perveniebat, imo duos ferme distabat digitos; tamen cum bile pauca, & flava continebat calculos saltem trecentos triginta, quos multo maxima ex parte fuisse exiguos, proposita cystis brevitas satis per se ipsa indicat. Reliqua de his calculis observata qua in Epistola scripserim, paulo supra (*f*) dictum est: quanquam cum plura, nec levia in ea describenda peccaverint operæ typographorum, tum in ea potissimum parte plus versu integro omiserunt. Præter tot quot diximus calculos, cystis cavum occupantes, unum inter tunicas latentem scalpello retexi, nigro colore, & parvitate eorum simillimum quos in cystis glandulis alias a me inventos supra (*g*) commemoravi; hic tamen glandulæ osculum non ita evidenter patebat.

30. SUTORIS persenis, eoque jam propemodum omnino edentuli, ætate, & catarrho intra biduum, an triduum, sine febre, ut ajebant, confecti, sine ictero certe, ut ex cute candida manifestum erat, cadaver illatum est in Gymnasium sub Januarii finem, me Anatomen docente A. 1744. Cum igitur ibi totum fuerit diligenter consectum; quidquid præter naturam vidi, hic referam, ab iis orsus quæ novissime observata sunt. CRANII fornice difficulter avulso ob Crassæ meningis arctissimam adhæsionem sicut lamina hujus exterior affixa ad os frontis remaneret, cerebrum inventum est, ut cerebellum quoque, mollius, & in substantia medullari subfuscum: ejus tres ventriculi aqua pleni pellucida & pura: Choroides plexus pallidi: Pinealis glandula in mediocris uvæ acini formam, & magnitudinem ab aqueo, ut videbatur, humore, a quo mollissima erat, distenta: Pituitariam autem, si desuper inspiceres, contractam & subsidentem videres. Arteriarum quæ per cerebri basim feruntur, & trunci, & rami, quanquam non ut sanguifera intra ventriculos vasa, distenti sanguine, imo inanes erant; tamen æquo latiores conspiciebantur. In Thoracis cavo aquæ turbidæ, & fuscæ copia modica. Pulmones ad dorsum concidentes, quippe omnino fere a pleura sejuncti. Ut cor æquo amplius, sic & truncus Aortæ latior. Huic autem præfixæ valvulæ ad aggeres, ut Valsalva appellabat, osseæ factæ; quin unius ipsum alterum latus ex ossea constabat squama. Cum vero interius per universum Aortæ truncum, ramosque ipsius Iliacos albedo multo sæpius hic illic quam osseæ bracteæ, propagaretur, harum unam vidi in curvatura, alteram prope Lumbarium par tertium, utramque non parvulam, & membrana hinc arteriæ intima, inde carneis annularibus fibris interceptam: quin verum os etiam fuit ad Iliacæ alterius in Externam, Internamque divisionem. Præterea cum ipse Aortæ truncus infra Emulgentes inciperet sinistrorsum se flectere, prius autem quam Iliacas promeret, dextrorsum iterum redire; idem vitium in Iliacas adeo pergebat, ut crebris flexionibus Splenicam propemodum arteriam referrent. Sed & Carotides, & Vertebrales eodem hoc vitio non omnino erant immunes. Quæ ramorum quoque flexiones fecerunt, ne descriptam modo trunci incurvationem prorsus imputarem contiguis lumbarium vertebrarum exostosibus, quæ se ad hunc modum habebant. Crassa illa ligamenta quæ inter earum vertebrarum corpora se interponunt, omnia, si infimum excipias, anteriore facie, ad utrumque præsertim latus, æreæ instar bullæ ita prominebant, ut transversum minimum digitum eæ dexteræ, sinistræque prominentiæ ferme æquarent. Sinistræ omnes prominentiæ (an

(*a*) Patholog. l. 6. c. 5. (*b*) Vid. ejusd. Physiolog. l. 1. c. 7. Vid. etiam infra n. 33.
(*c*) Vid. Epist. 38. n. 20. Epist. 49. n. 2. Ep. 56. n. 7. 9. 31. Ep. 57. 10. (*d*) Vid. Epist. 3. n. 4. Ep. 4. n. 13. Ep. 5. n. 6. & 19. Ep. 21. n. 2. 30. & 36. Ep. 24. n. 16 Ep. 26. n. 21. Ep. 27. n. 2. Ep. 30. n. 14. Ep. 34. n. 15. Ep. 35. n. 16. Ep. 36. n. 4.
(*e*) Vid. in Act. N. C. Tom. 2. Obs. 167. (*f*) n. 28. (*g*) n. 21.

(an quod prius quam dexteræ, cœpissent?) erant osseæ. Dexterarum autem ea tantum quæ intervallo respondebat inter vertebram tertiam, & quartam, ossea esse videbatur; nec erat tamen; sed lamina ossea quæ superficiem faciebat corporis vertebræ quartæ, extabat, seque ita extans, sursum producebat, eamque prominentiam crusta ossea operiebat: sub qua crusta servabatur prominentis ligamenti natura. Sinistrarum prominentiarum cum unam scalpro, continuatum autem ligamentum cultro in tranversum diffecuissem; lineæ quidem illæ concentricæ ubi solent; sed lurido, & quasi cinereo colore infecta omnia apparuerunt.

Ad Ventrem tandem quæ pertinent reliqua, nobis hæc observanda præbuerunt. Omentum annexum erat a dextris tum ei parti intestini Coli quæ proxima hujus initio est, tum vicinis ei parti intestinis Tenuibus, & peritonæo. Ventriculus non solum angustior; sed minus bona figura præditus. Pylori autem annulus duobus in locis nonnihil tumebat. Prope alterum orificium intus in ventriculo subrotunda quædam, & parva quasi glandula extabat, quæ dissecta pro tumore cystico agnita est; ut pote qui ex substantia fiebat quidem alba, firma, & in unum corpus ejusdem figuræ compacta; sed id corpus a continente membranula facillime sejungi potuit. Proximum autem tumori illi orificium ventriculi, id est stomachus, erat amplissimum, ut continuata quoque gula ad quatuor saltem supra ventriculum digitorum altitudinem, quo toto spatio intus erat, quam reliquo, rubicundior. Quin etiam foramen, in septo transverso ad eam transmittendam apertum, multo quam soleat, in latitudinem præsertim, amplius vidi, & superiore extremo recta in transversum linea, non angulo, terminatum. Cum eam omenti partem quæ ventriculo adnata est, diligentius inspectarem; animadverti a sinistris haud procul ab hujus fundo, glandulæ instar, exiguum quendam lienem, ab omento, in quo erat, sanguifera vascula accipientem, colore, tunica, substantiæ modo, nisi quod hæc erat paulo humidior, lienis simillimum, ea autem figura, & magnitudine, ut cum mediocris gallinæ splene posset comparari. Præter hunc non deerat alter lien, sanus, & sani pariter hepatis magnitudini respondens, quæ justa erat, vel potius paulo minor. In fellea cysti cum pauca, & viscida bile calculi inerant sex, septemve non exigui, quorum maximus mediocris uvæ acino haud minor fuit, fere subrotundi, inæquali tamen quasi ab adhærentibus minimis aliis superficie. Si tenuissima quædam puncta excipias subflavi coloris per hanc disjecta; omnes intus, extraque pernigri, nec colore modo, sed ipsa quoque substantia carbonem referentes. Hi postquam siccati sunt, per se plerique in fragmina abierunt. Antea autem etsi leves esse videbantur, qui in aquam conjecti sunt, fundum continuo petierunt: qui vero ad flammam admoti, neque hanc ullo modo conceperunt, neque ulla ex parte liquari potuerunt. Minorum unus illic fuerat ubi se vesicula in ductum jam contrahit; neque tamen bilis egressui obstiterat, ut vesicula, priusquam incideremus, compressa, animadvertimus. Denique cum in renibus nil esset adnotatione dignum; aperta vesica urinaria, in posteriore ejus facie supra orificium alba quædam apparuit, exigui instar inversi pyri, protuberantia aliquanto major quam erat caruncula seminalis, ad quam usque se producebat, in exilem tamen humilemque lineam contracta, ima illius protuberantiæ pars, quæ intra urethræ initium prominens, cum Prostata glandula continuabatur; ut cum ex eadem, ex qua hæc esset, substantia, quin Prostatæ excrescentia esset, nemini ex illis qui in earum partium dissectionibus magis exercitati aderant, esse dubitandum videretur.

31. Utinam sicuti quæ in toto erant hujus Senis corpore præter naturam ob id saltem ne quædam te fugerent quæ nonnunquam occultæ esse possunt non levium fortasse morborum causæ; sicuti, inquam illa adnotavimus, ita quinam in vivo plerorumque eorum effectus præcessissent, nos minime lateret. Sed illud in præsentia scire satis est, cum eos calculos in cysti haberet; ictericum tamen non secus ac descriptæ mulieres, & tot alii supra (*h*) indicati, non fuisse. Quod si uni mihi sic observare contigisset; facile sinerem, qui contrariam adhuc fovent opinationem, illud negligere, aut dissimulare. At præter similes quas alias (*i*) produxi, Hominum Gravissimorum Observationes, & Valsalvæ illas quas indicavi (*k*), tot supersunt aliæ, ut omnes me enumerare posse diffidam. Quasdam igitur satis sit ad priores illas addidisse. Lælius a Fonte (*l*) senis Episcopi *vesicam felleam repertam fuisse levibus lapidibus repletam*, scribit, *& tamen nunquam icteritia fuisse detentum*. Eadem prorsus de Vetula quadam testatur Pechlinus (*m*), & de muliere quæ Lipsiæ capite mulctata est, Ettmüllerus (*n*), cum *in folliculo fellis copiosos* gereret *lapides majores, & minores*, Vallisnerius autem noster (*o*) se nunc plurimos felleos calculos, nunc unum magnum in plurium cadaveribus deprehendisse qui *nunquam* fuerant arquati. Baeumlinus (*p*) quot cystis calculos in ea repererit in qua *icterici quid* non apparuerat; quot Fabricius (*q*) in ea quæ *ad sensum* erat *sana*; quot denique Hallerus (*r*) in alia quæ *sanissima videbatur*, itemque in vetula in qua *icteri nulla signa*, videre per te poteris: nec vero suspicaberis, in tot aliis ipsius historiis in quibus nulla icteri mentio est, hunc fortasse non defuisse, quando animadverteris, ubi illarum summam colligit (*s*), scribere, hos calculos *plerumque absque ictero esse, per experimenta sua constare*. Cæteros, & in his Vaterum (*t*) sciens omitto, cum ad eos quos nominavi, non illos tantum addere oporteat quos infra (*u*) adducam testantes, se cum iis calculis nullam prorsum noxam conjunctam vidisse, sed illos etiam qui cum incommoda reliqua describant, aut memorent eorum in quibus cystici fuerunt lapilli, icterum, quod vitium in oculos ultro incurrisset, omnino prætermiserunt, in quibus noli credere, tantummodo esse Reverhorstium (*x*), Contulum (*y*), Riedlinum (*z*), Hoffmannum (*a*), Bassium (*b*), aliosque ex magis recentibus. Sepulchretum dumtaxat versa. Invenies Bonetum (*c*), Mortonum (*d*), Greiselium (*e*), Kentmannum (*f*), Huldedreichium (*g*), Cnoffelium (*h*), alios; neque enim tempus mihi est ad omnes singillatim indicandos, quos cum legerem; non potui existimare, morbum regium, si suos infecisset ægros, fuisse facile præterituros.

32. Quid ergo est, inquis, quod plurimi vicissim testes vel in Sepulchreto ipso producuntur, qui cum cysticis lapillis hunc conjunctum morbum viderunt? Non ideo certe quod his positis, hic quoque necessario poni debeat. Sic enim vidissent omnes. Igitur ob causam aliam aliquam. Exempli enim gratia; ne a Sepulchreto recedamus; habes in Helwigii Observatione (*i*) icterum cum iis calculis; sed etiam cum hepate marcido, & putrescente: habes illos quoque in Vesalii (*k*), & Verzaschæ (*l*) Observationibus; at simul jecur magnum, durum, & viride, aut scirrhosum, flavum, exsangue. Est alias pro hoc vitiorum genere aliud vitium, ut cum Beckerus (*m*) calculos non modo in vesica fellea, sed pariter in poris choledochis repertos proponit. Alias vero utrumque est. Sic Deodatus (*n*), & Dobrzenskius (*o*) tum durum jecur, tum calculos simul in cysti, simul in iis ductibus fuisse, referunt. Mirum autem non est, materiam bilis ad regium morbum faciendum in sanguine remanere, cum illam jecur aut secernere, aut secretam, ne reliquæ secretionem prohibeat, extra se mittere non potest. Huc autem referendam esse illam quoque veterem Observationem (*p*) in

matre

(*h*) n. 27. (*i*) Epist. Anat. 1. n. 50. 51. (*k*) supra, n. 27. (*l*) Consult. Med. 139. in fin.
(*m*) Apud Scheffel. Diss. supra ad n. 13. cit. §. 16. (*n*) Prax. l. 1. S. 17. c. 3. art. 4. (*o*) Adnot. cit. supra ad n. 13.
(*p*) (*q*) loc. indicat. supra ad n 23. (*r*) Opusc. Pathol. Obs. 33. Hist. 7. & 11. (*s*) Ibid. Hist. 10.
(*t*) Diss. supra ad n. 16. cit. thes. 9. (*u*) n. 38. & seq. (*x*) Diss. supra cit. ad n. 16. (*y*) loc. supra ad n. 23. cit. c. 25.
(*z*) Eph. N C. Cent. 3. Obs. 45. (*a*) cap. supra ad n. 15. cit. Obs. 1. (*b*) Dec. 4. Obs. Anat. 9. (*c*) l. 2. S. 4. Obs. 35.
(*d*) S. 7. Obs. 43. (*e*) S. 11. Obs. 46. (*f*) l. 3. S. 7. Obs. 33. (*g*) S. 14. Obs. 36. (*h*) S. 17. Obs. 14. §. 5.
(*i*) Ibid. S. 7. in Additam. Obs. 1. (*k*) S. 18. Obs. 8. §. 4. cum Obs. 20. (*l*) Ibid. in Addit. Obs. 6.
(*m*) Sect. ead. Obs. 8. §. 1. (*n*) Ibid. §. 10. (*o*) S. 16. Obs. 5. (*p*) S. 18. Obs. 8. §. 5.

matre habitam Professoris Bononiensis, facile intelligeres, si integra proferretur. Tu vero hanc, ut illam Vesalii quam paulo ante indicabamus, bis in una eademque Sectione legas oportet; est enim (quis a primo crederet?) ista ipsa quæ infra (q) etiam ponitur: quod facile cognosces, utramque inter se, & cum ea conferendo quæ in Sectione alia (r) proposita fuerat, vel potius cum illo a quo habita est, Coitero (ſ); etsi enim toties repetita est in Sepulchreto; semper tamen neglecta fuit Auctoris dubitatio, minime alioquin prætermittenda; neque enim scripsit *regio morbo laborarat;* sed *regio, ni fallor, morbo laborarat.* Vides igitur, producta testimonia infirmari, si quis recte attendat, eorumque simul numerum minui, cum quæ erant singula, bis, quasi gemina essent, in medium allata esse, ostenditur. Sic & Timæi iteratam Observationem (t) deprehendes; non secus ac Guarinonii (u), & aliorum fortasse: verum in nulla magis mireris, quam in ea Fontani (x), quæ cum modo esset prolata sub numero XXII; continuo una eademque, vix aliquot mutatis verbis, sub XXIII. proponitur. Sed tamen ultimæ duæ Observationes alio, non ad lapillos cysticos, spectant cum ictero quidem, sed cum gravi simul aut jecoris vitio, aut bilariorum canalium obstructione conjunctos, quo attinent priores illæ, atque aliæ quædam multo recentius vulgatæ. Quarum aliqua si proferatur, facile alia etiam ratione infirmari possit, ut cum Vaterus (y) Matronam scribit, cujus in cysti triginta calculos invenit, ictero laborasse. Hoc enim fatemur; sed illud quod continuo subjicit, simul attendimus, ab ictero liberatam annos tres circiter & viginti integra usam esse valetudine, & tandem apoplexia interemtam. Nam si ob id tantum quod calculi jam tum in cysti laterent, ictero illo prehensa esset; tam longum postea trium & viginti annorum spatium, quo non modo latebant illi, verum etiam augebantur, sine ictero non exegisset. Ejuscemodi & illis responsum dabis qui objicerent Weitbrechti (z), & Galeatii (a) Observationes. Uterque enim post regium morbum, olim prægressum, calculos in cysti deprehenderunt: quanquam illud quoque respondere potes, a primo simul jecur subdurum esse deprehensum; ab altero durius, multisque tuberculis refertum; ut ea sileam quæ supra (b) attigi, unde intelligas, alios lapillos alio olim fuisse loco, ut bilem tunc subire intestinum facile prohiberent. Ad illa autem exempla in quibus non modo prægressus, verum etiamtum præsens icterus cum cysticis calculis erat conjunctus, ut Lanzoni (c), Verneyi (d), Swietenii (e), Halleri (f), aliorumque Cel. Virorum, siquis forte opponat; satis ex iis quæ paulo ante dicta sunt, habes quod referas. Primus enim simul *multis hydatidibus obsitum* conspexit jecur; alter dimidia ex parte adeo exsiccatum, ut pollicis crassitudinem non æquaret; tertius *luridum, durum, exsuccum, ... scirrhosis tuberculis asperum;* quartus denique cum in tot historiis duas tantum exhibeat ictericorum, secundam, & nonam, in illa idem viscus proponit *morbidum, & ulcerosum,* in hac *magna ex parte putridum* cum *vesicula fellea* tota *consumpta,* ut *in media putrilagine calculus repertus sit.* Suspicor autem, si quorundam aliæ, quæ proferuntur, Observationes non obiter scriptæ, sed pari diligentia & habitæ, & traditæ essent; futurum fuisse, ut præter cystis calculos, sæpe alias simul in vicinia, & præsertim in hepate, intra quod, nisi perquiras, latere etiam possunt, læsiones compertas legeremus. Producuntur etiam aliquando Observationes minus recentes, sed vel minus, ut verum fatear, ad rem facientes, ut puta Dominici nostri de Marchettis (g), quasi icterum a cystis calculis vidisse se, diceret. Ille vero cum ait, *obstructa vesicula ab aliqua materia aut lapide (aliquando enim inveni in ipsa vesicula tres, aut quatuor lapides magnitudine ciceris) icteritia flava excitatur;* lapides quidem ab se ibi inventos dicit; sic autem ut tunc vesiculam obstruerent, & icterum propterea facerent, profecto non dicit.

33. Verum sepositis ob animadversiones illas quas hactenus indicavi, his omnibus Observationibus, aliisque earum similibus, cum quædam restent, ad quas nihil fortasse possit istorum dici; quæres ex me, qua ratione aliquando calculi vesicæ felleæ arquatos facere homines queant, & num illa qua Marchettus, aliique existimarunt, si vesicam, aut potius ejus proprium, id est Cysticum ductum obstruant. Nam sine ictero obstructam ipsam fuisse, constat vel ex iis Observationibus quas supra (h) commemoravimus, cum videlicet plena erat lapillorum. Quanquam autem cum plena his est, nihil bilis possit emittere, &, quod consequitur, res eodem redeat ac si ejus meatus esset occlusus; tamen ut tibi satisfaciam, occlusi illius meatus Observationes sine ictero infra (i) proferam; hic autem illud dumtaxat quod supra (k) indicatum est, ad memoriam revocabo, non Cysticum, sed Hepaticum, & Communem ductum illas esse vias per quas bilis ab ipso jecinore ad intestina amandatur; ut nisi hæ viæ aut excrescentia, aut constrictione aliqua, aut viscida crassaque materia, aut calculis sive in ipsis viis, sive in hepate, sive etiam in cysti genitis, sed in eas vias extrusis, impediatur, non possit bilariorum quidem meatuum causa bilis in hepate, ideoque ejus materia in vasis sanguiferis ad regium morbum efficiendum retineri. Cavendum autem est, nequando in veterum Observatorum vocibus quibus ad Hepaticum, aut Communem ductum significandum utebantur, erremus, non hunc, sed Cysticum intelligentes. Ipsi enim utrumlibet illorum ductuum pro cystis meatu, ut antea (l) quoque indicavimus, Fernelii locum explicantes, quemadmodum ferebant dogmata eorum temporum, accipiebant, Cysticum autem ductum, quantum apud Mundinum (m) videre est, *colli* vesiculæ, non pori, aut meatus, aut ductus vocabulo designabant. Itaque cum apud Donatum (n) leges, Albucasim docuisse, & confirmasse Nicolum, *in meatu vesicæ fellis oriri carneam excrescentiam, quæ illam obturando insanabilis ictteritiæ est causa,* tametsi a me quoque olim fuisse, dixi (o) in ipsa vesicula deprehensam; noli tamen facile credere, in hac, aut in Cystico ductu ortam ab illis eam intelligi de qua loquuntur, quippe quæ aliud quam vesiculam, si reapse erat icteri causa, obturabat. Sic cum Gentilis, quemadmodum supra (p) indicatum est, se lapidem, scripsit, *in poro vesicæ fellis, seu meatu adinvenisse;* quid hoc nomine accipias, vide. Te cautum reddet Sepulchreti ipsius lectio, ubi (q) Camenicenus sic ad Matthiolum scribit, *meatus ille qui ex folliculo fellis in hepar est, liberrimus erat,* id est Hepaticus ductus. Dixerat autem paulo ante, *ille meatus qui ex folliculo fellis in intestinum desinebat, lapide obstructus erat:* quem non Cysticum fuisse, sed Communem, præter ea quæ dicta sunt, illud quoque tibi indicabit, quod *folliculus fellis* in illo icterico *plenissimus* erat *bile.* Neque aliter accipies in Coiteri Observatione (r) verba illa, *in meatu a vesica bilis ad duodenum* ictericæ *magnus* calculus, *qui eum meatum undequaque obstruxerat,* præsertim cum ab ipso (ſ) folliculum felleum alibi ita descriptum animadverteris, ut nulla Cystici mentione facta, *duos* dicat *obtinuisse poros; alterum per quem ex hepate bilem trahit, alterum, per quem ex se se bilem in duodenum intestinum transmittit.* Scilicet præceptoris Falloppii (t) dogmata in eo quidem secutus est, ut Cysticum ductum non secus ac Veteres illi, pro vesiculæ cervice haberet; non in eo tamen ut ab hepate ad intestinum uno, eoque recto, meatu deferri, bilem, agnosceret, cui *meatui*

(q) Ibid. Obſ. 25. §. 6. (r) S. 8. Obſ. 36. (ſ) Obſ. Anat. (t) S. 18. Obſ. 8. §. 11. & Obſ. 25. §. 4.
(u) Ibid. Obſ. 33. & in Additam. Obſ. 5. (x) Sect. ead. (y) theſ. 9. cit. ſupra ad n. 31. (z) cit. ſupra ad n. 17.
(a) cit. ſupra ad n. 24. (b) Ibid. (c) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obſ. 36. (d) cit. ſupra ad n. 13.
(e) ad §. 950. cit. ſupra ad n. 15. (f) Opuſc. Pathol. Obſ. 33. (g) Anat. c. 4. (h) n. 31. (i) n. 39. (k) n. 10.
(l) n. 27. (m) Anat ubi de Kyſti fell. (n) De Med. Hiſt. Mirab. l. 5. c. 3. (o) ſupra n. 20. (p) n. 15.
(q) l. 3. S. 18. Obſ. 8. §. 12. (r) Ibid. S. 8. Obſ. 36. (ſ) Tab. Intern. hum. corp. Part. (t) Obſ. Anat.

tui medio in ductu natura *vesicam cervice implantaverit*.

34. Non Cysticum igitur, sed Hepaticum ductum, quem unum agnoscentes, clarioris dumtaxat doctrinæ, & consuetudinis gratia in Hepaticum, & Communem dividimus, sive excrescentia, sive calculo, a Falloppio (*u*) quoque ibi sæpius observato, sive crassa viscidaque materia, sive alia ratione impeditum requirimus, ut viarum bilis majorum vitio ortum icterum fateamur. Nam & crassa obstrui materia, & bile ipsa posse, non dubitamus qui olim in cane male affecto non Pancreatici solum, sed & Communis ductus finem concreta materia quasi gypsea & subflava occlusum invenimus, Ettmüllerum (*x*) autem legimus in Lipsiense Icterico describentem *infimum porum viscida pituita penitus obstructum adeo ut post abscissionem hujus meatus biliarii ne gutta quidem bilis proflueret, quia bilis ibi contenta crassissima atque tenacissima erat*. Sed me hoc loco a te interpellari posse, scio, quærente, cur igitur Nobilis Gallus, quem Scultetus (*y*) dissecuit, cum *porum bilarium ea parte qua duodeno inseritur, lapillo, pisum magnum adæquante adeo obstructum* haberet, *ut ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit*, regio tamen morbo infectus non esset? Ego vero in singulari adeo casu, nisi ad eas confugere velim sanguinis constitutiones (*z*) in quibus materia bilis, atque adeo bilis ipsa vix ulla flavedine potest inficere; singularem quandam bilariarum viarum dispositionem subfuisse, dicam, necesse est: qualem videlicet Falloppius (*a*) bis terve a se visam testatur, Communi videlicet ductu paulo supra intestinum Duodenum *in geminum canalem diviso*: quam divisionem, sed inter ejusdem intestini tunicas, *in duos ramos insignes, separatis osculis intra intestinum hiantes* semel quoque vidit Abrahamus Vaterus (*b*). Sic enim osculo altero obstructo, via bili aperta restat per alterum ad intestina. Esse etiam potuit alius aliquis præter consuetudinem ductus, ut quem in muliere *bene habita & pingui*, & *sic satis valida*, cum cystis infarta esset calculis & occlusa, Bartholino (*c*) inspectante, offendit Veslingius *ab hepate prodeuntem, poro bilario, a calculis quoque constipato, vicinum, qui in jejunum intestinum terminabatur*, aut quem Bezoldus (*d*) ab se visum describit, & pingit Veslingiano similem, modo non ad Communem, sed ad intestina perveniret, aut quos semel atque iterum a Diemerbroeckio ostensos idem commemorat (*e*) seorsum a Communi inter vesiculam & intestina porrectos; ut magna pars bilis vel recta, vel per illum ferri ad hæc posset. Quas vero continuo subjicit Andreæ a Lacuna Observationes, ad eas ex parte attinentes quæ supra (*f*) a nobis indicatæ sunt, lapidum sine ictero in cysti concretorum, eoque nomine productas in Epistola I. Anatomica (*g*), si apud Auctorem ipsum potius, quam apud Riolanum legere potuisset; illius maluisset verbis, quam hujus, uti, qui memoria lapsus, tribus in versibus tria retulit cum iis quæ Andreas tradiderat, non congruentia. Sed his missis, ad alia pergamus.

35. Cum supra (*h*) genera quatuor proposuerim causarum, Communem, aut Hepaticum bilis canales impedientium, trium autem solummodo exempla protulerim; miraris fortasse cur quarti, id est constrictionis illorum nullam produxerim Observationem. Sed mirari desines ubi has Litteras adeo prolixas relegendo, id, quantum licuit, antea (*i*) factum per exempla quidem ex Sepulchreto indicata, animadverteris. Quod si alia forte aliunde quæris; minime desunt. Illustre est ob ægri personam quod de Andrea Mauroceno, Senatore, & Historico Veneto nobilissimo doctus ejus Medicus tradidit Aurelius Palazzolus (*k*). Icteri enim quo Maurocenus confectus est, insuperabilis causa fuit viarum constrictio; quippe *occalluerat ductus qua bilis in primis ad intestina fertur*. Meadius autem (*l*) post icterum pertinacem, eundem meatum vidit qua cum Cystico in unum coit, quasi injecto vinculo ita contractum, ut *stylum non caperet*, nec qua ulla bilis portio qua cystis, & jecur distendebantur, posset ad intestina pervenire: ea autem contractio ab scirrhoso, atque adeo cancroso proximi pancreatis tumore inducta esse videbatur. In Actis quoque (*m*) Cæsareæ Academiæ Icterici extat Observatio, cui propter scirrhosum pancreas, erat Communis ejusdem Canalis exitus non sine *firma concretione* præclusus. Rariorum igitur causarum, quæ sive ex tubo solidum corpus efficiendo, sive extrinsecus premendo Communem bilis ductum constringunt, exempla neque supra, neque hoc loco reticui, idem facturus in constrictionis causis frequentioribus, si harum effectus ut rationi sunt maxime consoni, sic post mortem facile caderent sub sensum. *Crispaturas* dico spasmodicas, ob quas orificium saltem ductus Communis, aut tenuiorum Hepatici ramusculorum pars maxima constringantur: nisi forte huc credimus Cl. Jo. Georgii Maureri (*n*) Observationem spectare. Vir Illustris post vulnus, minime penetrans, in regione hepatis acceptum, biliosa tertiana febre, & regio morbo, aliisque deinceps correptus, cum evadendi spem præbuisset, & quod ad icterum attinet, ferme jam bene se haberet, mox vehementi, iterata, & longa animi commotione accedente, quam cito repentina faucium, & pulmonum inflammatio excepit, non sine *metu*, & *anxietatibus ob mortem imminentem*, hanc intra triduum obiit. Habuit autem; ut cætera omittam; intra cystim quidem calculos tres, eosque non parvos, sed & *orificium ductus choledochi, totumque hunc canalem ita obliteratum, vel constrictum, ut ne minimo cuidam stylo, multo minus bilis guttulæ amplius concederet transitum*. Fuerit sane ejus ductus cavum ita constrictum quando cutis flavebat, alvi autem recrementa *albicabant*, & *tarde* ac *difficile* detrudebantur. At certe non erat amplius eo tempore quo cuti erat *prorsus naturalis floridusque color* restitutus, fæcesque *in magna copia*, & *naturaliter tinctæ* prodibant. Veri igitur simile videri potest, spasmodicam constrictionem, quam animi quies, & curatio nuper laxassent, per novas animi ejuscemodi commotiones, & lethalia symptomata intra illud triduum rediisse. Utcunque id fuerit, si tu interea quæ de *crispaturis* dixi quas spasmus faciat aut certos animi affectus consequens, aut (*o*) ab irritamentis & doloribus cum aliarum, tum proximiorum præsertim jecinori Partium excitatus; si hæc, inquam, cum veri similitudine congruere agnoveris, & quod ad irritamenta potissimum spectat, paulisper attenderis; facile rationem illam invenies quam ex me quærebas (*p*), cur positis in vesicula calculis, regius morbus aliquando nascatur, etiamsi nulla alia simul causa sit de tot illis quas supra indicavimus, a qua repeti is morbus queat. Agnitum id olim est a nobis cum scripsimus (*q*), *sive calculi, a me reperti, nondum ea fuerint magnitudine, aut pondere, aut figura qua satis lædi cystis posset, sive eo nunquam compulsi fuerant, ut bilis exitum prohiberent*, fieri ob has rationes potuisse, ut in quibus illos inveneram, *nullam peculiarem, quæ quidem manifesta esset, noxam, sed ne ictericum quidem colorem inducerent*. Irritata videlicet cysti aut magnitudine, aut pondere, aut figura præsertim calculorum tunc maxime cum in cervicis angustias coacti, a bile quam sic in cysti retineant, dum hæc a ventriculo, aut intestinis comprimitur, usque & usque magis urgentur, spasmum inde oriri, & contractiones, ac *crispaturas*, quæ per continuatos bilis majores ductus hinc ad intestinum Duodenum, inde vero ad jecur propagentur, viisque sic contractis, icte-

(*u*) Ibid. (*x*) art. supra cit. ad n. 31. (*y*) Obs. cit. supra ad n. 18. (*z*) Vid. supra n. 9. (*a*) Obs. cit.
(*b*) Differt. qua nonum bilis diverticulum &c. thes. 7. (*c*) Cent. 2. Hist. Anat. 54. (*d*) Diss. de Cholelitho §. 6. & Fig. 1. litt. E.
(*e*) §. cit (*f*) n. 31. (*g*) n. 50. (*h*) n. 33. (*i*) n. 10.
(*k*) Vid. in Adnot. a Cathar. Zeno additis ad Vitam hujus Mauroceni ab Nic. Crasso scriptam. (*l*) Monit. Med. c. 9. S. 1.
(*m*) Tom. 8. Obs. 30. (*n*) Ibid. Obs. 70. (*o*) supra n. 10. (*p*) n. 33. (*q*) Epist. Anat. I. n. 50.

icterum posse fieri, non dubitabamus, ut diserte postea ab Hoffmanno (r) expositum est. Itaque icterus cum tunc solum possit consequi lapillos cysticos, & quod hi tunc irritando faciunt, id facere aliæ, alibique positæ causæ, ipsique animi affectus queant; non erit igitur ille perpetuum, neque proprium horum lapillorum indicium.

36. Verum si icterus non est; num est eorum aliud aliquod peculiare, & perpetuum signum? Perquam vereor, ne quod Fernelii (s) tempore, id nostro, & posterorum futurum sit, id est ne *manifestæ* inveniantur *notæ quibus* illi *certo ac facile detegi possint*; sed, ut de ictero vidimus, in *suspicionibus* hæreamus. Non me quidem fugit, Cl. Viros fuisse & veteres, & recentes qui has notas laudabili industria animadvertere, cunctisque approbare conati sint: Coiterum (t) namque in primis video suas aliquot horum calculorum Observationes edidisse, ut *ex iis addiscerentur symptomata, hoc malum sequentia*. Verum hæc ad diuturnum icterum, & in una in qua Communis etiam canalis obstructus erat, ad continuum ciborum vomitum reducuntur. Quorum de primo satis superque dictum est. De altero autem, ab aliis quoque commemorato, quam sæpe absit, & a quot præterea causis, & quam variis effici possit, est certe omnibus manifestum. Alii alia addiderunt postea, quæ non sum singula persecuturus; quando id quod de vomitu dixi, de colico dolore, aliisque ejusmodi facile apparet esse dicendum. Quid? quod opposita signa proferri, video, ut puta alvi, & adstrictæ, & fusæ. Nec me quidem id movet quod in Sepulchreto (u) hoc alterum *vix concipi* tunc *posse* dicitur: bilem enim, lapide totam vesicam implente, omnem ab hepate jugiter ad intestina defluere, intelligo, eaque, si acrior forte sit, vehementius stimulare. Sed illud dumtaxat noto, si modo unum, modo alterum; id quod non diffiteor; verum est; neutrum igitur perpetuum, & peculiare horum calculorum signum esse posse.

37. Sed communibus his missis, si quæ per se calculus facere possit, quæramus; ad ea ferme redibimus quæ scripta esse a nobis in I. Epistola Anatomica, paulo ante (x) memoravimus. *Calculus ex se ipso*, ut ait Boerhaavius quoque (y), *dum quiescit, nihil mali facit, nisi ponderis sensum, sed irritat mole, pondere, asperitate*. Hæc quæ ipse de urinario dicit, si ad felleum transferamus; credisne, ponderis sensu se proditurum qui levior urinario sit, & sensim augeatur? Diu igitur expectandum erit, dum majus denique pondus acquirat. At signum quo diu, & plerisque in casibus semper carebimus; eritne tandem tunc saltem sensibile, & extra dubitationem positum? Sensibile profecto erat in Comite de quo Hildanus (z), quippe *a multis annis, quotiescunque in lecto se se ex una in alteram partem circumvolveret, pondus magnum, molestum, & ex una in alteram partem delabens, e regione hepatis percipere poterat*. At calculi ejus ingentes pendebant duodeviginti drachmas cum semisse, idque exsiccati; nam recentes multo erant graviores. Num tamen graviores fuisse, putas, quam tot illos simul inventos a Greiselio (a), qui universi drachmas pendebant triginta? Virum autem illum, in quo invenit, id pondus unquam percepisse, non adnotavit. At enim eum sensum obscurabat fortasse immanis in illius ventre pinguedinis copia. Num ergo omnes fuerunt pinguissimi in quibus grave calculorum pondus repertum est? Præpinguis sane haud fuisse videtur mulier (b) in qua calculorum pondus æquabat drachmas viginti quatuor, ut neque Sacerdos (c) in quo viginti, nec Vir Illustris (d) in quo pendebant ferme tantundem. De horum tamen nemine legitur; imo de nemine eorum quibus vesicula calculis prægravata esset, quod de illo Comite, legisse memini, dum se in lecto circumvolveret. Ad quem respexisse, temporum spectata ratione Stieberum (e) crediderim, cum ejusmodi Observationi alteram objecit *lapillorum plusquam ducentorum* in viri ejus cysti *qui de dolore gravativo dextri lateris nihil unquam conquestus fuerat*. Sed fac, plures de eodem illo sensu de quo Hildani Comes, fuisse conquestos. At fac simul, illorum tibi sacculorum veniat in mentem, qui calculis graves a jecinore pendebant (f), aut ipsius etiam felleæ vesiculæ quæ ingenti copia bilis crassissimæ non semel reperta est mirum in modum distenta. Intelliges sane, ad eundem locum eundem sensum non a calculis solum, &, si a calculis, non ab iis tantum quos fellis vesicula includat, aliquando esse posse. Iisdem autem, aliisque exemplis etiam distentionem, quam non æger modo, sed & Medicus, admota ad eum locum manu, percipiat, & quod consequitur, molis calculorum effectum, horum notam ambiguam præbere, manifestum est. Asperitas restat. Quam primum dico, ut de pondere jam dixi, & dicere poteram de mole, non eam semper esse quæ irritare possit, & irritando, se prodere. Deinde dico, vel cum ejusmodi est, alias copia, alias crassitie interjectæ bilis, vesiculam ab irritatione defendi; multo enim rarius hic accidit quod semper fere in urinaria vesica, ut omni humore ejecto, nihil nisi calculus restet a quo vesicula compungatur, præsertim cum hæc non ad eundem modum atque illa, se possit contrahere, & circa lapidem constringere: quod etiamsi posset, non videtur tamen vesicæ utriusque sensus pariter exquisitus; ne forte ad turgentiam, quæ tamen non semper est, ventriculi, aut intestinorum confugias qua cystis ad calculum apprimatur. Denique dico, in istis ipsis visceribus qua parte contiguam premere vesiculam queunt, esse ab alia causa eundem punctionum sensum posse, qui a calculo esset in vesicula; imo esse in hac posse aut ab retentæ bilis acerrima vi, aut a spasmo aliquo; ut irritamenta aut credi in vesicula possint quæ in ea non sint, aut si forte sint, aliunde sint quam a calculis.

38. Quæ hactenus disputavi, eo redeunt, ut intelligas, nullum signum horum calculorum esse perpetuum, nullum peculiare. Sed ne forte suspiceris, errorem aliquem, ut sæpe fit, subesse rationibus; experientia stemus. Sepono meas omnes & Valsalvæ Observationes (g), in quarum nulla signum ullum fuit eorum calculorum, quos tamen in vesicula invenimus. Sepono quæ alias (h) ex Gerbesio, & Lospichlero produxi, asseverantibus, cum cystis calculis homines *citra querelam diu sanos vixisse*, & *incolumes valuisse*. At si alii præterea idem testantur; æquum est, ut eorum quoque omnium recorderis quæ nunc seponimus. Rolfincius (i) igitur, Medicus sua tempestate gravissimus, ubi quales in cysti calculos invenerit ipse, describit, generatim ait, lapides *in vesicula fellis sæpius per aliquot annos sine noxa latere, nonnunquam sine dolore, nonnunquam dolorem inferentes*. Lemeryus pater (k) notum esse, confirmat, eos lapides non solum non mortem, imo „ sæpe vel nullum incommodum afferre „. Vaterum in ea quæ triginta illorum gerebat, diuturnam & *integram* usque ad finem *valetudinem* observasse, jam supra (l) dictum est. Galeatius (m) pariter affirmat, dissectæ a se mulieri *nihil accidisse aut in eo, ex quo mortua est, morbo* (hydrope) *aut antea, quantum quidem novit, quod* fellis vesiculam *affectam esse, indicaret*, cui tamen quatuor inerant calculi, quorum major, & *angulosior cystici canalis orificium obstruxerat*. Themelius (n) quoque cum *quosdam* felleos *notatu dignos lapillos*, in meretrice ab se repertos, commemorat, gestatos *absque ulla sanitatis læsione* fuisse, indicat. Roncallus (o) denique; nolo enim alios, quam qui scribenti occurrunt, hic nominare; septem refert parvæ nucis juglandis magnitudine in

ejus

(r) c. 3. supra ad n. 15. cit. §. 19. & P. 4. S. 12. c. 12. §. 10. (s) c. 5. supra ad n. 13. & 27. cit. (t) Obs. Anat. (u) l. 3. S. 10. Additam. in Schol. ad Obs. 1. (x) n. 35. (y) Prælect. ad Instit. §. 790. (z) Obs. supra cit. ad n. 22. (a) Obs. supra cit. ad n. 19. (b) Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 123. (c) Act. N. C. Tom. 5. Obs. 129. (d) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 28. n. 1. (e) Sepulchr. l. 3 S. 17. Obs. 14. §. 3. cum Schol. (f) Vid. supra n. 13. (g) Vid. supra n. 27. (h) Epist. Anat. 1. n. 51. (i) Dissert. de Gutta Ser. Corollar. 4. (k) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1703. Obs. Anat. 1. (l) n. 32. (m) cit. supra ad n. 21. (n) Act. N. C. Tom. 5. Obs. 10. propius fin. (o) in Epist. addit. ad Hist. Morbor.

ejus cyfti quæ octavo jam menfe uterum ferens, & toto eo temporis fpatio, & jam pridem *bonum habitum*, *bonamque nutritionem*, *& colorem præfetulerat*; ut manifeftum effet, nifi puncto temporis; id quod credibile non eft; illi concreviffent, *fanitatem* vel iis præfentibus *perdurare poffe*. Satis igitur; nifi quid me fallit; oftenfum eft, nullum cyfticorum lapidum perpetuum effe fignum, &, quod confequitur, nullum plane proprium, & peculiare.

39. Quid ergo eft, inquis, quod Medicus Expertiffimus Wepferus (*p*) hæc ad Verzafcham fcripfit: *nec collum veficulæ biliariæ obturatum, exiftimo, quia de cardialgia, feu dolore tenfivo, qui affe tegeretur, juxta cartilaginem enfiformem, altum eft filentium?* nonne faltem hoc fignum, ubi calculus obturaffet collum veficulæ, infeparabile exiftimabat? Tu vero attendas hic velim, neque de calculo nominatim verba feciffe, & præter calculum effe alia (*q*), quæ ut cæteros, ita etiam Cyfticum bilis ductum poffint obftruere. Deinde, etiamfi calculus hunc obftruxerit, non modo non icterum, quem unum tunc abfuiffe, videre potuit Bezoldus (*r*), exemplifque evicerat Pechlinus (*f*); fed nihil quod affectam cyftim oftenderet, effe confecutum, adnotavit, ut paulo ante dictum eft, Galeatius: neque aliter fere obfervavit Reverhorftius (*t*): nec in duobus Phil. Jac. Hartmannus (*u*): nec in tribus quidquam contra ac diximus, habet Hallerus (*x*): nec denique is qui accurate fymptomata ægri omnia recenfere potuit, Trewius (*y*). Et quanquam Tacconus (*z*) adjunctos quartanæ febri immaniffimos dolores in hypogaftrica regione fuiffe, fcribit; tamen non modo non fimul regium morbum, fed ne dolores quidem illos fuiffe, ait, ad enfiformem cartilaginem pertinentes, ut paulo ante in alia muliere, calculis in Communi ductu pofitis, diferte fignificaverat. Vides igitur, ne tum quidem cum meatus Cyfticus, ut erat in cunctis cadaveribus indicatis, a calculo obftructus eft, conftans, & perpetuum ejus fignum effe illum dolorem qui a Wepfero defcriptus fuit.

40. Etfi vero hic a nobis indicia quærebantur calculi, non in eum dumtaxat meatum intrufi, fed in univerfum in fellea veficula exiftentis; non tamen inquirere pigebit, an Wepferi fignum calculi proprium fit in Communem ductum illapfi, quando ipfius, in veficula fubfiftentis, effe non poteft, ut fupra (*a*) cum de diftentionis fenfu aliquid attingeremus, fatis indicatum eft. Nam quod in Sepulchreto (*b*) Obfervatio occurrit cui hic præfigitur titulus, *Dolor circa cartilaginem xiphoidem, a calculis in ventriculo, & vefica fellea*; cave credas titulo Obfervationem refpondere: quam fi perlegas; ventriculi quidem fundo, ac fubftantiæ pertinaciffime adhærentes plurimos calculos invenies; in vefica autem fellea, aut alibi ullum fuiffe, non invenies. Ex hac potius Obfervatione difces, non effe igitur proprium calculorum in Communi ductu exiftentium indicium illud quod calculos ventriculo infixos fignificabat. Quin etiamfi præter hos, alii in Communi extitiffent ductu; effet tamen dubitationi locus, utris eum adfcribere dolorem oporteret, non fecus ac cum in aliqua doloris ejufdem hiftoria, fimul in eo ductu calculi, fimul in jecinore pene toto prava materia, & vitia graviffima proponuntur, in altera autem multi per hepar tumores, & ab horum uno meatus ille valde compreffus: quanquam fi compreffio, aut obftructio Communis Canalis ipfa afferre credatur caufam ejus de quo loquimur, doloris; non erit hic igitur peculiaris nota lapillorum in illo hærentium, cum fine calculis poffe & comprimi, & obftrui, fupra (*c*) fatis oftenfum fit, nihilque prohibeat exiftimare, interclufam in eo bilem adeo & multam, & acrem interdum effe, aut mora fieri, ut æque ac calculi, & diftendere canalem poffit, & laceffere. Noli credere, induftriam, folertiamque verum quærentium, & Rem Medicam juvare nitentium minoris a me duci quam a Cl. Viro, qui propofiti doloris explicationem probat per Sufpenforii hepatis ligamenti firmam ad peritonæum qua enfiformem cartilaginem obducit, alligationem: fed mox eodem quo & ego, veri ftudio, & amore permotus, hæc fubjicit: „ non in calculofis jecinoris affectibus tantum, verum & in phlegmonibus, aliifve ejufdem vifceris tumoribus, qui non procul ab hujufce ligamenti radicibus confiftunt, opportuna hæc funt ad varia hujufcemodi inde fuborta fymptomata explicanda, & præcipue dictum cartilaginis mucronatæ dolorem, qui in fimilibus circumftantiis hepatis inflammationes non raro comitari confuefcit. „

41. Non modo autem hoc fignum commune eft morbis aliis five extra jecur, five in jecinore, five in Communi ipfo ductu commemoratis; fed ne tum quidem occurrit femper cum in eo ductu lapilli funt. Quicunque enim bilarii calculi per alvum ejecti funt, per illius meatus anguftias ad inteftina perveneriut, neceffe eft: & tamen cum dejectorum ejufmodi lapidum tot extent Obfervationes; in quot tandem harum præceffiffe dolorem legimus ad cartilaginem enfiformem? Non me præterit, haud omnes dejectos lapides a jecore effe repetendos. Quin ultro fateor, ex quo ante Galenum (*d*) cœpti funt adnotari, cum prope innumeræ ad hoc ufque tempus collectæ fint a Donato (*e*), a Schenckio (*f*), a Rhodio (*g*), a Schröckio patre (*h*), ab aliifque eorum Obfervationes, magna ex parte videri mihi in ipfis inteftinis, aut in ventriculo genitos. Nam in ventriculo quoque gigni, antiqua indicant exempla, quorum primum recenfet Donatus (*i*) cum civis meus „ Magifter Jo. Juliani de Furlivio mifit Gentili lapidem in quantitate unius nucis vomitu expulfum poft dolorem ftomachi, cujus lapidis durities erat fupra duritiem gypfi, figuraque ejus erat ficuti figura ovi: „ cui fimilem, nifi quod jujubæ magnitudinem non fuperabat, colore autem fubalbo, nec ftratis evidentibus præditum, in Patria olim vidi, quem fœmina, pariter poft diuturnos ventriculi dolores vomuerat. In ipfis autem inteftinis concretos cum alii nuper, nec fatis fortaffe idoneis exemplis, fe probaffe, crediderint; mihi illud præ cæteris huc aptum videtur quod ex Ballonio (*k*) petes, *lapidis in* Peronii *inteftinis perforati, ut liquidiori materiæ via pateret*; ex terreis enim vifcidifque particulis inteftino circum adhærentibus videtur paulatim creviffe, cæteris per medium tranfeuntibus, viamque apertam fervantibus. Sed & lapides omnium maximos, & totos ex ejufmodi una eademque materia factos, ut certe in inteftinis augmentum, fic & initium cœpiffe, quis neget? Quin etiamfi quofdam fuiffe, legam aut magnitudine, aut colore, aut figura ejufcemodi, ut ad cyfticos facile aliquis referre poffet, ut puta (*l*) qui *alias majores*, *alias minores pifis* erant, aut *avellanis*, *qui coloris fulvi*, aut *majori ex parte flavi*, qui *triangulares*, aut aliter *angulofi*, qui denique, ut uno exemplo plura complectar, *& colore*, *& magnitudine*, *& forma mefpilorum feminibus affimilabantur*; hos tamen omnes libenter omittam, præfertim cum quæ præceflerint, aut non fatis diligenter, aut nullo modo adfcripta fint. Ad illos veniam, quos qui defcribunt, aut Viri alii graves pro cyfticis, aut certe pro bilariis, nec fine caufa, habuerunt. Sed Fernelius quem ipfe alias (*m*) nominavi, haud plura habet quam *poft diuturnum icterum*, *oborto alvi profluvio*, *hujus naturæ innumeros calculos inftar pifi*, *aut bordei in plerifque exturbari*, fe deprehendiffe. Coiterus (*n*) pariter

(*p*) Sepulchr. l. 3. S. 17. in Schol. ad Obf. 6. in Additam. (*q*) Vid. fupra n. 33. & 34. (*r*) Diff de Cholelitho Caf. 1. n. 6.
(*f*) Vid. Act. Erud. Lipf. A. 1691. M. Maj. in recenf. l. ejus 1 Obf. 58. (*t*) Diff. de Mot. Bil. §. 57.
(*u*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 5. Obf. 72. & 77. (*x*) Opufc. Pathol. Obf. 33. hift. 4. 13. 14.
(*y*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 32. n. 3. (*z*) cit. fupra ad n. 16. (*a*) n. 37. (*b*) l. 3. S. 7. Obf. 32.
(*c*) n. 10. & 34. (*d*) Vid. apud Schenck. Obf. Med. l. 3. ubi de Inteftin. Lapid. Obf. 1. (*e*) cap. fupra ad n. 15. cit.
(*f*) Obf. 1. modo cit. (*g*) Cent. 2. Obf. Med. 74. (*h*) Obf. fupra ad n. 24. cit. (*i*) cap. modo cit. (*k*) l. 2. Confil. Medic. 24.
(*l*) Vid. apud Schenck. Obf. 1. modo cit. (*m*) Adverf. 3. Animad. 28. (*n*) Obf. Anat.

riter ſibi notam fœminam ſcribit *moleſtiſſima ac admodum diuturna icteritia per calculi cum alvi recrementis excretionem liberatam*. Salomonem Alberti *ſæpe ab ictero diuturniori calculos per alvum dejici*, *obſervaſſe*, ex Præcl. Hallero (o) ſcio; an plura autem dixerit, neſcio, quippe ejus *Oratione*, quam hic citat *II.* careo, non illa quidem quæ in tribus eſt editis A. 1585. ſed quæ eſt in quatuor vulgatis A. 1590; hanc enim deſignari, non dubito, quam inſcriptam eſſe video apud Lindenium (p) *de felle ad inteſtina reſtagnante &c.* Malpighium, lapidem a Matrona dejectum *poſt ingentes dolores, & longam icteritiam* ſcripſiſſe, dictum eſt ſupra (*). Ruyſchium (q) aſſervaſſe *calculum e veſica fellea per anum ejectum*, legi; non quæ dejectionem anteceſſiſſent. Alios autem ſciens omitto, qui aut non plura quam Ruyſchius, aut ne tot quidem quot Malpighius, de prægreſſis indicarunt.

42. Præſtat igitur ad eos tranſire qui doloris ſedem tunc præcedentis memorarunt. Hoffmannus pater, ut filius (r) refert, *acutiſſimos* fuiſſe, ſcripſit, *dextri hypochondrii dolores*. Dillenius (ſ) poſt dolores idem hypochondrium *bene diu* occupantes, ſucceſſiſſe *colico-nephriticos*. Bartholinus (t) ex Tinctorii Obſervatione *multas querelas de dextri lateris dolore protenſo ad inteſtina*. Lentilius (u) *circa regionem hepatis dolorem ſummum, cum tumore, de quo tamen dolore jam per decennium conqueſtus* æger *fuerat*. Wolffſtrigelius (x), qui fuſius quam cæteri, deſcripſit, prægreſſos *ſæpius dolores, colico-nephriticos æmulantes, ſæviſſime* demum *recruduiſſe*: recidivo, ut ſæpe ſolet, hoc morbo *dolorem lumborum, & lancinationem circa hypochondrium dextrum, ubi locus inſertionis cholidochi ductus in duodenum eſt*: iterum recidivo *dolorem, qui quidem colicum potius æmulabatur, cum non circa lumbos & hypochondrium dextrum, ſed potiſſimum verſus umbilicum perſentiretur*. Vallisnerius tandem noſter (y); qui omnia ipſe quoque diligenter eſt perſecutus, cum in Patria ſua primum, deinde hic etiam Patavii conſimiles caſus obſervaſſet; quod ad dolores attinet, nihil aliud ſcripſit, niſi „ ſæviſſimos in regione hepatis fuiſſe, & ſe umbilicum „ verſus extendiſſe. „ A Vatero (z), & tanto magis a Bezoldo (a) propoſiti caſus a me conſulto ſunt præteriti ob calculorum magnitudinem, qui ut facile in veſica fellea initium habuerint, cum incrementum tamen accepiſſe in inteſtinis videri poſſint, ab his potius quam a Communi bilis Canali tunc proveniſſe dicerentur. Et Vaterus quidem *vehementiſſima ventris tormina* fuiſſe, ſcribit, *quæ primum regionem umbilici occuparunt, tandemque in regione lumborum ſubſtiterunt*. Bezoldus autem poſtquam *per ſex & ultra annos doloribus hypochondrii dextri* ægra *mirum quantum* fuerat *defatigata*, lapidem tandem fuiſſe dejectum *non abſque torminibus*. Nullum igitur in his cunctis Obſervationibus indicari dolorem vides qui ad cartilaginem enſiformem pertineat.

Sed neque indicatus a duobus Hoffmannis Jo. Mauricio, & Friderico. Ille enim (b) *anteriora* quidem memorat; ſed ita memorat, ut *diuturnum dolorem tenſivum & vellicantem* fuiſſe, dicat, *ſub hypochondrio dextro anteriora verſus moleſtum*. Hic vero (c) præter *intolerabilem in dextro latere & ſub coſtis ſpuriis dolorem* etſi hæc addit; *circa ſcrobiculum cordis perſiſtebat dolor vehemens preſſorius, qui etiam ad umbilicalem uſque ſe extendebat regionem*; tamen neque ſcrobiculus cordis cartilaginem enſiformem comprehendit, aut ſi hic velis comprehendere; meminiſſe oportet, in ea Obſervatione non de *lapide* verba fieri, ſed de *amurca bilioſa, ductum choledochum obturante*; ut ſic potius confirmari poſſent illa quæ ſupra (d) diſputavimus de ambiguitate hoc ſignum conſecutura, quæ certe alia quoque conſequitur ſigna in proxima Hoffmanni Obſervatione (e). Cæterum in ultima (f) ubi de calculis ipſis agitur, ductum illum obſtruentibus, *acutus* proponitur, *& vix tolerabilis hepatis regioni firmius inſiſtens dolor, intercurrentibus inteſtinorum doloribus, qui per intervalla remittebant*. Denique ſcripta a peritiſſimo Archiatro Swietenio (g) inſpice, ubi quæ tunc accidant, a ſe obſervata proponit; de dolore ad enſiformem cartilaginem reperies nihil. Cum autem, omnibus quas protulimus, Obſervationibus penſitatis, extenſum dolorem ad cartilaginem illam nunquam, ad umbilicum autem, ſive ad umbilicalem regionem haud ſemel animadverteris; ſi forte velis explicationem petere non ab Jejuno inteſtino, in quod Duodenum ſe producit, ſed ab Suſpenſorii hepatis ligamenti illa parte quæ Euſtachio (h) melius quam Reverhorſtio (i) nota, comitatur Umbilicale vinculum, aut etiam ab hoc vinculo; per me non minus licebit, quam ab Suſpenſorii parte reliqua, cum ſe nonnunquam, ut ab aliis obſervatum eſt, ad enſiformem cartilaginem extendet dolor.

43. Si ergo bilarii calculi, ut hactenus oſtenſum eſt, & mox (k) confirmabitur, ne tum quidem cum molientes exitum, uſque adeo moleſti ſunt, peculiari, conſtanti, perpetuo quopiam ſigno ſe ſe indicant; quanto minus id poterunt in ſua veſicula quieſcentes? At enim calculorum quoque in renibus, & urinaria veſica inhærentium ſigna, inquis, perſæpe ambigua ſunt, nec tamen a Medicis in tanta rei obſcuritate contemnuntur. Ego vero neque illa quæ de cyſticis proferuntur, contemno; ſed ad ſuſpicandum potius, quam ad eos pro certo cognoſcendos apta eſſe, conqueror (l). Quod ſi in ſuſpicionibus ſubſiſtendum eſt; non ſolum commendo qui his pondus aliquod addere nituntur augentes numerum indiciorum; ſed inter illos nomen ipſe quoque profiteor meum. Itaque etſi cyſtis lapillos non ſemper cum bile conjungi, ſcio, quæ amurcam imitetur, nec ſemper cum urinariis calculis; tamen neque Sylvii ſuſpicionem, quam in Sepulchreto (m) etiam habes, omnino ſpernendam eſſe, credo, verentis, ne qui ejuſcemodi bilem vomunt, in eorum cyſti lapilli concreſcant, neque meam alteram tibi ſuſpicionem reticendam. Ipſe enim cum præter illos quos ſimul felleis, ſimul urinariis calculis obnoxios alias (n) a me viſos memoravi, alios quoque viderim, alios legerim, inter verſandum autem eas quarum parte in his Litteris ſubinde uſus ſum, Obſervationes quamplurimos pariter invenerim; non fortuito hæc accidere, facile intellexi. Ex iis quos ſic affectos legi, unum haud omittam, dignum præ cæteris qui ob ſua in Medicam Facultatem merita commemoretur, Michaelem Mercatum (o). Hic nephriticis cruciatibus confectus, cum lapides duos, nec parvulos, in ureteribus, in renibus autem ſexaginta tres aut minores omnes, aut quoſdam ſaltem, ut Præceptor ejus ſcripſit Cæſalpinus, *ingentes* haberet; in cyſti etiam fellea, quamvis ictero, quod memorent, nunquam tentatus, habuit ſex & triginta, obſcuri coloris, & angulares, ciceris magnitudine. Quis autem cum hæc de Mercato, tum in illis inſuper tot Obſervationibus legens, Epiſcopum illum Lælii a Fonte (p) ex renum quoque lithiaſi laborare conſueviſſe, Hoechſtetteri (q) Comitem arenulas, & lapillum in renibus habuiſſe, Wepferi (r) Vietorem in papillari caruncula alterius renis lapilli fruſtulum, Borrichii (ſ) fœminam ex veſica utraque calculos effu-

(o) ad Boerh. Prælect. §. 348. not. *m* *. (p) renovat. de Script. Med. l. 1. (*) n. 23.
(q) Præf. ad Theſ. Animal. I. (r) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 2. c. 3. in fin. (ſ) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. Obſ. 246.
(t) Cent. 4. Hiſt. Anat. 49. (u) Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. Obſ. 136. (x) Earund. Dec. 1. A. 2. Obſ. 89.
(y) Epiſt. ſupra ad n. 13. cit. (z) Differt. qua Obſ. rariſſ. calcul. Obſ. 3. (a) Diſſ. de Cholelitho Caſ. 2.
(b) Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. Obſ. 244. (c) paulo ante cit. capite 3. Obſ. 4. (d) n. 40. (e) c. eod. 3. Obſ. 5.
(f) Ibid. Obſ. 6. (g) Comment. ſupra ad n. 15. cit. §. 950. (h) Tab. Anat. II. Fig. 3. & 4.
(i) Diſſ. de Mot. Bil. Fig. 1. (k) n. 44. & ſeq. (l) Vid. n. 36. (m) l. 3. S. 18. Obſ. 9. (n) Epiſt. Anat. 1. n. 48.
(o) Vid. ejus Vitam, & Teſtimonia, Metallothecæ ejuſd. Vaticanæ præfixa. (p) Conſ. cit. ſupra ad n. 31.
(q) Caſ. cit. ſupra ad n. 17. (r) Hiſt. cit. ſupra ad n. 20. (ſ) Vid. Bartholin. Act. Hafn. Vol. 5. Obſ. 65.

effudiſſe, Mortoni (*t*) aliam renem alterum iiſdem refertum geſſiſſe, Reverhorſtii (*u*) ſenem eoſdem in renibus, & veſica urinaria, & ne forte hæc non niſi in ſenibus animadverſa fuiſſe, credas; Boneti (*x*) Virgini duodeviginti annos natæ a lithotomo exemtum eſſe lapidem ovi anſerini magnitudine: ad hæc Bergerum (*y*) in Juris Conſulti utraque veſica inveniſſe, Lanciſium (*z*) in rene quoque Viri Exc. Horatii Albani & magnum lapidem, & puſillos, Hoffmannum (*a*) denique in Viri generoſi rene non parvum, in veſica urinaria multo majorem; omittam enim ſciens alios quamplurimos, & in his Jo. Bapt. Contulum (*b*), Chriſtoph. Cunradum (*c*), Vitum Riedlinum (*d*), Tob. Ferd. Pauli (*e*), Jo. Caſparum Grimmium (*f*), Jo. Sebaſt. Albrechtum (*g*), Jo. Jacobum Treylingium (*h*), Chriſtoph. Jac. Trewium (*i*), qui in duobus adnotavit, Jo. Storchium (*k*), & Iſr. Cregutum (*l*); hos, inquam, alioſque (*m*) omittam, quando præter Baglivum (*n*), hoc adeo inter conſueta ponentem, ut rationem quæſiverit, *cur exiſtentibus calculis in veſica fellea, germinent quoque in urinaria, & contra*, unus pro multis eſſe poteſt Abrahamus Vaterus (*o*) diſerte confirmans, *ſæpiſſime certe in veſica fellea calculos obſervatos eſſe in iis qui calculo ſimul viarum urinariarum laborarunt*; Quis igitur talia legens, & tot conſimiles attendens caſus, non continuo intelligat id quod Vaterus, *manifeſtum eſſe, cauſas* utrorumque calculorum magna ex parte *eſſe communes*? Quod cum poſueris; mecum facile arbitrari incipies, ubi ad cæteras felleorum calculorum notas hæc quoque acceſſerit, ut homo urinariis calculis obnoxius ſit, aliquid ponderis eſſe ad reliquas ſuſpiciones acceſſurum, præſertim ſi juxta ea quæ ſupra (*p*) adnotata ſunt, is homo neque infans, neque puer ſit, imo ætate ſit jam media, aut ſenili: quæ animadverſio ab ætate deſumpta, ſi cum aliis jungatur, juvare etiam poterit ad dejectos inteſtinales calculos ab iis qui in cyſti geniti eſſent, diſtinguendos. Sic Cl. Carlius (*q*) cum quendam calculum qui inter cyſticos referebatur, ab adoleſcente dejectum annorum XVIII. ob id *præſertim* ad hos pertinere, non credidiſſet, quod *illa ætas non ferat iſtiuſmodi morboſam diſpoſitionem* (nec certe niſi quam rariſſime; in eoque minime inter ſe conveniunt fellei calculi, & urinarii) cognovit poſtea, ejuſdem Juvenis ex dyſenteria mortui jecur inventum eſſe *tam ſanum, quam vituli ſaniſſimi eſſe poteſt*: calculus autem, ut ille fuerat, *duarum unciarum & dimidiæ* ſi vel multum incrementi cepiſſet in inteſtinis, aliquod ſuæ priſtinæ moræ, tranſituſque ſaltem veſtigium in affixis jecori veſicula, & ductibus reliquiſſet.

44. Etſi vero, quaſcunque commemoravi, felleorum calculorum notæ ſunt, ut ex iis apparet quæ hactenus dixi, & Hoffmannus (*r*) admonet, *collective ſumendæ & conſiderandæ*, & quoniam omnes in omnibus eſſe non poſſunt, pleræque ſaltem, & in his præcipuæ, attendendæ (præcipuis autem voco quæ crebrius ſolent animadverti, ut puta cum lapides in Communem ductum deſcendunt certa a dextris doloris ſedes, icterus, vomitus, anxietas, recidiva; ſic enim fere animadverti in pluribus earum Obſervationum quæ ſupra (*ſ*) ſunt indicatæ) etſi, inquam, ita ut dicimus, faciendum eſt; tamen oblivviſci nunquam decet, quam facile ſubeſſe poſſit deceptio. Confer enim cum pleriſque ex his vel præcipuis notis Obſervationes illas duas quas etiam antea (*t*) indicavi, ejuſdem Hoffmanni; vera intelliges a me dici. Idemque intelliges, cum poſtquam ſcripſit (*u*), *eſſe quædam ſigna haud fallacia, quæ calculorum in ductibus biliariis indicant præſentiam*, & præcipua ex illis enumeravit, paulo poſt (*x*) ſigna profert maximi calculi in cyſti fellea inhærentis, præſertim autem cum ſymptomata deſcribit (*y*) icteri non ab ullo calculo, ſed a ſpaſmodica dumtaxat *ſtrictura* illati. Accidit tamen haud raro, ut quemadmodum in urinariis calculis, ſic in bilariis quoque habeamus ſignum longe omnibus anteferendum, videlicet cum eorum aliquis, aut fragmentum ſaltem quodpiam ejicitur. Quod quidem ſignum, ab naturali ipſo rationis lumine præmonſtratum, cum alii antea, & in his Vaterus (*z*), præcipue autem, & fuſius Valliſnerius (*a*) memoraſſent; mirari quis poſſit, cur inter ſigna iſta *haud fallacia* ſit ab Hoffmanno prætermiſſum, præſertim cum ante quinquennium hæc ipſe quoque (*b*) docuiſſet: „ inter hæc vero omnia, quæ jam monuimus, ſigna, „ nihil datur certius vehementes a calculo felleo pro- „ gnatas dijudicandi paſſiones, ac ſi ipſi cum excre- „ mentis per alvum ſecedant; & tum non ſecus ac „ in calculis renalibus, quando hi ex ureteribus in „ veſicam fuerunt delati, omnes ſimul & ſemel do- „ lores cum reliquis gravibus afflictionibus ceſſant „ atque exſpirant, ictero ſaltim excepto, qui non „ ſimul, ſed ſenſim tandem evaneſcit. „ Præcedentibus igitur indiciis calculorum qui in bilarios ductus intruſi, exitum ſibi in Duodenum inteſtinum moliantur, ſi inter alvi recrementa, quæ tum diligenter ſunt a miniſtris eluenda, & per cribrum aliquod, ſicuti Valliſnerius monebat, trajicienda, bilarius aliquis calculus inveniatur; non eſt dubium, quin hoc ſignum eam lucem afferat, quæ non niſi incerta, & ſubobſcura a tot aliis notis ſperari poterat.

45. Sed cautione opus eſt, nequando inteſtinalem forte calculum pro bilario, ſive ut vocabuli ambiguitas omnis hic declinetur, pro hepatico, id eſt in hepatis canalibus, aut cyſti ejus genito, accipiamus.

Eſt quædam Hoffmanni Obſervatio (*c*) viginti lapidum vomitu ejectorum, quos etſi non plane incredibile exiſtimabat ex bilariis ductibus proveniſſe; conjiciebat tamen, *in ipſius potius duodeni flexura a bile craſſiori, & terreſtriori ſucceſſive concreſcere, & progigni potuiſſe*; erant enim anguloſi quidem, & colore ex flavo viridi; ſed ea magnitudine ut ſine ventris in dextera parte torminibus, quæ nulla præceſſerant, Communem ductum permeare potuiſſe non viderentur. Icterus tamen horum anteceſſerat ejectionem, & *ſtatim* ab hac, quod permirum videri debuit attendentibus Hoffmanni exceptionem, paulo ante (*d*) memoratam, *ſublatus* eſt. Si ergo ut bili exitum, in Duodeno obſtantes, præcludebant, ita bilis aut per ſe, aut mora acrior facta eſſet, aut ipſi acutioribus fuiſſent angulis; facile vides, non modo icterum, ſed & dolores a dextris, & quæ hos alia conſequuntur, prævia habere, & ſua ejectione etiam tollere potuiſſe. Verum illa ſimul conjungi poſſibile magis, quam frequens eſt: & nulli in propoſita Obſervatione prægreſſi a dextris dolores ſatis cautum Medicum facere potuiſſent. Quorum, aut icteri, & magis utrorumque abſentia cautum pariter facere debet, ubi calculi qui cyſtici alioquin videri poſſent, ex alvo dejiciuntur velut in iis quæ protinus indicabuntur, exemplis. Et primum calculi tres (*e*) (*f*) (*g*) dejecti occurrunt, quorum ſive globoſam, aut ovalem figuram, ſive colorem exteriorem, aut interiorem, & alia quædam attendas; non facile perneges cyſticos eſſe potuiſſe, præſertim ſi nonnullos in veſicula aliquan-

---

(*t*) Phthiſiolog. l. 3. c. 14. hiſt. 5. (*u*) Diſſ. ſupra ad n. 42. cit. §. 56. (*x*) Sepulchr. l. 2. S. 4. Obſ. 35.
(*y*) Phyſiolog. L. 1. c. 14. (*z*) Oper. Tom. 2. Diſſ. 10. (*a*) cap. 3. ſupra ad n. 42. cit. Obſ. 1. (*b*) De Lapidib. c. 25.
(*c*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. in Obſ. 171. (*d*) Earund. Cent. 3. Obſ. 45. (*e*) Earund. Cent. 9. Obſ. 76.
(*f*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 20. (*g*) Eorund. T. 4. Obſ. 49. (*h*) Eorund. T. 5. Obſ. 129.
(*i*) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 6. n. 5. & A. 1743. Hebd. 32. n. 3. (*k*) Commerc. Litt. A. 1735 Hebd. 52. n. 4.
(*l*) Differt. de Calc. in corp. hum. generat. &c. §. 31. in fin. (*m*) Vid. Epiſt. 57. n. 12. (*n*) De Experim. circa Bilem.
(*o*) Diſſ. ſupra ad n. 16. cit. theſ. 8. (*p*) n. 15. (*q*) Commerc. Litter. A. 1731. Specim. 51. n. 1.
(*r*) cap. 3. ſupra ad n. 43. cit. §. 15. (*ſ*) n. 42. (*t*) n. eod. id eſt Obſ. 4. & 5. (*u*) Ejuſd. Tom. 4. P. 4. c. 12. §. 11.
(*x*) §. 17. (*y*) Obſ. 1. (*z*) Diſſ. ſupra ad n. 16. cit. theſ. 12. (*a*) Epiſt. ſupra ad n. 13. cit. Adnot. 1.
(*b*) Tom. 4. paulo ante cit. P. 2. c. 3. §. 18. (*c*) Ibid. Obſ. 2. (*d*) n. 44. (*e*) Commerc. Litt. A. 1740. Hebd. 19. n. 2.
(*f*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obſ. 21. (*g*) Act. N. C. Tom. 7. Obſ. 100.

aliquando repertos esse non ita dissimiles, recorderis; sed tormina quidem, & ventris dolores fuisse, legens, nec tamen in dextero hypochondrio, imo iliacam regionem in uno exemplo gravantes, lapides intestinales fuisse, credes, idque eo facilius quod non icterum, sed volvulum in his singulis tribus casibus videbis commemorari. Succedunt exempla alia tria. Quorum primum (*h*) si ullam de regio morbo mentionem haberet, neque dejectos *absque ullis doloribus* lapillos proponeret; horum descriptio tanto magis faceret, ut pro cysticis agnosceremus, quod magnitudine cum iis minime comparandi erant qui tribus superioribus, & totidem insequentibus exemplis memorantur. Horum alterum (*i*) dolores quidem colicos, sed non ad dexterum hypochondrium, neque cum ictero conjunctos exhibet. Quamobrem calculum, quamvis concentricis, ut Icon ostendit, corticibus præditum, & intus, extraque flavum, libentius cum ejus Observatore crediderim in aliquo intestino genitum bilis ingressui propiore. Sic in tertio exemplo (*k*) assentior Cl. Albrechto, in Colo intestino ortos existimanti calculos, quos alioquin describit figura triquetra, in aqua natantes, flammamque concipientes, assentior, inquam, non tam quia sub obscura exteriore flavedine albissimam, quæ tamen *instar durioris saponis* solida erat, materiam continebant, quam quia in dextero quidem hypochondrio vehemens dolor non defuerat; sed, ut *sevi impurioris* ex combustis *odorem*, aliaque præteream, nihil usquam ad icterum pertinens video adnotatum. De quatuor denique exemplis quæ juvat adjicere, si calculum quem Cl. God. Guil. Mullerus (*l*) sic in transitu, memorat, ut *felleum* vocat, & ex stratis aliis alia complectentibus conformatum pingit, sic plenius potuisset describere, & quibus præviis, aut comitantibus symptomatibus ejectus fuisset, adjungere; fortasse absque ulla dubitatione acciperem: ut certe accipio quos Præcl. Jo. Phil. Burggravius (*m*) post atroces, eosque recidivos, dexteri hypochondrii dolores, nec sine icterico tum in facie, tum in lotio colore proponit dejectos. Sed & quosdam a Cl. Brunnero (*n*) visos, quantumvis sine ictero fuerint, accipiamus necesse est propterea quia jam in jecinore inchoatos per anatomen deprehendit. Nempe vir, annos ferme decem perpetuo ventris, dextrique potissimum hypochondrii, dolore vexatus, premente primum, tendente, & obtuso, postea vero interdum lancinante, dein acerbissimo, neque dexteri hypochondrii sedem mutante, novissime intolerabili, calculos dejecit leves, flavos, lamellata compage, angulosos. Is post triduum mortuus, habuit in cysti, quæ magna erat, massam ex fulvo obscuro cæruleam & viridescentem, eamque mollem, in medio autem ductus Cystici, & in Communi ubi oblique hiat in Duodenum intestinum, hærentem materiam paulo quidem minus mollem, sic tamen ut ab iis ductibus in globulos conformata esset duos *oblongo-rotundos*, in Colo denique calculos quindecim in unum globum compactos, sed facile separandos, nondum adeo duros, ut qui fuerant dejecti. Itaque negari non poterat, hos fuisse in bilariis ductibus inchoatos, & per gradus minus molles factos, mora demum in intestinis duratos. Quod si *per totum morbum nullum signum icteri se se manifestavit*; aut credito, materiam in vivente facile molliorem, quam altero post mortem die cum in ductibus reperta est, non omnino bilis exitui obstitisse, & dolores sua fortasse acrimonia magis, quam obstaculo, creasse; aut reminiscere eorum quæ in singulari aliquo ejusmodi casu indicavimus supra (*o*), ut vel obstructo Communi ductu, posse nonnunquam abesse icterum, intelligeres. Quod cum spectarem, paulo ante dixi, icteri quidem, sed magis & icteri, & dolorum a dextris absentia cautum Medicum fieri oportere; ut magis reliqua simul omnia prius quam pronunciet quidquam, attendat. Quamobrem; ut exemplum quartum subjiciam; non ita facile ab hepaticorum numero eos calculos excludam quos olim Fr. Slare (*p*) ab nobili fœmina *valde cruciata doloribus hepaticis* vix aliquot post hos horis bis vidit excretos: etsi enim presse, ut fit, rescribens, forte omisit quæ ad arquatum morbum attinebant; lapillorum tamen odorem, combustorum videlicet, colorem, saporem felleis convenientem, præterea in aqua levitatem, & *combustibilitatem* non omisit. Quæ utinam duæ ultimæ notæ aut nunquam prorsus in intestinalibus, aut saltem semper in hepaticis calculis adnotarentur; certe esset Medicis multo proclivius cavere, ne hi temere, ut olim verebatur Matthiolus (*q*), pro illis acciperent. Verum duo illa signa, quibus cum Reverhorstio (*r*), plerique utebantur, haud raro fallere, ostensum est. Quod si Vallisnerius (*s*) cavendum admonuit, ne calculi quidam propterea quia neque arderent, neque innatarent, præpropere ex hepaticorum numero rejicerentur eo tempore quo perpaucis dumtaxat experimentis illa cœperamus signa infirmare; quanto id nunc magis cavendum est, cum ea nobis adeo creverint experimenta, ut exceptiones ad certa capita reduci posse non videantur (*t*). Sed & quantum cystici calculi variare possint non colore tantum, & forma, verum & structura ipsa externa, internaque, & substantiæ etiam modo, ut vel pellucidi nonnunquam sint, ideo supra (*u*) diligenter est adnotatum, ne si forte aliqui interdum occurrant ab iis qui plerumque solent, vel plurimum discrepantes, continuo hepaticos non esse, pronuncies; sed proprietates antea cæteras singillatim, & quæ præcesserint, quæ sint comitata, quæ subsecuta signa, perpendas.

46. Nec vero ipsa; ne de immani numero quidquam dicam; lapidum magnitudo absterrere te semper debet, ne propterea hepaticos esse, censeas. *Insignis* certe illum fuisse *magnitudinis* quem fœmina quædam per sedem excreverat, testatur Vaterus (*x*): & tamen fœmina, paulo post ejus excretionem mortua, in vesica fellea quinque alii minores inventi sunt *ita figurati, ut videri posset, quomodo majori illi, corculum referenti, adhæsissent*. Cum iis igitur ipsum quoque in cysti fuisse, intelligis, neque magnitudine prohibitum sua quo minus inde exiret, atque in cavum intestinorum perveniret. Magnus quoque erat is, quippe *pollicis articulum æquans*, quem Cel. Swietenii (*y*) Socrus, periodicis icteri paroxysmis obnoxia, post acerbiores in ipsa Duodeni intestini sede cruciatus, biduo interjecto dejecit, foveis duabus in superficie excavatum, binos restare significantibus, qui ipsi quoque postea prodiere non multo priori illo minores. Cui tamen sua non obstiterat moles, ne ductuum eluctaretur angustias. Nec mirum; nam etsi angustus sit Choledochos ductus, etsi angustior, & valvulis impeditus Cysticus; membranei sunt tamen, eoque ferre possunt prope incredibilem dilatationem. Itaque Cysticum *ordinario octuplo majorem, ut pollicis crassitiem adæquaret*, invenit Bezoldus (*z*), in *ejusque tractu medio calculum notabilis magnitudinis*. Et ipse, ut alibi (*a*) scriptum est, *Communem*, *Cysticum*, *& Hepaticum intra hepar usque*, *dilatatos adeo* conspexi *ut perimetrum duobus transversis digitis æqualem haberent* in sene, cujus in cysti, præsertim vero in Hepatici ductus ramis calculos deprehendi. In muliere autem, cujus fellea vesicula magnum calculum, quamvis necdum induratum illum quidem, continebat, Communis canalis qua in Duodenum influit, peranguistum alias, orificium dilatatum adeo conspexit Heisterus (*b*), *ut parvum digitum facile immittere* in

(*h*) Eorund. T. 3. Obs. 82. (*i*) Eorund. T. 8. Obs. 121. (*k*) Eorund. T. 3. Obs. 57.
(*l*) Eorund. T. 6. Obs. 69. circa medium. (*m*) Eorund. T. 5. Obs. 78. (*n*) Commerc. Litt. A. 1738. Hebd. 18. n. 1.
(*o*) n. 34. (*p*) Vid. Commerc. Litt. A. 1735. Hebd. 5. in adnot. ad n. 2. (*q*) l. 5. Epist. Medic. 3.
(*r*) Vid. supra n. 25. 26. (*s*) Adnot. 1. cit. supra ad n. 44. (*t*) n. 25. 26. (*u*) n. 16. & seqq.
(*x*) Diss. supra ad n. 16. cit. thes. 3. (*y*) Comment. supra ad n. 15. cit. §. 950. (*z*) Diss. de Cholelitho Cas. 1. n. 5.
(*a*) Epist. Anat. 1. n. 43. (*b*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 181.

in illud potuerit. Et Henr. Albertus Nicolai (*c*) cum *insigniter* ad veliculam usque expansus esset idem canalis, ejus orificium non minus quam Heisterus, patens invenit. Sed vel amplius viderat junior Verneyus (*d*). Laxius autem Trewius (*e*) cum bilariis ductibus pariter dilatatis. Quorum diametrum triplo quam solet, majorem deprehendit Kniphofius (*f*). Aliis hujus generis, quæ in promptu essent, Observationibus supersedeo; nam & hæ satis sunt, & mox (*g*) quasdam, in quibus una erit multo maximæ dilatationis, sum producturus. Cum igitur adeo canales isti & dilatari possint, & dilatati inveniantur; non est cur lapides vel grandiusculos per eos transire potuisse, dubitemus, nisi cum in hypochondrio dextero non ii præcesserint dolores qui dilatationem illam significarent. Itaque ut Hoffmannum laudo quod de viginti illis magnitudinis insignis lapidibus (*h*) verba faciens, non plane incredibile censuerit, in ductibus de quibus loquimur, *minimos felleos calculos primum posse hærere, sensim a præterlabente bile augmentum capere, & successive horum ductuum ingenti dilatatione facta ibi diutius subsistere*; sic eundem iterum vel magis laudo quod dubium se, imo in alteram sententiam proniorem ostenderit propterea quia *sine præcedentibus lateris dextri torminibus* lapides illi ejecti fuerint. Bezoldo (*i*) quoque id in laude pono, quod vel præviis per sexennium, & eo amplius hypochondrii dextri doloribus cum denique lapis dejectus esset, licet ipse, nec sine rationibus, e bilariis ductibus extitisse, arbitraretur, professus est tamen, se nolle *mordicus* isti *inhærere sententiæ*, credo quia pro tanta lapidis mole non ibi tunc demum fuisset insolita quædam, & maxima omnium doloris atrocitas cum pervictis tandem orificii Communis ductus angustiis, se repente lapis in Duodenum intestinum effudit: quibus in angustiis si diutius substitisset; non poterat certe, nisi rara quædam ponatur bilariorum ductuum dispositio, non regium morbum, de quo altum silentium, intulisse. Pervellem æque commendare posse Abrahamum Vaterum (*k*), doctum alioquin, & sagacem Medicum, qui dejectos duos *insignis magnitudinis* calculos e cysti usque fellea venisse, non dubitat, quamvis *nec dolor*, nec *aliud incommodum ab ipsis antea perceptum esset*, & vel tunc ventris cruciatus non dexterum hypochondrium, sed *primum regionem umbilici occupassent, tandemque in regione lumborum substitissent*. Nec tamen suis ipse caret rationum momentis. Sed dum inter has exempla profert maximæ osculi uteri arctissimi in partu dilatationis, tantæque exilium ureterum distentionis in calculosis, mirum est, non illi occurrisse, neque illud tamen, neque hos acerbis carere doloribus, cum dilatantur.

47. Verumtamen quid pro Vatero dici possit, videamus. Extat apud Schenckium (*l*) Traffelmanni Observatio in qua Viri Principis *meatum bilis Duodeno insertum* nobis, ut ipse invenerat, *latum*, & *ventriculi instar inflatum*, ac *calculis undequaque refertum* majoribus minoribusque describit. Si forte quæris proximam mortis causam; vigil coma fuit in lethargum degenerans. Si quæ antea molesta fuerint; præter incredibilem sitim, qua perpetuo, dum viveret, ille torquebatur; nihil quidquam invenies. Num Medicum, ut apparet, diligentem, qui hoc adnotaverit, si forte icterus, si quis ad dexterum hypochondrium dolor, si aliud quod ad meatum calculis adeo distentum attineret, Principem proprium male habuisset, aut ignoraturum, aut in non brevissima Observatione præteriturum fuisse, credis? At si non credis; præter ductum alterum qui bilem ad intestina deferendo, icterum prohiberet, agnoscas necesse est, posse aliquando Choledochum meatum increscentibus intra eum sensim & numero, & magnitudine perpaucis antea calculis, & perminutis, præter modum quidem, sed paulatim adeo, lenteque distendi, nihil ut de ipso homo conqueratur. Verum ut ut credas, illud semper mecum existimabis, perrara hæc esse, simulque animadvertes, aliud de quiescentibus calculis, aliud de Cystici totius, & de Communis ductus ad finem angustias vi superantibus ferendum esse judicium. Equidem id non requiro, ut quemadmodum in Tinctorii (*m*) Observatione post dextri lateris dolorem protensum ad intestina, cum calculis excernatur *materia cruenta & purulenta*; satis mihi est, ut Bartholino (*n*), *sola ductus cholidochi*, ab ipso alias visa, *dilatatio*; quæ sicuti nonnunquam calculis ad extremas angustias hærentibus, easque, ubi dimoveri incipiunt, suis angulis lædentibus non sine sic inducti abscessus disruptione demum fit, & puris ac sanguinis dejectione, ita plerumque cum multo minori violentia fit; sed fere nunquam sine dolore. Descripta est a me alibi (*o*), & superioribus etiam Litteris (*p*) commemorata Valsalvæ Observatio, in qua cum ingenti hepatici abscessus cavo superior pars ductus ejusdem communicabat, pars autem reliqua ita erat amplificata, ut digitum admitteret, sicque ostenderet, quomodo, vivente homine, vesiculas plures quam ducentas, qualibus etiamtum ille scatebat abscessus, ad intestinum transmitteret. De multis qui olim per eum meatum ejecti fuerant, sanguinis grumis nonnullos ad angustias substitisse, easque urgente desuper coercita bile, ipsoque sanguine, dilatasse, verisimile est. Illud certum, & morbum regium, & vomitiones, & dolores præsertim, antecessisse, qui hypochondrium dexterum adeo lacessebant, ut sævissimas excitarent sæpenumero nervorum distentiones. Quæ, atque alia, ibidem proposita, ut magna ex parte in tantum hepatis morbum rejicias; aliquam tamen partem si quis referat ad Choledochi meatus dilatationem, facile pernegare non possis. Quam si in ductu non ab angulosis, asperis, magnis lapidibus lacessito, imo a perfluentibus sæpius sanguine, & ichoribus laxato, sine doloribus factam esse, non negas; vide, num sine doloribus tunc fieri, dicturus sis, ubi infimæ illæ angustiæ non ante laxatæ essent, imo a calculorum irritamentis contractæ?

48. Noli expectare, ut has nimis jam longas Litteras, multa de Curatione hujus morbi addendo, longiores faciam. De qua satis erit perpauca attingere. Diximus (*q*), id mali sæpius esse recidivum, nec certius cognosci, nisi cum aliquis dejectus fuerit calculus, quem ex hepate provenisse, dolores ad hujus regionem prævii commonstraverint. Igitur Curationis pars una erit dare operam, cum ejusmodi acerbissimi dolores redierint, ut calculus ex angustiis illis se expediat. Altera postquam se inde expedierit, ut si quis alius restat calculus, si fieri possit, dissolvatur. Tertia, ne procreetur novus. Sunt autem hæ singulæ Curationis partes ita, uti posuimus, distinguendæ, nec tempora cuique debita, ut quidam facere videntur qui remedia promiscue congerunt, temere confundenda, sed rei natura, & analoga urinarii calculi similiter distincta Curatio, præ oculis habenda est.

49. Cum igitur sævissimi urgent dolores, satagendum est, ut hi consopiantur, non solum ne æger torqueatur, & in periculum inflammationis, aut nervorum distentionis conjiciatur, verum etiam ut calculus angustias superet. Quo enim hic magis ductus irritat, eo magis ad calculum se contrahunt ductus, itaque & suos augent cruciatus, & illi transitum intercludunt. Ergo etiam atque etiam laxandum est: & ad ea quæ per se laxant atque emolliunt, sunt eundem ad finem adjicienda diluentia, demulcentia, anodyna, & temperatissima antispasmodica, &, si intolerabilis dolor cogat, etiam opiata. Nec solum interius datis, sed etiam exterius adhibitis, quantum per hæc licet, laxandum est, clysteribus dico, inunctionibus, fotibus, balneis. Quibus omnibus, ubi plenitudo sanguinis sit, non video cur non hujus missio proponatur, non modo ne forte inflammatio fiat, verum etiam ne vasculorum turgentia angustiæ viarum augeantur. Porro ut quæ laxant,

(*c*) Commerc. Litt. A. 1732. Hebd. 33. n. 11. sub 4. (*d*) loco indicato supra ad n. 13. (*e*) Act. N. C. Tom. 4. Obs. 140.
(*f*) Eorund. T. 8. Obs. 30. (*g*) n. 47. (*h*) Obs. supra ad n. 46. cit. (*i*) Diss. modo cit. Cas. 2. & §. 7.
(*k*) Obs. 3. supra ad n. 42. cit. §. 2. & seqq. (*l*) Obs. Med. l. 3. ubi de Cholidocho Meatu Obs 3.
(*m*) Vid. supra n. 42. (*n*) in ead. Obs. (*o*) Epist. 3. Anat. n. 10. (*p*) n. 10. (*q*) n. 42. & 44.

xant, commendo omnia, ita quæ irritant, vehementer suspecta habeo. Detrimentum enim quod inferunt, ductus ad coarctationem adigendo, certum est; utilitas autem quam ab impulsione, & extrusione calculi plures expectant, incerta. At enim exempla, inquis, calculorum circumferuntur, quos valida pellentia, aut fortiora emetica, & purgantia eduxerunt. Fateor. Sed felicem casus temeritatem quis consulto imitari audeat qui non sciat (quis autem pro certo sciat?) vias satis jam esse laxatas, ut nihil nisi ultima impulsio, & agitatio desideretur; non vero adhuc rem contra se habere, & in eas angustias conjectum præpropere iri calculum, unde nil possit expedire, quo magis & cruciatus crescant, & pericula augeantur. Et sane video Hoffmannum (r) docentem, emetica *sæpe deprehendi summe perniciosa*, ... *si ductui cystico inhærescens calculus graviores circa præcordia efficit anxietates*; Reverhorstium (*s*) autem, quemcunque ductum calculus obstruat, vomitoria *anceps esse remedii genus*, *libenter fatentem*; Scheffelium (*t*) denique; ut alios brevitatis studio sciens omittam; quod ad purgantia remedia attinet, diserte scribentem: *nollem id facile imitari*, *metuens*, *ne simul calculi sic constituti*, *ut expelli non possint*, *moveantur*, *sicque dolores exasperentur*, quos vel ira dumtaxat, sicuti continuo ostendit, in ejusmodi ægris, non modo purgantium stimulus, facile concitat.

50. Intelligis, ipsum de purgantibus medicamentis etiam tum loqui, cum dolores, ejecto calculo, conquieverunt: quæ pars altera est Curationis. Vel tunc igitur ob eas quæ modo indicatæ sunt, causas, a purgantibus abstinerem, & lenioribus potius remediis intestina abstergerem, ne forte ejectus in ipsa calculus aliqua in eorum sede subsistens, ea incrementa caperet quæ ægro essent aliquando nocitura. Cave autem, ne me propterea timidiorem voces, aut si forte vis, etiam voca; id enim minus vereor, quam si audaciorem vocares in eo videlicet morbi genere in quo supra (*u*) ostensum est, quiescentibus calculis nihil sæpenumero molestiæ percipi. Quapropter in hac quoque altera Curationis parte noli mirari, quod missis pellentibus, id solum faciendum proposuerim, ut si quis forte restet calculus, dissolvatur, dummodo hoc possit fieri. Neque enim me fugit quam parum spei, & promissionibus respondere soleant quæ ad id laudantur, sive innoxia sint; quæ libenter acciperem, seu nimis acria, aut quocumque modo irritantia; quæ vitarem. Nec illud mirum; quando vel extra ipsum corpus diu servatos in iis humoribus calculos, quibus dissolvi intra corpus creduntur, minime solutos conspicimus, nisi ex mollioribus forte sint, quales Borrichius (*x*) vidit *in aqua calida pene totos colliquescere*, & post illum Hoffmannus (*y*), nosque etiam in non calida, ductis fissuris, ut ad Schroeckium scripsimus (*z*), in fragmenta abire. Quin & per se interdum in frustula abeunt quidem, ut in nigris nonnullis animadvertimus; aut etiam in humorem, ut quem Lanzonus (*a*) *in viridem liquorem sponte esse dissolutum*, adnotavit. Nam etsi ut istum calculum designet, *totum succum felleum saxeum reperisse* se, dicit; aut *saxei* vocabulo, ut conversum in calculum diceret, abusus est, aut crusta magna ex parte saxea visa est, cum substantia interior mollissima esset. Contra potest junctura esse mollior; substantia autem valde compacta. Sic Platnerus (*b*) calculi qui *parum pressus*, *mox dilapsus est*, *fragmenta* vidit *nec calida*, *nec vini spiritu*, *quamvis loco calido per plures dies ea contegerent*, *solvi potuisse*. Sic etiam Bezoldus (*c*) cum frustula tum in illa, tum in vini spiritu etiam *rectificato per tempus* reliquisset, *plane dissoluta* fuisse, non vidit. Nec vidit Hoffmannus (*d*) eos quidem *lapides cysticos*, qui *solidioris fuerant texturæ*, & *saturatioris coloris*. Vallisnerius (*e*) contra nullo humore melius dissolvi, expertus est, quam calefactis spiritibus vini rectificato, & resinæ terebinthinæ. Et de vini quidem spiritu consentientem habuit Auctorem quem laudat Hallerus (*f*); de spiritu autem altero dissentientes alios, & in his Tacconum (*g*), qui de utroque spiritu plane discrepat. Idem; ne nimius sim, cum possis apud eos quos nominavi, & alios quoque, hæc, in aliisque humoribus facta pericula per te videre; idem, inquam, cum ex iis de quibus primum locutus est, calculis unum quem in spiritum nitri injecerat, *tenerrimum* viderit *evasisse*; eos de quibus novissime verba facit, ab eo spiritu *nihil mutatos esse*, affirmat, quod & Vallisnerius (*h*), & Bezoldus (*i*) pariter animadverterant. Ex his varietatibus illud insuper addisces, ignorari a nobis quo potissimum lithontriptico in hoc, aut illo casu uti deberemus, si constaret, hos calculos, ut plerumque minus duri sunt, magisque friabiles, quam urinarii, ita per sua lithontriptica facilius dissolvi: quanquam in utrorumque comparatione non substantia solum, & junctura spectandæ sunt, verum etiam quanto citius, & quanto plus dissolventis humoris ad urinarias vias, quam ad bilarias, feratur. Quam ob animadversionem factum est, ut in prima hujus Curationis parte cum largissimus calidæ potus a pluribus proponatur, siluerim, non pariter taciturus, si hærente in renibus, aut ureteribus calculo idem proponeretur. Si tamen quæras, ex tot, & tam variis quæ in hac altera Curationis parte a pluribus promiscue laudantur, remediis quænam præcipue seligerem; non alia magis respondebo, quam quæ magis mihi videntur innoxia, ut puta aut taraxaci succum, quando hoc Boerhaavius ab discipulo Scheffelio (*k*) dicitur *sæpe calculum hepatis feliciter curavisse*, aut recentis graminis, nemini post Glissonium (*l*), & Sylvium (*m*) ad hunc usum non celebrati. Certe autem hæc una herba quid ad id possit, ostendit in quodam paupere Ill. Swietenius (*n*). Qui cum morbum hunc in aliis quoque per graminis, & taraxaci decoctiones, perque alia, diuturno, & constanti usu ingesta, averruncarit, *semper in fæcibus tunc invenisse se*, scribit, *calculos*, *vel grumos saltem calculosos magna satis copia*. Quamvis autem non propterea se certum habere, fateatur, fuisse illos *calculorum comminutorum partes* potius quam exigua novorum calculorum inchoamenta, qualia in cysti, nec semel, reperta esse, jam supra (*o*) demonstratum est; tamen Glissonii observata, quæ & ipse agnoscit, satis ostendunt calculosos illos tubulos (*p*) in bilariis boum meatibus hyeme innatos, recentis graminis pastu dissolvi; neque enim *tempore circiter quadragesimæ*, *aut Paschatis*, *imo antea* eos *sæpe* tubulos, sed & postea repperisset.

51. Denique Curationis pars tertia novos gigni calculos prohibebit, primum si quæ vitia sint in jecinore, itemque in sanguine emendare poterit, unde calculorum productio pendeat: deinde si ea removeat a quibus vitia illa induci consueverunt. Sunt ea vitia in jecinore quidem infirmum robur, obstructio, alia hujus generis, in sanguine autem viscidarum, terrearumque particularum copia, & æquo lentior, per jecur præsertim, motus. Porro inducuntur hæc vitia ciborum, potionumque insalubrium crebriore usu, prava eorundem digestione, non respondente ciborum copiæ in diluentibus parsimonia, nimio somno, vita sedentaria inclinato præsertim antrorsum corpore, graves animi affectiones, & quæ alia per te vides a Medico esse removenda. Sed nimirum hæc pars Curationis satis est a pluribus pertractata. Quoniam tamen aut ægri non diuturna obedientia, aut jecinoris in integrum restituendi difficultate, persæpe accidit, non secus atque in urinariis videmus calculis,

(*r*) c. 12. supra ad n. 44. cit. in Cautel. §. 1. (*s*) Differt. supra ad n. 16. cit. §. 66. (*t*) Diss. supra ad n. 13. cit. §. 30.
(*u*) n. 37. 38. (*x*) apud Bartholin. Cent. 3. Epist. Med. 85. (*y*) cap. 3. supra ad n. 44. cit. §. 6. (*z*) Obs. supra indic. ad n. 29.
(*a*) Eph. N. C. Cent. 3. Obs. 62. (*b*) Progr. supra ad n. 17. cit. (*c*) Diss. de Cholelitho §. 5. (*d*) §. 6. paulo ante cit.
(*e*) Epist. supra ad n. 13. cit. (*f*) nota *r* supra ad n. 25. cit. (*g*) supra ad n. 16. cit. (*h*) Epist. cit. (*i*) Diss. cit. §. 6.
(*k*) Differt. supra ad n. 13. cit. §. 31. (*l*) Anat. Hepat. c. 7. (*m*) Prax. Medic. l. 1. c. 45. n. 13.
(*n*) §. cit. supra ad n. 46. (*o*) n. 19. (*p*) Vid. supra, n. 12.

lis, ut novi nihilominus progignantur; utile faltem erit dare operam, ut quoad ejus fieri poffit, molles, & laxi bilis canales conferventur, ne novis tranfituris calculis valde refiftant, fed facilius obfequantur, id quod per affiduam, moderatam tamen diluentium confuetudinem erit curandum.

52. De lithotomia quæ in vefica quoque fellis nuper excogitata eft, noli mirari quod fupra non fecerim mentionem. Nam primum dolores qui ab lapillis exitum molientibus excitantur, non ab iis dumtaxat moventur qui a cyfti, fed etiam ab iis qui ab Hepatico proveniunt ductu. Deinde qui maximi in cyfti lapides funt, quorum præcipue caufa lithotomia hæc quibufdam videtur optanda, illi nec exitum moliuntur, nec magnopere, fæpius faltem, moleftiam creant. Huc illud accedit, quod nifi veficulam caufa aliqua arcte cum peritonæo connectat, ejus eft fectio perniciofa; ea autem connexio ut vi morbi in nonnullis fuerit, in quibus cafus, velut fæpe alia, fic & novam hanc lithotomiam excogitandi occafionem præbuit; tamen quam raro vel in morbida harum partium conftitutione occurrat, norunt Anatomici; & cum eft, quam non facile fit pro certo internofcere, fciunt Chirurgi. Noviffime etfi in fecando nihil effet periculi; num in perfanando nihil erit difficultatis? Sunt ante oculos exempla fœminarum trium, Bononienfis (*q*), Francofurtenfis (*r*), Gottingenfis (*f*), quibus tumore in epigaftrio oborto, eoque arte, aut fponte aperto, illac cyftici calculi prodierunt. Primam perfanatam lego: alteri fiftulam relictam, per quam tenuis, & chymofus quidem, fed *flavus* humor deftillat: tertiæ ulcus, quod cum fanie *calculos fubinde felleos* emittit. Quæ ultima hiftoria Chirurgos poteft in dubitationem adducere, claudendumne poftea vulnus fit, an propter novorum lapidum metum non omnino claudendum. Non me quidem fugit, antequam tumor omnes antepofitos occupet mufculos, & fuppurationem late moveat, & cuniculos fibi pus faciat, tanta diligentia induftriaque, ut in Francofurtenfi muliere, curandos; non me, inquam, fugit, rem tunc cedere felicius debere veficulam ferro aperientibus quæ jam arcte cum peritonæo concreverit: hujufque concretionis figna ab folerti Chirurgo fuiffe indicata. Veruntamen ut in re nova, licet magnam interdum poffit utilitatem habere, mihi expectandum potius dum tempus pluribus iteratis exemplis dubitationes, pericula, difficultates tollendo, confirmet, quam feftinandum in ea perinde ac fi jam undique perfecta effet, proponenda, exiftimavi.

53. Habes de bilariis calculis non eam tractationem quam cupiebat Vallifnerius (*t*); fed quantum mihi curfim licuit ad illa addere de quibus minus fufe antea femel, iterum, ac tertium fcripferam. Quod fi Sofigenes, ut eft apud Plinium (*u*) *trinis commentationibus, quanquam diligentior effet cæteris, non ceffavit tamen addubitare, ipfe femet corrigendo*; noli mirari, me hominem quidem non negligentem, fed tamen cum plerifque eorum qui hactenus de iifdem calculis fcripferunt, minime comparandum, tribus illis prioribus quartam hanc commentationem adjeciffe. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXVIII.

Agitur de Hydrope Afcite, Tympanite, Peritonæi, & de aliis quos Saccatos vocitant.

Longiffimis quæ ad te nuper a me datæ funt, Litteris vereor ne multo longiores fuccedant, cum prolixam adeo in Sepulchreto effe video Sectionem XXI. cujus nunc fequi argumentum debeo, *de Ventris Tumore, Hydrope*. Nam in XIX. quæ *de Scorbuto*, aut in XX. quæ *de Cachexia*, *Anafarca*, *Leucophlegmatia* infcripta eft, non eft cur morer; quando iis in Civitatibus ubi vitam duxi, perraro, fi unquam, a Scorbuto aliquis confectus eft, alibi autem confectorum diffectiones paffim reperies, & fingulares quafdam apud Poupartium (*a*), & Meadium (*b*); tres autem ifti alii morbi ejufmodi funt, ut longe melius, aut certe commodius alio referantur. Itaque ifta quæ ipfis tribuitur, Sectio, ubi Scholia detrahas, & Obfervationes, quæ ut diferte admonemur, ad febres, phthifim, ventris dolores, tumorefve, melancholiam, paralyfim, dyfpnœam, fyncopem, aliove attinent, & quarum aliqua interdum repetitur (*c*); ad non ita multas reducitur, quarum plures alio pariter, & nominatim ad ventrium hydropes fpectant. Quorum qui nobis tractandi funt, Afcites, & Tympanites fi foli materia effent XXI. Sectionis; fortaffe non longior fuperiore hæc effet Epiftola. Verum cum præter illos, plerique infuper ex reliquis tumoribus ventris in ea Sectione proponantur; hos conftituimus in Litteras proximas rejicere; has autem non de aliis ferme quam de utroque illo hydrope, & Peritonæi, & aliis quos Saccatos vocitant, exarare. Nec tamen Obfervationes illas, huc quoque attinentes, quæ alibi, & præfertim cum de Thoracis hydrope fcriberemus, traditæ funt, hic iterum expectabis; fed alias five ex Valfalva, five ex nobis. Ejus funt igitur quæ continuo fequuntur.

2. VIR annorum fexaginta, herniofus, difficultate fpirandi, fitique corripitur. Venter, pedefque intumefcunt. Siti tandem remiffa, moritur. ABDOMINIS adipofa membrana, & mufculi cum fecarentur, ferofa in interftitiis materia apparuit: quæ in ventris etiam cavo occurrit. Cum hujus ima finiftra parte facculus ex peritonæo factus, communicabat, inteftinorum portionem continens. In Thorace pericardium fero fcatebat. Fluidus in ventriculis cordis fanguis fuit.

3. Quæcunque hydropis in hoc viro caufa fuerit; nam etfi irruentibus in herniam inteftinis, aliquem interdum difrumpi in diftracto mefenterio lymphæ ductum poffe, non eft negandum; tamen id quam rariffime accidere, &, cum accidit, fimul cum lympha chylum effluere, non ignoramus; quæcumque igitur caufa fuerit; ad afcitem duos alios hydropes acceffiffe, vides, anafarcam, & pericardii. Rarum enim eft, ut fimplex fit: quod & infequentes fere omnes comprobabunt hiftoriæ.

4. JULIA Bonetti annos nata quinquaginta quinque, gracilis, & utrinque gibba, cum paucis antea menfibus de minus facili refpiratione queri cœpiffet; denique III. Kal. Decembres A. 1688. in Bononienfe S. Mariæ de Morte Nofocomium ægra illata eft. Laboriofe refpirabat, idque magis in finiftrum latus cubans, quam in dexterum. Quod fi in lecto federet; tum vero fpirandi difficultas adeo ingravefcebat ut

(*q*) Vid. Taccon. fupra ad n. 16. cit. (*r*) Act. N. C. Tom. 6. Obf. 69. (*f*) Haller Opufc. Pathol. Obf. 33. hift. 8.
(*t*) Epift. fupra ad n. 13. cit. Adnot. 2. (*u*) Nat. Hift. l. 18. c. 25. (*a*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1699.
(*b*) Monit. Med. c. 16. (*c*) Vid. Obf. II. §. 6. & 9.

ut quasi suffocaret. Omnibus irritis auxiliis, augescente in dies spirandi labore, debili & languido pulsu, leviusculis, sed crebris animi defectionibus tentata, facie tumida, & quodammodo livescente, obiit Idibus Decembris. VENTRIS caveam aqua limpida opplebat. Omentum sine pinguedine quibusdam vesiculis refertum erat. Thoracis cavum dexterum quatuor circiter aquæ uncias; sinistrum autem quantum poterat, continebat, ut in sterni exsectione efflueret. In hoc cavo pulmo nonnihil tumefactus, & purpureus, ut si inflammatione correptus esset; in altero parum, aut nihil ab naturali constitutione recedebat. Cordis ventriculus dexter cum multo concreto sanguine concretionem quoque habuit polyposam digiti crassitudine quæ tum in venam Cavam, tum in arteriam Pulmonarem producebatur. In sinistro ejusdemodi concretionis tantummodo inchoamentum apparuit.

5. Uter præcesserit hydrops, thoracis, an ventris, non est facile in ejusmodi historiis pronunciare. In hac tamen si propter illius depravatam adeo structuram, ipsum quoque velis primum aquam collegisse; non repugnabo. Cæterum ob eandem structuram illa accidisse, crediderim, quæ contra ac fieri solet, in hac fœmina observata sunt, ut difficilius spiraret in id latus cubans in quo pulmo tumens, & plurima aqua erat, utque in lecto confidens, propemodum suffocaretur.

6. VETULÆ cœpit autumno intumescere corpus universum, respiratio fieri difficilis, & sitis molesta. Ad hæc, nisi quod sitis sub finem desiit, accessit tussis cum sputis catarrhalis materiæ, & difficilis in sinistrum latus decubitus, ut propterea in dexterum fere semper cubaret: in quo decubitu & mortua est, cum pulsus jam se se adeo contraxissent, vix ut amplius perciperentur. CADAVERIS cutis, & musculi dum inciderentur, serum manabat multum. Serum etiam Ventrem implebat, qui ingenti, sed tamen molli tumore protuberaverat. Hoc serum, vitreo vase exceptum, lotii referebat colorem, unoque, aut altero circiter interjecto die, concrementum innatans ostendit adeo firmum, ut ne agitato quidem vase, in partes divelleretur. Reliquus humor, igni impositus, paulo post turbidus, & crassior factus, mox levem concretionem in lateribus vasis exhibere cœpit: progrediente autem evaporatione, pelliculam in summo efformavit: sed postquam sic infra dimidium decreverat, similis omnino evasit cremoris hordeacei. Hepar maculis subalbis hic illic distinctum majoribus exterius, minoribus intus, pallebat. Lien prædurus. Lymphæ vasa circa lumbos, infraque per interiora ventris, satis manifesta per se occurrebant.

In Thoracis sinistra cavea undique solutus erat pulmo; at in dextera toto ambitu ad pleuram multis, iisque implicitis, membranarum nexibus alligabatur: quas si membranas contrectares; multum seri, in earum interstitiis conclusi, prodibat. Cordis sinibus magna copia sanguinis continebatur, fluidi, diluteque rubentis, ut in vasis omnibus: eratque cor intra serum, quo pericardium non oppletum modo, sed & valde fuerat dilatatum. Hoc pericardii serum, etsi colore, & firmo per se producto concremento seri simile visum est quod ventre continebatur; ad ignem tamen non concrevit, sed perpetuo liquidum, sensim avolans, levem dumtaxat in fundo vasis crustam reliquit. Utriusque seri salinæ particulæ inspectæ, nec certæ figuræ inventæ sunt: particularum tamen illius seri figuræ ab hujus figuris nonnihil discrepabant. Concrementum autem illud quod in pericardii sero innatavit, forma erat propemodum sphærica, & ex parvis quasi vesiculis in unum congestis effici videbatur.

7. Solebat Valsalva cum aquam in corporis caveas effusam inveniebat, qualis ipsa esset, non modo attendere, sed & per varii generis experimenta quærere, sæpe igne utens, nonnunquam certarum rerum admistione. Solebat quoque lymphæductuum sedes inspicere, & sive ii turgerent, sive nullo modo se proderent, adnotare. Utramque hanc ejus consuetudinem cum in plerisque aliis quas reliquit, hujus generis Observationibus, tum in ea præsertim animadverteris quam modo proposuimus. Quærebat, ut credo, ratione utraque, unde aqua extitisset, an a disruptis iis vasculis, an aliunde; si forte post longam Observationum seriem eo perveniret, ut ex aquæ portione e vivente hydropico eductæ hanc ex iis vasculis effluxisse, dignoscens, morbum insanabilem pronunciaret. Posita enim illa diagnosi, ut puta in exemplo alias (*d*) tibi commemorato, hæc prognosis consequitur, priscis æque incognita, ac vasa illa: quorum inventione *non mutatam* esse in hoc morbo *prognosim*, inconsulto quidam contendebant diligentioris Anatomes reprehensores; illa autem sic mutata, medendi quoque rationem mutari, quod iidem negabant, manifestum est; cur enim Medicus fortioribus eos vexet remediis, quos debet dumtaxat qua ratione diutius in vivis servet, non qua sanet, cogitare? Sed Valsalvæ longa opus fuisse ejusmodi Observationum serie, idcirco dicebam, quia lympha ipsa in variis, & vario tempore varia est. Quin Reverhorstius (*e*) addebat insuper loci unde provenit, varietatem, a læsis hepatis vasis lymphaticis eum ascitem esse, scribens, in quo aqua extrahitur flava, & amara. Quem ut sequi auctorem minime necesse est; ita haud satis tutum arbitror iis adstipulari qui cum Boneto (*f*) docent, a lymphæ ductibus esse eam aquam hydropicorum, quæ *limpida* sit, *coloris expers*, *aut levicule tincta*; a venis autem, quæ *seri* instar sit *modo sinceri*, *modo aliis humoribus commisti*, *urinæ colorem referentis*. Etsi enim in ægro de quo ipse loquitur, cujus urinæ lixivium nigrum potius, quam nigricans, esse videbantur, non nisi ex lymphæ ductibus effluere in ventrem potuisset aqua limpida illa quam describit; at in aliis quorum aliter urinæ se habeant, aliunde potest provenisse.

8. Deinde quæ prius lympha erat limpida, si mora, & viscerum quæ vel ipsa denique corrumpat, putrilagine admista mutetur, num propterea a lymphæ ductibus non exiisse credenda est? Huc fallacias adde quæ sæpe, nisi quis diligenti attentione caveat, imponere possunt in cadaverum dissectione. Nam quæ aqua primum effluit, erit aliquando limpida, non quod in ægro sic esset, sed quod in mortuo subsidentibus crassioribus particulis, quæ in summo est aqua purior est facta. Contra aliquando pura cum esset, ab ipsa fit dissectione impura. Sic olim animadverti, cum in hydropica quadam a sterno costas dividere cœpissem; limpidam prorupisse: cum omnes divisissem, sterno sublato vidisse subrubentem: denique cum viscera contrectassem, & incidere vix inciperem, quidquid restabat aquæ colorem rubrum contraxisse. Quæ tanto magis attendenda sunt, quanto minus aquæ inest, aut superest, ut vel pauco sensim, & quasi clam admisto sanguine possit infici. Sunt & quæ ab læso viscere aliquo, vel ante Sectionem, ut indicabam, admiscentur, minus deceptura ubi & visceris læsio magna est, & major eorum copia. Sic apud Schacherum (*g*) cum esset conjunctum asciti ovarium plurimum auctum, & vitiatum; mirum non fuit, aquam satis alioquin, ut videbatur, limpidam, per evaporationem *mox in substantiam pinguem coaluisse ita, ut partem unam aqua evaporatione abacta, tres vero partes residua portio sebacea efficeret*. Sic etiam Albertinum memini audivisse cum diceret, quorundam hydropicorum aquas, evaporatione adhibita, ex minima parte avolasse, ex maxima (credo ob aliquam ejusdemodi causam) concrevisse, cum aliorum, eodem adhibito ignis gradu, ex maxima avolassent, ex minima

(*d*) Epist. 16. n. 5. (*e*) Diss. de Mot. Bilis §. 21. (*f*) Sect. hac 21. Schol. ad Obs. 18.
(*g*) Diss. de Virgine Ascit.

nima concrevissent. Tunc vero maxime cavendum est, cum visceris læsio est adeo parva, ut facile possit oculos secantis effugere; ne si quidpiam vi ignis concrescat, non veram ad originem id referatur. Ex his, atque aliis quæ consulto prætereo, intelligas velim, cur istiusmodi Observationum, quas non contemno, sed cautissima diligentia habitas requiro, magno numero Valsalvæ opus fuisse, dixerim, ut, in quibus fallacia aliqua subesse posset, iis neglectis, cæteras comparatas cum similibus in lympha, & in sero sanguinis experimentis, ad eos fines, quicumque illi essent, quos sibi proposuerat, utiliter adhiberet. Ad ejusmodi comparationem hortatur Cl. Phil. Frid. Gmelinus (*h*), ubi sua in tenaci Ascitıcæ cujusdam aqua proponit experimenta. Alia leges, in humore quem *saccati* hydropis vesiculæ continebant, habita a Cl. Jo. Christoph. Pohlio (*i*). Minus multiplicia, quippe evaporatione dumtaxat adhibita, habet Ill. Senacius (*k*). Peculiaria reperies quædam, nimirum ad lacteum hydropem attinentia, ortum quidem, ut videtur, non ex chylo tantum e disruptis chyliferis vasculis effuso, quemadmodum in Littrii (*l*) Observatione, sed ex illo cum multa communi asciticis aqua misto, reperies, inquam, in Historia Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis (*m*). Quales autem plerumque sint eductæ ex hydropicis aquæ, & quam variæ, alias in ejusdem Academiæ Commentariis (*n*) docuit junior Verneyus simplicius certe, quippe nulla addita externa ope, sensibus dumtaxat fretus, sed multo commodius, & ad prognosim utilitate latius patente.

9. Verum ne Vetulæ cujus proposita historia est (*o*), obliti esse videamur; si hanc cum illa quæ proxime præcedit, gibberæ historia (*p*), & cum prima viri (*q*) comparaveris; intelliges, vetulæ decubitum haud alium fuisse ac quem thoracis latus magis laborans requirebat. De siti autem ante mortem remissa in viro, sublata in vetula sic fortasse poteris existimare, quod aut sentiendi vis prope obitum jam hebesceret, aut distento jam ventre quod humoris in sanguine supererat, ejus pars ad fauces madefaciendas tunc iret, catarrhali materia quam vetula exspuebat, id indicante. Neque enim necesse est, ut in hydropicis omnibus serum sanguinis ad sitim tollendam ineptum sit, id est muriæ sit, ut interdum ab nonnullis gustando perceptum est, multo similius, quam aquæ.

10. VIRI quinquaginta annos nati, qui universali hydrope laboraverat, VENTER, etsi nulla exterius apparebat tensio, aqua erat plenus. Hepar coloris atri, lien aliquantum auctus, reliqua ventris viscera sana erant. Lymphæ ductus valde turgebant: & cum multæ essent glandulæ infra Emulgentia vasa juxta venam Cavam, & arteriam Magnam circumjectæ, ii ductus ex mesenterio ad has glandulas, ex his in Thoracicum ductum ferebantur. In Thorace aqueus humor: pulmonesque nigris maculis variegati. Pericardium hydrope proprio usque adeo erat expansum, ut aere distentam urinariam bovis vesicam magnitudine æmularetur. Ut omnia hujus corporis vasa proportione magna erant, sic & cor magnum; sinistra autem ejus auricula ita erat dilatata, ut dimidiatum cor quasi æquaret. Cor vero exteriorem membranam a sinistris erosam, vasa intorsionibus varicosis spectanda habebat: in ventriculis autem sanguinem continebat fluidum sine ullo concretionis indicio.

11. Creditu difficile est, Valsalvam, cum pericardium usque adeo aqua distentum, auriculam autem sinistram ita amplificatam invenisset, ut hinc fortasse, quemadmodum retardatus ubique sanguinis motus, sic universalis hydrops magna ex parte sit consecutus; creditu, inquam, difficile est, non quæsivisse diligenter omnia de quibus æger conquestus esset, aut si peculiare quid audivisset, non adnotasse. Quod tamen ad pericardii hydropem attinet, cum Vetula quoque de qua supra (*r*) diximus, pericardium aqua haberet valde dilatatum, videre potuisti inter signa quæ in ea historia sunt recensita, num ullum esset pericardii potius hydropis, quam cæterorum quæ præter naturam simul inventa sunt, peculiare. Decubitus certe neque antea difficillimus, nec extremo tempore necessarius, nec humili capite fuisse dicitur: quæ cum iis conferes quorum a nobis ibi mentio facta est ubi illius hydropis alia ab aliis proposita signa pro veri studio examinavimus (*s*). Ne vero ex proxima, quam subjiciam, Observatione suspicari incipias, ejus peculiare signum esse supini decubitus necessitatem, cum tot aliæ faciunt in quibus alter sine altero fuit, tum illa præsertim faciet quæ proximam continuo sequetur.

12. ANUS septuaginta annorum difficile respirabat, multum sitiebat, sicca tussi vexabatur, non nisi in dorsum cubare poterat. Cum hæc diu perdurassent, tumerentque pedes œdemate; mortem obiit. VENTER aqua plenus erat. Lymphæ ductus circa arteriam Magnam qua Emulgentes promit, turgebant; in mesenterio, atque alibi vix apparebant. Renes parvi, nec sine hydatidibus. In Thorace pulmones sani: & mediocris seri copia. Hoc autem plenum erat pericardium: in quo cor duplo majus quam secundum naturam, flaccidam concretionem polyposam continebat: auriculæ autem sanguinem, a quo valde turgebant. Cæterum naturalem sanguis fluorem, coloremque in hoc cadavere servabat.

13. SENEX annorum totidem, pedum œdemate, magna siti, & tussi corripitur adeo interdum dolorifica, & vehementi, ut suffocari videatur. Catarrhalem materiam exspuit: difficile respirat: decumbere, nisi supinus, non potest: humili, & debili est pulsu. Moritur. IN VENTRE aqua stagnabat: & lymphæ ductus ad Emulgentium vasorum divisionem adeo tumebant, ut tres quatuorve eorum, singuli anserinæ pennæ crassitudinem æquarent. Lien prægrandis, exterius nonnulla corpuscula ostendebat granorum milii instar. In Thorace pulmo uterque ad dorsum, ad latera, ad sternum adhærebat, interstitiis inter se, pleuramque relictis, aquam continentibus. Contra in pericardio nihil humoris: & ipsum per fibras multas membranaceas cordi se annectere jam incipiebat. In cordis ventriculis concretus sanguis, & in auricula quoque dextera, in qua primo aspectu placentæ uterinæ portionem referebat. In sinistro ventriculo polyposa concretio, ab omni parte separata.

14. Vides igitur utraque hac collata Observatione, cum supinus decubitus utrobique esset necessarius, non utrobique pericardium sero plenum fuisse, imo in Sene humoris nihil habuisse. Quod si viscerum inter se compares vitia; gravia quidem reperies in utroque; sed non eadem. Nec sanguinis utrique eadem constitutio; imo, quod in superioribus etiam hydropicis animadvertere potuisti, alii prorsus alia. Anui enim fluidus fuit; Seni concretus: & quod polyposi habuit, in illa flaccidum laxumque, in hoc compactius, & quod raro a Valsalva adnotatum est, in sinistro ventriculo, non in dextero. Ejusdem igitur decubitus variæ sunt causæ, nec raro difficiles habent explicatus, ut alias (*t*) ostensum est, & duabus quæ sequuntur, Observationibus inter se, & cum proxima superiore collatis, ostendetur.

15. FŒMINA gracilis, annum agens circiter duodetrigesimum, quæ jam ante menses quatuor vulnus acceperat ad umbilicum, difficile spirabat, valde sitiebat, nonnihil exspuebat, de dolore querebatur in sinistra thoracis parte, in quam, ut neque in dorsum, cubare non poterat. His omnibus ingravescentibus, moritur. IN VENTRE sana erant

(*h*) Commerc. Litt. A. 1745. Hebd. 52. n. 3. (*i*) Act. N. C. Tom. 8. Obs. III. (*k*) Traité du Coeur l. 4. ch. 3. n. 4. & ch. 9. n. 2. (*l*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. A. 1710. Obs. Anat. 7. (*m*) A. 1700. (*n*) A. 1703. (*o*) n. 6. (*p*) n. 4. (*q*) n. 2. (*r*) n. 6. (*s*) Epist. 16. n. 45. (*t*) Epist. 20. n. 25. & alibi.

erant viscera omnia; ut vel in ipsis intestinis, qua umbilico respondebant, nihil vitii animadvertere licuerit præter colorem quasi nigricantem. Ventris tamen cavea subflavæ aquæ libras tres, quatuorve continebat. Thoracis quoque sinistrum cavum aqua erat plenum omnino simili, nisi quod in hac concretiones quædam innatabant, pellicularum instar. Hac in aqua pulmo erat sanissimus, & ab omni adhæsione liber. Pulmo autem dexter cavum suum exacte implebat, quippe ad pleuram undique adhærens arcte adeo, ut separari vix posset: eratque aliquantum induratus, ut phlegmone quodammodo tentari videretur. Uterque cordis ventriculus laxam concretionem polyposam continebat; dexter tamen majorem, quam sinister. Cæterum lymphæ ductus in hoc cadavere nullo modo turgebant.

16. ADOLESCENS annorum circiter septemdecim, corripitur difficili respiratione, sicca tussi, maxima siti. Parum mingit. Latere dextero nonnihil dolet, in hoc assidue cubat. Tandem interit.

VENTER aqua plenus: intestina, & ventriculus albida: totum hepar durum: lien, nisi quod paulo major erat, cætera sanus. Lymphæ ductus non turgebant, ut aliquoties in quibusdam hydropicis, sanis visceribus, est observatum. Thoracis cavum dexterum aqua redundabat. In eodem pulmo induruerat: & tota ea facie qua diaphragma, & qua mediastinum spectabat, his adhærebat. In pericardio parum, aut nihil seri. In omnibus vasis, etiam quæ sunt in visceribus, sanguis fluidus.

17. Cur in latus dexterum hic assidue decumberet, statim intelligis simul ac cogitas, aquæ copiam quæ in eodem erat latere, nisi in hoc cubaret, fuisse alterum, quod sanum erat, prægravaturam. Sed Mulier (*u*) cum a sinistris aquæ copiam haberet, cur in sinistrum decumbere latus non poterat? Nempe etiam pulmonum rationem habeas, necesse est, quorum sinister sanus erat Mulieri; dexter non sanus Adolescenti. Veruntamen cur Mulier cubare in dorsum non poterat? Sic enim neutrum latus alteri aut aquæ pondere, aut mole pulmonis, phlegmone tentati, offecisset. Senex (*x*) certe cum utrumque pulmonem sic undique simul alligatum, simul aqua in circumjectis interstitiis collecta circumpressum haberet; in dorsum non modo cubare poterat, sed debebat. Vides igitur, cur decubitus dixerim non facile interdum posse explicari. Præstat autem hac de re non plura iterum hic verba facere; sed Valsalvæ reliquas Observationes subjicere, in quibus cum hydrope conjunctam lymphæ ductuum turgentiam non vidit, id quod in duabus quoque descriptis modo historiis animadvertere potuisti: etsi facile neque tu, ut puto, neque ego certe satis perceperim, cur in postrema dixerit, turgentiam illam aliquoties in quibusdam hydropicis, sanis visceribus esse observatam: quod profecto haud potuit ad Vetulam (*y*), ad Virum (*z*), ad Anum (*a*), ad Senem (*b*) referre, in quibus ut illa turgentia fuerit, sana tamen viscera non fuerunt. Alias igitur suas Observationes respexerit, necesse est, exempli gratia illam, tibi alias (*c*) a me descriptam, in qua cum hydropicæ cuncta ventris viscera bene se haberent, simul turgebant vasa lymphatica: nec fortasse aliud hic noluit, nisi in illis etiam hydropicis quorum sana sint ventris viscera, turgentia interdum ea vascula reperiri.

18. JUVENIS annos natus circiter duodetriginta, magnopere edax, & potulentus, cum aliquot jam annos aliqua respirationis difficultate laborasset, tandem in hydropem incidit universalem. Huic septem ferme ante mortem diebus accessit major spirandi difficultas, cum tussi, sputo, & dolore in thorace.

IN CADAVERE Venter, & Thorax subfusco sero pleni inveniuntur, eodemque colore infecta viscera omnia, si intestina excipias, & ventriculum. Hic naturalis magnitudinis modum valde superabat. Lien quoque triplo quam par esset, major. Bilis erat pallida. Lymphæ ductus nulli in conspectum venere. Sinister pulmo erat multum inflammatus, ex quo accelerata mors jure credita est, & ad pleuram per membranas annexus, quarum interstitiis descriptum serum concludebatur.

19. Hypothesis vi potius, quam Hippocratis auctoritate, aut hydropicorum dissectione, adductos olim plerosque fuisse Medicos, ut jecur primum, deinde & splenem hydropis auctores facerent, vel ex Sepulchreto cognosces sive ubi (*d*) in Hippocraticis libris non unum, aut alterum, sed plura hic culpari viscera, ostenditur, sive ubi (*e*) bene multis productis hydropicorum extispiciis, insons fuisse utrumque illud viscus, demonstratur. Et certe quæcunque Pars, imo quæcunque causa diutius potest sanguinis, aut lymphæ cursum morari, aut humoris quo caveæ corporis madent, præter modum aut secretionem augere, aut exitum deinde imminuere, morbo huic potest originem præbere. Venter autem præter hæc, peculiares habet Partes e quibus humor in ejus cavum effunditur aliquando. Fuit, inquit Piccolhominus (*f*), qui plurimum bibens, & nihil, vel cathetere immisso, urinæ reddens, ventre sensim mirum in modum intumescente, denique mortuus, calculis penitus dilaceratos renes ostendit, ut manifestum esset, ex his lotium in ventrem defluxisse, eumque distendisse. In Sepulchreto, ubi hanc Piccolhomini Observationem frustra quæsivi, habes alias Plateri (*g*), & Dodonæi (*h*) ascitis, salvo hepate, & liene, ab urina facti effluente ex rene, aut ex vesica, quæ exulceratio perforaverat. Quod autem præterea indicat Dodonæus (*i*), minime dubium est, idem eventurum, si forte ureteres perrumpantur, aut erodantur, præmonstrante Galeno (*k*), & confirmante inter alios Eustachio (*l*), præcisis illis in viva bestia, & abdomine consuto, inventum iri ventris caveam *totam lotio plenam, veluti si aqua intercute laboraret animal*: idque ruptis iis canalibus in viris duobus accidisse, Abr. Vateri (*m*), & Winharti (*n*) docent historiæ. Quod ad genus Observationum referenda illa est Cl. Berneri (*o*) in sexenni puero cujus urina cum e renibus egredi non posset, hos ita distenderat, ut per ipsorum superficiem via sibi aperta, in ventris cavum destillaret, intestinaque circumfunderet. Quin etiam huc pertinent ulcera, ventriculum eo loco perforantia, ut potionibus magis, quam cibis, exitum præbendo, ascitem vel facere possint, vel augere. Sic accidit in Observationibus Doctorum Virorum Samuelis Grassii (*p*), Ad. Christ. Thebesii (*q*), Rud. Jac. Camerarii (*r*), & Jo. Georg. Hoyeri (*s*). Porro ad illa quæ ex Sepulchreto indicata sunt, hepatis, & lienis in hydropicis insontium exempla, nova minime desunt quæ addantur. Videsis; ut alia, in iisque illud quod paulo ante memorabam, Vateri; nam huc quoque, imo præcipue, attinet; ea, inquam, vide quæ a Cæsarea suppeditantur Academia (*t*), inter quæ est quoddam (*u*) ubi jecur pessime affectum eo facilius omnes credidissent, quod ægra nulla de re magis, quam de ejus visceris dolore conquesta erat. In eo tamen, ejusque cysti labes nulla; sed in proxima mesenterii parte deprehensa est erosio tanta, ut palmæ latitudinem ferme æquaret. Quæ omnia ut vera sint; non erat tamen a quibusdam in contrario adeo decurrendum, ut jecur, aut splenem contenderent perraro, si unquam, esse culpandum. Leges, exempli gratia, in aliqua ex superioribus proximis Sepulchreti Sectionibus (*x*), *Medicorum vulgo quidem nil solennius esse, quam lienem contumeliis afficere, quasi omnium prope malorum esset pancrene*. Certe illos in hoc errasse, fatendum est.

(*u*) n. 15. (*x*) n. 13. (*y*) n. 6. (*z*) n. 10. (*a*) n. 11. (*b*) n. 13. (*c*) Epist. 16. n. 4.
(*d*) Sect. hac 21. Schol. ad §. 4. Obs. 7. (*e*) Sect. ead. Obs. 1. & seqq. (*f*) l. 2. Anat. Præl. 23. (*g*) Sect. cit. Obs. 8 §. 2.
(*h*) Ibid. Obs. 25 §. 23. (*i*) Ibid. (*k*) De natural. Facult. l. 1. c. 13. (*l*) Tract. de Ren. c. ult.
(*m*) in Progr. edito Witemberg. Januar. A 1720. (*n*) in Append. Tom. 2. Act. N. C. sub n. III. (*o*) Eorund. Actor. T. 1. Obs. 219.
(*p*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obs. 40. (*q*) & Cent. 3. & 4. Obs. 120. (*r*) & Cent. 5. Obs. 43. (*s*) & Actor. T. 4. Obs. 124.
(*t*) Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 13. & 168. & A. 6. & 8. Obs. 186. (*u*) Obs. ead 185. (*x*) Sect. 18. Obs. 3.

eſt. Verum cum id continuo ſubjicitur, *Exta autem a fato conſulentibus rarius nihil, quam vitii quicquam in eo detexiſſe*; ſi hoc ab aliquo generatim, aut ut in aſcite præſertim, accipiatur, quantum a vero abſit, cum ingens in Sepulchreto ipſo (*y*), Obſervationum oſtendit numerus; tum de novem quas ex Valſalva produxi, quinque (*z*) confirmant, in quibus aut prædurus inventus eſt, aut æquo major, imo, ut in noviſſima, unde hæc ſcribendi data nobis occaſio eſt, triplo major. Quod ſi de jecinore ſermo ſit; videbis in illarum quatuor aut pallens, & maculoſum, aut atrum, aut omnino durum, aut cum bile pallida fuiſſe. Nec mirum, ſi morbus quem in primis a retardato motu ſanguinis oriri, diximus, a vitio haud raro proveniat viſcerum per quæ tarde lenteque ex inſtituto naturæ ſanguis traducitur, ut ſiqua nova accedat remorans cauſa, non niſi tardiſſime moveri queat. Itaque ad Valſalvæ Obſervationes, & ad eas quæ in Sepulchreto extant, paſſim occurrunt quas adjungas, ut cum haud paucas ubi quæras, indicavero, nullus dubitem, plures alibi ſupereſſe. Vide, exempli cauſa, quæ in aſciticis duabus Virginibus per diſſectionem conſpexerit junior Verneyus (*a*), itemque in plurimis eodem morbo affectis Naturæ Curioſi (*b*): nec omitte quæ in Viro illuſtri Cl. Bechmannus (*c*). Ex his omnibus aſciticorum diſſectionibus ne unam quidem perleges; quin jecur male ſe habuiſſe, cognoſcas. Simul autem in earum aliquot diſerte adnotatum animadvertes, ut male ſe quoque lien habuerit. Nec aliæ deſunt ex quibus intelligas, cum in eodem morbo *hepar non admodum a naturali ſtatu diſceſſiſſet*, *lienem magnum* fuiſſe, & *duriuſculum*, aut cum hepar *prorſus naturaliter* eſſet *conſtitutum*, lienem *ſolito majorem*, & *totum quantum ſcirrhoſum*, *tamque durum* fuiſſe, ut *non ſine difficultate ſcindi & dividi novacula potuerit*. Quorum exemplorum alterum eſt Lentilii (*d*), alterum Cl. Cohauſenii (*e*). Non tamen diffiteor, quæ vitia his viſceribus, aut pancreati, meſenterio, aliiſve Partibus ventre concluſis, initio non eſſent, ea poſſe, hydrope diutius protracto, aliquando induci. Sed indicia ſæpe ſunt, ea vitia anteceſſiſſe, ſive omnia ſpectentur quæ ægrum ante hydropem male habuerint, ſive quædam attendantur quæ occurrunt in mortui diſſectione, velut proxima indicabit hiſtoria,

20. M U L I E R hydrope aſcite laboraverat. C A D A V E R incidendo, nulla, niſi Ventris, cavea inventa eſt quæ eſſet aquæ plena. Inteſtina aere non erant diſtenta. Hepar autem erat durum, ejuſque veſicula lapidem, omne ejus cavum occupantem, continebat. Lymphæ ductus nullo modo apparebant.

21. Hæc una eſt ex reliquis illis Valſalvæ Obſervationibus quas tibi Epiſtola ſuperiore (*f*) pollicitus ſum, ut plene intelligeres, non magis ab illo, quam a me, regium morbum ſimul cum cyſtis felleæ calculis fuiſſe adnotatum. Porro minus veri ſimile eſt, tantum lapidum non a longiſſimo antea tempore fuiſſe inchoatum, ut demum ad totam cyſtim opplendam perveniret: nec, quod conſequitur, ſine antiquo vitio fuiſſe id jecur, in quo tandiu bilis ſecreta eſſet idonea ad ejuſmodi lapidem perficiendum. Quod vero diſerte interjectum eſt, inteſtina aere non fuiſſe diſtenta, eo attinet, ut intelligatur, etſi poſſint Aſcites, & Tympanites conjungi; non ſemper tamen, ut videntur quidam credere, id fieri. Quin ut rarius accidit, aſcitem, quemadmodum in propoſita fœmina, nullum alibi hydropem conjunctum habere, ſic minus ſæpe fit, ut in aſciticis concluſa ventriculo, & inteſtinis magna vis flatuum, in tympaniticis autem aqua multa præſertim, & necdum inveterato morbo, effuſa in ventrem occurrat. Et ſane pauca fuit in muliere de qua protinus dicetur.

22. F Œ M I N A annum agens circiter trigeſimum, poſt diuturnos artuum dolores, multa ſcabie, eaque humida, correpta eſt. Quam ut abigeret, de conſilio Empirici unguento quodam eſt uſa. Sic brevi quidem ſiccata eſt ſcabies: ſed acuta febris oborta eſt, ingenti calore, & ſiti, ac ſæviſſimis capitis doloribus ſtipata. His poſtmodum acceſſerunt delirium, ſpirandi non modica difficultas, totius corporis levis tumor, ventris tamen non levis, magna inquietudo, mors denique ſexto ex quo febris lecto affixerat, die. I N C A D A V E R I S diſſectione animadverſum eſt, ſcalpello cuti, & carni impreſſo, nihil aquoſi humoris prodire, ut manifeſtum eſſet, univerſalem illum de quo dictum eſt, tumorem non œdematis inſtar, ſive anaſarcæ fuiſſe: quod & digito preſſi pedes oſtendebant, nullum preſſionis veſtigium ſervantes. Venter quoque tumidus, & valde tenſus, cum aperiretur; non aqua, ſed inteſtina, & ventriculus erupere, nihil niſi aerem continentia, quo uſque adeo diſtendebantur, ut ventriculus plus quam dimidium caveæ ventris impleret. In hanc tamen caveam effuſa inventa eſt libra una, aut altera limpidi ſeri: quod ignis vi primum quidem leviter concreſcere viſum eſt; ſed poſtea, ferme inſtar aquæ pericardii, totum in auras abiit, niſi quod in fundo vaſis flavam quaſi pelliculam reliquit. In Thorace pulmones reperti ſunt ad pleuram annexi per quaſdam quaſi membranas, *gelatinoſum* corpus referentes, quæ tot erant, ut appareret, minus libere ſe dilatare potuiſſe pulmones. Eas ſi ſecares; pellucidus humor prodibat. Cor ad dexteram cum pericardio connectebatur per fibras nonnullas membraneas: ejus ventriculis ſanguis inerat fluidus; ſed tamen in dextero tenuis polypoſæ concretionis inchoamentum eſt animadverſum. Caput ſecare non licuit.

23. Multa, atque humida ſcabies quæ mulierem a diuturnis artuum doloribus liberaverat, importune retropulſa, mortem attulit. Scilicet acres particulæ quæ artuum membranas antea compungere ſolebant, jam per ulcuſcula in cute producta, ſalubriter ejiciebantur. His autem ulcuſculis ſiccatis, in ſanguine reſtitantes, internaſque partes irritantes, & acutam febrim, & mala cætera, quæ hanc comitabantur, graviſſima invexere, in iiſque tympanitem. Quæ hydropis; ſic enim Majores vocarunt; ſpecies etſi diuturnis morbis, ut ait Littrius (*g*), ordinario ſuccedit; nonnunquam tamen fit in acutis, velut hic; imo etiam in multo acutioribus, ut ipſe vidi, & alias perſcribam. Et poſt diuturnos quidem, magnoſque morbos proclive eſt cum ipſo intelligere, ex effœto ſanguine tot, taleſque ſpiritus non poſſe exiſtere, quot, qualeſque inteſtinorum, & ventriculi requirunt fibræ, ut aeri qui in utrorumque cavo eſt, ſatis renitantur, ſi præſertim ille multus ſit, multumque rarefactus; ne viſcerum eorum parietes incredibilem in modum diſtendat. Sed in acuto hoc morbo erat aer utique ad rarefactionem pronus; ut vel in vaſculis quæ ſub cute ſunt, & per quæ fortaſſe minus meabat libere, ſe quadantenus expandere videretur, & leve quaſi emphyſema inducere. Effœtum tamen ſanguinem, & hinc debiles eorum viſcerum tunicas num credemus fieri potuiſſe, ſi non ab longitudine, a vehementia ſaltem morbi? quanquam ut eram hic acerbiſſimis capitis doloribus, & inquietudine, ac delirio ſtipatus, non tam ſpirituum inopiam, & languorem, quam copiam, abnormeſque motus indicabat. Nec tamen propterea in Williſii ſententiam tranſibimus, fuſe, etiam in Sepulchreto (*h*) relatam, qui contra ac poſtea Littrio placuit, a copioſo, inordinatoque ſpirituum influxu in fibras viſcerum illorum, tympaniticam ipſorum diſtentionem repetebat; quaſi vero fibræ circa membraneos tubos diſpoſitæ, cum ipſæ inflantur, non horum cavum

(*y*) Vid. quot ſub Obſ. 6. & 7. & alibi congerantur. (*z*) n. 6. 10. 13. 16. 18. (*a*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. & 1703. (*b*) Dec. 3. A. 5. & 6. Obſ. 276. & A. 7. & 8. Obſ. 153. & A. 9. & 10. Obſ. 239. 241. 248. & Cent. 1 Obſ. 3. in Coroll. 3. & Cent. 3. Obſ. 12 & Cent. 8. Obſ. 27. & Cent. 9. Obſ. 64. & Cent. 10. Obſ. 86 & Act. Tom 6. Obſ. 15. (*c*) Commerc. Litter A. 1742. Hebd. 32. n. 1. (*d*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obſ. 168. (*e*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 25. n. 2. Caſ 3. (*f*) n. 25. (*g*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1713. (*h*) Sect. hac 21. in Schol. ad Obſ. 22.

vum potius constringerent, distentionique resisterent. Equidem præstare, credidero, ut hic ex utraque sententia tertiam quandam conflatam sequamur, existimantes, abnormi spirituum influxu contractas hic illic, & convulsione adstrictas fibras, naturales horum tuborum motus, &, quod consequitur, multi, & multum rarefacti aeris expulsionem intercepisse, qui propterea fibras cæteras in iis in quibus concludebatur, tractibus tanto magis urgens, quanto magis & copia, & vi augebatur, harum quidem primum, deinde & illarum quarum prægressa convulsio robur infractum reliquerat, pervicisse renixum, sicque infirmatis denique, laxatisque omnibus, universos hosce tubos dilatasse. Adeo autem convelli posse carneas intestinorum fibras, ut omnem intercepto aeri exitum intercludant, repertæ haud raro in dissectionibus arctissimæ hic illic intestinorum constrictiones ostendunt. *Observatores non pauci enarrant*, inquit Cl. Corn. Henr. Velse (*i*), *& ipsi in cadaveribus sæpissime vidimus: quum intestinum hic laxum, molle, distensile, flaccidum, illic durum, contractum, rugosum, non ulterius digitis coarctandum, nec liquidis esset patulum, sed massam fere referret solidam*. Hæc autem postquam dixit *per totam intestinorum longitudinem interdum alternari*, ut in cadavere infantis vidit; quid interclusus elasticus aer, ob calorem loci magis magisque expansus, efficiat, hac sua comprobat Observatione (*k*). *In puella bienni vidi*, inquit, *portionem intestini Coli adeo violenter* ab incluso aere *amplificatam, ut referret vesicam constantem tunicis ob summam elongationem quam pellucentissimis, reliquo ejusdem intestini tractu & supra, & infra hunc tumorem, per summam contractionem extrinsecus sulcato, & prorsus impervio*. Huc addas velim pariter imperviam contractionem quam inter superiorem & inferiorem virilis Coli partes, aere maxime distentas, vidit Præcl. Bassius (*l*). Laxatis autem; ut in iis qui victuri sunt, necesse est; istiusmodi constrictionibus, jam infirmissimas sub tanta pressione factas esse fibras, a me tibi non opus est inculcari, ut neque tractus illos certos in quibus aut pressio, aut aer fuerant, totis hujus viribus expansum iri, idque eo magis, quo fuerint hæ, aut esse perrexerint validiores. Itaque non miraberis in Laubii (*m*) Observatione, si ventriculus esset corrugatus, Colon vero adeo distentum, *ut vir robustissimus facile totum brachium intrudere potuisset*, aut quod Littrius (*n*) sæpe viderit Cæcum, & Colon femoris virilis crassitudine, imo quod Platerus (*o*) vel in puero intestina conspexerit quæ eandem crassitudinem *certis in locis adæquare videbantur*. Vicissim est alias (*p*) immanis adeo præ cæteris ventriculi distentio, ut contiguam jecinoris partem, & diaphragma non modo altius compulisse, sed & descendere prohibuisse, ægrumque in id periculum propterea conjecisse interdum credita sit, ut præsentaneum, intentatum adhuc, auxilium exposceret quo aeri confestim exitus pararetur ope acus oblongæ per sinistrum hypochondrium in ventriculum demittendæ. Sed de hoc infra (*q*). Cæterum quam distentus esset ventriculus in proposita (*r*) quoque Valsalvæ fœmina, animadvertere potuisti. Unde nacti occasionem sumus tympanitis certis in casibus non sine prævis convulsivis adstrictionibus explicandi. Quod si in omnibus forte malueris Littrii explicatione uti; eo minus pertinaciter repugnabo, quod in omnium progressu ad ipsam nihilominus, si vera sunt quæ paulo ante dicebam, est redeundum.

24. Et sic quidem tympanitis causæ tum post diuturnum morbum, tum in acuto intelligentur, cum rarefacti aeris copia, & vis intestina, & ventriculum, & quod consequitur, his appositum abdomen distendet. Sed est alia tympanitis species, cum idem aer, extra eorum viscerum cavum rarefactus, ipsum dumtaxat extendit abdomen. Hujus musculi, ob id etiam creati, ne rebus secundum naturam se habentibus, ea viscera præter modum distendantur, ubi justo, quæcunque sit causa, laxiores fuerint, non modo eorum distentioni non obstant; sed inter causas, cur hæc facilius, majorque contingat, videntur esse reponendi. Ubi vero aer extra illa viscera laxius abdomen urgebit; tanto hoc citius, magisque extendetur, quod aeris viribus non intestinorum etiam, ac ventriculi parietes, sed nihil tunc nisi unum distendendum objicietur abdomen. Nec tamen hæc species frequens est, seu sola, sive cum priore conjuncta; imo adeo rara est, ut nec Willisius (*s*), nec Littrius (*t*) viderint, atque adeo alter scripserit, non posse ab se intelligi, alter per sua experimenta omnino refutari. Ego vero neque ideo aliquid negaverim, quod satis intelligi non possit, neque crediderim, quod in plurimis non sit, id in quibusdam non esse: nec fortasse alia egregiis illis Viris mens fuerit; sed tantum haud satis aperte indicata. Alii autem minime dubitant, quin ex humoribus in ventrem effusis, ibique corruptis possit aer, præsertim in iis corporibus in quibus vi morbi non fuerit bene, *intimeque commixtus*, se se explicare, aut pariter ex quopiam corrupto viscere, aut denique (id quod facillimum est) ex intestinis parte aliqua pertusis prodire. Id autem facillimum esse, dixi propterea quia Cel. Hallerus (*u*) in maxime distentis hujus morbi vi intestinis aerem animadvertit sibi viam fecisse per eorum parietes in cellulas usque sub extima tunica sitas: quin memini, Cl. Spoeringium in Reg. Sc. Suec. Academiæ Commentariis ad Annum, opinor, 1742. (neque enim, cum hæc scriberem, in manibus erat liber) tradidisse, in viro cujus intestinum Colon duris stercoribus erat plenum, aerem supra hoc obstaculum intestinum adeo expandisse, ut ejus membranis vi illata, non amplius, nisi extima ipsarum contineretur; ut proclive sit intelligere, quantillum tandem restaret, ut ex intestini cavo in ventris cavum erumperet. Sed non aer modo, verum etiam exesio, aut gangræna intestina perforando, flatibus exitum dare possunt, ut ex ventriculo non semel fecerunt. Sic in duabus quæ supra (*x*) memoratæ sunt, Camerarii, & Hoyeri Observationibus cum ille esset perforatus, non mirum fuit quod vix leviter inciso tumente abdomine, primum omnium, non sine sono, & fœtore, flatus proruperint. Idem tamen accidere etiam cum intestina non sunt pertusa, aliæ ostendunt Observationes, sive ea sint gangræna affecta, ut apud Meadium (*y*), sive simul ad gangrænam inclinent, simul exterius pravo sint humore perfusa, intus autem flatibus turgida, ut apud Cl. Gullmannum (*z*), sive nihil sit ejusmodi rerum, nisi quod & ipsa, & ventriculus immanem sint in modum inflata, ut apud Mercklinum (*a*), sive demum ne hoc quidem, sed intestina *prout alias in sanis, se habeant*, ut apud Cel. Heisterum (*b*). Sed in his duobus, in aliisque, siqui forte occurrant, ejusmodi casibus, quibus viis aerem in ventris cavum pervenisse, dicemus? Esse quasdam posse, aliasque alias quas mente non assequamur, fatendum est. Sed tamen cum flatulentos quosdam tumores interdum certis in visceribus conspiciamus; cur non possit aer, ut alibi, sic in ventris cavo interdum coire? Fellis vesiculam, exempli causa, aere; sub exteriore tunica concluso, turgidissimam invenit Jo. Bapt. Fantonus (*c*), Cl. autem ejus Filius (*d*) non semel vidit, quod & alii, sub extimis hepatis, lienis, & mesenterii præsertim, membranis innumeras, variæque amplitudinis quasi vesiculas aere distentas: conjecitque, ut ex hydatidibus disruptis aqua destillare pergens in ventrem, ascitem facit, sic ex dissilientibus his bullis erum-

(*i*) Disp. de mutuo intest. ingress. P. 1. §. 14. (*k*) Ibid. §. 15. (*l*) Dec. 3. Obs. Anat. 9. (*m*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 20. (*n*) Mem. cit. (*o*) Sect. hac Sepulchr. 21. Obs. 22. §. 4. (*p*) Act. cit. Tom. 1. Obs. 49 cum Schol. (*q*) n. 25. (*r*) n. 22. (*s*) (*t*) locis indicatis n. 23. (*u*) Opusc. Pathol. Obs. 26. (*x*) n. 19. (*y*) Monit. Medic. c. 8. (*z*) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 89. (*a*) Earund. Dec. 3. A. 3. Obs. 142. (*b*) Earund. Cent. 5. Obs. 84. (*c*) Obs. Medic. 18. (*d*) in Schol. ad eam, ult. Edit.

erumpentem aerem, ſi ſecedens a ſanguine in ventris cavum irruere non deſinat, tympanitem eſſe facturum. Verum etſi rei cauſas intelligere non liceret; certe res ipſa negari non poſſet. Nam ſe plane ſimile in adoleſcentula vidiſſe, confirmat, ac in puella conſpexit Ballonius (*e*), id eſt tumefactum ventrem, cum poſt mortem denique pungeretur, magno edito ſono, totum ſubſediſſe. Idem autem quod Ballonio, aliis quoque accidiſſe, & in his Valleſio, ex Sepulchreto ipſo (*f*) cognoſces, & ſimul qui, cum diſtenta aere eſſent inteſtina (*g*), aut cum aqua effuſa eſſet in ventre (*h*), in hujus cavo offenderint aerem: his autem quos poſſis adjungere, ex paulo ante commemoratis recentioribus Obſervationibus ſatis intelligis.

25. Quæ ne forte ideo contigiſſe, ſuſpiceris, quod ſimul cum peritonæo inteſtinum aliquod compunctum ſit, quippe huic ob diſtentionem omnino attiguum, & pertenue factum in ſuo pariete; animadverte, ubi ſimul aſcites fuit, aquam inter peritonæum, & inteſtina fuiſſe interjectam; ubi vero aſcites non fuit, difficile factu fuiſſe, ne tunc aut poſtea indicia ſe prodirent pertuſi inteſtini, quorum nullum, cum illud idem mihi aliquando obſervare contigiſſet, diligenter attendendo perſpicere potui. Huc adde quod plures Sepulchreti Obſervationes (*i*) docebunt, & ratio confirmabit, leviter perforato inteſtino, aerem quidem foramini proximum erumpere, eum autem qui procul, cætera inteſtina diſtendit, aut non protinus exſilire, aut ſi exſiliat cito, non ea tamen celeritate effugere, ut totius ventris ſubſidentia ad eundem modum ſequi, atque in diſploſa veſica, uno puncto temporis videatur, quemadmodum magnis illis quos laudavimus (*k*), Viris viſum eſſe, eorum bene perpenſis verbis, facile agnoſces. Vel ſi id non concedis, & plane vis, eodem temporis veſtigio quo leviter aliquod compunctum ſit inteſtinum, ex inteſtinis omnibus aerem prorumpere; dic igitur, quomodo Gullmannus (*l*) ea mox viderit flatibus *turgentia*, vel quomodo Mercklinus (*m*) poſtquam aer magno cum ſono ex leviter inciſo abdomine eruperat, & hoc *confeſtim totum conciderat*, *inſtituto extiſpicio* conſpexerit *ventriculum una cum omnibus omnino inteſtinis immane quantum inflatiſſimi utriculi adinſtar diſtentum*. Huc adde Obſervationem ad hanc dirimendam controverſiam ab Heiſtero (*n*) propoſitam. In muliere quæ *ventrem habebat valde diſtentum*, cum ſubito eſſet mortua, idem accidit quod vidiſſe Mercklinum, diximus, *ſimulac exiguum vulnus peritonæum perforaverat*; ſed non inteſtina ab aere occurrerunt expanſa; imo hoc fuit illud cadaver in quo *inteſtina prout alias in ſanis, ſe habebant*. Hic non dicam, ſi antea ab incluſis flatibus adeo fuiſſent diſtenta, eorum aliqua indicium hujus diſtentionis ſervatura fuiſſe, ſive craſſitudinem, ſive ſedem ſpectares. Hoc unum dicam, cum tot rogati & Medici, & Chirurgi Amſtelodamenſes adeſſent, in iiſque Anatomicus eximius Ruyſchius, præter ipſum, juvenem quidem, ſed jam tum præſtantem in eadem Facultate, Heiſterum; non poſſe me adduci, ut credam, ſi quidpiam ultra peritonæum fuiſſet inciſum, non continuo eorum aliquem fuiſſe agniturum. Hic autem a te expectari, non puto, ut in hac, aliiſque hujus generis Clariſſimorum Auctorum Obſervationibus ſuſpicio altera tollatur, id eſt aerem quo abdomen erat diſtentum, poſt mortem denique in ventris caveam ſe effudiſſe; ventris enim tumor in iis, dum viverent, jam ante fuerat, de quibus loquuntur. Veſiculas autem illas aeris plenas quas cum Fantono (*o*) commemoravimus, vel in viventibus eſſe poſſe, flatulenti externi tumores docent qui in ægrotantium ſcroto, aliiſque partibus a Chirurgorum pleriſque agnoſcuntur, & a Gorgia olim inter umbilici hernias, ut apud Celſum (*p*) leges, propoſiti ſunt. Non me fugit quid noviſſime dubitatum ſit: Verum ex pauco inter tunicas ſtagnante humore multum aliquando rarefacti aeris ſe poſſe extricare, non dubito, & cum Venetiis degerem, aut omnia non modo me, ſed experientiſſimos Chirurgos, & Medicos feſellerunt, aut qui in Tonſore quodam ſub communibus abdominis tegumentis non anguſtus circulari ambitu increverat tumor, quem poſtea perſanatum vidi, ab incluſo aere efficiebatur. Nec facile video, quomodo ſine aere tumores illos explicarem quos Vir Cl. Daniel Hoffmannus (*q*) in puerpera adnotavit interdiu ſub ipſa abdominis ſuperficie varia magnitudine diſcurrentes, nec ſine ſtrepitu ſe dilatantes, ſub veſperam autem evaneſcentes, idque per hebdomadas aliquot. Certo autem ſcio, inflationem quam in extremo puellæ morbo junior Verneyus (*r*) conſpexit undatim creſcentem donec omnem corporis truncum occuparet, & ſicubi premeres, ſenſum præbentem velut aeris ſub digitis non ſine crepitu diffugientis, hanc, inquam, certo ſcio ab aere ſub cutem ſe expandente extitiſſe; cute enim abdominis vix inciſa, intolerabilis fœtor erupit, ſicque tumor ille univerſus evanuit. Tu vero quod ad ventoſos tumores attinet, perlegas velim quæ de eorum productione ab Littrio edita ſunt in Hiſtoria Regiæ Scientiarum Academiæ Pariſienſis (*ſ*). In Commentariis autem ejuſdem Academiæ (*t*) ab eodem Verneyo quædam propoſita invenies ad Tympanitis ſecundam ſpeciem, cum Aſcite interdum conjunctam, internoſcendam, tum ad cavendum, nequando aut propter ſimilitudinem fluctuationis aliquam, Aſcitem potius quam primam Tympanitis ſpeciem eſſe, pronuncies, aut contra, propter nullum fluctuationis ſenſum Aſcitem neges: quod ut caveas quædam etiam ex noſtris facere poteſt Obſervationibus (*u*). Quibus de rebus utilia quædam attigit Medicus quoque Præſtantiſſimus Werlhofius (*x*) indicans, quomodo Tympanites, præſertim ubi inveteraverit, ſenſum ponderis non excludat. Quod vero ad curationem attinet, cum tympaniticam abdominis inflationem, octo jam annos perſtantem, larga dumtaxat ſanguinis e pede miſſione ſublatam leges a Cl. Chriſtiano Michaele Adolpho (*y*), fatente, *a flatibus non fuiſſe*; unde igitur fuerit, cogitabis. Flatulentam autem Tympanitis utramvis ſpeciem quam ſit difficile curare, nil magis oſtendit, quam remedium quod Præclari Viri coacti ſunt excogitare, paracenteſim. Sed quis acum illuc immittere voluerit quo non videret, nemo adhuc, quod ſciam, ex cautioribus Chirurgis inventus eſt. Qualis certe is olim non fuit qui tympanitici, pro aſcitico habiti, cum abdomen, ſpectante Helmontio (*z*) tum juvene, perforaſſet, fruſtra expectavit aquarum exitum. *Extracto* enim *phlebotomo, repente ſidit abdomen, & quamprimum* æger *periit*; *editus autem flatus immenſe putidus, & cadaver olens*. Etſi vero mortui corpus non eſt diſſectum; nihil tamen fieri facilius poteſt, quam ut acu educta, aer prodiens breve quidem levamen afferat aliquando; ſed mox alia quoque exeant quæ in ventrem defluentia, non multo poſt viſceribus lethiferam invehant labem. Quid? quod in eam inteſtini partem defigi acus poſſet in qua cum aeris plurimum ob immanem ibi diſtentionem eſſe crederetur, revera minimum eſſet; neque enim ut Littrio (*a*) obſervare contigit, multum aeris ineſt ſemper tympaniticorum inteſtinis; parum autem materiæ, hujuſque fere viſcidæ. Nam contra, hac plena ex dimidia parte inteſtina reperiebat junior Verneyus (*b*): Cl. autem Leonhardus Hurterus (*c*) in tympanitico puero cum miraretur Craſſa præcipue inteſtina diſtenta adeo, ut Colon ſua mole jecinori vim attuliſſet, & ſiniſtrorſum compuliſſet; materiam intus invenit tanta copia quanta id facere potuerat, pultiformem, ſpumeſcentem, & ex albo flaveſcentem: quæ res in morbo quem adſtricta alvus comitatur, tunc, opinor, maxime conjicienda eſt

(*e*) hic in Sepulchr. Obſ. 23. §. 2. (*f*) Ibid. §. 1. (*g*) Ibid. Obſ. 22. §. 4. & in Additam. Obſ. 75.
(*h*) Ibid. Obſ. 24. & in Addit. Obſ. 26 (*i*) Obſ. 75. cit. & Obſ. 22. §. 2. & cæt. (*k*) n. 24. ad fin. (*l*) (*m*) n. eod.
(*n*) Ibid. (*o*) Ibid. (*p*) De Medic. l. 7. c. 14. (*q*) Commerc. Litter. A. 1737. Hebd. 11.
(*r*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1704. (*ſ*) A. 1714. (*t*) A. 1703. (*u*) n. 30.
(*x*) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 36. n. 4. (*y*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 244. (*z*) Ignot. Hydrop. n. 44.
(*a*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1713. (*b*) A. 1703. (*c*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obſ. 184.

est cum aut paulo ante quam morbus evidenter inciperet, multa ægri ingesserunt, aut non perpauca postquam incepit, porro ingerere perrexerunt.
In abdominis autem perforatione ad alteram tympanitis speciem solvendam, quid periculi esse possit, si forte prima species cum ea jungatur, aut pro secunda prima imponat; internoscere autem perdifficile est; ex iis intelligis quæ paulo ante dicta sunt.
Sed de hoc, & de universo curationis genere in tympanite, & de una ab altera specie per conjecturas, quo ad ejus licet, internoscenda, & de morbi hujus natura, & caussis fac legas quæ erudite, ingeniose, periteque scripsit Cl. Zevianus (*d*), qui si, ut pro suo erga me singulari amore scripta illa in meo, quale id cunque est, nomine apparere voluit, sic antequam hanc ad te Epistolam darem, mittere potuisset; nonnulla quæ me fugerunt, in hac minime desiderares. Apud illum igitur reperies. Ego enim illuc jam transeo, ut ad multas quas tibi ex Valsalva descripsi, hydropis Observationes, non multas, ne hæ nimium excrescant Litteræ, ex meis attexam.

26. VIR quidam cum ascite, tum præsertim anasarca ingenti laborabat, quæ eo videbatur major quod cum emaciatam faciem, & reliquum caput non occuparet, membra cætera, si cum hoc conferrentur, & præcipue inferiora, speciem monstrosissimæ crassitudinis præ se ferebant. MORTUUM anno, si recte hoc memini, 1704. in Bononiensi Incurabilium Nosocomio dissecui magis ut anasarcæ, quam ut ascitis naturam inquirerem. Inquisivi autem; nam crura jam corrumpi incipiebant; in femoribus, & in scroto. Femorum cuticula hic illic a subjecta aqua in vesicas attollebatur, quarum aliqua erat pugni magnitudine. Adacto usque ad os cultro, cum sectiones inspicerem, Adiposam membranam crassiorem factam, ejus autem Malpighianas cellulas aquosa pinguedine refertas deprehendi, vel potius aqua maxima ex parte, quæ propter creberrimas interjectas cellularum membranulas, *gelatinam*, ut in Adversariis (*e*) scripsi, mentiebatur. Atque ut Adiposa membrana se se propagat non modo inter musculos, sed inter fasciculos quoque fibrarum ex quibus musculi compinguntur; ita in locis hisce omnibus eandem *gelatinæ* speciem referebat. Nec alia mihi se obtulit species prætumidum scrotum incidenti. Cellulas enim in primis quæ darton efficiunt, quippe Adiposæ membranæ continuatas, aqua distenderat. Aqua igitur ex his, illisque cunctis sectionibus prodibat, & si velles, facile exprimi etiam poterat; sed non tota; plurima enim inter cellularum membranulas restitabat. Itaque cum scalpellum ad abdomen transtuli, etsi inter ejus tegumenta nullam fere aquam offendi; non tamen defluxisse tam cito per femorum, & scroti sectiones credidi; sed potius ab ingenti, quæ ventrem implebat, & abdomen distendebat, aquarum copia ex hujus integumentis detrusam, dum homo viveret, ad inferiores artus fuisse, existimavi, aut, si mavis, cum ab his porro ascensura esset, ob eandem quæ modo indicata est, integumentorum abdominis a subjectis aquis pressionem, inter ipsa non esse admissam. Ventris autem viscera quemadmodum se haberent; neque enim id mihi, ut paulo ante dixi, tunc propositum; diligenter non adnotavi.

27. Vides igitur, tumoris quem anasarca facit, sedem, & caussam non sub cute dumtaxat in Adiposa membrana esse; verum etiam, ubi tumor præsertim non modicus est, in omnibus ejusdem membranæ appendicibus, ut cum præter ipsam hæ quoque tum inter exteriores musculos, & his subjectos, tum inter musculorum fasciculos distendantur, magnus tumor efficiatur. Vides simul, quid sit quod *gelatinæ* specie non raro imponat; nam & pinguedinis oleum eædem interjectæ membranulæ ipsæ etiam faciunt, ut in sanorum cadaveribus minus quam in viventibus revera est, appareat fluidum. Nec tamen negaverim, sive ob ejus reliquias olei plures interpositas, sive quod viscidior sit aqua inclusa, sive quod mora, & anni tempore crassior fiat, esse præter membranas aliquid interdum quod eam nobis speciem objiciat. Glasero hoc ultimum unice placuisse, ex Sepulchreto (*f*) cognosces; cum idem quod ego, alii, & in his Peyerus (*g*) & Wepferus (*h*) maluisse videantur.

28. VETULAM quæ ex hydrope ascite, sed non ita magno, decesserat, cum in Nosocomio Patavino secaremus sub finem A. 1716. hæc observavimus. VENTER, ubi exhausta fuit effusa aqua, jecur ostendit multis albis, nec tamen præduris, tumoribus intus, extraque obsessum; in pancreate autem similem unum, sed duriorem, multoque majorem, ut quod totam illam hujus visceris occupabat partem qua ad Duodenum intestinum se annectit. Renis alterius; nam alterum non inspexi; membrana propria crassior facta, trahentem facillime sequebatur: canaliculi quoque crassiores quam solent, eoque multo evidentiores. Uterus interius non male habebat. Sed exterius altero in latere conspicuam quasi ex vulnere cicatricem ostendebat, cum in ventris cute nulla esset: in latere autem opposito haud procul a cervice in subrotundum tumorem protuberabat, qui cum subjecto fundi pariete, ipsum magna ex parte concludente, discissus, substantiam exhibuit ex rubro lividam, neque tamen reliqua uteri duriorem. In testibus vesicæ crassæ, albæ, quarum in cavea nihil erat: multo major una aquosum continebat humorem. Thorax sanus, nisi quod effusam, sed non multam, habebat aquam. Cerebrum egregie constitutum, & firmum ne hanc quidem habuit.

29. Satis erat caussarum; ut cætera nunc omittamus; in pancreate, & jecinore, tum ut chylus, & sanguis minime ex naturæ instituto conficerentur, tum ut lymphæ, & sanguinis motus in ventre tardaretur. Forte accidit, ut cum aliquando animi, & studiorum caussa adolescens rusticarer, in ovium gregem inciderem, ex quo laniones alias justo, alias vili pretio mercabantur. Sciscitanti mihi discriminis caussam, illæ enim, dixerunt, sanæ sunt, hæ vero durum habent jecur, & in ventre aquam. Cum venter non his magis, quam illis, tumeret, neque aliud morbi appareret indicium; vana eos dicere, credidissem, nisi fidem fecissent ipsæ mox, inspectante me, occisæ, & apertæ. Signo autem hoc usi fuerant. Superiorem ovium palpebram attollentes, & eorum quæ sunt oculo circumjecta, colorem animadvertentes, ex rubro sanas, ex albido morbidas internoverant; sic quoniam corpus reliquum pili operiebant, nuda ab his loca non secus ac Medici faciem solent, contemplabantur, idque eo utilius, quo plura ibi, & conspectiora vascula luculentius sanguinis naturam ostendunt. Non hæc ego narrarem tibi, nisi Boerhaavium (*i*) nuper vidissem, idem, ut opinor, signum indicantem, & diserte a veterinaria Medicina ad humanam traducentem sic ut tunicæ adnatæ, & carunculæ oculi pallido colore *significari*, doceat, *aquosam cacochymiam*, & cum *sanguinem rubrum deficere*, ex illo signo cognoscimus; *adesse vitia omnia quæ hunc defectum sequuntur*. Certe plura horum adesse possunt, aut non multo post consequi. Sic inter eas oves quas a me eo tempore inspectas dixi, una fuit, quæ etsi non meliori jecinore, quam cæteræ, nec minus hydropica; præpinguis erat tamen, alboque, & solido adipe, omentoque pulcherrimo. Scilicet recentior huic erat morbus: quod si cum illo tandiu vixisset, quam cæteræ; minus pulchro omento, atque adipe fuisset prædita. Ad prima enim vitia subinde alia atque alia accedunt; ut in hominum, ad quos redeo, cadaveribus videre est, quæ viscera tanto vitiosiora plerumque ostendunt, quanto illos diutius aut hydrops, aut morbi hydropem præcedentes maceraverint. Utriusque casus exemplum afferam: & primum secundi.

30. CASPARUS LOMBRIA Patricius Venetus, bilio-

(*d*) Del Flato &c. l. 2. c. 28. & l. 1. c. 27. 28. (*e*) II. Animad. 16. (*f*) Sect. hac 21. Obs. 21. & Schol.
(*g*) Ibid. Obs. 3. §. 1. & Schol. (*h*) Ibid. Obs. 17. §. 5. (*i*) Prælect. ad Instit. §. 868.

biliofo, ut vocant, temperamento, amplo corpore, atque robufto, eoque magis, in omni vivendi genere, præceptionum medicarum fecurus, poftquam annum exceffit quadragefimum, longo, & vario morbo correptus; in eoque refrigerantibus potionibus præter modum ufus, e morbo quidem evafit, fed ventre aliquanto tumidiore. Qui cum remediorum ope detumuiffet, nihil magnopere habuit animadvertendum, donec alvi quidam fluxus recurrere per intervalla, nec fine violentia aliquando, cœperunt. Ab his fitis, quæ alioquin ipfi quafi innata erat, augebatur, urinæ autem, quæ magna copia reddi folebant, tunc faturatiffimæ factæ, minuebantur. Vires tamen nihil detrimenti capiebant donec circa extremam hyemem anni 1722. qui erat ætatis ejus quadragefimus feptimus, diarrhœa, qua antea multa flava, & fluida egerere octo, aut decem diebus confueverat, menfem pene totum detinuit, prodeunte variorum colorum materia, plerumque autem cruda, & ferofa, nec fine fpuma. Quæ diarrhœa cum aptæ curationis ope deftiffet; mox, neglecta vivendi norma, vel gravior reverfa eft. Conquieverat iterum, cum tremor jam ab ineunte ufque ætate leviffimus, deinde poft primam illam ægrotationem toto corpore manifeftior, fubinde autem ab alvi fluxibus gravior factus, focias fibi novas quafdam capitis affectiones adfcivit. Cum propter illum tremorem jam olim Medici, quibus diligentius parendum fuerat, generofis vinis interdixiffent, ob has autem novas affectiones parcam fanguinis miffionem permififfent; in fummo hujus concremento cruftam, & hanc ex dimidia parte colore viridi confpexerunt. Curatione tamen opportuna adhibita, jam vires, color, cibi appetitus, urinarum copia fic fatis reftitui videbantur, cum pertædere ægrum cœpit, neque ultra diem trigefimum uti non inutilibus remediis voluit. Ad horum omiffionem mox accefferunt violenti corporis, & animi motus. Quos, intra quindecim ab omiffione remediorum dies, initium repente excepit funefti morbi. Abdomen, quod fæpe antea a multis flatibus tumefcere, fed mox detumefcere confueverat, affiduo moleftiffimoque tumore tendi cœpit, & manu percuffum, tympani inftar refonare: tumere etiam nonnihil pedes: urinæ flammeo colore fieri, multumque imminui: fitis urgere. Cum hæc animadverfa effent extremo jam Majo, & Michelottus, qui adverfus hunc tympanitem incaffum pugnare cœperat, ante medium Junium in Galliam cum Viris Ampliffimis Venetis Legatis effet profecturus, mihi ægrum, eodem tempore Patavium tranfeuntem, maximopere commendaffet, ut nifi affidue cum ejus Medico invifere poffem, at fæpius faltem, cum per alias liceret occupationes, confilio juvarem meo; ego, necdum ægro vifo, ex attenta dumtaxat eorum quæ fummatim nunc ad te perfcripfi, lectione aliorum vifcerum labem, aliorum infirmitatem conjiciens, de ægro fanando defperavi: neque id Affinibus reticui probe confciis, toto illo feptennio nunquam propemodum morbo aliquo vacaffe, & interroganti mihi illud confirmantibus quod in calce eft librorum de Morbis, *ex alio morbo corpus liquefactum ad hunc deveniffe*. Igitur quæ ibi continuo fubjiciuntur, diferte iifdem enunciavi: *fi quidem igitur fubito occupaverit* hic *morbus hominem, moritur nempe alio morbo diutiffime jam affligente*. Neque alia mihi poftquam ægrum vidi, fententia fuit: in quam deinceps venerunt ad unum omnes quotquot ea tempeftate Patavii magis florebant Medici. Nam etfi flatibus fupra, infraque interdum prodeuntibus, abdomen amplius, fi manu percuteres, non refonabat; tamen hujus tumor, & cætera quæ dicta funt, non modo non decrefcebant, fed quamcunque iniret aliquis medendi viam, in dies augebantur, ut non jam tympanitem æger huc attuliffe, fed præcipitem afcitem videretur; cui mox thoracis, & denique cerebri hydrops fe adjunxit, quemadmodum ex iis quæ adfcribam, fignis cognofces. Principio, fi abdominis latus finiftra complectens, latus alterum repetitis dexteræ modicis ictibus impelleres; allifæ ad finiftram aquæ fluctuationem percipiebas. Sed haud multis interjectis diebus, venter non modo aqua plenus, fed præter modum tumidus, ac diftentus, impellenti manui refiftebat: & fimul œdemate non pedes folum, aut crura, fed femora quoque valde turgebant, facie, & artubus fuperioribus macefcentibus. Inter initia tuffis quædam, deinde nulla; fed cum primum æger poffet in utrum liberet latus cubare, non potuit poftea, nifi in dexterum: & licet toto morbi tempore decumbere potuerit; bis tamen ante poftremas hebdomadas e lecto exfilire ab imminentis fuffocationis fenfu coactus eft, qui fenfus ut repente venerat, fic illico abibat. Tandem ultimis ferme decem diebus quodam quafi fopore tenebatur, & fæpe aliquo, fed leviffimo, delirio. Tunc etiam cordis vires, quæ fuerant diu validæ, fubinde infirmiores fiebant: cæterorum autem mufculorum vires prope ufque ad ultimum non defecerunt. Si febres excipias duas, quæ multis ante mortem diebus ingruerant, altera non fine longis horroribus, & tremoribus, intra biduum tamen finita, altera autem & levior, & brevior; fi harum, inquam, tempus excipias; pulfus nihil vitii habuerant, nifi quod fæpe, fub vefperam præfertim, frequentiores ipfi, & carnes calidiores deprehendebantur. Initio moleftior ad epigaftrium fenfus, imo dolor inter enfiformem cartilaginem, & umbilicum: qui poftea non ibi, fed hic, illicque per ventrem percipiebatur; punctionis autem fenfus ad hepatis regionem manebat. Somnus, & cibi appetitus, qui principio mediocres fuerant, fæpius, procedente morbo, deficiebant: fitis autem magis magifque torquebat. Alvus per fe multa, liquida plerumque, & flava; alia nonnunquam, & hæc vifcida, dejiciebat. Contra, urina femper quam pauciffima fuit, eaque flammea, & faturata. Cum æger, Affines, Medici nihil magis optarent, quam ut uberius hæc proveniret; dicere non poffum, quot, & quæ ad eam promovendam fumpferit. Nullum effe credo levius, validius, fimplex, compofitum medicamentum, quod ullo ex regno, ut loquuntur, ad id pertinere exiftimetur, quod a tot Medicis propofitum, aut ab ægro captum non fuerit. Verum, ut folet reluctante natura, incaffum omnia; nunquam urina vel minima ex parte aut increvit, aut mutata eft, nifi quod diebus ante mortem circiter quindecim, & noviffimis iterum diebus pauxillum quid tabacci colore in imo depofuit, quod cum diligentius examinarem, fanguinem effe cum ichore miftum, deprehendi, & iis quorum intererat, ut diureticorum finem tandem aliquem facerent, oftendi. Eorum aliqua, fed minus importuno tempore, minufque fufpecta, non fanandi fpe, fed ne æger intelligeret, me defperaffe, ipfe quoque laudaveram, in his levia quædam ex refina terebinthina. Sed cum animadvertiffem, ne odorem quidem illum, quem folent, violarum martiarum ab his urinas traxiffe, iifdem, atque adeo renum viæ vel magis quam antea, diffifus, ad inteftinorum potius viam effe redeundum, cenfui, præfertim cum tartarus, ut vocant, purificatus, quo per intervalla utebamur, nullo cum incommodo multa, & fæpe aquofa per alvum deturbaret, & aliquot horarum levamen femper afferret adverfus moleftum quendam fenfum qui ad ventriculi regionem percipiebatur. Verum nec via hæc proficua fuit. Audiverat æger ex Michelotto, juvencæ urinam fibi feliciter, nec femel, adverfus anafarcam ceffiffe. Itaque experiendi cupido, etfi neque anni tempus, neque alia aliqua ejufmodi erant ac malebat Lemeryus (*k*); indulfi tamen in remedio ejufdem generis ac *urina ovium*, *aut urina afinorum*, quas apud Avicennam (*l*) legeram a quibufdam olim adverfus hunc morbum fuiffe laudatas, & quod denique non per renes tantum, fed & per alvum movet afciticorum aquas, ut Lemeryi obfervationes docent; fed ea lege indulfi, ut ne plus unciis feptem primo die biberet, fingulis deinceps diebus binas additurus. Et primo quidem die quidpiam paffus eft, quod Lemeryus, cum alia recenfeat, non adnotavit. Nam paulo poftquam biberat, caput quafi ebrietate qua-

(*k*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1707. (*l*) Canon. l. 3. Fen 14. tr. 4. c. 13.

quadam tentatum est, sed quæ non multo post evanuit, nec diebus insequentibus rediit, quamvis plus biberetur. Cum esset quinto die perventum ad uncias tredecim, neque æger plus mingeret, sed plus dejiceret sic ut eo die aquam ad quatuor, aut quinque libras alvo redderet nullo virium detrimento; non aliud tamen hinc levaminis, quam quod a tartaro, observatum est, ventre nihil prorsus detumescente, imo artubus inferioribus magis tumentibus. Quamobrem tunc id remedii intermissum est. Aliquo post tempore ad idem voluit redire æger. Bibit quinque continenter diebus octonas singulis uncias. Nihilo plus profecit. Quin altera de qua supra indicatum est, ingruente febre, prorsus omittere est coactus. Frustra quoque, utinam innoxie in morbo quem augere facilius esset, quam minuere; frustra, inquam, remediis aliis est usus de eodem genere sive deglutitis, sive in alvum injectis, sive etiam abdomini impositis. Nam cum senior quidam Medicus ebuli, & absinthii succos imponere jussisset; nihil inde nisi inanis egerendi cupiditas accidit, & pruritus cutis ad hepatis regionem, ubi lividæ venulæ apparuerunt. Itaque succos illos abjecit: neque aliud abdomini, siquando mulcendi essent ventris dolores, cum utilitate adhibuit, nisi vervecis omentum oleis delibutum violarum, absinthii, & amygdalarum dulcium. Verum hæc antea. Nunc ad morbi finem, & ad dissectionem veniamus. Suffocati instar mortuus est prælivida facie, & humeris, aqua autem & sanguine ex mortui ore, & naribus prodeunte. CADAVER postridie, qui dies fuit III. Nonas Sextiles anni quem supra memoravi, ut condiretur, dissectum est. Artus superiores quibusdam nigris quasi peticulis distincti erant. Ab inferioribus autem œdema per dorsum ad scapulas usque se producebat. Venter aquæ fœtidæ ex viridi flavæ copiam habuit quantam maximam præter omnem modum distentus habere potuit. In ea frusta quædam, omenti opinor, natabant quasi ex mucilagine purulenta. Ventriculus, & intestina, nil fere turgida, nigricabant, ut mesenterium quoque. Jecur durum, intus, extraque totum constans ex tuberculis, id est glandulosis lobulis evidentissimis, & evidentissime distinctis: nec tamen naturali majus. At lien magnus, substantia compacta, ex qua incisa nihil sanguinis effluebat. Renum alter ichorem in pelvi habuit. In Thorace, a dextris præsertim, aquæ plurimum ejusdemmodi atque in ventre. Sic etiam in pericardio, in quo tamen non multa. Pulmones turgidi, & nigricantes. Cor sine sanguine, nedum sine concretionibus polyposis. Caput; quoniam cadaver condiebatur, ut non longius quam Venetias in paternum sepulchrum inferretur, nobis attingere nec necesse fuit, nec licuit.

31. Ex quo Joannes Posthius, ut hic habes in Sepulchreto (*m*) substantiam hepatis in ascite *interius totam granulosam* offendit, *granis nimirum quantitate pisorum ubique apparentibus*, plures aliæ similes Observationes in eodem morbo habitæ sunt. Extant ibidem aliæ quatuor, Wepferi una (*n*), cui hepar *ceu corpus ex plurimis glandulis conglomeratum apparuit*, Ruyschii altera (*o*), Brownii tertia (*p*), Hartmanni quarta (*q*), quibus idem viscus *totum e meris glandulis magnis*, aut *e glandulis*, aut *ex lobulis* constare visum est. Non possunt autem minimæ jecinoris partes adeo amplificari, quin aut interjectas alias, aut vascula saltem sanguifera comprimendo, hepatis muneri, & sanguinis per ventrem motui plurimum officiant. Itaque Posthius, & Brownius frustra aquam eduxerunt, quæ *vitiato jecinore subinde renata esset*, ut Erasistratus apud Celsum (*r*) monebat. Nam quod hic respondet, *emisso humore medicinæ locum fieri* ad jecur sanandum; profecto ejusmodi non est hoc hepatis vitium, ut medicinam admittat. Quod etsi non nisi per dissectionem apparet; tot tamen alii sunt illius, & aliorum viscerum morbi qui curationem non recipiunt, ut cum læsorum viscerum indicia sunt, non sit temere ad aquarum emissionem decurrendum. Quamobrem hanc Nobili, de quo dictum est, ægro nemo tot Medicorum proposuit. Cæterum quod plures cum Ballonio (*s*), & Sanctorio nostro (*t*) verentur, ne peritonæi, & intestinorum inflammatio, ac gangræna aquæ eductionem consequantur, non injuria facere videri possunt perlegentibus exempla eorum quibus educta aqua fuerat, quorum multa sunt in Sepulchretum (*u*) relata. Quibus celebre illud in primis addes quod Cl. Scherbius (*x*) descripsit viri, cui calculus in Receptaculo chyli concretus, hujus, & lymphæ expedito in Thoracicum ductum ascensui se opponens, ejusmodi ascitem attulerat, ut septies aquæ a Chirurgis fuerint eductæ, quippe novis semper succrescentibus donec sexdecim post ultimam eductionem horis vivere desiit. Etsi vero non a viscerum labe, ut præclare vides, hydrops hic originem habuit; tamen *omentum totum fere consumtum inventum fuit, reliquaque viscera gangræna obsessa*; *nec mirum*, inquit Scherbius, *dum tractu temporis id in omnibus hydropicis fit conspicuum*. Sed me veri studium non sinit reticere quæ pro paracentesi dici possunt, verbis istis ultimis ne ipsis quidem omnino repugnantibus, imo ex parte aliqua, si recte attenderis, adjuvantibus. Igitur; ne quæram, num semper id aquæ emissionis, quocunque hæc instrumento, modoque, aut quotquot vicibus peragatur, & intrudentis se aeris effectus sit, quod haud raro morbi ipsius esse, cadavera ostendunt hydropicorum quibus, licet aqua emissa non sit; tamen intestina, ut in nostro, nigricant; certe non paucæ feliciter ratione hac absolutæ curationes eandem tuentur, tuenturque ipsæ dissectiones, quæ, ægris ob aliam causam intereuntibus, patefecerunt *bene satis constituta* intestina, *nullum* autem in abdomine, nedum in peritonæo qua pertusum fuerat, *vestigium inflammationis*, *nedum sphacelosæ corruptionis*, ut verbis utar Polycarpi Scacheri (*y*), Virginis jam diu asciticæ sectionem, mortuæ *octavo post operationem die*, multaque per vices educta aqua, proponentis.

32. Sed rara adeo apud nos sunt, aut certe erant felicis hujus curationis exempla, ut Bononiæ diu moratus neminem unum audiverim Medicum qui ea se vidisse, affirmaret, cum infelicia, externis Chirurgis, nec vulgaribus, eam instituentibus, & ipse ibi viderim, & ab omnibus acceperim. Quin memini, Albertinum phthisim, & ascitem inter se comparantem, illam ter ab se, quantumvis confirmata esset, persanatam fuisse, dicere; ventris autem hydropem, qui confirmatus esset, etiamtum nullum. Aqua enim, ajebat, si a Chirurgo emittatur; ægros mori, video: si a Medico ad renum, aut intestinorum vias validius urgeatur; quæ remedia ad has compellunt, non tam illam quæ in ventrem effusa est, quam quod fieri in sanguine adhuc restat, non magis in illas vias, quam in ventrem qua jam data porta est, ejiciunt. Sic nuper accidisse, narrabat, generoso in primis Viro, cui data ab Empirico ejusmodi remedia urinarum quidem copiam, sed ventris simul tumorem auxissent ita, uti in mortui sanguiferis vasis nihil ferme potuerit inveniri. Neque tamen quas audiverat, aut legerat admirabiles asciticorum curationes dissimulabat, quarum Bononiæ vel quinque per scroti punctionem perfectæ esse ferebantur. Sed cum alios crederet anasarca potius laborasse, quam ascite, alios ascite, sed nondum confirmato, alios hydrope peritonæi; non multos sane relinquebat, quorum sanatio naturæ potius, ut putabat, quam arti deberetur. Et magnæ sunt certe cum in aliis sæpe, tum in hoc morbo nonnunquam sanando naturæ vires. Accidit in mea Patria ut cum puer nobilis semel, atque iterum ardenti febre correptus, aquæ plurimum tum in prima, tum in secunda ægrotatione bibisset, utramque exciperet ascites ingens; uterque autem ascites solveretur, magna vi aquæ sponte dejecta, sponte, inquam;

(*m*) S. 21. Obs. 4. §. 21. (*n*) Obs. 32. (*o*) in Additam. Obs. 34. (*p*) Obs. 49. (*q*) Obs. 50.
(*r*) De Medic. l. 3. c. 21. (*s*) in Schol. ad §. 1. Obs. 5. hujus Sect. Sepulchr. (*t*) Ibid.
(*u*) Obs. cit. & 2. & 4. §. 1; & 6. §. 1. & 11; & 11. §. 1. & in Additam. Obs. 49. & 64. & 76. & 86.
(*x*) De Calculo Receptac. chyli, hydr. causa. (*y*) Diss. supra ad n. 8. cit.

quam ; nam & vulgo id notum erat , & ejus mihi confirmavit Medicus , non sibi facile earum curationum honorem detracturus. Easdem nimirum vias satis sibi reseraverat natura per quas humorem in ventre stagnantem resorberet, alioque amandaret , quibus in Mercatore illo Meadii (z) usa est , cum aquas omnes , postridie per abdominis perforationem educendas , nocte ipsa una in vasa iterum recepit , in iisque retinuit . Verum cum eadem natura neque per se , neque blandis invitamentis , neque paulo acrioribus stimulis excitata quidquam molitur , num , ipsa adversante, acerrime, & periculose agendum est? an potius, ubi omnia permittant, aquæ emissione utendum est, auxilio primum, ut existimare licet, ab eadem natura indicato?

33. Quod enim umbilico immani aquæ vi aperto, egrediens hæc ascitem solverit , non id primo , opinor, Benivenius , & alii quos Donatus (a), & Gabelchoverus (b) laudant, viderunt ; sed prisci olim homines , iidemque adnotarunt , quibus simul omnis prorumperet, eos mori ; quibus vero paulatim, partiteve exiret, eorum aliquos convalescere. Itaque naturam recte operantem Medici , ut solent , imitari potuerunt , & Hippocrates (c) deinde , ac Celsus (d) monere, ne omnis simul aqua emittatur ; mortiferum enim id esse: cujus rei causas Viri Docti nostra hac ætate complures exposuerunt, & in iis Verneyus junior (e), Werlhofius (f), Meadius (g), copiosius autem Ill. Senacius (h) . Quorum explicationes ea quoque confirmare videtur Observatio (i) omnis , sine animi defectu eductæ materiæ , sed ob hujus tenacitatem lente adeo , ut tres ferme horæ sint impensæ: quod minus tibi mirum accidet, ubi ex Cl. Targionio (k) noveris , fuisse hydropicum , cui tam densa *gelatina* ventrem implebat , nulla ut arte ab experientissimo Chirurgo educi potuerit . Sed nulla res magis illas confirmavit explicationes , quam secundum ipsas feliciter excogitata ratio omnis simul aquæ innoxie emittendæ , nimirum , abdomen non modo postquam emissa est , quod & laudatus Verneyus (l) post uberiorem eductionem jubebat , fasciis adstringendo , verum etiam , idque præsertim , magis magisque dum educitur . Qua ratione is qui primus & excogitavit , & adhibuit Medicus eximius Meadius (m) cum alios , tum præcipue mulierem a se persanatam memorat , cui *simul & semel* aqua omnis emissa est pondo librarum *sexaginta* , alteram autem annos sex , & septem menses servatam, ex qua toto illo temporis spatio, incredibili, nisi res inter omnes Londini constaret, copia educta est, *libræ* nimirum *mille nongentæ & viginti* . Sed quam caute hæc sint & suscipienda, & facienda , nobiles , quos nominat, inter Anglos Chirurgi proposuerunt : quanquam & ipsi nota esset hydropica quæ, disrupto per se abdomine , & plurima aqua effusa , superstes fuit , cui similem alteram leges a Nebelio (n) descriptam . Utrique nimis distentum abdomen prope umbilicum crepuerat . Porro extant aliæ per ipsum umbilicum sponte erumpentium aquarum , sed fere nunquam simul omnium, felices Observationes, non ab illis modo quos supra diximus , sed & ab aliis (o) productæ . Nec tamen Medici , ut ascitem solverent , aperire umbilicum perrexerunt , contrariis alii Observationibus permoti , experientia autem plerique edocti, quanto ibi facilius abdomen, distendente aqua, extenuatur , tanto difficilius & vulnus postea, nec raro, consanescere , & minus commode in præsentia obturari, ne plus aquæ prodiret, quam ferre ægri vires valerent , neque eam demum totam , nisi perincommode ægro in ventrem cubante , posse detrahi . Nam quod emitti per umbilicum præstaret, quia sic reclusa vena Umbilicali aquosus ex hepate humor per illam non in ventrem effunderetur , sed e corpore ejiceretur, opinio fuit quæ serius nata ex hypothesibus, & ex sententia quorundam , cujus meminit Avicenna (p), nonnullis demum Observationibus confirmari visa est. Extiterunt enim, ut in Sepulchreto (q) hic vides , qui venam illam , jam olim in ligamentum contractam , assidua dixerunt aquarum alluvione emollitam, recludi iterum , & tum serum ab hepate exsuperans per umbilicum excernere , seque dilatatam adeo tunc invenisse, ut catheterem , & pennam anseris admitteret, essetque aqua satis copiosa plena . Ego vero ut in nonnullis apertam , ut est a primordiis , servari potius, quam rursus facile reserari, concederem, neque post ortum in omnibus, quemadmodum Schultzius (r) tradidit , ab umbilico sursum retrahi ad jecur, ut ad illum amplius non perveniant ; non viderem tamen , quomodo ex Sinu venæ portarum serum dumtaxat acciperet; sanguinem relinqueret. Quæ non tam propter Platerum, & Hildanum dico, quam propter Rolfincium, utroque recentiorem . Nec tamen Observationes eorum nego : sed tantum suspicor, non venam ipsos Umbilicalem, sed thecam solum reperisse patentem , & aqua plenam, qua theca a duplicato peritonæo illa vena augetur . Laxantur enim facile in hydropicis membranæ, earumque intercapedo redundante aqua impletur. Adjuvat hanc meam suspicionem Observatio , quæ non Riolani est , ut Rolfincius putabat ; sed tamen apud Riolanum (s) extat . *In quadam muliere hydropica* vena Umbilicalis, inquit , *inventa fuit fistulosa, & per eam aqua inter peritonæum & abdominis musculos effundebatur* . Sed diuturnioris hydropis casum , ut sumus polliciti (t), subjiciamus.

34. VIRGINI annos viginti natæ cum sanguis per uterum respondere desiisset ante annos duos, dolores ad hypochondria primum orti sunt, tum deinde venter intumuit. Hunc tumorem, variis incassum remediis usa , annum circiter jam tulerat , cum in Nosocomium hoc Patavinum excepta est. Ingens ventris erat moles : ægra tamen hæc quoque , totum mensem quo ibi fuit, cubare potuit usque ad extremum; cubabat autem plerumque in sinistrum latus . Sitiebat , sed non multum , nisi cum febricula qua tenebatur assidue, interdum augescebat . Paucas quidem reddebat urinas, nec tamen valde rubentes. Subinde querebatur de iis de quibus indicatum est, ad hypochondria doloribus, qui convulsivi , non tamen acerrimi, esse videbantur . Non unis adhibitis auxiliis , nihil profectum est : lotium auctum est nunquam . In illis quædam erant quæ molestiam crearent, ut gummi ammoniacum cum resina terebinthina: quamobrem & omissa sunt . Novissime cum alvus ex dura facta esset laxior; fœtida liquamina cœperunt effluere, sed non purulenta. Horum persistente fluxu cum venter non decresceret , vires in dies frangerentur ; nimirum id accidit quod in extremo libro IV. *de Morbis* prænunciatum de hydropico est : *at ubi etiam alvus valde fluida fuerit , citissime moritur & sentiens , & loquens* . Itaque constante usque ad ultimum mente, vivendi finis est factus circa medium Decembrem A. 1744. Postridie , cum hæc accepissem, & frequentissimis Auditoribus exposuissem, nonnulla ex iis prædicens, quæ mox sub eorum oculis inventa sunt ; dissectio ibi statim incepta est.

CADAVER macilentum erat, superioribus præsertim artubus , nec tamen plurimum . Inferiores artus levi adeo affecti erant œdemate , ut vix, nisi digito appresso , dignosceres , idque ne ad summa quidem femora perveniebat . Venter amplissimus, sed non tensus , ut neque umbilicus , quamvis prominere. ret. Pertuso ad alterum latus Abdomine , paulatim vis aquæ ingens emissa est , in manibus relinquentis eundem sensum quem lixivium in quod eas immisisses . Quæ prima effluxit , subflava fuit, & tenuis ; reliqua minus tenuis , & quasi albida . Utramque in maximo quodam vase relictam cum

post

(z) Monit. Med. c. 8. in fin. (a) De Med. Hist. Mirab. l. 4. c. 21. (b) Sect. hac Sepulchr. in Schol. ad §. 1. Obs. 6.
(c) Sect. 6. Aph. 27. (d) De Medic. l. 2. c. 8. (e) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1703.
(f) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 37. n. 2. (g) c. 8. supra ad n. 32. cit. (h) Traité du Coeur l. 4. ch. 12. n. 3.
(i) Commerc. Litter. A. 1745. Hebd. 52. n. 3. (k) Prima Raccolta di Osserv. Med. (l) Mem. cit. (m) c. 8. cit.
(n) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 122. (o) Act. N. C. Tom. 8. Obs. 79. (p) tract. supra ad n. 30. cit. c. 5.
(q) Obs. 13. cum Schol. & Obs. 14. (r) Diss. de vasis Umbilic. nator. & adultor. (s) Anthropogr. l. 2. c. 12. (t) n. 29. in fin.

poft horas viginti quatuor infpicerem, vifa univerfa eft albida; fed cum paulatim de vafe in vas effunderetur, fubflava potius apparuit: neque multum pro aquæ copia in fundo fubfederat humoris fubalbi, craffiorifque ab admiftis etiam omenti fruftulis, ab aliifque de quibus poftea indicabitur. Cæterum neque aqua, neque cadaver fœtebat, etfi Tenuia inteftina tribus in locis nigricare inceperant, non ultra latitudinem tamen tranfverfi digiti. Eorum inteftinorum pleraque tumebant aere, fed non ita multum. Craffa, ut ventriculus, prorfus inania connivebant. Si omenti partem exciperes modicam quæ ventriculo adhærens, reliqua erat, partes ejus cæteræ quafi in frufta difcerptæ erant, ab illa, & inter fe omnino fejuncta, quorum unum fe conformaverat in teres, rubicundum, & molle corpus ulnæ propemodum longitudine. Jecur tota convexa facie, ipfoque imo anteriore limbo cum diaphragmate cohærebat: a quo ubi divifum fuit, magis extuberantem illam faciem habere confpectum eft; quam ipfi, & Virginis ftaturæ, ad parvam vergenti, conveniret. Perfectum, paulo ubique, præterquam in Spigelii lobulo, & pallidius, & durius inveni: bilem autem in ejus veficula paucam, ex flavo fubfufcam, turbidam, vifcidam. Lien, nifi quod æquo major, intus fanus fuit: ut fanus erat lien alter, multis partibus minor, quippe diametro digiti tranfverfi, qui fubrotundus inter vafa hærebat, membranafque ad majorem alligatas, huic vicinus, fed omnino fejunctus, interna ftructura eadem prorfus, eodemque colore. Sed in majoris lienis tunica, præter aliquot hydatides, corpufcula paffim prominebant fubrotunda, alba, & dura, magnitudine varia, pleraque tamen milii granis aliquanto majora. Extabant eadem hic illic in facie interiore peritonæi, & in exteriore inteftinorum, Tenuium præfertim, in qua erant pariter hydatides. Harum maxima parvum pomum rotundum æquabat, diametro digitorum duorum, vafis ex inteftino fanguiferis per illius membranam fe producentibus, & in ramos dividentibus. Aquam continebat nullo ferme colore præditam, ex parte autem mucofam. Pancreas fubdurum fuit. Glandulæ autem quibus ultra naturalem modum auctis quafi plenum erat mefaræum, duritie, & albedine fuerunt omnino fcirrhofa. Præcipuum tamen, & peculiare vitium in teftibus, tubis, ipfoque utero deprehendi: quod in utero non nifi per fectionem fe prodidit; in teftibus autem, & tubis ultro in confpectum venit. Hæ enim partes utroque pariter in latere una cum alis vefpertilionum inter fe ita coaluerant, & craffefactæ in unam quandam tuberofam, informem, non modicam maffam concreverant, ut nullo prorfus modo alteram ab altera internofcere liceret, nedum fejungere. Utriufque maffæ fuperficies non parvo fpatio lacera, ac per fe aperta inventa eft non fecus ac fi magnum quoddam fteatoma fe difrupiffet. Quocum propterea comparavi, quia ex materia fiebat nihil magis, quam femificcatum febum referente; ita erat alba, & fi contrectares, unguinofa, & fpecillo immiffo facile cedens. Eam fi difcerperes, quafi ex tot fruftulis conftare, perfpiciebas. Erat autem omnino inodora. Ut partes quas nominavi, in febum converfæ videbantur; fic ubi uteri fundum, qui fanus exterius, & parietum quoque majori portione fuit, altius incidiffem, reliquam totam interiorem eorundem parietum fubftantiam in materiam converfam vidi ejus fimilem quæ modo defcripta eft, nifi quod colore nonnihil ad cinereum inclinabat. Eademque materia fundi cavum refertum erat, ex eaque quod minus folidum effet, per cervicem, quæ a materiæ ipfius reliquiis, facile abftergendis, albicabat, excidere in vaginam confueviffe videbatur. Cæterum cervix intus, extraque integerrima erat, ejufque, ut fundi etiam, magnitudo haud amplior, quam ejus ætatis Virginem deceat, nifi quod ofculum internum uteri paulo amplius vifum eft. Ventris partes reliquæ, & renes in primis, erant fanæ. Magnæ tamen arteriæ truncus minori quam par effet, latitudine apparuit. Diaphragma autem altius in thoracem afcendens, multoque id magis a dextris qua a protuberantia, ut diximus, hepatis urgebatur. Quod cum venam Cavam incidendo, a diaphragmate detraheremus, non plurimus ex ea fanguis, & is niger, nec concretus, effluxit.

Thoracis parietibus omnibus, id eft inferioribus quoque, pulmones ubique erant arctiffime annexi. Siniftri pars fuperior quodam loco erat aliquanto durior, nec tamen evidenter vitiata. In pericardio aqua multa ejufdemmodi ac in ventre. Cor laxum, in eoque & vafis Magnis non multum fanguinis, nigri quidem, fed minus fluidi quam in Cava Inferiore vena, quamvis fine ulla polypofa concretione. Caput dum a cervicibus abfcinderetur, aliquantum aquæ tum e vertebrarum, tum e cranii cavo defluxit. Sed & Laterales cerebri ventriculi aquam non omnino paucam habuerunt fubfufcam, & turbidam, plexus autem Choroides pallidos maxima ex parte. Cerebrum tamen fuit fic fatis firmum: cerebellum permolle.

35. Multa funt in propofita Obfervatione, quæ fi perfequerer fingula, Epiftola hæc longe quam fuperior, prolixior effet. Intelliges id ex iis quæ de hydatibus tantum fcribam. Nam etfi rarum illud uteri vitium perquam dignum eft de quo fcribatur; erit tamen in aliis, & fortaffe proximis Litteris (*u*) id faciendi opportunior locus; hydropis enim de quo in his fermo eft, proxima certe caufa non illud fuit, ut fuerunt, quantum exiftimo, difruptæ hydatides. Nempe ut in exteriore inteftinorum, & lienis facie aliquot extabant quæ necdum diffilierant, fic prope innumeras tum in illis, tum in aliis Partibus fuiffe, arbitror, quæ diu antea perruptæ, fuum in ventris caveam humorem effudiffent. Et ne multis te detineam; meæ me in Albuginea, & Vaginali tefticulorum tunicis perfæpe habitæ Obfervationes (*x*) illuc adducunt, ut credam hydatidum, five tunicarum in quibus increfcunt ipfæ, membraneas laminas earum humorem complectentes, poftquam difruptæ hunc effuderunt, fe fuaque vafcula in carunculæ formam primum contrahere, & nifi novus illac humor effluere pergat, indurari, & exficcari denique fic, ut alba illa, & dura fubrotunda tubercula repræfentent alia aliis, ut hydatides fuerant, majora, aut minora, qualibus in defcripta Virgine intima peritonæi facies, ejufque productio per extimam lienis, & inteftinorum exafperabatur. Legefis in Sepulchreto (*y*) Obfervationem Jacobi Wolffii, ubi afciticæ *inteftinis adhæfiffe fparfim*, ait, *carunculas quæ apertæ fundebant ichorem*. Lege quæ de altera afcitica ex Bilgero (*z*) producuntur, *univerfa inteftina quaquaverfum, & ambo latera circa diaphragma multis millibus granulis, inftar fuum grandinofarum, referta*. Cum his junge editas poftea in aliis hydropicis Obfervationes, ut puta Cl. Anhornii (*a*), qui peritonæum vidit in adolefcente *nodulis glandulofis, limpidam, fi preffi* effent, *plorantibus conftitum*, in muliere autem *hinc inde* habens *plura tubercula glandulofa, fabæ adinftar majora & minora, extuberantia, quæ preffa limpidam lympham plorabant*, itemque Clariffimorum Stegmanni (*b*) & Goetzii (*c*), quorum ille in viro pancreas animadvertit *veluti femine milii confperfum*, hic vero in Virgine, facco qui humorem continuerat, *fparfim adnata* intus *varia tubercula diverfæ magnitudinis*, *a pifi majoris ad minoris feminis cannabis magnitudinem accedentia, nunc folitaria, nunc racemofa, fcirrhofa, dura, difciffa nihil liquoris aut gelatinæ plorantia*. Relege demum quæ de duris granulis, aut tuberculis in peritonæi, aut pleuræ interiore facie extantibus, alias (*d*) ad te a nobis fcripta funt, cum effufa aqua in magnis caveis quas illæ comprehendunt membranæ, etiam tum effet; facile propofitam fuccedentium mutationum feriem agnofces. Annis fuperioribus accidit, ut in fœmina quam afcites fuftulerat, tunica exterior inteftinorum omnium inveni-

(*u*) Epift. 39. n. 36. (*x*) Vid. Epift. 43. n. 16. & feqq. (*y*) in Additam. ad hanc Sect. 21. Obf. 65.
(*z*) Sect. ead. Obf. 20. §. 16. (*a*) Eph. N. C. Cent. 9. Obf. 100. n. 2. & 7. (*b*) Earund. Dec. 3. A. 5. & 6. Obf. 168.
(*c*) Act. N. C. Tom. 2. Obf. 208. (*d*) Epift. 16. n. 30. & Epift. 22. n. 18.

inveniretur creberrimis tuberculis subrotundis distincta. Pars ad me Tenuium allata est, ut quid illa essent tubercula, judicarem. Lenticulares turgidulas glandulas, cum primum aspicerem, referebant: at sine oculo erant, & solidæ, neque ex glandulosa, neque ex carnea substantia factæ, sed inter utramque mediæ quadantenus videbantur. Censui, nihil veri similius a me posse statui, quam si disruptarum hydatidum reliquias esse, conjicerem, in se contractas, sed necdum satis, ut siccæ esse possent, & duræ. Nec me deterruit tantus, quantum sic fuisse oportebat, hydatidum numerus, probe memorem innumerarum quas in Professore Bononiensi Peregrino olim Coiterus (e) deprehendit. *Ubique*, inquit, *mesenterio, peritonæo, intestinis, lieni, hepati, denique omnibus visceribus vesiculæ inæquali magnitudine, eæque aqua limpida plenæ, adhærebant*. Et ne ab aliorum Veterum Observationibus, imo ne ab Sepulchreto, in quo & ista Coiteri non prorsus omittitur (f), te longius abducam; vide, ut Philippus Persius (g) in fœmina, quæ, ut nostra Virgo, ex suppressis mensibus inciderat in hydropem, ejusmodi vesicis pendulis (*numerus excessisset nongentas*) *scatentes* invenerit *renes, uterum, ventriculum, intestina, cor, pericardium, hepar, & lienem*: itemque ut in altera Mauritius Cordæus (h) intus omnes, aliasque Partes, mitto intus, *tectas hisce oppressasque foris* cystibus *pendulis* variæ magnitudinis, & formæ, *aqua citrina oppletis*, quæ *octingentarum numero facile superasset*; ne tertiam memorem, quippe necdum effuso in ventrem humore, quæ cum uterum ferre putaretur, *totum corpus internum* habuit, *Epiploum, Mesaræum, Hepar, Lienem, Pulmones, Cor quoque ipsum, & Peritonæum obsita vesiculis aqua purissima plenis*, ex Ballonii (i) Observatione.

36. Vides igitur quæ passim in nostra Virgine tuberculis asperæ erant Partes, in aliis hydropicis, hydatidibus confertissimis fuisse obsitas, intestina, lienem, peritonæum. Quin hoc aliquando tot obducitur, ut ipsum *vix in conspectum veniat*, sicuti reperit, pinxitque Ruyschius (k), aut in filamenta, & vesiculas resolvatur aquæ plenas, quemadmodum in ventris cavo resolutum agnovit Paawius (l) simul cum omento, cum utrumque suis in sedibus desideraretur. Sed omentum, quamvis peritonæi productio sit haud secus ac lienis, & intestinorum tunica extima, & hydatides in ipso quoque, nec raro, innascantur, ut plures ostendunt Observationes, & in his Boschii (m), Malpighii (n), Valsalvæ (o), & Goekelii (p); tamen adeo tenui structura est, ut illas sæpius coercere inter suas laminas diu non possit; quamobrem crescendo citius plerumque dissiliunt, ipsumque simul discerpunt, & vitiant; hancque ego unam ex præcipuis causis existimo, cur asciticis plerumque; id quod nostræ quoque acciderat Virgini; minime integrum omentum maneat. Indeque Hippocrati (q) occasionem datam puto scribendi: *quibus hepar aqua plenum in omentum eruperit, iis ventrem aqua impleri*. Qui enim in brutis animantibus hydatides, ut ad te alias scribentes commemoravimus (r), pulmonum vidit, idem in iis illa animadverterit quæ modo dicebamus, videlicet omenti nonnunquam hydatides, sæpius vero illam quam Galenus (s) requirebat, *exesionem*; aquam autem a vicino hepate in omentum deduxerit, ut a viscere *aptissimo* ad hydatides, sicuti Galenus ait, *in ea quæ ipsum ambit exterius, membrana generandas*, quippe cum *videatur & in jugulatis animalibus hepar his aliquando plenum*. Priscorum autem Præceptorum in bestiis habitas Observationes, postquam humana incidendi cadavera facta copia est, Medici ut horum inspectione confirmarunt, sic illorum cogitata retinuerunt de hydropis causa sæpius ex aqua effusa e disruptis vesiculis, in quocunque tamen hæ sint viscere, deducenda: quanquam vel postea identidem ad brutas animantes redierint, si forte nonnulla quæ ad hydatidum examen attinent, luculentius conspicerent: quod nec me, quo ad licuit, prætermisisse, ex his quæ subjiciam, intelliges.

37. Ex maximis certe hydatidibus illa fuit quam in bubulo jecinore vidit Caldesius (t); novem enim libras pendebat tota; tunicæ autem solæ uncias sexdecim. Quæ tunicæ cum essent tres; singulæ ferme & ex aliis pluribus constabant laminis, & robustæ erant, atque carnosæ, exterior præsertim magis quam cæteræ, firma, & musculosa, ex fibris constans inter se maxime implicitis; cum interior esset infirmissima, & tenuis: media autem colore aureo, & rugosa, affixa habebat frusta quædam ex gypsea, vel potius ossea materia. Aqua, his tunicis comprehensa, limpida, & subsalsa, variis admistis liquoribus nihil prorsus mutata est: ut neque bulliendo magis concreverat, qua cæterarum, in quibus frustra id tentavit, hydatidum. Si cum structura descripta eam conferas quam in suis illis tot vesicis animadvertit Cordæus (u) (nam Persius (x) nil habet de structura, ut neque Ballonius (y) nisi quod *triplicem* singularum *tunicam* adnotavit) intelliges facile, quantum Caldesio profuerit suæ hydatidis magnitudo. Cordæus enim hæc tantum vidit, *ut binæ* illas *membranæ conficerent, valde candicans interior, altera tunicæ ventriculi simillima, tenuior aliquanto tamen, sed ei quidem concolor*. Mihi vero; quanquam dubium esse non potest, quin eorum quæ conspexit Caldesius, quædam fuerint illius hydatidis peculiaria; necdum contigit, ut in tam magnas inciderem, quam voluissem, & cum incidi, ut liceret aliter quam exterius spectare. Vel sic tamen nonnulla adnotavi non indigna fortasse quæ in aliis ejusmodi sedulo inquirantur. Unam enim vidi olim in vitulo dierum quindecim, rotundam, diametro sex septemve digitorum, pendentem a sima supremaque jecinoris parte, in quam se aliquantum inferebat, arcte affixa ad duorum, aut trium digitorum tractum: ab eaque parte sanguifera accipiebat vasa, sed pleraque ea ratione, quam ut firmiter memoria teneo, sic tibi significabo. Namque ut per ejus vesicæ membranam, alioquin ut inter digitos arripiendo percipiebam, non tenuissimam, licebat transpicere, non aquam modo quam continebat, ex subviridi levissime flavescentem; sed etiam, quoniam aqua illa erat pellucida, quidquid in ipsa innatabat; ita ex hepate per medium vesicæ cavum ferri videbantur quidam vasorum trunculi, qui oppositam assecuti vesicæ partem, se in hujus exteriorem faciem reflecterent, per eamque in ramos, ramulosque divisi, rete quasi quoddam efficerent. Verum ut hoc rete, eosque sanguiferos ramos certe quidem conspiciebam, & tenuissimas quasi pinguedinis strias, eosdem stipantes; ita inclusos illos natantesque trunculos, quos striæ ejusdemmodi comitari videbantur, cum tantummodo transpicerem; frustra ab illis petii qui eam mihi vesicam ostenderant, ut incidere liceret, cum aliis porro ostendere se velle, dicerent, quibus paulo ante polliciti essent. Ab iis vero, aut inclusos trunculos non satis attendentibus, aut quid ex illa eorum per vesicæ cavum traductione consequeretur, non bene animadvertentibus, nihil rescire aliud potui, nisi aquam, subsalsam fuisse, & minime ad ignem concrevisse. Non multo post vitulinam, hydatidem alteram vidi, ea quidem minorem; neque enim ovum gallinaceum superabat; sed pro animalculo in quo deprehendi, multo maximam. Erat id columba vetula, ova tamen etiam tum edens, quæ cum sanissima videretur, de improviso in nido mortua inventa fuerat. Repentinæ mortis causam, cum exterius nulla appareret, interius quærens, cerebrum, pulmones, cor sana offenderam, nisi quod hujusce ventriculi omnino erant vacui, & ipsum exangue; cum denique ad jecur perveniens, & hujus rei, & mortis causam perspexi. Jecur enim erat lividulum, & in

(e) Obs. Anat. (f) Sect. hac 21. Obs. 21. §. 8. (g) Ibid. §. 6. (h) Ibid. §. 14. (i) Sepulchr. l. 3. S. 37. Obs. 3. §. 12. (k) Thes. 7. n. 37. & Tab. 2. F. 3. (l) Sepulchr. S. hac 21. Obs. 3. §. 8. (m) Ibid. Obs. 21. §. 2. (n) Exerc. de Omento. (o) supra n. 4. (p) Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 94. (q) S. 7. Aph. 55. (r) Epist. 16. n. 33. (s) Comment. in Aphor. cit. (t) Osservaz. int. alle Tartarughe. (u) (x) (y) supra ad n. 35.

& in ſummo nigricans, & æquo mollius, ruptoque ibi magno vaſe ſanguifero, plurimum ſanguinem profuderat, circa illud ipſum viſcus, interque inteſtina concretum. Acceleratam eam vaſis diſruptionem credidi a preſſione ingentis hydatidis de qua dicere jam cœperam. Extremum alterum hæc intimæ ovarii ſubſtantiæ infixum habebat, ut minores aliæ de quibus mox dicetur: per ſuperficiem autem diſcurrentia ſanguifera vaſa, intus vero ſubflavam aquam, non una, quantum exterius judicari poterat, cavea comprehenſam, ſed in multas, quæ tranſpiciebantur, cellulas diviſam. Membranæ ipſi, hydatidem efficienti, ad illud de quo dixi, extremum vitelli aliquot minuti inhærebant, cæterorum quibus ovarium ſcatebat, perſimiles: his tamen duriores aliquanto erant, magiſque ad albedinem inclinabant. Ex ovario præter vitellum unum majorem, & jam jam caſurum, nonnullæ aliæ pendebant hydatides, omnino conſimiles deſcriptæ, niſi quod triplo circiter minores erant, nec per ſe ovario, ſed per longum petiolum annectebantur. Erant denique nonnullæ aliæ, minima faba non majores, inter ipſos vitellos conſitæ, ſed hæ cæteris multo magis albæ, & aqua limpida plenæ. Coctione tamen neque hæc, neque ſubflava cæterarum aqua concrevit: vitelli autem, qui maximæ illius extremo inhærebant, ut minus molles antea fuerant, ſic magis quam reliqui, induruerunt. Cum cellulas quas intra majores hydatides tranſpexeram, mox recognoſcere intus vellem; pauliſper forte avocatus ſum: famuli autem intempeſtiva ſedulitas, qui me ſatis omnia perſpexiſſe, credebat, interea, ægre me ferente, illuc abjecerat, unde recipi non poterant.

38. Noli mirari, ægre me tuliſſe quod ea quæ in vitulo, & columba tranſpexeram, perſpiciendi copiam non habuerim. Quæ enim hydatides aut ſanguifera vaſa per medium cavum traducta, aut hoc in cellulas multipliciter diſtinctum oſtendant, earum originem haud ita facile repetes aut a ſimplici glandulosa veſicula, cujus ſit oſculum obturatum, aut ab uno aliquo vaſis lymphatici utrinque demum occluſo interſtitio quod inter binas & binas valvulas intercedit. Ex quo Warthonus his lymphæductuum interſtitiis ad hydatidum efformationem explicandam uſus eſt ea ratione quæ in Sectionem hanc (z) Sepulchreti fuit non ſemel tantum, ſed bis relata, non pauciores fortaſſe, quam qui ſimplici glandula uſi ſunt, aſſeclas habuit, & nonnullos etiam qui ad eam explicationem quædam addendo, probabiliorem ut redderent, elaborarunt. Quorum ego omnium induſtriam laudo: imo pro Warthoni ſententia tot illas facere veſicas, credidero, quas Perſius (*a*) viderat *duplicatas, velut in carpionibus eximuntur*, quippe bina, necdum ſejuncta, interſtitia repræſentantes, ut *funiculos* quoque illos *pellucidos, ex tenuibus veſiculis quaſi concatenatis conſtantes*, quorum multos in aquis aſciticorum interdum conſpexit Meadius (*b*). Verum ut hydatides alias ex ſimplici glandula, alias ex ejuſmodi interſtitiis certa quadam ratione poſſe repeti, non diffiteor; at omnes quomodo repeti poſſint, non video. Diu enim eſt ex quo Ruyſchius (*c*) admonuit, plurimas interdum hydatides in uteri placenta, ut nos quoque conſpeximus, deprehendi, aliiſque item in Partibus in quibus lymphæductus nulli inveniuntur. Itaque cenſuit, *hydatidas eſſe extremitates vaſorum ſanguiferorum, quæ priorem ſuam mutaverint naturam, atque in vitioſam degeneraverint fabricam*. Sunt & qui, ſi aquoſus humor non modo ex lymphæductuum parietibus nonnihil læſis, verum undecunque effluat intra circumjectas membranulas, attollere has, & in hydatides conformare, exiſtiment. Quorum ſententiam ſi quis paulo ſtudioſius illuſtret, aptam reddet fortaſſe ad pleraſque hydatides explicandas, nec difficile intelliget ob interjectam membranis celluloſam fabricam, & vaſa ſanguifera per hanc traducta, unde ſit cur hydatides aliquæ (*d*) appareant in cellulas diviſæ, & cur (*e*) per medium aliarum cavum vaſa trajiciantur: ad quæ exiles illas *duas fibras* ſi forte referat, quas in tot hydatibus animadvertit Tyſonius (*f*) ab altero harum extremo *procedentes ac fluctuantes intra* ipſarum *liquorem*; veri paulo ſimiliora dicere videri poterit, quam cum ille ejuſmodi hydatides inſecta eſſe, conjiciebat, quæ alimentum ſibi exſugentia per duos illos quaſi tubulos in ventrem demitterent. Quod ſi pendentes ex tenui longoque petiolo hydatides incidant explicandæ, quales Ruyſchius (*g*), qui etiam pinxit (*h*), aliique, & nos ſæpe vidimus ab ovariis potiſſimum, proximiſve mulierum partibus, non modo ex columbæ illius ovario pendulas; ſuſpicari eidem licebit, abruptis a ſanguifero trunculo cæteris hydatidis cujuſpiam cellulis, aut effuſo quem continebant, humore concidentibus, extremam aliquam annexam reſtare, quæ humorem adhuc retineat ſuum. Et ſane cum filamento per quod aliqua ejuſmodi pendebat, manifeſto interdum ſanguiferum ſimul vaſculum ferri vidimus (*i*).

39. At ſunt aliæ, & majoris quidem momenti cum ob viſcerum quibus innaſcuntur, læſionem, tum ob faciliorem ejus quo de hic agitur, morbi productionem attendendæ. Hactenus de iis fere diximus quæ in ſuperficie extant viſcerum, aut ab ea propendent. Latent autem ſub ipſa aliæ, aut plerumque non multum prominent, veluti præſertim in renibus. Grandiorum cellularum nomine deſcripſi olim in Adverſariis (*k*), & ſæpe ad te ſcribens (*l*), ut in variis cadaveribus non ego modo, ſed & Valſalva conſpexerit, ſignificavi. Sed & alias vidi, nec tantum in ſue unam, quæ nucis ferme capax fuiſſet, verum in corporibus item humanis ſatis magnas. Harum tamen nulla, ſi quam ex Stabulario quodam (*m*) indicavi, unam excipias, ultra renis ſuperficiem ſe attollebat, ut ne illa quidem in Sene (*n*) a Valſalva conſpecta, quæ renis dimidium occupabat. Et alias tamen prominentes vidi, præſertim in Vetulis duabus, quarum alterius ob hanc unam dumtaxat cauſam, brevem hic tibi Obſervationem adſcribam.

40. ANUS gibbera, & clauda obierat in Noſocomio Patavino poſt medium Martium A. 1747; illuc nuper illata ob affectum de genere apoplectico, nihil manifeſte lædentem, niſi linguam. Quamobrem cum cætera mulieris mala ſatis ſciri non potuiſſent, ipſe vero aliis Partium ſecundum naturam ſe habentium obſervationibus tunc diſtinerer, quæ ad eas ſpectabant, in ejuſdem quoque cadavere cum inquirerem; vix hæc quæ præter naturam eſſent, animadverti. IN VENTRE arteriæ Magnæ truncus ab Emulgentibus ferme incipiebat paulatim quo magis deſcenderet, eo magis ſe dilatare, donec paulo ſupra diviſionem ſe totum expanderet in aneuryſma diametro quoquoverſus digitorum duorum. Inde ſenſim rurſus contrahebatur ſic tamen, ut Iliacæ ipſæ ad magnum tractum multo quam par ſit, apparerent latiores. Inæqualis harum, ſed magis aneuryſmatis erat interior facies, ubi concretiones haud deerant non modo polypoſæ, ſed & in tunicarum parte aliqua oſſeæ. Horum Aortæ vitiorum magna ex parte cauſam fuiſſe, crediderim in diſtorta Spinæ figura, quæ convexitatem cum in thorace haberet ad partem dexteram, in lumbis habebat ad ſiniſtram, eoque ſecum rapiebat Aortam. Quo minus miratus ſum, in ſiniſtro fuiſſe rene vitia illa quorum gratia hanc tibi Obſervationem deſcribo. Nam ex ejus renis inferiore extremo hydatis protuberabat, mediocris pomi magnitudine. Aquæ erat plena rubellæ, etſi per tunicas tranſpecta nigricare videbatur. Eæ tunicæ exterius erant duæ, quarum extima nihil erat aliud, niſi renis membrana adipoſa, hic ob ſummam maciem carens omni

(z) Schol. ad §. 8. Obſ. 10. & ad §. 2. Obſ. 21. (*a*) Ibid. §. 6. (*b*) Monit. Med. c. 8.
(*c*) Adverſ. Dec. 1. o. 2. Vid. & Theſ. 6. Tab. 5. F. 3. & ſeqq. (*d*) (*e*) n. 37. (*f*) in Additam. ad hanc Sepulchr. Sect. Append. ad Obſ. 49.
(*g*) c. 2. cit. (*h*) Obſ. Anat. Chir. Fig. 68. (*i*) Vid. Epiſt. 43. n. 19. (*k*) III. Animad. 33.
(*l*) Epiſt. 4. n. 19. Ep. 10. n. 19. Ep. 17. n. 14. Ep. 21. n. 15. Ep. 24. n. 6. & Ep. 25. n. 4. (*m*) Epiſt. 4. n. cit.
(*n*) Epiſt. 17. n. cit.

pinguedine, altera erat membrana renis propria, quam non copia tantum, ſed & pondus diſtraxerat aquæ incluſæ, quippe in ea ſede, & ſitu illam deſuper urgentis. Itaque cum eſſent alibi in eodem rene minores hydatides aliæ duæ; membranam illam ultra ſuperficiem renis non extulerant, ſub ea videlicet concluſæ, ut cæteræ frequentiores cellulæ, & ſuam ſibi ſedem in renis ſubſtantia excavantes. In qua major quoque hydatis ſuperiori ſuæ parti ſedem in hemiſphærii pene modum excavaverat; ut non alterius ac illæ generis eſſe, intelligeres: ejus hemiſphærii diameter unius erat digiti pollicis.

41. Alterius Vetulæ diſſectionem alias (*o*) habebis, in qua ren itidem ſiniſter, extremo tamen ſuperiore, in hydatidem, ſibi innatam, valde extendebatur, ut quæ aquam, leviter ſubflavam, continebat ad uncias quatuor. Ad majores hujuſmodi hydatides *magnum* illum facile referes *aqueum*, ut Harveius (*p*) vocabat, *abſceſſum, inſtar ovi gallinacei, flaveſcente aqua repletum, quæ orbicularem cavitatem* in rene altero *impreſſerat*, cum minores alii eſſent pariter in facie anteriore utriuſque renis hominis maxime grandævi, non ſine urinæ ſuppreſſione demortui. At certe referes *veſicam inſtar nucis juglandis grandioris, aqua limpidiſſima diſtentam, & dimidia parte renis ſubſtantiæ inhærentem*, quam Doringius (*q*) in Bucretio invenit, cujus idem ren multum ſabuli, alter autem calculum habebat. Veſicæ illi æquales duas, humore quodam aqueo oppletas colorem lotii referente, memini olim reperiſſe in virili cadavere quod Bononiæ, abſentis Valſalvæ loco, in Theatro Anatomico diſſecui, ejuſdemque renis in quo ipſæ, & calculi erant tres albidi granorum viciæ magnitudine, dilatatam pelvim: hominem autem mortuum cum urinæ quidem in ſua veſica ſuppreſſione; ſed non ex hac tamen, cum aliæ eſſent multo graviores cauſæ, quas hic memorare neceſſe non eſt (*r*). Verum hæ duæ hydatides ſub propria renis membrana, ut pleræque, coercebantur. Nec aliter ſe habuiſſe videntur quas *in hydropicis ſæpenumero a ſe compertas* ſcribit Williſius (*ſ*) ubi in Viro Illuſtri fuiſſe, ait, *in medio dextri renis cavitatem ingentem a pelvi diſtinctam, eaque multo ampliorem, aqua limpida impletam*, renem autem ſiniſtrum *plures hydatidas, & cavitates aqua limpida repletas continuiſſe*. A ſero autem in ſubſtantia renum alicubi remorato conjicit exiguas primum cavitates fuiſſe efformatas, quas deinde paulatim auctum, magis magiſque dilataverit: & vides profecto, aquam *limpidam, limpidiſſimam, rubellam* in illis caveis eſſe inventam. Nec vero mihi (*t*), quamvis ex colore, atque odore ſæpius urina eſſe viſa ſit; dubium tamen ſæpius quoque defuit, quin potius *humor* eſſet *urinæ ſimillimus*, non ignoranti, ſerum ſanguinis perſæpe aut eſſe per ſe ſubflavum, aut mora in viſceribus fieri; certe haud raro humorem, undecunque is ſit, in hydatibus ſic inveniri (*u*); ex renibus autem, ubi diutius retineatur, poſſe trahere lotii odorem, ſimulque animadvertenti, hujus quidem generis caveas ſua intima, undique uniformi, tunica eſſe concluſas, ut nullam unquam aut mihi, aut aliis, quod ſciam, cum renis pelvi, aut tubulis manifeſtam communicationem reperire licuerit. Igitur quod longe aliter ſe res haberet in Obſervatione Plateri (*x*), ubi diſſectis quæ renum corpori adnatæ erant, veſicis aqua plenis, *aqua profluebat, foraminaque patebant*, ut non iis veſicis hoc eſt tribuendum, ſed ulceribus multis, quæ ut renes ab interioribus ad exteriora uſque perforaſſe, dicit; ſic nihil vetat quin ad veſicarum uſque cavum quædam ſibi foramina aperuiſſent. Qua ex Obſervatione modus quidem alius & ratio apparet, qua poſſint hæ renum hydatides multo citius, ac certius aſcitem facere, ubi ſint ulcera cum pelvi communicantia; citius enim hæc ad magnas illarum caveas, quam ad renum ſuperficiem pervenient, illaſque invecto acri ichore, multoque lotio perrumpent, & hoc jugiter in ventrem effundent, non ſecus ac per ſe effundere debuerunt in alia Plateri Obſervatione (*y*), effuderantque in ea quam ex Piccolhomino cum priore illa Plateri ſupra (*z*) indicavimus. Cæterum vel abſentibus ulceribus, ſi hæ hydatides eo ſint numero, aut magnitudine, ut renis utriuſque ſubſtantiam multam deleverint, aut conſtipaverint; minime dubium eſt, quin valde imminuta lotii ſecretione, hydrops facile contingat. Quod ſi inſuper diſſiliant, effuſoque humore, excernere aſſidue alium pergant, hinc aſcitem fore, manifeſtum eſt.

42. At ſi id facere non pergant, ſed nova circum exinanitas ſuccreſcente renis ſubſtantia coaleſcant; hydrops quidem non oritur, pauco quem effuderant, humore haud ſecus atque is quo interiora ventris madent, per abſorbentium vaſorum oſcula abſumpto; in rene tamen cicatrix reſtat varia magnitudine, & profunditate, ut diſrupta hydatis plus minuſve de renis ſubſtantia excavaverat. Relegeſis quam Epiſtola XXIX. (*a*) in muliebri deſcripſimus rene longam, & ſubalbam quaſi ex tendine lineam, non per ſuperficiem modo, ſed etiam alte intra corpus ipſum renis perductam, antiqui vulneris cicatrici adeo ſimilem ut veſtigia inflicti vulneris, ſed fruſtra, in proximo ventris pariete quæſiverimus. In aliis autem Epiſtolis deſcribemus tibi alias renum cicatrices minus profundas, ſed depreſſas tamen, eaſque circuli ambitu comprehenſas, qualis ea fuiſſet quæ coalitum majoris illius hydatidis ſecuta eſſet, quam in Vetula, paulo ſupra (*b*) propoſita, obſervavimus. Ex his intelligis, quomodo ex hydatidum obſervatione cicatrices, in renum ſuperficie haud raro obvias explicemus. Ad idem autem exemplum, aliorum quoque viſcerum cicatrices explicari poſſe, credito, cum exteriores ſunt, neque eas vulnera, aut ulcerum ſigna præceſſerunt, velut erat quæ in uteri latere aſciticæ Anus his ipſis Litteris (*c*) memorata eſt. Habet enim etiam uterus hydatides ſuas eo interdum numero quem ſatis indicant Obſervationes Adolphi Occonis (*d*), & Cl. Adami Chriſtiani Thebeſii (*e*), ea autem magnitudine, ut unam, ſicut alias (*f*) tibi indicavi, viderit Coiterus (*g*), *ex matricis colli dextero latere prognatam, naturali veſica duplo quaſi majorem*, *lotio*, ſive, ut verius infra loquitur, *aqua tenui lucidaque pleniſſimam, & duabus tunicis, ut naturalis veſica, præditam, ſed nullo meatu aquam vel immittente, vel emittente*. Sed & jecinoris, & lienis hujuſcemodi cicatrices, ut puta quam in Nob. Virgine deſcripſit Hæchſtetterus (*h*) (cavendum enim eſt, ne fiſſuræ quædam nos decipiant, quæ ſæpe a primordiis extant) tales, inquam, cicatrices conſimili modo explicari poterunt. Nam utriuſque viſceris hydatides vel frequentiores occurrunt, ſive omnino exterius adſitæ, qualem in ſuſpenſo Coiterus (*i*) *ſub liene* deprehendit *duorum pugnorum magnitudine aqua pleniſſimam, & a vicinis partibus abſque læſione ſeparavit*, ſive prorſus in profundo abditæ, quæ in hepate a Glaſero (*k*), Diemerbroeckio (*l*), aliiſque memorantur. Quo facile referes Lyſeri (*m*) Obſervationem *aquæ citrinæ, quæ ad tres & plures libras proruit* ex alte pertuſo Hebrææ viventis jecinore, & Mancharti alias (*n*) tibi deſcriptum, ut ipſe vocabat, *lienis hydropem*, ſicque animadvertes, ubi forte viſcera ab intus collecta humoris copia demum perrumpantur, quantum augere cum poſſint, qui antea faciebat hydropem, & quantum videri poſſint ab eo corrupta qui circum ſtagnabat, cum ab illo fuerint quem continebat. Sive igitur hujus ſecundi generis, ſive primi hydatides fuerint, ſive denique inter utraſque has mediæ, quales

hic

(*o*) Epiſt. 60. n. 6. (*p*) Sepulchr. l. 2. S. 1. Obſ. 17. (*q*) Ibid. l. 3. S. 14. Obſ. 48. (*r*) Vid. Epiſt. 41. n. 10.
(*ſ*) Sepulchr. l. 1. S. 13. Obſ. 1. (*t*) Vid. Animadv. ſupra ad n. 39. indicat. (*u*) Vid. ſupra n. 35. 37.
(*x*) Sepulchr. S. hac 21. Obſ. 8. §. 2. (*y*) Ibid. Obſ. 11. §. 4. (*z*) n. 19. (*a*) n. 12. (*b*) n. 40. in fin.
(*c*) n. 28. (*d*) Sepulchr. S. hac 21. Obſ. 55. §. 9. (*e*) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obſ. 117. (*f*) Epiſt. 16. n. 33.
(*g*) Obſ. Anat. (*h*) Sepulchr. S. cit. Obſ. 12. §. 2. (*i*) Obſ. Anat. cit. (*k*) Sep. S. cit. Obſ. 4. §. 11.
(*l*) Ibid. Obſ. 19. (*m*) apud Barthol. Cent. 2. Epiſt. Med. 73. (*n*) Epiſt. 36. n. 18.

hic potissimum attendimus, id est ita in viscere innatæ, ut in ejus tamen superficie quoque ex parte se ostendant; sunt, ut dicebamus, in jecinore, aut liene vel frequentiores. Sic ultimi hujus generis duas nuper vidi in cujusdam Vetulæ jecinore, alioquin sano, quod oram anteriorem, figura nunquam antea a me conspecta, circa medium falcatam habebat, lobumque sinistrum non minus propemodum, quam dexterum, se se deorsum producentem. Sub membrana, faciem convexam operiente, ambæ hydatides ex parte aliqua apparebant, reliqua intra hepar conditæ, parva una, haud modica altera (*o*). Sic plures in suis liene animadverti, insipidæ, aut leviter subdulcis aquæ plenas. Sic in alterius jecinore haud procul a crepidine unam cerasi magnitudine. Sed in alio magnitudine varia, numero ingenti, nec tantum, ut in prioribus, semisepultas, sed & plures omnino intus conditas: omnium aqua crassiore, alboque folliculo comprehendebatur. Valde amplificatum erat id jecur, crassiusque habebat, eoque multo quam soleat, magis in oculos vel minus attentos incurrens albidum rete quo lobuli intercipiuntur, sive extra, sive intus spectares. Hi sani, ut cætera viscera; esse videbantur: sed cystis, contracta plurimum, pro felle non multas continebat guttas muci cujusdam nullo fere colore præditi, ut illum bilis *albicantem propemodum colorem* in memoriam redigeret quem Vesalius (*p*) se vidisse, testatus est antequam Diemerbroeckius & post ipsum alii qui pariter in Sepulchreto laudantur, aliique deinceps *candidum*, *lactescentem*, *lacteum* pro bile humorem conspicerent. Verum ne ab iis de quibus loquimur, lienis, & hepatis hydatidibus recedamus; ad ipsarum genus spectare fortasse credes, quas in hominibus Hunerwolffius (*q*) describit præter *adnatas, hepati & lieni etiam innatas*, aut quæ Horstio (*r*) *in puelli hepate, & liene foveæ aqua plenæ apparebant*; Quod si quæ in vivo præcesserant, scire cupis; in altera Sepulchreti Observatione (*s*) leges, in qua dissectio eadem repetita est: quod in longa adeo Sectione hac XXI. minus, quam in plerisque aliis, mirandum est, nec semel (*t*), accidisse: eamdemque ob causam, & simul ob fucosas Blancardi descriptiones venia danda esset, quod in Additamentis, tanquam novæ hujus Observationes (*u*), eæ reponantur, quas Bonetus antea in Sectione hac ipsa (*x*) produxerat, verisque Auctoribus Jodono, & Pareo attribuerat (*y*); nisi, quod ne Blancardus (*z*) quidem fecerat, una Jodoni Observatio discerpta esset in duas XXIX. & XXX. vel potius ex Blancardi Scholio in primam, altera facta esset Observatio. Sed & Eggerdesi Observationi (*a*) quæ ad Thoracem attinet tota, nullus hic esse debebat locus, ubi agitur dumtaxat de Ventre; aut certe quod in duabus (*b*) huc pariter haud spectantibus factum est, minime omittendum, ut esse *extra proprium locum* significaretur.

43. Mihi vero longe alia ratio est, cur hic tibi de Thoracis visceribus perpauca verba interjiciam. Neque enim sola Ventris viscera illiusmodi hydatidibus, & quod consequi mihi videtur, cicatricibus obnoxia sunt: Pulmonibus, atque adeo cordi hydatides illas increscere, ex Veterum, Recentiorum, & meis quoque Observationibus tibi alias (*c*) ostensum est. Si ergo aliquando aliqua earum quæ a nobis definitæ sunt, cicatricum in alterutro occurrat viscere, ut certe mihi in exteriore cordis facie cujusdam leporis occurrit, quod animantium genus quam crebro hydatidibus tentetur, vel ex unius Redii (*d*) lectione satis constat; quid vetat, ne qua in parte semiconditam hydatidem viderim, in eadem ex hydatidis inanitione, & coalitu cicatricem deducam? Igitur ut in Ventris, sic etiam in Thoracis visceribus earum quas dixi, cicatricum originem ab hydatidibus deduces. Quarum secundum quoque genus (*e*) esse in pulmonibus fortasse agnoscendum, conjicies ex aqua intra ipsos in quibusdam quasi saccis collecta, ut bis quoque conspexit Amplissimus Senacius (*f*).

44. Sed aliam hic a me facile expectas originis non cicatricum, sed hydatidum quarundam explicationem, quales videlicet in leporibus conspexit Redius (*g*) non modo intra jecur acervatim conditas, & inter se colligatas, sed & sub ejus, & totius alimentorum canalis extima tunica, interque mesenterii membranas sine ulla cum his cohæsione, imo & liberas plures, ac omnino solutas in ventris cavo animalculorum instar quæ se huc illucque conferre possent, degentes; ut in mentem ipsi venerit, quod & Tysonio postea, ut supra (*h*) dixi, perquirere, an insecta quædam, vel potius embryones eorum essent: quarum conjecturarum hanc jure a Tysonio rejectam video; primam autem; ut cætera omittam; haud satis cum experimentis congruere, quæ limpidissimam qua plenæ erant, aquam ignis vi nunquam concrevisse, ostenderunt. Tysonius vero, quamvis primæ isti conjecturæ addictus cum propter alia, tum quia suarum hydatidum, quæ ex aliis sumptæ erant bestiis, intima tunica nullam cum extima qua undique cingebatur, cohæsionem habebat; fassus est tamen, hanc extimam *vasis sanguineis instructam esse*, neque hydatides cunctas esse hujus generis, speciatim quæ in ovariis hydropicarum mulierum sæpe inveniuntur, factæ videlicet ex amplificatis vesiculis; sive ut ipse credebat ovulis; quæ secundum naturam in iis sunt, itemque eas quas ex aperto latere dextero paulo infra costas spurias fœminæ tunc ægrotantis, postea autem persanatæ, erumpere vidit cum multa aqua limpida ad quingentas, ejusmodi pariter aqua turgidas. Repertæ deinde sunt ab Hunerwolffio (*i*), & Hartmanno (*k*), ab illo in muliere hydatides quæ *præter liquamen gummosum album, in se continebant alias tenuiores vesicas, lymphæ plenas*, ab hoc autem in cane intra unam, eandemque membranam, quæ omenti erat, plurimæ simul comprehensæ, ut illa membrana divulsa, *ad levem pressuram* hydatides *prosilirent*, quarum liquor coctione non concrescebat, *coagulum* tamen *quoddam* secum habebat, tunica autem singularum propria ex pluribus aliis membranis compacta, densa erat adeo, ut discissa non collaberetur, eademque lævem pinguedinem tangenti offerebat, cujus *multum* hydatides *coctæ exudaverant*. Minime quoque connexæ erant inter se quas Vir Cl. Alexander Camerarius (*l*) bene multas deprehendit, aquam continentes limpidam, comprehensas autem membraneo sacco, quo simul steatoma virilis jecinoris concludebatur. Cum mihi necdum contigerit, ut in ejusmodi inciderim hydatides: aliorum tibi Observationes quas facile conferre posses, indicare hic malui, quam eorum quæ perscrutari ipse non potui, explicationem afferre. Tentavit id Hartmannus in suis, eo adscripto Scholio (*m*) quod ut tibi placeat, plurimum vereor. Quæres potius, an sint quæ magis probes apud Viros alios Doctissimos, præsertim vero apud illos qui de inorganica tumorum cysticorum efformatione scripserunt, aut qui natantes vesiculas in tumorum eorundem humore sæpe his temporibus memorarunt. Ego vero etsi in quibusdam hydatidibus ea transpexi quæ supra (*n*) indicavi, imo in fœmina, tibi alias (*o*) descripta, tenuem intimam hydatidum tunicam instructam vidi albicantibus vasculis, in suc autem in quas-

(*o*) Vid. Epist. 65. n. 8. in fin. (*p*) Exam. Obs. Fallopp. (*q*) Sepulchr. Obs. 4. cit. §. 14.
(*r*) in Additam. ad eand. 21. Sep. Sect. Obs. 82. (*s*) Sect. ead. Obs. 3. §. 12. (*t*) Ibid. Obs. 6. §. 7.
(*u*) Confer Obs. 4. §. 8. cum Obs. 6. §. 12; Obs. 20. §. 12. cum §. 17., Obs. 21. §. 2. cum §. 7. Obs. 55. §. 2. cum §. 17; & §. 13. cum §. 16. & cæt. (*x*) Obs. 29. 32. & fortasse aliæ. (*y*) Obs. 48. & 38. (*z*) Anat. pract. Rat. Obs. 84.
(*a*) in Addit. ad hanc Sect. 21. Obs. 61. (*b*) Ibid. Obs. 76. & 79. (*c*) Epist. 16. n. 33. & 44.
(*d*) Osservaz. int. agli anim. vivent. &c. (*e*) n. 43. (*f*) Traité du Coeur l. 4. ch. 3. n. 4. (*g*) Osservaz. cit.
(*h*) n. 38. (*i*) in Additam. ad hanc Sepulchr. Sect. Obs. 82. (*k*) Ibid. Obs. 83. (*l*) Act. N. C. Tom. 3. Obs. 120.
(*m*) ad cit. Obs. 83. (*n*) n. 37. (*o*) Epist. 21. n. 47.

quasdam quasi cellulas conformatam; vesiculas tamen, quæ Anatomicis occurrunt, aquæ plenas, omnes unius generis esse, existimo, ideoque aliarum originem esse alia ratione, aliquarum vero non una, sed pluribus in unum junctis rationibus fortasse explicandam. Speciatim autem de iis vesiculis, quæ plures sub una tunica aut inter se colligatæ, aut solutæ, & in humores ejus quem continent, simili natantes, aut in ventris cavum effusæ inveniuntur, quæ viderit, & quæ conjecerit Cl. Morandus (*p*) perlege.

45. Et hujus præsertim generis eas vesiculas fuisse, crede, ex quibus singularem quendam hydropem fieri, scripsit Aretæus (*q*). Scilicet *vesiculas quasdam pusillas, crebras, humoris plenas, ex loco ubi ascites fieri solet*, prodeuntes vel in homine videre potuit, cum ventris parietes ad aquam educendam pertusi essent, non secus ac Tysonium aliunde prodeuntes ingenti numero vidisse, diximus (*r*), & Morando (*s*) ex parte aliqua accidisse, leges. Nam quod Aretæus addit, fuisse qui *affirmarent, hujusmodi ampullas per intestina in ventris cavum transiisse;* nimirum hoc illud est, nisi quid me fallit, quod negat, se *unquam vidisse*, non hunc, cujus signum profert, hydropem, quemadmodum cum aliis credidit Petrus Petitus (*t*), qui ut ipse non conspexerat, sic neque Aretæum conspexisse, putavit. Qui vero ex intestinis in ventris caveam eas vesiculas transiisse, dicebant, ea fortasse quæ Redium vidisse, retuli (*u*), in bruto aliquo animante offenderant: quorum narratione paulo aliter, ut fit, ab iis qui audiissent accepta, quasi ex intestinorum cavo eæ vesiculæ provenissent, impelli potuit Aretæus ad ea continuo subjungenda, quibus narrationem illam, sic acceptam, improbabilem esse, ostenderet. Cæterum signum quod protulit hydropis hujus, sic videlicet scribens, *si abdomen perforaveris; parum admodum humoris effundes; ab interiori namque parte vesica occlusit: at si in vesicam instrumentum impuleris; iterum succus emanabit*; insuperabilem monstrat tollendi ejuscemodi morbi difficultatem, nisi si forte uno in loco positæ, atque ita dispositæ essent vesiculæ, ut in illa Tysonii fœmina (*x*), itemque in Rustico hydropico apud Riverium (*y*): quanquam in universum ubi ex hydatidibus, aut cum hydatidibus hydrops est, cujusquemodi hæ generis sint, modo multæ sint, aut magnæ; frustra abdomen perforatur. Nam præterquam quod quæ jam dissilierunt, pergere possunt humorem effundere; *aperta una vesica*, ut Tulpio (*z*) præeunte, recte admonuit Thomas Bartholinus (*a*), *reliquas non evacuat, quanquam cohæreant racemorum uvæ in morem;* non modo si aliæ ab aliis disjunctæ sint. Itaque ad alias causas cur ea chirurgia vel tunc etiam cum cætera omnia viderentur favere, sæpenumero non responderit, hanc quoque addito, quod, ut Ruyschii (*b*) utamur verbis, *cum* hydatides *sæpissime* esse *contingat in hydropicis, raro, si unquam, evadunt, paracentesi in abdomine instituta*. Hoc autem dixit occasionem præbente hydropica, cujus tum peritonæum, tum mesenterium hydatidibus referta erant. Quod asciticorum mesenterio persæpe accidere, cum tot aliæ veteres, tum recentiores quoque in Voluminibus Cæsareæ Academiæ Observationes (*c*) ostendunt. De cæterarum autem Partium quæ in ventre sunt, hydatidibus cum satis superque exemplorum hactenus produxerim; unum de ventriculo addam ex Jacobo Yongio (*d*) in ea muliere, cujus mirabilem casum explicare nequeas, nisi ad eam causam ad quam in diabete solent, forte respicias. Cum enim per totum morbi decursum tantum fere urinæ redderet, quantum potulenti ingerebat; non facile apparet unde aqua extiterit, cujus ducentos & quatuordecim sextarios, undetrigesies intra octo menses instituta paracentesi, emisit. Huic igitur mulieri hydatides plurimæ in ventriculo erant, ac intestinis.

46. Quæ mihi Observationes sunt ad Tympanitem spectantes, cum propter complicatos morbos alibi locum vel commodiorem sint habituræ; pro iis duas præstabit subnectere, ad Peritonæi Hydropem attinentes, morbum; ut de eo quædam præfemur; a vetustissimis quidem non descriptum, nec tamen primum a Tulpio (*e*), aut Bogdano (*f*), ut credere ipsi videbantur, & plerique crediderunt, propositum. Id non eo dico quod Stratenus simillimum, a se conspectum, Tulpio, ultro hoc fatenti, narraverat, nec quod Stalpartius (*g*) aliquid ejusmodi a Marcello Donato scriptum affirmat. Marcellus (*h*) enim ut adversus Fernelium ostendat, hydropicorum aquas per invisibiles meatus in ventris cavum traduci, etsi, inquit, hoc cavum proprius est earum aquarum locus; *nihilominus & intra peritonæum, ac reliquas partes inferiorem ventrem constituentes, aquæ portionem pluries reperiri ex sectione comprobatum est.* Ne dubites, quæ sint eæ partes reliquæ; illud continuo addit quod male a Stalpartio omissum est: *ita ut nonnulli Arabum sectatores locum aquæ proprium in Ascite inter siphac, & mirach* (id est inter peritonæum, & quæ huic exterius apponuntur) *esse contendant; nec non etiam videmus in hoc morbo detentis aquam ad coxas tibiasque pervenire & cæt.* Ex hoc igitur exemplo vides quam portionem aquæ ipse intelligat illis etiam in partibus fuisse inventam, qualis videlicet ubi anasarca conjungitur cum ascite. Nam quod ad eam attinet opinationem nonnullorum longe ab suis Haly (*i*), & Avicenna (*k*) discrepantium, neque ad eam comprobandam illa idonea est Observatio, neque alia ulla a Donato profertur, quamvis Stalpartius ajat, Donatum postquam scripsit, hydropem nonnunquam fieri a copioso frigidæ potu, si *humidum in peritonæum delatum sit*, Donatum, inquam, *ita pergere: Jacobus Camenicenus, epistola ad Andr. Matthiolum lib. 5. epistolar. scripta, refert de quodam, cui aqua inter tunicas peritonæi, nec non intestinorum adinventa fuerit.* Donatus (*l*) enim postquam ex Aretæo (*m*) diserte laudato ea descripsit verba de humore tunc in peritonæum deducto non ut ibi colligatur, sed ut inde *in ilia guttæ effluant* ascitem facturæ, *quæ prius in aerem versæ per transpirationem digerebantur*; postquam igitur hæc quoque descripsit, & alia, atque alia addidit minime ad peritonæum attinentia, sed ad viscerum in asciticis imbecillitatem, & ad venarum hepatis obstructionem; ut hanc probet, tum denique illa Cameniceni Observatione utitur lapillorum eas venas impedientium in hydropico, *cui aqua inter peritonæum, & intestina adinventa fuit*. Sic enim ipse scribit Donatus, recte, ut Matthiolus quoque in responsione ad Camenicenum, illa hujus interpretans verba, *cum transiissemus musculos abdominis, invenimus aquam illam citrinam vocatam, intra peritonæum, & intestina: de quo ab aliquibus dubitatum tamen fuisse video*; id est ab iis de quibus paulo ante dictum est, Arabum sectatoribus, non inter peritonæum, & intestina, sed inter peritonæum, & exteriores partes aquam asciticorum esse, opinantium. Quæ eo fusius persecutus sum, quo plures vidi, Cameniceno, & Donato minime inspectis Observationem hydropis peritonæi cum Stalpartio, quem innominatum secuti sunt, tribuisse, in quibus Nuckius (*n*) fuit, & is qui cum Donati observatione quæ nulla est, se suam hujus morbi comparasse, scripsit.

47. Quis igitur, inquis, hunc ante Nicolaum Tulpium deprehendit? Joannes Acholzius, Medicus, & Professor Viennensis Primarius. Hic enim A. 1581. coram Cæsareis Medicis, ac Chirurgis cum dissectioni præesset mulieris hydropicæ; aquæ instar lixivii obscuræ ingentem copiam non in ventris cavo reperit, sed inter peritonæum, & ventris integumenta, quippe musculis usque adeo a subtus distendente aqua

(*p*) Mem. de l. Acad. R. des Sc. A. 1722. & Hist. A. 1723. (*q*) De Caus. & sign. morb. diut. l. 2. c. 1. in fin. (*r*) n. 44.
(*s*) Mem. cit. (*t*) Comment. in cit. locum. (*u*) n. 44. (*x*) Ibid. (*y*) Obs. hinc ind. decerpt. 15.
(*z*) l. 2. Obs. Med. c. 34. (*a*) Act Hafn. Vol. 1. Obs. 8. (*b*) Thes. Anat. 7. n. 37.
(*c*) Dec. 3 A. 9. & 10. Obs. 239. & Cent. 3. & 4. Obs. 117. & Act. Tom. 2. Obs. 34. & cæt.
(*d*) Vid. in Act. Erud. Lips. A. 1713. M. Jul. (*e*) l. 4 Obs. Med. c. 44. (*f*) Obs. Anat. Chir. 11.
(*g*) Part. 1. Cent. 2. Obs. rar. 28. in Schol. (*h*) De Medic. Hist. Mirab. l. 4. c. 21. (*i*) Theor. Medic. l. 9. c. 31.
(*k*) c. 5. supra ad n. 33. cit. (*l*) c. 21. cit. (*m*) c. 1. ad n. 45. supra cit. (*n*) Adv. Cur. c. 9.

aqua extenuatis, ut quod non raro solent, *quasi nulli conspicerentur*, aut ex parte etiam mutatis in corpus quoddam continuum ex vesiculis, aqua, mucore, glandulosa materia refertis, quod amplissimi illius facci anteriorem parietem faciebat, cum interiorem membrana faceret, qua viscera omnia sic operiebantur, ut antequam hæc incideretur, nulla esse viderentur. Lege, quæso, Observationem, fusius in Sepulchreti hac Sectione (*o*) descriptam, quamvis cum alio attinentibus confusam; & praeclare intelliges fuisse illum peritonæi hydropem ex aqua de glandulosis illis tumoribus effluente, quorum & ejus vitio miserandi illi dolores facile sunt adscribendi, qui aucto jam morbo, fœminam assidue torserant. Nec vero hæc historia primum in Sepulchreto edita est; sed jam ab A. 1598. extitit inter *Consilia Medic.* (*p*) a Scholzio vulgata, in libro videlicet non semel typis impresso, & omnium manibus, superiore præsertim sæculo, subinde versato. Sed & alias in Sepulchreto Observationes animadverti ante illam Tulpii habitas, quæ ad hunc morbum referri aut possint, aut debeant: quanquam nemo adhuc, quod sciam, cum cæteras commemoraret, harum fecerit mentionem. Potest fortasse illa Spigelii nostri, qui cum in Moravia esset, *hydropem spurium* in fœmina adnotavit, *inter abdomen proprie dictum & musculos qui introrsum quasi incurvantur* (an incurvabantur? an res se habuit, ut in Acholzii Observatione?) Inde (quod in Sepulchreto (*q*) deest) *humoris nigri libræ decem promanarunt*. Id factum A. 1614. tametsi ab Rhodio (*r*) tertio & quadragesimo post anno editum est. Sed, nisi prorsus fallor, huc spectat quod Hoechstetterus (*s*) in Nob. Virgine observaverat A. 1628. quamvis paulo pluribus interjectis annis ab Nepote vulgatum, & quamvis Auctor, facci in quo ingens vis crassi fœtidique humoris inclusa fuerat, anteriorem partem peritonæo, alteram autem in qua plures glandulosos, & in his majores quatuor, invenit tumores purulentos, omentum credidit. Cum autem partem hanc facci interiorem ajat *membranosum corpus fuisse expansum, quo omnia viscera, & intestina tegebantur*; omentum quidem habere potuit agglutinatum, ipsum vero, ut credo, peritonæum fuit. Sed hoc tu melius dispicies; habes enim & Observationem, & Scholium, in quo aliquæ ipsius historiæ partes sunt, in Sepulchreto (*t*).

48. In eodem velim insuper attente perlegas Observationes Paawii duas (*u*), Dodonæi unam (*x*), & cum perlegeris, animadvertas, ullane tibi subolfiri incipiat suspicio, earum aliquam ex aliqua parte ad hæc attinere de quibus loquimur. Scilicet Paawius in duabus hydropicis, altera anno 1601. altera insequente dissectis, lienis, renum, jecoris ipsius *ne vestigia quidem* invenit, nisi quod hujus ultimi visceris in altera *venosi solummodo ductus, iique perpauci*, erant *superstites*. Quanto minus mirum, si peritonæum suspicemur magna aquarum copia distentum, introrsum quibus locis forte erat magis attenuatum, minusque visceribus quibusdam adnatum, crepuisse; quibus contra erat, substitisse, itaque nonnulla viscera ex parte aliqua se ostendisse, alia autem delituisse, paucasque illas venas pertinuisse ad ipsum peritonæum (*y*): nec vero Paawium in ap-properata, quippe in pessimæ notæ cadaveribus, ventris, ut ait, *apertione* diligentius rem quæsivisse. Dodonæus autem in ea quæ duos jam annos ventrem prætumidum gesserat, cum haud aqua ex hoc aperto, sed intestinales sordes nigræ, quales in cloacis sunt, effluxissent ad libras amplius sexaginta, ultro fatetur, in tantis sordibus non licuisse inquirere ex quonam læso intestino provenissent; viscera tamen omnia, si omentum excipias, quod in putrida abierat frusta, prorsus integra fuisse; at peritonæum aliquot locis a superioribus partibus ad inferiores usque fissum. Hic, fateor, ex læso demum intestino fæces profluxisse, & hydropicæ jam diu collectas aquas coinquinasse, nihil habet admirationis. Sed plurimum habent hæc, ventris tumorem tantum *cum facie optime colorata, & nullis morbi notis in urina apparentibus*, & nullo pedum tumore, tandiu mulierem tulisse. Indicia hæc sunt, ut infra (*z*) videbimus, hydropis peritonæi, quocum illud quoque multo facilius congruit, quod viscera tam longo tempore integritatem servarint suam. Porro introrsum compulsum peritonæum posse ad aliquod intestinum adhærere, & læsionem ita communicare, ut fæces in humorem demum quo peritonæum distenditur, transeant, indicat Cl. Chomelii (*a*) Observatio, pariter in muliere habita, cui non secus ac illi de qua sermo est, a partu venter tumere cœperat. Facile igitur suspicari te posse, crediderim, diffisso tandem, ut viderunt, peritonæo, ex diuturno hujus hydrope ascitem repente esse factum (*b*), auctaque dum illud diffiliret, annexi intestini læsione, fæces plurimas diebus illis ultimis in ventris cavum profluxisse. Hæc autem Dodonæi Observatio edita cum aliis ab ipso est anno eodem quo suam habuit Acholzius, 1581., Evidens enim erratum est operarum, ubi in *Lindenio Renovato* prodiisse illius Observationes scribuntur A. 1518. cum Auctor natus agnoscatur A. 1517: quod minime hic adnotassem, nisi eundem animadvertissem errorem in *Bibliothecam* quoque *Scriptorum Medicorum* transiisse. Observatio etiam apud Riolanum (*c*) extabat, neque in ultimis dumtaxat Anthropographiæ Editionibus, *aquæ inter peritonæum, & abdominis musculos effusæ*. Verum ne forte diceres sic explicandam, ut verba illa Donati explicavi (*d*); hoc loco malui prætermittere.

49. Anno denique 1651. a Tulpio morbus de quo loquimur, conspectus est, & mox sub novo *Hydropis Peritonæi* nomine promulgatus (*e*), diserteque affirmatum est, & *omnem aquarum congeriem delituisse inter duas peritonæi tunicas, quæ induerant crassitiem digiti annularis*. Eandem historiam; ne forte aliam, ut quidam, credas; edidit postea is qui cadaver inciderat, Jobus Meekrenius (*f*), sed fusius edidit, nec reticuit, unum ex tot Medicis Walæum veram illius hypropis sedem, vivente adhuc ægra, conjecisse. Habet tamen & Tulpius aliquid, in fusiore ea descriptione non reperiendum: quamobrem hujus quoque poterat descriptio in Sepulchretum referri, & seorsum quidem potius, quam ut ex utraque una fieret, quod apud Stalpartium (*g*) factum videbis sic, ut sæpe ignores, quæ Tulpius scripserit, & quæ Meekrenius. Bogdanus (*h*) quoque in muliere, ab se dissecta, peritonæum adnotavit *pollicaris digiti crassitie, rugosum, & rigens*; id quod, & quæ de visceribus continuo subduntur, perperam in Sepulchreto (*i*) sunt prætermissa. Sed humorem, amurcæ similem, non inter tunicas peritonæi, sed *intra abdominis musculorum tunicam & peritonæum contentum* fuisse, scripsit. Nimirum quod Tulpius, & plerique deinceps alii pro exteriore peritonæi lamina acceperunt, ipse pro musculorum tunica accepit cum Berengario (*k*) sic olim docente: *veritas est, quod ad sensum apparet una pellicula subtilis valde inter verum siphac* (peritonæum) *& musculos latos* (Transversos) *ventris, maxime in parte carnosa musculorum, quæ pellicula est panniculus circumvolvens musculos & cæt.* Ex hac etiam pellicula a multis conflari ex parte nunc, video contextum cellulosum peritonæi, quibus cellulis ab distendente aqua disruptis, cavum fiat *inter peritonæum, & tendines musculorum transversorum*, sive, ut melius alii, *& musculos transversos*. Sed num peritonæum præter istum contextum, exteriorem laminam habeat nullam, numve contextus ipse lamina vocari non possit, haud opportunus hic est ad quærendum locus. Satis est indicasse, ante hæc ultima tempora non defuisse qui hujus hydropis sedem

(*o*) Sect. 21. Obs. 21. §. 16. (*p*) Cons. 339. (*q*) Sect. cit. Obs. 12. §. 6. (*r*) Cent. 3. Obs. Med. 6.
(*s*) Obs. Med. Dec. 10. Cas. 7. cum Schol. (*t*) Obs. cit. 12. §. 2. (*u*) Sect. cit. Obs. 70. & 71. (*x*) Ibid. Obs. 20. §. 10.
(*y*) Vid. infra n. 56. in fin. (*z*) n. 58. (*a*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1728. (*b*) Vid. infra n. 52.
(*c*) Vid. supra n. 33. in fin. (*d*) supra n. 46. (*e*) Obs. supra ad n. 46. cit. (*f*) Obs. Med. Chir. c. 52.
(*g*) in Schol. supra ad n. 46. cit. (*h*) Obs. ibid. cit. (*i*) Sect. hac 21. Obs. 12. §. 4.
(*k*) Comment. 5. in Mundin. Anat.

sedem inter peritonæum, & musculos collocaverit. Equidem Bogdanus quo anno illa scripserit, nescio; at certe A. 1665. ipsa edidit Bartholinus (*l*). Sed & duodecim ante annis Olaus Rudbeckius (*m*) non dubitaverat, quin *inter musculos abdominis & peritonæum* posset *tumor hydropicus procreari*. Anno autem 1677. in Virgine aquam deprehendit Gerardus Blasius (*n*) *intra musculos abdominis & peritonæum*. Hic tamen inter duas quoque peritonæi laminas idem contingere posse, censuit. Quod & contigisse dicendum esset in plerisque Observationibus, nisi qui contextum cellulosum disrumpi, ajunt, respondere possent, exteriorem hujus partem, ad musculos adhærentem, tunc sæpe crassam adeo ac densam fieri, ut pro altera peritonæi lamina imponat, imo nonnunquam pro toto peritonæo: quod Hoechstettero (*o*) aliisque videtur accidisse, in his Paulo Mothio, cujus in Matrona Observatio sic proposita est a Bartholino (*p*), quasi aqua plurima congesta fuisset inter peritonæum, & membranam densiorem, viscera omnia operientem, venis copiosis, & amplis refertam, cui ad hepatis regionem magnus abscessus erat adnatus, cum tres minores inferiorem membranæ partem prope inguina occuparent. Quæ Observatio edita est A. 1657. Annum autem indicavi quo est quæque memoratarum Observationum vulgata, ut plerasque intelligeres in omnium fuisse manibus ante A. 1668. quo Drelincurtius Publicus Professor ibi est creatus ubi aliquis ejus Discipulorum cum illam fuse historiam scriberet hydropis peritonæi, a Drelincurtio acceptam, quæ in Additamentis ad hanc Sepulchreti Sectionem adjecta est (*q*), illud sane haud dignum eruditissimo Præceptore interjecit, *parilis eventus nec volam, nec vestigium exstare vel apud Veteres, vel apud Neotericos, uno excepto Cl. Tulpio*.

50. Jam vero cæteras indicare satis erit Observationes ejusdem hydropis, quæ post annum illum 1668. ad annum usque sunt editæ 1692. quo Drelincurtii successor Nuckius (*r*) suam ipse vulgavit, communicatam antea cum Stalpartio, & ab hoc editam (*ſ*). Fuerunt autem præter eas Hoechstetteri, & Blasii, de quibus supra (*t*) dictum est, tres illæ quas, ut plerasque alias, videbis in Sepulchretum (*u*) relatas ex Sculteto, Helwigio, & Sponio: quibus addes Kniselii (*x*) unam, quam in Sepulchreto deesse, non miraberis, cum animadverteris, deesse Nuckianam! Ex quo autem Nuckius (*y*) solertia ac industria sua hunc morbum illustravit, extiterunt primum Observationes tres, in Sepulchreto descriptæ, Gahrliepii una (*z*), Drelincurtii altera, quam paulo ante (*a*) commemoravi, & Simonis Zylii tertia, quæ cum eadem conjuncta est. Non potuerunt autem in Sepulchreto locum habere, quippe post secundam ejus editionem vulgatæ, Observationes reliquæ omnes, quas singuli singulas proposuere Littrius (*b*) primum, qui morbi explicationem, signa, prognosim, curationem diligentius quam alii ad id tempus, adjecit, deinceps vero Hieronymus Laubius (*c*), Lucas Schröckius (*d*), Joannes Palsinius (*e*) ex Faveletii communicatione, tum Cl. alii Viri, Jo. Georg. Hoyerus (*f*), Jo. Hermannus Furstenavius (*g*), Jo. Christoph. Pohlius (*h*), denique Jo. Henr. Respingerus (*i*). Horum igitur, & eorum omnium qui supra nominati sunt, mihi erant in manibus Observationes, ad te scribenti, nec dubitanti, quin aliæ præterea extare possent cum Veterum, tum præsertim Recentiorum. Quas inter noli credere, oblitum me esse recensere hic quam non sine solertiæ, & dexteritatis laude Chomelius (*k*) proposuit, addens & alteram, sed utramque in viventibus dumtaxat habitam. Ego vero in hac quidem secundum temporum ordinem recensione cum aliis adnumerare consulto omisi non secus ac duas quarum alteram ex Bartholino, quasi hujus, non Brechtfeldii, esset, alteram ex amico Medico produxerat Nuckius (*l*), non quod de hoc morbo agentibus non perutiles censeam; nam & ipse earum aliqua tum supra quo ad licuit, usus sum, tum infra fortasse utar; sed quia nulla ipsarum est anatomica inspectione comprobata.

Cæterum & hæ quatuor, & ejusdemmodi aliæ infra proferendæ, in fœminis habitæ sunt, ut reliquæ etiam non modo quæ indicatæ sunt ab Rudolpho Jacobo Camerario (*m*), qui id ipsum animadverterat, sed & omnes insuper aliæ quæ a me hactenus memoratæ fuerunt, aut post memorabuntur; ut necdum, ubi vix unum exceperis (*n*), nisi in sequiore sexu, peritonæi hydrops sit observatus. Qua de re, ac de aliis quas, tot historias inter se conferens, peculiariter adnotavi, mox aliquid scribam posteaquam primus, quod sciam, Italorum, duas quas pollicitus sum, adjecero; ne forte credas, cum de tot illis mulieribus nulla fuerit ex Italia, nostrates fœminas huic morbo obnoxias non esse, rariori quidem, ut nec Valsalva, nec ipse adhuc in eum dissecando inciderim, non sic tamen raro, ut Mediavia noster in Nosocomio hoc bis non viderit, qui mecum utramque Observationem suam in hunc modum communicavit.

51. MULIERI necdum inclinata ætate, colore laudabili, venter universus tumebat. Narrabat, priusquam id sibi accideret, tumorem quendam percipi potuisse ad sinistrum umbilici latus, inæqualem, eaque magnitudine, ut impositam manum ferme æquaret. Cum alii vel ob id asciticam crederent, alii ob naturalem faciei colorem assensum sustinerent, mortua est.

ABDOMINIS musculis Transversis incisis, aqua erupit plurima putidissima, quam a ventris cavo peritonæum separabat. Ea exhausta, tumor de quo mulier dixerat, in conspectum venit, innatus peritonæo, factusque ex magnis duabus, tribusve quasi vesicis quarum parietes crassi erant adeo, ut aqua educta quam continebant, minime ipsi subsederint.

52. MULIER altera duodecim circiter post priorem annis, id est, A. 1625. in Nosocomium venit, ipsa quoque morbo non minus, imo vel magis inveterato. Ajebat enim, sibi quadragesimum annum agenti; tunc autem agebat quinquagesimum; tumores quosdam in superiore ventris parte obortos, dispertitos, nec dolore, si quis tangeret, carentes: hos, multis, & variis cum interius, tum exterius incassum adhibitis, increvisse, & se pejus semper habuisse. Etiam tum, quamvis totum esset abdomen distentum, licebat oculis, non modo manu, tumorem internoscere; in unum enim, disjuncti antea, tumores coaluerant inæqualem, dolorem, cum tangeres, afferentem, positum inter cartilaginem ensiformem, & umbilicum sic tamen ut neutrum attingeret. Non alius quam alibi, erat ibi cutis color: eamque si digitis arripere, & attollere velles, non poteras; ut propterea in ipsis abdominis musculis quidam tumorem esse, crederent. Alii vero faciei colore spectato, qui ad flavum inclinabat, & maximo, de quo mulier præcipue querebatur, respirationis incommodo, ad viscerum aliquod attinere tumorem, censebant. Nullum tamen erat læsi ventriculi, aut intestinorum indicium. Interea cum ad levem qua tenebatur, febrem nigræ vomitiones accessissent; mors vitæ miseræ finem imposuit. VENTRIS, qui minus quam in vivente fuisset, tumidus animadvertebatur, integumentis, & musculis diligenter separatis, & cum his tendine ipso Transversorum, subjecta apparuit horum musculorum & tendini, & carni membrana tenuis, quam inter, & alteram, cujus crassitudo unam æquabat lineam unciæ Bononiensis, cavum comprehendebatur non modo tumorem continens lunatum membranæ exteriori, verum etiam deorsum, & ad

(*l*) in 2. edit. Cultri Anat. Lyser. (*m*) Exerc. Anat. exhib. duct. hep. aquos. c. 9. (*n*) P. 1. Obs. Med. 18.
(*o*) Vid. supra n. 47. (*p*) Cent. 4. Hist. Anat. 25. (*q*) Obs. 41. (*r*) (*ſ*) cit. supra ad n. 46. (*t*) n. 47. & 49.
(*u*) Sect. hac 21. Obs. 12. §. 1. & in Addit. Obs. 25. & 48. (*x*) apud Zeller. Diss. de vas. lymph. admin. c. 1. n. 13.
(*y*) c. supra ad n. 46. cit. (*z*) in cit. Addit. Obs. 81. (*a*) n. 49. in fin. (*b*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1707.
(*c*) Eph. N. C. Cent. 4. Obs. 162. (*d*) Earund Cent. 5. Obs. 23. (*e*) Anat. du corps hum. P. 1. tr. 2. ch. 4.
(*f*) Act. N. C. Tom. 4. Obs. 32. & Tom. 5. in Obs. 68. (*g*) Eorund. T. 8. in Obs. 78. (*h*) Ibid. Obs. 111.
(*i*) Act. Helvet. Vol. 1. (*k*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1728. (*l*) c. cit. (*m*) Biga Obs. Med. c. 1.
(*n*) Vid. n. 59.

& ad latus utrumque se extendens, ut plurimam concluderet aquam, colore ei similem in qua caro recens lota est, odore teterrimo, crassitie autem qua parte subsederat, purulenta: cujus aquæ copia æstimari potuit ad libras triginta non tam ex ea quæ in illo cavo reperta est quam ex illa quæ, erosa ferme e regione ventriculi, inferiore cavi membrana, in ventrem se effuderat, idque circa extremum, opinor, tempus, indeque minus tumidum abdomen apparuisse. Cæterum peculiaris ille epigastrii tumor e firma compactus erat, duraque substantia, ex albo flava, in qua paucæ alicubi cellulæ adnotatæ sunt. Membranæ autem cavum complectentes, non uno loco erodi jam cœperant, & nigrescere ea quidem facie qua inter se respiciebant, eademque erant inæquales. Sed qua facie membrana inferior spectabat ventrem, lævis erat, nisi qua pars aliqua omenti, & Crassi intestini ad illam, nec firmius tamen, se annectebant. Erat quoque hinc cum eadem membrana, inde cum infima lumborum vertebra connexus quidam quasi funiculus: qui dissectus, sanguinem fudit. Porro intestina quasi inflammata; omentum vero, & ventris cætera erant sana, si jecur excipias pallens, & aliqua ex parte sub cultro stridens, ut si arenosæ particulæ inter ejus substantiam admistæ essent.

53. Nunc quando hydropis peritonæi Observationes; ut seponantur quæ dubitatione aliqua non carent, satis multas habemus quas inter se conferamus; aliquanto minus difficile est de illius caussis, natura, signis, curatione quædam subjicere. Quod igitur ad causas attinet; ubi Nuckius (*o*) lymphæductuum ramos inter musculos abdominis, & peritonæum repere, quod & Rudbeckius (*p*) dixerat; imo inter duplicem peritonæi laminam, luculentius demonstravit, illiusque cogitatum secutus est, quod iis ramis obstaculo aliquo interclusis, hydatides, his autem ruptis, hydrops peritonæi oboriatur; continuo illud quoque adjecit, esse illius interclusionis periculo helluones speciatim obnoxios, & mulieres uterum ferentes. Utrisque enim hinc musculis abdominis præter modum extensos, reniti, inde vero aut ventriculum, & intestina, aut uterum sua plenitudine extrorsum urgere, ut interceptis inter hanc pressionem, & illum renixum lymphaticis vasculis, proclive sit nobis intelligere, proximos aliquos ipsorum surculos retardata lympha, distendi aliquando adeo posse, ut dissiliant. Et sane in pluribus ex laudatis Observationibus legimus, accidisse eum hydropem complurium liberorum matribus, imo nonnullis paulo post abortum, vel partum difficilem, ut in Observatione Kniselii (*q*), quin etiam statim, aut fere statim a partu, ut in Observationibus, si plane attinere huc credas, Dodonæi (*r*), & Chomelii (*). Verum ut gestationem uteri inter hujus hydropis causas facile admittimus; sic tamen intelligere haud possumus, cur hic morbus vix semel in aliis quam in fœminis, sit observatus. Neque enim eæ omnes gravidæ fuerant, & sterilis certe illa erat de qua Furstenavius (*s*), imo non paucæ Virgines, ut historiæ monstrant Hoechstetteri (*t*), Strateni (*u*), Drelincurtii (*x*), Schröckii (*y*), Palfinii (*z*), Hoyeri (*a*), imo etiam Tulpii (*b*); descripta enim ab hoc mulier vel antequam nuberet, *a primis* usque *annis* semper vixerat *cum* ventris *intumescentia magna*, ut narrat Meekrenius (*c*). Num igitur ad causam illam alteram redeuntes, has omnes Virgines voracissimas fuisse, comminiscemur? Sed neque hoc vitium, nisi raro, in fœminas cadit, neque marium, in quorum complures cadit, vix unus adhuc, quod sciamus, inventus est, qui hoc hydrope correptus sit.

54. Conjicies fortasse, causam esse addendam aliam, mulierum peculiarem, præsertim quam Camerarius (*d*) indicat, cum *in plerisque omnibus* hujus morbi historiis legisse se, ait, utrem quo aqua continebatur, cum uteri potissimum latere, ejusve appendicibus fuisse connexum, itaque se in ea quam describit, fœmina inde utris originem deduxisse, qui non alibi æque nexus esset, quam in sede alterius ovarii, & tubæ, quæ duo videlicet desiderabantur. Sic etiam postea ejus Filius (*e*) alterius utris descripsit initium cum dexteris ligamentis uteri, dexteroque ovario obliteratis, id est cum eorum sede, reliquiisve connexum. Antea autem Meekrenium (*f*) video idem ovarium deficiens adnotasse, imo ejus tubam in peritonæum, utrem faciens, se producentem, in illudque degenerantem pinxisse: eodemque hoc verbo usum fuisse Gahrliepium (*g*), cum easdem particulas, interjectumque tubæ ligamentum absumpta in continuatum peritonæum, quod plures complectebatur utres, significaret. Omitto alios, in his Laubium (*h*) a quo descriptus peritonæi saccus, aliunde vel solis digitis separabilis, firmissimam habuit circa fundum uteri connexionem: imo etiam Littrium (*i*) cujus sacci membrana interior nullo alio fuit cum viscere connexa, nisi cum extremo sinistræ tubæ, quam sibi firmius affixam ita distraxerat, ut longiorem duplo reddidisset. Sed prætermittere Sponium (*k*) nequeo, a quo communicata Observatio saccum exhibet, non modo ab omnibus visceribus sine laceratione separandum præterquam ab eadem tuba quacum erat continuatus, verum etiam ita cum uteri cavo communicantem, ut ex ægræ naturalibus aliquid assidue destillaverit seri ejusdemmodi ac saccus ipse ad libras centum & quadraginta continebat; itaque communicatione per specillum quoque confirmata, veri simile visum est, tubam suos in sacci parietes produxisse. Et Camerarius quidem pater, qui plerosque horum nominaverat, modum quoque attigit, post aliquem ex nostratibus, quo modo si reditus sanguinis ex ovario in vena Spermatica præpediatur, possit ex hac, quippe inter duas peritonæi laminas repente, serum inter ipsas secedere juxta Loweri (*l*) experimentum, atque ita eas sejungendo, saccum inchoare. Quas Observationes etsi veras agnoscamus, causam autem, si paulo quam nunc fecimus, accuratius exponatur, & probabilem fateamur, & ad alias etiam aliquando venas per eandem sedem discurrentes transferri posse, videamus; tamen ovaria, tubas, uterum in hoc hydrope sine labe fuisse, aut intelligimus, aut scimus in Helwigii (*m*), Kniselii (*n*), Pohlii (*o*) & Mediaviæ (*p*) Observationibus: & quod magis ad susceptum sermonem attinet, in nulla ex memoratis Virginibus, si unam excipias, vitium habuisse, constat; imo in plerisque non habuisse, cum sana ventris omnia fuisse dicantur viscera, satis apparet. Cum igitur hæ nec gravidæ fuerint, neque in utero, ejusve appendicibus quidquam gesserint quod huic morbo originem, quæ peculiaris mulierum esset, præbere potuerit; manifestum est, ad duas quas protulimus, caussas alias aliquas addi oportere aut sequioris sexus proprias, aut in eum magis, quam in nostrum, cadentes.

55. Interea dum tu cæteras quæres, nonnullas ipse annumerabo, sanguinis videlicet in ventris inferiores partes singulis mensibus confluxum, vitam sedentariam, ad ejus reditum promovendum minus idoneam, debiliorem muliebris corporis adversus internas externasve insalubres causas renixum, & cum hoc tamen conjunctum pessimum morem, & nunquam satis improbatum, ventrem thoracibus, præsertim durioribus, ac rigidioribus, adstringendi. Namque ut ad cætera, ab his illata, detrimenta, a Cel. Winslowio (*q*) animadversa, hoc insuper adjun-

(*o*) c. 9. supra ad n. 46. cit. (*p*) c. 9. supra ad n. 49. cit. (*q*) cit. supra ad n. 50. (*r*) (*) cit. ad n. 48. (*s*) ad n. 50. (*t*) ad n. 47. (*u*) ad n. 46. (*x*) ad n. 49. (*y*) (*z*) (*a*) ad n. 50. (*b*) (*c*) ad n. 46. (*d*) ad n. 50. (*e*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 160. (*f*) cit. ad n. 46. (*g*) (*h*) ad n. 50. (*i*) (*k*) Ibid. (*l*) Tract. de Corde c. 2. (*m*) (*n*) (*o*) cit. ad n. 50. (*p*) supra n. 52. in fin. (*q*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1741.

adjungamus; dum inferior illorum pars assidue, atque arctius premit quidquid abdominis inter pectoris fines, & summa ilium ossa interjicitur, proclive est intelligere quid obstaculi tum lymphæ, tum sanguinis motui in iis quoque vasis quæ inter musculos sunt, & peritonæum, objiciatur, præsertim ubi ventriculus, & intestina, si non cibis, potionibusque, at certe flatibus distenta, ab interiore parte urgeant, & ad thoraces illos apprimant. Quod si non propterea lympha, aut serum ea quam indicavimus (*r*) ratione in eam intercapedinem effundatur in iis potissimum quarum fluidæ, aut firmæ partes ad id præ cæteris sint dispositæ; at accidere iisdem potest, ut retardatæ lymphæ, aut sanguinis pars aliqua, initia ibi efformet tumorum, qui longo post tempore aucti, sic peritonæum a musculis diducant, ut avulsæ, disruptæque vasorum lymphæ propagines eum hydropem faciant quem per se constrictio non effecerat, iidemque ad suppurationem demum perducti, purulentis ichoribus hydropem augeant. Eos ego tumores parvos adhuc, atque disjectos in Matrona generosissima quam a puellari usque ætate eo arctioribus, & rigidioribus thoracibus uti coegerant, quo magis ne distorta fieret, metuebant, manu epigastrium explorando, percepi, atque ut thoracibus aliis, aliterque uteretur, continuo suasi. Iidem autem tumores, jam grandes facti, qua in abdominis regione essent duarum mulierum quarum novissime proposui historias (*s*), videre potuisti. Nec vero in alia regione tumores erant, sive abscessus omnino sex quos Laubius (*t*), nec major de quatuor illis, quos Mothius, ut superius dictum est (*u*), sacco adnatos invenere. Sed & qui inferiora sacci occupabant in eadem Mothii, aut in Nuckii (*), & Littrii (*x*) Observationibus quomodo ab iis thoracibus fortasse potuerint originem trahere, non difficulter intelliges, ubi infimæ thoracum partes, & ejus præterea quæ anterius secundum longitudinem in medio ipsarum adjicitur, assulæ, quam urgeant, sedente muliere, abdominis ragionem, & quæ huic subsint tum lymphæ, tum sanguinis vasa, in memoriam revocabis.

56. Cum inter hydropis hujus causas tumores peritonæo innatos acceperimus, qui non solum divellendo, ut post alios modo dicebamus, aut lymphæ, & sanguini obicem ponendo, facere illum possunt, sed & ubi suppurati sunt, pravis ichoribus augere; hinc facile illud etiam sequi, intelligitur, ut ad explicanda quæ in collecta aqua sæpe sunt, putredinem, fœtorem, erodendi vim, & dolores creandi, haud semper necesse sit diuturnam aquæ ipsius moram incusare, ob quam denique salinæ ejus, ac sulphureæ particulæ ab aliis se expediant, eaque efficiant. Quod si mora semper id posset; certe post annos quatuor, post decem, post multo plures, ut in Camerarii patris (*y*), in Schröckii (*z*), in Meeckrenii (*a*) Observationibus ea omnia ut maxime attulisset, quorum aut nihil fuit, aut fere nihil. Sed neque tumor, sive abscessus fuerat. Cæterum tumores sæpius apparent aut ex glandulosa materia, aut in cellularum, vesicarum, globulorum formam disposita, uti ab Acholzio (*b*), Hoechstettero (*c*), Bogdano (*d*), Knifelio (*e*), Mothio (*f*), Littrio (*g*), Resfingero (*gg*), Mediavia (*h*) adnotatum videbis, iique aut creberrimi, ut a primis quatuor, aut etiam alicubi in unum adeo coacervati, ut Acholzio observante, *latam manum crassitie æquaverint*. Et Malpighius quidem (*i*) ubi Littrianæ explicationi quadantenus præivit, ibi insuper ex natura glandulosa membranæ peritonæi illud deducebat, quod in hoc morbo *non obstante dilatatione, naturali crassius fiat*; eam enim esse *proprietatem folliculorum glandulosorum morbo affectorum*: & sane si Schröckium (*k*), Laubium (*l*), Sp[illegible]um (*m*), Drelincurtium (*n*), Nuckium (*o*), Littrium (*p*) leges, quanto crassius sit inventum, cognosces, at multo magis, si Knifelium (*q*) qui alicubi *dimidii digiti crassitie* vidit, multoque adhuc magis, si eorum quæ ex Tulpio (*r*) retuli, & Bogdano (*s*), recordaberis. Igitur si crassitudinem hanc cum Malpighio explicare malueris; ex adauctis secretoriis organis quantum ibi augeatur conclusi humoris secretio, intelliges, præsertim cum magnam vasorum ad ipsa spectantium dilatationem attenderis. Præclare enim hic vidit Bogdanus venas epigastricas internas, earumque *extremitates*, *tubercula similia nuci avellanæ habentes*, *ac si papillæ forent*, *etiam scissa*, Knifelius (*t*) autem *venas extensas admodum*, *ad globulos terminantes*. Eandemque dilatationem, præter Mothii historiam superius (*u*) propositam, indicant venæ mammariæ, & hypogastricæ (an epigastricæ?) ad auricularis digiti crassitudinem amplificatæ apud Palfinium (*x*). Quantum vero inter ipsum peritonæum, & abdominis musculos dilatare se possint vasa sanguifera, nihil magis ostendit, quam inter hos, illudque inventæ sanguinis nigerrimi libræ octoginta ab Antonio de Pozzis (*y*) in plethorica, eademque hydropica Virgine.

57. His ita additis, atque explicatis humoris fontibus, minus admiranda accidet immanis aquæ copia quæ in peritonæi hydrope a pluribus reperta est: cujus hic maximam summam non indicamus, veriti, ne aliæ apud alias Gentes mensuræ, in errorem aliquem nos adducant. Organorum autem secernentium variæ, quippe affectorum præter naturam, dispositiones, cum varia sanguinis constitutione conjunctæ, admirationem minuent, si pro limpido, & fluido sero alium in aliis humorem sæpe hic deprehensum legemus, imo in nonnullis, ut a Gahrliepio (*z*), & Camerario filio (*a*), *gelatinæ* instar, aut glutinis: aut si in aliis minus pravum, in aliis autem pessimæ naturæ humorem, ichoresve ad exulcerandum, atque adeo ad partes ipsas absumendas idoneum, si quidem revera in Acholzii (*b*) fœmina nulli ferme erant amplius abdominis musculi, nec potius in aliam quasi formam conversi, aut macie, ut apud Nuckium (*c*), aut nimia ipsa distentione, ut apud Gahrliepium (*d*), & ex parte apud Littrium (*e*) videtur, extenuati.

58. Ad hæc quæ circa hujus morbi causas, & naturam cursim attigimus, præstat quædam de signis addere. Ab Ascite per hæc internosces: primum quia multo lentius quam illa, primis præsertim temporibus, plerumque increscit, ut ferme omnia ostendunt exempla, quæ inter nescio cur hic spectaverint aliqui Blasii (*f*) Observationem, de tempore nihil habentem: plerumque autem dixi, ne errare tibi videar, si forte huc attinere non dubites Amici Nuckii (*g*), & Chomelii (*h*) historias, quorum illa *menstruo spatio*, hic vel breviore jam nimium auctum ventris tumorem viderunt. Deinde naturalis hic persistit faciei color, ut Drelincurtii (*i*), & Littrii (*k*) Observationes docent, Chomelii (*l*) autem altera indicat: quin Nuckius (*m*) diserte hoc primus inter signa proposuit; quanquam ab Dodonæo (*n*) olim, video, fuisse descriptam Virginem cui *toto quo ventris tumorem gessit*, *tempore*, *facies perpetuo elegantis & vividi*, *ut in sanitate*, *perstitit coloris*; tumor tamen a lotio erat, quod pertusa ulceribus vesica in ventris cavum effuderat. Tertio vires, & actiones cum colore consentiunt, eodem testante Nuckio, & comprobantibus exemplis, non illis dumtaxat tribus quæ modo dicebam, sed & aliis pluribus, Meekrenii (*o*) in primis, agilitatem cum eo pondere prope incredibilem adnotantis, imo etiam uteri gestationem, & partum, quem & Laubius

(*r*) n. 54. (*s*) n. 51. & 52. (*t*) cit. n. 50. (*u*) n. 49. (*) (*x*) cit. n. 50. (*y*) (*z*) Ibid. (*a*) n. 49.
(*b*) (*c*) n. 47. (*d*) n. 49. (*e*) n. 50. (*f*) n. 49. (*g*) (*gg*) n. 50. (*h*) n. 51. 52.
(*i*) Resp. ad Epist. de Recent. Medic. St. (*k*) (*l*) (*m*) (*n*) (*o*) (*p*) (*q*) cit. ad n. 50. (*r*) (*s*) ad n. 49.
(*t*) ad n. 50. (*u*) ad n. 49. (*x*) ad n. 50. (*y*) Eph. N. C. Dec. I. A. 4. Obs. 41. (*z*) cit. ad n. 50. (*a*) ad n. 54.
(*b*) ad n. 47. (*c*) (*d*) (*e*) ad n. 50. (*f*) ad n. 49. (*g*) (*h*) ad n. 50. (*i*) (*k*) (*l*) (*m*) Ibid.
(*n*) Medicinal. Obs. c. 34. (*o*) cit. ad n. 49.

bius (*p*) ſic ut viveret infans, retulit, tres autem partus Scultetus (*q*) *cum decenti ſemper evacuatione*. Vel crebrior Obſervatio fuit ſervatæ purgationis in ſingulos menſes, ut apud tres illos quos de colore laudavi primo loco: quibus addes Camerarium patrem (*r*), & Shcröckium (*ſ*); ſed aliæ poſt illam purgationem aut ab ætate jam ceſſantem, aut, quod ſæpius ſuppreſſam, riteve non reſpondentem, in hunc hydropem inciderunt ſic ut nuptæ ſe gravidas eſſe, exiſtimarent, virgines male audirent. De ſiti, & urinis tametſi Nuckii (*t*) mulierem lego, *quamvis urgente ſiti, ut plurimum multum biberet, non niſi parum urinæ excreviſſe;* in aliis tamen aut altum de his ſilentium animadverto, aut generatim ſcriptum, recte, ac certe ſine inſigni moleſtia, tanto illo excepto ventris onere, vixiſſe, aut diſerte etiam, ut ex Drelincurtio (*u*), *urinam immutatam perſtitiſſe excretionis tempore, conſiſtentia, colore, & hypoſtaſi*, & ex altera Chomelii Obſervatione, Matronam ſine ſiti, naturalibus autem urinis fuiſſe: & has præterea in illa Nuckii muliere *pallidiuſculas*, non, ut in aſciticis, ſaturatas fuiſſe, video; earum autem paucitatem, & ſitim multum progreſſo jam morbo, & cum aliis, calculis præſertim renum implicito, adnotari. Nam diutius progreſſo morbo; hunc enim ad annos fere, imo (quæ res ipſa faciet ut tunc ſaltem ab aſcite internoſcas) imo, inquam, non ſolum ad annos quatuor, ut Littrius (*x*), aliique, ad ſex ſeptemve, ut Laubius (*y*), ad octo, ut Bogdanus (*z*), & Kniſelius (*a*), ad novem, ut Scultetus (*b*), ad decem, ut Nuckius (*c*), & alii viderunt, atque ad his plures, ut ſupra (*d*) indicatum eſt, perferri poſſe, conſtat; diutius igitur progreſſo morbo, rarum eſt, pleraque de indicatis bonis ſubſiſtere. At ſatis eſt ad internoſcendum, pleraque diutius fuiſſe: quod & de aliis quæ addenda ſunt protinus, verum eſt. Nam quarto, nullus initio, ſi Gahrliepii (*e*) caſum excipias, nullus niſi prope extremum tempus, nec tamen in omnibus, pedum tumor: nulla cæterarum partium, & corporis macies, nulla ſpirandi difficultas, nulla febricula, nullus dolor. Sed morbo progrediente, accedere plerumque ſolent hæc omnia, præſertim ſi cum aqua tumores inſint qui ad ſuppurationem veniant, & ſaccus exulceretur: quanquam ſummæ, vel ſine his adjectæ, maciei deſcriptionem ex Drelincurtio (*f*); aſſidui autem, & intolerabilis, noctu præcipue, doloris ex Acholzio (*g*) habemus. Quincto medicamenta nihil proficiunt, nec ſive per alvum, ſive per veſicam deducere coneris, ventris tumor imminuitur; ſed ægre potius vires, ſi præſertim quis acrius urgeat, decreſcunt, ærumnæ augentur; ut nullius exemplum legiſſe meminerim, quæ datis remediis in hoc hydrope non modo ſanata ſit, ſed, quod in aſcite haud raro contingit, ſit breve ſaltem ad tempus nonnihil levata.

59. Verum hæc ſigna ut ad utrumque hunc hydropem internoſcendum adjuvent; ita haud ſcio, quantum eadem valeant ad diſcernendum hunc de quo agimus, a peculiari quodam alio hydropum genere. Scilicet animadverti, eundem Nuckium, cum pleraque enumeratorum ſignorum proponit, ut ſi bona adhuc ſint, a Chirurgo aqua e peritonæo eliciatur, non videri ſatis meminiſſe quid aſſeveraſſet capite proximo ſuperiore (*h*). Ego, inquit, *experientia didici, illas, quarum facies colore grato eſt roſea, quæ ſatis bene comedunt, bibunt, alvum deponunt, urinamque ſine notabili moleſtia excernunt, quarum corpora nec purgantibus, nec diureticis, nec diaphoreticis multum auſcultant; illas, inquam, ordinario affectu uteri, tubarum, vel ovariorum laborare hydropico, lympham que peculiari ſacculo incluſam, nulla arte* (chirurgica etiam intelligit) *curari poſſe*. Cætera autem, quæ non attigit ſigna, ratione ipſa duce facile perſpicis, ea quoque & harum Partium, & peritonæi hydropis eſſe poſſe communia. Videamus igitur hydropis peritonæi ſigna reliqua. Sunt enim quæ ex inſpecto, & contrectato abdomine deſumuntur. Facillimum ſane illud eſſet quod memini legere a Clariſſimo quodam Viro propoſitum, videlicet hoc in hydrope minimam ſemper eſſe abdominis circum umbilicum prominentiam, quia ibi peritonæum non poteſt a muſculorum tendinibus ſeparari. Verum ſe res aliter videtur obtuliſſe Hoechſtettero (*i*), Drelincurtio (*k*), Nuckio (*l*), quorum primus umbilicum vidit in hoc morbo *expanſum & plane dilatatum*, alter *projectum*, tertius ita *prominentem, ut pugni magnitudinem facile ſuperaret*. Quid? quod ruſticæ mulieri, a Cl. Brehmio (*m*) deſcriptæ, umbilicus non modo ad ovi anſerini magnitudinem prominebat, verum etiam ſponte diſruptus eam ſeri limpidi inodori per exiguum hiatum alternis ſemper diebus copiam effudit, ut ingenti ventris tumore penitus ſublato, ægra convaluerit. Sed quoniam Auctori hunc hydropem fuiſſe peritonæi, *magis veroſimile* videtur; æquum hic eſt, ut certius, & per anatomen, quemadmodum fere ſoleo, confirmatum exemplum proferam, idque ex Præcl. Anhornio (*n*). Adoleſcenti, qui eo facilius aſciticus credebatur, quod non ſemel antea ex anaſarca laboraverat, cum ad pugni altitudinem excreviſſet umbilicus, eoqne per ſe ruptus ſeri plurimum profudiſſet, ut jam ſanitas rediiſſe videretur, rurſus autem poſt duos menſes collecto humore extaret umbilicus, eumque effunderet, tertium denique tumor, qui bis evanuerat, abdomen diſtendit; ſed jam tabeſcenti profuſus ſimiliter latex adverſus mortem auxilio non fuit. Diſſectio nihil ſeri in ventris cavea; ſed quidquid ex illo reliquum erat, *inter duplicaturam peritonæi* deprehendit, ubi & illius fontes, *plures* videlicet *tubulos lymphaticos, ceu nodulos glandulоſos, qui limpidam preſſi plorabant*, oſtendit. Quæ fuſius retuli propterea quia hoc illud unum hydropis peritonæi exemplum eſt quod hactenus mihi quidem licuit in virili ſexu reperire. Nam quod tibi in mentem venire fortaſſe poſſet caſum legenti eximii Viri (*o*) cui poſt febrem cum Colica gravi, his declinantibus, intumuerat venter, detumuit autem cum ſponte ruptus, jam antea prominens, umbilicus *triginta & multo amplius libras puris veri, & fœtidiſſimi*, & deinceps quoque non paucum effudit, ſuperſtite fiſtula umbilici cum duobus ad hujus latus ſcirrhis quaſi glandulоſis; quod igitur ſuſpicari fortaſſe poſſes, referendum eſſe caſum hunc ad hydropem peritonæi; primum conſideres velim, quam a tua ſuſpicione diſcrepans opinio fuerit Medici longe peritiſſimi, quanquam *problematis* loco rem propoſuit; tum deinde etſi in eandem ſedem in qua ille hydrops fit, morboſa materia translata eſſet, aut, ſi mavis, ibi collecta; non hanc ſerum ulla ex parte, ſed pus omnino verum fuiſſe. Ego vero ne Gabbriellii quidem (*p*) ſingularem in muliere Obſervationem auſus ſum inter peritonæi hydropes ſupra connumerare; quamvis aquæ copiam prope incredibilem non in ventris cavo, ſed *inter peritonæum, & muſculos* fuiſſe, deprehenderit. Neque enim mihi ibi ſecreta videbatur, quæ nonnullis adhibitis medicamentis hydragogis tanta copia tridui ſpatio dejici potuerit, ut ventris tumor immanis prorſus ſubſederit; quod in hac quidem hydropis ſpecie non accidere, ſupra (*q*) dictum eſt. Et ſane ei mulieri cum hydrops ortus eſſet poſt lienis inflammationem, id viſcus unum ex omnibus male affectum inventum eſt, *ſinibus* in eo *nonnullis ulceroſis* per interjectas membranulas *canaliculum quendam conſtituentibus, per quem a liene ſeroſitas tranſmittebatur inter peritonæum & muſculos abdominis*. Verum; ut ad ſignum redeam a ſubſidente umbilico, circumjectave proxime parte deductum; malim cum laudato Reſpingero (*r*),

(*p*) (*q*) (*r*) (*ſ*) (*t*) (*u*) ad n. 50. (*x*) (*y*) Ibid. (*z*) ad n. 49. (*a*) (*b*) (*c*) ad n. 50. (*d*) n. 56. (*e*) cit. ad n 50. (*f*) ad n. 49. (*g*) ad n. 47. (*h*) 8. Adenogr. (*i*) cit. ad n. 47. (*k*) (*l*) ad n. 50. (*m*) Act. N. C. Tom. 8. Obſ. 79 (*n*) Eph. N. C. Cent. 9. Obſ. 100. n. 2. (*o*) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 37. n. 2. (*p*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obſ. 279. (*q*) n. 58. in fin.

ro (*r*), cujus quoque Obſervatio ei ſigno adverſatur, malim, inquam, credere, cum propoſitum eſt, caſus quoſdam fuiſſe ſpectatos in quibus aut necdum progreſſus eſſet morbus, aut certe aqua pauca eſſet. Unde intelligas licet, tametſi huic ſigno ea quæ paulo ante objecta ſunt, objici non poſſent, inutile tamen ipſum fore, cum hydrops peritonæi ad umbilici regionem non ſe extenderet, itemque eo tempore ad illos alios concluſos hydropes, quippe inter muſculos, & peritonæum minime ſitos, ab hoc de quo loquimur, internoſcendos. Quod & de aliis ejuſdem ſignis vereor, quæ a Viris, cæteroquin Doctiſſimis proponuntur. Sunt hæc. Si venter eandem fere conſervat figuram, tametſi corporis ſitus mutetur. Si tumor peculiarem habet circumſcriptionem. Si ventris eſt locus aliquis in quo, ſi ab altero latere percutiatur, nullus in oppoſito ictus, nulla fluctuatio percipitur. Verum, ut ab hoc ultimo incipiam, & omittam, Nuckium (*f*) inter ſigna, aut certe inter bona ſigna morbi hujus id poſuiſſe, *ſi fluctuationem fere nullam perſentiat ægrotans*; Hoechſtetterus (*t*) de ægra ſua in extremo Scholio adnotavit, magnam ventris molem ſonitum quidem dediſſe pulſam, tympani inſtar; *fluctuationem* autem *aquæ nunquam* fuiſſe perceptam, & Camerarius pater (*u*) ne in mortua quidem, cum ventrem nimirum & liberius licet contrectare, & validius percutere, viſum eſſe quid potius humidi, quam ſolidi, continere, ſcripſit, *nulla* videlicet *percipienda fluctuatione*. Non proderit igitur hoc tertium ſignum, niſi ubi liceat fluctuationem animadvertere. Alterum autem, a peculiari tumoris circumſcriptione petitum, juvare non poterit, cum hic hydrops abdomen totum diſtendet ſic, ut *venter ſatis æqualiter tumidus* ſit, ut idem Camerarius loquitur, ſive, ut Drelincurtius (*x*) vidit, *æqualis* ſit, *non acuminatus*, *nulliſque hinc inde monticulis extuberans*. Cum vero certa regione tumorem circumſcriptum oſtenderit; neque an ex hydrope is ſit, & ſi ex hydrope, an peritonæi, an earum de quibus Nuckius ajebat, Partium, ſatis propterea apparebit, ubi tumor inferiora teneat: quanquam vel tubæ unius hydrops quam alte nonnunquam poſſit, lateque ſe extendere, plus ſatis oſtendit illa Munnickii Obſervatio quæ in *Bibliotheca Anatomica* (*y*) edita eſt. Poſtremo quod ad primum illud ſignum attinet; utile erit fortaſſe cum aquæ peritonæo coercitæ minor adhuc erit copia. Sed cum hæc adeo increverit, ut venter, quemadmodum in Meekrenii (*z*) pictura vides, ad media femora, aut ad genua fere, ſicut Helwigius (*a*) deſcribit, propendeat, imo hinc crura, inde totum pectus, ut Palfinius (*b*) refert, operiat; tunc certe non eſt credibile, ſi mutetur corporis ſitus, ventris figuram non mutari. Cætera autem quæ adduntur, ſigna poſtquam aqua educta a Chirurgo eſt, per ſpecillum, per contrectationem, per injectionem quærenda, præterquam ſera ſunt, ejuſmodi etiam ſunt, ut morbum hunc ab aſcite quidem, ſed non ab aliis illis hydropis generibus ſecernant.

60. Cave putes, quæ hactenus examinata ſunt, a me ſigna improbari. Caſus enim dumtaxat excepi in quibus pleraque inutilia eſſe poſſint. Difficile autem accidet, ut pleriſque in caſibus inutilia ſint omnia, præſertim ſi prima morbi tempora diligentius attendamus, & quæ tum rerum facies fuerit, accurate ſpectemus, ut puta ſi ab epigaſtrio tumor inceperit, aut ſi ab hypogaſtrio, immobilis tamen fuerit, dum cubans fœmina in alterum ſe converteret latus, neque ſtanti interni ad pubem ponderis ſenſum, aut mingendi difficultatem attulerit: quanquam progrediente etiam morbo, indicia eſſe poſſint unde certas Partes, exempli gratia uterum, inſontes exiſtimemus, ut ſi rite pergant menſtrua reſpondere, aut ipſum, & tubas, & ovaria hydropico, aliove tumore non gravari, conjiciamus, ut ſi mulier nihil eorum ſentiat quæ modo diximus. In ſumma laudandum eorum propoſitum, & ingenium eſt qui primi nobis tradiderunt morborum ſigna. Noſtrarum tamen partium eſt, ut collatis pluribus quam ipſi potuerint, & morborum, & diſſectionum hiſtoriis, diſpiciamus, quo ſigno tutius, & quando, quo autem ſecus, nec ſine erroris periculo uti poſſimus.

61. Sic etiam in hujus hydropis, id eſt peritonæi, curatione; ut de hac quoque, uti promiſimus, aliquid attingamus; quid melius a Tulpio (*c*), & Meekrenio (*d*) fieri potuit, quam ut paracenteſim, a Walæo, & Coſtero, vivente muliere, commendatam, hujus inſpecta per anatomen morbi natura, & ſede, adverſus peritonæi hydropem unice laudarent? Scilicet hinc inutilia remedia cætera, inde autem illam videbant & expeditius, & tutius inſtitui poſſe, quippe viſceribus ab aqua penitus ſecluſis, eoque integris, unde in hoc hydrope diutius ſervatus, ut diximus (*e*), corporis vigor cum actionum incolumitate, procul dubio eſt repetendus. Hiſdem rationibus permoti cæteri & Medici, & Chirurgi in eandem ſententiam iverunt, Nuckio (*f*) præſertim non dubitante, quin lymphæductus diſrupti, iterum claudantur poſtquam educta aqua, inter ſe contrahentes abdominis muſculos, & peritonæi laminas comprimuntur, quod in aſcite, ſi ab ruptis vaſis lymphaticis ortus ſit, minime habeat locum, & abſolutas hac ratione duas hydropis peritonæi curationes producente, Amici unam, alteram, quam attinere huc cenſuit, ex Thoma Bartholino: ad quas alias porro addidiſſet, ſi tunc extitiſſent, ut quam Cl. Degnerus (*g*) in dextera inferiore abdominis parte, & vel magis quam in abdomine univerſo, laudato Brehmio (*h*) referente, ipſa per ſe natura perfecit, clara in illo caſu aqua, in hoc autem ſero limpido, & inodoro profuſo. Sed poſteaquam animadverſum eſt, non ita ſemper habere ſe peritonæi ſaccum, ut fuit a Tulpio, & Meekrenio conſpectus, ſed tumoribus, abſceſſibus, ulceribus ita affici aliquando, ut detrahi quidem aqua poſſit, at non propterea ejus, & puris ſcaturigines ſiccari, & hanc ob cauſam Matronam de qua Littrius (*i*), & mulierculam de qua ſcribit Laubius (*k*), ſervari non potuiſſe, licet illi intra biennium tredecies, huic intra decem menſes ſexdecies aqua educta ſit, ut ſumma in hac fuerit librarum ultra ſeptingentas viginti; tum vero non ita expedita ſemper, & ſecura, ut a primo, hæc curandi ratio jure meritoque viſa eſt. Quod tanto magis tibi viſum iri, non dubito, quanto plures, ex ſuperioribus etiam temporibus, a me Obſervationes productæ ſunt, in quibus illa peritonæi vitia non defuere. Itaque præter eas fœminas, quas dumtaxat exceperat Tulpius, quarum vires jam fractæ ſint, & quas poſtea, ob cauſas varias quidem excluſerat Nuckius, ſed fere omnes ad idem caput referendas, bene ſapienterque alias inſuper addidit Littrius, admonens, quanto cum metu infelicis exitus curandas ſuſcipiamus eas in quibus non modo inveteratus valde ſit morbus, & valde extenſus, verum etiam in quibus detracta aqua craſſa, & graveolens ſit, & pravi coloris, & in quibus tumor aliquis, aut durities, emiſſa videlicet aqua, in parte aliqua percipiatur ſacci peritonæi. Quod ſignum poſtea in Laubii fœmina manifeſtum fuit, nec non aliud, huc adjiciendum, ſcilicet puncto dextro latere, nihil niſi pus effluxiſſe, dum ex altero, compuncto eodem tempore, aqua profluebat. Verum ſigna hæc ultima ad præcognoſcendum exitum ſpectant, non ſuſcipiendæ, ſed ſuſceptæ jam curationis.

62. At priuſquam a te ſuſcipiatur, exquiras diligenter, velim, num durities, aut tumor aliquis antea fuerit, quem nunc magna diſtentio abdominis occultet; præterea num dolor, non eum dico quem illa ipſa diſtentio parit, ſed ulceroſus, teſtis eroſionis, ægram torqueat, aut certe aliqua in parte arctius a te contrectati abdominis excitetur. Non me fugit, quam feliciter in magna etiam ſuppuratione, & certa ero-

(*r*) (*s*) cit. ad n. 50. (*t*) ad n. 47. (*u*) (*x*) ad n. 50. (*y*) Tom. I. in Adnot. ad Graaf. de Mulier. Org. ubi de Oviduct.
(*z*) cit. ad n. 49. (*a*) (*b*) ad n. 50. (*c*) (*d*) cit. ad n. 49. (*e*) n. 58. (*f*) cit. ad n. 50.
(*g*) Act. N. C. Tom. 5. Obſ. 2. (*h*) Vid. ſupra, n. 59. (*i*) (*k*) cit. ad n. 50.

erosione, utraque tamen recenti, Chomelio (*l*) res successerit, nec quid Littrius (*m*) adversus hæc ulcera primum injiciendo, deinde scite comprimendo, vinciendoque, imo etiam adversus tumores, desuper incidendo, & curando proponat. Scio quoque, levandi, non sanandi causa, ubi tumores, & pus essent, a Laubio (*n*) aquam fuisse eductam. Verum hic mihi tecum sermo est non de inchoatis ab natura, aut ab arte curationibus persequendis, sed de libere, nec sine justa persanandi spe suscipiendis. Igitur has etiam quas modo addebam, ægras, cum poteris, vitabis. At sunt præterea in quibus tumores a distento abdomine haud prorsus occulantur, sive quod minor adhuc aquæ copia sit, ut in altera ex iis quas ipse produxi (*o*), Observationibus, sive etiam quod humor, aut materia quævis alia, crassior non perpetuo quodam sacco, sed in plures caveas dispertito, contineatur sic ut aliæ illa magis turgeant, aliæ minus, quales in mortuæ Obstetricis dissectione offendit Camerarius Filius (*p*), qui prudenter paracentesim, ab alio commendatam, instituere noluerat propterea quia *inæqualem abdominis molem, & diversum diversarum regionum renisum* animadverterat. Quid enim in hoc casu, aut in illo etiam quem Gabrliepius (*q*) descripserat, paracentesis facere potuisset? Materia enim sive glutinis, sive spermatis ranarum similis per amplius inflictum vulnus, non modo per consuetum foramen, haud effluit: & si tenuis, imo tenuissima etiam sit; ubi multis, ut in utraque illa Observatione, intersentis discluditur, tametsi ex una quam perforaveris, cavea exeat, non propterea ex reliquis prodit, ideoque hic accidat necesse est, quod in ascite contingere diximus (*r*) quando is ex hydatidibus fit, etiam connexis inter se. Quem casum cum inter varia ascitis genera videam referri; nolui *saccatum* hunc, ut Observatores appellarunt, *hydropem* hoc loco prætermittere. Nam etsi materia, & interseptis discrepat ab hydrope frequentiori peritonæi; huic tamen innascitur: nec quod rarior sit, idcirco a nobis omitti, imo vel propterea commemorari debuit, ne siquando forte occurrat, temere iterum cum ascite, aut cum altero magis noto peritonæi hydrope confundatur.

63. Quin juvat alios quoque, saccatos pariter dictos, hydropes, antequam finem scribendi faciam, commemorare. Quidam sunt ab iis qui proponunt, sic vocati, qui tamen ad frequentiorem attinent hydropem peritonæi, velut is de quo Dissertationem edidit Cl. Schefflerus (*s*), idem quod ego, censens (*t*), quippe ingenti illa seri copia *intra duplicaturam peritonæi* collecta, saccumque sic efformante, cui magnum adnatum erat steatoma. Alii vero differunt, ut quem describit Cl. Anhornius (*u*) incredibili propemodum humoris vi inter peritonæum, & crassius durumque factum omentum conclusa in ea cui *facies pro corpore emaciatissimo coloratior* & *pedes tumoris expertes*: cujusmodi signa, ut alia quoque, subinde non omittam, ut possis cum meis superioribus dubitationibus (*x*) conferre. Sic quoque junior Verneyus (*y*) fœminam annos ad triginta natam, cui venter ante septem jam annos tumere cœperat, bono colore, appetitu, somno, & satis adhuc ad agendum expeditam fuisse, refert, cujus, post seri alias alius naturæ eductionem mortuæ aperto ventre, magnum saccum vidit, plures cellulas continentem, inter se minime communicantes, quarum singulæ materiam peculiarem, ab aliisque diversam concludebant. Idemque asciticam secuit, cujus in ventre ingentem præterea cystim deprehendit, sero subrubro plenam. Sunt & hydropes saccati qui ad hos alteros, an ad primos illos attineant, ex anatomica descriptione haud satis liquet, ut perlectis quæ de sacco scribuntur, in Virgine quadam (*z*) inspecto, citissima post emissam aquam morte abrepta, facile existimabis.

64. Et quamvis Epistola proxima quæpiam de Ovariorum Hydrope scripturus sim, tamen quoniam & ipse inter saccatos hydropes refertur; hic potius; ne ibi forte sim aut rursus æquo longior, aut minus perspicuus; attingam illa quæ facile cum iis conjungas quæ antea (*a*) de eodem morbo interjicere opus fuit. Sunt & hujus aliæ Observationes certæ, aliæ dubiæ. Proferamus utriusque generis exempla, quæ addere possis ad Sepulchretum. Inter certas igitur incipientis, aut parum progressi hujusce hydropis Observationes extant habitæ a Camerario filio (*b*), a Goetzio (*c*), & a Maggio, ac Dodio (*d*). Primus humorem inesse ovario comperit ad uncias quatuor, alter ad libras tres, ultimi ad libras tres & semis, iidemque; nam duo primi nihil signorum huc pertinentium quod adnotarent, acceperant; sciscitando compererunt, sæpe fœminam de pondere questam esse quod in imo ventre sic percipiebat, ut quod in latus cubaret, ei lateri pondus incumberet; si in alterum se converteret, in hoc pondus transferretur. Sed & illæ de quibus Riedlinus (*e*), Vacherius (*f*), Schacherus (*g*) scripserunt, postquam singulis ovarium, & venter jam mirum in modum excreverant, narrabant tamen prima quidem abdomen sinistro latere tumere cœpisse, quo tempore nihilominus & conceperat, & feliciter pepererat, alacris vel extremo in morbo, & robusta, quippe quæ præter ventris tumorem, quod sibi molestum esset, haberet omnino nihil: secunda, sibi primum omnium ante sex septemve annos hypogastrium a sinistris doluisse; tertia ante annos aliquot initium sibi malorum dolorem ventris fuisse quem verbis explicare nesciret, deinde paulatim increscente tumore, hujus pondus in id latus in quod corporis situs requirebat, labi consuevisse. Hæ duæ, sicut & prima, nihil levaminis senserant a cujusquemodi medicamentis: sed non, ut prima, parum tulerant molestiarum, postremo præsertim tempore, cum requiem capere in lecto nequirent, nisi genibus flexis innixæ, & corpore antrorsum inclinato, caput substratæ culcitræ imponerent: cujusmodi quadantenus positum in sua quoque fœmina ad requiem capiendam necessarium adnotavit Schefflerus (*h*): ea autem peritonæi, tres vero de quibus loquimur, sinistri ovarii hydrope laborabant, quod in tertia hic illic dehiscens, ascitem insuper sibi adjunxerat non secus ac in Vidua illa accidit, quæ a Cl. Bassio (*i*), & in femina alia quæ a Cl. Gutermanno (*k*) descripta est. Feliciores in hoc ovarii tumore, quamvis ad summum aucto, fuerunt aliæ, ut Virgo quam Cl. Gullmannus (*l*) refert quindecim nihilominus annos *gavisam esse sanitate integra*; *nam menstrua erant regularia*; *appetitus*, *somnus &c. vigebant*; nisi quod ultimis duobus annis sæpius lipothymiis corripiebatur: itemque ut feminæ duæ quas dissecuit Jo. David Mauchartus (*m*). Hæ quomodo se habuerint ultra septennium quo, si postremas fere excipias hebdomadas, nunquam decumbere coactæ sunt, ex verbis, quæ præmittit Observationi licet conjicere: Quæ hydropicæ „ nec pallent, sed roseum potius genarum servant decorem, nec pedes habent tumidos, „ ut potius, aucto licet in dies abdomine, gracilescant cum reliquis artubus, & corpore; hæ, si diu „ absque notabili actionum læsione, sarcinam hanc „ circumferant, appetitum habeant bonum, non ad- „ modum sitiant, nec tussiant, alvus autem faciat „ officium, urina naturalis sit, & moles abdominis „ nec purgantibus, nec diureticis obediat, & præcipue „ malum a partu difficili, puerperio infelici, molæ „ gestatione, aut abortu ducat originem, nec signa „ cachexiæ concurrant, hydrope ovarii seu saccato „ vel cystico dicto, semper tenentur. „ Sed his verbis

(*l*) (*m*) (*n*) ad n. 50. (*o*) n. 52. (*p*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 160. (*q*) cit. ad n. 50. (*r*) n. 45.
(*s*) Hist. Hydr. Saccati. (*t*) § 4. (*u*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 100. n. 7. (*x*) n. 57.
(*y*) Mem. de l'Acad. R. des Sc A 1703. (*z*) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 17. (*a*) n. 58. n. 59.
(*b*) in Obs. 160. cit. supra ad n. 62. (*c*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 207. (*d*) apud Vallisner. Istor. della Generaz. P. 3. c. 5. & Tab. 12.
(*e*) Eph. N. C. Cent. 7 Obs. 56. (*f*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1739. Obs. Anat. 3.
(*g*) Differt. de Virgine Ascitica §. 10. 13. & cæt. (*h*) cit. n. 63. (*i*) Dec. 4. Obs. Anat. 8. (*k*) Act. N. C. Tom. 3. Obs. 105.
(*l*) Eorund. T. 2. Obs. 80. (*m*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 14.

bis Præstantiſſimi Viri; ſi ita accipiantur, quaſi de nullo alio, niſi ovarii, hydrope ſcripta exiſtimemus, adverſari, intelligis quæ de nonnullis aliis tum ſupra (*n*) oſtenſa ſunt, tum infra oſtendentur. Porro quod ad ſigna attinet illius hydropis, Præcl. Trewius (*o*) ubi ſuam ejus Obſervationem proponit, fuiſſe, ait, inter illos qui viventis fœminæ abdomen examinarunt, alios qui *hydropem ſaccatum ſubeſſe*, *pronunciarent*; alios vero qui *ex eo quod facta percuſſione*, *fluctuatio haud ſatis manifeſte percipi potuerat*, *illum in dubium vocarent*: tum ipſe quærit, *quando abdomen in molem præternaturalem expanditur*, *ſimul ponderoſum & grave eſt*, *fluctuatio vero*, *ventre percuſſo*, *ſatis accurate percipi nequit*; quærit, inquam, *an inde concludere liceat*, *ovarii hydropem præ aſcitide morbum eſſe appellandum*? Verum Cl. Targionius (*p*), qui, ſiquis alius, & immanem ovarii hydropem conſpexit, & diligenter, atque erudite de hoc morbo ſcripſit, cum Matronam proponat, quæ annos a primo initio ad finem triginta quatuor ipſum pertulit, nimio quidem, donec ætas ſivit, menſtruorum fluxu, & crebris denique vomitionibus, & aliqua in aſcendendo ſpirandi difficultate vexata, & ſuperiore parte corporis extenuata, cæterum & bene comedens, & ad ultimam uſque vitæ hebdomadam ſtare potens, ſeque, ut vellet, movere, &, quod mirabilius eſt, in utrum liberet latus, aut ſupina, humilique capite non incommode cubare; eandem, refert, & dum viveret, & mortuam, ventrem habuiſſe quem aqua eſſe plenum, tactu dignoſcebatur, quippe quo vel leviter manu percuſſo manu altera oppoſito lateri admota, non ſecus atque in aſciticis, fluctuatio perſentiretur. Et ſaccus tamen omne ventris cavum, ſaccum aqua, ad libras centum quinquaginta æſtimata, adeo implebat, ut ipſo vix leviter inciſo, eruperit maximo impetu. An diſcrimen hoc inde repetendum, quod in Trewii fœmina aqua erat plures in cellulas diſpertita; in Targionii autem Matrona cavo uno, ut nihil obſtaret fluctuationis propagationi, comprehenſa? Fortaſſe hoc dicerem, neque ſine aliqua, ut poſtea (*q*) indicabitur, ad curationem utilitate, ſi Camerarius pater cum fluctuationem, velut ſupra (*r*) dictum eſt, nullam potuit percipere, cellularum aliquam ſuo in magno ſacco injeciſſet mentionem. Tu diligentius de his quæres tum apud illos quos nominavimus, tum etiam apud eos quos facile omiſimus (*ſ*) ex quibus Cl. Benevolus (*t*) tibi eſſet in primis conſulendus, ſi qua diligentia magnum illum in quem ſe ovarium expanderat, ſaccum deſcripſit, eadem & cætera deſcribere potuiſſet.

65. Hactenus eas commemoravimus Obſervationes quæ procul dubio ad ovarii hydropem ſunt referendæ. Nunc, ut promiſimus, & quaſdam addemus, in quibus dubites, an idem liceat. Duas leges Cl. Jo. Mart. Brehmii (*u*), in quibus magnus ſaccus aquæ plenus alter annos quatuordecim, alter biennium geſtatus, hic cum veſica urinaria *arctiſſime* erat *adnexus*, ille *in fundo* uteri *verſus latus ſiniſtrum adcretus*, *ibidem variorum ductuum & canalium ope originem ſumſiſſe*, *videbatur*. Cum ovariorum, tubarumve nulla fiat mentio non ſecus atque in hiſtoria quadam ante hos quinque & triginta annos in Urbibus duabus huic proximis, edita, tanquam hydropis utero incluſi, cum tamen aquam uterus non contineret, ut debuiſſet, tuque in Obſervatione præſertim Henrici Alb. Nicolai (*x*) videre potes, ingens cyſtis, aqua diſtenta, ab ipſo uterini fundi ſiniſtro latere ad diaphragma uſque ſe extolleret. Nempe hic quoque hæream neceſſe eſt, etſi non ignorem, haud immerito Riedlinum (*y*) cenſuiſſe, *hydropem*, *quem Uterinum nominant*, *plerunque in teſticulis & originem*, *& ſedem ſuam invenire*, *unde & ſacci illi ſæpe tam magni*, *tam inſignem aquæ copiam continentes*, *& inteſtina contegentes* .... *derivantur*. Cæterum & junior Verneyus (*z*) duas magnas ejuſmodi cyſtes ortas ex latere ſiniſtro uteri, & ovarium quidem complectentes, ſed in altera fœmina non dilatatum, quod ajat, intraque aliam minorem cyſtim concluſum, in altera dilatatum quidem, ſed nihil ad cyſtis qua comprehendebatur, magnitudinem. Conjeciſſem fortaſſe, extimam ovariorum tunicam, ab aqua expanſam, magnas illas cyſtes feciſſe, niſi has ex uteri latere natas dixiſſet.

66. Sunt etiam exempla hydropis ad Falloppii Tubam attinentis, certa alia pariter, alia dubia. Certis accenſeo quod a Munnickio miſſum, *Bibliothecæ Anatomicæ* Collectores ediderunt (*a*). Satis enim eſt Iconem inſpicias, ut tubam dexteram ſe ipſam dilataſſe, intelligas, ad aquæ libras centum & duodecim continendas, quo morbo infelix Virgo duodeviginti annos laboravit. Par ferme quem propoſuit Siboldus; ſed major quem Cyprianus, tubæ hydrops fuit, quantum ex Actis Eruditorum Lipſienſibus (*b*) video; neuter enim illorum, cum hæc ſcriberem, erat in manibus. Nec dubito, quin hydrops cornuum uteri in tubis revera fuerit, cum Tulpii (*c*) ipſum deſcribentis, Figuram inſpicio, quæ, ut illa Munnickii quoque, & cæteræ, in Sepulchreto deſideratur. Atque utinam Sponius, cujus Obſervationem ſupra (*d*) laudavi, delineationem cum ea junxiſſet; illum mihi exemiſſet ſcrupulum, quem deſcriptio non poteſt. Suum ipſe ſaccum pro tubæ habet dilatatione, tubam autem ovarium amplexatam, inde *per ſemipedis ſpatium altius* provectam deſcribit, *quam ſitus ipſius naturalis poſtulabat*, cum ſaccus ad cartilaginem uſque enſiformem perveniret. Verum tuba æquo longius produci per ſacci faciem tunc ſolet, non cum ipſa, ſed cum aliud in proximo, ut puta ovarium, hydropicum eſt, quemadmodum Verneyus (*e*), & ſic ſatis Targionius (*f*) viderunt, Schacherus (*g*) autem, & Maggius ac Dodius (*h*) etiam delinearunt. Itaque cum Sponius ovarium minime hydropicum proponat, incautum autem Chirurgum præcipiti ſectione ſimul cum muſculis peritonæum incidiſſe, queratur; hunc hydropem inter alia hydropis peritonæi exempla recenſeri poſſe, credidi (*i*). Quod ſi tibi ſecus videtur; ut illud, aliudque aliquod, me non adverſante, inde eximas; ſatis ibi exemplorum reſtabit. Sed quo tandem referemus Obſervationem Rolfinckii (*k*), qui ſiniſtrum uteri ligamentum *ſuperius* aqua adeo diſtentum invenit, ut *totam* ventris *occuparet cavitatem*? Num credemus, exercitatum, ut ille erat, Anatomicum, ſi annexi ovarii, aut tubæ dilatationem vidiſſet, non agniturum fuiſſe? An præter cæteros, ei ligamento proximos, hydropes, peculiarem præterea ab aqua inter duas ejus membranas congeſta illius hydropem ligamenti ponemus? Id vidit in fœmina, quæ, licet abdomen ingentem in molem excreviſſet, nec menſtrua jam toto triennii ſpatio reſponderent, appetitu tamen erat integro, & munia familiaria, quamvis ægre, obibat, donec ſubito extincta eſt, quemadmodum altera Brehmii (*l*) mulier, cui tamen erat cor prægrande, & Targionii Matrona; neque enim ex tot quæ commemoravi, hujuſmodi morborum exemplis, alias præter tres haſce nunc memini, quæ inopinato deceſſerint.

67. Nunc ſi quæ inter recenſendum ſingulorum fere horum hydropum Obſervationes, ſubinde ſigna memoravi, attento animo colligas; quantum inter ſe, & quantum cum peritonæi hydrope conveniant, facile animadvertes, intelligeſque, ſi gravis ventris moles jam longum tempus (Verneyus junior (*m*) plus biennio a primo initio requirebat) perduraverit: ſi tumor, ut in gravidis, paulatim increverit ſine multo incommodo, & ſine ulla, aut ſaltem ſine magna coloris cutis mutatione: ſi purgantia,

(*n*) n. 58. 59. (*a*) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 44. (*p*) Prima Raccolt. d'Oſſerv. Med.
(*q*) n. 70. (*r*) n. 59. (*ſ*) Vid. Epiſt. 65. n. 17. (*t*) Oſſervaz. 9. (*u*) Act. N. C. Tom. 6. Obſ. 94.
(*x*) Dec. Obſ. Illuſtr. Anat. Obſ. 9. (*y*) Obſ. 56. cit. ad n. 64. (*z*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1703.
(*a*) cit. ſupra ad n. 59. (*b*) A. 1685. M. April. & A. 1701. M. Febr. (*c*) Obſ Med. l. 4. c. 45. (*d*) n. 50.
(*e*) (*f*) (*g*) (*h*) cit. ſupra ad n. 64. (*i*) n. 50. (*k*) Sepulchr. Sect. hac 21. Obſ. 61. & 55. §. 24.
(*l*) cit. ſupra n. 65. (*m*) cit. ibid.

tia, & diuretica medicamenta nihil levaminis attulerint: si artus inferiores non nisi ultimis temporibus intumuerint: si hæc, inquam, fuerint; non ascite fœminam, sed concluso aliquo hydrope fere laborare: nec tamen necesse esse, siqua ex istis nota defuerit, tunc eo non laborare. Fuerunt enim & quæ de ventris, exempli gratia, intimis doloribus quererentur, pressis videlicet visceribus, & præsertim intestinis, sacci, certo in loco magis affixi, aut prominentis, proximo pondere, & distentione, quod in ovarii, aut similis alicujus Partis magis quam in peritonæi hydropem cadere, intelligis. Esse possunt, at longe rarius, etiam nonnullæ quibus levaminis quidpiam afferant data medicamenta, si aquam forte educant, non quæ cysti inclusa, sed quæ in ventris cavum effusa sit; esse enim & hanc aliquando, sed fere paucam, laudatus adnotavit Verneyus, tuncque id contingere cum plus aquæ capere cystis non potest, & hinc esse quod artus inferiores non nisi serius, ut dictum est, intumescant. De signis autem per quæ propositos hydropes unum ab altero internoscas, ipse intelligis, nihil esse posse quod a me expectes; ea enim inter ovaria, & tubas, & ligamenta quibus committuntur, propinquitas est, & ea necessitas officii eorum omnium ad opus generationis, ut neque a tumoris sede, neque ab intercepta in muliere gignendi facultate, quodnam eorum hydropicum sit, liceat deducere. Quin etsi concipiat interea mulier; insontes esse illas Partes, qui credes? quippe cum scias, satis ad id esse, si ab altero latere sanæ sint. Earum tamen aliquam, ovarium præsertim, ut quod sæpius solet, tumere posse, conjicies, cum se tumoris initium ad illarum sedem prodiderit. Posse, inquam, conjicies; nam vel ibi tumor, nec in illis tamen, esse potest. Videndum quoque tunc est, ne tumor sit forte alterius generis, ut puta cum Gandolphius (n) ovarium utrumque invenit capitis æquans magnitudinem, & pondus superans librarum quinque, sed ex una eademque compacta ubique substantia, aut cum alia in fœmina idem morbi genus in ovario altero conspexit pondo librarum circiter quatuordecim: sed & alius modi tumores ibidem haud rarissime occurrunt, steatoma in primis (cujusmodi & mihi (o) se obtulit) quod nonnunquam ovarii hydropem mentiri, admonuit Schacherus (p). Tu vero quæ antecesserint, & quæ comitentur, solerter omnia perpendens, tunc facilius hydropicum esse tumorem, suspicaberis, cum temperatura corporis, victus, morbi fuerint, aut sint quibus mulieres ad hydropem disponantur. Qua autem ratione, conjicere potius debeas aquam inter musculos, & peritonæum, quam intra hoc esse congestam, supra (q), quantum in ejusmodi morbis licet, indicare conati sumus, & si quid ad hydropes alios per levem saltem conjecturam internoscendos nobis interea aut legentibus occurret, aut cogitantibus in mentem veniet, proximis Litteris (r) non omittemus.

68. Quod si difficile est hydropes quos memoravimus internoscere; multo est difficilius persanare. Nec vero dicas, ipsam ostendisse naturam, qua id ratione faciamus, cum mulieri de qua Brehmius (f) scribit, emisso, ut antea diximus, per exiguum foramen alternis diebus humore, sanitatem restituit. Nam hydrops ille videtur fuisse peritonæi non secus atque revera fuit, cum ter eandem viam, referente Anhornio (t), utiliter quidem primum, sed postea feliciter natura tentavit. Nos vero qui de hydropis peritonæi curatione supra diximus, hic de eorum quærimus curatione qui sacco inclusi, ventris cavo continentur. Certe autem junior Verneyus (u), Chirurgus, siquis alius, in paracentesi exercitatissimus, diserte negat, se ullam quæ saccato hydrope teneretur, vidisse sanatam; quin plures, quæ satis bene valentes, nullaque alia, nisi onerosi ventris, molestia pressæ, cum ab hac per eductam aquam liberare se vellent, brevi, ait, periisse, diu cæteroquin, imo interdum diutissime, ut sæpe indicata exempla ostendunt, victuras. Sed & alii passim viderunt, paracentesim in his morbis citam mortem esse consecutam. Nec mirum: nihil enim crebrius accidit, quam ut ad aquam non bonæ jam per se naturæ, sicut ejus color plerumque fuscus ostendit, aut ad sacci partes jam laxas, vitiatas, ulcerosas accedens aer funestas cito mutationes inducat. Hinc enim potissimum est quod etsi a primo plurimum allevatæ & sibi & aliis ægræ videantur; tamen pro aqua primum educta non ita pravæ naturæ, ea quæ secundo, aut tertio educitur, aut deinceps effluit, viridis, aut nigra, aut turbida, & fæculenta sit, aut subcruenta, aut gravissime olens, denique non sine pure, ut laudati Chirurgi Observationes relegens in muliere ad triginta, & in virgine ad sexaginta annos natis, & Riedlini (x) unam, & Anhornii (y) unam & alteram in fœminis tribus, facile cognosces. Quid futurum putas, cum aqua jam per se purulenta, aut fœtida est? In Tubis vidit Tulpius (z) novem aquæ purisque libras. In ovario humorem fœtentem Maggius ac Dodius (a) invenere. Quid? cum sacci interior facies abscessibus plena est, sicuti deprehendit Verneyus. Porro ut aqua nec purulenta sit, nec fœtida, & sine abscessibus saccus; certe sæpius aut intus affixas habet hydatides, aut aquam, materiamve aliam in plures minores saccos dispertitam: qua ex re fit ut educta aqua ab uno latere, ab altero abdomen non detumescat, aut ejus effluxus cito desinat, & si tunc Chirurgus cannulam urgeat, obicem sentiat; quid tunc, quæso, agendum est? num sacci singuli sunt aperiendi? Trewio (b) *plus quam decies* membranea minorum saccorum intersepta aperienda fuerunt, ut aquam omnem ex majori qui universos continebat, educeret. Num quod in mortua ad perscrutandum, idem in viva licet ad curandum? aut si liceret, num intra abditum ventris cavum videre quis posset minores sacculos, & hos singulos pertundere, nullum autem intestinum, partemve aliam proximam convulnerare? Præterea quid, si innumeræ, ut sæpe esse dicebamus, essent hydatides; quid? si cellulæ non omnes aquam, sed aliæ materiam casei, vel pultis similem, ut in Miegii (c) Observatione continerent: quid? si magnus insuper scirrhus inesset, qualem conspexit Verneyus. Mitto cætera; nam vel ex hisce jam satis, superque intelligis, cur hic paracentesis non modo inutilis, sed & noxia miseræ mulieri contingat.

69. Fac etiam, saccum esse unum, nullisque interseptis divisum, ut præter Maggium, ac Dodium (d), Vacherius (e), Benevolus (f), Targionius (g) invenere, neque abscessibus, neque cellulis variam materiam continentibus, neque tumoribus vitiatum (nam Benevolus quosdam intus prominentes globos, quorum aliqui vel ovis majores, Targionius autem sarcoma, renis magnitudine, parvos abscessus in se condens, adnotarunt) fac denique, non pessimæ naturæ aquam inesse. Quid tum postea? Credisne, rem sic fore expeditam? Negat Targionius. Qui cum illa timet, ne interjectum forte omentum, aut intestinum, aut viscus aliud aliquod vulneretur, & ne aquæ pars ex perforato sacco in ventris cavum effundatur, quorum hoc tamen vitari posse, ait, si mulier prona cubet, tum hæc maxime, quæ Schorkopffius (h) olim, veretur, ne sacci evacuati membrana gangrænam, aut saltem suppurationem ob aeris præsertim accessum contrahat, aut si non contrahat, rursus, ut cæteri *folliculati* tumores solent, humore suo, id est aqua repleatur. Et mihi certe accidit, ut, dum hæc ipsa recenserem, ab sterili fœmina consulerer, quæ cum distentum abdomen superiore anno gestasset, non sine majori in ejus sinistro latere renixu, & frustra medicis usa esset auxiliis, repente circa ver anni hujus cum forte inter ridendum

(n) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1707. Obs. Anat. 4. (o) supra n. 34. (p) Diss. supra ad n. 64. cit. §. 13. (q) n. 60. (r) n. 40. (f) (t) cit. supra ad n. 59. (u) cit. ad n. 65. (x) Eph. N. C. Cent. 5. Obs. 67. (y) Eorund. Cent. 9. Obs. 100. n. 3. & 4. (z) cit ad n. 66. (a) ad n. 64. (b) Ibid. (c) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 85. (d) (e) (f) (g) cit. ad n. 64. (h) Differt. de Hydr. Ovar. th. 25.

dum paulo vehementius concuteret ventrem, ecce non sine crepitu quodam sentit, disrumpi aliquid in eo, ipsumque continuo molliorem factum, insolitum autem in imo pondus, cum sensu, qui antea nunquam fuerat, fluctuationis, & delabentis cujusdam ponderis in id latus in quod se converteret. Quæ cum remediorum ope multum seri per renes, & intestina educentium abiissent; quindecim, haud amplius, dies mulier sibi visa est optime valere. Nam post illos, iterum priorem ad molem tensionemque abdomen rediit, bono, ut semper antea, faciei colore, pedibus nihil tumentibus, & præter ventris dolores quosdam per intervalla molestos, gravemque ejus molem, & menstruorum imminutionem, quæ cuncta etiam antea fuerant, corpore agili, robusto, egregieque se habente. Ne igitur cystis vetere emisso humore, novo distenderetur, opus esset, quemadmodum in exterioribus folliculis fit, totam ipsam posse aut absumere, aut exstirpare. Quorum primum in magno, & inter viscera abdito sacco quis proponat, aut ferat? Alterum autem propositum quidem scio, animos addente notissima, sed æque rarissima, illa Abr. Cypriani curatione; an vero aliquis intra hos triginta, eoque amplius ex quo propositum est, annos tentaverit, nescio. Quæ prohibere potuerint, non difficile intelligis: quorum pleraque ut mittam; si radice una cui vinculum facile posset injici, cystis semper niteretur, ut in Maucharti (*i*), aut in Schröckii (*k*) Observatione; aures fortasse præbere inciperes. Sed quid? si radix multiplex, aut si una, latissima; non, ut apud illos, *angustior*, aut *pollicis crassitie*: quid? si cystis alio, atque alio arctius alligata, & procul etiam ab ea abdominis sede, quam, Cyprianum imitatus, incideris. Hic tamen ab ulcere per quod sentire licuit fœtus duodecimestre cadaver, quo loco incidendum esset, didicerat, non secus ac Degnerus (*l*), si hydropicus inter peritonæum, & musculos ingens tumor dissiliendo, non amplum, sed angustum aditum reliquisset, pariter immisso specillo satis scire poterat qua ferro esset patefaciendus, ut cystis, bubula vesica major, quæ per se excidit, a Chirurgo exstirparetur.

70. Nulla igitur, inquis, in saccato interno hydrope curationis spes erit, quoniam cystim neque absumere licet, neque exstirpare? Sperabat tamen aut sanationem, aut magnum levamen junior Verneyus (*m*), siquando educta aqua, accideret, ut se contrahentis cystis parietes inter se coalescerent, sicque extrema vasorum clauderent aquam importantium: id quod accidisse, conjiciebat, in Virgine annos nata ad viginti, cui venter jam ferme a biennio tumere cœperat, cutis colore non mutato, itemque in Vidua Matrona quæ provecta jam ætate sex septemve annos ventrem tulerat mirandæ molis, quarum utrique detracta aqua, alteram ita persanaverat, ut nupserit, filiosque ediderit, alteri levamen longum attulerat, ut quæ plus biennio nihil mali perceperit, donec paulatim venter ad priorem illam rediit magnitudinem. Requirebat autem, ut cystis soluta etiam tum esset, sicut est uterus in prægnantibus, nimirum ne si huc illuc esset alligata, eo parietes alter ad alterum accedere, & coalescere prohiberentur. Requirebat etiam, ut opinor, ne uno plura cystis essent cava, alioquin coalitum prohibitura. Quod utinam diserte requisivisset: nam fortasse, ut solutam esse cystim, ex ejus sedis mutatione corporis situs mutationes quaslibet sequente intelligi ab omnibus posse, facile credidit; sic unde cystim uno esse cavo conjiceremus, indicasset. Id unde conjici posset, mihi quidem, ut supra (*n*) dixi, venerat in mentem; sed de eo amplius quærendum est, ut de hoc insuper, quomodo cystis parietes non esse tumoribus, aut abscessibus vitiatos, dignoscamus. Requisiverat autem in primis, ne tanta esset aquæ copia, ut viscera altius compulsa nimiæ inter cystim, & diaphragma compressioni fuissent obnoxia: quod tamen in Vidua illa sua mirum est non accidisse. Verum difficile est mulieres invenire, quæ priusquam aqua graventur plurima, se paracentesi subjiciant: quin fere cum vires amplius non constant, & vitiata, aut certe affecta sunt viscera, tunc demum quodcunque auxilii genus efflagitant. Est tamen, inquis, exemplum fœminæ (*o*), quæ re eo perducta, ut *vix cutis ossibus hæreret*, tandem aquæ eductione admissa, quamvis mala signa primis, & insequentibus diebus se proderent, sic tamen sanata est, nisi quod ventris fistula superstes fuit, ut filium conceperit, & pepererit, & corpulenta, ac vegeta aliquot annos vixerit, donec febre epidemica sublata est. Hic non dicam, juvenem fuisse mulierem, neque dicam, dum venter tumeret, gravem spirandi difficultatem, tussim, pedum tumorem abfuisse: hoc unum animadvertam, signa hæc & saccato interno hydropi & hydropi peritonæi esse communia, neque ex historia constare, illo potius, quam hoc, laborasse mulierem, præsertim cum altera (*p*) ex iisdem signis tubæ pariter hydrope laborare credita, postquam aqua effusa bene se primis diebus habuisset, mox autem pravis symptomatibus ingruentibus, septima ab aquæ effusione die mortua esset, aquam illam, quod candore omni laude digno minime reticetur, inter peritonæum, & induratum omentum congestam fuisse, dissecantibus ostendit. Quin, ut pro eodem veri studio nihil ipse quoque reticeam tibi, sic habeto, siquis forte contendat, duas illas Verneyi curationes potius ad peritonæi hydropem attinuisse, nil mihi suppetere quod respondeam, præsertim cum illam quæ persanata est, Virginem per anatomen inspectare non potuerit, Viduam autem, quam fortasse poterat, non inspectarit: imo ubi utramque illam curationem primum proposuit, ibi, ut supra (*q*) dixi, ex iis quæ saccato interno hydrope tenerentur, nullam se vidisse sanatam, diserte scripserit.

71. Interea dum alii certiora doceant, præstare, credidero, si cautum Medicum Targionium (*r*) imiteris, & in *palliativa*, quam Schorkopffius (*s*) quoque *potissimum* commendaverat, saccati interni hydropis curatione subsistas. Plura habet Targionius ad id monita quæ seligas, & prudenter sequaris, ne ultimo quidem illo neglecto, cum ejusmodi hydropes jam magni sunt, vitandos esse eos corporis positus, motus, conatus unde nimium cystis viscera premat, aut ipsa ab his prematur. Quam facile enim interdum vel non ita magnæ cystes rumpantur, historia monstrat quæ a me tibi supra (*t*) narrata est. Vehementior enim risus in ea muliere idem facit quod in viro fecerat, de quo nobis Observationem reliquit Hoffmannus (*u*). Ab nimio enim risu bene arguit, saccum in thorace esse ruptum, plurimum aquæ continentem, quia statim spirandi angustia quæ antea fuerat cum fixo lateris sinistri dolore, in suffocationem mutata est; hæc vero cum ægrum brevi sustulisset, in sinistro thoracis cavo & multa aqua inventa est, & plures ibidem *membranæ*, *& vesiculæ dilaceratæ*, *a vertebris & costis separatæ*, *quæ non obscure* sacci disruptionem *indicabant*, & repentinam acrioris fortasse aquæ effusionem. Nec vero semper ita facile est effusam eliminare per vias urinæ, ut in illa muliere tunc fuit; in viro enim vel tempus defuit. Unde etiam facilius intelliges, quanto in errore versentur qui adversus ejusmodi præsertim hydropes violentioribus utuntur remediis, vomitus, aut dejectiones moventibus. Et sane Wepferus (*x*) in muliere, post vomitum enormem ascitica facta, cum ovarium mole majus, mireque lacerum invenisset, ex hoc aquam in ventrem effluxisse, arbitrabatur. Quod & ipse de fœminis illis duabus existimabis quas a Schachero, & Gutermanno simul asciticas, simul hydropico ovario hiante,

(*i*) cit. ad n. 64. (*k*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 8. Obs. 233. (*l*) cit. supra ad n. 61. (*m*) cit. ad n. 65.
(*n*) n. 64. in fin. (*o*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 100. n. 5. (*p*) Ibid. n. 7. (*q*) n. 68.
(*r*) cit supra ad n. 64. (*s*) thes. 25. supra ad n. 69. cit. (*t*) n. 69. (*u*) Medic. Rat. T. 4. P. 4. c. 14. Obs. 7.
(*x*) apud Scorkopffium modo cit. th. 23.

te, aut disrupto inventas commemoravi (*y*) si utriusque historias (*z*) perlegens; cujusmodi pharmaca umpsissent, & quæ ab eorum sumptione pertulissent, animadverteris. Sed dum tibi gratificari cupio, eo me provectum vix tandem sentio quo certe a primo non putabam. Finem igitur scribendi facio. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XXXIX.

De reliquis internis Ventris Tumoribus præter naturam verba fiunt.

CUM de Ascite, & cæteris ventris universi tumoribus satis superiore Epistola scriptum sit; nunc sequitur, ut de iis scribatur, qui certas quasdam illius Partes distendunt, supremis tamen, & infimis nonnullis exceptis, ut quarum tumores aliis tibi Litteris (*a*) expositi sunt. Valsalva igitur eorum qui ad medias, & qui ad infimas Partes attinent, has quinque Observationes reliquit.

2. GEORGIUS MARCHESIUS Patricius Foroliviensis, magno interno tumore ventris laborans, ad dorsum, & ad sinistrum lumbum dolebat. Urinam sæpe, intestinorum autem recrementa summis cum conatibus reddebat. Cibos appetebat. Tamen omnibus demum corporis partibus macie omnino extenuatis, nisi quod jam diu a duro tubere sinistrum scrotum, novissimis autem diebus quindecim a magno œdemate pedes tumebant, cum horum sinistrum erysipelas corripuisset, postridie generosus hic juvenis obiit. VENTRE aperto, ad hujus ventrum ingens tumoris moles apparuit, viscera undique comprimens adeo, ut si non prorsus extra suam sedem, at certe essent contractiora, pluribusque in locis sublivida, cæterum, quantum oculis perspici poterat, sana. Pendebat tumor a mesenterio, tota anteriore facie omento opertus extenuato, multisque partibus lacero. Quo separato, atque amoto, melius aliquanto tumoris figura in conspectum venit. Hæc abnormis erat: duæ autem parte superiore protuberantiæ hypochondria versus singula singulæ extendebantur, ut altera jecur, altera splenem non modo obtegerent, sed & sursum vehementer compellerent. Ne ventriculus quidem extra omnem pressionem erat, nonnihil ipsum urgente medio tumoris corpore a quo quæ illæ protuberantiæ discedebant. Pondus autem universi tumoris esse posse videbatur librarum circiter quinque, & viginti. Sed & aliis in partibus extra tumorem turgebat omne mesenterium eadem substantia quæ tumorem efficiebat, quocum tumor etiam alter conjungebatur ejusdem naturæ, qui in testiculo sinistro erat. Scilicet utriusque natura fuit quæ cancrosorum tumorum, & quorundam præsertim qui in mammis observantur, magna ex parte similis. Corpora ex quibus constabant, pleraque ad glandulosam substantiam accedebant, & tubera, sive, ut nostrates vocant, *tartuffi* figura repræsentabant. Varia erant magnitudine: aliaque instar pinguedinis albicabant, alia carnis instar rubebant, multa etiam quasi a concreto sanguine subnigra erant. In corporum interstitiis nonnullis pus, sed in aliis ichor, in aliis flavum serum stagnabat. Ad nullam autem tumorum partem plus feri quam ad illam quæ in testiculo, fuit.

3. Habemus nunc omnia quæ ad historiam hanc attinent, cujus particulam alias (*b*) protuli, reliqua pollicitus cum Valsalvæ Observationibus ex quibus selectas, in calce ejus Dissertationum edere in animo tunc habebam. Et sane haud inter postremas hæc est, si tumoris simul extensionem, simul pondus attendamus. Nam quod ad illam spectat, non me quidem fugit, magnos alios mesenterii tumores summa parte ita se ad jecur, aut splenem aliquando extendisse, ut alterutrius visceris in scirrhosam molem conversi speciem Medicis objecerint. Verum hic præterquam quod supremis appendicibus & jecur obtegebat, & splenem, inferiorem raro exemplo eo usque producebat, ut cum tumore conjungeret testiculi sinistri. Leges quidem a Cl. Viris Hebenstreit (*c*), & Matthia (*d*) propositum steatoma, quod ad mesenterium spectans, testem alterum intra ventrem ad se retraxerat, non se deorsum ad ipsum extenderat, & quanquam in secunda Observatione ad femur productum, Cruralia vasa circumvestiebat; in neutra tamen ad jecur, lienemque ascendebat. Tumoris autem pondus in hac utraque Observatione, magisque in alia quæ infra (*e*) commemorabitur, utique erat majus, quam a Valsalva inventum est. Attamen descriptum ab hoc tumorem ex magnis fuisse qui in mesenterio reperti sunt vel spectato pondere, quis possit negare? quando Whartonus (*f*), qui plures memorat, non graviores duobus proponit, quorum alter, ab eo observatus, pendebat circiter septem libras, alter autem a Paræo, libras decem cum dimidia, quantumvis *mirus*, *& prope incredibilis* dicatur.

4. Quod ad ea attinet, quæ in vivente ægro adnotata sunt, non expectabis certe, ut dicam, cur tametsi cibum appeteret, toto corpore extabuerit, si qua iter sit chylo in sanguinem, neque cur adeo intumuerint pedes, si qua venæ Iliacæ traducantur, & Cava Inferior, cogitaveris. Porro tumoris pondus, & moles non chylifera solum, aut sanguifera vasa, sed & vesicam, & intestina urgebant. Quamobrem cum illa extendi, hæc autem facile dilatari non possent; lotium sæpe æger, recrementa autem alvi cætera magnis cum conatibus reddere cogebatur. Quorum hoc alterum, & ob eandem quidem causam, in hoc morbo sæpe fieri, indicatum est a Fernelio (*g*), utrumque autem, vel certe alvum pigriorem, & difficilem mictionem observata a Paræo, eundemque ad modum explicata videbis in eo quem paulo ante (*h*) commemoravimus, casu, qui in Sepulchretum quoque (*i*) relatus est. In eo casu dolor simul indicatur, qui, ut in nostro, dorsum lumbosve prægravaret; nosti autem, quas ad vertebras se alliget mesenterium. Qui dolor, & difficilis mictio in proxima pariter Valsalvæ historia non defuerunt.

5. MULIER annos nata ad sexaginta, a multis jam mensibus de tumore quodam in umbilicali regione conquesta, vexari dolore cœpit gravativo ad dorsum vergente, cui comes erat interdum mingendi difficultas. In dies augebantur & tumor, jam quantus uteri in prægnante esse potest, & consequens ex tumoris incremento descriptus dolor, præfer-

(*y*) n. 64. (*z*) Schacheri Vid. §. 16. in fin. (*a*) Epist. 36. & 38. ex parte. (*b*) Epist. Anat. 2. n. 67.
(*c*) Differt. de Partium coalescent. morb. §. 17. (*d*) Commerc. Litter. A. 1739. Heb. 48. (*e*) n. 8. (*f*) Adenogr. c. 21.
(*g*) Pathol. l. 6. c. 7. (*h*) n. 3. (*i*) Sect. hac 21. Obs. 38.

ſertim cum ſe mulier cubans ex uno in alterum convertebat latus. MORTUÆ aperto Ventre, tumoris ingens apparuit moles. Hæc baſim habebat in meſenterii centro, & cum renis dexteri Adipoſa membrana nectebatur; ad finem autem Coli inteſtini ſic adhærebat ut ſine laceratione dividi non poſſet. Tumoris ſubſtantia quibuſdam in locis firma, in aliis autem erat mollis, ut ſteatomatis referret materiam. Multis ren dexter ſcatebat arenulis, & valde dilatatam pelvim habebat. Reliqua autem viſcera ſana erant.

6. Etſi non eſt dubium, quin ad renem quoque iſta in mingendo difficultas, & vergens ad dorſum dolor aliqua ex parte attinerent, cum ille arenulas lotio adderet, membranamque ſuam diſtracta communi altera, id eſt Adipoſa, nonnihil ſimul divulſam non habere non poſſet; tamen & diſtractio illa ab annexi tumoris pondere fiebat, & difficilis ſæpe mictio ultimo tempore prægnantibus accidit ob uteri prætumidi molem, quacum erat, ut diximus, iſta tumoris moles comparanda: quæ ſi forte a dextris, ut annexio illa indicat, magis prope renem protuberabat, hinc facile etiam intelligi poſſet, quomodo ſæpius compreſſo uretere, & impedito lotii deſcenſu, ea contigiſſet pelvis dilatatio. Sed utcunque hoc eſt; illud miraberis fortaſſe in propoſita utraque hiſtoria, præter dolorem illum ad lumbos, & dorſum, qui diſtrahentis tumoris pondus neceſſario conſequebatur, nullum peculiarem memorari qui ad tumorem ipſum pertineret, aut ad eas ſaltem quæ hunc intercipiebant, meſenterii membranas. Verum mirari deſines ubi cum Valſalvæ hiſtoriis conſentire Veterum, & Recentiorum obſervata, & ſcripta, oſtendero. Veterum nomine Benivenio antiquiores hic non intelligo, qui circa initium floruit ſæculi XVI. Nec tamen eo vetuſtioribus hos meſenterii morbos incognitos puto. Nam etſi hominum cadavera incidere non conſueverant; at brutarum animantium haud raro ſolebant, in quarum aliqua non id offendiſſe, incredibile eſt, quod ego vel in parvula gallina vidi. Erat ea non minus macra, quam vorax; ventrem tamen æque tumidum gerebat, ac ſi ovum, quod per ætatem necdum poterat, mox eſſet editura. Tumorem hunc faciebant ſcirrhoſa corpora ſubrotunda, plura fabæ, quædam caſtaneæ magnitudine, inteſtinis interjecta, nonnulla etiam affixa, granoſa ſuperficie omnia, atque etiam ſtructura, niſi quod ex majoribus aliquod multam continebat ſubſtantiam, undique iis præduris granis comprehenſam, ſimilem albi, & teneri, ſed exſucci, ſebi, qualem ſuperioribus Litteris (*k*) deſcripſi in utero, & ovariis cujuſdam mulieris. Sed hic ovarium cum perminutis vitellis ſanum, ut pancreas utrumque, &, ſi valde auctam magnitudinem excipias, jecur quoque, & lien, quin & ipſa inteſtina erant ſana. Mihi igitur non fit veriſimile, nunquam a coquis, a laniis, a victimariis ullum in meſenterio tumorem animadverſum, & Medicis fuiſſe oſtenſum, cum Galenus, ut alias (*l*) tibi commemoravi, ſcirrhoſum circa cor tumorem in gallo inſpexiſſe, videam, & ad homines tranſtuliſſe. Crediderim potius, quæ in libro aliquo priſci Medici ea de re attigerint, longo tempore, ut tot alia, intercidiſſe. Nam ſi Julius Pollux, ut legi apud Ingraſſiam (*m*), *circa meſenterium etiam ſtrumas fieri, voluit*; certe aut a Medico aliquo ipſe Grammaticus id ſumpſerit; aut ſi forte per ſe vidit; creditu difficile eſt, a Grammatico admonitos Medicos, quicunque ab ſæculi II. fine ad XVI. initium ſcripſerunt; Commodo enim imperante, ut Galenum, ita & Pollucem vixiſſe, ajunt; nullum de ejuſmodi meſenterii morbis verbum feciſſe.

7. Benivenius (*n*) igitur *callum* (durum tumorem intelligo) inter venas meſaraicas pueri invenit, eas premendo obſtruentem. Ingraſſias autem (*o*) in Nigri ſuſpendio puniti, meſenterio ſtrumas circit ſeptuaginta offendit, præter totidem ferme tumores extimæ inteſtinorum tunicæ adhærentes, quorum tumorum utroque genere cum alii ciceris parvitate alii ovi gallinacei magnitudine, plurimi inter h medii eſſent, continebant omnes aut liquidam & mu coſam, aut gypſeam, lapideamque materiam. Ben venius tamen cum cætera pueri mala commemoret nullam injicit mentionem doloris. Ingraſſiæ autem quicumque Nigrum illum cognoverant, magno con ſenſu retulere, *ſaniſſimum*, quod ſane permirum eſt *donec ſuſpenderetur*, *extitiſſe*. Nec vero Fernelium (*p*), cum univerſe docuit, meſenterii tumorem *nul lo dolore affligere*, ſine obſervationibus dixiſſe id credo, quanquam hanc ſui dicti cauſam continuo ſubjecit, *quod pars ipſa doloris ſit expers*. Id vel magi de Arantio (*q*) credo, quippe qui tumores ibi obſervaſſe videtur *nucis pineæ*, & *capitis pueri magnitudinem interdum ſuperantes*, & certe ſigna ita proponit, ut ſtructuram ſimilem ejus quæ a Valſalv (*r*) in Marcheſio deſcripta eſt, ante oculos habuiſſe, appareat. Eſt enim tumor, inquit, *tuberoſus atque inæqualis eo quod plura glanduloſa corpora connexa, & mirifice aucta ſibi invicem cohæreant, inæqualeſque tumores tuberis terræ in modum efforment*. Attamen hoc primum omnium ſignum tradit, *tumorem eſſe indolentem*. Fortaſſe hic dices, a Benivenio atque Ingraſſia duros, frigidoſque, ut vocabant, tumores fuiſſe obſervatos, nec alios facile Fernelium, & Arantium deſignare voluiſſe. Certe autem cum Benivenius (*ſ*) alterius generis tumorem deprehendit, qui jam in magnum meſenterii abſceſſum degeneraverat, fuiſſe alvi tormina, adnotavit, quæ in dies creſcerent, ægrumque intolerabilia facta occiderent. Pariter legiſſe te vel in Sepulchreto, non dubito, dolores colicos, aut colicis ſimiles a meſenterii abſceſſibus, & apoſtematibus, Mermanno (*t*), Folio (*u*), Wepfero (*x*), Sennerto (*y*) atteſtantibus, inductos. Me vero non fugit, hæc poſſe objici: quorum pars non fugerat Marcellum Donatum (*z*), quem de meſenterii tumoribus legiſſe video pleraque eorum quæ hactenus dixi, de quibus quidem ſua tempeſtate jam facta eſſet in libris mentio. Is autem cum aperte, ſiquis alius, contenderet, dolore nullo, effatu digno, tentari meſenterium propterea quia ex partibus ipſum conſtituentibus nullas ſenſu præditas agnoſcebat præter nervos, & membranas, quarum tamen partium ob plurimam adjectam pinguedinem ſenſum valde hebetem fieri, non dubitabat; dolorem a Benivenio adnotatum, non meſenterii, ſed inteſtinorum fuiſſe, cenſebat. Scilicet arbitrabatur, in eo potiſſimum inteſtinorum tractu quocum male affecta meſenterii portio jungeretur, multæ abſceſſum facientis materiæ pondere aut comprimente, aut deorſum trahente; ne de acri ejuſdem exhalatione quidquam dicamus, fuiſſe dolorem excitatum.

8. Nobis vero etſi minime neceſſe eſt omnia quæ Marcellum ſenſiſſe, diximus, probare; illud tamen negari poſſe non videtur, *alvi torminibus*; hac enim voce uſus eſt Benivenius; inteſtinorum potius dolores, quam meſenterii, deſignari, aut ſicui forte id dubium ſit quia mox verba hæc adduntur, *omnia viſcera ſana videbantur, jecur, lien & inteſtina omnia nullam doloris notam oſtendebant*: at certe in iis, quas memoravimus, hiſtoriis diſerte ſcribi *dolores Colicis ſimiles*, aut *Colicam*. Et ne forte putes, hæc tantum contingere, cum abſceſſus eſt; Platerum (*a*) lege, & Whartonum (*b*), qui *Colicos dolores* in iis adnotarunt, in quorum meſenterio ille tumores *glanduloſos* & *duros* invenit, non uno in loco inteſtinis adeo connatos, ut hæc coarctando, impedirent excrementorum deſcenſum, hic vero tumorem unum, ſed tantum, ut in alterum latus inteſtina detruderet, cumque *glanduloſum & carneum magis quam humoralem*. Quod ſi in Valſalvæ (*c*), & aliorum quas ſupra (*d*) attuli,

Ob-

(*k*) n. 34. (*l*) Epiſt. 16. n. 20. (*m*) De Tumor. tr. 1. c. 1. comm. 2. (*n*) De abdit. morb. cauſis &c. c. 37. (*o*) comm. cit.
(*p*) c. ſupra ad n. 4. cit. (*q*) l. de Tumor. p. n. c. 44. (*r*) ſupra, n. 2. (*ſ*) l. cit. c. 33.
(*t*) (*u*) (*x*) (*y*) l. 3. S. 14. Obſ. 30. §. 10. & §. 13. & ſeqq. (*z*) De Medic. Hiſt. Mirab. l. 4. c. 7.
(*a*) Sepulchr. Obſ. 30. cit. §. 11. (*b*) Adenogr. c. 11. (*c*) n. 2. & 5. (*d*) n. 7.

Obſervationibus, a tumoribus hujus generis ii dolores inducti non memorantur; in aliis credibile eſt, inteſtina æque compreſſa non fuiſſe, in aliis autem non æque aut acres, aut multas fæces habuiſſe: quod ultimum de muliere præſertim credes, cujus meſenterium, ut apud Coiterum (*e*) videbis, erat quidem *ex multis, iiſque ſatis magnis ſcirrhis conflatum*, ipſa autem vix aliquid poterat vel liquidum deglutire. Sic alias aliquas, ſi non eaſdem, ſubſuiſſe cauſas etiam in quibuſdam meſenterii abſceſſibus, dices; neque enim omnes legimus cum doloribus conjunctos. Cruciatus quidem apud eundem Auctorem (*f*) memorantur in magni abſceſſus deſcriptione; ſed qui ad reddendæ urinæ difficultatem, & ad alia quæ proponuntur, incommoda referri poſſunt, cum de ventris, & inteſtinorum doloribus nulla mentio injiciatur. Quin Donatus (*g*) Obſervationem profert ſuam non mediocris abſceſſus, ut multa oſtendebat ſanguinolenta & purulenta dejecta materia, & ulcus ſordidum ad ſpithamæ longitudinem in meſenterio relictum, cum tamen in longa ægrotatione nulla unquam, niſi extremo die, audita eſſet de dolore querela. Sed multo quam cæteræ, mirabilior eſt Hearnii hiſtoria, quam in Sectione hac XXI. Sepulchreti (*h*) habes. In ea cum reliqua deſcribantur, ne unum quidem verbum eſt de ventris dolore. Quæ res non tam mira eſt propter duodecim, aut eo amplius libras materiæ fluidæ quæ in triplici tumore erat, quam propter univerſi tumoris pondus, libras æquans Suecicas quinquaginta quinque, & ſedem quæ totum fere meſenterii ſpatium erat. Huc illud accedit quod tumor inteſtinis arcte annectebatur, ut a Duodeno ad Ilei medium, quaſi cum his in unum coiviſſet, ſine ruptione ſeparari non poſſet, & quod ægri deſiderio, quippe aſſiduo, & ferme canino appetitu affecti, vix ſufficiebat aſſumptorum copia: ut neque pauca hic recrementa, neque inteſtina non compreſſa liceat ponere, ſed omnino alia quæpiam cauſa ſit ab eo excogitanda qui rationem velit reddere abſentium dolorum, id quod infra (*i*) facere conabimur. Nunc enim aliæ in quibus non aberant, Obſervationes ſunt indicandæ, quas Sepulchreto poſſis adjicere. Dolæi (*k*) eſt una, in qua tumor aliquanto minor quam a Valſalva (*l*) deſcriptus, ſtructura autem non abſimili, cum diris tenſionibus, moleſtoque ſenſu quaſi vivi in ventre catelli alerentur, conjunctus erat; ſed tumor a meſenterio quidem oriebatur; cæterum *variis locis inteſtinis tenuibus erat affixus, immo inteſtina ipſa illius ſubſtantiam permeabant*. Altera Obſervatio Verdrieſii (*m*) eſt, qui poſt ventris tormina meſenterium totum *ſteatomatoſum*, nec ſine ingenti abſceſſu; at ſimul inteſtina *arcte invicem cohærentia* proponit. Tertia Laubii (*n*) eſt in eo qui ventris doloribus valde moleſtis conflictatus, tubercula in meſenterio quidem habuit; ſed & inteſtina ſimilibus plurimis abſceſſibus *ſteatomatoſis* ſcatebant. Contra in nobiliſſimo Comite meſenterium totum pinguedine multa ſcirrhoſa ſebacea obſitum, & *tormina* tamen *defuiſſe*, adnotavit Goekelius (*o*). Itaque, ut concludam; in productis non Veterum modo, ſed & Recentiorum Obſervationibus aut dolor non legitur cum tumore meſenterii conjunctus; aut ſi legitur, non in meſenterio potius ipſo, quam in inteſtinis fuiſſe, conſtat. Minuſque conſtat in Jo. Sculteti hiſtoria, quæ in Sepulchreto (*p*) etiam extat; neque enim ſatis apparet, ventris cruciatus extra inteſtina fuiſſe: & ſi appareret; cum acerrima, quæ in ſex meſenterii tumoribus fuit, materia omnes lumborum vertebras multum dicatur corroſiſſe; non deeſſet Obſervationes cæteras attendentibus altera extra meſenterium aut dolorum, aut originis dolorum ſedes: ut certe non deeſt in eo quod ſequitur, exemplo.

9. MULIEREM annorum duodetriginta dolores in ventre, cum levi interdum febricula conjuncti, per quadriennium vexaverant: tandem ſæviores facti, e vivis ſuſtulerunt. CADAVERIS Abdomen nullam exterius tenſionem, quæ in vivente circa umbilicalem regionem fuerat, jam oſtendebat. Ad meſenterii tamen centrum duo erant tumores. Quorum alter ovi anſerini magnitudine, renem verſus dexterum vergebat, intus exulceratus, nihil tamen continens purulenti: alter vero multo erat major. Nam & ad ſiniſtrum pergebat renem, ſic inter hujus exteriorem, interioremque tunicam ſe inſinuans, ut renem totum contegeret, nec niſi ſummo cum labore ab eodem poſſet evelli; & ad os uſque pubis ejuſdem lateris ſe extendebat, craſſitudine quibuſdam in locis duos, in aliis tres digitos æquans. Hic primo aſpectu concretum ſanguinem referebat. Sed totus firmis, datis a peritonæo, membranis veſtiebatur: ex ſubſtantia autem conſtabat, multis in locis, fibrarum carnearum ſimillima, niſi quod hic erant infectæ colore atro, & alicubi laxæ adeo erant, ut concretus ſanguis viderentur.

10. Si, ut ſuſpicor, ita pro certo haberem, a Valſalva etiamtum adoleſcente habitam eſſe diſſectionem; facile in tumore hoc altero aneuryſma aliquod deſcriptum crederem. Sed ut nihil aliud fuerit, quam quod tunc ipſi viſum eſt, unus videlicet ex iis de quibus hic agitur, meſenterii tumor; certe ad pubem uſque, & ad dexterum operiendum renem extendere ſe non potuit, quin urgeret, comprimeretque inteſtina, nec inter renis illius tunicas ſe inſinuare, & ad harum propriam, renemque ipſum arcte adeo ſe affigere quin longas graveſque crearet moleſtias, quæ tametſi ad eam ſedem attineant; tamen quam ſæpe ad inteſtina ſe extendant, utque horum potius, quam renis, dolores haud raro eſſe videantur, minime ignoras. Interea nolim credas, eam mihi ſententiam eſſe, ut nullus eſſe poſſit meſenterii tumor qui ſedes ipſe doloris ſit: tantum velim, non aliter accipias omnia quæ a me hactenus producta ſunt, atque animadverſa, quam ut ſcias, nullam eſſe ex tot Obſervationibus unde liquido appareat, in tumore ipſo dolorem fuiſſe.

11. Quod ſane mirum eſt ſive nervorum meſenterii copiam ſpectes, ſive ejus glandularum officium. In mammis enim longe minor proportione ineſt nervorum numerus: quarum glandulæ tumores ſi cruciatum ideo acerbiſſimum afferrent, quod *chylus crudus, ad acorem concipiendum aptus, in alias partes glanduloſas ita crude & copioſe*, ut in mammas, *concurrere non poteſt*; ſane multo magis in meſenterii tumoribus dolor ſæviret (cujus glandulas, cum illa ſcripſit, non videtur attendiſſe Vir Doctus) quippe in quod chylus confluit & omnis, & multo crudior. Dilui in meſenterio lympha, diceres, eoque progredi ulterius, non, ut in mammis, immorari; niſi tumor ipſe incipiens & lymphæ, & chylo remoram faceret, mox illam, nimirum tenuiorem, præterlabi ſineret, chylum retineret. An igitur dolor, cum ad meſenterium attineat, in inteſtinis videtur, nervis qui ad hæc tendunt, compunctis, non ſecus atque in amputato jam pede? An humor qui poſſit compungere, non omnibus ineſt meſenterii tumoribus? An quibuſdam horum ineſt humor qui nervorum ſenſum, laxando, hebetet? An interdum tumorum duritie intercepti nervi haud aliter atque ab injecto vinculo, ſentiendi muneri impares fiunt? Sed hoc poſito, illud poſtea non intelliges, quomodo Laubius (*q*) *circa umbilicum tormina* adnotavit, cum *abſceſſus ſteatomatoſus pugni virilis magnitudinem ſuperans, durus, compactus in parte poſtica meſenterii, ubi vertebris lumbaribus annectitur, ſitus, vaſa majora illius loci circumdaret*. Sic enim videtur impoſitos iis vaſis nervos, meſenterium, & inteſtina adituros, intercipere, & premere debuiſſe. Fac igitur aliud aliquod ad id excogites, cætera autem quæ modo attigi, diſpicias, aliudque ad alias Obſervationes accommodes. Quarum nullam, earum quidem quas nos atten-

(*e*) Obſ. Anat. (*f*) Ibid. (*g*) c. 7. paulo ante cit. (*h*) Obſ. 36. §. 1. (*i*) n. 11.
(*k*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obſ. 258. (*l*) n. 2. (*m*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 87.
(*n*) Eorund. Tom. 2. Obſ. 108. partic. 2. (*o*) Eph. N. C. Cent. 6. Obſ. 94. (*p*) l. 3. S. 14. Obſ. 30. §. 12.
(*q*) Act. N. C. Tom. 2. Obſ. 108.

dimus, sic explicare te posse, credas, ut Bierlingius (*r*) indicavit, qui *per tot sæcula tot Auctores deceptos*, si non semper, at *multoties*, censebat, dum magnæ illius in centro mesenterii glandulæ verum usum, & chyli receptaculum ignorantes, ex hoc post mortem chylo etiam tum repleto, & dissecto *plerumque abscessum mesenterii fecissent*; quasi aut abscessus quos plerique proposuere, non longe alio ac chylus est, humore pleni describerentur, aut magna illa glandula ut in quadrupedum genere, sic etiam esset in humano. Mitto aliam haud raro quorundam abscessuum & tumorum sedem, & plerorumque aut numerum, aut magnitudinem vel in vivis animadversam. Nec quod Cl. Hallerus (*f*) existimat, *aliquando magnas quidem, sed ex recepta in junioribus lege glandularum conglobatarum*, mesenterii glandulas *pro morbosis habitas esse, cum essent sanissimæ*, inficias ibo. Sed cum aut multo majores sunt quam ea lex riquirit, aut duriores; non est certe huic suspicioni locus, ut puta in illa pueri, quam ex Benivenio produximus (*t*) dissectione. Hic enim *callum* non appellasset, neque eo dixisset venas mesaraicas obstructas *omnes* fuisse, nisi tumorem *inter* illas venas reperisset tum durum, tum satis amplum. Cæterum quod ad duritiem attinet, varia in his tumoribus spectanda est tum natura, tum ætas. Quam sæpe illa ad steatoma accedat, ex productis plerisque Observationibus animadvertere potuisti. Et alias tamen est longe alia. Vide, exempli causa, Themata illa Medica egregii Anatomici Salomonis Alberti, quæ cum tribus ejus Orationibus edita sunt, ad Morbos Mesenterii, & Pancreatis spectantia. Cum alia invenies, quibus nonnulla confirmantur quæ supra (*u*) scripsimus, tum hæc præsertim: Humores in mesenterio putrentes, *nonnunquam* ipsum *in tumorem attollere, laxum primum mollemque illum, processu temporis vero humoribus sensim siccescentibus, adeo durum tactuique renitentem, ut in partibus ad umbilicum & imum ventrem attinentibus, vel os, vel calculum concrevisse putes*. Alias vero contra accidit, ut quæ erant dura, putrescendo remollescant. Quo, inter cæteras, Observatio etiam pertinet Andreæ Vestphali (*x*), qui cum in ægræ ventre, maxime autem circa umbilicum deprehendisset *tumores duros multos, qui demum tractu temporis emollescebant*; in mortua glandulas mesenterii plerasque exulceratas offendit, *alias vero adhuc induratas*. Sed jam de iis qui ad infimam Ventris partem attinent, tumoribus videamus.

12. FŒMINA quadraginta annos nata, olim ex abortione fœtus ferme quinquemestris, duritiem quandam circa uterum cœpit animadvertere, ibidemque pungente dolore, levi quidem, sed assiduo, tentari. Aliquoties febricitavit. Tumor interea excrevit, sic tamen, ut esset mobilis; nam modo in medio, modo ad latera percipiebatur. Multum capite dolebat: cum labore alvum exonerabat: vomitus interdum molestus erat: dolor autem in tumore adeo aliquando excruciabat, præsertim cum ab animi ægritudinibus augebatur, ut ardentem febrem accenderet, ferrique vix posset. Hæc quæ dicta sunt, intra decennium contigere: quo tempore nunquam concepit. Denique immobili facto tumore, & dolore: ac febre acutiore sævientibus, e vivis excessit. VENTRE adaperto, tumoris ingens moles a Valsalva comperta est, ut prægrande hominis æquaret caput. Erat in posteriore uteri pariete, Rectum intestinum vehementer premens, & circumjectis partibus arcte alligata. Carnosa exterius colore quidem videbatur; sed substantia firmior erat; intraque hanc sinuosas caveas continebat duas, quarum parietes carnem putridam referebant. Altera inanis erat; in altera serosa materia concludebatur. Ovariorum quoque sedem hic tumor occupabat. Itaque nullum eorum vestigium inventum est, nisi quod ad tumoris latera vesiculæ sero turgidæ conspectæ sunt, quarum nonnullæ ovo columbino erant pares. Collecta ex iis seri pars igni imposita est, pars affusis acidis succis admista. Neutra ullo modo concrevit.

13. Nulla eget hic casus expositione: adeo quæ in mortua reperta sunt, iis evidenter respondent, quæ in vivente fuerant animadversa. Scilicet abortionem consecuta durities, & dolor, & manifestus demum tumor, & horum sedes, & nulla intra decennium, quamvis florente ætate, conceptio, satis uteri tumorem significabant: nec dolor capitis, vomitus, & cruciatuum in tumente parte ab animi præsertim tristibus affectibus incrementum alio pertinebant: cruciatuum autem acerbitas, & febres pravam tumoris naturam indicabant, ut exonerandæ alvi potius, quam vesicæ, difficultas cui potissimum insideret uteri parti. Unum erat, si Arantium (*y*) audires, quod non satis conveniens videri posset. Is enim cum proferret notas per quas a mesenterii tumoribus uteri tumores discernamus, hi *dolent*, inquit, *æquales, ovali forma præditi sunt, neque loco prorsus moventur*. Noster diu mobilis fuit, multo diutius, & semper fortasse futurus, nisi arcte se demum ad proximas partes alligasset. An igitur in ejusmodi dumtaxat prægrandes jam factos, & alligatos uteri tumores Arantius inciderat? an verbis usus est, quæ magis fortasse quam in animo haberet, immobiles tumores hosce significare videantur? Utcunque id est; longe facilius erat in proposita historia, quam in ea quæ proxime sequitur, ante dissectionem intelligere, quæ pars in imo ventris tumorem faceret: neque hoc tamen sagacitatem Valsalvæ fugit, quemadmodum protinus cognosces.

14. MULIER gracilis, annorum circiter quadraginta, cum hystericæ affectioni multum esset obnoxia, ejusque præsertim gravioribus paroxysmis, qui convulsivis motibus universum corpus, præcipue autem ventris viscera concutiebant, cumque nonnullos tandem cæterorum gravissimos passa esset; animadvertere cœpit manifestam quandam cum in epigastrica regione depressionem, tum in hypogastrica extuberationem. Illa nunquam mutabatur; hæc sæpe intra unum diem. Nam majorem, & prædurum tumorem cum ostenderet; sæpenumero hic repente concidebat. Item cum alimenta sumebantur; hæc eodem usque præcipitari mulier sentiebat, eaque pars inde magis attollebatur, graviorque fiebat ponderis sensus, qui semper ibidem erat: interjectis autem quatuor, aut quinque horis, dolores acerbissimi, & tormina, & animi defectiones excitabantur. Ægra sæpe querebatur, sibi omnia viscera; sic enim ajebat; e suis sedibus esse prolapsa. Coctiones manifesto vitiatas habebat: febricitabat: erat valde emaciata. Cum tres menses sic, ut diximus, affecta vixisset; decessit. IN CADAVERE id inventum est quod Valsalva in consilio prædixerat, ventriculus ad hypogastrium prolapsus, vix ut quatuor transversi digiti inter ipsum, pubemque intercederent. Hic autem alium habebat positum ac Editores *Bibliothecæ Anatomicæ* (*z*) ex quadam Virgine repræsentarunt. Pars enim illa ventriculi quæ gulæ respondet, hic usque adeo in longum producta erat, ut fundus totus esset in hypogastrio.

15. Rara quidem hæc diagnosis Valsalvæ fuit; sed non minus rara Observatio. Ut ab hac incipiam; animadvertas, velim, multifariam esse posse ventriculum in hypogastrio. Aliquando enim ea est amplitudine, ut in muliere quam in Nosocomio hoc secui circa medium Decembrem A. 1717. ventriculi fundum non magis ab osse pubis distare, quam in fœmina modo proposita, viderim, & iis qui aderam, ostenderim tanto id magis admirantibus, quia ventriculus erat inanis. Cum enim aut flatibus, aut humoribus inclusis præter omnem modum distenditur, posse eo pervenire, ut fœminæ aut pro jam diu prægnantibus, aut pro asciticis habeantur, notum est ex Observationibus Moinichenii (*a*) in primis, & Jodonii (*b*), quorum hic ventriculum per

(*r*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 2. Obs. 152. (*f*) not. 2. ad §. 128. Prælect. Boerh. in Instit. (*t*) n. 7. (*u*) n. 4. & 7.
(*x*) Dissert. de parte intest. Jejuni & cæt. c. 3. §. 60. (*y*) c. 44. supra ad n. 7. cit.
(*z*) Part. I. ad Glisson. Tract. de Ventric. & Intest. c. 2. (*a*) (*b*) Sepulchr. Sect. hac 21. Obs 42. & 48.

per medium diſſectum invenit *ulnam Pariſienſem ſuperare*, ille vero in Theatro hoc noſtro vidit *totam abdominis rigionem occupare*, *ipſaque inteſtina cooperire*. Quam extenſum quoque in eo Cl. Widmannus (*c*) deprehenderit, qui vix credibili panis, nec minori cerviſiæ copia ſe quotidie implere conſueverat, illius oſtendit deſcriptio. Interdum vero non propter auctam magnitudinem, ut regiones alias ventris, ſic hypogaſtrium quoque, ſui aliqua parte occupat; ſed juſtum ſervans magnitudinis modum, aut altero extremo, ut puta dextero, quemadmodum in memorato (*d*) exemplo *Bibliothecæ Anatomicæ*, quo & Meryi (*e*) alterum addas licet; aut totus deorſum ruit. Ruere autem poteſt aut ad inferiora tractus, aut eo compulſus. Trahebatur in Veſalii (*f*) ægro a graviſſimi omenti pondere *ita deorſum ex ſua ſede*, ut ipſum ventriculi munus deficeret, ortiſque ſingultibus mors ingrueret. Trahebatur quoque a Tenuibus inteſtinis pene omnibus, ut in illa Meryi Obſervatione, in ſcrotum devolutis, aut in prælongum alterum ſaccum, ut in alia Chr. Henrici Papen (*g*). Deorſum autem compellebatur in aliis corporibus a Valſalva (*h*), aut a me (*i*) diſſectis, urgente aut depreſſo diaphragmate, aut prægrandi jecinore: cujus ultimi generis præſertim ſunt duæ Obſervationes Fantoni patris (*k*): quæ omnia exempla hic commemoro, ut generatim indicem depreſſionis cauſas; non quod revera in hypogaſtrium uſque detruſus eſſet ventriculus. In hypogaſtrio quidem ab Ruyſchio (*l*) conſpectus eſt, cum mulieris ab aſthmate mortuæ cadaver incideret. Sed neque cauſa indicatur, cur ipſe *cum inteſtinis*, *loco ſuo naturali relicto*, *hypogaſtrium occupaſſet*, nec quæ inuſitatæ huic ſedi incommoda in vivente reſponderent: quas ob cauſas ſciens omitto alias, minoris præſertim, deſcenſus Obſervationes. Quæ autem nuper adnotavit Cl. Vir Molinellius (*m*), ad conjunctum potius morbum alterum, ut opinor, attinebant, videlicet ad ingentem, durumque tumorem, initium prorſus occludentem Duodeni inteſtini, unde non ſolum difficillimus, ac diuturnus omnium vomitus, & macies ſumma, & ictericus color, verum etiam ventriculi repeti poteſt *magnitudo illa tanta*, *ut ad regionem uſque pubis deſcenderet & hypogaſtrium occuparet fere totum*, ut & œſophagi multo major longitudo, & quod conſequitur, *ventriculi prolapſus*. Namque ut ob illius tumoris pondus annexus pylorus depreſſior erat, ſic ob viæ ab hoc ad inteſtina occluſionem, cibi, potioneſque tum diutius immorando, ventriculum amplificaverant, tum denique ſæpius irritando, & in violentas contractiones, quod difficillima vomitio indicabat, adigendo, connexum cum altero orificio œſophagum diſtraxerant, & longiorem fecerant; ut in hoc caſu ad ventriculi magnitudinem prolapſus acceſſerit, iſque a cauſis deorſum non compellentibus, ſed trahentibus.

Nunc Valſalvæ Obſervatio, ſi cum his omnibus Obſervationibus conferatur, quam rara fuerit, apparebit.

16. Valſalva igitur non partem ventriculi aut ob auctam magnitudinem, aut ob mutatum alterius extremi ſitum, ſed totum fundum in hypogaſtrio, non in regione umbilicali, deprehendit. Convulſiones viſcerum quæ ventre continentur, graviſſime huc illum detraxerant, eam partem extenuando, eoque longiorem efficiendo, quæ gulæ continuatur. Nam etſi Molinellius (*n*) gulam ipſam factam longiorem vidit, Fantonus autem pater in prima (*o*) de duabus quas commemoravi, Obſervationibus crebras adnotavit ægrotantis querelas de lingua quæ ſibi baſim verſus retrahi videbatur, indicio haud obſcuro, ut Filius Doctiſſimus interpretatus eſt (*p*), deorſum tracti productique œſophagi, nec facile tantæ longitudinis quam Valſalva conſpexit, pars aliqua rapto ad inferiora œſophago neganda eſt; tamen quando illum ipſe agnovit ad ventriculum attinere, inficiari non decet, huic multo maxima ex parte fuiſſe tribuendam. Quod niſi ob hæc quæ modo animadverſa ſunt a nobis, diſcrimina ſingularis eſſet inter cæteras Valſalvæ Obſervatio; certe ob illud eſſet, quod cum in cæteris ſimul aliquæ aliæ peſſime affectæ erant ventris Partes, ut omentum, jecur, ren alter, pancreas, Duodenum, aliudve inteſtinum, &; ne ventriculi ipſius noxas alias omittamus; aut pylorus pene obſtructus, aut parietes omnes maxime laxati; in Valſalvæ Obſervatione nihil horum, ſed, dempta illa ſupremæ ventriculi partis productione, quidquid erat vitii, in hujus prolapſu viſceris conſiſtebat; ut ad peculiaria hujus morbi addiſcenda ſigna facta eſſe videatur. Quæ ſane ita in ea expreſſa, & perſpicua ſunt, ut difficultas quæ major a nobis in hoc fuiſſe, quam in dignoſcendo tumore uteri, dicta eſt (*q*), non ex indiciorum obſcura ſignificatione, ſed ex indicati morbi raritate ſit æſtimanda. Verum nec raritas ipſa poteſt ſagacitati eorum obſtare qui ſolerter ſigna inquirere ſciant, atque perpendere, quippe *in ſectionibus*, ut Valſalva erat, *ac in operationum atque utilitatum internarum Partium inventionibus exercitati*: quæ duo Galenus (*r*), poſtquam docuerat, quemadmodum ipſe cujuſdam ventriculum parvum, & rotundum, alterius autem veſicam parvam, & prominentem, aliaque his obſcuriora cognoviſſet, in Medicis qui *facultatem dignoſcendi* talia *conſequi cuperent*, omnino requirebat.

17. Idem tamen paulo ante (*ſ*) docuerat, *quæ intra corpus ſunt*, *non omnia poſſe cognoſci*, & (*t*) quæ ſub ſenſum non cadunt, *ea tentare oportere quam maxime fieri poteſt*, *ſi non certiſſima ſcientia*, *artificioſa ſaltem conjectura comprehendere*: cumque hæc quæ retulimus, omnia de iis internis conſtitutionibus dixiſſet quæ ſunt a natura, mox (*u*) eas quæ ſunt a morbo, dignoſcendas eſſe, indicavit, *ex operationum læſionibus*, *aut his quæ excernuntur*, *aut doloribus*, *aut tumoribus præter naturam*, *aut horum quibuſdam*, *vel omnibus*. Et docte quidem, ut tantum decebat Magiſtrum, monſtrati ſic nobis ſunt loci, & quaſi fontes ſignorum. Sed ea ſæpe implicatio morborum eſt, is Partium conſenſus, atque vicinitas, ut raro *certiſſima* illa *ſcientia* ſperanda ſit; crebrius *artificioſa conjectura tentanda*, & modeſte verecundeque proponenda. Quod cum alias facere conſuevi, tum in quibuſdam non ita pervulgatis caſibus mihi faciendum exiſtimavi, qui inter illos erunt quos jam tibi eo ordine ſubjiciam, ut iis qui ex Valſalva propoſiti ſunt, ſi non tumorum natura, & ſede, at regione ſaltem media, aut ima quam in ventre occupabant tumores ipſi, reſpondeant: quanquam is unde initium ſumam, paulo altiorem ex parte obtinebat locum, neque ab uno (*x*) eorum qui ſupra deſcripti ſunt, natura diſcrepabat, ſi modo aneuryſma in illo, & in hoc noſtro agnoſcendum eſſet, in quorum altero ob hiſtoriæ ſignorum brevitatem, in altero ob nullam conſecutam ſectionem rem pro certa affirmare non licet.

18. Honeſta, & pia Virgo annos nata quatuor & quadraginta, cui ſanguis hactenus ſingulis menſibus ubertim per uterum reſponderat, cum fluere uno jam, atque altero menſe omnino intermiſiſſet, queri cœpit de palpebrarum, & oculorum pruritu, & de brevibus quidem, ſed recurrentibus, cordis, ut ipſa quidem ajebat, palpitationibus. Cum hæ repente graviores factæ eſſent, & aſſiduæ; advocamur. Tum ægra ut earum nobis ſedem indicet, non pectus ſibi, ſed epigaſtrium tangit. Manum huic imponimus, & durum quoddam, ac grande corpus magno impetu vibrari, & manum ferire, percipimus. Ingentem dixiſſes aneuryſmatis ſubeſſe tumorem, identidem pulſationes ingeminantem, occupantem autem non modicam in medio partem & ſupremæ, & proximæ ventris regionem. Nec aliter aliis viſum eſt. Mihi vero cum iis conveniebat quidem, nihil ad cor eas pulſationes attinere, quippe cum in pectore nulla eſſet vibratio, nihilque pulſus, utroque in carpo tentati, oſtenderent quod a naturali modo abeſſet,

(*c*) Act. N. C. Tom. 6. Obſ. 149. (*d*) n. 14. in fin. (*e*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. Obſ. 5.
(*f*) De corp. hum. fabr. l. 5. c. 4. (*g*) Epiſt. de Hern. Dorſal. (*h*) Epiſt. 17. n. 25. (*i*) Epiſt. 21. n. 24.
(*k*) Obſ. Med. Anat. 5. & 24. (*l*) Obſ. Anat. Chir. 56. (*m*) Comment. de Bonon. Sc. Acad. Tom. 2. P. I. in Medic.
(*n*) n. 15. in fin. (*o*) Obſ. 5. (*p*) Schol. ad eand. Obſ. (*q*) n. 13. in fin. (*r*) Art. Med. c. 74.
(*ſ*) c. 71. (*t*) c. 72. (*u*) c. 75. (*x*) n. 9.

esset, nisi quod paulo essent frequentiores. Sed de aneurysmate assentiri non poteram cum propter alia, tum præsertim quia pulsationum illarum tempora minime cum pulsuum temporibus congruebant. Erant enim valde inæqualia earum intervalla, ut vis quoque; nam sæpius validissimo impetu, interdum & minus valido feriebatur manus, cum interim nihil in pulsibus ad carpos mutaretur. Longe tamen facilius erat dicere quid non esse, quam quid esse videretur is tumor ingens, & durus, ut antea indicatum est, & quasi circuli ambitu comprehensus, qui a lumborum vertebris subinde se attollebat ad feriendam manum, continuo autem se ita subducebat, ut vel in gracili Virgine haud proclive esset deprehendere quo se retraxisset, donec iterum se extolleret, manumque percuteret. Quanquam autem illud erat obvium, in hystericarum mulierum ventre quosdam haud raro quasi globos percipi, qui ab inferioribus ascendentes, eas male habeant; ex adverso non minus erat obvium, cum ejusmodi pulsationibus illos non conjungi, ut aneurysmata repræsentent. Attamen & hoc, & cæteris quæ contra dici possent, animo percursis, & iis simul animadversis quæ rara sæpenumero, & præter opinionem illis in mulieribus occurrunt, eo inclinari me sensi, ut conjicerem, quidquid illic esset, ad affectum hysterico-convulsivum facile posse revocari. Sed mea vix indicata conjectura, omnique, ut ad ægrotantium lectulos consuevi facere, cum de remedio alioquin convenit, omissa controversia; sanguinem ut mitterent, sicuti evidens prægressa causa requirebat, continuo assensus sum. Quo facto, ita ægra melius se habere cœpit, ut postridie nulla amplius superesset palpitatio. De qua nunquam certe ad menses quatuor, aut quinque quibus ego in Patria postea mansi donec A. 1711. huc ad tradendam Medicinam venirem, illa amplius questa est. Quo autem morbo aliquot post annis sublata sit, cum hic essem, neque ejus cadaver dissecuerint, pro certo scire non potui.

19. Arteriæ quæ, si in aneurysma dilatentur, pulsationem possint nimiam edere in ea ventris sede quæ in proposita historia indicata est, Cœliaca sunt cum crassioribus ejus ramis, Mesenterica Superior, Emulgens dextera, & Arteria Magna: sed hæc multo omnium sæpissime, rarissime autem reliquæ, si excipias Cœliacam. Nam ad causas cæteris communes, ut puta erosionem, constrictionem, aliasque ejusmodi, peculiarem insuper Cœliacæ mecum addes, ubi animadverteris crebros illos tortuosos flexus per quos in Splenico ejus ramo ut sanguinis cursus ad lienem retardatur, sic in ortos ante illa obstacula ramos, in ipsumque Splenici initium, & perbrevem Cœliacæ truncum tum magna pars sanguinis, tum hujus impetus reflectitur, ut si aliqua ex aliis accedat causis, quæ gravius, & diutius agat, facilius aneurysma nascatur. Sed etsi tot ibi sint arteriæ, nec una causa ob quam dilatentur; plura quoque sunt quæ cautos reddere nos debeant, ne pulsationem aliquando pro aneurysmatis jam orti indicio perperam accipiamus. Primum est grandis macies, ut ex iis etiam colligimus quæ olim Berengarius (*y*) admonuit, ut aliam redargueret quorumdam Medicorum in emaciata muliere deceptionem. *Mediante magna arteria*, inquit, *maxime in corporibus extenuatis, percipitur magna pulsatio in regione stomachi, & intestinorum*. Nec dubitavit Prosper Martianus (*z*) vel maximam illam pulsationem sic explicare quæ in eadem prorsus sede in qua nostræ Virgini, Eratolai filio fuisse scribitur libro VII. Epidemiorum (*a*) his verbis: *in medio umbilici, & ossis pectoris, circa hanc regionem apposita manu, talis erat palpitatio, qualis neque a cursu, neque a pavore circa cor generari posset*. Hæc autem de Martiani sententia, *nihil aliud erat, quam motus arteriæ magnæ, qui in aliis a carne interjecta obscuratur, compescuturque*; sed in ægro illo, quippe macie extrema confecto, ita erat eorum imminuta crassitudo quæ inter manum, & arteriam interjiciuntur, ut hæc *& facilius elevaretur, & perciperetur magis: & quamvis id omnibus arteriis corporis sit commune, observatur nihilominus frequentius*, inquit, *in medio umbilici, ac ossis pectoris*, nimirum quia nusquam major arteriæ truncus manui nullo osse interjecto subjiciatur: eodemque loco aliæ, paulo ante memoratæ, pulsant arteriæ. Alterum unde falli Medici ex pulsatione possent, multiplex quidem est: sed ab eodem Martiano (*b*) ad plenitudinem contrahitur sive ea sit in arteriis, sive in venis, sive in carne, quæ arteriis appositæ, ipsasque *comprimentes*, efficiant, ut *majori impetu* eleventur, cujus rei exempla affert in magnis inflammationibus, & in iis tumoribus qui ad suppurationem tendunt. Præiverat autem Vallesius (*c*) in historiæ enarratione ægri illius de quo modo dictum est. *Fit multis ægrotantibus*, inquit, *eo in* ventris *loco pulsus quidam insignis, ejus arteriæ quæ per spinam descendit, ob affectum phlegmonosum ejus loci, qui quidem pulsus aliquando fit in acutis morbis, ... aliquando etiam manet post acutos morbos .... fitque affectio eo loco cancrosa*. Sed etiam ubi durum corpus aliquod arterias premat, pulsationem harum percipi, supra (*d*) docuerat, explicans cur uxoris Gorgiæ, cui multo diutius quam nostræ Virgini, suppressi erant menses, *quoqueversus* illa *converteretur, pulsus* in ventre perciperetur, *& pondus*. Nam *duratus uterus*, inquit, *velut alienum pondus, fertur quocunque convertitur corpus, & arteriæ quæ comprimuntur, nitentes se se efferre, sentiuntur pulsare*. Quam doctrinam deinceps secuti Medici animadverterunt, ut in Sepulchreto (*e*) etiam vides, compressa ab insigni pancreatis, aut glandularum mesenterii obstructione atque turgentia arteria Cœliaca, aut Magna, violentam percipi, ut sæpe in hypochondriacis, aliisve, pulsationem.

20. Quæ, & alia his analoga si ad Virginem transferas de qua dictum est; primum cognosces, descriptam in ea pulsationem non ob maciem; erat enim gracilis, non extenuata; perceptam esse. Deinde etsi plenitudo erat aliqua ob menstruum sanguinem haud fluentem; non ab illa tamen dumtaxat fuisse; neque enim in eo uno fuisset loco: nec vero ab inflammatione, aut tumore qui ad suppurationem vergeret, neque demum ab insigni pancreatis, aut mesaraicarum glandularum obstructione, quorum omnium morborum nulla erant indicia. Reliquum est igitur, cum hæ, aliæque his similes comprimentes causæ abessent, ut pulsatio esset aut ab alia causa aliqua, aut ab aneurysmate. Ut hoc credi posset, faciebat a primo ampla moles corporis manum impositam percutientis. Quod si, ut Albertinus (*f*) scripsit, *pluries* ipse *indicavit ex eo quod vasis diametrum non auctam perciperet, validas, assiduasque arteriæ cœliacæ, vel aortæ in abdomine pulsationes fuisse sine dilatatione, nec ipsius judicium eventus fefellit*; videbatur hic e contrario, dilatatio non deesse, quando pulsantis corporis tanta diameter sentiebatur. Veruntamen fatendum est, non æque facile esse in hoc altero judicio interdum non falli, cum videlicet latum corpus quo manus pulsatur, & dilatata arteria esse possit, & tumor, arteriæ impositus minime dilatatæ. Nam si arteria grandior sit, & a comprimente tumore ad vehementius pulsandum coacta, hunc ipsum, quem non æquo graviorem ponimus, attollet secum, & contra Medici urgebit manum. Hoc quod omnes ita vident, ut negare possit nemo, aliquando in ipsis exterioribus contingens partibus suspensos Chirurgos tenet, velut hic in puellæ cujusdam collo tenebat mediocris tumor, adeo contiguus sinistræ arteriæ Carotidi, ut hujus, quam comprimebat, & validiores pulsationes efficeret, & cum ipsa pulsaret. Erat tamen, ut diligentior perquisitio, & integra sanatio demonstrarunt, totus in tumida quadam, & pure intus jam plena, glandula Jugulari. Sic etiam ob pulsationem quæ sub bronchocele persentiebatur, complures

plures

(*y*) Comment. 9. super Anat. Mundini. (*z*) Annot. ad vers. 55. Sect. 2. Coacar. Prænot. (*a*) n. 3. ...
(*b*) Annot. modo cit. (*c*) Comment. in l. 7. Epidem. n. 4. (*d*) in l. 5. n. 11. (*e*) l. 1. S. 9. in Schol. ad Obs. 38.
(*f*) Comment. de Bonon. Sc. Acad. Tom. 1. in Opusc.

plures eum rumorem aneurysma esse, existimaverant, quem Severinus (*g*) sicuti ob compressas arterias Carotides pulsare, crediderat, ita post mortem dissecando, ait, veram se opinionem suam ostendisse. Quod si vel exterius non deest errandi periculum; quanto erit magis in iis Partibus quæ alte inter viscera conditæ sunt? Vide, ut ingenuitate nunquam satis commendanda Cl. Viri Jo. Phil. Burggrafius (*h*), & Petrus Tabarranus (*i*) memoriæ tradiderint quæ ipsis contigere. Ille pulsationem ab umbilico ad cordis usque scrobiculum pertinentem, & tantam, ut sæpe ab adstantibus audiri posset, triginta autem & quatuor ipsos annos perdurantem, cum non ab legitimo arteriæ, in mesenterio insignis, aneurysmate, quippe ejus diametro vix paulo amplificata, sed ab spurio, ut Lancisius vocabat, fieri posse, suspicaretur, idque ob nimiam diuturnitatem insanabile existimaret; datis post tot aliorum, incassum adhibita, remedia nonnullis quæ interea humorum cruditatem saltem corrigerent, præter omnem spem vidit pulsationem intra non longum tempus felicissime sublatam. Tabarranus vero sub regione epigastrica non pulsationem modo, sed & tumorem pugni magnitudine cum deprehendisset, eaque cum cæteris aneurysmatis legitimi notis conjuncta; miratus est postquam hujus loco scirrhosum dumtaxat ad mesenterii centrum tumorem conspexit, vasis Magnis tam arcte adhærentem, ut Aortam non comprimere, ejusque pulsationibus non attolli non posset. Hæ te Observationes juvare poterunt; me cum de Virgine illa quam descripsi, ageretur, non poterant, non solum quia tot lustris post editæ, sed & quia pulsationes in utraque Observatione eodem prorsus tempore quo in arteriis cæteris, fiebant. Aliis igitur quas paulo ante attigi, dubitationibus adductus ad cætera inquirenda, nec tantum aneurysma, quantum esse illud debuisset, fieri potuisse, intellexi, tam brevi tempore, ac sine ullis gravioribus, quæ præcessissent, aut subsequerentur, incommodis, & pulsationes minime arteriarum motui respondentes, in aneurysmate esse non posse. Itaque ad aliam potius causam rem censui attinere. Scilicet, ut pressius supra innui, ad hystericas internas convulsiones, quæ hic illic intestina quædam, & mesentericos Aortæ ramos per inæqualia temporis intervalla majori vi constringentes, simul ex intestinis illis quasi globum quendam efficerent, coercito, rarefactoque aere distentum, simul Aortam, ut pote impedito ex ea sanguinis in mesentericos ramos effluxu, vehementius pulsare subinde cogerent, & impositum globum impellere. Sed quoniam per dissectionem, ut dixi, minime licuit, non subfuisse ei tumori ullam arteriarum dilatationem demonstrare; ad alium tumorem veniam, eadem in sede positum, sed permanentem hunc quidem, & per anatomen exploratum. Qui cum ex rarioribus fuerit, & in ea Persona, & iis discrepantium opinionum controversiis agitatus, ut paucis ejus historia nec comprehendi possit, nec debeat; non miraberis, si hanc fusius, quam soleo, partite, ac diligenter proponam.

21. FORTUNATUS MAUROCENUS, quem ab Illustribus in Veneta Republica Muneribus, Amplissimaque Domo (erat enim Francisci Ducis qui ex subacta Peloponeso cognomen invenit, Fratris filius) Religionis amor in Venerabilem Casinensium Monachorum Familiam traduxerat, Merita autem ex hac ad Tarvisinum, & deinde ad Brixianum Episcopatum evexerant; jam inde ex quo propter novum vitæ genus, rarius in publicum prodire, ut plurimum autem, cum totus esset in Sacrorum librorum lectione, sedere assueverat, paulatim hypochondriacæ affectioni, & sanguinis per hæmorrhoides fluxui obnoxius factus, tamen, hoc intra modum recurrente, vel magis quam vellet, sanus vixit, pinguiori videlicet corpore, præsertim autem abdomine, donec ætate increscente, is fluxus primum minui, deinde jam nullus esse incepit. Namque eo imminuto, dolores quidam ventris, quos a flatibus esse, credebat, molestiam interdum creabant, sæpe repentini, & momentarii, nonnunquam paulo longiores. Ubi vero anno jam sexagesimo emenso, nihil amplius fluebat sanguinis, molestiores fieri cœperunt, autumno præsertim, quem ultimum vidit, anni 1726. quo tempore etiam ex febribus laboravit. Sed has cortex Peruvianus compescuit; illos opportune effluens rursus ex hæmorrhoidibus sanguis levavit. Insecuta hyeme, cum iterum, ac tertio & febres, & dolores rediissent; eodem superveniente fluxu levatus est semper, nunquam persanatus: quin ea tempestate primum animadverti cœpta est durities in ventre quædam, & tumor. Ob has causas proximo vere Brixia Patavium se contulit. Erat cum cæteris incommodis alvi adstrictio conjuncta. Quem ut primum, & leviter solveret, cum senior Medicus rhabarbarum mandendum, *passulis* admistum, interdum daret, indeque æger sibi paulo melius habere videretur; additis ab seniore altero Medico remediis validioribus, pejus habuit, quemadmodum & ab aliis quæ data sunt ad alvum movendam, ægro clysmata aversante. Sed & quidquid auxiliorum, alio spectantium, exhiberetur, cum vix semel, aut iterum sumpsisset, respuebat, videlicet cogente ventriculo, qui jam crebro interea vomitionibus subversus contumacissimis, & nulli cedentibus remediorum generi, cibos, potionesque rejiciebat aut cito, aut siquid diutius retineret, ut coctum pomum quod retinuit horas octo & quadraginta, sæpius tamen evomebat nihil mutatum. Præter cibum, aquam etiam ejiciebat multam, ut humoris qui sumptus fuerat, mensuram superaret, eamque nullo sapore, aut colore præditam: neque in tam crebris vomitionibus quidquam unquam aut amari perceptum, aut colorati, si cibos excipias, animadversum est. Cum hæc, atque alia, & tumor potissimum, de quo mox dicetur, Medicos terrerent; venit huc Venetiis Vir Summus Michael Maurocenus, Præsulis Frater, Eques, & Senator Præstantissimus, tresque alios Medicos, in quibus & ego fui, advocari jussit, ut ægro inspecto, consilia cum hujus Medicis conferrent. Invenimus ab aliquot jam diebus lecto affixum, facie, & artubus extenuatum, carnibus, ut sanorum, tepidis, pulsibus autem paulo frequentioribus: quæ duo ita semper esse, nobis ejus Medici confirmarunt, nisi quod pulsuum crebritas paululum ad vesperam, noctuque augeretur. Præcipue a nobis petitum est, ut tumorem accurate examinaremus. Erat is non tactus modo, sed & visus; nam sub hunc quoque cadebat; judicio, circuli fere ambitu, cujus diameter transversos octo æquabat digitos, medius inter Ensiformem cartilaginem, & umbilicum locatus sic, ut aliquanto spatio; ea erat pinguis ventris prominentia; ab utroque distaret, modice ab ambitu medium versus assurgens, cute autem ejusdem ac alibi, coloris obductus. Si contrectares; tuberosum inæqualiter tota superficie, ambituque ipso tumorem sentiebas non secus, ac si ex glandulosis corporibus esset compactus, quod & renixus, si premeres, confirmare videbatur. Cum premeres, itemque cum flatibus æger vexaretur, doloris sensûs, non tamen vehementis, in tumore oriebatur: præter quos casus nulla erat de eo querela, nisi tanquam de impedimento quodam, fixaque, sed levi, molestia. Utraque manu tumoris latera comprehendens, facile ipsum huc illucque ducebam. Neque erat difficile cognoscere non esse in ventris parietibus; sed his tamen esse quam proximum. Cum quæ erant supra, infra, ad latera tumoris, manu diligenter explorarem; nisi quod infra umbilicum, Medicis, ægroque negantibus, quidquam ibi esse præter naturam, explorare non perrexi; nihil, quantum per interjectam abdominis pinguedinem licebat, nihil, inquam, renitens, nihil durum, nihil inæquale, nihil quod pressum molestiam crearet, perceptum est. His, & lotio, in quo non erat quod culpares, & aqua de qua dictum est, vomitu rejecta, & siquid videbatur præterea inspiciendum, aut interrogandum, satis cognitis, cæteris autem quæ supra

(*g*) De recond. Abscess. nat. l. 4. c. 6. (*h*) Act. N. C. Tom. 6. Obs. 131. (*i*) Obs. Anat. Edit. 2. n. IX.

supra tibi exposita sunt, a Medicis, & Præsule ipso auditis, ad conferenda inter nos consilia coram Senatore illo Amplissimo, ac permultis aliis sive dignitate, & doctrina præstantibus Viris, sive Rei Medicæ studiosis, secessimus.

22. Ibi ex Medicis qui curationi præerant, alter de tumoris natura, & sede multa disseruit, quorum hæc summa fuit; Tumorem a se credi scirrhum, sed illegitimum, quod compressus doleret: sedem autem habere aut in omento, quia & mobilis, & extimus esset; aut si quis mallet, in mesenterio; nam & hoc mobile, & magna illa præditum glandula, quam Asellii pancreas vocant, cujus tumor excrescere posset adeo, ut ad ventris anteriora perveniat, quemadmodum se vidisse in quodam cadavere, ajebat (quasi vero aut id pancreas in homine esset, aut glandulæ tumorem ad immobile mesenterii centrum, ut pancreas illud, positæ, sic totum ducere in alterutrum latus manu liceret:) Quod ad pertinaces vomitiones spectaret, videri esse in pylori annulo excrescentiam quandam, obstantem alimentis illac transituris; hæc autem retenta ventriculum irritare; certe causam vomitus ultra eum annulum non esse, quod nullum unquam appareret in rejectis indicium bilis. Itaque ob vomitiones maciem demum summam, & lentam mortem vitari non posse; ob tumorem autem etiam citam, purulenta ex eo materia una cum sanguine in ventrem effusa. Attamen si quid a Medico præstari adhuc posset, non auxiliis exterius adhibitis, sed internis esse tentandum. Nam de mittendo ex hæmorrhoidibus sanguine antequam vires fatiscerent, se cogitante, ægrum abnuisse: nunc viribus jam fatiscentibus, locum amplius non esse. Tumori autem quæ antea fuissent imposita, non modo ut inutilia, verum etiam ut gravia, & molesta, ægrotantem rejecisse: quamobrem vitatis omnibus quæ pus movendi vim haberent, ceratum Noribergense ab se quidem commodius existimari; sed omnino internis remediis esse nitendum, iis videlicet quæ validius & inciderent, & dissolverent, & quæ alvum magis quam rhabarbarum, & multo magis quæ urinam moverent. Ad hæc præstanda cum plura, & valentiora, ut solebat, laudaret; mercurialia quoque, & chalybeata, si ferri possent, neque a nobis, quibus consideranda proponeret, improbarentur, sibi quidem convenientia videri, dixit. Post quem ejus Socius, cætera transmittens, nisi quod jecur insuper, & lienem obstructa credidit, pauca quidem verba fecit; sed de remediis multum dissensit, negans, aliud quam rhabarbarum sibi proponere licere, quo uno usus esset antea sine incommodo, cum alia quæ essent addita, omnia magna cum molestia, nec sine detrimento vidisset adhibita.

Tum eorum qui mecum venerant, alter aliquanto plura locutus, de tumoris natura, & sede in omento, & de excrescentia in pylori annulo quæ prior dixerat, minatusque fuerat, diserte probavit: de remediis ab utroque dissedit. Rejecit enim purgantia quæ vocant, omnia, ipsumque rhabarbarum: lignorum, ut loquuntur, decoctum cum modica viperæ portione, nisi forte ob febrim hæc calidior videretur, proposuit.

23. Ego vero etsi quatuor potissimum esse, dixi, quæ attendi a nobis oporteret, tumorem, vomitum, maciem, febrim; eos tamen qui ante me locuti essent, laudavi, quod tumorem spectassent præcipue, qui ut reliqua antecessisset, ita eorum causa videri posset. Tumoris autem ipsius causam a me quidem credi in sanguinis per venam Portarum minus expedito motu esse facile agnoscendam, quem diuturna sessio, affectio hypochondriaca, sanguinis per hæmorrhoides fluxus, utilis, cum fuit, aut redit, noxius cum decrevit, aut desiit, non obscure significarent. Ab retardato igitur eo motu irritationes ortas, & crispaturas, & dolores, & tumoris initium denique in aliqua earum Partium, a quibus rediens sanguis in eam venam est excipiendus. Esse autem illas, præter omentum, & mesenterium, alias quoque, præcipue autem intestina, magis sane quam mesaræum, vicina tangentium manibus, nec minus, quam iis annexæ mesaræi partes, imo vel magis quam eæ præsertim quæ centro ipsius sunt propiores, huc illucque mobilia. Huc illud accedere quod sic facilius tum diuturnæ alvi adstrictionis, tum fortasse etiam tam crebri qui ad hanc accesserat, vomitus, possemus rationem proferre. Constrictis enim iis quæ in ista ventris regione sunt, intestinis Tenuibus, non viæ diametrum dumtaxat, & peristaltici motus vim minui; sed & irritamenti aliquid ad proximum, continuatumque ventriculum non difficile propagari. Quin dolorem etiam qui manu premendo, aut saltem qui vexantibus flatibus, ibi fiebat, dilucidius intelligi, si tumorem ad ipsa intestina attinere, conjiceremus. Veruntamen non hæc a me dici, quasi aliorum sententiæ conjecturam præferrem meam, quam omnium judicio subjicerem, nihil ipse, ut in re ardua, & perobscura, definiens, ideoque nec quod aliis visum esset, contemnens. Nam etsi magnos in omento tumores sine doloris commemoratione legere (k) consuevissem, imo in Medici uxore, aliis consentientibus, agnovissem optime nutrita, & colorata, omnisque incommodi, nedum, si premeres, doloris experte; posse tamen aliquando esse ejusmodi in omento tumoris naturam, duritiem, & formam, ut premendo, aut in ipso, aut in contiguis Partibus dolor excitetur: qua de re non dubitasse scirem Viros Doctos (l). De grandibus autem mesenterii tumoribus, quod detrusis ad latera intestinis, & omento, subsint ipsi anterioribus ventris parietibus, hosque contingant, non una posse Medicorum, & Anatomicorum Observatione (m) confirmari. Porro augeri difficultatem veræ sedis tumorum internoscendæ in hujusmodi pinguibus, amplis, & intestinorum cruciatui obnoxiis ventribus. Nam præterquam quod multa inter manum, & viscera interjecta pinguedo obstat explorationi, esse in his ventribus haud raro viscera, & intestina præsertim aliqua, extra suas sedes retracta, aut compulsa. Sed ut non una esse posset doloris sedes; sic & contumacissimi vomitus varias esse posse causas. Nec me quidem fugere, ex ipso pylori annulo interdum excrescentiam quandam se attollere, qualem & ipse nonnunquam vidissem, quæ si satis magna sit, ut in Medico, Amicis noto steatoma quoddam fuit, alimentis transitum intercludat: sed tamen non ignorare, tot in eo loco, aut prope eum locum tum intus, tum extra esse posse causas idem efficientes, ut si vel multas enumeremus, veram fortasse non assequamur. Exempli enim gratia, duris undique circa eum locum, & crassis factis ventriculi tunicis, viam angustiorem fieri, alimenta non propelli, quale genus vitii fuisset Patavii in pio Sacerdote deprehensum, non modo in aliis de quibus cum alibi (n), tum in Sepulchreto (o) legissem. Atque, ut silerem, eundem prorsus effectum fore, si ex commemoratis vitiis aliquod propiorem ventriculo obsideret Duodeni intestini partem (p), certe in eodem Sepulchreto extare Observationem quandam (q), non valde, si probe meminissem, dissimilem ejus de quo loqueremur, casus, ut sermo de tumore omenti habitus eam mihi ad memoriam revocasset, quippe cum omentum grandem ex durissima pinguedine tumorem in epigastrio haberet, simili circumjecta materia pylorus adeo constringebatur, ut hinc insanabilis vomitus, pertinax alvi adstrictio, & macies contigissent.

De qua non esse opus multa dicere in eo qui non modo alimenta, sed plus etiam rejiceret humoris, quam sumeret, sive ea aqua ex saliva esset quæ multa in ventriculum sæpe inanem descenderet, sive etiam ex hujus tunicis per crebros vomendi conatus exprimeretur: quanquam insuper chyli, ex perpaucis confecti quæ intestina subirent, partem aliquam intercipere posset tumor qui aut ad illa, aut ad mesenterium atti-

(k) Wharton. Adenogr. c. 12. Vid. etiam suis locis plerasque Observ. indicatas in hac Sepulchr. Sect. 21. sub Obs. 33. itemque in Additam. Obs. 73. 80. 85. 88. (l) Vid. Sect. modo cit. Schol. ad Obs. 54 & in Addit. Obs. 80. vers. fin.
(m) Vid. River Prax Med. l. 13. c. 5; Wharton. l. cit. c. 11; Scultet. Armam. Chir. Obs. 62. & cæt.
(n) Vid Epist 30 n. 13. (o) l. 3. S. 8. Obs. 17. & seq. (p) Vid. confirmatum Epist. 30. n. 12.
(q) l. cit. S. 21. Obs. 80.

attineret; Quo ex tumore, aut certe quem ob tumorem quædam in ventre moram trahentia, eoque vitiata, ubi in sanguinem rediisent, ita cor irritare, atque arterias posse, ut hac denique, aut simili ratione aliqua conjicere licerem febris originem.

Ex his quæ hactenus dixeram de quatuor initio propositis, etsi apparebat, in quibus a cæteris discreparem; tamen erat facile intelligere, non posse me in eo dissentire quod morbum statuerant insanabilem. Idque ultro fassus sum: hoc tantum diserte addidi, timere me, ne alia potius ratione quam per effusionem puris, cujus tunc procul essent indicia, tumor interitum afferret. In morbo igitur insanabili dandam operam, ut quæ accelerare mortem possent, iis quo ad fieri liceret, obstando, vita diutius produceretur. In illis non una ratione esse vomitum, maciem afferendo, vires minuendo, tumorem concutiendo. Vomitus autem si causa præcipua tolli non posset; at posse alteram minui, quæ ex parte aliqua fortasse, ut solet, ipsum foveret, alvi adstrictionem. Exorandum omnino esse Præsulem, ut clysteres admitteret, id præstituros, aut, si inutiliter præstarent, nutrituros. Quod si perstaret in recusandi proposito, & si rhabarbarum sine ullo revera incommodo sic satis alvum antea solvisset; me non quod probarem, sed quod cætera partim non convenirent, partim manifesto nocerent, necessitate ipsa adductum, atque coactum non abnuere. Cæterum irritantia, & injucunda omnia esse fugienda, eaque etiam de causa modicam me viperæ portionem haud improbare, quod, inscio ægro, incoqui in jusculis posset quibus nutriretur; nisi mallent aliquid de illius *gelatina* in his dissolvere: neque enim donec levis adeo esset febris, viperæ calorem, vel si tantus esset quantum plerique credere videntur, in parva adeo alterutrius parte nocere posse. Atque eadem fere a me dici de tantillo radicis aut sarsæ parillæ, aut potius chinæ. Quod de mercurio injecta esset mentio; primum non eas esse ægri vires, ut de eo cogitaremus: quæ si essent; multo libentius secundum ea quæ de tumoris causa dixeram, modicam sanguinis missionem probaturum me esse ex hæmorrhoidibus: deinde si tumoris natura ea foret quam ipsi censerent, & quam inficiari non possem, tactus judicio indicatam videri quasi ex scirrhosis, strumosisve glandulis; minus certe mercurium, quam millepedes convenire, eoque nos magis quod movere simul lotium possent, si id quidem e re esset, sicuti propositum fuerat. Sed nihil magis e re esse, ut dixissem, quam vitam protrahere: idque factum iri, si ingrata omitterentur, gratiora, eademque nutrientia darentur. Ex his quæ diutius stomachus retineret, aut non tota rejiceret, diligenter attendendum, iisque potissimum utendum.

24. Etsi ita brevis, ut plerumque in Medicis Colloquiis solitus sum, esse non potueram; longiori tamen oratione usus est qui novissime verba fecit senior Vir, clarusque Professor. Sermo ejus omnis huc rediit, ut tumoris naturam eandem quam cæteri, agnosceret; sedem haud aliam, quam mesenterium statueret, omento; nam de intestinis nullam prorsus mentionem fecit; ob id maxime rejecto, quod sensu careret, ac sine dolore incideretur. Cæterum insanabilem morbum esse, confirmavit: medicamentosa probavit alimenta, in his viperam diserte: purgantia damnavit, & validiora remedia omnia: non sic millepedes, ut quibus pauperis puellæ strumas se persanasse, meminisset. Habes eorum summam quæ in eo Colloquio dicta sunt. Noli autem mirari, quod cum presse indicaverim sententiam quatuor Medicorum qui præ cæteris eo tempore hic florebant; fuerim in mea exponenda fusior; sic enim feci, ut in iis explicandis quæ post Præsulis mortem deprehensa sunt, possim esse brevior. Ea contigit duodetrigesimo circiter a Colloquio nostro die. Sed inchoatam morbi historiam pertexamus.

25. Quid postea egerint Medici duo quibus ab initio fuerat commissa curatio, non quæsivi; neque enim post dictam sententiam id soleo. Audivi tamen quod Patavii omnes, postridie rhabarbarum, sed non intra pristinum illum modum, ideoque non sine ægri molestia, dedisse. Ab hoc denique impetrasse, ut clysmata interdum adhiberentur: sic aliquo cum levamine recrementa eduxisse. Postremo cum accidisset, ut biduum sine ulla vomitione transfigeretur, spem ægri servandi, nescio ex quo fonte, in vulgus emanasse: quæ utinam rata esse potuisset. Verum mox rediisse vomitum, & vel pejora quam prius, omnia. Interea externus huc venit Medicus, populi opinione præstantissimus: quem hic quidem rem desperatam dixisse, ajebant; alibi autem addidisse, morbum mercurii ope potuisse ab se vinci, si antea venisset. Nec defuit qui, illo abeunte, se suo quodam remedio sine ulla dubitatione victurum, sponderet. Hoc erat infusio, ut vocant, ligni nephritici, qua Venetiis quasdam fortasse durities ventris discusserat. Aliquoties Præsuli dedit; sed incassum. Jamque in dies aucta macie, viribus autem decrescentibus, morbus ad finem properabat. Certa hora æger lodices poscebat, quasi frigeret; alia, non nisi levissima ferre poterat operimenta, ob æstum videlicet, sed interiorem; exterius enim tepidum semper, nunquam frigidum, nunquam calens corpus quisquam percepit. Respiratio semper bona. Pulsus neque duri, neque intermittentes, neque ullo modo inæquales fuerant unquam: sed frequentissimi facti erant diebus ultimis, & humiles adeo, ut a Medicorum altero nulli jam amplius esse crederentur. Accesserunt convulsivi tendinum subsultus, & levissimum interdum quasi delirium. Diebus iisdem ultimis vomitiones perdurabant; sed amari, & gravissime olentis humoris, & sic nigrescentis, ut sanguinem aliqui esse putarent; sed immissa charta postquam resiccata esset, colore ex subviridi dilute flavo bilem fuisse ostendit. Per hæc ventum est ad VIII. Kal. Quinctiles, quo die pomeridianis horis tam gravi correptus est paroxysmo, ut tunc moriturum crederent. Evasit tamen. Sed postero die simili paroxysmo horis iisdem redeunte, mente sibi constans, humili autem voce pia quædam verba identidem proferens, cum se in alterum latus, quod superioribus diebus facere sine auxilio non poterat, per se convertisset, mox placide optimus Antistes ex hac vita migravit.

26. CADAVER cum esset condiendum prima nocte, ut triduo proximo justa fierent, omnes qui consilia contuleramus, advocati sumus. Ibi cum ab Antistitis Medicis, & familiaribus Sacerdotibus ea accepissem quæ tibi de postremo morbi tempore pro certo retuli, mox inspectantibus Sociis, & studiosis bene multis, ipse præfui dissectioni. Abdomen, etsi macies artus multo magis, & faciem, quam ipsum extenuaverat, hactenus tamen subsederat, ut vel ab hac causa credi posset, tumorem magis quam antea videramus, extrorsum assurgere, & protuberare. Nihilominus sub tota abdominis cute pinguedo erat alta digitos duos. Patefacto ventris cavo, in quod serum fuerat sanguinolentum vix ad tres libras effusum, duo simul omnium oculos in se converterunt. Hinc enim tumor, de quo adeo disputatum fuerat, magni instar globi, vel potius hemisphærii apparuit, si colorem, fœtorem, superficiei inæqualitatem attenderes, specie fœdissimi carcinomatis. Inde autem novo, & insuetato spectaculo quidquid spatii intra ventrem est ab umbilico deorsum, id omne, si Coli intestini sinistram inferiorem partem, Rectumque, & quod ex mesocolo ad hæc spectat, & urinariam vesicam exciperes, vacuum prorsus a visceribus, & inane conspiciebas. Quæ me res continuo admonuit, quid tumor esset: idque & mea primum, deinde & omnium inspectio confirmavit. Scilicet Ileum totum intestinum, & Jejuni proximi pars aliqua, suis relictis quæ infra umbilicum sunt, sedibus, sursum retracta, & coacervata, & inter se arctissime conjuncta magnum illum, & prominentem tumorem per se fecerant, nulla omnino addita scrophulosa, aut scirrhosa, aut cancrosa substantia. Nam superficiei inæqualitas ab ipsis erat crebris intestinorum flexibus, & inæquali positu ac constrictione, ut hic magis, illic minus protuberarent: color au-

tem nigricans ferme ubique, nonnullis videlicet interjectis minoribus spatiis, quæ adhuc rubebant, intestinorum inflammationi, magna jam ex parte in gangrænam degeneranti, manifestissime debebatur, eo nimirum intercepto demum in Portarum venam sanguinis reditu, de cujus retardatione supra (r) a nobis dictum est: gangrænam denique sequebatur, ut solet, odoris fœtidas. Erant intestina quæ tumorem faciebant, plena propemodum materiæ, qualis in Crassis est stercus non valde molle, quantum uno illorum postea dissecto, cognovimus; ut evidens esset, remorante materia quæ in Crassa cito solet descendere, & flatibus additis, potuisse tumorem sic ad tactum reniti, ut in vivente perceperamus. Etsi vero ob arctam, quam dixi, intestinorum inter se connexionem, opus fuisset longissimo tempore, ut scalpello alterum ab altero sejungeretur; manibus enim hinc, & hinc trahendo nihil proficiebatur; tamen circa medium & summum ferme tumorem cum minus difficilis esset sejunctio, hæc ibi saltem peracta est, & tumoris interiora in conspectum sunt data, quæ pariter a subtus coacervatis intestinis fiebant, & ex parte aliqua a mesaræo, quod neque durum, neque crassum factum, neque nigrum omnes perspicere potuerunt, sed omnino sanum, & pinguedine refertum, ut secundum naturam solet, ex albo flavescente. Cum omentum hactenus nulla ex parte se ostendisset; oculos converti ad supremam ventris regionem, ubi inter tumorem descriptum, & diaphragma ventriculus subsidebat: cumque ne sic quidem appareret, sed alba quædam quasi fascia, dura, gravis, & crassa ab uno ad alterum hypochondrium in transversum ducta, ventriculi fundo, & huic subjecto intestino Colo firmissime se annecteret, quorum utrumque suo pondere, & crassitudine deprimebat; vix tandem illam esse omentum, agnovi: quod mox & cæteri, bene perpensis omnibus, confirmarunt. Scilicet Tenuia intestina in tumorem assurgentia, illuc omentum olim repulerant, quod in se complicatum in unum illud coaluerat corpus, fasciæ instar, æquali superficie, sed non crassitudine. Alibi enim hæc fuit unius, duorum alibi, alibi trium digitorum, ut ex sectionibus perspectum est: maxima autem crassitudo animadversa est potissimum prope lienem, ut rigida durities quoque, sic ut sub cultro inter dissecandum strideret: cæterum uniformis erat ubique ad aspectum substantia; sed durities alibi quasi ligamenti, alibi propemodum cartilaginis. Sic igitur se habuit omentum, sub tactum in vivente non cadens, quippe inter multam abdominis pinguedinem, & cedentia viscera ventriculum, & Colon, ob depressam autem sedem, & firmissimas connexiones neque inter manus comprehendendum, ut prominens ille intestinorum tumor, neque in utrum liberet latus movendum. Tum ventriculus inspectus est. Exhausto plurimo quem continebat, humore nigricante, & teterrimi odoris, qualis in novissimis vomitionibus rejiciebatur, interior facies apparuit ex subrubro fusca, an ab illo humore sic infecta? an etiam ab inflammatione? In pylori autem Antro quibusdam quasi concreti sanguinis grumulis hic illic fœda videbatur, qui diligentius inspecti, nihil erant aliud, nisi parva, & depressa tubercula, intus quidem alba, & firma, superficie autem gangræna affecta, nonnulla ovali, alia aliis figuris, & positionibus, pleraque autem ita ex pluribus efformabantur, ut asteriscos quasi ramosos, sive flexuosis, & bifurcis radiis instructos, repræsentarent. Sed quo magis ab Antri initio ad pylorum accedebant, eo fiebant minora, rariora, & demum solitaria. Quod maximum ex omnibus fuit, vix ad parvæ fabæ magnitudinem perveniebat. In ipso pyloro non sunt hæc, nedum excrescentia ulla, observata: quin via inventa est illac non sic contracta, ut immitti, sicut jussimus, digitum prohiberet. Sed erant tamen ibi, & in toto propemodum Antro pylori, itemque in prima, huic proxima, Duodeni intestini parte duræ adeo, & crassæ tunicæ, ut cum minimi digiti apicem crassitudine æquarent, rigida duritie non multum cederent descripto omento, cui alba quoque compactaque substantia erant similes, & ex hac ipsa nonnihil quibusdam in locis prominente, illa tubercula efformabantur, de quibus paulo ante dictum est. Jecur intus, extraque pallidum, & duriusculum, sed naturali figura, & magnitudine. Ejus vesicula bilem nigrescentis amurcæ similem continebat. Sanus lien, sana reliqua viscera, Thoracis quoque, ubi pericardium, & cor pinguedine operta conspecta sunt. Unum tamen in Ventre est pancreas excipiendum: quod qua ratione se haberet, cum inquirere vellemus; Sociis quia nox jam longius procedebat, & odoris fœditas gravis erat, & firmissimæ illæ omenti connexiones citissime utique, ad retegendum pancreas, dissolvi non poterant, visum est satis esse quæsitum.

27. Et sane si prægressa attenderes, & tumorem præsertim, cujus de natura, & sede, præcipua dum Antistes viveret, quæstio fuerat, satis quæsitum videbatur. Atque ego quidem cum a sectione una cum Sociis rediens, a Viro gravissimo interrogarer, quid tandem repertum esset, continuo pro omnibus respondi, nihil quod in Colloquio jam aliquo modo indicatum non esset, ac jure insanabile pronunciatum. Neque aliter narrationem conclusi, ad supra (s) laudatum scribens Eximium Senatorem, Præsulis Fratrem, cum pro eo ac debebam, observatorum summam postridie misi: quam ut gratam habuit, sic apud se retinuit. Nec vero etsi postmodum in omnium manibus esse, audivi, unam, atque alteram eorundem summam, emittere propterea volui meam, tum quia multo illæ magis inter se, quam a mea, discrepabant, tum quia nunquam volui minime necessarias controversias suscipere. Quæ autem minus necessaria, quam quæ posset ipsorum qui dissecuerant, Chirurgorum testimonio dirimi? Quod recentissima in re quæsivi, non ut tunc proferrem, sed tantummodo ut in promptu haberem sicut habeo, siquando tota a me Observatione producta, existeret forte aliquis cui dubitationis quidpiam injiceret particula aliqua earum summarum. In quibus ne nunc quidem quid deesset, dicam, aut quid superesset, aut quid denique a vero aberraret: quin nec mentionem ullam de iis fecissem, nisi a te forte aliquando visas miraturum, credidissem, a me dissimulari. Hoc tantum dicam quod tunc cæteri omnes qui sectioni interfuerant, ultro dicebant: recte alterum fateri, tumorem de quo controversia fuerat, ex Tenuibus fuisse intestinis in magnum globum conjunctis, & coacervatis; sed illud non recte, fuisse etiam ex *mesenterio durissimo, eodemque colore (nigro* videlicet ac *gangrænoso)* quo infecta erant ea intestina, & denique *tumido*. Sic etiam recte alterum contra affirmare, *album* fuisse mesenterium, *sine ullo tumore, & duritie;* illa vero non recte ubi oblitus, se quoque in Colloquio (t) scirrhum mesenterii æque ac omenti, conjecisse, non sine acerbitate aliqua eum carpit qui scirrhum in mesenterio conjecerat, itemque ubi de intestinorum coalitu, & de omenti scirrho verba facit eo artificio, ut qui rem ignoret, ne suspicetur quidem, intestina in unum globum coacervata, atque assurgentia fuisse, eoque tumorem de quo erat quæstio, effecisse, imo cogitet, nihil hunc aliud fuisse, nisi illum omenti scirrhum, qui certe non *in superiore umbilici parte*, sed multo superius incipiebat, neque ullo modo extabat, sed planus, depressusque jacebat. Quanto magis seniores duos illos Medicos decuisset, omni prætermissa, quæ nulla amplius esse jam poterat, de sede tumoris controversia, Hippocratis (u), & Galeni (x) illustre exemplum imitari; & candide fateri, se in ejus conjicienda natura fuisse deceptos, quando mihi non tam gratum erat tacite, quod de vera sede mentionem unus injecissem, quam molestum palam, de natura communem cæteris deceptionem haud prorsus vitare potuisse.

28. Magni enim interest eorum qui Rei Medicæ studio

(r) n. 23. (s) n. 21. (t) supra, n. 22. (u) Epidem. l. 5. n. 14. (x) De loc. aff. l. 2. c. 5.

studio sunt dediti, tuique ipsius, cujus præsertim causa tam longum hunc sermonem institui, non ignorare, aliquando in ventre tumorem extitisse qui etsi ex intestinis ipsis esset, inæquali tamen ac tuberosa superficie, & renixu quinque Medicis, iisque, si me excipias unum, sagacissimis, & exercitatissimis, pro scirrho imposuerit. Hoc, nisi fatentibus ingenue nobis, innotescat; quis ad internoscendum, signa perquirat? Neque enim apud nostros facile reperientur Auctores, cum plane similem nusquam meminerim historiam legisse. Legi quidem in Actis Cæsareæ Academiæ (*y*), inventa esse *omnia intestina arcte invicem cohærentia*, aut *præcipue tenuia tam inter se, quam cum mesenterio ubique tam tenaciter concreta, ut* cum ipso *ceu unam massam, aut unum glomum* efficerent: quin etiam legi, in adolescentula, ventris doloribus sæpe obnoxia, reperta a Cl. Fantono (*z*) *cuncta fere intestina in unum veluti corpus conglobata, & inter se arctissime conglutinata*: & tu legere poteris in hac Sepulchreti XXI. Sectione (*a*) *intestina omnia conglomerata, & veluti in globum acta*: itemque (*b*) *intestina ita ad superiora retracta, ut vix mediam abdominis capacitatem implerent*. Sed in nulla harum Observationum invenies, ita retracta, & conglobata fuisse, ut extrorsum in circumscripti, & peculiaris tumoris formam prominerent: imo in duabus ultimis ne fieri quidem id poterat, quippe interjecta, ut in hydropicis, aqua plurima qua universum abdomen distendebatur: ut neque poterat in alia ascitica, cujus *intestina omnia* vidit Th. Bartholinus (*c*) *ad dextrum hypochondrium detrusa, ut initio intestinis caruisse*, apparuerit, aut in milite, eodem quo ea, morbo laborante, cujus intestina deprehendit Laubius (*d*) *mire contorta, & in unum quasi globum umbilicum versus coacta*. Poterat autem fortasse id fieri; sed factum diserte non adnotatur; in Cardinali Campegio, cujus *intestina omnia* (excipienda fuerant Coli pars, & Rectum) *ad hypochondria redacta erant; propterea cavitas inferior abdominis intestinis destituta erat, & spina detecta*, ut vidit Columbus (*e*) *cujus rei novitatem*, a nobis pariter in Præsule nostro conspectam, *non poterat*, inquit, *satis mirari excellens Augustinus Riccus Lucensis*. Postea in fœmineo fœtu vel mirabilior nobis apparuit ejusmodi novitas. Aperto enim ventre, & sanguine qui in eo effusus erat, deterso, nullum præter ea quæ modo excepimus, usquam conspiciebatur intestinum; reliqua enim omnia cum toto propemodum mesenterio latebant sub hepatis cava facie, erantque ea ratione conclusa, quam tibi opportuniore loco (*f*) fortasse exponemus. Hoc autem ante dissectionem suspicari potuisset nemo propterea quia ob effusi illius sanguinis copiam, abdomen infra umbilicum non subsidebat: & quamvis subsedisset; quis tandem non hepati potius, ut in fœtibus semper amplo, hic fortasse ampliori, imputandum existimasset, quam intestinis sursum pone ipsum retractis? Nam Philippus quoque Jacobus Hartmannus (*g*) in trienni puella ingentem quidem tumorem viderat a costis sinistris spuriis ad pubis confinia protensum; nec divinare potuerat factum ex *intestinis in unum corpus coalitis cum majori parte omnis mesenterii* ita *ut dorsum solum liberum conspectui pateret*: nec addidit quidquam, unde si rursus accideret, illius natura cognosceretur. Columbus tamen (*h*) quædam interjecerat, unde notas colligere possemus nonnullas ad ipsam internoscendam. *Quamobrem*, inquit, *Medico licebat abdomen Cardinalis attrectanti magnæ arteriæ motum persentire, & una cum illa durities persentiebatur. Illa vero durities nihil aliud erat, quam vertebrarum corpora*. Quibus ego indiciis uti non potui in Antistite, cum abdomen ob eam caussam quæ supra (*i*) indicata est; infra umbilicum non attrectaverim: & si attrectassem; multa pinguedine impediente, neutrum, opinor, percepissem, minusque arteriæ Magnæ, aut primarum Iliacarum motum, cum pulsus nec validi, nec magni essent: quas ob causas neque Medici, neque æger videntur animadvertisse, non negaturi alioquin, infra umbilicum quidquam percipi præter naturæ consuetudinem. Verum in quibus minus pinguedinis abdomen habeat, non inutiles erunt hæ notæ, dummodo nec pinguedinis nihil sit, & suspicio absit dilatatæ, aut alias ob causas præter modum ibi pulsantis arteriæ Magnæ; sic enim vel interjectis intestinis, non hujus tantum pulsatio, ut in hac Epistola (*k*) ostensum est, sed & vertebrarum durities, ut in alia (*l*) diximus, persentiri posset. Igitur in corpore neque obeso, neque maxime extenuato, neque iis suspicionibus obnoxio, si pulsatio, & multo magis si durities simul illa percipiatur; sursum retracta esse intestina conjiciemus: addetque conjecturæ non leve pondus, si abdomen simul æquo depressius infra umbilicum, supra autem turgidius animadvertatur. Quod si cum his signis in superiore eadem regione peculiaris, & mobilis tumor, qualis in vivente Præsule descriptus est (*m*), se se attollat; non modo cavendum est, ne propter renixum, & superficiem inæqualem, ac tuberosam, ad scirrhorum, aut strumarum genus facile referamus; verum insuper quærendum est, quibus indiciis illuc magis adduci possimus, ut ex intestinis fieri, conjiciamus. Erunt ea indicia, si ægrum sæpenumero Tenuium intestinorum doloribus, & sanguinis ex hæmorrhoidibus fluxui, licet postea imminutus fuerit, aut suppressus, obnoxium fuisse, intellexerimus; si tumor, vexantibus flatibus, dolore afficiatur; si alvus magis magisque ex quo tumor incepit, adstrictior sit, aliaque de eodem genere quæ aut in proposita a nobis historia leguntur, aut ex ea in mentem venire possunt. Essent autem hæc peculiaria magis indicia, si tumor gravior interdum, aut levior ab ægro, durior autem, majorve, aut mollior, minorque a Medicis quoque animadverteretur, quemadmodum in hernias accidit intestinorum. Et quamvis id rarius in tumore hoc nostro contingere posse videatur ob creberrimos flexus, non levem constrictionem, & arctissimum præsertim intestini cum intestino coalitum, peristaltico eorum motui officientem, quæ videlicet causæ materiam unde renituntur, in ipsis, ut vidimus, remorantur, ac retinent; tamen credibile est, si diligenter, sæpius, ac variis temporibus illa perquisitio repetatur, iisque potissimum quibus jamdiu nihil, & quibus plus nuper recrementorum dejectum sit, aut quibus major, quibusque minor flatuum copia vexet; credibile est, inquam, aliquod ejusmodi signorum aliqua ex parte posse deprehendi. Hæc mihi fere in mentem venerunt de tumore hoc cogitanti. Alii alia, & tu quoque pro tuo mihi spectato ingenio potiora adjunges. Quo facilius id facias, alteram, quamvis aliis cum morbis implicitam, neque a me qui ægrum non vidi, satis fortasse exacte descriptam, Observationem subnectam, quæ ad ejusmodi tumores quadantenus, certe autem ad hanc Epistolam attinet, ad imamque regionem Ventris, quæ, ut propositus ordo postulat, jam a nobis spectanda est.

29. MONACHO ex S. Francisci Cœnobio quod in Patria mea est, cum ascitis mediocris indicia essent, repente copiosæ vomitiones visæ sunt ventrem deplevisse; nisi quod in hypogastrio tumor apparuit ea duritie, ut scirrhosus crederetur. Hoc manibus compresso tumore, flatus per inferiora excludebantur. Perstabat vomitus, ad quem cum assidua, & incredibilis nausea, alvi autem adstrictio insuperabilis accessissent; hujus denique recrementa, aut certe simillima iis materia evomi cœpta est Itaque etsi nullus in ventre dolor, nulla inflammationis signa advenissent, æger mor-

(*y*) Tom. 1. Obs. 87. & Tom. 6. Obs. 134. (*z*) De Observ. Med. & Anat. Epist. 4. (*a*) Obs. 3. §. 8. (*b*) Obs. 20. §. 6.
(*c*) Cent. 1. Hist Anat. 2. (*d*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 64. (*e*) De Re Anat. l. 15. (*f*) Vid. Epist. 67. n. 17.
(*g*) Eph. N. C. Dec. 3. A 9. & 10. Obs. 105. (*h*) loc. cit. (*i*) n. 21. (*k*) n. 19. (*l*) Epist. 10. n. 12.
(*m*) supra, n. 19.

morbo confectus est. Quo animam agente, cum ejus ad me Medicus, Vir spectatus, venisset petitum, ut postridie, si commodum esset, dissectioni præessem, mihique ex febricula in lecto cubanti, quæ modo dicta sunt, retulisset; tu vero, inquam, præsto; egregie enim potes; & sicuti quæ præcesserunt, narrasti, ita quæ reperies, fac sciam: nam quæ de ascite, de tumore, de flatibus, dum hic premeretur, exeuntibus, & de Ileo demum ex te audivi, cohæsionem, implicationemque aliquam intestinorum mihi videntur significare. Postero autem die, qui fuit postridie Idus Novembris A. 1709. cum ad me humaniter rediisset, nos vero, inquit, sic invenimus:

VENTRE aperto, intestina lividissima, nec tamen marcida. Tenuia certa sui parte mire inter se implicita, & per nexus ex firma densaque substantia tendineæ instar, & propemodum cartilagineæ inter se juncta, illum tumorem efficiebant durum adeo non modo ob hanc interjectam, connectentemque substantiam, verum etiam ob fæces, quibus illa referta erant, in parvos quasi globulos conformatas. Ejusdemmodi globuli non ibi dumtaxat, sed & in proximo erant Colo intestino donec haud multo ante quam in Rectum desineret, impervium fieret ad aliquem tractum, quo tractu cum incideremus, non ex albidis, sed ex carneis omnino fibris compactum deprehendimus. Ventriculum autem intus sublividum, & concoloris humoris plenum.

30. Vides alium quoque non ignobilem Medicum ad eundem modum, ob eandemque caussam fuisse deceptum. Cujus mihi Observatio, ut tunc adnotata est, ita si duodevigesimo post anno in memoria fuisset; prodesse poterat procul dubio ad ejus quem fusius tibi descripsi (*n*) tumoris non sedem modo aliquanto fidentius, sed & naturam multo verius conjiciendam: quanquam in Monacho & multo minor, neque ita prominens, nec mobilis fuit, quod sciam, aut ullo cum dolore, & ejus pressionem flatuum exitus per inferiora erat initio consecutus, sive quod Colon intestinum necdum penitus coaluisset, sive ejus quæ patula servata est, flexuosa extrema pars tumori ita subesset ut hoc presso, comprimeretur. Huc alia accedebant discrimina, cartilaginea in primis interjecta durities, & prægressus hyprops ascites; ex quo etiam ad cætera indicia adjuncto cur aliquam, ut dixi (*o*), suspicatus sim intestinorum cohæsionem, hæ fuerunt caussæ. Nam primum videram A. 1699. cum Valsalva in Bononiensi Incurabilium Nosocomio ventrem aperiret mulieris ex ascite mortuæ, intestina quasi undique cum peritonæo, præsertim vero inter se, prorsus cohærentia, & quasi connata, pleraque connectente cartilaginea quadam substantia, quæ alicubi, & ad Colon præcipue, transversi digiti crassitudinem æquabat. Deinde Ruyschium (*p*) legeram in altera, eodem confecta morbo, intestina memorantem *non solum undequaque peritonæo, verum etiam sibi invicem connata*. Et ex Valsalva audiveram in eo qui, ut hic Monachus, prægresso hydrope laborasset, fuisse inter se nexa intestina, ut in ejus, tibi alias (*q*) descripta, habes historia. Et in alia, pariter ad te missa (*r*) invenies, ut vidissem ipse in viro cujus venter multam habebat aquam, intestina jam nonnullis in locis per quasdam flaccidas quasi membranas inter se juncta; eæque fortasse erant primordia cohæsionum quæ, abeunte aqua, firmiores fiunt, perstantque deinde, ipsa etiam, ut non raro fit, redeunte: materiam autem ex qua ejusdemmodi membranæ oriantur, tibi satis alibi (*s*) indicasse memini. De qua, etiam intestina connectente, etsi idem atque ego, opinari videam Cl. Viros; tamen non per eam semper colligari intestina, censeo: sed & aliis modis quos cum de pulmonum ad pleuram, aut de cordis ad pericardium adhæsione ad te scriberem (*t*), commemoravi. Et sane ubi coalitus fit vel ex sola inflammatione; a qua, ut Ruyschii (*u*) verbis utar, *videmus sæpenumero viscera ad se invicem contrahi, & uniri*; multiplex est explicandæ unionis modus, nimirum sive eos cum plerisque sequaris, a quibus siccitas contingentium inter se superficierum spectatur, sive eos a quibus earundem viscositas, ab aucta humorum perspiratione, quos retardatus (id quod addere poterant) sanguinis motus reddit viscidiores. A quorum primis, &, si bene attendas, etiam ab alteris cum recesserit, nec sine proposita caussa, is quem ante diem amisimus, Crellius (*x*), rem aliter explicare posset necesse est. Verum ne ab hydrope longius abeamus; proclive etiam est, velut idem agnovit (*y*), coalitum viscerum in eo morbo intelligere, si paulo acrior illa sit in qua macerantur, aqua, ut vel leviter ipsorum superficiem erodat. Quid? ubi purulenta est, ut erat in altera de duabus quas supra (*z*) ex Sepulchreto commemoravi, Observationibus, in qua intestina comperta sunt ad superiora retracta. Sed nec signa deerant erosionis in altera, in qua hydropicæ intestina conspecta sunt in unum conglomerata, & veluti in globum acta. Vides igitur, quot Observationibus adductus fuerim, ut ubi cum cæteris illis indiciis ascitem fuisse, audirem, intestinorum aliquam cohæsionem esse posse, suspicarer.

31. Sed quoniam intestina cohærere quidem possunt inter se, neque tamen suis relictis sedibus, ita conglomerari, ut alia aliis imposita, ex se tumorem, & quasi globum efficiant; si forte quæris conglomerationis caussas; haud scio, an aptiores excogitare possim quam dolores: quorum vi tum sedes intestinorum mutentur, tum cohæsiones fiant. Et mutari quidem primas haud raro in iis qui intestinorum doloribus sunt obnoxii, aliis Litteris (*a*) ex ejusmodi corporum Observationibus ostensum est, ut cum interclusi flatus distentum Colon alio tunc urgent, aut deturbant: quam caussam ad Tenuia intestina si transferas; intelliges facile, quomodo dilatatæ quædam eorum partes se possint illuc attollere ubi non erant, & eas quæ ibi erant, detrudere, & sibi subjicere. Huc adde earum quæ convulsivis ob dolores contractionibus torquentur, motus: adde ejusmodi in mesaræo contractiones, quibus crispatum annexa Tenuia intestina adducat sive aliquot, sive pleraque, sive omnia; & multo clarius apparebit, cur in minores, majoresve globos cogantur. Quod si diutius in novo eo positu ab iis quæ dictæ sunt, caussis retineantur, & alterum ad alterum apprimantur, apparebit simul, cur ob dolores cohærere ibi incipiant inter se, præsertim si adjungas expressas ab iisdem contractionibus & plures, & viscidiores ex eorum superficiebus remorantium tunc humorum particulas, per quas denique in corporibus præcipue in quibus dominetur viscidum, quasi per quoddam gluten eædem superficies inter se conjungantur. Nec vero novum est connecti ob dolores, & conglutinari intestina. Sic enim; ne ab Sepulchreto longius te abducam; in ea quæ diuturnis eorum cruciatibus confecta fuerat (*b*), deprehensa illa sunt *multis in locis mutuo connexa*; in altera autem quæ post *ingentes*, & *incredibiles* ventris dolores obierat (*c*), conspecta sunt *intestina Tenuia protuberantia omnia arctissime inter se connexa*. Quod verbum *protuberantia* si ita accipias, quasi in unum prominentem globum coacervata significet, ad eundemque modum quæ ex Fantoni Observatione retulimus supra (*d*) *in unum veluti corpus conglobata*; simul ex dolore & connexa, & conglomerata inventa fuisse, intelliges, non secus atque a nobis in Episcopo reperta sunt (*e*): quanquam in his aliis Observationibus peculiaris & circumscriptus extrorsum tumor non memoretur, neque in una earum poterat, in qua ingens copia effusi cruenti seri totum abdomen distendebat. Etsi vero non, ut Episcopus, sic etiam Monachus (*f*) doloribus

(*n*) supra, n. 19. (*o*) n. 29. (*p*) Obs. Anat. Chir. 45. (*q*) Epist. 17. n. 17. (*r*) Epist. 10. n. 13.
(*s*) Epist. 20. n. 37. (*t*) Epist. 16. n. 15; Ep. 18. n. 15; Ep. 23. n. 17. (*u*) Obs. cit. 83.
(*x*) Dissert. de Viscer. nexib. insolit. n. 14 (*y*) Ibid. n. 12. (*z*) n. 28. (*a*) Epist. 34. n. 4.
(*b*) l. 3. Sect. 14. Obs. 16. §. 4. (*c*) Sect. 21. Obs. 41. (*d*) n. 28. (*e*) supra, n. 26. (*f*) n. 29.

bus cruciabatur; tamen his antea caruisse, pro certo non scio.

32. Quod autem non haberet hic, ut Episcopus, intestina dumtaxat conglutinata, sed per substantiam quasi cartilagineam inter se nexa; id neque mihi mirum est qui pariter post ascitem id viderim, ut dixi (g), cum Valsalva, neque ignorem, peritonæum ipsum, cujus demum productio est extima intestinorum tunica, in hydropicis valde crassescere, imo *temporis successu cartilagineam duritiem acquirere* ex observatione Pauli Barbette (h), qui id, ut *in paracentesi abdominis scitu necessarium*, admonuit. Sed & sine ascite per dura ejusmodi vincula intestina aliquando connecti, Saporiti Observatio docet apud Vallisnerium (i). *Invenimus intestina Crassa*, inquit, *præcipue ubi in vicinia Duodeni flectuntur, mediis protuberantiis callosis invicem, & cum adjacentibus consolidata, ut obscurum esset unum ab altero distinguere, &, quod pejus erat, eorum substantiam ad instar duriusculæ cartilaginis concretam, & crassam, ut nulla fere cavitas amplius superesset*. Qualem substantiam, & angustiam in Recto intestino deprehendit Ruyschius (k), cum illud cuneo ferreo, malleoque ligneo ab Sacro osse dividere coactus est. Sed olim Benivenius (l) intestinorum idem, ut videtur, vitium, quod in vivente præsenserat cum alvum prementi nescio quid durum reniteretur, post obitum invenit. Aliamque ex Hollerio Observationem profert Donatus (m), aliasque ex aliis Stalpartius (n). Apud quem (o) cum exempla indicantur ejusmodi etiam coalitus, qui referri ad eum possit quem ad extremam Coli partem in Monacho nostro inventum dixi, aliaque insuper extent in Sepulchreto (p); non aliud addam, nisi hoc tamen peculiare in Monacho habuisse, quod ibi Colon ex fibris omnino carneis constare videbatur: an quod ex prægresso ulcere sic ruberet? Quod si fuit; intestinorum doloribus antea, ut conjiciebamus, carere non potuit. Sed jam ad viscerum alterius generis, tumores veniamus.

33. MULIER annis, ut videbatur, quadraginta non multo minor, jam ante annum profluvio sanguinis ex genitalibus laboraverat. Hoc uterinus fluor exceperat, quo colore, aut odore, incertum; illud certum, cum acerbissimis hypogastrii, & huic subjectarum partium, nocturnis præsertim, doloribus fuisse conjunctum, & cum tumore, in quem unum coaluisse, dicebat, tubercula quædam, disjecta olim in medio hypogastrio percipienda. Erat nunc is tumor in ea ipsa sede, eo tamen usque ascendens, ut ab umbilico vix duobus distaret transversis digitis, proportione latus, adeo prominens extrorsum, ut vel eminus in oculos incurreret, subrotundus, æqualis, si tangeres, & renitens. Assiduum accesserat urinæ stillicidium, dolor spasmodicus ad guttur, nausea, & vomitus aliquando, macies, febris. Quibus malis omnibus sic debilitata, & fracta sub initium A. 1741. venit in Nosocomium Patavinum, ut intra sex, septemve dies defecerit, nemine dubitante, quin ex cancroso uteri tumore decessisset. Et cancer quidem uterum ex parte eroserat; sed tumor ad ipsum non attinebat, ut per dissectionem inveni, & magnæ Doctorum, ac Studiosorum Juvenum coronæ ostendi.

VENTRE enim patefacto, continuo apparuit, vesicam urina distentam; id quod nemo, jugiter lotio, ut dictum est, destillante, inducere in animum potuisset; magnum illum tumorem fuisse. Coaluerat illa anteriore facie alte supra pubem cum ventris parietibus: & si anterioris ejusdem faciei, ac summi fundi non modicum spatium exciperes, suos reliquos parietes omnes ex dura albaque substantia digiti crassitudine habebat, ut, urina educta, perspeximus, cujus magnam vim continebat non lixiviosæ, non crassæ, non grave olentis, sed ferme aquosæ. Intima vesicæ facies sana erat, tenuibus dumtaxat & raris sanguiferis vasculis distincta nonnullis locis; ut vesicæ orificium, ad quod sæpe conferta esse solent, iis vasculis omnino careret. Ab ejus orificii lateribus singulis singula intra vesicam prominebant alba corpora, abnormis figuræ, pollicis apicem æquantia, producta ex substantia urethram ambiente, quæ substantia hic erat tota facta crassior, & dura, & alba, quo colore ipsa quoque intus erat urethra. Porro tota illa ureterum pars quæ inter vesicæ membranas traducitur, magis quam solet, intra vesicam prominebat donec in oscula desineret consuetis ampliora: valdeque dilatati erant toti ureteres, quorum erat alter lotio, alter aere quasi plenus. Sed & renum, sanorum alioquin, & pelves, & pelvium tubuli erant dilatati. Urinariis Partibus inspectis, genitales perlustravimus. Et primum testes arctius ad parietes Pelvis annexos albo utrumque colore, quorum sinister magnam castaneam, dexter minorem nucem æquabat. Et hic quidem aquæ pauxillum, intra aliquam fortasse vesiculam continebat, cætera albus, ut exterius, & durus: at sinister sub tunica nihil, nisi mollem, albamque sebi instar materiam habebat. Uterus vero, si fundum spectares, albus exterius, & lævis; intus, & in parietibus sanus, nisi quod hi erant æquo molliores. Sed cervicis exterior facies inæqualiter a tergo turgebat: ex parietibus autem & cervix ipsa, & vagina ab summo ad imum ferme, fiebant crassioribus, albisque, & duris, quorum interior facies, ipsumque uteri osculum erosa erant, atque exesa profundis ulceribus, & discoloribus. Erant enim alba quibusdam in locis, ex atro cruenta in aliis, cinerea in nonnullis. Ex omnibus autem putrida materia, iis coloribus infecta, cultri manubrio facile abradebatur donec ad duram albamque substantiam, ex qua parietes constare dixi, perveniebatur, qualem in substantiam conversum quoque erat quidquid a vaginæ lateribus esse pingue, & membraneum solet. Sed quanquam a cervicis & vaginæ anteriore facie sic mutatæ fuerant, uti dixi, & vesica, & urethram ambiens substantia; intestinum tamen Rectum a vagina, quæ multo alioquin magis erat exulcerata quam cervix, illæsum potuit separari. In tota autem hac dissectione gravis odor perceptus est nullus. Cætera inspicere nec necesse fuit, nec vacavit. In ventre tamen nihil oculis præterea occurrit quod morbidum videretur, cum ventriculum maxime contractum, & intestina quoque omnia æquo contractiora adnotaverim; quorum neutrum in ea mirum est, quæ vix aliquid, ob nauseam, cibi admitteret, admissumque, aliquando, ut dixi, rejiceret.

34. Multiplicem ad cautos reddendos Medicos utilitatem habet hæc Observatio. Quis enim qui ex disjectis olim tuberculis unum factum esse tumorem, & hunc, sive prægressa, sive præsentia attenderet, cum uterini cancri indiciis conjunctum audiisset; quis, inquam, non uteri ipsius tumorem esse, existimasset? Hic tamen non ad uterum, sed ad distentam attinebat vesicam, quæ dum se altius efferre inciperet, proxima intestina sursum urgendo, & partes eorum aliquas inferiores comprimendo, illam fortasse divisorum tuberculorum speciem ex iis efficiebat. Quis item qui lotium a vesica non retineri, sed jugi stillicidio effluere intellexisset, suspicatus id quod erat, fuisset, magnam tamen lotii partem in vesica restitare, quod dextere imimisso catethere educi saltem ex parte posset non sine magno miseræ mulieris levamine? Nam quod Ruyschius (q) eam denique vesicæ plenitudinem in puerpera deprehendit, quæ pariter nihil urinæ in vesica, quamvis magna ejus copia distenta, se credebat habere, haud absimili, ut videtur, stillicidio decepta; scilicet nullum omnino signum in ea erat puerpera læsi uteri, ad quem tumor ventris posset referri. Et sane in altera muliere (r), cui fœtus indicia erant uterum gravantis, nemo alio quam ad uterum, retulit ventris tumorem, quem tamen magnus faciebat abscessus qui inter anteriores increverat vesicæ tunicas. Ubi igitur fœmi-

(g) n. 30. (h) Anat. Pract. l. 4. c. 3. (i) Opere Tom. 3. P. 3. (k) Obs. Anat. Chir. 95.
(l) De abdit. morbor. &c. causis c. 34. (m) De Medic. Hist. l. 4. c. 10. (n) Cent. 1. Obs. 56. & in Schol.
(o) in eod. Schol. (p) l. 3. Sect. 13. (q) Advers. Anat. Dec. 2. c. 9. (r) Vid. Sepulchret. Sect. hac 21. Obs. 23. in Additam.

fœminis hypogaſtrium tumeat, etſi læſi uteri non deſint notæ; de veſica tamen quæ ante uterum ſita eſt, non eſt omnis prætermittenda ſuſpicio: nec quia jugiter ſibi deſtillare urinam, ajant, non propterea habendum pro certo eſt, nihil de ipſa reſtitare: neque demum tametſi conſtet, exulceratam cum utero eſſe vaginam; idcirco lotii adjunctum quandoque ſtillicidium ſemper eſt ab annexæ urethræ, veſicæque exulceratione repetendum. Neutra enim hic erat exulcerata. Sed raro & cauſæ, & effectus exemplo, ſcirrhoſa utriuſque durities ſimul urinæ incontinentiam, ſimul retentionem faciebat. Duri enim urethræ parietes ita conſtringi non poterant, ut veſicæ orificium ſatis occluderetur. Et duri item maxima ex parte veſicæ parietes contrahi nequibant, ut urinæ requirit extruſio: neque hanc adjuvare ſatis poterat eorum pars reliqua non dura, quippe quæ cum anteriore ventris pariete, tota propemodum, coaluerat: impediebant autem aliquantum duo illa craſſa corpora quæ a lateribus orificii extabant. Quas ob cauſas omnes mirum non eſt, ſi tantum retineretur lotii, quantum non modo amplificatam veſicam impleret, ſed & ureteres, & renum pelves, ac tubulos dilataret.

35. Quæ ferme cum ſuper urinariis Partibus, iis qui aderant, expoſuiſſem; tum de genitalibus quædam eorum quæ hic habebis, continuo adjunxi: Scirrhis eſſe uterum ſuis cum appendicibus maxime obnoxium, morbo perdifficili, niſi cito cognoſcas; inſanabili, ſi in cancrum degeneraverit. Ex Magiſtris meis alterum, nempe Albertinum, auditum a me eſſe cum diceret, ſe tumorem uteri, qui tangenti videbatur ſcirrhoſus, ſolo chamæpitys uſu, nullo exterius adhibito auxilio, nullaque excretione conſecuta, feliciter diſcuſſiſſe: alterum vero, id eſt Valſalvam, in ſcriptis Conſiliis ſive pro uteri, ſive pro mammarum cancroſis tumoribus, affirmare ſolitum fuiſſe, inter magis efficacia ad tardandum utrorumque incrementum præſidia uſu ſibi compertam eſſe venæ ſectionem quotannis quater, bis videlicet vere, & bis autumno inſtitutam. Eſſe autem manifeſtum, in his vires; rationi conveniens, in illis ſcirrhi cauſas eſſe attendendas. Nam ut chamæpitys incidendo, abſtergendoque ex Majorum Obſervationibus viſcerum obſtructiones, & mammarum durities tollat; me tamen ut non illis facile quæ uteri profluviis, quemadmodum in noſtra hiſtoria, obnoxiæ eſſent, ſic libentius iis daturum quæ ex articulorum doloribus translata ad uterum materia, in levem nuper hujus obſtructionem incidiſſent; menſtrua enim ciet, ſed arthritidis cauſæ, ut noſti, adverſatur. Porro multum diſcrepare inter ſe extenſiones, ſpecies, ſedes, origines ſcirrhorum uteri. Extenſum late hunc fuiſſe ad vaginam quoque, & annexas huic partes, non modo a lateribus, ſed ab anterioribus etiam, urethram videlicet, ac veſicam qua facie uterum hæc ſpectabat. Fuiſſe totum ex uniformi alba, duraque ſubſtantia, eaque iſtiuſmodi, ut vel in cancrum exulceratum converſa, cujus odor ſolet eſſe fœdiſſimus, nihil grave oleret. Sedem huic, quod ad ipſum uterum attinet, fuiſſe cervicem totam, cum ſint quibus cervicis, aut fundi pars, aut fundus totus præbeant ſedem. Origines denique aliis eſſe interius, aliis exterius. Quæ cum preſſe, & ſic etiam quæ ad ſebum attinebant in teſte altero deprehenſum, attigiſſem; finem dicendi feci.

36. Tibi vero eorum quæ tunc preſſius dixi, ultima nunc paulo fuſius explicabo. Scirrhorum uteri origines, ſive primordia non ſemel tum interius, tum exterius vidiſſe me, credo. Et de interioribus quidem alius erit opportunior ſcribendi locus (*ſ*); hic exteriora memorabo. In externa igitur uteri facie prominere vidi tubercula, in ejus proxima ſubſtantia defixa, alias ex rubro liventia, alba alias, & ſcirrhoſa duritie, ut meas relegens Epiſtolas (*t*), aut eas quas ſum ſcripturus (*u*), inſpiciens, cognoſces. Ea amplificari, & excreſcere in ſcirrhoſos tumores, exiſtimo. Nam puſtulam quam alias (*x*) tibi deſcripſi, in eadem ſede a me viſam, & corpuſcula quæ Valſalva disjecta vidit (*y*), & tuberculum quod Santorinus (*z*), quippe hoc de genere cyſticorum tumorum, cætera vero aut ibi pus jam habentia, aut, quod ſimilia alibi oſtendebant, idem poſtea, aut materiam pultaceam habitura, longe alio pertinere, non dubito. Ulcera enim uterus exterius quoque nonnunquam habet, nec ea dumtaxat, ſed & excreſcentias, ex quibus ingentes duas in Sepulchreto (*a*) leges deſcriptas, quarum altera conſtabat tunica *veluti lardea, aut ſebacea*, altera etiam *pinguedine referta* erat. Quas duas potiſſimum indico, quia ibidem (*b*) Severini producitur locus fatentis quidem, *in uteri exteriore habitu ſæpenumero melicerides, & atheromata viſenda ſe obtuliſſe*; at ſteatomatum non recordantis, an *ullum unquam* ibidem, ſi recte, intelligo, videre *obtigiſſet*. Sed certe in eadem Sepulchreti Sectione, ut exemplum (*c*) omittam maximi uteri, qui *totus pinguedinem quaſi cartilagineam referebat*; facile enim ad ſcirrhos magis, quam ad ſteatomata, id pertinet; certe, inquam, *in collo uteri abſceſſus, ſteatomatis naturam referens* ex Ballonio memoratur (*d*), *ſteatomatis* autem *uteri fundo adhærentis* diſerte meminit Rhodius (*e*), alterumque deſcribit Goetzius (*f*): & nos tibi ſuperioribus deſcripſimus Litteris (*g*) ipſam fundi uterini ſubſtantiam, non ſecus ac teſtes, & tubas, in ſebum converſam; quod vero intus fit, nihil mirum eſt, ſi etiam exterius fiat, modo ſebaceæ quibus ſanguis abundet, particulæ, ut in parietum uteri interiora, ſic in exteriora importentur: quanquam rariora uteri, quam teſtium ſteatomate affectorum habemus exempla. Omiſſis igitur quæ ad ſcirrhos ſpectare, non credo, pro eorum primordiis cætera accipio, quæ ſupra commemoravi, & alia ejuſdemmodi, velut illam quam uteri fundo exterius adnatam Paawius (*h*) deſcribit *excreſcentiam candidam, magnitudine verrucæ, quæ diſſecta, nihil intus continebat, ſed ſolida omni ex parte erat*, & multo magis quos proponit Ruyſchius (*i*), *parvos tumores rotundos, admodum ſcirrhoſos, vel potius ſcirrhos, utero* cuidam *non ſolum pedunculi ope, verum etiam abſque eo, connatos*, qui uterus iiſdem, aliiſque magnitudinis variæ, erat undique obſitus. Quæ duo ad totidem exempla addes; neque enim plura, hujus quidem generis, protulit Crellius in eo Programmate (*k*), quo *tumorem* ipſe quoque *fundo uteri externe adhærentem* mori fructus magnitudine, durum, ſolidumque deſcribendum ſuſcepit. Hujus autem generis dixi; nam alterius quoque memoravit, quæ apud ipſum videre poteris; quin etiam oſſeos, aut quaſi oſſeos in Commercio Litterario (*l*). Nec deeſſent, ſi de his agere hic vellemus, uteri Obſervationes, qui ſcirrhoſo tumore aut affectus videretur ob plurimos lapides quibus ejus infarciebatur ſubſtantia (*m*), aut ſcirrhoſus revera eſſet ſive dimidia ex parte (*n*), ſive totus (*o*) ita uti pondus æquaret librarum quatuor, & quadraginta: & in promptu etiam eſſent tumorum hiſtoriæ, quorum ſedes Medico attrectanti facile imponeret, ut pro uteri ſcirrhis acciperet, cum ad hunc neutiquam, ſed aut ad veſicæ fundum (*p*), aut ad aliam aliquam proximam partem (*q*) attinerent. Verum ne ab ſuſcepto de ſcirrhoſis externis tuberculis ſermone diſcedamus, imo ut eum abſolvamus; ſi forte quæras, qua ratione ſcirrhoſa quædam tubercula inveniri poſſint quæ per anguſtiorem pedunculum ab utero, ut Ruyſchium vidiſſe, diximus, aut a viſceribus aliis pendeant; etſi non uno modo intelligi id poteſt; hic tamen ſatis mihi erit illum tibi in memoriam redigere, quo ſimiliter pendentes hydatides, & harum, effuſo humore,

(*ſ*) Epiſt. 47. n. 26. & ſeqq. (*t*) Ep. 38. n. 28. & Ep. 37. n. 29. (*u*) Ep. 56. n. 20. (*x*) Ep. 35. n. 16.
(*y*) Ep. 22. n. 18. (*z*) Ep. 19. n. 51. (*a*) Sect. hac 21. Obſ. 54. §. 1. & 18. (*b*) Ibid. Schol. ad Obſ. 37.
(*c*) Obſ. cit. 54. §. 15. (*d*) Ibid. §. 11. (*e*) Cent. 3. Obſ. 46. (*f*) Act. N. C. Tom. 2. Obſ. 207. (*g*) n. 34.
(*h*) Sepulchr. Sect. cit. Obſ. 4. §. 32. (*i*) Theſ. 6. n. 30. (*k*) Vitembergæ A. 1739.
(*l*) A. 1735. Hebd. 51. n. 2. in fin. & A. 1742. Hebd. 45. in fin. (*m*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obſ. 77. (*n*) Cent. 9. Obſ. 31.
(*o*) Hiſt. de l'Acad. R. des Sc. A. 1748. (*p*) cit. Eph. Cent. 1. & 2. Obſ. 186. (*q*) Eph. earud. Dec. 3. A. 7. & 8. Obſ. 123.

nore, in dura tubercula mutationem superiore Epi-
tola (*r*) explicavi; nam utero quoque suas esse
ıydatides, ibidem (*s*) satis ostensum est. Hic
utem ab uteri tumoribus jam ad ovariorum tumo-
es est transeundum :- de quibus tamen nunc tanto
pauciora verba faciam, quanto plura facienda fuerunt
Litteris superioribus: ad quæ hæc quoque poteris ad-
ungere.

37. MULIER annos nata, ut videbatur circiter quadraginta, gravi intra thoracem morbo oppressa, ero adeo in Bononiense Nosocomium S. Mariæ de Morte sub finem Aprilis A. 1706. illata fuerat, ut nox obiens, quibus in vita conflictata esset incommodis, neminem docere potuerit. Hujus ego incisurus cadaver, ut quorundam ventris viscerum fabricam diligentius recognoscerem, cum duo adnotassem, in habitu non prorsus illaudabili præter areolas & papillas, nihil mammarum extare, abdomen autem nullis esse rugis sulcatum, ut nunquam gestatum esse uterum, appareret; animadverti simul tumorem quendam non acuminatum, sed planum, qui hypogastrium, & huic proximam umbilicalis regionis partem nonnihil attollebat. VENTRE igitur aperto, causam cur ibi tumeret abdomen, esse vidi corpus quoddam, maximi pugni magnitudine, a quo imposita intestina extrorsum, & sursum compellerentur. Erat id corpus in pelvis medio, subrotundum, tuberosa superficie, nonnullis tamen in locis plana, & lævi, ut a primo nihil aliud esse, quam tumefactus uterus videri posset. Re autem vera testis erat sinister, qui in eam molem excreverat. Ejus densa tunica parvis quibusdam abscessibus hic illic erat inæqualis, quorum aliqui, per se aperti, pus emittebant album, quale continebant eorum plurimi. Ex ipso testis corpore tenuis, nec multus, ichor sanguinolentus exprimebatur, cum pure mistus. Cum autem penitus aperuissem, & in aqua satis agitassem; plane perspeximus, præter aliquot fibras, & vasa, unamque, aut alteram cellulam mediocri uvæ acini magnitudine, quæ intra nigram tunicam comprehendebat quidpiam simillimum concreti sanguinis; perspeximus, inquam, reliquam multo maximam, id est bene totam hujus corporis solidam partem nihil esse aliud, nisi constipatarum rubescentium vesicularum congeriem, ut numero essent ob parvitatem incredibili, omnes autem sordido sero distentæ. Neque tamen fuit odoris fœditas valde gravis: neque tuba proxima oblæsa, quanquam exterius, ut altera, hydatides habuit: neque uterus ipse, cujus lateri descriptum corpus erat annexum, inde quidquam vitii præterquam in extima membrana, contraxerat. Nam persecui, & hoc unum, quod huc minime spectaret, adnotavi, fuisse in lateribus ejus caveæ parietem anteriorem per interjectas membranulas cum posteriore connexum. Testis alter, modicus, superficie inæquali, huic contiguam vesiculam dumtaxat unam habuit, majusculam sub crassa alba tunica paucum humorem continentem: cætera albus erat, & durus: ex aliqua tamen exigua sui parte, albi puris pauxillum emisit.

38. Sæpe adeo mulieribus, præsertim si cum fœminis conferas cæterorum animalium, accidunt testium vitia, tumores præsertim sive hydropici, sive alterius generis, ut facilis sit conjectura, pleraque horum non sine culpa affectuum animi contingere. Quid enim hi possint in humorum cursu retardando, perturbandove, non ignotum est. Accedit tamen sanguinis menstruus in uterum, adjectasque huic partes confluxus, quem sæpius, & multifariam ab naturæ modo aberrare, scimus. Huc adde gravidi uteri molem, & pondus, quo stanti, sedentive mulieri testes ad pelvis ossa apprimuntur, multo autem magis in difficili partu vehementissime nitenti, aut intempestive in eo qui facile futurus esset, nisi plerarumque imperitarum obstetricum præpropera festinatio acceleraret. Ob has igitur, aliasque causas haud mirum est, si crebro muliebres testes vitiantur, & tument, augenturque adeo, ut non rarissime ascitem mentiantur, velut in ea Observatione, quæ in eodem Bononiensi Nosocomio a Viro Doctissimo, ac Diligentissimo habita est, qui mecum & priorem, & tot alias habuerat, Heraclito Manfredio. Ut ipse ad me, qui jam Venetiis degebam, illam scripsit, sic ego tecum communicabo.

39. FŒMINA quæ ascitica putata fuerat, mortua est. VENTER non effusa aqua, sed tumore opplebatur testis sinistri. Erat is tumor pondo librarum quatuor & viginti: refertus pro majori parte viscido & nigro humore, quem cum aqua lutulenta, quæ per medias urbis vias lente fluit, posses comparare. Cætera vesicæ tenebant, inæquali magnitudine, inter se non communicantes, quarum alias flava, & viscida materia, alias lympha implebat, quæ igni imposita, non concrevit. Etsi nullam ad partem erat annexus præterquam ad sinistrum summi uteri latus; immobilis tamen, quocunque corpus verteretur, omnino erat propterea quia inferiorem quandam sui appendicem, ex hydatidibus multis constantem, cum uterum inter, & intestinum defigeret, exacte adeo imam pelvim replebat, ut dum inde vi extrahebatur, non secus auditus sit sonus, ac cum suas a cute cucurbitulas Chirurgi avellunt.

40. Cum in abditis morbis cæteris, tum in hoc speciatim conjiciendo, ob eam etiam causam plura oportet indicia conjungere, quod eorum aliquod casu interdum abesse potest, velut hic. Nam inter illa, posita est aliqua tumoris mobilitas a Schorkopffio in Dissertatione quam *de Hydrope Ovarii Muliebris* Basileæ edidit A. 1685. (*t*) non vulgari, ut eo præsertim tempore, laude dignam vel ob acceptas ab nobili Medico atque Anatomico Wepffero ejus morbi Observationes (*u*), quas non tam miror Nuckio (*x*) fuisse incognitas, quam in iis ad Sepulchretum Additamentis hic prætermissas, in quibus (*y*) Harderi verba describuntur eam Dissertationem, easque Observationes diserte laudantis. Attamen primis fortasse morbi temporibus, quæ propterea in ejusmodi casibus attendenda esse, dixi Epistola superiore (*z*), fuisse potuit in proposita fœmina tumoris mobilitas: quemadmodum iisdem temporibus esse potest in tubæ hydrope *tumoris figura semicircularis* ex Brechtfeldii (*a*) conjectura, quam secutus est Schorkopffius (*b*), ut quo signo ovarii, & tubæ hydropem internosceremus, doceret: sed progrediente morbo, tumorem non minus hydropis in tuba, quam aneurysmatis in arteria, ad ovalem, aut sphæricam figuram accedere, non dubito, quod Munnickii delineatio hydropicæ tubæ confirmat, ei Observationi addita, quæ a nobis eadem Epistola (*c*) laudata est. Cæterum dum plures testium muliebrium tumoris cujusquemodi historias attenderem, venire in mentem cœperat, fortasse ad alia ipsius indicia adjungi hoc posse, quod is in hypogastrii sinistra parte incipiat. In teste enim sinistro, non dextero, tumorem fuisse animadvertebam non modo quem Manfredius (*d*), aut ego quoque observassem (*e*), verum etiam quos conspexissent Kerckringius (*f*), Wepferus (*g*), Harderus (*h*), Nuckius (*i*), Drelincurtius (*k*), Reiselius (*l*), Gahrliepius (*m*), Verneyus junior (*n*), hicque in duabus, Rud. Jac. Camerarius (*o*), Maggius ac Dodius (*p*), Riedlinus (*q*), Schacherus (*r*), Alexand. Camerarius (*s*), Gullmannus (*t*), Gutermannus (*u*), Bassius (*x*), Vacherius (*y*), Benevolus (*z*), Targionius (*a*). Quin etiam ubi testis utriusque tumor fuit; multo major ab Hunerwolffio (*b*) in sinistro deprehensus est: nec ipse obli-

(*r*) n. 38. in fin. & n. 35. (*s*) n. 42. (*t*) thes. 21. (*u*) thes. 16. 17. 23. (*x*) Adenogr. c. 8.
(*y*) Schol. ad Obs. 47. (*z*) n. 60. (*a*) Bartholin. Act. Hafn. Vol. 1. P. 1. Obs. 103. (*b*) thes. 22. (*c*) n. 59.
(*d*) n. 39. (*e*) n. 37. (*f*) Spicileg. Anat. Obs. 10. (*g*) apud Schorkopff. th. 17. (*h*) Ibid. th. 15. (*i*) c. cit.
(*k*) Ibid. (*l*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 10. Obs. 27. (*m*) Earund. Dec. 3. A. 2. Obs. 61. (*n*) Hist. de l'Acad. R. de Sc. A. 1703.
(*o*) Biga Obs. Med. c. 1. (*p*) apud Vallisner. Istor. della Generaz. P. 3. c. 5. & Tab. 12. (*q*) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 56.
(*r*) Differt. de Virg. Ascitica. (*s*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 160. vers. fin. (*t*) Eorund. T. 2. Obs. 80.
(*u*) Eorund T. 3. Obs. 105. (*x*) Dec. 4. Obs. Anat. 8. (*y*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1739. Obs. Anat. 3.
(*z*) Offervaz. 9. (*a*) Prima Raccolta di Offervaz. Med. (*b*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 9. Obs. 99.

oblitus sum, hydatides tibi aut intra finiftrum dumtaxat (c), aut multo majores ad hunc (d) a me confpectas defcripfiffe. Cum tantum in tot Obfervationibus confenfum attenderem, jamque in eo effem, ut difcriminis caufam fortaffe a minus expedito, certe per longiorem viam confecto reditu fanguinis ex finiftro tefte in venam Cavam repeterem; in memoriam redii, non pauca tamen a me lecta fuiffe tumorum exempla qui ad teftem dexterum attinerent. Hunc enim Vefalius (e) vidit in novem decemve magnas hydatides excreviffe. In eodemque poftea, cum fero ad novem libras diftentus effet, *hydropis tefticulorum* exemplum a Cafparo Bauhino (f) propofitum eft: qui (g) cum Hildano (h) alias dexterum pariter confpexit ovi anferini magnitudine, pilis oblongis, & mucofa materia plenum. Eos Blafius quoque (i) rebus cum aliis in ejufdem lateris tefte deprehendit in multo maximam molem aucto. Et cum alii præterea, a me infra (k) nominandi, in teftium tumoribus pilos invenerint; fuerunt quidem, ut tum dicam, qui in finiftro, nec pauciores tamen qui viderint in dextero. Ejufdemque tumorem teftis; ne multis te detineam; confpectum leges a Chriftophoro Hardero (l), a Theodoro Zwingero (m), ab Lebenwaldio (n), a Gandolphio (o), a Klaunigio (p), ab Jo. Dav. Mauchareto (q), a Miegio (r), ab Alexandro Camerario (f), a Trewio (t), a Mediavia etiam noftro, quemadmodum a me tibi alias (u) fcriptum eft. Nec vero difcrimen invenio inter finiftri teftis, dexterique tumores in una eademque fœmina, five olim ab Heintzio (x) five poftea ab Nabotho (y), & ab Laubio (z) defcriptos: neque ipfe inter eos vidi quos fuperioribus propofui Litteris (a): aut fi difcrimen invenio; in majori eft dexteri magnitudine, ut in Bauhini (b), Gandolphii (c), Goetzii (d) Obfervationibus. Poftremo fi de adnatis hydatidibus fermo fit; quas in infante Kerckringius (e) deprehendit *magnitudine ovi columbini*, non ad finiftrum, fed ad dexterum teftem fuiffe, adnotavit. Erant procul dubio utrinque multo plures Obfervationes; ipfe enim quarum in præfentia recordabar, eas tantummodo commemoravi, non tam ut cafu factum fuiffe, intelligeres, ut a primo tot mihi fe objecerint in latere omnes finiftro, quam ut plurimas in promptu haberes, fi forte inter fe conferens, aliqua ex nonnullis poffes elicere ad conjiciendum abditum, eundemque frequentem morbum non inutilia.

41. Nec vero quod de pilis diximus intra fœminarum tefticulos a Bauhino, & Blafio inventis, perrarum eft. Nam Bauhinus (f) ita illam Obfervationem propofuit, ut neque unam, neque primam effe, indicaret: poftea autem & Blafius, ut dixi, & alii, in quibus Wepferus (g), & Andreas Veronici (h), fed hi duo a finiftris, a dextris autem Stalpartius (i), & Cel. Hallerus (k): &, ne plures addam, una in Civitate femel, atque iterum, mea memoria, Docti Bononienfes Viri adnotarunt, nuper quidem Menghinus ac Bonzius (l) finiftro in tefte, ante annos autem tres & quinquaginta is quem fupra (m) laudavi, Manfredius in dextero. Huic enim connatum fuiffe, ad me fcripfit, globum prægrandis ovi magnitudine, comprehenfum alba, & quafi cartilaginea tunica, quibufdam tamen locis tenuiore, & nigricante: intra eum globum delituiffe pilorum glomerem, ab ea tunica omnino fejunctum, & quodam quafi febo delibutum: intra glomerem autem nucleum quendam, ex quo vafa aliquot in continuatam teftis fubftantiam pertinebant. Quæ vafa, & nucleum ab aliis non memini animadverfa, ut neque a cæteris duo quæ Bauhinus adnotaverat, pilos videlicet albos, concludenti tunicæ infixos, nullos autem in mulieris illius pube, quanquam puella non erat, imo puerum jam ediderat. Sed dum hæc recenferem, in Programma incidi *de Ovarii Tumore Pilofo*, Lipfiæ editum A. 1735. a Polyc. Gottl. Schachero, qui non modo alios memorat pilorum, & pinguis materiæ in fœmineis teftibus, a dextris præfertim, Obfervatores; fed ab fe quoque in ampliffimo finiftro tefte eadem reperta defcribens, pilos potiffimum, fi quis alius, diligenter proponit, nec verbis folum, verum etiam Figuris, eofque ex *interna tunicæ incraffatæ fuperficie prodiiffe*, confirmat, quam propterea cum externa capitis cute capillata conferre non dubitat. Quin a Cl. quoque Targionio (n) confpectos pilos fuiffe, animadverti, craffæ tenacique tunicæ altero capite haud aliter inhærentes, ac cuti folent. Qua vero ex caufa intra tefticulos pili nafcantur, fi veri quidem pili funt, difficile eft dicere: nec difficilius tamen quam intra partes alias. Nam & Cornelius Celfus (o) in thyroidææ glandulæ tumoribus *interdum etiam minutis offibus pilos immiftos* includi, fcripfit, & alii, laudati a Cel. Heiftero (p), alibi, ut nos ipfi (q) intra proceffum Tranfverfum viderimus Craffioris cerebri meningis. Sed hæc quoque Epiftola jam longior eft; ut videndum nobis potius fit, quemadmodum per Obfervationem aliquam, quæ Valfalvæ illi ultimæ (r) refpondeat, finem faciamus. Erit hæc, fi non prolapfi ventriculi, at prolapfi lienis, ab ejufdemque Manfredii accipietur litteris humaniffimis, quibus A. 1718. ut duas non vulgares alias, alio tempore tibi defcriptas, ita hanc pariter communicavit.

42. VIR erat cui venter ad utrumque inguen tumebat. Sed tumor finifter, quem herniam effe, conftabat, cum mortem, ileo inducto, attuliffet; occafionem præbuit fciendi, quid effet dexter.

VENTRE enim adaperto, lien ad inguen dexterum inventus eft, unde, quantumvis concuffo inter eruendum e fepulchro cadavere, dimoveri non potuerat. Lien is fuit pondere librarum circiter trium, craffitudine digitorum tranfverforum quinque, latitudine duodecim, longitudine totidem. Annexus erat ventriculo per quendam quafi funem, fub inteftinorum parte latentem, craffum digitos pollices duos, ex vafis factum fanguiferis, quæ craffiufcula tunica, capfulæ inftar, complectebatur, ut colore, & quadam vaforum centorfione fimilis effet funiculi umbilicalis; quanquam exterius appendices habebat quafdam, reliquias fortaffe laceratarum membranarum, quæ primo afpectu illas adipofas appendices referebant quibus inftructa funt inteftina Craffa. Rami venarum ad lienem attinentium valde erant dilatati: quæ autem vas breve dicitur, facile digitum indicem admittebat.

43. Etfi Blafius (f) cum eandem, quam Ruyfchius (t) poftea, prolapfi lienis Obfervationem vulgavit, aliquanto plura quam alter, fcripfit de iis quæ in vivente, & poft mortem funt animadverfa, & in his *vafa fplenica mirum in modum & longitudine, & capacitate aucta*; neminem tamen legiffe memini, qui in ejufmodi cafibus diligentius quam Manfredius, funem defcripferit Splenicorum vaforum. Cæterum quod ad caufas attinet morbi hujus, agnofco quidem nimis auctum lienis pondus, quo membranea vincula, ad feptum tranfverfum annectentia, laxentur, aut difrumpantur, & fane plerique cum prolapfu id pondus aut memorarunt, aut indicarunt. Attamen cum ingentium lienum, qui minime prociderant, venit in mentem, quales non femel tibi defcripfi (u), aut quales in Sepul-

(c) Epift. 15. n. 8. (d) Ep. 21. n. 47. (e) De corp. hum. fabr. l. 5. c. 9. (f) Theatr. Anat. l. 1. c. 35. (g) Ibid.
(h) Cent. 5. Obf. 48. (i) Part. 1. Obf. Med. 9. (k) n. 41. (l) Eph. N. C. Dec. 1. A. 3. Obf. 180.
(m) Earund. Dec. 2. A. 9. Obf. 136. (n) Earund. Dec. 3. A. 1. Obf. 92. (o) Hift. de l' Acad. R. des Sc. A. 1707. Obf. Anat. 4.
(p) Eph. N. C. Cent. 7. Obf. 64. (q) Earund. Cent. 8. Obf. 14. (r) Act. N. C. Tom. 1. Obf. 85. (f) Ibid. Obf. 160.
(t) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 44. (u) Epift. 29. n. 14. (x) apud Schenck. Obf. Med. l. 3. ubi de Hydrope Obf. 6.
(y) Difput. de Sterilit. Mulier. n. 11. (z) Eph. N. C. Cent. 5. Obf. 21. (a) n. 34. (b) cit. c. 35. primo loco.
(c) cit. Hift. primo loco. (d) Act. N. C. Tom. 1. Obf. 207. (e) Obf. cit. 10. (f) c. cit. 35.
(g) Vid. thef. 17. Schorkopffii cit. n. 40. (h) apud Targion. cit. ibid. (i) Cent. 2. P. 1. Obf. 37. (k) Opufc. Pathol. Obf. 42.
(l) Comment. de Bonon. Sc. Acad. T. 2. P. 1. inter Medica. (m) n. 38. (n) cit. fupra ad n. 40. (o) De Med. l. 7. c. 13.
(p) Epift. de Pilis &c. ad Paverum. (q) Epift. Anat. 20. n. 58. (r) fupra n. 14. (f) P. 1. Obf. Med. 14.
(t) Obf. Anat. Chir. 62. (u) Vid. præfertim Epift. 36. n. 11. & 17.

ſepulchreto (*x*) legeris ; facile intelligo , ad pondus addendas eſſe cauſas alias , ut puta illorum vinculorum majorem laxitatem infirmitatemve , aut casum ab alto , aut alia ejuſmodi , quæ inter video , in transferre placeat quod de rene cenſuit Riolanus (*y*) . *Cauſa*, inquit, *luxationis renis poteſt eſſe violenta , & diuturna tuſſis , quæ perenniter agitans diaphragma* , renum , huic incumbentium , *alterutrum* poteſt *ſua ſede dimovere*.

44. Quibus autem ſignis hic dignoſci morbus , & internoſci ab aliis queat , ex ejus hiſtoriis quærendum eſt : quanquam non omnes qui in mortuis invenerunt , ea potuerunt indicare , quæ peculiariter affeciſſent viventes . Nam certe peculiaria non ſunt prolapſi lienis quæ in antiquo præ cæteris exemplo habemus apud Ballonium (*z*) . Neque ex Cabrolii Obſervatione (*a*) , quæ non diu fortaſſe poſt illam priorem habita eſt , colligere aliud poſſumus, niſi lienem , ut in mortuo poterat , ſic facile etiam in vivo percipi potuiſſe *natantem per totam ventris cavitatem* . Quod ſignum non inutile credo , ſed primis temporibus , ut de aliis haud ſemel dixi , magis attendendum . Tempore enim progrediente , poteſt facile deeſſe , quippe liene immobili facto, ut in propoſita Manfredii Obſervatione vidiſti, & apud Ballonium videbis ; nam lien , veſicæ incumbens, *ſatis contumaciter adhærebat* . Confirmat hoc Riolanus, ubi hunc ſibi morbum *quater viſum* in Encheiridio (*b*) dicit : & certe in Anthropographia (*c*) duo producit exempla in quorum utroque ſe lien utero , viciniſve partibus tam firmiter alligaverat , ut in altero , vivente fœmina , reponi , quemadmodum antea , in ſuam ſedem amplius non potuerit ; in altero diu Medicis pro mola impoſuerit. Ipſe autem has profert (*d*) notas , ut a prolapſo rene internoſcamus, *tumorem oblongum , & vacuitatem hypochondrii ſiniſtri*; quarum hanc nos in jejuno ægrotante quæremus , & ſi percipiamus (quod in eo facile in quo lien ante prolapſum tumidus perceptus ſit) multo potiorem notam ad internoſcendum a quovis alio duro hypogaſtrii tumore delapſum in hoc lienem habebimus , quam figuram , quæ in morbidis partibus, & in hac præſertim , ut vel ipſe Riolanus (*e*) docet , quantum mutari ſæpenumero ſoleat , non ignoramus . Ex Blaſii (*f*) autem exemplo colligere duo poſſumus , alterum , ut ſi forte quod ipſi accidit propterea , ſicut opinor , quia ſenſim laxatis ligamentis , non cito ruptis , procubuerat lien , contingat nobis gravem tumorem , hypochondrium ſiniſtrum cum aliqua parte epigaſtrii occupantem , primum percipere , interpoſito autem ſpatio temporis hypogaſtrium magis, quam illa , tenentem , in conjectura confirmemur ; nam alioquin locum dumtaxat in quo demum ſentiemus , attendere , etſi adjuvare aliquando poteſt , quod ſiniſtrum ſentiamus ; poteſt tamen nonnunquam decipere , ſicuti oſtendit Manfredii (*g*) Obſervatio, qui ad inguen dexterum invenit . Alterum eſt , ut ſi cætera ſigna lienem indicent , non propterea quia tumor *ultra ſemeſtre ſpatium*, quod definiverat Riolanus (*h*), mobilitatem aliquando retineat ſic , ut mutato corporis ſitu , ſedem mutet ; non , inquam , propterea lienem eſſe , inficiemur . Ut enim facile alias , quemadmodum diximus , adhærere ſoleat , in Blaſii tamen caſu *ultra annos tres & dimidium* etiamtum pendulus , pro varia corporis agitatione , varie ipſe quoque moveri potuit. Ex eodem , ut ab Ruyſchio (*i*) narratur , caſu diſcimus , accidere interdum hunc morbum poſt difficilem partum , nec ſine dolore vehementiſſimo: quorum illud ea confirmat quæ de morbi cauſis addidimus (*k*) , hoc vero admonemur , ne quia dolorem cæteræ hiſtoriæ non memorant , idcirco in omnibus , omnive morbi tempore deeſſe credamus . Antonii de Pozzis (*l*) hiſtoria docet , quamvis magnus lien, ſede præ pondere mutata , hypogaſtrium occupaſſet annos quatuor & viginti , vixiſſe tamen mulierem , terque uterum interea geſſiſſe , & vitalem prolem ediidiſſe ; ut minus oportcat mirari quod altera illa apud Ballonium (*m*), ſemel ad legitimum uſque pariendi tempus fœtum retinuerit , in partu demum extincta . Nihil , niſi facilem Medicorum errorem in hoc morbo pro uteri geſtatione habendo , confirmat Drelincurtii Obſervatio apud Schorkopffium (*n*). Exemplum denique Boneti (*o*) facere poſſet ad ea comprobanda quæ de ventris doloribus aliquando torquentibus paulo ante dicebamus , niſi alius præterea in ejus Virginis ventre fuiſſet morbus. Nec plures lienis prolapſi, quam has decem Obſervationes , accepiſſe , aut legiſſe, in præſentia memini, ut jure meritoque Ruyſchius (*p*) potuerit inter ea quæ rariora adnotaverat , *lienem in pelvim prolapſum* recenſere . Sex illarum ad fœminas attinent , duæ ad viros : ad alterutros autem reliquæ ſpectare potuerunt , quas indicavit , non narravit , Riolanus (*q*) , cum ajat, imperitos incautoſque ſic falli *ſpecie molæ, vel ſcirrhoſi uteri in mulieribus, & in viris ſpecie tumoris glanduloſi inſtar ſteatomatis in meſenterio latentis* . Mihi necdum contigit , ut per anatomen deprehenderem, cupienti alioquin cum alia, tum præcipue quid annexis pancreati, ventriculo , totiſque Splenicorum vaſorum truncis tunc accidat, diligenter inquirere . Et ſunt quidem in productis Obſervationibus , Ballonii præſertim , & Cabrolii, aliqua ad ventriculum attinentia. Sed quoniam aliunde eſſe poterant , nec Pozzi , & Boneti hiſtoriæ ſatis illis hac in parte reſpondent , conſulto ſunt a me prætermiſſa.

45. Conſulto pariter reticui quod ab Hildano (*r*) in muliere deprehenſum eſt , cum immanem lienem ad hypogaſtrium quidem extenſum legam , non illuc prolapſum , ut Viris alioquin Doctiſſimis viſum eſt , in Obſervationis ejuſdem , ab Hildano facta, commemoratione (*ſ*) , quam ipſi alteram eſſe Obſervationem crediderunt. Sic quoque pro commemoratione habui editæ olim Obſervationis (*t*) quod Ruyſchius poſuit in Adverſariis (*u*) ; neque enim mirum , ſi perſenex quædam in hac commemoratione ſcripſerit , quæ cum ſcriptis triginta annis ante non prorſus congruant , quando nec illa quæ tum ſcripſerat , viginti nimirum annis poſtquam obſervaverat , ſatis cum iis conveniunt quæ ſeptem , haud amplius , annis poſt habitam illam Obſervationem tradidit Blaſius (*x*) , qui & a muliere conſultus fuerat , & affuit diſſectioni , quam ab Ruyſchio peractam dicit A. 1670. die 24. Januarii . Hic vero cum annum eundem ponat , tempus quoque anni ſatis indicat , cum eandem hanc ſuam , ait , recenſeri hiſtoriam *Decad.* III. *Obſ.* 4. Juſti Schraderi, qui ibi ab Ruyſchio *Ann.* 1670. *die* 31. *Mart.* ſibi narratum ſcribit , *nuper* ab ſe eam eſſe habitam diſſectionem . Quod ſi hujuſmodi Obſervatio ex iis eſſet quæ bis intra duos menſes uni Anatomico facile poſſent occurrere ; quomodo inter rariores ab Ruyſchio (*y*) fuiſſet poſita ? At enim quater id vidit Riolanus (*z*) ; *bis* autem , ut hæc recenſens lego , Ill. Swietenius (*a*) in cadaveribus conſpexit *lienem ſcirrhoſum ingentem ad pelvim uſque prolapſum*, qui utinam ad cætera addenda otium habuiſſet . Tu vero memineris , non videri nobis minus veri ſimile , quod aliquis non ſemel offenderit lienem prolapſum ; ſed quod intra bimeſtre ſpatium bis offenderit , hoc ſane videri . Attamen ſi verbum illud *nuper* a me forte nimis reſtricte acceptum putas ; etſi mihi non ob id unum haud

(*x*) l. 3. Sect. 16. Obſ. 9. & ſeqq. plurib. & Sect. 21. Obſ. 34. §. 1. 2. 3. (*y*) Anthropogr. l. 2. c. 26.
(*z*) Epidem. l. 2. Vere A. 1578. (*a*) 6. in Obſerv. Var. (*b*) l. 2. c. 26. (*c*) l. 2. c. 23. (*d*) Encheir. c. cit.
(*e*) Ibid. (*f*) Obſ. ſupra ad n. 43. cit. (*g*) ſupra , eod. (*h*) Encheir. c. cit. (*i*) Obſ. 62. cit. ad n. 43.
(*k*) eod. n. (*l*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 4. Obſ. 30. (*m*) loc. cit. (*n*) Diſſert. ſupra n. 40. cit. theſ. 22.
(*o*) Sepulchr. l. 3. Sect. 14. Obſ. 37. (*p*) Reſp. ad Bidl. Vindic. (*q*) Encheir. c. cit. (*r*) Cent. 2. Obſ. 45.
(*ſ*) Epiſt. 55. (*t*) cit. ſupra ad n. 43. (*u*) Dec. 2. n. 9. (*x*) cit. ſupra ad n. 43. (*y*) Vid. ſupra , n. 43.
(*z*) ſupra , n. 44. (*a*) Comment. in Boerh. Aphor. §. 958.

haud satis convenire cum aliorum antea editis descriptionibus prima illa Ruyschii Observatio visa est ; non repugno , quin secundam pro alia habeas , & cæteris annumeres quæ supra (*b*) sunt recensitæ .

46. De curatione tandem quid primo tempore censuerit , & quid præstiterit Riolanus (*c*) , quæ item , liene hypogastrii partibus jam affixo , proposuerit , quæ vetuerit , ex ipso cognosces . Nolo enim jam longam Epistolam longiorem facere , cujus tu prolixitudinem , non tamen cum superioris Epistolæ prolixitudine comparandam , feres æquiore animo , cum animadverteris , hac nos , repetitionum osores, non modo quæ ad Sectionem spectant *de Ventris Tumore* , sed & quæ ad alteram *de Hypogastrii Dolore* attinent , propemodum absolvisse . Vale .

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XL.

Verba fiunt de Lumborum Dolore.

VEntum est ad morbos , quorum peculiaris sedes , & causa sæpe admodum sunt obscuræ , ad eos videlicet qui ad urinas spectant. Ostendet hoc vel ipse , a quo incipimus , *Lumborum Dolor* . Hic enim haud raro ad renes attinet quos arenæ aut calculi male habent : quanquam non minus sæpe aut alio attinere , aut ad renes quidem, sed ab aliis causis affectos , & ipse nosti , & planius intelliges ex iis quas modo tibi describam , Observationibus tum Valsalvæ , tum meis . Nam ex utrisque primæ ad renes, calculosque, posteriores ad alia aut renum , aut aliarum partium vitia pertinebunt . Initium , ut par est , & soliti sumus , ab illius primis capiemus.

2. SACERDOS annorum quinquaginta , ab annis jam bene multis , arthriticis , digitorum præsertim , obnoxius doloribus , tandem & nephritico est correptus . Vomitus non solum biliosæ materiæ crebro , sed & semel sanguinis fuit , qui per nares quoque jam sæpe profluxerat . Postеaquam urina ex pauca , & aquosa , majori copia reddebatur cum mucilaginosa, atque opaca materia, repente convulsivi totius corporis motus accessere : qui iterum , sed vehementius, redeuntes, necarunt. VENTRE aperto , omnia intestina reperta sunt colore ad lividum inclinante . Ventriculus autem sanus , nullo apparente loci vestigio unde sanguis prodiisset . In renibus minimi latebant calculi , nonnulli nigri , alii albicantes , sinuosæ præterea caveæ , in sinistro præsertim , urina plenæ : quæ sua copia pelvim , & huic continuatum ureterem multum dilataverat. In Capite interna cerebri substantia quadantenus , hujus autem præcipue ventriculi sero scatebant . Denique ad digitorum articulos , cute sublata, illico in membrana, tendines obvolvente, tartarea materia deprehensa est, quæ ex albo in flavum colorem vergebat .

3. Cum plura possint ; quod in hac , aliisque sæpenumero fiet Epistolis ; ex proposita Observatione deduci ; tum illud præcipue confirmare licet quod in medicina exercenda sæpius occurrit , ad articulorum dolores accedere renum dolores , ad hos denique gravissimos cerebri morbos . Nempe qui arthritidi obnoxii sunt , quanto minus uti possunt corporis motu , tanto minus agitant eos musculos quorum motibus renes quoque attigui coagitantur , ne facile in his urina subsistat, & arenulas, quibus fœta est , deponat . Videsis Boerhaavium (*a*) , & Magistri sensa recte interpretantem , & illustrantem Hallerum (*b*). Vide etiam Littrii (*c*) Observationem in puero , cui ob phimosim cum vix guttatim destillaret urina , eoque inter glandem , & præputium restitaret , incredibilem ibi creaverat lapillorum numerum , quorum , sublata phimosi , nullus amplius productus est. Concreto autem jam in renibus calculo , sicuti haud raro inde obstaculum fit lotio , minusque propterea serum inutile e sanguine eliminatur , ita hoc redundare in cerebrum potest ; aut etiam asperitas calculi renes interdum vehementius irritando, convulsiones toto corpore ciere , atque ideo intra cranium quoque. Utra malueris ratione convulsivos motus in proposito Sacerdote , mortemque ipsam explicare , arbitrium tuum facio : quanquam secundam comprobare videtur mictus mucilaginosæ materiæ , cui mictui illa successerunt . Scilicet is mucilaginosus humor , quo ut vesica , & ureteres , sic etiam , quippe ex eadem continuata tunica facti , pelvis , & ad hanc pertinentes tubuli qui excipiunt renum papillas , intus obliniuntur adversus urinæ acrimoniam , is igitur humor auctus , & crassior factus a calculi irritatione , hujus vim minuit donec calculo adhæret , interque ejus asperas facies , & illam tunicam se interponit. At quod sive a perperam datis medicamentis quæ urinam importune moveant , sive a causa alia aliqua illinc detrusus , tunicam inermem relinquit; tunc vero acriora fiant irritamenta, necesse est. Prima vero de duabus explicationibus uti malueris, ut opinor, in ea quam protinus attexam, historia .

4. VIRO sexaginta annos nato, obesiori , qui , dum juvenis erat , difficulter mingebat , ut elevatis pedibus aliquando mingere cogeretur , ex toto urina supprimitur cum dolore vehementissimo ad lumbos , tamen sine ullo vomitu . Magna quotidie febris , rigore , & frigore ad duas horas durantibus . Cathetere immisso , sanguinolentam mingit materiam, unaque calculum parvæ amygdalæ magnitudine . Hunc excipit mictus purulentus . Sed postmodum clarescit urina , fitque sanorum similis, non sine aliquo tamen fœtore: semperque perstat ad lumbos dolor. Morbo, sicut diximus, in speciem remisso, ea nocte quæ ad quinctum diem attinebat, quadam ingruente quasi epileptica totius corporis concussione, cum sanguinolenta ad os spuma æger excedit e vita. VENTRE dissecto, vesica apparuit urinæ plena , nisi quod male olebat , secundum naturam, ut videbatur, se habentis. Crassæ factæ erant carneæ vesicæ fibræ, ut cordis lacertulos repræsentarent. Circa ejus cervicem nonnulla arenulæ grana reperta sunt . Cæterum in vesica nullus inventus est obex quo mictio prohiberetur. Ureteres, & renes omnino sani. In Thorace pulmones turgebant , atroque erant colore infecti: sinister autem diaphragmati arcte adhærebat. Cordis ventriculus dexter polyposam concretionem habebat; sinister fluido sanguine erat plenus.

5. Quæcunque olim fuisset causa mictus difficilis , a quo veri simile est , ut alias (*d*) indicabitur , fibrarum vesicæ crassitudinem fuisse relictam ; novissimus ; quod ad urinarias Partes attinet ; morbus a calculo videtur repetendus . Is enim

(*b*) n. 44. (*c*) Encheir. & Antrop. capitib. ad n. 44. supra cit. (*a*) Prælect. ad §. 352. Instit. & ad §. 365.
(*b*) not. *c* ad primum, & *d* ad alterum cit. Boerh. locum. (*c*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. A. 1706. Obs. Anat. 6.
(*d*) Epist. 42. n. 33.

nim in rénum alterutro tanto facilius gigni po-
uit, quod obesiori homini pinguedinis pondus
ninus facilem reddebat corporis exercitationem (*e*). ...ationi huic qua Boerhaavius (*f*) lapidem credi-
lit itidem in rene altero (neque enim semper uter-
ue pariter est ad hanc rem dispositus) præpin-
guis hominis concrevisse, aliam quoque addas li-
et, quam cum Auctore eodem (*g*) repetes a
inguedinis copia, renem, & ureterem premen-
e, eoque non secus ac rarior corporis motus, lo-
ium morante. Quin etiam in iis qui se multis
c sæpius ingurgitantes, ventriculum, & intesti-
na plerumque habent nimis distenta, ad cæteras cau-
sas quibus renum calculis obnoxii fiunt, hanc me-
cum adjice quod renes, & præsertim sinistrum, ambosque ureteres, quippe inter posteriorem ven-
tris parietem, & viscera illa positos, plus justo com-
primant. Quæ causa cum ad cæteras illas accessis-
set in generoso Viro quem describit Scroeckius (*h*), tanto minus mirum est, in uretere alte-
ro non exiguum calculum, in rene autem oppo-
sito magnum cum tot aliis minoribus fuisse de-
prehensos. Compressio autem a copia sive pin-
guedinis, sive ingestorum, eo magis in obesiori-
bus noxia est, quod supini facile cubant: qui corporis situs tum renes, & ureteres magis pon-
deri imposito subjicit, tum quanto frequentior, & diuturnior est, tanto magis descensui urinæ offi-
cit. Sed & quandam Cl. Fantoni (*i*) Observa-
tionem legens in viro, nephriticis doloribus, a sinistris præsertim, obnoxio, rene autem sinistro, qui duplo crassior erat, & geminum fovebat cal-
culum, obtecto *concreta quadam materia lardo per-
simili, hic transversum minorem digitum, illic pol-
licem & amplius crassa*, renem autem alterum non tegente; facile de pingui materia ibi quo-
que noxia cogitabis. In nostro igitur, ad quem re-
deo, Viro genitus calculus, sive renis alterius ureterem summum, sive urethræ initium clauden-
do, & lumborum dolorem afferre potuit, & lo-
tii suppressionem. Nam etsi non semper, haud rarissime tamen contingit, ut uno affecto rene, al-
ter quoque in consensum trahatur. Deturbato au-
tem urinæ incumbentis vi calculo, & in imum vesicæ orificium protruso, lumborum tamen do-
lor perstare potuit eadem ratione qua renum do-
lor aliquando solet vesicam versus extendi, per ureteres videlicet hinc renibus, inde vesicæ conti-
nuatos, & cum plus urinæ jam capere vesica ne-
quit, ipsos quoque urina distentos. Quæ etsi per immissam fistulam educeretur, tamen quam cito rursus vesicam impleret, hæc post ægri mortem inspecta ostendit. Quod si, quia sani visi sunt ureteres, non putas, calculum, nisi cum minor esset, eos pervasisse, neque lotium distendisse; quanquam & parvus erat calculus, & brevis di-
stentio fuit; at tu distractos saltem concipe a cal-
culo, summam, in quam se intruserat, urethram figura sua usque adeo lacessente, ut sanguis pri-
mum, deinde pus, fœtor demum quo lotium in-
fectum erat, inde petenda videantur, quando aliun-
de non licet, uti ex urethra, quam perfectam fuisse, non legimus. Ut neque legimus inspectum cerebrum, in quod credibile est, suppressa uri-
na, impurum serum ex sanguine se effudisse, & brevi mora acrius factum epilepticam illam con-
cussionem, mortemque attulisse non secus atque, ut opinor, duobus attulit quorum historias in XXII. quam nos sequi hic vides, Sepulchreti Se-
ctione (*k*) habes, a renum lapidibus pariter, & urinæ suppressione non sine convulsionibus deceden-
tium; ut exempla alia plurima inductæ ipsius ab urinæ suppressione, apoplexiæ prætermittam, & nominatim illud Koenigii (*l*) in Senatore cujus ureteres calculis erant obstructi, renes autem, & dexter præsertim, æquo majores, dilatatis tunicis multo sero tumidis, permultis obhærentibus scatebant lapillis.

6. Cum modo indicatum sit, posse a vesica do-
lorem ad lumbos propagari; attexendæ huc essent aliæ Valsalvæ Observationes, idem aliunde profe-
ctum commonstrantes, nisi priusquam a renibus discedamus, præstaret ostendere, horum, &, quod consequitur, lumborum dolorem causæ qui-
dem quæ in renibus sit, nec tamen calculus sit, nonnunquam esse imputandum. Rarior, sed non in-
credibilis causa sunt vermes, quos qui in renibus non caninis modo, sed & humanis deprehende-
rint, multos nominat Dominicus de Marinis (*m*), ad quos magna ex parte in Sepulchreto quoque (*n*) memoratos, addas alios quosdam qui in eodem (*o*) indicantur, & qui præterea a Vallisnerio (*p*), aut ab Alghisio (*q*) ad Vallisnerium scribentur, præsertim vero post Redium, Vallisnerium ipsum, & Carolum Drelincurtium (*r*). Ex his tamen o-
mnibus perpaucos invenies, neque eos fere in ob-
servando cautiores, qui intra ipsos hominum re-
nes vidisse se, scribant; ut nisi in canibus, mar-
tibusque pro certo sciremus esse deprehensos, for-
tasse illorum Observationes partim in dubium vo-
caremus, partim aliter explicaremus, mincti post nephriticos dolores oblongi, teretisque polypi, qui Sponio (*s*) pro lumbrico a primo imposuerat, non obliti. Quanto igitur certarum in canibus Ob-
servationum magis augetur numerus; tanto etiam ma-
gis credibile fit, posse idem in hominibus quoque contingere. Hac mente quod Valsalva conspexit non multo secus ac Illustri quoque Swietenio (*t*) accidit, describam.

7. CANEM ille masculum, Anatomes studio incensus, persecabat, cum, loco renis dexteri, corpus invenit quod exterius quidem renem pro-
pemodum æmulabatur, at sub externa membrana tenuem corticem glandulosum habebat, ad quem pertingebant sanguifera vasa, sub cortice autem ca-
veam, quam membrana admodum lævigata conve-
stiebat, pluribus pertusa foraminibus ad eum cor-
ticem pertinentibus, ut ex hoc per illa defluere in caveam lotium videretur. In cavea vermis late-
bat tres circiter ulnas longus, crassitudine au-
tem calami majoris ex iis quibus utimur ad scri-
bendum.

8. Redius (*u*) quidem hoc verme in re-
ne crassiores, sed non æque longos invenit. Ulna ipse, & Kerckringius (*x*), Vallisnerius (*y*) quatuor palmis, Drelincurtius duo-
bus pedibus longiores offenderunt; ut anima-
lis non crassissimi longitudo ulnarum circiter trium mira nimium videri possit, nisi cum mortui aucta multum est, ut ego (*a*) in alio vermium genere, in hoc autem ipse Redius facile accidere, adnotavit, aut sicuti apud Dre-
lincurtium (*b*) duo fuerunt quorum alterius rostrum circa alterius caudam arctissime es-
set defixum. Nam & bini aliquando sunt uno in rene, dispari quidem longitudine (*c*), ut Redius quoque (*d*) observavit, at pari a Bla-
sio (*e*) picti sunt, hique ex homine emacia-
to, qualis alter fuisse legitur apud Zacutum (*f*) in cujus renibus vermes, at multis partibus breviores fuisse dicuntur colore albo, cum rubi-
cundo essent in Blasii Observatione, quo co-
lore semper in canibus & Redius, & Drelin-
lincurtius, hic interdum vivos, ille mortuos conspexere; hic non nisi in maribus, & a dex-
tris, ille etiam in fœmina, & a sinistris. Do-

(*e*) Vid. supra n. 3. (*f*) ad §. 365. ibid. cit. (*g*) ad §. 387. (*h*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 247.
(*i*) De Obs. Med. & Anat. Epist. 8. n. 14. (*k*) l. 3. Obs. 2. & Obs. 13. §. 1. (*l*) Lithogenes-human. Specim. Epist. 2.
(*m*) Differt. de re monstr. a Capucc. & cæt. (*n*) Sect. hac 22. Obs. 23. §. 5. & in Schol.
(*o*) Ibid. & in Additam. ad eand. Sect. Obs. 2. (*p*) Consideraz. int. alla generaz. de' Vermi. (*q*) Opere del Vallisn. Tom. 1. P. 5.
(*r*) Experim. Anat. Canicid. 3. n. 10. & 16. & Canicid. 11. n. 36. (*s*) Act. Erud. Lips. A. 1684. M. Jun.
(*t*) Comm. in Boerh. Aph. §. 1134. (*u*) Offervaz. int. agli Anim. viv. & cæt. (*x*) Spicil. Anat. Obs. 59.
(*y*) Consider. cit. (*a*) Epist. Anat. 14. n. 47. (*b*) Canicid. cit. 3. n. 16. (*c*) Ibid. n. 11. (*d*) Offervaz. cit.
(*e*) P. 6. Obs. Med. 12. Tab. 9. Fig. 6. & 7. (*f*) Sepulchr. Sect. hac 23. Obs. 23. §. 5.

lores fuisse renum acerbissimos, Zacutus scripsit: quos etiam in canibus perpetuo significatos esse clamore, Kerckringius, & Boirelius (g) testantur, cum ceteri quos nominavi, id omittant. Quod reliquum est, de horum vermium origine, ut puta an in canibus ex rubellis iis sint quos in tuberculis quibusdam haud procul interdum a renibus alias (h) descripsi, ab illis erosis in hos nonnunquam transeuntibus, in tanta longitudinis imparilitate, non facile affirmaverim, nisi prius de utrorumque structura certiora nobis innotescant. Blasius quidem renales suos *quasi ex annulis plurimis affabre junctis* constantes descripsit, pinxitque; sed ei picturæ Sculptorem & geminum caput, & oculos de suo crediderim addidisse. Vallisnerius animadvertit, quem ipse vidit, ex Latorum genere non fuisse, qui potius esset teres, sed neque ex ullo alio genere quod alii, quantum ipse sciret, intestinis unquam inclusum comperissent. Hæc Vallisnerii animadversio dubiam mihi reddit propositam ab Redio structuram, quippe cum Teretibus intestinorum vermibus, ut ab Redio ipso describuntur, ferme communem; ut illa prætereams quæ ab descriptione hac dissentientia adnotavit Vallisnerius (i). Verum ut omnia de renalibus vermibus satis certa, & constantia essent; tamen illorum parvitas qui in iis tuberculis canum sunt, necessariam intimæ fabricæ comparationem perdifficilem redderet. Quem laborem aliis, minus quam nos occupatis, relinquentes, interea ad alias, ut promisimus, Valsalvæ historias transeamus, in quibus lumborum dolorem a causis extra renes positis observaverit.

9. VIRGO annorum circiter vigintiquatuor, ab alto cadens, gravante ad lumbos dolore, & febre afficitur. Horum utrumque aliquantum mitescit. Verum aliquot post diebus recrudescens, accedente sensu ponderis in ventris cavo, vomitu, & dejectione modo viridis, modo nigricantis materiæ, tandem ad interitum perducit. DUM VENTER secatur, illico sanies effluit, quæ, spongiis collecta, octo circiter libras pependit tota. Intestina erant inter se per tunicam exteriorem connexa, sic tamen, ut in eorum interstitiis crassior lateret sanies. Ceterum intestina ipsa, & ventriculus nihil in se vitii ostenderunt. Hepar albicabat, exteriusque adhærentem habebat crassissimam saniosam materiam. Sed omentum a sinistris, iliacam regionem versus, annexum peritonæo ex ea parte ulcus patefecit.

10. Quæcunque ea ratio fuerit cur a casu illo sit læsus intimus ventris paries iliacam regionem versus; ibi certe abscessus genitus est tantus, unde copia illa potuerit saniei effluere. Pure confecto, id accidit quod Hippocratis aphorismus (k) docet, ut *dolores*, ac *febres* aliquanto mitiores fierent. Abscessus autem disruptionem recrudescentes significarunt, ut puris in ventrem effusionem, in ventris cavo ponderis sensus. Doloris vero lumborum causam non quæres, cum abscessus sedem in ea abdominis parte fuisse, memineris quæ in iliacam vergebat regionem; fibræ enim Transversorum musculorum quæ in illa ipsa parte sunt, ab lumborum vertebris, ut nosti, exoriuntur: ad extrema autem musculorum, firmius præsertim ad os alligata, distractis, erosisve musculis acrius dolores percipi, non est cur miremur.

11. Additurus huc alias Valsalvæ Observationes dolorum ibidem sævientium a causa vel extra ventrem & abdomen posita, in memoriam redeo, a me tibi aliis jam Litteris (l) fuisse descriptas, & ex affixione appendicum diaphragmatis, actionem ad has causæ, in thorace latentis, esse explicatam: quo fortasse Jacotii quoque Observatio attinet, in una ex proximis Sepulchreti Sectionibus (m) legenda. Quod si causa locata extra ventris cavum efficere id potest; quanto magis eæ poterunt quæ aut in lumbis ipsis, aut in ventris parte aliqua sint, lumbis adsita, aut ad eos alligata? Videbis eas causas fuse, & singillatim recensitas in Riolani Enche ridio eo capite ex quo relatæ sunt in hanc XXI Sepulchreti Sectionem in Scholiis ad Obs. 38. pri mam; idem enim per incuriam repetitus est nu merus: plerasque autem in eadem Sectione exem plis comprobatas, ut ex rheumatismo lumboru Obs. 29. ex sero in lumbarium vertebrarum tu bo Obs. 33: ex harum erosione Obs. 35. & 40 ex lapillis, aut, si mavis, ossiculis in arterii lumbaribus Obs. 31: ex mesenterii vitiis Obs. 38 secunda, 39. & 41. §. 1. 2. 5. 6. 9. & Ob 1. in Additamentis: ex uteri malis Obs. 41. § 4: ex scirrho intestini Ilei exulcerato Obs. 32: atque; ut alia nunc omittam; ex pancreatis morbis Obs. 25. 38. secunda, & 41. §. 3. adderem etiam ex §. 7. nisi eadem esset, sicuti quæ §. 6 & 8. eædem sunt ac quæ modo sunt indicatæ 38 & 25. hic per oblivionem repetitæ. Afficit autem pancreas cum per se vertebras proximas, tum sæpius quam Medici plures opinantur, ut recte es a Franc. Sylvio (n) animadversum, per succum, quem, sicuti & jecur, tunc præter naturam se habentem immittit in Duodenum intestinum, attiguum, annexumque iisdem vertebris, & reni dextero, unde sensus in pluribus varii, præsertim vero ardentis doloris, renibus haud raro innoxiis attributi. Sed jam ad renes ipsos, & primum quidem ut calculis affectos, redeundum est, si nostras volumus eodem ac Valsalvæ Observationes ordine tecum, ut sumus polliciti, communicare: quanquam cum eæ quæ illustriores sunt, ad alias Epistolas certis de causis, ut tum videbis, sint differendæ; hic unam dumtaxat, & quamvis peculiarium quæ præcesserant, signorum historia carentem, tamen haud inutilem, subjiciemus.

12. MULIER decesserat in Nosocomio Patavino cum septem jam menses uterum ferret, A. 1708. mense Martio. VENTER propterea, & uterus statim a morte incisi fuerant, fœtusque detractus tum vivus, mox autem mortuus; cum ego qui tunc forte Patavii eram, uteri cervicem quæ etiamtum erat integra, & renes, quædam accuratius observaturus, accepi. Muci copiam intra eam cervicem, & vesiculas eodem fœtas, numero, & magnitudine valde conspicuas, & superficiem uterini osculi obducentes, hic fusius memorare nihil attinet. Renes vero sunt digni qui describantur. Cum enim sinister major esset, quam corporis magnitudo requireret, suosque ostenderet canaliculos magis quam soleant, crassos, eoque omnibus qui forte aderant, maxime patentes; contra dexter tanto erat minor, ut renis Succenturiati magnitudinem, crassitudinemque non superaret, ejusque parvitati ureter, & vasa Emulgentia respondebant. Et ne sic fuisse a primordiis, crederes, colore erat qui morbidum significaret, & tubulos quidem adhuc habebat qui papillas excipere solent, sed contractos, substantiam autem reliquam pene ad nihilum redactam; ut si calculum, minimo rubentem, minimeque croceum, reni insitum, & calculosam hinc inde materiam demeres, vix aliud superesset.

13. Quod dixi, hanc Observationem haud inutilem fore, sic accipias velim, quod occasionem det nobis plura examinandi, quæ de renum calculis, & vitiis agentes Medici tradidere, velut ex ista ipsa apparet Sepulchreti Sectione XXII. Et primum licet Coitero (o) acciderit, ut *dextrum renem magis atque sinistrum exulcerationi obnoxium* inveniret, sicque etiam fuerit in nostra muliere; tamen, si totam hanc percurras Sectionem, ex renibus quorum substantia exulcerata, aut absumpta fuerat, longe plures fuisse comperies sinistros, quam dexteros: & sane si frequentior renum exulcerationis causa in calculis quærenda est; hi sunt, confirmante Boerhaavio (p), rariores in dex-

(g) in Additam. ad eand. Sect. Obs. 2. (h) Epist. Anat. 9. n. 44. & seqq. (i) Miglioramenti d'alcune Osservaz. del Redi n. 13. (k) 47. Sect. II. (l) Epist. 16. n. 40. & 41. (m) 25. Obs. 14. (n) Vid. extrema Scholia ad cit. Obs. 38. primam. (o) Obs. 23. §. 3. (p) Prælect. ad Instit. §. 352.

dextero, nec ratio deeft ab doctis Viris excogitata (*q*), quod fanguis videlicet multo facilius ob breviorem, ac liberiorem Emulgentem venam revehatur ex rene dextero. Et cum alias alii rationes attulerint; in re tamen ipfa conveniunt, ut Frider. Hoffmannus (*r*), magifque is quem laudat, Carolus Pifo (*f*), diferte fcribens, *ex centum nephritide* (calculofa) *laborantibus-octoginta & amplius renem finiftrum dolere, experientia tefte*, five *in omnibus nephriticis fere, ... quæ eft*, inquit (*t*), *obfervatio Dodonæi, & noftra quoque*. Igitur etfi verfans ex Cæfareæ Academiæ Voluminibus illa e quibus potiffimum foleo in his Epiftolis exempla petere, in Obfervationes nonnullas incides, quæ aut (*u*) renes ambos pariter a calculis intus abfumptos, aut (*x*) dexterum folum iis gravatum, aut (*z*) fi utrumque, multo magis dexterum; tot illas tamen habebis quas hifce opponas, quin ex iifdem Voluminibus alias infuper quas illis adjungas, ut ubi (*z*) calculos in finiftro dumtaxat rene defcribunt, vel fi in utroque, aut (*a*) plures aut (*b*) majores, gravioremque labem finiftro afferentes, quam dextero, in quarum Obfervationum altera illud obiter adnotabis, fuiffe eorum calculorum partes quafdam *cryftallinæ duritiei & fplendoris nitidi*, five *pellucidas*. Habebis indidem exempla (*c*) aucti, quamvis intus exefi, vel alio vitio affecti aut finiftri tantum, aut multo magis finiftri, quam dexteri: hæcque duæ purulentorum renum Obfervationes a Cl. Cofchwitzio (*d*) propofitæ ambæ pariter confirmabunt. Verum jam fatis exemplorum: itaque fciens mitto cætera, in quibus & illud eft ex Cl. Fantono fupra (*e*) indicatum, uno excepto quod ex Verneii Obfervatione idem (*f*) memoravit, quippe non prætereundo, ut rara caufa intelligatur purulentæ dejectionis. Scilicet pus e Colo inteftino proveniebat quod certo loco ulcus vicinæ Partis erofe-rat. Ea autem Pars ren erat finifter. Ex his quæ dicta funt, aliquid utilitatis exiftere poffe, videtis, cum renalis affectionis dubia, ut fæpe, figna fe produnt. Si enim ad illa hoc accedit, ut fint a finiftris, paulo minus dubia fient, quam fi effent a dextris.

14. Porro Euftachius (*g*) cum in Bonifacio Corneo renem alterum offendiffet magnitudine parvam caftaneam vix æquantem, alterum autem magnum; fed illum fanum, hunc putrem, calculifque, ac faniofa materia turgidum; cenfuit, illius parvitatem fanguinis penuriæ deberi, quippe copia ejus maxima in alterum confluente quo vis morbi ac ftimulus concitabat. Si revera parvus fanus erat, neque ejus exiguitas veterum læfionum veftigia occulebat; non eft mirandum, quod Vir fummus ad eam confugere explicationem coactus fit. Aliis vero ubi ren minor morbidus eft, contraria placet explicatio, uti & nobis in propofita muliere. Rene contracto, ejus quoque vafa, ut vidimus in illa, contrahuntur. Quod igitur fanguinis in eum jam ferri non poteft, in alterum per oppofitam arteriam divertit, ipfumque diftendit. Credo autem, & contractionem alterius, ejufque vaforum, alterius vero diftentionem interdum poffe adeo augeri, ut hic immanem in molem excrefcat, ille vero nunquam fuiffe videri poffit. Scilicet fanus, fi firmus fit, non magis augetur quam influxus fanguinis requirit, uno in rene id quod antea in duobus, depofituri. At fi laxior natura fit, ad eamque laxitatem morbus accedat; credi vix poteft quantum incrementi nonnunquam capiat. Oftendit ren ille quem Cl. Valcarenghus (*h*) invenit decuplo majorem, magifque is qui in Regiæ Scientiarum Academiæ Parifienfis Hiftoria (*i*) memoratur librarum pondo triginta quinque; ut nihil hic dicam de altero, duplo, eoque amplius quam ifte ultimus, graviore, quem ex Monginotii Obfervatione Præcl. Fantonus (*k*) commemoravit. Contracti viciffim ex morbo, adeoque attenuati atque abfumpti, ut a primordiis defuiffe Viri doctiffimi exiftimaverint, in illis mihi fufpicio eft qui renum doloribus a calculis, vitiifve aliis laborarunt, ut puta in muliere, viro, & puella, quorum videfis hiftorias in Sepulchreto (*l*). Namque; ut omittam virum, illum videlicet Mercatorem, cujus Obfervatio in hac quoque Sectione (*m*) femel atque iterum per incuriam eft indicata; in puella ut renis dextri locum ne filamenta quidem, aut membranæ tenerent; tenebat tamen ureter qui ex venæ Cavæ trunco, ad quem, rene abfumpto, fe videtur agglutinaffe, in veficam adhuc defcendebat: in muliere autem pro eodem rene *fpecies quædam involucri* confpecta eft, membrana, credo, quæ marfupii inftar, abfumpta jam renis fubftantia, fuperftes a tot Obfervatoribus (*n*) commemoratur. In iis vero crediderim a primordiis ufque, ut vel olim Ariftoteles (*o*) obfervavit, renem defuiffe, in quibus nulla renum vitia præcefferint, neque ullum alterius renis, aut Emulgentium ejus vaforum, aut ureteris extet veftigium, ut non extabat in puellula a Poupartio (*p*), neque in Sacerdote, & Muliere, a Valfalva diffectis, quorum utriufque hiftoriam tibi alias (*q*) propofui, aut fiquid forte extabat, certa quædam alia non deerant quæ nunquam renem fuiffe, indicarent, ut in ea Muliere alterius lateris ren non modo, ut in puellula illa, æquo major, fed duplo major, & præterea pelvi duplici, duplicique uretere præditus; ut initio factus videretur, ut fui quoque abfentis comparis vices gereret. Ego vero in catella quam Bononiæ perfecui Februario menfe A. 1702. aliud quidpiam animadverti, unde, etfi neque ureter, neque Emulgentia vafa deeffent, renem tamen a primordiis defuiffe, conjicerem. Cum enim loco renis dexteri nihil nifi pinguedinem deprehendiffem quæ mole ipfum, & figura etiam quadantenus referret, ureterem autem cum vefica quidem commiffum, at folidum & paulo ante quam ad eam pinguedinem perveniret, repente in tenues difpertitum pinguedinis ftrias, quæ fanguifera vafcula comitabantur, arteriamque pariter Emulgentem vidiffem in eo latere non deeffe, at tenuiorem æquo, & cum ramum quidem non parvulum renem verfus Succenturiatum dimitteret, parte reliqua in ramufculos abeuntem qui per defcriptæ pinguedinis fuperficiem dumtaxat reptabant: cum hæc igitur ita confpicerem; animadverti, venam ejufdem lateris Emulgentem, etfi craffitudine oppofitam aliquantum fuperabat, nullos tamen qui fub fenfum caderent, ramufculos a pinguedine illa, quam totam cum cura perfecui, venientes accipere; accipere autem ramum a proximo hepatis lobo craffum adeo, ut ipfa Emulgens finiftra illo tenuior videretur. Qua ex re proclive erat conjicere, venam Emulgentem dexteram non renis in ea quidem catella, fed jecinoris caufa fuiffe creatam, præfertim cum in faniffima catella fecundum naturæ confuetudinem fe haberent reliqua omnia, nifi quod ren finifter major erat, quam pro corporis magnitudine, ut pote qui fecernere unus omnem debebat urinam, quamobrem canaliculi quoque ejus erant, ut in muliere defcripfi, craffiores, & evidentiores.

15. Ut igitur ab ea conftitutione quæ a primordiis, ad eam quæ a morbo eft, & ad inftitutum fermonem redeam; augeri ob renis comparis abfumptionem, alterius qui fanus fit, magnitudinem non alia ratione, crediderim, quam quæ paulo

(*q*) Vid. Haller. not. *g* ad eund. locum. (*r*) Medic. Rat. T. 4. P. 2. S. 2. c. 6. in Thef. Pathol. §. 6.
(*f*) Obf. de Morbis a Ser. colluv. S. 4. c. 2. poft Obf. 100. (*t*) in Præf. paulo ante Theor. 4. (*u*) Dec. 3. A. 5. Obf. 33.
(*x*) Act. T. 1. Obf. 20. & 247. (*y*) Cent. 1. Obf. 27. & Cent. 3. Obf. 45. (*z*) Ibid. in Appen. n. 1.
(*a*) Dec. 3. A. 3. Obf. 122. (*b*) Ibid. A. 7. & 8. Obf. 122. cum Figuris. (*c*) Cent. 8. Obf. 100. & Cent. 9. Obf. 64. & Act. Tom. 7. Append. n. 10. & eorund. Tom. 8. Obf. 89. (*d*) Differt. de Valvulis in Ureterib. §. 5. & 7.
(*e*) Vid. fupra, n. 5. (*f*) Anat. corp. hum. Diff. 4. (*g*) Sect. hac 22. Obf. 16. (*h*) Differt. de faxis, acub. & cæt.
(*i*) A. 1732. Obf. Anat. 7. (*k*) De Obf. Med. & Anat. Epift. 8. in fin.
(*l*) Sect. cit. Obf. 23. §. 4. Sect. 27. Obf. 1. Sect. 28. in Additam. Obf. 2. (*m*) Obf. 23. §. 12. & Obf. 27. §. 6.
(*n*) Vid. ex. gr. Sect. hac 22. omnes §. Obf. 5. (*o*) De Generat. Animal. l. 4. c. 4. art. 2.
(*p*) Hift. de l' Acad. R. des Sc. A. 1700. Obf. Anat. 1. (*q*) Epift. 25. n. 4. & Epift. 31. n. 25.

paulo ante expoſita eſt; neque enim in Kerckringii, exempli cauſa, aut Drelincurtii memoratis (*r*) Obſervationibus cum ren alter eſſet a verme corruptus, alter autem æquo major, eſſe poteſt Euſtachianæ explicationi locus. Cum vero ſæpe adeo fieri videamus, ut rene altero ob corruptionem, aut propter obſtruentes calculos lotium non ſecernente, aut non emittente, alter ſuppleat, idque ipſo hujus incremento confirmari; manifeſtum eſt, jure ſcripſiſſe, ut in Sepulchreto (*ſ*) leges, Guidonem Patinum, non ſemper eſſe verum, uno rene obſtructo, alterum ſtatim ceſſare ab officio: quod & ſuis ipſe quoque comprobavit Obſervationibus, & facile eſt ex alienis pariter intelligere, in hiſque; ut tot alias omittam; Gregorii Horſtii (*t*), & Thomæ Bartholini (*u*). Quas Patini, & Bartholini hiſtorias perlegens, ſi forte miraris, cum magnus, & anguloſus calculus eſſet in rene, nullum ibi percipi conſueviſſe dolorem; miraberis magis, ſi alias inſpicias Obſervationes, ex quibus conſtat, neque illum, neque ex tot aliis renalium calculorum ſignis ullum toto vitæ curſu in quibuſdam eos habentibus fuiſſe, quarum Obſervationum aliquæ in eodem ſunt Sepulchreti loco (*x*) ubi illa quam ex Bartholino indicavi; ſed aliæ præterea addi poterunt, ut quæ in Hiſtoria proſtat Reg. Sc. Academiæ Pariſienſis (*y*); quanquam in eo tamen viro vomitiones haud deerant, per intervalla ingruentes; & illa item, quam miror non fuiſſe jam additam, quippe in Poſthumo Malpighii Opere (*z*) vulgatam. Cauſa autem, cur ſignum aliquod, & interdum ullum non appareat, eſſe profecto multiplex poteſt, ut puta cum lapides, quantumvis inſignis magnitudinis, natura, aut caſus *quaſi coronarum orbes medios forat* (ſic enim legenda ſunt Euſtachii verba, male in Sepulchreto (*a*) relata, ubi præclara ejuſdem Obſervatione comprobantur) urinæ ſuppreſſio non contingit, ut neque continget, ſi via lotio quaſi per canaliculos, in ipſis calculorum lateribus, ſubſtantiaque excavatos, relinquatur aperta, ut in proxima Salmuthi hiſtoria (*b*), & clarius, quippe adjuvante pictura, in illa patet, quam Lanciſius cum Alghiſio (*c*) communicavit. Nec moleſtus ſenſus erit ad lumbos, ne gravitatis quidem, ſi calculi ſenſim, & lentiſſime increſcant, retuſiſque angulis ſint, aut firmiſſime renum ſubſtantiæ impacti hæreant, ut commoveri non poſſint, præſertim ſi ea ſubſtantia dura ſit, & calloſa, quemadmodum in Cornelio Cardinali fuiſſe, alibi (*d*) ſcribemus, fueratque in illo cujus ex Hiſtoria R. Sc. Acad. paulo ante mentionem fecimus, in quo cartilaginea inventa eſt. Sed & dura fuit in altero cujus deſcriptionem apud Malpighium extare, diximus. In hiſque nec aliæ fere ſunt ejus morbi notæ. Cujus rei quæ cauſa fuerit in eo cujus Obſervationem tradidit Guarinonius (*e*) ſatis ex diſſectione non liquet, ut neque in duabus aliis (*f*) in primaque potiſſimum, quarum tamen utraque calculis infarctos renes ambos exhibet, præſertim vero ſiniſtrum. Quæ autem, qualeſque ut plurimum ſoleant eſſe notæ illæ ex quarum præſentia proprie renum calculi dignoſcuntur, etſi jam ſatis per te noſti; proderit tamen, ſi apud Cl. Scharſchmidium (*g*) recognoſcas; exempla enim ſubjicit quibus confirmet, illarum pleraſque, aut omnes etiam abeſſe interdum poſſe, ut alium morbum ſpectent Medici, calculos autem qui in renibus ſunt, minime ſuſpicentur. Porro ſupervacuum eſt admonere, ſupervenire poſſe cauſas ob quas dolor ceſſet qui antea in rene vel acerbiſſimus fuerit, nerveis videlicet ſurculis ſive hebetibus factis, ſive conſumptis, ut ex VI. intelligitur hujus Sectionis Obſervatione. Quæ omnia cum ita ſint; patet, quanti referat in ægrotantibus quæ præceſſerint, inquirere, & ſiquando nullum præcipuum ſignum extet renalis calculi, non propterea contemnere leviora, aut aliis quoque morbis communia. Sed noſtræ id melius docebunt hujus morbi, in cadaveribus deprehenſi Obſervationes, quæ ideo in alias differuntur Epiſtolas, quod in hanc ubi de lumborum dolore agitur, eæ non videntur convenire in quibus is dolor non ſe prodiderat.

16. Quod vero diximus in deſcripto a nobis fœmineo rene calculum nec croceum fuiſſe, nec rubentem, & quod in rene virili tres albidos a nobis inventos aliis ad te Litteris (*h*) commemoravimus; nempe diſcrimini illi adverſatur, fere ab omnibus olim recepto, per alterutrum de duobus illis coloribus genitos in renibus lapides internoſcendos eſſe, credentibus, a genitis in veſica. Quibus Euſtachium ſuam oppoſuiſſe Obſervationem, in Sepulchreto (*i*) vides: ex quo alias addes, ut ex iis quæ in promptu ſunt, aliam, Euſtachianæ proximam (*k*), in qua colore marmoris candidi, aliamque (*l*) in qua nivei candoris inventi in renibus calculi proponuntur: ubi & conſpectos a Valſalva calculos, alia (non ſecus atque a Schroeckio (*m*)) albicantes, alios nigros in hac ipſa Epiſtola (*n*) memoravimus. Apparet igitur, illud diſcrimen aut ex æquo paucioribus Obſervationibus, aut a præjudicata quadam opinione fuiſſe deductum. Certe autem lapidis materiæ id quo rubro, flavo, nigro, aliove colore inficiatur, tum in veſica admiſceri poteſt. A qua etiam admiſtorum varietate fieri, credibile eſt, aliam in aliis calculis facilitatem, aut difficultatem ſolutionis, ſpemque propterea iis præcidi qui remedium quærunt quo uno æque omnes diſſolvantur. Quo magis danda opera eſt, ne calculus gignatur, iis vitatis quæ diximus (*o*) in renibus lotium remorari, & contrariis in uſum tractis, præſertim ſiqua inchoati calculi ſuſpicio ſit. Ad quem, donec licet, inde deturbandum, mitioribus potius, & anodyni aliquid habentibus, quam acrioribus diureticis uterer, qui hinc meminerim, antequam Boerhaavii (*p*) monita prodirent, generoſum quendam Civem meum, cui lapis e veſica exſectus fuerat, nephriticis obnoxium doloribus, his rarius tentari cœptum eſſe ex quo tertio, aut quarto quoque die mane haurire inſtituit calidæ uncias aliquot, cochleari addito ſyrupi ex ſucco violarum; inde vero ſciam, diuretica proprie dicta nonnullos quidem liberaſſe; aliis autem vehementer nocuiſſe: neque hoc mirum ſive ea attendentibus quæ ſupra (*q*) attigimus de mucilaginoſo humore quo tubulorum, & pelvis parietes oblinuntur, non temere amovendo, ſive contractiones eorundem parietum, quæ ut acrium medicamentorum irritamentum ſequuntur, ſic quantum & vias importune adſtringant, & dolores augeant, manifeſtum eſt. Utinam radicis ſcillæ vis anodyna, & convulſiones ſopiens, ab Hoffmanno indicata, & in nephritide ipſa, etiam a minoribus calculis proveniente, a Cl. Jo. Gerardo Wagnero (*r*) expoſita, tot felicibus aliis experimentis confirmaretur, ut non minus apud Medicos nota eſſet, quam vis diuretica perſpecta eſt; ſane Itali quoque noſtri, etſi plerumque ab emeticis, quale pulvis ſcilliticus eſt, remediis abhorrent, hoc opportune uti non dubitarent, ne ibi calculus incrementa caperet, unde poſtea dejici non poſſet. Augetur enim ſubſiſtens, non modo ut expediri, & egredi amplius nequeat, ſed interdum ut renem æquet, imo nonnunquam, ſicut in fœmina Principe fuiſſe ſcribitur (*ſ*), pondo ſit librarum quinque. Sed cum in aliis morbis non ſemper eidem remedio idem exitus reſpondet, tum in hoc ſpeciatim. Valſalvam certe ipſum memini de hoc non ſemel querentem, confirmantemque, ſe in Nobili Virgine quæ per biennium renum doloribus vexata fuerat, remedia mutare in ſingulis paroxyſmis

---

(*r*) ſupra n. 8. (*ſ*) Sect. hac 22. in Schol. ad Obſ. 14. (*t*) Ibid. Obſ. 19. (*u*) Ibid. Obſ. 24. §. 2. (*x*) Obſ. ead. §. 1. 3. 4.
(*y*) A. 1730. Obſ. Anat. 3. (*z*) ubi de Renib. (*a*) Sect. cit. Obſ. 12. § 1. (*b*) Ibid. §. 2.
(*c*) Litotom. c. 4. & Tab. 4. (*d*) Epiſt. 57. n. 10. (*e*) Sepulchr. l. 2. S. 1. in Additam. Obſ. 10.
(*f*) Act. N. C. Tom 2. in Append. n 3 & Commerc. Litter. A. 745. Hebd. 11. n. 1. (*g*) Ibid. A. 1739. Hebd. 31. n. 1.
(*h*) Epiſt. 38. n. 41. (*i*) Sect. hac 22 in Schol. ad § 1: & §. 2. (*k*) Ibid. §. 6. (*l*) l. 1. Sect. 10. in Additam. Obſ. 8. ad fin.
(*m*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 247. (*n*) n. 2. (*o*) ſupra, n. 3. & 5. (*p*) Prælect. ad Inſtit. §. 365. & 387
(*q*) n. modo indicato 3. (*r*) Obſerv. Clinic. Sect. 2. n. 2. 9. & 10. (*ſ*) Vid. apud Pohl. de Proſtat. calcul. §. 7.

oxyſmis eſſe coactum, cum quæ alias prompte libe-
averant, fruſtra in uſum revocarentur.

17. Inter cætera autem detrimenta quæ mulieribus
fferunt cruciatus nephritici, non dubito, quin abor-
us, aut non infrequens & fœtus, & matris interitus
it referendus. Cum enim uterus creſcens ureteres
oremendo, minus per hos facilem reddat urinæ de-
luxum, &, quod conſequitur, nonnihil in renibus
am moretur; ſiqua forte vitium aliquod in his fo-
vet ob quod eorum doloribus obnoxia ſit; nempe in-
de magis irritari ipſorum intimas membranas, & cru-
ciatus excitari, proclive eſt intelligere, ut illud pa-
riter quod toto corpore, iiſque præſertim Partibus
quæ in ventre ſunt, eo tormento per nervos in con-
ſenſum tractis, facile ante juſtum tempus ex contra-
hente ſe utero fœtus exigatur, aut certe ita ipſe,
aut mater, tunc gravibus morbis perſæpe impar, ma-
le mulctetur, ut non raro utrique moriendum ſit.
Quod ad abortum attinet, habes in Sepulchreto (*t*)
Matronam, a Platero deſcriptam. Ea *quatuordecies uterum geſtans, toties* 8. *vel* 9. *ſemper menſe abortiebat*. Eadem multos annos graviſſimis renum doloribus obnoxia fuerat. *Dolorum* autem, *&* *abortus cauſam* Platerus deprehendit in renibus, quorum alter in marſupii modum, abſumpta ſubſtantia, redactus, alter a magno calculo erat prætumidus.
Mulier vero a cujus hiſtoria, ut pleraque alia, ita hoc quoque animadvertendi occaſio mihi data eſt, ut ſeptimo graviditatis menſe ipſa primum, mox & proles extincta ſit, & quemadmodum ren ejus dexter ſe haberet, jam docui (*u*); ut quando mortis illius genus, tunc aliud agens, non quæſivi, nunc ſuſpicer, inter mortis prægreſſas vel proximas etiam cauſas, renis dolorem fuiſſe. Quod & de alia ſuſpicor cujus diſſectæ Obſervationem, mecum, & cum Amicis cæteris ab Santorino communicatam, huc eo libentius adſcribam, quod & alia aliqua continet tibi, renum fabricam rimanti, minime fortaſſe diſplicitura.

18. FŒMINA quæ ex renum affectionibus diu laboraverat, denique cum uterum gereret, quinto geſtationis menſe obiit.. RENUM alter ſtrigoſus fuit, quippe cavea quidem pelvis aucta, ſubſtantiæ autem craſſitudine extenuata. Alterius quoque, etſi longitudo, & latitudo increverant, exigua erat quibuſdam locis ſubſtantiæ craſſitudo, pelvis autem amplitudo permagna. Hæc vero in ureterem deſinebat arctum adeo, ut adactus aer vix tranſiret. Qua autem pelvis cum intimo rene cohærebat, latis pertuſus erat orificiis, quæ cum magnis cellulis communicabant. Harum quoque cellularum aliqua parietes habebat aliis orificiis perforatos; in quæ impulſus aer multos canaliculos, ſimulque Emulgentem diſtendebat arteriam. Erant autem ii canaliculi arterioſis ramis in tranſverſum impoſiti. Cæterum eas cellulas urina implebat: renis autem ſuperficies ex vaſis ſiebat ſanguiferis, in craſſiuſculum quaſi ſtratum compactis.

19. Qui ad cognoſcendam intimam, ut cæterorum viſcerum, ſic etiam renum ſtructuram, morboſas conſtitutiones omnino aſpernantur, non hanc fortaſſe contemnent, ex qua videlicet renum canaliculos probari, credent, cum arteria, nulla re interjecta, communicantes; recte, an ſecus, non eſt mihi hic diſquirendi locus, neque confirmandi excogitati a me olim (*x*) ad patefaciendam renum fabricam experimenti. Ex hac potius, aliiſque hiſtoriis ſupra memoratis in memoriam redeo alterius, quam ex Williſio reperies in Sepulchretum (*y*) translatam. In ea nobis Matrona deſcribitur a multis jam annis, potiſſimum vero quotieſcunque conceperat, iis ſpaſmodicis affectibus vexari ſolita, ob quos ſub finem tertii menſis abortum ſemper faciebat, quod noviſſime quoque contigerat, acutis videlicet lumborum præſertim doloribus non ſemel redeuntibus, & poſtea quoque acriter, fere uſque ad extremum vitæ diem, qui trigeſimus quinctus fuit ab abortu, cum vomitu divexantibus. Cadavere inciſo, Williſius non dubitavit, quin dolorum cauſa ſtatuenda eſſet in aqua intra cranium deprehenſa, quæ inde per nervos in meſenterii centrum delapſa, membranas diſtraxiſſet, quas ibi interjecto aere non ſecus divulſas invenit, ac ſi lanius inſufflaſſet. Equidem non is ſum qui aquam, cerebrum inundantem, ſpaſmodicos facere poſſe dolores, negem. Sed tamen in cadavere quod citiſſime, ait, computruiſſe, facilius eſt aerem illum qui membranis erat interpoſitus, a putredine ipſa recens evolutum concipere, quam in vivente jam fuiſſe. Quid ergo eſt? A renibus fortaſſe petenda altera cauſa fuerat, quæ ad aquam illam adjiceretur. Nam renes ſatis quidem ſanos fuiſſe, refert; alterum tamen eorum *inuſitatæ fuiſſe figuræ*, ut pote qui *in plures lobos inſtar renis vitulini findebatur*. Fac enim eorum tibi veniat in mentem, quæ Ruyſchius (*z*) ſemel atque iterum ab ſe comperta memoriæ prodidit. Poſt intolerabiles lumborum dolores, non calculos, ut ipſe, omneſque expectabant, ſed inæqualem dumtaxat, ut in humanis fœtibus, & in vitulis, bobuſque, renum ſuperficiem eſſe deprehenſam. Fatetur autem ut rem ſibi inauditam, ſic quoque incompertum, quomodo ex ejuſmodi ſtructura tam atrox dolor, & ſanguinis ſæpe mictus exiſteret. Qui tametſi a Williſio non memoratur, potuit tamen illud renis intimum vitium, quod inæqualitatem ſuperficiei aut ſequeretur, aut faceret, necdum ad eum perveniſſe gradum, ut ſanguinem eliceret qui cum urina excerneretur. Quod vitium quale ſit, cum Ruyſchius cohortetur cæteros ad inquirendum; non ante quis facile conjiciat, quam ſciat, num adultos omnes quibus ea renum inæqualitas ſit, horum cruciatus infeſtet.

20. Igitur ſi quæ ab antiquioribus ſcripta ſunt, attendantur; non eſſe id verum, a primo aliquis exiſtimabit. Etenim cum Ariſtoteles (*a*) *hominum renes bubulis ſimiles eſſe*, tradiderit, *quippe qui tanquam compoſiti ex multis renibus exiguis conſtent*, *neque æquabiles ſint*; in pleriſque ſaltem ita inventos eſſe, videri poteſt: pleroſque autem homines renum doloribus tunc eſſe vexatos, cuinam, quæſo, credibile ſit? At ſi a fœtuum, & puellorum inſpectione ad id ſcribendum inductum eſſe, ſuſpicabimur, quæ ſuſpicio in Adnotationibus indicata eſt ad Euſtachii librum de Renibus (*b*); Ariſtotele ſepoſito, quot alii, & in quot, quibuſque idem conſpexerint, quæremus. Euſtachius (*c*), qui multos, ſiquis alius, inſpexit humanos renes, in uno, aut altero dumtaxat id ſe vidiſſe, memoriæ tradidit: qui etſi reticet, an ex renibus laboraſſent; ſubindicare tamen videtur, cum alterius renes *magnitudine quoque*, ait, *fuiſſe valde inſigni & alios longe ſuperante*, & cum alibi (*d*) negat, id inventum iri, *niſi aut cadaver nacti ſimus*, *cujus renes tuberculis ſcateant*, *aut natura in eis conformandis a lege ſua diſceſſerit*. Quod cum *perquam raro* contingere, Anatomicus adeo exercitatus affirmet; mirum eſſet, ſcriptum poſtea fuiſſe a Veslingio (*e*), *ſæpius tamen* renes *e compactis veluti glandulis inæqualem ſuperficiem*, *quam in fœtu exhibent*, *in adultis quoque retinere*; niſi æquius foret interpretari, *ſæpius* dixiſſe comparantem cum eo quod modo dixerat, & certe multo rarius eſt, unum aliquando pro duobus renibus inveniri, quam cum Riolano (*f*) reprehendere. Adverſus quem id ſe *unquam vidiſſe*, negantem, ſic quidem Veslingium tuetur Dominicus de Marchettis (*g*), ut confirmet, ſe vero id *bis*, *terve* in hoc Theatro oſtendiſſe. Sed neuter verbum ullum injicit unde intelligamus, ſani, an ægri ii fuerint in quibus invenere. Nec vero injecit qui ſemel id vidit Diemerbroeckius (*h*), neque alii quos ſciens omitto, ipſo præſertim recentiores, ſi duos excipias quorum alterius Obſervationem habes in Sepulchreto (*i*), alterius in Bibliotheca Anatomica (*k*). Hic *illam renum ex lobulis coagmentationem ſemel in juvene novem annos nato* mani-

(*t*) Sect. hac 22. Obſ. 4. (*u*) n. 12. (*x*) Adverſ. Anat. 3. Animad. 33. Vid. & Epiſt. Anat. 3. n. 15.
(*y*) l. 1. Sect. 13. Obſ. 7. (*z*) Adv. Anat. Dec. 1. n. 9. (*a*) De Partib. Animal. l. 3. c. 9. (*b*) ad c. 3. in fin.
(*c*) c. cit. (*d*) c. 42. (*e*) Syntagm. Anat. c. 5. (*f*) Animadv. in cit. Veslingii locum. (*g*) Anat. c. 5.
(*h*) Anat. l. 1. c. 18. (*i*) l. 1. Sect. 13. Obſ. 3. in Additam. (*k*) Tom. 1. P. 1. in Adnot. ad c. 1. Malpigh. de Renib.

manifestam atque evidentem, nullo interim hoc visceus infestante morbo sibi *intueri licuisse*, affirmat. Ille vero in *puella decem annos nata*, ventrisque doloribus atrocissimis, & deinde convulsionibus, ac vomitu denique confecta, etsi alias alibi morborum causas animadvertit; tamen renes quoque duriores, eorumque alterum *inusitatæ figuræ* invenit, *in plures scilicet lobos fissum*. At si hanc propter varias illas causas, utramque autem propter ætatem minus adultam seponas; neque enim adeo mirum esset, si paulo tardius in nonnullis renes ambo, aut eorum alter puellarem illam inæqualitatem amitterent; ex cæteris quas nunc quidem meminerim a me lectas esse, Observationibus quatuor, haud amplius, sunt, Ruyschii una, Petrucci altera, Mauchartii tertia, Trewii ultima. Et ex duabus quidem primis, si adjuncta quædam attendamus, urinæ vitiis laborasse illos, conjiciemus, in quibus ejusmodi renes inventi sunt. Nam Ruyschius olim priusquam casus illos duos proponeret qui nobis hæc perpendendi occasionem dederunt, cum eandem in adulto renis structuram offendisset, quanquam nihil de ejus morbis attigit; tamen in renis illius delineatione (*l*) supremum ureteris tractum latiorem nobis delineavit, quam per se esse in iis solet qui earum partium morbis affecti fuerunt nunquam. Petruccius autem cum Spicilegii sui (*m*) Tabula II. renes pingat monstrosos, id est *ex plurimis glandulis conglomeratis constantes ad instar conceptaculi ovorum*; pelvim dexteri æquo magis latum atque extantem, ureterem autem sinistri *crassitie*, & *amplitudine*, ut ipse loquitur, *monstruosum* repræsentat. In Mauchartii autem Observatione (*n*) conjectura opus non est, ut assequamur, Senem, cui *renes maximi*, *bubuli*, & *inæquales* erant, pluribus, nec levibus, urinæ & partium ejus causa conditarum vitiis laborasse. Nephriticum enim annos aliquot fuisse, constat, deinde ischuriam fere perpetuam, tum per intervalla urinæ incontinentiam successisse, illamque similem *lacti ebutyrato* repertam esse intra ureteres, intestini Ilei instar distentos, cum pelves unde proveniebant, ovi capacitatem æquarent, intra vesicam denique contractam, crassam, & quasi callosam lapides duos, quorum alter magnus, præter multos quos olim ejecerat, substitisse. Sic etiam Senex alter, in quo ren uterque a Præcl. Trewio (*o*) conspectus fuit *manifestis in lobulos divisionibus*, *uti alias in pueris tantum solet*, *notatus*, renum calculis diu obnoxius vixerat, quos, mictu interdum cruento comitante, excernebat, donec secunda urinæ in vesica suppressione confectus est. Nunc si forte quæras, quid ego observaverim; etsi quotiescunque in renes incidi qui ad istam superficiei inæqualitatem accederent, id in pauperibus fuit plerumque ignotis, qui dum viverent, quibus essent obnoxii morbis, scire propterea, aut satis scire non potui; hoc tamen dicam, ex indiciis quibusdam, non secus ac in Ruyschii, & Petrucci Observationibus, conjecturam facere licuisse, eorum neminem caruisse morbis ad urinæ organa attinentibus. Quod & ipse, ut spero, facile intelliges, si has quas subjicio, eorum historias consideraveris, sed universas; ita enim disponam, ut indicia illa magis, magisque augeri videas, & ex levioribus ordinatim fieri graviora.

21. MULIERIS, in Nosocomio hoc mortuæ, viscera quædam, & caput in Gymnasium illata sunt, cum Anatomen haberem A. 1726. CEREBRI fusca erat medullaris substantia, & crebris sanguineis punctis distincta: laterales ventriculi non sine aqua intro effusa: cerebellum præmolle. Ut in Thoracis cavo, sic etiam in Ventre aqua non defuerat, eaque fœda. Uteri Tubæ majus orificium habebant occlusum, quippe extremo illo ad ovarium firmiter agglutinato. Ren uterque inæquali erat superficie, & maculis albis hic illic qua subsidebat, variegata; ut inæqualitatem illam a natura non esse, facile intelligeres. Urinaria autem vesica intus rubebat.

22. SENIS cujusdam Partes, præsertim Ventris, in eodem Nosocomio studiosis nostris Adolescentibus ostendebamus sub finem A. 1742. cum inter illas a consueta naturæ norma has aberrare, adnotavimus. TESTIS alterius Vaginalis tunica aquam continebat non paucam, eamque turbidam: ex Albuginea autem qui prope globum epididymis superiorem, testiculum convestiebat, corpusculum subrotundum exstabat, Albugineæ concolor. Arteria Magna ubi in Iliacas se dividebat, ossicula inter tunicas condebat suas. Sed hoc nihil erat præ arteria Splenica, quæ ab initio ad ingressum usque in lienem tota propemodum constabat ex ossibus: eratque præterea multo quam soleat, latior. Splen tamen, quantum sensus judicare poterant, sanus erat. Fellis vesicula æquo minor fuit. Renes pro statura parvi: & quanquam interius sani videbantur; exteriore tamen facie inæquali. Urinaria autem vesica magna, & parietibus valde crassis, quales in iis esse consueverunt qui ex calculo, aliave causa urinæ difficultate laborarunt.

23. SENEX alter, annos natus, quantum æstimari poterat, sexaginta, mendicus adeo, ut sibi victum quæreret vel ex melonum corticibus, & si quæ alia ejusmodi in vias projiciuntur, non semel antea in Nosocomium hoc venerat ob febrem, & oppressionis sensum in thorace, quem difficilis respiratio, debilis pulsus, & tussicula comitabatur assidua, sputa educens quæ vocant catarrhalia. Ubi paululum sibi videbatur levatus; in vias iterum exibat, nec multo post tempore Nosocomium repetebat. Novissime autem circa medium Januarium A. 1747. ita emaciatus, & morbo, frigore, inedia confectus rediit, ut paulo postquam venerat, mortem obiret. CADAVERE in publica Anatome usus sum, donec melioris copia fieret. Itaque & Ventris, & Thoracis viscera perlustravimus. Ut de hisce primum hic dicam, ex quibus præcipuorum hominis morborum causas agnoscas; Thorax, ut pericardium quoque, effusam quidem habuit aquam, sed paucam. At pulmones ad latera, & dorsum valenter annexi erant: quin dexter, cum abstraheretur, quandam quasi tunicam opacam, crassam, firmam, & æqualem reliquit, thoracis parietibus adhærentem, ab imo ultra medium ejus longitudinis, & a Spina ferme ad sternum usque extensam, quæ ab uno extremo, & ab eo deinceps avulsa, integra secuta est: ea neque ad pleuram, neque ad membranam attinebat pulmonis, quippe cum utraque harum sua in sede restitisset; itaque de eo genere fuisse censui quod tibi alias (*p*) declaravi. Pulmones ipsi non optime se habebant: imo intra summam alterius partem duri aliquid perceptum est. Sed plus in corde malorum fuit. Erat duplo grandius quam par fuisset: nec sanguinem tamen continebat, sed concretiones polyposas dumtaxat, easque mediocres, & paucas. Verum cum uterque esset ventriculus dilatatus; dexteri, ut auriculæ ejus pariter, quæ & ipsa dilatata erat, parietes erant pertenues; sinistri contra crassiores omnes, & duriores quam æquum esset. Mitrales valvulæ ipsæ quoque amplificatæ, & valde crassæ, imis erant oris tuberosæ. Et Sigmoides quidem minus fuerant molles quam æquum sit; sed iis minus flexiles Semilunares; quin harum aliqua ad inferioris ambitus partem jam ossea. Arteria Magna ante curvaturam æquo latior; interiore autem facie universa, imo in Iliacis quoque, albis maculis passim distincta. Earum macularum aliquæ introrsum prominebant, quæ duriores erant, & osseæ, præsertim ubi una ex inferioribus Intercostalibus oriebatur, cujus orificium ut forte erat in maculæ centro, circulari ambitu prominentis, sic propterea coarctatum fuerat, ut simul cum macula a primo referret majorem quandam glandulam lenticularem. Et quoniam de Iliacis mentionem injeci; priusquam cætera de Ventre attexam, non reticebo, fuisse Iliacas arterias omnes, non secus ac Splenicam videmus, flexuosas: Iliacas autem venas, primas tantummodo, id est ad earum usque partitionem, corrugatione

(*l*) Obs. Anat. Chir. 80. Fig. 64. (*m*) De Struct. Capsular. Renal. (*n*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 26.
(*o*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 33. n. 3. (*p*) Epist. 20. n. 37.

rugatione quasi quadam affectas, ut difficile posses extendere. Ventris viscera has labes ostenderunt. Ventriculus amplus; quamvis pauca continebat; & sine rugis, fuscus intus erat hic illic ad magnos tractus a medio sinistrorsum, multo autem magis ad stomachum ipsum, ibique aliquanto profundius. Jecinoris tota convexa superficies, parvo a dextris spatio ad imum excepto, firmiter cum septo transverso cohærebat: in summa autem ea superficie erat hepatica substantia hydatide excavata, cujus diameter transversum æquabat digitum. Lienis autem convexa facies membranam habuit suam quodam loco albicantem, in ejusque albedinis medio osseam factam parvulo spatio. Lien ipse laxior, & potius crassitudine, quam longitudine, aut latitudine, æquo major, cum tamen arteria Splenica, ista etiam spectata crassitudine, paulo quam conveniret, latior videretur. Mesaræi glandulæ in homine id ætatis passim occurrebant, multæque ad fabæ magnitudinem: quanquam sive tangeres, sive, dissectas etiam, inspiceres, morbo carere, non dubitares. Sed renum magnitudo quæ, corporis proportione, minor erat, magisque eorum superficies evidenter ab eo quod videre consuevimus, discrepabat. Posteriore enim facie æque erant convexi, atque anteriore, utraque autem inæquali, sinister præsertim, & quadantenus tuberosa. Accedebant in sinistro depressiones quædam quasi a cicatricibus. Ureterum autem orificia intra vesicam spectabantur aliquanto ampliora, & ipsa vesica intus subrubra, & sanguiferis vasculis passim discurrentibus ita distincta, ut si in ea coloratam ceram immisisses; exterius autem rubicundioribus quam soleat, fibris instructa.

24. A N I C U L A rustica, parva, & præter modum strigosa, intra biduum ex senectute ipsa, ut ajebant, mortua, spirandi tamen difficultate, quamvis sine tussis, & sputorum expectoratione, laboraverat: quod adnoto, ut scias, non plura de ejus morbis sciscitando cognosci potuisse; non quod alia ferme quam ventris viscera examinaverim. Etsi enim hujus quoque cadaver, cum Anatomen docerem A. 1740. in Theatrum ex Urbe importatum est; tamen ubi ad thoracem perveni, melioris, aut certe majoris corporis facta copia fuerat, in quo dissecando occupari præstitit.

A B D O M I N E igitur aniculæ diducto, sana reliqua; hæc autem dumtaxat inventa sunt præter naturam se habentia. Magna arteria a diaphragmate ad Iliacas usque omnes tota erat intus a flavis osseis lamellis inæqualis, & fœda præterea ab humore crassiusculo, fusco, & sanguinolento, qui hic illic intimæ tunicæ adhærebat, ex qua per lamellas illas ipsi circumjectas perrupta, & exulcerata distillaverat. Ejusmodi vitium in perbrevem quoque Cœliacæ truncum se propagans, cæteris hujus ramis illæsis, hactenus se extenderat in arteriam Splenicam, ut cum tota justo esset latior, & crassioribus tunicis, & flexibus præsertim tot, ac tantis, ut plures, majoresque in ea vidisse non meminerim, ideoque primo aspectu ea esse quæ erat, non videretur, esset præterea ad flexus majores dura, nec sine osse. Lien autem quem adibat, sanus, & parvus quidem, sed jecinori, ac visceribus cæteris, atque adeo toti corpori respondens proportione. At ductus Hepatici truncus amplior quam soleat. Contra uterus, quem in latus sinistrum invenimus valde inclinatum, cavo erat adeo angusto, ut non facile in adulta viderim angustiorem; & tamen vagina erat non exigua, & supra pubem rugosa cutis mulierem peperisse, indicaverat. Renum uterque superficie inæquali prope ut in fœtu, pelvi autem non modo, & duobus in hanc confluentibus majoribus tubis, sed & pluribus ex minoribus, qui horum alterutrum adeunt, extra renes exstantibus. Quæ omnia, ut ureteres quoque, aliquanto erant justo latiora, a dextris præsertim. Ren autem dexter multo minor sinistro, & quamvis intime quoad visus, tactusque judicare poterant, non morbosus; tamen dissectus male olebat. Sed & ureteris dexteri orificium multo amplius quam solet, & quam esset sinistrum, in vesica hiabat; ut ab dextera magis parte ex urinæ vitiis laborasse mulier videretur. Tunc etiam intellectum est, cur vesica bene distendi immisso per urethram aere non potuisset, quippe hujus parte per amplius illud orificium in ureterem, pelvimque ipsam renis, ut perspeximus, divertente, & qua pelvis incisa fuerat, exeunte. Cæterum vesicæ intima facies pene tota vasculis sanguiferis, eorumque ramulis tumidis, & nigricantibus distinguebatur; quin tota ipsa vesicæ infima pars intus nigricabat.

25. Huc addas velim quam tibi alias (q) descripsi in Stabulario Observationem. Hinc enim videbis quæ vesicæ, & ureterum vitia fuerint, inde vero ut renum inæqualis esset superficies. Nec refert; imo fortassis juvat potius propositum hoc nostrum, quod certa quædam præterea vitia iis in renibus animadverterim. Neque enim hic quærendum credo, num solum ejusmodi superficiei vitium gravia illa attulerit mala de quibus ab Ruyschio (r) traditum est. Crederem fortasse, si quod autumabat Riolanus (s), liceret accipere, ex inæquali illa quæ infantibus est, renum faciem post septennium, vel ocyus æqualem fieri quia ex aspersione sanguinis carnosus cortex circumjiciatur, sublividus, minimum digitum crassus, complectens ea tubera quæ sola in puello renis substantiam faciant. Nam in fœtu quoque is proportione cortex est, renumque facit superficiem, omnesque præterea adultorum renes quorum esset facies tuberosa, parvi forent, quod neque ego semper vidi, & Ruyschii illa respuit delineatio quæ supra (t) indicata est. Nec vicissim tamen hic renes a nobis ponendi sunt male adeo affecti, ut in quibusdam Eustachii (u), & Littrii (x) Observationibus, in quibus non modo ren erat tuberculis exterius plenus, sed & substantia maxime imminuta, aut prorsus consumpta, loco ejus a sabulosa materia occupato, pelvi autem innumeris lapillis, aut materia illa referto, & ureteris denique initio per calculum non exiguæ magnitudinis prorsus obstructo. Nam si in horum alterutro casuum jam ea præcessissent quæ Ruyschius scripsit; in neutro enim erat, quod permirum fuit, postremo ante obitum tempore illorum quidquam; nemini certe obscura fuisset causa cur accidissent, ut contra est in Ruyschii Observationibus. Nunc si præter exteriora tubera aliquid aut ibi, aut intus ponas, quod attentius inspectando observandoque liceat animadvertere, ut in nostris fere omnibus historiis, unde quæ præcesserit inæqualitatis causa conjici possit, & hæc ejus generis, ut dolores quoque & sanguinis mictum afferre valuerit; indicatum fortasse videbitur quidpiam quod a veri similitudine non abhorreat. Fac igitur, plures extitisse antea in renis superficie ex illis caveis sero plenis quas aliis Litteris (y) fusius memoravi, & quarum una etiamtum supererat in Stabulario. Pro seri illius acriore aliquando natura & lacessi ren potuit, & vas aliquod sanguiferum erodi, unde sanguineus mictus, & dolor, quem a seri quoque copia tum distendente, tum etiam gravante augeri contigerit. Sero autem illo dissipato, cicatricosas maculas, & depressiones relinqui ostendimus, easque in aliqua etiam ex modo productis historiis (z) non omnino obscuras: quas inter crebras depressiones hic illic prominens illæsa renis substantia inæqualem faciet superficiem, & tuberum speciem repræsentabit. Itaque habes quid mihi venerit in mentem re in obscura & perdifficili. Quod exempli dumtaxat causa, & te ad meliora excitandi, propositum credito; neque enim mihi satis placet cum ob alia, tum præsertim quod vereor, ne alia inæqualitas illa fuerit quam Ruyschius vidit, ac quæ a me visa, &, ut potui, explicata est. Nunc quando lumborum doloris causam in renibus, primum ut calculo, deinde ut aliter affectis, consideravimus, age in aliis quoque

(q) Epist. 4. n. 19. (r) supra, n. 19. (s) Animadv. cit. supra ad n. 20. & Anthropogr. l. 2. c. 26. (t) n. 20.
(u) De Ren. c. 45. (x) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. Obs. Anat. 5. (y) Epist. 38. n. 39. & seqq. (z) n. 21. & 23.

que Partibus, una aut altera proposita Observatione, spectemus.

26. CISIARIUS Patavinus, paucos supra triginta annos natus, sanus antea, & robustus, nisi quod lue venerea laboraverat, cum forte cecidisset, & supra jacentis ventrem rota in transversum acta esset; acerbis adeo lumborum, dorsique doloribus prehensus est, ut octo ipsos menses cubare cogeretur, nihil quidquam opis adversus eos dolores Medicis, quos bene multos advocaverat, afferentibus. Denique cum Cel. Vallisnerius accessisset, ægrumque de cruciatibus sinistri potissimum lumbi querentem animadvertisset; manu admota pulsationem, ut ab aneurysmate, percepit ad ipsum ejus lumbi latus, illaque propterea quibus diutius forte servari posset homo, non sanari, præscripsit. Intumuit deinde is locus, tumore latius se extendente, & costas ipsas quæ proximæ erant, attollente. Œdema interea subjectum crus, & femur totum occupaverat. Cum æger tamen, vigente appetitu, temere multum ederet, tumorque incresceret; Chirurgus imperitissimus ausus est longe aliud ac Vallisnerius, opinari, & non modo quæ pus moverent, imponere, verum etiam cum ab horum usu vesicæ, & rimæ in lumbi cute apparuissent, hanc incidere. Quam incisionem proxima nocte consecuta est tumoris disruptio, hanc autem larga sanguinis profusio, & hanc virium, vocisque defectio; ut intra horæ quadrantem a disruptione, vita desierit. Postridie, qui dies fuit Nonis Novembribus A. 1720. hæc mihi narravit Vallisnerius, petiitque, ut secum dissectioni præesse vellem, quæ a Vulpio nostro est administrata. ABDOMINE diducto, in conspectum venit aneurysma, quo majus nunquam vidi. Nam ventris caveæ dimidium ferme occupabat secundum longitudinem situm. Ab diaphragmate enim ad pelvim se extendens, obtinebat quantum spatii est ab latere usque dextero vertebrarum ad sinistrum distenti abdominis latus, liene, ventriculo, intestinis, mesenterio, vena Cava, rene sinistro dextrorsum adeo compulsis, ut is ren ad regionem esset umbilicalem. Figura aneurysma tunc erat ovali, cum sanguine oppletum, facile fuisset sphæroidæa; plurimo tamen etiamtum sanguine erat fartum, circumcirca in cortices polyposos concreto, ad medium hactenus grumoso, ut pultem referret. Qui postquam omnis detractus est, tum vero hæc animadvertimus. Aorta arteria qua in ventrem primum perveniebat, cum ibi statim inciperet dilatari antrorsum quidem non ita multum, dextrorsum autem haud amplius quam ut exiguam manum caperet in pugnum contractam, sinistrorsum se adeo expandebat, ut anteriorem & laterales parietes facere videretur descripti aneurysmatis, quod ibi inter diaphragmatis appendices cum Aortæ cavo ampliter communicabat. Laterales parietes ubi ad posteriora pervenerant, finem ibi statim habebant, arctissime undique ad partes quas inde aneurysma non removerat, agglutinatum: itaque posterior aneurysmatis paries peculiaris nullus erat; sed eæ ipsæ partes pro pariete erant. Quarum illæ quæ ob osseam naturam minus cedere ictibus potuerant sanguinis irruentis, exeso perioftio, ipsæ quoque carie affectæ erant, costa videlicet infima, & cava facies ossis ilium: vertebræ autem vel pejus se habebant. Lumbarium enim transversi processus in eodem sinistro latere a carie aut rupti jam erant, aut solo digitorum appressu facile rumpebantur: corpora autem ipsa infimæ thoracis vertebræ, & duarum quæ ei proximæ ad lumbos sunt, altissime erant excavata, & maxima ex parte absumpta, quæ res eo magis in oculos incurrebat, quod interjecta corporibus crassa illa cartilaginea ligamenta suis quodque sedibus etiamtum exstabant intacta, & pulchre albicantia, suoque servato amplitudinis modo inter depressiones exesorum corporum prominentia, quantum ex his consumptum esset, aspicientibus ostendebant. His igitur omnibus, quæ ablato dumtaxat sanguine, continuo in conspectum se dederunt, satis inspectis, cum ad ventris viscera oculos convertissemus; sana cuncta in tanta locorum mutatione mirati sumus. In Thorace quoque, nisi quod pericardium plus aquæ habuit, quam par sit, nihil quod peccaret, animadvertimus. Nam quod pulmones albissimos haud secus ac si aqua usque, & usque injecta sanguis ex eorum vasis fuisset elutus, conspiceremus; nempe id deberi intelligebamus sanguini qua nulla resistentia fuerat, in ruptum aneurysma vitæ extremo tempore confluenti.

27. Quæ super maximo hoc aneurysmate animadvertere multa possem, sciens omitto, illa præsertim quæ alibi attigi, cum de aneurysmatibus aliis scriberem. Hic duo potius adnotare juvat, quorum alterum in extrema hac Epistola (*a*) habebis; alterum autem ad suspiciones attinet aneurysmatum post diros pariter, ac diuturnos dorsi, lumborumque dolores alias in viventibus, alias in ipsis, quod mirabilius videtur, sectis cadaveribus non agnitorum. Ut de his ultimis primum dicam; relege, quæso, perattente quasdam in Sepulchreti non unam Sectionem, & in hanc quoque XXII. relatas historias, nempe Obs. XXXV. & XL. Videbis post ejusmodi dolores quos repentina tandem mors excepit, in altera *duas lumborum vertebras corrosas fuisse repertas, una cum aortæ & venæ cavæ, cui suppositæ erant, ruptura, unde magna ex utroque vase facta fuerat sanguinis* in ventrem *effusio*: in altera autem *carnem quandam putridam, nigricantem, & corruptam*, quæ in ventre *ad duas spithamas longa, & duarum manuum transversarum* latitudine, spinam ita eroserat, *ut ulcus cancro simile pugnum capere, & levi ictu tota spina dorsi frangi facile potuerit, ultimo denique ipsam etiam venam cavam, qua spinam decurrit, corroserat a qua sanguis per diaphragma* ab eadem carne *perforatum, pulmonum motum impediendo, mortem intulit*. Prima illa affectio *Tabes spinea* fuisse creditur, ab Hippocrate descripta: Hæc altera, pancreatis immanis, & putridus tumor. Quem ut ipse non negem; non minimam tamen tumoris partem ex dilatatione Magnorum vasorum fuisse, suspicor. Nec sine ejusmodi suspicione omnino sum, cum mox lego Obs. XLII. secunda; iteratus enim per incuriam est numerus; cum, inquam, lego, post assiduum, ac diuturnum dolorem circa regionem ossis sacri, inventum esse *circa* eandem *regionem, ea in parte ubi vena cava bifurcatur, abscessum magnum, in quo materia fœtida & sanguis coagulatus continebatur*, tum etiam *os sacrum ea in parte ita corrosum atque exesum, ut facillime digitis extrahi atque conteri potuerit*. Sed minus me mea falli suspicione, crediderim in Observatione, quæ I. est in Additamentis ad Sectionem XII. libri quarti. Vir proponitur magnis universæ dorsi spinæ cruciatibus diu conflictatus, quem a prandio, cum familiaribus sumpto, elapsa quarta horæ parte hi, qui secesserant, revertentes humi stratum, mortuumque invenerunt spina dorsi disrupta, id quod ei verisimiliter contigisse crediderunt, dum ad arripiendam matulam se inclinasset. Ex aperto ventre ingens statim prosiluit sanguinis copia, quo & totum refertum erat sinistrum thoracis cavum. Permagnus autem erat tumor a sexta dorsi vertebra ad primam usque lumborum pertinens, qui *refertus apparuit ingenti carnis copia, carcinomate affectæ, imbutæ & obductæ pauco pure, ac sanguine in grumos concreto*. Tumorem complectebatur *membrana validissima, coronati argentei crassitiem obtinens*, sed *lacera juxta primam lumborum vertebram, ex parte periostio destitutam, adeo ut postremæ duæ costæ nothæ spinæ amplius non cohærerent*. Porro *sex inferiores vertebræ dorsi, & lumborum prima, carie omnino* erant *corruptæ, quasi teredine erosæ, adeo ut ibi loci spina*, propterea facile disrupta, *omni careret soliditate & stabilitate*. *Ipsum diaphragma pertusum, ut duobus digitis conjunctis introitum concederet*. *Renis sinistri vena Emulgens præterea discerpta*. Utinam sicuti venæ hujus, ita Magnæ arteriæ, adhærentis omnibus illis corruptis

(*a*) n. 30.

tis vertebris, mentio aliqua eſſet injecta; unde meam onfirmare poſſem ſuſpicionem, aut abjicere. Vidiſti mea Obſervatione (*b*) altiſſime excavatas fuiſſe ertebras, in altera autem ex indicatis Obſervationibus adeo corroſas, ut levi ictu frangi potuerit pina, in hac autem ultima poſt eroſionem, reipſa actam. Intelligis quid ex mea ſuſpicer. At illud xtra ſuſpicionem, a magno aneuryſmate, Spinæ adærente, hoc etiam, præter cætera detrimenta, & ericula, afferri poſſe, ut Spina frangatur; non mulum enim in Ciſiario noſtro deerat, ut poſſet. Veum ne forte credas, ſuſpiciones omnes meas in Obervationes dumtaxat cadere quæ in Sepulchreto exent, inſpice eam ſaltem quæ inter alias a Viro Clariſſimo multis poſt illud iterum editum annis vulata, vel potius, quantum ex Actis Helveticis c) in quibus eadem hiſtoria eſt, intelligere videor, ecuſa, tumorem in latere lumborum, & hypohondrio ſiniſtro eminentem fuiſſe docet *a corpore mmani, ingenti, globoſo, tenſo, totum fere ſinirum abdominis latus occupante*, quod exſectum, & uptum *effundebat magnam, qua opplebatur, cruoris uſci copiam, ſubſtantiæ flaveſcentis, ſpongioſæ, lanellatim ſibi incumbentis*. Quoniam autem ren ſiniter huic corpori, quod & ipſum pone ſiniſtrum Coli inteſtini tractum locabatur intra duplicaturam peitonæi, externe adhærebat, imo ſui parte *in iſum bulboſum hocce corpus penetrabat*; viſum eſt oc idem corpus pars eſſe renis illius, videlicet incredibilem in modum amplificata. Ego tamen, uod veri ex aliis quærendi, non diſſentiendi ſtuio dixiſſe liceat, tum ex ſede quam obtinebat, um ex ſanguinis, qui tanta copia inerat, in lanellas, alias aliis incumbentes, concretione, tum deique ex eo quod in illius hominis ventre *vivum adeſſe animal credebatur*, id quod pulſationis ſenſum aliuem ſignificat, aneuryſma fuiſſe, ſuſpicor, quod reſcendo partem proximi renis vitiaſſet. Non abſiile huic meæ ſuſpicioni Cl. Nebelii (*d*) judicium uit in tumore ſubrotundo, qui annexus reni ſiniſtro, *ntus ex pluribus tunicis conſtare, & cruore materiaue tartarea refertus* eſſe dictus fuerat, pro Emulentis arteriæ aneuryſmate agnoſcendo. Quin caum adjecit celebris Medici, magna ex parte cum o qui modo a nobis perpendebatur, conferendum. Cum enim idem ſiniſtrum latus affectum dolore, primum nephritico, mox & rheumatico credito, inumuiſſet, dolore autem repente vehementiori facto, nors ſubita Medicum abripuiſſet; ſanguinem qui nultus in ventrem effluxerat, e rupto aneuryſmate xiiſſet, compertum eſt, quod in eodem ventris tere ſub annexo Colo inteſtino protuberabat, maitudine æquans caput triennis pueri. *In diſſecto utem hoc tumore concavo, & internis membranis iſtincto, coagulatoque ſanguine repleto, hærebat ren iniſter flaccidus & putridus.* Quæ cum menoro, nolim propterea putes, ignotos mihi eſſe bſceſſus internos, quibus non modo lumborum door, aut Sacri oſſis, aut Spinæ dorſi, ſed & caies ipſa vertebrarum ſit imputanda. Novi enim; t quos legi in recentioribus libris hic indicem; abceſſus in ea parte meſocoli quam, indocte compoſito vocabulo, meſorectum plures appellant, in illis uiſſe deprehenſos quorum ſymptomata, & in his *dolores intra os ſacrum* accurate in Commercio Litterario deſcribuntur. Novi pariter ex Actis Cæſareæ Academiæ (*e*) lumborum, dorſique dolores in iis fuiſſe in quibus magni interni abſceſſus latebant cum vertebrarum aut lumbarium infimarum nigredine, & carie quæ dimidium Sacri oſſis in parva fruſtula comminuerat, aut lumbaris primæ, & thoracis ultimæ non diſſimili vitio. Nec tamen obliviſci poſſum aut Mercatoris qui cum annum integrum dolore ſummo ad Spinam dorſi laboraſſet, aneuryſma, ut Ballonius (*f*) tradidit, in Aorta habuit, ubi lumborum incumbens vertebris, in Iliacas dividitur, aut Patricii illius Viri, vehementiſſimo dorſi dolore conflictati, in cujus pariter Aorta aneuryſma repertum eſt juxta laudatam alias (*g*) Veſalii diagnoſim eo tempore admirabilem, nunc facile imitabilem, illudque non ſine proximarum vertebrarum carie, & coſtarum vitio. Donec autem horum, & his ſimilium, quæ non raro aliis, & mihi quoque ſe obtulerunt, exemplorum recordabor, fieri non poterit, quin ubi deſcriptiones abſceſſuum, iis in locis repertorum, ejuſmodi occurrant, ut ſuſpenſum animum relinquant, verear, ne forte ſub abſceſſus nomine aneuryſma delituerit. Hactenus de ſuſpicionibus in diſſectis mortuorum corporibus.

28. Quod vero ad eas attinet quæ mihi in viventibus inciderunt; ut cæteros mittam; duos ex iis memorabo, quibus ipſe quoque, cum in Patria eſſem mea, conſilium dederam adverſus graves pertinaceſque lumborum, dorſique dolores. Alter fuit ærarius faber, Peregrini nomine. Quem, cum ego poſtea huc ad profitendum veniſſem, accepi, ſuis ſemper conflictatum doloribus, tandem qua minus expectabant Medici, repentina morte ſublatum eſſe; ut mihi ſuſpicio confirmaretur, ab arteriæ Aortæ, ſecundum Spinam deſcendentis, aneuryſmate cruciatus illos fuiſſe, & ex aneuryſmatis diſruptione ſubitaneum interitum. Alter vero Patricius Vir fuit Joannes Antonius Corbiceus, qui cum ſimili obitu ereptus eſt, multo mallem non abfuiſſe, ut diſſecandi cadaveris facultatem obtinerem. Sic enim in eo aneuryſma ejuſmodi ſuſpicabar, ut ſimul vererer, ne vomica lateret in jecinore, qua rupta, mors propera ſequeretur. Et ſane multa, nec obſcura, affecti hepatis erant indicia; ſed cum his tamen aderant, atque adeo magnam certe ipſorum partem præceſſerant, & fortaſſe omnia, ii lumborum dolores, qui cum jecinoris vomica non ſolent conjungi. Operæ pretium fortaſſis eſt totam hiſtoriam, præſertim alias (*h*) tibi promiſſam, hic diligenter perſcribere. Erat is annos natus ad ſexaginta, procero, amplo, lacertoſo corpore, facie rubente a venulis ſubcutaneis, paſſim, ſed præcipue ad naſi inferiora, conſpicuis. Sanguinis per hæmorrhoides fluxus, qui innoxius, & moderatus redire per intervalla conſueverat, cum ab anno jam valde ſe imminuiſſet, moleſtæque animi affectiones acceſſiſſent; nonnihil emaciari corpus cœperat ante initium veris A. 1710. Mox dum rheda, ut tum ſolitus erat, veheretur, ſe dolor prodidit in utroque lumbo, Spinaque interjecta: quibus in partibus jam a longo tempore, ſed obſcurus, fuerat, neque aſſidue, ſed aliquando. Nunc vero non ſolum perſtitit, ſed circa Aprilis initium auctus, ante Majum autem multo acerbior factus ægrum, præſertim ſedentem, aut jacentem, male habebat, eoque magis ubi ſe vel leviter convertere vellet, aut flectere, aut rurſus erigere conaretur, aut ſurgere. Viſum eſt ob ea quæ de hæmorrhoidum fluxu diximus, itemque ob ſanguinem qui ſuperioribus menſibus non ſemel e naribus ſponte ſe oſtenderat, laxata, quæ tum adſtricta erat, alvo, ſanguinem de brachio primum, tum ex hæmorrhoidibus eſſe mittendum. Cum alvi laxatio multum, tum prima ſanguinis miſſio plurimum profuit; ut jam ſublatus omnino diuturnus dolor videretur. Sed cum Chirurgus ad hæmorrhoides, quas turgidiſſimas offenderat, nihilominus, Medico inconſulto, hirudines admoviſſet; tanta vis ſanguinis repente profluxit, ut non multo poſt indicia apparuerint habitus in pravum vergentis. Itaque cum rurſus conſilii cauſa accerſerer poſt Junii medium, tum hæc quæ modo dixi, tum alia accepi: dies jam eſſe plus viginti ex quo regii morbi ſigna, cum pedum œdemate, ſe ſe oſtenderant: & primum quidem vigilias, appetitus ciborum dejectionem, & ſenſum quendam fuiſſe ſtomachi a prandio languidi, atque, ut æger loquebatur, diluti, nunc vero hunc ſenſum prorſus ſublatum, ſomnumque, & appetitum quoque, ſed hunc ex parte tan-

(*b*) n. 26. (*c*) Tom. I. (*d*) Eph. N. C. Cent. 9. Obſ. 59. (*e*) A. 1742. Hebd. 20. n. 3. (*f*) Paradigm. 13. (*g*) Epiſt. 17. n. 3. (*h*) Epiſt. 36. n. 6.

te tantummodo, rediiſſe ex quo ea quæ adverſus ictérum faciunt, adhiberi cœpta fuerant: ex his autem animadverſum eſſe, rhabarbarum, quamvis perparce cum *paſſulis* datum, laſſitudinem auxiſſe non tam quia multa per alvum educebat, quam quia dolorem exacerbabat ad ultimam lumborum vertebram, & proximam Sacri oſſis baſim. De hoc enim æger dolore, ſe delaſſante, plurimum querebatur, huncque moleſtiorem fieri, ſiquando per cubiculum ambularet, aſſerebat. Diſplicuit dolorem quem omnino ſublatum eſſe, crediderant, iterum paulo poſtquam viſus erat quieſcere, & rediiſſe, & graviorem in dies factum eſſe. At cætera vel multo magis diſplicuerunt. Nam frequentem pulſum, & ſubdurum, reſpirationem ſubinde altam, & quaſi difficilem, pedes, & vicina crura, in dextero præſertim artu, ſubtumida, & depreſſum admoti digiti veſtigium ſervantia, cutem, & oculos ſubflavos, urinas denique interdiu, ut oculos quoque, magis flaventes animadvertebam, &, quod omnium graviſſimum fuit, cum ventri manum admoviſſem, a dextris ſub ipſo infimarum coſtarum flexu tumens jecur ad hœdini capitis magnitudinem, durum præterea, at ſine dolore. Quod dum contrectarem, æger jam a triennio, inquit, tumorem hunc, quamvis non tantum, ut & oculorum flavedinem aliquam animadverti; & tamen, ut noſtis omnes, ſemper bona ad hunc uſque annum uſus ſum valetudine. Caute cum ejus Medico iis quæ eo tempore aptiora viſa ſunt, conſtitutis, ægrum tertio inviſi ante medium Quinctilem, ut cum eodem Medico, & cum Albertino, qui Bononia accerſitus fuerat, conſilia inirem. Tunc vero œdema inferiorum artuum, credo quod æger plerumque cubaret, omnino evanuerat, ciborum appetitus vigebat, ſtomachus recte fungi videbatur officio ſuo. At vigiliæ noctu vexabant: pulſus magis quidem veſpertino tempore, ſed tamen & matutino frequentes, majori quam antea magnitudine, nec ſine aliquo impetu: ſitis: lingua aridiſſima, & colore ex rubro nigricante infecta: cutis necdum ſine flavedine, quamvis alvi recrementa nec eſſent, nec antea fuiſſent albida: urinæ ſaturo etiamtum colore, ſed tenues: jecinoris tumor, in quo dolor fuerat aliquando ex quo ægrum non videram, facile tamen ſedatus, eo tempore contrectari poterat ſine dolore, niſi forte diu, & ſubaſpere quis contrectaret; tunc enim aliquis oriebatur dolor ad imum jecinoris limbum. In contrectando viſus eſt ſibi Albertinus inæqualitatem quandam animadvertere non ſecus ac ſi viſceris ejus ſuperficies quibuſdam quaſi granis craſſioribus aſperaretur; unde tumoris naturam ad ſcirrhum ſpectare, conjiciebat, acinis videlicet hepaticis a concreta bile diſtentis; ob dolorem tamen, ne alicubi alia eſſet tumoris natura, verebatur. Cum ea quæ in gravi, & ancipiti ejuſmodi caſu cautiſſimum decebant Medicum, nobiſcum probaſſet, Bononiamque rediiſſet, ego vero Lucum ad Cicognini patris curationem profectus eſſem; de improviſo accidit, ut æger qui per eos dies non modo non pejus, ſed quarto ex quo conſilia inita fuerant, die vel melius cum cæteris, tum ſibi in primis habere videbatur, cum ad cœnulam prima hora noctis ſurrexiſſet, moleſto quodam ſenſu ſtomachi, & affectæ partis corriperetur, ſimulque ſudore frigido facies, frigore artus inferiores perfunderentur, venter autem valde intumeſceret. In lectum repoſitus jam fuerat, cum propere accerſitus Medicus præter hæc, totius epigaſtrii dolorem, vomendi conatus, humiles, & languidos pulſus, ut & vocem, & mentem, faciem autem qualis cadaveri eſt, deprehendit. Itaque octava ex qua hæc inceperant, hora mors eſt conſecuta. An ex rupto, ut ſigna quidem indicant pleraque, nec tamen omnia, jecinoris abſceſſu? an ex vaſis ſanguiferi diſruptione? Albertinus ipſe qui diligentiſſime, ut ſolebat, nuper omnia partim obſervaverat, partim inquiſiverat, nec alia præter ea quæ modò ad te ſcripſi, fuiſſe, ſciebat, cum ex meis litteris hunc hominis exitum accepiſſet; ut facile conjiciebat, aliquid, dum æger ſurgeret, illo eodem motu eſſe diſruptum, multumque in ventris cavum humorem effuſum; ita quid diſruptum eſſet, pariter conjicere ſe poſſe, negabat. Quod ſi quædam ſuppurati tumoris indicia, & in his quæ potiſſimum requirebat; certe autem nulla unquam fuerant; nempe *horripilationes* præceſſiſſent; tum vero fatebatur, ſe facile ex rupta hepatis vomica rem fuiſſe explicaturum. Igitur ſiqua in particula hepatis lente aliquid, ac latenter ad ſuppurationem forte veniſſet, ſuſpicari ſe, non tam ex ejus particulæ, quam ex attigui vaſis alicujus ſanguiferi, quod pus læſiſſet, diſruptione ejuſmodi mortem eſſe repetendam. Neque tamen ſuſpicione hac vetus, & pertinax ille ad vertebras dolor explicabatur, cujus in tot hepatis abſceſſibus quorum hiſtorias perpendimus, mentionem factam non recordamur, & is præterea quem tetigeramus, tumor longe a vertebris diſtabat, longiuſque imus hepatis limbus, ad quem præſertim noviſſime dolorem fuiſſe, ſcripſimus. Nec vero eſt cur dolorem ad vertebras infimas præcipue & ad Sacri oſſis baſim extenſum, forte ab hæmorrhoidalis venæ trunco repetas, cujus radices adeo diximus fuiſſe turgentes; nam poſt effuſam tantam illam ſanguinis vim haud certe amplius turgebant, & cum maxime turgerent, vel tum, quamvis breve ad tempus, acciderat, ut dolor videretur eſſe ſublatus. Quod ſi Aortæ arteriæ per vertebras deſcendentis aneuryſma, cujus, præter jecinoris tumorem, nonnulla adhuc mihi ſuſpicio eſt, non is tibi morbus videatur, cujus effectus vel breve ad tempus uſque adeo obſcurari poſſit, nec qui ſine aliis pluribus, gravibuſque ſignis concipi queat; a te peto ne quidquam ſtatuas priuſquam hanc legeris quæ ſubjicitur, Obſervationem.

29. SENEX qui olim credebatur ex lue venerea laboraſſe, multos jam dies in hoc cubabat Noſocomio, de aliis omnibus conqueſtus, quam quæ aut ad eam luem, aut ad magnum internum aneuryſma ſpectare poſſet; certe autem; nam diligenter quæſivi; neque de dolore, neque de ponderis ſenſu, neque de ſpirandi difficultate. Paulo poſt prandium repente eſt mortuus circa medium Decembrem A. 1618.

VENTRE aperto, & urinaria veſica cum pene detracta; totus enim eram eo tempore in quibuſdam quæ ad eas Partes attinent, obſervandis; urethra luis illius antiquæ opinionem confirmavit. Erat enim paſſim cicatricoſa, & Seminalis ipſa caruncula non ſecundum naturalem conformationem ſe habebat, ut neque perminuta duo oſcula quibus ad latera pertunditur, neque his interjecti Sinus orificium facile eſſet demonſtrare. Huc accedebant fibræ, inter ſe diſtinctæ, atque exſtantes, ex quibus inſtar parvi trianguli conficiebatur, cujus baſis erat veſicæ proxima, vertex carunculam attingebat. Amotis deinde viſceribus, ingens Magnæ arteriæ aneuryſma in conſpectum venit, creſcentem lunam repræſentans, cujus erat dorſum ſub annexo diaphragmate in tranſverſum locatum, cornua autem deorſum ſpectabant, ſeque ſingula pone ſingulos condebant muſculos quos Pſoas vocant, ſiniſtrum quidem eo uſque ut ad tertiam muſculi partem infimam perveniret, dexterum autem non adeo inferius deſcenderet. Hujus quoque aneuryſmatis poſterior paries jam nullus erat; itaque detracto ſanguine quo replebatur, maxima ex parte in polypoſas laminas alias aliis impoſitas conformato, ſtatim apparuerunt corpora duarum, aut trium vertebrarum ad imum thoracem, ſummoſque lumbos attinentium, nuda quidem, ſed alte eroſa, extante hic pariter inter corpus & corpus albo ſuo, intactoque, ut videbatur, ligamento cartilagineo. Ruptum autem fuerat hoc aneuryſma ſuprema ſua ſiniſtra parte ita ut ſanguis qua conceſſerat annexum diaphragma, prorupeṙit ab eodem latere in thoracis cavum, quod pene totum repleverat.

30. Vides igitur, quam obſcurata hic ſigna eſſent tanti aneuryſmatis, quæ olim, & lumborum præſertim dolores quin anteceſſiſſent, non eſt dubitandum. Sed hanc, & quæ in Ciſiario (*i*) habita eſt, Ob-

(*i*) ſupra, n. 26.

bservationem si cum aliis conferas Aortæ aneurys-atum a quibus proximæ vertebræ erant corrosæ; ud fortasse miraberis, ligamenta iis vertebris in-rjecta, intacta nobis se obtulisse: quod alii, quan-m meminisse nunc possumus, ejusmodi Observatio-im Scriptores non memorarunt. Quin eorum ali-ii diserte non minus ea ligamenta, quam vertebra-im corpora, excavata, atque absumpta se invenisse ripserunt, ut, exempli gratia, Cl. Vernojus (*k*), Auctor penultimæ Figuræ, id præclare ostenden-s, in Commentariis Regiæ Scientiarum Academiæ arisiensis ad A. 1724. Et sane cartilagines obnoxias inc esse absumptioni, sive hæc fiat ab diutius itera-s ictibus sanguinis, in aneurysma irruentis, sive ab rodentibus particulis, ut alibi (*l*) a nobis exposi-im est, Observatio ostendit Cl. Maloetii in iisdem Commentariis proposita ad A. 1733. in qua cartila-inea Asperæ arteriæ segmenta aliquot, loco poste-ioris parietis aneurysmati inservientia, reperta sunt nfirmiora jam facta, & minus convexa, duo autem orum ex aliqua sui parte absumpta. Quam Ob-ervationem cum tibi alias (*m*) memoravi, ibi qui-dem simul dixi, molliores partes, quippe ictibus minus renitentes, minus atteri, quam firmiores; hic vero illiusmodi explicationi video non esse locum. Nam si quia minus quam vertebræ, ligamenta renituntur his interjecta, eo quoque minus atteri, dixero; quæres continuo, cur igitur, sicut in illis quos descripsi, hominibus duobus, ita in reliquis pariter non sint reperta; sed in his consumpta, in illis intacta? Quod si illi juvenes fuissent ambo, reliqui autem senes; fortasse responderi posset, in illis enim minus, in his magis renitebantur. Atqui non modo ex cæteris, ut is certe qui a Vernojo proponitur, sed etiam ex duobus nostris primus erat juvenis; ut minime appareat, cur si non huic, illi atteri debuerint, neque cur non atteri nostro Seni. Obscura igitur istius discriminis causa ab alia, fortasse in aliis erodentis humoris natura, an aliunde sit repetenda, tibi indagandum relinquimus, quando hæc jam satis longa Epistola est. Proximis diebus alteram mittemus, interea autem salutem plurimam.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLI.

Sermo est de Urinæ Suppressione:

Etsi nihil urinæ emitti aut vitio accidit renum, & ureterum, aut vesicæ ipsius, & urethræ: tamen nec Valsalvæ, nec mihi contigit, ut mortuorum ob priorem illam dumtaxat causam corpora incideremus. Nec mirum, cum renes, & ureteres gemini sint, ut si forte uno in latere deficiat eorum officium, in altero suppleatur. Neque enim quod multi credunt, semper verum est, otiante rene alterutro, alterum quoque simul otiari: quæ opinio recta est Litteris superioribus (*a*): imo ad Observationes quas ibi indicavimus, tot invenies quæ addi possint ex Sepulchreti Sectione huc attinente XXIV. (*b*) ut si cum iis compares quæ in eadem Sectione sunt urinæ suppressæ ex unius dumtaxat lateris morbo, longe rariores primis has alteras esse, planissime cognoscas. Nam primi generis passim occurrent, nedum ubi Gerardus Blasius (*c*), Isbrandus Diemerbroeckius (*d*), Ludovicus Mercatus (*e*) id genus ut frequentissimum inculcant, & si velles addere quæ postea in Cæsareæ Academiæ Voluminibus (*f*) prodiere; nullam facile invenires quæ ad idem genus non spectaret, renibus videlicet ambobus aut sphacelo correptis, aut, quod etiam Rudolphus Jacobus Camerarius (*g*) vidit, insolita flacciditate, & atonia affectis, aut calculo infarctis, aut si alter non eodem laboraret vitio, at consumptus, inofficiosus, aut suo uretere sabulo, & calculis impedito. Alterius autem generis, id est lotii ob unius dumtaxat lateris vitium suppressi, Observationes in citata Sepulchreti Sectione ad paucas redeunt, & eo pauciores, quod aliqua, ut quæ sub Observatione I. legitur §. 19. non, ut a primo videtur, spectat ad hoc genus: quod præclare docebit eadem historia non modo Sectione XXII. Obs. XIII. §. 1. sed etiam in hac ipsa Observ. I. §. 4. plenius proposita; ut non fuisset opus, præsertim mutilata iterare, ne dicam tertium, & quartum repetere; nam quæ Observatione eadem I. exhibentur §. 20. & 22. quantumvis, per incuriam nomine, & dierum numero mutato, aliæ videantur, ipsam tamen esse apparet inspecta libri I. Sectione III. Obs. XV. §. 1. & §. item 1. Obs. XIII. Sect. modo citatæ XXII. libri III. Atque utinam hæc una historia in ea de qua loqui cœpimus, Sectione XXIV. esset repetita. Sed tu conferens Observationis II. §. 11. cum IV. §. 9 itemque Observationem VIII. cum X. (*h*) §. 4. & hujus §. 7. cum Obs. XI. atque ut ad I. & II. Observationem redeam; illius §. 2. cum § 21. aut §. 3. qui perperam 1. inscribitur, cum §. 27 itemque cum §. 2. Obs. II. statim intelliges quot satius fuisset semel ponere, aut siquas historias sui non semel Auctores, ideoque non iisdem semper verbis scripsissent, alteram scriptionem, si tanti videretur, alteri continuo subjicere. Sunt tamen in Sectione hac quædam secundi etiam generis historiæ, ut sub Observatione I. §. 14. & sub III. §. 1. 2. & 3. &, si vis, insuper sub IV. §. 2. Sed quid hæ ad longe majorem cæterarum numerum? quem augent aliæ aliquæ in Additamentis legendæ ad Sectionem XXV; in ea enim exhibitæ Observationes multo majori ex parte fuissent ad superiorem Sectionem addendæ, &, præter eas, omissæ aliæ vel maxime obviæ, ut quæ in Ruyschii Centuria (*i*) proposita fuerat. Constat igitur, multo rarius accidere, ut renum, & ureterum, quippe geminorum, vitio urina supprimatur, quam vesicæ, & urethræ, quæ unæ sunt, eoque minus mirari oportere, quod eorum qui, primis illis obstructis, perierint, corpora necdum incidere potuerimus.

2. Quorum dissectionis ob id etiam cupidior fueram, ut examinare in iis possem eas partes unde, & per quas, & quo alii alias comminiscuntur peculiares urinæ vias. Etsi enim adversus has argumentum in Adversariis (*k*) proposui ab iis petitum quæ satis constat in lotii suppressionibus adnotata esse ex renum vitio contingentibus, quod argumentum eo gravius mihi visum est ex quo animadverti, cum aliis postea, tum Boerhaavio ipsis (*l*) perplacuisse; tamen Cl. cuidam Viro plenius avebam satisfacere, existimanti, vias illas peculiares in renum pelves, ut plures vel antea crediderant, eamque viciniam desinere; ut tametsi renes dumtaxat, calculis, aliove ejusmodi impedimento obstructi conspiciantur, possint tamen ob id ipsum earum viarum ostia simul comprimi, nihilque tum in pelves, aut proximos ureteres transmittere. Tu igitur cum ejusmodi cadaverum incidendo-

(*k*) Comment. Acad. Sc. Imp. Petropolit. Tom. 6. (*l*) Epist. 18. n. 27. (*m*) Epist. 21. n. 48. (*a*) n. 15. (*b*) I. 3.
(*c*) Obs. 1. §. 9. (*d*) Ibid. §. 10. (*e*) Obs. 2. §. 1. (*f*) Dec. 3. A. 4. Obs. 60; A. 7. & 8. Obs. 147; & A. 9. & 10. Obs. 95; & Cent. 5. Obs. 22; Cent. 6. Obs. 55 & 56; & Act. Tom. 2. Append. n. 3. & Tom. 3. in Obs. 6.
(*g*) Specim. Experim. circa Generat. Part. Therapeut. in Resolut. Hist. 3. (*h*) primam de duabus intellige eodem n. X. designatis.
(*i*) Obs. 15. (*k*) III. Animad. 36. (*l*) Prælect. ad Instit. §. 385.

cendorum occasio dabitur, fac quod ipse eram facturus, ut diligentissime membranas omnes quæ iis Partibus vicinæ, annexæque sunt, perscruteris; fieri enim haud potest, si earum viarum ostia sint compressa, quin reliquus earum tractus tanto magis sit remorante humore distentus, quanto magis occlusa sunt ostia quæ emittunt, præsertim cum vias illas non esse adeo exiles, & officia quæ iis adscribunt, requirant, & ipsi ultro fateantur: quanquam frustra hunc te laborem sumpturum illud indicat, quod nunquam in istiusmodi casibus cuiquam illas apparuisse legimus, cum plurima alioquin fuissent ægris ingesta, quæ ipsas, aut alias quas alii conjiciunt ad vesicam tendentes, maxime distendere debuissent, Professores autem diligentes, & valde exercitati mortuorum corpora scrutarentur. Franciscus enim Plazzonus; ut exemplo utar ejus historiæ quam in Sectione hac Sepulchreti ter repetitam fuisse, ostendi (*m*); aut secuit, aut dissectioni præfuit ejus Monachi cui inter cætera diuretica ipsæ quoque cantharides datæ fuerant, quæ vesicam, quamvis inanem, exulceraverant, ut illuc pervenisse earum vim per sanguifera vascula, non per ignotos peculiares tramites intelligamus, qui cum ea vi simul diureticas potiones transmisissent sive in renum pelves, aut ureteres, sive recta a ventriculo in vesicam. Hæc enim altera opinio placuit pluribus, an propter illa Hippocratis (*n*), aut certe vetustissimi Auctoris verba, *si habuerit puer venas de ventriculo ad vesicam tendentes amplas ac attrahentes*, an potius ob ea quæ accidere audiissent in diabete legitimo, cujus rarissima exempla poteris legere apud Marcellum Donatum (*o*), nempe *ut potus nihil omnino mutatus mingeretur, servans eundem colorem, consistentiam, saporemque, & odorem*. Sed si propterea comminisci oportet ductus a ventriculo ad vesicam tendentes; alios comminisci oporteret ad cutem, quando exemplis illis hoc quoque subjicere non dubitavit Donatus de puella formosissima jam diu febribus conflictata, cui *remotis nondum ab ore poculis, haustæ liquidiores potiones a præcordiis .... eadem copia qua erant absorptæ, absque alteratione ulla resudabant ita ut ex rubeo lyæo colore rubeo; ab albo jusculo, albo itidem tunc inficerentur subuculæ*, idque *duarum hebdomadarum spatio* fuisse adnotatum. Verum de ignotis hisce ductibus quacunque demum e ventriculo ferri in urinarias partes conjiciant, scite ad me quondam scripsisse Cl. Pastam, memini, si revera forent, debuisse illis qui eo tempore in nostris quoque regionibus sic argento vivo abutebantur, ut pene quotidie mane ad unciam sumerent, aliquam saltem ejus partem cum lotio exire, quod in illorum nemine Medici nostrates animadverterant. Quod si forte dicas, vix patere eos ductus; sed in febribus de quibus illa sunt Donati præcipua exempla, dilatari; neque Pastæ objectioni, neque aliis ob quæ sunt excogitati, phænomenis satisfacies, & certe in primo ex Trincavellio Donati exemplo adstringere eorum ductuum oscula potiones debebant, quas, *nisi gelidæ fere* essent, æger recusabat. Sed quid, inquis, ad recentiorem Observationem (*p*) dicemus, nempe Virginis illius ascíticæ, in qua ren *finister æque ac dexter .... totus scirrhosus & induratus erat, ac ita coaluerant, ut nec pelvis detegi potuerit*, cum eadem novissimo etiam tempore *parcissime* quidem, & *instar aquæ fontanæ limpidam*, non, ut initio, *rubram, & crassam* urinam reddidisset, sed tamen reddidisset? An pauxillum id humoris ex sero quod ventrem distendebat, *per vesicæ poros foras intro-spectantes* transiisse? an potius ex alterutrius renis, & pelvis particula aliqua necdum, cum postremo minxit, penitus indurata, & constricta, sicuti post mortem apparuit, per angustias, ut insolita ostendit limpitudo, provenisse? certe non per ductus in ureteres, vesicamve influentes, ut pote qui ex ventriculo multo plus humoris importassent.

3. Utcunque id est; quæ in mortuis urina suppressa vesicæ etiam, aut urethræ vitio Valsalva, & ego viderimus, hic accipies; nec tamen omnia. Habuisti enim proxima Epistola (*q*), itemque XXXIV. (*r*) quædam eorum quæ ille, eorum autem quæ ipse conspexi, nonnulla Epistola IV. (*s*) & X. (*t*) in aliisque alia habebis. Quæ igitur huc potissimum spectare, credidi, ex illo quidem hæc sunt.

4. JUVENIS agricola, cujus duo fratres & ipsi juvenes annis superioribus ex acutis morbis circa vernum æquinoctium interierant, eodem anni tempore ad hunc modum decessit. Scabiem sibi, nescio quo adhibito unguento, abegerat: paulo post urina suppressa est, non sine vomitu, & dolore interdum ad lumbum sinistrum. Urinam tamen aliquoties postea excrevit, sed paucam, & saturati lixivii similem, & cum dolore: cujus exitum cathetere expedire, nequicquam tentatum est. Tandem corpus universum intumuit: & accedente laboriosa, ac magna respiratione, postridie, circa vigesimum primum a suppressione diem, mors ingruit. VESICA, & renes sani erant; nisi quod hi aliquanto majores, illa autem libras continebat circiter duas urinæ ejusmodi qualem diximus. Sed & in ventris cavo humor stagnabat, urinam olens, cæterum limpidæ aquæ similis. Qui in vitreo vase asservatus, multa divulsa quasi urinarum *contenta* exhibuit. Igni autem impositus, primum turbidus est factus, & vaccini seri consimilis, mox lactis ipsius, denique sic concrevit, ut ovi albumen prorsus referret: cujusmodi concretionem in nullo morbido humore qui in corpore stagnaret, unquam antea Valsalva viderat. In Thorace pulmones quidem multum aere distenti, pleuræque, ad dorsum, annexi; sani tamen fuerunt. Cordis ventriculus dexter polyposam concretionem mediocri magnitudine, sinister minorem continebat.

5. Acres scabiei particulæ, in sanguinem repulsæ, quam graves noxas attulerint, alias (*u*) a nobis in duabus fœminis ostensum est. Sed in illis alio; in hoc Juvene, lotio admistæ, in renes, vesicamque irruerunt. Quorum viscerum membranas intimas compungendo, utrobique attulerunt dolorem, illas crispantem, eoque urinæ effluxui jugiter propemodum obstantem, unde renes ab hac, intus cohibita, majores facti, vesica autem vel quod sæpe vix ullam haberet, vel quod contrahere se rite non posset, vel potius quod catheterem non admitteret, hoc in urethram immisso nihil reddebat; educto nihil, nisi raro, & cum dolore, emittebat. Cohibita igitur maxima ex parte in sanguiferis vasis lotii materia obitus denique causa fuit; quamvis alio, & præsertim in ventris cavum redundarit, ut significavit odor stagnantis in eo laticis. Se enim illa facile admiscet humoribus qui tunc a sanguine secernuntur. Itaque; ut exemplum proferam, quod nescio cur non fuerit Sepulchreto additum; Malpighius (*x*) in Præceptore suo Natali, cujus ureterem, & renem, ob interceptum calculum coercita urina, monstrose dilatatos invenit, durante plures dies lethali suppressione adnotavit, salivam odorem, & saporem lotii retulisse, & cutem pariter halitus ejusdem reddidisse. Albertinus autem mihi narrabat, Nobilem illum Juvenem cujus renum structuram a Malpighio in Epistola ad Sponium descriptam habemus, in eodem morbo non salivam, urinæ odore, & sapore infectam, sed propemodum urinam ipsam expuisse, quod adjectus odori, & sapori color quoque testabatur, affluente ad salivares glandulas urinæ materia ea copia, ut buccæ, & parotides intumescerent. Quam ob excretionem fortasse tandiu vixit donec, victa suppressione, magnam vim urinæ mingeret: quanquam nihilominus ei contigit quod non raro & aliis, retentam longiori tempore urinam tandem reddentibus, ut vitiatis humoribus, & visceribus, non multo post interiret. Excretiones alias per quas homines quibus lotium suppressum est, vitam diutius trahunt, aut servant,

(*m*) supra, n. 1. (*n*) De Morbis l. 4. n. 28. (*o*) De Med. Hist. Mirab. l. 4. c. 27.
(*p*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 25. n. 2. ad 3. (*q*) n. 4. (*r*) n. 7. (*s*) n. 19. (*t*) n. 13.
(*u*) Epist. 16. n. 34. & Ep. 38. n. 22. (*x*) Op. Posth.

it, cum Thomas Bartholinus (y) commemoret; im quam attigi, salivæ omittens, dejectiones, vomitus, sudores enumerat. Dejectionum exemplum in ollega suo profert (z). Vomituum, & sudorum idem etsi diserte non protulit, facile est ex alion Observationibus supplere. Sic Vallisnerius nor (a) post decimum suppressionis diem accedente mitu feri, colore, sapore, odore lotium referen-, Virginem durasse vidit donec plurimis intus, & tra incassum adhibitis, mercurio tandem & dato, applicito renum vias reseravit. Sic Mantuanus edicus (b) alteram vidit eodem simul & morbo, vomitu dies primum plus quadraginta, nec multo ost duos saltem & triginta vexatam. Sic alius (c) rtiam ad menses quindecim, ut vix aliter quam r nutrientia enemata ali potuerit, donec ejecto callo, & ischuria, & urinæ vomitus desierunt. Sed oi calculi, renes, & ureteres obstruentes, dimovenon possunt; frustra, ut Gulielminus (d) in duos observavit, lotii vomitiones accedunt, quod & aliis tum insuperabilibus morbi causis, tum excreonibus intelligendum est: itaque in fœmina (e) m in ore saporem lotii, odoremque percipiente, sius sanguinis vomitus, & per nares exitus, si proit, hactenus profuit, ut ad trigesimum usque diem tam protraxerit. Verum ut ad propositas a Barthono excretiones redeamus; dignam in primis adnotaone Caroli Pisonis Observationem (f) quod ad dores attinet, indicavit; erant autem diuturni, asdui, copiosi, & tam olidi, ut vix ferri posset graolentia: mictu itaque demum succedente, æger liratus est. Non sic felici esse contigit Virgini de a nobis referebat Petrus Nannius. Illi quoque diu opter calculos urina subsisterat, ut jam deploratam istimaret, cum sudor immani copia prorupit, urinam ens. Is quandiu duravit; duravit autem ad dies; Vir- melius habuit. At eo cessante, intra dies paucos oracis hydrope absumpta est. Sed hac felicior ad mpus fuit altera olim Patavii Virgo, de qua ex ectatæ fidei Medico narrat Marcellus Donatus (g). cilicet non toto quidem ex corpore, sed tantum ex *gione ventriculi resudabat humor ad plurium libram pondus, colore, & odore urinam referens*, cum æc non solum, sed & alvi suppressa essent recremen-. Quæ, cum sex ipsos menses nihil antea urinæ redderetur, supplevisse, tunc videlicet *fluente alvo*, creita fuerant. Quin etiam insensibilis perspiratio supplere videtur in juvene fœmina, quæ rarissimo, sed eoem notissimo Veronæ exemplo ne guttam quidem urinæ xcreverat duos jam & viginti menses, cum illud Cl. Zeanus (h) memoravit. In ejus autem cubiculo fœmiæ, lotii odor percipitur, quem & exhalare videntur inusia. Pluribus interim ea morbis, quamvis nullo rebri, conflictatur. Sed & Patavina illa in marasnum tandem incidit. Quæ attuli, etsi fere atinent ad eos quibus lotium retentum est vitio reum, quæ causa ex parte in eo quoque fuerat Juvee de quo ex Valsalva dictum est; tamen satis indiant unde & illi pereant quibus vesicæ dumtaxat, ut urethræ vitio diutius retinetur; nec tamen ea simul vesicæ inflammatio est, cui, aut subsequenti gangrænæ mortem liceat imputare. Id ad genus spectare crediderim hanc alteram Valsalvæ Observationem.

6. VIR annorum septuaginta, cum diuturna mingendi difficultate laborasset, ut non nisi catheteris ope urinam redderet, aucto in dies morbo, in Bononiensi Nosocomio S. Mariæ de Vita decumbere coactus est. Ibi dum a lithotomo per catheterem urinæ exitus, sed incassum, quærebatur, subsecuta laboriosa respiratione, cum stertore mortuus est. VESICÆ urinariæ fibræ adeo creverant, ut cordis lacertos figura, & magnitudine referrent. Prostatæ glandulæ excrescentia ad pyri formam, vix ullum transitum permittens, ex assiduo catheteris impetu phlogosim in ima parte conceperat. Ventriculus cordis dexter polyposæ concretionis inchoamentum ostendit.

7. Phlogosim ejusmodi non fuisse illius mortis causam, manifestum est. Verum in corpore longa ætate, ac creberrima lotii retentione sic infirmato, ut decumbere cogeretur, quam vitiatus sensim esset sanguis, non difficile est conjicere. Non mirum igitur, si accedente ea retentione quæ per catheterem tolli non poterat, inter hujus inania irritamenta, inceperint demum quæ brevi hominem conficerent. Vel sine illis irritamentis, paulo posterius fortassis, sed nihilominus interiisset, ut tot alii, & in iis Vir quoque cujus historiam, sicut accepi ab eodem Medico quem tibi alias (i) laudavi, Marisato, huc adscribam.

8. VIRO in hoc Nosocomio decumbenti ob lotii suppressionem, jam bis eductum hoc fuerat, & magna semper copia, per immissam argenteam fistulam. Cum ab hac aut æger, aut alii ne vesicæ cervix nimis irritaretur, timerent, propterea que abstinerent; mors non sine convulsivis symptomatibus ingruit. DISSECTI sana, quantum sensus judicare poterat, viscera omnia atque adeo vesica ipsa quoque reperta est; sine ullo enim inflammationis initio tantummodo distenta erat, ut eam lotii copiam facile contineret quam vix tria vitrea vasa continuissent quibus ad sanguinem e secta vena excipiendum, aut ad urinam etiam, nostris in regionibus utuntur.

9. Ego quam distentam, nec tamen inflammatam, vesicam haud semel invenerim, cum aliæ alibi (k) ad te scriptæ Observationes ostendunt, tum quædam præsertim monstrabit quam ubi agam de Claudicatione (l), perscribam. Nunc ut intelligas, quantum vesica impune extendi nonnunquam possit, subjiciam quid hic annis superioribus honestæ fœminæ acciderit, mihi notissimæ, & nunc satis bene valenti. Primipara erat, & duos supra quadraginta annos nata. Cum propterea nihil cederent pelvis ossa, hujusque ima pars esset angustior; ibi hæsit magnum infantis caput, & compressa urethra, & proxima vesicæ parte, lotium cohibuit. Non sine magna difficultate immissa est demum argentea fistula ex illis quas ad mulieres habent; sed incassum. Immitti debuit altera ex longioribus quibus utuntur in viris; sed minus curva: jamque ad palmum subierat; nihil tamen urinæ exibat. Altius itaque adigenda illa fuit, ut hæc exiret; exivit autem ad libras circiter quatuor. Parva erat muliercula: quo magis intelligis, quantum (id quod altius quoque & peculiariter extumescens abdomen indicabat) quantum, inquam, extendere se vesica debuerit, imo vesicæ pars superior, quando inferior adeo, ut diximus, erat compressa. Attamen infante, qui non modo erat mortuus, sed & gravius olebat, mox detracto, nihil ex vesica quidem noxæ, aut periculi superfuit. At si ejus plurimum distentæ exempla quæras, & quem exitum pleraque habuerint, attendas; ut ruptionem seponas, quam inde vel in bovis vesica deprehenderunt (m), invenies certe pro alia in aliis sive partium, sive sanguinis, sive urinæ ipsius dispositione, & natura, longe aliter multis, quam propositæ mulieri, accidisse. Pervulgatum est, haud raro nimis distentam vesicam amisisse vim se contrahendi, id quod nonnunquam brevi contingere ex Mauchárti (n) Observatione colliges, qui post vesicæ ischuriam ante quatriduum inchoatam, etsi primo exacto biduo lotium, nec semel, educendum curaverat, & vesicam in cadavere invenit prorsus vacuam, *amplam* tamen animadvertit, *non contractam, ut solet*. Neque minus vulgatum est, inflammatione facile corripi, cujus initia & in eo cadavere extabant, ut in tot aliis inflammatio ipsa reperta est multo amplior. Post hanc quæ facile sequantur, Auctores doce-

(y) Cent. 4. Epist. Med. 18. (z) Ibid. & Epist. 21. (a) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 50.
(b) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1715. Obs. Anat. 3. (c) Act. N. C. Tom. 3. Obs. 6. (d) Exerc. de Sangu. nat. n. 68.
(e) Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 56. (f) De Morb. ab aqua S. 4. c. 6. Obs. 127. (g) c. 27. cit. supra ad n. 2.
(h) Del Flato l. 2. c. 11. (i) Epist. 27. n. 4. (k) Epist. 4. n. 19. & Ep. 39. n. 33. (l) Epist. 56. n. 12.
(m) Act. N. C. Tom. 8. in Obs. 2. (n) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 41.

docebunt quos maximæ distentionis vesicæ testes citat Henricus Meibomius (*o*), qui tamen nescio quomodo unam Hildani Observationem pro duabus producat. Eandem enim quam presse libro de Lithotomia cap. 5. memoravit, fusius Centuria II. Obs. 65. descripsit Hildanus, ibique ulcus e vesicæ cavo in Rectum usque intestinum pertinens in mortuo demum illo Sene ab se repertum proponit. Multo autem sæpius inflammationem id sequitur quod ab altero ex citatis a Meibomio Auctoribus Panarolo (*p*) ter observatum invenies, gangræna videlicet, in lethalem sphacelum transiens. Ego post inflammationem quæ diutius distentam vesicam corripuerit, nunquam gangrænam ampliorem vidisse memini, quam in agrestis Viri corpore quod inexploratum in Theatrum Anatomicum Bononiense temere imperiti juvenes importandum curaverant A. 1706.

10. IS, ut postea compertum est, renum, vesicæ, ilei intestini vitiis obnoxius, aliquot jam dies urinam reddere non potuerat. Itaque tumido, & nigrescente jam abdomine mortuus erat. VENTRIS inferiora præsertim viscera, & in his vesica, nigricabant, ut scrotum quoque, & hoc intercepta intestini quod dixi, portio, nigredine in partes non modo omnes proximas, sed ad media usque femora se extendente; ut cito cadaver pene totum asportandum fuerit, ne odoris gravitas Gymnasium inficeret. Vix ipse nonnulla cursim in renibus animadverti, quæ cum alio loco (*q*) tradiderim, non hic iterabo.

11. Ilei interceptio urinæ suppressionem, an hæc Ilei interceptionem præcesserit, pro certo scire, non potui. Illud scio, quod & aliis Litteris (*r*) scripsi, ad Ilei inflammationem lotii suppressionem accedere. Sed & plures aliæ sunt causæ extra vesicam positæ, quæ in hac lotium remorantur. De fœtu, in difficili partu ejus cervicem premente paulo ante (*s*) dictum est: quin etiam in gestatione uteri, postremo præsertim tempore, mulieres sunt quarum aliquas probe novimus, quæ mingere nequeunt, nisi supinæ. Huc adde; ut quæ rarius accidunt, prætereamus; scimus enim, muliebri urethræ adnatum exterius corpus glandulosum *pugni magnitudinem excedens* (*t*), scimus acriora medicamenta, naturali, ut arctius adstringeretur, adhibita, illud urethram premendo, hæc inflammationem vehementissimam concitando, lethalem attulisse urinæ suppressionem, quam etiam a sanguine, e vulnerati omenti vase paulatim destillante, in pelvi autem coagulato, & vesicæ collum valde comprimente, inductam fuisse (*u*), non ignoramus; huc, inquam, adde multa, & duriora scybala, aut prætumidas hæmorrhoides, quæ idem collum ad pubis ossa apprimant adeo ut exire nihil possit. Ad has attinet quod adolescenti mihi persenex, & felix in mea Patria Chirurgus asseverabat Joannes Amatorius, ubi circa imam vesicam fibræ stagnante sanguine, aut humore turgent, egregium afferri auxilium sanguisugis ad venas illas admotis. Sic in Avo qui etiamtum vivebat, Nobilis, meique, etiam ob humaniorum litterarum studium, amicissimi Viri Petri Scanellii cum per catheterem nonagies immissum urinam ipse educere debuisset, illo demum remedio, post tot alia incassum administrata, sublatam esse pertinacissimam suppressionem. De scybalis autem notissima est Wepferi Observatio (*x*), ad quam, in Sectionem quoque hanc Sepulchreti relatam (*y*), sed non absque iis operarum erroribus qui intelligi non sinunt, adjungere alteram potes quæ in Additamentis legitur ad proximam Sectionem XXV. (*z*) Eundem felicem exitum quem prima a clystere injecto proponit, cum alibi plures, tum hic præcipue Hebræus expertus est, cui nulla alia auxilia profuerant. Sed tum quæ emolliant, injicere satis est, præsertim siquod periculum subsit vesicæ inflammationis, aut suspicio convulsivæ ejus sphincteris constrictionis. Quorum neutrum satis mihi attendere visus est senior Medicus qui mihi duas tresve felices curationes narrabat suas; datis enim quæ alvum vehementius cierent, hanc simul, & suppressam urinam movisse. Sic enim ajebat, tametsi hanc non movissem, at saltem quanto plus humoris ex alvo eduxissem, tanto minus per renes defluxisset ad vesicam magis magisque distendendam: movi autem eum simul qui vesicam jam distendebat, cum Rectum intestinum lacessendo, non potui proximæ vesicæ fibras non simul ad contractionem stimulare, iisque magna ex parte amissam vim reddere. Scilicet non satis animadvertebat, nullam esse arctius cum imo intestino Recto conjunctam vesicæ partem, quam infimam, seu mavis urethræ initium, nec quid propterea consequatur, si tum forte pars hæc initio aliquo jam teneatur aut inflammationis, aut convulsionis. Equidem inficias non eo, interdum a paralysi, aliam ab ipsa distentione vesicam se contrahendi vim amittere. Sed hoc ajo, urinæ in vesica suppressionis causas solerter esse distinguendas, nec semper facile adeo, ac cito, ut ex Maucharti exemplo supra (*a*) collegimus, sublatam a distentione vim qua vesica se contrahit; esse concipiendam. Ostendit hoc; ut alia prætercam, canis a Boerhaavio (*b*) dissectus in quo etsi urina triduum jam retenta plenissima esset vesica, hac tamen exiguo vulnere pertusa *exsiliit urina ad magnam altitudinem: & vesica ita contracta est, ut pene nulla cavitas superesset.*

12. Sunt & aliæ complures causæ quæ ut lotium possunt in vesica retinere, ita eos quos dixi, aliosque prohibent stimulos, ut puta quod domestici remedii loco apud quosdam esse, scio, ut laterem, *frigidæ* antea immersum, plantis apponant mingere non potentis: quos felici audacia imitatus est, cum junior esset, Medicus amicus meus glacie ipsa pedibus paulisper admota. Quæ ut aliquando hebetem vesicæ vim per stimulatos Cruralium nervorum fines potuerint excitare; intelligis certe, quam noxia esse irritamenta possint ubi ab acrimonia urinæ inceperit hujus retentio, aut ubi secundum Solertissimi Pujati (*c*) conjecturas, & Experientissimi Benevoli (*d*) Observationes, quod nudata sit vesica muco illo quo adversus nimios urinæ stimulos linita est. Sileo, cum ipsa in scrotum procidit, etsi hunc casum ex quo meus ad me scripsit Georgius Georgi Medicus nunc apud Pisaurenses Spectatissimus non adeo rarum esse, cognovi, ut putabat Meryus (*e*), qui cum bis a se visum descripsit, nullum sibi esse notum Auctorem, fatebatur qui ejus fecisset mentionem. Certe enim ex Platero in hac Sepulchreti Sectione (*f*) vidi commemoratum, & Sectione proxima superiore XXIII. (*g*) ex Bartholino, & legi etiam apud Ruyschium (*h*), qui vidit non semel (*i*), ut vere est a Christiano Andrea Kochio (*k*) indicatum, ubi alteram Boerhaavii quoque memorat ejusdem casus Observationem: ad quam, aliasque, ut analogum (*l*) in mulieribus hic omittam vesicæ prolapsum, de quo, deque ejus signis interea potes Meryum ipsum (*m*) & Præcl. Bassium (*n*) consulere; illam quoque addes quam in Viro Nobili habuit Doctiss. Valcarenghus (*o*). Sed si rarus hic casus est, qui cum incidit, urinam licet; quod ejus proprium, sive pathognomonicum indicium est; e vesica ejicere, quam æger manibus cum scroto attollat, aut comprimat; aliæ sunt tum frequentes, ut a paulo grandiori calculo, &, si Hoffmannum (*p*) audiamus, qui unam præsertim suarum Observationum (*q*), dissectionumque sic explicat, a spasmo ipsius vesicæ, tum minus frequentes, ut ab arrosis, velut

(*o*) Exercit. de Catheterismo thes. 17. (*p*) Jatrologism. Pentec. 1. Obs. 27. (*q*) Epist. 38. n. 41. (*r*) Epist 34. n. 8.
(*s*) n. 9. (*t*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 201. (*u*) Vid. Hoffm. Medic. Rat. Tom. 4. P. 2. S. 2. c. 7. in ipso fine.
(*x*) Auctar. Hist. Apopl. 13. Schol. 8. (*y*) in Append. 1. ad Obs. 19. (*z*) Obs. 5. (*a*) n. 9. (*b*) Prælect. ad Instit. §. 366.
(*c*) Dec. Obs. 3. n. 5. (*d*) Differt. 2. (*e*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1713. (*f*) Obs. 17. §. 4. in Schol.
(*g*) Obs. 4. §. 4. (*h*) Cent. Obs. 98. (*i*) Adverf. Anat. Dec. 2. n. 9. (*k*) Affect. in libr. & cæt. rar. Descr. in Ratiocin.
(*l*) Vid. tamen & Epist. 43. n. 14. (*m*) Mem. cit. (*n*) Dec. 3. Obs. Anat. Chir. 2. (*o*) Differt. de Saxis, Acub. & cæt.
(*p*) c. 7. supra ad n. 11. cit. Epicr. Obs. 1. (*q*) Ibid.

velut idem (r) vidit, & valde laceris per fœtidum pus quod e rene sinistro, ulcere penitus consumpto, & exeso, in pelvim deciderat, exterioribus vesicæ tunicis, aut etiam ut a tuberculis; sunt, inquam, aliæ urinæ in vesica suppressiones, in quibus ab additis stimulis ut nihil auxilii, sic plurimum detrimenti afferatur. Sunt autem aliquando in vesica, aut ad ejus collum tubercula, tametsi, uti perspicue a laudato Benevolo (f) demonstratum est, sæpe Medici vel præstantes in iis ponendis decepti fuerint. Sunt, inquam. Nam etsi Ruyschius (t) unum repræsentat exemplum; plura tamen occurrere, in adjecta Observatione (u) satis indicat. Quæ tubercula viderit Drelincurtius (x), quam excrescentiam Sylvius (y), quam carunculam Tulpius (z), quam Smetius (a), quam Hildanus (b) invenerint, habes in ipso; ne longius te abducam; Sepulchreto, ubi & alia facile reperies eodem spectantia. Fortasse & illius adhuc memineris, quam olim in I. Epistola Anatomica (c), a me deprehensam non secus ad urinariam, quam in fellea vesica, proposui. Et quamvis tuberculorum quæ in urinario oboriuntur meatu supervacuum sit exempla producere, cum in ipsis Hippocratis Aphorismis (d) eorum facta sit mentio, & suppurationis per quam tolluntur; tamen non futurum tibi ingratum credidero, si ad historiam Sacræ illius Virginis quæ dies LXVI. clysmatum nutrientium ope, Ramazzino (e) medicinam faciente, servata fuerat, hoc quoque addam quod ab ipso accepi, eandem videlicet cum postea lotii suppressione correpta esset, catheteris autem recusaret auxilium, re post dies aliquot ad extremum deducta, urinam simul cum pure non multo, nec ullo, nisi urethræ, dolore emittere cœpisse, atque ita morbi causam fuisse tuberculum in urethra natum, ostendisse. Cujus ut opportuna suppuratio morbum sustulit, sic remediorum quæ supra diximus, irritamenta adauxissent. Sed tubercula tamen ejusmodi facile in pus abire possunt, viamque liberam reddere. At scirrhosos tumores, aut ad scirrhi duritiem vergentes, quales sæpe in Prostata glandula fieri, aut ex ea excrescere solent, quis facile ab ipsa natura, nedum ab arte, speret sublatum iri? Talem vero fuisse, credo, illam ejus glandulæ excrescentiam quæ supra (f) ex Valsalvæ Observatione descripta est. Talis certe fuit tumor universæ Prostatæ in hac quæ sequitur, nostra.

13. CIVIS meus, Vir Patricius H. M. annos natus amplius sexaginta, quadrato corpore, & robusto, facie rubente, habitu ad obesum inclinante, herniosus, adolescens virulenta gonorrhœa laboraverat, semper vero multum, sæpe etiam merum biberat. Cum multum quoque, & creberrime mingeret, vix anno ante levi quodam retentionis urinæ principio tentatus fuerat. Anno autem 1710. IV. Nonas Martii quasi repente omnino suppressa est. Affinis ejus Medicus clysteribus, balneis, sanguinis ex hæmorrhoidibus missione, remediis etiam quæ, tunc simul adstrictam, alvum moverent, auxilium afferre satagebat; sed incassum. Itaque demum catheterem immitti jussit: quod non ita difficulter & tum, & postea peractum est. Singulis autem immissionibus septem fere urinæ libræ, etsi modicum quod potaret, daretur, primis quidem diebus ex quo illud cœpit fieri, educebatur. Intermediis; nam dies vixit circiter quindecim; paulo pauciores: ultimis rursus ad septem. Et primis quidem diebus aliquem ad mingendum sentiebat stimulum, nullum intermediis, rursus aliquem ultimis. In urinis interdum aliquid sanguinis conspectum est, interdum quædam parva quasi membranarum tenuium frusta. Postremis diebus alterius humeri dolor accessit: febris penultimo: novissimo, cum post eductum mane lotium, argentea fistula extraheretur, animadversum est, tinctam esse; id quod antea acciderat nunquam; haud secus ac si in vitriolico humore fuisset. Eo die ad vesperam inclinante, ecce rigor, & tremor, calente tamen cute; hinc pulsus obscuratio: quo iterum se non sine intermissionibus prodente, alter accidit tremor: hora autem quinta noctis mors. CADAVERIS dissectioni, rogatus, cum aliis Medicis interfui postridie sub primam noctem, quo tempore ab eo qui medicinam fecerat, a Chirurgo, ab aliisque, eadem omnibus confirmantibus, ea quæ modo sunt scripta, accepi. Peritonæum vidimus, ad hypogastrium præsertim, livens, intestina autem ferme sublivida: in summo distentæ vesicæ fundo exterius vasa sanguine turgida, interiorem tunicam hic illic rubescentem: tunicas autem omnes crassiores multo quam æquum esset; itaque vel emisso lotio, majorem quam solet, magnitudinem vesica retinebat. In eo priusquam totum emitteretur, grumum non ita parvum animadvertimus libere natantem, qui nihil magis quam semilaceram hydatidem, referebat; mihi vero attentius examinanti tenuis polyposa concretio visus est, quæ membranulas in se convolutas, & concidentes mentiretur: ejusdemmodi autem parva illa fuisse frusta quæ in extracta urina interdum apparuissent, ii qui viderant, affirmabant.

Cum igitur causam hujus suppressionis inquireremus; ad imam vesicam se se obtulit. Prostata glandula, præter naturam tota extumescens, eaque duritie prædita, ut quasi ex cartilaginis, & ligamenti commista substantia constare secantibus videretur. Alba erat nisi quod locis quibusdam, præsertim vero in utraque superficie, a stagnante in vasis sanguine nigricabat, idque a dextris magis qua ex parte scrotum magna distendebat enterocele.

14. In hac quæ modo proposita est, suppressionis causa omnes qui aderamus, facile consensimus tum quia alias quoque a præstantibus Viris, ut post (g) dicetur, eandem inventam, agnitamque fuisse, non ignorabamus, tum quia proclive erat intelligere, cum tumor, & durities Prostatæ incepit, cœptum quoque ægrum esse principio aliquo retentionis urinæ tentari, cum vero demum usque adeo tumor auctus fuerat, ut repentina accedente sanguinis per eam glandulam, circumque ipsam majori motus tarditate, meatus per eam ductus, non nisi immisso catheteris solido corpore, satis urinæ patere posset, hanc amplius nequiisse per se sibi exitum aperire. Nec dicas, sanguinem, adhibitis ad proximas venas hirudinibus, quod auxilium supra (h) laudavimus, priorem motus celeritatem recuperare, & sic tumorem imminuere debuisse. In pleno siquidem ejusmodi corpore non detracto ante omnia e brachiis sanguine, multo major hujus copia eo unde arceri oportuisset, ob minorem factam resistentiam facile influxit. Mitto quærere, an etiam ob balnea tunc in usum tracta, & an etiam stimulus accesserit ab iis præsertim quæ ad alvum solicitandam præbebantur. Illud quoque omitto, num serius quam decuisset, urina educi cœpta sit, quod præ cæteris, quæ tunc, quippe supervacua ægro jam mortuo, ut consuevimus facere, silebamus, vulgo objectum audivimus. Objiciendi causa erat quæ hic memoretur non indigna. Acciderat per eos dies, ut quatuor alii Cives præter eum de quo dictum est, eodem morbo de improviso corriperentur, & quod postea Halæ Magdeburgicæ vere anni 1730. Cl. Bassius (i) observavit *plane inauditum*, ut legitima gonorrhœa epidemice grassaretur, sicuti Observationibus quatuor prolatis testatur, id nos Foro Livii, Urbe non pro eo ac meretur, fuitque olim, incolis nimium affluente, vere anni 1710. in vesicali, ut vocant, ischuria, cujus quinque proferre possemus, intra paucos dies habitas, Observationes, non vul-

(r) Ibid. Obs. 8. (f) Diff. 2. cit. (t) Cent. Obs. Fig. 62. (u) 78. (x) Sect. hac 24. Obs. 13. §. 2. (y) Ibid. Obs. 10. §. 6. (z) Ibid. Obs. 8. (a) Sect. 25. Obs. 1. §. 4. (b) Ibid. in Schol. ad §. 2. (c) n. 43. (d) 82. Sect. 4; & 59. Sect. 7. (e) Constitut. Epidem. Urb. A. 1691. n. 22. (f) n. 6. (g) n. 17. (h) n. 11. (i) Dec. 4. Obs. Anat. Chir. 5.

gari exemplo animadverteremus, quas fortaſſe non ita abſimili modo, ac ſuas ille explicavit, magna ex parte explicare liceret. Cum igitur ex quinque noſtris Civibus quatuor, quorum alicui medicinam ipſi feceramus, Civitas evaſiſſe, illum unum cujus diſſectionem legiſti, interiiſſe videret; providentiam cæterorum in catheteris tempeſtiva immiſſione laudabat, Medici de quo loquimur, tarditatem, jure, an injuria? redarguebat. Sed ut aliæ in aliis morbi cauſæ, aliæque corporis, & partium, & urinæ conditione ſunt, ita alia alii Medico in alio ægrotante eſſe eorum quæ cito agit, aut differt, ratio poteſt. Me quidem in meo, facilioribus cito, ſed fruſtra adhibitis, in catheteris uſu celeritatis non pœnituit, quamvis Chirurgo nimia adeo videretur, ut propter exiguam hypogaſtrii tenſionem nihil urinæ in veſica eſſe affeveraret. Quem non tam ſigna, quæ aberant, iſchuriæ renalis, & ſigna cætera, quæ aderant, moleſtiſſimæ veſicalis, quam res ipſa continuo refellit. Immiſſa enim fiſtula, lotium eduxit ad libras tres magno cum ægri levamine, mirantis, unde ſibi qui parum bibiſſet, tantum urinæ in veſica eſſet, quippe ignorantis, non raro cum ea ſuppreſſione diabeticam quandam affectionem conjungi, quæ mihi interdum occaſionem præbuit dubitandi, an hæc illius cauſa fuerit, veſicam dormiente homine, ita, & tam celeriter diſtendendo, ut mox in experrecto ſe contrahere amplius non poſset. An vero æger in cujus veſicam Fabricius noſter ab Aquapendente (*k*) ſcribit, tantam lotii copiam, natura criſim moliente, influxiſſe, ut cum illud reddere nequiret, fuerit per catheterem extrahendum, an æger is, inquam, ut meus, dormiret, an, ut ex febre continua, & periculoſa decumbebat, hebetibus eſſet ſenſibus, ſicuti pro certo neſcimus, ita alterutrum licet facile ſuſpicari; neque enim alioquin apparet, cur ex quo urina primum in veſicam paulo copioſius fluere cœperat, non eam reddiderit, & ſic deinceps faciendo, caverit, ne quanta quanta afflueret, omnis in veſica retineretur.

15. Ejus quæ paulo ante dicta eſt utriuſque morbi conjunctionis, diabetis videlicet, atque iſchuriæ, ne apud alios exempla quæras, cujuſmodi in primis eſſet in Sepulchreto illud Hildani quod, ad Senem attinens ſupra (*l*) memoratum, in hanc Sectionem relatum eſt §. 8. Obſervationis X. quæ primo quidem loco proponitur; nam altera, per incuriam eodem numero deſignata, continuo ſuccedit; neve ego alia adjungam recentiſſima, mihique cognita; ſatis eſt hiſtoriam relegas in qua verſamur (*m*). Videbis, ut modicum tunc æger biberet, quanta nihilominus in veſicam deflueret urinæ copia. Piget ejus renes, & jecur non inſpexiſſe. Neque ideo piget quod ex eorum inſpectione ſperaſſem me cauſam aſſequi poſſe illorum quæ in diabete contingunt. Namque ut ſeponam mirabiliora quæ de legitimo narrantur (*n*), quorum aliqua ſine cauto examine accipienda non videntur; non minus certe mirabile eſt quod vel noſtra ætate Venetiis (*o*), & Bononiæ (*p*) conſtat in ſpurio, quem vocant, accidiſſe duabus Virginibus, ut altera intra dies 94. urinæ libras reddiderit 3674. altera intra dies 97. reddiderit libras 4171. cum earum utraque non modo aut parum, aut nihil biberet; ſed quaſi eorum inſtar qui hydrophobia laborant, & ſitiret plurimum, & potionem quamlibet abhorreret. Sane intelligis, quæcunque in renibus, aut in jecinore vitia deprehendantur; Meadius enim (*q*) *ſemper* in hoc viſcere *ſteatomatoſi aliquid*, diſſectis iis qui ex diabete interierant, ab ſe repertum eſſe, teſtatur; certe, inquam, intelligis, non propterea apparere poſſe unde, non dico tanta, ſed vel dimidio minor humoris copia ſit repetenda. Itaque coacti ſunt qui Virginum illarum caſus explicandos ſuſceperunt, idem face quod & Meadius denique (*r*) diſerte fecit, & fac re jam cœperant Medici (*ſ*) ſæculo XV; ut ad a rem confugerent, & multo aptius quam illi Vetere non ex ipſo aere, ſed ex aqueis particulis in eo n tantibus, immanem illam deducerent vim urinæ Mihi igitur diſplicet ea quæ dixi, viſcera haud ex minaſſe, non quod in iis cauſam mirabilium illi modi caſuum, ſed quod diabetis non ita immodi aut cauſæ ex parte, aut effectus potius veſtigia fo taſſe quædam animadvertere potuiſſem. Idque tan magis diſplicet, quanto pauciores extant denatoru poſt eum morbum diſſectiones. Oſtendit hoc brev tas illius ex proximis Sepulchreti Sectionibus, qu de eo inſcripta eſt, XXVI. Cæterum de Obſervatio nibus quæ in ea ſunt haud amplius quinque, tr ſunt quæ renes exhibent aut ambos flaccidiores, au alterum ſaltem collapſum in ſe, aut pene abſum ptum. Cum his conveniunt Obſervationes quas addi tas non fuiſſe miror, Ruyſchii duæ (*t*); nequ enim ſuam tunc vulgaverat, Hoffmannus (*u*). Qu & ipſa, quamvis ſupponat, diabetem a præcedent lotii in renibus, & ureteribus retentione, provenire unde ex eo multum in ſanguinem regrediatur, mox ſublata retentionis cauſa, affatim prodituro; eo ta men redit, ut renum poros ab ea ipſa retentione & reverſione laxatos ſignificet, cum in quodam Co mite qui diabete laboraverat, a dextris & ren dupl magis quam a ſiniſtris, amplificatus, & ureter valde ac farciminis inſtar dilatatus apparuerit. Ego quo que, ut minime in omnibus explicationem hanc ſe querer, quippe cum in omnibus retentio lotii no præcedat, & copia qua reddunt plures, longe ſupe ret quidquid retineri, & in ſanguine redire potue rit, ſic in propoſito a me Viro, aliiſque ſimilibu non difficile ſequar, ut pote qui neque tantum urina ſecernant, idque ſecernant poſt retentionem, in eo demque præterea, cum ante iſchuriam multum pota re, multumque mingere ſemper ſoleret, vel antea re nes laxiores fuiſſe videantur. Quid vero acceſſiſſet vi tii ab humore, quem noviſſime cum parum biberet tanta copia renes tranſmittebant, melius conjicere fortaſſe poſſem, ſi urinas omnes examinaſſem. Nam quod primis, ultimiſque diebus aliquem ad mingen dum afferrent ſtimulum, intermediis nullum, faciliu a copia eſſe potuit, quam ab illarum natura, quan do copia minori erant intermediis diebus, majori au tem primis, & ultimis: niſi forte malis, hebetatum a crebra diſtentione fuiſse veſicæ ſenſum, u intermediis diebus haud amplius afficeretur, do nec ob parcum potum, & ingentem humori vim a ſanguine excluſam, urinæ denique tan to acriores factæ ſint, ut vel hebetem veſi cam nonnihil percellerent, quo tempore etian cœperint aliquam hic illic in ea phlogoſim ex citare.

16. Quod ſi ut phlogoſim, eroſionem ullam i veſicæ intima facie conſpexiſsem; minus fortaſ ſe grumum illum membraniformem examinaſsem quem, in mortui urina deprehenſum, polypo ſam concretionem eſse, cenſui; quippe cum e lamellis tunc factum credere potuiſsem ex inte riore membrana deciduis; neque enim eo tempo re controverſia erat, quam annis demum ſuperioribu ortam audivi, num ſine hæmorrhagia non com peſcenda accidere id poſſit. At certe ejuſmodi hæ morrhagia non contigerat in Matrona, a Williſi (*x*) memorata, quæ cum longe ante obitum ex ure thra ejeciſset *membranam craſſam atque latam*, *ma teria ſabuloſa refertam*; e cadaveris ſectione con ſtitit, illam *fuiſſe partem tunicæ interioris veſicæ* ut neque poſtea contigit in fœminis duabus, quæ pe eundem meatum amplam membranam ejecerunt, ab

(*k*) De Chirurg. Operat. ubi de urinæ Suppreſſ. (*l*) n. 9. (*m*) n. 13. (*n*) Vid. ſupra, n. 2.
(*o*) Caſo propoſto da Bartol. Barati a Lodovico Teſti con la Riſpoſta di queſto. (*p*) Comment. de Bonon. Sc. Inſtit. T. 1. ſub tit. Medic.
(*q*) Expoſ. mechan. Venen. Tent. 1. (*r*) Monit. Medic. c. 9. Sect. 2. (*ſ*) Vid. Marc. Donat. c. 27. ſupra ad n. 2. cit.
(*t*) Obſ. addit. ad Dilucid. Valvular. 13. & Cent. Obſ. 13. (*u*) Conſult. Medic. Cent. 2. Caſ. 85.
(*x*) Diſſ. de Urin. c. 5.

b Ruyfchio (*y*), & Boerhaavio (*z*) perfpectam, iarumque alteram *lapillis quafi confperfam*. Credibile autem non eft, tales Viros pro vera membrana)feudomembranam accepiffe, præfertim cum Ruyfchius multis ante annis qua ratione ars poffit, non nodo natura, pfeudomembranas efficere, docuiffet (*a*), pfeque effeciffet. Certe autem pfeudomembrana non rat, quippe fuis vafis fanguiferis prædita, quam eaem via ejectam a Viro confpexerat antea Rouhaultius *b*), qui tres dumtaxat ejus portiones ea amplituline effe, comperit, ut internæ veficæ tunicæ duas alteri partes tertias feciffe, non dubitaret; tantum vero abeft, ut hæmorrhagia effet conjuncta quæ cohi-)eri non poffet; lotium fanguine tinctum apparuit iunquam. Equidem haud contendo, quidquid e vefia exit membranæ forma, veram id effe membranam, qui non fuiffe in meo illo Cive, cenfuerim. Sed hoc volo, effe tamen aliquando notas membranarum adeo manifeftas, ut Exercitatiffimis, qui examinaverint, Viris, & pro veris habuerint, non fit repugnandum: iec quia non continuo affequimur, qua ratione quædam)offint abfque graviffimis, atque adeo lethalibus fymptonatibus accidere, eo decurrendum effe, ut facta negemus. Igitur quæ in fimili controverfia de abfcedente aliquando interna membrana inteftinorum alias (*c*) fcripfi, u hic quoque magna ex parte locum habere, exiftimato.

17. Nunc venio ad fuppreffionis caufam in prætumida illa, præduraque Proftata glandula repertam. Hanc caufam non infrequentem effe, ex Obfervatioibus eorum didiceram, qui in Sepulchreto laudanur, Riolani videlicet (*d*), Muralti (*e*), Dolæi *f*), & facile, ut ego intelligo, etiam Reifelii (*g*): on dixi aliorum quoque, & in his ejus qui ante cæeros nominandus fuiffet, Parei (*h*), quia non manitudinem tantum, fed & fcirrhofam hic fpectamus uritiem. Confirmavi poftea tum auditis, tum lectis liis, quæ deinceps habitæ funt, ejufdemmodi Obferationibus. Audivi in duobus mihi probe cognitis ic Patavii honeftis Viris. Legi autem tum apud lios, tum præfertim apud Cel. Heifterum (*i*), & glandulæ auctam dumtaxat molem attendas, etiam ud duos alios Spectatiffimos Amicos meos, Vallifrium (*k*), & Benevolum (*l*), quibus adjunges iedlinum (*m*). Verum non femper tota Proftata t tumida. Haud raro ejus tantummodo fuperior amitus aut undique, aut certa ex parte fic excrefcit, tumet, ut urinæ exitum occludat. Excrefcentis adeo t id faceret, exempla poffum, ut puto, ex Sepulhreto indicare: excrefcere autem incipientis plures iihi funt Obfervationes: quas, ut parva magnorum iorborum initia nofcas, hic illis ordine fubjicere n gravabor. Senem in hac Sepulchreti Sectione fcribit Rhodius (*n*), in quo mictionem fecerat nfim difficiliorem, denique autem, muco addito, rinæ viam omnem intercluferat *foli veficæ orificio ppendicula callofa interius adnata, & verius interior mbitus orificii memaranofus in articuli magnitudinem xcrefcens*. Certe clarius potuit rem defcribere, ut is ariter a quo Cafauboni, adeo veficæ morbis vexati, lem orificium in Sectione proxima (*o*) defcriptum ges: quam defcriptionem graves infuper obfcurant rrores typographorum. Sed fi recte ego quæ uterue viderunt, affequor; illius orificii ambitus quam umma Proftata facit, a nimia hujus protuberantia ttollebatur. Ejusdem autem glandulæ fummum illum ambitum undique excrefcere incipientem in Sene idi, cujus hiftoriam, ubi de Febribus fcribetur (*p*), d te mittam. Ad partem vero illius ambitus fpetaffe, credo, quæ in Sectione hac (*q*) ex Gaffeno proponitur, *ad veficæ fphincterem caruncula, calofave fubftantia, quæ inferne lunulata, & triente proe digiti denfa, meatus orificium obftruebat*. Cujus icipientis carunculæ etfi alias a me exemplum tum

in Epiftola XXXVII. (*r*) habuifti, tum in una ex proximis (*f*) es habiturus; placet tamen ut tertium, quippe breve, nec ferme alio attinens, huc addam.

18. AGRICOLA annos natus quinque & feptuaginta ex hydrope afcite in hoc deceflerat Nofocomio, ineunte A. 1741. quo tempore organa, urinæ, & feminis gratia condita, ibi ego Studiofis Adolefcentibus per anatomen præmonftrabam. EX CADAVERE igitur ea dumtaxat organa accepta perluftravi. In quibus cum alia nonnulla minus quidem obvia, fed tamen haud morbofa, offendiffem, quæ alias memorabuntur; tum hæc animadverti quæ ad morbos fpectarent. Cum fcrotum, ut fæpius in afcite, tumeret; aqua plurima erat in Darti cellulis, vix pauca intra Vaginalem utramlibet tunicam: quanquam ex Albuginea qua tefticulum veftit, corpufcula exftarent quæ pro difruptarum hydatidum reliquiis accipi a me folent. Veficæ autem pariete anteriore fecundum longitudinem difciffo, in oppofiti ea parte quæ proxima orificio eft, in ipfoque hujus partis medio fe obtulit protuberantia fubrotunda, mediocris uvæ acini magnitudine, intima tunica veficæ obducta: quam, ratus quod erat, fcalpello adacto fimul ipfam, ac contiguam Proftatam in longum diffecui, oftendique, ejufdem effe atque ea glandula, naturæ, cum eaque manifeftiffime continuatam, nihilque effe dubii, quin, fi magis excreviffet, magno urinæ futura fuiffet impedimento.

19. Si ea quæ ex Sepulchreto exempla indicavimus (*t*), & id quod fupra (*u*) ex Valfalva attulimus, & noftra omnia attente infpicias; cuncta in fenibus fuiffe, animadvertes: item noftra omnia in quibus carunculæ initium fuit, hanc in medio ipfo pofteriori interni fummique glandulæ ambitus excrefcentem obtuliffe, cafune hæc cuncta, an fecus, futuræ oftendent Obfervationes. Interea adjungere huc poteris Senem illum Medicum quem altera ex indicatis (*x*) apud Vallifnerium Obfervationibus totam quidem Proftatam habuiffe tumidam, monftrat, fed auctam quafi lobo quodam ex fua ipfa glandulofa fubftantia, quæ ad nucis juglandis formam, & magnitudinem intra veficam afcendebat non ab anteriore, fed ab ea parte cui Rectum adjacet inteftinum. Illa tamen quoque, in Adverfariis (*y*) memorata, ejufdem glandulæ fubrotunda propago, nifi quod ab externo ambitu fe extollebat, & fecundum naturam adhuc effe vifa eft, illa, inquam, medium pariter pofteriorem fummumque locum tenebat. Cæterum hæ quæ præter naturam funt, interiores hujus glandulæ excrefcentiæ, non fimplices femper, fed & duplices nonnunquam funt, cujufmodi illa erant a Thoma Bartholino Patavii deprehenfa, ex *fubftantia glandulofa, & candida* intra veficam *tubercula bina, forma, & magnitudine teftium, æqualiter fe fupra foramen volventia, quæ cedebant fyringæ immiffæ, fed ftatim recidebant in priftinum locum, illa extracta*, quemadmodum in Sectione hac Sepulchreti habes XXIV. (*z*). Quæ bina tubercula nunquam Terraneus (*a*) pro Cowperi glandulis, quas fuas credebat, tumefactis accepiffet, fi Bartholinum legens, *in vefica* reperta effe, animadvertiffet. Non legiffe autem; atque hunc utinam tantum; verifimile eft, cum Obfervationum unde unde cogendarum, & tranfcribendarum ftudiofus, hanc Bartholini haberi, fcripferit, *cent.* 1. *hift.* 23. quæ cent. habetur 2. hift. 52. Verum fi ea tubercula excreverant, ut eorum natura, color, fedes indicant, & duo, alias (*b*) a me tibi defcripta, proportione oftendunt; fi excreverant, inquam, ex Proftrata glandula; mihi recens quoque exemplum eft glandulæ hujus in duas intra veficam carunculas procrefcere incipientis. Quod exemplum quoniam alia de caufa ad proximam attinet Epiftolam (*c*), ad eam differemus. Quæ tanto erit longior, quanto hæc brevior fuit. Vale.

V 2 EPI-

(*y*) Adverf. Anat. Dec. 2. n. 9. (*z*) Vid. Kochii cit. fupra ad n. 12. Defcript. in Hiftoria. (*a*) Thef. Anat. 7. n. 39.
(*b*) Hift. de l'Acad. R. des Sc. A. 1714. Obf. Anat. 1. (*c*) Epift 31. n. 20. (*d*) Sect. hac 24 Obf. 17. §. 5.
(*e*) Sect. 25. in Additam. Obf. 16. (*f*) Ibid. Obf. 17. (*g*) Ibid. Obf. 18. (*h*) Sect. ead. Obf. 1. §. 6.
(*i*) Inftit. Chirurg. P. 2. S. 5. c. 44. n. 1. & Diff. de Anat. maj. in Chir. neceff. c. 1. S. 4. §. 3. an 4. (*k*) Opere T. 3. S. 3. Off. 21. 22.
(*l*) Differt. 2. (*m*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obf. 148. (*n*) Obf. 12. §. 3. (*o*) Obf. 3. (*p*) Epift. 49. n. 18.
(*q*) Obf. 12. §. 10. (*r*) n. 30. (*f*) Epift. 43. n. 24. (*t*) n. 17. (*u*) n. 6. (*x*) fupra, ad n. 17.
(*y*) IV. Animad. 14. (*z*) Obf. 12. §. 9. (*a*) De Glandul. c. 5. (*b*) Epift. 39. n. 33. (*c*) Vid. n. 11.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLII.

Verba fiunt de Urinæ Difficultate, Ardore, aliisque ejus vitiis.

Litteras scribere aggredior longas, ut pote quibus reliqua omnia quæ ad mictionis vitia spectant, a Valsalva, aut a me observata complectemur. Ab illo hæc sunt.

2. EQUES sex & quadraginta annos natus, pinguis alias, nunc gracilis, & colore ex flavo pallescente, ob multa, & varia in cibis, motu, attentione animi, vigiliis, & venereis rebus errata, ante annos octo multis quoque, & variis incommodis vexari cœperat. Primum omnium ex concubitu cum muliere, venerea lue infecta, gonorrhœa correptus est, quam ex arte curatam altera, ex eadem causa, excepit multo gravior. Nam super mejendi dolorem, urinæ præter voluntatem excretio, purulentum hujus sedimentum, ventriculi item dolor, ac vomitiones, quibus nonnunquam vitulinas carnes, ante dies quinque comestas, omnino immutatas rejiciebat, molesta erant vehementer. Remediorum ope ab his omnibus liberatus, post aliquod interjectum tempus ex ejusdemmodi concubitu in tertiam incidit gonorrhœam, stipatam spasmodicis in mingendo doloribus, & vigiliis assiduis. Ad hæc quidam, condylorum instar, tumores accesserant intra cavum extremi intestini, e quibus ad aliquot hebdomadas, atque adeo menses sanguis reddebatur quotidie ad quinque, aut sex uncias, ut jam æger quotiescunque ambulare vellet, in animi deliquia incideret. Cui sanguinis fluxui comes erat diarrhœa, qua modo flava, modo aliter colorata ejiciebantur. Hæc nunc remissior, nunc aucta ad mortem usque perduravit, ut purulentum quoque lotii sedimentum, & mictio sæpe cum dolore, fere autem semper præter voluntatem: quod si lotium ob materiæ tenacitatem paulisper in vesica stagnaret; acerbissimum, præsertim dum exitum tentaret, dolorem ciebat. Quæ omnia cum plures annos vexassent, pulsusque celer semper esset, frequens, & turgidus; alia tamen deerant signa quæ febrem adesse, confirmarent. Diebus dumtaxat ante obitum circiter quadraginta cum aleæ indulgens, vigilasset, ægreque tulisset inde factam pecuniarum jacturam, decubuit cum vomitu, & febre, quæ levi cum horrore, & cum gravitate capitis prodibat. Interim auctum est urinæ sedimentum, auctique in mingendo dolores, qui magis semper magisque sævientes, singultum excitarunt. Hic tamen post multos dies sedatus est, erumpentibus interea pustulis circa labra, & verisimiliter ad fauces quoque, ut pungens ad eas dolor, & deglutiendi difficultas, & viscidum tenaxque sputum indicabant. Pruritus insuper in lumborum cute, qui biennium circiter levis fuerat, nonnullas ante mortem hebdomadas ægrum tum sæpius, tum vehementius exercebant. Denique redeunte singultu, & deficientibus in dies viribus, convulsus obiit.

THORACE recluso, quoniam ultimis diebus alterum in latus difficilius cubabat; pulmones sani inventi sunt, si nonnullas excipias lapidosas concretiones exiguas, & vix dignas quæ adnotarentur. Ventre autem aperto, renes naturali modo minores conspecti sunt, & quadam insolita figura præditi, pluresque exterius hic illic protuberantias habentes. Hæ dissectæ saniosum ostenderunt humorem, cui aperta erat in pelvim via. Sed in vesica urinaria, in qua, præsertim circa ejus collum, unanimi plurium Doctorum Virorum consensu, radix esse morbi existimabatur, nihil usquam apparuit adnotatione dignum, præter levem quandam abrasionem circa ureterum orificia.

3. Dissectionem hanc Valsalva insigni esse documento posse, nec immerito, censebat, ut cauti simus in definiendis morbis, ad partes urinarias spectantibus, quippe quorum diagnosis, summa etiam arte quæsita, non rarissime fallax est, velut in hoc casu fuit, & in alio quoque, de quo ipsum mihi in hunc modum narrasse, memini.

4. QUENDAM urinæ, & partium huic inservientium vitio laborare, erat omnibus manifestum. Sed cum de renibus, aut de regione horum nihil, aut vix quereretur; contra iis ad vesicam doloribus cruciabatur, ut quinque, aut sex non infimi subsellii Medici morbi sedem in vesica esse, non dubitarent. MORTUI dissectio nihil quidquam mali in vesica; magnos autem, ramososque calculos in renibus ostendit.

5. Vidi ego hos calculos quos Valsalva apud se retinebat. Utraque autem hæc historia ad memoriam redigit tertiam, quam ex Hardero invenies relatam in Sepulchreti Sectionem, ad argumentum hoc nostrum spectantem, XXV. (*a*). Erat quidem puer trimulus; sed ut in mingendo summum dolorem gestibus patefaciebat, sic ad renes, quod legamus, nunquam indicabat. Mitto, huic quoque, ut Equiti illi (*b*), perpetuam fuisse diarrhœam, pustulas non multo ante mortem, convulsiones etiam in morte; horum enim alia in alio esse alia de causa possunt. Hoc attendo, *in vesica nihil præter naturam observare licuisse;* in rene autem altero non modo inclusas carunculis papillaribus arenulas copiosas, sed præcipue ante ureteris ostium fuisse *calculum oblongum, acuminatum, silicis duritie, membranis tenaciter involutum;* sive, ut ipse in Scholio Harderus explicat, *renis membranis tenuissimis implicitum;* quas lancetta separare necesse habuit. Sive igitur a renibus ad vesicam per continuatas ureterum membranas, ut alias (*c*) diximus, irritatio ibi sensibilior, ubi desinit propagetur, sive potius in his casibus arenulæ, aut quod prima historia per levem circa ureterum orificia abrasionem indicat, acres materiæ in vesicam descendant; ibi subsistendo ita hanc vellicant, ut dolores, præsertim dum se ad mingendum constringit, acerbissimi oriantur. Acerrima sane materia corrosis renibus in vesicam delabens, hanc ita, & proximas partes in viro quodam afficiebat, ut cum dolor in lumbis non semper, ut in vesica, perstaret *omniaque præsentis in hac calculi signa* induceret Medico Cl. Hottingero (*d*) *de ejusdem calculi existentia nullum remaneret dubium.* Cujus tamen calculi in mortui vesica ne vestigium quidem fuit. Atque ut magis magisque intelligas, quam facile in dysuriæ causa dignoscenda errare possimus; duarum Matronarum historias inspice, alteram a Schrockio (*e*), alteram a Bonfiglio (*f*) scriptas. Primam dysuria torquebat cum tenesmo, doloribus in pube & urina quasi lactea; secundam dysuria ab ineunte ætate, cum urina interdum ejusdemmodi, cui denique *plura frustula foliata* adjuncta sunt, quæ non sine gravissimi ponderis sensu, dolore, ac ardore extrudebantur. In neutra tamen ulla vesicæ labes inventa est; sed renis alterius in secunda, intus vitiati, & ob auctam molem ex sua sede prolapsi; in prima autem ingens scirrhus qui totam fere pelvim occupans, & vesicæ fundo adnatus,

---

(*a*) Obs. 10. (*b*) supra, n. 2. (*c*) Epist. 40. n. 5. (*d*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 231.
(*e*) Earund. Cent. 1. & 2. Obs. 186. (*f*) Earund. Cent. 9. Obs. 4.

tus, hanc ita comprimebat, ut remorati propterea tii acrimonia lancinaret.

6. Caufam aliam qua vefica nonnunquam vellicer, folicite Valfalva quæfivit; fed per diffectionem inquam potuit confirmare, vermes dico in ea ibulantes. Hos cum urina ejectos, ut ægri quim, domefticique credebant, non femel ipfi obtos fuiffe, fcio. Eram enim ego Bononiæ cum ir Generofiffimus poft renum dolores, & deinde unctionum fenfum in vefica, denique inter minendum cum pungi urethram fentiret, e pene cum rina cadere tenue animalculum quoddam vidit, mox item quid minxiffet infpectans, non illud unum, d plura in matula cum arenulis confpexit ejufdemodi animalcula, & Valfalvæ, qui Medicus ipfius rat, oftendit. Dederat is forte aquam in qua xifragæ radix decocta fuerat: itaque ex urina, t viva erant, eximi, & in ejus aquæ cyathum jici, voluit, acciditque, ut ftupida inde fieri, propemodum mortua viderentur. Poft biduum amen cum ftuporem illum difcuffiffent, & in aam, atque aliam aquam, periculi faciendi caufa, onjecta effent, in quarum fingulis varia quæ vernibus inimica exiftimantur, incocta fuerunt, aut gitata; nulla animadverfa eft quæ fic noceret, ræter unam in qua cum ea cocta effent quæ areulas expellunt, tum agitatum fuerat argentum ivum. Erant ea animalcula nigra, & exilibus carabæis quadantenus fimilia: quæ res Valfalvam enique permovit, ut diligenter inquiri juberet, um alia ejufcemodi in ægri cubiculo, aut ubi atulæ affervabantur, invenirentur. Cum invena effent; experimentorum finem fecit: neque taen illam primam fufpicionem omnino depofuiffe idebatur, præfertim cum ipfi animalcula oblata int alia, quæ ab alio cum fabulofa materia mia dicebantur. Quorum unum etfi mihi oftenit, & ad vivum, microfcopii etiam adjumento, elineandum curavit; tamen de iis nihil dicam, uando hinc Alghifius in epiftola ad Vallifnerium g) quid fentiret, adjuncta fimul imagine eorum, xpofuit, & ex hac Vallifnerius fufpicari fe poffe, redidit, vermes fuiffe parvorum quorundam fcaraæorum, in trabibus nidulantium, ex lacunaribus n matulam forte delapfos; fic enim ad me fcripfit ridie Nonas Aprilis A. 1711. Poftea vero idem allifnerius in Adnotatione (h) ad Alghifii Epiolam videtur cœpiffe permoveri, ut minimos quofam, & pene invifibiles vermes, quos in urina unc videbat viri cui medebatur, intra ejus corus gigni potuiffe, non pernegaret. Quando igiur hæc ita funt, nec Vallifnerius, quod fciam, uidquam poftea pro certo conftituit de iis vernibus, præftat, ut nos quoque affenfum interea uftineamus, donec certiora aut cafus offerat, aut ndertia Viri alicujus in hiftoria infectorum longe erfatiffimi, qualis hoc tempore eft Cel. Reaumurius, eprehendat. Cujus hiftoriæ quanto magis ætate notra provectum eft ftudium, tanto magis cautos reddidit Medicos in iftiufmodi Obfervationibus accipienlis. Vide enim, exempli gratia, quot ab Joanne Rhodio (i), & ab Dominico de Marinis (k) reenfeantur. Ex tanto vermium numero qui per urethram ejecti olim proponebantur, alios hoc tempore nihil aliud effe quam vermiformes polypofas concretiones, ftatim cognofceremus, alios veros quidem effe vermes, fed extrinfecus, non ex urethra, in matulas illapfos, quippe ex iis qui intra corpus noftrum gigni non queunt, nec vivere, aut fi revera ex urethra exierint, non in urinariis partibus, fed in pertufis inteftinis genitos, indeque in veficam, aut urethram, viis per abfceffus præfertim, & fiftulas apertis, prorepentes. Cujus noviffimi generis exemplum indicat Vallifnerius (l), alterumque proprium narrat Alghifius (m), quod per anatomen poftea melius novit, & penitus confirmavit (n). Habes quidem etiam in Sepulchreto (o) non unum exemplum ejufmodi perforationum; quibus in ægris fi teretes lumbrici, aut afcarides per urethram prodiiffent; nihil fuiffet admiratione dignum. Sed cum in Sectione hac XXV. (p) legis, poft binos emiâos afcarides mortui hominis anatomen, in ejufque exulcerata vefica unum deprehenfum vermiculum *quales in putridis carnibus reperiuntur*; hæreas neceffe eft, dubitans, num ex eo ulcere cuniculus aliquis, minime animadverfus, ad Rectum pertineret inteftinum, unde afcarides in veficam tranfiiffent, an potius afcarides illi etfi *vivi falientes in ipfa penis glande reptantes* ab ægro inventi fuerant; non tamen ex urethra, fed ex ano cum recrementorum parte aliqua prodiiffent, ficque ad penem prorepfiffent. Quod vero ad vermiculum illum attinet longe alterius generis, qui in veficæ ulcere inventus eft; fi verus tamen vermiculus fuit, & fi verus fuit, non illuc forte cum fpongiis, aut aliter illatus; arbitrari poteris, a matre mufca editum prope urethræ externum orificium, putrido ichore infectum, per hoc in veficam ufque reptaffe mortui quidem; non viventis. Neque enim veficæ fphincter, nifi omnino laxatus, aditum in veficam permififfet, neque homo, nifi omnino fenfu carens, reptantis per urethram motum, indeque ftimulum non fenfiffet ad mingendum, ficque cum urina protinus vermiculum, vix urethram ingreffum, ejeciffet: quod Ruyfchium (q) miror non fatis attendiffe, cum vermiculos cenfuit e latrinis per urethram ad veficæ ufque collum prorepere poffe, ibique hærere donec nympharum formam; qua in re gravis altera, Vallifnerio (r) judice, fe fe objicit difficultas, adipifcantur.

7. Quid igitur? inquies, tot inter exempla quot Georgius Francus (f), Rofinus Lentilius (t), Mich. Fr. Lochnerus (u) connumerarunt, quædam faltem non occurrunt quæ omnem eximant dubitationem? Non vacat fingula examinare. Sed hoc tamen poffumus dicere, eorum plura effe eadem ac illa quæ antea fuerant propofita, & cum omnia lecta fuerint a Vallifnerio; erant enim ea Volumina quibus enumerationes iftæ continentur, multis ante ejus obitum annis edita, & ab ipfo verfata; eundem tamen nullum, quod fciamus, exemplum inveniffe, propter quod fententiam fibi crederet omnino mutandam. Non fidem ille eorum qui fcripferant, vocabat in dubium; fed majorem in aliis fagacitatem, in aliis diligentiam, in aliis fufpicandi, dubitandique fapientem morem defiderabat, ut nifi quæ præcefferant, comitabantur, fubfequebantur, omnia confideraffent, ne fatis crederent effe quæfitum. Poft ejus mortem prodierunt exempla alia, quorum aliquod cum ipfo communicatum fuiffe, apparet. Illa autem certe legiffe non potuit quæ in Commercio extant Litterario (x). At fi potuiffet; plurimum quidem, id quod ipfe facio, Illuftribus, & omni ex parte fufpiciendis Obfervatoribus detuliffet; optaffet tamen fortaffis, ne fere omnia in fexu contigiffent ad fallendum prono, quod illorum aliquis non diffimulat, itemque ut in nonnullis vermes fuiffent defcripti, in aliis vivi revera confpecti effent, in quibufdam ne tum defcriptio, tum pictura polypofarum concretionum fufpicionem injicerent. Nofti enim, quam ipfe effet vel in propriis Obfervationibus habendis fufpicax, &, fi vis, difficilis. Attamen in alienis dijudicandis fuæ cautæ morofitatis affeclas habuit Danielem Clericum (y), ipfumque

(g) quam Vid. Tom. 1. hujus Operum P. 5. (h) Ibid. (i) Cent. 3. Obf. Med. 35. & 36.
(k) Differt. de re monftr. a Capucc. & cæt. (l) Adnot. cit. (m) loc. cit. (n) Vid. Benevoli Offerv. 8.
(o) Sect. 27. l. 3. Obf. 1. (p) in Additam. Obf. 20. (q) Thef. Anat. 1. in fine. (r) Adnot. cit.
(f) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obf. 2. (t) Earund. Cent. 1. & 2. Append. n. 11. ad Obf. 14. (u) Earund. Cent. 8. Obf. 99.
(x) A. 1731. Spec. 27. n. 5; & A. 1734. Hebd. 39. poft n. 4; & A. 1735. Hebd. 36. n. 3; & A. 1743. Hebd. 49. n. 3; ut omittatur A. 1745. Hebd. 4. n. 2. & cæt. (y) Hift. Lat. Lumbric. c. 13. ubi de vermib. cum urina excret.

que Lochnerum (z); hujusque Amicum Godofr. Thomasium (a). At enim, inquis, aliquos hi excipiunt de tot, qui per urethram dicuntur emissi, vermibus. Nec ego omnes præfracte pernego. Aliquem dumtaxat expecto qui suis luculentioribus exemplis nonnullas in quibus minus hæreo, Observationes confirmet. Quæ si tibi forte videntur extra omnem dubitationem positæ; per me accipias, licet, dummodo fatearis, crebras adeo, & propemodum innumeras illas quæ traditæ fuerant, nunc ad raras, paucasque redire. Idque eo magis apparebit, si quæ per anatomen examinatæ sunt hactenus, spectare voluerimus. Quid magis lumbricum referebat, quam a Cl. Kellnero (b) descriptus, ex urethra post atrocissimos urinariarum partium dolores ejectus? Instituto autem accuratiori examine, nil aliud esse, quam cruorem coagulatum, & tenui quasi tunica cinctum, ipse deprehendit id quod pro lumbrico habitum fuerat. Sed & ii quorum bene multos per eandem viam reddebat Vir amplissimus, teretes intestinorum lumbricos, sicut exacta Thomasii (c) descriptio ostendit, *plene planeque referebant*, ut *rumor insolitæ rei dicto citius per urbem diffunderetur*. Quorum in mortuo nidus cum frustra in cæteris urinæ causa creatis partibus esset perquisitus; demum ex renis sinistri, ejusque ureteris constitutione intellectum est, haud aliud fuisse, quam fæculenti, viscidique sanguinis, in illis meatibus eam in formam coacti, inanimes concretiones. Cum veri autem lumbrici ex vesica prodierunt; anatome Alghisium docuit, ut supra (d) diximus, docuitque indicatum a Vallisnerio alterum, nempe Cl. Reinholdum Wagnerum (e), per quas vias illuc ex intestinis pervenissent.

Sed jam a dubia, aut certe perrara dysuriæ causa, nimirum vermibus genitis in urinariis organis, ad manifestam, creberrimamque transeamus, scilicet ad lapidem vesicæ: quanquam de duabus quas, haud amplius, in Valsalvæ schedis invenimus, eo morbo affectorum dissectionibus cum alteram, quippe ad apoplexiam magis spectantem, alias (f) perscripserimus; una tantum superest, simul ad vesicæ calculos attinens, simul ad infelicem eorum excisionem.

8. PUER novennis ex calculo vesicæ jam sexennium laborabat. Per intervalla multum vexabatur. Urinam crebro præter voluntatem reddebat, cum filamentis quibusdam, naturali tamen colore, nisi quando a nimio interdum motu fiebat sanguinolenta. Calculus digito, per anum immisso, modo percipi poterat, modo non poterat. Quem Lithotomus cum extrahendum suscepisset, postquam diu puerum vexavit, magna vi parvum lapidem eduxit. Cum vero inesse alterum, sensisset; rursus puerum adeo torsit, ut in illis cruciatibus suffocari se, diceret: tandem fracti lapidis portionem extraxit. Vix horæ dimidium elapsum erat, cum vomere puer cœpit, assidue querens de ingenti dolore in ventris parte infima. His accessit abdominis levis tumor, febrisque cum magna siti, aliqua spirandi difficultate, & totius corporis jactatione. Itaque obiit una & vigesima post eductos calculos exacta hora. VENTRE aperto, vesica cum circumjectis membranis inflammata deprehensa est, & circa cervicem ab anteriore parte dilacerata. In ejus cavo dimidium secundi lapidis relictum erat.

9. Lithotomi aut imperitia, aut temeritas excusari hic profecto non potest. Neque hoc eo dico, quod digito in anum demisso, calculos modo percipere posset, modo non posset: qua de re mox (g) videbimus. Sed eo dico, quod non satis viam extrahendo calculo patefecerit, necesse est, quoniam magna vi parvum lapidem eduxit: quamobrem cum pernicie id accidit quod Celsus (h) monuit, ut *calculus iter, cum vi promitur, faciat, nisi accipiat*, sicque etsi in pueris facilius partes dilatationi cedunt, quæ una ex causis est, cur felicior plerumque in ipsis sit lithotomia; huic tamen vesica est circa cervicem dilacerata. Huc adde vexationem tam diuturnam, & tantam, & calculi alterius, quem magnum fuisse, non legimus, diffractionem, minime, si via satis patefacta esset fortasse necessariam, sine necessitate autem semper fugiendam, ne aut forceps interceptam, aut dissilientia circumjectam interiorem vesicæ tunicam lædant, aut dum longa perquisitione indagantur, & protrahuntur, lædendi occasionem afferant, aut denique nequod ipsorum forte intus relictum, novo calculo initium præbeat. Quod si istiusmodi lithotomo, ejusque similibus interdixisset Hippocrates, ne *calculo laborantes secarent*; non esset adeo vexatus hic ejus locus ex libello qui *Jusjurandum* inscribitur. Ille vero id suis prohibuit Discipulis, imperavitque, ut *viris chirurgiæ operariis ejus rei faciendæ locum darent*; num quod Chirurgiam dedecere Medicum censeret? quasi ipse non esset plurimum in ea exercenda versatus; an ne illorum qui unice essent in singularum partium morbis curandis exercitati, obtrectationi exponeret suos? crederem, si præter hunc unum, in aliis quoque certarum quarundam partium morbis idem faciendum præcepisset. Cur igitur hanc unam curationem excepit? Illuc inclinat animus, ut cum iis potius faciamus qui exceptam credunt, ut gravissimo inter cæteras illas periculo obnoxiam eo tempore præsertim quo necdum, ut hoc, tot monita, & præceptiones, & instrumenta, accesserant, per quæ ad perfectionem proxime adduceretur. Sed ad lithotomum illum de quo cœptum erat dici, redeamus.

10. Quod is, digito in podicem immisso, modo calculos sentiret, modo non sentiret, multiplex esse ejus rei causa potest: nec minus peritis, quam imperitis exploratoribus id sæpenumero accidit. Peritissimus is certe erat, & est Vir Cl. Jo. Antonius Gallus Medicus, & Chirurgus in primis laudatus, qui annis superioribus Bononia accersitus Faventiam fuerat eodem tempore quo ego ex mea, ubi forte tunc eram, Patria ad non vulgarem Virum, plerisque eorum signorum affectum quæ vesicæ lapidem comitantur. Digito ille immisso, calculum quem antea perceperat, eo tempore nusquam potuit invenire. Nec tamen propterea nullum esse, conclusimus, cum signa illa perstarent. Imo ne postea quidem, cum viderentur evanuisse. Ab ægro enim, mense circiter elapso ab eo die, certior factus sum, cum podagra, cui olim fuisset obnoxius, dein vero a longo tempore amplius non erat, tunc sibi repente rediisset, omnia simul abiisse vesicæ incommoda, itaque non dubitare, quin ego in suam, uti optabat, sententiam transirem, non a calculo, sed ab arthritica, vesicam irritante, materia fuisse ea de quibus, cum adessem, usque adeo conquestus fuerat. Ego vero constanter respondi, quemadmodum ex illis de quibus antea conquerebatur, non pronunciaveram, calculo ipsum pro certo laborare, quia catheterem unde indubium ex sonitu signum fortasse extitisset, admittere noluerat; sic neque ex illorum obscuratione, quæ lotio fortasse ob irritantes particulas, alibi tunc subsistentes, minus acri facto deberetur, posse me pro certo negare, calculum inesse, ne si cathetere quidem admisso nullus perciperetur sonitus. Neque enim ignorabam, aliquos, me adstante, lithotomos, imo Cheseldenum ipsum (i) vel ter immisso cathetere lapidem, qui tamen inerat, percipere non potuisse. Et revera mihi Patavium regresso, nomine ægri significatum est, cum reversa priora incommoda ferre amplius nequiret, sibi calculum, cathetere perceptum, feliciter excidendum curasse. Sane etiam Experientissimus Vir Morandus (k) hoc atti-

(z) Obs. 99. cit. (a) Obs. 100. seq. (b) Act. N. C. Tom. 5. Obs. 75. (c) Obs. cit. 100. (d) n. 6.
(e) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 170. (f) Epist. 4. n. 2. (g) n. 10. (h) De Medic. l. 7. c. 26. S. 2.
(i) Vid. Morand. Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1740. (k) Ibid.

igit, vesicæ a calculo dolores interquiescere plures quando menses, imo & annos: & ipse in præcetibus Sepulchreti Sectionibus habes ex Tulpio), & Nasio (*m*) exempla eorum, quorum ali *integrum quinquennium*, alteri a *pueritia* ad *anm ætatis* 35. aut fere nihil, aut nihil supererat ex lestissimis, quibus antea conflictati fuerant, callorum qui ingentes inerant, vesicæ signis; ut hom primus non secus ac Faventinus noster, crede:, sibi calculum fuisse nunquam. Alios prætereo, i, nulla unquam de hoc morbo querela emissa, m decrepiti obiissent, aut magnos, aut plures callos in vesica, mirantibus omnibus, habuerunt: ad orum historias tres, pariter in Sepulchreto (*n*) scriptas, addere alias possem, & nominatim ex Alisio duas (*o*), quarum altera, ob perforatum in edio lapidem, similis est illarum tertiæ, quæ Losm auctorem habet. Et mihi A. 1752. in Gymna- Anatomen docenti, a spectato Pharmacopola, cu- taberna Gymnasio subest, perforatus lapis, coram ribus, oblatus est, ejus qui ab Alghisio pingitur), similis, nisi quod foramine erat paulo anguori. Exiisse, dicebat, superioribus diebus nulla a ope quam naturæ, & manus fœminæ ipsius in jus vesica concreverat. Concrevisse autem, conje-, & illum, & siqui alii sunt, præter Alghisianum, nuli forma, in vesicæ infima parte ubi circum ethræ orificium sic aliquando summa Prostata, aut sequiore sexu glandosum, quod vocant, corpus ra vesicam undique prominet, ut proximi hujus ietes circumcirca subsidant. Quæ prominentia, & od consequitur, subsidentia, etsi in corporibus iissimis, ut alibi (*q*) scripsi, levis, & vix ulla hi se obtulit; nihil tamen prohibet in nonnullis is esse aliquanto majorem. Restitantes igitur ex imis urinæ guttis sabulosæ, & viscidæ particulæ nnunquam possunt in iis qui utrisque abundant, illa subsidentia paulatim concrescere, & tanquam forma quadam, annularem ex ipsa figuram accire, ibique augeri, & subsistere, donec insoli- corporis situs, aut motus, aut caussa alia aliqua le dimoveat atque erigat, & in urethram, quæ ior, & dilatabilis fœminis obtigit, forte comlat, ut huic accidit, eoque facilius, quod lapi- ambitus ad ellypsim accedebat, cujus alterum remum paulo esset angustius. Virgo erat, & ans nata octoginta duos, neque ulla unquam noxa, t molesto sensu admonita, se vesicæ calculo labore, nisi quod tenuiore quam antea, filo urinam reddere, animadverterat; donec calculus in uream illapsus, dolores ex improviso concivit, hi- ad eos expellendi conatus adegere, ut intra hodimidium jam promineret, digitisque apprehen-, & continuo eximi potuerit, nullo, ut qui hæc raverat omnia, affirmabat, relicto incommodo. c tamen foramen, quamvis urinam transmittat, teras semper arcet molestias, neque arcebat certe lapide rotundo & lævi, ejusdemque ponderis ac ssianus in Mercatore cujus historiam omnino diam quæ in Sepulchretum relata esset, & Patavii, Norimbergæ eodem ferme tempore edendam cuvit Carolus Patinus (*r*), & ne forte credas, id cidisse propterea quod canalis non in medio, sed r anteriorem esset lapidis partem excavatus; prium aspice in Actis Eruditorum Lipsiensibus (*s*) nmanem lapidem, a quo *præter dolorem quendam avativum in regione inguinali, vix quicquam mali nferat octuagenarius senex, quoniam urina ad vesim translata, per canalem* in lapidis superficie *efrmatum, ex ureteribus statim ad cervicem vesicæ uebat*. Contra autem vide in Actis (*t*) Cæsareæ cademiæ quid alter pertulerit, quamvis per faem calculi in vesicæ collo hærentis *sinus quidam cavati* essent, quos *meatuum instar* per quos exit, *lotium apertos sibi conservaverat*. Quin etiam ne tantum tribuas viæ per medios calculos relictæ; lege apud Contolum (*u*) Cardinalis Franzosii dissectionem, qui per exactam quidem vivendi normam triginta ferme annorum spatio servatus, ad octogesimum sextum pervenit, sed *toties* fuit *calculosis atque urinæ passionibus divexatus*, licet vesicæ calculi *simul combinati circulum repræsentarent*, rimam *per quam transibat urina*, sicuti pictura monstrat, inter se relinquentes. Tum denique accipe quod ex Vallisnerio audivi. Patavii ex Nobili Gente Mantua cui ipse intimus erat, Vir fuit, plerisque morbi de quo loquimur, indiciis adeo & tandiu vexatus, ut si ad illa impedimentum unquam aliquod in mingendo accessisset, Medici omnes pariter in eo consensuri essent, ut vesicæ calculo teneri, pronunciarent. Sed plures ideo in alia sententia erant, quod semper vel cum stans mingeret, sine ullo obice lotium reddebat. Mortui, ut vivens jusserat, vesica introspecta, calculi in hac tres inventi sunt læves, & subrotundi, & ob hanc ipsam figuram triangulare inter se juxta positos foramen relinquentes: itaque etsi per medium urina transibat, etsi calculi erant ea figura, atque lævore, unde in aliis repetitum fuisse, video, cur molestia ægros non afficerent; huic certe, ut Patini quoque Mercatori, plura, nec levia attulerant incommoda. Sed hos casus, quos post duos illos primos indicavimus, Tulpii, & Nasii, comparationis dumtaxat caussa memoravimus, quod sive essent cum ægrorum molestia, sive non essent, in his tamen fere omnibus cathetere immisso deprehendi calculi potuissent, non in duobus illis primis, quippe non obvii, sed in diverticulo vesicæ conditi, ad hujus latera efformato: de cujus origine diverticuli erit infra (*x*) aptior dicendi locus. Hic vero attigisse satis est, ut vel hinc quæ ægris possint, & quæ lithotomis deceptiones oriri, intelligas, si qui antea in vesica erant, in ejusmodi forte sacculum recedant calculi, unde possint iterum pro vario ægri positu, & motu in vesicam redire. Accidet enim non modo ut de pluribus lithotomis alius percipiat, alius non percipiat, verum etiam ut idem lithotomus alio tempore: æger vero qui antea ex lapidis pondere, subjectum intestinum duri instar scybali urgente, de tenesmo querebatur, constringente autem se inter mingendum vesica a lapidis asperitate dolores, ab eodemque se urinæ cursui opponente importunum obicem sentiebat; ubi lapis in sacculum diverterit, ab his omnibus aliisque ejuscemodi jam liber omnino sibi, ac solutus morbo videbitur. Sed de calculis inferius plura. Hinc enim si ad meas eodem subjiciendas ordine quo Valsalvæ retuli Observationes est transeundum; ab ea incipiam oportet quæ ad dysuriam spectet ab renum præsertim vitio inductam. Ejusmodi autem est quam tibi in extrema superiore Epistola (*y*) pollicitus sum.

11. VIR annos natus ad sexaginta ob serosum infarctum femoris, & genu sinistri menses aliquot in hoc cubuerat Nosocomio: nec posteaquam discussus ille fuerat, domum abierat, retentus primum alvi fluxu, post hunc autem levi alterius oculi inflammatione, denique cum hæc quoque manendi caussa sublata esset, restitabat tamen ob inopiam eo majorem, quod multi homo erat cibi, ut iis non contentus quæ convalescentibus offeruntur, plura posceret. Hunc igitur ibi inter comedendum illico repentina mors sustulit sine ullis syncopes, aut suffocationis indiciis. Sed neque mora in Nosocomio tam diuturna signum unquam dederat vel leviter affecti thoracis, aut cerebri: vixque, cum omnia inquirerem, a famulis accepi, auditum esse aliquando de urinæ acrimonia conquerentem. Cujus origi-

(*l*) Sect. 24. Obs. 8. (*m*) Sect. 23. Obs. 7. §. 4. (*n*) Ibid. §. 5. & 7. & Sect. 24. Obs. 9. (*o*) Litotom. c. 4.
(*p*) Tab. 3. Fig. 9. (*q*) Advers. 3. Animad. 41. (*r*) Vid. in Lyceo Patav. ejus Vitam, & Eph. N. C. Dec. 2. A. 1. Obs. 19.
(*s*) A. 1685. Tab. 5. (*t*) Tom. 4. Obs. 49. (*u*) De Lapidib. c. 23. & in calce libri. (*x*) n. 30.
(*y*) n. 19.

originem acrimoniæ cum tanto manifeſtiorem in cadavere deprehenderim, quanto improviſi interitus obſcuriorem; idcirco hoc potius quam alio loco, narranda tibi cenſui quæcunque vidi ſexto circiter a morte die; neque enim ob eas cauſas quas hic attingere neceſſe non eſt, potui citius: frigore tamen, quippe medio jam Decembri A. 1749. ita cadaver ſervatum erat, ut cum inteſtina, & meſenterium pridie quam adirem, detraherentur, non modo nihil vitii oſtenderent, verum ne gravius quidem olerent. Sed cætera quæ vidimus, facto initio a capite, ſic habeto. CEREBRI hemiſphærium ſiniſtrum, ut exterius plures habuit vaſorum truncos ex iis quæ per Tenuem meningem repunt, ſanguine turgidos, ſic in ſubjecto ventriculo aquam oſtendit ſubturbidam non magna quidem copia, ſed multo majori quam in dextero, in utroque autem Choroides plexus pallentes. Et cum medullaris cerebri ſubſtantia eſſet ſubdura; cerebellum laxiſſimum fuit. In Thorace pulmonis pariter ſiniſtri poſterior facies arcte cum pleura cohærebat: ejuſque, & dexteri crepidines late veſiculas oſtendebant ſuas aere diſtentas. Cæterum neque arteria Aſpera, neque larynx, interius quoque perſpectæ, quidquam vitii habebant, ut neque Magna vaſa, nec cor ipſum: in quo nihil polypoſi fuit. Aqua turbida intra pericardium non multa; in utroque autem thoracis cavo, ut in ventre quoque, pauca adeo, ut omnis uncias aliquot non excederet. Venter denique; ſi genitales quaſdam, & urinarias præſertim Partes, & arterias aliquot excipias; cæteras exhibuit ferme intra naturæ modum; jecur enim, & ventriculus, comeſtis & epotis ſemiplenus, æquo apparuerunt aliquanto grandiora. Sed Magnæ arteriæ truncus lumborum vertebris inſidens, alba oſſium alicubi habuit inchoamenta, quæ & rami habebant, quin & verum os, ſicut ibi præſertim deprehendi ubi ſe Iliaca dextera bifariam dividebat. Quod vero ad genitales attinet Partes, teſticulus dexter triplo erat major quam ſiniſter. Sed hoc fortaſſe a natura; uterque enim ſectus repertus eſt ſanus. Illud a morbo, quod ex utriuſque Albuginea tunica, eodemque utrobique loco corpuſculum pendebat exiguum, ſubrotundum, &, cum ea tunica albicaret, rubellum, prægreſſæ hydatidis, ut opinor, reliquiæ; quanquam nihil aquæ erat intra tunicam Vaginalem. Renis tandem utriuſque ſtructura intima confuſa apparuit: neque deerant parvæ cellulæ humoris plenæ, quarum aliqua; nam cæteræ aliquanto interiores latebant; ex parte ſe in ſuperficie oſtendebat. Pelvis utraque poſtquam e renibus æquo amplior deſcenderat ad digitos traſverſos duos, in ureterem ſe contrahebat. Ureteres autem medio fere curſu abſoluto, fiebant latiores, ſiniſter præſertim, qui & longior ob flexus erat. In utroque, ſi exterius contrectares, mediocres calculos quibuſdam, ſed raris, locis contineri, crederes. Aperiendo autem, in ſingulis iis locis hydatides ſingulas deprehendimus, quaſdam rotundas, alias ovales, ex intima tunica in ureteris cavum, neque per petiolum tamen, pendulas. Rotundæ minutiorum uvarum æquabant acinos; ovales erant ſecundum longitudinem duplo quam illæ, majores. Ureteres craſſioribus conſtabant tunicis, quarum intima rubedine perpetua inficiebatur: oblongioribus autem in veſica hiabant orificiis. Hæc eam continebat urinæ copiam, ut in ſupino cadaveris poſitu ad imam ſe extenderet lumborum vertebram. Quin etiam ubi, urina detruſa, aere immiſſo diſtenta eſt, etſi ad eam accedebat formam quæ a me alibi (z) propoſita fuit; non paulo tamen erat quam ſoleat, longior: cæterum nec craſſiores habebat tunicas, neque uſquam intus rubebat, quo colore ne urethra quidem erat infecta. Illud demum quod ſuperiore Epiſtola (a) promiſi, non eſt omittendum. Ex ora poſteriore ejus orificii a quo urethra incipit, duæ inter ſe contiguæ protuberabant intra veſicam albæ, duræ, hemiſphericæ; modicæ; ac paris magnitudinis prominentiæ: quas ſimul cum ſubjecta Proſtata glandula ſecundum longitudinem perſecans, ei continuatas, ex eademque ſubſtantia factas deprehendi: & quanquam Proſtatæ pars aliqua non ea erat albedine, ac duritie; reliqua tamen, & præſertim quæ utrinque ab lateribus Seminalis carunculæ aſcendebat, haud alia erat, quam illius in quam ſe producebat, geminæ prominentiæ; ut ſi hæ ſcirrhoſæ erant, non minus ſcirrhoſa Proſtatæ quoque pars maxima videretur.

12. Cætera quæ in ejuſdem cadaveris cerebro, corde, aliiſque viſceribus, in ejuſque vaſis diligenter perfectis oſtendi, non ſunt hujus loci propterea quod ſecundum naturam ſe habebant. Quæ cum ita eſſent; tam repentinæ mortis cauſam non licuit, niſi in vehementiſſima quadam Tenuis meningis convulſione ſuſpicari, quippe ſero quod diuturna in femore ſtagnatio acrius fortaſſe reddiderat, non ſatis per alvum egeſto; itaque oculi primum, denique cerebri membranas ſumma cum hominis pernicie adorto. Querelæ autem de urinæ acrimonia multo antiquiores, opinor, fuerant, quam femoris infarctus: illarum certe origo fuiſſe videbitur longinqui temporis, ſi renum, ureterum, veſicæ conſtitutionem ſpectaveris. Calculi olim fortaſſe eas omnes partes male habuerant, renes ortu, & incremento, mora autem varia in ureteribus, & veſica, renes iterum, pelves autem, & partes cæteras quæ modo dicebantur, lædentes, pleraſque autem retento lotio amplificantes; & ureteribus inſuper noxam peculiarem, quam in iis alias vidiſſe non memini, internarum hydatidum afferentes, quæ & morari ipſæ urinam, & vel ſine calculis pleraque eorum feciſſe, aut ſaltem auxiſſe poterant quæ modo a calculis repetebamus. Sed quæcunque fuerit cauſa quæ has læſiones importaverit; ab ejuſmodi certe renibus non mirum eſt, æquo acrius lotium deſtillaſſe; aut ab ejuſmodi ureterum glandulis pro humore idoneo ad illos adverſus lotii ſalinas particulas obliniendos, aut acrem debuiſſe, aut nullum amplius ſecerni potuiſſe. Ab utralibet enim cauſa repetas licet, cur toti pro nativa albedine intus ruberent, ad veſicamque urinam mitterent in ipſis aut acriorem factam, aut ſaltem demulcente illo additamento non temperatam. Quæ preſſius hic attigimus, magis probabis, ſi Amicorum noſtrorum Clariſſ. Pujati, & Benevoli ea Scripta legeris, eaque huc tranſtuleris quæ ſuperiore Epiſtola (b) indicavimus. Jam enim eſt nobis, promiſſum ordinem ſervantibus, ad eam dyſuriam quæ ex veſicæ lapide eſt, tranſeundum.

13. ANDREAS CORTINIUS Civis meus, Reverendiſſimi P. M. qui nunc Religionis Quæſitor Ferrariæ eſt, Parens, Antonii autem Avus, mei amantiſſimi, & Rei Pharmaceuticæ ac Chirurgicæ peritiſſimi Viri, homo ſubpinguis parumque exercitatione corporis uti ſolitus, cum annos excederet ſexaginta, alba, & lenta mingere cœpit, nec ſine dolore. Suſpicionem hinc ortam calculi in veſica hærentis, cathetere tandem immiſſo, ſibi quidem confirmavit Chirurgus, non ægro, qui cum ille calculum tangere ſe, diceret, ipſe calculi impulſu deceptus, non calculum tangi, aſſeverabat ſed veſicam. Quam opinionem eo magis fovebat quod a catheteris immiſſione reddita facilior mictio fuerat. Itaque non jam de hac, ſed de quodam potius dolore querebatur in ſcrobiculo cordis, qui, ſi paulo concitatius ambularet, gradum ſiſtere cogebat. Accedebant arteriarum pulſus turgidi, & vibrantes, quales ſæpe ſolent ab aneuryſmate. Nec vero hæc ceſſarunt, cum poſt longum temporis intervallum rediit urinæ difficultas cum ardoris ſenſu circa pubem. Quin fere aſſiduæ erant querelæ de illo dolore in ſcrobiculo cordis: pulſus iidem. Tres, aut quatuor

(z) Epiſt. Anat. 1. n. 61. (a) n. 19. (b) n. 11.

uor exacti erant anni a primo dysuriæ initio, a cæteris autem incommodis menses saltem duodeviginti, um ego quoque ante Februarii finem A. 1711. ad ægrum sum accersitus consolandum potius, ut statim domesticis dixi, quam curandum. Mingebat plus multo, quam potabat: urinæ autem ex subflavo albicabant, feri instar quocum lactis adhuc sit portio admista, materia dein subsidente alba, pauca aliquando, & tenui, non pauca alias, & lenta, & gravius olente, eaque majori cum dolore, & difficultate ejecta, id quod circa auroram potissimum solebat accidere. Dolor autem in cordis scrobiculo sævior factus erat adeo, ut æger perinde esse diceret, ac si a canibus laniaretur, cum ingruebat acerbior per intervalla: quo tempore sternum, & proximas utrinque partes condolere, ajebat, sinistrum autem superiorem artum stupidum fieri, & inertem, & cor denique, præsertim si in lævum cubaret latus, moleste palpitare. Hæcque fiebant in dies graviora, ut facies haud amplius, uti fere antea solebat, in his doloris exacerbationibus ruberet; imo jam nasus, manus, pedes frigerent, & alvus quam tertio quoque die hactenus solvere levi clystere oportuerat, nunc post singulas illas exacerbationes biliosa effunderet. Ne vero quis forte suspicaretur, eas ex vesicæ irritatione oriri; quanto illæ acerbiores, tanto simul leviora ad vesicam fiebant omnia, faciliusque urinæ reddebantur. Neque tamen, si pectori, aut ventri admoveres manum, quidquam præter naturam perciperes: imo venter nullam usquam duritiem, nullam prorsus tensionem habebat. Interea somno doloribus interrupto, ciborum appetitu dejecto, siti vexante, vires magis magisque fatiscebant, interni sensus quasi torpere incipiebant, pulsusque ipsi a prima illa magnitudine, & impetu declinarant adeo, ut parvi, ac debiles, sinister præsertim, nec raro inæquales deprehenderentur; in exacerbationibus vero ultimis etiam nulli. In hoc igitur rerum statu quantulumcunque afferre, si non auxilii, at certe levaminis potui, non omisi. At fuerunt omnia sine noxa quidem, sed, ut prædixeram, irrita. Itaque cum postridie Nonas Martias duæ tresve sanguinis guttæ sponte e naribus excidissent, insecutam autem noctem a crebro in scrobiculo cordis dolore omnium pessimam duxisset, & mane tamen, silente dolore, se ad sedendum in lecto erexisset; post horam circiter eodem revertente, & sævissime urgente, prope subito confectus est. CADAVERIS, inguedine etiam tum non pauca præditi, Thorace primum dissecto, pulmones, cor, vasa Magna omnis vitii expertia deprehendimus. Venter jecur habuit non naturalis coloris, & cysti contracta, ac flaccida, quippe ex qua dolores bilem, ut dixi, toties expresserant. Ventriculi, cætera sani, fundus vix aliquid leviter subatri ostendit. Ren sinister, tota ferme substantia intus consumpta, maxime flaccidus, inæqualem calculum continebat, & urinam qualem æger mingebat. Quæ & dextero inerat: cujus exterior facies in tot quasi globulos, imparis inter se magnitudinis, divisa assurgebat. Vesica tres habuit lapides neque magnos, neque asperos. Ejus interior superficies ex tenuissimo quasi tomento fieri videbatur, excrescebatque ad cervicis hiatus in durum tuberculum, faba non majus, vesicæ intus, extraque concolor. Denique in Prostata glandula sinus erat, quo tartari similis materia, & ferme jam calculosa continebatur.

14. Urinæ difficultatis, qua de agimus hisce Literis, causas in hoc ægro Prostata glandula, vesica, & renes quidem habebant; sed dolorum acerbissimorum, quibus adeo conflictatus, & denique peremptus est, soli, quantum ego intelligo, renes habuerunt. Neque enim dolores illos ab infimis ventris partibus excitatos esse, verisimile est, præsertim cum magna vitia essent in renibus, quibuscum nemini esse potest ignotum quantum ventriculus consentiat, cujus pars dextera scrobiculo cordis respondet. Ei consensui acceptum referendum est quod vomitiones soleant cum renum vitiis conjungi: itaque ex illis hæc in perobscuro quodam casu (*c*) nos suspicatos esse, memineris. Fuerant etiam vomitiones immanes in Virgine quam ex renum occulto morbo dolor sub sinistris costis excrucians intra biduum interfecit, ut Epistola XXXVI. (*d*) propositum est. Fuit tamen aliquando cum sine vomitu, & sine ullo, aut certe cum levibus renum morbidorum indiciis non levia horum mala delitescerent (*e*), aut pro vesicæ innoxiæ vitiis imponerent (*f*). Denique cum renum morbis ventriculi dolorem interdum jungi, certum est; sed non lethalem, neque ab lumborum dolore disjunctum, quorum cruciatus nemo ignorat ut soleant renum, ipsis affixorum, mala comitari aut non acerbi, aut adeo nonnunquam atroces, ut in aliis Litteris (*g*) ex Ruyschio retulimus, cum renum superficiem non secus in globulos divisam conspexit, ac nos in dextero ægri hujus rene observavimus. Verum in nostro hoc casu nulla de lumbis querela, non acerbissimus dolor ad vesicam, non hypochondriorum cruciatus, non vomitiones; sed ad scrobiculum dumtaxat cordis dolores intolerandi unum erant signum renum pessime se habentium. Quæ res an ab aliis adnotata sit, ipse quæres: certe est tanto magis digna quæ adnotetur, quanto magis potest morborum aliorum suspicionem injicere, præsertim si, ut in proposita historia, magnos, & vibrantes pulsus consequatur, molestam autem cordis palpitationem, stuporemque ac torporem artuum superiorum, & mortem denique ipsam inducat, eamque etiam cum æger paululum recreatus videtur, pene subito ingruentem. Scilicet id alibi admonuimus (*h*) esse timendum, cum graves internæ convulsiones per intervalla recurrunt. Quod ad genus descriptas doloris exacerbationes referendas existimamus, ab nervorum in renibus tanta irritatione repetentes, ut per alios colligatos nervos ad illas quas modo nominabamus, partes propagata, in singulis ea quæ diximus, efficiat. Illud in hac singulare erat, ut ventriculum quem pleræque, uti commemoravimus, petunt a renibus profectæ, non ut illæ, ad vomendum concitaret, cum eam tamen ipsius partem sævissime torqueret quæ scrobiculo cordis respondet.

15. ADOLESCENS annos viginti prætergressus, a longo jam tempore iis vesicæ doloribus, præsertim cum mingeret, cruciabatur, ut sine ejulatu urinam reddere non posset. Purulenta hæc erat. Accesserant macies, febris, & reliqua mala quæ fere vesicæ lapidem comitantur, & quibus tandem, in hoc Nosocomio decumbens ante finem anni 1742. absumptus est. VESICA crassa, exulcerata, & ex parte scirrhosa revera lapidem continebat subasperum transversos digitos tres longum, duos cum dimidio latum qua erat latissimus; ad formam autem accedebat ovalem, utrinque depressam: eique multus lentus, cruentusque alicubi, mucus circum adhærebat. Pure autem, & urina pleni erant renes, & ureteres; imo hi tam distenti, ut Ilei intestini diametrum æquarent.

16. Mucus quem calculo adhærentem vidimus hujus adolescentis, tanta aliquando copia circum aggeritur, ut vel cathetere immisso internosci nequeat lapis a peritissimis Viris, quod Falloppio ipsi accidisse, testis est Marcellus Donatus (*i*). Eodem muco inter calculum, & vesicam interjecto etsi cætera incommoda non tollantur, imo nonnulla etiam augeantur; dolores tamen,

(*b*) n. 12. (*c*) Epist. 30. n. 22. (*d*) n. 20. (*e*) Epist. 40. n. 15. (*f*) Vid. supra, n. 4. & 5.
(*g*) Epist 40. n. 19. (*h*) Epist. 10. n. 13. (*i*) De Medica Hist. Mirab. l. 4. c. 30.

men, si crassior mucus ; & magna copia sit, illi minuuntur quos calculi creant asperitates. Hinc dolorum, ut de nephriticis quoque diximus, incrementum a diureticis, quod Sanctorius noster præclaro exemplo confirmavit, relato in Sepulchreti superiorem Sectionem XXIII. (k) ubi (l) & illud Donati leges. Itaque in Consiliis quæ ipse legi, Valsalva in vesicæ lapide demulcentia quidem, emollientia, anodyna præbebat, & in fomentis, insessibus, modicis clysteribus adhibebat, mulieribus autem etiam in pessis, & injectionibus; sed, ut narcotica, quippe exigua dosi nihil adversus ejusmodi dolores agentia, majori vero periculosa, ita etiam thermalium, aut aliarum aquarum ingurgitationem, ab aliis propositam, cum Albertino improbabat, muci abstersionem veritus. Quibus de rebus cum alias, tum præsertim memini audire ambos in eandem sententiam verba facientes, cum Præfectus Equitum Nucerinam aquam quotidie mane perpotaret. Quin vesicæ ulcere teneretur, dubium erat nemini, multoque minus Valsalvæ qui non semper necessarium credebat, sanguinem in lotio apparuisse, ut urinariis in partibus ulcus esse, pronunciaret. Illud in controversia erat, an præter ulcus inesset vesicæ calculus. Quod alii affirmabant ob dolorem qui jam diu in mictionis fine percipiebatur. Sed assensum retinebant illi, non ignari, ut exulceratam manum, sic exulceratam vesicam contrahi non posse, constringique sine dolore, & hinc quoque esse, cur sicuti cæterarum cavarum partium quas modo dilatari, modo constringi necesse sit, ita & vesicæ ulcera difficilius sanari queant. Nec tamen abesse calculum, contendebant, quamvis æger aut saltans, aut curru vectus illius nulla experiretur indicia, neque donec aquam redderet, acerbum adeo sub mictionis finem perciperet dolorem, qualem ubi demum quantum potaverat, excrevisset, rursus percipere incipiebat. Verum etsi neutrum affirmabant, aut negabant; mihi tamen Albertinus quadantenus eo inclinare videbatur, ut calculum esse, non crederet, cum tam copioso aquæ potu mucus a calculo auferri, molestiæque propterea in dies augeri debuissent; contra autem dum aqua transiret, mulceri hac posse ulcus, & dolores, concipiebat, neque hos antea ad pristinam acerbitatem redire, quam omni ejecta aqua, urina pristinam acrimoniam recuperaret. Sed ne talium Virorum, aut ipsis similium in vesicæ calculo affirmando, aut negando hæsitatio tibi nimia forte videatur; fac legas quæ de summa ejus recte dignoscendi difficultate egregie inter cæteros collegit, & perpendit Helwichius (m) : quantum aliorum quorundam præceps temeritas displicebit; tantum illorum cautam prudentiam laudabis.

17. Quod alias huc dissectiones non addam eorum quibus sine externa causa lapis in vesica concreverit, haud tibi erit mirum qui scias, maximam a me vitæ partem in hac regione ductam esse, ei morbo, ut quædam aliæ, in quibus Scaphusiana (n), & Gottingensis (o) laudantur, quam rarissime obnoxia : quod hic alii vinis, alii aquis, alii utrisque esse tribuendum, censent. Et certe vina hic tartarea non sunt, ut Medici loquuntur, idest lapidosis crustis dolia intus non obducunt, quod aliis quibusdam locis vidi, ubi alba vina faciunt, ut intra ligneum dolium quasi alterum increscat lapideum. Rubra autem hic vina sunt quibus utimur: qualia vina Brunnerus (p) quidem censuit *summa & caput petere præ albis*; vicissim tamen ejus Socer Wepferus (q), cujus sententia ab Hoffmanno (r) laudatur, quod inter Scaphusianos suos rari essent calculosi, *potissimum* eorum *vino* rubello salubri adscribebat. Quin certis quibusdam locis rubra vina provenire, quæ non modo a calculo servent, sed &
inchoatum solvant, quippe etiam tartarum dissol
ventia quo alia vina incrustaverint dolium, si hui
indantur, ex Commercio intelliges Litterario (s)

Porro quod ad aquas attinet; fluminum hu
jusce regionis aqua, cujus cum parte aut æquali
aut aliquanto, imo, ut sæpius, multo majori con
fervet mustum, & sic vina parantur quibus hic fe
re omnes utuntur, minus terræ, ut ajunt, for
tasse continet, aut minus idoneæ ex qua calcul
gignantur. Sic autem loquor propterea quia de uno
quoque fluvio plura & varia attendere, & exa
minare antea necesse est, quam pro certo aliquic
pronuncietur : quanquam solet plerumque minus ter
ræ in fluvialibus aquis contineri quam in putealibus
unde est quod plura in domesticis usibus præstar
illas videamus quæ hæ non possunt, aut non æque
ut puta in sapone dissolvendo, & leguminibus co
quendis ; & quod ad salubritatem spectat, quis in
universum aquas putet quæ ad bibendum ab Deo
ipso Opt. Max. oblatæ in fontibus, amnibusqu
sunt, illis esse salubriores quas primum homines
longius a fluviis, & fontibus incolentes, necessitat
adducti, sibi effossis puteis paraverunt ? Quod
sententia quoque Virorum Doctissimorum audiend
est ; vide quid de puteorum aquis sentiat Mea
dius (t), quid Platnerus (u) : eorum sane judi
cio, multiplici ratione suffulto, facile permotus
puteales fluvialibus, universe loquendo, non du
bitabis longe postponere. De singulis autem
verba fiant ; est ubi certo flumini optimum pu
teum, non modo aliud flumen, anteponas. Nost
enim ; ut cætera prætereamus ; certorum fontiun
ex quibus denique fluvii oriuntur, aquas esse qua
ductus suos aliæ crassissimis, durissimisque, alia
tenuibus, mollioribusque laminis terreis incrustent
Quæ hic attigimus, ut errori occurreres cum
vulgo existimantium, omnes a vino, aut vini simi
libus potionibus esse calculos, quasi in aqua *etiam*
horum materia non esset, nec qui nunquam vi
num potassent, calculos genuissent. Certe *per die*
vitæ suæ solo aquæ potu usus fuerat is qui proxima
Sectione XXIII. (x) Sepulchreti memoratur ; eju
tamen *vesica lapides continuit* 32. Sed quid in ho
minibus ejus rei exempla quærimus, cujus, ne
rara, obvia sunt in iis quæ nunquam utuntur vi
no, animantibus. Ut enim speciosiora omittan
aut ob pondus, ut bilibrem ferme lapidem quem e
equæ vesica Lemeryus attulit ad Regiam Scien
tiarum Academiam Parisiensem (y), aut ob colo
rem, ut septem octove quos ex vaccina vesica mi
hi olim Valsalva ostendit parvulos, pilularum for
ma, superficie minutissimis quasi granulis subaspe
ra, æneo autem colore, ut pro metallicis quil
que haberet qui esse leves, nesciret, quemadmodur
pro aureis longe plures illos quos intus, aut ex
tra aureo colore infectos, aut splendentes & ruti
los, omnes autem parvos alii (z) in bubulis pa
riter vesicis invenerunt ; ut igitur hos, & suillo
(a), aliosque omittam, & in canibus dumta
xat commemorem, & primum a me visos, in un
quam peradolescens exercitationis causa dissecui, no
modo calculos deprehendi in rene utroque ; se
horum dexterum ne tertiam quidem partem retinen
tem substantiæ suæ, cum inter calculos alba puru
lenta materia esset. In altera autem quam olin
vetulam experimentorum causa Patavii incidi, ca
culum intra alterum renem offendi abnormi, & de
pressa figura, durum, non parvum. Atque ut a
vesicam redeam; tertia canis (forte enim accidit
ut quinque hæ bestiæ, quarum singillatim quidem
calculos memoravi, fœminei essent sexus) duo
in gangrænosa vesica habuit lapides majorem, & m
norem, ovali utrumque figura, sed valde utrinqu
depres-

(k) Obs. 4. §. 11. (l) Ibid §. 4. (m) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 60. (n) Vid. Eph. N. C. Dec. 1. A. 2. Obs. 39.
(o) Vid. Haller Opusc. Pathol. Obs. 33. (p) Eph. cit. Cent. 9. Obs. 3. in Not. (q) Obs. 39 paulo ante cit.
(r) Medic. Ration. Tom. 4. P. 2. S. 2. c. 11. §. 20. (s) A. 1735. Hebd. 6. n. 3. & Hebd. 17. n. 4. & Præfat. in not. ad pag. 43. & 1
(t) Expos. Mechan. Venen. Tent. 6. in fin. (u) Progr. quo aquam font. salubriorem & cæt. (x) Obs. 4 § 2.
(y) Hist. A. 1700. Obs. Anat. 14. (z) Act. N. C. Tom. 8. Obs. 2. & Sachs Gammarolog c. 14. § 8. Vid. & apud Haller. ad Boe
Meth. Stud. Med. P. 13. c. 2. ad An. 1665. N. 101. (a) Sachs c. cit. 14. §. 6. & Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 7.

epreffa, imo altera minoris facie nonnihil excavata ua majorem excipiebat. Ea canis undecim annos na- a, a longo jam tempore graveolens reddebat lo- ium, fine ejulatibus tamen, credo ob lævem, oque faltem non compungentem, calculorum fu- erficiem, donec convulfivis motibus accedentibus ex- incta eft. Quæ mihi narravit, dum eos calculos ecentes oftenderet, illius herus Vir Generofiffimus x hoc Sacro Philofophorum Collegio. Ab aliis utem in tot canibus confpecti funt calculi, ut iifi eos tantum feligam qui aut numero, aut ftru- tura, aut pondere, aut fede digniores funt qui nemorentur, haud facile finem inveniam. In ca- ie qui diu ftillicidio urinæ laboraverat (*b*), par- vulorum calculorum *aliquot mille in vefica diftenta* eperti funt. Alterius (*c*) vefica unum habuit qui, ob minorem intus inclufum, ætitem refere- bat, pondo fefquilibræ. Sed tertii (*d*), fæpe um doloribus, & vehementi ejulatu urinam red- lentis, calculum, qui veficæ inerat afpera; non ævigata, ut in Patavino; fuperficie, etfi effet pau- o infra pondus unciarum trium, miraberis ta- nen magis quam fefquilibrem; hic enim canis uopte genere erat *minimus*. Denique potius ut edes quam ut calculus, defcribatur, prætermittendus non eft quem probus Juvenis auditor meus annis uperioribus mihi narrabat, cum fe exercendi gratia, canem perfecaret, deprehendiffe. Ureteres paulo upra locum quo in veficam influunt, unum in canalem ambo conveniebant, alterutro eorum non atiorem: is raro exemplo unus pro utroque me- liam perforabat ad inferiora veficæ partem, in amque lotium inferebat. Ad hujus igitur canalis nitium quo ureteres, ut dictum eft, confluebant, hærentem calculum invenit, eumque non ita du- um. Non tamen hæc, multoque minus cætera quæ Donatus (*e*) calculorum congeffit, exempla epertorum in jecinore quoque, aut ejus veficu- a, tum ventriculo, & inteftinis brutarum animan- ium, omnia; ficut ille fecit, Ariftoteli funt obji- ienda, ponenti (*f*), *nullum animal, nifi homi- em, calculofum fieri poffe;* id enim continuo fic ex- licavit, ut de urinariæ dumtaxat veficæ calculis præ- lare appareat ibi quidem effe locutum; alio autem oco (*g*) quem Donatum fugiffe, miror, diferte cripfit, *renes* in hoftiis *fæpenumero calculis, & annis, & papulis refertos* confpici, *atque etiam je- ur & cæt.*

18. Ex eo autem quod alibi (*h*) tradidit Arifto- eles, *non folum humorem, fed etiam ficca quædam oncrementa* in veficam *defcendere, ex quibus calcu- i conficiantur*, antiquiffima origo intelligitur fen- entiæ eorum qui e renibus delabi inchoatos calculos eficæ omnes, in hifque propterea peculiarem fem- er nucleum in centro inveniri, tradiderunt. Quo- um utrumque etfi in multis verum effe, non in- icior; aliquando tamen libentius faciam cum Hip- ocrate (*i*), qui ex diutius cohibita urina id qui- lem quod tenuiffimum in ipfa eft, excerni, *quod ve- o craffiffimum, ac turbidiffimum eft, coacervari & oncrefcere*, docuit, & *primum quidem parum, de- inde majus fieri: dum enim volvitur ab urina, quid- quid craffum compactum fuerit, ad fe ipfum adapta- re, atque fic augefcere & in totum concrefcere*. Quod citius quidem poffe fieri, Obfervatio oftendit Joannis Dolæi (*k*), qui e vefica cujufdam Equitis emiffam materiam albam mucilaginofam fcribit *fubi- to ab aere externo in fubflavum calculum riguiffe*. Sed vel fine aeris externi attactu putrefcere intus remorantem urinam poffe, experimenta monftrant Præcl. Brendelii (*l*), qui ex illa putrefcente cal- culorum deducit originem, cum videat (*m*) & du- ras cruftas, & mucofam pultaceamque materiam da- re, granis duriufculis diftinctam, quæ mox ipfa quo- que durefcat. Effe autem urinas quæ facilius, ac citius ifta deponant, minime dubitat (*n*), ubi & duorum infantum meminit alterius vix duos nati, alterius octo circiter dies, qui calculos tum ante mortem excluferant, tum mortui intus habuere. Qualem autem calculofam materiam in quinquennis pueri cadavere Meadius (*o*) viderit, & per quos gradus in lapideam duritiem tranfire, animadverte- rit, cognofcere ex ipfo poteris: quemadmodum ex Cel. Hallero (*p*) qualia credat prima effe in reni- bus calculorum initia. Sive autem inchoatus calculus, five calculi materia e renibus in veficam defcendat, aut in hac gignatur; certe calculus in- crementum capit ex eadem materia: nec aliena a vero tradere videntur ii qui firmius inter fe apta- tum iri materiæ illius particulas, ajunt, quo lentius incrementum fiet; infirmius autem, quo ce- lerius: & qui majus illud fore æftate quam hyeme, quippe æftate multo minus diluta materia ab aquea, tunc magna ex parte per cutem prodeunte, urinæ portione: quæ altera mihi videtur caufa, cur, fi optio detur, calculi excifio ab autumno potius ad ver, quam a vere ad autumnum differatur.

Sed præter inchoamentum calculi five in renibus, five in vefica formatum, accrefcit eadem materia circum res quoque alias, extrinfecus in veficam immiffas. Cujufmodi exempla cum a pluribus & fcripta, & collecta fint plura; ego iis potiffimum defcribendis quæ ipfe, aut Amici vidimus, nec ta- men omnibus, immorabor.

19. Nam illud quod mihi fe primum obtulit, jam ante hos tres, & quadraginta annos in Ephemeri- dibus editum eft Cæfareæ N. C. Academiæ (*q*). Quin præter meam illam, defcriptio altera extat ejufdem ipfius cafus, ab eo qui meam editam ne- fciret, vulgata fexdecim poft annis in Adnotatio- ne quadam, Operibus adjuncta Cel. Vallifnerii (*r*), qui mecum Chirurgo fecanti affuerat. De- fcriptiones quidem ambæ in rebus præcipuis fatis conveniunt inter fe: in nonnullis autem fi quid di- fcrepant; fic habeto, me meam certe fcriptis man- daffe eodem, ut folitus fum, fectionis die. Et calculus qui adhuc cum acu cui circum accreverat, apud me fervatur, profecto non eft *duriffimus*: id quod primum ejus magnitudo cum pondere collata fignificat. Cum enim ex duabus conftet partibus quarum fingulæ ad ovalem figuram accedunt, ma- jorque intra quam acus mucro, & tertia ferme, ut proclive eft judicare, pars latet, longa fit di- gitos tranfverfos tres, lata duos, alta unum & fe- mis, minor autem quæ urethram fimiliter atque in alia Virgine (*f*) leges, opplebat, alteri prioris partis calculi extremo fic continuata, ut ad ejuf- dem latus extrorfum emineat ad angulum rectum, magnitudine æquet medii digiti articulum tertium; utraque tamen fimul cum acu infra pondus eft nummi unius argentei philippei. Friabilem autem magna ex parte externam faltem calculi effe fub- ftantiam, fpongiofamque texturam, infpectio ipfa confirmat. Lamellæ enim quædam tenues nonnul- lis ex locis per fe exciderunt, fubjectafque ca- vernulas patefecerunt, albus autem, ut calculus eft, pulvifculus, qualis ex cariofis falignis baculis fo- let, e calculo ultro defluit. Quæ ut non licuit in recenti animadvertere, fic tempore interjecto obvia, nunc volui ad defcriptionem illam addere. Eft igitur hic calculus iis corticibus inftructus, qui, fi alii duriores lapides fimul in vefica fuiffent, ho- rum occurfu non difficilius potuiffent abrumpi, & in fragmenta diffiliendo, qua lotium exibat, cum hoc pro- dire, quam in fene illo, de quo ex Tulpii Obfervatio- ne in Sepulchreto (*t*) relatum eft. Nec multo durioris natu-

(*b*) Earund. Dec. 3. A. 5. & 6. Obf. 260. (*c*) Ibid. in Append. fub n. 6. ad Obf. 23. (*d*) Dec. ead. A. 9. & 10. Obf. 170.
(*e*) c. cit. fupra ad n. 16. (*f*) Sect. 10. Probl. 42. (*g*) De Partib. Animal. l. 3. c. 4. (*h*) Hift. Animal. l. 3. c. 15.
(*i*) De Aere, Aquis & cæt. n. 22. 23. (*k*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obf. 64.
(*l*) Progr. de Calculi veficæ & cæt. natalib. n. 2. (*m*) n. 1. (*n*) n. 2. (*o*) De imp. Sol. & Lun. c. 2.
(*p*) Opufc. Pathol. Obf. 34. (*q*) Cent. 5. Obf. 26. (*r*) Tom. 3. P. 3. Off. 12. (*f*) Sepulchret. Sect. hac 25. Obf. 5.
(*t*) Sect. prox. 24. Obf. 10.

naturæ fuiſſe calculum, exiſtimabis, quem in Juvene Experientiſſimus Vir Heiſterus (*u*) cum antea per catheterem percepiſſet, mox datis paucis, quæ adſcribit, vulgaribuſque remediis quorum ope calciformis materia plurima emiſſa eſt, intra hebdomadas tres incommoda ſuſtulit omnia a quatriennio molesta, quod anno poſt felicem illam curationem jam tertio, litteris mandavit. Atque utinam ejuſmodi eſſent calculi omnes qui veſicæ innaſcuntur. Verum ex Sepulchreto ipſo vides, quot ſilicis duritie fuiſſe dicantur; imo ex Heerſio ibidem (*x*) proferri grandem quendam *omni ſilice duriorem*, ex Braſavolo (*y*) autem decem, in Alberto Savonarola inventos, qui *ſi in terram projicerentur, veluti trigonalis pila reſiliebant*, denique apud Lindenium (*z*) viſum a pluribus unum, quo pauci graviores comperti ſunt, nempe unciarum 32. *duriſſimum, compactum, ſilicis colore, triangularem, ex quo cum ferro, ut ex ſilice, eliciebatur ignis*. Quos pariter memorat Panarolus (*a*) *tam duros, ut pyritem lapidem æmularentur; percuſſi enim chalybe, flammam evomebant*, conſulto prætereo, ne forte quia a muliere dicit excretos, fucum illi factum ſuſpiceris, quando Bartholinus (*b*) vel in ipſa lithotomia ſic impoſitum fuiſſe a vaferrimo nebulone Ægro nobiliſſimo, Amiciſque præſentibus, multos hinc conjeciſſe, ſcribit, quod e ſuppoſititio calculo ſcintillæ excuterentur, *impoſſibile autem ſit, talem in homine lapidem generari*: quamobrem vix ſe continebat, quin ſimilis duritiei alterum in dubium vocaret, quem, ut humana ex veſica ſectum, ſibi donatum habebat. Verum illos quos ex Sepulchreto propoſui, omnes in cadaverum veſica inventi dicuntur: & ne fraudis cauſam fuiſſe, dubites, primus certe in Sene deprehenſus eſt qui nunquam de calculo veſicæ conqueſtus fuerat, ut nunquam de renibus Senex alter, qui tamen in dextero lapidem habebat inſolitæ magnitudinis, & figuræ, *duritie* autem *quemcunque ſilicem æquantem*, ut Vir Cl. ſcribit, qui ſectioni interfuit, Chriſtoph. Guil. Bajerus (*c*). Mihi quidem necdum accidit ut veſicæ calculus oſtenderetur cum illis comparandus, niſi fœminarum fraude, & Medici unius, atque alterius qui his faciles aures præbuerant, credulitate. Hic enim primum unum vidi, qui non modo; ut Ferrandi (*d*) verbis utar; *fluviatilis potius diceretur, quam veſicalis*; ſed cum revera fluviatilis eſſet, cruore oblitus incautis pro veſicali obtrudebatur. Deinde a Medico alioquin non indocto qui Venetiis ad me ſcripſerat, ab ægra quadam pene quotidie bene multos, nec parvulos excerni, ut fidem non facile credenti faceret, miſſos plurimos, quos ſtatim ac vidi, miratus, eſſe aliquem potuiſſe qui non continuo ſilicis unde ignis elicitur, magna, & rudia fragmenta agnoſceret, nihil aliud reſcripſi, niſi ut chymicæ deſtillationi committeret, & quæ prolicerentur, ſignificaret; itaque ab eo nihil amplius litterarum accepi. Nec tamen hæc eo dico, quaſi alii alibi id quod ego ubicunque fui, nuſquam conſpexi, videre non potuiſſent. Quin alicui noſtratum qui ex eo dumtaxat quod malleo reniteretur, humanum calculum eſſe poſſe, negabat, ut cætera quoque attenderet, ac diligentius inquireret, auctor fui, quando a Viris Doctis Steinium citari videmus qui humanos lapides mallei ictibus reſiſtentes in Lithographia propoſuit. Certe autem Morando Viro Experientiſſimo credendum eſt ſcribenti (*e*), calculos quos vocat *murales* eandem quam marmor, polituram accipere: itaque invictos perſtare credidit vel ab eo in quo tot ſolerter pericula fecit, lithontriptico remedio quod apud Anglos non ita pridem vulgatum fuerat, cujus ope alios non paucos calculos aut imminutos, aut etiam abſumptos fuiſſe ipſo quoque in ſeptem catheteris in dicio perceptum eſt, miraturis, ſi viverent, Fran ciſco Sylvio, & Boerhaavio, præſtari per alkal cos ſales, imo non per alios id præſtari poſſe, dic quod alter (*f*) a *ſalis petræ, aut nitri acido ſp ritu*, alter (*g*) a *nullo fere liquido præter ſpiritu nitri*, effici, docuerat. Utinam vero idem omn bus, aut ſaltem pleriſque anglici illius remed uſu præſtitum fuiſſe, mirari poſſent: utinam ſa tem, non nocuiſſe. At ſi tot illas, poſtea a ditas exceptiones perpenderis, in quibus & eæ ſu quas a calculi natura, ab ægri ætate, ab ejuſde que temperamento petendas Cl. Hazonius (*h*) e poſuit; quam ſæpe remedium aut inutile, aut n xium eſſe potuerit, non obſcure apparebit: ſi hiſtorias, & diſſectiones legeris, quas Comme cium Litterarium (*i*) proponit; facile intelliges quanta inde pernicies interioribus partibus, & præſe tim urinariis, & ſimul ut nulla calculorum, a calculi (id quod urinarum ſedimenta oſtendiſſent eroſio fuerit. Quod cum dico, noli putare, iſta calculorum ſive eroſionem, ſive deſquamationem ſi quoſcunque calculos, & quæcunque lithontript ca in univerſum ſpectemus, ſemper eſſe exoptar dam. Potes id, ut alios non verſes libros, e laudato *Commercio* noſcere. Et ubi (*k*) exemp deſcribuntur, ſectioneſque calculoſorum duorum attendendus prioris calculus *hinc inde late ac pr funde eroſus*; dato enim quodam lithontriptico l quore cui veriſimiliter id imputandum, exacerb ta fuerant omnia, & veſica quidem non eroſa ſed circa orificium alte inflammata. Alibi (*l* commemoratur a Cl. Goetzio caſus Illuſtris Vi qui neſcio cujus remedii uſu *largam* quidem *aren larum, & ſquammularum, corticem calculi contri referentium*, *copiam* cum lotio reddens, cruciatus ſ bi adeo auxit, ut ab hiſce confectus ſit. Scilicet i mortuo calculus repertus, *cortice ſuo viſcoſo & gla bro, qui veſicæ lateribus impune adjacuerat, orba tus, duriori, inæquali & aſpera ſua ſuperficie ce vici veſicæ impactus*, lethales illos dolores videt conciviſſe, ubi eorum præſertim quæ ſupra (*m* ſcripta ſunt, veniat in mentem. Felicius tame quam per anglicum illud lithontripticum, ab n uno Doctiſſimo inter Anglos Medico improbatur & nominatim a Meadio, (*n*) cedere hic ipſe tradid aquam *rite calcinatis oſtreorum aliarumve concharu teſtis* medicatam, qua calculorum non duriſſimoru *fruſtula, nunc arenularum, nunc exiguorum nucleoru inſtar ſimul cum urina ejecta ſunt*. De aqua h Auctoris Cel. Roberti Whytt Diſſertationem co mendat. Experimenta autem ad ejus naturam ind gandam Helmſtadii inſtituta, per quæ alkalino-ſu phuream eſſe, apparuit, in alia Diſſertatione ges, quæ Præſide Cl. Krugero (*o*) ibidem vulga eſt. Fuerunt etiam qui cum alkalicis acida miſceren & in humorem ſic efferveſcentem conjectos calcul aut penitus, aut quadantenus ſolvi, deprehenderen quamobrem ejuſmodi ferventem humorem in can veſicam injecerunt, & quatenus hæc ferre illum p ſet, explorarunt. Sed ut ſana toleraret veſica; n a calculis quoque irritata, & exulcerata? Non c te; quando in exulcerata malum augeri a priore gliço illo remedio, quamvis non fervente, & urinæ quacum ad veſicam deſcendit, copia di to, Morandi experimentis (*p*) compertum eſ

Sed ad calculos, acubus increſcentes, vertamur.

20. PUELLA Agreſtis eadem ferme qua pr illa a nobis in Ephemeridibus (*q*) deſcripta, æ te; annum enim agens quartum decimum m tua eſt; cum ante menſes ſexdecim idem q prior, factitaret, idem merito paſſa eſt in tunium

(*u*) Differt. de Medico nimis tim. n. 36. (*x*) Sect. 23. Obſ. 7. §. 5. (*y*) Ibid. Obſ. 2. §. 4.
(*z*) Ibid. Obſ. 1. §. 1. & Sect. 24. Obſ. 10. §. 3. (*a*) Jatrologiſm. Pent. 2. Obſ. 34. (*b*) Cent. 4. Epiſt. Medic. 100.
(*c*) Commerc. Litter. A. 1745. Hebd. 40. n. 2. (*d*) Sepulchret. Sect. cit. 23. Obſ. 2. §. 5.
(*e*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1740. (*f*) Prax. Med. l. 1. c. 55. n 50. (*g*) Prælect. ad Inſtit. §. 791.
(*h*) Quæſt. de his edita n. 4. (*i*) A. 1740. Hebd. 41. n. 2. & A. 1745. Hebd. 3. n. 2.
(*k*) A. 1733. Hebd. 21. (*l*) A. 1731. Hebd. 23. (*m*) n. 16. (*n*) Monit. Medic. c. 10. in fin.
(*o*) Differt. qua exhibentur Experim. cum aqua Oſtrocoderm. inſtituta. (*p*) Mem. cit.
(*q*) Vid. ſupra ad initium n. 19.

nium. Nam crinalem acum ex orichalco, quamvis angulum in medio inflexam cum altius per urethram immisisset, sibi repente e digitis abripi, & ita intra vesicam condi, sensit. Pudore prohibita, non tunc modo, sed propemodum ad mortem usque luit veram dolorum ac molestiarum quas præsertim in mingendo pertulit, causam: quæ tot, ac tantæ fuerunt, ut tumor demum in hypogastrio, & proxima ilium parte obortus pus per duo quæ sibi ipsum fecerat, foramina effunderet, majus, & minus, quorum illud erat in ile sinistro, hoc in dexteris, proprie dicti cum Laurentio (r), hypogastrii finibus. Sic affecta in Nosocomium Patavinum uno aut altero ante obitum mense excepta est. Facile ibi animadverterunt, simul cum pure per utrumque illud foramen urinam effundi, per sinistrum autem magis, cui suberat cavum non modicum quocum foramen quoque dexterum communicabat. Cum in eo cavo specillum duri quidpiam offenderet; quæsitum est ex me, quidnam hoc esse, existimarem. In memoriam redìit quid in priore puella specillo obstaret per fistulam demisso in ilium altero patentem, & lotium cum pure effundentem. Cumque audirem, hanc quoque inter mingendum vesicæ doloribus torqueri, & paucam, eamque purulentam urinam reddere, quærendum, respondi, num forte acum, aut rem aliam quampiam in urethram immisisset. Negavit puella donec foramine sinistro per levem communium integumentorum sectionem amplificato, cuspis, & magna pars acus intra cavum ab omnibus conspiceretur. Tunc quod occulere amplius non poterat, nimium pro fassa est. Neque enim acus extrahi poterat probente adnato calculo, quam specillo sive per cavum illud, sive per urethram immisso ut facile erat percipere, ita non licebat sine magnis doloribus vel leviter propellere. Idemque, si quid per urethram vellent ad demulcendos dolores injicere, ne in vesicam admitteretur, obstabat. Huc macies accesserat summa, in diesque puris augebatur copia, & graveolentia, febrisque ipsa facta erat vehemens. Quam alimentorum omnium fastidium, vomitus, flavorum squaminum ex alvo fluxus, tum virium, & pulsuum debilitas consecuta sunt, donec mors tot miseriis, & querelis, inter quas nulla unquam de lumborum dolore ab interrogantibus audita fuerat, optatum finem imposuit. CADAVER, quod sceletus forte obductus videbatur, sub dio, in amplissimoque loco ob anni tempus fervidissimum incisum est; Quinctilis enim mensis erat initium A. 1738. Primum omnium, specillum jussi per foramen dexterum in ulceris cavum trajici, totumque eum sinum patefieri. Erat is inter musculos abdominis, & integumenta, neque ullam usquam, nisi cum illo cavo, communicationem habebat. Quod longum latumque digitos tres, a sinistro ile Albam lineam versus se extendens, tenui postico pariete, quem reliquiæ musculorum, & peritonæum faciebant, a ventris quidem cavea separabatur; sed eodem pariete a dextris patente, cum vesicæ fundo communicabat: illacque magna pars acus in ulceris cavum prominebat. Tunc abdomen sic incisum est, ut sectio ad vesicam non perveniret: quæ etsi parva erat; tamen altius, id est supra ossa pubis, cum interna abdominis facie coahærerat ea dumtaxat parte qua in ulceris cavum patebat, ita ut nihil in ventris caveam effundi posset, in qua reapse effusi humoris non erat quidquam. Sed & omenti, in quo vix aliquid hic illic restabat pinguedinis, ora infima ad proximum vesicæ peritonæum arctissime annectebatur. His ita pervisis, & diductis pubis ossibus, vesica tota in conspectum data, ipsaque cum urethra, quæ sana erat, aperta, crassæ quidem illius tunicæ, sed contractæ adeo repertæ sunt, ut præter calculum vix possent quidquam continere. Calculo hic illic earum intimæ adhærebant, quæ inæquales erant, & pluribus locis exulceratæ, & quemadmodum ulceris cavum fuerat, gangrænosæ. Erat calculus paulo duobus digitis transversis longior, pollice autem aliquanto crassior, forma ovulum referens cujus vertex superiora spectabat, ut acus quoque mucro cum tota ea parte quæ ad angulum usque de quo dictum est initio, pertinebat, calculo ferme parallela, ab eoque pollicis intervallo sejuncta: pars acus reliqua & ipsa extra calculum erat, quantum conjici poterat, propemodum tota, capitulo dumtaxat cum portione aliqua proxima in medium calculi sinistrum latus firmissime infixo, id est ejus concretione obducto: quæ illa facie, & extremo utroque inæqualior est, opposita ferme lævis, & subalba, nisi qua, ut tota sinistra, subflavo colore infuscatur; hæc enim describo ut nunc video; tunc vero quibusdam locis erat cruenta, cætera fusci obsoletique coloris. Tunc quoque his medicis ponderibus calculus, ut cum acu est, examinatus, paucis granis levior repertus fuerat drachmis septem; nunc paucis granis superat drachmas quinque, & scrupulos duos. Cæteræ ventris pleræque partes ab naturæ modo sic aberant. Intestina sublivida erant quædam, & flavo illo qui novissime dejiciebatur, humore turgidula: jecur albidum: splen lividior, & paulo major quam æquum esset. Ureteres autem, ipsique renes pessime habebant. Illi enim dilatati, pure erant pleni, quale in cavo etiam ulceris multum fuerat, liquido, & ex subflavo albicante, id est pure cum urina commisto. Renes autem æquo majores, dexter præsertim, qui & durior, & cellulis intus excavatus parvis, sed pluribus, eodemque pure, ut pelvis quoque, adeo distentis, ut in sectione altius prosiluerit. Renis sinistri tunicæ adiposa, & propria inter se junctæ, crassæ, & duræ ejusdemmodi pus coercebant, quo renis, quibusdam locis erosa, superficies, non secus ac passim interiora, scatebat. Odor autem teterrimus qui ex renibus, & vesica afflabatur, Thoracem porro incidere, cujus vitii indicium extitisset nullum, prohibuit.

21. Quæ, sectione sic absoluta, continuo, ut solitus sum, pluribus qui aderant, Nobilibus Viris, aliisque Rei Medicæ, ac Chirurgicæ tum magistris, tum studiosis audientibus, locutus sim, ex his quæ fusius hic tibi subjiciam, facile intelliges. Quæ causa hanc, & tot alias puellas incitaverit, ut sibi acuum capitula in urethram intruderent, non tam in lacunis salacis humoris quærenda est, quippe & alibi, & extra illam hiantibus, nisi ad idem genus pertinere forte credas eos quoque canaliculos quos intra mulierum urethram descripsi (s), quam in exquisito membranæ sensu qua illa intus convestitur. Nam nisi hanc altius perfricarent, accidere non posset, ut repentina ac valida imæ vesicæ contractione acus ex earum digitis abrepta, intra vesicam tota, præsertim cum longiuscula est, conderetur. Ab illa enim, ejusve sphinctere cum Molinetto (t) infortunium hoc repeto, non a vi quadam, ut ajunt, uteri, quæ, ut exsugeret, in vesicam tamen exsucta non traheret. In quam postquam acus attractæ sunt, paulo post nonnullis quidem per se excidunt, ut puellis duabus de quibus apud Vallisnerium (u), alteri dormienti, alteri autem mingenti, credo quibus ex parte solummodo vesicam subiissent, ut etiam in tertia fortasse fuit, nempe intorta acu facilius in urethra parte altera remanente, altera intra vesicam ad mensem retenta. Cui parti nihil tamen accreverat calculosæ materiæ: quod neque accidisse refertur acui a quarta (x) intrusæ, & post dies quindecim inter mingendum ejectæ, quam pariter infima & acuta parte intra urinæ iter substitisse, illud forsitan indicio est quod de punctionis sensu circa vesicæ collum tantummodo querebatur. Sed etsi hæc ex iis quæ attingentur postea (y) de acuum mucrone urethræ infixo, magis illustrabuntur; non tamen inficias ivero, posse interdum acus quas vesica totas receperit, ita se convertere, ut pariter per meatum exeant urinarium. Cur vero duabus illis quas novissime dicebamus, intra quindecim dies, imo intra mensem nihil adhæserit calculosæ materiæ, quam multo breviori spatio

(r) Hist. Anat. hum. corp. l. 6. c. 2. (s) Adverf. I. n. 10. & IV. Animad. 24. (t) Differt. Anat. Pathol. l. 6. c. 8.
(u) in Adnot. ad Obs. supra ad n. 19. cit. (x) Ibid. (y) n. 25. & seq.

ſpatio aliis adhæſiſſe, novimus, haud una poteſt eſſe cauſa. Nam neque omnibus urina æque eſt fœta particulis ad ſubſiſtendum, gignendumque calculum idoneis, & aliæ diutius lotium retinent, aliæ ſecus, & alia aliarum acuum materia eſt, aut ſuperficies. Sic argenteam acum ob id ipſum quod argentea eſſet, Valliſnerius (z) conjicit ſine ulla calculi addita concretione e veſica fuiſſe eductam: quæ tamen conjectura credibilior fiet, ſi aliis exemplis confirmabitur. Sic ad aſperiorem ſuperficiem facilius videtur concretio adhæſura, quam ad politiſſimam: & hinc forſitan ratio petenda eſt, cur plerumque unam acuum partem calculus obducat, reliquam nudam omnino relinquat, itaque de duabus quarum cadavera inſpexi, puellis in priore veſicam acus capitulum, in hac altera acumen perforaverit, quod in illa partem infimam fortaſſe aſperiorem, in hac ob eandem cauſam oppoſitum extremum concretio facilius obtexerit. Ex iis autem fœminis quæ intruſam acum, adnatumque huic calculum non modicum veſica geſſere, nulla, quantum legiſſe memini, diutius geſſit ſic quidem ut acu extracta, ipſa ſervaretur, quam Veneta illa cujus extat caſus a Molinetto, qui A. 1649. curaverat, editus (a) adjecta acus, calculique icone, quem in Theatro hoc Anatomico ſolebat oſtendere, ubi a ſe viſum teſtatur Moinichenius Epiſtola ad Thomam Bartholinum (b); neque enim hic Bartholinus, ut aliquis Eruditiſſimus alioquin Auctor per incuriam ſcripſit, *teſtis* eſſe potuit calculi poſtea extracti quam ipſe Patavio, atque adeo ex Italia diſceſſerat (c). Idemque is calculus eſt qui ab eodem Moinichenio proponitur in Obſervationibus (d): quod ideo attigi, quia in extrema Adnotatione ad Obſervationem Valliſnerii, quarum utramque ſæpe indicavi, non videtur pro eodem agnoſci quem Valliſnerius ſcripſerat, in hoc Theatro oſtendi ſolitum, nunc in Muſæo ſuo aſſervari; nam quod ex Patavina, non ex Veneta exemptum dixerit, id erroris, ut puto, cauſa fuit, ſed facile vitandi, ſi lectus fuiſſet Molinettus, in cujus libro deſcriptum fuiſſe videtur ignorari, a Lanzono etiam dico, minus alioqui in Scholio ad illam Moinichenii Obſervationem miraturo, *longo tempore acum oſſeam in veſica latuiſſe ſine ulla veſicæ ipſius læſione, nec ullo quidem puellæ incommodo.* Quæ ne Moinichenii quidem verba dicere ſinebant, multo autem minus Molinetti, non modo quæ in extractione, ſed & quæ antea, & poſtea puella tulerit, memorantis. Quod ſi hujus longe minus quam earum de quibus a nobis ſcriptum eſt, veſica ab acu læſa fuit, fortaſſe id accidit quod acus mucro diutius quam in veſica, in urethra hæſit, extra quam demum urgente deſuper calculi pondere detruſus eſt, ut Molinettus invenit.

22. Eas calamitates, mortemque adeo ipſam antevertet is qui in tempore admonitus, acum priuſquam calculus accreſcat, ea dexteritate educat, ut minime quo ad ejus fieri poſſit, lædatur veſica. Quod cum ab aliis de quibus apud Valliſnerium (e), tum præſertim ab Amicis meis duobus feliciter præſtitum eſt, quos alias tibi laudavi, Mariano, & Vulpio. Ille, ut litteris ſcripſit ad me datis pridie Idus Decembris A. 1720. ex agreſti puella, jam ſanguinem mingente, acum exemit, cum induſtrie ex tranſverſo poſitu in rectum traduxiſſet. Erat autem crinalis acus ex oſſe. At quam a Vulpio ex puella quadam urbana extractam vidi, erat ex orichalco. Extraxerat autem paucis ante hebdomadis quam eas a Mariano acciperem litteras, nullo alio inſtrumento adhibito quam ferreo filo lævigatiſſimo, cujus alterum extremum ſic in exigui unci, & pene annuli modum incurvaverat, ut neque læderet veſicam, & capere acum poſſet, captæ autem elabi capitulum non ſineret. Quod ſi res multo ſerius, adnatoque jam calculo innoteſcat, neque is ejuſmodi ſit, ut facile

adeo per urethram poſſit eximi, oportebit antequa
fœmina cruciatibus difficilioris extractionis ſubjici
tur, ſolerter inquirere, num forte non veſica mod
id quod ſuſpicari omnibus proclive eſt, ſed ureter
quoque, & ipſi præſertim renes, quæ ſuſpicio ex n
ſtris oritur diſſectionibus, tantum jam mali contr
xerint, ut vel acu, & calculo detractis, mulieri n
hilominus moriendum ſit. Conjectura autem ren
male affectorum ducetur non tam a lumborum dol
ribus (quos abeſſe poſſe, vidimus (f), aut ſicu
in propoſita puella (g) fortaſſe accidebat, a mul
ſævioribus veſicæ cruciatibus ſecundum Hippocra
aphoriſmum (h) obſcurari) quam ab lotii, q
longa interdum, nec ſemel præceſſerit, in veſica ſu
preſſione, aut crebriore ad acerrimos dolores vitand
retentione, aut exigua nimis excretione, in qua æſtima
da cavendum eſt, nequando aſſiduo urinæ ſtillicidio d
cipiamur, memores, cum hoc retentionem poſſe co
jungi tantæ illius copiæ, quantum ubi de Claudic
tione verba fient (i), a me oſtendetur: quanqua
& aliis id Epiſtolis (k) jam ſatis oſtenſum eſt; qu
Sepulchretum (l) hiſtoriam offeret, in qua veſic
collum laxum adeo ex reſolutione inventum legas
ut *digitum facile immitteres*; itaque *urina ægroto n*
ſentiente, ante obitum prodibat; veſica tamen, eaq
duplo quaſi major, erat *nihilo ſecius tota repleta*. R
tenta autem urina quantum ureteres amplificaſſet,
iis Epiſtolis cognoviſti, & quantum etiam renum c
veam dilataſſet, ipſamque in uno ſaltem, ſubſtantiæ
læſiſſet.

23. Quod ſi hæc a retenta lotii parte; quanto m
gis a longa, & repetita totius intra veſicam ſuppre
ſione, aut a crebra & lotii, & puris ipſius retenti
ne? A ſuppreſſione certe habes in Sepulchreto exen
pla plura, inter quæ Rumleri (m), & Ballonii (n
quorum hic magnam vidit ureterum amplitudinem
ille eoſdem urina plenos, renes autem tantæ in pue
ro magnitudinis, quantæ vix eſſe poſſent in adulto
quamobrem Cl. Fantonus (o) jure cenſuit, cur
per catheterem plus urinæ tunc educitur, quam ve
ſica continere videatur, *partim a diſtentis quoque ure*
teribus, partim ab ipſis nonnunquam ampliatis ren
bus profluere poſſe. Nimirum cum plus veſica ja
capere non poteſt, quidquid lotii jugiter in renib
ſecernitur, ureteres primum, tum renes quoque ipſ
diſtendit. Non id fugit Aretæum (p). *Ubi urina*
veſica ſupprimitur, ſuperiores quoque partes, inquit
renes videlicet, replentur: urinæ ductus (græci Uret
res appellant) diſtenduntur. Quæ cum etiam acc
dant, ubi nullus in veſica eſt, aut antea fuiſſe dic
tur calculus, ut in propoſitis exemplis, itemque
eo quod a Commercii Litterarii (q) Auctoribus r
cenſetur, aut in Cæſareæ Academiæ Actis (r), a
in Helveticis (ſ) legi poteſt; impedito enim urin
effluxu e veſica ab hujus abſceſſu, vel a viæ per Pro
ſtatam coarctatione, aut influxu in veſicam ab ſum
ma hujus capacitatis imminutione, *magnitudo renum*
& amplitudo ureterum, vel horum ſaltem dilatatio
minimi digiti diametrum ſuperarent, vel *digiti major*
æquarent, in oculos incurrerunt; cum igitur hæ
etiam ſine calculis accidant; non fuerant ſane a ca
culorum dumtaxat in ureteribus mora quæ deſcenſ
ræ obſtet urinæ, a Viro alioquin Experientiſſimo r
petenda, neque ex eo quod cuidam unus in veſica e
ſet calculus, ureteres autem ambo dilatati, argue
dum fuerat, calculum illum neceſſario ex duobus
quorum ſinguli in ſingulis ſubſtitiſſent ureteribus
coaluiſſe. Cum vero ea quæ diximus, fiant vel u
veſica poteſt ad ingentem capacitatem extendi; pr
fecto intelligis, quanto accidere facilius debeant,
aut ipſa, ut in uno ex indicatis exemplis, in ſe co
tracta, aut alieno intus corpore aliquo occupata, m
nus, & interdum vix aliquid ſpatii urinæ relinqua
ſive iſchuriam inde, ſive ſtranguriam dumtaxat p
tiatur.

(z) Obſ. cit. (a) c. ſupra cit. (b) 87. in hujus Epiſt. Cent 2. (c) Vid. Cent. 1. Epiſt. 73. & ſeq.
(d) Medic. Chir. 22. (e) Obſ. & Adnot. ſupra ad n. 21. cit. (f) ſupra, n. 2. & ſeqq. & n. 13. & ſeq. (g) n. 20.
(h) 46. Sect. 2. (i) Epiſt. 56. n. 12. (k) Epiſt. 4. n. 19. & Epiſt. 39. n. 33. (l) Sect. hujus 3. l. 27 Obſ. 2 §. 5.
(m) Sect. 24. Obſ 12. §. 6. (n) Ibid. §. 7 (o) Differt. Anat. Renov. 7. (p) De Cauſ. & Sign. Acut. Morb. l. 2. c. 1
(q) A. 1738. Hebd. 32. n. 1. (r) Tom. 1. Obſ. 164. (ſ) Tom. 1.

atur. Sic post ischuriam, Sylvii Observationem ha-
es in Sepulchreto (t) ureterum *pollicem non raro*
mittentium, atque urinam usque ad renes ipsos in se
ntinentium, ut scribit, non 2. sed 1. Prax. Med.
bro cap. 56. tum illam quæ communicata cum Rio-
no describitur (u) renum *dimidio majorum solito,*
ro refertorum & turgentium, atque *ureterum amplis-*
morum, & ita fero distentorum, ut minorem digi-
um facile possent admittere. Post stranguriam autem
attierum ibidem (x) leges invenisse *renes urina di-*
entos & turgidos, quibus dissectis copiosa effluxit,
reteres admodum latos: quos etiam post dysuriam ab
usdemmodi causa laudatus Fantonus (y) *amplissi-*
os deprehendit; quo acerbior autem, ut illa, dy-
uria est, eo graviorem solet stranguriam habere con-
unctam. Cum igitur in puellis duabus quarum a
obis sunt inspecta cadavera, acerbissima fuisset dysu-
a, vesica autem valde contracta, & calculo pene
ota occupata; mirandum non est quod lotium prius-
uam via per acum facta, ab illa egredi aliquanto
berius posset, ea copia in ureteribus, renibusque
ubsisteret, ut illos dilatare, hos autem etiam vitiare
deo valuerit, præsertim cum pure commistum, quod
x vesicæ tunicis exulceratis manabat. Eustachius
(z) namque, ut rebus secundum naturam se ha-
entibus, *nihil ex vesica per urinarios meatus egredi*
osse, confirmabat; tamen *in magna, & longa sup-*
ressione urinæ, contrarium accidere in pluribus ægro-
s quandoque se, ajebat, *observavisse*. Scilicet valde
mplificatis simul cum ureteribus ipsorum quoque in
esica orificiis, nulla jam illorum pars superest quæ
ter vesicæ tunicas oblique trajiciatur: itaque non
odo tunc potest illac urinæ portio redire; sed &
dere incipiente, aut soluta jam suppressione, se con-
ahens ad mingendum vesica tanto plus urinæ per
mplificata illa orificia sursum compellit, quanto mi-
us potest deorsum, obstante subinde calculo per ure-
ræ orificium expellere. Quod si forte paulo ante
lculus minus obstitit, majorique ideo urinæ copia
r urethram ejecta, non multa jam restat in dilata-
ureteribus; intelligis certe, si mox iterum se cal-
lus ad urethram opponat, urinam, cum eaque
s, si forte insit, per ureteres ad renes usque, cu-
nte præsertim, dum mingere conatur, ægroto, non
fficile compulsum iri.

24. Hæc autem, ut vides, maribus æque ac fœ-
inis communia sunt, possuntque ab iis quoque la-
dibus tandem expectari, qui non circum acum in
sica concrescant, ut præter eam quam supra (*)
scripsimus, adolescentuli historiam, tot aliæ osten-
unt, quarum aliquot, ut Sepulchreto possis adjicere,
c placet commemorare. Henricus Henrici in Dis-
rtatione de Abscessu Mesenterii (a) de quinquenni
ella meminit, cujus ureter ex restagnante, ob cal-
lum vesicæ, urina, *intestinum mentiebatur*, ren
tem alterius magnitudinem triplo superabat. Ex-
t in Actis Eruditorum Lipsiensibus (b) Groe-
veltii Observatio in puello calculoso, cujus ure-
res intestinum quoddam Tenue capacitate refere-
unt. Eosdem in sene a vesicæ calculo sæpius stran-
uria conflictato Mauchartus (c) vidit ab urina,
uam continebant lacti ebutyrato similem, *infla-*
os instar intestini ilei cum renibus maximis,
inæqualibus, quorum pelves ad ovi magni-
udinem erant distenti. In nauta Laubius (d)
b eodem morbo, cum symptomate eodem con-
uncto, non modo cum pelvibus ureteres val-
e dilatatos, sed & cum renibus, altero ma-
no & ulceroso, altero contra atrophia labo-
ante. Post easdem affectiones Lospichlerus (e)
n mercatore ureteres invenit stagnante lotio
deo distentos, ut *pollicis majoris introitum*
acile admitterent: Brunnerus (f) autem in
Viro Principe fuisse, refert minus turgidos,
sed renum dorso inciso, *urinam pleno flumine profi-*
liisse. Dices fortasse, quæ labes in renibus, &
ureteribus eorum spectantur qui laborant vesicæ cal-
culo, huic non quando jam in vesica est, sed quan-
do in renibus, aut ureteribus hærebat, esse imputan-
das, sicque Butzmannum (g) censuisse, cum in pue-
ro, affectionibus de quibus loquimur, diu cruciato,
renis loco sacculum deprehendit puris plenum. Sic
Rudolpho Jac. Camerario (h) in puello pariter af-
fecto, purulenti renis, & dilatati erosique ureteris
caussam visam esse indidem repetendam. Quin duas
Coschwitzii (i), & unam Schulzii (k) extare Ob-
servationes, in quarum nulla de vesicæ calculo; sed
in omnibus de calculosis doloribus mentio fit: in
duabus autem primis purulentos renes, mirum in
modum dilatatos fuisse ureteres, in tertia non solum
dilatatos, verum etiam *in crebros orbes* Tenuium in-
star intestinorum *tortos* ferme ut in Stabulario (l)
descripti sunt; tanta vis lotii fuerat in ureteribus se-
cundum longitudinem quoque amplificandis. Quod ta-
men non ex vesica sursum regurgitasse, eorum mon-
strabant orificia, quippe ambo in hac tertia Obser-
vatione, alterum autem in prima inhærentibus angu-
losis lapillis, aut frustulis quasi testaceis, spasmodi-
cam suis aculeis constrictionem inducentibus, occlu-
sa. Ego vero ista alia quoque ratione renes ali-
quando, &, si vis, sæpius, vitiari, & ureteres di-
stendi, negavi nunquam. Imo hoc ajo, si ista præ-
cesserit, tum deinde calculis in vesicam illapsis, eam-
que obstruentibus, aut compungentibus, secunda ra-
tio successerit; tanto magis a regurgitante purulenta
urina labem renum, & ureterum auctum iri, quanto
magis antea prima ista ratio labefactaverit. Præclare
igitur vides quæ prudentem lithotomum morari de-
beant, ad calculi extractionem post longa, & gravia
ægrotantis mala accersitum: aut si forte hujus impa-
tientia exsecare interdum cogatur, quid saltem præ-
dicere oporteat vel post felicem exsectionem posse
mali, & periculi superesse. *Si a calculis*, inquit A-
retæus (m), renum *ulcera facta sint, insanabiles inde*
morbi nascuntur, cita colliquatio, morsque adveniunt,
præeunte Hippocrate (n), qui de suppuratis reni-
bus vel in universum pronunciavit, *hunc morbum*
gravem esse, & multos ex ipso ad tabem renalem de-
venisse: & si ætas accedat gravior, non modo (o)
renum, & vesicæ vitia difficulter sanari; verum et-
iam (p) *renum affectiones se non vidisse sana-*
tas supra quinquagesimum annum. Haud equidem
ignoro, quantum, ut in plerisque aliis rebus, ita in
his quoque fortuna valeat, qui hic A. 1708. non
una, nec levi de causa desperatam ab Alghisio Patri-
cii Veneti, annos amplius sexaginta nati, curatio-
nem, mox susceptam, & felicissime absolutam ab E-
remita illo Jacobo Beaulieu fuisse, meminerim, quem-
admodum sciscitanti Cl. Viro Morando fuse olim
per litteras significavi, & multo inter initia pleni-
rem metu, neque infelicis tamen exitus, curationem
alteram in Sepulchreto (q) legerim: in quo (r)
etiam Fœminæ Principis historia extat, quæ gravis-
simis renum doloribus cum sanguinis, & puris mictu
antea cruciata, deinde ab his libera, morbo denique
alio confecta, in rene ostendit parvum calculum,
circa quem cicatrix pulchra, sana & munda dimidii
digiti longitudine inducta erat. Quin perlege quam
paulo ante laudavimus, Brunneri in Viro Principe Ob-
servationem. Non modo eamdem *palliativam* medendi
rationem qua supra (s) diximus Valsalvam uti con-
suevisse, tantum ei Viro profuisse, intelliges, ut
Brunnerus non immerito id scripserit, quod utinam
in periculosis casibus lithotomi meminissent, *ergo li-*
thotomia in calculo vesicæ non semper absolute erit ne-
cessaria; verum insuper *quod fidem pene superat*, ul-
cerum

(t) Sect. 24. cit. Obs. 6. §. 8. (u) Ibid. Obs. 16. (x) Sect. hac 25. Obs. 8. §. 7.
(y) De Observ. Med. & Anat. Epist. 8. n. 15. (z) Tract. de Renib. c. ultimo. (*) n. 15: (a) §. 5.
(b) A. 1685. M. Mart. (c) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 15. (d) Ibid. Obs. 22. (e) Cent. 1. Obs. 58. (f) Cent. 9. Obs. 2.
(g) Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 27. (h) Specim. Experim. circa Generat. S. 2. c. 3. Hist. 3.
(i) Differt. de Valvul. in ureterib. §. 5. & 7. (k) Differt. de Vas. Umbilical. §. 6. (l) Epist. 4. n. 19.
(m) De Sign. & Caus. Diuturn. Morb. l. 2. c. 3. in fin. (n) De intern. Affect. n. 16. (o) Sect. 6. Aph. 6.
(p) De Morb. Popular. l. 6. Sect. 7. (q) Sect. super. 23. Obs. 4. §. 13. (r) Sect. 22. Obs. 26. § 8. (s) n. 16.

terum quæ calculus, & contraria medendi ratio antea fecerant, *cicatrices inveniße Profectorem in vesica* Viri ejusdem, quamvis sexagenario majoris. Sed nimirum longe aliud est quæ rarius contingunt, aliud quæ sæpius, spectare: atque, ut ad puellas regrediar nostras; aliud in tempore, aliud nimium progresso jam morbo accersi: quod ex Observatione apparebit, iisdem quas supra (*t*) memoravi, litteris ad me scripta a Medico Experientissimo Laurentio Mariano.

25. ADOLESCENTULÆ rusticæ ossea crinalis acus eodem quo prioribus, modo in vesicam attracta, etsi dolores molestiasque creabat multas; non antea tamen facti confessionem expressit, quam calculo acui adnato, intolerabili cruciatu affecta est. Tunc denique cum inspiceretur, acus mucro, urethra prope infimam vaginæ sedem pertusa, intra hujus cavum prominens repertus est. Visum Mariano, si nonnihil secundum longitudinem urethra incideretur, acumen illud in urethram posse retrahi, sicque acu & calculo in directum statutis, tentari, an hunc, fragilem fortasse, desquamando sensim, & dextere, ad eam redigere tenuitatem liceret, ut cum acu eximeretur. Repugnantia aliorum factum est, ut nulla re tentata, suæ sorti misera puella relinqueretur. Ut tempus, sic calculus quoque, & cruciatus augebantur, obturatoque jam propemodum toto vesicæ orificio, vix paucæ eæque graveolentes, urinæ exibant. Sic febribus quoque accedentibus, tandem vitæ infelicis factus est finis. VENTRE aperto, pus in hujus pelvi conspectum est, creditumque, a renibus, qui suppurati erant, effusum. Vesicæ, sphacelo correptæ, inerat calculus pyri forma; nam quo magis a capitulo, & superiore acus parte descendebat, eo magis se extenuabat. Cum e vesica, ad quam aliqua adhærebat ex parte, attolleretur, squamulas ad eum locum agglutinatas reliquit. Et tamen, cum acu lanci impositus, tunc pondere denarios æquavit duodeviginti; cum autem postea hæc ad me scriberentur, non nisi quatuordecim.

26. Qui puellæ alteri, ut dictum est supra (*u*), acum priusquam lapis accresceret, feliciter extraxerat, huic quoque inchoato, auctoque jam calculo, eximi posse non desperabat, si acus mucrone in urethram reducto, & forcipe firmato, calculum extenuare, siqua posset, conaretur antea, quam educeret, Benivenium (*x*), qui in Virginis urethra comminuit, prius quadantenus, tum si res non ex voto procederet, Molinettum (*y*) qui per vim extrahendum curaverat, imitaturus. Et fortasse aliquid profici etiamtum poterat. Postea vero quam calculus usque adeo, & cum ipso mala omnia creverant; quis est qui sperare quidquam posset? Quod si calculus tanto fuisset tenuior, via autem per quam urethræ cavum cum vaginæ cavo communicabat, tanto amplior, quanto utrumque in ejusdemmodi casu fuerit necesse est, quem ex Italia missum, in Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis Historia (*z*) legimus; fortasse & ipse per se pariter intra vaginam excidisset. Crediderim vero in eo quoque casu transitum ex summa urethra magis quam ex vesica in vaginam fuisse, quando successisse legimus, non urinæ per vaginam effluxum, sed urinæ tantum incontinentiam. Sive enim acus e digitis non tota in pluribus intra vesicam abripitur, ut supra (*a*) conjiciebam, sive mavis, postea quam tota abrepta est, contrahente se vesica, in urethram retruditur, quorum illud veri similius censeo, cum acumen quod digitis tenebatur, non capitulum, in Molinetti, & Mariani certe exemplis, & in totidem quæ continuo proferam, ab urethræ parte fuisse, sciam; nihil fieri facilius potest, quam ut capitulo a posteriore vesicæ parte, quippe quam annexa vagina tunc libidine turgens antrorsum impellit, antrorsum pari-

ter compulso, obliquatæ acus mucro retrorsum a
tur, sicque in urethræ posteriorem parietem, p
sertim si acutior sit, se defigat, eumque crebris a
ctus vesicæ contractionibus, denique pertunda
Quod sicuti factum est in agresti Adolescentul
quæ hæc me scribente, ab nostratibus Chir
gis opem petebat, ita futurum fuerat in V
guncula annos quatuordecim nata, de qua a C
rurgo, in Re Anatomica a me erudito, non m
to post tempore narratum est, quam illa al
ra obierat, cujus tibi sectionem descripsi (*b*
Cum sedens, idem quod illa factitaret, acus a
tem capitulum tantæ propemodum crassitudinis qu
ta urethra est, in hanc altius intrusisset, rep
tino matris interventu perculsa, simul dimisi
simul altissime absorptam sensit. Dies vix qu
tuor molestias doloresque tacita pertulit; quin
rem matri, hæc ei quem dixi, Chirurgo aperui
Qui ex punctionis de qua ægra maxime querebat
sede conjiciens, acus infimam partem circa ureth
medium infixam hærere, veritus, ne instrumento a
quo in hanc immisso acus in vesicam penitus comp
leretur, annuentibus, imo rogantibus & puella,
matre, uno, mox & altero digito vaginæ ind
acum non majori industria quam felicitate ita dec
sit, ut cuspis ad urethræ orificium se ostenderet
vulsellaque prehendi posset. Sic duabus, haud a
plius, sanguinis guttulis excidentibus, nulloque
perstite incommodo, acus, quam ad me attulit,
xempta est. Erat illa, aut certe videbatur stanne
crinalis, quatuor digitos transversos longa, cuspi
peracuta: jamque hic illic quidpiam adhærere cœp
se tartareæ materiæ, mox temere detersæ, Chirurg
animadverterat.

27. Nolim ægre feras, tot additis a me exe
plis illud confirmatum videri quod ab nonnullis sc
ptum est, fœminas quibus hæc accidunt, *plerasq*
esse Italas. Utinam nostrates omnes scirent, *qu*
ex ipsis hac ratione per gravissimos cruciatus an
diem absumptæ sint. Verum agrestes, plebejæ
puellæ, ab ætate quoque ipsa rudes, hæc qui sci
possint? Nec tamen reticenda a nobis exempla sun
ut ab horum frequentia admoniti possint Medici
qua forte illarum de urinæ difficultate queri in
piat, diligentius omnia inquirere, & cauta dexte
tate verum exprimere, dum licet adhuc auxilium f
re. Cæterum neque omnibus Italiæ partibus, r
certe quibusdam ex iis ubi ipse, nec brevi tempor
fui, communia hæc sunt, neque externæ omnes
giones ejusdemmodi carent exemplis, quæ mini
necesse est hic a me odiosa sedulitate commemorar
alia, si quæris, ex Vallisnerii (*c*), alia ex Plat
ri (*d*), alia denique ex aliorum lectione intellig
Nec dubito, quin plura extarent, si tot ubique
davera, quot in Italia secarentur, aut nisi fœmi
rum plerasque pudor cogeret veram morbi caus
dissimulare. Aliæ enim, quod vel inter nostrate
rustica puella factura erat (*e*), & aliquæ, ut
apud Alghisium (*f*), & Vallisnerium (*g*), fe
runt, pertinacissimo silentio rem totam occulunt; i
que facillime accidit, ut simul cum ipsis acus hum
tur, de qua nemo suspicatur. Aliæ autem deglu
tam comminiscuntur; ut tametsi in vivis, aut m
tuis Medici deprehendant, his fucus fiat;
fuit quidem olim cum fucus etiam in Italia fiere
ut a Veneta illa Virgine cujus magnum ad cri
lem prælongam acum adnatum calculum sub fin
sæculi XV. memoravit Alexander Benedictus (*h*
qui tametsi eos rejecit (*i*) qui per venas a sto
cho ad jecur, indeque ad cor, ab hoc aut
ad renes, vesicamque transiisse acum arbitrab
tur; ipse tamen *acie sua paulatim multoque tem*
re intestina penetravisse, viamque sibi feci
censuit, *ad vesicam*, ut in eo proban
quod sententiam damnavit; quam aliis miror
long

(*t*) n. 22. (*u*) n. eod. 22. (*x*) De abditis morbor. causis c. 80. (*y*) c. cit. supra ad n. 21.
(*z*) A. 1735. Obs. Anat. 10. (*a*) n. 21. (*b*) n. 20. (*c*) Obs. supra ad n. 19. cit.
(*d*) Disp. de Calc. ad vesic. adhær. §. 10. not. π, & ρ. (*e*) n. 20. (*f*) Litotom. c. 3. (*g*) Adnot. ad cit. Obs.
(*h*) Hist. corp. hum. l. 2. c. 9. (*i*) l. 5. c. 13.

ngo post tempore placuisse, ita in altera proponen-
, quæ multo plures habuit asseclas, non facile imi-
ndus. Neque enim hic de tenui aliqua acu agitur,
d de crassis, altero persæpe extremo bene capita-
, altero interdum non ita acutis, semper autem
in istis dico quæ deglutitas ab se ajunt, pudibundis
irginibus) quasi de industria vesicam petentibus,
que iis prævîis, & comitantibus doloribus, ac sym-
omatibus quæ res, & ejusmodi via posceret. Ita-
ie rarior, nunc saltem, hæc apud doctiores Italos
edulitas est, cujus in regionibus quibusdam aliis re-
ntæ vel in nonnullis egregiis libris indicia video
n obscura. Relinquebatur, ut non modo acus, sed
uum quoque thecam, quam aciarium vocant, ea-
m traductam via comminiscerentur, quando eam
vesica etruscæ puellæ præstans Vir Benevolus (k)
scribit exemisse. Hic iterum forsan moleste feres,
alæ puellæ noxam pene incredibilem attingi. Ve-
m fac legas quæ ad Platneri Institutionum Chirur-
æ §. 1359. (l) sunt adnotata; num prima illa
erit quæ id molita sit, intelliges. Attamen si via
a Alexandri Benedicti usi essent ad acus alicujus
nsitum explicandum non in muliebrem vesicam,
quam extrinsecus perbrevis, & expeditus aditus
tet, sed in virilem, in quam multo longior, &
xuosus; libentius, ut alibi (m) scripsi, in qui-
isdam præsertim casibus, crederem. Quod utinam
eo possem, quem tibi protinus perscribam: minus
estus essem, & adhuc quererer, quanto res certior
, tanto esse ad intelligendum difficiliorem.

28. RUSTICUS annorum quadraginta, a longo
n tempore gravi urinæ difficultate laborabat: ne-
e ob hanc tamen, sed ob scroti exulcerationem,
febrem in Nosocomium hoc venit uno antequam
oreretur, mense. Ad febrem primum fusa alvus,
inde adstricta, & macies in dies major accessit,
a ad summum perducta, & facie cachectica facta,
gentibus antiquis ad vesicam cruciatibus confectus
. Morti jam proximus cupere id quod pauci ejus
tis homines solent, visus est, ut diuturnæ mole-
ssimæque dysuriæ causa per anatomen quæreretur.
ique Chirurgum appellat, eique aperit, se sibi an-
biennium acum crinalem ex orichalco in urethram
misisse, quæ num deinde excidisset, an restitisset,
xta ignoravisse, & adhuc ignorare. Qua autem ra-
ne, & cur immisisset, reticuit, nec Chirurgus ab
mine jam moriente, & cum pudore quasi quodam
narrante quæsivit. Hæc cum mihi retulisset tunc
te alia tum secundum, tum præter naturam in
socomio ostendenti, continuo afferri cadaver jussi,
ic etiam, quam brevem credebam, ad cæteras sta-
additurus perquisitiones. Et quoniam acum ad
thræ flexum hæsisse, aut si forte postea excidis-
, magnam ibi labem reliquisse existimabam; pri-
m omnium urethram illuc usque censui secundum
gitudinem esse aperiendam. SCROTO igi-
, quod ab lotii, ut opinor, stillicidio exulcera-
n adhuc erat, inciso, cum testes æquo majores,
neque tumidi viderentur; facile apparuit, id esse
tunicis crassioribus, albisque factis; non a distenta
orum substantia. Quæ, etsi Vaginalis tunica ad
bugineam passim adhærebat, sic satis sana fuit, ea
rte excepta quacum inferior connectitur epididymi-
s globus; hæc enim purulenta erant, & nigrican-
. Tunc urethra ab externo ejus orificio per totam
nis inferiorem faciem, & perinæum adaperta, in-
nam ejus tunicam neque exulceratam, neque cica-
cosam, neque rubentem; imo albicantem, & læ-
m ubique, crassiusculam tamen factam inveni. Sic
i intellexissem, ad ulteriora esse nobis transeun-
m; reliquas omnes Partes quæ ad urinam attinent,
rahi continuo jussi. Erat vesica sine urina, & in
contracta, abnormi autem figura. Nam ad sum-
m dexterum latus excrescebat in quadratum quen-
n saccum mediocrem, jam nigrescentem. Hic quid
t, & quid contineret, apparuit omnibus, incisa
anteriore facie primum suprema, quæ inspicienda

restabat, urethræ parte, tum ipsa vesica. Et in illa quidem urethræ parte usque ad Seminalem totam carunculam, quæ strigosa erat, suo tamen sinu secundum naturam prædita, nihilo plus vitii deprehendimus, quam in dissecta antea reliqua urethra. Sed continuo supra carunculam, non Prostatæ modo, sed & vesicæ interior facies universa occurrit exulcerata, & subalba quadam quasi eschara obducta. Tunicæ autem vesicæ, quod secando fuerat animadversum, crassæ factæ erant, & in parte lividæ, ac nigricantes, in parte albæ, & quasi scirrhosæ. Neque aliter is saccus se habebat, de quo modo dictum est, quippe non solum orificio æque ac ipse, amplo cum vesica communicans, sed ex hujus omnibus productis tunicis factus. Erat intra ipsum calculus, nucis juglandis mediocris, vel potius parvæ magnitudine, & quadantenus etiam forma, humore albumen referente non multo oblitus: ex cujus latere, extremo alteri propiore, acus illa exibat, prominebatque ad digitos transversos duos, parte sui reliqua, quæ ad capitulum spectabat, intra calculum alte, firmissime certe, condita, ut digitum transversum alterum æquare, & fortasse etiam superare posse videretur. Sed pars illa altera quæ ad cuspidem, eamque acutissimam, pertinebat, rectissima, quippe ut in acu quæ ex firmioribus est, neque ex tenuioribus, tantum extra sacci orificium deorsum ex obliquo se demittebat, ut in imum contractæ vesicæ sinistrum latus acumen infigeret, unde nullo negotio extractum est. Quo tunc esset pondere calculus, non quæsivi: cum autem quærerem septimo postquam repertus est anno, simul cum acu drachmas duas, totidemque scrupulos superabat granis decem, sive mavis, ut hic se habent medica pondera, semiscrupulo. Subflavum autem ubi asservavi, deposuit pulverem; est enim superficie non lævi, eaque maxima ex parte ad illum colorem vergente. Cæterum in vesica ureterum orificia multo quam solent, erant majora: ureteres autem latiores, & pure adeo distenti, ut alicubi crassitudinem æquarent pollicis. Et renes quoque fuerunt æquo ampliores, & turgidi: pallidi exterius; intus autem semiputres, & pure cinereo scatentes. Reliqua in cadavere examinare nec opus credidi, nec per tempus licuit.

29. Raram hanc, &, si attente omnia perpendas, singularem fortasse Observationem, inspectante frequentissima Studiosorum Juvenum, Doctorumque corona habui IV. Kal. Decembres A. 1742. cujus summam Quinctili mense insequentis anni Cl. Viro Morando per litteras significavi: qui, cum Regia illa Chirurgorum Academia ab se communicatam esse, nec de hoc amplius quidquam quod ad me pervenerit, rescripsit. Significandi autem causa fuerat, ut si forte Lutetiæ in Urbe multitudine hominum, & cum scientiis aliis, tum arte in primis exsecandi calculos celeberrima, ejusdemmodi res accidisset; certior fierem, & qua ratione id fieri potuisse crederent, non ignorarem. Ejusdemmodi rem cum dico, acum intelligo ejusdem longitudinis, firmitudinis, rectitudinis, ac nostra est; neque enim breviorem, aut flexilem æque mirum esset per maris urethram in vesicam pervenisse. Legeram quidem apud Paræum (n), calculum e virili vesica exemptum, *nucis juglandis crassitie, in quo medio acus ei plane qua sutores fuere solent, similis depacta visebatur*. Verum si intra calculum condita; brevior erat, quam nostra: si e calculo prominens; qua tamen esset longitudine ignoramus. Utralibet autem ratione fuerit; nonnihil flexa esset, an recta; in primis vero num per urethram subiisset, nescimus. Aliæ enim esse potuerunt viæ acui præsertim non capitatæ, per quas in vesicam transiret. Sic acum similem, si recte memini, Tab. 30. a Cl. Cheseldeno (o) exhibitam, circa quam accreverat calculus e pueri vesica excisus, Doctissimus Vir Meadius censuit per perinæum subiisse: & Vallisnerius (p) suspicabatur, ramusculum certæ cujusdam plantæ quem intra calculum vesicæ apru-

(k) Offerv. 42. (l) not. *b*. (m) Adversar. 3. Animad. 36. (n) Oper. l. 24. c. 19. (o) The Anat. of the hum. body.
(p) Opere Tom. I. P. 6. nella Lettera al Giorgi.

gnæ deprehenderat, per vulnus ab acuto aliquo du-
roque densi nemoris ramo abdomini currentis apri in-
flictum, illuc pervenisse: qua ratione num aliud pa-
riter *lignosum quoddam corpusculum* intra calculum
esse potuerit qui in suis domestici vesica inventus di-
citur (*q*), ipse existimabis. Porro & altera acui es-
se potuit via, illa videlicet a Benedicto ex intestinis
in vesicam proposita, quam etsi non facile admitten-
dam esse, scripsimus supra (*r*), non tamen semper
rejiciendam censemus, præsertim ubi illa objici non
possint quæ tunc objecimus. Rem exemplo illustrare
placet, quod ab iis qui cætera hujus generis memo-
rarunt, indicatum esse, non meminimus. Habebis
illud inter Claudini Responsiones Medicinales (*ſ*).
Puer acum deglutiverat, quam post annos aliquot,
maximo conatu in mingendo impulsam, ipse sibi ex
urethra exemit, tenui calculo auctam. Quo illa iti-
nere in vesicam, aut certe in urethram pervenisset,
lumbrici ostenderunt longi, rotundi, & vivi, quorum
aliquos primis ab acu deglutita annis post urinaria-
rum partium dolores minxit, post eductam autem
acum, alterum vivum pariter, & longissimum, nec
sine materia fœtente, & nigri coloris. Quod exem-
plum ut ad illa addendum vides quæ de vermibus per
urethram ejectis verba superius (*t*) facientes, com-
memoravimus; sic intelligis, quamvis pueri istius
acus duos longitudine excederet digitos, nec capitulo
careret, non posse ad illas traduci quæ acus crina-
les in vesicam sibi, ajunt, ex ore descendisse, si con-
stet, nihil eorum esse passas quæ viam in illam ex
intestinis apertam fuisse, demonstrent: quod cum de
Paræi viro non constet; nihil prohibet quo minus
ejusmodi iter in eo olim acum suspicemur habere po-
tuisse. At enim alii sunt in quibus locus nullus est
istiusmodi suspicionibus, quippe, ut noster, fassis,
altero hordei spicam, altero, si recte intelligo, præ-
ferratæ ligulæ tenue extremum se sibi per urethram
in vesicam intrusisse. Fateor qui de hoc legerim apud
Dionisium (*u*), de illo autem apud Platnerum (*x*).
Sed extremum id ligulæ qua longitudine fuerit, &
num inflexum esset aliquantum, necdum scio; spica
autem ut flexilis sit, non est qui nesciat. Præterea
uterque, sicuti videtur, alter certe quod intrudere
cœperat, ulterius, & in vesicam usque se compulis-
se, fassus est. Noster vero acum in primam urethræ
partem demissam, adeo promovere non perrexit, ut
excidisset, an restitisset, plane, ut diximus (*y*),
ignoraret. Sed fac, promovisse; ubi ad magnum il-
lum qui in perinæo est, flexum perduxisset; quî tan-
dem, quæso, illum superare, & sursum verti acus
ista longitudine, & rectitudine potuisset? cur non ibi
hæsit? cur adeo acuto mucrone, si hic præcedebat,
non ad eum locum se defixit? aut si, ut verisimilius
est, non præcedebat, non eum locum, dum acus se
converteret, violavit? Nulla enim ibi, ut diximus,
cicatrix fuit. Hæc igitur sunt quæ me fateor
satis adhuc assequi non posse: idemque fassi sunt o-
mnes peritissimi Viri, & nominatim Cocchius, &
Benevolus, qui hac transeuntes, & me pro sua quis-
que humanitate invisentes, rem viderunt, & perat-
tente considerarunt. Equidem in minimis, eoque fle-
xilibus aciculis non hærerem, multoque minus in te-
nuissimis candelis cereis. De quibus si leges casum,
quantum videtur, eundem, tametsi verbis est aliis
viginti quinque post annis repetitus (*z*); ut par-
tem dumtaxat aliquam accipias, minus miraberis,
fœmineam vesicam repente acus in se trahere, cum
virilem quoque intellexeris *subito candelam absorpsisse*.

30. Quod renes, & ureteres in Rustico nostro am-
pliores, utrique autem essent referti pure, hæc nem-
pe cum iis congruunt quæ supra (*a*) sunt posita,
& explicata. Ab eademque causa, urina videlicet
ob acerbissimam dysuriam sæpius retenta, eoque de-
biliorem aliquam vesicæ partem extrorsum urgent
sacculum repetendum esse puto in quo calculus c
debatur. Qua me in opinione tunc etiam fuisse cu
in Adversariis (*b*) primum scripsi quid de istis s
culis observassem, ex iisdem probe nosti. Eam v
postea ab aliis esse confirmatam, non ignoro, exe
pla gravidarum proferentibus quarum vesica ex g
vissima ischuria in istiusmodi sacculos, sive hern
quomodo ipse quoque vocaveram, aliqua ex parte
xata fuerat: quæ tamen inter exempla haud satis
deo cur referatur quod apud Ruyschium extat T
sauro VIII. n. CII. nisi forte non id designatur q
ibi describitur, sed illud quod ejus occasione ibid
repetitur, Observatio videlicet Prima Ruyschia
Centuriæ: qua cum Observatione tu alteram con
res in Actis Cæsareæ Academiæ (*c*) propositam;
facile intelliges quid in nobilissima Matrona esset
mor e genitalibus propendens, quo inciso magnus c
culus cum lotio prodiit, hujusque incontinentia,
potius ex non persanato inflicto vulnere stillicidi
successit. Hæ tamen duæ Observationes, & qu
dam alia quæ ejusdemmodi videri potest, Remb
Dodonæi (*d*) saccum indicant non magis ab uri
impulsu, quam a calculorum pondere effectum,
certe auctum, eumque in ima vesicæ parte: ubi
Riolanus (*e*) olim viderat, & a calculis quider
(*f*) sed ad latera, & interdum. Nunc autem ad
tera, & præsertim ad sinistrum, poni video, in p
risque, & id saltem ab nonnullis quasi esset a na
ra. Ego quæ de vesicæ naturali figura viderim, j
alibi (*g*) indicavi. Num sinus præterea, sive
pendices, ut vocant, istas habeat, non libenter
disputabo. Satis mihi esset, si quæ de ea figura
te Weitbrechtum proposui, ita ab nonnullis rel
rentur omnia, ut post illum proposuisse, si Supe
placet, non viderer: quanquam nemo potest *ill*
ejus Dissertationem legisse, quin temporis quo ut
que nostrum sua protulit, admoneretur per e
ipsam adnotationem quam Dissertationi illi spo
apposuit non minus justa, quam docta Petropolit
Imper. Academia (*h*). Nec defuerunt qui si
istos ab Riolano, aliisque visos cum iis promis
jam confuderint quos ego non a calculis, sed
diutius retenta urina in vesica, observaveram.
jus generis esse potuerunt appendices illæ duæ
Bergerus (*i*) saccorum instar ad vesicam depre
dit; nam & lotio plenæ, & in sene erant ex
suppressione mortuo; fuisse autem ejus generis,
nius sciremus, si loca adnotasset, ex quibus pr
rent. Sed antea fuerant qui saccorum vesicæ o
nem aliter explicarent, alii (*k*) a primæva ipsa
formatione repetentes, alii (*l*) a calculo qui i
vesicæ tunicas paulatim crescens, ex his sejunctis
cum sibi formet a vesica pendentem, ruptaque dem
vel exesa interiore tunica, cum vesicæ cavo com
nicantem: quam communicationis explicationem
quis non ita pridem suam fecit; quanquam tota
putatione illa qua varios calculi ad vesicam ac
rendi modos est persecutus, sacculos istos extra
cam prominentes nusquam diserte memoravit.
rum duæ illæ sacculorum origines si, ut in c
quibusdam casibus, proponantur; non est cur r
sus repugnemus: sin ut in omnibus; cum aliæ
stræ Observationes quæ alias, tum ea præse
quæ paulo ante (*m*) descripta est, apertissime r
gantur. Vides enim ex Adversariis (*n*), cu
strenuo potatore alii facti jam essent sacculi, ali
tummodo fieri inciperent, horum initia ibi du
xat apparuisse ubi ex areis quas inter se relinq
carneæ vesicæ fibræ urgeri tunicæ extrorsum pote
Rustici autem sacculum quis a primordiis potius
stimet præextitisse, quam acui, calculo, creber
lotii retentioni successisse? Nec vero calculus inte
nica

(*q*) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 7. cum Scholio. (*r*) n. 27. (*ſ*) Resp. 40. (*t*) n. 6.
(*u*) Cours d'Operat. de Chirurg. 3. Demonstr. (*x*) Disp. supra ad n. 27. cit. §. 11. (*y*) n. 28.
(*z*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 152. & Act. Tom. 4. Obs. 24. (*a*) n. 22. 23. (*b*) III. Animad. 36.
(*c*) Tom. 4. Obs. 95. in fine. (*d*) Medic. Obs. c. 45. (*e*) Anthropogr. l. 2. c. 28. (*f*) Encheirid. Anat. l. 2. c. 30.
(*g*) Epist. Anat. 1. n. 61. (*h*) Comment. Tom. 5. (*i*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1704. Obs. Anat. 22.
(*k*) Sect. hac Sepulchr. 25. in Schol. ad Obs. 3. (*l*) Ibid. in Schol. ad §. 7. Obs. 8. (*m*) n. 28.
(*n*) Animad. cit.

cam, & tunicam increvisse poterat qui acui adnas est in vesicæ cavum intrusæ, nec, quod consequir, ut sibi in vesicam aditum aperiret, interiorem nicam disrupisse. Quin ex iis in quibus hos saccus deprehendi, nemo fuit in quo ea tunica esset disıpta, cum in omnibus pariter ac cæteræ, laxata, l faciendum sacculum se expanderet, quod Rustici, Senis cujusdam de quo ad te alias (*o*) scripsi, ffectionibus relectis, cognosces. Neque calculos, si usticum excipias, intra sacculos illos vidi, aut ana fuisse, intellexi: neque sacculos ad ipsa ureteım oscula, aut infra, sed supra hæc mihi contiit deprehendere, imo & superius multo, ut ex s quas indicavi, meis Observationibus perspies.

31. Aliud igitur sacculi hi sunt, ac illi quos sibi ılculi parant ad illa angusta ureterum oscula subsientes, ibique crescentes, quod novit olim Petrus rancus (*p*), quamvis neque ab Riolano (*q*), nee a Willisio (*r*), neque a tot aliis qui ad hoc que tempus idem censuerunt, laudatus, uno, quod iam, Platnero (*f*) excepto, qui & rarissimi ipsius ori huc attinentem particulam descriptam propoiit. Quod autem Platnerus, Littrium (*t*), & Abr. aterum (*u*) secutus, addidit, ni calculi inde exdant, *videri sibi novam viam facere, dum contracta binde valentius vesica, intra* hujus *tunicas versus vicem propelluntur: & hanc causam esse, cur sæpe locis, qui ab ureterum osculis remotiores sunt, reriantur*; illud quidem tunc facilius crediderim, ubi uretere infimo viæ pateant ad ea loca, ut ab Litio conspectæ sunt, quas semel a calculis apertas vesimillimum est, patulas deinde a subsequente juter urina servari debere; remotiora autem ab oscu ureterum loca, ab iis deorsum tantummodo, vers etiam quæ descripsi, spectatis, intelligenda esse, n dubito, quo tum descendentis per ureteres lotii ndus urget, tum contractio vesicæ compellit. uanam igitur ratione tot alias quas Platnerus ipse idem commemorat, Observationes explicabimus veæ lapidum membrana inclusorum? num omnes ad eterum oscula, aut infra hæc fuerunt? num sic alii oque in aliis, præter illas, Observationibus in Selchreto (*x*) legendis? una Tulpii (*y*) in primis neque enim, cum ibi plures, ex Tulpio sint, omnes atnerus, sed aliam quandam indicavit) qua 39. calli in vesica describuntur, quorum *latitabat unusquise involutus proprio receptaculo, & quidem tam te, ut circa initium crediderit Chirurgus, nihil calorum illic detineri*. Cum hac junge alteram Holtppellii (*z*), calculos proponentem 32. *omnes in opriis tunicis inclusos, & invicem contiguos, ut ud aliter quam apes in suis cavernulis favum, sic calculi in suis quisque alveolis, totam vesicæ cavitem replerent, exiguo tantum meatu urinæ relicto*. um ergo hi omnes infra oscula ureterum condebanr? Et mihi quidem aliquando venit in mentem, ut emadmodum intra felleæ vesicæ glandulas bilarios lculos inveni (*a*), ita suspicarer, num forte per andularum vesicæ oscula, quæ ut in ureteribus pantia nonnunquam deprehendi, sic etiam interdum continuata vesica patere nihil prohibet, arenulæ inutissimæ in glandularum cava irrepere possint, ibiıe in calculos, suis alveolis inhærentes augescere. d donec in vesicam incidere contingat quæ inter nicas ibi conclusum habeat calculum quo ex ureribus pervenire non potuerit, eamque attentius aminare; malim interea a meo illo cogitato assenm cohibere: & quoniam ex meis supra (*b*) inditis Observationibus didici, sacculorum orificia sæpe e sacculis ipsis multo minora; conjecturæ quoque teri locum aliquem dabo, ut puta si minore calcuingresso, orificium quacunque de causa magis arctaretur, & pene, aut prorsus occluderetur. Sunt autem sacculi unam ad vesicam interdum plurimi, inter eosque etiam parvi, & non modo inferiores, & medias, sed & summas partes vesicæ tenent: quæ cum ex meis illis Observationibus, tum evidentius ex duabus intelliges Iconibus, quas, ut alias quoque dixi, Cel. Heisterus ad latinas addidit suas Chirurgicas Institutiones (*c*) tanto laudabilius, quanto magis optandum fuerat, ne ab ullo eorum qui postquam de illis sacculis sæpius facta mentio est, de Lithotomia scripserunt, prorsus omitterentur.

32. Lithotomi enim interest sub oculis illa habere, unde, ni caveat, facillime possit decipi. Quod si Riolanus (*d*) docuit, calculos in illis imis vesicæ finibus nidulantes, *cathetere immisso non deprehendi*, sique casus a Cl. Jo. Christoph. Mayo (*e*) descriptus difficultatem ostendit ex illis finibus calculum eximendi; facile in mentem veniet tot sacculos in tam diversis vesicæ partibus spectanti, quot sibi incidere casus possint, in quibus, ut mittam curationis difficultates; in ipsa calculi perquisitione fallatur. Et sane, ut apud Cl. Schreiberum (*f*) video, inde error natus est credendi hominem a calculis persanatum, in cujus vesica nullus amplius catheteri obversaretur, cum tamen in ejusdem cadavere inventi sint novem, quos sex vesicæ sacculi continebant. Sed præter lithotomi in explorando calculo deceptiones dum hic modo in vesica est, modo in sacculum se subducit, qua de re supra (*g*) a me satis dictum est; magno insuper cum illius famæ, & ægri detrimento fieri interdum potest, ut qui diebus superioribus lapis in vesica perceptus sit, sectione jam facta, frustra in vesica perquiratur. Quamobrem istiusmodi ægrotantibus in quibus modo per catheterem sentitur calculus, modo non sentitur, is qui antea sensit, varios, & multiplices motus, & positus imperare debet, siquando lithotomus alter non sentiat, multoque etiam magis cavere ipse, ne secet, nisi in vesicæ cavo tunc lapidem percipiat. Hæc vero accidunt cum sacculi orificium pro calculi mole grandius est, velut in Rustico nostro fuit. Grandescit autem & orificium, & saccus ab urinæ copia, & pondere, ad quod & calculi adjiciendum est pondus, quo plus urinæ circum moratur, eo magis unde crescat, habentis: plus autem urinæ in sacco moratur, quo hic augescit magis; sic enim magis quoque distrahuntur tunicæ ipsum facientes, earumque vires tum muscularis, tum elastica, quibus lotii adjuvaretur expulsio, maximopere infringuntur. Itaque sacci magnitudo interdum adeo augeri potest, ut perperam pro altera vesica accipiatur. Hoc autem non eo dico, quod nesciam, revera geminam a primordiis aliquando vesicam fuisse, qui non modo triplicem, sed & quintuplicem fuisse, sciam. Nimirum quinque in muliere publice ostendit Molinettus (*h*), totidem renibus, sex autem ureteribus prædita, quorum bini in majorem, quatuor reliqui singuli in singulas minores vesicas inserebantur, quæ per singulares tubulos in majorem lotium mittebant, rarissimo certe, & fortasse unico exemplo, eoque digniori quod a me commemoraretur, præsertim quando ex omnibus quos legisse memini duplicis, aut triplicis vesicæ Observationes indicantibus, unus est Cl. Fantonus (*i*) a quo ex Molinetto quintuplicis hujus mentio injecta sit. Nec me fugit, a primordiis pariter esse aliquando vesicæ caveam per septum quoddam in duas divisam, sive illud septum sit in transversum, sive juxta longitudinem positum: in transversum quidem, ut in ovibus, & vitulis quibusdam Ruyschius (*k*) vidit, in iisdemque ad eundem, ut opinor, modum viderat

(*o*) Epist. 21. n. 15. (*p*) Traité des Hernies c. 31. (*q*) Anthropogr. l. 2. c. 28. (*r*) Diff. de Urin. c. 5.
(*f*) Disp supra ad n. 27. cit. § 13. & not. ibid. n. (*t*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1702.
(*u*) Differt qua Obs. rar. Calcul &c §. 4. (*x*) Sect. hac 25. Obs. 8. §. 7. 13. 14 & Sect. 24. Obs. 10. §. 1.
(*y*) Sect. 23. Obs 7. §. 1. (*z*) Ibid. Obs. 4 §. 2. (*a*) Epist. 37. n. 29. (*b*) n 30. (*c*) Tab. 32. Fig. 1. & 2.
(*d*) loc. indicat. supra ad n. 30. (*e*) Commerc. Litter. A. 1736. Hebd. 5. n. 2. (*f*) Epist. ad Haller de Medicamento Stephens.
(*g*) n. 10 (*h*) Differt. Anat Pathol. l. 6. c. 7. in fine. (*i*) Anat. corp. hum. Differt. 7.
(*k*) Cent. Obs. Anat. Chir. 8. & Musæi Theca A. Repos. 2. n. 1.

rat Blasius (*l*); quanquam altera cavea magis ad dilatatum urachum attinere videtur, quam ad vesicam, itaque, ut ille indicat (*m*), fere quadrupedibus accidit solis, minimaque est quam semel in homine Blasius (*n*) deprehendit: secundum longitudinem vero, ut idem Blasius (*o*) in altero conspexit viro, in quo tamen per accuratam sectionem invenit, duas potius fuisse vesicas inter se junctis lateribus conglutinatas, quam unam per sepimentum divisam. Quale autem septum, & quomodo situm id fuerit quod in Viro Principe repertum ait Bauhinus (*p*), mihi quidem non liquet. Illud liquet, quod tot Auctores scribunt, a Coitero in Virgine quam alias quoque commemorandi occasionem habui, fuisse inventum, neminem eorum fuisse scripturum, si paulo attentius Coiterum legissent: Hic enim (*q*) nulla usquam septi mentione facta, in ea se *invenisse*, primum quidem tradidit, *duas vesicas urinarias, alteram naturalem, & in sua sede collocatam, alteram ex matricis colli dextro latere prognatam, naturali vesica duplo quasi majorem, lotio plenissimam, & duabus tunicis, ut naturalis vesica, præditam*: *hic nullum meatum aquam vel immittentem, vel emittentem conspectum fuisse*. Infra autem, ubi quæri posse, dixit, *quomodo generata hæc vesica non naturalis, ac per quas vias urina ingressa sit in vesicam adnatam*, respondet, *mirum non esse, in hac virgine, utero male affecto, & mensibus male atque inordinate expurgatis, inter membranas, quæ in ventre inferiori multæ reperiuntur, aquam hanc tenuem lucidamque collectam, atque membranis expansis, ut in aliis locis factum est, hanc vesicam sibi formasse*; ut nemini obscurum esse possit, non alteram urinariam vesicam a primordiis congenitam, sed magnam hydatidem vi morbi denique procreatam descripsisse. Quî fieri igitur potuit, ut Riolanus (*r*) scriberet, duplicem vesicam in ea Virgine invenisse Coiterum, *utramque lotio plenam, sed unicam ureteribus præditam*, quæ *portionem urinæ in alteram exonerabat*? aut etiam, ut Thomas Bartholinus (*ſ*) *raro* vesicam cavitates habere *duas membrana ceu septo distinctas, quales in puella 35. annorum invenit Volcherus Coiter*. Quem nisi in hoc Coiteri septo repetendo secutus mox esset Tulpius (*t*), & qui Bartholinum saltem diserte nominat, Blasius (*u*); non in tot alios, quos singillatim indicare necesse non est, vel recentissimos libros idem error permanasset, cujus denique tollendi studium aliquanto plura quam voluissem, me verba facere coegit. Sed illuc revertor. Ubi duæ, pluresve occurrant urinariæ vesicæ, quæ inter se communicent, neque ex certo structuræ modo jam inde a primordiis fuisse omnes videantur, ut puta si in aliquam nullus influat ureter, neque ea, in brutis potissimum animantibus facta videri possit ex uracho dilatato, ea, inquam, præsertim si calculus insit, aut stranguria, vel dysuria, vel crebra, ut sæpe in potoribus, plurimi lotii retentio præcesserit, non pro altera vesica, sed potius pro naturalis vesicæ hernia, id est vi morbi producto sacculo habenda est, qualem, exempli causa, ipse quoque fuisse puto quam Bartholinus (*x*) in Theatro hoc nostro non ab se quidem, sed a Moinichenio conspectam refert parvam, majori adnatam, & cum hac communicantem. Contra vero pro gemina vesica aliquanto facilius habebo, quippe singulis saltem ureteribus in singulas cavitates influentibus, quam in Juvene quantumvis dysuria, ischuria, & calculo laborante, describit Stegmannus (*y*). Illud denique priusquam his de sacculis finem dicendi faciam, non reticebo: attendendos eos esse qui antequam vesica infletur, apparent, aut si jam inflata est, imputari nequeunt exteriorum vesicæ tunicarum, quas scalpellus forte læserit, hiatui, per quem intimæ, ab aere immiss extrorsum compulsæ, sacculum, qui in vivente nul lus fuerit, mentiantur, & minus cautis, quod fa ctum interdum animadvertimus, non solertibus, Ana tomicis imponant.

33. Quod reliquum est, vesicæ tunicas crassiore factas, ut in Rustico (*z*) de quo hactenus dictu est, deprehendimus, sic animadvertere potuisti i Puella quoque illa agresti (*a*), & in Adolescent (*b*), quorum utrique ex calculo pariter gravis, a diuturna fuerat mictionis difficultas, inventas esse Huc vesicam adde quam Cl. Dethardingius (*c*) pin gendam curavit, imo quas apud Ruyschium (*d*) vi deris, & legeris ab eadem causa transversum digitu crassos parietes habuisse, ut propterea in aliqua inte hos, & magnum calculum paucis tantum urinæ gut tis relinqueretur locus. Quæ & Riverio (*e*) fueru nota, scribenti, in ejusmodi cadaveribus illam crassi tudinem inventam esse *digiti, aut pollicis, ita ut to tam vesicæ cavitatem interdum impleat, & ipsum cal culum proxime amplectatur*. Et ne ab Sepulchreto lon gius te abducam; quanquam in eo (*f*) hæc quoqu invenio ex Riverio deprompta; vel in puero (*g* leges *mediocrem digitum transversum æquasse*, in alte ro autem calculoso (*) vesicam *ab extra carnosa factam*: quod nec Riverio ignotum, qui (*h*) vesi cæ *corpus carnosum* fieri, adnotaverat. Sed hæc no solum tunc accidunt, cum a calculo dysuria est. U enim illud prætereeam quod perlegens huc quoque at tinentem Hoffmanni primam quandam Observatione intelliges, superiore Epistola (*i*) indicatam; vid sti certe in eadem Epistola (*k*), cum a Prostat glandulæ excrescentia esset dysuria, vesicæ fibras au ctas adeo fuisse, ut cordis lacertos figura & magni tudine Valsalvæ inspicienti repræsentarent; ne hi Piccolhomini (*l*) Observationem commemorem quam miror in Sepulchretum non esse relatam, puel læ videlicet febre assidua, & summis doloribus excru ciatæ ob exesionem & acrimoniam humorum, q cum vesicam interiore tunica spoliassent, *exterior fibras carnosa adeo inflammatione vexatas* reliquerant *ut totam eam carnosam judicares*; ita, inquit, *gra descunt interdum, & conspicuæ fiunt* illæ fibræ Cum hac conjunges Rud. Jac. Camerarii (*m*) Ob servationem vesicæ *similis massæ carneæ*, cujus pari tes cum essent *duorum pollicum crassitie*, erat propt rea *cavitas vix major nuce juglande*: quod minus m raberis ubi historiam perlegens quam supra (*n*) Actis Helveticis indicavi, ea crassitudine fuisse ve cæ tunicas animadvertes, ut cum fere infantis cap ipsa æquaret, cavum tamen vix nucem capiens hab ret. Et quoniam tunicarum illarum fibras, paulo a te dixi, lacertorum cordis fuisse aliquando simile nolim, te ignorare, eandem comparationem non V salvæ tantum, sed & aliis postea qui in pares incid runt, Observatoribus (*o*) placuisse. Nec tu ipse forte vesicam offenderes qualem Cl. Trewius (*p* describit, & pingit, quæ, tunica interiore *penit* absumpta, pro *fibris tunicæ muscularis* ostenderet *v rios mirumque in modum collectos lacertos, magnis i tercedentibus lacunis distinctos*; non alia, inquam uti posses comparatione. Et tamen vesica cujus e *substantia* sic *crassa* facta, magnos continebat calc los, eosque asperos. At sine calculis, ut illæ de q bus modo dicebamus, inventa fuit ab Hotting (*q*) digitum minorem transversum crassa, fibris *magnitudine chordarum majorum conspicuis*, idque urinæ acrimoniam tantam, ut in Prosectoris *mani pruritum valde molestum excitaverit*: a Gensfelio qu que (*r*) *crassa* ob ulcuscula & excrescentiam in Pr stata, purulentum lotium retinentia: a Bajero (denique; ne alios hic addam; *pollicari crassitie*, q intus ulcerosa, & hinc irritata adeo, ut crebra con-

(*l*) Comment. in Synt. Vesling. c. 5. (*m*) Obſ. 8. modo cit. (*n*) Part. 4. Obſ. Med. 18. (*o*) Ibid. Obſ. 19.
(*p*) Theatr. Anat. l. 1. c. 31. not. k. (*q*) Obſ. Anat. (*r*) Anthropogr. l. 2. c. 28.
(*ſ*) in additis ad Patris Inſtit. Anat. l. 1. c. 20. (*t*) l. 3. Obſ. Med. c. 5. (*u*) Comment. cit. in Vesling.
(*x*) Anat. quart. renov. l. 1. c. 20. (*y*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obſ. 110. (*z*) n. 28. (*a*) n. 20. (*b*) n. 15.
(*c*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. Obſ. 31. (*d*) Cent. Obſ. Anat. Chir. 89. & Theſ. Anat. 2. Aſſ. 3. n. 5. (*e*) Prax. Medic. l. 14. c
(*f*) Sect. 28. hujus l. 3. Obſ. 19. & Sect. 23. in Schol. ad Obſ. 1. §. 8. (*g*) §. eod. (*) Ibid. §. 3. (*h*) Obſ. 19. cit.
(*i*) n. 12. (*k*) n. 6. Vid. etiam Epiſt. 40. n. 4. (*l*) l. 2. Anat. Prælect. 24. (*m*) Eph. N. C. Cent. 3. Obſ. 10.
(*n*) n. 23. (*o*) Vid. apud Brendelium n. 2. Programm. ſupra ad n. 18. cit. (*p*) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 6. n. 5.
(*q*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obſ. 232. (*r*) Eorund. Cent. 6. Obſ. 84. (*ſ*) Eorund. Act. Tom. 3. Obſ. 122.

ntractione ureterum simul ostia constringendo, re-
orandoque in ipsis urinam, omnem reliquam eorum
rtem ad pollicis amplitudinem, pelvesque etiam re-
m præter solitum dilataverit. Et nos quoque ut
vesica, nullo quidem calculo affecta, crassitudinem
nicarum haud semel conspexerimus, non modo ex ul-
mis (t), sed ex aliis quoque Litteris (u) cognovisti,
imirum sive, ut in bibacibus, crebrius urina vesicam
l ejectionem compellit, sive quæcunque alia causa sti-
uli vices gerit, eo confluit uberius sanguis, & tunicas
auget. Ab aliis igitur quoque causis vesicæ tunicæ
assescunt: quanquam multo sæpius ab urinæ diffi-
ltate. Sed vicissim ea crassitudine existimo difficul-
tem hanc augeri, & interdum fieri, aut servari,
paucis ostendam postquam Observationem subjece-
, quæ si perfici potuisset, in alias potius quam
hanc Epistolam relata esset.

34. NAUTA annum agens quinquagesimum quin-
um, subpinguis, bibax, non sine difficultate min-
re solitus, ob eamque fortasse causam scroti herniæ
noxius, ob neutrum id vitium in Nosocomium hoc
nerat; sed ob faucium dolorem, nec tamen ejus-
odi ut surgere interdum prohiberet. Itaque mane
m per Nosocomium ambulasset, mox autem lectu-
m repetiisset, in eo mortuus inventus est, nigra,
æ deinde expalluit, facie. Cadaver postridie mane
iamtum calens, in gymnasium illatum est ubi Ana-
men docere jam cœperam sub finem Januarii A.
33. VENTRE, ubi visum est, aperto,
entum retractum supra ventriculum, proximumque
lon intestinum, occurrit: hepar quasi marmor ele-
s ex subrubro, & subalbo variegatum, magnum
tius, sed proportione eo major lien, nec tamen
grandis. Renes, & ureteres secundum naturam
habebant; vesica tamen grandior, & tunicis valde
ssis. Urethra sine ullo usquam vitio, etsi corona
ndis ad sui & præputii fines ulcusculis olim tenta-
ex cicatricibus videbatur. Herniæ saccus in scro-
conspectus; sed inanis. Arteriæ Magnæ truncus
lumborum vertebras quodammodo tortuosus, ut
Iliaci ejus rami, qui nonnullis in locis duritiem
eam, albidasque intus maculas habuere; sed Aor-
maculas tantum. Thorax cor exhibuit æquo
jus. In eo Semilunares valvulæ duriores quibus-
n locis; sed Mitralis anterioris latus non sine osse.
quanquam ex vena Gava ad septum transversum
ila sanguis prodierat plurimus niger, fluidus; in
roque tamen cordis ventriculo concretiones erant po-
posæ, satis firma compage, colore autem intus ex
o cinereo: quarum dextera, quæ crassior erat,
ge se in Pulmonarem arteriam, altera in Ma-
m, nec brevem ad tractum, producebat. Magna
em arteria, cujus truncus totus visus est æquo la-
r, interiore facie albidis, quales dictæ sunt, ma-
is a diaphragmate ad cor usque hic illic distincta,
crebriores has ostendebat, quo cordi fiebat propior
uti qua tribus minoribus Valsalvæ sinibus excava-
r, multo evidentiores, & brevi in os mutandas
erret. Præterea certo loco inter cor, & curvatu-
m, qui locus tres quatuorve digitos in longum,
os in latum patebat, intus pariter rugis erat cras-
, & quasi tortuosis inæqualis; neque deerant sub-
scura erosionis indicia. Cæterum per Carotides non
opagabantur maculæ, nedum vitia reliqua; ut mi-
s ægre tulerim, dum accurata cæterarum Partium
n minus quam earum quæ dictæ sunt, perlustra-
ne Anatome, ut fit, in plures hebdomadas tra-
tur, aliæque interim Partes ex aliis cadaveribus
eruntur, hujus caput, me inscio, humatum esse,
repentini obitus causam in eo perquirere non po-
erim. Pharyngem tantum quæ deposita fue-
t cum larynge, examinavi. Hæc, ut tota arteria
spera, & pulmones, sana. Illius qua doluisse ho-
inem, dixi, latera justo crassiora deprehendi, eam-
que crassitudinem, secando, vidi ipsius pharyngis
substantiæ deberi, quæ magis distenta, quiddam in-
ter glandulosum & viscidum quasi medium referre
videbatur.

35. Si quæ ad urinarias Partes, quas hic dumta-
xat spectamus, in viro isto pertinebant, diligenter
attendas; intelliges sane, nihil fuisse cui difficultas
imputaretur mingendi, nisi valde crassas vesicæ tuni-
cas. Non me præterit quod in Additamentis ad Se-
ctionem hanc Sepulchreti XXV. (x) ex Guarinonio
producitur, quasi crassitudo de qua loquimur, *non
semper obesset urinæ excretioni*, ut in argumento qui-
dem positum est illi Observationi præfixo. Sed præ-
terquam quod Guarinonius, si recte ex perpaucis
verbis sententiam ipsius assequor, non de dysuria,
sed de ischuria est intelligendus, tunc demum contin-
gente cum ea crassitudo, & durities ad summum
pervenere; hoc quoque attendas velim, me dysuriam
ipsam non ab omni crassitudine repetere, ut puta
cum hæc ab amplificata dumtaxat secundum natu-
ram fibrarum carnearum substantia fit, quæ ad con-
tractionem vel magis idoneas reddit; sed ab ea quæ
cum has alienis interjectis succis enervet, tum quid-
quid reliquum est tunicarum ita infarciat, ut minus
flexiles efficiat, eoque contractioni obsistentes. Et
sane si perleges ex iis quæ supra (y) memoratæ
sunt, Observationibus illas præsertim quas ex Came-
rario, & Helveticis Actis indicavi; plane cognosces,
crassissimas illas vesicas aut substantia fuisse *fibrosa*
quidem, sed *scirrhosa*, aut dura certe, & callosa;
ut tametsi, velut illa fuit Hottingeri, non essent
undique pelvi agglutinatæ, multum illis deesset facili-
tatis ad se contrahendum, unde nixus illi denique,
& conatus in mingendo. Quos ab eadem quoque causa
vel sæpius in calculosis videre est, nisi forte propter
sphincteris infirmitatem urina interdum per se de-
fluat. Sic ejus quem Mauchartus (z) descripsit,
vesica erat *crassa & quasi callosa*. Sic in Patricio
Pistoriensi vidit Cl. Targionius (a) vesicæ tunicas
digitum crassas, callosas, steatomatibus plenas, ut
cum distrahi non possent, lotium, nisi paucissimum,
inter se, & grandem calculum nequirent continere.
Et quoniam cum tunicarum crassitudine angustia fe-
re, & coarctatio vesicæ conjungitur, ut ex Fantoni
quoque (b) exemplo in eo apparet, qui post diu-
turnam a vesicæ calculo dysuriam, amplissimos qui-
dem ureteres, vesicæ autem ipsius, *ob nimiam mem-
branarum contractionem, parvulam capacitatem* disse-
cantibus ostendit; hinc est, quod si curari velint,
gravioribus sæpe & molestiis, & periculis obnoxii
sint. Immissi enim catheteris necessario motu sic
prohibito, aut calculi satis perquiri non possunt, ut
apud Laubium (c) in illo cujus vesica *crassa valde,
& constricta* erat, aut si vim faciat Chirurgus, nul-
lo modo ferre æger possit, ut apud Præcl. Schreibe-
rum (d) alter, cui vesica *contractissima, magnitudi-
ni contenti calculi adcommodata, atque multum incras-
sata, nullum* relinquebat *locum* catheteri *convertendo*.
Eadem autem incisa, accidere aliquando potest id
quod vel in mortuo Schrockius (e) vidit, ut *vesica
admodum crassa, & circa calculum constricta,
difficulter ille inde loco moveri, atque ex pel-
vi extrahi* queat. Huc illud adde, si vesica
ex calculo perquam angusta reddita fuerit, sine
gravis erroris periculo non esse locum Fouber-
tianæ curandi methodo, ut recte monuit Cl.
Kesselringius (f), optimeque confirmavit Aug.
Frid. Pallas (g) quando etiam ea methodus
certo quodam adminiculo juvetur. Quod de Ra-
viana quoque methodo vel novo instrumento ad-
dito animadvertit (h). Sed & in alto, quam
quem vocant, apparatu scite admonuit (i) vesicam
sanam, & *amplam* desiderari. Quæ vero hacte-
nus dicta sunt de conjuncta cum tunicarum crassitu-
dine,

(t) n. 13. (u) Epist. 4. n. 19. & Epist. 10. n. 19. (x) Obs. 19. (y) n. 33. (z) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 15.
(a) Prima Raccolta di Osservaz. Med. (b) De Obs. Med. & Anat. Epist. 8. n. 15. (c) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 22.
(d) Epist. supra ad n. 32. cit. (e) Eph. N. C. Cent. 10. Obs. 100. (f) Dissert. de Hist. & Meth. Foubert. n. 57.
(g) Dissert. de variis calcul. secandi Methodis §. 39. (h) Ibid. §. 29. (i) Ibid. §. 18.

dine, & minori ad se extendendum facilitate capacitatis vesica magna ut plurimum imminutione, ea scire, & animadvertere non tantum Lithotomi, sed & Medici non parum interest. Exempli enim gratia, si dysuriæ obnoxium urinæ in vesica corripiat suppressio; non facile sibi, ut Chirurgus alias (*k*) memoratus, imponi sinet a minori hypogastrii tensione, ut credat, necdum tempus esse lotii per catheterem educendi. Ex levi enim ibi, sed molestissima, tensione conjiciet, jam tantum lotii in vesica esse, quantum vix capere angusta ejusmodi, & minus extensilis vesica possit, præsertim si æger senior sit, ut illius tunicis duritiem rigoremve ab ætate insuper esse additum, satis veri simile videatur, sique ante suppressionem sæpius quidem, sed parum mingere consuesset. Hæc mihi ad opportune accelerandam suppressæ urinæ eductionem perpendisse pœnituit nunquam.

36. Etsi jam longius hæc Epistola provecta est; tamen si reliqua etiam volumus, ut initio promisimus, quæ ad mictionis vitia attinent, his iisdem Litteris comprehendere, multa, & varia pressius attingamus necesse est. Primum igitur ad cæteras, de quibus hactenus scripsimus, difficultatis urinæ causas illæ quoque addendæ sunt quæ in urethra occurrunt. Hujus canalis initia comprehendens Prostata glandula ut indurescendo, excrescendoque urinæ exitum impediat, non modo difficilem reddat, superiore Epistola (*l*) ostensum est. Sed cum ab ulcere, inclusoque pure simul occallescit, & tumet; accidere interdum potest, ut effuso pure superficies interna detumescat, imo ulceribus erosa tanto patentiorem lotio relinquat viam, quod callus, non secus ac Prostatæ scirrhus a Præstantissimo Hallero (*m*) adnotatus; sphincteri obstat vesicæ orificium constricturo. Tunc igitur fiet urinæ stillicidium, ut in Cl. Fantoni (*n*) Observatione, quam sic explicari posse, reor. Ubi autem res modo ita se habet, modo puri novo e Prostata intercluditur exitus, & hinc infra superiorem illum callum intumescit rursus interna glandulæ superficies; modo stillicidium lotii accidet, modo ejus reddendi difficultas, hæcque interdum tanta ut in suppressionem degeneret periculi plenam, eo majoris, si ejus glandulæ aut inflammatio, aut durities, & tumor catheteris usum prohibeant. Quæ cum sæpe aliis, & nonnunquam mihi in medicina facienda occurrerint; tum Valsalvæ in Equite occurrisse video pro quo Consilium scribens A. 1714. respondit, si forte ejusmodi contingat suppressio, nec lotio naturalem viam reserare liceat; quod alii proponebant, ab se quoque probari, ut ferro per perinæum scite adacto, novam aperirent. Quin illud insuper addebat, si quid forte id facere prohiberet, tum necessitate urgente, eadem acu per quam hydropicis aqua emittitur, continuo supra pubis ossa, oblique deorsum ad vesicam demissa, urinam posse evocari: quod adnotare volui, ut scires quid ipse quoque de utraque hac sentiret opitulandi ratione, si urina aliter educi nequeat, ut ægri interea vita servetur dum ars, aut natura pristinum referent urinæ iter. Nam quod ad punctionem attinet in hypogastrio; hanc Petropoli in quodam milite institutam, Weitbrechtus (*o*) Goetzio scripsit *a nonnullis laudatam, ab aliis* fuisse *vituperatam*, seque id Chirurgis dijudicandum relinquere, *num hæc methodus vituperium, an laudem & imitationem mercatur*: & certe multum levamen per decem dies attulerat, donec videlicet aliæ Partes, & in his quæ urinæ quoque suppressionis causa fuerant, interitus pariter fuerunt, dissectione ut harum vitia, sic labem nullam qua & quo acus transierat, ostendente, & quod consequitur, judicium confirmante tot qui antea commendaverant, sed tunc ibi fortasse non ita omnibus noti erant, Præstantium Auctorum.

Quod vero ad sectionem attinet in perinæo, non ignorabat, opinor, Valsalva, in suo Bononiensi Gymnasio auctorem quem sequeretur, se habere, Zecchium dico, Medicum olim nobilissimum qui de ea sic ad Rotam scripsit (*p*), ut appareat se ejus inventorem felicis auxilii credidisse. Et quamvis Riolanus (*q*), ubi ut illam superiorem punctionem, ita hanc quoque inferiorem sectionem dilaudat hancque, si opus est, etiam ad perinæi latus, i[n] quo asseclas nunc habet, qui & ibi acu eadem qu[a] in hypogastrio, utuntur; quamvis, inquam, Zecchi[o] objiciat, id auxilium *Medicis Parisiensibus jam a centum annis* fuisse usitatum; Zecchius tamen centum illis annis ante, junior quidem erat, sed ea ætate ut id ab natura ipsa discere potuerit; ab ea enim *edoctum* se dicit, cum in calculosis *disrupto* ad perinæum *abscessu*, ibi *sponte nato*, vidisset, *dolores molestiasque omnes in urina reddenda cessare*.

37. Illud Valsalvæ Responsum de quo modo dicebamus, ad Insubrem Chirurgum est, qui ægri nomine ipsum consulens, inter cætera hoc quoque scripserat, dignum quod hic non omittatur „ memori[a] „ se tenere, deprehendisse lapidem in prostata glan„ dula, dum cadaver incideret Eminentissimi Cardina„ lis Morigii „. Scilicet hic morbus est de quo egi[t] Jo. Christophorus Pohlius cum Lipsiæ A. 1737. Dissertationem vulgavit *de Prostatis calculo Affectis.*, laudabili sane consilio morbum examinans, a quo præter dysuriam, & crebros ad mejendum stimulos alia oriri possunt incommoda, & in his dolores sive ad affectum locum, sive etiam urethra tota, quipp[e] adversus urinæ acrimoniam, ob imminutam oblinientis humoris Prostatæ copiam, aut vitiatam naturam non satis munita. Optandum fuisset, ut senex bajulus in quo Pohlius eos calculos invenit, nullos in renibus, imo hos sanissimos habuisset, nec supra glandulam Prostatam in ipsa infima vesica haud leve[m] inflammationis notam, præsertim vero ne circa eu[m] locum tumor, ex illa ipsa glandula ortus, intus *eminere*t cerasi magnitudine, scirrho, nisi pure scateret, similis. Nimirum signa quæ solerter a mortui amicis collegit Pohlius, dubitare licet num omnia ii[s] potissimum calculis deberentur: ut jure ac merit[o] dubitares, si quædam symptomata, a me supra (*r*) in Cortinio descripta, ad tartaream illam, & ferm[e] jam calculosam materiam referrem, quæ in sinu quodam intra eandem glandulam continebatur. In vir[o] autem altero cujus mentio alibi a me fiet ob peculiarem præputii, & glandis nativam constitutionem cum flavos quosdam parvosque calculos altiuscule i[n] Prostata defixos inveni, quid incommodi attulissent scire non potui propterea quia peregrinus erat o[b] thoracis acutissimam, lethalemque inflammationem i[n] hoc Nosocomium receptus. Illud tamen intellexi fieri non potuisse ut semen emitteret, quippe calcul[is] ibi positis, affixisque, ut ejus exitum omnino inte[r]cluderent. Fecit illa Observatio, ut aliarum quas [le]geram, veniret in mentem. Marcellus enim Dona[]tus (*s*) virum in cujus Prostata lapidem infixu[m] deprehendit, *non potuisse*, scripsit, *semen, nisi pau[l]cum admodum, aquosumque valde in coitu excernere* Fridericus autem Lossius (*t*) sterilitatis causam r[e]fert *calculum exactissime meatum illum claudentem qui a prostatis in urethram dehiscit*. Quibus accense[n]dus videtur Nicolaus de Blegny (*u*), qui imped[i]tam seminis ejaculationem in alio pariter fuisse, na[r]rat, ob tumidam duramque factam carunculam Seminalem, quia semen *ibi in lapidem obduruerat*, cu[m] *vasa etiam ejaculantia lapidibus durissimis scaterent* plerisque pisi forma, & magnitudine. Et qui ant[e] fuerat nominandus, Fabricius Bartholetus in Prost[a]ta, ut Rhodius (*x*) retulit, observavit, *a semi[ne] retento genitum fuisse calculum, quo vesicæ orificiu[m] comprimente, urina fluere desiit*. Ab Rhodio autem & Bartholino (*y*) hanc Observationem memorant[i]bus, contra utriusque consuetudinem, mentione[m] omissam miror illius quam primo loco ex Donat[o] indicavimus, nedum alterius quæ apud eundem D[o]natum

(*k*) Epist. 41. n: 14. (*l*) n. 13. 14. 17. & seqq. (*m*) Opusc. Pathol. Obs. 35. (*n*) Epist. supra ad n. 35. cit. 8. n. 18.
(*o*) Commerc. Litter. A. 1733. Hebd. 2. n. 1. (*p*) Consult. Med. 58. (*q*) Encheirid. Anat. l. 2. c. 30. (*r*) n. 13.
(*s*) De Medica Hist. Mirab. l. 4. c. 30. (*t*) l. 1. Obs. Medic. 33. (*u*) Zodiac. Med. Gall. A. 2. Mart. Obs. 4.
(*x*) Cent. 3. Obs. Med. 27. (*y*) Cent. 4. Epist. Med. 6.

tum (z) est, *lapilli pusilli* in Mantuani Medici
strata inventi. Sed & Terraneus (*a*) in sene *re-*
us, *liene*, *pulmonibus calculoso*, observasse se, nar-
, *in tubulis Prostatarum*, *& Vasorum Deferentium*
urethræ principium ejaculantibus, *parvos*, *& inæ-*
ales calculos; *molestiam*, *& impedimentum tum uri-*
superlapsuræ, *tum semini effluxuro afferentes*. Et
te ipsum in sene alio Jacobus Douglassius (*b*) in-
nisse, se retulit, *aliquot dura corpuscula*, *pisis al-*
similia, *quo ad consistentiam dicto corpori* (in mu-
ris videlicet tumore deprehenso, quod num osseum
et, an lapidosum potius & tartareum, in medio
iquerat) *dicto* igitur *corpori respondentia*, *magis ta-*
n polita, *quo ad faciem externam*, *quorum quædam*
i harum glandularum (prostatarum) *corpori inside-*
nt, *quædam exilibus radicibus membranæ has obtegen-*
adhærebant. Has ego omnes Observationes hic
i volui commemorare, non quod haud satis vul-
tæ sint; plures enim earum sunt, quamvis aliæ alio
o, in Sepulchretum (*c*) relatæ; sed ut posses ad
hlii, nostrasque adjicere; tametsi ex nulla adhuc
is peculiare signum elici possit ad Prostratæ calcu-
internoscendos. Nam ut in plerisque earum quas
otulimus, coercita seminis esset ejaculatio; hæc ta-
n neque ab omnibus Prostatæ calculis, neque ab
s tantummodo contigit; neque enim omnes ibi
t, ut meatus seminis ambos obstruere possint, aut
mprimere, neque horum obstructio, aut compressio
n ab aliis causis interdum efficitur. Eosdem autem
culos quando ex seminali materia genitos suspicari
n liceat, tunc fierine inter cæteras ex illa quoque
stimabimus, quæ granulorum *tabacci* forma non
issime nobis intra, aut ad eam glandulam occur-
? Arbitrari per te poteris cum de materia illa, &
ibus ipsam interdum continentibus, aliisque Pro-
tæ vitiis in Gonorrhœæ tractatione (*d*) verba fa-
mus.

38. Nunc vitia quædam, reliquæ etiam urethræ
nmunia, perstringentes, calculos, quos tibi sub
jus intima membrana in muliebri corpore alias (*e*)
cripsimus, minime repetemus. Scribemus potius
nam in tanto dissectorum cadaverum numero se
is in tota urethra obtulerint; quæ ad controver-
n possint de natura caruncularum; sic enim voci-
t; attinere; quas olim in ipsa innasci, plerique
nes existimabant, præsertim si virulenta gonorrhœa
cessisset, nunc autem perpauci credunt, urinæ dif-
ltatem, & se catheteri opponentes obices quæ illi
unculis, alii aliis causis assignantes, & in his po-
imum aut cicatricibus, aut turgentibus, & vari-
is sanguiferis vasis certa urethræ loca coarctanti-
; quod ad genus ultimum Observatio quoque spe-
t XXII. ex iis quæ ad Sectionem hanc Sepulchreti
V. additæ sunt. Quin etiam spongiosum ipsum
thræ corpus intra ejus cavum ibi extuberare tradi-
n est, ubi gonorrhæa quasdam interioris tunicæ
les magis infirmaverit. Quæ tunica cum adeo te-
is sit; minus, opinor, miraberis, si forte urgenti
nguini cedat, corporis illius cellulas distendenti,
m tanto crassiores, & validiores parietes spongioso-
m penis corporum ipsos quoque interdum a causa
isdemmodi in nodum attolli, ut vel olim ab Aran-
o (*f*) indicatum est. Id obicum genus frequentius
teris, quæ minime negat, intra urethram esse, cen-
Experientissimus Goulardus (*g*) ut pote quod
agis idoneum sit, ut ostendit, ad phænomena ex-
icanda, in hisque illud etiam quomodo nihil ob-
culorum in quorundam cadaveribus occurrat, qui
illis ad mortem usque conquesti sunt. Scilicet cum
circulationis sanguinis, cessante in obitu causa quæ
s cellulas introrsum urgebat, deplentur hæ sensim,
subsidunt, nullumque sui quærentium oculis indi-
m relinquunt. Attamen credo, cum revera in vivo
fuerunt, posse oculis in mortuo subjici, si spongio-
sum urethræ corpus immisso aere tantum distendatur
quantum in vita fuerat, sicque exsiccati incisa ure-
thra, ille intra hanc spectetur locus, in quo percipi
solebat obstaculum. Verum non desunt qui pro
carunculis adhuc propugnent sive alibi per urethram,
sive præsertim in Seminali ipsa tumente caruncula
agnoscendis: quos inter ipse quoque fuit Lancisius in
litteris ad Genselium (*h*); sed nemo fusius ac dili-
gentius rem egit quam Benevolus (*i*), qui non mo-
do indicatis, ut ille, sed prolatis suis Observationi-
bus id morbi in eadem illa exulcerata caruncula esse,
docuit. Neque hic tamen; quod vellem ab uno, at-
que altero pererudito alioquin Scriptore animadver-
sum; negavit, imo diserte fassus est (*k*), alios præ-
terea esse posse in urethra obices, quorum aliquos &
ipse deprehenderit, ab angustiis, corrugationibus,
cicatricibus, & vel ab aliqua nonnunquam carnea ex-
crescentia: & hoc unum contendit, non ab his, ut ab
ulcerosa Seminali caruncula, peculiaria illa signa
omnia esse posse per quæ morbum quo de ipse loque-
batur, ab aliis quæ probe norat, obstaculis, urinæ
se, & catheteri opponentibus, distinguebat. Quæ si,
ut ille suum, allaborent alii per certas notas melius
internoscenda exhibere; non est dubitandum quin tan-
ti id Medicorum intersit, quanti interest aliud in
alio obstaculi genere tum prædicere, tum agere, aut
saltem vitare. Intelligis, me in hac alioquin difficili
ob discrepantes adeo Observationes controversia ha-
rum nullas rejicere, Celsi æquitatem, & Præstantissi-
morum Virorum judicium sequentem. *Verisimile est*,
inquit, quamvis alia in re, ille (*l*), *id a quoque*
prætermissum, *quod ipse non cognoverit*; *a nullo id*
quod non viderit, *fictum*. Astruccius autem (*m*),
Heisterus (*n*), Platnerus (*o*), quibus & Walthe-
rum (*p*) addas licet, alia in aliis obstaculorum ge-
nera esse, non dubitant, nec referre, si omnes omnia
non conspexerint; satis esse quod singula certis sint
Observationibus comprobata. Sic quam Genselius (*q*)
carunculam ipse deprehendit, non minus libenter ac-
cipimus, quam urethræ angustias, & coarctationes a
Brunnero (*r*), aliisque conspectas. Sed quæ uterque
addit, non æque libenter omnia agnoscimus. Neque
enim omnia Observationes sunt huc attinentes, sed
conjecturæ, vel ea dico quæ tanquam Observationes
a Genselio subjiciuntur. Quid enim huc urethræ
illa Hippocratica (*f*) φύματα, sive *minuti*, ut
Celsus (*t*) loquitur, *abscessus*, quibus cito, ut fit,
suppuratis, pure effuso, *sanitas redditur*? Spectent
huc cætera. Sed num quicunque se carunculam curas-
se, credidit, suæ opinionis eandem saltem attulit pro-
bationem quam Galenus (*u*), qui cum ab ulcere ena-
tam, ut conjecerat, carunculam per catheterem fre-
gisset, *secuta* vidit *urinæ excretionem* non modo *cruo-*
rem aliquem, sed *& carnis fragmenta*. Omnino qui
carunculas in cadaveribus, quæ certissima has obser-
vandi ratio est, deprehenderint, multo pauciores sunt
quam credere videtur Genselius, si eos seponas qui
ut excrescentias carneas in urethra conspexerint; illas
tamen non intra hanc natas, de quibus hic quæri-
mus, sed ex vesica, unde oriebantur, in urethram
propendentes animadverterunt. Quæ cum ita sint;
minus, ut puto, miraberis, si cum tot urethras ex
quo Anatomes studio me dedi, attente inspexerim,
& quotannis adhuc inspiciam; vix unam dixero cer-
tam mihi esse in ea Observationem carneæ excrescen-
tiæ, cum plures sint cicatricum, & coarctationum,
neque illa una non sine his fuerit.

39. JUVENIS ex capitis vulnere in hoc Nosoco-
mio mortuus est circa medium Decembrem A. 1717.
VENTRIS dumtaxat visceribus, & Magna ar-
teria, & larynge, in quorum examine tunc eram to-
tus, prius diligenter inspectis, & iis qui aderant,
demon-

(*z*) c. 30. cit. (*a*) De Gland. c. 5. (*b*) Vid. Act. Erudit. Lips. A. 1707. M. Febr.
(*c*) l. 3. Sect. 24. Obs. 17. §. 4. & Sect. 34. Obs. 5. §. 4. & Obs. 6. §. 1. & in Additam. Obs. 3. (*d*) Epist. 44. n. 20. & seqq.
(*e*) Epist. 33. n. 34. (*f*) De Tumor. p. n. c. 50. (*g*) Traité des maladies de l' urethre. (*h*) Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 84.
(*i*) Nuova Proposiz. int. alla Carunc. (*k*) c. 2. & c.3. (*l*) De Medic. l.7. c.14 (*m*) De Morb. Vener. l.3. c.4. §.4. & alibi.
(*n*) Instit. Chir. P. 2. Sect. 5. c. 38. n. 1. (*o*) Instit. Chir. §. 1336. (*p*) Differt. de collo viril. vesic. & cæt. §. 15. & seqq.
(*q*) Vid. Obs. 84. cit. (*r*) Eph. N. C. Cent. 1. Obs. 71. & 97. (*f*) Sect. 4. Aph. 82. (*t*) l. 2. c. 8.
(*u*) De Loc. aff. l. 1. c. 1.

demonſtratis, hæc præter naturam offendi. Ventriculus erat amplus, vixque ullis cum rugis. Hepar æquo majus, ut ejus quoque arteria. Renes cicatricoſi; ſed penis glans magis, quippe ob magnas cicatrices informis facta, & exigua. Inde urethra ad tertiam uſque ſuæ longitudinis partem coarctata erat manifeſtiſſime: neque ullus uſquam ex iis apparuit quos ego propoſui (*x*), majoribus canaliculis, quorum ferme locum tenebat linea interrupta, quam tenuis excreſcentia luxuriantis carnis faciebat. Cætera ad veſicam uſque perattente examinata, & inciſa, nihil oſtenderunt vitii: ut neque larynx; ſi epiglottidem minus ſanam excipias. Magna autem arteria intus inæqualis, oſſium inchoamenta, & corroſionis, quamvis obſcuriora, habebat indicia: præterea paulo ſupra cor juſto latior fiebat.

40. SENIS peregrini cadaver ibidem per eoſdem ferme dies incidi, cujus qui fuiſſent cæteri morbi, in meis ſchedis non adnotavi. Venerea lue fuiſſe infectum pariter ac Juvenem de quo modo dictum eſt, quæ adſcribam, ſatis oſtendent. VENTRE enim aperto, cum renum alterum maximum, alterum juſto contractiorem offendiſſem, hujuſque ureterem prope totum adeo dilatatum, ut apicem minimi mei digiti admitteret, veſicam autem magnam, craſſis parietibus, purulentam; oculos ad urethram, penemque converti. Hujus glans pluribus profundis cicatricibus excavata: urethra autem erat valde contracta, ut vix unum in ipſa ex iis qui ſupra dicti ſunt, canaliculis potuerim demonſtrare. Reliqua ab naturæ ſtatu aberrare non ſunt viſa; niſi quod epiglottis integerrima non erat, proxima autem linguæ pars quæ glandulis operta eſt, hic illic ulcuſculis fœdabatur.

41. Quæ in utriuſque urethra animadvertimus, ſicuti a qua cauſa eſſent, facile erat intelligere, ita quos effectus ederent, id eſt quæ incommoda in mingendo afferrent, ſcire non licuit, ut neque alia quæ a me in aliis urethris per diſſectionem deprehenſa ad te alias aut ſcripſi, aut ſcripturus ſum. Scribam enim (*y*) ubi de Gonorrhœa (*z*) in Juvene ex colli vulnere mortuo, oblongam mihi lineam albidam, nonnihil exſtantem, oblique ab urethræ medio ulteriora verſus tendentem occurriſſe, ſicuti & chordulas quaſdam alias in Aſthmatico (*a*) non ſine urethræ contractione. Scripſi autem Epiſtola XL. (*b*) ut in Sene quem ruptum aneuryſma ſuſtulerat, urethram paſſim cicatricoſam offenderim, fibraſque præterea inter Seminalem carunculam, & veſicam oblique prominentes: itemque Epiſtola IV. (*c*) ut in apoplectico Stabulario albidas oblongas lineas, oblique in duobus urethræ locis exſtantes, & in altero certe ſe immiſſo ſpecillo opponentes: denique Epiſtola X. (*d*) ut in paralytico Viro quem convulſiones interemerant, obliquas pariter quaſdam quaſi carneas fibrillas in illa urethræ ſede ubi catheteri obſtaculum aliquod ſe objicere ſolebat. Nunc ſi cum linea illa quam paulo ante (*e*) factam dixi ex tenui luxuriantis carnis excreſcentia has quaſi carneas fibrillas, & fibras illas, cum harum autem utriſque exſtantes lineas pariter obliquas contuleris; fortaſſe mecum ſuſpicaberis, certis quibuſdam urethræ eroſionibus excreſcentias quaſdam tenues non rariſſime ſuccedere, quæ contractæ fibras primum, fibrillaſve carneas, magis autem, magiſque ſiccatæ denique ſubalbas, nonnihil exſtantes lineas referant: fuiſſe igitur me ſæpius ejuſmodi excreſcentias viſurum, ſi dum recentius eſſet malum, inſpicere potuiſſem. Fieri tamen etiam poteſt, ut quemadmodum urethram non ſemel vidi cicatricoſam, & manifeſtiſſime coarctatam; ita lineas etiam illas eodem cenſeas attinere.

42. Muliebres autem urethras, etſi non ſæpiſſime, ut viriles; ſæpe tamen ſecui, & diligenter perluſtravi. Neque adhuc (niſi forte unam, de qua mox di cam, velis excipere) in ullam incidi, quæ cicatri ces, nedum excreſcentias haberet: nec mirum in per brevi, minuſque anguſto canali, in quem neque ta qui erodere poſſint, humores influant, neque ullus nedum tantus quantum habet virilis urethra, flexu cadat. Poſſe tamen nonnunquam in muliebri quoqu & ulcera, & excreſcentiam, aut certe diuturna ob ſtacula quædam oriri, de Aſtruccio, & de Algh ſio didici, quorum ille (*f*) corpus quo urethi cingitur, ſuppuratum, & fiſtuloſum intra hanc hi re, & pus effundere non ſemel vidit, alias ve ab eodem corpore tumido, & calloſo urethram pra ter modum arctari; Alghiſius autem (*g*) Virgine memorat, cui tenuis medicata candela ad *carnoſitate* urethræ abſumendam intra hanc relicta, veſicam ſu ierat. Huc adde *carneam excreſcentiam*, de qu mox dicetur, in Vidua quadam a Mullero (*h* deſcriptam. Et mihi quidem ſemel accidit, cum V tulæ cadaver perſcrutarer ſub initium A. 1751. parvulam excreſcentiam triangularem intra urethr exterius oſculum, ex hoc tamen non exſtantem, o fenderem: perſæpe autem poſt acutas præſertim f bres animadverti ſanguifera vaſcula, quæ plurima & ferme parallela intimam urethræ perreptant tun cam, turgida adeo, & conferta, ut ab ipſis tota h propemodum nigricaret: accidit quoque ſemel ut Virguncula, itemque in Anicula, quarum fortal alibi (*i*) incidet mentio, portionem ejuſdem illi tunicæ extra ſui meatus orificium procidentem vid rem. Sed quid hæ, aut illæ incommodi in mingen ſuſtinerent, conjicere quidem; ſed pro certo tam ſcire non potui. De cauſa pariter cur his duabus p quædam illius membranæ ita ex urethræ oſculo pr mineret, non niſi conjecturæ erat locus. Atque ut, uti nollem quæ ex ſæpius laceſſitis per acus *capitulu* (*k*) illo oſculo, illaque membrana duci potuiſſet reſtabat altera, a prægreſſa fortaſſe ſtranguria rep tenda. Nam conatibus ad expellendam urinam vel mentioribus membranam illam deorſum urgeri, & r tio indicat, & laudata Mulleri Obſervatio confirma Excreſcentia enim quæ ex urethræ orificio prodier hoc obturaverat, magna ex parte abſumpta, pars terior reliqua *non niſi eo quo veſica exonerari ſole conatu* fiebat *conſpicua*. Quæ Obſervatio excreſcen *carneæ, rubræ, fungoſæ*, quæ *fabæ magnitudine p dierat* ex illo orificio, ſi a te cum exemplo alt conjungatur, quod Cl. Goulardus (*l*) memora *carnoſitatis* in viri cujuſdam urethra nonnunquam a excreſcentis, ut ex hujus oſculo prodiret, ibique ſet amputanda; tanto libentius cum illis facies, inter cætera in urinario meatu occurrentia obſtacu adhuc carunculas etiam agnoſcunt. Sed ne ab uret fœminea recedamus; quid de Corn. Solingenii ra ſima quam Salzmannus (*m*) commemorat, Ob vatione dicemus, *meatus* videlicet *urinarii inve atque digiti minoris longitudine propendentis*? U adeone laxam & extenſam meatus fuiſſe membrana an collum, ſive infimam veſicæ partem illac pr pſam, ut credere videtur Salzmannus (*n*)? qui men ſuam ita indicat dubitationem (*o*), *ſi n alia pars oculis ſe ſe offerens, ſub ſpecie veſicæ* Sc genio *non impoſuit*: Alius quoque morbus cujus raritatem ut in muliebri urethra oſtendamus; ca de ipſa, & de ejectis per eam calculis attingemus. ut Celſus (*p*) ait, & nos paulo ante poſuimus. *brevior, quam in maribus, & laxior*, & quod (*q*) dixerat, *ſimul rectior* eſt. Ergo calculus, recte idem ſubjicit, *ubi parvulus eſt, per ſe ſæpe cidit*. Quin aliquando etiam non parvus, qualis quem hic, ut antea (*r*) ſcripſi, & vel magis q ii quos Bononiæ conſpexi. De quibus, aliiſve Langelottus (*ſ*), Jægerſchmidius (*t*), Dille (*u*), Schmiederus (*x*), Trewius (*y*), alii

Chiru

(*x*) Adverſ. I. n. 10. (*y*) Vid. etiam Epiſt. 63. n. 13. (*z*) Epiſt. 44. n. 7. (*a*) Ibid. n. 10. (*b*) n. 29. (*c*)
(*d*) n. 13. (*e*) n. 39. (*f*) §. 4. ſupra ad n. 38. cit. (*g*) Litotom. c. 3. (*h*) Eph. N. C. Cent. 8. Obſ. 38.
(*i*) Vid. Epiſt. 50. n. 51. & Epiſt. 56. n. 21. (*k*) ſupra n. 19. & ſeqq. (*l*) Tract. ſupra ad n. 38. cit.
(*m*) Differt. de hernia veſicæ urinar. theſ. 18. (*n*) theſ. 26. (*o*) theſ. 19. (*p*) De Medic. l. 7. c. 26. n. 4.
(*q*) eod. c. n. 1. (*r*) n. 10. (*ſ*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 6. & 7. Obſ. 7. (*t*) Dec. 3. A. 3. Obſ. 101.
(*u*) Dec. ead. A. 9. & 10. Obſ. 242. (*x*) Cent. 3. & 4. Obſ. 161. (*y*) Commerc. Litter. A. 1733. Hebd. 39. n. 4.

hirurgiæ ope exclusos proposuerunt, plura dicere on refert, quando constat, iis majores Sennerum (z), & Tulpium (a) vidisse, nempe illum re *ovi gallinacei magnitudine*, hunc, ut Icon adjecta stendit, crassiorem, & ponderantem tres *uncias cum uabus dragmis*. Quem maximum inter omnes fuis, credo, de quibus memini legisse: inter omnes ico a muliere non modo excretos, verum etiam geatos; cum in virili vesica ad immane pondus creisse, sciam. Mitto enim qui *pendebat libram Anlicanam, & binas insuper drachmas*, cui *non memierat* Helmontius *se parem unquam vidisse*; quando n eadem Sepulchreti Sectione (b) in qua hæc verba eferuntur, calculi XXXII. (c), & XXXIV. unciaum (d) propositi sunt, & Cl. Targionius (e) teatur, esse Florentiæ qui uncias æquet XXXIX. ob d quoque spectabilior, quod in eo deprehensus est ui post prosperam & vegetam senectutem morbo exnctus fuerat in quo leves potius lithiasis suspicioes, quam legitima indicia, extiterunt. Eodem ponre alterum video ex Verducio (f) commemorari, Launayo (g) alterum unciarum LI. denique, ut aximè mireris, quem Kesselringius (h) spectasse, ait, apud Cl. Morandum, *6. libras* cum *3. unc. quantem*: quod ipsum pondus; ne forte me in derjbendo errasse suspiceris; in recensione quoque innies illius Dissertationis edita in Commercio Litrario (i). Unde fieri autem putas, ut tantorum pidum nullum in fœminea vesica repertum esse, gamus? Nempe, aut ego fallor, rectius, breviusie, ut dixi, præsertim vero latius urinæ iter in fesequiore facile excipit, emittitque partem multo aximam viscidæ illius, & tartareæ materiæ, quæ contrarias causas in marium vesica subsistens, ufe, & usque, in quorundam potissimum corporis, accrescit calculo, ejusque adeo auget molem. 10 rarior censeri debet casus, a Cl. Adolpho (k) itus, *calculi oblongi in* Vetulæ *urethra nati, firmique ipsi accreti*. Quo enim modo particulæ unde constabat calculus, restitare in ejusmodi canali, ue abripi lotii incursu potuerunt? Attamen aut hoc impellens, ut in muliere sex & septuaginta nos nata, languidior, aut urethræ membrana alicuulcerosa, eoque inter cuniculos, & inæqualitates s retinens eas particulas, aut denique calculus, priim in vesica natus, & urethram sua aliqua parte gressus, ibique subsistens, aliis, atque aliis additis lente illac, & quasi per stillicidium, ut tunc fere et, præterlabentibus ejusdem generis particulis, c, inquam, aut aliqua, aut universa id quod mimur, & nihilominus rarum est, satis efficere porunt. Favent huic explicationi, præter mulieris tem, prægressa jam subinde *per plures annos obictio urinæ*, præsertim vero calculus ipse *in vesin usque recurvatus*. Vide enim meam primam (l) culi qui acui intra virgineam vesicam increverat, servationem. Is cum sui partem recurvatam habeintra urinarium meatum, certe non ab illa parte eperat, sed ab acu quæ inde aberat; illa autem a pars, tanquam calculi appendix, & additamenn, intra contiguum meatum paulatim creverat; ut nifeste pro fine, non pro initio calculi esset accipienda.

43. Restaret, ut de Diabete, de Urinæ Incontitia, & per locum indecentem Excretione, & de rinis non naturalibus scriberem, de quibus singuargumentis singulæ in Sepulchreto adduntur Seiones. Verumtamen duas ob causas non faciam. ima est, quod nec Valsalva, nec ego quenquam ex abete mortuum dissecuimus, quod per te facile coneris ex iis quæ de eo morbo attigi Epistola supere (m). Altera, quod illa omnia quæ in denapost cæteras istas quæ modo dictæ sunt, affectios, deprehendimus, jam cum aliis a quibus ipsæ ndebant morbis, quod in his quoque Litteris aniadvertere potuisti, proposuimus. Non est autem nsuetudinis nostræ quidquam iterare. Quod si in Sepulchreto non esset factum; ad pauciora redissent istæ quas diximus, Sectiones, quarum nihilominus duæ primæ adeo breves sunt, ut simul cum Scholiis vix ambæ impleant sex paginas. Præterea in singulis fere quæ ad urinas, aut ad Partes his inservientes attinent, Sectionibus non modo quæ in aliis, sed & quæ in una Sectione posita fuerant, in eadem iterantur. Et novisti jam ex initio superiorum Litterarum (n), quot Sectione XXIV. fuerint repetita. Ea autem quæ illam præcedit, Sectione XXIII. vide, quæso, an eadem quæ Observatione VIII. §. 1. leguntur, legantur partim Observatione IX. partim iis quæ huic subjecta sunt, Scholiis: Sectione vero in cujus argumento hactenus versatus sum, XXV. an idem quod positum fuerat §. 2. & quod §. 10. Observationis VIII. ponantur iterum §. 19. & §. 17. ejusdem Observationis. Sed & in una ex Sectionibus istis brevissimis, id est XXVII. num id quod traditur §. 3. Observationis I. idem sit quod §. 9. Observationis II. & in hac ipsa II. num quod §. 4. idem sit quod §. ejusdem 11. si forte dubitas; historias inspice fusius relatas Sectione XXIV. Obs. X. §. 8. & Obs. II. §. 4. quibus perlectis, omnem tibi dubitationem eximes. Denique; ne pluribus te morer; si Sectionem verses XXVIII; non sine magna admiratione bis invenies una eademque pagina repeti inferius quæ paulo supra posita sunt, primum videlicet maximam Scholiorum partem ad Observ. VI. & VII; deinde vero Observatione XII. historiam *Illustr. Ducissæ* §. 2. & §. 4.

44. Ne tamen asymboli ab his Sectionibus discedere videamur; ad istam ultimam, quæ de Urinis est non naturalibus, pauca adnotabimus, nec multo plura ad penultimam, quam esse diximus de Urinæ Excretione per locum indecentem. Utraque, etsi conjunctam non habebunt cadaveris inspectionem; non tamen omni carebunt utilitate. Incidimus aliquando in urinas quæ chylum, & aliquando in alias quæ sanguinem admistum habere viderentur; ut Medicorum alii rem ita prorsus, ut apparebat, alii vero longe aliter accipiendam esse, contenderent. Controversia illa prima si unquam alibi, tunc profecto hic maxime ante hos quadraginta annos agitata est, cum ultimus ex Generosa Discalciorum Gente in longo illo, quo confectus denique est, morbo lotium diu reddere perrexit, cujus pars magna lacti omnino similis subsidebat. Ejus Medicorum alter, Vir Clarissimus, & mecum profitendi munere, & amicitia conjunctus, cum sedimentum illud odore omni, & viscididate careret, chylum esse, asseverabat. Negabat alter, qui pus esse, contendebat. Ut diuturnam eam litem, si fieri posset, componerent, omnes qui tunc Patavii in medendo nomen aliquod haberent, alii alio die accersiti sunt. Me nihil magis refugientem quam litibus implicari, diuque per multas ac varias excusationes tergiversantem, exoravit denique ægri levir Alexander Guarinus, in quo pariter vetustum illud, & nobili Poeta illustratum Genus aliquot post annis finem habuit. Cum discrepantium rationes audivissem, urinas examinassem, ægrum diligenter interrogassem; ita respondi, ut me omnes intelligerent disputantium quidem utrumque pro suis quemque meritis non parvi facere; sed plus tamen veri studio, ut debebam, quam amicitiæ tribuentem, in secundam inclinare sententiam. Nam chylum quidem per renes effluere posse, me dixi non ignorare, si modo laxiores sint per ipsos secretionis viæ (& sane aliqua sic explicabis eorum exemplorum quæ vel Sectione hac XXVIII. (o) Sepulchreti indicantur.) Verum in nostro ægro ex prægressis diu, & vel tunc comitantibus non obscuris læsi alterius renis indiciis, ut se pars chyli adjungeret, pus tamen videri non posse excludi. Nec me fugere, quo fœtore infectum pus sæpe ex læsis renibus descendat: extare tamen & inodori puris exempla non modo aliunde, ut cum Celsus (p) scripsit, me-

(z) Medic. Pract. l. 3. P. 8. S. 1. c. 2. vers. fin. (a) Obs. Med. l. 3. c. 7. (b) 23. Obs. 1. §. 9. (c) Obs. ead. §. 1. (d) Ibid. §. 2. (e) Prima Raccolta di Osserv. Med. (f) Vid. apud Boretium de Operat. alti Adparat. (g) Vid. apud Pall. Differt. supra ad n. 35. cit. in adnot. ad §. 19. (h) Differt. ibid. supra cit. n. 53. (i) A. 1739. Hebd. 9. (k) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 239. (l) supra n. 19. (m) n. 14. 15. (n) Epist. 41. n. 1. (o) Schol. 2. ad Obs. 14. (p) De Medic. l. 5. c. 26. n. 20.

melius esse pus, *si nihil olet*, verum etiam ex ipsis renibus, eoque mox commemoranda. Nam quod viscidum non esset sedimentum; inveniri quidem interdum etiam in renibus maxime viscida (ut in Sepulchreti eadem Sectione (*q*)) Verumtamen haud omne pus esse viscidum, & quod cum urinis glutinosum, & tenue ejicitur, id sane Medicos Experientissimos (*r*) legi vesicæ, non renibus, tribuentes, & Valsalvam, dissectionibus quoque edoctum, rarius consuevisse ab renibus, quam a partibus subjectis, repetere. Quæ ut omnia prætermitterentur; haud tamen oblivisci me posse aut Viri illius, aut Præsulis, quorum historias reliquissent nobis Benedictus Silvaticus (*f*), & Lælius a Fonte (*t*) tam nostræ similes quam aquam aquæ (ut propterea vix crederem, in tam agitata controversia ab nemine, uti certior postea factus sum, ante me fuisse commemoratas.) In utroque enim illorum ægro signa præcesserant renis alterius læsi, aderantque, ut in nostro, & lenta febris, & macies. Ab utroque urinæ reddebantur quarum sedimentum non fœtens, non viscidum, sed inodorum, & fluidum, lac ipsum referebat. Hoc esse pus ab renibus defluens, Medicus ille uterque affirmabat. Negabant, in Episcopo præsertim, alii. Dissectio autem, renis illius substantiam aut absumptam, aut abscessu perforatam ostendens, pro affirmantibus stetit. Quæ etsi commemoranti similior dicebam, quam pronuncianti, etsi judicii difficultatem in abditis morborum sedibus naturave statuendis inculcabam, nec me plus sapere quam tot alii qui superioribus diebus consulti fuerant, profitebar; tamen ex Nobilibus & Doctis, qui non pauci aderant, Viris nemini, ut dixi, quam in partem meus propenderet animus, occultum fuit. Neque mortui post aliquod tempus refragata dissectio est, per quam, tametsi fuit ab ignobili Chirurgo clam propemodum instituta, sic satis postmodum auditum est, renem affecti lateris semiputrem inventum esse, & ad exiguam molem redactum. Quod etsi eorum silentio quorum intererat aliter credi, comprobatum est; tamen quia nec ipse vidi, nec meorum quisquam sectioni interfuit, non visum est hic pro certo esse ponendum.

45. Atque hæc Patavii. Venetiis autem inter pauciores controversia altera olim fuerat, Abbatis cujusdam urinæ sanguine, ut videbantur, revera infectæ essent, necne. Res ferme similis erat illius quæ eadem Sepulchreti XXVIII. Sectione (*u*) proposita est; sanguis enim in lotio vel diutius servato non subsidebat. Consultus, auctor fui, ut igne supposito periculum facerent; sic enim sanguinem facile posse coire, seque, si reapse inesset, ostendere. Itaque eo periculo facto, controversia dirempta est. Cæterum quomodo per album linteum, in ejusdemmodi urinam immersum, & mox exsiccatum, idem quæsierit Cl. Burgmannus (*x*), & quid loco sanguinis, & qua ratione invenerit Schelamerus (*y*), & quomodo in quibusdam sanguis ex vesicæ hæmorrhoidibus secundum Cælium Aurelianum (*z*) sit repetendus, etsi de hoc fuse ad Præcl. Seraum, pro Nobili ægro Neapolitano in Medicorum dissidio consulentem, respondi, in his modo edisserendis te non morabor; sed ut quos laudavi, inspicias, & de iis hæmorrhoidibus Doctissimum Helwichium (*) legas, potius hortabor.

Cum vero in eadem quam paulo ante designavi, Sectione (**) leges, teretia corpora vermiformia, & cruenta a quadam Vidua quam acerbissimus lumborum dolor cruciabat, simul cum lotio fuisse reddita; eorum substantiæ accuratius examen requires, per quod apparere posset, ea potius quam teretes exesi a cancro renis particulas, polyposas, in uretere sic formatas, concretiones fuisse. Nam quod lumbrici veri non fuerint, Observationis quoque illius Auctor agnovit: qui nisi inter vesicam, aut urethram, & intestina via per morbum aperta sit, quemadmodum supra (*a*) indicatum est, cum urinis certe reddi non possunt. Quamobrem cum ad ejusdem Sectionis Observationem veneris XXX. qua uvæ acinorum, & frustulorum lactucæ, aliorumque ciborum excretio una cum urinis animadversa proponitur; partim majorem cautionem, & accuratius examen desiderabis, partim etiam quoniam in uno vesica tota exulcerata fuisse dicitur, ulcus aliquod inde in quodpiam intestinum pertinuisse, suspicaberis. Neque enim difficile est, ita se habentem vesicam cum proximo aliquo intestino coalescere, & sic per quampiam ulcerosam corrosionem cuniculum ab illa in hoc duci. Qua ratione intelligi fortasse potest, quomodo vir de quo ab Yongio (*b*) scriptum est, cum fæculenta urina exiguos passæ uvæ acinos, foliorumque, ac radicum particulas, aliaque devorata, cum iisque pilulas duas, in longum extenuatas, reddiderit. Nimirum sævissimi colici dolores superioribus mensibus antecesserant, ut a veri similitudine non abhorreat, inflammatum aliquod intestinum cum vesica coalescere, & parvo aliquo abscessu facto, pus in utriusque cavum erumpere, apertamque inter utrumque fistulam relinquere potuisse. Nam quod cum Yongius advocatus est, urina nihil grave oleret, neque sanguis, aut pus alvo dejiceretur, nec tenesmus esset, neque humor unctus, per clysterem immissus, suo lotium colore inficeret: communicationem quidem inter vesicam, & Rectum, aut Colon intestinum minus credibilem merito ipsi reddiderunt. Credibiliorem autem fortasse censuisset, si inter vesicam, & partem aliquam huic attiguam Ilei intestini esse, concepisset; acerbissimi enim illi qui præcesserant, dolores, ut Colici vocati essent, Iliaci esse potuerunt.

46. Sed foramen quod a vesica in contiguum Rectum intestinum præter naturam pertineat, ut facilem reddit explicationem lotii per anum redditi; sic aliquando aut ita in mortuis obscurum est, aut sic in viventibus difficile creditu, ut eodem modo vix ac ne vix quidem liceat rem hanc, ad penultimam, ut vides, ex enumeratis (*c*) Sectionem attinentem, probabiliter explicare. Hæc quæ dico omnia exemplis declarabo. Quorum antiquissimum ex Praxagora est referente: *visum sibi quendam qui per sedem urinam excrevisset, supervixissetque annis duodecim: anne etiam pluribus (quod tunc temporis ipse discessisset, nec de eo quicquam audisset postea) ignorare*. Locum hunc ex Ruffi Ephesii libello *de Vesicæ, Renumque Affectibus* (*d*) ita descripsi, ut in Henrici Stephani Editione legitur Medicæ Artis Principum, quem libellum latine redditum extare, non videntur Lindenius, & Mercklinus (*e*) animadvertisse. Hæc scire te, volui, ne forte mireris, cur non, ut Schenckius (*f*), & qui ipsum describunt, Praxagoram dixerim quendam vidisse, *cui urina per sedem excernebatur per duodecim annos*. Quod tamen si diserte ita dixisset, ut dixit quidem supervixisse, mirari non oporteret, cum in hac ipsa XXVII. Sectione (*g*) historiam habeamus viri qui a pueritia ad quadragesimum, imo ad quinquagesimum usque annum *semper* lotium per sedem reddiderit, lithotomus enim e puero calculum exsecans, sic vesicam, & Rectum intestinum læserat, ut meatus ab illa in hoc descendens post obitum inventus sit *digiti latitudine*. Quod autem in isto artis imperitia fecerat, in Praxagoræ homine videtur morbus fecisse; ejus enim Observationem Ruffus post illa subjicit, *aliquando in intestinum abscessus rumpitur*: quanquam, ne quid dissimulem, de abscessu loqui-

(*q*) Obs. 9. §. 11. & Obs. 22. §. 1. (*r*) Vid. ibid. Schol. ad Obs. 10. & 15.
(*f*) (*t*) Vid. ibid. cit. Obs. 10. cum Schol. & Obs. 14. cum Schol. (*u*) Obs. 9. (*x*) Commerc. Litter. A. 1733. Hebd. 36.
(*y*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. Obs. 81. (*z*) Morbor. Chron. l. 5. c. 4. (*) Eph. N. C. Tomo modo cit. Obs. 119.
(**) Obs. 26. (*a*) n. 6. & 29. (*b*) Vid. apud Th. Dereham Saggio delle Transaz. Tom. 3. P. 2. c. 4. §. 29.
(*c*) supra, n. 43. (*d*) c. 8. (*e*) Linden. Renov. Vid. *Ruffus*. (*f*) Obs. Med. l. 3. ubi de Urina alieu. loc. excreta, Obs. 13.
(*g*) Obs. 1.

›quitur renum; nosti autem, Pechlinum (*h*), cum rina per alvum quinquies vel sexies quotidie ejicere- ır in ischuria hominis renum, & vesicæ calculo la- orantis, in medio reliquisse, an illa *a vesica in sub- ratum proxime intestinum Rectum per novas tubula- ısque vias, an a renibus ad intestina deducta esset*. :æterum de vesicæ abscessu, Rectoque intestino Fer- elius (*i*) loquitur, cum *visum* esse, ait, illum *onnunquam & in anum penetrare, illacque urinam o- mnem defluere*. Et Hildanus (*k*), cum post longam esicæ ischuriam, & purulentas urinas vidisset has emum viginti ultimis vitæ diebus, non per colem mplius, sed per podicem *nunc seorsum, nunc vero ıixtas excrementis* effluere; deprehendit, ex vesicæ avo rotundum ulcusculum in Rectum intestinum roduci. Quamobrem, cum ipsi Horstius significas- et, mulierem quæ dum ab arbore caderet, genitalis ıcerationem retulisset, & mox vulnus temere exte- ius clausisset, jam *ultra semestre spatium nullam uri- ıam reddidisse*, nisi quod *profluebat serosa humiditas ngulis diebus per alvum, non cum alvi excretis, sed ›paratim*; minime dubitavit respondere (*l*), *plane bi esse persuasum, non tantum collum vesicæ, & teri, verum etiam ipsum intestinum Rectum ab arbo- e læsum atque perfossum fuisse*. Et explicatio qui- em hactenus facilis, & perspicua est, quemadmo- um & in Viro Nobili fuisset, ni sanguis quem al- o excernebat, admistam facile urinam obscurasset; ı eo enim invenit Cl. Moraschius (*m*) adnatum ıngosæ carni, vesicæ calculum, qui hanc tandem na cum intestino Recto perforaverat. Sed vicissim)bservationes sunt, in quibus hæreas, velut illa ıæ ex Actis Helveticis (*n*) semel atque iterum alia : causa supra a me indicata est. Nam ad mictum uentum, & dysuriam cum paulo ante vitæ finem lud accessisset, ut lotium per anum exstillaret; ve- ca tamen nullum ulcus, nullamque viam ostendit ıæ duceret ad intestinum. Huc adde ex Sepulchre- ı (*o*) multo longioris temporis Observationem. ıer enim cui *toto decennio omnino fuit cohibita uri- ı, cujus guttæ aliquot per anum, sed minus limpi- e*, prodibant, renes habuit, & ureteres morborum i inutiles redditos, vesicam autem *nequaquam* p. n. ›rforatam. Quin & ubi plurimum lotii in vesica e- t, ut in eo de quo Rhodius (*p*) scribit, urethræ ıruncula illud supprimente, ipsum quidem *per inte- inum Rectum clare fluxit*, sed tantum *donec, subla- ı obstructione, ad consuetam viam natura duceret*; t minime intelligamus, quomodo per intestinum flue- : omnino desiisset, si ex vesica ad illud via præter aturam reapse fuisset aperta. Plurima pariter in ve- ca pueri urina erat, quem ex Benivenii (*q*) Ob- ›rvatione plures commemorant; nam septimo jam die on reddiderat; cum eam tandem ex ano evacuavit. ›d ne forte credas, ab Rhodio, & a Benivenio rætermissum esse superstes aliquod præternaturalis per- ›rationis indicium; Cl. Reusneri (*r*) in alio puero)bservationem perlege. Videbis certe, nihil in vesi- a fuisse lotii quod ex ea viam vi sibi faceret ad in- ›stinum, & tamen septimo ischuriæ renalis die *uri- ıam colore, odore, quantitate naturalem æmulantem, er alvum excretam esse sine fæcum alvinarum excre- tione, sine omni dolore, aut alteratione*, idque per dies aliquot ter quaterve quotidie, donec repente per colem reddita est *sine omni dolore aut molesto sym- ptomate*, & sic naturali modo perrexisse mictionem annis insequentibus. Haud licet igitur omnem urinæ per podicem excretionem ad primum illum modum explicare; sed ubi ob renalem, aut vesicalem ischu- riam nimia ejus copia sanguinem prægravet, neque ullum ab renibus, aut a vesica morbosi ad intesti- num aperti itineris indicium sit, res ita potius est explicanda ut quemadmodum tunc per vomitum ejici lotium, alibi (*s*) scripsimus, sic per secessum quo- que ejiciatur, intestinorum videlicet glandulis id præ- ter naturam secernentibus. Attamen vel ratione ista posita, illud non facile intelligitur, quomodo effusa in tubum intestinorum urina sine fæcum alvi admistio- ne, ut modo referebamus, egrediatur: quæ difficul- tas neque per illam alteram rationem primam tolli- tur omni ex parte, ut cum illa apud Horstium fœ- mina non cum alvi recrementis, sed *separatim* uri- nam ex podice emittebat; Hildanus enim *nunc seor- sum* quidem, *nunc vero mistam* alvi *excrementis* efflue- re in suo sene, observaverat. Mihi autem superiori- bus annis contigit ut in casum inciderem, quem, ejusque causam, & modum cum intelligere conarer, non visa est amplius ex majoribus hæc esse quam mo- do proposui, difficultas. Juvenis Sacerdos qui ob egregiam indolem, ejusque officio dignam probita- tem, & spectatissimos semper mores, omnibus qui- bus erat notus moriens sui desiderium reliquit, cum mihi narraret, se paucis ante diebus animadvertisse, urinam sibi per sedem prodire, ego qui hypochon- driacum, sicuti studiis litterarum dediti non pauci solent, ipsum esse jam nossem, primum non credi- di, postridie autem cum ad me regressus illam quæ sic paulo ante prodierat, afferendam curasset; tum denique ex eo diligenter quæsivi, an vitio ul- lo unquam alicujus ex urinariis partibus, aut imi intestini affectus fuisset, an dolore, aut molestia ul- la, si non diu antea, at saltem non ita pridem in- ter mingendum, aut dejiciendum vexatus esset, aut tunc vexaretur, cruentine quidquam, aut puru- lenti alterutra via exiisset, aut exiret, atque alia ejusdemmodi. Ille vero hæc singula, nedum universa, iis verbis negavit, quæ vel in minus in- genuo homine fidem facerent. Nulla, ut vides, hic fuerat ex causis quas paulo ante commemoravi, non calculi exsectio, non abscessus, non casus, non ictus, non in vesica, aut renibus lapis, non urinæ in illa, aut his suppressio, & tamen urina, & sæ- pe quotidie simul e vesica, simul e podice exibat, eaque ipsa quæ e podice, ut plurimum sine alvi re- crementis, & sic ad mortem usque, ab alio mor- bo allatam, id est menses multos perrexit absque ulla molestia exire. Is cum decessit, ego forte in Patria longius aberam, ut ne veniam quidem licuerit petere cadaveris perscrutandi, & quod in vivo intelligere satis non poteram, ex mor- tuo fortasse addiscendi. Sed hactenus hæc. Pro- ximas Litteras aliquanto breviores expectabis, & va- lebis.

(*h*) Vid. Act. Erud. Lips. A. 1691. M. Maj. (*i*) Pathol. l. 6. c. 13. (*k*) Cent. 2. Obs. 65. (*l*) Cent. 5. Obs. 47. (*m*) Eph. N. C. Cent. 10. Obs. 56. (*n*) Tom. 1. (*o*) Sect. 24. Obs. 6. §. 1. (*p*) Cent. 2. Obs. Med. 90. (*q*) De abdit. morb. causis c. 7. (*r*) Eph. N. C. Cent. 5. Obs. 3. (*s*) Epist. 41. n. 5.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLIII.

De Herniis agitur.

HErnias, de quibus scribere aggredior, Viri hoc tempore Doctissimi dividunt; id quod minime ignoras; in legitimas, & spurias, legitimas eas in quibus ventris aliquod procidit viscus, spurias cæteras appellantes. Hunc ordinem sequar. Ex illis igitur herniis quarum adhuc restant in Valsalvæ schedis Observationes, hæ pertinent ad legitimas.

2. VIR triginta annos natus, ex capitis vulnere mortuus, cum vivens tres habere testiculos videretur, scroti atque inguinum propterea instituta dissectione, hæc præbuit conspicienda. TESTES quidem erant duo, secundum naturam se habentes. At qui a sinistris tertius esse videbatur, omenti erat portio, quæ intra proprium sacculum, ex peritonæo factum, in scrotum descenderat. A dextris quoque tumor erat, sed minor: quem Appendicula Vermiformis, in similem sacculum prolapsa, efficiebat.

3. Epiploceles simul, & Enteroceles hic habemus exemplum, & quidpiam in singulis peculiare. Omenti portio, testiculum mentiens in vivo, ad cætera est addenda quæ cum mentiri illum possint, suspicionem olim fecerunt nobis (*a*) tot Observationes legentibus testiculorum trium, a Graafio (*b*), aliisque commemoratas, de aliqua in pluribus earum deceptione, quæ post mortem non fuerint per anatomen confirmatæ. Et sane Vir iste facile auxisset earum numerum, nisi errorem sustulisset dissectio, quemadmodum & in alio sustulit, cujus tertium, ut videbatur, testiculum fuisse hydatidem, veri testis magnitudine, & figura persimilem, scripsit Cl. Schreiberus (*c*). Cæterum omenti portio in scroto reperta, vel per se olim admirationem movisset iis quos designat, & sua geminæ in uno viro deprehensæ ibidem epiploceles Observatione confutat Præstantiss. Heisterus (*d*). Appendicula autem Vermiformis, si una cum Cæco intestino in scrotum procidisset, aut etiam cum proxima Coli parte; quanquam scio difficilius hanc, quam sinistram Coli partem prolabi; at si tamen laxatis, perfractisve, ut in Waltheri (*e*) Observatione, dexteris Coli vinculis, cum hoc, & Cæco simul Appendicula descendisset in scrotum, eorum pondere peritonæum deorsum urgente; proclivius id esset intelligere, quam solam ipsam adeo flexilem, & levem eo pervenisse, nisi tunc forte fuit, id quod rarius est, recrementis maxime distenta, aut potius paratum antea sacculum a prolapso intestino Ileo, hoc in ventris cavum regresso, subiit ipsa, longitudine sua ad id plurimum juvante. Agnovit difficultatem hanc Lavaterus (*f*), qui tamen Appendiculam in scroto non vidit, ut in eo vidit, & a dextris quidem, intestinum Colon *plus quam pugni magnitudine*; id quod difficilius esse quam a sinistris dicebam, nisi forte violentiam ictus, aut casus ab alto hernia consequatur, cujus exemplum habes apud Tacconum (*g*). A sinistris autem *Coli partem, aliquando totum ejusdem arcum, in scrotum non raro excidere*, Mauchartus (*h*) affirmat ubi & se ab eo latere, ait, ter vidisse, ab eodemque Parisiensem Cel. Chirurgum *herniam Coli deprehendisse, ubi Cæcum simul cum sua vermiformi appendice in scrotum se dederat præceps*. Sed & Cl. Hensingius (*i*) sinistram pariter vidit oscheocelem, *octo ulnas intestinorum Tenuium, intestinum Cæcum cum processu vermiformi, & dimidiam ulnam intestini Coli complectentem*. Quæ commemoro, ut in herniis ingentibus scias laxari adeo Coli vincula, ut sinant hoc sequi trahentia suo pondere Tenuia intestina, & vel ipsam Appendiculam, sed una cum Cæco, in sinistram scroti partem prolabi. Sed de magnis enterocelis erit etiam infra (*k*) scribendi locus. Nunc, cum alias alibi tum epiploceles, tum enteroceles Observationes ex Valsalva tibi descripserimus; duas, quæ reliquæ sunt hujus ultimi generis, mediocrium licet fuerint, hic subjiciemus.

4. PAUPER annos natus sexaginta, pessimi habitus, herniosus frigido aeri expositus, viribus fortasse deficientibus cadit, mediumque os humeri frangit, faciem vero leviter contundit. Non multo post tempore interit. VENTRE aperto, si vasa lactea chylo turgida excipias, e magno tractu intestinorum, nullis, qui alibi per mesenterium occurrebant, lymphæ ductibus interjectis, exorta, & alia ejusmodi (quæ ad alterum servamus locum) nihil adnotatione dignum occurrit, præter intestinorum partem quæ ex ventre in annulum e peritonæo factum prolapsa, scroto, ut solebat, condebatur. Thoracis sinistrum cavum cum recluderetur, ab ingressu aeris illico non secus ac in viventibus bestiis, concidit pulmo: quod vero a dextris observari non potuit. Cæterum sani erant ambo pulmones. In Cerebro aliquid aquæ continebatur, & quibusdam in locis *gelatinosa* animadvertebatur concretio. Hujus cadaveris flaccidæ, & molles erant carnes: sanguis autem quasi serosus, & parum rubens. Quidquid autem habebat rubedinis, nonnulla dabant solida corpora in eo sero natantia; nullæ tamen inerant fibræ; nam eo sanguine in aquam conjecto, nulla apparuit concretio fibrosa.

5. PAUPER alter annorum circiter triginta quinque, pariter frigoris injuriis expositus, cum sine pulsu jam esset, in Nosocomium est illatus sub noctem, Nonis Januariis A. 1690. De ventris lævo dolore balbutiendo conquerebatur: quem cum esse crederent ex prolapsu, cui erat obnoxius, intestinorum in scrotum; reponere conati sunt. Mane homo obiit. CADAVER dum incideretur, carnes multum emittebant humoris. In Ventre fuerunt omnia secundum naturam, nisi quod intestinorum pars, laxato ad inguina peritonæo, & in oblongum oris angustioris saccum intra scrotum expanso, etiamtum a dextris procidebat. Thorace recluso, pulmones conspecti sunt punctis nigris, atroque sanguine variegati, posteriore autem parte qua per membranas costis adhærebant, quadantenus inflammati. In cordis ventriculo dextero major, in sinistro minor fuit polyposa concretio cum grumoso sanguine. Cæterum ut per hujus cordis, & fere omnium reliquorum viscerum superficiem vasa lymphatica obvia fuerint, in mesenterio autem quam distenta, & seriem quasi globulorum repræsentantia, aliaque istiusmodi, erit alibi opportunior scribendi locus.

6. Si causam quæris cur has duas Valsalvæ Observationes non alio, sed huc retulerim; dicam. Non alio retuli, quia novissima prioris ægrotantis symptomata, posterioris autem dissectio capitis, non extant. Huc autem retuli, ut quæ in hernias viscera procidunt, Valsalvam quoque, scires, non per disruptum, sed per laxatum peritonæum procidere conspexisse, neque intra hujus processum, sed intra sacculum ex laxato peritonæo efformatum. Nec supra (*l*), aut in quinque aliis quas tibi olim ex eo descripsimus (*m*), herniarum Observationibus quidquam posuit quod repugnaret, imo diserte

(*a*) Adverf. 4. Animad. 1. (*b*) De Viror. Organ. generat. inservientib.
(*c*) Nov. Comment. Acad. Sc. Imp. Petropol. Tom. 3. inter Physica Obs. 6. & Tab. 12. Fig. 2. (*d*) Eph. N. C. Cent 5. Obs. 85.
(*e*) Act. Erud. Lips. A. 1738. M. Jun. (*f*) Differt. de Intestinor. Compres. thes. 5. (*g*) Differt. de raris Herniis quibusd.
(*h*) Differt. de Hernia incarcer. c. 2. (*i*) Differt. de Periton. ad §. 8. (*k*) n. 7. (*l*) n. 2.
(*m*) Epist. II. n. 20., V. n. 2; XXXIV. n. 7. & 5. XXXVIII. n. 2.

ſerte nonnunquam ſcripſit quæ conſentirent. Quod ſi undecim a nobis alias propoſitas (*n*) releges; haud aliter invenies. Minime autem miraberis, ubi non tam illam perſuaſionem quæ plerorumque animos olim occupaverat, quam eorum Obſervationes attenderis qui, perſuaſione illa ſepoſita, accuratis inſpectionibus ſtare maluerunt. Sic Arantius (*o*) vel in grandibus herniis *nihil ſolutam* vidit *peritonæi continuitatem*. Sic in iſta, quæ huc attinet, Sepulchreti Sectione XXIX. in quam nihil de Arantio relatum invenio, Hildanum (*p*) leges, Riolanum (*q*), Barbettum (*r*), quibus addere potes Ruyſchium (*ſ*), & Benevolum (*t*) idem confirmantes. Quin hic ultimus cum plus centies occaſionem habuiſſet hæc indagandi, Ruyſchius autem non minus ſæpe; uterque tamen *nunquam* ruptum in herniis peritonæum fuiſſe, aſſeverant. At enim, inquis, Arantius non negat, poſſe diſrumpi; Barbettus autem ſi paulo infra (*u*) legatur, ſic loquitur, quaſi in hernia quam nunc vocant Cruralem, diſruptum conſpexerit. Non ait tamen diſerte, ſe conſpexiſſe. Diſerte vero vidiſſe ſe, negant præter eos quos diximus, alii, in primis Mauchartus (*x*), qui in hernioſis quinque, *ſolicite ab ſe in hanc rem diſſectis*, *nonniſi dilatatum* peritonæum, *nunquam vero ruptum ſe* reperiſſe, confirmat, ſed & *Celeberrimis Chirurgis Pariſienſibus, quos de hac ruptura conſuluit, certe nunquam obveniſſe, licet ampliſſima illis affluat occaſio in hernias inquirendi*. Et ne dubites, de mediocribus tantum herniis, an de magnis quoque conſuluerit; paulo ante litteras ad ſe miſſas ab uno eorum memoraverat, quibus litteris refert, ſe in ramice *enormi* tres inteſtinorum Tenuium ulnas cum portione Coli iis diebus reperiſſe. Quod ſi majores forte requiris; Henſingius præter illum de quo dictum eſt ſupra (*y*), octo inteſtinorum ulnas, eoque amplius continentem, alterum dabit (*z*) a Cl. Hommelio acceptum, qui in bienni infante prociſſe ex umbilico vidit *omnia viſcera chylopœa*, *peritonæo non rupto*, *ſed tantummodo*, ut Henſingius quoque in ſuo conſpexerat, *extenſo, atque relaxato*. Et ante illos Meryus (*a*) in ſiniſtro ſcroti latere cujuſdam ſenis, ad monſtroſam magnitudinem amplificato, Cæcum reperit cum initio Coli eo protractum a Tenuibus inteſtinis, quæ illuc omnia erant prolapſa, ſemipede ſupremo excepto per quem ventriculum quoque ſic ab ſua ſede diſtraxerant, ut recta linea ab diaphragmate verſus inferiora ventris deſcenderet; marſupium tamen, ſeu ſaccus e peritonæo factus, intime hanc tantam molem complectebatur. Nec vero dicas, cum Meryus antea (*b*) ex Virgine haud parvam illam herniam propoſuit, quæ præter duas Coli inteſtini circumvolutiones, Tenuium tractum quatuor ſaltem pedum continebat, idque habebat peculiare propter quod mirum eſt, vix ab ullo eorum qui de herniis poſtea ſcripſerunt, fuiſſe commemoratum, ut ab ſiniſtro inguine ad medium uſque femur ſe extenderet; cum igitur hæc Meryus propoſuit, nullam peritonæi complectentis injeciſſe mentionem. Facilis enim reſponſio eſt, in hernia cujus involucra non ſecus ac quæ inerant Tenuia inteſtina, gangræna putrefecerat, non fuiſſe medenti occaſionem explorandi, an illa comprehendiſſet peritonæum, quippe a putredine ipſa jam exeſum potius quam ruptum. Idemque dictum puta ad Tacconi (*c*) Obſervationem in Virgine altera, cui non infra ligamentum, ut vocant, Poupartii, ſed indidem unde priori, a multis jam annis propendentia inteſtina repente demum extra herniam prociderunt, non tam rupto, quam ab eadem cauſa quæ ima herniæ integumenta exulceraverat, ſemicorrupto, ut veri ſimillimum eſt, proximo illis peritonæo. Quod ſane in multo majori, quem idem expoſuit, ramice ſolerter delineato (*c*) quidquid Coli, & Meſocoli inerat, videbis *circumveſtiviſſe*. Ingentes alias hernias & legi, & vidi, ut quam Teichmeyerus (*e*) *verſus genua uſque*, quam Schacherus (*f*), & quam Meekrenius (*g*) *ultra genua extenſas*, &, ne longior ſim, quam Cl. Brebiſius (*h*) *ad ſuras uſque propendentem* exhibuere. Sed vix primus hoc dumtaxat tradidit (*i*), inteſtinorum Tenuium, Craſſorumque, & meſenterii, atque omenti magnam in ſua delituiſſe portionem, alter an diſſecuerit, neſcio, duo certe reliqui non ſecuere, ut neque ego, qui in Præſule generoſiſſimo vidi tantummodo oſcheocelem, quæ pictæ a Meekrenio longitudine quidem, ſed non craſſitudine impar eſſet, nec in eo ut quæ viſcera continebat, nullo negotio in ventrem poſſent repelli; ſed nulla ratione intra ipſum poſſent retineri.

7. Nulla igitur, inquies, Obſervatio eſt rupti in herniis peritonæi? Ego vero non id contendo; ſed hoc tantum, multo quam olim putarent, eſſe rariores. Et quanquam Dioniſius (*k*) aſſeverat, omphalocelem fieri dumtaxat, ſi ruptum ſit peritonæum, ſeque, cum omphalocelas plures & in vivis, & in mortuis aperuerit, nunquam agnoſcere potuiſſe, intus a peritonæo conveſtiri, imo inciſa cute, nullam præterea inveniſſe membranam; tamen paulo ante (*l*) vidiſti, quantam Hommelius omphalocelem conſpexerit relaxato, non rupto, peritonæo comprehenſam, & videre poteris, Paulum Barbettum (*m*) aliquoties in cadaveribus demonſtraſſe, etſi umbilicus cum ſubſequentibus inteſtinis inſtar capitis virilis protuberaret, attamen *peritonæum* fuiſſe *expanſum*, *ſed nuſquam diſruptum*, itemque Hottingerum (*n*) in mulieris omphalocele diametro pedem æquante, aut ſuperante, cute detracta, *peritonæum, cutis externæ craſſitiem & denſitatem æmulans*, *ſecatu difficile*, *aperuiſſe, interne inteſtina firmiter annexa tenens*, ut in puella, ab Schulzio (*o*) diſſecta, adnatum pleriſque locis habebat omentum. Huc adde Ill. Halleri (*p*) Obſervationem, qui ſicut in aliis herniis integrum peritonæi ſaccum, ita in exomphalo quoque deprehendit. Quibus Obſervationibus ſpectatis, fortaſſe ſuſpicaberis, in nonnullis ſaltem Dioniſii diſſectionibus peritonæum valde extenuatum, arcteque cum integumentis connexum, ejus oculos fefelliſſe. In hernia quoque Crurali Cl. Virum (*q*) lego *in rupti peritonæi fovea*, omenti, Coli, atque Ilei portionem inveniſſe. Vereheynius (*r*) tamen qui inter primos hoc genus herniæ, & quomodo ea intercluſa ægri moriantur, deſcripſit, illam fieri tradidit peritonæo ibi *paululum dilatato, aut, quod rariſſime contingit, rupto*: & certe ego, ut tibi alias (*ſ*) ſcripſi, ejus ibi ſacculum conſpexi, ſicut alii pariter, & in his Mauchartus (*t*), &, ſi majorem ſaccum requiris, apud eundem Mauchartum (*u*) Wernerus, qui ibidem ſaccum dilatavit continentem præter longam omenti portionem, Ilei inteſtini partem *longitudine duorum fere pedum cum dimidio*.

Sed de oſcheocele, quæ & frequentior hernia eſt, & nobis hujus ſermonis initium præbuit, ſi præcipue videndum eſt; diſſimulare non oportet, in ea ipſa quæ huc ſpectat, Sepulchreti Sectione (*x*) Obſervationes extare duas, alteram Joannis Rudolphi Salzmanni (*y*), alteram Friderici Hoffmanni patris (*z*), quorum ille in iſta hernia *peritonæum ruptum* ait ſe oſtendiſſe, hic *cum dilatatione externæ tunicæ peritonæi internam ruptam & dilaceratam* vidiſſe. Illud in his perraris, ſi cum cæteris prope innumeris comparentur, Obſervationibus deſiderari poteſt, ut quæ cauſa utriſque herniæ fuiſſet, minime

(*n*) Epiſt. V. n. 19; XXI. n. 15. & 19; XXIV. n. 16; XXVI. n. 37; XXXIV. n. 9. 11. 15. & 18; XLI. n. 10; XLII. n. 34.
(*o*) De Tumor. c. 48. (*p*) (*q*) Schol. ad Obſ. 19. verſ. fin. (*r*) Obſ. 1. (*ſ*) Adverſ. Anat. Dec. 2. n. 9.
(*t*) Diſſertaz. 1. (*u*) Chirurg. P. 1. c. 7. (*x*) Diſſert. ſupra ad n. 3. cit. c. 2. (*y*) n. 3. (*z*) ad §. ibid. cit.
(*a*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. Obſ. 5. (*b*) Ibid. Obſ. 4. (*c*) Diſſert. ſupra ad n. 3. cit. (*d*) Tab. 3. Fig. 1.
(*e*) Diſſert. de Exomphalo inflamm. §. 11. (*f*) Diſſert. de Morb. a ſitu inteſtin. p. n. c. 3. §. 3.
(*g*) Obſ. Med. Chir. Poſth. c. 5. (*h*) Act. N. C. Tom. 4. Obſ. 25. (*i*) Diſſert. cit. §. 18.
(*k*) Cours d'Operat. de Chir. Demonſtr. 2. (*l*) n. 6. (*m*) Sect. hac Sepulchr. 29. Obſ. 1.
(*n*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obſ. 231. (*o*) Act. N.C. Tom. 1. Obſ. 226. (*p*) Opuſc. Pathol. Obſ. 29. & ſeq.
(*q*) Commerc. Litter. A. 1745. Hebd. 24. n. 1. (*r*) Anat. corp. hum. l. 1. tr. 2. c. 7. (*ſ*) Epiſt. 34. n. 15.
(*t*) Diſſert. ſupra ad n. 3. cit. c. 4. in fin. (*u*) Diſſert. de Epiplo-Enterocele Crurali. (*x*) 29. l. 3. (*y*) Obſ. 3.
(*z*) Obſ. 14. §. 3.

nime ignoraremus. Ut enim ingenue, quemadmodum soleo, me tibi aperiam; Fabricium nostrum (*a*), atque adeo quem sequitur ipse, Paulum Æginetam (*b*) quadantenus sequor. Scilicet in eo sequor quod ramicem de quo loquimur, vel dilatato, laxatove peritonæo, vel rupto fieri, docuerunt, & in eo pariter quod cum fit illo rupto, *una vice ac subito ab initio intestinum devolvatur*, *idque ob causas violentas dumtaxat*, & *tumor ingens*, sive, ut Pauli verba alii vertunt, *immensæ magnitudinis sit*. In eo tamen sequi non possum, quod vel ubi hæc signa convenerint universa, ruptio semper sit agnoscenda. Meam enim assensionem cohibent tum antea propositæ Observationes ramicum ingentium, & quos interdum violenta causa aliqua, ut casus ab alto aut produxerat, aut adauxerat, non rupto peritonæo; tum ratio, quæ, ut Mauchartus (*c*) ostendit, minime prohibet cogitare quæ subesse causæ potuerint aut a primordiis, aut postea tantæ illius membranæ ad dilatationem proclivitatis, ut subito factum id videatur quod multo antea dispositum fuerat. Quæ cum ita sint; tanto magis Fabricium laudo, quod membranam scripserit (*d*) hic *aut dilatari*, *aut rumpi*: *ut plurimum autem dilatari*, quanto magis huic ejus pronunciato esse posse locum, intelligo non modo cum herniæ *sensim*, ut ille censebat, & *pedetentim*, verum etiam cum subito fiunt. Quod si nunc Saltzmanni (*e*) proferas Observationem in Stabulario, bubonocele antea laborante, cui ab ictu equi calcitrantis abdomini inflicto *mox tota intestinorum moles uno veluti momento in scrotum prolapsa* est, ut hoc alium fere ventrem magnitudine referret, abdomine interea valde collapso, eamque altera, quam ille commemorat, Petiti Observatione confirmes, qui in simili ob eandem causam contingente casu, peritonæi saccum solutum invenit; ego in utroque exemplo non ægre agnoscam, disruptum fuisse peritonæum; neque enim unquam in animum induxi, tantam huic membranæ firmitudinem, & robur inesse, ut per ictus ejusmodi rumpi nequeat, aut per alias violentas causas, quas propterea allatas esse voluissem in duabus illis, quas in Sepulchreto extare dicebam, Saltzmanni, & Hoffmanni Observationibus. Neque enim per omnes causas quæ violentæ dicuntur, nec semper, imo rarius contingere id credo. Inter eas, exempli gratia, nunc a multis recenseri, video equitationem: neque inficior, si assidua nimis sit, ramices a peritonæi extensione & facere, & augere posse, M. illius Servilii memor, de quo Livius (*f*) refert, dum inter concionandum, cicatrices adverso corpore pro Patria exceptas ostentaret, *adapertis forte quæ velanda erant*, *tumorem inguinum proximis risum movisse*: tum vero illum, *hoc quoque quod ridetis*, dixisse, *in equo dies noctesque persedendo habeo*, *nec magis me ejus*, *quam cicatricum harum*, *pudet*, *pœnitetque*, *quando nunquam mihi impedimento ad Rempublicam bene gerendam domi*, *militiæque fuit*. Consul autem, & Magister Equitum fuerat, ac ter & vicies cum hoste per provocationem pugnaverat. Non erat igitur ejus ramex, sive is bubonocele fuit, sive; ut Latini inguinum voce utebantur; oscheocele, non erat, inquam, ex illis ingentibus quos ab rupto peritonæo repetunt; magno enim fuisset ad ea gerenda impedimento, cum præter illum unum quem supra (*g*) ex Meckrenio memoravi, neminem legerim, cujus expeditas plerasque actiones obstaculum, onusque ejusmodi non impediret. Celerrimum igitur atque longissimum calcaribus incitato equo cursum, eumque creberrimum rumpendo aliquando peritonæo aptum credo; itemque non omnem saltum, non omnem ab alto casum, non omnem ictum, non omnem clamorem, non omnem denique conatum, cohibitamque respirationem, quæ laxare possint peritonæum, eidem quoque disrumpendo satis esse, existimabo. Et de hac controversia hactenus. Nunc ad ipsum herniæ sacculum transeamus.

8. Sacculum ex laxato peritonæo non esse hujus processum, ut olim credebant, dilatatum, illum videlicet quem ex ipso ventris cavo vasa Spermatica excipere, & hæc comitatum, in Vaginalem demum tunicam se se expandere, arbitrabantur vel posteaquam Jo. Fernelius (*h*) dilucide adeo, pro eorum vasorum egressu perforari peritonæum, dedocuerat. Sed verum vicit denique opera, & consensione diligentiorum Prosectorum, quibuscum ut Valsalvæ, & meæ in herniis Observationes conveniant, relectis quæ paulo fusius descriptæ sunt, plane intelliges. Vide enim Epistola XXXIV. (*i*) ut diserte neget, sacculum ex processu factum fuisse peritonæi; ut olim credebant; qui vasa Spermatica comitatur, imo huic processui, ajat, a superiore parte incubuisse. Itaque in prima (*k*) de tribus quas supra tibi descripsimus, Observationibus cum omentum intra *proprium* sacculum, ex peritonæo factum, fuisse scripsit, nimirum proprium dixit, ut a processu qui communis etiam vasis fuisset, continuo distingueremus. Ego vero sæpius rem ita proposui, ut interpretatione non sit opus. Sic Epistola V. (*l*) sacculum fuisse, scripsi, propius quidem, sed tamen extra vaginam, qualis ea cunque est, Spermaticorum vasorum. Sic XXI. (*m*) sacculum & initio, & progressu ad internum fuisse eorum vasorum latus, inter membranam hæc obducentem, & illam tunicam quæ cum musculo Cremastere adimitur. Sic XXXIV. (*n*) sub hac ipsa tunica, ab eodemque interno vasorum latere, sacculum descendisse; & prope hujus orificium illa adiisse, non ventris cavum, sed peritonæum: in alio autem (*o*) fuisse prope externum latus eorum vasorum. Sunt quidem inter mea, & aliorum, atque adeo ipsius Valsalvæ observata nonnulla discrimina. Ipse enim sacculum, ut dictum est, vasis incumbentem vidit, in cadavere a parte superiore, id est in homine stante anteriore, quod Viri quidam Eruditissimi *perpetuo* observari, scribunt. Mihi vero a latere modo interno, nonnunquam externo occurrit eorum vasorum. Est etiam qui viderit, si recte intelligo, inter sacculum, & vasa Cremasterem musculum interjectum: quod multo rarius puto; certe aliter, ut dixi, inveni. Verum hæc discrimina ut Chirurgis scitu non sunt inutilia; ita non faciunt, ne ego cum Valsalva, uterque autem cum diligentioribus Observatoribus in eo quod præcipuum est, conveniamus, videlicet aliud esse herniæ sacculum, aliud processum peritonæi: quanquam in hoc ipso processu agnoscendo non levis hoc tempore inter Anatomicos est controversia. Nam quod Fernelius cum fieri illum ex interiore peritonæi tunica negavit, ex altera saltem, exteriore, compingi, docuit, qui possint illi accipere qui exteriorem hanc non agnoscunt? Quo tamen in numero haud satis scio, cur Doctus Vir Swammerdamium ex ejus Notis in Hornii Prodromum, Ruyschium ex Observatione 98. & Justum Schraderum ex II. Dec. Observatione 5. reponere videatur. Sed qui revera pro ea tunica cellulosam telam proponunt, quando hanc saltem cum vasis Spermaticis in scrotum descendere, non inficiantur, satis interea dant nobis, ut, hac lite nunc seposita, istud, quidquid est, quo vasa illa comprehenduntur, involvens certe, & a peritonæo procedens, vaginæ illorum, hujus autem processus vocabulo designare possimus. Nec Valsalva ipse cum processum dixit peritonæi (*p*), ab aliqua ejusmodi explicatione longe alienus, ut opinor, fuisset. Nam etsi hac in re non idem semper adolescentem me docuit; memini tamen cum denique sic traderet, nec tendinem musculi Obliqui Externi, nec peritonæum qua vasa spermatica ex abdomine proprie dicto scrotum versus descendunt, nec illum, inquam, tendinem in veri annuli formam perforari, nec peritonæum in vaginam excavari, quorum utrumque plerique crederent; sed filamenta tantum nonnulla hinc, & illinc demittere quæ super ea vasa traducantur, nec aliam esse inter peritonæum, & Vaginalem tunicam connexio-

(*a*) Pentateuch. l. 1. c. 24. & de Chirurg. Operat. ubi de Intest. Hernia. (*b*) De Re Medica l. 6. c. 65.
(*c*) Dissert. supra ad n. 3. cit. c. 2. (*d*) De Operat. loco indicato. (*e*) Dissert. de Hern. Vesic. thes. 21.
(*f*) Hist. l. 45. (*g*) n. 6. (*h*) Physiol. l. 1. c. 7. (*i*) n. 5. (*k*) n. 2. (*l*) n. 19. (*m*) n. 15.
(*n*) n. 9. (*o*) n. 18. (*p*) Epist. 34. n. 5.

xionem. Unde etiam intelligis, processum illum non quasi canalem quendam perpetuum spectasse, qui primum vasa illa complexus, deinde se ipsum in Vaginalem tunicam explicaret. Nec sane ignorare poterat, tunicæ hujus cavum non multum se supra testiculum attollere, non modo anatome id monstrante, sed & Swammerdamio in *Miraculo Naturæ* diserte admonente, eam tunicam *non se se multo ultra testiculos extendere*. Quod secutus Blasius (*q*) inde ea deduxit quæ, ubi de Hydrocele agemus, infra (*r*) memorabimus: interea in Sepulchreto (*s*) videre poteris. Quo sicut illa relata sunt, ita etiam referri decebat quæ Swammerdamius indicato loco, & quæ cum eo Justus Schraderus (*t*) de alio omnino, siquando est, peritonæi processu, alio autem herniosorum sacculo observarunt. Quid ergo est, inquis, quod narrat Boscus in Sepulchreto (*u*), ab se ostensam in puero, enterocele laborante, *vaginam testiculo a peritonæo factam, ita dilatatam in suo exortu usque ad finem & fundum, ut duo digiti facile ingrederentur?* Crederem forsitan perraro aliquo casu diruptas hinc imam sacci herniæ partem, inde summam Vaginalis tunicæ in unum tubum coaluisse, aut, quod in singulari quadam sua ejusdemmodi Observatione suspicabatur Meryus (*x*), ut quadrupedum plerisque, ita ei puero vaginam istam a ventris cavo ad testiculum perviam obtigisse; crederem, inquam, nisi Boscus id *sæpe* se vidisse, & ostendisse, affirmaret, putaretque *omnibus facile esse visu*. Cum vero cæteris, nedum mihi, non modo id non appareat, sed longe aliud evidentissime deprehendatur; reliquum est, ut hallucinatum esse hominem, & eos qui aderant, suspicemur, extenuatione fortasse, & adhæsione utriusque tunicæ cum inter se, tum ad testiculum tanta, ut hic extuberans intra saccum herniæ in eo omnino esse videretur.

9. Sed cavendæ magis in vivis hallucinationes aliæ, ne intestinum, aut omentum extra ventris caveam prolapsum falso existimemus. Multa sunt quæ ejusmodi errorem incautis objiciant, ut testiculus qui serius, sicuti nonnunquam accidit, in scrotum descensurus, inguen attollat, non facile tamen pro bubonocele accipiendus, nisi forte ab iis qui Brechtfeldium (*y*) haud imitati, scrotum antea, præsertim in pueris, non explorent, nec deficientem in eo testem animadvertant: ut glandula aliqua inguinalis in eam formam aucta quam Epistola XXXI. (*z*) in Lanio descripsimus, aut multæ cum sero coagulato, quales deprehendit Reiselius (*a*): ut alia tandem, quæ ne imponant, cætera sunt diligenter spectanda, & inquirenda. Eram Venetiis, cum mulier Chirurgos, & Medicos, in his Santorinum advocavit, ut quid esset quod sibi in altero inguine prominebat, dignoscerent, bubonocelem verita propterea quia repente apparuerat inter conatus adstricti ventris exonerandi. Herniæ aberant signa omnia; nisi quod statim atque eum locum manu tentarent, mulier ructus emittebat. Quæ postquam ob id unum Medicos animadvertit animi pendere, risit, & quamcunque mei corporis tentetis partem, mihi, inquit, ructus illico prodire, audietis. Periculum continuo faciunt, & continuo ructus prodeunt. Hæc mihi, aliisque Amicis cum Santorinus referret, cæteris ut inauditum mirantibus, rarum est, inquam, non inauditum. Legere enim memini apud Ettmüllerum (*b*), *rarum esse quod Bartholinus in Actis Med. Hafniens. p. 199. & Rhodius C. 2. Obs. 52. observarunt*, ab *externa frictione corporis quocunque in loco ructus continuos*. Sed ne idem tibi quod Amicis illis meis accidat, si forte indicatos ab Ettmüllero Auctores in re perrara malis inspicere; in Rhodio quidem feliciorem indicantis memoriam facile desiderabis; sed in Bartholino operarum errore agnito, pag. 199. pro 194. ponentium, reapse invenies Observationem viri, *qui a leni frictione cujuscumque corporis partis statim in tam enormem incidebat eructationem, ut non prius desineret eructare, quam cessaret frictio*. Est autem ea Observatio CII. Partis I. Volum. I. laudatorum Actorum, Brechtfeldio Reg. Matris Medico auctore.

10. Sunt & alia non æque perraro, sed tamen non creberrime occurrentia, nec modo ad inguina, verum etiam ad umbilicum, & scrotum, quæ in herniis dignoscendis morari Medicos possint, & nonnunquam decipere. Sic memoria teneo, in Serenissimo quodam Principe, flatibus quoque inter cætera, & hypochondriacis ventris distentionibus obnoxio, relatum mihi ab ejus Medicis, præstantibus alioquin Viris, paululo supra umbilicum a sinisteriore parte esse epiplocelem: quem ego locum explorans, etsi laxam quandam percepi, levemque prominentiam circuli ambitu, cujus diameter tres saltem digitos transversos æquaret; tamen cum subesse nihil inæquale sentirem, Princeps autem ipse non ea interroganti responderet quæ Medicorum confirmarent judicium; malui assensionem sustinere, nec me pœnituit, cum aliquot post mensibus ex mortui ob longe aliam caussam, ad me missa dissectione, certior factus sum, deceptionem accidisse, a Cel. Heistero (*c*) indicatam, scilicet nihil ibi sub cute præter pinguedinem fuisse cellulas distendentem membranæ Adiposæ, non a peritonæo, quod nullo modo laxum erat, extrorsum compulsæ, sed propter majorem eo in loco suæ pinguedinis copiam eo in loco prominentis: quo de genere tumorum ad te alias (*d*) scribam. Sed ut bubonocelem aliquando mentiantur, ostendit Schulzii (*e*) Observatio in viro in quo tanto facilior fuisset error, quod cum esset macilentus, nemo tantam pinguedinis copiam vasis Spermaticis adjunctam putasset. Et quamvis præpinguis esset alter quem dissecuit Petschius (*f*); tamen in proclivi deceptio erat propterea quia pinguedo in substantia peritonæi cellulosa collecta, *per annulos ad scrotum*, non in utroque, sed in dextero dumtaxat latere ea copia progrediebatur, ut ibi oscheocele esse videretur. Porro in scroto, ubi cæteroquin haud raro cum multiplex simul est herniæ genus, alterum ab altero oscuratur, ut cum multa circumjecta aqua prohibet inclusum omentum, aut intestinum, aut ambo digitis tentando internoscere; accidere præterea nonnunquam potest, ut vel simplex genus aliquod multiplex esse, aut non quale est, esse existimemus. Quis enim in illa, exempli caussa, Vesalii Observatione, quam in Sepulchreto quoque (*g*) habes descriptam, cum scrotum amplum adeo, & grave animadvertisset, quis, inquam, ex sola illapsi omenti parte esse, putasset, eo usque aucta, ut *quatuor aut quinque librarum pondus penderet?* Aut quotus quisque; ut ad recentius exemplum veniamus; facile deceptionem vitasset (in quam Gunzius ipse (*h*) laudabili ingenuitate se incidisse, fatetur) ut cum angustiorem ad inguen, in scroto autem magnum, amplumque cum rotunditate tumorem videret; non ibi intestini quidquam, sed omentum solum, quod inventum est crassius factum, & inferius replicatum, concludi, existimare? Aut quis denique cui sint incognitæ Observationes, non sæpe obviæ, præstantium Virorum quos tibi Epistola XXXIV. (*i*) laudavimus, cum videat, ad pleraque alia intercepti intestini symptomata, illud non accedere ut via intestinorum intercludatur, affirmare audeat, aliquam horum interceptam esse partem sive ad umbilicum, sive ad inguen, sive in scroto, ut alii, sive ad femoris initium, ut nos deprehendimus (*k*): & contra, tametsi recrementa nulla transeant, nihil tamen, nisi partem aliquam parietis intestini, esse interceptum, ut nos olim ad inguen vidimus (*l*), nuperrime autem vel inferius Chirurgus Experientissimus Antonius Benevolus (*m*). Sed & postea fortasse erit alias in dignoscendis herniis faciles hallucinationes indicandi locus.

11. Nunc enim aliquid attingendum est de iis quæ

(*q*) Obs. Anat. in Hom. ubi de Teste. (*r*) n. 32. (*s*) Sect. hac 29. Obs. 2. (*t*) Dec. 2. Obs. Anat. Med. 5.
(*u*) Sect. cit. Obs. 5. (*x*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1701. Obs. 3.
(*y*) Vid. apud Bartholin. Act. Med. Hafn. Vol. 1. Obs. 106. (*z*) n. 19. (*a*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. Obs. 12.
(*b*) Prax. l. 1. S. 4. c. 2. in Prognos. (*c*) Inst. Chir. P. 2. S. 5. c. 120. n. 1. (*d*) Epist. 50. n. 24.
(*e*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 225. (*f*) Syllog. Anat. Obs. §. 89. (*g*) Sect. hac 29. Obs. 15. §. 3.
(*h*) Prolus. de Entero-Epiplocel. (*i*) n. 16. 17. (*k*) Ibid. n. 15. (*l*) Ibid. n. 18. (*m*) Due Relaz. Chirurg. Relaz. 2.

quæ attinent ad prolapsi in scrotum intestini repositionem, ut satis a me tibi fiat, quærenti, num Valsalva a clysterum usu tunc abhorreret? Ille vero, quod ex scripto quoque ejus Consilio intelligitur, sedulo curabat, ut debebat, ne quid reponendis intestinis obstaret, imo ut omnia, quo ad ejus fieri posset, redituris in ventrem cederent. Itaque ubi hernia mollior aliquanto facta esset, quod mataxis appositis crudi fili præstabat, calida permadentibus in qua flores chamæmeli, & meliloti, semina autem lini, & fœni græci incocta essent, quarta quaque hora mutandis (sic enim tunc Bononiæ solebant, sæpius tamen mataxis lixivio imbutis; hic spongiis utuntur in calentem amurcam demersis) tunc intestinorum repositionem blanda manu moliebatur, jejuno ægro, neque alio hujus corporis situ, quam eo quem, ut in more est, jam inde a principio imperabat, tempus insuper impellendi observans quo jussus æger exspirationem longius producebat. Sanguinis autem, præsertim ubi hujus nimia copia esset, missiones antea præceperat, cum consueta alia, in quibus & clysteres intelligo, auxilia laudaverat, & parcum tum semper cibi, potusque usum, iis quæ flatus gignunt, vitatis, ad hæc jusculum emolliens mane, & sero, oleum autem ex dulcibus amygdalis recens expressum, interdiu ex cochleari per vices sumendum sic ut ne plus duabus unciis quotidie absumeretur. Postquam intestina reposuerat; ne forte relaberentur, eodem corporis positu, aptoque subligari cavebat, ad quod assutum frustum esset mollis spongiæ, tres digitos longum, totidem latum, unum crassum. Ubi vero per intervalla re sæpius tentata, repositio non succederet, nec gravia interim symptomata aliud capere consilium cogerent, ipse quidem potius quam incassum vexando inflammationem crearet, tum vitare, tum servare ægrum jubebat cætera omnia quæ dicta sunt sive exterius, sive interius molliendi causa in usum trahenda, sed cum iis præsertim toties inculcatum decubitus modum, id est ut altior esset pubes quam reliquus venter; sic enim per se naturam interdum rem absolvere. Contraxi tibi in summam Consilium totum, non quod pleraque non sint omnibus communia; imo propterea quod sunt, ut plane intelligas, cum in hoc conveniant quod ratio indicat, ne quidquam in ventre sit quod obstet, utque omnia cedant regressuris intestinis, minime apparere, cur olim, & nostro etiam tempore aliqui a clysteribus tunc abhorreant, per quos sine irritamento quidquid ea via potest ex intestinis subducatur. Nam quod ajunt, *descendere* clysteres *ad scrotum, & ratione ponderis sui intestina magis deprimere, atque herniam augere*; id locum fortasse haberet ubi proxima Recto pars Coli in scrotum illapsa esset, aut ubi inverso jam peristaltico motu, omnia ex Recto in reliqua intestina perentur. Quorum neutrum ab iis dici potest, non primum, quia *Colon raro exire* in scrotum, fatentur; non alterum, quia cum jam *pessima symptomata supervenerint*; tunc denique clysteribus ipsi quidem uti permittunt.

12. Ubi vero ad ferrum veniendum est, qua potissimum ratione utendum sit, cum Valsalva, cujus præcipue scire aves consuetudinem, scriptum non reliquerit; nihil est causæ, cur iis quæ satis ab aliis tractata sunt, immoremur. Nonnulla dumtaxat quæ illius; aut meis dissectionibus confirmari possunt, paucis attingam. Et primum quæ repositioni maxime officiunt, orificii sacculi angustiæ, & durities, & prolapsorum aut ad sacculum, aut inter se annexio ut aliquando occurrerint nobis, certa loca ostendent Epistolarum V. (*n*), XXI. (*o*), XXXIV. (*p*), & hujus quoque Epistolæ ipsius (*q*). Mutationes deinde quas in partibus offendimus aut intra sacculum, aut prope sacculum positis, animadvertes. In his adnotatione maxime dignum est quod Valsalva vidit, ut Epistola habes II. (*r*), testis videlicet ob veterem, ut videtur, epiplocelem, in Juvene firma alioquin valetudine uso, & annos nato circiter viginti duos, totus in membranosum corpus mutatus. Leges quidem in Sepulchreto (*s*) testes *exiguos, compressos, flavescentes, nucis moschatæ magnitudinem vix æquantes* cum hernia inventos, sed magna, neque ex omento solum, sed ex mesenterii quoque, & Ilei intestini non mediocri portione facta, eaque ante viginti annos, & in septuagenario. Et Senex erat pariter is cujus testem, herniæ proximum, altero minorem, nec paulo offendi, eundemque intus ex fusco rubentem, quemadmodum Epistola scripsi XXIV. (*t*) Hernia tamen illa erat enterocele, & propter inflammationem lethalis fuit; ut appareat quo ille testis color sit referendus. Hæ igitur duæ Observationes testiculorum magnitudinem ob prolapsas in scrotum partes interdum minui, ostendunt; prima autem illa, aliquando structuram ipsam penitus mutari, demonstrat. Ex quibus ut potes intelligere, non semper esse verum quod aliqui pronunciarunt, *sterilitatem ex herniis metuere, frustraneum esse*; ita conjicere etiam potes, herniosos interdum steriles fieri non modo quod *vasa*, ut Boerhaavius (*u*) docuit, *sacco adnascantur*, sed etiam quod præter vasa testes ipsi pondere & mole illapsi non solum intestini, verum mesenterii quoque, & nonnunquam ipsius dumtaxat omenti diutius premantur.

13. Iis autem quæ in herniæ saccum procidunt, partibus quæ aliquando mutationes contingant, & quam facile & quam multos, magnosque errores hæc neglecta animadversio in medendi arte parere possit, scite admonuit Gunzius (*x*) ubi suam in omento deceptionem est fassus. Ad cujus Observationem omenti, in hernia crassioris, & pinguioris facti, antea habitas Sprogelii (*y*) in vivo, Mancharti (*z*) in mortuo Observationes adjunges. Et ne omentum solum mutari, credas; illam quoque addes, quæ refertur a Lavatero (*a*) *intestinorum papyri madidæ instar mollium*; ut minus mirari oporteat, si, accedente præsertim suppuratione, aut gangræna, rumpantur, & quod continent liquidarum fæcum, in herniæ cavum effundant, sicque hæc aut aliam herniæ speciem, aut abscessum mentiatur, ut Cel. Heisteri (*b*) in vivis, mortuisque observata commonstrant. Verum ut in mutationibus subsistam quas Valsalva, & ego prolapsis partibus accidisse, conspeximus; eas ex Epistola intelliges XXXIV. Nec intestinis solum dico, quæ ab interceptione passim aut inflammata, aut nigra, & gangrænosa invenies; sed omento quoque, & mesenterio. Illud enim duplicatum, & in corpus teres conformatum leges (*c*), quod nisi incidendo potui quid esset, intelligere. Mesenterii autem portio ut quasi carnea Valsalvæ (*d*) apparuerit, ibidem cognosces. Ea, inquam, portio, quæ, si duplicatum intestinum paulo altius descendat, ipsum intra sacculum sequatur, necesse est; facilius enim propter pinguedinem, qua multa est præditum, laxari potest, quam dirumpi. Nunquam autem laxius esse, quam in herniis, intelligitur. *Mollities atque laxitas* mesenterii *in hernia intestinali frequenter cernitur*, inquit Whartonus (*e*). *Usque adeo enim laxatur mesenterium, ut permittat intestinum sibi appensum, quod intra orbitam suam coercere debuerat, in scrotum delabi*. Sed is quem sæpius tibi, & merito laudo, Benevolus (*f*) mesenterii laxitatem semper, nedum *frequenter* esse in istis herniis, indeque primam harum esse originem, digna sane quæ legatur Dissertatione ostendendum suscepit. Quo spectat Observatio, in Sectionem hanc Sepulchreti (*g*) relata, Hoffmanni patris, vires emplastri sui magnetici, lumbis adhibiti, prædicantis ad retrahenda ex herniis intestina. Quæ si tantæ sunt, quantæ ad pervadendum, quod perdifficile est intellectu, crassitudinem lumborum, imo eorum vertebras, & corroborandum mesenterium requiruntur; miror, cur filius ubi de herniarum curatione non uno in loco scripsit, nullam ejus, quod meminerim, emplastri mentionem fecerit. Cujus tamen cum Ettmüllerus (*h*) confir-

(*n*) n. 2. (*o*) n. 15. (*p*) n. 5. 9. 18. (*q*) n. 5. (*r*) n 20. (*s*) Sect. hac 29. Obs. 13. (*t*) n. 18.
(*u*) Prælect. ad Instit. §. 641. (*x*) Prolus. supra ad n. 10. cit. (*y*) Eph. N C. Cent. 7. Obs. 70.
(*z*) Dissert. supra ad n. 3. cit. c. 2. in fine. (*a*) Dissert. ad eund. n. 3. cit. n. 23.
(*b*) Dissert. de Hernia Incarcer. §. 10. & 15. (*c*) n. 9. (*d*) n. 5. (*e*) Adenogr. c. 11. (*f*) Dissertaz. 1.
(*g*) Obs. 14. §. 3. (*h*) Prax. l. 1. S 12. c. 1.

confirmet, *effectum se vidisse mirabilem*; rem, si tibi sic placet, in medio relinquam, præsertim cum si- quis velit herniosus corroborantia, & adstringentia, lumbis, ubi se annectit mesenterium, apponere; ei Benevolus non repugnet. Cæterum a Benevolo visa non credo quæ multis ante annis scripserat Cl. Rostius (*i*), cum in hernioso laxum mesenterium invenisset, nempe *veri simillimum esse, hernias intestinales hoc primitus requirere, quoniam intestina cidem mesenterio firmiter alligantur, adeoque e sede sua deflectere nequeunt, nisi mesenterium ob quascunque violentias prius cedat*: neque credo, ad Præcl. Brendelii manus Benevoli Dissertationem pervenisse, cum eandem magis confirmavit sententiam (*k*). Ad Rostii enim Observationem, aliasque Benevoli, illamque præsertim in Sartore, cujus magnæ enteroceles majorem partem non jam intestina, sed mesenterii expansio faciebat, habes a Brendelio præcipue quas adjungas, asseverante, cum aliquoties id inquireret, mesenterium ab ipsa origine *immodice semper laxatum, & quasi distentum* invenisse, imo in bajulo ipsum ibi peritonæum a magnis vasis sejunctum, mesenterium autem in illo atque in altero *ultra fidem distentum*, ut certe in altero ubi quam minimum esse solet, iis locis *trium quatuorve spithamarum esset*. Et ne forte existimes, a prolapsorum intestinorum pondere hæc fieri, ut & lumborum dolores; Rostius admonet, qui a quassante equitatione hernias contrahunt, *sentire ordinarie prius tensionem dolorificam* ad lumbos, *argumento haud obscuro afflicti, tensi, vel diducti* ibi affixi mesenterii. Quin etiam animadverti, attentum Medicum Riedlinum (*), cum futuræ enteroceles signa apud Auctores non inveniret, ex sua quadam Observatione multo antea indicasse ex quibus id suspicari possimus; in iis autem primo loco posuisse lumborum dolores. At enim, inquis, certum est ab Eximio Anatomico repertum esse in oscheocele mesenterium, quod *obesum, funiculi simile, tensum, durumque una cum intestinis descenderat*. Quid ergo laxum, aut debile in ejusmodi mesenterio fuit, cui herniæ originem imputemus? Ego vero ex te quæram, num eo tempore quo descendit, existimes sic tensum, durumque fuisse, nec illi postea id accidere potuisse quod mihi in ipso intercepto omento conspectum esse, dicebam, aut quod in eodem *durioris, & quasi scirrhosi* laudatis Observationibus Mauchartus, & Sprogelius adnotavere? quæramque insuper, quomodo, nisi laxius fuisset, cum aliquot Tenuium intestinorum ulnis potuisset in amplissimam herniam descendere? certe enim secundum naturam se habens nequit deorsum adeo pervenire. Cave putes, hæc a me Benevoli potius, quam veri, quantum ipse intelligo, tuendi studio, esse dicta, præsertim cum, quod ille faciebat, non omnia mesenterii, sed aliquid peritonæi quoque, & annulorum laxitati cum Rostio, & Brendelio tribuam.

14. Ex iis quæ attigimus, & multo etiam magis ex illis quos indicavimus, Epistolarum locis, in memoriam redieris, quid de observatis a nobis Bubonocele, Oscheocele, Omphalocele, & Merocele, & de partibus tum prolapsis alias acceperis, ut non sit opus hic iterare. Juvat potius de duabus illis ultimis herniis aliquid adjungere. In Omphalocele etsi, quemadmodum a nobis, ab aliisque repertum est, omentum videtur, sicut ejus sedes indicat, debere concludi: non rarissime tamen abesse, sed Jejuni intestini, aut Coli partem sine illo occurrere, & sua, & Arnaldi, ac Petiti Observationibus ostendit Rostius (**), ubi & alia animadvertit de vomitu pro vario intercepto intestino citius, seriusve adveniente, nec eandem materiam ejiciente, quæ te legisse non pœnitebit. Merocele autem affectorum si forte dissectiones, quas addas Sepulchreto, desideras, in Observationibus invenies quas supra (*l*) indicavi, prætereaque apud Genselium (*m*), præsertim vero apud eum qui de hac Femorali, sive Crurali dicta Hernia Dissertationem vulgavit, Cl. Danielem Koch (*n*). Quas, illasque Observationes inspiciens, cum plerasque in viris habitas fuisse, animadverteris; minus fortasse tibi placebit quod ab Erudito alioquin Medico scriptum est, *non facile viros* huic herniæ *obnoxios fieri*: quanquam mihi, ut verum fatear, necdum, nisi in fœminis, accidit, ut eam viderem. Rariores quasdam, seu locum spectes quo fiunt, seu partes quæ procidunt, nec Valsalva, nec ipse conspexi. In illis ea est quæ contingit qua Obturator, ut vocant, nervus cum vasis ejusdem nominis prodit, quem nervulum haud scio, cur ille idem Eruditus, quem modo designabam, Medicus *cruralem posteriorem* dixerit, quo cæteri vocabulo omnium crassissimum significant nervum. Cæterum de hac hernia consules, qui in Commercio Litterario (*o*), & apud Platnerum (*p*) laudantur. Est hac multo rarior quæ a Christophoro Henrico Papen (*q*), sicut in cadavere invenerat, diligenter descripta est, maximæ lagenæ oblongæ simillima, ab dextero ani latere incipientis, & intra saccum, peritonæo continuatum, Tenuia intestina cum mesaræo valde elongato, & initio Coli includentis: quæ viscera cum *per incisuram ischiadico sacram*, ut recte is censet, ad quem Observatio missa est, Cel. Hallerus, deorsum procidissent; nos Herniæ Dorsalis nomen illi potius alteri, siquando se prodat, reservabimus quam Paulus Barbettus (*r*), ut bene Auctor novit; & tu in Sepulchreto quoque (*f*) habes, his verbis indicaverat: *experientia me docuit, peritonæum etiam in parte posteriori versus dorsum posse disrumpi, & ibi herniam efficere*.

In illis autem herniis in quibus partes spectantur quæ raro prolabuntur, Cystocele est. Qua de hernia cum alias (*t*) ad te scribens mentionem fecerim, ut in mulieribus analogo quodam modo, videlicet non per inguen procidente vesica, accidere indicaverim; nunc addam, in ipsis quoque per inguen aliquando prolabi, ut duæ Observationes docent sæpius laudati Benevoli (*u*). Quarum altera cum ostendat, quot annis ante id vitium cœpisset; non esse igitur patet a prima conformatione, quemadmodum Meryus (*x*) existimabat; præsertim quando nec tot aliarum quas tunc ex viris indicavi, ullam esse, memini cujus initium a primordiis usque apparuisse videatur. Qui fiat igitur, inquis, ut vesicam seu plenam, seu vacuam tum sua vincula, & nexus, tum peritonæum, & musculi abdominis per alterutrum inguen exire sinant? Legesis ingeniosi Viri Jo. Salzmanni Dissertationem (*y*), ubi ad ea quæ Petitus (*z*), ipse quoque ejusmodi herniæ observator, ad has infirmandas difficultates protulerat, alia insuper addit, per quæ easdem minoris facias, illamque in primis quæ a peritonæo obstante repetebatur, hic memorato a multis, non advertentibus, vesicam non inesse, sed subesse peritonæo. Quas omnes etsi planissime dissolvere non liceret; non tamen hæc hernia negari posset, quam non modo alias indicatum signum evidentissime pathognomonicum, sed & in mortuis inspectiones confirmarunt, tunc pariter indicatæ, ut nostri Jo. Dominici Salæ apud Bartholinum, & Ruyschii ipsius; ut mirum sit, fuisse qui anno demum 1713. hunc morbum pro novo haberent, & alii ab alio, sed circa illud tempus primum observatum esse, contenderent: quanquam olim etiam Platerus, ibidem a nobis memoratus, statim atque ex scroto in ischuria vesicæ distento, vulneratoque urina profluxit, hanc cogno-

(*i*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 178. (*k*) Progr. de Herniar. Natalib. (*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 150.
(**) Obs. supra ad n.13. cit. (*l*) n. 7. (*m*) Eph. N. C. Cent.7. & 8. in Append. ubi Consf. Epid. Hungar. A.1713. in Septembr.
(*n*) c. 2. §. 5. (*o*) A. 1743. Hebd. 47. n. 1. (*p*) Differt. de Hydrocel. §. 2. not. τ. (*q*) Epist. de stupenda Hernia Dorsali.
(*r*) Chirurg. P. 1. c. 8. vers. fin. (*f*) Sect. hac 29. Obs. 8. (*t*) Epist. 41. n. 12. (*u*) Osservaz. 25. 26.
(*x*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1713. Obs. 3. (*y*) De Hernia Vesicæ Urinar. thes. 22. & seqq.
(*z*) Histoir. de l'Acad. R. des Sc. A. 1717.

cognovit herniam, diserteque descripsit. Et ne forte credas, eam contentionem ex parte saltem ad muliebris vesicæ herniam attinuisse, simul cum vagina prolapsæ; fac memineris, hujusmodi Observationem a Peyero (*a*) annis ante Ruyschianam aliquot fuisse vulgatam, & dissectione comprobatam, quam etiam in Sepulchreto (*b*) habes. Hanc aliorum postea, & nominatim Virorum Clariss. Bassii (*c*) & Burgrafii (*d*), Observationes in demortuis secutæ sunt. Meryus qui virilis vesicæ descensum in scrotum per cadaveris incisionem præclare confirmaverat (*e*), muliebris herniam in viva dumtaxat raro exemplo in perinæo deprehendit (*f*). Atque hæc non ad iteranda, sed ad pressius alibi indicata illustranda, & absolvenda ea quæ attinent ad Herniarum Vesicæ historiam, dicta sunto. Vel rarior quam Cystocele, est Hysterocele per sectionem patefacta. Præter illam tamen hujus Observationem quæ in Sepulchretum (*g*) relata est, pervulgatæ sunt duæ in Doringii Epistola ad Hildanum, quarum priorem, ex Sennerti Institutionibus exscriptam, si perleges, illud quoque animadvertes in tanta hernia, eaque ob ictum orta, peritonæum, quantum Sennertus visu dijudicare potuit, *integrum* perstitisse. Verum etiam sine dissectione quis dubitare posset, uterum in tribus aliis herniis fuisse, quarum duas *ultra media femora*, tertiam *ad genua usque propendentem* memorarunt Carolus Sponius (*h*), & Fridericus Ruyschius (*i*), quando feliciter natos esse fœtus legerit, hernia ab obstetrice *elevata*, quod Ruyschius vidit, aut post illos editos, herniam valde subsedisse, & sine prioribus internis motibus remansisse, existimaverit, quæ, aut alia ejusmodi indicia Sponius attenderit, necesse est. Huc hernias adde quas alia faciunt prolabentia viscera, ut deprehensus ab Ruyschio eodem (*k*) lien in peritonæo dilatato, ut ventriculus, cujusmodi Observationes duas, quamvis dissectione non comprobatas, minime tamen obscuras, commemorat Petrus Kirschbaum (*l*), ut jecur, per anatomen in hernia inventum ab Salomone Reiselio (*m*). Has, aliasque hujusmodi hernias, si viscus quod continent, spectaveris; ab eo denominabis, ut suam Reiselius Hepatocelem. Sin eam in qua contigerint, abdominis sedem; ab hac vocabis. Nam si Ventris, aut *Ventralem*, ut faciunt nunc plures, herniam diceres; recte quidem diceres; sed cum aliud nihil præter genus nimis late patens indicares; de sede etiamtum interrogari posses, quod non posses, si hanc a primo significasses. In sede autem definienda noli credere te peccaturum, si forte Umbilicalem voces quæ non ipso in annulo umbilici sit, ubi vix memini in aliis quam in aliquo tenello infante, vidisse. Satis sit tibi, si illa fuerit prope umbilicum; socios enim, nec eos vulgares, habebis qui vel sic acceperint, atque accipiant. Sedes autem tot esse possunt, quot sunt abdominis regiones. Sic, exempli causa, sub costis spuriis in hypochondrio dextero Lavaterus (*n*) herniam vidit quæ partem intercipiebat Jejuni intestini. Sic alii in aliis, quas omnes continuo is nominat, indicatve, regionibus; ut mirari subeat, Rolfincium (*o*) ad hypochondria, & ad pubem hernias negasse; *nullum enim, quod sciam*, inquit, *exemplum dari potest, quod illa loca taliter affecta unquam visa sint*. Namque ut alia forte ejus memoriæ tunc non occurrerent exempla, qualia nunc obvia sunt, ut vel ipse bis (*p*) per anatomen hernias ad pubem examinaverim; at saltem loci Hippocratis (*q*) oblivisci non decebat, quem ejus Enarratores perpenderant, utinam satis feliciter, & omni ex parte, Franciscus Vallesius (*r*), & Hieronymus Mercurialis (*s*): *Pectinum ruptiones, quæ quidem circa pubem fiunt, ut plurimum statim sunt innoxiæ: quæ vero paululum supra umbilicum in dextra parte, hæ dolorosæ sunt, & anxiosæ, & stercoris vomitum inducunt, velut etiam Psittaco accidit*. Hunc locum productum videbis in Dissertatione (*t*), quam docte, periteque scripsit Vir Cl. B. Ignat. la Chausse.

15. Jam illud sequitur, ut quando de legitimis herniis scripsimus; de spuriis quoque, id est in quibus nullius Partis ex ventre prolapsus fit, sermonem habeamus. Sunt hæ Hydrocele, Pneumatocele, Hæmatocele, Cirsocele, Steatocele, Sarcocele, Spermatocele. Quæ etsi multæ sunt; in ipsis tamen universis multus non ero. Nam earum quas Valsalva, aut ego per dissectionem examinavimus, Observationes ex illo quidem omnes; ex me autem plerasque antea accepisti.

16. Hydrocelem ex Valsalvæ observatione bis descripsi Epistola XX. (*u*) Quam relegens, facile Malpighii (*x*) imitatorem agnoscas. Uterque enim hydroceles humorem evaporationis ope exploravit. Uterque ex Vaginali tunica humoris guttulas expressit; Valsalva insuper ex Albuginea. Ex qua, sicut alibi scriptum reliquit, etiam secundum naturam se habentibus rebus, compresso testiculo, vidit parallelo ordine erumpentes. Sic etiam Malpighius *a statis* Vaginalis *orificiis conspexerat prosilire*, & *repetita sæpius compressione* alias *erumpere* quas inter *fere innumeras* guttulas *aliquæ grandiores erant*. Quamobrem utriusque sententia fuit, per Vaginalem separari humorem in naturali statu paucum, inter eam, & Albugineam madoris instar prohibentis ne eæ tunicæ coalescant, ut sic mollis, suoque aptus officio servetur testiculus: qui humor si per morbum coacervetur, hydrocelem tunc fieri. Non desunt autem hoc tempore qui nihil ibi esse cavi, ajant, nihilque aquæ secundum naturam; etsi non ignorent, Vesalium (*y*) tamen docuisse, Vaginalem tunicam intus esse *aqueo quodam humore obductam*, qui post illum passim ab aliis quoque conspectus sit, & Boerhaavium (*z*) addidisse, *in caballo*, *dissecta vaginali plurimum aquæ exprimi posse*. Hæc non eo attingo, quod illum unum esse censeam modum quo hydroceles origo explicari queat. Imo cum meas omnes attentius recolo Observationes, nullam invenio quæ non indicet, eas quas ego intra Vaginalem tunicam examinavi, hydroceles a disruptis illic hydatidibus originem habuisse. Quod tibi quoque videbitur, ut opinor, ubi in singulis animadverteris aut hydatides aliquas sive etiamtum integras, sive semilaceras, aut reliquias earum fuisse superstites. Quas antequam Observationes proponere, aut commemorare aggredior; scire juvat, intra illud cavum, vel nulla adhuc inchoata hydrocele, aliquando hydatides inveniri, quæ si dissiliunt, & eam quam continent, aquam primum effundant, deinde aliam usque & usque stillare pergant, non est dubium, quin facturæ sint hydrocelem. Nos autem Epistola ad te IV. (*a*) duarum ibi hydatidum mentionem fecimus, quarum singulæ singulis testibus erant impositæ, magnæ ambæ, sic tamen, ut sinistra esset major, ab omni ferme parte solutæ, ac liberæ, eumque humorem continentes, quem igni impositum non concrescere vidimus, sed relicta tenui quadam pellicula, in auras evanescere non secus ac Malpighio (*b*) interdum, & Valsalvæ (*c*) accidit in hydroceles humore ad eundem modum examinando. Sed ad illas Observationes veniamus.

17. MILES vetulus, & gibbosus quos morbos pertulisset, quibusve novissime esset confectus, magis ex mortui dissectione licuit, quam ex viventis narratione, aut Medicorum observatione cognoscere. Paulo enim postea quam fuerat in hoc Nosocomium illatus, vivendi finem fecerat. CADAVER, quale id cun-

(*a*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 1. Obs. 84. (*b*) l. 3. S. 31. in Additam. Obs. 5. (*c*) Dec. 3. Obs. Anat. Chir. 2.
(*d*) Act. N. C. Tom. 4. Obs. 126. (*e*) Mem. cit. Obs. 1. (*f*) Obs. 2. (*g*) l. 3. S. 38. in Append. Obs. 2.
(*h*) apud Lavaterum Dissert. de Intest. Compress. thes. 13. (*i*) Advers. Dec. 2. n. 9. (*k*) Ibid.
(*l*) Dissert. de Hernia Ventric. §. 3. Hist. 1. & 2. (*m*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. Obs. 6. (*n*) Dissert. cit. thes. 5.
(*o*) Diatrib. de Enterocel. c. 3. §. 4 (*p*) Epist. 5. n. 19. & Epist. 34. n. 11. (*q*) De Morb. Popul. l. 2. S. 1. vers. fin.
(*r*) Comment. in eam Sect. n. 19. (*s*) Adnot. in eum librum n. 6. (*t*) De Hernia Ventrali ad §. 10. (*u*) n. 24. & 26.
(*x*) Epist. de Struct. Glandul. (*y*) De corp. hum. fabr. l. 5. c. 13. (*z*) Prælect. ad Instit. §. 641. (*a*) n. 30.
(*b*) (*c*) locis paulo ante indicatis.

cunque erat, Gymnasium habuit, ubi Anatomen docebamus frigidissima illa quam alibi (*d*) memoravimus, tempestate A. 1740. Februario mense.

Venter nihil ostendit praeter naturam, si quae ad scrotum attinent, excipias, de quo post dicemus, & ossei aliquid in arteriis Iliacis. In Thoracis utroque cavo aqua plurima, in pericardio non pauca, gelu ubique concreta. Pulmones tamen, nisi quod alter magnum ad tractum erat cum pleura connexus, & ad primam bronchiorum partitionem inter plures Bronchiales glandulas unam magnitudinis haud mediocris habuere, nihil notabilis vitii ostenderunt: ut neque crura, aut pedes ullum vel levis oedematis initium. Pericardii, crassioris facti, interiori superficiei, exteriori autem cordis adhaerebat hic illic crassa quaedam quasi puriformis materia, quam viscidiorem, & polyposam ejus aquae partem fuisse, censui, quae aqua, ut dixi, intra pericardium conglaciaverat. Ea materia cum a corde avelleretur, pinguedo quae hoc undique, nec pauca, operiebat, hic illic quasi erosa relinquebatur. Qua me specie decipi, non sum passus, eorum memor, quae olim animadverteram, ut ad te scribens Epistolam XXI. (*e*) & XXV. (*f*) ubi hunc etiam militem obiter commemoro, satis indicavi. Cor ipsum aequo amplius esse visum est, latioresque esse rami, Subclavii praesertim, & Carotici arteriae Magnae. Sed amplificatae manifesto erant hujus valvulae, & truncus ipse ad primos a corde tractus. Neque ibi deerant hic illic ossium initia, imo inter tunicas interiores osseae squamulae: quae vel magis extra illos tractus occurrebant, & nominatim intra orificia Carotidum sinistrarum, Internae videlicet, atque Externae, & in Brachiali quoque arteria ad cubiti flexum, & infra hunc. Thoracis vertebrae septem, octove superiores ita erant positae, ut, Spina ibi in alterum latus curvata, & inflexa, totidem ejusdem lateris costae retrorsum prominerent, & gibbum facerent. Cranium, cum meliora interea oblata essent capita, non aperuimus.

Restat, ut quae primis diebus, scrotum incidentes, deprehendimus, subjiciamus. Fuit hoc a dextris intus extraque sanum; a sinistris tumidum. Itaque sub crassioribus tunicis Erythroide, & Vaginali, intra hujus cavum amplificatum aquam inveni ex fusco flavam, gelu semiconcretam, aliqua, sed non magna, copia. Cum testem inspicerem, longiorem potius visum, quam crassiorem, & longiorem certe Epididymidem; animadverti parvam quandam fimbriam, ex Albuginea pendentem qua propius majorem illius globum, testiculum convestiebat: quam fimbriam pro disruptae hydatidis reliquiis accipiendam esse, censui, praesertim cum haud procul integram hydatidem cernerem, ex eadem tunica exstantem:

18. VIR fuit ex iis quorum plerasque Partes extremo Novembri A. 1718. Patavii dissecabam, qui alterum scroti latus subtumidum habebat. TUNICAS inter Vaginalem, & Albugineam ejus lateris aquam, urinae colore, non multam inveni, Albugineam autem exiguis tuberculis inaequalem: quae ut pro parvarum hydatidum quae diffiliissent, vestigiis acciperem, hydatides fecerunt nonnullae quas in eadem tunica iis qui aderant, ostendi necdum omnino disruptas.

19. VIR alius inter eos fuit quorum cadavera Bononiae incidi vere anni 1703. qui altero itidem latere non magna hydrocele laborabat. TUNICAE illae eaedem duae humorem intercludebant aquae similem in qua caro recens lota est. A majori autem epididymidis globo per tenue, & breve filamentum parvula hydatis pendebat. Per id filamentum multo exilius sanguiferum vasculum ferebatur.

20. Quod in his tribus exemplis non magna fuerit aquae copia, inde fortasse repetendum conjiciemus, quod neque omnes omnino diffiliissent hydatides, & parvae fuissent quae diffilierant, neque diu post disruptionem humorem stillare perrexissent. Exemplum autem ultimum faciet, ut in memoriam redeas eorum quae de origine hydatidum pariter ex mulierum testibus pendentium Epistola attigimus XXXVIII. (*g*). Plura vero quae ibi (*h*) de hydatidibus scripta sunt, ut iis illustrantur quae hic scribuntur, ita vicissim illa, si relegas, ad horum facient illustrationem. Quamobrem exemplis hic supersedebimus eorum quae hydatidibus itidem aliis in partibus contingunt, ut in virorum testiculis. In quibus jam eandem mutationum seriem mecum ex Observationibus recognosce.

21. Et primum fac memineris, ut in Lanio, cujus dissectionem Epistola dedi XXI. (*i*) cum intra Vaginalem utramque esset aqua subflava, hydatides, quae hanc, opinor, non ita diu antea effuderant, apparuerint mihi vesiculae instar ex crassis, quasi in se contracti essent, parietibus factae, ideoque jam propemodum solidae, carneique coloris, ab Albuginea prope majorem epididymidis globum, eodem prorsus a dextris, sinistrisque loco, per suum pedunculum propendentis. Hinc; ut id obiter interjiciam; facile intelliges, quid illa fuerit veluti glandula carnosa quam per suum petiolum a muliebri ovario pendentem Vallisnerius (*k*) memoravit: ex tam crebra autem hydatidum sive adnatarum, sive nonnunquam dependentium tum in foeminarum ovariis, tum in virorum testiculis observatione novum argumentum capies similitudinis quae inter utrasque has Partes intercedit, si rem quidem sic generatim spectemus.

Sed a vesicula propemodum solida ad tuberculum, sive corpusculum omnino jam solidum pergamus.

22. BUBULCUS post medium Januarium mensem A. 1743. in hoc obierat Nosocomio. Is quibus potissimum obnoxius fuisset morbis, & quibus sublatus, cum pro certo dicere non possim; conjicies ipse ex iis quae praeter naturam deprehendi, cum in Gymnasio quae ad Ventrem attinent, & quae ad Thoracem, inciderentur. THORAX; ab hoc enim hic juvat initium ducere; pulmones habuit arcte cum pleura connexos, caetera sanos: cor magnum: arteriam Aortam qua descendere incipiebat, non sine aliqua ossea squamula: Carotides latiores quam soleant, latissimas autem Jugulares venas Internas, dexteram praesertim, quae aere magis, ut videbatur, quam sanguine plena, digitum pollicem ferme aequabat. Ventre aperto, oculos ad se convertit sinistra ima pars Coli intestini, flatibus dilatata, eoque compulsa, ut ejus inflexus ille tractus pene totus in umbilicali esset regione in transversum locatus, magno objecto errandi periculo, si quis ibi ex dolorum sede, non Colon, sed Jejunum intestinum torqueri, censuisset. Ventriculus erat amplissimus, laxissimusque. Huic lumbrici inerant multi, tunica autem intima deerat ad spatium aliquod a sinistris in fundi posteriore facie, & gangraenae initium apparebat in ea parte quae pyloro propior est. Qua omentum ventriculo cohaerebat, ubi saepenumero, si quas, minimas certe videas glandulas de lymphaticarum genere, occurrebant aliquot, parvae fabae magnitudine. Lien sex digitos transversos latus, duos tresve pollices crassus, sesquispithama longior, substantia fuit valde laxa, & praemolli. Jecur tamen non aequo grandius, intus dimidia ex parte decolor, ex dimidia altera dilute flavum, tres aut quatuor emittebat bilarios ductus quibus latiores vidisse, non memini, uno praesertim qui minimi digiti apicem propemodum admisisset. Quorum dilatationis causa nulla apparebat eo tempore: calculum autem aliquem olim in trunco substitisse, in quem illi, ut solent, confluebant; fortasse conjecissem, si is truncus, qui latus alioquin erat, ipse quoque ea latitudine esset quae pro-

(*d*) Epist. 13. n. 5. (*e*) n. 2. (*f*) n. 24. (*g*) n. 38. in fin. (*h*) n. 35. & seqq. (*i*) n. 19.
(*k*) Istor. della Generaz. P. 2. c. 5. n. 21.

proportione requireretur. In cysti bilis fusca, sed quæ flavissimo colore inficeret: cum multa ex illa discissa effluxisset; fæces tamen lentæ, earum similes quæ in vino subsident, restiterunt. Iliacarum arteriarum altera intorta alicubi quasi ut in Splenica videmus: utriusque autem illarum interior facies pene rugosa, & infuscata, nisi qua altera uno in loco subalbi aliquid ostendit ligamenti duritie, necdum ossis. Spongiosi urethræ corporis bulbus, qui solet intus, extraque a subsistente sanguine nigricare, hic, quod alias vidisse non recordor, nullum continebat, ut ejus cellulæ, patulæ alioquin, carneo dumtaxat colore subruberent. Testium alter fuit secundum naturæ modum, nisi quod inter se, & epididymidem levem pinguedinis laciniam in viro cæteroquin non pingui interjectam habebat. Alter vero ea erat copia valde flavæ aquæ circumfusus, ut per tunicam Erythroidem fibræ jam nullæ amplius apparerent, distentam videlicet a Vaginali, quæ non modo ipsa quoque distendebatur, sed caveam suam, semper quidem eo minus latam, quo magis sursum ibat, ad tres pollices extendebat supra testis supremam partem, sani utique, sed ita in longitudinem producti, ut alligatam epididymidem distraxisse videretur. Prope hujus majorem globum ex Albuginea prominebat subrotundum corpusculum, quasi ex ejus substantia factum. Vasorum autem Spermaticorum fasciculus crassior quidem erat; sed ex subflava fiebat pinguedine majori ex parte.

23. In hac, aliisve quas indicaturus sum, aut prolaturus, Observationibus nolim mireris, si cum multa esset, aut non pauca intra Vaginalem tunicam aquæ copia, unum tamen sæpe esset corpusculum, nec illud magnum. Reliquiæ enim magnæ hydatidis esse potuit, & quæ diu aquam dedisset, tametsi denique a longo tempore in eam se contraxisset exiguitatem, & siqua præterea corpuscula similia fuerant, omnino interdum potuerant evanuisse. Hoc monito, non modo tibi ad memoriam reducam Senem de quo Epistola scripsi XL. (*l*), in cujus altera Vaginali turbida aqua erat non pauca, subrotundum autem corpusculum, Albugineæ concolor, ex hac prope globum epididymidis majorem prominebat; verum insuper huc duas alias adscribam historias, quarum altera simul plura confirmet esse potuisse corpuscula, altera ostendat qua interdum ratione Professorum oculos possint effugere.

24. SENEM rusticum in hoc Nosocomio thoracis hydrops confecerat eo tempore quo mihi Januario mense A. 1731 publica incipienda erat Anatome. Itaque ejus cadaver in Theatrum illatum est, & quo par est, ordine dissectum: quanquam hic quoque, ut in Bubulco feci, quæ prius examinata sunt, posteriore loco describam. THORACIS aqua educta, pulmones inventi sunt flaccidi, & male affecti. Cor non item. Abdomine diducto, præter ea de Appendicula Vermiformi, de Valvula Bauhini, de Jecinore, & Liene, quæ cum satis indicata sint Epistola Anatomica XIV. (*m*), hic iterare non est operæ; arteriæ Magnæ truncus interiore facie passim inventus est inæqualis hic illic, aut osseus factus, aut ad osseum inclinans. Ex Cœliacæ autem ramis ille qui ventriculi fundo subtenditur, miris adeo ut nunquam ita conspexerim, modis quasi in cincinnorum formam se se totus intorquebat, sæpius se retrorsum inflectens. Vesica urinaria in se maxime contracta, crassa, dura, aeri immisso renitens, dilatari non potuit. Intus sanguinolento rubore, quasi ab inflammatione, erat circumcirca infecta ad imam sui partem, qua ex medio ambitus ipsius urethræ orificii ab interiore, eademque posteriore facie protuberantia intra vesicam exstabat, mediocris uvæ acini forma, & magnitudine. Quæ protuberantia etsi ipsa quoque a distentis sanguiferis vasculis ibidem rubebat; tamen intus ex alba, compactaque fiebat substantia in quam manifesto se Prostata glandula producebat. Denique testium alter parvus intra aquam erat multam, quæ vi frigidæ tempestatis in glaciei lamellas ex parte concreverat. Eam tunica Vaginalis complectebatur. Ex Albuginea autem tum qua testiculum vestiebat prope majorem epididymidis globum, tum qua se producens hunc ipsum globum operiebat, ex singulis, inquam, his locis singula prominebant inter se vicina corpuscula, quæ ex densa, duraque substantia compingebantur.

25. VIR qui ab alto ceciderat sub initium Aprilis A. 1740. ut fracta capitis, & thoracis ossa haberet, aliis Litteris (*n*) perscribam. Nunc quoniam utrinque in scroto hydrocele laboraverat; quid utraque in parte viderim, non reticebo. VAGINALES tunicæ aquam limpidam, sed copia non pari, continebant. Nam alterius cavea aut nihil erat, aut parum extra naturalem modum extensa: alterius vero ad summum usque os pubis sensim quidem contractior, sed satis tamen lata, nullisque interrupta cellulis, fibrisve se producebat. Uterque sanus erat testiculus: quanquam is qui in ampliori erat cavea, altero erat, nec paulo, major. Minor tuberculum habuit parvum, Albugineæ concolor, & affixum, & quasi ex ea factum, non tamen durum. Major nihil ejusmodi ostendit. Verum cum forte animadvertissem, dum aqua effunderetur qua fuerat circumfusus, nescio quod corpusculum simul exire, in hac quærens, corpusculum inveni minoris uvæ acini magnitudine, & forma quoque, nisi quod hæc ad ovalem nonnihil vergens, in medio alterius extremi breve, & tenue quasi collum habebat, ut exiguam referret ampullam, aut si mavis, uvæ acinum, petiolo tamen ex eadem acini substantia instructum. Sane & hoc corpusculum per suum illud collum ad partem aliquam adhæsisse videbatur, unde, quacunque ex causa, decussum, in aquam deciderit, in ea facile se observationi subducturum. Alba erat, densa, & compacta substantia ex qua intus, extraque constabat, si particulam excipias minimam, abnormi figura, quæ quasi nucleus medium tenebat. Hæc enim erat subflava, & pene ossea duritie, cum pars omnis reliqua, inter digitos compressa, nonnihil cederet.

26. Non me fugit quid potissimum adversus ea quæ ex propositis Observationibus mihi videor posse conjicere, vicissim opponere ipse possis, vel meis, quas alias accepisti, Observationibus quibusdam fretus. Probe enim memini, Epistolis XXIV. (*o*), XLI. (*p*), & XLII. (*q*) testiculos descripsisse, e quibus corpusculum illud exstaret, aut etiam penderet subrotundum, quod mihi quidem ruptæ est hydatidis indicium, cum tamen Vaginalis tunica modicum, vix parum, nihil etiam nonnunquam aquæ contineret. Quas ego Observationes tantum abest ut velim subterfugere; volo insuper alias ejuscemodi adjicere, & quare nulla earum tamen conjecturis prorsus officiat meis, denique indicare.

27. VIR alter perpaucis postquam illum de quo novissime dictum est, secueramus, diebus in Nosocomio decessit: quo serius illatus fuerat, quam hernia in scroto, ut vocant, incarcerata postulasset. Me absente, Mediavia noster cadaver incidit: qui mox eodem die simul quid conspexisset, narravit, simul nonnullas quas ipse inspicere avebam, Partes ad me curavit afferendas. Quæ igitur retulit, primum accipe, ut cum iis conjungas quæ supra de enterocele sunt scripta, accepturus deinde quæ ego de hydrocele observavi. HERNIÆ sacculus sub Cremastere musculo, & huic annexa tunica Erythroide conclusus, pone se spermatica vasa, & testiculum habebat. In sacculo duplicata intestini Ilei portio leviter eidem annexa erat sic ut digitis separari potuerit, neque tamen in ventrem retrudi, prohibente annuli angustia, & intestini ab inclusa materia dilatatione. Nigricabat annulus, & intestinum non intra sacculum modo, sed

(*l*) n. 22. Vid. & Epist. 64. n. 7. (*m*) n. 62. (*n*) Epist. 52. n. 34. (*o*) n. 16. (*p*) n. 18.
(*q*) n. 11.

sed in ventre quoque ad proximum semiulnæ tractum. Reliqua intestina non turgebant: quanquam in vivente abdomen erat subtumidum. Teterrimo cadaveris odore prohibitus, non alia, nisi quæ a me expectari sciebat, præterea attigit. Cranio aperto, sanguine multum distenta meningum vasa animadvertit, & serum effusum. Quid ipse in meningibus adnotaverim, scribendi non est hic locus.

Est de nonnullis dumtaxat quæ in allato ad me testiculo altero, & propriis quibus etiamtum inclusus erat, membranis conspexi. Intra Vaginalem aqua leviter subflava continebatur, sed pauca adeo, ut tertiam cochlearis partem non superasset. Tamen ex Albuginea, ubi, sani alioquin, ut cætera quæ ipse examinavi, testiculi supremam propemodum partem convestiebat, subrotundum exstabat corpusculum quod & colore eodem erat quo ipsa tunica, & ex eadem fieri substantia videbatur.

28. SENEX Tridentinus procerus, sed arctis ventribus, qui unde mortuus, & quale in corde officulum, & quam crebras in arteria Magna osseas bracteolas haberet, cum tibi aliis Litteris (r), quanquam id obiter, significaverim; non hic repetam. Duo potius quæ cadaver ejus dissecans, mense Martio A. 1717. præterea animadverti, huc adscribam, ut minus imperfectam historiam habeas. CORDIS ventriculi, & vasa Magna polyposis concretionibus, iisque grandibus, densis, &, si distrahere velles, resistentibus, non carebant: & tamen fluidi, & nigri sanguinis tanta copia partes omnes redundabant, ut secanti mihi id molestiæ sæpius, & moræ fuerit.

In scroti altera parte Vaginalis tunica aquam non multam continebat. Albugineæ vero, crassioris factæ, superficiem corpuscula hic illic occupabant ejusdem ac ea coloris, glandularum exiguarum forma, duriuscula, alicubi ferme in quincuncem dispoita.

29. VIRI cadaver, qui a pleuritide quasi quadam mortuus dicebatur, in Gymnasium illatum est, cum bi Anatomen docerem, sub Januarii finem A. 1750. THORACE recluso, vitium revera multiplex n eo deprehensum est. Plurima enim & in ejus cavis, & in pericardio aqua fuit: pulmones, a sinistris præsertim, magna ex parte ad pleuram affixi, & alicubi subduri: inter eas glandulas quæ ad primam bronchiorum sunt divisionem, una transversum pollicem longa. Consulto hic omitto quæ alibi melius licam, Triangulares pectoris musculos propemodum otos huic a natura defuisse: e fibulæ autem alterius upremo interiore latere processum osseum, styloidis millimum, extitisse. Sed ea quorum potissimum causa hanc scribere Observationem incepi, non mittam. Communibus testium tunicis detractis, sub uarum illa quæ scrotum proprie dicitur, plus pinuedinis, in imo etiam, vidi, quam in homine præertim non valde pingui expectassem, cum reliquas b altero latere ipse incidissem, nec humoris quiduam e Vaginalis cavo defluere, animadvertissem; nclusus tamen testiculus prope extremum superius arvam habuit excrescentiam rubellam, ex Albuginea xstantem.

30. Post hæc addere non attinet, Juvenem de quo bi de Vulneribus Thoracis (*), & multo minus Virum de quo ubi de Gonorrhœa (s) scribemus, llum quidem uno in teste prope alterum epididymiis globum, hunc vero ad summum epididymidis, llum parvam quasi Albugineæ excrescentiam subruram, & mollem, hunc vero subrotundum corpuulum habuisse; neutri tamen intra Vaginalem plus adoris fuisse, quam in sanissimo quovis homine videamus. Jam enim satis ex superioribus historiis liuet, non solum præsente corpusculo, imo pluribus onnunquam corpusculis, aquam in Vaginali fuisse on multam, sed nullam tunc quoque cum rubella xstaret adhuc excrescentia, quæ mihi esset hydatidis non ita pridem disruptæ indicium. Quæ omnia etsi ita sunt; tamen quando nihil est quod vetet concipere, hydatidem recens disruptam, fuisse exiguam, corpuscula autem quædam, vel plura, vetustarum hydatidum esse vestigia, denique revehentium vasorum oscula, ut in quorundam Vaginali tunica vix ulla, aut obstructa esse, ideoque in iis effusam aquam diutius servari, sic contra in aliis majori esse numero, magisque patentia; cum igitur concipere hæc liceat; satis esse causæ non video, cur priores illas conjecturas omnino abjicere cogamur. Utcunque id est; ex lectis quas proposuimus, ex relectis autem quas indicavimus, Observationibus collegeris, hydatides, excrescentias, corpuscula nobis ut plurimum ad superius testis extremum, atque adeo prope majorem epididymidis globum occurrisse: & cum in utroque exstarent testiculo, sæpius eundem utrobique locum tenuisse, quin etiam ei adnatam, aut saltem proximam, quantum delineatio videtur ostendere, illam hydatidem fuisse quam testis figuram, & magnitudinem referentem supra (t) memoravimus: quæ res non prorsus indignæ sunt fortasse quæ animadvertantur, & quorum causæ forsitan ex propiore Spermaticorum vasorum fasciculi insertione perquirantur.

Verum te illud magis ex me quæsiturum puto, num igitur nusquam, nisi inter Vaginalem tunicam, & Albugineam hydrocelem offenderim. Ego vero ut semel viderim in ipsa, ut arbitror, Albuginea, continuo exponam.

31. SENIS, qui ab alto cadens Martio mense A. 1706. ex capitis ictu mortuus est, reliquam historiam, cum de iis ictibus agam, (u) habebis: hic ea tantum quæ ad herniam attinent duplicem qua in dextero tantummodo scroto laboraverat. OMENTUM, quod in ipso ventre erat dextrorsum retractum, ex eo descendebat in sacculum qui ad latus fasciculi Spermaticorum vasorum non ultra summam testiculi partem extendebatur. Intus erat lævis, ex eoque omentum nullo negotio in ventris caveam reductum est. Hernia autem altera ad hunc modum se habebat. Erat alter sacculus priore multo minor, quippe testiculo non longior, satis tamen latus, ex lævi, & separabili factus membrana, subflavam aquam continens. Is testiculi multo maximam partem cingebat, quippe latera hinc, & hinc arctissime committens sua cum ea dorsi testiculi parte quæ utrinque secundum longitudinem epididymidi erat proxima, ut hæc particula extra sacculum esset tota.

32. Qui Albugineam tunicam in duas membranas facili, & æquabili divisione haud semel diduxerim (x), Cl. autem Teichmeyerum (y) videam id benigne augentem, affirmantemque, *in tres evidentes tunicas separari posse*; sacculum hunc minorem crediderim ex earum duabus ab interposita aqua effectum: quod hydroceles genus, nisi forte a Fabricio nostro (z) indicatum velis, nescio an ab aliis antea fuerit adnotatum. Genus autem illud quod Viri cæteroquin doctissimi frequentissimum esse ajunt, & ego, nec sine curandi ipsum modo, in illa Introductione (a) agnosco quæ adeo antiqua est, ut Galeno adscribatur, illud, inquam, genus nec Valsalvæ, nec mihi occurrit, neque Experientissimo Heistero (b). Non tamen propterea ab aliis vel creberrime visum negaverim, qui videlicet multo sæpius aquam inter membraneas cellulas quæ supra Vaginalem tunicam sunt, interclusam, quam intra hanc effusam, proponunt. Diu est cum alii, & in his certe Gerardus Blasius (c) admonuere, hanc tunicam *non extendere se ultra testem*, nec *vasa spermatica vaginali quadam tunica libera tegi*; .... *sed* pro ea *membranulas dari plurimas, coagmentatas, vasa hæc connectentes*: itaque vel rupto ad inguina peritonæo, tamen humori *ex ventre ad hoc spatium, id est in Vaginalis cavum, nullum dari transitum, sed vero*

(r) Epist. 3. n. 22. (*) Epist. 53. n. 40. (s) Epist. 44. n. 5. (t) n. 3. (u) Epist. 52. n. 8.
(x) Adverf. 4. Animad. 1. (y) Vindic. quorund. Invent. in fine. (z) Pentateuch. Chir. l. 1. c. 27.
(a) c. 18. (b) Differt. de Hydroc. n. 28. & Instit. Chir. P. 2. S. 5. c. 122. not. b ad n. 1.
(c) in Observatis, supra ad n. 8. citatis.

vero intra hanc & scrotum ipsum, id est in cellulas inter utrumque interjectas, & cum superioribus illis aut per se, aut vi demum morbi communicantes. Hæc fere omnia sequuntur nunc plures, nec ipse nego, ut neque illud quod adjiciunt, pondere tamen aliquando, aut acrimonia humoris, in superioribus illis cellulis collecti, posse disrumpi, aut erodi illud quasi septum membraneum quod inter Vaginalis caveam, & illas cellulas intercedit, sicque demum in eam humorem effundi, & unum perpetuum cavum fieri, Vaginalis nempe, & spatii quod superiores illæ distentæ cellulæ occupabant. Qua ratione forsitan illam nostram explicabunt Observationem (*d*) Vaginalis caveæ ad summum usque os pubis productæ, cui quidem explicationi pertinaciter haud refragabimur: quanquam non satis intelligimus, quomodo cum eo consentiat quod non modo alii, sed ipsi quoque agnoscunt, hydrocelem, ut cæteræ herniæ spuriæ, *dum increscunt, adscendere versus inguina videri* contra ac legitimæ, quæ *descendendo versus testes, augescunt*: Sed & alteram nostram in Bubulco Observationem (*e*), cujus Vaginalis cavum tres supra testiculum digitos pollices ascendebat, si ad eundem modum explicent, aut nonnullas etiam de tot aliis in quibus ea cavea non magis quam soleat, sursum producta, plus minusve humoris continebat; mirum erit, ne unam quidem unquam supra Vaginalem superstitem fuisse cellulam, quam videremus, humore distentam, imo, salvo illo quod diximus, septo, humorem tamen, quod ipsi fieri posse, negant, intra Vaginalem transiisse. Igitur si ea tantummodo quæ nos conspeximus, fideliter, ut solemus, hic quoque narrare tibi velimus, nusquam in scroto, nisi in Vaginalis cavo, humorem collectum vidimus, si præter Senem de quo novissime locuti sumus, asciticos excipias, in quibus tamen in minutas erat illas cellulas dispertitus quæ cuti propius subsunt, ut Epistolis XXXVIII. (*f*), & XLI. (*g*) expositum est.

33. Asciticorum hanc hydrocelem, quam potius scroti hydropem vocant, minime necesse est cum vulgo ab aqua illa repetere qua distentus eorum est venter; cum eædem causæ propter quas aqua tunc cæteras persæpe infarcit cellulas quæ cuti subjiciuntur, præsertim autem inferiores, efficere satis possint, ut in scroto pariter illas infarciat, eoque id facilius quod pendulum est, & musculorum viribus parum instructum. Nec tamen inficias ivero, nonnunquam immani aquæ vi quæ in peritonæum nitatur, posse hoc intra scrotum adeo urgeri, ut si scrotum perfores, magno illac impetu ex ventre descendens aqua erumpat, quemadmodum se vidisse, ingenuus, si quis alius, Vir narrat, Benevolus (*h*). Qui cum ait, abdominis annulum tunc fuisse ita dilatatum, ut pugnum admittere potuisset, nobis ansam dat admonendi, non licere uti, semper saltem, ingeniosa quadam explicatione originis in asciticis veræ hydroceles *ab intento adductoque multum*, ob ventris tumorem, *musculo obliquo, atque sic arctato ejus ostio*, oblonga videlicet fissura quam annulum vocant, unde illac transeuntes venæ Spermaticæ comprimantur.

34. Cæterum earum venarum pressio interdum ab immani potius aquarum pondere illis, dum sub peritonæo transeunt, incumbentium facile repetenda, quantum possit facere ad hydrocelem gignendam, ostenderem, si opus esset, exemplo præsertim quod apud Cl. Bassium (*i*) leges, magnæ hydroceles, quæ subligaris, arctius, & validius inguen comprimentis, usum brevi post consecuta est. Et Medicum tamen novi senem, qui ad defluxionem, ut ipse ajebat, ad testiculi non modicum jam tumorem intercipiendam adstringentia medicamenta inguini imponi jusserat, quasi arteriam invehentem possent, venas autem, & lymphæductus revehentes, tanto magis, quanto infirmioribus sunt tunicis, non possent adstringere. Quæ cum me consulens Pharmacopola; is enim erat æger; ex me audivisset; continuo illa abjecit; & curatio reliqua magis profuit. Atque, ut cæteris hic omissis causis, Spermaticas tantum venas in hydrocele, & plerisque aliis illegitimis herniis spectemus; sunt illæ per se ad hæc gignenda, & fovenda mala satis pronæ, sive positum attendas, sive ingentem ab initio ad finem usque longitudinem, sive inertiorem quem revehunt, sanguinem, quippe tenuibus, & actuosis particulis in teste orbatum, sive arteriæ sociæ ab origine exilitatem, longissimumque decursum, sive adjecti unius Cremasteris musculi infirmitatem, sive denique valvulas in venis ipsis aut nullas, aut paucas, aut officio, id quod injecta testes versus ostendunt, non satis pares in iis præsertim qui crebrius, diutiusque aut veneri, aut venereis cogitationibus intenti, venas illas dilataverint. Ob has igitur causas, ab Doctis Viris satis agnitas, & quæ tamen ad semen rite secernendum requirebantur, ita sunt hæ venæ ad ea quæ indicavimus, mala inferenda, aut augenda idoneæ, ut si libidinum intemperantia accedat, compressio, ictus, aut aliud quidpiam unde motus sanguinis per ipsas magis retardetur, illa non difficile sequantur, nedum, si eæ non vitentur res, augeantur. Atque adeo ex retardatione ista deduci video ab Eruditissimo Scriptore explicationem Observationis Dodonæi, in Sepulchreti quoque Sectionem proximam (*k*) relatæ, & in hac (*l*) laudatæ, hydroceles videlicet, cum ab interna causa est, in sinistra scroti parte semper, aut saltem, ut illam Observationem contraxit Hildanus (*m*) *ut plurimum* occurrentis. Cum enim quod illi de sinistra vena Spermatica quasi a proximo rene serum in scrotum vehere posset, comminiscebantur, locum haud habent hoc tempore; optime quidem id substituitur, sanguinem ab ea vena in Emulgentem expedite non referri. Exemplum vero quod ad impedimentum explicandum producitur, ut si ren proximus calculis, & arena, & ulcere laboret, exiguus autem calculus ex ulcere cum sanguine in Emulgentem venam abripiatur, ex hac autem procidat in Spermaticam, & sanguinis e teste refluxum turbet; exemplum hoc, inquam, adeo in hydrocele rarum est, ut ipse qui proponit, non diffiteatur, imo ab aliis probabiliorem causam requirat frequentissimæ rei, aut certe ex ejus quoque observatione *longe crebrius* in sinistro, quam in dextero scroto occurrentis. Mihi vero non alia hic quærenda videtur causa quam ea quæ a morbo alibi (*n*) cum Doctissimis Viris agnita est, cur ren sinister sæpius quam dexter, sit calculis obnoxius. Cum enim sanguis per sinistram Emulgentem venam, quippe longiorem, & Magnæ arteriæ in transversum impositam, non expedite adeo, & cito, ut per dexteram, feratur in Cavam, Spermatica autem vena sinistra, non ut dextera, in Cavam ipsam, sed in Emulgentem illam sinistram influat; satis apparet, ubi sanguis in vena utraque Spermatica æque ad subsistendum pronus fuerit, facilius tamen fore, ut in sinistra subsistat, sive lentius ascendat, quam in dextera. Neque aliam proferrem causam, cur Cirsocele *sinistrum latus fere semper afficiat* secundum Arantii (*o*) Observationes: quæ tamen, ut & superiores quas modo de hydrocele memoravi, an cæteris pariter Observatoribus respondeant, in medio relinquo. Nam & plures plerorumque opus esset editas extare hac de re in utroque morbo Observationes, & quas Valsalva & ego habuimus, forte accidit, ut quo eæ in latere habitæ sint, non nisi perraro sit adnotatum.

35. Sed priusquam de Cirsocele pauca adscribamus, de Pneumatocele, & de Hæmatocele, ut propositus ordo (*p*) postulat, multo pauciora attingemus. Hanc enim haud vidimus, quippe raro

(*d*) supra, n. 25. (*e*) supra, n. 22. (*f*) n. 26. (*g*) n. 18. (*h*) Dissertaz. 1. (*i*) Dec. 1. Obs. Anat. Chir. 9. (*k*) Sect. 30. in Schol. ad Obs. 1. (*l*) in Schol. ad §. 3. Obs. 21. (*m*) Cent. 4. Obs. Chir. 66. (*n*) Epist. 40. n. 12. (*o*) De Tumor. p. n. c. 51. (*p*) n. 15.

raro diuturnam, ut cæteræ. Nam cum sanguis sive ex vulnere inflicto, sive ex curatione in scrotum defluxit, cito Chirurgi rationem ipsam, nedum Celsi (q) præceptum secuti, via facta detrahunt. Nonnunquam tamen ex erosione membranarum testiculi *notabilis copia cruenti ichoris* Vaginalem tunicam distendit, ut, hac incisa, *cum impetu erumperet*, quemadmodum invenio apud Justum Schraderum (r).

Pneumatocelem autem si ita accipiamus, ut ab aere fiat intra aliquod intestinum incluso quod in scrotum descenderit, cujusmodi adnotandum in primis exemplum protulit Cl. Hallerus (ſ); ex parte aliqua fortasse vidi: sin vero ut ab aere, quomodo plerique accipiunt, scroti cellulas distendente; non memini legisse qui sine cæterarum omnium, aut plurimarum, aut certe, ut apud Palfinium (t), proximarum scroto partium emphysemate conspexerit. Mihi in jam mortuo ut in solo apparuerit scroto, Epistola habes V. (u)

36. Cirsocelem Cornelius Celsus unam ex omnibus herniis ramicis, aut ramicum nomine designavit; sive scrotum occupet, idque aut exterius, aut interius, sive inguen tantum impleat: quem ordinem ut proponit capite, non 17; sed 18. libri 7. ita in curatione sequitur cap. 22. & 24. Quæ adnotare volui, ne, ut ingeniosissimus alioquin Vir, nonnihil hæreas in ramicis nomine apud Celsum, obscurumque tibi hoc ejus ultimum caput videatur, in quo bubonoceles quidem, ut finis docet capitis 18; curationem tradit, sed bubonoceles quæ non nisi a varicosis venis fiat. Obscurus est Justus Schraderus, quem eo tibi libentius memoro, quod ejus Observationes in Sepulchreto omissas video. In illa enim ipsa quæ paulo supra (x) indicata est, qua hæmatocelen quandam proponit, *innumeros* quoque *perreptantium vasorum flexus supra modum turgidos* fuisse, scribit; *in superficie* vero testiculi, an Vaginalis tunicæ dicat, incertum: utrolibet enim loco esse possit, laudatis capitibus 18. & 22. Celsus docuit. Porro ut in Schraderi Observatione, sic in aliis pariter haud raro accidisse, animadverto, ut cum Cirsocele aliæ essent herniæ conjunctæ. Videsis Horstium quem hic habes in Sepulchreto (y). Relege etiam Epistolarum mearum locos quibus hæc hernia descripta est, ut fuit a Valsalva, aut a me conspecta. Ille (z) cum juxta primum Celsi (a) modum *super ipsum scrotum* varicosas venas ita vidit *inter se implicatas*, ut catenam referrent; hydrocelem simul invenit. Ego cum secundum ultimum primæ divisionis Celsi (b) modum Cirsocelem inchoatam in Lanio (c), aut absolutam in Figulo (d) deprehendi; simul in hoc reperi hydroceles initium, in illo autem hydrocelem. Erat præterea in Figulo substantia testis ita compacta, ut *alimentum amisisse*, sicuti in eo modo Celsus (e) loquitur, videretur, subjectumque habebat corpusculum exiguum osseum: quod in memoriam redigit certam quandam aliam Valsalvæ, nescio quo in homine habitam, Observationem. In dextero enim vasorum Spermaticorum fasciculo intra peculiares membranulas corpusculum offendit osseum: quod cum inter digitos valide premeret, ex duobus factum esse, vidit. Globuli forma utrumque erat; sed alterum grani milii, alterum viciæ magnitudine, hoc in parte subasperum, illud vero eleganter ad margaritæ similitudinem lævigatum. Cæterum de Cirsocele hæc adnotavit Arantius (f), maximam, opinor, describens: *tactui turgentia vasa digiti crassitudine se se offerunt, intestinorum in modum, orbibus, & anfractibus obvoluta, quæ decumbentibus, magna ex parte delitescunt, hyemalique tempore, contracto scroto, minuuntur, ac minus infestant, æstate vero maxime.*

37. Steatocele eidem Auctori est (g), *ubi adiposus quidam humor in scroto, & circa testem concrescit*. Secutus est autem antiquum illius *Introductionis* Scriptorem, quæ inter Galeni libros servata est, qui Scriptor cum inter cæteras hernias 17. & 18. capit. steatocelem nominaverit, in hoc altero curationem indicans, *adipem*, ait, esse *auferendum*. Verum sive sebum, sive adipem vocare malimus quidquid unctuosi intra scrotum aliquando concrescit, ipsumque distendit, id certe aut sub cute ipsa congeritur, aut in cellulis interioribus. Prius ad genus attinet quod supra (h) dixi, sub scroto proprie sic appellato plus pinguedinis, in imo etiam, me vidisse, quam in homine præsertim non multum pingui expectassem; nihil enim ibi pinguedinis, aut certe vix aliquid subest, idque interdum. Sed illud erat inchoamentum dumtaxat quoddam vitii hujus: quod expletum vides in Sectione hac Sepulchreti XXIX. (i) ex Graafio: eodemque fortasse referendum est quod in memorata Horstii Observatione ibidem (k) legitur: *in dextra scroti parte caro adiposa*. Ad interiores autem cellulas spectat quod in cadavere admodum pingui adnotavit, ut supra (l) aliam ob causam dictum est, Cl. Petschius (m), cum enterocele, aut epiplocele in altero scroti latere esse videretur, nil nisi *pinguedinem* fuisse *in substantia peritonæi cellulosa collectam, & per annulos ad scrotum progredientem*. Sic apud Boerhaavium (n) legeris visum ab ipso in scroto tumorem maximum; in obeso enim homine, testiculo sano, & libero, *pinguedo luxurians, exorbitaverat per annulum in scrotum cum vasis spermaticis*. Schulzius (o) autem non infra inguina videtur offendisse *quantitatem magnam pinguedinis* a dextris, longe pauciorem a sinistris, iisdem vasis *arcte intertextam*, ut a primo intestinum, aut omentum eo prolapsum mentiretur, idque in cadavere potius strigoso, sicut antea (p), ut aliud ostenderem, a me relatum esse, memineris. Mihi vero, qui interdum vel in macilento corpore pinguedinem iis vasis passim interpositam a summa Vaginali tunica ad annulum usque; eum enim tractum peculiariter tunc observabam; vidisse me, sciam, in homine autem maxime toroso, minime pingui, cum sanissimus esset, occiso, non solum in ima eorundem vasorum sede pinguedinem, sed & inter epididymidem, testemque offendisse, denique in bubulco pariter non pingui, his Litteris (q) descripto, cum fasciculus illorum crassior, qui ad alterum spectabat testem, e pinguedine fieret majori ex parte, inter alterum testiculum, ejusque epididymidem non defuisse pinguedinem: quæ res tametsi ab Anatomicis non est, quod recorder, memorata, fortasse haud infrequens est; mihi, inquam, non tam mirum videtur, in eorum vasorum fasciculo præter modum auctam pinguedinem fuisse non semel deprehensam, quam inter epididymidem, & testiculum nunquam fuisse; nisi forte aliquando in Sarcocele quadam pinguedo pro carne accepta est.

38. Sarcocelis enim carnem non rubram modo, sed & *albicantem* commemorat paulo ante laudatus *Introductionis* Auctor (r), & ipse, ut alibi (ſ) indicatum est, pinguedinis sacculos vidi, qui, cum hæc subsistente, intermistoque sanguine esset infecta, carnem mentirentur. Porro de hujus herniæ natura, & sede alii in alias, easque inter se adversantes sententias Medici abiere. Vesalius enim, quod ex Sepulchreto (t) cognosces, sibi persuaserat, ex omento fieri in scrotum prolapso. Alii ab ipso testiculo extumescente, & indurescente non differre, existimarunt. Reliqui autem sicuti non negant, a primo eorum vitiorum interdum posse minus cautis Observatoribus imponi, ut pro sarcocele accipiant, ita hoc nomine revera excre-

(q) De Medic. l. 7. c. 19. (r) Dec. 2. Obs. Anat. Med. 1. (ſ) ad Prælect. Boerh. §. 641. not. u.
(t) Anat. du corps hum. P. 1. tr. 2. ch. 18. (u) n. 19. (x) n. 35. (y) l. 3. Sect. 29. Obs. 17.
(z) Epist. 20. n. 24. (a) l. 7. c. 18. & 22. (b) Ibid. (c) Epist. 21. n. 19. (d) Epist. 7. n. 11.
(e) cit. c. 18. (f) c. supra ad n. 34. cit. (g) Ibid. (h) n. 29. (i) Obs. 14. §. 2.
(k) Obs. 17. (l) n. 10. (m) Syllog. Anat. Obs. §. 89. (n) Prælect. ad Instit. §. 712.
(o) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 225. (p) n. 10. (q) n. 22. (r) c. 18. (ſ) Adverſ. Anat. 2, Animad. 6.
(t) Sect. hac 29. Obs. 15. §. 3.

excrescentem circa testiculum, & ejus vasa carnem, aut aliam ejusmodi substantiam intelligunt. Raro id tamen, ut Celsus (u) admonuit, aut certe minus sæpe quam vulgus putat, si indubias Observationes quærimus, videtur accidere, nec fortasse longius a vero aberrasse Olaus Borrichius, cum ad Observationem suam, ut in Sepulchreto habes (x), adnotavit, *frequenter sarcocelem non tam adnasci testibus, quam innasci*: ubi etiam tradidit, quomodo hydrocele mentiri aliquando sarcocelem possit, utque illa forsan, non hæc fuerit, quam radicis ononidis pulvere, urinam utique ciente, sublatam credunt. Prudenter igitur tantum tribuit ei sententiæ quam secundo loco memoravimus, ut tamen diserte locum relinquat etiam tertiæ, pro qua stare indicat exempla quæ apud Lotichium sunt, & Hildanum. Hæc ego quærens, in illius quidem Consiliorum libro 6. (y), in hujus autem Observationum Centuria 4. facile inveni, miratusque sum, non ex hujus Observatione 65. quidquam in hanc Sepulchreti Sectionem esse relatum. Quod si ea quæ per anatomen penitus examinata essent, quærebantur; at erat quæ referri huc posset Blasii Observatio (z), in qua, non ut in illa Borrichii, tota carnea massa nihil erat, nisi ipse testiculus; sed contra, crasso quasi ex glandulis durioribus cortice, nuclei instar, testiculus continebatur. Nos vero etsi minime dubitamus, quin ut a cæterarum partium, ita ab erosis, quacunque tandem ex causa, testium tunicis morbida possit caro excrescere; in hanc tamen per dissectiones necdum incidimus. Sed incidit quidem Cl. Pohlius (a), qui *secundum propriam observationem* sarcocelem esse, dixit, *tumorem testiculorum fibrosum & carneum, plus minus durum; & dolorosum, successive ortum, qui aut totam testiculi substantiam auget, inque molem carni similem convertit, aut saltem parti hujus adnatus excrescentiam veluti carnosam format*. Veruntamen præcipue, ut vides, in toto id agnoscit testiculo: exemplum autem profert sarcocelis ab se dissectæ in qua testis substantia *tota in materiam purulentam abierat*. Quod si legeris Exercitatissimi Viri Dieterici Sproegelii (b) Observationes illas in quibus cum hydrocele, ut causa, vel ut effectu, sarcocele conjungitur; testem videbis repertum *livido-atrum, putridum*, aut *extensum: durum, & ad extra cum epididymidibus corrosum & callosum*, aut *partim putredine friabilem, partim vero perfecte cartilaginosum*, & *tunicam* quoque *albugineam cum epididymidibus totam cartilagineam*, aut denique *tumidum*, & cum dissecaretur, *pus genuinum flavescens spissum in medietate exhibentem, cum arrosione, & incipienti callositate parietum*. Vix in una Observatione (c) *tumidæ & scirrhosæ glandulæ* inventæ memorantur; sed non in testiculi substantia: num ergo in ejus superficie? an in funiculo spermatico? nam in hoc quoque sarcocelem agnoscunt, & minime attingunt, si ventrem subiit, velut illa quam a Valsalva conspectam descripsi (d) in teste incipientem, & duri instar tuberis quasi glandulosæ naturæ illuc ascendentem ubi cum simili mesenterii immani tumore conjungebatur. Sed ne a sarcocele, ipsis in testibus quæsita, recedamus: præclaræ sunt Ill. Viri Heisteri (e) Observationes. Deprehendit hic testiculos, quales delineat (f) quatuor, ea omnes magnitudine, ut merito redargueri (g) qui sarcocelem *ovum gallinaceum nunquam excedere*, scripserunt. Omnes quoque invenit scirrhosos, & æquali superficie, ut non sine causa affirmaverit (h), *testiculos scirrhosos longe frequentiores esse excrescentiis e testiculis*. Cætera apud ipsum videbis, & in his unum ex iis testibus (i) *corruptum, & quasi cancrosum* fuisse. Interea ad ultimam ex herniis a nobis enumeratis veniamus.

39. Spermatoceles nomine Auctor quidem Observationis quæ XX. est in hac Sepulchreti XXIX. Sectione, herniam accepit quam faciat *vas deferens corrugatum, in scrotum descendens*, facillime tamen aut manuum ope, aut corporis situ resupino intro rediens. Quis esset is Auctor, ut melius possem quid sibi vellet percipere, frustra sub Observatione quæsivi. Est enim subscriptum *Idem ibidem*, nempe aut Rolfinckius, aut Riolanus, aut Hildanus, aut Roscius; hi enim in proximis superioribus Scholiis, & Observatione fuerant nominati. Quorum neminis cum illa esse verba agnoscerem; casu denique factum est, ut Chirurgiam versans Barbettianam (k), in illa ipsa verba inciderem, nec plus tamen quam quod in Sepulchreto exscriptum est, invenirem. Difficile sane est intellectu minime ignorantibus, quomodo vas semen deferens, adhærens ad vesicam, ureteri autem in transitu impositum, unde Ruttyus (l) in nephriticis doloribus retractionem testis repetebat, & denique per creberrimas cellulosas membranas ubique tum supra abdominis annulum, tum infra ad suum usque ortum cum proximis partibus sit colligatum; difficile, inquam, iis qui hæc sciant, est intellectu qui possit adeo intra scrotum hoc vas descendere, ibique complicari, ut herniam faciat. Quod cum ipse non meminerim ab ullo in dissectionibus esse conspectum, nec per eas, quod ajat, Barbettus viderit; suspicioni locum esse, censeo, longe aliam rem ac quam ipse crediderit, fuisse quam ab se dicit non semel observatam. Itaque Spermatocele, quæ si illud mihi significaret, supra esset inter legitimas hernias relata, inter illegitimas retinetur sic intellecta, ut *seminis aggestionem* designet *in testiculis*, quæ hos interdum *ad ingentem attollat molem*; utor autem verbis quibus olim Collectores *Bibliothecæ Anatomicæ* (m) rem hanc proposuerunt petentes, ut ejusmodi hernias *liceret spermatocelas* vocare: neque enim ista significatio, nedum illud nomen, primum inter Medicos nuperrime vulgatum est, ut Vir cæteroquin Doctissimus videtur existimare. Quin rem *non semel* ab se in viris salacioribus esse animadversam, Collectores illi confirmarunt, cum esset *obstructio in aliqua epididymidis parte a seminis particulis concrescibilibus efformata*; semel autem oculis ipsis rem usurpasse, cum post seminis ita cohibiti, intra scrotum effusionem, indeque ortum abscessum ferro aperiendum, post ejusque expurgationem, non pus amplius, sed ex ea epididymidis parte quæ inter ejus globos media est, semen quod ipsam distendendo perruperat, evidenter prodiret. Quod epididymidis foramen si forte malis erodenti potius abscessus materiæ quam semini distendenti tribuere; negare tamen non poteris quod ratio dictat, si transitus semini in suas vesiculas quacunque de causa intercipiatur, aut si ex vesiculis jam distentis reditus per revehentia vascula in sanguinem prohibeatur; fore ut ab novo semine usque & usque in testibus secreto, testes ipsi, epididymides, & reliqua ejus conceptacula repleantur adeo, ut primum intumescant, quo tempore spermatocelem esse, dicemus, tum deinde ut structura tenuior, & mollior quæ in testiculis præsertim est, paulatim vitietur, disruptisque vasculis tum semen, tum sanguinem, tum lympham vehentibus, tumores denique misti generis in testibus procreentur. Nunc agesis aliquot exemplis hæc declaremus.

40. Questi sunt aliqui apud me, quibus ilia flatibus erant distenta, non tam de tensione, & dolore, quam alii de uno, alii de utroque testiculo tunc potissimum intumescente, cum flatus maxime urgebant, detumescente autem, nullo prorsus relicto incommodo, cum flatus remittebant. Credidi, ab intestinis distentis viam semini intercludi compressis vasis hoc ad vesiculas deferentibus, imo ipsis interdum vesiculis, ut delatum non admitterent. Sic quoque memini, cum ante hos triginta annos Rhodigio ad nos Vir honestus venisset, tumori cuidam obnoxius qui inter abdominis musculos ad epicolicam regionem dexteram non semel redierat, diceretque, quotiescunque aderat tumor, te-

stem

(u) l. 7. c. 18. (x) Sect. cit. Schol. ad Obs. 22. §. 1. (y) c. 3. Obs. 9. (z) 15. Partis 1:
(a) Progr. de Hern. & speciatim de Sarcocele. (b) Observ. quædam selectiores §. 50. & seqq. (c) §. 51.
(d) Epist. 39. n. 2. (e) Differt. de Sarcocele. (f) Fig. 1. & seqq. cum Explic. (g) in Procemio. (h) §. 37.
(i) §. 34. (k) Part. 1. c. 7. (l) Treatise of the Urinary passag. Sect. 3. P. 1.
(m) Tom. 1. in Adnot. ad Graaf. Tract. de Viror. Organ. & cæt.

stem subjectum moleste ibi graviorem fieri, ut sacculo scrotum excipere, & sustinere opus esset; memini, inquam, rem hanc ita ipsi, & Medicis qui in consilio mecum aderant, jam tum explicasse, ut cum Obliquus dexter musculus ab attollente tumore tenderetur, & quod consequitur, oblonga ejus fissura, quæ annulus dicitur, constringeretur, non esset mirandum, si vase quadantenus adstricto quod, illac transiens, semen defert, nonnihil hujus retardaretur ascensus. Sed in hoc, & in illis quoque fortasse viris fieri potest; quanquam restitantis sanguinis indicia non erant; ut compressa, aut arctata pariter vena Spermatica, remorato non minus sanguini, quam semini, ea quæ diximus, essent tribuenda. Sunt autem inter Valsalvæ litteras quædam ad Virum Principem datæ, cui post nuptias testiculus creverat ad gallinacei ovi magnitudinem. Hunc Valsalva tumorem a subsistente semine esse posse, cogitabat, nec præter rationem propterea quia æger non facile semen, quo abundabat alioquin, solebat emittere, ut interdum re imperfecta a concubitu discederet. Pariter in Juvene de quo narrat Hildanus (*n*) cujus narrationis summam habes in Scholio ad eam quam in Sepulchreto indicavimus (*o*), Barbetti Observationem, quis non a semine, sed a sanguine repetat dolorem inguinum, & testiculorum tumorem, imminentem seminis ejaculationem repente prohibitam consecutos? Evanuit quidem uterque a sinistris; a dextris vero tumor non modo perstitit, sed progressu temporis in carnosam ingentem herniam excrevit. Idem ab eadem causa alteri contigisset, nisi tumorem, ad pugni majoris magnitudinem intra annos duos jam auctum, rara felicitate resolvisset Cl. Crausius (*p*). Generoso autem Viro cujus ejusdemmodi tumorem, nec alia ex origine natum, conspexi, quis contigerit exitus, scire non possum, cum hac transiens, vix me consulto, perrexerit necessarium iter conficere. Inutile certe præter Chirurgi ferrum, auxilium omne expertus esset, si tumor ejusdem fuisset naturæ ac in Juvene (*q*) fuit, cui ab non ita dissimili causa exsecta e scroto est massa carnis albissimæ, & solidissimæ, in cujus centro globus osseus concludebatur. His autem quatuor cur non ambo testes, sed alter aut tumuerit, aut tumens perstiterit, quando in utroque pariter teste cohibita seminis copia est in medio veneris æstu, non ita facile dictu est, nisi forte non æqualem utrinque copiam, aut fluxilitatem seminis, aut tunicarum, & cremasteris musculi vim, aut revehentia vasa ab altero latere magis patula fuisse, aut aliud aliquod istiusmodi conjiciamus.

41. Cæterum tumores testium, quacunque a causa originem habeant, ex alia in aliis constare videntur materia, ut puta (præter exempla hactenus proposita) ex substantia carnea & nervosa apud Borrichium (*r*), ex glandulosa, & vesiculis sanguine plenis apud Bartholinum (*s*), ex *ligamentosa*, & ex parte ad cartilaginis naturam accedente apud Schraderum (*t*), ex cartilaginea apud Ruyschium (*u*). Ego cum in Viro quem de Gonorrhœa scribens (*x*) commemorabo, testiculum præsertim dexterum æquo grandiorem offendissem; dissecans inveni adipis aliquid intimæ ejus substantiæ interjectum, non pessime alioquin se habenti. Unde fieri posse, conjeci, ut nonnunquam ex pinguedine præter naturam innata, & aucta aliqui testium tumores facti deprehendantur. Quod si ingentes, quos aliquando in viventibus conspexi, in mortuis vidissem, & incidere potuissem; non dubito quin singularia quædam fuissem observaturus, si moli structura respondisset. Nam primum Bononiæ vidi olim grandem adeo, ut ad illum accederet quem Ruyschius (*y*) dixit *prodigiosæ magnitudinis*, sive *humanum maximum*, si Curis quoque Posterioribus (*z*), ut videtur, de eodem loquitur. Sed quamvis minorem, non eo tamen exitu quo ille major, exsectum fuisse, audivi. Deinde vero Patavii ea magnitudine testem vidi, ut nisi qua fide sim, probe nosses, tibi scribere non auderem, veritus ne mendacem suspicareris. Nam si Ruyschianus ille *caput fœtus humani* superabat; is quo de loquor, duo plane superabat virorum capita in unum juncta. Itaque ut rem perraram inspicerem, Majo mense A. 1730. transeuntem hac hominem cum Atestem repeteret, ubi degebat, venire ad me domum, voluit Antonius Mocenicus Eques Splendidissimus, & Aloysio fratre, qui tum Venetiarum Dux erat, dignissimus. Ubi primum hominem aspexi, ignarus quis esset, & cur ad me veniret, magno hydrope ascite laborantem credidissem, nisi a dextris tantummodo ventrem adhuc obtectum vestibus tumere, animadvertissem. Ubi vero omni ablato integumento, & fasciis detractis quibus tumorem illuc per se vergentem, ab abdomen adductum, hypochondrium usque versus, servabat, eam quam dixi magnitudinem miratus, contrectare cœpi; tactum enim ferebat, omni semper dolore carens; mihique visus sum quasi sarcoma quoddam tangere, sphæroidis forma, & sua ubique cute obductum. Qua ex causa, & quomodo cœpisset, quærenti, respondit æger, etsi ictum jam inde a puero ibi excepisset; testiculum tamen non nisi virili ætate in tumorem crescere cœpisse, qui plurium demum annorum spatio ad eam pervenerat molem.

42. Unum vero hic es admonendus, testium auctam magnitudinem Valsalvam, ut in ejus schedis est, plerumque deberi vidisse tunicarum vitio eosdem vestientium. Nec mihi quibusdam præsertim in casibus id creditu difficile est, qui ut superiore Epistola (*a*) scripsi, cum æquo majores testiculos pleneque tumidos offendissem, non a distenta eorum substantia, sed a tunicis crassioribus factis id esse, comperi: quin etiam in herniis tum spuriis, tum legitimis auctam membranarum quibus continebantur, crassitudinem animadverti. Sic in hydrocele quam in Milite supra (*b*) descripsi, Erythroidem, & Vaginalem adnotavi fuisse crassiores, ut alibi (*c*) in Lanio, ejusdemmodi herniis affecto, densiorem utramque Vaginalem. Sic in Senis epiplocele (*d*) peritonæum, sacculum faciens, simul dilatari, & crassius fieri, in Juvenis autem entero-epiplocele (*e*) sacculi tunicam non minus crassam, & firmam, quam arteriæ Pulmonaris, & in Mulieris Crurali hernia (*f*) ita crassam, ut in plures quasi laminas non difficillime posset dividi. Fieri tamen potest, ubi sacculi orificium multo majus est, sicuti in herniis ingentibus contingit, quam annulus, aut ubi herniæ iis locis accidunt in quibus musculorum tendines nullo secundum naturam hiatu pertunduntur, quemadmodum inter Rectos fiunt, & Obliquos, aut supra, infrave umbilicum inter Rectum, & Rectum, fieri, inquam, potest, ut sacculi crassitudo non tantum a peritonæo sit, sed fere a tendinibus quoque, simul cum peritonæo extrorsus compulsis. Itaque Meryus (*g*) in hernia illa quam pene omnia intestina Tenuia faciebant, in saccum vidit non peritonæum modo, sed & singulos utriusque Obliqui musculi, & Transversi tendines se se evidenter producere: & tres quoque hos tendines quatenus Waltherus viderit in hernia se extendentes, & magnum, quamvis cum illo Meryi non comparandum intestinorum pondus sustinentes, & ne hernia porro cresceret (quam utilitatem in aliis pariter, neque id raro, præstare, arbitrabatur) quo ad ejus fieri posset, obsistentes, ex Actis quæ Lipsiæ prodeunt, Eruditorum (*h*) cognosces. Sed etsi Manchartus (*i*) laminam ex fibris tendineis ortam musculi Obliqui Externi non solum delineat (*k*), verum etiam nomine *tunicæ aponeuroticæ* inter cæteras herniarum tunicas proponit; tu tamen quatenus hæc agnosci a me dixerim; probe memento. Neque enim me fugit, præstantissimos esse Anatomicos, qui in herniis ab se dissectis ea negent perspici potuisse. Quibus ut libentissime credo, sic

(*n*) Cent. 4. Obs. 64. Exempl. 1. (*o*) n. 39. (*p*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 282.
(*q*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. A. 1700. Obs. Anat. 4. (*r*) Sepulchr. S. hac 29. Obs. 22. §. 1. (*s*) Ibid. §. 2.
(*t*) Obs. supra ad n. 35. cit. (*u*) Thes. Anat. 9. n. 51. (*x*) Epist. 44. n. 5. (*y*) n. 51. cit. & Tab. ibid. 3. Fig. 1.
(*z*) n. 28. (*a*) n. 28. (*b*) n. 17. (*c*) Epist. 21. n. 19. (*d*) Ibid. n. 15. (*e*) Epist. 34. n. 9. (*f*) Ibid. n. 15.
(*g*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1701. Obs. Anat. 5. (*h*) A. 1738. M. Jun. P. 2. (*i*) Differt. & cæt. supra ad n. 3. cit.
(*k*) Fig. 2. ad DD.

ſic invitus crederem, Meryum, & Waltherum, egregios Profeſſores, in aliis herniis; neque enim de omnibus loquebantur; cum tanta uſi fuerint diligentia in ea perquiſitione, quæ ſe vidiſſe ajunt, pervidere non potuiſſe. Veruntamen, ut hanc interea controverſiam ſeponamus, ſatis eſt exemplorum in iis tunicis quas in herniis omnes agnoſcunt, unde pateat, quomodo ex illarum potiſſimum aucta craſſitudine teſticulus, qui non ita ipſe extumuerit, in immanem tumorem excreviſſe videatur. Obſervatio eſt altera ejuſdem Waltheri, in iiſdem Actis (*l*) propoſita, qua ſcrotum, & penis tumida adeo deſcribuntur, ut hic ad genua, illud infra genua ſe extenderet, craſſitudo autem utriuſque ei longitudini reſponderet. Quam ad Obſervationem nullam memini legiſſe quæ propius accedat quam ea quæ A. 1755. Syracuſis miſſa ad me eſt, typis exſcripta, & publico Civitatis teſtimonio confirmata. Sed hæc in vivente homine; Waltheriana autem etiam in mortuo habita eſt. In hoc igitur, inſtituto examine, cutis ſcroti triplo craſſior, cellulæ autem ſub illa adnatæ, interque teſticulos pergentes, adeo diſtentæ a tenaci humore compertæ ſunt, ut molem inertis carnis repræſentarent, cui pondus tumoris totius, librarum videlicet ferme quadraginta, potiſſimum deberi videbatur. Erant quidem teſticuli naturalibus multo majores, quippe craſſiore Albuginea tunica humorem, & tophos comprehendente, ut vix pars exigua, eaque in altero dumtaxat latere tubulis tenuiſſimis relinqueretur, qui propriam teſtis ſubſtantiam faciunt. Sed hæc quantulam demum univerſi tumoris partem efficerent, ſatis intelligis. Itaque ſcite, ut ſolet, Vir Præſtantiſſimus Heiſterus (*m*) tumorem hunc ipſum ſcroti potius quam teſticuli, fuiſſe, cenſuit, nec aliter de maximis aliis quorum diſſectio non habetur, exiſtimavit, quos inter ille eſt librarum ſexaginta, memoratus in Regiæ Pariſienſis Academiæ Scientiarum Hiſtoria (*n*). Noverat quippe Vir Exercitatiſſimus (*o*), vel in hydrocele, præſertim antiqua, teſticulorum tunicas, & præcipue *dartum*, *& vaginalem admodum ſæpe craſſas reddi*, ut craſſitudinem æquare viderit *quinque vel ſex linearum*, *& quod excedit*: quamobrem monuit, triangulari inſtrumenti apice *plerumque non niſi difficillime perforari*, ideoque (*p*) apicem illum *non nimis cito eſſe retrahendum*, *quia alias tunicæ non perforatæ eſſent*. Quin etiam in ſarcocele quanto Albuginea tunica craſſior fiat, nobis facile conjiciendum reliquit, cum poſtquam illam tunicam incideret ea ſpe fore ut vaſcula ſeminis magna, & valde diſtenta apparerent, *æque parva* invenit *ut in ſano & naturali teſticulo eſſe ſolent*, *id quod mirandum*, inquit, fuit *in tanta teſticuli diſtentione*. Atque ut craſſioris factæ ejus tunicæ aliud habeas exemplum; inſpice oſſei facti humani teſtis iconem illam quam exhibuit Cl. Reinholdus Wagnerus (*q*). Cum videris, quanto major naturali teſticulo ille fuerit; tum animadverte, ejusdumtaxat *ſuperficiem*, *craſſitie pennæ columbinæ*, *in os duriſſimum abiiſſe*, exterius tuberculis oſſeis piſi magnitudine aſperum, intus vero læve, qua mediocrem caveam comprehendebat ubi *latitabat materia gelatinoſa ſeminis corrupti*. Scilicet teſtis ſubſtantia, olim incluſa, nulla jam erat; ſuperficies oſſea, craſſæ factæ Albugineæ tunicæ debebatur.

43. Verum ut hæ Litteræ ſuperioribus, quemadmodum promiſi, breviores ſint; alia de herniis, & teſticulis huc addere ſuperſedeo, ne de horum quidem dolore quidquam adjecturus, niſi ut Obſervationes legas, quas ſupra (*r*) indicavi, Cl. Virorum, & in quibus dolorem fuiſſe, invenies; in pluribus autem invenies; quomodo ſe habuerit teſtis, attendas. Simul ex una earum quæ Heiſteri eſt (*ſ*), facile cognoſces, qua ratione non modo in ægro illo, ſed in altero etiam quem deſcribit Sproegelius (*t*), dolores a teſticulo ad lumbos poſſent propagari. Nec alia adjicio, quamvis de Teſticulorum Dolore Sectio proxima Sepulchreti inſcripta ſit. Tota enim vix duas ſimul cum Scholiis paginas implet, in eaque, ut omittam Obſervationem IV. fortaſſe ex I. compendio ortam; certe V. ut Bonetus ipſe fatetur, ex §. 2. repetita eſt XXII. Obſervationis Sectionis ſuperioris, Scholiorum autem, quod non fatetur, ad Obſ. illam I. pars aliqua, etiam ubi ſanguinis Circulationi apertiſſime adverſatur, jam adoptata ab ipſo fuerat, & appoſita ad §. 3. Obſ. XXI. ejuſdem ſuperioris Sectionis, ut Scholii partem Obſervationi II. hic ſubjicit, quam illic ſubjecerat Obſervationi XX. Sed illic quoque non tam mirum eſt, Obſervatione XXIII. iteratum eſſe quod §. 2. Obſ. XV. poſitum fuerat, quam in una eademque pagina idem in prima parte Scholii ad §. 2. Obſ. XXII. reſcribi quod ſcriptum modo fuerat in ſecunda Scholii parte ad §. 1. Neque dicas, a me pariter in hac Epiſtola repetita eſſe plura, quæ in aliis, mea, aut Valſalvæ obſervata narrans, propoſueram. Aliud enim eſt quæ jam ſatis dicta ſunt, iterare; aliud quæ ne paſſim diſcerperentur Obſervationes, alibi ad ipſas explendas tradita ſunt, ſummatim perſtringere, ut opportuniore, quemadmodum ibi promiſſum ſæpe fuerat, loco perpendantur. Morem hunc, te, ut ſperare juvat, probante, ſervabimus; illum vero, quem haud dubitamus a te quoque minus probari, non ſequemur. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLIV.

Verba fiunt de Gonorrhoea:

ETSI pauci forte ſint Anatomici a quibus tot fuerint, quot a me, urethræ viriles diſſectæ, & diligenter perluſtratæ; tamen aut rarius quam vulgo exiſtimant, luculentiora in eo canali vitia occurrunt quæ contagioſam Gonorrhœam comitentur, aut neſcio quo caſu factum eſt, cum magnus hominum hac infectorum ſit numerus, illa ego vitia tam luculenta vix unquam, aut ne vix quidem conſpexerim. Quid Valſalvæ acciderit, ignoro; neque enim ſcriptis mandavit ſi quid forte in iis invenit qui cum laborarent eo morbo, deceſſerant. Quid aliis contigerit, legi. Quæ vero ipſe viderim, aut non viderim, nunc eo ordine ad te ſcribam, ut ab extimo urethræ orificio incipiens, ad intimum quod ad veſicam eſt, perveniam.

2. Cum in Adverſariis (*a*) cauſas protuli, cur prima gonorrhœæ virulentæ ſedes videretur mihi in iis potiſſimum, quos detexeram, majoribus urethræ canaliculis ſtatuenda, inter eas cauſas hanc non omiſi, quod ex iis præcipue canaliculis, maligno habitu ſuſcepto irritatis, provenire is humor poſſet qui primo ejus morbi tempore ex urethra ſolet deſtillare. Neque enim verum eſt ſemen, ut comparatio cum hoc docuit aliquando vel illos ipſos, qui improbanda opinione ſeducti, ut morbum abigerent, venerem ſæpius exercebant: quod ut ab iiſdem accepi, ſic etiam ab aliis certior ſæpenumero factus ſum, eo primo tempore necdum ullum eſſe in perinæo moleſtum ſenſum qui altius deſcendiſſe vitium, indicet. Neque rurſus id quod tunc defluit, verum eſt pus, cum dolor necdum is ſit qui eroſionem ſignificet, neque ſanguinis ulla adhuc vel leviſſima tinctura, nedum guttula apparuerit. Quibus nunc addere, opinor, liceret

Sum-

(*l*) A. 1725. M. Novembr. cum Tab. 5. Fig. 1. (*m*) Differt. de Sarcocele §. 36. (*n*) A. 1711. Obſ. Anat. 1.
(*o*) Differt. de Hydrocele n. 32. (*p*) n. 36. (*q*) Eph. N. C. Cent. 1. Obſ. 30. (*r*) n. 28. (*ſ*) Differt. ibi cit. §. 30.
(*t*) Obſ. ibid. cit. §. 58. (*a*) IV. Anim. 9.

Summi Viri Senacii (*b*) Observationes, secundum quas globuli materiæ in gonorrhœa effluentis majores sunt, globuli autem qui ulcerum pus faciunt, sunt minores, & inæquales, si utrique oculo exquisitissimis vitris instructo aspiciantur, & cum sanguinis globulis comparentur. Itaque Rondeletium in primis secutus, qui caute sapienterque, ut in Sepulchreto (*c*) habes, materiam illam *puris similitudinem referre*, aut *puri similem* esse, dixit, ego quoque *puriformem* appellavi. Placuit ea gonorrhœæ in canaliculis sedes, non dico Cockburnio (*d*); huic enim, Docto alioquin Viro, vel præter modum perplacuit; sed magno Boerhaavio (*e*) dico, & Illustri Hallero (*f*), ibi *primæ speciei gonorrhϾ sedem* agnoscentibus, & cur irritatione in erosionem demum abeunte spongiosi urethræ corporis, sola membrana a canaliculis divisi, non raro sanguis ipse effluat. Placuit & Viris aliis Eruditissimis *cellularum multiplicium* nomine canaliculos designantibus: quibuscum tamen, haud satis intelligo, quomodo Litrii quoque glandulam comprehendant, aut quomodo ipsi qui canaliculos nunquam memoravit, horum etiam, in gonorrhœa male se habentium, Observationem tribuere videantur, quasi ea in Commentariis legeretur Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis A. 1711.

De muliebris autem urethræ canaliculis, non secus ac in virili a me descriptis (*g*), & de sebaceis quas item reperi, nympharum, proximorumque labiorum glandulis (*h*), quarum has hoc ipso nomine, illos cellularum appellatione significant, verba hic non faciam propterea quia cum in mulieres inciderim nunquam quæ certa quadam exteriore gonorrhœa laborarent, aut cum interiore vexarentur, obierint; statuere non possum, an hæc aliquando in iis canaliculis, illa in iis glandulis sedem habeat. Nec in viris felicior fui, ut infectos reperirem gonorrhœa eadem exteriore, quam *spuriam* olim appellasse dicuntur Medici Monspelienses (*i*), ut quærere possem, an ejus materia e glandis superficie prodiret nullo ulcere affecta, an ex glandulis coronæ glandis ejusdem, ut sic Littrii sententia confirmaretur, ea coronæ granula pro glandulis, non pro papillis, quemadmodum Ruyschius, habentis. Littrii sententiam dixi; neque enim mei unquam fuit, qui cum illam commemorarem, assensum ab utraque cohibui, diligentius postea quæsiturus; ut mirer, esse potuisse qui cum mea I. (*k*), & IV. (*l*) Adversaria legissent, primam mihi sententiam tribuerent, imo ea de re *celebrem litem*, si Superis placet, *Ruyschium inter atque Morgagnum subortam esse*, scriberent. Ruyschio enim hoc quidem excidit (*m*) me, granula illa *pro glandulis descripsisse & delineari curavisse*: ego vero sperans, ex meis Adversariis omnes facile agnituros, optimum & occupatissimum Senem meam non satis assecutum esse mentem, superfluum existimavi vel uno verbo respondere. Huc tota *celebris lis* illa recidit. Hisce exterioribus gonorrhœis multo rarior illa est quam vidit, curavitque Cl. Wolffius (*n*). Humor enim ex urethra destillabat *semini analogus* primum albus, dein viridis factus, cum maximis in mingendo doloribus, & penis incurvatione, nec tamen impuram venerem, imo nullam venerem, sed alias, quas enumerat, causas erat illa gonorrhœa consecuta, quod & ille asseverat, & ipsa, ut Hippocrates (*o*) loquitur, *ostendit sanatio*, facile nimirum, & cito per data remedia obveniens, quæ causis illis erant opposita. Sed hac, & gonorrhœa quæ vulgo dicitur *sicca*, sive, ut proprie esset juxta Cel. Astrucii (*p*) monitum appellanda, dysuria venerea sicca, prætermissis, ad eam quæ frequentissima est, & de qua scribere cœperamus, noster contrahendus est sermo. Igitur quæ de hac per dissectiones concipere potui, ex iis cognosces Observationibus quas continuo subjiciam, initio ducto a longiuscula historia, sed eo gratiore tibi futura, quod cum alias (*q*) de Angina mentionem injeci, maxime questus sum, in gravissimo ejusmodi morbo, Sectiones eorum qui confecti illo sint, adhuc desiderari. Quod igitur vel mihi tunc deerat, hic primum habebis; extremo autem loco quæ ad hujus Epistolæ argumentum spectant, ex eadem historia non omittentur.

3. FABER lignarius triginta tres circiter annos natus, procerus, & magno corpore, habitu subpingui, antea, quantum sciri poterat, sanus, cum a vino, & igne præter modum incaluisset, noctu frigidissima tempestate domum petiit. Ibi vehementi febre, & angina correpto accersitus illa eadem nocte Medicus sanguinem e brachio mittit. Nihil remittente morbo fertur mane in Nosocomium: ubi idem auxilium iteratur, sed frustra adeo, ut pomeridianis horis sanguinem miserint e pede. Proximo die cum cætera pariter quæ antea, & quæ tum dabantur sive, ut lente poterat, deglutienda, sive exterius admovenda, nullam afferrent utilitatem; mane rursus e brachio sanguis est missus, a meridie autem ex iis quæ sub lingua sunt, venis; nam Jugularis, ut voluissent, ægro eum qui requirebatur, positum non ferente, incidi non potuerat. Post hæc omnia non modo non decrescentibus, imo semper magis invalescentibus febre, & corporis jactatione, & cum his simul deglutiendi, loquendi, spirandi difficultate, cum tertio jam morbi die se dixisset a quindecim, aut certe non multo pluribus diebus virulenta gonorrhœa laborare, vena iterum pedis secta est. Sanguis, toties eductus, crustam in summo habuit nunquam; sed duriusculus semper fuit, paucoque cum sero. Collum erat subtumidum; non facies, quæ nec rubicunda erat. Duabus circiter a novissima venæ pedis sectione itnerjectis horis etsi pulsus adhuc perstabant validi; ipse tamen æger proximam esse mortem, præsensit. Quæ revera mox ingruit eodem die tertio circa meridiem, sic tamen, ut casu videri posset ingruisse. Cum enim eam qua utebatur, aquam poposcisset, & incautius fortasse in fauces paululo plus demittere voluisset; continuo ea ratione mortuus est, ut qui adstabant, inde suffocatum existimarent. Cum dies instaret quo die tradendæ Anatomes initium facere in Theatro debebam, id est XIV. Kal. Februarias A. 1748. cadaver, biduum, an triduum servatum, nihilominus, quippe frigidissimo anni tempore, idoneum maxime fuit, ut vel vigesimo sexto ab interitu die nonnullis etiamtum ejus partibus uti possem. Totum igitur ordine ac diligenter profectum, cum alia quæ hujus loci non sunt, adnotanda obtulit, tum hæc præsertim, quæ ab ultimis ad prima rediens hic scribam.

CEREBRI vasa tum quæ extra, tum quæ intus sunt non intra ventriculos modo, sed & passim per medullarem substantiam, sanguine erant distenta, ea autem magis quæ per sinistram Tenuis meningis partem repunt. Ea meninx, ut cæteræ omnes hujus corporis membranæ, sive incidere, sive discindere velles, magis quam solet, renitebatur. In Lateralibus ventriculis aquæ pauxillum fuit subcruentæ. Lingua visa est æquo crassior: certe autem vasa ostendit per faciem superiorem a basi apicem versus tendentia a remorante sanguine crassiuscula, nedum manifesta. Et uvula quidem, ac palatum mobile sana erant. Tonsillæ vero & membranam habebant qua obteguntur, a flavo sero subsistente crassiorem factam, ut *gelatinam* quandam subflavam referret, & ipsæ tumebant, sed magis sinistra, quæ durior erat, & si exprimeres, aut secares, pus emittebat. Proximæ laryngis non cartilagines solum, sed & proprii musculi, quos singulos perlustravi, labe omni, & inflammatione carebant. Vitium autem in membrana erat qua larynx intus, extraque vestitur, intus quidem levius, sed extra gravius. Intus enim rubicundior illa erat, quam solet, ut in vicina etiam parte Asperæ arteriæ & subtumida quoque, sed leviter, ut glottidis rima non propterea appareret angustior. Qua autem eadem membrana epiglottidem amiciebat, tum a facie cava, tum a convexa, tum

(*b*) Traité du Coeur Supplem. ch. 8. n. 5. (*c*) Sect. hac 31. l. 3. in Schol. ad Obs. 1.
(*d*) The Symptoms &c. of a Gonorrhœa ch. 4. (*e*) Prælect. ad Instit. §. 654. (*f*) not. *i* ad eum locum, & nota *d* ad §. 657.
(*g*) Advers. 4. Animad. 24. (*h*) Advers. 1. n. 11. & 12. (*i*) Hist. de l' Acad. R. de Sc. A. 1722. Obs. Anat. 4.
(*k*) n. 11. (*l*) Animad. 14. in fin. (*m*) Thes. Anat. 10. n. 98. (*n*) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 47. n. 2.
(*o*) Sect. 2. Aph. 17. (*p*) De Morb. Vener. l. 3. c. 3. (*q*) Epist. 14. n. 39.

tum a lateribus quoque tumida erat, & alibi coccinea, alibi ex coccineo fusca, minus tamen a facie cava, quam alibi, neque ab ea tota, sed a tertia dumtaxat suprema parte. Secando perspicuum erat, cum tumorem, coloremque sanguini, & sero deberi, nil nisi membranam, junctosque acinos glandulosos distendentibus, quorum pars humorum in convexa facie jam converti in pus incipiebat. Porro qua eadem membrana laryngem exterius a tergo operit, ipsa, & innexi glandulosi acini magna inflammatione tenebantur, a lateribus præsertim. In singulis enim lateribus se attollebat in singulas protuberantias paulo minori quam digiti minimi crassitudine. Hæ ab regione imæ basis Cricoidis cartilaginis profectæ, & inter ascendendum convergentes, eo usque perveniebant, ut altitudinem cartilaginum arytænoidum aliquanto superarent, ab his tamen, ab eaque summa laryngis parte omnino sejunctæ, reliquæ inferiori adhærentes. Duo inflammata condylomata esse, dixisses, formam, & colorem aspiciens, eundem videlicet atque ad epiglottidem descripsi, nisi quod in his plus erat ex coccineo, minus ex fusco. Dissecans autem, membranam, & acinos esse, vidi, a remorato sanguine, & sero tumentes, idque a sinistris magis: quod latus, ut in tonsillis, quoque, & Tenui meninge diximus, magis affectum fuit. Habes quam sedem hujus anginæ, & quam naturam deprehenderim. In Thorace neque turgidi, neque inflammati erant pulmones; sed omnino sani: quanquam ut de cæteris membranis dixi, illæ quoque ex quibus ipsi construuntur, secantibus, aut distrahentibus, renitebantur magis quam solent, & Sinister arctissime fuerat cum pleura connexus, cum dexter esset omnino solutus. In pericardio paululum aquæ fuit rubentis, neque id certe ab admisto inter incidendum sanguine: erat enim illa aqua vi frigoris in lamellas concreta intime rubentes. In corde, quod æquo amplius, vel magni in quo erat corporis habita ratione, mihi visum est, nihil polyposi, ut neque alibi, conspectum est, sed niger sanguis non multus, isque nec fluidus nimis, neque concretus. Magna arteria a valvulis ipsi præfixis, quæ, ut cordis reliquæ, sanæ erant, fere ad Cœliacam usque vitia habuit plura, eaque manifestissima. Nam maculis quibusdam, quamvis nec creberrimis, neque adhuc in osseam duritiem vergentibus, hic illic intus albebat. Intus quoque, si macularum loca excipias, nusquam fere albam, sed ex rubro fuscam superficiem habebat, neque lævem & nitidam, ut solet, sed parvis quibusdam & humilibus excrescentiis inæqualem, ejus quem dixi, intus extraque coloris, variæ autem formæ, & magnitudinis sic tamen ut maximas lupino, ad cujus figuram accedebant, operire potuisses. Eas cum aspiceres, molles crederes; sed cum incideres, non minus duras, quam arteriæ parietes, deprehenderes. Id vitii quo propius a corde arteria aberat, eo erat majus; neque in Carotides tamen, neque in Subclavias se extendebat, neque infra Cæliacam: sub qua vel primum illud albarum macularum vitium multo minus, ac minus fiebat. Præter hæc, omnes arteriæ Magnæ parietes erant æquo duriores. Denique Sinus Valsalvæ quartus non multo quidem, sed perspicue tamen erat amplior, quam secundum naturam. Illud quoque in venosorum cordis Sinuum, seu mavis in auricularum cordis septo animadverti: qua facie ad venam spectat Pulmonarem, & accedit ad anteriora, sulcis erat parallelis, neque ita parvis, excavatum. In Ventre, cujus viscera gelu induruerant, & bilis ipsa ex parte aliqua in sua vesicula; sanguis autem intra lienem conglaciaverat, nihil quod ab naturæ norma abesset, inveni, si globulum in mesaræo excipias, hujus limbo propinquum, & nihil magis forma, colore, magnitudine quam coctum vitellum majusculum, referentem ex iis qui in gallinacio ovario extuberant. Nihil erat aliud nisi pinguedo, sed colore magis quam reliqua, flavo, nullisque intus, quæ animadverti possent, membraneis lamellis intercurrentibus, intra unam comprehensa membranam, in sphæricæ vesicæ modum conformatam. Propter ea quæ ultro de gonorrhœa falsus æger fuerat, diligenter urethram totam perlustravi. Prostata glandula æquo major videri potuisset, nisi esset, ut in magno corpore, magno quoque cum pene conjuncta. Sana ipsa, sana caruncula, sanæ vesiculæ, & semen, & oscula per quæ e vesiculis expressum est. Sed ne canaliculi quidem nostri peculiare quidquam ostenderunt, nisi quod urethræ interior facies aliquanto humidior apparuit, & rubicundior quam soleat. Ex Cowperi glandulis altera, quod minime rarum est, defuit; alterius substantia in duram, firmamque ligamenti instar erat mutata.

4. Igitur ne ab hujus Epistolæ proposito longius abeam, mitto quæ ad anginam spectant, & peculiaria quæ in Aorta observata sunt, vitia hoc loco perpendere; hæc, inquam, & alia omitto: & illud quod ad gonorrhœam attinet, tantummodo attendo. Si duram factam Cowperi glandulam seponas, quæ res si ad gonorrhœam pertinet, certe ad recentem, atque adeo præsentem non pertinet; vides utique, nihil referri ad hanc posse, nisi auctam in canaliculis humoris secretionem; unde humidior urethræ facies, & ab acrius irritante ejusdem humoris natura rubicundior. Spectare huc potest quod in viro altero vidimus, aliud agentes.

5. VIRI nimirum thoracis inflammatione sublati cadaver, musculorum aliarumque ejusmodi partium examini idoneum, non quæ præter, sed quæ secundum naturam sunt, inquirentes, accurate in Nosocomio magna ex parte secueramus sub Martii finem A. 1741. cum testiculos perlustraturi, in quorum altero ea deprehendimus quæ sunt Litteris superioribus (r) commemorata, forte animadvertimus, compressa proximi penis glande, ex urethræ orificio materiam aliquam prodire. URETHRAM continuo aperuimus tota ea parte quæ cum pene extra corpus pendebat, suspicati, hominem gonorrhœa laborasse. Nec tamen præter ruborem dilute coccineum, quo interior canalis illius facies infecta erat, & madorem quendam æquo majorem, quidquam conspicere licuit quod ad suspicionem attineret. Urethræ partem reliquam secare cum in alterum distulissemus diem; aliis, ut fit, observationibus abducti, hanc perficere obliti sumus.

6. Hic tamen nihil nisi suspicio fuerat. Accipe jam quæ, cum certa esset gonorrhœa, quamvis non recens, invenerimus.

7. JUVENIS annum agens vigesimum quinctum, cujus flavescebat facies, virulentam gonorrhœam vetustam recentiore altera ante sex menses renovaverat. Qua perstante, ex profundo vulnere in colli sinistrum latus inflicto, tantum sanguinis, & toties profluxit, ut inevitabilem mortem attulerit inter initia A. 1740. CADAVER ob prægressas hæmorrhagias propemodum exsangue, eoque anatomicis perquisitionibus aptissimum, ibidem, nostris inspectantibus Auditoribus, tanto diligentius perfectum est, quod perpauca habuit ab naturali constitutione discrepantia: quæ priusquam de urethra scribam, indicabo. In Cerebri Lateralibus ventriculis cum plexibus Choroidibus, ob eam quæ modo dicta est, causam pallentibus, aquæ non ita limpidæ pauxillum fuit. Colli vulnus ad ramos denique non tenues sanguiferorum vasorum haud procul a mediis cervicis vertebris pertinebat. Venter jecur habuit durum, lobulis præclare conspicuis, lienem magnum. Ubi ad genitalia ventum est, præputium, glandem, urethram totam perattente inspiciens, nihil usquam ulcerum, erosionis, ruboris inveni, nec quidpiam aliud quod ad præsentem gonorrhœam attineret, si madorem excipias, quam soleat, majorem, a media urethra ad glandem usque pertinentem. Ad gonorrhœam autem illam veterem, diuturnamque spectare hæc credidi, primum ab eo ferme loco unde mador incipiebat, exstantem oblongam albidam lineam, ulteriora versus oblique tendentem, quam Epistola XLII. (s) memoravi, & pro excrescentiæ

(r) Epist. 45. n. 30. & 41. (s) n. 41.

ſcentiæ reliquiis habui carnis quondam luxuriantis : deinde etſi in Proſtatæ glandulæ, & carunculæ ipſius colore, & ſubſtantia nil vitii animadverti ; oſculorum tamen per quæ ſemen in urethram extruditur, ſiniſtrum deletum, aut certe obcæcatum, dexterum autem adeo anguſtum, vix ut viderim, tenuiſſimamque ſetam immiſerim : tum Seminales veſiculas ita ſtrigoſas, nihil ut continere intelligeres ; quod reapſe conſtitit omnibus, cum eas vel ſæpius premendo, ne per dexterum quidem de quo modo dictum eſt, oſculum quidquam exivit ; in teſticulis tamen nullum quod in ſenſus incurreret, compertum eſt vitium : denique ut omittam, vix aliquod fuiſſe Cowperi glandularum indicium ; poſſunt enim, ut alias (*t*) docui, a primordiis deeſſe : meorum canaliculorum, præter unum, eumque anguſtum, & brevem, nullum prorſus apparuiſſe ; ut eum madorem quem ab ipſis, non ſolum, ſed potiſſimum deducere conſuevi, hic maxima ex parte a minimis illis, ante nos vulgatis, repetere oporteret : quorum tamen neutros *Euſtachium olim perſpectos jam habuiſſe*, etſi contrarium egregius, humanuſque Juvenis diſerte affirmet, *tabulaſque ejus hoc*, ajat, *docere*, ſi tandiu perges mihi credere donec Tabularum quæ id doceant, numeri indicentur, non dubito quin longo tempore ſis crediturus.

8. Miraberis forſan in propoſitis Obſervationibus, cum præſens eſſet gonorrhœa, non plura nobis occurriſſe quæ ad præſentem quidem referri poſſent quam urethræ madorem, nonnunquam cum rubore conjunctum, quando ; ut Terranei (*u*) Obſervationem mittamus, urethræ *omnino inflammatione liveſcentis, glandularumque* in ea *diſgregatarum*, quæ minimi nobis canaliculi ſunt, *immodicam extumeſcentiam* ; in hac ipſa prima, qua de loquimur, urethræ parte Veſalius (*x*) foſſulam quæ intra glandem eſt, *plurimum* n hoc morbo *ulceribus infeſtari*, ſcripſit, confirmanibus paſſim aliis, & nominatim Cl. Aſtrucio (*y*), n ea foſſula *compertum eſſe exulcerationes graves ple umque latere in gonorrhœa*. Nempe hoc ipſum erat x iis unum quæ ipſe quoque mihi non occurriſſe, nirabar præſertim cum toties ejuſmodi ægrorum quelas audiverim de acerbo dolore ibi *inſigniter*, *lum urinam reddunt*, torquente, ut Veſalii verbis itar ; quando Terraneus (*z*) non ut alii, & in his Aſtrucius (*a*), dolorem *inter mejendum* acrem, rentemque commemorat, imo tunc *plerumque vix ercipi*, ait, ſed *ægro jam a mictu ceſſante*, *per omnem rethræ ductum acriter admodum urere*, *maxime qua in landem deſinit*. Quem ego dolorem qui mictionem onſequitur, non propterea imminuo ; ſed de eo qui omitatur, querimonias maximas audiviſſe me, dico, t in aliquos nonnunquam inciderim, ſe lotium redituros negantes, niſi opportuno quopiam auxilio torentum quo tunc cruciarentur, levarem. Quibus eſt me ſatis factum, cum urinæ acrimoniam quo ad jus fieri poſſet, minuendo, tum præſertim ratione aud ita diſſimili atque Arantius (*b*) quos dolor æmorrhoidum male habebat, minori cruciatu alvi xcrementa dejicere docuit dum ſuper laſanum ſedeent, tepentis hydrælei plenum, cujus fotu non ſoim clauſus, ſed mox etiam in dejiciendo apertus nus leniretur. Nempe & ego in vitream matellam, epido lacte ſemiplenam, demittere illos penem docui, cum dolorem eo fotu pauliſper mitigaſſent, tunc ntra ipſum lac ſervato pene, urinam ſenſim, & fie conatu emittere. Fuerunt & quibus cum pro lacte cujus hunc uſum vidi poſtea etiam ab Riolano (*c*), t brevis quoque fiſtulæ plumbeæ, aut argenteæ, uam Fabricius noſter (*d*) excogitaverat, immiſſioem commemorari) fuerunt, inquam, & quibus cum ro lacte oleum forte eſſet ad manus ex lini ſeminius recens expreſſum, hoc uti placuit. Magnum utrique inde levamen ſe retuliſſe, confirmavere : hi alte- illud etiam addidere, cum tumidum eſſet, dolenſque præputium, eo more ſervato, intra unum, haud amplius, diem præputii tumorem, doloremque abiiſſe. Sed hæc obiter : quæ, caſus diſtinguendo, & aliquid in lacte pro re idoneum incoquendo, reddere poteris utiliora. Illuc revertamur. Etſi Veſalius, atque alii vera dixerint ; non omnes tamen gonorrhœæ, neque ſemper, eadem acrimonia ſunt. Caſus quidem tulit, idque unum mirandum eſt, nunquam mihi niſi leves, aut meliori earum tempore in diſſectionibus occurriſſe. Sæpe tamen in ea veſtigia incidi quæ ſatis oſtenderent, quas vel in hac prima urethræ parte fuiſſem inventurus læſiones, ſi cum illæ urgerent olim, diſſecuiſſem.

9. Legiſti enim paulo ante (*e*) in illo Juvene quem vetuſta gonorrhœa male habuerat, vix unum, eumque anguſtum, & brevem, meorum canaliculorum fuiſſe ſuperſtitem. Vix unus pariter in quodam Bajulo apparuit, quem ex caſu ab alto mortuum, ubi de Vulneribus, Ictibuſque (*f*) agetur, deſcribam, cujus urethra qua alteri lateri coronæ glandis reſpondebat, veteris læſionis ſervabat indicium. Neque uno plures in peregrino Sene reliquos fuiſſe canaliculos, vidiſti Epiſtola XLII. (*g*), cum glans cicatricoſa, & urethra valde contracta, quid olim præceſſiſſet morbi, indicarent : imo ne unum quidem amplius ſuperfuiſſe, indidem (*h*) noſti in Juvene in quo illa eadem indicia non deerant ; ne quid dicam de Viro alibi (*i*) deſcribendo. Nihil autem veri ſimilius eſt, quam ab inflammatione, & exulceratione in canaliculis demum orta, tenues membraneos ipſorum parietes alterum ad alterum adhæſiſſe, cavumque interceptum ſic periiſſe : fuiſſe enim in illa eadem urethræ parte exulcerationes, coarctatio ibidem, quin etiam in ipſa canaliculorum ſede luxuriantis carnis excreſcentia commonſtrabant. Quod ſi gravia quidem, ſed aut non adeo gravia, aut non omnibus canaliculis communia fuerint illa vitia ; aut omnes, aut nonnulli poterunt eſſe ſuperſtites. Sic in quodam Viro quem ſub Novembris finem A. 1718. in Noſocomio diſſecabam, cum prægreſſæ venereæ luis indicia in primo urinario meatu offendiſſem ; paucos quidem, ſed nonnullos tamen reſtare adhuc canaliculos vidi, non ſecus atque in Lanio, qui, ut ſcripſi ad te Epiſtola VIII. (*k*), in præputio ulcuſcula, in urethra cicatrices habebat, fuiſſe perpaucos, legiſti, neque uno aut altero plures in nobili Viro, quem lues venerea non ſemel affecerat, XXVIII. Epiſtola (*l*) memoravi. Omnes autem fuiſſe memini in Stabulario (*m*), cujus alioquin urethram trium circiter ab extimo orificio digitorum tranſverſorum intervallo lineis duabus albidis inæqualem deprehendi, videlicet aut cicatricum, aut excreſcentiarum veſtigiis. Ubi tamen attentius illi ab aliquo inſpectentur qui ſæpius ſit in eorum, cum ſecundum naturam ſunt, contemplatione verſatus, neſcio quid tunc percipitur aliquando, unde aliquid eſſe paſſos, intelligatur, velut mihi in eo de quo mox ſcribam, accidiſſe, ſcio. Ut iis autem quibus hi majores omnes oblitterantur, deeſſe tantum conſtat quantum ſecernere iidem ſolebant humoris ad urethræ parietes adverſus lotii acrimoniam illiniendos ; ſic rationi conſonum eſt, illos præ cæteris, niſi urethra tota occalluerit, obnoxios fieri in poſterum ardoris ſenſui ab eodem lotio, & ſi hoc acrius ſit, etiam eroſioni : reliquos autem pro numero amiſſorum canaliculorum, aut pro noxa canaliculis illata, levioribus quidem, ſed ejuſdem generis, tentari moleſtiis. Sed hoc ſatis ſit attigiſſe. Ad id quod modo indicabatur, veniamus.

10. ASTHMATICI qui in Noſocomio deceſſerat, quædam in Gymnaſium Partes illatæ ſunt, cum in virili altero cadavere Anatomen traderem A. 1746. Juvat enim ejuſdem Partes ex non uno, cum licet, corpore, aliaſque aliter diſſectas oſtendere : quod tunc facere ferebat animus in veſiculis ſeminalibus, & pene. VESICULÆ etſi cellulis intus erant humidis ;

(*t*) Adverſ. Anat. 4. Animad. 15. (*u*) De Glandul. poſt c. 5. Obſ. 5. (*x*) De corp. hum. fabr. S. 5. c. 14.
(*y*) De Morb. Vener. l. 3. c. 1. §. 2. (*z*) loc. cit. (*a*) c. cit. §. 3. (*d*) De Tumor. p. n. c 60.
(*c*) Anthropogr. l. 2. c. 30. (*d*) De Chirurg Oper. ubi de penis Chirurg (*e*) ſupra, n. 7. (*f*) Epiſt. 53. n. 37.
(*g*) n. 40. (*h*) n. 39. (*i*) Epiſt. 50. n. 30. (*k*) n. 28. (*l*) n. 6. (*m*) Epiſt 4. n. 19.

dis; nihil tamen feminis continebant. Caruncula, & quidquid ad fuperiorem urethram fpectabat, bene fe habebat. Sed cum inferiorem perfecturi, craffiufculo fpecillo per infimum orificium indito, eam partem quam glans complectitur, aperuiffemus, cujus fuperficies partis nonnihil erat inæqualis, ulterius immittere fpecillum volentes, ultra fefquidigitum non potuimus. Tum a fuperiore, quæ aperta erat, parte idem conati, idem obftaculum, cum ad eum qui defignatus eft, locum accederemus, offendimus. Paulatim igitur ab ea facie aperientes, ut foliti fumus, quæ facies noftris oppofita eft canaliculis, hæc denique animadvertimus. Tractus erat transverforum digitorum trium, aut eo amplius, quo proclive erat intelligere, urethram olim fuiffe exulceratam. Per eam enim faciem in qua illi funt canaliculi, tres quatuorve exftabant in transverfum ductæ albidæ, & quafi tendineæ chordulæ, vel potius inftitæ, non valde prominentes, nec ufquam fe ab interna urethræ membrana fejungentes. Erat inter chordulam & chordulam interftitium, tum medio ferme inter primam & ultimam loco urethra fe tanto fpatio quantum duo circiter occupaffent transverfi digiti coarctabat, ut ibi dimidio propemodum quam fupra, aut infra, effet anguftior. Cum hæc omnia intra eorum de quibus loquimur, canaliculorum regionem caderent; ipfi tamen, eorumque orificia primo quidem afpectu non præter naturam fe habere videbantur. Ubi vero oculos attentius defixi, & accuratius infpectavi, fatis cognovi, certo quodam modo quem facilius ipfe percipere quam verbis explicare poffim, ab naturali confuetudine difcrepare, ut non obfcurum effet, minorem quidem quam proxima urethra, fed aliquam tamen noxam olim pertuliffe. Quod & chordularum, id eft cicatricum fedes in ea dumtaxat urethræ facie, nempe inter canaliculorum orificia, confirmare videbatur, quippe indicans unde irritans virus & demum exulcerans diftillaffet.

11. Jam vero ad ulteriorem, uti promifimus, urethræ partem transeamus. Occurrit hic quoque gonorrhœæ fedes, nobis altera, Littrio prima, videlicet, ut ipfe conftituit, Cowperi glandulæ; fic enim pergam appellare, quando Meryus, nefcio quam ob caufam, fuo jure videtur ceffiffe, tacite ferens, fic eas ab Littrio quoque, nec femel, nominatas effe, oftenfafque in Regia Scientiarum Academia (*n*), atque infuper in hujus Hiftoria (*o*) primam earum inventionem Cowpero diferte fuiffe tributam. Cæterum quam raro hæ glandulæ gonorrhœæ fedes fint, illud præclare oftendit quod Littrius (*p*) cum affectorum gonorrhœa cadavera fecuiffet circiter quadraginta, unum modo reperit in quo harum glandularum vitia apparerent, quæ diligenter cum omnibus quæ ad id gonorrhœæ genus attinent, partiteque defcribit, ne caufam quidem reticens cur rarum fit. Minus igitur miror quod in cadaver non inciderim viri eo affecti. Prægreffi tamen olim indicia a me confpecta effe, opinor, five cum has glandulas, aut harum alteram, ut in Fabro lignario de quo fupra (*q*) dictum eft, mutatam deprehendi in duram fubftantiam; non raro enim poft inflammationem glandulæ folent indurefcere, five cum veftigia offendi in illarum ductibus non inflammationis folum, verum etiam exulcerationis, velut in eo de quo protinus dicam.

12. JUVENIS, a capitis ictu in Nofocomio mortui circa medium Aprilem A. 1718. genitalia, in quorum anatome fæpe tunc eram occupatus, diligenter incidi. Et cætera quidem intra naturæ modum inveni. URETHRA autem ne recte fe haberet, ftatim veritus fum ac retecta glande cavam in hac cicatricem animadverti. Glandula tamen Proftata, & Littrii, & Seminalis caruncula nihil quidquam vitii oftenderunt. Sed cum urethræ partem reliquam aperuiffem, & primos aliquot ex meis canaliculis deletos vidiffem; neque enim ulla eorum incipiebant apparere orificia, nifi quatuor circiter transverfis digitis ab extrema urethra intermiffis; attentius infpectans omnia, fubftiti in Cowperi glandularum ductibus, quorum dexter æquo tenuior, finifter autem æquo craffior per intimam urethræ tunicam tranfpiciebantur. In tenuiorem fruftra quidquam immittere conatus fum; ut parietes ab inflammatione vel coaluiffe, vel ad fummas anguftias contractos exiftimaverim. Contra finifter, fubflavo mucofo humore diftentus, fpecillum non tenuiffimum admiffurus videbatur, & reapfe nullo negotio admifit, fed a parte glandulæ; nam extremum oppofitum in urethra habebat finem peranguftum, atque adeo obfcurum, ut hinc effe cenfuerim quod ita ipfe humore effet plenus, & glandula ejus craffa, cum altera exilis effet, ac ftrigofa.

13. Hic quæres, cur illas ejus finis anguftias conjecerim a prægreffo ulcere effe potuiffe. Nempe recordabar, Littrium in eo cadavere in quo uno dictum eft (*r*) hoc gonorrhœæ genus deprehendiffe, nunquam exulcerationem nifi ad oras, & circum oras adnotaffe ofculi alterius illorum ductuum, Cowperumque ipfum in explicatione ejus Figuræ (*f*) qua ambos eos ductus delineavit, monuiffe, alterius orificium amplum admodum *in eo fubjecto* effe *ex ulcere*. Et viderunt quidem ambo ulcus ad ofculum ductus; fed illi, alter certe, erodens adhuc, ego vero, nifi me conjectura fallit, ad cicatricem perductum; itaque illi patentius orificium videre potuerunt; ego a cicatrice adftrictum conjicere. Quin Terraneus (*t*) prorfus obftructum ofculum, indeque ductum mire dilatatum offendit, eumque finiftrum: quo in latere accidit ut tres ifti, & ego orificii vitia deprehenderemus.

14. Sed ab illis ofculis ulterius per urethram pergentes, ad alterum hujus pervenimus locum de duobus in quibus Vefalius (*u*) non modo quod omnes, adnotavit, gonorrhœa affectos *graviter cruciari*, fed & caufam protulit quare in hoc altero crucientur, cum penis riget. Is locus imo perinæo refpondet. Ibi enim ob canalis reflexum, declivemque ac humillimam fedem cum reftitet erodens humor, ibi quoque *magis quam in reliqua meatus fede erodit*, (aut certe irritat) *erofus* autem *meatus*, *quando una cum pene tenditur*, *folutionem unitatis vehementius inibi percipitur*. Nec vero tunc folum, fed dum etiam poftremas lotii guttas furfum inde promoturi, per advolutos mufculos eam comprimunt meatus partem, de molefto ibidem fenfu conquerentes audiuntur. Eum locum cingit Littrii glandula: eoque loco exulcerari urethram, credo, cum ibi ipfe quoque lineas nonnunquam viderim illas exftantes, quas pro cicatricibus habeo, Terraneus autem (*x*) ulcera offenderit ex diuturna gonorrhœa. Sed hæc interdum. Sæpius enim ad ea quæ Vefalius ait, explicanda loci illius irritationem, inflammationemque fatis effe, arbitror. De hoc genere quid a me confpectum fit, accipe.

15. SENEX decrepitus, lue venerea plurimos jam annos male mulctatus, ut quæ loqueretur vix intelligeres, urinæ autem difficultate, & gonorrhœa denique a duodecim jam annis laboraret, his malis, & ipfa ætate lente confectus, e vita cefferat ante medium Januarium A. 1717. CADAVERIS quafdam partes in Nofocomio diffecantes, hæc quæ ad propofitos morbos fpectarent, animadvertimus. Uvula, cujus pars deerat, linguæ fuperior poftrema fuperficies, & annexa olim per ligamenta epiglottis cartilago ita erant cicatricofæ, ut nihil magis. Itaque ea cartilago inæqualiter contracta, in triangularem propemodum verticem definebat, multo caninæ fimilior, quam humanæ. Quin vitium in laryngem reliquam, & huic proximum Afperæ arteriæ truncum fe propagabat; eratque arytænoidum altera quafi luxata, non compari parallela: intra illam autem arteriam inæquales magnique prominebant quafi lacerti; exteriore autem fede duobus infra cricoidem cartilaginem transverfis digitis ad alterum membraneomufculofi interftitii latus glandula exftabat ciceris ma-

(*n*) Mem. A. 1700. & 1711. (*o*) Annot. eorund. (*p*) Memor. A. 1711. (*q*) n. 3. (*r*) fupra, n. 11.
(*f*) Vid. in Act. Erud. Lipf. A. 1702. M. Novembr. ad Tab. 8. Fig. 1. litt. H. (*t*) De Glandul. Obf. 6. & Fig. 1. ad D.
(*u*) c. 14. cit. fupra ad n. 8. (*x*) De Glandul. c. 5. & Obf. 3.

magnitudine, & forma, colore autem cinereo, intus ex rubro fuſco, in rotunda videlicet cavea quam albi, nec laxi parietes comprehendebant. Eam glandulam pro una ex tot illis, ibi a nobis delineatis (*y*), accepimus: quæ occluſo ob interna vitia foramine ad arteriæ cavum pertinente, ſic, & fortaſſe olim magis, excreviſſet. Ventrem priuſquam aperiremus; cranii enim, & thoracis aperiendi tempus non fuit; maniſeſtiſſimus a bubonibus inguinum cicatrices adnotavimus. Tum viſceribus cæteris quæ ſic ſatis intra naturæ modum eſſe viſa ſunt, prætermiſſis, in urinariis ſubſtitimus Partibus. Renes valde parvi erant, & ob hemiſphæricas protuberantias inæquali ſuperficie: ſubſtantia tamen, niſi quod firmior fuit quam ſoleat, magiſque compacta, nihil vitii oſtendit; quanquam in renis alterius pelvi ſeri aliquod inerat albidi, & turbidi. Ureteres & multum dilatati, & intus rubentes fere ad renes uſque conſpiciebantur; utraque autem hæc noxa quo magis aſcendebant, eo magis decreſcebat. In dextero circa medium, interiorem tunicam vidi exſtantem, & ſe duplicantem, ut annularem mediocris altitudinis quaſi valvulam faceret contra urinæ curſum converſam. Cum ambo eſſent mucoſa materia ſemipleni; ab interiore eorum facie a medio ſurſum proſtabant hic illic majores, minoreſve ſphæricæ, ut videbantur, guttæ, quas ſpongia abſtergere nequicquam conatus, cultello amotas, & inter digitos compreſſas, ſtatim in humorem lentum, & quaſi *tabacci* dilutiſſimo colore infectum, abire vidi; ut poſtquam hydatides, ſicuti alias (*z*) ad te ſcripſi, ab eadem tunica pendentes inveni, ejuſdem generis illas de quibus loquor, guttas fuiſſe, arbitrer. Porro veſica ex craſſiſſimis tunicis facta, per quarum internam faciem craſſi quaſi lacerti, varia inter ſe implicatione conjuncti, tranſpiciebantur, albo turbidoque humore ſcatebat. Tum a glande, cujus alterum coronæ latus ulcere olim exeſum fuerat, urethræ inciſionem exorſus, nihil fere adnotatione dignum reperi donec ventum eſt ad Littrii glandulam. Erat ea ſedes confertiſſimis ſanguiferis vaſculis intus obducta, ut longe magis ex atro quam conſuevit, uberet. Proſtata autem glandula nihil obtulit in quo morarer, præter breviſſimos, & ſuperficiarios ſinus tres ex ampliori oſculo in coni modum ſe contrahentes, inter carunculam recte ſe habentem, & veſicæ orificium ſecundum urethræ longitudinem poſitos.

16. In hoc uno ſic affectam ad perinæum urethram vidiſſe memini: cui tamen affectioni cauſam præbere utique potuit reſtitans, decrepita præſertim ætate, in loco pars aliqua urinæ, ejuſque non ſecundum naturam ſe habentis. Certe in tot aliis nunquam vidit, quos gonorrhœa prehenſos deſcripſi, neque in Epiſtola hac tantum, ſed in aliis etiam, & nominatim in Molitoris quodam famulo (*a*), qui dum gonorrhœa teneretur, interiens, noxam in pendula, quam diſſecare non licuit, urethræ parte habuerit, neceſſe eſt, quando in ſumma hac non ſecus ac ut alii, nuſquam habebat. Unde ergo factum eſt, inquis, ut in Proſtata glandula, & caruncula ipſa Seminali vitium eſſe, communi quadam ſententia traderent? Nimirum quia ut humorem in gonorrhœa diſtillantem, ſi eſſet legitima, ſemen eſſe non inficiandum, ita, ſi ſpuria, venereo miaſmate contaminatum, non dubitabant eo tempore. Poſtea vero cœperunt Medicorum aliqui ſuſpicari, id quod in legitima effluit gonorrhœa, non ſemper eſſe ipſum ſemen, quippe cum plures viderent non ita maceſcere, & enervari, ut copia humoris poſceret, annos haud raro pergens profluere; ſi ſemen eſſet. Et ſane videmus quam in maciem, & infirmitatem virium incidant qui nimis crebro per venerea inſomnia ad longum tempus ſemen effundunt. Quorum ego aliquos novi qui nullis proficientibus auxiliis, veriti ne in ethalem demum atrophiam præcipitarentur, ita penem ſibi dormituri inſtita ex molli aluta ſub ipſo margine coronæ glandis circumligare non infeliciter inſtituerant, ut donec penis non rigeret, nihil hinc ſentirent incommodi; ubi vero rigere inciperet, eam continuo moleſtiam crearet, ut ſimul cum ſomno tolleretur periculum ſeminis effundendi. Multum porro ultra illorum Medicorum ſuſpiciones proceſſit Boerhaavius (*b*), diſerte negans, ſemen verum ſe unquam noviſſe abſque tentigine venerea ſive in ſomniis, ſive extra ſomnia fuiſſe effuſum; ut rariſſimus ſit morbus oporteat, in quo ſponte, & ſine ſenſu effundatur. A Proſtata igitur glandula id eſſe cenſuit. Equidem hæc non dico quod credam, verum ſemen ſine venereis cogitationibus nunquam effluere. Credo enim ubi laxiores, aut eroſæ ſint oræ foraminulorum per quæ ſemen in urethram deſcendit, aut ubi ipſum aquoſius ſit, poſſe abſque illis cogitationibus defluere, ut nonnullis accidit a calidioris clyſmatis injectione, aut ab duriorum alvi recrementorum excretione; niſi & illis id quod exit, ſemper paucum adeo, & tale ſit, ut a Proſtata deducere liceat; his vero nunquam eſſe queat a veſiculis ſeminalibus. Quod ut ſemper, quemadmodum olim arbitrabantur, non fieri, ſcio, ita nonnumquam fieri, negare non poſſum.

17. Ventum eſt, ut vides, ad poſtremam in urethra gonorrhœæ ſedem, Proſtatam videlicet glandulam, & carunculam Seminalem. Quarum hæc ſi exitus ſeminis aut laxitate, aut eroſione patulos tunc ſemper oſtenderet, aut illa ſi ita in omnibus exulcerata eſſet, ut ulcus ad ſeminis canales; per ipſam glandulam traductos, perveniret; nihil eſſet cauſæ, cur ſeminis fluxum, ſemper revera tunc fieri, negaremus. Atqui in pluribus nihil quidquam iſtorum eſt, ut non modo quæ hactenus in hac Epiſtola ſcripſimus, fere omnia ſatis oſtendunt, ſed aliorum quoque Obſervationes confirmant, in quibus Terraneus (*c*) eſt, & quem ipſe laudat, Blancardus, potiſſimum autem Littrius (*d*), qui ex propriis inſpectionibus primum ſtatuit gonorrhœæ ſedes tres, in quarum ſingulis morbus interdum eſt, illæſis duabus reliquis; de tribus autem unam facit Proſtatam glandulam: deinde oſtendit, cum ſedes in Cowperi eſſet glandulis, in Proſtata non fuiſſe, & quam difficile in hanc, aut in carunculam ab illis virus propagetur. Sed, ut hæc vera ſint; in aliis tamen, ut in pleriſque eorum qui gonorrhœa quam virulenta, & quam diuturna vexati fuerint, in Proſtata quoque & caruncula repertum eſſe vitium, inficiari non licet. Ut ſileam quod ſcripſit Whartonus, (*e*) excretoria Proſtatæ glandulæ foraminula, in ſanis inconſpicua, in illis *evidenter cerni*; pervulgatæ ſunt, atque adeo in Sepulchreto (*f*) extant Bartholini, Severini, Wirſungii Obſervationes ejuſdem glandulæ in gonorrhœa ulceribus, aut abſceſſu affectæ, poſt gonorrhœam autem cicatricoſæ: legiturque ibidem (*g*), ut in eo morbo curationem deſperaret Guenotius, ubi digito in podicem immiſſo, renitentem illius glandulæ tumorem perciperet. Nec deſunt aliæ poſtea habitæ ejuſdem glandulæ a gonorrhœa vitiatæ Obſervationes. Quarum duas potiſſimum juvat proferre, alteram Brunneri (*h*), Genſelii (*i*) alteram. Hi enim cum de excreſcentibus in urethra carunculis inter ſe adeo diſcreparent, ut has primus figmentum Chirurgorum eſſe, diceret, ut pote qui catheteris impedimentum in quadam, non a caruncula quæ nuſquam erat, ſed ab urethræ *inſigni ſtrictura, & coarctatione, ceu ex aduſtione*, fuiſſe obſervaſſet ferme ut nos in Aſthmatico ſupra (*k*) deſcripſimus; Genſelius autem qui in altero, ejuſmodi quidem carunculam, nullam vero coarctationem vidiſſet, pro carunculis contenderet; cum in hoc igitur diſſentirent; in eo plane conveniebant, quod ſecundus in ſuo, qui poſt virulentas aliquot gonorrhœas in novam inciderat, *circa proſtatas diverſa* invenerat *ulcuſcula*, & primus, quod in ſuo præter *ſummam* ibi quoque *meatus*

(*y*) Adverſ. I. Tab. 2. Fig. 1. (*z*) Epiſt. 42. n. 11. (*a*) Epiſt. 24. n. 18. (*b*) Prælect. ad Inſtitut. §. 776.
(*c*) De Glandul. c. 5. & Obſ. 3. & ſeq. (*d*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1711. (*e*) Adenogr. c. 31.
(*f*) Sect. hac 31. Obſ. 5. §. 1. & 2. (*g*) in Schol. ad Obſ. 4. (*h*) Eph. N. C. Cent. 1. Obſ. 97.
(*i*) Earund. Cent. 6. Obſ. 84. (*k*) n. 10.

meatus angustiam, viderat *circa prostatas miram cicatricum ex ulceribus antiquis, inveteratis, tunc persanatis, faciem conspicuam fuisse*. Quod vero ad Seminalem carunculam ipsam attinet, non in Sepulchreto dumtaxat habes (*l*), ut Vesalius hac in Urbe extremos ambos fines vasorum semen deferentium qui in lateribus carunculæ conspectum quodammodo in cæteris fugiunt, in quodam, hoc morbo laborante, *apertos laxosque* offenderit; verum etiam apud Cl. Benevolum (*m*) tum ejus Observationem in viro qui duodeviginti jam annos eundem pertulerat morbum, magni & callosi ulceris sic intra glandulam Prostatam latentis, ut pus tamen per carunculam tantummodo emitteret, ulcere pariter intus erosam, tum Observationes alias (*n*) exulceratæ in gonorrhœa carunculæ ejusdem, ex Genga commemoratas. Caruncula autem, ut nosti, parva adeo est, vix ut ulcus esse in ea possit, quin amborum, aut alterius saltem canalis seminis finem corrodat, eique jugiter distillaturo viam sic vel magis aperiat, quam cum eorundem canalium laxa nimium, patulaque sunt oscula. Ulcera vero quæ in Prostata sunt glandula, non omnia id faciunt; sed ea dumtaxat quæ hinc in illa ejus parte sunt per quam alter, ambove eorum canalium traducuntur, quæ pars pone urethram summa est, inde vero ulcerosis cuniculis actis, sibi, & puri, & semini aditum in urethræ interiorem faciem aperiunt, sive contra ab hac ad illos usque canales serpendo perveniunt. Cætera ejus glandulæ ulcera cum secreto in ea humore pus commistum emittunt aut per propria ulcerum ipsorum quæ intra urethram patere possunt, orificia, aut per naturalia glandulæ ejusdem oscula: per quæ, cum sine ulcere laxiora tantummodo sunt, solus ille humor, non pus, non semen, effluit. Atque hæc attigi, ut veterum noxarum vestigia quæ mihi aut in ea glandula, aut in caruncula, aut in utraque videre contigit, vel me tacente, intelligi liceat quo attinerent.

18. Et primum quidem offendi superficiaria, veluti albidas illas exstantes lineas, excrescentiarum, ut opinor, reliquias, aut tres illos perbreves sinus quos supra (*o*) in decrepito Sene descripsi: alia autem profunda, & prorsus abdita, ut ex proxima cognosces historia.

19. SENIS cadavere usus sum A. 1742. ad Anatomen publice inchoandam, cujus quoniam morbi qui fuissent, scire pro certo non potui; ideo quæ præter naturam inveni, pressius indicabo.

THORAX cor habuit magnum, & crassis parietibus, arteriæ autem Aortæ initium æquo latius, & creberrimis intus maculis distinctum albis, quasi tendineis, necdum osseis. Venter autem, antea perlustratus, in eadem arteria obtulerat ejusdemmodi, sed leviores, maculas; si duriorem excipias unam quæ ad orificium erat arteriæ Sacræ, ipsumque angustius quam ejus esset trunculus, videbatur reddidisse. Quæ, & qualia pylori annulo insiderent corpora, glandulæve extarent in pylori antro, cum scribendi occasionem habuerim Epistola XXIX. (*p*) nihil est causæ cur hic repetam. Jecur facie convexa propemodum tota cum diaphragmate erat connatum. Lien justo crassior, & latior, colore intus coccineo diluto, arteriosis autem qui eum subibant, ramis ipsis quidem flexuosis, sed toto unde veniebant, Splenicæ arteriæ trunco nullis prorsus flexibus contra atque solet, contorto. Renes pro latitudine justo longiores. Vesicæ crassiores tunicæ. Denique Prostata glandula ea parte qua urethræ anteriora tenet, inclusam penitus intra suam substantiam habebat caveam, mediocris uvæ acini figura, & magnitudine, cujus parietes eodem quo reliqua glandula, colore, membranula quadam, quasi tumoris folliculo, convestiri videbantur: nihil autem continebant.

20. Quid hoc cavo olim comprehensum fuisset, & quomodo postea inde abiisset, cum esset obscurum; in memoriam redii, quid anno ante in Sene altero vidissem, de quo ubi de Febribus (*q*), ad te scribam. Scilicet in Prostata glandula amplificata, & exteriore ambitu ex rubro fusca, intra substantiam reliquam, cæteroquin secundum naturam se habentem, granula alicubi inveni quasi *tabacci* ex subflavo nigricantia. Erant hæc haud procul ab interiore urethræ facie, alia quidem huc illuc disjecta, alia autem in unum cavum, eo de quo modo dictum est, multo minus, constipata. Num ergo illud quoque majus cavum istiusmodi plenum granulis fuisse, credemus? Sed quid ea granula sunt? in pluribus enim, neque tunc primum, deprehendi. Et in Adversariis (*r*) quidem pro humore habui qui in Prostata secernitur, in eam formam coacto: nec esse quidquam video, cur in præsentia quoque non habeam. Verum quæ causa sit unde formam, coloremque sic mutet, prægressane olim venerea lues, an vitii aliud genus, in medio relinquo, ut illud pariter de quo suspicio in aliis Litteris (*s*) injecta est, an ea granula materia interdum esse possint calculorum qui in hac glandula reperiuntur. Nunquam tamen intra ipsam, majorem eorum granulorum copiam offendi quam in Figulo, ut relegens Epistolam VII. (*t*), facile cognosces: in quo antiquæne lui tribuas ob nullum ad glandem superstes frænuli vestigium, deliberabis, non secus atque in Sene de quo Epistola scriptum est XXIV. (*u*), cui cum vix unus, isque tenuis, superesset de majoribus urethræ canaliculis, ea granula non deerant ad latera carunculæ Seminalis. Placet huc alia duo adscribere exempla in Viris qui tametsi quibus obnoxii fuissent affectionibus, omnino propemodum ignoro, quæ tamen in aliis quoque corporis partibus haberent ab naturæ norma aberrantia, non reticebo; neque enim prorsus inutile, ut alibi quoque vidisti, censeo, præter naturam inventa commemorare saltem: ut quæ sæpius, quæ rarius in certis ætatibus, & habitibus corporum, morbida occurrant, comparatione instituta cognosci liceat.

21. VIRI annos nati quatuor & quinquaginta quem apoplectica affectio lente confecerat, cadaver A. 1728. Gymnasio est datum, unde Publicæ Anatomes initium fieret, donec meliorum cadaverum copia esset. Itaque Caput non attigimus. Quæ Venter, & quæ Thorax quoque ex parte, adnotanda obtulerint, hic habebis. INTESTINA quidem laxa erant, & quasi inflammata: nullum tamen aut ipsa, aut ventriculus erosionis habebant indicium, ut recens causa aliqua credi posset id quod in Duodeno describam, effecisse, præsertim cum pus, gravis odor, crassitudo, & inæqualitas labrorum, aliaque omnia ulceris indicia abessent. Intervallo gemini transversi digiti infra pylorum locus erat in quo interiores deerant intestini tunicæ, sicque orificium relinquebatur digiti capax, quo immisso, facile extrorsum cedebat tunica omnium extima in quoddam quasi diverticulum formabatur. Lien sanus; sed multo minor justo, & plane exiguus. Arteriæ Magnæ truncus intus habuit qua parte lumborum vertebris adhærebat, squamas osseas non mediocres: ideo tamen intra thoracem, non secus ac cor, sanissimus fuit. Vesica urinaria æquo minor pro ea qua corporis magnitudine. Nihil in urethra animadversum peculiare, nisi granula quasi *tabacci* in osculis Prostatæ glandulæ.

22. VIRUM alterum, illo aliquanto juniorem, quo corporis habitu, & unde mortuum, & ubi, & quando secuerim, obiter dixi, cum de hæmorrhoidibus ipsius scriberem Epistola XXXII. (*x*), ut quid in summa urethra viderim, hic addere satis sit. CARUNCULA Seminalis ad latera habuit ea de quibus loquimur, granula, a quorum aliquibus loci madore, ut opinor, dissolutis reliqua, sed & seminalium ductuum vicinia modo reliqua, sed & seminalium ductuum oscula flavescebant. Animadverti simul, hæc oscula multo quam soleant, fuisse ampliora, figura autem

(*l*) Sect. cit. Obs. 2. (*m*) Proposiz. int. alla Carunc. c. 3. (*n*) c. 5. (*o*) n. 15. (*p*) n. 17. (*q*) Epist. 49. n. 1[illegible]
(*r*) IV. Animad. 14. (*s*) Epist. 42. n. 37. in fine. (*t*) n. 11. (*u*) n. 6. (*x*) n. 10. in fine.

autem ellyptica. Unum vero ipsorum paulo quam alterum, majus erat.

23. Nunc quoniam de carunculæ ipsius vitiis sermo fieri cœptus est, possem, nisi supra (*y*), aut alias (*z*) faciendi occasionem jam habuissem, vitia alia his quæ modo dicta sunt, contraria duorum quæ in ea sunt, osculorum proponere, videlicet ut alterum multo majori quam soleat, angustia viderim, alterum prorsus occlusum, imo ut neutrum, atque adeo ne majus quidem, ipsis interjectum, Sinus orificium ob deformatam a veteri lue carunculam, dignoscere potuerim, ac demonstrare. Habes igitur quas pollicitus initio sum, quales eæ cunque fuerint, meas ab uno ad alterum urethræ extremum Observationes in iis qui gonorrhœa aut tunc laborarent, aut olim laborassent, aut etiam laborasse videri possent. (*)

24. Non me fugit, vel extra urethram, eique propiores glandulas, alias huic morbo sedes in seminalibus Vesiculis, in Testibus, imo in Urinaria etiam Vesica, & Renibus fuisse assignatas. De quibus singulis cum pauca cursim attigero; his Litteris finem imponam.

25. De Seminalibus Vesiculis, præter Majorum, & in his Riolani, qui in Sepulchreto (*a*) laudatur, sententiam, Observationes haberemus Littrii, si quod promiserat (*b*) cum de Gonorrhœa ageret glandularum Cowperi, præstitisset. Cæterum proclive est intelligere, a caruncula, & Prostata glandula, cum seminis canales, per hanc traducti, & in illa hiantes, erosi sunt, facile morbum posse cum Vesiculis communicari. Cujus rei nobis tunc fortasse indicium extitit, cum in Juvene (*c*) annos nato viginti quinque, strigosas adeo atque exsuccas contra atque ætas illa fert, Vesiculas deprehendimus; eadem enim virulenta inflammatio quæ extremorum seminis ductuum alterum olim contraxerat, alterum obcæcaverat, in Vesiculas propagari potuit, easque vitiare. Noli tamen quotiescunque alicui, longa & dira gonorrhœa laboranti, accidit, ut in venereis somniis effundat semen sanguinolentum, fœtidum, & sordibus, ac pure inquinatum, noli, inquam, propterea continuo credere, vitium ad Vesiculas jam pervenisse; potuerint enim aliquando purulentæ, & fœtidæ sordes, & cruoris aliquid a transeunte, sano alioquin, semine abripi, atque averri ex ulceribus quæ urethram, & Prostatam glandulam, & Seminalem carunculam occuparent. Ab his enim ultimis ipsis ulceribus non semper necesse est, vitium cum Vesiculis communicari; tametsi non difficile communicari posse, diximus.

26. Sed num pariter facilis est a Vesiculis in Testes morbi transitus? Ab illis in hos, cum vi adstringentium remediorum exitus intercipitur, virulentam regurgitare materiam, eoque tumere ipsos, & ex parte sedem esse gonorrhœæ, docuit Whartonus (*d*); hujus enim verba sunt, quanquam id minus perspicue in Sepulchreto (*e*) significatur, quæ ferme descripsit, non modo secutus est Graafius (*f*) tunc etiam cum ad id confirmandum, gonorrhœam fœminarum *procul dubio*, ait, cum prostatis careant, *a testibus provenire*. Hanc tamen confirmationem Graafius postea (*g*) abjecerit, necesse est, cum mulieres & prostatas habere, & fluido in testibus semine destitui, tradidit. Quod si Whartono, aut Graafio tunc cum Whartonum sequebatur, in mentem venisset Observationis Panaroli (*h*), qui in mortua post assiduam gonorrhœam, inventam scribit *vomicam in uno quoque teste*; hinc etiam fortasse pro opinione ista sua argumentum duxissent; infirmum tamen; quando, non ut Bonetus isti, haud accurate descriptæ, Observationi (*i*) titulum fecit, *Gonorrhœa muliebris a vomica in uno Teste genita*; sed longe alium præscripsit Panarolus, *Vomica in testibus mulieris ex antiqua gonorrhœa*. Scilicet ut alias in partes, sic in ovaria quoque traduci potest ex diuturnæ gonorrhœæ sede venereum virus posteaquam sive per lymphæ ductus, sive per vasa sanguifera absorptum, sanguinem infecit universum; neque enim magis quam alia complura quæ apud Vercellonum leguntur, placet illa quam excogitavit (*k*), via a vagina per hypogastricas arterias ad ovaria; quasi arteriæ e partibus juxta quas transeunt, aliquid acciperent in ulteriora importandum. Non est igitur ex Panaroli Observatione gonorrhœæ sedes in muliebribus testiculis ponenda. Num vero saltem in virilibus? Minus difficile aliquanto; si id tamen alia quam eorum tumoris observatione, quando adstringentium vi suppressa est gonorrhœa, comprobetur. Minime enim necesse est, ut si materiæ cujuslibet repentinam, violentamque suppressionem tumor partis alicujus consequatur, eo continuo decurramus, ut ex tumente nunc parte eam materiam antea profluxisse, aut in illam nunc regurgitasse, affirmemus. Posse tamen intempestiva adstringentium vi auctam irritationem, aut inflammationem a suprema urethra, adjunctisque Vesiculis per vasa, semen Deferentia, ad testiculos propagari: & posse quoque, idque facilius, & citius, eo usque produci, ut inter ea vasa, & Vesiculas viam seminis ferme intercipiat, a quo propterea retardato testiculi distendantur: & posse denique materiam quæ per urethram excernebatur, sanguinis alveum subire, & cum sanguine in testiculos inferri, non negamus. Sed modorum horum trium esse unum vides, nempe secundum, per quem tumere quidem testes, intelligas, neque tamen venereo contagio infici, & quod consequitur, non fieri sedem gonorrhœæ virulentæ.

27. Non paulo autem longior est via ab urethra ad renes, quam ad testiculos: & malum tamen, si diutius perstiterit, ab urethra ulterius serpere, & *vesicam, ureteras, & tandem ipsos etiam renes inficere*; Dodonæus (*l*) affirmat. Hujus enim verba esse, animadverti, quæ in prima Scholii particula ad Observationem IV. leges hujus Sepulchreti Sectionis XXXI. ab ipso Dodonæo sumptam; sed neque ibi, neque titulo ad quem amandamur, *de Hypogastrii Doloribus*, id est Sectione XXIII. ubi sub Observatione habetur VI. §. 4. ex toto descriptam, cum de urethra universa exulcerata, & sanguine concreto plena neutrubi ulla mentio fiat. Verum ut ad renes usque serpat malum, *diuturnitas*, ut vides, a Dodonæo requiritur: & gonorrhœa quæ Observatione illa proponitur, annos perstiterat duodeviginti. Quo tamen modo, ubi vesica exulcerata est, vitium per urinam vel multo citius possit cum ureteribus, renibusque communicari, alia a nobis Epistola (*m*) indicatum est: quo ex loco quædam posses tanquam *concausas*, si opus esset, prudenter accipere, & ad hanc Dodonæi Observationem; ut tres nostras non ita dissimiles (*n*) omittamus; accommodare. Nam in gonorrhœa tam diuturna, tamque atroci, quæ dysuria, & quæ interdum stranguria esse debuerit, satis apparet; vesica autem *plane rigida* (non *plane frigida*, ut ineptissimæ descripserunt operæ in Sepulchreto) *nec extendi, nec contrahi poterat*. Sed & salva vesica, a gravibus, & repetitis gonorrhœis renes posse vitiari, vel ex ea evidenter elucet Valsalvæ historia, quam inter initia ejusdem Epistolæ (*o*) proposuimus, non serpente igitur ex urethra malo, sed vias sanguinis subeunte, per easque ad renes traducto. Cæterum utcunque se res habeat; non propterea vesicam, ureteres, renes gonorrhœæ sedem esse, putabimus, tum quia nihil seminis, aut humoris ad semen attinentis ex iis profluit partibus, tum etiam quia ex iis distillans ichor nequit, nisi forte vesicæ sphincter sit læsus, aliquando ferme sine lotio guttatim in urethram venire, & mentiri gonorrhœam. Sed manum de tabula. Vale.

(*y*) n. 7. (*z*) Epist. 40. n. 29. (*) Vid. etiam Epist. 60. n. 12. (*a*) Sect. hac in Schol. ad Obs. 4.
(*b*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1711. (*c*) supra, n. 7. (*d*) Adenogr. c. 31. (*e*) Sect. hac Schol. 2. ad Obs. 5.
(*f*) Ibid. Scholio ultimo ad Obs. 1. (*g*) De Mulier. Organ. Generat. c. 6. in fine. (*h*) Pentec. 1. Obs. 14.
(*i*) 6. in Sect. hac. (*k*) De Pudend. Morb. c. 3. §. 3. (*l*) Medic. Observat. c. 41. (*m*) 42. n. 23.
(*n*) supra, n. 15. & Epist. IV. n. 19. & XLII. n. 40. (*o*) n. 2.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLV.

Agitur de Uteri tum descensu, tum, ut mulieres ajunt, ascensu.

QUod scripsit Hippocrates (*a*), *Uteri quocunque e sede naturali moti fuerint, morbos afferunt, sive foras processerint, sive intro cesserint*, hujus erit Epistolæ argumentum, quæ duabus proximis Sepulchreti Sectionibus respondebit, XXXII. *de Uteri Procidentia, Descensu, & cæt.* & XXXIII. *de Hystericis Affectibus, Suffocatione, & cæt.* Visum est enim unis Litteris bina hæc morborum genera comprehendere, ne æquo breviores alioquin forent, quando nec Valsalva dissectiones huc attinentes reliquit, & nos perpaucas habemus, quas tu, quales eæ cunque sint, animo, ut soles, libenti accipe.

2. Primum igitur, quod ad uteri prolapsum, descensumve attinet, præclare nosti, Fernelio (*b*) tunc uteri descensum esse, cum deorsum quidem, sed necdum extrorsum se demisit, prolapsum vero cum se invertens præcipitat foras, quod ex vehementiore solum pariendi conatu accidat, nisi quod interdum ex imprudentis quoque obstetricis, secundas violenter detrahentis temeritate. Rem plane absolvisset, si prolapsus alterum genus non omisisset, tum videlicet cum se non invertens, sed intra inversam vaginam conclusus uterus extrorsum prolabitur. Nam in descensu quoque vagina tantum se invertat, quantum uterus descendit, necesse est. Hæc autem se invertit ob easdem sive externas, sive internas, ob quas uterus descendit, causas, vincula scilicet utriusque simul aut distrahentes, aut laxantes. Quas inter causas quomodo ipse quoque uterus, ipsaque vagina recenseri possit, infra (*c*) ostendemus. Præter hos veros uteri sive descensus, sive prolapsus, vaginæ etiam prolapsus est, non levior modo, sed nonnunquam tantus, atque ejusmodi, ut quem secundo loco memoravimus, uteri prolapsum mentiri possit, qualem descriptum, pictumque videris ab Jo. Guilielmo Widmanno (*d*) qui a sola factum intima vaginæ tunica invenit.

3. Hæc morbi genera omnia apud vetustos quoque Medicos agnoscimus commemorata, imo apud vetustissimum omnium Magistrum Hippocratem, si prolapsum illum excipias in quo uterus se se invertit. Quem tamen a Celso (*e*) indicatum esse, IV. in ipsum Epistola satis videor ostendisse. In Hippocraticis autem libris non modo vaginæ prolapsum, *uterorum* nomine *foras prodeuntium* (*f*) memorari, curatio ipsa monstrat, sed & verum uteri ipsius descensum, & secundum prolapsus genus verba illa, *Si vero propinquissimi fuerint uteri* (*g*), & *Si penitus ex pudendo exciderint uteri; dependent velut scrotum* (*h*): *Si vero extra pudendum os uterorum exciderit & cæt.* (*i*) Hæc fere omnia cum a posteris ad patrum usque nostrorum memoriam fine ulla dubitatione jure meritoque servata essent; imo plures, alii aliis temporibus, propendentem uterum exstirpatum esse, salva muliere, neque id rarissime, nimia plerumque, ut verum fateamur, credulitate non dubitassent, ne de illis quidquam dicamus qui eo usque processerant, ut ab iis postea mulieribus liberos nihilominus, si Superis placet, procreatos esse, contenderent; exstiterunt denique, ut ex Sepulchreto ipso præclare noveris, in Re Anatomica, & Chirurgica exercitati Viri, qui ut recte se nimiæ aliorum credulitati objecerunt, ita non recte in contrarium adeo cucurrerunt, ut non modo concedenda quædam, verum insuper sana illa de uteri prolapsu antiquissima dogmata ipsa quoque pernegarent, &, quod magis mirum est, aliquot celebres utriusque illius Facultatis & Medicinæ Magistros asseclas suos facerent, & astipulatores.

4. Nam uterum quidem, superstite muliere, nonnunquam *extraordinario & rariore casu* excisum esse, cur non potius cum Georgio Wolffg. Wedelio (*k*) dicamus, quam nunquam cum Jo. Guilielmo Pauli (*l*), docte alioquin hac de re differente? Nimis enim durum videtur de tot qui illud ab se factum, conspectumve scripserunt, omnes deceptos pronunciare. Certe autem si edita tunc fuisset, aut ad ejus manus pervenisset Slevogtii Observatio (*m*), hanc saltem non secus ac Abr. Vaterus (*n*), agnovisset omni deceptione carentem. Magnum enim corpus e mulieris naturali exsectum, cum excrescentiam esse, putaret Slevogtius, & a sordibus purgaret; præter opinionem deprehendit, thecæ instar crassæ uterum cum tubarum reliquiis continere secundum naturam se habentem; quæ Jenenses Professores, & Medici plerique alii, & Studiosi centum conspexere: mulier autem illa feliciter est restituta. Quod si me interpelles, quærendo, cur neque hanc, neque aliam aliquam aut magna ex sectis non modicis uteri vasis hæmorrhagia continuo sustulerit, aut paulo post grave vulnus, quod propendente simul cum utero vesica, huic quoque necessario infligendum esse, animadvertit Ruyschius (*o*); ad primum fortasse dicam, distractis diu, eoque contractis vasis, & corruptione insuper sensim, ut in emortuis sphacelo carnibus, adjuvante, non multum sanguinis debuisse profundi; ad alterum autem, vel inversam superiore dumtaxat parte fuisse vaginam, vel non exteriore quacum vesica conjungitur, sed intima solum tunica inversam, ut vesicam trahere secum non debuerit. Quæ si fieri potuisse, non probas; neque enim mihi undique placent; meliora ipse per te quæres: videndum est enim, ne Slevogtio, & siquis præterea alius est Vir Spectatus qui se diligenter aut in exciso corpore, aut in cadavere examinasse rem testetur, nullam tribuere fidem videamur. Quod examen ut facile, & bene poterat, vellem instituisset Molinettus, qui (*p*) se *tutissimam semper esse expertum*, & *adhibuisse pluries*, dicit, uteri amputandi rationem, *in vetulis præsertim*: in quibus inversio uteri, de qua hæc ait, quanto rarior est, tanto post amputationem examinanda erat diligentius, ne forte aliquid erroris subesset, cujus suspicionem perpetua illa curationis felicitas videtur augere. Est etiam multo recentior altera inversi uteri, feliciterque exsecti Observatio, in qua examen omissum nolles post exsectionem, cum ante hanc casus iste similis fuisse dicatur casui, ex Wepfero in Ephemerides relato Inclytæ Nat. Cur. Academiæ Dec. 2. A. 5. Obs. 50. ubi tamen non modo non invenias uterum inversum, sed excrescentiam quam Wepferus ipse ad vaginam potius quam ad uterum attinere potuisse, indicaverat (*q*), imo ex iis quæ intra biennium postea eidem mulieri acciderant, attinuisse, confirmaverat (*r*). Nec vero inversi dumtaxat uteri, sed & extrorsum cum vagina prolapsi in vivis, mortuisque diligens est requirenda examinatio, præsertim postquam ex laudata (*s*) Widmanni Observatione constat, solius inversæ vaginæ prolapsum ita imponere interdum posse, quasi intra ipsam uterus simul prolapsus esset. Nam si Ruyschii Figuras (*t*), secundum hunc casum exprimentes, cum Widmanni Figura conferas quæ primum repræsentat; nihil invenies discriminis; ut alia omittam; in eo quod præcipui signi loco ad alterum ab alte-

(*a*) De loc. in hom. n. 59. (*b*) Pathol. l. 6. c. 16. (*c*) n. 12. (*d*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 98.
(*e*) De Medic. in Præfat. (*f*) De Exsect. fœt. n. 4. (*g*) De Morb. Muliebr. l. 2. n. 37. (*h*) Ibid. n. 38.
(*i*) Ib. n. 39. (*k*) Dissert. de Procid. Uteri c. 4. (*l*) Progr. addit. Diss. Schacheri de Placentæ Morbis.
(*m*) Vid. in calce Obs. von Sanden de Prolapsu Uteri. (*n*) Dissert. de Sarcom. e pudendo muliebr. & cæt. thes. 7.
(*o*) Thes. Anat. 8. n. 102. (*p*) Dissert. Anat. Path. l. 6. c. 12. (*q*) in Schol. ad n. 4. (*r*) Dec. ead. 2. A. 7. Obs. 54.
(*s*) supra, n. 2. (*t*) Obs. Anat. Chir. Fig. 2. 8. 11.

altero internoscendum habebatur. Scilicet internum uteri osculum in media infima prolapsi corporis parte, ut in Iconibus est Ruyschii, sic in ea Widmanni a te cerni, credas, cum tamen a sola vagina effictum fuisse, dissectio ostenderit, qua vaginæ interior tunica, crassior facta, ipsa quidem prolapsa, uterus autem in sua naturali sede inventus est. Qua ratione igitur, inquis, in viva fœmina rem hanc internoscemus, magni utique momenti ubi de amputatione oporteat deliberare? Idem quod tu, quæsivit Abr. Vaterus (*u*). Sed nihil constituit: imo obvium quoddam signum inutile esse posse, indicavit, fretus eadem Widmanni dissectione. Mihi vero ex re quadam alia quam ante sectionem animadvertens Widmannus, dubitare cœpit, num id quod videbatur uterus, revera esset, mihi, inquam, cogitatio orta est ex ea ipsa re signum petendi, ut cognoscamus, uterus sit, an non sit. Nimirum per osculum quod uteri esse, incertum sit, specillum oblongum immittenti si idem quod illi accidat, ut sine obstaculo adigere possit multo ultra naturalem caveæ uteri longitudinem, nec tamen propendens corpus hanc superet, neque interiori jam sit putrefactione alte exesum; indicium, opinor, habebitur, ut in re ambigua, & perdifficili, non contemnendum, illud osculum, non ad uterum, sed ad vaginam dumtaxat pertinere: contra vero, si contra. In mortuis autem si rem sæpius cultro examinassent qui uterum nunquam descendere, aut prolabi, contenderunt; non omnes aliorum Observationes ad vaginæ unius prolapsus, aut ad ejus, & osculi uterini excrescentias referri oportere, censuissent; quasi vero præterea quæ ipsi viderunt, aliud videre potuisset nemo.

5. Facile quidem, ultroque ipsis damus, eos qui uterum abscidisse se, scribunt, fere omnes illiusmodi aut excrescentiis, aut vaginæ prolapsibus fuisse deceptos, quod, velint, nolint, illi quoque fateantur, necesse est, qui post excisionem, mulieres filios peperisse, tradiderunt; nisi forte res longe rarissimas duas in unam eandemque mulierem cecidisse, contenderent, ut exciso utero fuisset superstes, & duplicem a primordiis uterum habuisset. Sed ut dicere ingressus eram, num ex eo quod in excrescentiis, vaginæve prolapsibus pro utero accipiendis tot Chirurgi decepti sunt, num, inquam, illud consequitur, deceptos pariter esse omnes qui uteri descensum, prolapsumve se vidisse, scripserunt? Quod vero non consequi, cum ratio ipsa, tum evidentissime ostendunt Observationes quam plures ad aliquot addendæ quæ in Sepulchreto producuntur. Illas, vel me tacente, indicabit Slevogtius (*x*), & copiosior in iis colligendis quæ ad hanc Sepulchreti XXXII. Sectionem attineant, Sandenius (*y*): in cujus Sectionis Additamentis mirum in primis est, eas Observationes deesse, quæ ex Ruyschiana Centuria excerpi eo tempore potuissent, non secus ac quæ ex pervulgato Bohnii libro mox a nobis commemorabitur. Ad has adjicies quæ tunc non extabant, partim supra indicatas, partim infra indicandas, prætereaque alias sive descensus uteri, sive prolapsus, ad quas pertinent Vateri (*z*) una, Cl. Phil. Adolphi Boehmeri (*a*) altera, ambæ, ut cæteræ, per dissectionem evidentissime comprobatæ.

6. Cæterum etsi Medicis quidem, & Chirurgis, ut in illa Epistola (*b*) in Celsum dixi, *aspectus inversi uteri nimis est rarus*, idque *rarissime evenire*, Graafius (*c*) scripserat; Obstetricibus tamen, imperitis præsertim, & in puerperis certarum regionum haud rarissimum esse, ex libris intelligo, in primisque ex II. *Adversariorum* Ruyschii Decade (*c*). Inde etiam patet, non semper aut ex illarum imperitia, aut ex harum vehementiore pariendi conatu inversum uterum extrudi, sed a conatibus quoque *exonerandi uteri post partum*. Est præterea caussa alia, sed quod ad effectum hunc attinet, longe rarissima; nimirum cum ampla excrescentia, fundo uteri intus innata, suo pondere invertit uterum, deorsumque trahit, quemadmodum Sandenius quidem proposuit (*e*). Certe autem eum uterum fuisse inversum, anatome ostendit; nam intra ejus cavum, illa facie comprehensum quæ exterior antea fuerat, uteri vincula, & Falloppii tubæ, & ovaria conclusa deprehenderunt. Qua ratione facilius intelliges, quomodo in Henrici ab Heer relata in Sepulchretum (*f*) Observatione in uterum, ab agyrta exsectum, prolabi potuisset pars non modica intestini Coli, & simul cum illo, ut quæ intra ipsum inversum contineretur, amputari. Colliges etiam ex Sandenii Observatione (*g*), posse nonnunquam mulierem inverso, nec reposito, utero, hebdomadas plures vivere, imo ex Gensfelii Curatione (*h*) post plures dies in suam denique sedem restituto, servari. Verum hæc rara sunt, si cum tot aliis cito funestis casibus conferas, ad quos addenda est producta a Bohnio (*i*) primiparæ mors intra *horulam* consecuta violentam uteri e sua sede, vacua inventa, detractionem, & vel citior, si recte intelligo, in fœmina alia de qua ex Champan refert laudatus Boehmerus (*k*). Alter quoque uteri, id est sine inversione, prolapsus neque adeo creber est, ut *integrum* ejus Observatorum *catalogum retulerit Blasius in commentariis ad Veslingium*, quemadmodum hallucinatus scripsit Graafius (*l*), nec rursus adeo rarus est, ut *præter Ruyschium* viderit *nemo*, quod Widmanno (*m*) haud excidisset, nisi oblito, ut fit, Observationum Plateri (*n*), & Peyeri (*o*). Descensus potius uteri, & prolapsus vaginæ potissimum, haud raro occurrit. Itaque inversi uteri prolapsum non nisi semel, non inversi nunquam mihi accidit, ut hic audirem. Descensum autem uteri, & vaginæ prolapsum tum in viventibus interdum vidi, tum in mortuis animadverti.

7. Rogatus, ut honestæ fœminæ annos natæ viginti quinque, naturalia inspicerem, ut quidnam esset corpus teres, penis simile, intra vaginam propendens, dignoscerem, continuo esse uteri cervicem vidi, quæ infra medium vaginæ descenderat. Uteri osculum, quippe in nupta quidem, sed quæ nunquam peperisset, angustum erat, & circuli propemodum forma: ex eoque pauxillum sanguinis exire conspexi; nuperrime enim in menstruis mulier fuerat; ut si quis forte dubitaret, an hæc ex utero prodeant, posset illa inspectione convinci. Sed jam quæ in mortuis animadverterimus, bestiis primum, deinde & mulieribus, proponamus; sic enim non a solo pondere, sed a caussis etiam aliis quæ in corporibus agant secundum finitorem positis, hæc mala fieri, perspicuum erit. A Valsalva autem quod primum scribam, olim accepi.

8. CATELLAM prægnantem cum dissecaret, inversam offendit vaginam, conjunctumque uterum non paulo quam soleat, vaginæ orificio propiorem. Quam sedis uteri mutationem hujus quoque cornua, & præsertim dexterum, in quo tres erant catuli, confirmabant. Secuta enim erant uterum, neque modico spatio, vaginam versus.

9. VACCAM, quæ vaginæ prolapsui obnoxia fuerat, ob hanc ipsam caussam dominus mactari voluit, cum gravida esset menses jam circiter septem, veritus, ne in partu moreretur, sicque ejus viscerum, & carnium pretium vilius fieret. VAGINAM cum utero nactus, illam inversam ad tractum aliquem inveni qua cum extrema uteri cervice connexa est. Ibi vero vagina exulceratione non carebat. In utero, & fœtu, quoniam secundum naturam se habebant, quæ adnotavi, huc minime attinent.

10. Sed sicuti in his brutis non poterat morbus ponderi imputari deorsum urgenti, aut trahenti; ita

(*u*) Differt. de Polypo ex utero egresso thes. 10. (*x*) Differt. de Muliere gravida lapsu vag. uteri & cæt. §. 12.
(*y*) Obs. supra ad n. 4. cit. (*z*) Differt. de Polypo & cæt. ibid. cit. thes. 8. in fine.
(*a*) Differt. de Prolaps. & Invers. Uteri, in Præfat. (*b*) IV. (*c*) De Mulier. Org. c. 10. (*d*) c. 10.
(*e*) Obs. supra ad n. 4. cit. (*f*) Sect. hac Obs. 6. (*g*) §. 27. (*h*) Act. Erud. Lips. A. 1716. M. Maj.
(*i*) De Renunc. Vulner. Sect. 2. c. 4. vers. finem.. (*k*) Differt. supra ad n. 5. cit. §. 13. (*l*) c. 10. cit.
(*m*) Obs. supra ad n. 2. cit. (*n*) l. 3. (*o*) in Additam. ad hanc Sepulchr. Sect. Obs. 5.

ita in mulieribus sæpenumero posse, reor, velut in hac de qua protinus scribam.

11. ANUS Bononiensis hemiplectica plures jam annos hactenus fuerat, ut totum alterum corporis latus movere non posset, cum denique in altero quoque movendi facultatem amisit. Eidem ex naturalibus teres quoddam corpus exstare dicebatur. Novissime thoracis morbo confectam in Nosocomio dissecuimus circa A. 1704. THORACEM, aliis occupati dissectionibus, non attigimus. Caput vero, ab Amicis apertum, nihil adnotatione dignum habuit, præter serum Crassam inter meningem, & Tenuem.

Ipse Thyroidæam glandulam, quippe tumentem, & præduram, & Ventrem, quod ad uterum, & reliqua genitalia attinebat, diligenter inspexi. In illa glandula quid deprehenderim, satis est alibi (*p*) ostensum. In Ventre autem summum uteri fundum aliquanto inferiorem quam par esset, obtinere sedem, animadverti, nec tamen tanto, ut posse ejus osculum illuc quo dicam, pervenire, suspicarer. Extra naturalis multum dilatati labia corpus tres quatuorve transversos digitos longum prominebat cylindri forma, valde crassum, factum ex substantia, ligamenti simili, & lævigata, nisi qua ad imum exulcerabatur. Esse vaginam inversam, facile agnovi. Itaque ad summam anteriorem ejus corporis partem urethræ erat osculum, & sub hoc singula ab singulis lateribus satis patentia lacunarum foramina. In medio autem partis infimæ orificium erat, mox abiens in uteri osculum, per quod specillum ad summos usque caveæ uteri parietes nullo negotio trajiciebam. Miratus insolitam longitudinem, vaginam incidi, atque intra ipsam, conclusam reperi uteri cervicem, permulto quam soleat, longiorem factam; nec mirum, cum cervicis ipsius, fundique uterini parietes non firmi, ut secundum naturam consueverunt, sed laxi valde essent, ac flaccidi, ut cætera quoque erant omnia, quæ in pelvi ad uterum attinebant.

12. Evidens est, vaginæ adeo crassæ pondere deorsum tractum fuisse uterum, cujus fundus aliquanto inferior fuisset, nisi cervix jam inde ab initio, ut puto, ea esset laxitate, ut se præ cæteris distrahi, distendique in raram istam longitudinem sineret; neque enim cum hac erat, opinor, illa ejus longitudo comparanda, quam Vaterus (*q*) ab se visam indicat, cum uterum hinc prolapsa vagina deorsum traheret, inde vero enormis ovarii amplitudo ulterius descendere prohiberet. In fœmina autem altera quam tibi Epistola descripsi XXXIV. (*r*) aucta crassitudo, & quod consequitur, pondus glandosi urethræ corporis, uterum quidem aliquanto deorsum traxerat; sed quia cervix non ista erat laxitate, osculum non adeo descenderat, itaque glandosum ipsum corpus, in medio suæ partis imæ pertusum urethræ orificio, propendebat, uterique osculum mentiebatur. Nec sane ibi accusari poterat uteri pondus, quippe ea parvitate, & partium tenuitate. Quod cum dicimus, non ideo inficiamur, prægravem a pondere quod præter naturam sit, uterum in aliis vaginam invertere, secumque deorsum rapere, cujus rei præclarum habes exemplum in Hartmanni Observatione quæ inter Additamenta ad Sepulchreti XXI. Sectionem (*s*) relata est. Vides igitur, tum vaginæ pondus, distractis uteri ligamentis, hunc aliquando secum ducere ad inferiora, tum uteri pondus alias, nexibus vaginæ distractis, hanc invertere, secumque deorsum protrahere. Neque enim ea ligamenta, aut hi nexus se se distrahi non patiuntur, cum membranea sint, & ab internis sæpe causis laxiora, distractio autem, qua de loquimur, sæpius longo tempore paulatim fiat. Magnus certe erat ille uteri prolapsus quem Peyerus (*t*) descripsit, cum uterus extra naturale provolutus, intra vaginam inversam penderet. *Nec tamen*, egregius inquit Anatomicus, *rupta fuerant uteri, & vesicæ vincula, sed tantum laxata*. Dixit autem *& vesicæ vincula, quia cum utero vesicam urinariam similiter mutata sede procubuisse*, per dissectionem deprehendit: quod *mirum* tunc ipsi visum, *& plane novum*, necessario accidere in ejusmodi prolapsuum genere, admonuit postea Ruyschius (*u*).

13. Quod si mira hæc videntur quæ tamen paulatim fieri solent, ut diximus, & longo tempore; illud non caret admiratione, quod, tametsi multo minus sit, fit citissime, brevique tempore ab ipsa natura. In partu enim; ut verbis Slevogtii (*x*) rem eloquar; *osculum* uteri *ad orificium vaginæ propius accedit, hancque ex longo plicatili canali in amplum circulum distendit, transituro embryoni respondentem*. Quin etiam ubi propter fœtus crassitudinem, viarumque angustias tardius, ægriusque fit partus, *tunc sæpenumero per continuatos nisus parientis, ostium matricis a capite infantis plane, & ad pollicem unum vel duos latos, extra vulvam propellitur*; hoc enim, quod Munnickius rarius crediderat, *satis frequenter sibi occurrisse, nec aliquid portendisse mali*, testatur Slevogtius. Illud mirabilius, quod utero gravido extra naturalis oras intra vaginam inversam propendente; fœtus nihilominus editus sit. Cujus rei primam, quod sciam, Observationem, quæ ipsius Harveii (*y*) est, ad alias addes quæ a Cl. Sandenio collectæ sunt: ad quas ea quoque spectat, quam postea proposuit Præcl. Helmstadiensis Professor Fabricius (*z*). Quæ omnes etsi inservire possunt ad eos convincendos a quibus uteri prolapsus intra inversam vaginam negabatur, non secus ac illa Observatio quam cum Widmanno (*b*) communicavit Cl. Friedius; hic tamen ex iis illas dumtaxat velim attendas quæ uterum exhibent in ipso partu sic prolapsum. Minus enim dein miraberis, vinculorum de quibus dicebamus (*c*), illas distractiones posse fieri quæ sensim, longoque temporis spatio fiunt, præsertim cum fœminæ sic affectæ molesto sensu non careant, illis distractionibus respondente, neque pristina facilitate aut Rectum intestinum, aut vesicam, aut utrumque exonerent: quam difficultatem in quadam cui vagina extrorsum propendebat, hanc sublevando emendatam, non tam a compressione eorum meatuum, quam ab ipsorum distorsione propter alligatas propendentis vaginæ fibras in obliquum trahentes, & sic eorum cavum arctantes, repetebat Slevogtius (*d*). Cæterum is nexum vaginæ multo quam sit, ampliorem faciebat, cum *secundum totam suam longitudinem subjacenti intestino accuratissime adnasci*, existimabat (*e*).

14. Haud equidem dissimulo, quæ alias (*f*) sunt a me dubitationes propositæ, non penitus mihi posse eximi, nisi prævio examine accuratiore cadaverum his morbis laborantium, cujus instituendi facultas mihi a longo jam tempore non est data. Inter eos certe frequentissimum esse fateor vaginæ prolapsum, & hunc multis pro uteri prolapsu imposuisse. Verum interiorne tantum vaginæ membrana, humorum affluxu laxata, & extensa, procidit? an utraque? Illud non modo plures, in quibus Wedelius (*g*), *frequentius fieri*, docent; sed & *omnes*, quod Widmannus (*h*) ait, *consentiunt*. Et sane ubi rem sic ponas; quædam ex difficilibus facilia intellectu facis, quorum aliquod supra (*i*) attigimus, aliud Wedelius (*k*) indicavit. Sed interea, præsertim si prolapsus magna sit longitudine, multoque magis si ut Widmannus (*l*) proponit membrana interior ab summo ad imum penitus avulsa, deorsumque reflexa propendeat; in illas alias quas alibi indicasse me, dixi, dubitationes incidas, necesse est. Nec tamen omnium simul parietum vaginæ inversio facillimos habet explicatus. Præterea, utrumlibet ponas; haud ita perspicuum est, post vinculorum, & nexuum distractiones, quomodo interdum saltem, arte opitulante,

---

(*p*) Epist. Anat. 9. n. 39. (*q*) Diss. de Sarcom. & cæt. supra ad n. 4. cit. thes. 3. (*r*) n. 11. (*s*) l. 3. Obs. 54.
(*t*) Sect. hac 32 Sepulchr. Obs. 5. (*u*) loco supra indicat. ad n. 4. (*x*) Differt. supra ad n. 4. cit. §. 4. & 5.
(*y*) in Addit. ad Exercit. de Generat. ubi de Partu. (*z*) Obs. supra ad n. 4. cit. §. 6. & seq.
(*a*) Program. quo facil. extract. fœt. in procid. uter. (*b*) Obs. supra ad n. 2. cit. (*c*) n. 12.
(*d*) Differt. modo indicat. §. 16. (*e*) Ibid. §. 11. (*f*) Epist. 33. n. 15. (*g*) Differt. supra ad n. 4. cit. c. 1. & 2.
(*h*) Obs. supra ad n. 2. cit. (*i*) n. 4. (*k*) Diss. modo indicata c. 4. (*l*) Obs. indicata.

ante, recuperare hæ partes queant pristinam sedem, in eaque permanere.

15. Ars autem præter alia, interius, exteriusve adhibita, remedia, pessis utitur sive in annuli, sive in aliam formam quæ foramen habeat, constructis. Neque enim, ut sæpius in Recti intestini prolapsu, ita hic quoque licet prætermittere id auxilii genus. Hic enim duo sunt quæ curationem reddant difficiliorem, uteri pondus, cum antea procidit, inevitabile, repositam vaginam rursus invertens, & sphincter musculus neque tam valide, neque tam arcte vaginæ orificium conclusum servans, quam anum suus. Itaque ergo vagina iterum extrorsum provolvitur, referens aut intestinum, aut aliud, ut puta, quemadmodum apud Hippocratem vidimus (m), *scrotum*, quod & apud Harveium (n) referebat. Ut malum indecens, & perincommodum aut tollatur, aut certe occulatur, illi excogitati sunt pessi. Quorum si omnes cujuscunque adhuc cognitæ formæ, & structuræ, uteri prolapsum *non modo non curarent, sed plerumque pejorem redderent*, ut apud Virum Doctum legebam nuper; jam diu a Medicis, & Chirurgis, ipsisque mulieribus abjecti essent. Ego vero, ut alias (o) ad te scripsi, proficuum potius eorum usum, cum fœminam dissecarem, his obnoxiam morbis, animadverti. Neque tamen inficior, ubi aut violentius inrusi, aut inepte, ac perperam constructi sint, aut mortem, ut Benevolus (p) vidit, aut detrimentum afferre posse, præsertim si in eorum usu nihilominus fœminæ diutissime perseverent, & ne abstergendi quidem, & purgandi gratia unquam extrahant. Videsis in Commercio Litterario (q) quid duabus ob ejusmodi caussas acciderit. Invenies, alteri circa glomum, quem intruserat, contortorum filorum tartaream quandam materiam concrevisse ea altitudine, ut undique tres digiti partes quartas æquaret, ea autem duritie, ut scalpro opus fuerit ad desquamandam; ea denique molestia, ut jam acerbissimam stranguriam induxisset: alteri autem a ferreo pesso, quamvis cera, ut ille etiam glomus, obductos, vaginæ, & proximi intestini ulcus ortum. Huc meam addam Observationem, quam tametsi libentius inter alios ad quos magis attinet, morbos retulissem, si cum de iis scriberem, habuissem; attamen haud omittendam hoc loco censui, quippe huc extrema saltem parte spectantem.

16. MULIER consistente ætate, mediocri habitu, statura, nullo alio incommodo quam catarrho a frigidi aeris injuria, laborabat, cum ad hunc accessit febris ob quam continuo in Nosocomium illata est. Acuta enim erat, & cum magna spirandi difficultate, genarum rubore, permolesto in thorace ponderis sensu, duriusculis pulsibus conjuncta. Incassum quæ oportebat, facta sunt omnia. Expectorare, id quod unice optabat, nihil poterat. Humiles, & intermittentes pulsus sunt facti, respiratio autem difficilis adeo, ut novissime jacere non posset. Igitur quincto ex quo febricitare cœperat, die e vita cessit circa medium Martium A. 1748. CADAVER ei, Studiosorum Juvenum gratia, diligenter, & ordine perfectum est. Sed hic tibi quæ in Thorace, & Capite præter naturam invenerim, primum exponam.

Etsi pulmones turgidi, ad pleuram costas succingentem fere ubique, præsertim autem a sinistris, arcte adhærebant; e sinistro tamen thoracis cavo serum, quod a pure admisto albicare libentius dixissem, si ulla puris hic fuissent indicia, ea copia proruxit, quam septi transversi pars sinistra, non fornicata, sed potius depressa, cum a ventris cavea inciperemus, antea significaverat. Ejusmodi pars seri peculiariter inter pulmonem sinistrum, & pleuram una prope vertebras fere medias thoracis, costas vehebat, ad non parvum tractum concludebatur, quo factu albas concretiones, membranarum instar crassissimarum, tum pulmo, tum pleura adhærentes habebant, eaque dumtaxat parte pulmo durior, densusque factus, inventus est. Neque tamen ægra de peculiari ad dorsum molestia querebatur, ut neque de pungente dolore, cum pleura utroque in latere roseo rubore ad non parva spatia ruberet, neque demum; nam hæc omnia diligenter quæsivi, de cordis tremore, aut de animi defectionibus aut in Nosocomio, aut domi unquam conquesta fuerat, etsi in pericardio ea deprehendi quæ continuo describam. Pericardium erat amplum, & sero ejusmodi plenum, quale in thoracis sinistra cavea fuisse, dixi; ut a primo non pericardium, sed apertum magnum quendam abscessum videre crederes. Eo sero exhausto, superficies omnis pericardii interior, exterior autem cordis, & auricularum, & Magnorum vasorum lurida apparuit, obducente omnia materia quadam ex albo cinerea, nihil magis quam calcem, parieti modo inductam, referente, ut continuo in mentem venerit Guarinonii, qui, sicuti alias (r) ad te scripsi, in hujusmodi inflammatoriis pulmonum, & pleuræ morbis cor *quasi calce coopertum* offendit, id est polyposis, ut ibi explicavi, & hic rursus vidi, concretionibus, membranam crassam sed laxam, mentientibus, nullo negotio ut detrahendam; sic quoque discerpendam. Qua detracta, omnia quæ operuerat, naturali colore, & constitutione in conspectum venere, nisi quod pericardium crassius factum erat, & subrubrum, id est non inflammatione quidem, sed phlogosi tamen affectum. Cor, æquo majus visum, nigrum, qualis passim in hoc cadavere occurrebat, sanguinem utrobique habuit, in dextero autem ventriculo, annexaque auricula etiam teretes polyposas concretiones. Cerebri medullaris substantia, quacunque incideres, ut & Lateralium ventriculorum superficies, vascula sanguine turgidula ostendebant: in iisdem autem ventriculis erat serum colore ad subflavum obsoletum inclinante. In Ventre hæc adnotaveram. Lien grandis; jecur maximum, ut sinistrum quoque occupans hypochondrium, ventriculum deprimeret; itaque gulæ, in hunc desinentis, portio ad transversos digitos duos infra diaphragma apparebat. Sed præter eam magnitudinem, vitium in illis visceribus percipiebatur nullum. In subjecto venæ Cavæ trunco oblonga, & crassa erat concretio polyposa. Tandem quod ad muliebria attinet, uterus sinistro lateri aliquanto propior erat, quam dextero, & antrorsum concidebat. Ovaria prælonga, sed exilia, alba, dura cum eo jungebantur per sua vincula, non paulo quam soleant, crassiora. Quæ per Lata uteri vincula discurrunt, vasa nigro sanguine nimis turgebant, hic illic varicosa. Cum a summo utero ad imum vaginæ orificium sectionem perduxissem; fundi illius, & continuatæ cervicis cavum muco plenum vidi, *gelatinæ* instar ferme perspicuo, nulloque colore infecto, & eo tenuiore, qui ad uteri osculum esse consuevit, neque hic deerat. Muco illo superiore adempto, minima excrescentia, circuli ferme ambitu, ex rubro fusca, leviter exstare conspecta est e fundi interiore facie. Dempto autem crasso inferiore muco, infima cervicis pars insolitis quibusdam lineis inæqualis apparuit brevibus, rubicundis, secundum longitudinem positis, & nonnihil prominentibus. Vagina etsi rugis a medio deorsum non carebat, erat pro statura, quam mediocrem fuisse, dixi, æquo longior, & latior, condebatque ligneum annulum, prolapsus indicium, eo situ locatum quo alias vidisse non memini. Cum enim ellypsis forma esset; longiorem axem secundum vaginæ longitudinem statutum habebat, breviorem autem, sed ita breviorem, ut tamen multum distenderet utrumque latus vaginæ, secundum hujus latitudinem positum. Utrumque igitur eorum laterum quo loco ab annulo pressum fuerat, prominebat in excrescentiam, majoris amygdalæ decorticatæ forma, & magnitudine, duritie cartilaginea, albam, nisi quod earum altera in medio livebat; ut proximam a scirrhosa in pejorem naturam minari mutationem videretur.

17. Hactenus de uteris *foras procedentibus*; nunc, ut pollicitus sum (s), de *intro cedentibus*. Non puto autem,

(m) supra n. 3. (n) loco supra ad n. 13. indicato. (o) Epist. 22. n. 22. in fine. (p) Osservaz. 3. (q) A. 1733. Hebd. 10. n. 5. & A. 1738. Hebd. 32. n. 1. ad Part. 7. (r) Epist. 20. n. 37. (s) n. 1.

autem, a te expectari, ut in hac tanta Anatomes luce in errorem jam diu explosum, ejectumque relabar, & cum mulierculis illos credam ad feptum transversum, & ad fauces ipsas, si Superis placet, ascendere. Sive Majorum aliqui, Galenum (t), qui ab ejusmodi erroribus alienus fuit, ut sæpius solebant, secuti, verbis magis quam re, utero ascensum tribuerunt, sive alii a flatibus, convulsi intestini laxam partem aliquam in globi formam distendentibus, cum Fernelio (u) decepti, uterum in ventriculum efferri, propriis se manibus revera deprehendisse, affirmarunt; nos certe Hippocraticis retentis vocibus *uterorum intro cedentium*, non uterum sursum tendentem, sed irritamentum dumtaxat ab utero, quo nomine tubas quoque, & ovaria hic complectimur, per nervos, membranasve ad superiora ascendens nunc intelligimus. Sed quanquam *Hystericæ* affectionis vocabulo hanc unam quam modo diximus, proprie designari posse, credimus; non tamen vulgari consuetudini adeo refragamur, ut cum iis altercari velimus, qui aliunde ortos varios sæpe, ac multiformes fœminarum morbos eadem illa appellatione comprehendunt: quemadmodum neque cum iis altercamur qui vocare hos malunt hypochondriacos; tametsi haud rarissime non magis in culpa sint hypochondria in illis ex utrolibet sexu quos hypochondriacos dicunt, quam uterus in his quas hystericas alii nominant. Si quid utrisque commune est, vitium potissimum est in nerveo, ut vocant, systemate: recteque fecisse Cl. Flemyngium (x) credimus, qui utriusque generis morbos uno eodemque accepit vocabulo Neuropathiæ. Itaque non miramur, cum sæpe eorum insultus, non ab utero, aut ab hypochondriis; sed a terrore, ab indignatione, ab odore etiam aliquo repente cooriuntur. Sic pariter intelligimus, quomodo eosdem opportune dato opio feliciter præverterimus. Nam etsi ab imo ventre, atque adeo ab hypochondriis ipsis, & ab utero insultuum origo esse videretur; propagatio tamen noxii motus per nervos certe, membranasve fiebat. Exemplum in hypochondriaco Sacerdote præoccupatæ opio recurrentis epilepsiæ a me alias (y) habuisti. Nunc pressius quemadmodum auxilio eodem in fœminis duabus hystericos, quos vocant, paroxysmos præverterim, commemorabo.

18. Matrona erat nobilis, sed inopia simul, & mariti absentia afflicta, cui plures jam filios pepererat floridiore ætate. Eam febres prehenderant intermittentes, quarum initium majori in dies frigore molestius fiebat. Ecce autem frigentem tanta spirandi difficultas occupat, ut non nisi erecta cervice id possit, nec sine stertore, eaque pectoris constrictione, ut se misere contorquens, jam jam instare mortem, dicat. Credidit tunc ægra, & qui ægræ adstabant, ut frigus, sic etiam cætera quæ dicta sunt, incipienti febri accepta esse referenda. Verum cum eadem, & graviora quidem vel extra id tempus sæpe recurrerent, creberrimis, citissimisque totius corporis concussionibus stipata, eaque insuper ad guttur constrictione, ut quamvis acerbissime torqueretur, clamare non posset; quorsum res spectaret, ab omnibus intellectum est. Vix diligenti, nec brevi, curatione insultus primum, denique & febres abegi. Interiecto, opinor, anno cum aliæ iterum febres, & aliquot post diebus priores illi redire gravissimi insultus cœpissent, sed eadem quotidie hora; consilium cepi eos, si possem, prævertendi. Itaque una ante illam horula laudani opiati dimidiatum, haud amplius, granum dedi. Nullus eo die insultus, nullus duobus quibus idem auxilium repetitum est, insequentibus diebus. Quarto; ne quid dissimulem; morbus remedio validior fuit, an quod huic natura assuesset? Cæterum cum ille fuisset brevior, neque amplius rediisset, viresque minus afflictæ essent; longe citius, atque facilius quam superiore anno, febrim profligavi.

19. Cur dixerim, an quod ei remedio natura assuesset, exemplum alterum monstrabit. Gracilis Virgo contumaci hepatis duritie, & cum hac conjunctis tot, tam variis, & tam diuturnis incommodis laborans, ut credere posset nemo intra adolescentiam non esse perituram, nedum ad decrepitam ætatem; nuper enim adhuc vivebat; perventuram, iisdem annis quibus illa Matrona, a me tunc Medicum in Patria agente, quotidie propemodum invisebatur. Ad cætera enim mala, in quibus fuisse memini multo acerbiores quam in Matrona, dolores capitis, & sanguinem vel minus bene quam in illa, ex utero respondentem, febris accesserat quæ tempore vespertino cum frigore quotidie redibat. Eo cum frigore postea cœpit sensus angustiæ pectoris, & respirationis difficultas ingruere. Quæ intra perpaucos dies adeo aucta est, ut sedere ægram cogeret, & se contorquere, & brachia versare, & miserandum in modum conqueri, cum poterat; subinde enim haud poterat. Frustra fuerunt remedia cætera primum ne augeretur insultus, deinde ne rediret, donec ad laudanum opiatum confugi, cujus ope illum quotidie arcendo, post aliquot dies expertus sum, vel laudano omisso, non reverti. Die exinde vigesimo quarto cum reversus esset iterum, cumque ego eadem ratione arcere, sed non eodem exitu, conatus essem; venit in mentem, non remedium, sed remedii formam mutare. Itaque una pariter ante horula tot guttis laudani opiati Sydenhamii datis, quot dimidiato grano solidi prioris laudani responderent, voti compos ita sum factus, ut cum cæteris deinde malis, velut antea, non cum illo amplius insultu pugnandum fuerit. Sed minus in hac Virgine mirum fuit, opium abegisse paroxysmos evidenter convulsivos, quam in altera apud Riverium (z) hysterica Virgine eosdem cum gravi soporoso affectu conjunctos; imo quam in alia non modo cum affectu soporoso, verum etiam cum brevi artuum paralysi invadentes. Hos enim, cum cætera auxilia non prodessent, eadem qua Riverius, ratione sustulit Solers Feltriensium Medicus Guliermius meus. Attamen in Riverii ægra non deerant convulsiva symptomata; in hac autem ultima saltem periodicum totius corporis frigus. Quod vel unum pro convulsivo accipere non dubitabat in ipsis intermittentibus febribus Experiens Vir Berryat (a) & pro causa habere eorum quæ alia in aliis sequerentur, ut si prævertere illud posset, hæc quoque arceret, id quod dato una ante frigoris initium hora medicamento opium habente se consecutum esse in quamplurimis, testabatur. Congruere autem, intelliges, quatuor de quibus a nobis dictum est, fœminarum curationes, antequam ille scriberet, ad eundem modum peractas; si animadverteris, gravia cujusque symptomata fere aut cum frigore quod febrim præcederet, aut, sicut in ultima, loco febris redire pergeret, certa quotidie hora recurrisse.

20. Quid mihi in affectionibus hystericis prævertendis feliciter cesserit, expositum est. Sed contra, per quæ illæ interdum excitatæ sint, observantibus Hippolyto Francisco Albertino, & Joanne Hieronymo Zanichellio, ut ab ipsis accepi, non te celabo. Narrabat primus, ab infusione, quam vocant, sennæ convulsiones hystericas, nec semel, vidisse obortas: quod facile credes, a vellicatis videlicet intestinis, & torminibus concitatis. Testabatur alter, quod nisi in odorem, neque eum tamen acutum, aut suavissimum, rejicias, minus facile intelligas, certe sibi cognitum esse, balsamum de Copaibe uterinos affectus vehementer movisse. Hic fortasse me interpellabis, quærens, num hoc in hypochondriacis quoque viris sit animadversum? si vero non sit; quare igitur hystericum, & hypochondriacum morbum unum eundemque esse, plurimi hoc tempore contendant? Pedetentim, quæso. Neque enim vel in ipsis hystericis eadem semper aut prodesse, aut nocere inveniuntur, neque eadem in omnibus occurrunt symptomata, ut neque in hypochondriacis. Quo minus urgeri a quibusdam Doctissimis alioquin Viris qui ex adverso pugnant, tot inter utrumque morbum discrimina oportuisset, quasi illa quæ memorant, omnia

(t) De loc. aff. l. 6. c. 5. (u) Patholog. l. 6. c. 6. (x) in Neuropathia. (y) Epist. 9. n. 7. (z) Cent. 2. Obs. 26.
(a) Mem. presentés à l'Acad. R. des Sc. Tom. 2.

omnia in hyftericis femper, pleraque autem in virilis fexus hypochondriacis nunquam effent animadverfa, vel quafi ea quæ multo & fæpius, & gravius in mulieribus, quam in viris contingunt, aut non effent ejufdem generis, & gradu tantummodo difcrepantia, aut nervofum mulierum fyftema, & corpus, & vivendi rationem, ac virorum inter fe comparantibus non appareret, cur eædem caufæ multo & facilius, & fæpius, & acrius in illarum nervos debeant, quam in horum, agere. Nec vero hæc attigimus quod nobis placeat cum quoquam altercari; imo vero, ne alii inter fe altercentur. Quin fi ea quæ fupra (*b*) fcripfimus, relegas; quo fimus animo in hac controverfia, perfpicies, & quamvis fciamus, non in cunctis quæ hyftericæ dicuntur, uterum, aut ejus tubas, & teftes inquirentibus Anatomicis vitium prodere; illas tamen in quibus irritamenta ab his partibus incipiant, a nobis proprie hyftericas appellari. Itaque fi quid hyfterici in ea forte Vidua quam Epiftola defcripfi XXXV. (*c*) fuiffe, dixeris, menftruis octavum jam menfem carente, nec fine fenfu aliquando ad jugulum afcendentis cujufdam rei, in uteri autem fummo pariete purulentam puftulam habente, materiamque intra tubas coloris ex carneo flavefcentis; tibi, quamvis fortaffe poffem, non refragabor. Imo duas huc addam fœminarum hiftorias, quas, ut ipfæ, cæterique credebant, ego quoque hyftericas fuiffe, affentiar: fi prius totidem quas Sepulchreto adjicias, commemoravero. Altera Cl. Mayeri (*d*) eft in muliere, cujus uterus magnus, totufque, fingulari exemplo, in offeam fubftantiam mutatus, ut malleo fuerit diffringendus, intra fuum cavum, ad internum ofculum arctiffime occlufum, pus continebat lactiforme, paulo craffius, non fœtidum, in centro ad viride inclinans. Ea fœmina ab illo tempore quo uteri tumorem cœpit animadvertere, ab hyfterica paffione libera fuit; ut poffis fufpicari, ex eo quod uterus irritari amplius non potuit, illam paffionem defiiffe. Hiftoria altera a Cl. Helwichio (*e*) eft, qui mulieris utero exterius, tanquam per pediculum annexas invenit excrefcentias quatuor cavas, ejufdem cum illo texturæ, ex ovario autem altero prominentem facculum, qui, incifus, materiam nigricantem gelatinofam ad femunciam cum impetu emifit. Mulier, ut idem alio expofuerat loco (*f*), ex illis evidenter fuerat, quas *convenit inter omnes Medicos*, uteri affectionibus effe obnoxias, *five* has *apnœas*, *five fuffocationes quis vocaverit*, *five etiam contractiones quædam contigerint*; ut Galeni (*g*) verbis utar. A marito enim fejuncta, in eam naturalium pruriginem inciderat, ut a furore uterino parum abeffet, mirumque non fuerit, fi fpafmi horribiles acceffèrint, fauces præcludentes, eamque fpirandi difficultatem afferentes, ut in fuffocationis periculum fæpe adducerent, qua denique inopinato confecta eft: cujus fuffocationis effectum potius quam caufam, fuiffe, credes fecundum ea quæ alias (*h*) fcripfimus, polypos in ejufdem mulieris corde inventos. Sed jam ad duas quas paulo ante promifimus, Obfervationes veniamus.

21. MERETRICEM juvenculam, pinguiufculam, bibacem, quæ olim pepererat, nunc pofteaquam menfes jam quatuor fanguis ex utero non refponderat, hyftericis affectionibus, deinde etiam mania laborantem, ex univerfalibus convulfionibus mortuam, in Nofocomio hoc fecui fub Februarii finem A. 1717.

VENTER jecur habuit eo colore, quo, lixum, eft: bilis tamen quæ ex ejus veficula exfudaverat, croceo colore vividiffimo proxima infecerat inteftina. Teftes albi, duri, fcirrhofi, æquo majores, & fuopte pondere quafi pone uterum tracti. Uterini fundi interior facies fanguinolento quafi muco, non fecus oblita videbatur, ac fi menftrua jam jam inftarent, aut nuperrime fluxiffent: præterea in illa ipfa facie ex fubftantia uteri parvula, & perpauca prominebant tubercula, verrucarum fimilia. Urethra aperta, quæ crebris canaliculorum fuorum ofculis erat pertufa, ex horum nonnullis, leviter comprimendo, albam lentamque materiam dabat, quæ, nifi ibi fana fuiffent omnia, pus videri, & gonorrhœæ virulentæ fufpicionem movere potuiffet. Thoracem pluribus, quas hic memorare neceffe non eft, obfervationibus occupatus, non referavi. Cranium referatum fuerat; fed ab iis qui crederent, me cerebrum non effe diffecturum, hoc fectum, me abfente, ægreque ferente; eram enim ob maniam, & convulfiones diligenter infpecturus. Nihil fuiffe adnotatione dignum relatum eft præter polypofas, quas & ipfe in iis quæ forte fupererant, vidi, in vafis fanguiferis concretiones.

22. Hepar quafi coctum, in hydropicis animadverfum, habes hoc III. Sepulchreti libro Sectione XIX. (*i*), itemque in Additamentis ad Sectionem XXIII. (*k*): fed & in cachecticis dumtaxat, Sectione XX. (*l*) Huc eos adde in quibus cachexia propediem effet manifefto fe proditura, quo pertinere cenfeo latomum, & bajulum, quorum illum a Jacobo Sylvio olim, hunc vero a me fectum Epiftola XXXVI. (*m*), & III. (*n*) memoravi. Huic quoque fcorto quid immineret, fuppreffio menfium indicabat. Sed, ne a propofito longius abeam, ad hoc illæ uteri quafi verrucæ, & teftium illa conftitutio, quæ prægreffos in ipfis morbos fignificabant, ut conjicere per te potes, attinebant. Verum in proxima muliere earundem partium vitia fuerant manifeftiora.

23. FŒMINA erat Venetiis annos nata ad quadraginta, infimæ fortis, impudica, vino dedita, ftatura jufta, fano, & pingui corporis habitu. Obnoxia hæc erat vel leves ob caufas timori, ex quo tremebat, & quafi animo linquebatur. Vomebat fæpe, ut nihil folidi cibi retineret; pifcem autem ne guftare quidem poffet. Cum de morbis ejus cæteris ex familiaribus fingillatim quæreremus; conftanter refpondebant, nunquam de capite, nunquam de corde, ut puta de ejus vehementi pulfatione, palpitatione, aut alio affectu conqueftam, nec unquam, quod fcirent, thoracis inflammationibus fuifse tentatam: quæ cur non præfuifse, adnotemus, fectione perlecta facile intelliges. Morbum de quo unice quereretur, affectiones, ajebant, fuifse uteri, quem fibi huc illuc per ventrem tunc moveri, & ad fauces afcendere cum fuffocationis interdum fenfu, afseverabat, a quo tamen fenfu cito liberabatur. Ipfis Kalendis Januariis A. 1709. vefpertino tempore coftas fibi quafi concidere, quefta eft, juffitque, mulierculam advocari, quæ, ut vulgus credebat, relevare fciret. Sub auroram cum fe graviffima hyfterica affectione corripi, dixifset, uterumque huc illuc oberrantem, ad fauces jam afcendifse, eoque fe fuffocari; intra unam, aut, fummum, alteram horam eft mortua, nulla ad os fpuma, neque ullis, qui fub oculos adftantium caderent, convulfivis motibus agitata. CADAVER cum ex officio fecare deberet Santorinus, certifque de caufis, id quod prudenter maluifset, differre non pofset; a me uno, qui ab ejufmodi corporum difsectionibus, non nifi jufto interjecto tempore, perpetuo refugi, majorem in modum per amicitiam etiam atque etiam contendit, ut fimul efse vellem, eoque pacto exoravit, ut plus temporis inquifitioni daremus, an reapfe mulier mortua efset, quam ex cujus partis vitio. Quorum illud tanto diligentius præftitimus, quod oculos non adeo turbidos, corpus autem nihil ferme rigidum, & decima a morte hora circa thoracem etiam tum calens, eo anni tempore invenimus. Itaque eorum memores quæ Galenus (*o*) ex Heraclide Pontico, ex aliifque prifcis Medicis commemoraverat, nihil eorum quæ tunc, aut poftea in ejufmodi explorationibus fieri confueverunt, prætermifimus, nimirum carptæ lanæ flocculum, tenuis cerei

(*b*) n. 17. (*c*) n. 16. (*d*) Commerc. Litter. A. 1731. Spec. 30. poft n. 4. (*e*) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obf. 142. (*f*) Earund. Cent. 1. & 2. Obf. 148. (*g*) De loc. aff. l. 6. c. 5. (*h*) Epift. 24. (*i*) Obf. 3. §. 12; Obf. 4. §. 21. (*k*) Obf. 86. (*l*) Obf. 2. §. 1. (*m*) n. 27. (*n*) n. 4. & 5. (*o*) c. 5. fupra ad n. 20. cit.

cerei flammula, nitidum speculum ad os, naresque admovere: poculum aquæ plenum scrobiculo, quam vocant, cordis, & non uni pectoris loco, quasi Winslowii (*p*) monita divinassemus, imponere: manum, digitosque non modo ad cordis regionem, verum etiam ad Carotides in collo arterias, & ad Iliacas, qua per anteriora ossium pubis ad femora descendunt, quorum illud postea confirmavit Illustris Senacius (*q*), hoc olim Riolanus (*r*) præmonstraverat, semel, iterum, sæpius, si quid forte pulsus percipere liceret, attente applicare: pulveres demum, quibus maxime in his tentaminibus fidebat Hollerius (*s*), per quos videlicet sternutamenta evocarentur, flando in nares alte conjicere. His omnibus, aliisque id genus minime contenti, cum leviter incisa alterius femoris cute, forte sanguinem, quamvis lente, prodeuntem, & prodire pergentem vidissemus; venam ad cubiti flexum phlebotomo sic aperuimus, ut si mittendus esset sanguis. Tum vero sanguinis quidem pauxillulum exivit, sed & serum a sanguine separatum; ut secessisse jam intra eam saltem venam a reliqua massa, intelligeremus. Quo tempore aliis pariter tentaminibus uti voluimus, quæ, si quopiam forte perniciosi soporis genere mulier oppressa esset, auxilii loco valentissimi saltem ad expergefaciendum esse possent. Acutissimum enim mucronem, ut apud Fortunatum Fidelem (*t*) est, sub ungue sensim defiximus: præsertim vero candens ferramentum, ut Mistichellius (*u*) ad apoplecticos excitandos, plantis admovimus. Quæ omnia cum essent irrita, & quod caloris ad thoracem principio perceperamus, evanesceret; satis quæsitum esse, statuimus: & nihilominus pedetentim cutem primum, tum deinceps, aliquo semper inter unam & alteram simplicem, brevemque incisionem relicto temporis intervallo, Adiposam, quæ valde crassa erat, membranam, denique & musculos incidimus. Dum cuncta quæ dicta sunt, faceremus, spatium habuimus animadvertendi, artus quidem non esse macilentos, ut neque caput; sed præpingui abdomini, & thoraci nullo modo respondere: præterea posteriorem corporis faciem, in quam moriens decubuerat, ex rubro liventem, anteriorem vero neque ad caput, neque ad collum, neque usquam, si superiores exciperes femorum partes, ruborem, livoremve ullum habere. Nunc quæ in Ventre primum, & quæ deinde in Thorace deprehendimus; Caput enim (nec fortasse necesse erat) attingere non potuimus; tecum eo ordine communicare juvat, ut incipiam a Thorace. Cum hujus integumenta, & musculos a subjectis ossibus, & cartilaginibus amovissemus; magnum in his vitium apparuit, quod crassiores mammæ, & crassissima imposita pinguedo ante sectionem ita occulebant, nullum ut sui indicium daret. Scilicet sternum circa suæ longitudinis medium extrorsum prominens annexas utrinque costas secum attollebat: costæ autem quæ his proxime subjiciebantur, valde subsidebant: ultimæ denique, ex iis dico quæ aut per suas, aut per aliarum cartilagines cum sterno committuntur, rursus, ut naturalis pectoris structura postulat, prominebant: itaque ad singula sterni latera singulæ magnæ erant costarum depressiones, quas mammæ & pinguedo, uti dictum est, extrinsecus inæquabant.

Thorace recluso, sinister pulmo aliquo loco, & leviter; dexter autem ferme undique, superiore excepta particula, arctissime ad pleuram adhærens inventus est per quandam quasi membranam, quæ præter naturam tunicæ pulmoni inducta erat. Pulmones ambos cum secaremus, duros, & quasi tendineos pluribus offendimus locis: spumoso præterea humore, quasi saliva quadam, passim scatentes. Pericardium non paucam habuit aquam ex fusco turbidam. Cordis autem uterque thalamus nigrum sanguinem, & fluidum, qualis ferme ubique in hoc corpore occurrebat: dexter insuper modicam polyposam concretionem, albam, sed mollem, cui similis altera in Pulmonari fuit arteria, plurimo cum sanguine. Hoc turgidissima erat auricula dextera; strigosa autem sinistra. Verum huic auriculæ annexus ventriculus, naturali amplior, non unum obtulit animadversione dignum. Namque, ut tendineas omittam fibrillas quæ inter Mitrales valvulas, columnasque ducuntur, visas esse plures quam soleant; certe eæ columnæ erant æquo crassiores, durioresque, ut multo potius tendineæ, quam carneæ, viderentur, sive colorem spectares, qui albus erat, sive renixum attenderes quem secanti scalpello objiciebant. Præterea in ejusdem ventriculi parietibus hic illic passim quædam occurrebant loca in quibus carnea substantia cordis aut alba, aut ex rubro alba ita erat, ut a primo glandularum quasi quarundam specie imponerent; sed eodem illo peculiari renixu, dissecantibus similem se columnarum ostendit. Vitium hoc carnis cordis, in tendineam naturam degenerantis, quo magis ab interiore ventriculi facie ad exteriorem pergebat, eo fiebat evidentius, pertinebatque exterius ad eum quoque locum cui septum cordis respondet. Quin pinguedo ipsa huic visceri imposita non omnis secundum naturam se habuit. In posteriore enim facie cordis per duos non parvos secundum longitudinem tractus inæqualis erat, ibidemque ex fusco rubescebat. Arteria Magna a corde ad curvaturam usque propemodum totam, non valde quidem, sed evidenter tamen dilatata, prope septum transversum æquo angustior visa est. Incisa, & sanguine, quo non carebat, effuso, ostendit tota interiore facie a corde ad ramos saltem usque Emulgentes, particulas quasdam albidiores, & lineas nonnihil exstantes: præterea non eo solum quem modo dicebam, tractu, sed & alibi, quantum ex dissectis superioribus quibusdam ejus ramis cognovimus, intimam tunicam facile adeo a proxima sejungendam, ut levissimam scalpelli frictionem magna ejus frusta sequerentur. In Ventre autem hæc videramus. Omentum lienem versus retractum. Perturbatos intestinorum situs. Hæc, Colon præcipue, & Rectum, aere multum distenta. Mesenterium quidem, ventriculum, splenem, & jecur, cujus vesicula bile turgebat, sana. Pancreas autem, quod, ut nonnulla Tenuia intestina, decliviore præsertim parte rubebat glandulosis acinis justo firmioribus, & inter se magi distinctis. Uterum denique, Tubas, & non parvan Vaginæ partem, cum ibi sic satis, tum præsertin postridie, ut plus temporis, & diurnum lumen ha beremus, e cadavere adempta, diligentius examinan tes, hæc adnotavimus. Posteriori fundi uterini facie exterius circa medium adnatus erat per brevem pc dunculum globulus, nihil magis albedine, forma, & magnitudine referens, quam parvum cerasum imma rurum: quem secantes, ex fibrosa quidem, sec callosa substantia, confusisque fibrarum ordinibus factum deprehendimus: cujusmodi alter globulus intra ipsam parietum uteri crassitudinem erat conditus Mox apertus uteri fundus multo apparuit subcruento muco fœdatus: quo deterso, cum, appres sis subtus digitis, undique ex fundo quidem; no ex cervice, multoque minus ex vagina; prodeunte mediocri expressione sanguineas guttas ostendissem non tam displicuit Santorino quod pro certo scir non potuissemus, an mulier prope abesset a men struis, quam se antea (*x*) horum scaturiginem i vagina potius esse, quam in utero, credidisse. Ce vicis superiore parte excepta, reliquum longe alio ru bore infectum erat, quasi ab inflammatione videli cet, qui ab altero latere magis ad fuscum in clinabat, nec tamen usquam cervicis substantia alte pervadebat. In Tubis quoque mucosus hu mor fuit; sed albus. Utraque erat aeri, pe majus orificium immisso, in uterum pervia: ne deerant

(*p*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1738. (*q*) Traité du Coeur l. 3. ch. 7. n. 5. (*r*) Encheirid. l. 5. c. 46. vers. finem. (*s*) De Morb. Intern. l. 1. c. 59. (*t*) De Relat. Medic. l. 4. c. 1. (*u*) apud Lancis. de Subit. Mort. l. 2. c. 5. n. 12: qu postea Mistichellius ipse confirmavit Tratt. dell'Apopless. l. 2. S. 1. c. 6. & S. 3. c. 3. cas. 8. & seqq.
(*x*) Opusc. Medic. 4. n. 3.

deerant prope id orificium hydatides. Teftium uterque ab inclufis cellulis tumebat; fed alter magis, qui præter magnam, minores quoque plures habuit cellulas, omnes fero plenas, una ex-cepta in qua pus album fuit. In altero fimul cum cellulis, & veficulis ferum continentibus, alias vi-dimus cellulas intus nigricantes. In utriufque autem fuperficie ofcula animadverteramus, tenue fpecillum admittentia: præcipue vero in membranis per quas cum Teftibus Tubæ nectuntur; Alas Vefpertilionum vocitant; plexus, nervofque eleganter difcurrentes. Qui cum ex craffioribus effent quos antea confpe-xiffem; videfis, inquam, hic *plexus*, & hi *ner-vi* funt quos in Adverfariis (*y*) indicavi, & alias ufius me defcripturum promifi: quod cum Santo-rinus ipfe poftea (*z*) fecit, nifi memoria, ut fit, excidiffet meus ille Adverfariorum locus, eum plexum non fcripfiffet *vel non plane cognitum*, *vel ne antehac quidem obfervatum*.

24. Nolo ad longam hiftoriam longas quoque Ad-notationes attexere. Satis fit pauca, eaque fumma-tim adjicere. Quod igitur ad fternum attinet certo loco extrorfum prominens, coftafque fuis cum carti-laginibus, qua craffas fuftinebant mammas, craffam-que pinguedinem, utrinque adeo introrfum depref-fas; extat Riolani (*a*) locus: *In mulieribus mam-mofis & obefis, detracta mole mammarum, Sternum acuminatum deprehendi, & Pectus anguftum, quod in illis caufa fuit dyfpnœæ: iftam anguftiam excitaverat pondus mammarum*. Hoc ultimum mihi dubium eft. Nifi enim mulieres maximam temporis partem fupinæ jaceant, quod obefis & mammofis non ita commo-dum eft; mammarum pondus coftas potius extrorfum trahet, quam introrfum urgeat. Quod nec rigidi aftrictique thoracis ufui poffis imputare; quî enim aftis noceat; mammis non noceat? Quapropter ma-lim vitiofam iftam ftructuram a primordiis repetere: quæ quoniam in præpinguibus, mammofifque non nifi per diffectionem apparet; idcirco in his, ceu res inexpectata, Anatomicorum oculos, animofque lon-ge magis percellit, quam in macilentis, in quibus eft, vel ante fectionem obvia eft. Verum unde unde fit, non eft dubium, quin pulmonum partem coarctando, tanto minus per hos facilem fanguinis circulationem, expeditamque refpirationem efficiat, fi præfertim a convulfione, aut aliunde caufa ali-qua alia accedat quæ utramque faciat difficiliorem. Quanquam autem perdifficile eft in præpinguibus il-liufmodi & mammofis fœminis, nifi forte ad fter-num, & ad mammarum latera digitos validius appri-mendo, id vitium cognofcere; tamen fi illas multo difficilior quam cæteras ejufdemmodi, refpiratio, nulla apparente caufa, male habeat; num forte id ftructuræ vitium in caufa fit, licebit ex noftra, & Riolani Obfervationibus fufpicari. Huc facile ad-dere exemplum potes, e Commercio Litterario (*b*) petitum, nobilis fœminæ afthmate conflictatæ, cu-jus afthmatis caufis merito accenferi videbis malam pectoris conformationem; *finiftri* enim *lateris coftæ, Schematis inftar, ituro curvatæ*, thoracis caveam mi-nimam in modum anguftam faciebant, & cor, bo-vino longe majus, in dexterum latus deprimebant. Cum autem *obefa & pinguiffima* effet ea fœmi-na; veri fimillimum eft, vitium illud coftarum fub multa pinguedine delituiffe.

25. De fenfu autem illo quafi concidentium co-ftarum, ad quas relevandas mulierculæ fuas fæpe accerfunt Medicas in quibufdam præfertim Civita-tibus, ut in mea quondam vidiffe memini, equidem quod pro certo dicam, non habeo. Sed tamen fu-fpicor, confundi cum eo fenfu moleftias, noxafque quas ex iis quas intro vergens xiphoides cartilago afferre folet: quibus de noxis poft Codronchium (*c*), & Septalium (*d*) videre potes quæ in Se-pulchretum relata fint ex Diemerbroeckio (*e*), ex Barbetto (*f*), & Boneto ipfo (*g*): quanquam & coftarum quarundam notharum cartilagines inter-dum deprimi, nec levia afferre poffe incommoda, quæ tamen earum in priftinam fedem reftitutione, muliercula id præftante, continuo fublata fint, ex Sepulchreto eodem (*h*) fcies. Sed num eæ cartila-gines ad ipfas *duas extremas* coftas, aut ad *ultimam* attinuerint, nec potius ad earum aliquam quæ fupra duas extremas proxime funt, infimarum illarum car-tilaginum nota brevitas facit, ut dubitem, multo-que magis, cum *inferiorem* earum lego *fuperiori incubuiffe*. Cæterum in propofita a me fœmina fen-fus de quo loquimur, ad aliquam ejus generis at-tinuerit caufam, an ad aliam quam tibi in mu-liere alia expofui (*i*), præftat in medio relinque-re, quam hic inconfultius decernere.

26. Quod vero ad carneam cordis fubftantiam at-tinet degenerantem in tendineam, inde illud pri-mum intellexeris, non temere a me alibi (*k*) fuif-fe pofitum, id poffe fieri, cum videlicet in eo ef-fem, ut qua ratione interdum fit illa fubftantia in offeam mutata, explicarem. Tanto autem magis decrefcere vires cordis, quanto plures ejus partes ex carneis tendineæ fiant, proclive eft vel ex iis colli-gere, quæ eodem loco (*l*) fcripta funt. Porro de-creverant in eo ventriculo cui majoribus viribus opus eft, nimirum finiftro, qui præterea, ut proximus quoque Magnæ arteriæ caudex, vitium alterum ha-bebat, dilatationis. Nec mulier tamen de vehe-menti cordis pulfatione conquefta fuerat; namque in vitiis *aneuryfmaticis* Albertinus (*m*) quoque pul-fationem *aut fane modicam, aut longe minorem* com-perit, *ubi fubftantia cordis a bafi ultra medietatem ipfius confiftentia, & colore quafi tendinea, aut flac-cida nimis evaferat*, nempe cordis robore ab utrali-bet conftitutione debilitato. Verum hæc vitia o-mnia, & alia quæ in Magna arteria defcripfi, & quafi tendinea multis locis facta pulmonum fubftan-tia, eorundemque, & cordis per coftarum depref-fionem coarctatio, hæc, inquam univerfa, præclare vides, ut exitialem facere potuerint cum refpiratio-nis, tum circumitionis fanguinis interceptionem, ubi folito violentior nervorum, iifdem Partibus infervien-tium, convulfio acceffit.

27. Hanc, ut leviores alias quibus obnoxia mu-lier fuerat, ab utero, & teftibus originem habuif-fe, ea quæ in illo, & his præter naturam con-fpeximus, & incipiens illinc quafi afcendentis uteri fenfus, videntur fignificare. Nam etfi uterum; id quod fieri non poteft; e fua fede furfum progref-fum non offendimus; inteftina tamen quæ mentiri id poffent, non modo flatibus diftenta vidimus, fed a confuetis fitibus etiam dimota. Ad quæ convulfio per nervos facile prorepere confueverat cum iis com-municantes qui tubis, & teftibus fubfervientes in Alis Vefpertilionum craffiores a nobis confpecti funt, quippe fæpius orto a teftibus irritamento vexati. Hic fortaffe dices: at fæpe in aliis, uteri, & teftium no-xæ inveniuntur multo majores, quæ tamen iftiuf-modi gravibus affectionibus non fuerant conflictatæ. Vero. Sed non omnibus æque acris materia ineft quæ irritet, neque omnibus æque nervi ad irritamenta fu-fcipienda proni, ut fœminæ huic, a levi quacunque timoris caufa trementi, neque demum omnibus, ut huic, ea vifcerum præcipuorum vitia, ut, fi vehemen-tior urgeat convulfio, refiftere non poffint. Quo magis illis hyftericis, iifque hypochondriacis timendum eft, quibus aut humorum, aut præcipuorum vifcerum labem fimul effe graviorem, aut fciamus, aut merito fufpi-cari poffimus. Quod cum haud fatis attenderent Medici quidam, alioquin non indocti; Juvenem memini hypo-

(*y*) I. n. 14. in fine. (*z*) Obf. Anat. c. 11. §. 17. (*a*) Encheirid. Anatom. l. 6. c. 14. (*b*) A. 1733. Hebd. 37. n. 2.
(*c*) De Prolapfu Mucron. Cartilag. (*d*) De Morbis ex Mucron. Cartilag. (*e*) Sepulchr. l. 2. S. 1. in Additam. Obf. 11.
(*f*) Ibid. l. 3. S. 7. in Schol. ad Obf. 19. (*g*) in eod. Schol. (*h*) l. 2. S. 1. in Schol. ad Obf. 116. (*i*) Epift. 26. n. 25.
(*k*) Epift. 27. n. 17. (*l*) n. 18. (*m*) De Bonon. Sc. Inft. in Opufc. Tom. 1.

hypochondriacum ; nimiis , & assiduis , inanibus ut plurimum , querelis eorum aures jam diu lassare solitum , cum idem , febri correptus faceret , ipsi autem , ut consueverant , minus crederent , febremque illam contemnerent , antea ipsum , doloso morbo confectum , decessisse , quam illi periculum , non dico prædicerent , sed præsentirent . Tu igitur vel in querulis istiusmodi personis, cautam, ut soles, & accuratam diligentiam retinebis. Neque enim hæc unquam ; negligentia autem sæpe nocuit : cui plerumque , si vera fateri volumus , imputandum est, quod *moriatur aliquis , de quo Medicus securus fuit* (*n*). Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLVI.

Sermo est de Veneris impedimentis, & Sterilitate in utroque Sexu.

ETSI quæ proxima succedit Sepulchreti Sectio XXXIV. non ea modo quæ ad Sterilitatem spectant , sed & ea quæ ad Salacitatem , complectitur ; nobis tamen in illis quidem imitari Bonetum placet ; in his vero nec quidquam suppetit quod proferamus , & quædam , ab eo producta , melius omitti potuisse, censemus. Quid enim ad salacitatem quod Spermaticæ venæ dextera, & sinistra in Emulgentes influerent (*a*) ? aut certe quod essent plures (*b*) ? præsertim cum postea ex aucto earum numero minor ad venerem aptitudo (*c*), ex illo autem in Emulgentes influxu seminis admodum aquosi , & frigidi generatio (*d*) deducatur . Quid pariter huc renes maximi (*e*) ? aut contra , exigui (*f*) ? Non equidem ignoro quæ olim traderentur de venarum illarum officio , & quæ pro renibus quoque sint vel a Bartholino ipso (*g*) disputata . Sed quando illa jam sustulerat sanguinis circumeuntis notitia , quæ autem ad renes attinent , diserte a Boneto (*h*) *paradoxon* vocantur ; potius indicari in Scholio aliquo poterant, quam inter solidas Observationes recenseri. Sed præterea quod ad Sterilitatem , aut Fœcunditatem spectat , haud immerito prætermitti potuisse quædam , arbitror . Exempla proferam duo . Qui virgini vim attulerat, testibus intus, extraque omnino carebat (*i*); Testes igitur semini gignendo non serviunt . Olim quidem his esse potuisset locus , quando ista videlicet quæ ibidem laudatur, Aristotelis sententia doctos habebat astipulatores : quos inter vel Catullum ponere , non dubito , quem proximi Poetæ non temere *doctum* appellarunt , de Aty hæc scribentem (*k*) *Devolvit illa acuta sibi pondera silice*. Nunc autem quid testiculorum ista cum ponderibus comparatio ? aut asseveratio ista, *nulla spermaticorum vasorum ullatenus testes subire*? aut demum quid inter vim illatam virgini , quam inferre castrati possunt , & fœcunditatem, qua pollere certe non possunt? Est etiam animadversione dignum illud de fœmina (*l*) , in qua *a nimio coitu mortua ligamenta teretia, qua parte vicina sunt utero, semine repleta* sunt deprehensa. Scilicet hæc olim probari poterant ; nunc vero non possunt , haud secus ac illa quæ superiori Sectione (*m*) de semine muliebri in tubis corrupto , aut in utero, vasisque Deferentibus proposita sunt . Sed nos , hisce prætermissis, quæ probabiliora sint de utriusque sexus Sterilitate , jam proferamus , & primum quidem ex Valsalva.

2. VIR erat quidam , mutus , non ex eo tamen quod auditu careret ; audiebat enim ; idemque nullos sive in facie, sive in pectore, sive sub alis, sive in scroto habens pilos , quorum pauci dumtaxat in pube ad radicem ipsam penis conspiciebantur . Is annos natus triginta quinque acuta febre, cum lumbricis conjuncta, absumptus est. GENERATIONIS organa omnia, diligenter examinata, nihil quidquam ostenderunt vitii.

3. Fœcundus fuerit, an infœcundus, Valsalva non addidit , neque an pilis ab ortu ipso caruerit ; vidit enim Cel. Heisterus (*n*) virum qui, nullo prægresso notabili morbo , omnes toto corpore amiserat pilos , nec intra decennium recuperaverat . Credibile tamen est , eum de quo Valsalva id scriptum reliquit, natura & glabrum, & infœcundum fuisse ; ut res utraque permoverit ad accuratum virilium omnium examen suscipiendum. In quibus cum vitii nihil apparuerit ; indicat Observatio hæc , ab invisibilibus Partium sperma secernentium, aut perficientium structuris illud quidquid est, existere quod & semen fœcundum , & pilosum corpus facit . Certe autem utrumque horum simul videmus tempore pubertatis , id est cum structuræ illæ intimæ satis jam explicari cœperunt , contingere. Quin etiam levius aliquid in cute nonnunquam mihi sterilitatis mulierum indicio fuit , cum id ab ortu , & perpetuum foret . Vidi enim , duas in quibus nihil prorsus erat quod fœcunditatem non promitteret, cum egregie valentibus viris sterile conjugium habuisse . Cum attentius omnia considerarem ; cutem in altera contra ac vita genus , ætas , habitusque corporis indicabant , minime , si tangerem, mollem, lævemque offendi; in altera cuticula opertam animadverti, quæ vel in facie jugiter in squamulas, & furfures abibat. Huic similem, cum Litteras has describerem, pariter infœcundam tertiam vidi . Et mihi quidem hæc videntur posse repeti a sebaceis cutis glandulis aut æquo pauciorem , aut non ejus cujus par fuisset, naturæ materiam secernentibus. Sed quomodo ea retenta , au minus suo officio apta materia intus obstet conceptioni, incertum. Jam vero ad vitia in ipsis generationis organis evidentia veniamus.

4. Mulieres florente ætate steriles duas , alteran ob vesiculas in scirrhosis ovariis fere nullas, alteran ob earum humorem omnino concretum non secus a si ad ignem fuissent coctæ, Valsalva observavit. Qua rum historias cum tibi alias (*o*) descripserimus non est cur hic repetamus. Ad nostras igitu transimus.

5. VIRI in Nosocomio hoc mortui sub extremun Novembrem A. 1717. Anatomes studio , plerasqu Partes dissecabam , cum præter naturam quasdam habere, animadverti. URETERES æquo la tiores ultro occurrebant nonnullis locis . Ab alter autem latere tum Seminalis vesicula , tum vasis se men Deferentis pars ei vesiculæ proxima parietibu erant scirrhosis, membranea substantia in cartilagi neam propemodum mutata.

6. Ex Observatione hac apparet, quantum femini perfectioni , & ejaculationi deesset. Neque enim quo per Harderi glandulas addi, aut per lymphæ ductus de trahi solet, addi hic, aut detrahi, nec vis quam con trahentes se vesicularum , & imorum Deferentium va sorum tunicæ , semine antea distentæ , in hoc exe runt dum ejicitur , sperari hic poterat . At enin ab

(*n*) Cels. de Medic. l. 2. c. 6. (*a*) Obs. 1. §. 1. & 3. (*b*) Ibid. §. 8. (*c*) in Schol. ibid. (*d*) Obs. 5. §. 3.
(*e*) Obs. 1. §. 5. & 6. (*f*) Obs. 2. §. 1. (*g*) Vid. Advers. Anat. 3. Animad. 33. ad fin. (*h*) Schol. ad Obs. 1. §. 5.
(*i*) Obs. 1. §. 2. & Schol. (*k*) Carm. 62. v. 5. (*l*) Obs. 6. §. 6. (*m*) Obs. 4. §. 11. & 12.
(*n*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 197. (*o*) Epist. 36. n. 17. & Epist. 20. n. 7.

ab altero latere nihil horum deerat, inquis. Sed tamen quantum ab latere opposito inertis, & aquosi seminis defluere poterat, tantum optimo cui se adjungebat, detrimenti afferebatur. Quin sensim potest adeo iucrescere durities, & crassities tunicarum seminis ductus, in altero latere ad extremum accedentis, ut proximum alterum premat, eique officiat. Sic me respondisse memini laudato alias Viro Laurentio Mariano, cum anno vertente 1736. hunc ad me generosi Juvenis scripsisset casum. Ei qui nullius unquam mulieris, una excepta uxore, notitiam habuerat, ex eaque filiam susceperat, Spermatica sinistra vasa non sine dolore intumuerant cum epididymide, & vase hinc semen Deferente, quod, molli testiculo servato, durum cum epididymide percipiebatur. Et remedia quidem imposita dolorem post aliquot menses valde imminuerant; tumorem autem, duritiemque non valde. Cum a dextris, quantum extrinsecus judicari poterat, sanissima essent omnia, & ad gignendum, transvehendumque semen aptissima; nihil tamen hujus, ægro, Medicisque mirantibus, in concubitu egrediebatur. Cæterum coalitus alterius vasis, semen ad vesiculam Deferentis, itemque calculi in altera vesicularum concreti Observationes, quas aliis addas, illius quidem ex Brunnero (p) & Walthero (q); hujus vero ex Valentino (r) habebis.

7. De strigosis autem vel in Juvene vesiculis seminalibus, & de obcæcatis, quod Waltherus (s) etiam vidit, seminis in urethram viis, quæ, cadavera secans, animadverti, adscribere huc possem, nisi cum de aliis morbis, & præsertim de virulenta Gonorrhœa verba faciens, hæc tecum alias (t) communicassem. Ob eandemque causam omitto quæ ad calculos attinent Prostatæ glandulæ, semini exitum intercludentes. Hæc enim Epistola habuisti XLII. (u)

8. De magno pariter urethræ vitio quod A. 1718. in rustico Juvene cum Cel. Collega Vallisnerio examinavi, hic fusius scriberem, nisi illo tertio exinde anno (x), iterumque omnium ejus Operum Editores (y) vulgassent. Itaque nonnulla tantum adjiciam. Cum scrotum non penitus esset, sed anterius solum, in duas partes divisum, inter utriusque superiora orificium fuisse canalis urethræ, inde vero ad apicem usque glandis per totam inferiorem penis faciem, qui multo erat brevior quam in Icone (z) repræsentatur, non [illegible]m canalem, sed semicanalem perrexisse, id est urethræ parietem dumtaxat superiorem, eumque lævem, & nitidum; ut paulo minus difficile crederes adolescenti, & mulierculæ quæ ab eo se gravidam factam dicebat, quorum alter asseverabat, cum, sublevato nonnihil pene, mingeret, lotium per semicanalem decurrere; alterum, ejaculatum ab eo semen vaginam ingredi; non interlabi. Lotium certe, cum ad parietem mingeret, altius vidimus quam orificium urethræ, ascendisse. Neque nos fugiebat quid penis structura ferat, & quæ Graafius (a), laudatusque ab eo Harvejus propterea viderint, nimirum penem *admodum exiguum prima fronte apparentem*, ubi inflatus esset, *ex occulto se in corpus ingens protendisse*, interdumque, *præter quam cum tentigine provocaretur, nihil in corrugato præputio supra scrotum, præter summum glandis apicem, prominuisse*. Itaque concipiebamus, hoc se distendente parvo quidem, sed non exiguo, pene, simul quod Juvenis affirmabat, extrorsum protendi illam ejus partem in qua urethræ orificium spectabatur, sicque vaginam satis subire, ab hujus autem inferiore pariete se ad apertæ urethræ partem reliquam applicante, ex semicanali canalem fieri, non secus atque semicanalibus accidit, quos in Adversariis (b) descripsi in testudinis, & vipe-

ræ penibus, ubi suarum fœmellarum naturalibus excepti sunt. Haud equidem scio, num trimestri infanti, quem ab se visum Palfinius (c) scripsit, sicut ibi urethræ canalis ubi nostro Juveni, desinebat, ita semicanalis ad glandem pergeret: hoc scio, si ejus conformatio haud alia erat ac nostri, minus certam esse potuisse prædictionem, id vitium „ inhabilem generando red„ diturum, multumque incommodi in reddenda „ urina allaturum. „ Nec me quidem præterit, antiquos Medicos, & Chirurgos vel in iis quibus ipse urethræ canalis ad glandem usque producitur, sed subter hanc hiat, hypospadiæis propterea nuncupatis, idem, quod ad gignendum attinet, pronunciasse, confirmantibus recentioribus, & nominatim Dionisio (d), ubi quasdam vel post ortum causas indicat hujus vitii. Sed miror tamen, cum Fabricium nostrum; id quod eorum Scripta ostendunt; perlegerint; nihil excepisse in ea prædictione; sed omnino hic esse necessarium Chirurgi opus, tradidisse, quando ille diserte admonuit (e), se *tamen* ab iis qui eo vitio tenerentur, *vidisse liberos esse genitos*, quod & alii (f) confirmarunt. Quapropter magis Ruyschium laudo, qui cum olim (g) censuisset, vitium, ut puto illius quod descripsi, non dissimile *sterilitatem afferre*; ita, de hoc altero verba faciens, rem moderatus est postea (h), ut doceret, *hoc affectu laborantes raro imprægnare uxores*. Sed ad illos ut redeam quibus urethra obtigit aperta magna ex parte, & in longum semicanalem conformata; A. 1756. priusquam hanc recenserem Epistolam, alter ad me rusticus Juvenis adductus est annos natus viginti duos, cui sic erat ut in priore, nisi quod semicanalis initium paulo distabat a summo scroto, pilis instructo, nec vel leviter bifariam diviso. Huic quoque lotium non excidebat inter pedes; sed ad parietem jaciebatur: penis autem, cum tentigine distenderetur, ex brevi, non paulo, ut ipse affirmabat, fiebat longior. Quod ut rationi consonum erat, sic illa quæ cernebantur, & præsertim paulo minor semicanalis longitudo non improbabile reddebant, hunc pariter prægnantem fœminam, quod uterque fatebatur, fecisse. Qui Petropoli (i) multis post editam Vallisnerii, meamque Observationem annis, urethram in sulci, aut semicanalis modum patentem viderunt, de sexu definiendo soliciti (qua de re quærendi nobis quidem causa non fuerat) an ea structura gignendi vim impedire omnino posset, non quæsiverunt. Cl. autem Vir Abr. Kaau Boerhaavius cum eorum observata proferret, pro nostra, quam vidisse non videtur, sententia stetit: pro qua Cel. etiam Hallerum (k) stare, credes, ubi eam sic in transitu refert, & staturum in puero quoque, cujus deformitatem similem vidit, si provecta ætate; triennis enim tunc erat; inspexisset. Non huc refero Saltzmanni (l) in ruricola Juvene Observationem, cujus urethra non infra, sed supra, & inter corpora nerveospongiosa ferebatur per dorsum penis aperta; quia hic ut Figuræ (m) ostendunt, erat per se quanto justo crassior, tanto brevior, neque a venereis cogitationibus multum crescebat, tum quia nonnihil erat deorsum incurvatus, novissime quia urina non cum impetu per urethram fluebat. Quas ob causas omnes merito judicatum est, Juvenem ad generandum non esse idoneum.

9. Quod & ego de quodam alio Juvene censui, annis triginta minori, quamvis urethram neque in dorso penis, neque totam haberet apertam. Quem diligenter, ut a me petitum fuerat, & res ipsa per se postulabat, inspexi A. 1738. Is minus erat robustus, quam duo illi alii a me inspecti; sanus tamen sic satis, oculis, & pene exceptis, quorum illi ab

 an-

(p) De Gland. Duod. ubi de ear. in hom. Demonstr. (q) Act. Erud. Lips. A. 1725. M. Novembr.
(r) Eph. N. C. Dec. 2. A. 6. Obs. 68. (s) loco modo indic. (t) Epist. 44. n. 7. & Epist. 40. n. 29. (u) n. 37.
(x) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 72. (y) Tom. 3. P. 3. n. 28. (z) Cent. cit. Tab. 2. Fig. 1.
(a) De Viror. Organ. ubi de nervos. penis corporib. (b) IV. Animad. 4. (c) Anat. du corps hum. P. 1. tr. 2. ch. 17.
(d) Cours d' Operat. de Chir. Demonstr. 3. (e) De Chir. Operat. ubi de glande non perfor. (f) Eph. N. C. Dec. 1. A. 3. Obs. 91.
(g) Mus. Anat. Thec. C. Repos. 1. n. 1. (h) Thes. Anat. 8. n 30. (i) Nov. Comment. Acad. Sc. Imp. Petropol. Tom. 1. in Physic.
(k) Comment. Soc. R. Sc. Gotting. Tom. 1. (l) Act. N. C. Tom. 4. Obs. 65. (m) Tab. 6. Fig. 1. & 2.

antiqua, assiduaque inflammatione cæcutiebant, hic ita se habebat, ut mox describam. Uxorem ultro fatebatur etiamtum virginem habere, qualem ante triennium duxerat. Causam esse, arbitrari, glandem inferiora versus curvatam, neque in apice, sed infra pertusam, proptereaque & penis ingressui, & seminis ejaculationi obstantem. His auditis, cum genitalia inspicerem, ita inveni. Testes magni: scrotum non pallens quidem, sed laxius: penis justo longitudinis, & crassitudinis modo: præputium quale in duobus fuit a me descriptis Juvenibus, clitoridis præputio simile; glandis enim superiorem faciem, & latera satis tegebat; a facie inferiore deerat. In eademque tota glandis facie, & parvo infra glandem spatio inferior quoque deerat urethræ paries, ut semicanalis instar, paries dumtaxat superior ad extremum glandis pergeret, lævis, & subrubens, & in medio secundum longitudinem tria præclare ostendens oscula majorum, quos in Adversariis (*n*) proposuimus, canaliculorum, ellypsis forma: qualia, & plura quidem, & aliquanto grandiora in primo præsertim Juvene conspexeramus, cum in horum nemine ulla usquam apparuerint, quamvis attente quæsita, minorum canaliculorum foraminula; ex memoria enim descriptam Iconem fuisse, non dubito, quam superius (*o*) indicavi, præter oscula in recta una per medium linea, tot alia passim ab lateribus foramina repræsentantem. Porro canalis urethræ orificium in hoc de quo loqui cœperam, Juvene ibi erat, unde semicanalem incepisse, dixi, paululo autem infra illud, minori altero orificio inferior urethræ paries erat pertusus: ex utroque, ajebat Juvenis, urinam prodire, seque ita conformatum in lucem editum esse, a matre accepisse. Tum curvaturæ glandis causam inquirens, cum viderem, satis laxam esse cutem quæ ad illam prope orificia de quibus dictum est, adhærebat; non tensam contractamque, ut curvare sic posset; quæsivi, num turgente pene, glans quoque turgeret, numve eo tempore saltem, ullus tensionis molestæ sensus, præsertim ad modo indicatum cutis adhæsionis locum, perciperetur. Utrumque negavit. Hoc tantum addidit, in prima pubertate fuisse ibi, cum tumebat penis, molestum illum sensum, qui post transactos illos annos nullus amplius fuisset: & quamvis cum uxorem duxit, glans aliquando simul cum pene intumesceret, tamen ex quo sæpius inter vanos ineundi conatus multum seminis, citius effluentis, profudisset; unde opthalmiam, ajebat, factam esse leviorem, & minus hebetem visum; penem tantummodo intumescere, glandem flaccidam, omnisque voluptatis expertem pendere. Evidens erat, quod tumente glande uxori facere non potuerat, flaccida non facturum. Flaccida autem cur fere olim fuisset, & nunc semper esset, causam esse credidi malam quam descripsi, urethræ conformationem. Cum enim ibi deesset inferior hujus paries ubi crassiore augeri solet spongioso corpore, se explicante ad glandis non tenuem exteriorem partem faciendam; credibile est, sanguinem qui ex bulbo urethræ sursum protruditur opportune ad glandem distendendam, minus expeditum ad hanc transitum habuisse: quam conjecturam idem spongiosum urethræ corpus mihi confirmabat, quippe quod ab duobus illis orificiis ad penis usque radicem in hoc Juvene esse æquo crassius animadverti, nimirum a sanguine, liberum in glandem trajectum non habente, ideoque infra illam subsistente, ut quantum crassitudinis memorato corpori adderet, tantum longitudinis detraheret, sicque annexam glandem deorsum curvaret. Quarum rerum in duobus illis aliis quos inspexi, Juvenibus nulla erat propterea quia id corpus parietem suum inferiorem aut nullo modo, aut vix supra scrotum extendebat, superior autem, sive is qui inter nerveospongiosa penis corpora excipitur, facile, sicut in quibusdam accidit, crassior esset, ut satis cum glande posset communicare. Intelliges hoc quadantenus ex Ruyschii Figura quæ, in Observationum Centuria, est 76: illa auten quæ in novissime descripto Juvene conjeci, long clarius ex Centuriæ ejusdem Figuris 81. & 82. con paratis cum 75.

10. His quæ modo dicta sunt, confirmari vide quæ recentiores Medici, inprimisque Boerhaavius (*p* ex penitius perpensa colis structura enucleatius docu runt, ut aliquando spongiosum urethræ corpus, glans tendi possunt, flaccidis manentibus, imo al tentibus; sic enim noster Plazzonus (*q*) vidit; p nis corporibus, ita vicissim accidere, ut his distenti glans flaccida maneat; utrolibet autem modo genera tionis opus lædatur. Porro sunt plura, & varia di stentionis impedimenta non secus ac plures sunt, variæ causæ distentionis. Quas inter causas vesicula rum seminalium non solum vera, sed & apparens ple nitudo videtur esse ponenda. Apparens mihi tunc di citur, cum vesiculis non tantum quidem inest semi nis, quantum revera ipsæ continere alias possunt, se quantum continere possunt eo tempore. Sic man experrecti, seniores etiam aliqui, tentiginem patiun tur, quam, urina reddita, continuo abigunt. Urin enim distendebat vesicam, hæc vero subjectas ill præsertim sua, quam nos proposuimus, retrorsum extuberante basi vesiculas comprimebat, ut sic immi nuta earum capacitate, vel modico semine haud se cus distenderentur, quam, non compressæ, plurim distenduntur. Et Medici quidem Experientissimi, i hisque Gulielmus Ballonius (*r*) ex hoc phænomen utile consilium traxerunt. Minus ad venerem valens coeat, inquit ille, *post multam titillationem & cu retenta urina & mejendi summo desiderio*. Sic quo post Galenum (*s*) iidem adnotarunt inter calcul vesicæ indicia penem aliquando *intentum præter ra tionem*, ubi gravior præsertim ac major calculus sit eodem quoque explicabimus modo. Eodem quoqu dixi, non ignarus, modis etiam aliis hæc posse ex plicari phænomena. Sunt tamen casus in quibus ali præ alia congruere possit explicatio: quin fieri etiam interdum potest, ut plures ejusmodi causæ ad eun dem producendum effectum conveniant.

11. Sed de Viris satis. Nunc ad Mulieres transea mus, initium ducentes ab duabus, quarum naturali non secus ac trium de quibus supra diximus, Juve num, petitum est a nobis, ut accurate examinare mus. Rustica erat altera, cujus naturale omnino se cundum naturam se habebat. Sed is in quem ab *canalis*, ut Celsi (*t*) ætate vocabant, nunc vagi nam appellamus, vix tertiam justæ longitudinis pa tem superaverat, cum ibi repente finem habebat Nulla ad eum locum, aut infra cicatrix: nulla i muliere, aut parentibus recordatio ulceris, aut al terius prægressi vitii unde vaginæ latera coalescer potuissent; exulceratis enim his locis sive ab lu venerea, sive ab difficili partu, sive a causa quav alia, ubi Chirurgi, aut Obstetricis incuria accedat quam facile eorum latera inter se concrescant, exem pla docent complura, quorum aliqua indicabit tib Marcellus Donatus (*u*), alia nos infra memorab mus. Sed non solum nihil ejuscemodi præcessera in hac fœmina; verum lævia insuper, nitida, a qualia omnia, ubi id quod erat vaginæ diduxisses & explicasses, sic apparebant, ut non magis huju latera quam illud in quod desinebant, quasi lacu nar a natura esse, & ex eadem substantia, e demque structura primitus fuisse facta, intelligeres Nec vero id lacunar urgenti explorantium digito aut mariti jam per triennium peni, membranæ i star quæ in transversum ducta esset, quidquam ced bat; sed ut solidior crassiorque paries, renitebatu His ita animadversis, cum ex muliere, florente a huc ætate, & egregia valetudine prædita, quæsiv sem, num ut cæteris, ita ipsi quoque, si non si gulis mensibus, at aliquando sanguis inde fluxisse aut saltem per certa intervalla dolores ad lumbos, p bemve orirentur; illa vero hæc omnia negasset; ide suspicari cœpi quod in altera: quam ubi describ ro, eam tecum suspicionem communicabo.

12. Nar-

(*n*) I. n. 10. (*o*) ad n. 8. (*p*) Prælect. ad Instit. §. 654. (*q*) De Partib. Generat. l. 1. c. 21. (*r*) l. 2. Consil. Medic. 26. (*s*) De loc. aff. l. 1. c. 1. (*t*) De Medic. l. 4 c. 1. ad fin. (*u*) De Med. Hist. Mirab. l. 6. c

12. Narrabat hæc altera, non se quidem esse imperforatam, sed angusto adeo foramine præditam, ut non ignobilis in doctissima Civitate Medicus, idemque Chirurgus, cum in prima pubertate inspexisset, consilium dederit immissis quæ ad id essent idonea, paulatim dilatandi; cætera enim ætatem, & virum, si nuberet, perfecturum. Se vero aliquid illorum quadantenus & aliquando immisisse, & nonnihil foraminis orificium ea ratione dilatasse, ulteriora ferre non potuisse: virum quoque cui a triennio collocata esset, crebris conatibus idem orificium paulo magis amplificasse; subire autem nunquam potuisse. Quibus auditis, inspexi ea mente, ut si crassior forte hymen, tenuiorique patens foramine obstaret; incisionis auctor essem, ut fuerunt alii, & in his Blasius (*x*): sin angustiæ per vaginam altius pergerent; quid & quatenus facto opus esset, excogitarem; necdum enim Cl. Benevolus imitandum æque facilis ac felicis curationis exemplum (*y*) proposuerat; cum plurimis post annis ejus Observationes prodierint. Nam quæ a Blasio (*z*) in quadam cui id a partu acciderat, curatio exposita est, nimis aspera, ne dicam ob læsum Rectum intestinum, longior fuit. Sperare autem, ut prægnante denique facta muliere, quemadmodum illi accidit de qua retulit Antonius (*a*), ab uteri ipsa gestatione vagina dilataretur, minus ausus essem, ut qui inter rarissima exemplum id ponerem. Et videbis certe, non idem contigisse alteri fœminæ de qua iisdem in libris verba fiunt (*b*), imo quanto labore, & si quæ secuta sunt, attendas, periculo quoque, Benevolus (*c*) cum Quercio inter partus dolores vaginam coacti sint dilatare ad medium dumtaxat longitudinis suæ coarctatam ob vulnus in pueritia acceptum; cum illæ duæ sic natæ fuisse videantur. Hæ autem quinque mulieres tenue foramen habebant omnes, per quod aliqua ad uterum via pateret: quale in ea quoque esse, suspicabar, cujus historiam describendam suscepi. Verum ubi foramen de quo mulier narraverat, conspexi; illico ex ejus sede orificium urethræ esse, cognovi, gratiasque agendas esse Deo, quod mulier ulteriorem ejus meatus dilatationem non pertulisset, ex qua illud procul dubio accessisset incommodi, ut lotium retinere non posset. Unde intelligis, Anatomes imperitiam tantam aliquando non modo in vulgaribus chirurgis, & tonsoribus, de quibus haud ita absimilia referunt Platerus (*d*), & Petrus de Marchettis (*e*), sed & in Medicis esse non ignobilibus, ut urethræ osculum, magno ægrotantium detrimento, aut certe periculo, non dignoscant; nisi hic forte æquius est inspicientis aut festinationem, aut præjudicatam ex male sibi de foramine perangusto narratis opinionem accusare. Tunc oculis ad eam naturalis partem conversis, quæ pone id osculum proxima sequitur, scilicet in qua vaginæ orificium patere solet, nullum usquam foraminulum, nedum foramen, occurrit attentissime inquirenti: clausus omnino is erat locus, non membrana quæ prementi cederet, sed firmissimo solidoque pariete. Dubitanti mihi quid potissimum consilii darem; neque enim hic de *concreto genitali*, ut in Cornelia Gracchorum matre (*f*), id est de illius *inter se glutinatis oris*, ut loquitur Celsus (*g*), agebatur, aut de *membrana ori vulvæ opposita*, quam idem (*h*) memorat, quarum neque incognitæ, neque difficiles sunt curationes, sed de casu in memoriam revocante quem legeram apud Nabothum (*i*), Medici cultro vaginæ coalitum, qui pariter ab ortu esset, tollere satagentis, ab opere autem desistere coacti, cum altius procedere vidisset coalitum, simulque sanguifera vasa majora apparere, unaque Nabothi sententiam (*k*), *si interstitium carneum adsit*, crassius videlicet; *ab ejus sectione partim propter hæmorrhagiam enormiorem, partim ob inflammationem subsecuturam, præstare abstinere*: hæc igitur animo versanti opportune venit in mentem eadem quærere quæ ex muliere superiore (*l*) quæsiveram, num menstruus sanguis prodiisset unquam? num ullæ per intervalla ad lumbos essent, pubemve molestiæ? Ex quo enim scripserat Aristoteles (*m*), *fœminis nonnullis os uteri compressum, concorporatumque ab ineunte ætate ad tempus usque menstruorum perseverasse, mox urgentibus menstruis, doloreque infestante, aliis sponte disruptum esse, aliis dissectum a Medicis*; probe memineram, quot, & qualia tulissent fœminæ plures a coacervato in vagina, & utero menstruo sanguine donec a Chirurgis ante, & post Fabricium nostrum ab Aquapendente (*n*) secta impervia membrana ad orificium vaginæ, curarentur, hoc enim ibi pro ore uteri acceptum esse ab Aristotele, Fabricium dubitasse (*o*), miror; quasi vaginæ orificii occlusio tanta nonnunquam esse non posset, ut sive *per vim disrupta*, quod Aristoteles dicit, sive quod Fabricius ait, incisa, *nonnullarum*, sicut ille continuo scripserat, mortis causa fieret, quod posse, vel ex iis quæ paulo ante attigi, satis intelligis. Quantum autem, & quid malorum ante curationem tulissent illæ, exempla docebunt ab Donato (*p*), ab Severino (*q*), a Fabriciis tum nostro videlicet (*r*), tum Hildano (*s*), ab Ruyschio (*t*), ab Nabotho (*u*) proposita. Quibus addes illa insuper quæ alii, & in his Cl. Viri Fantonus (*x*), & Kannegiesserus (*y*) descripsere. Nam Benevolus qui tres persanaverat, quibus incommodis vexatæ essent, cum sic in transitu eas memoraret, (*z*) adjungere prætermisit. Nec vero eæ tantum fœminæ quæ naturali occluso natæ erant, iis malis post pubertatem fuerunt obnoxiæ, sed etiam illæ quibus a difficili partu vaginæ orificium concreverat, cujusmodi historiis adjunges quam in Commercio Litterario (*a*) videbis commemoratam. Quacunque enim de causa foramen omnino est nullum per quod e vagina, confluens intra uterum sanguis exeat, hic noxas retentus afferat, necesse est. At si foramen aliquod sit; non illæ plane imperforatæ dicendæ sunt, nec mirandum, siquæ earum gravidæ fiant, quemadmodum illarum quinque de quarum summa vaginæ ipsius angustia paulo ante diximus tres factæ sunt, ut alia quoque, cujus descriptio est apud Hildanum (*b*), cum in membrana vaginam occludente exigua essent foraminula. Itaque his omnibus per vias, quamvis tenues, menstrua prodibat purgatio: de qua si per quosdam quæsitum esset, quibus non licuit eas vias inspicere, sed ex maritis dumtaxat scire, uxores sibi impervias esse; fuisset illa indicio, ne, cum eædem factæ essent prægnantes, sine ulla virilis seminis admissione factas esse existimarent: & exempla mulierum prorsus imperforatarum pauciora fortasse in libris haberemus. Verum ut menstruis illæ expurgationibus non carebant; sic malis carebant quæ aliis diximus coacervatum in vagina, uteroque sanguinem afferre. Quæ cum ita sint, neque illarum molestiarum ullam, non dico adesse, sed neque initium earum quodquam, neque menstruam purgationem in duabus, a me inspectis, fœminis unquam fuisse, audirem, contra autem, utramque cernerem optimis viribus, & colore, & valetudine præditam, ut sanissimæ quæque ea ætate solent, quæ videlicet adhuc florens erat; suspicari cœpi, fortasse ut patulo vaginæ canali, aut orificio, sic utero quoque ab ortu carere; ut si vel Chirurgi ferro tolli obstaculum posset, periculum tamen subesset, ne simul cum eo vesica, aut intestinum aliquod proximum, absente nimirum utero, pertunderetur, non secus ac grave ejusdem generis periculum suberat in memoratis alias (*c*) infantibus quibus anus erat imperforatus, simul autem totum Rectum deerat intestinum. Itaque earum utrique auctor fui, ut æquo animo ferrent, conjugium male initum potius dissolvi, quam se temere secandas præberent.

13. Nec vero illa mihi objicias, non defuisse, nec dees-

(*x*) Part. 2. Obs. Med. 6. (*y*) Osservaz. 2. (*z*) Part. 2. cit. Obs. 7 (*a*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1712. Obs. Anat. 2.
(*b*) Hist. A. 1748. Obs. Anat. (*c*) Osservaz. 5. (*d*) Obs. l. 3. ubi de Part. Procid. (*e*) Obs. Med. Chir. 60.
(*f*) apud Plin. Nat. Hist. l. 7. c. 16. (*g*) De Medic. l. 7. c. 28. (*h*) Ibid. (*i*) Disput. de Sterilit. Mulier. n. 7.
(*k*) Ibid. n. 23. (*l*) n. 11. (*m*) De Generat. Animal. l. 4. c. 4. sub fin. (*n*) De Chirurg. Oper. ubi de Hymene imperfor.
(*o*) c. seq. (*p*) c. supra ad n. 11. cit. (*q*) Chirurg. Effic. P. 2. ubi de Sectionib. c 46. (*r*) loc. cit.
(*s*) Cent. 2. Obs. Chir. 60. Exempl. 3. (*t*) Cent. Obs. Anat. Chir. 32. (*u*) Disp. cit. n. 4.
(*x*) Opusc. Med. in Schol. ad Patr. Obs. 30. n. 3. (*y*) Act. N. C. Tom. 6. Obs. 88. (*z*) Osservaz. 1.
(*a*) A. 1734. Hebd. 25. ad finem. (*b*) Obs. 60. cit. Exempl. 2. (*c*) Epist. 32. n 9.

deesse mulieres quæ fine menstruis purgationibus sanæ vivant. Equidem & ipse nonnullas novi; sed de iis idem sæpe quod de duabus prioribus dubitavi. At enim, inquis, plurimæ sunt, quæ illis carentes purgationibus pepererunt. At tu deme ex earum numero quotquot sub longe alia plaga ac nostrates, vivunt: deme viragines quas vocant: deme etiam quæ non integra valetudine utuntur. Jam istæ plurimæ ad non ita multas redibunt. Vel sic tamen, ais, plures erunt, quam quæ sine utero natæ sunt. Ego vero comparationem istam tunc jure institui, faterer, si quam facile fuit Medicis illarum numerum adnotare, tam harum pariter fuisset. Illæ enim ultro se indicant ipsæ, quippe rem; si spectes sexum universum, & regiones quasque non remotissimas, perraram sane, & admirabilem proferentes. Ex cæteris autem omnibus quæ cum perpaucis illis collatæ, tanto plures sunt quæ videlicet sine illis purgationibus sanæ quidem vivunt, sed nunquam pariunt, quot tandem cadavera dissecta sunt? nisi autem disseces, utero careant, an præditæ sint, certe nec ipsæ, nec quisquam alius docuerit. Cum igitur neutrum liceat pro certo scire; quis prudenter in his audeat, quasi uterum inesse constaret, obicis, si forte occurrat, tollendi opus suscipere neque ad vitam servandam, neque ad ægrotationem ullam auferendam necessarium, & fortasse non modo inutile, sed etiam periculosum, præsertim si obex opponatur quem aut sedes, aut crassitudo quoque, & durities ostendant nec facile, nec sine magno discrimine tollendum? Duas ego fœminas scio (nam libro careo in quo tertia proponitur, a Cl. Caspare Bose (*d*) laudata; quartam vero imperforatam, & sine ullo quidem vaginæ vestigio, sed non sine aliqua tamen, quantumvis inutili, uteri adumbratione fuisse, lego (*e*)) duas, inquam, scio, quas sine utero in lucem editas anatome demonstraverit, alteram a Columbo nostro (*f*), alteram a Cl. ejus cive Fromondo (*g*) dissectam; ut hoc ipsum mihi indicio sit, multo plures ex iis quæ menstruo sanguine carerent, potuisse ab Anatomicis absque utero inveniri; nam ut rarum hoc videatur, multo rarius videatur necesse est, si præter illas nulla alia fuisset, ambas Prosectoribus Cremonensibus obtigisse. Cum utrique illarum deesset uterus, via deerat quoque pervia, quæ ad sedem uteri ferret; ut primam, cui vaginæ portio dumtaxat erat, cum priore de duabus quas ego inspexi; alteram, cujus erat vaginæ orificium imperforatum, cum altera liceat comparare. Visam a Columbo siqui Chirurgus incidere aggressus esset; viscus aliquod fundo illius vaginæ portionis attiguum simul incidisset, a cujus visceris compressione fortasse erat quod mulier *quoties cum viro coiret, mirandum in modum conquereretur*. Conspectam a Fromondo siqui scalpello curandam suscepissent; primum quidem septum obstitisset validum, firmum, & *fibris adeo solidis intertextum, ut ad cartilagineam naturam proxime accederet*. Quod dum vi adhibita persecarent, nihil facilius factu fuisset, quam ut vaginæ cavum subesse putantes, hujus parietes, quippe inter se coalescentes, & fortasse etiam adsitum ipsis Rectum intestinum, aut vesicam urinariam convulnerarent. Denique fuissent ii parietes sejungendi. Quarum rerum quis præstare possit nullam in fœminis, a me inspectis, subfuisse? Nemo certe, ut neque, uterum, sicuti in dissectis illis deerat, non defuisse. Est præterea nonnunquam uterus vel in adultis mulieribus parvus adeo ut perinde sit ac si deesset, quemadmodum propria Observatione infra (*h*) confirmabo, si prius, ut de occluso exteriore ejus, id est vaginæ orificio verba feci, sic de impedito interiore osculo nonnulla subjecero.

14. Oris uterorum conclusi non uno in libro Hippocratico (*i*) mentio fit. Conclusionis plures, variæque possunt esse causæ: quarum plerasque examinavit Vallisnerius (*k*), in externas dividens, atque internas. Quasdam attingamus. Inter illas ponebant quondam cum Hippocrate (*l*) *omentum* in præpinguibus *os uteri comprimens*. Quod Vesalius qua ratione explicaret, paulo fusius ex Sepulchreto (*m*) disces; eum enim locum (*n*) in posterioribus editionibus ille contraxit. Scilicet videbat eximius Anatomicus hinc quam molle omentum, inde vero quam crassi, & renitentes parietes sint uterini osculi. Itaque omentum eo usque inter vesicam, illudque osculum descendere, concipiebat, ut molles summæ vaginæ parietes alterum ad alterum apprimendo, viam semini ad proximum osculum intercluderet sua mole, & pondere, & brevior præsertim, aut languidior penis ad summam vaginam non perveniret, eamque distendere non posset. Quam Vesalii explicationem minus ægre ferrem, quam nudum Hippocratis dogma recentiores quosdam Anatomicos esse secutos: quanquam concipere omentum non possumus inter vaginæ summam partem, vesicamque interjectum, nisi discerptos qui ibi esse inter utramque solent, imo nonnunquam aliquanto etiam supra conspiciuntur, cellulosos nexus intelligamus, qui cum in præpinguibus ipsi quoque pinguedine farcti sint, fortasse non ita facile cedant, locumque præbeant omenti ponderi. Cum autem in ejusmodi fœminis cellulosæ quæque membranæ pinguedine distendantur; proclive est intelligere, ut, possint ab adsitis præpinguibus intestinis, aut a pinguedine increscente tubarum Falloppii membranis, earum fimbriis, aut saltem membraneo vinculo quod Alam Vespertilionum vocitant, hæ omnes particulæ, aut ex ipsis aliquæ in suis ad generandum necessariis motibus impediri; sic enim juvat Vallisnerium (*o*) interpretari, aut certe aliquid ad ejus explicationem adjicere.

15. Inter causas autem internas os uteri obturantes idem cum aliis excrescentias ponit in uteri cervice natas (*p*), & cum ipso Hippocrate lapides quoque (*q*). Ego quæ de excrescentiis observata habeo, in proximam Epistolam differo. Calculos in utero necdum reperi: quos tamen ab aliis nostra etiam memoria, non modo olim, conspectos scio, quorum historias indicat Vallisnerius. Sed vellem, plures, omnesque adeo tum legisset quæ collectæ sunt apud Schenkium (*r*), cum alibi (*s*) vix illud concessit „ non esse improbabile in utero quoque lapides gi- „ gni „. Historiis enim illis perlectis, aliisque insuper additis, ut puta illa quæ apud Bartholinum est (*t*), itemque illa quam in Sepulchreto (*u*) habes, præclare intellexisset, toties, & ab ejusmodi Viris in ipso mortuarum fœminarum utero lapides fuisse deprehensos, ut minime esset necessarium suspicari, siqui calculi ex viventium utero elapsi, detractive, ut nominatim in Larissæa illa apud Hippocratem (*x*) ancilla, dicerentur, eos ex vesica potius, cujus a calculis vexatæ peculiaria simul indicia non extarent, quam ex utero, prodiisse.

16. Porro in causis internis, uteri os occludentibus hujus constrictio est, & conglutinatio, quarum exempla invenies inter producta a Cl. Hallero (*y*), addere autem poteris alia, ut Fabricii nostri ab Aquapendente (*z*), & Experientissimi Benevoli (*a*), ex cujus Observatione suspicari licet, præter constrictionem, membranam forte aliquam fuisse quæ ab ortu usque uteri osculum clauderet. Sane autem idem Fabricius (*b*) *membranam, quæ vaginam efformat*, ait, se digitis immissis observasse in viva *per totum continuam, & uteri orificium celantem*: Littrius vero (*c*) in dissecta sterili muliere membranam vidit quæ interius vaginam vestit, non secus uteri osculo, ac vaginæ superficiei, adhærentem, ut illud occluderet. Sed & post ortum *superexcrescere* membranam, non dubitavit Hippocrates (*d*). *Cum mulier genituram suscipe-*

(*d*) Disp. de Obstetric. Errorib. & cæt. §. 7. in fin. (*e*) Disp. Anat. ab Hallero collect. Tom. 5. pag. 227.
(*f*) De Re Anat. l. 15. in ipso fine. (*g*) Imperfor. mulier. & cæt. Observ. (*h*) n. 20.
(*i*) De Nat. Muliebr. n. 33; De Morb. Muliebr. l. 2. n. 50; De Sterilib. n. 1. & cæt. (*k*) Ist. della Generaz. P. 3. c. 1. n. 5. & seqq.
(*l*) Sect. 5. Aph. 46. (*m*) Sect. hac 34. Obs. 4. in Schol. ad §. 4. (*n*) De hum. corp. fabr. l. 5. c. 4. (*o*) n. 5. cit.
(*p*) Ibid. n. 6. (*q*) Ibid. n. 7. & c. 2. n. 42. (*r*) Obs. Med. l. 4. prope fin. (*s*) Opere T. 3. P. 3. n. 12.
(*t*) Cent. 4. Hist. 64. (*u*) l. 3. S. 24. Obs. 18. §. 10. (*x*) Epidem. l. 5. n. 12. (*y*) ad Boerh. Prælect. ad Inst. §. 675. not. *
(*z*) De Chir. Oper. ubi de vitiis quor. causa fœminæ concub. non admitt. (*a*) Osservaz. 1. (*b*) loco modo cit.
(*c*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. A. 1704. Observ. Anat. 13. (*d*) De Sterilib. n. 13.

scipere non potest, necesse est, inquit, *membranam superexcrevisse in osculo uterorum*. Qua de membrana quid ipse viderim, hæc tibi ostendet Observatio.

17. FŒMINA annos nata ad quinquaginta, clauda adeo, ut artus inferior dexter brevior esset quatuor digitis, quam sinister, ex asthmate in Nosocomio decesserat sub Januarii finem A. 1747. quo tempore, ut solitus sum, in Gymnasio Anatomen docebam. PECTORE erat perangusto: eoque aperto, multa intus aqua inventa est: cætera non perquisiverunt, quippe festinantes, nullaque alia de re soliciti, nisi ut quæ lotii, & generationis causa creatæ sunt, Partes accurate demerent, & in Gymnasium afferrent. Utrasque diligenter perlustravi. In illis, postquam ab annexis Magnis truncis profectas arterias, venasque Iliacas a dextris tenuiores, quam a sinistris, spectavi, renes animadverti pro fœminæ statura quæ parva fuerat, non parvos, sanos tamen, quantum æstimare potui: sic etiam in vesica, cujus pars infima phlogosi apparebat affecta, ureterum oscula aliquanto ampliora. Quod ad genitalia attinet; ut hic præteream quæ hujus loci non sunt, in primisque hymenem, atque alia quæ integerrimam virginem præter expectationem significarunt; primum ex iis quæ sine dissectione adnotare potui, eadem phlogosis fuit in hymene dumtaxat, eique proxima naturalis exteriore facie, & ex hac parvula præter naturam assurgentia tubercula, pariter rubra: & phlogosis item in Falloppii Tubis, Alisque Vespertilionum: testes autem scirrhosi, & superficie quasi in tessellas divisa. Tunc aperto uteri fundo, & suprema proximæ cervicis parte, superficiem illius coccineo colore, hujus ne rubescente quidem animadverti. In illo sive posteriora, sive anteriora spectares, excrescentiæ inerant humillimæ, non modico tamen ambitu, planæ, & vix ultra superficiem demissæ, quæ intus extraque colore magis fusco quam reliqua superficies, rubebant. Porro ut quod reliquum erat cervicis introspicerem, cum antequam id secarem, specillum tenue a fundo uteri osculum versus demitterem; transitum ad hoc non patere, sensi. Itaque incisa vagina, osculoque retecto, cum specillum ne illinc quidem immissum transiret; diligentius inspectans, osculum vidi, cujus prominens corona secundum naturam se habebat, nisi quod parvo infra osculum spatio corrugationem quasi aliquam ostendebat. Osculum ipsum perangustum, & circuli omnino forma. Cum introspicerem; exiguo ab ipso intervallo oculis se objecit membranula albida, ipsum fortasse coarctans, certe occludens: eaque sive descendenti, sive ascendenti specillo obstabat. Nec vero ad valvulas erat referenda quas alias (*e*) in cervice virginei uteri delineavi; neque enim illarum singulæ nisi ex parte cervicem occludunt, omnes autem ita sunt positæ, ut ascendenti quidem specillo obstent; sed descendenti obsequantur. Non tamen negabo, istam quam modo descripsi, membranulam quopiam fortasse foraminulo, ut Littrius (*f*) in sua vidit, fuisse pertusam, aut ab aliqua saltem sui ambitus parte pauxillulum inter se, & cervicis parietes intervalli reliquisse; quando nihil intra uterum collecti humoris deprehendi: nisi existimemus, nec antiquam adeo fuisse membranulam, & humorem potuisse a revehentibus vasis absorberi.

18. Credere autem malim, rem aliquam ejusdemmodi, aut paulo interiorem Nabothum (*g*) spectasse, cum *extraordinariam uterini orificii interni angustiam*, scripsit, in viventibus *non magis innotescere, quam solitariam ovulorum conformationem vitiosam*. Neque enim ignorare poterat Vir Doctus, non semel tradita hæc fuisse ab Hippocrate (*h*): *si os uterorum conclusum fuerit; fit spissum velut grossus: & si digito contigeris; deprehendes durum ac convolutum, & digitum non admittit*: & quotidie peritos Chirurgos digito immisso ad uteri usque osculum examinandum, stante præsertim muliere, pervenire. Quin idem osculum, aliter locata muliere, nempe uti cum speculum quod vocant uteri, immittebant, potest vel sine eo speculo, ut non semel vidi, in conspectum venire, maxime si vagina brevior sit, immisso videlicet, loco speculi, eburneo, aut cryftallino congruæ latitudinis & longitudinis infundibulo, simulque lumine ea etiam, si opus sit, ratione quæ a me tibi alias (*i*) indicata est.

19. Obliquitas quoque osculi uteri obstare potest semini, hunc subituro. Obliquitas autem illa osculi consequitur uteri obliquitatem, ut Hippocrates (*k*) docuit, scribens, *si uteri obliqui fiant, etiam os ipsorum obliquum fieri*. Sed ego cum de obliquo utero aliis Litteris (*l*) acturus sim; eo jam transeo, ut promissam exigui uteri Observationem subjiciam.

20. MULIERCULA annorum circiter sex & sexaginta, statura quidem infra mediocrem, majori tamen multo quam ut ad pumilionum genus referres, quæ cum olim annos plurimos bajuli qui nunc diem obierat, hominis robusti, sed bardi, conjux fuisset, nunquam pepererat, novissime paulo ante medium Decembrem A. 1749. in Nosocomium venit infirmissimis viribus, nulla alia de re questa, nisi de fame; erat enim mendica; & de frigidæ tempestatis injuriis. Cum ibi igitur, ut refocillaretur, cubaret, ecce repentino animi deliquio corripitur, & intra horam conficitur. VENTREM aperientes, improvisæ mortis causam statim deprehenderunt, ruptum videlicet in mesenterio abscessum, ex eoque in ventris cavum effusam materiam graveolentem: quæ res tanto citius huic anui, quam rhedario, ab Illustri Heistero (*m*) descripto, exitium attulit, quanto hæc infirmioribus erat viribus, & graviore, ut opinor, ætate. Ea autem exhausta, absterfaque materia, & mesenterio cum intestinis amoto, continuo urinarias, & genitales Partes diligentissime e suis sedibus detrahere, ut ego mandaveram, perrexerunt, utrasque ibi, sicuti ex viro pridie ostenderam, ita ex muliere Studiosis Rei Anatomicæ protinus ostendendas. Quod & feci, non ut naturalem, quemadmodum alias, sed ut præternaturalem, quando sic contigerat, & in parte perraram earum constitutionem viderent. Et in renibus quidem id vitii erat, ut vesicas illas, seri plenas, in superficie partim exstantes, partim semisepultas ostenderent, dexter præsertim qui magnam habebat ad extremum inferius, & faciem præterea hic illic, si attente aspiceres, inæqualem. Ureteres tamen non dilatati, imo parvulis osculis in vesica hiantes, sana quidem, nisi quod cum tunicæ ejus cæteræ essent in se contractæ, extima tamen erat non modo laxissima, sed si vel leviter traheres, facile sequens, & a cæteris late secedens. Urethræ denique, cujus erat justa longitudo, si intimam faciem inspiceres; minimas hic illic quasi vesiculas subvideres. In genitalibus autem plura a consueta naturæ norma recedebant. Ut enim omittam in ejus ætatis fœmina, & bajuli uxore, naturalis parvitatem, nympharum autem tantam exilitatem, vix ut earum initium, idque levissimum, brevissimumque appareret; clitoridis glans, & præputium nusquam occurrebant; sed utriusque loco rotundum, nec parum exstans tuberculum, eadem qua naturale, cute obductum. Quam cum incidissem; materiam multam offendi ejus prorsus naturæ ac quæ sub clitoridis, penisve præputio congeritur, albidam, semisiccatam, & propterea quasi in pelliculas, ut tum solet, quarum aliæ aliis incumbunt, dispositam: sub ejus autem materiæ ima fere parte clitoridis glandem, ejusque præputium, utrumque tenue, & parvum; ut tuberis illius protuberantia multo maxima ex parte ab ea materia efficeretur. Quæ a me idcirco pluribus hic verbis descripta est, quod ex hac Observatione dubitatio quædam tollitur, quam Santorinus (*n*) infirmaverat, summi alioquin Viri Boerhaavii (*o*). Certe enim cum incisa a me cutis neque foraminis, neque cicatricis ullum prorsus haberet vestigium; nunquam illuc se conjicere materia

(*e*) Adverf. Anat. I. Tab. 3. (*f*) supra ad n. 16. cit. loco. (*g*) n. 20. Disp. supra ad n. 12. cit.
(*h*) De Morb. Muliebr. l. 2. n. 50. & De Nat. Muliebr. n. 33. (*i*) Epist. 14. n. 13. (*k*) libro novissime cit. n. 34.
(*l*) Epist. 42. n. 31. & seqq. (*m*) Differt. de Hernia Carn. §. 28. (*n*) Obs. Anat. c. 10. §. 12.
(*o*) Epist. de Fabr. Gland.

materia potuit quæ ex urethræ canaliculis prodiiſſet; ſed neque ex glandulis aliis proximis; ut jam pateat, ex fontibus qui in mulierum glande, aut præputio ſint, & quod conſequitur, virorum quoque, eſſe derivandam. Cæterum clitoridis neque corpuſculum, neque crura, neque ullus ex iis quos illi ſolent attribuere, muſculis deerat: plexus autem Retiformis exigua erat craſſitudine. Etſi autem hymenis vix unum atque alterum, idque leve, reſtabat veſtigium; vaginæ tamen orificium ea erat anguſtia, ut virum nunquam admiſiſſe videretur: certe craſſiorem de quatuor minoribus meæ manus digitis non tranſmiſiſſet. Vaginæ autem, ſecundum longitudinem apertæ, & explicatæ latitudo erat vix paulo amplior duobus digitis tranſverſis, longitudo quatuor non æquabat. Nullæ intus carunculæ, nullæ rugæ, ſi perbrevem, & anguſtam exciperes pone alterum vaginæ orificii latus quaſi corrugationem. Uteri oſculum nulla extuberante corona cinctum, forma erat propemodum circuli, ſed parvi adeo, ut mediocre ſpecilli capitulum non admitteret. Inde ad ſupremam uſque extimamque fundi uteri partem haud tantum erat intervalli, ut æquaret maximam mei digiti pollicis latitudinem. Neque indicata longitudine erat latior ſumma, id eſt latiſſima uteri pars; nam reliquum ne latitudinem quidem æquabat apicis digiti minimi, vel antequam incideretur, ſpectata. Incidendo, parietum craſſitudinem reperi tum fundi, tum cervicis tenuiorem quam ubi in ea Graafii Figura (*p*) quæ uterum exhibet infantis, die 23. ex quo edita fuerat, mortuæ, tenuiſſima delineatur. Qua ex Figura cum ea quam paulo ante indicavi, longitudine comparata, facile intelliges, ex quo mulier qua de loquor, nata fuerat, non videri ejus uterum creviſſe, aut ſi in latum crevit ſuprema parte, certe proportione longe, atque adeo nimio minus vel in parva muliere creviſſe quam reliquas ejus corporis partes, nec facile unquam menſtruum ſanguinem ejeciſſe. Cæterum ut in ea Figura vides, ita in muliere hac quoque duplo erat longior cervicis cavea quam fundi uteri; ſed vix ſubobſcure cerni in cervicis cavea poterant fibræ aliquæ, eæque dumtaxat in longitudinem ductæ: ejuſque interior facies alba, fundi ex ſubrubro fuſca. Attamen Falloppii tubæ erant multo quam tanta uteri parvitas ferebat, longiores, oſculoque inter fimbrias aperto: quanquam alterius fimbrias minimis, albidis, ſubrotundis corpuſculis oſſeis, aut certe præduris, exterius aſperas deprehendi. In Alis Veſpertilionum plexus erat nullus; nervi tamen multi ſecundum earum longitudinem decurrebant. Vincula Teretia hic uterus habuit valde tenuia. Lata autem, id quod ex ejus parva adeo latitudine conſequebatur, perquam ampla. Quorum ſummas oras fruſtra inſpectavi, ut quales teſtes mulieri huic obtigiſſent, viderem. Tunc vaſa Spermatica, quæ viſa hic non multo quam ſoleant, tenuiora, diligentiſſime perſecutus præſertim qua Lata adibant uteri vincula, cum proxima, ex qua hæc vincula incipiunt, peritonæi portione annexa adhuc, accurate depoſita, nullos omnino huic fœminæ fuiſſe teſtes, nullumque eorum vel perobſcurum inchoamentum, præclare cognovi.

21. Ex his quæ in frequentiſſima Studioſorum corona demonſtravi, ſatis ſuperque intelligis, ut opinor, perinde fuiſſe huic mulieri exiguo iſto utero præditam eſſe, ac ſi omnino caruiſſet. Quam rara autem ſit exiguitas, a me deſcripta, ex omnibus quæ in Sepulchretum congeſta ſunt, parvi uteri exemplis ipſe poteris exiſtimare. Amatus quidem ait (*q*), *ſolere hujuſcemodi uterum*, contractum videlicet ac parvum, *in nonnullis non raro conſpici præcipue ſterilibus, & quæ nunquam pepererunt*: quibus *mamillæ quoque parvæ, & contractæ ſunt, ut ex illis uteri parvitas & exiguitas etiam arguatur*. Sane & ipſe ſteriles quaſdam mulieres novi, quibus præter papillam, & areolam, vix ac ne vix quidem mammarum eſſet quidquam. Sed quem tamen uterum deſignat Amatus? nempe quem viderat *inter rectum inteſtinum & veſicam contractum, ut altera veſica ab imperitis crederetur*. Num vero quiſquam vel imperitiſſimus poterat quem ego conſpexi, pro altera veſica accipere, brevem, anguſtumque adeo, nullaque propemodum craſſitudine? Quod repones pariter Judecii Obſervationi (*r*) in altera ſterili, uterum *inſtar pomi Borsdorfiani minoris contractum* proponentis. Quæ Obſervatio, ut ex inſtituto certe debebat, minime in Sectione hac commemoratur. Commemoratur autem altera (*ſ*) in qua uterus *exiguus & arctus* fuiſſe, ſcribitur, *qualis puellæ* 10. *aut* 12. *annorum*. Qui propterea nihil ad noſtri parvitatem; quamvis ille compreſſus præterea dici non poſſet ab utre, ex ipſo initium ſumente, & ventris capacitatem jam a ſexennio explente. Deſcribuntur denique ex Riolano Obſervationes duæ (*t*), quas, ſi paulo attentius legas, unam eandemque eſſe, ſentias. Nec ſane aliud diſcrimen eſt, niſi quod in prioribus Anthropographiæ Editionibus (*u*) unde prima deſcribitur Obſervatio, nomen matronæ appoſitum eſt; in poſterioribus (*x*), unde altera, prætermiſſum; nam quod capitis numerus neutrubi reſpondet, fortaſſe ex operarum incuria eſt: tuberculum autem quod in cervice memoratur, & in Sepulchreto (*y*), pro ſterilitatis cauſa accipitur, Riolanus, ſi quæ præpoſuit, attendas, videtur pro fœcunditatis cauſa accepiſſe, præſertim cum ea matrona ſterilis non fuiſſet, imo liberos olim tres edidiſſet. Verum utcunque hæc ſunt; quod ad nos attinet, in eo eſt quod cum *anno ætatis* 55. *deceſſiſſet, exiguam matricem, duriſſimam, ac ferme cartilagineam* habebat. Vides autem exiguitatis modum ab Auctore non definiri: & quamvis hæc ſumma reperta eſſet; ab ortu tamen, ut pote in ea quæ ter pepererat, non fuiſſe; ſed a morbo, qui poſtea ſenſim, ut duram adeo matricem fecerat, ſic etiam contrahere potuerat. Quod fac memineris cum in alias incides hujus generis Obſervationes, in eamque præſertim in qua (*z*) fœminæ diuturno ſaccato hydrope confectæ uterum quidem leges *nucis moſchatæ magnitudinem non ſuperaſſe*; eundem tamen *inſtar cartilaginis induratum fuiſſe*. Obſervationem autem alteram (*a*) qua *parvum inſtar ovi columbini* invenerunt, explicandi occaſionem proximis Litteris (*b*) habebimus.

22. Sed in noſtra Obſervatione illud præterea rarum fuit, quod teſtes deeſſent: qui vel duarum in quibus nullum prorſus uterum fuiſſe, diximus (*c*), in prima tantum, non pariter in altera defuerunt. Quorum ego, & tubarum vitia, quæcunque in diſſectionibus conſpexi, ſi vellem omnia ſingillatim his Litteris comprehendere; nullas hiſce accepiſſes longiores. Sed nimirum operam ſupervacuam ſumerem, cum eorum pleraque aliis Epiſtolis ſcripſerim, aut ſim ſcripturus. Itaque nonnulla hic attingam, quæ commodum alibi non eſſent locum habitura, de tubis primum, tum de teſtibus.

23. MULIERIS annos natæ circiter quinquaginta cum exſecta genitalia in Noſocomio demonſtrarem ineunte Aprili A. 1743; hæc duo animadverti.

UTERINI oſculi corona, quæ erat craſſiſſima, prominentiam inſuper una ex parte habebat ſubrotundam, quam ſecundo, albam intus vidi, ſcirrhoſamque eſſe, cenſui. Tubarum autem neutra tenuiſſimum ſpecillum, per majus orificium ad aliquem tractum, jam inditum, ultra eum locum admiſit: re autem vera utramque vidi eſſe prorſus imperviam.

24. FŒ-

(*p*) De Mulier. Org. Tab. 24. Fig. 4. contra litteram G ſiniſtram. (*q*) in Additam. ad Sect. hanc 34. Obſ. 2. (*r*) quæ 1. eſt in Additam. ad Sect. 10. l. 2. (*ſ*) Sect. hac 34. Obſ. 4. §. 17. (*t*) Ibid. §. 3. & 5. (*u*) ut in illa A. 1626. l. 2. c. 34. (*x*) ut in illa A. 1649. eod. c. (*y*) Vid. inter titulos Obſ. 4. poſt n. 4. (*z*) Commerc. Litter. A. 1731. Spec. 19. n. 2. (*a*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obſ. 105. (*b*) n. 26. (*c*) ſupra, n. 13.

24. FŒMINÆ alterius, quam necdum quadraginta annos natam thoracis acutus morbus, chronico ſuperveniens, abſumpſerat, cerebrum de quo nihil hic attinet dicere, & generationi attributas partes ibidem eodem anno circa medium Decembrem oſtendens, in his quædam offendi non indigna quæ huc referantur. A NATURALI ut incipiam, in quo illæſus hymen fœminam hanc virginem fuiſſe, demonſtravit; ſubrubentia albi alioquin ſemilunaris hymenis cornua ad rubentem quendam quaſi annulum perveniebant, quo tumens urethræ finis cingebatur. Urethræ autem alterum, quod ad veſicam ſpectat, orificium, & proxima ipſi, urethræ intima facies nigris, parallelis, craſſis, exſtantibus lineis ſecundum longitudinem diſtinguebatur, quæ vaſcula erant videlicet ſanguine diſtenta. Vaginam, oſculum, & cervicem uteri ipſa quidem non ſecus ac par eſſet, inveni ſe habentia. Uteri autem fundus cum protuberaret aliquanto magis quam ſolet, neque hujus rei cauſam in parietibus, qui ſani erant, reperirent; in cavea reperi, cui tres innatæ erant excreſcentiæ. Harum maxima paulo minori erat ambitu quam unguis digiti pollicis, nec valde craſſa, undique ſoluta, niſi qua per non tenuem pedunculum cum ſummo caveæ ſiniſtro latere committebatur: intus extraque magna ex parte cruenta adeo ut nigricaret: paulo minus dura, quam parietum uteri ſubſtantia. Ad ſummum quoque oppoſitum latus par erat nigredo; ſed nulla ibi excreſcentia. Erat autem altera aliquanto infra eum locum intervallo, ſubrotunda mediocris, & ejuſdem ferme ac prima, naturæ. Minima tertia, paulo infra ipſam primam locata; compuncta aquam emiſit, quaſi hydatidem intra corticem ex nigro cruentum contineret. His ita conſpectis, cum ad Alas Veſpertilionum oculos convertiſſem; in earum ſingulis inter ipſum teſtem ac tubam ternos quaternoſve globulos majores, minoreſve animadverti duros, & ex rubro fuſcos; ut a primo ſcirrhoſas conglobatas glandulas eſſe, crediderim. Verum ſcalpello adhibito, ſub cortice membraneo illius quem dixi, coloris, nucleum inveni album, lævem, & facile excidentem, durum, ut oſſeus, an lapideus eſſet, dubitares, figura, & magnitudine quoque, ſi eductum e maximo globulo ſpectares, piſi mediocris. Globuli minores nucleum huic ſimilem, ſed minorem, continebant, niſi quod in uno ex minimis pro nucleo materia inerat alba quidem, ſed ſubmollis; ut ex ea duros concreviſſe nucleos, facile conjiceres. Intelligis, quid impedimenti ab interjectu, & pondere iſtiuſmodi globulorum futurum eſſet, tubarum motui, & propiori ad teſtes acceſſui. Verum inſuper hi quidem erant exſucci, contracti, & ſtrigoſi. Tubæ vero pariter imperviæ atque in ſuperiore muliere dictum eſt, niſi quod tenuiſſimum ſpecillum aliquanto tamen propius uterum admittebant.

25. Etſi vero qualem in duabus hiſce fœminis deprehendi tubarum occluſionem, talem reapſe in aliis quoque, ut ex aliis habes Epiſtolis, nonnunquam inveni; longe plures tamen fuiſſe, fateor in quibus cum occluſas primo tentamine exiſtimaſſem, poſt accuratiorem perquiſitionem revera fuiſſe pervias, animadverti, & quod in I. olim Adverſariis (*d*) ſcripſeram, inſecutis temporibus confirmavi. Sic vero aliis pariter obſervatum eſſe, teſtimonium comprobat Experientiſſimi Halleri (*e*), *non ſæpiſſime* tubas *obſtructas eſſe, recte contra Ruyſchium Morgagnus Adverſ. I.* Sane autem cum Ruyſchius in Obſervatione (*f*) quam Sepulchreto non additam fuiſſe, mirum eſt, duos tubarum occluſionis modos haud obſcure propoſuiſſet, quorum unus eſt quando alteo extremo cum teſte arctius ſunt coalitæ, alter, cum obſtructæ ſunt aliter; manifeſtum eſſe omnibus potuit, mea illa Adverſaria attente legentibus, de primo verba me non feciſſe, ut pote in quo nulla ſit opus perquiſitione, ut evidentiſſima occluſio in conſpectum veniat. Quæ cum ita ſint; fateor, me legentem quæ Ruyſchius (*g*) pro ſe repoſuit, quantum eximiæ Summi Anatomici erga me humanitati obſtrictum me ſenſi, tantum eſſe miratum, cur ipſi *viſus* ſim illum tubæ cum teſte coalitum *nunquam oculis ſpectaſſe meis*. Spectaveram autem, & ſpectavi etiam poſtea, ut meæ ad te Epiſtolæ oſtendunt, nec ſolum in vetulis (*h*), ſed & in junioribus (*i*): & in utriſque interdum utrinque (*k*), alias ab altero dumtaxat latere (*l*). Sed & Obſervationes ſuperſunt aliæ, quarum huc duas adſcribere non gravabor.

26. ANUS, ex capitis ictu mortuæ, genitalia cum annexis urinariis Partibus ad me allata ſunt, Anatomen in Gymnaſio tradentem, ſub Januarii finem A. 1743. AORTÆ truncus qui inter renes deſcendebat, intus a ſummo ad finem uſque faciem ubique habuit maxime inæqualem, & quaſi corroſam ob oſſeas ſquamas, crebras adeo, ut Lumbarium arteriarum oſcula ne agnoſci quidem facile poſſent. Tubæ autem uteri ita cum teſtibus, alioqui non tumidis, concretæ erant, & confuſæ, ut altera præſertim, quæ fimbriis omnino carebat, a teſte internoſci non poſſet.

27. MULIEREM intra trigeſimum circiter a partu diem lenta febris abſumpſerat. Eodem ad me, tempore propemodum eodem, ſed A. 1746. quidquid ex genitalibus ejus potuit, allatum eſt. TESTIS enim, & tuba dextera inter ſe, & cum proximo Colo inteſtino glutinata, magna jam ex parte abſceſſu corrupta fuerant, quem febris illius, ac mortis præcipuam cauſam fuiſſe, arbitror. Uteri conſtitutionem, puerperæ convenientem, alio deſcribam loco: ſatis hic erit quod morbidum viſum eſt, adnotare. Scilicet coronæ oſculi pars quædam, anteriora ſpectans, ex violaceo nigricabat: ſed & ſecando ab oſculo ad cervicis uſque longitudinis medium, intra hujus parietum ſubſtantiam nigredinem animadverti quaſi ſanguinis intra dilatata vaſa ſubſiſtentis. Teſtis denique ſiniſter colore quidem, & magnitudine a ſano quocunque non diſcrepabat. Mollior tamen erat, ſectuſque humidior, ut quaſi ex *gelatina* potius, quam ex alia ſubſtantia, factus videri poſſet. Nihil uſquam lutei, nihil veſicularum fuit, ſi cellulam excipias ſphæricam, exigui uvæ acini magnitudine, inanem, ex craſſiuſcula, albidaque tunica factam. Quæ cellula, ſub ipſa teſtis membrana ſita, indicium ſui dederat priuſquam ille incideretur. Nam ſub obſcura quaſi cicatrice, ei cellulæ reſpondente, ſubflavi quiddam tranſpici videbatur.

28. Non puto, ex hac utriuſque teſtis, & alterius tubæ conſtitutione capturum te eſſe argumentum ad ſententiam impugnandam quæ nunc doctioribus pleriſque, aut certe bene multis placet de uſu iſtarum particularum. Ejuſmodi enim argumenta, ab Nabotho quoque (*m*), & ab aliis olim inculcata, non modo ſcis quam ſint facile ſoluta, ſed & alia non paulo in ſpeciem difficiliora, ut cum fœmina quædam objecta eſt, quæ cum a longiori tempore non eſſet gravida, quam ut fœtus vix tertiam partem æquaret longitudinis minimi digiti, utrumque tamen teſtem ſcirrhoſum habebat. Satis enim eſt, ut cum fœmina concipit, teſtis alterius non minor particula ſana ſit, quam quæ ad unam maturam veſiculam, ſive potius ad unum maturum pertineat luteum corpus. Quod ubi officio perfunctum eſt ſuo, ſi ipſum quoque, dilatante ſe morbo, vitietur, & vel in ſcirrhi naturam degeneret; nihil id laudatæ ſententiæ officit. Vitiari autem poſſe intra non plurimas hebdomadas, nedum intra novem ipſos geſtationis uteri menſes, quid eſt quod aſſerere prohibeat? Quo magis mirandum eſt, fuiſſe haud ita pridem qui tubas objiceret ſine fimbriis, & occluſo prorſus quod inter has eſt, orificio in muliere ab ſe inventas

(*d*) n. 30. (*e*) Hiſtoria diſſect. fœm. gravidæ §. 2. not. *b*, & ad Prælect. Boerh. ad Inſtit. §. 668. not. *e*.
(*f*) Cent. Obſ. Anat. Chir. 83. (*g*) Adverſ. Anat. Dec. 1. c. 2. (*h*) Epiſt. 12. n. 2. (*i*) Epiſt. 38. n. 34.
(*k*) Ibid. & Epiſt. 21. n. 47. (*l*) Epiſt. 29. n. 14. & Epiſt. 26. n. 13. (*m*) Diſp. de Sterilit. Mulier. n. 11. & 12.

quæ ante octo annos pepererat! quasi vero sic natam fuisse, credere oporteret, nec potius a morbo non antiquo iis particulis mulctatam esse, præsertim cum *bulbus aliquis pyriformis, materia subalbida fluida turgens*, quam pus fuisse, credibile est, fimbriarum locum occuparet. At enim *fictiones intellectum quidem adjuvant*, inquit; *rei veritatem non demonstrant*. Sed ubi demonstrationibus non est locus, sententia autem quæ istiusmodi impugnatur argumentis, jam satis multis fulta est rationibus, atque observationibus; quid cum his verisimilius congruat, videndum est, idque reponendum. Atque ut intelligas, quanto aliter mihi atque illi, videatur; illi ne octo quidem anni ad hujusmodi vitia inducenda satis erant: mihi nonnunquam satis est ipsum alicujus partus difficilioris, & insecuti non felicis puerperii tempus. In tali enim partu vehementes, crebrique nisus gravem uterum urgent (quod alibi etiam attigi (*n*)) in testes, tubasque subjectas, quæ particulæ ad pelvis ossa apprimuntur, & inflammationis initium contrahunt, quam augent mox lochia, exempli gratia, parcius fluentia. Tanto autem facilius contingere hæc, arbitror, quanto magis in prægressa uteri gestatione violenti, frequentesque vomitus illas particulas presserint, atque concusserint, aut aliæ causæ aliquæ jam lædere inceperint, & ad capiendum vitium disposuerint. Sed his missis, ad historias revertamur, & quoniam de tubarum peculiaribus, & de his, ac testibus communibus vitiis quædam attigimus; nonnulla testium quoque peculiaria vitia strictim proponamus.

29. FŒMINAM quadraginta circiter annos natam apoplexia olim tentaverat, novissime autem rediens confecit. Ex ea, cum publicas Anatomicas demonstrationes haberem A. 1725. nullæ aliæ in Gymnasium illatæ sunt Partes, nisi quæ lotii excretioni, & generationis operi inserviunt. RENIBUS interjectus Magnæ arteriæ truncus initia, sed levissima, intus ostendebat ossearum squamularum. Renes ipsi, qui non ita multa pinguedine erant exterius præditi, eadem inter papillas ea copia farcti erant, ut majorem non meminerim. Testes ambo quidem erant strigosi; sed dexter multo magis contractus: ex eoque hydatis exstabat castaneæ figura, & magnitudine, subfuscam aquam intra tunicas continens crassas, interiore facie æquales, & læves. In sinistro penitus condita erat cellula rotunda, minori uvæ acino haud major, quam albi & crassiusculi parietes efficiebant intus inæquales, & humoris aliquid complectentes. Cæterum in neutro ex naturalibus vesiculis ulla fuit.

30. Cum hæ vesiculæ ad generandum sint necessariæ, sive ipsæ, ut plerique credebant, sint ova, sive potius in luteum corpus mutentur; perinde esse, vides, sive prorsus desint, sive non eum quem debent, humorem contineant. Itaque mirandum non est, si mulier, sana alioqui, & juvenis, juvenique, & valido marito nupta, sterilis fuerat, in qua Vallisnerius (*o*) vesiculas omnes turbida, & fuliginosa materia, parumque fluida plenas offendit. Neque non timendum erat, ne infœcunda fieret, si vixisset, Juvenis altera, intra horam a primo partu mortua, in cujus utroque teste, Alexander Bonis ad me scripsit, vidisse se cum Santorino quamplurimas variæ magnitudinis vesiculas, pellucidum quidem humorem continentes, sed in quo parvum corpusculum candidum, quamcunque examinares vesiculam, conspiciebatur. Quam desideratissimorum Amicorum Observationem tibi libentius memoravi, ut morbi effectum esse posse, intelligas, quod graves Auctores pro fœcundæ factæ vesiculæ indicio proposuerunt.

31. Quot huc præterea addere possem, ni longior esse nollem, meas vitiorum testium muliebrium Observationes, vel ex iis conjicies quæ de ipsis illorum vitiis, aliis quidem rarius, aliis autem persæpe a me repertis, pressius olim in I. Adversariis (*p*) indicavi. Quem locum, ut plures, idem confirmantes, commemorarunt; sic nescio cur vix perpauci, in quibus præcipue fuit Cl. Vir Paitonus (*q*), alterum se locum legisse, ostenderint, ubi in Adversariis IV. (*r*) quid, & cur mihi videretur de vesicularum, & luteorum corporum natura, & usu, proposui; cum plures tamen post annum quo illa sunt edita 1719. eadem essent suis in scriptis repetituri. Sed ad locum illum primum ut redeam; qui meis illis, aut aliorum consimilibus Observationibus abusi sunt, ut aut testes esse inutiles, aut mulieres ut plurimum steriles fore, contenderent, ii minime animadverterunt, neque ut plurimum, si juvenes, sanasque incidamus, ea vitia occurrere, neque necesse esse ad concipiendum, ut omnes utriusque testis particulæ sanæ sint, neque demum, cum præter testes, tot aliæ muliebres partes, quæ ipsæ quoque sæpe vitiis obnoxiæ sunt, ad gignendos liberos sint necessariæ, revera non perraro, sed neque ut plurimum, neque ob eandem causam, mulieres aut infœcundas esse, aut fieri, vereque olim hæc ab Hippocrate (*s*) scripta esse: *Atque tot, ac talia mulieribus contingunt, propter quæ non pariunt, antequam curentur, & propter quæ omnino steriles fiunt. Quare mirari mulieres non oportet, quando coeunt quidem, non autem sæpe pariunt.* Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLVII.

Agitur de Menstrui Fluxus vitiis, & de Fluore Muliebri.

ETSI Bonetus singulis hisce argumentis singulas Sectiones attribuit XXXV. & XXXVI; tamen non una mihi causa est, cur ambo his unis Litteris complectar. Nam illud primum animadverti, si longa, & crebra Scholia detrahas, eaque ex quo meliora in Medicis Scholis tradita sunt, haud raro inutilia, non ita multas in istis brevibus alioquin Sectionibus Observationes superesse. Deinde ex his esse aliquas, ut Bonetus ipse fatetur, ab eo alibi propositas, imo & nonnullas quæ, ipso non sentiente, in una eademque Sectione repetuntur, ut puta in XXXV. Observationem IV. in ea iteratam quæ sub Observatione VII. ultimo loco est, nempe §. 10; in Sectione autem XXXVI. eam quæ Observationis I. §. 1. legitur, repetitam §. 2. Quæ repetitiones eo minus ferendæ sunt, quod aut secundo loco imperfecta historia est, ut in exemplo altero, aut etiam utrobique, ut in primo. Nec vero dicas, utrinque rejici lectores ad *tit. de ventris tumore lib. 3.* Versandæ enim sunt grandes paginæ centum octoginta sex, ut in eam denique historiam incidamus, longe aliis verbis incipientem, eoque minus facile reperiendam, sub Observatione LV. §. 23; sed ne ibi quidem accurate descriptam, neque ullis, quibus opus erat, animadversionibus emendatam. Scripserat enim historiæ Auctor Dodonæus eo ipso quod indicatur, capite 34. ex ejus Vir-

(*n*) Epist. 39. n. 38. (*o*) Ist. della Generaz. P. 2. c. 5. n. 14. (*p*) n. 30. (*q*) Della Generaz. dell'Uomo Disc. 3.
(*r*) Animad. 28. (*s*) De Sterilibus n. 5.

Virginis utero, quantumvis exulcerato, nulla ideo toto morbi tempore excrementa descendisse, quia *hymen obstabat, quod natura virginibus concessit*. In Sepulchreto autem legimus *qui natura virginibus concrescit*. Verum utrolibet modo legas; quomodo virginibus cæteris menses effluunt? imo isti ipsi quæ erat *quinquaginta quinque aut sex annorum*, si ante morbum non effluxissent; quomodo id Dodonæus omittere potuisset? Igitur nec *quod natura concessit*, nec *qui natura concrescit* legi potest. Postremo aliquot miror suis cum Scholiis Observationes, ut quæ Sectione XXXV. sub Observatione I. proponitur, non, ut institutum postulabat, ad morborum causas, sed ad naturales menstrui sanguinis fontes attinere: hosque in vagina, si productas attendas Observationes, constitui: quas quidem ego inficiatus sum nunquam; etsi mihi necdum contigit, ut alibi quam in fundo uteri viderem; nec magni facere possum rationes quasdam quibus ad illud confirmandum utuntur, velut illa quæ in Scholio subjicitur §. 2. Observationis I. nimirum vaginæ *aliquando cancros aut scirrhos supervenire incurabiles, eoque magis si menstrua deficiant, quia sanguis qui expurgari solebat, ibi diutius cunctatur, remoratur, & calesit: rarius in fundo & cavitate ipsius uteri maligna ista ulcera, & tumores nascuntur*. Hoc enim; ut alia prætercam; num *rarius* fiat, tibi satis ostendent pleræque Sectionis proximæ Observationes. Verum hæc, & de naturali menstruarum purgationum causa Observationem III. cum prolixis adeo, quæ ipsam consequuntur, Scholiis omittamus, & propositi memores, primum de Menstruis ea quæ ad morbidam constitutionem attineant, ex Valsalvæ Observationibus describamus.

2. VIRGINI quæ salacior videbatur, vividior certe erat, necdum menses fluxerant, cum anno exacto duodevigesimo extincta est. UTERUS erat exiguus: fundi tamen longitudo non minor, quam cervicis.

3. Satis hoc est, ut intelligas, in hac tamen Virgine crevisse uterum magis, quam in ea Muliere quam superioribus descripsi Litteris (*a*); ut exiguus quidem esset, sed pro ista ætate exiguus, confirmetque Observatio hæc conjecturam de illa nostram, mensibus nunquam esse purgatam. Excitare etiam potest ad suspicandum, num quod virginibus nonnullis, sanis alioquin, alacribus, & justum corporis augmentum consecutis, menstrua annis aliquot postquam plerisque solent, proveniant, num, inquam, tardiori aliquando uteri incremento adscribere oporteat. Novimus generosissimam Virginem, in earum quas modo indicavimus, numerum referendam, quæ nupta antequam menses, annos aliquot expectati, apparerent, fœcundissima tamen fuit, utque id minus miraremur, eadem prorsus ejus quoque matri contigerant. Nimirum satius est, quod tunc fecimus, ubi egregie valent, expectare, & nihil movere, ne operi quod natura tardius aliquanto perficit, moram forte nostris intempestivis auxiliis afferamus.

4. VIRGO altera, multos jam annos menstruis carens purgationibus, diuque ulceribus in tibia vexata, tabefacta periit. IN THORACE, & Ventre stagnabat aqua. Testes sine ullis vesiculis, & substantia constabant subalba ad pancreatis similitudinem, sed molliore. In uteri interiore facie corpora glandulosa protuberabant quam plurima, nisi quod in summo fornice pauca erant.

5. En exemplum alterum quod Medicis quibusdam objicias nimis properantibus, ut menses cieant. Non reputant scilicet, quam variæ & inter se discrepantes causæ esse possint cur illi non fluant, & continuo ad ea decurrunt quæ moveant, quasi uterus ipse satis paratus semper esset ad incitatum sanguinem transmittendum. Itaque haud raro vitii causam augent; non tollunt. Prospere cedunt illa in plerisque, ubi sanguis est viscidus, aut ab nimia feri copia iners; abundare enim plerumque hoc vidi, parte reliqua missi sanguinis fere in cylindrum æquo tenuiorem contracta, cum illa purgatio aut ex toto, aut magna ex parte deesset: quin etiam sic esse animadverti vel in quadam cui a quinque aut sex, haud amplius, diebus fuerat illa medio in cursu ex terrore suppressa. Verum qui possint remedia illa bene cedere non modo cum sanguis e contrario ferventior est, aut copiosior, sed cum ipse quidem sic satis recte se habet, uterus autem siccior est, & contractior, aut, quod ex diuturnis quibusdam morbis, ut in proposita Virgine, suspicari licet, organico quopiam vitio affectus? Nempe alias humectare, & laxare præstat; alias autem vitia alia, quo ad ejus fieri potest, resolvere. Nobilem ego Medicum novi qui ad cienda menstrua uti consueverat chalybis scobe, mista cum massa pilularum de aloe, & de ammoniaco, & concreto cichoreæ succo, addito insuper cum remedii vim augendam censeret, pauxillo dictamni Cretici, myrrhæ, & croci: ex quibus confectas pilulas quotidie dabat fere binas ante parcam cœnam, mane autem jusculum, herbis, & radicibus medicatum quæ emolliendi, & quæ aperiendi facultatem haberent: hisque auxiliis ferme semper sui voti compotem se factum ajebat, modo apta simul servata esset vivendi norma. Scilicet hic, cujus ego remedia commemoravi, non quod non vulgatissima sint, sed quod alia aliis sint facultatibus prædita, sæpius potuit id quod susceperat, efficere, melius tamen effecturus, si quid potissimum in singulis fœminis præstare oporteret, scire licuisset. Unum enim, sed præ cæteris conveniens, auxilium citius, & efficacius rem gerit. Sic alius mihi notus est Medicus, qui cum videt, aloeticis esse locum, nihil nisi pauca aloes grana, quacunque re quæ amaritudinis sensum prohibeat, involuta, quotidie exhibet, iisque dumtaxat felicius menses revocare se, dicit, quam granis multo pluribus, aut aliis simul datis remediis. De vivendi autem norma minime negligenda quod diximus, tanto certius est, quanto evidentius, ab erroribus in ea admissis expurgationem hanc valde imminui, & interdum supprimi. Ita; ut veteri exemplo recentem quarundam errorem notemus: Galenus (*b*) memoriæ tradidit, Romæ sua tempestate *contigisse, cum vulgo mulieres aquam frigidissimam ex nive potarent, ut aut nullo pacto, aut prorsus imminute purgarentur*.

6. Sed ad auxilia ut redeam menses cientia; est aliquando cum locus sive in præsentia, sive in posterum ipsis est nullus; ut puta cum uterus ejusmodi vitio affectus est, ut tolli non possit. Exemplum ab Experientissimo accipiamus Benevolo (*c*). Quatuor ille virginibus retentum in uteri cavo menstruum sanguinem, chirurgicis usus præsidiis, emisit. Earum tres primæ singulis postea mensibus secundum naturæ leges sanguinem ex utero prodeuntem viderunt. Quartæ ne octo quidem, aut decem post annis, Medicis omnia incassum tentantibus, unquam prodiit. Quid ita? Nimirum quia hæc nec breviori tempore, ut illæ, neque minorem quandam, minusque noxii sanguinis copiam, sed triennium ipsum, ut jam duas, & triginta libras æquaret, nec sine putrida purulentaque admista materia, in uteri cavea retinuerat. Veri igitur simile erat, læsam hujus interiorem faciem, cicatrice obducta, non patula amplius habere oscula, unde statis temporibus sanguis exiret. Quid autem, rebus ad hunc, aut ad similem alium quempiam modum se habentibus, ab iis quæ sanguinem incitent, remediis expectare liceat, nisi ut malum ad malum addas? Parcius hæ alimentis utantur, & incisa, cum opus est, brachii vena, sanguinem mittant.

7. Nunc quando in sermonem quem tibi esse perjucundum scio, de medicis curationibus deficientis menstrui sanguinis ingressus sum; priusquam ad contrarii vitii anatomicas historias transeam, quoniam adversus hoc alterum præsidio plurimum fideret Vir industrius, atque experiens Jo. Hieronymus Zanichellius, subjicere non gravabor.

(*a*) n. 20. (*b*) l. de venæ sect. advers. Erasistratæos. c. 3. (*c*) Osservaz. 1.

Cochleas ex parvulis istis, & albicantibus, quæ super carduo stellato inveniuntur, exacte una cum testis contundi in mortario jubebat, additaque modica portione conservæ, ut vocant, violarum, in linteo suspendebat, liquorem, compressionis etiam ope, descendentem excipiens. Hujus liquoris satis recentis uncias tres mane, totidem meridie ante prandium, totidemque vespere ante cœnam propinabat, cum a dissoluto sanguine, & irritantibus particulis fœto, nimium ipsius ex utero cursum fieri, censebat. Ea autem felicitate, confirmabat sibi hunc liquorem respondisse, ut ad sanguinis etiam expectorationem, si ab iisdem causis fieret, compescendam transtulisset, nec mihi aliter hæc concrederet, nisi pollicito, quo ad ipse viveret, nemini, quod & præstiti, revelaturum. Hoc etiam ab illo accepi: cum mulier septem ipsos annos uteri hæmorrhagia, irritis præsidiis omnibus, laborasset, bene ac feliciter ab se esse persanatam, dato *limonum* succo, & salis spiritu pari pondere. Dedisse autem propterea quia certam quandam scorbuticam in ea sanguinis constitutionem esse, conjecerat; expertum autem antea esse, quam profuisset aliis idem illud remedium ore continere, cum scorbutus graviter hoc erosisset. Ex his, quæ ut narrabat ille, sic ego refero, apparet, in hoc, ut in aliis quoque morbis, magni interesse causarum conjecturam: neque enim omnibus idem opportunum esse remedium potest. Interdum vero ne ulli quidem, nisi forte inter initia, locus est, velut ex ea intelliges, quam huc ex Valsalva attexam, historia.

8. MULIER annum agens alterum & quinquagesimum, ante quinque, aut sex annos ingenti per naturalia sanguinis profluvio vexari cœperat sic ut grumi sanguinis ad selibræ pondus exirent, minoribus aliis postea subsequentibus. Serosa quoque interdum prodibat colluvies, alias humor aquæ similis in qua caro recens lota est. Qui si effluxus aliquando supprimeretur; molesti præ cæteris erant vehementer & dolor, & ponderis sensus in hypogastrio, donec rediens effluxus levaret. Ad hæc accedebat interdum urinæ difficultas, quæ post aliquos labores tandem cum sanguine fœtido, putridisque filamentis reddebatur. Ischiadicus insuper dolor utrinque mulierem prehendit, noctu præsertim adeo sæviens, vix ut brevem somnum capere posset. Tum hystericæ convulsiones tanta vi ingruebant, ut fere moribunda, nec semel, videretur. His successit ventris universi tumor mediocris cum summa faucium siccitate, & crebra flatuum eructatione, ciborumque aversatione propterea quod vel pauca assumpta illico tensio ad regionem ventriculi molestissima consequebatur. Hæc, & vomitus, cum alia denique silerent incommoda, nunquam mulierem dimiserunt. Quin duobus circiter ante mortem mensibus, vomitus, qui alias rarior, frequentior est factus sic quidem primum, ut nihil, nisi quos sumere solebat, vitellos, rejicere cogeret, cæteris quæ cum iis sumpsisset, omnino retentis, deinde vero ut novissimis viginti ferme diebus ex quolibet alimentorum genere vix quidquam retinere sineret: itaque deficientibus in dies viribus, e vita excessit.

IN CADAVERE adeo emaciato, ut vel musculi quasi prorsus essent excarnes, vix ullum sanguinis vestigium usquam supererat. Venter totus salso opplebatur sero, in quo nonnullæ omenti portiones, atque alia quamplurima filamenta natabant. Peritonæi interior facies corpora ubique ostendebat non valde absimilia induratis pancreatis glandulis. Ventriculus exiguus, totusque contractus. Renes, quod ad eorum substantiam attinet, sani. Sed dexter minimos varia forma calculos intus habebat: quorum in sinistro nullus. Ureterum uterque urinam continebat, sinister pauciorem; at dexter, ad minimi digiti crassitudinem dilatatus, erat totus urinæ plenus. Denique sordidum ulcus, & fœtidum erat in collo uteri, in cæteris partibus secundum naturam se habentis.

9. Sive ulcus profluvii sanguinis acrioris effectus, sive exesis paulo majoribus vasis, ipsius vel ab initio causa fuit; quæ ad ulcus, & profluvium postea accesserunt mala, non difficile possunt intelligi, nervis ob ulceris sedem in consensum tractis, & sanguine ob ingentem ipsius, crebramque jacturam male reparato, ideoque seroso reddito. Inde enim dolores, hystericæ convulsiones, & vomitus; hinc vero, aut potius utraque ex causa ascites, vasis videlicet a convulsione sæpius constrictis, & sanguine tardius propterea per ipsa circumacto, & sero quo abundabat, facilius effuso. Urinæ autem difficultas, & non nisi post conatus excretio a vicinæ exulceratæ partis dolore, & constitutione, sicuti a retardata excretione illa, in ureteribus lotii retentio, & dexteri præsertim dilatatio ab illapso, & remorato calculo ex iis qui fuerant in rene ejusdem lateris, fortasse grandiusculo, sed neque cum ejectus est, inter tot alios dolores, molestiasque animadverso, neque postea in urina, iis fœdata quæ naturale totum inquinabant, cruentis, & putridis sordibus adnotato.

10. Si post Valsalvæ Observationes, accipere quoque aves meas; relege quæ in utero descripsi (*d*) earum quæ vel imminutis, vel ex toto emanentibus menstruis, intercierant. Neque enim hic iterabo. Sed potius ab novissime proposita Observatione profluvii non sanguinis modo, sed & serosæ colluviei, ad Muliebrem Fluorem transibo, quod erat alterum Epistolæ hujus caput. Quem ad morbum etsi nullas Valsalvæ habeo Observationes peculiariter attinentes; tamen ex meis tot supersunt, præsertim si causarum quarundam hujus Fluoris initia persequi velim per dissectionem animadversa, ut, nisi caveam, vereri potius debeam, ne excessurus sim, quam non expleturus quem plerumque servare solitus sum, Litterarum modum.

11. Muliebris Fluoris fontes in utero plerumque sunt. Rarum est enim quod in Historia legitur Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis (*e*), ex amplo alterius ovarii abscessu, quocum tuba communicabat, in hanc purulentum serum, ex eaque in uterum, ex hoc denique in vaginam defluxisse. Ipse autem uterus seri fons est multicoloris aut simplicis, aut purulenti. Hoc vero defluit ex utero, aut vagina exulceratis. Illud ex utero fere, cujus aut intima membrana non secus atque illa narium in coryza, rheumate quodam afficiatur, aut ora vasculorum, post emissum menstruum sanguinem, se hactenus contrahant, ut sanguini quidem exitum, ejus autem sero non intercludant, quod ut alio in aliis colore infectum est, ita in omnibus non eodem colore fluorem facit. Atque hæc quidem in Adversariis (*f*) indicavimus. De rheumate autem hoc uteri diserte ante Recentiores, locuti sunt præclari Medici, in hisque Gulielmus Ballonius (*g*) qui *catarrhum* appellavit, & Lælius a Fonte (*h*) qui *destillationem uteri*, & *tanquam rheumatismum* esse, dixit, ante eos autem olim Galenus (*i*) qui *propter uteri rheumata* hos Fluores fieri, docuit. Ego vero ad eos primum qui priore aut altera ratione, aut alia, quam adjiciam (*k*), tertia ex simplici fiunt sero, deinde ad eos qui ex purulento, referendas Observationes proponam.

12. VIRGO annos nata circiter sexdecim, post quindecim dies ex quo febrem pertulerat domi, in Bononiense S. Mariæ de Morte Nosocomium illata est. Vix illata, lumbricos vomuit, quorum unus erat rufus, spithama longior, crassitudine ferme par calamo scriptorio. Hos etiam domi, præcedente lachrymatione, non pruritu narium, vomuerat. De dolore querebatur cujus sedem ad hypochondrium sinistrum, eamque viciniam apposita manu sic indicabat, ut ventrem, an pectus designaret, satis percipi non posset. Pulsus frequens, parvus, debilis. Sæpius interdiu dormitabat. Per hæc triduum transegit. Quo tempore mulieres quæ ancillabantur, præter cætera incommoda, album quoque fluorem esse, animadverterunt. Quarto die sæpe delirare visa est. Pulsus debilior, ac minor. Lingua rubra, & arida. De capi-

(*d*) Ep. 19. n. 11; Ep. 21. n. 29; Ep. 31. n. 16; Ep. 38. n. 34; Ep. 45. n. 21. (*e*) A. 1700. Obs. Anat. 5. (*f*) V. Animad. 27 (*g*) l. 2 Consil. Medic. 56. sub fin. (*h*) Consult. Med. 117. (*i*) De Symptom. Caus. l. 3. c. 4. (*k*) infra, n. 19. & seqq.

apitis dolore querebatur. Die quinto in soporem valle prona; insecuta autem nocte multum vociferata st. Diebus sexto, & septimo eadem perstabant: uriam autem, quam semper multam reddiderat, pluriam tum, etiam inscia, reddebat. Die ex quo in Nocomio esse cœperat, octavo, sopore obruta, mortua est. CADAVER altero a morte die conseuimus, qui dies fuit III. Kal. Apriles A. 1706. Cranio adaperto; hinc enim juvat eorum quæ vidinus, narrationem incipere; quidquid meningibus continetur, mollius fuit. Inter meningem Tenuem, & otam Oblongatæ medullæ basim non pauca aqua: uæ passim intra ventriculos quoque, & subrubra uit. Choroides plexus pallescebant: vasa autem, it alibi per Tenuem meningem totam, sic etiam per Laterales ventriculos repentia; sanguine erant turgida: ex iisdemque ventriculis cum ea meninge nullo negotio avellebantur, quam albæ aut cinereæ illorum parietes facientis substantiæ lamella, ubique paris propemodum crassitudinis sequebatur. Thorax pulmones habuit, præsertim sinistrum, intercedentibus membranis, ad pleuram adhærentes quibusdam locis tum ad medium, tum ad imum. Dexteri superioris lobi superficiem intuens, cum per investientem membranam globulos quosdam creberrimos transpexissem, milii seminibus haud majores; pulmones, cætera sanos, incidens, eosdem globulos ubique deprehendi, crebros quidem, sed intervallis disjunctos, duros, & quasi, ut videbantur, tartareos. In corde non fuit quod adnotarem; cum vix in auricula dextera polyposus cortex grumosi sanguinis latus obtegeret. Abdomen, quod exterius ad ilia lividum apparuerat, diducentes, jecur videramus ad medium imæ convexæ faciei macula infectum non magna, circuli ambitu comprehensa, ex cinereo albicante, qui color in visceris substantiam descendebat. In vesicula ad nigredinem vergebat bilis. Lienis quoque sima facies ex livido nigrescebat, ea tamen nigredine vix ultra tunicam se producente. Pancreas visum duriusculum. Ventriculus, quantum extrinsecus judicare licuit, sanus. In Tenui intestino lumbrici teretes manu percepti. Tunc oculos ad ea quæ in pelvi sunt, convertentes, n hac paucam aquam animadvertimus. Vesicam autem, quæ urina distenta fuerat, cum annexis genitalibus eximentes, in ejus intima facie vascula conspeximus sanguine tumida ad magnum tractum, ut supra oscula ureterum per quos pergebant, incipiendo, ad urethræ usque initium sic apparerent: quin etiam nter ea vascula, locis aliquot, guttas effusi sanguinis per intimam tunicam transpiciebamus; in urethra autem ipsa sub interiore ejus membrana, suis vasculis rrigata, grandiora his alia, sanguine multum distenta. Nympharum sinistra, quæ dextera latior, ea usque adeo longiore erat, ut ad labiorum frænum perveniret, interfusam substantiæ suæ aquam contiebat. Porro vaginæ orificium, & hymen ex rubro nigra; & grave olentia, proxima autem vaginæ pars hic illic ex livido flavescens, non obscurum gangrænæ indicium dabant. Ab his infimis ad superiora conversus, sinistræ tubæ latius extremum deorsum ractum animadverti ab hydatide, acinum uvæ majorem æquante, quæ in attigua increverat parte Alæ Vespertilionis. Sed ea grandiorem hydatidem ab alerius testis membrana pendulam fuisse, intellexi ex ubrotundo corpusculo, quod etsi erat in se contractum, intra crassiores tamen tunicas modicum etiam um cavum servabat, & ab eo teste pendebat. In quo corpora duo erant condita subrotunda, alterum altero majus, utrumque autem ex nigra tunica factum, & ex concluso quodam quasi sanguinis grumo, rufi amen coloris. Testis alter binas pariter, inæquales, & ex nigra tunica constructas, continebat cellulas; ed inanes. Parvus erat uterus, & ex parietibus contans parvæ crassitudinis. Ejus fundi superior pars tota conspicuis sanguiferis vasis intus rubebat. Cum mucum, secundum naturam se habentem, uteri osculo, & proximæ cervicis parti abstersissem; comprimendo nferiorem uteri fundum, cervicem, & osculi terini coronam, prodire ex his locis omnibus, & ordinate quidem, vidi albam crassiusculam materiam, quæ unde albus fluor provenisset, non obscure significavit.

13. Cæteras historiæ hujus partes eo quo spectant, per te referes; nos enim de affectionibus quibus de alibi satis scripsimus, hic iterum nolumus verba facere. Satis est partem ultimam attendas: neque propterea quod materiam albam crassiusculam expressisse, diximus, aliud fuisse quam serum, credas, cujus particulis cæteris quæ aqueæ sunt, mora decedentibus, aut in alveum sanguinis revectis, reliquæ supersunt eum colorem, eamque crassitudinem, ut in seri videmus evaporatione, referentes.

14. VIRGUNCULÆ annorum quatuordecim, post ventris dolores in Nosocomio Patavino mortuæ sub initium Februarii A. 1719. cum genitalia membra Anatomes studio ad me afferenda curassem; quid morbidi præter expectationem deprehenderim, scribam, si prius duo quæ in Ventre adnotata sunt, dum ea membra eximerentur, indicavero. VENTRIS viscera hic illic tuberculis erant inæqualia. Omentum autem crassissimum fundo uteri adhærebat. Hic vero etiamtum erat valde parvus, qualis videlicet puellam deceret quam, si pubem spectares pilis vix ullis instructam, necdum plane puberem posses dicere. Cum incidissem; fundi cavum inveni humida materia plenum, ex albo in flavum, & subviridem colorem vergente. Qua detersa, fundi interior facies apparuit in minuta albida tubercula passim excrescens. Porro nulla osculi uterini corona protuberabat: ipsumque, & proximam vaginam, & inferiorem quoque hujus partem, & hymenem phlogosis tenebat; ut facile esset conjicere a fluidiori acriorique materiæ illius parte defluente inferiora fuisse irritata, dum crassior in decumbentis Virgunculæ utero subsistens, minutis illis adhærebat tuberculis, quæ aut ipsa effecerat, aut e quibus fortasse prodierat.

15. Fac tibi alterius adolescentulæ veniat in mentem, cujus pariter uterini fundi intimam faciem parvulis quibusdam tuberculis, verrucarum similibus, inæqualem descripsi (*l*); facile intelliges, esse illam faciem in hujusmodi vitia pronam: id quod excrescentiæ confirmabunt, de quibus postea dicetur. Noli autem mirari quod in puella id ætatis esse potuerit muliebris Fluor. Pluribus enim circa pubertatis initia incepit, nonnullis etiam vel multo citius, raro quidem, non secus ac raro, sed revera multo citius menstruorum fluxus est observatus. Lege; ut alios omittam; apud Terraneum (*m*) Observationem nobilis puellæ novem circiter annorum a muliebri Fluore persanatæ, imo alterius quæ, illa minor annis duobus, eodem morbo tenebatur, & quasi *serum lactis nondum clarificatum emittebat copiose, non sine ardore aliquo, & pruritu.*

16. ANICULÆ quæ in hoc Nosocomio nescio quo ex morbo nuper decesserat, cum Partes quasdam ante medium Decembrem A. 1744. Studiosis ibidem Juvenibus demonstrarem; in nonnulla quæ præter naturam erant forte incidi. CORDIS valvulæ Tricuspides hic illic duriores, nec Semilunares erant sine duritie. Quin Magna quoque arteria osseas hic illic intus habebat squamulas. Testibus hydatides aliquæ adhærebant. Cum, vagina incisa, uteri osculum retexissem; apparuit hujus ora quasi in partes duas ab anterioribus ad posteriora divisa. Nempe e singulis ejus oræ lateribus singulæ exstabant mediocres excrescentiæ, in quibus, sicut etiam in proximis cervicis parietibus, latebant cellulæ, seu mavis vesiculæ, in iisque major aliqua, plenæ omnes illo ipso muco; nisi quod hic flavescebat; qui secundum naturam solet ad osculum inveniri. Dum in cervice sursum versus incidenda pergerem, ecce ex ipso fundo uteri repente prodit serum flavescens quantum cochleari vix excepisses: quod serum quomodo in eo fundo etiam tum cum uterus eximeretur, & huc illuc volveretur, retentum esset, non erat facile hic conjicere. In alia enim, cum idem occurrerit, credere potui, sero obstitisse intimos cervicis lacertos, quos crassiores factos, & confuso ordine sitos videbam. Quæ res hic non fuit: summa autem fundi pars ferme tota,

(*l*) Epist. 45. n. 21. (*m*) De Glandulis post c. 5. Obs. 2.

tota, præfertim poſterior, fœdo intus colore infecta ex nigro rubeſcebat, parum tamen, ſi incideres, profundo, & ſine graveolentia.

17. Mulieris quoque Obſervationem referre huc potes, quam Epiſtola XLV. (*n*) propoſui. In illa enim & fundi, & continuatæ cervicis cavum muco erat plenum tenuiore quam qui ad oſculum eſſe ſolet, in eaque muliere etiam fuit. Scilicet ex fundo uteri, ut in deſcriptis Virguncula, atque Anicula materia ex albo flava, ſerumque flaveſcens, ita in ea pariter muliere indidem videtur mucus ille tenuis proveniſſe; neque enim e Tubis quas fruſtra in omnibus examinavi, provenerat. In Virgine autem quam ideo primo loco poſui (*o*), quia dum viveret, Fluor in ipſa fuerat reapſe animadverſus, materia alba non ex fundo uterino, ſed ex infima hujus parte, ex cervice, & oſculo expreſſa eſt. Quibus ex inferioribus locis materiam, humoremve defluxiſſe arbitror in iis quoque fœminis, quarum continuo unius ſubjiciam hiſtoriam, aliarum commemorabo.

18. MULIERIS cujuſdam viſcera quæ in ventre ſunt, poſt medium Martium A. 1741. in Noſocomio inſpectabam anatomici ſtudii cauſa, quamobrem quo morbo confecta eſſet, non adnotavi. Inter ea quæ ſecundum naturam erant, hæc quæ minus erant, animadverti. VENTRICULUS ad umbilicum uſque ſe extendebat. Duodenum inteſtinum erat latiſſimum. Uterus totus ſic tractus erat ſiniſtrorſum, ut manu in medium non poſſet retrahi, obſtante Lato Ligamento quod multo erat anguſtius inter ejus latus ſiniſtrum, & pelvim, quam inter hanc, & dexterum. Fundi interiorem faciem color inficiebat propemodum ſanguineus, ut coronam quoque oſculi; niſi quod hîc magis in atrum vergebat. Erat præterea hæc corona quaſi in duas parvas prominentias diviſa. Tum ex oſculo, & cervice, mucus prodibat, non qualis ſolet, ſed craſſus, & ferme puriformis.

19. Spectare huc, opinor, quæ ad te alias ſcripſi, fuiſſe a me in mulieribus aliis (*p*), nec non in Virgine quadam (*q*) obſervata. Namque in Meretricula uteri oſculum albo quodam, & craſſiuſculo humore fœdatum vidi, tum ejus qui in Tubis erat, tum virilis ſeminis ſatis diſſimili. In Muliere autem altera cum oſculi corona, & vagina oblitæ eſſent materia albida; non poterat hæc altiorem quam ab oſculo, originem habere; longe enim alia erat materia quam ſupra oſculum animadverti. In Virgine autem cujus vagina ſubalbo, & craſſiuſculo humore magis madebat, aut ab eadem corona, aut a vagina etiam ipſa proveniſſe illum, oſtendit ſuperiorum partium diſſectio: nec aliunde repeti poſſe in alia viſus eſt de qua alibi (*r*) ſcribetur. Porro in corona, oſculo, proximaque cervice interdum prominere, interdum latere veſiculas quæ ſecundum naturam haud aliud contineant, quam limpidum, & in fila ductilem mucum, qualis ad ea loca effuſus conſpicitur, ex iis ſatis noſti quæ in Adverſariis (*ſ*) olim propoſui, & confirmavi: de quarum veſicularum fortuita efformatione commentum recentioris Anatomici hic non eſt opus rejicere, cum jam ab aliis rejectum ſit. Quid autem vetat, ut in cæteris videmus glandulis, ita in his quoque morbi vi pro eo muco materiam aliam ſeparari, modo albidam, & craſſiuſculam, modo etiam aquoſam? Quin ubi eorum Scripta legas qui ante me veſiculas iis in ſedibus conſpexerant; pleroſque, ut in I. Adverſariis (*t*) ſcripſi, cognoſces, ex ea quam forte in veſiculis præter naturam aquam invenerant, ipſas pro hydatidibus accepiſſe. Quam aquam a me quoque aliquando ob eandem cauſam in illis eſſe deprehenſam, Adverſaria IV. (*u*) ſatis oſtendunt. Igitur ut ſecundum naturam mucum illum effundunt; ſic vitiata in illis ſecretione, & albidam craſſamque materiam, & aquoſam poſſunt effundere.

20. Quoniam vero non ſolum in parte uteri inferiore, ſed in fundo etiam ipſo, quantumvis rarius, veſiculas vidimus eundem quem ad oſculum, mucum habentes; eam in fundo quoque ſcaturiginem aliquando poterit aquoſæ, aut craſſæ, albæque materiæ, aut alius denique coloris Fluor habere. Decet quæ rarius vidiſſe diximus, propoſitis Obſervationibus hic confirmare, præſertim cum hæ ad uteri excreſcentias attineant, de quibus proxime ſequitur, ut verba faciamus. Ad Obſervationem igitur quam Epiſtola habuiſti XXXIV. (*x*) excreſcentiæ quæ propius ſupremum fundum, veſiculis hujus generis tegebatur, & ad alteram quam, cum erit ſermo de Claudicatione (*y*), habebis, tuberculi quod in ipſo ſupremo fundo ex illarum aggerie conſtabat, has adde quæ ſequuntur.

21. VETULÆ urinarias, & genitales Partes ad me attulerant, Anatomen in Gymnaſio explicantem Februario menſe A. 1740. AORTÆ truncum, dum illas examinarem, animadverti non carere intus oſſearum ſquamularum initiis, quamvis perpaucis, & macularum inſtar ſe habentibus. Uteri fundo adaperto, non modo qua cervici erat proximus, veſiculas conſpexi, ſed & aliquanto ſuperius ex altero illius latere parvum quaſi racemum pendere vidi ejuſdemmodi veſicularum, quas inter ſe connectebat albida interjecta ſubſtantia, ex qua & petiolus fiebat, nec breviſſimus, nec tenuiſſimus, racemum alligans ad intimam uteri membranam, quæ ſana erat, ex eademque albida conſtabat ſubſtantia.

22. Sed quoniam hæ veſiculæ, niſi quod neſcio quo caſu olim fuerant ex uteri membrana divulſæ; ipſæ earumque mucus ad naturæ normam ſe habebant; ut ex Obſervationibus intelligas, poſſe interdum quem continent mucum ab ea norma, ut ſupra indicavi, ſive colore, ſive conſiſtentia, ut loquuntur, deſciſcere; primùm fac memineris, cum ex uteri oſculo, quemadmodum aliquanto ſuperius (*z*) retuli, prominerent excreſcentiæ duæ, ex his veſiculis factæ, mucum in his ipſis fuiſſe colore flaveſcente; tum proximas duas lege Obſervationes.

23. VIRGINIS annos natæ triginta tres genitalia diligenter ſecui poſt medium Martium A. 1717. UTERUS, ut pleraque alia, naturalem conſtitutionem ſervabat. Nam etſi vaſa circa ipſum erant tumidiora, & interior quoque ejus ſubſtantia ſanguine turgebat; hæc tamen ab inſtante eſſe menſtruorum fluxu, fundi intima facies oſtendebat, quæ, digitis ſubtus appreſſis, ſanguinis guttas emittebat, quibus abſterſis aliæ ſuccedebant: quod fruſtra in cervice, & vagina tentabatur. Interea dum hæc experirer, & iis qui aderant, demonſtrarem, excreſcentias binas animadverti, alteram in fundi latere dextero cervici proximo, alteram paululo infra in eodem cervicis latere. Parva erat utraque, & ex veſiculis compacta ſimilibus. Verum ſecando, quæ inferiorem faciebant, naturalem mucum dedere; & quæ ſuperiorem, limpidam aquam.

24. MULIER annorum quinque & ſeptuaginta cum bene valere videretur, apoplexia prehenſa, eaque intra triduum confecta eſt. Ventris dumtaxat viſcera in Gymnaſium illata ſunt, cum Anatomen docerem Februario menſe A. 1735. MESARÆI glandulæ erant nonnullæ tum procul ab annexis inteſtinis, tum præſertim haud procul, ubi tres quatuorve inter ſe vicinæ, ſed non contingentes; quæ glandulæ naturali cum eſſent colore, & ſpecie, non parvam fabam magnitudine ſingulæ æquabant, quod in fœmina id ætatis mirum quibuſdam, & fortaſſe etiam præter naturam videbitur. Appendicula Vermiformis, ut parte vix tertia cava eſſet, in Epiſtolis Anatomicis (*a*) ſatis indicatum eſt. Illud hic non omittendum, ex oculi uterini corona in vaginam pependiſſe excreſcentiam minimi ceraſi magnitudine, exterius ſubnigram, & tuberoſam, quam incidendo, nihil aliud eſſe, reperi, niſi aggeriem veſicularum aliquot grandiuſcularum, quarum

(*n*) n. 16. (*o*) ſupra, n. 12. (*p*) Epiſt. 26. n. 13. & Epiſt. 21. n. 47. (*q*) Epiſt. 34. n. 33.
(*r*) Epiſt. 50. n. 51. (*ſ*) I. n. 32. & IV. Animad. 39. & 40. (*t*) n. 32. modo indicato. (*u*) Animad. 40. indicata.
(*x*) n. 33. (*y*) Epiſt. 56. n. 20. (*z*) n. 16. (*a*) Epiſt. 14. n. 62.

rum ut aliquæ mucum de quo sæpius diximus, naturaliter constitutum, sic quædam aquam continebant.

25. Vides, ut eædem vesiculæ & mucum illum, secundum naturam se habentes, & alia, in hisque aquam si forte vitiatæ sint possunt secernere, sive in fundo uteri, ubi rarius, sive in cervice, & osculo, ubi multo crebrius conspiciuntur. Cujus ad osculi coronam, a qua nos excrescentiam istam, ex vesiculis constantem, vidimus pependisse, attinebat fortasse magnus ille tumor, *variis locis cellulis aquosis repletus*, quem ex genitalibus mulieris excisum Ruyschius (*b*) describit; quippe qui *ex confinio oris uteri*, sive *circa uteri os internum emergebat*. Fluores autem de quibus ipse hactenus verba feci, omnes ex simplici sero fiunt. Quorum quidem, neque ita raro, alios alia ratione abactos, aut valde imminutos scio, in iis aliquem ex albo flavum factum, & contumacem, quem aqua sustulit, data bene multos dies, qua in aqua herba saponaria recens cocta esset, usus quoque succini albi, & vini potus in quod modicum radicis sarsæ parillæ infusum fuerat. Nunc ad eos Fluores transeundum est, in quibus serum defluit purulentum. Qui, si quemadmodum plerumque solent, ex uteri cancro fiant exulcerato; insanabiles sunt vel inter initia. Equidem memini cum pro juniore generosa Matrona, eo morbo ante duos, haud amplius, menses correpta, & jam vehementer laborante, ego, & Senior, non vulgaris famæ, ejus Medicus consilia conferremus, isque sermonis sui hunc finem fecisset, grave quidem esse malum, sed tamen quod recens esset, aliquid a remediis sperandum; continuo me sic dicendi initium fecisse, quod ipsi aliquam spem relinqueret, id mihi omnem prorsus adimere: qui enim ejus generis morbus tam brevi tempore tantos progressus habuisset, hoc ipso, etiamsi aliunde insanabilem esse, non constaret, satis ostendere, se remediis omnibus majorem fore. Neque ea me fefellit opinio, muliere, nec multo post, his acerbissimis cruciatibus, assiduis vigiliis, & serosæ ac fuscæ, teterrimi odoris, saniei jugi defluxu, iisque confecta, quæ fuse ex Archigene tradidit jam Aetius (*c*), & ante hunc Paulus (*d*). Cujus de iis signis prolixum locum describens Fridericus Hoffmannus (*e*), memoria lapsus, quod in iis non est mirandum qui multa scribunt, ex Aretæo esse dixit lib. II. cap. LXVII. quod caput in toto Aretæo nusquam est, hujus morbi notas proponente cap. XI. libri II. de signis, & causis diuturn. morbor. Ibidem Hoffmannus, *Recentiores quidem parum hanc uteri affectionem notasse*, inquit; *se vero aliquoties observasse, eadem omnino ratione, iisdemque symptomatibus* eo quem in Paulo indicavimus, loco exacte procedere... runtur. Parum notaverint illi, necne, ipsis perlegis, existimabis. Mihi quidem sæpius visa est, quam voluissem, quippe non modo insanabilis, sed levamen vix aliquod in nonnullis admittens, in quibus, minor, vaginam magis afficiebat; hæ namque, paucis unciis recentis lactis in quo pauxillum solutum esset compositionis alicujus opium habentis, in Rectum intestinum sub noctem injectis, brevem quidem, sed gratissimam quietem capiebant. Ex iis tamen quædam fuit, cui prima nocte nihil id profuit, sed postridie, idque constanter. Eidem si opium dares, dolorum quidem remissionem, & somnum conciliabat; sed hunc is mentis stupor excipiebat, ut ægra queretur. Signa tamen, quod ad Fluorem attinet, quem potissimum hic spectamus, nonnunquam ex parte varia fiunt. Legesis Graafii (*f*) Observationem, cum dissectione conjunctam, quam in Sectione Sepulchreti XXXVI. omissam esse, plurimum ror. Videbis, acerrimam quidem, sed *concreti albuminis instar albicantem* materiam ex utero *undique exulcerato aut scirrhoso* in vaginam descendisse. Ut relege historiam a nobis Epistola XXXIX. (*g*) tibi descriptam. Amplissimum scirrhum in cervice uteri, & vagina ferme tota exulceratum fuisse, intelliges, sic ut ex ulcerum certis partibus alba defluere materia posset, ex magnis autem profundisque ejus generis ulceribus gravem odorem perceptum esse nullum.

26. Eam ego historiam in qua de his, quæ modo commemoravi post sanguinis profluvium, muliebrem Fluorem, & exulcerati in utero cancri indicia sermo fit, huc eram libenter dilaturus, nisi inter Ventris Internos Tumores ibi producere oportuisset. Aliæ quoque meæ erosarum muliebrium Partium Observationes hic haberent locum, ni satius esset alio (*h*) reservare. Interea aliorum quasdam, a te, si velis, Sepulchreto addendas, Observationes indicabo. Quas si perleges, reperies in iis omnibus, post uteri hæmorrhagias, & purulenta profluvia suppuratos in eo tumores, aut ulcera deprehensa esse. Sic Maximilianus Preussius (*i*) inter cystes, uxoris suæ uterum implentes, describit quæ *abscessus referebant ichore purulento, ex viridi albicante, summeque fœtido refertissimos*, in iisque unam quæ *ut vesicam urinariam, cum utero circumquaque in unum quasi viscus coalitam, hinc inde perforaverat*; *cumque urina pus consimile e corpore sæpius effuderat;* itaque pus non ex utero solum, sed utrinque, at in utero genitum, effluebat. Sic Jo. Mauricius Hoffmannus (*k*) deterso pure quo turgida erat, *cavitatem internam uteri cavernulis & loculis plurimis interdistinctam* conspexit. Sic præsertim Godofredus Klaunigius (*l*) *ulcus cancrosum in interno uteri collo* ejuscemodi deprehendit, ut *illud ipsum* collum *nil nisi externam tunicam sive membranam ostenderet, reliqua substantia penitus consumta*. Quæ tanta uterinæ substantiæ intra tempus non ita longum consumptio me sæpe induxit, ut optarem, in ea Observatione quam superioribus Litteris (*m*) commemoravi, in qua *uterus admodum parvus, instar ovi columbini & quasi corrugatus* in fœmina annorum circiter duodequadraginta repertus est, ut optarem, inquam, eundem fuisse dissectum. Nam cum ægra *per totam vitam fluore albo laborasset*; a veri similitudine fortasse non abhorret, sensim quidem, nec ab ejusmodi ulcere, sed diu tamen ita læsam uteri substantiam, & ita absumptam fuisse, ut non tam ipse, quam extima ejus membrana corrugata, & subsidens, ad eam denique parvitatem redigeretur.

27. His tibi indicatis, jam faciendum mihi est quod promisi, ut magnorum illiusmodi morborum, & quod consequitur, causarum Fluoris parva initia, id est uteri excrescentias, tumoresve mihi per anatomen observata pergam proponere, non omnia tamen, sed quæ huc censeo magis attinere. Scilicet aut exteriora illa sunt, aut interiora. Primorum, huc minus attinentium, Observationes Epistola XXXIX. (*n*) presse commemoravi. Interiorum quæ alibi expositæ sunt, mentionem hic faciam, & quasdam, alium locum non facile habituras, adjiciam. Qui vero tumores intra ipsam parietum uteri crassitudinem increscunt, quorum unum descripsi Epistola XLV. (*o*), hic ideo omittentur, quia non semper, etsi plurimum augeantur, ad uteri cavum perveniunt, quemadmodum immanis ille ostendit, de quo superiore Sepulchreti Sectione legeris XXIII. (*p*) Ad interiora igitur spectant præter minuta illa tubercula, quæ supra (*q*) descripsi, & parvulas illas quasi verrucas quas ea occasione commemoravi (*r*), excrescentiæ quædam parvæ, aliæ alia forma, singulæ in singulis quibusdam uteris (*s*) animadversæ, tum deinde aliæ humillimæ quidem, & planæ; sed plures, nec modico ambitu (*t*), itemque de tribus duæ saltem per non tenuem pedunculum utero affixæ, minusque dura quam ipse, substantia, eaque intus extraque cruenta adeo ut nigricaret (*u*), denique scirrhosum in corona osculi uterini tuberculum (*x*). Sed hæc

(*b*) Thes. Anat. 8. n. 102. (*c*) Tetrab. 4. Serm. 4. c. 94. (*d*) De Re Med. l. 3. c. 67.
(*e*) Medic. Rational. Tom. 4. P. 1. S. 2. c. 10. in thes. patholog. §. 8. (*f*) De Mulier. Organ. c. 9. (*g*) n. 33.
(*h*) Epist. 52. n. 2. & 6. (*i*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 126. (*k*) Earund. Cent. 8. Obs. 27.
(*l*) Earund. Cent. 3. Obs. 65. (*m*) n. 21. (*n*) n. 36. (*o*) n. 23. (*p*) Obs. 11. §. 2. (*q*) n. 14.
(*r*) n. 15. (*s*) Epist. 12. n. 2. & Ep. 23. n. 11; & Ep. 45. n. 16. (*t*) Epist. eadem n. 17. (*u*) Ibid. n. 24.
(*x*) Ibid. n. 23.

hæc antea ad te scripsimus. Nunc reliqua adjiciamus. Quod si alia præterea conspecta ab aliis noscere fortasse cupis; reperies inter cætera, a Cl. Gvolfg. Hannib. Langio (y) post vexationem ab obstetrice utero illatam animadversa, tuberculum quoddam scirrhosum, ejus osculum sic obturans, ut nec flatui exitus, nec stylo introitus pateret: ab juniore autem Verneyo (z) deprehensum intra fundum uteri hydropicæ Virginis glandulosum corpus, nucis magnitudine. Sciens alia omitto: & ad meas reliquas Observationes protinus transeo.

28. FŒMINA consistente ætate, ex thoracis morbo obierat in Bononiensi Nosocomio S. Mariæ de Morte, extremo Aprili A. 1706. Ex illa cum Ventris viscera perlustrarem; hæc præter naturam in genitalibus animadverti. VAGINA infima ulceris vestigia servabat, urethræ orificio proxima: quæ in altero naturalis labio erant manifestiora. Hæc prægressæ luis Venereæ suspicionem injiciebant sicut excrescentia quoque ad podicem ex alba quadam substantia. Inde oculos ad ovaria, tubasque convertens, albida illa vidi, & strigosa, superficie quibusdam sulcis in serpentis modum perductis excavata. Cum secarem, duriuscula inveni, deprehendique in altero inanem cellulam, quam tunicæ duæ, interior nigra, exterior cinerea, comprehendebant; in altero præter minores vesiculas humoris plenas, majores cellulas duas, easque vacuas, quarum altera tunicam habebat ex parte osseam factam, altera autem omnino osseam, atque ita sulcatam ut quorundam quasi intestinulorum gyros referret. Tubarum uni corpusculum, forma, & duritie cocto humori Crystallino simile mediocris piscis, exterius propter majus orificium adhærebat; alteri ad longitudinis medium aggeries corpusculorum haud dissimilium, sed longe minutiorum. Magnus uterus, crassisque parietibus, fundi præsertim. Cujus aperta cavea erat circa longitudinis medium multo amplior in transversum, quam soleat; ibi vero, aut potius paulo superius erant in altero latere anterior uteri facies, & posterior inter se per interjectam membranulam connexæ; ab opposito autem latere excrescentia incipiebat, quæ ei uni loco affixa, cætera soluta, se extendebat circuli forma cujus diameter aliquanto esset amplior transverso pollice. Crassitudine erat modica, superficie rubris maculis hic illic distincta, substantia autem eadem ferme qua uterus, nisi quod mucosi aliquid intermistum habere videbatur, eoque facilius quam illa, distrahi. Cervicis cavum initio, & fine multo erat arctius, quam consuevit. Ab illo autem initio, & a latere, descriptæ excrescentiæ opposito, altera pendebat parvula, eadem atque illa, substantia, sed tota rubente superficie saturo colore, pyri figura e petiolo pendentis, nisi quod anteriore, & posteriore facie erat plana.

29. Hæc altera excrescentia mihi sua forma in memoriam redigit eos uterinos polypos quos ab ima cervice excrescentes, & pendulos Ruyschius (a) delineavit post illam Observationem, quam huc in Sepulchretum non esse relatam miraberis, cum acris Fluoris magnam copiam cum illis conjunctam fuisse, memineris. Ejusmodi autem excrescentiæ, non secus ac narium polypi, ut cancrosæ possint, ac malignæ fieri, malignumque ulcus adjunctum habere, satis illa docet Observatio, ostenditque, non temere a nobis uteri excrescentias hic spectari, ut esse possunt pessimorum ejus morborum initia. Qua mente quatuor alia huc addemus exempla, omnia a nobis, cum in publico Anatomen traderemus, conspecta: quorum primum ad hanc infimam, & parvam, cætera ad superiorem majoremque excrescentiam illam attinebunt.

30. MULIERIS, ex qua singularem venosum trunculum, nec tamen exilem, venæ Cavæ trunco a sinistris parallelum, hinc cum eodem qua Iliacam excipit, inde cum Emulgente vena communicantem, alias opportuniore loco fortasse describam, cum Partes iis venis proximas, in quibus arteriæ Magnæ truncus fuit, levia incipientium ossearum bracteolarum indicia per faciem interiorem ostendens, A. 1728. attentius inspicerem; hæc in genitalibus adnotavi. OVARIA, seu mavis testes, parvi, quorum alter strigosior, alter vesiculas quidem nullas, sed perpaucas cellulas continebat, quarum minores, nisi quod intus nihil spectabile habebant, majoris erant similes quæ intra tunicam crassam, ex subflavo albicantem, sinum comprehendere videbatur ductus instar longiusculi, exiguos in transversum ramulos emittentis: quanquam veritus sum, ne tunica, quæ olim fortasse cavum sphæricum continuerat, postea collapsa, & in se contracta, suarum rugarum intercapedine eum ductum eosque ramulos mentiretur. Alas Vespertilionum inspectans, ut nerveos in iis plexus ostenderem, in una vix levissimum exiguumque plexus quasi inchoamentum offendi; in altera ne hoc quidem. Ad uteri osculum prominentia erat quædam colore viridi. Paulo supra, ab jam jam infimæ cervicis pariete per brevem, albidumque petiolum parvula excrescentia pendebat lævis, & ex rubro fusca, figura minus quidem oblonga, sed cætera ejus persimilis minoris excrescentiæ quæ in superiore muliere novissime descripta est.

31. MULIER annos nata quinquaginta, aut plus eo, trigesimo ex quo vulnus capiti inflictum fuerat die mortua erat ineunte Februario A. 1738. Nihil fere ex ea inspicere potui præter genitalia. In quibus hæc animadverti. TESTES duriores erant aridi, & sine vesiculis. Cum inter se nullo modo discreparent, multo minor plexus nerveus fuit in dextera Ala Vespertilionis. Apertus uteri fundus exhibuit in ima facie posteriore excrescentiam mediocrem, ad circuli formam accedentem, depressam, & superiore tantum sui parte ab intima uteri membrana disjunctam. Cujus ipsius membranæ potius quam uteri substantiæ, excrescentia esse visa est. Hanc enim, & subjectum uteri parietem, eamque membranam persecans, & inter se conferens, ex eadem magis compacta substantia ex qua membrana, factam excrescentiam reperiebam, prætereaque eadem exterius lævitate, eodemque ac membrana illa, colore præditam, si modo summam qua disjunctam fuisse, dixi crepidinem excipias, quæ sola rubebat.

32. Intuenti hæc mihi in mentem venerat suspicari hanc, & ejuscemodi alias excrescentias fortasse nihil aliud esse quam membranam uteri intimam, a placentæ novimestri adhæsione certo loco assurgentem in iis præsertim, a quarum utero non sine vi aliqua fuisset avulsa. Sic enim intelligi cur hæ excrescentiæ circuli forma sint, & cur non æque in omnibus quæ pepererint, manifestæ. Memineram autem apud Ruyschium (b) legisse, etsi protuberantiæ, *quæ in vaccis uterum gerentibus reperiuntur*, & quæ *nil nisi efflorescentia Uterina* sunt, *quæ tempore graviditatis e loco ubi connectitur* fœtus *placentulis, in tumorem attollitur*, non conspiciantur in mulieribus, *dum uterum ferunt, tamen eo loco, ubi placenta se se uteri applicat, uteri tunicam interiorem nonnihil se se in tumorem quoque attollere*. Sed contra animadvertebam videri Ruyschium non attendisse, in vaccis jam inde ab ortu eas protuberantias exstare, easque in prægnantibus amplificari dumtaxat, ut reliquas uteri partes, neque, inani postea constringente se utero, evanescere, cum is levis muliebris intimi uteri tumor (de quo alibi videbimus qualis sit, & an sit ab ea uteri tunica) nec antequam placenta se se arctius utero applicuerit, nec postquam uterus, fœtu edito, satis se contraxerit, nobis appareat: neque sane tunc quoque sibi apparere, Ruyschius dicat. Præsertim autem recordabar, ejusdem formæ excrescentias in virgineis quoque uteris, aut certe earum quæ nunquam peperissent, a me esse inventas, velut in hac quam protinus subjiciam, historia.

33. VETULÆ quæ ob cruris ulcusculum in Nosocomium excepta fuerat, dum ibi non illibenter morabatur, idem accidit quod haud raro aliis quoque, ut ex impuris halitibus in febrem incideret primum,

(y) Commerc. Litter. A. 1735 Hebd. 29. (z) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1703.
(a) Cent. Obs. Anat. Chir. Fig. 6. ad Obs. 6. (b) Thes. Anat. 5. in fin. Arcula 3. n. 1.

mum, ut ex prævio frigore videbatur, intermittentem, mox ubi Peruviano cortice inhiberi non potuit, continuam factam, & acutam, nec fine vaniloquio. Itaque mulierem fustulit. Cujus viscera inspectans ferme omnia circa medium Februarium A. 1736. pauca hæc quæ morbida visa sunt, adnotavi. CEREBRI meninx Tenuis vasa habuit sanguine distenta, nulloque negotio ex profundis fulcis qui sunt in ejus visceris superficie, detrahi potuit. E Corde egressa Magna arteria tum supra valvulas, tum alibi, ut puta qua per Ventrem decurrebat, alba intus futurorum officulorum ostendit initia. Uterum nunquam fœtum gessisse, hymenis inspectio docuit, humilis quidem, sed integri, certe nusquam dilacerati. Idemque, utero inciso, cervicis intima structura confirmavit, magna ex parte haud alia atque in iis quæ non pepererunt. Fundi tamen, in transversum dilatati, posteriorem internam faciem superius excrescentia obducebat, circuli figura: quæ ab latere ipso dextero incipiens, haud ita procul a sinistro desinebat, ut non multo minori esset diametro quam illa quæ supra (c) in Bononiensi muliere descripta est. Sed non, ut illa, erat soluta, si parvam excipias partem quæ ad sinistram inferioremque oram pertinebat: reliqua ei faciei uteri inhærebat, quæ paulo ante dicta est. Tenui erat crassitudine, plana superficie, colore exterius cruento; interius ex subalba, compacta, ac firma constabat substantia.

34. MULIERCULÆ cachecticæ, & pene hydropicæ, membra quæ urinæ, & quæ generationis causa creata sunt, examinabam sub finem Januarii A. 1749. cum in primis hæc offendi. REN sinister superficiem habebat pluribus hic illic cellulis sero plenis, sive hydatidibus mediocribus, minoribusque inæqualem. Nam etsi magna ex parte intra id viscus, erant conditæ sic quidem, ut ad pelvim nulla earum perveniret; tamen extrorsum quoque prominebant, ut aliquæ earum, quæ dissilierant, serum in ventris caveam effundendo, incipienti asciti materiæ nonnihil addere potuerint. Ren alter nullam conspicuam habuit in superficie; nam una, quæ mediocris inerat, inter superficiem, & pelvim, ad neutram perveniens, condebatur. Urinaria vesica, parte saltem ima, tota intus a confertissimis vasculis rubra erat, & inflammata. Quod vero ad genitalia attinebat, utero innatus erat tumor sphæræ forma, cujus diameter sesquidigitum æquabat. Tumoris pars major extra uterum prominebat; minor in pariete hujus anteriore, ad alterum latus, sic erat condita, ut ad cavum visceris non perveniret. Durus erat totus, interius albus, albedine tamen quibusdam minus albis maculis hic illic variegata. Interior facies cervicis quidem erat alba, & inæqualiter, ut ita dicam, tuberosa; fundi autem rubra, & in duas leves prominentias assurgens, quarum neutra, nisi in superficie, rubebat.

35. Ad has quatuor Observationes, in Gymnasio, ut dixi, habitas, placet aliam addere, quam habui in Nosocomio circa medium Decembrem A. 1748.

36. MULIER ibi consistente ætate mortua erat, quæ diu melancholico delirio, & febricula domi laborasse dicebatur; neque enim pro certo id scire licuit, ut neque cur demum morti esset proxima, cum in Nosocomium illata est. Tuum erit ex iis quæ, cunctis propemodum visceribus perlustratis, præter naturam adnotavi, quibus morbis macerata esset, conjicere. CADAVER mediocri erat habitu. Cerebrum; ut hinc incipiam; nulla peculiari duritie; laxum autem cerebellum inveni. Intra cranium nihil usquam aquæ offendi. Nec in Thorace graviora conspexi. Imo ne pulmones quidem usquam ad pleuram vel minimo nexu alligabantur. In corde vix aliquid concreti sanguis habebat; in vasis autem Magnis nihil prorsus: vidi autem sanguinis modicam copiam ex Aorta jam descendente prodire. Sed in Ventre plura fuerunt quæ animadverti. Et primum, cum abdomen incideretur, sanguis in hypogastrio inter musculos repertus est, in grumos, quasi ut in sugillatione, concretus: cujus rei incognita erat causa, neque in ventris cavo quidquam recentis læsionis ei loco respondebat. Lien ea fuit longitudine, ut a sua sede incipiens, ad Ilium os perveniret: cui tantæ longitudini cæteræ dimensiones non congruebant. Laxus erat, nec lividus, sed magnam partem rubens, anteriore saltem facie. Bilis plurima suam vesiculam distendebat. Aquæ fuit aliquid in ima pelvi. Vesica interius ad urethræ orificium, & aliquo supra hoc spatio sanguiferis vasculis erat distincta. Uterus aliquanto sinistrorsum inclinatus; & ejus tamen osculi orificium, incisa vagina, quæ tota propemodum livebat, & grave olebat, magis erat a dextris quam ea ferret inclinatio. Causa erat ejus corona, quæ, æquo durior, a sinistris tumore quodam augebatur.

37. Sed de excrescentiis, & tumoribus internis uteri satis; ne quod vereri nos, diximus, crescant hæ Litteræ præter modum. Ex illiusmodi autem vitiis, quæ ut crebro deprehendantur, intelligis, mirum non est, si causa aliqua accedente, pessimi interdum tumores, hisque exulceratis insanabiles Fluores fiant. Proxima Epistola quidquid restat muliebrium morborum persequemur. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLVIII.

Verba fiunt de Graviditate Falsa, Abortu, Partu infelici.

SI forte miraris, tot ejuscemodi argumentis unam hanc a me Epistolam tribui; miraberis magis, duas, haud amplius, neque eas longissimas, Sectiones XXXVII. & XXXVIII. in Sepulchreto tribui non illis modo, sed simul etiam aliis pluribus, in quibus sunt Gemellorum Origo, Hermaphroditi, & Virginitatis Notæ. Quæ mihi argumenta neque hic tractanda arbitror, ubi institutum postulat, ne de aliis quam de abditis morborum causis per anatomen quæsitis agatur, neque, si tractanda essent, aut ullum, aut magnum apud me pondus haberent pleraque eorum quæ de illis, aliisque ejusmodi rebus in has Sectiones relata video. Quod ne temere a me dictum putes; exempla nonnulla indicabo. Quid enim ad Gemellorum Originem Observatio ista (a) Gerardi Blasii, qui testium vesiculas, ne dicam hydatidem facile quandam extra horum alterum hærentem, sine ulla dubitatione habet pro ovis? vel quid ad eandem Originem ista quæ subjicitur, Appendix? in qua; ut alia prætercam, a sententia Blasii non discrepantia; *aura seminalis per vas Deferens, sive Ductum brevem*, id est testis vinculum teres, ut opinor, *ad* ipsum *usque* testem *traducitur*; quasi eo vinculo quadrupedum fœminæ non carerent: *ovi ductus gallinarum rectus esse dicitur, & laxior; in homine vero angustus, & valde tortuosus*; quasi cum in gallina laxior est, non simul esset, quanto muliebri tuba longior, tanto etiam, id est præter omnem comparationem, tortuosior. Adduntur & hæc; tubarum cum testibus connexio est magis indaganda, ne forte quæ laciniæ, seu fimbriæ illarum dicuntur, effectus sint disruptionis, videlicet ne tubæ cum antea testibus secundum naturam fortasse adhæsissent, ab illis *per incuriam, dum intestina extrahuntur, communiter abrumperentur*; quasi tubæ ex longe tenuis-

(c) n. 7. (a) 4. in Sect. 37.

nuissima membrana fierent, earum autem fimbriæ ea structura, figuraque essent, ut possent ad eum modum produci: est inter uteri cervicem, & testem alter qui semen transvehit, ductus, qui *cervicalis dici non absurde posset*; quasi ductum ejusmodi esse vas quodpiam sanguiferum, non constaret: denique; ne longior sim; per teretia uteri ligamenta *seminalis materia, nec non alia in utero coacervata excrementa ad inguina expelluntur*; quasi manifestum non esset, ea ligamenta cum uteri cavo non communicare. Et hæc quidem de gemellorum origine, & generatione.

De Hermaphroditis autem quorsum dissectiones istæ tres? (*b*) quando cum fœmineo naturali penis conjunctus neque urethræ orificio erat præditus, neque urinam emittebat; ut vel sine ulla dissectione nihil esse aliud, constaret, quam magnitudine monstrosa clitoridem. De Virginitatis denique Notis satius erat nihil attingere, quam duas, tresve istas (*c*) in extrema Sectione XXXVII. Observationes proponere, ex quibus lectores partim vix sciant, quænam inter notas illas non sit ponenda, partim credant, ne hymenem quidem, qui tamen præcipua, siqua alia, Virginitatis est nota, in illis esse commemorandum, præsertim cum in adjecto Scholio caruncula etiam solæ pro ea præcipua nota haberi posse dicantur, neque minus ad Pinæum hujus sententiæ propugnatorem, quam ad alios lector rejiciatur. Quibus de rebus tanto minus hic a me quidquam addendum puto, quod satis alias quid observaverim, in Adversariis (*d*), quid autem censeam, fuse in eo Responso dictum est quod inscribitur *super Judicio Obstetricum de Mulieris Virginitate*.

2. In Sectione etiam XXXVIII. non pauca sunt quæ aut non eo loco poni, aut adjecta animadversione aliqua omnino emendari debuissent. Neque enim pro his possis dicere quod pro plerisque eorum fortasse quæ supra notata sunt, nimirum quo tempore edebantur, necdum iis meliora fuisse proposita: quanquam & tunc multo meliora jam prodierant, & tanto magis eo tempore quo Sepulchretum recusum, & auctum est. Scilicet recentissimis Observationibus opus non fuerat, ut hæc, quorum aliqua continuo indicabo, non sine emendatione proferrentur. Observatione I; ut omittam, quædam in cujusdam fœtus (*e*) dissectione ita proponi, ut cum secundum naturam sint, ipsa quoque a plerisque lectoribus credi possint ad vitiosam constitutionem attinuisse; quis ferat (*f*), funiculum fœtuum umbilicalem *communiter & in omnibus ulnarum aliquot longitudine esse solere*? aut quis *mirum* esse, credat (*g*), a fœmina quæ septies abortiit *nunc breviore, nunc longiore a conceptu temporis spatio*, editos *omnes abortivos fuisse tamen ejusdem magnitudinis, pollicis articulum fere æquantes*; quis, inquam, hoc *mirum* credat, nisi forte qui non intelligat, alios quidem alio tempore fuisse ejectos, omnes tamen eodem mortuos? posse enim mortuum fœtum vel plures menses in utero retineri, etiam sine corruptione, & fœtore ullo, satis præter alias, in primisque apud Ruyschium (*h*), ea monstrat quæ continuo sequitur Observatio (*i*). Observatione autem II. (*k*) cum fœtus quidam cujus exitum viarum tumor prohibuerat, compresso ab uno latere cranio repertus esset; inde hoc infertur: *ex quo clare elucescit, non solum vim expultricem uteri facere ad protrudendum fœtum, sed & ipsum infantem allaborare ad sui e carcere liberationem*: probaturne tibi hæc rei, cæteroquin per se non falsæ, consecutio: quando mater 5. *aut* 6. *diebus doloribus partus laborasse* dicitur, infans autem post primos illorum dolorum dies nullum vitæ signum edidisse; ut minime constet, an utriusque, an matris unius conatibus ea cranii compressio debeatur? Verum hæc satis sint. Per te enim quatuordecim exempla perlegens, quæ Observatione I. ita proferuntur quasi omnia ad abortum attinerent, intelliges, num secundo, quod ad partum spectat, inter reliqua esset locus, multoque illud magis, num ad institutum pertineant omnes quæ in IX. congeruntur, Observationes; cum pleræque earum certe non ad præternaturalem, sed ad naturalem attineant uteri tum in gravidis, tum in puerperis constitutionem. De qua noli hic quidquam a me expectare. Ad scriptionem enim longe aliam pertinent quæ ipse quoque de constitutione illa neque semel, neque indiligenter observavi. Sed ut ingenue quo studiis inservirem tuis, hæc in memoratis Sepulchreti Sectionibus notavi; sic ultro fateor, plurima in iisdem esse probanda. Quorum capita in his Litteris sequar, alia tamen interjiciens, aut adjiciens quæ & necessaria esse, & huc spectare, existimabo.

3. Et primum, quod ad Graviditatem Falsam attinet, nimis notum est, haud ita raro Medicos falli sive in vera pro falsa, sive in falsa pro vera habenda. Utinam vero certa semper exstarent signa; his enim freti docti saltem, attentique Medici neutrum in errorem laberentur. Certum utique, & manibus, interdum oculis quoque, est obvium graviditatis veræ signum, fœtus in utero motus: quem qui semel, præsertim frigida; sic enim excitari solet; manu imposita, bene perceperint, non illis intestinorum a flatibus, non alii ulli motus imponent; usque adeo peculiaris ille est, & qui non nisi a vivo fœtus corpore edi possit. Verum primis non solum mensibus hoc signo caremus; sed & cæteris interdum, imo nonnunquam postremis, sive ob fœtus infirmitatem, sive aliis de causis. Memini, rogatum quondam me esse, ut adolescentulam inviserem, cui postquam Chirurgus e mamma cancrosum, ut ajebant, tumorem abstulerat, venter a novem jam mensibus tumere cœperat. Quo minus renati, ut sæpius solet, & tunc in utero timebatur, cancrosi tumoris signa, interrogando, reperiebam; eo diligentius, ac diutius tumentem uterum contrectavi. Cum prægnans hic videretur, ego vero motum perciperem nullum; parentum autem præsentia non sineret me frigidam petere, in quam possem calentem; æstas enim erat fervidissima; manum demittere; sevocavi adolescentulæ Medicum, negantemque, se motum unquam in eo ventre animadvertisse, hortatus sum nihilominus, ut quamvis intactam eam Virginem omnes crederent, caute ipse prudenterque ageret, nec quid in aliis ejus similibus paucis ante annis accidisset non sine medentium dedecore, oblivisceretur. Quid quæris? Intacta illa Virgo paulo post infantem edidit. Est igitur signum quod dixi, certum, cum est; nec tamen non gravida potest esse mulier, cum abest. Aliud legi, ab doctis alioquin, & experientibus Viris pro certo, & in omnibus gravidis occurrente propositum, umbilicum videlicet protuberantem contra atque in hydrope, cunctisque aliis ventris tumoribus. Sed num in ascite nunquam protuberet, quam ad aquas educendas nonnulli perforant protuberantem, itemque num quam causam prominentis umbilici in gravidis ipsi proferunt, ea non sit aliis qui intestina sursum urgeant, tumoribus communis; hæc, inquam, aliaque non quæram, cum ipsi ante finem tertii mensis non extare hoc signum, fateantur, cumque insuper aliquando accidat ut gestatio uteri cum hydrope conjungatur. Ne Plateri Matronam (*l*) hic memorem, solitam *quoties uterum gerebat, in ascitem incidere*; pauci sunt Medici qui utrumque aliquando conjunctum non viderint, aut qui saltem, si cauti, prudentesque sint, alienorum errorum non ignari, an conjuncta essent, dubitaverint. Quo magis annis superioribus miratus sum, doctum cæteroquin Medicum, & valde exercitatum, cum mecum consilia iniret pro Illustri Matrona, quæ anasarca, & ascite laborans huc venerat, de nulla alia re solicitum quam de efficacibus adversus utrumque hydropem medicamentis statim propinandis, verba fecisse. Ego vero cum tenellos Matronæ filios, ipsamque ætate florentem viderem, neque interrogando certior fieri possem, uterum tunc ferret, necne; ista, inquam, medicamenta omnia probo, sic tamen ut priusquam de hac re qua de quæro, non liqueat, in usum trahi non incipiant; interea autem levioribus quibusdam, & tutis in utramque partem remediis utatur, aptaque in primis vivendi norma. Sapiit mulier, mihique auscultans, domum

(*b*) Ibid. Obs. 6. (*c*) Obs. 7. & 8. (*d*) I. n. 39. & IV. Animad. 23. & 24. (*e*) §. 3. (*f*) §. 7. (*g*) §. 6.
(*h*) Thes. Max. n. 40. 158. 210. (*i*) 7. (*k*) 3. (*l*) Obs. l. 3. ubi de Extuberantia.

domum reverfa, fuo tempore ad me mifit qui gratias ageret, nunciaretque, filio edito, fimul a morbis illis folutam, nihil ex iis, nifi crurum tumorem, fupereffe. Complures quoque effe, video, qui figno nitantur vetuftiffimo, quippe in Hippocratis Aphorifmis (*m*) propofito: *Quæ utero gerunt, his uteri os comprimitur*, indicio utique non contemnendo, & perutili primis illis menfibus, quibus priori, ut fupra dictum eft, non eft locus. Itaque hoc feliciter ufus fum, cum licuit; licuit autem perraro; noftratibus fœminis ejufmodi explorationi plerumque repugnantibus. Nec temere tamen fum ufus, non ignorans, effe uteri morbos, in quibus, ut in parte docet Hippocrates (*n*), ejus ofculum connivet. Imo ob eandem caufam non fatis effe, credidi, fi ad conftrictionem illam ofculi ejus quoque coronæ incrementum aliquod additum effe, non imperitus Explorator perciperet, aut fi digito ea corona furfum nonnihil compulfa, mox hanc, fubducto paululum digito, & ftante muliere, relabi finens, gravius uteri pondus animadverteret, aut denique fi idem ofculum pofteriora verfus inclinatum magis fentiret. Hæc enim etfi Hippocratico figno adjecta ipfius vim augent utique; tamen magnopere non fidendum, cenfui, nifi cum ea corona, ut Galenus (*o*) olim admonuit, æquo durior non effet, uteri autem morborum, vitiorumve, in quorum certe quibufdam inclinatio quoque antrorfum eft, unde ofculum retrorfum convertitur, omnia abeffent indicia.

4. Igitur ne veram graviditatem pro falfa accipiamus, eft ratio habenda accuratiffime eorum omnium tum quæ adfunt, tum quæ abfunt, in primifque fi mulier antea geftavit uterum, an eadem quæ alias, figna initio præcefferint, ex quibus nunc pariter fe gravidam factam cenfeat. Ob hujus enim rei, fallacis quidem interdum, fed non propterea negligendæ, contemptionem fæpe vidi Medicos in errorem prolapfos, ut ex tribus faltem, quas placet fubjicere, Obfervationibus præclare intelliges. Hæ omnes ad Fœminas pertinent Generofiffimas, primam hujus, reliquas meæ Civitatis.

5. FŒTUS ante fex menfes, & dies aliquot; neque enim ab eo tempore mulier cum Viro confueverat amplius; conceptus fuerat, matre ob folitas initio poft cæteras conceptiones moleftias, quin gravida facta effet, non dubitante. Jamque uterus tertio menfe tumere cœperat, cum, profluente multo ex hæmorrhoidibus fanguine, detumuit, ut deceptam fuiffe mulierem, arbitrarentur. Itaque etfi poftquam, eo fluxu conquiefcente, recreata erat, iterum venter intumefceret; non propterea gravidam putavere. Rediit noviffime idem fluxus, eique febris acceffit. Tunc vero cum ipfa jam, nedum Medici, nihil de graviditate amplius fufpicaretur; fanguis e brachio, & poftmodum etiam e pede miffus eft, tum deinde medicamentum datum ad alvum folvendam. Paucis poftquam datum fuerat, horis ecce inopinantibus omnibus, fœtus ejicitur mortuus, & feptima poft tunc hora Secundæ. Quæ cum fœtu, & eorum quæ dixi, omnium relatione ad me allatæ fuerunt poftridie mane, qui dies fuit IV. Kal. Septembres A. 1727.

FŒTUS a vertice ad calces erat fex tranf-erfos digitos longus, funiculus umbilicalis novem, ed mira tenuitate, ut filum referret modicæ craffi-udinis, fine ulla intorfione, ubique æquale. Cor-ufculum fœtus, qui erat mafculus, bene intus extra-ue conformatum, nifi quod caput totum ita appa-bat, quafi a lateribus fuiffet compreffum. Albus rodierat, nunc fufcus erat factus. Vifcera fere omnia allido, & obfoleto colore, jecur in primis, quod x fubflavo erat pallidiffimum. Non modo urinaria efica inanis, fed & Colon inteftinum, & Rectum. um fanguinei coloris, non modo fanguinis, nihil quam fe oftenderet qua cunque five fœtum fecares, ve ejus funiculum, qui ad me integer, hinc umbi-co annexus, inde placentæ, allatus fuerat, cumque imi faltem ab illo in hanc rami effent tenues, qui-m quafi globi, nonnihil in longum fe extendentes, agni, nigricantes, & fanguine ferme fluido diftenti, per Secundarum membraneam faciem qua placentæ, hic revera pro parvitate fœtus ampliffimæ, fuberant, tranfpiciebantur. Cæterum etfi fœtus corpufculum neque erat exterius flaccidum, neque rugofis integumentis opertum, neque ex ipfo, aut ex Secundis quidquam gravis odoris ufquam extitit; non dubitavi tamen quin diutius in occlufo utero, aut mortuus, aut certe infirmiffimus, & mortuo fimilis jacuiffet, antequam prorfus moreretur.

6. Repentinus multi fanguinis fluxus exfanguem, ut ex diffectione apparuit, fœtum ejufque funiculum reddiderat, & hunc præterea adeo gracilem. In eo autem quod fœtus effe crederetur nullus, excufandus error Medicorum aliquanto magis, quam in proxima hiftoria.

7. FŒTUM pariter immaturum, & mortuum ejecerat altera Matrona menfe Sextili A. 1716. Huic fe gravidam effe, ex confuetis fibi indiciis putanti, Medicus ut abundantem, quemadmodum exiftimabat, minueret fanguinem, e brachio miferat pondo libræ. Cum venter poftea non ita pro geftationis tempore tumeret, mulierque iis menfibus quibus fœtus motum animadvertere confueverat, non perciperet, tum Obftetrix, tum Medicus ipfe, Vir alioquin doctus, fed quam femel animo imbibiffet opinionem haud facile deponens, non fœtum, fed molam utero geri, pronunciarunt. Qua pronunciatione cum perculfus effet, gravique mœftitia afflictus mulieris animus; forte accidit ut ipfe in Patriam æftate illa fecederem, infciufque rerum iftarum, ejus rogatu a Confanguineis, Viris nobiliffimis, meique amiciffimis, ad ipfam adducerer. Quam bono, ut folebat, colore, &, nifi quod triftis erat, bene valentem cum afpicerem; quid tibi, inquam, Medico opus eft? Nempe, inquit, ut ex eo fciam, gravida fim, necne. Tum ego cum interrogando, & ventrem contrectando, nihil audirem, nihilque perciperem, unde non gravidam effe, crederem, imo ex ipfa, itemque ex intima ancilla quæ ei femper fuerat a cubiculo, eadem omnia nunc effe, & fuiffe, intelligerem quæ in prioribus fuerant uteri geftationibus, fi duo illa exciperes de quibus antea dictum eft; gravida es, inquam, nec duo ifta, opinor, deeffent, nifi quod in aliis geftationibus, cum junior effes, non feclfti, fanguinem eaque copia, mittendo, fœtus robur imminuiffes, ejufque incrementum retardaffes. Tum demum quis juffiffet, ejufque de mola pronunciationem audivi. Ibi ego, quæ ipfum rationes permoveant, nefcio: meæ certe me permovent, ut de mola ne fufpicer quidem; fœtum vero imbecillem, & quem nifi apta vivendi norma, animique alacritate recrees, in periculum adducas, a te geftari, quo ad licet ejufmodi in rebus, confirmo. Vera hæc erant; at ferius quam oportuiffet, inculcata. Cum enim ipfe rufticatum abiiffem; non ita multis interjectis diebus, accidit, ut mulieri nec opinanti cruenti quidpiam e naturalibus prodiret. Medicus autem præjudicata opinione adductus, ut molam citius deturbaret, rhedam confcendere, & per inæqualia, atque afpera loca equis concitatis ire juffit. Dolores inde oboriuntur. Domum reditur. Mittuntur ad Medicum qui confulant quid agendum. Hic vero clyfterem imperat: quo reddito, fe venturum, promittit. Dum redditur, una mortuus fœtus, Secundæque ejiciuntur nulla cum mola. Venit non ita multo poft Medicus. Occurrit ancilla de qua antea dictum eft, iifdemque propemodum verbis excipit, quibus in re non valde abfimili, ut in Sepulchreto (*p*) habes, Medicos olim excepit fuos generofiffima Veneta Matrona Helena de Mocenicis. Ancilla enim illa fœtum oftendens, en mola, inquit, quam hera geftabat mea.

FŒTUM, cum ut dixi, abeffem, diffecare non potui. Sed gracilem, & nihil grave olentem fuiffe, ab iis qui viderant, accepi.

8. Venia tamen digni funt Medici, nifi fi pertinaciam falfa cum opinione conjungant. Multo dociliorem, ut continuo intelliges, ibidem inveni alterum A. 1721.

9. FŒTUS quem immaturum, & mortuum ejecit mater, hiftoriam nunc tertiam accipe, eo digniorem quæ

(*m*) Sect. 5. Aph. 52. (*n*) Ibid. Aph. 55. (*o*) De loc. affect. l. 6. c. 5. (*p*) l. 3. S. 21 in Schol. penult. ad Obf. 58.

quæ diligenter fcribatur, quod mola fimul ejecta eft, eaque præcefferant quæ, ut in Obfervatione quadam Schacheri (*q*) cum hac quadantenus conveniente, opinionem veræ graviditatis propemodum tollerent.

Matrona habitu, & ftatura mediocri, fed qua nullam facile memini quæ plus fanguinis gigneret, felix plurium liberorum mater, nonnunquam tamen etiam abortionibus obnoxia, cum poft ultimum partum quem immanis lochiorum copia erat confecuta, triftius hyemem traduxiffet; Aprili menfe ex confuetis fibi indiciis, cum menftruorum emanfione conjunctis, fe rurfus concepiffe, cenfuit. Secuta eft appetitus ciborum tanta dejectio, vix ut vefpertino dumtaxat tempore comederet, præfertim cum quidquid mane fumeret, vomitu rejiceretur. Huc acceffit circa Idus Junias fanguinis ex utero profluvium. Adverfus quæ mala, ægræ non prorfus infolita, cum alias poft multa incaffum adhibita, aquæ Nucerinæ ufus profuiffet, nunc minime profuit. Ob hæc Julio circiter medio ab ægra advocor, venæ fectionem fupra quam dici poffit, perofa. Itaque ea faltem quæ pertinaciter non recufaret, commendo, ut puta ufum *gelatinarum* ex vituli cruribus, coralia in pollinem redacta, cydonitem, & pauca alia de hoc genere quæ utrique malo ita adverfarentur, ut fanguinis tamen curfum violenter cohibere non poffent. Utrumque interea perftabat malum, fic tamen, ut non difficulter ferretur. Quotidie enim mane furgebat mulier, ftabat, fedebat, ambulabat, rheda etiam, cum vellet, minus probantibus nobis, per urbem vehebatur, nec quidquam fere prodibat fanguinis. Noctu dumtaxat, cum five fupina, five in latus finiftrum cubaret; in dexterum enim haud poterat; profluebat, five lecti calor moveret, five non jacentis uteri ofculo aliquid fe opponeret quod operiret, aut quafi obturaret. Præter id quod noctu effluxerat, magna erat concreti fanguinis copia quæ cum primum furgeret, excidebat. Inter hæc ad cæteras mœroris caufas graviffima quædam cum repentino terrore acceffit ex nec opinato Viri infortunio, quod ut Civitas univerfa commiferatione, ita Uxor lachrymis, & planctu excepit. Et ea quidem quæ prima infecuta eft, nocte fanguis ferme omnino fubftitit. At proximis vel fufius effluxit. Jam non erat quifpiam qui tanta, & tam crebra fanguinis effufione fpectata, gravidam crederet effe poffe mulierem; fed ne ipfa quidem credebat amplius. Mihi tamen, quamvis fenior, aufcultabat Medicus fæpe inculcanti, judicium adhuc, ut in muliere quæ fanguine adeo abundaret, effe fuftinendum: conceptionis folita indicia omnia præceffiffe; abortionis in effufo fanguine, accurate femper infpecto, veftigia necdum ulla apparuiffe: lente quidem uterum intumefcere; verum fi parcius tandem fanguis efflueret, citius fortaffe tunc fe elaturum. Dandam igitur operam, ut ejus effluxus parcior fieret; fic enim mulieris quoque vires fervari facilius poffe, quarum lapfus jam incipientis crura indicium dabant non æque firma atque hactenus fuerant, & minus rofeus quam antea, faciei color. Cum alia quæ ea mente exhibuerat, minus refponderent; dare cœpit veterem rofarum confervam, ut vocant, vitriolatam, qua, & confectione alkermes; fic enim appellant; fine odoribus excipiebat contufa citrea femina, & in boli formam redigebat. Hoc bolo & ventriculus aliquanto melius fe habere incepit, & fanguinis multo minus profluere. Tunc vero; tertia jam pars prætererat Augufti menfis; non folum tumere cœperant mammæ, ut in prioribus uteri geftationibus, fed etiam altius fe attollere. Hic iterum mulier, cæterique in depofitam graviditatis opinionem redire. Erat tamen infoliti aliquid, quod illius, meumque turbaret animum, creber in utero punctionum fenfus. Quæ me res movit, ut ventrem manu diligentius contrectarem. Quod dum facerem, magis aliquanto turbatus fum, uterum percipiens, non umbilicum verfus acuminatum, fed in tranfverfum utroque latere magis extenfum, nec, fi paulo fortius premerem, fine dolore id ferentem, præfertim ad dexteram iliacam regionem. Vultu quidem, ut debebam, non modo vergens, apud mulierem fufpicionem diffimulavi meam. Hanc Medico tamen, & Viro mox aperui, vereri me, dicens, ne præter fœtum mola fubeffet: nec tamen propterea nifi id quod agebatur, agendum; neque enim ubi molæ fufpicio effet, & majus in dies, quo minus fanguinis exiret, uteri incrementum, iis effe locum quæ vehementer adftringerent, præfertim cum fanguis nonnullis quidem noctibus haud ita parce, plerifque tamen fatis modice jam prodiret: nec contra ubi facile profluvium redire poffet, fimulque cum mola, fœtus effe crederetur, ad pellentia, ne in folis quidem molis femper tuta, decurrendum; fed obfervando, & pro re nata moderando fanguinis fluxum, quiete præterea & animi, & corporis, aptifque alimentis mulieris vires ad cujuslibet enixus cafum effe confervandas. Hæc igitur dum attente fierent, poft dies non ita multos, XV. Kal. Septembris, mulieri, dum forte ftaret, aquæ repente ex utero proruperunt neque odore, neque re alia ab iis quæ parturientibus prodire folent, nifi forte copia paulo majori, difcrepantes. Vocata continuo Obftetrix cum proximi partus nulla præterea videret indicia, imo uteri ofculum occlufum digito perciperet; hæc nobis curavit fignificanda: qui nifi novi appareret aliquid, interea quiefcendum effe, refpondimus. Unus, alter, & tertius jam dies fic erant exacti, me non valde mirante, quippe memore, non modo apud Harveum (*r*), totque alios legiffe, verum etiam in Cive altera mea nobiliffima aquarum effluxum multo ante extremum geftationis vidiffe, felici nihilominus partu non ante legitimum tempus confecuto; ægre tamen hic ferente, ubi fœtum neque robuftum, neque folum effe, exiftimarem. Die autem quarto, cum venter qui ab aquarum exitu detumuerat, iterum cœpiffet tumere, ingruentibus partus doloribus, mola primum, deinde fœtus mortuus ejectus eft, noviffime autem, tribus interjectis horis, nec fine difficultate, & magna fanguinis profufione, Secundæ exierunt. Servata eft mater, quæ undetrigefimo poft anno obiit ex maligno ulcere, ut accepimus, in utero, an vagina, fed poftremis illis annis oborto. Certe eo tempore quo fœtum illum gerebat, & eo quod protinus, & deinceps fatis diu infecutum eft, nihil fuerat unde uteri, aut vaginæ exulcerationem jure poffes fufpicari, indeque fanguinis illas effufiones repetere, ut poffes in fœmina, ab Raygero (*f*) defcripta, quippe quæ cum acerbiffimis lumborum, & inguinum doloribus immanem primum uteri hæmorrhagiam paffa eft fex, feptemve ante partum hebdomadis, poft puerperium autem profluvium, quo intra perpaucos menfes confecta eft, fœtidiffimi nigricantis humoris. Quod fi noftrum cum propofitis a Phil. Jacobo Hartmanno (*t*), & a Cl. Gutermanno (*u*) cafibus tibi placeat conferre; non difficile intelliges, abortus, pariter cum mola conjunctos, quanta, & quamdiu profufio fanguinis præcefferit, neque tamen hic ab aperto in vagina fanguifero vafe, nedum ab uteri, aut vaginæ exulceratione, deductus fit, aut deduci debuerit. Sed cætera quæ ad abortum attinent, a nobis defcriptum, perfequamur.

MOLA, cloto qui adhæferat, fanguine, haud craffior inventa eft digitis tranfverfis duobus, aliquanto autem longior, fectaque, nonnihil fpongiofa, & quafi carnea apparuit. Secundæ nihil oftenderunt vitii. Fœtus qui fequioris erat fexus, novem digitos tranfverfos longitudine non æquabat. Caput univerfum, & collum a magna quafi fugillatione; fine ullo tamen fœtore, nigricabat. Cætera etiam interius, nihil præter naturam, quantum videre potui, habebant. Inepta enim mulierum morofitate, vix licuit ventrem aperire, in quo ventri-

(*q*) Progr. de Hæmorrhag. Gravidar. (*r*) in Additam. ad Exercit. de Generat. ubi de Uter. Humor.
(*f*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obf. 135. (*t*) Dec. ead. A. 4. Obf. 84. (*u*) Act. N. C. Tom. 3. Obf. 78.

ventriculum non inanem, quædam autem intestina animadverti ab iis quæ secundum naturam continebant, subnigra. Sed ne id quidem permisissent, nisi, ut solari possent Parentes, qui decepti marem amisisse tristius ferebant, uterum exiguum quidem, sed immisso per naturalis rimulam tenui specillo, cum hac manifestissime communicantem, sicuti curiosis ipsis pollicitus eram, ostenderem; clitoridis enim extantior, rimulamque prætegens, ut in ejusmodi fœtibus solet, magnitudo illis pro pene imposuerat; nec mirum, quando sæpius Chirurgis, atque adeo Medicis ad eundem modum imposuit.

10. Neque immerito hoc a me dictum, cognosces ubi ab Auctore Scepsis utriusque de Vivipara Generatione in harum altera describi fœtum animadverteris, qui *vix attingens tertiam partem digiti auricularis*, *completus tamen* erat, *& distinctus in omnibus suis particulis*, *itaut vel sexus masculinus optime distingueretur*. Scilicet in hunc errorem, quem verbum istud *optime* sine ulla adjecta dubitationis, aut accuratioris examinis mentione, satis indicat, non incidisset, si anatomes exercendæ magis, quam impugnandæ, studiosus, eadem quæ solertes Anatomici, in primisque Ruyschius (*x*), de tanto faciliori ob ea quæ diximus, in dignoscendo sexu deceptione, quanto minor est fœtus, animadvertisset. Quem vulgarem errorem exterminari, parentum interest, qui persæpe abortus eo gravius ferunt, quod marium illos quoque esse, putant qui sunt fœmellarum.

Cæterum ut ad propositam historiam redeam, an sugillatio illa capitis inde orta sit quod aquis aut omnino, aut maxima ex parte jam effusis, non membranæ illis distentæ, sicque deorsum compulsæ ad viam fœtui dilatandam, sed fœtus, matris conatibus propulsus, ipse sibi per angustias oris uteri exitum aperire debuerit, an potius, si, quod facile acciderat, is credatur antea mortuus, læsionem ejusmodi quæ non nisi in vivens corpus, aut in cadaver recentissimum cadit, vel pridem, quæcunque ejus rei causa fuerit, vel statim a morte, capite jam antea deorsum converso forte contraxerit, itemque an mola culpanda hic sit, quæ, ut ipsum præcessit, sic inter ejus caput, & os uteri interjici potuit, viamque angustiorem facere, eademque obstaculum illud fuerit quod, ægra stante, sanguini exitum intercludere ex utero, quippe tum desuper compressa, videbatur, in medio relinquo. Quod vero aquas effusas ex amnio fuisse, non dubitem, ejusdem fœtus, qui non nisi quarto post die exclusus est, cum alia faciunt, tum illud insuper quod copia esse visæ sunt paulo majori quam debebant. Neque enim ignoro, fuisse ingeniose cogitatum, aquas ante justum tempus prodeuntes, non ad eum qui denique ejicitur, fœtum, sed ad alterum attinere qui simul quidem cum eo conceptus, verum in vitæ primordiis extinctus, & deinde colliquatus, istas quæ exitum anticipant, aquas reliquerit intra amnium proprium donec earum jugi incremento hoc adeo distendatur, ut alterius robusti, & ad maturitatem prope adducti fœtus vehementioribus motibus resistere nequeat. Sed ut de aquarum illo incremento hic minime disputemus, atque ut præterea concedamus, huic cogitato quibusdam in casibus esse locum fortasse posse, at non erat certe in nostro, ut pote cum fœtus imperfectus esset, ac debilis, neque in propositis a Petersonio (*y*), & Dethardingio (*z*); fœtus enim qui caput, jam exertum, rursus in uterum retraxisse, ibique alter duas, alter septem hebdomadas donec partus tempore omnino prodirent, restitisse scribuntur, suis profecto, non alienis aquis exitum aperuerant: aut si exempla hæc, quod ultro fateor, firmas requirebant probationes; alia tamen haud deerunt creditu faciliora, eodemque spectantia, si otium tibi ad quærendum fuerit. Cæterum præmaturum, & qui fere innoxius sit, aquarum exitum repetere plerumque solitus sum a rupto dumtaxat chorio, sic effluere sinente quod inter se, & amnium plus minusve illarum forte intererat secundum Observationes Ruyschii (*a*), & aliorum (*b*); quanquam hi nescio quam inde allantoidem humano in genere commenti sunt.

Aquarum vero ex amnio ipso ante justum tempus eruptionem illam esse, non dubito, quam merito Hippocrates (*c*) *malam* pronunciavit. Quamvis enim post ipsam non semper infelix sit partus: sæpius tamen minus est felix, sive illam ut causam, sive ut effectum spectemus. Ut causam quidem; nam effusa tunc aqua viam opportune fœtui neque dilatat, neque lubricat. Ut effectum autem; sive enim a minus firmis sit Secundarum membranis, sive ab nimia aquæ copia, sive ab ejus denique acrimonia, id quod Martiano (*d*), neque injuria, magis displicet, quomodo hæc duo novissima internoscamus, docenti; non bona certe aut de fœtus, aut de matris, aut de utriusque constitutione vel solidorum, vel fluidorum, vel utrorumque significat, contra atque ad partus, & puerperii optabilem felicitatem requiritur. Ex his proclive erit tibi explicare quædam, ad præproperam aquæ eruptionem, ad aliaque in proposita Matrona, & ejus partu, & fœtu, spectantia. In Molæ autem suspicionem quæ me signa induxerint, ex historia intelligis, ubi ipsa, qualia eacunque sint, memoravi. Non facile utique est ita illius præsentiam cognoscere, ut audacter affirmes: ex signis tamen notis quæ Majores nobis reliquerunt, pudenter licet suspicari. Eorum plurima; quanquam non omnia simul occurrere necesse est, collecta videbis a Lamzwerdio (*e*), ex cujus innominati libro, maxima alioquin ex parte infrugifero, a quibusdam ætate hac nostra fuisse descripta, animadverti. Nec tamen ego istam molam aut ante partum, aut post dissectionem ex iis esse quæ veræ appellantur, censui; imo pro uteri polyposa concretione semper habui in muliere præsertim (quæ me res magis in eam suspicionem perduxit) cujus ex utero tantam prodire sanguinis copiam, & tam facile concrescentis, viderem.

11. Scilicet Molarum aliæ cum legitimæ sint, aliæ quæ illegitimæ sic appellantur; ex utrisque tamen quædam possunt aut cum fœtu conjungi, & sæpe abortionis causam afferre, sive uterum irritando, sive ejus cavum non parva ex parte occupando; aut sine fœtu adeo increscere, ut graviditatem mentiantur. Sed illegitimæ possunt in virginibus quoque intactis, castisque viduis progigni; legitimæ, nisi apud eos qui, dissentientibus cæteris, ponunt in mulieribus subventanea ova, non possunt. Illegitimæ; ut de his primum dicamus, aut ex sanguine in uteri cavea subsistente, aut ex interiore aliqua ejus excrescentia fiunt. Has ex certa basi, pedunculove cognosces, per quem, ut Ruyschius (*f*) proposuit, cum utero continuantur, aut certius ex sanguiferis hujus vasis in easdem productis. Illas autem quæ multo crebrius occurrunt, & ad quas plures quæ in Sepulchreto extant, non difficile revocabis, non secus ac in vasis, & corde ipso cæteræ polyposæ concretiones, ex sanguine fiunt: quas cur in uteris, ut Lancisius (*g*) docuit, etiam virgineis cum Hoffmanno (*h*) agnoscere nolimus, haud satis causæ esse, video, earum præsertim quibus menstrua uberius fluant, aut insolita non sit hæmorrhagia uterina; hoc enim, aut simili quopiam modo interpretandum censeo Cel. Virum Abrahamum Vaterum (*i*), qui in virginibus saltem *quibusdam* agnovit. Concretiones hujusmodi Ruyschius (*k*) docuit, qua ratione, etiamsi quidpiam membranarum instar adjunctum habeant, a molis quibusdam, inter legitimas ab aliis positis, distinguamus. Quibus de molis priusquam pauca attingamus, non est tibi quædam nostra Observatio singularis conforma-

(*x*) Thes. Anat. 6. n. 48. 51. 54. 59. (*y*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 1. Obs. 61.
(*z*) Earund. Dec. 3. A. 5. in Append. n. 8. ad cit. Obs. 62. (*a*) Thes. Anat. 5. n. 56. prope fin. & Thes. 10. n. 155.
(*b*) Vid. Littre Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. & Commerc. Litter. A. 1732. Hebd. 36. n. 3. (*c*) Coac. Prænot. Sect. 3. vers. 187.
(*d*) Annot. ad eund. vers. (*e*) Hist. nat. Molar. uter. c. 16. (*f*) Cent. Obs. Anat. Chir. 58.
(*g*) Epist. ad Mulebancher. (*h*) Differt. de ignor. uteri struct. §. 19. (*i*) Diss. qua Mola prægnans & cæt. thes. 12.
(*k*) Cent. citatæ Obs. 29.

mationis polyposarum quarundam uteri concretionum reticenda.

12. Nobilis in Patria nostra Matrona fuit, procera statura, colore, & habitu laudabili prædita, quæ nonnullos quidem intra primos gestationis menses fœtus ejecerat; sed inter eas abortiones sæpe tamen gestatione absoluta, vitales filios pepererat prægrandes, interdum & geminos, non sine gravi labore, & molesto puerperio. Inter hos difficiles partus fluori haud raro obnoxia fuerat albo, & innocuo, interdum levi etiam, medio inter menstruas purgationes tempore, sanguinis stillicidio, quod semper Viri congressus, paulo vehementior præsertim, non sine dolore aliquo renovabat. Hæc igitur mulier anno exacto circiter trigesimo quarto, cum fluor ille albus plane desiisset; novo morbi genere per intervalla cœpit laborare, sæpius intra biennium recurrente, novissimis autem tribus mensibus A. 1723. & primo insequentis anni, quo ego mense per litteras consultus sum, ad certum semper tempus redeunte, menstruorum videlicet. Tunc enim obortis partus doloribus, & primo, aut altero die sanguinis cursu incipiente, vel uberius quam pro consuetudine effluentis, in medio fere eo cursu ex utero ejiciebatur corpus, ut apparebat, membraneum, idque ea forma, eaque magnitudine quæ triangulari uteri caveæ satis responderent, modice convexum exterius, qua facie erat inæquale, nec sine plurimis filamentis, quæ ab sedibus ad quas adhæsissent, abrupta esse videbantur, cavum autem interius, qua facie erat læve, & madidum quasi ab aqueo humore, quem antea continuisset, in exitu autem, per amplum foramen, quod in uno erat angulorum, a distractione facile apertum, emisisset. Hujus ejectionem corporis lochia multa consequebantur, pro mulieris consuetudine sæpe interrupta. Quod si nonnunquam id corpus non integrum, sed in frustula divisum per vices prodiret; tum dolores, & lochiorum fluxus per vices pariter redintegrabantur. Singulis autem istis quatuor mensibus, quibus a Viro se abstinuerat, cum singulas has permolestas quasi abortiones passa esset mulier, nec remedia, a pluribus qui consulti fuerant, egregiis Medicis imperata, quidquam profuissent; rata, sibi esse multo conducibilius, si novem saltem mensibus a doloribus vacaret; secubare noluit amplius; itaque Martio mense A. 1724. gravida facta est. Ultra Junium tamen fœtum non pertulit. Sed hoc consecuta est, ut Julio, duobusque insequentibus mensibus rite, ac sine illa molestia menstrua fluerent. Cum vero nulla apparuissent mense Octobri, sub Novembris initium reversi dolores sunt cum descripti corporis ejectione, cæterisque de quibus supra dictum est. Diutiusque statis intervallis eadem redire perrexerunt, ut cum ipse uno ex annis proximis Foro Livii essem, ejectum viderim corpus, quod ut absens rescripseram, ex polyposa concretione erat factum, membranam mentiente, in modum dispositam parvi marsupii triangularis; ut proclive esset intelligere, viscidas sanguinei seri particulas, ex uterinis vasorum osculis prodeuntis, quæ albi fluoris forma olim excernebantur, nunc viscidiores factas, ad omnes uteri parietes intimos adhærere, sicque in polyposam membranam concrescere, quæ ad caveæ illius imaginem, quam in Adversariis (*l*) trianguli propemodum forma esse, confirmavimus, quasi ad typum quendam conformata, marsupium referret, in quod expressa quæ inter viscidiores illas particulas fuerat, seri pars aquea retineretur, & marsupium servaret cavum, & læve intus redderet: retineri autem facile quia sive ob exstantes intra cervicem lacertos, sive ob hujus, si cum fundo conferatur, angustias, sive ob conniventis osculi impedimentum subsistentes viscidæ particulæ, ibique inter se undique contingentes, jam inde ab initio masupium occluderent: hoc denique sanguini, singulis mensibus erupturo, primum quidem obicem opponendo, efficere, ut distenderentur uteri vasa, sicque dolores concitarentur; deinde vero cum urgentis sanguinis vi a parietibus uteri distraheretur, cruciatus augere; novissime undique avulsum, non sine magna ob illam vasorum distentionem & prævia, & comitante, & sequente sanguinis copia ejici. Habes, quæ initio, & postea fuerit mea de hoc morbo opinio: qui in eo quidem mihi, Plateri (*m*), aliorumque Observationum, vel Aetio (*n*) olim non incognitarum memori, minime novus videbatur, quod stato menstruorum tempore cum his concretio aliqua, idque diutius, ejiceretur; sed in eo quod concretio singulari ista forma esset, quam apud alios legisse non memini; quin Platerum memini diserte scripsisse, *nullam* se *cavitatem* in sua *potuisse cognoscere*. Eorum qui consulti fuerant, aliis uteri excrescentiam hanc nostram esse, visum est, aliis polyposam quidem concretionem, sed ex sanguine per vas aliquod, in utero ipso erosum, destillante. Qui si, ut ego, aut inspexissent ipsi, aut in Mariti multo accuratioribus quam Medici, litteris ad me missis descriptam legissent; eas opiniones, ut puto, facile deposuissent, quas tempus quoque a vero alienas fuisse, ostendit. Nam ut morbus postea diutius duraverit; finem per se, & per ætatem habuit tandem. Cum enim ad tempus accessit quo mulieribus solent desinere menstruæ purgationes; jam primum, non singulis mensibus, sed singulis annis, bis terve, dumtaxat, redire cœpit: cum vero finem illæ habuerunt; & ipse habuit: neque ullius in utero vel levis erosionis indicium, aut qualiscunque ex utero incommodi unquam extitit quoad mulier vixit; vixit autem donec cancer, in altera postea mamma ortus, septuagesimo anno jam proximam confecit. Porro Medici quo illa utebatur, sententia fuerat, concretiones illas de quibus dictum est, subventanea esse ova, cum idem, credo, spectaret quod illi qui polyposas molas ab iis quæ ex subventaneis ovis essent, per caveam quæ intra has, non intra illas foret, internoscere docuerunt. Qualia ova tametsi essent in mulieribus agnoscenda; difficile tamen esset dicere, cur in ista se explicarent semper in trianguli formam, singulisque mensibus semper unum præsto esset quod in uterum descenderet. Sed hæc hactenus. Nunc de legitimis, sicuti promisimus, molis pauca adjiciamus.

13. Legitimas Viri ætate nostra doctissimi eas dumtaxat molas appellant quæ sine prævia conceptione non fiunt. Sed alii ex fœtu, & Secundis, alii ex placenta solum fieri posse, credunt, si quacunque de causa rerum harum facies sic mutetur, ut facile pro iis quæ ab origine fuerant, agnosci nequeant, sive massam quasi carneam, imo carne multo duriorem, sive aggeriem vesicularum, ut quam olim Mercatus (*o*) vidit, repræsentent. Ruyschius tibi in manibus est, qui in placenta vel sola utrumlibet mutationis genus ostendit cum alibi, tum præsertim in Observationibus: ex quibus anno editis 1690. cur nihil eorum quæ hic, aut supra (*p*) indicavi, ad Scholia saltem harum Sectionum augenda, relatum sit in Sepulchretum, non video. Placentulas enim minorum fœtuum non rarissime in utero subsistere, ab eoque se constringente magis magisque compressas, longe aliud ac erant, non modo figura, sed & substantia carni durissimæ simili, videri docuit (*q*). Placentas autem fœtuum majorum ibidem restitantes, interdum degenerare in vesiculas, humoris aquosi plenas, idem, siquis alius, præclare ostendit, cum unam eandemque placentam invenit (*r*) ex parte sanam, ex parte in ejusmodi vesiculas jam mutatam. Quæ Observationes etsi veræ sint; tria tamen, aut quatuor sunt addenda. Primum, neque minorum fœtuum placentulas non aliquando in vesiculas degenerare, cum Ruyschius idem in placentula-fœtus *trium fere mensium* initia hujus mutationis, in altera autem *placentula* ipsam *mutationem magis luculentam* demonstraverit (*s*). Alterum, nec soli placentæ mutationem hanc convenire, quando non tantum ex posterioribus Observationibus Ruyschii constat, vel in funi-

(*l*) I. Tab. 3. & IV. Animad. 42. (*m*) Obs. l. 3. ubi de Inanimat. Excret. (*n*) Medic. Tetrabi. 4. Serm. 4. c. 80.
(*o*) Sect. hac Sepulchr. 37. Obs. 1. §. 4. (*p*) n. 11. (*q*) Obs. 28. 29. 58. (*r*) Obs. 33.
(*s*) Thes. Anat. 6. n. 102. 103. & Tab. 5. Fig. 3. 4. 5.

niculo umbilicali vesiculam ipsum *pluries vidisse* *t*) ; sed & ex vetustioribus (*u*) manifestum est, ndem funiculum tot vesiculis præditum ipsi nonnquam occurrisse, *ut totus videretur concatenatio sicularum aqueo humore refertarum* : quin etiam ex allisnerii nostri Observatione (*x*) certum est, post manem vesicularum numerum, ex utero ejectam se placentam, ut; nisi hanc ad alterum fœtum peruisse, comminiscaris; liqueret, ex placentæ igitur utatione illas non fuisse; quod ex aliorum quoque, puta Cl. Gutermanni (*y*) inferre potes Obsertionibus. Tertium, cum eodem Vallisnerio, quem pariter quæ modo adnotavi, fere omnia video aniadvertisse, dubitari fortasse posse, num illa placen- in vesiculas degeneratio tunc fiat cum in utero ost exclusum fœtum subsistit, an priusquam is exudatur, sit facta. Ego certe in quadrimestris fœis placenta, quæ simul cum eo exclusa fuerat, vesilam vidi aqua plenam. Attamen sic ista mutatio epius in placentis quæ cum fœtu prodeunt, conciceretur. Quartum denique, cum supra dictum sit, utrum hoc molarum genus fieri non præcedente conptione, & neutrum sane ab intactis virginibus, quod gisse meminerim, editum sit, summa profecto & eritia, & diligentia in examinando, nec minori pruentia in pronunciando opus esse, siquando ulla ex s quæ a viro se abstinuisse creduntur, aliquid ejiceret quod ad alterutrum genus spectare a primo vieretur, ne forte non placenta; sed mera sanguinis ncretio, aut excrescentia quæpiam esset quæ cars; aut vesicularum de quibus diximus, similitudim gereret. Excrescentias enim quæ carnem refent, aut caro sint, passim extare, est notissimum: iæ autem ipsarum vesicularum similes sint, Littes superioribus (*z*) est traditum. Quin etiam ut ventris cavo hydrops est interdum ex hydatidiis, ut puta quales Ruyschius (*a*) pinxit peculiari cco inclusas, ita non repugnat, hydropem uteri onnunquam fieri ad eundem modum, præsertim cum unc; nisi forte pro mola ex vesiculis, ut alii mant, habendum; capite *de uteri hydrope* Aetius (*b*) scripserit, *Humoris copia*, inquit, *in uterum conit*, *& aliquando corpuscula quædam*, *vesicæ fellis nillima*, *in ipso generantur*, *in quibus humor collitur:* eaque corpuscula infra vocat *pelliceas*, *& aqua fertas vesicas*. Nec desunt exempla diuturni hydros soluti per immanem ex utero excretum hydatim numerum, quale propositum leges a Cl. Kangiessero (*c*) in vetula annos nata circiter septuanta: quanquam esse aliqui possunt qui in hac quoe hydatides illas ad veram molam attinuisse, suicentur, nimirum ex placenta fœtus, dum ætas adc ferret, concepti, postque hujus obitum multos r annos gestata. Quod ideo dico, quia Cl. Rideux *d*) molam alterius, sed legitimi, ut non dubitat, neris a Vidua annum agente septuagesimum septiim ejectam, quamvis ea magnitudine, & pondere; mirum sit, nullum unquam sui indicium dedisse, nset tamen ob eas quas profert, rationes ex contu ortam mulieris cum annum ageret quinquagenum quartum, nempe anno quo menstruæ purganes, nihil ad id usque tempus imminutæ, repente fierunt; nonum autem filium anno ediderat quinagesimo primo. Quibus positis duo colligas, licet. terum, ut videas, an hinc possis ex aliqua saltem rte explicare, quomodo fœmina, de qua apud Valnerium (*e*) legeris, ipsa quoque totidem liberom parens, quorum ultimum credebatur anno promodum quinquagesimo peperisse, anno demum seuagesimo secundo placentam ejecerit, ad eamque nexum frustum, libræ pondo, carnis informis, si andam in summo excipias ocelli similitudinem, ins vero implexus quasi cujusdam intestinorum: item quomodo alia (*f*), hac postrema anno major, cui olim fœcundæ, nunc iterum menstrua uno atque altero mense redierant; cum multo grandiori carnis frusto *venas*; si veræ tamen venæ fuerunt, suamque tandiu potuerunt servare formam; occluserit. Alterum, ut siquid forte ejusdemmodi ex Vidua aliqua vel diu post mariti obitum prodeat quod ad veræ molæ naturam accedat, imo vera mola sit; non propterea de ejus pudicitia continuo dubites, quando, ut supra dictum est, potuit olim in abortu, vel minus animadverso, placentula in utero substitisse. In Virginibus autem etsi hæc locum minime habeant; & in ipsis tamen, uti dicebam, diligenter etiam atque etiam videndum est, ne facilis contingat deceptio. Quæ ut quoad ejus fieri potest, vitetur; in carnosis quidem excrescentiis, & in polyposis sanguinis concretionibus ea juvabit attendere quæ supra (*g*) ad id memorata sunt, & indicata ibi Ruyschii loca perlegere, quin etiam addere Cl. Schlierbachii (*h*) Observationem, qui tametsi molam vidit *quadantenus vasculosam*, *copiosis simul hydatidibus refertam*, *quibus multa pinguedo interjecta apparebat*; non propterea ex Virgine esse, negavit, credo quia vel in polyposis concretionibus aliquid sæpe quod pinguedinem mentiatur, & aliquid interdum quod vasa quadantenus referre possit, conspicimus; de hydatidibus autem paulo ante dictum est. Sic etiam Phil. Jac. Hartmannus (*i*) nec a *pinguis cuticulæ* specie, nec a *pluribus tunicis*, *fibris vasis intermixtis & albis*, neque demum a *vesicula intus hærente*, & *gelatinam* continente se decipi, passus est, quin *coagulum sanguinis* esse agnosceret, in ea tamen in qua si molam veram esse, dixisset, nullam inde labem ejus, quippe nuptæ, honesto nomini aspersisset. Itaque non quid appareat, sed quid sit, accurate quærendum est; veræ enim fibræ, vera vasa, veræ tunicæ, ex iisque confecta vesica sine viri usu esse non possunt. Imo hujusmodi vesica inter molas omnes maxime legitima esset, quippe inchoamenti embryonis, & humoris in quo is natat, involucrum, si molæ nomine, ut a plerisque nunc accipitur, res hujusmodi comprehenderetur: quanquam hanc ipsam vocabant *molam vesicularem* idem Hartmannus (*k*), & hunc secutus Cl. Gottwaldtus (*l*), qui ejus Icone satis earum simili quas edidit postea Ruyschius (*m*) suam illustravit Observationem. Hæc igitur in Virginibus esse non potest, nec quantum scio, illa pariter quæ aliquanto melius mola vesicularis appellaretur, id est aggeries vesicularum in modum racemi disposita. In qua agnoscenda ne qua deceptio contingat, haud inutile, opinor, fuerit magis accuratas descriptiones, Iconesque earum inspectare quæ post conceptionem ejectæ sunt, ramosque, aut ramulos in illis attendere, ad quos appensæ non raro prodiere. Quales descriptiones, Iconesque apud Ruyschium, quanquam vesiculas ipsas non semel pinxit, & multoties memoravit, & bis nonnunquam intra duodecim dies vidit (*n*), haud æque invenies ac apud Malpighium (*o*), & Vallisnerium (*p*). Certe autem parvæ illæ ex vesiculis factæ excrescentiæ quas mihi intra uterum videre contigit, ramulos ostendebant nullos ad quos vesiculæ appenderentur, quippe inter se constipatæ, cohærentesque aut per se, aut per interjectam neque tenuem, neque ramosam substantiam.

14. Cæterum vesicarum quæ ex utero ejectæ sint, tot prostant Observationes, totque harum collectiones ab Eruditis Viris sunt indicatæ, ut in sylvam ligna ferre viderer possem, si alias huc, mihi notas, fusius adderem. Nam & Foroliviensem Matronam scio quadragesimo circiter ab hinc anno vesiculas alias majores, alias minores, alias minimas edidisse, & hic pariter uxorem Prætorii famuli A. 1727. ejecisse plu-

(*t*) Ibid. n. 45. & Tab. 2. Fig. 3. (*u*) Obs. 14. & Fig. 15. (*x*) Opere Tom. 2. P. 1. ubi de Partu Vesicular.
(*y*) Act. N. C. Tom. 3. Obs. 78. (*z*) n. 20. & seqq. (*a*) Obs. cit. Fig. 24. (*b*) Medic. Tetrabibl. 4. Serm. 4. c. 79.
(*c*) Act. N. C. Tom. 6. Obs. 89. (*d*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1735. (*e*) Tom. 2. cit. P. 2. c. ultim.
(*f*) Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 74. (*g*) n. 11. (*h*) Act. N. C. Tom. 7. Obs. 61.
(*i*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 206. (*k*) Earund. Dec. 2. A. 10. Obs. 157.
(*l*) Earund. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 159. (*m*) Thes. Anat. 6. Tab. 2. (*n*) Advers. Anat. Dec. 2. c. ult.
(*o*) Op. Posth. (*p*) Opere loc. cit. & Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 73.

plurimas, fœtus qui expectabatur, loco, & Albertinum sub initium A. 1724. semel, atque iterum mensis intervallo a fœmina quadam non sine febre, sævisque doloribus exclusam vidisse aggeriem vesicularum, quæ rubri ribesii majores acinos, nisi quod colore erant paulo dilutiore, figura, & dispositione referebant: nec vero color alias fuisse istas ac alias de quibus loquimur, vesiculas, ostendit, quando non Tulpius modo (q) quasdam quæ *aqua crocea*, sed & Lancisius (r) alias quæ in uno eodemque racemo inter cæteras limpido, aut subflavo latice plenas, *subrubro veluti cruore* distendebantur, huc attinuisse, non dubitarunt, ut neque Cl. Viri Magnenius (s), Dechiappa (t), & Gutermannus (u), quorum hic in quibusdam majoribus, alter in omnibus; omnes enim erant majores; *sanguineam*, vel *rubellam* intus *maculam* conspexerunt, Magnenius autem in altera mola nonnullas *flavescentes*, duas tantum, aut tres exterius *rubescentes*, in altera ejusdem mulieris omnes; quæ erant innumeræ, & miliares; *rubicundissimas* deprehendit. Quibus denique addes Ill. Hallerum, ubi (x) vesiculis albis descriptis, qui petiolis ex placenta emissis adhærebant, in ipsa quoque placenta, ait, *vesiculas rubicundas magis fuisse pariter sibi innexas*. Mitto alias in quibus nihil quod ad rubrum colorem spectet, adnotatum est, ex utero ejectas vesicas, sive solutæ exierint, ut fortasse quæ in Commercio Litterario A. 1745. (y), certe autem, ni fallor, quæ a Præcl. Phil. Conrado Fabricio (z) memorantur, sive non solutæ quidem, sed confuso ordine dispositæ, ut quæ a Cl. Wogau (a) describuntur, sive demum *uvæ instar racemorum collectæ*, ut quæ a Cl. Viris Jo. Sebast. Albrecht (b), & Jo. Jac. Treyling (c): quod ad genus fere omnes spectabant de quibus paulo ante relatum est. Ad me quoque allatæ sunt interdum ex eodem genere quamplurimæ, præsertim A. 1716. quas post fœtum violenta abortione exclusum Veronensis mulier ejecerat. Eas simul cum eo qui miserat, Vallisnerio examinavi. Sed ob eandem, puto, quæ dicta est, causam, nempe ingentis jam tum ejusmodi historiarum numeri, cum ipse postea, quod sciam, Observationem hanc non ediderit, ego pariter prætermittam. Addam potius, quale initium vesicularis molæ in canis utero deprehenderim A. 1723; neque enim tot prostant historiæ molæ ejuscemodi in utero visæ, quot ejectæ; multo autem rariores sint molæ in brutis animantibus oportet, quando non Aristoteles solum (d) *in mulieribus* illas *aut solis*, *aut maxime* gigni, scripsit, sed etiam inter Recentiores Harderus (e) *ejusmodi quicquam ex bruti utero excretum* negat se *conspexisse*, rogatque cæteros, *ut si quid de his compertum habeant*, *vel olim experiantur*, *publico sibique non invideant*. Non me fugit, in gallinarum ovis sive exclusis, sive in ovario hærentibus molas fuisse repertas, ut a Vallisnerio (f), & a Gottwaldio (g). In perfectis autem quæ vocant, brutis animalibus, de quibus Harderus videtur loqui, non inficior, esse fortasse exempla posse hoc quod ego producturus sum, inchoamento luculentiora: in præsentia tamen legisse non memini: & quamvis Eruditissimus Vir ajat, *in vacca etiam molam vesicularem Vallisnerium descripsisse*; in cane fortasse voluit dicere, in qua revera descripsit (h); sed ejusmodi, ut ipse sit fassus „ difficile judicari, num esset aliqua „ præter naturam productio nata ex uteri substan- „ tia. „

15. CATELLA quæ multoties pepererat, sed binos, haud plures, singulis partubus, cum ante menses a cane inita, gravida facta crederetur, novissime dies aliquot tristis visa, repente convulsivis motibus correpta, sine ullo ejulatu mortua est. Herus, Vir doctus, meique amicus postridie ad me venit, petitque, ut si commodum esset, causam mortis quærerem: quod ipso qui cadaver afferri jussit, aliisque in Re Anatomica exercitatis spectantibus, continuo præstiti. CEREBRI Laterales ventriculi, & præsertim sinister, magnam vim aquæ continebant, quam non diu ante mortem illuc effusam rubor Choroidum plexuum indicabat. Cordis caveæ plenæ sanguinis ferme concreti, nigerrimi. Ventris potissimum membranæ; nam alibi quoque pingues fuerant; ea pinguedinis copia, circa uterum præsertim, refertæ erant, ut tenuem totum utriusque tubæ tractum demonstrare vix potuerim. Testes, etsi prope alterum eorum conspiciebantur hydatides, nullam ex iis quas secundum naturam plerumque solent, vesiculam habuerunt: nec mirum, quando toti quasi carnei videbantur ex contractis videlicet corporis quæ lutea in vaccis, & mulieribus appellamus. Per vaginæ interiorem faciem hic illic prominebant subrotundæ glandulæ inæquali magnitudine, scirrhosa duritie. Inde ad uterum progressus, initium sinistri hujus cornu omnino impervium offendi. Erant tamen cornua ambo incessu tortuoso, & hic illic magis, minusque protuberantia, quamvis non ita in distinctas cellulas usquam dilatata, ut in prægnantibus jam ab aliquo tempore canibus videre consuevimus. Tota interior eorum facies ad tactum tenera, rubebat. Sed iis locis ubi exterius majores cæteris protuberantiæ apparuerant, humor continebatur crassus, mucosus, ex viridi albus, ut pus referret, inodorus, nullum fœtus inchoamentum ostendens. Hunc autem humorem complectebatur mollis quædam rubensque substantia, in qua vesiculæ se prodebant aqua plenæ, aliæ alia magnitudine, sed parvæ omnes, nec plurimæ.

16. Inter reliquas falsæ graviditatis causas merito in Sepulchreto post Molas referri video alios non modo uteri, sed & quarundam præterea ventris Partium tumores. Uteri quidem sive ab internis sint externisve excrescentiis, sive ab humoribus in eju visceris parietibus, aut ejus etiam cavea restitantibus, intercluso per osculum exitu a quacunque causa id vel constringente, vel obstruente. Quorundam autem aliorum viscerum, in primisque mesenterii. De quibus fere omnibus rebus cum alias a me plura, aut pauciora scripta sint; hic ea repetere non oportet. Illud vero potius expediam, quod ex me quæsitum esse a te, memini, quando, & quomode ob renem unum dumtaxat a primordiis creatum fi promineat venter, ut vel Anatomicus possit decipi & pro uteri gestatione accipere? id enim inter cæteras causas *graviditatem ementientes* in hac Sepulchreti Sectione (*) fuisse propositum. Etsi prospicio in tanto prolixiorem quam putas, sermonem oportere me ingredi, ut tibi a proposito hujus Epistola digredi videri possim; faciam tamen non illibenter; tum quia, si hunc prætermittam, nullus mihi supeerit opportunus tuæ isti postulationi satisfaciendi locus, tum quia simul in aliquem ordinem innumera ferme renis unius Observationes redigere conabor quod, si potero, non erit inutile effecisse. Nun enim certe multo mihi facilius esset tibi satisfacere si qui post Pinum (**) inventi unius tantum reni exempla collegerunt, Schenckius (i), Bauhinu (k), Riolanus (l), Panarolus (m), Rhodiu (n), Hornius (o), Blasius (p), Francus (q) Hilscherus (r), aliique deinceps exempla omni quæ, sua quisque ætate jam edita, facilius pote rant, proposuissent, & proposita in certas classe distribuissent. Illi vero aliqua, in obviis etiam li bris

(q) Obs. Med. l. 3. c. 32. (r) Epist. supra cit. ad n. 11. quæ prima est apud Vallisner. Ist. della Generaz. P. 3. c. 3.
(s) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 166. (t) Ibid. Obs. ead. (u) Obs. cit. supra ad n 9. (x) Opusc. Pathol. Obs. 40.
(y) Hebd. 53. in fine. (z) Propempt. ad Diss. I. B. Hoffmanni not. c. (a) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 85.
(b) Commerc. Litter. A. 1738. Hebd. 28. n. 1. in fine. (c) Act. N. C. Tom. 5. Obs. 134. (d) De Generat. Animal. l. 4. c.
(e) Eph. N. C. Dec. 2. A. 2. Obs. 185. (f) Opere Tom. 1. P. 3. pag. 126. & Tom. 2. P. 2. pag. 212. n. 16. & pag. 240. n. 9.
(g) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 157. (h) Opere Tom. 2. P. 2. vers. finem.
(*) XXXVII. Vid. titulum Observationis 3. præfixum ad n. 6. qui pro n. 7. ibid. ponitur.
(**) Annot. ad pag. 51. 8. Opusc. Anat. Eustach. (i) Obs. Medic. Rar. l. 3. ubi de Renib Obs. 2. & 3.
(k) in Notulis ad Theatr. Anat. l. 1. c. 22. (l) Anthropogr. l. 2. c. 26. (m) Jatrologism. Pentec. 1. Obs. 3.
(n) Mantiss. Anat. Obs. 32. (o) Annot. g ad Botalli. Obs. Anat. (p) Append. ad Bellin. de Renib.
(q) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 176. (r) Prolus. de unico reperto Rene.

bris extantia, prætermiserunt, & quæ produxere, ea fere promiscue indicare consueverunt, cum haud difficile esset in ea dividere in quibus ren unus factus est pro duobus, & in ea in quibus factus est ex duobus, & prima illa rursus in ea in quibus ren suum occupat latus, & in ea in quibus, Spinæ impositus, medium tenet. Ad illa prima attinent, & rene quidem suum latus servante, præter vetusta ex Aristotele (*s*), ea quæ tot posteri, & in his Sphærerius (*t*), & Solenander (*u*) ex Matth. Stoico, Plazzonus (*x*) cum Silvatico, apud quem legere præstabit, Hallerus (*y*), Petschius (*z*) proposuerunt, &, si meam seponere hinc malis dubitationem, Epistola XL. (*a*) indicatam, etiam Tulpius (*b*), & Meekrenius (*c*). Quam dubitationem seponas licet in Observatione Hilscheri (*d*): etsi enim a te addi hæc possit ad eas quæ in Sepulchreto sunt ad renalem ischuriam a calculis attinentes; tamen, ut cætera omittam, satis indiciorum ab solerti Perscrutatore congestum est, unde renem alterum a primordiis defuisse, intelligamus, non secus atque in Professore illo Cabrolii (*e*), & in memoratis alias (*f*) a nobis adolescente Manfredii, catella nostra, & cuniculo, imo & Sacerdote, & muliere Valsalvæ, & Poupartii puella. Fuit autem in muliere illa id quoque indicio, unum ab natura fuisse renem quod hic binis pelvibus instruebatur, binisque ureteribus: quot in Panaroli (*g*) item juvene, & in Laubii (*h*) milite non solum fuisse, legimus, sed præterea ex ureteribus alterum in eam se immisisse vesicæ partem cui ren nullus respondebat. Memoratis hactenus exemplis quæ ad primæ classis partem primam omnia spectant, verisimile est, alia plurima adjungi posse tum quæ in præsentia non succurrant; neque enim mihi id unquam sumam, ut omnia putem aut legisse, aut meminisse; tum quæ Scriptores sic expresserunt, ut unum dumtaxat renem fuisse, dixerint, veluti Columbus (*i*), Fernelius (*k*), Casparus Wolphius (*l*), Laurentius (*m*), Boscus (*n*) & suam, & paternam indicans Observationem, Jo. Scultetus (*o*), Saltzmannus (*p*): ex iis autem qui a Viris Eruditissimis Rhodio (*q*), & Hallero (*r*) laudantur, Lopez, Ronseus, Duretus, Handwigius, Humelius, aliqui fortasse exempla scripserint ad hanc classem attinentia: *fortasse* dico propterea quod ex indicatis libris alii mihi non sunt in manibus, alii vero, quantum ego quidem potui quærere, ea non exhibent quæ dicuntur, non secus ac Carpi in Mundinum Commentaria frustra versavi; *exemplum* enim illud *aliud* quod ait Riolanus (*s*), ubi maxime esse debuisset, non inveni. Nec vero quia ex utrisque illis Auctoribus plerique scripserint, eum unum renem fuisse magnum, imo aliqui, ut Columbus, *maximum*, ut Fernelius, *mira magnitudinis mole*, ut Boscus, *magnitudinis, & latitudinis fere incredibilis*; idcirco a te continuo putandi sunt de rene dixisse qui non ad hanc primam classis primæ spectaret partem. Probe enim memineris, quantum ren alteruter possit excrescere (*t*): cur non igitur cum unus tantum est, magnus esse queat in suo latere? imo etiam prægrandis, si forte vis morbi accedat, & calculis, pure, lotio retento, ut in exemplo non uno ex iis quæ supra allata sunt, distendatur. Quæ cum dico, noli putare, probari a me quod Vir Doctus scripsit, cum ren unius fuit, *ex cunctarum observationum testimonio*, *semper magnitudinem renis naturalem multum superavisse*. Neque enim in cunctis Observationibus hoc video adnotatum: quin video Panarolum (*u*) diserte admonentem, in sua *justam quantitatem non excessisse*, & Valsalvam (*x*) in suarum altera, *naturali fuisse magnitudine*. Quamobrem a vero minus discessit Riolanus (*y*), cum scripsit, *si ren unicus reperiatur, fere gemini magnitudinem æquare*. Utinam quæ continuo adjicit, probare possem, *& supra dorsum jacere, paulum remotis canalibus Aortæ & Cavæ, ut sedem præbeant solitario reni*. Sed quot exempla prostent unici renis suam retinentis sedem, ex superioribus manifestum est. Supra dorsum autem jacentem, & Magna vasa (quod tamen vel tunc non semper adnotatum est) removentem si fere omnes unici renis Observatores vidissent; res quoque has, quippe non minus ipsis raras, quam renis unitatem, simul ab se visas indicassent: quod cum illi haud fecerint qui nihil aliud, nisi unicum renem memorarunt: ideo verisimile esse, supra dixi, eorum Observationes ad classis primæ partem primam spectasse, non ad secundam, quam, sit licet multo rarior, quasi omnia exempla unici renis complectentem, solam ponebat Riolanus. Qua de parte priusquam dicam, commodius est, ut secundam classem expediam, ad quam renem non tam pro duobus factum, quam ex duobus, referebam. Quod ita accipias velim, non quasi negarem, in nonnullis de supra allatis exemplis unum ex duobus renibus videri factum, ut cum duplici & pelvi, & uretere instructus erat, aut quasi contenderem, ex duobus renibus qui primum divisi creati essent, alterum postmodum cum altero, crescente embryone, coaluisse. Nihil enim aliud hic mihi volo quam quod primi obtutus judicio apparet. Princeps, quantum memini, id vidit Jacobus Berengarius (*z*). In quodam *renes erant*, inquit, *continui ac si esset unus ren: & habebat duas venas, & duas arterias emulgentes, & duos poros uritides cum uno solo panniculo involvente: qui occupabat loca solita renum, & etiam medium dorsi, quod est in loco inter splenem & hepar, parum infra ea*. Eodem ille *unus* ren spectat ab Rondeletio (*a*) visus, *qui forma lunari erat, ambobus nimirum* renibus *simul conjunctis*, & quem ex Doldio Blasius (*b*) exhibet, & quem Riolanus (*c*) ab se inventum describit *supra spinam collocatum . . . . cavo deorsum vergente, cornibus sursum erectis*. Nec alio attinere credo conspectum a Piccolhomino (*d*), nisi quod conjunctio inter superiores partes renum fiebat, ut cum *transversus venæ cavæ, & arteriæ magnæ incubaret, resima illius atque sinuata facies deorsum, gibba vero atque convexa sursum spectaret*: qualem & figura, & positu in monstro vidit Ill. Winslowius (*e*). In exemplis cæteris cornua erant, sicut in illis prioribus, sursum conversa, ut in Th. Bartholini (*f*), Stalpartii (*g*), qui apud Nuckium (*h*) quoque simile aspexit, Cel. Halleri (*i*), Vernoii (*k*), Petschii (*l*), & ne de Grasseckio, & Bæchio plus dicam, quam quod ex Hallero (*m*) scio, nempe alterum *vidisse renem ex duobus coalitum*, alterum *meminisse renis ex duobus connati*, utque ad Italos redeam; meus olim discipulus Jo. Orontius Azzariti Apulus ad me misit A. 1721. descriptionem, & delineationem unici renis, in quem, cadaver humanum Venetiis secans, inciderat, cum Bartholiniano, ad quem maxime accedebat, haud inutiliter conferendi; nam, præter cætera, indicare posse, credo, unde Spermaticæ arteriæ orirentur quas Bartholinus scripsit fuisse *nullas*. Anno autem 1732. Amicus dum viveret, meus, alibi quoque laudatus, Bonazolius (*n*) renem proposuit ejusdem generis. Ego denique A. 1740. circa medium Decembrem in sexenni puella inveni, & cunctis qui aderant, Præstantibus Viris, & Studiosis Adolescentibus in Noso-

(*s*) apud Schenck. Obs. cit. 2. (*t*) Ibid. (*u*) Ibid. Obs. 3. (*x*) apud Rhod. cit. Obs. 32. (*y*) Opusc. Pathol. Obs. 60.
(*z*) Syllog. Anat. select. Obs. §. 77. 78. (*a*) n. 14. (*b*) l. 4. Obs. Med. c. 38. (*c*) Obs. Med. Chir. c. 40.
(*d*) Prolus. cit. (*e*) Obs. var. 14. (*f*) Advers. Anat. 3. Animad. 32. & Epist. 40. n. 14. (*g*) Obs. 3. cit.
(*h*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 16. (*i*) De Re Anat. l. 15. (*k*) Physiol. l. 1. c. 7. (*l*) apud Schenck. Obs. cit. 2.
(*m*) Hist. Anat. hum. corp. l. 6. c. 23. (*n*) De Facult. Anat. Lect. 2. (*o*) Trichias. admir. pag. 89.
(*p*) apud Stehelin. in Tentam. Med. th. 1. (*q*) Obs. 32. cit. (*r*) in Access. ad Boerh. Meth. Stud. Medic. P. 7. Sect. 4. c. 14.
(*s*) c. 26. cit. (*t*) Vid. Epist. 40. n. 14. (*u*) Obs. 3. cit. (*x*) Epist. 25. n. 4. (*y*) Encheir. Anat. l. 2. c. 28.
(*z*) Isag. de Anat. Ventr. Inf. ubi de Renib. (*a*) apud Schenck. Obs. cit. 2. (*b*) cit. Append. Fig. 13.
(*c*) Anthrop. c. cit. 26. (*d*) l. 2. Prælect. Anat. 22. (*e*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1740.
(*f*) Cent. 2. Hist. Anat. 77. (*g*) Cent. 1. Obs. rar. Med. 50. (*h*) Ibid. (*i*) Opusc. Anat. P. 5. Tab. 6. Fig. 9.
(*k*) Comment. Acad. Sc. Imper. Petropol. Tom. 3. (*l*) Syllog. cit. §. 79. (*m*) Accession. ad cit. c. 14. Meth. Stud. Medic.
(*n*) Comment. de Bonon. Sc. Acad. Tom. 2. P. 1.

comio demonstravi renem unicum: quem apud me videre poteris non negligenter descriptum, & pictum, his potissimum a plerisque memoratorum discrepantem, quod lobus dexter a sinistro distabat intervallo non ita magno, & ima parte ille huic imposita, & sulco, nec profundo tamen, & ab anteriore tantum facie quasi divisa, isthmum faciebat neutro lobo tenuiorem. Francus autem (*o*) unus, quod sciam, isthmum vidit, & pinxit *maxima vastitate & amplitudine*. Cum vero nihil dicat de crassitudine, imo lobos ajat fuisse singulos in ea sede quam renes solent occupare, sicut in aliorum Observationibus fuisse, intelligo, in quibus ut totus ren esset maximus, tenuiori tamen dumtaxat isthmo Spinæ incubabat; nolui hæc exempla cum iis confundere quæ ad secundam attinent, ad quam jam transeo, meæ divisionis partem, illa complectentem in quibus totum renis unici corpus Spinæ imponebatur. Quo renem pertinere illum, censebimus, quem cum Jo. Vasseo Carolus Stephanus (*p*) conspexit *unum tantum renem in medio spinæ exacte situm, eumque maximum*, & quem dixerat Andernacus (*q*), *nonnunquam unum tantum mediæ spinæ innexum apparuisse*. Notissimus est autem qui a Botallo (*r*) descriptus & pictus, tantus erat, ut ex quatuor constare videretur. Neque ignotus est quem Cabrolius (*s*) in memorati Professoris servo *unum, sed mole incredibili* offendit *incubantem vertebris lumborum*: quibus *inhærentem* pariter vidit *unicum & valde amplum* Cel. Fantonus (*t*). Eodem referes quem in puella annicula invenit sæpius laudatus Hallerus (*u*). Atque ut redeam ad vetustiores, simulque ad illud propius accedam cujus gratia sum in hunc longum sermonem ingressus; Vesalius (*x*) scripserat, *interdum in habentibus ventrem impense prominulum, & vitiatum costarum ductum se vidisse unum, eundemque maximum, super venæ cavæ, & arteriæ magnæ corpora renem collocatum*. Eustachius vero (*y*) ejusmodi quidem insolitam renis unici sedem olim, semelque, conspexisse se, tradidit; sed *illud* dumtaxat *recte meminisse, quod mediæ spinæ innixus hærebat, & magnitudinis mole numerum supplebat*; subjecitque hæc: *Verum unicumne tantum renem illis natura præcipue tribuerit, qui & ventrem habent eminentiorem, & vitiatum costarum ductum, fateor me ignorare: hortorque anatomiæ studiosos, ut diligenter observent, num verum sit, an secus*. Ab eo tempore non recordor legisse qui Eustachianæ hujus hortationis meminerit, cum in magnum incidit renem Spinæ impositum, nedum cum duorum loborum isthmum in tranversum illac traductum offendit. Imo utroque in casu aut nihil adnotatum reperi in exemplis hactenus productis, aut cum recte homo valuisset, ferro, laqueo, maligna febre sublatum esse; si Piccolhomini, & Azzariti excipias Observationes, quorum ille malam corporis constitutionem fuisse, indicavit ab isthmo fortassis venam Cavam, & arteriam Magnam premente, eoque utriusque muneri officiente, hic vero ab eadem causa aneurysma repetebat arteriæ illius, inter appendices diaphragmatis ortum, quod & vertebras eroserat, & magna demum sanguinis copia in sinistrum thoracis cavum effusa, vitam ademerat. Sed isthmus plerumque, ut dixi, tenuior, nisi forte sensim crassescat, aut sanguis, præter modum auctus, subjecta Magna vasa distendat, nocere adeo non solet. Ego cum in puella isthmum reperi neutro, ut dixi, lobo tenuiorem, lobos autem non valde inter se distantes, quippe qui consuetam renum sedem non occupabant, sed ipsis vertebrarum lateribus incumbebant; non negligendam mihi Eustachii adhortationem existimavi. Verum nec puellæ abdomen prominens fuerat, nec costarum ductus ab naturali recedebat norma; ut si forte quisquam cum Vesalio voluisset ab insolito illarum antrorsum flexu causam deducere, cur lobi ab sua sede fuissent exclusi, nequaquam posset. Quod tamen venter non emineret, minus hic erat mirum, cum ren totus neque esset ex maximis, & parvam tantum sui partem anteriori haberet impositam vertebrarum sedi. Vix autem credo, cum huic sedi, adeo per se prominenti, moles superaddita esset prægrandis unius renis, ventrem non eminuisse. Quin nostrum Plazzonum (*z*) lego eam mulierem in qua ibi ren erat ejusmodi, *initio*, id est antequam incideret, *prægnantem putasse*: quod pariter putaturum, sive pariter suspicaturum fuisse Spigelium item nostrum fuisse, existimo, si mulier fuisset is in quo (*a*) *renem offendit istius fœminæ persimilem*. Jam vero per te vides, etiamsi quod de Plazzono loquens modo dicebam, in hac ipsa XXXVII. Sepulchreti Sectione (*b*) inter falsæ graviditatis exempla relatum sit; id tamen non nisi de suspicione Anatomici, cadaver mox dissecturi, esse accipiendum. Neque enim, vivente, & interrogata muliere, imponere pro uteri gestatione potest tumor, non, paucis ante mensibus inchoatus, sed a primordiis usque extans. Imponere autem potest ren alteruter, non ab natura, sed a morbo grandior factus, eoque delapsus in hypogastrium. Sic in Matrona de qua in Historia leges Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis (*c*) uterum mentiri potuisset a tribus quatuorve mensibus gravidum, præsertim cum menstruus sanguis non responderet, nisi mulieris ætas, & valetudo, & quæ mox insecuta sunt, aliud suasissent.

De falsa graviditate hactenus.

17. Proximum est, ut de Abortu, pressius tamen, verba faciamus. Nam ejus Observationes tres jam supra (*d*) attulimus, cum de graviditate vera pro falsa habita diceremus: propemodum autem infinitum est illius causas omnes, sive quæ in fœtu sunt, aut Secundis, sive quæ a matris oriuntur morbis, vel enumerando percensere. Horum complurium, a matre in fœtum transeuntium, exempla collegit Fridericus Hoffmannus ea Dissertatione, quæ etsi *de Morbis Fœtuum in utero materno* universe inscribitur, in iis fere subsistit qui a matre communicantur. Nos contra de illis prioribus hic loquemur; nec de omnibus tamen. Sed quoniam supra de placentæ vitiis quibusdam scripsimus; nunc alia nonnulla ex ipsis quæ aut abortus causæ sunt, aut eundem periculosum faciunt, attingemus. Abortus causam esse posse, non dubitamus, placentam crassiorem factam, atque duriorem; nam primum sua aucta mole fœtui uteri spatium angustius reddit, quemadmodum a Cortesio (*e*) quoque animadversum est ubi illam docuit *aliquando crassissimam, imo & durissimam fieri*. Durities autem ineptam reddit officio suo; itaque fœtus, nutrimento orbatus, perit: quod sua scirrhosæ placentæ Observatione confirmat Abr. Vaterus (*f*). Fœtu autem mortuo, si placenta restet utero affixa, ex hoc nutrimentum ipsam capere, & sic vel crassiorem fieri quam antea esset, idem, nec solus, existimat. Sed est vicissim cum propter nutrimenti interceptionem & ipsa, & fœtus mirum in modum extenuantur: quod ut Clarissimor. Virorum Hoyeri (*g*), & Moekringii (*h*) Observationes ex parte indicabant, post sanguinis ex utero profluvia, ejecti fœtus *macilenti, & justo minoris* cum funiculo umbilicali *pene exsucco*, aut *placenta parva, & quasi exsucca, paucoque sanguine prædita*; sic plenius hæc, mecum ab Amico Medico communicata, ostendit historia.

18. FŒTUS utero gerebatur, quincto jam mensi proximus, cum matri nuncius subito affertur acerbissimus de instante obitu absentis Viri. Dolore simul, & timore perculsa, fœtus motum ex eo tempore primum languidiorem factum animadvertit, deinde nullum. Octavo ex quo amplius hunc non sentiebat, exacto die, abortiit. PLACENTÆ, & mor-

(*o*) Obs. cit. 176. (*p*) De dissect. part. corp. hum. l. 2. c. 15. (*q*) Anat. Inst. l. 1.
(*r*) Obs. Anat. 1. (*s*) Obs. cit. 14. (*t*) Differt. Anat. Renov. 7. (*u*) Opusc. Pathol. Obs. 59.
(*x*) De corp. hum. fabr. l. 5. c. 10. (*y*) De Renib. c. 10. (*z*) apud Rhod. Obs. cit. 32. (*a*) Ibid. (*b*) Obs. 3. §. 7.
(*c*) A. 1732. Obs. Anat. 7. (*d*) n. 5. 7. 9. (*e*) Miscellan. Medic. Dec. 9. Epist. 3. (*f*) Diss. supra ad n. 11. cit. thes. 10.
(*g*) Eph. N. C. Cent. 1. Obs. 51. (*h*) Commerc. Litter. A. 1736. Hebd. 21. n. 3.

& mortui fœtus, & umbilicalis funiculi mira gracilitas. Ille albus erat; in hoc vasorum aliquod fere exsuccum.

19. Abortum ob alias quoque causas factum, redire sæpe, & quidem interjecto eodem a conceptione tempore quo prior acciderat, ut puta quarto, tertio, secundo ab ea mense, & ejus tamen reditum per idonea remedia prohiberi, ex Stahlio (*i*) noveris. Ego vero nullum sæpius rediisse memini, quam qui a gravi, & repentino animi affectu primum inductus, sicuti apud Schulzium (*k*) legi, ad 23. vices rediit eodem semper a conceptione, quo primum contigerat, mense, nimirum tertio, tametsi nulla Artis præsidia a Medicis celeberrimis omitterentur. Quanta igitur vis sit in ejusmodi animi affectibus, vides. In proposito autem a me casu crediderim, utero, & quod consequitur, ad hunc affixis placentæ radiculis accidisse, ut quæ a fœtu, & placenta ad matrem revehebantur, facile transirent; difficile autem quæ a matre ferebantur ad placentam, & fœtum, cum illa, sic animo affecta, nec satis mittere posset nutrimenti, nec satis præparati, nec satis valide uterum versus compulsi eo tempore quo in hoc omnia magis magisque augeri in dies ex naturæ instituto oportebat. Fuit contra cum a repentino mortis frigore contractis cum materno utero extremis placentularum tubulis suspicarer, sanguinem ex sanissimis alioquin fœtibus reditu prohibitum, & in jecinore, tunc maxime distento, & tenero, coacervatum vim huic attulisse, & in ventris cavum prorupisse. Observationes huc apponam: tu, ut malueris, explicabis.

20. FŒTUM a brevi, ut mox intelliges, tempore vacca gerebat, cum, ab inscio hero vendita, fuit mactata. UTERUM, & fœtum secui diligenter, qui palmo non erat longior a summo capite ad caudæ initium. Bene omnia se habebant, nisi quod circum hepar effusus sanguis, nec paucus, concreverat.

21. FŒTUM vacca altera gestabat bimestrem, cum pariter ab lanione mactata est. UTERO, & quæ ipso continebantur, perfectis, sana omnia offendi, nisi quod fœtus venter ea copia sanguinis effusi distendebatur, ut priusquam aperirem, id ex nigredine conjecerim quæ per tenue abdomen transpiciebatur: jecurque tenerrimum, una ex parte lacerum, unde is effluxisset, indicavit.

22. In provectioribus autem fœtibus num idem accidat, ignoro. Certe ea quæ ex placentæ duritie detrimenta fœtui provenire, supra (*l*) indicatum est, primis dumtaxat gestationis mensibus sunt observata. Fœtus autem jam validos, & partui propinquos, ii præsertim qui multum alimenti per os tunc sumi, non dubitant, haud facile credent propterea perire, nisi forte placenta fere ex toto dura facta sit, aut aliter suo prorsus muneri inepta. Qua enim ex causa vitiatam aliqua in parte non semel vidi, ex eadem posse in multo majori parte vitiari, non puto, esse dubitandum. Quid viderim, subjectæ Observationes ostendent.

23. FŒTUS partui maturus, cujus motum ante biduum quidem perceperat mater, postea autem non perceperat, mortuus editus fuerat. SECUNDÆ cum ipso ad me sunt allatæ sub initium Junii A. 1731. In illis hoc unum quod præter naturam esset, inveni. Cum faciem placentæ cavam inspicerem, intra ejus substantiam, duorum a funiculi insertione digitorum intervallo, corpus transpexi colore ex albo subflavum. Quod secans, compactum vidi ex crassis quasi membranis, quarum aliæ aliis essent impositæ. Cum majus non esset articulo ultimo mei digiti minimi; satis causæ non est visum, cur ipsi fœtus obitum imputarem, aut eam quam in visceribus plerisque mollitudinem animadverti tantam, ut non jecur modo attactu difflueret, sed renum quoque tunica incisa, horum substantia pultis instar rubicundæ se effunderet.

24. GEMINI æque sani, & vivaces, justo partus tempore nati erant, Junio pariter ineunte, sed A. 1742. SECUNDAS, quas Mediavia meus continuo ad me perferendas curaverat, diligenter examinans, cum alia quæ hujus loci non sunt, tum hæc quæ sunt, animadverti. Placentarum altera (nam singulis fœtibus singulæ obtigerant, inter se quod rarius fit, omnino sejunctæ; non modo membranarum claustrum erat ut solet mediastino membraneo omnino pariter divisum) placentarum igitur altera haud ita procul ab ora corpus habuit digiti pollicis diametro, a convexa ad cavam faciem pertinens, ut ab utraque pariter conspiceretur. Totum ex alba constabat substantia, inter se ubique simili, nec duriore, quam ipsa placenta. Ex eademque alba substantia in placenta quoque altera corpus fuit, sed in convexa tantum facie, neque majus parvo cicere.

25. Attamen Gemini ambo æque erant, ut dixi, bene valentes; ut facile intelligeres, ne a majori quidem albo corpore quidquam detrimenti fuisse illatum. Si diutius in utero hi permanere debuissent; num forte amplificari potuissent ea corpora, aut in eam structuram transire quam in illius alterius fœtus placenta proposui, sicuti an idem genus esset vitii, hic minus, illic autem magis provectum, an alterum, nescire me, fateor. Vitium erat certe, quod si ad illud addere volueris, cujus supra (*m*), quendam fœtum describentes, mentionem fecimus; non uni, præter alios magis in vulgus notos, esse morbo obnoxiam placentam, fateberis. Qui si plurimum se extendat; quin abortus causa, mortisque fœtus esse possit, non videtur dubitandum. Sic enim & scirrhi placentæ solent, in quos fortasse animadversa a nobis vitia decursu temporis degenerassent. Abortum enim inde viderunt Cl. Viri Jo. Sebast. Albrechtus (*n*), & Jo. Justus Fickius (*o*) fœtuum uterque monstrosorum, longeque minorum, quam graviditatis initium requireret, cum placentæ substantiam Fickius scirrhosam adeo conspexit, ut suo muneri nullo modo par esse jam posset, corruptum vero, & quasi exsiccatum funiculum umbilicalem; Albrechtus autem disjectos per placentam tumores parvos, intus albicantes, glandulis scirrhosis simillimos, interque eos circa funiculi ortum hydatidem, subluteo humore plenam. Ad quem locum Cl. Roedererus (*p*) quoque vesicam vidit, qua ejusdemmodi humor continebatur, sed multo majorem, cujus fundum ipsa placentæ substantia constituebat scirrho molliori plenum. Quoniam autem ab umbilicalis quoque funiculi corruptione, ut paulo ante dicebamus, abortus deductus est; non est prætereundum, posse etiam deduci ab nimia funiculi aut crassitudine, aut tenuitate, aut brevitate, aut longitudine. Primæ, & secundæ causæ exemplum memoratum videbis apud Ruyschium (*q*), qui primæ, quippe *non infrequentis* etiam pinxerat (*r*). Intelligis autem, ut humoris ad embryonem importandi, aut ab ipso revehendi æquo tum major, tum minor copia ipsi est lethalis, ita funiculi vasa justo aut capaciora, aut exiliora funiculum posse facere aut crassiorem, aut tenuiorem, nec nisi inter ea quæ magna sunt admiratione digna, id ponendum esse quod Ruyschius (*s*) unus, quod sciam, & semel vidit, infantem vegetum esse natum in cujus funiculo umbilicali tumor erat *durus, ex substantia* factus *partim carnosa, partim heterogenea, pauco humore permixta*; nisi forte exterius situs erat, ut premendo, vasa facere exiliora non posset, nec ante postremum gestationis tempus satis incrementi sumere inceperat. Brevior autem cum est funiculus; tractus per fœtus agitationes, placentæ vim affert, aut certe noxam, cujus rei extant Observatio-

(*i*) Differt. de Abortu c. 1. (*k*) Disput. qua corp. hum. momentan. alterat. specim. expend. §. 34. (*l*) n. 17. (*m*) n. 5. (*n*) Act. N. C. Tom. 4. Obs. 104. (*o*) Commerc. Litter. A. 1732. Hebd 20. (*p*) Differt. de Fœtu perf. §. 15. (*q*) Adverf. Anat. Dec. 2. n. 10. (*r*) Thes. 6. Tab. 2. Fig. 5. & Tab. 3. Fig. 2. (*s*) Thes. 9. n. 3.

nes in Sectione hac Sepulchreti XXXVIII. (*t*). Ad quas eam addas licet, quæ ab Littrio (*u*) proposita est, funiculi adeo contorti, ut non tenuior modo, sed & brevior dimidio esset factus. Prælongus vero in crebris, variisque fœtus motibus opportunus est iis in modum aut laquei, aut nodi dispositionibus, ut illum strangulare (*x*), aut propria vasa constringere vehementius possit. Hæc enim vi duplicis, arctique nodi, qui non nisi lenta cautaque manu diduci potuit, præclusa invenit Cl. Gutermannus (*y*), egregie conjiciens, primam nodi formationem indicatam esse a motuum fœtus imminutione, post hanc autem magis deinceps, magisque autem, & cum tandem eorum motuum jam nihil omnino perceptum est, nodi arctissimam factam constrictionem fuisse significatam. Sed in placentæ quoque adaucta in dies noxa, ut puta ob funiculi brevitatem, aut propter scirrhum, vitiumve aliud quod in illa plus plusque crescat, idem successivum motus decrementum, quod abolitio denique consequatur, accidere, cum ratio indicat, tum præsertim Observationes confirmant, quarum aliquam in Sepulchreto (*z*) invenies, alias ex Dissertatione (*a*) conjicere poteris Cl. Petri Stuarti, qui proposita ab se dogmata ex ore Experientissimi Friedii se fatetur (*b*) accepisse.

26. Nunc placentæ vitia quædam alia, unde abortientes periclitantur, attingemus. Sciebat Ruyschius (*c*), plurimos fuisse Medicos qui ignorantes, mensibus gestationis primis placentas per se quidem esse parvas, sed ob multum plerumque sanguinem concretum, undique arctius adhærentem, multo quam revera sint, videri ampliores, has apud eas quæ abortiverant, conspicati, & fœtum qui ei amplitudini responderet, frustra expectantes, cum is qui fuerat, aut propter exiguitatem non perceptus, excidisset, aut propter mollitudinem in nihilum, aut in liquorem abiisset; medicamenta fœtum expellentia, non sine gravi detrimento matri dedissent. Itaque Medicos de hac facili deceptione censuit esse admonendos. Quod nos monitum eo magis inculcandum existimamus, quod præter sanguinem illum adhærentem, augentemque, reapse æquo magis crescere placentam ipsam, exiguo fœtu jam mortuo, sicque tanto facilius oculos elusuro, de Vateri sententia, supra (*d*) indicavimus.

27. Sed vitium est alterum multo periculosius. Cum enim fœtus immaturi, aut certe eo tempore, si violentia absit, non prodituri, placenta, ut suis petiolis acerba poma, arctius plerumque utero sit affixa; interdum accidit, ut sit arctissime, idque eo periculo quod hæc Valsalvæ Observatio satis commonstrat.

28. MULIER annos nata tres & triginta, cum, uterum ferens, ex uno in alterum locum grave quoddam pondus semel, atque iterum transtulisset; fœtum quidem septimestrem, an octimestrem parit; sed hunc Secundæ non consequuntur. Postridie febri cum rigore corripitur: qua semper magis magisque invalescente, paucis post diebus respirationis gravitas accedit. Interea fœtida materia e naturalibus exibat cum frustis Secundarum nonnullis. Denique convulsivi motus, & singultus ingruunt: venter valde intumescit: & ægra undecimo a partu die moritur.

VENTRE aperto, intestina, & ventriculus flatibus adeo tumida reperta sunt, ut hic quadruplo majus spatium occuparet, quam secundum naturam soleat. Dissecto utero, magna placentæ portio occurrit, cujus pars per os uteri propendebat, pars utero arcte adeo affigebatur, ut vix posset, cultri etiam ope, separari. Erat hæc, naturali obscurata structura, in durum corpus, & pessime olens constipata. Eam autem, cui adhæserat, uteri partem altior inflammatio occupabat, quæ per reliquam etiam illam faciem, sed leviter, extendebatur.

29. Sive ad Infelicem Partum, de quo jam nobis scribendum est, sive ob violentam causam, quæ infantem, eo tempore non exiturum, ejecit, ad Abortum Observationem hanc referas; manifestum est, affixam utero placentæ partem mulieri mortem attulisse. Eam autem partem, soluta reliqua, affixam mansisse necesse est vel ob placentæ vitium, radiculas ibi aut crassiores, aut longiores, aut crebriores utero infigentis, vel, quod eodem redit, ob hujus vitium, arctioribus ibi, aut profundioribus, aut confertioribus poris eas radiculas excipientis, vel ob vitium aliud aliquod, aut placentæ, uterove peculiare, aut etiam utrique commune. Sed quodcunque id vitium fuerit, quod causa alia aliqua, conatus illos in transferendo pondere consecuta, indicata autem a partus acceleratione, videtur auxisse; certe Observatio hæc ut numerum earum adauget quibus nituntur contendentes, placentam nunquam esse in utero relinquendam; ita Ruyschii quoque affeclis, non secus ac tres quas in Sepulchreto habes Sectione hac XXXVIII. (*e*), ansam dat ad reponendum, tunc saltem non esse ad placentæ extractionem properandum, cum arcte adeo est utero annexa, ut vix posset, sicut in ista muliere, cultri etiam ope, separari: hoc enim voluisse Ruyschium (*f*), cum ad extractionem decurrendum non esse monuit, si placenta *ita firmiter hæreat utero, ut, nisi expertus ipse, nemo crediturus sit*, nimirum si *ita teneat uterum, ac si illi concrevisset*: nec vero ipsi, eumque sequentibus vicissim deesse Observationes gravium detrimentorum, atque adeo mortis, approperatæ extractionis violentiam consecutæ. Equidem non mihi tantum sumo, ut componam lites vetustas, & priusquam inter multo recentiores agitarentur, inter nostrates, editis in utramque partem Scriptis plurimis (*) hinc a Monilia, inde a Ramazzino, in longum tempus productas. Hoc tantum dicam, magna pro re nata hic opus esse & exercitatione, & prudentia, ut, quod difficillimum est, in neutrum præceptorum Celsi peccetur (*g*): *satius esse anceps auxilium experiri, quam nullum*: (*h*) *nec subire* tamen *speciem ejus vi occisæ, quam sors ipsius intercmit*. Et vim sane timent Gravissimi Viri, qui post utriusque partis bene perpensas rationes scripserunt, nec assentiuntur, nullum unquam sive ab arte, sive potissimum a natura, si prudenter, ac paulisper expectes, auxilium superesse. Quod & ego non semel vidi e sedili in lectulum transeunte puerpera, uteroque interea dum paulatim se in ea quiete contraheret, Secundas simul excutiente. Nec aliter ab sola puerperæ de uno in alterum locum translatione vidisse leges Cl. Hoyerum (*i*). Quod si illa versaveris quæ super hac controversia scripta sunt nuper a Medico Experientissimo Andrea Pasta (*k*); cum omnia perspicies magna eruditione, doctrinaque tractata, tum præsertim laudabis ejus prudentia consilia, & monita, in hisque illud (*l*), ut ab obstetricis sedili in quo jam fessa languet mulier, placentam frustra nitens eliminare, transferatur in lectulum, ut jacentis cor, uterusque mox possint quod sedentis non poterant. Sed in illas de quibus dicebamus, nunquam non pertimescendas, ancipitis deliberationis angustias Medicos persæpe adducit improbanda obstetricum festinatio, earum dico quæ, levibus doloribus vix obortis, cogunt parturientes præproperis conatibus fœtum ejicere. Natura enim paulatim omnia & pedetentim ad facilem partum disponens, uteri quoque cum placenta nexus, si tempus detur, procliviores ad sejunctionem facit, imo ut conjunxerat, sic ipsa dissolvit: at si non datur; circum addita sanguinis copia magis adstringit. Quem tunc quo impetu non illuc modo, sed & alio compellat, satis ostendit fœmina illa (*m*) cui *inter partus labores, ex nisu fortiori & intempestivo*, rupto plexu Choroide, tantum sanguinis effusum est, ut *cerebrum in angustum notabile spatium comprimens*, lethalem induxerit apoplexiam.

30. Gra-

(*t*) Obs. 1. §. 7. & 9. (*u*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. (*x*) Sepulchr. Obs. 1. cit. §. 8.
(*y*) Commerc. Litter. A. 1731. Specim. 20. (*z*) §. cit. 7. (*a*) De Secundin. Salutif. & cæt. c. 2. §. 8. (*b*) in Procem.
(*c*) Thes. Anat. 6. n. 81. (*d*) n. 17. (*e*) Obs. 10. §. 1. 2. 3. (*f*) Advers. Anat. Dec. 2. n. ultimo.
(*) De his Vid. Epist. 8. n. 29. (*g*) De Medicina l. 2. c. 10. (*h*) Ibid. l. 5 c. 26. n. 1. (*i*) Eph. N. C. Cent. 1. Obs. 51.
(*k*) Ragionamento aggiunto al Disc. int. al Flusso di sangue & cæt. Consider. 13. (*l*) n. 185. (*m*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 241.

30. Gravi quoque reprehensione eædem obstetrices sunt dignæ, cum adeo properant, ut membraneas Secundas ipsæ perrumpant, quod nisi urgente aliqua necessitate, ut puta si crassitudine, aut duritie ea sint, quæ partum, jam facile alioquin proventurum, diutius, nec sine periculo, morentur, faciendum non esse, manifestum est. Sæpius enim intempestiva aquarum effusione partus non una de causa ex facili difficilis fit. Quid? cum ex difficili impossibilem, & lethalem faciunt, ut quando, viis non satis patentibus vel quod primipara, & provectiore ætate sit mulier, vel quod ossium pelvis angustior ambitus, tumorve obstet aliquis, aut quando fœtu non bene ad exitum converso, ipsæ parturientem ad nimios conatus, nixusque adigunt, aut quæ fœtum audierunt validius pellere, uterum in contractiones vehementiores, aut sanguinem certe, & spiritus concitando, propinare non dubitant. Unde nihil fieri facilius potest, quam ut hinc sano, & robusto fœtu, inde autem matre connitente, cum ille naturali via exire nequeat, uterus denique ruptus viam præbeat, qua aut capite, aut pedibus, aut toto corpore in ventris cavum irrumpat, seque, & parentem occidat. Utinam rarissimus hic esset rupti uteri casus: qui non modo rarus non est, sed frequentior, quam plures existimant. Habes certe in Sepulchreti hac una Sectione (*n*) exempla ipsius undena. Ad quæ plura sunt quæ addi potuissent, & possunt. Mihi enim in manibus sunt quatuor, aut quinque Dissertationes, in quibus de *rupto in partu utero* agitur. Harum singulæ non modo nova proponunt; sed earum aliqua, ut quæ a Cl. Behlingio edita est (*o*), alia simul non recentissima exempla indicat. Eorum autem frequentia vel ex Scriptis Veslingii nostri (*p*) intelligi potest, quem miror, cum plures sane Eruditi Viri uteri a fœtu perrupti Observationes collegerint, vix ab uno esse nominatum. Veslingius enim cum de uno hujusmodi casuum qui sibi occurrerat, scripsisset A. 1640. hæc postea scripsit A. 1647. *Rumpitur ipse uterus, quod frequentius quam creditur, contingit, & jam quater dissectis a me gravidis observavi*. Veslingii autem dictum, præter illa tria quæ Santorino (*q*) se obtulerunt, exempla, cum unus Chirurgus satis comprobat, qui sexdecim ab se esse visa intra annos triginta, Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensi (*r*) affirmavit, tum Cel. Hallerus (*s*) magis confirmat, qui *intra quindecim menses ter* conspexit. Non sunt quidem perrupti uteri exempla hæc omnia, ut fœtus in ventris cavum eruperit, & a matre edi, aut a Chirurgo extrahi non potuerit. Pleraque tamen sunt: cætera autem ut lethalis tunc fuerit vel perfecta, vel inchoata disruptio uteri, satis ostendunt. In tanta igitur eorum frequentia non præter rationem faciunt qui suspicantur, inter causas cæteras inexpectatæ mulierum mortis, non multo post partum ingruentis, hanc esse ponendam, præsertim si cum signis mors ipsa ingruat quæ percussi cordis Celsus (*t*) proposuit; nam ex uteri vulnere *morientes, eadem*, inquit (*u*), *quæ corde vulnerato, patiuntur*. Quod si, fœtu non edito, obeunt, cujus antea magni, ac validi motus percepti sint, erroribus autem de quibus dictum est, ab obstetrice admissis, omnino & illi, & uteri nixus repente quieverint, mox autem in muliere se ostenderint signa indicata; multo magis ei suspicioni est locus; tametsi raro per anatomen confirmare id liceat, ubi commortui cum matre infantis notæ, etiam non certissimæ, se offerunt, ut puta brachii quod plerique ex iis qui perrupto utero in ventris cavum non toto corpore irrumpunt, per vaginam solent exerere, brachii, inquam, frigus, incipiensque putredinis species, aliaque hujus generis; hinc enim affines, & consanguinei, a dissectionibus, earum præsertim mulierum, abhorrentes, Profectores non accersunt, sed vespillones, quibus mortuum, ut credunt, utrumque jam tradant.

31. Quoniam vero perrupti uteri causa sæpius est obliquus infantis positus exitum quærentis, hæc autem obliquitas fere est ab uteri ipsius obliquo situ; mirari subit cum Præcl. Reimanno (*x*), qui factum sit, ut cum veteres Medici de hoc uteri vitio & dignoscendo, & curando soliciti fuerint; postremis temporibus apud plerosque neglectum fuisse videatur. Hippocratem parum versaverit, necesse est qui *ad inguina, & pectinem*, aut contra *ad sedem conversos uteros* (*y*); aut *ad dextram*, vel *ad sinistram partem, aut coxam declinantes* (*z*), aut *transversim situm habentes, & obliquos* (*a*) ab illo propositos fuisse, ignoret, itemque *os ipsorum* simul obliquum factum (*b*) &, quod alibi etiam indicavimus, diserte scriptum, *si uteri obliqui fiant, etiam os ipsorum obliquum fieri* (*c*); ut plura alia ejus loca omittamus. Nec modo Galeni (*d*) ætate; sed, ut multa sæcula, pluresque Medicos qui illum secuti sunt, sciens transiliam; Joanne Matthæo de Gradi (*e*), Hercule Saxonia nostro (*f*), Roderico a Castro (*g*), aliisque plurimis deinceps florentibus, medicæ mulieres, obstetricesque jubebantur digito inserto uterini osculi positum inquirere, ut ex eo quam in partem uterus inclinaretur, ipsi dignoscerent. Sennertum (*h*) autem si cum his conferas; ad quam pauca res jam rediret, & quam leviter attingi inciperet, facile intelliges. Mox autem, si quæras apud Riverium, omissam hanc tractationem, cognosces. Rem pene obsoletam restituit memoria nostra in primis Deventrius (*i*) sic quidem, ut quod a Veteribus factum non memini, ostenderet quanti referat ex uterini oris situ uteri situm in parturientibus dignoscere; ab uteri enim obliquitate sæpius difficiles partus fieri. Cui plures egregios Viros & assensos esse, & assentiri video: quanquam aliqui in ejus obliquitatis causa dissentiant. Sic in duabus Dissertationibus, quarum alteram A. 1736. alteram octo novemve post annis duo Cl. Friedii Discipuli ediderunt, memini eam causam in altero matricis latere, ob affixam sibi, quod non sæpius solet, placentam, annexumque huic fœtum graviore facto, collocari, non secus ac olim Gradius (*k*) inter causas obliquum uterum facientes hanc statuebat, si *propter materiam* in altera ejus parte, *vel propter gravitatem acquisitam fieret tractus alterius partis ad eam*. Sed & Observatio quæ postrema omnium huic Sepulchreti XXXVIII. Sectioni addita est, videtur illorum suffragari sententiæ. Causam tamen præcipuam Veteres in vinculorum alterius partis contractione, aut etiam relaxatione ponebant, ut sana pars ad contractam, vel relaxata ad sanam adduceretur. Quorum sententiam ab adventitiis vinculorum illorum vitiis ad ea quæ a primordiis quoque esse possunt, transferre nobis licet per ea quæ in dissectionibus animadversa habemus. Breviora enim sinistræ partis vincula in tenera Virguncula Bononiæ invenimus autumno A. 1706. unde uterus sinistrorsum vergebat. Nihil autem prohibet existimare, quibus uterus aut ab nativa causa, aut ab adventitia in latus alterum est inclinatus, in iis, cum prægnantes fiunt, in idem latus, nisi quid forte obstet, pendere. Certe enim sic primis mensibus eodem pendeat, necesse est. Cum autem sic pendens increverit; etsi postea supra ligamenta se extollit; veri quidem similius est, ut quam in partem vergere cœpit, in eandem pergat. Plures igitur habes causas quibus uteri, fœtusque obliquitatem adscribas. Nec vero quam postremo loco posuimus, rariorem putato; quamvis necdum qui Graafio (*l*) astipulentur, deesse videas, obliquum uterum *quandoque, licet rarius*, se offendisse, scribenti. Mihi certe id non raro accidisse, ex meis intelliges

Ob-

(*n*) Obs. 2. §. 2. 4. & Obs. 3. §. 1. 2. 3. 4. 9. 10. 11. & Obs. 7. §. 3. & Obs. 12. §. 2.
(*o*) Meditat. super cas. rupti in partu uteri §. 5. & 11. (*p*) Epist. Medic. 25. & 45. (*q*) Istoria d' un Feto & cæt. n. 15.
(*r*) Hist. A. 1724. Obs. Anat. 4. (*s*) De rupto in partu Utero Obs. n. 1. (*t*) De Medic. l. 5. c. 26. n. 8. (*u*) Ibid. n. 13.
(*x*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 79. in Schol. (*y*) De Morb. Mulier. l. 2. n. 33. (*z*) n. 35. (*a*) n. 36. (*b*) Ibid.
(*c*) De Nat. Muliebr. n. 34. (*d*) De Loc. aff. l. 6. c. 5. (*e*) Pract. tr. 4. c. 22. (*f*) Prælect. Pract. P. 3. c. 11.
(*g*) De Morb. Mulier. l. 2. c. 17. (*h*) Medic. Pract. l. 4. P. 1. S. 2. c. 15. in princip. & c. 16. in fine.
(*i*) Obs. Chir. novum lumen exhib. Obstetric. (*k*) c. 22. cit. (*l*) De Mulier. Organ. c. 8.

Observationibus, quarum, præter eam quam paulo ante memoravi in Virguncula habitam, octo ad te scripsi (*m*): duas, tresve, alio magis attinentes, alias scribam: huc autem quinque insuper addam, alibi locum non facile habituras.

32. MERETRICEM claudam, staturæ modicæ, annos natam ad quadraginta, intra paucos dies thoracis inflammatio in Nosocomio hoc sustulerat ineunte Martio A. 1717. Quo tempore cum totus essem in anatomico Partium Ventris examine; nihil præter hunc inspexi. ABDOMEN, priusquam sectionem inciperem, plures a bubonibus cicatrices ostendit. Illo diducto, intestina flatibus turgida, eoque a frequentiore situ dimota, apparuere. Tenuium pars quæ thoraci propior fuerat, hujus inflammationis, ut sæpe accidit, particeps fieri inceperat: nec jecur eodem vitio prorsus carebat. Renes magni, in eorumque pelvibus urina quasi purulenta. Vesicæ autem tunicæ crassæ, & facies interior inæqualis, an quod lues venerea, quod haud raro solet, urinariis organis fuisset infesta? Tubarum uteri altera agglutinata erat testiculo proximo sic tamen ut libero orificio illius parti responderet in qua magna erat inclusa vesicula. Testiculus alter non ita sanus; ut propterea fortasse id, gracillimum alias, vinculum crassius esset per quod cum utero nectebatur. Uterus, alioquin sanus, in latus; sinistrum, an dexterum scriptis non commisi; vergebat.

33. Etsi mulierem hanc dixi fuisse claudam, & clauda quoque fuit earum aliqua in quibus uteri inclinationem alias (*n*) describam: etsi Galenus (*o*) videtur indicare, quibus illa est, interdum *in coxam dolorem transire, & crus ipsum quod e regione est, per incessum claudicare*, & Sennertus (*p*) ex Philaltæo de quadam refert, quam ob eam caussam *ischiade laborare* putabant, Saxonia autem (*q*) claudicationem pro signo ponit, quam in partem uterus inclinet, additque, artum claudicantem non solum, sed & artum ab eodem latere superiorem, ex propria observatione, tremore, & stupore affici; tamen aut longe majorem inclinationem, quam ego invenerim, designant, aut tumor, dolorque uteri, quod Galenus (*r*) fortasse voluit, ad inclinationem adjungitur, ut sic quidem premi, tendique nervi possint qui per idem pelvis latus crus petunt, & cum superioris artus nervis per Intercostalem colligantur. Ego certe in plerisque earum quibus uterum inclinatum vidi, ne claudicationem quidem, nedum ista alia fuisse in ulla ipsarum, animadverti. Quod vero Hippocrates (*s*) scripsit, *si ex partu crus ab uteris claudum factum fuerit*, id est, ut alibi (*t*) explicat, *ab uteris ad coxam declinantibus*; id quomodo intelligas, ibi ostendet Reimannus (*u*) ubi duo, ab se visa, claudicationis ex partu producit exempla. Velim etiam legas Cl. Schoenmezleri (*x*) conjecturam, qui cum sæpius puerperas audivisset post partum difficilem *de gravi femoris, in regione trochanteris majoris, dolore querentes, pariter ac de tractione ejusdem exteriora, seu posteriora, versus sensibili*, animadvertisset autem, *similibus, imo majoribus incommodis* vexari Virginem, cancrosa vaginæ uteri excrescentia laborantem; conjecit, proximum utero in pelvis facie interiore musculum Obturatorem Internum posse in gravibus partus laboribus, ac nixibus *contundi, inflammari, exulcerari, vel quovis alio modo lædi*, sicque dolorem illum, eamque tractionem efficere, quippe quia *in fovea trochanteris majoris terminatur*. Perpendenti hæc tibi facile in mentem veniet, posse aliquando in difficilis partus conatibus alios quoque, vicinos distento utero in pelvi, musculos, & nominatim Iliacum Internum, & qui Psoas vocatur detrimenti quidpiam capere, qui musculi cum ad trochanterem alterum ita pertineant, ut femur attollant, non dolorem modo, ut Obturator ille, sed & femoris attollendi difficultatem puerperæ afferant pro vario detrimenti gradu minorem, aut majorem, breviorem, aut diuturniorem; nam vel perpetuam interdum, ut in Nobili Matrona Socru nostra vidimus, quam relictam sibi narrabat ab ejusmodi partu, claudicationem. Quæ num forte in ulla earum quas claudicantes secuimus, ab eadem causa originem traxisset, pro certo nunc meminisse non possumus. Cæterum; ut illuc redeamus; inclinatum quoque offendimus uterum in nonnullis gibbosis sic tamen non ut gibbus ab uteri inclinatione fieret, sed contra, a Spinæ distorsione uteri inclinatio, velut in duabus saltem de quibus protinus sermonem habebimus.

34. ANICULA gibbosa, extremo adeo morbi tempore in Nosocomium illata fuerat, ut is qui fuisset, scire non potuerim; simul enim ferme illata est, ac mortua. Itaque perpauca ex ejus cadavere discipulis demonstravi eoque pauciora, quod virilis optimi cadaveris mihi eo tempore copia erat in Theatro docenti sub Januarii finem A. 1748. EX THORACE nihil aliud ac cor inspexi, recte se habens, quamvis Coronariis arteriis quatuor, sicut alibi describam, instructum esset. Ex Ventre autem renes non sanissima superficie; ut minus miratus sim, quod vesica in qua plurimum lotii fuerat, cervicem bene multis sanguiferis vasculis distinctam haberet. Testem dexterum turgidulum non secus ac si adolescentulæ fuisset; sed distentus erat ab inclusa non parva hydatide. Imam Spinam denique ita distortam, ut dextrorsum uterus vergeret, sinistra autem Iliaca vena longior duplo esset, quam dextera.

35. VETULÆ alterius gibbosæ, ex diuturno gravissimoque cruris ulcere ibidem mortuæ, renes & genitalia eodem ferme anni tempore, sed biennio ante, ad me in Gymnasium allata fuerant. RENES dexter naturali quidem erat forma, & magnitudine. Sinister vero, cum ipsum longitudine æquaret, latitudine erat tanto minori, ut ea res in omnium oculos statim incurreret. Num ob Spinam ac superiores lumborum vertebras sinistrorsum contortam, dicere non possum qui cadaver ipsum non viderim. Inferius certe dextrorsum adeo intorquebatur ut in idem latus penderet uterus: quod hujus vinculum Teres dexterum, multo quam sinistrum, breviu[s] ostendebat: cujus brevitatis ut mihi fidem facer[ent] possent qui e corpore ademerant, abdominis particu[lam], per quam e ventre erumpebat, illi annexam re[...] liquerant.

36. Ob Teretis alterius vinculi brevitatem tractu[m] in id latus uterum in tribus tamen aliis fœminis v[i]di, quarum accepisti olim historias (*y*). Quod i[d]circo memoro, quia post Riolanum (*z*) nullum nisi Latum, vinculum, quod solum fortasse brevi[...] erat, in sua hujus generis Observatione memora[n]tem, non deesse alios video, & nominatim Weitbre[ch]tum (*a*), qui semper ab altero Latorum id fier[i] credant. Ego vero ut ab utriusque in uno e[o]demque latere vinculi brevitate, aut altero in late[...] laxitate fieri interdum, censeo, ita Lato dumtax[at] breviori, si socium Teres sit laxius, aut Tereti dum[...] taxat, si laxius sit Latum, rem alias deberi, puto[...] Lati autem utriusque laxitati tribuo quod retrorsu[m] uterus, aut antrorsum concidat, velut in mulie[re] de qua scripsi ad te Epistola XLV. (*b*); qua[m]quam in ea aliquanto minus laxum, minusve bre[ve] sinistrum fuerit, oportet, cum uterus sinistro lat[eri] propior esset aliquanto. Nunc reliquas accipe O[b]servationes.

37. MULIERI annos natæ triginta quinque, c[...] lactaret, vomica in pulmone non ita pridem ru[pta] erat. Dum pus expectorare potuit, vixit. Cum e[x]pectoratio biduum substitisset; in Nosocomio viv[ere] desiit inter initia Decembris A. 1740. CAD[A]VERIS non emaciati, &, si thoracem excipia[s] quem

---

(*m*) Epist. 29. n. 12. & 20; Ep. 35. n. 12. & 16; Ep. 40. n. 24; Ep. 45. n. 16; Ep. 47. n. 18. & 36. (*n*) Epist. 56. n. 26. (*o*) c. 5. supra ad n. 31. cit. (*p*) c. 16. ibid. cit. (*q*) c. 11. ibid. cit. (*r*) c. cit. (*s*) De Morb. Mulier. l. 1. n. 16[...] (*t*) l. 2. n. 35. (*u*) Schol. supra ad n. 31. cit. (*x*) Commerc. Litter. A. 1736. Hebd. 43. n. 2.
(*y*) Epist. 29. n. 12. & 20; & Epist. 35. n. 16. (*z*) Anthropogr. l. 2. c. 35. (*a*) Syndesmolog. Sect. 6. §. 41.
(*b*) n. 16.

...em aperire consulto noluimus, anatomicis perqui...ionibus satis idonei, pleraque alia dissecta sunt; ...d nihil ea cura qua Venter. In hoc igitur cum alia ...æ huc non attinent, tum hæc adnotata sunt. Ven...iculus prælongus, antequam ad pylori Antrum per...niret, se contrahebat per tractum aliquot digito...m; mox rursus in illud Antrum se explicabat. Co...n intestinum, præterquam initio, adeo contractum ...at, ut digiti pollicis crassitiem vix superaret. Te...ia intestina a sinistris quasi inflammata quibusdam ...cis videbantur; nisi id forte erat a teretibus lum...icis, quorum aliquis in ventriculo fuerat. Lien ...rneo intus, non atro, colore, magnitudine ferme ...turali. At jecur magnum, in sinistrum hypochon...ium se extendebat, lobum autem dexterum habe...t in facie cava per profundam, nec brevem, fissu...m duos in lobos pene divisum. Hepatici ductus ra...ces intra jecur, alioqui sanum, multo crassiores of...ndi, quam earum, extra jecur prodeuntium, crass...udo proportione postularet. Renum superficies lo...s nonnullis inæqualis, sana tamen interiore substan...a. In ventris pelvi aqua non multa. Uterus valde ... latus dexterum inclinatus; ut tuba, & testis ab ea ...rte in arctum compulsa, ab altera multo latiorem ...aberent sedem. Denique secto ad diaphragma venæ ...avæ trunco, sanguis defluxit, niger, in grumosque ...ncretus.

38. ANUI crus dexterum canis momorderat. Po...ea cum siti magna alvi fluxus, & febricula accesse...nt. Post multos dies ille desiit; non hæc. Tum ...mitu correpta est quo lumbricos etiam rejecit. ...enique finito vomitu, paulatim deficiens, ibidem ... mortua sub initium Martii 1741. Huic ægrotan... pulsus quidem nunquam validus fuit; raras tamen ...buit intermissiones: tussis etiam fuit aliquando; sed ...vis. Quæ duo cur addiderim, per te intelliges, ...m quæ in corde, & quæ ad pulmones adnotave...n, mox scribam. Neque enim ventris tantum, sed ... thoracis, & capitis interiora, atque alias præterea ...æ huc minus attinent, frigidissimi cadaveris par...s, quamvis intra perpaucos dies, satis diligenter lu...avimus. CEREBRUM dissecturi, aereas bul...las in vasis animadvertimus meningis Tenuis, & ...b hac aquam, ut deinde in ventriculis quoque, ...l non multam, neque ut Choroides plexus palle...nt. Thorace recluso, pulmones offendimus ...e turgidos, ad ipsosque Bronchiales glandulas ...ultas, & in his aliquas amplificatas, nec sine tar...rea inclusa materia. Cordis uterque ventriculus ...lyposis fartus erat concretionibus, quas inter san...is ater, ipsæ autem ex albo flavæ, & nonnullæ ...issæ, non facile discerpendæ. Mitrales valvulæ ad ...um ex compacta, albaque intus substantia factæ, ...que præsertim quæ Magnæ arteriæ propior est. ...ujus valvularum nulla inchoamentis osseis prorsus ...uit: una autem qua facie parietem arteriæ respi...bat, tota fere erat ossea, eoque aspera, & inæ...alis particulis videlicet quas revera osseas diceres, ...asi granorum sabuli instar, quorum alia aliis im...sita sint, passim exstantibus. Facie altera corpus...um, a me restitutum, superius divulsum, in carneam ...crescentiam, paulo quam ipsum, majorem, dege...rabat. In Ventre, quem primum omnium ...ueramus, ventriculus occurrit aere subtumidus, & ... se magnus, eo usque descendens, ut subjectum ...i intestinum Colon esset infra umbilicum. Quod ...estinum, ut in ea de qua novissime dictum est, ...mina (c), totum, si initium ejus excipias, quod ...n Cæco erat aere turgidum, adeo se contraxerat, ... unum ex Tenuibus esse videretur. Contra, Duode...m multo amplius erat quam solet, longiorique in...per tractu a dextris vertebrarum se demittebat. ...nuia reliqua obsoleto, & livido colore erant. Me...æi glandulæ non exiguæ, sed mediocres, sub levi ...guedine, & visu, & tactu percipiebantur. Jecur ...gnum: in eoque sulci duo, quasi digitis non leviter impressi, a convexæ faciei summo, inter se ferme paralleli, non brevissimum ad tractum antrorsum descendebant. Æquo crassior lien, & gibba facie quibusdam quasi granis subasper, colore autem intus pallido. Uterus denique sinistrorsum inclinatus, totam habuit interiorem faciem asperam, nec tamen exulceratam, quamvis atro sanguine fœdam, totam, inquam, fundi, non cervicis; tametsi uterini osculi corona erat crassior.

39. Nec mihi præter eas quas pollicitus sum, aliæ desunt uteri, in latus alterum, sed a tumore in opposito latere, inclinati, Observationes. Satis autem in præsentia hæ sunt quas ad octo addidi, aliis Litteris ad te scriptas, primum ut intelligas, uteri obliquitatem non esse rarissimam, deinde, ut omnibus inter se collatis, noscas, num sæpius illa, quod nonnulli videntur credere, dextrorsum accidat, an haud minus sæpe sinistrorsum. Non hic vacat alienas Observationes inspicere. Sed tamen de duabus quas in Sepulchreto legisse memini Joannis Riolani alteram (*d*), alteram Francisci Sylvii (*e*), illa dextrorsum, hæc sinistrorsum proponit. Illud denique, collatis nostris omnibus, facile colliges: quæ Ruyschius (*f*) gravia incommoda ab laterali uteri inclinatione fuisse, credidit, dolorem hypogastrii, conatum expellendi frequentissimum, mingendi desiderium continuum, aut certe non satis expeditam mictionem, de his fœminas in quibus a me id vitium uteri deprehensum est, non esse conquestas; tametsi in quibusdam non leve id esset, nec defuerit crebra Medicorum interrogatio, quænam ipsas male haberent. Quin Ruyschiana Icon (*g*), qua inclinatus uterus exhibetur, non ostendit eam quoque annexæ vaginæ partem quacum arcte scimus urethræ initium cohærere, sic inclinatam, ut oporteret ad mictionis incommoda illa cum Ruyschio inde repetenda. Sed de obliquitate uteri satis. Rara est contorsionis ad obliquitatem additæ Observatio, in historiis legenda quæ in extrema parte sunt laudabilis Dissertationis Rudolphi Jacobi Camerarii (*h*). Repertus enim est uterus *in latus sinistrum ita inclinatus, ut pars fundi anterior versus idem latus simul intorta videretur*. Eratque ea *intorsio*, ut mox (*i*) scribitur, *conspicua, & orificium uteri angustando, partum forte simul impediebat*, fœtus præsertim & pessime locati, & æquo majoris, & in matre parva, eademque obesa. Vides, quot interdum possint infelicis partus causæ uno tempore convenire. Sunt vero & aliæ, ut cum cervix uteri excrescentia aliqua occluditur, velut in muliere cujus dissectionem Historia exhibet Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis (*k*): aut cum os uteri duritie est ferme cartilaginea, quale in fœmina annos nata necdum quadraginta deprehendit Præcl. Helmstadiensis Professor Fabricius (*l*), & merito, quippe vehementer resistens necessariæ in partu dilatationi, inter causas partus difficilis, & præternaturalis referri, censuit: sive cum funiculus umbilicalis multo brevior quam solet, obstat fœtus, exitum sibi molientis conatibus, aut si hi validiores sint, ad præproperam placentæ avulsionem, imo etiam ad sui ipsius abruptionem est aptus. Sic videbis, quanto in periculo & fœtus, & mater fuerint, cum funiculus *vix 6. transversos digitos longus* a Cl. Stegmanno (*m*) conspectus est. Ex reliquis autem partus difficilis causis, quando prope innumeræ sunt, & alia nobis multa adhuc, & varia restant; unam, sed inter illarum præcipuas non infrequentem, hoc loco præstabit attingere.

40. Ea est fœtus in utero mortuus. Qui hanc primum difficultatem creat, ut plurimum dubitetur, num revera sit mortuus. Erant olim qui nimis facile, ut tristia docuerunt exempla, in signis quibusdam acquiescerent, & si meconium, exempli causa, per naturalia parturientis deflueret, extinctum jam esse fœtum, non dubitarent. Cujus fallaciam signi cum alii alibi, tum ipse multo evidentissime hic cognovi

(*c*) n. 37. (*d*) Sect. hac 38. Obs. 9. §. 8. (*e*) Sect. 10. libri hujus 3. Obs. 28. (*f*) Cent. Obs. Anat. Chir. 88.
(*g*) Ibid. Fig. 69. *. (*h*) Specim. Experim. circa Generat. Hist. 1. (*i*) in Schol. (*k*) A. 1705. Obs. Anat. 7.
(*l*) Progr. Acad. edit. A. 1750. M. Januar. (*m*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obs. 113.

gnovi A. 1730. Mercatoris uxor annos nata circiter undetriginta, a triennio ferme loco vini aquam bibens, cum ad legitimum quinctæ, an ſextæ geſtationis uteri terminum non infeliciter perveniſſet, tantam aquarum vim uno atque eodem tempore e genitalibus profudit, ut omnes mirarentur; non ipſa. Sciebat enim, ſe multo plus aquæ bibiſſe in hac geſtatione, eamque per urinæ vias menſe ultimo parcius quam ſolebat, prodiiſſe. Illud mirabatur, cum alias aquarum effuſionem ſemper infantes ſuis cum Secundis illico ſecuti eſſent, partuſque fuiſſent feliciſſimi, tametſi illi omnes intra diem quinctumdecimum vivere deſiiſſent; mirabatur, inquam, nunc poſt aquas profuſas pridie ſub auroram, qui dies fuerat XII. Kalendas Martii, alterum jam adveniſſe diem, neque præter aqueum qui deſtillare pergebat, humorem, quidquam exiiſſe; cum ecce eodem mane ſimul cum eo humore cœpit meconium defluere. Quamobrem poſt meridiem ad me ventum eſt, ut inviſere, & conſilia conferre cum ejus Medico non gravarer. Quem cum audiviſſem ea facere, & dare cogitantem, unde uteri, qui conquieverant, dolores, conatuſque reſtitutum iri, ſperaret; ego vero, inquam, primum omnium quærendum arbitror, an fœtus ea figura ſit diſpoſitus quæ ſecundum naturam requiritur, a qua, ſi vivus ſit, ne abſit, vereor, atque, ut ſic verear, meconii exitus facit. Sed quid ait obſtetrix? Illa vero, ajunt, in tranſverſum locatum cenſuit, quantum ex materni abdominis contrectatione potuit exiſtimare: Vivum autem eſſe, mater non dubitat, quæ vagientem ſibi videtur audiviſſe. Mittamus hoc, inquam, quod incertum eſt, de vagitu. Illud vero quod opinionem confirmaret meam; obverſo enim ad vaginam podice, & adjacentibus podici partibus forte compreſſis, potuit etiam necdum reſpiranti ſtercus exprimi; cur obſtetrix immiſſis digitis non comprobavit? Mulier enim, inquiunt, ſe paſſuram id pernegat. Ego vero: quid ſi opus eſſe, dicam, manum in uterum inſerere, fœtumque, ſi oporteat, in meliorem figuram converſum, extrahere. Quod ſi illius animus nunc flecti non poteſt; ſic habete; niſi aut obſtetrix decepta ſit, aut figura quam dixit, in meliorem mutetur, ſine Chirurgi tandem opera, ſed nimis ſera fortaſſe, non eſſe infantem proditurum. Quorum alterutrum fuerit, neceſſe eſt. Sed utrumlibet fuerit; mutatam poſtea eſſe figuram, dixerunt, uterique obortis doloribus, infantem naturali figura, quamvis non ſine ſummo ob magnitudinem labore, in lucem denique editum eſſe. Illud eſt certum quod ad inſtitutum ſermonem maxime attinet, neque ante octavam inſecutæ noctis horam, & viventem adhuc; nam & pauliſper poſtea vixit; prodiiſſe: id eſt horis minimum quindecim ex quo, intra uterum hærens, ſtercus cœperat emittere; ut evidentiſſime appareat, emiſſionem hanc fallax eſſe emortui fœtus indicium. Hæc autem retuli, quia inhærentem adhuc mulierecularum, & vulgi animis errorem non niſi aliis, atque aliis ſubinde additis, & inculcatis Obſervationibus evellas. Neque enim, uti ſupra indicabam, me fugit, quoties idem fuerit antea viſum: quin; ut cætera exempla omittam, ex hiſtoriis paulo ante (*n*), cum uteri contortionem memorarem, laudatis altera tibi præclare oſtendet, quincto poſt ejectum meconium die puellam eſſe editam vegetam, & vivacem. Scilicet non modo compreſſio aliqua, præſertim ventris, quæ, fœtus corpore male complicato, non difficile accidit, ſed & ſtercoris, tunc ferme fluidi, aut major copia, aut acrimonia inteſtinum irritando, vim poteſt vincere, modicam eo tempore, ſphincteris circumjecti. Quid? quod vis illa non ſolum ob paralyſim, verum etiam ob ſummam virium fœtus infirmitatem nulla eſſe interdum poteſt. Quas vires mox tamen poſſe, ut poſt ſyncopem, refocillato cum matre fœtu, magna ex parte reſtitui, Medicos nunquam oblivîſci decet, qui nolint vel ab aliis pluribus indiciis falli, quæ ad mortuum fœtum dignoſcendum proponi ſolebant. Exemplo ſit nullus in funiculo umbilicali, imo nullus in fœtu arteriarum pulſus. Certum quidem eſt, fœtum vivere, ſi pulſus revera percipiatur. Revera, dixi; nam quod Lanciſius (*o*) in ſummo Procere accidiſſe, narrat, ut in mortui carpo neſcio quis pulſum eſſe, contenderet, qui nuſquam niſi in ſui ipſius digitis erat, idem vereor ne multo facilius contingere aliquando poſſit Chirurgo qui intra calentes mulieris locos digitos ab opere ipſo, & quærendi labore fervidos inſeruerit. Quam ad vitandam fallaciam eos laudo qui Chirurgum admonuerunt, ut ſimul perceptorum ab ſe ſe pulſuum, ſimul ſuorum quos in carpo altero animadvertendos a quopiam curet, numerum conferat, ut ſi idem ſit, falli ſe, intelligat; ſin contra, non falli. Verum etſi id quod diximus, certum eſt; non tamen continuo ſequitur, ſi pulſus nullus ſit, fœtum eſſe mortuum; languere enim maxime tunc vires poſſunt, ſed mox redire. Extra uterum autem propendentis funiculi, aut artus nec pulſus nullus, nec frigus, nec livor ſatis ſignificant infantis extincti; nam intra contracti uterini oſculi anguſtias ita conſtricti eſſe poſſunt, ut, ſi artum vel gangræna corripere incipiat, ab eoque cuticula abſcedere; periculum quidem ſummum in quo vita verſetur, manifeſto pateat; vitam autem jam prorſus deſiiſſe, pro certo non pateat. Sane Uratiſlaviæ etſi *lividum, & frigidum* erat propendens infantis brachium, ut, tanquam procul dubio mortui amputandum judicaretur; ipſe tamen *tertia die vivus* editus eſt (*p*).

41. Attamen ubi aut ipſa evidentium cauſarum & rerum ſeries, aut pleraque, & conſtantia quidem aut graviora ſigna, ut cuticulæ e capite facillima abſceſſio, humor ex utero deſtillans cadaveris odore & ſigna alia ſunt iſtiuſmodi, ubi hæc, inquam, Medicos, Chirurgoſve peritiores illuc adduxerint, ut unanimi conſenſione infantem eſſe intus emortuum cenſeant; altera ſe objicit difficultas, num manibus continuo educere, an aliis uti antea auxiliis præſtet. Memini, cum Bononiæ Medicis ſtudiis operam darem, duabus illuſtribus Matronis uno eodemque anno accidiſſe, ut parere non poſſent, & cum utriuſque fœtus cenſeretur mortuus, ex altera Chirurgi manibus cito detractum, ex altera autem expectatione, & clyſteris præſertim uſu emollientis ſimul & ſtimulantis fuiſſe ejectum, priore illa paululo poſt mortua, hac ſervata. Qui utriuſque Medicus fuerat, Vir doctiſſimus etſi rationes proferret, cur in illa ſibi fuiſſet properandum, in hac expectare licuiſſet; tamen non parem ex ſervata laudem, atque ex non ſervata notam retulit, injuſtam, ut opinor, ſed tamen apud non ignobiles etiam Medicos, & Chirurgos. Et quanquam minime dubium eſt, quin pro alia rerum conditione aliter agendum ſit; vix tamen, niſi ex concordi Spectatiſſimorum Medicorum ſententia egeris omnem in ancipitis auxilii uſu reprehenſionem effugies, præſertim ſi forte, ut in hoc, prudentis exercitatique Chirurgi copia deſit. Neque enim ſatis eſt matrem ſervare; videndum eſt inſuper, nequid uterus detrimenti capiat. Conſultus ſum annis ſuperioribus pro generoſa Muliere, quæ cum poſt quatuor feliciſſimos partus opus habuiſſet in quincto Chirurgi manibus, qui cum pedibus prodeuntem infantem protrahere poſſet, atque adeo deberet, iis introrſum repulſis, dum in caput vertere, & hoc arrepto educere tandem ſtuderet, mulierem, delicatam alioquin tandiu, & tam violenter vexavit, ut non modo inflammatoria febris, quæ pene ad interitum perduxit ſit concitata; ſed & tribus inſecutis partubus infantes nunquam caput, ſed brachium ſemper exerentes ſe obtulerint, ob virium, ut credibile eſt, certæ parti ipſius uteri illatum ita ut non ex æquo ab omnibus partibus illos ſuſtentando, aut expellendo, figuræ perverſæ cauſa fuerit. Quo magis, ſi nihil eſt quod properare cogat, & bona partus emortui figura ſit; parturienti ſpatium, naturæque dandum eſſe arbitror, quo hæc pariendi conatus, doloreſque incitet, illa vero ſimul collectis viribus conniti poſſit quos

(*n*) n. 39. (*o*) De Subit. Mort. l. 1. c. 16. n. 8. (*p*) Eph. N. C. Cent. 3. Obſ. 57. in fine.

uos nixus utile interdum est cautis peritisque manibus ventri impositis nonnihil adjuvare. Sed quia naura aliquando aut in iis doloribus movendis segnior st, aut non eos quos vellemus, sed convulsivos poius, nostroque proposito adversos movet; nostrarum rit partium hos tempestive sedare, illos, si reapse amen id possumus, promovere. Ad parturienem accersitum esse me, memini, quæ malis, quos ixi, doloribus jam diem unum atque alterum vexaa, neque somnum poterat capere, neque alimenti uidquam retinere, sed vomitu omnia cogebatur reicere. Ei igitur priusquam vires prorsus collaberenur, cum dimidiatum opii granum dedissem; simul etineri alimentum cœpit, simul sunt dolores illi seati; ut mox legitimis doloribus advenientibus, osculoque uteri, quod priores constrictum servabant, relufo, puer feliciter editus sit. Sic autem agendo, on Deventerii (*q*) solum, quod tunc sciebam, sed eximii Medici Richardi Meadii (*r*), id quod unc video, viam tenuisse me, gaudeo. At segnior atura in altero quidem, de quo dicebam, casu, ad d accommodatis clysteribus atque abdominis inunctioibus primum quoad ejus fieri sic potest, adjuvanda est, tum si hæc satis non faciant, aliqua de eodem enere propinando quæ naturam invitent potius quam crius, nec sine periculo stimulent, aut certe agitent. Rideas fortasse, si id narrem quod in vico agri Paavini annis superioribus accidisse, de certis auctoribus cognovi. Parere non poterat mulier. Chirurgus jus vici oleum leucoii lutei vulgaris ad uncias quauor mittit, quo videlicet, ut solet, abdomen inunant. Rusticæ quæ adstabant, imperitæ mulieres ad otum credunt esse missum: itaque continuo dant bibendum. Sic illa parit. Hoc casu edoctus Chirurgus jusdem cheyrini, ut in officinis vocant, olei tanundem tribus, aut quatuor aliis quas par urgebat ifficultas, eodem exitu propinavit. Hinc Patavii noæ mihi fœminæ datum est, quæ mortuum ejicere inntem non poterat, & sic quidem infantis caput aliuanto magis descendit: quanquam ob nimiam manitudinem cui pelvis imus ambitus par non erat, ne Chirurgi auxilio prodire non potuit. Leucoii quiem illius flores ad menses, ad fœtum, ad secundas romovendas a Medicis datos esse, notissimum est. ed oleum in quo iidem flores macerati fuerint, proinatum esse, non memini: nec mirum, cum tot mius injucunda extare in eundem usum putentur. Atmen haud prorsus inutile fuerit hoc quoque memoasse, si forte oleo quis credat aut leucoii vim, quas ea cunque sit, temperari, aut potius cum hæc ceritur, opportune simul leniri, si quid, ut in conulsivis doloribus paulo ante ostendimus, leniendum t.

42. Quod supra (*f*) expectari posse diximus, niquid urgeat, sic potissimum accipias, velim, isi putrescentis fœtus apparere signa incipiant, quæ itius adveniunt ubi jam aquæ ejectæ sunt; per disptas enim membranas ad mortuum corpusculum r subit, corruptionem illam afferens, quæ ut rius plerumque, & sine acutis parentis febribus ea œtuum cadavera invadat quæ extra aeris contactum nt, ex historiis intelliges quæ diu antea conceptoum fœtuum officula referunt sive per abdominis absssus, sive per anum ejecta, matre ut plurimum lva. Quæ historiæ ex quo suam Albucasis (*t*) otulit, ad eum numerum excreverunt, ut cum las non unus collegerit, nonnullæ desiderentur, æ addi poterant, plures autem desint, quæ tunc on extabant. Ex illis est, ut opinor, quam ex opria Observatione habita A. 1667. vulgavit Doinicus de Marinis (*u*), cujus fœtus cranium per atris podicem, ut reliqua ossa, excretum asservabat uilelmus Riva. Ex his autem quas memoria noa vel sola Italia obtulit, sunt certe non paucissimæ. Nam; ut fœtum prætercam quem e Recto mulieris intestino a se extractum, ad me, ut inspicerem, misit Chirurgus industrius Venetus Nicolaus Patuna, quo de fœtu ipse (*x*), & Santorinus (*y*) scripserunt, idem Santorinus (*z*) fœminam, in Patavino agro fortasse etiam nunc viventem, commemoravit, quæ fœtus ossa per eandem excluserat viam, tum Vir Cl. Franciscus Seraus me per litteras Neapoli datas sub finem A. 1739. certiorem fecit, indidem excreta fuisse ab alia muliere non ita pridem infantis ossicula. Ex abdominis autem abscessibus hoc nostro sæculo educta Brixiæ, & Vercellis fœtuum aliorum ossa Vallisnerius noster (*a*), & Cel. Fantonus (*b*) tradiderunt. Facile aliæ fuerint ætate hac apud nostrates ejusdemmodi Observationes, quarum aut notitia ad me non pervenerit, aut si pervenit, in præsentia non meminerim. Sed quoniam nihil in Re Medica ferme est quod exceptionibus non sit obnoxium; ideo quæ de putredine paulo ante dixi, si aer non subeat, serius; si vero subeat, citius, & periculosius adveniente, ea *plerumque*, non semper, vera esse posui, tum aliis, tum duabus Observationibus adductus, uno eodemque anno editis (*c*) a Viris Cl. Reusnero, & Nebelio. Alter enim fœtum proponit quinquemestrem in utero mortuum, eumque, etsi ob retentas simul Secundas, & aquas aeri aditus non patebat, tamen post viginti, haud amplius, hebdomadas exclusum *teterrimo cum fœtore*. Alter vero maturum fœtum legitimo tempore prodire conantem, sed post aquarum effluxum, sui interitus signa tanto certiora præbentem, quod proximis hebdomadis *fœtidus & sanguinolentus ichor cum membranarum, fibrarumque carnosarum frustulis per muliebria effluebat*, denique in sceleton abeuntem, ut crepitus ossium audiretur quotiescunque mulier corpus antrorsum, aut retrorsum flectebat, nulla tamen, quæ memoretur, febre, aut gravi alio incommodo conflictata, imo *jam per tres annos* ossa illa in utero gestans *citra sanitatis dispendium*. Utinam vero sicuti emortui tot, præter eos quos commemoravimus, partus intra viventis matris ventrem diu Sepulchrum habuerunt; ita plures vivi ipsi una cum mortua matre non humarentur, aut satis tempore ex ejus cadavere eruerentur. Verum dum Profector quæritur, dum accersitur, dum venit, sæpe ii qui vivebant, debiliores præsertim, infantes moriuntur, frustra mulierculis, virisve etiam plurimis, æque ac ipsæ, rudibus, & inscitiæ plenis, interea dum ille veniat, ut matris os apertum servetur curantibus, quando potius cum aliqua utilitatis spe danda opera esset, ut interea parentis corpus, & venter potissimum, calens servaretur, ratione id præmonstrante, & Stalpartii filii (*d*) in canis fœtibus experimento comprobante. Membranis enim involutos cum in aquam tepidam immisisset, etiam post aliquot horas pulsus eorum invenit. Quin ex illustri in Silesia Matrona (*e*), ante horas quatuor jam mortua, adveniens tandem Profector, inciso abdomine, uteroque, viventem extraxit puellum, cum interea usque ad illius adventum jugiter *fotibus spirituosis, balsamo embryonum, vinoque generoso aromatico cum culcitris calidis* extinctæ ventrem fovere non omisissent, inde minime deterriti quod nullum in utero motum perciperent, ut opinor. Neque enim Observationis scriptor hæc continuo subjecisset, quæ sæpenumero sunt vera: *Vivit enim ut plurimum fœtus, quanquam non semper aperte moveatur*.

43. Satis de parturientibus. Nunc perpauca de puerperis quoque addamus. Pertinet huc Observatio quam pridie Idus Augusti A. 1707. cum Doctissimis Amicis Venetis, Santorino in primis, habuimus, & de qua non semel in Adversariis IV. (*f*) mentionem injecimus. Nunc totam accipe.

44. MU-

(*q*) l. supra ad n. 31. cit. c. 17. 26. 50. (*r*) Monit. Medic. c. 19. Sect. 5. (*f*) n. 41. (*t*) Chirurg. l. 2. c. 76.
(*u*) Differt. de re monstrosa per urinam excreta. (*x*) Relaz. int. al cadav. d'un Feto & cæt. (*y*) Inst. d'un Feto & cæt.
(*z*) Ib. n. 31. (*a*) Istoria della Generaz. P. 2. c. 17. n. 17. (*b*) De Obs. Med. & Anat. Epist. 7.
(*c*) Eph. N. C. Cent.5. Obs.11. & Cent.6. Obs.52. (*d*) Exercit. de Nutrit. Fœt. § 41. in fine. (*e*) Eph. N. C. Cent. 3. Obs. 57.
(*f*) Animadv. 26. 27. 39. 43. 45.

44. MULIER hyſtericis affectionibus obnoxia, & faciei colore illaudabili, aliquot liberorum mater, cum uterum noviſſime ferret, præſenſit, partum proximum ſibi exitialem futurum. Et reapſe inter parturiendum cœpit digitis, & abdomine intumeſcere: mox autem cum puellam peperiſſet pueri loco quem ſperaverat, & propter ſponſionem etiam quandam multo maluiſset, idque ipſi de induſtria ab aſſidentibus mulieribus occultatum, maritus per imprudentiam revelaſset, tanta animi ægritudine correpta eſt, ut illico pulſus deficerent, corpuſque frigeſceret. Tunc hora vix erat ex quo puellam ediderat, neque præter aliquam membranarum partem, quam ſana & vitalis puella ſecum traxerat, quidquam Secundarum prodierat, ſive quod placenta arctius adhæreret, ſive quod obſtetrix naturæ opem expectandam cenſuiſset, ut quæ neptem meminiſset ſuam olim reſtitantem placentam feliciter ejeciſse decimo jam a partu die. Cum igitur neque pulſus, neque calor redirent; intra ſeſquihoram ex quo hi defecerant, mors ſupervenit, non intermiſso; quod in eo pulſuum defectu miraberis; ad ultimum uſque vitæ extremum conſueto ſanguinis ex utero effluxu. CADAVER incidimus hora ab interitu vigeſima quarta. Cujus ex ore, & naribus multa, & grave olens aqua effluebat. Ventris tumor erat tantus, ut majoris, ne in aſciticis quidem, a nobis viſi recordemur. Qui, peritonæo inciſo, non niſi parum ſubſedit; fiebat enim tum a ventriculo, & inteſtinis, aere mirum in modum diſtentis, tum ab utero his ſubjecto, qui rotunda ſui mole totam pelvim non tenebat modo, ſed excedebat. Hunc cum omnibus quæ ad ipſum attinent, partibus priuſquam excideremus, effuſam in ventris pelvim cruentam aquam animadvertimus. Antea autem vaſa quæ ſub feminum cute prope genitale ſunt, oppleta ſanguine animadverteramus: & pubis oſsa qua junguntur inter ſe, cum ante ſectionem digito tentata, dehiſcere, aut certe laxiſſime conjuncta viderentur, reapſe, junctura vix cultro attacta, alterum ab altero diſceſſiſse, humore aliquo prodeunte. Nec diſſimilia, cum mox juncturas oſſium ilium cum Sacro examinaremus, videre viſi ſumus; ut non longe a vero abiiſse crederemus, qui non ſolum primiparis, ſicut Hippocrates (*) docuit, ſed & aliquando, etiam in partu non valde laborioſo, *coxendices diſparari*, tradiderunt. Exciſum uterum attollentes, prægrandem concreti ſanguinis maſsam per vaginæ orificium effundi, conſpeximus. Nympharum vix quidquam apparuit, an quod in partu cedentes, ne proxima cutis laceretur, ſe extendant, brevi poſt tempore ad priſtinam formam rediture? Sic Fabricius noſter ab Aquapendente (*g*) priuſquam in Virgine membranam incideret occludentem illud orificium, maximaque impoſiti ſanguinis vi diſtentam, nymphas ferme nullas apparuiſſe, adnotavit, quas mox, illa membrana inciſa, ſublataque tenſione, efformatas, conſpexit. Ex quibus; ſi a partu res ſemper ad eundem modum, ut indicat Dioniſius (*h*), ſe habet; unum ex nympharum uſibus conjicere cum eo potes. Dum exteriora ſpectabamus, lacunas quas in Primis Adverſariis (*i*) anno ſuperiore propoſueram, Amicis oſtendi, ſubalbum, quali in ea fœmina, neque ita pauco, abundabant, humorem exprimens. Mox etiam lymphæductus uteri animadverti, & demonſtravi, quemadmodum & lutei corporis in teſte altero ſtructuram. Sed de his, & de Teretibus uteri vinculis quantam, ob vaſa quibus magnam partem compinguntur, ſanguine diſtenta, craſſitudinem haberent, & de utero ipſo quibus ex fibris, ſinibuſque conſtaret, & his, vaſiſque ſanguiferis exterioribus quam amplis, tum de uterini oſculi amplitudine, nec minori cervicis, quam fundi ipſius dilatatione, creberrimis denique in illo oſculo, imaque cervice mucoſis glandulis; de his, inquam, omnibus ſatis in Quartis Adverſariis (*k*) ſcriptum eſt. Nunc ſi quid ibi non habuit locum, eſt adjiciendum, ut illam, quemadmodum promiſi, jam totam habeas Obſervationem. Teſtis uterque non ſine aliquo in ſuperficie foraminulo conſpectus eſt, per quod tenue ſpecillum intro admittebatur. In illo autem eodem teſte, in quo luteum corpus, ſubrotunda fuit oſſea cellula, in hujuſque cavo cruentus humor. Tubæ longiores quam alias ſolent. Vaginæ parietes extenuati, ipſaque multo quidem latior, ſed nihilo brevior, rugis autem dumtaxat aliquot, urethræ corpori glandoſo reſpondentibus. Uteri oſculum ex rubro nigreſcens, & alicubi laceratum. Nullæ intra cervicem exſtantes chordulæ, neque membranulæ. Supremo uteri fundo placentam ſic adhæſiſſe, ut tubæ utriuſque orificia obtegeret, manifeſtum erat. Eademque etiam tum, ex parte, adhærebat. Sed qua adhæſerat, ibi jam valde contracta erant uteri oſcula; qua adhærebat, ampla quantum in illis Adverſariis dictum eſt, veriſſime, ut cætera: quod ideo hic confirmo, ne quibus in talia necdum incidere datum eſt, *paradoxa* alio forte quam Græci voce hac uti conſueverant, ſenſu videantur. In finibus quibuſcum illa oſcula communicabant, nihil erat ſanguinis.

Thorax denique; nam caput non attigimus; pulmones habuit; ſi poſteriora excipias in quæ ſanguis ob ſupinum cadaveris poſitum, ut ſolet, deſcenderat; totos ex albo fœde liventes. Cor ſupra quam dici poſſit, flaccidum, nihil fere ſanguinis in auriculis, dexteroque ventriculo, nihil autem prorſus in ſiniſtro continebat.

45. Multum quidem ſanguinem, ob placentam ex parte ſolutam, per uterum effluxiſſe, non negaverim; copia autem exiiſſe tanta, ut is effluxus mulierem occiderit, dubitari fortaſſe poteſt. Nam neque de ea copia quærentibus nobis ab iis quæ aſtiterant, fœminis affirmatum eſt, & vaſa quædam ut legiſti, ſanguine etiam poſt mortem erant diſtenta; non *fere ſanguine vacua*, ut Cl. Tabarranus (*l*) in mulieribus invenit, paucis poſt partum horis profluvio ſanguinis extinctis: tum pulſus, & calor non paula tim antea, ſed tunc repente atque omnino defecerunt, cum res puerperæ moleſta ac gravis narrata eſt; nihil enim ejuſmodi eo tempore audire convenit fœminas, minuſque illas quæ, hyſtericis affectionibus obnoxiæ, proclives nervos habent ad convulſiones, quaſi viſcera nobilia corripiant, infirmiores facile perdunt, ut mulieri accidiſſe, leges, quæ a prægreſſi laboribus, & ab difficili partu laſſa, mox poſt ipſum inter loquendum, repente præter omnem opinionem convulſa mortua eſt, cum aliam nullam Cl. Jo. Sebaſt. Albrechtus (*m*) ſuſpicari cauſam poſſet, nisi moleſtum eo tempore nuncium a puerpera auditum. Neque aliter fœminæ hujus noſtræ mortem accidiſſe iis omnibus Doctis Medicis viſum eſt qui cum e iis quæ relata ſunt, mecum audiviſſent, tum cadaveri diſſectioni interfuerunt. Tu vero priuſquam judices illud etiam attendito, quantum in tumorem, & hunc flatulentum, mulieris venter increverit. Habes autem vel Sectione hac Sepulchreti XXXVIII. quaſdam Obſervationes quibuſcum noſtram conferas. Primum V quæ per incuriam ſub numero quoque XIII. repetita eſt, fœminæ, cui mortuæ decima a partu hora toti venter fuit flatibus tumens. Sed quoniam ejus uteri grumis plenus, & multæ vacuationes memorantur non ſecus ac ab Euſtachio (*n*) in puerpera illa Romana copioſus ſanguis excretus, in qua renum propria membrana ab incluſis flatibus fuit adeo diſtenta ut magni tumoris ſpeciem primo intuitu referret; tu Obſervationes IV. & IX. lege ex iis quæ in Appendice adjiciuntur. Neutra hæmorrhagiam; ſed utraque intra non nimium a morte tempus ventrem flatibus ſupra quam dici poſſit, tumidum factum proponit. Quod ſi mulieres iſtas dum parturirent, non poſtquam pepererant, mortuas dicas, earumque prima jam putridum utero fœtum geſſiſſe; vide, quæſo, Hoffmannus (*o*) tametſi inter prævias cauſas abdominis inflationum nimias ſanguinis profuſiones, etiam partu,

(*) De nat. pueri n. 43. (*g*) De Chirurg. Operat. ubi de Hymene imperfor. (*h*) L'Anatom. de l'homme Demonſtr. 4. Sect.
(*i*) Tab. 3. (*k*) Animadv. ſupra ad n. 43. indicatis. (*l*) Obſerv. Anat. n. 36. (*m*) Act. N. C. Tom. 4. Obſ. 50.
(*n*) Tract. de Renib. c. 45. (*o*) Medic. Rat. Tom. 4. P. 4. c. 15. theſ. pathol. §. 8. & 15.

artu, reponat; mox tamen iiſdem inflationibus ob contrariam cauſam mulieres obnoxias faciat, ut ſi lochiorum fluxus non rite ſucceſſerit, aut cohibitus omnino fuerit. Quæ non attingo, niſi ut memineris, tumoris ejuſmodi ventris cauſas eſſe plures, & inter ſe diſcrepantes. Ex his tamen quæcunque in fœmina hac noſtra fuerit, ſi hiſtoriam releges, jam fuiſſe, noſces, priuſquam ſanguinis profuſio facta eſſet; mulier enim cœperat antequam pareret, digitis, & abdomine intumeſcere. Illi quoque mulieri de qua ſcripſit Phil. Jac. Hartmannus (*p*), proximis ante partum diebus a flatibus inteſtina tumebant, qui tumor a partu, tametſi nullum ſanguinis profluvium, imo lochiorum eſſet remora, uſque adeo increvit, ut Coli præſertim inteſtini ſuperior, & inferior tractus *filo tres partes ulnæ longo vix* poſſet comprehendi; itaque ima ejus pars ſphacelo correpta, & rupta ventrem fœtidiſſimis ſordibus opplevit, fœminamque ſecundo a partu die ſuſtulit: cujus utero *intus per omnem ſuperficiem placentæ reliquiæ hærebant*, digito facile avellendæ: in cervice autem ipſa *cruor hæſitabat*. Verum ne de iis ſolum quæ præter naturam in deſcripto a nobis cadavere occurrerunt; ſed de aliis etiam, quæ ut totam hic haberes hiſtoriam, omiſſa non ſunt, aliquid ſimul attingamus; utinam ne apud Conſarcinatorem, non paucis inſtituto ſuo neceſſariis libris carentem, ſed apud Antonium Sidobre (*q*) Viri Doctiſſimi legiſſent omnia quæ cum ipſo de lacteis uteri ductibus communicaverat Chyracus; non enim facile cenſuiſſent, *eoſdem* eſſe ac quos ego lymphæductus in puerpera hac vidi. Optaſſem pariter, ut qui hos ab Ruyſchio, aliiſve conſpectos dixerunt, illius locum, & annum quo viderint alii, diſerte indicaſſent, quando ego quo tempore, & quibus oſtendiſſem, non reticueram (*r*). Qui poſt me conſpexerint, ſcio, inter quos animadvertas velim, doctum quoque Stehelinum (*ſ*) in diſtento utero vidiſſe, *fœminæ* videlicet *gravidæ*. Sed qui muliebri utero ex vero, non ex beſtiarum anatome appinxerint, necdum pro certo ſcio; ut non mirer, ſi Illuſtri Viro Heiſtero (*t*) vaſa hæc, hæc, inquam, ut *humano adhuc utero appinguntur*, *ficta eſſe videantur*. Quod autem ad oſſa attinet pubis, & ilium, non puto, ex illis te eſſe, qui rariſſime in partu accidere, contendunt, ut eorum juncturæ ita laxæ uti a nobis conſpectæ ſunt, deprehendantur, & cum id accidit, rachitidi potius, lui venereæ, aut cachexiæ, & huic quidem in majori gradu, imputandum. Sed puerpera certe noſtra, quamvis non bono eſſet faciei colore; neque cachexia, in majori præſertim gradu, neque ullo ex aliis illis morbis afficiebatur: nec mihi affinis Matrona ullo omnino ex is laboraverat, quæ cum in puerperiis de dolore ad juncturam ipſam oſſium pubis quereretur, & eum propterea a me locum tangi, Maritus voluiſſet; diſtans manifeſto alterum ab altero tunc habebat; extra puerperia non habebat. Et cum prope innumeræ hujus generis extent Obſervationes, quas etſi multi collegerunt, quaſdam, ſi recte memini, omiſerunt tamen, & nominatim Veslingii (*u*) illam, quando in parturiente *pelvim levi impulſu cedere ac vacillare perſpiebat*, *oſſibus tam ſub pube*, *quam ad latera oſſis ſacri*, *pollicis minimum ſpatio diductis*: quem digitum Santorino (*x*) quoque facile fuit in recentibus quibuſdam puerperis inter pubis oſſa indere: cum igitur tot extent Obſervationes; præſtatne credere, in junctis morbos illos fuiſſe accuſandos, præſertim cum qui illas ſcripſerunt, eorum nullam mentionem injiciunt? an cum diductio ſeu major, ſeu minor non modo non rariſſima ſit, ſed frequens, nequaquam præter naturam eſſe? imo in quibus fit, ab hac fieri; fit enim ſenſim, & ſenſim tollitur, & partum, quo ad ejus fieri poteſt, juvat. Noli enim exiſtimare, ad hunc eſſe inutile id quod pelvis anguſtias amplificat; nam quæ proferuntur pelvis dimenſiones, quaſi ad fœtus tranſitum ſine ulla oſſium diductione ſufficerent, ſumptæ videntur in ſceleto, cum mentio fiat nulla tot partium quæ inter nuda illa oſſa, & tranſeuntem infantem ſunt interjectæ, & ne uteri quidem, cujus tunc oſculum ad vaginæ orificium deſcendit: quæ partes ut in multis illas dimenſiones haud ſatis imminuant; at in multis contra imminuere valde poſſunt. Senſim autem ad laxitatem juncturas in his diſponi, ut cum Pinæo in Adverſariis (*y*) indicavimus, cum in gravidis nonnullis admoto ad juncturam oſſium pubis digito percipiendi occaſionem habuimus, tum, hæc recenſentes, confirmatum per diſſectionem vidimus a Cl. Exup. Joſepho Bertinio (*z*) duarum mulierum exemplo, alterius quadrimeſtrem, alterius ſeptimeſtrem fœtum gerentium; cartilago enim inter oſſa pubis & *ſolito craſſior* deprehenſa eſt, & *unctuoſo humore imbuta* in earum utraque, ſed in ſecunda præſertim, in qua etiam *ſine ferro*, ſed levi manus auxilio alterum os ilii ab oſſe ſacro plane *divulſum eſt*. Quam in gravidis inchoatam, in parturientibus auctam, ſicque in puerperis ſæpe animadverſam juncturarum pelvis conſtitutionem ſi graves Auctores attendiſſent; non facile, ut opinor, harum diductionem ponentibus objeciſſent, *a lanionibus vix poſſe illas diffringi*, aut duos robuſtos homines hinc, & hinc trahentes, ne ſumma quidem vi oſsa pubis *diducere valuiſſe*. Nec vero id mirum; neque enim ita erant ut in puerperis, diſpoſita. Sane & eorum ingenium laudo qui multis ſubnixi argumentis, diductiones iſtas ut *impoſſibiles* oppugnarunt. Sed quod toties conſpectum eſt, id fieri non poſse, inutile eſt probare velle rationibus, quas fruſtra nemo diſſolvendas ſuſcipiet, cum ſatis ſuperque ſit eorum omnium qui rem viderunt, & iis qui aderant, oſtenderunt, teſtimoniis certiſſimis ſtatim refellere.

46. Sed puerperas morbi non modo celeres, velut is de quo noviſſime dictum eſt, aut quem apud Cl. Henricum Sandenium (*a*) ex *ſeſquipalmari* parietum uteri craſſitudine, vel potius ex ea quæ non ita rara, imo non infrequens cauſa eſt, nempe uteri ſphacelo in una atque altera deſcriptum videbis a Cl. Jo. Henrico Fuchſio (*b*); non modo, inquam, puerperas morbi celeres, verum etiam lenti extinguunt: nonnunquam longo poſt partum tempore, imo donec vixerint, male habent. Ut lenta febris ex teſtis, tubæque abſceſsu puerperam abſtulerit, aliis a me Litteris (*c*) ſcriptum eſt, oſtenſumque ſimul, qui fiat interdum, ut ab laborioſa uteri geſtatione, partuque difficili eæ particulæ magnum detrimentum capiant. Ut vero ejuſdem geſtationis tempore ab utero, viſceribuſque aliis compreſſum, eoque aliquando inflammatum omentum in oblongum, & ferme ſcirrhoſum tumorem conformetur, qui a partu, ut mihi quoque occurrit, in nonnullis reſtat, eaſque dolore nonnunquam, incommodo autem aliquo ſemper afficit, Ruyſchius (*d*) docuit, & ante ipſum indicavit Bauhinus (*e*) cum ſcripſit, *nonnullis poſt partum circa ventris medium collectum* omentum *remanere*, *ita ut non leves dolores* (quod tamen, ut dixi, non eſt perpetuum) *perferant*. Et hi quidem acerbiſſimi, & pertinaciſſimi poſt partum in illa fuerant, quæ longo tempore iis conflictata, & tandem confecta (*f*), omentum habuit contractum in funis modum. Sed veſicæ, & uteri fundo ſic accreverat, ut cum doloribus ea conjungerentur ſymptomata, ob quæ hyſterica aliis, aliis calculoſa viſa fuerat. Huc adde non dolorifica, ſed permoleſta, alia mala, a minus felici partu relicta, claudicationem, uteri prolapſum, urinæ incontinentiam, de quibus ſermo in aliis Epiſtolis; & in hac ipſa (*g*) ex parte habitus eſt.

(*p*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obſ. 102. (*q*) Tract. de Variol. c. 7. (*r*) Adverſ. Anat. IV. Animad. 43. in fine. (*ſ*) Tentam. Med. P. 1. Theſ. 6. (*t*) Comp. Anat. n. 236. (*u*) Epiſt. 25. (*x*) Obſ. Anat. c. 11. §. 4. (*y*) III. Animad. 15. (*z*) Quæſt. de hoc argum. propoſita Præſide Bouvart. n. 5. (*a*) Obſerv. de Prolapſ. Uter. §. 14. in fin. (*b*) Act. N. C. Tom. 2. Obſ. 146. (*c*) Epiſt. 46. n. 27. & 28. (*d*) Cent. Obſ. Anat. Chir. 63. (*e*) Theatr. Anat. l. 1. c. 12. (*f*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obſ. 7. (*g*) n. 33.

Denique; omnia enim quæ hunc attinerent, enumerare non est animus; *hæmorrhoidas in ore matricis*, id est ad vaginæ orificium a Celso (*h*) olim, & ab Auctore libri quem Galeno quondam tribuebant, *de Gyneceis* memoratas, jure meritoque Arantius *causam habere fere difficilem partum*, tradidit eo capite (*i*) quod de hæmorrhoidum illarum noxis, causis, signis, & curatione conscripsit. Paulus autem Barbettus (*k*) addidit, quibus indiciis sanguis ex ipsis fluens a menstruo internoscatur.

47. Postremo partus infelicitas non in matre solum, sed etiam in edita prole spectanda est, sive hæc mortua qua de re supra dixi, sive monstrosa insuper exeat, sive demum vivens quidem, sed aut monstrosa, aut gravi alio vitio affecta nascatur. Primum igitur de Monstris seu mortuis, seu vivis editis, quædam proferam, minus ad controversiam quæ de eorum origine a Viris Doctissimis hoc sæculo agitata est, quam ad Observationes ipsas spectantia, ab hac Valsalvæ initium ducens.

48. MONSTRI, ut vulgo videbatur, busoni similis, mater sæpius antea filios nunc mares, nunc fœminas promiscue pepererat, illos omnes undique sanos, has autem, quæ duæ fuerant, quarum altera tunc annum agebat XIII. altera paucos annos vixerat, surdas ambas, & quod consequitur, mutas. Novissime cum ante octo circiter menses concepisset; toto autem hujus gestationis spatio semper mœsta jacuisset, & præ mœstitia sæpius flere consuevisset, fœtus autem motum si cum aliorum motu quos antea ediderat, conferret, adeo languidum animadvertisset ut interdum ferme crederet mortuum; eo quo diximus tempore fœmineum fœtum in lucem emisit, Secundis quidem præditum naturaliter se habentibus, sed aspectu monstrosum adeo, ut busoni potius, quam puellæ, similis, si inferiores excipias artus, infimamque ventris partem videretur. Primum erat parvus, ut longitudine palmum non æquaret, sed hoc tanto brevior esset, quantus est transversus digitus pollex. Deinde collum omnino deerat, ut mentum contingeret medium pectoris, imo vix digituli intervallo distaret a cartilagine Ensiformi. Tum oculi quidem perfecti erant; sed auriculæ multo inferius quam soleant, collocatæ, summos humeros tangebant: os hians; nasus erat ad superiora imperfectus; nam hujus radix, & frons tota deerant. Ad hæc, abdomen quasi in marsupii cujusdam modum protuberabat deorsum propendentis, in cujus marsupii medium umbilicalis funiculus, secundum naturam constitutus, se se inserebat. Denique artus superiores ita sterno annectebantur, ut extendi non possent. In posteriore autem corporis facie Spina in tres quasi gibbos distincta cernebatur, quorum summus capiti, medius thoraci, infimus ventri respondebat. Hæc exterius. ABDOMINIS autem dissectione compertum est, marsupium in quod extuberabat, laxatis ipsius, non integumentis modo, sed & musculis deberi, in eoque, tanquam in sacco quodam, jecur, lienem, ventriculum, & intestina omnia esse posita: quæ alioquin viscera, ut quæ Thorace continebantur, ad naturæ normam constructa erant. Ubi ad Caput ventum est, confusa rerum occurrit compages. Neque enim ossa, cranii fornicem efficere solita, neque cranii cavum inveniebantur; sed ossa dumtaxat abnormi figura, alia parva, alia aliquanto majora, inter se intricato musculorum nexu colligata. Cerebri autem ne vestigium quidem repertum est, nisi quod corpora occurrerunt, cerebri nates, & testes perbelle referentia; sed figura tenus; nam exterius membraneis nexibus undique firmata, interius non cerebri substantiæ ullo pacto similia erant, sed corpori potius cuidam, mediæ inter glandulosum, & spongiosum naturæ. Quod etsi neque cerebrum defuisset, & puella hæc vivere potuisset; tamen non secus ac sorores, necessario surda fuisset propterea quia utrumque foramen per quod a cerebro ad aures nervi mittuntur, firmissima occludebatur membrana, ut ne tenui quidem filamento nerveo ullus relinqueretur transitus. Nec vero magis licuit Spinalem medullam, aut principium aliquod invenire ex quo nervi initium caperent, quæ cæteroquin per ventrem, thoracem, artus naturaliter ferebantur. Nam vel crassissimos, ut puta Crurales, persequendo ubi ad Spinam accederes, sensim fieri exiliores vidisses, & in Spinam quidem insigi; verum in hac tota non modo nullam esse medullam Spinalem, sed nec cavum ullum quo medulla comprehendi posset.

49. Etsi Valsalva scribere omisit, mortuus, an vivens hic fœtus editus sit, nedum quomodo se haberent renes, vesica, uterus, nervique per caput discurrentes; ea tamen quæ scripsit, satis sunt, ut præclare intelligamus, vitium ejusdem fœtus præcipuum ad illa attinere, de quibus XII. ad te Epistola (*l*) actum est, cum ab hydrocephalo cranium magna ex parte, totum autem cerebrum sæpe absumptum esse in istiusmodi fœtibus (sane pro busonibus non raro habitis (*m*)) confirmavi, neque exempla (*n*) eorum reticui, in quibus præterea non solum medulla Spinalis, sed quod multo rarius est, inveniri tubus non potuit quo hæc conderetur. In eam autem Epistolam hanc Valsalvæ Observationem idcirco non retuli, quod præter illa, habet alia, sive mentum, sive spinam, sive artus superiores, sive demum abdomen, & pleraque spectes hujus viscera, ut huc potius differendam esse, censuerim. Quo certe ob non absimiles causas distulissem, si tunc habuissem, Baronii quoque Observationem quæ paulo inferius (*o*) subjicietur, fortasse autem & alteram meam, quæ tertia est puellarum, quas ipse dissecui, cerebro carentium; omnes enim haud secus ac ista Valsalvæ, & illa Baronii fœtuum fuerunt sequioris sexus: quod ad illud adde quod in ea Epistola (*p*) obiter animadverti. Sed meam illam Observationem tertiam nunc accipe: cui non dissimilis, præsertim ob Spinam simul bifidam biennio post Hafniæ habita est (*q*).

50. MONSTRUM; sic enim vocabant; triduo, an quatriduo ante hic editum, mihi a Chirurgo quodam ostensum est Februario mense A. 1746. Quod ut aspexi, continuo dixi, cerebro carere. Itaque ut dictum sectione comprobarem, ad me domum attulit, hæc narrans, mulierem, felicem hactenus aliorum liberorum parentem, felicem quoque hanc ultimam uteri gestationem habuisse. Cum vero ad hujus finem jam venisse, aut propius abesse existimaret; difficili præter opinionem partu puellam hanc mortuam, & per pedes ab obstetrice detractam emisisse. Re tamen vera non paulo minorem videbatur quam esse debuisset; neque enim septimestris fœtus longitudinem æquabat, & parvam quoque, ut dixi (*r*), illam suam Valsalva conspexerat: quod, si caput ab inclusa aqua antea distentum amplificatumque concipiamus, non difficile, sicut alias (*s*) ad te scripsi, intelligi potest. Cæterum optime nutritum, nihil male olens, & necdum abscedente cuticula pulchrum hoc fuisset corpusculum, quippe reliquo egregie conformatum plerisque partibus, nisi deformitates hæ accessissent, quod nullum apparebat collum, & supra oculos vix aliquid erat frontis, eoque loco pro communibus corporis tegumentis una erat membrana rubea, quæ capitis, minime ibi extuberantis, imo in posteriora declivis, superiora obducens, per medium dorsum ad thoracem ferme infimum pergebat, quanto magis descendens, tanto minus lata. Sub qua posteriore membranæ parte assurgebant protuberantiæ duæ osseæ, ut videbantur, quæ singulæ a singulis lateribus capitis profectæ, & quo longius ab ipso descendebant, eo minus elatæ, magisque inter se accedentes, Spinam subesse bifidam indicabant. At ejus membranæ latera non deerant integumen-
com-

(*h*) De Medic. l. 6. c. 18. n. 9. (*i*) 56. in l. de Tumor. p. n. (*k*) Anat. Pract. l. 4. ad fin. (*l*) n. 5. & seqq.
(*m*) Vid. Haller de Fœtu Hum. sine cerebro not. 2. (*n*) Epist. 12. n. 8. (*o*) n. 52. (*p*) n. 6.
(*q*) Vid. Rob. Steph. Henrici Descript. Omenti not. ad §. 11. (*r*) n. 48. (*s*) Epist. 12. n. 7.

communia, quibus, ut reliquum omne corpus, imum quoque caput utrinque operiebatur, non solum auriculis, quæ humeros contingebant, ibi præditum, sed & capillis; quasi cute quæ fuisset proxima, a summo avulsa, & lacerata, quæ remanserat cutis capillatæ pars, ea se deorsum contraxisset. Atque hæc exterius conspiciebantur. ABDOMEN autem incidendo, primum pinguedo multa in conspectum venit, quæ passim multa pariter ubicunque erat cutis, huic subjiciebatur, deinde reliquis diductis parietibus, viscera omnia tum Ventris, tum mox Thoracis optime constituta. Ad Caput denique transeunti, sub incisa rubra illa membrana, quæ erat tenuis, nihil quod pro cerebri, cerebelli, & Oblongatæ medullæ reliquiis accipere fortasse possem, apparuit, nisi duo quasi cornicula, quæ crassa, mollia, & ex rubro fusca, singula in singulis anterioribus basis cranii lateribus prominebant; dissecta enim præter concretum sanguinem, mucosam quandam ostendebant materiam. Iis corniculis illa ossis frontis pars suberat quæ fornicem orbitæ posteriorem facit. Nam anterior deerat, deerantque sincipitis ossa, & de osse occipitis quidquid non est ante magnum, quod nullum propterea hic erat, ipsius foramen. Temporum autem ossa erant quidem, sed deorsum in latera, retrorsumque protensa. Ad quorum illa foramina quæ Auditorii ingrediuntur nervi, frustra horum, ut aliorum pariter in hac cranii basi, initia quæsivi. Minusque idcirco miratus sum, cum mox oculos, qui suis cum palpebris bene erant conformati, inspectando, Opticos nervos æquo esse graciliores, & intra orbitas, ut visum est, desinentes animadverti. Tum linguam prælongam vidi, nec pro longitudine satis latam. Respondebat hæc maxillæ Inferiori, cujus ea erat longitudo, ut ultra Superiorem, quamvis hic inter descendendum valde in anteriora protensam, se antrorsum extenderet; neque tamen ejus partes dextera, & sinistra quo magis a mento recedebant, eo magis, ut solent, inter se distabant. Itaque longius quidem, sed multo quam consuevit, angustius erat inter utramque intervallum, quod singularis insuper arctabat utriusque crassitudo. Ad menti autem inferiora, nulla intercedente, ut in pueris, linea, ambæ in unum os coaluerant. Jam vero ut dicam de Spina; non huic omnes revera deerant colli vertebræ, sed tres dumtaxat, cæteræ autem erant inter se constipatæ, ut quædam nonnullarum partes cum proximarum partibus concretæ essent. Quod etiam in duabus, aut tribus ex iis quæ in thorace supremæ sunt, cernebatur, quarum vel ipsa erant Corpora in unum conjuncta. Ab his Spina incipiebat simul retrorsum ire, simul se in latus sinistrum curvare: quæ incurvatio ubi ad lumborum vertebras ferme pervenerat, in contrarium mutabatur, sicque per sacrum etiam os pergebat. Sed prima incurvatio multo erat major quam altera; quare hæc cum paululum attolleret os ilium sinistrum, illa scapulam dexteram valde attollebat, & ut costæ universæ aliter in eo, quam in opposito latere, prostarent, efficiebat. Erant autem costæ a dextris undecim, a sinistris duodecim, cum thoracis vertebræ essent omnino undecim, lumbares sex. Quod vero adnotatione dignius fuit, bifida reapse erat Spina. Namque ut summa cervicis vertebra, ita omnes deinceps reliquæ, si quæ infra penultimam sunt lumborum excipias, quidquid ossis Corporibus ipsarum additur, ut pro Spinali includenda medulla tubum efficiant, id omne hinc & hinc reclinatum ad latera, expansumque habebant; ut duæ illæ exterius fierent protuberantiæ de quibus supra dictum est. Itaque non secus atque in celebri Littrii (*t*) Observatione, ut nullus tubus, sic nulla erat hic Spinalis medulla. Videbis, siquando Patavium veneris, universum sceletum, a Mediavia nostro diligenter apparatum, eaque omnia quæ in ossibus descripsi, præclare ostendens. Esset autem aspectu multo pulchrius, si ut in cæteris quæ plurima habeo, fœtuum sceletis, ita in hoc quoque ossa omnia ad albedinem perduci potuissent. Quæ etsi dura sunt, neque ulla ab eo cura prætermissa est; tamen, quod omittendum non credidi ad Observationis hujus complementum, fuscus quidam, & subniger color a certis præsertim ossibus, & nominatim a plerisque eorum quæ in artubus longiora sunt, penitus auferri non potuit. De quibus longioribus artuum ossibus nec illud silendum est, minori esse crassitudine quam in fœtibus paris huic altitudinis solent, majori autem longitudine.

51. Anno eodem 1746. cum forte Septembrem mensem in Patria traducerem mea, Philippus Baronius, Baronii illius qui de Pleuropneumonia scripsit, pronepos, meus olim gratus auditor, tunc autem apud Meldulenses suos qui ipsum ante diem amiserunt, Medicus exercitatissimus, ad me cum Iconibus Observationem misit, illis ab se diebus habitam, quæ cum Valsalvæ Observationi, paulo ante (*u*) propositæ, non una in re consimilis sit, hoc loco non omittetur.

52. MONSTROSAM, quinto gestationis mense jam exacto, puellam ejecit mulier annum quidem agens trigesimum sextum, sed decolor, gracilis, a laboribus quos supra vires pertulerat, pravisque cibis diu, multumque extenuata. Quæ præterquam quod minus firma esset valetudine, viro quoque juncta erat non robusto, atque adeo torpido: ultimisque ante abortionem hanc mensibus territam se in somniis facie persimili illius quæ in puella erat, testabatur. Scilicet ultra supercilia nihil erat frontis, aut capitis: nasus depressus, os hians, auriculæ humeros contingentes, dexteraque earum deorsum valde inclinata: nullum collum, nullum mentum, quippe facie infra auriculas, & os continuo in pectus desinente, ut sicuti superiore, ita inferiore quoque careret sua parte. Abdominis musculi, & communia, ipsis imposita, corporis integumenta, anteriorem ventris multo maximam partem non convestiebant; sed eam laxa, & in amplissimi marsupii modum extensa membrana operiebat, in quam musculi, & integumenta illa, paulatim sensimque extenuata, demum abire videbantur. Intra hanc membranam, tenuitate pellucidam, jecur, & intestina conspiciebantur, extrorsum propendentia. Pollex digitus in dextera desiderabatur: quæ manus ita sursum retorta erat, ut inter se, & brachium comprehenderet angulum ferme normalem. Hæc a fronte. A tergo autem videre erat dorsi regionem capillis instructam: ad ejusque regionis summum medio inter scapulas loco amplam profundamque rimam, alterius oris instar hiantem, quam vertebræ, ibi dehiscentes, faciebant. Nec multo supra eam rimam, ab occipite lata oriebatur basi planus quidam quasi musculus, qui, ut erat cætera solutus, si antrorsum versus extenderetur, oculos, nasumque ex parte obtegebat; sin ad posteriora reclinaretur, ad lumbos usque operiebat dorsum. Erat autem is adulti hominis linguæ simillimus figura, & magnitudine. Ex quo puellæ hujus parvitatem facile poteris intelligere. Tametsi in hac descriptione nonnulla desunt, eaque præsertim quæ per dissectionem, si licuisset, inquiri debebant; tamen ex frontis, & reliqui, ut ex Iconibus adjunctis colligo, cranii fornicis defectu, itemque ex foramine, seu mavis rima qua supremæ hiabant vertebræ, satis intelligere mihi videor, non minus in hoc, quam in Foroliviensi fœtu (*x*), quocum hunc conferes, cerebrum defuisse. Cæterum & mihi A. 1735. fœtum Patavii inspicere licuit, secare non licuit, cujus huc, accurate a me tunc collectam, historiam addam cum ob alia ad matrem ipsumque attinentia, tum quia in eo certe quod ad abdomen attinet, & sine dissectione conspici potuit, ad propositas Valsalvæ, & Baronii Observationes proxime accedit.

53. MONSTROSUM infantem Matrona peperit nata annos unum & quadraginta, sic satis sana, plurimorum certe liberorum parens, quos feliciter gestatos, optimeque omnes conformatos ediderat. Huic novissimo Octobri mense, & deinceps cæteris ad diem usque XI. Kal. Julii nec menstruus sanguis proveniebat

(*t*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1701. (*u*) n. 48. (*x*) Vid. Epist. Anat. 20. n. 56. & seq.

venerat, & venter deinde suo tempore, mammæque intumuerant, & cum bono faciei colore satis bona valetudo fuerat. Nec tamen se gravidam esse putabat propterea quod plura deerant cæterarum gestationum indicia, tantus in primis ventris tumor, quantus alias solebat, & infantis motus, qui alias maximus, & assiduus, nunc autem nullus. Huc illud accesserat ultimis mensibus, ut in hypogastrio tumor durus, & circumscriptus, oblongæ instar distentæ vesicæ, plerumque perciperetur, qui mox repente evanescere videbatur. Cum hæc ita essent, cumque ultima ante prænotatum diem hebdomada insolita urinæ sæpius reddendæ necessitas, & sensus ponderis naturalia versus accessissent, mox autem mammæ triduo ante nonnihil detumuissent, & pridie denique fusci crassique humoris, subcruenti autem matutino insequentis diei tempore perpaucæ guttæ e naturalibus defluxissent; obortis a prandio parturientium doloribus, perfacile, & nulla adjuvante obstetrice integram adhuc membranam amnion; nam chorion sursum erat revolutum; cum annexa placenta edidit. Quæ longis sæpius partus doloribus, & difficili, tardaque placentæ ejectione conflictari alias consuevisset, novam hanc tantam facilitatem eo magis mirabatur, quod cum & menstruorum, & partus tempore plurimum effundere sanguinem solita esset, nunc paucus, ut proximis pariter, si unum excipias, diebus exiret. Atque ut de matre nunc omnia absolvam; surrexit ad solita domestica munia, non trigesimo, ut post alios partus, sed tertio, an quarto post die, & mox etiam domo egressa est, neque ea res non robustæ alioquin mulieri noxæ fuit; imo, si unquam alias, bene se habuit, postea que rursus uterum gessit, & vivam, egregieque conformatam prolem edidit. Sed contra ut deformis esset quam tunc ejecerat, scribamus. Secundæ, quantum judicare potui, ab naturæ norma non discrepabant, nisi quod placenta pro eo quod mihi designatum fuit, integri amnii volumine, aliquanto minor visa est; diametro enim erat transversorum digitorum trium cum dimidio. In amnio cum subflava, & turbida aqua, nec tamen fœtida, mortuus infans non minus longus mihi quidem est visus quam esse ut plurimum solent qui inter quinctum, & sextum mensem ejiciuntur. Facies ei prælonga, in qua carnosus, ut videbatur, globulus ex imæ frontis medio prominebat. Sub eo oculi, inter se contingentes; nullus enim erat nasus; non palpebris, sed pellucente membrana, per quam transpiciebantur, obducti. Os suo loco, quod hians denticulos Incisores ostendebat. Apertum erat in medio abdomen, ex eoque intestina effusa. Aperta quoque ad lumbos communia corporis tegumenta, sed hiatu ultra illa non descendente. Artus etiam omnes pessime habebant, Superiores quidem a cubito deorsum; quam brevissima enim erant brachia, & contorta, hisque manus pariter contortæ addebantur. Inferiores autem in distortos desinebant pedes; crus vero sinistrum ab arcte advoluto umbilicali funiculo aut fractum erat, aut magis quam cætera, distortum.

54. Quid? si mater horribilis cujusdam supplicii spectaculo interfuisset, aut quidpiam tale pictum vidisset, aut saltem, ut ea de qua paulo supra (*y*) dictum est, somniasset. Illa vero se quidquam ejusmodi aspexisse, aut vigilantem, dormientemve cogitasse pernegabat, aut vim ullam sive cadendo, sive constringendo, comprimendove, seu denique vehementius concutiendo; nam hujus quoque causæ in violentissima convulsiva tussi exemplum (*z*) habemus; gravido ventri attulisse: hoc tantum, se tota ea gestatione ægro tristique animo fuisse, fatebatur; ut si gestationes horum quatuor monstrosorum fœtuum, & Forolivienſis quoque illius (*a*), inter se conferamus, mirum fit, ejus quem secundo loco (*b*) descripsimus, felicem adeo gestationem fuisse. Cæterum quæ modo quasi adversus vires maternæ imaginationis dicebam, sic accipias velim, ut si ab homine sint cui minime placeat quidquid monstrosi in prole occurrat, continuo a viribus illis repetere. Extant enim plures vitiorum ejusmodi, & ejus nominatim de quo loquimur, enumerationes non modo apud Consarcinatores, verum etiam apud Illustres Viros, qui exemplum illorum vitiorum, aut ejus generis aliquod ab se, aut ab aliis visum primi ediderunt (*c*). Tu vero si plerosque eorum inspicias ex quibus exempla producuntur, videbis, quam facile a prægnantium imaginatione illa repetantur, & tunc etiam cum a violentia quapiam externa deduci satis possent, partes suæ imaginationi quoque assignentur. Quæ tametsi probare non possum; est tamen vicissim ubi durius mihi videatur a communi ista Summis etiam Viris sententia prorsus discedere. Quæ Boerhaavius (*d*), quæ Swietenius (*e*), quæ alii graves, spectatæque fidei Auctores ab se conspecta de hoc genere fuisse, ajunt, nemo pro veris non accipiet. Singula ab interno vitio aliquo posse alias fieri si quis contendat; non pertinaciter negabo. Sed tunc indidem facta esse, non potero facile fateri. Incidit in nasi globulum prægnantis fœminæ mori bacca; & infans prodit, in cujus nasi globulo mori exstat bacca, magnitudine, colore, subrotundis acinis, scabritie, minimisque pilis *perfecte expressa*. In alterius gravidæ cervicem ex arbore decidit eruca, quæ ægre inde amoveri potuit; & puella nascitur in cujus cervicis cute prominet erucæ effigies variis coloribus, erectis pilis, verbo, sic veræ erucæ similis, ut ne *ovum* quidem *ovo similius esse possit*. Alia mendicum labiis leporinis deformem aspicit non sine horrore; & filium edit, labia fissuris deformata, visis in mendico *etiam ad dimensionem usque simillimis gerentem* (*f*). Audit alia (*g*) de puellula cujus dextera præter pollicem digitis omnibus carebat, quorum locum tenebant ungues, ipsi metacarpo præfixi; hæc *diu multumque* secum cogitat; & fœtum ejicit cujus dextera ad eundem modum se habet. Nec illa (*h*) silenda est quæ puellum peperit sine cranio, cerebri locum rubra quadam massa occupante, cum, posteaquam binos liberos ex undis quibus submersi interjerant, sine cranio, & cerebro extractos fuisse, intellexerat, *fixa & pertinaci* ista *imaginatione*, *& præteriti mali perpetua ruminatione* se ipsam cruciaverat: neque illa (*i*) quæ cum puellam enixa esset, hydrorachitide in lumbis affectam, *eademque idea sæpissime repetita*, *& resuscitata ejus imaginationi continuo obversaretur*; proximo partu alteram puellam in lucem edidit *illa eadem prorsus deformitate eodem in loco, quo prior, defiguratam*. Denique; ut aliis quæ produci possent, & quorum nonnulla ipsi qui spectavimus, probe novimus, prætermissis, Observationem memoremus ad tres quas postremas tibi descripsimus, ex parte aliqua attinentem; mulier (*k*) fuit quæ fœtum edidit pedibus & manibus sursum incurvatis, & binis præsertim tumoribus deformem, altero ad os Sacrum, altero sub umbilico, qua per abdominis hiatum intestina, & alia viscera egressa, peritonæum, quo uno continebantur, valde extollebant. Cujusmodi partum cum prudenter obstetrix neque ostendere, neque describere puerperæ voluisset; ultro describebat hæc ipsa, narrans, se medio gestationis tempore infantem somniasse qui in ventrem sibi violenter irrueret, eumque artubus ita incurvis, & binis tumoribus, anteriore, & posteriore sic deformatum, quomodo reapse excluserat: adeo ab illo somnio perterrita, postquam fuerat expergefacta, tristem ejusmodi ideam retinuerat. Tu igitur, inquis, si maternæ imaginationi hæc adscribi posse, non negas; rationem, modumque edissere quo illa efficere hæc queat.

(*y*) n. 52. (*z*) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 9. n. 2. (*a*) Vid. n. 52. ad finem. (*b*) n. 50.

(*c*) Vid. Sachs Eph. N C. Dec. 1. A 1. Schol. ad Obs. 135 Schroeck. Dec. ead A. 6. & 7. Obs. 232: Goth. Ben. Preuss. in Append. ad earund. Cent. 7. & 8. Ritter. Act. N. C. Tom. 8. Obs. 88: Stalpart. Cent. 2. P. 1. Schol. ad Obs. 36: aliosque; sed præ cæteris Haller not. c c. & seqq. ad Prælect. Boerh. §. 694. & Opusc. Anat. VI. §. 16. not III. & seqq. & Opusc. IX. not. 2. & seqq. ad §. 3.

(*d*) Prælect. ad Instit. §. 694. (*e*) Comment. in Boerh. Aphor. § 1075. ad 2. (*f*) Vid. Act. N. C. Tom. 6. Obs. 10.

(*g*) Commerc. Litter. A. 1632. Hebd 20. (*h*) Eph. N. C. Dec. 3 A. 9. & 10. Obs 106.

(*i*) Salzmann. Differt. de quibusd. tumor. tunic. ext. §. 3. (*k*) Schol. ad Preuss. Obs. cit.

ueat. Sed nimis multa effent in phyficis quæ a me iegari deberent, fi propterea neganda effent, quia nodum quo fiunt, non affequor. Certe autem nec u, fi verum, ut foles, fateri velis, fatis illud affe- queris, qui factum fit, ut poft certas iftas imagina- iones morbus præfto fuerit qui fœtum haud aliter leformaverit ac ferebat imaginatio, ita uti bacca il- a mori, eruca illa, labrorum illæ fiffuræ, digitorum lla mutilatio, & unguium infolita collocatio, cra- nii & cerebri defectus ille, Spinæ illud vitium, in- curvatio illa, iique tumores non modo perfecte fua igura, cæterifque conditionibus imaginationi refpon- lerint, verum etiam in ipfo nafi globulo, in cervi- ce, in dextera, in labris, in capite, in lumbis, in artubus, in pofteriore, & anteriore corporis facie fic extiterint, ut prægreffa requirebat imaginatio. Cafu hæc facta fortaffe dices. Me vero facile tibi affen- tientem habebis ubi certa imaginatio non præceffe- rit, neque huic exacte adeo & forma, & conditioni- bus cæteris, & loco res ipfa refponderit. Sed ubi & illa præcefferit, & res illi fic, uti diximus, refpon- deat; ne tu quidem, fi omnia diligenter perpende- ris, in cafus accufatione omnino poteris acquiefcere, præfertim fi exemplum non unum, fed complura, ut funt, fpectaveris; neque enim cafum facile credes in iis omnibus, tam, ut ita dicam, ingeniofum, exa- ctumque imitatorem effe potuiffe. Quid ergo eft? Quod ad me attinet, in multis, & fi velis, in quam- plurimis cafum accufavero; at in quibufdam aliud aliquod potius quod me fatear non intelligere.

Nunc ut ad fœtum redeam quem noviffime defcripfi; mortem illi attulit aut impedita per funiculum ipfum umbilicalem, quippe cruri arctius adftrictum, fan- guinis circumitio, aut aliqua, exteriorum fimilis, peffima interiorum conformatio, quæ & crefcendi, & agitandi fe facultatem facile abftulit. Inteftinorum autem effufio, cujus culpa nonnunquam in rudes, violentafque obftetricum, infantes educentium, con- trectationes, preffionefque conjecta eft, hic certe ubi nihil harum effe potuerat, ipfi fœtus abdomini tri- buenda erat aut nunquam, aut non fatis occlufo. A primordiis enim, ut Harveus (*l*) in perfectorum quoque, ut vocant, animalium embryonibus, & nos certe in caninis vidimus, apertum eft. Poftea autem nifi peritonæum, mufculi, & integumenta communia prorfus, & firmiter occludant; profecto aut apertum maneat, quemadmodum plures, & in his olim, nec femel, Bofcus (*m*) (quem non me- mini in hujufmodi Obfervationum collectionibus vi- diffe laudatum) offenderunt; aut in marfupium a Valfalva (*n*) quoque, & Baronio (*o*) confpectum, laxetur, & fi tenuiffimum fit, facile difrumpatur ab ipfo vifcerum pondere, neceffe eft. Cum enim a pe- ritonæo dumtaxat efficitur, adeo tenue eft, ut vel pe- riftalticum inteftinorum motum tranfpici finat, uti Ruyfchius (*p*) tradidit, qui tres ad ejufmodi vitia attinentes habet Obfervationes (*q*). Quas fi atten- te legas, & inter fe, & cum iis conferas, quæ, Bid- loo refpondens (*r*), poftea fcripfit, ubi eas Obfer- vationes *raras* effe, contendit; fortaffe optabis, ne prius fine quadam repugnantiæ fpecie *multoties*, & *fæpius* hunc affectum a fe vifum dixiffet. Ve- rum ne quafcunque fupra ipfe produxi monftroforum fœtuum Obfervationes, eas omnes ad partium defe- ctum attinere, dicas; nonnullas addam quæ vel cum partium defectu, vel fine ullius defectu auctum nu- merum quarundam exhibent. Quam mifit ad me o- lim Confultiffimus, cum viveret, Medicus Sebaftia- nus Trombellius, præter id de quo modo dicebamus, abdominis vitium, magnam infantis alterius partem alteri tum exterius adnatam, tum interius admiftam defcribens, huc libentiffime afferrem, nifi Vallifnerio noftro dediffem, a quo in calce elaborati de Gene- ratione Voluminis (*f*) edita eft. Proferam alteram qua utrumque aliqua ex parte vitium Mediavia meus animadvertit.

55. INFANS Patavii natus eft fub initium Julii, A. 1736. ex ea parente quæ fanos alios, vitalefque & antea ediderat, & poft edidit. Huic infanti unum, fi afpiceres, erat vitium, tumor, pugnum æquans, in ea abdominis regione quæ a dextris umbilici, & paululo fupra ipfum eft. Nudus erat tumor a cute, quæ circumcirca in limbum elevata prominulum de- finebat; Bofcus (*t*) qui hæc ab ulcere fieri in ani- mum induxerat, cicatricem vocaffet, quemadmodum vocare tu quoque poteris ubi abdominis hiatum a violentia aliqua factum ponas, & partes in quibus hiatus factus eft, hinc & hinc in fe retractas, nec ferme aliter ac Cl. Preuffius (*u*), rem explicare. Inæqualis erat tumor, & tangenti cedens; ut ab in- teftinis factus videretur. Infans primum neque ex alvo quidquam reddebat, neque mammam fugebat. Mox cœpit utrumque facere. Sed viridia dejiciebat, unde lintea inficiebantur maculis quæ vix ac ne vix quidem elui poffent. Tumor vero qui jam antea erat fublividus, fieri interea lividior, & denique gangræ- na corripi incepit. Abfcedente, cum tumoris fuper- ficie, huic fubjecta Rectorum mufculorum parte, in- fans vivere defiit quincto & trigefimo ab ortu die.

VENTRIS diffectio oftendit duplex huic in- fanti fuiffe jecur, alterum in fede confueta, parvum potius, quamvis in prælongos lobos divifum; alte- rum majus, fed informe, quod per craffam interje- ctam membranam cum illo conjunctum, trunco venæ portarum annexum, in Cavam autem fuas venas in- fra illud alterum jecur immittens, eo fe extendebat, ut adhærens fibi peritonæum, adjectofque huic tendi- nes extrorfum urgeret, tumoremque efficeret de quo dictum eft. Qui tangenti ideo cedebat, quod cede- rent inteftina quibus hoc jecur erat ex parte impofi- tum. Sed cum duplex effet jecur, bilis veficula nuf- quam apparuit. Cæterum Tenuia inteftina erant fe- cundum naturam conftituta, Colon arctiffimum.

56. Credemufne, ut duo nonnunquam uno in cor- pore lienes inveniuntur; imo haud ita raro; ter enim id ipfi vidimus (*x*); ita huic uni infanti duo jeci- nora fuiffe data? an jecur majus, & extrorfum pro- minens, ad fœtum alterum fpectaffe, cujus cæteræ partes in utero periiffent? fic enim in bicorporeo il- lo fœtu quem Zambeccarius fecuerat, Vallifnerius au- tem (*y*) protulit, amborum corporum jecinora in- ter fe juncta per interpofitam craffam quafi membra- nam videntur (*z*). Sed cafune factum putabimus, ut jecinoris non fui venæ in eofdem pervenire poffent truncos ad quos ex proprio hujus infantis jecinore venæ pertinebant? Nimirum hæc difficultas quæ in bicorporei illius fœtus plerifque vifceribus multo ma- jor eft, ad eas attinet quæ recenti de origine Mon- ftrorum controverfiæ caufam præbuerunt. Neque in vitula deerant quam A. 1745. ineunte Martio perhu- maniter ad me mifit Vir Ornatiffimus Jo. Domini- cus Lavarinius J. C. Veronenfis. In qua multo plu- ra, & quæ ad te fcriberentur digniora fortaffe ani- madvertiffem, nifi poftquam mortua edita eft, atque ut diutius duraret, ventre aperto, & vifceribus ple- rifque ex ipfo detractis, tum diaphragmate fciffo, & pericardio reclufo, dum e montibus Veronam pri- mum, inde autem Patavium tranflata eft, ipfo tem- poris intervallo minus diffectioni, accuratæque obfer- vationi idonea facta effet. Pauca tamen, quæ adno- tare potui, huc adfcribam.

57. BICEPS vitula, cujus neque capita, neque col- la, fi inter fe conferres, nec corpus reliquum, fi cum aliis vitulis partui maturis comparares, difcriminis fere quidquam, exterius quidem fpectata, oftende- bant, Thorace aperto, perluftratoque, hæc exhibuit.

SPINÆ, ut ex duabus cervicibus profectæ, fic in thorace duæ effe pergebant, intervallo aliquo disjun-

(*l*) De Generat. Animal. Exerc. 69. (*m*) De Facult. Anat. Lect. 1 in fine. (*n*) fupra, n. 48. (*o*) n. 52.
(*p*) Cent. Obf. Anat. Chir. 73. (*q*) Ibid. Obf. 71. & 72. (*r*) Refponf. ad Bidl. Vindic.
(*f*) P. 3. c. 5. & Tab. 3. 4. & 5. (*t*) Lect. 1. paulo ante cit. (*u*) in Append. fupra ad n. 54. cit.
(*x*) Epift. 37. n. 30; Epift. 38. n. 34; & Epift. 64. n. 2. (*y*) c. 5. ad n. 54. cit. & Tab. 7. & feqq.
(*z*) Tab. 10. Fig. 3. & 4.

disjunctæ, quòd quanto illæ descendebant magis, tanto ipsum magis decrescebat, ut denique infra thoracem non amplius duæ essent Spinæ, sed una. Eodemque ordine breviora fiebant transversa ossa, quæ costis crassitudine, latitudine, & sede respondentia, in illo Spinarum intervallo singula erant collocata. Secundum id intervallum ferebatur Magnæ arteriæ truncus Descendens, valde amplus, ut qui ex duobus, in unum confluentibus, efficeretur, neque binas tantum, sed ternas ex ordine, ternasque emittens Intercostales arterias quo ad intervallum illud durabat, ut pote cui una earum inserviret. Singula thoracis latera bini, de quibus ad te alias (*a*) scripsi, tenebant magni pulmonum lobi; nam & in bina bronchia singulæ dividebantur arteriæ Asperæ, a suo quæque collo descendentes. Thymi quoque erant duo, etsi a primo in unum juncti videbantur. Pericardium unum duo continebat, penitus sejuncta, corda. Hæc erant inter se æqualia, eademque intus, extraque structura. Sed in his tamen discrepabant, primum quod cum alterum alterius lateri proximum esset, sinistri facies quæ dexterum contingebat, erat, nec leviter, sic excavata, ut naturalem dexteri convexitatem, cui prorsus respondebat, exciperet; deinde quod non eandem utrumque faciem sterno obvertebat, sed dexterum quidem eam quam debebat, sinistrum autem quam sterno obvertere debuisset, eam dextero obvertebat cordi, eaque facies illa erat, quæ, ut dixi, excavata fuerat. Quam excavationem ne suspiceris post mortem a dextero corde, quod forte sinistro diutius incubuisset, induci potuisse; nec levem illam, ut dictum est, fuisse memineris, & eam parietum utriusque cordis in vitula hac, perfecte in utero jam aucta, & probe nutrita, firmitudinem, crassitudinemque fuisse, scias, ut inde illam non liceat excavationem repetere. Quod si ut corda, sic reliquæ etiam partes satis firmæ tum fuissent, nec gravis odor non secanti modo, sed & illis qui prope me aderant, magis, magisque molestus fieret; alia præterea, atque alia perlibenter inquirere, & diligenter examinare perrexissem. Eorum tamen quæ in ventre superarant, viscerum nullum vidi quod præter consuetudinem esset duplicatum.

58. Quoniam partus infelicitas quæ in prole spectatur, non solum tunc est cum monstrosa hæc nascitur, verum etiam, ut supra (*b*) posuimus, cum est gravi alio aliquo vitio affecta; de hac quoque infelicitate pauca quidem ob provectam jam longius Epistolam, attingemus, non quod multo plura rei dignitas, atque adeo necessitas non postularet. Pauca enim infantum vitia sunt quæ reipsa cadant sub sensus, si cum maximo numero conferas internorum; hæc autem quæ humani generis magnam partem vix editam absumunt, tanto facilius, quanto minus tunc vasa, & viscera omnia ob teneritudinem ac mollitiem idonea sunt, ut se adversus præternaturales distentiones, attritionesve tueantur, nedum ut vitium alicujus alterius visceris, aut vasis corrigant, unde illæ, aut aliæ in se injuriæ proficiscuntur. Huc illud gravissimum accedit incommodum, quod Medici, non ut ab adultis, ita ab infantibus narrationes possunt, aut responsiones accipere, ex quibus intelligant, qua parte corporis, & qua molestia afficiantur, & quod consequitur, quo auxilii genere utendum sit ad hanc, ejusque causam, nisi tolli queat, mulcendam saltem, ac minuendam. Quapropter inter illos excellens in primis Ballonius, infantes, & teneros pueros miseratus, non uno loco (*c*) admonuit, ut quoniam tunc nobis, *tanquam cum mutis ægris* (qui tamen, adulti, nutu, & gestibus plura significant) agendum est; tanto in illis diligentius, quæcunque possumus, morborum indicia adnotemus, & conjecturis persequamur: exemplisque docuit suis tum in pleuritide, tum in lapide renum non solum quæ in viventibus pueris signa animadvertisset, verum etiam quæ in denatorum corpusculis per anatomen deprehendisset. Quem nos secuti, eandem olim viam in Medicarum Institutionum Idea commendavimus, ut quibus natura suos posse indicare morbos negavit, illos Ars, quasi opportuna, & amica interpres ne deficiat. Quod si hæc vel in iis infantium morbis necessaria sunt, qui cum sint illis, adultisque communes, signa Medicis habent notiora; quanto erunt magis in morbis illis qui infantium sunt peculiares!

59. Morbos infantium peculiares appello qui a turbato sunt peculiari in ipsis naturæ instituto, ut puta circumitionis sanguinis ab ea quæ in fœtu requirebatur, in eam quæ in nato requiritur, mutatione. In illo, ut nosti, a placenta per Umbilicalem venam sanguis in venam portarum inferebatur, ex eaque pars sanguinis per Canaliculum Venosum in venam Cavam, ex hac autem pars per Foramen quod Ovale vocitant, in sinum venæ Pulmonaris, pars in dexterum cordis ventriculum, ex hoc autem per arteriam Pulmonarem pars in pulmones, pars denique per Tubulum Arteriosum in Magnam arteriam, ex cujus Iliacis ramis non parva sanguinis portio per arterias Umbilicales in placentam referebatur. Hæ nunc in jam nato cum vena ejusdem nominis obligantur, amputanturque, ut jam nihil sanguinis inferri possit, nihil referri. Canaliculus autem Venosus, & Arteriosus Tubulus sensim deinde occluduntur, sicut Foramen denique Ovale, quod nisi occludatur, solet imminui. Igitur fit ut sanguis ex vena portarum in Cavam non nisi per hepaticas transeat hujus radices, & quemadmodum is qui per Cavam ad cor vehitur, in Pulmonarem arteriam contruditur, sic nihil ex hac pervenire in Magnam arteriam possit quod per venam Pulmonarem non sit convectum in sinistrum cordis ventriculum. Adde hue cætera eo tempore peculiaria, & pro cunctis iis mutationibus necessaria naturæ instituta, ut lac e mammis sugendum sit, deglutiendum, & stomacho conficiendum, ut diaphragma alterne contrahendum, atque laxandum, pulmones explicandi, aer ducendus, remittendusque, alia hujusmodi. Deinde sic cogita, siqua forte corporis pars sit his novis, necessariisque muneribus minus apta, aut magis resistens, aut faciens ut multo citius, tardiusve quam par sit, eæ occludantur viæ quas occludendas esse, diximus; cogita, inquam, quid sequi debeat; & facile intelliges, quam varii, multique esse possint morbi recens natorium peculiares.

60. Illustrare hæc juvat exemplo morbi qui sub sensus cadat. Nonnunquam nascuntur infantes sine palato, aut nascuntur palato fisso. Sive tunc suctio sive deglutitio, sive utraque impediatur, aut multo difficilior fiat; apparet, sic factum os ineptum, aut minus aptum esse ad lactendum. Sed quoniam morbus & manifestus est, & externus, Ars modum excogitat servandi infantes sive ad plures dies, sive ubi vitium minus sit, ad longam ætatem. Legeris tradita a Cl. Viris Maloetio, & Petito (*d*): quorum ille natum sine palato refert vixisse dies quindecim, lac ex cochleari in os demittendo; hic vero servatos quosdam, fisso palato in lucem editos capra se mipleni uberis papillam præbente, cujus crassitudine longitudine, mollitie simul fissura palati, simul narium cavea sic occludebantur, ut subinde esset, n respirationem impediret, illa retrahenda. Hoc autem in iis esse factum, qui assuescere, ut plures alii quos vidit, non potuissent illis in sugendo, deglutiendo que incommodis motibus qui, cum fissum palatum est, requiruntur. Qua assuefaciendi spe, aut saltem diutius servandi infantis causa, qui Patavii sic natus erat, memini me interim nutrientes ex lacte clysteres proponendos curasse. Sed manifestus non solum, ut dixi, tunc morbus est, verum causa ejus quoque. Est autem alius manifestus quidem morbus, sed causa incerta, ut puta cum recens nati ictero afficiuntur graviori; nam levi quodam fere omnes paulo post ortum tentantur. Cujus levis icteri si cert causa esset; esset, ut opinor, aut saltem conjici plerumque posset illius etiam gravioris. At levio rem audivi qui repeterent a materno lacte quod sta tim

(*a*) Epist. 19. n. 48. (*b*) n. 47. (*c*) Vid. l. 1. Consil. 76. in fine, & Epid. l. 2. Constit. Autumn. A. 1557. ad 8. & in Anno & Constit. Æst. A. 1558. ante med. (*d*) Hist. & Mem. de l'Acad. R des Sc A. 1735.

n a partu subflavum sit. Vidi tunc equidem & ego c aliquando subflavum. Sed ut semper esset; quo-odo interdum vidissem valde flaventes eos quoque antes qui nec matris, nec recentis alterius puer-æ lac suxissent? aut quomodo Sylvius (e) obser-llet, *multos nasci cum Ictero*, nedum *mox post par-m ipsis erumpere Icterum?* Sunt & Docti Viri qui nnes recens natos ictericos fieri, arbitrantur, quod primo lacte in ventriculo acescente coagulum fiat, quo mox Duodenum intestinum distendatur, bilis-e, obturata in hoc via, in hepar, & sanguinem urgitet, quæ res hinc dignoscantur, quod rhabar-ri, aut saponis pauxillo is paulatim solvatur icte-. At multis illis, cum hoc natis, lac certe in ntriculo acidum factum non fuerat, & de quinde-n filiis meis, cum mox a partu flavi omnes, & nnulli etiam haud ita leviter, essent facti, cunctis r se, nullo prorsus Artis auxilio, paulatim icte-solutus est. His autem omnibus lac, quod non-lli a matre, alii ab aliis nutricibus suxerant, aci-m esse factum, imo cæteris passim infantibus, di-rso adeo tum lacte utentibus, tum ventriculo præ-is, acescere, vix est credibile. Crederet fortasse ali-is, novum hoc alimentum plus oleosarum particu-um in sanguinem invehere, quam ut jecur par es-possit secernendis; nisi tunc, dicerent, albida es-alvi recrementa, indicio non obscuro, bilem in odenum intestinum minime influere. Quid ergo ? Si effectus, omnibus communis, communis quo-causa esse debet; a veri similitudine non alie-n est, respici oportere venam Umbilicalem, quæ e ut incisa, filoque constricta inferat in continua-n portarum venam contractionem quandam, sive orbata sanguine, a placenta reduce, non juvet utili additamento reliquum per se convectum, a o alimenti genere fortasse crassiorem, utrolibet, utroque modo retardet bilis in hepate secretio-n, donec viscus hoc, cessante illa contractione, latim assuescat, aptumque iterum fiat ad bilem randam. Veruntamen hæc, ut vides, intra con-uram sunt.

1. At sunt alia quæ per infantum dissectiones li-confirmare. Legisse memini inter ea quæ Cowpe-in Appendice ad Anatomen humani corporis ad-avit, quibus vias illas quas supra (f) commemo-i, Tubuli Arteriosi, & Ovalis præsertim Forami-, æquo citius occlusas invenit, eos multis sæpe rbis male habitos fuisse, ut capitis, colli, pul-num inflammationibus. Itaque cum hæ, nulla evia causa manifesta, recens natos adorientur; non re erit præproperam illam occlusionem suspica-. In qua ut ille imminutionem sanguinis laudat; tu commendare saltem poteris lac parcius præbi-n, & ea nutrici unde tenuius, & fluxilius gigna-. Sic enim sanguis qui totus per pulmones tra-tur, & tanto majori copia iu ramos superiores ir-arteriæ Magnæ, quanto jam minori in descen-tem hujus truncum deflectit, facilius transibit, pulmonibus, cerebroque minus officiet, a cujus ppe tunc mollissimi, læsione fortasse præter in-nmationes, alia mala sæpius sunt in nerveo gene-quibus recens nati repente absumuntur, iique præ-tim in quibus præter eas præmaturas occlusiones, guis jam ab utero sit copiosior, aut crassior, ce-ri autem vasa vel multo quam soleant, infirmio-Sicuti autem nasci aliqui eo structuræ vitio pos-t, ut viæ illæ sanguinis, de quibus dictum est, rius claudantur; ita e contrario credibile est, o-nonnullos in quibus oppositum vitium sit, viæ propterea illæ non modo nunquam penitus oc-dantur, quod in Ovali Foramine haud raro mihi, sque occurrit, sed quod de eodem Foramine dictum a, ne imminuantur quidem. Hæc autem siqua pora forte sint ita facta, ut ferre possint, veri ile est, multo plura non posse. Pertinent huc XV. Kal. Jun. A. 1722. Vir Cl. ad me scripsit us Plancus. Ex me enim quærebat, num in re-cens natis infantibus unquam Ovale Foramen nulla prorsus instructum valvula offendissem. Quærendi au-tem causa erat, quod in nuper dissecto infante neque ipse, nec Vir, alias a me laudatus, qui tunc Ari-mini degebat, Romæ postea Pontificiorum Archiatro-rum Comes fuit, Antonius Leprottus eam valvulam diligentissime, sed frustra, quæsiverant. Universæ autem illius Observationis, quantum ex iis, proxi-misque Planci litteris collegi, summa digna est quæ hic tibi a me perscribatur.

62. INFANTEM dies natum haud amplius quin-decim mors sustulerat; sed quo morbi genere, non constabat. CADAVERE perlustrato, ventri-culus bono lacte refertus, ipseque, & viscera omnia conspecta sunt sana, nisi quod cor, & quæ circa il-lud sunt, vasa erant sanguine mirum in modum di-stenta. Vasorum Umbilicalium quæ partes in ven-tre sunt & Tubulus Arteriosus patebant; Ovale autem Foramen non patebat solum, verum etiam sua valvula prorsus carebat, ut hujus, quantacun-que, ut diximus diligentia quæreres, nec vola, nec vestigium occurreret.

63. Quod cum præter naturam omnino esse, Plan-co rescripsissem; facile in eam venit cogitationem quæ paulo ante dicta est. Et sane intelligis, ubi prorsus desit id quod sanguis a sinistris urgeat: & ad Fora-men Ovale magis magisque, si non claudendum, at saltem ex parte aliqua operiendum impellat, pertur-batum iri in organo præcipuo certum illum qui re-quiritur in respirantibus, sanguinis motum: quæ per-turbatio nisi imminuatur, sed usque & usque eadem perstet; motus demum cordis, & sanguinis sufflami-netur, necesse est.

64. Vides, ut amplissima, eademque propemodum intentata pateat via ad recens natorum morbos at-tenta, dum vivunt observatione, accurata autem post mortem dissectione pervestigandos, nisi parentum inepta charitas obstaret. Qui tamen aliquando cum infantes suos alium post alium ad eundem modum amittunt, tum denique, si forte nascituros ser-vare possint, id Medicis ultro offerunt quod alias negassent. Verum haud raro incidunt in Rei Anato-micæ aut rudes, aut contemptores, quorum ego olim utrunque genus in uno eodemque casu perspexi. Qui recens natos secuerunt, id quod in his maxime se-cundum naturam est, pro funesto ipsorum morbo re-ferebant, cranio arctius adhærentem Duram menin-gem. Qui consulebantur, quantopere contempsissent Anatomen, tunc satis ostendebant, cum hoc ipsum acciperent, probarent, & tanquam fundamentum eo-rum ponerent quæ erant responsuri. Quod si diligens Anatomes studium nullam præter hanc afferret utili-tatem, ut ex corporum secundum naturam se ha-bentium interiore constitutione, quæ præter naturam sint, aut non sint in perquirendis morborum causis addisceremus; magni certe faciendum esset; non con-temnendum. Peculiaria autem plura præter ea quæ supra memoravimus, habent tenellorum infantium corpora, ut in horum quoque dissectione esse debeat exercitatus qui latentes velit eorum morbos inquire-re, & ea quæ morbida revera sunt, cum iis signis conferre quæ in viventibus animadverterit, & deinde pro utrorumque natura, & gradu, si non curatio-nem, at levamen, & si ne hoc quidem liceat, sal-tem prædictionem afferre, hancque ea ratione quam Anatome doceat, explicando comprobare. Sic expli-catæ prædictionis; ne a cranio, quod memoravimus, longe abeamus; exemplum in haud ignoto alioquin funesto signo est apud Wepferum (g). Instante enim infantium morte, non solum circa futuras Lamb-doidem, & Sagittalem manifestos profundosque sul-cos, sed & prope Coronariæ, & Sagittalis conjun-ctionem foveolam subsidentem conspicimus. Quid ita? Cerebrum enim tunc in se collabitur, subsidensque per Crassæ meningis nexus introrsum trahit quid-quid adhuc membraneum restat in futurarum in-terstitiis, itaque sulcos illos, & foveam facit.

(e) Prax. Med. l. 1. c. 46 n. 11. (f) n. 59. (g) Exercit. de loc. aff. in Apopl.

65. Juvabit autem antea quam in recens natis hæc diligens aliquis Vir conetur, quæcunque a Medicis, & Anatomicis accuratiores in paulo grandioribus infantibus, ac pueris habitæ Obſervationes, diſſectioneſque, huc illuc diſperſæ, extant, eas colligere; neque enim vel in Sepulchreto extant, niſi disjectæ; ex iiſque illas potiſſimum attendere quæ ad proprias ſpectant ejus ætatis ſtructuras, aut ad reliquias, nonnunquam majores quam vulgo putant, earum ſtructurarum quæ in recens natis peculiariter occurrunt. Tum deinde Obſervationes addat quæ ad hos ipſos recens natos attineant, quotquot ab aliis habere ſui ſimilibus, aut ab ſe poſſit, unumque ex omnibus corpus efficiat, quod a grandiuſculis incipiens, in recens natis deſinat: poſſunt enim illi aliqua interdum a vocalis, aut manu deſignare, quæ ſi adnotes qu buſcum aliis ultro ſe offerentibus ſignis conjunc ſint, tuas ſæpe tunc adjuvent conjecturas, cum ſig hæc alia in iis deprehenderis, qui neque lingua, n que geſtu quidquam valent ſignificare. Et nobis qu dem hanc quæ in Re Medica deſideratur, parte aggrediendi voluntas fuit; facultas defuit. Namq ut licuiſſet ægros infantes accuratius obſervare; mo tuos tamen incidere non licuiſſet. Quorum alteru ſine altero ad propoſitum vix quidquam prodeſ Hæc igitur ab aliis; a me autem de iis morbis quibus utrumque licuit, plures adhuc Litteras exp ctabis, & valebis.

FINIS LIBRI TERTII.

J O.

JO. BAPTISTÆ
MORGAGNI
DE SEDIBUS, ET CAUSIS
MORBORUM
PER ANATOMEN INDAGATIS

LIBER QUARTUS.

Quo de Morbis agitur ad Chirurgiam, aut ad universſum corpus ſpectantibus.

Præclariſſimo Viro

JOANNI FREDERICO SCHREIBER

Medico, & Anatomico Præſtantiſſimo

Joannes Baptiſta Morgagni S. P. D.

Ogitanti mihi, per quem Inclytæ iſti IMPERIALI Scientiarum ACADEMIÆ, quæ me ſibi anno 1735. benigne adjunxit, hos modo a me editos libros, grati, obſequentiſque animi teſtimonium, meo nomine offerendos curarem, forte accidit, ut inter cætera ejuſdem Academiæ Volumina, ſæpe a me in his libris conſcribendis verſata, ultimum quod Petropoli huc eſt importatum, in manus ſumerem, Novorum Commentariorum Tertium. Itaque ſub oculos mihi redeuntes, quas antea excerpſeram, Obſervationes Tuæ, Vir Præſtantiſſime, ſpem dederunt, Te non illibenter oblaturum eſſe meas, tum quia ejuſdem generis, ac Tuæ, ſunt, tum quia a me ſunt, in quem pro Tua Humanitate quam bene eſſes animatus, vel ante hos duos & viginti annos, cum Lugduni Batavorum degeres, non paucæ ex Tuis eruditis ad libellum Jac. Douglaſſii Adnotationibus oſtenderunt. Rogo igitur, ut has officii mei partes iſtic ſuſcipere ne graveris.

Quod ſi forte quæras, ex raris ſint, an ex communibus Obſervationes hæ meæ; ingenue dicam, eſſe promiſcue ex utriſque, magis tamen ex communibus, quippe magis ad inſtitutum hoc meum attinentibus. Mihi enim propoſui, non homines admiratione afficere, ſed meos pro quibus potiſſimum ſcriberem, Auditores utiliora docere. Longe autem utilius eſt monſtrare ipſis per Medicam Anatomen quæ cauſæ ſint eorum morborum quos ſæpenumero, quam paucorum quos nunquam fortaſſis in Medicina exercenda ſunt viſuri. Et huc facile ſpectabat Peyerus (*a*), cum ſcripſit, *bonum eſſe omni ægritudinum genere defunctorum cadavera, quorum haberi copia poteſt, diſſecari, atque deſcribi*, & Conſultiſſimus Medicus Frider. Hoffmannus (*b*), cum ad Artem hominibus ſalutiferam magis perficiendam *optandum fore*, exiſtimabat, *ut cadaverum, quocunque etiam morbo perierint, ſectiones eſſent frequentiores*, & magis diſerte Illuſtris utriuſque noſtrum Amicus Hallerus (*c*), cum *eſſe*, ait, *in obſervationibus vulgatiorum morborum verius forte quam in iis pretium, quæ adeo raro occurrunt*, & vel planius, ubi (*d*) de Jo. Rod. Camerarii Memorabilib. Medic. verba generatim faciens, *inprimis autem*, inquit, *ad rariora, & ad id reſpexit, quod admirationem moveret, eo ipſo minus utilis*. Reliquos nunc ſciens, uti ſolitus ſum, brevitatis cauſa omitto, ut potius ex Viri Summi, Veſtrum utriuſque

(*a*) Meth. Hiſt. Anat. Medic. c. 4.
(*b*) Procem. ad Differt. de Pancreat. Morb.
(*c*) Præf. ad Opuſc. Pathol.
(*d*) ad Boerh. Meth. Stud. Medic. Part. 9.

que Præceptoris, meique, dum viveret, Fautoris, & Amici ingenui Boerhaavii sapientissimis dogmatibus rem conficiam.

Statuebat ille (*e*), ut præclare nosti, *omnium optimum inter eos qui observaverunt ea quæ in vita contingunt, fuisse Hippocratem; sed qui examinaverunt cadavera post mortem, hos optime de Arte meruisse*. Quid ita? Nimirum quia morbos sanare ex arte non possumus, nisi & morbos, & causas proximas dignoverimus, quæ non morbos solum efficiant, sed & eas quæ in horum singulis insint, differentias. Quæ omnia dum ille explicat in iis præcipue Academicarum Prælectionum Partibus quæ ad Pathologiam, & ad Symptomatologiam spectant; quis est qui, non dico illa omnia dignoscere se posse, speret, sed accedere dumtaxat ad tot dignoscenda quot homini permissum est, nisi per morbosorum cadaverum innumeras propemodum dissectiones? Nam primum quod ad morbos attinet, incredibilem, & augescentem in dies eorum enumerationem vel unius oculi ostendunt morbi, quos cum Galenus, ut est apud Eruditissimum Trillerum (*f*) jam olim CXII. diversos observasset, Boerhaavius nominat qui CCC. numeraverit superiore sæculo. Ex quibus ut eos tantum attendamus qui ex diversis oriuntur causis, insidentque diversis sedibus; ingentem vel sic habebimus numerum. Quantus erit igitur morborum numerus universarum corporis Partium, cum aliæ quoque, præter oculos, inter eas sint, quæ bene multis instrumentis egent ad suum perfecte munus implendum, eoque morbis & frequentibus, & multiplicibus magis, quam cæteræ, sunt obnoxiæ. Unde simul facile est intelligere, quanto major sit, quam vulgus putat, vel uno in morbo, diversarum causarum numerus, & quomodo morbus idem & unus sit, & millecuplus, quod præclaris exemplis Cæcitatis, Surditatis, Difficilis Respirationis Boerhaavius ostendit, ut Palpitationis Cordis Cel. Senacius (*g*), & quare paucæ adeo quorundam morborum sanationes, plures autem infelices curationes, multæque interea injustæ querelæ audiantur, quod contra unum eundemque, si nomen spectetur, morbum tot, nec raro inter se contraria remedia in aliis aliorum Medicorum libris laudentur. Scilicet non ut morbi nomen, ita morbus quoque est simplex, sed multas complectitur differentias, a multis non diversis tantum, sed & oppositis interdum causis effectas. Quæ cum ita sint; Ars certe tanto longius aberit a facultate bene curandi, quanto pauciores cognoverit differentiarum causas, & causarum notas. Contra vero propius, quoad ejus fieri potest, accedet, si noverit plures. Nulla autem est alia pro certo noscendi via, nisi quamplurimas & morbornm, & dissectionum historias tum aliorum, tum proprias collectas habere, & inter se comparare. Atqui non nisi communiorum morborum habere quamplurimas possumus, rariorum autem ob id ipsum quod rariores sunt, paucas adeo, ut vix, imo sæpius ne vix quidem, tot sint, ut comparatio institui possit, ex qua præcipua existit utilitas. Tam patet igitur, quam quod maxime, communiorum morborum Observationes longe esse utiliores, quam rariorum.

Quas

(*e*) Meth. Stud. Medic. Part. 14.
(*f*) Procem. ad Differt. de Fame Lethali.
(*g*) Traité du Coeur l. 4. ch. 11. n. 18. & 19.

Quas tamen non contemno ; imo ideo probo , quod raræ , & mirabiles sunt ; interest autem Medici nec has ignorare , cum quia id quod semel accidit , potest iterum accidere , tum quia sic ubi sincera complurium testificatione res mirabiles confirmantur , illaudabili multorum consuetudini occurritur , qui propterea quod mirificæ narrationes hominibus sæpenumero imposuerunt , videntur nimis facile statuisse , nulla quæ admirabilia sint , ab se unquam esse credenda ; quasi fieri nihil posset , nisi cujus causa intelligi ab ipsis queat . Sic etiam olim *multi Medici* , ut legimus apud Galenum (*h*) , *rerum quæ manifeste videntur* , *causam reddere nequeuntes* , *eas esse* , *omnino negabant* , ideoque , ut opinor , *quidam etiam ultro rara exempla* , *ubi causa deficiebantur* , *reticebant* , quos ille vel eo nomine reprehendit (*i*) , quod si *ita* fiat , *scitu digna infinita præteribuntur* . *Quin veritatis studiosus* , inquit , *omne debet quod conspiciat* , *etiamsi eum angat causa* , *sedulo exponere* . Quod ego monitum , & eas de quibus dictum est , rationes secutus , non veritus sum in his libris non semel iis quoque Observationibus locum dare quæ explicatus habent difficillimos , ut cum in robusto bajulo , quinquaginta circiter annos nato , cor descripsi puerili corde non majus , neque tamen , ut alia nonnunquam inventa æquo minora corda , quidquam habens læsionis , aut vitii , ne in ipsa quidem substantiæ constitutione . Sic & alia etiam sane rara proposui , ut in libro hoc quarto tunicam oculi Retinam osseam factam , & intra genu articulum osseos plurimos innatos globulos , quæ nemini , quod sciam , ante me videre in Italia contigit .

Sed quanto majorem ad raros , magisque ad vulgatiores morbos observandos Nosocomia nobis præbent opportunitatem ; tanto sæpius vicem doleo priscorum Medicorum , qui ea caruerint necesse est , si Nosocomia primum instituta sunt non longo ante Justinianum tempore , quemadmodum in Imperialis Academiæ istius Commentariis (*k*) Vir ostendit recondita eruditione præditus Jo. Henr. Schulzius . Quod si vel posteaquam Nosocomia esse cœperunt , morbos non in ægrotantibus solum , sed & in denatis post quancunque ægrotationem , examinare licuisset ; ii per insecuta decem admodum sæcula Medicæ Facultatis progressus fuissent , quos conjicere facile est ex his quos fecit postquam tandem utrumque illud permitti cœpit circa initium sæculi XVI. Quo magis nostrarum partium est , eorumque omnium qui Rem Medicam his temporibus profitentur , jacturam tot sæculis factam diligenter sarcire . Omnium autem dixi propterea quia in tanto , ut diximus , numero inquirendarum causarum , notarumque per quas causas internoscamus , nisi unanimi , atque assiduo labore , & studio contendamus , verendum est , ne posteris ; quanquam ipsis quoque multum restabit semper , ut in immenso propemodum opere , quod adjiciant ; nos tamen aliquanto minus quam possemus , allevasse eorum inquirendi onus videamur . Sed quid ego hæc meis primis ad Te litteris tam longo sermone tecum ago , quasi hæc omnia aut non melius , quam ipse , nosses , aut non æque libenter ac ego , faceres ? Nimium ; si ni-

(*h*) de Loc. aff. l. 5. c. 2.
(*i*) de Caus. Puls. l. 2. c. 13.
(*k*) Tom. 13. Class. Histor.

si nimium in ullo esse potest ; in me veri , & publicæ utilitatis studium abduxit longius ab hujus epistolæ proposito , ad quod tandem redeo , Te iterum orans , ut pro Tua singulari Humanitate his libris faveas , quibus nihil accidere honestius potest , quam si per Te , Vir Doctissime , una cum debitis auctoris officiis Illustribus istis Academicis offerantur . Vale .

D. Patavii Prid. Kal. Septembr. A. CIϽ IϽCC LX.

JO. BAPTISTÆ MORGAGNI
AD AMICUM
EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA XLIX.
De Febribus verba fiunt.

QUI longissimas a me Litteras non ita pridem acceperis, nunc expectas fortasse longiores, ut quarum argumentum sint Febres, morbi omnium frequentissimi, & varii adeo, atque multiplices. Et sane quæ ipsis in Sepulchreto assignatur Libri IV. Sectio I. nam ex prolixioribus esse, vides. Hæc tamen Epistola ut brevissima non sit; certe inter longiores non rit. Quid enim hic, Sectionem illam imitatus, reetam, aut anticipem quæ satis, aptiusque alibi ad e scripsi, aut scripturus sum, de tot morbis agens uibuscum sua certa febris conjuncta est? In illa auem Sectione quamplurimæ Observationes sunt quas Bonetus ipse fatetur, aliis locis quæ indicat, ab se roponi, & ex iis de quibus non fatetur, alias præerea agnovisse videor de quibus idem fateri posset. Quin etiam quasdam in illa eadem Sectione non semel ositas animadverti: quas singillatim non memoro, uia te puto, si diligentius quam ego, ipsam perleas, vel plures alias animadversurum, simulque nonullas miraturum, in quibus incredibilia leges, ut uta in pestilenti hemitritæo (*a*) repertam inter cebri meninges immanem *cimicum* copiam, ut in peilentiis quibusdam (*b*) natas passim in humanis orporibus *viperas ac lacertas*, *quæ mille hominum in ies* post cruciatus acerbissimos interficerent, aut (*c*) nventa hominum, & equorum *jecora bufonibus scaentia*. Mihi vero statutum est aliquot Obserationes quæ ex Valsalvæ præsertim schedis superunt, hic describere, in quarum plerisque illud porus miraberis, quod post graves, aut citius opinioe interimentes febres, vix quidquam, interdum ne ix quidem compertum sit quod earum gravitati, aut mpetui responderet, usque adeo id sæpe latet per uod febres interficiunt!

2. VIR triginta circiter annos natus incidit in ferim lentam, nullo attentione digno symptomate stiatam, nisi quod appetitus erat omnino dejectus. Pulus, & vires in dies deficiunt. Tandem ex inopinato ioritur. DISSECTI omnia viscera a Valsalva inenta sunt sana, si hæc excipias. Cystis fellea fusco nfectam colore bilem continebat, in eaque calculum, iolaris dentis magnitudine, colore pallido, facile riabilem. Intus cavus erat, pluresque alios calculos, osque nigros, inclusos habebat. Pulmones vero nigris maculis erant distincti. Pericardio parum, aut nihil seri inerat. Sanguis in hoc cadavere erat admodum cœnosus, in cordis autem ventriculis coagulatus.

3. Sive lentam febrim, sive malignam fuisse, credas; certe quæ per dissectionem reperta sunt præter naturam, in aliis quoque haud raro occurrunt, qui neque ejusmodi ægrotatione, neque præsertim ejusmodi genere mortis absumuntur. Non ita sæpe accidit, ut in corde ipso ea conspiciantur quæ Valsalva in puero vidit, quem hectica, opinor, febris sustulit, quanquam nonnulla sunt quæ in vivente, & fortasse etiam in mortuo fuerint, an non, scire aveas.

4. PUER quidam macie confectus obiit. COR valide cum pericardio nectebatur: quo simul cum pinguedine separato, per omnem exteriorem musculorum cordis faciem quædam passim disjecta albida corpora cernebantur. Horum pleraque figura, magnitudine, colore parva milii grana referebant: nonnulla autem erant aliquanto majora, figura abnormi. Per diaphragma lymphæductus satis manifesto apparebant.

5. Sed jam ad ea transeamus, quæ idem in tribus fœminis observavit, ad aliud febrium genus attinentia.

6. MULIERIS annorum triginta, temperamenti biliosi, duplici febre tertiana jam diu laborantis, abdomen baculo percussum est. Excepta in S. Mariæ de Vita Nosocomium, de abdominis dolore tantummodo querebatur. Sed tertio ex quo percussa fuerat die cœpit delirare. Pulsus erat parvus, & celer. Non semel vomitu humorem ejecit, aquæ similem, in qua caro recens lota est. Tandem aucto in dies morbo, interiit. ABDOMINIS musculi contusi reperti sunt sic tamen, ut neque exterius, neque intra ventrem ullum extaret contusionis indicium. Hepar subalbum ad duritiem nonnihil vergebat: ejus vesicula quæ insigni erat magnitudine, bilis atro colore infectæ, tres circiter uncias continebat, cujus portio aliqua etiam in ventriculo inventa est. Reliqua in ventre secundum naturam. In Thorace pulmones qua vertebras spectabant, magna erant phlogosi affecti, cætera sani. Dexter ventriculus cordis mediocrem polyposam concretionem habebat.

7. Qui abdominis ictum, & de illius dumtaxat dolore querelas spectasset, cætera quæ consecuta sunt, læso

(*a*) Obs. 57. §. 11. (*b*) Obs. 62. §. 8. & 9. (*c*) Ibid. §. 10.

læso inde alicui ventris visceri tribuisset. At dissectio quidquid in jecinore vitii fuit, ad diuturnam potius illam febrim attinuisse, ostendit, Valsalva judice, qui huic Observationi titulum adscripsit *De Tertiana duplici*, sive totum id vitii credidit ad hujus causas, sive ad effectus pertinuisse. Quid ad illud occasione ictus accesserit in biliosi temperamenti muliere, inspectum cerebrum fortasse, ut delirium indicat, significare potuisset. Nam quod ad magnam pulmonum phlogosim spectat; quis pro certo affirmet, cum posteriora teneret, non eam potius, ut alias (*d*) admonuimus, & passim videmus, fuisse a supino cadaveris positu? quod ad insequentem historiam quoque dictum putato.

8. VIRGO annorum duodeviginti multos jam dies laborans tertiana duplici, deinde ardenti febre correpta, capitis, & totius corporis dolore vexata, moritur. IN VENTRE ad Ilei intestini finem, qua parte mesenterio annectitur, multa prominebant corpuscula, quæ magnitudine, forma, colore grana referebant pulveris pyrii. In utero plura protuberabant rotunda corpora, glandularum instar: quibus disruptis, viscidus humor prodibat. Præter hæc, omnia in ventre secundum naturæ modum. In Thorace autem pulmones qua dorsum respiciebant, leviter inflammati: & in cordis ventriculo dextero polyposa concretio.

9. Sive rotunda ista corpora exstabant in exteriore, sive in opposita uteri facie, sive item nigra illa corpuscula, vel potius puncta hanc, aut illam intestini faciem tenebant; haud satis apparet, unde primum tertiana, deinde vero ardens febris oborta sit. Haud satis, inquam, apparet, non quod me fugiat, qua ratione a viscido humore, non una ex latebra intra certum tempus prodeunte, Viri Doctissimi recurrentes febres deduxerint, aut posse nigra illa puncta exiguas inflammationes jam in gangrænam degenerantes significare: sed quod vitium utrumque in pluribus fuisse, sciam, quas non istiusmodi febres, sed noxæ aliæ male habuerint, quas frustra in hac historia perquiro, vitiorum illorum sedem indicantes.

10. MULIER annos nata viginti quinque, eodem quo prior illa (*e*) temperamento, in idem Nosocomium venerat, cum difficultate spirandi tentari cœpisset. Conjuncti erant cum ea difficultate dolor in thoracis parte sinistra, quidam intra hunc inter respirandum materiæ sonitus, & pulsus mollis quidem, sed frequentior. Quincto die regius morbus accessit: qui cum usque ad octavum perstitisset, evanuit. Tunc ob febris pertinaciam, sanguinis missio, jam primis diebus instituta, rursus repetita est. Tandem ex improviso mors occupavit; neque enim febris erat ejusmodi, ut tunc mortem minaretur. VENTRE aperto, sana omnia inventa sunt, nisi quod selibra aquæ in tota illa cavea occurrit: quæ tamen res in aliis etiam cadaveribus sæpius fuerat animadversa. In Thorace dexter pulmo, qui superiore parte costis adhærebat, inferiore erat inflammatus, ex cujus dissecta substantia paululum effluxit seri. At sinister pulmo & a costis undique solutus, & sanus repertus est. Ex cordis ventriculo dextero polyposa concretio, quæ in ejus lacertulis basim habebat, in venam se producebat Cavam, firma ubique compage, colore autem ex altera parte pallido, ex altera rubescente.

11. Nisi Valsalva ipse huic suæ Observationi titulum fecisset *De Febre Ardente*; ipsam potius inter Peripneumonias retulissem: quanquam ne sic quidem satis intelligeremus, quomodo ex inopinato mors ingruerit. Sed neque cum dolor a sinistris fuisset, apparet, cur inflammatio esset a dextris; nisi forte ubi aut ille, aut hæc memoratur, calamus, ut fit, alterum pro altero latere exaraverit. Illud constat ex Hippocratis Aphorismo (*f*), male de hoc morbo jam tum fuisse ominandum, cum icterus ante diem septimum febri accidit. At si in ulla propositarum hactenus febrium maligni aliquid delituisse, suspicaris; multo id magis in ea conjicies, cujus descriptionem Valsalva nobis ad hunc modum reliquit.

12. VIR annos quadraginta natus, ob tibiam contundente Instrumento vulneratam in eodem illo Nosocomio decumbebat. Ibi cum vulnus jam optime se haberet, ipseque omnino a febri liber esset; repente acuta febri corripitur. Hac magis magisque sæviente e medio tollitur. IN CADAVERE nihil usquam vitii, nisi quod sanguis ferme naturalem fluorem servabat.

13. Quid proclivius est in hoc casu, quam quod Riverius (*g*) in quodam suo, existimare? Scilicet in puero quem acutissima febris sustulerat, iis stipatam symptomatibus quæ viscerum inflammationis magnam suspicionem afferrent, cum per dissectionem *omnia viscera* (sic enim Riverius scripsit; non, ut in Sepulchreto (*h*) per gravem operarum incuriam descriptum est, *omnia symptomata*) *bene constituta* invenisset, neque ullam, quæ quidem appareret, causam tantorum symptomatum deprehendisset; hanc in latentem malignitatem rejecit. Quod tu eo facilius fortasse facies, quod hic saltem in conspectum se dedit sanguinis fluor. Cum ejus enim dissolutione malignas febres bene multas conjungi, Medici Præstantissimi docuere. Quos secuti in aliis quoque tumultu Valsalvæ Observationibus (*i*) interpretandis, sic tamen, ut quoniam malignæ febres non uno omnes eodemque modo se produnt, nec illos deferendos censeamus, qui contra, cum sanguinis concretione multa quoque earum junctas esse, tradiderunt. Quorum sententiæ favent cum aliæ, tum præsertim hæc quam postremam ex Valsalvæ historiis subjicimus, hoc titulo ab ipso inscriptam *De Febre Maligna, & alvi stypticitate*.

14. VIR Nobilis annorum circiter quadraginta, qui vel sanus tantæ erat alvi duritiæ obnoxius, ut non nisi Artis ope exoneraret, cum ex patria regione, tenui aere prædita, in aliam crassi aeris, domicilium transtulisset; brevi post tempore in febrem incidit, nullo alio stipatam symptomate, nisi quod æger de assidua animi inquietudine, & de vigiliis perpetuo conquerebatur. Sed decimo quarto die cum dolor capitis accessisset, pulsusque modo se proderent, modo ita contraherentur, ut percipi a Medico sæpe non possent; eodem die vitam cum morte commutavit. VENTRICULI fundus atro erat colore infectus. Intestina, & Crassa præsertim, angusta erant. Cætera ventris viscera sana. Sanguis erat valde concretus.

15. Nunc ad dissectiones hasce adjungemus nostrarum, aut Amicorum sive Observationum, sive animadversionum exempla aliquot, ad memorata, ac aliaque febrium genera spectantia. Aliquot autem diximus; nam, ut superiorem servantes ordinem, ab Lentis, Hecticisque febribus incipiamus; alia in missis antea Epistolis jam legisti sive cum thoracis ex proposito, sive etiam interdum cum obiter ventris abscessum aliquem (*k*) commemoravimus. Unum hic aut alterum vel sine manifesto abscessu exemplum adjiciemus.

16. VIR macie confectus, quem propterea aliqui phthisicum existimabant, cum secus nobis videretur, novissime in Nosocomium hoc venerat, cum ibi post Martii initium A. 1747. vivendi finem fecit. THORACE, Ventre, Capite dissectis & pulmones sani, & viscera cætera sine labe reperta sunt, nisi quod Dura meninx crassior, cerebrum autem laxissimum fuit. Illud insuper animadverti, cum circa posteriorem Spinalis medullæ partem quædam aggrederer studiosis Juvenibus demonstrare, non ita, ut alias facile, atque adeo nullo negotio meningem illam diduci potuisse, imo paulatim procedendum mihi fuisse ut sine proximæ Arachnoidis laceratione ab hac sejungerem. Cæterum cutis, ut in tabidis solet, in hoc cadavere durissima fuit.

17. Cutis hæc durities, sive cultro, sive acubus tentes, manifestissima non in phthisicis solum in quibus plures experti id sunt, sed in aliis pariter quos valde macies extenuaverit, secantibus occurrit, vel quo nihil

(*d*) Epist. 4. n. 13. (*e*) n. 6. (*f*) 6. ex Sect. 4. (*g*) Cent. 2. Obs. 83. (*h*) in Additam. ad hanc Sect. Obs. 10.
(*i*) Epist. 4. n. 9. & Epist. 7. n. 2. (*k*) ut Epist. 46. n. 27.

ihil pinguedinis in subjecta Adiposa membrana superest a cujus inunctione mollis illa servetur, vel quod non propter pinguedinem modo in musculorum nterstitiis, sed & propter humores, passim in horum vasculis magna ex parte deficientes, carnes concidunt, ut cutis non amplius distenta, se in se ipsam contrahat, & crassior fiat; quam ob contractionem, rugasque propterea non majores tantum, sed etiam minimas, ejus perit nitor; sic enim Mortonum (*l*) interpretor, hæc attingentem. Contra, a subjecta pinguedine distenta cutis & nitet, ut omnes vident, & mollior servatur, ut in suillo corio in minutissimas partes concidendo vel farciminum confectores norunt eo leviori labore utentes quo pinguior sus erat; eo majori, quo minus. Sed ad dissectionem alteram transeamus, in qua manifestæ quidem viscerum & ventris, & thoracis noxæ, at sine abscessu apparuerunt.

18. SENIS adeo emaciati, ut senili marasmo absumptum dicerent, cadaver in Gymnasium llatum est, unde Anatomes saltem initium ducerem ante finem Januarii A. 1741. VENTER glandulas habuit cum in mesaræo non adeo minutas, ut ætate illa fere solent, tum per Iliaca vasa ab horum origine ad femur usque tot, & tantas, ut ea vasa perpetua quadam illarum quasi catena obducerentur, quarum aliquæ duos tresve digitos transversos longitudine æquabant, crassitudine etiam magnæ; ut mirum non esset, eas arterias parietibus videre nonnihil inflexis, & quasi varicosis, quippe quos ejusmodi glandulæ stiparent, & premerent: quæ tamen cum secarentur, a sana lymphaticarum glandularum constitutione discrepare non videbantur. Sed lien, cæteris dimensionibus potius parvus, æquo erat crassior, ad medium præsertim, & præterquam quod vincula membranea per uæ cum diaphragmate nectitur, ipsa quoque magis acta erant crassa quam solent, tunicam habebat in medio ipso faciei convexæ non modo crassam pariter, verum etiam duram tanto spatio quantum circulus occuparet cujus diameter vix brevior esset duobus transversis digitis, quin etiam quadam spatii lius parte jam osseam, ad quam annexus erat interius quidam quasi vasis truncus, ipse quoque durus, in lienis substantiam pertinens. Hoc etiam ad enem spectans adnotavi: arteria ipsum petens æquo ngustior a Cœliaca ad digitorum aliquot tractum ergebat, donec ubi in plures, ut solet, flexus incidebat se contorquere, ibi latior fieret. Vesica otio distenta, ut supra pubem se attolleret, tunicas abuit crassas: quibus manu compressis, illud non facile exibat, ut omne exprimi non potuerit, an ob rostatam glandulam amplificatam, & in vesicæ cao circum urethræ orificium undique protuberanem? qua in glandula quid deprehenderim Epistola m scriptum est XLIV. (*m*). Thorace, & ericardio apertis, cor vidimus omni pinguedine rbatum, lurida facie, nec lævi. Magna arteria alvulas habuit duriores: ipsa autem modico supra as intervallo grandibus sub tunica intima squamis gebat, omnino osseis: quarum ostenderat dumtaxat nchoamenta, seu maculas albas, in ea trunci par- quæ in ventre est, & in Iliacis ejus ramis. Nec singulare quoddam Carotidum vitium est retiendum: quæ cum ad suæ longitudinis medium scendissent, ibi se intorquebant cochleæ instar, atimque ad rectitudinem primam redibant: eratque le flexus adeo pertinax, ut si in rectum arterias exenderes; mox amota manu, in eandem se contorsioem restituerent.

19. Quæ cum vidissem; sane displicuit, non plua de hoc Sene, cum viveret, quippe ignoto pauere, scire nos posse, nisi quod palam erat, macie extrema confectum interiisse. Cujus effectus, an causa, an potius utrumque plura eorum fuerint quæ in mortuo deprehendimus, ipse existimabis. Certe Sepulchreti hanc Sectionem (*n*) versans, auctas in Hectico (*o*) alias glandulas de lymphaticarum genere invenies, in aliis autem (*p*) non sine vitio cor, ut in puero etiam illo de quo supra (*q*) ex Valsalva dictum est, nedum in altero (*r*) ex indicata Sectione, qui ad marasmum deductus, cor habuit, ut noster Senex, *omni pinguedine exutum*, rugisque inæquale. Mitto cætera unde pariter intelligi liceat, sanguinem, secretosque ex hoc humores non ita impelli potuisse quo oportebat, ut justa illius, horumque copia in dies reficeretur, & in minima quæque vascula contruderetur, quorum pars maxima si illis careat; omne corpus, præter ossa, & cartilagines, in se collabatur necesse est, quo in collapsu macies summa consistit. Quidquid enim solidi in musculis, & membranis est, longe minorem ad sanguinem, & humores quibus eorum vascula, & cellulæ extenduntur, rationem habet, quam vulgus putat; ut incredibile propemodum esset, quam ad exiguum redeat, ubi illi avolent, atque evanescant, nisi Viri Doctissimi, collectis plurium experimentis id demonstrassent. Quæ tamen inter experimenta minus referendum, crediderim, quod aliud spectans Lancisius (*s*) instituit per diuturnam humani cordis macerationem. Cum aqua enim, sæpius renovata, ramenta plurima, quæ illa sensim disjunxit, membranularum, fibrillarumque abjiciuntur. Cæterum ut sanguinis, humorumque cæterorum inops corpus fiat, & contabescat, nulla frequentior causa est, quam difficilior factus per mesenterium chyli transitus, sive ea difficultas in ultimis sit mesenterii glandulis, sive in primis, sive promiscue in multis quibuslibet. Prioris illius difficultatis exemplum habebis ex Cowpero (*t*), qui in juvencula toto corpore perquam macilenta duas ex illis glandulis invenit quæ tumore suo chyli receptaculum comprimebant. Difficultatis secundæ exemplum dabit Cl. Fantonus (*u*), qui in viro, lenta febri a multis jam mensibus detento, chylum in vasis lacteis primi dumtaxat generis deprehendit, remorante videlicet obstructione glandularum ad quas vasa illa appellebant. Tertiæ vero difficultatis Observationes, quas cum duabus illis Sepulchreto addas, complures occurrent. Nam vel sola quæ post ultimam ejus editionem prodierunt, Cæsareæ Academiæ Volumina haud paucas exhibent, *glandularum* videlicet *mesenterii totaliter obstructarum*, *tumentium* (*x*), *omnium glandularum mesenterii una cum pancreate infartarum* (*y*), *mesenterii glandulis tumidis referti* (*z*), *mesenterii cum glandulis undique scirrhosis* (*a*), mesenterii cum *vasis chylosis obstructis hinc inde* (*b*), & has quidem Observationes habitas in *atrophia*, *in hectica febre*, in corpore *toto emaciato*, in *macie extrema*, *febrem lentam hecticam sequuta*. Quin etiam cum bis leges, in *atrophia* fuisse mesenterium *innumeris tumoribus steatomatosis* refertum (*c*), & fœdum (*d*); utrobique vix dubitabis, glandulas fuisse ab restitante chylo in eos tumores mutatas; ne quid dicam de mesenterio post *febrim lentam* reperto *toto scatente ulcusculis*, & *abscessibus* (*e*). Quod si aliter sentire, vel assentiente me, placeat, neque illorum tumorum, aut horum abscessuum sedem in iis glandulis ponere; tamen in tanto utrorumque numero fieri non potest quin multæ earum, & plurima compressa fuerint vasa chylum vehentia, hujusque transitus magna ex parte prohibitus, quemadmodum in Observatione quoque Cl. Phil. Conr. Fabricii (*f*) tumor *aliquot pugnos magnitudine æquans*, *scirrhosus*, esse non potuit *in centro mesenterii* infantis, atrophia

(*l*) Phthisiolog. l. 3. c. 13. (*m*) n. 20. (*n*) libri IV. Sect. 1. (*o*) Obs. 16. §. 2. (*p*) Obs. 12. (*q*) n. 4.
(*r*) Obs. 56. §. 7. (*s*) De Mot. Cord. Propos. 53. (*t*) Vid. Act. Erud. Lips. A. 1699. M. Febr. ad Tab. Cowperi 34.
(*u*) Anat. corp. hum. Diss. 5. (*x*) Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 218. (*y*) Cent. 3. & 4. Obs. 119. (*z*) Act. Tom. 1. Obs. 59.
(*a*) Eorund. Tom. 4. Obs. 146. (*b*) Eorund. Tom. 8 Obs. 125. (*c*) Cent. 6. Obs. 16. (*d*) Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 214.
(*e*) Dec. ead. A. 3. Obs. 139. (*f*) Progr. quo Observ. in 3. cadaverib. vers. fin.

defuncti, nec vafa chylifera ultimis generis premere. Et habet quidem alibi Anatomicus ille Exercitatiffimus (*g*) diffectionem fœminæ *lenta tabe* extinctæ, cujus vifcera omnia nihil infoliti exhibuerunt, nifi quod *glandulæ mefenterii penitus evanuerant*. Sed continuo hæc fubjicit, in ejufmodi hominibus, *nifi fenio nimio fint confecti* (a quo longe ea diftabat fœmina) *hæ glandulæ fi non plane fcirrhofæ, infigniter tamen plerumque tumidæ deprehenduntur*. Cum vero penitus evanefcunt, an non fic quoque chyli traductioni officitur, quam, fi non aliter, at illum faltem addita lympha diluendo, adjuvabant? quibus imminutis, cum hæc imminuatur, an non hinc etiam repetere caufam poffumus, cur fenes plerique macrefcant? Ut ut eft, cum certum fit, plerumque in fenibus eas decrefcere glandulas; fi in Sene quem propofuimus, non tam minutæ erant, quam fere folent; veri eft fimilius, propter earum obftructionem id accidiffe, eoque difficili facta chyli trajectione, corpus marafmo fubfediffe.

20. Eft contra; ut ad aliud tranfeam febrium genus; cum febricitantium corpora quadantenus collabi, optamus, copia videlicet, aut turgentia imminuta vitioforum humorum. Quod cum alias, neque ita raro, ab omnibus qui Hippocratis Aphorifmos (*h*) non negligunt, tum præfertim in Virgine quadam Bononienfi a Medicis quos fectabar, optatum memini. Cum enim ex acuta febri fudaffet; cito quidem acuties defiit, non febris, ut poft dies plus centum ab ea prorfus libera fieri non poffet. Verum tam longo tempore ut febris non difceffit, fic ne parum quidem facies concidit, fed plena perftitit, nec unquam pallida. Itaque cum jam tandem febris abiiffe videretur, & Virgo furrexiffet, ecce iterum febris, ut illi expectaverant, fe prodidit, eaque nec levis, ut folebat antea, nec paucos ad dies, donec cum plenitudine illa corporis abiit, non reditura. Nolim vero, ex hujus cafus narratione, in quo ille fudor minus juviffe in tollenda acutie, quam nocuiffe in producenda tandiu febre videri poteft; nolim, inquam, ex iis me effe, credas, qui in auctis febribus fudori vel magis adverfantur, quam paulo ante hanc memoriam dejectionibus adverfarentur Medici illi qui fæpius ægros ejufcemmodi a propinatis dejectoriis pharmacis mifere fublatos animadverterant. Scilicet nihil proclivius eft hominibus, quam, ut ab extremo errore aliquo refugiant, in alterum extremum currere. Aliæ regiones, alia anni tempora, aliæ ætates, aliæ vires, aliæ corporum, & morborum, & caufarum conditiones aliud ferunt. Sed nullæ ferme violenta ferunt fine periculo, multoque minus fi materia cruda eft, aut, fi cocta, non eo ducitur *quo maxime natura vergit*, ut Hippocratis (*i*) verbis utar, *per loca conferentia*. Natura autem neque femper, neque in omnibus eodem vergit; fed alias alio, ut puta ad renes, ad inteftina, ad cutem. Ad quam vergere, & per fudorem morbos fæpe graviffimos folvere, & in illis febres, etiamfi diferte antiquiffimus ille Magifter (*k*) non docuiffet, Medicorum tamen neminem credebam poffe ignorare. Verum extremi unius fuga eo quofdam vel eruditiffimos homines agit, ut ne apud ipfum quidem Hippocratem, apud quem Malpighius (*l*) tot minus felicia feceffus exempla indicaverat, criticorum fudorum exempla invenire fe poffe, ajant. Quibus fatis a Cl. Hallero (*m*) factum eft. Alii vero, ut illud non ajunt, ea tamen objiciunt fudorem excitare conantibus, ut timorem incutere poffint Medico, qui naturam paulo quidem fegniorem, fed manifefto ad cutem vergentem, opportune, & caute, id eft blande adjuvare ftudeat; quafi vero non adverfus catharfim, quam ipfi tantopere commendant, non eadem fere poffent objici. Alios denique remediis quæ fudorem movent, h[...] infuper adverfos facit; quod prima fudorifera, [...] ipfi quidem inquiunt, ab Arabibus inceperunt. S[...] & utiliffimus corticis Peruviani ufus ab Americai[...] initium cœpit, neque Arabum Medicorum inven[...] funt omnia improbanda. Nec Arabes certe illi era[...] Medici, ex quibus Plinius tot fuæ Natur. Hiftor[...] locis accepit, quæ femina, aut radices, aut herba[...] refve aliæ effent utiles ad fudorem ciendum. Neq[...] Arabs erat Andromachus, ex quo Galenus (*n*) a[...] tidotum defcripfit quæ etiam febricitantibus daretu[...] *multumque moveret fudorem*: neque Oribafius (*o* [...] neque Aetius (*p*), neque Paulus (*q*) ex Arabic[...] fed ex Græca Schola extiterunt; eorum tamen nen[...] remedia commemorare omifit, quibus devoratis, a[...] epotis fudores cieantur: quin duo ultimi peculia[...] de Sudorificis caput confcripfere. Nec vero hæc [...] dico, quod putem, iifdem eruditis Viris non æq[...] ac mihi, effe nota; fed ut intelligas, nimio cer[...] quædam remedia improbandi ftudio aliquando fieri [...] ut eorum quæ probe fcimus, obliti effe videamur.

21. Itaque in febrium epidemicis Conftitutionib[...] prudentis Medici eft nulli præjudicatæ opinioni mo[...] dicus adhærere, fed per fe attente animadvertere q[...] vergat natura, neque ex una obfervatione, aut fo[...] tuita curatione quid in cæteris fit faciendum, exift[...] mare. Vidi ego mulierem febri continua laborantem[...] quam e brachio fanguine emiffo, in quo parum fe[...] fuiffe memini, illico multo gravior corripuit febri[...] infolitæ hactenus acceffionis inftar. Et fane vera il[...] fuit intermittentis febris acceffio, quam poftridie a[...] tera excepit, & intra quartum diem mulier feb[...] foluta eft. Salubris igitur extitit quæ a primo m[...] tum incufferat, gravis illa acceffio quæ fanguin[...] miffioni continuo fucceffit; fiquidem febris ex cor[...] tinua facta eft intermittens, quæ cito, & f[...] cile per fe abiit. Sed fortuita mutatio ifta fuit[...] & vel fine ulla fanguinis emiffione, ut puto[...] adventura. Non eft opus exempla alia, cre[...] brius inter medendum obvia, addere, ut qui[...] mihi velim, intelligas. Verum non in event[...] dumtaxat febrium, fed & in prognofticis eventi[...] indiciis, quæ fortuito ab iis quæ non fortuito fign[...] ficant, funt difcernenda. Inter hæc vulgus etiam[...] ponit, ac læte afpicit puftulas, & ulcufcula, qu[...] circa labra oboriuntur; fortaffe non perperam. Na[...] Albertinus quoque (*r*) illa fatebatur effe etiam[...] crifium, *quæ poft fequuntur, indicia*, & ipfe, n[...] femel, animadverti, eventum fpei refpondiffe: quam[...] quam in continua peffima febri fefelliffe fperantes[...] memini; tametfi per fe, non *poft terrorem*, & d[...] cimo quarto morbi die apparuerint, & *fimul urin[...] cum aliquali ardore mitteretur*: quæ cur ego hic a[...] notaverim, facile intelliges, fi Commercii Litterar[...] certa quædam infpexeris loca (*f*), ad ulcufcula hæ[...] labrorum, puftulafque fpectantia. De hoc figno ta[...] men non tot ipfe habeo Obfervationes, quot vel[...] lem. Sed aliud quod cafu, ut fit, animadver[...] tere cœperam in urinarum infpectione, quam ra[...] riffime accidit ut falleret in permagno numer[...] Obfervationum. Eo enim attentius, fæpiufqu[...] adnotare perrexi ex quo in duos gravium Medico[...] rum incidi locos, quos, alia quantumvis de ca[...] fa, in Sepulchreti hanc Sectionem (*t*) relato[...] videbis, Jouberti, & Gradii; Jouberti, inquam; n[...] que enim verba quæ ibi, tanquam Schneideri, d[...] fcribuntur, hujus funt, fed Jouberti ab ipfo difert[...] laudati Tractatu de Arthritide libro 1. cap. 6. qu[...] modo Schneiderus erat citandus; non *Cap. de Arthr[...] tide*, & certe alibi, in Sepulchreto (*u*) ubi Schol[...] cujufdam partem maximam ex Schenckio (*x*) fumpta[...] effe, animadverti, Jouberto verba illa tribuuntur. H[...] igitur *arenulas febricitantibus non paucis* (*maxime morb[...] jam*

(*g*) Propemptic. ad Differt. J. B. Hoffm. (*h*) Vid. 38. Aph. Sect. 2. (*i*) Sect. 1. Aph. 21. (*k*) Sect. 4. Aph. 36.
(*l*) Refp. ad Lipar. (*m*) in Boerh. Prælect. ad Inftit. §. 425. not. *p*. (*n*) De Compof. medicam. fec. loca l. 8. c. 7.
(*o*) Medic. Collect. l.8. c.17. & de Virt. Simpl. ubi de Calamintha. (*p*) Medic. tetrabibl. 1. Serm. 1. ubi de ead. & Serm. 3. c. 48. & 15[...]
(*q*) De Re Med. l. 1. c. 48. (*r*) in Opufc. de Cort. Peruv. Tom. 1. Comment. de Bonon. Sc. Inftit.
(*f*) A. 1745. Hebd. 31. & A. 1739. Hebd. 28. (*t*) Obf. 40. & Schol. (*u*) l. 3. Sect. 25. in Schol. ad Obf. 14.
(*x*) Obf. Medic. l. 3. ubi de Ren. Symptom. Obf. 5.

iam defunctis) copiose cum urina mingi, scripsit, *nulla vel præsente, vel præterita etiam nephritide*. Gradius vero olim docuerat, arenas *apparere in declinatione febrium, & post longas febres*: distingui autem ab illis quæ significant calculos, *quoniam si fricentur digitis comprimendo, facile dissolvuntur*. Porro ego non in febribus solum, sive essent vernæ, aut æstivæ, sive autumnales, aut hyemales, sive intermittentes, sive continuæ, sive benignæ, sive malignæ vel cum peticulis junctæ, sive inter illas mediæ, aut interdum levissimæ, diuturnæ, aut breves, sive in pueris, aut adolescentibus, sive in viris, sive in mulieribus, & his aliquando etiam prægnantibus, sive denum ex frequentioribus causis ortæ, sive interdum ex singularibus, ut ex ingesto erodente veneno; non solum, inquam, in febribus, verum etiam in nonnullis aliis morbis, a febri sejunctis, & nominatim in capitis acerbis doloribus, & apoplecticis quibusdam affectibus, nonnunquam etiam senilibus, animadverti, quotiescunque istæ arenulæ apparuerunt, sæpius quidem febrim, aut morbum fuisse aut finitum, aut fini proximum, sed haud raro tamen cum vel declinare necdum cœpisset, vel, si cœpisset, non ita manifesto declinare pergeret, ut dubium adhuc eventum magis quam vellem, non relinqueret. Quemadmodum autem in morbi fine, aut in declinatione jam certa, & in dies majori facta naturæ victoriam confirmarunt; sic ante declinationis initium, aut in dubia adhuc declinatione eandem victoriam ut plurimum portenderunt; namque aut morbus feliciter omnino desiit, aut, si recidiva secuta est, ea levior, breviorque fuit. Semel dumtaxat, quod ad te alias (*y*) scripsi, hydropi qui febrim exceperat, soluto morbi alii graves, neque ita breves, sed ii quoque ejusmodi, ut ex iis æger convalesceret, successerunt. At semel omnino ægri interitus ex autumnali maligna febri, quem ego neque ante, nec post illum unum diem invisi, ut febrisne, an peccatum aliquid postea ut ab ipso, aut ab assidentibus, aut a Medico occiderit, pro certo nesciam, ut neque an arenæ illæ toto morbi tempore fuissent, an eo primum die apparuissent. Neque enim de iis loquor quæ semper, sed de iis tantum quæ vigore morbi ad declinationem jam accedente, aut hac inchoata, se prodere incipiunt *adhærentes superficiei*, ut Gradius (*z*) ait, *urinalis*; non *urinæ*, ut in Sepulchreto (*a*) descriptum leges, ubi ne liber quidem in quo hæc scripsit, indicatur. Nempe lotium in præclara luce inspiciens, animadvertes vitreæ matulæ lateribus arenulas tenues adhærentes, nonnunquam tamen simul in urinæ superficie natantes, subrufas ut plurimum, subalbas perraro, quales in Juvene quodam cum febris maligna, & peticulis stipata declinaret, vidisse memini.

22. Facta istius Juvenis mentio ad memoriam redigit sanguinem, qui in ejus morbo quater, alias ex incisa vena missus, alias per cucurbitulas eductus, præterquam quod æquo fluidior, seu molliori crassamento semper fuit, tribus certe postremis sive missionibus, sive eductionibus hoc circumfusum sero habuit quasi a commisto chylo albescente. Quod non adnotassem, si in bene pasto, ut alias, & certa a sumptis alimentis hora id vidissem. Sed insecuto mense alteri quoque Juveni sanguis missus tertia, & rursus quincta morbi die, utraque serum albicans ostendit, exigua quidem copia, imo ad paucas omnino guttas tertia illa die, cum esset crassamentum durum, & crusta obductum mediocris crassitudinis, quod fuit quincta mollius quam par sit, & obductum crusta non minus quam ipsum, crassa, nec dura illa quidem, sed ita tenaci, & sectioni resistente, ut cultro vix ac ne vix quidem scindi potuerit. Hic vero alter Juvenis febri laborabat, quæ ad malignitatem potius vergebat, quam esset maligna, multo priore illa tum brevior, tum levior, & sine peticulis. In aliis autem malignis febribus in quibus hæ apparuerunt, neque albicans serum vidi, neque mollissimum crassamentum, imo hoc interdum æquo durius, quin durissimum in aliquo cui solebat alias esse mollius. Præterea memini, cum super febribus quasi pestilentibus, quæ passim A. 1731. veris tempore in ea parte agri Patavini sæviebant quæ circum Montaneanam est (sic enim sunt qui nunc dicant; Montanianum Petrus Bembus (*b*) dicebat) duo ex hoc Gymnasio Medici, mandato Amplissimi Venetorum Magistratus consuleremur, expositum nobis esse, etsi initio ægrorum sanguis nimis ut plurimum solutus, tunc autem nimis concretus appareret, utroque tamen Constitutionis illius tempore peticulas se prodidisse, & vel tunc siqui forte dissolutum haberent sanguinem, his quoque promiscue non secus ac cæteris, easdem provenire; ut proclive esset intelligere, malignam quidem illam vim, quæ in quam pauca, & tenui materia consisteret, communicatio morbi per contagium ostendebat, illam, inquam, ut in una eademque eodem loco, & tempore Constitutione, unam eandemque esse; at sanguinem, ut in his, illisve erat aliter dispositus, ita in aliis aliter vitiatum apparere. Atque ut aliud in aliis manifestum sanguinis vitium tum alia, aut aliter in aliis quædam symptomata induceret, tum alia quædam, aut aliter in aliis remedia posceret; esse tamen & quædam tum symptomata, tum remedia omnibus communia, quanquam illa his multo notiora: quis enim malignæ illius vis communiter omnes inficientis peculiarem naturam, nisi ex iis quæ communiter omnibus proficua, aut noxia observata essent, quadantenus conjicere se posse, crederet? Neque enim etsi febres hæ non omnino essent pestilentes, hic cogitare quis posset cum celebri de Re Medica Scriptore, ægrorum robur non maligna vi, sed copia sanguinis obrui; quando præcesserant causæ quæ hanc minuerent potius, quam augerent, & sanguinis missionem experimenta jam satis superque repetita ostenderant perniciosam.

23. Conjungi igitur cum maligna vi solutivam, aut coagulativam sanguinis, in neutraque harum malignitatem consistere, credibile est, præsertim cum alterutram in tot aliis, qui maligni non sunt, morbis videamus. Attamen ubi alterutra magna sit, & adjuncta habeat symptomata quibus malignitas significetur, ut in primis citam maximamque prostrationem virium; quæ neque in prægressas evidentes causas, neque in nimiam rejici possit, obruentemque sanguinis copiam; ipsa quoque, ut quæ creberrime, & gravia quidem addens symptomata, cum malignitate solet conjungi, hanc quodammodo comprobabit, velut in multis, in eaque etiam quam ex Mediavia nostro subjiciam, Observatione.

24. MULIER annos nata ad quinquaginta, maligna evidentissime febri correpta, in Nosocomium illata est. Pulsus diebus sex primis exigui, & obscuri, visi quidem postmodum sunt paulo vividiores fieri. Sed ingens pectoris in respirando angustia, & cordis palpitatio ingruentes, intra biduum mulierem confecerunt. THORACE propterea dumtaxat aperto, sanguis repertus est in sinistro cordis ventriculo semiconcretus; in dextero autem non modo sic congestus, ut ipsum distenderet, sed totus in concretionem polyposam adeo constipatus, ut quamvis hæc carnea, cum aspiceres, videretur; non minus tamen, ubi incidere conareris, cultro obsisteret, quam tenacissima quævis crusta, sanguini insidens pleuriticorum.

25. Sanguini autem concretionis, sive, ut plures loquuntur, coagulationis num causam afferant acida, ut iidem autumant, an etsi quædam afferunt acida, non omnia tamen, ut aliis videtur, aut afferant, aut afferre pergant, si forte ex me quæras; simul dicam, alias præter acida esse posse causas unde sanguis concrescat, simul quasdam meas in misso e venis ægrorum sanguine attente, propiusque inspectando observationes adjiciam. Et primum, cum ego, idque non semel, in sanguinem inciderim, qui acidum quendam odorem nauseosum, atque, ut ita dicam, sylvestrem exha-

(*y*) Epist. 8. n. 10. (*z*) Prax. in Non. Almansor. tr. 3. c. 14. (*a*) in Schol. cit.
(*b*) Rerum Venetar. Histor. l. 9. & l. 10.

exhalaret; nunquam accidit; quamvis in pluribus malignis morbis sanguinem mittere coactus sim; ut in eo sanguine acidi odoris quidquam deprehenderem. Deprehendi autem in fœmina quam assidua æstiva febris, itemque in viro, & sexenni puero, quos vernæ intermittentes, benignæque, ut illa, tertianæ, alium alio anno exercebant, quibus vena certis cuique de causis secari debuit. Durum quidem puero, & perpauco cum sero crassamentum fuit; mediocriter autem firmum in illa fœmina, eoque viro, & in hoc certe cum sero potius pauco, eoque subflavo. Quo etiam in viro accidit, ut cum odorem illum quarta a missione sanguinis hora animadvertissem; post alias septem percipere vix possem, non obscuro indicio, fuisse ejus causam in corpusculis facilius avolantibus, quam a cæterorum sanguine, in quo post decem aut duodecim horas vigentem perceperam. Nec in iis solum de quibus indicatum est. Nam vel ubi nulla esset febris, ut in recurrente acerbo capitis dolore, itemque ut in scabie, idem sanguinis erat odor, plurimo sero præditi circum crassamentum tenaci crustula obductum, in illo tamen cui caput dolebat, non ita durum, & nigrum, ut in scabioso; quanquam uterque scabiosus erat. Ne vero sanguinem putes in scabiosis omnibus acidum olere; in aliis non oluit, ut neque in Viro Nobilissimo quem erodens cutem crustosa affectio, introrsum temere iis diebus repulsa, male habebat, sanguine sub lentissima crassa pelle diffluens crassamentum habente. Quin illi eidem scabioso cujus secundo loco memini, cum esset quater intra quinque menses sanguis emissus, ex hoc acidus odor exstitit non nisi semel. Sed ejusmodi sanguinis haud ita raram, ut vides, affectionem mittamus, ut multo rariorem, quæ Patavii anno ab hinc decimo, non olfaciendo, sed tangendo percepta est, consideremus.

26. Catharina B. honesti viri Josephi R. honesta uxor, mediocri statura mulier, temperatura autem sanguinea, ut cum annum agenti decimum tertium menstrua cœpissent, nec copia modica, eadem, vel majori fluere singulis mensibus perrexerint, etiam lactanti, & lac multum post primum, alterumque partum; bis enim peperit; gignenti, tum etiam postea febre inflammatoria quotannis & vere, & autumno, idque annis duodecim, laboranti, tametsi crebro ob eam febrim sanguis mitteretur, imo etsi primam earum febrium tanta ex utero hæmorrhagia excepisset, ut ultra undecimum diem perdurans, magnam pulsuum infirmitatem afferret, quam & morbus regius secutus est; post duos tandem menses, promota urinarum copia solutus: hæc igitur mulier, cujus temperaturam, morbosque omnes ut tibi hactenus memoravi, ita sum insequentes memoraturus propter illas causas quas, narratione absoluta, attingam; cum annum agens undetrigesimum de funesto carissimi fratris casu improvisum nuncium accepisset, animoque, acri alioquin, & intrepido, illico defecisset; ad se rediens, menstrua, in quibus tum forte erat, emansisse, animadvertit, postridie autem iterum vidit, non qualia antea, sed aquæ instar in qua caro recens lota est: cujusmodi, insecutis deinceps aliquot mensibus, statis temporibus prodiere. Quamobrem missus est sanguis, nec semel, mox autem sæpius in gravissima oborta febri, quæ sudore finita est. Verum post hæc ad priorem naturam menstrua rediere, neque ipsis obstitit duplex tertiana continua febris, quæ verno tempore quotannis, idque ad decennium, revertens, non nisi iterata sanguinis missione, & dato cortice Peruviano, discedebat. Post id decennium, æstate febres ejusdem ferme generis ingruerunt, sed eo acerbius, & periculosius vexantes, quod sævos conjunctos habebant totius ventris dolores, uterique hæmorrhagiam, tunc fere magis augescentem, cum illi nonnihil se remittebant. Pugnatum est modis omnibus, in his sexies repetita sanguinis missione, cujus serum croceum erat, crassamentum autem durum, & crusta polyposa obtectum. Sed quamvis & febris, & illa symptomata nonnunquam imminuta sint, nonnunquam, ut videbatur, sublata; non tamen his omnibus est finis impositus, nisi per ipsam, magna, si unquam, copia reversam uteri hæmorrhagiam die ex quo febres inceperant quadragesimo quincto. Cit nihilominus convaluit mulier, atque ita convaluit ut triginta quinque a postrema hæmorrhagia exacti diebus, menstruis rursus secundum naturæ modum redeuntibus, justoque tempore semper recurrere per gentibus, viginti ipsos menses egregie valens traduxe rit. Sed posteaquam æstate A. 1749. magnam, si cogente, aquæ vim sine ulla stomachi molestia sæ pius bibisset, quam annis superioribus vel febricitar nullo modo ferre poterat, eo autem qui secutus est, au tumno propter externas evidentissimas causas corpus la boribus, animum ægritudine afficientes, in nauseam vigilias, dolorem capitis, lassitudinem incidisset; i lud accessit proxima hyeme, ut cum thorax, & ca put valde æstuarent, venter, artusque inferiores fr gerent, nec vestibus, nec ullo alio auxilio satis a fr gore defendi possent, itemque ut horrore per dor sum vagante corriperetur a prandio, noctu auter magis cum in lecto se ex uno in alterum convertere latus: quin etiam tremoribus, siquid somni caperet & repentinis terroribus excitaretur; quanquam ne deerant diurni quidam, falsam certe quadam in i imaginationem consequentes, ob quos identidem ani mo deficiebat. Hinc illa omnia de quibus novissim dictum est, in dies augebantur, & internæ oppressio nis sensus urgebat, caputque in primis grave ade factum erat, & vertigini obnoxium, ut mulieri ful cro opus esset, ne caderet. Agebat tunc annum qua dragesimum tertium, cum Medicum accersivit suum is a quatuor annis jam erat Mediavia noster; eiqu ipsis Nonis Maji A. 1750. hæc narravit omnia, il ludque insuper quod in ejusmodi muliere præcipu est adnotatione dignum, menstrua, quorum copi quæ semper fuisset, ex superioribus intelligitur, & quæ proxima æstate non minor fuerat, tametsi bi singulis fluebant mensibus, & quam consuessent, ca lidiora, atque adeo calidissima, jam sibi ex quo si affecta esset, non modo imminuta, sed frigida pro dire cœpisse, & frigida etiam novissime prodiisse. Quibus auditis, alvo, cujus adstrictioni mulier sem per obnoxia fuerat, confestim, sed leniter, soluta imperatur sanguinis missio, quo non prosiliente, sed lentius defluente, illud quod prolixæ hujus meæ nar rationis causam præbuit, simul ab ægra, simul a Chirurgo, spectatæ fidei æque, ac experientiæ viro Daniele Fasolato summa cum utriusque admiratione animadversum est, sanguinem, cujus exeuntis vehe mentem fervorem & illa alias, & Chirurgi, vas quo excipitur, vitreum manu tenentes mirabundi inter dum perceperant, nunc adeo frigidum prodire, u ægra de gelida; sic enim ajebat; per cubiti flexuram defluente quereretur, Chirurgi autem manus frigore afficeretur. Paucum, & croceum ejus sanguinis serum fuit; nigrum, & viscidum crassamentum. Cujusmodi & frigore, & ferme etiam natura fuit is qui vespere missus est de pede. Cum prope nullum esset hinc, & a remediis quibusdam, ut vocant, cardiaci levamen relatum; non dubitavit Medicus in ejusmodi præsertim fœmina, quo sanguis in majorem motum concitaretur, postridie e brachio, & pede mittere eodem tempore. Et voto respondit eventus. Nam & sanguis prodiit non adeo frigidus, & dum prodiret, demi sibi oppressionis sensum, mulier ajebat, & vespere oborta febricula, noctu inferiore partes, quæ superioribus mensibus semper riguerant, nonnihil calefecit; mane autem remisit, & mulierem mox reliquit. Bene hæc se habuit dies decem, inferioribus artubus tepidis, pulsibus qui duri, parvi, humiles, prementi digito non resistentes antea fuerant, nunc oppressione sublata, in melius conversis, urinisque ipsis quæ prius, ut multæ, sic crudæ, & limpidæ excernebantur, jam ad naturalem modum coloremque accedentibus.

27. Accipe nunc reliqua; neque enim satis esse duco, quæ prægressa, & comitata sint ejusmodi sanguinis affectionem proposuisse, nisi & quæ deinceps consecuta sunt omnia ad certum usque tempus memorentur. Igitur decimo exacto die, ecce levis dolor eam partem metatarsi sinistri pedis invadit qua digito pollici respondet, brevissimus ille quidem, ut cum semel primo die, postridie autem tredecies in grue-

ruerit, intra femihoram quinquies recurreret, atque :a evanefceret, ut paulo poft illo eodem die mulier xire domo potuerit vix aliquo cum incommodo, nifi :vertens cecidiffet repente, & fine ulla exteriore cau- ı, in latus dexterum, nec nifi aliorum adjuta ma- ibus furrexiffet. Domum tamen reverfa eft: ibique :vis primum is dolor, poftridie autem magna cum :bri acutus adeo, atque affiduus rediit, ut totum il- ım diem acriter vexarit, nec nifi opio dato quieve- it. Infequenti die line dolore, & febri fuit; ut be- e habens e lecto furrexerit. Die autem proximo con- ulfione pectoris, & colli vehementi correpta eft.)einceps a febri, & dolore, quibus fe magua ddebat convulfio, male habita eft, remittentibus uidem interdum vel ad triduum, alias vero perftan- ibus, aut invalefcentibus adeo, ut vix fpiritum du- ere liceret, & denique caput gravi fopore premere- ır. A prima illa convulfione dies undecim cum mor- o pugnatum eft alias dato oleo ex dulcibus amygda- s recens expreffo, alias antifpafmodicis pulveribus ıufdem generis ac qui a Marchione nomen habet, innabari interdum, nonnunquam opio, quod in ıedio morbi curfu defertum eft, cum inutile vel da- um ad duo grana deprehenderetur, fæpius autem ve- ıa, femel videlicet in brachio, bis in manu, ter in ›ede incifa, unde noviffime emiffus fanguis & fopo- em illum, & convulfionem ferme fuftulit, febri fu- ›erftite, quæ mane quotidie fe prodebat fiti, ac do- ıre capitis, & ftomachi hactenus ftipata dum ad vi- orem perveniret, illis deinde ceffantibus, & febri ›fa adeo fe remittente, ut vefpere nulla effet pro- :modum, & ægra noctu fic fatis dormiret. Quæ :bris cum dies aliquot ad eundem modum perftaret, :ruviano cortice vix ad unciam partite fumpto, ulierem incolumem reliquit. Ab eo tempore trien- um fine ullo incommodo tràductum eft, quod ef- t adnotatione dignum. Poftea autem dolores, fe- es, convulfiones, alia ejufmodi redierunt, fed ioribus leviora femper, & citius largis fanguinis iffionibus cedentia. Ad quæ jam olim a me teris mandata, hæc placuit addere, quæ cum hæ ›iftolæ fub initium A. 1760. defcriberentur, fedu- a me quæfita de eadem muliere accepi. Anno il- m 1758. qui ejus ætatis quinquagefimus primus it, menftruis denique purgationibus carere cœpiffe, ıæ ad id tempus & uberrimæ, & coccineæ effe per- xiffent. Nihilominus fic fatis valuiffe, & valere, fi quod fere affiduus in ventre eft glaciei fenfus: ıi cum inde ad pectus afcendit, eam affert refpiran- difficultatem, ut continuo fanguis, neque copia odica, mittendus fit. Nec deeffe quæ id ferant, res mulieri, bonum adhuc & corporis habitum, faciei colorem fervanti.

28. Habes de affectione fanguinis haud minus for- ffe admiranda quam cum apud Lowerum (*c*) in ımani hæmorrhagia totus propemodum effufus, fi- ul autem jufculis identidem fumptis inftauratus, s quam fibi fimilior efflueret, homine tamen non vente modo, fed fanitati reftituto; habes, inquam, nnia ex Mediaviæ noftri Medica ephemeride, pro- :e a me quidem, fed, ut puto, haud inutiliter ex- rpta. Quanto enim difficiliores hujufmodi res ha- :t explicatus, tanto diligentius danda opera eft, ut › iis qui explicandam forte fufcipiant, nihil ex hi- oria defideretur, fecus atque in aliis accidit in quas actenus incidi, Obfervationibus ejufdem generis. it enim quod Spigelius nofter (*d*) fcripfit de *fan- uine craffo ac frigido*, quem e fecta vena poft fri- idam ab æftuantibus epotam vidit, nec fine difficul- ıte, prodeuntem, omittam, quippe cum potius ab fophagi frigore intra adfitam arteriam Magnam den- orem craffioremque factum, quam actu frigidum ideatur intelligere; certe quæ Obfervatio olim apud iverium (*e*) propofita eft in muliere admodum acunda, quæ intra quinctam a fecta vena diem in- teriit, tantum abeft ut fciamus; quibus prægreffis caufis, aut comitantibus fymptomatibus febris illa effet qua tunc affidua laborabat, ut Thomæ Bartholino (*f*) per divinationem, ut ita dicam, conjiciendum fuerit, horrorem perpetuum illi febri comitem fuiffe. Petrus autem Borellus (*g*) fatis hoc habuit fcribere, equitum ducem *fanguinem frigidum, in morbo phlebotomatum, emififfe*; ut ne morbum quidem quo tenebatur, aut quis id retulerit, doceamur. Sed & explicationem addit ejufmodi, ut mirum fit, non jam contigiffe id nonnunquam, fed potius non femper, aut non multo fæpius contingere. Denique Gabriel Clauderus (*h*) explicationem producens aliam, fecundum quam in graviffimis apoplexiis femper, aut plerumque id accidere deberet; idem quod apud Riverium eft, ait, fe in duabus Matronis violento paroxyfmo apoplectico correptis obfervaviffe, profiliente videlicet, dum e vena emitteretur, in fuam quoque manum frigido fanguine; illarum autem utramque per adhibita, ac data volatilibus fœta particulis medicamenta reftituiffe. E vena autem mulieris noftræ haud profiluit fanguis, fed lente defluxit; ut aliquanto facilius huic fuam, qualis ea cunque eft, Clauderus explicationem accommodaffet. Idem fubjicit (*i*) fanguinis frigidi e naribus ftillantis, & urinæ frigidæ prodeuntis Obfervationes. Quod fi contigiffet, ut ferius fcriberet; adjicere potuiffet alias tum lotii frigidi emiffi, ut puta a milite (*k*), & a puero (*l*), utroque maligna lethali febre prægravato, hoc infuper jam toto frigido, tum fœtus gelidi ejecti, non folum jam mortui, & a gelida jam matre, ac mox intra horam moritura (*m*), fed & vivi a victura (*n*) ea toto corpufculo *frigiditate intentiffima*, & ea *rigiditate plane infolita & quafi lignea*, ut ab ortu ad triduum quod vixit, nifi refpiraffet, idque admodum leviter, pro mortuo ab omnibus habitus omnino effet. Neque exemplum omififfet Clauderus illuftris Fœminæ (*o*), cui *aliquot ante mortem diebus exfpiratio femper fuerat frigidiffima*, in extincta autem cum pulmo uterque *copiofos* haberet *fcirrhos & vomicas*, finifter *tactu exceffive inftar glaciei frigidus* inventus eft, *quale frigus neque in altero* pulmone, *neque in ulla alia corporis parte obfervabatur*. Sed nos & mortuos, & cito morituros feponamus, eofque dumtaxat quos fervare potuit Clauderus, quamvis frigidus e naribus fanguis ftillaret, aut urina frigida prodiret, cum muliere noftra, quæ ipfa quoque fervata eft, comparemus. Certe & ægræ noftræ menftrua frigida provenerant: quanquam fatis difcriminis eft inter fanguinem ex incifa vena ftatim manantem, & fanguinem in narium, uterive, ac vaginæ caveas ftillatim excidentem, humoremque tandem, poftquam e fanguine fecretus eft, per viam longiffimam defluentem; ut aliquanto minus difficile fit, intelligere, quomodo hæc frigida exire, quam quomodo in vena fanguis frigidus effe potuerit. Quod fi ut inferiora, ita fuperiora etiam corporis in ægra noftra tunc friguiffent; fortaffe alicui veniret in mentem dicere, cum reliquus fanguis qui per vifcerum penetralia interea flueret, fic fatis calidus, vitæque fervandæ aptus effet, eum dumtaxat qui per exteriores venas, ipfique cuti fubjectas ferretur, ab hujus frigore refrigerari potuiffe. Verum ne huic quidem explicationi, cujufquemodi ea fit, hic ullus eft locus. Nam & fuperiora æftuabant, neque mulier de fanguinis defluentis frigore conquelta effet, nifi cutis minus quam fanguis, fuiffet frigida. Qua igitur ratione fanguis poffit non modo qualis in pifcibus eft, fed frigidior in viventibus, victurifque hominibus interdum effe, ipfe quo ingenio es, difquires. Mihi vero, cui hiftoriam fumma fide propofuiffe, cum aliifque comparaffe fatis eft, ad alia quæ tametfi miranda non funt, ipfa ad memoriam revocavit, eft tranfeundum.

29. Cum

(*c*) Tract. de Corde c. 2. (*d*) De hum. corp. fabr. l. 6. c. 2. (*e*) Obf. communic. 46. (*f*) Cent. 4. Epift. Med. 47.
(*g*) Cent. 2. Med. Phyf. Obf. 51. (*h*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 4. Obf. 138. (*i*) Ibid. Obf. 139. & 140.
(*k*) Earund. Dec. 3. A. 9. & 10. Obf. 206. (*l*) Act. N. C. Tom. 1. Obf. 34. (*m*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obf. 80.
(*n*) Earund. Cent. 9. Obf. 30. (*o*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 21. n. 4.

29. Cum Bononiæ degerem, honeſtus vir quotidie frigore corripiebatur, quod etſi nullus ſequebatur calor, de duobus nobilibus Medicis alter pro febri, alter, quoniam æger, eo frigore correptus, cadebat, pro vertiginoſo affectu malebat accipere. Perſanatus eſt uſu cardui benedicti, & ſpiritus ſalis ammoniaci.

Mulierem quoque memini annos natam ad quinquaginta in illud S. Mariæ de Morte Noſocomium exceptam, ſingulis noctibus a certa hora ad matutinum uſque tempus frigore prehendi cum tremore, quem pulſus non crebrior quidem, ſed obſcurior factus, neque aliud præterea comitabatur incommodum, neque calor ſequebatur febrilis. Quin pedibus erat aſſidue frigidis, & ſæpe aliis quoque, ſed incertis, horis brevi frigore, tremore, & pulſus obſcuratione corripiebatur. Cum viginti jam dies res ad hunc modum ſe haberent; dato cortice Peruviano, primi omnium erratici illi rigores abiere, periodici autem remiſere, demum hi quoque ſine redeundi facto, incolumem fœminam reliquere. Sed hi ad febrim ſui generis ſpectare mihi quidem ſunt viſi. Tremores autem alios, febrilium quidem ſimillimos, ſed cum vero frigore non conjunctos, nedum calore nullo exceptos, quos meæ Civitatis Patricium Virum alternis noctibus invaſiſſe, ſcio, alio retuli, ipſoſque multis ſponte urinis, multiſque lenis pharmaci auxilio per alvum ejectis ſublatos vidi ſine illo cortice: quanquam periodicos quoſdam affectus, ſive febriles ii ſint, vel abſque eo ſæpe abigi, nemo ignorat, ſive non ſint, eo nonnunquam pervinci, a pluribus adnotatum eſt.

30. Cujus vi corticis (ubi perpaucas, in quibus minus reſpondere viſus eſt, Conſtitutiones excipias) longe certius, ſi quidem eo quo par eſt, & tempore, & pondere ſumatur, febres profligari periodicas, ſive illæ intermittant, ſive ex intermittentibus jam ſint factæ aſſiduæ, ſive benignæ, ſive malignæ ſint, & pernicioſæ, nunc ferme inter omnes conſtare, arbitror, quando vel quoſdam noſtrates Medicos, quos timor olim, & averſatio neſcio quæ a corticis uſu abſterrebant, feliciſſimæ ejuſdem ope, promptiſſimæque pernicioſarum febrium curationes, quas a nobis quoque in pluribus, ſplendidiſque etiam perſonis jam ante multos annos peractas viderunt, in meliorem adducere potuerunt ſententiam. Sed juſti quo remedium hoc exhibendum eſt, temporis notitia medentes fugere nonnunquam poteſt non tam eorum in præſentiendo imminentem perniciem incuria, quam caſu, velut accidit in Cardinali Eminentiſſimo Joanne Francifco Barbadico, quem exitialis febris acceſſio propemodum ſuſtulit priuſquam febre teneri ipſum periodica, ſciri poſſet. Res per ſe, nedum quia in principe Viro contigit, cujus tibi alias (*p*) noviſſimum morbum deſcripſi, ſane digna eſt quæ commemoretur. Cum enim ſtatim ſub meridiem ſe in cubiculum incluſiſſet, neque oſtium hora qua ſolebat, recluderet; famuli nihil primum, niſi ſacris precibus, aut lectione diutius detineri, poſtea autem cum jam adveſperaſceret, mali aliquid ſuſpicati, oſtium leniter, deinde cum reſponderet nemo, validius, ſed fruſtra, pulſantes, inclamanteſque, denique per feneſtram ingreſſi, herum ſine voce, ſenſu, motu jacentem invenerunt. Accerſitus confeſtim Medicus præter hæc mala, quæ tamen magis magiſque jam remittebant, convulſivos tendinum ſubſultus, febrimque deprehendit. Quæ, cæteris illis omnibus intra horulam per ſe abeuntibus, una reſtitit. Poſtridie mane Valliſnerius, & ego advocamur. Quæritur, quis, & unde fuerit heſternus ille repentinus, & graviſſimus morbus; quem febris ſolverit, ut videbatur. Narrat Medicus, eryſipelas non multis ante diebus in facie apparuiſſe. Verum aeris fortaſſe injuriis; erat enim autumnus A. 1729. æger autem magis de ſuis Epiſcopalibus muniis, quam de ſe, ſolicitus, nunquam decumbere voluerat, neque intra cubiculum ſe continere; introrſum repulſum, de improviſo evanuiſſe. Heſterni morbi ſe nihil niſi finem vidiſſe: quem autem ad modum ingruiſſet, ne ægrum quidem ſcire, cum quid ſibi tot illis horis accidi ſet, neque tum ſenſiſſet, nec modo aliud rem niſc retur, niſi ſe, quaſi a tempeſtate frigidulum, lectu petiiſſe. Hæc eadem æger confirmabat, quem alacri ut ſolebat, erectoque animo invenimus, jam levi leviuſque febricitantem, nullo eorum quæ pridie fu rant, veſtigio ſuperſtite. Quæ tametſi quem propri ad morbum referremus, non una de cauſa dubitaba mus; aliquid tamen monſtri intus ali, cum Hippocratis aphoriſmus (*q*), tum ratio quoque ipſa dubitare non ſinebant. Hanc igitur, illumque ſecu interea dum clarius aliquod lumen exiſteret, mat riam eryſipelatis, quæ introrſum regreſſa, magnum ut jam cœpiſſet, poſſe rurſus afferre periculum videbatur, extrorſum iterum pellere oportere, facile a gnovimus, & Medico, Seni utique experienti, & ſpectato, aſſenſi ſumus, qui jam prima illa nocte ii datis quæ ſine turba ad cutem ferrent, obſequenten naturam habuerat, ut & noctu ſudor, & tunc ali quis adhuc mador ſequeretur. Et toto quidem ill die novi, quod animadverteremus, nihil fuit. Se nocte proxima ecce febrilis acceſſio, quæ tamen præter quoſdam convulſivos tendinum ſubſultus, nihi quidquam grave oſtendit uſque ad meridiem. Qu demum tempore aut eadem, aut altera potius acceſſio tot ſimul, tamque horrifica mala protulit, u continuo omnes arceſſeremur. Ægrum invenimus, qu nec loqui, nec percipere quidquam poſſet, cum difficillima reſpiratione ſtertentem, apoplectici ſimilem niſi aſſiduis tendinum ſubſultibus agitaretur, pulſibu autem perobſcuris, & nihil prementi digito reſiſtentibus. Tunc enimvero manifeſtum fuit quo nudiuſtertius morbo correptus eſſet, hancque eſſe alteran pernicioſiſſimæ tertianæ febris acceſſionem, quæ primæ illi, ut hora, ita etiam gravitate, & numer ſymptomatum reſponderet, vel potius antecelleret Nec ſpes erat per ea quæ exterius dumtaxat tunc facere liceret, imminens exitium retardandi, cum mala omnia, quæ modo diximus, magis magiſque ſu oculis, manibuſque noſtris ingraveſcerent; ut ex ii qui viderunt; complures autem viderunt; fuerit nemo, quin pro certo haberet, ac per urbem totam inexpectato optimi Paſtoris caſu perculſam, pronunciaret, mox eſſe moriturum. Quo etſi in metu eg quoque eram; ſpeculæ tamen aliquid ſupereſſe, dicebam, ſi forte hæc pariter acceſſio, ut prior, remitteret, ſi non eadem hora, quippe gravior, at una aut altera tardius. Itaque ab ſociis Medicis, ſub veſperam, tanquam a conclamato, diſcedentibus, quæ ſivi, num quidquam, ſi acceſſio remitteret, obſtar crederent quo minus Peruvianum corticem darem: illi vero, ſi modo fieri poſſet, ut interea neque in cerebro, neque in pulmonibus ſanguis pertinacius hærere cœpiſſet, aſſentiri ſe, reſponderunt. Intr primas noctis horas paulatim pulſus minus malos fieri, & apparere ſudorem, animadverti: deinde ſenſim pariter, ſenſimque ægrum ad ſe redire, & intra ean noctem, qua ipſe domum reverti nolui, exitialia omnia ſymptomata prorſus evaneſcere; ut ſummo mane, reſtituta deglutiendi facultate, & febri ad juſtam remiſſionem perducta, jam eſſet remedio locus. Quod ſicuti in ejuſmodi graviſſimis periculis facere cun Eximiis Medicis ſolitus ſum, tum ex iiſdem corticibus apparari antea juſſeram, non quorum ſpecies ſen ſuum dumtaxat fallaci interdum indicio ſe magis commendaret, ſed quorum ope intermittentes febres pr certo abactas eſſe, conſtaret, tum ad ſemunciam i primo hauſtu ſumendum dedi; reliquum autem, quo triplum erat, in multo minores partes per juſta intervalla diſtribui. Eaque ratione conſecuti ſumus, n ingrueret acceſſio tertia, procul dubio ægrum, quen ſecunda prope confecerat, ſublatura. Sed ne ſecunda quidem ingruiſſet, ſi in primæ remiſſione iden facere veniſſet in mentem. Non venit autem, introrſum verſi eryſipelatis, quod certum erat, materiam ſpectantibus, non febris: quam, non conſecutam, u ſæpius ſolet, mala illa graviſſima, ſed attuliſſe, & periodicam eſſe, quis divinaret? quando neque ini tium

(*p*) Epiſt. 13. n. 3. (*q*) 25. Sect. 6.

ium ipsius viderat quisquam, neque Patavii ea tempestate febris ulla ejus generis erat animadversa; etsi er illos dies, ut postea novimus, in Civitate non a dissita eadem fuerat, ægrumque illustrem, dum orticis oblatio ab una ad alteram intermissionem dif- errretur, proxima accessione jugulaverat. Quamobrem u, cujus gratia hæc scripsi, siquando casus ejusdem- nodi incidat, cujus initium ignotum sit, tametsi ausa esse manifesta videatur; noli omittere de natu- a febrium, quæ tunc vagentur percuntationes; ne- ue enim semper id quod nobis, accidet, ut quæ pri- na perniciosi generis existat, ea tibi curanda obve- iat.

31. Nec vero, si æger non senex sit, ejusmodi ebris immunem fore, credito propterea quia Doctis Viris ipsam nunc placeat *febrim intermittentem senum opbrosam* vocare. Etsi enim ea ætate sæpius contin- it, & septuagenario erat major tum Cardinalis de uo modo dictum est, tum generosus Comes M. Ant. Trento, quem annis ante eum quinque ab ea- em febri periclitantem eodem remedio curaveram, orum neutro, quod minus frequens est, in febrim ecidente; tamen & Mortonus (*r*) puerum duode- ennem, & Tortus (*s*) puellum teneræ ætatis, ne- lum aliam in medio adolescentiæ cursu his, quas *le- hargicas* appellabat, febribus laborantes, proposuere. Pariter non quia primos paroxysmos, aut primam alicujus paroxysmi partem sine profundo isto sopore ægri transegerint, velim sine metu sis, ne in ulte- rioribus paroxysmis, aut paroxysmi partibus sopor ngruat. Nam quamvis sæpius antea, quin multo an- ea; non raro tamen septimo demum paroxysmo ad- venit: & quamvis in ipsa paroxysmi invasione simul nvadere plerumque soleat, ut Sydenhamius quoque (*t*) significat, idque tempus, juxta Harveii (*u*) ffectiones mortuorum in principio accessionis, re- oræ sanguinis sit opportunum; non desunt tamen xempla gravis soporis non modo aliis paroxysmi tem- oribus, quod non infrequens est, sed, quod perra- um est, hoc declinante advenientis, quale in Com- ercio Litterario (*x*) adnotatum videbis. ic tu indicia fortasse optabis, per quæ dum febris benigna non videtur differre, conjicere possis, per- ciosum istud symptoma esse adventurum. Id & alii taverunt non minus, quam noscere siquis forte an- annum 1731. ejusmodi febres observasset. Cujus riusque voti vel uno lecto, quem laudavimus, Tor- , facile compotes fieri potuissent. Qui cum scripta te finem sæculi XVI. ab Ludovico Mercato, & rsus ante finem sæculi XVII. ab Richardo Morto- de Perniciosis Intermittentibus Febribus in cele- em Therapeuticen suam (*y*) non sine additis Scho- s transtulisset, perfecit, ut scire omnes possent, ippocrati, & Veterum non paucis ignotum non isse, Intermittentes Febres aliquando malignas fieri, exitiales (*z*), tum quibus ex signis Mercatus ge- ratim docuerit intelligere, eas fore perniciosas (*a*), eciatim vero in illis de quibus loquimur, pertime- re, ne *tertia, aut quarta* accessione *gravis somnus*, *l gravis alia ex soporiferis* affectionibus *omnino es- tialis fiat* (*b*). Nec vero prætereunda sunt æ Tortus quoque & generatim, & speciatim ex opria observatione signa proposuit (*c*), & produ- is suo loco historiis tum ad cætera genera (*d*), m ad hoc quo de agitur (*e*), pertinentibus con- mavit. Quibuscum junges quæ ab altero Illustri edico adjecta sunt signa ad hoc idem genus spectan- a (*f*). Soporis autem gravissimi mox adventuri dicium videbis apud Tortum (*g*) hoc inter cæte- , quod æger interdum balbutiens verba mutilet, l unum pro alio proferat, *non secus ac si levi apo- exia in linguæ paralysim degenerante foret detentus*. t etiam apud eundem Vetulæ historia (*h*), cui in febris excerbatione cum accidisset non modo ut recte verba proferre non posset, verum etiam manifesta aliqua oris contorsio, in sequenti exacerbatione cum iisdem sopor insuper gravis accessit, in proxima autem, apoplexia, quæ in paralysim dexteri totius lateris transivit: atque ut scias, hæc a febri fuisse; usu Peruviani corticis sublata sunt. Intelligis non solum quæ soporem, & post hunc apoplexiam interdum prænunciarint, sed simul apoplectici potius generis, quam lethargici istum esse soporem, præsertim cum eo stertore conjunctum, qui cum graviori apoplexia jungi solet. Quæ spectantes Sydenhamius (*i*), aliique insultum hujusmodi *Apoplexiæ veræ similem plane* esse, scripserunt, & Tortus ipse (*k*), tandem, nisi per corticem inhibeatur, *fortis Apoplexiæ instar* occidere, Mortonus autem (*l*) puerum quem supra memoravimus, bis inventum ab se, ait, *stertentem, cæterisque Apoplexiæ fortissimæ symptomatis affectum*, senem autem Avunculum suum (*m*) multos jam annos hebetem & somnolentum, *apoplexia* correptum fuisse, retulit, ejusdem generis, ut insultu remittente, utrumque cortice eodem, larga manu dato, servaverit. Senis vero hujus hebetis & somnolenti, & obesi insuper commemoratio, cum historiis aliis conjuncta, & speciatim cum ea quæ in Commercio Litterario (*n*) ab diligenti sane, ac solerti Observatore descripta est, Anus videlicet quæ diu antea brachii stupore, & debilitate, mox etiam capitis gravitate, vertigine frequenti, & magna pedum lassitudine afflicta, sopore profundissimo in febris intermittentis paroxysmis corripiebatur; hæc, inquam, exempla solicitum facere te debent in febribus intermittentibus quæ homines detineant iisdem, aliisve capitis ejus generis, aut nervorum affectibus obnoxios, ne forte sopore isto terrifico, aut, ipso etiam non prævio, apoplexia prehendantur. Namque ut ex laudato Observatore (*o*) exempla suppetunt *apoplexiæ immedicabilis*, & *apoplexiæ subito* occidentis, quæ soporem secutæ sunt, sic & alia habemus in quibus *absque soporoso affectu prægresso*, intermittentibus correptos febribus rapuit apoplexia. Igitur ubi æger iis erit obnoxius malis de quibus dicebamus; illi præsertim, sicut alii, fac corticem & tempestive præbeas, & justo ut tempore possit retineri cures; is enim quem subito apoplexia occisum retulimus, nequaquam potuit retinere. Quæ me res in Comite Trento, simul quasi apoplectico, ut dictum est, sopore, simul nimia alvi lubricitate affecto, eo magis anxium habuit, quod ejus Fratrem annis superioribus repentina apoplexia sublatum fuisse, non ignorabam. Sed in paroxysmi remissione iis quæ ventriculum corroborarent; opii enim vel pauxillo tunc uti veritus sum; sic satis admistis, ut retineretur cortex, operam dedi. Deus autem meis annuit votis.

32. Non puto, gravius te ferre; non mirari autem, certo scio, quod pro mortuorum ex hisce febribus anatomicis Observationibus, Observationes protulerim in viventibus habitas. Nosti enim cum in ea quæ in Sepulchreto est de Febribus Sectione quasdam hujus quoque alterius generis historias (*p*) proponi, tum præsertim a periculosis dissectionibus me refugere consuevisse. Quo minus, opinor, expectabis sectiones a me institutas eorum quos malignæ febres variolis stipatæ absumpsere, cum scias, me necdum variolis fuisse correptum. Neque enim tanti sum animi, ut imitari audeam Theodorum Zwingerum, qui ut in Sepulchreto (*) etiam leges, cum eo nunquam morbo laborasset, puerum eodem occisum dissecuit. At enim, inquis, vel peste ipsa peremptorum cadavera, jam frigida præsertim, dissecta, nocere negarunt Doctissimi Viri. Ego vero hos legi; sed quid Thomas Bartholinus (*q*), & Isbrandus Die-

(*r*) Pyretolog. Exerc. 1. c. 9. Hist. 25. (*s*) Therapeut. Special. ad febr. period. pernic. l. 4. c. 3. Hist. 9. & 1.
(*t*) Epist. Respons. de Morb. Epidem. (*u*) Exercit. 1. de Mot. cord. & sangu. c. 16. (*x*) A. 1740. Hebd. 13. n. 2. (*y*) l. 2.
(*z*) Ibid. c. 4. Schol. 1. & c. 8. Schol. 1. (*a*) Ibid. c. 2. ante Schol. 3. (*b*) Ibid. c. 3. ante Schol. 3. (*c*) l. 3. c. 1.
(*d*) l. 4. c. 1. & 2. (*e*) Ibid. c. 3. (*f*) Vid. Commerc. Litter. A. 1733. Hebd. 52. (*g*) l. 3. c. 1. (*h*) l. 4. c. 4.
(*i*) Epist. cit. (*k*) l. 3. c. 1. (*l*) Hist. 25. cit. (*m*) Hist. 26. (*n*) A. 1738. Hebd. 33.
(*o*) Commerc. Litter. A. 1731. Specim. 24. n. 3. & A. 1734. Hebd. 13. post n. 2. (*p*) Append. ad Obs. 10. & 29.
(*) in Additam. ad hanc Sect. Obs. 19. cum Schol. (*q*) Consil. de Anat. Pract. n. 3.

Diemerbroeckius (*r*), qui eosdem legerant, censuerint tamen, animadverti. Nam primus, *nollem*, inquit, eorum rationibus *nimium fidere*; alter vero, cadaver, cum jam plane perfrigeratum est, *multo* quidem *minus contagiosum est, quam corpus morbosum vivens*; contagiosum autem esse, non negavit; imo exemplo suo quid sentiret, ostendit, cum, etsi erat qui carbunculos in ejusmodi cadaveris ventriculo se ipsi ostensurum promitteret; (*s*) sibi, ait, *non placuisse irritare crabrones, & apertæ abdominis cavitate contagii periculo se exponere: illudque se credere, quam videre, maluisse*: & rursus (*t*) cum in *refrigerato* cadavere exatuhemata per artuum musculos altius pergere, a Chirurgis, se præsente, demonstratum esse, narrasset; an viscera quoque iisdem inficiantur, *oculorum experientiam non habeo*, inquit, *propterea quod licet contagium a dissectione musculorum parvi faciam, illud tamen ex apertione cavitatum abdominis, & pectoris furiosius in astantes irruere posse, credam*. Noli igitur mirari, quod inter quampluri- mos esse malim, quam inter *paucissimos*, ut idem ait (*u*), iis *credentes, qui cadavera pestiferorum contagiosa non esse, asserunt*. Quod si paucissimi non fuissent qui iis crederent; putasne, post tot pestilentias, futuras fuisse tam paucas cadaverum in ipsis extinctorum Observationes, quæ in Sectionem hanc Sepulchreti referrentur? perpaucæ enim sunt, si demas quæ ex auditu scriptæ, aut quæ incredibilia habent, tum quæ repetuntur, ut quæ Observatione LXII. postquam §. 3. posita fuerat, §. quoque 7. iteratur. Et ne forte suspiceris, Anatomicos ab illorum dissectionibus inani potius metu, quam rationibus fuisse absterritos; has legesis simul cum contrariis perpensas apud eosdem Bartholinum (*x*), & Diemerbroeckium (*y*). At si illis perlectis, nullum tamen esse periculum quod metuamus, arbitraris; accipe quid in Theatro hoc nostro acciderit corpora eorum dissecantibus quos maligna dumtaxat, non pestifera, occiderat febris. Ex peticulari, quam vocant, febri mortuum Professor, juvenis valens ac robustus Stegagnonius, hactenus inciderat, ut solos dorsi musculos, Diemerbroeckio fortasse credens id parvi facienti, appararet, cum eadem febri correptus, e vivis ereptus est. At fuerit cadaver illud non omnino adhuc frigidum; certe erat intus extraque jam frigidum cadaver Aniculæ, cujus venter cum a Cl. Vulpio A. 1717. Januario mense aperiretur, ipse autem adstarem, ut singulorum viscerum sedem Auditoribus ostenderem, etsi nullus odor gravior solito existebat, nec ullum, præter intestinorum implicationem, vitium apparebat; continuo tamen insolitum quendam languorem sensi, non secus ac si animi instaret deliquium: mox autem ostensione illa absoluta, cum vix domum uterque rediissemus, pariter febrili horrore, & frigore, & dein calore ad eundem modum, eodemque tempore correpti sumus, indeque ego, quamvis fracta febris vi, per annos aliquot ita male valere cœpi, ut in nuncupatione Adversariorum IV. indicavi. Nec mirum: etsi enim ea fœmina pro apoplectica in Nosocomium illata fuerat, & reapse erat; illa tamen apoplexia malignæ, ut postea inquirendo compertum est, febri, cum domi ægrotaret, non ita pridem accesserat. Vides igitur, ne illud quidem satis esse ad periculum effugiendum, cadaver non ante incidere, quam frigidum factum sit: quam cautionem qui laudarunt, illud præterea animadvertisse non videntur, frigere exterius posse, interius autem calorem retinere, quod ex Epistolis ad te nostris intellexeris non raro fieri, & aliquando vel trigesima a morte hora (*z*) in ventris interioribus calorem superesse. Num igitur expectandum diutius est? At putrescens cadaver *multo magis contagiosum evadere*, ajunt, *quam corpus morbosum vivens*. Nec tu mihi objicias, fuisse, & esse qui, hisce omnibus pro nihilo habitis, impune id fecerint. Nam neque eadem natura, & vis est malignarum omnium febrium, neque eadem Pr[...] sectorum omnium dispositio: quarum neutram cu[...] pro certo scire quisquam possit; quis tutius e[...] se timidiorum consilium, neget, quam audaci[...] rum?

33. Verum, ut ad me, & ad variolas redeam; [...] quidem prima adolescentiâ cum in ejusmodi ipsaru[...] Constitutionem incidissem, quæ neminem ferme a[...] eum usque diem interemerat, discendi studio abr[...] ptus, egregium in Nosocomio Medicum sequi no[...] dubitabam, & qui ex variolis decumberent, eoru[...] quoque pulsus explorare non verebar, nedum cæte[...] adnotare, & inquirere, etiam leviora, ut puta qu[...] collyrio fieret, ut cum reliqua cutis pene tota pustu[...] lis aspera esset ac fœda, in palpebris tamen lævis, u[...] videbam servaretur, & nitida; fiebat autem aqua sti[...] latitia plantaginis in qua salis, ut vocant, saturn[...] pauxillum erat solutum. Quæ dum animadverterem forte accidit, ut unus, itemque alter ex iis ægrotan[...] tibus, Medico frustra omnia quæ poterat, diligente[...] præstante, e vivis eriperetur. Quo exemplo admoni[...] tus, nunquam postea volui ejusmodi ægros invisere ne ad Principes quidem Viros accitus. Nec, licet a[...] hanc usque ætatem processerim, committendum esse duxi, ut in periculum me volens conjicerem, quan[...] do vel octoginta annos natis accidisse, novi, ut variolarum contagio, cujus jam se immunes putabant non secus ac pueri, inficerentur, & multo quam hi facilius perirent; quanquam in sævissima A. 1749 Constitutione Forolíviensi, vetula, ea quam mod[...] diximus, ætate major, eo morbo conflictata, rar[...] sane exemplo evasit. Sed quod mihi facere no[...] licuit, ut inde mortuos dissecarem, toties, & tot al[...] Anatomicis factum est, ut mirari subeat, Viros cæ[...] teroquin Doctissimos, qui post illorum jam edita Observationes, ignorare viderentur, aberraturos a ve[...] ro, qui variolas alibi quam in cute, præsertim ver[...] in intestinis, tum nunquam, tum semper provenire contenderent. Horum primos, facile credas, cum i[...] Observationes forte incidissent ejus similes quæ a Pe[...] yero filio (*a*) proposita est; alteri autem in alia cum iis convenientes quas ab se habitas memorat Cl[...] Gunzius (*b*), utrosque cæterarum oblitos, cuncta illi primos quidem, alteros autem his consimiles exi[...] stimasse; quando multæ, jam relatæ in Sepulchretum extabant, quarum aliæ cum illis, aliæ vero cum hi[...] apertissime consentiunt. Sunt præterea quas utrisqu[...] addendas colligere possis ex laudata Cl. Phil. Con[...] Fabricii Dissertatione (*c*). Atque insuper ut Dis[...] sertatio altera (*d*), quæ, Busserio Præside, habit[...] est, Observationem tibi exhibebit in Serenissimo quo[...] dam Principe, cum primis illis convenientem, it[...] quæ cum alteris conveniant, dabunt plures Volumi[...] na (*e*) Cæsareæ Academiæ. Quin aliæ non desun[...] historiæ, quæ & alibi quam in cute, neque tame[...] in intestinis, aliisve visceribus, conspectas variolas aut se indicantes proponunt. Cujusmodi illæ sunt quas leges in Actis Hafniensibus (*f*), in Ephemeridibus (*g*) prælaudatæ Academiæ, in Opusculis Pathologicis (*h*) Præstantissimi Halleri, & hæc quoque est quam ab eo qui inter Magistros meos fuit Jacobo Sandrio, cum Bononiæ olim essem, acceptam, ferme totidem ac Vir ille Doctus retulit, verbis subjicio.

34. PUER Nobilis, cui paucæ exterius variolæ, signa autem nulla erant aliarum quæ visceribus insiderent, suffocati instar moritur. CORPUSCULUM, ab Sandrio ipso apertum, pulcherrima viscera habebat omnia. Sed una laryngis musculis innata erat variolarum pustula, & circum hanc ater jam apparebat gangrænæ color.

35. Porro cum aliis quoque malignis febribu[...] sæpenumero gangrænam interiorem conjungi; imo si lethales sint, tunc viscerum inflammatio nes

(*r*) De Peste l. 2. c. 3. adnot. 12. (*s*) Ibid. l. 4. Hist. 15. (*t*) Hist. 32. (*u*) Hist. cit. 15. (*x*) n. 3. cit.
(*y*) adnot. 12. cit. (*z*) Epist. 3. n. 2. (*a*) Obs. Anat. 2. (*b*) In Hippocr. de Humorib. not. 21.
(*c*) exhib. Obs. circa Constit. Epid. A. 1750. not. *h*. ad §. 19. (*d*) sist. Hist. morbi, & cadaver. variol. c. 1.
(*e*) Eph. Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 97. cum Schol. & Cent. 9. Obs. 52. (*f*) Tom. 2. P. 1. Obs. 109.
(*g*) Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 47. (*h*) Obs. 44. in fine.

nes degenerare in gangrænas, ex pluribus, quas in Sectione hac Sepulchreti leges, Observationibus apparebit. Quibus has etiam adjunges. Sanctorius noster (*i*) *quidam alii putarunt*, inquit, *febrem malignam ab aliqua gangræna in jecore, vel in alio viscere oriri, quod nos non semel in cadaveribus observavimus*. Dominicus Gagliardi (*k*) in dissectionibus eorum qui a maligna febri pereunt, cum ulcera ab erodentibus medicamentis quæ vesicantia vocant, „ aperta, ipsa quoque gangræna affici incipiunt „ inter„ nas gangrænas persæpe conspici „ affirmabat. Et Josephus Lanzonus (*l*) Epidemicam describens Constitutionem Ferrariensem A. 1729. in apertis nonnullorum corporibus quos ea febris occiderat, inter cætera *aliquas maculas lividas in ipsis intestinorum tunicis* memoravit. Tu alia, quæ non deerunt, exempla adjicito.

36. Nunc antequam finem scribendi facio, te miraturum non puto, initio præsertim admonitum, nihil repetere me velle ex iis quæ ad te alias scripsi, miraturum, inquam, non puto, quod de certis quibusdam Febribus nullam hic mentionem injecerim. De earum plerisque egisse me, scis, cum de aliis agerem morbis. Nonnullas tamen, ut puta quinctanas, & quæ longiora intervalla habent, me fateor non nominasse; neque enim vidi, nisi septimanam excipias, quæ, cum Bononiæ degerem, in Patricio Viro exacte recurrebat: nec de illis dicere quidquam possum, nisi quod etsi quartanis fere succedant, non sunt tamen, ut aliquando factum est, pro quartanis habendæ quarum longiora reddita sint intervalla, nisi quartanas pariter cum succedunt tertianis, pro tertianis quarum tardiores facti sint reditus, contra ac Medici ab antiquissimis usque temporibus statuerunt, habere velimus. Quod præclare animadvertit Solers Vir Zevianus meus (*m*) ubi quartanæ mutationem in quinctanam, hujus in tertianam, & mox hujus in quartanam, & quartanæ denique in sextanam, hancque constantem, in adolescentula a se visam proponit: cujus ultimæ febris exemplum perrarum est, cum duo, haud amplius, me legisse, meminerim, alterum Gentilis (*n*), Lanzoni (*o*) alterum. Qui vero post hujus generis febres mortui sint, in iis quid sit inventum, me latet. Sed cum ipsæ diuturnæ sint, aut diuturnis succedant; veri simile est, post se relinquere eadem ferme quæ illæ solent. Solent autem mesenterii, aut lienis vitia, aut alterius proximi visceris, & nominatim jecinoris. De quibus simul omnibus exemplum habes apud Cl. Fantonum (*p*). De liene autem satis ostendimus alias non uno loco, sed præsertim Epistola XXXVI. (*q*) quæ consentientia videbis cum Observationibus, in Sectionem hanc Sepulchreti relatis, ubi de Quartanis (*r*), & de Erraticis diuturnis febribus (*s*) actum est. De jecinore ibidem quoque reperies exempla. Quibuscum junges quæ Commercio Litterario (*t*) leguntur de hepatis substantia, *præ reliquis sedem quartanarum fovente*, hincque *in plurimis* quartana *mortuis læsum modo, modo exsiccatum, modo inflatum hepar inveniri*.

37. Hæc habui quæ super plerisque Febrium generibus ad Valsalvæ historias adderem ex meis, aut aliorum sive mecum communicatis, sive lectis Observationibus. Quæ tu, ut soles, æqui bonique facies: & valebis.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA L.

Agitur de Tumoribus.

QUos morbos statim post Febres plerique facile proposuissent, Arthritidem, Luem Veneream, alios ejuscemodi, Boneto placuit differre, & nter nos, Febresque interjicere Tumores, Vulnera, Jlcera, & quæ alia ad Chirurgiam spectant. Quæ acultas, cum minime ignores, quantopere a Valsala adamata sit, & exculta; fortasse jam plurimas, si ninus ex me, quem nosti, non, uti ad mortuorum ectiones, ita ad viventium, natura esse factum, at erte ex illo Observationes expectas. Nec tuam te efellisse opinionem, ex proximis Litteris cognosces, uæ erunt de Vulneribus. Neque ille tamen paucas abuit de Tumoribus Observationes. Verum alias nartis non commisit, alias commisit quidem; sed arum aliquot aut ipse vulgavit, aut ego aliis Epiolis descripsi. Quæ omnia hac indicabo dumtaxat, t relegere possis, si velis; nihil autem repetam, sive lius sit, sive meum. Ut enim Sepulchreti ordinem, ualiscunque is sit, quemadmonum fere solitus sum, c etiam sequar; non sequar tamen repetitiones. uarum aliquæ non modo, ut multæ, haud sunt ilrum Observationum, quæ ultro in aliis quoque Seionibus positæ significantur; sed earum quæ in hac dem iterantur II. Sectione, ut cum inter eas quæ Additamentis leguntur, vel prima ipsa cum subjei Scholii parte, proposita jam supra fuerat Obseratione VI. (*a*) a Boneto, qui locum ipse quidem nde sumpserat, non reticuit, aut cum eidem taen, quod prope incredibile est, accidit, ut una eamque pagina (*b*) unam eandemque bis ex Garne historiam produxerit.

2. Igitur quod ad Tumores spectat Sanguineos sive los sic vulgo appellant, sive eos præsertim qui cum rupto venæ trunco aliquo communicant, *varices spuriæ*, ut opinor, a Boerhaavio (*c*) postea nuncupati, quid Valsalva viderit, & censuerit, in mea habes Epistola Anatomica XIII. (*d*) magisque in Tractatu illius de Aure Humana (*e*), utrobique autem (*f*) ea pariter quæ spectant ad Steatomata palpebrarum. Utinam sic diserte judicium addidisset suum de natura cujusdam tumoris quem ad hunc modum nobis descriptum reliquit.

3. MULIER annos nata ad quinquaginta laboraverat tres jam menses tumore in dextera colli parte duro, oblongo, ovi galli Indici magnitudinem æquante, cujus erat basis in ejusdem lateris arteria Carotide, unde sursum pergens usque ad ejus arteriæ divisionem, finiebatur. Hic aliquando dolebat; aliquando nullum prorsus afferebat dolorem. Tandem viginti circiter ante mortem diebus crebrius vexare cœpit, in ipsa præsertim laryngis regione, ut cum peculiari quodam stertore cogeret respirare, cui comes erat in gutture quidam ardoris sensus. Itaque mulierem confecit. Nolo hic, ut in tumore altero feci, quem in sinistra juguli parte durum pariter, & nulla memorata pulsatione, Valsalva descripsit (*g*), meas tibi conjecturas proponere: ipse, ut malueris, judicabis. Ego vero ad certiora exscribenda transibo.

4. V I R G I N I ingenii vividi, quæ aliquot jam annos, propter ætatem ad quinquagesimum circiter perductam, menstruis carebat purgationibus, cancrosus tumor in dextro latere prope axillam obortus est. Hic paulatim in crassitudinem quidem parum, sed multum in latitudinem, & longitudinem crevit, ut ad axillam perveniret. Proximus artus œdemate intumuit. Accessit tussis, sputum materiæ

(*i*) Comment. in I. Fen I. l. Avic. Qu. 86. (*k*) Dell'Infermo istruito P. 2. Vegl. 30. (*l*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 209.
(*m*) Nuovo Fonte di Pronostici P. 1. (*n*) apud Schenck. Obs. Med. l. 6. ubi de raris febr. typis Obs. 2.
(*o*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 10. (*p*) De Obs. Med. & Anat. Epist. 8. n. 10. (*q*) n. 18. (*r*) sub Obs. 30.
(*s*) sub Obs. 32. (*t*) A. 1739. Hebd. 50. (*a*) §. 7. (*b*) Obs. 7. §. 1. & 3. (*c*) Prælect. ad Instit. §. 711.
(*d*) n. 4. (*e*) c. 4. n. 8. (*f*) Ibid. & nostræ illius Epistolæ n. 2. (*g*) Epist. 17. n. 19. & 20.

catarrhalis, spirandi difficultas, multa sitis, & mors denique. TUMOR eas quibus insederat, partes, quantum quidem percipiebat sensus, altius non læserat. Proximum artum secando, multum seri flavescentis effluxit, quod omne in Adiposæ membranæ cellulis substiterat. Totum quoque ab eodem latere Thoracis cavum ejusdemmodi replebat serum, multis interjectis concretionibus ejusdem coloris, mediæ autem inter membranosam, & *gelatinosam* naturæ, quarum pleræque pleuræ adhærebant. Pulmones erant adeo contracti, ut primo aspectu quasi deesse viderentur. Cor valde exiguum. Cæterum, quod ad Ventrem attinet, ventriculi fundus multum erat extensus: lien perparvus: jecur a naturali colore ad fuscum inclinans: ejus vesicula exilis, & inanis. Ovaria albicabant: & quamvis naturalem servarent figuram, & molem; valde tamen induruerant.

5. Rondeletii Observationem, in Sepulchretum relatam, non hoc loco, in quo ne memoratur quidem, sed libro II. (*b*) leges, propositæ similem. In utraque enim cancrosus thoracis externus tumor, difficultas spirandi, multumque est in thorace serum: quod in illa tamen succrevisse tumore decrescente, in hac autem crescente, ostendit tempus quo ducendi spiritus difficultas accessit. Faciet hoc discrimen, ut rem aliquanto aliter in illa explices, atque in hac Observatione. Cui ut peculiare est quod ad serosum attinet brachii tumorem, sic peculiaris quoque hujus tumoris causa fuit, nimirum Axillaris venæ compressio a cancro illuc se attollente.

6. Sed jam ad alios alterius generis artuum superiorum, aut inferiorum tumores, a Valsalva observatos, veniamus, initio ab iis ducto qui male peractæ venarum sectioni successerunt. Mitto autem quem in Nobili Matrona vidit ob compunctum cum vena tendinem, aut nervum, manu cum acerbissimo dolore plurimum tumente, & eo sedato dolore, assidue tremente: qui tremor non modo posteaquam detumuit manus, sed ad diem usque quo hoc scribebat, videlicet quinque ipsos annos, nullo proficiente remedio, perstabat. Tumorem pariter mitto qui Juveni accidit, vena in cubiti flexu ab inepto Chirurgo transfixa, effusoque introrsum sanguine, unde magnus postea, longæque, & difficilis curationis abscessus. Tumoris potius a vulnerata eo in flexu arteria, Valsalvæ manu persanati, historiam tibi eo diligentius describam, quod res majoris momenti est, nec indigna quæ a te cum Observationibus conferatur, visa ibi ab aliis, aut facta, aut adnotata proponentibus, ut puta ab Rockio (*l*), a Petito Chirurgo (*m*), a Teichmeyero (*n*), & ab iis quos dum has Litteras recenserem, legi, Medico Cl. Trewio (*o*), & industrio Chirurgo Guattano (*p*), præsertim vero a Cel. Auctore infra (*q*) laudandæ Dissertationis. Hæc igitur Valsalvæ Observatio etsi in nonnullis, manca videri potest, ut ab homine qui sibi scriberet, fusa; tamen quædam habet peculiari attentione digna, illudque insuper quod ejusmodi curatio prius a Valsalva peracta est, quam ab aliis peragi vidisset, additurus, qua erat solertia, atque industria, subinde alia, si diutius vixisset, eique aliæ istiusmodi suscipiendi operis occasiones se obtulissent.

7. CHIRURGO annorum circiter duodeviginti, dum propter thoracis morbum sanguis e brachio mittitur, arteria vulneratur. Qui miserat, venam incidisse se, credens, non aliter vulnus obligat, ac si nihil nisi venam, incidisset. Post dies aliquot tumor in cubito animadvertitur: qui intra dies amplius viginti ad pomi magnitudinem excrescit. Hunc chirurgus quidam, pus subesse ratus, incidit: ex inciso sanguis incipit exire, sed sine impetu, sanguineis videlicet grumis obstantibus, & exitum quasi omnino claudentibus. Verum tribus post diebus, via sibi facta, sanguis erumpit: idque non illo tantum, sed & duobus proxime insequentibus diebus, semel quidem quotidie, at ea copia, quæ cum adstringentibus remediis nullo modo cederet, ægrum quasi ad animi de-liquium duceret. Interea & manus, & cubitus, & proximus humerus ferme usque ad medium, intu-muerant: inflammatio autem prope incisum tumo-rem jam erat oborta. In tanto periculo, Medici ad-vocantur, chirurgiam quoque probe callentes, in hi-Valsalva. Qui, re diligenter perpensa, ita est cura-tionem aggressus. Primum fasciа quam nunc torcu-lar vocitant, sic humerum vinxit, ut pro eo ac opu-esset, prompte illa, facileque laxari posset. Tur-vulnus, a chirurgo, ut diximus, tumori inflictum superiora versus secundum arteriæ consuetum iter pro-duxit. Sic toto patente tumoris cavo, quod pugnum ferme comprehendisset, sanguinem, quo plenum era-& concreto, & fluido, eduxit, locumque bene ablui-spongiis, calefacto vino madentibus. Quo facto tantisper fasciam laxari jussit, dum effluens sangui-vulneratæ proderet arteriæ sedem. Erat hæc in cav-illius fundo; ut valde incommodum fuerit ob pro-funditatem, arteriam circumligare. Quam cum tan-dem, continuo supra vulnus, vinxisset; haud am-plius, quantumvis laxata fascia, sanguis exsiluit. Ve-rum illico quidquid ejus artus erat infra injectum ar-teriæ vinculum, sentiendi, & movendi vim amisit paucisque post horis frigidum est factum: nec pulsu amplius percipiebatur. Hic tamen circa tertium a li-gata arteria diem percipi iterum, sed vix, cœpit: a circa quinctum ad naturalem quasi impetum jam re-dierat. In hujus diei exitu sanguis in lecto animad-vertitur, eoque fasciæ, vulneri circumjectæ maden-tes conspiciuntur. Quibus caute ablatis, & vulner-inspecto, nec sanguinis quidquam erumpit, nec un-de eruperit, ullum est signum. Ab hac ultima san-guinis eruptione pulsus iterum omnino amittitur non secus ac si novum arteriæ vinculum injectum esset. At membrum tamen post multos dies natura-lem sensim recuperat calorem, motum quoque, se-hunc tardius; nam octo, aut novem menses debilita-restitit, & quædam macies, & fuscus unguium color & facilis a frigore læsio. Verum eo quod diximus exacto tempore, hæc omnia desiere; pulsu etiam quamvis languido, redeunte.

8. Hanc a me cum petiisset historiam Cl. Vir Pe-trus Paulus Molinellius, continuo, & perlibente-misi, tum ut homini Medica, & Chirurgica Facul-tate præcellenti, & bene de me merito gratum fa-cerem, tum etiam, ut quam mancam, sicuti ad i-psum quoque tunc scripsi, mittebam, eam ipse, qu-Chirurgum illum & viventem noverat, & mortuun-dissecuerat, quo ad ejus fieri posset, nobis perfice-ret. Quod præclare ab ipso factum perspicies, si Dis-sertationem ejus leges, quæ inscribitur *de Aneurys-mate e læsa brachii in mittendo sanguine arteria*. Præ-cipua huc redeunt, non unum tantummodo, sed plu-ra vincula Valsalvam arteriæ injecisse, cogente si-stendi sanguinis difficultate: hominem postea incolu-mem vixisse, & non nisi trigesimo circiter post ean-curationem anno tabe, & ascite confectum esse: e-autem brachio quod læsum fuerat, non secus ac alte-ro, uti consuevisse, quippe cum jam nullum; si u-trumque brachium inter se conferres, discrimen a-gnosceres, ne in pulsu quidem. Quod tanto magi-mirandum est, quia in mortui dissectione, cum Bra-chialis arteria eo loco ubi aneurysma fuerat, ad tra-ctum duorum pollicum omnino deesset, nempe mor-bo olim, ferro, & pure absumpta, nulla inveniri ar-teria potuit quæ pro ipsa communicationem inter su-periorem ejus truncum, & Radialem, Ulnaremqu-arterias servaret præter unam, eamque non solum m-re flexuosam, sed tenuem adeo, ut difficillimum si-intellectu, quomodo Radialis arteria, influente tan-pauco sanguine, & per tot flexus traducto, æque pul-sare ac altero in brachio posset, tum æque esse bra-chium utrumque & nutritum, & robustum, aut certe a-ctiones æque idoneum. Et inventa quidem est ea pa-nervi quæ in tractu illo eodem erat, in quo diximus Bra-chialem arteriam defuisse, in prægrandis ganglii modu-ampli-

(*b*) Sect. 1. Obs. 72. (*l*) Commerc. Litter. A. 1734. Hebd. 36. n. 2. (*m*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1735. & 1736.
(*n*) Dissert. de stupendo Aneurysm. & cæt. (*o*) Act. N. C. Tom. 8. Obs. 126. (*p*) Hist. 2. Aneurysm. Hist. 2. (*q*) n. 8.

nplificata. Sed etsi nervi ejus vires sic augeri po-isse, existimares; tamen justum musculorum ro-ur, & partium nutritionem, & arteriarum præser-m pulsum sine justa influentis quoque sanguinis co-ia, justoque impetu, non intelligeres. Certe autem cclufo præcipuo arteriæ trunco, ramos *laterales*, *cet per se parvos, postea distendi, si liquidum, solum i eos agat*, Viri Doctissimi, & in his Hallerus (*r*), *x physicis, & hydraulicis* non dubitabant: quin idem Iallerus (*s*) & *vulgo notum esse*, & se *vidisse*, con-rmaverat, *resecta arteria radiali, ita dilatatam fuis- sensim ulnarem, ut rami omnes, quibus prospicit ra-ialis, inde sanguinem acciperent*. Quo magis optan-um est, ut in cadaveribus eorum quibus olim arte-ia ipsa Brachialis, aneurysmatis curandi causa in rachii flexu, obligata fuerit, iterum, iterumque ab natomicis, inprimisque ab eodem Præstantissimo Iolinellio perquisitio hujusmodi repetatur, ut sicuti uæ in hac prima deprehendit, accurate adeo propo-uit, ita in aliis eadem, an alia occurrant injectio-is etiam auxilio, certiores fiamus. Ut enim illius rteriæ truncus raro duplex sit; ramos tamen ab ipso um in Ulnarem, tum in Radialem pertinentes quos Cel. Winslowius (*t*) Collaterales vocat, non in unctis quidem corporibus ad eundem modum se ha-bere, sed plures in plerisque esse, vel ex ejus, & lau-lati Halleri (*u*) collatis inter se descriptionibus fa-is constat. Veri itaque simile est, fore ut alias aut no plures, aut unus aliquis magis dilatatus ex Col-lteralibus ramis se se oculis objiciat: quanquam ne c quidem satis intelligi posset quod Valsalva circa uinctum ab ligata arteria diem observaverat; nam ramorum illorum dilatatio fieri paulatim debet; uomodo tam cito pulsus ad naturalem quasi impe-um redierat? De nervis autem; tametsi bra-iialium communicationes inter se, & frequens ra-orum non unius ex illis in unum musculum distri-utio facere fortasse debent, ne tam solicite de ipsis em quod de arteriis, quæramus; sane illa quam ir Cl. animadvertit, illa, inquam, nervi simul, ut detur, cum arteria ligati in prægrande quasi gan-lium mutatio digna est quæ pluribus Observationi-us in cadaveribus ejusdemmodi, aut in brutis etiam nimantibus data opera magis confirmetur, inquira-urque, an influentis in ipsum arteriosi rami mani-stissimæ dilatationi, an, si hæc semper non occur-it, vincturæ potius nervi amplificatio illa debeatur.

Cui voto postquam hæc scripseram, interea itis esse factum, jam video (*x*) quantum ad bru-as attinent animantes, experimentis quæ ut per se aude non vulgari digna censeo; ita si debeam pro Valsalvæ repetitis experimentis accipere; quid in sis desiderem, erit alibi, ut spero, opportunior cribendi locus. Nunc enim illud tibi multo utilius uerit, si quas eadem luculenta, & frugifera Disser-tione Observationes, animadversionesque Cl. Moli-ellius proposuit de instituenda aneurysmatis in cu-iti flexu curatione tum expeditius nervum cum ar-ria colligando, tum vero tutius sacco etiam aneu-ysmatis vincula injiciendo, attente diligenterque per-endas, & cum iis quas in posterum peragat, cura-ionibus conjungas. Verum ut ille nobis superiorem Valsalvæ Observationem perfecit; sic haud satis cio, an invenire nunc possim qui insequentem perfi-iat.

9. QUIDAM aneurysma in sinistro poplite decem irciter annos pertulerat, vehementem dolorem affe-ens, & diametro uncias Bononienses tres cum semis-e ferme æquans. Is cum a Valsalva curatus esset; novissime tamen periit ob alterum in dextero poplite aneurysma. IN THORACE quoque aneu-ysma aliud habuit ad arteriæ Magnæ curvatu-am.

10. Cum Medicus, & Chirurgus, siquis alius, Eruditissimus Laurentius Heisterus in ea Dissertatio-ne quæ *de Genuum Structura, eorumque Morbis* inscri-pta est (*y*), monuerit, *paucissima* in poplite aneu-rysmata fuisse adnotata, & sane præter ea quæ ipse memorat, vix de duobus me legisse meminerim, quo-rum alterum uno verbo olim indicavit Severinus (*z*), alterum nuperrime quantam vim sanguinis contineret, scripsit Matanus (*a*); propterea nolui hanc, quamvis obscuram, si spectes ea quæ mox dicam, & imperfectam, Valsalvæ Observationem omittere, præterea hoc certe ostendentem, quantum aneurysmatibus sint corpora quædam obnoxia.

Etsi vero Experientissimus Heisterus eandem quam ad cubitum aneurysmatis curationem, in poplite quo-que *non impossibilem* esse, existimet (*b*) ob eandem spem (quam nunc videbis a Præstantissimo Hallero (*c*) confirmatam) ramorum arteriæ a latere com-municantium, quin se, ubi casus tulerit, eam cura-tionem suscepturum esse, profiteatur; tamen cum plura quam in historia scripserim, de re istiusmodi a Valsalva addita nusquam esse animadverterem; qua ipse ratione curasset, statuere non audebam. Erant quidem inter Valsalvæ schedas Icones duæ, scite, atque eleganter delineatæ, quarum altera Poplitæam arteriam ab ea facie qua respicit exteriora, altera ab opposita repræsentat se ab exteriore facie dilatantem in saccum oblongum, & quo magis ascendit, eo angustiorem, nec sine tribus arteriosorum ramorum osculis, cum angustiore sacci parte communicantium; ut nisi ea pars, sicuti solet Præcl. Molinellius, vin-culo constricta esset, perdifficilem, & longam manus operam requisivisset; & tamen saccus ab exteriore facie omnino integer ostenditur. Quamobrem, & quod erat homo ob aneurysma mortuus quod in al-tero poplite excreverat; hoc potius quam illud quod curatum esset, pictum fuisse, ut e mortuo Valsalva exemisset, propemodum conjiciebam. Sed tamen il-lud alterum quali curasset ratione, non assequebar, donec Cl. Benevoli Observationes versans in locum forte incidi, ubi (*d*) modum laudans, a me tibi alias (*e*) commemoratum, quo Valsalva solebat, sanguine sæpius misso, & tenuissimo dein victu aneurysmata curare, sic curati „ in arteria po-„ plitis „ exemplum se in Valsalvæ ipsius Musæo vidisse, testatur, ex homine qui post eam curationem morbo alio confectus fuerat. His enim lectis, iisque Iconibus in manus sumptis, cum animadverterem, diametro certe longe minori quam supra (*f*) est propositum, saccum repræsentari; cogitare cœpi, tantam sacci contractionem acceptam referendam esse ei curationis generi: quod etsi Valsalva adversus in-terna, eaque incipientia aneurysmata instituerat, huic etiam fortasse, addita comprimente fascia cum auxi-liis aliis exterioribus, adhibere voluisset. Quoniam tamen quædam video quæ cum hac conjectura non satis consentiant, ideo tuum judicium facio: ego nihil pronuncio, & ad certiora jam re-deo.

11. VIRO quadraginta annos nato parvus, sed pulsans, tumor circa inguen dexterum sensim obori-tur. Triennii spatio in dies augetur, grandisque fit. Quarto circiter ante obitum mense doloribus vexare incipit, magnoque, & æquali œdemate universum il-lum artum inferiorem tumefacere. Mense ultimo atrocissimi dolores fiunt, neque ad tumorem solum, sed & aliquando infra malleolum internum: quo uno loco, & sævientibus dumtaxat doloribus, pes sentie-bat, omni alioquin sentiendi, & movendi facultate privatus. Nulla unquam hoc toto mense a cruciati-bus quies, nullus somnus, donec, languentibus viri-bus, aliquot dies semisopitus æger jacuit, atque ita defecit. ANEURYSMATIS hujus ingens erat cavum; nam a cute summi femoris anteriore ad cras-sissimum nervorum omnium Cruralem Posticum per-veniebat. Et arteria quidem Cruralis, ex cujus dila-tatione tumor inceperat, mediocriter dilatata reperta est;

(*r*) Differt. de Arteria Brachii not. ad §. 45. (*s*) in Boerh. Prælect. ad Instit. §. 692. not. *e*.
(*t*) Expos. Anat. tr. des Arter. n. 140. & cæt. (*u*) Differt. cit. §. 17. 19. & seqq. & 28. 36. 45. Adde nunc Fascic. Icon. Anat. 5. & Guattani Hist. cit. Fig. 1. (*x*) De Bonon. Sc. Inst. Tom. 3. in Opusc. & Quæst. Præside Hazon Paris. propos. 5. Febr. 1750 n. 4.
(*y*) n. 83. (*z*) De recond. Abscess. nat. l. 4. c. 7. prope finem ad n. 2. (*a*) De Aneurysmatic. præcord. Morbis Animadv. not. a ad §. 71.
(*b*) Differt. indicata n. 76. 77. (*c*) Fascic. Icon. Anat. 5. ad Tab. 4. (*d*) Observ. 11. (*e*) Epist. 17. n. 30. (*f*) n. 9.

est; sed aliquot locis dilacerata, aut erosa, per hæc ea copia, eoque impetu sanguinem ejecerat, ut partim corrosis, partim cedentibus musculis, ingens, ut diximus, cavum effecisset, illumque ipsum quem memoravimus, nervum sic erosisset, vix ut paucæ fibræ superessent, per quas superior ejus pars cum inferiore committeretur. Id omne cavum coagulato sanguine, & polyposis, ut videbantur, concretionibus plenum erat.

12. Dissectio causam præclare ostendit eorum omnium quæ homo pertulit. Nam postquam aneurysma ex legitimo in spurium, ut spurium quidem plerique intelligunt, degeneravit, id est dilatatæ arteriæ tunicæ perruptæ, aut erosæ sanguinem effundere in viciniam cœperunt, jam neque ea vi, neque ea copia reliquus sanguis mitti potuit in subjectas partes, quæ vis, & copia requiruntur ad servandum ejus expeditum per venas reditum: hinc artus œdema. Effusus autem sanguis dum musculos a musculis diducendo, cum interjectis membranis nervulos simul lacerabat, aut distrahebat, dolores creabat, sed levius ferendos, quam ubi denique ad crassissimum illum nervum accessit, jamque mora acrior factus cœpit erodere. Tandem ubi nervus usque adeo exesus est, unde rami fere omnes proveniunt sentiendi, movendique facultatem pedi afferentes; facultas utraque in hoc periit, si eum excipias locum qui prope malleolum internum est; ad hunc enim locum ramus pertinet qui non a Posteriore illo, sed ab Anteriore nervo Crurali profectus, solet Saphenam venam comitari. Cætera quomodo assiduos dolores secuta sint, explicare non est opus. Præstat ex illorum, mortisque ipsius consecutione animadvertere, ubi aneurysmata vel externa nervis, aut aliis acris sensus partibus proxima sint, tametsi per disruptionem & sanguinis profusionem illico non occidant, per acerbissimos tamen cruciatus interficere demum posse. Quod tibi confirmabunt, præter historiam quam nuper vidi a Guattano (g) editam, cum hac Valsalvæ conferendam, quædam M. Aurelii Severini (h) in græco homine, & in sutore Observationes. Sed quam his interjecit, aneurysmatis in Anselmo Pagano descriptionem, ut libenter leges, quippe sede, magnitudine, & adjunctis plerisque aliis cum eo quod modo ex Valsalva propositum est, comparandi; ita cum ejusdem prope dixi incredibilem curationem perpenderis, miraberis plurimum, inter problemata super hac ab Severino explicata, præcipuum illud non fuisse dilucidius, & accuratius enodatum, nimirum *computrefacta*, *dissoluta*, *diffracta* juxta inguen Cruralis arteria quomodo potuerit admoti ignis vi suos iterum parietes recuperare, ut artus ille non solum vivere, sed eo vix humili baculo aliquantulum nixus, rectus incedere homo potuerit.

13. De aliis tumoribus qui ad hanc quidem spectent Epistolam, præter ea quæ supra dicta sunt, nihil Valsalva scriptum reliquit, nisi forte huc referre velimus perpauca verba quæ in Medicis Responsis duobus obiter injecit. In altero eorum quod est de Hæmorrhoidibus, quædam cum his descripta condylomata esse posse, ait, cæcas hæmorrhoides, ut quæ sæpe crassa quasi tunica ex pinguedine obductæ videntur esse non vasa, ut sunt, dilatata, sed alterius naturæ excrescentiæ. In Responso autem altero super antiquo ad genu tumore pro exostosi habito, credibile est, inquit, cum tumor statim post retropulsam scabiem in qua, suspicio est, veneni aliquid venerei latuisse, prodire cœperit, particulas quæ sanguinem antea vitiantes, scabiem producebant, ad illum articulum remoratas, tumori originem præbuisse aut fibras lacerando substantiæ osseæ non secus ac quercuum fibris insectorum aculeo perruptis, gallæ oboriuntur, aut cum humoribus, per articulum fluentibus subsistendo, quæ res facilis est ob vasorum in ejusmodi locis angustiam; sic enim cum ligamentis, atque tendinibus ferruminatæ utrorumque crassitudinem, & duritiem adauxerint; quamobrem, si ma[nu] comprimuntur, ossis similitudinem omnino referun[t], quanquam per dissectionem inquirentibus, quod a[l]iquando mihi, inquit, facere contigit, repræsent[a]nt substantiam interiorem radicis arundinis; ut crassa qu[a]dam comparatione utar.

14. Et hæc quidem Valsalva scripsit. Alia aut[em] quædam a se facta, & observata mihi narravit, a[ut] me præsente, observavit, & fecit, quæ nunc tec[um] communicabo. Quorum primum conferre quadan[te]nus poteris cum ea Fabricii nostri Observatione qu[am] in Adversariis II. (i) olim indicavi, aut cum al[te]ra Viri Illustris Heisteri (k), vel potius, si ganglia utramque harum referre malis, possis qu[a]dantenus, ut dicebam, cum ea conferre, qu[am] Archiater Amplissimus Swietenius (l) commemor[a]vit.

15. VIRGINI, ajebat Valsalva, fuisse exigua[m] ad malleolum extuberantiam, quæ ab annis plus se[x]decim tantos sæpe crearet dolores, ut non semel, n[i]si domestici prohibuissent, eum sibi pedem fuisset a[b]scissura. SECTIS ibi secundum cruris long[i]tudinem communibus integumentis, glandulam ab [se] deprehensam esse parvam, forma ovali, sed depress[a], colore, & natura, ut videbatur inter Conglobatas & Conglomeratas media. Hac adempta glandula, nu[l]lum amplius dolorem rediisse.

16. MULIER rusticana, quam cum aspiceres, s[e]nio confectam existimares, debilis, squallida, exsuc[c]a, imo ad extremam perducta maciem in Bon[o]niensi Incurabilium Nosocomio jacebat. Maloru[m] omnium causa mamma erat dextera, quæ in tumo[]rem excreverat, forma, & magnitudine humanu[m] cerebrum referentem. Is tumor undique, & penit[us] exulceratus, inter rubram & sanguinolentam substan[]tiam hic illic ostendebat plures quasi glandulas, ma[]ximis uvæ acinis pares, sed albas, oblongas, læves. Cum aliud, ob virium præsertim infirmitatem, ten[]tare non liceret; Valsalvæ venit in mentem tumori basim quæ ampla erat quidem, sed reliquo tumor[e] minus, circumjecta instita hactenus adstringere qu[od] ad ferre mulier posset. Qua assidua constrictione pau[]latim in dies aucta, illud consequebatur, ut oræ tu[]moris, nutrimento orbatæ, circumcirca emortuæ forficibus sine dolore, & sanguinis effusione circumcid[i] possent, basis autem ambitus magis magisque minue[]retur. Hac ratione ad satis longum tempus ser[]vata, ingens ille tumor ad exiguam molem re[]dactus, & tuto denique amputatus est. Itaqu[e] cicatrice obducta, recreata interea mulier discef[]sit. Quam tunc ea quidem parte persanatam ef[]se, ne dubites; ut cætera quæ narravi, ita uno, au[t] altero interiecto anno hoc etiam accidit ut viderem. Cum enim forte cum Valsalva in Nosocomio essem, ecce quædam supervenit fœmina, quæ ipsum, & me quoque, ut notos, salutat, optimo corporis habitu & colore prædita, ea autem, quantum apparebat, ætate, ut illius alterius quam modo descripsi, filia, vel potius neptis videri posset. Ea vero ipsa erat quæ descripta est, & quæ se non agnosci mirata, jam quæ sim, inquit, noscetis, ubi causam cur huc modo venerim, aperuero: & cum dicto pectus ostendit sine mamma, a[t] sanum a dextris, a sinistris quoque, nisi modicum sub mammæ cute exstare inciperet tuber. Sic, inquit, prior ille tumor cœperat: veni igitur, ut novus hic, antequam crescat excidatur. Quod proximis diebus a Valsalva factum est, quamvis verente, ne alius postea, atque alius exsisteret, & vel hac quoque demum adempta mamma, alia aliqua in sede, & præsertim in utero exoriretur. Id vero non sine causa veritum esse, nimis sane crebra observatio ostendit: quin pejora vereri potuisse, eruditissima docebit Illustris Viri Trilleri Dissertatio (m): qua perlecta, & iis quæ longe atrociora veteris cancri exstirpationem ut plurimum consequuntur, spectatis, existimare licet, num tanta insequens malorum atrocitas

(g) Hist. 2. Aneurysm. Hist. 2. (h) De recond. Abscess. nat. l. 4. c. 7. (i) Animad. 24.
(k) Dissert. de Tumorib. Cystic. singularib. n. 36. (l) Comment. in Boerh. Aphor. §. 1084.
(m) De nociva Cancri inveter. Exstirpatione. Hist. præsertim 3. & Observ. addit. §. 17. & seqq.

as induciis unius, aut alterius anni ſatis penſetur: ȷuanquam ægra dummodo ex præſentibus doloribus, ethumque allaturis eximatur, graviores poſtea adven- uros, & ſævius interfecturos aut minime credat, aut, i credat, tamen ut tempore interjecto futuros, non anti faciat.

17. Tumorem quoque, ſed longe alius generis, a Valſalva exciſum vidi. Quem tamen quoniam exci- um ego, ipſo annuente, perſecui, infra in loco de- cribam. Jam enim ad noſtras diſſectiones tranſeun- um eſt. Et primum, ne ſcripta alibi hic repetam; uæ de varicibus illis ſpuriis, & de palpebrarum ſtea- omatibus ipſe adnotaverim, in eodem habes Tra- tatu, in eademque Epiſtola quæ ſupra (n) memo- ata ſunt, cum de utroque eorum tumorum genere uid Valſalva tradiderit, indicarem. De ſteatomati- us autem, aliiſque Cyſticis tumoribus plura extant igna quæ legas in ea Boerhaavii Epiſtola quæ *de abrica Glandularum* inſcribitur, itemque in Præle- tionibus in ſuas Inſtitutiones (o). Et quamvis dem, ut videtur, exemplum tumoris, humorem quoſum continentis, non eodem prorſus utrobique odo, memoria, ut opinor, nonnihil lapſus, propo- iat; tamen ſatis conſtat id quod præcipuum eſt, jus generis tumorem vidiſſe: eamque Obſervationem icet pluribus exemplis a Cel. Heiſtero (p) additis onfirmare. Eodemque ex parte attinet tumorum quo- undam in capite infantis deſcriptio, quæ ex Blaſio n hanc Sepulchreti Sectionem (q) relata eſt, quan- uam erat aqua in plures hydatides diſpertita. Ma- is libera erat, etſi a primo ſecus videretur, quam go ſic obſervavi.

18. QUIDAM ex iis quorum collo, & capite ſus ſum in publica Anatome A. 1750. parvum tu- orem ad ſiniſtrum oſſis hyoidis latus gerebat. UMOR per diſſectionem omnino retectus, & ab vo cornu illius oſſis, ad quod exterius alligabatur, lutus, hydatidum aggeriem repræſentabat, ultimo giti minimi articulo non majorem. Sed illius ram cum leviter pupugiſſem; turbidula quam con- ebat, aqua omnis continuo defluxit, vix leviſſima eſſione adhibita.

19. Initium magni tumoris, ſi diutius vixiſſet ho- o, hoc facile eſſe potuiſſet: quanquam inter eos i incipientes adhuc, non difficillime ſolvuntur, s potiſſimum cenſeo eſſe ponendos: hujuſque for- ſſe generis fuiſſe, credo, quem in carpi exteriore rte Uxoris meæ enatum vidi, nucis avellanæ for- a, duritie, & magnitudine. Cum enim hebdoma- s aliquot pertuliſſet, ecce mane experrecta narrat, pente, & ex toto nocte illa evanuiſſe. Vera dice- t, ut ſtatim perſpexi. Non multis autem interje- is diebus, idem redit tumor, & tempore multo eviori interpoſito, repente iterum evaneſcit, non diturus, cutem, id quod prius non acciderat, eo co relinquens minutis quibuſdam ſubrubris puſtulis ſtinctam, quæ paulo poſt ipſæ quoque per ſe abie- . Æſtivum erat tempus, & ceratis uſa fuerat quæ olvunt, & preſſione, cui tantum tribuiſſe Valſal- m, ex me forte audiverat, ut cum ipſe ad alte- m ſcapulam tumorem cyſticum gereret, hunc juſſe- , ad incrementum retardandum, vel pedibus com- imi. Sed ipſa moderata, ſicuti ſuaſeram, preſſione x erat uſa primis diebus, ceratis autem non diu, t certe non aſſidue, quod nihil proficere videren- r. Nec vero ſi forte ganglium fuiſſe malueris; val- repugnabo; erat enim recens, ut minime neceſſe ſet involucris jam includi craſſioribus, aut humo- m continere quem diuturnus particularum tenuio- m diſceſſus glutinoſiorem, minuſque diſſipabilem liquiſſet. Intelligis me de gangliorum materia haud iter ſentire ac ſæpius repetitæ eorum diſſectiones tenderunt. Quarum alias apud Cl. Heiſterum (r), eris; alias autem addes ex obſervatione Egregio- rum Virorum Weiſſii (ſ), & Elleri (t). Cæte- rum *nattas*, ut noſti, tumores cyſticos Chirurgi no- ſtrates vocitant, uno comprehendentes vocabulo non ſolum tria illa pervulgata genera, ſed & alia, quæ fere omnes, ſi doctiores excipias, quam diverſa ab illis interdum contineant, prorſus ignorant, ne ſuſpi- cantes quidem, ubi durities eſt, ibi poſſe aquam ſubeſſe, ut in ſuis utramque Boerhaavius (u), & Heiſterus (uu) obſervarunt. Sed & aliæ peculiares tumorum ſpecies ſunt, exempli cauſa, quam nemine ferme præeunte, exhibuit, Salzmanno Præſide, Jo: Paulus Kellius (x), conſtantem ex ſolis propemo- dum membranis, quæ lamellatim aliæ aliis impoſitæ tumorem in cervice effecerant æquantem pondere li- bras quinque, aut quam poſt alios, & nominatim Severinum (y), Experientiſſimus deſcripſit Benevo- lus (z), ſubſtantiam polypoſæ ſimilem continen- tem. Cujus Obſervationem legens, in memoriam re- dii alterius, quam Junio menſe A. 1735. Mediavia noſter eodem quo habuerat, die nobiſcum communi- caverat.

20. MONACHO ad rotulæ alterius regionem tu- mor increverat, pugnum æquans, durus, mobilis, doloris expers, *nattam* vocabant. INTEGU- MENTIS communibus inciſis, & facile diductis; neque enim ulli arctiores obſtabant nexus, & vaſa ſanguifera creberrima quidem erant, ſed exilia; non majori negotio ſeparatus eſt tumor a tendinibus qui rotulam obtegunt, quam muſculus a muſculo ſolet ſeparari. Itaque inviolata tunica, detractus, & diſ- ſectus primum hanc oſtendit ſatis craſſam, ut dividi in laminas tres poſſet, ex quibus minus tenuis erat me- dia. Quidquid autem ſolidi intra tunicam contineba- tur, ſubſtantia erat, ut videbatur, polypoſa, eaque in cancellos quaſi quoſdam conformata, ut ſpongio- ſam quadantenus referret ſtructuram quam intra oſſium capita videmus. Ii omnes cancelli diluto ſanguine pleni erant.

21. Hujuſmodi tumores inter eos poni fortaſſe poſſent quos Celſus (a) continere, ait *ſimile aliquid carni hebeti & cruentæ*, niſi inter molles, cedenteſ- que recenſuiſſet. Boerhaavius (b), qui ſarcomata ex veris fibris carneis procreſcere, & fieri, non fa- cile credit, ſed ex membrana Adipoſa, cujus pingue- do ob diſtenta ſanguifera vaſcula rubram carnem mentiatur, etiam ſic factos tumores tenui pellicula includi, ſcribit, & ob hanc totos poſſe detrahi. Equi- dem in Adverſariis (c) olim tradideram, me in il- lius membranæ ſacculis interdum pinguedinem ita ſanguine infectam vidiſſe, ut carnem ipſi mentiren- tur. Sed ſive ita res ſe habuit, ſive rubor potius in confertiſſimis, diſtentiſque vaſculis fuit creberrimas, tenuiſſimaſque membranulas perreptantibus, pinguedi- ni interjectas, & per hanc tranſpectas; certe mihi non accidit, ut tunc eas Adipoſæ membranæ partes in tumorem conglobatas viderem, & peculiari tunica cinctas. Quod tamen ut accidiſſe aliis, non negave- rim; ita non omnes negaturos eſſe, credo, facile ex veris ipſis fibris carneis, ubi pars aliqua earum lace- rata, aut eroſa ſit, excreſcentias naſci carneas. Sed ad tumores cyſticos hæ non attinent, ut neque ex- creſcentiæ membranæ Adipoſæ. Quas cum videri poſ- ſint Viri aliqui doctiſſimi cum ſteatomatibus confu- diſſe, alii ab his quidem diſtinxiſſe, veruntamen in- ter cyſticos tumores poſuiſſe; hic tibi quid ego Ex- creſcentiæ membranæ Adipoſæ nomine intelligam, & quam ejus ſtructuram obſervaverim, aperte expo- nam.

22. Joannes Philippus Ingraſſias ubi de *Natta* agit (d) quam in ſcapulis dumtaxat vidiſſe ſe, ſcribit, in eaque adipem, tametſi aliquando & carnem, non dubitat, quin ad ſteatoma ſit reducenda. Fabricius autem noſter ab Aquapendente (e) tradit, ſteato- ma, ubi in capite non eſt, ſed in aliis partibus, vide-

(n) n. 2. (o) ad §. 711. (p) Differt. ſupra ad n. 14. cit. (q) Obſ. 1. §. 5.
(r) Inſtit. Chir. P. 2. S. 6. c. 171. n. 2. (ſ) Vid. Commerc. Litter. A. 1745. Hebd. 24. n. 1.
(t) Vid. Act. Erud. Lipſ. A. 1750. M. Octobr. (u) (uu) Vid. ſupra ad n. 17. (x) Diſput. de Tumore tunicato membranac. §. 1 & 7.
(y) l. 4. ſupra ad n. 10. cit. c. 2. & 3. (z) Oſſervaz. 16. (a) De Medic. l. 7. c. 6. (b) Prælect. §. ſupra ad n. 17. cit.
(c) II. Animad. 6. (d) in fine Tract. de Tumor. p. n. (e) in fine Append. l. 1. Chirurg.

videri continere materiam alii pinguedini potius ſimilem, quam ſevo. Quæ animadverſio præclare oſtendit, Majores, etſi in tumoribus non ſevum invenirent, ſed pinguedinem, non propterea novum tumorum genus conſtituendum credidiſſe, ut noſtra memoria Littrius (*f*), qui ſeparandum a ſteatomate, & lipoma appellandum eſſe, cenſuit ejuſmodi tumorem, qualem ipſe ad viri ſcapulam vidit molli pinguedine, non ſevo, plenum. Sed Ruyſchius (*g*) cum exſtirpatum ejuſdemmodi tumorem paucis deſcriberet poſtea, vocare ſteatoma perrexit. Palfinius autem (*h*) duos tumores memorans ejuſdem generis, qui ad immane pondus in dorſo excreverant fœminarum duarum, neutro utitur vocabulo, & quod illi omnes quos nominavimus, alii diſerte fecerunt, alii ſic ut ſaltem recte perpenſis omnibus, idem conjicere poſſimus, an peculiari cyſti hi quoque earum fœminarum tumores comprehenderentur, ipſe indicare prætermittit. Nec vero ille, nec cæteri ſatis aperte ſignificant, quæ pinguedo in iis tumoribus reperta eſt, an ea eſſet cellulis comprehenſa plurimis, ut in membrana Adipoſa, an, nullis interjectis membranulis, totum illud cavum impleret; ut qui legunt, poſſint ſuſpicari, fuiſſe eam, ſi non *oleum liquefactum* quali Boerhaavius (*i*) plenum tumorem librarum octo, e dorſo bajuli exemptum, ſe cum Ruyſchio vidiſſe, teſtatur, at ſaltem *ſubſtantiam* quæ *nihil eſſet, niſi oleum,* ut paulo ſuperius dixerat, tumorem alterum memorans, an eundem, quippe totidem librarum, & a Ruyſchio viſum. Non igitur, ut aliqui fortaſſe fuerint, certum eſt, omnes quos diximus, tumores excreſcentias fuiſſe ipſius Adipoſæ membranæ, ut illum quidem circa ſcapulam mulieris a Blaſio (*k*) deſcriptum, & *Excreſcentiam Adipoſam* ab ipſo nuncupatum: quem inter ſuperiores omiſi, non quod in ea diſſimilis eſſet, quam continebat, ſubſtantia; hæc enim non niſi pinguedinem referebat ſubflavam; ſed quod eadem, non mollis, at cartilaginea quodammodo eſſet duritie prædita. Ego vero Obſervationem olim ad Schröckium miſi adipoſi magni tumoris, qui ſcapulam ipſe quoque occupabat, & fœminæ quidem, ut plerique eorum de quibus indicatum eſt. Illam ſi legeris; a Schröckio enim eſt edita (*l*), eoque hic non repetetur; & cum eadem alteram junxeris, quam protinus ſubjiciam; in illa enim indicavi, non perſcripſi; quid meæ diſcrepent a cæterorum Obſervationibus, atque ſententiis, facile intelliges.

23. VIRO, nulla, quam ſciret, prævia cauſa, in communibus alterius natis integumentis exiguus apparuit tumor. Qui paulatim augeſcens, ad eam demum magnitudinem pervenerat, ut pueri caput, niſi ſuperaret, at certe æquaret. Globi erat forma, qui per brevem pedunculum, non craſſiorem gemino digito pollice cum nate commiſſus, deorſum pendebat. Idem utriuſque color qui in cute reliqua. Nulla, ſi contrectares, durities, nulla fluctuatio, nulla pulſatio, nullus dolor. Sed moles incommoda ſedenti, pondus autem (tametſi lata, aptaque faſcia, etiam ne diſtrahendo tumor increſceret, ut poterat, ſuſtentabatur) ſtanti, ambulantique moleſtum, & febris denique, ac vehementis caloris ſenſus, quæ duo aliquando longiorem, & concitatiorem ambulationem ſequebantur, hominem coegerunt, ut Valſalvam conſuleret. Qui, his perpenſis, cum tumorem amputandum eſſe, non dubitaret; paucis poſt diebus, me inſpectante, ſic rem peregit. Poſtquam pedunculum propius tumoris globum injecto vinculo conſtrinxit, & ne ſic quidem ſupra vinculum pulſationem ullam percepit, quæ grandiuſculæ arteriæ indicium faceret, tranſverſum pedunculum ſupra vinculum incidit. Neque plus ſanguinis prodiit, quam expectaſſet; vix una arteriola ſe oſtendente, eaque exili adeo, ut ſola compreſſione ſit cohibita, nec ulla vena paulo craſſiore præter unam, quæ tamen erat mediocris, per latus pedunculi ſub cute ſcandentem, manifeſtamque jam ante ſectionem. Vulnus autem, bono etiam hominis habitu, & tempore; ver enim erat A. 170 Artem adjuvantibus, cito perſanatum eſt. TUMOR ut, me inſpectante, a Valſalva exciſus fuerat, ſic a me, illo inſpectante, perfectus eſt eodem die. In ipſo exciſionis loco, priuſquam diſſecare inciperem, quatuor, aut quinque apparebant in tranſverſum ſecti quaſi cylindri digituli craſſitudine ſinguli, e quibus conſtabat pedunculus. Hos igitur perſequendo, nihil aliud eſſe tumorem, vidi, quam eorum productionem. Craſſiores enim facti, inæquales, flexuoſi, in pluresque ſinguli diviſi univerſam illam efficiebant molem. Nec ſcalpello opus erat ut ſejungerem; digitis melius, & facilius, ſenſim pergendo ſejungebantur. Eadem autem & in pedunculo, & ubique eorum ſtructura, & natura fuit, nimirum quæ Adipoſæ membranæ eſt, ut nihil ab hac diſcreparet, ſive ambientes, interjectaſque membranulas, ſive mollem digitos ungentem, & ex albo ad flavum inclinantem, qualis in corporibus eſt ſaniſſimis, pinguedinem quam continebant, ſpectares. Vaſa ſanguifera, niſi ad ſupremam partem, eaque tenuia, quod ex animadverſis in amputatione futurum præſenſeram, nulla in oculos incurrerunt. Cæterum cute univerſus tumor cingebatur paulo craſſiore, ut ſcalpello in duas laminas dividere liceret.

24. Præclare ex hac Obſervatione, & ex ea quam ad Schröckium miſi, cum hac in re quaque præcipua convenientem, te perſpecturum non dubito, tumores hos duos, a me diſſectos, nihil niſi Excreſcentias fuiſſe ipſius quæ ſub cute eſt, membranæ Adipoſæ, quippe non ex pinguedine magis, minuſve liquida, & peculiari cyſti undique comprehenſa, ſed ex pinguedine factos cellulis incluſa membraneis non eadem ſolum ſtructura, & natura qua in Membrana illa manifeſtiſſime præditis, ſed quod pedunculi & baſis, ab illa amputatæ, tranſverſa oſtendebat ſectio, cum ea Membrana evidentiſſime continuatis. Neque enim interior de duabus laminis in quas dixi cutem dividi potuiſſe, pro peculiari cyſti accipienda eſt, non modo quia in altera illa Obſervatione non licuiſſe, id ſcio; verum etiam, idque præcipue, quia in Obſervatione utralibet ſi cyſtis fuiſſet quæ tumorem undique complecteretur, certe portio illa cyſti quæ ſupremam partem comprehenderet, intus in ſua ſede relicta eſſet, cum ſimul cum tumore exciſa non ſit: non fuiſſe autem intus relictam, ex eo intelligitur quod vulnus ægri utriuſque facile perſanatum eſt & ſine ope eorum quæ folliculi relictam portionem exedendo, aut putrefaciendo abſumunt, qua non abſumpta, nec vulnus ad firmam cicatricem perducitur & tumor poſtmodum revertitur: quorum neutrum iſtis accidit. Ad hoc ipſum tumoris genus pertinuiſſe, crediderim, quem pro omphalo-epiplocele habitum a Medicis Præſtantibus, alias (*m*) tibi commemoravi; cum in mortuo nulla ibi hernia, ſed prominentia tantum fuerit a pinguedinis copia, quam cellulæ quidem continebant ſubjectæ membranæ Adipoſæ, nulla autem peculiaris cyſtis complectebatur. Eodem autem pertinuiſſe, certo ſcio, quippe cum ipſe diſſecuerim, & ſicut hic requiro, ita ſe habuiſſe perſpexerim, globum illum ſanæ pinguedinis quem ſub abdominis pariter cute, ſed paulo altius, nimirum ad Enſiformem Vetulæ cartilaginem, alia tibi olim Epiſtola (*n*) indicavi, itemque eum quem in femore Anus alterius a me diligenter perluſtratum alias (*o*) deſcribam. Horum ſimilem de duobus quos Littrius propoſuit, illum fuiſſe quem ipſe quoque in decrepitæ mulieris femine deprehendit (*p*) facilius crediderim, quam ſupra (*q*) ad viri ſcapulam commemoratum, ut in quo non ſolum nullam cellularum mentionem injecit, ſed & cyſtim diſerte poſuit qua cingebatur, cum in muliebri illo cellulas quidem, cyſtim autem neutiquam memoret, imo ut ad

(*f*) Hiſt. de l'Acad. R. des Sc. A. 1709. Obſ. Anat. 3. (*g*) Epiſt. ad Boerh. (*h*) Anat. du corpſ. hum. tr. 2. ch. 2.
(*i*) Prælect. ad §. cit. ſupra ad n. 17. (*k*) Part. 1. Obſ. Med. rar. 3. (*l*) Eph. N. C. Cent. 5. Obſ. 17.
(*m*) Epiſt. 43. n. 10. (*n*) Epiſt. 19. n. 18. (*o*) Epiſt. 68. n. 6. Adde etiam alterum ibid. n. 8.
(*p*) Hiſt. de l'Acad. R. des Sc. A. 1704. Obſ. Anat. 1. (*q*) n. 22.

d amputationem veniendum est non cedentis iis quæ nitio adhibenda exterius commendat, nihil relinqui elit de tumore, ne forte repullulet ex cellula aliqua am laxata, ut ait, non ex cystis reliquiis, quam si unc ullam vidisset, ibi non fuisset omissurus.

Tumorem ex pinguedine factum Littrius rarissimum redebat, nec fortasse antea visum. Elsholzius (r) amen ante illos duodequadraginta annos sub nomine teatomatis dissectionem tumoris ediderat qui militi pro- e interfemineum natus, adipem continebat, *tenuissimis membranulis per totam* hujus *massam dispersis*, *in ellulas quasi distinctum*. Quem ego tumorem, vel dis- ecti Icone spectata, ab iis quos ipse persecui, cre- dere possem vix discrepantem, nisi circumjectus fol- iculus memoratus esset, isque crassitie calamum fere equans. Sunt & alii, quorum mentio fit ab Alexan- dro Camerario (*f*), pinguedinem, aut pinguedini nateriam similem continentes; sed cum ea, alia at- que alia, & in is glandulas interjectas habentes, aut n Adiposa membrana non subsistentes, ut pro legi- imis hujus Excrescentiis, quales a me intelliguntur, habere non possim, ut neque in Commercio Littera- rio (*t*) propositos ex *pinguedine* factos, *uberis*, *aut mammæ instar*, *suis cellulis coercita*, *tenaci*, *dura*, *crassa*, *cui ampla valde vasa cruorem vehentia erant intersperſa*; quanquam hos initio haud aliter ac a me descriptos, esse potuisse, non nego, hos autem, & illos omnes tibi auctor sum, ut huic Sepulchreti Se- ctioni merito adjungas. Nec aliter sentio nominatim de tumoribus duobus, quorum alterum descripsit Jo. Georgius Hoyerus (*u*), alterum Elias Camerarius (*x*), ille in fœmina provectæ ætatis circa scapulæ sinistræ regionem, hic in viro ad genu, & supra. Multa in utroque tumore, quod ad interjecta, ad pe- nitiorem sedem, ad pinguedinis consistentiam attinet, mutare importuna agyrtarum curatio potuit, & quæ glomeramina glandulosa, sed ex materia adiposæ si- mili constantia, & qui plurimi quasi alveoli dicun- ur, e quibus pinguedo mollior exprimebatur, hujus ellulæ olim fuisse potuerunt. Sed hæc ex conjectu- a; illud certum, si ego, ut in mesaræo, ita sub cu- e ipsa invenissem tumorem ejus generis, qualis par- ulum descriptum habes Epistola XLIV. (*y*); nun- uam me inter legitimas membranæ Adiposæ Excre- centias fuisse relaturum, nam pinguedinem conclude- at neque cellularum laminis intercisam, & sphærico no folliculo undique comprehensam.

25. Quæcunque autem causa certo loco cutem la- et, ut minus resistat ponderi, aut moli pinguium lurimarum cellularum ibi magis augescenti, ubi mi- or resistentia est, præsertim si compressio, aut oc- lusio aliqua accedat seu venularum pinguedinem ex is cellulis revehentium, sive etiam foraminum in roximas cellulas transmittentium; non difficilem no- is rationem præbet intelligendi originem Excrescen- arum de quibus loquimur, & immane incremen- um quoque, ipso nimirum pinguedinis pondere ma- is in dies, magisque tum cellulas, tum cutem la- ante: quamobrem cellulæ aliæ atque aliæ, sublata riori resistentia, se explicant, mirumque in modum mplificant. Quantum autem ad pinguium etiam tu- orum amplificationem faciat sublata resistentia, duo li præsertim ostendunt quos paulo ante (*z*) dice- am a Cl. Viris descriptos Jo. G. Hoyero, & Elia Camerario. Erosa enim, aut incisa ab agyrtis cute, e pene tota eorum adiposa substantia, aut non exi- ua hujus parte adempta, quam mirum illi, & quam ccceleratum ejudemmodi substantiæ incrementum ce- erint, ex utriusque historiis cognosces. Etsi ero de Membrana ipsa Adiposa verba faciens, nihil oc loco nisi cellulas nominaverim; non propterea e ejus structura tibi præscribere quidquam volui. ive enim majusculas quasdam ejus membranæ partes acculos, aut lobos malueris appellare, minores au- em lobulos, & minimas demum cellulas, aut aci- os, sive hæc omnia uno cellularum vocabulo com- prehendere, sive membraneas *revolutiones*, & *com- plicationes* dicere, sive etiam membraneas laminas va- rie inter se inclinatas; perinde erit ad rem proposi- tam intelligendam, Auctoresque habebis in singulis iis nominandi rationibus non contemnendos. Quarta enim est ab Illustri inter recentiores Anatomico: ter- tia a Sanctorio nostro (*a*), qui sic præluxerat iis a quibus cæteras habemus: secunda usus est Glissonius (*b*), cum Malpighianam, ut puto, necdum legis- set, cum scripsit, ut neque Glissonianam Malpighius, cum ante hanc, opinor, edidit suam (*c*), quæ fer- me eadem ac illa fuit quæ a me primo loco indicata est. Eamque, si volueris, sequi potes: quid enim prohibet majores partes in minores, & has in mini- mas dividere? præsertim cum Malpighius nusquam, si probe memini, diserte negaverit, eas partes inter se, & cum cæteris communicationem habere, neque docuerit, membraneos *sacculos*, *seu lobulos* ovalem habere figuram, sed *ovalem pene*, imo *diversimode fi- gurari*, & *esse instar lobulorum*, *quibus componuntur etiam pulmones*, qui lobuli ut variis sint formis, ostendunt Icones quas Epistolis de Pulmonibus ad- junxit. Illudque insuper antea scripserat, contineri *sacculos minimos lobulos diversæ figuræ*, *pinguedine re- fertos*. Cæterum ad Excrescentias ut redeam ejus ge- neris de quo dictum est; non ex Adiposa tantum membrana quæ sub cute est, sed etiam ex internis aliis, & nominatim ex omento quasdam, illarum sic satis similes, existere, indicat Observatio, in *Ana- tomicam Bibliothecam* (*d*) relata, innumerorum pro- cessuum qui ex adiposis omenti partibus pollicem crassi, quatuorque, aut quinque digitos longi, & eo- dem quo cæteræ membranæ adiposæ, concreto non- nihil oleoso humore turgidi, propendebant. Sed in- terioribus hisce tumoribus omissis, de iis qui sub manus, oculosque cadunt, quemadmodum postulat harum Litterarum propositum, scribere pergamus.

26. Etsi vero ordinis alicujus gratia de his qui re- liqui sunt tumoribus ita dicemus, ut eorum sedem magis, quam naturam, sequentes, ab iis qui in ca- pite, & collo occurrunt, initio facto, deinceps ad inferiores descendamus; noli tamen expectare, ut quæ ibi, aut alibi venerea *gummata* se produnt, hic memoremus, quippe aptius ad eam Luem (*e*) ser- vaturi, multoque minus ut quæ de hydrocephalo alias (*f*) scripsimus, aut de narium polypis (*g*) hic repetamus. Linguæ autem tumores plures quidem conspeximus; sed nullum dissecandi occasio- nem habuimus. Quos inter prætermittere hic nolu- mus minora quædam instar verrucarum tubercula, in superiore illius superficie propius basim a Chirurgo quodam olim in Patavina muliere nobis ostensa, ut qua potissimum ratione tolleret, consilium daremus. Non ignorabamus, Marcellum Donatum (*h*) ceu raram admodum rem, nec toto vitæ suæ curriculo nisi bis a se conspectam, linguæ verrucas proposuis- se. Quo magis attente in exerta lingua, & a Chirur- go satis depressa, quid tandem se visui objiceret, ex- pectabamus. Nihil fieri poterat verrucis ad speciem similius; sed reapse non aliud erant ea tubercula, quam maximæ illæ omnium postremæ papillæ, ut ea- rum sedes, ac positus continuo indicarunt, hoc uno peccantes, quod cum esset ea linguæ pars phlogosi affecta, ipsæ quoque aliquanto crassiores, altioresque factæ, pro- tuberabant. Bono igitur animo esse mulierem, & Chi- rurgum jussi, nullumque aliud quod quidem ad illas at- tineret, huic mecum redeunti consilium dedi, nisi ut ana- tomicas ostensiones frequentaret; quarum neglectu sæpius accidit quam putas, ut quæ naturalia sunt, ea pro mor- bis accipiantur non secus ac quando pro ulceribus accepta sunt ea quæ secundum naturam patent in proximis tonsil- lis foramina. Has vero sive a præsenti inflammatio- ne, sive à prægressa tumentes in mortuis quidem non se- mel dissecui. Duras autem factas, & in tumores scirrhosos excrescentes ut ferro sibi eximendas curaret, nemini au- ctor esse volui, non quod eximi posse ignorarem, sed quod

(*r*) Hist. Steatomat. resect. (*f*) Hist. Pedis tumid. (*t*) A. 1741. Hebd. 1. n. 4. (*u*) Eph N. C. Dec 3. A. 7. & 8. Obs. 183.
(*x*) Dec. ead. A. 5. & 6. Obs. 41. (*y*) n. 3. (*z*) n. 24. (*a*) Comment. in I. Fen Avic. Quæst. 55.
(*b*) Tract. de Partib. Continent. c. 11. & 15. (*c*) Exercit. de Omento, Pingued. & cæt.
(*d*) Tom 1. P. 1. in Adnot. ad cit. Malp. Exercit. (*e*) Epist. 58. (*f*) Epist. 12. (*g*) Epist. 14.
(*h*) De Medic. Hist. Mirab. l. 3. c. 5.

praestare non possem, qua dexteritate, & felicitate usi in ea re essent Chirurgi quidam Experientissimi, in primisque Benevolus (*i*), eadem caeteros esse usuros, praesertim cum certior factus sim, quanto alibi in periculo ob nimiam, & vix tandem cohibitam sanguinis profusionem nonnulli fuerint ex iis qui passi sunt sibi tonsillas eximi. Gavisusque sum, cum prudentem, doctumque, siquis alius, Medicum Franciscum Seraum mihi narrantem audivi, haud aliter se gerere solitum, nimirum hinc felicia, quae plura vidit, inde periculi, & metus plenissima, quae pariter non ignorat, hujus curationis exempla consulentibus proponere; caeterum quid facere deberent, nullo proprio judicio interposito, arbitrio ipsorum relinquere. Sed venia tamen ii Chirurgi digniores sunt, qui ubi viam illam quae ad loquendum, deglutiendum, spiritum ducendum est necessaria, scirrhoso utriusque tonsillae tumore valde angustam jam factam vident, irritisque aliis auxiliis omnibus, in dies anguftiorem fore, metuunt, ut periculum futurum praevertant, in praesens audent aegrotantem praecipitare, venia, inquam, digniores sunt, quam qui verrucam, aut aliud ejusmodi innoxium tuberculum, congenitum praesertim, & lividum, e facie demendum suscipiunt, non attendentes quae admonuit Arantius (*k*), si forte id feliciter cedat, minimam, quippe ex re minima, laudem, magnam vero infamiam sequi, si quod facile, & saepe contingit, mala gravissima ex faciei vel levi irritatione concitentur. Faciei dixi, ut qui, tuberculo istiusmodi, non jam e nasi, aut labrorum, sed e buccae cute per Chirurgum temere detracto, leve ulcus primum, sed quod ad cicatricem duci non posset in bene alioquin valente Sacerdote, conspexerim denique cum magnum, & cancrosum, & insanabile jam factum totam penitus absumpserat buccam, ut tandem per acerbissimos cruciatus occiderit. Chirurgus tamen ferro tuberculum exciderat: quod dico, ut minus mireris, si vel multo amplius cancrosum ulcus secutum legeris (*l*), cum alter Chirurgus faciei verrucam remediis *causticis* tollendam suscepisset.

27. Quid vero per anatomen in recenti, amploque tumore viderim, buccam, & quae infra mentum, & auriculam sunt, occupantem (*m*), aut in altero minus recenti qui pone aurem increverat (*n*), aut qualem, & quam in duritiem mora transeuntem materiam in parotide glandula invenerim (*o*), satis alibi scriptum est. Quid autem in eadem glandula tumorem faciat quem parotidem vocamus, & quem saepe quidem acuto vigente morbo, ambiguoque hujus eventu oriri, nemo est qui ignoret, nonnunquam tamen in convalescentibus, atque adeo jam extra lectum degentibus, feliciter apparuisse, scimus, cum necdum acciderit, ut dissecaremus, pro certo dicere non possumus; quanquam interdum ex humore fieri posse, qui potius glandulae communia integumenta, quam ipsam distendat, ex eo fortasse conjicies quem conspectum a nobis releges, illum quem modo memoravimus primo loco, tumorem describentibus; praesertim ubi suppurato, curatoque tumore, glandula, suo munere omnino, ut antea, recte fungatur. Ipsam vero glandulam, febri nulla praevia, sensim intumescere, & duram fieri non secus ac alias in collo subjectas, cum in strumas grandescunt, nimis omnibus notum est quibus magnum plerumque negotium facessunt, Medicis, & Chirurgis. Nonnunquam tamen longe facilius quam sperari posset, resolvuntur. Sic in septenni puella Veneta parotidem memini duram factam, ac valde tumentem, nec sine dolore jam tangendam, omni quae substiterat, paulatim quidem, sed penitus discussa materia, ad naturae modum rediisse, uno, ut vidi, inunctionis ex oleo philosophorum auxilio. De strumis autem Vallisnerium nostrum audivi haud semel testantem, cum rustica mulier filiolam ad ipsum adduxisset strumosam, ipse autem ut pauperculae, & puellulae, nil nisi vinum tenue sumendum imperasset in quo in[...] cta quae asellos vocant, essent macerata, mulierq[...] ex iisdem vel plura quam ipse dixerat, in vin[...] semper injecisset, plurimasque sic urinas movisset, exacto mense cum filia rediisse, non sine sui adm[...] ratione persanata. Quae remedia non ideo memora[...] quod ignota sint, imo quod notissima, eoque ap[...] quosdam contempta, cum tamen aliquando, in ten[...] ra praesertim aetate, neque adeo inveterato morbo afferre opem queant spe, & expectatione majorem.

28. Fortasse hic quaeres, num recte ab Riolar[...] scripta sint quaedam de strumis Anthropographiae l[...] bro 2. cap. 15. Recte quidem illa scripta sunt *nec sine ratione Julius Pollux in Onomastico, circa m[...] senterium strumas fieri, notavit. De hac re vide Ph[...] lippum Ingrassiam, libro de Tumoribus pag.* 229. Qu[...] autem proxime praecedunt, non recte: *nec foras erum[...] pere unquam* strumas, *nisi Mesenterium strumosum fu[...] rit. Ideoque Guidonem de Cauliaco perite admodu[...] strumarum scaturiginem a Mesenterio repetere*. Na[...] Guido (*p*), & qui ab ipso laudatur, Arnoldus ho[...] docent, a strumis exterioribus, si multae sint, osten[...] di interiores: nec verum est universe quod ait Rio[...] lanus, erumpere nunquam strumas, nisi in mesenteri[...] sint aliae: idque merito improbatum est a Thom[...] Bartholino (*q*). Adversus quem in hac Sepulchret[...] Sectione (*r*) haud satis defenditur Riolanus, qua[...] non aliud dixisset quam Guido, id est si strumae ex[...] teriores sint *magno numero*. Hoc enim Riolanus ad[...] didit in Encheiridio (*s*), imo ibi quod in Anthro[...] pographia universe dixerat, vel magis contraxit, scri[...] bens, strumas *raro foras emergere magno numero, nis[...] radices egerint in Mesenterio*; Bartholinus autem non Encheiridium respexit, sed Anthropographiam, u[...] alii quoque, in iisque Schelhammerus (*t*), & ant[...] hunc Scultetus. Qui ut ex Sepulchreto ipso (*u*) vi[...] des, Riolano universalem illam sententiam tribuit, addiditque: *Quod etiam testantur Guido, & Ingrassias*. Quorum alter quid docuerit, dixi; Ingrassias autem ne ab Riolano quidem tradidisse id dicitur, sed ut sententiae Pollucis, quae longe alia est, relator, & confirmator, laudatur, nimirum *circa mesenterium etiam strumas fieri*, quod, inspecto, ut monet Riolanus, Ingrassiae libro, cognovissent Schelhammerus, & Scultetus, & qui hujus Observationis Scholium in Sepulchreto addidit, in quo caeteroquin non est cur diligentiam hanc requiramus, quando nec Sculteti locus accurate describitur, ponitur que Riolani caput 5. pro 15. & Sculteti Observatio 39. pro 31. Vidi ego annis superioribus generosum Juvenem, cum eo qui a Platero in Sepulchreto (*x*) describitur, exteriorum strumarum numero, earumque multiplici, semperque inutili curatione comparandum, cui tamen, primo saltem anno, nullum erat strumosi mesenterii indicium. Sed neque Platerus, qui poterat, sui aegri ventrem, neque ego mei, hinc procul denique mortui, introspexi. Hoc tamen quod protinus subjicietur, & quod satis est adversus Riolani in Anthropographia pronunciatum, in alio memini vidisse.

29. ADOLESCENTULUS ob strumas quae collum occupabant, in Nosocomio hoc obierat sub initium Novembris A. 1715. CADAVERIS quasdam alias partes, Anatomes studio ductus, & in iis mesenterium cum dissecarem; in eo non modo strumam ullam, sed ne duras quidem glandulas deprehendi; & quamvis paulo quam soleant, sunt visae majores, ab aetate id potius esse (*y*), quam a morbo, existimavi.

30. Ad colli strumas omnino esse referendos tumores glandulae Thyroidaeae, & perperam bronchocelas vocari, affirmat Joannes Freindius (*z*), qui harum plura genera, sed omnia extra eam glandulam, agnoscit, in iisque aliquod aneu-

(*i*) Offervaz. 12. (*k*) De Tumorib. p. n. c. 23. & 31. (*l*) Eph. N. C. Cent. 5. Obs. 35. (*m*) Epist. 4. n. 24. (*n*) Ep. 14. n. 3. (*o*) Ep. 11. n. 15. (*p*) Chirurg. tr. 2. doctr. 1. c. 4. (*q*) Anat. quart. renov. l. 1. c. 12. (*r*) Obs. 6. Schol. ad §. 4. (*s*) l. 2. c. 18. (*t*) De hum. corp. Tumorib. S. 2. P. 1. n. 78. (*u*) Obs. cit. §. 9. (*x*) Obs. ead. §. 3. (*y*) Vid. Haller. ad Boerh. Praelect. §. 128. not. 2. (*z*) Hist. Medic. ubi de Albucasi.

aneurysmati simile, cui propterea scalpellum non sit adhibendum. Joannes autem Riolanus (*a*) ante Schelhammerum (*b*) qui se *primum* animadvertisse hoc, credebat, inter bronchocelas, quas *longe a strumis* differre, censet, glandulam ponit Thyroidæam *productiorem quæ sarcoma producit*, neque inter eas ullam memorat, quæ similis sit aneurysmatis. Cave enim credas, quod huic Riolani loco exemplum continuo subjicitur in Sepulchreto (*c*) ejusmodi bronchoceles quæ aneurysmatis simillima, nisi potius verum aneurysma, fuit, ad *eundem*, ut ibi dicitur, id est ad Riolanum, aut forte ad Pareum, quorum nempe verba, & Observationes productæ modo fuerant, attinere. Quod si quæras, ad quem igitur illud, & quæ duo proxime sequuntur (*d*), exempla attineant; Severinum (*e*) lege, ex eoque tria ista exempla, quamvis negligenter, descripta esse, cognosces: qui ultimum diserte inter aneurysmata ipsa reposuit. Mihi vero forte accidit, ut tot inter quæ dissecui, tumentia colla quæ bronchocele credebant affecta, vitium omne in Thyroidæa glandula semper offenderim, tunc etiam cum erat cavum aneurysmatis simile, certe autem sanguine plenum. Quæ meæ Observationes varii, & multiplicis in tumente ea glandula vitii cum editæ extent Epistola Anatomica IX. (*f*); non est cur hic repetantur. Porro alias habes in Epistolis quas ad te misi (*g*), aliasque huc addam, ex quibus magis magisque ut varii sint morbi illius glandulæ, intelligas, aut saltem qualia sint ejus morborum initia.

31. MULIERIS in hoc Gymnasio dissectæ A. 1741. cujus reliquam historiam mittam, cum de Arthritide agam (*h*), Thyroidæam glandulam vidi multo quam æquum esset, crassiorem, subrotundam, totamque in se conglobatam. Incidendo duram, atque adeo scirrhosam reperi, inter substantiam coloris ex carneo fusci alba hic illic interjecta.

32. FŒMINÆ alterius caput, & collum ibidem, eodemque anno persecantibus cum ea de qua loquimur, glandula animadversa esset ad imum sinistrum lobum subdura; utrumque lobum discindens secundum longitudinem, plures, nec parvas albæ substantiæ portiones utrique, & præsertim dextero, intermistas conspexi, in altero autem qua subdurum fuisse, dixi, inclusam cystim ex crassa, albaque tunica, qua flavus humor ad spissitudinem vergens continebatur.

33. VIRO cujus ibi eædem Partes per eos dies consecabantur, Thyroidææ glandulæ alter lobus major erat altero, nec paulo altior. Cum attentius inspectarem summam lobi illius partem, quæ erat durissima; membraneam vesicam in ea semisepultam animadverti rotundissimi globi forma: qua pertusa, humor prodiit flavus, viscidusque, ut bilem referret.

34. MULIERIS larynx ibidem apparabatur A. 1744. Detracta eadem glandula major quam soleat, ac turgidior, globulos quosdam ex parte aliqua extantes, reliqua intra se conditos ostendebat, forma omnes rotunda, sed alia alios magnitudine. Maximus mediocrem uvæ acinum æquabat: cæteri multo erant minores. Horum tunica compuncta, humor exsilivit nullo colore, aquæ instar. Sed maximus longe alius erat generis; ex firma enim, ut dissecando perspexi, constabat substantia, cjus non ita dissimili ex qua glandulæ conglobatæ, albo autem colore ex subrubro obsoleto, nisi qua parvis maculis quasi atri sanguinis hic illic distinguebatur, & exiguis alicubi caveis, nihil continentibus.

35. MULIER altera paulo post illam, sed in Nosocomio, dissecta, in Thyroidæa glandula ad basim lobi dexteri album corpusculum habebat grani ciceris magnitudine, & quasi forma, nonnihil extra glandulam prominens: quod incidens, osseum potius quam cartilagineum esse, cognovi.

36. JUVENIS ex ascite mortui, cum meliora non suppeterent, collum, & caput ad Anatomen publicam absolvendam A. 1747. in Theatrum illata sunt. In quibus cum cætera tamen sic satis essent intra naturæ modum; glandula quam sæpius nominavimus, æquo crassior fuit, ad imam autem lobi alterius partem etiam durior. Quo loco dissectam constare vidi quasi ex vesiculis rotundis, muco plenis. Substantia reliqua, si exterius inspiceres; glandulam in grandiusculos divisam lobulos; si interius, in minutos, sed magis quam soleant, distinctos, repræsentabat.

37. Ex Observationibus hisce intelligis, Thyroidææ glandulæ tumores, aut tumorum initia crebrius muliebri, quam nostro sexui, contingere. Quod & in Epistolis Anatomicis (*i*) indicavi, & tu ex bronchoceles exemplis conjicies quæ in Sepulchretum relata sunt, primum si omnia quidem inter se conferas, neque enim in hac modo Sectione invenies, sed & libri III. Sect. 8. (*k*) & libri II. Sect. 2. (*l*) quæ hic juxta consuetudinem suam commemorare Bonetum oblitum miror; deinde si ea seponas quæ ad vera aneurysmata potius attinent, quod conferendo cum iis libris unde accepta sunt, facilius intelliges. Conferre autem, ut opinor, non oportebit alterum eorum quæ libro II. proponuntur, ex Moinichenio videlicet; tunc enim monerem, ut pro *Epid.* 77. quemadmodum in Sepulchreto editum est, *Epist.* legeres 87; ad hujus enim finem id scripsit ad Bartholinum (*m*) Moinichenius. Nulla autem opus conjectura esset, si qui in bronchocele quæ deprehenderint, tradiderunt, quomodo se Thyroidæa glandula haberet, non omisissent: ad quam tamen sæpius illa attinuisse, cum ex nonnullis eorum verbis, tum magis ex meis suspicor ad hoc usque tempus habitis Observationibus. Cæterum illas quoque inspicias velim quas post alteram Sepulchreti editionem Viri Clarissimi vulgarunt Henricus Albertus Nicolai (*n*), Phil. Conr. Fabricius (*o*), Medicus Gallus Lalouette (*p*), Janus Plancus (*q*), Albertus Hallerus (*r*), aliique, in his, quod ex Boeclero (*s*) scio, Lauthius. Alia alios vitia in Thyroidæa glandula vidisse, leges, plerosque autem dura corpora cartilaginea, ossea, lapidea, & nonnunquam ipsam osseam factam, aut lapidescentem. Noli vero propterea quia non unus est qui, ut ego quoque, hosce interdum, aut alios morbos in altero dumtaxat ejus lobo, integro altero, animadverterit, noli, inquam suspicari, unicam haud esse hanc glandulam, sed duas; nisi idem suspicari velis de liene, aut de jecinore, cum altera horum pars, salva altera, morbo quopiam correpta est. Multo autem magis cave ubi Disquisitiones quasdam leges super glandula Thyroidæa, ne facile pollicitationes alliciant te quæ initio occurrent. Sed prius attente perlege quidquid de glandula non modo Epistola Anatomica IX. (*t*) verum etiam iis quæ Epistola eadem indicat, locis I. V. & VI. Adversariorum scriptum est, & tunc demum illas quoque perlege Disquisitiones. Laudabis quidem, me probante, Auctoris voluntatem, conatumque illustrandi, ac promovendi suspicionem illam meam de pluribus, sed tenuissimis in laryngem desinentibus Thyroidææ glandulæ canaliculis. At simul optabis ut hos longe alios ac lymphæ ductus, esse conjecisset, horum officii, & structuræ memor: in cæteris autem, quæ mea sunt, mihi tribuere: quæ non sunt, ea vero mihi ne assignare voluisset, ut, exempli gratia, ubi dicor ad inquirendos illius glandulæ canaliculos prohibuisse aeris immissionem, aut rejecisse glandulæ compressionem. Nonne satis est vel conniventibus oculis unam aut alteram paginam inspexisse Epistolæ illius (*u*) ut appareat num aeris immissionem prohibuerim? num glandulæ compressionem rejecerim? Caute illam ac leniter instituendam esse, admonui: quod probe intellexit Solers Vir Boeclerus (*x*), cum dissentiens ab Disquisitionum Auctore, se a meis *stare partibus*, scripsit; nam

(*a*) Encheir. Anat. l. 4. c. 7. (*b*) l. cit. S. & P. ead n. 83. (*c*) Sect. hac 2. Obs. 5. §. 2. (*d*) §. 3. & 4.
(*e*) De recond. abscess. nat. l. 4. c. 6. & 7. (*f*) n. 38. & seq. (*g*) Epist. 16. n. 38; Ep. 23. n. 4; Ep. 26. n. 21; & Ep. 34. n. 15.
(*h*) Epist. 57. n. 2. (*i*) Epist. 9. n. 40. (*k*) Obs. 31. in fine (*l*) Obs. 9. §. 1. & 4.
(*m*) Vid. in Bartholini Cent. 2. Epist. Medic. (*n*) Dec. Obs. Illustr. Anat Obs. 4 (*o*) Idea Anat. Pract. Sect. 4.
(*p*) Memoir. de Math. & de Phys. presentés à l'Acad. R. des Sc. Tom. 1. pag. 168. 169 (*q*) Epist. de Monstris & cæt. cum Tab. 3. Fig. 1 & 2.
(*r*) Opusc. Pathol. Obs. 6. (*s*) Differt. de Thyroidææ, Thymi & cæt. Functionibus not. 9. ad §. 18.
(*t*) n. 30. & seqq. usque ad 41. (*u*) n. 36. & 37. (*x*) Differt. cit not. f ad §. 8.

nam non niſi fortiter, inquit, *veſicam unam inflando, reliquas, nec omnes elevare potuimus, ut hinc aerem in celluloſam telam, vaſa diſrumpendo, viam ſibi paraviſſe, ſicque totam glandulam intumuiſſe, credamus*. Compreſſione autem hujus glandulæ quoties uſus ſim, non ſolum non reticui, ſed inſuper eorum qui illam inutilem probare vellent, rationem diſerte refutavi. Quid ergo eſt? An ratio iſta quam alter apud me, ipſam mox rejicientem, proponit, pro mea forte ab eo qui feſtinans legeret, accepta fuit? Videtur aliquid hujuſmodi facile in errorem traxiſſe quempiam alium qui in Problemate quodam Anatomico non advertens fortaſſe, quomodo in diſputationibus accipiendum ſit quod *gratificandi* cauſa quaſi per hypotheſim ſeponitur, intereaque tanquam dubium relinquitur, & me contra Cowperum eo loco pugnaſſe, exiſtimans quo Cowperum tueri ipſum pergebam, eum non modo adverſus me defendere, ſed exultantis victoris inſtar hæc ſubjicere non dubitavit: *dicat nunc* Morgagnus, *quænam & cæt.* Quæ cum verba Amicus quidam legeret meus, quid, inquit, Morgagnus dicat, niſi quod olim dicentem audivi, cum aliqui Juvenes qui in Doctorum Virorum libris perſæpe invenerant, Morgagnum certas quaſdam res obſervaviſſe *poſt* Berengarium, Falloppium, Arantium, alioſve Anatomicos, neſcirent autem, hos a Morgagno ipſo in illis obſervationibus nominatim fuiſſe indicatos, ut fateretur per quos profeciſſet, & quid tamen addidiſſet, oſtenderet; cum igitur illi Juvenes mirarentur, fugiſſe ejus oculos, aut memoriam tot laudatorum Auctorum locos; at vos nolite amplius, inquit, præpropere judicare. Sed de me plus ſatis; de Thyroideæ autem glandulæ tumoribus ſatis, ſi illud addidero, qui vocis inde mutationem adnotarunt, multiplicem id explicandi rationem eſſe habituros ſive ob prohibitum, aut mutatum in laryngem humoris influxum, ſive ob adſitorum laryngis muſculorum diſtractionem, preſſionemve, ſive ob impoſitum ipſi pondus, & urgentem molem: quæ in Epiſtola illa IX. (*y*) preſſe indicavimus. Longe tamen graviora accidere ab nimis aucta preſſione poſſunt, ſive hæc in Jugulares venas cadat, unde ſoporem, & apoplexiam Illuſtris vidit Hallerus (*z*), ſive Aſperam arteriam præcipue adſtringat, quod idem adnotavit, ita uti ſpiritus vix poſſit duci; imo ne vix quidem, ſicuti obſervarunt alii, & præ cæteris Kerckringius (*a*), qui miſeranda fœminæ ſuffocatione permotus, reprehendit Medicos qui humorum imminutione, & diverſione operam dare omiſerant, ut tumor lentius ſaltem creſceret, neque præcipiti incremento arteriam Aſperam colli vertebris apprimeret.

38. Jam vero de Jugularium glandularum tumoribus (*b*), & de iis quæ vera in collo ſunt, aneuryſmatibus (*c*) cum alias ad te ſcripſerim; age, ad pectus deſcendamus. Quod ad mammarum tumores attinet; hos quidem tempore lactis obortos negat Fabricius noſter ab Aquapendente (*d*) unquam ſe non ſanatos vidiſſe. Longa tamen, varia, & permoleſta haud raro pariunt incommoda antequam abſceſſus in quos abeunt, perſanentur. Quo magis optandum eſſet, ut puerperis quæ lacte abundant, certis autem de cauſis lactare nequeunt, remedia eſſent in promptu per quæ priuſquam in abſceſſus verteretur, tuto ſibi lac abigerent. Medicus erat Bononiæ qui hoc præſtari aſſeverabat ſuſpenſo inter ſcapulas ſiccato piſciculo quem hippocampum, ſive equulum marinum vocitant, certo præſertim, ut ipſe ajebat, tempore captum, quare cum duplicem haberet, alterum altero, dicebat, eſſe magis efficacem, eumque libenter iis qui poſcerent, commodabat. In his fuit ingenuus Juvenis qui mecum ibi ante hujus ſæculi initium Medicinæ ſtudiis operam dabat, illamque facere jam cœperat: hic autem cum binis in puerperis expertus eſſet, in utraque reſpondiſſe, teſtabatur. Quo de experimento cum poſtea per annos triginta, eoque amplius nihil audiviſſem; in poſthumis tandem Vallisnerii noſtri Scriptis (*e*) inveni ſæpe ab ſe periculo eodem facto, ad eundem modum ſucceſſiſſe: ad contrarium autem modum, ſi ab oppoſita parte, id eſt inter mammas, mulier augeri lac cupiens, ſuſpendiſſet: quod, a Bononienſi illo Medico pariter affirmatum, Socius ille meus experiendi occaſionem non habuerat. Ægre fero, neque a me olim quæſitum, neque a Vallisnerio fuiſſe adnotatum, num lac ſic abactum, mulieribus quidpiam detrimenti attulerit; potuit enim non afferre, ſi lente, ac ſenſim abactum fuerit: qua ratione agendo argentum vivum, ſcriptorio calamo incluſum, ſicque inter mammas geſtatum, lac diſcutere *ſine ulla noxa* ſæpiſſime vidit, non modo audivit, Cl. Degnerus (*f*), ab Amicis pluribus certior factus, multis etiam inter Batavos mulieribus *familiare*, *tutum*, *ac probatum* hoc eſſe remedium. Certe autem quo dixi tempore cum eſſet alterum hoc auxilium apud noſtrates ignotum, præcipui Bononienſes Medici primo illo tam facili remedio non utebantur, ſive non crederent, ſive nocere poſſe, ſuſpicarentur. Itaque Albertinum memini puerperis duabus generoſiſſimis cum mammæ ea lactis copia turgerent, ut neque dormire, neque brachia ſine dolore movere poſſent, non aliter opem tuliſſe, niſi lactis materiam ad inteſtina divertendo, idque clyſmate nil aliud habente quam jus, in eoque ſolutum butyrum, & ſacchari quantum ſolet. Quod ideo memoro, quia mira felicitate utraque inter dejiciendum ita levari cœpta eſt, ut mammis deinceps decreſcentibus, neutri opus ullo præterea auxilio fuerit. Quin mihi ſancte affirmabat Albertinus, ab earum altera materiam eſſe dejectam multam, quam ipſe viderat, lactis omnino ſimilem; ut mihi in mentem veniret illius fœminæ, cui prætumida poſt ablactationem mamma detumuit ſtatim ac pro ſaliva lac proſilire in os cœpit: quam tu Obſervationem, explicationemque ejus, ad hanc Albertini accommodandam, leges in Nuckii Sialographia (*g*) Quo autem modo in epidemica quadam Pariſienſium puerperarum Conſtitutione de qua ſcripſit Præcl. Malovinius (*h*), cum tertia, aut quarta a partu die mammæ non modo, ut ſolent, non tumeſcerent, ſed flacceſcerent, poſt mortem quæ inter quinctam, & ſeptimam diem accidebat, lac coagulatum exteriori adhærens inteſtinorum ſuperficiei, deprehendi potuerit, tametſi illa viderentur fuiſſe inflammata, & doloribus cruciata, morbus autem a diarrhœa, & hac permanente, initium duxiſſet, non facilem habet explicatum, niſi forte ex lacteo illo ſero quod in ſanguine veriſimiliter redundans cum alibi in quibuſdam, tum in omnibus tunc diſſectis in ventris cavo inventum eſt, craſſiores, viſcidioreſque partes ſubſederant, & ſubjectis inteſtinis adhæſerant.

39. Tumores autem mammarum, qui lactis tempore non oriuntur (quanquam & eorum exempla profert Hildanus (*i*), & aliquod ipſe vidi, qui tunc orti, in cancrum degenerarunt) etſi Fabricius noſter (*k*) *raro vidiſſe ſe*, ſcribat, *qui cancri naturam non fuerint æmulati*; tamen; ut aliis omiſſis, unum Ludovicum Mercatum (*l*) inſpicias; ſatis ſuperque intelliges, quot alia occurrant in mammis tumorum genera quæ cancrum non æmulentur. Sed & præter ea quæ ipſe deſcribit, alia ſunt, velut hoc a me in Veneta Virgine obſervatum annos nata ad quadraginta. Ei cum menſtrui ſanguinis curſus diebus aliquot tardius incipiebat, tumor ovo columbino major, non inæqualis, nec cutis colorem mutans, ſed duriſſimus, & in proximi brachii motibus dolorem creans, non raro naſci ſolebat in altera mamma, eaque ſiniſtra, ut ſi totam occupaſſet, vix quidquam diſcrepans vide-

(*y*) n. 40. (*z*) Obſ. cit. 6. (*a*) Obſ. ex Sepulchr. ſupra cit. 9. §. 1. (*b*) Epiſt. 22. n. 19. & Epiſt. 29. n. 12.
(*c*) Epiſt. 26. n. 21. (*d*) De Chirurg. Operat. ubi de Chir. Thorac.
(*e*) Opere Tom. 3. P. 4. Saggio Alfab. d'Iſtor. Med. alla voce Ippocampo. (*f*) Act. N. C. Tom. 5. Obſ. 149. (*g*) c. 2.
(*h*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1746. (*i*) Cent. 2. Obſ. 78. (*k*) loco ſupra ad n. 38. indicato.
(*l*) De Mulier. Affect. l. 1. c. 17.

ideri potuisset ab aliquo eorum qui primo loco a Iercato describuntur. Sed neque erat omnino ejus milis quem glandulosu.n vocat, ut qui non modo n parvulas non secabatur extuberantias; sed mox rodeuntibus menstruis, nullo præsidio adhibito, nullaque sui relicto vestigio, nedum celeriter detumescebat, verum penitus abibat.

40. Sunt vero & tumores qui intra mammas inascuntur, quæ, instante menstrua purgatione, molestis ensionibus obnoxiæ esse consueverunt. Ii duri, & n quosdam quasi nodos distincti, aut interdum totam mammæ glandulam occupantes, non modo pertant, sed accedentibus postea doloribus, ab scirrhi n cancri naturam degenerare jam videntur. Legesis lescriptos a Præstantissimo Trewio (m), & quomodo intra finem anni vertentis radicitus, at sine erro, exstirpaverit, ut ne minimum quidem superset vestigium, cognosces. Alii vero aliquando umores sunt qui tum diutius, imo diutissime in mammis hærendo, tum notis nonnullis aliis naturam cancrorum æmulentur, nec tamen sint. Ad ejuscemodi umores subjecta in primis spectat historia.

41. MONACHA Patavii fuit quæ ante annos trijinta laborare primum cœperat disjectis intra alteram mammam tuberculis. Hæc demum in unum tumorem conjungi visa sunt in mammæ inferiore parte, qui erat superficiei inæqualitate, eosque dolores ciebat, ut pro cancro habitus sit. Novissime auctis doloribus, ipse per se tumor se aperuit. Tunc vero x modo quo se aperuerat, & ex iis quæ prodibant, c apparebant, navus, & solers Chirurgus non esse ancrum, censuit, & mederi instituit. VERUM uratio nunquam ex sententia processit donec sub finem anni 1739. e tumore corpus extraxit tuberosum, nediocris nucis juglandis magnitudine, quod ad me ttulit. Constabat ex frustis osseis pluribus majoribus, minoribusque, nullo certo ordine dispositis, ut diffracto conspexi. Inter frusta erat interjecta subantia quasi ligamento similis. Hæc exsiccata nigriibat: ossea autem frusta albedinem ostendebant suam. aque mamma sanata est: & quamvis exulceratio reierit; non ex ea Virgo, sed alio ex morbo, tribus illius ossei corporis extractione annis exactis, deessit.

42. Id corpus censui ex tunicis vasculorum, quæ iammæ aut lactis, aut sanguinis gratia attributa int, ex aliisve membranis, osseis factis, originem abuisse. Unde fortasse alterum quoque habuit uod adolescentulus in eadem cane reperi, in cujus troque rene, ut scripsi ad te alias (n), calculos ffendi. Alienum autem non erit observata in bestiis uoque huc afferre, quando in istam ipsam Sepulcreti Sectionem II. (o) tumores ex vitulo, & cane lati sunt.

43. CANI una inter cæteras mamma paulo magis uam æquum esset, tumebat. OCCISAM exertationis causa cum dissecarem; sub ipsa papilla moicum deprehendi corpus subrotundum, & inæquale, corpusculis pluribus coagmentatum, duritie autem lusquam cartilaginea. Sed digitis facile cedebat nateria quædam ex flavo livescens, qua plena erant ubercula duo, lentis majusculæ forma, & magnituine intra Ventriculum prominentia, quorum cystes nter carneam, interioremque tunicam erant. ub ipsa autem extima Pulmonum membrana quoam loco animadverti quasi granula huc illuc disjeta tartareæ cujusdam materiæ. Quæ cur hic on omittenda crediderim, continuo dicam.

44. Cum enim in eadem cane præter magnum reis alterius vitium, calculos in utroque, sicuti pauo ante commemorabam, invenerim; materiam istam n pulmonibus quoque jam tartaream, & in ventriulo pariter fortasse futuram, mihi dissimulandam on putavi, ut si suspicari forte velis, illud quoque sub papilla corpus ex eadem potius, quippe abundante adeo in ea cane, quam ex ossea fuisse materia; per me possis: quanquam neque in cane, neque in Monacha illa (p) mihi tartarea visa est, extatque in Sepulchreto (q) alterius Monachæ exemplum, in qua mammæ, quantum una earum ostendit, cute excepta, *totæ osseæ* repertæ sunt. Quoniam tamen vel in ipsis arteriis controversum est, ut aliis ad te Litteris (r) memoravimus, quod osseum videtur, reverane osseum sit, an tartareum, neque in propositis casibus examina illa instituta sunt, quæ sic satis indicarent, utro modo in istis mammis res se haberet; ipsam in medio relinquemus tanto facilius, quod tartareas, lapideasve concretiones, sive, ut Celsus (ſ) loquitur, *lapillis quædam similia* cum alii interdum tumores habent, ut ipse docet, Sepulchretum autem Sectione hac (t) ostendit; tum nominatim mammarum tumores; ut in Vidua de qua narrat Cl. Bassius (u), inclusa iis corpora *attritu & collisione mutua sonitum instar lapillorum ederent*, nosque ipsi in viro materiam duratæ instar calcis viderimus. Nam masculorum quoque mamillæ nonnunquam haud secus ac fœminarum, in tumores excrescunt, quorum unum descriptum legi a Bidloo (x), nec sibi ipsi ejusmodi Observationem deesse, testatur is qui Bidloum laudat, Heisterus (y), aliamque addidit Cl. Jo. Mart. Wolffius (z); ego vero hunc morbum semel in Aurifice inchoatum vidi, cui nihil æque profuit ac diuturna brachii ejus lateris quies a me imperata, iterum autem jam perfectum, sed continentem eam quam modo indicabam, materiam: resque ita se habuit.

45. VIRO docto, & generoso, Matronæ illius filio, cujus tibi & morbos, & dissectionem descripsi, cum de Vomitu sermonem haberem (a), annum agenti XXXI. cœperat in superiore parte mamillæ dexteræ parvula quasi glandula prominere. Hæc sensim aucta, intra annum circiter in tumorem excrevit pugni magnitudine, prædurum, sed cunctis pravæ naturæ indiciis peculiaribus carentem. IS TUMOR sub initium A. 1742. quartodecimo ex quo inceperat, mense, sponte se aperuit, ostenditque intra corticem, ab integumentis factum, & fibris carneis, nihil nisi materiam quæ calcem alibi duram, alibi molliorem referebat.

46. Tunc ipse & vidi, & tetigi intra hiantem tumorem materiam hanc, quippe cum aliis nonnullis Gymnasii Professoribus consilii causa accersitus. Cum pater, avusque fuissent arthritidi valde obnoxii, æger autem hic nunquam, nisi quod levem aliquando, brevemque ad pollicem alterius pedis dolorem vix animadverterat; credibile videbatur omnibus, quæ tartarea materia illis in mucilaginosas articulorum glandulas, huic, cum in eas fortasse firmiores non posset, in mammarias incubuisse, idque facilius, quod sternum animadverti, vix tertia a summo longitudinis parte emensa, repente, & valde subsidere, quamobrem Mammariis vasis ad sterni latera ad angulum hic inflexis, motum sanguinis per mamillas tardiorem fieri, conjiciebam. Ea vero de arthritica illius materiæ natura tanto propterea verisimilior opinio, quod Preussius (b) *calciformem* arthritidis materiam quæ in artuum extremis articulis deponi amplius non poterat, per mammæ ulcus exire viderat, plerosque nostrum segniores faciebat in consilio dando, verentes nimirum, ne exciso tumore, ejusque sede persanata, materia ad alias se verteret, interiores fortasse, nobilioresque Partes, quando nuper Albertini (c) quoque Observatio ostenderat, prohibitam illam ab artubus inferioribus, temere petrolei inunctione corroboratis, quot turbas intus, in ventre præsertim, concivisset donec ita per intestinorum exiret viam, ut mirum esset *qualia*, *quamque multa* illac prodirent *quasi ex calce, aut gypso recens coagmentato*, *eique* materiæ *haud ita dissimilia unde efficitur podagra*. Cum igitur ob ejusmodi causas cunctan-

(m) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 52. n. 2. (n) Epist. 42. n. 17. (o) l. 4. Obs. 4. §. 3. & in Additam. Obs. 12.
(p) supra, n. 41. (q) l. 3. S. 21. in Additam. Obs 61. (r) Epist. 27. n. 20. & seqq. (ſ) De Medic. l. 7. c. 6.
(t) Obs. 15. §. 4. & Obs. 17. §. 1. (u) Dec. 2. Obs. 6. (x) Dec. 2. Exercit. Anat. Chir. 5.
(y) Instit. Chir. P. 1. l. 4. c. 17. n. 3. (z) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 44. n. 2. (a) Epist. 30. n. 7.
(b) Eph. N. C. Cent. 3. Obs. 17. (c) Comment. de Bonon. Sc. Acad. Tom. 1. in Opusc. ubi de Cortice Peruv.

ctantium confilia primum non difplicerent, & materia paulatim e tumore detraheretur; ecce febri oborta, reapfe ad eam quæ erat reliqua, nova ejufdem generis materia accedit. Poft quæ tamen æger cunctationis pertæfus, ftrenuo Chirurgo fe committit, per quem, ut ipfe omnino voluit, penitus exfecto tumore, & vulnere ad cicatricem non difficile perducto, ita convaluit, ut nullo exinde morbo, quod fciam, correptus fuerit: adeo in Medicina felix nonnunquam eft præter rationem audacia!

47. Quod ad genus tumorum fpectarent, vel potius, fi mulier diutius vixiffet, fpectare potuiffent duriores æquo mammarum partes, quas fufco, viridi, atro humore expreffo, fatis, ut videbantur, fanas reperi in ea diffectione quæ tibi defcripta eft Epiftola XXI. n. 47. non facile dixerim. Etfi enim tumores illos tunc referre poffes ad eum dumtaxat humorem, lactifera vafcula diftendentem; tamen ejufmodi humorem adeo ab naturæ norma alienum non aliquos pravæ indolis tumores diuturna mora fuiffe facturum, quis affirmare pro certo poffit? Mulieres quidem legi ab Riverio (d), & Lanzono (e) vifas, quarum e mammis lac viride exibat, duas autem in Ephemer. Nat. Cur. (f), & in Commercio Litterario (g) memoratas, quarum altera lac habebat nigrum, & maxime acidum, altera autem, quotiefcunque vellet, exprimere poterat ex utraque mamma *liquidum aliquod fpiffius, coloris longe nigerrimi*, quod linteo exceptum, intra horas 24. *ad inftar æruginis viride evadebat, fimulque, ut videbatur, naturam corrofivam induebat*. Sed ut plerafque earum minus fanas fuiffe, video; fic nullius fcio qui finis fuerit, & num mammæ, in primis, fi aut lac non efflueret, aut quod reftabat illiufmodi humoris non exprimeretur, nullo dolore, & nullo denique malignæ naturæ tumore correptæ fint. Me jam intelligis de cancro loqui, tumore qui fæpe adeo, in mammis præfertim nafcitur, eodemque tam manifeftæ pravitatis, quam difficilis curationis: ut fcite Joannes Bapt. Cortefius (*) cum oftendere vellet, *non fequi femper, quod morbus cognitus, illico curetur*, idque *præcipue ratione malignitatis fuæ*; cancri potiffimum exemplo ufus fit, *qui quamvis ab omnibus cognofcatur, nihilominus raro curatur*. Et fane vix nonnunquam accidit ut felix undique ea curatio fit. Perfæpe autem ea confecuta effe, vidimus, quæ Celfus (h) prædixit, ut five a Chirurgis vel peritiffimis excifus, *poft inductam cicatricem tamen reverterit* in eundem, aut alium in locum, *& caufam mortis attulerit*, five cum alii quidam *ufi* effent *medicamentis adurentibus*, miferafque fœminas diu excruciaffent, aut pejorem, aut certe non meliorem denique habuerit exitum. Fuit enim apud nos quoque priufquam volumen Commentariorum exiret Regiæ Scientiarum Academiæ Parifienfis quod ad A. attinet 1739. qui adurente herba adhibita cancros radicitus tollere dicebatur. Sed five ea *Dentellaria* Rondeletii, ut ex indiciis quibufdam conjecimus; ipfe enim, quantum poterat, occultabat; five alia erat, cum magnam primum, ut fit, de fe famam concitaffet, curationum exitu non refpondente defertus eft. Qui an feliciter apud Monfpelienfes refpondere perrexerit, ignoramus: apud nos certe Medici, & Chirurgi magis in ea fententia confirmati funt, ut cum victi ægrorum precibus, minime ea quæ fupra (i) funt dicta, fpectantium, fufcipere curationem coguntur, excifionem præferant, quæ fi non minus acerbo, at longe breviori dolore peragitur, ficque minoris conftat ægris, tametfi poftea cancer redeat, fi non vita, at certe vitæ, interea fine affiduis teterrimi morbi cruciatibus, prorogatio. Verum prorogatio hæc ipfa ut fperari poffit, quæ, & quot in ægris requirantur, dicere fuperfedeo. Eorum quædam, itemque plura iis adverfantia, ex Obfervatione colliges, quam potiffimum, cum alias poffem, hic dabo. Ex eadem enim fimul quæ ftructura effet fcirrhi in cancrum de generantis, fimulque confirmatum videbis, *contufic nem, quæ in cute nullius momenti effet*, eam ut Boe haavii (k) verbis utar, *in glandula conglomerat fcirrhum peffimum* poffe *producere*; itemque *cancru* curari *difficillime in* fœmina *melancholica*. Sunt eni & apud nos temperamento hoc quædam; non omne qua in re nefcio quis magno illi Viro adeo impofu rit, ut *Italos* traderet (l) *ad annum ætatis decimun octavum vividos & ludibundos effe: poft trigefimu annum triftes omnes, morofos, melancholicos, & ha morrhoidarios fieri*. Cæterum eam nobifcum Obfer vationem annis fuperioribus per litteras communic vit Doctus, & fpectatus Vir Jo. Baptifta Charburius nofter olim dilectiffimus Auditor, nunc autem R gius Auguftæ Taurinorum Profeffor Practicæ Med cinæ Primarius.

48. RUSTICA mulier annos nata circiter quin quaginta finiftram mammam forte percufferat. I hac poft menfem ferme fe prodidit tumor, que fruftra fotibus refolvi, fruftra compreffione plumbe concavæ laminæ coerceri poffe, fperatum eft. Auge fcebat enim, ut intra feptimum ab ictu menfem fuperiore, eademque externa mammæ parte, ubi mul to craffior, durior, magifque abnormi figura erat, in fra areolam jam defcenderet: cujus papilla intra alt aliquot tranfverfas rugas tota propemodum latebat Sub proxima axilla aliæ his fimiles rugæ animadver tebantur, dolorque erat ad axillam, cum attolleba tur humerus, & univerfus ille artus œdemate tume bat. Quæ res, & præter has adufta & melancholic mulieris temperatura adverfabantur iis qui tumoris ex cifionem proponebant. Favebant contra, mulieris ro buftum corpus, intrepidus animus, & ad excifioner paratus, quam cum alia, tum illud in primis urge bat, quod pungentes dolores, qui ut crefcebat tu mor, ita ipfi quoque magis femper increverant, jar ex moleftis facti erant non fecus ac vigiliæ, mult moleftiffimi. Itaque ad tumoris excifionem ventun eft, qui ut intus fe habuerit, infra dicetur. Res fe liciter, & ex fententia peracta videbatur ad diem uf que feptimum, quo vulnus tempore vivido fempe colore, & molle fuit. Sed ipfum poftea inflammatio & corruptio invafit, quæ non modo quidquid cellu lofi ex mamma fupererat, verum etiam fubjectan mammæ Pectoralis mufculi partem abfumpfit, & qu Intercoftalium tum Internorum, tum Externorur refpondebat; ut nuda ibi inter coftas pleura appare ret ad tractum digitorum circiter quinque, a fterno videlicet in tranfverfum. Attamen mundatum deni que eft ulcus, & dies quinque molle fuit, tuncqu pus laudabile, pulfus non nifi ad vefperas frequens idque ad paucas horas, & reliqua omnia erant ferm ad naturæ modum, fi pertinacem alvi adftrictionem exciperes cui per clyfmata interdum occurrebatur Poft eos autem dies iterum omnia in pejus verterunt. Ulcus in quo coftæ quartæ cartilago nigricans, & ab fterno quafi fejuncta confpiciebatur, arefcebat reddebatque paucum, & ichorofum pus, & grave olens: proximi autem artus, qui primis ab excifione diebus motum, & propemodum fenfum quoque ami ferat, nifi quod in manu tamen uterque perftabat œdema augebatur: quo artus etiam inferiores tumebant: crefcebant fimul frequentia pulfuum, fitis, vi giliæ. Ad ea accedebant diarrhœa, ciborum appeti tus prorfus dejectus, virium languor, perpetua fo mnolentia, difficilis, ac frequens refpiratio. Hæc de nique exceperunt febriles quatuor acceffiones longæ vehementes, & cum rigore conjunctæ: quarum ali alii horis interjectis circiter decem, fuccebebat: ea que mulierem confecerunt. CADAVER flacci dum ubique, & laxum, inferiores tamen artus, ve incifis integumentis, fine ullis habuit œdematis reli quiis. Venter, fi lienem excipias paulo quan natura ferat, majorem, nigriorem, laxiorem, ute rum autem contra prædurum, & fcalpello refiften tem,

(d) Cent. 2. Obf. Medic. 100. (e) Animadverf. var. ad Medic. & cæt. 125. (f) Dec. 2. A. 4. Append. n. 5. XLIII.
(g) A. 1734. Hebd. 1. n. 1. (*) Mifcell. Medic. Epift. 6. (h) De Medic. l. 5. c. 28. (i) n. 16.
(k) Prælect. in Inftit. §. 903. (l) Ibid. ad §. 897.

tem, fatis bene conftituta oftendit reliqua. Thoracis utrumque cavum aqua fuit ferme plenum, finiftrum præfertim: in eoque pulmo qua parte ulceri refpondebat, aridus, & propemodum fcirrhofus, arcteque ibi ad pleuram adhærens, quæ multo arctius ibidem adhærebat ad coftas, & quafi callofa facta erat qua parte exteriori aeri expofita fuerat. Tunc corde infpecto, cujus caveæ dexteræ aliquid polypofæ concretionis habuerunt; ad exteriora reditum eft: omnefque Axillares finiftræ glandulæ inventæ funt non folum aliquanto craffiores, fed & in acervum mutatæ fcirrhoforum tuberculorum, fumma firmitudine, colore livido: quæ cellulofa proxima complectebatur membrana, ipfa quoque in valde firmum quafi fteatoma converfa. Ex his autem, proxima vafa, nervofque comprimentibus, caufa intelligebatur tum paralyfis imperfectæ, tum pertinacis œdematis, quibus artus ille laboraverat, tum doloris ad axillam cum attollebatur humerus, tum denique periculi inftantis, ne pravæ indolis tumor alter fub axilla excrefceret pofteaquam prior e mamma fuerat exfectus. Qui cum protinus ab exfectione, dempta quæ adhærebat, pinguedine, infpiceretur, forma inventus eft ad ovalem accedente, cujus major axis pollicem cum dimidio circiter æquabat. Cum eo tres, aut quatuor, alius alia magnitudine, fed parvi omnes, continuabantur. Ad horum, & illius centrum diffectio fanguinem oftendit putridum, pallidumque: hunc materia comprehendebat media inter puriformem, & febaceam.

49. Nonnulla quæ, refpirante muliere, in pleura, n coftis, & Intercoftalium mufculorum parte, cum æc paterent, diligenter, folerterque obfervata funt, rætermifi, non quod non digna effent quæ memorantur, fed quod minus ad propofitum Epiftolæ hus attinerent. Attinet autem cum primis a Cl. ahrliepio (*m*) defcripta hiftoria, quæ & plura habet im ea quam modo propofui, conferenda, illudque fuper quod in cadaveris fectione deprehenfum eft, mpe carcinoma ab ea mamma ex qua excifum fuet, latenter, ut nemo in viva id effet fufpicatus, *anfverfim fuper offe fterni ad alteram quoque mamam virus fuum propagaffe*. Jam vero ad reliios & thoracis, & ventris tumores properantibus iem in clavicula confpeximus, videtur commodius exoftofes de quibus infra erit fermo, differendus *n*). Qui vero ad aneuryfmata fpectant arteriæ agnæ, thoracis, aut ventris parietes extrorfum atllentia, cum a nobis de internis, ad quos attinent, orbis agentibus fatis alias (*o*) propofiti fuerint, n vacat Sepulchreti exemplum imitari, & hic retere. Quin fi forte ut in vivente caupone arteriæ jufdam Intercoftalis aneuryfma dignovi ex pulfane fecundum longitudinem quidem in tranfverfum lde producta, fed latitudine intervallum quod in- coftas erat duas, nufquam totum æquante, ita il- intervallum in tumorem, ut Lancifius (*p*) vi-, denique attollens vidiffem, & in demortuo, ut quaterve Ruyfchius (*q*), tam exilem arteriam ovi gallinacei magnitudinem expanfam offendiffem; fcio, an inter caveæ thoracis potius, quam inter s de quibus hic loquimur, tumores pofuiffem: anquam hoc licuiffet magis, quam, ut in Sepulreto, huc referre ipforum tumores vifcerum, abmen extrorfum urgentium: quibus de tumoribus *r*), & de abdominis ipfius herniis (*f*), & de hyorachitide quoque (*t*) aliis ad te Litteris fcriptum . Sunt tamen interdum quidam abdominis tumo- qui, cum revera ad ipfum dumtaxat pertineant, vifcera attinere videantur. Qualem in pio, doctoe Sacerdote vidimus inftar magni hemifphærii pronentem. Qui cum apertus multam, fœdiffimique oris materiam effudiffet, a Chirurgis demiffo fpelo animadverfus eft tantum introrfum pertinere, antum exterius prominuerat; ut plerique non dubitandum crederent, quin ad vifcus aliquod fpectaret. Verum neque exitus erat ullius quæ id confirmaret, materiæ, neque læfi cujufquam vifceris notæ, & perfecta denique ægri, feliciter multos exinde annos viventis, fanatio præclare oftendit, quæ in tanto tumore congefta fuerant, mufculofos quidem abdominis parietes, & peritonæum intra ventris cavum incurvaffe; non perforaffe tamen, neque ut tumoris cavum cum ventris cavo, nedum cum vifcere ejus aliquo, communicaret, effeciffe.

50. Teftium, & circumjectorum his involucrorum tumores, de quibus aliquanto plura fcribere poffemus, fuiffe a nobis alia Epiftola (*u*) pertractatos, meminifti. De iis autem qui ad penem, anum, & naturalia mulierum attinent, etfi plures vidimus; tamen cum diffecandi occafio nunquam fuerit, vix aliquid eft quod attingamus. Cancrofum tumorem in quem glans, & magna pars colis proxima excreverat cum amputaret Valfalva, aderam. Quæ duo ne acciderent, verebatur, eorum neutrum accidit. Alterum erat, ne exigua fuperfutura pars colis introrfum forte fe continuo retraheret: alterum, ne illa perftante, introrfum tamen fe retraherent arteriæ. Quas cum in animo haberet, ut fecit, trajectas acu filum trahente, hoc circumducto, conftrictoque obligare; fi utrumlibet illorum accideret, maximopere erat adverfaturum. Ne alterum accideret, ante providerat: fi alterum accidiffet, tum neceffario id quod nolebat, facturus. Cruciatus enim, quo ad ejus facere poterat, iis quos ferro curabat, imminuere ftudebat. Quamobrem neque igne uti hic voluit, ut Scultetus (*x*), aut vitiati aliquid, ut ipfe, relinquere, neque arcta adeo penis conftrictione, vinculo fupra vitiatam partem injecto, ut quidquid infra vinculum effet, brevi emoreretur: quantum enim hic dolorem conftrictio illa afferat, XXX. Ruyfchii Obfervatio (*y*) fatis indicat. Nec tamen propterea Chirurgos alios Experientiffimos, in quibus Heifterus (*z*) eft, & Benevolus (*a*) non fine gravi ratione conftrictionem hanc prætuliffe, credas. Ut enim Valfalva ægrum illum fuum perfanaverit; aliquid tamen periculi una ex primis noctibus fuit, fanguine fibi viam referare incipiente, nifi qui proximus, ut Valfalva jufferat, paratufque cubabat minifter, celerrime, ficuti præmonftratum fuerat, obftitiffet. Provectæ ætatis erat is æger. Sed provectæ & alter, cujus ex podice per duos depreffos pedunculos excrefcentia propendebat pravæ naturæ, ad renis magnitudinem formamque accedens. Quam fenior alter Chirurgus, me adolefcentulo afpiciente, deorfum tractam, incifis pedunculis cum excidiffet, imi autem inteftini pars ex qua illi excreverant, continuo fe; id quod Chirurgus non expectabat; introrfum retraxiffet, feque ejus oculis, & manibus fubduxiffet; perturbari primum hominem vidi, quamvis, fiquis alius, exercitatum, & fua in Arte nobilem, mox tamen cum fanguinis haud multum effluerer, confirmato animo, & mediocri turunda immiffa, albumine illita, & pulveribus confperfa qui adftringendi vim habent, difceffit. Verum exacto vix horæ quadrante, fanguis profluere copia non modica, &, quod multo majori intra inteftinum influxiffe, indicabat, rogare æger, cujus interea pulfus valde fubfederant, ut turunda demeretur, quia vehementi alvi exonerandæ neceffitati refiftere amplius non poffet. Revocatus Chirurgus turundam aufert, quam ingentia concreti fanguinis frufta confequuntur. Tum digito ille immiffo, vulnus diutius comprimit, neque removet donec turunda iifdem ac prior, medicamentis illita, & confperfa, fed (qualis a primo immittenda fuerat) craffior parata effet quæ inderetur: ægreque tandem per hæc fanguis compreffus eft. Sed hæc non aliam ob caufam memorata funt, nifi ut in controverfa excidendi penis ratione quid tunc Valfalvæ placuerit, intelligeres, item-

(*m*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obf. 163. (*n*) Vid. n. 58. (*o*) Epift. 26. n. 19. & Epift. 40. n. 26.
(*p*) De Aneuryfm. l. 2. c. 2. Propof. 28. cujus, & præcedentis titulo ne fallaris, faciet Propof. 25. (*q*) Thef. Anat. 9. n. 5.
(*r*) Epift. 36. & 39. (*f*) Epift. 34. (*t*) Epift. 12. (*u*) 43. (*x*) Obf. Chir. 60. (*y*) Cent. Obf. Anat. Chirurg.
(*z*) Inftit. Chirurg. P. 2. S. 5. c. 132. (*a*) Offerv. 27.

itemque vel multo senioribus, & exercitatis Chirurgis omnia quæ inter operandum accidere possunt, animo esse antea prospicienda. Ceterum quod ad primam curationem attinet, legesis inter Veteres Benivenium (*b*): quod ad alteram, inter Recentiores Heisterum (*c*); exemplum apud utrumque felicis curationis invenies. Condylomatum autem muliebris vaginæ cum plures possint esse causæ; tum inter eas quæ a primordiis sunt, quandam interdum esse, suspicor, quæ cujusmodi sit, ex subjecta apparebit Observatione.

51. VIRGUNCULA annos nata ad quindecim, corporis habitu jam diu cachectico, graviori denique morbo correpta, extremos hujus, & vitæ dies sic in Patavino egit Nosocomio, ut ex pulmonum inflammatione mori videretur sub finem A. 1750.

THORACE aperto, hujus quidem hydrops deprehensus est; in pulmonibus autem vix quidquam fuit quod leve eorum inflammationis præberet indicium.

Ex Ventre genitales potissimum partes detractæ sunt. Quarum ego structuram cum studiosæ Juventuti ostenderem, in omnibus ferme secundum naturam se habentem: pauca hæc quæ aliena essent, animadverti. Ad alterius Falloppianæ Tubæ extremum foliaceum erat hydatis. Ex urethræ osculo corpusculum prominebat rubellum: quod, ipsa secundum longitudinem incisa, nihil aliud esse, vidi, nisi intimam ejus tunicam, quæ cum supra a subjectis vasculis sanguine distentis tota nigricaret, ima parte se extrorsum invertens, exstabat: quod & in alia de qua ubi de Claudicatione scribam (*d*), memini vidisse, utramque autem cum de Urinæ Difficultate agerem (*e*) commemorasse, & parvi illius vitii causam quæsivisse. Aperta denique vagina, quæ albido crassiusculo humore erat oblita, illud offendi quod mihi hoc loco scribendi hanc Observationem causam attulit. Scilicet propius alterum latus, uno supra hymenem transverso digito, anterior, & posterior vaginæ facies colligatæ erant inter se per brevem quasi institam latitudinis, & crassitudinis modicæ, ex eadem prorsus ex qua vagina, substantia factam, ad eundemque modum rugosa præditam superficie; ut manifestum esset, præsertim cum prægressæ erosionis nullum usquam supra, aut infra appareret vestigium, colligationem illam esse ab natura. Quam antequam sectione dissolverem; arctissima ab eo latere vagina erat; illa autem dissoluta, continuo in justam latitudinem se extendit.

52. Quod si hæc Virgo nupsisset; facile intelligis, institam illam aut a congrediente viro, aut a prodeunte fœtu disruptam, excrescere postea in præhumido loco, in condyloma potuisse. Mihi certe cum eam dissecarem, in mentem venit juvenis Matronæ cui post non facilem partum condylomata duo per vaginæ orificium pendere, vidi, hujusce institæ, si in medio disrupta esset, & post disruptionem aliquantum procrevisset, similia ob id etiam quod non majori supra illud orificium intervallo quam hæc instita, oriebantur.

53. Restant Artuum tumores. Qui omnes ferme cum sint utrisque communes, juvat in iis fere subsistere qui in proximis fuerint artubus Inferioribus mole alii immani, alii mediocri. Immani erat qui, abscessus instar, femur adeo distendebat Nobilissimi Viri, ut Valsalva, ad curationem accersitus, aperire veritus sit, felici consilio; nam paucis post diebus per se paulatim evanuit totus, ægerque tam bene convaluit, ut plures postea annos sanissimus vixerit, Medicis, & Chirurgis a quibus id accepi, & ægro ipso, qui mihi quem inter Amicos intimos habuit, non semel idem confirmavit, mirantibus quonam tanta materiæ copia, sub manibus fluctuantis, sine pernicie recessisset. Valsalvam autem his absterritum fuisse, credebant primum ne quam facile esset persanare, & ejusmodi aperire, tam difficile esset persanare, &

occludere, tum ne propter immodicum materiæ [...]
fluxum æger deficeret sive longo diuturnæ curatio[...]
spatio, sive primo ipso incisionis tempore; qu[...]
in ejus manu tunc non fuisset tantum educere qua[...]
tum ferre ægri vires possent. Quod cum re[...]
rerem; quæsitum, ut fit in colloquiis, ex me [...]
se, memini, quid causæ sit, quare si forte Cl[...]
rurgus e non modico tumore quidquid conti[...]
effluere statim sinat, ægri animo sæpe linquantu[...]
respondisse autem, placere quibusdam tribuere id sa[...]
guini in vasa ejus partis, per tumoris materiam a[...]
tea compressa, nunc laxata, repente ea copia irrue[...]
ti, ut minor æquo sit quæ ad cor redeat. Sic a[...]
tem quid aliis potius, quam quid mihi videretur[...]
respondi primum quia non omnibus tumoribus va[...]
comprimuntur quæ magna sint, deinde quia mag[...]
sunt certe vasa illa proxima quæ novimestri fœtu d[...]
stentus uterus comprimit, eaque compressio felicio[...]
in partu fere temporis puncto tollitur, neque pr[...]
pterea deliquia ingruunt; ut alia quærenda responsi[...]
aut aliud saltem ad illam addendum esse videatur[...]

Sed tumores artuum alii sunt vel isto que[...]
dixi, longe majores: quos aperire frustra aveas; n[...]
que enim quod continent, magna ex parte fluxi[...]
est, neque in pus verti potest, quin etiam non ra[...]
interjectorum musculorum structura mirum in m[...]
dum vitiata, ac mutata est. Descriptos videbis [...]
Dissertatione (*f*) Jo. Henseleri, qua ejusdemmo[...]
tumorum exempla indicantur plura, quorum aliq[...]
non adeo recentia sunt, ut in Sepulchretum refer[...]
non potuissent, & ad Wedelianum illud (*g*) adju[...]
gi, quod in ea Dissertatione præteritum est. Plu[...]
quoque leges in Dissertatione, quæ antea prodierat [...]
Alexandri Camerarii (*h*), & quædam in Tomo q[...]
ante illarum utramque exierat, Italorum Litterato[...]
rum Diarii (*i*); neque enim vel apud nos perra[...]
sunt, eaque mirifica. Ipse etiam aliud, quamvis cu[...]
iis minime comparandum, magnum tamen, hic v[...]
di, quo generosissimi Viri crus totum vehement[...]
distendebatur. Quod incassum apertum iri ob ha[...]
quæ modo dicta sunt, pronunciaveram: neque exitu[...]
me fefellit, cum æger postmodum nihilominus pung[...]
voluerit. Cæterum non possum adduci ut cr[...]
dam, hujus, aut consimilis generis tumore præturg[...]
dum fuisse brachium viri de quo ad Vallisneriu[...]
(*k*) scripsit Sancassanus, cum primarius Chirurgu[...]
ferrum impressisset, eam vim sanguinis erupisse, u[...]
Chirurgus attonitus hominem jam jam inde moritu[...]
rum timeret: cursu autem sanguinis desinente, se[...]
rum multas hebdomadas exiisse, itaque brachium a[...]
justam molem decrevisse, nullo quoad homo vixit [...]
plures autem annos vixit; in eo artu superstite in[...]
commodo. Facit potius is casus, ut in memoria[...]
ejus redeam quem de Rege Lacedæmoniorum Agesi[...]
lao apud Xenophontem (*l*), & Plutarchum (*m* [...]
legeris, ut illi ex ascensu *incertum qua vena rupta* [...]
sanguis e corpore sanum in crus defluxerit; altero e[...]
nim erat claudus; *cumque tibia nimium quantum in*[...]
tumesceret, ac dolores intolerandi accederent, Medicu[...]
quidam Syracusanus ei propter malleolum venam ape[...]
ruerit, atque ubi semel cœpisset, noctu dieque sangui[...]
profluxerit, & quidquid tentarent, fluxionem hanc in[...]
hibere non potuerint, donec Agesilaus tandem anim[...]
defecit, & tunc sanguis fluere desiit, ea valetudine in[...]
secuta quæ reliquum æstatis, & totam hyemem Re[...]
gem lecto affixit. Quem casum, attentione alioqui[...]
dignum, non memini, an quis ex eruditis Medic[...]
consideraverit. Incertum pariter, quo ex vas[...]
sanguis defluxerit ad magnos duos tumores faciendos[...]
a M. Aurelio Severino (*n*), & a Præcl. Albert[...]
Hallero (*o*) memoratos. Alter quidem *brachiu*[...]
usque ad summum humerum, & anteriorem thorac[...]
partem quæ ad alas spectat, in immanem illam mo[...]
lem distenderat quam adjecta Icon, & dolor quo ho[...]
mo confectus periit, commonstrant. Alter autem
subi-

(*b*) De abdit. morb. & sanat. caus. c. 68. (*c*) Eph. N. C. Cent. 8. Obs. 67. (*d*) Epist. 56. n. 21. (*e*) Epist. 42. n. 42.
(*f*) Hist. brachii prætumidi §. 14. (*g*) Sect. hac 2. Obs. 17. §. 3. (*h*) Hist. pedis tumidi. (*i*) Tom. 29. art. 4.
(*k*) Opere Tom. 1. P. 6. (*l*) Rer. Græcar. l. 5. versus fin. (*m*) in Vita Agesilai.
(*n*) De recond. Abscess. nat. l. 4. in fine Schol. ad c. 7. (*o*) Opusc. Pathol. Obs. 32. Hist. 2.

ubito post maximum dolorem ortus, *cedens tractan-ium manibus, & compressus evanescens*, a scapula d decimam fere costam se extendebat. Sed primus uid contineret, ne suspicari quidem possemus, cum everinus nihil praeterea dixerit, nec dissecuisse vi-leatur; nisi *inter* abscessus sanguifluos sive *aneurys-mata* proposuisset. Alterum vero sanguine refertum uisse, scimus, qui horis ab incisione non multis profluens, virum occidit, & plurimus, cum postea umor secaretur, repertus est. Attamen si de utro-que tumore illud addi potuisset, initio saltem pul-asse, sicuti de alio, sanguinem continente, & genu *universum omnimode operiente*, post aliquot demum nnorum intervallum sibi ostenso, subindicavit Cl. Preussius (*p*); minus dubitationis relictum esset iis qui de Sanguineis Tumoribus, cum rupto venae ali-cujus trunco communicantibus, ea legissent quae, ut supra (*q*) commemoratum est, in Tractatu Valsalvae le Aure Humana, in meaque Epistola Anatomica XIII. tradita sunt.

54. Tumores contra sunt quos facile sanatos esse, accepimus, quanquam non facili ad explicandum ra-tione: quae causa est cur praetermittendos non pute-mus. Veronensis Medicus, Vir spectatus, mihi, & qui mecum forte aderant, Doctis Viris narrabat Ve-netiis A. 1707. cum in ejus Patria, idque nuper, equo nobili crura ambo posteriora ad genu articulum vehementer intumuissent aquoso tumore quidem, sed duro, & cum dolore, nec remedia caetera quidquam proficerent, extitisse Veterinarium qui se hac ratio-ne sanaturum reciperet, ut corio paulo supra tumo-rem inciso, & vena quae ibi non tenuis est, resecta, hanc vinculis duobus valide constringeret, interque haec ipsam dissecaret. Reclamatum esse primum ab omnibus quibus circumitio sanguinis esset nota, tan-quam auxilio non modo non profuturo, sed pluri-mum nocituro. Attamen cum ille ejusdemmodi affe-ctos morbo septem, aut octo equos, & in his duos n eadem Urbe, sic ab se persanatos memoraret, ve-umque dicere, protinus re inquisita explorataque, constaret; permissum esse, &, se qui haec mihi nar-rabat, inspectante, ita uti propositum fuerat, esse actum. Itaque tumores inde semper vel primis die-us decrevisse, donec intra vigesimum circiter diem prorsus evanuerint. Quae cum forte aliis in quibus erat Vir Ingeniosissimus Dominicus Gulielminus, re-errem; hic maluit conjicere, simul cum vena for-asse nervum aliquem, ad aegram partem spectantem, uisse dissectum, eaque ratione sublatum dolorem, qui originem non a tumore habuisset, sed potius tu-mori ipse praebuisset, itaque ablata vi stimuli, quae iti fecisset, ita conservaret tumorem, hunc non dif-icile fuisse solutum. Ut ut est, nolui hanc tibi cu-ationem reticere; neque enim Medicis unquam no-uit quid Veterinariis succedat, novisse, & prius for-asse ab his, ut in brutis animantibus liberum est ericlitari, plura tentata, & facta sunt quam ad ho-mines transferrentur. Vides, exempli causa, ut Pe-rus Crescentius qui ante hos quadringentos annos, um de Agricultura scriberet, quaedam interjecerit d Chirurgiam Veterinariam spectantia, in aegro bo-e sanguinem ex incisis venis quae sub lingua sunt, mittere (*r*) docuerit, aut quomodo pro clysmate njicienda quodam ventriculo excipere, cujus orificium ubo sit instructum, & per hunc in equi alvum im-mittere (*s*), aut qua ratione, si in equi tumente glandula excidenda sanguis ex vena aliqua forte pro-rumpat, hac continuo arrepta, & serico filo arcte constricta, sit ille coercendus (*t*). Num putas haec ex antiquioribus Veterinariis non hausisse? hos autem non ex aliis longe vetustioribus? ut fortasse antequam Celsus (*u*), & Galenus (*x*) cohibere in vulneratis partibus sanguinis profluvium docerent vinculo saucia-ae aut venae, aut arteriae injecto, id jam illis fuerit usitatum, dum glandulam aliquam exstirparent, aut dum equis in praelio sauciis mederentur. Verum sive ad hominem traducta est haec coercendi sanguinis ra-tio, sive in ipso primum tentata est; mirari subit, cum a Galeni temporibus passim in Chirurgorum li-bris describeretur, eaque inter caeteros in illa quae supra (*y*) indicata est, amputati penis curatione usus esset Benivenius, *singulas* illius *venas quae san-guinem fundebant*, arterias videlicet, *apprehendendo, atque ita deligando, ut ora praeclusa coirent*; mirari, inquam, subit, neminem ante Paraeum (*z*) extitis-se qui ad ea vulnera quae in artuum amputationibus fiunt, transferri illam posse, cogitaret. Sed ne for-te credas, arteriarum quae in artubus praecipuae sunt, crassitudinem veritos, cum ramorum tenuitate quos Galenus vinciendos praeceperit, minime comparandam; certe praecipuus truncus in brachio is est quem ad cu-biti flexuram imperiti homines saepe convulnerant cum venam aperire dumtaxat putant, unde postea, nisi magna primo tempore obstet diligentia, aneurys-ma pronascitur. Et eum tamen praecipuum truncum in chirurgia hujus aneurysmatis curatione ipsum quo-que filis obligari solitum non modo ex Aetii (*a*), Pauli (*b*), Albucasis (*c*), aliorumque etiam infe-riorum, ut Guidonis de Cauliaco (*d*), scriptis non poterant ignorare. Verum ab aneurysmatis in brachio enati, in quam forte incidi, mentione ad-moneor, ut aneurysmatis potius in poplite exorti Ob-servationem subjiciam, tum ne ab artus inferioris tu-moribus in quibus fere subsistere constitueram, lon-gius recedam, tum propter ea quae supra (*e*) de po-plitis aneurysmatibus dicta sunt, quorum praeclarum exemplum, ab Hornio (*f*) descriptum, frustra in Sepulchreto perquisivi.

55. STRUCTORI parvulus in poplite apparere, & pulsare tumor coeperat. Qui neglectus, crevit ad pomi magnitudinem. Tunc plura, a Medicis, Chi-rurgisque praescripta, partim nihil profuere, partim, & compressio nominatim, potius officere visa sunt. Itaque intra perpaucos menses sic excreverat, ut par-vum aequaret melonem; acerrimisque hominem dolo-ribus excruciabat. Huc accessit universi cruris ac pe-dis oedema, & genu praesertim ipsius tumor. Deni-que gangraena, & mox sphacelus invasit. Quem con-secuta, ut praedictum fuerat, disruptio, plurimi san-guinis profusione illico vitam ademit sub finem Mar-tii A. 1740. quibus ego diebus quaedam ad cerebri anatomen attinentia Discipulis in Nosocomio ostende-bam. CEREBRUM igitur hujus quoque homi-nis dissecans, praeter caetera quae huc minus attinent, adnotavi, tametsi exanguis visus fuerat mori; sangui-nea tamen puncta in medullaris substantiae sectioni-bus apparuisse, quae & majora multo fiebant, cum a lateribus comprimerem: tum illud quod admiratione dignius fuit, cum Striata Corpora assulatim, ut fit, persecarem, quamvis scalpello in quamcunque vellem partem directo, inclinatove demum inciderim tota, nusquam tamen strias medullares, ut semper alias, occurrisse, earumque loco quandam quasi fasciam per-petuam medullarem se ostendisse, quam secundum eo-rum Corporum longitudinem corticalis utrinque sub-stantia intercipiebat: neque hominem tamen in cere-bri, & nervorum usu quidquam a communi consue-tudine alienum passum esse, constabat: id quod ii perpendant velim, quibus certa quaedam placent olim proposita illarum striarum officia. Sed his nunc missis, ad Poplitis dissectionem, quam Mediavia no-ster peregit, transeamus. Sphacelus eo loco, & circa eum locum omnia occupaverat non sic tamen quin ea quae dicam, agnoscerentur. Cruralis arteria jam in-de ubi a latere femoris interiore ad posteriora deflectit, statim dilatari incipiebat. Deinde ad tractum dimidiatae circiter ulnae frustra arteriae truncum quaesivisses; in sura demum rami in quos se dividit, apparebant. Toto autem illo tractu nihil nisi ingens cavum sanguine foedum, erosis videlicet omnibus atque adeo prorsus absumptis nervo, & vena

(*p*) Eph. N. C. Cent. 3. Obs. 19. (*q*) n. 2. (*r*) l. 9. c. 65. (*s*) Ibid. c. 18. (*t*) Ibid. c. 16.
(*u*) De Medic. l. 5. c. 26. S. 21. (*x*) Meth. Med. l. 4. c. 3. (*y*) n. 50. (*z*) l. 11. c. 24.
(*a*) Tetrab. 4. Serm. 4. c. 40. (*b*) De Re Med. l. 6. c. 37. (*c*) Chirurg. P. 2. c. 49. (*d*) Chirurg. Tr. 2. D. 2. c. 4.
(*e*) n. 10. (*f*) Epist. de Aneurysm. ad Donzell.

vena quæ inter imos a tergo prominentes oſſis femoris proceſſus arteriæ comites ſe addunt : vix hujus tunicarum reliquiæ aliquæ ſupererant, oſſibus adhærentes. Oſſa autem ipſa quoque erant ex parte eroſa, nempe illorum quos modo dixi, proceſſuum poſterior facies, & ſummæ fibulæ.

56. Jam vero a vaſorum tumore ad oſſium tumorem, id eſt Exoſtoſim veniamus, minime hac quidem Epiſtola ſoliciti cum Schelhammero (g), num exoſtoſis, ſarcoma, polypus, alia ejuſmodi ſatis recte inter Tumores referantur, neque cum Bidloo (h), num in homine qui *cætero corpore* non ſit *ſanus*, oſſis tumor vocari non poſſit exoſtoſis, præſertim quando Gorræus (i), in propriis medicarum vocum ſignificationibus proponendis accuratiſſimus, polypum *eſſe tumorem*, diſerte ait, exoſtoſes autem *eſſe tumores* etiam *Gallico morbo laborantibus frequentes*. Attamen ut nemini repugnavero qui exoſtoſis nomine malit quaſi quodam genere tumores oſſium quoslibet qui præter naturam ſint, comprehendere; ita probare non poſſim qui exoſtoſium enumerantes exempla, inter hæc proferant quæ non conſtet ad oſſium tumores attinere; aut ſi id conſtet, exoſtoſes in varias quaſi ſpecies peculiari addito aut nomine, aut adjuncto non diſtinguant. Spectare ad oſſium tumorem non conſtat monſtroſum brachium in Obſervatione LXIX. Hildani Cent. IV. deſcriptum; ut potius inter eos tumores quos ſupra (k) cum Henſelero memoravi, hic ipſe referendum crediderit (l). Illam tamen quam apud Hildanum extare diximus, Obſervationem cum in calce cujuſdam ſuæ laudaviſſet Tulpius (m) in qua ut os humeri peſſime ſe habens proponat, ipſum tamen os mole auctum inventum fuiſſe, non dicit; Stalpartius (n), de exoſtoſibus verba faciens, non modo illud commemorat Hildani exemplum, ſed & Tulpium ibi *os humeri* quod *plurimum increverit*, affirmat, propoſuiſſe : quam rem initio quidem hiſtoriæ, in Sepulchretum quoque (o), nec ſine operarum errore aliquo, relatæ, quaſi ex aſpectu exteriore indicans Tulpius videtur indicare; verum ubi ad diſſectionem ventum eſt, minime confirmat. Poſt hæc, utrumque exemplum ſine ulla dubitatione inter exoſtoſes ab nonnullis repoſitum videas non ſecus ac aliud ex M. Aurelio Severino (p), poſtquam Meryus (q), ut ſimile deſcriptis ab ſe digitorum manus exoſtoſibus laudaverat. Sed M. Aurelius ut non abſimilem exterius manum deſcripſerit, & delineaverit; *materiam* tamen, *quæ ſub inciſo vitio reperta eſt*, non oſſeam certe, ſed *veluti coctæ carnis bulbi cyclaminis apparuiſſe*, diſerte tradidit, *friabilem inſuper, & leviſſimo quoque contactu ceſſilem*: ut paulo minus difficile ferendus eſſet qui manum, ſi exteriora ſpectes, haud ita diſſimilem, ineunte hoc ſæculo a Ruyſchio (r) examinatam, ad exoſtoſes referret; nam etſi non poſſibile fuit perſpicere, an tubera in quæ excreverat, ex oſſibus originem ducerent, illorum tamen unum *quaſi ex innumeris minoribus tumoribus partim cartilaginoſis, partim oſſeis compoſitum* deprehendit.

57. Sed & illos quos veros eſſe tumores conſtet oſſis alicujus, non ſatis eſt uno exoſtoſis vocabulo, niſi generatim, comprehendere, quippe plurimum alioqui inter ſe diſcrepantes. Sunt enim in quibus nihil præter oſſis intumeſcentiam, aut excreſcentiam, a natura alienum videatur, quales Meryus (ſ) eſſe communes exoſtoſes, dixit, qualeſque dumtaxat eſſe hoc dignas nomine, Bidlous (t) cenſuit, os omnino ſanum non modo ſupra, & infra, tumorem requirens, ſed & hunc perioſtio rite contectum, neque ullum prorſus intus, extrave inflammationis, acrimoniæ, putredinis, corruptionis vel minimum oſtendentem veſtigium : quæ ſententia non unum habuit aſtipulatorem, & in his Diſcipulum Cl. Kulmi in ea Diſſertatione (u) quæ, ipſo Præſide, inſcripta *de Exoſtoſis Steatomatode Claviculæ* A. 1732. edita eſt. Alii tamen plures & antea, & poſtea eos quoque oſſiu tumores exoſtoſis nomine deſignarunt quibuſcum o ſium caries eſſet conjuncta. Utriuſque autem gener iterum partitiones occurrunt. Non carioſi enim oſ tumor aut ex denſa ſolidaque ſubſtantia eſt, quale maxima ex parte pinxit Bidlous (x), aut ex ſu ſtantia *in totum* celluloſa, vel ſpongioſa, ut in pa te oſſis femoris quæ ſecundum naturam eſt perqua dura ad unciæ craſſitudinem aucta Ruyſchius (y vidit, aut denique, ut delineavit idem (z) in oſ tibiæ, ex ſubſtantia exterius quidem admodum cra ſa, dura, compacta; interius autem cavernoſa. C rioſi autem oſſis tumores aut cariem ſequuntur cuj externæ injuriæ cauſa fuerint, ut in maxilla inferic re puellæ quæ ex alto ceciderat, deſcripta in Regi Scientiarum Academiæ Pariſienſis Hiſtoria (a), a internum, ut ſæpius, humorum vitium, ſive ab l Venerea hoc ſit, quemadmodum in tibiæ, imo, delineatio oſtendit, femoris oſſe adnotavit Stalpartiu (b), ſive aliunde, ut in toto oſſe tibiæ inveni Bogdanus (c), cauſam referens ad eum morbu quem Arabes *Ventoſitatem Spinæ* appellarunt, & ſan ex eo morbo oſſa intumeſcere, notiſſimum eſt, nequ in artubus ſolum, ſed & alibi, ut Severinus (d adnotavit, & ſingulari exemplo in maxilla inferior confirmavit nuper Cl. Kaltſchmiedius (e). Quar vero differant hi oſſei tumores inter ſe, ubi aut cel lularum quas comprehendunt, variam magnitudinem aut variam, quæ his continetur cellulis, materiar ſpectemus, indicare poſſunt cum aliæ Obſervationes tum præſertim quæ in laudatæ Academiæ Hiſtori (f), & Commentariis (g) leguntur, ut Farcyi i ſuperiore tibiæ parte, ut Meryi in femoris proceſſi bus inferioribus, ut ejuſdem in manus digitis.

Cæterum vel cum exoſtoſes nihil continent quod a lienum ab natura oſſium ſit, ideoque aptum ad ca riem, ad dolores, ad ulcera creanda; ipſa tamen ex tuberantia præſertim quæ magnæ ad articulos ſunt tendines impoſitos nimis diſtendendo, partium in qua hi deſinunt, motibus vehementer officiunt: itaque i duabus quæ noviſſime indicatæ ſunt, Meryi Obſer vationibus nullo modo poterant illæ moveri: ſingula re autem eſt in ea quam Richius (h) Lutetiam mi ſit, ſenſibilem flexionis motum in crure ſubſtitiſſe cum pars inferior oſſis femoris plurimum eſſet ampli ficata. Sed multo mirabilius eſt quod de Roman Matrona ſummus Anatomicus litteris mandavit Euſta chius (i). Erant illi inferiora femoris capita *in tan tum tumorem elata, ut viri vel maximi capitis ma gnitudinem longe ſuperarent*, quemadmodum hanc tu moris naturam non credentibus cæteris Medicis ſecti tandem in mortua demonſtravit; Mulier tamen *ad o mnes partes facile ſoluteque movebatur*, quæ res a Euſtachio animadverſa, & hoc ſimul quod ea femo ris capita *etſi adeo tumida ac turgida facta eſſent nihilominus naturalem figuram retinebant*, ipſum, vi vente adhuc muliere, ad verum aſſequendum perdu xerat. Scite igitur Meryus in magna illa exoſtoſi quam in iiſdem capitibus ab ipſo deſcriptam paul ante commemoravimus, impoſſibilem cruris flexioner tum a tendinibus vehementer diſtentis, tum a capi tum figura deduxit adeo mutata ut ima horum facie ex convexa facta eſſet plana, imo etiam excavata.

58. Ex his alia colliges exoſtoſium diſcrimina i figura, non modo in ſede, quam & olim, & noſtri temporibus vel in extremis oblongorum oſſium ani madverſam vides, tametſi in eorum trunco quem ap pellant diaphyſim, ſæpius (quod negandum non eſt dicatur occurrere. Sed & alia præter artuum oſſa j vitii invadit : quorum exempla omnia non eſt inſtitu noſtri commemorare. Ex libris qui nunc erant in ma nibus, quædam attigimus, unde facile exiſtimes, qu poſſent ad hanc Sepulchreti Sectionem addi, in qua no recentia modo, ſed & vetera deſiderantur. Si ali quæ-

(g) De hum. corp. Tumor. S. 1. n. 3. (h) Dec. 2. Exercit. Anat. Chir. 9. (i) Defin. Medic. in πολύπους, & in Ἐξόστωσις.
(k) n. 53. (l) Hiſt. ibid. cit. §. 4. (m) Obſ. Med. l. 4. c. 13. (n) in Schol. ad Obſ. Med. Anat. 94. Cent. 1.
(o) Sect. hac Obſ. 15. §. 3. (p) De recond. Abſceſſ. nat. l. 4. c. 1. (q) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1720.
(r) Epiſt. Anat. 14. (ſ) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1706. (t) Exercit. cit. ſupra ad n. 56. (u) §. 13. & 24.
(x) Exerc. cit. Tab. 2. Fig. 3. (y) Theſ. Anat. Max. in fine ad litt. H. (z) Theſ. Anat. 10. Tab. 2. Fig. 10.
(a) A. 1727. Obſ. Anat. 6. (b) Cent. Poſter. P. 1. Obſ. 44. & Tab. 14. Fig. 1. & 2. (c) Obſ. Anat. Chirurg. 12.
(d) De recond. Abſc. nat. l. 5. c. 16. (e) Progr. de raro Spinæ Vent. caſu. (f) A. 1737. Obſ. Anat. 1.
(g) A. 1706. & 1720. (h) Hiſt. de l' Acad. R. des Sc. A. 1739. Obſ. Anat. 4. (i) De Multitudine c. 8.

uæris; cum alibi, tum in Gedanensi illa quam fu- ra (*k*) indicavi, Dissertatione invenies. Cujus Au- tor peculiarem insuper exhibet exostosis Claviculæ)bservationem, quo in osse an ab aliis antea, tan- æ præsertim magnitudinis, conspecta esset, non me- ninisse, fatetur. Vidi ego quatuor postquam illa Dis- ertatio exierat, annis exstantem in permagnæ sphæ- oidis modum e clavicula pariter sinistra, pariterque »lim percussa, adolescentuli, origine Itali, qui Vin- lobona huc venerat, si forte post multorum tot, & am varias, omnesque inutiles, medicationes hic pos- et qui curandum susciperet, invenire. Et mihi quo- jue, ut aliis, facile is tumor imposuisset ob ea qui- ous integebatur. Sed ossea subjecta durities, & fir- missima cum clavicula continuatio fecerunt, ut ejus)issertationis veniret in mentem, nec sine serra tunc dhibita curationem absolvi posse, pronunciarem: juam, ut de periculo nihil dicerem, nec ferrent gra- ilis, & delicati corpusculi infirmæ vires, nec admit- eret prava a primordiis usque humorum constitutio: juæ omnia illi præsertim qui ægri matrem ne sine neo potissimum consilio quidquam fieri pateretur, oro sua erga me singulari humanitate monuerat, Pio Nicolao Garellio Equiti, & Cæsareorum Archiatro- rum Comiti meritissimo, per litteras confirmavi, in- dicata simul quam necdum viderat, Gedanensi Disser- tatione. Itaque nihil actum est, ipso quoque, ut ad me rescripsit, probante, & tumorem, inter initia si- bi ostensum, nondum ulla exterius addita humorum subsistentium congestione, revera omnino osseum, & nanifesto ex clavicula ipsa fuisse, affirmante. Qua tructura igitur exostosis hæc esset, & quid contine- et, non vidi. Vidi in altera quæ ex virili femore orostabat. De qua priusquam scribam, occurram ta- itæ interrogationi cuidam tuæ. Scire enim avebis juî fieri possit, ut rigidissimæ durissimæque ossium aminæ in exostoses adeo se extendant.

59. Igitur primum fac eorum memineris quæ supra *l*) ex quodam Valsalvæ Responso prolata sunt, sse aliquas, ut a primo videntur, exostoses, quæ ihil revera sint, nisi ligamenta, & tendines, quo- um a subsistente materia crassitudo, & durities au- tæ, ossis ad quod attenduntur, tumorem mentian- ur. Quales post ictum, luxationem, aliasve ejusmo- i extrinsecus illatas injurias aliquando occurrunt, & n Nobilissimo Abbate, Collega nostro, præsertim ccurrebant, cui post luxatum ac repositum pedem iu in summo hujus dorso tanta certo loco durities xstitit, ut os aliquod extra suam sedem prominens »lerisque videretur, quam tamen cerata gummi am- noniacum habentia, tempus, & ambulatio penitus enique sustulerunt. Nec aliæ fortasse fuerunt exo- toses illæ quas ab se ipso secundum infimum utrum- jue cubitum diu gestatas scribit Severinus (*m*), erpetuo, dum iis inniteretur, incommodantes, donec ost aliquot annos nullo remedio sunt discussæ. Eas n jumentis, ait, a veterinariis *soprosso*, quasi *super ssa factos accessus dici consuevisse*: quem locum ex nnominato Auctore post alia nonnulla quæ mox apud everinum eundem sequuntur, cum describeret Stal- artius (*n*), mirum est, quam male italicam vo- em illam *soprosso* sic intellexerit, ut *ossium exulcera- ionem* diceret significare. Verum ut a falsis xostosibus ad veras, & ab ligamentis, tendinibusque d propius adhærens ossibus periosteum veniamus; Boerhaavius (*o*) duplicem exostosis modum propo- it, primum ubi solum periosteum obstruitur, dein- le intumescens per varios gradus ad ossis duritiem pervenit; alterum, ubi lamellæ ossium a mutuis con- actibus recedunt sic, ut viderit ossa cranii quadru- »lo crassiora quam secundum naturam, fungosa autem ota ut pumicem referrent. Priore igitur illo modo taris licet ad exostoses illas explicandas quæ in ex- eriore ossium facie exstantes, ex compacta ossea sub- tantia constant, ut in iis exemplis quæ ex Bidloo, Ruyschioque protulimus (*p*); multo autem liben- tius sic explicabis postquam explicationes legeris Cl. Hamelii (*q*), non solum non discrepantes, sed & propriis experimentis confirmatas, dum in viventibus bestiis excitatas ab se ejusdemmodi exostoses secun- dum varios indurationis gradus inspiceret, & unde proficiscerentur, attenderet. Quin etsi fatetur, exo- stoses alterius generis, id est spongiosas, necdum ex- citare potuisse; modum tamen indicat quo has quo- que ex periosteo fieri concipiamus, denique conclu- dens, quidquid vulnerat, irritat, inflammat, aut tu- midum facit periosteum, cujusmodi injurias ante exo- stosium productionem persæpe constat accidisse, id omne his posse præbere originem: quæ Experientis- simi Viri sententia majus aliquanto apud te pondus habitura est, ubi Commentaria quæ antea scripsit, perlegeris, ossium productionem, & reparationem e periosteo deducentia. Quoniam tamen neque desunt qui adversantia opponant experimenta, & ipse, ut prudentem decet Observatorem, negat, se contende- re, exostoses omnes a periostei morbo aliquo prove- nire; si eas excipiendas esse credas in quibus secun- dum alterum modum a Boerhaavio memoratum, os- sis ipsius laminæ a laminis recesserint; non facile in- telliges qua ratione, cum durissimæ sint, & rigidis- simæ, dimoveri potuerint, & extrorsum urgeri, cur- vari, expandi, crescere; nisi si iterum molles factas censeas, & quasi ad cartilaginis naturam pristinam rediisse. Cujus mutationis extant sane in Medicorum libris complura exempla, quorum non pauca indica- ta videbis ab Eruditissimo Hallero (*r*), & ne a su- pra commemoratis Observationibus longius abeamus; Tulpius quoque (*s*) ossa vidit *adeo tenera, flaccida, ac mollia, ut instar ceræ scalpello facillime conciderentur*, & Richius (*t*) emollita invenit, ut illam exo- stosim pro specie quadam habuerit spinæ ventosæ scor- buticæ. Huc adde quæ haud semel a Cel. Heistero (*u*) non modo in pueris, sed & in viris deprehen- sa sunt tam mollia, ut scalpello facillime scinderen- tur, cum affecta essent spina ventosa: quamobrem sicut existimat a pravis humoribus venereis, scorbu- ticis, variolosis, rachiticis quoque; nam rachiticos extremorum ossium tumoribus obnoxios esse, constat; per sanguifera erosa vascula in ossium cava, & cellu- las effusis, & oleum medullare vitiantibus; ut existi- mat, inquam, ab istiusmodi humoribus osseas lamel- las emolliri; sic emollitas, ab eorundem congestione, & pressione extrorsum urgeri, & paulatim expandi, arbitratur. Quam, aut non valde absimilem explica- tionem quin sequaris in iis præsertim tumoribus quos lamellæ osseæ molles adhuc comprehendant, vix du- bito, in illis potius hæsitaturus in quibus cum eæ rigidæ ac duræ undique perciperentur, moles tamen augeri pergeret, imo incrementum annis ultimis nan- cisceretur maximum, puta quantum digitorum illa apud Meryum (*x*), & claviculæ in Gedanensi Dis- sertatione (*y*): quanquam in his duobus exemplis restat explicationi locus, in hoc quidem propter car- tilagineas partes in ambitu hic illic osseis interjectas, in primo autem ob eundem ambitum cariosis ulceri- bus, pluribus in partibus interruptum. Sed ha- ctenus hæc; vel plura enim attigimus quam opus sit, ut cujus esset generis, & unde facta illa exostosis, intelligas, quæ a nobis in eo de quo protinus sermo fiet, conspecta est, & per dissectionem perlu- strata.

60. VIRI annos nati ad triginta, de quo nihil a- liud constabat, nisi apoplexia fuisse sublatum, Artu- bus in Gymnasium illatis cum ibi Anatomen doce- rem Januario mense A. 1732. extuberantia in sinistri femoris osse occurrit, sphæroidis forma, pomi autem mediocris magnitudine. Exstabat hæc aliquo supra inferiora ejus ossis capita intervallo, a facie poste- riore. Serra os, ipsamque secundum lon- gitudinem dissecta cum inspicerem, eam qui- dem

(*k*) n. 57. Vid. ejus c. 2. (*l*) n. 13. (*m*) De recond. Absc. nat. l. 4. c. 9. §. 4. (*n*) Schol. ad Obs. cit. supra n. 57.
(*o*) Prælect. ad Instit. §. 711. (*p*) supra, n. 57. (*q*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1743. Mem. 6. sur les Os Obs. 31. & seqq.
(*r*) not. *b* ad Prælect. Boerh. in Instit. §. 401. (*s*) c. cit. supra ad n. 56. (*t*) cit. supra ad n. 57.
(*u*) Instit. Chir. P. 1. l. 5. c. 9. not. *a* ad n. 5. & Diss. de Oss. Tumor. n. 28. & seqq. (*x*) cit. supra, n. 56.
(*y*) cit. supra, n. 57.

dem ex osseis cellulis constantem vidi, medullari oleo liquido, & flavo scatentibus, ossis autem cavum quod extuberantiæ illi respondebat, majori copia refertum olei ejusdemmodi. Cujus utrobique flavedinem, & liquiditatem adnotatione dignam faciebat medulla in ulteriore ossis cavo subrubens, atque concreta; augebatque adnotandi caussam tempestas præfrigida, qua cum cætera conglaciarent, pars illa olei ne minimum quidem concrevisset.

61. Mutatio ista medullaris olei in exostosi, & ad exostosim secuta hanc sit, an præcesserit, tibi conjiciendum relinquo. Satis enim superque de osseis tumoribus, quantum ad præsens institutum attinet, scripsisse me, sentio, jamque has Litteras ultra eum quem initio putaveram, modum longe excrevisse. Nec tamen attigi tumores cunctos vel ex iis qui in artus inferiores maxime cadunt, quibus in artubus novissime substiti, cujusmodi inter cæteros Varices sunt, Œdemata, & pedum Clavi; tametsi viderim, nullos ex his esse in Sepulchreti huc respondente Sectione prætermissos. Sed de Varicibus nihil ferme habebam quod dignum esset adnotatione, nisi forte ad Bidloum (z) rejicere te vellem, ut immanem quorundam varicum magnitudinem cognosceres; ad quam jam quidem factam intelligendam, tunicarum venæ laxitatem, sive atoniam ponere necesse est, violentiores exercitationes, diuturniores stationes, graviorum onerum gestationes, & adversas motui sanguinis constrictiones, compressionesve, aliave id genus consequentem. Ad eam vero quæ fieri incipit, dilatationem assequendam non attinere valvularum laxitatem, quis concedat? Imo ad pervulgatum valvularum officium, huc maxime spectans, alterum addendum crediderim eodem pertinens, nimirum ut vinculorum instar, sive ligamentorum, ab uno ad oppositum ductæ parietem, venam quo ad ejus facere possunt, firment; ut minus, cum laxatæ sunt, aut laceratæ, mirandum sit, dilatationem augeri. Œdemata autem ibi satis proposui, ubi de chronicis viscerum, & de hydropicis affectibus scripsi: ex quorum antea habitis tractationibus accepta sunt in Sepulchreto exempla fere omnia quæ hic repeterentur.

Nec de Clavis quidquam esset quod adderem, nisi tu de clavo illo insanabili sententiam nuper quæsivisses meam, cujus clavi tædio vitam inedia finire voluisse Virum Consularem, eundemque Poetam non ignobilem Silium Italicum, a Plinio minori (a) scriptum est. *Causa mortis*, inquit, ei fuit *valetudo. Erat illi natus insanabilis clavus*. Si plura his scripsisset; qualis ille clavus, aut ubi fuerit, de me non quæreres, ut opinor. Vis, divinem igitur. Neque enim cum Celsum (b), Aetiumque (c) perlegeris, ignoras, non modo in pedibus, sed etiam in oculis, nedum alibi, clavos nasci posse, & eorum qui in oculis nascuntur, alium esse qui ab Aetio, ac qui a Celso clavi nomine designatur; ille enim Uveam tunicam extra oculum non parva ex parte prolapsam, & jam duram factam, non secus ac Paulus (d), & Actuarius (e), intelligit; Celsus autem callosa in albo oculi tubercula: qui & clavos alibi extantes, non solum ex contusione, sed ex aliis etiam interdum caussis oriri, scribit. Hos tamen omnes sive in pedibus, sive in oculis, sive alibi natos, a figuræ si[militudine] clavos esse dictos, cum scias; præclare v[i]des, uno hoc nomine quam variæ & natura, & s[e]de, & caussis res comprehendantur, nec solum pr[o] his varietatibus, sed & pro asperiore curandi ratio[ne] (f) quam facile insanabiles, & tædii, atque ad[eo] dolorum pleni esse possint clavi aliqui, ne dicam o[m]nes, in homine præsertim qui *annum quintum* e[t] *septuagesimum excesserit*, & *delicato* sit *corpore*, qu[a]lem Silium fuisse, idem Auctor docuit Plinius (g). Quæ omnia etsi ita sint; tamen in tanta rem, [u]t quisque velit, accipiendi facultate, &, quod conse[]quitur, veri assequendi difficultate, nemini quidem aliter existimanti, firmiter adversari me posse, cre[]dam; sed non propterea fortasse fiet, quin ad ve[ri] similitudinem propius accedere tibi videar, si dixero non alium hic a Plinio clavum designatum esse quam pedum. Qui enim oriuntur in oculis, rariore[s] sunt; cæteri autem *nonnunquam quidem etiam alibi sed in pedibus tamen maxime nasci*, & Celsus (h) Græcique illi (i), & res ipsa adeo confirmant, u[t] qui, nulla addita sedis mentione, clavum dicit, is præsertim si Medicus non sit, pedis clavum potiu[s] quam alterius partis, significare videatur: quanquam ne Medicus quidem eam facile mentionem, aliudv[e] adjunctum omittet, si clavi nomine designare aliu[d] velit quod minus frequenter soleat eo vocabulo indi[]cari, cujusmodi sunt oculorum clavi, aut furunculo[]rum quoddam genus, quod *nonnullos clavum, au[t] spinam appellare consuevisse*, leges apud Ingrassian[um] (k), aut pedum ipsorum quidam clavi sic accepti ut ab Auctore Medicarum, quæ Galeno adscripta sunt, Finitionum (l); in iis enim hæc legitur *Clavus est ulcus in pedis planta orbiculatum, quod cal[]lum contraxit*. Cujus definitionis si Medico erudito Lochnero (m) venisset in mentem, cum speciem *malignioris* cujusdam *clavi* in pedis eadem parte sæ[]pe ab se non sine consecuta morte conspectam descri[]beret; illius mentionem, ut opinor, libentius fecis[]set, quam morbi, a Priscis *gemursæ* appellati, ut po[]te qui, si vel clavi aliqua species fuit, non tamen in planta, sed quod ait Festus (n), *sub minimo pedi[s] digito*, imo *inter digitos pedum nascebatur*, ut scri[]pserat major Plinius, pariter ab Lochnero laudatus libro quidem 26. sed capite 1. de gemursa loquens ut de morbo *celeriter in Italia restincto* jam olim, u[t] *etiam nomen* esset *obliteratum*. Quæ omnia exempl[i] caussa commemorare volui; non quod minoris Plini[i] ævo tot clavi significationes fuisse apud Medicos, non modo apud cæteros, credam; ut certe erat apud o[]mnes illa qua propterea ipsum quoque usum esse conjicio. Ex quo, & ex verbo etiam quo rem enunciavit, *natus*, haud ita omnium, ut hujuscemod[i] morborum, proprio, illud simul intelliges, cur i[n] sententiam non iverim, ut alias facere solitus sum Medici alterius Doctissimi, qui singulari Epistola annis superioribus de Silii Clavo edita, fuisse hunc censet, capitis dolorem illum, quem Clavi nomin[e] tamen vocatum ante Valescum de Taranta, id est ante sæculum XIV. se invenire non potuisse pro su[a] laudabili ingenuitate fatetur. Vale.

(z) Dec. 1. Exercit. Anat. Chir. 6. (a) l. 3. Epist. 7. (b) De Medic. l. 5. c. 28. S. 14. & l. 7. c. 7. S. 12.
(c) Medic. Tetrabibl. 2. S. 3. c. 34. (d) De Re Med. l. 3. c. 22. ubi de prolaps. ocul. (e) Medic. l. 2. c. 7.
(f) Vid. exempla plura apud mox citandum Lochnerum, & in Epistola indicanda. (g) Epist. cit. (h) Sect. 14. cit.
(i) Aet. Tetrabibl. 4. Serm. 2. c. 82. & Paul. l. 3. cit. c. 80. (k) De Tumor. p. n. ubi de Furuncul. (l) jam propius finem.
(m) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obs. 192. (n) De Verbor. Signific. l. 7.

EPI-

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LI.

De Vulneribus, & Ictibus Capitis verba fiunt.

TOt sunt quæ ad Vulnera, & Ictus attinent in Valsalvæ schedis Observationes, ut si unis Literis complecti velim universas; librum videar ad te mittere, non epistolam. Itaque dividere coactus secundum varias iliorum sedes, eas quæ ad Caput spectant, nunc mitto, cæteras deinceps missurus. Ab iis autem incipiens in quibus cranium nihil, aut levius fuerat læsum, ad eas progrediar in quibus plane fissum, aut perfractum inventum est.

2. ADOLESCENS annorum sexdecim conjecto lapide percutitur in sinistra sincipitis parte prope suturam Lambdoidem, intervallo duorum circiter digitorum a Sagittali. Nullum consecutum est symptoma notatu dignum, nisi quod vulneris labra tumuere, idque aliquot tantum dies ante undecimum. Quo die se prodidit febris cum frigore, & vomitu, at sine ulla capitis molestia. Subsecuti sunt motus convulsivi, aphonia, surditas, cæcitas, & decimo quarto die ineunte, mors. CRANIUM erat illæsum; & tamen subjecta vulneri Dura meninx tanto ferme spatio, quanto fuerat vulnus, inventa est crassior, laxior, superficie inæquali, colore ad subflavum vergente: & inter ipsam, & Piam pus concoctum stagnans inter processum Falcatum & huic vicinam partem cerebri superiorem ad anteriora usque. Cæterum in toto ipso cerebro nulla quæ sub sensum caderet, deprehensa est læsio.

3. VIR ad sexagesimum accedens annum, baculi ictum excipit paulo supra extremam frontis, & sinistri temporis partem, nullo tunc, aut proximis diebus apparente symptomate; ut ipse per se quotidie ad Bononiense S. Mariæ de Vita Nosocomium veniret, ubi vulneri, cutaneo prorsus, & nullius momenti credito, consueta remedia adhiberentur. Quin etiam per eosdem quatuor, aut quinque dies in foro percitit castaneas vendens, ut solebat, præfrigida tempestate. Sexto autem circiter die deterius fit vulnus, febrique cum frigore, & rigore invadit: ad eundem modum quotidie recurrens, nullo alio accedente symptomate, quam levi sauciatæ partis gangræna, senem hominem confecit. CADAVER contractum erat a frigida, ut videbatur, aeris constitutione. E vulnere saniei nonnihil inter extremum marginem Temporalis musculi, & os descenderat. Gangræna autem erosione sua vulnus ad amplitudinem monetæ quæ *scutum* Romanum dicitur, dilataverat: ibique os nudum in conspectum veniebat. Exsecto cranio, ne diligentiori quidem instituta perquisitione ullum potuit læsionis indicium in eo osse animadverti. Meninges tamen eo toto spatio quo os ipsum detectum fuerat, & saniosæ, & aliquanto crassiores inventæ sunt. Subjectum his cerebrum levem quidem, sed tamen evidentem læsionem contraxerat. Nam exterius ad parvi ciceris magnitudinem corrupta erat ejus substantia, & in medio pertusa foramine perquam exili videbatur. Hoc cum ea corruptione non ultra exiguam altitudinem descendebat.

4. Priusquam alias huc attexam ejusdemmodi historias, nonnulla facile ex me quæres; illud primum, quomodo illæso osse, læsæ tamen subjectæ meninges, & purulentæ, ac saniosæ fuerint; quin cerebrum quoque ipsum in Viro non sine aliqua noxa repertum sit? Berengarius quidem, sicut habes vel in II. ista Sepulchreti Sectione (*a*), fieri posse, suspicabatur, ut sanies per cranii poros ex vulnere externo transiret, præsertim si ex vulnere liberum exitum non haberet: quod nonnunquam certis quibusdam locis accidere posse non est negandum, ut puta qua vascula sanguifera trajiciuntur, aut qua suturæ laxiores sunt. Plerumque tamen satius est cum ipso credere quod Celsi (*b*) verbis eloquar, *osse toto integro manente, intus ex ictu venam aliquam in cerebri membrana ruptam aliquid sanguinis mittere*: rumpi autem illam ex violenta cranii concussione. Ad eundemque modum plures explicabis, allatarum similes, Observationes, ut Maucharti (*c*) in primis illam in qua ad decimum usque diem signum malum apparuit nullum, & tamen sub cranio undique illæso quantum noxarum lateret, dissectio ante decimum quartum repente mortui monstravit. Quo autem modo fieri possit, ut in calvariæ concussione vasa intra illius cavum rumpantur, a Petro Simone Rouhaultio (*d*) fuse indicatum est. Quod si concussio vix ulla fuerit, & intra minime vitiatum cranium interiora læsa reperiantur; videsis qua ratione conjiceret Bohnius (*e*) id accidere potuisse in sua, & aliorum Observationibus: cujus ex scriptis (*f*) non paucas excerpes quas huic Sepulchreti Sectioni adjungas. Verum ut ad eas quas ex Valsalva proposuimus, redeamus; quæres deinde, cur sanguis intra calvariam effusus, non continuo, sed tot denique post diebus inceperit suæ effusionis signa dare? Nimirum quia tenui ex vasculo tenuissimæ guttulæ sensim lenteque destillantes, non nisi aliquot interjectis diebus, ad eam copiam quæ manifesto læderet, simulque ad eam corruptionem pervenire potuerint quæ meninges, cerebrumque vitiaret. Utrumque autem citius factum est in eo qui præfrigido aeri se jugiter objiciens, causam præbuit, ut contractis exterioribus vasis, plus sanguinis, ejusque ob cohibitam insensibilem perspirationem minus salubris, ferretur per interiora. Contraria quoque externa causa eosdem potest effectus producere, sanguinem concitando, & fervefaciendo, ut in filio Theodori ex levi ad speciem vulnere capitis mortuo, sicuti, nec sine ratione Vallesius (*g*) conjicit, cum postquam *nona die* fuerat *in sole versatus*, prima *accesserit febris decima die*. Quod si quæras, cur de duobus quorum historias scripsimus, is quem citius febris prehendit, nullo præter hanc malo; is vero quem tardius, tot aliis gravissimis accedentibus confectus sit; multiplex discriminis hujus causa potest afferri: primum mora ipsa, qua & copia, & pravitas, in pure, quamvis concocto, latens, facile aucta est effusæ materiæ: deinde alia in alio corpore, aliaque ætate humorum, & partium dispositio: denique alia a conjecto lapide, alia a baculo illata violentia. Sic libro Epidemiorum V. (*h*) *qui lapide in caput percussus fuerat a Macedone*, vides, ut *voce destitutus esset*, ut *nihil omnino audiret*, ut *moveretur*, id est *convulsive*, quemadmodum recte interpretatur idem Vallesius (*i*), quæ ferme ea sunt quæ noster passus est Adolescens; sed tardius, videlicet undecima die, non, ut ille, tertia; neque enim ut ille, ab ictu cecidit, neque calvariam habuit fissam, idque *supra tempus dexterum*, quemadmodum eadem, paulo fusius repetita libro VII. (*k*) docet historia, minime animadvertente Vallesio, qui tot alias animadverterat, & quærente propterea, *qua parte capitis percussus* ille *fuerit*. Qua ex historia variam & vim percutientis corporis, & sedem præterea percussi capitis in hujus vulnerum discriminibus attendendam esse, intelligis. Sed jam alias subjiciamus.

5. JU-

(*a*) l. 4. in Schol. ad Obs. 1. (*b*) De Medic. l. 8. c. 4. (*c*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 40.
(*d*) Traité des Playes de tête ch. 4. & 10. (*e*) Differt. de Trepanat. difficult. (*f*) etiam de Renunc. Vulner.
(*g*) Comm. in l. 7. Epid. ad 29. & in l. 5. ad 97. (*h*) n. 24. apud Marinell. (*i*) Comm. ad eam historiam, quæ ipsi est n. 56
(*u*) n. 18.

5. JUVENI annorum circiter viginti trium duo vulnera cæsim infliguntur, alterum in sinistra parte frontis, alterum quasi e directo in occipite. Inanis est ad vomitum irritatio. Moritur circa diem vigesimum quinctum. CAPUT secando, nihil intus, extrave repertum est adnotatu dignum quod ad vulnus occipitis attineret. Vulnus autem frontis primum exterius saniem circa se inter cutem, & cranium ostendit, quæ ibi pericranium, & cutis ipsius interiorem faciem herpetis instar exedentis eroserat, & anteriorem, eandemque superiorem musculi Temporalis partem nonnihil separaverat. Intus vero, quanquam os frontis nihilo magis quam occipitis, læsionem ostenderat; tamen inter illud os, & Crassam meningem sanies erat ad drachmas duas, quæ eam meningem eroserat. Quin etiam a dextris sub cranii superiore parte in vasorum sanguiferorum meningis ejusdem interstitiis materia inventa est saniei similis; sed densior. Cætera intra cranium secundum naturam se habebant.

6. SENEX annos natus ad sexaginta, epilepsiæ valde obnoxius, dum ea correptus in terram cadit, simul thoracis sinistram partem, simul capitis idem latus supra Temporalem musculum offendit. Thoracis ea pars multum dolet: difficilis est respiratio, & principio sanguis vomendi conatu per os ejicitur. Caput imbecille est, obtusum, grave; ut interrogatus, vix respondeat. MORTUI Thorace aperto, sinistra cavea sana; in dextera autem serum ad libram circiter invenitur, & pulmo superius ad pleuram adhærens, totusque, ut in peripneumonia solet, induratus. Cordis ventriculi concretiones polyposas continebant, & dexter quidem majorem. In Capite sinister musculus Temporalis contusus aliquantum: cranio autem recluso, inter sinistrum os Petrosum, & Duram meningem concreti sanguinis portio invenitur, arcte adeo eidem meningi adhærens, ut non nisi vi separari possit. Cæterum Pia ad vasorum latera *gelatinosam* seri concretionem; ventriculi paululum serosi humoris ostenderunt: reliquum cerebrum sanum fuit.

7. VIR quadraginta annos natus ex alto cadens, oculum sinistrum contundit: cutis autem supra supercilium ab acuto forsan lapide laceratur. Principio febre corripitur: quæ nonnihil postea remissa est. At circa duodecimum diem, post admissum errorem in exacta vivendi norma, vehementior febris supervenit: cui circa decimum quartum convulsio accedit totius sinistræ faciei partis cum sævo in ipso oculi bulbo dolore. Mors tandem circa vigesimum secuta est. CAPITE perlustrato, conspecta hæc sunt. Laceratæ supra supercilium cuti is suberat nervus qui ex orbita erumpens, sursum per frontem reflectitur, ut aut contusus, aut alia ratione facile violatus convulsionem ciere potuerit. Oculi autem bulbus extima parte putrescens, levem erosionem attulerat ossi quod orbitæ, & cerebro interjicitur, sic tamen, ut hoc eo quidem loco sanum esset. Nam sinistram versus occipitis partem modica cerebri portio a nativo colore ad subfuscum vergebat. Dura autem meninx ei portioni respondens, exterius sanie madebat leviter.

8. Quanquam in casu ab alto præter eam quæ manifesto contusa est, partem non raro accidit, ut alia quoque minus evidenter contundatur, eoque minus mirandum est, imo osse frontis alliso, noxam, & saniem intus ad occiput repertas esse; tamen in Juvene quoque (*l*) a sinistris vulnerato, cum saniei similis materia a dextris inventa sit, & in Sene (*m*) non ea pars thoracis quæ humo afflicta fuerat, sed opposita internum vitium ostenderit; inferius (*n*) de his aliquid adjiciemus: ut de convulsionibus pariter, nervi læsiones qui sub supercilio reflectitur, consequentibus. Nec tamen ei nervo dumtaxat, sed & saniei qua meninx Crassior madebat, & convulsiones, & mortem hujus Viri tribuimus: ut Senis morbum, & interitum partim peripneumonicæ pulmonis cons[...] tutioni, partim sanguini inter cranii basim, illa[...] que meningem concreto, ad eandemque non min[...] adhærenti, quam in viro adhærebat, qui ex casu alto intra quatriduum interfectus proponitur in Co[...] mentariis Petropolitanæ Imper. Scientiar. Academ[...] (*o*). Cæterum quæ intra cranium noxæ, ipso ill[...] so, in his tribus Observationibus deprehensæ sunt ad eundem modum explicari posse, intelligis, quem duæ quas ante ipsas legisti, explicatæ su[...] (*p*). Neque aliter explanandas quinque censebis quas continuo subjiciam, cranio quidem exterius l[...] so, sed intus omnino integro.

9. SENEX annorum circiter septuaginta ex alto terram cadens, posteriorem dexteram sincipitis parte allidit. A casu semistupidus jacet: & quamvis pau[...] post stupore discusso, suis se pedibus in Nosocomiu[...] conferat, negat tamen, se quidquam de casu scire ullamve ejus rei memoriam habere. Nulla vulnus pr[...] mis diebus symptomata comitabantur. Sed v[...] septimo die superato, gangræna vulnus corripitur gangrænæ autem febris adjungitur. Attamen illa pa[...] corum dierum spatio sublata, hæc quoque tollitur Post hæc æger de gravante posteriora capitis dolo[...] queritur, nec tamen vehementi. At circa diem dec[...] mum septimum triduo quasdam per artus tension[...] sentit. Circa vigesimum autem febre corripitur cu[...] rigore, & vomitu. Quæ sine vomitu deinceps mo[...] bis, modo ter quotidie revertens, omnibus sensi[...] deficientibus actionibus, ægrum confecit circa trig[...] simum diem. SINCIPITIS os dexterum prop[...] Sagittalem, & Lambdoidem suturam, exteriorem la[...] minam comminutam habebat; intus vero erat omni[...] no integrum. Inter utramque meningem, & in cere[...] bri ventriculis serum inerat; ut universum uncias se[...] me quatuor æquare posset. Cerebrum molle erat, [...] flaccidum: & laxiori spatio intra cranium claudeba[...] tur.

10. Quatuor in hunc ægrum convenire videbantu[...] eorum quæ cum sunt, magna cerebri credi pote[...] fuisse concussio: casus ab alto, stupor casum conti[...] nuo sequens cum ipsius casus oblivione, non perfra[...] ctum cranium, & majus inter hoc, cerebrumque in[...] tervallum. Ludovicus Duretus (*q*) ad illum Co[...] carum locum: *Quibus concussum est cerebrum, doluit que percussis, aut lapsis; continuo voce capti non vi dent, nec audiunt, ac fere moriuntur*, satis indicat quanto opportunius concussioni sit cerebrum, *si fort priscam amiserit ubertatem quæ totam calvariam occu pabat*. Hanc autem ubertatem Falloppius (*r*) u[...] non secus ac Fernelius (*s*) in pleniluniis, *quan luna lucet tota nocte*, agnoscebat, sic *quando non e[...] plenilunium, calvariam non prorsus repleri a cerebro sed adesse spatium aliquod, & vasa, quæ colligant esse aliquantulum distracta*, affirmabat *esse verissi mum*, idque se *in dissectionibus observavisse*. Quod a[...] alii postea Anatomici, non verbis tantum, ut Picco[...] lhominus, a me tibi alias (*t*), cum in hunc eun[...] dem incidissem sermonem, nominatus; sed accurati[...] observationibus confirmarint, non memini; tamet[...] ea confirmatio valde congruere cum sententia illo[...] rum potuisset qui pro variis lunæ phasibus variar[...] morborum vim, capitis præsertim, variumque ex hu[...] jus vulneribus periculum esse, non dubitabant. Me[...] mini tamen, cum apud quosdam, & nominatim apu[...] Joannem Salzmannum (*u*) in quibusdam subjecti[...] inter anteriores cerebri lobos, & cranium *interstitiu[...] ad pollicis crassitiem excedens* (an *accedens*) *quando que conspici*, legisse; tum mihi quoque non æque sa[...] tem in omnibus repletum cerebro cranium esse vi[...] sum, ut in Adversariis (*x*) indicavi: quanquam varietas hæc an variis lunæ phasibus responderet neque illi ajunt, neque ego, ut verum fatear, u[...] quam attendi. Non me quidem fugit, ut olim Gli[...] sonius (*y*) scripsit, *in vivis animalibus esse tantu[...] potentia, non actu* inter ventris viscera *cavitates*, [...] vi

---

(*l*) n. 5. (*m*) n. 6. (*n*) n. 41. & n. 16. (*o*) Tom. 7. (*p*) n. 4. (*q*) Interpret. l. 3. tr. 2. c. 2.
(*r*) Tract. de Vulner. c. 12. (*s*) Pathol. l. 7. c. 8. (*t*) Epist. 4. n. 32. (*u*) Differt. de mira cranii Fract. §. 17.
(*x*) VI. Animad. 84. (*y*) Tract. de Partib. Continent. c. 16. n. 21.

i æquabilis compressionis musculorum abdominis omnes lius *partes contiguas esse* ; ita hodie inter quascun-ue viventis corporis partes nullum usque a Præ-antissimis non paucis Viris intervallum agnosci. At-amen cum immutabile cranium sit; cerebrum autem nagis, minusve possit turgere sive ab lunæ phasibus, t ab Doctissimo Meadio (z) traditum est , sive a quacunque causa quæ sanguinem augeat, aut ex-andat; non satis video, cur illud minus, magisve a alvaria distare interdum posse vel in viventibus , ernegemus. Accedit huc substantiæ ipsius cerebri ontractio ac densitas, quæ undecunque adveniat (nam el ab senectute ipsa fieri, censebant Veteres, & in is Liebautius (a)) molem imminuat cerebri, & , uod consequitur, a calvariæ fornice retrahat , ne-esse est. Littrius (b) certe & qualem dicimus sub-tantiam cerebri, & a cranio non modice distantem ffendit in robusto juvene qui vehementissimo cursu aput quanta maxima vi potuit, ad parietem alli-ens, se puncto temporis interfecerat. Quamvis au-em eam cerebri constitutionem ipse pro concussionis ffectu habeat ; erunt fortasse qui cum Dureto pro ausa habere malint concussionis vehementioris, mul-o autem plures calvariam minime fractam, ejusque d corpus durum, & immobile allisionem . Nosti nim quantum utrique huic causæ concussionis cere-ri a Chirurgis recentioribus tribuatur, secundæ qui-lem propterea quod *cerebrum agitatum versus corpus urum, & retro pulsum per illud, subit uno momento uos motus contrarios*; primæ vero, quia *si cranium on frangitur , totus impetus percussionis dirigitur ad erebrum*, quippe nulla ex parte *interceptus* a magna ractura, aut ab *osse in plura frusta diffracto* . Cur itur, inquis, cum in Sene quem modo ex Valsal-descripsisti, neque causæ deessent hæ duæ; caput im ad solum alliserat, craniumque non habebat per-actum , & tot alia esse viderentur, ex quibus ma-a conjici posset cerebri concussio; ille tamen non te trigesimum diem est mortuus , nec gravia adeo ssus est mala, neque intra cranium quidquam san-inis, aut puris ostendit? Credo, quia ex alto-qui-m, sed fortasse neque ex altissimo loco , neque in xa cecidit, & pars impetus percussionis ab lamina, æ comminuta est, cranii exteriore intercepta fuit. upor autem levis, brevisque, & oblivio quæ tum ciderunt, cum sine cæteris malis acciderint quæ ab ippocrate sunt enumerata, minorem concussionis olentiam significarunt. Noster enim Petrus de Mar-nettis, ut in Sepulchreto quoque istic (c) habes, *iquos ex prolapsu, aut ictu læso capite , apparente lo hoc symptomate* (*mentis* videlicet *alienatione cum rivatione sensus, & motus*, quæ sane graviora sunt am quæ nostri Senis casum continuo exceperunt) vidit *quenti die omnino liberatos*. Cum propter hæc igitur fue-t concussio levior, eoque levior, si forte jam tum cere-um molle erat, & flaccidum, aut ad hanc consti-tionem accedens, non mirandum est, quod crassius-la vasa sanguifera perrupta non sint, sed ea dum-xat tenuissima unde lentissimo defluxu quatuor illæ ri unciæ destillarint, quæ sensim læsis actionibus ominem denique peremere. Quod si forte humorem um ex ruptis tenuissimis, non sanguinis, sed lym-æ vasculis, sensim provenisse, malueris, arbitratus, facilius intelligi tum horum disruptionem, tum ngam effusi illius sine evidenti corruptione moram; abebis, quibus auctoribus id sentias, & in iis Rou-ultium (d), & ante hunc Bohnium, qui disse-iones, etiam suas, unde hoc conjiceretur (e) , oduxit , & quod in medio primum reliquerat , in tero Scripto (f) se lymphæductus *circa anfractus primis cerebri* in quodam puero *turgidissimos* vidis-, confirmavit. Cæterum in cerebri concussione , forum aliquod rumpi, ex creberrimis quidem Ob-rvationibus apparet, quibus accensere potes editam Christiano Vatero (g); tamen in lethali concus-sione id esse perpetuum, quasi effusi humores semper, cerebri autem concussio nunquam per se interimeret, ab iis tradi posse non videtur, quibus laudata Littrii historia, itemque altera Cl Hævelii (h) cognita sit. In neutra enim a gravissima capitis allisione quid-quam effusi inventum est . Nec siquis dicat , ideo effusionem non esse factam, quod protinus a concus-sione simul cum vita humorum motus desierit; quid-quam proficiet. Nam præterquam quod ex secunda historia liquet, hominem duodecim circiter horas ab allisione vixisse; certe neutrum effusio, quæ nulla erat, occidit. Sola igitur per se cerebri concussio id fecit. Quamobrem vel quando effusio conjuncta sit; dubitare sæpe licet, hujus, an illius vis major fue-rit ad necandum. Quo autem modo vehemen-tius percussi cranii particulæ concutiantur, concussæ-que vel majorem quam sua est , concussionem cere-bro afferant, hujus autem concussio propriam , non magis invisibilem, quam teneram, intimam structu-ram, hujus fibras contendendo, laxando, contorquen-do, comprimendo, complicando , lacerando , aut quavis alia ratione vitiando , inutilem necessariis mu-neribus reddat, conjecturas legere Bohnii (i) pote-ris. Quibus perlectis, supervacuum fortasse credes in-quirere, an vitium aliquod ejusdemmodi in nervorum quoque trunculos, ubi ex Oblongata jam egrediun-tur, medulla, a magna cerebri concussione induca-tur, & num, si inductum sit, ipsum per se solum gravissima illa omnia afferre possit mala quæ tum se-quuntur. Jam vero, his disquisitionibus sepositis, ad graviores quam in descripto Sene, vulnerum capitis effectus, sive consecuta in vivis, sive in mortuis re-perta spectemus, proponendos pergamus.

11. MULIER quadraginta amplius annos nata , e scala alta cadens, sinistram sincipitis partem lædit paulo supra os temporis. A casu quasi exanimis ja-cet: tamen paulo post sana, ut antea, esse videtur , neque læsio nisi cutis, apparet. Quæ tametsi circa decimum quartum die gangræna, febri comitante , prehenditur; intra dies tamen paucos illa primum , mox hæc abigitur. Verum ante trigesimum diem ite-rum febris ingruit, cum frigore: eique circa trigesi-mum quartum apoplecticus affectus accedit cum apho-nia, & motus privatione in tota dextera parte cor-poris, sensu superstite. Attamen quæ dicebantur, se intelligere, nutibus significabat: partem autem illam quædam quasi convulsiones epilepticæ, interdum toto corpore excitatæ, non minus quam sinistram, move-bant. Tandem circa quadragesimum diem est mor-tua. CRANII exterior lamina qua parte caput læsum fuerat, in semicirculi formam aperta erat; sed os-sis interiora erant integra. Piæ tamen meningis pars illa quæ ei loco subjiciebatur, saniosa erat, & cere-brum ad eundem locum subfusco pallido colore infe-ctum. Ventriculi autem ejus sani, ut & tota pars dextera.

12. VIRGO annorum viginti quinque, in terram cadens, peracuto lapide in sinistra frontis parte sau-ciata est. In Nosocomium excepta, assidua febri tor-quebatur, quæ in dies augescebat. Vulnus corripi gangræna cœpit: quæ tempestate illa (mensis erat Junius A. 1689.) vulneribus omnibus superveniebat. Aliquo post tempore quasi fatua ægra facta , vix audie-bat, non loquebatur, in adstantes oculos defigebat. Acces-sit denique totius corporis tremor: quo durante mor-tua est initio diei duodetrigesimi. OS vulneri subjectum parva exterius fovea, & quasi foramine ex-cavatum erat, circum quod tres conspiciebantur ri-mæ. Sed neque hæ, neque foramen ad interiora per-veniebant. Meninges tamen qua parte vulneri respon-debant, erosæ erant ambæ, & hinc serosa colluvies prodibat, quæ per universam cerebri substantiam dif-fusa, gravi ipsam odore, & nigricante colore infece-rat.

13. Si forte eadem fuisset tempestas qua, ut hujus Vir-

(z) De imper. Sol. ac Lun. (a) Schol. ad Holler. Comm. in Hippocr. Aph. 58. S. 7. (b) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1705. Obs. Anat. 12. (c) Schol. ad Obs. 12. (d) Tr. cit. supra ad n. 4. c. 11. (e) De Renunc. Vuln. Sect. 2. c. 1. (f) De Trepan. diffic. (g) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 165. (h) Commerc. Litter. A. 1741. Hebd. 14. in fin. (i) c. 1. cit. (k) n. 3.

Virginis, ſic & Mulieris, & Senis de quibus noviſſime, & Viri de quo initio ferme (*k*) dictum eſt, capitis vulneri gangræna acceſſit; locus huc forſan attineret ex libro IV. Epidemiorum (*l*): *In Aeno quicunque capite vulnerati, horridi erant, maligni, & ſuppurati*; omnino autem ea quam illic in Sepulchreto (*m*) habes, Pigræi Obſervatio annum quendam memorantis *in quo capitis omnibus vulneribus prope ſuperveniebat gangræna*. Quædam certe pravæ aut alimentorum præcedentes, aut aeris præſentes, quantumvis interdum ſenſibus occultæ, conſtitutiones vitium communiter, aut morbum alium addunt morbis eo tempore contingentibus, ut ſæpe a Medicis adnotatum eſt, vulneribus præſertim fere cunctis gangrænam, velut annis ſuperioribus Lucetiæ Pariſiorum (*n*), itemque in ea ipſa de qua ſermo eſt, Urbe Bononienſi (*o*).

14. ADOLESCENS annum agens duodevigeſimum, gracilis, & ſubnigri coloris, jacto lapide percuſſus ad alterum oſſium ſincipitis qua ex ipſo Temporalis oritur muſculus, biduum tranſegit ſine ullo; ſi febrem excipias; quod adnotatione dignum eſſet, ſymptomate. Poſtea autem in S. Mariæ de Vita Noſocomio decumbenti vulnus die ſexto factum eſt lividum; quod ex eo prodibat, vehementer fœtidum; & febris acuta. His prope octavum ſoporoſa acceſſit affectio; ut interrogatus nemini reſponderet. Interdum ſuſpirioſas emittebat voces. Facies tota facta erat tumida, & flava. Cum his omnibus ad undecimum pervenit diem, quo cum ingenti ſuperexpiratione interiit. CADAVER univerſum icterici videbatur. Ex vulnere purulenta materia plures ſibi fecerat vias inter cranium, & cutem: quam etiam eroſerat. Os autem a lapidis ictu aliquid aſperitatis ſuperficie tenus contraxerat: nullamque ab interiore facie læſionem, quæ ſub ſenſum caderet, oſtendit. Attamen inter os, & Duram meningem in hujus vaſorum interſtitiis materia cinerea animadverſa eſt, non multum puri denſato abſimilis, ea dumtaxat parte quæ ictui ſubjecta fuerat: eademque dumtaxat parte cerebrum quoque ad duorum digitorum tranſverſorum profunditatem livorem contraxerat. Reliqua intra cranium omnia ſana erant. Sana quoque in Thorace omnia. Sanguis autem erat maxime fluidus, ſi in dextero cordis ventriculo excipias polypoſæ concretionis inchoamentum.

15. ADOLESCENS alter eadem ætate, ſanguineo temperamento, habitu autem ſubpingui præditus, Kalendis Novembr. A. 1688. in ſuperiore frontis parte ad lævam ſauciatus, continuo cadit cum aliqua capitis perturbatione. Inde ad S. Mariæ de Morte Noſocomium adductus, felicem curationis exitum ſperare poſſe videbatur, cum ſine febre naturalia munia ſatis obiret. Ecce autem die undecimo febris ingruit: quæ poſtridie gravior facta, ſecandæ iterum venæ cauſam præbuit. Vulnus pro concocto pure, ſeroſum & ſanguinolentum emittebat humorem: pars frontis vulneri ſubjecta intumeſcebat: dolores autem capitis, artuum, & dorſi accedebant, qui ſub decimi quincti diei finem in ſpaſmodicas affectiones degenerarunt. Eodemque tempore, cum illo ineunte die delirare cœpiſſet adeo, ut vinculis coerceri debuerit, vivendi finem fecit. INTEGUMENTIS communibus circa vulnus diſſectis, multa huic circumjecta ſanioſa materia inventa eſt, quæ ubi frons intumuerat, ad oculum uſque extendebatur. Os autem a ſauciante ferro ſuperficie tenus dumtaxat læſum fuerat. Hæc exterius. Intra cranium autem inter Craſſam, Tenuemque meningem, qua parte hæc vulneri reſpondebant, ſanioſæ materiæ copia reperta eſt; quamvis nullam in iis membranis, nullam in toto cerebro læſionem animadvertere licuerit, niſi quod ſanguifera vaſa quæ ſub pure latebant, a nigerrimo coagulato ſanguine quaſi varicum inſtar turgebant. Thoracis viſcera, quæ aliquando in ejuſmodi morbis affici ſolent, illæſa erant: polypoſa tantum concretio in dextero cordis thalamo conſpecta eſt.

16. Ex his quæ ſub finem hujus hiſtoriæ ſcrip[...] ſunt, intelligis quare in extrema ſuperiore hiſto[...] adnotatum ſit, ſana in thorace fuiſſe omnia. Q[...] autem interdum Valſalva noxas in thorace [...]rum vidiſſet qui capite vulnerati deceſſerant, pro[...]mæ quatuor oſtendent Obſervationes. Earum pri[...] confirmare ſimul poterit quædam ex iis quæ al[...] (*p*) ſcripſi de nervi ſub ſupercilio reflexi læſio[...]bus. Nam pro harum diverſa vi, & conditione [...]ves interdum, & in oculo ſubſiſtentes, graviſſim[...] autem aliquando, & latius diffuſæ convulſiones oriu[...]tur. Ad leves illas ex parte aliqua fortaſſe attinet quem alias memoravi, Coacarum locus (*q*), *viſ[...] obſcuratur in vulneribus incuſſis in ſupercilium*, [...] *paulo altius*; ad graviſſimas autem, ut puto, Lanc[...]ſii verba, alias (*r*) producta, *vulnera iis locis p[...]riculoſiora ſolere accidere*, eodemque ex parte ſalte[...] attinuiſſe, crediderim, ut convulſionem faciei in V[...]ro cujus vulnus ad ſupercilium ſupra (*ſ*) deſcriptu[...] eſt, ita & multo latius diffuſas, vehementiſſimaſq[...] convulſiones quæ vulnus eidem inflictum loco in [...] de quo protinus dicam, ſunt conſecutæ.

17. JUVENIS annorum viginti ſex, lapide [...] inimico conjecto, ſauciatur ad dexteram ſupercilii [...] niſtri partem. Illico quidem cadit; ſed continuo ſu[...]git, & vegetus hoſtem inſequitur. Poſtmodum e[...]dem animi vigore ad S. Mariæ de Vita Noſocomiu[...] ſe confert. Ubi, poſtquam debita applicita remedia fu[...]rant, neceſſe fuit quaſi cogere ut remaneret, quippe q[...] ejuſmodi vulnus parvi pendebat. Illo ipſo die Qua[...]tanæ febris intermittentis, qua tum forte implicitu[...] erat, paroxyſmus expectabatur: qui & affuit: ſe[...] febris continua facta eſt cum pulſu magno, & veh[...]menti, capitiſque dolore non modico. Febri circ[...] diem ſeptimum ſe comitem addidit delirium cum mo[...]tibus convulſivis nonnullis. Prope undecimum una [...] aut altera febrilis acceſſio ingruit cum peculiari rig[...]re. Ceſſat tandem delirium: & homo ſoporoſus j[...]cet, niſi quod convulſivis motibus concutitur. Qui [...] noctu animadvertiſſe pluries ſe, dicebant adſtantes [...] elato capite, & ambabus conſtrictis manibus, niſ[...] quaſi incredibili e lecto elevatum: quibus deſinent[...]bus motibus, mortui inſtar jaceret. Manus tame[...] dextera per duos ante obitum dies paralytica fuit [...] quod ad motum attinebat; nam quod ad ſenſum non erat hoc prorſus deſtituta; octo autem poſt hor[...] dexter quoque pes debilius moveri cœpit. Sed jam ant[...] hos dies laborioſa facta reſpiratione, tandem decim[...] quarto exeunte mortuus eſt. VULNUS exte[...]rius perluſtrando, parvus ad latus ejus ſiniſtrum ab[...]ſceſſus animadvertitur, cujus pars ſaniei inter muſc[...]los, & cutem aurem verſus prorepſerat. Sed os, vu[...]neri ſubjectum, fiſſum erat, eique reſpondens Dur[...] meninx leviter læſa: anterior autem pars cranii a[...] eodem, id eſt ſiniſtro, latere pure inter Duram, & Piam meningem concluſo replebatur. Quod pus ſub[...]jecta cerebri ſubſtantia videbatur imbibiſſe; eode[...] enim erat colore; ſed ſuperficie tenus. Cætera ſana; ni[...] quod aliquantum ſeri ad cerebri baſim inventum eſt. Thorace aperto, in pulmonibus varia hic illi[...] tubercula reperta ſunt duriuſcula: quorum nonnul[...] inciſa, ſinceram ſaniem emittebant; reliqua, necdu[...] ſuppurata, glanduloſi corporis firmitudinem refere[...]bant.

18. PUER annorum circiter tredecim ictu lapid[...] vulneratur in dextera ſincipitis parte ſupra muſculu[...] Temporalem. Cadit illico cum ſenſuum internoru[...] obſcuratione: & vomit. Defertur in idem Noſoc[...]mium: neque ad diem uſque decimum quartum fe[...]bre corripitur. Hac accedente, per vulnus multu[...] ſaniei; per os purulentæ materiæ aliquantum, ſpue[...]do, ejicit. Circa diem vigeſimum ſupervenit del[...]rium; circa decimum quinctum mors. A CRA[...]NIO cutem ſeparando, circa ipſum, & pericraniu[...] parvi ſunt abſceſſus animadverſi: qui nullam, qu[...] ſub ſenſum quidem caderet, cum vulnere commun[...]catio-

(*k*) n.3. (*l*) n.26. apud Marinell. (*m*) in Schol. ad §. 6. Obſ. 6. (*n*) Malovin Mem. de l'Acad. R. des Sc. A 1748. & 174[...]
(*o*) Vid. Commerc. Litter. A. 1738. Hebd. 42. n. 1. ſed & aliis poſtea annis idem accidit ibidem. (*p*) Epiſt. Anat. 18. n. 7.
(*q*) n. 3. apud Marinell. (*r*) Epiſt. Anat. 18. n. 7. in fin. (*ſ*) n. 7.

ationem habebant. Sub vulnere autem os fractum, tque depreſſum, arcte adhærebat Duræ meningi, ui & nonnullas ſui acuminatas particulas infigebat. Laceratio tamen ejuſdem meningis ſub ſenſum non eniebat; ut neque ulla cerebri læſio, ſi unam aut lteram ſeri unciam excipias, quæ, dum cerebrum ximebatur, per Infundibulum prodiit. Thorae recluſo; pulmones valde rubentes, parvique in his bſceſſus pure pleni reperti ſunt.

19. JUVENIS in ſincipitis latere ſiniſtro lapide ctus, concidit. Per ſe tamen in Noſocomium venit . Mariæ de Morte. Nulla erant ſymptomata. Viinti circiter exactis diebus, cum jam multum ſibi n alimentis indulſiſſet, febris acceſſit horrifica, quæ luries recurrendo, ægrum torquebat. A qua etſi lieratus eſt; detecto tamen in vulnere oſſi nunquam uoad vixit, induci cicatrix potuit. Poſt eas febres uſſis ingruerat, quæ ſicca diu fuit, donec biduo, ut triduo ante mortem ſputa eduxit purulenta. Gangræna interim ex longo decubitu nates occupaverat: rætereaque illa quæ obitum præceſſit, nocte, abſeſſus in dorſo ingens eſt animadverſus: qui per ſe liſruptus magnam puris copiam effudit. Itaque, ſine lla capitis actionum læſione, ſecundo ſuperato menſe, interiit. CADAVER & ab longo ejuſmoli morbo, & a mora, quia non niſi poſt aliquot a norte dies ſecare licuit, graviſſime olens, diligenter amen diſſectum eſt. Capitis integumentis amotis, ad uperius vulneris latus disjunctio conſpecta eſt Sagitalis futuræ: os autem ſincipitis qua portione ſemper etectum fuerat, illæſum; ſed in cæteris partibus hic lic carie eroſum, præſertim vero prope futuram quamoſam, ubi totam illius craſſitudinem caries perraverat. Dura tamen, ei oſſi ſubjecta, meninx tacta fuit, niſi quod ad ſublividum vergebat colom, & quaſdam oſſeas particulas ſibi adhærentes oendebat; ab interiore autem facie ſub ipſo vulneris co annexum ſibi abſceſſum habebat, in excavata rebri ſubſtantia conditum, parvum tamen, vix ut inorem avellanam continere potuiſſet: ex quo, dum meninx a cerebro divelleretur, pus craſſum, & vide prodiit. In cerebri diſſectione ſerum, ſed paum, in cranii baſi animadverſum eſt. Thora- aperto, pulmones inventi ſunt parvis abſceſſibus ultis, ac variis excavati: quorum nonnulli a tuberli natura ad abſceſſus conditionem vergentes, nonm perfectam continebant ſaniem, ſed dumtaxat muri in fluidam ſanioſam materiam incipiebant. Perirdium multam aquam; cor nullam polypoſam conetionem habebat. Inquirere tandem placuit, m ad ingens cavum abſceſſus illius qui in dorſo at, ullus per muſculorum interſtitia pateret aditus, r quem materia a capite illuc defluere potuiſſet. erum hujus rei indicium nullum repertum eſt, cum terpoſitæ partes, externæ præſertim, ſanæ eſſent. uſculi autem paſſim in hoc cadavere pallidi, & qui bdominis vocantur, lividi erant.

20. VIRO annos nato quinquaginta, baculo pars cipitis ſiniſtra percutitur, nullo vulnus conſequen- ſymptomate. Venit per ſe ad Noſocomium: ubi peritis Chirurgis nulla eſſe, niſi externa, læſio centur: feliciterque uſque ad decimum quartum diem, uno quidem ſe prodente ſymptomate, procedit cutio. Sed eo ipſo die febris invadit cum rigore; & ventrem dolore. Item inſequentibus diebus reſpitionis difficultas accedit cum ſenſu ponderis, tuſſi, purulenta excreatione. Mors denique circa vigeſium ſecundum diem. IN CAPITE cum præ- r eam quæ exterius apparebat, læſionem, nulla in anio, nulla in cerebro, niſi quod paululum ſeri in ujus diſſectione emanavit, uſquam deprehendi poiſſet; recluſus eſt Thorax. Cujus utrumque vum pure plenum; pulmones autem, quamvis a cos ſoluti, pluribus diſtincti tuberculis inventi ſunt, iorum aliqua jam ſuppurata, ſaniem inciſa emittent. In pericardio vix aquæ veſtigium. In cordis ambobus ventriculis polypoſæ concretiones; in dextero major, in ſiniſtro autem minor. Ventre denique aperto, in hepatis parte dextera crebra tubercula conſpecta ſunt, & in his nonnulla quæ jam pervenerant ad ſuppurationem.

21. Vides, ut propriis Obſervationibus adductus Valſalva ſit ad ſcribendum (*t*), in capitis vulneribus affici aliquando thoracis viſcera: quanquam adduci poterat & alienis. Nicolaus enim Maſſa (*u*) conſpexerat jam A. 1533. præſente Victore Trincavella cum aliis doctiſſimis Viris, ea quæ cum extare haud videam non modo hic in Sepulchreto, ſed neque apud ullos, quod meminerim, qui de rebus ejuſmodi egerunt, Scriptores; preſſe hic tibi commemorabo. Quidam ex vulnere inflicto dexteræ capitis parti prope Sagittalem ſuturam, cum meningum inciſione, mortuus erat delirans, & paralyticus; quod ut plurimum, inquit, fieri ſolet; eo corporis latere quod vulneri opponebatur. In capite duo inventa ſunt apoſtemata quorum pus erat laudabile, alterum in ſubſtantia cerebri prope vulnus, alterum in cerebello poſteriore. In Thorace autem ſanies multa, & mala deprehenſa eſt intra ſiniſtri pulmonis ulcus, cujus cavum majus erat dimidiato cortice ovi gallinacei. Fuit & ſanies manifeſta in ſiniſtræ cordis auriculæ facie exteriore, quæ tota erat exulcerata. Sed in ventriculo etiam cordis dextero in columna carnea apoſtema erat notabile, aſcendens uſque ad unam ex valvulis, ipſam quoque tumore notabili, & *apoſtemoſo* tumentem. Et ne forte credas, hæc thoracis apoſtemata ante vulnus jam fuiſſe; teſtatur Maſſa, notum ſibi fuiſſe hominem, neque unquam de ullo dolore conqueſtum, neque tuſſi vexatum vel poſtquam vulneratus jacebat; &c. Ad hanc addendæ ſunt Marchetti noſtri Obſervationes (*x*). Quæ cum multo notiores ſint, atque adeo in Sepulchretum (*y*) relatæ; videre ibi poteris, quam ſæpe in capitis vulneribus eroſos pulmones, & pleuram invenerit, dimidiumque thoracis caveæ pure refertum, arguatque eos qui non a capitis vulnere hoc deducant. Ipſe enim ob prævios colli dolores parte præſertim poſtica, & laterali, materiam purulentam ex vulnere in cavum thoracis deſcendere, non dubitabat. Quam tamen viam per Valſalvæ in Juvene (*z*) Obſervationem vidiſti ne ad dorſi quidem abſceſſum confirmari potuiſſe.

22. Habes igitur alios præter Valſalvam qui in capitis vulneribus pus interdum intra thoracem invenerint. Sunt & qui in ventre, ut idem Marchettus (*a*), qui lienis etiam labem deprehendit, & purulentas puſtulas; ut alii, quantum in Sepulchreto (*b*) referri video, qui in ventriculum quoque, inteſtina, & meſenterium translata ajunt apoſtemata. Sed cum iidem, & Marchettus, & Bohnius (*c*), qui promiſcue pleuram quoque, pulmones, lienem nominat, jecur non omittant; tum plerique alii viſcus hoc unum memorant in quod ex ſauciato capite pus traducatur. Idque ex hiſtoriis omnibus, & Scholiis cognoſces quæ ſub Obſervatione XVI. in Sepulchreto ipſo proponuntur. Neque enim officiet tibi operarum incuria (*d*), *Apoſtema in capite*, aut *vulneribus Hepatis* pro *Apoſtema in hepate*, & *vulneribus Capitis* ſcribentium. Illud fortaſſe potius officeret, ut Ballonium crederes quod de abſceſſu ſcripſit in concava jecinoris parte obſervato, id tanquam ſibi certum propoſuiſſe; quando inſpecta illa unde is locus acceptus eſt, Appendice ad libellum de Convulſionibus, non ea leguntur quæ in Sepulchreto (*e*), *atque id a pleriſque Chirurgis obſervatum eſſe*, *ſcio*; ſed hæc, *An id fiat*, *eveniatque*, *neſcio*, *ſed tamen a pleriſque Chirurgis id obſervatum eſſe*, *audivi*. *Sed ſi fiat*, *qua ratione contingat*, *& an ſit veriſimile id fieri poſſe*, *porro quæſtione dignum erit*. Cavebis igitur, ne Ballonium inter hujus apoſtematis Obſervatores ponas, qui inter Explicatores ponendus eſt, ut contra a quodam non inter Explicatores, ſed inter Obſervatores referendi erant nonnulli, qui Obſervationis teſtes dumtaxat fuerunt. Sed mul-

(*t*) ſupra, n. 15. in fin. (*u*) lib. Introd. Anat. c. 28. (*x*) Obſ. Med. Chir. 15. (*y*) Schol. ad §. 2. Obſ. 16.
(*z*) ſupra, n. 19. (*a*) Schol. cit. (*b*) Obſ. 5. §. 4. (*c*) De Renunc. Vuln. S. 1. (*d*) §. 1. & 3.
(*e*) §. 4.

multo magis cavebis, si forte rem explicare aveas, ne ponas quidquam cum Observationibus non consentiens, quasi in plerisque, aut fere semper, aut, quod ponere Barbettus (*f*) non dubitat, in *solum hepar* e capite pus transferretur. Vidisti enim qui etiam in cor, pulmones, lienem translatum conspexerint: quod ultimum viscus scribi ab illo miror, non dico in his casibus, sed in universum *rarissime in cadaveribus male constitutum* deprehendi. Verum ad hæc sæpe cogit major in explicandis, quam in observandis quibusdam rebus solicitudo. Quo magis inter eos qui de his postea scripserunt, laudandus est Cl. Molinellius (*g*), qui, ut par est, rem sibi prius accurate observandam, quam explicandam esse, censuit: viditque interdum pus in alias quidem partes, sed non in jecur; in non paucis autem neque in hoc, neque in illas translatum; in aliis vero in jecur utique, sed non secus a vulneratis, aut exulceratis aliis partibus quam a capite. A quo ut magis intelligas non sæpe adeo in jecur traduci; sic habeto necdum accidisse mihi, quod meminerim, ut id viderem; Valsalvæ autem in tot dissectionibus vix semel, idque cum in pulmones quoque, plurimumque in ipsas thoracis caveas esset translatum. Fieri tamen potest, ut aliquando ideo non viderit, quod non quæsiverit, & nominatim in eo Adolescente (*h*) cujus facies ante mortem facta erat flava, cadaver autem universum icterici videbatur; nam ut in Sepulchreto (*i*) exemplum habes morbi regii cum duritie, & dolore in regione hepatis, hujusque putredine, capitis vulnus consecuti. Sed ob eam ipsam quam Valsalva animadvertit, flavedinem, non facile creditu est, quomodo jecur se haberet, non quæsivisse: & tametsi in iis præsertim quibus ista, aliaque læsi hepatis indicia sint, vulnus autem capitis siccum fiat, aut repente, & præter rationem minus det puris, suspicari licet, plurimis, quas legi, Observationibus confirmantibus, pus in jecur esse transvectum; res tamen pro certa non est prædicenda. Subesse enim nonnunquam potest aliqua signorum fallacia, sive hæc multa occurrant, sive etiam omnia.

23. Nam si Molinellii (*k*) Observationem legas in Viro cui simul atque sanies manare desierat e capitis vulnere, tumere cœperat, & intendi abdomen, nec vitium tamen in jecinore erat ullum, sed intestinorum superficiem quædam quasi ulcuscula fœdabant cum multa sanie, & quamplurimis disjectis huc illucque tuberculis; facile intelliges, si vitia hæc eam potissimum obsedissent quæ jecur proxime subjecta contingit, intestini Coli partem; futurum fuisse, ut complura traducti in jecur puris, fallacia tamen, convenissent indicia: Quin etiam fieri aliquando potest, ut conveniant universa, & nihilominus fallatur is qui pus in jecinore prædicat inventum iri. Fac enim relegas quas tibi novissime descripsi, Valsalvæ Observationes. Nempe tubercula plerumque invenies sive in pulmonibus, sive in ipso etiam jecore non omnia fuisse suppurata, quin plura interdum (*l*) glandulosi corporis firmitudinem adhuc referentia. Quid? si ægro moriente, necdum ulla essent quæ pus habere inciperent. Videtur autem secundum eas Observationes, quibuscum, ut puto, Molinellii conjungi potest Observatio, pus in viscera aliunde invectum, non puris forma semper deponi, sed haud raro saltem nonnullas ejus particulas cum sanguine permistas, & prorsus disjunctas, in angustiis quibusdam, fortasse glandularum lymphaticarum, hærere, easque, ut in venereorum bubonum productione fit, obstruendo, aut irritando, eoque humores præterituros retinendo distendere, & multo copiosioris quam quod advectum est, puris generationi, a rigoribus illis, & horroribus (*m*) significatæ, causam præbere. Qua ratione illud quoque intelligitur, quomodo multo plus puris in visceribus, & caveis corporis sæpe deprehendatur, quam modicum vulnus dare potuisset. Quo autem modo non paucæ solum, sed & quamplurimæ interdum purulentæ particulæ non tantum ex capitis, sed & partium aliarum vulneribus, ulceribus, abs-
cessibus alio transeant, ut cum ex pleuriticorum
monibus, imo ex artubus suppuratis ad intestinor
aut renum vias pus nonnunquam tam manifesto
ducitur, ut tandiu fæces, & urinæ purulentæ si
cum ex artubus nihil effluit, & vicissim tandiu
illa excrementa, cum hi pure manant, & sanie,
Paræi (*n*) Observatio fuit; satis hæc circumitio
guinis docet(*), quæ alteram quoque ejusdem (
atque; ut alias aliorum omittam; præclaram, n
ab experientissimo Benevolo (*p*) additam Observa
nem illustrat. His autem explicationibus non est
cus, siquando, fatiscentibus naturæ viribus, vulnus
catur: quod commemoro, ut hujus quoque, i
superiora propositi, indicii fallaciam caveas.

24. Quas novissime produxi, Valsalvæ quatuor
servationes; si unam excipias quæ, ut ante illas
latæ, nullam offert cranii læsionem ad interiora
tinentem; ipsum aut laxatum, aut depressum,
fissum, fractum, erosum exhibent. Pergamus ig
alias describere spectantes ad singula ista læsio
genera.

25. MULIER quinquaginta annorum dum in
fluminis indusia lavat, baculo ab alia muliere in
tera parte capitis a tergo percussa, in aquam ca
Cito extracta, quodammodo stupida jacet. Disc
autem stupore, cum symptoma nullum apparer
spesque in dies magis confirmari videretur; ecce
ca diem decimum quartum febris ingruit cum rigo
qua ex febre obiit circa vigesimum secundum.
CRANIO integumentis spoliato, animadversum
pone aurem dexteram, qua icta fuerat, Lambdo
suturæ dentes inter se esse disjunctos, ex eorum
interstitiis levi pressione tantillum serosi humoris
dire. Intra cranium autem ad eundem locum pa
lum sanguinis stagnabat. Cæterum omnino sanum
rebrum fuit.

26. JUVENIS baculo percussus ad Sagittal
suturam prope Coronalem, sex, septemve dies tra
egit sine ullo symptomate, ut non decumberet,
per Nosocomium ambularet. Verum circa septim
diem vulnus multum fœtet: uno autem die, aut
tero interjecto, oræ vulneris intumescunt: & q
dam ad guttur ardor percipitur. Postmodum fe
cum rigore invadit: invadunt & motus convulsi
mors denique ineunte die decimo tertio. CR
NIUM intus, extraque spectatum, nullam prorsus
sionem ostendit, nisi quod sutura, qua vulneri su
cta fuerat, flexuosam lineolam, inter suos dentic
intercurrentem, subfusco quodam colore evidentior
habebat. Ad ipsum autem suturæ latus nonnulla
ræ meningis portio cranio peculiari quodam m
adhærebat: quæ facile tamen separata, vix aliq
exhibuit indicium saniei, superficie tenus sibi in
rentis. Pia autem subjecta meninx pallida erat
Præter hæc, nihil adnotatum est; nam cætera,
totum cerebrum, secundum naturam se habebant

27. VIR annos amplius triginta natus, contunde
te ferro ad sinistram superiorem Lambdoidis sutu
partem percussus, dum rure, ubi erat, Bononi
redit, concidit quidem; sed illico surgit, atque i
continuo persequens passuum ter millium, in N
socomium se recipit. Cum ibi decumberet, a
madversum est, vulnus haud satis laudabili
lore esse, & aliquot interjectis diebus, absc
sum ad ejus latus produci: quo postea ex
te aperto, brevique purgato, melius procedere v
neris curatio visa est. Sed multis in cibo admissis
roribus, jamque aliquot febris accessionibus prægre
ex improviso circa undecimum diem gravissi
epileptica convulsio ingruit: qua remissa, r
tamen æger loquitur: etsi quæ alii loquuntur,
intelligere, significat. Post hæc in sinistra cor
ris parte convulsivi adnotantur motus; in dext
autem paralysis; facie risum quasi sardoni
interdum repræsentante. Naturalis interea p
sus erat: quo postea celeri, turgente, & impetu
facto, paucis post diebus mors secuta est die unde
gesimo. A CAPITE cutem detrahendo, sub ha
sini-

(*f*) Schol. ad §. 6. (*g*) Comment. de Bonon. Sc. Inst. T. 2. P. 1. inter Medica. (*h*) supra n. 14. (*i*) Obs. 16 §. 5.
(*k*) loco paulo ante indicato. (*l*) n. 17. (*m*) supra n. 17. 19. 20. (*n*) Oper. l. 16. c. 49. (*) Vid. etiam Epist. 25. n. 2
(*o*) l. 10. c. 12. (*p*) Observ. 22.

iniftris, pluribus in locis, quamvis longe etiam a ulnere diffitis, pus ftagnans invenitur: quo os temoris fuperficie tenus erofum fuerat. Porro Lambdoies futura, qua vulneri fubjecta erat, dentes inter fe isjunctos, Dura autem meninx colorem quafi cineeum oftendit, quem a pure contraxerat inter fe, 'iamque collecto. Pars ejus puris, quafi glutinis raffi inftar, Piæ meningi adhærebat; reliqua pars uida erat, quæ vix femunciam æquabat. Huic Piæ eningis portioni fubjecta cerebri portio duorum ciriter tranfverforum digitorum tum longitudine, tum titudine, unius autem profunditate ad fublividum nclinabat colorem. Cæterum reliquæ totius cerebri artes fanæ fuerunt; fi paucum ferum excipias, quod in ventriculis inventum eft, & ad initium Spinalis edullæ.

28. SENEX annorum fexaginta ab alto cadens, ab Lambdoidis futuræ angulo caput allidit. Primum femimortuus jacet. Dein tandem ad fe rediens, e læfæ partis dolore conqueritur: quo perftante, on tamen decubuit, donec quarto, aut quincto die S. Mariæ de Vita Nofocomium fe contulit. Ibi on modo fpecilli in vulneris exploratione, fed ne offypii quidem in deterfione contactum ferre fine multo dolore poteft. Circa diem feptimum paralyfi orripitur brachii finiftri: cui, vena fecta, motus, ed non omnino, reftituitur. Hic æger ad diem ufue vixit vigefimum tertium, quo foporofus interiit. DUM CALVARIA fecabatur circa tempus exterum, pus ex illius cavo emanavit: quod & in ulneris loco confpectum fuerat, dum caput contrearetur. Quo loco nulla cranii læfio inventa eft prær Lambdoidis futuræ disjunctionem. Cerebrum ibi latus dexterum ulcus habuit duos tranfverfos digis profundum, a fanie facile fic excavatum. In vino autem finiftro latere colore erat fubpallido. Inr Craffam meningem, & Tenuem, totum anteriom lobum dexterum contegentes, pus continebatur n multum, cujus colore ambæ ibidem meninges infeæ erant. In cerebri ventriculis, & ad initium bi vertebrarum parva limpidi feri portio ftagnat.

29. Repentina futurarum disjunctio, fi caufam atndas; fine aliqua cerebri concuffione effe non pot: fi effectum; non fine violenta Craffæ meningis, ic magis adhærentis, diftractione, & annectentium rillarum, ac vafculorum laceratione. Accedit huc ri ex vulnere in cranii cavum fic minus difficilis rata via. Non igitur mirandum eft in his quatuor, in alia pariter quæ fupra (q) defcripta fuerat, alfalvæ Obfervationibus, ubi futuræ alicujus difnctio fuit, ægros interiiffe, citius quidem, aut fes, & levioribus, aut gravioribus affectos malis pro ria tum cujufque difpofitione, tum aliarum, quæ tæ omnes effe non poffunt, circumftantiarum contione. De paralyfi autem oppofitum vulneri, t læfioni latus occupante; quoniam ut in duobus ris ultimis, fic in aliis quoque de quibus infra ibetur, adnotata eft; inferius (r) aliqua attinnus. Nunc a laxato cranio ad depreffum veniais.

30. HERBARIUS quidam in fronte prope Coronan futuram nonnihil ad lævam ferro percutitur contundendum aliquanto magis, quam ad incidenm idoneo. Ab ictu leve animi defectionis initium tit. Cum fe in Nofocomium contuliffet paulo anmemoratum; ad undecimum ufque diem non monullum infelicis exitus indicium fuit; fed omnia icem portendere videbantur. Verum illo ipfo die nemens febris hominem corripit cum rigore, & ltæ bilis vomitu, ad vefperam iterato. Quæ ad ndem modum quotidie reverfa eft, donec decimo arto ab ictu die, & ante proximum plenilunium arto, aere ad auftrinam conftitutionem vergente, imum quidem eft hebes factus; fic tamen ut intergantibus prompte refponderet: paucas autem poft ras, dum fe a dextero in finiftrum converteret latus, omnibus tum externis, tum internis orbatus fenfibus, & difficili preffus eft refpiratione: quæ licet poftea ad naturalem accederet; tamen iterum laboriofa rediit: & fic brevi, eodem quem diximus, die mors ingruit. OS frontis eo qui indicatus eft, loco erat leviter depreffum, interius autem demiffa fquama quæ inæquali & acuminato margine ad dextram vergebat, Duram meningem a dextris læferat; ut inter ipfam, & Piam pus ftagnaret, quod a vertice quafi ad bafim ufque cerebri, & ad cerebelli fines ab dextero eodem latere inundaverat. Pia autem meninx, puri fuppofita, aliquanto craffior facta, a cerebro facile feparabatur: quod ibidem ad cinereum colorem, ejus de quo dictum eft, puris non abfimilem, inclinabat. Porro cerebrum anguftiori intra cranium fpatio claudebatur.

31. De arctiori intra cranium fpatio, ejufque caufis, quas inter effe vidimus qui plenilunium reponant, & quibus auftrina conftitutio, expandens fanguinem, addenda eft, quorum utrumque in hiftoria hac commemoravit Valfalva, fcis, a me fupra (f) effe fcriptum. Quod vero apoplexia, ut tot alios, quemadmodum in Epiftolis Anatomicis (t) indicatum eft, hominem prehenderit, dum fe a dextero in finiftrum converteret latus, hic ea effe caufa potuit quod puris copia quæ a dextris erat, fic totum factum fibi fubjectum cerebrum tanto periculofius compreflerit, quanto jam magis ob anguftius fpatium intra calvariam compreffum erat.

32. VIR annorum quinquaginta cæfim in fincipite vulneratus, illico vomuit. In idem Nofocomium excipitur, ubi fub vulnere os ita depreffum animadvertitur, nulla ut arte retrahi poffit. Vulnus principio non dolebat: poft dies autem aliquot formicationis fenfu afficiebatur. Ad quem cum motus convulfivi toto corpore acceffiffent; ineunte undecimo die vita cum morte eft commutata. OSSIS illa portio quæ ab reliquo, percuffionis vi receflerat, valide adhærebat Duræ meningi, ibi leviter inflammatæ. Inter hanc, & Piam erat humor craffitie, & colore fero fimilis. Præter quæ intra cranium nihil adnotatione dignum inventum eft.

33. MULIER eadem circiter ætate, contundente quodam corpore vulneratur fupra finiftrum fupercilium. Ab ictu vomit, & ftupida fit. Stupor tamen poft aliquod tempus difcutitur, refque feliciter procedere Chirurgo videtur, donec elapfo decimo die, dolore finiftræ auris corripitur cum horrore, & frigore, quod calor excipit. Tandem accedentibus totius corporis convulfionibus, intra paucos obit dies. OS ictui fubjectum acuminata lamina cerebrum vulneraverat: quod propterea faniofum ibi erat, & corruptum. Sed quanquam vitium altius defcenderat; ventriculos tamen non attingebat. Pars faniei ad bafim cerebri circa nonnulla nervorum Paria defluxerat.

34. MULIERI annorum triginta caput pluribus lapidibus percuffum fuerat, languore illico, & vomitu per plures dies confequente. Vulnus tamen exitum non infelicem fpondere videbatur. Verum circa diem decimum, febre cum frigore fuperveniente, arens, & pallidum factum eft. His acceffit delirium, quod in foporofam affectionem fenfim degeneravit. Hæc ægram denique fuftulit circa diem vigefimum primum. IN CRANII dextera quidem parte fifsura deprehenfa eft digitos quatuor tranfverfos longa; cerebri tamen ea portio quæ fifsuræ fubjiciebatur, nulla erat læfione affecta. A finiftris vero, ubi exterius ingens apparebat contufio, non modo fifsum erat cranium fifsura ducta in modum circuli, cujus diameter femunciam Bononienfem æquabat; fed etiam nonnihil ibi deprefsum: quin ab deprefsa illa portione acuminata lamina introrfum recefserat, Crafsamque meningem fauciaverat. Itaque huic meningi ibidem purulenta adhærebat materia, & fubjectum cerebrum morbidum erat ad tres digitos tum in longitudinem, tum in latitudinem, ad duos autem

(q) n. 19. (r) n. 46. & feqq. (f) n. 10. (t) XIII. n. 24.

autem in altitudinem; ut læsio ad ventriculos non perveniret.

35. VIR ætatis consistentis in sincipitis parte dextera contundente instrumento ictus, nullo prorsus affectus symptomate, suis ipse pedibus venit in sæpius memoratum Nosocomium, in eoque decubuit. Duabus exactis horis, balbutire cœpit: & post alias paucas horas paralysi in tota sinistra corporis parte correptus est. Sinistrum tamen oculum, cum balbutiendo ad interrogata responderet, exacte aperiebat; dexterum semiclausum habebat. Sed & dexteram partem corporis sine peculiari conatu movere non poterat. Duobus, aut tribus ab accepto vulnere exactis diebus, deliravit. Tandem soporosus factus, die quincto obiit. CAPUT hujus quidem hominis Valsalva, gravioribus occupatus negotiis, dissecare ipse non potuit. Tamen quæ ab Amicis qui dissecuerant, relata sunt, Petro Molinellio, & Joanne Antonio Guicciardino, adnotare non omisit. Fractum erat cranium sic, ut duo magna ejus fragmenta, quasi facto angulo introrsum contrusa, non parvo illato meningibus vulnere, ipsique cerebro, in hujus substantiam ad duos propemodum transversos digitos penetrassent. Erat in eo cerebri vulnere concretus sanguis, & sanguine vasa quoque majorem in modum turgebant. Dum cerebrum e cranio eximebatur, aliqua seri portio prodierat.

36. Quod acervatim tot Observationes huc congeram, non tam brevitatis causa facio, cum restent non paucæ quas adjiciam, quam ne crebrius easdem repetam animadversiones. Quæ enim in quavis illarum videbuntur digna quæ magis attendantur, infra suis quoque locis commemorabo. Interea autem non subsistamus. Sed quod in depressi cranii exemplis fecimus, alias porro fracti, fissive Observationes subjiciamus.

37. FŒMINA quinquaginta annos nata, e scala præceps in terram cadit. Vulnus supra oculum sinistrum apparet: tumida est, & pallida facies: livida tempora: ex ore sanguis exit. Nihil mulier intelligit, nihil sentit, nihil, si manum dexteram excipias, movet, eamque paulisper dumtaxat, leviter, ac debiliter. Hora moritur a lapsu decima quincta. SINCIPITIS externa rubebant integumenta. In osse, partem orbitæ sinistri oculi superiorem faciente, plures erant fracturæ. A latere dextero arteria quæ per Crassam meningem diducitur, lacerata, sanguinem effuderat: cujus coagulati unciæ circiter duæ inter eam meningem, & os Petrosum conspiciebantur. Is sanguis ita concretus respondentem cerebri partem læserat, ut quasi erosæ instar appareret.

38. SENEX annos natus sexaginta, ab hirco impetitus, in terram cadens, partem capitis sinistram allidit. Vix loquitur: vomit: ore sanguinem ejicit: nullum sensum internorum præbet indicium, manus convulsivis motibus agitantur: facies rubet: itaque post biduum moritur. CAPITIS læsio circa superiorem marginem Temporalis musculi sinistri videbatur exterius levis. Sed cute sublata, is musculus totus inventus est sanguine suffusus: reclusoque cranio, non parva sanguinis grumosi copia, Crassæ meningi qua eidem respondebat musculo, adeo tenaciter adhærentis, ut ipsi connatus videretur. Erat autem ibidem cranii fractura, cum interiorum vasorum disruptione. Verum cum eidem meningi, qua dextero etiam Temporali musculo respondebat copia vel major ejusdemmodi sanguinis adhæreret, neque hic ulla ratione a sinistra parte illuc pervenisse posset, nulla autem cranii fractura a dextris se proderet; valde ea res Valsalvæ animum suspensum tenuit. Nam etsi postmodum cum osseam interioris auris fabricam, in qua totus erat, examinaturus, in dexteram illam hujus cranii partem scalprum malleo adegisset, fissura ipsi in conspectum se dedit; dubius tamen fuit, malleo hæc, an illi a casu percussioni deberetur. Quod reliquum est, totum cerebrum, si pa[...] lum excipias seri quod in ventriculis fuit, secundu[...] naturam se habuit.

39. VIR annorum quinquaginta lapide percutit[...] ad medium ferme supercilium sinistrum, qua nerv[...] ex orbita egreditur. Multis ab ictu elapsis horis Nosocomium sæpius nominatum defertur, ubi vinc[...] lis in lecto retineri necesse fuit ob immanes conv[...] sivos universi corporis motus. Clausi erant ocul[...] mentis actiones feriabantur. Denique trigesima sex[...] ab ictu exacta hora, cum harum ultima illi conqui[...] vissent motus, interiit. CRANII portiones pl[...] res supra orbitam fractæ erant: quarum una acu[...] Duram meningem pungebat, ibi propterea inflamm[...] tam. Quin rima etiam reperta est in opposito id est dextro latere ea ipsa parte quæ fractæ a sin[...] stris respondebat. In cerebro serum est inventu[...] quodammodo saniosum. Cæterum cum alias quoq[...] caput hujus viri fuisset sauciatum; videre ibi licu[...] unde tum ablata pars cranii fuerat, crassa[...] quandam membranam quæ ossis pensabat vicem[...] Huic membranæ Dura meninx valide adhæ[...] bat.

40. Præter hoc ultimum, quod cum observatis oli[...] a Berengario (*u*) apprime videbis convenire, [...] præter id quod ad nervum attinet sub supercilio [...] flexum, cujus læsionem gravibus ipsam quoque ex[...] pi convulsionibus, supra (*x*) indicatum est, hab[...] hæc Observatio duo alia in quibus paulisper subsist[...] mus. Quorum tamen alterum infra (*y*) commodi[...] attingemus. Alterum autem ad celebrem illam co[...] troversiam attinet de Contrafissura. A qua agnosce[...] da plerosque olim ratio abduxit, infirma tamen, qui[...] pe ab ea pendens futurarum cranii utilitate, qua[...] duce Galeno (*z*) statuebant, quasi creatæ essent [...] progressum fracturæ inhibendum; cum æque ac nob[...] (*a*), satis omnibus notæ esse possint fissuræ quæ [...] uno calvariæ osse in aliud, imo in alia haud rarissi[...] se producunt. Obstabat pariter difficultas in re, [...] verum fateri volumus, non ita plane, & perspicue [...] ut acquiescere omnes possent, per rationes quasdam [...] & similitudines explicanda. Verum etsi necdum pr[...] latæ essent explicationes quæ nunc in Dissertatio[...] leguntur Georgii Wolfg. Wedelii *de Contrafissura* (*b*[...] non æquum tamen erat aut est quidquam ideo neg[...] re, quod ejus non intelligatur causa. Denique ill[...] insuper plerosque morabatur quod præclari Anato[...] ci, & Chirurgi, ex quibus satis est nominare Jac[...] bum Berengarium (*c*), Gabrielem Falloppium (*d*[...] Joannem Baptistam Carcanum (*e*), Isbrandum Di[...] merbroeckium (*f*) in tot fracti cranii curationibu[...] & post mortem inspectionibus (quod nominatim [...] Carcano dictum volo, tametsi nullam ex ejus Obs[...] vationibus in Sepulchreto relatam video) nunqua[...] in opposita ictui parte fissum os deprehendissent [...] Sed hinc raritatem quidem contrafissuræ arguere l[...] cebat; si modo ab aliis reapse aliquando comperta [...] esse, constaret, negare non licebat. Compertæ ve[...] plures extant tum non recentes, tum etiam recen[...] Observationes: quarum cum alias istic habeas in S[...] pulchreto sub num. non ut perperam ab operis sc[...] ptum est, V; sed XI. (*g*), alias autem in Stoc[...] Dissertatione *de Resonitu* (*h*); non hic memorab[...] Hoc tamen admonebo, quod Paulus (*i*) olim in[...] cavit, capite non una in parte percusso, *velut in* [...] *dendo contingit, fissuram calvariæ quæ citra solut*[...] *nem continuitatis cutis contingit, postea abscessu ci*[...] *ipsam facto, & hoc secto apparentem, putatam* [...] *juxta oppositam plagæ partem esse factam*, hoc, [...] quam, in cujusque Observationis examine caute p[...] denterque attendi oportere. Quapropter Fallopp[...] (*k*) etsi in uno vidit os fractum in latere illi [...] verso quod equi calce ictum fuerat; tamen cum [...] set suspicio, ab allisione ad solum fracturam ill[...] esse factam, testari se non posse, censuit, contrafi[...] ram

(*u*) Tract. de Fract. Calvar. in Document. prope fin. (*x*) n. 16. (*y*) n. 48. in fin. (*z*) De Us. part. l. 9. c. 17.
(*a*) Epist. 52. n. 35. 36. (*b*) Sect. 1. membr. 3. (*c*) Tract. cit. c. 1. & 2. (*d*) De Vuln. c. 12. & Expos. in Gal. de Oss. [...]
(*e*) De Vuln. capit. Serm. 2. Lect. 6. (*f*) Anat. l. 9. c. 4. (*g*) §. 2. 5. 7. 8. 9. (*h*) c. 4. (*i*) De Re Med. l. 6. c[...]
(*k*) c. 13. cit.

ım vidiſſe. Non abſimilia autem & Berengarius ,
: Carcanus, & Diemerbroeckius de eadem ab aliis
ropoſita cenſuerunt: & ſæpius certe æger loqui non
oteſt, aut meminiſſe, quot ictus acceperit, aut in
uæ, & qua parte capitis corruerit. Illud præterea
tendendum eſt, num fiſſura quæ adverſa in parte
roponitur, ibi tantum ſit, an a parte evidenter per-
uſſa, aut ab alia huic propiore incipiens, illuc uſ-
ue producatur. Neque ſic continuata, illa proprie
ontrafiſſura eſt de qua inquiritur; nam ponunt cum
elſo (*l*) *non ea parte, qua cutis diſciſſa eſt, ri-*
am reperiri; ſed *fiſſum os* fore *parte altera*. Hæc
itur ſi animadverteris; multo pauciora quam putent
iqui, invenies exempla, in quibus Contrafiſſuram
gnoſcere te poſſe, credas.

41. Nec vero Contrafiſſura proprie eſt, ſiquando
onſtet, unum idemque ex cranii oſſibus uno dumta-
at loco ictum accepiſſe, neque tamen ibi, ſed alibi
mam habeat: quod quidem poſſe fieri, non nega-
ınt Carcanus (*m*), ejuſque Præceptor Falloppius
n). Quin hic (*o*) ad hunc quoque modum in-
lligi poſſe Hippocratis (*p*) verba, demonſtravit,
uibus alii Contrafiſſuram proprie acceptam deſigna-
i omnino crediderunt, videlicet os interdum frangi
lia capitis parte quam qua vulnus eſt; nam ſi op-
oſitam dumtaxat ſignificare voluiſſet, non erat cer-
e cur magnæ calamitatis loco poneret quod conti-
uo ſubjicit, tunc Medicum ignorare, quanam capi-
s parte fractura ſit; fracturæ enim extantibus in
niverſum indiciis tunc conſtaret, eſſe in oppoſita.
on video autem, cur non abſimili ratione inter-
etari Celſum ad eundem modum noluerit (*q*).
elſus (*r*) enim ubi fracti cranii indicia extent,
ıæ extare, diſerte ponit, rima autem ſub vulnere
on appareat, ſigna alia non quæreret partis qua fra-
um ſit cranium, ſi oppoſitam dumtaxat partem in-
llexiſſet, cum modo ſcripſit *Solet etiam evenire, ut*
tera parte fuerit ictus, & os altera fiderit. Cave
im, potius quam Carcano (*ſ*), Joanni Baptiſtæ
ortesio (*t*) hic quidem credas, facile affirmanti,
tinos elegantiores per alteram partem alicujus rei,
nper oppoſitam intelligere. Qui ſi, modo a nobis
ſcripta, Celſi verba pauliſper attendiſſet, ne illud
idem paulo ante ſcripſiſſet, Celſum hoc loco non
cundum ſuam, ſed *ſecundum vulgi opinionem loquu-*
m fuiſſe. Multo autem minus inter Contrafiſſuræ
empla recipienda ſunt, ut ab nonnullis factum eſt,
a in quibus aut effuſus ſanguis, aut ſanies, aut
tium quodcunque aliud quod, oſſe ibi illæſo, con-
gerit, intra cranii partem ictui oppoſitam inventum
. Quod etſi Berengarius (*u*), Falloppius (*x*),
iique in pluribus ſe deprehendiſſe, teſtantur, ſimul
men negant, ſe Contrafiſſuram vidiſſe. Hæc enim
n niſi fracto oſſe unquam eſt ab illis, & vetuſtio-
ous intellecta: vaſa autem quomodo ſub illæſo oſſe
adverſa parte rumpi queant, & ſuo ipſi modo ex-
icarunt, & ex laudata Wedelii Diſſertatione (*y*)
njici poteſt. Itaque ſi vel ponas, nullam præter
m quæ manifeſtius videbatur, percuſſam fuiſſe cal-
riæ partem in eo Juvene (*z*), & in eo Viro
a) in quibus non ſecus atque in proxima Obſer-
tione dicemus, ſaniem, & noxam apparuiſſe Val-
væ ſuperius diximus in oppoſita, aut etiam in op-
oſita; habebis tamen unde rem explices, ut in Fœ-
ina (*b*) pariter; quanquam in ea plures ictus po-
re proclivius eſt; & in Sene (*c*), in quibus no-
ſſime ſcripſi effuſum fuiſſe ſanguinem in adverſo,
t in adverſo quoque latere. Ex iis autem quæ de
ontrafiſſura perpendimus proprie, aut minus proprie
cepta, facile males, in eodem Sene animadverſam
oppoſito oſſe rimam malleo anatomico, conſpe-
am vero in eo (*d*) quem continuo poſt illum de-
ripſimus, hoſtili uni ictui fortaſſe tribuere, quip-
non ut illam in alio, nec contiguo, ſed in uno
demque oſſe deprehenſam.

42. VIR annos triginta natus, ex febre acuta multum delirans, per feneſtram in terram ſe dejicit, & capitis ſauciat partem ſiniſtram ſupra muſculum Temporalem. Non loquitur: facies rubet: tota corporis ſiniſtra pars immobilis jacet, niſi quod una aut altera, a caſu hora, dum vulnus tractaretur, pes leviter ſe contraxit, & mox extendit. Ad tertium uſque diem ſic vivens, fato ceſſit. TEMPORALI ſiniſtro muſculo ſuberat calvariæ fiſſura: cui tamen nulla intus quæ ſub ſenſum caderet, læſio reſpondebat. Sed in parte huic oppoſita inter Craſſam, Tenuemque meningem effuſus erat ſanguis ad uncias circiter duas; ut hemiplexiam ſiniſtri lateris ipſe faceret; non vulnus ab eodem latere, aut fractura. Cæterum ſanum fuit cerebrum totum, niſi quod omnia per Tenuem meningem repentia vaſa erant ſanguine valde turgida, & proximæ partes quadantenus inflammatæ: hæc vero ad delirium fortaſſe magis, quam ad percuſſionem attinebant.

43. Vides, quam facile decipi potuiſſet qui, vulneris tantum ſpectata ſede, auſus eſſet de ſede cauſæ hemiplexiam efficientis judicare. Quod minime faciendum eſſe, mea illa pariter oſtendit, huic ſimilis, Obſervatio quam in Epiſtolis Anatomicis (*e*) leges.

Sed ad ſedem cauſæ hujuſmodi hemiplexiæ, diſſectione quoque, ut par eſt, quæſitam, præter alias quæ ſupra deſcriptæ ſunt, illa etiam hiſtoria pertinet quæ protinus deſcribetur: quando reliqua in modo propoſita occurrentia ſive de ſanguine in adverſa vulneri parte invento, ſive de vaſis in delirio valde turgidis partim a me paulo ante, partim alias (*f*), ut memineris, ſcriptum eſt.

44. JUVENI annum vigeſimum agenti, vulnere cæſim inflicto Temporalis muſculus ſiniſter in tranſverſum inciditur. Ab ictu, brevi facto itinere, cadit, neque ita multo poſt loquendi facultatem amittit. Interrogantibus tamen, nutibus, quamvis tarde, reſpondet. Delatus in idem quod crebrius dixi, Noſocomium, nonnullis exactis diebus, aliquid, ſed delirans dumtaxat, loquitur. Interim manum dexteram non movebat amplius: quæ tamen ſi pungeretur, ſe dolorem æger ſentire, oſtendebat. Circa diem obiit decimum quartum. CRANIO diſſecto, repertum eſt, vulnus, quod non Temporalem tantum muſculum, ſed & os inciderat, alte in cerebrum penetraſse, & ſeroſam colluviem, quæ ibi occurrebat, cerebrum porro eroſiſse; ut eroſio in ſiniſtrum uſque ventriculum perveniret. Cum autem ſerum, huic non abſimile, dum cerebrum eximebatur, circa Equinam ſellam prodiiſset; veri ſimile erat, ex eodem ventriculo illuc per Infundibulum defluxiſse.

45. JUVENI duorum circiter & viginti annorum magno ictu cæſim ad ſuperiorem ejuſdem ſiniſtri muſculi Temporalis partem ſauciatur. Concidit illico, nec loquitur, ut vix vivere videatur. Loquendi poſtea facultas, cæteræque omnes reſtituuntur. Sed circa quartum diem aphonia redit; quanquam aliquoties poſtea, ſed raro, nonnulla protulit verba: cum aphonia autem convulſivi motus junguntur, in ſiniſtra quidem parte corporis aliquando ſolum, & leves; in tota autem dextera aſſidui, ac adeo vehementes, ut corpus interdum in hoc latus curvari videatur. Inter hæc tamen æger quæ dicantur, intelligere ſe, nutibus oſtendit. Ingraveſcente autem in dies febre, denique ſenſim præ virium languore deficientibus convulſivis motibus, & nonnullis ante obitum horis quieſcentibus, circa diem interit decimum tertium. VULNUS non modo Temporalem muſculum inciderat; ſed per ſubjectum os alte in cerebri ſubſtantiam deſcenderat. Dura meninx erat circa vulnus multo craſſior facta. Circa idem, intraque ſanioſus occurrit humor, ex cujus forſan mordaci natura convulſiones fuerant excitatæ: certe cum vulnus eo uſque pervenire videretur, ut tranſverſum dumtaxat digitum ab ſiniſtro ventriculo diſtaret; non illuc tamen uſque fer-

rum

(*l*) De Medic. l. 8. c. 4. (*m*) Lect. 6. cit. (*n*) c. 12. cit. (*o*) Comm. in Hippocr. de Vuln. Cap. c. 14.
(*p*) De Cap. Vuln. n. 10. apud Marinell. (*q*) c. 12. cit. (*r*) c. 4. cit. (*ſ*) Lect. 6. cit. (*t*) Tract. de Vuln. Cap. P. 2.
(*u*) c. 1. cit. (*x*) c. 12. 13. 14. cit. (*y*) Sect. 1. Membr. 3. & 4. (*z*) n. 5. (*a*) n. 7. (*b*) n. 37. (*c*) n. 38.
(*d*) n. 39. (*e*) XIII. n. 16. (*f*) Epiſt. 7.

rum pervaſiſſe, ſed profundiorem excavationem ab ſucco erodente, in vulnere genito, factam eſſe, cognoſcebatur. In cerebri ventriculis nonnihil ſtagnabat ſeri. Cæterum quod in hoc Juvene ſiniſtra cerebri parte læſa, convulſiones in corporis dextera magis ſævierint, eodem Valſalva referendum cenſebat quo & paralyſim, in corporis latere oppoſito cerebri læſioni ſemper ab ſe antea animadverſam.

46. Inter eas quæ ex ipſo hactenus deſcriptæ ſunt, Obſervationes unam (*g*) habes in qua cum reſoluta eſſet ea pars corporis quæ læſioni cerebri erat oppoſita, quædam interdum accedentes quaſi epilepticæ convulſiones non illam minus, quam non reſolutam, agitabant. Sed alteram (*h*) quoque habes in qua cum pariter reſoluta eſſet pars adverſa, convulſivi motus in ea quæ reſoluta non erat, adnotabantur. Nullam vero habes in qua res contra atque in altera iſta, occurrerent: quod ſane prorſus convenit cum *theoremate* illo *catholico* Saliceti quod Epiſtola Anatomica XIII. (*i*) memoravi: ubi tamen neque eorum dogmata reticui (*k*) qui non modo promiſcue in alterutra parte paralyſim, aut convulſionem accidere, ſed & plerumque paralyſi quidem reſpondentem vulneri partem corripi, convulſione autem oppoſitam, tradiderunt. Quibuſcum adeo conſentiebat Ballonius, ut libello de Convulſionibus hanc potiſſimum ſibi explicandam Quæſtionem ſumpſerit, quam & in ipſa libelli fronte propoſuit, *cur ſauciatis dextera capitis parte Convulſio ſanæ* (id eſt oppoſitæ vulneri) *partis contingat*. Id ut ponerent, Majorum dogmata impellebant, præſertim Hippocratis, tot locis idem repetentis, ut Marcellus Donatus (*l*) cum hos ſingillatim indicaret, eorum, puto, numero obrutus, illius oblitus ſit, memorata Epiſtola (*m*) a me producti, in quo tamen vetuſtiſſimus ille Præceptor (*n*) diſerte docuit, capite vulneratos *impotentes fieri, ſi in dextris fuerit vulnus, in ſiniſtra parte; ſi vero in ſiniſtris, in dextra*: quo nihil dici luculentius poteſt; quanquam Donatus ſcribit, *de paralyſi oppoſitæ partis nullibi Hippocratem, quod meminerit, verba feciſſe*. Quod vero antiquiores illi, & aſſeclarum haud pauci non hoc, ſed illud quod tanto pluribus locis traditum fuerat, accidere ut plurimum, exiſtimarent, hinc magna ex parte factum crediderim, quod mortuorum capita non diſſecantes, ex vulneris ſede quam in capite videbant, ſedem quoque arguerent detrimenti cerebro illati, aut ſi hanc aliquando, cranio ab ictu ipſo, aut inter curandum ſuis ferramentis perforato, vulneri ſubeſſe conſpicerent, majus certe, & præcipuum vitium in oppoſita cerebri parte eſſe poſſe, minime ſuſpicarentur contra atque cenſendum eſſe, anatome docuit, ut ſupra (*o*) demonſtratum eſt.

47. Cæterum non hæc eo dico quod neſciam, convulſione haud ita raro id latus corporis prehendi quod adverſum eſt cerebri lateri, vitio revera præcipuo laboranti. Quid enim Poupartius ex propria, itemque ex Chiracii anatomica inſpectione Regiæ Scientiarum Pariſienſi Academiæ (*p*) retulerit, præclare memini, nec aliam aliquam ignoro, ut quæ in Sectionem hanc Sepulchreti (*q*) relata eſt. Sed eo dico, ut intelligas, cujuſmodi hic quoque attendi velim Obſervationes priuſquam a nobis quid ut plurimum fiat, conſtituatur. Neque enim numerandæ ſunt, ſed perpendendæ, nec, niſi capitis diſſectio acceſſerit, accipiendæ. Hæc autem acceſſerat in illa Maſſæ Obſervatione quæ ſuperius (*r*) memorata eſt, non ſecus atque in tot quæ aut ex Valſalva deſcriptæ ſunt, aut in Sepulchreto leguntur, ut Diemerbroeckii (*ſ*), Dodonæi (*t*), Horſtii (*u*), Reiſelii (*x*), in quibus omnibus vides, illud corporis latus quod læſioni cerebri erat oppoſitum, non convulſione, ſed paralyſi affectum proponi. Quin eas in quibus alterius lateris convulſio, alterius reſolutio adnotantur, hanc quidem in oppoſito, illam vero in quod læſionis ſubjectum erat, exhibere: quarum O[bſ]ervationum una Salmuthi eſt (*y*), qui inſuper eſſe *conſuetum*, affirmat, altera autem Ballonii ipſi (*z*); quanquam, ut de aliis taceam mendis, q[ui]nam artus reſoluti eſſent, omiſſum in Sepulchreto operarum incuria. In quam rejicere poſſe vellem h[anc] contrariam hallucinationem, ut cum Fontani (*a*) repetita eſt Obſervatio, aut cum altera item Barth[o]lini (*b*), quæ ad propoſitum attineret, ſi utri[us] lateris artus; nam utriuſque dicit; prius, magiſ reſoluti eſſent, adnotaſſet.

48. Ex iis tamen qui nihil niſi vulneris ſedem e[x]terius videntur attendiſſe, Viri Doctiſſimi non d[e]fuerunt qui magis, minuſve ab illo Hippocratis cr[e]brius inculcato dogmate vel ante hæc tempora rec[e]ſerint. Sic Donatus (*c*) contrarium quoque accid[e]re, docuit. Sic Cæſalpinus (*d*) recenſitis illis Hi[p]pocratis locis, *hodie vero*, inquit, *non ſolum diſte[n]tionem, ſed etiam paralyſim eadem ratione*, id eſt i[n] adverſa vulneri parte, *oriri ſæpe videmus*. Sic Ma[r]tianus (*e*) poſtquam de convulſione in ea parte ve[r]ba fecit, de reſolutione jam loquens, hæc tradidit *experientia quidem nobis indicavit, reſolutionem ſem[per] in oppoſitum fieri*. Quin etiam ante illos Carc[a]nus (*f*) diſerte hæc ſcripſerat: *non pars vulneri co[r]reſpondens, at oppoſita ſemper paralyſi corripitur, ſi[]cut & Hippocrates veriſſime dixit, & experientia no[s] docuit. Verum eſt, quod dixit Hippocrates, oppoſitam convulſione, non paralyſi teneri; ego autem dico, p[o]tius paralyſi eam affici*: quod Carcani dictum cu[m] tot aliæ, tum inſignis illa Obſervatio confirmat C[l.] Danielis Hoffmanni (*g*), qui in puero cui *cerebrum a ſiniſtris quaſſatum* fuerat *cum notabili ſubſtantiæ de[]perditione*, ſiniſtri pedis convulſivam agitationem ve[]hementiſſimam, dexteri autem lateris paralyſim qu[æ] immobile prorſus fecerat, adnotavit. Et illi quiden[m] cauſæ utriuſque affectus ſedem ſtatuebant in eode[m] cerebri latere quod convulſo, aut reſoluto corpori lateri oppoſitum eſt, cauſam autem alterius affectu[s] alteram, ut puta irritationem, aut inflammationem ſi convulſio eſt; compreſſionem vero, aut diſruptio[]nem, ſi paralyſis. Ad hunc autem, ſimilemve modum accipiendum eſt quod Valſalva in propoſito Ju[]vene (*h*) convulſiones eodem in univerſum referen[]das cenſebat, quo in cæteris reſolutiones. Cur ver[o] hujus, aut illius cauſæ effectus in adverſa corpori[s] parte ſe prodant; niſi aliquam ponas decuſſationem haud facile intelliges. Ponebant & illi, & multo an[]te eos alii: qua in re quid mihi veriſimilius videatur, ſatis alibi (*i*) indicatum eſt. Nec quamvis aliqui decuſſationem illam minus probent, qua[m] vel Hippocrati olim, ipſi quidem ajunt, fuiſſe pro[]batam, neque originem, & vim nervorum Spinalium a medulla Oblongata, aut altius derivandam eſſe cenſeant; aſſentiri ipſis poſſum, niſi prius doceant quomodo gravem cerebri dumtaxat læſionem univerſ[i] corporis paralyſis conſequatur, aut quomodo licea[t] propoſitæ quæſtioni aliter ſatisfacere, ſive convulſio, ſive reſolutio oppoſito in latere contingat. Porro e[x] iis qui nobiſcum hanc ut plurimum in hoc ponunt ſunt qui convulſionem altero in latere fieri, dicunt quia hinc reſolutis muſculis illinc oppoſiti prævalent ſeque contrahentes, inferiorem maxillam, aut truncum corporis ducunt, aut curvant eam in partem in qu[a] ipſi ſunt. Verum ut quærere omittam, num hæc contractio jure poſſit pro convulſione accipi, aut ſ[i] poſſit, quid ad eos attineat de quibus hic potiſſimum agitur, motus convulſivos; certe quod Cæſalpinu[s] (*k*) ex illis qui vel olim haud multo aliter opina[]bantur, quærebat, & nos quæremus: *quæ læſio op[]poſitorum muſculorum excogitari poſſit, ſi totum bra[]chium convellitur, aut crus ex vulnere capitis in par[]te oppoſita*, aut in reſpondente? neque enim bra[]chii,

---

(*g*) n. 11. (*h*) n. 27. (*i*) n. 14. (*k*) n. 15. (*l*) De Hiſt. Med. Mir. l. 5. c. 4. (*m*) n. 14. (*n*) Epid. l. 7. n. 19. apud Marinell[]
(*o*) n. 43. (*p*) Hiſt. A. 1700. Obſ. Anat. 19. (*q*) Obſ. 7. §. 2. (*r*) n. 21. (*ſ*) Obſ. 3. §. 2. (*t*) Obſ. 4. §. 10.
(*u*) Obſ. 8. §. 9 (*x*) in Addit. ad hanc 3. Sect. Obſ. 24. (*y*) Sect. ead. Obſ. 3. § 7. (*z*) Obſ. 17. §. 1.
(*a*) Obſ. 5. §. 7. & 8. (*b*) Obſ. 4. §. 6. & 7. conferend. cum l. 1. S. 15. Obſ. 27. §. 2. (*c*) c. 4. cit.
(*d*) l. 1. Quæſt. Medic. 10. (*e*) Annot. ad Hippocr. Epid. l. 7. S. 1. verſ. 377. (*f*) De Vuln. Capit. Serm. 3 Lect. 5.
(*g*) Diſſert. de hac rariſſima ſanatione. (*h*) n. 45. (*i*) Epiſt. Anat. 13. n. 17. uſq. ad 22. (*k*) Quæſt. cit. 10.

hii, aut cruris alterius musculis, musculi brachii ppositi, aut cruris sunt antagonistæ, in artubus au-em potissimum illæ occurrunt de quibus hic loqui-ur, convulsiones. Hoc Thomas quoque Bartholinus l) animadvertit in puero cui ex vulnere temporis exteri convellebantur sinistrorsum non modo nares, os, sed etiam brachium. Ille enim, qualiacunque int, adscripsit quæ in Sectione hac Sepulchreti ex-remum Scholium secundum habet ad §. 2. Observa-ionis VIII. quamvis ex quo Auctore sint, ibi qui-em non appareat. Certe autem; ut hoc quoque ad-ungam; ad paralyses explicandas quæ in adverso con-ngunt latere, nervearum originum decussationem vel ltius quam a medulla Oblongata, repetere cogimur, t alias (m) ex oppositæ Retinæ tunicæ resolutio-e ostensum est, idque nunc confirmare liceret ex eyronii (n) Observatione visus in alterius lateris culo toties amissi, aut restituti, quoties in opposita arte vulnerati cerebri ubi hujus substantia deerat, us aut retinebatur, & subjectum corpus Callosum remebat, aut inde eximebatur, itemque ex altera l. Petzii (o), qui sinistro cerebri hemisphærio ita uciato, ut substantiæ magna pars lacerata secede-et, non modo utrumque artum dexterum movendi acultate carentem, sed & obscuratum visum, audi-um autem vix ullum superstitem ab eadem dextera arte adnotavit. Igitur quam decussationem ad para-ysim in latere opposito explicandam agnoscere debe-us, quare ad convulsionem non agnoscamus? Cæterum cur in eo de quo novissime dictum est, Ju-ene immanes illi assidui, & diuturni convulsivi mo-s nonnullis ante obitum horis desierint, causam alsalva indicat, cum ait, sensim illos præ virium nguore defecisse. Sic & illi multo vehementissimi ui supra in quodam Viro (p) descripti sunt, ul-ma vitæ hora conquieverant. Eademque fuisse vi-tur causa, cur altero in Viro (q), itemque in uliere (r) delirium tandem in lethalem soporem generaverit. Sed alias fissæ calvariæ Observa-ones accipito.

49. JUVENIS viginti annorum in sinistra occipi- parte cæsim vulneratur. Nullum ab ictu adnota-r symptoma: & felix initio videtur curatio. Die-s tamen progredientibus partes circa vulnus valde ment. Febris cum rigore, & delirio ingruit ad duo-cimum diem; mors autem ad decimum quartum. DUM CADAVER e lecto auferunt, non rva sanguinis copia effluit e vulnere. Sectione au-m instituta, tota ea pars capitis quæ intumuerat, nguine turgida invenitur. Etsi vero in exteriore os- facie ferrum quod vulnus inflixerat, levem dum-xat incisionem reliquerat; ad hujus tamen latus sura erat, cui respondens Crassa meninx purulen-m materiam sibi valide adhærentem habebat: huic-e subjecta cerebri pars naturalem colorem nonni-l in atrum mutaverat. Præter hoc, nihil adnotatu gnum in toto reliquo cerebro fuit.

50. VIR triginta tres circiter annos natus, ex al- in terram cadit. Non loquitur: sensus omnes in-riores amittit. Primum vomit; deinde conatus so-m vomendi remanet: convulsivi accedunt motus: cies rubet: pulsus est turgidus: sanguis e naribus, sinistra aure erumpit: difficulter respirat: intraque ginti quatuor a lapsu horas e vita excedit. APITIS sinistra pars musculum Temporalem habe-t contusum, arteriæque Temporalis ramos lacera-s. Illo sublato musculo, duobus transversis supra rem digitis, cranii fissura inventa est forma arcus: prope hanc fissuram concretus sanguis ad duas un-as inter cranium, & Crassam meningem; quæ ta-en, ut & reliquum cerebrum, sana erat. In entre, aere turgebat ventriculus, ut etiam in Tho-ce pulmones, dexter præsertim: qui ambo rubebant, llo modo parietibus adhærentes. Pericardium nihil, t parum, seri; cordis ventriculi aliquantum san-inis spumosi, & fluidi continebant.

51 VIR alter annorum ad quinquaginta a currente effrænato equo perculsus, & ad terram afflictus eo impetu est, ut cum ad lapidem occipitium allisit, fracti ossis crepitus auditus sit. Primum semimortuus jacuit: paulo post, verba nonnulla, sed quæ vix potuerunt intelligi, proferre conatus est. Ex aure dextera, ex naribus, ex ore sanguinem effundebat, cujus in facies confluxu propemodum suffocari videbatur. Vomitu etiam tentatus est: qui mox ea vehementia rediit, ut animam agere crederetur. Semihora autem a casu exacta, nullum amplius sensus indicium dedit, ut neque motus, nisi quod semel, aut iterum caput quassavit, & quod naturali adhuc respiratione utebatur. Facies interdum livescebat; sed plerumque erat pallida. Denique horis elapsis duodecim, tarde respirare cœpit; ut si quod aliis accidere solet, attenderetur, credi posset intra pauca temporis momenta interiturus. Ipse tamen duas horas cum ea respiratione vitam trahens, hora obiit a capitis allisione decima quarta. MEDIUM, sed paulo tamen dexterius, diffissum erat os occipitis ingenti, & lata fissura, quæ per ejus basim ad Magnum foramen producta, hoc oblique secans, ad Petrosum usque processum perveniebat. Magna autem sanguinis effusi copia sub cerebri basi, & in anteriore quoque ejus parte inter Crassam, Tenuemque meningem reperta est.

52. Qua ratione fieri in hoc potuerit, ut cum fissum esset occiput, copia tamen sanguinis in anteriore quoque capitis parte inter meninges effusa deprehenderetur, ex iis intelliges quæ superius indicavimus (f): quanquam cum multus sanguis esset sub cerebri basi; inde fortasse pars illius potuerat antrorsum quoque pergere inter meninges. Quod si non fuit, vasa non desunt, nec ea tenuia, quæ ab harum altera in alteram trajecta, in magnis ejusmodi concussionibus, si præsertim plurimum distenta sint, non difficile rumpantur. Sed tunc, etiam extra ipsam calvariæ caveam possunt alia disrumpi, unde sanguis per aures, nares, os effluat. Quæ facilius accident, si fissura perveniat ad processum Petrosum, ut in hoc Viro, aut si sanguis, ut in superiore, sit prope nova Tympani foramina inter cranium, & Crassam meningem effusus. Per illa enim viam esse in Tympani caveam, ex hac vero per Eustachii Tubam in nares, faucesque, non est cur hic monstrem, qui hac de re, atque adeo de sanguinis e cranio per has vias exitu jam olim alibi (t) satis scripserim.

53. VIR quidam cæsim in anteriore, itemque in posteriore capitis sinistra parte vulneratus, & in sæpius memoratum Nosocomium exceptus, quarto a vulneribus die queri cœpit de sævis ad vulnus doloribus, qui intra paucos dies universum corpus jam occupabant. Die decimo sexto aphonia correptus, tum usu omnium sensuum internorum amisso, tandem vigesimo quincto moritur. VULNERUM anterius ad initium usque substantiæ cerebri medullaris pervenerat. Posterius vero supra Transversum Crassæ meningis processum, cerebrum usque ad sinistri ventriculi cavum sauciaverat. Eo ventriculo non parum seri continebatur, quod linguæ impositum, longam mordicationem reliquit; ut ex ejus acrimonia nervosi generis irritatio, indeque universales illi corporis dolores forsan repetendi videantur.

54. AGRICOLA annorum circiter quadraginta ab alio Agricola ad dexterum ipsum latus mediæ ferme suturæ Sagittalis runcina vulneratur, hujus rostro tam alte adacto, ut intra cerebrum perveniat. Totum ab ictu contremit corpus, intellectus actiones retardari incipiunt, atque in omnibus sinistri lateris partibus movendi facultas labefactari, donec, circa diem quartum, superstite sensu, omnino pereat. Facies multum rubebat: interiores sensus obscurabantur: respiratio gravis, pulsus debilis fiebat. Denique rubicunda materia per os rejecta, die septimo obiit. CRANII fornice exsecto, qui vulnere non modo perforatus erat, sed & osseam squa-

(l) Cent. 5. Hist. Anat. 2. (m) Epist. indic. n. 18. 19. 21. (o) & A. 1736. Hebd. 34. n. 2. (p) n. 39. (q) n 35.

(n) Commerc. Litter. A. 1731. Hebd. 30. prope fin. (r) n. 33. (f) n. 41. (t) Epist. Anat. 6. n. 6. & seqq.

fquamam e fua fede elevatam habebat, dum Craffa meninx ad cerebrum extrahendum, circa initium medullæ Spinalis inciditur, non parva fanguinis effluit copia: Cæterum vulnus Sinum perforans Longitudinalem, inde in finiftrum ufque perveniebat ventriculum, in quo ferum cum grumofo fanguine latebat: in ejufdemque ventriculi bafi fordidum ulcus confpiciebatur. In Thorace pulmo finifter multum a ftagnante fanguine turgebat.

55. Valfalvæ inter fcribendum, ut fit, accidiffe, ut pro ventriculo dextero, qui fubjectus erat vulneri, finiftrum pofuerit, ob nullam interjectam, aut additam animadverfionem credibile eft. Qui enim cerebri noxam invenire folitus effet in eo latere quod refoluto corporis lateri opponeretur, ut ex compluribus quæ fupra (*u*) defcriptæ funt, Obfervationibus, & ex eo quod diferte in 45. adjecit, fatis, fuperque conftat, nunc fi contrarium in Agricola hoc confpexiffet; adnotationem in rem infolitam prætermittere potuiffe non videtur. Quod tamen non eo dico, quod vulnus a dextris non potuerit in finiftrum, præfertim adeo vicinum, ventriculum levi obliquitate deflectere, aut quod ipfe nunquam in cadavera inciderim quæ læfionem in eo cerebri hemifphærio haberent quod paralytico refponderet corporis lateri. In Epiftola enim Anatomica XIII. (*x*) non aliorum modo aliquot ejufcemodi Obfervationes indicavi; fed & meam propofui: quanquam in earum nonnullis quid defiderari poffit, & quomodo reliquas, meamque, falvo Valfalvæ dogmate explicare liceat, non reticui (*y*). Unde fumere aliquid fortaffe poteris, ut hanc quoque explices, nedum fiquid in illa quæ fupra num. 35. propofita eft, in palpebris minus refpondere videatur.

56. Finem huic Epiftolæ imponere juvat duabus vulneris, punctim pariter inflicti Obfervationibus, fed tanto majori attentione dignis, quo magis levis in utraque apparebat ictus, & qui ad faciem potius quam ad cerebrum fpectare videretur.

57. VIR triginta annos natus, biliofi temperamenti, pungente ferro ad dexterum oculum percuffus, triduum fine ulla fenfibili actionum læfione tranfigit. Die quarto venit ipfe in crebrius indicatum Nofocomium: eodemque die mortuus eft, præter Medicorum opinionem, quia nullum ufquam apparebat lethale vulnus; fed fimplex dumtaxat in eo oculo contufio. CALVARIA autem reclufa, cum parva purulentæ materiæ copia inter os frontis, & Craffam meningem inveniretur, & quæreretur locus unde illa prodiiffet, fpecillo os e directo oculi dexteri perforatum repertum eft. Itaque externa, internaque vulneris totius via diligenter inquifita fuit, & manifefto comperta. Scilicet ferrum inter oculum, & orbitam fine illius læfione ulla, ad hujus offeum fornicem pervenerat, quo perforato, fubftantiam cerebri pervaferat, ut vulneris finis lato dumtaxat digito a parietibus diftaret ventriculi dexteri. Cæterum etfi hyems erat, cadaver autem cito ab interitu diffecabatur; ea fuit vifcerum, ac vaforum flacciditas, ut tactum fine læfione non ferrent, tantaque fimul totius corporis graveolentia, ut parem ad illud tempus fe Valfalva non inveniffe, confirmet, hæc omnia in pravam rejiciens, quæ vulnus præceffiffe debuerat, humorum difpofitionem.

58. Ex omnibus, quas legiffe meminerim, cerebri per vulnus orbitæ læfi Obfervationibus vix ulla mihi, ea quæ inter vulnus, & mortem intercefferunt, fpectanti, videtur hac effe mirabilior. Etfi enim alii de quibus fcripferunt Horftius (*z*), Ballonius (*a*), Fantonus pater (*b*), & Jo. Phil. Burggrafius (*c*), non nifi nono, undecimo, decimo quarto, aut vigefimo primo obierint die; alii autem de quibus Petrus Borellus (*d*), & Schmidius (*e*), nihil mali

fufpicantes, aut eo die genio cum fociis indulgen
ad duas leucas, aut ad quadrantem milliarii amb
verint; hi tamen aut poftridie mortui inventi fu
aut mox repente exanimes ceciderunt; illi vero
dolore primum capitis, & gravioribus deinde f
ptomatibus, vexati, aut his continuo ingruent
afflicti dies illos omnes traxerunt. Neutris adnu
ravi alios quofdam, ut quem Sennertus (*f*) pr
fuit, ftatim apoplecticum factum, & nona circ
inde hora mortuum; quia fine orbitæ læfione ac
ille gladius videtur per nervi Optici foramen, a
fi mavis, per vicinum alterum, quod lacerum ap
lant, cranii caveam fubiiffe: quod etiam in Dien
broeckii (*g*) Obfervatione, quam hic in Sepulc
to fruftra quæfivi, potuiffe fieri, non negabis, æ
nullis actionibus animalibus privato ad decimum
que diem, tunc autem accedente *febre vehementio*
intra biduum extincto. At *fcolpeti globus per o*
tam oculi dextri fic adactus, ut e *finiftra occip*
parte emerferit, quemadmodum Cl. Helwichius (
defcripfit, fine orbitæ fractura tranfire potuiffe
videtur, ut fi velis cafum hunc ad eorum claf
referre quos fecundo loco memoravi, per me lice
præfertim cum fœmina a vulnere exanimis corruer
Utram vero ad claffem attineant, nefcio, quos
vulnere orbitæ peremptos fcripferunt Bohnius (*i*
Ruyfchius (*k*), Jacotius (*l*), imo Dodona
(*m*), cujus nomen, dum in Sepulchreto hæc C
fervatio defcriberetur ex Schenckio (*n*), præter
fum, perperam ex præcedente acceptum eft. Nef
autem, quia ex narratione illorum neutiquam,
ex aliis, & nominatim Valfalva, conftat, quot d
fauciati exegerint nullo fe oftendente fymptomate,
puta fopore, quem Dodonæus memorat quidem,
quo die inceperit, reticet: Bohnius hoc tantum
bet, tertia ab ictu die effe mortuum: Ruyfchius
tem nihil aliud fcribit, nifi brevi poft acceptum v
nus, quod illis qui curationi præerant, videba
exigui momenti, mortem ingruiffe. Qui, tam
aliæ, ut intelligere potuifti, jam extabant ejufdem
di Obfervationes; adeo raram exiftimavit hanc fua
ut inter ea quæ Bidloo nunquam occurrere potuif
credebat, *Vulnus Orbitæ Oculi lethale* recenfuerit (*o*
Decebat tamen inter cæteras quæ Sepulchreto add
funt, hanc Obfervationem non omittere, nec quæ
ipfam adjecit Ruyfchius, nimirum fuperiorem p
tem orbitæ effe adeo tenuem, & fragilem, ut
multis fcriptoriæ chartæ non fuperet tenuitatem,
perforari folo digito poffit: ideoque orbitis infli
vulnera non effe (ut in pluribus accidit eorum q
commemoravimus) floccifacienda, præfertim fi ferr
aut ligno inflicta fint non obtufo, aut vulnerati
mnolentia, naufea, febre, vertigine, convulfione (
de ex hiftoriis indicatis non levi capitis dolore, f
fuum torpore, paralyfi, delirio, alio ejufmodi fy
ptomate) corripiantur. Hæc autem animadverfio
cuti nonnunquam ad curandum valet terebra offi fr
tis tempeftive adhibita, quod altera Borelli Obfer
tio (*p*) oftendit, ita ut plurimum juvat faltem
prædicendum. Ut plurimum dixi: etfi enim cæ
funt mortui; hic tamen apud Borellum evafit,
Cl. Fantonus in Scholio ad Parentis Obfervation
(*q*), quæ vulneris quidem Striati corporis dif
mentionem non habet, fed eandem effe apparet q
fupra ex Sepulchreto (*r*) indicata eft; militem
notum memorat, qui ad internum orbitæ angul
acutiffimo enfe fauciatus, cum in oculi imbecilli
tem, & hemiplexiam incidiffet, in hoc valetudi
ftatu ad multos annos vitam perduxit. Huc addes,
nor, Venatorem illum de quo Elias Camerarius (
punctim in eodem angulo vulneratum in confinio pal
bræ fuperioris, exile illud vulnus paralyfi totius oppo
lateris excipiente, proximi oculi amaurofi, & memo
nor

(*u*) n. 11. 17. 27. 28. 35. 42. 44. (*x*) n. 25. (*y*) Ibid. & n. 26. (*z*) Sepulchr. l. 1. S. 3. Obf. 38.
(*a*) Ibid. l. 4. S. hac 3. Obf. 17. §. 1. (*b*) Sect. ead. Obf. 5. §. 10. (*c*) Act. N. C. Tom. 6. Obf. 130.
(*d*) Sepulchr. Obf. cit. 17 §. 2. (*e*) Ibid. in Addit. ad hanc Sect. Obf. 9. (*f*) Obf. cit. 17. §. 4. (*g*) Anat. l. 3. c. 1
(*h*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obf. 120. (*i*) De Renunc. Vuln. Sect. 2. c. 1. (*k*) Obf. Anat. Chir. 54.
(*l*) Sepulchr. Obf. cit. 17. §. 5. (*m*) Medic. Obf. c. 3. (*n*) Obf. Medic. l. 1. ubi de Vuln. Cerebri.
(*o*) Refp ad Bidl. Vindic. (*p*) in Schol. ad cit. §. 2. Obf. 17. (*q*) 35. (*r*) §. 10. Obf 5.
(*f*) Eph. N. C. Cent. 3. Obf. 55.

on levi imminutione, paralysi tamen, his persisten-ibus, sensim deinceps valde levata; vivere pergen-em, ut menses jam quatuor ab inflicto vulnere tra-uxisset, cum Observatio scripta est, & ferme no-em, ut videtur, cum Augustam Vindelicorum est iissa. Quo felicior fuit Juvenis alter ab Nebelio t) propositus, qui per sinistram orbitam sauciatus, um statim paralysi ejusdem lateris, motibus autem n opposito convulsivis, aphonia, & mox delirio, ac blivione correptus esset, post tertiam hebdomadam auca sanie ex dextera aure, cujus magnus præcesse-it dolor, per aliquot dies effluente, integram sani-atem post sex circiter ab accepto vulnere hebdoma-as recuperavit. Ne vero forte mireris, hemiplexiam ubjectum vulneri latus, convulsiones oppositum con-a ac sæpius fieri solet, ut supra (u) diximus, in-asisse; scias oportet, vulnus acuto gladio *sub exter-o oculi sinistri cantho per palpebram inferiorem .... unctim, & sursum versus ita inflictum fuisse, ut gla-i cuspis oblique sub bulbo illius oculi per ejus orbitam seam versus anteriorem cerebri basim penetrarit.* Ad-e igitur mecum quod obliquus ille gladii incessus, magnus dexteræ auris dolor, & salutaris saniei per sam defluxus indicant, *hemisphærii* cerebri *dexteri:* cque intelliges facile, sinistrum corporis latus, non exterum, fuisse cerebri læsioni oppositum. Per te utem intelligis, pertinere aliquando ad cerebrum vul-era non modo orbitis, sed & infra orbitas inflicta, uod & Egermeieri historia (x) ostenderat, & hæc ltera Valsalvæ nostri confirmat.

59. JUVENIS annorum viginti quinque punctim cuto ense circa inferiorem marginem orbitæ oculi si-nistri sauciatur. A vulnere cadit: cessant omnium interiorum sensuum functiones: non loquitur. Si nonnullos convulsivos motus excipias; vix ullum mo-tus indicium dat; ut cum specillum in vulnus im-mittitur, aliquem doloris sensum ostendit. In singu-las horas respirationis motus augetur. Novissime de-ficiente pulsu, circa horam ab accepto vulnere deci-mam moritur. CEREBRO e cranio exempto, specilloque in exterius vulneris orificium indito, com-pertum est, secundum latus ferme ossis Spongiosi Superioris ensem in cranii caveam perrexisse: quod & fragmenta ossea in hac, & vulnerata ibidem cere-bri substantia confirmarunt. Quoad autem vulnus per cerebrum procederet, frustra specilli ope quæsitum esset, quod ob cerebri mollitiem æque novas facere, quam factam ostendere viam posset. Dempta igitur Dura meninge, & Pia animadversa, quæ in sincipite, inflammatæ instar partis, sanguine turgebat, tum ventriculis Lateralibus apertis, in utroque concretus sanguis, qui e vasis, facile ipso vulnere ruptis, ef-fluxerat, conspectus est. Ex iis redundasse in quar-tum ventriculum; nam in hoc quoque occurrit ejus-modi sanguis; videbatur.

60. Habes Valsalvæ Observationes, hoc etiam ma-gis commendandas, quod in omnibus ferme dies, horæve adnotatæ sunt, quibus aut symptomata, aut mors inguerit: quod etsi Medicis, Chirurgisque scire perutile est; tamen in aliorum plurimis desiderantur. Nostræ vero ne numero quidem sunt cum illius com-parandæ. Attamen quia satis prolixa hæc Epistola est, in proximam rejicientur. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LII.

De Vulneribus, & Ictibus Capitis Sermo absolvitur.

QUÆ ad Capitis Vulnera, Ictusque pertinent, historias reliquas his Litteris propositurus, eun-dem quem superioribus, ordinem conservabo, tium ab illis ducens in quibus calvariæ læsio aut lla, aut certe levissima fuit. Nam etsi Celsus (a) o, ait, *evenire, ut os quidem totum* in calvaria *egrum maneat, intus vero ex ictu vena aliqua in ebri membrana rumpatur;* frequens tamen cadave-n sectio posteros docuit, integro osse, persæpe ali-id ejusmodi, aut etiam gravius accidere. Quod Val-vam, suis dissectionibus edoctum, & ipse dicentem livi, & tu potuisti ex iisdem, inter primas supe-ris Epistolæ descriptis, cognoscere. Ad quas addes eter tot alias quas Sepulchretum versans, offendes, etiam quæ protinus subjicientur.

. MULIER annos nata ad quinquaginta, plurium erorum mater, pinguior aliquanto quam agrestes, lis ipsa erat, pleræque esse mulieres solent, in am cadens, alterum sincipitis latus ad præduram ciem alliserat, medius enim erat mensis December 1725. Ab eo ictu allisum os retectum fuerat ad s tresve digitos. Quod ob vulnus in Nosocomium venit: ibique nulla paralysi, nulla convulsione, lo graviore prægresso symptomate; vix enim ali-m senserat vomendi voluntatem; infirmis nec vi-is, nec pulsibus, repente arido, ac livido facto nere, postridie, qui undecimus erat ex quo ceci-it, dies, interiit. CADAVER; etsi præfri-a illa tempestate, & viginti quatuor, haud am-s, ab obitu horis incidi; grave olebat adeo, ut a diem unum dissectionem omnem absolvere coa-fim. Plura tamen adnotavi quæ tum ad natura-, tum ad contrariam attinerent constitutionem. Hæc altera dumtaxat referam: In Ventre contractum omentum, ventriculus oblique nimis dextrorsum in-clinatus. Sub eo Colon intestinum non in transver-sum means, sed deorsum curvatum, idemque ab ini-tio ad curvaturam hanc usque plurimum dilatatum, & livens. Æquo longior lien. Testes non modo albi, duri, inæquales, sed in eorum altero latens ad cen-trum corpusculum album, subrotundum, ferme & cavum, & cartilagineum. Tubæ ambæ duobus trans-versis infra majus orificium digitis prorsus imperviæ. Vagina intus nigricans, & ad imam fere anteriorem partem quasi ab acri humore erosa: cujusmodi ero-sio in altero quoque latere cervicis uteri animad-vertebatur. In Thorace pulmones a tergo perni-gri. Cor laxum, pluresque in ejus ventriculis poly-posæ concretiones. Vasa, ut & in reliquo passim ca-davere, multo sanguine referta. In Capite de-mum, os sincipitis qua allisum fuerat, intus, ex-traque lividum; nulla tamen rima fissum. Meninges, sub quibus non pus, aut sanguis, sed aqua effusa erat, qua parte respondebant livido ossi, ipsæ quoque ex subviridi livebant. Sic eo tantum loco & cere-brum livore affectum erat, non altius tamen descen-dente, quam ad digitos duos. Fœtor cum aliarum, ut dixi, partium, tum harum præsertim, erat gravis.

3. VIRI qui pariter ex alto ceciderat, caput me-mini fuisse ad me allatum A. 1722. CALVA-RIA cum esset nec fracta, nec fissa, fere eandem ta-men & meningum, & cerebri ipsa quoque exhibuit constitutionem.

4. FŒMINA paupercula, subpinguis, ex dolore amissi, cum ipsa junior etiam tum es-set, mariti, amens facta, a paucis annis ita per

Morgagni de Sed. & Caus. Morb. Tom. II. Pp

(t) Earund. Cent. 6. Obs. 54. (u) n. 47. (x) Sepulchr. Sect. hac 3. Obs. 3. §. 13.
(a) De Medic. l. 8. c. 4.

per urbem vagabatur, ut nemini quidem noceret, sed improborum injuriis ipsa esset opportuna. Itaque præterquam quod ante aliquot menses peperisse dicebatur, novissime a scelesto quodam adolescentulo ejus caput ferreo pessulo ictum fuerat, cum decimo, an undecimo ab ictu die, non sine concussi cerebri indiciis, in Nosocomio mortua est. CADAVERE in Gymnasium postridie illato, ut ante Februarii finem Anatomen absolverem A. 1728. vix uti licuit. Nam etsi cum intestina detrahi jussi, idoneum satis visum est; insequenti tamen die virebant jam pleraque Ventris viscera. Hæc nihilominus animadverti. Crassior erat totus uteri fundus: grandiores testes, & rotundiores: cum horum altero connatum erat penitus suæ tubæ orificium. Testes autem ipsi dissecti nihil peculiare ostenderunt, nisi quod plus habebant humoris, quam soleant. Thoracis utrique caveæ aqua inerat. Cordis posterior facies virere jam incipiebat. Caput autem pessime, ut par erat, inter omnes partes se habuit. Nam etsi cranium erat integrum; pus tamen inter ipsum, & Crassam meningem, & hæc præterea quasi sphacelo affecta deprehensa est.

5. Vulneratorum corpora fœtida, viridia, & putrida non multo post mortem persæpe fieri, mirandum non est, cum icta pars jam pure, & sanie scatere cœpit, & multo magis sphacelo corripi, velut hic. Pravæ enim, corruptæque particulæ per venosa, aut lymphatica disrupta vascula sanguinem subeunt, cum eoque per omne corpus feruntur. Id in capitis quoque vulneribus locum habere, non semel vidimus, in Anu præsertim quam, de Sterilitate ad te scribentes (*b*) commemoravimus. Tempestate enim frigidissima, & ventris visceribus cito detractis, septum ipsum Transversum paulo post virescebat. Hæc autem eorum cadaveribus facilius accidunt, qui sive aliis partibus, ut Aorta erat Vetulæ illius, sive ipsis dumtaxat humoribus ante acceptum vulnus ad putredinem essent dispositi. Quem in numerum haud secus ac Virum in oculi orbita sauciatum, de quo superiore Epistola (*c*) scriptum est, agrestem illam Fœminam referes cujus paulo ante (*d*) dissectionem protulimus; tantæ enim odoris gravitati non satis in capite ejusmodi læsio respondebat: quanquam hæc cur minor ex parte quam prius fuerit, aliquando videri possit, cum ex modo dictis colligi licet, tum dilucidius infra (*e*) indicabitur.

6. FŒMINÆ alteri eadem ætate, sed bene multis ante annis, id est A. 1706. vulnera inflicta fuerant duo brevi & incidente ferro, non multi tamen ponderis, quorum altero læsa erat ea pars Temporalis musculi dexteri quæ pone Angularem Zygomatici ossis apophysim, ut vocabulis utar Cel. Winslowii, condita est; alterum aliquanto erat inferius. Ambo tamen vulnera jam ferme ad cicatricem perducta erant, cum mulier & frigidi aeris injuriis se objiciens, & duri cibi masticatione Temporalem agitans musculum, tota mox facie valde extumuit, rigoribus concussa est, & convulsivis ad caput motibus; levi etiam subinde correpta delirio, donec stertens, in Bononiensi Nosocomio S. Mariæ de Morte extincta est. CAPUT non solum, sed & alias mulieris hujus partes postridie dissecans, qui dies fuit ad VII. Kal. Apriles, hæc primum in genitalibus præter naturam animadverti. Testium alteri cystis parva inerat ex flavo virens, in qua globulus quasi sanguinis concreti, nescio quid rutili in centro habentis. Uterus crassioribus erat parietibus, interiore tunica laxa, sub qua aliquot locis sanguineæ guttæ transpiciebantur, an quod menstrua purgatio adventaret? an potius quod uterus non bene valeret? nam alba, sic satis fluida, materia passim inter valvulas cervicis occurrebat, quasi mulier uterino fluore laboraret: & sane osculum uteri laxius erat quam subjecta vagina ejusque orificium requirerent, idemque superficie tenus tanquam ab acri materia nonnihil læsum. Calvaria aperta, Duram meningem crassiorem factam, & quasi a guttulis san-guinis, quas tamen abstergere non posses, hic il rubentem deprehendimus non uno loco qua cere basi subjicitur, ut ad latera sellæ Turcicæ, & i ipsa glandula Pituitaria, sed nusquam magis qu sub dextero anteriore cerebri lobo. Sub quo, & latus quoque externum ejusdem lobi inter utram meningem pus erat ex subflavo ad cinereum color vergens. Substantia tamen cerebri, & cætera quæ f intra cranium, erant illæsa; etsi paulo turgidi apparebant sanguifera vasa quæ per Tenuem men gem decurrunt, & sub hac aqua erat pauca, ut p ca quoque, & subrubra in Lateralibus cerebri vent culis, & polyposa concretio in Superiore Falcis nu. Cum viam per quam pus ex vulnere potui cranium subire, diligenter quæreremus; ossa hu omnia ab interiore facie comperta sunt prorsus il sa. Tunc vero ad exteriora perlustranda transivimu Sub vulnere superiore; inferius enim, minus profu dum, aliorsum tendebat; cavum erat circum quo & in quo pus stagnabat: per quod cavum, cum m lier viveret, specillo immisso Chirurgus quidam in cranium se pervenisse, dicebat. Et via sane per o a vulnere perforatum, ex eo cavo erat puri, non cranium tamen, sed in oculi orbitam: quæ res te discrimine Chirurgum deceperat. Ex orbita ver ubi quoque pus repertum est, quo itinere traductu esset in cranium, nullum omnino erat indicium, s naturalia inspectaremus foramina, sive quæ forte m bi vi aperta fuissent, perquireremus; præsertim c Dura meninx nusquam erosa conspiceretur. Quæ a madversio ad id etiam valuit, ne per tenuissimam qua dam rimam pus transiisse, crederemus, quæ postqu scalpro denique adacto, orbitæ fornicem elevassem in hoc videri visa est.

7. Attamen in istiusmodi perquisitionibus quæ f in viventibus, sive in mortuis fiunt, ut in illis dendum est, ne ubi duæ naturales caveæ tenui int septo disjunguntur, specillum quod in alteram per nit, alteram subiisse, præpropere existimemus; ita his præstat scalpro malleoque abstinere, ne siqua f te rima se prodat, ulla esse possit dubitatio, nol violentiæ, an accepto ictui debeatur; ut nulla ce alterutrius generis in eo fuit quem paucis post die ibidem persecui.

8. SENEX erat magno corpore, flavo colore, alias pro asthmatico curatus fuerat. Is cum ab cadens allisisset ad saxum sinciput dexterum; vuln quod inde retulerat, curatio bene procedere videbat cum circa undecimum diem accessit spirandi difficu cum stertore. Nullus in thorace dolor. Quereba potius assidue de molesto quodam sensu infra ip hypochondrium dexterum. Quem ad locum adm manu, percipiebamus quasi bullulam ex istis q pluvia in superficie aquæ excitat, quæ alterne se tolleret, ac statim subsideret, moxque rediret, retque, eodem semper loco servato. Interea caput ne valere videbatur: sed homo dormire non poter & convulsivi ad carpos subsultus pulsum explora bus occurrebant. Qui, ut semper, frequens, nunc ro etiam parvus factus erat. Itaque intra unum, alterum diem ab difficilis respirationis adventu m accessit. CADAVERIS erat distentum Ab men. Quod cum diduxissem; ventriculus, & inte na aere turgida se se ostenderunt, & ex his Ten quodam loco quasi inflammata, nec sine aliquo tore. Jecur durius culum. Lien adeo laxus, ut n negotio digitis posset discerpi. Hernias, & lacera pylori annulo pendentem laciniam, quippe alibi (satis descriptas, ut undenas quoque singulis in lat bus costas, in Adversariis (*g*) memoratas, præ mitto, cum satis hic sit indicare, in hoc homine fuisse. In Thyroidæa autem glandula lobi alterius feriorem partem globulum majusculum, duosque i alios habuisse lenti humoris plenos, idcirco præter quod in aliis sæpius ejusmodi res commemoravi. Thorace quæ continerentur, præstat adscribere. A rior pulmonum facies erat per membranas ad pe anne

(*b*) Epist. 46. n. 26. (*c*) n. 57. (*d*) n. 2. (*e*) n. 9. (*f*) Epist. 43. n. 31. & Epist. 29. n. 17.
(*g*) II. Animad. 32. in fin.

ınexa. Ipsi nusquam duri; at quanquam nec crura ımebant, nec pedes, aqua circumfusi erant multa; ıbra, & aliquanto pauciore sinister, ex viridi sublu- a dexter. A dextris quoque pleura erat putrida, ut ɔn modo facillime avelleretur, sed frustis per se avul- s in illa aqua nataret, & pulmonis membranæ, quæ na ipsa erat, adhærens, pus mentiretur. Pericardium brubram aquam; cor sanguinem spumosum habuit; ıagna ex corde oriens arteria concretionem polyposam.

Sincipitis vulnerati os patebat ad sesquidigitum, ɾescens, & circulari quasi sulculo comprehensum, si exterior cranii lamina subsedisset. Interior autem cies, ipsi respondens, colore quidem erat eodem; d nullo sulculo comprehensa. Nec vero ibi, neque ibi aliud præterea calvaria vitium habebat. Dura au- m, ei uni loco subjecta, meninx ichore crassiusculo adebat facie quidem superiore; inferiori adhærentem ıbebat, sic tamen, ut nullo negotio detrahi posset, ıasi alterius Duræ meningis frustum, quod attente aminatum, persimile inventum est spuriarum mem- anarum quibus in thoracis inflammationibus persæ- pulmones, ac pleura obducuntur. Sub eo frusto enui meningi exterius adhærebat quasi majuscula gut- crassi, & subalbi ichoris. Inter hanc autem menin- ɛm, & cerebrum non ibi dumtaxat, sed passim, aqua ıterjiciebatur non multa. Quæ in Lateralibus etiam entriculis non deerat, hæcque subrubra. Cæterum mnis cerebri substantia ubique sana: cerebellum per- ɪolle. Omnes denique corporis musculi flaccidi fuere.

9. Quod ad sensum attinet quasi bullarum assurgen- um, & subsidentium, molestum illum quidem, sed cile ad flatulentos habitus, attollentes se in certa ali- a intestinorum parte, neque in aliam abeuntes, re- rendum, si id mecum omittas, & reliqua perpendas; mpe Observationem hanc quoque ad quatuor addes tea descriptas, & ad plures alias superiore Epistola Valsalva propositas, ex quibus intelligitur, osse lla fissura pervio, a percussione tamen capitis vi- ri aliquid intra cranium posse, ex eoque vitio mor- n oriri. Nam quæ Seni huic etiam in thorace re- ta sunt præter naturam; fortasse illa quoque ex quæ erant intra calvariam originem, aut incremen- n habuere, parte aliqua pravi ichoris inde in tho- em translata, hominis præsertim asthmati obnoxii. l & mulierem memini ex frontis ictu mortuam, thoracis utroque cavo, præter expectationem, fœ- n aquam habuisse: cujus historiam mulieris alias te inter eas mittam quæ ad claudicationem ctant (*h*). Ad hanc suspicionem ansam dant circa non rarum pravæ materiæ ex percus- cranio in thoracem transitum ex Valsalvæ, ɔrumque observatione adnotavimus (*i*). Et amvis sciamus, ubi de meningibus, & cerebro tur, non minus acrimoniam, quam copiam attendi ɾe lædentis humoris; non tamen incongruum pror- est, ubi hujus pauxillulum intra mortuorum cal- iam deprehenditur, interdum saltem suspicari, re- ıias id esse aliquanto majoris copiæ quæ postquam s partes vel magis quam appareat, læserit, mox vasa in alias traducta sit, aut per universum cor- dispersa, unde etiam ex parte universalis putre- is indicia, & gravem potissimum odorem deduxi- s (*k*). Quantulum autem lethalis ichoris, aut vi- ab eo inducti haud raro intra cranium supersit, aut e inveniatur, præter complures Valsalvæ historias) & duas primas nostras, & hanc ultimam, hæ ostendent quas nobiscum Mediavia noster diligen- mus communicavit.

o. SENI, cum ebrius esset, in altero sincipitis la- vulnus saxo inflictum fuerat: ex quo tamen ne- cecidit, neque vomuit. Vulnere per Chirurgum ɔus insequentibus dilatato subjectum os haud ita cul ab angulo quem Sagittalis, & Lambdoides su- intercipiunt, sublividum repertum est; quapro- idoneo ad id ferramento rasum fuit. Nec Me- s deerat nihil eorum prætermittens quæ ejusmo- n casibus fieri solent. Vulnus autem subsiccum erat, boni coloris: febris aderat: pulsus erant debiles: æger noctu surgebat, æstum causatus; & Junius qui- dem erat mensis A. 1739; sed id tamen videbatur læ- sa nonnihil mente fieri. Tandem febris abit: melio- res fiunt pulsus: jamque æger famem se amplius fer- re posse, negat. Nulla tamen in re peccanti post ali- quot dies redit febris cum sensu gravitatis capitis, torpore quodam mentis, levi delirio, faciei, & ocu- lorum rubedine. Itaque Medico iterum opem ferre, sed frustra conante, brevi post tempore Senex obit, vigesimo circiter ab ictu die. CRANIUM erat crassissimum: crassa proportione etiam Dura meninx. In illo nihil usquam vitii; quia ibi etiam ubi in vi- vente rasum fuerat, extra, intusque erat naturali co- lore. Hæc pariter sana. Non sic autem altera meninx, cujus exteriori faciei qua percusso loco respondebat, pauxillum adhærebat muci, ex flavo viridis, teterri- mi odoris. Ei muco subjectum cerebrum subnigrum fieri incipiebat tanto spatio quantum duo transversi digiti quoquoversum obducerent, nec profundius quam sit corticalis cerebri substantia. Bene autem se habe- bant reliqua, nisi quod subrubens serum non paucum in Lateralibus ventriculis inerat, sed in eo plus qui vulneri subjiciebatur. In utroque plexus Choroides pallebant.

11. MULIERI, comitiali morbo jam diu obnoxiæ, percussum est caput. Initio nihil mali quod esset adno- tatione dignum; ut si interrogaretur, levissima omnia, vel nulla esse, responderet. Sed aliquot exactis diebus, paulatim mala se ostendere, & crescere, febris inten- di, quædam præterea quies accedere somni instar assi- dui, sed sine somno; ut, si attenderes, tenui voce murmurantem audires. Sic nullis aut primis, aut po- sterioribus proficientibus auxiliis, mortua est. CALVARIA non modo rimam nullam, sed vix qua icta fuerat, nonnihil mutatum colorem ostendit. Ei dumtaxat loco mucus suberat purulentus, ut in Sene diximus, aut paulo plus. Præterea ex interiore cra- nii facie qua ipsi imminebat Sinui Falcis, prominen- tia ossea exstabat levis illa quidem, & brevis; sed ejusmodi, ut si digitum per ipsam a posterioribus an- trorsum duceres; pungeretur. Verum hæc ad epile- psiam fortasse; ad ictum certe non pertinebat.

12. Ad eundem fere modum eodem anno 1739. aliis, ut Seni, aliis, ut Mulieri, ex capitis ictibus rem accidisse, narrabat Mediavia, animadverteratque, sicui gravia, quæ initio fuissent, mali indicia pro- pemodum obliterarentur, deinde autem febris ex levi gravior repente fieret, cum frigore ingruens, & men- tis perturbatione, si ea quidem ingrueret die undeci- mo; mortem advenisse decimo quarto: si illa decimo quarto; hanc decimo septimo. Quæ dum legis, multoque etiam magis cum Valsalvæ tot legeres Ob- servationes (*m*); non dubito, quin sæpius mireris, miratusque sis, nullam terebrati cranii mentionem es- se factam, in iis præsertim Civitatibus in quibus exi- mii rei Chirurgicæ Doctores floruissent qui capite sau- ciatis eo auxilii genere tam prompte olim, quod vel ex eorum Scriptis cognoscimus, opem ferre consues- sent. Mirari tamen desines, ubi aliam aliis ætatibus, non modo apud alias, sed & apud ejusdem gentes tot auxiliorum fortunam spectaveris, sævi potissimum ge- neris, incertique simul eventus, ut hoc est. Non promptitudo, non dexteritas, non animus Chirurgis defuit. Hic ægris potius, aut eorum consanguineis, aut aliis quorum intererat, defuit, hinc crudele ad speciem opus, inde operis exitum cernentibus tunc opi- nor, cum abnuere cœperunt, sæpe adeo infelicem, ut populo, Rei Medicæ ignaro, sic occisi qui servari non potuerant, viderentur. Tot autem, tam variæ, & tam difficiles ad conjiciendum sunt causæ ob quas cranii per- foratio, quamvis perite, innocenterque perfecta, inu- tilis tamen sit, ut facile fieri potuerit, ne inter mul- tos iisdem annis terebratos præter perpaucos evaserit quisquam. Noli autem mirari quod dixerim, sic accidere potuisse, cum Tronus apud Bohnium (*n*), ne uno quidem excepto, revera *omnes periisse*, testetur, qui capite vulnerati, in magno Civitatis Italiæ Nosocomio terebram experiebantur. Quid? quod in multo majori apud Exteros Nosocomio, non

(*h*) Epist. 56. n. 16. (*i*) Epist. præced. 51. n. 17. & seqq. (*k*) supra n. 5. (*l*) Epist. præced. (*m*) Epist. 51.
(*n*) Differt. de Trepanat. Difficult.

non ante ſæculi decimi ſexti finem, ſed hoc noſtro, non ſub temerario quodam, ſed ſub experientiſſimis Chirurgis idem, aut fere idem accidere, litteris mandatum eſt, neutrubi autem culpam omnem in aerem conferre licet inſalubribus quamplurimorum ægrotantium effluviis infectum, quando in utroque conſtat capitis vulnera vel gravia, alia ratione curata, conſanuiſſe, & conſaneſcere. Cave credas, hic a me peritiam majorem, aut diligentiam in viris celeberrimis deſiderari. Satis eſt cauſarum, ut dicere inceperam, quas accuſemus. Sic enim cogita, nonnunquam ſanguinem intra ventriculos cerebri, aut ſub hujus baſi eſſe effuſum; alias exterius quidem, & ſuperius, verum ſub Dura meninge, aut ſi ſupra hanc, eo tamen loco ubi calvariam e directo Chirurgus non audeat terebrare, exempli cauſa ſub Temporum muſculis, aut contra Pituitarios frontis ſinus. Nec me interpelles regerendo, poſſe aliquando & contra horum Sinuum ſedem, & ſub iis muſculis cranium perforari, & ſupra eum ſanguinem Duram meningem incidi. Scio enim, Frontales Sinus nonnullis deeſſe, quod ubi ima frons ad ſupercilia nihil prominebat, & ſima erat, videor interdum animadvertiſſe. Nec me fugit ad materiam educendam quæ ſub illa meninge coerceatur, ejus inciſionem a ſummis Chirurgis fuiſſe propoſitam, quos inter poſtremi non fuerunt noſtrates Gabriel Falloppius (*o*), Cæſar Magatus (*p*), Petrus de Marchettis (*q*), Temporalem autem muſculum ab eodem Magato (*r*) *ſectum* eſſe *pluries felici cum ſucceſſu*, & ante Magatum ſecti ejuſdem muſculi felicia pariter quinque exempla a Carcano (*ſ*) fuiſſe litteris tradita, ne tum quidem ulla ſecuta convulſione, cum totus in tranſverſum diſſectus eſt; viviſique ipſe A. 1734. hic Juvenem qui, pugione per eum muſculum a ſumma ejus anteriore parte in auriculæ uſque Concham pone Tragum adacto, hæmorrhagia quidem magna, ſed nulla febre, nedum nulla convulſione, vexatus, feliciſſime evaſit. Illa igitur ſcio, timentibus etiamtum aliis, ab Italis propoſita eſſe, aut peracta. Sed idem ſcio, & extrema cogente neceſſitate eſſe peracta, nec ſine gravi, quod non diſſimulant ipſi, periculo, convulſionum præſertim, quas non Hippocrates (*t*) ſolum, aliique, ſed & Marchettus ipſe (*u*) conſecutas vidit; ut propterea muſculi illius ſectionem ſuadere noluerit; ne dicam, *nunquam* eſſe inſtituendam, diſerte ſcripſerit. Sive igitur Chirurgi eo tempore quo apud quaſdam Civitates male audire cœpit cranii perforatio, hac tutiſſimo quodam loco, & quatenus licere crediderunt, peracta, in cæteris illos imitari non ſunt auſi, ægrique nihilominus perierunt; ſive imitati ſunt, & ſecutis, opinor, convulſionibus, aliiſve malis, ægri tanto miſerabilius perierunt (quærimus enim, non quid neceſſario acciderit, ſed quid accidere potuerit, ut auxilii hoc genus defereretur) quem in metum populus, & quam in opinionem ab utrolibet eventu facile adductus fuerit, vides.

13. Sed præter eas quæ dictæ ſunt, fieri tunc potuit multis aliis de cauſis, ut ſine utilitate calvaria terebraretur; imo non ſine manifeſto detrimento, quæ res vel magis averſos fecerit animos ab hoc auxilio: ut ſi Chirurgus forte ignarus, quam ſæpe in cranii interiore facie inſculptæ ſint foveæ illæ quas alias (*x*) tibi memoravimus, tubercula, ut olim vocabant, Craſſæ meningis haud raro alte adeo excipientes, ut tibi una, eaque tenuior, externa lamina oſſibus præſertim ſincipitis, interdum & frontis ſuperſit, quarum ignoratione rerum vereor, ne ipſas Obſervatores quidam pro cranii, & meningis morbis propoſuerint; Si ille igitur contra aliquam ex iis foveis caſu; nam certæ earum ſedes non ſunt; terebram demiſiſſet; prius utique meningem, & quæ ipſam attollunt, violaſſet, quam primam laminam totam a ſe terebratam eſſe, crederet: aut ſi alius, retecta ope terebræ eadem meninge, eique pus ſubeſſe ratus (ſubeſt enim aliquan-do, ut complures docent Obſervationes, in ii etiam duæ a Murryo (*y*) editæ, quas anatome firmavit) eam meningem inciſiſſet, iſque aut ſi deceptus; inter quæ *omnium certiſſimum* num eſſe p ſit *pulſatorii*, *ab arteriis cerebri* illi *impreſſi motus ſatio*, alii viderint; ferri aciem non in pus, nullum eſſet, ſed in Tenuem meningem, brumque immiſiſſet, aut non deceptus, arteri mos, per Craſſam meningem repentes, ſauciaſſ Mitto errores cæteros qui in opere non ita accidere plures potuerint non ſine ægrorum n enumerare: & ad reliquas cauſas redeo, propter id opus inutile eſſe potuerit. Quarum ut aliquas tum commemorem; certe ut ſanguis inter menin Duram, & cranium, & iis quidem locis eſſet effu quæ perforare nihil vetet; tamen ſi concretus a adeo, & tenaciter ad eam meningem adhæſiſſet non ſine vi divelli poſſet, quemadmodum & aliis ribus, & Valſalvæ ipſi non ſemel invenire contig nihil enim, ut vel ſupra animadvertere potui comminiſcimur, ſed omnium fere in ſuperiorib aut in his Litteris habes exempla; quid cranium terebrare profuiſſet? Dices fortaſſe: at ſi vel a mortem ſic adhæſiſſet; perito Chirurgo non defuiſ quæ infunderet, ut diſſolveret, & reglutinaret. F non defuiſſe. Quid? ſi pars aliqua ejus ſanguinis eſſet quo adire infuſus humor non poſſet; neque e ignoras, arcte cum cranio meningem illam cohære & hinc conſequi, ut nequeat cum uno in quo a nio ſeparata ſit loco, alter, vel propinquus, in pariter ſeparata ſit, communicare, aut certe ita pedite, ut opus eſſet tum ad ſubeundum, tum ad e diendum. Nec me præterit, quibus inſtrumentis C rurgi poſſint partem aliquam meningis proxima calvaria diducere, ægrum autem, ſpiritu per inter la cohibito, cohærentem materiam urgere, eique ciliorem ex ſuis receſſibus exitum parare. Sed ciſſim pericula quoque video, ne forte meningem a lendo, hanc Chirurgus lædat, aut vas aliquod e etiam majuſculis violet paulo ante memoratis, per exteriorem illius faciem prominentia, intra ca riæ ramoſos illos ſulcos excipi, noſti: neque non timeo ægrotantis conatus, ſi modo imperata a re, & facere is poſſit, neque ille ſine ſenſu, & m attonitus jaceat. Cohibito enim ſpiritu dum hom connituntur, plus ſanguinis in capite retineri, vel eorum inſpecta, eo tempore tumente, & ruben manifeſtum eſt, ſive quod undique tunc minus peditus, otiante videlicet pulmone, eſt ſanguinis tus, ſive etiam ob eam quam credidit Sa rinus (*z*), aut ob aliam aliquam ejuſdemmodi ſam, capiti peculiarem. Itaque cerebri turgent vaſis, Tenuis meninx undique ad Craſſam urgetur ſiquid humoris inter hanc, & cranium forte inte dit, idquo minor reſiſtentia eſt, per apertum in foramen eliditur, ſi quidem huc non interclusum tum habeat. Verum & vaſorum diſtentio novæ ſan nis per læſa vaſa eruptioni, & nimis violenta, ac n ſæpe repetita Craſſæ meningis compreſſio hujus infl mationi præbere cauſam poteſt. Utrumlibet au horum minime facere ad ægrum ſervandum, vi

Eſt præterea ſanguis interdum fluxilis, & per illud foramen poſſit elabi; ſed ea copia, ut p quam educatur, cerebrum adeo preſſerit, ut ex ea ſione homini moriendum ſit, cujuſmodi ferme ex plum habes in una etiam ex noſtris Epiſtolis tomicis (*a*). Huc adde, potuiſſe corruptione jam lethale vitium meningibus attuliſſe. ſuper quæ de ſanguine dixi, omnia de pure que, ſive mavis de ſanie, & ichore dicta put

Quid vero? ſi nihil horum ſit, concuſſio tem cerebri tanta fuerit, ut intimam ipſius ſtru ram maximopere vitiaverit. Relege, quæſo, Ob vationem ſtulti, ob alliſum vehementer caput e cti, quam Epiſtola ad te VIII. (*b*) deſcripſim & cum ea confer damnati, quam ex Littrio adnotavimus (*c*), & ad quam ſuperioribus Litteris con

(*o*) Comm in Hipp. de Vuln. Cap. c. 43. (*p*) De rara Medic. Vuln. l. 2. c. 38. (*q*) Syllog. Obſ. Med. Chir. 14.
(*r*) l. 2. cit. c. 27. (*ſ*) De Vuln. Cap. Serm. 1. Lect. 8. (*t*) in Coac. juxta Dureti interpret. l. 3. tr. 2. c. 1. n. 1.
(*u*) Syllog. cit. in addit. ad Obſ. 15. (*x*) Epiſt. 8. n. 3. (*y*) Quæſt. Pariſ. A. 1736. propoſita n. 5.
(*z*) Obſ. Anat. c. 3. in fin. (*a*) XIII. n. 16. (*b*) n. 15. (*c*) n. 18. (*d*) n. 10.

mmemoratam, aliam ex Hænelio addidimus. In mine illorum trium sanguis erat effusus; duo taen primi illico, tertius intra duodecim horas ab ea isione interierat. Fac, ex illis aliquem dieculam, si paulo minor fuisset concussio, vivere potuisse; anium autem attonito quasi ex interna sanguinis fusione, esse perforatum. Num exire sanguis poisset, qui effusus non erat? Spectant huc etiam illa allonii (e): *aliquando illæso cranio, leviter contu- carne, cerebrum intus est concussum*: & paulo inrius, *experientia observatum est, innumeros a mor- 's cerebri post convulsiones & concussiones interiisse, iorum in cerebro per anatomen nil videre contigit uod terrifici symptomatis causa extitisset. Et id ple- sque fefellit ratos se aliquid ἀξιόλογον reperire posse cerebro laborantium extinctorum. Adeo occulta sæ- causa convulsionis!* Est contra cum in cerebro est iagna & conspicua læsio, aut intra calvariam mulım sanguinis effusi: nec tamen, ea perforata quiduam ex cerebro educi potest, aut sanguis ex ea inuliter educitur. Vide primi casus exemplum in Obrvatione Eliæ Camerarii (f), qui frustra terebraım cranium narrat propterea quia ictum capitis supuratio consecuta intra cerebrum latebat, exterius ndique integrum. Alterius autem casus exempla eliere ex Observationibus eorum potes qui sanguifera asa, arteriasque in primis, disrupta intra percussam alvariam deprehenderunt. Satis est Bohnium (g) nspicias, qui ter vidit. Fac, arterias aut non esse x grandioribus, aut non prorsus ruptas; neque enim emporis satis esset, ut de terebra cogitaretur. Quid amen prodesset cranium perforare ad effusum sanuinem educendum, si novus usque & usque ex quanımvis minoribus, nec omni ex parte ruptis arteriis odem effunderetur? Mitto causas alias, etiam quæ on tam Chirurgorum, quam ægrotantium, aut asdentium incuriæ, erratisve, non semper in vulgus otis, fuissent imputandæ, & ad eam venio, ob quam epius, quam ob cæteras, accidisse puto, ut calvaæ terebratio inutilis populo videretur.

14. Nam ut signa sint ex quibus liceat suspicari, nguinem intra calvariam esse effusum; quis scire o certo possit, an revera, &, si hoc etiam sciret, iam in partem effusus sit, & quod consequitur, oi sit os perterebrandum? Nemo sæpe adest cum hoo cadit ex alto, aut cum ab inimico percutitur; se autem loqui sæpe non potest: & icta loca modo ura apparent, modo etiam nulla, in quibus ocuırum, manuumve judicio etiam post imposita emolentia emplastra, & resolventes sacculos, rubor aliuis, tumor, aut mollities percipiatur. Quin aliuando in ea capitis sede quæ percussa non fuerat, ltro apparere tumorem, Rouhaultius (h) vidit, & ua id ratione fieri possit, indicavit. Neque alia uæ Antiqui, aut Recentes proposuerunt, indicia tis prosunt, ut si vel ille qui loqui non tteft, nec intelligere, manum subinde ad cerm capitis sedem admoveat, vel Medici alterum rte corporis latus resolutum animadvertentes, oppofito capitis latere noxam esse, conjiciant. am præter unum qui majorem fortasse exterius dorem moveat, alia esse possunt loca sub quibus mas revera lateat internum vitium: neque hoc resotio aliqua semper consequatur, necesse est; aut si onsequitur, non propterea tamen ut affectum capitis tus, sic lateris partem noscimus in qua potissimum itium sit. Hanc autem ipsam cognoscere necesse est, ut aperiendum foramen ipsi responderet, nec ustra apertum esse, omnes intelligerent. Verum in ognoscenda quam fallaces sæpe sint conjecturæ, vel inc apparet, quod etsi pars ipsa icta ab ægro indietur, imo ecchymosi, & tumore se ipsam præclare idicet; non raro tamen casus incidunt in quibus aa sit pars contusa, alia in quam effusio facta sit. uod cum ex quibusdam superiore Epistola descriptis bservationibus, aliisque intellexeris; tum præferm ex hac cognosces, quam continuo subjiam, Mediaviæ nostri historia, eo digniore quæ hic scribatur, quod in ea terebratum cranium est.

15. JUVENIS agrestis robustus ex alto cadens, caput alliserat. Nullum omnino consecutum aut tunc, aut proximis diebus symptoma est. Itaque triduum perrexit, sicut ante, vivere, & rure eadem facere quæ solebat. Postea in eo qui contusus fuerat, loco; is erat ad alterius ossis sincipitis illam partem quæ Lambdoidi suturæ propior est; tumor manifestus, & addita febris ut in Nosocomium veniret, impulerunt. Ex arte a Medico, Chirurgoque curatus, jam esse videbatur propemodum sanus, præsertim cum toto eo tempore peculiare latentis mali indicium se ostendisset nullum. Circa diem a lapsu decimum septimum, cum famem diutius ferre non posset, plurimum comedere ausus est. Mox febris rediit urgentior, cum dolore caput universum gravante, & vomitu. Ne tum quidem in quo clam omnibus deliquisset, est fassus. Cum remedia cætera frustra essent; mentio injecta est auxilii quod omnes hic renuunt, ipse autem minime formidavit. Igitur qua caput constabat fuisse allisum, ibi ab strenuo spectatoque Chirurgo os, nihil prorsus vitii ostendens, ea diligentia atque arte perforatum est, ut nocere id non posset, si non juvaret. Nihil tunc, aut postea exivit. Dura meninx sanissima & conspecta, & servata est. Intereaque æger aliquanto melius se habere videbatur: nec qua in re antea peccasset, amplius occulebat; cum repente pleuritide ad imam sinistram thoracis partem gravissima correptus est, nullisque proficientibus auxiliis, intra paucos dies interiit, cum materiam sanguine etiam nonnihil tinctam, sed non multam, rejecisset, neque ullum præter ea quæ dicta sunt, accessisset laborantis capitis indicium.

CADAVER, cujus ex ore fœda exivit materia, infra jugulum sinistrum dumtaxat, ad mediocre spatium, livebat, grave autem adeo olebat, ut vel frigidissima illa tempestate; inierat enim Januarius mensis A. 1742.; ferri non posset. Itaque nihil, nisi cranium, quod erat crassissimum, apertum est. Nullum prorsus in eo, aut in iis quæ continebat, vitium fuit, si perpaucam flavam quasi *gelatinam* excipias, quæ sub Dura meninge ad spatium trium quatuorve digitorum quoquoversus extensa reperta est, non sub contuso ubi terebratio instituta fuerat, capitis loco; sed magis ad anteriora.

16. Si historiam hanc cum iis quas superius (i) scripsimus, animadversionibus conferas, facile causam unde huic Juveni pleuritis sit orta, suspicaberis, perpaucam autem quæ sub Dura meninge inventa est, materiam, reliquias fuisse illius quæ ibi aliquanto majori copia prius extitisset, reliqua in thoracem potissimum, sed & in corpus universum, ut fœtor ostendebat, translata. Quod si res ad hunc modum se habuit; optandum erat, ut priusquam inde materia dilaberetur, terebrato cranio fuisset educta. Sed quis scire poterat, cranium non sub contuso loco, sed anterius ubi nullum erat peculiare collectæ materiæ signum, terebrari oportere? Verum fac id divinari potuisse: quæro ex te, quo tempore cranium fuisset terebrandum? Num ante diem decimum septimum: At nullum erat signum effusi humoris. Num postquam signa aliqua se obtulere? Etsi Chirurgus exercitatissimus Carcanus (k) diserte inculcaverit, *pravis apparentibus symptomatibus*, non primis diebus, sed *temporis successu*, cum tunc ea *ex jam facta, vel quæ fieri incipit, corruptione provenire soleant, de salute infirmi rarissime esse sperandum, imo de eo fere semper actum esse*; tamen ægrotanti, raro hic exemplo anceps hoc remedium malenti, quam nullum, deesse noluerunt; quando ipse Carcanus aliquem servari posse, non negavit, imo nec Falloppii testimonium reticuit, unum ab se circa trigesimum, vel quadragesimum diem perforato cranio, & sanie educta, conservatum esse, affirmantis, non facilem se ad credendum præbente Carcano, sed multo difficiliorem præbituro, si raræ aliæ, sed non minus certæ, hujus generis Observationes prodiissent, Sculteti in primis (l) qui *post vigesimam octavam a læsione septima-*

(e) l. de Convulsione. (f) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 149. (g) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 1.
(h) Traité des playes de tête ch. 10. (i) n. 9. & 10. (k) De Vuln. Cap. Serm. 3. Lect. 5. (l) Obs. 13.

ptimanam idem quod Falloppius, se præstitisse, nominato homine, indicatisque loco, & tempore, confirmavit. Factum est igitur in hoc Juvene quod fieri potuit. Sed illa ob quam historiam hanc proposui, causa obstitit, ne felix eventus responderet.

17. Atque utinam una hæc esset historia, nec plures apud alios extarent, hujus non dissimiles. Quæ, & tot insuper, aliæ ab alias causas, inutilem pariter, neque ita raro, usum terebræ ostendentes, fecerunt, ut non solum inter veteres, sed inter recentiores etiam, Medici non ignobiles fuerint, qui illam *frustra sæpe*, imo *sæpissime frustraneam* esse, scripserunt. Verum terruerunt magis qui & olim *non modicum* ab ea *periculum*, aut *certius* esse *periculum*, & nostro quoque tempore *non absque gravi periculo exerceri posse* terebrationem, asseverarunt. Num vero, inquis, tunc etiam cum ab excellenti Chirurgo exercetur? Certe qui ad Ptolemæum illum Ægypti Regem *in caput graviter vulneratum*, de quo in T. Livii Epitome (*m*) fit mentio, accersiti sunt, non vulgares Medicos fuisse, credibile est. Rex tamen *inter curationem, dum ossa Medici terebrare contendunt, expiravit*. Quis vero quam præstans Medicus, & Chirurgus Falloppius fuerit, ignorat? Ipse tamen ea simplici erroris confessione quæ summis Viris digna est, ob rem quandam sero ab se in terebrando cranio animadversam diserte hæc scripsit (*n*): *animadvertatis, quæso: ego fui in causa mortis centum hominum, ignorans causam hanc*. Quæ modo dicta sunt, cum essent tot libris tot Scriptorum neque unius temporis, neque unius regionis, mandata, latere omnia non potuerunt, nec possunt. Itaque mirari non oportet, quod inutilibus præsertim, aut noxiis experimentis subinde adjectis renuere cœperint hoc auxilium nostrates, neque in una modo, aut altera Civitate, sed in Italiæ plerisque, & præter nostrates alii quoque, inter quos tunc etiam cum apud nos illud vigeret, fuisse, indicat Wepferus (*o*), populares suos, his verbis: *Itali, aliique locorum calidiorum incolæ protinus trepanum arripiendum statuissent, idemque Exc. D. D. Burgouverus facturus erat, nisi æger, & adstantes ab auxilio his in locis insolito, & vel solo nomine plerisque terrifico abhorruissent, ipsiusque conatibus obstitissent*. Num postea animos addidisse renuentibus, credis gravem apud Lipsienses Professorem Joannem Bohnium Dissertatione edita *de Trepanationis Difficultatibus*? quas antequam singillatim exponat, haud dubitat affirmare, *multum sane eandem periculi involvere, aut sæpe frustraneam seu incongruam deprehendi*. Earum difficultatum plerasque cum supra satis memoraverim; de illa una potius aliquid addam quæ ex novissime producta Observatione deducebatur, nimirum de ea quæ in tempore definiendo, adhibendæ terebræ opportuno, persæpe occurrit, difficultate. Quam juvat altero confirmare exemplo, hac in Civitate a me viso. Juvenis erat mulier, haud infimo loco nata, gracilis, non robusta, sana tamen, ut quæ nihil nisi convulsiones gravissimas quidem, at semel, annis superioribus toto corpore passa fuerat. Cum bene igitur valeret, sederetque humiliore sella, forte accidit, ut improvisa re, & strepitu perculsa, caput, ut fit, retrorsum ageret, & ad marmoreum mutulum, qui pone ipsam e pariete prominebat, alterum occipitis latus vehementer allideret. Dies erat Martii penultima A. 1739. Neque tunc, neque primis illis diebus incommodi quidquam sensit. Deinde in loco icto doloris aliquid: cui successit in subjecto cervicis latere, nonnihil tumente, quidam musculorum qui ibi sunt, quasi rigor, nec sine dolore. Levia tamen adeo hæc erant omnia, ut mulier quæcunque antea consueverat, domi, forisque perageret. Quis ausus esset cranii perforationem tunc imperare? aut, si forte ausus esset; putasne, cæteros permissuros, aut delicatam mulierem fuisse passuram? Nunc reliqua accipe. Cum ad Augustum usque mensem ita uti dixi, se mulier egisset, quippe quæ præter id quod memoratum est, nihil ferme aliud sentiret incommodi; ad illam accersor die ejusdem mensis decima sexta. His quæ retuli, ab ejus Medico narratis, adden[...] audio, a diebus jam aliquot mulierem fabricita[...] nec leviter, durisque pulsibus, subtumidos, rigid[...] & dolore affectos esse illos cervicis musculos, dol[...] etiam secundum Spinam dorsi descendere, maxill[...] inferiorem a superiore non sine difficultate diduci: [...] gram propemodum esse stupidam, lenteque respon[...] re; quin aliquando leviter delirasse: non satis b[...] vidisse: oculos quasi convulsos visos esse: Sed [...] ultima tunc abesse; cætera ab aliquot jam diebus [...] peresse. Insuper dolorem his diebus ad locum o[...] percussum rediisse; quamvis tactus, visusque judi[...] nihil ibi appareat mali. Nimis vera retulisse, se[...] cum mox ægram vidi, nullique jam esse remedio [...] cum, perspexi. Itaque levibus nonnullis in quæ [...] dere calumnia non posset, consuetudinis dumta[...] causa, propositis, cum seniori ex affinibus dixisse[...] quam vehementer ægra mihi displiceret, non redi[...] rus, discessi. Reapse duabus illa, aut tribus post [...] ris loqui desiit, & intra duos tresve dies mortua [...] Cujus si calvariæ interiora examinare licuisset; n[...] dubito, quin, ut Marchettus noster (*p*) pus su[...] membranas, & cerebrum in eo deprehendit qui le[...] ter capite vulneratus ut ne os quidem esset de[...] ctum, tribus post mensibus febre correptus, ex eac[...] dolore in ictum locum redeunte in quo nihil appa[...] bat mali, mortem obierat, tanto ego magis in [...] deprehenderem, quæ non, ut ille, sine ullo vulne[...] capitis symptomate & in febre, & ante illam, fu[...] set, sed & quibusdam menses jam quatuor, & qu[...] excurrebat, tot autem ex quo febris corripuerat, [...] set vexata. Satis jam, superque intelligis, casus i[...] cidere in quibus aut nulla, aut tam levia, inter ir[...] tia, se offerunt effusi intra cranium sanguinis sign[...] tot autem, & tam gravia post longum intervallu[...] confertim ingruant, ut neque primo illo opportu[...] tempore æger eo timore percelli possit, ut terebra[...] admittat, neque extremo sperare possint Medici, [...] pem se per eam allaturos, cum tam longo spati[...] & tam perniciosis indiciis extantibus, non illa pa[...] tium corruptio abesse credenda sit quæ in rarissi[...] ea Sculteti Observatione (*q*) mirifice absuit.

18. Sed quid, inquis, capite sauciatos, aut eoru[...] consanguineos, & cæteros quorum interest, adeo [...] hoc auxilio aversos facit tunc quoque cum grav[...] statim non desunt symptomata? Relege omnia q[...] supra (*r*) sunt scripta de causis propter quas in q[...] busdam Civitatibus credibile est id remedii fuisse [...] fertum, & ad illas hanc quoque adde quæ ex pro[...] ma Mediaviæ historia colligitur.

19. PUERO annos nato ad quatuordecim perti[...] ictum fuerat alterum sincipitis latus circa mediu[...] Quinctilem mensem A. 1739. Eodem tempore Se[...] quoque percussum fuerat caput. Uterque ab ictu [...] ciderat, vomuerat, & mox febri prehensus erat. [...] terque in idem Nosocomium recipitur, & pari tu[...] Medici, tum Chirurgi diligentia curatur. Hacten[...] similia omnia. Nunc disparem primum Pueri, dei[...] de Senis exitum accipe. Puerum cum febris reliqui[...] set circa diem quartum, undecimo iterum adorta e[...] torpore semper, nonnunquam delirio stipata, aut co[...] vulsionibus, aut sanguinis, cujus jam satis emissu[...] fuerat inter initia, e naribus eruptione. Itaque, nu[...] lis proficientibus remediis, intra perpaucos dies int[...] riit. CRANIUM vel præclara luce opposita i[...] spectum, non modo non fissum, sed nihil fere oste[...] dens discriminis repertum est, si percussam parte[...] cum reliqua comparares. Verum inter percussam pa[...] tem, Duramque meningem quidpiam muci simile o[...] currit, & sub eo meninx illa colore non suo. Int[...] ipsam vero, & meningem alteram qua totam prop[...] modum hemisphærii illius superiorem faciem conv[...] stiebat, pus ex flavo viride, fœtens, multum; m[...] ningis autem ipsius quantum pure obductum fuerat [...] tantum erat triplo, aut quadruplo crassius factum [...] & superficie quasi granosa. Nihil præterea, ne [...] ventriculis quidem, in quibus aquæ non erat qui[...] quam, est animadversum. Sic Puer. S[...] nex

(*m*) l. 52. (*n*) Comment. supra ad n. 11. cit. c. 17. (*o*) Historiar. Apopl. Auctar. in Schol. ad Hist. 6.
(*p*) in additis ad Obs. 15. (*q*) cit. supra in fin. n. 16. (*r*) n. 12. & seq.

autem omnino incolumis sanusque discessit .
o. Nunc si populo dicas: facile poterat ille Puer
) osse perforato, & sanguine qui subtus effusus e-
, educto, si admissum fuisset id auxilii, servari ;
tinuo regeret ; at Senex qui iisdem symptomati-
initio pariter correptus fuerat , sine illo auxilio
pes evasit . Non desunt certe quæ hæc dicentibus
ras. Sed quid ad populum qui ex felicibus cunctis
: terebra succedentibus gravium capitis ictuum cu-
ionibus nova semper argumenta capit ad illam a-
sandam? Nec apud nos tantum, sed & alibi , ut
nor; nam alibi quoque exempla sæpe occurrunt e-
modi curationum. Quæ percusso , aut vulnerato
ite , signa essent gravium intra cranium læsionum,
e terebram postulare viderentur , non pauci tibi
endent libri , iique in primis qui ad *Commercium*
inent *Litterarium* (*f*) . Exempla alia ubi quæren-
sint, tum Acta indicant Erudit. Lips. (*t*), tum
Andr. Conradi Dissertatio (*u*), & alii quos bre-
atis gratia sciens omitto , non secus ac Grimmii
) Observationem, & Burgouveri (*y*) duas, qua-
n altera illa est in qua, nisi obstitissent assidentes,
nium ipse erat terebraturus , ut Chirurgus etiam
: de quo meminit Rouhaultius (*z*), nisi Meryus
sensisset . Ægri tamen omnes quos indicavimus ,
e terebræ ope, nonnulli etiam cito, sunt persana-
. Ut vero plane intelligas, quam veraciter dixeri-
is, hujusmodi curationibus fieri, ut magis magis-
e homines terebrationem aversentur , narrabo tibi
od hic accidit A. 1729. Cum ferocientes equos ha-
nis coercere auriga non posset; e rheda concitatis-
io cursu rapta , se ejecit Matrona generosissima ,
ue idem quod fere cæteris qui idem faciunt, con-
it, ut præceps in humum rueret , eamque, ut lo-
, & anni tempus ferebant , lapidibus, & durissima
:ie contectam . Itaque caput vehementer adeo of-
dit, ut quasi pro mortua domum referretur. Me-
i cum omnia quæ agi debent, ac solent, diligen-
peregissent, sperabant, quod Marchettus , ut fu-
iore quoque Epistola (*a*) dictum est , in aliqui-
viderat ex prolapsu , aut ictu læso capite *in men-*
alienationem cum privatione sensus , & motus in-
ntibus, neque aliis tamen symptomatibus correptos
e ab Hippocrate memorantur, se pariter *sequenti die*
lierem *omnino liberatam* esse visuros . Sed cum ea
s ipsos falleret ; ad ægram accersor . Cujus neque
ut quidquam ostendebat signi qua potissimum par-
fuisset allisum, neque sensus, aut vox, quæ nulla
nt , nobis id poterant significare . Auctor igitur
, ut quando cætera peracta erant , quæ ad revel-
dum , resorbendumque pertinerent , siquid forte
guinis intra calvariam effusum esset; universo ca-
i ea protinus adhiberentur quæ moderate attenuan-
, corroborandoque absorptionem illam adjuvarent .
l ubi fissum manifesto cranium esset , Cornelium
sum (*b*) exterioribus remediis multum tribuisse .
id postea Galenus, pluresque alii olim fecissent, ex
gato (*c*) intelligi posse , qui ipse quoque inde cura-
iem incepisset. Quid Magato recentiores sentirent ,
vel ex ea in qua sæpius versarer, meorum Anato-
:orum lectione didicisse, & nominatim Bartholini
), Wepferi (*e*), Ruyschii (*f*). Nos quidem in
ia esse, regione multo quam illorum calidiore ; sed
Magatum ; ut alios omitterem ; in hac fuisse : &
anni tempore magis, quam sæpius aliis apud illos,
frigus urgere, itaque nostram quoque Matronam
id secus ac Ruyschii mulierem , inde læsam esse
od *e curru in terram cecidisset gelu induratam*. Igi-
me quidem eodem illo fomento usurum , quo is
i raro usus esset felicissime, neque alieno a cautis
igati monitis, & quædam eorum habente quæ ipse
daverat. Itum est a Medicis in hanc sententiam :
ivisse pœnituit, cum ejus remedii continuato usu
ra primum meliuscula facta sit, deinde ad se redie-
, &, nullo demum superstite incommodo, sic eva-
it, ut donec senectute ipsa confecta est, annos am-

plius viginti incolumis vixerit. Sed felix hic eventus eo magis homines a cranii perforatione aversos reddidit , fomentumque illud ipsum ex eo tempore cum a Medicis laudatum, atque a Chirurgis, tum ab ægris præsertim, aut a consanguineis optatum , frequentissimo in usu hic fuit ; ut veritus sim aliquando , ne temere usurpatum , alicui tantum noceret , quantum aliis profuerat. Nam fervidissima apud nos æstate adhibitum etiam vidi, velut in eo casu quem res hæc ad memoriam redigit, nec propter hanc tantum , sed & propter alias quasdam animadversiones paucis tibi memorabo.

21. Generosus Comes cum forte non humili scabello insisteret , hoc vacillante retrorsum ceciderat , & ad parietem occiput tanto vehementius alliserat , quod hoc calvum , ipse autem procera statura est . Nihil tum mali, nisi quod multæ scintillæ oculis obversari visæ sunt. Postea vero ad frontem, & ad oculos dolor molestissimus, vigiliæ , febris , alvi fluxus. Febris abit. Mox redit cum iisdem symptomatibus. In consilium vocor. Erant quibus alvi fluxus potissimum displiceret. Hæc enim legerant apud Marchettum (*g*) : *præter signa ab Hippocrate proposita , observandum* esse , *quod semper alvi fluxus vulneribus capitis accedens, absentibus licet aliis symptomatibus, cerebri læsi signum est.... Hos vero fere omnes mori, ob læsum cerebrum parte interna, qua in spinalem medullam exporrigitur , ubi nervorum ortus* , & in his ventriculo prospicientium . Ego vero cum diligenter omnia exquisivissem, atque ut erat mensis Quinctilis A. 1739. aquæ; ea enim pro potu præscripta fuerat ; plus facile sumi intelligerem , quam senis ventriculus ferre posset; omittam, inquam, disquirere , num Marchettus cum symptomata alia abesse, dixit , ea quoque excipere voluerit quæ ab Hippocrate , ait, fuisse proposita, & quæ certe hinc absunt. Hoc tantum dicam, si æger cibis ac potionibus , præsertim incongruis, referto ventriculo, cecidisset, continuoque illa rejecisset; profecto ea vomitione terreri non oporteret. Nunc igitur quoque, cum alia esse videatur causa cur laxata alvus sit, non est cur id nobis metum incutiat. Paulo minus aquæ potetur, eaque nonnihil ita medicata sit, ut laxare nequeat stomachum . Fomentum vero; nam hoc uti audiveram; tempestate hac non dubito & dilutius aliquanto, & moderatius , & pannis nec laneis, nec adeo multiplicibus exceptum a vobis adhiberi. Neque ita multo post, omnia recesserunt symptomata , ægerque convaluit , vivitque , hæc me scribente, vegetus, quamvis annos natus sex & octoginta . Sed priusquam de fomento illo verba facere desinamus, animadvertas, velim, si non per ipsum, at certe per valde similia servatos esse fere omnes quos sine terebra , quæ alioquin necessaria videbatur, persanatos esse, diximus (*b*), aliosque ejusdemmodi, ut puta quos Slevogtius (*i*) his verbis indicat : *talibus* remediis *hodie a nostris Chirurgis in dies gravissimæ capitis læsiones corriguntur , quæ olim sectionibus , ustionibus, scalpturis, terebrationibus , aliisque horribilibus operationibus opus habebant.*: & iis remediis interdum *solis*, ut a Gallo Chirurgo Pinconio (*k*) sanatus est Rusticus *sine voce per decem decumbens dies* , & *pro desperato habitus* , a Grimmio (*l*) Adolescens, *delirio*, *vomitu* , *febre* , *&c.* correptus, a Trewio (*m*) Puer *omnibus sensibus privatus*, latere ictui opposito *paralyticus*, altero *perpetuis convulsivis motibus agitatus*. Sæpius tamen alia adjuncta sunt auxilia , & in his, cum licuit , antequam ulla adhiberentur, venæ sectiones, ut *venæ, sanguinis quantitate aliqua detracta, quasi famelicæ reddantur* , ut Wepferus (*n*) loquitur, & *avidius effusum* sanguinem *resorbeant*, quem ea quæ diximus, exterius adhibita, & illuc unde terebratio sæpe educere non potest, sua vi (quicunque modus, & via sit) certe pervadentia, *ita disponant* , *ut vasa sanguifera denuo* valeat *subintrare*. Sic enim & aliorum, & suas explicat Observationes; nam & supra (*o*) effusi intra calvariam sanguinis

(*f*) Vid. A. 1739. Hebd. 52. n. 1. & A. 1741. H. 16. n. 3. & A. 1743. H. 35. n. 2. H. 47. n. 1. ad 194. & 193. & 714.
(*t*) A. 1693. M. Nov. in relat. novæ Edit. Barbett. (*u*) De Vuln. Front. inflict. in Resolut. ad n. 2.
(*x*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 87. (*y*) 6. & 7. in Auctar. supra ad n. 17. cit. (*z*) Tr. supra ad n. 14. cit. c. 7.
(*a*) n. 10. (*b*) De Medic. l. 8. c. 4. (*c*) l. 2. supra ad n. 12. cit. c. 38. 41. 49. (*d*) Cent. 2. Hist. Anat. 41.
(*e*) Exerc. de loco aff. in Apopl. & in Auctar. Schol. ad Hist. 6. (*f*) Obs. Anat. Chir. 60. (*g*) in addit. ad Obs. 15.
(*b*) n. 20. (*i*) Dissert. de Carie Cran. §. 20. (*k*) Vid. Dan. Hoffman. Dissert. de sanat. cerebri quass. (*l*) Obs. 87. supra ad n. 20. cit.
(*m*) Commerc. Litter. A. 1741. ibid. cit. (*n*) Schol. supra ad n. 17. cit. (*o*) Exercit. supra ad n. 20. cit.

guinis per *fomenta* illa *congrua dissipationem frequentissime suis in oris feliciter citra trypani usurpationem, citra ullam ægri noxam, præstitam*, ait, *se meminisse*. De ista autem resorptione, cum alias (*p*) ea ad te scripserimus observata in cerebro post prægressas olim apoplexias, imo etiam post antiquum, imperforato cranio, capitis vulnus, unde illam agnoscendam esse, credamus; nihil amplius addemus. Nihil quoque de altero terebrationis usu, ut possint depressa calvariæ ossa excitari, pungentia fragmina extrahi, internæ quæ forte fissa sit, laminæ extantes quasi aculei excidi, qui quandiu, & quantum nocere possint, præclara inter cæteras Platneri (*q*) per anatomen Observatio ostendit; nihil, inquam, huc adjicere melius censeo, ne si forte huic etiam alteri utilitati, quam certe remedia alia, & natura ipsa præstare minus valent, aliquid interdum objici posse, dicerem; viderer magis vulgi timori, quam rationis, & Sapientum dictatis, indulgere.

22. Nunc enim quando de terebranda calvaria tantum supra scriptum est, quantum non modo ad susceptum sermonem absolvendum satis sit, verum etiam; quod nolim; ad falsam injustamque suspicionem movendam, me forte cum populo in hoc facere, ab eoque auxilii genere, quod caute, & opportune adhibitum, ultro fateor esse utilissimum, atque adeo necessarium, præter modum abhorrere: ad dissectiones redeamus. Ex quibus cum duæ Mediaviæ nostri supersint; ante meas cæteras, illas adscribam. Prima ad eas attinet quæ hactenus sunt propositæ, videlicet in quibus cranii liquod erat vitium, ad interiora non perveniebat. Altera autem ad eas in quibus perveneRat.

23. VIR quidam in faciem cadens, frontem a dextris circa altitudinis ejus medium allidit. Non vomitus, neque aliud ullum symptoma statim a casu accidit, nisi levis quædam stomachi perturbatio. Mox autem non levi febre, & sopore corripitur. Circa diem quartum, utrumque horum definit. Bene habet. In Nosocomio tamen remanet ad vulneris curationem: quod probo colore cum retecto osse erat. Circa diem decimum septimum gravis revertitur febris, gravisque sopor. Fuscus fit vulneris color, & ossis. Hoc raditur, subtusque album invenitur. Homo tamen cum iisdem, haud aliis, symptomatibus moritur circa diem vigesimum, qui fuit pridie Idus Aprilis A. 1740. CALVARIA dissecta, rima quidem in hac animadversa est quæ paulo supra subjectum vulneri supercilium in transversum pene ferebatur. Sed hæc ad interiora non perveniebat. Verum qua os allisum fuerat, ibi inter ipsum, Duramque meningem pauxillum intercedebat cujusdam quasi *gelatinæ*. Cerebri autem respondens hemisphærium non ibi tantum, sed ubique gravi cum odore ex atro virebat: qui color ad ipsum usque Lateralem ventriculum descendebat, parietes ejus omnes inficiens, basi excepta. Porro ejus ventriculi pars anterior non lacerata quidem erat, sed adeo dilatata, ut concreti sanguinis tantum contineret, quantum posset pugnum æquare. Ventriculi pars reliqua, ut sinister quoque, serum cruentum continebat.

24. Deprehensus intra ventriculum sanguis certe effusus est ex disrupto vase aliquo sive Choroidis plexus, sive eorum quæ per parietum ventriculi superficiem feruntur. Sed vas illud num leviter disruptum credemus tunc quando allisum est caput, & ab eo tempore sanguinem lente ac paulatim emittere cœpisse? an vero tunc infirmatum dumtaxat, gangræna denique illius hemisphærii accedente perruptum, celeriter effudisse? Si hoc alterum mavis; minus facile, opinor, explicabis, cur non sit homo tunc celerius, cum aliisque symptomatibus ferme apoplectici instar mortuus, & quomodo sine ulla substantiæ laceratione, ventriculus adeo fuerit dilatatus; ut veri similius sit, sanguini sensim ad illam usque copiam destillanti sensim quoque paulatimque cessisse. Nec te illud moretur, quod homo a quarto ad decimum septimum usque diem sine febre, ulloque symptomate, ben[e ha]bere visus sit. Nam & ad gangrænam tam late fusam, pravam in cerebro dispositionem præcess[isse] credibile est, & in vitiis ejus vel gravissimis ha[ud] raro accidit, ut aut levia quædam, aut nulla v[el] multo longius tempus animadverterentur eorum [indi]cia. Fac, memineris eorum quæ supra (*r*) ex [no]stra, aut certe ex Marchetti observatione scripta [sunt.] Lege non tam Fantoni patris Observationem quam Cl. Filii Scholium ad XXXV. Atque ut [illam] Avenionensem (*s*) omittam longe rarissimam, q[ua] in qua cum cranii, meningum, cerebri ea esset [...] quam ostendit curatio, nullum tamen ab initio ad fectam usque senationem, id est ad dies sex & se[xa]ginta, symptoma extitit; est apud Bohnium (*t*) [hi]storia, ex Lamzwerdio, symptomatum binis [...] fissuris non nisi die trigesimo sexto supervenienti[um;] suntque aliæ ex Montano apud Rouhaultium (*u*) [...] rundem non nisi decimo septimo, vigesimo, aut v[ige]simo primo Antuerpiæ plerosque illorum quibus e[...] no caput ictum esset, aggredientium, omnesque [...] dentium. Illas insuper legito quas Poupartius, & [...] sertim Vacherius cum Regia Scientiarum Parisien[si A]cademia (*x*) communicarunt. Ex his, atque quas sciens omitto, mirari desines siquando, u[t] modo a nobis proposita, sic in aliis quibusdam hac, aut superiore Epistola traditis, non levia vid[eas] in cerebro vitia dies aliquot sine pravis indiciis, primisque sine febri delituisse. Quamplurima [...] quæ in illo, non tantum secundum naturam, sed præter naturam se habente, quemadmodum fieri [pos]sint, minime assequimur. Hæc Majores quoque [...] meritoque fuisse miratos, vel ex iis intelliges qu[æ] Sectione hac Sepulchreti ad Salmuthi Observation[em] (*y*), huc maxime pertinentem, adscribuntur ex [Be]rengario, seu mavis ex Carpensi, ut a Patria sæ[pe] vocitant: quæ res non animadversa fucum fecit [re]centiori, haud inerudito alioquin, Chirurgo, qui c[um] *Berengarium*, dixisset, cranium in suturis ipsis felic[iter] aliquando perforasse; continuo, quasi de alio loque[re]tur, idem pariter, ait, fecisse *Carpensem*. [...] a tarda post ictum morte ad citissimam, ut in alt[era] quam promisimus, Observatione, veniamus.

25. MULIER rustica, per scalas præceps ruens, [ca]put adeo graviter offendit, ut illico loquendi, senti[en]di, & artus, præsertim inferiores, movendi facul[tate] amissa, sanguinem e naribus, & altera aure eff[un]dens, intra horam moriatur. CRANII, q[uod] multum sanguinis effusi continebat, fracta erat b[asis] in transversum, fractura ab uno ad alterum la[tus] ante ossa Petrosa per Sinuum Sphenoidæorum po[ste]riora transeunte, & ossea præterea parte Meatus [Au]ditorii cum Membrana Tympani in aure illa qua [e]miserat sanguinem, disrupta. Laterales quoque ru[pti] erant Sinus Crassæ meningis: & præter alia, cereb[el]lum ipsum nonnihil læsum.

26. Si præter hanc cerebelli qualemcunque læs[io]nem, aliæ non fuissent gravissimæ, ut vehemens [ce]rebri concussio, hujusque, & cerebelli tanta compr[es]sio, quantam copia effusi intra cranium sanguinis ruptis Lateralibus præsertim Sinibus efficiebat; n[um] censes, tam citam futuram fuisse mortem? Equid[em] non facile ipse crediderim; quanquam cerebelli n[on] leves, & repentinas læsiones longe citius, & cert[ius] sciam, quam pares cerebri læsiones plerumque oc[ci]dere consuevisse, perfectiora saltem, ut vocant, & [a]dulta, & ad hominis, quem hic spectamus, struct[u]ram propius accedentia animalia. Itaque in hac co[n]troversia in quam forte incidimus, & in qua mem[ini] te alias de me quæsivisse quid sentiam, noli cum D[o]ctissimis alioquin Viris non modo insecta, sed neq[ue] aves, aut fœtus, aut recens nata animalia commem[o]rare. Ipse enim vel olim adnotavit Aristoteles (*z*) *palam in insectis, ut vespis, & apibus hoc accidere*, ne[m]pe ut *ablata* ea particula *quæ vocatur caput*, ... *vivan[t]*. Diu autem est ex quo mihi adolescentulo affirmabat V[al]salva, avibus se cerebellum summopere vexavisse, neq[ue] eas

(*p*) Epist. 2. n. 16. (*q*) Institut. Chirurg. §. 531. not. *d*. (*r*) n. 17. (*s*) Commerc. Litter. A. 1731. Specim. 21.
(*t*) De Renunc. Vulner. Sect. 1. (*u*) Tr. supra ad n. 14. cit. c. 11. (*x*) Hist. de l'A.1700. Obs. Anat. 19. & de l'A.1743. Obs. Anat.
(*y*) §. 8. Obs. 10. (*z*) De Juvent. & Senect. c. 1.

eas tamen esse confestim mortuas. Quin ipse quid vi
lerim in felibus duobus, ante biduum natis, cum vi-
ventium capita inciderem æstivo tempore, narrare
possum. Retecto enim, in utroque, cerebri altero
hemisphærio, & Tenuis meningis utilitate animadver-
sa in cerebro coercendo; nam qua forte aliqua lacerata
erat ejus meningis particula, illac particula cerebri se
extrudebat, prominensque perstabat; assulatim illud to-
tum hemisphærium ademi, neque propterea movendi,
neque sentiendi facultas in respondentibus, aut in opposi-
tis artubus imminui, nedum perire, visa est. Nec vero
periit, cum mox alterius felis cerebellum vulnerassem.
Periit autem statim ac alterius cerebellum, & initium
forte Spinalis medullæ alte incidi, ac dilaceravi; periit,
inquam, in artubus, & toto corpore, quantum mihi ante
oculos tunc erat; si cor tamen, auriculasque ejus excipias;
harum enim, illiusque motus vegeti perstiterunt. Imo
cum aliquanto post tempore caput a trunco abscidissem:
sic nihilominus, ut si non abscidissem, perstabat. Mox igi-
tur amputatis vasis Magnis, cum ipsis cor abstuli; quod
tunc denique cito conquievit; etsi mox inter digitos com-
pressum, valido etiamtum nisu conari, sensi. Vera igi-
tur ab iis dici, scio, qui feles potissimum diutius resi-
stere in anatomicis experimentis, scripserunt. Simul
tamen etiam intelligo, si quæ in hoc animantium gene-
re, præsertim recens natorum, animadvertimus, mul-
toque magis quæ in avibus, insectisque, & humanis ipsis
fœtibus, puta qui non modo sine cerebro, & cerebello,
sed & sine Oblongata, & Spinali medulla aliquando na-
scuntur, si hæc, inquam, solum attendamus; fore in-
telligo, ut multa adversus harum medullarum, & cere-
bri, nedum adversus cerebelli usus, consequi posse vi-
deantur. Nolim quoque hic plurimum tribuas qui-
usdam cerebelli vitiis quæ longiori, aut minus longo
uidem tempore, sed certe non repente fiunt. Prioris
eneris hæc sunt. Ex Maucharto (a), itemque ex Lit-
rio (b) in duobus hydrocephalis pueris cerebellum
it induratum, aut scirrhosum sic tamen, ut in hoc
ina, quamvis exigua, superessent loca in quibus ce-
bellum secundum naturam se habebat, in illo autem
ibus alter, ut minus grandis, ita minus quoque es-
t durus: ex Brissæo (c) durus quoque tumor, sed
medio cerebello enatus: ex Cl. Lieutaudio (d)
non parvum intra alterum ejus lobum: ex Peyro-
io (e) totum cerebellum in membranam conver-
im, quæ corpus gallinacei ovi magnitudine involve-
it, ex glandulis pluribus, durisque compactum, quod
otius in corpus; ut de cerebro olim accidisse vide-
ir, quam in illam membranam, cerebellum esse mu-
tum, & sub ejus larva delituisse, aliqui fortasse sus-
cabuntur, non secus ac quasdam cerebelli ipsius par-
s in quibus deprehendit Harderus (f) globulos tres
irvos; nam major in Spinalis medullæ initio fuit;
it Wurffbainius (g) varia corpuscula glandulosa,
rebello quidem flavo, & fœtido, sed non putrefa-
o, aut Flascus apud Lancisium (h); neque enim
ancisius vidit; corpus ex pluribus globulis compa-
um. Nec vero ad totum pertinuit cerebellum, ut
dentur aliqui indicare, alii autem diserte affirmant,
scirrhus quem in mendica puella invenit Cel. Hal-
rus, quando hic ipse (i) *cerebelli mediam partem*,
est *lobum sinistrum* occupasse, scribit; ut facile non
quaret quem ego (minus tamen durum, minusque
mpactum) sub initium A. 1754. in viri cerebello
endi, quippe præter eundem pene totum lobum,
nentem mediæ quoque partis, & proximam lobi dex-
ri portionem, quemadmodum ex historia, a me a-
loco (k) ad te perscribenda cognosces. Ad alte-
m autem attinent in cerebello vitiorum genus; si
iam Observationem Peyronius (l), inter nonnullas
ioque superiorum, protulit, ut alii etiam postea,
Fantono patre, facile seponas, quando Filius Cla-
issimus (m) pro cerebello *corrupto* intelligendum
istimat cerebellum dumtaxat mollius, nec nativi co-
ris; attinent, inquam, primum, quæ Massæ (n)
, apostematis in cerebello post vulnus sincipitis, *sup-
rati cum sanie laudabili*: deinde altera ab Amico ad
nos scripta A. 1735. lobi cerebelli dexteri, quem totum, viridis, & fœtida sanies pervaserat, postquam proximum os temporum hic illic carie affecerat, Duramque meningem corroserat: tum hujus, si causam spectes, non dissimilis nostra, ad te alias (o) missa, sed eo dissimilis quod sanies lobum eundem cerebelli superficie tenus, idque ex aliqua tantum parte vitiaverat: quarta denique Cl Planci (p) abscessus, duas tertias lobi illius partes occupantis. Nemo quidem ex primo, aut ex altero vitii genere morte repentina illico, & cum sanus videretur, sublatus est; sed nec vitium repente est factum; iis autem quæ paulatim fiunt, natura corporis quodammodo adsuescit, & quod deficit, aliunde quo ad ejus facere potest, supplet. Cujus rei in nervis ipsis exemplum proferam. Quid enim causæ fuisse, putas, quamobrem canis cui dexterum, sinistrumque Recurrentem Cl. Emett (q) dissecuerat, vocem, quam illico perdiderat, postridie cœperit recuperare, eamque in dies crescentem? Nervus Recurrens tertius, inquies, ut qui pone Asperam arteriam latens, consecari non potuerat. At insolitus is nervus certe etiam pridie fuerat; fuerantque ramusculi, opinor, alii, a Vagis nervis supra horum sectionem a Valsalva (*) peractam, aut aliunde exorti qui laryngem peterent in catella quæ, cum frustra antea conaretur, nono demum latrare potuit die. Scilicet sensim, aut ego fallor, spiritus qui per majores illos dissectos nervos ire amplius non poterant, meatus, antea minus patentes, per minores nervos, altius cum majoribus sive extra, sive etiam intra cerebrum communicantes, eodemque contendentes, sic satis sibi dilataverant. Sic satis, inquam; in hominibus enim ad quos hæc transferes, cerebelli vitiis paulatim increscentibus affectos, postquam tandem ipsum totum occupaverint, veri simile vix est, cordis, & pulmonum motum semper ita, ut antea, viguisse; quin diserte in quibusdam eorum, ut in Littrii puero, traditum est, debilem respirationem, pulsum autem perquam exiguum fuisse, & in Observatione quam ad me scriptam dixi, languor adnotatus est, in eaque pariter quam ad te misi, ut vires, pulsusque omnino concidissent, videre potes. Multo difficilius esset objectioni satisfacere quam apud gravem quendam Auctorem legisse memini; neque enim quis fuerit, recordari nunc possum; nempe in fure, cujus infirmissima erat memoria, nullum cerebelli vestigium a Benivenio repertum esse · nisi Benivenius (r) hæc tantum scripsisset, fuisse in eo fure *posteriorem capitis partem, ubi memoriæ sedes est, adeo brevem, ut tantillam cerebri portiunculam contineret*; ut siquis ob antiquam illam de memoriæ sede credulitatem, de cerebello potius quam de cerebro, accipere id velit, non tamen omnino defuisse cerebellum, agnoscat. Quæ omnia cum ita sint; hæc seponamus, & illuc unde controversia & nata est, & dirimi facilius potest, redeuntes, non leves, easque repentinas cerebelli læsiones cum cerebri non levibus, imo, si vis, etiam gravioribus, & repentinis læsionibus, quales a vulneribus sunt, comparemus.

27. Cerebri esse quædam vulnera quæ mortem citissimam afferant, non modo non est negandum; sed mirandum est potius, duas, haud amplius, Observationes in hanc rem indicatas esse a quibusdam Eruditissimis Viris, in quarum neutra mors statim secuta est; cum ex tot Auctorum Præstantissimorum experimentis contra ignorare nemo possit, cerebello inflicta vulnera, vitam plerumque aut illico, aut non multo post adimere consuevisse. At enim eadem celeritate non semper adimunt. Nempe fassus sum. Sed quoties tandem, & quam tarde hoc acciderit, quæro. Franciscus Antonius Cattus Anatomes apud Neapolitanos Professor in Opusculo (ſ) ibidem recuso A. 1557. *experimento facile comprobare se posse* id scripsit quod sine cerebelli vulnere non videtur præstitisse. *Reliquæ cerebri partes omnes*, inquit, *licet vulnerentur, non tamen statim mors sequitur; at vulnerato posteriori ventriculo, extemplo animal concidere, ac interire conspicimus*. Quod si præter cerebellum, quod tametsi non undique, ut cerebrum suos, quartum hunc ventriculum

(a) Eph N. C. Dec. 3. A. 4. Obs. 59. (b) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1705. Obs. Anat. 13. (c) apud Platner. Inst. Chir. adnot. ad § 548.
(d) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1737. Obs. Anat. 8. (e) Mem. de la même Acad. A. 1741. (f) Apiar. Obs. 58.
(g) Eph. N. C. Dec. 2. A. 9. Obs. 237. (h) De nox. Palud. Effl. l. 2. Epid. 2. c. 6. (i) Opusc. Pathol. Obs. 1. (k) Epist. 62. n. 15.
(l) loco indicato. (m) Schol. in Edit. ult. ad eam Obs. quæ 9 est. (n) l. Introd. Anat. c. 28. (o) Epist. 14. n. 3.
(p) in Append. ad Epist. de Monstr. (q) Tentam. de Cur. Morb. Cephal. n. 30. (*) Epist. Anat. 13. n. 37.
(r) *De abdit. nonnull. ac mirand. morbor. &c. causis* c. 89. (ſ) Isagog. Anat. c. 25. in fin.

tanquam fui proprium, comprehendit, ipfum tamen complet, proximeque operit; fufpicari velles, fubjectam quoque Oblongatam medullam convulneraffe; experimenta (*t*) non deeffent ex quibus intelligeres, non propter hanc convulnerationem potiffimum, mortem fubitam fequi debuiffe. Optandum effet, ut Coiterus in iis Anatomicis Obfervationibus quas fexdecim poft Cattum annis vulgavit, attigiffet aliquid ad cerebellum fpectans, quando & ipfe, quod ad cerebrum attinet agnorum, hœdorum, & canum viventium, Recentiores antevertit, hæc fcribens: *quod fumma admiratione dignum exiftit, brutorum viventium cerebra detexi, vulneravi, & intactis nervis, eorundemque principio, & ventriculis mediis illæfis, exemi, at nullum vel vocis, vel refpirationis, vel fenfus, vel motus offenfionis fignum in iis deprehendi. Aves abfque cerebro aliquandiu vivunt, ut quilibet in gallinis vel pullis gallinaceis, fi roftrum fuperius cum dimidia capitis parte abfciderit, cerebrique majorem exemerit partem, experiri poteft*. Superiori autem, & hoc fæculo Experientes Viri ne cerebellum quidem avium eximere omiferunt. Sic Cl. Zimmermannus (*u*) cum cerebrum, & cerebellum columbæ detraxiffet, hæc fubito, & omnino periit: quod ut conjicias unde potiffimum acciderit; cum alteri columbæ cerebrum ademiffet, hæcque ad aliquod tempus viveret tamen, *cerebello exemto, fubito* periit. Verum ne a perfectioribus, ut fupra eft propofitum, animalibus recedamus; cum has Litteras ad te primum mifi, unus inter plurimos aut ftatim, aut non multo poft mortuos memorabatur in hac controverfia Chiracii canis qui horas viginti quatuor a fumpto experimento fuperftes fuerat. Nunc autem video, a Cl. Zinnio in ea Differtatione qua pericula ab fe facta etiam in cerebello propofuit (*x*), canem produci qui eo vifcere perforato, horas totidem vixit, imo alterum quoque cui abfciffa a Petito parte finiftri lobi cerebelli, vita perftitit dies fex. Verum hæc perrara exempla effe, conftat, & omnino pauca, fi cum tot aliis canum quos ftatim obiiffe novimus, conferantur, aut quos ipfe vix *poft quartum quintumve minutum*, vel *per horam fere*, ut duos trefve, vel *tribus horis*, ut unum, vel fummum *per* 12. *horas*, ut quendam alium, vitam produxiffe, ex fuis, aliorumque felectis Obfervationibus fatetur. Quod fi graviorum cerebelli vulnerum, nec tamen citiffime lethalium, in hominibus exempla quæramus; vix credo fore duobus plura. Alterum ex Petito produxit Peyronius (*y*) militis qui horas vixit tres & quadraginta. Alterum in Sepulchreto (*z*) leges ex Binningero, Helvetii qui, nifi forte in numeris defcribendis error aliquis irrepfit, dies fuperfuiffe videtur amplius quatuor. Aliud famuli ex Borello (*a*) huc adjici non poffe, exiftimo; neque enim video, quomodo enfis per orbitam pervenire poffit ad cerebellum, illæfa interjecta parte cerebri, quod pro cerebello ibi facile legendum puto; is tamen famulus quocunque enfis adactus fuerit, poftridie mane inventus eft mortuus. Cur autem alia, a me pariter animadverfa, exempla non effe referenda putem inter vulnera cerebelli graviora, mox ea commemorans, oftendam. Sed militis illius cerebelli finiftrum lobum certe trajecerat globus plumbeus: In Helvetio autem *finiftri cerebelli principium nigrum & corruptum apparuit, & ex ipfius fubftantiæ intimis, offis ex conico acutum cranii forte fruftulum extractum eft*; ab eodemque finiftro latere artus fuerant refoluti: quod fic in tranfitu commemoro, quia in Planci quoque Obfervatione fupra (*b*) indicata artus non oppofitos, fed fubjectos vitiato cerebelli lobo corripuit hemiplexia; ut dubitatio quæ Cæfalpino (*c*), & mihi pariter (*d*) aliquando fuborta erat, tolli poffe videatur, fi per alias plures harum fimiles Obfervationes conftanter appareat, fedem caufæ, hemiplexiam facientis, aliter in cerebello, quam in cerebro plerumque foleat, deprehendi. Tunc autem ubi fimul cerebrum, & cerebellum vitiata effent, credere quis

poffet, minus illud valere ad paralyfim in adver
latere, quam hoc in fubjecto, inducendam, fi in ali
quoque idem adnotaretur quod ab Forefto (*e*) in l
thargico puero adnotatum eft, cujus latus corpor
dexterum cum totum effet fine fenfu, & motu pro
fus refolutum; non intra finiftram cranii partem, f
intra dexteram abfceffus non in cerebro tantum, v
rum etiam in cerebello deprehenfus fuit. Sed
fufceptum fermonem ut redeam; cum pauca adeo
xempla fint vitæ poft grave inflictum humano cer
bello vulnus vel ad breve tempus protractæ; quis
adverfo doctus, & exercitatus Chirurgus eft qui i
numera non viderit, nec aliqua ipfe viderit vulne
cerebri vel gravia, vita longe diutius producta

Et quando hac de re nulla videtur effe po
dubitatio, omnefque fateantur, neceffe eft, multo c
tiorem ab illis, quam ab his vulneribus, mortem a
ferri confueviffe; videamus, num & certiorem. Pr
fecto mortui funt omnes illi in quibus vitiatum, n
dum fauciatum, cerebellum commemoravimus. S
ut in vulneribus fubfiftamus; quot tandem eorum
vafiffe leguntur quibus non leviter cerebellum fueri
fed profunde vulneratum? Certe huc non attinere i
lum, vides, de quo relatum Platnero (*f*) eft, *cur*
tum fuiffe *poftquam non minima occipitis pars cum n*
tabili corticis cerebelli portione enfe ablata fuerat. N
magis attinere videbis Abiffinum illum, a Vesling
noftro (*g*) fanatum. Quamvis enim aliqui, ut n
per animadverti, fic proponant, hominem *ætate ja*
gravem, cujus cerebello vulnus, duorum digitorum l
titudine fuerat inflictum; fi tamen Veslingium atte
te perlegas, facile intelliges (mitto 50. *majorem* a
nis, *fed viridem viro fenectam* fuiffe) occipiti quide
latum vulnus inflictum effe, hoc autem *utramque m*
ningem pervadens, cerebellum ad duorum digitorum l
titudinem ftrinxiffe, id eft fuperficiem ejus rafiffe, qu
modo Nonius Marcellus (*h*) illud Virgilii exponer
Æneid. libro 8. (*i*) *Stringentem ripas*, ideoque l
viter vulneraffe, ut Servius ad alium Virgilii locu
(*k*) *Strinxit*, inquit, *eft fignificatio levis vulneris*
Hic autem memineris, Veslingium ab Riolano (*l*
fuiffe notatum, quafi fcripferit *compta & elegan*
oratione, interdum obfcura, quia terminis & vocibu
ufitatis inter Medicos *non eft ufus*. Quod fi illu
quoque vulnus animadvertiffent ex quo Falloppius n
fter (*m*) fcripfit, *cerebelli primo quantitatem gra*
viciæ craffioris egreffam effe: fecundo cum fruftula o
fea extraxiffet ex fubftantia ejufdem, adhuc aliam pa
ticulam craffiorem priori egreffam effe; proclive fuiff
refpondere hoc infuper vulnus illis fuperioribus adnu
merantibus, non modo hominem, cum ea fcripta fun
non perfanatum, fed dumtaxat *jam ferme fanum* fui
fe, verum etiam, idque præcipue, fi profundum fui
fet vulnus, & fi fruftula illa offea, ut in Helvetio
quo paulo ante dictum eft, *ex* cerebelli *fubftantiæ i*
timis fuiffent extracta; Auctorem poftquam de if
vulnere quod ferme jam fanatum cenfebat, deque ali
cerebri perfanatis fcripferat, non fic fuiffe fuum fe
monem ftatim conclufurum, *quare non omnia cere*
vulnera, fed profunda tantum funt lethalia. Quæ cu
ita fint; recte feciffe Joannem Bohnium (*n*), e
ftimabis, qui cum multa vidiffet ipfe, & plurima,
quis alius, de vulneribus fcripta legiffet, hæc tradid
fi experientiam confulamus, vix unum forfan obferva
continget, qui ex lacerato cerebello evaferit, cum p
ra paffim obvia fint illorum exempla, quibus fatis
gentia quoque cerebri vulnera coaluiffe perhibetur. Qu
rum fanationis Obfervationes & ipfe indicat (*o*) b
ne multas, & Donatus (*p*) quoque, & Schenck
(*q*) collegerant, quas inter vel quædam funt vul
rum in cerebri ufque ventriculos pervenientium, Au
nio (*r*), imo & Galeno ipfo (*f*) fe vidiffe, teftan
bus; ut mirari fubeat quod in quodam Sepulchreti Sc
lio (*t*) adnotatum eft, *vero fimile* effe, *miranda quædam v*
nera capitis, cum evidenti cerebri læfione, cujus etiam
particulæ vita fuperftite demptæ funt, non lethalia fu
auc

(*t*) Vid. apud Teubeler Differt. de Vulnerib. cerebri non femper lethalib. §. 43. & feq. (*u*) Differt. de Irritabil. §. 27. Exp. 7. &
(*x*) in Schol. ad eam Differt. partem §. 1. (*y*) Mem. fupra ad n. 26. cit. (*z*) Sect. hac Obf. 8. §. 8. (*a*) Cent. 2. Obf.
(*b*) n. 26. (*c*) l. 2. Quæft. Med. 10. in fin. (*d*) Epift. Anat. 13. n. 23. (*e*) l. 10. Obf. Medic. 11.
(*f*) adnot. fupra ad n. 26. cit. (*g*) Obferv. Anat. & Epift. Medic. 13. (*h*) De Propriet. Serm fub litt. S. (*i*) verf. 63.
(*k*) Æneid. l. 10. verf. 478. (*l*) in ipfo initio Animadverf. in Synt. Vesling. (*m*) De Vulnerib. c. 6.
(*n*) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 1. (*o*) S. 1. (*p*) De Medic. Hift. Mirab. l. 5. c. 4. (*q*) Obf. Medic. l. 1. ubi de Cerebri V
(*r*) l. 9. Epift. 2. quæ effe deberet 3. (*f*) De Uf. Part. l. 8. c. 10. (*t*) ad §. 8. Obf. 5. hujus Sect.

quod cortice tenus offensum fuerit, illæsa medullari substantia ; quam ubi vitium attigit, fatis concedendum fuit. Si enim lectæ fuissent illæ Observationes ; ex earum non paucis cognitum esset, non modo num vitium ad medullarem substantiam non pervenisset, verum etiam num corticalis dumtaxat substantiæ portio, ut in illo apud Platnerum cerebelli vulnere, detracta esset. Sed tu præter illas, poteris quasdam alias sane mirificas legere apud Martianum (*u*), ex quo nemo, quod meminerim, adhuc produxit, aliasque item apud Wepferum (*x*), & Saltzmannum (*y*); ut alias modo prætercam. Quorum hic tamen non secus ac Bohnius, post tot recensitas ingentium cerebri vulnerum sanationes, cerebelli vulnera diserte excipit (*z*), *ut pote quæ semper & absolute funesta esse, experientia comprobat*; Wepferus autem sic illas absolvit, ut cum globuli plumbei trajectionem in uno per cerebrum, in altero per cerebellum, & cerebrum memoret; illum quidem *paulo post*, hunc vero *protinus* extinctum narret. Quanto igitur & citius, & certius cerebelli, quam cerebri vulnera soleant esse lethalia, satis a nobis confirmatum est. Nunc ad nostras fissi, fractive cranii Observationes veniamus.

28. VIRGO annorum septemdecim, pallidi coloris, cum amatore quocum vetuerat pater, forte loquebatur. Intervenit hic de improviso, atque ut erat truculentus, nec omnino sobrius, crasso arrepto fuste cum brachium, tum præsertim caput filiæ cædit ea vehementia, ut fustis rumpatur. Sic vulnerata, hois post quatuor defertur in Bononiense Nosocomium . Mariæ de Morte. Interrogantibus non respondet, ulsuque est humili adeo, ut sanguinem mittere non udeant. Leve brachii vulnus erat, capitis autem & lura, & gravia, in his gravissimum omnium unum, uod & præcipuo dolore afficere videbatur, pone auem sinistram, ex qua ipsa postea effluebat sanies : ua non multum madebant vulnera. Intra dies circter quatuor ægra cœpit, interrogata, respondere ; d ut plurimum vix pauca, ut puta negans, aut ans. Interim vehemens, frequensque fit pulsus, & bris animadvertitur quotidie vespertino tempore auescere. Tum menstrua purgatio tempestive accessit : ec ad mortem usque intermisit : quæ perpaucis post iebus sensim, & placide secuta est, postquam febris mel dumtaxat, idque triduo ante obitum, levi, evique cum frigore ingruerat. CADAVER ujus Virginis mihi A. 1704. in genitalium partium amine plurimum versanti, perutile inter alia & virnum, & mulierum fuit ad ea indaganda quæ de ymene, de uterinæ cervicis valvulis, de menstrui nguinis fontibus, aliisque ejusdemmodi in I. postea dversariis proposui. Is sanguis, etsi fluere, ut di-, ad mortem usque non intermiserat, tamen, ut ulto lentius extremo tempore prodibat, in crassi cydri formam intra vaginam, uterique cervicem non tus ac solet vitreis vasis ex incisa vena exceptus, ncreverat, osculumque uteri, & cervicem; nisi for- id tribuas naturali eo tempore illarum partium latati ; dilatasse videbatur. Neque in ea sanguinea ncretione pars omnino deerat subalba. Sed paucis notare præstat quid in fundo uteri, & testibus peliare animadverterim. Illius anterior facies sulculis equalis erat tribus aut quatuor secundum longituiem ductis. Testes autem convestiens membrana nnullas parvulas quasi cicatrices ostendebat : quas er in teste altero quiddam apparuit ulcusculo simi- inæquali, & colore ex flavo nigrescente. Per foraen quod ipsi inerat manifestum, a me tenue specilm demissum, in cellulam non exiguam, sed inam, descendit. Vesiculæ autem quæ his in testibus n deerant, sero plenæ, cum post coctionem dissesentur, nihil quidquam mihi ostenderunt concreti moris; sed intra crassiusculam tunicam omnino vaum sinum. Verum hæc postea omnia conspecta it. Caput vero, jam antea persectum, vulrum omnium cinereum fœdumque colorem ostenderat : & dum ejus detraherentur integumenta, fœdi alii colores, & inter hos niger, apparuerant. Detectum cranium Lambdoidem suturam habuit laxatam ; ad eum autem locum in quo pone aurem vulnus gravissimum fuisse, diximus, magnam fracti ossis partem, ab reliquis adeo sejunctam, ut nullo negotio leviter trahentem secuta sit. Circumsecta, & intus, extraque inspecta calvaria fissuras ostendit duas, utramque tabulam pervadentes, quarum longissima ab eo incipiebat loco ubi magna illa fractura fuit. Cui loco respondens inferior pars sinistri cerebri hemisphærii tanto spatio corrupta erat, quantum occupasset parvum pomum. Cætera sana deprehendimus, si Duram tantummodo meningem excipias, quæ levem quandam quasi ecchymosim habebat qua longiori illi fissuræ subjecta fuerat.

29. Præter hanc, aliasque fortasse, illam quoque in eodem Nosocomio sectionem habui huc attinentem quæ jam satis in Epistolis Anatomicis descripta est (*a*). Ex qua cum alia quæ his, & superioribus Litteris attigi, tum illud præsertim confirmari videbis, esse aliquando effusum sanguinem non ubi icta, & fissa calvaria est, sed intra oppositam ejus partem. Nunc ad aliquot Patavinas dissectiones transeamus, initio ab ea ducto, in qua baculi pariter ictibus fissam calvariam conspeximus.

30. VIR quidam ex Liguria luscus, & mendicus, ebrius cum aliis ebriis mendicis rixatus, ictus ab horum baculis retulit duos, levem quidem in manu altera, gravem autem ad tempus sinistrum; ut ex subjecta aure sanguis exierit. Mox tamen conciliata pace, ibidem cum ipsis ad ignem considet, multoque iterum se vino, quasi redintegratæ amicitiæ pignore, ingurgitat : nec multo post illa eadem nocte moritur. CADAVER postridie, quamvis extremo Januario A. 1746. etiam tum calebat, cum ante noctem in Gymnasium illatum est. Ubi cum Anatomen docerem, insequentibus diebus persectum fuit ; idoneum enim ad pleraque erat; tametsi ad imam tibiam sinistram erat exulceratum, scrotum autem, quasi ab ecchymosi, ex rubro violaceum, ventremque in primis habebat tumidum. Abdomine enim diducto, tumorem a ventriculo esse, compertum est, quem vinum, & aer distendebant adeo, ut magis in alio non meminissem; cum intestina, Tenuia præsertim, essent ferme inania ; ut frustra aliqui, ut in homine non multo post tantam vini ingurgitationem mortuo, chylifera aliqua vascula per intestina, & mesaræum se visuros, speraverint : quanquam initio dum plenus etiam tum ventriculus manu sinistrorsum attolleretur, plerisque imposuit per ipsum exterius pergens, parallelum gastroepiploicis vasis, quasi chyliferum vasculum; quod tamen statim perspectum est aut nervum, aut aliud ejusmodi esse, cum valvularum nullum haberet indicium, dissectumque, & compressum nihil quidquam humoris daret. Ut abdomen, sic mesaræum, & omentum, quod sursum retractum offendimus, flava pinguedine referta erant. Lien ex maximis quos viderim, secundum quamvis dimensionem, sed præsertim secundum latitudinem, & longitudinem, secundum quam erat a facie quidem sima in se complicatus. Intus diluta fuit pallidaque rubedine ; at nusquam durus. Nec durum jecur, magnum quidem, sed intra naturæ modum : ejusque cystis plena bilis valde flavæ. Urinæ quoque vesica plena ; ut ad tres digitos exstaret supra ossa pubis. Urethra sine orificiis quæ in oculos incurrerent, canaliculorum nostrorum ; an a prægresso olim morbo ? nam neque e præputio glans exeri poterat, nisi ex parte aliqua, sine sectione, neque ea pars quæ exeri poterat, illa erat in qua extrema hiat urethra. Intra scrotum nil vitii fuit. Nec intra Thoracem : in quo nihil erat adnotatione dignum, nisi quod in cordis caveis, & Magnorum vasorum sanguis omni caruit polyposa concretione, quemadmodum & in cunctis reliquis hujusce corporis vasis. Caput autem plura obtulit quæ adnotaremus. Faciei musculos omnes, & interjectas membranas, & glan-

(*u*) Annot. ad Hippocr. Epid. l. 7. S. 1. vers. 377. prope fin. (*x*) Exerc. de loco aff. in Apopl.
(*y*) Differt. de mira Cran. Fract. §. 10. & seqq. (*z*) §. 12. (*a*) XIII. n. 16.

& glandulas Parotides fuscus quidam ex coccineo rubor infecerat. Eæ glandulæ magnæ erant; an ob eandem, subsistentis videlicet sanguinis, causam? an ob aliam quoque? nam & Thyroidæa, & in primis Maxillares Internæ erant magnæ: num in ejusmodi lurconibus, quippe sæpius, magisque agitatæ, & exercitæ, grandescunt? Musculus Temporalis sinister, is videlicet qui ictus fuerat, totus, si partem fronti propiorem excipias, a stagnante sanguine nigricabat, ea copia inter musculi fibras effuso, ut ad cochlearia aliquot, inter incidendum, exciderit. Cranio circumsecto; in quo pro Frontalibus pituitariis Sinibus spongiosa inventa est ossis substantia; inter illud, Crassamque meningem, qua ictui respondebant, sanguinem semiconcretum offendimus ad duas tresve uncias, extensumque a posterioribus antrorsum ad quatuor aut quinque transversos digitos, a basi autem cranii sursum ferme tantundem. Ab ejus sanguinis compressione meninx illa, & cerebrum evidentissime subsederunt tanto spatio, quantum ab illo occupatum fuisse, diximus. Porro sanguifera vasa per eam meningem, magisque per Tenuem sic erant distenta, ut vel minimi ramusculi pulcherrime ruberent ubique, magis tamen a dextris, an quod in id latus, quippe minus dolore affectum, moriens cubuisset? an etiam, quantum ad Crassam meningem attinet, quod hujus vasa ob effusum sanguinem non æque a sinistris plena esse possent, atque a dextris? quanquam & ad basim dexteri cerebri hemisphærii inter ipsum, & Tenuem meningem ad aliquem tractum effusum sanguinem animadvertimus; sed paucum adeo, ut sugillatio potius, quam effusio, videretur. Parem proportione vasorum plenitudinem ex grandiusculis passim sanguineis punctis in medullari non cerebri modo, sed & cerebelli substantia fuisse, intelleximus; per Lateralium autem ventriculorum parietes ipsa distenta vasa conspeximus; quanquam in pauca, quæ iis ventriculis inerat, aqua subturbida Choroides plexus pallerent. His ita perspectis, oculos convertimus ad exsectum cranium, & in sinistro osse temporum ferme capillarem rimam, sed ab exterioribus ad interiora pervadentem, animadvertimus. Incipiebat hæc digitulo transverso supra eum locum ubi secta, ut solet, calvaria fuerat. Pergebat autem ad hujus basim, & ad communes usque superiores fines intimi Meatus Auditorii, & Tympani se extendebat; quamobrem discludens utrumque Membrana disrupta erat, hoc autem sanguine plenum, & ille sanguinolentus. Compertis sic causis quæ interna vasa, externaque ruperant, & quod consequitur, sanguinis tum intra cranium, tum ex aure effusi, restabat in homine quem luscum fuisse, diximus, cæcus oculus examinandus. Is erat dexter. Cujus Adnata tunica confertioribus sanguiferis vasculis, quadam præsertim in parte, distinguebatur, ad Corneæ ambitum pertinentibus. Hæc non modo opaca, sed & multo minor quam par est, nec solita figura erat. Tum demptus ex orbita oculus, ipse quoque non paulo apparuit minor, nec sphæram, ut solet, sed unum ex iis quos nostrates appellant *bottoni*, quibus videlicet in vestibus pro fibula utimur, apprime referebat, facie altera depressum, altera in humilis coni modum extuberantem. Quarum tamen facierum cum hic illa esset anterior, hæc autem posterior, multo longior erat diameter faciei anterioris, quam axis, seu recta linea ab hujus medio ad posterioris medium ducta. Secundum quam lineam cum durum hunc oculum bifariam divisissem, & nihil, nisi humor prodiisset, quem, nisi colore fuisset subatro, Aqueum vocasses; frustra Crystallini, aut Vitrei humoris reliquias quæsivi; ne vestigium quidem supererat. Verum sub contracta Sclerotica tunica Choroides erat cujus inter fuscum colorem sanguineus hic illic, ut solet, non obscure apparebat, annexaque Choroidi Uvea, at non sicuti hæc, integra; ut Iridem, & Ciliare corpus internoscere non liceret. Universæ autem Choroidi pro Retina tenuis lamella suberat ossea, quæ ab nervi O[...] ci insertione profecta, & undique integra, figura[...] que oculi quam descripsimus, servans, & aqueum [...] quo dictum est, humorem complectens, ad Corn[...] usque ambitum se extendebat, ubi arctius quam [...] quam, ad Uveam adhærebat, quemadmodum vel [...] steaquam dissectum oculum sex dies in aqua macer[...] sem, iterum animadverti. Ejus lamellæ, revera [...] seæ, frusta omnia adhuc asservo, quorum grandi[...] scula nonnulla & figura, & adhærente Uveæ, & C[...] roidis portione, rei quam rarissimæ; si tamen an[...] ab ullo conspecta est; fidem facere iis qui tunc n[...] aderant, præclare possint. Tunc vero cum ii qui a[...] rant omnes & Rei Medicæ Doctores, & Studi[...] satis superque hæc cuncta spectassent, constaretque ipsa inspectione, cæcitatem fuisse antiquam; quæcu[...] que ejus causa fuerit, quæ neque ex mortuo quær[...] neque ex aliis poterat, quippe mendici alienigenæ [...] tam alibi actam ignorantibus; non est visum præt[...] mittendum, ut quomodo se haberet Opticus ejus o[...] li nervus, inquirerem, & cum altero qui sinistrum nempe sanum, petebat oculum, compararem. Ma[...] festum igitur continuo omnibus vel sine dissectio[...] inter unum, & alterum nervum discrimen fuit. [...] enim alter ita uti sanissimus solet, se habebat. [...] vero depressior, tenuior, & colore carneo obsoleto eo loco ubi cum altero intra cranium conjunctus f[...] rat, ad oculum usque conspiciebatur. Quin toto tractu quo Crassa meninge erat convestitus, cum [...] transversum secuissem, quæcunque sectio arteriæ [...] jusdam potius, quam nervi, esse videbatur, quip[...] in se contracta, & crassiore facta illa meninge, & [...] buli ab ea efformati cavum mucosa implente substa[...] tia illius ejusdem quem modo dixi, coloris. In i[...] autem conjunctione ut res se haberet, quæri non [...] tuit, cum ea pars in cerebri dissectione fuisset an[...] fortuito læsa. Sed tamen ab eo loco introrsum [...] tractum digitorum duorum nullum prorsus a q[...] quam adnotari discrimen potuit inter nervum dext[...] rum, & sinistrum; neuter enim, ut infra dexte[...] mollior erat, mucosusque, aut subrubens, aut ex[...] nuatus; sed parem uterque firmitudinem, crassitu[...] nem, albedinem ostendebant.

31. Etsi longior historia hæc fuit; non longam [...] men satis erit adnotationem attexere. Velim igitu[...] quæ de Optico hujus cæci oculi nervo scripsi, c[...] iis conferas quæ Epistola habes XIII. (*b*) Meas [...] mnes satis inter se convenire harum rerum Obser[...] tiones, intelliges; hanc autem ultimam, quod ad o[...] lum ipsum attinet, quidpiam multo & spectabiliu[...] & rarius continere, tunicam videlicet Retinam tot[...] ex mollissima, & nervea in duram, osseamque c[...] versam. Id enim cujus raritatis sit, inde poteris [...] stimare, quod cum postea in rem hujus nostræ si[...] lem incidisset Anatomicus Eruditissimus Halle[...] (*c*); *lapillos*, inquit, *aliquos in lente crystallina* [...] *pertos fuisse, legi; ejusmodi autem* retinæ *morbus* [...] *scio an visus sit*. Non adeo raræ sunt; raræ tar[...] sunt in aliis quoque oculi ipsius partibus sive in [...] seam, sive in lapideam naturam mutationes. N[...] enim facile credere, tot esse conspectas quot in C[...] lectione quadam recensentur; nisi prius in libris [...] venias qui nimis properanter, ut opinor, sunt in[...] designati. Mihi certe quatuor, aut quinque ex [...] qui in manibus erant, inspicienti, præter s[...] accidit, ut vel nihil, vel nihil ad rem in locis [...] perirem quæ indicantur, uno excepto, perpe[...] tamen indicato, quam insuper ad Scleroticam tuni[...] attinere, animadvertes, non *osseam* quidem, ut c[...] tur, *inventam*, sed osseam habentem squamulam [...] ipsi inhærebat, si Blasium inspexeris, non *L.* [...] 8; sed *P. 6.* Obs. Med. 8. cum Tab. 8. Fig. [...] qualem bracteolam se vidisse postea *inter choroidea*[...] *minas*, Gunzius (*d*) scripsit. Sed Cl. Mora[...] (*e*) exemplum protulerat multo antea, ut in ea [...] lectione omitti non debuisset, rarum præsertim, at[...] ut ait

(*b*) n. 7. & seqq. (*c*) Opusc. Pathol. Obs. 53. (*d*) Progr. de Ozæna Maxill. prope fin.
(*e*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1730.

: ait „ fortasse unicum „ ossificationis intra oculi obum. Nam præter humorem Crystallinum qui „ nsistentia erat durissimi lapidis, non tenue inter horoidem, & Retinam tunicam deprehendit ossicu- , posterius convexum, anterius cavum. Denique, de istiusmodi partium oculi indurationibus aliud idamus; quale nos in muliere ossiculum, Crystallini co, offenderimus, alias (*f*) ad te scriptum meneris. Cætera quæ in historia novissime pro- sita ad ictum attinent capitis, post ea quæ his, superioribus Litteris sæpe attigimus, supervacuum e, vides, hic iterum explicare. Sanguinis autem er aurem exitum, qua via & ratione in Viro hoc ntigit, eadem in aliis quoque contigisse, quos vide- cet Epistola hæc (*g*), & Epistola item XIII. (*h*) pro- ount, satis, etiam me tacente, per te memineris.

32. BAJULUS annos natus necdum quadraginta, egio corporis habitu, ebrius cum esset, inter in- dendum cecidit. frontemque graviter allisit, unde na ibi sugillatio. Et tunc quidem vomuit. Sed llum postea symptoma apparuit præter unum, id- e gravissimum, ut torpidus jaceret, nihil sumens, ihil loquens, nisi quod ubi Chirurgi aliquid agerent uod dolorem afferret, tunc vehementer querebatur, ma- numque edebat clamorem. Sic illatus in Nosocomium, t. quarto a casu diem est mortuus, cum ibi ego natomica studiosis ostenderem sub initium Decembris . 1741. FRONTIS os qua allisum fuerat, idi rima bene longa exterius, interiusque diffissum, i rimæ sanguis intra cranium grumosus suberat; d non multus. Neque aliud præterea offendi quod ictum attineret. Nam ossiculum, quod haud ita ocul eprehendi, inter Crassam, Tenuemque hujus iri meninges conditum, jam diu ante id tempus increvisse, ex ejus descriptione intelliges, quam XV. ad te Epistolæ (*i*) inserui, neque ullo modo o squama haberi potuisse, quæ ictus vi ab interio- ossis facie decussa, intra meninges se conjecisset, in Fabro illo murario, cujus dissectionem habes d Cl. Fantonum (*k*), acciderat.

33. In eodem Nosocomio Patavino meis frequen- imis Auditoribus, quos inter ingenio, studio, iduitate præstabat Vir Nobilis Jacobus de Scopu- , is qui paucis post annis merito inter Publicos ofessores relatus, Medicus est Consultissimus, si is alius, & disertissimus, ibidem, inquam, demon- avi quæ fracta essent ex casu ab alto in Viro quo- n sub initium Aprilis A. 1740. itemque in Juve- ante Novembris finem A. 1742. Quæ tametsi ad oracem quoque attinent; tamen quia caput gravissi- læsum fuerat, huc adscribentur.

34. VIR dum altam vitem putaret, in solum lapi- bus stratum præceps ruit. Loquendi facultatem ntinuo amisit. Cum semivivo ex liquore nescio o cardiaco, ut vocitant, aliquid in os ingessissent, omuit: & quanquam pulsus qui contracti fuerant, proderent; tamen cæteris omnibus in pejus tenden- us, alvique, & vesicæ recrementis per se exeunti- s, mors intra quartam a casu horam est consecuta.

CADAVER, cujus ex ore, & naribus san- is prodibat, trigesima a morte hora etiam tum erat nino rigidum, nec sine vehementiori vi flexile. ciput non uno loco sugillatum, sed ibi maxime i communes sunt ejus, & frontis fines. Et sane frontis mox vidimus intus, extraque, per medium me, rima diffissum, quæ a sincipite recta descen- ns, & per fornicem orbitæ oculi dexteri haud pro- l ab Ethmoide osse pergens, postquam sic totum frontis pervaserat, in eam denique partem ossis henoidis transibat per quam in orbitam se se tra- it nervus Opticus. Ex quo fissuræ itinere cum in- ligas, per Frontalem Sinum pituitarium non ire n potuisse; intelligis quoque sanguinis viam, e na- bus, ut dictum est, & per communicationem ha- m cum faucibus, ex ore etiam prodeuntis. Sub assa meninge ad anteriora fluidum sanguinem, nque non multum, nec multum quoque, & pari- ter fluidum, imo quasi cum aquæ aliqua parte com- mistum in Laterali utroque ventriculo deprehendi- mus: qui cum fluidus esset, minus mirandum est, quod etiam in tertio, imo & in Transitu ad quar- tum ventriculum fuerit, quo videlicet, præsertim dum moveretur cadaver, facile meare potuerat. Thorace recluso, & pulmonibus, qui si partem si- nistri summam excipias quæ per tæniolam membra- neam tenuissimam cum pleura nectebatur, undique soluti erant, mollibus, & concidentibus in se reper- tis, & omnino sanis, tametsi qua dorsum spectabant, ita ut par est in eo qui supinus mortuus erat, quasi ab inflammatione rubebant, cum sublati essent mani- bus, tantum sanguinis fluidi in utrumque pariter thoracis cavum, sed tamen aliquanto plus in dexte- rum effusi, conspeximus, quantum libras sex supe- rasset. In pericardio serum limpidum exigua copia. Arteriæ Pulmonaris, & Magnæ truncos pinguedine, licet homo non esset pinguis, quasi omnino tectos, ut & cor ipsum offendimus, in hujus autem ventri- culis nigri, & quadantenus grumosi sanguinis parum, nisi quod ad dexteri orificium venosum mediocris po- lyposa concretio fuit; unde Studiosi nostri vera es- se quæ adversus vulgarem de harum concretionum origine errorem sæpe admonueramus, intelligere po- tuerunt, cum illa certe in homine, quem, si hydro- celem exciperes, sanissimum fuisse, constabat, non nisi post mortem, aut paulo ante mortem, inter fibril- las Tricuspidum valvularum subsistentibus crassioribus & viscidioribus particulis sanguinis, coalescere potuis- set. Tum his visceribus ablatis, & exhausto sanguine de quo dictum est, cum vasa unde is in thoracem effusus esset, perquirere vellemus; Intercostalia fuisse, cognovimus, quippe utrinque costis aliquot ex supe- rioribus haud procul a Spina ita perfractis, ut inæ- qualia earum extrema, pertusa pleura, intra thora- cem prominerent aliquantum. Eratque ad ea, & cir- cum ea loca ampla sugillatio a sanguine sub pleura stagnante. Revoluto autem in ventrem cadavere, abla- tisque dorsi musculis, non modo sanguinem, qui sub his pariter, imo majori aliquanto copia, stagnaverat, ad costas easdem ostendi, sed & rem in eo qui ca- dens os frontis fregerat, intellectu non perfacilem, nimirum præter costas, sex dorsi vertebras ex supe- rioribus ita fractas, ut earum non parva frusta ab iisdem penitus essent divisa. Sed de re hac quid con- jiciam, infra (*l*) videbis. Nunc ex vertebrarum illarum, & quod consequitur, ex Medullæ inclusæ tanta læsione cur excrementa retineri non potuerint, vides. In Ventre nihil humoris effusi, nihilque præter naturam se habens invenimus, si jecinoris par- ticulam aliquam excipias subnigram, itemque in scro- to hydrocelem geminam: cujus cum tibi alias (*m*) descriptionem miserim, hic non oportet iterare. Et Vir quidem ita se habuit.

35. JUVENIS autem annos natus viginti quatuor, torosus, arte lanarius, cum ex alto pariter cecidisset, intra horas pariter a casu quatuor interiit. Hic ta- men cum primum ad lapsum accursum est, interro- gantibus potuit pauca respondere: dein continuo lo- qui desiit. CADAVERIS artus erant rigidi duobus a morte exactis diebus; tertio autem exacto, non amplius. Sinciput a sinistris cum musculi Tem- poralis parte sugillatum. Dum cranium circumseca- rent, sanguinis non parum effluxit. Cujus tamen in- ter illud, & Crassam meningem tantum superesse, mox vidimus, quantum uncias tres æquare, aut qua- tuor posset. Erat niger, & in grumos concretus, neque alibi quam sinistro in latere infra os sincipitis, & ad cranii basim. Itaque in Lateralibus ventriculis cum serum esset non paucum, nonnihil quidem tur- bidum, sed nullo modo cruentum vidi. Nec valde rubebant plexus Choroides: vasa tamen erant in me- ningibus turgidiora. His; neque enim alia erant præ- ter naturam intra cranium; animadversis, cranium ipsum inspiciens, fissuram quam in sinistro osse sinci- pitis incipientem videram, persecutus, conspexi per subje-

(*f*) Epist. 13. n. 10. (*g*) n. 25. (*h*) n. 16. (*i*) n. 8. initio. (*k*) De Observ. Med. & Anat. Epist. 1. (*l*) n. 36.
(*m*) Epist. 43. n. 25.

ſubjectum os temporum pergentem ad proceſſum uſque Petroſum, inde autem eandem, aut ſi aliam, cum ea conjunctam, per interjectam oſſi temporum, & frontis, Sphenoidis partem, hac percuſſa, in eam produci poſtremam oſſis frontis regionem quæ orbitæ oculi extremum fornicem facit. Erat autem hæc tam longa fiſſura per craſſitudinem oſſium univerſam traducta; ut ſi altera manu anteriorem, altera autem poſteriorem eorum, quæ diximus, oſſium partem prehenderes, & in diverſa duceres; manifeſto cedere, & dimoveri, perciperes. Thoracis quoque oſſei parietes fracturis non carebant. Nam præterquam quod fracta erat clavicula ſiniſtra, cum animadverſus eſſet in dorſo livor qui prope Spinam, a ſiniſtris pariter, tractum alibi anguſtiorem, alibi latiorem occupabat; recluſo pectore, exhauſtoque ſanguine qui ad duas treſve uncias effuſus in cavum illius ejuſdem lateris inventus eſt, amplam ecchymoſim ſub pleura vidimus, in eaque unam ſaltem ex coſtis quæ circa medium longitudinis thoracis ſunt, qua a poſterioribus antrorſum curvari, incipiunt, ita fractam ſine ulla dubitatione percepimus, ut adhærentia Intercoſtalia vaſa cum pleura lacerari, & ſanguinem fundere introrſum, extrorſumque debuerint. Cæterum pulmones, quod in Lanariis non ſæpius vidimus; omnino erant a pleura ſoluti, niſi quod cum ea per membranulam ſumma dumtaxat anterior pars dexteri colligabatur. In pericardio non multum ſeri; in corde nullæ polypoſæ concretiones inventæ. Abdomine diducto, nihil occurrit vitioſum præter ureteres, non modo alibi, ſed vel in ipſo in veſicam ingreſſu æquo latiores; ut minus mirandum eſſet quod veſica quam aere diſtendendam curaveramus, parem ferme in ſummo atque in imo latitudinem oſtendiſſet.

36. Sæpe enim, ut alibi (*n*) oſtenſum eſt, ureterum latitudo multum, diutiuſque cohibitum in veſica lotium conſequitur, ex quo hanc laxari, laxatæque figuram vitiari, non difficile contingit. Verum, ut ad fracta in hoc Juvene oſſa redeamus; cum fracturæ omnes a ſiniſtris conſpectæ ſint; facile in hoc, quod difficilius in Viro (*o*), intelligitur, quomodo ſimul capitis, & thoracis oſſa ſint fracta, Juvenis videlicet corpore in ſiniſtrum latus cadente; cum Virum conjicere oporteat in durum aliquod inter cadendum incurriſſe, unde fracto anterius capite, & mutata corporis directione, tergum denique allidere ad ſolum potuerit. Cæterum inter alias fiſſuras cranii hæc præſertim poſtrema, ea longitudine, iiſque in ſedibus occurrit, ut cum illis quæ ab Ruyſchio (*p*), a Poupartio (*q*), a Maucharto (*r*), a Schreibero (*ſ*), ab aliiſque propoſitæ ſunt, conferri a te poſſit, ut magis illud ſemper, magiſque appareat, futuras, commiſſuraſque calvariæ non ob eum potiſſimum finem eſſe inſtitutas, ut fiſſuræ oſſis unius curſum inhibeant, neque in oſſa proxima produci ſinant. Quod Bononiæ primum mihi animadverſum eſſe, memini, in cadavere A. 1702. publice diſſecto, cujus cranium ab alterius lateris ictu fiſſuram habuit Coronali ſuturæ parallelam, ſed multo quam ea longiorem, ut quæ pone ipſam per totum ferme cranium, baſi excepta, ferebatur, utramque tabulam pervadens. Quam Obſervationem, ſi cætera tunc perſcripſiſſem, non eram certe inter ſuperiores prætermiſſurus.

37. Antequam de calvariæ ictibus verba facere deſinamus, illud non eſt prætereundum, utraque ejus tabula prorſus illæſa, illæſiſque ſubjectarum meningum vaſis, accidere aliquando ab ictu valido obtuſi corporis, ut vaſcula quæ inter eas tabulas medullæ ſubſerviunt, rumpantur, & ſanguinem fundant, qui procedente tempore corruptus, eoque acrior factus, quod *ſuccus medulloſus*, ut animadvertit Præcl. Nicolaus Roſén (*t*), admiſcetur, qui tunc *mora & calore in peſſimam degenerat rancedinem*, interiorem tabulam carie afficiat, hominique, jam ictus oblito, & nihil ejuſmodi timenti, intro defluens, meninges vitiet, necemque afferat. Cujuſmodi caſus exem[…] non unum & mihi eſt, & aliis notum, fuitque [...] datis a Bohnio (*u*) Auctoribus, ut Jo. Petro[…] ſerio, eique præſertim ex cujus in Hippocrate[…] Capitis Vulneribus Commentariis nullam calvar[…] ctionem fuiſſe, miror, in hanc partem Sepul[…] relatam, Petro Paawio. Fit etiam nonnunquam[…] ambæ inde exedantur tabulæ, quemadmodum [...] cæteris vidit, fuſeque ad me ſcripſit Vir, cum [...] ret, non minori humanitate, quam doctrina, p[…] tus Pius Nicolaus Garellius Eques, & Archiate[…] ſareus. Res digna eſt quam, ſaltem in pauca c[…] ctam, hic tibi non omittam.

38. MULIER per marmoreas ſcalas retro[…] ruens, occiput vehementer alliſerat; ſed præter [...] vem, levemque adeo ſtuporem, ut mox per ſe [...] re domum potuerit, modicamque, & quæ cito [...] nuit, ſugillationem, nihil tum mali inde ret[…] Poſt aliquot tandem menſes in percuſſa capitis [...] tumor apparuit avellana haud major: qui cum [...] rem afferret nullum, a muliere neglectus, ſenſim [...] crevit, ut tertio circiter jam exacto anno, eſſet [...] gnus: quo tempore a Chirurgis quibuſdam pro [...] co ſubcutaneo tumore habitus, ut qui neque [...] colorem mutaſſet, & ſine dolore premi poſſet, [...] ipſis, niſi mulier renuiſſet, fuiſſet exſectus. P[…] poſt doloribus ægra torqueri cœpit, qui a tum[…] ſede incipientes, per cranium ferme univerſum [...] extendebantur, ut hoc funibus quaſi quibuſdam [...] conſtringi videretur. Non erant illi quidem aſſi[…] nec ſemper æque graves, nonnunquam tamen gr[…] adeo, ut mentis perturbationem inducerent: quo [...] tem magis procedebat tempus, eo crebriores, & [...] hementiores fiebant. Per hæc ad annum a caſu [...] tum eſt ſextum. Quo elapſo, ecce de improviſo a[…] plexia ingruit, paucaſque intra horas mulierem p[…] mit Vindobonæ A. 1735. TUMORE aper[…] ejus cavum ſanguine plenum inventum eſt pene a[…] nec concreto ſolum, ſed tam denſo, ut arreptus [...] gitis ſecutus ſit univerſus, tunc demum portione [...] qua fluidi ſanguinis exeunte. Id vitium, detractis [...] tegumentis, incipere compertum eſt a percuſſa o[…] parte, ideſt ſuperiore oſſis occipitis ad latus ſ[…] ſtrum, pergere autem per os ſincipitis ejuſdem la[…] ris uſque eo, ut tribus, haud amplius, tranſve[…] digitis a Coronali ſutura diſtaret. Occupabat inſu[…] dexteri oſſis ſincipitis partem, ut omnis caries [...] digitos in latum, ſeptem, eoque amplius in long[…] pateret. Qua oſſa non erant omnino pertuſa, reti[…] laris oſſea apparebat ſubſtantia, e cujus exteriore [...] cie attollebant ſe paſſim lamellæ oſſeæ, pleræque [...] craſſiuſcula charta tenues, ſed duriſſimæ omnes, [...] acutiſſimæ: quæ foliaceos quaſi fungos, alios alia a[…] plitudine, per vegetationem quandam oſſeam enat[…] non ineleganti ſpectaculo referrent. Dura meninx [...] cta erat craſſiſſima toto eo ſpatio quo vitiato cra[…] ſubjiciebatur, hujus autem parti quæ icta olim fu[…] rat, multo arctius adhærebat. Per eandem mening[…] repentia vaſa cum a dextris naturalem ſervarent [...] dum, a ſiniſtris valde erant turgida, & dilatata, [...] rumque in ſana, quæ eodem in latere ſupererat, c[…] variæ parte veſtigia ſpectabantur multo quam a de[…] tris, ampliora, & profundiora. Quod reliquum eſt [...] vaſa quoque plexus Choroidis ſanguine multum d[…] ſtenta, & ſeri effuſi portio aliqua ſub cerebri baſi r[…] perta eſt.

39. Cæterum in ea erat opinione Garellius, viol[…] tas, compreſſaſve ictuum occaſione arteriolas quæ n[…] modo inter cranii tabulas, ſed & intra alia ſint [...] ſa, dilatari, & in aneuryſma diſtendi, & cariem [...] priuſquam rumpantur, ut adſita oſſibus aneuryſma[…] ſolent, vel rupta parere. In eamque opinionem adduct[…] fuerat a tribus quæ cum deſcripto cranio aſſervabat, [...] moris oſſibus. Quorum unum tumorem oſtendebat [...] quem dilatatum fuerat ad pugni magnitudinem, car[…] exeſum paſſim atque pertuſum, treſque oſſeas emittente[…] pro-

(*n*) Epiſt. 42. n. 23. (*o*) n. 34. (*p*) Obſ. Anat. Chir. 47. (*q*) Hiſt. de l'Acad. R. des Sc. A. 1700. Obſ. Anat 19.
(*r*) Eph. N. C. Cent. 5. Obſ. 32. & Cent. 9. Obſ. 39. in Sutore. (*ſ*) Nov. Comm. Imp. Acad. Sc. Petropol. Tom. 3. in Phyſi. Obſ[…]
(*t*) Diſſert. de Oſſib. Calvar. P. 1. §. 1. not. *f*. (*u*) Diſſert. de Trepanat. Difficult. prope finem.

oductiones ; quarum maxima digitum longitune, & crassitudine æquabat ; simul autem somen per quod arteria os subibat, peranguftum alias, eo osse adeo amplificatum, ut nullo negotio minium admitteret digitum. Ossa duo reliqua præter acturam, quæ olim præcesserat, consolidatam, afctum carie habebant tumorem, & pro arteria insculum ossi foramen pariter dilatatum. Itaque hoc morgenus necdum quantum mereret, illustratum, exicatumque censebat. Sed hæc ex ejus ad me Litris hactenus. Tumorem autem quem ipse in fœmiista vidit, & sede, & diuturnis, gravissimisque loribus, & incluso sanguine, & subjecta cranii parosseis prominentiis acutis aspera, conferre quadannus cum eo poteris qui ex Anglicis Philosophicis ransactionibus commemoratur in laudata alias, quæ b Cl. Kulmi præsidio Gedani A. 1732. proposita , Dissertatione (x): externa vero causa spectata, tumoris tardo post ictum initio, & nullo diu, stea autem acerbo, quamvis non continuo, dolore, cranii carie, hiatuque non modico, possis magna parte cum eo comparare quem in altera muliere Jo. Saltzmanno (y) adnotatum habemus.

40. Ad Caput, universe acceptum, cum vulnera il- quoque attineant quæ faciei infliguntur ; cursim uc aliqua adjungere visum est de oculorum, nasi, brorum, linguæ vulneribus. Ac de iis quidem quæ on tam oculorum sunt, quam orbitarum, & cerei, superiore Epistola scriptum est. Quibus & illa jicias quæ toto orbitæ cavo emenso ; per hujus fomina, ultimosque parietes ad cerebrum in hominis aliquando, semper autem in iis ovibus pervenet quas Romæ Wepferus (z) cunctas vidit omni fu, motuque privatas statim ac lanio cultrum ad nubrium usque in alterutrum oculum immiserat ; od *non nisi carotidibus juxta infundibulum abscissis, ntriculis* omnibus *integris permanentibus*, *factum* epferus *non dubitabat*: quanquam, si, quod obvium t facere, sic mactatarum cranium ipse dissecuisset ; quibusdam fortasse convulneratum quoque aliquem ventriculis deprehendisset. De oculi autem ius vulneribus per quæ humores effunduntur, si idem Aqueus tantummodo effusus sit, nec quidm punctum, aut incisum, nisi Cornea tunica, besperandum esse, jam Aristoteles (a), Celsus (b), nius (c) exemplo hirundinum, columbarum, pabarum, lacertarum viridium, mustelarum quoque licaverant prius quam post Galeni (d) in puero servationem, Galeni etiam asseclæ tum in homius, tum in aliis animantibus confirmarent. Sed treo humore, & multo magis Crystallino effuso, m recte, ut antea, cerni possit: id vero est quod ficile credant ii qui humores hos per Corneam ejintes, ut Iris, & Ciliare corpus labefactentur, anidverterint, quorum utriusque integritas ad perfevidendum est necessaria ; ne de Retina quidquam amus, sine qua videri non potest, quæ subducto treo humore collabascit, aut certe corrugatur. Fac nen, Aqueo humore, ut sua in sede, ita in relis forte quibusdam Vitrei cellulis rursus collecto, , & siquæ compressæ intra has latebant, distendi, Retinam explicare ; num Crystallinus humor, per ous temere inflictum cum Vitreo elapsus, gigneiterum? qui posteaquam a dextero Chirurgo deflus est, non reparatur: estque adeo ad optime endum necessarius, ut illi quibus depressus est, nonit. Et sane de hujus restitutione unanimiter desasse qui de Vitreo non ambigebant, ex illo Elsne- Scholio (e) apparet: in quo tamen qui expressos ıli humores omnes, & visum pristinæ integritati e Burrhum restituisse credebatur, commemorat, & omæ Bartholini de eodem Burrhi experimento oddam testimonium profert, non prolaturus, si lee tunc potuisset, quid non privatis litteris pressius, publico scripto fusius de unius, haud amplius, e visi hujusmodi experimenti successu, eoque du-, & imperfecto, testari se posse, scripsit perpaucis post annis idem Bartholinus (f). Nec vero Chirurgus Scriverius (g), is qui ad Bartholinum scribens de oculi humoribus, a Burrho, & ab se quoque anseri expressis, & restitutis, *dubium sibi esse*, negabat, *idem in aliis omnibus contingere volatilibus*, visum perfecte restitutum esse, affirmavit, sed *ex parte*, & *non æque feliciter* sive in ansere, sive in gallo, gallinaque, in quibus periculum fecit. In hac tamen renatum fuisse humorem Crystallinum intra octo hebdomadas, scribit quidem, sed necdum ad justam pervenisse magnitudinem : & quanquam addit, *si adhuc per aliquot asservata fuisset* hebdomadas, *dubium non esse, eum ipsum plane restituendum fuisse* ; dubios tamen relinquit legentes, quippe cum postea in re tam facili experimentum non iteraverit, ut in longius tempus produceret. Sed & Zambeccarius (h) cum olim affirmasset, ut humoris Aquei regeneratio merum (quod fatetur) Naturæ est opus, sic ejusdem Naturæ opus esse *humoris Vitrei*, & *Crystallini regenerationem* & *restitutionem* ; *quid autem ex ejusmodi regeneratione accideret, se alia vice esse elocuturum* ; nunquam deinde, quod sciam, etsi diutissime vixit, ea de re edidit quidquam. Imo scio, Sancassano, de eadem per litteras quærenti, A. 1724. respondisse, sibi postquam ea scripserat, non fuisse tempus periculum faciendi ; tamen credere, posse duos illos humores iterum gigni, sed tardius Aqueo ; id autem credere tum quia ex Benevolo constaret, quibus Crystallinus humor acu fuerat propter opacitatem depressus, ad hujus implendum locum Vitreum processisse, tum quia hi duo humores nutriuntur, nutritio autem est generatio, itaque ut nutriebantur, sic iterum gigni posse. Quæ ideo protuli, ut quid expectari ab illo potuisset, existimes. Denique cum Theodorus Kerckringius (i) diserte asseverasset, se *cuilibet oblato animali passim discindere oculos, exprimere omnes humores, eosque spectatoribus etiam auferendos tradere, atque exiguo tempore visum in integrum restituere : idque aliquando exercitationis causa ita effecisse, ut uni eidemque cani unum eundemque oculum tertio discinderet, ac tertio sanaret* ; quæro ex te, si revera *omnibus* expressis humoribus, visus revera *in integrum* restituebatur, quæro, inquam, ex te, quid causæ esse, putes, cur industrii ejus Anatomici cum cætera adhuc memorentur, res ista eximia una adeo a longo jam tempore sileatur, ut ejus quasi intermortua memoria, ne mentio quidem ab Eruditissimis Viris nunc fiat in recensendis aliorum huc spectantibus experimentis?

41. Ad Nasi autem vulnera spectant quædam etiam ex mirificis illis quæ ad cerebrum attinuisse credita sunt, velut quod ad Wepferum (k) scriptum est fuisse Equiti Polono inflictum, sagitta ab uno capitis latere ad alterum sic adacta, ut ex æquo exstaret utrinque. Cum enim infixa fuerit *infra temporum ossa versus prominentiam ossium jugalium utriusque lateris*, Eques autem *præter febrem symptomaticam, vix alia graviora, quam quæ vulneratos communiter comitari solent, passus sit symptomata* ; mihi quidem non modo infra cranii basim, sed per Maxillarium Sinuum, & nasi caveas fuisse videtur sagittæ via. Ad Sinus quoque, alios quidem, sed pariter ad nasi cava pertinentes, spectasse, conjicio, vulnus illud quod ex Procopio Freindius (l) refert. Subiens enim *supra dextrum oculum juxta os* nasi, *sagittæ cuspis ferrea, utcunque ampla ac longa, ita alte desedit, ut conspectum effugerit* annos plures sine dolore, & molestia ; ejusmodi intelligo quæ nobiliorem indicaret cuspidis sedem. Excepta enim Frontali Sinu, eique proximis Ethmoidæis, & denique Sphenoidæo, satis spatii, in magno præsertim capite, habere potuit, ubi sine præstantium partium injuria delitesceret, quamvis longitudine, & ferme etiam crassitudine minimum digitum æquasset. Sic etiam cum scite explicavit Hildanus (m), cur lethale non fuerit vulnus sub oculo incipiens, & in opposita superiore cervicis regione desinens, & viæ ferri partem primam per Maxillarem Sinum posuit ; id pariter vulnus pro illa parte ad nasum attinuit.

(x) De Exost. Steat. Clavic. c. 2. §. 22. (y) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 100. (z) Exerc. de loc. Aff. in Apopl.
(a) Hist. Animal. l. 6. c. 5. (b) De Medic. l. 6. c. 6. n. 39. (c) Nat. Hist. l. 29. c. ult. (d) De Sympt. Caus. l. 1. c. 2.
(e) ad Obs. 12. Dec. 1. A. 1. Eph. N. C. (f) Act. Med. Hafn. A. 1672. Obs. 132. (g) Ibid. Obs. 133. (h) Experim. circa ersa e viv. exect. Viscera. (i) Spicileg. Anat. Obs. 100. (k) Exercit. supra ad n. 40. cit. (l) Hist. Medic. ad A. 560.
(m) Cent. 4. Obs. Chir. 2.

nuit. Sed & ipse Bononiæ vidi vulnus per se magnum, ad speciem autem multo maximum, ut pote quod simul ad utrumque eum Sinum, simul ad nasum externum, & ad ossa huic subjecta non modo spectabat, sed ita illorum cava reseraverat, & sanguine fœdaverat, ut ad grandem inflicti vulneris hiatum, naturali eorum cavorum profunditate accedente, horrendum visu spectaculum se se offerret. Fistula enim ferrea, quam *archibuso* appellant nostrates, cum forte pyrii pulveris vi, nimia copia inclusi, hoc accenso, dissiliret, pu ero nasum, & de Maxillari utroque osse tantum abstulerat, ut Maxillares ambo Sinus simul cum caveis nasi paterent, quæ eo quoque apparebant majores, quod ea pars etiam illius utriusque ossis quæ naso, atque ori interjicitur, anterius partim absumpta erat, partim fracta deorsum pendebat, ut plumbeum tubum inter eam, & inferiorem maxillam interponere oportuerit, per quem, donec pars fracta consisteret, & penicilla, ac linteola medicamentis illita, de nasi caveis demi possent, puer aleretur, & spiritum duceret. Servatus est enim Pauli Piellæ Medici, & Chirurgi Experientissimi diligentia. Quem ego, non modo alios qui una adstabant, horrore primum perculsos, & ab insolito, miserandoque spectaculo se avertentes conspexi, cum statim ab accepto vulnere puero in Nosocomium delato, cruenta ejus facies retecta est; adeo amplum profundumque primo aspectu visum est vulnus, quod mox attentius contuendo, & cum partium naturali, ex Anatome nota, structura, & dispositione comparando, gravissimum quidem, & magnum, sed multo reapse minus profundum esse, quam videretur, cognitum est.

42. De vulnerato autem Labro illud memini. Cum alter eadem ferme ætate puer, annorum videlicet, ad duodecim, sed Generosissimæ Stirpis, inter currendum in faciem cecidisset, fregissetque in transversum ad marmoreum pavimentum unum ex superioribus dentibus Incisoriis, ab ea dentis parte quæ abrupta fuerat, superius labrum transfixum est. Jamque attenta Chirurgorum cura, circumjecta vulneri labri pars detumuerat, molliorque erat facta: neutrum tamen vulneris orificium ad glutinationem vergebat; imo huic flaccidior humidiorque in vulnere caro pertinaciter repugnabat. Extranei aliquid intus latere, suspicabamur; sed quod reapse latebat, id nemini in mentem venire poterat, cum abruptam dentis partem, ut ea vulneris orificium exterius fecerat, sic illac exci[...] & æger, & domestici omnes jam inde ab initio pro certo credidissent ipsi, tum mihi Chirurg[...] affirmassent. Ea tamen ipsa pars dentis intra v[...] condita erat: qua facile detracta, vulnus cito, n[...] que negotio ad cicatricem perductum est. Ex qu[...] sces, in ejuscemodi examinibus nulla, etiam ver[...] millima, narratione stare oportere, nisi eorum [...] rem suis ipsi oculis se pervidisse, testentur.

43. Atque utinam sicut is Puer feliciter postea adol[...] & nunc inter primarios Inclytæ suæ Civitatis [...] cios floret, ita alter quoque, non inferiore loc[...] tus, cum ex suo vulnere ipse quoque convaluisset [...] esset postea multo graviore morbi genere Nobili[...] Familiæ ereptus. Erat is trimulus, cum lusitans l[...] est, mentumque ad marmoreum gradum allidens [...] guam tunc forte exertam, inter dentes ita compr[...] ut incideret, & obliquo vulnere, minimum tran[...] sum digitum longo, nec minori ferme ab extremo [...] ce intervallo illam anteriorem linguæ partem ab [...] qua tantum ad tractum prorsus divideret, quant[...] ab laterali ora ad lineam medianam. Parentes [...] Consanguinei omnes mœstissimi, in primisque [...] magnus Patruus, Triumvir Litterarius, ex me pe[...] teras quæsierunt, non jam quo auxilii genere s[...] posset, cum propter ætatem medelæ omni constrictis [...] tibus pertinacissime repugnaret; violenter autem cog[...] febrem, & linguæ tumorem, quæ ambo accessera[...] non liceret; sed illud unum, quod ad solatium pertine[...] an spes ulla esset, fore, ut naturæ auxilio relictus, e[...] dite, & recte loqueretur. Rescripsi continuo, non [...] desperandum, pluribus in eam rem productis ex[...] plis, præsertim casu, ejus simillimo, qui casus [...] tat apud Hildanum (*n*). Eventus quoque, Dei [...] neficio, simillimus fuit. Ut enim meis ipse aurib[...] cum forte Venetiis essem, insequenti anno audivi, *n*[...] *modo*; ut ipsis Hildani verbis utar; *depravata* erat [...] *quela*, fuitque etiam quo ad vixit, donec videl[...] perniciosissimæ variolæ interemerunt. Et quod m[...] beris etiam magis, etsi recte, expediteque loqueret[...] linguæ tamen eæ partes quæ vulnere disjunctæ fuera[...] cum suam singulæ cicatricem duxissent, non c[...] luerant inter se: itaque anterior illa non secus ac [...] tim a vulnere, sejuncta etiamtum, ac pendula con[...] ciebatur. Hactenus de Capitis Vulneribus. V[...]

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LIII.

De Vulneribus, & Ictibus Colli, Pectoris, & Dorsi verba fiunt.

Etsi in Sectione hac III. (*a*) qua una Sepulchreti Auctor Ictus, & Vulnera complecti voluit Partium omnium, quædam interdum repetuntur, ut puta Observationis XX. §. 1. in XXII. §. 1; & XXI. §. 4. in eadem §. 8; & §. 5. inter §. 7. & 8; & quæ in Scholio ad §. 1. Observationis XXIV. in Scholio ad ejusdem §. 4. prætereaque est nonnunquam ubi aliquid in rerum ordine fortasse desideres; tamen in oppositis ad hanc Sectionem Additamentis gravius peccatur. Nam præterquam quod nihil ad vulnera, aut ictus attinens Observatio huc intruditur XXVI. quæ cum Scholiis grandes paginas occupat decem, & præterquam quod Observatione X. §. 1. & Observatione XX. & XXI. eædem Paræi, & Bartholini Historiæ rursus producuntur, quæ jam supra in Sectione ipsa Observatione XXIII. §. 17. & §. 4. & Observatione XXVI. §. 8. propositæ fuerant; præter hæc, inquam, nulla omnino ordinis ratione habita, a Pectoris Vulnere ad Tibiæ Vulnus transitur, & inter Pectoris Vulnera, tum Capitis Vulnera, tum Ventris passim interponuntur. Mihi vero nec iterare quidquam, & ordinem servare in his ad te Epistolis statutum est. Itaque cum de Vulneribus, Ictibusque Capitis novissime scripserim; nunc de proximis Colli, Pectoris, & Dorsi agam. Et quoniam circa hæc, Valsalvæ [...] & nostræ Observationes non eo numero sunt; ut [...] Litteris perscribi nequeant; utrasque, ut plerum[...] facere consuevi, his proponam, & ab ipsius Obse[...] tionibus initium ducam.

2. MULIER quinquaginta annorum, c[...] sim in collo vulnerata, concidit, nec manus, pe[...] ve movere potest. Post aliquot dies manus iteru[...] sed non pristino vigore, moventur. Leve accedit [...] lirium: & denique ante septimum diem mors.

CADAVERE clam sepulto, dissecti[...] quidem ipsa confirmari judicium non potuit de l[...] Spinali medulla. Hoc tamen ex artuum paraly[...] ex vulneris loco, & ex parvis quæ de ipso pro[...] rant, ossis fragmentis veri adeo simile visum e[...] ut Observationem hanc prorsus omittendam non c[...] fuerim.

3. VIR annos natus triginta quinque, bilioso te[...] peramento, Novembri mense A. 1688. ad medi[...] sterni inter quinctam costam, & sextam cultro s[...] ciatus, illico ingenti virium prostratione corripitur, [...] cum pulsus vix perciperentur, Medici brevi interit[...] rum putarent. Tribus tamen exactis horis, sensim re[...] incipiunt vires: itaque in S. Mariæ de Vita Nosocomi[...] defer[...]

(*n*) Cent. 1. Obs. Chir. 28. (*a*) l. 4.

ertur. Poftridie dira tuffi vexari cœpit, diarrhœa ɔque. Sed hæc, crebro quidem, verum paucæ vi- læ materiæ excretionem ciens, die fexto defiit. At is in dies ita augebatur, ut ferri vix poffet. A pri- ; etiam diebus fenfus erat ingentis in ventre ponde- , qui fe progrediente morbo, per totum ventrem endit; nullus tamen in thorace. Primis quoque die- pulfus nonnihil turgidus, mediocriter autem celer, ıc quidem poftea celeritatem fervavit; fed in dies vus magis, magifque factus, octavo tandem die fim cum vita defecit. IN CADAVERE ad mam a dextero fterni latere incifionem, fanguis il- ɔ qui eam Thoracis caveam implebat, magno cum ɔetu profiluit. Sublato fterno, & fanguine fpongiis ıaufto, novus iterum per diaphragma, quod fau- m erat, ex ventre fanguis in eandem thoracis ca- m influebat. Quamobrem Ventrem quoque rire continuo oportuit, effufumque intra ipfum fan- nem exhaurire: cujus concretæ fibræ, per inteftino- n extimam tunicam in retis modum difpofitæ, fic tunicæ adhærebant, ut fcalpello dumtaxat feparari fent. Itaque omni fanguine amoto, & vifceribus in fpectum datis, ad vulneris explorationem reditum . Mediaftinum, primum omnium vulneri refpondens, ıcium erat, tum pericardium, denique partes dexte- ventriculi cordis, ut rima vulneris intra eum ven- culum perveniret, atque hoc compreffo, nonnihil nguinis ex ipfo per rimam prodiret. Proximum au- n mediaftini vulneri erat diaphragmatis vulnus, per od fanguis, ut fupra dictum eft, una in alteram ebat caveam.

4. Ex quo Galenus (b) tradidit, fi ad cordis ven- culum vulnus penetret; *protinus hominem mori ne- e effe*: fi non penetravit; *aliquos non folum ea die vulnerati funt, fed fequenti quoque nocte vivere po- ffe*, mortuorum diffectiones haud raro fecus accide- oftenderunt. Quarum plures quidem habes in Se- chreto; fed non omnes. Extant enim quæ addi int, nec folum e poftea editis, ut puta quæ in iæ Scientiarum Academiæ Parifienfis non uno Vo- ine (c) prolatæ funt, verum etiam multo antiquio- ut quæ a Falloppio noftro (d) habita eft: unde ftat, five vulnus, ut in hac Falloppii, in cordis etibus fubfiftat, five, ut in illis, in ventriculum eniat, diutius quam vetuftiores opinabantur, vi- aliquando poffe produci. Valfalvæ Obfervatio fi cæteris omnibus comparetur, ut ex iis non eft in ɔus ad longius tempus vita fit tracta, fic neque ex eft in quibus ad brevius. Habet autem, quod ad junctum diaphragmatis vulnus attinet, quædam ad- atione digna, & unde utilitatis aliquid capere Me- ad dignofcendum poffint. Indiciis enim extantibus nerati cordis, & fanguinis ex eo effufi, fi ponderis fen- in thorace nullus fit, in ventre autem non modo fit, fed ies augeatur, conjecturæ locus erit de fepto Tranf- o ita fauciato, ut fanguinem e thorace tranfmittat ventrem, præfertim ubi fignum aliquod non defit is quæ feptum illud vulneratum effe confirmant: fmodi erat in ægro propofito moleftiffima illa tuf- gravifque adeo, ut ferri vix poffet. Quod fignum ut uibufdam omittatur; certe a fummo Chirurgo Fal- ɔio (e) non eft præteritum. Noli autem mirari quod roxima Obfervatione non adnotetur. Neque enim per cujufque morbi univerfa occurrunt indicia; ita- illa habebit alia quæ in hac non leguntur. Præ- a autem fæpe ab Obfervatoribus adnotantur dumta- præcipua. Denique pro varia in eadem Parte vul- s aut conftitutione, aut fede alia alias figna ma- fe objicient. Quanquam autem in hac, & proxi- Obfervatione quæ vulneris fedes fuerit, ex ceteris adfcribuntur, conjici quadantenus licet; optandum en effet, ut in ea, totaque adeo vulneris via de- ɔenda nihil a Valfalva præteritum fuiffet quod a piam poffet defiderari, imo in primæ hujus hifto- initio diferte id quod voluiffe videtur, fcripfiffet, pe cultrum inter coftam quinctam, & fextam a dextris fic adactum, ut verfus fterni medium afcenderet.

5. SENEX annorum feptuaginta, a viginti circiter annis cæcus, cadens finiftram thoracis partem adeo gra- viter ad filicem allidit, ut coftas frangat. Excipitur in idem Nofocomium. Pulfus erat durus: dolor in læ- fa parte gravans, & pungens: refpiratio difficillima. Quæ difficultas etfi circa quartum diem nonnihil re- mittere vifa eft; ineunte tamen fexto iterum eft facta gravior: unaque delirium acceffit. Quibus perftantibus omnibus, circa nonum æger eft mortuus.

TRORACIS cavum finiftrum fanguinis effufi erat ple- num. Coftæ autem lateris ejufdem legitimæ, fuprema excepta, omnes erant fractæ fic, ut feptima, afpera, & inæquali fractura diaphragma vulneraffet: quod cir- ca id vulnus undique erat inflammatum. Quod ad cæcitatem fpectat: quemadmodum Cryftallinum utrumque humorem Valfalva affectum invenerit, Epi- ftola fcripfi Anatomica XVIII. (f).

6. En alterum diaphragmatis fauciati, & fanguinis intro effufi exemplum. Nulla hic tuffis, nulla in ven- tre ponderis, fed gravantis in thorace, pungentifque doloris, refpirationis difficillimæ, & delirii mentio. Pone, hic vulnus non ad tendineam fepti Tranfverfi partem, fed, ut veri fimillimum eft, ad carneam, neque in ventrem patens, ut eo tranfmittere effufum a difruptis una cum coftis Intercoftalibus vafis, fangui- nem poffit, fed in laceratis, compunctifque identidem a diftractæ coftæ afperitate fafciculis carneis fuperio- ribus confiftens, ob eandemque caufam inflammatum; jam unde extiterint omnia inter hanc, & fuperiorem Obfervationem difcrimina, intelliges. Quamvis autem in fex fractis finiftris coftis, & fanguine, illud thora- cis cavum implente, fatis caufarum fit difficilis refpi- rationis; tamen fi hanc difficiliorem tunc effe factam, animadverteris, cum ad eam acceffit delirium, id eft fecundum veterum Magiftrorum fententiam, cum ad vulnus diaphragmatis inflammatio acceffit; inter illas caufas hoc etiam nomine diaphragmatis quoque læfio- nem connumerabis. Neque enim femper decepti illi credendi funt, cum Paraphrenitidem in hujus inflam- matione agnovere: quanquam non neceffario has duas conjungi, a me tibi alias (g) oftenfum eft. Nam ne- que ex diaphragmatis vulnere femper exoritur fardonius rifus: quod cum aliæ, tum duæ commonftrant modo propofitæ Obfervationes. Nec tamen falfo id prodi- tum fuiffe apud Ariftotelem (h) ex Hippocrate (i) poteft intelligi, unde illum accepiffe, credebat Valle- fius (k). Confirmavitque Plinius (l) ex *gladiatorum fpectaculis*, Romæ frequentiffimis. Cujus ego aliquan- do infpiciens locum, non tam miratus fum, quod Celfum (m) fecutus, diaphragma membranam effe, dixerit, cui *nulla fit caro, fed nervofa exilitas*, quam a Dalechampio feftinanter adfcriptam, nec relectam, ut opinor, adnotatione, in qua *falfum id effe*, *monftrat Anatome*, inquit, *Septi quidem ambitus nervofus & membranofus eft*, *media vero* pars *carnofa*. Sed illuc re- deo. Sive iftam rifus fimilitudinem in convulfivis dia- phragmatis concuffionibus fpectas, ut Hippocrates vide- tur feciffe, qui rifum hunc dixit *tumultuofum*, five et- iam in facie, ut plerique folent, & in his Bartholinus (n), rem confirmans exemplo quod apud *Saxonem* fuum indicat, & per Phrenicos nervos explicans minus perfpi- cue quam nuper Subtiliffimus Profeffor Meckelius (o) Cer- vicalium unde illi oriuntur, ramulis per faciem produ- ctis; utrolibet igitur modo five utroque accipias, ficut is rifus non propterea quia non in cunctis diaphragmatis vulneribus occurrit, commentitius eft; fic neque delirium, licet omnes non diaphragmatis comitetur inflammatio- nes. Quod fi nullam habere rationem placet vetuftæ ob- fervationis; attamen negare non poteris, diaphragma, quo præcipuo utimur ad refpirandum inftrumento, non vulneratum modo, fed & inflammatum, & fuo ex parte ob coftę feptimę fracturam orbatum fulcro, inter caufas dif- ficillimę iftius refpirationis effe pręcipue connumerandum.

7. VIR annos natus circiter quadraginta, qui Venerea lue diu laboraverat, per fæviffimos ad ar-

) De Loc. aff. l. 5. c. 2. (c) Hift. A. 1735. Obf. Anat. 9. & A. 1744. Obf. Anat. 9. &c. (d) Tract. de Vulnerib. c. 28.
) eod. c. 28. (f) n. 29. (g) Epift. 7. n. 14. (h) De Part. Animal. l. 3. c. 10. (i) Epid. l. 5. n. 34. apud Marinell.
) Comment. in hunc locum n. ipfi 94. (l) Nat. Hift. l. 11. c. 37. (m) De Medic. l. 4. c. 1.
) Anat. quart. renov. l. 2. c. 3. (o) Hift. de l'Acad R. des Sc. de Berlin A. 1752.

articulos dolores, & spirandi, in ascensu præsertim, difficultatem torquente, cum ex altissimo loco, ad quem videlicet per scalam quadraginta graduum ascendebatur, in terram ruisset: primum quidem auxilium implorabat; sed paulo post loqui amplius non poterat, & celeri morte occupabatur. IN VENTRE, & CAPITE nihil præter naturam fuit. Sed Thorace aperto omne pericardii cavum inventum est plenum concreto sanguine: qui ex Magna arteria prope cor erupisse videbatur. Nam specillum, extrinsecus illac immissum, intra illius cavum visum est pervenire.

8. Venam ex casu ab alto in ventre disruptam agnovit, ut alias (*p*) ad te scribam, ipse Valsalva. Cur igitur in hoc Viro si ob similem causam vas aliquod rumpi in thorace debuit, non venæ id potius, quam vasi contigit crassissimis tunicis prædito, quale arteriæ Magnæ truncus est, prope cor præsertim? Fac cogites, hominem ex Venerea lue obnoxium fuisse spirandi difficultati, arteriam autem Magnam non perruptam esse inventam, sed parvo, & fortasse obliquo, ut videtur, foramine pertusam. Sic tibi, eorum memori quæ de Morte Repentina scribens ex labe sanguiferorum vasorum (*q*), arteriæ illius vitia, tunicas sensim perforantia, & sanguini exitum vel intra pericardium aperientia, proposui, sic tibi, inquam, facile veniet in mentem, quid in hoc homine præcessisse potuerit, unde ibi læsus arteriæ truncus tum sanguinem haud satis propellendo, respirationis difficultatem, tum denique addita ingenti ob ejusmodi casum concussione, quæ reliquum adhuc aliquem in tunica extima perrumperet obicem, effundendo, mortem celerrimam afferret. Quod vitium, si Valsalva interiorem arteriæ faciem inspexisset, non difficile, ut opinor, fuisset animadversum. Utcunque id est; certe quod in corde offendit lenis illius cujus protinus historiam describam, jam diu antea fuisse, ex vitii ipsius natura manifestum est.

9. SENEX annum agens septuagesimum, ab alto cadit, & thoracis dexteram partem ad terram allidit. In idem illatus Nosocomium quod supra nominavimus, tanta respirandi difficultate, acutaque adeo febre corripitur, ut septimo intereat die. IN THORACIS cavo dextero nonnihil pulmo induruerat, totusque magna inflammatione affectus erat, superius præsertim, qua & ad pleuram arcte adhærebat, & abscessum continebat. Pulmo autem sinister rubicundus, sed a tergo magis, ut nonnihil inflammatus videretur, nigras hic illic maculas per suam substantiam disjectas ostendit. Pericardium magnam aquæ copiam, & cor grande adeo continebat, ut bubulum prope æquaret. In cordis ventriculis inerant polyposæ concretiones subalbæ, & sic satis molles, magnæ in singulis; major tamen quæ in dextero.

10. Non dubito, quin si incommoda quæsita essent, quibus Senex prius quam caderet, esset obnoxius, reperta fuissent aliqua ad tantam istam cordis magnitudinem referenda. Et quanquam in allisione illa satis causæ fuit, cur pulmo dexter inflammationem, & ex hac, in suppurationem transeunte, abscessum contraheret; a veri tamen similitudine alienum non est, eo facilius contraxisse, quod jam antea pulmones a corde illiusmodi tum compressi, tum ob minus expeditam per ipsum, & quod consequitur, per eos quoque sanguinis traductionem laxati, ad hunc retinendum, si nova quæpiam causa accederet, dispositi essent, minusque idonei ad ea prohibenda quæ inde secuta sunt.

11. Nunc quando Ictus, & Vulnera quæ ad Collum, ad Pectus, ad Latera spectant, ex Valsalvæ schedis proposuimus; quatuor ejus Observationes, ad Dorsi Vulnera attinentes, subjiciamus.

12. VIRO annorum circiter quadraginta quinque, pungenti ferro dorsum vulneratur circa quinctam, & sextam costam, intervallo duorum digitorum transversorum a Spina. E vulnere primis diebus non multum sanguinis, postea autem quatuor, aut quinque circiter unciæ quotidie erumpebant. Qua hæmorrhagia circa diem decimum remediis repressa, vulnus intumuit, multamque emittere saniem cœpit, cujus in dies augebatur copia. Erat autem viscida, & tenax, ut hentem longo ductu sequeretur. Diuturnam ejus excretionem, lenta cum febre conjunctam, sensim deficiente ægro, mors excepit die ab inflicto vulnere dragesimo secundo. CADAVERE dissecto Thoracis cavum nec vulnus, nec saniem perven[ire] exploratum est, & quamvis hæc multos sibi sinus cuniculos fecisset, omnem tamen læsionem in ex[terio]ribus substitisse.

13. Quanto satius sit tum cæteras, tum vuln[erum] quoque hæmorrhagias moderari, quam reprimere tibi confirmat historia. Neque ex proxima aliud quod colligas.

14. AGRICOLA annos natus circiter triginta, peramento bilioso, in sinistra scapula cæsim ad [fi]dam usque costam prope vertebras ingenti vulnere [af]ciatus, in idem quod superius dixi, Nosocomium [re]cipitur. Ibi cum a Paulo Bella Medico, & Chir[urgo] præstantissimo diligenter curaretur, sputo sangui[nis], tussi, difficili respiratione cum pulsu debili ac frec[uen]ti, crebrisque animi defectionibus correptus, his o[mni]bus invalescentibus, obire circa nonum diem mo[ri] posse videbatur. Sed eo die exacto, & symptoma[tis] nonnihil remittentibus, vulnus quoque ipsum in [me]lius inclinabat, cum prope decimum septimum re[cen]te, quamvis sine inflammatione, vulnus intumuit brisque vehemens cum pulsu languido, & diffuso universum corpus rigore, sensus ponderis in thor[ace], laboriosus anhelitus, ac purulentæ urinæ accesseru[nt] & post hæc mors denique die ab accepto vulnere [qua]gesimo sexto. THORACIS dissectio instit[uta] cum Petro Molinellio, & Francisco Guicciardino [e]jus Nosocomii Medico Assistente. Cum sterni exse[can]di causa, culter in dexterum thoracis cavum perve[nit], illico multus exsiluit humor, lactis sero non valde similis, quo in humore pulmo natabat. Illo exhau[sto], cavea in hoc inventa est sinuosa, purulentæ mat[eriæ] plena, hianti ore cum eo communicans thoracis c[avo]. Alterum autem, idest sinistrum, cavum thoracis, [quod] vulneri, ut indicatum est, respondebat, nec purul[entæ] materiæ quidquam, & pulmonem omnino illæsum sanum continebat. Livebat quidem ea pleuræ pars vulneri proxima erat; sed nullum prorsus habebat tamen; nec vulnus, summa diligentia penitus expl[ora]tum, ultra secundam ipsam costam introrsum pe[netra]nerat.

15. Symptomata quæ dum ægrotationis histor[iam] legeres, a vulnere esse existimaveris in thoracis ca[vum] perveniente, dissectione perlecta, a pulmonis [in]flammatione, suppuratione, & hanc secuto em[py]mate fuisse, intelligis. Itaque ut in cæteris æ[gro]tantibus, sic in vulneratis quoque non omnia sem[per] imputanda sunt primo, evidentique morbo, sed h[unc] posse alium qui ab eo non pendeat, adjungi, cogit[an]dum est, & vel quando symptomata a primo esse [vi]dentur, num ab adjuncto aliquo potius sint, suspic[an]dum, & diligenter inquirendum, velut hic ex indic[iis], quorum fortasse nonnulla erant, inflammationis, [non] ad sinistrum qua ex parte erat vulnus, sed ad de[xte]rum pulmonem spectantis.

16. JUVENIS annos natus viginti duos, cul[tro] sauciatur quasi in medio dorso sic tamen, ut vul[nus] nonnihil vergens ad sinistras, tendat initium versus s[ex]tæ & septimæ costæ. Non multo post inflictum v[ul]nus, febris accedit, huic autem, post dies aliquot, vis spirandi difficultas, levis quoque, & irrita tuss[is], magnus vero circa stomachum dolor, nec modicus [ven]tris abdominis tumor. Demum ingravescente respi[ra]tione, prope decimum sextum diem æger moritur, [ap]parente toto corpore icterico. VENTRE ap[er]to, intestina conspiciuntur aere turgida; jecur v[ero] secundum naturam se habens. Thorace insp[ec]to, in imo utroque ejus cavo nonnihil seri inve[nitur]. Cum autem pulmo sinister ad pleuram val[de] adhæreret; membraneæ productiones per q[uas] cum

(*p*) Epist. 54. n. 18. (*q*) Epist. 26.

m hujus suprema anteriore parte nectebatur, quasi nie madidæ visæ sunt: itemque peculiaris adhæsio a visa est, qua idem pulmo cum pleura ibi commit-batur, ubi vulneri respondebat, ut sine laceratione se-rari non posset. Vulnus vero etsi inter Spinæ adjacentes isculos ad pleuram ipsam perveniebat; hanc tamen rforasse, non constitit. Ceterum pulmones multis in cis tuberculis scatebant majoribus, minoribusque: orum plura, jam suppurata, saniem incisa emitte-nt, alia illæsæ glandulæ similitudinem adhuc serva-nt. In pericardio paululum seri. In singulis cordis ntriculis singulæ polyposæ concretiones, inde in au-ulas, annexasque venas productæ; major in dextero, nor in sinistro.

17. Hic Juvenis quoque, nisi accedens ad cæteras xas, interna fortasse aliqua convulsio, cui circa sto-chum dolor, intestinorum ab retento aere distentio, ictericus totius corporis color imputentur, citiorem uilisset interitum; facile disruptis pulmonum tuber-lis sanguine, & pus expectorasset, quæ penetranti thoracem vulneri visa essent adscribenda. Num ta-n ex profundo vulnere pus in sanguifera vasa exce-um, quemadmodum ex cerebri vulneribus continge-, nuper (r) scripsimus, in pulmones illatum, tu-rcula illa excitaverit, an vero ipsa jam ante vulnus flictum, per se esse cœpissent, in medio relinquimus.

18. JUVENIS alter sinistra dorsi parte vulnus ac-pit, quod deorsum oblique & dextrorsum pergens, ertebras radendo, denique inter sextam & septimam stam dexterum thoracis cavum ingreditur. A vulne-per dies aliquot levem spirandi difficultatem pati-r, & dolorem quendam, respondentem in anteriore rporis parte: dolet quoque dum ab uno in alterum us se convertit. Pruritu etiam quodam modo in hoc, do in illo loco vexatur. His die quincto accedit is cum sputo sanguinis, tum quidam in artubus in-ioribus stupor: quem excepit paralysis a corporis dio ad pedes extremos usque, ut movendi, sentien-ue facultas non nisi in thorace, & superioribus par-is remaneret; simul ingruit abdominis tumor, & sio, lotiique, & alvi recrementorum suppressio. Post us paralysis adventum, æger melius sibi habere vi-ur. Animi tamen defectionibus aliquoties corripi-: in quarum una, octavo ineunte die, moritur.

CADAVER dum movent, ingens copia sangui-erumpit e vulnere. Hoc inter duas quas diximus, tas prope vertebras dexterum thoracis cavum subi-; ut laceratis facile Intercostalibus vasis, hinc tan-n sanguinis exisse videatur. Pulmo dexter qua par-vulneri respondebat, nihil ibi quod sub sensum ca-et, peculiaris læsionis ostendit præterquam in exti-tunica nonnihil erosa: Totus tamen rubens, & nidus erat. Pericardium seri plenum. E dissecto de spumosus sanguis, & fluidus erumpebat; in e-que ventriculo dextero polyposa concretio reperta est.

Ventre aperto, intestina omnia aere turgida, in ue humor quidam atro colore tinctus. Vesica lotio op-a erat. In ventris cavo libræ aliquot seri stagnabant.

19. Ut recte Valsalva sanguinis illam effusionem a ratis, erosisve Intercostalibus vasis, ita paralysim ompuncto, aut ab acri sanie irritato eorum socio vo haud perperam fortasse repetes. Inde enim con-io, ab hoc autem constrictio: unde resolutio, quemad-lum alias (s) explicavimus, fieri tanto amplior po-, quod cum longissimo illo nervo quem Interco-em vocant, Costalis quisque colligatur. Compuncti em nervi Costalis indicium habes ex dolore illo qui anteriore corporis parte, quo is contendit nervus, ondebat. Sed quanquam his positis, non difficile historiam istam explicare; tamen si melior tibi ratio urrit qua rem assequamur, non invitus assentiar.

20. Hactenus Valsalvæ Observationes; jam nostras pe: quas eodem ordine adscribemus; quanquam de ous quæ ad fauciatum Collum attinent altera cum ad lias (t) missa sit, non est cur iterum nunc mitta-. Altera autem brevissima est.

21. VIRO imum collum transfixum est anterius a-deo ut foramen quod ferrum subiens fecerat, ab eo quod fecerat egrediens, vix digitum pollicem trans-versum distaret. Is cito, suffocati instar, est mortuus.

CADAVER, etsi non ob vulnus, sed ut pe-tentibus Amicis multa, & varia ostenderem, ad natu-rales Partium structuras attinentia, a me Venetiis sub initium A. 1707. dissectum est; simul tamen hominem ex suffocatione periisse, confirmavit. Nimirum Aspe-ræ arteriæ annulus ab annulo divisus, aditum sangui-ni, ex incisis vasis prodeunti, patefecerat, per quem in arteriam illam, pulmonesque irrueret.

22. Super profundis colli vulneribus duo potissimum a me quæsita esse, memini. Primum, sauciato vaso-rum sanguiferorum trunco aliquo, aut ramo non ex iis minutis quos remediis inditis adstringere satis li-ceat, quanam arte prohibere Chirurgi sanguinis pro-fluvium possint? Respondi, non una posse, si ad tem-pus aliquod; nulla ferme, si de ægro diutissime ser-vando agatur. Illud enim, incisæ ipsi venæ Jugulari Internæ crusta per candens ferrum inducta, consecuti sunt donec crusta excideret, ut est apud Jo. Bohnium (u): ex quo non hæc modo, sed plures addi Sepul-chreto poterant Observationes peculiares cadaverum eorum qui ex vulneribus obierunt. Experimenta autem quæ tibi Epistola XIX. recensuimus, ostendentia Ca-rotidibus arteriis, aut Internis venis Jugularibus vin-culo constrictis, non ea cito contigisse quæ olim me-tuebantur, addere animum Chirurgo possunt ad alte-rutram alterutro in latere obligandam, ut ad tempus aliquod sanguinis fluxus cohibeatur. At diutissime co-hiberi non modo per ea quæ crustam inducunt, non posse, manifestum est; sed neque post vincula iis trun-cis injecta, facile sperandum est, non eas citius, tar-diusve noxas esse accessuras quæ mortem per se ipsæ denique afferant, tametsi in vinculis injiciendis nihil a Chirurgo peccatum esset, aut prætermissum. Cum e-nim trunci illi ambo sint cum Vagis, & Intercostali-bus nervis intra membraneam, vel, si mavis, cellulo-sam quasi vaginam conclusi; perdifficile est in profun-do, & a profluente sanguine operto loco alterutrum ita constringere, ut non simul aut alter, aut ex iis nervis alteruter una constringatur, aut acu subter trajecta læ-datur. Neque, si obliganda arteria sit; vinculo infra vulnus injecto adstringere satis est, ut illa ostendunt, quæ modo commemorabam, experimenta; sed altero supra vulnus opus est. Neque ut in artubus, ita in collo est illi compressioni locus, quæ per fasciam fit, *torcular* vocitatam, ad sanguinis sive in constrictam arteriam impetum minuendum, sive profluvium, dum Chirur-gus agit, intercipiendum. Universo enim collo eam compressionem adhiberi, tum arteria Aspera prohibet, tum vasa cætera non sinunt, quæ minime sunt com-primenda. Inter eam autem fasciam, & certas alias colli partes, eamque præsertim quæ comprimenda est, etsi excogites quæ sic interjicias, ut horum prominen-tia fasciam ab iis locis arceat quæ minime premenda sunt, tamen is qui maxime premendus est, quanam ra-tione premi poterit quin simul cum premenda arteria, vena quoque, & nervi quos una ferri, diximus, com-primantur? Itaque ex his intelligis summam rei diffi-cultatem. Ex superioribus autem satis perspicis, si dif-ficile est truncum aliquem ita vincire, ne proximæ alteri parti noceas, dum in profundo, & sanguine scatente loco res agitur; satis, inquam, perspicis, quanto difficilius sit ramum aliquem proximum sine eo periculo deligare, cum ad illas difficultates tenuitas quoque accedat, quæ, si nihil aliud, certe pervidendi, quis de ramis vicinis pluribus sauciatus sit, aut ubi sauciatus, facultatem plurimum minuit. Quæ omnia etsi uti dixi, ita esse debere videantur; tamen haud i-gnarus, nonnunquam succedere posse quæ sperare mi-nus auderes; idcirco responsionem meam contraxi, ut *nulla ferme arte* rem consequi licere, dicerem. Nec me ita respondisse pœnituit, cum in curationem postea incidi vulneris, Jugulari Internæ venæ inflicti, a Cel.

(r) Epist. 51. n. 21. & seqq.
(s) Epist. 11. n. 18. 20. (t) Epist. 44. n. 7.
(u) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 2.

a Cel. Schlichtingio (*x*) propoſitam, cujus ſpem ut omnes imitari poſſunt, ſic utinam & felicitatem conſequi poſſent.

23. Sed illa in colloquiis. Alterum per litteras quæſitum eſt A. 1735. Juveni viginti quatuor annos nato, bonoque corporis habitu prædito, inflictum quadrangulato acuto pugione vulnus fuerat, quod a colli ſiniſtro latere tribus infra auriculam tranſverſis digitis, oblique tendebat initium verſus Spinalis medullæ. Etſi e vulnere nihil ferme prodibat ſanguinis; tamen illico Juvenis concidit, movendi, & ſentiendi facultate in omnibus quæ infra caput ſunt, partibus adeo deſtitutus, ut domum ferendus fuerit, & in lectulo collocandus, ibique cum inter paucas quas ægre reſpirans, edebat voces, frigere ſe, diceret, igniario æreo vaſe temere femoribus, tibiis, malleolis admoto, exuſtiones, quæ in fœda ulcera degenerarunt, neutiquam ſenſerit. Alvi primum, & veſicæ recrementa non reddebat; poſt aliquot autem dies lotium inſcius, nedum invitus, emittebat. Cum a Medico, Chirurgoque diligenter curaretur; die exacto decimo ſeptimo primum aliquid ſentire cœpit ſiniſtrum corporis latus, vigeſimo autem ſiniſtri utriuſque artus digiti nonnihil moveri, inter eum vero, & trigeſimum diem ſenſim utraque facultas magis, magiſque augeri in ſiniſtro quidem latere. In dexterum autem, id eſt vulneri oppoſitum non niſi trigeſimo ſecundo die redire ſenſus cœpit, tum deinde & motus, ad eundemque modum paulatim augeſcere. Et quanquam ſic ſatis die quadrageſimo corpus univerſum ſenſus, & motus jam erat compos, ſic ſatis, inquam; nondum enim ſtare, nedum incedere licebat; imo etſi VII. Kal. Junii, cum vulnus, inflictum fuiſſet poſtridie Kal. Februarii; Juvenis vix e cubiculo egrediebatur, & crure utroque extenuato, & quaſi arefacto, non ſecus ac infans qui ingredi addiſceret, lente, & pedetentim incedebat; tamen & motu, & ſenſu infirmiore etiam tum utebatur dextera parte, quam ſiniſtra Hujus igitur diſcriminis cum ex me cauſa quæreretur; ponendam videri in medullaribus illis fibris, indicavi, quæ inter dexterum, ſiniſtrumque latus initii ipſius medullæ Spinalis traductæ (*y*), læſionis huic lateri ibi quidem illatæ effectus poſſint in oppoſitum corporis latus omnino intercum, alias majori ex parte transferre. Quæ explicatio ut nihil habeat peculiare; quippe aliorum ſubnixa explicationibus hemiplexiæ a vitio oppoſiti cerebri hemiſphærii inductæ; hiſtoria tamen hæc cum oſtendat, quanto etiam inferius eſſe aliquando poſſit vitii ſedes eundem effectum afferentis, minime vulgaris mihi viſa eſt, eoque digna quæ a me tibi inter cætera colli vulnera proponeretur. Jam vero ad Thoracis ipſius vulnera progrediamur.

24 VIR ad claviculam alteram vulneratus ante menſem propemodum fuerat. Et vulneris quidem curatio bene procedere videbatur, cum denique mentis hebitudine, & rigoribus, quibus nequaquam par calor reſpondebat, tentari cœpit. Inter hæc mortui cadaver in Gymnaſium allatum eſt; unde Anatomen, donec magis idonei copia fieret, docere inciperem ante Januarii finem A. 1732. VULNUS in Thoracis cavum non perveniebat. Cum vero oppoſitum vulneri latus jam intra biduum a morte exterius virere, animadvertiſſem, neque intra thoracem cauſa ulla appareret viroris illius; in parietibus quærendum cenſui, deprehenſumque eſt pus inter muſculos & laterum, & dorſi. Sed & alibi abſceſſus erant, ut ad Pyramidales Abdominis muſculos. Nihil tamen puris intra Ventrem, Omenti dumtaxat, & inteſtinorum pars aliqua virebat. Jecur quidem, lien, ventriculus, & veſica æquo erant majora. Sed nullum præterea vitium aut ipſa, aut viſcera alia oſtendebant. Sedes illæ tantummodo quas inter muſculos pus obtinuerat, vitiatæ repertæ ſunt.

25. Ex hac quoque hiſtoria ſatis apparet, pus, in ſanguifera vaſa exceptum, alio transferri. Inter muſculos enim, non claviculæ illi proximos, ſed oppoſitos, aut longe diſſitos quomodo, non per ſanguifera vaſa traductum, ipſum per ſe perveniſſet? Sed longe majoris momenti, id eſt vulnerati cordis Obſervatio
proferamus.

26. MEDIOLANENSIS pauper, annos natus
quadraginta, ſic ſatis toroſus, & ſanus, niſi q
fœda ſcabies artus hic illic deturpabat, bene pran
& potus, cum altero ſuæ ſortis rixatus cultro inflic
vulnus accepit duobus infra ſiniſtram mamillam tr
verſis digitis. Pauco tunc, & poſtea ſanguine prod
te, per ſe progreſſus eſt ad paſſus ſeptuaginta :
conſedit, & quæ in prandio ſumpſerat, vomens,
intra ſemihoram, aut certe non multo amplius ten
interiit VI. Idus Martii A. 1725. CADAV
in Lyceum illatum, ut Anatome abſolveretur, q
ſecundo loco tunc habebat Cl. Joannes Baptiſta
pius, ſumma ab utroque noſtrum diligentia perlu
tum eſt. Et plura quidem adnotata ſunt non ad h
locum ſpectantia, ubi fere quæ minus ſecundum n
ram viſa ſunt, ea dumtaxat proferimus. Quæ ut pr
quam de vulnere ſcribam, paucis perſtringam, huc
deunt. In Ventre lien, cætera ſanus, aliquanto m
ſecundum omnes dimenſiones fuit, quam juſtæ &
dratæ ſtaturæ hominis, & jecinori videretur conven
In cujus veſicula quod pauca eſſet bilis, minime
miratus qui ſcirem, & vomitum, & copioſum p
dium, unde expreſſa eſſet, præceſſiſſe, & ſane ad
larii ductus oſculum, in eaque vicinia Duodenum
teſtinum flava bile madidum conſpiciebatur. Q
ad Caput attinet, ſanguifera vaſa erant turgida, f
etiam ob diſtendentes aereas bullulas, quarum plur
paſſim in cerebri vaſis, & ſub Tenui meninge vidi
extricatas ſortaſſe a ſanguine ob tempeſtatis tepo
præſertim poſt longam ab interitu moram; ad c
enim interiora examinanda non niſi decimo tertio die
venimus: quo tempore, detracto cerebro, cranii ca
animadvertimus multo ad occiput fuiſſe amplius in de
rum latus, quam in ſiniſtrum. Sed Thorax
vulnus, quæ primis diebus inſpeximus, ad hunc
dum ſe habuere. Illius cavum ſiniſtrum multum ha
effuſi ſanguinis, multum pericardium quoque, fluidi
dem, &, qualis in hoc cadavere alibi etiam vivus eſt, m
æquo ſoluti, & fere aquoſioris, an ab epoti humoris c
qui cito per chylifera vaſa in ſanguifera traducitur?
guſtiæ tamen, & obliquitas vulneris obſtiterunt
opinor, ejuſmodi ſanguini, ne per vulneris exter
orificium proflueret. Quo ab orificio viam cultri
ſequentes, cognovimus, hunc ab eo quem dixim
loco inter coſtam, & coſtam adactum, oblique ſurſ
& dextrorſum ad mediaſtinum, pericardium, & ant
latus ſiniſtri cordis ventriculi pertundendum, circa
dium ferme longitudinis ejuſdem lateris, perveni
Erat quidem in exteriore cordis facie vulnus anguſ
ſed non minus longum, quam tranſverſus extremu
pex minimi digiti; ut aperto a me eo ventriculo
rarer primum, in facie interiore finem vulneris non
parere, donec ratus quod erat, ab appoſitis carneoru
certulorum reticulis vulneris foramen obduci, his, u
piſtola Anatomica XV. (*z*) dictum eſt, diligenter am
manifeſtum omnibus fuit, vulnus tota parietis craſſit
ne, intimaque membrana pertuſa, in cavum ventriculi
veniſſe. In pulmonibus non modo faciem ipſam anteri
ex nigro variegatam, ſed & ciborum partem deprehe
mus, quam, dum hi vomitu rejicerentur, perturbat
tumultuoſa illa totius corporis agitatione, & deficien
virium languore, inſtrumentorum quæ ad fauces ſunt
portunis officiis, larynx interceperat; ut illorum p
non exigua, præter illam quæ in bronchiis erat, in
Aſperæ arteriæ trunco ſubſtitiſſet. Qua ex re quoque
riorem fuiſſe mortem, non dubitavimus, & certe f
vel primis diebus turgens a vaſis ſanguine diſten
ſuffocati hominis videbatur.

27. Cordis vulnera quæ ad ventriculum ſiniſtrum p
niant, rarius occurrunt, quam quæ ad dexterum. I
nim cor poſitum eſt, ut vulneribus quorum pleraque e
verſo infliguntur, multo minor pars illius, quam hujus
triculi, objiciatur. Quod eadem providentia factum ce
qua craſſiores ſanguiferorum vaſorum trunci, ubicunq
licuit, aut profundius poſiti ſunt, aut ad minus pate
injuriis ſedem retracti. Sic Crurales magna ex parte p
min

(*x*) Act. N. C. Tom. 8. Obſ. 29. (*y*) Epiſt. Anat. 13 n. 20. (*z*) n. 61.

na, & per poplitem; sic Brachiales per id humeri
us feruntur quod thoracem respicit, non quod ex-
iora. Sinister autem cordis ventriculus is certe est,
us vi sanguis ad cerebrum, & in omne corpus im-
litur; ut si ea valde infirmetur, & ejus ventriculi im-
diatur munus; protinus mori necesse sit: quod ve-
Galenus (*a*) pronunciavit fore *præcipue si cordis si-
træ partis venter fuerit vulneratus*. Nunc si cordis
: vulnera memoria repetas, quot in Sepulchreti hac
l. Sectione (*b*) leguntur; minus jam miraberis, lon-
plura esse quæ ad ventriculum attineant dexterum,
o illa quoque duo attinent quæ superius (*c*) ex Hi-
ria indicavi Regiæ Scientiarum Academiæ Parisien-
: ex perpaucis autem quæ intra sinistrum pervene-
t, nulla esse post quæ vitam ad diem, non dico
gesimum tertium, aut decimum sextum, aut nonum,
t septimum, sed ad quartum, aut quinctum homo
oduxerit, ut non semel produxisse videbis post vul-
s perforans ventriculum dexterum. Perforato sini-
o, illico mortuum invenies tum quem Diemerbroe-
ius (*d*), tum quem Timæus (*e*) proponit. Horam
idem vixit quem Lucius (*f*), imo quatuor aut quin-
e alter, cujus in Sepulchreto mentionem exta-
, non credo, quem describit Dolæus (*g*), utrum-
e cordis utroque ventriculo trajecto. Sed quid ho-
, aut horæ aliquot ad tot quot diximus, dies? ad
xdecim nimirum, imo ad tres & viginti, ut certe
dit Fantonus pater; hujus enim illam Observatio-
em quæ in Sectione hac (*h*) legitur, ad ventricu-
m spectare dexterum, si forte ob aliquem typogra-
ii errorem dubitas; omnis tibi evelletur scrupulus,
eandem, ut semel, iterumque a Cel. Filio (*i*) est
stea edita, perlegere volueris. Est quidem in Sepul-
reti calce, altera parentis Observatio (*k*) in eo qui
erat 17. *dies*, cum esset *cordis septum in basi vul-
atum, vulnere leviter penetrante sinistrum ventricu-
i, & in dextro finiente*, sive, ut filius (*l*) postea
dit, *vulnere leviter attingente*, sive *leviter lædente
strum cordis ventriculum, & in dextrum penetran-*
ut facile conjicias, *a tenui & peracuto gladio* per
tum oblique adacto, obiter perstrictum sinistrum,
rtum autem, quamvis *parvo foramine* non secus at-
in illa altera de qua primum dixi, Observatio-
fuisse dexterum. Ne vero in historia hæreas quæ
eandem hanc Sectionem (*m*) ex Henrico ab Heer
relata, *credens*, quia *basim cordis ejusque conum*,
n insigni laceratione transverberatum globis sclopeti
bus offendit, vulnus in sinistrum ventriculum per-
isse; totam lege, agnoscesque, in neutrum pene-
sse; neque enim mirantibus quomodo ad septimæ
i finem potuisset ægri illius vita produci, satisfa-
e licuisset, ostendendo, ut tunc fecisse se dicit, Ma-
um dogma, *sola cordis substantia læsa, si ad ven-
culos vulnus non penetret, aliquos dies posse ægrum
vere, dum phlegmone superveniente abripiatur*. Nec
quidem fugit, præter variam sedem, rectitudinem
oque, aut obliquitatem, brevitatem, aut longitu-
em, præsertim vero amplitudinem, aut angustiam
neris plurimum facere ad accelerandam mortem, aut
rdandam, ut magis, minusve cor læditur, aut plus,
nusve sanguinis ex utrolibet ventriculo effundit.
ocirca & hominem hunc quem ipse dissecui, ali-
nto amplius vitam trahere potuisse, existimo, nisi
vulnus suffocatio accessisset (eorum enim quæ cum
nere cordis junguntur, in illis qui citius intereunt,
puta in quadam Maucharti (*n*) Observatione, ha-
nda est ratio) non tamen quandiu traxit is quem
ora (*o*) ex Valsalva descripsi, qui dextero pertuso
ntriculo, ad octavum pervenit diem. Colligendum
em hoc discrimen videtur ex collatis inter se tot
s quas indicavimus, hujus, aut illius sauciati ven-
culi Observationibus, nisi obstet aliquid eorum quæ
do sunt dicta, aut alia etiam, ut in hoc qui fuit
ne dissectus, imposita alia aliis, & sic vulnus ope-
ntia lacertulorum reticula; ut in eo quem inspexit

Bartholinus (*p*), vulneris *labia concidentia*; ut in eo quem Billyus (*q*), *grumus sanguinis concreti vulnus cordis obturans*: aut si nullus obex sit, ipsa cordis in se contrahendo, &, quod consequitur, in sanguine per vulnus extrudendo summa infirmitas, quod in memoratis Fantoni historiis crebræ animi defectiones, aut sanguinis effluentis copia indicant. Quas fortasse ob causas, ex parte saltem, non ante sextum interiit diem is adolescens, cujus dexterum cordis ventriculum sauciaverat culter, vulnere sex lineas Parisienses æquante, secundum horizontem inflicto, pollicum trium a mucrone intervallo, & ab externo pariete ad oppositum perveniente. Magna fuerat sanguinis profusio, magna, præter leviores animi defectiones, nec una syncope, tribus autem postremis diebus nulli ferme amplius pulsus, qui secundo, & tertio die cum vehementi febre viguerant, quæ cum aliis ab initio ad finem usque diligentius sane adnotatis, quam in plerisque vulnerati cordis Observationibus legisse meminerim, videre poteris ab Auditore olim meo Stephano Gasspareno (*r*) Medico, & Chirurgo Feltriensium Spectato, presse quidem, at perspicue descripta. Hactenus exposita cum recenserem, eximius allatus fuerat Archiatri Illustris Senacii de Corde Tractatus, cujus illud caput (*s*) quod de Vulneribus Cordis inscribitur, cum perlegerem, nihil quod ad theoriam, ad Observationum utilem inter se collationem, ad signa, & ad ipsam quoad licet, curationem pertineret; desiderari posse, vidi. Quamobrem tibi auctor sum, ut totum, nec semel verses. In Observationes enim simul incides quarum nonnullis ipse carebam, & in eas præcipue, quas indicat, proprias, inter easque præsertim quæ illuc attinent, ut confirmet, posse vulnera in ventriculos pervenire, nec magnam tamen contingere sanguinis effusionem, sive quia grumo sanguinis occlusum profundum vulnus invenit, sive quia vulnere ipso irritatæ fibræ ita se contrahant, ut sanguini exitum intercludant, sive quod vulnus obliquum sit; exemplum autem singulare profert magnæ obliquitatis; vulnus enim vidit in quo gladius per substantiam cordis a mucrone ad basim trajectus fuerat. Cujusmodi genus obstaculi etsi in ventriculi dextri vulneribus ob parietis tenuitatem minus facile fieri posse admonet; non negat tamen, sanguinis effusionem ex ventriculo hoc quoque interdum esse non ita magnam. Utrolibet autem ex ventriculo si hæmorrhagia haud tanta sit, ut celeriter per se occidat; magnum tamen postea ex accedente inflammatione, & nisi hæc discutiatur, ex non modica suppuratione instare periculum. Sed hæc malim per te videas, quam ex me intelligas.

28. Ex vulnere quoque sanguiferi majoris vasis ex iis maxime quæ thorace concluduntur, arteriosi præsertim, celerrime plurimum sanguinem effundi, hominemque interimi, nisi & ratione manifestum, & crebris esset sauciatorum dissectionibus comprobatum, Observatio ostendere posset, quam Sepulchreto addes, Jo. Andreæ Usenbenzii (*t*). Et tunc quidem facile Prosectori licet, unde sanguis prodierit, demonstrare. Contra, si læsum vas tenue sit, sanguis lente exiens, occidere aucta paulatim, sed assidue, sui copia hominem poterit; at vix, imo interdum, nisi tempus injectionis ope inquirendi datum sit, ne vix quidem unde exierit, invenitur, velut in viro, cujus altera thoracis cavea ex vulnere conspecta est plurimo sanguine referta. Sed unde hic effluxisset, obscurum adeo fuit, ut ne Mediaviæ quidem nostri mihi perspecta diligentia potuerit inveniri. Historiam minime alioquin contemnendam, ut ipse mihi narravit eodem sectionis die, qui fuit Kalendis Maii A. 1742, sic tecum protinus communicabo.

29. COQUUS hic erat ex Gallia, quem is quocum forte rixabatur, districto ense, obliquo a dextris sinistrorsum ictu, sauciaverat. Et vulnus quidem manifestum erat circa latus dexterum medii fere sterni: num vero in thoracis cavum perveniret, neque specillo,

(*a*) De Loc. aff. l. 5. 2. (*b*) Obs. sub n. 23. & in Addit. Obs. 3. (*c*) n. 4. (*d*) Obs. 23. cit. §. 2. (*e*) Ibid. §. 18.
(*f*) Ib. §. 16. (*g*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 2. Obs. 188. (*h*) Obs. cit. 23. §. 12. (*i*) Patern., Obs. 33. (*k*) Obs. 17.
(*l*) Obs. 17. (*m*) Obs. cit. 23. §. 10. (*n*) 9. Eph. N. C. Cent. 1. Obs. 18. (*o*) n. 3. (*p*) Sect. hac, Obs. cit. 23. §. 15.
(*q*) in Addit. ad hanc Sect. Obs. 3. in Schol. (*r*) Osserv. Med Chir. 9. (*s*) l. 4. ch. 6. (*t*) Eph. N. C. Cent. 7. Obs. 58.

cillo, neque arte ulla alia dignoſci poterat. Tuſſis, & ſputa, ſanguine interdum hic illic infecta, certi nihil ſignificare in homine poterant, a longo jam tempore tuſſi, & cinereis, ac ſanguinolentis ſputis, cum ſpirandi difficultate obnoxio. Hæc tamen facta erat nunc multo major, febremque habebat adjunctam cum magna pulſuum frequentia, duritie, impetu, ſine ulla tamen intermiſſione, aut inæqualitate. Poſtremo quoque vitæ die, qui ab inflicto vulnere quartus fuit, etſi pulſus facti erant peſſimi; æger tamen & ſupinus, & in utrum liberet latus cubare perrexit; quin etiam in lectulo ſedens, epiſtolam ſcripſit: neque unquam de cordis angore, aut dolore ullo conqueſtus eſt.

MORTUI vulnus rimando, una quidem ex iis quæ cum ſterno committuntur, coſtarum cartilago inciſa ad ſuæ altitudinis uſque medium reperta eſt; ſed reliquum enſis iter perſpicue deprehendi non potuit. Sic enim thoracis cava ſe habuere. Dexterum nihil niſi pulmonem continebat, ad pleuram undique annexum, flaccidum, ſubnigrum, peſſime conſtitutum, ſine ulla tamen duritie. Cavum autem ſiniſtrum fluidi ſanguinis pleniſſimum fuit, in quo pulmo, undique ſolutus, & ſanus, natabat. Sterni interior facies ſiniſtro in latere ſugillationem quidem aliquam, ſed inciſionis nullum prorſus habebat veſtigium, quod neque ullo in vaſe, neque in pulmone deprehendi potuit. Pericardium, quod a dextris craſſius factum, ſui parte aliqua cordi videbatur adhæſiſſe, pus flavum, mucoſum, non multum continebat. Cordis exterior facies inæqualis, & quaſi corroſa. In ventriculis non ſanguis, ſed polypoſæ concretiones fuere. Subſtantia autem cordis laxa adeo, & flaccida erat, ut tametſi circa baſim ventriculi dexteri, ubi pars quædam exigua mucoſi illius puris exterius adhærebat, viſa ſit foramen habere, facillimeque ſpecillum admiſerit, dubium tamen fuerit, num foramen antea eſſet, an ob laxitatem ipſum ſibi ſpecillum feciſſet. Sic veteres thoracis morbi, ut vivente homine, Medicos, ita mortuo, Anatomicos ſuſpenſos tenuere.

30. Enſem in ſiniſtram thoracis caveam perveniſſe, & vas aliquod ſanguiferum vulneraſſe, effuſi in eam ſanguinis copia oſtendit, tametſi quodnam illud vas fuerit, incertum eſt. Cum ea autem caveæ utriuſque, & cordis, ac pericardii conſtitutione quomodo illa eſſe, aut abeſſe poſſent quæ ex hiſtoria certiſſime conſtat fuiſſe, aut abfuiſſe, quanto difficilius eſt intellectu, tanto magis hujus memoria Obſervationis eſt retinenda ut fieri interdum quæ minus conſueta ſunt, non ignorantes, ſignorum præſentiæ, aut abſentiæ multum quidem plerumque, ſed non ſemper omnia tribuamus.

31. De Thoracis Vulneribus hactenus: de quibus memorabilem ob levia ſigna graviſſimi eorum effectus hiſtoriam leges Jo. Hadriani Slevogtii (*u*). Nunc Ictuum, & Compreſſionum quæ ſine vulnere Thoraci accidunt, nonnullas Obſervationes addituri, ab illa initium ducemus quæ nobiſcum olim fuit ab Ignatio Pedratto, Cremonenſi Medico, quem tibi alias (*x*) laudavimus, communicata. Tu cum altera conferre poteris, ab Slevogtio eodem (*y*) propoſita.

32. VIR ex equo labitur. Jacentis pectus equus percutit altero pede. Nulla inde exterior læſionis nota: ſed difficultas ſpirandi tanta, ut neque ſanguinis miſſionibus, neque datis, impoſitiſve opportunis remediis conſequi potuerint Medici, ne intra decimum quinctum ab ictu diem mors ingrueret. COSTA nulla in diſſecto inventa eſt quæ fracta eſſet; ſed inter coſtas, & pleuram non parvus tumor quaſi ex putrido ſanguine congeſto, cum labe reſpondentis pulmonis.

33. PUER ruſticus annos natus ad decem, humi jacebat, cum rotæ carri ſuper thoracem traductæ ſunt neſcio quo poſitu jacentis. Hoc ſcio, intra horæ dimidium exſpiraſſe, Bononiæ autumno A.

CADAVERIS cum partes quaſdam, ſecu
naturam ſe habentes, Anatomes ſtudio perluſtra
in Thorace effuſum ſanguinem, & coſtas aliq
ſiniſtris depreſſas, & fractas; a dextris autem p
nis inferiorem lobum a tergo diſruptum, id eſt
gno ſecundum longitudinem, profundoque hiatu
tum offendi: in corde vix aliquid ſanguinis; n
autem polypoſam concretionem.

34. Poſt ea quæ ſuperioribus Epiſtolis ſcripta
de magnis intra caput, exterius integrum, ex i
vi repertis læſionibus, hiſque interdum in op
ictibus parte; non magnopere, opinor, expecta
has duas explicem Obſervationes. Secundæ tame
cedere cauſam vides a repentina compreſſione,
aeris, & ſanguinis plenum arctante, & ad opp
coſtas urgente. Ad primam autem illa videbis a
re quæ de ruptis, integro abdomine, ventris Par
interioribus alio loco (*z*) proponentur. Hic p
juvat quaſdam alias, quæ a te Sepulchreto addi
ſint, hiſtorias commemorare, ad thoracis ictus
compreſſiones, de quibus agimus, attinentes.
igitur ſuſpicione Gahrliepii (*a*) de oſſibus inter
ram, & tunicam pulmonum ad juncturam coſt
genitis, quaſi prima eorum cauſa fuiſſet olim p
ris ad ſolum vehementiſſima alliſio; lege apud Bohr
(*b*) de illo Sene adeo violenter ad ſcamnum alliſo
coſtis quinque *tranſverſim* fractis, intra *nycthem*
ſuffocatus obierit. Alterum quoque idem Auctor
diſſecuit multo citius mortuum, quia præter c
multo plures confractas, nonnullaſque luxatas, ex
ruptis Intercoſtalibus vaſis, & altera ex Internis
riis Mammariis effuſus intra thoracem ſanguis ſuff
tionem acceleraverat Hic autem currus onuſti
fuerat ſubactus. Suffocatio pariter, ſed inopinato
die morbi undecimo, hominem ſuſtulit quem proſ
tum equi pedes calcaverant, rota autem onuſti cur
per dorſum traducta, compreſſerat. In hoc, pr
alia, tres coſtas fractas, & quarundam cartilag
plane diſruptas conſpexit Theodorus Zuingerus (*c*
Meryus (*e*) autem Senis, cui pectus rotæ preſſe
tranſeuntis rhedæ, fractas coſtas invenit duas, emp
ſematis tumore primum ad fracturæ ſedem incipie
&, cum reſpirationis difficultate, deinceps per an
tum ferme totum corporis augeſcente, donec qu
die mors ingruit; ut mirari non oporteat quod A
cola (*f*) cujus lateri a fugiente equo tota aratri
les ſic incuſſa fuerat, ut coſtam frangeret, cum
phyſema acceſſiſſet, quotieſcunque aerem inſpirab
in effractæ coſtæ regione protuberaret tumor magnitu
ne ovi gallinacei, mox in exſpiratione retrocedens.
hic, ut robuſtus, & juvenis, & alio modo curat
ac Senex ille, ſervatus eſt. Pene omiſeram hiſtor
mirabiliorem, & ad ea quæ ſupra de cordis vulneri
ſcripta ſunt, ferme attinentem. Chriſtiani Va
(*g*) eſt qui Fœminæ, a præterlabente curru in pe
re graviter percuſſæ, eoque ipſo die extinctæ, c
deprehendiſſet coſtas ſuperiores prope ſternum,
cum clavicula, a ſiniſtris fractas, etſi minus erant
trorſum flexæ, multoque minus pericardium læſerar
tamen intra hoc, integrum, & ſanguine effuſo
ſtentum, cordis ventriculum invenit dexterum non p
cul a mucrone *ultra longitudinem unguis ruptum*
Quam Obſervationem cum ea conjunges, quæ ex R
gio Chirurgo Boirello in Sepulchretum (*h*) eſt re
ta, nempe Viri tertia aut quarta hora mortui po
quam glans plumbea, e *ſclopeto* emiſſa, pectus ſub
rat, quæ etſi citra pericardium ſubſtiterat, tamen i
tra hoc, prorſus illæſum, ſanguine autem oppletur
cordis vulnus repertum eſt pariter in ventriculi dext
ri parte inferiore. Quibus in hiſtoriis duabus min
te eſſe miraturum, credo, quod vulnus ſeu rupt

ejus

(*u*) Diſſert. inſcr. Vomicæ Pulmon. & cæt. Exempla §. 61. (*x*) Epiſt. 21. n 43. (*y*) Diſſert. modo cit. §. 21.
(*z*) Epiſt. 54. n. 14. & ſeqq. (*a*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obſ. 43. (*b*) De Renunc. Vuln. Sect. 1.
(*c*) Ibid. (*d*) Dec. modo cit. 3. A. 5. & 6. Obſ. 277.
(*e*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1713. Obſ. 4. (*f*) Act. N. C. Tom. 5. Obſ. 51.
(*g*) Dec. 3. cit. A. 9. & 10. Obſ. 104.
(*h*) in Addit. ad Sect. hanc 3. Obſ. 1.

s ventriculi tam citam mortem attulerit, ſi animad-
rteris, ex illæſo pericardio minime ſanguinem, ut
cæteris cordis vulneribus, exire potuiſſe, illicque
itur coacervatum conſtipatumque id effeciſſe quod,
opter internam cauſam in pericardii integri cavum
ıfus, poteſt, ut alibi (i) eſt indicatum, efficere.
uod vero cor, pericardio illæſo, ruptum ſit, cau-
n quidem Boirellus ſe proxime indicaturum, pro-
ſſerat, cum ſuam edidit Obſervationem (k). Sed
m præſtiterit invenire non potui. Vaterus autem
id cogitaret, in calce ejus Obſervationis, videbis.
ihi quidem, aliorum cogitata non improbanti, ſane
i de corde, aut arteriis agitur, ab ictu corporis a
o non attingantur; diſruptis, addendum videtur id
od Lanciſius (l) in arteriis ab ſimili ictu infirmatis
n dubitabat eſſe attendendum, nimirum an forte
rcuſſio eo temporis puncto contigerit, quo dilata-
ntur; tunc enim ab ictu non recedentes, imo illi
currentes, & contra nitentes, ſuæ ipſæmet augent
ſionis cauſam. Quanto autem paries, per ſe tenuis,
xteri cordis ventriculi, cum dilatatur, tenuior fit,
nto erit noxæ a percuſſione opportunior. Quod ſi
das ſanguinis in quibuſdam corporibus majorem co-
am; tanto magis eum parietem & dilatatum intel-
ges, & extenuatum, & ſubitæ, vehementiſſimæque
rcuſſionis vi non difficillime rumpendum. Nec ta-
en eam dumtaxat Lanciſii animadverſionem ſatis eſ-
, credo, ut rationem aſſequamur qua factum illud
t, quod a ſe viſum, cum Salſubii eſſet, Valſalvæ,
mihi aſſeverabat Jacobus Cicogninus in R. Tauri-
nſi Aula primum Conſiliarius, & Medicus, deinde
hoc Gymnaſio Collega noſter, dum viveret, Or-
tiſſimus.

35. SENEX aliena in ſylva ligna cædens, ab ſylvæ
nino in medio furto deprehenditur. Hic maledictis,
minis reſiſtentem prius increpat, tum denique fu-
ntis dorſum ſemel, haud amplius, fuſte percutit.
cuſſus poſt duos treſve paſſus mortuus concidit.
ARTERIA Magna, licet vertebræ, coſtæque
nt integræ, atque illæſæ, rupta in tranſverſum, &
iſſa reperta eſt.

6. Quod ſuperius (m) de eadem arteria dixi, cum
calum ex altiſſimo loco ſe Valſalvæ pertuſam ob-
t intra pericardium, idem tanto magis hic dicam,
eſſe eſt, ubi in tranſverſum occurrit diſrupta. Se-
erat percuſſus; in ſenibus autem quoties, & quan-
ı eroſam intus arteriam illam viderimus, noſtræ
te Epiſtolæ ſatis oſtendunt. Si forte jam diſruptio-
per ſe proxima erat cum vertebras ad quas adhæ-
, vehemens ictus concuſſit; non ita a veri ſimili-
ine alienum videbitur, potuiſſe perrumpi, præſer-
cum ob varios deprehenſi, irati, in fugam acti
s affectus ſimul abnormes contractiones arteriam
ouſdam locis arctarent, ſimul rixa, & fugiendi co-
ıs celerius ſanguinem, & vehementius in ipſam
erent; ut omittam a duobus ejuſmodi ictibus (quos
ochondria tamen exceperant) Samuelem Graſſium,
n Sepulchreto etiam (n) leges, præter lienem, &
ım Cavam, ipſam quoque arteriam Magnam in-
ene diſcerptam vidiſſe. In Bajulo autem de
mox dicam, tum repentinæ mortis, tum eorum
in mortuo fracta reperta ſunt, cauſæ fuerunt per-
omnibus evidentiſſimæ, neque ad thoracem dumta-
, ſed ad caput etiam ſpectantes non ſecus ac in
o, & Juvene quos Litteris ſuperioribus (o) deſcri-
; ut Obſervationem hanc, quæ ibi quoque proponi
uiſſet, non alia ferme ratione huc diſtulerim, niſi
tum forte prolixior eſſem.

7. BAJULUS, vir ſubpinguis, & lacertoſus, cum
ret optime, & neſcio quid in prælato tecto cura-
, inde in ſtratam ſilicibus viam præceps ruens, il-
mortuus eſt, cum menſe Januario A. 1725. tem-
inſtaret quo ſolemnis in Theatro Anatome haberi
ſolet. CADAVER igitur Gymnaſio conceſ-
eſt, & a nobis eo diligentius perſectum, quo ad
rem erat in pleriſque magis idoneum. Sed quæ
ſecundum naturæ conſuetudinem fuerunt, in aliud
tempus, ſi pauca excipias, ſervantes, cætera nunc
memorabimus, nec tamen omnia; cum aliqua ex his
attigerimus alias ad te ſcribentes, ut mox ſuo quodque
loco indicabitur. Ventre aperto, aliquem Te-
nuium inteſtinorum tractum totum invenimus lividum:
& cum a morte necdum exactæ eſſent horæ viginti
duæ, chylifera vaſcula tranſpeximus ſub extima tuni-
ca ejus inteſtinorum illorum partis quæ ventriculo
propior erat, cibis diſtento; quamobrem bilem in ſua
cyſti paucam animadvertimus. Quibus autem pylori
annulo prominentiæ inſiderent, Epiſtola ſcriptum eſt
XXIX. (p) ſicuti XLIII. (q) quomodo urethra ſe
haberet, eſt indicatum. Truncus Magnæ arteriæ tota
ea parte qua ad ventrem pertinet, hic illic initia
oſtendebat interius futuri oſſis; interius autem, & ex-
terius inſpectus, pro una tres ex ſe naſcentes Cœlia-
cas, quarum una exilis, duæ non parvæ, omnes inter
ſe proximæ. Thorax coſtas fractas habuit ſeptemde-
cim. Siniſter pulmo cum pleura cohærebat. Vena Ca-
va Superior in ipſo fine a facie quidem interiore le-
viter quaſi eroſa apparebat; arteria autem Magna, ipſa
quoque interius, haud procul a corde, ad non bre-
vem tractum reticulata ex craſſis, albiſque fibris: præ-
terea ad curvaturam intus pariter induruerat in ſqua-
mam oſſeam. Cranium denique ad occiput, &
ſincipitis poſteriora, in fragmenta diſruptum erat.

38. Si præcipuam ſubitæ mortis cauſam attendere
voluiſſem; proponenda fuerat hiſtoria hæc Epiſtola
ſuperiore; vides enim ex cranii in fragmenta com-
minutione, eaque ad occiput, quanta eſſe concuſſio
debuerit non cerebri modo, verum etiam cerebelli.
Sed ego tum ob eam quam ante dixi, rationem, tum
ob tantum fractarum coſtarum numerum huc malui
differre. Ex illa Epiſtola exempla habes in quibus
coſtas quoque, ſed multo pauciores, quin & vertebras
aliquot dorſi fractas conſpeximus. Itaque non ea tan-
tummodo, ſed & illud hic prætermittimus quod tibi
deſcriptum eſt alias (r) Lanarii vulnus, ſcapulæ in-
flictum, hoc unum ex Anatome addentes, in ejus par-
tis vulneribus cavendum eſſe, ne ſuperior ejuſdem la-
teris artus agitetur; hujus enim motus obſtat, ne il-
la facile ad cicatricem perducantur.

39. Priuſquam Epiſtola proxima de vulneribus
ſcribamus quæ ad Ventrem attinent, non eſt hic
vulnus omittendum quod ſimul ad ventrem, ſimul ad
thoracem pertinebat, præſertim cum in thorace de quo
hic loquimur, inciperet, in eodemque deſineret.

40. SARTOR annos natus viginti, ob fortuitam
nullius momenti cauſam ab alienigena vulneratus eſt
ancipiti, neque anguſto cultro ad imam partem lateris
dexteri, ne quid ſceleri deeſſet, VIII. Kal. Aprilis A.
1742. quo nimirum die Reſurrectio Servatoris noſtri
celebrabatur. Ab accepto vulnere non cecidit. Sed con-
tinuo in Noſocomium quod longiuſcule inde aberat,
delatus, in via vomuit, alvique, & veſicæ excremen-
ta emiſit: illucque pervenit toto jam corpore frigidus,
ſine viribus, ſine pulſibus, aut his obſcuriſſimis, vix
ut paucas pias voces proferre poſſet. Cum ſanguis exi-
gua copia proflueret, vulnuſque propterea dilatarent,
nihil ſentire ſe, oſtendit. Itaque poſt horam, aut pau-
lo amplius, ab inflicto vulnere, ſine ſpirandi difficul-
tate, ullaque ſanguinis per os ejectione, mortuus eſt.
CADAVER ibidem VI. Kalendas, & ſex inſe-
quentibus diebus accurate perſecuimus, quippe noſtris
aptiſſimum ſtudiis & magnitudine, & habitu, quem
nec pinguem poſſes dicere, nec macilentum. Hic tan-
tummodo quæ ad vulnus ſpectant, & ſi quid aliud oc-
currit præter expectationem, adnotabimus. Ab-
domine, quod neque tumidum, neque tenſum erat;
& tantam continebat tamen, quantam dicemus, ſan-
guinis copiam, inciſo, & diducto, leviter cruenta o-
mnium viſcerum ſuperficies apparuit. Quorum animad-
verſis ſedibus, & in his omenti, quod cum a dextris
oblique ad ventris medium deſcenderet, a ſiniſtris
ſurſum retractum erat, & revolutum, ut ventriculum
ope-

(i) Epiſt. 26. n. 18. (k) Zodiac. Med. Gall. A. 2. M. Jul. Obſ. 20. (l) De Aneur. l. 2. c. 2. Propoſ. 21. cum Schol.
(m) n. 8. (n) in Addit. ad hanc Sect. Obſ. 31. (o) n. 34. & 35. (p) n. 17.
(q) n. 9. (r) Epiſt. 16. n. 28.

operiret ; continuo ad vulneris examen perreximus. Culter nonam inter, & decimam coſtam imum dexteræ Thoracis caveæ latus ſubierat : mox pertuſa, coſtis illis vicina, diaphragmatis parte carnea, proximum jecinoris ipſum latus transfixerat, ingrediens per faciem convexam aliquo ab infima crepidine intervallo, fiſſura duos circiter tranſverſos digitos longa, paulo autem minori per cavam faciem egrediens ; ut tota cultri per jecur via non longior eſſet duobus ferme tranſverſis digitis. Egrediens autem tranſverberaverat renem dexterum aliquo ab ſumma parte intervallo, a facie anteriore ad poſteriorem tranſeundo oblique pariter, ut in jecinore, quaſi dimidio minori quam in hoc, fiſſuræ longitudine. Denique iterum diaphragma pervaſerat, & per hujus carnem quæ eſt pone renem, infimum prorſus thoracis cavum adierat, & poſtquam ad latus duodecimæ dorſi vertebræ Intercoſtalis nervi truncum, & venæ ſine pari quandam propaginem læſerat, ſubiens muſculos proximos qui ad Spinæ latus feruntur, eoſque ad tranſverſi pollicis profunditatem, poſt tot alias Partes uno ictu trajectas, noviſſimos omnium convulneraverat. Itaque etſi neque in muſculis Intercoſtalibus, neque in diaphragmate, neque in jecinore, neque in rene, neque in Spinæ latere, neque in iis quos poſtremo indicavi, muſculis, vas aliquod majus ſauciaverat ; tot tamen ex minoribus inciderat, ut intra tam breve tempus quo ſuperſtes vita fuit, non minor copia ſanguinis effuſa videretur, quam ſi Emulgentia vaſa, aut vena Portarum, vel potius ipſe Cavæ truncus, quæ illæſa invenimus omnia, fuiſſent vulnerata. Sublatis enim manu inteſtinis, tantum nigri ſanguinis ſub ipſis, & multo magis intra pelvim conſpectum eſt, quantum pleriſque eorum qui aderant, viginti ſaltem libras æquare videretur : quanquam cum ſic fluidus eſſet, ut pauci omnino grumi in eo poſſent animadverti, neque uſquam in univerſi cadaveris conſectione polypoſi quidquam in vaſis, aut corde ipſo conſpectum ſit ; veri ſimile eſt, poſt mortem quoque ex inciſis vaſis defluere perrexiſſe, & effuſi ante mortem, copiam auxiſſe. Certe elapſo quarto ab interitu die, ex ipſo vulneris fine quem ad Spinæ latus deſcripſimus, ſanguinem etiamtum prodire, conſpeximus. Num autem illinc per transfixum diaphragma in ventrem deſcenderit, an contra ex ventre in ſupini cadaveris thoracem pars ſanguinis aſcenderit, incertum eſt. Illud certum, cum priuſquam thorax aperiretur, ventris viſceribus amotis, exhauſtoque ſanguine, diaphragma inſpectaremus, ſanguinem ex ultimo hujus vulnere prodiiſſe, tum manu ad eam diaphragmatis partem appreſſa, fluctuare aliquid ſupra eum locum perceptum eſſe, & rugitum quendam & ſonum, qualis a concluſis intra inteſtina flatibus ſolet, auditum, & aperto denique thorace aliquam in hoc repertam ab eo latere ſanguinis copiam, eumque pulmonem ſurſum, nec mediocriter, retractum. Erat enim is a pleura undique ſolutus ; cum ſiniſter anterius, & ad latus, præſertim vero poſterius, ad illam annecteretur. Præter hæc neque in thorace, neque in ventre quidquam dignum fuit quod hic adnotetur. Fruſtra enim propter vulneratum renem, in veſica quæſitum eſt, num cruenti aliquid haberet ; nam pauxillum, quod in ea contracta reſtabat, lotii incruentum fuit. Quid vero in tunica alterius teſtis Albuginea animadverterim alibi (s) indicatum eſt. Ex iis autem quæ i[n] Capitis diſſectione conſpexi, hæc minime ſunt præte[r]eunda, Vertebralem arteriam dexteram, intra craniu[m] ſaltem, quadruplo fuiſſe, quam ſiniſtra, latiorem : [&] in Tenui meninge non exterius ſolum, ſed & qua La[]terales cerebri ventriculos conveſtit, fuiſſe vaſa non m[i]nori ſanguinis copia diſtenta, quam ſi homo ex phr[e]nitide obiiſſet. Sic etiam in iis ventriculis, quoru[m] ſinguli aquæ limpidæ cochleare circiter habuere, Ch[o]roides plexus ex ſubatro rubebant. Sic quacunque m[e]dullaris incidebatur ſubſtantia, ſanguineæ paſſim ex[]ſtebant guttulæ : quas ſi abſtergeres, cerebrumque con[]primeres, continuo aliæ erumpebant latiores ; miru[m] in tanta ſanguinis in ventrem effuſione, niſi ob l[æ]ſum Intercoſtalis nervi truncum convulſivas quaſda[m] contractiones excitatas eſſe, putemus quæ ſanguini [e] cranio reditum intercluderent. Quibus contractio[ni]bus vomitum quoque poſſis tribuere ; quanquam in r[e]ne, & ſepto Tranſverſo vulneratis cauſarum forta[ſſe] ſatis habes, unde vomitum extitiſſe, credas.

41. Sed utcumque hæc fuerint ; illud præcipue Obſervatione propoſita, aliiſque ſimilibus colliges, qui Chirurgi Anatomen forte minus calleant, in gr[a]viſſimos poſſe errores prolabi, vulnera quæ inter c[o]ſtas ſubeant, ad thoracem dumtaxat pertinere, exiſ[ti]mantes. Nimirum fornicati diaphragmatis ignorati[o]ne decepti, ſupremamque propterea ventris partem [in]ter coſtas excipi, nunquam animadvertentes, hu[jus] quoque viſcera iis vulneribus lædi ſimul poſſe, ne [ſu]ſpicantur quidem. Tanto autem magis id augetur p[e]riculum, ſiqua cauſa in ventre ſit quæ ſurſum ma[gis] diaphragma compellat, ſive hæc ſit, ut in obeſa m[u]liere (t) commemoravimus, pinguedinis copia, ſ[ive] flatuum, ſive aquæ, ſive etiam moles diſtenti ute[ri] aut alterius viſceris, ut puta hepatis, a quo vel [ſe]cundum naturam haud raro altius attolli diaphragr[ma]tis partem dexteram, alibi (u) admonuimus. Peri[cu]lum autem majus eſt, ſi non ſtanti, ſed jacenti ſ[ue]rit vulnus inflictum. Neque ita raro iſtiuſm[odi] occurrunt vulnera, ut quatuor ſaltem exemplorum meminerim, quæ Sepulchreto poſſis inſerere, pra[eter] unum Gliſſonii (x), quod ab iis qui Sepulchret[um] confecerunt, & adauxerunt, omnino inſeri debuiſ[ſet]. Primum eſt Maucharti (y), illius quod ſupra (z) Valſalva produxi, in eo ſimile quod ſanguis quant[us] e thorace exhauriebatur, tantum per diaphragm[atis] vulnus continuo illuc influebat ex ventre. Alte[rum] Goetzii (a) eſt. Tertium Cel. Heiſteri (b). Kra[ze]ri (c) autem eſt quartum. Et in his quidem o[mni]bus vulnus e thorace, quem primum ſubie[rat,] per diaphragma in ventrem deſcendens, jecur [per]foraverat. Porro ob eandem quæ dicta eſt, con[for]mationem, poſitionemve diaphragmatis, & in p[oſte]riora declivitatem, etiam fit, ut ſi vulnera ſupr[emæ] abdominis parti impoſita, longius pergant, non [ven]tris ſolummodo viſcera, ſed & thoracis ſimul [in] diaphragmate ſaucientur. Verum ejuſmodi vulne[ra] nobis, qui locum hic unde incipiunt, attendim[us,] inter ea quæ ad proximas Litteras attinent, refe[ren]da eſſe, vides. Eas igitur quam primum expectab[o,] & Valebis.

E P

(s) Epiſt. 43. n. 30. (t) Epiſt. 27. n. 2. (u) Epiſt. Anat. I. n. 13. (x) Anat. Hep. c. 9. in fin.
(y) Eph. N. C. Cent. I. Obſ. 19. (z) n. 3. (a) Act. N. C. Tom. 2. Obſ. 181.
(b) Diſſert. de Medicinæ Utilit. in Juriſprudent. n. 61. & ſeqq. (c) Commerc. Litter. A. 1741. Hebd. 27. n. 1. ad cap. 2.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LIV.

Agitur de Vulneribus, & Ictibus Ventris, Lumborum, & Artuum.

PECTORIS, & Dorsi Vulneribus, Ictibusque propositis, proximum est ut quæ ad Ventrem, Lumbosque attinent, proponamus, additis; ne præter hæc, alia supersint; iis etiam quæ ad Artus spectant tum Superiores, tum Inferiores. Ex Valsalva igitur has primum accipe Observationes.

2. JUVENIS duorum & viginti annorum a vacca impetitur, & cornu circa alterum inguen sauciatur. Febricitat: sensimque facies, & reliquum corpus tumere incipiunt, tumore tamen ad verum œdema non referendo. Nihil præterea quod memorabile sit, occurrit, nisi tandem circa diem decimum septimum. Tunc enim difficultas spirandi accedit, cum dolore quodam, & impedimento ad fauces, quod ægro boli instar esse videtur, a quo si possit liberari, cætera omnino sanum se fore, affirmat. Tamen aliquoties ab assidentibus tremores universi corporis animadvertuntur, ejusdemque tumor, interea auctus, perstat. Tandem circa diem ab accepto vulnere vigesimum secundum mors ingruit. IN CADAVERE vulnus penitus examinatum, incipiebat prope Spermaticorum vasorum per musculos Abdominis transitum, pergebatque inter Rectum musculum, & tendines Obliquorum, ubi concreti sanguinis inventa est copia. Sed in ventris cavum non perveniebat. In hoc multum aere distenta intestina, multumque erat stagnantis seri. Quod pariter & in Thorace stagnabat. Cæterum hujus, & Ventris integerrima erant viscera. Quin passim musculi naturalem suam servabant soliditatem.

3. Si tumor quo istius Juvenis corpus distendebatur, aliquid forte habebat unde ad emphysema spectaret; intelligi hinc posset, emphysema non a vulneribus dumtaxat oriri quæ in thoracis cavum, aut in Asperam arteriam pertineant. Sic etiam Bartholinus, ut in hac habes III. Sectione (*a*) libri III. Sepulchreti, cum emphysema non faciem solum, sed universum corpus occupasset; vulnus tamen invenire non potuit profundum, nedum quod ullam interiorem læderet partem. De dolore autem, & impedimento illo ad fauces, memineris alias (*b*) a nobis injectam esse mentionem non modo ex Valsalvæ, sed ex Wepferi etiam Observationibus: quibus addere alias poteris Eberhardi Gockelii (*c*), Eliæ Camerarii (*d*), & Mauritii Reverhorstii (*e*). Eas omnes si inspicias; videbis, id impedimentum a vulneribus præsertim obortum, & sæpe quidem earum partium prope quas iste Juvenis sauciatus fuerat, præuncium fuisse convulsionum, quas sub tremorum specie hic quoque vides accessisse. Eodemque fortasse attinuit tum intestinorum distentio, tum per remoratum sanguinis, aut lymphæ motum, seri in ventrem, & in thoracem effusio.

4. VIR annos natus quadraginta, plumbeis e sclopo cominus ejaculatis frustulis ad dexteri ossis ilium marginem vulneratur. Nulla primum apparent symptomata. Nonnullis autem post diebus, febris cum maximo rigore invadit, & quotidie recurrit, donec circa diem decimum quartum, cum triduo ultimo anhelus fuisset, æger moritur, non sine vulneratorum intestinorum suspicione propterea quod ex vulnere materia prodierat ferme similis alvi recrementis. VULNUS tamen in Ventris caveam non pervenerat, cujusque erant omnia illæsa viscera. Scatebat vulnus plumbeis frustulis, quæ marginem ejus quod diximus, ossis minutim perfregerant.

5. Etsi Valsalva huic Observationi illud addidit, ex simili vulnere in eadem parte hominem alterum ab se visum esse mortuum; sine ulla alia quæ attendenda esset, læsione, & tu quorum musculorum tendines illinc oriantur, aut illuc desinant, minime ignoras; ne tamen existimes, id esse perpetuum, Observatio faciet Meekrenii, quæ vel in Sepulchreti ista Sectione (*f*) legitur. *Spina* enim, *sive appendice ossium Ilii a globo* exploso *in varias partes diffracta*, homo non modo *per XII.* ut in Sepulchreto est, sed *per* 14. *septimanas vixit*, ne tunc quidem, ut videtur, moriturus, nisi globus alia læsisset, gravisque animi subitus affectus novissime accessisset.

6. JUVENIS annos nati viginti tres abdomen sauciatur intervallo digitorum transversorum quatuor infra umbilicum. Consequitur vomitus. Ex vulnere exit omenti portio, quæ intra aliquot dies adeo colore, & habitu mutata erat, ut compactam carnem referret. Brevi post vulnus inflictum tempore accedit diarrhœa. Interea abdomen naturalem servat constitutionem, si partem superiorem, ventriculo respondentem, excipias, quæ leviter intumescit. His deinde comites se addunt spirandi difficultas, & tussis creberrima cum purulentæ materiæ expectoratione, & molestissimo in dextera thoracis parte dolore. Quibus excruciatus æger tandem moritur. VENTER reclusus nullam primo aspectu ostendit læsionem. Sed mox quærendo purulenta invenitur materia, quæ a dextris inter mesenterii, & peritonæi membranas, non secus ac si in folliculo contineretur, stagnabat. Hæc ab imo ventris usque ad diaphragma sub jecinore se extendebat. Thoracis quoque respondens cavea dextera non idem modo pus habebat, sed ipsa adeo replebatur, ut vix cultro, ad sternum exscindendum, in eam caveam adacto, pus cum impetu prosiluerit. Eo in pure contractus erat pulmo, colore ad atrum vergens. Crassior autem sanies erat circa dexteram diaphragmatis appendicem; ut circa hanc pus ex ventre in thoracem, quasi per colum, trajectum esse videretur, cum tanta ejus copia ad hanc regionem superius, atque inferius stagnaret; nullus autem transitus sub sensum caderet manifesto. Eadem effusæ materiæ copia, teterrimo cum fœtore conjuncta, tum id diligentius inquirere prohibuit, tum illud quoque, unde tantum provenisset puris, num forte ex laceratis nonnullis mesenterii glandulis, vasisque chyliferis, quando nulla intestinorum, aut alius partis læsio potuerat inveniri.

7. Cum ipse qui viventem Juvenem viderat, & mortuum secuit, Valsalva fieri potuisse, credat, ut vulnus ad mesenterium pervenerit, intestinis videlicet ferri mucronem sua lubricitate declinantibus, ut in nonnullis transverberatis, & sine gravibus symptomatibus brevi feliciterque sanatis, quorum aliquem in hoc Nosocomio etiam vidimus, factum fuerit, necesse est; nihil quidem prohibet intelligere, unde primum pus prodire cœperit. Qua autem via e ventre in thoracem transierit, incertum est. In homine enim etiam supino, nedum ob spirandi additam difficultatem sic cubante, ut thorax altior sit aliquanto saltem, quam venter, pus ex hujus posteriore parte in illum trajici sic posse, ut tanto majori copia ibi, quam in ventre, congeratur, non ita facile est intellectu. Nec magis facile est, si forte exceptum in alveum sanguinis, traduci postea in thoracem, conjicias: cur enim in idem hujus latus quod respondet, proximumque est lateri quod in ventre obsidet, potius quam in alterum, vel in utrumque, aut in aliam corporis partem? Ponenda igitur quædam precario sunt. At hoc ipso incertam, ut dixi, rem esse, patet. Quod vero ad tantam attinet puris copiam; aut inde repetas licet, unde

(*a*) Obs. 20. (*b*) Epist. 15. n. 9. (*c*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. Obs. 37. & 38. (*d*) Ibid. Obs. 41. (*e*) Epist. inter Problem. Ruysch. 14. (*f*) in Additam. Obs. 4. cum Schol.

unde Valſalva, ex multaque meſenterii pinguedine, aut cogites, tanto plus puris a pure ipſo fieri, quanto acrius eſt, ut creberrima iſta indicabat tuſſis, & quanto longiori tempore, ut in iſto videtur caſu, partes afficit, aut irritat, inter quas continetur.

8. VIR quidam paulo poſt cœnam vulnus accipit, acuto inſtrumento epigaſtrium pertundente nonnihil ad lævam e regione ejus coſtæ quæ tertia eſt ab inferioribus numeranti. Illico vomit; ſed omnino incruenta: nec paucum e vulnere ſanguinem ejicit. Horum utrumque redit eadem nocte. Mane vulnus vehementer dolebat; ut ne levem quidem corporis contorſionem ferret ſine querela. Poſtridie diluculo ſurgit, &, quod incaſſum antea tentaverat, alvum recrementis exonerat, ſecundum naturam ſe habentibus. Sed cum lectum repetiſſet, quodam animi repentino quaſi defectu prehenſus, vivere deſiit poſt horam ab accepto vulnere trigeſima ſexta. ABDOMEN incidendo, muſculi circum vulnus inventi ſunt ad non breve ſpatium undique ſanguine quodammodo imbuti; ventris autem cavea, etſi abdomen contrectatum, nullo modo tenſum fuerat, effuſo ſanguine oppleta. Vulneri ſuberant omentum, & Colon inteſtinum qua hoc cum ventriculo colligatur. Levem omentum læſionem; nullam inteſtinum habebat. Sed ventriculus in medio erat vulnere pertuſus, latitudine avellanam æquante. Quamvis autem magna diligentia quæſitum fuerit, num aliud præterea læſum, num vas aliquod majus inciſum eſſet; nihil præter illa quæ diximus, inventum eſt.

9. Cur, etſi plurimum ſanguinis in ventris cavum defluxerat; tamen non ſecus ac ſi ventriculus vulnere pertuſus non eſſet, nihil ſanguinis per vomitum, aut per ſeceſſum apparuerit, docebit Scholium quod ſatis ſimili Obſervationi XXVII. (*g*) in Sepulchreti iſta Sectione ſubjectum eſt, aliaſque inſuper cauſas addiſces ex male ibidem omiſſo Gliſſonii (*h*) caſu. Illi vero ſanguinis in ventrem magnæ effuſioni cita mors potiſſimum tribuenda eſt, præſertim quæ animi defectionem exceperit. Cæterum vel ſine hac fortaſſe effuſione, intra breve tempus eos ut plurimum mori quibus ventriculi nulla etiam pars ſit præter fundum ſauciata, cum indicant nervi quibus, nec paucis, neque una ab origine provenientibus, fundus inſtruitur, tum luculenter Obſervationes confirmant, illa etiam quæ modo ex Sepulchreto commemorata eſt, ob adjunctum thoracis vulnus ſepoſita, eidem videlicet proxima (*i*), & aliæ, quæ præter has a Bohnio (*k*) proferuntur, ad Sepulchretum addendæ. Qui tametſi, ut Etmülleri quoque Filius (*l*), recenſet cauſas ob quas nonnunquam ventriculo inflicta vulnera lethalia non fuerint; neuter tamen reticet contrarias cauſas, unde videlicet plerumque mors, aut fortunatæ curationis magna ſæpe difficultas ſequatur. Videſis tria, quæ pariter Sepulchreto addas, vulnerati ventriculi exempla, quorum duo ex Cowpero indicant Lipſienſium Acta Eruditorum (*m*), tertium habes in Commercio Litterario Norimbergenſi (*n*). Quod vero tanta ſanguinis copia ſubtus effuſa, tenſum tamen non eſſet abdomen, id a me quoque in Sartore (*o*) adnotatum fuiſſe, memineris.

10. JUVENI annorum viginti quinque duo enſe vulnera impoſita ſunt, alterum digitis circiter quatuor tranſverſis infra xiphoidem cartilaginem, ſed a ſiniſtris, videlicet circa quartam & quinctam coſtam, ab inferioribus numerando; alterum paulo infra hypochondrium pariter ſiniſtrum. Per utrumque vulnus erupit omentum. Vulneratus primum domum petit: ubi cum præ languore vix ſtare poſſit; inde ad Noſocomium fertur S. Mariæ de Morte. Ibi ſi decumbere velit, imminere ſentit ſuffocationem; itaque erecta cervice cogitur reſpirare. Vomit interea. Nihil ſumit. Hora decima tertia ab inflictis vulneribus moritur. VENTRE, & Thorace apertis, in utroque effuſus ſanguis, ſed non magna copia, invenitur. Vulnus inferius in caveam quidem ventris ipſum quoque pervenerat; ſed nulla attigerat viſcera. Vulnus autem ſuperius viſcera læſerat & thoracis, & ventris. Nam ſiniſtri pulmonis inferiorem extremam pa tem nonnihil inciderat: antea autem late pertuſo dia phragmate, & ſuperiore ventriculi parte utrinque con vulnerata, non modo hujus cavum effuſo ſanguine im pleverat; ſed & ipſi ventriculo viam per diaphragm aperuerat, per quam cum omenti portione ſe intr thoracem conjecerat.

11. De ventriculi vulneribus paulo ante; de vulneribus autem diaphragmatis ſcriptum eſt Epiſtola ſuperiore (*p*). In qua etſi vulnus diaphragmatis cu vulneribus aut cordis (*q*), aut jecinoris, & ren (*r*) conjunctum vidimus, necdum tamen vidimus ut hic, junctum cum ventriculi vulnere. Quin era vulnerum illorum initium in thoracis parietibus; hujus autem eſt in ventris: fecitque is de quo in extrema illa Epiſtola (*ſ*) mentio injecta eſt, diaphragmatis poſitus, ut ab hoc initio profectum vulnus, thoracis quoque viſceri, quemadmodum ab illo, ventri quoque viſceribus noxam intulerit. Quoniam aute id peculiare habet propoſita Obſervatio, ut ſauciat ventriculus intra thoracem aſcenderit per diaphragmatis vulnus; æquum eſt, ut ſuper hac re, non rariſſima quidem, ut noſti, ſed tamen non creberrima, verba faciamus. Diaphragma ex nervea, id eſt tendinea & ex carnea quæ illam cingit, parte conſtans, & foramine non uno ab natura pertuſum, ſic thoraci, & ventri interjectum eſt, ut fornicis inſtar in illius cavum ſe attollat, nuſquam magis quam ad poſteriora declivis, tantoque id magis in homine: quamobren Pechlinus (*t*) admonuit, in vulnere quod thoraci parietibus inflictum ſit longius a poſteriore parte *diſ*ſitis, ſanguinis, aut puris effuſi exitum, non mod inflexione corporis ad vulnus, ſed inſpiratione quoque eſſe adjuvandum, nimirum, ut quanto magis diaphragma, tunc contractum, accedat ad planum, ta to minor declivitas ſit ab humoribus ſuperanda q in decliviorem, profundioremque illam thoracis poſteriorem partem defluxerint. Hujus autem ipſius Se pti vulnera etſi ab Hippocrate (*u*) dicta ſunt e *lethalia*; ex voce tamen qua Hippocrates uſus eſt Galenus (*x*) intelligenda eſſe, monuit, quæ magn ſint, & profunda, non quæ parva, & ſuperficie t nus inflicta, ne ſi *in parte* quidem *ſepti nervoſa* ſint in hac enim ipſa non hæc; ſed illa, ſcripſit, *no coaleſcere*. Certe autem in parte carnea ſanatorum vulnerum plura afferri videbis exempla: ad quæ tria in ſuper vel ex uno Boſco (*y*) adjicias licet. In ne voſa vero parte multo difficilius eſt paria exempla r perire. Attamen in hiſtoria ab Sennerti Socero adno tata, diaphragmate in nervoſa parte transfoſſo, illu ſaltem leges, poſt bimeſtrem curationem ægrum *ſat bene ſibi habere fuiſſe viſum* menſes quinque, ſi quide Sennertum ipſum (*z*), non Sepulchretum (*a*) in ſpicias, in quo manca in nonnullis eadem hiſtoria d ſcripta eſt. Cæterum vel carneæ, nedum tendineæ partis vulnera in ſepto Tranſverſo plerumque, nec in tra longum tempus, lethalia ſunt. Non tame quotieſcunque per illud ventriculus, quemadmodu in Sennerti etiam caſu, in thoracem trajectus eſt, i ſemper contigit per viam a ſauciante inſtrumento ape tam. Nam; ut ovem prætermittam, in qua Peyer (*b*) per tranſverſum hiatum, palmo majorem, i carnea ſuperiore diaphragmatis parte, ab immani d ſtentione ventriculorum diſrupta, horum alterum ventre compulſum intra thoracem invenit; certe loc ſunt in diaphragmate, per quæ diductis carneis fibris & cedentibus membranis, ventriculus, aut inteſti pars aliqua, aut alterius viſceris e ventre poteſt i thoracem tranſire. Sic (præter œſophagi viam, qua poſt dicetur) qua nervus alter Intercoſtal traducitur, illac poſt vehementiſſimos inteſtino rum dolores, Coli aliquam, omenti vero, pancreatis majorem partem tranſmiſſam refer

video

(*g*) §. 1. (*h*) Anat. Hepat. c. 9. in fin. (*i*) §. 2. (*k*) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 4.
(*l*) in Programm. cit. ad n. 32. Epiſt. 36. (*m*) A. 1699. M. Febr. in Relat. ejus Anat. ad Tab. 35. (*n*) A. 1736. Hebd. 16. n.
(*o*) Epiſt. 53. n. 40. (*p*) n. 4. & 6. (*q*) n. 3. (*r*) n. 40. (*ſ*) n. 41. (*t*) Hiſt. Vuln. Thorac. art. 11.
(*u*) Sect. 6. Aph. 18. (*x*) Comment. in cit. Aph. (*y*) De Facult. Anat. Lect. 4. (*z*) Mediç. Pract. l. 2. P. 2. c. 15.
(*a*) l. 3. S. 8. Obſ. 27. §. 1. (*b*) Eph. N. C. Dec. 2. A. 4. Obſ. 100.

'ideo a Platnero (*c*); Sic etiam anterius inter fi-
ras a xiphoide cartilagine venientes, & proximas
olet intervallum esse, per quod simile quidpiam pos-
contingere, imo contigisse in Agricola, suspica-
ar, in quo Romæ vidisse Leprottum, audiveram
er mediam anteriorem diaphragmatis partem de Co-
intestino tantum in thoracem admissum, quantum,
extenderetur, spithamam æquaret. Sed cum postea
b iis qui secuerant, accepissem, neque illud intesti-
um, neque foramen, cujus erat diameter duorum
ollicum transversorum, per quod subibat illud, &
xibat, indicium ullum prægressæ violentiæ, aut
norbi ostendisse, & hominem decrepita ætate ex ma-
ifesta intra calvariam læsione mortuum; credere ma-
ui, sic a primordiis rem se habuisse, non secus ac
Chauvetus (*d*) credidit in militaris Tribuni Lega-
o, in cujus sinistro thoracis cavo præter ventricu-
um, & lienis dimidium, pars quoque memorati in-
estini inerat, non per idem tamen, foramen redeun-
is per quod subibat, sed per alterum, quorum fora-
ninum oræ cartilagineæ arcte ad transeuntia per se
iscera adhærebant. Neque aliam in aliis duobus sen-
entiam fuisse, videbis, Riverii (*e*), Bartholini
f), & Clauderi (*g*), si totum quidem Bartholi-
i locum ab initio usque legeris, quod initium in Se-
pulchreto præteritum est. De uno eodemque ipse, &
Clauderus verba faciunt; sed plura hic de vivente,
lle de mortuo commemorat. Summa est, ventriculum,
omentum, parum pancreatis, majorem Coli inte-
tini partem in sinistra thoracis cavea delituisse, quæ
Coli pars, una cum Duodeno, per idem exibat per
uod ingrediebatur, amplum, nerveoque circulo cir-
umscriptum, foramen in subjecto, quod totum erat
arnosum, diaphragmate peculiariter apertum. Juve-
is vero alter, ab Riverio descriptus, ventriculum
umtaxat in thorace habuit, sed a dextris, quæ tho-
cis pars, cum pulmone careret, sic ab ortu rem fuis-
, significabat. Qua autem via per septum Transver-
m prodiret Duodenum intestinum, Riverius siluit.
la non siluit, Juvenem toto vitæ decursu spirandi
fficultate non fuisse *valde* oppressum; sic enim in
pulchreto quoque scribendum fuerat; & vehemen-
ssimis a sumpto antimonio vomendi conatus omni-
irritos fuisse, impedito, ut Riverius putabat,
ntriculo a costarum ambitu. Juvenis autem de quo
lauderus, & Bartholinus, libera semper, si subi-
neum, & cito evanescens asthma excipias, usus fue-
respiratione: & inter vomitus propemodum in-
itos est mortuus, tametsi ventriculus fortissimis
quot vinculis ad diaphragma, eamque viciniam al-
gatus qua committebatur cum gula, parte reliqua
rsum conversa ferme ad claviculas perveniebat, to-
m quasi occupans, cui erat inclusus, thoracis ca-
m. Quæ symptomata infantem vexarent bi-
estrem, ab ipso ortu male se habentem, in quo Ca-
lus Hultjus intestina ferme omnia cum mesenterio
ra thoracem invenit traducta per foramen a natu-
formatum in diaphragmate a latere sinistro fora-
nis gulæ, ex Lips. Actis Eruditorum (*h*) cogno-
s. A natura quoque ipsa fissuram diaphragmatis
tam esse, crediderim, per quam in fœtu ventricu-
n, lienem, partemque hepatis, Duodeni intestini,
omenti traductam vidit Cl. Stehelinus (*i*) in tho-
is caveam sinistram; sic, inquam, crediderim, cum
ister pulmo uno dumtaxat ex lobo constaret, dex-
oque esset triplo minor. Sciens prætereo quæ vi-
ra ventris in thorace aliorum fœtuum, quippe pror-
monstrosorum, suilli unius, humanorum duorum
nspexerint Anonymus quidam (*k*), Lemeryus
), Vernoyus (*m*), & diaphragma fere omnes per-
ratum. Susceptus enim sermo postulat, ut ad ea
rpora quibus non prima conformatio, sed morbi
, & vulnera præsertim, ventriculum, aut viscus
ud aliquod traduxerint in thoracem, revertamur.
12. Littrii (*n*) Observatio difficilem respirationem,
crebros, sed irritos, vomendi conatus in cane fuisse

indicat, cujus ventriculus thoracem per idem foramen subierat per quod gula egreditur. Neque enim sic a natura fuisse, docebant duo, alterum gulæ ipsius longitudo (ab aliis non adnotata) nimirum tanta, ut mox ventriculum in naturalem sedem reducenti minime obstaret; alterum magna fissura in quam fuerat id foramen diaphragmatis amplificatum, per quod gula eadem transire solet, tunc autem Duodenum intestinum transibat, quæ fissura cicatricem a longo, ut videbatur, tempore jam duxerat. Sic autem fissum diaphragma Littrius fuisse, credebat, a violentissima aliqua sive gulæ convulsione, ventriculum sursum trahente, sive contractione diaphragmatis simul, & musculorum Abdominis, quam ventriculus; tunc forte solidioribus, ut in cane, alimentis plenus, adjuvisset. Ego autem cum ex superioribus plura, tum hæc præsertim ex Littrio censui a me tibi esse commemoranda, ut comparans, intelligere facilius possis, rectene alii alia vomitus instrumenta proponere consueverint; tum ubi ventriculus in thorace sit, a primordiis positus, an vi morbi compulsus fuerit, tum denique; ut alia post attingenda hic omittam; quibus agentibus causis eo compellatur. Nam quod visum est summo ætate hac nostra Viro; quanta vis sit qua musculi Abdominis in exspiratione sursum urgeant ventris viscera, hinc posse æstimari quod exiguum septo Transverso inflictum vulnus dilatent adeo, ut illac ventriculus in thoracem transeat; nempe intelligis, explicationis Littrii fortasse oblitum, quem effectum partim iis musculis, partim ei septo magna vi deorsum contracto, præsertim dum convulsione, aut conatu aliquo in cohibenda respiratione cum illis simul connititur, tribuere, ni fallor, decebat, illum omnem iis solis musculis tribuisse. Cæterum si vulnus eo forte incidat, ut foramen amplificet per quod œsophagus trajicitur, evidens est, ad eundem effectum inducendum satis esse minores vires. Eo autem vulnus in milite inciderat in quo Glandorpius (*o*) per eandem œsophagi viam ascendisse invenit sinistram ventriculi partem cum portione Duodeni, & Coli intestini: is vero ex dolore, & hæmorrhagia, syncope maxima cum respirationis interceptione, & singultu absumptus fuerat. Accidere etiam potest, ut minori vi opus sit nonnunquam, nempe in homine cui per se via illa œsophagi latior sit, quemadmodum fuisse a me visam in Sutore quodam, ad te scripsi (*p*). Est contra, cum vis requiritur aut diutius repetita, aut validissima, sive illa eadem via, sive alia superanda sit non satis per vulnus aperta. Repetita est dies octo in eo cui Henricus ab Heer (*q*) per *strictissimum* diaphragmatis vulnus irrepsisse in thoracem vidit Tenuia intestina, ut qui non nisi nono tandem die symptomata est passus, id ostendentia, intraque horas viginti quatuor necantia. Fortasse autem repetita est menses quinque in Studioso illo de quo supra (*r*) ex Sennerto injecimus mentionem; illis enim exactis mensibus, male habere demum cœpit, proximis autem diebus post sæpe iteratos vomitus, & pessima signa mortuus est; ut quanquam indicium sit, non parvam ventriculi partem septem ante mensibus cum vulnus inflictum est, sinistrum thoracis cavum subiisse, & cor in dexterum latus, ubi inventum est, compulisse; ibi enim ipse *post acceptum vulnus jubebat observare pulsum cordis*; tamen *ventriculum totum*, omentumque, & pancreas *totum* non nisi postremo illo tempore illuc ascendisse, est aliquis credendi locus. Estque etiam magis in eo militum Ductore, in quo, si Sepulchretum (*s*) inspicias, paulo ante laudatum Henricum credas; si vero Pareum (*t*) unde est, legas, Guillemæum scias deprehendisse magnam Coli intestini partem in thoracem compulsam per vulnus, vix minimi digiti capax, carnem diaphragmatis transfodiens. Nam etsi intestinorum dolor sub vesperam ingruere solebat; tamen octavo solum mense ex quo vulnus acceptum fuerat, ad eam acerbitatem increvit, ut nullo proficiente auxilio, interimeret. Quod si forte non idem casus est, quem ex

(*c*) Disp. de Hydrocel. not. φ ad §. 2. (*d*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1729. Obs. Anat. 2.
(*e*) Sepulchr. Obs. 27. cit. §. 2. cum Schol. (*f*) Ibid. §. 3. (*g*) Obs. 12. in Addit. ad eand. Sect.
(*h*) A. 1702. M. Decembr. (*i*) Tentam. Medic. th. 3. (*k*) Zodiac. Medic. Gall. A. 4. M. Febr. Obs. 14.
(*l*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1724. (*m*) Comment. Acad. Sc. Imp. Petropol. Tom. 3.
(*n*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1706. Obs. Anat. 10. (*o*) Sepulchr. S. hac 3. Obs. 21. §. 9. (*p*) Epist. 37. n. 30.
(*q*) Sep. Obs. cit. §. 3. (*r*) n. 11. (*s*) Obs. cit. §. 4. (*t*) Oper. l. 9. c. 30.

Ballonio in Sepulchretum (*u*) videbis relatum; ut dolor is non niſi poſt annum ortus dicitur; ſic diuturniore impulſu opus fuiſſe videtur ad majorem illam Coli partem per diaphragma traducendam poſtquam minor *ſenſim*, ut Ballonius ipſe arbitratur, ſubierat. Certe autem Vir Cl. Fantonus in Scholio ad paternam Obſervationem XXIII. adoleſcentis, ante annum ſauciati, ventriculum in thoracis cavum intruſum per diaphragma, qua œſophagus tranſit, diſcerptum, non antea cenſet in illam perveniſſe, quam crebris ab inflicti vulneris tempore doloribus, & vehementibus vomitionibus contractus, & in diaphragma adactus, hoc tandem ſatis diſcerpere, & ſic viam ſibi dilatare valuerit. Optat vero id quod nos quoque in pluribus hujus generis Obſervationibus, ne illa quidem Valſalvæ prorſus excepta, ſubinde optavimus, ut quædam inſuper adnotata fuiſſent ad tranſmiſſi viſceris, aut ad tranſmittentis Septi conditiones attinentia: in hiſque nos ipſam ponimus tum viſceris, tum vulneris ſedem, ut in Gloſſæi hiſtoria (*x*) quæ partem quidem Coli inteſtini ſuperiorem, ventriculo proximam, ſpithamæ longitudine ſupra diaphragma hæſiſſe, oſtendit; ſed qua hoc parte fuerit pertuſum, illud vero utro thoracis cavo exceptum, non oſtendit. Quoniam autem hominem toto biennio nullam ex ſuo vulnere *in naturalibus, & vitalibus facultatibus* ſenſiſſe læſionem, ſcribit, donec colica paſſione prehenſus diem obiit; credibile fuiſſet, inteſtinis, quæ *tanquam folle inflata* reperta ſunt, impetum in vulnus facientibus, tum demum majori ſaltem parte illius Coli portionis tranſitum pateſeciſſe, niſi *conſolidatum fuiſſe repertum* neſcio quid dicens, num de vulnerato nonnihil Colo, an diaphragmate intelligat, nos dubios relinqueret. Sed de repetita diutius vi ſatis; nunc validiſſimæ exempla adjiciamus.

13. Certum eſt, in prima omnium ventriculi intra thoracem contruſi Obſervationum, quæ a Pareo (*y*) habita eſt in Latomo, contrudentem vim fuiſſe validiſſimam. Nam per vulnus tendineæ partis diaphragmatis, vix pollicem latitudine æquans, illuc compulſus, triduo poſtquam illud inflictum fuerat, inventus eſt. Bartholinus (*z*) autem illic non ventriculum modo, ſed & partem aliorum viſcerum, & nominatim lienis, deprehendit Obſervatione, in pleriſque ejus ſimillima quam ex Valſalva propoſuimus. In utraque enim ſimul cum diaphragmate vulneratus ventriculus, & pulmo eſt, & mors contigit tertio die; ut tempore ſpectato, validiſſimam fuiſſe vim, appareat; tametſi in neutra ſciamus, quæ diaphragmatis pars ſauciata ſit, neque in illa Bartholini anguſtum, an latum fuerit vulnus; nec, quod conſequitur, quanta fuerit in diaphragmate reſiſtentia a contrudentibus viribus ſuperanda. Sed hæc in Schoberi (*a*) caſu minime deſideramus, qui eo violentior fuit, quod ſine ullo vulnere graviſſima cardialgia, creberrimis incredibilis copiæ nigricantes materiæ vomitibus, vomendique conatibus diluculo ortis, proxima nocte confectus Juvenis, intra thoracem oſtendit cum omento, & inteſtino Duodeno, Jejuno, & Ilei parte ventriculum, ea materia, flatibuſque adeo diſtentum, ut cor, & pulmones arcte comprimeret, illuc admiſſum per idem quo gula emittitur, foramen *maxime dilatatum & atonum*. Quod, ſi eorum memor es quæ ſupra (*b*) cum Littrio, & Fantono attigimus, fieri potuiſſe, non dubitabis. Inverſo enim per evidentes convulſiones fibrarum œſophagi, ventriculi, & inteſtinorum motu, proclive eſt intelligere, ventriculum ſimul ab œſophago ſurſum raptum, ſimul (*c*) ab nondum valde infirmatis diaphragmatis carneis faſcibus, foramen illud intercipientibus, repreſſa deorſum ex rapto ventriculo materia, inanem hunc fuiſſe traductum, eademque ratione inteſtina illa, donec perſiſtente, adauctaque vi inverſi motus, materia ab inferioribus ſurſum uſque, & uſque acta, faſces illos vinceret, ventriculumque diſtenderet. En tibi viſcerum, per ſeptum Tranſverſum in thoracem trajectorum exempla propemodum omnia quæ ſcribenti quidem hoc tempore erant in manibus, ut poſſis cu[m] propoſita Valſalvæ Obſervatione comparare: prop[e] modum, inquam, omnia. Nam quod ex Valenti[n] (*d*) proferre potuiſſem omenti, per foramen, in c[a] nis diaphragmate olim factum, in thoracem illapſi & levius eſt, & ſine ſedis foraminis illius, & ſy[m] ptomatum mentione. Gravior eſt quidem, & hæc pr[o] ponit, ſed illam ſilet, quantum ex Actis poſſum Li[p] Eruditorum (*e*) colligere, Obſervatio Beckeri quadrienni puero, cujus ventriculus, lien, & jec[ur] in ſiniſtro erant thoracis cavo, a biennio, ut put[o] nam biennium vitæ primum ſatis commode tradux[e] rat. Nec vero huc attinet, ut quidam videntur cr[e] dere, Caroli Piſonis *de morb. a ſero Sect.* 2. *part.* *c.* 7, Obſervatio de immani renis alterius tumore. enim illa eſt, ut opinor, quæ citato Piſonis cap. VI ſub numero extat XLVI; ab renis tumore Septu[m] quidem proponit ſurſum compulſum; ſed non perf[o] ratum. Perforaverat autem erodendo pancrea[s] ingens cancroſus tumor, ſuique partem intra ſiniſtru[m] thoracis cavum conjecerat in Hertodi Obſervation[e] alio loco in Sepulchretum (*f*) relata. Verum, ut [ſu] ſpicionem ſeponas meam, quam tibi alias (*g*) ſup[er] ea Obſervatione ſignificavi; ſatis ſuperque in illa h[a] bes aliarum cauſarum, per quas prægreſſa, & repe[n] tinam mortem explices. Tandem cum Epiſtolam ha[nc] recenſerem, in Diſſertationem incidens quæ inter Ch[i] rurgicas a Præcl. Hallero collectas eſt LXIX. in ut nonnulla exempla deeſſe ex iis quæ commemorav[i] ſic nonnulla eſſe, animadverti, quæ aut propter bros quibus carebam, aut propter linguam qua ſc[ri] pti ſunt, inſpicere non potueram. Tu in ea lege[s] in primiſque illud puellæ Argentoratenſis (*h*) [c]u jus deſcribuntur & ſymptomata, & vulnus, quo p[o] tiſſimum intra non multas horas confecta eſt, in te[n] dinea parte ſepti Tranſverſi, qua lienis, & ventric[u] li portio thoracem ſubierant, & cor dextrorſum co[m] pulerant. Porro quatuor alia, ut videntur, exe[m] pla legi quidem apud Blancardum (*i*), ſciebam. ſi cum iis conferas quæ a me ſupra allata ſunt, dem revera eſſe, ac totidem ex ipſis, continuo agn[o] ſces; quamvis mutatis, non ſine ſtomacho ferend[a] transformatione Studioſo illo apud Sennertum, Revalienſem dumtaxat quendam (*k*); Filio D. F apud Riverium, in Militem (*l*); Latomo apud reum, in Fabri cujuſdam Famulum (*m*); & M tum Ductore apud eundem, in Famulum cujuſd Centurionis (*n*). Quæ duæ noviſſimæ mutatio cum vel in ipſo initio libri ſui a Blancardo poſ ſint; mirum non eſt, quod multis candidis ſinceriſ Viris, ex ſe alios priuſquam aliter deprehendant, æ mantibus, & propterea nihil tale ſuſpicantibus, hiſque Bohnio (*o*) fucum fecerint, ut ſimul c duabus modo indicatis apud Pareum Obſervationib Blancardi primam, & ſecundam, quaſi non ex il effictas, laudaverit. Sed a vulneribus abdomi ad alia ipſius ictuum, compreſſionum, concuſſion exempla e Valſalvæ ſchedis exſcribenda tranſeam

14. VIRI annorum triginta quinque abdomen c calce percutitur; unde ſævis doloribus, & vomitu c reptus, in S. Mariæ de Vita Noſocomium excipit Ibi perſtantibus doloribus cum ſenſu ingentis pon ris in ventris imo, ſummaque ſpirandi difficultat moritur. CADAVER, a Valſalva, & Pe Molinellio diſſectum, etſi nullam in Abdominis n ſculis, percuſſo loco reſpondentibus, contuſion oſtendit; tamen, Ventre aperto, magnam vidend exhibuit copiam ſanguinis effuſi, qui corrumpi cœperat. Rupta erant ſanguifera vaſa quæ per om tum ducuntur; huic autem ſubjectum inteſtin Ileum quaſi in tranſverſum omnino diſciſſum. In Thorace pulmones ingenti affecti inflammatio & polypoſa non mediocris concretio in dextero co ventriculo.

15. Salvo abdomine, quod percuſſioni prim occurrit, concluſas ſub ipſo Partes diſrumpi, vum non eſt. Sic Tulpius (*p*) bis, ſic Fontanus (ſi

(*u*) l. 3. S. 14. Obſ. 8. §. 8. (*x*) Sepulchr. cit. Obſ. 8. §. 10. (*y*) Sep. l. 4. S. hac 3. Obſ. 21. §. 7.
(*z*) Ibid. Obſ. 20. §. 2. (*a*) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Append. n. 12. c. 1. (*b*) n. 12. (*c*) c. 2. §. 18.
(*d*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 2. Obſ. 124. (*e*) A. 1706. M. April. (*f*) l. 3. S. 22. Obſ. 40. (*g*) Epiſt. 40. n. 27.
(*h*) §. 4. (*i*) Anat. Pract. Ration. (*k*) Cent. 2. Obſ. 9. (*l*) Cent. 1. Obſ 70. (*m*) Ibid. Obſ. 2. (*n*) Ibid. Ob[ſ]
(*o*) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 4. (*p*) Sepulch. S. hac 3. Obſ. 29. §. 9. vel potius 8. (*q*) Ibid. §. 11.

fic Graffius (*r*), fic Raygerus (*f*) lienem viderunt difruptum, tres primi a baculi ictu, ultimus ab allifione: quibus hiftoriis, in Sepulchreto propofitis, addas licet alias quoque, ut quæ in Commentariis extat Imp. Sc. Petropolitanæ Academiæ (*t*), & quæ apud Cel. Heifterum (*u*). Utraque enim, illa a pugno, hæc ab equi calce ejufdem vifceris difruptionem, eandemque ex eo immanem effufionem fanguinis in ventrem oftendit. Ab fimili equi ictu in duobus aliis idem accidiffe, ex Commercio Litterario (*x*) cognofces. Idemque in totidem, fed baculo percuffis, compertum retulerat Bohnius (*y*). Nec defunt alia ejufdemmodi exempla, ab ictibus cujufquemodi, & inter hos a lapfu, quæ Jo. Petrus Albrechtus (*z*), Gotth. Budæus (*a*), Lucas Schrockius (*b*), Hieronymus Laubius (*c*), Joannes Storchius (*d*) adnotarunt. Quod fi alia præterea cupis; duo leges apud Hoffmannum (*e*), & ubi quæras totidem, laudatum indicabit Commercium (*f*), ubi vero quædam alia infuper, monftrabit Platnerus (*g*): quem jure fcripfiffe, intelligis, ex violenta abdominis compreffione inclufa *vifcera rumpi, lacerarique ita, ut effufo omni fanguine, cita mors fequatur. In liene* autem *hoc frequentius evenire, obfervationibus compertum effe*. Nec mirum, fi mollem ejus ftructuram, tenui conclufam tunica, attendas. Quod fi morbi vi mollior fiat, & tardigradi fanguinis copia infra coftarum munimentum extendatur, tanto facilius difrumpitur, & tanto plus fanguinis, citiufque effundit, eoque celeriorem affert interitum. Imo in Comite quodam (*h*) cum tumidus, & quafi *pultaceus* effet factus; per fe ruptum, & repentinæ mortis caufam fuiffe, conftat.

Sed in renibus quanto ftructura compactior, tanto juftior admirandi caufa eft, cum in citata Laubii Obfervatione legimus, ob externam ex cafu ab allo compreffionem non modo *lienem ad rupturam ufque contufum*, fed etiam *in dorfo renis finiftri foramen, duorum digitorum capax*, fuiffe deprehenfum; ut apud Mauchartum (*i*), *baculi teretis, non acuti, validiffimam ac perniciffimam impulfionem ad abdomen, citra ullam continui folutionem, fed tamen ex oppofito crepantis hinc lethaliter medii renis* fuiffe caufam. Et quoniam in fermonem incidi de vifceribus urinæ infervientibus; fac perlegas Theod. Zuingeri (*k*) Obfervationem accurate figna, & anatomen exhibentem Juvenis qui noctu ad arboris prominentem ramum forte hypogaftrium allidens, nullum quidem exterius læfionis indicium, at difruptionem veficæ retulit, urina tunc plenæ. Verum ne quid aliis contingat vifceribus, prorfus omittamus; fupra laudatus Heifterus (*l*) præter illam quam ante indicavimus, duas protulit Obfervationes, alteram ventris vifcerum quæ graviter contufa, & lacerata reperta funt vehementioribus, quantumvis tenuioris, bacilli ictibus; alteram in qua jecur medium omnino difruptum vi extrinfecus illata deprehendit, tametfi exterius nulla omnino confpiceretur læfio. Difrupti quoque jecinoris exemplum tibi indicabit Platnerus (*m*), alterumque Commercium Litterarium (*n*): unde (*o*), tertium infuper habebis viri ab equo in regione hepatis graviter percuffi, ut coftæ imæ frangerentur, & vifceris illius pars gibba fiffuris finderetur compluribus, non ita profundis, ut opinor, cum venter non fanguine, fed multa lympha cruenta repletus fuerit, æger vero non ante quartum interierit diem; ut ad memoriam revocet hiftoriam illam Hippocratis (*p*): *puer a mulo percuffus ventrem, & hepar, mortuus eft quarta die*; quanquam hic puer, ut vides, ad ventriculum quoque percuffus fuit, & longe alia habuit fymptomata, quæ omnia attendens gravis Interpres Vallefius (*q*), ob acutiffimam vifcerum illorum inflammationem, non ob difruptionem, fanguinifque effufionem, puerum mortuum effe, cenfuit. Certe fi magna fanguinis fuiffet effufio, & ratio, & Lanzoni (*r*) Obfervatio oftendunt, citiffimam futuram fuiffe mortem. Qui enim pugno ad jecur violenter percuffus, *extravafationem fanguinis* in ventre habuit, & *rupturam vaforum in hepate*, is *mox* ab ictu *in terram prolapfus, mifere expiravit*. Huc etiam feptennis pueri fpectaret hiftoria (*f*), quem fupinum adeo prefferant equi currum trahentes, ut ex rupto a dextris, & lacerato jecinore fanguis in totam ventris, exterius illæfi, caveam effufus fuerit; nifi mortis quam ftatim obierat, aliæ fimul tum in thorace, tum in cervice deprehenfæ effent caufæ. Sed ut propius denique ad Valfalvæ Obfervationem accedamus, quæ ab ictu rupta fanguifera omenti vafa, Ileumque inteftinum propofuit; eadem vafa in fœmina, a milite percuffa, & poftquam totus venter fanguine effufo repletus erat, fubito mortua, eadem, inquam, vafa difrupta indicarunt fanguinei grumuli inter omenti folia conclufi, quemadmodum in Commentariis leges Petropolitanis, paulo ante laudatis (*t*), ubi quidem *in rariffima hacce læfione illud forte in confiderationem trahendum effe* dicitur, *quod præter naturæ inftitutum, omentum fundo uteri connatum effet*; id tamen Valfalvæ Obfervatio minime neceffarium effe, oftendit. Quod vero ad inteftinum attinet equi calce perruptum, conferre cum hac poteris Obfervationem Krameri (*u*) in rhedario ab eadem caufa, fed neque eodem tempore, neque ab eadem tantum interna læfione mortuo; nifi forte Ilei inteftini ruptionem tribuendam potius gangrænæ inteftinorum, fufpiceris, quemadmodum cum Helwichio (*x*) tribuendus ille certe eft Coli, & Ilei Sphacelo jam affectorum, hiatus in adolefcente animadverfus diebus non ita paucis extincto poftquam herus ventrem baculo graviter percufferat. Sed vel fine his, habes in Sepulchreto (*y*) non modo inteftinum Jejunum a violentiffimis pedum infultibus in lumbos, dorfumque proftrati hominis difruptum, fed & Ileum, & Colon ob vehementiffimam abdominis ad arboris truncum allifionem in altero (*z*), quamvis integro in utroque abdomine, non uno loco perforata. Noli autem mirari, quod mulieris, aliis a me Litteris (*a*) tibi defcriptæ, cum fuiffet baculo abdomen percuffum, & fymptomatibus infecutis graviffimis, ipfa de hujus dolore tantummodo quereretur, nihil tamen læfum; nedum ruptum, in ejus ventre deprehenfum fuerit. Neque enim omnes ictus eadem vehementia infliguntur, neque omnibus inteftina æque difruptioni opportuna funt tum a natura, quemadmodum cervos Ariftoteles quidem fcripfit (*b*) *inteftinum tam tenue, imbecilleque habere, ut etiamfi leviter percufferis, poffit rumpi, cute adhuc integra*; tum a repletione. Et certe utrique eorum quorum modo hiftorias ex Sepulchreto indicavimus, fumme tunc repleta, & diftenta præter folitum fuiffe inteftina a nimio potu, ex earum, & Scholii infuper ad primam additi lectione cognofces. Tu igitur fiquando præter ictuum abdominis vehementiam, inteftinorum a quacunque caufa diftentionem fuiffe tunc, fcias, graviffima autem, & peculiaria accedant fymptomata; quid intus fieri potuerit, etiamfi nullam in cute læfionem videas, fufpicaberis, &, fi nihil aliud poteris, at certe fufpicionem tuam iis quorum intererit, caute indicabis. Imo etfi neque illa diftentio fuerit, neque ftatim adfint illa fymptomata, noli fine omni timore effe, ne quidpiam forte latentis mali fenfim crefcat, ejufque indicia de improvifo univerfa erumpant. Sapienter Plancus ad M. Tullium (*c*): *non poffum non exhorrefcere, fi quid intra cutem fubeft vulneris, quod prius nocere poteft, quam fciri, curarique poffit*. Legefis Obfervationem Lofpichleri (*d*), & vera a me dici, intelliges. Viro enim qui ante annos plurimos

cum

(*r*) Ibid. in Addit. Obf. 31. (*f*) Ibid. Obf. 30. (*t*) Tom. 1. in Obf. Anat. (*u*) Inftit. Chir. P. 1. l. 1. c. 15. not. ad n. 6.
(*x*) A. 1736. Hebd. 16. n. 4. & A. 1740. Hebd. 21. n. 1. (*y*) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 4. (*z*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. Obf. 6.
(*a*) Earund. Cent. 1. & 2. Obf. 108. (*b*) in Schol. ad eand. Obf. (*c*) Act. N. C. Tom. 2. Obf. 21.
(*d*) Commerc. Litter. A. 1731. Specim. 36. n. 2. (*e*) Medic. Rat. Tom. 3. S. 1. c. 7. § 34.
(*f*) A. 1738. Hebd. 32. n. 1. ad Part. 4. & 5. (*g*) Inft. Chir. §. 717. not. *a*. (*h*) Act. N. C. Tom. 5. Obf. 125.
(*i*) Differt. de Mydriafi §. 32. (*k*) Eph. N. C. Cent. 7. Obf. 30. (*l*) not. cit. (*m*) not. cit.
(*n*) A. 1738. Hebd. 32. n. 1. ad Part. 5. (*o*) A. 1734. Hebd. 35. n. 3. (*p*) Epid. l. 5. n. 17.
(*q*) Comment. in hanc hift. quæ ipfi 38. (*r*) Act. N. C. Tom. 2. Obf. 6. (*f*) Commerc. Litter. A. 1740. Hebd. 52. n. 5.
(*t*) Tom. cit. Ibid. (*u*) Commerc. cit. A. 1740. Hebd. 26. n. 2. (*x*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obf. 120.
(*y*) in Addit. ad hanc S. Obf. 25. (*z*) l. 3. S. 14. Obf. 47. (*a*) Epift. 49. n. 6. (*b*) Hift. Animal. l. 6. c. 29. in fin.
(*c*) inter Epift. ad Familiar. l. 6. Epift. 18. (*d*) Eph. N. C. Cent. 1. & 2. Obf. 151.

cum equo corruens, vehementem paffus erat *ephippii in ftomachum compreffionem*, eamque neglexerat, quid tandem lethalis morbi circa ventriculi fundum obortum fit, videbis. Ab ejufmodi autem ictibus etiam in aliis vifceribus fcirrhos nafci, neque ita raro, fcite monuit Platnerus (*e*), mala, ut nofti, quæ fenfim oriuntur, & crefcunt, quanquam ab initio ipfo nonnunquam accidit, ut indicia acceptæ læfionis fe prodant, nec ad finem ufque, lente quantumvis, pergere definant, ut Juveni contigit quem Ill. defcripfit Hallerus (*f*), ab ebriis compotoribus *calce ad abdomen percuffo*.

16. PUERO novenni, fub currum cadenti, rota fuper ventrem acta, mortem in hunc modum attulit. Dolor quidem ventris non magnus erat; fed pulfus vix percipiebatur, extrema valde frigebant, æger vix unquam quiefcebat, alterno fere motu ex uno fe in alterum latus convertens. Denique hora una, aut altera ab rotæ preffione exacta, convulfionis ingruentibus motibus, intra horæ quadrantem deceffit.

ABDOMINE, quod valde tenfum erat, diffecto, effufus in ventrem fluidus fanguis, & inteftina aere turgentia confpiciuntur. Jecinoris pars dextera qua coftas fpectat, ad trium unciarum Bononienfium tractum alte erat lacerata. In Thorace pulmones ab omni undique nexu liberi, fanique inventi funt; nifi quod a tergo erant leviter inflammati. Ventriculi cordis fluidum, fpumofumque fanguinem continebant.

17. Duas, Sepulchretum verfans, Obfervationes reperies, quarum altera (*g*) vacuæ quadrigæ, altera autem (*h*) rhedæ bene onuftæ traductas rotas fuper ventrem proponit. Et eft quidem pondus varium prementis corporis attendendum; at fimul varia preffi hominis, five ætatem fpectes, five compreffam ventris fedem, refiftentia: Erat illorum qui ibi defcribuntur, primus annos natus circiter triginta, alter aliquanto plures. Primi hypogaftrium paulo fupra pubem, alterius hypochondrium dexterum preffum fuerat. Illius, intra horas mortui triginta fex, nec fine motibus convulfivis, fub integra cute, cæterifque abdominis integumentis perforatum inventum eft Ileum inteftinum, idque eo facilius, quod, ut in ebrio, fuerit diftentum. Alterius vero qui diutius vitam traxit, fub integris coftis fpuriis integrum jecur deprehenderunt, & nihil eorum quæ in cavea ventris funt, ruptum; fed magnum tantummodo abfceffum inter Abdominis mufculos, & peritonæum. Novennis autem erat puer in quo laceratum jecur Valfalva invenit, & pueri quoque tres illi erant, quorum fupra (*i*) ex Cl. Heiftero mentionem facientes, vifcus aliquod, & in tertio jecur ipfum medium omnino difruptum a vi extrinfecus abdomini illata, cute quantumvis integra, fuiffe, diximus. Et puer adhuc erat is qui ebrius e plauftro delapfus, axique, & rota pofteriore currus everfi, & tranfeuntis graviter preffus, & decima poft hora mortuus, præter inteftina hic illic valde contufa, & livida, pylorum, hepar, venam Portarum, & renem dexterum, lienemque præterea habuit per medium prorfus rupta, mirante Preuffio (*k*), qui fieri potuiffet, ut poft tot, tantafque læfiones, & immanem mox fanguinis, quo ventrem plenum invenit, effufionem, tot horas viveret, tum illud etiam, nufquam cutem, ne in abdomine quidem, fuiffe ruptam, nifi hanc quippe mollem, & quæ facile extendi poffit, & mollia fubjecta vifcera habentem, forte dicamus, cedere ita potuiffe, ut illæfa permaneret; vifcera autem illa in pofteriorem ventris parietem qua maxima ex parte eft offeus, & ad firmiffimum fubjectum folum violentius adacta, & compulfa, cum cedere propterea non poffent, neceffario effe fiffa. Et videtur fane corporis integumentis naturalibus illud interdum accidere quod veftibus, ab ictu nonnunquam illæfis, cum fubjectum ipfis corpus fauciatur. Sic a fpectatæ fidei Collega audivi, mulieris uterum gerentis abdomen cum a bove cornu impetitum effet, quamvis veftimentis nec perforatis, nec ruptis, ita fuiffe difciffum, ut confpici poffet uterus, ibique hernia poft curationem, fedulo ab fe adhibitam, remaneret. Ipfe autem in altero Collega n ftro, Cœnobii hujus celeberrimi S. Juftinæ Abba dum viveret, meritiffimo, vulnus vidi fuper pof riore finiftri offis fincipitis parte recens ad cicatric perductum, quod ante quindecim illos dies cafu i flictum fuerat ab decidente angulato bilibri lapide neque pileum, neque cucullum, neque intimum laneo panno pileolum, quibus omnibus opertum e caput, fcindente, aut perforante, naturalia autem iis fubjecta, integumenta fic vulnerante, ut mult continuo fanguis efflueret. Atque hæc de ic bus, aut compreffionibus ventris fcripta funt. Qu rum alterutris, an utrifque, an etiam concuffioni v hementiffimæ tribuendum fit quod in proxima refe tur hiftoria, ipfe exiftimabis. Eam Valfalva & na ravit mihi, & in Schedis reliquit.

18. STRUCTOR annorum circiter fex & trigi ta, ex alto ædificio in fimum cadens, ftupidus rem net. Nulla exterior læfio apparet. Abdomen pau poft tumet, ac tenditur. Pulfus adeo eft exiguus ut vix percipiatur. Intra duodecimam horam interi

VENTRE aperto, caufa unde tumeret, inve ta eft, fanguis effufus. In nonnullis ejus caveæ mer branis fugillatio animadvertebatur. Quo tamen ex r pto vafe effluxiffet fanguis, difficile erat deprehend re. Verum conjicere licebat ex ramo venæ Cavæ pr pterea quod hæc omnino erat inanita:

19. Et fane in altero qui lapfus ex alto fuerat, fa guinem multum in ventris caveam ex fracta vena C va effufum Jacobus Sylvius, ut in Sepulchreto qu que (*l*) habes, olim confpexit. Quid vero in Vi ginis ventre, quæ ab alto ceciderat, Valfalva inv nerit, alias (*m*) a me tibi fcriptum eft. Nu quæ ad lumbos, eamque viciniam vulnera, ictufve d fcripta reliquerit, videamus.

20. VIR anno proximus quadragefimo, duobus *fcl peti* globis ad hunc modum tranfverberatur. Ingre funt globi ad latus dexterum fecundæ, & tertiæ lun borum vertebræ, uno dumtaxat fibi aperto foramin exierunt duplicato foramine, majori uno, minori tero, ex abdominis medio, duobus circiter tranfve fis digitis fupra umbilicum. Vulneratus ad locum n longe diffitum fe confert, ubi a Chirurgo remedia a hibentur. Hinc de vehementi dolore queritur: ere cervice, nec fine anhelitu, fpirare cogitur: non fem vomit: lotium, fed incaffum, reddere conatur: pu fus fit fenfim parvus, & debilis: tandem loquens a huc, & fana mente, cum aerem hianti ore aliquoti attraxiffet; qui certus vicinæ mortis eft prodromus nona ab accepto vulnere hora decedit. CADA VERIS univerfum dorfum aliquot poft mortem h ris livere incipit. Poftridie mane non modo livor cr verat; fed infuper totum caput deforme factum era oculufque dexter valde intumuerat. Vulneris labra a putredinem utraque ex parte inclinabant. I Ventre ftagnabat effufus fanguis. Ileum inteftinu tribus in locis omnino erat laceratum; Colon autem ubi ventriculo nectitur, dimidia ex parte fuæ latitu dinis vulneratum, omnia inteftina rubebant. Cur vulnus paulo infra Emulgentem venam dexteram ver tris cavum fubiret prope fedem ureteris; dubitatur eft, hunc fuiffe laceratum. Sed cum intolerandus fœ tor properare cogeret; res fatis non potuit explorari Dubitatum quoque eft, *fclopeti* globos veneno infe ctos fuiffe.

21. Hic quæri inter cætera a te poffet, quomod cum duo effent globi, tribus locis Ileum inteftinum laceraffent? nifi animadverteres, gyros hujus inteftin effe ejufmodi, ut parte ejus aliqua parti alteri ant pofita, inteftinum bis occurrerit in via quam glob rum alter tenuit.

22. VIR annorum quadraginta, plumbeis fragmen tis inæqualibus, *fclopeto* emiffis in eo corporis pofit fauciatus eft, ut ad natem finiftram, qua fragment illa ingreffa erant, tria effent foramina, ad lumbare autem regionem, qua prope infimam coftam egref fuerant, duo foramina confpicerentur. Circa quinctu diem urina fupprimitur: nec femel æger queritur d fpafmodico ad fupremum marginem offis ilium dolor adeo

(*e*) Inftit. cit. §. 718. (*f*) Opufc. Pathol. Obf. 25. (*g*) Additam. ad hanc S. Obf. 27. cum Schol. (*h*) l. 3. S. 17. Obf. 2
(*i*) n. 15. (*k*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obf. 228. (*l*) Sect. hac 3. Obf. 28. §. 6. (*m*) Epift. 40. n. 9.

o ut ex improvifo totum corpus concutiatur: præ
ore externum Chirurgi medentis tactum ferre vix
celt. Augetur dolor in dies, ut vehementior, &
itinua fiat convulfio, præfertim circa guttur, &
Mens tamen eft fana. Tandem die obit decimo
tio, VULNERE per diffectionem perluftra-
, nullum plumbeum fragmentum ad interiora per-
iiffe, fit manifeftum. Unum tamen, diverfo ab a-
, itinere, comminutum iverat fupremum margi-
n offis ilium, qua mufculorum tendines annexi funt.
eterum in Ventre læfio nulla, fi quandam excipias
afi fugillationem inteftinorum, & omenti præfer-
n. Cerebrum vero fanum omnino fuit: ut ne
i quidem ullum veftigium oftenderit.
23. Hic, opinor, vir ille alter fuit quem fupra (*n*)
um effe a Valfalva, adnotavi, ex comminutione
rtuum marginis offis ilium, cum ex ea abfumptum
erum propofuiffem vulnere ejufdem generis, fed
ftulis plumbeis non fic a tergo jaculatis. Propius
eam quam modo exfcripfi, Harderi accedit Obfer-
tio, quæ utinam diffectionem haberet adjunctam.
tat in Sepulchreto (*o*), exhibetque hominem *fclo-*
ti globulo *pone nates* ictum, fuperiora verfus inter
ufculos & tendines qui ad dorfum pertinent, pro-
ediente: quo ex vulnere ortam denique ftranguriam
imum videbis, mox convulfionem ad guttur, & os,
æ deinde ad artus, & univerfum tandem corpus
opagata, ægrum fuftulit.
24. Poft vulnera ictus fequuntur, lumbis, & inter-
cta his Spina excepti. Quibus de ictibus has duas
cipe Valfalvæ Obfervationes.
25. VIR quinquaginta annos natus, dum pronus
te ambulat, ligno ex alto cadente graviffime per-
itur ad tres inferiores lumborum vertebras. Semia-
nis concidit: & in S. Mariæ de Vita Nofocomium
tus, quarta ab ictu ora interit. LUMBI, &
ciatim mufculorum Longiffimi dorfi, & Sacrolum-
communia principia a contufione fanguine coagu-
o infarta reperiuntur. Intra ictas vertebras erat fan-
nis gramofi non multum; inclufa tamen Medulla
nino illæfa videbatur. Illæfa quoque omnia vifce-
In arteriis dumtaxat; quæ in denatis alioquin fo-
: parum fanguinis continere; tantum hujus, & coa-
ati quidem inventum eft, ut eo prorfus repletæ
nt, præfertim ad præcordia, ubi is multo magis
creverat.
26. VIR alter, annum jam agens quadragefimum
tum, cadente ligno a tergo percutitur. Inde in cru-
us movendi facultas omnino perit, fentiendi re-
net. Alvi recrementa præter voluntatem, lotium
heteris dumtaxat ope redditur, quod fub morbi fi-
n, naturali exuto colore, aquam referebat in qua
o recens lota eft. In percuffa lumborum parte vix
or percipiebatur. Ita paulatim deficientem mors
tulit die decimo quarto. CADAVERIS ex-
na membra laxa erant, & facile mobilia.
ntre aperto, inteftina plurimis in locis non levi in-
a nigredine reperta funt, qua læfas partes fpecta-
it. Namque eadem nigredo per totam iliacam, &
nbarem regionem extendebatur, ut fanguis in ea-
n partium interftitiis concretus quodammodo appa-
et. Lien quoque dimidia ex parte præter modum
ebat. Denique, ut morbi figna præmoftraverant,
cta vertebra lumbaris inventa eft, nonnullis offeis
gmentis ex ea confpicuis. In Thorace pulmo-
maculis quibufdam nigris diftincti, a tergo au-
n, finifter præfertim in parte inferiore, nonni-
inflammati. Uterque cordis ventriculus polypo-
n habuit concretionem; fed dexter majorem: hæc
lmonarem fubibat arteriam. Cæterum fanguis
omni fere parte fluidus fuit.
27. Has duas hiftorias fi conferas inter fe; facile
raberis, illum cujus vertebræ fuiffe fractæ non di-
itur, intra horas quatuor; hunc vero cujus una cer-
vertebra fracta dicitur, non nifi decimo quarto die
e mortuum. An quia vertebra hæc non modo una
t; fed fortaffe omnium infima; illæ vero tres e-
nt? At illæ quoque tres erant inferiores: corpus autem

ipfum medullæ Spinalis ad tertiam lumborum vertebram fcis profecto non pervenire; non videtur autem a paulo pluribus concuffis Equinæ, ut vocitant, Caudæ nervis, quorum certe nullus fuperioribus profpicit partibus, tantum difcrimen repetendum. Idemque dicam, fi difcrimen forte inde repetas quod intra vertebras illas tres aliquid erat effufi fanguinis, cujus nulla intra hanc unam fit mentio. Equidem eorum quæ læfas vertebras, Spinalemque ipfam medullam confequuntur, difcrimina fæpe video non faciles habere explicatus. Mitto quas in Sepulchreto habes, Rumleri (*p*), & Fontani (*q*) in cafu ab alto Obfervationes. Nam etfi illa fimilia, imo graviora profert quam fecunda Valfalvæ, fymptomata, mortemque die feptimo; non conftat tamen, quæ, & quot vertebræ, & quatenus læfæ fuerint: Fontani autem Obfervatio cum vertebras quinque dorfi luxatas proponat, nec folum fymptomata ejufmodi non commemoret, fed vitam ad longum tempus productam indicet; dubitationibus eorum obnoxia eft qui vertebrarum luxationes, ut alias (*r*) indicabimus, non agnofcunt. Meeckrenii igitur hiftoriam ibidem (*f*) relege in qua *fclopeti* globus inter duas lumborum vertebras perveniens, his vertebris fractis, & Spinalem medullam premendo nec ea quæ diximus, fymptomata, nec mortem attulit, nifi poft hebdomadam duodecimam, imo, ut apud Auctorem eft, decimam quartam. Et ne forte dicas cum Hornio (*t*), globum ad extimum adhæfiffe integumentum Spinalis medullæ, ut ipfam premere non potuerit; huc adde Bohnii (*u*) Obfervationem, qui globulo perforatam in Centurione non folum vidit lumborum Spinam, fed & *fimul funis medullaris medietatem finiftram, ita tamen ut nec dextra omnino intacta maneret*, gravibus quidem confecutis fymptomatibus, at vita nihilominus ad octavum, an nonum diem producta. Verum ne poftea forte dicas, inter fecundam & tertiam (& multo minus, ut in Meeckrenii hiftoria, tertiam inter & quartam) lumborum vertebram fubeuntem globulum, non ipfum Medullæ corpus, fed Equinam dumtaxat Caudam vulnerare potuiffe; utraque hac hiftoria fepofita; lege potius, quæ alibi in Sepulchreto (*x*) extat, Plateri Obfervationem. Hac Virgo proponitur, cui intra vertebram dorfi octavam, aut nonam *fclopeti* globus Spinalem medullam difruperat, & movendi, fentiendique facultatem a medio deorfum ftatim ademerat, ad vigefimum tamen ufque diem vita protracta. Quin perpende in Reg. Sc. Academiæ Parifienfis Hiftoria (*y*) quid Cuvillierfius de milite referat, cujus duodecimam dorfi vertebram, inclufumque ipfum Medullæ corpus enfis mucro, duos pollices longus, non modo trajecerat, fed ibidem femper hæferat, cum tamen dolores quidem acerbos, fed nullam ufquam refolutionem quoad vixit; vixit autem ad menfes; attulerit. Cum his nunc confer quam in Sepulchreto (*z*) habes, Marcelli Lucii Obfervationem. Hominem leges intra horas circiter triginta mortuum, cui *fclopeti* globus a dextra parte, quatuor digitis fub regione renum ingreffus, tranfibat per medium Spinalis medullæ, per finiftram partem egrediens. Certe hic globus non Medullæ corpus, fed Equinam Caudam trajecerat. Qua igitur ratione tanto citius quam in illis, quibus ipfum Medullæ corpus trajectum fuerat, mortem attulit, eandemque tamen multo tardiorem quam primo illi Valfalvæ Viro, in quo illa ipfa Cauda non folum non trajecta erat, fed illæfa omnino videbatur? Nimirum difficile, ut dixi, hæc poffunt difcrimina explicari. Si tamen conjecturis, non undique fortaffe improbandis, eft locus; duæ videri poffunt fuiffe caufæ, cur eum Valfalvæ Virum tam cita mors abripuerit. Ut enim pronus incedebat cum ruens ab alto lignum tres eas vertebras percuffit; tanto has vehementius concuffas crediderim, quanto ictum minus ex obliquo excepere, propterea que difruptis fanguiferis vafis plus fanguinis fortaffe, quam ibi apparuit, effluxiffe, inde videlicet in concidente ac fupino homine mox in cæteras vertebras dilapfum ad Medullæ corpus, non aliter propemodum atque a Verneyo (*a*) fieri creditum eft in

qui-

(*n*) n. 5. (*o*) in Additam. ad S. hanc 3. Obf. 32. (*p*) Sect. hac 3. Obf. 29. §. 7. (*q*) Ibid. Obf. 28. §. 1. (*r*) Epift. 56 n 35. (*f*) in Additam. Obf. 4. cum Schol. (*t*) in Schol. modo cit. (*u*) De Renunc. Vuln. S. 1. prope fin. (*x*) l. 1. S. 15. Obf. 26. (*y*) ad A. 1743. in Obf. Anat. 11. (*z*) Sect. hac 3. Obf. 26. §. 2. (*a*) apud du Hamel Hift. R. Sc. Acad. l. 3. S. 5. c. 2. n. 1.

quibufdam quafi apoplexiæ generibus poftquam in horum aliquo profluere fanguinem vidit non e cranio, fed ex vertebrarum tubo. Compreffa enim *ea parte, unde nervi oriuntur plurimi, qui nervi Intercoftalis ramis præbent originem, partium interiorum motum cesfaffe*, exiftimavit. Ceffaffe autem in noftro cafu tanto facilius, putaverim, quanto magis fanguis (quæ altera meæ conjecturæ caufa eft) promoventibus ipfum organis refiftebat ea craffitie, five ea æquo minori fluiditate ob quam adeo concretus in arteriis, multoque etiam magis circa præcordia repertus eft.

28. Ad Artuum tandem Ictus attinet Valfalvæ infequens Obfervatio: quæ fimul quanti fint faciendæ extremorum læfiones oftendit, fimul a faucium convulfione inftantes toto corpore lethales convulfiones fæpe in vulneribus indicari, confirmat.

29. VIRO annorum triginta quinque prægrandi lapide extremum percuffum eft pedis finiftri. Pars contufa, nifi tangeretur, non dolebat. E medio autem præcipue digiti pollicis, ubi tangendo vehemens dolor excitabatur, nullam purulentam emittebat materiam, nec ullo pacto, laceratas tendinum fibras feparabat. Homo in omnibus fe bene habebat, idque fatebatur, & fua munia alacriter obibat. Verum fexto die ex improvifo tenfivis doloribus, diraque ad fauces convulfione prehenditur. Sequitur poftea ingens toto corpore convulfivus motus, & hunc mors octavo die. CAPITE diffecto, nihil præter naturam deprehenditur; fi paululum ferofæ materiæ excipias ftagnantis in cerebri ventriculis.

30. Nunc aliquot noftras Vulnerum, aut Ictuum earundem quæ hactenus dictæ funt, Partium Obfervationes, eodem fervato ordine, fubjiciamus.

31. VIR ab inflicto in hypogaftrium vulnere ad latus dexterum Lineæ Albæ, vomitionibus conflictatus, humilibus, infirmifque pulfibus, nec fine quibufdam convulfivis motibus, nulla tamen animi defectione, obiit intra diem tertium in hoc Nofocomio ante extremum Novembrem A. 1742. ABDOMINE, quod tumidum non erat, diducto, fanguinem effufum concretum, Ileum autem inteftinum qua vulneri refpondebat, tranfverberatum offendimus.

32. Etfi in judicio de vulnerum, inteftinis vel Tenuibus inflictorum, lethalitate cautus prudenfque Medicus negligere illa non debeat quæ docte, & fapienter fuper argumento hoc fcripfit Abrahamus Vaterus (*b*); tamen nimis verum effe plerumque experimur quod poft Hippocratem (*c*) tradidit Celfus (*d*), *fervari non poffe cui aut jejunum, aut tenuius inteftinum vulneratum fit*. Huc Fabricius nofter ab Aquapendente (*e*) hæc addidit: *fic vulneratos obfervavi habere pulfus admodum exiles, & frequentiffimos, morique primo aut altero die; unde fi tales videritis pulfus, femper dubitate de tenuibus inteftinis vulneratis*. Quantum mihi in quodam obfervare contigit, cui vulnus in umbilicali regione impofitum fua ipfum fede Jejunum inteftinum fauciatum effe, indicabat; verum de pulfibus, & verum item de mortis die Fabricius fcripfit: quanquam cum fecare non licuerit; tribuendumne id effet inteftini illius dumtaxat, an mefenterii quoque, & vaforum vulneri, unde fanguis effluxiffet, pro certo fcire non potui. Nempe diffectionibus ftandum eft. Hæ autem ut quæ fauciata inteftina fuerint, pro certo oftendunt, fic faciunt, ut alium in aliis, neque ita raro, vitæ inde terminum fuiffe, nimirum pro varia corporum difpofitione, variifque adjunctis, intelligamus. Si in hac III. Sepulchreti Sectione Obfervationem perlegeris XXV. exempla huc fpectantia pleraque complectentem; videbis, Ilei inteftini vulnera modo intra horas duodeviginti (*f*), modo intra dies tres (*g*), modo intra quatuor (*h*) mortem attuliffe; Coli vero alias intra dies totidem (*i*), alias intra horas quatuor (*k*); imo cuidam inteftina tum Craffa, tum Tenuia multis vulneribus confoffa, vitam abftuliffe die quinto (*l*). Huc adde ex Hoyero (*m*) Duodeni inteftini vulnus die quarto; ex Bohnio (*n*) Jejuni paucis poft hor ex eodem (*o*), ex Ufenbenzio (*p*), ex Hallero (Ilei octavo die, quarto die, primo die fuiffe letl le. Mihi vero ex ejufdem inteftini vulnere haud ali ac in propofito Viro tempus mortis jam antea con gerat adnotare, ut ex proxima cognofces hiftoria.

33. VIR alter mortuus ibidem erat convulfus ex quo vulnus circa imam Epicolicam regionem d teram cultro acceperat paulo ante finem Decemb A. 1726. CADAVERIS hujus quafdam part & nominatim renes, quorum alter binis inftructus rat ureteribus, toto itinere, ipfoque intra veficam ne divifis, cum diligentius examinarem; quæ ad v nus attinebant, adnotare non neglexi. Mefenteri haud procul a fine Ilei inteftini pertufum fuerat, n lo quidem læfo ejufmodi vafe unde fanguinis copia fundi potuiffet; ut neque effufa erat; peculiari atte tione digna. Sed & illud inteftinum fauciatum era

34. Hoc inteftini vulnus obftitit quo minus eo viro, in quo fanguinis effufio me dubium facere n poterat, Obfervationes confirmarem Friderici Ru fchii. Qui poftquam in Thefauris Anatomicis (*r*) monuerat, *per mefenterium nervos vifibiles exiftere tis numerofos, quibus læfis graviora producuntur fy ptomata, doloresque immanes*, afleveravit in Adver riis (*f*), fæpenumero fe vidiffe homines poft affidu intolerabiles ventris cruciatus intra duos trefve d mortuos, quorum nullam præter ipfum mefenteri alicujus momenti partem vulnere læfam, re accur tiffime examinata, potuit invenire; tametfi mefent rii vulnera lethalia non pronunciaverint Auctores q fuper his ad id tempus fcripferant. Propius aliquan ad Ruyfchii Obfervationes accedit quæ ab fpecta fidei Chirurgo fub initium A. 1724. paucis poftqu ipfe habuerat, diebus ad hunc modum narrata eft.

35. ALIENIGENÆ Viro, jam diu hic moran proindeque omnibus noto, vulnus inflictum fue acuto, ancipiti, & tenui ferro, oblique a finiftris a domen fub ipfis coftis perforante. Anguftia, & ob quitas vulneris erant ejufmodi, ut non modo ex v nere nihil exire; fed ne fpecillum quidem ulla e Chirurgi, aut Mafierii ipfius diligentia admitti fi rent in ventris cavum; quo tamen ferrum perven fe, hæc indicabant. Ab accepto vulnere ad quinct ufque diem, quo pulfibus deficientibus obiit; fe per, fi intervallum excipias horarum quinque, idq femel, vomitu rejecit affumpta, & bilem. Vent doloribus torquebatur. Alvus, nifi clyfteribus folu nunquam reddidit quidquam. Sanguis autem etfi fuerat detractus, neque in his quæ poft clyfteres, a cum illis quæ per vomitum exibant, apparuerat u quam; noviffime tamen ante mortem ex ore, at mul e naribus, prodiit. ABDOMINE diffect fub inteftinis, aere turgidis, non multum fangui effufi confpectum eft, idque ad ventris inferiora. V nus autem Colon inteftinum quatuor circiter in lienem digitis inciderat quidem, fed fuperficie tenu Inde vero, nullo alio læfo inteftino, ad mefenteri pervenerat. Quod propterea non modo faucium, & tumidum inventum eft.

36. Etfi præter mefenterium, facies quoque exter inteftini hic erat faucia; facile tamen intelliges, ha propius abfuiffe ab Ruyfchii Obfervationibus, n quod paulo diutius vita producta eft, ubi cum Bo rhavio (*t*) animadverteris, *inteftinorum quoque perficiem exteriorem veriffimum mefenterium effe*. C terum cum a fauciato mefenterio mors accidit, neq hujus caufam in majufcula quæpiam illius incifa v fa, ut in Cive oppidano quem Bohnius (*u*) fecui conferre licet; in compunctos ejus nervos cum Ruyfch conferre poteris, majufculos tamen & ipfos: fi enim n nimorum quoque compunctio lethalis effet; nulla, o nor, extaret felix, brevifque, & fine gravibus fympt matibus tranfverberati ventris curatio, quam & nob vifam antea (*x*) fcripfimus, & alii, inter quos Waldfchmi dius (*y*) viderunt. Sed nos enfe; Mauchartus (*z*) vero cu ven-

(*b*) Difp. infcr. Vulnerum in Inteft. Lethalitas. (*c*) S. 6. Aph. 18. (*d*) De Medic. l. 5. c. 26. S. 2.
(*e*) Pentateuch. l. 2. c. 34. in fin. (*f*) §. 9. (*g*) §. 15. (*h*) §. 14. (*i*) §. 13. (*k*) § 6. (*l*) §. 12.
(*m*) Act. N. C. Tom. 3. Obf. 18. (*n*) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 4. (*o*) Ibid. (*p*) Eph. N. C. Cent. 7. Obf. 60.
(*q*) Difp. Anat. collectar. Tom. 7. in fin. (*r*) I. Repof. 3. n. 13. not. 1. (*f*) Dec. 2. c. 4. (*t*) Prælect. ad Inftit. §. 816
(*u*) De Renunc. Vuln. S. 2. c. 4. (*x*) n. 7. (*y*) Eph. N. C. Cent. 9. Obf. 70. (*z*) Earund. Cent. 5. Obf. 33.

entrem plumbeo globulo transverberatum conspexis-t, vulnerato quincta ferme post hora intereunte, ortis autem citæ adeo causam inquireret, deprehen-retque, globulum, fundo ventriculi transfixo, *hinc er mesenterium inter colon, & ileum, utroque illæso, c ruptis vasis mesaraicis, transiisse* : *parum* autem se, animadverteret, *quod ex contentis ventriculi in bdomen descenderat, & nulla usquam* esse *gangrænæ el incipientis indicia, aut ullam hæmorrhagiam letha-m*; potuisset a laceratis majusculis mesenterii nervis m citi obitus causam repetere, nisi certior factus set, *nullas convulsiones ante mortem, vomitus autem equentes* fuisse: quanquam intimæ viscerum convul-ones fortasse adstantes latuerunt. Certe etsi vulnera ndo ventriculi inflicta intra breve tempus plerum-ue occidere, supra (*a*) a nobis, productis, indi-tisque præsertim Observationibus, confirmatum vi-isti, tam exiguo tamen spatio robustum, ac sanum irum interemisse, neque Mauchartus, ut apparet, edidit, neque alios facillime credituros esse, arbi-amur. Verum ad ea quæ ipsemet vidi, redeamus.

37. MOLITORI famulo unum supra viginti annos ato, sano, robusto, optimoque corporis habitu præ-ito, id accidit quod juvenibus audacibus, minacibus-ue, qualis ipse erat, sæpius solet, ut lethale vul-us acciperet. Inflictum hoc fuerat lanionis cultro in picolicam regionem sinistram. Ut tunc erat prima octis vigilia, domum per se rediit. Mane in Noso-omium illatus, & a Medico, Chirurgoque curari ceptus est. Eo die levis febris fuit. Sed nocte pro-ima & vomuit, & ex convulsivis subsultibus semper emuit. Sicque tremens postridie mane quadragesima rciter hora ab accepto vulnere mortuus est.

ADAVER proximo die qui fuit XI. Kal. Februa-as A. 1738. multisque insequentibus, nobis ad Ana-men quam in Gymnasio docere cœperamus, conti-andam ex usu fuit. Abdominis musculi Ob-qui, & Transversus in ea quam indicavi, regione rtusi erant vulnere duos ferme digitos admittente: terque illos aer subierat, ut initium jam esset fa-m quasi emphysematis. Is aer e vulnerato, ut mox cetur, Colo intestino in cavum ventris egressus, nc distenderat. Neque aer solum ex illo prodierat testino, verum etiam recrementa; ut cum in ventre mor esset effusus ad libras duas; pars hujus maxi-a ex recrementis esset, minima ex sanguine; nul-m enim insigne vas læsum fuerat. Scilicet culter, domine, ut dicebam, transfixo, oblique sursum, trorsumque perrexerat, & primum quidem ejus quod moravi, intestini respondentem partem sic incide-t, ut simul anterior, & posterior ejus facies, & quæ latere vertebras spectat, discissæ, aeri, & recre-ntis exitum in ventrem darent. Inde autem rene, diaphragmatis appendice illæsis, Quadratum lum-rum musculum transfixerat, ultraque hunc in com-ne illud Sacrolumbi, & Longissimi dorsi initium penetraverat, ut de tendinibus ex hoc initio ad nsversos lumbarium vertebrarum processus oblique endentibus unus haud omnino, sed, quod multo us haberi nosti, ex parte dumtaxat esset incisus. nc igitur causam plerique fortasse præcipuam dedu-ent quare convulsivis subsultibus confectus esset, æsertim cum fauciatum intestinum ne ruberet qui-m, aut liveret ad eam ipsam partem qua vulnus bebat. Ventriculi fundus, ab interiore facie inspe-is, tenuia vascula hic illic ad aliquod spatium osten-bat sanguine distenta. Cæterum jecur magnum erat, in transversum prælongum, ut in totum propemo-m hypochondrium sinistrum se extenderet. Lien oque longior, & æquo major; ejus autem arteria n tenuior modo pro ea præsertim visceris magnitu-ne, sed & minimum tortuosa. Nam minus tenui-em miratus sum, cum arteriæ Magnæ truncum ibi imadverterem, ut in thorace quoque, angustiorem portione non ad corpus tantummodo, verum etiam venam ipsam Cavam, cujus in septo Transverso foramen erat omnium maximum quæ videre meminis-sem. Thorace aperto, pulmones undique, id quod minus frequens in adultis hominibus esse, non ignoras; solutos quidem conspexi; sed Bronchialibus glandulis instructos justo majoribus, ut una compres-sam nucem mediocrem ferme æquaret. In pericardio aqua erat flavescens, nec paucissima. Cor potius ma-gnum, in eoque sanguis, ut alibi, niger; ibi vero etiam ex parte aliqua grumosus. Magna arteria ultra curvaturam sulcos quasi quosdam interiore facie osten-dit secundum longitudinem ductos. Cætera quæ in hoc cadavere adnotavi, huc non attinent.

38. Etsi de Ventriculi, & Intestinorum, & plero-rumque aliorum viscerum quæ in ventre sunt, Vul-neribus plura ex Valsalva, & nobis, & aliis Obser-vatoribus hac Epistola accepisti; tamen alias ex his ultimis indicabimus historias, quas Sepulchreto, si velis, inferas. Itaque ad Crassorum intestinorum vul-nera, Coli videlicet, ac Recti, Observationes spectant Harderi (*b*), & Bautzmanni (*c*). In hac est simul quod ad Diaphragma, in illa quod ad chyli, si recte intelligo, Receptaculum, certe autem quod ad Renem convulneratum pertineat. Cujus de vulnere Epistola quoque superiore (*d*) mentio facta est. Nunc Lau-bii (*e*) addetur Observatio, eo spectabilior, quod culter per medium lienem ad renem sinistrum perve-nerat. Lienis autem erit altera ex Bernero (*f*). Porro ad Jecoris vulnera, præter exempla illa quæ extremis superioribus Litteris (*g*) indicata sunt, alia Bohnius (*h*) dabit, ad has vel magis attinentia. Nullius autem ex ventris visceribus profunda vulnera certius, aut citius quam hujus, sunt lethalia propter vasorum tum multiplicitatem, tum quo magis ad dia-phragma acceditur, crassitudinem. Quamobrem scite Homerus (*i*) de Eurypylo lanceam jaculante, *per-vasit*, inquit, *hepar subter præcordia* : *statim autem genua solvit*, & alibi (*k*) de Patroclo, *percussit ubi mentes fingunt circa prudens cor* : *cecidit autem* : quem ad locum ob verbum *fingunt* commentarii instar erit quod in libro habemus de Morbo Sacro (*l*). Et ne me hinc forte arbitreris ad Poetam præter Majorum consuetudinem digredi; vide quæ ad illum de Ulysse, & Cyclope Homeri locum (*m*), *ubi mentes hepar habent*, Galenus (*n*) adnotaverit. *Vulneratam hanc venam*, Cavam nimirum, qua jecur, in cujus sub-stantia defixa est, ad diaphragma alligat, *aut divul-sam*, inquit, *acuta adeo sequitur mors, ut cum Cyclo-pi, quanquam longe maximo, sapientissimum Ulyssem Poeta scriberet insidiari, mortemque machinari, non in aliam corporis partem ensem impulsurum fuisse, finxe-rit, quam qua hepar phrenes continent* : .... *adeo cer-te huic loco confidebat, ut si vulnere affectus esset, ne temporis quidem momentum vivere ipsi esset permissurus*. Sed & Riolanus (*o*) Galenum laudat, quod hoc Ho-meri testimonium protulerit: quanquam memoria la-psus, quod uterque facturum fuisse Ulyssem, ajunt, reapse fecisse, dicit. A sauciata autem fellis Vesicula num æque celer, ac repentinus obitus necessario sit expectandus, satis a me II. Epistola Anatomica (*p*) ostensum est, cum omnia quæ ad id usque tempus producta dicebantur, non modo a vulnere, sed a qua-cunque causa illius ruptionis exempla perpendi. Unum dumtaxat, aut alterum ab illo tempore additum le-gisse memini, quorum alterum inspicere poteris apud Amplissim. Swietenium (*q*). Vesiculæ quidem vulne-ri, bilisque in ventris cavum effusioni quæ statim, & quæ deinde successerint non levia, videbis; atta-men non ante diei septimi initium mortem obtigisse. Hæc autem in altero exemplo quod protulit Cl. Tac-conus (*r*), minime accidit; sed mulier cui abscessus hepatis, cum peritonæo connatus, cystim ruperat, pror-sus convaluit. Quin Bohnio (*s*) adstipulari in eo video Cl. Kaltschmidtium (*t*), quod sine cystis bile vita possit diutius protrahi: imo censere, eam bilem, intra abdomen effusam, præsen-taneum per se non afferre periculum. Con-tra

(*a*) n. 9. (*b*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 62. (*c*) Ibid. Obs. 234. (*d*) n. 40.
(*e*) Eph. N. C. Cent. 10. Obs. 8. (*f*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 69. (*g*) n. 41. (*h*) c. 4. supra ad n. 36. cit.
(*i*) Iliad. l. 11. (*k*) Iliad. l. 16. (*l*) n. 18. (*m*) Odyss. l. 9. (*n*) De Usu Part. l. 4. c 14.
(*o*) Anthropogr. l. 1. c. 2. (*p*) n. 96. (*q*) Comm. in Boerh. Aph. §. 312. (*r*) De raris quibusd. Hepat. &c. Observ.
(*s*) c. 4. cit. (*t*) Differt. de Vuln. Hepat. §. 48.

tra nulli dubitationi obnoxium eſt, ſi Veſica altera, id eſt urinaria, ita vulneretur, ut lotium intra ventris cavum ejiciatur; graviſſimas (ut etiam cum ſauciati ſunt ureteres) lethaleſque demum hinc eſſe noxas. Neque enim ſemper urina omnis per vulnus exit, ut in Ruyſchii (*u*), Bohnii (*x*), Martini (*y*) Obſervationibus, donec incipiat per urethram excerni, per quam primo tempore nulla poterat. Sane interdum vulnus non ex adverſo, ſed a tergo veſicæ infligitur, ut in tertia quæ ab laudato Bohnio (*z*) producitur, hiſtoria, in qua pertuſum erat veſicæ latus, itemque ut in ea ancilla de qua Alex. Camerarius (*a*), trajecto per mediam uteri ſubſtantiam, indeque per veſicam pariter mediam plumbeo globulo. Itaque ad Uterum tandem pervenimus, cujus ſauciati, præter hoc ipſum exemplum, alia reperies, in gravidis præſertim, in quibus certe quanto facilius vulneribus patet, tanto periculoſius vulneratur. Eſt inter Diſputationes Chirurgicas ab Hallero collectas CXXXI. in qua (*b*) nonnullas huc ſpectantes legere poteris Obſervationes. Quodcunque autem viſcus ſauciatum eſt, etſi indicia habeat ſua, illudque in primis quod ex Anatome ſuppetit, propriæ ſedis; cavendum eſt tamen, nequando ab hoc ipſo decipiamur, immemores varietatum quæ non raro occurrunt, velut in utero in alterum latus inclinato, aut in Colo præſertim inteſtino a tranſverſa illa ſede quam ſuperius habere ſolet, deorſum magis, minuſve inflexo, aut in jecinore, de quo ſi non his ad te Epiſtolis, at in I. Anatomicarum (*c*) quid aliter in aliis viderim, indicavi, ut in Adverſariis etiam II. (*d*) ubi & de ventriculo quid in quibuſdam ſuſpicari oporteat, non reticui. Sed ut viſcera ſingula eoſdem ſemper fines ſervarent; nonne ut altius exſpirationis tempore diaphragma eſt, humilius cum inſpiramus, ita jecur præſertim, & ventriculus illud ſequuntur, eoque magis deſcendunt, cum valentius inſpiramus, cum ſtamus, cum ab inedia ut inania ſunt viſcera jecur ſuſfulcientia, ita huic fulcrum quaſi deeſt, ejus deſcenſui obſtans, ſicut alia ad te Epiſtola (*e*) ſcripſimus, de non unius tum Veterum, tum Recentiorum ſententia: quibus addas inſuper Cel. Viros Winslowium (*f*), & Swietenium (*g*), qui Cl. Garengeoti Obſervatione id confirmari, non dubitat, in jecinore hominis, cum ita ſe haberet, inferius vulnerato. Hæc igitur omnia, aliaque ejuſmodi attendere oportet: tum ſiqua dubitatio eſt; cum frequentioris ſedis notitia, alia ex actione, & munere cujuſque viſceris, & ex eorum quæ continent, natura deprompta indicia ſunt conjungenda. Ad eundem modum ſanguifera vulnerata vaſa ſuo ſe produnt ſanguine, multo, ſi majora ſint, neque exitui e ventre quidquam obſtet, profuſo; plurimo, ſi maxima, ut puta ſi Aorta, aut vena Cava: quanquam citius vita definit, quam ſpatii ſatis detur ad dignoſcendum. Majoris arteriæ, id eſt Splenicæ, diſciſſæ Obſervationem habes ex Helwichio (*h*); Aortæ vero, illæſis antepoſitis inteſtinis, perforatæ ad ipſam in Iliacas diviſionem ex Dillenio (*i*). Sauciatæ autem venæ Cavæ ex Hildano (*k*), & Paawio (*l*) legere exempla potes in Sepulchreto, huic autem ex Bohnio (*m*) exemplum addere venæ Iliacæ Internæ, ex quo ipſe intelliges, quid nonnunquam obſtare ad tempus ſanguini poſſit, non ex ventre ſolum, ut modo dicebam, ſed ex ipſa vulnerata vena effluxuro. Nunc ut ad meas redeam Obſervationes ad Ventris Vulnera attinentes, cum earum ultima fuerit quam in juvene Molitoris famulo habui; jam quaſdam accipe quæ ad Ictus, & Compreſſiones ſpectant ejuſdem Ventris.

39. MOLITOR alter, ſed hic ſenex, in lapidem cadens, ipſum latus offenderat Epicolicæ regionis dexteræ. Quam ob cauſam, & quod tunc ſanguinem, quamvis paucum, tuſſiens expectorabat, in Noſocomium venerat. Quindecim amplius elapſis diebus, nulla interim ferme de re conqueſtus, & quaſi ob paupertatem, & infirmas etiamtum vires, ibi ſubſ
ſtens, interrogatus, ſibi alvum adſtrictam eſſe, dixi
Cum ea quæ ad ſolvendam per clyſterem immiſ
erant, nihilque præterea, reddidiſſet, dolores aute
in ventre jam eſſe, & hunc turgidum, & quaſi
tympanitici tenſum nuper factum eſſe diceret; med
camentum quod Diatartarum vocant, mane datum
unciæ pondere. Nihil egit, niſi quod nocte proxim
ſenex inſcius quid alvo ejeciſſet, ſanguinem in lectu
multum dejecit, & vomitu ſimul ea rejecit quæ cœn
loco data fuerant. Mox animi deliquio, mox dein
morte correptus eſt, eadem nocte paulo ante extr
mum Novembrem A. 1743. ABDOMEN
triduum circiter ante obitum, ſic trigeſima ab h
hora tumidum fuit; ſed inſuper exterius jam v
rens. Quo inciſo, multa intus aqua, tametſi in p
dibus nullum œdematis eſſet initium, deprehenſa eſ
Hac exhauſta, reliqua ob teterrimi odoris gravitate
ſic relicta ſunt horas aliquot. Quibus elapſis, ip
quoque interior peritonæi facies jam viridis erat f
cta. Tunc quæ antea in oculos incurrerant, diligei
tius recognoſcens, omentum vidi totum ad ventrici
lum retractum, & hunc quidem non diſtentum, d
ſtenta autem valde inteſtina Tenuia, Ileum præſertim
idque in ultimis ſpiris, ab incluſo, ut videbatur
aere. Ejuſdem Ilei finis, & Coli initium colore erat
coccineo ad fuſcum vergente, cum proximum Cæcum
& Vermiformis Appendicula, & Coli reliquum col
re eſſent naturali; & tota hujus ſiniſtra pars, Rectum
que inteſtinum valde contracta. Ea vero muſculoru
Abdominis portio quæ Coli initio vicina fuerat, ſ
gillata apparebat a facie interiore. Sed neque hæc
neque ea inteſtinorum pars quam colore fuiſſe, dixi
præter naturam, duri aliquid, aut tumidi habeban
Interiorem faciem inteſtinorum examinare graviſſim
odor prohibuit. Jecur pallidum, lien æquo major
meſaræi glandulæ non minutæ adeo fuerunt, ut pi
guedinem diducere opus eſſet, ut in conſpectum v
nirent. Thoracis utroque in cavo non minir
copia inerat aquæ rubicundæ; in pericardio plus qu
ſolet, ſed neque multæ adeo, neque ita rubentis. Pi
mo ſiniſter aliqua ex parte nexus erat cum pleura
ipſe tamen, & dexter ſani. Cranio ſecto,
Craſſiore meninge amota, ſub Tenui nonnullis in l
ois animadverſæ ſunt aereæ paucæ bullulæ, tum ſp
cies illa cujuſdam quaſi *gelatinæ*. Vaſa quæ per ha
meningem repunt, pleraque ſanguine diſtenta; ſ
illa magis quæ per latera Septi Lucidi: quin etia
e medullari cerebri ſubſtantia inter ſecandum gutt
ſanguinis exiſtebant. Quæ tanto magis attendi, qua
to minorem ſanguinis copiam in ventris, & thora
vaſis majoribus animadverteram. Nihil aquæ in c
rebri ventriculis, ipſumque ſatis firmum, cereb
lum autem valde laxum, laxiſſimam Pinealem gla
dulam deprehendi, cum hæc, atque alia quæ hic m
morare neceſſe non eſt, non ſerius inciderem qua
ipſo quarto a morte die.

40. Et hic quidem tardius ab ictu abdominis
mortuus, citiſſime autem alter in hac ipſa Urbe, ſ
circa annum, opinor, 1670. cum hic ſtudiorum ca
ſa tunc eſſet Jacobus Sandri, quem Bononiæ int
meos Præceptores fuiſſe, alias tibi memoravi. Qu
mihi is narrabat, totidem verbis accipe.

41. QUIDAM equi calce in umbilico ictus, il
co, apoplectici inſtar, concidit mortuus. DI
SECTUS nihil aliud præter naturam oſtendit, n
ſugillationem, & nigredinem inteſtinorum, percu
loco reſpondentem.

42. Audienti hæc mihi adoleſcenti in mentem ve
Hildani (*n*) Obſervatio, Juvenis a reſciſſo u
bilicali jecinoris vinculo mox cadentis, & citiſſi
morientis. Poſtea vero cum ejus vinculi læſi
nibus neque rationem, neque pleroſque Au
res multum tribuere, animadverterem; ea cogi
tione ſepoſita, in alteram incidi, ad quam Boh
(*o*), &

(*u*) Cent. Obſ. Anat. Chir. 75. (*x*) c. 4. cit. (*y*) Commerc. Litt. A. 1731. Spec. 41. n. 3. (*z*) c. 4. cit.
(*a*) Act. N. C. Tom. I. Obſ. 160. verſ. fin. (*b*) c. 1. §. 15. (*c*) n. 2. 11. & ſeqq. (*d*) Animad. 2. (*e*) 26. n. 25,
(*f*) Expoſ. Anat. tr. du bas Ventre n. 267. & ſeq. (*g*) Comm. in §. cit.
(*h*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obſ. 120. ſub A. 1698. (*i*) Dec. ead. A. 7. & 8. Obſ. 166.
(*k*) Sect. hac 3. Obſ. 25. §. 18. (*l*) Ibid. §. 19. (*m*) De Renunc. Vuln. Sect. 1. (*n*) Cent. 1. Obſ. 53.

o), & aliorum quos ipse laudat, Observationes, & quædam præterea Benivenii (p), videbantur excitare, ictuum videlicet abdominis homines prostrantium, & subito etiam extinguentium propter vehementissimam diaphragmatis, ut ille existimat, concussionem, & convulsionem, unde suffocatio, & asphyxia contingant. Attamen cum ictus de quibus ipse loquitur, non ad umbilicum, sed ad epigastrium spectent; ob hanc rem, aliasque nonnullas ego quidem assensum sustineo; arbitrium autem tuum esto.

43. Ad violentas abdominis Compressiones illa præ cæteris attineret quam Cisiarius pertulit ab rhedæ rota, per ventrem acta, unde gravissima incommoda, & maximum omnium quæ vidi, arteriæ Magnæ aneurysma provenere; nisi eam historiam Epistola ad te XL. (q) descripsissem. De Vulneribus autem, Ictibusve Lumborum, quo Observationes spectant Cl. Virorum Verdriesii (r), & Quelmaltzii (s), cum in præsentia nulla mihi ex meis in promptu sit, non una autem earum sit quæ ad Vulnera, Compressionesve Artuum spectant; ad has transibo.

44. VIR rusticus, non malo corporis habitu præditus, dum circa lignum operatur, plura ex hoc fragmenta palmæ dexteræ alte infigit, vulnere interstitio illi ferme respondente quod est inter metacarpi ossa, indici, medioque digito subjecta: nec nisi postquam convulsivis totius ejus artus motibus correptus est, Medico, Chirurgove se ostendit. Itaque octavo circiter ex quo vulnus sibi inflixerat, die huc denique in Nosocomium defertur. Sanguis tunc primum e sinistro brachio mittitur, oleum e dulcibus amygdalis recens expressum datur, oleum resinæ terebinthinæ in vulnus infunditur, dexter artus, & Spina linimentis quæ adversus nervorum distentiones faciunt, inunguntur, fragmenta ligni quædam e vulnere educuntur; sed incassum tum propter id quod mox dicetur, tum etiam quia mali tandiu prorsus neglecti is altiores radices egerat, totusque ille artus crebernimis convulsivis motibus sursum manifestissime retrahebatur. Igitur intra horam ex quo illuc delatus fuerat, quadragesimam vivendi finem fecit, cum ibi Discipulis structuram humani corporis in cadaveribus iis ostenderem; ad extremum enim spectabat mensis November A. 1742; itaque hoc quoque usus sum. Nunc cætera, ut consuevi facere, prætermittam: eaque dumtaxat quæ ad vulnus, aut ad alia attinent minus secundum naturæ modum se habentia, commemorabo. MANUS, & brachium non valde erant tumida. Vulnus orificio erat angusto, & ad circuli formam accedente; adeo autem profundum, ut per illud ossium quæ dixi, interstitium, ad manus dorsum propemodum perveniret, palmari tendinea expansione, & huic subjecto Adducente pollicem musculo, & Interosseis pertusis, nedum Lumbricali; tendinibus autem Flectentium secundum, & tertium digitorum illorum articulos, tum nervo secundum vulneris latus, ut vidi, pergente, facile, ut ex iis intelliges quæ continuo dicentur, insuper læsis. Dum enim vulnus ea libertate quæ Chirurgis in vivo permissa non fuisset, penitissime examinaremus; ligni fragmentum parallelopipedi forma, tenue quidem, ad longius transverso apice minimi digiti, dimidio autem minus latum, alte adeo abditum, atque ita intrusum, infixumque deprehendimus, ut non nisi vi lata iis quos diximus, Flectentium musculorum tendinibus, eximi sine difficultate potuerit. Eo igitur fragmento, dum subiit, illos tendines male habitos fuisse, intelligis, postea autem quam subierat, pus quod paucum, & ichoris fere simile e vulnere exibat, coercendo, acrius ob moram reddidisse, eoque potius ad illos tendines, aut certe ad illum nervum, cum sensim, sensimque exstillaret, vellicandum.

Erant venæ passim tum internæ, tum externæ fluido, atroque sanguine distentæ, quod Thoracem, & Collum, & Caput dissecantibus facile fuit animadvertere, indeque etiam proclivius fuit cognoscere, Cephalicam venam in sinistro artu non modo infra, verum etiam supra cubitum defuisse, nisi quod supra, levissima, tenuissimaque ejus adumbratio vix per accuratam attentamque dissectionem reperta est. Capite a vertebris absciso, nihil aquæ ex harum tubo defluxit, nihilque item de ea fuit in cerebri ventriculis, in quibus Choroides plexus ex fusco rubberrimos conspexi, ut sanguifera passim quamplurima vascula in medullaris Cerebri substantiæ dissectione. Ipsum autem, & Cerebellum, & Medulla, & nervi justa erant firmitudine.

45. Dum has tibi describerem gravissimas, lethalesque convulsiones, quæ profundo manus vulneri successere, earum venit in mentem quæ post leve vulnusculum advenerunt digiti Indicis, per se quidem non ita graves, sed graviores quam erant, visæ tum ob ea quæ adjuncta habebant, tum propter animalculum, a cujus morsu nihil ejusmodi expectabatur. Generosa inter Veronenses Virgo, annos sexdecim nata, cum haud secus ac illa civis sui Catulli (*) Lesbia, passerculum aleret quicum lusitaret, dum ex humero dextero, in quem forte insiluerat, auferre vellet sinistra manu, improba bestiola rostri ictu vehementiore digitum indicem simul momordit, & sauciavit in ipsa articuli primi, & secundi junctura a parte exteriore. Præter communia integumenta, nervei aliquid tum fuisse laceratum, idem indicavit digitus, qui continuo se flexit, ampliusque extendi, aut moveri non potuit; eoque minus mobilis factus est, cum mox in vulnusculo pus fieret, dolore aucto, & manu quoque contracta, & intumescente. Huc febricula accessit dierum aliquot. Quæ tamen, & omnia quæ dixi, cum manus, tum digiti mala celeri, & felici, ut videbatur, curatione sublata sunt. Sed vix hæc erant consecuti, cum ecce tibi ipso quartodecimo ex quo digitus sauciatus fuerat, die repentinus tremor a pedibus, mox a manibus coortus, indeque sensim per universum corpus propagatus, Virginem corripit, periculosam, longamque syncopem afferens: qua soluta, non propterea tremores quieverunt; sed cum gemitu, & aliquo interdum ululatu conjuncti, plures perstiterunt horas, donec apertis tandem oculis, & laxata quæ ad superiorem adstricta erat, inferiore maxilla ad se rediret, omnium quæ sibi contigissent, prorsus ignara. Brevi autem interjecta quiete, rursus eodem ordine omnia reverterunt, levius quidem, & multo brevius, sed crebro adeo vexantia, ut quotidie sexdecim, aut duodeviginti insultus numerarentur. Jamque sex dies ad hunc modum res perstiterant, cum per litteras, quæ hæc narrabant, consulti sumus pridie Kal. Sextiles A. 1743. Non perplacuit quidem nobis, Aphorismos Hippocratis (t) recolentibus, febrem eo in casu per corticem Peruvianum fuisse abactam, vulnusculum autem tam cito ad cicatricem perductum, recordantibus, Celso (u) visum esse secundum lectionem quam alias (x) retinendam ostendimus, *omnem fere morsum habere quoddam virus*, idemque ob gravissima symptomata quæ anseris quoque, & galli morsus excepere, Matthiam Tilingium (y), Jo. Georgium Sommerum (z), & ante hos Joannem Schenckium (a), hunc ex Baccii, illos ex propriis Observationibus censuisse. Attamen cum hos omnes morsus aut manibus, aut digito, quemadmodum in proposito casu, illatos fuisse, animadverteremus, partibus quæ aut quia tot tendinibus instructæ sunt, aut quæcunque alia sit verior causa, certe vel sine ulla virulenta infectione laceratæ, & contusæ magnis sæpe, & vehementibus malis obnoxiæ sint; ea respondimus, quæ sive insultus a citius occluso vulnusculo, sive hujus tantummodo occasione non aliam quam in hystericis, originem habuissent, quippe in Virgine sanguineo temperamento ad melancholicum inclinante, & succi plena, neque tamen pro humorum copia satis per uterum sanguinis singulis mensibus excernente, ea, inquam, respondimus quæ opportuna esse posse, credidimus. Sive autem eorum ope, sive ætatis, ac naturæ viribus ea omnia conquieverint,

(o) De Renunc. Vuln. S. 1. & S. 2. c. 3. (p) De abdit. & c. morbor. caussis c. 110. in fin. (q) n. 26.
(r) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 86. (s) Differt. de Pingued. §. 17. in fin. (*) Carm. 2. & 3. (t) S. II. 26. & IV. 57.
(u) De Medic. l. 5. c. 27. (x) in Cels. Epist. 1. (y) Eph. N. C. Dec. 2. A. 2. Obs. 75. (z) Dec. ead. A. 10. Obs. 82.
(a) Obs. Medic. l. 7. S. 1. Obs. 13. in fin.

certe nullam poftea iis de rebus querelam accepimus.

46. LANARIUS cum Lanario, patruo, an avunculo, certe confanguineo, rixabatur. Multo mero epoto uterque calebat, ut III. Idus Novembris plerique plebejorum hic folent; erat enim is dies, A. 1745. Noctu denique a verbis ad arma ventum eft. Primus forte cadit, quippe claudus artu dextero. Alter jacentis femur finiftrum cultro vulnerat, atque adeo tranfverberat. Cultri enim mucro paulo fupra genu a latere anteriore interno fubiens, a latere pofteriore externo prodierat. Ingens continuo per utramque vulneris orificium fit fanguinis effufio, quæ, ut nox erat intempefta, ab iis qui aderant, non modo inhiberi non potuit, fed ne retardari quidem tantifper, ut intra fex feptemve horas virum, denique in Nofocomium illatum, non abfumeret. CADAVER macrum, fed intra fanitatis modum, ftudiis erat noftris opportunum, tempus autem anni haud importunum. Itaque Idibus, & diebus infequentibus diligenter perfecuimus. Sed alia quæ adnotavimus, in alia Scripta, ipfius autem claudicationis perfpectam caufam in alias Litteras (*b*) rejicimus. Nunc cætera adfcribemus. Et primum accurate adaperto vulnere, tantæ fanguinis effufionis caufa in confpectum fe dedit. Cruralem enim arteriam, ad poplitem contendentem, fociamque ejus venam, magna ex parte in tranfverfum incifas deprehendimus. In Ventre porro omentum moderate pingue, a dextris erat finiftrifque ad ventriculum retractum: hic vino plenus; nullum tamen chyliferum vafculum per mefenterium, aut per inteftina repens ufquam occurrit. Ex quibus Tenuia, uno excepto Duodeno, ex cinereo fufca: Coli pars quæ in tranfverfum ducitur, tota, & partium utrinque proximarum portio, ferme ad digiti pollicis tenuitatem contracta. Fellis veficula quoque contracta erat; idque non folum pauca, quæ inerat, bilis oftendebat, fed & fovea ad illam excipiendam in jecinore excavata, quæ, cum refpondere latitudine debuiffet, multo erat quam ipfa, latior. Renes grandiores, Lien parvus, & infolita quadam figura, nec minus tamen quam illi, fanus; nifi quod mihi inter differandum paulo firmior vifus eft, quam deberet. In Thorace pulmones, cætera fani, adeo in fe concidentes, vix ut ullos minori volumine vidiffe meminerim; fed dexter magis, ut qui fumma tantum parte per laxam, nec valde latam membranam alligatus erat ad pleuram, cum finiftri latus magna ex parte effet ad illam arctius annexum. Quod fic concidiffent, & colore tamen effent; fi pofteriorem faciem, ut par eft, excipias; ex cinereo albicante, caufa erat exigua omnino copia fanguinis, quam in vafis quidem majoribus tum ventris, tum etiam thoracis fuperfuiffe, animadvertimus; nam pulcherrimo alioquin erant colore mufculi. Sed & cor prorfus erat fanguine vacuum, vix ut in auricula dextera parvulus effet grumus. Hic ad polypofam concretionem vergebat; cum quidquid alibi reftabat fanguinis, effet fluidum.

47. Si ab impofito vulnere peritus Chirurgus ftatim adeffe potuiffet, & vinculo quod torcular vocitant, femur fupra vulnus adftringere; tandiu faltem hominem fervaffet, ut liceret de artu amputando cogitare. Nam tranfverfa tum arteriæ, tum venæ magna ex parte incifio rationes curandi alias inutiles reddidiffet, quæ prudenter a Cel. Heiftero (*c*) non folum propofitæ, fed & feliciter in ufum tractæ funt, cum fere ibidem arteria hæc, at fecundum longitudinem, effet vulnerata. Neque ejufmodi incifio cum tanta fanguinis fluiditate conjuncta, poterat vel miferam illam fpem præbere, ut grumofus fanguis, quemadmodum in ejufcemodi cafu ex Sepulchreto (*d*) intelliges vidiffe Bartholinum, vulnus ad aliquot dies obturaret. Cæterum quod ad vulnera vaforum attinet, in utrislibet artubus curationem aut nullam, aut non fine amputatione admittentia, legefis plures Obfervationes in libro *de Renunciatione Vulnerum Lethalium* (*e*) ab Joanne Bohnio productas: quem eximium fane Virum a me fæpe adeo in his Litter[is] effe laudatum, non miraberis, ubi vel exemploru[m] quæ propofuit, numerum, vel de his perpetuum in S[e-] pulchreto filentium animadverteris, vel demum n[o-] veris quid ejus memoriæ debeam, qui mihi, præt[er] cætera, fuis cum libris aliis, hunc ipfum quoque [li-] bellum adolefcenti benigne miferit.

48. Ad violentas Artus Inferioris Compreffiones c[en-] fus videtur attinere cujufdam Adolefcentuli, qui [in] Nofocomio deceffit S. Mariæ de Morte, diffectufq[ue] eft, cum ego Bononia forte tranfirem inter init[ia] menfis Junii A. 1709.

49. ADOLESCENTI annos nato ad duodevigi[nti] plauftri rota fuper imum fere finiftrum calcaneum d[u-] cta, nullam aliam attulifle noxam videbatur, n[isi] quod communia avulferat integumenta. Dum lev[i] ad fpeciem noxæ curatio feliciter procederet; ecce po[st] dies aliquot collum, & dorfum rigida fiunt; ut qu[i] tetani quodam genere correptus, artus quidem m[o-] vere poffet, collum autem, dorfumque non poffet. Huc illud acceffit, ut per intervalla vehementiffim[is] totius corporis tremoribus concuteretur. Quibus [o-] mnibus ad viginti, & amplius dies ad hunc modum, fana femper mente, perfiftentibus; cum lumbricu[m] teretem vomuiffet, crefcente fenfim ftertore viv[ere] defiit. PES, fub vefperam infpectus diei ej[uf-] dem quo erat mortuus, calcaneum ferme jam fanatu[m] oftendit. Abdomine, quod turgidum erat, c[on-] ducto, confpecta eft pauca aqua effufa, inteftina a[u-] tem omnia, & ventriculus fana quidem, fed valde ae[re] diftenta. Intra Colon, propter Appendiculam Ve[r-] miformem, lumbricus teres mortuus. Thor[ax] quoque in finiftro cavo paucam habuit aquam eff[u-] fam, illius autem pulmonis pofteriorem partem d[u-] ram, & ex fubftantia hepaticæ fimili. Concretion[es] polypofæ erant in vafis Magnis, & cordis ventri[cu-] lis, in quorum dextero fanguis quoque cum aer[is] bullulis. Cranio refecto, in Laterali Sinu de[x-] tero Craffioris meningis fanguis concretus, in alte[ro] fluidus confpectus eft, nec fine bullis etiam maj[us-] culis. Bullæ quoque plurimæ fub Tenui meninge, præfertim ad finiftrum cerebri anteriorem lobum. Aqua præterea fub eadem; cujus aquæ fapor nonn[ul-] mini qui guftare voluit, vifus effe nullus, aut ce[rte] vix leviffime falfus. In ventriculis cerebri aqua n[on] pauca. Nec pauca effluxit e vertebrarum tubo, pr[æ-] fertim cum lumbos, & os Sacrum attolli juffiffem. Laxum cerebellum, firmum cerebrum: & quæ per h[u-] jus ventriculos repebant vafa fanguifera, plexufq[ue] Choroides minime albicabant.

50. Quod cenfuit Vallefius (*f*) fuper illo Hipp[o-] cratis Adolefcente qui cucurrerat per viam afperam, indeque *doluit calcaneum maxime inferna parte*, qu[o] & vicinia nigra facta, *dies* omnino *a curfu vixit* [vi-] *ginti*, & quod item Augenius (*g*), cum de plurib[us] loqueretur, qui levi ex vulnere perierant, & nomin[a-] tim de M. Sobrirantio *ex plaga in calcaneo admodu[m] exigua inflicta*, *præter omnium fpem decimaquarta m[or-] tuo*, nimirum ab levibus exterioribus ejufmodi cau[fis] nihil, nifi occafionem, a malo autem corporis app[a-] ratu, fuccorumque malignitate gravia fymptomata, ipfamque adeo mortem oriri; idem facile videbit[ur] tibi in hoc cafu ftatuendum: idque eo magis, qu[od] lumbrici, & tam cita aerearum bullarum ex fanguin[e] & humoribus evolutio accipi pro indiciis poffunt p[ra-] væ horum difpofitionis, five, ut Majores loqueba[n-] tur, putredinis. Equidem indicia ejufmodi non co[n-] temno, ab Hippocrate ipfo (*h*) deducta, ubi *m[ulti] homines ab omnis generis vulneribus*, fcripfit, & *n[ul-] la re gravibus*; tamen *neque hæc admirari opor[tet-] re ...., illud expendendo, quod .... corpora hom[i-] num plurimum differunt*. Præterea nec illud Val[e-] ignorare me, nofti, qui tibi alias (*i*) commemo[ra-] verim: *fine vitæ noftræ variis & occultis caufis expofi[tæ] interdum immerentia fupremi fati titulum occupare; c[um] magis in tempus mortis incidant, quam ipfa mort[em]* accer-

(*b*) Epift. 56. n. 14. (*c*) Differt. de Arter. Crural. Vulner. n. 6. & feqq. (*d*) Sect. hac 3. Obf. 26. §. 8. (*e*) Sect. 1.
(*f*) Comment. in l. 5. Epidem. n. 47. (*g*) Tom. 1. l. 9. Epift. Medic. 2. vel potius 3.
(*h*) Prædict. l. 2. n. 19. & 20. apud Marinell. (*i*) Epift. 26. n. 14.

ccerſant. Denique in his ipſis Litteris (*k*) cum de ulnuſculo ſcriberem Virginis illius Veronenſis quod ravia ſunt conſecuta ſymptomata , quantùm iſtiuſ- nodi indiciis tribuam , videre potuiſti. Atta- nen ſiquis forte in hoc , illoque caſu tum naturam artis ſpectet quam externa læſit injuria , tum genus ymptomatum perpendat quæ acceſſerunt , convulſio- es videlicet, unde eſſe potuerunt pleraque omnia non modo quæ in illa Virgine, ſed etiam quæ in hoc Adoleſcente acciderunt; conſtrictis enim hic illic vaſis, & lymphæ , ac ſanguinis motu diutius retardato , tum ſyncope , tum aquæ effuſiones , tum pulmonis inflammatio facile fiunt; ſiquis, inquam , hæc ſpectans, malit ab extrinſecus accedente cauſa aliquanto plus quam horum occaſionem repetere; non pertinaciter refragabor. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LV.

Sermo eſt de Ulceribus, & Sphacelo.

SEctionis quæ ſic inſcribitur , & libro hoc IV. Sepulchreti Quarta eſt, cum initium ducatur ab Achoribus, & Tinea; non ſatis apparet, cur non adem comprehendantur illæ quoque Obſervationes Lepræ, & Pſoræ, & Tineæ ipſius, quarum alias denum invenies principio Sectionis XI. unam autem prope finem Sectionis XII. (*a*). Cauſa autem certe non fuit, ne prolixior æquo foret Sectio hæc IV; ſiquidem & illæ quæ alio rejiciuntur , Obſervationes paucæ ſunt, & brevis hæc Sectio eſt , præſertim ſi Scholia demas, & de Obſervationibus tredecim quæ ſub numero X. proponuntur, decem alibi jam antea productas, ex iiſdem unam (*b*) bis poſitam hic fuiſſe, animadvertas. Quæ idcirco memorare volui , ne forte mireris, vix aliquas ſupereſſe nobis, nullam repetere volentibus, quas hac Epiſtola ſcribamus.

2. Ut enim ab Achoribus nos quoque , & a Scabie capiamus initium: ſi forte ſcire aves, quænam a Valſalva, aut a nobis reperta ſint in corporibus quæ is fuerant vitiis infecta; in Epiſtolis X. (*c*) XVI. (*d*) XXXVIII. (*e*) XLI. (*f*) in aliiſque facile invenies. Quæ relegens, velim animadvertas, iis ulcuſculis aut per ſe, aut per inunctiones quaſdam ſiccatis, infantem ex convulſionibus , Virginem ex hydrope thoracis, & pericardii, Mulierem ex acuta febre, & tympanite , Juvenem ex urinæ ſuppreſſione periiſſe; mortis autem cauſam ex occluſione ulcuſculorum extitiſſe, quæ cum manantia , morbos arcerent , aut , quod in Infante, & Muliere manifeſtum erat, etiam pellerent; ſiccata, ſtimulantes quæ per ipſa antea ejiciebantur, particulas, noxiumque humorem in ſanguine cohibebant, effuſum mox in omnibus ferme aut inter meninges, aut in ventrem , aut in thoracem , quem ſubcœrulea aqua plenum in Virgine deprehendi. Incides etiam initio Epiſtolæ XVIII. (*g*) in Sororem cujus erat corpus minuta ſcabie fœdum. Ibi item fac tecum repures, ſi quis hanc inunctione abigere forte voluiſſet, quanto magis, ſic cohibitis erodentibus corpuſculis, aucturus fuiſſet vitia laxati, exnuatique parietis ventriculi cordis ſiniſtri , & Mamæ, huic annexæ, luridæ intus, & inæqualis arteriæ: idque eo facilius credes, ſi quid ex repreſſo herpete Trombellio (*h*) acciderit, nunc veniet in mentem. Porro cum Obſervationibus illis Valſalvæ, & noſtris convenire videbis quæ initio IV. hujus Sepulchreti Sectionis proponuntur, altera (*i*) in mulo Principe, cui cum achores prorſus evanuiſſent, fluenta aqua, pro illo corpuſculo non pauca, inventa ſub cranio eſt, altera (*k*) in fœmina quæ tinea lotionibus ſanata, cerebri hemiſphærium habuit putridum, & liquore citrino refertum. Ad quas, ſi velis, aliæ non derunt quas addas, duæ præſertim, altera ex Schulzio (*l*), oſtendens, quot, & quantæ viſcerum labes acceperint gravem, humidam , diuturnam ſcabiem , remedio externo retropulſam, altera ex Lanzono (*m*), quæ monſtrat vitia in cerebro, diaphragmate , jecinore inventa , cum acris tinea , & fœda ſcabies per unctionem ſublatæ eſſent.

3. Sed vel ſine cadaverum diſſectione quotus quiſque Medicus eſt qui ex retropulſa ſcabie, aut achoribus interna , externave mala ſæpe extitiſſe , non viderit? Meminiſti , Valſalvam (*n*) pro tumore conſultum eſſe, qui ſeu vera ad genu exoſtoſis eſſet, ſive eam mentiretur, illi certe de qua loquimur, cauſæ ſucceſſerat. Ab eademque cauſa quos externos , internoſve morbos Gerbezius (*o*) viderit, in hiſque malignas febres, quas, nec ſemel, Lanzonus (*p*), & lethales quidem, adnotavit, itemque ut aſthma obſervaverit Dethardingius (*q*), Cummius (*r*) autem, ab ipſo indicatus, apoplexiam, eorum inſpectis Obſervationibus cognoſces. Quamplurimas addere facillimum eſſet, ſi aut opus foret , aut non eſſem alias infra (*ſ*) commemoraturus. Quamobrem cum ipſe quoque meas hic producere non paucas poſſem ; duas , haud amplius, proferam , ambas uno menſe Februario A. 1710. in Viris duobus, meis Generoſis Civibus, habitas. Alteri manantia capitis ulcuſcula, eorum prorſus ſimilia quæ achores in infantibus vocamus, a frigidi nocturni aeris injuriis ſiccata erant , cum octo vix diebus exactis, maligna febri correptus eſt, vomitionibus, & denique ſingultu ſtipata, in qua etſi pulſus valde infirmi erant, & præter ea quæ dixi, prava alia non deerant ſymptomata, ipſe tamen bene ſemper ſibi habere videbatur: ex eaque, fruſtra ſeniore ejus Medico, & me quoque diebus noviſſimis accerſito, quæ opportuna viderentur, præſtantibus, nono morbi interiit die. Alter perſimili, ſi cutis eroſionem, & cruſtas ſpectares, affectione laborans , quæ brachia primum, mox crura quoque, denique & partes nonnullas alias cruciabat, cum de conſilio neſcio cujus induſio uſus eſſet, ſuffitione ſulphuris medicato , cutis quidem morbum omnem propemodum abegerat, ſimul vero rheumaticis univerſi corporis doloribus prehenſus fuerat cum febre conjunctis , qui non modo noctu quieſcere, ſed & interdiu ſe de latere in latus convertere prohibebant, quin vel linguam ipſam, & gulam afficere incipiebant. Occurſum eſt a nobis cito , & diligenter. Sed tamen, niſi natura adjuviſſet, retropulſam materiam partim ad cutem , partim ad inteſtina quo per ſe vergebat, expellendo, neque intra menſem ſolutos dolores, neque intra ver proximum perſanatam cutem facile vidiſſemus, neque ægrum deinde ſoſpitem ad extremam uſque ſenectutem provectum. Verum nemini Medicorum, ut dixi, ejuſmodi caſus non occurrerint ex illo uſque tempore quo primus omnium Hippocrates (*t*) Athenienſem illum memoravit, qui prurigine toto corpore vehementiſſime cruciatus, eaque cutis craſſitudine, & aſpectu, ut lepram referret , cum balneis calidis quæ in Melo ſunt, uſus eſſet, *a pruritu quidem , & cutis craſſitudine liberatus eſt, verum hydropicus factus , mortuus eſt*. Earum autem balnearum aquas fuiſſe ſulphureas, Martianus (*u*) cenſebat, & certe Plinius (*x*) ſulphur *nobiliſſimum in Melo inſula*, Dioſcorides (*y*) autem *plurimum gigni* tradiderunt.

4. Hæc, atque ea præſertim quæ de morbis commemora-

(*k*) n. 45. (*a*) in Additam. Obſ. 6. (*b*) §. 6. & 8. (*c*) n. 9. (*d*) n. 34. (*e*) n. 22. (*f*) n. 4.
(*g*) n. 2. (*h*) Epiſt. 26. n. 39. (*i*) Obſ. 1. §. 1. (*k*) Ibid. §. 2. (*l*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 231.
(*m*) Eph. eorund. Dec 3. A. 9 & 10. Obſ. 113. (*n*) Epiſt. 50. n. 13. (*o*) Eph. cit. Dec. 3. A. 2. Obſ. 167.
(*p*) Ejuſd. Dec. A. 9. & 10. Obſ. cit. 113. & Obſ. 16. (*q*) Append. ad Dec. 3. A. 5. & 6. n. 8. in Obſ. Parallel. ad Obſ. 58.
(*r*) Dec. 1. A. 1. Obſ. 58. (*ſ*) n. 7. (*t*) Epid. l. 5. n. 4. apud Marinell. (*u*) Annot. ad hunc Hippocr. locum.
(*x*) Nat. Hiſt. l. 35. c. 15. (*y*) De Medic. Mat. l. 5. c. 83.

moravi scabiem consecutis inunctionibus abactam, eo te facile adducent, ut ex me quæras, quid igitur sentiam de minutissimis animalculis, quæ ætate nostra cum animadvertissent perindustrii Viri, & unicam scabiei causam esse, docuissent, docuerunt quoque, prætermissa interna curatione, quocunque anni tempore, sulphureis, aliisve quæ ipsa interimerent, exterius adhibitis esse exterminanda; sic enim sublata causa, cito, & tuto scabiem evanescere, nullo incommodo, nedum morbo, insequente. Ego vero; ut ingenue, quemadmodum solitus sum, tecum loquar; primum admonebo, ne eruditis Viris plus tribuas, quam sibi sumunt. Nam quod ad inventum attinet, nihil facilius est, quam ostendere, animalcula illa vel multo antiquioribus, quam ipsi agnoscunt, fuisse jam nota. Non iis Scriptoribus dico quos ab nonnemine objectos esse video ex Daniele Sennerto (z), ubi de Vermibus Dorsi verba facit, & multo minus iis qui Venam, ut vocant, Medinensem olim memorarunt, post Velschium (a) a Wepfero quoque confirmatam, ut ex superiore III. Sepulchreti Sectione (b) intellexeris. Sed iis dico qui longe minora, & certe breviora animalcula, ejusmodi verbis memmoravere quibus Abinzoar apud Joannem Langium (c). *Sunt enim Syrones*, inquit Abinzoar, *pedecelli, Arabibus assoabat dicti, qui subter cutem & ad manus, & crura serpunt: pustulas quoque aqua plenas sub cute, ubi delitescunt, excitant: qua dissecta, prorepunt animalcula tam parva, ut vix visu, quamvis perspicaci, ægre deprehendi possint*. Formam quoque ipsorum aliis antea fuisse microscopii auxilio non incognitam, cum Borelli Observationes indicant a Velschio (d) commemoratæ, secundum quas Sirones *testudinum effigies repræsentarunt*, tum præsertim Ettmülleri illa confirmat Sironum Observatio quæ Lipsiæ I. Actor. Erudit. Volumine (e) proposita, præterquam alios nominat qui prius viderint, animalcula ipsa sic descripta exhibet, & delineata, ut descriptio, & pictura perfectiores quidem paucis post annis reddi potuerint, sed tanquam novæ prorsus in medium proferri non potuerint. Potuerunt quoque præclaris explicationibus plura illustrari quæ ad scabiei originem, multiplicationem, facilemque tum per contactum communicationem, tum per certa, exterius adhibita, remedia curationem, ad aliaque attinent de hoc genere. Sed dum curatio ista exterior, interiore omissa, commendatur, videtur his doctis Viris idem accidisse quod Helmontio (f) illam pariter laudanti, hanc improbanti. Helmontius enim etsi præter scabiem ab attactu, eam quoque agnosceret quæ sponte oriretur (g); tamen utriusque ut eandem indolem, sic idem semen, sive fermentum in cute dumtaxat statuebat. In qua una tanto magis hi hærere morbum omnem, constituunt, quod in illa una ista nidulantur animalcula, quæ si nulla in mundo essent, nullam quoque scabiem fore, asseverant; ut quæ nunquam corripiat quenquam, nisi aliunde nactum ista animalcula. Igitur ex istiusmodi dogmatibus quid utrorumque Auctoribus partim veri, & utilis, partim minus veri, minusque tuti in curatione docere contigerit, videamus.

5. Medicus prudentissimus, idemque doctissimus Ballonius (h) cum super cutis affectionibus in dogmata quorundam incidisset cum illis consentientia de quibus modo dicebamus; ratione, experientia, & Hippocratis doctrina fretus, tria cutis affectionum genera caute inter se ita distinguenda esse, censuit, ut aliæ sint tamquam cutis ipsius morbi, aliæ tanquam interiorum partium abscessus, aliæ tanquam inter utrasque ambigentes. Neque signa per quæ singulas internoscamus, prætermisit: neque dubitavit, ubi cutis tantummodo morbi sint, *tunc in externum illud vitium incumbere oportere, non lacessitis per medicamenta purgantia partibus intestinis*. Quin huc facile pertinere, indicavit, *latas* illas Simonis *pustulas*, quem Hippocrates (i), *ubi ad ignem inungeretur, aut calida lavaretur, opem sensisse*, scripsit; *vomitum* autem *non profuisse*. In primis vero ad propositum facit qu[...] ad verba illa Ballonii adnotatum leges (k): *Dum qu[...] cum scabioso concumbit, & cutis inficitur, malum h[...] vere cutaceum est, & superficiaria curatio esse debe[...]* Vides igitur, quid veri, & utilis sit in una illa e[...] terna curatione, interna prorsus omissa, cum san[...] aliquis a scabiosi, aut linteorum ejus, vestiumve a[...] tactu scabiem paulo ante contraxit. Sed vides simu[...] quid minus veri, minusque tuti ista eadem haber[...] curandi doctrina, si scabies non cutis unius morbi esset, sed aut abscessus, aut abscessus simul, & cut[...] morbus. Neque enim facile assentiendum est, cum sc[...] bies nunquam, nisi a scabiosi contactu, ab ejusve an[...] malculis nasci dicitur. Num ab illuvie? num a pr[...] vis cibis, potionibusve nunquam nascitur? Certe al[...] ter plerisque videtur Medicis, & in his Sennerto, que[...] Epistola in Samonicum II. laudavi, ipsique Samoni[...] (l), si quod ibi ostendere, & explicare studui, reve[...] scripsit,

Illotus sudor, vel copia inutilis escæ
Sæpe gravi scabie correptos asperat artus.

Num a morbis non oritur quibusdam gravibus, di[...] turnisve, crisis instar? Num; ut cæteras omittam causa[...] ab lanarum contrectatione morbidarum ovium? San[...] quod Venetiæ olim, aut proximæ huic regioni accidera[...] de ejusmodi velleribus loquens, narrabat Virgilius (m[...]

.... invisos si quis tentarat amictus;
Ardentes papulæ, atque immundus olentia sudor
Membra sequebatur.

Sed non fuit illa proprie scabies. Fateor. Cutanea t[...] men erat infectio. Quo autem modo illa graviss[...] communicabatur; cur non & levior possit? Quin Cl[...] Werlhofius (n), variis Observationibus adductus, libenter crediturum, scribit, *scabiem humanam vera[...] ex lana ovium, quibus parum absimile malum per p[...] sturæ vitia ubivis frequentissimum est, primario subn[...] sci*; cum enim laneis indumentis fere omnes, & d[...] utamur, *forsan vix pauca esse quibus non ab impuri[...] ribus ovibus, aut imperfecte sanatis aliquid immistu[...] sit*: & *fortassis opifices lanificiis occupatos ideo max[...] me his malis laborare*. Ettmüllerus autem filius Pr[...] gramma ediderat Lipsiæ A. 1731. *de scabie ejusque o[...] tu ab impura lana* (o), quo eadem scripsisse, opino[...] quæ anno eodem super eodem argumento edenda m[...] sit ad Cæsaream Nat. Curios. Academiam (p), p[...] stulosam cujusdam puellæ scabiem ab lana repeten[...] qua pro stragulis se noctu obtegebat, cujus lanæ pa[...] esset scabiosis ovibus tonsa. Ibidem Coschwizium la[...] dat, qui ob laneorum pannorum tractationem sart[...] res præ aliis hoc morbo inquinari, dixerat. Neq[...] Æliani verba reticet, *quod qui lanam ovis a lupis [...] laniatæ pexerit, atque ex ea vestem confecerit, scabie[...] provocaturus sit ei qui illa vestietur*, an quia ejusm[...] di ovis ob graviorem scabiem infirmior, aut cæter[...] sequi impotens, aut a cæteris, ne has quoque in[...] ciat, abacta, sic in lupos facile incidat? Nec qu[...] in hac Civitate, in qua tot homines lanificio opera[...] dant, rarius aliquis, vel ex iis ipsis, occurrat scabi[...] sus; ideo Cl. Virorum conjecturæ spernendæ sunt[...] Alia enim aliis in regionibus pabula sunt, aliæ aqu[...] & aliæ fortasse in seligendis, purgandisque lanis r[...] tiones: & nunc certe in Venetia siqua gravior oviu[...] cutem prehendit infectio, non modo earum lanæ r[...] jiciuntur; sed nequis facere fraudem posset, ipsaru[...] cadavera suis cum lanis *humo tegere*, ut Virgilius ([...] ait, *ac foveis abscondere*, consilium fuit quod Supr[...] mo Venetiarum Magistratui, præfecto publicæ salut[...] obtulimus, cum super hac re hujus Eximii Medicoru[...] Collegii nomine A. 1724. responderemus.

6. Sed quid, inquis, si ovium scabies ipsa quoq[...] ab animalculis esset quæ per lanas in homines traduc[...] rentur? Nolo quærere, num post tot lanarum expu[...] gationes, quæ ab earum infectoribus etiam adduntu[...] vivere illa possint, cum certe pereant humana in sc[...] biosorum linteis per lotrices expurgatis. Malo te [...] cissim rogare, ut ad ea respondeas quæ ex Hoffma[...] ni[...]

(z) Medic. Pract. l. 2. P. 2. c. 24. (a) Exercit. de Vena Medin. (b) ad Obs. 26. Schol. n. V. (c) l. 2. Epist. Medic. 4[...] (d) Exercit. cit. c. 7. (e) A. 1682. M. Septembr. (f) Tract. 45. inscripto Scabies & cæt. (g) Ibid. n. 11. (h) Epid. & Ephem. l. 1. Constit. Hyem. A. 1574. (i) Epid. l. 6. S. 2. (k) n. 10. (l) De Medic. Præcept. c. 6. (m) Georg. l. 3. in fin. (n) Disquis. de Variol. c. 4. adnot. 54. in fin. (o) apud Haller. in Access. ad P. 9. Meth. Stud. M[...] Boerh; imo nunc ab eod. exhibit. inter Disput. ad Morbor. Hist. sub n. CXCIII. (p) Act. Tom. 3. Obs. 50. (q) loc. cit.

i (r), & Junckeri (s) certis quibusdam Observationibus consequuntur. Scribit ille, ortam esse scabiem ex intempestivo acidularum aquarum usu. Docet alter, *succum betulæ majore quantitate haustum*, temque *thermas Wolckensteinenses*, hasque *corporibus n primis floridis*, *scabiem inducere solere*. Nunc quæro ex te, putesne, in his thermis provenire, ut in eo succo, illisque acidulis inesse ista de quibus loquimur, animalcula quæ cuti adhæreant, aut quæ ex interioribus corporis cutem peant? Rursus ille prior (t), *sciendum est*, inquit, *semper facilioris esse sanationis scabiem per contagium communicatam, quam illam, quæ ex indigena sanguinis, & humorum dyscrasia*, id est sine ulla contagii uspicione, *originem sumsit*. Probat quoque (u) Lanzoni (x), Amici, dum viveret, nostri, Observationem scabiei, primis novæ Lunæ tribus aut quatuor diebus sic in milite crescentis, ut eos dies in lecto raducere cogeretur singulis quoad scabie laboravit, mensibus; laboravit autem menses septemdecim. Cui Observationi ex parte non absimiles afferre complures possem, a me olim adnotatas, iisque addere tum quod n scabiosis non semel vidi, ut vigente febre, pruritus cessaret; declinante autem, rediret, tum quod Saræ Virgini accidisse, certo scio, ut quotiescumque sanguis mitteretur; mittere autem non semel necesse fuit; scabies, quæ jam levior facta erat, mirum in modum semper cresceret. Hæc igitur omnia, atque alia, quæ sciens prætermitto, phænomena quæro ex te, ut candide mihi dicas, faciliusne tibi explicari posse videantur, si scabiem ponas ab animalculis, quam i a sanguine originem ducere. Illud denique scire velim, sicui exterior causa aliqua molestiorem cutis pruritum inducat, ut puta culicum, aliarumve ejusmodi estiolarum injuriæ, is autem pruritui indulgens, cutem usque & usque scalpat sic ut in scabiei similitudinem ulcuscula nascantur; scire, inquam, velim, ur eidem, aut aliis nequeat ex interiore causa is prurtus fieri qui ad scalpendum adigat, & ad cutem nguibus non secus atque cum ab animalculis iis llicatur, lacerandam?

7. Verum ne forte credas, me plus quam verum, æquum ferat, istis animalculis adversari; primum tebor, non modo sæpius ab illis scabiei originem e agnoscendam, sed & ubi minus illa esse, credes, nonnunquam revera existere adeo facile ob suam iguitatem latere possunt, cum ab uno in aliud cors transferuntur! Sic memini, cum in Patria medinam facerem illustri Matronæ, eaque ab longo, vao, & perdifficili morbo tandem convalesceret, ad ias quæ præcesserant, crises accedere scabiem visam e, quæ repente orta, cito cutem propemodum unirsam occupavit, sed palmas præsertim, ut præ mostissimo pruritu dormire non posset. Cum vesiculas iis cernerem minutas aquæ plenas, cujusmodi eæ lent esse in quibus ista animalcula nidulantur, anllas jussi earum unam aut alteram acicula aperire in æclara luce, & siquid globosi, expressa aqua, edure possent, mihi ostendere, exquisitis, quæ forte in omptu erant, vitris instructo oculo, examinaturo. uid quæris? Oblatum examinare diutius non opus it. Vivens erat animalculum, ea ipsa forma quam centiores delineaverant. Tum aliud, atque aliud emere, viventia omnia, & forma eadem. Cum mulrum quæ dominæ inservierant, nulla prorsus esset abie affecta; Medicus qui ante Redium, & Malpiium vixisset, e putredine orta esse illa animalcu, non dubitasset: contra autem mihi minime dum fuit, quin ancillarum aliqua alicunde aliquod, stibus adhærens, inscia domum, ad heramque attuet, idque alia, & hæc cætera, ut fœcundissima nt, brevi tempore peperissent. Neque hoc tantum odo fateor. Sed si forte velis, quod huic Matronæ cidit, idem omnibus qui scabie corripiuntur, accire, unamque hanc semper, cum scabies oritur, caum esse; equidem ipse non facile credam, a te autem ntisper credi, sinam, dum nihilominus ostendam, minime tutum esse, vel sic ortam scabiem, nisi forte in corpore, ut supra dictum est, sano antea, & nuperrime per contagium infecto, neglecta interna curatione, externa tantummodo sanare. Quid enim, obsecro, est scabies, undecunque tandem orta sit, quam ulcuscula, quæ si in unum juncta essent, persæpe ulcus longe amplissimum æquarent? Quis autem Medicus ulcus, non dico amplissimum, sed modicum, per se natum, aut etiam cauterio, aliave exteriore causa inductum, si diutius apertum manserit, non curato prius corpore, occludat? Quid ita? nempe quia per illa emissaria corpus, si quid pravi, aut certe redundantis habebat humoris, jam diu ejicere consueverat. Cur vero non idem in scabiei non recentis ulcusculis sine mora occludendis attendamus? quæ universa cum ulceri amplissimo respondeant, tanto minus sine prævia interna curatione persanare tutum est, quanto plus humoris pravi solebant extra corpus amandare, ejusdemque, in ipsis ulcusculis tum mora, tum ab externo aere vel magis depravati, intra corpus remittere. Scite enim, ut solet, Eximius Archiater Senacius (y), quod pus ab ulceribus exterioribus in sanguinem refluens, non modo pariter, sed violentius aliquando vitæ organis noceat, quam refluens ab ulceribus interioribus, inde esse, docet, quod non huic, sed illi cum aere commercium fuerit. Nunquam tamen vitæ organis vehementius nocuisse crediderim, quam cum scabiosi pueri internam pericardii faciem, externam vero cordis, & ferme omnium quæ pericardio concluduntur, scabiosam effecere; revera, inquam, scabiosam; nam diligens rarissimæ Observationis Auctor Buddeus (z) oculis cum inermibus, tum insuper vitro instructis, ejusdemmodi prorsus esse quæ ibi, & quæ in cute erant, pustulas, suo & omnium qui aderant, judicio comperit. Et tamen corporis ambitus erat totus scabie coopertus: quid, si fuisset retropulsa? Vides igitur, quanti intersit non retropellere: nec vana dicere qui negant, scabiem semper esse unius dumtaxat cutis morbum, & quod consequitur, huic uni adhibenda esse remedia, neglecta reliqui corporis curatione: quæ non modo si negligatur, sed si ita instituatur, ut naturæ motus ad cutem vergentis perturbetur; nonnunquam mors, alias alia ingruant mala. Legesis in VI. Act. Nat. Cur. Volumine totam, quæ Cl. Carlii est, XVI. Observationem. Hæc autem a me dici, putato, ut intelligas, quanta prudentia in Medicis requiratur, scabiosi corporis evidentia alia vitia sive primarum viarum, sive obstructorum viscerum, sive humorum copia, aliterve peccantium recte, atque ordine curaturis. Quæ inter postrema vitia, illius oblivisci nunquam oportet, quod, donec subsistit, scabie, quasi chronica quadam crisi, indiget. Exempla dabit laudata Carlii Observatio (a) tum in viro qui cum a nucha scabiosam, sæpe recurrentem, efflorescentiam linimento quodam abegisset, in epilepticas convulsiones incidit; has autem illa revertens efflorescentia sustulit, tum in viro altero, & quadam fœmina quibus ejusdemmodi efflorescentia, a longo jam tempore manum fœdans, cum exsiccabatur, imminentem febrim prænunciabat; febris vero finem, cum redibat. Et tamen parvam occupabat corporis partem, neque in his duobus ab remedio externo repulsa fuerat. Quid ergo? ubi scabies universum tenet corporis ambitum, & non modo per se evanescit, ut in viro ex quo natus erat, semper scabioso, de quo Lanzonus (b); sed unguine sulphurato, aut alio ejuscemodi abacta, ut in illo de quo Apinus (c), in iisque juvenibus de quibus scripsit Jo. Sebast. Albrechtus (d)? mirandumne erit, si cito maligna febris, aut gravia alia mala, asthma præsertim, accesserint, quæ non nisi scabie aut per se iterum, aut remediorum auxilio reversa, vincantur? Sic causam morbi ipsa indicat sanatio, facti videlicet a prava illa materia, quæ ut intus retenta nocet, ita rursus egressa liberat. Pertinent huc Ramazzini nostri (e) in multis habitæ Observationes, qui scabie inunctionibus retropulsa, postmodum febre correpti, illico uri-

(r) Medic. Rat. T. 4. P. 5. c. 5. Obs. 3. (s) Consp. Medic. Theor. Pract. Tab. 90. in Cautel. n. 19.
(t) c. cit. Thes. Pathol. § 24. (u) Ibid. §. 21. (x) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. Obs. 205.
(y) Traité du Coeur l. 4. ch. 3. n. 6. (z) Commerc. Litterar. A. 1745. Hebd. 42. n. 1. (a) in fine.
(b) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obs. 31. (c) Dec. ead. A. 5. & 6. Obs. 117. (d) Commerc. Litter. A. 1742. Hebd. 5. n. 1. M.
Art. & A. 1743. Hebd. 14. n. 1. M. Febr. (e) Constit. Epid. Urb. A. 1691. n. 32.

urinas nigras & fuliginofas reddebant, iidemque, cum fcabies remediorum ope ad cutem pellentium rediiffet, urinas fanorum fimiles excernebant; iterum autem retrocedente fcabie, aut denuo erumpente, hanc reciprocam in urinis mutationem oftendebant. Quo magis Medicus ille cautiffimus quæ fupra attuli, Hippocratis exempla, & Ballonii confilia diferte fecutus, fcabiem non omni tempore unius cutis morbum effe, intelligebat, ideoque *folis topicis* illam femper, & fine difcrimine *abigere, opus periculofæ plenum aleæ merito* cenfebat (*f*). Ramazzino Medicum alterum adde experientiffimum, Hoffmannum (*g*), *remedia* hujufcemodi morbi *externa in poftremis collocantem*, prius autem *fanguinis & humorum maffam vifcidam, acrem, corruptam debitis internis corrigentem*. Scilicet miffum in ejufmodi morbis fanguinem *tam vifcidum*, *& in coagulum quafi denfatum* deprehendere confueverat, ut *vix poffet feparari*.

8. At enim, inquis, neque retropulfa fcabie femper nigrum lotium, neque in fcabiofis omnibus iftiufmodi fanguinem videmus, meafque mihi objicis, alias (*h*) ad te fcriptas, Obfervationes: quafi vero optimum ipfe in fcabiofis fanguinem obfervaffem, neque aliter in aliis peccantem, aut quafi in variis, ut varia eft fcabies, variæ effe non poffent fanguinis noxæ, variive noxarum gradus, aut, quod potiffimum attendas, velim, quafi aliud tibi oftendendum fufcepiffem, quam minime tutum effe neglecta interna curatione, fcabiem non recentem externa dumtaxat abigere. Certe autem cum in pluribus fcabiofis, ficuti aliorum, meique ipfius Obfervationes teftantur, non omne vitium in cute fit; quomodo tutum effe poffit in omnibus promifcue cutem fanare, interiora negligere? quorum expurgatio fi non in omnibus, at in iis faltem quorum naturalia emiffaria non æque patent, per exulceratam cutem ex parte fiebat, aut fieri certe poterat. Quid dici ad hæc poteft? Illud, opinor, non deeffe Medicos qui contra teftentur, quod nos tutum effe, negamus, id fibi promifcue in fcabiofo quolibet, feliciter femper, & fine ullo quod infecutum fit, detrimento fucceffiffe. Verum ut nos eorum Obfervationes in dubium non vocamus: ita æquum effe, credimus, ut ipfi noftras, & tot aliorum Medicorum, quas fupra (*i*) indicavimus, in dubium ne vocent. Ad quas addes Hoffmanni (*k*) alias, & aliorum qui ab ipfo laudantur (*l*). Quibus, & aliis quas fciens omitto, quot, & quam gravia mala fic abactam fcabiem fecuta fint, manifeftum fit, & quod confequitur, de ea curatione quam alias alium habuiffe exitum, conftat, quid tutiffimum fit conftituere.

9. Quoniam autem adverfus fcabiem fulphur inter cætera in ufu eft; de eo peculiariter nonnulla addemus. Exterius quiden in unguentis, lotionibus, & indufiis etiam adhibetur, five ejus fuffitione, ut fupra (*m*) commemoravi, five potius decoctione ita ut poftea ad folem, aut ignem exficcentur, medicatis, quem, ut faciliorem, & multo elegantiorem, modum laudat Willifius (*n*); quanquam an *fine malo odore*, ut ait, prorfus fit, dubito. Interius autem aliter a Medicis, alter a vulgo in ufum trahitur. Et de ufu quidem externo alias probando, alias improbando fatis hactenus dictum eft. Nunc accipe, quomodo vulgus in hac quidem Civitate interius adverfus fcabiem fulphure utatur, & quæ inde nonnunquam accidant moleftiæ, & noxæ. Sulphur, in pulverem comminutum, in vinum conjiciunt non rubrum, fimulque cum vino potant. Adolefcentulam autem ego novi, quæ cum fumpfiffet, mox tantam capitis turbationem fenfit, ut fibi tunc quafi ftulta facta effe videretur, ventriculi, opinor, irritatione ad cerebrum continuo propagata haud aliter ac opii vim Boerhaavius (*o*) non dubitabat agere dum in ventriculo etiam tum eft, neque egere longa illa per chyliferos ductus via; nam canem qui ex devorato opio jam fere convellebatur, cum incidiffet, opium adhuc in ventriculo invenerat. Utcunque id eft; fulphur in ventriculum ipfum agere,

fi non ex utraque, continuo huc adfcribenda, Obf
vatione, at certe ex altera cognofcees, aut fufpicaberi

10. MULIER annos nata ad quadraginta, vin
& *tabacco* magis dedita, quam mulierem deceret,
diu quidem bajulo nupta, robufto viro, fed quæ
pererat nunquam, cum ad fcabiem quam contraxer
abigendam fulphur in vino non femel bibiffet,
viffime autem majori copia; mox cœpit male habe
nec femel vomuit, citoque Nofocomium adiit
febricitans, pulfu duro, & contracto, & de ma
querens refpirationis anguftia. Quamobrem datum
leum ex dulcibus amygdalis recens expreffum, & f
guis eft miffus. Poftridie cum vel major effet an
ftia refpirationis, miffus eft iterum: fuitque, ut
fternus, firmo denfoque craffamento, nulla tamen c
fta obducto. Lactis quoque, audita morbi caufa, c
thi dati funt duo. Sed crefcente illa fpirandi diffic
tate, & manifeftis urgentibus artuum convulfionib
languidiore facto pulfu, mortua eft ita ut totus
tra quatriduum circiter inchoatus, & finitus fit m
bus. CADAVERIS fectio, non ut mortis c
fam tantummodo inquirerem, fed ut Anatomes
diofos etiam erudirem; erat enim extremus ferme N
vember A. 1744; ibidem trigefima a morte hora
ftituta eft. Bono habitu erat corpus; fed cutis hi
lic minuta fcabie fœda. Abdomen autem tumidu
neque id a nimia pinguedine; hæc enim ut condit
ne erat optima, fic & copia erat jufta; neque it
ab aquæ multitudine in ventris cavum effufæ: q
etfi non pauciffima erat; extra pelvim tamen non
parebat. Verum & ventriculus, & Tenuia inteftir
& Colon ad magnos tractus; alibi enim aut natu
lem latitudinem fervabat, aut, quod finifterius pr
ventriculum animadvertimus, contractum plurim
erat; diftenta ipfa aere, abdomen diftenderant. Om
tum nulla inteftina tegebat, quippe furfum reject
an retractum; ipfum enim, & fuperior illa mefo
pars quæ tranfverfum Coli tractum fuftentat, ri
erant, & rubentibus maculis hic illic, a tergo
fertim, diftincta. In exteriore ventriculi facie
fanguifera paulo erant turgidiora. Facies autem i
rior qua fundus jam propius ad pylori Antrum a
debat, aream oftendit circuli forma, cujus diam
digitorum erat circiter quatuor tranfverforum.
aream ab reliqua ventriculi fuperficie hæc difting
bant quod minus lævis erat, minufque nitida, m
autem albida, & vafculis fanguiferis, quafi ab i
ctione nigricantibus, prædita, cum alibi lævor,
tor, minus albus color ubique confpicerentur, va
la autem fere nulla, nedum non fic expreffa aut
gricantia; ut evidens effet omnibus, quantum arc
la tota patebat, tantum de intima lamella ventri
fuiffe erofum. Nec præter hoc, ne in proximo
dem œfophago, aut inteftinis, quidquam animad
tere potui quod erofionem, aut inflammationem
gnificaret. Erat hic ventriculus ut æquo amplior,
fine rugis ullis, parietibus autem valde tenuibus
annuli pylori vix indicium aliquod retinebat. Q
rum hoc, fi non a primordiis, & ab alia aliqua
tiquiore læfione fuerit; cætera illa crebris, ut in
baci muliere, diftentionibus, & nuperæ etiam ab
clufo aere debebantur. Quæ in ventre adnotavi
qua, huc redeunt. Jecinoris veficula fubfidens pau
continebat bilem. Renes laxi erant. Arteria M
anguftior. Tum muliebria, ut in fœmina infœcu
diligentius infpexi atque incidi. Teftes erant vel
gis quam ea foleant ætate, parvi & ftrigofi. E
niftro hydatis, acini uvæ mediocris magnitudine,
ta exftabat. Uterus dextrorfum inclinatus, & f
potius parvo: quo magis adnotatione digna erat
vicis, ad imum præfertim, major quam conve
craffitudo, & coronæ ipfius qua cingitur uteri
lum, parvum hic, ut in virginibus, & circuli
ma. Ex hoc ftillabat humor colore lacti fimi
neque eo fluidior, nec fœtens, copia non pr
exigua; ut mulier fluore uteri laboraffe videret
Cujus fcaturiginem fuiffe altiorem ima cervice,

(*f*) Ibid. n. 28. (*g*) c. 5. fupra ad n. 6. cit. in meth. med. §. 15. & in thef. patholog. §. 19. (*h*) Epift. 49. n. 29. (*i*) n. 2. 3. 7. (*k*) §. 15. fupra ad n. 7. cit. (*l*) in thef. pathol. ibid. cit. §. 18. (*m*) n. 3. (*n*) Pharmac. Rat. S. (*o*) Prælect. ad Inftit. §. 857.

us dissectio indicavit. Ibi enim cervicis vesiculæ mu-um fortasse liquidiorem, nec tamen lacteum, conti-ebant. Superius nullæ vel dissecanti apparebant. Circa nedium longitudinis cervicis; duobus locis alte intra arietum crassitudinem conditam, dissecando, inveni ellulam inanem, subrotundam, parvi phaseoli capa-em, sine ullis aut ibi, aut alibi erosionis indiciis.

Thorace adaperto, id quod ex lumborum ver-ebris præsenseram leviter sinistrorsum se flectere in-ipientibus, manifestius cognovi, gibbam fuisse mulie-em; thoracis enim vertebræ multo magis se flecte-ant dextrorsum. Quod si contra res se habuisset, aut uterus, quem dextrorsum inclinatum fuisse, dixi, uisset, ut lumborum vertebræ, inclinatus sinistror-um; hanc ad eas fœminas adjicerem, quas, de uteri nclinatione scribens, tibi alias (*p*) commemoravi. ed levissima hic erat imæ Spinæ inclinatio, nec quam nnominata ossa, ut in illis, facile sequerentur. Cæ-erum non ut in ventre, sic in thorace, aut pericar-io effusam aquam offendi. Pulmones anterius, & ad atera cum pleura arctissime connexi erant: tumidi præ-erea, sinister præsertim, sed ab aere dumtaxat, & ad-misto humore, nusquam duri, nec magis quam æquum sset, rubentes. Cordis ventriculi concretum sangui-nem habuerunt, eundemque atrum, qualis & alibi uit. Cranio secto, quæ intra ipsum erant, o-mnia laxiora visa sunt, quam octavo, haud amplius, ab obitu die; tot enim accurata cæterarum partium issectio abstulerat; esse debuissent. Vasa per Tenuem neningem repentia, sanguine turgida; in Choroidibus utem plexibus vesiculas aquæ plenas, plurimas, nec ninutas, animadverti. Denique omnibus, quæ intra ranium erant, detractis, Petrosi utriusque processus facies qua alter alterum spectat, illaque vicinia non vis, sed inæqualis conspecta est.

11. BAJULUS, mulieris de qua modo dictum est, aritus, vir procerus, & quamvis subpallida facie, corporis habitu ad macilentum inclinante; tamen bustus, eadem ferme atque illa, ætate, & pariter bax, eadem qua illa, scabie correptus, eodemque m. illa remedio, sed non pari, quod sciam, copia us; postea quam illa mortem obiit, sex propemodum enses satis commode valuisse visus erat, cum circa edium Majum levi ad speciem febri prehensus est; l reipsa adeo exitiali, ut non ultra biduum in No-comio decubuerit. Primo die pulsus, cæteraque non mala, nisi ob anxietatem quandam, & inquietudi-m essent suspecta. Eo die idem quod plerisque aliis itio solet, datum est leve medicamentum quod blan-ventriculum, & intestina expiaret. Postridie autem m ea omnia quæ dicam aderant mala, ut uxoris me-ores, lac dederint. Vomebat enim: angustia illa ea-em respirationis, qua uxor olim, premebatur: toto rpore convellebatur, delirabat insuper vehementis-ne, & inter delirandum, sibi ventriculum uri, cla-abat. Per hæc ante diem a decubitu tertium viven-finem fecit. Quam ob morbi brevitatem facile id cidit quod ægre tuli, ut prius dissectum esse cada-r, scirem, quam hominem ægrotasse. Dissecuit ta-en Auditor meus, attentus, & intelligens, nunc me-o Feltriensium Medicus Antonius Guilermius: ex o hæc accepi. VENTRE aperto, in omento, pinguibus intestini Coli appendiculis, iisque præ-rtim quæ propius lienem erant, sicuti etiam in Adi-osa, ut appellant, renis sinistri membrana pingue-, quæ non multa erat, fusca, & sublivida animad-rsa est. Colon autem ipsum ab incluso aere triplo iam soleat, latius. Ventriculus contractus, exterius bfuscus, interius autem, sine ulla quidem erosione, flammatus ad palmæ amplitudinem qui lienem respi-ebat. Ima ora jecinoris livida, & nigrescens, nec men profunde. Thorace recluso, non ious quam diaphragma ab utralibet facie inspectum, pulmones, & cor reperta sunt secundum naturam se habentia. In cordis ventriculis mediocres polyposæ concretiones. Caput dissectum non est.

12. Quæsivi, num cutis scabiei quidquam reti-nuisset, item num postquam cum uxore vinum il-lud sumpserat, homo iterum sumpsisset. Utrum-que negatum est. Illud vero additum, vinum quo ambo usi fuerant, in vase æreo servasse. Quæ cum audissem, ut perniciosissimum hunc morbum febrem fuisse inflammatoriam, non dubitavi, sic dubitari posse, vidi, an scabies depulsa quidem, sed corpore non bene curato, ea in sanguine re-liquisset, quæ causa ex parte aliqua fuissent perni-ciei hujus tantæ, itemque cum inflammationis hu-jus sedes ventriculus fuerit, an ideo facilius fue-rit quod jam inde ab illius vini potione nonnihil esset infirmatus. Uxoris certe ventriculus quid ab illo detrimenti acceperit, supra legisti, sive ab æ-reo vase noxii aliquid traxerat, sive ob admistum sulphur dumtaxat nocuit. Quantum enim nocere sulphur possit, jam olim noverant antiqui Medi-ci, ex quibus accepit Plinius (*q*) lac asininum usui esse *contra gypsum, & cerussam, & sulphur, & argentum vivum*, frustra verente Dalechampio (*r*), ne cum illi scripsissent fortasse θρύον, id est solanum manicon, perperam Plinius legerit θεῖον, id est sulphur; neque enim inter ista quæ memorat ad minerale regnum, ut loquuntur, attinentia, vegetabile fuisse interjectum in eo, quem Plinius descripserit, loco, veri simile est, neque tam le-ve est scripturæ discrimen, ut facile adeo inter describendum fallere oculos possit. Sed & Galenus (*s*) sulphur inter ea posuit quæ *ulcus faciunt quibus diutius adhæserint*, & Haly Abbas, quem laudat, & sequitur Ardoynus (*t*), ei qui sul-phur biberit, *ardorem fieri in stomacho*, scripsit, *& incisionem, torsionemque, & intestinis ul-cera*. Nolim tamen credas, me cuicunque sulphu-ris generi, & cuicunque aut dosi, aut præpara-tioni, aut misturæ vires has noxias tribuere, qui minime ignorem, sulphur a Medicis non modo recentibus, & contra scabiem quidem, sed & an-tiquis interdum dari consuevisse. Sed mulierem de qua dixi, ex vino, in vase æreo asservato, & nimia copia sumpsisse, constat; purum autem, an impurum sumpserit, minime constat. Inspicias autem velim qui in fodinis ipsis quæ admisceri possint, admonuere, aut saltem quæ presse indi-cavit Waltherus (*u*), cum *explorandum*, scri-psit, *an fodinæ, quæ sulphur vivum præbent, mi-næras quoque aliter nocivas una cum sulphure fe-rant: maximeque arsenicum jungi, in plurimis sul-phuris speciebus metui: ita se novisse, a scrupu-lo sulphuris crudi sumto, vomitum, & tormina, & tenesmum fuisse excitata: quin etiamsi aqua sæ-pius coctum sulphur fuerit, & blando igne fluxe-rit; tamen in multis non tam alvi dejectiones, quam tormina inde secuta esse*. Id vero quocum arseni-cum junctum sit, ne exterius quidem scabiosorum ulcusculis esse adhibendum, cobaltum monstrat, quod ut *ejusdem cum arsenico indolis esse*, jure affir-mat Cl. Jo. Adr. Sproegelius (*x*), ita narrat, in-spersum scabioso puellæ capiti miserrimam mortem intra paucas horas attulisse, idemque tum scabioso cani a cobalto, tum aliis tribus, quibus cutem leni-ter inciderat, ad inspersu arsenico accidisse: addit-que viscerum labes per dissectionem vel majores inven-tas, quam si tantundem arsenici devorandum præbuis-set. Cæterum ad puellæ illius casum, addes similem in altera puella, phthiriasi capitis affecta, Harderi Ob-servationem (*y*); ad experimenta autem exempla illa quæ ex Fabricio Hildano, Jano Antonio Saraceno, Amato Lusitano, aliisque protulit Ettmüllerus filius

(*p*) Epist. 48. n. 33. (*q*) Nat. Hist. l. 28. c. 9. (*r*) in Adnot. ad eum locum.
(*s*) De compos. medic. l. 6. c. 2. (*t*) De Venen. l. 2. c. 15. (*u*) Progr. de Sulph. & Mart.
(*x*) Experim. circa varia venena &c. §. 28. & Exp. 36. (*y*) Sepulchr. in Additam. ad Sect. 11. l. hujus 4. Obs. 13. Hist. 13.

filius (z), mortis videlicet, aut graviſſimorum ſymptomatum ab adhibito ulceribus, imo ſcabiei ipſi unguento quocum arſenicum junctum eſſet. Quo fortaſſe etiam pertinet vetuſtior Baccii (a) Obſervatio inſperſi arſenici buboni exedenti, cui inſperſioni poſt triduum mors ſucceſſit per vomitus æruginoſi humoris graves adeo, ut ſuſpicio oriretur dati clam mercurii ſublimati. Certe autem pertinent recentes Goulardi (b) Chirurgi Experientiſſimi Obſervationes, cum aliis quas ex Morando indicat, congruentes, nimirum acrius erodentium, quæ excreſcenti ulcerum carni imponuntur, medicamentorum tenues particulas in ſanguinem ita permeare, ut æger veneno affectus moriatur, de vera interim mortis cauſa nemine ſuſpicante. Quæ omnia ſi perpendere volueris; inde etiam colliges, quam facile e ſcabioſorum muſculis propriæ erodentis materiæ particulæ in ſanguinem traducantur.

Verum antequam de ſcabie ſcribendi finem faciam, quæres fortaſſe, cur nunquam de Sebaceis cutis glandulis, ſecretaque ab his materia mentionem fecerim? Ego vero cum de Sironibus ſermo eſſet (c), ſupervacuum eſſe credidi admonere, non eſſe cum ipſis quandam vermiculorum ſimilitudinem, ut olim fiebat, confundendam, quando in hac Anatomes luce, ad quam nonnihil augendam pro meo modulo allaboravi, vel ab Junioribus video diſerte ſcribi, *vermes, qui puerorum cutem infeſtant, ſpecie fallere, & filamenta eſſe e folliculis cutis ſebaceis expreſſa, exploratum ſatis eſſe*. Quin etiam accepi, cum endemius ſit in Finlandia morbus quem vocant *Breſt*, magnas infantium ſtrages edens, iſque in perminutis conſiſtat univerſæ cutis tuberculis, in quoſdam quaſi vermiculos ſe extenuantibus, nunc, inquam, accepi, illum a Viris doctis ex obſtructione ductuum repeti glandularum ſebacearum, an quod ſecreta ab his materia craſſior, & tenacior ſit, proptereaque, dum vix lentius prodit, & ferme ſubſiſtit, in filamenta formetur, non ejus ſolum quæ porro excerni deberet, ſed & compreſſis ab hac proximis ubique ſanguiferis vaſculis, materiæ inſenſibilis perſpirationis neceſſarium adeo egreſſum morantia? Vides igitur, cur de Sironibus verba faciens, ſupervacaneum cenſuerim amplius materiam ſebaceam commemorare. Potius fortaſſis id a me fieri aliis locis potuiſſet. Cum enim ſecretio oleoſæ illius materiæ cum propter alia, tum præſertim ad mollem cutem, flexilemque ſervandam, & adverſus erodentia corpuſcula muniendam inſtituta eſſe videatur: conſequitur ubi illa ſecretio aut ſublata ſit, aut depravata, fore ut ea facile oriantur vitia quæ in cutaneis infectionibus animadvertuntur. Sic in elephantiaſi, ut quidam hoc nomen accipiunt, inflexilis, rigidaque fit cutis: quanquam etiam ſine elephantiaſi interdum, velut in muliere quam olim intra hebdomadas tres ſanavit, ut eſt apud Stalpartium (d), Jo. Fred. Helvetius, in aliaque ab Diemerbroeckio (e) deſcripta; aliam enim, cum deſcriptiones inter ſe confero, eſſe arbitror, & denique in Neapolitana illa cujus & morbus, & curatio propoſita ſunt, ut noſti, a Carolo Curtio (f). Quod vero ad eroſionem attinet, hanc in iis multo facilius contingere, credibile eſt quibus non contagio ſcabies oritur, ſed ex erodentibus, quæ in ſanguine adeo redundent, corpuſculis, ut vel ipſam inficiendo materiam ſebaceam, non modo ineptam ad muniendum inunctione ſua adverſus irritantes ſudoris ſales, ſed contra ad irritandum, & erodendum aptiſſimam reddant. Cur igitur, inquis, hæc ſupra non attigiſti? Nimirum non attigi, ne Cl. nonnullos Viros aut minoris facere, quam æquum ſit, aut laceſſere viderer, ſi ea aut prorſus negligerem, aut diſcutienda ſuſciperem quæ ante aliquot annos illi de ſebaceis glandulis, ſecretaque ab his materia propoſuerunt. Cui diſcuſſioni inſuper non eſt hic opportunus locus, quippe quæ & longum ſermonem, & tibi, nedum mihi, ingratum propter neceſſariam ſæpe eorum quæ alias ſatis ſuperque tradidi, repetitionem flagitaret. Quorum utrumque ex paucis quæ preſſe indicabo, facile co[...] cies. Glandulæ ſebaceæ ſunt, inquiunt, *in trache[...] canali alimentorum &c.* At tu lege Adverſ. IV. A[...] mad. 13. Glandulas ſebaceas paſſim per cu[...] disjectas *nunquam invenire* ipſis licuit. Tu vero [...] ſpicias Epiſt. Anat. III. n. 3. & 4. Vider[...] tamen *in cute faciei, pectoris, & brachiorum quor[...] dam hominum punctula nigra*, ex iiſque locis non [...] do ea punctula, ſed *unguinoſam quoque, teretem v[...] miculum mentientem, exprimi materiam:* eſſe igitur [...] *cute cava quædam minima, quæ orificio majora de[...] henduntur*; ſed hæc quæ viderunt, *in ſtatu ſano adeſſe*, contendunt. A te autem iterum quæ indica[...] aliaque meorum ſcriptorum loca, vel potius naſi in viris pleriſque, & quidem ſanis, ſunt inſpicien[...] Quid igitur eſſe, ajunt, cava iſta? *Vaginam* quæ [...] tea pili, nunc deſtructi, radicem complectebatur. [...] tibi Adverſ. I. n. 12. (g) & Adverſ. IV. Anim[...] 33. (h) legenda ſunt, in illis enim ego primum [...] pilorum conceptaculis adverſus glandulas ſebaceas [...] bitationem indicavi, in utriſque autem quædam [...] adverſantia, aut certe ipſam limitantia non reticu[...] quibus nunc addas, non futura iſta cava in naſi [...] majora, ubi videlicet minimi erant pili. Vagina [...] tem iſta ſub cute in pinguedine defixa eſt; *Colum[...] enim ſententiam veritate niti*, autumant, *omnes ſc[...] cet pilos radicem ſuam in pinguedine collocare*. C[...] lumbus vero neque *omnes* ſcripſit, neque ego ſcrip[...] cum ejus primum quoque ſententiam protuli, ut ex A[...] verſ. II. Animad. 5. cognoſces. Ego enim non n[...] ſciebam, eſſe pilos a quibus totam cutis craſſitudin[...] pervadi, oſtendere non poſſimus; ſed & Columbum [...] pſum videbam inter cæteros qui pinguedini affigunt [...] eos diſerte excepiſſe qui in ſcroto ſunt: his aut[...] adjiciendos eſſe alios, ut puta qui ex proximi colis [...] tegumentis, & qui tenuiſſimi ex auriculæ pinna, [...] ex lacrymali caruncula exiſtunt. Noli tamen [...] dere, vaginas iſtas pilorum quæ pro ſebaceis glandu[...] ſubſtituuntur, ideo in pinguedine defixas poni, ut [...] hac oleoſam accipiant materiam. Prodire quidem [...] iis vaginis materia dicitur quæ ſebacea vocatur; [...] oleoſa tamen non eſſe, quia lintea materia hac *cop[...] ſe imbuta, flammis ſatis diu reſiſtunt;* quaſi vero pr[...] ter illam nihil induſiis, aliiſve linteis adhæreret [...] ſudoris, & inſenſibilis perſpirationis materia, aut ill[...] quidquam præter purum oleum eſſe, negaſſemus: qu[...] rum neutrum cadere in animum poterat quotidie v[...] dentium, quam facile cutis ſordes aqua abluantur. Non modo igitur per exterius, ſed per interius eti[...] admiſta illam ſic ſatis *ſaponaceæ indolis eſſe*, credimu[...] nec tamen *ut omnes humores corporis noſtri*, ſed pec[...] liari quodam modo, & hinc fieri, ut ſi ſtatim atque corpore ſano ſecreta eſt, inſpiciatur, & contrectet[...] ejuſque effectus ſpectentur, quantum a cæteris hum[...] ribus differat, intelligatur. Hæc vero ad illam qu[...] que materiam ſebaceam transferas, velim, quæ cir[...] oculos a tarſorum glandulis, & proximæ caruncul[...] ſeparatur; nam & ea cum lacrymali, jugiter ſecret[...] humore permiſcetur. Quibus in glandulis, [...] qua in caruncula, in eaque vicinia quid olim me[...] quoque labor præſtiterit, poſſem ego quibuſdam ali[...] dicere, qui in illis ante hos duodeviginti annos deſcr[...] bendis Anatomes hiſtoriam aut ſe neſcire, aut ſi ſciun[...] nimis aperte diſſimulare, oſtenderunt. Sed nec tan[...] id facio, & jam tibi oblitus fortaſſe videor, hic, [...] ſupra dixi, opportunum diſcuſſionibus ejuſmodi no[...] eſſe locum.

13. Igitur a ſcabie, id eſt a minoribus ulcuſculis a[...] cætera ulcera tranſeamus. Ampliora quam in ruſtic[...] Viro nos vidiſſe, non meminimus. Quem nudum, pro[...] ciendi ſudoris cauſa, in gurguſtiolo incluſum, Chirur[...] primum imperitia nimio ignis calore admoto, tu[...] pertinacia neglectis ruſtici querelis ſe comburi clama[...] tis, peſſundedit. Neque enim ante eduxit, quam t[...] to eſſet corporis ambitu ſemiuſtulatus. Quamobre[...] etſi

(z) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obſ. 127. in Schol. (a) De Venenis &c. ubi de Venen. quæ extrinſecus &c.
(b) Memoire ſur les Maladies de l'Uretre. (c) n. 4. (d) Cent. Poſt. P. 1. Obſ. 43. (e) Anat. l. 8. c. 1.
(f) Diſcuſſ. d'un raro morbo cutaneo. (g) verſus finem. (h) in fine.

cutis dumtaxat exulcerata erat; exulcerationis ta- n ipsa amplitudo hominem intra biduum, aut tri- ım in Bononiensi Incurabilium Nosocomio, quo x detulerant, ad mortem per assiduos incredibiles- e cruciatus perduxit. Huic haud ita absimilem ca- n ab Ledelio (*i*) propositum leges; sed juvenilis æ- , promptissima curatio, nec par in omnibus, ut lores ostendebant, cutis partibus exulceratio, dispa- n quoque rei exitum permiserunt. Antiquorum :em ulcerum vel sæpius quam scabiei facta a nobis missis ad te Observationibus mentio est. Ex iis duæ), quæ de expurgatione diximus per scabiem facta), peculiariter confirmant. Cum enim ulcus simul, scabies vexarent; hac evanescente, quamvis non hu- da, sed sicca esset, illud multo acrius cruciare cœ- . Et vicissim, cum ulcera, id quod cicatrices in ti- s docebant, evanuissent, fœdæ pustulæ cutem fer- universam occupaverant. Quod autem de scabie tum est, non nisi cum recens, & aliunde contracta rit, per exteriora tantummodo auxilia abigenda, opterea quia si aliter, exitus sic intercluderetur no- is humoribus tum qui per eam ejici, tum qui ab ea trorsum ferri consueverant, idem merito de ulceribus ιoque cæteris statui, reliquæ nostræ satis ostendunt bservationes. Diuturna enim ulcera sive per se, sive arte arescentia, aut occlusa, videbis qui morbi avissimi consecuti sint, cerebri præsertim, & non- ınquam cordis, itemque & tunc, & cum ulcera, ıamvis necdum occlusa, diu tamen vexassent; anim- vertere poteris, rerum propemodum semper intra anium, interdum quoque intra vertebras, aut intra oracem, & ventrem fuisse. Quas Observationes ne repetamus, Epistolas malumus in quibus plerasque egas, indicare, nimirum IV. (*m*), V. (*n*), XII.), XXV. (*p*), XXVII. (*q*) XLVII. (*r*) LII. (*s*).

14. Sed præter hæc quæ ad tibias attinent, alia oque alio spectantia ulcera nostris sæpe Observatio- us proposuimus, nunc ad abscessuum sinus, & su- ctam cariem, nunc ad exulceratos tumores, & gan- enam pertinentibus. Quarum non vacat Observatio- n loca omnia hic singillatim indicare. Juvat potius nulla quæ ad duo modo memorata capita referun- , subjicere, prætermissis cæteris quæ minus oppor- ıe referri huc, video, ut cum in Sectione hac Se- chreti (*t*) inter ulcera producitur casus fœtus se- mestris cerebro carentis, quam cum iis conferre po- is quos sic editos, ex nostris, & aliorum Observa- nibus, loco, ut putamus, ad id aptiore (*u*) me- ravimus. Quod igitur primum ad primum at- et de duobus illis capitibus, nempe ad abscessuum us, de meis eorum curationibus unius potissimum iit in mentem, quam eo libentius hic referam, quod id præsidium peracta est, cujus vim adversus vel nuta ulcuscula peculiarem, id est adversus scabiem qua supra dictum est, in dubium nunc trahi ab nnullis video, in primisque a Medico alioquin Ex- ientissimo. Senem æque generosum, ac pium Foroli- nsis Ecclesiæ Archidiaconum, Ludovicum Alberti- n, vere A. 1711. dysuria quædam vexare cœperat: ım cum demulcentibus lenire studerent, crus sini- ım dolor primum, deinde abscessus corripuit. Ex c aperto cum pus ea copia quotidie exire diutius geret quæ hominem undeoctoginta annos natum am facillime posset absumere; Medicus, & Chirur- s occurrendum censuere, ille dato lignorum, ut vo- nt, decocto, hic iis abscessui adhibitis quæ ad sanandum attinerent. Jamque hujus orificium ip- m claudi videbatur; cum gravis repente febris exor- est, perturbans caput, & delirium afferre incipiens. ım ex altero pede sanguis mittitur, abscessus rursus eritur: & sic febris quidem illa abigitur; sed ex c iterum tanta puris copia prodit, & prodire per- , ut de ægro desperent, nec sine ratione. Namque, ut tunc primum accersitus vidi, æger qui bono antea fuerat habitu, & pro illa ætate robustus, ossa atque pellis totus erat, & infirmissimis viribus, febricula nunquam carebat, acerbissimis subinde cruris doloribus torquebatur, ex eoque tantum ejiciebat puris, quantum facile non credidissem. Apparebat omnibus, servari hominem non posse, nisi crus convalesceret. Sed hoc quam difficile esset, inutiles hactenus omnes Medicorum, & Chirurgi curæ, ac labores ostendebant, ad hæc gravissima ætas, fervidissimum, quod interea advenerat, mediæ ætatis tempus, & præter ea quæ dicta sunt, stomachus remediorum pertæsus. Duo tamen ex his supererant, quorum alterum, jus videlicet terrestris testudinis, senior ejus Medicus laudabat, alterum, nempe viperinum pulverem, senex alter Medicus, quem aliunde superioribus diebus advocaverant, antequam discederet, proposuerat. Cum super utroque consulerer, primum, si stomachus ferret, non improbabam; sed ut facilius ferretur, majoremque præberet utilitatem, plus de altero, ea tamen qua dicturus essem, ratione, addendum ajebam, ipsique maxime confidendum. Scilicet quod in viperino superest pulvere, non tam profuturum videri, quam ipsam recentem viperam, si hujus dimidium carnium cum pari carnis testudinis pondere in tenui jure vitulino decoqueretur, eædemque viperæ carnes quæ decoctæ essent, mox cum saccharo, ut vocant, rosato vetere subactæ, quotidie mane ederentur, & post eas jus de quo modo dictum est, biberetur: huc addi posse inter prandium, & cœnulam emulsionem, ut appellant, ex recentibus amygdalis, adjecto pauco saccharo quocum mista coralia essent in pulverem tenuissimum contrita. Medico non modo hæc non displicuerunt; sed, ut affecta erat ætate, & valetudine, a me simul cum ægro, ægrique Consanguineis petiit, ut ipse quemadmodum censueram, ita facerem. Feci igitur, Superisque bene juvantibus cœperunt sensim cruris dolores, & pus minui ita, uti quadragesimo die ex quo hæc curatio inchoata erat, abscessus jam ferme ad cicatricem spectaret. Quanquam autem febricula jam ante abierat, & virium infirmitas, maciesque decreverant; tamen ut bona hæc augerem, & confirmarem, ægro ultro optante, non modo annuente, decem præterea dies eadem sum curandi ratione usus. Quo tempore exacto, is qui ab extremo Aprili ad medium circiter usque Septembrem decubuerat, surgere cœpit, & magis deinceps magisque in dies convalescens, non modo pristinum recuperavit corporis habitum; sed illud ipsum crus unde tandiu tanta puris copia, totque cum hac alba membranarum oblonga frusta exierant, nihil quidquam nutritione, & viribus ab altero discrepans mihi ostendit, cum forte obvium haberem Decembri ineunte: posteaque incolumis vixit annos aliquot, donec, me jam Patavii degente, extrema senectute confectus est.

15. Ut fuse hanc tibi curationem describerem, non una me impulit causa. Alii enim sunt qui ea viperis tribuant quæ non habent, ut vim calefaciendi, & siccandi tantam, ut sitim faciant inextinguibilem, & paucos qui senibus supersunt, spiritus dissipent: quapropter prohiberi a senili ætate, admonebat Claudinus (*x*), & tempore præsertim æstivo, & regione calida. Redius (*y*) quidem vel multo largiori viperarum usu nullam esse motam sitim in sene, juvenibusve, quamvis æstas interdum esset adnotavit. Ego ut a viperarum usu nunquam, sic etiam in decrepito hoc Sene anni tempore calidissimo, & in regione potius calida neque sitim ullam, neque spirituum dissipationem, imo horum instaurationem animadverti, nec siccari quidquam, nisi eum quem siccari volebam, abscessum; reliquum autem interea corpus non modo non siccari, sed refici. Contra alii non plus a viperis expectandum ajunt, quam *a reliquis omnium animantium partibus siccatis, gelatinoso quo*- *dam*,

(*i*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 51. (*k*) Epist. 21. n. 30. & Epist. 4. n. 35. (*l*) supra, n. 8. (*m*) n. 7. 13. 30. (*n*) n. 15. (*o*) n. 2. (*p*) n. 12. (*q*) n 8. (*r*) n. 4. 33. (*s*) n. 30. (*t*) Obs. 1. §. 3. (*u*) Epist. 12. n. 5. & seqq. & Epist. 48. n. 48. & seqq. (*x*) Append. ad Tract. de Ingress. ad Infirm. Sect. 6. (*y*) Osservaz. int. alla Vipera.

dam, blande sulphureo & vaporoso succo præditis. Intelligis, hæc in iis regionibus scripta esse, in quibus copia non est recentium viperarum. Quamobrem non miror, quod ibi in *atrophia*, in *phthisi*, in *scabie*, in *aliisque hujus generis malis varia ex viperis confecta medicamenta nihil præstiterint*, aut quod *nihil certe solidi quod operæ pretium faciat auxilii* ab iisdem *in impuritatibus sanguinis corrigendis peti & expectari* posse, dicatur. Mihi vero non de siccatis viperis, paratisve sic medicamentis hic sermo est, sed de recentibus; illis enim has ut prætulerim, vidisti, quippe in abscessu qui eatenus sanari non potuerat, vetustiorem quam quos ipsi laudant, illustremque Auctorem secutus, Antonium Musam, qui ut in Italia degebat Augusti Medicus, *cum incidisset in insanabilia ulcera, viperas edendas dabat, miraque celeritate persanabat*, sicuti memoriæ tradidit Plinius (z). Nam quod illi addunt, *si quid boni* per ea medicamenta *præstitum fuit, id potius aliis admixtis ingredientibus, & conjunctim datis medicamentis in acceptis referri debuisse*; ut de suis illis præparatis verum fuerit, de viperis certe quas Musa edendas dabat, nec, quod sciamus, remediis aliis commistas, ne suspicaturum quidem esse te, arbitror, ut neque de illis *piscis in modum paratis*, quibus vesci miserum servum, ea ratione ab se curatum, jusserat magnus inter Græcos Medicus Craterus, a quo Musam id præsidii didicisse, conjicit Eruditissimus Meadius (*a*), nec quas eximius alter Medicus Aretæus (*b*) *in cœna obsonio dabat* & ipse *coctas & conditas perinde, ac pisces*, id est *sale*, & *oleo*, ut proclive est ex Cælio Aureliano (*c*) intelligere. Galenus quoque (*d*) jussit viperarum venatorem iisdem uti *præparatis in olla, anguillarum in modum*. At enim, inquis, non his solis venatorem sanasse, constat: fatetur enim, quid antea fecerit. Verum de duobus illis prioribus Medicis idem non constat. Neque si sanguinis missio, atræque bilis per pharmacum detractio venatorem sanassent; post illa viperas Galenus dedisset, nec his sanationem acceptam retulisset. Idemque a me credito responsum iri, si forte idem objicias curationibus per viperas, aut per earum partes feliciter peractis, laudatisque sive a Græcis, sive ab Arabibus Galeni asseclis, sive a Medicis qui propioribus sæculis extiterunt: qui tot sunt, ut singulos hic nominare tum longum esset, tum supervacuum, cum videre possis apud M. Aurelium Severinum (*e*). Ex quibus etsi quædam sunt quæ non facile accipias; tamen non credo, te omnia quasi fabellas, & circulatorias fraudes rejecturum, quando harum acerrimus, si quis alius, hostis Redius (*f*) viperæ carnes alexipharmacas esse, & „ remedium multorum morborum „, diserte scripsit, ejusque sagax imitator Vallisnerius (*g*) quid sentiret, aperte ostendit, cum „ longe efficaciores in morborum curationibus Euganeas nostras viperas, quam Ferrariensis, „ agri, & Mantuani, similiumque humidorum, & „ palustrium locorum esse „ affirmavit, in Consilis autem Medicis, & quoties mecum ægris commendaverit, memini, & tu in iis quæ edita sunt, quam sæpe præscripserit, videre potes. Quin etiam in iis regionibus ubi minus esse notum id remedium, putasses, ex usu & fuisse, & esse, comperies. Sic, exempli causa, Ettmüllerus; filium dico; quanquam & patrem (*h*), & vetustiores, Germaniæ Medicos laudare possem; diserte refert (*i*), in proxima Silesia *decoctum viperarum in jure gallinaceo ad hecticam curandam, & impuritates sanguinis lymphæque corrigendas tantum non ubique inter ditiores adhiberi*. Sic Hoffmannus ipse (*k*); ipse; inquam, neque enim semper in hoc sibi constitit; ubi curationem examinat; quæ Illustri in Viro, asthmate spasmodico, & hydrope laborante cujus quoque dissectionem proponit, perperam fuerat instituta, minus opportunum quidem non laudat tempus quo viperarum & pulvis, & jusculą data fuerant: ipsa autem dilaudat; *namque crebra constat experientia*, inquit, *viperas & in pulvere, & decocto datas, vir*tem possidere antispasmodicam, acres humores atte*perare, transpirationem promovere, ideoque massam s*guineam ab omnibus purgare sordibus*. Sic Adolp (*l*) militem proponit qui a molestissimo, & adver auxilia alia omnia pertinaci malo, *continuato remed rum, viperinorum præsertim, usu liberatus est*. denique; ne illa omittam quæ dum hæc scribo, ter eosdem Germanos edita sunt; a me alias tibi l datus Medicus Jo. Bapt. Molinarius (*m*) commend *e viperis ipsis confecta decocta; experimentis enim p ribus cum doctorum hominum, tum meis*, inqui *comprobata sunt*. Non est opus de cultis aliis N tionibus dicere, cum de Indis ipsis ex docto Med qui Bengalæ annos complures moratus erat, Mead (*n*) acceperit, *constantem ibi morem esse med tibus imperare diæteticum usum viperæ ejus reg nis illis quos longi morbi exhausissent*. Sed barbari li, eoque non ita solertes. Quid igitur de Mea ipso dices, quem neque scientia, neque peritia, nec judicio, neque auctoritate ulli ex præstantissimis M dicis facile postponas? Certe ille (*o*) de viperar jure, gelatina, carnibus, sale volatili præclare sensi nihilque aliud reprehendit, nisi Anglorum Medicor nimiam parsimoniam in remedio hoc præscribendo *pto nato ad optimos scopos*, & cujus ipse *pulchram ficaciam viderit in obstinatis lepris*. Num dicemu efficaciam hanc non viperis, sed admistis remediis al tribuere debuisse? Ipse vero nihil admiscuerat, vi tantum usus in quo duos tresve dies viperas, mod adjecto calore, maceraverat. Neque; ut tandem ægrum a me propositum redeam; te opinor, fac crediturum, cum cætera quæ illi dedi, omnia a tibi consulto memorata, perpenderis, illis potius qu viperis, eam sanationem acceptam esse referendam Quod si tibi forte dubitationis quidquam restat; a mihi in promptu sunt felicium curationum exem in quibus præter viperas nihil aut dedi, aut dare c ctus sum. Cum enim plerumque, ut simpliciorem m dicinam quoad possum, amo, viperarum carnes du taxat, & jus præbeam speciatim adversus pertinac scabiem, quam aliis irritis, hac ratione sic abegi, mundi, nitidique ægri, & pinguiores etiam fierent tum nonnunquam accidit, ut res mihi esset cum qu busdam remedia fere omnia, nedum viperas, pertin cissima aversantibus, quibus cum auxiliari necesse es ejusmodi præsidiis quæ sentire ipsi, & animadverte nequaquam possent; viperis in jusculis quibus uteba tur, incoctis, salubri fraude salutem attuli. In præsertim fuit Amplissimus Senator Venetus, cujus c sus in plerisque erat cum proposito Archidiaconi ca (*p*) comparandus. Nam ipse quoque cum esset per nex, æstivo tempore, ex diuturno cruris abscessu l borabat A. 1732. Nullo autem alio interno auxilir nisi eo quo dixi, consecutus sum, ut homo id ætat par esset ferendo tam longum morbum easque pu assiduas effusiones, humores autem vitiatos in meli adeo mutaret, ut sic persanato abscessu, ad pristin totius corporis, illiusque cruris vires, & nutriti nem multo quam sperari posset, citius rediret, se que; tot enim postea vixit; annos Medicinæ ope nc indigeret. Num vituli, aut pullæ jus in quo, cuti pro cæteris illis, ita pro ipso simul incoqui d midiatam viperam jubebam, ea vi esse quis dixerit ut quidquid inde boni secutum est, illi potius qua viperæ, sit tribuendum? Quærent potius aliqui, c igitur quod mihi; mihi autem? imo quod plerisq omnis temporis, omniumque propemodum Nationu Medicis successit, non idem omnibus succedat? qu vero præter hoc unum, remedia cætera omnibus, se perque responderent. Aliis nimirum non responde ob id ipsum quod cum aliis, atque aliis remediis com stum dederint. Aliis quod dederint non satis diu Aliis quod in viperarum selectione decepti fuerin non

(z) Nat. Histor. l. 30. c. 13. (*a*) De Venen. Tentam. 1. (*b*) De Curat. tardar. ægritud. l. 2. c. 13. (*c*) Morb. Chron l. 4. c. 1. vers.
(*d*) De simpl. medicam. facult. l. 11. c. 1. (*e*) Viper. Pyth. P. 3. c. 7. & alibi.
(*f*) Opere Tom. 4. Lettera A N. N. che comincia *La Vipera*. (*g*) Opere Tom. 3. nel Saggio d' Istor Med. alla parola *Vipera*.
(*h*) Schroder. dilucid. de Animal. Cl. 1. ubi de Vipera, & alibi. (*i*) Eph. N. C. Cent. 7. & 8 in Append. n. ult.
(*k*) Consult. & Resp. Medic. Cent. 1. Cas. 93 (*l*) Act. N.C. Tom. 2. Obs. 158. (*m*) Specim. de Apopl. P. 2. S. 4. n. 180.
(*n*) Tentam. 1. cit. (*o*) Ibid. (*p*) n. 14.

in iis captarum ubi credebant, regionibus, & lo- neque eo quo oportebat, anni tempore. Aliis d in ejusmodi ægros, in eamque morbi aut causam, vim, aut vetustatem inciderint, ut nulli, aut certe c auxilio non esset locus. Alia id genus, quantum , adde, modo ne in scientiam, & fidem eorum ca- t, quibus tamen hac in re non id satis fuit quod e, utinam ne nimis sæpe, & plus æquo, usitatum , a Majoribus dissentire, nisi eosdem insuper cir- nforaneæ vanitatis, si superis placet, arguerent.

16. Senatoris illius Præstantissimi modo facta mentio n in memoriam redigit, ad abscessus pertinentem. cuit quidem Hippocrates (q), *dum pus conficitur, ores ac febres accidere magis, quam jam confecto*. tamen ut quæ in pluribus quoque aliis Aphoris- , plerumque esse verum, non semper, vel ipse Epi- niorum libro IV. (r) significavit, si non ubi ma- os in morbis abscessus quosdam, scripsit, sine fe- , & facile ferri; hoc enim Martianus (s) de sup- atis, non, ut Vallesius (t) de iis qui suppurantur, ipiendum esse, contendit; at mox certe, utroque um consentiente, ubi Leambio post dysenteriam *nerum & sedem exulcerata esse*, ait, *citra febrem*. os quoque in eo Senatore cum tibiam ab non re- iti œdemate, & ab levi nupera contusione, quam iguum ibi erysipelas, & modica febris consecuta fue- nt, jam tumentem, mox quidem magis magisque tumescere, videremus, nullam autem peculiarem fe- em, nullos rigores, nullum doloris, caloris, lsationis sensum æger, aut nos animadverte- nus; pus tamen interea confici, suspicari cœpi- s, nec falso, ut paulo post materiæ, sub manibus tuantis, non obscura perceptio confirmavit. Num ur in senibus, num etiam in membris, œdemate ctis, pus fit sine ullis, aut cum paucioribus, le- ribusque quæ pus fieri significent, notis? Utrum- interdum ab experientibus Chirurgis audivi, & rationem consulo, utrumque intelligi posse, vi- ; secundum tamen magis. Neque enim senes omnes laxissimis fibris, aut lentis, inertibusque humo- is. Itaque in Archidiacono de quo supra (u) di- n est, pus non conficiebatur sine doloribus, & in ipso de quo loquimur, Senatore cum forte eo- n tempore quo prior abscessus apertus fuerat, mul- minor alter inciperet ad imum femur, ubi œde- erat nullum; mox indicia quæ solent, dum pus ficeretur, animadvertimus. Posse tamen in illis et- n qui florente, aut firma sunt ætate, pus interdum i sine febre, idque in partibus œdemate non tu- ntibus, Observationes aliorum ostendunt, in pri- que Clarissimi, meique amicissimi Collegæ Pujati), qui, ut in Leambio Hippocrates, abscessus ci- febrim confectos vidit primum quidem in Anu, postea etiam in Adolescentula: quam ne forte di- inertioribus fuisse humoribus, ut quæ post men- aliquot hydropica obierit; in robusto pariter Viro spexit.

17. Age nunc aliqua etiam de carie, abscessibus, eribusque subjecta, attingamus. Habes inter initia istolæ XIV. (y) Observationes ad ejusmodi cariem nentes. Præcipue autem hæc subest in eo morbi re cui nomen fecerunt Arabes *Ventositatis Spinæ*: nquam non semper apparet manifestissima caries, ossium tumor dumtaxat, & mollitudo, velut in ibus quæ post mortem examinavit Mauchartus (z). igitur de morbo cum pariter liceat in Tumoribus, ue in Ulceribus verba facere; propterea de illis agentes istola L. (a) cum de Exostosibus quibusdam esset ecta mentio, nonnulla de carie, ejusque origine, mmemoravimus. Sed in Sepulchreto quoque invenies obique ad eundem morbum spectantia, quorum ple- ue fuerunt Patavii observata, Sectione quidem II. (b) quæ libro hoc IV. inscripta est de Tumoribus, & Sectione hac IV. de Ulceribus (c). Neutrubi ta- men Pandolphinus qui ea de *Ventositate* Tractatum edidit, aut Merclinus, qui hunc tot auxit Adnota- tionibus, & Observationibus, nominatur, aut quid- quam ex Schelhammero (d) additur, qui presse qui- dem, sed docte & erudite, rem tractat, Observatio- nes quoque proferens (e) quarum nonnullas in Sepul- chreto non video, & in his etiam suam, tum præ- clare Hornium (f), a Tulpio (g) discrepantem, ad- versus Merclini (h) responsionem defendens (i), con- tendentis, Corn. Celsum in loco (k) quem indicave- rat Tulpius, cancri vocabulo ossis designasse morbum satis cum *spinæ ventositate* convenientem. Certe au- tem loci ejus lectio cancrum non de osse dici osten- dit, ut recte asserit Schelhammerus: quod non vidis- se Tulpium, & Merclinum, ego quidem non tam miror, quam hunc quod eo in loco non est, vidisse, id est *cancrum ossis*. Ait enim, atque adeo inculcat, Celsum *hoc ossis vitium non cancrum simpliciter, sed cancrum ossis vocare*; ut hunc locum Celsi non inspe- xisse videatur.

18. Sed illi in nominibus; Chirurgi autem aliquan- do, etiam seniores, & valde exercitati, in re ipsa, id est in carie quæ neque oculis, neque specillis pa- teat, dignoscenda falluntur. Verum quidem est, ca- riem tunc indicari, si fusca, vel subatra sit quæ ex ulcere prodit materia. Non tamen si isto colore in- fecta non prodeat; continuo cariem subesse, negandum est. Nam si hæc parvam ossis non crassi partem oc- cupet, carni autem subsit multæ, & amplis ulceris finibus excavatæ; vel hæc una efficere causa potest, ne fusca exeat per ulceris orificium materia, quippe cum pauxillum quod ex osse est, plurimo pure quod ex carne effluit, permisto diluatur, & sic fuscus illius color occultetur. Quod in Veneta juniore Matrona A. 1736. accidisse, certo scio, cui magnus in alterius clunis latere innatus abscessus, nec nisi sero apertus, internis, externisque auxiliis incassum jam diu cura- batur. Itaque puris colore minime fusco tandiu Chi- rurgi ne cariem suspicarentur, decepti sunt, donec per eam respondentis ossis ilium partem quæ circa ejus medium, in fœminis præsertim, hisque junioribus, præ tenuitate pellucet, jam carie exesam, specillum nullo negotio in ventris cavum transire, animadverte- runt. Nec dubito, quin osseæ illius partis tenuitas, ut in ea optima, & meliori forte digna Matrona fa- ciliorem puris transitum in ventris cavum reddidit, sic in aliis quibus profunda vulnera punctim ad eum locum infligantur, non difficile ensis mucronem ad intestina lædenda admittat. Contra haud raro accidit, ut specilli quo in ulcerum exploratione usi sunt, colore inspecto, Chirurgi plures malum præ- nunciare non dubitent, haud attendentes videlicet, ab Hippocrate (l) scriptum esse, *quibus a pure coloratur specillum, tanquam ab igne, maximam* quidem *illos partem interire*; non omnes, ibique de empyicis ser- monem haberi, nec de quocunque specilli colore, sed de eo ut *pro candido & argenteo, velut plumbeum & igne perustum extrahatur, indicio puris feritate acer- rimi*, ut eximii Interpretis Dureti (m) verbis utar. Denique inter cætera cariei genera, illa esset pe- culiari non modo commemoratione, sed & examine perquam digna, sub qua, cranium exedente, Slevogtii *armato oculo innumerorum verminculorum, lento humo- ri implicatorum, congeries apparuit, quorum multi, aquæ tepidæ injecti, motitatione sua vitalitatis indicia edebant*. Sed cum ipse qui ut in mortuo hæc vidit, sic in ægro nonnulla huc spectantia animadvertere po- tuerat, *ætiologiam cariei istius verminosæ* in aliud tem- pus rejecerit (o); minus hic miraberis, si nos divi- nare nolimus.

19. Jam

(q) S. 2. Aph. 47. (r) n. 22. apud Marinell. (s) Annot. ad hunc locum. (t) Comm. ad eund. locum qui ipsi est n. 93.
(u) n. 4. (x) Dec. Obs. 7. n. 3. (y) n. 3. & seqq. (z) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 33. & 34. (a) n. 57. 59.
(b) Obs. 20 & in Addit. Obs. 10. (c) Obs. 5. §. 1. &c. (d) De hum. corp. Tumorib. S. 2. P. 1. n. 94. & seqq.
(e) n. 98. 99. (f) Microtechn. S. 2. P. 1. §. 33. (g) Obs. Medic. l. 4. c. 13.
(h) ad Pandolphin. c. 7. Annot. 1. (i) P. 1. cit. n. 100.
(k) De Medicina l. 8. c. 10. Edit. Almeloven. p. 532. l. 15. & seqq. (l) Coac. Prænot. apud Duret. l. 2. c. 16. n. 48.
(m) ad eum locum. (n) Differt. de Carie Cran. in Historiæ fine.
(o) §. 26.

19. Jam vero quæ ad alterum de capitibus duobus propositis (*p*), id est ad tumores exulceratos, & gangrænas spectant, subjiciamus. Præter eas quæ ad te alias missæ sunt, Observationes, ad tumores illos attinentes, una hæc superest, a Mediavia nostro habita extremo Septembri A. 1739.

20. JUVENI in altero cervicis latere tumor erat exulceratus. Quo in ulcere quidpiam arcani illius pulveris ope quem Philippus Masierius Corrosivum Magistralem appellare, & ipse felicissime, sed cautissime quoque, adhibere consueverat, cum visum esset Chirurgo absumendum; ex eo & febris, & dolor capitis, quæ antea jam erant, aucta sunt adeo, ut neque repetita sanguinis missione, in quo crustula polyposa non deerat, neque diluentibus, cæterisque tum datis, tum adhibitis remediis decrescerent. Nam etsi dolor in ipso ulcere est imminutus; in fronte tamen, ubi acerbior erat, nunquam remisit. Itaque delirans, & convulsus æger obiit. TUMOR subjectum musculum nequaquam læserat. Is erat quem Levatorem Scapulæ vocitant, illa videlicet parte qua communibus subest integumentis. Glandulæ ejus lateris Jugulares tumidæ erant, & duræ. Cerebri vasa omnia sanguine distenta: medullaris substantia, ubicunque incideres, sanguineis punctis distincta, & ipsa quidem longe mollior, quam æquum esset; cum corticalis secundum naturam se haberet. In Lateralibus ventriculis multa aqua limpida.

21. Etsi caro ex ulceribus excrescens quanto periculo in extremis corporis partibus remediis tentetur erodentibus, præclare in primis ostendit fidelis Scriptoris Benevoli Observatio (*q*); tamen vel aliis in locis usus ad eundem finem ejuscemodi remediorum non sine periculo est, ubi dispositio prava sit, quemadmodum in proposito Juvene fuisse, indicabat febris jam præsens, cum dolore capitis conjuncta. Sed ab hoc exulcerato tumore ad eum morbum descendamus, qui Tumores inter ab Rei Chirurgicæ refertur Auctoribus, idemque cum maxima corruptione junctus est, ad gangrænam videlicet, initium ducentes a quibusdam Valsalvæ Observationibus.

22. ADOLESCENS annum agens duodevigesimum, mediocri statura, & habitu, colore pallido, & subflavo, ex alto ædificio in peracutum lapidem cadens, simul femoris cervicem frangit, simul ibidem a lapide vulneratur. Cum in S. Mariæ de Morte Nosocomio ex arte curaretur, non solum de pectoris pondere cum difficultate spirandi querebatur, etsi nihil sanguinei exspuebat, nullamque habebat in exterioribus thoracis partibus, quæ sub sensum caderet, contusionem; verum insuper quarto die delirare cœpit, & de dolore vulneris queri, & de quibusdam ad illam partem motibus convulsivis. Insequenti nocte eandem partem immanis invasit gangræna, quæ circa horam proximi diei decimam quartam adeo increverat, ut a finibus abdominis e regione vulneris ad totum pedem se extenderet. Femoris cuticula multis locis, non secus ac si *vesicatoria* adhibita essent medicamenta, a seroso humore attollebatur, qui & multis locis acredine sua illam eroserat; ut magna aquæ emanaret copia. Sic æger quincto die interiit. CADAVER totum paucis ab interitu horis summa nigredine infectum est, quasi universali gangræna correptum: mox autem adeo intumuit, ut triplo crassius videretur.

23. Historiam hanc prætermittendam non censui, quæ multo pessimam humorum dispositionem, & celerrimum gangrænæ progressum ostendit; tametsi Valsalva cadaveris dissectionem non addidit, credo, quia instituere non licuerit. Neque enim, modo licuisset, omissurum fuisse, indicant cum alia quæ in ejus Vita narravi, tum præsertim id quod nisi ipse huc adscripsisset, non eram facile crediturus. Serum quod gangrænam fovet, tam acre est, inquit, ut cum illud alias gustaverim, non modo summam acredinem perceperim; sed hæc linguæ papillas per solidum qu[i] diem mordicaverit. Vide quo usque hominem im[pu]lerit sciendi, experiendique cupiditas! Cæter[um] gangrænæ universalis exemplum habes apud Tulpi[um] (*r*); sed in sene cujus infirmissimæ a longo jam te[m]pore erant vires. Habebis quoque apud Warreni[um] (*s*), sed in febre flava, pestis genere. Interna aut[em] gangrænarum causa non semper in solo humorum vi[tio] consistit. Illæ enim aliquando crura corripiunt, q[uum] Magna arteria ab scirrhoso tumore in ventre comp[ri]mitur (*t*): quo spectat ista quam in Sectione hac [...] Sepulchreti (*u*) legeris, Hildani Observatio; qu[am]quam in ea non Aorta solum, sed & proxima V[ena] Cava premebatur; facile enim in adeo proximis tr[a]ctis id est. Nec tamen contra, quidquid potest ven[am] aliquam satis comprimere, idem ad proximam a[rte]riam æque comprimendam valet; ut Cel. Swiet[en] (*x*) conjectura quantum cum veri similitudine, t[an]tum cum ratione consentiat, ubi sinistri pedis tu[mo]rem, imminentemque gangrænam repetit ab Iliaca e[jus] lateris vena, quam unam extremum Colon intestinu[m] flatibus perquam distentum, pressisset. Sangui[nis] autem in membra importatio prohibetur, aut min[ui]tur ab iis quæ arteriæ imposita hanc premunt; ver[um] ab aliis insuper causis: quas inter perrara est car[nis] tunicæ arteriæ ipsius gangræna, quamvis sanæ sint c[ir]cumjectæ partes, ut in *Casu*, Halæ edito A. 1742. *amputatione femoris non cruenta*. Minus rara est q[uæ] eundem in amputatione parit effectum, tunicarum [ar]teriæ in osseam naturam degeneratio quæ & illar[um] flexilitatem tollat, & viam sanguini coarctet. Itaq[ue] Kulmus (*y*) censebat, ab hac esse causa, cur *ætat[e]* *præsertim provecti nonnunquam sphacelo pedem abs[que]* *ulla prægressa causa externa corripiantur*. Certe aut[em] inde fuit in Nobili sene, cujus historiam apud lau[da]tum Swietenium (*z*) relatam invenies.

24. Porro est quoddam gangrænæ, imo sphacel[i ge]nus apud nostrates rarius occurrens, ut nec Valsal[va] unquam visum etiamtum esset, cum adolescenti m[ihi] ex relatione aliorum narrabat, exsiccationem a pe[dis] pollice incipientem, & sensim ad femur usque proc[e]dam, ut pes, & crus totum, velut in *mumia*, sine fœt[o]re, arida essent, mortem cuidam mulieri annis superio[ri]bus attulisse. Vidit autem postea, & ego cum ipso, c[um] Bononia necdum discessissem, in Nosocomio Incurab[i]lium. Quin etiam inter ejus Consilia unum legi p[ro] Monacho scriptum ex morbo ejuscemodi laborant[e]. Erat is duos supra quadraginta annos natus, o[b]sus, humoribus ad scorbuticam dyscrasiam vergen[ti]bus, impetigini, & podagræ antea obnoxius, tum [et]iam, idque a longo tempore, crebris digiti polli[cis] alterius pedis suppurationibus, unde fuscum semper c[o]lorem is digitus retinuerat, donec exsiccatione corri[pi] inciperet, lentissime per totum denique eum digitum, postea autem per totum pariter proximum digitu[m] propagata. Qui non secus ac pollex; quem frust[ra] amputaverant; ex quo prehensus hoc morbo fuerat, aridus semper siccusque permanserat, nisi quod nup[er] circa extensorem ejus digiti tendinem aliquod inci[pi]entis puris indicium fuerat animadversum. Et quan[quam] quam ut plurimum in metatarso obscura quædam in[flammatio] esse videbatur; erat tamen hæc sine ull[o] subsistentis humoris vestigio, mediocri autem cum do[lore]. Febris quoque non semel quidem accesserat, cir[ca] vespertinum præsertim tempus exacerbata; sed nullo u[n]quam prævio horrore, nullo valde acuto comitante sym]ptomate. Quæ hic tibi volui diligenter describere, [ut] cum iis mox possis quę apud Auctores postea legi, aut pr[o]posita mihi fuerant, exemplis comparare. Creberrima, sicu[t] alibi, in quibusdam Galliæ regionibus extitere. Neque eni[m] solum circa A. 1710. sicca ista gangræna adnotata est, sed cir-

(*p*) n. 14. (*q*) 30. (*r*) Obs. Medic. l. 3. c. 46. (*s*) Vid. Haller in Addend. ad pag. 662. suar. Accession. ad Boerh. Meth. Stud. Med[ic.]
(*t*) Vid. Acta Erud. Lips. A. 1693. M. Nov. in Relat. Chirurg. Barbet. (*u*) Obs. 10. §. 2.
(*x*) Comment. in Boerh. Aphor. 422. ad B. (*y*) Disput. de Tend. Achill. disrupto &c. in ipso fine.
(*z*) Comment. cit. §. 424.

a A. *1676.* ut in Historia Regiæ illius Scientia-
n Academiæ (*a*) indicatur, imo & A. 1706. ut
ius ab Rudolpho Jacobo Camerario (*b*) videre po-
is commemoratum, & rursus A. 1747. ut Com-
ntaria versans laudatæ Academiæ (*c*) reperies. Sem-
 autem ibi culpa rejecta est in vitiata secalis gra-
, quippe in caritate annonæ a pauperibus, præter
os neminem is corripiebat morbus, in paranda fa-
a cum integris probisque granis relicta: quæ alibi
oque, nimirum cum sylvæ herciniæ incolas idem
caret morbus, sunt apud Brunnerum (*d*) accusata.
a tamen sine certa corporum dispositione tantum
uisse, non crediderim, tunc saltem, cum mares so-
n, non fœminas, si paucas excipias puellulas, in
dem pagis eadem invaderet gangræna. Cæterum ple-
nque alias utrumque sexum infestabat: & alibi alio
npore aliquanto aliter, ut alios quoque occuparet
us, partesque alias, ut plurimum autem a digitis
lum inciperet: reliqua discrimina, libros, & Au-
res quos nominavi, inspiciens, per te videbis. Ego
m ad eos casus redeo, in quibus ea grana accusa-
non poterant. Et Benivenius quidem (*e*) ubi de
elici exitu loquitur gangrænarum a digito pedis,
æsertim in senibus, incipientium, aliquid huc atti-
ns videtur indicare, cum *incipere carnem*, ait, *pau-
tim nigrescere, vel liventem fieri: quin & aridam
terim atque siccam*. At certius, ac apertius Hilda-
s (*f*) in septuaginta annorum viro, podagræ obno-
o, gangrænam describit post molestum frigoris sen-
m, & stuporem, a digitis pedis sursum paulatim ser-
ntem sic ut pes, & crus carbonis instar nigra fie-
t, frigida, & supra modum sicca & extenuata sine
 unquam dolore, pulsu autem vix nonnihil mu-
, & appetitu vix depravato. Idem Smetii Ob-
vationem profert (*g*), pedis videlicet in muliere,
ejusmodi sphacelo correpti, ut aridas, nigerque
uam bovillam referret fumo induratam. Huc quæ
bettus (*h*) de gangræna tradit scorbutica, ex par-
cedunt, nimirum quod a pollice soleat initium
ere, in crustam siccam degeneret, nullo fœtore sit,
olore aliquando nullo. Nunc quæ mihi per litte-
descripta sit, accipe, cum Matthæus Tornierius,
tatus dum viveret, inter Vicetinos Medicus pro
nite Generosissimo me consuleret extremo Februa-
mense A. 1720.

5. Is gracili habitu, egregio colore, alacer, prom-
s, vegetus, robustus adhuc erat cum annum quar-
 supra octogesimum exegisset, nullo unquam in
 longa vita correptus morbo qui adnotatione di-
s esset. Sub Januarii finem insolito frigoris sensu,
 triduum autem tanto frigore prehensus est, ut
um petere cogeretur, ibique nihilominus horas a-
ot frigeret, donec calidis sæpius admotis linteis,
pus tandem reliquum calesceret; sed pedis sinistri
es digiti, & metatarsus frigidissimi permanerent,
l sentirent, vixque Flectentium musculorum vi,
rum videlicet carnem in ipsis digitis non esse, no-
 nonnihil flecterentur: & quod multo deterius e-
, lividulus postridie color jam a pollice in meta-
um pergens animadvertebatur. Occursum est inter-
, externisque remediis. Sed quanquam in metatar-
livor, & frigus nonnihil remittere visa sunt; cir-
finem tamen Februarii extrema digitorum, jam cu-
erant nigra, sicca, & *mumiæ* instar dura, neque
ipso metatarso initia deerant futuri morbi, cute
 duobus locis in ejus dorso nigricante, imo in al-
 eorum locorum jam dura. Duriuscula quoque erat
tarsum certo, ubi nigricabat, loco. Ipse autem
sus novissime factus erat nonnihil tumidus; &, si di-
 premeres, vestigium servans, & dolens. Quin et-
 sub planta se extulerat parva albaque vesicula, vix
xillulum aquæ continens. Ad malleolos idem fer-
 qui in tarso, tumor. Crus reliquum nonnihil po-
 extenuatum. Inter hæc æger; etsi febris, levis
dem, a morbi tamen die septimo, quo primum cœ-
at, jugiter perstabat; pristinam alacritatem, con-
suetum pulsus robur, & appetitus vigorem retinebat;
ut victu qui ad servandas vires homini præsertim haud
ita pauca edere solito, non tenuis permittebatur, liben-
ter uteretur. Quæ cum perlegissem, nec spem
aliam reliquam esse, intelligerem, nisi ut ægri vita
quoad ejus fieri posset, diutius produceretur, ea con-
tinuo rescripsi, quæ hic necesse non est omnia com-
memorare. Fuse enim quid de præsidiis tum quæ ad-
hibebantur, tum quæ addi possent, mihi videretur,
ingenue, ut par est, & consuevi facere, exposui. In
hisce alteris cum quæ improbarem, aut suspecta habe-
rem, significassem; diserte inter cætera laudavi cum
Hildano (*i*) succum lumbricorum terrestrium ita, ut
Wierus solebat, paratum, exterius, ut exsiccationis
tardaretur progressus, parti adhuc sanæ adhibendum.
Nec tamen reticui, nisi anni tempus præfrigido aeri
ægrum pedem sæpius exponere prohiberet, perpendi il-
lud etiam posse, utrum hoc in casu imitatione digna
esset ratio quæ in eundem finem haud infeliciter ces-
serat Hagensi Medico Samueli Cabliau (*k*), qui pe-
dem, & crus ferme totum sphacelo emortuum *peni-
cillo majori, optimo terebinthinæ spiritu intincto attin-
gere, vel quasi pingere* cum imperasset *assiduissime*; con-
secutus est, ut *torridum*, *imo Mumiæ quasi Ægyptiacæ*
instar, parti adhuc incolumi, sphacelo minime pro-
grediente, adhæreret, sicque Anum nonaginta duorum
ferme annorum menses propemodum sex in vivis ser-
vavit. Cum cætera facta essent quæ probaveram,
aut addideram; æger, si non tandiu quam illa, at cer-
te diutius vixit quam ii qui aderant, sperare se, osten-
derant. Nam sub Maii finem rursus per litteras con-
sultus sum, quibus narrabat Tornierius, etiamtum a-
lacrem, ut antea, pulsu non debili, suoque propemo-
dum roseo naturali colore ægrum esse, appetitu vigere,
non sitire, lotium justa copia reddere, idque colore,
& substantia secundum naturam, dura autem alvi re-
crementa non nisi quincto, aut sexto quoque die, ut
sanus consueverat. Et morbum quidem intra eos tres
menses progressum esse; at paulatim adeo, & lente,
ut quinquaginta circiter dies transacti essent priusquam
digiti, & metatarsus, & ad malleolos usque tarsus ni-
gri, duri, & plane *mumiæ* similes fierent. Deinde ve-
ro cum prope malleolos nigra, & dura cutis se extu-
lisset, sub ea forficibus ablata, ulcus inter malleolos
retectum fuisse: quod esset, cum scriberet, manus la-
titudine, colore ad superiorem ambitum vivide rubro,
nec sine dolore cum medebantur, sed malleolum exter-
num, & tibiæ partem nigricare; ad inferiorem autem
ulceris ambitum fracidam esse, & putridam carnem,
& nonnihil fœtentem, quæ ubi paulatim, sicuti fa-
ciebant, adempta esset, ut erat illa eo loco quo tarsi
ariditas, duritiesque desinebant, visuri erant, num pu-
tridi aliquid subesset, an quidquid mollis in tarso fue-
rat, revera in *mumiam*, ut videbatur, esset conver-
sum. Quod ad crus attineret, anterius quidem secun-
dum naturam propemodum, sura vero nonnihil esse sub-
tumidum: crure compresso, aliquam in ulcus exprimi
puris guttam, nunc albicantis, nunc rubro colore in-
fecti; tamen ejus cutem naturalem calorem, colorem-
que servare. Ulceris pus esse variegatum: illiusque parti
qua putridum esset, ea quæ putredini adversantur,
imponi; qua autem viride rubrum, lumbricorum ter-
restrium succum adhiberi, ut quem ibi quoque valde
proficuum experirentur. Quod reliquum esset, len-
tam illam febriculam nunquam abiisse, imo aliquan-
do etiam intendi: noctes aliquas inquiete traduci ob
pruritum in corporis ambitu, nonnunquam ob motus
spasmodicos sani cruris, denique cute quantum-
vis etiamtum molli; ægrum tamen ad extre-
mam maciem esse redactum. Cum alia, tum
hoc præsertim postremum vehementer displicuit,
ut quod vitæ diutius protrahendæ spem valde mi-
nueret. Attamen ne Seni Generosissimo, & Me-
dico Humanissimo prorsus deessem, quorum uter-
que ob ea quæ antea scripseram, plus mihi quam
ipse agnoscerem, tribuebant; cum ad cætera re-
spon-

(*a*) A. 1710. Botanique. (*b*) Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 82. (*c*) A. 1748. (*d*) Eph. cit. Dec. 3. A. 2. Obs. 224.
(*e*) De abditis nonnullis &c. morbor. causis c. 71. (*f*) Cent. 4. Obs. Chir. 92. (*g*) de Gangr. & Sphacel. c. 7. in fin.
(*h*) Chirurg. P. 2. l. 1. c. 14. (*i*) l. supra ad n. 24. cit. c. 13. (*k*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 215.

spondissem, ea potissimum laudavi quæ adversus reliqua convenirent quidem, sed in primis adversus maciem. Itaque de duobus remediis quæ illo anni tempore valent plurimum, vipera, & lacte, utrum mallent, commendavi, illud etiam de lacte adjiciens, ut siquid utilis ex Hildano superiore consilio proposuisse me, crederent, hoc etiam ex eodem Auctore (*l*) acciperent, adversus istud ipsum morbi genus laudante non solum *muliebre lac*, sed, *si* hoc *desit*, *asininum*: a quo si ferretur, facilis postea esset transitus ad vaccinum. De his remediis duobus utrum maluerint, nescio: hoc scio, ægri vitam ad æstatis initium, protrahi non potuisse.

26. Habes fuse, ut de morbo non ita apud nos frequenti, quid ad me scriptum fuerit, & quid ipse responderim. Num vero in hoc etiam gangrænæ genere locus esset proponendi interius quidem corticem Peruvianum, exterius autem aquam tepidam, cogitassem forsitan, si de illo tum extitissent Observationes, quamvis alias aliter respondentes, cum ab aliis Solertissimis Viris habitæ, tum Bononiæ præsertim ab Experientissimis illis Academicis (*m*) repetitæ; de tepida autem innotuisset felix Cl. Benevoli consuetudo ex Observatione in primis illa (*n*) qua sic gangrænas vicit, non modo nigram, sed & duram cutem efficientes. Et quod ad Peruvianum quidem corticem spectat, etsi in gangræna sicca ut laudatum scio a Cl. Chirurgo Guisardo (*o*), ita ab altero ejus vim in dubium tractam esse, intelligo (*p*); tamen quemadmodum inter cætera quæ corticis utilitatem adversus gangrænas alias ostenderunt, experimentum illud in primis attendendum videtur in quo omnia in melius vergebant dum cortex sumeretur, pejus autem dum omitteretur, & denique rursus melius, dum rursus in usum traheretur; sic non leve pondus ad eandem in sicca etiam gangræna utilitatem mensurandam simili Observationi inesse, crediderim, quæ in Historia extat Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis (*q*): quæ enim in pede inceperat, gangræna sicca pro alterna corticis exhibitione, & intermissione, alterne melius, priusque habebat donec sub ejus haud amplius interrupto usu pervicta est. Veruntamen repetitum sæpius experimentum, neque in gangræna incipiente solum, sed jam perfecta, optandum hic esse, vides; nec Benevoli consuetudini; ut ad remedia exteriora transeam: tunc esse locum, quando id quod durum est, non detrahere, sed vel magis siccum reddere statutum sit, ut æger diutius servetur: ad quod ea quæ emortuam partem, quasi cadaver quoddam, condire possent, sunt adhibenda: C[...] etiam, atque etiam videndum est, ne facile in si[...] bus gangrænis ad ea quæ pus moveant, descenda[...] Medicorum illorum memores, qui per suppurati[...] id quod erat in pollice pedis mortuum a vivo se[...] sperantes, gangrænam quam Boerhaavius (*r*) ib[...] menses coercuerat, ad femur usque tridui spatio moverunt. Quin etiamsi in persimili casu optim[...] esset suppuratio; ægrum tamen servari non potu[...] refert Cl. Dieter. Sproegelius (*f*), monetque, in [...] bis ejusmodi ne optatis quidem, & succedentibu[...] sententia suppurationibus adeo facile esse fiden[...] Quæ res vel una eorum spem retardare posset, [...] istiusmodi senum gangrænis emortui membri am[...] tionem laudarent. Sed alia insuper accedur[...] puta si quod Kulmus (*t*) censebat, & certe alic[...] do est, ab osseis factis, arctatisque superius ar[...] nata esset gangræna, aut si in sanguine, ut cre[...] me accidit, inexpugnabilis esset gangrænæ causa [...] de factum est plerumque, ut superstitem aut eju[...] membri, aut alterius partem mox idem morbus [...] deret, sive a Chirurgo amputatione peracta, ut in [...] dani (*u*), & Tulpii (*x*), & aliorum Observat[...] bus, sive facta ab natura ipsa separatione, ut in [...] demicis, quas supra (*y*) indicavimus, gangrænis [...] tiatis fecalis granis videre licet. Hæ igitur [...] sæ, præter decrepitam ætatem, in Ægro a me de[...] pto cogitare de amputando pede non permiserunt, etsi extremum illud auxilii genus ferre homo per[...] potuisset, neque alio idem malum paulo post red[...] tamen difficile factu erat, ne mox nono alio al[...] de tot quibus illa ultima ætas patet, se exerente[...] sumeretur. Ut enim morbi dumtaxat unius exe[...] utar, eoque ad hujus Epistolæ propositum attine[...] inter magis provectos Auditores meos est Medicu[...] tres, neque ita longo temporis intervallo senes hi[...] dit, calcanei omnes alium ulcere, alios gangræna [...] reptos, feliciterque persanatos, quorum omnium [...] tionem arenarum mictus excepit, & hunc vesicæ [...] flammatio, hanc autem mors. Itaque ut in ætat[...] firmioribus, heroicis, quas vocant, curationibu[...] locus; periculo enim spes opponitur longæ felici[...] vitæ, sic in extrema senectute cum quod opponas m[...] periculo vix esse possit, senioresque tuta etiam & [...] ti curatione sanati, mox nihilominus intereant; [...] hac secunda eos curandi ratione non videtur te[...] esse recedendum. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LVI.

Sermo habetur de Ossium Fracturis, Lexationibus, aliisque vitiis motui officientibus.

ETsi propositos morbos Sepulchretum divisos exhibet in proximas Sectiones duas V. & VI. hæ tamen sunt breves adeo, ut Observationes utriusque, & Scholia universa foliis duobus comprehendantur: neque hæc implerent, nisi aliqua jam supra posita repeterentur: quod vel ipso initio Sectionis V. factum deprehendes, si Observationis I. §. I. eique subjecta duo prima Scholii capita cum II. Sectionis Observatione XV. §. quidem 3. & apposito ad hunc Scholio comparaveris. Nobis vero qui de Vulneribus Ictibusque agentes, sæpe ossa fracta memoravimus, potius quam eadem hic iterare, placet quidquid in Valsalvæ, aut nostris schedis superest quod ad propositos attineat morbos his unis Litteris complecti, initio ducto ab eo osse circa quod præcipue nostræ sunt Obse[...] tiones versatæ, cum fractum, an luxatum esset, [...] quireremus. Quæ res coget, ut promiscue de utro[...] morbi genere, non separatim, verba faciamus.

2. Veteres ut cæterorum ossium, ita etiam ossis [...] moris caput e sua sede excidere non dubitabant, [...] que minus quod etsi difficilem prolapsi repositione[...] difficiliorem autem repositi conservationem esse, [...] bant, tamen utramque egregie aliquando præstitam [...] se, ex Hippocratis, & Dioclis, & Philotimi, & [...] lei, & Tarentini Heraclidis testimonio non ignoraba[...] Hi enim *clari admodum authores ex toto se restitu[...]* ut Celsus (*a*) ait, *memoriæ prodiderunt*, & ille qui[...] Heraclides non semel, quod ejus locus ostendit, no[...] Ga[...]

(*l*) c. 13. cit. (*m*) Comment. de Bonon. Sc. Acad. Tom. 2. P. I. inter Medica. (*n*) 16.
(*o*) Vid. apud Haller. in Access. ad Boerh. Meth. Stud. Med. P. 13. c. 4. (*p*) Vid. Act. Erud. Lips. A. 1751. M. Jul.
(*q*) A. 1748. (*r*) Vid. apud Swieten. in Comment. ad illius Aphor. §. 424. (*f*) Obs. Select. §. 37. (*t*) Vid. supra, n.
(*u*) Cent. 4. Obs. 92. (*x*) Obs. Med. l. 3. c. 47. (*y*) n. 24. (*a*) De Medic. l. 8. c. 20. (*b*) in Hippocr. de Artic. Comment. I. 4.

aleno (*b*) conservatus, qui se quoque *femoris luxationem bis jam ita curavisse, ut in reliquum tempus non amplius exciderit*. idemque post Heraclidem *lios multos recentiores* præstitisse, confirmavit. Sed uod Heraclides, & Galenus adnotaverant, id tunc ccedere cum relaxatum, non cum disruptum est, eres, ut vocant, per quod femur cum acetabulo onjungitur, vinculum, propterea quia per medicamenta fieri potest, ut absumpto laxante humore, xatum vinculum rursus contrahatur, non ut disruptum coalescat, Medicos ut in parte verum docuit, c in parte a vero assequendo magis, magisque abduxit. Verum enim est, laxato vinculo, prolabi ex 10 acetabulo femoris caput; sed non æque est veum, idem caput sæpe prolabi, quia disruptum sit llud vinculum. Itaque ut luxatio femoris a causa inrna qua videlicet laxetur vinculum, negari non pott; sic ejusdem luxatio a causa externa, a violentia imirum quæ disrumpat vinculum, non erat tam faile inter frequentissimas ponenda. Nec posita esset, hinc difficultas in rumpendo vinculo validissimo, nde vero facilitas in capite femoris ab sua cervice vellendo, sive in hac frangenda fuissent inter se omparatæ. Intellectum enim esset, vires quæ possint llud vinculum disrumpere, multo citius hoc caput posse cervice avellere, sive hanc frangere, sicque, nisi quid orte peculiare hic habeant nonnulla corpora (*c*), emur ob capitis avulsionem, aut ob cervicis fracturam, non ob luxationem, prolabi. Hæc autem, aliaue *ejuscemodi* vix tandem animadverti cœpta sunt ostquam instituta in mortuis dissectio manifestissime tendit, quæ capitis femoris luxatio ab externa viontia credebatur, eam ferme semper fuisse capitis ulsionem, sive cervicis fracturam. Neque enim ex 10 Pareus (*d*) ingenue fassus est, & cautis Chirurs aliquando, & sibi in matronæ curatione accidisse, illi capitis femoris avulsionem, ipse cervicis fraturam pro luxatione acciperent, statim de rei causis gitatum est. Deceptus autem Pareus fuerat a majo- femoris trochantere quod supra ischion tangens, moris caput esse, crediderat, donec postridie dum rum in acetabulum os compellere nitebatur, a stretu subaudito collisi ossis de fractura admonitus est, imusque omnium, quod sciamus, fallaciam hanc anto graviorem, tanto ob signorum communitatem, similitudinem, faciliorem in femore quidem detet. Nam generatim, sed in pueris dumtaxat, indiverat Columbus noster (*e*), cum posteaquam doerat, *si hœdi, aut agni, vel alterius animalis nuper ti ossicula decoxerimus, in eorum extremitatibus pars quasdam*, id est appendices, sive epiphyses, *divelac concidere*, esse *conspecturos*, tum, plurimis inrjectis, admonuit, si *tenella puerorum ossa validius periti medici manu fuerint attrectata, ligamenta eo que extendi, ut secum una appendices divellant*. Dilsionem autem, & fracturam, quantum ad instiitum sermonem attinet, eodem redire, & propterea me promiscue accipi hic posse, facile intelliges, i animadverteris, sive caput femoris a cervice avelur, sive cervix a femore, in adultis utique non sse hæc sine fractura contingere, haud secus ac si rvix ipsa in medio frangatur. Sed neque in pues, si rei effectum, & signa attendas, magni adeo ferre, putabis, si avulsionem a fractura non separes; si forte signum illud quod a sono capitur collisom inter se ossium, in hac magis, in illa minus habere locum, existimes: quanquam in pueris fere avul- accidit, non fractura, neque in adultis ipsis quanm momenti in signo illo est, cum adest, tantum uoque est, cum abest. Fractæ enim cervicis extrema rius respondent inter se, nec semper alterum ad alrum a Chirurgo admoveri licet, ut satis collidi inr se possint: nec semper potest sonus, qui levis fe-, & obscurus est, satis audiri: quamobrem accidit

aliquando, ut non nisi postridie, sicuti de Pareo diximus, imo ut non nisi pluribus interjectis diebus, discussaque inflammatione, tandem audiretur.

3. Ex quo Pareus rem detexerat, non statim rei causas esse quæsitas, sed dissectiones quæ rem evidentius ostenderent, expectatas esse, supra diximus. Multo autem diutius expectatum esset, si primum illæ a Verneyo, ut nonnulli credunt, aut ab Ruyschio, ut alii, aut etiam ab Rolfincio essent institutæ. Quin Rolfincius ipse (*f*) indicavit qui triginta ante se annis illud fecisset, Casparum videlicet Hoffmannum, qui Commentariis A. 1625. editis in libros Galeni de Usu Partium, cum monuisset (*g*), *fieri aliquando, ut fractura sit, cum putetur luxatio esse, cum videlicet femur vel in summitate, qua appendix est, frangitur, vel in ipsa cervice; illud*, inquit, *de appendicibus omnibus monet Columbus l. 1. c. 2.; hoc ego vidi in femore felis*: subjecitque suam felis Observationem, ex quo junior a vi externa semper claudicaverat, creditæ luxationem passæ, in qua tamen dissecta, non luxatum femur, sed femoris cervicem fractam invenit, cervicis capite in suo acetabulo etiam tum hærente. Et continuo causas addidit, cur humerus facile luxetur, femur difficulter, quarum prima est, *quia ille quidem caret hoc ligamento* terete, *hoc autem habet*: altera, quia hujus acetabulum strictius est, & profundius, tertia quia ejusdem junctura firmioribus musculis cingitur, atque instruitur. Quæ omnes causæ nunc etiam proferri solent: quanquam Rolfincius Hoffmanni Observationem descripsit; eas omisit: id quod etiam ex Sepulchreto (*h*) intelliges, omnia quæ Rolfincius hac de re habet, exhibente, nisi quod hæc tamen verba prætermittit, inter Scholium, & Hoffmanni Observationem interjicienda: *Multoties erratum ingens hic observavimus, & simile adnotatum ab Hoffmanno*. Num autem mortuos secando, observaverit, an vivos tangendo, ut in altera Scholii parte Diemerbroeckius, ipse existimabis. Certe Parei in matrona illa animadversionem, & monitum nemo horum memoravit. Aliud enim est quod nescio ex quo Parei capite produxit Rolfincius, qui dum infantibus hanc epiphysim nutricum culpa, & junioribus levi de causa, ut ex ossium probat coctione, disjungi, inculcat, se per Columbum magis, quam per Pareum, profecisse, ostendit. Sed Hoffmannus in Posthumo Opere (*i*) universe confirmavit quod olim ex illa junioris felis Observatione docuerat, statuitque, *maxime verum esse, fracturam potius in cervice femoris contingere, quam luxationem capitis femoris, ob ligamentum inprimis teres, quod in ipso acetabulo est*: quanquam A. 1641. ad ipsum rescribens Veslingius (*k*) nonnihil rem contrahere videbatur, spectans videlicet, cum id contingit, non modo ligamenti robur, sed & fragilitatem ossium *quibusdam naturis insignem*. Hæc paulo fusius ad te scribenda putavi de iis qui ante nostram ætatem de re proposita mentionem injecerunt, ut quid cuique tribuendum sit, appareret, sive in præeundo, sive in agnoscendo, sive in demonstrando, sive in rei ipsius causis inquirendis. A quorum Observationibus antiquior illa fortasse non discrepat Jacobi Sylvii (*l*) in latomo lapso ex alto qui *crus fregerat ad caput coxæ*; cruris autem nomine quid intelligeret, cum sæpe alibi, tum ibi præsertim manifestum est, ubi (*m*) ligamentum illud teres quod sæpius memoravimus supra, ab acetabuli fundo ortum, describens, *in medium*, inquit, *cruris caput inseritur*.

4. Eorum autem qui nostra scripserunt ætate Observationes, non omnes tamen hic quidem, easque strictim indicabimus tum quia crebrius hæ sunt in omnium manibus, tum quia præcipuæ extant in Salzmanni Dissertatione (*n*) anno edita 1723. qua copiose, & accurate, siquis alius, causas exposuit ob quas difficilius luxatio femoris ab ejus colli fractura internoscatur, & facilius tamen hæc, & quod consequi-

(*b*) in Hippocr. de Artic. Comment. l. 4. n. 41. (*c*) Vid. infra, n. 5. in fine. (*d*) Oper. l. 14. c. 21.
(*e*) De Re Anat. l. 1. c. 2. (*f*) Dissert. Anat. l. 2. c. 49. (*g*) Vid. l. 3. in fin. (*h*) Sect. hac 6. Obs. 2. cum Schol.
(*i*) Apolog. pro Galeno l. 2. c. 81. (*k*) Epist. 25. (*l*) Observ. post Isagog. (*m*) Isagog. l. 1. c. 3.
(*n*) De Luxat. oss. femor. &c. c. 4.

tur, ſæpius quam illa, ab externa violentia contingat. Sunt illæ Obſervationes in iis habitæ quorum claudicatio a luxatione, non a fractura eſſe credebatur, aliæ autem ad Ruyſchium, aliæ ad Cheſeldenum, aliæ ad Erndlium pertinet, accedentibus cum Ravii approbatione aliis Borſtii Obſervationibus, qui cum octo pariter claudicantes ſecuiſſet, nunquam luxationem, ſed fracturam ſemper, ut illi, cervicis femoris deprehenderat. Ruyſchius autem, cujus potiſſimum auctoritate res confirmari noſtris temporibus cœpta eſt, & rei cauſas (*o*) ſimul cum Obſervationibus protulit, & in harum quibuſdam peculiare aliquid adnotavit, nimirum cervicis olim ruptæ, & comminutæ, non ſolum non ſuperſtites reliquias fuiſſe, ſed ejus loco aliquando (*p*) plura ligamenta comperta eſſe dura, craſſa, teretia, quæ non exterius, ſed interius ducta, femoris caput cum ſuprema ejus parte connecterent; aliquando autem (*q*) cum hac illud rurſus conglutinatum, ferruminatumque fuiſſe repertum. Ad quas duas peculiares adnotationes nonnulla ſunt quæ adjicias. Ad primam, Salzmannum in Diſſertatione alia (*r*), quinquennio ante eam quam laudavi, emiſſa, indicaſſe, ligamenta illa dura, & craſſa quæ inter caput, & femur Ruyſchius viderat, & ab natura in cervicis locum ſubſtituta eſſe, non dubitaverat, ex perioſtio facta eſſe, quod a fractura laceratum, ibi non raro durius, & craſſius fieri ſolet, ac ligamenti vicem præſtare, cujus rei exemplum in fractura quadam ulnæ, & radii jam olim in Eruditorum Actis Lipſienſibus (*ſ*) propoſitum fuerat. Sed tamen hoc ſaltem attendas velim, Ruyſchiana iſta ligamenta non ad exteriores fractorum oſſium parietes, ut perioſtium, ubi eſt, ſolet, ſed ad eorum partem interiorem pertinuiſſe. Ad alteram, id eſt adnotatam ferruminationem, ſive conglutinationem fracti femoris cum ſuo capite, quod alioquin ſejunctum in acetabulo inveniri ſolet, adjiciendum eſt, cum ea accidit conglutinatio; accidiſſe autem non ſemel novimus; id deligationibus acceptum eſſe referendum, per quas femur ad caput appreſſum diutius ſervatum eſt, ægrique conſtantiæ in quieſcendo, omnemque motum vitando. Neque tamen non clauda illa anus erat, in qua ejuſmodi conglutinationem invenit Ruyſchius. Etſi enim deficiente femoris collo, os totum minus extrorſum obliquum fit, eoque artus minus brevis, quam futurus fuiſſet; tamen ſic femur femori propius eſt, & muſculorum ipſum, & crus moventium directiones mutantur. Sed & illa claudicabat fœmina de qua in Erndlii indicata Obſervatione ſermo eſt, tametſi ipſa fracta cervix per callum, digiti pollicis latitudine ſub capite extantem, coaluerat, ut non deeſſe cervix videri poſſet, nullaque in ligamentis, viciniſque tendinibus læſio, aut præter naturam conſtitutio apparebat; adeo facilis eſt poſt fracturam claudicatio! Quanto autem amplior, & firmior eſt tota illa pars ſummi femoris quacum cervix ſua baſi cohæret, quam cervix ipſa, tanto is coalitus de quo primum diximus, minus quam hic alter, difficilis eſt: cujus auget difficultatem eadem quæ facilem fracturam facit, obliqua cervicis protenſio. Impulſum enim quem homine, exempli cauſa, ab alto in pedes cadente, recta crurum, & femorum oſſa impune ſæpius excipiunt, ferre vix unquam poteſt cervix in tranſverſum protenſa, adeo præſertim fragilis, & a capite cujus aſcenſui acetabulum obſtat, motum femoris, surſum propulſi, ſequi prohibita. Hæ autem eædem cauſæ, cum muſculi femur ſurſum trahunt, fractæ cervicis partes, rurſus inter ſe contingentes, & & coaleſcere incipientes, disjungunt, atque reglutinant. Et cervicis quidem hunc poſitum Auctores vetuſtiſſimi non ignorarunt: itaque Hippocrates (*t*) diſerte ſcripſit, *caput femoris, & cervicem articuli natura obliquam eſſe*. Ariſtoteles autem (*u*) cum femur *biceps* eſſe, dixit, non id quod Niphus (*x*) interpretatus eſt, voluit, *alterum* videlicet *femur* eſſe *a dextris, alterum a ſiniſtris*; modo enim hoc ſatis indicaverat; ſed hinc majorem trochanterem, inde vicem in ſuprema femoris parte ſpectans, ipſum ceps eſſe, docuit. Cur autem ita diviſum ſit, & vicem habeat pene in tranſverſum protenſam, manifeſtius eſt, quam cur cervici fragilis adeo ctura contigerit. Nam & aliis quibuſdam oſſibus mune, non hujus dumtaxat, ut Docti quidam ajunt, eſt peculiare, ut partes emittant quaſd cum ipſis angulum intercipientes, ut puta ſcapu & inferior maxilla. Sed emiſſæ ab his partes l firmiori ſtructura ſunt, ſi ſuis cum oſſibus conſe tur, quam cervix femoris cum hoc comparata. que ipſa oſſe cui additur, eſt tanto craſſior, ut ea pariter dici poſſit quod de extremis longiorum ſium partibus, ſua craſſitudine, ſi non ſtructu fractioni reſiſtentibus.

5. Quid vero in pleriſque accidat quibus ce fracta eſt; ob eas enim quas diximus, cauſas omnino ſunt quibus coaleſcat; mox videbimus, Salzmanni illam aliam Diſſertationem tranſeuntes mulque eas quas in memorata hactenus referre potuit, indicantes; non omnes tamen; plures e apud alios extare, novimus; ſed unius ſolum, & terius mentionem facientes, quæ, cum hæc ſcrib mus, erant in manibus. Igitur ut illi quos omi mus, ita etiam experiens, induſtriuſque Chirur Gregorius Barbettus, ſicut in Apologia (*y*) eſt qu ad nos humaniter miſit, idem, in diſſecta a ſe mina vidit octoginta circiter annos nata, cui tam ad quartumdecimum uſque ex quo ceciderat, d non brevior ſano artu alter fuerat, cervix tamen moris fracta erat, an, ut ſuſpicatur, quia cum tio eſſet non prorſus fracta, tandiu muſculis fe moventibus reſtitiſſet? Idem tamen alteram pro Obſervationem hominis qui a vehementi calcis i ad eundem femoris articulum diu claudicaverat. eo luxatum femur deprehendit, ut capite dorſum ſis ilium contingeret, nullo teretis ligamenti veſti ſuperſtite, orbiculari autem deformato, & acetab quaſi deleto. Ipſe autem Salzmannus qui d rum quæ ſingula in ſingulis ſuis illis Diſſertationi egregie conſtituit, neutrum ingenue falſus erat etiamtum contigiſſe, ut per diſſectiones conſpi ret; quinquennio poſt, utrumque interea ita ab compertum affirmare potuit (*z*), ut quod ad p mum attinet, fracturam *femoris frequentius quam* xationem *deprehendere ſibi licuiſſe*, aſſeveraret: qu vero ad alterum, duo femoris luxationum exem proferret, in quorum uno femoris caput, cervice fracta, in altero (*a*) cervix, a capite, quod abſu ptum erat, abrupta, *oſſis ilii ſedi externæ paulo* *pra* acetabulum *inſiſtebat, & ab attritu a longo te pore facto cavitatem quandam & ſinum velut ſuper cialem efformaverat, unde, pede breviore licet exiſt te, utrumque ſubjectum, quamvis non expedite, gr ſus firmare, & progredi utcunque poterat*. Nec v exemplum de duobus his primum, aut Obſerva quam ex Actis Berolinenſibus ipſe in Diſſertatio (*b*) produxerat, & ſiquæ aliæ *non frequentes*, ut v ait, iſtiuſmodi Obſervationes ejus ſimiles quam pau ante ſecundo loco ex Barbetto commemoravi, ſent tiæ adverſantur ſuæ, quæ ex ipſo Diſſertationis ejuſd titulo ſatis apparet *De Luxatione oſſis femoris rarior frequentiore colli Fractura*. Cum plura enim hujus tent, quam illius, exempla in adultis quidem, & cauſa externa, ut Ruyſchius (*c*) *raro*, Ravius (*d*) *riſſime* luxationem accidere, confirmarint; exempla qu dam contraria non officient cautæ prudentique Sa manni ſententiæ; imo, ſi hæc nulla eſſent, ſtare e ſententia non poſſet, quæ *rariorem* eſſe luxationem firmat. Quin, cum enumerat (*e*) cauſas, propter q hæc interdum contingat, ut pervulgatam ligamen rum laxitatem ab arthritide, circumjectorum muſcu rum, tendinumque paralyſim, majorem æquo a primord acetabuli amplitudinem, aut capitis femoris parvitate item in margine acetabuli fracturam aliquam, aut fe-

(*o*) Theſ. Anat. 8. n. 103. (*p*) Theſ. 9. n. 74. (*q*) Ibid. n. 44. (*r*) De Articul. Analog. &c. c. 2. §. 1. & 4. & c. 3. §
(*ſ*) A. 1685. M. Nov. (*t*) l. de Articul. n. 63. apud Marinell. (*u*) De Hiſt. Animal. l. 1. c. 15. (*x*) in Expoſ. ejus lo
(*y*) Apologia di due Cure. (*z*) Vid. in Comment. Imp. Acad. Petropol. Tom. 3. Obſ. Anat. (*a*) Vid. etiam Act. N. C. Tom. 2. Obſ.
(*b*) c. 2. §. 7. (*c*) Theſ. Anat. 8. n. 103. §. 2. (*d*) Vid. Diſſert. Salzman. modo cit. c. 4. §. 2. (*e*) Ibid. c. 3. §. 5.

ctum, aut tumores denique intra acetabulum subrtos; proclive est nobis intelligere, ubi aliqua ex is causa sit non tanta quidem, ut per se adhuc posit femoris caput ex acetabulo extrudere; tunc si orte externa aliqua vis accedat, non difficile fo- e, ut luxatio fiat, sicut in iis pariter quibus a naura laxiora aliquanto obtigerint ligamenta, aut tees (quæ rara Nicolai (*f*) Observatio est) prorsus iullum.

6. Nunc quando nonnullæ sunt Observationes comnemoratæ quibus ostenditur quid in illis acciderit uorum femur aut fractum, aut integrum ex sua sede rolapsum, restitui in eandem non potuit; subjicienlæ sunt aliæ eodem attinentes. Et Joannes quidem alzmannus in Dissertatione illa de qua supra indicaum est, inscripta *De Articulationibus Analogis, quæ racturis ossium superveniunt*, cum hoc argumentum eneratim pertractet, plura habet quæ libenter inspiias, & huc transferas; sed Observationes profert uarum pleræque cum ad alia attinent ossa, tum præertim, in viventibus tactu dumtaxat judice, non in issectis cadaveribus judice etiam visu, habitæ sunt: taque ex iis quas potissimum hic quærimus, habet iullam; nisi forte attinere huc velis Ruyschianam illam qua cervicis loco crassa quædam vincula caput um summo femore committebant; nam quæ ex Dienerbroeckio sunt, illæ, ut supra (*g*) animadvertinus, ad anatomicam inspectionem non pertinent. Pertinet autem duplex in una muliere Observatio uam in Dissertatione legi Osteologica (*h*) sub prædio Celeberr. Gaubii edita, ab eodemque benigne d me missa. Femur utrumque ex suo acetabulo exiderat. Dexteri autem caput erat integrum; sinistri rie plane consumptum. Itaque cum singula nova etabula, in singulis ilium ossibus, singulis illis caitibus respondentia spectarentur; acetabulum siniirum leviter, dexterum profundius erat excavatum; tera autem acetabula ferme deleta; ut facile posset istimari, vetera hæc orbata capitibus, quæ sua mo, & pressione, & motu ipsa conservarent, suum ivum ferme amisisse, nova autem illa sic inæqualir esse excavata, quod capite sinistro antea exeso iam satis apprimi potuisset, corpus a dextero suffulim, eoque integro, magis magisque os ilium dexteim ad ipsum apprimendo, ut ab eo excavaretur, fecisset. Neque absimilia olim vidisse Pareum, aniiadverti ex quodam ejus loco (*i*), quem operæ retium est hic tibi describere. *Non ita raro*, inuit, *excrementitii humores in Ischiade tanta vi in ujus dearticulationis cavitatem quasi impetu quodam currunt, ut relaxatis ligamentis .... caput ossis feoris hinc facile depellant, nunquam restituendum, si ulo diutius abfuerit: quia interim in illam cavitam illapsus humor, mora velut in lapideum quasi conescit, femoris vero ille articulus in vicino osse noim sibi cavitatem attrivit, veræ vero cavitatis la- a, quæ cartilaginea sunt, strictiora & depressiora aserunt*. Porro has, & siquæ sunt aliæ, cum feur aut integrum, aut fractum in exteriorem incuiit partem, excavati interdum in ilium osse novi etabuli Observationes sine cadaverum dissectionibus osteri non minus ignorassent, quam Hippocrates in libri de Articulis loco (*k*), quem si proferam cundum eam versionem quam plerique post Cornaum secuti sunt, minus facile intelligas, ut opinor, iam si ex Feliciani versione, conjuncta cum Galeni iterpretatione produxero. Sic igitur Hippocrates, e femoris luxati capite verba faciens. *Cum tamen carne, in quam prolapsus est, articulus moram innit: & caro lentorem contraxit: dolore vacans temris processu evadit. Cum vero dolore vacat, absque iculo, si alioqui voluerint, possunt ambulare: possuntie corpus læso crure sustentare*. Sic autem hæc inrpretatur Galenus (*l*): *Per translationem moram. i. τρῖβον dixit a locis a viatoribus diuturna immoratione attritis, atque assuefactis. Ejusmodi autem oratio ejus hæc est. Cum caput femoris e propria sede elapsum in exteriorem partem, in carne firmatum fuerit: inter initia qui id patiuntur, ex compressione dolore afficiuntur: postea vero temporis processu caro ibi, non secus ac fossorum manus, occallescit. Quod cum fit, locus dearticulationi similis evadit: cum mora illa, quemadmodum antea acetabulo coxæ, caput femoris utatur*. Postea vero quam dixit quomodo post inflammationem humor ibi quidam *lentus ac mucosus* relinquatur; *id*, inquit, *ad motionem capiti femoris commodissimum est. Ob hanc enim humiditatem mora illa tanquam articulo utuntur*. Quid igitur in re hac Veteres illi conjicerent, & quid insuper morbidorum cadaverum dissectiones ostenderint, ex eorum comparatione præclare intelligis.

Hæc autem omnia in ipso Epistolæ hujus initio longa oratione præfatus sum, ut paucis dilucide possim quo singulæ attineant, & quas confirment mox producendæ Observationes, significare. Earum prima ex Valsalva est.

7. MULIERI sexaginta annorum, difficili respiratione cum tussi laboranti, casu os femoris luxatur. Tunc assidua accedit febris: quæ, aucta spirandi difficultate, mulierem undecimo die interimit.

VENTRE patefacto, jecur invenitur durum, in ejusque vesicula plures calculi.

Thorace recluso, pulmones apparuerunt magnis extra, intusque nigris maculis variegati. A dextris una circiter aquæ libra; a sinistris pauxillum thoraci inerat. Concretio polyposa dilatatam cordis auriculam dexteram implebat: altera in sinistro erat ventriculo, indeque se producebat in vasa. Tandem quod ad femur attinebat, revera luxatum inventum est, laxato videlicet eo ligamento quo femoris caput intra Innominati ossis acetabulum alligatur.

8. Quæ luxationem præcesserant, difficilis respiratio, & tussis ab dilatata auricula, aqua in thorace deprehensa, & duro jecinore possunt repeti. Quæ vero luxationi successit, febris, ab dolore, & vexatione quæ luxatio attulerit vicinis partibus: a febrili autem sanguinis motu, pulmones, aliaque viscera afficiente, aucta difficultas spirandi, & mors.

Sed quod luxatio sine fractura cervicis contigerit, id teretis, ut vocant, ligamenti laxitati tribuendum est, minus fortasse a natura, aut a prægressa quapiam causa firmo, & robusto, eoque ut magis a casu laxaretur, facileque caderet, jam disposito. Neque hæc Observatio adversatur sententiæ Ruyschii, ut qui *raro* quidem, ut supra (*m*) dixi, id contingere, affirmavit; non, quod aliqui ipsi affingunt, nunquam accidere, negavit. Fractæ autem cervicis Observationes has duas accipe, quarum prima ab exercitatis apud me Discipulis, altera a me ipso habita est.

9. VIR rusticus ex arbore delapsus, femur luxasse credebatur. Quod cum in suam sedem reponere frustra Chirurgi conati essent tanto majori sedulitate, quod elapsum femoris caput manu percipere sibi videbantur; forte accidit, ut Juvenes illi qui me non semel audivissent docentem, quanto facilius a vi externa cervicis fractura, quam femoris luxatio, contingat, & quomodo trochanter major Pareo ipsi (*n*) pro femoris capite imposuisset, hæc minime reticerent, nec tamen seniores illos Chirurgos a præjudicata opinione abducerent. Itaque duobus circiter exactis mensibus cum Thoracis morbus hominem qui e lectulo necdum surrexerat, corripuisset, & & catarrho quasi suffocante confecisset ante finem A. 1727. per dissectionem cognoscere voluerunt ipsi, an Chirurgi decepti essent. FEMORIS summo osse, ejusque acetabulo retectis, omnibus qui aderant, Anatomes, & Chirurgiæ studiosis ostenderunt, perfractam in medio fuisse cervicem, dimi-

(*f*) Dec. illustr. Anat. Obs. 7. (*g*) n. 3. (*h*) De modo quo ossa se vicinis accommodant partib. §. 42.
(*i*) Oper. l. 17. c. 22. (*k*) n. 63. apud Marinell. (*l*) in l. Hippocr. de Artic. Comment. l. 3. n. 93. (*m*) n. 5.
(*n*) supra, n. 2.

dimidio hujus altero ad caput, quod acetabulo inhærebat firmiter, altero ad os femoris prope trochanterem, qui in vivo homine fucum fecerat, adhærente. Ex eodem autem corpore, quod ictericum nequaquam fuerat, quot qualesque calculos, in fellis vesicula inventos, ad me attulerint, & quæ ego de iis experimenta ceperim, cum ad Schroeckium scripserim, & ipse ediderit (*o*), non est hoc loco repetendum.

10. FŒMINA annos nata circiter quadraginta, pinguis, a sinistris clauda, dorso nuper ad imas costas vehementer contuso febri correpta, & intra dies quindecim absumpta fuerat A. 1742. quo tempore cum Anatomen in Gymnasio docerem, ex Nosocomio cadaver illuc translatum est. Ubi quod ad exteriorem illam contusionem attinebat, nihil peculiare adnotavi. Adnotavi autem alia, in primis quæ ad claudicationis causam spectabant. Eaque post nonnulla in Thorace, & Ventre animadversa, hic tibi, quemadmodum plurimis qui tum aderant, monstravi, diligenter describam. CORDIS auricula dextera, & Cava Inferior vena concretiones, non sine multa alba substantia, polyposas habuere: quales uterque etiam ventriculus, sed multo crassiorem sinister. Ex Aortæ arcu non tres, sed quatuor nascebantur arteriæ; Vertebralis enim sinistra non ex Subclavia, sed inter ipsam, & Carotidem ejus lateris oriebatur.

In Ventre genitalia, & renes, & vasa sanguifera hæc quæ adnotarem, obtulere. Testis alterius superficies maxime erat inæqualis. Uteri osculum nulla cinctum corona; ut nihil intra vaginam protuberaret. Renes autem pro mediocri mulieris statura ambo æquo longiores: sinister ad extremum inferius facie exteriore nonnihil excavatus a cicatrice, cujus ambitus ad circuli formam accedebat, diameter transversum digitum æquabat, vestigio, ut credidi, hydatidis in rene olim ex parte conditæ, reliqua extantis. Magnæ arteriæ truncus æquo tenuior, non ipse Spermaticam emittebat dexteram, quæ ab Emulgente proveniebat: neque eodem quo solet, modo Lumbares, neque Iliacam sinistram pari ac dexteram longitudine, sed tertia parte breviorem. Quod fac attendas; jam enim ad ea accedimus quæ ad claudicationis tum effectus, tum causas pertinebant. A sinistris enim, ut dixi, mulier claudicaverat, isque artus erat digitis quatuor brevior, quam dexter, & calcaneum ad exteriora conversum habebat, non minus tamen, quam dexter, pinguis, imo crassior, sed ab œdemate. Iliaca igitur vena dextera æquo erat latior; at sinistra, ejusque rami tenues adeo, & pallentes, ut rem nunquam antea a me visam miratus, Cavæ imum truncum aperuerim. Quo facto, vel magis miratus sum. Nam pro Iliacæ ejus venæ ostio lineam inveni, ipsius coalitum indicantem, qua in linea duo, aut tria parva erant oscula, cum Iliaca vena communicantia. Quam cum secundum longitudinem incidissem, & præter filamenta polyposa, quendam fibrarum quasi fasciculum introrsum exstantem conspexissem; mox facile animadverti venæ parietes ab uno latere inter se coaluisse, sicque eum fasciculum mentiri, cujus species, manu utraque parietes distrahendo; neque enim perdifficilis erat sejunctio; prorsus evanescebat. Tum vero Cruralibus arteriis, & venis a ventre usque ad poplitem utroque in femore detectis, nullum in arteriis discrimen se obtulit; vena autem, sinistræ arteriæ socia, tertia saltem parte angustior apparuit, quam dexteræ: & quamvis complicatos, & coalescere incipientes parietes non haberet; habebat tamen inter tunicas nigrum quasi sanguinem, & sanguinem fortassis, sed a longo, ut videbatur, tempore concretum. His ita perspectis, claudicationis causam, retecto sinistri femoris cum Innominato osse articulo, quæsivi: occurritque os femoris cervice, & capite orbatum. Et caput quidem in suo acetabulo hærebat affixum, cartilagine tamen qua horum utrumque incrustatum fuerat, hic illic exesa: quin ossea capitis ipsius substantia tum qua sinistrum acetabuli spectabat parietem, tum qua cum cervice olim cohæserat, non erat integra. Cervic[...] autem vestigium superesat nullum, si ossea quæda[...] fragmenta exciperes, ligamentis adnata valde crassis[...] & duris, in quæ capsulare quod vocant ligamentu[...] abiisse videbatur; hæc certe a margine acetabuli [...] eam partem summi ossis femoris ex qua olim incipi[...] bat cervix, producebantur, femurque ad eum ma[...] ginem alligabant. In cavo autem quod cervicis lo[...] intercipiebant, crassiuscula inerat materia carneo c[...] lore, sed fusco, & obsoleto, non fœtida tamen, n[...] multa. Præter hæc, os Innominatum sinistrum a[...] trorsum magis prominebat, quam dexterum; ut pr[...] clive esset suspicari, quæ exterior violentia huic f[...] minæ, cum tenella, aut junior esset, femoris cerv[...] cem fregerat, eandem os quoque Innominatum l[...] xasse.

11. Si Observationes has duas inter se comparav[...] ris; in eam opinionem facile venies, ut quod Ruy[...] chius (*p*) de fracta cervice superesse nihil deprehe[...] derit, id longo tempori tribuas, diutiusque repetit[...] agitationibus, & frictionibus inter se fragilium cervic[...] disruptæ extremorum, prætereaque exedenti vi acriu[...] particularum, e læsis, vellicatisque membranis desti[...] lantium, & cariem mora afferentium. Quod vero [...] laceratis a fractura periostiis commemoravi (*q*) non raro videlicet duriora, & crassiora fieri, id l[...] gamentis quoque interdum accidere, ex secunda i[...] telligis Observatione. Ex eadem quod de extenuat[...] habet Iliacis venis, læso artui respondentibus, co[...] feras velim cum dissectione, alias (*r*) ad te sc[...] pta, claudæ alterius fœminæ. Reperies enim, ten[...] iora fuisse Ilaiaca vasa ad claudum artum spectanti[...] Venam autem non modo per femur adeo extenuatan[...] sed in ventre coalescentibus ab uno latere inter [...] parietibus contractam, ad ostium autem per quod [...] Cavam influit, propemodum occæcatam non rep[...] ries. Perrara enim est res, nec intellectu facilis[...] artu ex quo redibat, œdemate quidem laborante[...] sed tamen vivente; etiamsi a tempore non longo r[...] eo redactam ponamus. Cæterum in hac muli[...] re os femoris ob alligantia vincula longe ab acetab[...] lo recedere non potuerat. Vir autem de quo a[...] ipsam dictum est, cum semper cubuisset, eo o[...] utendi, eique insistendi occasionem non habuit. Nu[...] igitur in altera muliere, itemque in altero viro, q[...] elapso, nec reposito femoris capite usi sunt, di[...] tius eidem insistentes, quid deprehenderimus, expon[...] mus.

12. ANUS clauda, jam octogesimo anno erat pr[...] xima, cum apoplexia correpta, haud multo p[...] non tam ex ea, quam ex ejus minus animadverso ef[...] ctu mortua est. Nam cum, resoluta vesicæ vi q[...] lotium tum retineret, tum extruderet, assidentes m[...] lieres stillicidio deceptæ, tantum lotii exire, qua[...] tum jugiter in vesicam descenderet, arbitrabantur[...] anus autem immanem hujus distentionem aut sen[...] re, aut significare non posset; eidem quod & al[...] (*s*) ob eandem fallaciam accidit, ut citius morei[...] tur. CADAVERE enim in Theatrum delate[...] ut Anatomen tradere inciperem Januario mense [...] 1735. ea mortis causa inter initia in conspectum v[...] nit, doctrinæque ordinem turbavit. Scilicet aper[...] Ventre, se se obtulit vesica lotio adeo distenta, [...] ad umbilicum perveniret, & ilium utrumque occup[...] ret, intestinis sursum ita compulsis, ut hinc jecur, [...] diaphragma altissime urgerent, inde vero lienem, [...] ventriculum adigerent medium versus epigastrium[...] Virebant autem, & grave olebant viscera pleraque[...] ut omnia eximi statim e ventre jusserim, & in sep[...] chrum inferri. Quæ igitur in Thorace, [...] Collo, & Artubus animadverterim præter natu[...] modum se habentia, huc addam; nam, meliora [...] terea corpora nacti, Caput non attigimus. [...] ricardium cum anteriore Magnorum vasorum, cordis ipsius facie connexum erat, cum illa q[...] dem per filamenta, cum hac vero per se ipsum qu[...] tum duo transversi digiti tum in longitudinem, t[...] i[...]

(*o*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 167. (*p*) supra, n. 4. (*q*) Ibid. (*r*) Epist. 46. n. 17.
(*s*) Vid. Epist. 42. n. 22. ubi & hæc historia promittitur.

latitudinem spatii obduxissent. Quæ res fecit, ut eo qui apoplecticæ Medicus fuerat, quærerem, num forte pulsus singulari aliquo modo, & præsertim intermittendo peccassent: quod ille continuo, diserteque negavit. Arteria Magna interiore facie modico supra valvulas intervallo incipiebat aspera fieri, quasi fibræ secundam longitudinem ductæ, hic illic inter se disjunctæ, prominerent: ea asperitas ad duos transversos in longitudinem digitos, in latitudinem paulo minus extendebatur. Thyroidæa glandula præterquam magna erat, etiam quibusdam quasi lobis anteriorem faciem habebat nonnullis locis prominentem. Inferiorum artuum sinister, quod in latus mulier claudicaverat, genu interiora, calce exteriora spectabat: dextero brevior, & si dorsum pedis exciperes, qua parte crassior videbatur, valde extenuatus, amplaque præterea cicatrice, tamquam a magno ulcere exterius secundum longitudinem fibulæ deformis, cum dexter pulcher esset, atque egregie nutritus, venisque tam latis præditus, ut latiores in nullo artu inferiore unquam vidisse, meminerim. Quod ut indicio erat tanto majoris copiæ sanguinis in eum artum influentis, quanto minor in oppositam influebat; sic, ut ægrius ferrem, efficiebat, humatis jam inde ab initio visceribus ventris, & vasis, non licere amplius, quomodo Iliaca sinistra vena prope Cavam se haberet, inspicere. Denique superiore sinistri ossis femoris junctura retecta, ejus ossis caput non ita ut solet, globosum, sed quasi complanatum, & nonnihil amplificatum invenimus, nulloque, per quod necteretur, vinculo terete instructum. Excipiebatur acetabulo minus cavo, quam secundum naturam, cartilagine tamen incrustato. Erat autem ad hujus acetabuli oram anteriorem cavum alterum, multo quam ipsum, minus: cujusmodi cavum ante acetabulum femoris dexteri nusquam erat. Porro acetabulum sinistri, quamvis, si ad os ilium suum, id est sui lateris referres, neque humilius, neque altius, neque posterius esse videretur, quam dexteri, si hoc quoque cum suo osse ilium comparares; plus tamen a commissura ossium pubis distabat, quam acetabulum dexteri. Nam et os ilium sinistrum multo plus ab eadem commissura distabat, quam dexterum.

13. Quæ ad cordis, & pericardii nexum attinent, nulla cum pulsuum intermissione conjunctum, eo referes ubi (*t*) de cujusmodi connexionibus, earumque effectibus alias a nobis actum est. Quod vero ad acetabulum spectat quo femoris caput excipiebatur, non dubito, quin supra (*u*) commemoratis Cl. Virorum Observationibus cum hac nostra comparatis, facile agnoscas, excavatum illud fuisse a femoris capite, olim extra acetabulum naturale prolapso, cujus etiamnum vestigium in illo anterius proximo, multoque minori cavo supererat. Quod enim acetabulum novum minus esset profundum, quam secundum naturam, caput autem femoris a globoso ad planum vergeret, ex his indiciis satis intelligis, dum os contra os sive pondere apprimeretur, sive agitatum musculis ageret, alterum ab altero vicissim esse detritum, atque depressum, sicque excavatum esse acetabulum, quod si natura ipsa parasset, tum profundius, & commissuræ ossium pubis propius, & alligatum habens, per vinculum teres, globosum femoris caput effecisset. Nam quod cartilagine incrustatum esset; ibi fortasse cartilaginea natura, cum excavatio incepta est, necdum in osseam mutata erat; ut non inducta postea sit, sed tantum servata. Quod vero cavum illud alterum, commissuræ ossium pubis propius, vetus acetabulum esset, a natura ipsa olim paratum, & sedes ipsa indicat, nec parvitas illius repugnat, sive cum inter initia eo munere fungeretur, majus esse non debuit, sive etiam, ut in alveolis dentium sæpe videmus, dempto osse quod antea insertum erat, circumjecta ossea substantia crescit, & sinum implet, aut fere implet: id quod etiam in claudo viro cujus historiam promisi hic esse me absoluturum, perspexi.

14. LANARIUS igitur ille cujus alibi (*x*) mortiferum vulnus descripsi, in latus dexterum, ut ibi dictum est, claudicabat. Hunc æquali utroque inferiore artu in lucem editum (de noto enim viro, quod de aliis sæpenumero frustra optavi, quæ inquirebam, scire potui) cum mater tenellum adhuc, atque adeo primis vitæ mensibus e cunis eximeret, dolere artu illo dextero, animadvertit, sive eum dolorem externa aliqua, ipsi ignota, causa forte induxerat, sive interna. Post quem dolorem jam tum is artus factus est brevior; ut nemini postea, cum ingredi puer cœpit, mirum fuerit quod claudicaret. Usu autem consecutus est, ut claudicaret quidem, sed prompto gressu atque expedito. JUNCTURÆ vitium, ex quo alterius, quantumvis modici, occasio extiterat, ut opinor, nimirum dum homo corporis pondus in firmiorem sinistrum artum inclinare nitebatur, thoracis Spinam in latus illud nonnihil incurvaverat; juncturæ, inquam, vitium dexteri artus ad hunc modum se habebat. Acetabulum quod solita Sede a primordiis natura paraverat, ex dimidia tantum parte supererat, eaque anteriore: in cujus fundo substantia erat quædam subrubente, sed lurido, colore, ut morbida videretur, quam si tangeres, non ligamenti, sed glandulæ quodammodo natura esse, crederes. Dimidia autem altera pars acetabuli ossea implebatur substantia, prætereaque operiebatur osse quadantenus terete, in quod superficies proxima excrescebat ossis Innominati. Supra hoc vetus acetabulum, erat in facie externa ossis ilium quasi acetabulum alterum ex substantia constructum alba, firma, & ejus ex qua ligamenta construuntur, simillima, addito insuper limbo in quem non solum ab anteriore, sed ab superiore etiam parte prominebat, media inter cartilaginem, ligamentumque natura. Lævis erat hujus acetabuli facies, si inferiorem quendam in ea locum exciperes, quem rubella non exigua tenebat substantia, pro mucilaginosa glandula facile agnita. Exceptum in hoc acetabulum erat femoris caput, nullo terete vinculo instructum, neque solita magnitudine, forma, lævitate præditum. Namque ubi a cervice exstare incipiebat, ibi quidem nulla harum deerat. Sed postquam sic aliquantum processerat, deprimebatur, & nudatam cartilagine substantiam osseam ostendebat: quæ mox in summo firma quidem, & dura, & albida, sed granosa haud secus apparebat, ac in multis vesicæ urinariæ calculis superficiem videmus.

15. Si mirum forte videbatur, in Anu de qua paulo ante (*y*) dictum est, novum acetabulum cartilagiginea crusta non caruisse; mirum videbitur magis, quod in hoc viro mucilaginosa glandula non caruerit nedum limbo, sive, ut vocant, supercilio, quali naturale acetabulum instructum est. Scilicet multa fiunt quorum perobscurus quo fiunt, modus, & ratio est. Neque illud admiratione caret, quod tam longo tempore vetus acetabulum, si non omnino deletum, at magis tamen repletum non sit, itemque cum tenera essent ossa, novum acetabulum non ipsum fuerit in ossa excavatum, imo ex substantia factum sit quæ cum Hippocratis, & Galeni sententia (*z*) magis quam cum posterorum Observationibus, videri potest convenire. Sed meæ partes sunt ea quæ ipse, & quicunque aderant, oculis, manibusque percepimus, sive admirationem habeant, sive non habeant, summa fide proponere; tuæ autem animadvertere, non uno modo ab natura usum membrorum amissum reparari, & quamvis modus a posteris deprehensus in aliis corporibus verus sit, non ideo in aliis alterum quem vetustiores indicaverant, esse non posse. Quod si forte alia cupis analogæ, ut vocant, articulationis exempla, sive ut cum iis conferas quæ a nobis proposita sunt, sive ut saltem plura habeas quæ Sepulchreto adjungas; supra laudatas, Salzmanni præsertim Dissertationes eruditissimas attente lege, aliasque aliorum, ipsiusque etiam, quas præterea indicavimus, Observationes: quibuscum junge quæ in Scriptis extant Cl. Virorum Gutermanni (*a*), Schlichtingii (*b*), Ludwigii (*c*), & si in artu quoque superiore novum arti-

(*t*) Epist. 23. n. 18. (*u*) n. 5. & 6. (*x*) Epist. 54. n. 46. (*y*) n. 12. (*z*) Supra, n. 6.
(*a*) Act. N. C. Tom. 3. Obs. 105. in fin. (*b*) Commer. Litter. A. 1741. Hebd. 1. n. 2. (*c*) Prog. de Collo Femor. &c.

articulum ex luxatione factum aves cognoscere, Henrici Alberti Nicolai (*d*). Et ne ab inferiore de quo loquimur, artu recedamus; apud secundum, & tertium illorum, itemque apud Platnerum (*e*), aliosque pluscula invenies ad supremi femoris aut fracturam, aut luxationem pertinentia, & hanc, ut nonnunquam, a vi externa, ut alias autem a vinculorum erosione, vel, ut sæpius, laxitate. Ab erosione quidem ut in Casu Halæ edito A. 1742. (*f*), & in aliis antea a Maucharto (*g*), & ab Schulzio (*h*) propositis; ab laxitate vero, ut in Cl. Boetticheri (*i*) exemplo, quo rarius facile non offendes; erant enim a pestilenti ischiade vincula de quibus sermo est, adeo relaxata, ut *pedes ambos ad mensuram usque spithamæ longiores, quam in statu fuerant naturali, reddiderint*: quod mirabile quidem est, sed illud mirabilius, quod persanata ægra sit, *ut deinceps absque ullo incommodo libere iterum incedere potuerit*. Denique & luxationem illam huc addes, quæ a Petito Chirurgo (*k*) indicata est, non tam a causa externa, quam ab læsione per hanc mucilaginosis acetabuli glandulis illata, ut uberius secreta mucilago teres ligamentum sensim laxando, aut abrumpendo, caput femoris non statim, sed post longum tempus extrudat.

16. Hactenus quæ graviora in summo femoris articulo offendimus, vitia accepisti. Nec leve illud erat quod, in clauda muliere animadversum, in proximas Litteras differimus quibus de Arthritide verba fient (*l*). Sunt & leviora quædam, de quibus, cum in claudicantibus conspecta sint, qualiacunque fuerint, non est hoc loco reticendum.

17. VETULA Etrusca a contusione coxendicis ita claudicabat, ut diu cubare cogeretur. Accessit universi corporis dolor, & ex longo decubitu gangræna ad nates. Itaque paulatim deficiens sub initium Martii in Nosocomio mortua est A. 1744. CADAVER etsi ad alia quæ secundum naturam erant, & quæ huc non attinent, recognoscenda, & Discipulis demonstranda non inutile mihi fuit; tamen hoc dum agerem, quædam adnotavi huc magis pertinentia. In Ventre dexter jecinoris lobus summa convexa facie erat a posterioribus ad anteriora sulco excavatus adeo profundo, ut digitum posset excipere, neque alii deerant sulci hoc dexteriores: cujusmodi sulci si in mulieribus tantummodo occurrerent, suspicioni posset esse locus, an arctioribus, dum juniores sunt, imi rigidique quo uti solent, thoracis constrictionibus deberentur. Jecur ipsum intus extraque totum ex minimis albis corpusculis factum videbatur, quæ interstitiis fuscis ex subrubro flavis tenuissimus intercipererentur. Lienis gibba facies quasi a crassa quadam crusta albicabat; sima nigra erat. Testes strigosissimi, & in tenuem quasi laminam depressi. Uteri osculum amplum, & quodammodo triangulare, nulla circum protuberante corona ornabatur. Fundi universa interior facies nigra, & gangrænosa. Thoracem costæ a dextris quidem duodecim, a sinistris undecim cingebant. Prima enim harum, & secunda ex uno tantum osse multo maximam partem constabant. Scilicet suo singulæ capitulo a vertebris profectæ, vix digiti spatio emenso, unum os latum fiebant, in quo nullum divisionis quæ unquam fuisset, vestigium. Id os ubi eo pervenerat, ut trium ferme digitorum intervallo a sterno distaret ex superna ora teretem oblongam cartilaginem vix dimidium latitudinis minimi digiti æquantem in sternum immittebat; reliqua autem ex parte contractum, sic tamen ut latitudinem retineret non ea minorem quæ in prima dextera costa erat, modicoque spatio inter se, & teretem illam cartilaginem relicto, per cartilaginem alteram propriam cum sterno committebatur. In pericardio aquæ copia aliqua. Dextera cordis auricula sanguine distenta. Cor ipsum vel pinguedine qua instruebatur, detracta, æquo multo majus, nec solum ob latiores ventriculos, sinistrum præsertim, sed etiam ob multo crassiores hujus parietes. Alterius valvulæ Mitralis pars erat ossea facta; certe ossiculum subnexum habebat, quasi ex pluri factum, eoque inæquale, subrotundum, magnitud ferme æquans apicem minimi digiti. In corde po posæ aliquæ concretiones, & plurimus sanguis ate qualis, sed fluidior, passim e dissectis majoribus v effluebat. Femoris denique claudicantis sup mam juncturam inspiciens, teres, sæpius memorat in ea ligamentum offendi minus crassum, & firmu quam æquum sit, luridaque rubedine infectum p totum.

18. ANUS altera ab ætate jam curva, & quæ incedere solebat quasi claudicaret, nuper erat no per scalas prolapsa, caputque alliserat. Hinc mo causa. Cum a nobis ibidem secaretur ante vern tempus A. 1749. nonnulla sunt quæ huc spectent animadversa. IN THORACE Magni vasor trunci erant adeo a sinistris; quamquam mulier cu quidem, ut dictum est, sed gibba non erat; ut nam sine pari nunquam viderim longius sinistrorsi inflexam, ut se immittere posset in Cavam. Ventre exterior renum facies non prorsus secund naturam: quin alter parvulas quasdam insuper ost debat hydatides, ex se nonnihil exstantes. Genita inspiciens, nympham sinistram neque esse, neque u quam fuisse, animadverti; dextera autem erat parv Hypogastricas arterias latiores, quam solent, & dura imo alteram earum non sine osse qua Umbilical emittebat. Proximas unde illæ oriuntur, cum sin inspectarem Iliacas, nec dexteram sive latitudine, ve tunicarum crassitudine viderem quidquam a na rali constitutione discrepare; sinistram miratus su cum minus latam, tum præsertim tenuibus adeo rietibus, ut vena propemodum esse videretur ab loco unde Hypogastricam dabat, ad illum usque u prodibat e ventre. Quæ res ad memoriam redigeb quæ in duabus aliis claudis mulieribus (*m*) conspe ram: quanquam in illis non arteriæ, sed venæ a gustiores erant, nec in femore quo claudicaverant angustæ esse desinebant. Hujus autem arteria cum ventre exierat, justam latitudinem, & parietum, cr situdinem, ut cum dextera comparando perspexi, pr tinus recuperabat. Cæterum in sinistri summi fem ris junctura animadvertere nihil potui unde levem ill claudicationem repeterem, nisi forte attinere huc ci das parvas, & leves duas, inter se vicinas, subfusc quasi contusiones quæ in cartilagines, ejus femo caput convestiente, cernebantur.

19. Fuerunt & mulieres aliæ duæ claudicantes (n hi enim accidit, ut in iis sæpius hoc vitium offen rim, quam in viris, an casu? an quod propter m nus robustam structuram corporis illi magis fœmi obnoxiæ sint?) quas cum secarem, manifestiorem jus vitii causam me deprehendisse, arbitratus sum postea autem num deceptus essem, dubitavi. Ut sit; Observationem utramque; nam & alia contine quæ indubia sunt, & a me tibi fuerunt inter has q ad claudicationem spectant, alias promissæ; hic primu exponam, tum deinde meæ dubitationis causam n reticebo.

20. FŒMINAM claudam, necdum senescenter hydrops confecerat circa medium Decembrem 1746. Ex ea Anatomes studiosis cerebrum, mu bria, & sinistrum, quo claudicaverat, artum in N socomio demonstrans, hæc dumtaxat quæ hic locu habeant, adnotavi. CEREBRUM eximend animadverti in Crassa meninge, basim cranii conv stiente, paulo ante, sed nonnihil ab externo later paulo, inquam, ante foramen in quod nervus Op cus sinister se conjicit, aliquid restare quod, si co ri crederem, particula corticalis substantiæ videretu Sed molle non erat, neque meninx Tenuis quæ loco respondebat, lacera, imo integra, & lævis c spiciebatur. Tum diligentius attendens, globul esse, vidi, parvi uvæ acini magnitudine, subc rum,

(*d*) Dec. Obs. illustr. Anat. Obs. 6. (*e*) Instit. Chir. in not. ad §. 1193. & 1194. (*f*) De Amput. Femor. non cruenta §. 18. ad n. 6. (*g*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 34. (*h*) Act. N. C. Tom. 1. Obs. 235. (*i*) Eorund. Act. Tom. 7. Obs. 21. (*k*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1722. (*l*) Epist. 57. n. 2. (*m*) Supra, n. 10. & 12.

um; ſolidum, qui nulla, id quod lævor oſtendebat,
iſi ima parte, quoquam adhæſerat, hac autem erat
rmiſſime affixus Craſſæ dumtaxat meningi, non
ſſi, quod ſubjiciebatur; ut cenſuerim, ejuſdem me-
ingis excreſcentiam eſſe, generis, ſicut ejus ſubſtan-
iæ modus oſtendebat, quaſi glanduloſi, initium tu-
noris, multum, ſi increviſſet, non ſolum proximis
ervis Optico, & Olfactorio, ſed & cerebro obfu-
uri. Ex Uteri ſupremo exteriore fundo dexte-
ius prominebat tuberculum figura, & magnitudine
adem quæ in excreſcentia illa Craſſæ meningis mo-
o indicata eſt, ſolidum pariter, ſed album. Huic
lterum intus reſpondebat mollius atque humilius,
nanifeſto ex aggerie factum ejuſdemmodi veſicularum,
c in uteri cervice videre ſoliti ſumus; eodem enim
uo hæ, limpido muco replebantur: quod tuberculum
Epiſtola XLVII. (n) hic a me proponendum eſſe,
romiſeram. Utrique huic tuberculo interjecta ſub-
tantia uteri ſaniſſima erat. Cæteræ autem quæ ad
enitalia attinent, Partes; ſi teſtes excipias, quorum
lter erat altero minor, ambo tamen ſtrigoſi, & inæ-
uali ſuperficie, & intus, extraque albi; non modo
rant ſanæ; ſed infimæ omnium haud aliter ferme ac
n virginibus, ſe habebant. Tenſa enim erat quæ
dicitur Furcula, anguſtum vaginæ orificium, & hy-
mene inſtructum, niſi quod hic contra ac videre con-
ſuevimus, tanto minus propemodum latus fiebat,
uanto magis ab urethræ orificio diſtabat, ſicut alias
iligentius deſcribam. Attamen hæc fœmina viri
otitiam habuiſſe non videbatur. Denique ſini-
rum artum inferiorem ſpectantibus manifeſtum erat,
c eſſe poſitum, ut digiti pedis alterum pedem re-
icerent, nec facile erat manibus in naturalem ſitum
ducere; & mulier ea metatarſi parte quæ digitis
roxima eſt, inſiſtendo, ambulaſſe dicebatur. Verum
um pes, crus, genu, femur, quantum exterius in-
iciendo judicari poterat, vitio carere, & juſta lon-
itudine ſingula eſſe viderentur; retecto ſuperiore fe-
oris articulo, ejus cervix brevior viſa eſt, quam
ediocri illius fœminæ ſtaturæ conveniret.

21. ANICULA decrepita, & clauda, viginti circi-
r poſt illam diebus ex brachii, ſi recte memini, abſceſſu
ortua eſt. Itaque ibidem eaſdem, aliaſque Partes ite-
um diſſecantes; quæ ab naturæ modo aliena eſſent,
ec deprehendimus. CRANIO exemtum ce-
brum, inverſumque cum inſpectarem; Carotidis
triuſque arteriæ truncos, majoreſque horum ramos
nimadverti firmiores apparere, invenique, eorum pa-
etes revera craſſiores eſſe factos. Contra, cum eſſent
ervi cæteri, & præſertim quarti, & quincti Paris,
ulcherrimi, firmi, & magis quam ſoleant, craſſi,
Opticos cineraceo colore, anguſtos, & in tenuis in-
itæ modum depreſſos videbam, & medullarem illam
uæ, ubi inter ſe accedunt, ipſis interjicitur, par-
m ſatis quidem latam, ſed colore, & tenuitate ni-
l ab ipſis diſcrepantem. Ipſi vero intra orbitas pro-
eſſi, etſi colore erant albo, craſſitudine autem qua-
mediocri; inciſi tamen oſtenderunt, albedinem il-
m, nec parvam craſſitudinis illius partem menin-
ibus deberi ſuis, craſſioribus factis, intra quas,
nquam intra tubum quendam firmiuſculum, ſubſtan-
a concludebatur, in altero præſertim nervo, ſan-
uinolenta. Cum oculus ad quem is nervus tende-
at, non ſecus ac alter, nihil, ſi exterius aſpi-
eres, vitii monſtraret; ne interius quidem, cum
iligenter a me ſecaretur, vitii oſtendit quidquam;
t præclare intelligerem, hunc a me alias (*o*) tibi
eſcriptum, Opticorum nervorum morbum non
emper a vitiatis, cæciſque prorſus oculis (hanc
nim Vetulam; quod permirum eſt, niſi forte al-
ero oculo nonnihil videbat; cæcam fuiſſe, nega-
ant) occaſionem, & originem habere, ut ne-
ue a cerebro, ſed in nervis ipſis aliquando pri-
um oriri (*p*). Hic certe cum cerebrum, intra quod
os nervos ob eorum tenuitatem vix potui perſequi,
ccurate diſſecuiſſem, nihil in eorum via, nihil
in eorum thalamis vitiatum offendi. Et quanquam
hippocampos ad imam extremamque ſui partem ne-
quaquam, ut ſolent, ſe dilatantes animadverti;
nullum tamen vel minimum extabat indicium, quin
ſic a primordiis ipſos fuiſſe, judicarem. Nec præter
hoc, inſoliti, non modo morbidi quidquam in cere-
bro toto fuit, niſi quod in quarto ventriculo pro
medullaribus illis fibris quæ utrinque occurrunt ut
plurimum, ad nervos Acuſticos pertinentes, vix
uno in latere una fuit, eaque exilis, & inferius
quam ſoleat, orta, & locata. In Maxilla infe-
riore nonnulla animadverti, in hac præſertim Epi-
ſtola qua de Luxationibus agimus, & Fracturis oſ-
ſium, non omittenda. Siniſtrum enim illius capitulum
ab uno ſupremæ ſuæ faciei latere excreſcebat ſurſum
quaſi ex novo additamento, ut in partibus interiori-
ribus cranii cujuſdam anus alias (*q*) a me viſum
ſcripſi; nam hæc quoque oſſea excreſcentia erat al-
ba, & firma, præterea autem, ut reliquum illud
capitulum, tenui, læviſſimaque cartilagine incru-
ſtata. Quod additamentum ſi magis magiſque incre-
ſcendo ſe extuliſſet, non eſt dubium, quin capitu-
lum ex ſuo ſinu fuiſſet ejecturum, aut certe maxil-
læ motibus valde incommodaturum. Imo hoc face-
re jam aliqua ex parte cœpiſſe, illud fortaſſe indi-
cio erat, quod interjecta inter capitulum, & ſi-
num mobilis cartilago in medio apparuit quaſi cul-
tro inciſa duobus locis, altero ſecundum longitudi-
nem, altero oblique in tranſverſum. Dixi autem
fortaſſe, etiam quia huic reſpondens in dextero
articulo cartilago parvulo erat foramine pertuſa el-
lipſis forma, nulla membranula occluſo (quo majus
olim interdum viſum eſſe, ſcimus (*r*)) quod etſi
in medio, ſed propius alterum extremum, & ſecun-
dum longitudinem poſitum erat; tamen neutram
cartilaginem hic quoque ex duabus conſtitiſſe, evi-
denter demonſtravimus. Quoniam vero præter
Inciſores dentes, nullus aniculæ huic reſtabat, cum
totam eam maxillæ hujus partem quæ cæteris olim
dentibus inſtructa fuerat, utrinque oſtenderem non
modo omni alveolorum veſtigio, ſed & ea ſui carere
portione in qua alveoli quondam fuerant, ut forami-
na per quæ nervi egrediuntur (*Mentalia* vocant)
jam in ſummo ferme eſſent exteriore maxillæ margi-
ne, itaque ejus oſſis altitudinem humillimam eſſe factam
quemadmodum præclare ab Ruyſchio (*ſ*) animadver-
ſum, pictumque eſt; addidi, hinc conſequi, ut qui-
bus hujus oſſis corpus poſt dentium lapſum ita decre-
vit; in iis, niſi forte ob ætatem major oſſis durities
obſtet, multo citius, atque facilius ibi ipſum totum
aut a carie interdum innaſcente exedatur, aut a gra-
viore ictu aliquo perfringatur. Thorace aperto,
quatuor ex Aortæ arcu naſcentes arterias oſtendi; ne-
que enim ex Subclavia ſiniſtra, quæ multo quam dex-
tera, tenuior erat, ſed inter illam, & ſiniſtram Ca-
rotidem, illi tamen propior, Vertebralis ejuſdem la-
teris exiſtebat, quæ res cum mihi in fœmina quoque
altera de qua ſupra (*t*) dictum eſt, & in aliis pari-
ter (*u*) interdum occurrerit, non videtur inter ra-
riores eſſe ponenda. Magna autem arteria inter cor,
& Subclaviam dexteram manifeſto erat dilatata: cum-
que ad ſeptum uſque Tranſverſum fuiſſet inciſa, hic
illic paſſim majora, minorave ſpatia intus oſtendit non-
nihil prominentia, & albida, in quibus magis compa-
cta arteriæ ſubſtantia in oſſeam poſtea duritiem fuiſſet
mutata. Genitalia membra in ſummo teſtem al-
terum habuere intra quem hydatis erat non parva, ut ſe
ad partem ſuperficiei teſtis faciendam extenderet; in imo
autem, urethræ orificium ex quo interior illius tu-
nica, non ſecus atque illa vaginæ, aut Recti inteſti-
ni aliquando ſolet, parva ſui portione quadam inverſa
extrorſum ab altero latere procidebat: quod alias (*x*)
in alia vidiſſe me, dixi, ut de hac his Litteris eſſe
dicturum. Artus poſtremo, quo claudicaverat,
dexter ſiniſtro brevior, & ſicuti in priore fœmina in-
trorſum converſus, eandem vitii hujus cauſam quam
in

(*n*) n. 20. (*o*) Epiſt. 13. n. 7. & ſeqq. & Epiſt. 52. n. 30. (*p*) Vid. Epiſt. 63. n. 8. in fin. (*q*) Epiſt. 27. n. 2.
(*r*) Vid. Stephan. cit. in Adverſ. II. Animad. 28. (*ſ*) Obſ. Anat. Chir. 82. & Fig. 65. 66. (*t*) n. 10.
(*u*) Vid. Epiſt. 3. n. 20. & Epiſt. 15. n. 26. (*x*) Epiſt. 50. n. 51. Vid. & Epiſt. 70. n. 10.

in illa, habere vifus eft, nempe cervicis femoris brevitatem.

22. Et fic mihi eo quidem tempore vifum eft; nec fortaffe omnino deceptus fum. Verum poftea difplicuit cervicem claudi femoris cum fani cervice non comparaffe: quæ ratio una maxime demonftraffet, recte, an fecus cenfuiffem, illam effe breviorem. Forfitan enim videri brevior potuit quæ in non magnæ ftaturæ corpore jufta effet longitudine: & tot funt tum fupra acetabulum, tum in acetabulo, tum infra acetabulum claudicandi caufæ, ut cum plures abeffe, viderim, omnes tamen abeffe, fatis fortaffe videre non potuerim. Juvat hic plerafque eo qui modo indicatus eft, ordine commemorare. Supra acetabulum eft pravus quicunque fitus offis Innominati, cujufmodi fitus ad cætera vitia accedebat in claudis illis duabus quas fupra (*y*) ante alias defcripfimus, in primaque præfertim. Plura autem Sacri offis ab illo offe diaftafis exempla in claudicantibus pueris profert Cl. Baffius (*z*), rationes addens ob quas illa infantibus facile accidat, figna per quæ internofcatur, & caufas quare difficile curari poffit, ideoque in omnem ætatem fere permaneat, ut in Veneto adolefcentulo quem ad me confilii caufa adduxerant, permanfiffe a pueritia, vidi, cenfuique, femper effe manfuram. Quæ fi perpenderis; ubi artum artu longiorem effe, aut breviorem videris, hujufque inæqualitatis caufa non fit in artu ipfo manifefta; primum omnium num forte inæqualis fedes fit Innominatorum offium indagabis; eam enim acetabulum, quippe in ipfis excavatum, fequitur, hoc autem artus; ne forte illa æqualem habere fedem, ponens, quam a natura, aut a vi morbi non habeant, mox in judicando, uter artus revera ipfe longior, aut brevior fit, decipiaris.

23. In ipfo autem acetabulo & capacitas, & figura, & teres ligamentum, & caput femoris ut multifariam peccare poffint ex iis quæ non femel fupra dicta funt, intelligis. Huc addendi funt tumores, five in ligamento increfcant, ut Falloppius nofter (*a*) indicat, five in alia intra acetabulum parte, ut generatim loquitur Veslingius item nofter (*b*), ubi fe cum Sala fæpius vifitaffe, ait, Patricium Venetum, *cui fuborto intra coxendicis acetabulum tumore, caput femoris evidenter extrorfum vergebat*. Valfalva autem in Confilio, quod pro Nobili Puero fcripfit, cui factus longior erat finifter artus, Mucilaginofam acetabuli glandulam fenfim intumuiffe, fufpicabatur tum quia in puero cætera fano ligamenta laxata effe, veri fimile non credebat, tum quia facile in glandulis vitium eft ut intumefcant, tum quia noviffime poft diuturnum ab acuto morbo decubitum is artus vel multo longior quam antea, deprehendebatur, quod ipfe a glandulæ incremento, tandiu a femoris capite non compreffæ, repetebat; quamobrem auctor erat inter cætera, ut fub dextero pede, cui ftans puer plerumque & firmius folebat infiftere, tanto altior calceus effet, ut artu utroque æquali facto, finiftra quoque jam infifteret, glandulamque comprimeret. Re vero ipfa in milite de quo Cafus extat Halæ editus, & a nobis fupra (*c*) laudatus, fubftantia quædam fpongiofa comperta eft, quæ acetabuli plus quam dimidium replendo, inde femoris caput expulerat.

24. Denique fub ipfo acetabulo longe plures funt caufæ claudicationis. Namque; ut fracturam de qua dictum eft, cervicis femoris, & vitia Capfularis, quod vocant, ligamenti prætermittam; mufculi primum qui femur fua in fede confervant, five refoluti fint, nihil obftant quo minus ipfum pondus totius artus femoris ligamenta extendat, ipfiufque caput deorfum ducat, five dolore, tumore, convulfione contracti, tanto altius in acetabulo idem caput conditum appreffumque fervant, ut artus paulo brevior videatur. Quanta autem vi iidem mufculi vel naturali voluntatis imperio interdum contendantur, cafus in primis demonftrat, ab Ingraffia (*d*) defcriptus, minoris trochanteris per nonnullos dumtaxat eorum quos generofus Juvenis in haftiludio præter modum co[ntenderat], a femore avulfi: quem cafum minus incre[di]bilem faciunt Ruyfchii præ cæteris Icones (*e*) q[ui]bus eundem trochanterem oftendit qui coctione in [...] vene a femoris offe receſſerat. Femoris autem ipfius q[uæ]cunque fractura adeo raro fine confequente claudicati[one] curatur, ut Celfus (*f*) diferte fcripferit, *ignorari non op[or]tere, fi femur fractum eft, fieri brevius; quia nunqu[am] in antiquum ftatum revertitur: fummifque digitis p[ost] ea cruris ejus infifti*. Brevius autem fit aut quia [...] ter fracturæ extrema pars aliqua amiffa eft quæ [...] fragmenta abierit, aut quia extrema illa perdiffic[ile] ita coaptentur, ut naturalis offis figura, & pofi[tio] ferventur, velut in eo præfertim femore cujus Ico[n a] Grutzmackero (*g*) edita eft, aut quia vel probe c[oa]ptata, nifu poftea mufculorum dimoventur, quod in ob[li]qua atque oblonga fractura facilius accidit, cum in tra[ns]verfa extremum extremo obnitatur, ficque alterum altero in reftituto pofitu confervetur. Ad has, ali[as]que ejufdemmodi caufas Valfalva hanc addebat, oblongis illis obliquifque fracturis, magna violen[tia] atque impetu factis, poffe aliquando inter duas fra[cti] offis partes quafdam ex mufculis proximis fibras [in]tercipi, quæ exactam coaptationem, & coalitum i[m]pediant, aut hunc etiam diu remorentur. Sed ut [ni]hil horum quæ dicta funt, accidat, aut non eo ac[ci]dat modo quem hic intelligimus, ut brevius inde [os] femoris fiat; claudicatio tamen vitari non poterit, [si] mufculi, tendines, nervi a vi frangente, aut a c[on]fecutis incommodis valde infirmati, aut femur, a[ut] fubjectas femori partes jufto robore aut modo neque[ant] movere.

25. Ipfas quoque fubjectas femori partes & plerifq[ue] horum quæ dicta funt, obnoxias effe, & claudum h[o]minem facere, manifeftum eft. Itaque multo pauc[io]ra de fingulis me fcribere fatis erit, a proximo, qu[od] tamen ad femur ex parte attinet, genu incipi[en]tem.

26. MULIER cujus mentio Epiftola LII. (*h*) i[n]jecta eft, hiftoria autem in hanc propterea dil[ata], quod flectere alterum genu non poterat; cum grav[e] fronte accepiffet ictum, quem figna ftatim mali o[mi]nis funt confecuta, his oblitteratis, in Nofoco[mio] levi adeo cum febre cubabat, ut die feptimo [...] ctum pofceret minus tenuem. Sed decimo quarto [...] ce gravior febris cum frigore ingruit, & mentis p[er]turbatione, mors autem decimo feptimo, nullo u[n]quam aut hifce ultimis diebus, aut illis prioribus th[o]racis affecti indicio, nullaque de hoc querela. Me[n]fis jam erat December A. 1745. quo tempore c[um] ibi effent Difcipulis more inftitutoque meo plu[ra] præmonftranda quæ ficuti thoracis, ventris, & [...] tuum diffectionem requirebant, fic capitis incider[e] fpatium non dabant; hoc minime apertum eft. [...] illorum autem fectione hæc funt præter natur[am] animadverfa. THORACIS alterum cavum [...] bras habuit ad quatuor aquæ colore inter viridem & flavum medio, alterum multo minus, illæfis t[a]men in utroque pulmonibus. In pericardio hum[or] qualis folet, nec plus eo fuit: cor autem laxum, in hujufque auricula dextera polypofa concretio alb[a] craffa, compacta. In Ventre vix aliud adnot[a]tum eft, quam uteri in alterum latus inclinatio. Artum denique illum cujus crus, genu, ut videbat[ur], non permittente, ne noftris quidem manibus fl[e]cti poterat, poftquam cum fano comparaveran[t], neque aliud exterius difcrimen, nifi quod r[o]tula magis promineret, oculis potueram int[er]nofcere; experiri primum placuit, num fo[rte] Extenfores cruris mufculi, quæcunque effet caufa, fic contenderent, ut hoc propter adv[er]fantem illorum contentionem flecti non poffet. [His] igitur mufculis non magno fupra genu intervallo transverfum diffectis, crus illico flecti potuit. Neque tamen genu, ut rotulæ prominentia vel tum p[er]feverans, demonftrabat, omni vitio carebat. Promi[ne]bat

(*y*) n. 10. & 12. (*z*) Dec. 4. Obf. Anat. Chir. 2. (*a*) Præfat. in Tract. de luxat. & fract. Offium. (*b*) Epift. 25. (*c*) n. 15. (*d*) in Gal. l. de Offib. c. 20. Comm. 4. (*e*) Thef. Anat. 5. Tab. 2. fig. 2. & 3. (*f*) De Medic. l. 8. c. 10. Sect. (*g*) Differt. de Off. Medulla. (*h*) n. 9.

t enim rotula, quia externus femoris condylus, ut it a posterioribus ad anteriora longior, quod ejusm cum externo alterius femoris condylo instituta mparatio manifestissime comprobabat, sic antrorsum l magis quam alioquin solet, prominebat. Contra tem, Laterale externum genu ligamentum multo issius ad alterum, quam ad hoc genu, fuisse, comirando pariter comprobatum est.

27. Unde aqua illa in parte, fœdusque ejus color thoracem traduci potuerit, cum sit ea quam pauante designavi, Epistola indicatum, cætera autem proposita Observatione satis per se dilucida sint; genuum contrario incommodo, & de quibusdam rum morbis quædam alia commemorabo. Genu quo modo dictum est, flecti non poterat. Ilstris autem Hallerus (*i*) cum in aliud incidisset iod extendi non poterat, nullam invenit causam *æter duram & pene tendineam cellulositatem*, ab ea arte, opinor, aut certe magis ab ea parte quæ in tu posterior erat. Rotulam in transversum, sæpius solet, frangi a violentis ictibus mirum on est; illud mirum, quod a violenta & subita muulorum crus Extendentium seu contractione, seu esistentia nonnunquam aut ipsa frangatur, aut vali- i eorundem musculorum tendines supra ipsam disrumantur. Cujusmodi exemplum disruptionis apud Cl. Bassium (*k*) leges, & ante illum duo apud Ruychium (*l*); apud quem (*m*), & Palfinium (*n*); ne alios nominem quam qui hæc scribenti erant in nanibus; illiusmodi fracturæ Observationes invenies. Semilunares quoque cartilagines quæ inter fenur, & tibiam in genu articulo interjiciuntur, ab ffluxu humorum excrescere nonnunquam posse, & audicationem afferre, laudatus Bassius (*o*) observait. De Valgis denique ut omittam ea quæ Sevrinus (*p*) fuse scripsit; Ruyschius (*q*) in val- adulto summæ tibiæ caveas, iis cartilaginibus bjectas, ad femoris condylos excipiendos non æque epressas, &, quod consequitur, utrumque illud os iter ac secundum naturam, positum deprehendit: uas res melius Icon (*r*) monstrabit, quam descrio. Hæc enim ideo memoravi, ut ex eorum quos udavi, libris plenius cognoscas, indeque ea quibus ternoscas, signa, & quando, & quomodo curatioem suscipias, quando contra jam præteritum sit mpus quo auxiliari possis, intelligas. Attamen nonnullis eorum quæ dicta sunt, & nominatim rotulæ fractura, & tendinum crus extendentium sruptione quantum auxilii, præter spem, & expetationem, temporis spatium interdum afferat, congit mihi ut annis superioribus in duobus viderem. rocerus, & lacertosus vir erat alter qui ante annos liquot e rheda desiliens cum rotulam dexteram in ransversum fregisset, Chirurgorum opera frustra sus erat donec Præstantissimus in hoc Gymnasio Chiurgiæ Professor Hieronymus Vandellius, vigesimo cundo a fractura die accersitus, superiorem partem otulæ ad inferiorem adduxit quantum potuit, ut tera ab altera multo minori quam antea, interval- distaret, fasciarumque ope ibi consistere coegit. rat id intervallum transversi digiti: in illo autem atura ipsa aliquid sensim procreavit per quod rotulæ artes firmiter alligarentur inter se. Itaque homo artu jam libere utebatur, cum forte Venetiis in ontis cujusdam gradibus ita lapsus est, ut eo crue valde & violenter flexo, crepitum audiret quasi ei alicujus in genu disruptæ: & sane ea flexionis iolentia ruptum est quidquid illud erat quod rotulæ partes inter se connexas servabat. Quas cum Chiurgi frustra conati, sic adducere ut paulo antea rant, non possent, denique operam dederunt, ut nstrumento ad genu apposito juncturam quoad ejus iceret, firmarent, lutisque Euganeis corroborarent. Longo autem interjecto spatio temporis homo qui ab utroque lapsu magnos dolores pertulerat, nec il-

lo artu uti potuerat, tantum consecutus est, ut eodem, omni jam abjecto instrumento, absque ulla molestia utatur, sive stet, sive genu flectat, sive incedat, quod expeditissime facit, vix leviter in id latus claudicans. Quod ego genu cum diligenter contrectarem, rotulæ partes quæ inter se ferme æquales erant, alteram ab altera non exiguo intervallo disjunctam offendi, eoque multo majori cum genu flectebatur: ubi enim rotula esse debuisset, tunc ibi cavum apparebat duos circiter digitos pollices amplum in longitudinem, nec minus in latitudinem, profundum autem ad digitum transversum, ut imi femoris condylos, & supremam tibiæ oram tactu percipere liceret. Sed hunc, ut quæ dixi, inspicerem, ad me adduxerat Professor laudatus: qui consimilia in quodam famulo pariter, si vellem, Patavii cernere me posse, ajebat. Vir autem alter quem consilii causa, ad genu videlicet magis roborandum, cum eodem invisi, Patricius Venetus fuit. Hic post duos lapsus, a quorum primo fracta in transversum rotula, dein artis ope coaluisse dicebatur, ab secundo certe tota sursum retracta erat, jam expedite, & recte, ut cæteri homines, sine ullo fulcro per plana quidem incedebat; in scalarum autem ascensu necdum profecerat satis; scandebat enim, sed non pariter expedite. Huic quoque, cum stabat, in ipsa rotulæ sede, inde sursum, ut dixi, retractæ, fovea in oculos incurrebat. Cujus foveæ extantia latera, ut in priore etiam Viro, non dubitavi, quin laterales essent partes amplissimæ illius aponeurosis per quam musculi crus extendentes in hoc inseruntur: iisque partibus quidquid uterque sine rotula præstaret, videretur acceptum esse referendum. Scilicet utrique acciderat, ut pars intermedia aponeurosis, illæsis lateralibus, disrumperetur, priori quidem ubi rotulam cui firmissime adhæret, complectitur, alteri autem, quantum ego vidi, inter rotulam, & quod in tibia exstat, tuber. Neque enim ut minus facile inferior hæc pars rumpatur, quam alios quoque, nec semel, ruptam vidisse, scio, facere credo ligamentum quod plerique sub ipsa ponunt, a rotula ad illud tuber pertinens. Certe mihi vel diligenter, & sæpius in cadaveribus quærenti, oculato esse adeo non licuit, ut quidquam discrepans a tendinea fibrarum ipsius aponeurosis natura, quod proprie ligamentum vocari posset, satis perspicue viderem. Quamobrem cum Vesalio (*s*) adhuc facio, diserte scribente, *patellam neque femori, neque tibiæ aliter quam tendinum beneficio committi: hocque privatim patellam sibi vendicare, quod alteri ossi ligamentorum ope non alligetur*. Quem summum Anatomicum, ut se quoque hic sequi, professus est Weitbrechtus (*t*), utinam constantius secutus esset. Verum non est hic locus quædam in eximio alioquin *Syndesmologiæ* libro examinandi, sæpius ad nimiam in ligamentis ponendis facilitatem, alias ad minime necessarios dissensus, nonnunquam ad minus justum silentium spectantia. Nunc in proposito perstemus.

28. Cruris quoque ossa quantum ambulationi possint officere, & quomodo hominem claudum facere, ignorat nemo, scilicet ubi utriusque fracturæ non congrua adhibeatur curatio, & illius præsertim quod de duobus præcipuum est, tibiæ nimirum, a cujus vitiis etiam valgos homines fieri, paulo ante dicebamus. Quamvis autem ob naturalem horum ossium rectitudinem facilius sit eorum, quam curvi, & inclinati ossis, ut femur est, fracturam ita sanare, ut artus neque figura, neque longitudine dissimilis alterius fiat; tamen si fractura obliqua sit, perfacile accidit, ut is artus brevior evadat, nonnunquam & distortus. Quamobrem ex nostratibus quidam hac memoria pati maluerunt quod olim plures (*u*), ut sibi rursus frangerentur ossa, & dirigerentur: idque feliciter cessisse nonnullis, scio; sed contra, novi hic Medicum haud ineruditum qui cum sibi cruris ossa, confervere jam incipientia, disjungi a Chirurgo,

per-

(*i*) Opusc. Pathol. Obs. 50. (*k*) Dec. 3. Obs. Anat. Chir. 6. (*l*) Adv. Anat. 2. c. 2. (*m*) Obs. Anat. Chir. 3.
(*n*) Anat. du corps hum. tr. 5. ch. 17. (*o*) Dec. 2. Obs. 5. (*p*) De recond. Abscess. nat. l. 6. P. 2.
(*q*) Advers. 2. cit. c. 6. (*r*) Ibid. Tab. 1. Fig. 2. (*s*) De corp. hum. fabr. l. 1. c. 32.
(*t*) Syndesmolog. S. 5. §. 13. cum notula *m*. (*u*) Vid. Celsum de Medic. l. 8. c. 10. prope fin.

permiſiſſet; inde graviſſima ſymptomata, & mortem accerſivit. Quæres fortaſſe, quo tempore conſervere incipiant fracta oſſa, & quo ad perfectum inter ſe coalitum perveniant? Res, opinor, ejuſmodi eſt, ut ſi rationem ſpectemus, pro certo nequeat in univerſum definiri. Neque enim; ut gravidas ſeponamus, in quibus conſolidatæ fracturæ ibi vix unum exemplum legimus, ubi non conſolidatæ plura habemus (*x*); neque, inquam, conſolidatio tam cito incipiet, aut perficietur in ægris corporibus, quam in ſanis, neque item ex ſanis pari celeritate in ſenibus, ac in junioribus, aut in iis omnibus quibus aut non eadem fractura ſit, aut non eadem adhibeatur curandi ratio. Nec vero aliter experientia docet, ſi pericula quæ Cl. Hamelius (*y*) fecit in brutis animantibus, attendamus. Namque in ægro animali quindecimo a fractura die callum, non, ut in aliis pari a fractura intervallo perfectum invenit, ſed æque imperfectum ac in altero, decimo die; erant autem juniores columbi, & os idem, ad eundemque modum & fractum fuerat, & repoſitum, & obligatum: quibus enim arctius obligatum eſt, illis aut gangræna quam Celſus (*z*) ex nimia adſtrictione prænunciat, mortem attulit priuſquam apparere poſſet cartilaginea calli firmitudo, ut quæ ante quartum diem in cæteris animadverſa non eſt, aut (*a*) ne octavo quidem die, quo in aliis eſſe oſſeus callus incipit, ullum prorſus calli initium fuit, ſed ita ſe habebant cuncta, ut ſi tunc fractum os fuiſſet.

29. Hæc autem omnia, ut alia bene multa, explicat Vir Experientiſſimus, callum repetens, non, ut alii, ab oſſeis fibris ſe producentibus, aut ab oſſeo qui ab his quidem fibris deſtillet, ſucco, aut ab effuſo, & adhærente fractis oſſibus ſanguine; ſed juxta proprias Obſervationes ex intumeſcente, & craſſiore facto ad fracturas externo, internove perioſtio, laminaſque ſuas in cartilagineam primum, deinde in oſſeam firmitudinem mutante. Sed de hac calli firmitudine ſive ipſam juxta laudatas Hamelii, ſive malis ſecundum minime negligendas Solertis Viri Dehtleefii (*b*) Obſervationes explicare; haud aliter ſentiendum eſſe, non dubitabis, ac de calli initio, & complemento dictum eſt, nempe pro variis, quæ memoratæ ſunt, aliiſque ejuſmodi conditionibus, quibus longius quoque, aut brevius ex quo completus fuerit, tempus addendum eſt, magis, minuſve compactum, aut certe durum, firmumque eſſe poſſe. Et hac ego ratione puto, adverſas inter ſe Clariſſimorum complurium Virorum ſententias eſſe conciliandas. Sunt enim qui ſcribant, pari firmitudine eſſe callum ac quævis pars oſſis, imo, ſi diametro ſit, ut ſæpe, quam os, majori, pro diametri augmento tanto eſſe robuſtiorem, idque ſapienter eſſe proviſum, quia fracta oſſa cum rariſſime ſecundum priſtinam directionem reponantur, ibi alioquin novæ fracturæ magis eſſent obnoxia, ibidemque difficile iterum poſſent coaleſcere propterea quia callus ſtructura caret vaſculari. Quæ ut ſeponamus tum quia ſecundum Hamelii quidem Obſervationes non ex oſſe, neque ex callo, ſed ex perioſtio, ut diximus, callus videtur repetendus, tum quia non ignobilis Chirurgus affirmat, fracto priore callo, alterum citius quam prior, formari, illudque unum hic attendamus, callum dici non minus ſaltem quam os ipſum, reſiſtentem, & firmum; ſunt certe alii & graves, & plures Viri qui cum hac re minime conſentientia proponunt. Vide enim, ut Celſus (*c*) ad nimium qui oſſibus recte inter ſe glutinatis ſupervenerit, callum extenuandum ea artui exterius adhibeat quæ, ſi oſſea duritie eſſet callus, opitulari nihil poſſent, ut lenes ex oleo, ſale, & nitro, longaſque frictiones, multa ex calida ſalſa aqua fomenta, malagma quod digerat, & adſtrictiorem alligationem. Aut ſi hæc profuiſſe non putas; Hamelium (*d*) leges ſcribentem, aquæ ſt[...] licidium non modo ad id ſæpenumero utile fuiſſe, v[...] rum etiam ubi nimius fuit ipſius uſus, nonnunqu[...] callum adeo molliviſſe, ut duo quæ inter ſe coal[...] rant, oſſis extrema per ſe iterum ſejuncta ſint. S[...] fuerint ejuſmodi calli aut non ita magnæ diamet[...] aut nimis recentes, ut bimeſtris ille, & parum e[...] nens in crure junioris agni, qui callus ex interru[...] intra paulo acrius lixivium ebullitione reglutinatus [...] apud eundem Hamelium (*e*); inſigni certe, & m[...] ſtroſa eminentia erant illi duo, minime, ut videtu[...] recentes, quos ex Rolfincio Sepulchretum (*f*) pr[...] ponit in femoribus cujuſdam cadaveris, quo *poſt a[...] tomen cocto ad ſceleti ſtructuram, uterque ab invic[...] abſcedebat callus.* Præter cæteras autem digna eſt q[...] hic memoretur, Obſervatio, a ſpectato Chirur[...] cum Salzmanno (*g*) communicata. Militi fractu[...] tibiæ callo tam firmo ſanata fuerat, ut huic parit[...] ac alteri inſiſtens, ſine ullo incommodo ambularet cum forte octavo poſt menſe acuta febri correptus in idemque in quo prius cubuerat, Noſocomium d[...] latus, dum conſuetis adverſus febrim remediis cur[...] tur, animadverſum eſt, quaſi callo a febrili calo[...] ſenſim abſumpto, extrema oſſis per ſe iterum ſeju[...] cta eſſe: quæ perſtante febri, cum conglutina[...] non licuiſset, mox, ſublata febri, a natura ipſa ſi[...] magno vel medicamentorum, vel faſciarum apparat[...] tibia in integrum reſtituta eſt. Denique calli ipſi[...] compages in demortuis inſpecta, aliquando ejuſmo[...] eſt, ut quamvis diametro multo amplior, tamen lo[...] ge fragilior quam os cui accrevit, inveniatur. N[...] que enim ex duro oſſe, ſed ex ſpongioſa, qualis i[...] ter duas cranii laminas, ſubſtantia eſt. Cujuſmodi ca[...] lum in gallinæ, & anatis ala deſcribens, pingenſq[...] Ruyſchius (*h*), id *aliquoties in homine quoque ol[...] ſervaſſe* ſe, dicit: *ita ut haud nimis fidendum ſit i[...] qui autumant, fracturarum callum ſemper tantæ e[...] firmitatis, ut oſſa olim fracta, & ferruminata, c[...] tius (ſi denuo fracturam patiantur) in loco vicino quam in dicto callo frangantur:* quin etiam inde e[...] non dubitat, quod aliqui *poſt oſſium fractorum* ferr[...] minationem facillimo negotio, imo incedendo, in r[...] cidivam *incidant*. Cæterum ſi plura exempla cup[...] obſervatæ callorum ſtructuræ, & miræ interdum lo[...] gitudinis; vix, credo, majori numero apud alios i[...] venies, quam apud Erudit. Jo. Beniam. Boehmeru[...] (*i*). Quem numerum, puto, augere poteris, quo ad ſtructuram attinet, Obſervatione Cl. Viri Ale[...] xandri Camerarii (*k*) in pueri femore; quod ver[...] ad longitudinem, exemplo propoſito ab Jo. Jacobo B[...] jero (*l*) in molitoris maxilla inferiore *a mento uſqu[...] ad medium trium circiter unciarum amplitudine.*

30. Nunc ut ab iis quæ fractis oſſibus non crur[...] tantum, ſed & aliis accidunt, ad peculiares eoru[...] fracturas redeam: unam, ſed rarum quidpiam præt[...] rea continentem, Obſervationem ſubjiciam.

31. SENEX ruſticus pinguior, dum vitem puta[...] ret, ex arbore in pedes ceciderat, & crus dexteru[...] ita fregerat, ut oſſa per vulnus quod ipſa fecerant ab latere interno paulo ſupra pedem exſtarent. His utcunque potuerunt, repoſitis, hominem in Urbem & Noſocomium vexerunt frigido anni tempore; era[...] enim medius circiter Februarius menſis A. 1736. Itaque cœli etiam injuriis accedentibus, ſervari non potuit, mortuuſque eſt intra quartum a fractura diem. Etſi Anatome quam in Gymnaſio tunc habebam, ſpectabat ad finem; tamen oblatam hujuſmodi cadaveri[...] viſcera perſcrutandi, ægrumque artum introſpiciend[...] facultatem negligere nolui. In quibus hæc præter na[...] turæ modum animadverti. ABDOMEN poſtridie mortis ſubtumidum, non aliam tamen ob cauſam, niſi quod aer, inteſtinis incluſus, hæc quoque ſubtumida faciebat, cum inciſum eſſet atque

(*x*) Eph. N. C. Dec. 1. A. 1. Obſ. 25. cum Scholio. (*y*) Memoir. de l' Acad. R. des Sc. A. 1741. Mem. 1.
(*z*) c. 10. cit. S. 1. (*a*) Mem. 2. (*b*) Diſſert. exhib. oſſium calli generationem &c. (*c*) in fine c. 10. paulo ante cit.
(*d*) Mem. 2. cit. (*e*) Ibid. (*f*) Sect. hac 5. Obſ. 1. §. 8.
(*g*) Diſſert. de Artic. analog. &c. c. 2. §. 7. (*h*) Theſ. Anat. 8. n. 49. & Tab. 3. Fig. 5. & Catalog. Rarior. Theca B. Repoſ. 2. n. 1
(*i*) Diſſert. de Oſſium Callo. (*k*) Act. N. C. Tom. 1. Obſ. 53. verſ. fin.
(*l*) Eph. N. C. Cent. 7. Obſ. 4.

que diductum, omentum apparuit sursum totum ita ractum, ut infra transversam Coli partem, quam eriebat, non descenderet. Lien æquo major, & fae lacerabilis. Jecur pallidum, & quacunque parte phragma spectabat, arcte adeo cum hoc connatum, membranæ utrumque investientes, non duæ, sed a esse viderentur. Fellea cystis oblonga, & pinguis, i vitellino colore exterius erat; bilem tamen ex flaviridem, eamque fluidam, non fæculentam; & lculos, in homine non icterico, undeviginti contibat. Hi erant omnes in fundo, nec alii usquam, si forte minimus aliquis inter cystis tunicas in glanla quapiam latebat, ut nigrum punctum indicabat od in uno, aut altero faciei interioris loco per tucas transpiciebatur. Sed ii de quibus dicere incepem, subrotundi omnes, modici, nigri, superficie graısa, nihil magis quam mora matura esse videbantur. ui a me continuo in aquam conjecti, illico omnes ndum petiere, & in eo quievere. Sed ex ea mox ucti, & post aliquot dies aquæ impositi; non proti; paulo tardius subsederunt, bullulasque emisent: duobus autem post mensibus similiter impositi, utius in summo permanserunt. Quo tempore cum siccis aliquem flammæ admovissem; hanc ille non ncepit; scintillas dumtaxat, & combustæ pennæ odom ingratum emisit, retractusque est qualis ferme ntea fuerat. Cæterorum autem fragmenta quædam imestri in aqua maceratione nihilo molliora facta, ndem semper firmitudinem retinuerunt. Addere hæc illa poteris quæ olim de felleis calculis ad Schroekium scripseram (*m*). Nunc autem id accipe quod rius esse, dixi; ego certe nisi in hoc corpore nuniam vidi. Venæ Cavæ Inferioris truncus ubi ex Iliarum confluxu coalescebat, non dexterum, ut semr, sed sinistrum per lumbares vertebras tenebat la-, pergebatque ad lævam arteriæ Magnæ donec per jus anteriorem faciem statim sub Mesenterica Suriore oblique dextrorsum se inflectens, debitam sibi xteram peteret sedem. Qua ex inflexione fiebat, ut amvis sinistra Emulgens vena ad duos tresve digitos erius quam dextera, si Cavam in rectum extende, in hanc influeret; ren tamen sinister non mulinferiorem sedem obtineret. Hunc ego per Aortæ iem venæ Cavæ transitum cum in quocunque corre miraturus fuissem; non satis mirari poteram in is corpore qui inter assiduos gravesque agrestis vitæ ores consenuisset. Cæterum Aorta duri aliquid hait ad suam in Iliacas divisionem, itemque ad ostium esentericæ Superioris. Thorace autem aperto, i pulmones ubicunque pleura sive pectus, sive late-, sive dorsum, sive diaphragma convestiebat, cum arcte cohærerent; sani tamen sunt visi: neque in opinquo corde vitii quidquam adnotatum est.

oviſsime Crus fractum inspexi. Non tumebat plunum. Tibia, & fibula paulo supra eum locum ubi m pede committuntur, fractæ erant ambæ, fractuin longitudinem, sed non recta, pergente. Sanguiibi circum effusi non plurimum: nec malus adhuc t odor, aut color.

32. Hanc autem fracturam inspexi, non quod in mine, eoque sene quidquam tam cito me visurum rarem quod ad calli initium conspicuum attineret; ut alia potius, in hisque illud, an si fragmentum odpiam esset ab ossibus sejunctum, id mucoso quon involutum esset humore, sicut in Valsalvæ schesab eo inventum esse, legeram. Hoc quoe in ipsius quadam Epistola est quod huc spectet: i fractura cum vulnere est, sanguinem effluere esse endum; sic enim & ossa, & carnes facilius junm iri: itaque in casu sibi proposito fracti femoris, tibiæ, ideo illud citius quam hanc, conferbuisse, od illius fractura cum vulnere per quod sanguis efxerat, conjuncta erat; hujus non erat. Nec ando adnotare hæc cœpi, illam omittam quæ mihi n vulgaris Chirurgus de se narrabat. Crure fracto, ibusque recte & repositis, & locatis, id primum animadvertisse, auctum sibi dolorem hora una exacta postquam crus deligaverant: quod cum a deligatione quæ arctior interea facta esset, posse repeti, negassent id explorantes Chirurgi; intellexit a stupa esse quam circumposuerant, conquassato ovi albumine imbutam, quod dum resiccaretur, fragmenta aliqua ossea ad proximas sentientes partes appremeret. Deinde illud alterum, a levissimo quoque, dum qui sibi aderant, ambularent, tabulati, & lectuli tremore, semper dolorem augeri, timoremque simul, ne is tremor ossium conglutinationi officeret. Denique cum persanatus jam esset, diuturnam valde sibi, alioquin tunc juveni, & recte valenti, reliquam fuisse in calcaneo, cum vellet incedere, molestiam, & difficultatem propterea quia satis cautum non fuerat, toto illo tam longo quo immotum crus servaverat, tempore, ne calcaneo niteretur: ex quo etiam illud intelliges, quare navi, attentique Chirurgi velint fracti artus calcaneum apto foramine exceptum quod circumjecta stupa, aut linteum molle, in annuli formam convolutum, relinquat, ita quiescere, ut æger calcaneo ipso non nitatur.

33. *Luxari aliquando juxta pedem ambo ossa* cruris, jam olim ab Hippocrate (*n*) scriptum est: eaque luxatio breviorem utique artum faceret, siquando ita disjungerentur, ut astragalus ascenderet inter utrumque: quod tamen fieri non posse, nisi præter symptomata longe gravissima, pes ad externum cruris latus evidentissime traductus, appareat, satis est in Responso quodam meo demonstratum: quod si legeris apud Clariss. qui edidit, Medicum; rem, opinor, ita perspicuam esse, cognosces, ut de ea nihil hic censeas esse adjiciendum.

34. Hactenus de Inferiore artu tam multa scripsimus, ut nisi longissimi esse velimus, pauca dumtaxat de Superiore, & de Vertebris sint attingenda. Quorum pars tamen ad Inferiorem quoque artum spectabit, ut partem eorum quæ scripta sunt, ad alia etiam ossa transferri posse, intelligis. Ex iis enim illud quoque est quod ex Columbo memoravimus (*o*), in pueris facile epiphyses ab ossibus disjungi. Quod qui non attendat, is in illis decipi interdum potest, hujusmodi disjunctiones pro fracturis accipiendo. Experienti alioquin Chirurgo id memini accidisse, qui cum ambo tumere brachia puelli nobilis videret ad carpos, tangendoque, sub fluctuante humore quodam partes ibi extremas radii, & ulnæ mobiles factas esse, perciperet; mulierem quæ gestare illum solebat, accusavit, quasi puer ex ejus manibus excidisset, & brachium utrumque fregisset. Quod cum pernegaret illa constanter, Parentes utri crederent, nescii, a me petierunt, ut Chirurgum audirem, & num forte deciperetur, cognoscerem. Cum illi inter petendum narrassent, puellum paulo ante graviter ex variolis laborasse, idque confirmaret Chirurgus; vide, inquam, sodes, ne abscessus variolas consecuti, erodendo periostia, epiphyses illis cum ossibus colligantia, has forte separaverint; hoc enim cum ab aliis etiam internis causis, tum nominatim a *variolis sæpenumero accidere*, vidit olim Pareus, cujus hac de re locus cum in Sepulchretum quoque (*p*) relatus sit, miror, quomodo Eruditissimos cæteroquin Viros fugerit, qui de eadem re Chirurgos Pareo juniores laudaverint. Quid quæris? Sic erat, ut suspicabar, Chirurgo ingenue mox fatente, me vera admonuisse: quam ingenuitatis laudem non pauci alias, me non suspicante, sed demonstrante, consequi, cum facile possent, noluerunt. Cognito autem morbo, recte persanatus est ille puer. Porro de *discessu epiphysion a variolis* ut scio quædam observata extare etiam in Programmate (*q*), quod in meas nondum pervenit manus, Præcl. Weissii; sic minus dubito, quin hoc tempore si quis forte scriberet *de Variolarum reliquiis*, non esset facile, ut olim in eodem argumento Vir alioquin doctissimus Georgius Fran-

(*m*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 167. (*n*) l. de Fractur. n. 14. apud Marinell. (*o*) supra, n. 2.
(*p*) Sect. hac 5. Obs. 1. §. 7. cum Schol. (*q*) Vid. adnot. ab Hallero ad c. 4. P. 13. Meth. Stud. Medic. Boerhaav.

Francus (*r*) non rariſſime contingentem epiphyſium disjunctionem præteriturus. Sed nemo in pluribus plures eadem tempeſtate epiphyſes ab oſſibus ob internam, alterius tamen generis, cauſam disjunctas vidit, quam Poupartius (*ſ*) in magno illo Scorbuticorum numero qui in Pariſienſe confluebat Noſocomium A. 1699. Ob eam disjunctionem fiebat, ut ſi ægri illi moverentur, crepitus audiretur oſſium ex horum, & epiphyſium colliſu. Quæ Obſervatio una ex illis eſt, perpaucis alioquin, quæ in Cl. Hertii *Diſcurſu Medico de Crepitu Oſſium* deſiderantur; diligenter enim collegit cætera quæ de hoc affectu ſcripta extant, ſubinde interjectis Parentis quoque Obſervationibus: quanquam diſſectionum luce caremus in cauſa ſtatuenda affectionis hujus, ut in pleriſque contingit. Quod ſi rationem attendamus; ea ſæpius cauſa in exſiccatione quadam ſtatuenda cum Hertio videtur, quam in humectatione, & laxitate. Nec aliter mihi viſum eſt, cum pro Matrona Primaria conſuleres, quæ, puerperio quincto ad finem ſpectante, dum ſe ab uno in alterum latus converteret, moleſtum quendam oſſium crepitum in genibus cœperat animadvertere, dein progrediente tempore in omnibus artus utriuſque ſuperioris juncturis ſic tamen, ut moleſtiſſimus eſſet in genibus, quippe non levi cum dolore in crurum extenſione conjunctus. Quo enim modo a laxitate deducerem quod cum dolore junctum eſſet? Itaque cum ea commendaſſem interna, externaque auxilia quæ moderate humectarent, tenſionemque remitterent; inſequenti anno cum iterum me conſuleret, nullæ amplius de iſto oſſium crepitu, quaſi nunquam fuiſſet, erant querelæ; ſed ut gravibus obnoxia eſſe hypochondriacis affectionibus ante conſueverat, de his tantummodo querebatur.

35. Vertebræ frangantur facilius, an luxentur, controverſia eſt inter Præſtantiſſimos Viros, quam aliis Litteris (*t*) commemoravi. Et quod ad ſupremas illarum attinet, quare cum ſæpius mihi rei indagandæ occaſio in ſuſpenſorum corporibus olim non defuerit, non indagaverim tamen, ibidem indicatum eſt. Ex eo tempore occaſio illa non eſt data. Quod ad cæteras autem vertebras ſpectat, cum Valſalva, & ego poſt vehementiſſimos ictus inſpiceremus, neuter luxatas, uterque fractas deprehendimus, ut ex LIV. (*u*) & LII. (*x*) Epiſtola cognoviſti. Quod ſi duæ in re ejuſmodi nimis paucæ tibi videntur Obſervationes; huc tres adde Cl. Tabarrani (*y*), qui ea qua pollet ſolertia, & diligentia cum alia, tum hoc in primis examinavit. Is non ſemper vertebras loco motas invenit, & cum invenit, non adeo fere motas vidit, ut luxatas dici poſſe, crederet; ſemper autem fractas invenit. Nec vero hic mihi propoſiturum te, puto, noſtrorum Veslingii (*z*), & Pujati (*a*) Obſervationes. Illum probe memini in Dalmata dorſi aliquot vertebras leviter extrorſum dimotas, in Patavino autem omnes lumborum vertebras extrorſum notabiliter inclinatas, cum ſtupore partium inferiorum, vidiſſe. Sic etiam Præcl. Pujatum in aliis, & quod ob meritum quo eum proſequor, amorem ægrius tuli, in ſe ipſo paulatim ſuperiores lumbares vertebras extrorſum prolapſas, nec ſine crurum torporibus, obſervaſſe. At ſimul memini, utrumque ſubluxationes iſtas internis cauſis, ligamenta vitiantibus, tribuiſſe. Inſtitutus autem a nobis ſermo de luxationibus illis eſt quæ corpore, & ligamentis recte valentibus ab externa violentia dicuntur accidere: quas ipſe equidem non nego; quanquam, ut in caſu præſertim Cl. Targionii (*b*) quocunque modo intelligere coneris, perdifficiles habent explicatus; ſed an ſine fractura vertebrarum fiant, per mortuorum diſſectiones eſſe demonſtratum, haud ſatis ſcio. Hiſtoriam olim legi, quæ a Bellino eſſe dicebatur, Structoris qui e tabulato corruens, lumbis percuſſis, an alliſis, continuo pedibus ſentire nihil cœpit, & veſicæ, alvique r[...] crementa inſcius egerere, atque alia pati quæ deſc[...]buntur. Poſt quatriduum mortui tres ſuperiores lu[...]borum vertebræ inventæ ſunt adeo luxatæ, ut [...] tranſverſum digitum in ventris cavo prominerent ideoque Magnos vaſorum truncos ita comprimerent ut oppoſitos eorum parietes ad mutuum uſque co[...] tactum adducerent, ex quo illud inter cætera fieba[...] ut venæ omnes ab utroque *ſummo* pede ad luxati[...]nem uſque non ſecus ſanguine eſſent turgidæ, & d[...]ræ, ac ſi per vim fuiſſent infarctæ. Quis de vert[...]brarum luxatione hic dubitet? Sed num vis exter[...] quæ vincere ligamenta potuit, illas non fregerat num frangendo non minus forte Spinali medull[...] ejuſque appendici detrimenti attulerat, quam i[...] luxatio? De his vero, id eſt de inſpectis attenti[...] vertebris, ipſaque medulla inter tot alia quæ deſc[...]buntur, ne verbum quidem. Sic in Sepulchreti lib[...] IV. Sectione quidem III. (*c*) Obſervatio extat Fo[...]tani (Panaroli enim Obſervatio quæ in Sectione h[...] VI. eſt de Luxationibus (*d*), ad ſupremas attin[...] vertebras, neque, ut alibi dixi, ſatis conſtat an fue[...] ſine fractura, imo, ut mox indicabitur, an fuerit v[...]ra luxatio) qua in Fontani Obſervatione legitur qu[...]dem, bajulum qui ex alto in ſubjectam trabem ſu[...]nus ceciderat, vertebras dorſi *dislocaſſe*, ac *diſſolviſ[...]* unde quoad vixit, incurvato corpore terram facie ſp[...]ctaverit. Sed dorſo mortui per anatomen retecto, cu[...] expectas ut ſcias, an fractæ fuiſſent illæ vertebræ de hoc nihil, ſed quinque vertebras conſpectas int[...] ligis *conglobatas*, adhærentibus viſcoſis materiis, [...] *gypſum quaſi calore naturali inſpiſſante converſis*. N[...]que in Sepulchreto aliæ ſunt præterea diſſectione quod ſciam, huc attinentes: itaque jam vides, an j[...] ſta ſit nobis cauſa optandi, ut ſæpius, ac diligenti[...] res eſſet a Majoribus veſtigata. Certe iſta Fonta[...] Obſervatio dare poteſt ſuſpicioni locum, num ill[...] numve aliæ nonnunquam vertebræ, non a luxatio[...] promineant, ſed a materia quam externa, aut inter[...] cauſa circa eas cogat, & induret, unde & nervi iiſdem orti premantur, & adſiti muſculi, attollend[...] aut flectendo corpori attributi, vertebræque ipſæ ſ[...] in actionibus, atque uſibus impediantur, ac perti[...]bentur. Quanto autem minus lædentur nervi, a quo diutius protrahetur hominis vita, eo magis ar[...]dabitur ad hanc, aliamve ejuſmodi ſuſpicionem quam, in re præſertim inſolita, eximere debebat P[...]narolus cum luxatam vertebram cervicis ſecundam & quidem *admodum magna luxatione*, propoſuit, hominem tamen *hoc modo per quam plurimos dies* [...]*xiſſe*; neque enim ſatis fuit dicere, illud *ex mort[...] ſectione eſſe obſervatum*; ſed accurate addendum era[...] quam in partem luxata eſſet vertebra, & an violen[...] ex illo caſu, niſi fractam ipſam, aut ejus Dentem ligamenta ſaltem aliqua inveniſſet diſrupta. Cont[...] autem laudo Præſtantiſſimum Trewium (*e*), qui c[...] in altero vertebram lumborum primam *parum lux[...]tam* vidiſſe ſe, ſcripſit, minime reticuit, *corp[...] ejuſdem* vertebræ *fractura longitudinali hiulca penit[...] fiſſum* fuiſſe: in altero autem *vertebræ dorſi penultim[...] corpus ad conjunctionem cum ultima non ſolum a ſ[...] cartilagine penitus avulſum, verum etiam ibidem [...] aliquot fruſta comminutum*, ab ſe repertum eſſe tradidit. Utinam alii cum vertebram colli quinta ſiniſtrorſum, ſextam vero dextrorſum luxatam, magn[...] inter utramque interjecto hiatu (*f*), aut cum ipſi colli ſecundam vertebram non tam in ſeptenni pue[...] (*g*), quam in milite (*h*) *dislocatam* offenderun[...] tempus habuiſſent accurate inquirendi, num, & qu[...] in iis vertebris, præſertim vero in ſecunda, fractum aut in ligamentis diſruptum eſſet. Quæ cum dico neque Panaroli, neque cujuſquam fidem in dubiu[...] traho; diligentiam dumtaxat, cum licet, requir[...] & ab

(*r*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 4. Obſ. 1. (*ſ*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1699. (*t*) Epiſt. 19. n. 14. (*u*) n. 26.
(*x*) n. 34. (*y*) Obſerv. Anat. poſt n. 7. (*z*) Epiſt. 25. (*a*) Dec. Medic. Obſ. 6. n. 10. & ſeqq.
(*b*) Semiluſſaz. delle vertebre lombari nella I. Raccolta d'Oſſervaz. Med. (*c*) Obſ. 28. §. 1.
(*d*) Obſ. 1. §. 1. (*e*) Act. N. C. Tom. 2. Obſ. 51. (*f*) Commerc. Litter. A. 1738. Hebd. 40. II.
(*g*) A. 1734. Hebd. 11. poſt n. 6. (*h*) A. 1740. Hebd. 52. n. 3.

ab iis qui in posterum in casus ejuscemodi forte cident, expecto (*i*).

36. Quod verò dixi de impedito musculorum, ver- ras sive extendentium, sive flectentium, aut verte- arum ipsarum motu, commune ossibus aliis est quæ bili junctura inter se committuntur. Nam quod musculos attinet, videre ex nostra Observatione ra (*k*) potuisti, crus, exempli gratia, inflexile isse propter nimiam musculorum ipsum extenden- m, contentionem, qua flectentium actio impedie- tur. Et contra, ex Caspari Hoffmanni (*l*) Obser- tione, & monito intelliges, crus aliquando extendi n posse, prohibentibus oppositis musculis, qui ob ctissimas deligationes Chirurgorum incuria, in po- ite exsiccantur denique in durum nodum. Non peditis autem musculis impediri motum ipsorum sium propterea quia cum plura esse deberent, unum nt, exempla habes in Sepulchreti Sectione hac VI. *m*) non modo in genu, sed etiam in cubito, imo omnibus a capite ad extremos usque pedum digi- s universi senilis corporis articulis. Quo in Sene m vertebræ inter se non secus ac cætera ossa, coa- issent; tum in aliis Senibus peculiare id vertebris it ex Paawii (*n*) Observatione. Sic diu ante ip- m, in lumborum vertebris nominatim viderat Cat- s (*o*), Falloppius autem noster (*p*) vertebras, *cientes gibbositatem, successu temporis ita simul li- ari*, scripserat, *ut una prorsus fiant vertebra, & nul- m remaneat vestigium commissuræ*. Quas Observa- ones non tam miror Sepulchreto non esse additas, uam mirabiliores, notioresque Ruyschii (*q*), qui gibbosis non id modo, verum etiam hoc *pluries* imadvertit, vertebrarum antrorsum curvatarum cor- ra in unum adeo fuisse compacta, ut quædam ex corporibus in nihilum abiisse viderentur, & non- nquam corpora quatuor, an septem ejusmodi ver- brarum unum os facta, vix ut unius vertebræ cor- s æquarent. Post quas, sciens omitto alias, præ- tim quas alibi (*r*) simul cum his Ruyschianis; pressius, indicavi, tum Veterum, tum Recentio- m junctarum in unum vertebrarum Observationes, dum nostram qui sic conjunctas quinque lumborum rtebras, in cœmeterio hujus Nosocomii repertas, & lediavia nostro asservatas, conspeximus. Nam ha- nus scripta de Ossium Fracturis, Luxationibus, isque vitiis, motui officientibus satis tibi fore, ar- ramur. Vale.

37. HÆC scripseram, cum inter plures Disserta- nes, quas benigne, ut solet, ad me nuper misit ustris Vir Albertus Hallerus unam perlibenter legi illa pertinentem quæ paulo ante attigi de verte- arum luxatione, Tubingæ editam a Cel. Professo- Maucharto A. 1747. In ea cum Vir Solertissimus *xationem Nuchæ* examinet, primum (*s*) *ne um- m* quidem *luxationis* fuisse, ait, in colli vertebris ius ex omnibus, quos secuit, suspendio enectis, amvis carnifices violentissime, ac diu antrorsum ressissent illorum capita: nec infra (*t*) reti. ; quæ tu simul conferas cum iis quæ Epistola pro- suimus XIX. (*u*); in duobus Juvenibus, quorum e alterum persecuit, alterum Cl. Professor Weis- sius, laqueo musculos fuisse laceratos in primo Ster- nothyroidæos, nedum Sternohyoidæos, in altero hos, & Sternomastoidæos, in eodemque Cricoidem carti- laginem in multa diffractam esse frustula, & Asperæ arteriæ truncum a larynge prorsus abruptum. Quod vero ad externas cæteras violentias attinet, ut puta ictus, lapsus, alias ejusmodi, negat (*x*) ullam cer- tam & accuratam Observationem extare luxationis primæ vertebræ a capite, quantum ipse noverit, qui tamen celebres Chirurgiæ, ac Observationum Chirur- gicarum Scriptores evolverit amplius quinquaginta. Secessus autem secundæ vertebræ a prima, & quartæ a quinta duo omnino producit exempla (*y*) digna sane quæ legantur, ut digna quoque sunt plura quæ ad luxationes vertebrarum pertinent, monita, ut (*z*) falli qui a prima secundam vertebram luxa- tam esse, non dubitant, cum digiti apex inter utram- que inferi potest, quasi vero id secundum naturam non posset, eoque magis si interjecta ligamenta vim aliquam majoris extensionis sint passa: itemque (*a*) secundam vertebram luxari antrorsum non posse, nisi summo, & incredibili impetu validissima ejus Den- tis ligamenta rumpantur, aut Dens ipse frangatur. Mitto cætera, satis enim vel ex his intelligis, an ju- re in ejusdem vertebræ luxatione, a Panarolo propo- sita, questus sim (*b*), plura esse prætermissa. Cer- te autem si ponas, a capite primam vertebram non posse luxari; obstet illa Denti secundæ vertebræ ne- cesse est sive osseo anteriore suo arcu, ne antrorsum, sive firmissimo ligamento transverso, ne retrorsum fe- ratur adeo cum impulsa secunda vertebra, ut hæc lu- xetur, nisi aut rumpantur vincula, aut Dens ipse per- fringatur: neque aliter fore, vides, ubi animadver- tas, quid Denti a latere sit objectum, si forte eam vertebram luxari velis in alterutrum latus. Sermo e- nim erat noster de veris ejuscemodi luxationibus. Qua- les in duobus Maucharti exemplis fuisse, vellem. quan- quam enim inter vertebram, & vertebram potuisse, ait, pollicem immitti; tamen in primo vel ipse diserte negat (*c*), *veram* fuisse *luxationem*. Illudque etiam opto, ut illud exemplum primum ab ipso esset, non a vi- cino quodam Medico; sic enim ruptorum ligamento- rum, & fracti, aut non fracti ossis facta esset men- tio: quæ in secundo non desideratur, in quo tamen si ipse, ut interfuit, sic dissectionem peregisset; ne- que dubitatio fuisset ulla de ligamentis lapsus vehe- mentia, an cultro laceratis; & vertebris intus extra- que diligentissimo examine perspectis, multo certius nunc esset, *nullam ossium* fuisse *fracturam*. Quo ma- gis & in istis, & in vertebris omnibus ab ipso in pri- mis sperandum est, ut pro data in posterum occasio- ne controversia ista penitus dirimatur, simulque per- ficiatur anatomica de Ligamentis doctrina, in qua superesse quæ post Weitbrechtum accuratius tracten- tur, cum ipse animadverti; tum Mauchartus singulari qua pollet in dissecando peritia & diligentia reapse in Dissertatione ostendit quæ inscribitur *Capitis Articu- latio cum prima, & secunda Vertebra*. Atque hæc subscribere Epistolæ huic volui, ne quia rarissima sunt in Italia alterius illius quæ modo indicatam sub- secuta est, Dissertationis exempla, quid de suprema- rum vertebrarum luxatione senserit, aut viderit Vir Præstantissimus, ignorares. Vale iterum.

EPI-

(*i*) Vid. infra, n. 37. (*k*) n. 26. (*l*) Comment. in Gal. de Usu Part. in fin. l. 3. (*m*) Obs. 3. §. 3. & Obs. §. 3. & 2. (*n*) Ibid. §. 1. (*o*) Isagog. Anat. c. 3. (*p*) Præfat. ad Tract. de Lux. & Fract. Ossib. (*q*) Obs. Anat. Chir. 67. (*r*) Epist. 27. n. 32. (*s*) §. 5. (*t*) §. 16. (*u*) n. 8. & 13. (*x*) §. 9. & 11. (*y*) §. 11. & 12. (*z*) 15. (*a*) §. 10. (*b*) supra, n. 35. (*c*) §. 16. in fin.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LVII

Sermo eſt de Arthritide, aliiſque Artuum Doloribus.

QUod de Supino, aut in Latera impedito Decubitu hac Epiſtola non agam, perpaucas autem Obſervationes proferam ad Arthritidem attinentes, minus te miraturum ſpero, ubi Sepulchreti proximas Sectiones duas, remque ipſam conſideraveris. Nam quod ſupini, aut in latere cubare homines non queant, a morbis fere eſt de quibus ſæpe alias a me Litteras accepiſti, non magis eos morbos, quam incommoda quibuſcum conjuncti ſunt, memorantes. Quam ob cauſam Sectio quoque VII. iis decubitus impedimentis in Sepulchreto attributa, perbrevis eſt, non quod hiſtoriæ deſint ad id argumentum ſpectantes, ſed quod omnes propemodum cum fuerint ante ſuo quæque cum morbo productæ, tribus verbis hic indicantur, deſignato loco quo, ſicuti lubeat, ſint perlegendæ, quemadmodum a me tibi Epiſtolæ poſſunt XVI. XX. XXI. XXII. XXXVIII. præ cæteris indicari. Arthritis autem cum morbus fere ſit divitum, rariſſime pauperum, horum autem, non illorum, cadavera Anatomicis tradantur, aut ſiquando illorum quædam ſint incidenda, viſcera quidem, vix unquam artus examini permittantur; hinc eſt, ut Obſervationes quæ ad arthritidem proprie attineant, longe ſint, quam tot aliorum morborum, in Profectorum libris pauciores. Itaque & paucæ in Sepulchreti VIII. Sectionem, quæ de Arthritide eſt, referri potuerunt: quæ Sectio propterea multo maxima ex parte conſtat e Scholiis: & de paucis illis quas habet, Obſervationibus aliquæ jam libris ſuperioribus productæ fuerant; quin ultimam, quæ addita eſt, eam a Boneto ipſo in iſta eadem Sectione paulo ante, atque adeo proxima ſuperiore pagina totidem verbis fuiſſe propoſitam, deprehendes, ſi cum Obſervatione XI. ejuſque Scholio contuleris. Mihi vero ſtat nullam repetere hiſtoriam, cum plures ex Valſalva poſſem, & aliquam etiam ex meis. Cum quidpiam inde opus erit ad memoriam redigere; Epiſtolas in quibus relegas, indicabo. Hic quam pauciſſimas, ſed quas necdum miſeram, habebis.

2. MULIEREM iſchiadici dolores ſæpe torquebant ad juncturam femoris dexteram, quam in partem & claudicabat, & nonnihil gibboſa erat. Noviſſime paralyſis primum, deinde apoplexia corripuit, atque interfecit ante finem Januarii A. 1741. dum in Gymnaſio Rem Anatomicam tradebam: quo cadaver e Noſocomio translatum eſt.

VENTRE aperto, omentum ſe obtulit propemodum ad pubem uſque protenſum. Quod cum revolvere ſurſum vellemus, una Colon inteſtinum ad inferiora curvatum, & omento arcte adhærens, revolvebamus. Scilicet ſedes erat ejus inteſtini alia ac ſolet. Nam præterquam quod ut Cæcum, ita ejus initium inferius erat quam conſuevit; ubi ab eo initio ferme ad jecur uſque conſcenderat, inde in arcus modum ſe deorſum in hypogaſtrium ſummum curvabat, & hinc ſurſum curvatura omnino ſimili in ſiniſtrum hypochondrium altius ſcandebat: toto autem hoc arcu firmiter, ut dictum eſt, ad omentum alligabatur.

Tuba utraque ad uterum clauſa. Hujus oſculum a tergo nulla prorſus corona erat cinctum. Vagina brevis. Breve quoque, & vix digituli intervallum a clitoridis glande ad urethræ orificium. Arteriæ Magnæ truncus qui in ventre eſt, majorem Cœliaca Superiorem Meſentericam emittebat: albidiſque intus maculis paſſim diſtinguebatur. Cætera viſcera, & vaſa, cum meliora interim ex aliis corporibus ſuppeterent, & ne Caput quidem introſpiciendi facultatem darent anguſtiæ temporis, non perluſtravimus. Colli, & reliqui trunci, & Artuum muſculos demo[nſ]trantes, in illo qualem Thyroidæam glandulam [in]venerimus, ad te alias (*a*) ſcriptum eſt; qual[em] vero femoris dexteri cum acetabulo juncturam, nu[nc] ut Epiſtola ſuperiore (*b*) promiſimus, eſt ſcribe[n]dum; ſi modo illud prius indicaverimus, ſinum [o]ſſeum quo ſcapula dextera caput oſſis humeri excip[ie]bat, oram habuiſſe manifeſto deficientem ubi late[re] anteriore accedere debuiſſet ad ſummum. De[x]teri autem femoris caput non in globi formam r[o]tundabatur, ſed depreſſum erat, nec lævi, albaqu[e] ſed lurida cartilagine obtectum: quin hæc in poſ[te]riore parte capitis omnino deerat, ut nudum ibi [os] appareret, in plures ſubrotundas protuberantes par[ti]culas conformatum. Acetabuli intima facies erat ſa[n]guinolenta: ejus autem quod vocant ſupercilium i[n]tra naturalem ex cartilagine, & ligamento ſubſta[n]tiam conditas oſſeas laminas habebat duas, non pa[r]vas, eaſque inter ſe vicinas.

3. Fernelius (*c*) quidem cenſebat, arthriticum h[u]morem *nunquam, aut admodum raro* penetrare in [ar]ticulorum cavum, ſed in circumjectis dumtaxat [mu]ſculis, membranis, tendinibuſque ſubſiſtere, hoc i[n]ter cætera argumento uſus, quod in tophacea pod[a]gra, aut chiragra humor in calculum jam concretu[s] aperta ruptave cute, eruitur plerumque e digitoru[m] articulis, capſulari *vinculo integro atque illæſo*. V[e]rum alii poſtea, ut ex Sepulchreto (*d*) cognoſce[re], aliquid plus quam Fernelius, moliri voluiſſe vide[n]tur, cum vel tendinum, articulis inſertorum, *n[ul]lum, aut obſcurum ſenſum* eſſe, contendunt, gypſea[m]que illam materiam tandem ob cauſas alias accede[n]tes juxta articulos quidem congeri, ſed non ſempe[r] cum & aliis vicinis in locis ſe offerat. Nos autem [in] propoſita muliere, quam iſchiadici dolores adeo t[or]quebant, nihil juxta articulum vitii, ſed omne in[tra] articulum offendimus. Nec vero negamus, tartare[am] illam materiam juxta articulos etiam concreſcere, quemadmodum in Sacerdote illo ſtatim ſub cute V[al]ſalva (*e*) invenit in membrana, digitorum tendi[nes] obvelante. Nec repugnabimus, ſi forte ſic velint a[c]cipere verba Aretæi (*f*); *in articulis quoque toph[a]cea quædam coaleſcunt: ab initio quidem velut abſc[eſ]ſus occupant: poſtquam vero magis ſpiſſantur, eti[am] concreto humore difficiles fiunt inflexiones: demum [t]ophi ſolidi albi conſiſtunt*. Quin etiam Sanctorii no[n] (*g*) Obſervationes indicabimus. *Ego, inquit, a[li]quando vidi in quadam antiqua gonagra phlegma gy[p]ſeum molle, liquidæ calci ſimile, defluxiſſe ad cutem, qua perforata, ita liquidum egreſſum fuit: quo expe[ri]mento excitatus, ſemel in quadam gonagra, ex gyp[ſea] pituita, utens ſtillicidio aquarum lanarum non ablut[a]rum, in quibus malvaviſcum, malvæ, & naſturtiu[m] ebullierint, poſt longum aliquod intervallum aliqua[m] portionem illius pituitæ gypſeæ ſub cute exiſtentis [li]quidam & mollem feci, indeque illam (ſecta cute) vacuavi*: quod curationis tentamen omittere hic n[o]lui; quamvis me non fugeret (*h*) calcariam pod[a]gricorum materiam ab Recentioribus *ſola aqua ca[li]da* fuiſſe *reſolutam*, exemptam quidem, ut opino[r], indeque ſpem eſſe conceptam, fore, ut largo c[re]broque hauſtu aquæ oſtracodermatum, cui ſapo a[d]ditus ſit, in arthriticorum ipſis juncturis reſolvatu[r]: quam utinam ſpem, juſtiorem futuram, ſi qua[n]tum illius aquæ in veſicam, tantundem in junctu[ras] ferretur, ſucceſſus comprobaret. Damus igitur illis qu[i] ex

(*a*) Epiſt. 50. n. 31. (*b*) Epiſt. 56. n. 16. (*c*) Patholog. l. 6. c. 18. (*d*) Sect. hac 8. in Schol. ad Obſ. 1.
(*e*) Epiſt. 40. n. 2. (*f*) De ſign. & cauſ. diuturn. morb. l. 2. c. 12. (*g*) Comment. in 1. F. 1. l. Can. Avic. D. 4. c. 1. t.
(*h*) Vid. §. 11. Diſſert. cit. Epiſt. 42. n. 19.

Sepulchreto indicavimus, juxta articulos quoque, que id raro, tophaceam congeri materiam. Imo super addimus, vel longe ab articulis, ut in ma-illæ tumore vidimus (*i*) generosi Viri, cujus a-m, & patrem arthritis male habuerat, nec ipsi o-nino pepercerat. Sed non propterea illud quoque obare possumus quod scribunt: cum ligamenta ca-ularia occludant articulorum caveas, cumque *nulla* has *pateat via, neque vena aliqua hæc loca subeat*, n posse humorem arthriticum intra hæc perferri. am viæ huc eædem sunt quæ mucilagini, cava ar-ulorum lubricanti: cujus glandulas suis esse arte-olis præditas, non ratio solum, aut injectiones, sed uli ipsi inermes commonstrant, rubellas illas te-esque earum lacinias conspicientes. Quare ubi san-is tartareis refertus corpusculis fuerit, ut per ias arterias circa adsitos articulis tendines, atque embranas, sic per istas eadem poterit simul cum ucilagine in articulorum cavis deponere. Quæ in phos, & lapillos concrescentia, diductis sensim os-us, & dissolutis vinculis *frangunt articulos*, ut de *pidosa chiragra* loquitur Persius (*k*), sive ut de thriticis hisce *lapidibus* ait Cælius Aurelianus (*l*) *ticulos solvunt, & cutem distendunt, atque erum-ndo prominent, & chirurgia detrahuntur*: quæ vidi nnia, præsertim in digitorum manuum articulis Pa-icii Veneti. Neque erit cur dubites, num revera tra ipsa articulorum cava concrescant, ubi ea lege-s quæ ab Hardero (*m*), Schneidero (*n*) Dobrzens-o (*o*) observata in Sepulchreto recensentur.

4. Nec tamen semper necesse est, tartarea corpus-la cum mucilagine subire cava articulorum, ut ar-riticæ ibi affectiones existant. Satis est, si Boer-avium (*p*) audias, ipsa mucilago, si attritu con-o non attenuata, eoque non resorpta, in junctu-*stagnet diutius*, & *mora ipsa acris fiat*. Sic enim ores facit vehementissimos: & *sæpe tanta mala a vitæ genere sedentario oriuntur*. Huc vero adden-sunt alia quæ nos inter causas referimus aut mi-ris attritus, aut difficilioris resorptionis, aut utrius-, nempe frigus humidum, naturalem tonum val-lædens articulorum eo facilius quod cartilagines, ligamenta ex quibus constituuntur, & tendines bus plerique operiuntur, sanguiferis vasculis ne-ita multis, si cum plerisque comparentur Parti-, & certe perminutis prædita sunt, quo fit, ut ori magis obnoxia sint, in iisque præsertim jun-ris quæ frigoris injuriis sunt maxime expositæ, ut pedibus: pressio, ut puta a strictioribus calceis, e revehentium vasculorum plura aut nimis angu-fiunt, aut prorsus obcæcantur, tantoque id faci-s, quod ad duriores ex quibus articulos constare, i, partes apprimuntur; distantia a corde, unde guidior in propellendos humores impulsus: accli-ad perpendiculum via per quam iidem sunt eve-di: ipsa dolore affectarum partium quies in qua icati vel diutius permanent quam opus sit: lentior viscidior mucilago sive a morbidis causis, & in-vie in primis, baccho, venere, sive a parentibus, uibus revehentium quoque vasculorum angustiæ, propellentium fibrarum imbecillitas: alia ejusmo-Quorum ideo complura enumeravi, quia animad-i, quosdam ex Hoffmanno (*q*), apud quem fe-omnia hæc sunt, nulla facta ejus mentione, de-bentes, aliqua prætermisisse, minime omittenda, nihil aliud quam quod Hoffmannus, explican-n sumamus, nimirum cur pedes crebrius quam s partes, corripiat arthritis, sive etiam cur, & ab initio interdum, quampiam aliam. Re enim a, uti scriptum est a Cælio Aureliano (*r*); *ali-ndo a pedibus sumens* arthriticus *dolor exordium, eros articulos implicavit, aliquando in aliis inci-s, pedes invasit*. Qui autem articuli non modo aliis sunt in frequentissimo motu, sed & simul cioribus causis obnoxii sunt ex iis quas enumera-us, illi vix unquam, aut nunquam arthritide corripiuntur; neque enim legisse, aut audivisse meminimus, illos unquam articulos correptos esse quorum obsoletam memoriam restituentes, nihil in iis ob pravitatem deesse ostendimus, quæ sunt in magnis; nam & capsulari membraneo vinculo, & glandulæ mucilaginosæ lacinia, & mucilagine evidenter præditos minimos illos proposuimus (*s*) qui inter Cricoidem, & Arytænoides cartilagines intercedunt.

Sed a morbidis causis adventitiis ii maxime afficiuntur qui plerisque sunt e cæteris quas nominavimus, causis subjecti, pedis videlicet articuli; quamobrem cum Veteres Auctores (*t*) arthritidem epidemicam viderunt, ut eunuchi quoque, mulieres, pueri, puellæ, itemque caprarum greges ea tentarentur; podagra illa fuit quæ promiscue per viginti annos loci incolas invasit. Minus autem mirabile fuit, notos fuisse Brasavolo (*u*) illustres duos adolescentulos qui annos quindecim nati, ex ea laborare cœperunt; cum ipse puellos viderim qui, infantia vix peracta, acerbis articulorum doloribus prehensi, decumbebant; sed eorum ego & parentem, & avum, & proavum noveram arthritidi obnoxios.

5. Quam vero acris interdum fiat stagnans in junctūrarum caveis mucilago, sanguinolentum propositæ fœminæ (*x*) acetabulum, & erosum femoris caput satis ostendunt. Ubi autem ad eum usque gradum acrimonia pervenerit, ut hæc faciat, num ullo putas interno, externove auxilio posse ischiadem persanari? Ego certe non puto, ne si *ultimo* quidem utaris, & *in veteribus quoque morbis efficacissimo*; sic enim Celsi (*y*) verba legenda credo; *tribus aut quatuor locis super coxam cutem candentibus ferramentis exulcerando*, nedum aliis quæ præterea Hippocrati (*z*) in usu erant, mitioribus ustionum generibus, qualia, & multo plura, a Cælio Aureliano (*a*) memorantur, inter quæ illud quoque, Hippocrati pariter usitatum, quod præter cæteris videtur Indorum *moxæ* respondisse apponendo videlicet fungum quendam, huncque a summa parte accendendo: cujusmodi ustionem etsi *leni penetratione moderatam* Cælius agnoscat; omnes tamen aliis postponit remediis, quippe cum *plurima* vexatione conjunctas, & eorum usum prohibentes, *cum partes ulceratæ apposita tolerare non possint*. Verum ustioni ad laxatas partes contrahendas, corroborandasque suus est locus, & cutis exulcerationi ad noxiæ materiæ portionem aliquam ab intimis locis arcendam, & extra corpus amandandam: itaque mitius, & tempestive adhibitam non omnino in quibusdam rejiciendam censebis, præsertim ubi non veterum modo, sed etiam non ita antiquarum quæ feliciter ejus ope absolutæ sunt, curationum veniat in mentem. Neque aliter de aliis quibusdam auxiliis existimabis. *Tanta est*, inquit Arantius (*b*) in ischiadico dolore, *præsertim incipiente, enematum facultas, ut ipse nullo præter clysteres adhibito medicamento, plures graviter affectos, in pristinam sanitatem perduxerim*. Et prima quidem, quæ proponit, enemata facile probabis, ab iis quæ laudat Cælius (*c*) sæpe a nobis memoratus, non adeo discrepantia, quibus *pariter fota atque vaporata interiora laxamento consentiant*. Sed ubi prima illa non satis fecerint, Arantius aliud præscribit, idque purgans, quod & ipse agnoscit, *validum*. Num irritationes veritus, omnino rejicies? Imo ubi eæ sint causæ, eaque corpora quæ ipse ponit, si non illo, at alio aliquo clystere uteris quo idem consequaris. Certe autem præter Arantii testimonium, si vetustiores, aut recentiores ipso Medicos legas; invenies multos cum eo consentientes. Sic Montagnana (*d*) *Dolores ischiadici*, inquit, *sapientum omnium concordia clysteribus acutis sanantur*. Riverius (*e*) autem ita post frequentes alios clysteres, etiam acres denique proponit, ut manifestissime cum Arantio facere, intelligas. Porro Ettmüllerus (*f*); ut alios prætermeam; non solum clysteres in primis repetitos, ait, convenire; sed hoc addit, *& quidem acres necesse est sint isti*.

(*i*) Epist. 50. n. 45. 46. (*k*) Sat. 5. v. 59. (*l*) Morb. Chron. l. 5. c. 2. (*m*) Sect. hac 8. post Obs. 2. (*n*) Obs. 3.
(*o*) Obs. 5. (*p*) Prælect. ad Inst. §. 258. (*q*) Medic. Rat. Tom. 4. P. 2. S. 2. c. 11. Thes. Pathol. §. 16.
(*r*) c. 2. paulo ante cit. (*s*) Advers. Anat. 1. n. 15. (*t*) Vid. apud Donat. de Medic. Hist. Mir. l. 1. c. 8. (*u*) Vid. ibid.
(*x*) n. 2. (*y*) De Medic. l. 4. c. 22. Vid. Epist. 6. nostram in Cels. (*z*) Vid. apud le Clerc Hist. de la Medic. P. 1. l. 3. c. 28.
(*a*) l. cit. 5. c. 1. (*b*) l. de Tumor. p. n. cap. 63. (*c*) c. 1. cit. (*d*) Consil. 257. (*e*) Prax. Medic. l. 16. c. 2.
(*f*) Prax. l. 2. S. 2. c. 3. art. 8.

isti. Quis ausit credere, tot experientissimis Professoribus id non respondisse quod adeo commendant? Igitur & huic remedio suus est aliquando locus. Alias autem illis clysmatibus quæ probabat Cælius, aut aliis aliud agentibus, in quibus profuisse interdum, scio quæ ex aqua parata erant in qua pernæ os incoctum fuerat, vel magis quam confecta ex elaboratis pharmacis, nedum ex rebus itidem vilibus. Crediderim autem, fuisse quædam ex iis composita quæ utilia essent nervis, Recto intestino proximis, quos pone ischium os descendentes aliqui tanquam ischiadis sedem spectabant, præsertim ex quo Coiterus (*g*) scripserat, spatium inter infimam Spinæ medullam, & Crassam hujus meningem per quod nervi illi traducuntur, se *in arthriticis, ischiadicis, & podagricis multoties tenui sero, interim pituita viscosa refertum deprehendisse*. Quam Observationem vix Arnisæi verbis, eam commemorantis, fuisse in Sepulchretum (*h*) relatam, minus ægre fero, quod ejusmodi humor in iis etiam reperitur, qui ex eo morbi genere non laborarunt.

6. Quod de clysteribus censui, idem quoque de exhibitis purgantibus pharmacis, & de sanguinis missione censeam, necesse est. Nam quod ad hanc attinet: ut nihil de opinione eorum dicam qui ischiadem ab irrito naturæ conatu esse, credunt, superfluum sanguinem per hæmorrhoides expellere nitentis; certe eorundem Observationibus Majores præluxerunt, in quibus Joannes Zecchius (*i*) qui ratione, & experientia fretus, sanguinem ex illis venis evocatum *mirum in modum ischiadicis opitulari*, scripsit. Mirabiliora idem narrat de celerrimo ejusdem morbi abitu, si vena ad respondentem malleolum exteriorem secetur, confirmante haud ita dissimili Riverii (*k*) Observatione. Vidisse hos quæ ajunt, quis inficietur? Num tamen in exsangui, & infirmissimo homine id tentes quod in robusto, & sanguinis pleno, aut a suppressis hæmorrhoidibus ischiadico facto, bene illis successisse, credibile est? Purgantia quoque pharmaca scio te arthriticis illis non daturum, quorum corpus exsuccum, viresque imbecilles, nervi facile in consensum trahendi, ventriculus denique is sit qui inde capere detrimentum possit. Sed non propterea illorum quodcunque a te credi omnibus, & semper nociturum, existimo. Id enim si esset; arthritidem nunquam, ne incipientem quidem, abegissent, aut arcuissent Medici plerique vetustiores, ut qui purgatione in primis usos utrumque se præstitisse, testantur. Ne singulos nominem, facit eorum assecla Demetrius Pepagomenus, Michaelis Palæologi Archiater, qui, hoc jubente, libellum de Podagra scripsit, tanquam *incerti Auctoris*, nec seorsum a magnis voluminibus parabilem, Patavinis typis nostra memoria excusum, quando; ut de antiquiore editione sileam; Lutetiæ Parisiorum seorsum exierat A. 1558. nec sine veri Auctoris nomine, quemadmodum & Audomari A. 1619. edente Joanne Bergesio, qui haud, puto, eum sibi laborem sumpsisset, ut e gallica Jamoti versione latinum faceret, si græce, & latine Lutetiæ prodiisse, eleganterque a Marco Musuro latine redditum, non ignorasset. Eum igitur libellum si vel festinanter verses; quantum in arthritide & sananda, & arcenda purgationi tribuerit Græcus Archiater, Græcos illos veteres Medicos secutus, continuo intelliges. Sed ne forte putes, in terra dumtaxat Græcia id feliciter cessisse, mihique objicias magni nostro tempore nominis Medicum, asseverantem, catharsim omnem vel *per lenientia*, nedum per validiora medicamenta, arthriticis plurimum nocere, sive præsenti mederi, sive etiam venturo paroxysmo velis occurrere, imo se, tam in se ipso, quam in aliis facto periculo, compertum habere, illam parum adeo votis respondisse, *ut malum, quod debuerat averruncare, atque avertere, accerseret*; ne igitur hæc mihi objicias; duos ex nostratibus præclaros, cum viverent, Medi-
cos tibi opponam, ipsos quoque arthriticos, &
se ipsis purgationem expertos, Marcum Gatin
riam, & Petrum Bayrum. Quorum ille (*l*) cu
singulis per biennium mensibus semel evacuation
singulis autem hebdomadis bis *minoratione* usus ess
sic *curatus fui*, inquit, *& pro certo nunquam pas*
sum podagræ dolores. Bayrus autem (*m*) cum oct
jam, aut decies vehementissimis laborasset cruciati
omnium articulorum, ut solam linguam movere p
set, iisdemque rursus affligeretur, sumpto electuar
suo caryocostino, ambulare potuit eodem die, p
stridie autem jam liber erat: quod etiam postea
pari felicitate expertus est. Quin denique posteaqu
eodem pharmaco ter quaterve singulis annis
plenitudinis indicia perciperet, uti cœpisset, *sunt*
do plusquam viginti sex anni, inquit, *quibus nu*
modo a dictis doloribus fui molestatus: idque *non*
lum in me ipso, sed in innumeris hominibus prob
experimento: hoc autem est illud idem electuariu
quod Capivaccius noster (*n*) *maxime commendand*
esse, dicebat, in arthritide, *sicut experimento fuit*
pissime probatum. Quæ fusius de Bayro memo
vi, ne Gatinariæ, diceres, purgationes feliciter c
sisse, quia tunc podagra vexari incipiebat, præter
que toto illo biennio nihil, aut parum de vino
bit: quamquam novi ego litteratum Virum, q
diu multumque, non secus ac frater, arthritide
xatus, omniaque alia expertus, in hisque annu
pro vino aquæ potum, nihil tamen proficiebat, i
debilis, macerque fiebat, donec ante suam parc
cœnam quotidie una uti cœpit ex melanogogis
lulis Langelotti, unde mucosa fere, nec ita mul
dejiciebat. Sic enim melius habere incipiens, do
prodiit: vidique ego postea sine scipione inced
tem firmo gressu, atque expedito, pristinoque c
poris habitu, paucis, bene valentem, quo temp
non nisi quincto quoque die unam ex iis pilulis
mebat. Neque dubium est, quin recentissimi Me
cinæ Scriptores, nisi his similia nota haberent ex
pla, ipsi quoque omnem arthriticis omnibus pur
tionem vetarent: ipsi vero pharmaca quidem ve
mentiora, præsertim in paroxysmo, non proban
mitiora autem vel eo instante, atque adeo incipi
te, nedum ad alios prohibendos paroxysmos, co
mendant.

7. De diæta quoque, ut vocant, lactea cert
est etiam atque etiam esse cogitandum priusqu
arthriticis imperetur; ne forte impuriori corpo
aut hypochondriacis affectionibus obnoxio, aut l
guido ventriculo multo plus detrimenti affer
quam utilitatis. Quin etiam utilitatem hanc b
vem esse, & fugacem vel in iis qui lac bene fera
scripserunt Medici nobilissimi, & quamprimum,
omisso, ad sanorum victum, quantumvis lene
mitemque redierint, arthritidem reverti, longe
pejus, quam antea, vexare, aut ejus loco inter
gravissimos oriri morbos, quos mors haud m
post consequatur. Veruntamen neque omne lac,
quacunque ratione sumptum, hæc post se relinq
incommoda, necesse est, ut puta si iis quibus cor
niat, non ipsum modo, sed & cibi alii con
quidem, nec æquo plures haud aliter ac sæpe
in morbis fit, eodem tempore præbeantur. C
ex Observationibus quas Daniel Puerarius, opin
Thesauro addidit Thomæ Burneti (*o*), una est
cell. Comitis, qui, cum ventriculus ulteriorem la
usum non ferret, pultaceis ipse vescens, cum sacc
ro, & lacte paratis, & gallinaceis pullis, pane l
imbuto nutritis, paulatimque ad pristinum victum
versus, levioribus tantum, & facile abigendis art
lorum doloribus, non primis illis, vivebat obnox
Alii autem *non pauci* arthritici cum biennium c
ter lac sumpsissent, *innoxie* postea *vino*, *compot*
nibusque indulserunt. Hæc ille. Cornelius autem
sus (*p*) olim memoriæ litterarum mandavit, art
ticos *quosdam*, *cum asinino lacte poto ex toto se c*
sen

(*g*) Observ. Anat. (*h*) Sect. hac 8. Obs. 6. (*i*) Consult. Med. 43. (*k*) Cent. 2. Obs. Med. 25.
(*l*) Vid. apud Donat. c. 8. supra ad n. 4. cit. (*m*) De medend. hum. corp. malis Enchir. Dist. 19. tr. 1. c. 1.
(*n*) Consil. Medic. a Scholz. edit. 232. (*o*) Thes. Med. Pract. l. 1. S. 40. in fin. (*p*) De Medic. l. 4. c. 24.

, in perpetuum hoc malum evasisse. Confirmavitque ius (q), esse inter exempla, qui asininum lac biben- liberati sint podagra, chiragrave. Quem locum in notationibus ad Ballonii Consilia (r) relatum vi- , non sine animadversione, quam facile, quamque neum ad acrimoniam seri arthritici emendandam edium ejusmodi a Medicis illius temporis omitte- ur. Iis autem qui postea Hippocraticum lactis usum ersus hunc morbum renovarunt, cum alii aliquan- alia objicerent; extitit denique Senex optimus, trumque amicissimus Ludovicus Testius, qui minus oxiam difficultatibus utendi lacte rationem exco- avit, saccharo, ut vocabat, lactis invento. Cujus infelices effectus etsi pluribus fuerint tum apud trates, tum apud exteros Observationibus com- bati; Auctore tamen extincto, nescio quomo- ipsius inventi usus paulatim decrescere visus

. Noli expectare, ut de hydrargyro pariter verba iam, quem inter cætera adversus difficile hoc ma- n præsidia quibus auctoribus referre possimus, ex- ata quidem salivatione, monstrabit Ettmüllerus (s), a autem ratione, alii, in quibus Cl. Pujatus (t). n de auxilio hoc magis, quam de diaphoreticis, de amarioribus, & calefacientibus herbis sermo- n hoc loco instituam, tum ne longior sim, tum ia ut de cæteris remediis, ita de his quoque nihil d dicturus essem, nisi suum posse aliquando his nibus esse locum; alias pro corporum conditione e inutilia, imo etiam, vehementiora præsertim, no- . Itaque memini, cum Medicus mihi quidam nar- t, podagricis quos lues insuper venerea corripue- , se hydrargyro dato, atque uberi salivatione mota, luem quidem abegisse, podagræ autem cau- nihil minuisse, cum ab ea non levius quam an- invadi pergerent; memini, inquam, respondisse, satis est, quod non gravius. Quamquam autem hoc etiam morbo; ne dicam in hoc magis, pau- ibus lenioribusque, quo ad licet, remediis uten- n est, & nos usi sumus; tamen siquando peculia- causæ aliquæ præsidium quod alias fugeremus, uirant, Boerhaavio (u) credendum est, de Arthri- e scribenti, *maximum cuique remedium* esse *quod ositum illi causæ, unde originem duxerat morbus*, sertim ubi illud cum ejus corporis cui medemur, stitutione videtur congruere. Atque hinc est quod nulla aliquando auxilia, pluribus Medicis suspe- , in hoc morbo attulerint utilitatem. Sic; de externis quoque medicamentis aliqua attinga- s; oleum e radicibus arboris cinnamomi quam uti- fuerit abigendis, arcendisque articulorum doloribus, aret ex *Transactionibus*, ut vocant, Regiæ Angl. ietatis (x). Sic Medicorum Scripta versantibus m multa, quam varia occurrunt quæ adhibita le- en attulerint! Ut de pinguedine dumtaxat dicam; arum, erinacei, anseris, vervecis, canis laudari, mini. Asininam quoque ab Albertino vidi nonnun- m præscribi, quam a Paullino (y) memoratam, tamen in hunc usum, invenies. Num propterea d ex his aliqua nonnullis interdum profuerit, o- es omnibus, & semper convenire, existimabis? te Albertinus in ischiadico quodam asininam ad- uit, quem neque acerbissimus dolor, neque inflam- io torquebat. Alias autem ad demulcendum, quo ejus licebat, articulorum cruciatus, haud aliis ute- ur, quam quibus plerique consuevimus, in singu- tamen eo potissimum quo quisque solebat levari, puta frusto bubulæ recentis carnis, bis quotidie tato, vel ut nusquam a me quidem lectum, sed nonienſi Senatori usitatum, nec sine levamine, mmemorem; linteolo imbuto succo, ex foliis sam- i expresso, leviterque tepefacto. Flores quidem sam- i, aut coliculos teneros, aut ipsa folia, sed cum s conjuncta, ad podagræ dolores leniendos a Græ- (z), Latinisque (a) Scriptoribus proponi, scio, simplicem autem foliorum succum non memini.

9. Cæterum externa hæc, itemque interna de quibus diximus, auxilia, aliaque ab Auctoribus laudata seu juverint aliquem ob eam causam quæ paulo ante indicata est, seu quod casu adhibita fuerint prope declinationem, quæ aliquando multo citius quam solet, per se advenit, sive etiam (id quod præsertim de præservantibus, quæ vocant, medicamentis dictum puta) quæ sanitas horum usui tributa est, verius fuerit exactæ victus rationi, quæ diu simul servanda injungitur, est tribuenda (quorum utrumque Cælius quoque Aurelianus (b) est suspicatus, alterum autem vel per se solum *securitatem totius vitæ* attulisse, Celsus (c), aliique testantur) illud certum est, pleraque plerosque aut nihil, aut parum adjuvisse; quædam autem in gravissimum discrimen conjecisse, aut mortis causam attulisse. Itaque si quæ commemoravimus omnia cum illius fœminæ (d) morbo contuleris a quo commemorandi occasionem habuimus; facile intelliges, quam pauca levamen fortasse aliquod ferre potuissent; nam perfectam quidem sanitatem, exeso in parte, & deformato osse, sperare non licebat; & contra, quam multa quanto futura detrimento procul dubio fuissent. In quibus & illa pones quæ necdum nominavi, sed modo designabam, videlicet quæ arthriticam materiam circa articulos aut jam depositam, aut deponi incipientem, introrsum in venas repellunt, deponendamque aut tunc, aut in posterum arcent, adstringendo quæ ferunt ad articulos vascula, fibrasque improvide corroborando. Inde enim exclusa quid damni afferat, vel ex utilitate intelligi potest, quam sæpius præstat, cum admittitur. Vides, ut auditus vitia, quæ cæteris auxiliis irritis, Virum generosum vexabant, adveniens podagra omnino tollere consuesset, qua abeunte, revertebantur, sicut adnotavit Reusnerus (e), utque Gerbezii (f) Uxor diu, atque acerbe & ventriculo, & pectore torqueri soleret, donec erumpens arthritis extemplo liberaret. Sed quid ego ex his, aliisque, unde possem, Scriptoribus ejus utilitatis exempla quæro quam in me ipso expertus sum? Cum enim illa de qua alias (g) mentionem injeci, utriusque oculi inflammatione, & jam propemodum chemosi conflictarer, cæterisque incassum remediis usus, & sentirem ipse, & Amici confirmarent, non esse amplius differendam sanguinis missionem, animum subiit experiri antea quam mihi vena secaretur; neque enim unquam secta fuerat, ut neque ad hoc tempus quo undeoctogesimum annum ago, secta est; experiri, inquam, an pediluvium, cum lenibus pedum frictionibus junctum, satis levaminis afferret. Quæ cum secunda fierent vespera, ecce dolor ad ipsam pollicis dexteri cum metatarso juncturam adventare podagram, significat: quæ noctu leviter increscens, oculorum inflammationem statim minuit, & diebus insequentibus sustulit. Mitissima fuit illa arthritis, ut in homine qui nunquam antea, ut neque parentes, majoresque cæteri, morbo hujusmodi abnoxius fuerat; nec postea nisi quinto post anno, sed vel multo levius, in sinistro genu se prodidit, ut similis quidem pediluvii effectus fuerit in podagra adducenda, sed longe dissimilis in ejus vehementia, atque in Juvene fuisse, video cujus in Commercio Litterario (h) historiam leges; nec mirum, cum ille; ut cætera omittam; non tepido, ut ego, sed calidiori usus esset pediluvio. Verum arthritis quantum utilitatis affert, si ei pateant opportune articuli; tantum noxæ reliquis invehit partibus, si illi non amplius pateant. Quod cum liceat innumeris Observationibus comprobare, quarum multas inspicere, si vis, potes in Cæsareæ Academiæ Voluminibus, & præsertim Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 55. indicatas; unam mihi satis erit commemorare ejus quem merito sæpius laudo, Hippol. Franc. Albertini (i) Cum enim Aurifex, podagra quotannis laborare solitus, petroleo, nec semel, imminente jam morbo, pedes inunxisset, hunc quidem arcuit; sed in mul-

(q) Nat. Hist. l. 28. c. 9. (r) l. 2. Conf. 3. Annot. 4. (s) Prax. art. 8. supra ad n. 5. cit.
(t) Differt. de Hydrarg. n. 51. & seqq. & in fin. (u) Aphor. de cogn & curand. morb. 1280. (x) Saggio delle Transaz. &c. Tom. 4.
(y) l. de Asino S 4. c. 3. §. 12. (z) Dioscorid. de Med. Mat. c. 168 (a) Scribon. Comp. Medic. 160. Samonic. de Medic. c. Marcell. de Medicam. c. 36. (b) c. 2. supra ad n. 3. cit. (c) c. 24. supra ad n 8. cit. (d) supra n. 2.
(e) Eph. N. C. Cent. 5 Obs. 8. (f) Earund. Cent. 8. Obs 6. (g) Epist. 13. n. 24. (h) A. 1741. Hebd. 25. n. 1. propius fin.
(i) Comment. de Bonon. Sc. Inst. Tom. 1. in Opusc. de Cort. Peruv. haud ita procul. a fin.

multo graviores alios incidit qui abigi non potuerunt, nisi quamplurima ex alvo egesta materia, quæ, ut podagricam fuisse, facile agnoscas, *quasi ex calce erat aut gypso recens coagmentato*. Ea igitur a corroboratis articulis exclusa, in partes haud raro incumbit quæ aut abdomine, aut thorace, aut cranio concluduntur, præsens periculum, & sæpe interitum afferens. Eademque accidunt ubi causa aliqua interna, & potissimum infirmæ vires obstant, ne ad articulos feratur. Quod cum potueris ex duabus, alias (*k*) ad te missis, Observationibus arguere, tum evidentius ex hac cognosces.

10. GEORGIUS CORNELIUS S. R. E. Cardinalis, Episcopus Patavinus, jam olim non artuum modo, sed & renum doloribus valde obnoxius, cum ab his, nullis amplius se ostendentibus calculis, jam vacaret, imminuta plurimum urinæ excretione, hydropicus fieri visus est, fiebatque fortasse, nisi valentissimo diuretico remedio dato, magna lotii vis prodiisset. Ne illo quidem tempore calculus conspectus est ullus, neque postea bene multis annis quodquam renum laborantium indicium fuit, tametsi mutatis ad celeritatem equis rheda veheretur longa etiam, & aspera via, velut A. 1721. cum hinc Romam iret, indeque Patavium repeteret. Verum non ut nephritici, sic arthritici quoque dolores semper illis annis quievere; imo subinde redeuntes, eo crebrius, graviusque cruciabant, quod propter obesum corporis habitum, inferiorum artuum robur infirmum, & augescentem ætatem, minus jam, minusque in dies uti poterat exercitatione. Huc accedebat assidua jam a longo tempore alvi adstrictio, capitis deinde, & auditus gravitas, & ad somnum proclivitas, nec rara denique animi deliquia. Per hæc cum annum vix exegisset sexagesimum quartum, nulla primum ciborum appetentia, tum arthriticus ingruit paroxysmus: jamque manus dextera, & genu sinistrum tumere cœperant, cum tristissimum acceperit nuncium de lethali morbo Serenissimi Fratris, quem unice ambat, Joannis Venetorum Ducis. Unde magno alioqui animo Virum incredibilis mœstitia cepit, moxque arthritica materia non modo ad articulos expelli desiit, verum etiam quæ expulsa erat, in venas rediit, & præcordiorum angustiam, spirandi difficultatem, & super hæc repentinum quendam insultum attulit, in quo cerebri simul, & cordis officiis propemodum deficientibus, mors instare credita est. Tunc senior ejus Medicus, & qui aderant aut sanguine, aut intima familiaritate conjuncti, me in consilium propere accersunt. Invenio ægrum nonnihil interea recreatum; sed animo, nedum corpore, adeo dissimilem sui, ut id continuo me perculerit, recordantem Hippocraticæ prænotionis (*l*): *præter consuetudinem quid facere .... malum est*. Qui enim antea in difficillimis rebus nunquam sibi, aliisque defuerat, omnem omnino spem vitæ abjecisse, ex ejus verbis intelligebam, quibus ne frustra opem sibi ferre conaremur, monebat, præcipiebat, rogabat, idque a me præsertim, quem singulari, & assidua fuerat benignitate complexus, interea dum tangebam pulsus, majorem in modum etiam atque petebat. Erant ii, ut tum, & postea tangendo cognovi, sane pessimi, quippe imbecilli, & post ictus sæpe duos, semper autem perpaucos, intermittentes. Manifestum erat, nisi peccans materia ad articulos revocaretur, servari non posse. Nec minus tamen evidens erat difficultas summa revocandi in ea virium infirmitate, & in eo qui omnia incassum fieri, pro certo haberet. Itaque in extremo discrimine versari, iis quibus debebam, seorsum dixi: idque per cursorem, dictatis a me continuo litteris, significandum Amplissimis Viris, Fratris ejus Filiis, curavi. Attamen ex iis quæ inito consilio facienda esse, statueramus, nihil interea, aut postea omissum est, quantum quidem per ægri vires licuit, ab eoque precibus obtinere potuimus. Jamque genu tumere iterum incipiebat, quo die pulsus quoque aliquanto meliores factos animadvertimus. Sed mox natura fatiscente, rursus omnia in pejus r[...] re, & nequicquam nobis contra nitentibus, resp[...] tionis difficultas augeri, sopore caput gravari, c[...] vulsionibus non interiora modo, sed & artus corr[...] Per quæ sensim intra perpaucos dies Cardinalis P[...] stantissimus, Pontifex optimus, Litterarum Fau[...] summus eodem fere tempore quo Serenissimus F[...] ter, optimus ipse quoque Princeps, & arthrit[...] pariter obnoxius, bonis omnibus mœrentibus, e[...] ptus est IV. Idus Augusti A. 1722. CA[...] VER, ut justa more majorum fieri possent, cum [...] set balsamo insequenti nocte condiendum; Disci[...] lum misi, a me exercitatum, qui viscera eximer[...] & singula attente perlustraret; neque enim ani[...] tulit, ut ipse adessem. Ab eo, & a Medico de [...] antea dictum est, mox diligenter quæsivi omni[...] Quæ autem ambo retulerunt, huc redeunt. Venter præpinguis omentum, mesenterium, inte[...] na etiam Tenuia habuit multa pinguedine onusta: a[...] plum ventriculum; sed tunicis maxime extenuati[...] jecur ipsum quidem recte constitutum; ejus aut[...] vesiculam parvulam, tunicisque adeo tenuibus, & [...] cidis, ut attactu rumperentur, excidente rotu[...] calculo, pro vesiculæ parvitate non parvo, qu[...] unum hæc sine ulla bile continebat. Renes erant æ[...] majores, sed dexter maximus, ut simul cum pin[...] dine qua obtegebatur, capitis magnitudinem fe[...] æquaret. In eo lapides ad undecim, magni pl[...] que, & ramosi. In sinistro unus, & is qu[...] ramosus, nec parvus. Suo colore, & ramis nihil[...] gis hi calculi, quam nigrum coralium referebant[...] ad me enim attulerunt spectandos; ab iis autem r[...] esse visos, oportet, qui eorum similes fuisse, indicar[...] quos Tabula III. delineavit Alghisius (*m*). Cæter[...] illa quæ proxime, arcteque ipsos complectebatur, [...] num substantia dura erat, & callosa. Thor[...] reclusio, nihil in pulmonibus repertum est quod e[...] præter naturam; sed Asperæ arteriæ truncus cart[...] gines habuit præduras, nec facile constringenti [...] nui cedentes. Quod vitii genus in arteriis quoque I[...] cis, & proximo, unde oriuntur, Aortæ trunco a[...] madversum fuerat. Neque intra thoracem deer[...] sed ibi quo magis a corde recedebat Aorta, eo [...] bat manifestius. Eratque hæc intra thoracem mu[...] latior, quam justum esset. In corde nulla polyp[...] concretio, & vix pauca sanguinis portio, ejus[...] spumosi. Sed neque toto corpore multum sangu[...] fuit; si capitis integumenta excipias, quæ dum i[...] derentur, sanguis non ita paucus effluxit. C[...] nio aperto, præter serum quod inerat animadv[...] est cerebri substantia tota majorem in modum [...] xa.

11. Nimis & multa, & gravia præter ea quæ [...] nifesta erant, latebant in hoc corpore, quæ natur[...] & arti obstarent in arthritica materia ad articu[...] revocanda. Laxius enim cerebrum præcedentes q[...] dem capitis, & auditus gravitas, & ad somnum p[...] clivitas indicabant. Sed laxumne adeo factum puta[...] ut suo præcipuo muneri ineptum fere jam esset, [...] ptissimum vero excipiendæ arthritici seri copiæ, u[...] externæ, internæque illæ convulsiones, quibus p[...] cordiorum angustia, & summa, illæsis alioquin p[...] monibus (intra quos nec Joerdensius (*n*) in casu h[...] absimili quidquam adnotavit morbosum) spirandi [...] gustia debebatur. Magna autem arteria tum æquo [...] tior, tum præduris tunicis, ut Iliaci quoque ra[...] instructa, qua vi poterat in superiores, inferiores[...] artus peccantem materiam impellere? Sane mu[...] aptior erat ad sanguinis motum subinde remorand[...] unde & deliquia, & novissimus ille insultus, & [...] suum intermissio repetenda, præsertim cum infir[...] essent cordis vires, ut pulsuum imbecillitas ostendel[...] nec sine causa, quippe cum illæ ab ejusmodi cerebro c[...] servari non possent. Huc illud accedebat, quod c[...] imbecillum cor, duræque arteriæ vel optimo, & [...] vido sanguini circumagendo minime par robur habere[...] erat illis circumagendus effœtus sanguis, & im[...] rus, qualem hunc fuisse commonstrant præter vita[...] no[...]

(*k*) Epist. 15. n. 10. & Epist. 40. n. 2. (*l*) in Coac. n. 1. apud Marinell. (*m*) Litotomia.
(*n*) Act. N. C. Tom. 4. Append. n. 5. in fine §. 5.

›vissime sine corporis agitante exercitatione ductam, t illa quæ præter naturam in ventre deprehende- nt. Nam primum ventriculus adeo laxus, tunicis- ıe adeo extenuatis probe conficere alimenta non po- rat. Tum deinde nec intestina poterant chylum rficere, in quæ nulla jam bilis e cysti in- ıeret, a tempore autem longo nec bona, & pauca fluxisset, quorum illud non parvus felleus calculus, ›c autem cystis parvitas, & diuturna alvi adstrictio gnificant: quæ ipsa adstrictio repurgando illa ex par- sanguini quam adversaretur, intelligis. Denique ırgatio, qua si ullus, sanguis certe ejusmodi maxi- e indigebat, cum per cutem potissimum, & per nes fiat; per cutem hic, quiescente corpore, minus bat; per renes autem gravatos adeo, & ex parte callo- s quis satis bene esse factam, putet? Nec me fugit, ıi rei causam quandam alibi (*o*) memoraverim, & in ›esis præsertim confirmaverim; nec me, inquam, git, ut sæpe renum calculi cum arthritide conjun- ntur; imo ob hos quoque arthriticorum sanguinem inus expurgari, & sic arthritidis materiam augeri. eque tamen hinc inferas, velim, in iis omnibus nc minus posse ad articulos propelli, aut si forte his intro cesserit, non posse ad articulos revoca- . Quin memini, Senatori illi Bononiensi de quo ıpra (*p*) indicatum est, calculis quoque renum, ræter arthritidem, exercito, cum forte ab hac nua, & manus intumescerent, repente autem mox ımor, & dolor sine manifesta causa pene ex toto anescerent, & terreret omnes insequens spirandi fficultas; memini, inquam, per eadem tamen qui- s hic nos frustra usi sumus, peccantem materiam Albertino fuisse ad articulos revocatam. Scilicet que ætas eadem, neque mœror, neque cerebri, que Magnæ arteriæ vitia illic erant: & quanquam lculi qui subinde excernebantur, non deerant; non nt tamen cum his de quibus loquimur, compa- ndi.

12. Nam primum coralii formam hi referebant. ıod attendendum a te est non tam ut mireris, am ut eorum causam, effectumque cognoscas. ges enim in Sepulchreto, esse deprehensos in rene culos qui muris imaginem (*q*), nedum qui co- ii (*r*) repræsentarent. Eustachius autem qui pri- ım fere omnium coraliformis calculi Observatio- m proposuit, satis ejusmodi figuræ causam indi- vit (*s*). Secundum quam Piccolhominus (*t*) po- a muris quoque formam in calculo explicavit ab descripto. Cujus historiam si ex ipso Auctore in pulchretum fuisset relata; lectores post quæ sym- omata repertus esset, non ignorarent. Igitur ut lculorum materia in pelvi, initioque ureteris sub- tit; sic in eam figuram conformatur quæ corpus, caput muris, aut quæ caudicem coralii refert: ut ro simul in tabulis qui in pelvim confluunt, ita ıdam muris, & tibias, aut ramos coralii repræsen- nt. Obsessis autem ab ejusmodi calculo plerisque, t omnibus quas nominavimus, urinæ viis, com- essisque minimis attiguis instrumentis per quæ ipsa sanguine separatur, sane intelligis, ut ejus secretio, ıue excretio minui debeant, aut hæc etiam omni- intercipi, & nisi ab natura, aut ab arte, aut utraque feratur auxilium, incipere hydrops fieri, ıt magna alia oriri noxa. Vides igitur, unde na- i hydrops cœpisset in proposito Eminentissimo Vi- ›, cum ars remedio prævalido lotium urgens, par- m obsessas vias nonnihil expedivit, partim vero, ıque potissimum, necdum obsessas præter modum ılatavit, ut urina, & tum copiose, & postea sic tis efflueret, adjuvante natura quæ materiam, no- ›s ramos calculis addituram, sæpius deinde, & ma- ›ri copia ad articulos amandavit. Sed ut tubuli ali- ıot & patuli, & latiores servati sint; plures tamen ıutiles omnino restabant calculorum ramis pleni pe- itus, atque impediti: &, quod magis attendendum t, inutilis quoque restabat proxime ipsis circumje- cta renum substantia, dura cum ipsis, & callosa ab assidua compressione reddita. Quæ res efficiebat, ut ne a maxima quidem corporis concussione molestia ulla perciperetur in renibus, præsertim cum arctissi- ma tubulorum ad ramos calculorum adhæsio ne hi agitarentur, præstaret, ut in aliis præstitisse ex Se- pulchreto (*u*) cognosces, cum magni lapides, coralii similes, *clavi instar impacti*, & immobiles renibus in- hærerent. Verum tot partibus substantiæ renum callosis factis, eoque inutilibus, num horum viscerum munus detrimenti nihil cepisse, existimabimus? Erant præterea hi calculi & plures, & magni, ut reliquam non indu- ratam renum substantiam partim prægravari, partim distrahi necesse esset. Prægravata autem, & distracta non poterat sane suo officio perfecte fungi in parti- culis quas alias solet, inutilibus, & noxiis a sangui- ne separandis. Denique erant hi calculi in renibus ejus corporis in cujus fellea cysti alter continebatur, & quod consequitur, in eo corpore quod egebat ma- gis separatione illarum particularum, velut supra (*x*) indicatum est. Nec sum quidem nescius, facile posse in iisdem corporibus quæ obnoxia sunt renum calcu- lis, felleæ quoque cystis calculos produci; imo id alia olim Epistola (*y*) fassus sum, qua repertos in Cardinali hoc Amplissimo commemoravi, nec mihi proclivius quidquam est quam non paucas proferre eorum Observationes qui utroque simul in loco de- prehenderint. Nam præter tot alias quas invenies a me tibi alibi (*z*) commemoratas, & præter insi- gnem illam quæ a Cl. Pohlio (*a*) indicatur, & Sepulchreto addi posset, in Sepulchreto ipso sex me- mini legisse, easque omnes libro III. (*b*): quas in- ter Grembsii una est, hoc etiam cum proposita hic a nobis conveniens, quod intra vesiculam *nihil fellis* repertum est. Sed horum nemo, quod sciam, ar- thritide vexabatur, & siqui vexatus etiam esset, non tot alias tamen, neque tam graves vasorum, & vi- scerum habebat læsiones.

13. Sunt alia etiam vitia quæ aliquando in arti- culis se ostendunt, velut id quod in muliere conspe- xi, cujus dissectio non una de causa digna est quæ hic tibi describatur.

14. ANUS, complurium liberorum parens, ante menses circiter tres apoplexia correpta fuerat. Hanc resolutio exceperat artus utriusque dexteri sic tamen, ut salva sentiendi facultate, moveri nonnihil possent. Novissime autem cum quidam accessisset quasi sopor, minorque ad loquendum promptitudo, in Nosoco- mium illata, ibi sensim e vita excesserat post ini- tium Decembris A. 1746. De multis quæ pluribus diebus secando, in ejus corpore animadverti, hæc sunt potissimum quæ huc attinent. IN VEN- TRE uterus adeo brevi longitudine, ut vel exterius ab osculo ad summum fundum vix duos transversos æquaret digitos. Sed erat totus in se contractus, & con- globatus, ut parvulæ pilæ referret speciem nonnihil a fronte, & a tergo depressæ, parietibus proportione crassioribus: quorum substantiam, cum secarem, li- vidam conspexi, nec sanam judicavi. Alterius tubæ majus extremum non modo impervium erat, sed cum testiculo prorsus connatum, qui, ut compar, durus, & superficie quodammodo tessellata. In Thora- ce, grandes cor habuit polyposas concretiones. In Calvariæ integumentis qua tempus sinistrum ope- riebant, magna exterius, interiusque apparuit sugil- latio; tametsi nulla capitis allisio aut percussio, quantum perquirendo sciri potuit, nuper præcesse- rat mortem, aut hanc erat mox subsecuta. In toto cerebri hemisphærio sinistro contra ac he- miplexia indicaverat, nihil quidquam vitii offendimus. In dextero autem primum animad- verti vasa quæ per Tenuem meningem ferun- tur, præsertim qua capitis vertici responde- bant, sanguine turgidiora: per eandemque menin- gem transpici quasi aquam cum aereis particulis mistam; quæ revera suberat, sed adeo pauca, ut

(*o*) Epist. 40. n. 3. & 5. (*p*) n. 8. in fin. (*q*) l. 3. S. 22. Obs. 26. §. 6.
(*r*) Ibid. Obser. 21. §. 4. & seqq. & S. 25. Obs. 20. & S. 28. Obs. 26. (*s*) Vid. §. 4. cit. (*t*) l. 2. Anat. Prælect. 23.
(*u*) cit. Obs. 20. & 26. (*x*) n. 11. (*y*) Epist. Anat. 1. n. 48. (*z*) Epist. 37. n. 43. (*a*) Differt. de Prost. calcul. affect. §. 7.
(*b*) S. 22. Obs. 1; S. 23. Obs. 4. §. 10; S. 24. Obs. 2. §. 12; Obs. 6. §. 4. Obs. 10. secunda §. 4; & S. 25. Obs. 9. §. 5.

ut ea meninx non facile sequeretur trahentis digitos. Deinde vero singulare, nec leve, offendi ipsius substantiæ cerebri vitium, idque circa verticem ad trium, aut quatuor digitorum spatium secundum capitis longitudinem, & ad totidem secundum latitudinem ubi quidem vitium erat latissimum; nam erat alicubi multo angustius. Incipiebat autem a suprema illa hemisphærii ora qua sinistro propius est, indeque in latitudinem se extendebat. A superficie cerebri quam tenebat, introrsum plus digito non descendebat. Tota igitur quæ designata est, sede utraque cerebri substantia colore erat sanguineo fusco obsoleto, mollitie autem non minori, quam si diu, multumque crebris gravis cultri ictibus concisa fuisset, ac subacta, ut propemodum difflueret. Neutiquam tamen fœtebat. Reliquum autem cerebrum; nisi quod si cum cerebello, & Oblongata medulla conferres, laxius erat; nihil diligentius quærenti obtulit quod secundum naturam non esset; ut ne in ventriculis quidem effusum serum deprehenderim, etsi Pituitariam glandulam valde contractam, & subsidentem animadverti. In Genu denique sinistro, ad interiora vincula, cartilagines, & glandulas frequentissimis, qui & superiora omnia viderant, Spectatoribus demonstranda, inciso cum mucilaginis nihil quidquam conspicerem; attentius inspectare cœpi omnia, quæ tamen sic satis erant lubrica, vidique cartilagineam rotulæ crustam qua parte externo femoris condylo respondebat, quasi attritam, & levibus parallelis sulculis haud aliter exaratam, quam si quis scalpri aciem, ab summo ad imum sæpius ducendo, appressisset: crustam autem condyli quem modo dicebam, qua eidem rotulæ parti obvertebatur, adeo extenuatam, ut lividula, ob transpectum per ipsam os, appareret. Præ his autem multo observatione digniores globuli plurimi occurrebant, quorum maximi quinque pares erant ferme omnes mediocribus uvarum acinis, reliqui, plures viginti, alii aliquanto, alii multo illis minores. Albi erant omnes, & lævi superficie, omnesque inter se disjuncti, intra articuli cavum prominebant, exigua sui parte adhærentes, imo continuati, minores quidem Capsulari ligamento circa hujus latera inferiora sic ut aliqua in oblongam seriem disponerentur, majores autem cartilagineæ crustæ, seu potius fimbriæ glandulæ alicujus mucilaginosæ, cartilagineam crustam arcte operientis in recessibus quibusdam ossium ad cavum articuli pertinentium. Alii autem omnino erant ossei, alii sub cartilagineo cortice osseum nucleum continebant. Cum in altero quoque genu vellem quærere, si forte inessent, meliusque originem ostenderent suam; ægre tuli, jam cum plerisque aliis partibus fuisse humatum.

15. Cæterum unde unde extiterint; illud certum est, sive ex mucilaginosis excreverant glandulis, secretionem mucilaginis imminuendo, nocere articulo potuisse; sive aliunde erant, si hactenus haud multum nocuerant (neque enim id scire pro certo licuit) plurimum, augescendo, fuisse nocituros. Quin siquis forte diceret, ex iis osseis globulis minimum quempiam, genu se agitante, e sua avulsum sede, atque inter condylum, & rotulam interjectum, veriusque cartilagini ea vitia attulisse quæ indicata sunt; non is loqueretur a veri similitudine omnino abhorrentia: quanquam memini, cum insequenti anno ibidem nescio cujus hominis genu perlustrarem, crustam ejusdem condyli cartilagineam eadem illa parte qua rotulam tangit, nonnihil quasi corrosam invenisse non majori spatio quam quod unguis digiti minimi operire potuisset, exiguisque aliis in ea vicinia spatiolis; tametsi nec in rotula quidquam vitii, neque alibi in toto articulo appareret; nedum globuli extarent nulli. Quorum descriptionem eo minus censui prætermittendam, quod istiusmodi in genu morbi qui mentionem fecerit, neminem [...]deor legisse (c). In alio tamen articulo sic satis si[...]lis, cum hæc recenserem, prodiit Observatio Il[...]stris Halleri (d). Scilicet in decrepita muliere, [...]jus arteriæ plures, & aliquæ cordis valvulæ o[...] squamis, aut harum inchoamentis non carebant, d[...] inferioris maxillæ cum ossibus temporum articulos [...] trosspiceret, horum alterum animadvertit *nudat[...] crusta cartilaginea, & meniscum pene dimidium c[...] sumtum & perforatum. Crustam quam tritus de[...]verat, idem tritus in globulos fere viginti mutave[...] semiosseos, & in capsulæ cavea libere collecto[...]* In altero articulo *mirum* hoc *spectaculum* non era[...] sed omnia secundum naturam. Plura, si plura [...] didisset, describerem tibi, ut omnia cum mea [...] ses Observatione conferre. Verum nec ipsi pro [...]to rescissere licuit, ut videtur, quid inde, quantu[...]ve incommodi cepisset fœmina. Sed neque [...] multos legi qui id genus memoraverint corruptio[...] substantiæ cerebri, quod ut ferme in paucis aliis ([...] sic in proposita Anu deprehendi. Porro nec [...] frequens est resolutio in eo corporis latere quod [...] jectum; non adversum; sit cerebri læsioni. Ita[...] hanc ad paucas illas addere poteris Observatio[...] quas alibi (f) inter oppositas longe plurimas, q[...] si exceptionum quarundam loco, indicavi: nisi f[...] læsionem hic dicas aut non repentinam, aut ni[...] ab iis cerebri partibus fuisse remotam, nempe v[...]triculis, & quæ in his sunt, protuberantiis, q[...]bus potissimum partibus repente læsis, hemipl[...] solet in adverso latere observari. Quæ tamen an [...] possint de Observatione illa quam a Medico *Nea[...]litano Curtio* propositam alias (g) indicavimus, [...]tasse non ita facile est constituere. Dextero enim [...]teri ob apoplexiam resoluto, haud ita dissimil[...] ejus de qua modo loquebamur, substantiæ cere[...] corruptionem, non in sinistra vidit responder[...] sed in dextero hemisphærio, eoque toto, ut [...] meninges in mucosam essent substantiam conversa[...] quamquam cum de Oblongatæ medullæ cruribus q[...] in protuberantias illas excrescunt, nihil ajat; du[...]tandi locus aliquis superesse videri possit.

16. Arthritidis de qua præcipue his Litteris [...]ptum est, & Rheumatismi tanta in multis quic[...] est similitudo, ut Medici hunc ab illa sero dis[...]xerint; quanquam non adeo sero, ut circa medi[...] superioris sæculi id primum fecerint, quod aj[...] aliqui Ballonii (h) obliti. Rheumatismi au[...] nulla peculiaris in Sepulchreto mentio fit, ne eo q[...]dem loco ubi maxime convenisset, nempe sub fin[...] XI. Sectionis libri hujus IV. qua ea pertinet ad [...]lores *Externarum Partium*. Nec miror tamen, c[...] vix meminerim in aliam rheumatici dissectionem [...]cidisse quam in illam ex Drelincurtio auditam, [...] in Osteologia sua (i) ab Haversio memoratam, c[...] dissectione Drelincurtius invenit *gelatinam concret[...] in superficie musculorum, duos aut tres Ducatos d[...]sitate adæquantem*. Quæ Observatio ad eam addi [...]terat Sectionis quam dixi, Sepulchreti particular[...] quæ & perbrevis est, & in parte constat ex produ[...] alibi historiis, imo & in quandam desinit, una [...]la eademque pagina jam propositam (k). Ego [...] spectantia ad cæteras Sectionis ejusdem partes a[...] tractavi, ne hanc ultimam prorsus omisisse particul[...] videar, Observationes huc adjiciam duas Media[...] nostri, quarum prima ad Externarum Partium [...]lores attinet; altera, nisi dissectio verum detexisset, easdem attinuisse videretur.

17. JUVENIS aurificis lumbum dexterum c[...]ciaverat dolor nulli remedio cedens. Anno sic e[...]cto, sinistrum quoque lumbum jam cœperat d[...] invadere, nec dolores in cervicibus deerant, [...] videbantur rheumatici; cum accessit crura move[...] impotentia, hydrops tympanites, & mors deni[...]

circ

(c) Vid. Epist. 69. n. 13. (d) Progr. de indurat. corp. hum. partib. §. 5. (e) Epist. 5. n. 6. & Epist. 9. n. 16. 18.
(f) Epist. Anat. 13. n. 25. (g) Epist. 9. n. 19. (h) Vid. ejus librum de Rheumatismo, & Quæst. Medic. illi adjectam.
(i) Disc. 4. ubi de Rheumatismo. (k) Obs. 7. §. 11. & 7.

irca medium Aprilem A. 1753. CADAVERIS as tantum exteriores partes incidere permissum est uæ sedes fuerant pertinacissimi lumborum cruciatus. taque ab ipsis detracta cute, & Adiposa membrana, n cujus cellulis aliquid aquæ conspiciebatur, sublaoque amplo illo tendine unde oritur Latissimus dori musculus, neutroque in latere ulla in eo tendine dnotata labe, cum ad crassum illud carneum corpus entum est quod commune initium præbet Sacrolumbo, & Longissimo dorsi musculis, ecce in eo corore insolitus apparet color, qualem in vetustis ex ucis arbore constructis armariis videmus, nec tamen n toto eo corpore, sed ad spatium dumtaxat quinue circiter transversorum digitorum secundum lonitudinem pariter & latitudinem: idque a superficie ntrorsum adeo pertinebat, ut in subjectis quoque nusculis Sacro, & Quadrato lumborum spectaretur. Erant autem fibræ toto eo quod indicavimus, spatio nirum in modum laxæ, & cedentes, crebrisque inerjectis sanguineis grumulis disjunctæ. Et hæc quæ iximus, vitia omnia eo apparebant magis, quo musculi erant Spinæ propiores: sed extra illud in lumbis spatium nec color, nec quidquam aliud quod præer naturam esset, in musculis est animadversum. Quin gravior odor ne ibi quidem erat, ubi illa erant vitia. Quæ in utroque lumbo omnia deprehensa sunt; ed in sinistro multo leviora.

18. Hic te duo ex me quærere posse, video, alteum, unde illa esset movendi crura impotentia? alerum, unde in cervicibus dolores? Et horum quiem causam non difficile conjicies, si mearum, quas nsequentibus etiam annis confirmavi, Observationum l) memor, Longissimos quorum initia vitiata hic ant, musculos a dorso per cervices in omnibus in uibus id quæsivi, perrexisse, non ignoraveris. mpotentiam autem illam inde fortasse natam esse suicari nihil vetat, quod vitia in Quadratis etiam mborum musculis, eoque graviora, quo proius vertebras, animadversa, pervenire demum potuent ad eos nervos ex quibus Crurales coalescunt, neum ad musculos ipsos Psoas, ut vitia illa ab exterioribus ad interiora pergebant: neque enim ab interioribus ad exteriora processisse, illud, etsi ventrem introspicere non licuit, indicio est, quod nullæ de renibus querelæ, nullaque horum læsionis signa memorabantur, nec crura, incipiente, sed diu progresso jam morbo, sunt infirmata.

19. Nunc alteram accipe Observationem, quæ contra, cum ad Externos Dolores videretur spectare, re tamen vera ad interiora spectare inventa est, eoque dignior est quæ minime prætermittatur.

20. MONACHUS Patavinus, annos natus minimum septuaginta, post febrem quandam, frigore stipatam, laborare cœperat doloribus, quos a defluxionibus, ut vocitant, esse, credebat. Hi musculis qui circa os alterum Innominatum, & paulo supra anterius sunt, & qui per subjectum femur extenduntur, insidere videbantur, nunc molestiores, alias minus, ut incedere non prohiberent. Quos dolores cum duos tresve annos pertulisset; tandem iis ingravescentibus, confectus est circa medium Quinctilem A. 1737. apparente pridie quam obiret, ad inguen lateris illius tumore in quo fluctuans materia percipiebatur. ABDOMINE illic inciso, ut unde materia illa extitisset, inquireretur; præter omnem opinionem ingens vis puris inter peritonæum, & os Innominatum, ibi iis obtectum quos mox nominabo, musculis, reperta est.

21. Observationem hanc tanto magis a Medicis esse attendendam, censebis, quanto facilius possunt per speciem defluxionum imponere morbi interni, & in abscessus ejusmodi degenerare, & quanto fortasse crebrius quam opinantur, sub ejuscemodi larva iidem morbi delitescunt. Hoc certe unus Chirurgus ter vidit; nempe Cl. Benevolus (m), qui pariter a Quercio idem conspectum esse, addit: sciteque explicat, cujus generis tumores musculis adsiti quos Psoas, aut quos Iliacos Internos vocamus, tum causa esse possint contractionum quæ femoribus molestæ sint, tum denique suppurati pus queant in summa femora demittere. Sed hæc apud ipsum fusius videbis. Interea Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LVIII.

Agitur de Lue Venerea.

Epistolis hactenus ad te missis Observationes bene multas communicavi quæ ad Veneream attinent Luem. Itaque non est cur mireris, si ix aliquam superesse, dixero, quam his Litteris deribam. Verum si Litteras illas inspicias quas protius indicabo; satis esse tibi factum, videbis, cum, iorum morborum occasione, qui aut ab hoc erant, it cum hoc conjungebantur, me non omisisse ejus ientionem, aut siquæ intus ab eo esse viderentur esiones, neque has fuisse prætermissas, comperies.

2. Namque Epistola ipsa I. (a) cum de atrociis capitis doloribus verba facerem, quid vitii esset n meningibus, cerebro, & cerebello, proposui: & uid in cerebro, & cranio, cum scriberem Epistola X. (b) de epilepsia. In Epistolis autem XLII. (c) : XLIV. (d) læsiones occurrunt aut in epiglottide antum, aut in aliis etiam laryngis cartilaginibus, rteriaque Aspera adnotatæ: in iisdemque Epistois (e) (f) noxæ intimæ arteriæ Magnæ; t minus, iis positis mirandum sit Epistola XVIII. g) dilatari ipsam in aneurysma, aut Epistolis XL. b) XXVII. (i) & LIII. (k) aneurysma insuper, aut ipsam disrumpi potuisse. Purulentum pulmonem Epistola ostendit XVIII. (l) præsertim vero XXII. (m) Purulentos autem, aliterve læsos renes, aliasve urinarias partes Epistolæ IV. (n) XLII. (o) XLIV. (p) & XLVIII. (q) Porro in utero excrescentiam Epistola exhibet XLVII. (r) eademque cicatricem in vagina infima prope urethram. Virilis autem urethræ insolitum madorem, & ruborem Epistola XLIV. (f) eademque (t) & XLII. (u) angustam urethram quibusdam locis, atque contractam: duæque hæ Epistolæ (x) (y) & IV. (z) & XL. (a) urethræ excrescentias, aut excrescentiæ reliquias. Epistolæ autem; ut LII. (b) omittam; VIII. (c) XXVII. (d) XLII. (e) & XLIV. (f) majores illos canaliculos aut omnes, aut ex parte deletos, & denique Epistola hæc ultima aut alia urethræ læsionum vestigia (g), aut ipsam qua cingitur Littrii glandula, inflammatam (h), aut Cowperi alteram glandulam induratam (i), aut strigosam (k), aut ductuum utriusque oscula non recte se habentia (l), aut obcæcata illorum oscula qui semen invehunt (m), aut Seminales tandem vesiculas strigosas, & exsuccas (n).

3. Nec

(l) Adverf. Anat. 2. Animad. 15. in fin. (m) Due Relaz. Chir. Vid. I. (a) n. 14. (b) n. 23. (c) n. 39. 40.
(d) n. 15. (e) n. 39. (f) n. 3. (g) n. 25. (h) n. 29. (i) n. 28. (k) n. 7. (l) n. 25.
(m) n. 10. 11. 15. (n) n. 19. (o) n. 2. 40. (p) n. 15. 27. (q) n. 32. (r) n. 28. (f) n. 3. 5. 7.
(t) n. 10. (u) n. 39. 40. (x) n. 7. 10. 18. (y) n. 39. (z) n. 19. (a) n. 29. (b) n. 30. (c) n. 6.
(d) n. 28. (e) n. 39. 40. (f) n. 7. 9. 12. (g) n. 9. 14. (h) n. 15. (i) n. 3. (k) n. 12. (l) Ibid.
(m) n. 7. (n) Ibid.

3. Nec vero horum quæ dixi, vitiorum Obſervationes tantummodo ad te miſi; verum etiam iis præſertim duabus quas modo ſæpius memorabam, Epiſtolis XLII. & XLIV. fuſius quædam perſecutus ſum quæ Luem Veneream comitantur, aut ſubſequuntur, gonorrhœam videlicet, & urethræ quas appellant caruncuias. De his enim quid alii ſenſerint, aut viderint, & quid mihi videre contigerit in illa XLII. Epiſtola (*o*) non omiſi. De gonorrhæa autem cum Epiſtola ſit tota XLIV; quid de ſingulis illius ſedibus, cæteris, mihique conſpectum fuerit, ordine propoſui, nec quædam alia quæ ad ipſam attinerent, prætermiſi. Nihil igitur eorum repetere volenti reliquum eſt, ut tres, aut quatuor, quæ forte ſuperſunt, Obſervationes hic proferam ad Luem illam ſpectantes. Quarum duæ primæ ſunt ex Valſalva.

4. MULIERI quæ annum exegerat quinquageſimum, dolor obortus eſt ad maxillam inferiorem, cum multi interdum ſanguinis fluxu adeo ut candenti ferro admoto hunc compeſcere cogitarent, ni per ſe tandem deſiiſſet. Brevi poſt tempore dolores ad oſſa vexare mulierem cœperunt: quos cum diu pertuliſſet; incepit, quotieſcunque movebatur, queri, omnia ſibi oſſa frangi; & ſane qui aderant, tunc crepitum ad articulos audiebant. Ad hæc illud poſtea acceſſit, ut inferiorum artuum oſſa flecti cœperint, quaſi eſſent cerea, & ad levem etiam motum dolere. MORTUÆ demum inventa ſunt oſſa Innominata, femoris, tibiæ, & quæ cranii fornicem efficiunt, non ſecus ac ſi ex craſſiore papyro eſſent, flexibilia: ſuperficie autem ſpongioſa erant; ad meditullium vero quibuſdam locis carioſa.

5. Unde ſanguis ille multus proflueret, cujus initio hiſtoriæ ſit mentio, Valſalva ſcribere prætermiſit. Accepi autem ego ab iis qui cum ipſo olim mulierem & viventem, & mortuam viderant, abſceſſum huic fuiſſe ad alterum colli latus, ut ex illo fluxiſſe, conjiciam. Addiderunt iidem, alia quoque oſſa quædam, in quibus & coſtæ nonnullæ, & pedum oſſa flexilia in mortua fuiſſe, &, tanquam cartilagines, cultrum admiſiſſe: quæcunque autem oſſa flectentibus, aut comprimentibus cederent, ea, dum hæc fierent, humorem quendam, diluti inſtar ſanguinis, emiſiſſe. Vidi poſtea & ego illa oſſa; nam Valſalva aſſervaverat; oblonga quidem in arcus modum curvata, ex iis autem quæ fecerant cranii fornicem, in planum depreſſa, fœdo omnia, etiam quia intime purgari non potuerant, colore, & odore, & contrectantium manus ungentia. Sed cum a longo jam tempore aſſervata eſſent; nonnulla quæ in recentibus, atque adeo in cadavere ipſo quæſiiſſem, videre non potui: quæ inter illud fuiſſet, quomodo eorum capita in articulis ſe haberent, id eſt minus, an magis eſſent mucilagine inuncta, ob crepitum illum videlicet qui ad articulos, cum hos ægra moveret, ab aſſidentibus exaudiebatur; multo autem magis, quomodo ſe haberent genitales partes in fœmina quam lue venerea infectam adeo fuiſſe, dicebant, ut inde vitium hoc tantum oſſium extitiſſe, non dubitarent.

6. Vetuſtiſſima ſuppeterent mollium factorum humanorum oſſium exempla, ſi quod Sachſius (*p*) videtur cum Petro a Caſtro exiſtimare, hunc morbum *Arabibus* vocatum eſſe *Alachad & Alzemena*, & *curatum ab Avicenna*, conſtaret; ut conſtat ex Andreæ Bellunenſis, quæ cum Avicenna edita eſt, latina arabicorum nominum adaucta interpretatione (*q*), *al zemena*, vel *zemena eſſe quando æger propter mollificationem ſeu paraliſim pedum, aut manuum impeditur a motu illorum membrorum;* ut inſcriptio illa Obſervationis Petri a Caſtro *de membrorum & oſſium mollificatione*, membrorum quidem reſolutioni, ſiv ut Avicennæ Interpretes loquuntur, *mollificati* (*r*); non oſſium; convenire videatur. Satis tam antiqua exempla ſunt quæ olim Fernelius (*ſ*), quem ipſe laudat, Ruellius litteris mandarunt, ſe ci etiam addita per balneas aluminoſas curation quam ex Sachſio (*t*) intelliges alios quoque eſſe cutos. Sed quænam ſic emollitorum oſſium ſtruct ra, naturave per anatomen reperta eſſet, ut illis caſibus, quippe reſtituta firmitudine, ſcire non cuit, ſic neque ex aliis qui enumerari ſolent, ut p ta ab Jacobo Hollerio (*u*), a Guilielmo Fabric Hildano (*x*), a Petro Borello (*y*), a Thor Bartholino (*z*), ab Daniele Prottenio (*a*) mem ratis, id, uti ſperabam, didici. Quin illa etia mitto quæ ad peculiarem potius certi alicujus o labem, quam ad eam ſpectant quæ ſit pleriſque mul communis, in illiſque pono quod ex nomina Bartholino in Ephemerides relatum eſt Cæſareæ C. Academiæ (*b*). Itaque ad eos deſcendens q memoria noſtra floruerunt, primum ex Italis Gabri lium (*c*) inveni, qui ſuperioris ſæculi anno, hau ſerius, duodenonageſimo (Gagliardus (*d*) eni anno inſequenti eandem Obſervationem preſſius d ſcribens, ſecum *nuperrime communicatam* eſſe, dixit eo igitur circiter anno Matronæ oſſa diſſecans, qu rum nulla priſtinam duritiem retinuerant, oblongi ra autem fere omnia facta erant in omnem parte flexilia, hæc deprehendit in carnem non fibroſa quidem, ſed rubicundam, converſa. Poſt hanc, n abſimilem in fœmina altera legi Obſervationem Co tialis (*e*); imo, ut oſſa omnia, dentibus exceptis quos Gabrielius non memoravit, ei flecti potuerant ita omnia fungoſas, molleſque carnes, ſanguinolent ſero imbutas, referebant. Quanquam autem non a terius generis eſſe, video, Obſervationes quaſda Chirurgi celebris Petiti (*f*), quippe quæ oſſa mu tata exhibent in ſubſtantiam carni ſimilem, ſalvis quod ipſe adnotavit, proximis, aut interiectis carti laginibus, ſic ut ad memoriam mihi redegerint cra ſa illa cartilaginea ligamenta, quæ interpoſita verte brarum corporibus, cum hæc alte ab aneuryſmate vi tiata eſſent, ipſa quidem illæſa deprehendi (*g*); ta men cum Petiti illæ Obſervationes eum morbum nun quam in pluribus ſimul Partibus, ſemper autem cu tumore conjunctum proferant, a me quidem ne queunt ad eam qua de loquimur, ſpeciem referri Sed neque aliæ plures, ut puta quæ ex Mauchart (*h*) eſt in ſummis oſſis femoris partibus amplifica tis, & adeo mollibus, ut ſcalpelli manubrio, im digitis cederent, & preſſæ, cruentam quandam me dullam emitterent ejus ſimilem quæ in minutis e oſſium cellulis, aut quæ bis edita eſt ex Nebeli (*i*) in multo majori ejuſdem oſſis parte, in am plam maſſam albicantem, ſpongioſamque converſa niſi quod minimæ, & quamplurimæ lamellæ intr hanc diviſæ ſupererant, & medullarium ſyſtema ſe milacerum & exinanitum, complectente omnia mem brana alba, duriuſcula, imo fere cartilaginea, qu perioſtium credita eſt. Cujuſmodi membranam a Alexandro Camerario (*k*) quoque conſpectam vide bis, tumores cingentem, ſub quibus in rhachitic puero oſſium humeri, & femoris certæ partes ſic ab ſumptæ fuerant, ut in materiam abierint fluidam minime fœtidam, albam, grumoſo lacti non abſimi lem, quem propterea morbum *albam oſſium carien* ipſe nominabat. Si Platneri Diſſertationem habe quæ inſcripta eſt *de Thoracibus*; videre poteris, num forte, & quatenus, huc attineant illa quæ de e Diſsertatione in Actis Eruditorum (*l*) legi: *oſſa i ætate provectioribus aliquando præter naturam it molliri, & cerea ac fragilia fieri, ut, quaſi liqua ta,*

(*o*) n. 38. & ſeqq. (*p*) in Schol. ad Obſ. 37. A. 1. Dec. 1. Eph. N. C. (*q*) ad vocem *Alachad*.
(*r*) Vid c. 2 Fen 2. l. 3. Can Avicen. (*ſ*) De abdit. rer. Cauſ. l. 2. c. 9. (*t*) Schol. cit.
(*u*) in adjectis l. 1 de Morb Int. Raris quibuſd. n 7. (*x*) Cent. 1. Obſ. Chir. 45. & Cent. 6. Obſ. 74.
(*y*) in fin Epilog. additi ad Cent. 4. Hiſt. & Obſ Med. Phyſ. (*z*) Cent. 6. Hiſt. Anat. 40.
(*a*) in Act Med Hafn. Vol. 3. Obſ. 24. (*b*) Obſ 37. ſupra cit. (*c*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 2. Obſ. 3.
(*d*) Anat. Oſſ. c 2 Obſ. 3. (*e*) Hiſt. de l'Acad. R. des Sc. A. 1700. Obſ. 2. (*f*) Mem de la même Acad. A. 1722.
(*g*) Epiſt. 40 n. 26 & 29. (*h*) Eph. N. C. Cent. 9. Obſ. 30. (*i*) Act N. C. Tom. 1. Obſ. 15. & Tom. 5. Obſ. 111.
(*k*) Tom. eod. 1. Obſ. 53. (*l*) A. 1751. M. Sept. P. 2. ex ejus Diſſertationum pag. 139.

a, diffluant; quod propria quidem experientia, in os-e dextro innominato viri cujusdam compertum est. Denique, ut a diffluentibus ad scissilia ossa redeam, Ill. Halleri (*m*) Observatio extat in fibula, quæ perioſtio non mutato, carnea omnino, aut molli car-tilagini similis, casei fere solidioris modo, scissilis fa-cta erat, tumensque, intus fœtido ulcere erosa. Quæ omnia etsi non magis quam Petiti Observationes, ob alterutram, aut ob utramque de qua supra di-ctum est, causam ad propositam attinent; præter-mittere tamen nolui, minime dubitans, quin aliquid ex iis quæ in singulis comperta sunt partibus, aliquan-do possis ad ea quæ in pluribus simul, aut fere omni-bus occurrent, intelligenda transferre. Nunc autem ut ad eam quam hic spectandam suscepimus, morbi speciem referamus supra memoratas Gabrielii, & Courtialis Observationes, ejus quæ ex Valsalva proposita est, in eo quoque consimiles, quod emol-litionem ossium dolores toto corpore antecesserant; mirum certe est, post tantam, dum tres illæ mulie-res viverent, morbi similitudinem, tantam in mor-tuarum ossibus dissimilitudinem esse repertam, ut cum in duabus carnem referrent, in una spongiosa qui-dem, & cariosa facta, sed ossa tamen permanerent. Multo autem major dissimilitudo (nisi forte hanc, aliasque ejus similes malis ab nimis progresso morbo repetere) in exemplo illo occurrit quod a Boerhaa-vio (*n*) commemoratum est. Nam qui emollitis os-sibus, nec sine acerbissimis doloribus, vixerat, mor-tuus ossa habuit *pulti simillima, qualis ex ossibus paratur in Papiniana machina*. Quæ cum ita sint; probe intelligis, siquando ejuscemodi morbi recur-rant, cautum esse Medicum oportere in prædicenda ossium constitutione, cum post illos, in quatuor ca-daveribus triplex, adeo inter se discrepans, constitu-tio deprehensa sit.

7. De his autem tribus ista quæ a Valsalva reper-ta est, ne ad illam quidem constitutionem referri potest, quam interdum, præsertim vero a lue Vene-rea, Medici animadverterunt, cariem videlicet usque adeo progressam, ut ossa nullo negotio in cadavere, ut quocunque viventis adhuc hominis motu frange-rentur: cujusmodi exempla; ne longius te abducam, quæ Blawius (*o*), aliique ediderunt, indicando; habes in Sepulchreti hac IX. Sectione (*p*), & in V. (*q*) hujus ipsius libri IV. In proposita enim Valsalvæ muliere ossa erant quidem in superficie spon-giosa, & ad meditullium quibusdam tantum locis ca-riosa; sed locis cæteris ad meditullium, & tota par-te inter hoc, & superficiem interjecta sine carie erat. Itaque non frangebantur; sed flectebantur, sicque non laxeas multo maxima ex parte fibras, sed emollitas esse, ostendebant. Unde autem hæc emollitio? Nam si carnea, aut pultacea essent facta; non deessent quos sequereris, Ingeniosissimi Viri, conjicien-tes, in locum ossearum particularum, quas vel in sanis deteri, atque abradi ab ossibus, cre-dunt, novas ejusdem, ut par erat, generis non fuisse suffectas, sed longe alias, nunquam in duri-tiem osseam coituras. Igitur si tibi quoque lubeat conjecturis indulgere; excogitandus hic humor est, qui in ossa illatus, ipsa possit emollire. Namque extra corpus, id est cum ossa multo rigidiora sunt, non deesse qui id possit, monstravit Ruyschius (*r*), cum ab liquore in quo costas servaverat, acidiore facto, illas adeo mollitas fuisse, scripsit, ut funicu-li instar contorqueri in spiræ modum potuerint: quod postea, alias in liquore acido macerando, con-firmavit; redigere enim potuit (*s*) in formam lit-terarum C, & P. In Adversariis autem II. (*t*) ab diuturna eadem maceratione non costas solum, sed generatim ossa humana mollia, & flexilia fieri, affe-veravit: quin diserte hæc addidit: *an non & inde ratio liquet memorabilis morbi, quo affecta virgo, in Galliis, omnia habuit corporis ossa pastæ ad instar mol-lia?* Sed quoniam in suis illis experimentis costas memoravit *infantum* dumtaxat, & hic, eadem respi-ciens, ossa *puerorum*; huc illa addere ossa poteris ab Hunauldio ostensa Regiæ Scientiarum Academiæ Pa-risiensi (*u*), quæ macerata in aceto, sic fuerant emollita: & quia ossa illa quibus ex corporibus ac-cepta fuerint, non apparet, cum iis conjungere quæ de duobus eburneis cochlearibus eidem Academiæ a Cl. Viris Fauchyo, & Geoffroyo relata sunt (*x*), quorum alterum in lacte diu, &, quod consequitur, in lacte acido facto, ex oblivione relictum, flexile, ut corium, inventum est, alterum autem quod par-vum erat, & ab Academia ipsa visum, cornu instar flexibile, & pellucidum factum fuerat, cum reman-sisset longo tempore in embammate quod *mostarda* vocitatur. Hoc etiam; ut ad acetum ipsum redeam; attendas velim, cum per acetum mollita fuissent illa ossa quæ ostendit Hunauldius; macerando in aqua, pristinam duritiem reuperasse; in aceto autem, ite-rum amisisse: ex hisce autem omnibus, & ex eo quod supra (*y*) commemoratum est de balneis alu-minosis quæ firmitudinem amissam viventium homi-num ossibus reddiderunt, novum argumentum capias multiplicis, & variæ tum causæ, tum labis per quam ossa flexilia fiant; certe enim si carnea, aut pulta-cea fuissent, nulli remedio esse potuisset locus. Quod si inter omnes constaret, ossa in rhachiticis pueris cerea esse flexilitate, nec Mayowius, ut in Sepul-chreto (*z*) etiam habes, esse *potius firmiora, quam in aliis*, contenderet; quædam hic externa remedia quæ ipsis profuisse dicuntur, commemorassem, & cum Hunauldii experimento contulissem. Verum cum ad ossium curvaturas, quæ in pueris illis sunt, expli-candas apta quidem, sed non prorsus necessaria mihi videatur cerea ista mollities ossium, quæ satis est, multo minus quam in adultis, sicut illa ætas requi-rit, esse dura, ut a prævalente musculorum vi, ad unam aliquam ossium faciem attinentium, in eam torqueantur partem, quemadmodum alibi (*a*) in-dicatum est, ubi etiam de proposito, explicatoque a Meryo (*b*) adolescentulæ sceleto locutus sum; ideo neque ejus adolescentulæ curvata adeo artuum ossa, & humilem inde etiam staturam, licet similia his acciderint in illis quorum ossa car-nea, aut pultacea facta esse, dixi, neque pu-milionum, sive nanorum ob intorta a rhachitide os-sa brevitatem huc pertinere, existimavi: quanquam non cunctos qui nani sint, rhachiticos esse, scio. Posse enim brevissimo corpore quosdam nasci, & pa-rum crescere, ossibus rectis, membrisque omnibus in-ter se proportione respondentibus, si forte dubitas; vel novissimo isto exemplo convinci potes, quod in laudatæ Academiæ Historia (*c*) leges, hujusmodi pueri jam jam quinquennis, neque tamen pollicibus duobus & viginti longioris. Nunc priusquam ad alia transimus; ad eas de quibus supra dictum est, ossium flexilitatis, & fragilitatis causas, juvat has quoque adjicere. Dominicus Gagliardus (*d*) mollia, &, quod consequitur, fragilia ossa iis in cor-poribus fieri, censuit, quibus minus dura obtigere; neque enim in omnibus eadem esse duritie, sed pro vario ossei succi coagmentationis, & consolidationis gradu, aliis magis, aliis minus esse dura: quod ex eo forsitan confirmare potuisset, quod in fœminis multo sæpius, quam in maribus, mollia fiunt: emolliri autem illud osseum, ut vocabat, gypsum, quippe *alcalicum*, ab acidis quæ in ossium vasa ir-ruant, indeque esse, quod *rheumaticis ac arthriticis cruciatibus, præsertim gallicis*, obnoxii, obnoxii quo-que sint ossium emollitioni. Et sic quidem præi-vit iis qui postea, ut paulo ante dicebamus; per aci-dos liquores emolliri ossa, confirmarunt. Et Rheu-maticis quidem, atque Arthriticis non semel contigis-se ut flexilia ossa fierent, docent Observationes, qui-bus & illam addes Cl. Targionii (*e*) in muliere, cui articularium dolorum vehementia humeros, ul-nas, & radios in arcus modum contorserat. In iis autem

(*m*) Opusc. Pathol. Obs. 54. (*n*) Prælect. ad Instit. §. 401. (*o*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. & 8. Obs. 151. (*p*) Obs. 1. §. 13. 14.
(*q*) Obs. 1. §. 2. & Schol. ad §. 10. (*r*) Thes. Anat. 6. n. 13. (*s*) Thes. Max. n. 164. & Thes. Nov. n. 129. (*t*) c. 6.
(*u*) Hist. A. 1742. Obs. de Phys. & c. 7. (*x*) Ibid. & Hist. A. 1743. Obs. de Phys. & c. 13. (*y*) n. 6. (*z*) l. 2. S. 12. in fine
(*a*) Epist. 27. n. 33. 34. (*b*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1706. (*c*) A. 1746. Obs. Anat. 8. (*d*) Obs. 3. supra ad n. 6. cit.
(*e*) Prima Raccolta d'Offervaz. Med. nella Descriz. d'un Tumore Follicul.

autem quas Gagliardus nominavit, affectionibus esse humores acidis particulis infectos; id vero cum ab omnibus probari non possit; tu ex illo tantum accipies quantum placuerit, cætera in medio relinques. Porro quod ad ossium fragilitatem spectat, hanc non semper a carie induci, Cl. Lovisius (*f*) ostendit. Cum enim fœminæ cadaver incideret, quæ levi nisu os humeri, mox femoris quoque fregerat; ossa *non cariosa, sed sicca, & fragilia, medullam itidem siccam, friabilem, a parietibus cavitatum ossearum liberatam* deprehendit. Et erat quidem ea mulier sexaginta annos nata, sed pinguiori corporis habitu, sana præterea, & vegeta, nisi quod mammarum cancro jam ab aliquo tempore laboraverat. Nunc alteram accipe, quam promisimus, Valsalvæ historiam.

8. BONONIENSEM Virum dolores ex lue Venerea male habebant, quotidie certa periodo revertentes. Hi ad diaphysim tibiæ simul, & ad ejus malleolum, sed ad hunc præsertim, sæviebant, ubi parvus, & submollis tumor oculis, & digitis percipiebatur. Internis externisque auxiliis frustra adhibitis, Valsalva scalpello opem tulit. Nam diductis communibus integumentis, cum luteam *gelatinam* non multam, quæ inter illa & subjectos tendines interposita, tumorem efficiebat, dempsisset; postridie dolor ad malleolum non rediit. Attamen cum æger, si vicini tendines premerentur quibusdam quasi aciculis compungi se, diceret; intellectum est facile, sub ipsis partem aliquam *gelatinæ* illius latere: qua demum tota dextere, paulatimque ad os usque, salvis tendinibus, detracta, is quoque acicularum sensus evanuit. Restabat præter opinionem dolor ad tibiam; fieri enim per consensum creditus fuerat. Itaque scalpello periostium retectum est, neque prorsus secundum naturam inventum; ut ejus ab osse, sano alioquin, fuerit procuranda separatio. Quo facto, nullo amplius dolore superstite, facile ad cicatricem perductis vulneribus, incolumis æger dimissus est.

9. Cum hanc mihi Valsalva narraret Observationem; neque enim scriptam reliquit; addidisse memini, alios quoque non dissimiles Venereos tumores simili ratione se feliciter sustulisse sic ut postea neque ipsi, neque dolores redierint. Referebat autem inter gummata, ut appellant, Venerea, minime necessarium ratus, ut omnia sub periostio oriantur, aut peculiari tunica comprehendantur. Nihil similius propositæ Observationi, quam alias quoque a nobis commemorata, Fabricii ab Aquapendente (*g*), nisi quod non ad malleolum, sed ad carpum erat tumor, quotidie statis quibusdam horis acerbos dolores afferens, factus, sicuti scalpello deprehendit, a concreta pauca, ut tunc loquebantur, pituita vitrea, tendines internos contingente. Ejusdemmodi autem materiam designasse, credo, Nicolaum Massam, cum in eorum qui viventes morbo Venereo conflictati fuerant, cadaveribus; plura autem secuerat; scripsit, quemadmodum habes in Sepulchreto (*h*), *loca dolorosa madentia invenisse materia pituitosa*: quam Fracastorius (*i*) quoque ubi dolorum ex eadem lue noctu affligentium causam *factis dissectionibus* compertam proposuit, *lentoris cujusdam*, super tendines, musculosque conspecti, vocabulo indicavit: *gummositates* autem *concreto phlegmate constitisse*, diserte tradidit. Nec refert quod Fabricius tumorem illum quem exsecuit, venereum esse, non dixerit; nam gummata *sæpe*, non semper, ab ea causa esse, agnoscebat (*k*). Cæterum num duo Anatomici, iidemque Chirurgi præstantissimi Fabricius, & Valsalva ipsi quoque tum forte decepti sint, tendines uterque, hic etiam periostium illis cruciata doloribus fuisse, non dubitantes, malim per te existimes, quam ipse dicere. Gummata autem sedem non semper inter periostium, & os habere; etsi non discedas ab Sepulchreti hac Sectione; facile intelliges non solum ex Rhodio (*l*) qui in Theatro hoc nostro *tria gummata candida*, recluso cranio, ostendi vidit ab Antonio Molinetto, *quæ inhærebant Duræ membranæ*, verum etiam ex Guarinonio (*m*) scribente, se *vidi Gummata dicta in cerebro concreta*. Quam potissimum sedem memoro, quia hæc adscribuntur ad ejusde Observationem in qua *tria corpuscula tanquam gummata virentia* in viri cerebro conspecta leguntur, q ex lue de qua loquimur, epilepsiæ, & convulsionibus obnoxius, denique gravissimo sopore confect est. Quæ causa, & qui morbi cum in historia par ter legantur, alias (*n*) ad te perscripta; poter utramque inter se conferre, & quod de parvo & sul rotundo illo intra cerebrum abscessu tunc in medi (*o*) reliquimus, iterum, si vis, perpendere, an v delicet ad gummata pertinuerit. Quod dum facies simul capitis gummata, ut plerumque solent, sub c pitis integumentis initium habentia, & cranium, n mature prospiciatur, exedentia, ut historia eade ostendit, ad memoriam rediges, quando in Sepu chreto hujusmodi Observationes hic desiderantur quibus propterea alias augendum esset, in iisque i la quam una cum cadaveris dissectione produxit Ce Heisterus (*p*).

10. Propositis quæ supererant, duabus Valsalv Observationibus, totidem, quæ ex meis sunt reli quæ, subjiciam, ab illa incipiens, quam potissimu requirit inchoatus de carie sermo, cranium exeden te. Ut enim hæc late progrediatur, nisi tempestiv occurras, vel sine cadaveris sectione & ipse conspexi & tu intelliges.

11. VETULA decumbebat in Bononiensi Incura bilium Nosocomio, cui Venerea caries tantum c sinistro osse sincipitis, & proximo frontis absumpse rat, ut per foramen digitorum transversorum quo quoversus trium cerebrum pateret, liceretque persp cere, ubi arteriam ad carpum tangeres, eodem tem poris puncto hanc, & cerebrum tum se se attollere tum subsidere. Quod; ne forte dubites; vidi sæpiu anno illo, si recte memini, 1700; neque enim brev tempore ibi mulier vixit; tametsi erodens virus nec dum penitus infractum esset, neque exulceratio qu circum oras foraminis exterius erat, cicatricem duce ret. Ipsius autem membrana cerebri nitida, & pur conspiciebatur.

12. Non me fugit, ad longe amplius spatium, caries pergat, calvariam absumi, qui; ut alios omit tam; Falloppium nostrum (*q*) legerim scribentem *aliquando corrumpi totum sinciput, & aliquando etia partem occipitis, & totam interdum calvariam co rumpi, & auferri: & hoc ego vidi*, inquit, *prim in mea matertera, quæ a marito acceperat morbu gallicum; & ego ei abstuli totam calvariam, & mem brana tecta est quadam pellicula, & semper percipie batur motus pulsantis meningis*. Additque, se *haber & plurima alia exempla & hic, & alibi*. In Vetul autem illa non erat manifesta pellicula quæ meninge obtegeret: imo sic res apparebat quasi ubi, Dura de tracta, cerebrum Tenui dumtaxat opertum aspicimu rubella, nitida, humidaque superficie. Itaque sati mirari non poteram, quomodo humor qui os exede re potuisset, membranam illam nullo modo violasset nec mulier convulsione, paralysi, aut alio læsi cere bri, ejusve meningum indicio laboraret: quanquan num antea laborasset, ignoro. Neque minus olin mirabatur Hildanus (*r*), abfuisse læsæ medulla Spinalis signa in eo qui hanc *plane denudatam, & non nisi membrana sua coopertam* habebat, cum tri vertebrarum thoracis corpora abstulisset caries. E sane mirabiliora hæc sunt, quam impositos mu sculos, aut integumenta aliquando ab humore no offendi qui subjecta ossa extra, intusque perro dit, nulla exterius sive tumore, sive colore proden te se noxa: quæ res incautos amatores miser decipit, sub corporis pulchritudine, nusquam n leviter quidem deformata, cariem vel graviss mam latere posse, ignorantes: cujusmodi exem plum

(*f*) Vid. Act. Erud. A. 1751. M. Jun. P. 1. ubi de ejus Observationib. (*g*) De Chirurg. Oper. ubi de Articulor. Ust. (*h*) Sect. hac IX. Obs. 1. §. 1. (*i*) De Morb. Contag. l. 2. c. 12. (*k*) l. cit. ubi de Gummatib. (*l*) Obs. 1. §. 9. (*m*) in Schol. ult. ad Additam. (*n*) Epist. 9. n. 23. (*o*) n. 24. (*p*) Differt. de Off. Tumorib. n. 15. (*q*) Tract. de Ulcer. c. 47. (*r*) Cent. 5. Obs. Chir. 56.

olum legere est in primis apud Novesium (*f*), unde in Sepulchretum, probante etiam Gulielmino (*t*) referri posset. A carie, sed alterius, ut credibile est, generis os frontis ferme totum consumptum sine ullo exterius conspicuo indicio cum quondam proponeret Benivenius (*u*), fulminis exemplo usus est, quod aurum illæsis loculis, interdum liquat, aut alia ejusdemmodi facit quæ Benivenii Observationem referens, addit Marcellus Donatus (*x*). Alii autem malunt similitudine uti aquæ stygiæ, quæ ferrum videlicet rodit, sebum non attingit. Tu vel aliud aliquid comminiscaris oportet, vel hos sequaris. Usus enim erit non in propositis solum casibus, sed in aliis quoque. Sic Fabricius noster (*y*) in puero, sic Matthæus Blawius (*z*) in viro, sic Jo. Jacobus Scheuchzerus (*a*) in muliere calvariam viderunt non uno in loco ab exedente carie omnino perrusam, Dura tamen meninge illæsa, ut evidens esset, acrem illum, & corrodentem humorem, ut Fabricii verbis utamur, fuisse *contrarium naturæ ossis capitis, nequaquam ejusdem membranæ subjectæ*. Quod tamen ne in cranii omni carie putes accidere, plures admonere poterunt Observationes, in his Laubii duæ, altera in muliere (*b*), altera in viro (*c*), quorum utriusque cranium magna ad spatia ita erat carie absumptum, aut perforatum, ut respondentes non meningum modo, sed & cerebri ipsius partes puri aditum darent ad Lateralem usque ventriculum, dexterum in utroque, tametsi in muliere accessit tandem subjecti lateris paralysis, quæ in viro jam diu fuerat, ut plerumque tum solet, a sinistris. De quo discrimine cum satis alibi verba fecerim; tu de discrimine altero, quod huc attinet, videbis, cur videlicet erodens cariei ichor aliorum quidem meninges vitiet, aliorum vero illæsas relinquat? num quod in his apertum extrorsum habeat exitum; in illis non habeat? num quia in illis venerea sit virulentia infectus; in his non sit? Sed cum utrilibet explicationi casus non desint qui repugnent, ut priæ qui a Blawio in viro, ut secundæ qui a me n muliere propositus fuit; sane alias a certa quaam ichoris, aut corporum natura, & dispositione pse repetas, necesse est. Ego ad meam alteram, ualis ea cunque est, Observationem propero.

13. LANIO annos natus ad quadraginta, Venerea fectus lue, sæpe autem ebrius, factus jam pridem bnoxius fuerat thoracis morbis, ob eosque alias oc in Nosocomio decubuerat. Novissime in idem eversus, præter acutam febrem, ob quam missus s sanguis fuit nec primum, nec iterum crusta cans polyposa, tussi conflictabatur assidua, quæ ter uaterve singulis horis adeo ingravescebat, ut ex cortu lividus fieret: purulenta expectorabat: pulsus abebat vibratos. Hæc cum dies pertulisset circiter uindecim; postremo viribus sensim intra unum diem agis, magisque decrescentibus, vivendi finem fecit ib Januarii finem A. 1747. CADAVER; si uasdam ex thorace partes excipias; eo tempore perstrare non potui, quippe in aliis occupatus quæ d tradendam publice Anatomen ex usu erant. Pulnones fracidi fuerunt, & grave olentes. Cor laum. In una ex arteriæ Magnæ valvulis Arantii orpusculum multo majus, quam æquum esset. Sub oque in ea facie qua valvula valvulas spectabat, membraneæ laminæ ex quibus illa fiebat, ad modium tractum ita sejunctæ, ut qua hiabant, specilim immittere inter utramque potuerim. Ipse autem roximus arteriæ truncus albidis intus maculis pasm distinctus, nec satis lævis, imo nonnihil inæualis. Mox autem ad curvaturam in aneurysma ditentus; ut quæ in illa valvula animadverti, minus, cut alibi (*d*) dixi, mirarer.

14. Etsi ob eam quæ modo memorata est, caussam non satis potui hanc Observationem perficere; prætermittere tamen nolui, ut conjungere cum aliis possis, initio hujus Epistolæ (*e*) indicatis, quibus non raro in lue Venerea lædi pulmones, lædi arteriam Magnam, & in aneurysma dilatari, ostendimus. Fortasse renes quoque in viro isto offendissemus vitiatos. Hæc enim quatuor, pulmo, aorta, & renes cum suis appendicibus sæpius aliquanto occurrerunt nobis labefactata in iis qui lue hac diu graviterque laboraverant; quam ex plerorumque librorum lectione facile existimes. Viscus autem illud quod doctissimi olim Viri præ cæteris læsum atque adeo luis hujus sedem esse, tradiderant, ut ex Sepulchreto (*f*) vides, non assentientibus tamen aliis, quod indidem (*g*) cognosces, jecur dico, mihi unquam in iisdem corporibus vitiatum apparuisse, in præsentia non memini. Nec tamen propterea inficias ivero, quæ rarius, aut nunquam mihi, ea sæpius aliis, & quæ sæpius mihi, ea rarius aliis occurrere potuisse; neque enim aliud hic volo, nisi quæ mihi frequentius invenire contigerit, tibi indicare, probe conscius, hanc luem, ut sub cujuscunque morbi larva interdum delitescere, ita quodcunque viscus posse vitiare. Quæ autem revera crebrius, quæ minus crebro afficiat, non facile ante statuas, quam multæ multorum Observationes in unum conferantur. Sed mirari subit, cum infecti hoc morbo tot mortui sint, totque moriantur, dissectiones quæ adhuc extant, minime eorum numero respondere. Et certe in hanc Sepulchreti Sectionem relatas videbis non ita multas. Itaque Sectio brevis est, eoque brevior, quod neque tota de Lue Venerea est, sed de Plica etiam Polonica, & qua de illa est, magnam partem ex Scholiis constat, quorum aliquod ne suo quidem loco legitur, ut puta quod tertium apponitur ad §. 1. Observationis I. in quo nihil de *tumentibus & suppuratis ossibus*; cum pertineat, quantum judico, ad §. 11. tribus ab illo distantem paginis: fere omnia autem Scholia a Sylvio sunt, acidam veneni hujus naturam adstruere conante, ex quibus omitti quædam poterant, nonnulla autem pro illis substitui, ut puta cum (*h*) bubones in glandulis Inguinalibus oriri, conjecit, quia *vasis spermaticis sunt viciniores*. Melius olim qui cum Brasavolo (*i*) *per penem*, ajebant, *pravam quandam qualitatem ad emunctoria ascendere, & ad adenosas inguinum partes, ibique bubones excitare*. Etsi enim viam non indicabant quæ in eas glandulas duceret; non eam tamen proponebant quæ non duceret. Quæ possit ducere, indicavit denique sex annis ante quam Sepulchretum cum Additamentis, in quibus id fuerat ponendum, prodiret, Gulielmus Cowperus, sicuti in Adversariis nostris (*k*) legisti, ubi ad mulieres quoque eandem conjecturam transtulimus: eaque in Consiliis ex illo tempore usi sumus, cum bubones propositi sunt qui præputii, & glandis erosionibus successerant, in profunda ulcera cancrosa, ut non semel vidimus, degenerantes. Nec tamen istis in Scholiis desunt quæ dissectionibus deberi videantur, velut illud (*l*) de venerea infectione a fœmineis loculis *usque ad uteri cornua assurgente, illaque corrumpente, & ulcera ibidem excitante*: quod perbelle convenit cum Vallisnerii nostri (*m*) Observatione in muliere, cujus ab eadem lue non modo loculi omnes, sed & dextera tuba tota erat exulcerata. His quæ a Vallisnerio in fœmineis, a Genselio (*n*) autem, a Saltzmanno (*o*), a Casparto (*p*), a Petschio (*q*), ab aliis in virilibus etiam visceribus, in aliisve eorum partibus qui post hunc morbum interierant, conspecta sunt, tu numerum, ut dixi, non ita magnum augere poteris Observatio-

(*f*) Lettre 6. (*t*) Reponse 6. (*u*) De abdit. &c. Morbor. causis c. 18. (*x*) Medic. Hist. Mirab. l. 5. c. 1.
(*y*) De Chirurg. Oper. ubi de Gummatib. in fin. (*z*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. Obs. 151. (*a*) Act. N. C. Tom. 7. Obs. 47.
(*b*) Eph. cit. Cent. 8. Obs. 21. (*c*) Earund. Cent. 9. Obs. 14. (*d*) Epist. 27. n. 7. (*e*) n. 2. (*f*) Obs. 2. §. 1. 2. 3.
(*g*) Ibid. §. 4. 5. & Obs. 4. (*h*) Schol. ult. ad §. 4. Obs. 1. (*i*) l. de Morbo Gall. ubi de Caus.
(*k*) IV. Animad. 22. & 27. (*l*) ad §. 4. cit. Schol. 1. (*m*) Ist. della Generaz. P. 2. c. 5. n. 21.
(*n*) Eph. N. C. Cent. 6. Obs. 84. (*o*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 99.
(*p*) Dissert. de Exost. cran. §. 8. ubi num Aortæ aneurysma? (*q*) Syllog. Anat. Obs. §. 87.

vationum quæ Sectione hac Sepulchreti continentur.

15. Non me præterit, librum ætate nostra exiisse, *de Pudendorum Morbis, & Lue Venerea* inscriptum, quo plures ad hanc spectantes etiam in cadaveribus Observationes proponuntur. Num vero æque possint hæ, ac modo indicatæ, in Sepulchretum referri, non satis scio. Neque hoc eo dico, quod Auctoris fidei, sed quod ejus oculis, & diligentiæ quatenus interdum fidendum sit, nesciam. Alia enim sunt quæ in aliis Scriptis se vidisse, affirmavit, quæ cæteri visum esse videre credunt, cum videre ipsi nunquam potuerint. Qualia neque in hoc Scripto desunt, ut puta cum ait, *interpositum* esse *uterum* inter Rectum intestinum, & Vaginæ lacunas: peritonæum *eminere superextensum* glandulis Inguinalibus ab exteriore parte, id est inter ipsas, & cutem: lympham *per lymphatica Mesenterica derivari ad Peyeri glandulas, id est acinos Intestinales*: Asellii pancreas humano quoque inesse mesenterio; ait enim in mortuis ex lue Venerea esse *Asellianum Pancreas ad nihilum redactum*; & alia, quæ sciens prætereo, ejusdemmodi. Interea autem dum ipse ista videt quæ cæteri non vident, contra non videt, aut nescit quæ cæteri vident, & sciunt, velut ubi scribit, *nil anfractuosum* in vesiculis Seminalibus *contineri, cujus ratione semini mora aliqua prætendi possit*, aut ubi *de Mucoso* inter cuticulam, & cutem *corpore nullam*, inquit, *apud Authores Anatomicos, exceptis Monspeliensibus, mentionem factam fuisse, invenio*: huic porro *cutis colores, in primis vero nigredinem Æthiopum primus tribuit Polfenus*. Sed qui Malpighium (*r*), aliosque ex eo hæc antea docentes legisse non videtur, multus est in pluribus producendis Scriptoribus tum Medicis, tum etiam non Medicis, ut confutatam ex multo pluribus, multoque gravioribus opinationem persuadeat, luem Veneream antiquissimum esse morbum, nec alium denique ac elephantiasim. Quæ nunquam, opinor, conatus esset, si tum Medicum Doctissimum atque Eruditissimum legere potuisset a quo penitus convulsa hæc sunt, Joannem Astrucium (*ſ*): quanquam nihilominus illud mirum est, qui non ignoraret, quanta olim, & quam immoderata, dum Cæsarum potentia vigeret, in Romanis lupanaribus esset Nationum commistio, credidisse, eandem vel eo tempore fuisse luem, sed a Medicis plures in morbos divisam, non antea pro uno morbo esse agnitam, quam eorum omnium morborum *collectio in castris ad Neapolim* animadversa est; quasi vero iis in castris major fuisset Nationum commistio, quam Romæ quondam cum unum idemque scortum (id quod ipse fatetur Martialis (*t*) verbis) pateret Cattis, Germanis, Dacis, Cilicibus, Cappadocibus, Indis, Judæis, &c. Una tum Romæ deerat Natio, Americana: quacum qui commercium per se, aut per alios saltem habuissent, in castris illis non deerant; ut unde nova non morborum collectio, sed lues in Europam venerit, intelligatur. Verum non modo in his, sed & in facili alioquin annorum ab eo tempore numeratione, & meliorum Medicorum inde ad nostrum usque ævum lectione parem negligentiam animadvertas, ubi mox scriptum est, luem Veneream *jam ultra* 300. *annos sub tali titulo duravisse, nihilque etiam de atrocia sua remisisse*; quando inter omnes constat, Neapolitanum illud bellum non cœpisse ante annum 1494. & ab eo quem paulo ante laudavi, Astrucio (*u*) tot Auctores producuntur, in iisque plures qui, ut celebres Medici fuere, ita in omnium fere sunt manibus, quorum testimonio planum fit, hunc morbum factum esse leviorem. Post hæc, & post alia quæ brevitatis gratia omitto, in hisque proximum illum aphorismum prognosticum, *Febris Lui Venereæ superveniens morbum solvit*, ipse existimes velim, num istius oculis, & diligentiæ tantum tribuere possimus, ut omnes ejus Observationes nihil usquam dubitantes, hæsitantesque accipiamus.

16. Cave credas, hæc a me ulla alia causa, quam veri studio, de Auctore dicta esse neque injuria mihi, neque beneficio, dum viveret, cognito, & c jus libro sua quoque bona inesse, haud nego. N quærere, num in ratione illa pariter qua morb hunc esse vincendum, docebat? Ex quo enim l Medicis morbus innotuit, aliis aliam placuisse n dendi rationem, & quæ olim placuerat, postea iisd in locis esse desertam, & quæ displicuerat, substit tam, siquo in alio, in hoc certe morbo, nemin credo posse ignorare; ut siquid nunc magis probe aut improbes, timendum sit, ne alii contra impr bent, aut probent non modo ex posteris, verum iam ex iis qui nunc vivunt, in tanta sententiaru mutabilitate, & diversitate. De duobus enim celeb tissimis adversus hanc luem auxiliis, decocto, ut v cant lignorum, & hydrargyro quot vigent adh dissensiones? nec solum utrum utri sit præferendu sed cum alterutrum prætuleris, qua hoc ratio sit adhibendum. Constat autem, inter ipsa hu morbi initia mercuriales, quas dicunt, inunctio in usum tractas fuisse: deinde vero iis prælata lign rum decocta: postea mercurium sumendum datum nec propterea lignorum decocta ita exolevisse, ut quibusdam præsertim Civitatibus non retinerentu imo, rejecto prorsus utroque mercurii usu, ipsa dur taxat servata erant, donec tandem ad alterutram me curii adhibendi rationem, ubi lues gravior deco non cederet, in iisdem Civitatibus reditum est Memini, cum ego adolescentulus Bononiam peti usque adeo jam desertum utrumque mercurii usum ut annis octo quos ibi Medicinæ studio tribui, unum quidem audiverim Medicum, nedum viderim alterutra ratione utentem; mirum in ea Civitate qua olim floruisset Jacobus Berengarius Carpensis, a mercuriali inunctione clarus, quam inter prim excoluit, fortasse etiam, ut plerique censent, prim excogitavit: certe si annis aliquot erat natus a A. 1467. quod ejus locus, a me alibi (*x*) prod ctus, indicare videtur; ea erat ætate cum lues Ve rea primum in Europa cognita est, ut vel inter i prima initia id instituere potuerit. Quanto autem a tea quam ipse Bononiam irem, mercurius & suf ctus esse, & perraro ibi adhiberi cœpisset; ut ve stiores quosdam ex Bononiensibus Scriptoribus præt mittam; satis ostendit Claudini *Empirica Rationa* (*y*), ubi de hydrargyri utrolibet usu, non mo de perniciosis sæpius, ideoque hic a me ne nomina quidem, ex eo suffitibus verba fiunt. Quibus igi Præstantissimos illos Medicos vidisti, inquis, re diis utentes contra Veneream luem? Nimirum de ctis sive pervulgata, idque ut plurimum, ratione tis, sive alia quam Vallalvæ, nec raro, in usu fu se, vidi. Cum enim quosdam animadvertisset m gnam decocti illius vim feliciter ingurgitantes qu Aquam Stibiatam, sive Aquam *Corsi* vocitant; mentem sibi venisse, ajebat, eadem uti haud aliter thermalibus aquis solemus. Itaque dedisse primum duas, tresve libras, animadvertendo, an facile, per vesicam, non per intestina, aut cutem, ut a quando, redderetur. Nam si non facile, aut si has duas exiret vias; destitisse. Sin facile, & ta tum per urinæ iter prodiret; postridie pondus, & magis, magisque in dies auxisse donec perveniret libras decem. Sic autem multum, citoque profecis ut aliquando intra tres, haud amplius, dies vetu ulcera sanari, gummata deprimi, ut in Equite qu mihi nominavit, conspexisset. Et certe ea mede ratione vidi ipse persanatam mulierem quæ j biennium venerea ulcera pertulerat, magnum un in altero genu, tria autem, an quatuor in lato, parva quidem, sed per quæ tamen alime ex ore in nares gravi cum incommodo tran rent, itemque generosum Virum, civem me cui ex eadem causa hypogastrium, & femora l erant, fœdeque exulcerata. Quæ cum intra ip potationis dies contingerent; illos adesse volu sem, qui propter celerem magnæ thermalium quarum copiæ per vesicam excretionem, v quas-

(*r*) De Ext. Tact. Organo. (*ſ*) De Morb. Vener. l. 1. c. 1. & seqq. (*t*) l. 7. Epigr. 29. (*u*) l. cit. 1. c. 14.
(*x*) Epist. Anat. 6. n. 2. in fin. (*y*) l. 6. S. 2. tr. 1. c. 3.

ıasdam commenti sunt, per quas illæ, minime ım sanguine circumeuntes, in vesicam descenderent; :que enim, nisi hoc decoctum, cum sanguine cirımvectum, partes omnes corporis adiisset, tam to quæ exulceratæ, aut aliter vitiatæ erant, pernare potuisset. Cæterum quod Valsalvæ in menm venit de ejusmodi usu aquæ stibiatæ, de ipso ıajaci decocto olim venerat Joanni Manardo (z), ui *inter varios hujus ligni usus, ego*, inquit, *ım magis probo, in quo ejus decoctum, instar me-:catarum aquarum, imo seri a Dioscoride scripti, bi-itur. Ab eo enim modus bibendi aquas medicatas ve-it, qui in communi usu apud Italos est, heminis vi-elicet quinis per intervalla epotis*. Quæ decocti exibendi ratio a Massaria nostro (a) adeo probata t, ut miraretur, quomodo nemo ad suum usque :mpus secutus esset *tam præclarum tam illustris viri ıstitutum*: se vero hoc non semel usum esse, testaıtur, *summa cum facilitate, & felicitate* ita ut gri *sine multo labore, & paucis diebus id consecu-essent quod alii vix magna molestia, & longo tem-ɔre solent consequi*: nec ipsi tamen, ut locum per:gendo intelliges, quæcunque de tribus quæ paulo nte dictæ sunt, excretiones sequerentur, quiduam referre videbatur. Sed; ut illuc releam; ab eo quo ipse Bononiæ degebam, ad hoc empus, spatio videlicet annorum necdum quatuor & quinquaginta, mercurius quoque inter præsidia anivenerea illic denuo relatus est.

17. Non multo minori temporis spatio in hac Ciitate non tantam quidem, sed aliquam tamen, in sdem præsidiis vicissitudinem animadverti. Ut ıim inter Medicos cæteroquin Peritissimos nunquam c aliqui defuerunt validiorum potius, quam tutioım, remediorum amantes, sic postpositam quidem erumque decoctis, nunquam tamen prorsus deferm fuisse, accepi, quamlibet propemodum mercuo utendi rationem. Itaque ex quo huc veni, prær suffitus quorum mentionem audivisse, non memi-, plerosque alios modos in usum vocatos esse, io, in hisque mercurium vel deglutiendum exhindi, huncque aut cum iis conjunctum quæ per vum ducerent, aut ita paratum, ut salivationem, ıt etiam ut diaphoresim moveret, vel cum pinıedine cuti illinendi. Verum ultimus hic modus rior, minus rari priores tres; creberrima autem ant decocta lignorum, ut plurimum exoticorum, ɔnnunquam, ut pro pauperrimis, plantarum nostraım, quo in loco non est tibi reticendum, cum allisnerius, qui id mihi testatus est, ejusmodi ɔmini quem diuturna Venerea lues pessime habeıt, decoctum præscripsisset bardanæ radicum, marıbii, & viridium putaminum juglandium nucum, gentibus obortis sudoribus hominem esse persanam. Porro sensim, paulatimque res adeo mutatas di, ut nisi levior morbus sit, perraro decocta ad dorem, creberrime autem mercurius detur ad saationem ciendam, inunctionibus pene desertis, usantibus Medicis, in his minus scire se posse ıantum hydrargyri corpus subeat, minusque proerea quomodo gerere se se oporteat. Atque utiım præsens quoque medendi ratio nunquam hic deimenta illa gravia, & interdum funesta attulisset, ıæ laudatores nescio qui inter commentitias quasım positiones suas, & exaggeratas narrationes, ssimulant, essetque propterea cæteris perpetuo anterenda. Sed quæ superioribus temporibus accideınt, & quæ nunc alibi fiunt, & hic iterum fieri ıcipiunt, spectantes, novas hic quoque vicissitudies iterum non expectare non possunt. Non modo ydrargyri deglutiendi usus, sed & vis quarunım illius proprietatum adversus hunc morbum non ;nota olim Patavinis Professoribus, si forte e miıus doctorum memoria exciderant, certe excidere rursus poterunt, ubi ratio alia & medendi, & explicandi apud plerosque invaluerit. Non puto autem, esse te quæsiturum, qui Professores illi fuerint, cum Falloppium (b), Tomitanum (c), Saxoniam (d); ne alios nominem; legisse te, sciam: quorum ultimus non uno modo exhibitum describit mercurium, id est cum catharticis, & sine his, ut *quibusdam sputum copiosum excitaret*, huncque narrat tunc Patavii in usu fuisse Professori, & Medico Celeberrimo Albertino Bottono. Nec dubium est, quin ii qui deinceps in hoc Gymnasio successere, ut *præcipitato* illo, quo Bottonus, mercurio non uterentur, *sublimatum* hunc, quo viventes utuntur, rite *dulcificatum* aut in usum traherent ipsi, aut certe ex pluribus pervulgatis libris satis superque jam nossent, a Claris Medicis proponi ad salivationem concitandam. Vim autem proprietatum quarundam mercurii adversus hanc luem non prorsus ignorarunt duo saltem ex nostris veteribus Professoribus Hieronymus Fracastorius; & Benedictus Victorius; hunc enim, a Papadopolo prætermissum, ante medium sæculum XVI. hic docuisse, ostendit Tomasinus (e); illum vero, omissum a Tomasino, Patavinum Professorem ineunte eodem sæculo fuisse, probat Papadopolus (f). Igitur de argento vivo sic Fracastorius (g):

Quodque est condensum, humores dissolvit, agitque
Fortius; *&c.*

Victorius autem (h) sic: *sui gravitate cutim corporis penetrat, quodammodo a calore corporis actuatum*: & mox etiam, ubi corpus subiit, *gravitatis* mentio fit.

18. Præterea quæ tanquam ex aliis, de *tenuissimis, minimis, exiguis*, ex quibus mercurius constat, *particulis* noster memorabat Tomitanus (i), ut observationem, consiliumque Trincavellii (k) pariter nostri, subjiciam, simul ad morbum quo de agitur, simul ad has Aponi Thermas attinentia. Pro nobili Matrona consultus, quæ ad plures alios morbos luem hanc adjunctam habebat, postquam alia proposuisset, & ad duo quæ præcipue utilia esse posse videbantur, pervenisset, decoctum ligni guajaci, & aquas thermarum, illudque adversus & luem, & morbos alios profuturum, respondisset; ubi ad aquas, & multiplicem earum usum bibendo, lavando, & excipiendo ex altiore loco stillantes descendit, cæteros quidem affectus, & eorum causas *sperare*, inquit, *possumus quod sint penitus superaturæ: quatenus autem ad veneream, vel gallicam luem pertinet, illi crediderim vel nihil, vel parum admodum posse prodesse: imo, si verum fateri velim, visus sum observasse, quod illis, qui hoc morbo detinentur, potius obesse, quam prodesse solent*. En observationem, modeste propositam. Consilium sequitur: *Sed ut tandem quidquid in hac re sentiam, tibi aperiam: ego utroque auxilio uterer: & primum ligni decoctum experirer; postea etiam vellem, Patavium ad balneas illam duci*. Sic igitur jam tum anno 1561. Patavini Professores observabant. Sic consulentibus respondebant. Nec si aliqui, minus in eorum monumentis versati, id forte ignorant; idcirco tenebras offundent Antecessorum gloriæ, quasi nulla id, tam facili præsertim, observatione confirmassent. Quin etiam ista quæ ex Guarinonii Consultationibus Sectioni huic Sepulchreti addita est Observatio non videtur ab iis discrepare quæ adnotaverat Trincavellius. Certe autem non discrepant quæ Andreas Baccius (l) Scriptor de Thermis Celeberrimus tradidit. Cum enim haud omnes in hoc morbo esse noxias censeat (quod & ejus, & aliorum, recentium quoque, Clarissimorum Hominum experientiæ procul omni dubitatione credendum est) Aponenses noce-

(z) l. 14. Epist. Medic. 4. (a) Pract. Medic. l. 6. (b) Tract. de Morbo Gall. c. 79. (c) De Morbo Gall. l. 2. c. 15. (d) Tract. de Lue Vener. c. 22. (e) Gymn. Patav. l. 3. c. 8. ad A. 1532. (f) Hist. Gymn. Patav. l. 3. S. 2. c. 11. n. 55. (g) Syphil. l. 2. (h) l. de Morbo Gall. c. 7. (i) c. 15. paulo ante cit. (k) l. 2. Consil. Medic. 63. (l) De Therm. l. 3. c. 2. in fin.

nocere, diſerte affirmat; imo *idem*, inquit, *ad Aponi balnea accidiſſe cuidam illuſtri Principi novimus*, nimirum ut *immemor jam præteriti* venerei *contagii*, *vetuſtos ſibi ex balneo conſciverit dolores*. Nec fortaſſe a veri ſimilitudine aliena cogitares, ſi ad cæteras cauſas ob quas ille tantus ab antiquis uſque temporibus ad Euganeas Thermas ægrorum concurſus decrevit, hanc quoque adderes, quod eo pluribus, non ut olim prodeſſe, imo etiam obeſſe debuerint quo magis, magiſque auctus eſt numerus hominum, inter cæteros morbos Venereum inſuper ſive apertum, ſive occultum foventium. Quod ſi hic morbus, ut in Europam importatus eſt, ſic tandem aliquando, uti ſperabat Fracaſtorius (*m*), prorſus excederet, nec Medici eo tempore deeſſent qui magnis, ſed juſtis, laudibus ornari poſſent; vix dubito, quin Aponenſium Thermarum celebritas, imminuta quidem ob alias cauſas, ſed ob earum admirabiles facultates nunquam ſublata, longe alia iterum fieret, ac ſæculo hoc videmus, & diu fortaſſe viſuri quoque ſunt poſteri, niſi duorum, quos noſti, Amicorum ſingularis in horum fontium natura perquirenda ſolertia, in effectibus autem accurate obſervandis, pervulgandiſque diligentia, felicia exempla ante omnium oculos proponendo, quaſi nova quadam invitatione multo maximum ægrorum numerum ad ſalutem hic ſibi quærendam alliciat.

19. Nunc quando me veri ſtudium impulit, ut veteribus hujus Gymnaſii Doctoribus quæ reſtituenda eſſent, oſtenderem, nec illud ſilebo quod ad controverſiam attinet, ſupra (*n*) indicatam, de Luis Venereæ novitate idem illos quod plerique doctiorum, ſenſiſſe, & Hippocrati, Galeno, Avicennæ fuiſſe cognitam, negaſſe eo graviori auctoritate, quo magis erant in eorum libris perlegendis verſati, quam ſucceſſorum nonnulli quibus aliter viſum eſt, in hiſque Eruditiſſimo alioquin Viro Carolo Patino. Hic enim, ut initio anni ſcholaſtici 1687. per *hoc paradoxum*; utor ejus verbo (*o*); proluderet, Orationem habuit, ediditque, inſcriptam *Luem Veneream non eſſe morbum novum*. In qua tamen nihil offendiſſet quod rejectum ſatis ab ſe non eſſet, aut facile rejici ad eundem modum non poſſet, Cel. Aſtrucius: qui (*p*) nunquam illam extitiſſe Orationem, ideo arbitrabatur, quod nullam ejus mentionem in noſtri Gymnaſii Hiſtoria feciſſet Papadopolus, ubi de Patino ſatis fuſe locutus (*q*), Opera ejuſdem ſingillatim recenſuit. Papadopolus vero, Doctiſſimus Vir, & de hoc Gymnaſio egregie meritus, cum pro materiæ multiplicitate, & amplitudine non ſatis temporis ad ſcribendum habuerit; non mirum eſt, ſi quædam invitus omiſit in Profeſſorum quoque, Alumnorumque cum vita, tum lucubrationibus præſertim recenſendis, *quarum ſe qualem qualem, ut deprehendere licuit, Catalogum nominibus ſingulis adjeciſſe*, in Præfatione admonuit. Et nos quidem, quod ad Artium Doctores in primis attinet, ut ſe occaſio dederit, ſupplere aliqua ex parte ejus Scripta non omittemus, tanto autem de Patino facilius, quod inter noſtros ſunt libros volumina duo in quibus ſua ipſe Opuſcula diſpoſuit eo fere ordine quo prodiere, pleraque ſua manu ſic emendata, & aucta, quemadmodum a typographo iterum deſcribi volebat. Quæ igitur omiſit Papadopolus, in primo quidem volumine hæc ſunt. *Quod Medico-Chirur[go] liceat abſque artis dedecore beſtiis etiam meder[i]. Oratio.* —— *De Phœnice in numiſmate Imp. Anto[ni]ni Caracallæ expreſſa. Epiſtola.* —— *Oratio de liber[a] Civitate Vienna*: quæ duæ Filiarum nomine ſcrip[ta] ſunt. —— *Medicinam Practicam non ſatis æſtimar[i]. Oratio.* —— *Quod Medicus debeat eſſe* ΠΟΛΥΜΑΘΗ[Σ]. *Oratio.* —— *Commentarius in tres Inſcriptiones græc[as] Smyrna nuper allatas.* —— ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΙΑΤΡΙΚ[Α] *de Medico.* —— *Theoremata Philoſophico-Medi[ca] de Vita & Morte.* —— *Circulationem ſangui[nis] a Veteribus cognitam fuiſſe. Oratio.* —— *Flores M[e]dicinæ Theoreticæ.* —— *Exercitationes Publicæ de F[e]bribus*, videlicet non Oratio, quam indicare vol[uit] Papadopolus, ſed Prælectionum habendarum Syn[op]ſis. Ex altero autem volumine prætenta hæc ſun[t]. *Theſes Politicæ de Libertate, & Servitute.* —— *O[pi]niones Medicæ de Febribus.* —— *Idea Capitis human[i]. Oratio.* —— *Oratio habita Venetiis in Academia L[e]donæa.* —— *Flores Medicinæ Practicæ.* —— *Luem V[e]neream non eſſe morbum novum. Oratio.* —— *Ex[er]citationes Publicæ de Morbis particularibus Thoraci[s] & Abdominis.* —— *Commentarius in antiquum m[o]numentum Marcellinæ e Græcia nuper allatum.* —— *In Febribus medendis inſpiciendum eſſe lotium. Or[a]tio.* —— *Commentarius in antiquum cenotaphium M[ar]ci Artorii Medici Cæſaris Auguſti.* —— *Exercitation[es] Publicæ de Morbis Capitis.* —— *Oratio de Remed[iis] Specificis.* —— *Flores Medico-Chirurgici.* Cur [h]duobus ultimis Scriptis non interjecerit Patinus, [ut] editionis ordo poſtulabat, Orationem quæ ſeorſ[um] apud me extat, ſic inſcriptam, *Vanam eſſe Aſtrolo[giam] Medico plane indignam*, quam A. 1690. hic h[a]buerat, typiſque deſcriptam vulgaverat, non ma[gis] ſcio, quam cur duo de quibus dixi, Opuſcul[o]rum volumina neglecta adeo reliquerit, ut niſi [in] manus veniſſent meas, facile excidere & per[ire] potuiſſent chartulæ quas, nullo annexas glutine nonnulla hic illic magno numero interjecerat, nonnulla Opuſculis ipſis emendans, plurima autem præcl[are] illuſtrans, multumque augens. Quæ nunc chartu[læ] diligenter a me perlectæ, & collatæ, ſingulæ ad ſi[n]gula agglutinatæ ſunt loca ad quæ pertinebant ut facile aut per me, ſiquando minus occupatus fu[e]ro, aut per alios ea Scripta jam poſſint iter[a] editione ſic proferri, quemadmodum pererudito e[o]rum Auctori placuerat. Hæ autem chartulæ ſp[ec]tant ad Commentarios quos memoravi, nonnul[læ] in cenotaphium M. Artorii, longe plures in primam & ſecundam ex tribus Smyrnenſibus Inſcriptio[ni]bus, plurimæ autem in monumentum Marcellin[æ]. Ad quas ultimas accedit autographa, nec ita brevi epiſtola a famigerato Viro Giſberto Cupero ad Pa[ti]num miſſa, ſiquid ego judico, utroque digna. N[on] dubito, quin hanc quoque, ut una cum chartulis i[n]terjecerat, editurus fuiſſet Patinus, niſi arter[iæ] Magnæ aneuryſma, a quo potius quam a concr[e]to, ut fit, intra ipſum polypo, peremptum cenſ[eo] (*r*), ejus propoſito obſtitiſſet. Quo perfecto oſtendiſſet magis Vir Doctiſſimus, quanto plus antiquis numiſmatibus, & monumentis declarand[is] valeret, quam in medico illo paradoxo vetuſta[tem] Luis Venereæ Hippocratis quoque ſi Superis placet Galeni, Avicennæ, aliorumque locis confirmand[o]. Vale.

EPI-

(*m*) De Morb. Contag. l. 2. c. 12. (*n*) n. 15. (*o*) pag. penult. (*p*) De Morb. Vener. l. 8. S. 17. ad A. 1687. (*q*) S. 2. ſupra ad n. 17. cit. c. 35. n. 159. (*r*) Vid. Paſtæ Epiſt. de Cordis polypo in dub. revoc. n. 5.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LIX.

Verba fiunt de Morbis a Veneno inductis.

S Ectio quæ in Sepulchreto succedit, X. partim ad Morbos spectat Occultos, & Chronicos, partim ad eos qui a Veneno inducuntur. Plus au-
:m affert utilitatis in his, quam in illis hic propo-
endis. Illi enim aut nullis cum signis, aut
um quibusdam a suo quisque Observatore tradi-
i sunt: si nullis cum signis; vix aliquid fru-
tus est quod capias ex apposita dissectione: sin
abent signum quodpiam adjunctum, ut puta fe-
rem, vomitum, difficilem respirationem, alia ejus-
iodi; sane multo utilius in eas Sectiones relati essent,
1 quibus singula sunt ea signa peculiariter spectata.
Quod ut de quibusdam factum est, in Sectione hac
ndicatis, sic etiam de aliis faciendum fuerat, de
uibus quidem licebat. Vides igitur, cur hac in
arte Sepulchretum non sequar, imo nec sequi pos-
im, cum hujus generis Observationes suo quamque
oco in alias Epistolas conjecerim.

2. In altera autem parte quæ ad Venena attinet, libenter secuturus, perpauca a me (nam a Valsalva nulla habeo) aut a Mediavia nostro adnotata exempla tecum protinus communicabo. Ejus est hoc primum.

3. MULIER annos nata ad sexaginta, jam pran-
'a, pastillos quosdam ex amygdalis, in superiore æ-
lium parte sepositos, clam domino, qui sepusue-
at, devoravit. Exacta vix hora, molesto quodam
entriculi sensu corripi cœpit, quasi flatibus vexaretur.
Quo diutius perstante, & dein magis magisque ingra-
escente, plura & vomuit, & dejecit: sicque levari
isa est. Sed mox graviore molestia, nec sine deli-
uiis, redeunte, tandem aliquando quid comedisset,
assa est; serius tamen, quam oportuisset. Illi enim
astilli ad interficiendos mures parati, arsenicum ad-
nistum habebant. Itaque intra horam ab eorum esu
luodecimam virium potius lapsu, quam acrioribus
loloribus, aut manifestis convulsionibus affecta, mor-
e sua miserrima anus puerilis gulæ pœnas luit.

CADAVER publico jussu postridie inspe-
tum, sectumque est, qui dies fuit circiter Nonas
Maji A. 1727. Facies corporis posterior, ne suris
quidem, & calcibus exceptis, tota erat nigra. Cor-
ous ipsum non rigidum. Venter non tumidus: quo,
& ventriculo adaperto, hujus interior facies hic il-
ic erosa, præsertim ad antrum pylori, conspecta
st, adhærente erosis partibus, inter membranea fru-
la, arsenico ipso. Nec Duodenum intestinum ero-
ionibus carebat. In Thorace nigricantes pul-
mones: in corde polyposæ duæ concretiones digiti
forma, & longitudine; cum cæteroquin fluidus in o-
nnibus vasis, & coccineus sanguis occurreret.

4. Ut in cæteris, sic etiam in morbis qui a ve-
neno fiunt, neque signa, neque effecta eadem o-
mnino in omnibus sunt expectanda. Aliæ in aliis
corporibus tum fluidarum, tum firmarum partium
quæ ad ventriculum præsertim attinent, constitutio-
nes, ejusque præterea inanitas, aut plenitudo, hæc-
que ab unius, aut alterius generis alimentis, face-
re nimirum possunt, ut venena, etiamsi eadem,
eodemque pondere revera sint (eadem enim possunt
esse nomine; sed aliter præparata) non iisdem ta-
men signis, effectibusque se prodant. Arsenicum,
qua voce illud potissimum intelligitur quod album
est, & crystallini adjuncto sæpenumero designatur,
ipsum quoque, diserte confirmantibus Doctissimis
Viris Meadio (*a*), & Boerhaavio (*b*), facti-
tium est, itaque aliter ab aliis potest esse paratum,
ut cum apud Meadium legas, totum aqua solvi;
legere apud alios possis, non modo ejus particulas, ut in proposita Muliere, in ventriculo fuisse animadvertas, sed etiam inde fuisse agnitum arsenicum, quod sub aqua calida restitissent ejus frustula instar alborum lapillorum, ut in illa habes Wepferi historia, quæ inter Additamenta ad Sectionem hanc Sepulchreti, prima est in Observatione XIII. Exhibet ea historia puellum biennem a prægressis febribus maceratum, adultioresque puellas duas bene valentes, quorum ille vix duo cochlearia, hæ reliquum sumpserant de pulticula, arsenico infecta, vacuo ille ventriculo, hæ cibis pleno: ille non vomuit; hæ statim, & postea, arte etiam adjutæ, multum, & sæpius vomuerunt. Discrimina hæc diversus exitus est consecutus. Puellæ evaserunt. Puellus autem, cujus nullæ convulsiones inter cætera signa adnotantur, viribus magis magisque deficientibus periit, ventriculo intus exulcerato, pulmone ex atro livescente. Proferri ibidem videbis puerorum exempla alia, qui a devorato arsenico cum statim, aut non pluribus post horis vomuissent, & remediis adjuti essent, convaluerunt. Inter symptomata artuum tremor in uno (*c*) memoratur. Qui autem arsenicale pigmentum, sandaracham, delinxerat puer (*d*), isque undecimestris, nec nisi post quartum diem medicamentis usus, non sine convulsionibus periisse narratur. Nec puellæ (*e*) quæ serius vomuit ab assumpto, ut suspicabantur, veneno erodente, convulsiones terribiles omittuntur, quæ mortem antecessere. Evaserunt qui citius vomuere quadriennis puer (*f*), & supergressa annum sororcula, cujus, non illius, convulsiones adnotantur. Sed horum quoque venenum, erodens alioquin, ut videtur, ignotum fuit, ut etiam fœminæ (*g*) de qua illæ non adnotantur, quæ, si aliud non attendas, nisi cruorem ore rejecisse, videri possit a sublimato mercurio mortua, quando non solum Ardoynus (*h*) vomitum aliquando sanguineum inter illius indicia proposuit, sed & Wepferus proxima Observatione XIV. (*i*) inde vidit & vomitus, & dejectiones (quas nec Ardoynus prætermisit) cruentas in cane, quem nunquam convulsum, nec a morte rigidis artubus fuisse, diserte admonuit, inflammata autem, ut ex parte fœmina illa, intestina, & ventriculum intus, extraque habuisse, sanguinem autem neque in corde, neque ullis in vasis usquam concretum. Quæ attigi non ignarus, quantum Cl. Meadio (*k*), qui globulos mercurialium instar in arsenico pervidit, hoc cum sublimato mercurio in modo inferendæ necis convenire videatur. Sed ad ea quæ de arsenico ipso porro adjiciuntur in Observatione, antea memorata, XIII. redeamus. Quid a devorato arsenico canibus duobus (*l*) acciderit, vix præter mortem indicatur. In mortuis tamen quatenus inflammatus utriusque ventriculus, hujusque tunicæ in altero extenuatæ, intestina autem perrosa, & perforata, in eodemque niger, & grumosus sanguis fuerit, non omittitur. Denique ut circulatores pleno ciborum pinguium & oleosorum ventriculo, arsenicum impune devorent, mox tamen clam omnibus per vomitoria rejicientes; vomitum autem præter morem differre coacti, pereant, (*m*) non reticetur. Sed hæc omnia in Additamentis, ubi & illud: felem (*n*) ab arsenico pessime habentem, vomitu concitato per tabacci frustulum cum cibo intrusum, vivam mansisse. In Sectione autem ipsa est illa potissimum attendenda Observatio (*o*), quæ modo dicta confirmat. Scilicet cum in convivio edulium appositum esset in ultima mensa, quo in edulio pro farina arseni-

---

(*a*) Expos. mechan. Venenor. Tent. 4. (*b*) Element. Chem. Tom. 2. P. 2. ubi de Sulph. (*c*) Hist. 2. (*d*) Hist. 8.
(*e*) Hist. 9. (*f*) Hist. 10. (*g*) Hist. 11. (*h*) De Venen. l. 2. c. 5. (*i*) Hist. 2. (*k*) Tentam. cit. (*l*) Hist. 12.
(*m*) Vid. etiam Schol. ad Obs. 3. (*n*) in eod. Schol. (*o*) §. 5. in Obs. 4.

ſenicum miſtum fuerat, ex convivis qui hactenus minimum comederant, biberantque, ſtatim a veneno ſublati ſunt: qui vero jam ventriculum cibo, potuque diſtenderant, ii vomitu ſunt curati ſic tamen, ut in eorum cadaveribus, multis poſt annis decedentium, eroſionum, quæ latæ, & profundæ nihilominus fuerant, apparuerunt notæ. Quod ſi quæ ex Pareo proxime (*p*) ſequuntur, perlegas; id fortaſſe quod paulo ante de fœmina illa conjiciebam, non improbabis. Sunt præterea in Sepulchreto Obſervationes quæ ad venena attineant, aliæ; tametſi contra ac ſæpe alibi factum eſt, in Sectione hac non indicantur. Reperies in Sectionibus VII. & VIII. libri III. in illa quidem ſeptem, vel potius ſex; quæ enim Obſervatione XVII. ſecundo loco proponitur, evidenter adeo eadem eſt ac quæ III. de Profeſſore illo Patavino producta jam fuerat, ut mirum ſit, non fuiſſe id animadverſum; in Sectione autem altera quinque, an ſex, quarum prima, quæ V. eſt, ad arſenicum nominatim ſpectat, cujus fruſtula circiter duodecim inventa ſunt ventriculi tunicis tam arcte inhærentia, vix ut avelli poſſent, tunicis iiſdem, ut in cane diximus, extenuatis, eroſo præterea, inflammatoque ejuſdem viſceris fundo, & cadavere a tergo plane livente. Sed præter vomitiones, dejectionesque, nulla commemorantur ſymptomata. Obſervationes autem cæteræ quas in utraque Sectione enumeravimus, aut ad alia, aut ad ignota venena attinent. Quorum effectus in mortuis ſpectati, fere ventriculi, & inteſtinorum inflammatio, & eroſio fuerunt; in viventibus autem alias alia ſigna; ſed nullum vomitu frequentius, pro quo ſiquando fuit, aut mox ſucceſſit inanis vomendi conatus, ægri tum pejus ſe habuere, & citius interiere, quam ii in quibus reliqua paria eſſe viderentur. Quod vomitus ſignum cum iis quoque ad eundem modum commune ſit qui arſenicum devorarunt; ſi forte quæris, quoſnam præterea in iis ipſis crebrius adnotatum ſit; virium languorem, aut quæ hunc denotent, fuiſſe invenies, videlicet extremorum, aut totius corporis frigus, ſudores frigidos, pallorem, ipſamque interdum ſyncopem. Hunc virium languorem, ab affecto ſtomacho pendentem, qui per nervos cor in conſenſum trahat, moleſtiſſima, ut opinor, præcedit, & comitatur anxietas potius, quam lancinans dolor. In iis certe quorum deſcripta habemus ſymptomata, pueris, aut canibus, clamores fuiſſe, non legimus, anxietatem quam vix exprimere pueri ſciunt, in duobus legimus. Cæterum in uno torminum indicia, & ſingultus, in uno abdominis tumor, in quibuſdam ſitis, in aliis lingua tumens, aut aphthæ in ore, aut deglutitio impedita, aut æſtus, & ardoris ſenſus adnotatur. In quibus autem manifeſtæ fuerint, aut non fuerint convulſiones, ſupra indicatum eſt. Sed horum omnium ſymptomatum alia nonnunquam, alia haud raro ab aliis quoque venenis erodentibus contigere. Quin ubi a Sepulchreto diſceſſeris, quo uno circa arſenici effectus, & ſublimati mercurii ſpectato, ea quæ de clamoribus, doloribuſque modo dicebam, & quæ ſupra de cruentis excretionibus attigi, dici poſſe videbantur; non dubito, quin continuo aliter, & merito, ſentias.

5. Igitur ut hiſtorias quas in Sepulchreto non habemus, attentius ipſe perlegere, & conferre poſſis; bene multas protinus indicabo, omnes pariter ad *mineralia* venena ſpectantes. A vitro antimonii quod aurigæ perperam datum fuerat, inter cætera, dejectiones cruentas, motus ſpaſmodicos, & mortem denique adnotavit Cl. Baeumlinus (*q*), abraſum vero intus ventriculum, & rubra, prope pylorum, macula tinctum. Quamvis autem canis ab eodem vitro quod Jo. Adr. Sproegelius (*r*) intruſerat, nihil niſi validas convulſiones paſſus ſit, dum vomere vellet, nec propter conſtrictum vinculo os, poſſet; admonuit tamen Experiens Vir (*ſ*), brutor[um] naturam *multo fortiorem, & plerumque a noſtra* [di]*verſiſſimam*, pervincere ea venena poſſe, quæ no[s] non poteſt. Quin Obſervationes (*t*) extant quæ [in] alio cane oſtendant quæ a vitro illo paralyſes, c[on]vulſioneſque cum ejulatibus conjunctæ, & qua v[en]triculi ſede manifeſta inflammatio orta ſit, ut [ſi] vivens adhuc diſſectus eſſet, graviora fortaſſe cont[in]gere potuiſſent: tum etiam mulierem proponant eodem ingeſto vitro per enormes vomitus, mort[uæ] inſtar, humi ſtratam, rigidam, convulſam, & pe[dis] alterius acerbiſſimo dolore, mox gangræna, & ſp[ha]celo correptam, ut quemadmodum aurigæ illi, & ipſi non proximam quidem mortis cauſam, cauſam tamen, & occaſionem id pharmacum attu[le]rit. Tartarum vero Emeticum Vir alter Exp[e]riens Jacobus Foelix (*u*) cum dediſſet cani, & v[en]tem adhuc aperuiſſet, maximam ad pylorum i[n]flammationem per aliquot pollicum ſpatium vidi[t]. Non me fugit, Clariſſimos eſſe Viros (*x*) qui [ar]ſenicales veras particulas in antimonio necdum fu[iſſe] demonſtratas, contendant: neque ego propterea [e]xempla hæc attuli, multoque minus ex Præcl. Her[ke]lio (*y*) illud butyri antimonii afferam per err[o]rem exhibiti, ſtatim conſecutis faucium, & ſtomac[hi] conſtrictione, & ardore immani, deinde vero p[er] menſes, annoſque iis ventriculi affectionibus, ut pl[a]num fuerit, niſi lac illico, & largiter datum (quod ab auriga illo nimis ſero, eoque fruſtra factu[m] eſt) non tam vomitum adjuvando, quam acerrimu[m] erodens venenum in caſeoſa coagula, quæ plurim[a] egeſta ſunt, illigando, opem attuliſſet, hominem m[i]ſerrima morte fuiſſe periturum. Vis autem adeo erode[ns] in eo veneno non eſſet, niſi pararent cum mercuri[o] ſublimato. Sed hujus tamen effectus ut cum effect[i]bus butyri illius poſſis comparare, Krameri (*z*) curationem lege, non lacte ſolum, ſed & admiſ[ſo] oleo tartari per deliquium, ut loquuntur, ad rect[i]ficandum mercurium, aliiſque feliciter peractam Oris, gulæ, & ventriculi eas eroſiones fuiſſe, inte[l]liges, antequam remedia præberentur, unde multu[s] ſanguinis tum per vomitus, tum per dejectiones idque ſæpius, ejiceretur cum angoribus, torminibu[s] deliquiis, convulſionibus, aliis ejuſmodi. Baccius (*a*) autem ab eodem ſublimato mercurio, ſed minori, [ut] videtur, pondere, & certe cum aliis ſumpto, æſtu[m] ventriculi, ſæva tormina, violentos vomitus adnot[a]vit, per quos denique ichor purulentus ac *combuſtus* ſimulque anima poſt triduum ejecta eſt. Quidna[m] per diſſectionem, ſi quidem eſt habita, compertu[m] ſit, reticet. Sproegelius (*b*) vero cum ſublimatu[m] mercurium feli, & cuniculo ingeſſiſſet, illam intr[a] quinque horæ minuta prima, hunc vix ingeſto, mor[tua] refert, nullis prægreſſis ſymptomatibus, niſi i[n] illa convulſionibus leviſſimis, in hoc vomitu: addit[que], in illa intimam ventriculi tunicam ubivis, ſe[d] magis in fundo, inflammatam fuiſſe; in hoc nuſ[quam], ſed nec potuiſſe, prohibente braſſica antea de[vo]rata; mortem autem adeo celeriter ingruiſſe, quo[d] cum aqua datum venenum, ab hac ſolutum, vim ſuam ſtatim in nervos exercuiſſet. Verum cani (*c*) cum pariter dediſſet, ſed inani ventriculo; huju[s] villoſam tunicam ubique ſpiculis veneni repletam, eoque partim rubram, partim ſublividam offendit, ut os quoque totum vidit, imo ventriculum, inprimiſque orificium ejus ſupremum, valde inflammatum, nigrum, & gangrænoſum, tametſi vivens adhuc animal ſecuit poſtquam per horam, & amplius magnos vomendi conatus, cum inquietudine, & ejulatibus conjunctos, animadverterat. In nulla trium harum beſtiarum, ſi primam excipias, ſanguinem in corde nigrum, & coactum memoravit. Jacobi autem Foelicis (*d*) unum modo video intruſ[um] ejuſdem veneni experimentum, ſed cum pari ſimul arſenici pondere, ſed in cane quem vix iis intruſis bis

(*p*) Ibid. §. 6. (*q*) Commerc. Litter. A. 1739. Hebd. 16. n. 1. (*r*) Experim. circa varia venena &c. Exper. 41. (*ſ*) Ibid. §. 50.
(*t*) in Additam. ad Sect. hanc Sepulchr. Obſ. 12. Hiſt. 2. & 3. (*u*) Experim. 11. inter ea quæ addidit Diſſert. de Mot. periſt. inteſtin.
(*x*) Commerc. Litt. A. cit. Hebd. 24. n. 1. (*y*) Act. N. C. Tom. 5. Obſ. 95. (*z*) Commerc. Lit. A. 1735. Hebd. 30. n. 3.
(*a*) De Venenis &c. ubi an venenum nutriat &c. n. 6. (*b*) Exper. cit. Exp. 26. & 29. (*c*) Exp. 28.
(*d*) addit. ad Differt. cit. Exp. 10.

vomentem continuo secuit, & tamen vehemen-
1 reperit ventriculi inflammationem. Quam in al-
ius quoque canis (*e*) ventriculo, præsertim pylo-
n versus, vehementissimam autem in proximis in-
tinis deprehendit, sed eo leviorem, quo propius
:edebat ad Crassa. Hunc vero canem viventem
idem, sed non nisi postquam novies evomuerat,
:idit, cum præter arsenicum nihil dedisset quod
nenatum esset. Quo de veneno quoniam hic, ut
opposita a nobis requirit historia (*f*), potissimum
ærimus; experimenta aut per ipsum, aut per e-
(dem generis alia a Sproegelio habita (*g*). non
nittemus. Feli, & cani arsenicum *album crudum* in-
ssit. Vomendi, aut vomituriendi conatibus, an-
:tatis signis, & convulsionibus, aut concussionibus
imadversis, utrumque animal priusquam interiret,
ffectum est; ostenditque in ventriculo, aut circa
lorum, aut ubique valde inflammato, sanguinis
umos inter rugas, aut inter villos effusi, & coa-
lati, qui in cane arsenicum circumdabat. Cobal-
m, quod arsenici *minera* est, cum unus, & alter
nis impune evomuissent; alteri (*h*), ne evomeret,
oligato ore, vehementissimi vomendi conatus, an-
etas, convulsiones, debilitas obvenere, & intra per-
aucas horas mors. Huic ventriculus nonnullis locis
bliviidus, ubique multum inflammatus fuit, inflam-
ata quoque intestina omnia, sed tanto minus, quan-
o a ventriculo magis distabant. Nec desunt in hu-
ianis corporibus funestorum sumpti cobalti effectuum
)bservationes; ut una Cl. Kundmanni (*i*) trium
ltem mortem, inde secutam intra horas non mul-
s, complectatur, cum omnes confestim vehementis-
ma tormina corripuissent, enormes vomitus, & fri-
di sudores, dorso cadaverum livido, valde inflam-
ato ventriculo, & ex hujus erosis vasis sanguino-
ito humore effluente. Eadem Observatio obitum
oque proponit mulieris, post ejusmodi & tormi-
, & vomitus, intra paucas horas succedentem de-
utito arsenico rubro. Arsenicum autem citrinum;
ripigmentum vocant; quem ardoris, & erosionis
nsum, & quot vomitiones, dejectionesque, & quan-
s permoverit, Gerbezius (*k*) docebit, utque to-
m familiam, ex qua aliqui sanguinem ex ore, &
testinis ejecere, pene interfecerit, puellam autem
ane occiderit; ut minus mirum sit quod leges apud
eydium (*l*), elicitas ex auripigmento crystallos,
llinæ præbitas, hanc alvi fluxu confecisse. Et
iamvis non ad arsenicum, sed ad plumbum spectet
thargyrium; digna tamen sunt quæ a te legantur
m ejus, aceto soluti, & cocti factum in cane a
unnero periculum, canisque dissectio, tum ejus-
m, cum bolo cocti, & acidi vini doliis injecti,
). Jac. Franc. Vicarii (*m*) habitæ in iis qui bibe-
nt, Observationes. Nec minus lectu dignæ sunt
iæ, ut Cl. Jo. Mat. Mulleri (*n*) una, & Cl. Just.
)avid. Hammeri (*o*) altera. Ex torminibus enim,
omitibus, dejectionibus, anxietatibus, deliquiis, si-
, quæ in prima, & ex siti, æstu, sanguineis deje-
:ionibus, quæ in secunda leguntur, tum ex cita mor-
: quæ in utraque; itemque ex cutis universæ macu-
s, totius alimentorum canalis rubentibus stigmati-
us, omniumque ejus tunicarum subtili hic illic
erforatione, quæ in prima, & ex cadaveris atro
osterius colore, ventriculi, & intestinorum omnium
nagna exterius inflammatione, interius erosione, quæ
n secunda proponuntur, satis constat, venenum utro-
bique corrosivum cuncta effecisse, tametsi quodnam
d fuerit, pro certo non liqueat. Certe autem a sum-
pto arsenico fuere & symptomata, & viscerum la-
bes in historiis quas pressius indicabo. Preussius (*p*)
aucium, & pectoris constrictionem, sitim, ar-
dores, rosiones, tormina, immanes vomitus, &
dejectiones memorat. Laudatus Mullerus (*q*) præ-
ter hæc, & dolores ventris; hujus quoque statim intumescentiam, & anxietates. Mauricius Hoffmannus (*r*) celerem pariter, sed multo maximam ventris intumescentiam, faciei livorem, oculorum, & cervicis contorsiones. Cl. Heimreichius (*s*) continuos per horas 24. vomitus cum horrendis clamoribus, artuum tremorem, pedum paralysim. Cl. Jo. Phil. Wolffius (*t*) atrocissimos ventriculi, & ventris reliqui dolores, cum Cholera morbo conjunctos. Quem supra laudavi, Hammerus (*u*), & Præstantiss. Quelmalzius (*x*) ille vehementes vomitiones, virium infirmitatem, & artuum contracturas, hic autem insuper anxietates, cardialgias, intumescentiam oculorum, & totius capitis, ventriculi, & intestinorum lancinantes, erodentesque cruciatus, ardores, aliaque adnotarunt.

Sed quoniam arsenicum in his tantum non omnibus casibus vomitiones ipsæ magna ex parte ejecere, illius vero quidquid erat reliqui, ab ipsoque inchoatas noxas blanda oleosa, lac autem præsertim, cohibuere; Observationes alias, in iis qui servari non potuerunt, dum viverent, & post mortem habitas, indicabimus. Ettmüllerus filius (*y*) de puella refert, quæ a sumpto arsenico cum multa viscida liquamina prima nocte rejecisset, mane inventa mortua est: nec tamen cadaver, præter externum quendam lividum, & cœruleum tractum, quidquam mox ostendit in visceribus quod veneno imputare posses: nihil usquam putridi, nihil fœtidi in intestinis, nullas in his, aut in ventriculo inflammatio, aut erosio, quanquam hic inter cætera, album pulverem continebat, qui prunis injectus fumum dedit *arsenicum spirantem*, eidemque similis pulvis, in ædibus inventus, catello, & feli ingestus, hanc post sesquihoram, illum plurimis excitatis vomitionibus, tertia post hora interemit, ventriculo felis parva ex parte, catelli autem ex magna inflammato, ut & proximo Duodeno intestino, prope quod enormis fuit erosio. Sed ab his puellæ ventriculum & multa viscida materia, & cibus quem ante sumpserat, videntur defendisse, non item ab irritatione tunicæ illius intimæ, nervorumque ipsi inservientium. Producuntur autem exempla arsenici vel exterius admoti, vim suam exerentis sive ubi cutis sunt ulcera, qua de re, quippe minus huc attinente, rejicimus te ad ea quæ alias (*z*) scripsimus, sive ubi illa est integra, cujusmodi exemplis addi illud in primis potest de quo est Heimreichii Observatio paulo ante citata, seu celeritatem spectes qua nocuit, seu gravitatem, & pertinaciam nocumenti, cum arsenicum pro cyprio, quem vocant, pulvere capillis inspersum est, ne dicam cum olfaciendo internosci voluit. Verum quia in proposita puellæ ventriculo neque pustulæ, neque tumor, neque rubor conspectus est; idcirco, opinor, exempla non omittuntur noxarum alterius generis, summi autem periculi, quæ cum a sumpto arsenico oriri soleant; sunt etiam ab ejus vaporibus, nec raro, allatæ. Cæterum ut ut res in puella se habuerit; quomodo tres, aut quatuor alios, quorum hic attingam historias, nonnullas infra (*a*) additurus, arsenicum interemerit, disquirere non erit opus. Nam a Tysone (*b*) dissectus foramen neque exiguum, neque regulare habuit in ventriculo. Hujus autem visceris fundus in vetula, a Mauricio Hoffmanno (*c*) inspecta, quasi exulceratus, sphacelosus, & nigricans fuit. Sic etiam in altera fœmina, ab laudato Wolffio (*d*) descripta, inventus est plane erosus, nec sine gravissima sphacelosa ad pylorum inflammatione. Et in Viro quem Cl. Henckelius (*e*) incidit, maculæ fuerunt, nec parvæ, aut ex flavo fuscæ, aut rubicundæ pylorum ver-

(*e*) Exp. 9. (*f*) n. 3. (*g*) Exper. cit. Exp. 30. & 31. (*h*) Exp. 35. (*i*) Act. N. C. Tom. 5. Obs. 102.
(*k*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 137. (*l*) Obs. Med. 49. (*m*) Dec. modo cit. A. 4. Obs. 100.
(*n*) Eph. N. C. Cent. 5. Obs. 51. in Schol. (*o*) Commerc. Litter. A. 1738. Hebd. 10. n. 3.
(*p*) Eph. N. C. Cent. 3. Obs. 15. (*q*) Obs. paulo ante cit. & Schol. (*r*) Eph. N. C. Cent. 9. & 10. Append. n. I. Obs. 38.
(*s*) Act. N. C. Tom. 2. Obs 10. circa medium. (*t*) Eorund. Tom. 5. Obs. 29. in fin. (*u*) Commerc. Litt. A. cit. Hebd. 27. n. 2.
(*x*) Commerc. ejusd. A. 1737. Hebd. 28. n. 2. (*y*) Eph. N. C. Cent. 3. & 4. Obs. 126. cum Schol. (*z*) Epist. 55. n. 12.
(*a*) n. 9. & 21. (*b*) Act. Lips. Supplem. Tom. 3. S. 4. (*c*) in cit. Append. Obs. 35.
(*d*) cit. Obs. 29. (*e*) Act. N. C. Tom. 2. Obs. 155.

verſus, ſe extendentes, & duo inſuper anguloſa foramina villoſæ tunicæ, alterum eodem verſus, alterum verſus œſophagum. Virum hunc confecerant breviſſimo tempore vehementiſſimæ cardialgiæ, ardores, cruciatus, lipothymiæ, vomitiones. Mulier autem illa magnis præcordiorum anxietatibus correpta, & vehementibus ſimul ac aſſiduis vomitibus, & dejectionibus, denique convulſivis motibus, artus miſere diſtorquentibus, inter acerbiſſimos cruciatus obierat intra horas vix decem. Et ne dubitare poſſes, unde hæc omnia; in utriuſque ventriculo arſenicum deprehenſum eſt.

6. Hactenus quæ ex hiſtoriis ſive in Sepulchreto extantibus, ſive eidem, ſi volueris, adjiciendis, colligere licuit devorati præſertim arſenici ſigna, multo prolixius fortaſſe quam velles, haud inutiliter tamen, commemoravi. Nunc quæ ipſe bis vidi, ſemel in uno, iterum in tribus, recenſebo: quos omnes, cum bene penſitarem cuncta quæ poſtea veſtigando ſcire potui, eo veneno affectos fuiſſe, conjeci. Primus vir fuit robuſto, & magno corpore, habituque pleniore quem correptum febri curabam, jam remiſſa adeo, ut e lecto nonnunquam ſurgeret. Is vix ſemihora poſt cœnulam in qua nihil niſi conciſum panem ſumpſerat in jure coctum, improviſo vomitu prehenſus eſt permoleſto, eoque magis quod ſæpius redibat. Venit ad me intempeſta nocte ex ejus domeſticis unus rem narrans, & quid agendum, quærens. Ratus, moleſtiam inde augeri, quod inani jam ventriculo, æger vomere cogeretur, jus dari, &, ſi nihilominus moleſta vomitio eſſe pergeret; enema ad avertendum impero. Quæ cum fruſtra eſſent, redit ille; ego autem alia, & in his denique laudani opiati granum unum præberi, jubeo, ſi non prodeſſet, ipſe venturus. Laudano quoque poſt horæ quadrantem rejecto, ſurgo, & cum eo domeſtico ad ægrum eo. Inter eundum, miratus, vomitum ſine manifeſta cauſa tam pertinacem, tamque gravem ſubito extitiſſe, quæro, num forte aliquid æger peccaverit, & plus, aut aliud quam dictum eſſet, in cœna ſumpſerit. Negans domeſticus, imo, inquit, nihil præter panem illum ſumpſit in jure coctum, & pulvere quo tu juſſeras, ab N. conſperſum. Ego vero qui nullum pulverem inſpergi juſſiſſem, & quo eſſe poſſet animo is qui inſperſerat, non ignorarem; tacitus, quid mihi protinus faciendum, quid ſilendum, quid in poſterum, & quomodo cavendum eſſet, cogitabam. Jamque ad ægrum veneram non tam de vomitu, quam de inexplicabili quodam angore ad cordis, ut vocant, ſcrobiculum miſere querentem, & opem quamprimum implorantem. Nulla ibi, aut in reliqua ventriculi regione tenſio, nullus dolor. At ſingultus cum ructibus ſæpe, & ſæpe quædam reſpirationis difficultas moleſta erat. Pulſus valde frequens; ſed parvus potius, & debilis. Bono animo eſto, inquam; quantum pravi humoris ejeceris, vides (& plurimum ſane erat, viſcido quo ipſe abundabat, phlegmate ſupernatante; in imo autem erat panis quem ſumpſerat, nec primis vomitibus, ſed aliquot poſt horis reddiderat) nunc optimo humore es reficiendus: & continuo petitum ex proximo magnum vaccini lactis cyathum præbui. Quo epoto, ſtatim a me vitam ſibi eſſe redditam, clamavit. Et profecto meliora omnia facta ſunt; ut pulſus ante duas horas ad naturalem magnitudinem, & robur redierit, angor remiſerit, vomitus, ne arte quidem provocando, amplius reverſus ſit. Lacte autem iterum, majori quam antea copia dato, ut vel ore, ſi res ita ferret, rejiceretur, vel inteſtina perliniret; atque perlueret, hoc alterum conſecutus ſum alvo ſoluta, ſimulque pulſu minus frequenti facto, ſpirandi autem difficultate, & ſingultu, quorum utrumque jam rarius accidebat, ſublatis, ut vix diebus inſequentibus ſemel, aut iterum ſint animadverſa: Pultes quoque ex hordeo, aut oryza cum lacte parabantur. Seri autem quantum vellet bibendum dabatur; namque ut alvus fluebat, ſitis, & æſtus invaleſcebant, quæ duo epoti ſeri copia levabat. Serum quoque, aut lac injectum ardoris ſenſum quo la-

borare cœperat podex, mulcebat. Ne longum facia
intra duos, treſve dies prorſus abacta erant om
quæ venenatum illum pulverem conſecuta fuera
nec quoad homo vixit; vixit autem poſtea c
plures annos; ullum noxæ in ventriculo, aut
teſtinis relictæ veſtigium oſtendit. Sic viſcidi
bus, ut dixi, abundabat, humores, & cita,
ſæpius repetita vomitio, & lac denique, ac
rum, quorum copia quidquid veneni, aut ejus
fectuum in ventriculo, & inteſtinis reſtabat,
retiendo, diluendo, abſtergendo, & per alv
educendo, ſublatum eſt, hominem ſervarunt.
Qua autem ratione caverim, ne pulvis ille, q
album fuiſſe, intellexi poſtea, tunc iterum, æ
tanti daretur, aperte ſcribere nunc poſſem;
enim eſt ex quo illi mortui ſunt; ſimulque oſ
dere, quanto in periculo aliquando ſit Medicus
ſe intelligere quædam, diſſimulet, & in qua
æger, ſive quædam donec ægrotat, a Medico
diat, ſive non audiat, & quem tamen ad mo
tum ab ægro novas inſidias, tum a me ipſo
lerati hominis, ſi per me ſe impediri ſentir
ultionem averterim. Verum ad ea quæ in tribus
vidi, in quibus eadem conjectura, ſed non ea
diſſimulatione opus fuit, tranſire jam præſtat.

7. Inſequentis anni, qui fuit 1711. Majo m
ſe a ſacra peregrinatione domum redibat opti
Sacerdos Franciſcus Balduccius, cum Cæſenæ
tiſper ſubſtitit, dum ipſe, & tres qui ſimul era
ætate, viribus, proſpera valetudine non m
quam ipſe, vigentes, frugaliter, & ſine cuncta
ne pranderent. Erant ii fratris uxor, vir alt
& altera mulier. Mox a prandio e diverſorio exeu
& in viam ſe dant. Non multum proceſſerat
cum Sacerdotem tantus ventris corripuit dolor
ex equo deponi neceſſe fuerit. Depoſitus etſi
ta, & ſæpius tum vomeret, tum dejiceret; ille
men dolor, cum inexplicabili angore conjunct
increvit adeo, ut animam agere videretur. Cæſe
revectus, a Medico creditur colico dumtaxat do
torqueri propterea quia cruciatuum ſedes in reg
erat epicolica dextera. Itaque totum illum die
& magnam noctis partem tot enemata, fotus,
tiones, bolos tum anodynos, tum purgantes adhib
quot Medicus alter vix intra plures adhibuiſſet
incaſſum omnia. Nec tametſi mulierum alte
vomitibus interea, & dejectionibus, & grav
inſuper animi deliquiis correptam videret, vi
autem querentem audiret de ventriculi æſtu, &
dere; quidquam de veneno ſuſpicabatur, cre
quia fœmina altera quæ eodem prandio uſa e
nihil prorſus mali perceperat, & caupo quoque
in eo prandio eſſe potuiſſe quod noceret, conſtar
ſime aſſeverabat, & vir qui ſuapte ſponte theria
ſumere voluerat, auctum inde æſtum ventriculi
ferat. Ipſe ei quæ male habebat, mulieri ano
nam imperat emulſionem. Sed hanc, & Sacerdo
morbus ipſe adjuvit, cujus vi e ventriculo, &
teſtinis multa ejicere perrexerunt. Quibus ex
tionibus denique ſub auroram conquieſcentibus,
mul omnes Forum Livii convehuntur, meque co
ſtim accerſunt, & quæ ſibi acciderint, doce
Ego vero ſtatim quæſivi, fuiſſetne in prandio e
lium aliquod de quo mulier quæ nil mali ſenſe
nil comediſſet: cumque audirem, fuiſſe, pultem
mirum ex oryza, quæ primum omnium in ma
patina allata eſſet, fuiſſeque igitur in ea pulte
nenum, dicerem; & nos crederemus, inquiunt
qui de ea plus ederunt, gravius; qui minus, le
detrimentum retuliſſent: contra autem res ſe ha
nam Sacerdos hic, qui minimum, ut reliquo
eduliorum, ſic & illius comedit, graviſſime; m
quæ aliquanto plus, minus graviter; vir qui pl
mum, leviſſime omnium laboravit, & laborat.
num, inquam, num forte contritus caſeus ſup
ut ſolet, erat inſperſus? Cum fuiſſe, dicerent
Sacerdotem, quippe faſtidientem, nihil ferme,
de illo, ſumpſiſſe; mulierem autem multo
de oryza, quam de caſeo; virum denique vix
hoc aliquid, plurimum autem de illa voraſ
vo

os ipsi, inquam, vel me silente, jam intelligitis, caseo fuisse erodens venenum, ut mures necarent, ortasse admistum, eo autem caseo minime, ut oportebat, seposito, inscium aliquem, dum in diversorio prandium instantibus vobis approperaretur, ulti inspersisse. Vera tum dicere visus sum, multo utem magis, cum longo post tempore caupo, qui os audiret evasisse, minus sibi jam timens, mutire liquid non dubitavit. Tunc nihilominus duæ restae dubitationes videbantur, altera, quod inter edenum odorem quidem minus gratum quendam, pu- ex pravo caseo, nullum autem insolitum sapoem, nullum vel postea in lingua, aut faucibus eroonis sensum perceperant; altera, quod etsi venenum rodens fuisse, conjicerem, quodnam tamen ex erolentibus fuisset, ut peculiare opponi antidotum poset, non constabat. Verum in superiore quoque ca- (f) eædem esse potuissent dubitationes. Neque nim, ut ex silentio meo tute argueris, ullum in ngua, aut faucibus erosionis fuit indicium, neque eculiariter quodnam venenum datum esset, sciebam: meam tamen erodentis veneni conjecturam lac, & erum tanta cum utilitate præbita confirmarunt, simulque ostenderunt, ubi veneni species ignota est, ec proprio ejus licet remedio uti; at eo saltem uendum esse quod illius, quippe minus ignoto, generi adversatur. Fecissemque adeo in casu hoc altero quod in priore, nisi multo plures jam prægressæ, unc autem prorsus sublatæ vomitiones, dejectionesue, nullusque superstes angor, nulla tormina ejeum jam venenum visa essent significare. Tamen liuid forte adhuc restitaret, ut occurrerem, simulue ut sitis, & febris, quæ tantam evacuationum coam, tantamque erant commotionem secuta, ratiom haberem; seri plurimum bibendum dedi Sacerti quidem, & mulieri. Nam viro, qui neque siet, neque febricitaret, neque aliud a me peteret, si ut ponderis sensum, ventriculum gravantis, aurem, facile annui oleo dato amygdalino ea mente, vomitum potius, quam dejectionem, moverem remedio quod siquid forte erodentium particulam reliquum esset, simul irretiendo, obliniendoque odesse posset. Verum cum vomitus ne digitis quim penitius in os insertis consequeretur; alvus soluest, sensusque ponderis omnino sublatus. Cui dede optime habenti, nihil nisi pultes ex oryza, & te commendavi. Quas & reliquis duobus dedi enæ loco, cum jam a largo seri potu febrem, sinque levissimas factas esse, animadverterem. Nox tima fuit, ut postridie mulier sine febre, aliove nni incommodo jam esset; Sacerdoti autem, decreente magis magisque & febre, & siti, nihil prætea restaret de quo quereretur; nam & sensus in minndo ardoris qui pridie fuerat, jam nullus erat. uibus etsi toto eo die, & proxima nocte, & inseentis diei magna parte omnia in melius ire pergent, & alvus lubrica sine ullo ardoris sensu responbat; non ego tamen eadem dare intermisi quæ bio dederam.

8. Ecce autem ineunte quarto die ex quo immanis e dolor Sacerdotem prehenderat, eadem pomeridia- hora, nulla prævia manifesta causa, ad eundem odum prehendit. Pedes initio frigebant, pulsus onnihil contrahebantur. Præter dolorem, molestisnus erat quidam toto ventre inexplicabilis angor, quo spiritum sibi intercipi æger maximopere quebatur, eoque potissimum se cogi, ajebat, ut mo- huc, modo illuc misere se contorqueret, nonnunuam surgeret, atque ambularet. Sed dolor tenebat gionem epicolicam dexteram, & proximam lumbi artem, inde aliquando in transversum per hypogarium, alias in dexterum scroti latus, interdum in opinquum femen se extendens; ut nephriticus viri posset. Verum neque obnoxius homo unquam erat dolori nephritico, & præsenti, si vomitus, dejectiones excipias, simillimum qui ante quaor dies ingruerat, nephriticum non fuisse, tum illa quam supra exposuimus, proxime præcedens causa; tum graves ab hac in sociis eodem tempore effectus satis ostendebant: denique urinæ nihil mutatæ & sanorum omnino similes contra atque in nephriticis solent, non ejus generis dolorem esse, confirmabant. Attamen cum neque eorum quæ exterius adhiberi jusseram, quidquam prodesset; enemata autem negaret æger se posse admittere propterea quod simul hæmorrhoidum tumor, & cum tenesmo tantus dolor accesserat, ut si ab immissa fistula magis exacerbaretur, par ferendo esse non posset; me necessitas urgens laxandi, & nephritici doloris similitudo ad auxilium tentandum impulit in hoc proficuum, nimirum tepidum emolliens balneum. Nec me spes fefellit. Vix enim in balneo consederat æger, cum angor primum, & paulo post dolor remiserunt. Sed e balneo egressum cum uterque rursus vexarent; conciliare paulisper somnum, & sic reficere coactus sum. Itaque grano uno sumpto laudani opiati, horam unam dormivit. Experrecto, & dolore aliquanto minus laboranti, ut capere aliquid cibi jam posset, ptisanam dedi ex jure pingui, qua accepta, reliquam noctem dormivit. Postridie febricitanti, sed nullo jam cum ventris dolore, amygdalinum oleum præbui, certa autem hora clysma ex lacte, & mucilaginibus imperavi, cui ne dolor, quamvis minor factus, hæmorrhoidum obstaret, exigua turunda profuit, antea podici indita, illitaque ranarum pinguedine, quippe ex Amici Medici observatione ad dolores venarum illarum mulcendos idonea; turunda autem exempta, siphonis fistula, ut minus molesta esset, inverso pulli tenuiore intestino obducta, sicque sensim, sensimque immissa. Injecta cum horam, eoque amplius retenta ejecisset, levamen inde retulit angoris alicujus, etiamtum in ventre superstitis, & sitis. Adversus quam, & oris amarorem multa epota Nucerina aqua profuit. Exinde omnia magis semper in melius verterunt. Atque iisdem fere mulier quoque adjuta est, cum flavæ dejectiones, utiles quidem, sed sitim, & leves quosdam ac vagantes ventris dolores, & tenesmum cum ardoris sensu afferentes, subinde molestæ essent. Nec Sacerdos flavis dejectionibus caruit, sed minus fluidis, nullumque, nisi hæmorrhoidum, dolorem moventibus. In iis muci erant, qui semel in globum compacti, cum hunc attentius inspicerem, quasi indigestum adipem, quocum tendinea permista esset substantia, referre videbantur. Is globus prodiit quarto a recidiva die cum solidis recrementis, sanguine tinctis, non admisto, sed superficies tenus asperso, ut ex hæmorrhoidibus esse, intelligeres. Sicque hi quoque duo intra undecimum a prandio illo diem convalescentes, multos annos postea sine ullo relictæ in ventriculo, aut intestinis læsionis indicio, vixerunt. Quin Sacerdos nullo alio morbo, nisi Aortæ intra thoracem aneurysmate, quod, sexennio post inchoatum, diu pertulit, ad extremum confectus est.

9. Nunc ut ab his ultimis incipientes, ad cætera quoque in propositis quatuor ægrotantibus observata, aliquid adnotemus; si forte in Sectione hac X. Sepulchreti (g) Paawium credentem animadverteris, exhibiti veneni signa fuisse immanem vantriculi cordis dexteri, & proximæ venæ Cavæ dilatationem, & sanguinem in corde, venisque omnibus vi, ut putabat, frigidissimi veneni in vivente corpore concretum, quasi septima a morte hora cadaver non secuisset; noli ad ejus confirmandam opinationem, Sacerdotis nostri aneurysma referendum putare. Nam dilatationes ejusmodi non cito adeo fiunt, ut videtur ille arbitrari, nec certe in nostro aneurysmatis incipientis signa, nisi post plures, ut dixi, annos se ostenderunt; ut si vel a constrictionibus quæ doloris, & angoris tempore contigerint, primam habuisse originem, suspiceris; pro veneni tamen indicio accipiendum id contendere non possis quod a tot aliis causis tam longo temporis intervallo factum esse, cæteri queant existimare. Quod vero ad sanguinem attinet tum in venis, tum in corde ipso con-

(f) n. 6. (g) Obs. 4. §. 1.

concretum; non raro id tibi in cadaveribus eorum inventum retulimus quos causa longe alia ac venenum, interemerat; ut si a concreto intus sanguine, quemadmodum in subjecto Scholio conjicitur, factum esset, ne cor Germanici (*h*) combureretur; compluriim quoque aliorum corda in quibus nulla esse veneni suspicio posset, igne absumi nequivissent. Quid? si huc illud addas quod Solertissimo Meadio (*i*) placet, venena in nervos præcipue, non in sanguinem, agere, a qua sententia non abhorruisse videtur Harderus (*k*): nec sane de quibusdam venenis negari id potest, ut puta quæ illico interimunt, quale Vibulenus Agrippa (*l*) *in ipsa Curia* (non ex *annulo*, ut Baccius (*m*) scribit, tunc alios quosdam, ut opinor (*n*), in mente habens) sed *deprompium sinu venenum hausit, prolapsusque ac moribundus*, ne *festinatis quidem lictorum manibus* prius *in carcerem rapi* potuit, quam *fauces jam exanimis laqueo vexarentur*, aut quale Neronis jussu *velocissimum ac præsentaneum* paravit Locusta (*o*), quo & porcellus *statim exanimatus* est, & Britannicus *ad primum gustum concidit*; virus enim (*p*) *ita cunctos ejus artus pervasit, ut vox pariter & spiritus raperentur*. Ipsi autem Meadio (*q*) nullum ad suam sententiam confirmandam aptius visum est, quam venenum illud quod, ex Nicholsii experimentis, memorat canem in ipso per gulam transitu *non integro dimidio temporis minuto* necare, imo injectum in extremum intestinum *momento* idem facere, nullis inflammationis, vel corrosionis signis extantibus; ut minus mirari oporteat quæ de cuniculo ex Sproegelio, aut de puella ex Ettmülleri filio supra (*r*) adnotavimus, utroque propterea ad eundem modum rem explicante. Quoniam tamen dum venena afficiunt nervos, motum sanguinis *varium* fieri, *vel intercipi*, ut Wepferi (*f*) utar verbis, sive ejus *circulationem nunc impeditam, nunc confusissimam* esse, contingit; continget quoque, sanguinem aliter in aliis constitutum deprehendi. Itaque Meadius (*t*) fieri, censet, ut si universali paralysi a veneno inducta, subito circulatio sufflaminetur, sanguis in vasis perfecte fluidus perstet, alias autem (*u*) ut circulatione turbata, secretionibus interruptis; minimis vasculis stagnatione impeditis, quæ omnia ob affectos nervos contingunt, sanguis ipse varie mutetur, ut pote qui cum sit humor ex diversis permistis compositus, mutationibus quibuscunque obnoxius est solo mutato motu. Mutationes autem hæ sanguinis, præterquam quod neque primus, neque proprius effectus devorati veneni sunt, pro varia non modo nervorum affectione, sed & sanguinis ipsius dispositione longe aliæ in aliis corporibus esse possunt. Itaque; ne ab arsenico recedamus; mortua ob illud mulier fluidum, ut supra (*x*) legisti, sanguinem habuit, atque coccineum; mortuus autem ob idem canis, quemadmodum retulimus supra (*y*), grumosum habuit, & nigrum. Et ipse memini, cum missos ab Amico mures novem ex majoribus arsenico enectos dissecarem, vidisse in cunctis auriculas ambas cordis nigro sanguine distentas, sed neque coagulato, neque, ut in viventibus, valde fluido. Verum quia non ut veneni effectus, sed ut alia atque alia, ad naturales quasdam structuras attinentia, perspicerem, illas bestiolas incidebam, nihil præterea quod huc attineat, adnotatum habeo, nisi in omnibus valde plenum fuisse ventriculum, nec, quantum exterius apparebat, in ullo inflammatum, multoque minus pertusum, quorum utrumque de intestinis quoque dictum putato. Nec Heydius (*z*) in duobus qui idem venenum voraverant, muribus refertum limo, & pane ventriculum inflammatum, aut erosum fuisse, ait. Illud vero ait, cum alterum mortuum dissecaret; nam alterum viventem incidit; *nihil e vasis effluxisse sanguinis*, imo *e cor ventriculis, ejus cono abscisso, ne guttam cruo stillasse*, an quod alia in vasa secessisset, an qu concretus esset, cum verbum hac de re non adda incertum. Contra certum est ex Præstantissimi Ell (*a*) experimentis, cum sanguini recens educto t tiam, aut quartam partem solutionis arsenici adn scuisset, illico sanguinem esse spissatum, ejus tam globulis, si per microscopium inspiceret, maxi extenuatis, dissolutis, & quasi in motum actis: q inter hic illic perspicue apparebant parvæ cryst triangulares, scindentesque mucrones sagittarum re rentes; ut ex his omnibus intelligeret, erosiva ej modi validissima venena agere destruendo non t fluidas, quam firmas partes nostri corporis. Sed que ille ignorabat, devoratum quidem arsenicum r ita *immediate* sanguini admisceri, & tu ea prop tione demum admisceri non posse, vides. Præstā igitur, ut ab extracto sanguine ad vivens corpus, a canibus, & muribus ad homines redeam, & q in his ab devorato arsenico dissecans Ruyschius (invenerit, proferam. Aliquoties ille ejusmodi ca vera inspexit: & contra atque ii qui *in tali cas solummodo sanguinem coagulari autumant*, nunquam pse coagulatum reperit, sed ventriculum exulce tum, si satis quidem temporis ad id fuisset, ut fœmina cujus ventriculi magnam partem in liqu servabat, in cujus tunica intima, variis locis ulce bus affecta, arsenicum album *hærebat*. Quod si cit interiissent; tum puncta sanguinea hic illic vidit ventriculum disjecta.

10. Ex his Ruyschii Observationibus cum iis q supra (*c*) memoratæ sunt, junctis, præclare telligitur, primum, ac proprium devorati arsenic & ejusmodi corrodentium venenorum effectum edi ipsas intimas canalis alimentorum tunicas, ventric præsertim, in quo primum morantur, irritatis rum nervis, ipsisque tunicis compunctis, &, si te pus detur, inflammatis, exulceratis, perforatis. que in ejuscemodi infortuniis nihil accidere felic potest, quam ut ventriculus id quod ingessit, reji illico, aut certe quam citissime: unde præcipue ctum est, ut qui curati sunt a nobis (*d*), eva rint. Quin multo felicius generoso cuidam Viro cidit, ut cum pro cremore tartari binas tartari e tici drachmas sumpsisset, mox aliquot non sine p cordiorum angustiis, insecutis vomitionibus, ab o ventriculi incommodo solutus sit, censente Cl. thardingio (*e*), vix nonnullis pharmaci molec dissolutis, & ad vomendum stimulantibus, non dat esse tempus dissolutioni reliquarum, sed omnes, certe hominem tanta illa copia peremissent, fu rejectas. At sunt qui natura minus ad vomend sunt prompti. Sunt etiam quibus ejusmodi in c bus contenduntur adeo fibræ orificii sinistri ventri li, & gulæ, ut fibris resistant se in reliquo vent culo contrahentibus: nec semper succedit, ut si quid tunc detur, aut infundatur deglutiendum, r stentes illæ fibræ, ut Wepferus (*f*) docet, lax tur; sunt enim casus in quibus homo tunc deglu & tamen inani vomendi desiderio lacessitur (*g*). li etiam qui cito non vomunt, minus aliquando riclitantur, ut si, ventriculo pleno, venenum rent. Itaque Baccius (*h*), cum suspectum co vium non potest vitari, consilium dat, ut nec f bundi, neque famelici accedant, sed præsumpto cte, & saturi crassis ac pinguibus cibis. Viderat nim (*i*), ex eodem pravo alimento quo omnis milia usa fuerat, dominum dumtaxat mori ill pso die; nam ventre vacuo comederat; servatis teris qui pleno. Quæ res etsi non semper a v no defendit, hujus saltem haud raro vim pernic sar

(*h*) Sueton. de duodec. Cæsarib. l. 4. c. 1. (*i*) Tract. de Venen. passim. (*k*) Sepulchr. S. cit. in Schol. ad Obs. 17. Additai
(*l*) Tacit. Annal. l. 5. (*m*) De Venenis ubi de venenor. ingest sævitia. (*n*) Vid. Plin. Nat. Hist. l. 33. c. 1. & Annot. Dalec
(*o*) Sueton. l. 6. c. 33. (*p*) Tacit. Annal. l. 13. (*q*) Tract. cit. in Append. Tentam. 5. (*r*) n. 5.
(*f*) Sepulchr. ibid. in Schol. ad Obs. 3. (*t*) Append. cit. (*u*) Introduct. in fin. (*x*) n. 3. (*y*) n. 4.
(*z*) Obs. Medic. 48. (*a*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. de Berlin A. 1752. Class. Philos. Experiment. (*b*) Thes. Anat. 8. n. 7
(*c*) n. 3. 4. 5. (*d*) n. 6. 7. (*e*) Eph. N. C. Cent 9. Obs. 74. cum Schol. (*f*) Scholio cit. supra ad n. 9.
(*g*) Sect. hac Sepulchr. Obs. 4. §. 6. (*h*) De Venen. ubi de Particulari Præserv. n. 1.
(*i*) Ibid. ubi Venena quibus modis fieri possint irrita. n. 10.

m retardat, ut in muliere vidisti a cujus ca- hæc Epistola, inchoata est, & Capuanis quoque enatoribus ferme duodetriginta ideo serius mors ac- idit, quia impleti cibis, vinoque cum venenum umpsissent, sic *minus efficacem in maturanda morte im veneni fecerant*, ut Livius (k) memoriæ histo- iarum mandavit. Quod si inani ventriculo veneni auxillulum, sed multo cum cibo, deglutiatur; mi- um non est, si levius periculum fiat. Sic enim ve- enum aut arcetur a ventriculi tunicis, aut multis dmistis retunditur. Secundum hæc, pleraque eorum uæ supra a nobis scripta sunt, explicare licet. Ple- aque dixi; nam quædam sunt profecto difficiliora, llud in primis, cur Sacerdotem (l) dolores non in entriculi regione, sed in epicolica dextera corripue- int. Quod si quarto dumtaxat die accidisset; conji- i tum posset, quasdam veneni particulas, in primis llis Coli intestini cellulis retentas, pupugisse. Mox utem a veneno sumpto; nisi ventriculum, ut in uibusdam corporibus, aut, quoniam id rarissimum st, Duodenum intestinum aliquanto dexterius fuis- e, aut aliud ejusmodi comminiscaris; non facile in- elligas.

11. Quod vero in curatione, theriaca, aliisve ejus- nodi antidotis uti, mihi ne venerit quidem in men- tem, nihil miraturum te, scio. Cur enim, cum erodens venenum esse, censerem; oleum camino ad- derem, illudque magis commoverem, aut certe ejus effectus augerem? Et sane videbam de quatuor quos curavi, cum unus theriacam sua sponte sumpsisset (m), illi æstum ventriculi esse auctum: quo minus niror, puerum in Sepulchreto (n) commemora- um, cui theriaca bis data est, intra quartam horam comesto arsenico interiisse: & si Jo. Faber (o) iveni qui *risagalli* pulvere pro cinnamono usus erat, ihil nisi mithridatium, præbuisset; certe non ser- asset. Servavit autem, quia simul jusculà pinguia, & ac copiose exhibuit. Sic etiam ab Jo. Jod. Cysato (p) puerum, & puellas duas, ingesto arsenico peri- itantes, servari potuisse, credo, non quod Elect. *rvietanum*, sed quod antea lac crebro dedisset, na- ura autem hos omnes citis vomitionibus antea ad- uvisset. Neque enim illiusmodi alexipharmaca pos- int erodentes particulas irretire, aut sic obruere, ne ungendo inflamment, & exulcerent, aut exulceratas artes lenire, & abstergere; sed illis motum, & vim ddere, his vero calorem, & irritamenta. Contra utem, lac, oleum, viscidula alia, tum serum, at- ue adeo ipsa aqua, alia irretiendo, alia diluendo, eniendo, abstergendo quantum possint, manifestum st, si ea quidem copia dentur qua vomitiones adju- ent, & siquid post has reliqui sit, diluant adeo, t noxiam ejus vim obruant. Et Veteres quidem, ametsi nonnulla quoque minus convenientia propone- ent; ea tamen quæ modo laudabamus, quanti face- ent, satis Adoynus (q) ostendit. Recentiores au- em, inutilibus, noxiisque omissis, cætera, cum oc- asio tulit, suis alii scriptis, alii aliorum etiam col- ectis Observationibus comprobarunt. Sic de lacte, ræter illas quas supra (r) indicavimus, plurimæ xtant aliæ, in quibus ea præsertim est quam ex Hoffmanno descripsisse se, ait Henricus Doorschod- ius (s), decem videlicet juvenum a jusculo avena- eo cui arsenici plus ferme quam unciæ duæ cum acchari totidem admistum fuerat, brevi male ha- bentium, servatorum tamen per lac tandiu exhibitum donec omnis vomendi conatus cessaret: tanta autem copia exhibendum fuit, *ut singulis vix decem mensu- ræ lactis suffecerint*. Sic de oleosis (& oleum sane amygdalinum iis quoque, ut aliis pluribus, datum est) quid Recentiores, non secus ac Veteres, cen- uerint, a Viro Cl. Joanne Gentili (t) propositum eges. De aqueis autem, in quibus serum, & aqua ipsa est, apud Ettmüllerum Disputationem inspici- to quæ inscripta est *Parva magnorum morborum Ini- tia*. Habebis in ea (u) exemplum hominis qui hau- sta per errorem aqua, ut vocant, forti, epota mox aquæ magna vi ab omni noxa immunis est redditus. Ad quod adde alterum ex Sydenhamio (x), qui hoc uno remedio copiose & dato, & per sedem in- jecto, eum servavit *qui haud modicam mercurii su- blimati corrosivi quantitatem deglutiverat*. Et Boer- haavius (y) ubi ea proponit quæ adhibenda sunt, cum sumpti veneni species ignoratur, non modo eam Sydenhamii curationem, sed & pleraque eorum laudat, quæ paulo ante dicebamus, & in ægris illis adhibuimus, ne balneo quidem, & opio denique, prætermissis, quod etiam ostendit quatenus utile esse possit. Cætera in eo quem modo indicavimus, loco apud Ettmüllerum non omittuntur: quæ ut profue- rint cum venenum minus esset notum, Scretæ in Se- pulchreto (z) Observatio monstrat. Cum vero ejus species cognita est, quanto præstet remediis uti, ipsi peculiariter adversantibus, duæ primum haud dissi- miles, exitu autem dissimillimo docebunt historiæ, altera ibidem (a), altera apud Cel. Meadium (b), si inter se conferre volueris. Cæterum ab uno, eodemque veneno quam varia in tribus illis quos si- mul curavi (c), sint orta symptomata, nisi per te animadvertere potuisses, hic admonerem. Sed satis de *mineralibus*, cum etiam quæ a sumpto sulphure de- trimenta viderim, alias (d) acceperis. Nunc quædam de vegetabilibus venenis attexamus.

12. PAUPERCULA nata annos circiter sexagin- ta, quæ se; quæcunque ejus rei causa esset; alias vo- luerat in flumen dejicere, novissime cum ex rhodo- daphne, quem fruticem nostrates vocant *oleandro*, magnam foliorum vim decerpsisset, ex iisque contu- sis expressum succum, admisto vino, bibisset; tribus fere post horis a mulieribus quæ in proximis erant Zotheculis, audita est vomere vehementer. Accur- runt: quid fecerit, intelligunt: & sitienti aquæ cya- thum præbent, post vomitum ratæ nihil mali reli- ctum iri. Verum cum mox pessime habere cerne- rent; Sacerdotes primum, tum deinde & nostrum, qui forte haud procul erat, Mediaviam accersunt quincta circiter ex quo mulier succum illum biberat, hora. In respiratione nihil animadvertit quod ma- gnopere esset adnotatu dignum, neque in facie, si fusca labra, & inferius præsertim, excipias; nam cætera aut naturali erant colore, aut vix ad palli- dum nonnihil vergebant: nec frigidum corpus erat, sed dumtaxat paulo minus quam tepidum. Cum fœ- minæ quæ adstabant, dicerent, jam nullam superesse loquendi facultatem; inclamavit in aurem ægræ, quæ sopitæ instar jacebat, brachium porrigeret. Illa vero facile ad sedendum se erexit, & cum mulieres inte- rea brachium alterum protraxissent, ipsa mox alterum præbuit. Pulsus erant parvi, debiles, subduri. In- terroganti respondere conata, inconditam quidem vo- cem; sed nullum distinctum edidit verbum, digito humorem quem vomuerat, nec ita paucum, humi indicans. Et præscripsit ille quidem quæ continuo potanda darent. Sed frustra. Illa enim, nil ferme accipiens, quarta exinde hora mortua est; ut ab epo- to succo horas vixerit haud amplius novem.

CADAVER postridie, qui dies fuit XIV. Kal. De- cembres A. 1745. cum Judicis rerum capitalium jus- su secandum esset, eique sectioni idem præesset Me- diavia, a quo mihi hæc omnia insequenti die sunt diligenter narrata; primum omnium animadversum est, nusquam in supino corpore livorem ullum, aut ullum tumorem, ne ventris quidem, apparere; in prono autem omnia a capite ad calces colore esse vio- laceo. Abdomine mox, & Pectore apertis, in- tus calor etiamtum aliquis perceptus est; tametsi ho- ra esset ab obitu decima septima. Intra illud omnia secundum naturam se habentia, & posita occurrerunt; ut

(k) Historiar. l. 26. (l) supra; n. 7. 8. (m) n. 7. (n) Sect. hac in Addit. Obs. 13. Hist. 7. (o) Ibid. Hist. 12.
(p) Ibid. Hist. 2. & seq. (q) De Venen. l. 2. c. 1. 2. 3. 5. ubi de Curat. (r) n. 5. (s) Differt. de Lacte in Corollar.
(t) Annotaz. alla pag. 64. v. 5. della Lett. Filos. (u) §. 47. (x) Epist. Respons. I. vers. fin.
(y) Vid. Instit. §. 1129. & Prælect. ad eund. §. (z) Hist. 10. in cit. Obs. 13. (a) Hist. 13.
(b) Tract. de Venen. Tentam. 4. in fin. (c) n. 7. 8. (d) Epist. 57. n. 9. & seqq.

ut nec ventriculus, nec ullum inteſtinum tumeret; nam quod Colon in medio tranſverſi illius ſui ſub ventriculo tractus ad tres quatuorve digitos deorſum ſe inflecteret, indeque ſurſum rediret, res eſt quæ, ſicuti ex noſtris Epiſtolis intelligere potuiſti, non rariſſime vel in illis offenditur, in quibus a natura potius, quam a morbo, ſic eſſe videatur. Sed cum oculos attentius defigerent; venas quæ per ventriculum, omentum, & inteſtinorum partem, meſenterio annexam, feruntur, valde eſſe diſtentas, animadverterunt. Diſſecto ventriculo, viridem in eo humorem mediocri copia viderunt; quo abjecto, nihil uſquam læſionis in deterſo ventriculo repertum eſt, niſi quod rugæ quæ per fundum prope antrum pylori ſecundum longitudinem ducebantur, æquo duriores fuere. Neque præter conſuetudinem quidquam in Duodeno, quod aperuerant, inteſtino deprehenſum eſt, etſi non ſine eodem viridi humore fuit, quem in ventriculo conſpexerant, an a bile; quanquam hujus veſicula moderate plena occurrit; illuc effuſa, cum acidiſque ſuccis permiſta? nam is quem hauſerat mulier, nigrum potius ab admiſto vino colorem retinuiſſet.

In Thorace, dexter pulmo ad pleuram annexus, & valde a tergo rubens, aliquid intus quaſi concreti ſanguinis habere viſus eſt. At ſiniſter non modo undique ſolutus; ſed ita in ſe concidens, ut ſi intus nihil ferme aeris eſſet reliquum, vix autem a tergo nonnihil rubens. In cordis ventriculis nihil prorſus erat ſive fluidi ſanguinis, ſive concreti. Cujus, cum majora vaſa diſſecarentur, magna copia, ſed neque in grumos coacti, neque juſto fluidioris, profluxit. Caput non attigere.

13. Eo libentius hanc Obſervationem ſcriptis mandavi, quod hoc veneno interfectorum anatomen apud quenquam legiſſe non memini; ſumpti autem ſigna ab Recentiorum ullo obſervata. Majores vero non omnes hominibus nocere, imo aliqui prodeſſe, ſcripſerunt. Rhododendros, inquit Plinius (e) *ne nomen quidem apud nos invenit Latinum: rhododaphnen vocant, aut nerium. Mirum, folia ejus quadrupedum venenum eſſe, homini vero contra ſerpentes præſidium, ruta addita e vino pota. Pecus enim, & capræ, ſi aquam biberint, in qua folia ea maduerint, mori dicuntur*. Quibus ſatis ſimilia ſcripſiſſe videbis Dioſcoridem (f): neque Apulejum (g), neque adeo quem tunc fere deſcribebat, Lucianum (h) hinc niſi beſtiarum perniciem memoraſſe. Certe ille fruticis hujus flores, quos vulgus *roſas Laureas* appellaret, *venenum* quidem *roſarium* dixit, ſed quia *cuncto pecori cibus* earum *lethalis ſit*. Quin Lucianus ne cunctis quidem illis animalibus, ſed aſinis dumtaxat, & equis perniciosum eſſe, ſcripſerat. Fideliter enim latine ſic reddiderunt: *Malus eſt* is *cibus aſino omni, & equo: nam eum qui ex eo comederit, e veſtigio emori, dicunt*. Contra; ut Scribonium (i) prætercam non ita obſcure indicantem, ab eo qui rhododaphnes folia ad dentium dolorem mandere voluerit, ſalivam non eſſe deglutiendam; Galenus certe (k) hominibus quoque, non modo pleriſque pecudibus, perniciosum eſſe hunc fruticem, diſerte docuit. Quem ſecuti Arabes Medici quique præcipui, quos ſingulos ab Ardoyno (l) productos invenies, præſidia adverſus id venenum propoſuere. Signa autem ejus ſumpti, tum ab eodem Auctore (m), tum a Matthiolo (n) collecta, huc ferme redeunt, ut vehemens oriatur anguſtia, intumeſcat venter, & doleat, & fluat, inflammatio creetur, æſtuſque univerſi corporis, alienatio mentis, ſyncope, & mors ſubſequatur: hæc autem, quia rhododaphne præter modum calefaciat, itemque incidat, mordeat, exulceret, reſolvat. Quorum ſignorum, atque effectuum cum in deſcripta ægra, ejuſque cadavere vix ullum facile agnoſcas, contra autem alia, atque alia fuiſſe, videas; te credo idem quod ego, optaturum, ut quotieſcumque hoc veneno aliquis læſus eſt ſive priſcis temporibus, ſive poſtea, eorum quæ ipſi acci[...] runt, ſcriptas haberemus hiſtorias potius, quam pl[...] rium Auctorum, quorum alii ſæpenumero alios c[...] ſcribunt, diagnoſes, hypotheſibus interdum forta[...] magis, quam Obſervationibus, reſpondentes. At[...] utinam, ſicut tot aliis e vegetabilibus venenis peri[...] lum in canibus a Wepfero, ab aliiſque factum eſ[...] & viventium ſymptomata, mortuorumque læſa viſ[...] ra adnotata ſunt, ita etiam in hoc factum eſſet, [...] nobis faciendi tempus nunc eſſet; nihil libentius qu[...] inter ſe ejuſmodi omnes Obſervationes conferremu[...] ut quid diſcriminis ab alia aut ſpecie, aut tempe[...] tura, aut ætate, aut regione, aut plantæ parte, [...] hujus conſtitutione, aut admiſto denique humore e[...] ſteret, liceret diſpicere.

14. Nunc ſi unam hanc ſpectemus Obſervatione[...] veri ſimile putabimus, egiſſe venenum hoc in vent[...] culum, ejuſque nervos, &, quod conſequitur, in[...] lios cum iis cohærentes. Quid enim duriores i[...] ventriculi rugæ, quid vomitus, quid expreſſa, ut [...] detur, bilis, quid amiſſa loquendi facultas, quid [...] le quidam quaſi ſopor, quid alia quæ nunc præ[...] reo, niſi quarundam internarum convulſionum, co[...] tractionumque nobis conjecturam ſuadeant, a qui[...] cohiberi quoque potuit ſanguis, & externas i[...] ventriculi, & inteſtinorum venas diſtendere? Nec [...] ro dicas, ſi ventriculo interius vellicato, illa om[...] contigere; multo ipſam magis interiorem ventric[...] faciem diſtentis vaſculis inflammatam apparere [...] buiſſe. Namque ita vellicari ventriculum, ut [...] nervi irritentur, ad ea quæ diximus, explicanda [...] tis eſt; inflammari autem, id vero minime nece[...] rium eſt. Ut enim habitam in ipſo homine Obſ[...] vationem primum commemorem; profecto Coriari[...] ſive planta illa quæ *Rhus Myrtifolia Monſpeliaca* [...] B. vocabatur, quam cito, quam repetitam, qu[...] horrendam, quam brevi lethalem epilepſiam excite[...] Clariſſimus Vir Sauvages (o) oſtendit. Idem tan[...] in viri cadavere, a comeſtis illius baccis admod[...] quindecim interfecti, nullam cerebri, nullam alicu[...] alius partis læſionem potuit deprehendere, & no[...] natim ventriculi ipſius, in quo Coriariæ etiamt[...] bacchæ erant quinque, cum cæteræ, emetico dat[...] fuiſſent rejectæ. Atque ut ad plura, & pluribus [...] beſtiis obſervata tranſeamus; certe nec pauca, nec [...] via paſſus eſt canis, itemque paſſa feles eſt, quor[...] illum datis nucibus duabus vomicis Heydius (p) [...] hanc napelli ingeſta drachma Sproegelius (q) pe[...] mit. Canis tamen *ſtomachus*, *œſophagus*, & *inte*[...] *num naturali conſtitutione gaudebant*: & felis ven[...] culus *naturali* erat *ſimillimus*, *nihilque eroſionis ſi*[...] *le viſum eſt*, *villoſaque tunica nitidiſſima*, *inteſt*[...] *cum viſceribus reliquis ſaniſſima*. Itaque ut Heyd[...] ex ſua Obſervatione patere cenſuerat, veneno illo [...] *tiſſimum infectum* fuiſſe *fluidum*, *cerebrum*, *nerv*[...] *que irrigans*; ita Sproegelius ex ſua hoc conclu[...] (r): *cum nullum*, inquit, *nec eroſionis*, *nec infla*[...] *mationis in animali*, *hoc veneno interempto*, *ſign*[...] *viderim*, *vim ſuam potiſſimum in nervos exegiſſe* [...] *portet*, *vellicando nerveam ventriculi membrana*[...] Quin experimenta etiam inſpice Wepferi, Brunne[...] Nicholſii in iis animalibus habita, quibus vegeta[...] aliquod venenum, & nonnullis eadem quæ Sproegeli[...] & Heydius, præbuerant. Gravia in omnibus ſymp[...] mata, nec multo poſt devoratum venenum ingruent[...] non omnium tamen inflammatum ventriculum fuiſſe, [...] ges. In aliquo enim (ſ) *interna* ventriculi *ſuperficies* [...] *ba erat*, *nec ullibi vel minimum inflammationis ſign*[...] *apparuit*. In alio (t) *anfractus* ventriculi *albicabant*, [...] *ſi alicubi paululum magis quam alias obſervatur*, *ru*[...] *bant*, *non tamen manifeſte inflammati erant*. In alio [...] *nulla* in ventriculo *inflammationis ſigna obſervari pot*[...] *runt*, tametſi *anfractuum ſuperficies minus alba er*[...] *ac alias conſpicitur*. In alio (x) denique ventric[...] li, & Duodeni inteſtini *ſuperficies interna pror*[...] *albi*-

(e) Nat. Hiſt. l. 24. c. 11. (f) De Med. Mat. l. 4. c. 77. (g) Metamorph. l. 4. prope initium. (h) in Lucio, ſive Aſ[...]
(i) Compoſ. Med. 55. cum Rhodii Not. (k) De Simpl. Med. facult. l. 8. (l) De Venen. l. 3. c. 21. (m) Ibid.
(n) Comment. in c. 12. l. 6. Dioſcorid. (o) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1739. (p) Obſ. Medic. 50.
(q) Experim. circa venena Exp. 2. (r) §. 5. (ſ) in Additam. ad Sect. hanc Sepulchr. Obſ. 5. Hiſt. 1.
(t) Ibid. Obſ. 6. Hiſt. 1. (u) Ibid. Obſ. 7. Hiſt. 1. (x) Obſ. ead. Hiſt. 5.

cans, & omnis inflammationis expers fuit. In nul- autem ex iis quæ dissecuit Nicholsius (*y*) *ulla in- membranarum inflammatio conspicienda erat*; sed do, qualis & in fele Sproegelii fuit, fluido, in- m, sanguine distentæ venæ: quod adnoto, quia ue in quatuor modo commemoratis ex Sepulchreto malibus ullus in sanguine grumus fuit; quin eorum ui (*z*) pariter ac in proposita muliere (*a*), *in dis ventriculis nihil omnino sanguinis supererat*. Cæ- um non eadem in omnibus quibus idem ac quatuor s, venenum præbitum fuerat, inventa sunt: imo pluribus ventriculi inflammatio; ut minus tibi es- mirum debeat, si eandem in proximis saltem inte- is, aut in his simul, & in ventriculo extitisse ab aliquo ex vegetabilibus veneno, productis duabus toriis recentibus ostendam. Solani quem furiosum itant, baccæ cum perniciosos alias effectus, tum xime in puellulo ediderunt: quem intra horas non ltas miserandis modis peremptum, cum Vir Cl. ireckius (*b*) incideret, vidit, inter cætera, Jeju- n, & Colon intestina valde inflammata. Fungi au- , & nominatim ex ea specie quam Vaillantius sic ignavit *Fungus mediæ magnitudinis totus albus*, an- superioribus prope Lutetiam Parisiorum id prope- dum fecerunt quod Romæ, dum scriberet Plinius) fecerant, ut *familiam interimerent*; nisi natura, xilio adjuta Experientis Medici Monnierii (*d*), qui nptomata omnia diligenter, & ordine describit, de qui comederant, quinque servasset. Idem Virginis e una omnium servari non potuit, cadaver perlu- ns, inter alia plura quæ apud ipsum videbis, in *triculo* circa pylorum quædam inflammationis in- ia, Duodenum autem intestinum vasis tunicarum nino sanguine refertis, interius, præter leves ali- t excoriationes, purpureis maculis distinctum, in ma inflammatum deprehendit. Ego vero & stinorum, & ventriculi inflammationem a vegeta- medicamento, sed acriori, eoque interdum perni- haud secus ac venenum, afferente, elleboro nigro uctam conspexi. Ita autem res se habuit.

5. VIR, cujus anni, si ex facie æstimares, nec- quinquaginta esse videbantur, corpore bene con- nato, subpinguis, colore laudabili, quamvis ad fu- n vergente, capillis autem, & barba nigris, ob rium quoddam melancholicum in Nosocomio cu- s, propediem erat discessurus, cum extractum sum- , quod vocant, ellebori nigri. Unde alvo soluta, a dejecit. Sed cum mali nihil expectaretur; pri- nocte, id est septima, an octava ex quo id sum- at, hora, vomitus, & ventris dolores ingruerunt. æ mox, calido hausto jusculo, visa sunt conquie- e circa horam noctis secundam. Quincta iterum terunt; iterumque minui visa sunt ita ut ante sex- lectum peteret: vomitu autem nihil rejecerat, materiæ ex viridi quasi nigrescentis quantum , aut tria cochlearia continere potuissent. Cubans scere visus est; certe nullam vocem indicem dolo- edidit, quam in proximis lectulis cubantes ægri verint. Hora tantum octava sonus quidam, ex ore emissus, a ministris auditus est: ad quem rrentes, hominem jam mortuum invenerunt. Quæ i, iis forte diebus, nempe circa medium Decem- n A. 1747. in Nosocomio Anatomen docenti, cum nt relata; quæsivi primum, quale ellebori extra- m, quantumque sumpsisset. Comperi autem idem d aliis dari ibi solitum esset, videlicet e re- s evulsis, contusisque radicibus simplici aqua pa- um; pondere autem semidrachmæ sumpsisse, cum sæpe quidem ad scrupuli pondus, interdum tamen quorum alvus non facile solvitur, ultra semidrachmam ulla noxa exhiberetur. Tunc autem quærenti, n aliud præterea quod nocere posset, homo acce- set, responsum est, imo in eo peccasse quod non accepisset omnia quæ debebat. Nimirum quibus id extractum darent, eos, hoc sumpto, serum bibere: non bibisse autem hunc, post ejus mortem esse cognitum, ibi videlicet reperto sero, ubi positum fuerat, ut hauriret. His ita perceptis, duodequadragesima a morte hora sectionem aggressi sumus. CADAVERIS artubus minime rigidis animadversis, Venter apertus est. Ventriculum, & intestina vel exterius hic illic inflammata conspeximus; ut cum Ileum intestinum alibi justa esset, alibi justo majori, aut minori latitudine; ubi æquo angustius erat, ibi pertenues tunicæ, & sine ullo rubore, alibi autem rubicundis striis distinctæ spectarentur. Tum ventriculo, & intestinis omnibus aqua immissa ablutis, & adapertis, illum cum annexa gulæ particula magna ex parte inflammatum, a sinistris tamen, non a dextris, invenimus; intestina autem hic illic, sic tamen ut minus levis in Tenuibus, quam in Crassis esset inflammatio, si Rectum excipias, in quo spatia quædam æque manifesto, ac ventriculus, erant inflammata. Nusquam tamen in cadavere hoc toto vehemens apparuit inflammatio. Lien æquo paulo major, & sima qua videlicet tangebat ventriculum, facie roseo colore, totus autem adeo laxus, ut dissecti interiora pene diffluerent. In jecinore nihil adnotatione dignum, nisi forte bilis color, qui, ut per vesiculæ tunicas transpiciebatur, ex viridi pallidus apparebat. Thorace adaperto, pulmones sani, & undique soluti: neque cor, aut vasa Magna quidquam habuere quod adnotarem, nisi quod in his parum sanguinis, in illo vix aliquid fuit levis concretionis polyposæ. Cranium cum secaretur, paucum sanguinolentum serum defluxit: paucusque mox sanguis in Crassæ meningis Sinibus, & majoribus per Tenuem ramis est animadversus. Cerebrum, quod in eo qui melancholico delirio laborasset a primo miratus sum, laxum adeo, ut cum dextere exemptum esset, in mensaque anatomica depositum, continuo ipsum hemisphæriorum, extrorsum collabentium, pondus distraxerit partem posteriorem Callosi Corporis, nec tamen ab obitu dies tum erat sextus. Ea distractio non prohibuit in reliqua superiore, quæ integra erat, ejusdem Corporis facie illum perspicere fasciculum qui per medium secundum longitudinem extat, nihil ab eo quod solet, discrepantem. Mox persecando cerebrum, neque in vasculis quæ per medullarem substantiam ducuntur, neque in Choroidibus plexibus defuisse sanguinem, vidi; sed eandem ubique laxitatem animadverti, ut in cerebello quoque, & Oblongata medulla, & in Pineali ipsa glandula, quæ major potius, & globosior apparuit, quam consuevit. In tanta autem cæterarum partium laxitate mirabile fuit, lacunar quod dexterum, sinistrumque ventriculi tertii parietem inter se conjungit, minime fuisse distractum.

16. Ex postrema historiæ hujus parte haberes quod exceptionis loco ad illa adderes, quæ de cerebro etiam melancholice delirantium alias (*e*) ad te scripsimus; nisi homo ante obitum jam sanus esse videretur. Ex reliqua autem habes quid a nigro elleboro aliquando accidat, & in ventriculo, intestinisque inveniatur. Scriptum est quidem ab nonnullis, & nominatim a Guillelmo Fabricio (*f*) non modo quod legerat, Virum Principem pharmaco, ex elleboro nigro parato, interemptum fuisse, verum etiam quod ipse meminerat, Matronam corpore satis validam intra sex horas mortuam esse ex quo devoraverat pilulas capitales, quibus nonnihil extracti ejusdem ellebori admistum fuerat; tametsi vix vomitum, & dejectionem bis moverant: quam utramque mortem non ipsi elleboro, aut ejus extracto, quo felicissime in se ipso, nedum in aliis, usus erat, sed præparantium negligentiæ, aut imperitiæ acce-

ce-

(*y*) apud Mead. in Append. supra ad n. 9. cit. (*z*) Obs. 5. cit. Hist. 1. (*a*) n. 12.
(*b*) Commerc. Litter. A. 1743. Hebd. 8. n. 4. (*c*) Nat. Hist. l. 22. c. 13. (*d*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1749.
(*e*) Epist. 8. n. 14. (*f*) Respons. ad Doring.

ceptam eſſe referendam jure cenſebat. Verum quæ ſymptomata eas præceſſerint mortes, aut quæ noxa in mortuorum interioribus reperta ſit, neque apud ipſum, neque apud alios legiſſe, nunc memini. Nam quod Ardoynus (*g*) ſymptomata ab hoc veratro enumerat immanem alvi fluxum, aduſtionem linguæ, eructationem plurimam, & inflationem, præter alia aliis quibuſdam, & in his elleboro albo communia, in quibus ſunt præfocatio, ſyncope, virium dejectio, ſudor frigidus, & ſpaſmus ab inanitione, ſi ex propoſita Obſervatione judicium ferendum eſt, magis fortaſſe pleraque hæc ſymptomata elleboro conveniunt albo, quam nigro. Certe in deſcripto viro non apparuerunt. At eorum quædam cum vehementi vomitione, quam recte ille albo adſcribit, in iis adnotata ſunt qui ab albo ſumpto perierunt, ut in muliere, quæ, uti refert Joannes de Muralto (*h*), poſt creberrimos vomitus, horrendis agitata convulſionibus occubuit, utque in tenero catello de quo Wepferus (*i*), mortuo ad eundem modum; quanquam canis de quo Courtenius (*k*), quadruplo ex eodem elleboro devorato paſſus quidem eſt vomitus, dejectiones, ſingultus, ſuffocationes, dolores etiam, ut videbatur; ſed evaſit tamen. Ut ut eſt; quæ in hoc viro acciderint ab nigro elleboro, accepiſti, ut illa pariter quæ in ejus viſceribus ſint deprehenſa. Ab albo enim elleboro ventriculum rubentem, imo etiam interne corroſum, & nigricantem repertum eſſe, ex catelli, & mulieris de quibus modo indicatum eſt, vulgatis ſectionibus ſcire poteras. Ab nigro autem quid humanus ventriculus, & inteſtina detrimenti ceperint, fortaſſe, niſi ex noſtra deſcriptione, pro certo cognoſcere non potuiſſes. Quod ſi illud ex eo, ut videtur, revera acciderit, quod is vir poſt devoratum extractum, larga, ut cæteri, potione ſeri, ab Hippocrate (*l*) etiam poſt veratrum nigrum imperata, non ſit uſus; hinc quoque illa quæ ſupra (*m*) diximus, de ſeri in iis qui acre venenum ſumpſerint utilitate, confirmantur. Fuiſſe autem virum ad inflammationem per ſe diſpoſitum, nec copia, nec conſtitutio ſanguinis oſtendunt, quippe cum paucus, & fluidus fuerit. Neque enim in quibuſdam negaverim, veneni effectus a corporis diſpoſitione augeri, cum facile agnoſcam, a prava ipſa corporis dipoſitione internum aliquando poſſe venenum gigni.

17. Et ſane veteres quoque Medici (*n*) *eoſdem fieri affectus*, agnoſcebant, *& a lethalis veneni potione, & a corruptione quæ a corpore ortum habeat*, videlicet *poſſe* hanc eſſe adeo *vehementem, ut veneni tum qualitatem, tum vires æquet*. Neque ex poſteris plerique deinceps alieni fuerunt ab hac ſententia. Quam neſcio an ulla confirmare evidentius poſſit, quam hæc Obſervatio, mecum olim communicata ab Joanne Franciſco Cicognino Forolivienſi, ſpectato, dum viveret, experientique Chirurgo, qui ut Florentiæ didicerat, ſic Redii more periculum fecit.

18. FILIOLUS Franciſci Ridolfi Pictoris Forolivienſis, Tertiana febre maceratus, extenuatuſque, noviſſime diris convulſionibus ingruentibus confectus fuerat. ABDOMINE inciſo, apparuerunt inteſtina ad contractum meſenterium retracta, eorum tunicis ſubrigidis, & quaſi exſiccatis. Quæ, ut ventriculus quoque, multam continebant æruginoſam bilem, cujus attactu ſcalpellus violaceo colore inficiebatur. Eundem ſcalpellum, eadem bile ſtillantem, in carnem unius, & alterius columbi cum leviter impreſſiſſent ſic quidem, ut bilis intra vulnus remaneret; haud multo poſt uterque tremens, & convulſus periit. Quin etiam mica panis, illa admiſta bile, a gallo devorata, hic quoque parem habuit exitum.

19. Etſi eximius olim inter Patavinos Profeſ[...] Medicus Jo. Dominus Sala (*o*) aſſeverabat, in[...] venena *raro generari in corporibus alioquin boni [...]tus, & nullis commiſſis erroribus; rarius ita [...]pente, ut ex aliis partibus, aut aliis acciden[...] æger non prævideat;* tamen hoc ipſo quod raro, [...] rariſſime contingere id poſſe, non negabat, ab i[...] quibus ſupra (*p*) indicatum eſt, diſcrepabat M[...]cis, qui (*q*) extantibus aliquo in homine v[...] ſignis, minime dubitabant, *facile diſcerni poſſe [...] qui venenum ſumpſerunt, ab iis qui aliunde*, n[...] intus genito veneno, *affecti ſunt*. Qui enim *ſ[...] natura probis humoribus abundarent, ac ſanorum* [...]ſe geſſiſſent, eos *venenum ſumpſiſſe*, ajebant. Eſ[...]te aliquid in eo proferendo judicio, ſanus, an n[...] homo eſſet quo de agitur. Nam in Severino Fal[...] ut petitis ex Sepulchreto (*r*) exemplis utar; n[...] omnium quæ ſumeret, vomitus, nec ventriculus [...]tus rubicundus, & tantum non excoriatus vene[...] noviſſime præſertim dati, ſuſpicionem movere p[...]rant, cum ſcorbutus, vagæ febres, dein appe[...] dejectus, & ſæviſſimi ſtomachi dolores jam di[...]xaſſent. Contra in Juvene de quo Salæ quære[...] ſententia, præter cætera exhibiti veneni indicia, [...] quod boni eſſet habitus, & bene valeret, ta[...] apud Salam poterat, ut cum in Relatione altera [...]ſe is Juvenis ſcriberetur valetudinarius, & mali h[...]tus, ille ſuam ſuſpicionem primam molliret. Ta[...] ut ſapiens vir erat, neque primo fuiſſe, neque ſe[...]do non fuiſſe venenum exhibitum, pro certo [...] reſpondere. Et ſane ut abundet corpus bonis hu[...]ribus; iſta ipſa abundantia facit, ut homo *ſ[...]cta habere bona ſua debeat*, nimirum ne *retro*, [...] *ruina quadam, revolvantur*: quæ Celſi (*ſ*), Hi[...]cratis (*t*) monitum ſecuti, ſunt verba. Nefarios [...]tem veneficos, ut nulla ſuo de ſcelere ſuſpicio ſit, [...]fectæ valetudinis occaſionem haud raro aucupari, [...]vimus: quod & una monſtrat ex ſuperioribus n[...] Obſervationibus (*u*), & alias alibi factum eſſe [...] tiquis etiam temporibus, animadvertimus. Sic v[...]tiſſima fœmina, & filio magis, quam genitori[...] digna, Agrippina (*x*), cum maritum veneno [...]lere ſtatuiſſet, iſque valetudine adverſa correptus [...]ſet, hanc ſibi *oblatam occaſionem* non omittendam [...]tavit, eademque ad facinus occultandum aliis i[...]per non inſolitis veneficorum fallaciis uſa eſt. [...] enim, ut opinor, venenum *delectabili cibo bo[...]rum* infudit viro *avidiſſimo ciborum talium* ([...] ut multum ex iis comedendo, noxam tum ex [...]mia copia, tum ex pernicioſo fungo aliquo, [...]letis quaſi per coqui errorem interjecto, co[...]xiſſe videretur, ſive, ut accidit, *excruciarent [...] lores*, ſive *niſus vomendi*, ſive *ſoluta alvus*, ſiv[...]iam *febris* magis exercerent; hanc enim & p[...] *annos cum ipſo vixiſſe*, & *cum illo* in cælum *v[...]ſe*, L. Annæus Seneca (*z*) indicavit. Hos, [...] alios ejuſmodi caſus ſi mecum animadverteris; ſ[...] ſceleſtorum hominum dolos, qui Medicis ſæpenu[...] imponunt, in quibuſdam ægris facilius poteris i[...]noſcere, aut ſaltem, atque utinam in tempore, ſ[...]cari, ſimul non ratione ſolum, ſed ex Obſervati[...]bus etiam intelliges, certa quædam ſymptomata, [...] ſitim, & certos quoſdam morbos, ut febrem, qu[...] nonnullis adeſſe dicuntur, ſi venenum ingenitum [...] adeſſe etiam poſſe, cum venenum præbitum eſt, [...] quoque præceſſiſſe. Itaque laudatus Sala, etſi v[...]num *generari ſine febre*, negabat; non tamen pro[...]rea in ſecunda Reſponſione huic ſigno tantum trib[...] ut mortuum eſſe illum Juvenem ab ingenito vene[...] affirmaret. Nec vero ut idem affirmemus, cogit q[...] nullus inſolitus odor, aut ſapor, nullusve in deglutien[...]

a[...]

(*g*) De Venenis l. 3. c. 13. (*h*) Sepulchr. l. 3. S. 8. Obſ. 6. (*i*) l. 4. S. hac 10. in Additam. Obſ. 8.
(*k*) Saggio delle Tranſaz. trad. dal Dereham T. 3. c. 9. §. 6. (*l*) De Intern. Affect. n. 45. apud Marinell.
(*m*) n. 11. (*n*) Vid. Gal. l. 6. de loc. aff. c. 5. (*o*) Vid. Sepulchr. l. 3. S. 7. in Schol. ad Obſ. 1. & 2.
(*p*) n. 17. (*q*) Galen. c. 5. ibid. cit. (*r*) Obſ. 1. & 2. modo cit. (*ſ*) De Medic. l. 2. c. 2.
(*t*) Sect. 1. Aph. 3. (*u*) n. 6. (*x*) Vid. Tacit. Annal. l. 12.
(*y*) Vid. Sueton. de duodec. Cæſarib. l. 5. c. 44. (*z*) Apocolocynt.

post deglutitionem dolor in ore, aut faucibus per-
us sit. Ut enim improbi Regis Persei (*a*) pol-
ationem prætercam veneni *quod nec in dando*, *nec*
m ullo signo deprehendi posset, & hic quoque alia
: dici possent, omittam, ex meis supra (*b*) nar-
s Observationibus satis intelligis, vel sine iis in-
is deglutitum esse venenum. Neque contra ex eo
d animal quodpiam ab iis quæ vomitu rejecta
t, devoratis male habeat, inferendum esse cum
s, vomitum illum non ab interno, sed ab assum-
esse veneno, proposita novissime Observatio (*c*)
s indicat.
o. Sed & ea quæ in ventriculo mortuorum appa-
t, ut imponere aliquando possint, docet id quod de
ckio paulo ante (*d*) commemoravi. Eodemque
es quod ex Ballonio (*e*), itemque ex Riolano
) in Sepulchretum retulerunt, in toxici dati su-
ione cum ventriculus exanthematis obsitus reper-
esset, parum abfuisse, quin constanter Medici su-
ionem illam confirmarent, nisi admoniti fuissent,
exanthemata a morbillis esse, qui cum erumpere
cute quidem cœpissent, sed ob virium infirmita-
non perrexissent, ventriculum occupaverant: ean-
nque suspicionem in multis subito extinctis falso
e esse ortam, quod fundi ventriculi potissimum
s sinistra intus, extraque nigresceret; cum id non
eno, sed sanguini esset tribuendum, ibi intra ve-
as restitanti quæ ad ramum pertinent, *vas* olim
ve nuncupatum. Sed neque e contrario quævis in
triculo animadversæ maculæ contemnendæ sunt.
rum inter oculos, & lucem expandendus apertus
riculus est. Sic enim qui maculis dumtaxat qui-
dam aspersus videbatur, eundem, referente Ballo-
(*g*), minimis foraminibus pertusum deprehen-
nt, veneni indiciis: quanquam tunc quoque dispi-
dum ex indiciis aliis crediderim, externi, an in-
i. Quin aliquando non manifestum modo, sed &
num ulcus in ventriculo reperiri potest, cujus o-
iis prima signa toxici deglutitionem consecuta esse
antur, neque res tamen sine dubitatione esse. Sic
uvene de quo Fabricius Hildanus (*h*) post lau-
convivium primus stomachi dolor inceperat, ex
paulatim aucto, & acerbissimo facto cum obiis-
magnumque ulcus inventum esset, a superiore
riculi orificio in hunc deorsum se extendens, Pa-
es quidem id ab exhibito veneno repetebant; ipse
m Fabricius veri similius censebat, ab osficulo
uo acutissimo ulcus incepisse, infixo in rugam ali-
n illius orificii: nam si a veneno sumpto facta
exulceratio; ea, inquit, *potius in ipso fundo*,
n in ore ventriculi, extitisset. Attamen qui dis-
ire a Fabricio vellent, objicere possent duas puel-
non sine veneficii suspicione mortuas, in quarum
ra Joannes de Muralto (*i*) juxta idem orificium
quinque stigmata inusta reperit, in altera Petrus
vius (*k*) illud ipsum orificium duobus locis ero-
deprehendit: atque ut virum silerent ab eodem
vio (*l*) ob eandem suspicionem apertum (nam
er orificii illius erosam substantiam, erosam quo-
habuit reliquam internam ventriculi faciem) ca-
tamen producerent, de quo in Historiis a Wep-
(*m*) editis, qui cum arsenicum devorasset, po-
die mortuus, atque incisus, *circa stomachum in*
triculo superficiem rubram & inflammatam ostendit;
fundo autem *ventriculi & circa pylorum nullum in-*
mmationis vestigium. Denique ut melius appareat,
m difficile in hac materia judicium sit, videri ali-
ndo potest in hujusmodi suspicionibus venenum
um in ventriculo esse deprehensum, ut in Matrona
qua Bened. Silvaticus (*n*), *pulvisculus* ille *coloris ci-*
cii ulceratæ ventriculi parti adhærescens pro *lucu-*
lentissimo præbiti veneni *indicio* acceptus, vel ut in Muralti puella paulo ante memorata, pulvisculus ille alter *arenosus*, qui ex humoribus in ventriculo inventis, & mundo vase exceptis subsedit. Verum nisi deprehensus pulvis ea copia sit, ut a peritis probe examinari, & pro veneno agnosci queat, aut nisi illius particulæ, erosis ventriculi tunicis adhærentes, ejusmodi sint, ut per se facile se prodant, ut *gilla* illa quam iis adhærentem Heersius (*o*) invenit, sive ut arsenici albi frustula, quæ iisdem inhærentia vidit, & vix evulsit Salmuthus (*p*), & in muliere quoque de qua est prima hujus Epistolæ Observatio (*q*), facile agnoverunt; nihil inde pro certo licebit pronunciari.

21. Quæ omnia, atque alia quæ Etmüllerus; filium dico; in Programmate perpendit Lipsiæ edito A. 1729. erudite, & prudenter ostendens, quam arduum, & periculosum sit certi aliquid in ejusmodi quæstionibus constituere; quæ, inquam, omnia quotiescunque mecum ipse considero, toties sentio, jure meritoque esse a me factum, cum in quibusdam dissectionibus quas hic proponere potuissem, alibi autem ad te scripsi (*r*), venenum ingenitum, an ingestum esset, nolui pronunciare. In ea tamen in qua non ventriculum modo, & Duodenum intestinum, sed & œsophagum erosum deprehendi (*s*), magis audere potuissem, si pro certo notum fuisset, nullas extitisse vomitiones per quas rejectum venenum, fortasse ingenitum, ex parte aliqua restitando, œsophagum forte læsisset. Non leve igitur veneni devorati indicium erunt ventriculi erosiones, si nulla quidem cum vomitione, & cum œsophagi tamen sint erosione conjunctæ, præsertim si in eo reperiantur, qui cum sanus hactenus fuerit, nihilque in victus ratione peccaverit, repente post ingestum quidpiam, insoliti potissimum saporis, aut odoris, stomachi doloribus, aut angoribus, aliisque sumpti veneni signis correptus, intra perbreve tempus obierit. Non levis, inquam, ex hisce omnibus, aut plerisque in unum junctis conjectura ducetur. Sed res certa erit, ubi in ventriculo, aut proximis intestinis venenum ipsum reperietur facile agnoscendum. Videsis Hoffmanni quoque (*t*) indicia super historiis aliquot, dignis quæ in Sepulchretum referantur: ita & symptomata, & dissectiones proponunt, minime omissis rationibus unde inter notas præbiti veneni, & nominatim arsenici, pluribus communes, huic non fuisse, illis fuisse datum venenum, intelligamus. Sed præcipuum illud dati veneni testimonium, ejus portio in visceribus reperta cum pro varia venenorum conditione, exigua copia, cum aliisque rebus mistione non sæpe occurrat; idcirco indicia aliunde quærenda sunt, quorum alia cum ad Judices rerum capitalium attineant, a me prætermittuntur, aliud autem, ad Medicos spectans, non est reticendum, quamvis per se obvium, & a me semel, iterumque animadversum. Nam præter id quod A. 1711. a me visum, & supra (*u*) adnotatum est, cum videlicet tres qui ex eadem pulte comedissent, omnes brevi post sumpti veneni symptomatibus laborarunt, jam antea autumno A. 1709. acciderat, ut me plures meorum civium intra paucos dies advocarent, quos cum scirem familiariter inter se versari, & convivari nonnunquam solitos; communem aliquam eorum in unum tempus incidentium ægrotationum causam suspicatus, interrogando comperi, ex quo novissime simul omnes epulati essent, primum minus bene se habuisse, mox autem ægrotare cœpisse. Quæsivi, an præter ipsos alii in eo convivio fuissent. Cum & fuisse, & quotquot fuerant, jam omnes, ne uno quidem excepto, ex morbo decumbere, accepissem, nec quenquam tamen aut plus æquo, aut quidpiam minus sa-

(*a*) Vid. Liv. Hist. l. 42. (*b*) n. 7. (*c*) n. 18. (*d*) n. 19. (*e*) Sect. hac 10. Obs. 4. §. 10.
(*f*) l. 3. S. 7. in Schol. ad Obs. 10. (*g*) Sect. ead. Obs. 17. §. 1. (*h*) Ibid. Obs. 5. cum Schol.
(*i*) l. eod. 3. Sepulchr. S. 8. Obs. 7. (*k*) l. 4. Sepulchr. S. hac 10. Obs. 4. §. 7. (*l*) Ibid. §. 8.
(*m*) Ibid. in Additam. Obs. 13. Hist. 12. (*n*) Ead. S. 10. Obs. 5. (*o*) Sepulchr. l. 3. S. 8. Obs. 8.
(*p*) Ibid. Obs. 5. (*q*) n. 3. (*r*) Epist. 29. n. 18. & seqq. (*s*) Ibid. n. 20.
(*t*) Medic. Rat. Tom. 4. P. 3. S. 2. c. 8. in Enarrat. Morb. Obs. 2. 3. 4. (*u*) n. 7. & seq.

ſalubre ſumpſiſſe, autumno autem illo raros in civitate ægros eſſe, animadverterem, vix dubitandum eſſe, intellexi, quin pravi aliquid, & veneno ſimile ex errore fortuito aliquo ſive epulas, ſive potiones, quibus in eo prandio uſi fuerant, infeciſſet. Verum quam facile erat hoc generatim conjicere, tam erat difficile ſive ex ægrotantium ſymptomatibus, ſive ex accurata, & ſæpe repetita perquiſitione quidnam illud fuiſſet, aſſequi. Symptomata enim pro alia aliorum ætate, diſpoſitione, & temperatura alia in aliis erant; quanquam in pluribus, inter cætera, alvi fluxus erant, & tormina, in aliquo, ſine torminibus, ſinceri ſanguinis dejectiones. Perquirendi autem verum ut optimam occaſionem haberem, eo libentius præter eum qui prandium dederat, ancillam etiam quæ coxerat, & reliquias comederat, liberaliter curandam ſuſcepi; uterque enim graviter, ancilla autem graviſſime ægrotabat. Huic igitur non ſemel oſtendens, quanto minus difficilis curatio eſſe poſſet, ſi mihi uni diceret quid per errorem admiſiſſet, aut ab aliquo admiſſum eſſe, conjiceret; nunquam exprimere aliud potui, niſi hoc unum, quo cogitaret magis, eo magis id ſe ignorare. Quæ cum ita eſſent; neceſſario coactus ſum unicuique ſic mederi, ut ſingulos hæc, vel illa ſymptomata gravius, aut levius urgebant. Quidam brevi, & facili; ſed reliqui longa, & difficili curatione ſervati ſunt; ut in quibuſdam bimeſtris fuerit, in eo qui ſanguinem dejecerat, quadrimeſtris. Unus ex omnibus qui morbum diutius contempſerat, undevigeſima ex quo cubare tandem cœperat, die febri, cum ſingultu, convulſivis tremoribus, aliiſque malignis ſymptomatibus juncta, fruſtra me, & ſeniore ejus Medico, quæcunque poterat, opem ferentibus, confectus eſt.

22. Quæ una fuiſſet reliqua, ignotam illarum tot ægrotationum quærendi via, anatome videlicet, eam plures, variæque rationes prohibuerunt. Quarum aliquæ alterius quoque ſectionem vetuerant, quem non levis conjectura erat, ex opio, per Pharmacopolæ errorem minus parce præbito, deceſſiſſe. Cujus diſſectio eo nunc mihi gratior eſſet, quod in brutis animantibus, poſt datum largius opium inciſis obſervata ab Experientiſſ. Sproegelio (*x*) minus convenire, video, cum iis quæ in cane adnotaverat Cel. Meadius (*y*). Cæterum de abuſu opii deteſtabili apud veneficos nullum a me verbum expectes in ſcriptis quidem. Res enim ejuſmodi, a Medicis alioquin non ignorandas, utinam ſecretis dumtaxat inter ſe colloquiis agitaſſent; chartis autem non commiſiſſent, ne quod ad curationem excogitandam ſcire neceſſe eſt, id a nefariis hominibus ad latenter, & impune occidendum eſſet detortum. Quamobrem Galenus (*z*) Orpheum cognomento theologum, Horum Mendeſium juniorem, Heliodorum Athenienſem, alioſque librorum de iis compoſitionibus Auctores uſque adeo reprehendit, ut ne illud quidem concedat, earum notitiam Medicis ſaltem eſſe neceſſariam, ut iis qui ſumpſerint, poſſint ſuccurrere. Utcunque id eſt; ſane de venenis etiam aliis ſapientius quædam poſteriores magni cæteroquin Medici preſſiſſent; non epiſtolis, atque adeo libris editis vulgaſſent.

23. Eorum autem qui a morſu, aut ictu venenoſæ beſtiæ interierint, nullas memini aut a me, aut ab Amicis inſtitutas eſſe diſſectiones, ſi illas excipias quæ ad morſum attinent rabioſi canis, a me tecum alias (*a*) communicatas. Scilicet *Italia, frigidioreſque regiones hac quoque parte ſalubritatem habent, quod minus terribiles angues edunt*, quam æſtuoſæ; ut veris Celſi (*b*) verbis utar. Nec fere aliter ſe res habet in venenatis beſtiolis, quæ ſunt anguibus minores; certe autem de iis in quibus ego verſ[...] ſum, minus æſtuoſis Italiæ partibus non vera Boerhaavio (*c*) retulerunt, qui hæc narrarunt *Italia, ubi magna vis ſcorpiorum eſt, neminem ſ[...] diverſorium quin hoſpes ei lagenam oleo ſcorpi[...] plenam indicet; quod vulneri, ſi quod ei beſtiola [...] xerit, continuo inungat, ſic mortis evitaturus pe[...] lum*. Sed neque tam raros eſſe, Exterorum quis [...] dat in terra Italia, quam Plinius (*d*) videtur [...] pſiſſe. *Sæpe*, inquit, *Pſylli, qui reliquarum [...] na terrarum invehentes, quæſtus ſui cauſa pereg[...] malis implevere Italiam, hos quoque* (ſcorpio[...] *importare conati ſunt: ſed vivere intra Siculi cœl[...] gionem non potuere. Viſuntur tamen aliquando in [...] lia, ſed innocui*. Si ea ſinerent quæ de vulga[...] ſcorpiis ſequuntur; non de his, ſed de voluc[...] Africæ ſcorpionibus de quibus noviſſime dixerat, [...] nium multo libentius propter ea quæ paulo ante [...] pſerat, interpretarer. Cum vero non ſinant; d[...] aliquid ſuſpicor: certe ii qui Romæ ante Plin[...] ſcripſerunt, Lucilius, & Cicero, raram beſti[...] exempli loco non ſic memoraſſent, ille quidem ([...] *ut ſcorpiu' cauda ſublata*, hic vero (*f*) *ſerpere a[...] culos, nare anaticulas, evolare merulas, cornibus [...] videmus boves, nepas aculeis*; ſed potius *veſpas [...] leis* ſcripſiſſet, ut imperiti olim ediderant, aut [...] *nepa*, quid eſſet, ignorarent, aut certe quod Non[...] (*g*) neſcirent ita uti deſcripſimus, duo poſt[...] Ciceronis verba produxiſſe, neque aliter, ut i[...] ſcribendi ordo, & ſententia poſtulant, producer[...] tuiſſe. Quod ſiquis tamen credat, Plinium in [...] ſcorpios *innocuos* eſſe, dicere; id vero ut pluri[...] ita eſt, nec memini, in Civitatibus ubi vitam [...] vel frequentiſſimis, Medicum unquam, aut Ch[...] gum fuiſſe advocatum, ut vulneri, a ſcorpione i[...] cto, mederetur; nedum ex eo vulnere quenquam [...] tuum, ut in cadavere veneni effecta poſſent inq[...] Quin etiam ab noſtris Falloppio, & Valliſnerio i[...] confirmari, videris. Hic enim (*h*) venenum [...] *innocuum* ab noſtratis ſcorpionis aculeo prodire, [...] pſit; Falloppius autem (*i*), *in noſtra regione, [...] ſcorpiones ſunt minus venenoſi*, non oriri tumore[...] loco ab ipſis icto, ut in regionibus calidis, ſed [...] *tum puſtulas, ac tubercula parva variolis ſimilia*. [...] que ut Medicorum auctoritate qui in Italia [...] temporibus, vel locis, vel utriſque magis quam [...] illi, diſtent a nobis, idem comprobemus, [...] Scribonium putas, ſi noxios in Italia vidiſſet ſcor[...] nes, ad hunc modum fuiſſe ſcripturum (*k*) [...] *Africa, aut ſicubi ſcorpiones ſunt noxii*, Cornel[...] autem Celſum (*l*) *inter peregrina, & aliquanto [...] gis peſtifera*, quam noſtratia, ſcorpionis venenum [...] ſiturum fuiſse? Poſuiſse autem, non quod ſcorp[...] ſed quod perniciosus ſcorpio eſset peregrinus mihi [...] dem illa ejus verba poſt varia recenſita remedia [...] videntur indicare (*): *Cognovi tamen Medicos, qu[...] ſcorpione ictis nihil aliud, quam ex brachio ſangui[...] miſerunt*. Loco autem, non tempore, a nobis d[...] bat Redius, diſtatque Gentilis, Medici ambo Etru[...] Quorum primus (*m*) idem quod Plinius, affirma[...] propterea quod centies viderat ſcorpiorum vendit[...] nudas manus in ſacculos inſerere iiſdem plenos, & [...] pe ictus ab iis referre, neque unquam, tametſi [...] vente canicula hæc fierent, cum ullo vel minimo c[...] ſequente veneni indicio. Alter (*n*) a ſcorpionum i[...] bus funeſta mala fere non oriri, niſi in Africa. [...] Italis enim ſcorpiis ictos aliquos eſse quidem mortu[...] ſed pauca admodum ab rerum naturæ Scriptoribus [...] juſmodi referri exempla.

24. Duo Vir ille Eruditus producit, alte[...] e[...]

(*x*) Exper. circa varia venena &c. Exp. 15. & ſeqq. (*y*) Tract. de Venenis Tent. 5.
(*z*) De Antidot. l. 2. c. 7. (*a*) Epiſt. 8. (*b*) De Medic. l. 5. c. 27. n. 10.
(*c*) Prælect. ad Inſtit. §. 1132. (*d*) Nat. Hiſt. l. 11. c. 25. (*e*) ex Satyr. l. 30. n. 23.
(*f*) De Finib. l. 5. (*g*) De Propr. Serm. in *Nepa*. (*h*) Opere Fiſ. Med. Tom. 2. P. 1.
(*i*) Tract. de Tumor. c. 3. (*k*) Compoſ. Medic. 164. (*l*) c. 27. cit. (*) Ibid. n. 5.
(*m*) Eſper. int. agl. Inſ. (*n*) Annotaz. alla pag. 66. v. 23. della Lett. Filoſ.

x Ferrario, ex Lanzono alterum. In utroque vomi-us, imo in altero ipse volvulus intra horas aliquot ethalis. Juvat exempla alia addere, quotquot inter cribendum succurrunt, funesta fortasse futura, nisi bstitissent remedia. Proferam autem eo libentius uod Patavii pleraque acciderunt. Cortusus noster ci-em hic suum, a magno scorpione vulneratum, *jam nimi deliquio detentum, brevi admodum tempore re-ocavit ad vitam* externo pulveris auxilio quem a Matthiolo (o) acceperat. Benivenius (p) famulum simili ictu, quamplurimo statim frigidissimo sudore erfusum, theriaca ex generoso vino exhibita, illico iberavit. Clari Veronæ Medici Petri a Castro indi-em digitum pupugerat scorpius, dolore, & frigore nox totum brachium invadente, cum ipse, parum roficientibus remediis cæteris, eo liberatus est quod micus ejus Rhodius (q) memoriæ tradidit, hoc uoque adjiciens, anno tamen insequente rediisse do-orem eodem tempore cum tumore digiti phlegmono-e. Sed & se quosdam Patavii scorpiorum *ictus tumo-e ac dolore graves animadvertisse*. Quin ipse quoque Vallisnerius, qui, ut supra (r) dixi, illorum vene-um apud nos *quasi innocuum* esse, agnoverat, deni-ue, mutata quadantenus sententia, in Specimine *Al-habetico*, quod imperfectum reliquit, Historiæ Me-icæ, & Naturalis (f) *hyeme* quidem illud *esse inno-uum, sed æstate vel in nostratibus* affirmavit *esse mor-iferum*. Cujus tamen rei unum, haud amplius, xemplum protulit, nimirum adolescentulæ cui sub aniculæ ardoribus in collo ictæ *paulatim membra fie-ant gelida*, neque ex multis auxilium aliud profuit, uam oleum, *controveleni* dictum, Magni Etruriæ ucis, interius, exteriusque usurpatum. Verum illud rimum meminisse te, velim, non fuisse hæc denique nesta exempla: deinde quid pauca adeo ad innumera ia, omnino discrepantia? quid hoc ipsum ultimum l tot illa quæ indicavimus (t), Redii eodem fer-idissimo anni tempore? Quo tametsi fatear, & vene-m hoc acrius fieri, & hominum corpora ipsius no-s magis opportuna; tamen Octobri mense casus ac-dit Petri a Castro, & circa Junii finem is qui a anzono (u) verbis Medici qui affuerat, descriptus t. Qui, & Ferrarii quoque alter si funesti, & per omitiones quidem fuere; at in hoc scorpius intra os ormientis pueri irrepserat, idque sauciaverat; in o autem fœminæ, chlorosi laborantis, extre-um, dum in latrina alvum exoneraret, intesti-m ferierat. Quanti autem referat ad augendam, ccelerandamque veneni noxam, si non modo ictum orpus tenerius, imbecillius, ægrumque sit, sed & rs icta sit ipsa mollior, & exquisitiore sensu præ-ta, cum per te intelligere satis potes, tum nisi hoc natur, aliquanto minus facile est assequi, cur non que omnibus graves accidant non apud nos tantum, l & apud alios; si Africam, & alia æstuosa loca ex-pias; scorpionum ictus.

25. Ubi enim attendo illa quæ apud Monspelienses bita sunt, experimenta, facile adducor, ut cre-m, non secus ac apud nos, ibi quoque scorpiorum tus ut plurimum esse innocuos. Nec vero experi-enta illa dumtaxat dico quæ ibi a Courtenio (x) . 1679. sunt instituta. Nam quod a pluribus scor-onibus lingua catelli compuncta fuerit, ejusdemque dominis cute nonnihil diducta, musculi ipsi ab il-s non semel icti, arte etiam altius appresso aculeo, nenoque e subjecta vesicula in vulnera expresso, ca-s tamen nihil detrimenti ceperit, ut neque colum-us, sæpe ad eundem modum a scorpione sauciatus: ntra autem quod talpa, cujus latus scorpio pepuge-t, continuo mortem convulsa obierit; discriminis usam afferre hanc posses, quod catellus, & colum-s ab inertibus, infirmisque scorpiis, quippe ineun-Januario mense, talpa autem a valido, acrique, ut pote circa medium Quinctilem, sauciata fuerit. Pericula igitur illa potissimum specto quæ ibidem quinquaginta, opinor, post annis fecit Vir Cel. Maupertuisius (y). De novem canibus, tribus parvis pullis, & uno mure quos scorpii percusserant, unus omnino canis, & is quincta ex quo percussus fuerat, hora post sæpe iteratas vomitiones convulsus, mortuus est; animalia duodecim reliqua nihil omnino læsionis retulere. His tamen per eosdem, ut videtur, dies, certe autem a scorpiis ejusdem generis, ad eundemque modum validis, acribus, ferocientibus eadem loca icta fuerant; ut hinc nulla repeti possit discriminis causa, cur unus, haud amplius, canis interierit, præsertim cum is ab uno, cæterorum aliqui a pluribus scorpiis vel multo pluries, multoque profundius defixo aculeo sauciati essent, iisque promiscue tum maribus, tum fœmellis, itemque recens ablatis, ut neque in sexus varietatem, neque in venenum, forte in priores ictus omnino insumptum, conjicere liceat discriminis causam, sicut merito Redius (z) non in viperis solum, sed etiam in scorpiis Africanis conjecit. Conjici tamen in alia, atque alia potest, & in aliquod fortasse eorum quæ a Maupertuisio indicantur. Quoniam vero tam raro accidit, ut gravem scorpiones afferant noxam; facilius crediderim, eorum plura simul convenire oportere, ut afferant, aut fortasse aliud aliquod addendum esse quod præcipuum sit. Exemplo rem declarabo.

26. Apud Veteres volucre erat animalculum, *cui nomen asilo Romanum est*; ut Virgilii (a) verbis utar; *œstron Graii vertere vocantes*. Idem a Latinis *tabanum* quoque esse dictum, indicat M. Varro (b), sed Plinius (c) magis. Id animalculum sitne idem quod modo apud nos tabanus dicitur, si forte quæras; facile negabo: sitne vero quod Etrusci adhuc asilum vocitant; dubius hærebo. Nam id certe aut non Veterum asilus est, aut non semper idem efficit quod Veteres nobis descripserunt, ut vulnerata boum cute hos concitet in furorem. Hocque adeo verum est, ut Vir Præstantissimus Reaumurius (d) sibi quærendam causam censuerit, cur interdum id faciat, alias non faciat. Itaque cum ipse nullum, secus ac Vallisnerius (e), in eo acrem, quem in vulnere relinquat succum agnoscat, minime quærit, aliasne plus relinquat, alias minus: sed neque credit, discriminis causam ab altius, aut minus alte defixo aculeo esse repetendam, propterea quia hic neque tenuior est, neque minus alte defigitur, quam bubulcorum stimulus, boum cutem alte perfodientium sæpe, at nunquam idcirco in furorem agentium. Ipse igitur censet, cum asili aculeus subcutaneum aliquem crassiusculum nervum forte compungit, tum bovem furere; cum eum non compungit, non furere. Ego vero ne tum quidem si essem in hujus animalculi dissectione vel maxime exercitatus, mihi tantum sumerem, ut in dissensione Virorum qui pares ætate hac minime habuerunt in perdifficili Insectorum historia, aliquid adversus alterutrum pronunciarem; sed potius, quod mea erga memoriam utriusque observantia postulat, darem operam, siqua fieri id posset, ut componeretur utriusque sententia, simul ad crassiusculum compunctum nervum, simul ad acrem instillatum succum respiciendo, si forte hunc ex asilo alicunde in vulnus existere, invenire possem, eaque ratione scrupulum quendam mihi penitus evellere, factu perdifficile credenti, ne bubulci quoque stimulus in crassiusculum nervum unquam incidat, bovemque in furorem agat. Nunc vero Summi Viri conjecturam ab asilo ad scorpium, in quo utramque componere sententiam licet, transferentes, gravia ex ictu hujus tunc mala sequi, veri similiter suspicamur, cum crassiusculo cuipiam nervo, aut alii exquisiti sensus parti simul vulnus infligit, simulque acerrimum vene-

(o) Vid. hujus Comment. in Dioscor. l. 6. c. 29. (p) De abditis Morbor. caus. c. 56. (q) Cent. 3. Obs. Med. 90. (r) n. 23. (f) Opere Tom. 3. P. 4. alla voce *Scorpione* (t) n. 23. (u) Eph. N. C. Dec. 3. A. 1. Obs. 20. (x) §. supra ad n. 16. cit. (y) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1731. (z) cit. supra ad n. 23. (a) Georg. l. 3. v. 147. (b) De Re Rust. l. 2. c. 5. (c) Nat. Hist. l. 11. c. 28. (d) Memoir. pour serv. à l'Hist. des Insect. Tom. 4. Mem. 12. (e) Opere Tom. 1. P. 4.

num immittit. Sane tum animalia quæ hinc mortua memoravimus (*f*), tum quæ Redius (*g*) per Africanum fcorpionem occidit, convulfa periere, tum convulfa quoque ea mulier de qua fupra dictum eft (*h*), cum quæcunque alia fymptomata in ipfa, & cæteris etiam qui mortui non funt, hominibus apparuerunt, facile per convulfiones licet explicare : & venena quoque alia, ictu, aut morfu venenoforum animalium communicata, per nervos potiffimum nocere, laudabilis Cl. Meadii (*i*) fententia eft.

27. De immiffo autem fimul cum aculeo etiam veneno, nulla amplius reftat dubitatio. Nam etfi pofteaquam Plinius (*k*) *tenui fiftula perforatos* effe, tradiderat, *fcorpionum aculeos, venenum infundentes*, & (*l*) hoc *ab iis candidum effundi*, *Apollodorum auctorem effe ;* Galenus (*m*) extitit, qui *nullum apparere foramen*, fcriberet, *in* eorum *aculeo*, ideoque *aut perquam exiguum effe id quod injiceret*, *aut nihil omnino*, quin etiam Redius (*n*) ne in majori quidem fcorpio, nempe Africano, ullum videre foramen potuit, quantumvis oculo exquifitiffimis vitris inftructo ; hic tamen non modo ex Aretino antiquo Scriptore (qui e Plinio exfcribere potuerat) fed ex propriis multis in eodem illo fcorpio obfervationibus, album ex aculeo prodire humorem, confirmavit ; alii autem foramina, nedum foramen, perviderunt, quos inter Vallifnerius (*o*) in primis fuit, qui deinde, nec femel, edidit, oftenditque tum quare ab Redio vifa non fuerint, quippe in ipfo extremo acumine quærente, tum quare in extremo effe non debuerint, videlicet ne fi veneni canaliculus ad extremum ufque aculei perduceretur, hujus neceffariis tum fubtilitati officeret, tum firmitudini, obturationi autem a minima quavis in quam incurreret, materiæ particula obnoxius fieret. Ne vero dubites, num foramina, eaque non in extremo aculeo, in noftratibus quoque fint fcorpiis ; qua ratione in his etiam perfpexerit elegantiffimo Vir ingenio Ferdinandus Antonius Ghedinus, & ipfe ad me fcripfit A. 1707. & Vallifnerius communicatas a me Ghedini litteras vulgavit. Peculiaria hæc habet Vallifnerius, aculeum triangularis inftar pyramidis tres facies habere : in harum fingulis fingula effe foramina : humorem per hæc exire quam maxime limpidum : hunc autem a canaliculo per internodia caudæ traductum, in ultimum ferri, ex quo extat aculeus. Tu in peregrinis illis grandioribus, ex quibus ipfe videtur hæc defcripfiffe, quærere poteris, an perpetua fint, illudque præterea, quæ intima ftructura fit ultimi internodii. Nam præter veficulam, quam olim indicavit Coiterus (*p*) fcribens, *fub caudæ aculeo*, *quo* fcorpius *ferit*, *veficam veneno plenam latitare*, credibile eft mufculofi aliquid ineffe, quo venenum exprimatur. Extima enim internodii pars id præftare per fe non poteft, ut pote quæ corneola eft, & in Africano fcorpione, externæ, ut Redius (*q*) expertus eft, compreffioni minime cedens. Sub crufta autem illa, quemadmodum in cancrorum videmus brachiis, includantur mufculi, neceffe eft, quibus, ut internodia cætera, fic etiam ultimum moveatur ; itaque carnea, aut tendinea aliqua expanfio ; intra ultimum internodium perveniens, validiore contractione quam qua illud movet, comprimere etiam poffet veficulam.

28. Sed hoc venenum in noftratibus quidem fcorpiis, aliifque non æftuofarum regionum, ut Monfpelienfibus, longe minus validum eft, quam in Africanis. Itaque non ficut in Africa, ita apud nos fæpius, imo raro adeo gravia ex eo occurrunt fymptomata, quemadmodum fupra (*r*) oftenfum eft, ut nifi plures caufæ, & in his præcipua fortaffe, nempe craffiufculi nervi compunctio, in unum conveniant, innocuum effe videatur. Quod ubi ponimus ; facile cum Cel. Viro Maupertuifio (*f*) in eam fufpicionem defcendimus, ne forte plura quæ adverfus fcorpionum ictus l dantur, remedia ideo profuiffe vifa fint quod fæp fuerint iis hominibus adhibita quibus vulnus qui inflictum fuerit, fed innocuum venenum immiffu Inter ea remedia a prifcis ufque temporibus illud cujus vi nominatim Vir ille Cl. dubitat, potiffim recenfitum effe, nofti, quod ex fcorpione ipfo p tur. *Scorpio*, inquit Celfus (*t*), *ipfe fibi pulche mum medicamentum eft*, five *contritus fuper vu impofitus*, five *fuper prunas*, ut *vulnus fuffumiget* Verum laudati Viri dubitationem videtur confir re tum fuffumigium hoc fruftra adhibitum ei mul quæ fupra (*u*) memorata eft, ex fcorpionis ictu hilominus mortuæ, tum contufus ipfe fcorpius, vulneri impofitus, qui *parum profuit* Petro a ftro, cujus quoque cafum retulimus (*x*), in eo i a tarantula fimillimum, quod infequenti anno d rediit eodem tempore. Hoc enim de fauciatis a rantula adnotavit Baglivus (*y*) : qui & illud *ob vatione conftare*, fcripfit (*z*), *a fcorpione* in Ap *punctos eadem fere pati fymptomata*, *ac fi a taran la morfi effent*. Sed nos ea fymptomata, & mor fupra non recenfuimus, ut qui æftuofas Italiæ pa excepimus. Profert infuper cuniculi, a tarantula cifi, diffectionem (*a*) : nec reticet (*b*), ab ictorum *multa fymptomata a depravata imaginati pendere videri*. Hoc, atque alia quæ ad tarantul attinent, magis explorata nos habituros fperamu fiquando Vir Doctiffimus Francifcus Seraus ea p terit quæ de infecto illo inchoata habet, perfice

Interea tamen, quod ad noftrates pertinet fc pios, non fine omni dubitatione fumus, quin plu ex iis qui ab his compuncti gravia quædam pati fi funt, timore imaginationem turbante, non t ex veneno quod prorfus innocuum fortaffe fueri quam ex animi agitatione, corpus percellente, m habuerint. Hanc autem dubitationem, in qua ipf quoque Maupertuifium (*c*) effe, video, compro re ex parte illud etiam poteft, quod nonnulli cor vix icti, continuo de iis queruntur quæ tam cito in illis quidem contigerunt qui ex veneno eodem cifi funt, iidemque antidoto aliquo adhibito, dato ex his quæ vulgus, ipfique magni faciunt, quod Medicus quifpiam cui plurimum fidant, t quam certiffimum, commendaverit, illico nihil a plius fe mali fentire, & plane fanatos effe, clama Nempe animi, non corporis, hæc effe videtur cu tio : quæ ficui forte antidoto famam conciliavit, immerito conciliaverit, fimulque ut certiora quær da fint, vides.

29. Sed non ut fcorpionum, ita Viperarum q que apud nos fæpius innocuum venenum e a quarum morfu plurimi interirent, aut c te graviffime laborarent, nifi multo quam fc pii, effent illæ rariores, & propter magni dinem facilius animadverti, & caveri poffen Graviffime, inquam, laborarent, cum remedi necdum inventum fciam cui quidem poffint, audea ve homines fidere, ut ab fe arceant vehementiffi fymptomata, viperinos morfus excipientia. L data ut maxime ad id fuerant devorata capit aliæve partes viperarum. Sed Redii (*d*), Francinii (*e*) experimentis res minime refp dit. Poftea magnis laudibus efferri audivin viperarum pinguedinem, multoque etiam ma vulgare oleum, fi demorfo loco adhiberetu Etfi vix credibile videbatur, per angufta ad nec parum profunda foramina per quæ mordens pera venenum immittit, fatis aditus patere ol fis præfertim linimentis ; maluimus tamen judici tempori permittere, quod ut certiorem, & util vim novorum remediorum, quemadmodum corti Peruviani, ita ambiguam, & periculofam, que admodum transfufionis fanguinis demonftravit, ne a propofita materia longius abeamus, quemadn dum

(*f*) fupra n. 25. (*g*) Efper. fupra ad n. 23. cit. (*h*) n. 24. (*i*) Introd. ad Expof. Mech. Venen.
(*k*) Nat. Hift. l. 11. c. 37. (*l*) Ibid. c. 25. (*m*) De Loc. aff. l. 6. c. 5. (*n*) Efper. cit.
(*o*) Vid. loca fupra ad n. 23. & 24. indicata. (*p*) Obf. Anat. ex diverfis brutis. (*q*) Efper. cit.
(*r*) n. 23. & feqq. (*f*) Comment. fupra ad n. 25. cit. (*t*) De Medic. l. 5. c. 27. n. 5. (*u*) n. 24. (*x*) Ibid.
(*y*) Differt. de Tarant. c. 9. & Hift. 1. (*z*) Ibid. c. 7. & Hift. 3. (*a*) Ibid. c. 10. (*b*) Ibid. c 6. (*c*) Comment. c
(*d*) Lettera fopra alcune oppofizioni &c. (*e*) Lettera del Platt fra le Opere del Redi Tom. 2. dell'Ediz. Veneta.

dum tot alia adversus venenatos animalium ictus olim commendata præsidia inutilia esse, ostendit, & oblivione tanta obruit, ut, exempli causa, quod Abbatius (*f*) *expertum esse*, scripsit, *admodum prodesse*, *& Tatavii* quidem *expertum*, ego intra annos propemodum quinquaginta ex quo hic versor, nunquam memorari a quoquam, nedum adhiberi, audiverim. Itaque anni vix pauci præterierant, cum Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis Commentaria illa (*g*) prodierunt: ex quibus per experimenta Cl. Virorum Geoffroyi, & Hunauldii demonstratum esse, intelleximus; quam leves, & dubiæ istarum ex oleo inunctionum sint vires: hocque judicium *rectum* esse, vel Anglorum Medicus doctissimus confirmavit Meadius (*h*). Qui tametsi viperinæ axungiæ probabiliorem laudem tribui posse, addidit; tamen neque hanc curationem *fidam* esse, ingenue fassus est, & tu ex altero quod in memoratis Commentariis morsi hominis profertur, exemplo facile agnosces. Ipse vero præ cæteris auxiliis facile, & promptum illud commendat, quod significare supra volui, cum remedium esse inventum, negavi, cui fidere audeant homines, videlicet quæ ore statim fiat, veneni suctionem. Nam etsi Celsus (*i*) adversus omnium serpentium morsus hanc fidenter adeo commendaverit, ut asseveraret, sic & sugentem *tutum fore*, *& tutum hominem esse præstiturum*; eaque ab Dioscoride etiam laudata (*k*), non Galeni (*l*) modo temporibus, sed & Aetii (*m*), Pauli (*n*), & Actuarii (*o*), a quibus imperatur; ut Rhazem (*p*), aliosque omittam; in usu fuerit; quin ut ad propiores nobis descendam; a Tagaultio quoque (*q*), Vesalio (*r*), Abbatio (*f*), Severino (*t*), Redio (*u*), Charasio (*x*), aliisque (*y*) probetur: etsi, inquam, tot, tantisque auctoritatibus nitatur; non est tamen facile sperandum, populum eo posse adduci, ut Celso (*z*), aut cuiquam credat, venenum hoc *non gustu*, *sed in vulnere nocere*: quam velit, clamet Severinus (*a*), *exsugat nostra fide quisquis*; .... *immunis a quaque labe, ab unoquoque detrimento, me fidejussore, futurus est exsuctor*.

30. Quanquam populum in eo sapere, existimarem, si huic fidejussori minime crederet, nullo in periculo exsugentem fore (*b*), tametsi exsugens Celsi (*c*) monitum, a plerisque eorum quos laudavi, diserte confirmatum, non attenderet, *ne quod in gingivis, palatove, aliave parte oris ulcus habeat*. Quod Redius monitum, & jure quidem, meritoque, tanti faciebat, ut quod ab aliquo illorum qui cum eo tunc aderant, audivisse olim, memini, cum ex iis qui expressum a viperis venenum potabant, unus in illud identidem panis crustam intingeret, ederetque, increpuerit continuo Redius, ne forte crusta gingivam, ut interdum fit, vulnerante, sibi homo per locum præsens periculum crearet. Qui etiam inter cæteras causas, quamobrem circulator commorsum sibi ab aspide brachium, imo homines duo ictum sibi a vipera digitum cum suxissent, nihilominus mortui sint, ut Ælianus (*d*), Matthiolus (*e*), & Amatus Lusitanus (*f*) scripserunt, hanc ponendam esse, conjecit (*g*), quod os illi haberent fortasse ulcusculo quopiam læsum. Hi tamen, aliique infra (*h*) commemorandi eventus homines terrent, dum quo alicui, quæcunque fuerit causa, accidit, idem sibi quoque accidere posse, timent, ii præsertim quibus est gingivarum laxitas aut scorbutica, aut ad ipsam accedens, quando Matthiolus (*i*) vel sine hac animadvertit, sanguinem, a *forti* ipsa *suctione facile e gingivis manare*. Terrent etiam monita illa alia quæ plerique eorum quos probare diximus suctionem, astipulante quoque Avicenna (*k*), inculcarunt, ne sugens sit jejunus, utque in ore colluto oleum teneat, & quod exsuxit, continuo exspuat. Quæ monita eo magis terrent, quod Doctissimus ipse Meadius (*l*) eadem ferme commendat, tametsi id eo dicat, *ne veneni acredo inflammet labia, linguamque exsugentis*, nec immerito, quando cum aliis viperæ venenum gustans, quamvis cum aqua mistum, *sapore esse acri & igneo*, percepit, *ut si lingua fervido aliquo & urente corpore pertusa esset*, hoc sensu duas tresve horas durante; quin socius qui non dilutum gustare voluit, inde retulit cum linguæ aliqua inflammatione & tumore ulcusculum, biduum permanens. Longe minus terrebantur homines, cum aut Severinum (*m*) legebant testantem, sapore hoc venenum esse quasi *sorbi immaturi*, ut percepit Branchinus, Pharmacopæus Senensis præcipuus, cum, ipso vidente, *lingua libaret ac degustaret*, ... *nihil exinde noxæ perpessus*, aut Charasium (*n*) asseverantem, *gustatum*, *& deglutitum*; *quod sæpe sæpius expertus erat*; *neque homini*, *neque ulli animali nocuisse*; ut quod denique addit, *non detrectaverit ipsemet in os proprium ingerere* vel *absque sequente*, *aut præcedente oris collutione*, aut Redium (*o*) in primis confirmantem, *se vidisse infinitis vicibus illud lambentibus*, *& deglutientibus labra non intumuisse*, describentemque Jacobum illum suum, cum id non sine voluptate identidem lamberet, aut potaret, idem postridie non factum, si oris, aut ventriculi noxam inde retulisset, aut saporem acrem, & urentem percepisset, quem contra, scribit Redius, *dulcem insipidum* veneno illi esse, & *simillimum sapori olei amygdalarum dulcium*. Sed de tanto inter Auctores dissensu, de uno eodemque veneno loquentes, mox erit iterum dicendi locus. Nunc illud cogita, num ex ista ipsa dissensione hominibus addi possit animus, ut suctione utantur, præsertim cum plerosque videant qui sive ex Veteribus, sive ex Recentioribus ipsam laudarunt, non uni illi fere plus fidere, quam auxilio quod minus quidem, quam oris suctio, statim in promptu est, non dissimili tamen, & certe minus suspicionibus obnoxio, cucurbitularum videlicet; nam post utrumlibet alia, atque alia remedia imperant, indicio manifestissimo, non esse igitur exsuctionem præsidium illud quo semper credi liceat, venenum e fundo usque peranguști vulnusculi, imo ex anfractibus, in quos inde prorepsisse interea potest, additæ cellulosæ membranæ, aliisve flexuosis semitis totum penitus eductum fuisse. Quod & de cæteris seu per siphones, seu per hirudines, seu per alia quælibet, exsugendi modis dictum putato. Cæterum quod de efficacioribus Chirurgicis remediis, ut scarificationibus profundis, inustione, aut amputatione verba non fecerim, hanc causam habeto, quod hæc plerique a vipera icti aut non admittant, dum sibi eundem quem multis a mitiori curatione fuisse, audiverint, felicem exitum pollicentur, aut nimis sero tandem postulant; perrarum enim est quod scribit Kramerus (*p*), novisse se quendam, cujus digito, a vipera morso, totum jam brachium inflammatum erat, jamque febris, crebræ animi defectiones, deliria, spasmi, alia ejusmodi accesserant, & hunc tamen *horis 32. a vulneratione jam elapsis*, *abscissione digiti demorsi curatum* esse. Itaque intelligis, cur hæc omiserim, mitiora pleraque consideraverim, quorum etiam infra (*q*) sum quædam alia memoraturus.

31. At enim, inquis, unde igitur tanta aut suctioni, aut tot aliis, etiam olim, adversus viperarum ictus mitibus auxiliis laus parta esset, nisi illorum ope homines vidissent servatos? Ego vero; ut illud omittam, perraro aliquem evasisse qui non pluribus esset remediis usus, ut cui potissimum salutem deberet, difficile esset constituere; hoc certe attendendum cense-

(*f*) De admirab. Viperæ natura c. 31. in fin. (*g*) A. 1737. (*h*) Expos. Mechan. Venenor. Tent. 1.
(*i*) De Medic. l. 5. c. 27. S. 3. (*k*) De Medic. Mat. l. 6. c. 40. (*l*) Meth. medend. l. 13. c. 6. ad fin.
(*m*) Tetrabibl. 4. Serm. 1. c. 10. (*n*) De Re Med. l. 5. c. 2. (*o*) De Meth. Med. l. 6. c. 11. (*p*) 8. Almanf. c. 1.
(*q*) Instit. Chir. l. 2. c. 11. (*r*) Chirurg. magn. l. 3. c. 14. (*f*) l. cit. c. 31. & 32. (*t*) Viperæ Pyth. P. 3. c. 5.
(*u*) Osservaz int. alle Vipere. (*x*) Vid. Sepulchr. S. hac 10. in Schol. ad Obs. 6.
(*y*) Vid. du Hamel Reg. Sc. Acad. Hist. l. 4. c. 6. in fin. (*z*) S. 3. cit. (*a*) c. 5. cit. (*b*) Ibid. & alibi. (*c*) S. 3. cit.
(*d*) De Hist Animal. l. 9. c. 62. (*e*) Comment. in Dioscor. l. 6. c. 40. (*f*) Cent. 3. Curat. Med. 14. (*g*) Osserv. cit.
(*h*) n. 33. (*i*) ad c. 40. cit. (*k*) Canon. l. 4. F. 6. tr. 5. c. 1. (*l*) Tent. 1. cit. (*m*) cit. P. 2. c. 4. ad fin. & c. 8.
(*n*) Vid. Sepulchr. in Schol. ad Append. cit. Obs. 6. (*o*) Osserv. cit. (*p*) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 11. n. 3. in fin.
(*q*) n. 33.

cenfebo, non pauca apud eos qui periculum fæpius fecerunt, exempla occurrere beftiarum quæ nullo dato, admotove remedio, aut levia, aut nulla a viperarum morfibus mala perpeffæ, aut gravia etiam, nihilominus vitam fervaverint. Sic Redio (r) accidiffe, nec raro, leges. Sic Parifienfium tum quos olim Hamelius (f), tum quos ego fupra (t) laudavi, aliæ funt huc pertinentes Obfervationes. Quod fi horum difcriminum caufam quæras; multiplicem effe potuiffe, dicam, feu mordentes viperas, feu morfa animalia fpectes, five utraque. Utrifque communia funt ætas, conftitutio corporis, vires, anni tempus, victus, & regio, a quorum varietate varius effe poteft illatæ, aut acceptæ læfionis gradus. Sic; ut de regionibus dicam; vides quas Severinus (u) excipiat, ut quarum viperæ innoxio fint ictu; quanquam quod de Anglicis ipfi ab Hougtono relatum fuerat (x), cum iis quæ alii, & quæ paffim Cl. Meadius (y) fcribit, minime confentit, præfertim ubi Redii experimenta ita fibi in Anglia refpondiffe, oftendit, ut Verneyo antea in Gallia, aut ubi *folere ubique*, confirmat, eadem mala a viperæ morfu *fimili ferè modo oboriri*; quamvis, id quod propofito huic noftro fatis eft, pro *climatum*, & aliorum ferme, quæ diximus, *diverfitate*, *illa aut augeri poffe*, *aut deprimi*, fateatur. Poffe quoque alterutrum fieri pro varia mordentis viperæ magnitudine, ira, ejufque veneni acrimonia, facile intelliges, fi a majori, & magis irata plus veneni in vulnus immitti, & hoc profundius infligi, cogitaveris; nam de acrimonia res vel magis eft manifefta, eamque in aliis viperis aliam effe, difcrepantia oftendit, de qua fupra (z) dictum eft, inter laudatos Auctores de fapore, & effectibus in labris, & lingua, veneni hujus; neque enim quifquam aufit dubitare, quin ea quæ pro obfervatis a quolibet eorum propofita funt, revera fuerint obfervata. Ad hæc illud quod eft præcipuum, addendum eft, intereffe plurimum inter viperam quæ modo fæpe fæpiufque momorderit, & inter illam quæ necdum poft juftum temporis intervallum id fecerit. Hanc enim inter impoftorum fraudes jam olim recenfuit Auctor libri de Theriaca ad Pifonem (a), ut viperæ antea quam ipfos, oblatas carnes *affidue mordere* clam *cogerentur*; fic enim *Venenum quod ore continent*, *ejicerent neceffe erat*: unde tu e contrario unam deducere caufam potes, quare nimirum jejunæ viperæ perniciofius mordeant, caufifque addere quas alii excogitavere. Cæterum quod vetus ille Auctor tradidit, confirmavit Redius (b), fe pluries expertum fcribens, ejicere viperas venenum omne, fi non primo, at faltem fecundo morfu, ut tertius deinde, & quartus veneno careant: & quanquam infra indicet, tertio quoque poffe aliquando venenum inferri, imo alibi (c) non modo experimentum proponat, unde tertium, fed & alterum, unde fextum lethalem fuiffe, apparet, Parifienfes (d) autem unum, unde feptimum; tamen fi hæc etiam velis quæ rarius accidunt, fpectare; vides, noftro propofito non officere; nam tandem ad eum morfum qui innoxius fit, perveniatur, neceffe eft, citius, aut ferius, ut minor eft vipera, aut major, vel certe ut minus, aut plus collectum habet venenati humoris, vel lentius hunc reparat, aut promptius, vel uberius in fingulis morfibus effundit, aut parcius, vel denique minus, aut magis acrem gignit, ut minima etiam extrema guttula id poffit quod grandior folet.

32. Huc adde quæ morfi animalis peculiaria funt, ut magnitudinem corporis, aut parvitatem, cutis duritiem, aut teneritudinem, humorum inertiam, aut acrimoniam, morfæ partis pauciora, aut plura fanguifera vafa, nervos, alia hujufmodi. Nam parva, fi paria fint cætera, ab eadem veneni copia, & acrimonia citius interire, & ratio indicat, & Redii (e), ac Parifienfium (g) experimenta confirmant. Quapropter mirandum non eft quod apud primum legimus, cum eadem vipera anates momordiffet quinque, & continuo tres columbos, neque anates poftremæ tres periiffent, primum periiffe columborum, aut cum aves a viperæ morfu facillime intereant, equum, taurum aliaque majora, & duriore cute animalia fæpiffime non interire; minus enim profunda vulnera accipiant, neceffe eft. Nec valde mirarer, fi quæ in Sepulchretum (g) relata funt experimenta, fæpius repetita ad eundem modum refponderent; ut conftaret, eas animantes citius necari quæ humoribus prædítæ funt acrioribus, & magis vividis, tardius autem quæ aquofioribus, vifcidioribus, & lenti motus, ut quædam fic interfici nequeant. Et certe cum in una eademque animantium fpecie alia aliis effe poffit humorum, imo & firmarum partium conftitutio; qua ratione accipiendum cenfeo quod fapienter a Parifienfibus indicatum eft, credibile effe, ex eadem animalium fpecie quædam magis, aut minus graves effectus pati a vipereo veneno, ut quamvis hoc eadem immittatur copia, & morfus videantur pares, non pariter, aut non æque fero, aut citò moriantur; cum hæc, inquam, credibilia fint; hinc videtur intelligendum, quare non femper eo quo ab eadem vipera funt morfa, ordine animalia unius fpeciei intereant, fed aliquando, ut de quinque Charafii (h) columbis, illud primum quod morfum exceperit, quintum, & de tribus Parifienfium ipforum pullis, illud tardius multo quod fecundum: quanquam cum ille prorfus filuerit, eadem omnes columbæ, an alia parte corporis fauciatæ fint, hi vero antea dixerint non omnes, fed *ferme omnes* in quibus periculum fecerunt, pullos eadem parte fuiffe morfos; accedere aliæ caufæ poffunt quibus iftam in moriendo ordinis mutationem tribuamus. Morfus enim illic exceptus ubi plura fint, & craffiora, aut perpauca, & tenuiora fanguifera vafa, aut nervi, perniciofior, aut levior effe adeo poteft, ut ipfo prompto & concitatiori multi fanguinis effluxu venenum fimul eadem via rejiciatur, ut ab Redio (i) animadverfum eft: quæ rejectio an forte aliqua ex parte contingeret fero e vulneribus effluente, ipfe cogitabis; feri enim parem effluxum Parifienfes negant fe vidiffe in iis quæ perierunt, animalibus, ac in iis viderunt quæ funt fervata.

33. Facile hic quæres, per venafne, ut plerique autumant, an per nervos, ut Cl. Meadius (k) cenfet, viperæ venenum, aut noxia ejus vis in corporis intima deducatur. Cum primis ut fentias, præter cætera fortaffe illud te movebit experimentum quod in Sepulchreto (l) proponitur, ut in canibus *non femel* habitum, videlicet fucco venenato, e viperarum capitibus extracto, pauca aqua calida inter exprimendum ablutis, in fanguifera vafa injecto, brevi illos periiffe. Veruntamen ubi animadverteris, alia etiam complura, quæ minime venenata funt, ad eundem modum injecta, brevi pariter mortem afferre (m) libentius perpendes quæ a Meadio pro via nervorum producta funt. Nam & ipfe antea (n) non improbabat venarum viam, præfertim ubi de veneni ageretur immiffis per animalium ictus, aut morfus. Sed poftea mutavit fententiam, & quemadmodum fumpta, ita & per vulnus infufa venena aggredi potiffimum nervos, credidit, cum attendiffet celeritatem illam mirificam qua viperæ caudifonæ morfus canem occidit, *non integro* videlicet *minuti temporis quadrante*. Sed & vipera vulgaris cum hominis digitum momordiffet, ifque, ut fupra (o) commemoratum eft, os vulneri *ftatim* admoviffet fanguinemque exfuxiffet; *hoc facto repente mortuus*

conci-

(r) Offerv. cit. e Letterà cit. int. alle Oppofiz. (f) Reg. Sc. Acad. Hift. l. 4. S. 1. c. 1. n. 6. (t) n. 26.
(u) l. cit. P. 3. c. 1. (x) Vid. & P. 1. c. 7. §. 3. (y) Tent. 1. cit. (z) n. 30. (a) c. 12. (b) Offerv. cit.
(c) Lett. cit. (d) cit. fupra. (e) Lett. cit. (f) cit. fupra. (g) in Addit. ad Sect. hanc 10. Schol. 2. ad Obf. 2.
(h) Sect. ead. Obf. 6. §. 8. (i) Lett. cit. (k) Tent. 1. cit. (l) Schol. 2. fupra cit.
(m) Vid. ex. gr. inter inject. Courtenii §. cit. fupra ad n. 16. (n) Vid. Introd. ad Tentam. (o) n. 30.

ncidit, sive, ut alibi (*p*) loquitur idem qui vidit, atthiolus, *derepente in terram cecidit, ubi illico mu- s factus deperiit*. Non funestus quidem, sed valde oxius, & subitus ab eadem causa in Venatore quem ommerus (*q*) curavit, effectus fuit. Cum enim bi- i digito a vipera inflicta vulnuscula sibi suxisset; *tutum intumuit lingua æque ac si pomum in ore te- ret cum loquelæ, & deglutitionis impedimento, ob- ubilatione visus, capitis tumore, & gravedine*. Nec ero quia Redii conjecturam protulimus (*r*), ejus- odi eventuum causam in quodpiam oris ulcusculum jicientis; continuo credas, venenum hiantes in ul- sculo venas subiisse; in hoc enim non venulas solum, d & nervulos injuriis veneni patere, vicissim dice- possent illi qui cum Meadio sentiunt. Et ne su- ionem magis, quam morsum, culpes; vel apud Pa- sienses lege quid Anglo illi acciderit qui in se peri- ulum fieri voluit morsus viperini. Scilicet a demor- manu violentus dolor per totum reliquum superio- m artum se extenderat statim, vel prius quam vi- ra mordere desiisset. Atque ut intelligas dolorem rvis, non ut vulneratis, sed ut veneno infectis, se imputandum, faciet quod Meadius (*s*) ut *memo- ibile* adnotavit, *parum latrasse canem, dum vulnus cu chalybea acuta, forma simili viperini dentis, fligebatur, at veneno* per eandem acum *immisso, tum ero ululasse*. Sed præter celerrimam, saltem aliquan- o, veneni hujus, aut ejus noxarum progressionem, inime ab lento sanguinis per venas motu repeten- m, huc adde Cl. ejusdem Viri experimenta in san ine humano, vitreo calente vase excepto, ob adjun- um autem viperæ venenum *neque colore, neque con- entia* quidquam mutato, ut neque tum, neque stea internosci posset a pari sanguinis ejusdem por- one, cui nihil fuerat additum. Neque te illud mo- tur quod in Sepulchreto (*t*) leges, in occisis hoc neno animantibus sanguinem repertum esse coagu- um, imo in corde, & venis omnibus in *polypos modum tenaces concretum*. In eodem enim Sepul- reto contrariæ occurrent Observationes (*u*) reperti idi magis, *quam coagulati*, aut *summe tenuis & ris*, aut *ex parte* dissoluti, *& corrupti*., & nusquam agulati. Quod siquas tamen inter has animadvertes æ grumos, & concretiones proponant; at tu sæ- us laudatos Parisienses lege, qui ut referunt, duos Anglia columbos sanguinem habuisse coagulatum, a se testantur in eodem, totque aliis animantium neribus nullum coagulationis indicium, sed contra uiditatis signa in sanguine deprehendisse. Sed & Re- us (*x*), qui tamen in quibusdam coagulationem il- m invenerat, diserte negat, semper in omnibus in- nisse. Satis igitur apparet, non esse *immediatum*, loquuntur, & proprium viperini veneni effectum nguinem coagulare, ut neque dissolvere, sed pro riis hujus dispositionibus, & pro variis præsertim rvorum, sanguinis motum, ut supra (*y*) etiam ctum est, mire perturbantium, affectionibus vario odo ipsum vitiari, ut, quod pleraque relegens in- catarum Observationum, intelliges, in aliis quoque rutilus, & vividus, in aliis ater, & ad corruptio- m pronus. Quæ cum ita sint; facile per te vides, uandocunque volatilibus corpusculis referta medica- enta, a longo jam tempore commendata adversus perinos morsus, prodesse visa sunt, vel in eos casus cidisse in quibus sanguis ad concretionem vergeret, el nervis potius opitulando profuisse. Quod eo ma- is dicendum esset, si quod in botanico Viri Cl. Jus- eu Discipulo (*z*) tribus in digitis a vipera vulne- ato non sine eorum fere statim adveniente stupore, tumore, nec levi, ad ipsam quoque manum ex- nso, feliciter successit ab exhibito, & vulneribus iam affuso alkalico volatili remedio, cum oleo suc- cini conjuncto, si idem, inquam, remedium, prom- pte in usum tractum, ut in magno brutarum ani- mantium numero certe dicitur respondisse, ita in ho- minibus saltem plerisque in posterum responde- rit.

34. Nec tamen propterea negandum est, vitiatum sanguinem eorum qui a vipera icti sunt, mortem ac- celerare: imo Parisiensibus (*a*) dandum est, mul- tum ad id facere, præsertim cum a gangræna infe- ctus, quæ fere solet cauciatam partem, eique proxi- mas corripere, eandem labem in dissitas, intimasque partes traducit, quemadmodum in anseris corde, & jecinore ab ipsis conspectum est, ab aliisque nonnun- quam fuerat in jecinore, quod *ex nigricante* flave- scebat, alias in ventriculo, cujus color *quodammodo obscurus*, non sine *livoris quadam specie*, aut *magis obscurus*, itemque in mesenterio, & intestinis, in quibus *manifestior* is color, aut quæ *maculis lividis hinc inde leviter picta*, ad ingressum autem bilarii ductus, *livore, seu potius nigrore gangrænoso* erant *in- fecta*, ut perlegens indicatas supra (*b*) in Sepulchre- to Observationes, Scholiumque reperies. Interdum tamen accidit, ut non modo hæc ab aliis non adno- tentur, sed ne exterius quidem livor usquam ullus se ostendat, ut in canicula Francinii (*c*) quæ *nulla corporis parte tumorem* habuit, *aut livorem*: veri- que simile est, ab irritatis venenato morsu nerveis ipsis qui ibi sunt, ramulis contractiones fibrarum fieri, sanguinem in proximis vasculis remorantes, un- de tumoris, inflammationis, livoris, gangrænæ ini- tium, nisi forte ea corporis, aut sauciatæ partis dis- positio sit; ut quamvis alibi, ut in illa canicula, nervi citissime convelli incipiant; morsa tamen pars neque tumeat, neque liveat, aut quamvis alias cele- riter adeo intumescat, ut Parisienses (*d*) scripserint, eodem quod mordetur, momento initium tumoris animadverti; in illo tamen Nobili Juvene, cujus hi- storiam a Charasio descriptam habes in Sepulchreto (*e*), *post horas demum aliquot* conspectum sit. Ne- que alia ferme, præter variam corporum dispositio- nem, causa videtur afferri posse, quamobrem tu- mor in quibusdam minus, in nonnullis autem adeo extendere se pergat, ut in illo eodem Juvene, toto artu jam occupato, qui ictus fuerat, & proximo hypochondrio, & mamilla, oppositum quoque latus jam impetere videretur, in altero autem Parisiensium exemplo manum oppositam sauciatæ vel multo citius prehenderit, quin Falloppius noster (*f*), & Alberti- nus (*g*) ex viperæ ictu viderint totum corpus intu- muisse; ut Dioscoridem (*h*) omittam, cujus verba aliter ab aliis (*i*) legi, scio. Aliquando tamen incidunt casus in quibus si effectus explicare velis morsus veneficæ cujuspiam bestiæ, non satis sit pe- culiarem corporis dispositionem in medium afferre, velut cum equus (*k*) cujus posteriorem dexterum pe- dem mus araneus momordisse dicebatur, intra biduum mortuus, dissecantibus videndas exhibuit non tam adi- posas cellulas a pede ad cervicem usque sero flavo turgidas, sparsimque sugillatas, flaccidos autem mus- culos, & hæc quidem a dextris, quam pulmonem dexterum maculis distinctum nigris, & ipsam cordis auriculam dexteram flavam, seroque repletam; sa- nissimis vero musculis, pulmone, & auricula sinistris: quod discrimen neque a virulentia e vulne- re in sanguinem immissa, neque a certa sangui- nis dispositione, sed ab irritatis potius nervis dexteris, si auriculas præsertim respicias, facile deduces.

35. Ut vero in iis de quibus paulo ante dicebam, ita etiam in aliis viperini veneni effectibus animadver- tendas varietates ab alterutra quam commemoravi, causa repetes. Quasdam ex præcipuis hic juvat pro- ferre,

(*p*) Comment. in Præf. Diosc. ad l. 6. (*q*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obs. 152. (*r*) n. 30.
(*s*) Tent. 1 cit. (*t*) in Addit ad hanc 10. S. Obs. 1. & Schol. 2. ad Obs. 2. (*u*) Obs. ead. 2. & Sect. ead. Obs. 6.
(*x*) Osservaz. cit. (*y*) n. 9. (*z*) Hist. de l. Acad. R. des Sc. A. 1747 Obs. Anat. 2. (*a*) cit. supra n. 29.
(*b*) n. 33. (*c*) Lettera cit. n. 29. (*d*) Ibid. cit. (*e*) Append. ad Obs. 6. hujus 10. Sect.
(*f*) De Tumor. præt. nat. c. 3. (*g*) Opusc. 2. in Comment. Inst. Sc. Bonon. Tom. I.
(*h*) De Med. l. 6. c. 10. (*i*) Severin. c. 1. cit. supra ad n. 31.
(*k*) Vid. Murry Quæst. Med. Paris. propos. die ult. A. 1749. n. 4.

ferre. Vomitum, si plerasque attendas indicatarum Observationum, vix unquam abesse, credes. At vero Paulus (*l*), Aetius (*m*), Avicenna (*n*), nisi in pluribus deesse vidissent, hi esse *aliquando*, ille esse *in quibusdam*, non scripsissent. Neque Courtenius (*o*) cum de multis loquatur canibus, neque inter cætera lethargicum quendam stuporem, a non multis alioquin memoratum, ut *solitum* hujus veneni effectum reticeat, ullum de vomitu verbum facit; quod neque fit in Scholii illius 2. neque in Observationis illius VI. experimentis, quæ supra (*p*) ex Sepulchreto indicavimus: si unum excipias, cui tamen quod continuo subjicitur, diserte hæc habet: *Vomitus nullus sequutus*. Pariter in iisdem, & Courtenii experimentis dejectiones quæ, dignæ quidem adnotatione fuerint, proponi haud video: quarum tamen vehementia, aut peculiaris natura a pluribus observata est, & Cl. Meadius (*q*) de cane quem hoc veneno infecerat per acum immisso, hæc scripsit: *ortæ sunt turbæ solitæ, vomitus, dejectiones &c.* & certe in tertio exemplo hominis a vipera morsi, quod a Parisiensibus (*r*) est descriptum, quam violenta fuerint utraque, manifestum est. Sed in duobus quæ illud præcedunt, exemplis dejectiones ne nominantur quidem, ut neque olim apud Dioscoridem (*s*), Aetium (*t*), Paulum (*u*), Avicennam (*x*): quorum tres priores *tormina*, Avicenna *gravitatem in dorso*, omnes *urinæ difficultatem*, quin pro hac Aetius *cruenta lotia*, & fere omnes *cruentas gingivas* commemorant. Has tamen, & urinæ difficultatem in recentioribus Observationibus non videor legisse. Cruenta autem lotia in utroque Harderi (*y*) cane; de renibus autem, dorso, & torminibus questum esse hominem in primo illo apud Parisienses, scio, ut Juvenem quoque Charasii (*z*) de acerbis, perstantibusque circa umbilicum doloribus: in eoque etiam labrorum tumor fuit, quem Redius (*a*) ab Avicenna, ait, esse memoratum. Quod si hic igitur, illique alii veteres Medici minus frequentia symptomata non omisere; tanto magis dejectiones videntur fuisse propostituri, si tam crebro ab ipsis essent animadversæ. Neminem autem memini sive priscorum, sive recentium qui non viderit convulsiones, easque aut nomine hoc ipso, aut convulsivorum sive motuum, sive tremorum, sive tensionum, sive horrorum non designaverit; aut symptoma aliquod, sine iis haud facile explicandum, non protulerit. Mitto cætera quæ producere non vacat: mitto quæ produxi omnia præter vomitum, quem crebro adeo fuisse adnotatum, dixi, tanto autem magis hic attendendum, quod Parisienses qui supervenire *satis constanter*, agnoverunt, in ventriculo tamen ullum *ordinario* inflammationis, nedum gangrænæ indicium ab se repertum esse, negarunt; ut in tot saltem quæ dissecuerant, animalibus a convulsis nervis videatur repetendus.

36. Nec vero facile dissentiendum est ab Doctissimo quem sæpius laudavimus, Viro, cum indidem esse deducendum putat, quod morsi a vipera icterici fiant; neque enim tam cito mutare in sanguine particularum naturam, aut miscelam admistum veneni pauxillum potest, quam convulsione adstrictis in hepate bilariorum ductuum initiis, quæ a sanguine jugiter ejicienda essent bilis corpuscula, in hoc retinere. Credo autem ipsi, colorem totius cutis intra non integram horam fieri *flavum*, nonnunquam tamen; non sæpe adeo, ut ejusmodi effectum *huic veneno proprium* dicere possimus. Et memini quidem Cardanum (*b*) legisse mirantem, quod *persæpe in ictu oculi, icti* a viperis *contrahant talem colorem*. Sed & Donatum (*c*) postea legi, *raro homines* a virulento ictu *fieri ictericos*, affirmantem, credentemque propterea, hoc iis dumtaxat accidere, quorum sanguis plurima abundet bile, quæ si flava fuerit, flavo; si nigra, nigro; si porracea, porraceo quoque colore cutem ficiat. Quo sane infectam fuisse, neque adeo cito Galeni (*d*) exemplo constat, quod profert; c autem colore ex altero, quod producit, Avenzo (*e*) exemplo, neque a morsu, ut in illo, viper sed a veneno devorato. Huc adde observatum fla icterum a punctione aranearum, ut est apud Ettm lerum (*f*); non semper tamen, nec omnium. dere enim, exempli causa, potes, quam graves xas illa attulerit de qua Cl. Bernerus (*g*), & qu varias, & sæpe quanto perniciosiores eæ de qui sub Etrusci phalangii nomine scripsit Vir Doc Brogianus (*h*), cujus Tractatus pervellem an prodiisset, quam has, jam scriptas, Epistolas rece rem. Ab iis illud quoque adnotavit, per quod c phalangio Apulo, & cum eo scorpio a quo punct Petrum a Castro fuisse, dixi (*i*), videntur pc comparari, videlicet anno insequenti eodem temp symptomata rediisse. Ab neutro tamen Scriptore inter noxas icterum memorari, animadvertes. Po Ettmüllerus etsi hæc subjicit, *ex viperæ morsu fu riri ordinario fere icterum, jam Veteres annotasse, cut Zacutus Lusitanus l. 5. Medic. Princ. Hist. refert*; hunc tamen si inspexeris, non plura de quidem invenies referre, quam Donatum, quem r gis sequitur, quam suspicari possit qui utrumque r conferat; nec bene tamen ubi Brasavoli (*k*) in To besio Observationem describit, quasi Donatus h produxisset, ut ad icterum ex venenato morsu ctantem. Paulus quidem (*l*), & Aetius (*m*), qu uterque laudat, de morbo regio ex venenatis ict fecere mentionem; quin Aetius inde etiam *conting consuevisse*, diserte ait. Sed utriusque horum ser est de omnibus, non peculiariter de viperæ neno, quam etsi alter exempli causa nominat, ex tamen *porraceo* colore tingi cutem, docet, imo c peculiarem de ea habet tractationem (*n*), *plumb* Paulus autem (*o*) generatim ponit *coloris vitiat nem*, quam Avicenna (*p*) *declivem* esse, ait, *ad riditatem*. Atque ut intelligas, icterum non semp & in aliis alio colore fieri; animadvertas, velin Dioscoridem (*q*) scripsisse, *subalbidum* inde *color concipi*, horum autem omnium vetustissimum N candrum (*r*),

Nigricat ipsa cutis, plumbi modo fusca colore,
Cærulea interdum est, ærisve simillima flori.

Utque ad Zacutum redeamus; habet hic alibi (*s*) Obs vationem huc maxime attinentem, & quam in Sepulch tum non relatam esse, miror, propter gangrænam in cinore deprehensam. Scilicet cum messores duos, te dormientes, eadem vipera momordisset, amboq post horam convulsiones variæ concussissent, cor alter *in flavissimum icterum, post decem horas*; alte qui servari non potuit, *in nigerrimum, post 14. l ras lapsus est, ita ut Æthiopis formam repræsentar* Quas autem icterici coloris varietates, recentio Zacuto Observatores adnotaverint, non possum dice cum in descriptis hominum exemplis, fortasse ob r giones, in quibus erant, minus æstuosas, ne ict quidem mentionem factam esse, meminerim, sed n que in tot brutis animantibus, quorum certe oculi dum etiamtum viverent, aut membranæ passim dissectis post mortem, insolitum colorem, præferti flavum, vel cursim inspicientibus, ostendissent.

37. Habes longum, sed fortasse tuis studiis n prorsus inutilem, de Vipera sermonem ex compar tis inter se iis quæ nunc forte in manibus erant n veterum modo, sed & recentium Auctorum Scripti ut non videar expectare a te posse quod olim sup Epistolis de Aspidis veneno ad Lancisium datis (*t* retuli ab Doctissimis, & erga me alioquin humani simis Viris, scilicet *præstitisse forte propriis exper men-*

(*l*) De Re Med. l. 5. c. 12. (*m*) Tetrab. 4. S. 1. c. 21. (*n*) Canon. l. 4. F. 6. tr. 3. c. 32. (*o*) §. cit. supra ad n. 16. (*p*) n. 33. (*q*) Tent. 1. cit. (*r*) cit supra, n. 29. (*s*) (*t*) (*u*) (*x*) capitib. cit. (*y*) Sepulchr. S. hac 10. in Additam. Obs. 2. (*z*) supra, n. 34. (*a*) Osservaz. cit. (*b*) Comment. in Hippocr. Aph. 62. l. (*c*) De Med. Hist. Mirab. l. 1. c. 9. (*d*) De Loc. aff. l. 5. c non 6. sed 7. (*e*) l. 1. tr. 13. c. 6. (*f*) Prax. l. 1. S. 17. c. 3. art. 4. (*g*) Eph. N. C. Cent. 9. Obs. 49. (*h*) De Venen. Animant. P. 1. (*i*) supra, n. 24. (*k*) Comment. in cit. Aphor. 62. (*l*) De Re Med. l. 3. c. 50. (*m*) Tetrab. 3. S. 1. c. 17. (*n*) Tetrab. 4. S. 1. c. 21. (*o*) l. 5. c. 12. (*p*) cit. supra ad n. 35. (*q*) cit. supra ad n. 34. (*r*) apud Severin. Viper. Pyth. P. 3. c. 1. (*s*) De Medic. Princ. Hist. l. 2. Hist. 115. Obs. 20. (*t*) in Append. ad Metallothecam Vaticanam Mercati.

ntis fuisse me *usum, quam auctoritate Aetii, & re-uorum veterum, qui in his nimis sæpe incaute pro-lunt*. Nempe hic usus sum recentium quoque cau-simorum hominum experimentis, quibus pariter urus fueram in illa disputatione, si ulla eorundem titissent. Nam mea ne in vipera quidem habui quæ ad mitterem, quippe aliis, atque aliis, cum illa instituen-tempus per ætatem fuisset, occupationibus disten-s, & periculi plena tentamina antea aversatus, iam mihi, ut aliis qui diu exercitati in iis fuerant, t nocerent (*u*), aut abominationem, nedum fasti-um (*x*), crearent. Verum ut hæc me non retra-ssent; non video, quomodo ab Eruditissimis illis iris possent ex me experimenta in aspidibus expe-ari, qui in Africa, atque adeo in Ægypto nunquam issem. Scribit enim Strabo (*y*), *Ægyptiam aspi-m*, de qua potissimum nostra fuerat disputatio, *oprium quiddam habere præter alias aliorum locorum*. am quod aspides extra Africam etiam, in ipsaque alia & prisci, & non prisci Scriptores aliqui me-oraverint, nimirum vulgi opiniones, & voces secu-sunt. *Quas* enim *vulgo vocamus aspides, nullam bent fere communem notam cum illis* de quibus no-er fuerat sermo, ut vere Salmasius (*z*) censuit: & rte nec Lucanus (*b*) de aspide dixisset,

Ipsa caloris egens, gelidum non transit in orbem
Sponte sua, Niloque tenus metitur arenas,

eque ab Ovidio (*b*) sic esset designata,

Plenaque somniferis serpens peregrina venenis;

si *hæc genera serpentium* revera; ut Celsi (*c*) ver-s utar; *& peregrina, & aliquanto magis pestifera ent, maxime quæ æstuosis gignuntur locis*. Nec mi-m, quando vel intra ipsam Italiam venenati quo-ndam animalium ictus alia vis est in aliis aut ma-s, aut minus calidis locis. Sic tarantula, inquit glivus (*d*) *venenifera dumtaxat est in Apulia, & esertim camporum incola; nam quæ in montibus Apu-vicinis reperitur, vel nullo, vel non perniciosò llet veneno*, tantoque minus vel campestres illæ as in Italiæ regiones translatæ, ut proposita etiam toria (*e*) confirmat. Non est certe apud nos ejusmodi ra, qualem apud Hibernos esse, animadvertit Lom-rdius (*f*), ex ea causam repetens, cur neque ibi a videre animalia potuerit quæ venefica essent, & æ ex his varia illuc attulerat ex Anglia, fere sta-n ac in Hiberniæ solum emiserat, mori omnia rneret, inflata pleraque, & convulsa. At si tamen pidibus, ex Africa huc importatis, illud dumtaxat iod tarantulis, ex Apulia alio translatis, forte ac-disset; nonne me mea fefellissent experimenta? Cum itur nulla esset experiendi sine dubitatione facultas, c, si fuisset, continuo rescribendi officium, a me n una de causa debitum, faciendi periculi spatium ret; quid mihi erat reliquum, nisi ut eorum testi-oniis uterer, qui morsuum aspidis effectus aut vi-ssent ipsi, aut eorum qui viderant, Scripta legis-it?

38. Hic facile ex me quæres, in disputatione il-de genere mortis Cleopatræ quæ mihi cum Viro mplissimo Lancisio fuit, quid revera ipse animo ntirem, quando exercitationis causa, ut fit sæpe ter Amicos, videtur illa a me suscepta, nec se-ndæ ejus responsioni a me repositum quidquam ex-t. Ego vero in re quæ ob vetustatem sine prisco-im testimoniis pro certo non posset definiri, cum rte in Vaticana Metallotheca (*g*) ad morientis Cleo-atræ simulacrum hæc ab Lancisio (quem de accepto oro certiorem facere continuo oportebat) adnotata nimadvertissem: *In brachio aspis spectatur, cujus orsu* Cleopatram *occubuisse, vulgaris fert opinio*: *quamvis alii epoto veneno mortem sibi conscivisse contendant*, suspicatus, extare fortassis ignotum mihi veteris Scriptoris locum qui hoc tradidisset, nihil magis in utraque Epistola spectavi, quam ut eum locum, si quis forte esset, ex Lancisio elicerem. Eaque mente quæ pro magis vulgata opinione proferri a me statim poterant, & confirmari, semel atque iterum ad illum scripsi. Quem locum ex ejus unis, & alteris Litteris cum esse nullum, intellexissem; facile ejus voluntati obsecutus sum, ut finem facerem disputandi, in controversia præsertim, ea qua par fuerit, hinc modestia, inde comitate orta, & progressa, utramque eximie laudantibus Viris Doctis (*h*); ut minime dubium sit, quin ex his aliquis a quo *acerrima* fuisse dicitur, nihil aliud, quam expromptos utrinque, & contentos spectaverit nervos rationum. Nostrum enim utrique plurimum favet, mihi autem, quæ ejus par doctrinæ, & eruditioni humanitas est, tantum tribuit, quantum ne optare quidem ausim. Sed illuc redeo. Itaque ne tum quidem a me aliquid novandum censui, cum biennio ferme interjecto, accidisset, ut addere Lancisius Appendicem deberet ad Metallothecam, scripsissetque ad me, placere Sanctissimo utriusque nostrum Domino, ut simul disputatio illa quam benigne perlegerat, ederetur, & licere mihi, si quid in meis Epistolis additum, aut mutatum vellem; quod in suis fecit ipse; significare. Parendum enim imperanti rescripsi: eo autem magis ab omnibus intellectum iri, non esse a me scriptas illas, ut vulgarentur, si ita, uti ex tempore fusæ erant, prodirent. Nec tanti sane erant quæ adjicerem; aliqua erant tamen, quæ tibi nunc indicabo, non ut postliminio controversiam instaurem, neque vulgatam opinionem pro certa statuam; sed ne forte quæ pro hac aut confirmari, aut dici vicissim possent, nulla prorsus fuisse, arbitreris. Eorum alia sunt ab Historicis, alia a Medicis, alia ab utrisque, ab aliisque insuper Auctoribus repetenda. Ex Historicis Vellejus (*i*), Ælianus (*k*), Florus (*l*) summo consensu, & sine ulla dubitatione, aspidis morsu Cleopatram se interemisse, tradiderunt. At enim Vellejus adulationis vitio supra quam credi possit, laboravit, neque inter Historicos a Quinctiliano recensetur: Florus puerili desiderio mirabilia dicendi, veritatis dispendio se abripi, passus est: & si ad has accusationes, a Sigonio, Lipsio, Scaligero acceptas, aliam ex Verderio (*m*) sumptam, adversus Ælianum adjungas; hic quoque dum alius ab Aristotele videri vult, a veritate recedit. Verum longe facilius esset singulorum laudationes ex multo pluribus proferre Auctoribus, quam accusationes istas ex nonnullis perquisivisse. Illas tamen omittimus, cum ad has satis sit animadvertere, nihil ad Aristotelem attinere, quo mortis genere olim esset Cleopatra peritura: nihilque mirabilis in eo esse quod, quam, facto in damnatis periculo, nullum citius simul, mitiusque in perimendo deprehendisse venenum constabat, quam ab aspidis morsu, ea se quoque hoc ipso necasset: nihil denique adulationis erga Augustum fuisse, scribendo, ab hoc illam morsu potius, quam ab epoto veneno, mortuam. Nam quod Vellejus non sit a Quinctiliano (*n*) inter Latinos Historicos nominatus; nec Cæsar ipse nominatus est, credo quod laudabilia quantumvis utriusque Scripta pro justa historia, de qua ibi erat sermo, non haberet, quando sua Cæsar ipse ut Commentaria, reliquerat, Vellejus autem amplius volumen non uno loco (*o*) pollicitus summa fere attigerat capita.

39. Sed iis tribus totidem objiciuntur Historici, qui non idem confirmaverint, Suetonius (*p*), Plutar-

(*u*) Vid. Gentili Annotaz. alla pag. 73. v. 25. della Lett. Filos. (*x*) Vid. Redi Lett. int. alle Opposiz.
(*y*) De Situ Orb. l. 17. (*z*) Plinian. Exercit. in Solin. (*a*) Pharsal. l. 9.
(*b*) Metam. l. 9. (*c*) De Medic. l. 5. c. 27 S. 10. (*d*) Dissert. de Tarant. c. 7.
(*e*) c. 11. Hist. 8. (*f*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. Obs. 79. (*g*) ad fin. Armar. 10.
(*h*) Giornale de' Letter. d' Ital. Tom. 33. P. 2. Art. 8. in fin. (*i*) Hist. Rom. l. 2. c. 87.
(*k*) De Hist. Animal. l. 9. c. 61. (*l*) De Gest. Rom. l. 4. c. 11. (*m*) Cension. in Auctor.
(*n*) Instit. Orator. l. 10. (*o*) l. 2. c. 48. 95. 99. 103. 114. 119.
(*p*) De duodec. Cæsar. l. 2. c. 17.

tarchus (*q*), Dio (*r*): imo his duobus contenditur, majorem eſſe fidem habendam, quippe Græcis, eoque in hiſtoria verum diligentius inquirere ſolitis, quam Latini, & in re præſertim ad græcum imperium attinente, ſi loca attendas, propioribus; ſi documenta, inſtructioribus. Non eſt mihi in animo illud Quinctiliani (*ſ*) commemorare: *Græcis hiſtoriis plerumque poeticæ ſimilis eſt licentia*, multoque minus (*t*) *quidquid Græcia mendax audet in hiſtoria*: quin ultro fateor, fuiſſe ex Græcis ſummos Hiſtoricos, quorum ope res etiam Romanas diſcamus, præſertim quod ad ritus attinet publicos. Hos enim, aliaque ejuſdemmodi, ut in quadam Grotii Epiſtola legiſſe videor, adnotant, traduntque diligentius Exteri, quam Cives, qui ceu notiſſima omnibus, inutiliter ſcribi cenſent. Sed & res ab Romanis geſtas ex magnis illis inter Græcos Hiſtoricis permultas diſcimus, in primis ad ea uſque tempora quibus tandem Latini ſua ipſi facta elegantius ſcribere cœperunt. Nam vel *ab initio rerum Romanarum*, ut teſtatur Cicero (*u*), *uſque ad P. Mutium Pontificem Maximum res omnes ſingulorum annorum mandabat litteris Pontifex Max.* Quorum Annalium ſimilitudinem *multos ſecutos* eſſe, dicit; *qui ſine ullis ornamentis monimenta ſolum temporum, hominum, locorum, geſtarumque rerum reliquerunt*, ut major Cato, & Pictor, & Piſo: quæ cauſa videlicet fuit cur ad nos eorum Scripta non pervenerint contra, ac multa illorum qui poſt eos Romanas res ornatius latine ſcribere inſtituerunt. Quo ex tempore me non injuria facturum puto, ſi de modo rei præſertim, quam hic ſpectamus, neutrius partis gloriam augente, plus uni Latino credam in Romana quidem hiſtoria, quam Græcis duobus. Ad Romanam autem, an ad Græcam hiſtoriam ſpectet bellum ab Auguſto, victis, & ad mortis neceſſitatem adactis Antonio, & Cleopatra, confectum, quid attinet oſtendere, cum & dux uterque Romanus, & belli præmium Ægypti regnum fuerit, in Romanam provinciam redactum? At enim & Cleopatra Græca erat, & Græcorum id regnum, ut quorum imperium, & lingua vigerent Alexandriæ: Fuerit; quis enim negat? & Reginæ, & regni a Græcis vetuſta origo. Num Græca propterea & leges, & inſtituta, & lingua, an Ægyptia, an alia poſt annos jam prope trecentos in eo tum regno dominabantur? cujus Reges jam antea *vel ne Ægyptiam quidem* linguam *didiciſſe*, *vel Macedonicam reliquiſſe*, fatetur ipſe Plutarchus (*x*), populi autem illa pars quæ *ab antiquo* ex *Græcis* fuerat, & *communis Græcorum conſuetudinis haud immemor*, jam Polybii ætate, ut Strabo (*y*) docet, *evanuerat*. Nam quod Plutarchus, & Dio locis propiores, documentis inſtructiores fuiſſe dicuntur; tam longum eſt intervallum quod Bœotiam, & Bythiniam, unde illi erant, ab Ægypto disjungit, ut non tanto majus denique videri debeat quod inter hanc, Italiamque interjicitur. At minus certe, id quod præcipue in Hiſtoricis ſpectandum eſt, intervallum temporis fuit, quo propior Cleopatræ morti Vellejus, quam Plutarchus; & Ælianus, quam Dio. Documenta autem num certiora Plutarchum accepiſſe credemus ex avo ſuo, narrante quod a Philota audiverat familiari cujuſdam ex Antonii coquis, an Vellejum, tempori illi quam proximum, ex præſtantibus Viris qui cum Auguſto fuiſſent Alexandriæ, ſæpius audire domi, militiæque potuiſſe, utrobique (*z*), ut nobiles Majores ſui, non ſine illuſtribus muneribus, & ornamentis verſatum? Quod ſi ut huic adulatio objecta eſt erga viventem Tiberium, & necdum omnino peſſimum, ſed *inter bona*, ut ait Tacitus (*a*), *malaque mixtum*, *incolumi matre*, in cujus obitu ſuæ hujus Vellejus hiſtoriæ finem fecit, mox ipſam ad Vinicium inſequenti anno Conſulem mittens; ita placeret Dionem, & Plutarchum accuſare; non deeſſent Valeſii, Rapinii, Bodini, Voſſii, Lipſii cenſuræ, illum ut plagiarium, a vero deflectentem, optimis infenſum, ſæpe adulantem, ſæpe hallucinantem, diſerte arguentium, neque aliorum in Plutarchum, majorem in ipſo rerum Romanarum notitiam deſiderantium, nec perveterum ſolum, ſed & earum quæ in tempora non ita antiqua inciderunt: cujuſmodi exempla; ut mittam quod eſt apud Lambinum (*b*); vel uno in facto plura profert Paulus Manutius (*c*), miraturque, *tam turpiter eſſe lapſum*, quod & alibi (*d*) ait, *ſæpe* eidem accidiſſe: quanquam mirum id eſſe negat Bodinus (*e*), *in homine Græco, qui ſe linguam Latinam non ſatis intellexiſſe, in Vita Demoſthenis* (*f*), *confitetur*. Quo & illud pertinet quod ab Rhodio (*g*) ſcriptum eſt, Plutarchum, *Latinis codicibus uſum, in rebus Romanis ſæpiuſcule falli*. Neque ignota ſunt quæ ejuſdem vel in nominibus Romanorum errata notaverat Robortellus, alibi (*h*) a nobis laudatus, aut quod Lipſius (*i*), ubi non Plutarchum modo, ſed univerſe Græcos Hiſtoricos in iis præſertim quæ ad nationes externas attinent, Romanis eſſe præponendos, diſerte negat, *varia* illos *cum in rebus ipſis geſtis peccaſſe*, *tum in nominibus præcipue propriis turpiter lapſos* eſſe, contendens. Verum nos ob cætera eximii utriuſque Hiſtorici, Dionis videlicet, & Plutarchi præſertim, merita, hæc objicere tanto libentius omittimus, quod neuter, ut neque Suetonius, ipſe quoque tanto poſterior Vellejo, negat denique id quod de genere mortis Cleopatræ hic tradidit; ſed etſi idem non affirment, plura tamen habent, ex quibus, cum Medicorum, ad quos tranſimus, diagnoſtica doctrina conjunctis, Velleji ſententiam tueamur.

40. Nam Dio (*k*) *puncturas tantum exiguas in* mortuæ Cleopatræ *brachio repertas eſſe*, affirmat: quales & Plutarchus (*l*) memorat *duas*. Idemque Dio, & Suetonius (*m*) *pſyllos* ab Auguſto eſſe *admotos*, ſcribunt, qui *venenum* ſcilicet *exſugerent*. Unde autem exſugerent, niſi ex illis venenatis puncturis? quibus quam proficuum ſuctio remedium ſit, ſupra (*n*) ex veterum, recentiorumque Medicorum ſententia ſatis demonſtratum eſt. Puncturæ autem exiguæ, & duæ, ut apte congruant cum iis quæ veteres iidem Medici ſummo conſenſu de aſpidis morſu tradidere, altera oſtendit Epiſtola noſtra. Cum obſcuris enim vulnuſculis, quæ *acu* inflicta ſint, omnes compararunt, & diſerte *citra tumorem* eſſe, fere omnes docuere, aliqui etiam *binas* eſſe, non omiſere. Nec vero illos, tanquam ſua ex aliis deſcribentes, deſpicias; neque enim aliena ſemper, ſed & propria ſcripſerunt, quod ex attenta eorum lectione, aut ex Freindii Hiſtoria Medicinæ, ubi de ſingulis verba fecit, proclive tibi erit cognoſcere: & quæ aliena propoſuere, ex Obſervationibus fere ſunt, quas niſi ipſi nobis ſervaſſent, prorſus ignoraremus, excellentium Medicorum. Nec quod Dioſcorides, qui eadem tamen quæ ab illis omnibus, aut ferme omnibus ſcripta eſſe, modo dicebamus, ipſe quoque antea docuerat (*o*), aut non fuerit quem Cleopatræ familiarem fuiſſe, accepimus, aut nullam de hac ab aſpidis morſu interfecta mentionem injecerit; idcirco quæ de exigua, & ſine tumore punctura ſcripſerat, illum conſequente, non credemus: quanquam & facta fortaſſe Cleopatræ mentio poteſt, ut tot alia quæ Maranta indicat (*p*), temporis injuria in Dioſcoridis codice intercidiſſe, nec deſunt adhuc qui Suidæ (*q*) credant, fuiſſe hunc ipſum Dioſcoridem, qui *vixerit apud Cleopatram ſub Antonio*, habentes, ut

(*q*) Græc. Rom. q. III. Vit. in Anton. (*r*) Rom. Hiſt. l. 51. (*ſ*) Inſtit. Orat. l. 2. c. 4. (*t*) Juvenal. Sat. 10.
(*u*) De Oratore l. 2. (*x*) in Antonio. (*y*) De ſitu Orbis l. 17.
(*z*) Vid. Voſſ. de Hiſt. Lat. l. 1. c. 24. & Boecleri Indic. Vellejanum in *Vellejus*, cui adde Velleji l. 2. c. 124. in fin.
(*a*) Annal. l. 5. in fin. (*b*) Adnot. 16. in Cicer. Orat. pro Dejot. (*c*) Comment. in Epiſt. 1. l. 2. Cicer. ad Q. Fr.
(*d*) in Epiſt. 5. l. ejuſd. (*e*) Meth. Hiſt. c. 4. (*f*) in Proœm. (*g*) Not. ad Scribon. Epiſt.
(*h*) Epiſt. ad Cel. Polen. de III. Conſul. Frontin. (*i*) Var. Lect. l. 3. c. 20. (*k*) l. 51. cit. (*l*) Vit. Anton. cit.
(*m*) c. 17. cit. (*n*) n. 29. (*o*) De Medic. Mat. l. 6. c. 54. (*p*) Meth. cognoſc. Simplic. l. 2. c. ult.
(*q*) Hiſtoria ad Vocem *Dioſcorides*.

ut puto, nonnulla per quæ rationes secus censentium in dubium vocent. Verum ut hæc prætercam; non illud certe moraturum te arbitror, quod tam perniciosi morsus tam leve, atque obscurum, quale Veteres docuerunt, videatur esse non posse vestigium; sed eo adducturum potius, quod Æliani (r) tempore jam facere conati erant, ut ipse quoque admirandæ hujus rei causam inquiras. Scilicet hanc illi esse ponendam in *mirabili celeritate*, existimabant qua id venenum *ad intima transeat*, sicque exterius *nihil extet atque emineat: quare ab Octavianis Cleopatræ mors non facile*, inquit, *oculis comprehensa est, nisi tandem serò admodum ex duobus punctis difficilibus ad videndum*. Quod si tibi vetus illud cogitatum recenti explicatione placeat illustrare; tanto facilius uti ea poteris qua sæpius supra usi sumus, venenum ponentes nervos adoriri, quanto hoc ab eo veneno fieri manifestius est quod aspis mordendo immittit, *soporiferum*, ut ante (*s*) retulimus, ab Ovidio dictum, ut ipsa aspis dicta est *somnifera* a Lucano (*t*), eademque mente, doctissimorum Virorum judicio, ab Helvio Cinna (*u*) *somniculosa*, diserte autem a Solino (*x*) *hypnale*; sic enim explicat, *hypnale somno necat, teste etiam Cleopatra*. Nam qua ratione, nisi tenuissimam dicas veneni vim per nervos celerrime transferri ad cerebrum, exponas hæc quæ Lucani (*y*) verbis proferam, ictum ab aspide alloquentis,

> *nulloque dolore*
> *Testatus morsus, subita caligine mortem*
> *Accipis, & Stygias somno descendis ad umbras;*
> *Non tam veloci corrumpunt pocula letho &c.*

Usus autem sum non unius Poetæ verbis, non quod de somnifero aspidis veneno, & de *veloci* ex eo *caligine*, ut Dioscorides ipse (*z*) loquitur, verba mihi Medicorum deessent, sed ut intelligeres, vim hujus veneni maxime hypnoticam tam certam, & vulgatam esse, ut passim non in Medicorum modo, sed & in Poetarum quoque libris memoretur. Cerebro igitur celeriter adeo, vehementerque occupato, mirum non est, si ab eo pendentes reliqui corporis vires mox ita collabascant, ut tanquam paralysi universali inducta, ideoque sanguinis motu per tenues præsertim subcutaneos ramulos sufflaminato, in compuncto loco non magis propemodum rubor, livor, tumor se possint ostendere, quam si cadaver pungeretur. Sic autem ubi aspidis morsum præsentissimus interitus sequitur, res videtur posse explicari: & sane quam celer in Cleopatra fuerit, ex iis quæ Plutarchus (*a*) narrat, manifestum est.

41. At enim Aetius (*b*), inquis, ab uno quidem aspidum genere *præsentissimam* esse mortem, scripsit, ab alio autem *in tribus ad summum horis*: nec desunt qui tardiorem esse, ajant, & virente jam corpore ac discolore. Quin libri Auctor de Theriaca ad Pisonem (*t*) etsi fatetur, *revera aspides velociter interficere, sicut sæpe ipse in magna Alexandria spectavit*; tamen non continuo inde homines cadere, satis ostendit, hæc statim subjiciens: *Cum enim aliquem hoc supplicii genere condemnatum sine longo cruciatu dilationeque necare nolunt, aspides illorum pectori admovent, ambulareque parumper faciunt, atque sic ipsos brevi periment*. Sed & Plutarchus (*d*) alteram e Cleopatræ ancillis inventam refert capiti Reginæ diadema aptantem, nec loquendi facultate carentem. Utique; sed tamen *semianimem*, & quæ vix perpaucis editis voculis, continuo cecidit. Nec qui *parumper* ambulabant, idcirco non *brevi*, & *velociter* moriebantur. Et siqui diutius vitam trahebant, non illis demum mirum est ob id ipsum discolor, & virens corpus fieri potuisse: quod si hoc commune fuisset omnibus; psylli Cleopatræ non essent admoti; satis enim ejus corpus, ut Plutarchus (*e*) narrat, *neque deformatum, nec aliud ullum*, præter puncta illa duo, ostendens *veneni signum*, non ab aspide ictum esse, demonstrasset. Verum hæc ita disputavimus, quasi ubi inter venenatum ictum, & mortem horæ aliquot intercesserint, fieri non possit, quin locus, per quem immissum venenum est, tumorem contrahat, & livorem. Tamen extant certissima exempla quæ ostendant, vel quinque, aut sex horis interjectis, quidquam livoris, aut tumoris in eo loco non apparuisse, ut in columbis quos Africani scorpii ictibus occidit Redius (*f*). Sed neque in cane quem Monspeliensis sauciaverat scorpius, quinta exinde hora mortuo, tumoris quidquam in sauciata parte offendit Cel. Maupertuisius (*g*), cum alioquin tumor soleat vel apis, aut vespæ puncturam sequi; verum in cujusque ictus loco parvum tantummodo rubrum punctum: negatque; in tot animalibus quæ ad idem adhibuit experimentum, unquam aliter se vidisse. Atque ut ad animal aspidi similius, id est viperam sermonem convertam; ex iis certe quæ supra (*h*) scripsi, in Francinii catella nosti partem nullam corporis lividam, aut tumidam fuisse vel plures post horas ex quo lethales a vipera acceperat morsus, in Nobilis autem Juvenis (*i*) digito quem altero dumtaxat dente vipera ita vulneraverat, ut gravissima sint consecuta symptomata, post horas demum aliquot tumorem apparuisse, cum ad id usque tempus nil nisi *punctura* cerni posset *non major ea quam infligit acicula, foramine in superficie minimo apparente, cum levissima rubedine, adeo ut solo colore innotesceret*. Quod si interdum non plus a vipera est; quanto minus esse ab aspide illa poterit, cujus veneni vis ut celerrime ad cerebrum repit, sic tempus sauciato loco non relinquit, ut liveat, & in tumorem se attollat.

42. Nunc quid Plutarchus, & Dio, si cum aliis præterea conjungantur Auctoribus, nobis suppeditent, videndum est, unde facilius tueamur sententiam magis vulgatam. Igitur ex Plutarcho (*k*) hoc primum habemus, Cleopatram, neque stupido, neque humili animo fœminam, cum priusquam in Augusti potestatem veniret, quid sibi imminere posset, prospiceret; mori potius, quam ex regina servam fieri, & ante victoris currum per triumphum duci, statuisse. Hac mente vim ingentem venenorum parasse, & de singulorum effectibus in capite damnatis periculum fecisse, nempe ut sibi illud seligeret, per quod non modo sine dolore, sed & celerrime obiret, ne forte, si mors tardaret, invita remediorum ope vivere cogeretur. Quodnam igitur ex omnibus elegisse, credemus? Mineralia certe repudiasset, quippe utrique ejus voto adversantia, si tunc illis inter venena usi essent, quod factum non memini legisse, præsertim cum artificia illa chymica necdum essent nota per quæ perniciosæ eorum vires acuuntur. Ex Vegetabilibus, & ex Animalibus in usu erant, nec ars varia deerat, ut quam celerrime necarent, quarum una ex Suetonio (*l*) intelligitur, cum venenum intra quinque horas occidens, mox a Locusta *iterum ac sæpius recoctum*; credo, ut multo maxima parte dissipata aquearum particularum, veneficæ confertiores forent; *statim exanimavit*. Quod venenum sive ex Vegetabilium, sive ex Animalium, sive ex utrorumque succis constabat, tametsi Cleopatræ notum fuisset, ut facile notum erat quod ex Animalibus eductum efferæ Nationes adhibebant ad tingendas sagittas, quale apud

(*r*) c. 61. supra ad n. 38. cit. (*s*) n. 37. (*t*) l. ibid. cit. (*u*) apud Gell. Noct. Attic. l. 9. c. 12.
(*x*) Polyhist. c. 29. (*y*) l. cit. (*z*) c. 54. cit. (*a*) Vit. cit. (*b*) Tetrabibl. 4. S. 1. c. 20.
(*c*) c. 8. (*d*) Vit. cit. (*e*) Ibid. (*f*) Esper. int. agl' Insetti.
(*g*) Comment. supra cit. ad n. 25. (*h*) n. 34. (*i*) Histor. ibid. indicata. (*k*) Vita cit.
(*l*) De duodec. Cæsar. l. 6. c. 33.

apud Scythas Plinius (*m*) memorat, *irremediabile*, quantum ipse ait, & *mortem illico afferens levi tactu*; tamen ut mortis celeritatem probaret, cruciatum brevem illum quidem, sed acerbissimum, aversaretur, cujus indicia cruciatus ex convulsionibus, ut opinor, vehementibus cognovisset, quas ut Locustæ illud venenum statim consecutas esse, ex eo conjicio, quod lethalem ejus effectum per speciem comitialis morbi, cui Britannicus esset obnoxius (*n*), statim Nero occultari posse, credidit: Nicholsii autem aquam, ex laurocerafo paratam, rapidissime quidem perimere; sed non sine vehementibus convulsionibus, refert Meadius (*o*): denique ex Reaumurii (*p*) experimentis constat, leviter puncta animalia sagittarum mucrone, venenata compositione quadam illito ab incolis oræ Maragnoniæ, cito quidem interiisse; sed, quod diserte de urso narratur, ante mortem se concussisse, atque agitasse. Ob has igitur, aut similes causas factum esse, existimo, quod Plutarchus narrat, ut Cleopatra, venenis primum aliis frustra tentatis, ut pote quæ minus ambobus suis responderent votis, ad animalia, quod & Dio (*q*) scribit, conversam, & per multos dies frustra pariter expertam, comperisse tandem, per *solum ferme aspidis morsum* se posse voti utriusque compotem fieri. Quæ si omnia attenderis; facile intelliges, cur rejectis aliis quæ illico necarent venenis, quorum aliqua in promptu habuisse, infra (*r*) ostendemus, longe credibilius sit, aspidis prætulisse morsum, præsertim cum cætera quæ de puncturis exiguis illis duabus & de admotis psyllis supra (*s*) dicta sunt, apprime conveniant. Nam quod Doctus Vir iis qui minus attente legant videri fortasse potest istis de psyllis ita sensisse, quasi ab Augusto illudendi tantum studio fuissent adhibiti; satis est Suetonium (*t*), & Dionem (*u*) inspicere, ut eo animo id ab Augusto factum plane cognoscamus, quo Cleopatram *servari triumpho magnopere cupiebat*, & quo postquam per psyllos *qui venenum ac virus exsugerent*, servari vidit non potuisse, *magnopere doluit*, *omni se triumphi sui gloria spoliatum esse ratus*. Quod si ipse qui statim adfuit, & corpus inspexit, & qua erat potentia, & ingenio tum perquirere ex omnibus, tum dispicere omnia potuit, illam aspidis morsu enectam credidit, ut refert Plutarchus (*x*); *nam in triumpho, Cleopatræ imaginem tulit cum aspide mordicus affixa*; cur non quod ipse, nos quoque credamus? præsertim cum alia insuper accedant quæ ex Plutarcho eodem, ex Dione, ex aliisque, etiam Medicis, Auctoribus continuo proferemus.

43. Quid enim potius significat quod pro certo tradit Plutarchus (*y*), eodem quo Cleopatra obiit, die, atque adeo paucis ante obitum horis illata ad ipsam ex agro cista, *ficuum plena*, & *foliis* operta, nisi quod postea dictum esse, ait, aspidem in cista fuisse abditam? idque etiam ex aliis refert Dio (*z*); tametsi *in urna* dicat *illatam aspidem*, *aut inter flores quosdam*, Auctor autem libri de Theriaca (*a*) *contectam ficubus & uvis*. Quæ cum attendo, illud simul videor posse conjicere, nempe cujus generis aspis fuerit. Cum enim tria esse genera, traderent (*b*) alias ptyades, alias terrestres, alias chelidonias appellantes, primas autem *bicubitales*, alteras interdum *quinque cubitorum longitudine*, tertias *cubito* dumtaxat *majores* inveniri, docerent; has ultimas non modo ut facile repeRiendas, quippe circa fluviorum ripas, proximi *præsertim Nili*, latibula habentes, itemque ut celerrime præ cæteris necantes; ab harum enim *ictu* mors *præsentissima adest*, verum etiam ut quæ propter suam brevitatem multo facilius sub floribus, foliisque abdi possent; has, inquam, cum Cleopatræ opportuniores, tum præcipue ad fallendos qui januam custodiebant, aptiores fuisse, non dubito. Consentit autem pervetustus, doctusque Artifex simulacri Vaticani, qui ut moribundam Cleopatram perite expressit quasi placide dormientem, ita & brevem aspidem brachio adjunxit, eique sinistro, credo, hoc quoque a prisco aliquo Scriptore accipiens, a quo & Orosius (*c*) Historicus alioquin sæculi quinti, videtur accepisse. Verum sive res ad eum modum se habuerit, sive, ut alii ferebant apud eundem Plutarchum (*d*), *servata aspis* fuerit *in vase quodam inclusa*, *& per fistulam auream a Cleopatra provocata*; utralibet narratio eo demum tendit, ut aspidi se mordendam præbuisse, censerent. Vides igitur, ut quæ Plutarchus, aliique referunt, cum iis congruant quæ Vellejus, atque alii, initio laudati, tradiderunt. Eandemque sententiam sibi magis placuisse, satis ostendit, quem paulo ante memorabam, libri de Theriaca (*e*) Auctor. Qui sive Galenus fuit, sive alius Galeni certe contemporaneus, ut qui *non multis ante se annis fuisse* Andromachum, scribat (*f*), *Marcum* autem *Antoninum paulo ante Romanum imperium summa integritate administrasse* (*g*): non est a nobis contemnendus, ut pote qui, si ætatem spectes, neque Dione junior, nec tanto denique Plutarcho posterior fuit, quippe imperante Hadriano & Plutarchum vixisse, & Galenum esse natum, constat; si vero experientiam attendas, unus ex omnibus quos produximus, diserte ait, ut supra (*h*) legisti, se Alexandriæ sæpe vidisse, quomodo, & quam celeriter interficiant admotæ aspides. Nec quia ptyade; quod tamen ab superiorum nemine traditum inveni; usam esse Cleopatram, scribit, id eo voluisse factum, intelliges, ut a ptyade conspueretur; *tardius* enim inde *mors consequitur*, ut proditum ab Aetio (*i*) est; sed ut morderetur; nam & mordet, ut idem subjicit, & mordendo, ut Galenus ait apud Paulum (*k*) *celerrimam mortem inducit*. Imo nisi forte Paulus alium aliquem in libris qui interciderunt, spectavit Galeni locum; hunc ipsum de Theriaca librum pro Galenico habuerit, necesse est, & hinc sumpserit quæ ut a Galeno dicta, proponit, videlicet tria illa aspidum genera, & in his ptyadis, ut sputo dissitos assequatur, ingenium, & hac se occidentem Cleopatram. Utrobique enim hæc habentur. Sed quod in libro de Theriaca Regina dicitur *sibi* ptyadem *admovisse*, id Paulus de morsu accipiendum esse, jure quidem meritoque non dubitavit; nam admovere, ut inspueret quæ eminus solita sit, minime necessarium. Quæ vero mox de celeri damnatorum interitu per admotam pectori aspidem in eodem libro illo subjiciuntur, ea fortasse Paulus cum superioribus connectenda arbitratus, Pictorum, Sculptorumque licentiæ præeuntem Galenum induxit, quasi Reginam scripsisset, ptyadi *sinistram mammam admovisse*, *& ab hac commorsam periisse*. Quod ne credamus, Plutarchus, & Dio faciunt, negantes, ut supra (*l*) vidimus, in mortuæ corpore signum usquam ullum apparuisse veneni, præter duo exigua in brachio puncta. Quæ res ad id etiam valet, ut merito ab eodem libri de Theriaca Auctore factum esse, cognoscamus, cum aliam quorundam narrationem iis verbis retulit ex quibus ipsi minus probatum esse, intelligimus, de *magno* videlicet, *ac profundo vulnere*, quod *brachio suo dentibus intulerit* Cleopatra, & de *veneno*, *quod prius ex aspide paraverat*, *in pixide quadam ad se allato*, & mox ei *vulneri infuso*.

44. At exigua ista in brachio puncta ut de magno, profundoque vulnere narrationem refellunt; sic, inquis, aptissime congruunt cum alia, quæ etsi non apud ejusdem libri Auctorem, at apud Dionem (*m*) extat, aliorum narratione. Scilicet acu

qua

(*m*) Nat. Hist. l. 11. c. 53. (*n*) Vid. Tacit. Annal. l. 13. (*o*) in Append. post Tentam. 5. de Venen.
(*p*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. A. 1747. Obs. Anat. 1. (*q*) l. 51. cit. (*r*) n. 44. (*s*) n. 40.
(*t*) c. 17. cit. supra ad n. 39. (*u*) l. 51. cit. (*x*) Vita cit. (*y*) Ibid. (*z*) l. 51. cit. (*a*) c. 8.
(*b*) Vid. Aetii c. 20. supra ad n. 41. cit. (*c*) Historiar. l. 6. c. 17. (*d*) Vita cit. (*e*) c. cit. (*f*) c. 5. (*g*) c. 2.
(*h*) n. 41. (*i*) c. 20. cit. (*k*) De Re Med. l. 5. c. 18. (*l*) n. 40. 41. (*m*) l. 51. cit.

qua capillos componere ſolita eſſet Cleopatra, inter eoſque geſtare, tunc detracta, & præſentiſſimo veneno inuncta brachium ſibi pupugiſſe. Tu vero fac, Redium (*n*) legas, ubi experimentis edoctus admonet, ſi vulnus, quod infligis, anguſtum ſit, difficile eſſe venenum immittere: & qualecumque vulnus ſit, non ita celeriter mori animalia per quorum vulnera viperinum injicias venenum, ut quæ vipera ipſa momorderit. Et poſt hæc cogita, num credibile ſit, incerta & minus celeri moriendi ratione uti illam voluiſſe, quæ certam, celerrimamque mortem quærebat. Nec tamen de ſic immiſſo veneno, ſed de epoto noſtra erat potiſſimum diſputatio. De quo cum in tot narrationibus nulla uſquam, ut ſupra (*o*) diximus, occurrat mentio; ne forte illuc trahi poſſe, putes, hunc Plutarchi (*p*) locum: *venenum Cleopatram habuiſſe compertum eſt in laminula quadam concava, quam ſub crine occultabat*, fuiſſeque illud ſuſpiceris aut ejus ſimile quo illitis ſibi convivalis coronæ floribus, hiſque mox in ſcyphum conjectis, *eductum cuſtodia bibere juſſerat, illico expirantem*, ut eſt apud Plinium (*q*), aut ab eo non diverſum quod non multis ab Reginæ obitu luſtris Alexandria Hieroſolymam, ut Joſephus (*r*) tradidit, miſſum eſt ad Herodem necandum, id eſt *aſpidum virus, aliorumque ſerpentum ſucci*, quo epoto veneno quidam *capitis damnatus ſtatim mortuus* eſt; ne igitur hæc ſuſpiceris, non illud ex eodem Plinio (*ſ*) proferam: venenum aſpidum *potum quantalibet copia, non nocet. Non eſt enim tabifica vis: itaque occiſa morſu earum animalia, cibis innoxia ſunt*, quæ cum Redii aliorumque in viperino veneno experimentis (*t*) conſentiunt: neque alia in univerſum dicam, quæ in mea altera ad Lanciſium Epiſtola attigi, unde conjicias, id venenum ad idem potius quo Dio crinalem acum inunctam ſcripſit, attinuiſſe, nihil videlicet, ſicut aperte retulit, niſi per vulnus nocente. Unum modo ex Dione eodem, & Plutarcho adjiciam, unde continuo præclare intelligas, non ex ſumpto quod in concava lamella ſub crine geſtaret, veneno Cleopatram interiiſſe. Dio enim (*u*) pro certo narrat, priuſquam ſe occideret, Epaphrodito, cui mandata erat ejus cuſtodia, epiſtolam ad Auguſtum perferendam dediſſe, ut is *occaſione epiſtolæ reddendæ e medio removeretur, eoque digreſſo, rem propoſitam eſſe executam*. Plutarchus (*x*) pariter ſine ulla dubitatione tradiderat, ſe interfecturam, tabellas ad Auguſtum ferendas dediſſe, *& cæteris omnibus a ſe præter duas mulieres dimiſſis, januam clauſiſſe*. Quid, amabo te, ut ex lamella venenum ſumeret, attinebat, Epaphroditum, cæteroſque e medio removere, & januam claudere? Num, cum dormire noctu, crederent, non poterat, nemine advertente, lamellam ſibi e capillis detrahere, ex eaque venenum ſumere? Aliud igitur, quod non niſi remotis arbitris, id prohibituris, fieri poſſet, ſibi tunc faciendum conſtituerat, *aſperas* videlicet *tractare ſerpentes, ut atrum* non ore, ſed *corpore*, uti Horatius (*y*) loquitur, *combiberet venenum*. Cujus ego teſtimonium graviſſimum credo cum aliis de cauſis quas datis ad Lanciſium Epiſtolis indicavi, tum ob eam præſertim quod ille, ut verbis utar minoris Plinii (*z*), *quæ ſtatim, cum maxime vera memorantur, audiverat, eſt perſecutus*.

45. Num tamen erat aliud præter aſpidum tractationem, quod, remotis arbitris, ut ſe veneno inficeret, potuerit Cleopatra facere, & fortaſſe fecerit? Nam forte, cum hactenus ſcripſiſſem, in locum incidi Græci quidem, ſed gravis, & Vellejo contemporanei Auctoris, qui locus in hac controverſia non videbatur omittendus. Strabo (*a*) enim hæc ſcripſit: *ipſa ſe* Cleopatra *clam admoto aſpidis morſu, vel veneno delibutorio confecit; nam utroque modo dicitur*. Apparet ergo, ſi veneno iſto voluit corpus ſibi perungere, decuiſſe antea januam claudere, & neminem apud ſe præter ancillas retinere. At tu priuſquam hoc dicas, Plutarchum (*b*) lege. Videbis, eo die Reginam balneo uſam, corpus, ut tum ſolebant, nemine admirante, aut prohibente, unguento quo vellet, ungere potuiſſe, tum prandiſſe, & magnifice quidem (unde novum capere argumentum poſſes, non ſe igitur veneno mox devorando, aut potando necare conſtituiſſe quæ per tot facta pericula ignorare non poſſet, quantum præſumptus cibus ingeſti veneni vim aut impediat, aut tardet (*c*)) dum pranderet, ciſtam illam, ficubus, & uvis plenam, ut juſſiſſe antea videtur, cum aſpide fuiſſe illatam, tunc vero denique & tabellas obſignatas ad Cæſarem dediſſe, & remotis arbitris, januam clauſiſſe. Igitur ex hac ipſa rerum ſerie intelligis, num veri ſimilius ſit unguento venenato, an aſpide ſe interfeciſſe. Huc adde, qui tam attente, & caute eam cuſtodiebat Epaphroditus, ut captæ *veſtem*, quod ſupra Plutarchus tradidit, continuo excuteret, *ne quid ſub ea occultaret veneni*, illum unguentarias pyxides ſine diligenti examine, & exploratione non fuiſſe facile relicturum, aut quod multo promptius, & tutius erat, in alias innoxio unguento quantivis pretii plenas mutaturum, quando ei mandaverat Auguſtus hoc *maxime, ut provideret, ne illa ſibi mortem inferre poſſet; cæterarum rerum omnium facultatem permitteret*. Unum igitur reliquum eſt, ut conjicias, pauxillum fuiſſe venenati iſtius unguenti, ut in lamella illa *concava*, de qua ſupra (*d*) dictum eſt, *ſub crine occultari* potuerit. Sic enim *in famoſa* quoque *veneficiis Martina, ſubita morte*, cum Romam accuſata adduceretur, *Brundiſii extincta*, apud Tacitum (*e*) legitur, *venenum nodo crinium ejus occultatum, nec ulla in corpore ſigna ſumpti exitii reperta* eſſe. At ſi forte ſic conjicias; argumentum redit quod ſupra (*f*) contra eorum opinionem adductum eſt qui ea lamella venenum incluſum fuiſſe, contenderent, quo Cleopatra devorato ſe interfeciſſet. Cum enim unguenti pauxillum non toti corpori perungendo, ſed certis dumtaxat partibus, ut puta naribus, aliiſque ejuſmodi, ſatis eſſet; quid referebat interdiu januas claudere, & arbitros amovere, ut id faceret quod noctu, cum dormire videretur, nemine ſuſpicante, facere potuiſſet? Accedunt tot alia, quæ iterare non oportet, cum unguento illo minime, cum aſpidis autem morſu apprime congruentia, admoti pſylli, binæ in brachio animadverſæ puncturæ, cætera: inter quæ ſunt perantiqua ſimulacra, quibus nonnihil tribuendum eſt, illudque præſertim quod diſputandi occaſionem attulit, in quo aſpis eſt ſic brachio alligata, ut ipſa vinculi conſtrictione irritari, & ad mordendum incitari videatur. Nec te illud moretur quod objicitur, quaſi nemo audere potuiſſet aſpidem vinculo ad brachium aſtringere, ne ſe potius, quam illud, morderet. Quid enim aliud illæ quærebant ancillæ duæ, niſi ut eodem ſimul cum domina fato interirent, contubernalis Eunuchi exemplum ſecutæ, quem Dio (*g*) refert, ſtatim ac ea capta fuit, *ſerpentibus ſe ſe ultro mordendum præbuiſſe*. Reliqua autem quæ de molli, timidoque mulierum animo, de una aſpide ad tres mulieres morſu interimendas non ſatis apta, & ſi quæ ejuſmodi alia aut ex Redio, aut aliunde objici poterant, tum editis antea Epiſtolis, tum hac quoque mihi videor diluiſſe.

46. Hæc habui quæ ad eaſdem illas Epiſtolas adderem, non ut iis quæ contra ingenioſe, & docte a Viro Ampliſſimo ſcripta ſunt, anteponeres, ſed ut

(*n*) Lett. int. alle Oppoſiz. (*o*) n. 38. (*p*) Vita cit. (*q*) Nat. Hiſt. l. 21. c. 3. (*r*) De Bello Jud. l. 1. (*ſ*) Nat. Hiſt. l. 29. c. 4. (*t*) ſupra, n. 30. (*u*) l. cit. 51. (*x*) Vita cit. (*y*) Carm. l. 1. Od. 37. (*z*) l. 6. Epiſt. 16. (*a*) De ſitu Orbis l. 17. (*b*) Vita cit. (*c*) Vid. ſupra, n. 10. (*d*) n. 44. (*e*) Annal. l. 3. (*f*) n. 44. (*g*) l. 51. cit.

ut collatis inter ſe utriſque, facilius tibi eſſet diſpicere, an pro ea ſaltem parte ſteterim quæ a veri ſimilitudine non longe denique in diſputatione hac abhorreat. Quæ etſi per ſe non magni momenti eſt; ob ea tamen quæ ejus cauſa tum ex Hiſtoria, tum ex Re Medica, tum aliunde etiam, proferre oportuit, tibi cui poteſt eſſe aliqua fortaſſe ex parte utilis, legendi faſtidium, ut opinor, mihi certe extremum hunc ſcribendi laborem allevavit; ut quibus verbis, a me ſæpius laudatus, Auctor libri de Theriaca (*b*) ſuam Piſoni de Cleopatræ interitu narrationem abſolvit, iiſdem propemodum & mihi licere credam hanc tibi ejuſdem argumenti tractationem concludere: *Hæc non ſine animi voluptate tractavi, ut tuo diſciplinarum omnium deſiderio ſatisfacerem*. Vale.

(*b*) c. 8.

FINIS LIBRI QUARTI.

JO. BAPTISTÆ
MORGAGNI
DE SEDIBUS, ET CAUSIS
MORBORUM
PER ANATOMEN INDAGATIS
LIBER QUINCTUS:

Quo plura adduntur ad ſingulos quatuor ſuperiores Libros attinentia.

Celeberrimo Viro

JOANNI FRIDERICO MECHEL

Illuſtri Anatomico, & Medico

Joannes Baptiſta Morgagnus S. P. D.

UI ex Tuis primis ad me Litteris, Berolini datis die 23. Julii anno 1754. quanto minus opinatum, tanto pluris æſtimabilem nuncium acceperim, REGIAM iſtam Scientiarum ACADEMIAM perbenigno omnium conſenſu me inter ſuos Honorarios Sodales retuliſſe, & abs Te, Vir Illuſtris, tunc petierim, ut Inclyto eidem Cœtui gratias meis verbis ageres, quas poſſes, cumulatiſſimas, nunc pariter rogo, ut pro Tua eximia erga me Humanitate, quam vel ante iſta pro me officia ex laudatiſſimis Tuis Scriptis perſpexeram, meos hoſce libros velis, exiguum quidem, ſed quo majus in præſentia dare non poſſum, memoris, obſequioſique animi ſignum, Academicis Sapientiſſimis offerre. Satis mihi, ſuperque fuerit, ſi propter ea quæ ex Veſtris, Veſtrique ſimilium Summorum Virorum Obſervationibus ſæpius indicavi, omni certe commendatione digniſſima, æqui bonique feceritis non tam cætera quæ a me ſunt, quam propoſitum ipſum meum. Præcipuum autem, ſi quæris, hoc fuit, ut me meliores Anatomicos excitarem ad id publici boni cauſa præſtandum, ad quod Vir Experientiſſimus Richardus Meadius excitare voluit Medicos exemplo ſuo. Mori enim, ut ſcis, noluit, quin antea colligens quæ longo uſu cognoverat hominibus profutura, Monita, & Præcepta Medica, tanquam *legatum*, ut verbo ipſo ejus utar, relinqueret. Utinam Anatomici quoque ſeneſcentes quæ inter diſſecandum vidiſſent ad morborum cauſas ſpectantia, colligerent, ederentque, ne laborum, moleſtiarum, atque adeo periculorum ſuorum longe melior fructus ſecum periret.

Tanto enim *utilior* hæc Anatomes pars eſt, *quanto ad cauſas morborum dignoſcendas magis idonea*, quemadmodum magnus & Medicus, & Anatomicus cenſebat, ut noſti, Bartholomæus Euſtachius (*a*), ſero conquerens, tot annos non in hac potius ſecunda, quam in priore Anatomes parte, quæ ſana corpora examinat, tantumque ſtudium poſuiſſe. At enim ſecunda ſine priore ſtare non poteſt, nec ſine priore cognoſcere licet Partium uſus ad medendum adeo neceſſarios; quaſi vero & ſecunda ex certæ Partis læſione cum certæ Functionis impedimento conjuncta, ad veros uſus non modo confirmandos, ſed & illuſtrandos, imo nonnunquam inveniendos, ad falſos autem refellendos mirifice non inſerviret. Nam quod ſecunda ſine priore ſtare non poſſit, nos quidem ultro fatemur, qui aliquando vel nobiles Medicos, nedum vulgares Chirurgos, vidimus hoc, vel illud viſcus, propter mutatam, morborum vi, ſedem, figuram, & cum colore ſpeciem, non agnoſcentes, quod nos ex nexibus, & vaſorum origine quodnam eſſet, continuo indicavimus, mox per diſſectionem demonſtrantes. Quin omnibus qui ſatis ſint in priore Anatome exercitati, proclive eſſe, exiſtimamus, errores graves, & in graviores inducturos dignoſcere, qui ob ejuſdem exercitationis defectum in quaſdam irrepſerunt, quæ in Sepulchreto leguntur, Obſervationes: & bene de Anatome ſecunda meritos Peyerum (*b*), & ante hunc, Thomam Bartholinum (*c*) laudamus, qui aliorum Obſervationibus hujus generis, Obſervationes Anatomicorum longe eſſe præferendas, admonuerunt, & felices tum fore Artes, confirmarunt, ſi ſoli de illis judicarent Artifices. Sed cum hæc de priore Anatome fatemur, ſimul contendimus, verum eſſe quod initio ponitur vetuſti libri, qui *de Anatomia Parva* inſcribitur, perperam alioquin inter Galenicos inſerti, priorem videlicet inſtitutam fuiſſe a Medicis propter ſecundam. *Quoniam interiorum membrorum corporis humani paſſiones erant ignotæ, placuit veteribus Medicis*, ille Auctor inquit, *ut per anatomen brutorum animalium, interiorum partes manifeſtarentur*. Aut ſi hoc

(*a*) de Renib. c. 45. (*b*) Meth. Hiſt. Anat. Med. (*c*) Conſil. de Anat. Pract. & cæt. n. 12.

hoc omittimus, illud certe negari non poteſt, priorem Anatomen ob id potiſſimum ab hominibus permitti, a Principibus autem etiam protegi adeo, & promoveri, quia pro ſecunda eſt neceſſaria. Permagni enim cum ſingulorum intereſt, tum univerſorum, internas morborum cauſas, & ſedes a Medicis non ignorari, ſeu ſingulos illi, ſeu totas ex infelici hæreditate familias vexent, ſeu civitates occupent, & provincias. Medici autem vel ſummi fatentur, vix tres, aut quatuor ex omnibus eſſe morbos qui ſuum habeant ſignum παθογνωμονικόν, ita videlicet proprium, ut ab aliis cunctis diſtinguat; cæteros autem non niſi per conjuncta plura ſigna internoſci propterea quia fere non ex ſimplici ſunt cauſa, & quæ unam tantummodo Partem afficiat. Valde igitur avent primum ſingularia illa ſigna, & maxime propria, ſi fieri poteſt, augere; deinde vero, ſi id non poſſint, at ex conjunctis pluribus, ut dictum eſt, ſignis quæ in quoque morbo præcipua ſint, conſtituere. Animadverſum eſt enim ſæpius, quæ præcipua, & ferme propria crederentur, reipſa non eſſe, cum ſine ipſis eædem intus læſiones repertæ ſint quas deſignare illa putabantur, aut cum longe aliis læſionibus ſigna eadem.

Hæc, atque alia, quæ Tibi, Vir Doctiſſime, non ſecus ac mihi, & legere, & audire, & videre non raro contigerit, & in iis occurrentes aliquando morborum cauſæ novæ prorſus, & inauditæ juſtas medentium querelas confirmant de abditis morborum cauſis, & ſedibus non ſatis adhuc perquiſitis. Quod cum minus certe Anatomicorum negligentiæ, quam rei ipſius naturæ immenſæ propemodum, & interminatæ imputandum ſit; nihil propterea fieri humano generi utilius poteſt, quam ſi primum quicunque Anatomen colimus, omnes, id quod Tu ſtrenue facis, & ipſe pro mea virili parte facere non prætermiſi, omnes, inquam, conatu unanimi connitamur, ut quanto plures id genus Obſervationes poſſimus, in publicum bonum conferamus: tum deinde; ne in poſterum accidat quod non ſemel antea accidiſſe, dolendum eſt, ut cum Auctoribus Obſervationes intereant; Profectores cunctos rogemus, ut quas prius non ediderint, ſeneſcentes colligant, atque edant, ſi non meum, at Meadii certe, qui imitatione dignus eſt, exemplum ſequentes, nec pauca tamen, ut ille, ſed omnia quæ diligenter obſervarint, ſumma cum fide proponentes. Sic enim, aut non aliter, poſſe tandem aliquando fieri, ſperandum eſt, ut poſteris tantus ſuppetat numerus Obſervationum, quantus, ſi ab ſolertibus, attentis, & ſtudiorum labori aſſuetis Viris morbi ſymptomata in earum ſingulis, & Partium læſiones, tum in aliis omnibus haud diſſimilis generis & illa, & hæ inter ſe conferantur, quantus, inquam, ſatis ſit, ut in pluribus ſaltem morbis ad id denique aut perveniant, aut accedant, ad quod nunc maturum non eſt, aſpirare. Neque ſpes deeſt, meum hoc conſilium haud eſſe iis Anatomicis diſpliciturum quibus cordi ſit Rei Medicæ, & publicæ utilitatis incrementum; quando aliqui Egregii Viri, rumore dumtaxat de hiſce a me edendis Obſervationibus, ut videntur, excitati, ſuarum editionem repræſentarunt. Quod ſi propoſitum hoc meum a Te quoque, ab aliiſque Clariſſimis Viris, & nominatim ab Inclyta iſta Academia probabitur; nihil mihi contingere optatius poterit. Vale.

D. Patavii Prid. Kal. Septembr. A. CIↃ IↃCC LX.

JO-

JO. BAPTISTÆ MORGAGNI

AD AMICUM

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LX.

Spectat ad Apoplexiam.

CREDEBAM, me tibi satis jam, superque fecisse, & quod in extrema superiore Epistola non reticueram, novissimo de his quidem rebus scribendi labore perfunctum esse. Ecce autem litteræ tuæ, quibus ita gratias agis, ut simul non obscure significes, expectari a te Observationes illas meas quas suo quamque loco inserere non potuerim, quippe habitas postea quam singulas absolveram Epistolas, ad quas attinerent: idque esse a te satis intellectum, non modo quia nosti, quotannis alia a me, atque alia cadavera perlustrari, verum etiam quia nonnullas ex hujusmodi Observationibus, a me tibi subinde inter scribendum promissas, necdum accepisti. Quid dicam? Jus postulas, ab homine præsertim, nisi remittere ultro velis, promissorum servantissimo. Fac igitur saltem, ut eadem qua priora, comitate hæc quoque excipias, quæ, ut potero, addam, initium repetens a morbis cerebri, & primum quidem ab eorum gravissimo, Apoplexia.

2. SENEX apoplecticus in Nosocomio Patavino decesserat circa initium Decembris A. 1744. quo ibi tempore studiosis Adolescentibus partes quasdam humani corporis ostendebam. Plura, ut solitus sum, diligenter sciscitatus, vix hæc scire potui, ante dies triginta apoplexia correptum, nuper demum sine ullo sensu, & motu, oculis valde rubentibus, in eum locum fuisse illatum. CRANIUM dum circumsecabant, Thoracis viscera, paulo ante detracta, inspiciens, in pulmonis dexteri suprema parte duritiem animadverti qualis a vetere morbo relinqui solet. Continebat autem mediocre tuberculum in quo materia purulenta. Cor polyposas habuit concretiones, nihilque adnotandum præbuit, nisi valvularum Semilunarium aggeres crassiores factos, & albicantes. His amotis visceribus, ad retectum interim Cerebrum oculos, manusque converti. Exteriore meninge detracta, unum discrimen apparuit inter sinistrum cerebri hemisphærium, & dexterum, quod hujus superficies posterior nigricare in medio, & multum rubere videbatur. Nigrities autem a vasis erat quæ per Tenuem meningem repunt, nigro sanguine valde ibi distentis; rubor a sanguine qui inter illa vasa, tanquam per exsudationem, effusus, spatia, vasis interposita, quasi crusta longe tenuissima occupasse videbatur: vel potius, quoniam nihil ibi revera effusi invenire licuit, a sanguine vascula omnia minima, quæ confertissima sunt, infarciente. Tum utroque Laterali ventriculo aperto, in singulis pariter serum valde cruentum conspectum est ad drachmam fortasse unam, anteriora dumtaxat tenens, plexu Choroide utroque pallidulo, integro autem septo Lucido. Integrum quoque erat intus extraque hemisphærium sinistrum, & quidquid præterea est intra calvariam, sic satis sanum, uno excepto hemisphærio dextero. Namque intra hujus medullarem substantiam erat cavea, medium ferme tenens secundum omnes hemisphærii plagas, longa digitos transversos minimum quinque, lata duos, & semis, totidemque profunda, plenissima nigro sanguine, magna ex parte fluido, ex reliqua autem quasi in grumos concreto. Quo detracto, caveæ parietes fœde lacerati, & inæquales apparuerunt. Circumjecta ipsis substantia erat laxissima, non medullaris solum, sed & quæ totius corporis Striati, totiusque thalami nervi Optici externum latus, & quæ proximæ basis utriusque illius Protuberantiæ nonnullam partem faciebat.

3. Quomodo cavea istiusmodi in cerebro fieri, & quam exitialis illarum Protuberantiarum vicinia tunc esse videatur, cum alias (*a*) ad te scripserimus, hic iterare non est opus. Illud potius quæres, cum tanta, & ejusmodi in loco, cerebri labe quomodo vivere homo potuerit triginta dies? Noli existimare, sic rem statim ac apoplexia ingruit, se habuisse. Multo sane est veri similius, tunc ex intimo quopiam disrupto vasculo non multum exstillantem sanguinem illam sibi caveam parare cœpisse, ipsam vero non illico ad eum modum ad quem nos conspeximus, amplificasse; sed paulatim porro exstillando, id paulatim quoque fecisse, donec tot viis spirituum perruptis, & tot aliis suo aucto pondere, & mole compressis externum omnem sensum, motumque, & postremo internum quoque sustulit, mortemque sic attulit: vel, quod facilius crediderim, novo demum quacunque de causa accedente impulsu, pluribusque simul disruptis vasculis, repentina, magnaque eruptione hæc quæ ultimo dixi, non ita pridem effecisse. Utralibet ratione cogitanti proclive erit tibi non modo quod quæris, sed illa etiam intelligere, cum signa quædam primum existunt quæ sanguineam minentur apoplexiam, quam utile sit alimentorum, acribus præsertim, tenuibusque particulis abundantium, copiam minuere, ab nimiis corporis, animique motibus abstinere, sanguinem educere, ubi vero ejusmodi ingruerit apoplexia, tanto magis illum imminuere, &, quod alias videor ad te scripsisse, ea vitare auxilia quæ commovere, & agitare intempestive ipsum possint, ut reme-

(*a*) Epist. 3. n. 9. & 18.

remedia, volatilibus corpusculis fœta, & quæ vomitum cient, sternutationem movent, alia ejusmodi.

4. AGRICOLAM in idem intulerant Nosocomium, cum ibi docerem ineunte anno 1748. media ætate hominem, subpinguem, apoplexia, quæ tertia esse dicebatur, forti adeo correptum, ut e via in qua ceciderat, ab Nosocomio non ita dissita, in hoc protinus exceptus, jam stertens, totoque corpore resolutus, ut nullum usquam sensus, aut motus indicium daret, pulsibus autem sic exilibus, ut mittere sanguinem non sint ausi, intra septem, an octo horas interierit. Quarto post die hæc mihi omnia narrata sunt, simulque cadaver ad dissectionem oblatum. Quod priusquam attingerem, frustra quæsivi, quo tempore, quibus præcedentibus causis, aut comitantibus signis, aut relictis noxis duæ illæ quæ prægressæ dicebantur, fuissent apoplexiæ; nihil enim de illis, aut de hac ultima præter ea quæ dixi, rescire potui. Attamen cum vasa circa caput turgida conspicerem, & in subpingui corpore tam violentam apoplexiam fuisse, audirem; confertissimæ Studiosorum coronæ dicere non dubitavi, mirum fore, si a sanguine illam fuisse, non ostenderem. CALVARIA igitur continuo adaperta, cum id fieret, multoque magis cum cerebrum eximeretur, niger non paucus sanguis defluxit; evidens autem erat, etiam ex Infundibulo exire. Ejusmodi sanguis non modo vasa omnia distenderat quæ per Tenuem meningem, cerebrum, & cerebellum convestientem, feruntur, verum etiam sub hac in medio hemisphærii sinistri, inter vasa effusus erat non ita multus: multus autem in ventriculis omnibus. In Lateralibus enim præter grumum qui duas, ne dicam tres, uncias pondere æquare videbatur, fluidus sanguis reliquam partem ferme omnem eorum ventriculorum, & tertium insuper, quartumque occupabat. Cum unde erupisset, inquirerem; sic reperiebam. Sinistri ventriculi superficies posterior, & Thalami qui in eo erat, nervi Optici sua inæqualitate lacerationem prodebat: quam multo magis prodebat superficies ventriculi dexteri, utpote quæ non modo ubique erat inæqualis, verum insuper vix ullum vestigium servabat Thalami sui, nullum autem prorsus Striati corporis, cujus sedem tenebat substantia quædam lurida, colore ex subrubro, & subflavo quasi misto, mucosa, plane corrupta, sine ullo tamen gravi odore. Ventriculi utriusque cavum erat amplificatum, septum Lucidum perruptum, Fornicis vestigium nullum, plexuum Choroidum vix ullum, idque a sinistris dumtaxat, nec turgidis vasculis, sed pallentibus. Quarum rerum nulla esse poterat admiratio, ubi tanta effusi sanguinis copia fuerat, quantam diximus, & ex eo concreverat amplus ille grumus qui dexteram sinistramque cavi partem, sed hanc magis, tenuerat. Ob eam igitur effusionem sanguinis tantam ne hoc quidem sum miratus, quod ventriculi tertii latera non ita perspicue apparuerint sive a compressione, sive a distractione, sive etiam a laceratione subsederant; nam ipsa quoque natium, & testium proxima superficies ita lacerata erat, ut dignosci eæ Protuberantiæ non possent. Ad hæc quæ præter naturam in capite conspecta sunt, duo supersunt quæ addam, nimirum Vertebralem arteriam sinistram, antequam in Basilarem conflueret, subduram, crassam, albam ex dimidia fuisse parte: Molares autem posteriores, inferioresque dentes plerosque aut truncos, nigrosque etiam in radicibus fuisse, ut a dextris, aut penitus excidisse, ut a sinistris, idque a tempore non ita brevi; nam alveolorum ne indicium quidem restabat ullum, imo ipsum osseum maxillæ corpus jam se ibi contraxerat, subsederatque. Et ne a capite osseum ejus fulcrum productamque in hoc cranii caveam disjungam; cum vertebras cervicis omnes, pluresque thoracis reseratas, inclusamque medullam Spinalem inspicerem, vidi inter hanc, & Piam, quam vocant, meningem in superioribus quidem thoracis vertebris ad spatia non modica effusum sanguinem, huncque a facie posteriori, ab eademque meningem illam ita e carneo rubentem colore, nullum ut sanguiferum in ea vas a capite ad thoracis fere medium agnoscere liceret, cum ab anteriori facie arteria quæ simplex per medium ferebatur, distenta sanguine conspiceretur. Sed & Crassa meninx qua vertebrarum interna latera convestiebat, a subsistente sanguine quasi nigricabat.

Thorax, quem, ut quædam ex paulo ante scriptis, diebus insequentibus perlustravi, cor habuit in homine subpingui non pingue; quod cum sanguine atro, & concreto haud multo, continebat paucas, & modicas concretiones polyposas, in dextero tamen ventriculo paulo majores, ut una Pulmonarem subiret arteriam. Cordis substantia erat valde laxa. Coronaria vena, qua basim cordis a tergo cingit, æquo latior: Pulmonaris arteria non ipsa quidem latior; sed tenuiores habere parietes, ut valvulas quoque, visa est: amplior vero Sinus cordis sinister, qua venosos e pulmone excipiebat ramos. Valvulæ alterius Mitralis imus limbus crassior fuit: Semilunarium aggeribus non magnæ, sed crassiusculæ, increverant osseæ concretiones. Magna tamen arteria illuc usque unde sinistram emittebat subclaviam, sana. Inde vero albas ostendere in facie interiore, & posteriore præsertim, maculas non raris locis, incipiebat: quarum nonnullæ, & prima potissimum, in osseam squamam degeneraverant. Respondebat illa prima canali arterioso, ibi olim patenti, nunc, ut solet, occluso; nisi, quod in hoc homine, raro exemplo, ejus, unde incipit, orificium in arteria Pulmonari hians vidi, ut specillum immittere ad sesquilineam Bononiensem potuerim. In Ventre quæ præter naturam essent, hæc adnotavi. Renis utriusque superficies fuit quasi tuberosa; sed leviter: alterius insuper quodam loco subsidebat, qui locus ambitu circumscriptus erat circuli, cujus diameter transversum digitum æquabat; suberat renis substantia, ibi duriuscula, ad modicam tamen altitudinem. Iliacæ arteriæ ambæ flexuosæ, atque, ut sic dicam, varicosæ ferme instar Splenicæ arteriæ: in sinistra vidi lamellam osseam. Cætera quæ in cadavere hoc perlustravi, fuerunt intra naturæ modum.

5. Unde potissimum tanta sanguinis copia in Laterales cerebri ventriculos erupisset, plexuum Choroidum universalis propemodum destructio indicat, quorum vasa forsitan hic illic dilatata, repente dissilierint. Potissimum dixi; nam vasa quoque alia quæ per ventriculorum Lateralium superficies ducuntur, in harum dilaceratione, quam sanguinis, e plexibus effluentis, impetus non solum, sed & copia distrahens fecerit, ipsa pariter dilacerari simul debuerunt. Veri autem simile est, sanguinis majorem partem e vasis dexteris exiisse; nam a dextris laceratas omnes superficies, & plexum totum absumptum vidimus. Nec vero quod magnus ille sanguinis grumus in sinistra magis, quam in dextera parte fuerit, obstare id credas huic conjecturæ; sed potius favere. Prima enim, & major resolutio cum in latere corporis fieri consueverit quod cerebri hemisphærio opponitur magis læso; credibilius est, hominem sinistrorsum cecidisse (*b*), ideoque sanguinis majorem copiam, perrupto Lucido septo, e ventriculo dextero in sinistrum defluxisse. Casum autem in sinistrum latus illud etiam indicat quod sanguis sub Tenui meninge effusus in sinistri fuit hemisphærii parte, non dexteri. Cujus in eo quoque major læsio fuit, quod pro Striato corpore mucosam habuit substantiam. Cujusmodi mutationem in substantia cerebri, alias (*c*) ad te scripsimus, non semel a nobis fuisse deprehensam. An vero bis prægressæ in hoc homine apoplexiæ ista mutatio effectus ex parte fuerit, an vasorum dilatatio, an laxiores redditæ certæ quædam cerebri partes, cum pro certo definire non liceat; ad tertiam præstat apoplexiæ sanguineæ historiam transire.

6. MULIER pinguis, & semper, quantum noti meminerant, clauda, annos nata quinque & octo-

(*b*) Vid. Epist. 2. n. 25. & Epist. 3. n. 14. (*c*) Epist. 9. n. 16. & seqq.

octoginta, quæ olim nupta vigesies pepererat, apoplectico insultu correpta primum fuerat æstate proxima, altero autem diebus decem priusquam tertio conficeretur. Omnes ad eundem modum inceperant, vomitu præcedente. Sed duo illi priores brevi, & sine remediis, nullaque relicta paralysi soluti fuerant. Hic autem novissimus intra horas sexdecim peremit illatam in Nosocomium sine ullo sensu, & motu, si respirationem, pulsusque excipias: quorum hi absque ullo vitio erant, & prementibus digitis resistentes; illa autem sine stertore pectus alterne attollebat, & ventrem. Kalendis Februariis A. 1754. cum in Gymnasio jam ventris viscera propemodum omnia ex alio cadavere demonstrassem; hoc deinceps uti ad reliquam Anatomen absolvendam incepi. IN VENTRE hæc præter naturam animadverti. Vasorum Magnorum trunci ambo latiores visi sunt, præsertim ut in muliere. Quod si ad tot uteri gestationes referas; non eodem referes certe ossium inchoamenta; imo osseas squamas quibus passim arteria Aorta, natæque ex hac Iliacæ, & bini in quos hæ singulæ dividuntur, rami interiore facie distinguebantur. Quæ si ab ætate fuisse, dixerimus; ætatis dicemus fuisse morbum. At neque ab ætate, neque ab uteri gestationibus profecto fuit vitium reni sinistro innatum, quod tibi alias (d) me pollicitum esse, memini, in cujusdam Vetulæ, hujus videlicet, historia expositurum. Ren ille a primo videri poterat præter omnem modum longus. Sed paulo attentius defixis oculis, transpicere aquam licebat, quæ inclusa ejus augebat longitudinem. Oculorum judicium tactus, & multo magis ipsa dissectio mox confirmarunt. Nimirum sic educta est aqua subflava, quæ vase excepta, omnibus qui aderant, visa est pondus æquare unciarum quatuor. Hæc sub propria renis tunica qua superius ejus visceris extremum convestit, hanc ad eum modum sursum versus expanderat, ut producti renis speciem effingeret. Crassior facta erat expansa tunica, intusque extantes plicas, & quasi institas firmas, sed abnormiter positas, ostendebat. Testis uterque sphærulas habuit quasi geminæ lineæ Bononiensis diametro, intus cavas, sed prorsus inanes, quarum parietes intus extraque albicantes, crassiusculi, & firmi adeo, ut in una præsertim sphærula quæ extrorsum protuberabat, ossei viderentur; quamvis firmitudine revera essent inter cartilagineam, & nerveam media. Thorax pulmones exhibuit, quorum dexter lateri adhærebat, sanos; tametsi in bronchiis multa inerat crassa, sed fluida sic satis, materia. In corde omnia secundum naturam, si valvulam Semilunarem unam excipias, cujus summi limbi particula prope aggerem jam ferme erat ossea. Proxima tamen pars aliqua arteriæ Magnæ; nam reliquam in Thorace quidem non dissecui, nihil quidquam ossei habuit. Diaphragmatis centrum, ut vocant, nerveum nec figura erat qua solet, neque amplitudine; foramine autem non uno, sed tribus pertundebatur: quod tamen alias quoque, nec semel, vidimus (e), duobus scilicet, quæ majori attigua erant, minoribus ad duas ex jecinore venas traducendas spectantibus, quæ si in Cavæ truncum infra diaphragma, ut plerumque solent, non, ut hic, supra, se immisissent, non tria, sed unum fuisset in tendine illo foramen. Artus quoque superiores peculiare quiddam habuere. Cum enim Longum Palmarem musculum in brachio dextero non ita ut ad originem solet, crassum, & carneum, sed vel ibi tenuem, & ferme tendineum esse, animadvertissem; rectum autem in sinistro, esse ad originem conspicerem duplo quam dexterum, crassiore carne, & longius descendente; quis hujus discriminis effectus, & quæ ex parte causa fuisset, suspicatus, ex Anus domesticis quæri, jussi, an forte pro dextera, manu uti sinistra consuevisset, qui sic reapse consuevisse, retulerunt. Verum huc magis spectant quæ in artubus inferioribus claudæ hujus fœminæ deprehendi. Claudicaverat in latus dexterum: neque causa in luxationem, quæ nulla erat, neque in acetabula referri poterat, quippe quæ inter se comparata, nec sede, nec positu, nec profunditate quidquam discriminis ostendebant. At si femorum ossa inter se conferres, evidens inter utrumque apparebat discrimen, ex quo intelligeres, artum dexterum sinistro breviorem, ut reapse erat, esse debere. Os enim femoris dexterum tanto erat brevius sinistro, ut si utrumque juxta poneres, summa capitis illius pars infimæ hujus parti responderet. Causa autem hujus brevitatis erat major illius ossis, quam hujus, curvitas, eaque manifestissima. Nec præterea deerant in illo osse vitia alia, ut minor capitis ad imum latitudo, subsidentia nulla inter majorem trochanterem, & cervicem, & quemadmodum hæc, ita ille æquo erat crassior; ut, si mulier unquam gracilis fuit, potuisset cuipiam exploranti Chirurgo ista crassitudo imponere pro luxatione. Erat item os illud femoris a cervice ad longitudinis suæ saltem medium justo crassius, & curvaturæ convexam partem ad externum latus conversam habebat, &, quod consequitur, ejus condylorum posterior facies sinistrum femur spectabat, ut crus quoque, & pes non possent recte esse posita. Quæ omnia cum attenderis; facile intelliges; hæc artus inferioris vitia aut a primordiis, aut ab infantia extitisse; itaque non mirum esse, quod mulier semper claudicasset.

Caput denique cujus potissimum causa hanc tibi dissectionem descripsi, adapertum est, detractaque Crassa meninge, vasa quidem per Tenuem ducta sanguine distenta conspeximus; sed nihil hujus, aut seri effusum usquam repertum est, donec cerebri, cujus substantia erat firma, sinistrum hemisphærium secando, ad hujus ventriculum perventum est. Tunc enim prodire cœpit cruentum serum, nec paucum, ex non pauco videlicet sanguine qui in eo ventriculo concreverat. Ejusmodi serum in ventriculo quoque dextero, & in Transitu, quem vocant ad ventriculum quartum, invenimus, sed nullam usquam pro certo læsionem, unde sanguis erupisse videretur: quanquam latuisse in sinistro ventriculo, arbitramur. Tunc cultro ad cerebellum, quod undique integrum exterius apparebat, translato, ecce intra ejus dexterum lobum caveam, neque ita parvam, offendimus, sanguinis in grumos concreti plenissimam.

7. De claudicationis expositæ caussis satis modo dictum est. De aliis alias & diximus (f), & dicemus (g). De duabus autem quæ hanc ultimam præcesserant, apoplexiis illud credibile est, reliquisse utramque in cerebro, & cerebello eas dispositiones quæ, nullis præsertim remediis adhibitis, faciliorem aditum paraverint tertiæ, ut disruptis internis vasis mulierem necaret. Quæ quoniam vasa non intra cerebellum dumtaxat, sed intra cerebrum quoque perrupta sunt, ut effusus in utroque sanguis ostendit; duo idcirco quæ ex dissectione hac deduci potuissent ad cerebellum attinentia, incerta ac dubia reddiderunt, nempe an læsionem alterius ipsius lobi resolutio in opposito corporis latere consequatur, itemque an a cerebello pulsus pendeant, & respiratio. Quid enim si tantummodo cum mors instabat, illa in cerebello cavea ab irrumpente sanguine producta esset? vel quid, si resolutio quæ utrinque fuit, a sanguine in utrumque cerebri Lateralem ventriculum effuso esset repetenda? Verum de utraque illa quæstione dilucidius agendi alia, quæ ad te scribetur, nostra observatio (h) occasionem præbebit. Nunc vero ne forte suspiceris, sanguineam illam quæ celerrime necat, apoplexiam sine disruptione vasorum esse non posse; tribus quæ cum hac disruptione propositæ sunt, totidem quæ sine illa aut celerrime, aut satis cito necarunt, protinus subjiciemus.

8. VIR, ut videbatur, quadragenarius cum A. 1756. ante Januarii finem Mediolano pedibus Patavium venisset, lassus adeo, ut mox Nosocomium peteret, in quod ob lassitudinem, non ob febrem ullam, exceptus est, dum ibi extra lectum adhuc, sedens cibum caperet, forti apoplexia repente perculsus, sine ullo externi motus, & sensus indicio, nocentibus potius, quantum visum est, quam

(d) Epist. 38. n. 41. (e) Epist. 5. n. 9. (f) Epist. 56. passim (g) Epist. 69. n. 2. 10. & seq. (h) Epist. 62. n. 15.

quam opitulantibus, venarum sectionibus, intra biduum vivere desiit. Cadaver nobis ad persequendam Publicam Anatomen datum est. Quod dum faceremus, antequam aperiendæ calvariæ tempus adveniret, hæc pauca adnotavimus. IN VENTRE fellea vesicula bile turgebat. In Thorace figura cordis, qualem in homine alias vidisse non memini, referebat illam quam rudes pictores nobis effingunt, quasi cordis latus dexterum curva linea finiretur, summa videlicet basi, & mucrone infimo dextrorsum prominentibus. Quin eandem insolitam curvaturam septum ipsum cordis sequebatur. Cor parvum erat potius, quam magnum; sed valvulas, aliasque ejusmodi partes vel infra hanc proportionem parvas habebat. Magna arteria postquam sinistram Subclaviam emiserat, intus ad aliquem tractum erat aspera ob prominentes fibras, tanquam intima deesset tunica. Cranii demum fornice, & Crassa meninge amotis, vasa quidem per Tenuem conspeximus nigro sanguine perquam distenta, ut & minima quoque illa quæ per medullarem cerebri substantiam confertissima ferebantur; sed nihil usquam effusi sanguinis deprehendere potuimus: tametsi quod Lateralibus ventriculis serum inerat, nec ita paucum, esse vidimus sanguinolentum, in plexibus autem Choroidibus qua in ascensus fine se inflectunt, hydatides, in altero præsertim, non parvulas.

9. Has certe in aliis pariter quos apoplexia non sustulit, sæpe ibi conspicere soliti sumus: serum autem, dum cerebrum in quo conferta vascula sanguine distenta sint, persecamus, vix fieri potest quin ab hujus guttulis illabentibus, etiam perpaucis, sanguinolentum non appareat. Quod si forte in sero aut per acrimoniam irritante, aut per copiam, etiam non magnam, compressiones cerebri augente, causam hujus apoplexiæ ex parte aliqua velis agnoscere secundum ea quæ de serosis apoplexiis agens, alias (*i*) ad te scripsi; non repugnabo; difficile enim interdum est ab illis sanguineas separare, & de certis quibusdam historiis utrum ad genus attineant, pro certo constituere. Fac tamen, ut conjecturas quæ utrinque esse possunt, ante perpendas, atque ubi cerebri vasa externa simul, & interna sanguine sunt maxime distenta, velut in proposito Viro, vide ne nimis facile neges, causam præcipua ex parte a sanguine esse repetendam. Ad lassitudinem autem illam magnam, longi itineris laborem consecutam, eo anni tempore peracti, num aliquid conferre potuerit hominis constitutio, quem insolita illa forma cordis, & læsio illa intima Aortæ indicat, fortasse robustissimum esse non potuisse, ego quidem in medio relinquo: lassitudinem tamen universi corporis cerebri quoque robur, & ejus vasorum minuere, eoque illud compressionibus, hæc distentionibus opportuniora facere posse, non dubito.

10. FŒMINA, eadem facile qua is Vir, ætate, non multis post eum diebus in Nosocomium excepta, indeque, ubi intra biduum decessit, in Anatomicum Theatrum illata est. Mortis causa apoplexia fuerat ejusmodi, ut quarto ab hujus initio die cum in Nosocomium advecta est, tunc certe nullum facultatis sentiendi, aut movendi retineret indicium, vixque oculos aperuerit, dum plantis candentes laminæ ad excitandum adhiberentur; sed frustra; mox enim clausit. CADAVER, si crus alterum exciperes ulcere deformatum, nihil exterius quod docendi usui repugnaret, usquam ostendebat: sed & interius vix aliquid in iis quas perlustravi, partibus ab naturæ norma alienum offendi. In Aortæ enim trunco qui per Ventrem descendit, leves intus alicubi erant albedines, quæ futuras olim osseas squamas indicabant: quarum una jam erat, sed parva. Tuba Falloppiana sinistra medio in itinere cum teste cohærebat: hic erat, si cum dextero conferres, minor, paucosque intus habebat albos globulos, quorum unum dissecans, ex compacta substantia factum vidi, ad centrum cava. At dexter, cujus magnitudo vel juniori conveniret, nullos globulos, vesiculas nullas continebat, superficie tamen erat tuberosa, &, si oculos defigeres, non sine cicatricularum indiciis. Illud quoque in hujus cadaveris dissectione animadversum est, membranas passim scalpello magis quam æquum est, etsi pinguedo non deerat, fuisse resistentes. Calvaria denique reclusa, omnia intra hanc vasa, ne plexibus quidem Choroidibus exceptis, inveni sanguine turgentia. Sed præter aquæ pauxillum in ventriculis Lateralibus, nihil usquam vitii in cerebro, cerebello, medulla Oblongata, quoquoversum persecando, potui deprehendere.

11. Si omnia quæ aut in vivis præcesserant, aut in mortuis conspecta sunt, inter se conferre volueris; minus, opinor, miraberis, quod mulier hæc mortem obierit tardius, quam vir de quo ante ipsam dictum est, multoque etiam tardius uterque eorum, quam vir alter de quo statim dicetur.

12. TONSOR annos natus quinque, & quinquaginta, capite maxima ex parte calvo, bibax adeo, ut ebrius domum deductus sit ad vesperas, 16. Januarii die A. 1757. postridie mane inventus est mortuus, humi jacens inter lectum, & parietem prope fractam matulam, nulla tamen corporis parte læsa. Hoc ad ejus anni Publicam Anatomen inchoandam cum uterer, hæc quæ præter naturam essent, animadverti. VENTRE aperto, amplus ventriculus in conspectum venit, cujus interior facies vini colore infecta erat. Omentum multa pinguedine refertum, ut plerorumque intestinorum externa tunica, & mesenterium, in quo glandulæ quædam majori quam ea ferat ætas, magnitudine. Bilis e flavo fusca, reliquerat per cystis faciem interiorem multa alba quasi arenæ granula, sed quæ, inter digitos conterendo, minime erant dura. Renum, quorum alter altero longior fuit, superficies non sine vitiorum vestigiis quibusdam, inter quæ erat sub tunica adhuc fovea parva, humore plena. Vesica lotio distenta adeo, ut pubis ossibus, nec paulo, summa ejus pars altior esset. Quam ut credibile erat, sæpe in vivo quoque præter modum fuisse expansam, sic mirum non fuit, solita non esse forma: etsi enim ad imum paulo erat latior, quam ad summum; tamen cylindrum potius, aut prisma, quam aliam figuram, primo aspectu referebat. Urethra intus ubique alba, nec paucioribus tantum, & minoribus, quam solet, canaliculorum nostrorum osculis prædita, verum insuper caruncula Seminali quasi diffluente, ut in hac nihil perspicue ostendi potuerit, & cum præterea ipsius omnino deesset rostrum, proclive esset existimare, majori olim labe nec carunculam, nec urethram reliquam caruisse. Arteriæ Magnæ qua per vertebras lumborum decurrit, interior facies ossium inchoamenta ostendebat, Iliacæ autem lamellas habebant prorsus osseas, eoque duriores, quo magis in Externas, Internasque divisæ ad inferiora accedebant, ut Crurales quoque passim, & inter femoris condylos ad poplitem jam exceptæ, duræ essent, & rigidæ, viderenturque arteriæ quo longius a corde remotæ descenderent, eo magis esse huic vitio obnoxiæ. Et supra Ventrem certe ubi Aorta Inferiores emittebat Intercostales, apparebant ossium inchoamenta; sed prorsus levia. Præter quæ nihil in Thorace, nihil in reliquo corpore, si quæ dicentur, excipias, vitiorum animadverti. Cranii enim fornice, & exteriore meninge ademptis, quorum utrumque crassius fuit, ut hæc, etiam qua inter cerebellum, & cerebrum se interponit, scalpello magis quam consuevit, resisteret, cum omnia diligenter perlustrarem, nihilque eorum quæ intra calvariam sunt, sine dissectione prætermitterem; non modo quidquam seri, aut sanguinis effusum, sed vitium omnino ullum præter id quod dicam, non deprehendi. Nimirum vasa quæ per Tenuem meningem feruntur, referta adeo erant sanguine, ab eoque dilatata, ut nunquam magis vidisse meminerim. Distenta quoque erant quæ Choroides plexus faciunt, & quæ per Lateralium ventriculorum parie-

(*i*) Epist. 4.

parietes ducuntur, ubi aquæ aliquantum erat, præsertim a sinistris.

13. Observationem hanc cum ea conferas, velim, quam habui in Petro Fasolato (*k*). Plura in utraque reperies quæ conveniant inter se, & plura pariter in iis quæ ad illam adnotavi, & hic non vacat repetere, ad hanc explicandam. Adjicere tamen quædam licet, hominis hujus peculiaria. Fuerat hic bibax, & quod non difficile inde consequitur, sæpe ebrius: quæ res quantum ad copiam sanguinis augendam, & ad vasa quæ intra cranium sunt, infirmanda valeat, facile intelligis. Huc adde ossea illa in arteriis inferioribus vitia, quæ ut sanguinis deorsum motui officiebant, ita sursum majori copia ferri cogebant. Sed illud præcipue addendum est, in tanta ista ultima ebrietate cum homo cubaret, atque dormiret, ad pristinam sanguinis copiam multum ex iis accedere cœpisse quæ ingurgitaverat, ex vino præsertim, cujus accessionis cum tantam partem vesica excepisset, ut plus posse admittere non videretur, neque homo, quippe ebrietate, & somno oppressus, mingendi necessitatem sentiret, qua ratione locum in vesica iterum paravisset reliquæ lotii materiæ, interea in alveum sanguinis advectæ; cum hæc, inquam, ita se haberent, accidere debuisse, ut ab ea retenta materia vasa magis distenderentur, eaque potissimum quæ intra calvariam sunt, nempe jam diu antea infirmata, & in decubitu præsertim, repletioni magis obnoxia. Videsis, ut ferme pariter Lowerus (*l*) a decubitu, somnoque post largiores statim potationes, priusquam maxima epoti liquoris copia per vesicam prodierit, ortos explicet graves, ut sæpe viderat, cerebri morbos, & in his nominatim apoplexiam.

14. Credo igitur, hominem a me propositum, quod nimis sero vesicæ plenitudinem senserit, dum matulam tandem capere vellet, aut potius cepisset, lotiumque ex nimis distenta vesica, quod facillimum non est, ejicere conaretur, in eo ipso nisu qui sanguinem magis in vasis capitis moratur, forti apoplexia correptum, cecidisse. Scilicet ad eum distentionis gradum pervenire denique potuerunt externa, internaque vasa quæ intra calvariam sunt, ut quidquid ipsa concludit, vehementissime comprimerent. Quoniam vero & his, & aliis sæpe ad te Litteris ab ejusmodi compressionibus petita causa est apoplexiæ; cave suspiceris, obstare nobis Cl. Laghii (*m*) experimenta, quibus per instrumentum illud sane elegens, ab Nobilissimo, eodemque Ingeniosissimo Comite Gregorio Casalio excogitatum, ostendit, in canibus cerebrum posse comprimi ad Londinenses lineas minimum sex absque ullo in illis molestiæ indicio: quin ubi queri incipiunt, paulatim mox quiescere, nisi compressio augeatur: nec prius quasi apoplexia prehensos cadere, quam compressionis gradus ad pollicem circiter pervenerit. Alia enim est illa compressio, alia ista de qua hic quidem nos loquimur. Illa exiguæ adhibetur cerebri parti; nostra circum undique, imo etiam ubique interius, simul cerebro, cerebello, & Oblongatæ medullæ, ut in eo de quo agimus, homine. Quod siquando in aliis non ejusmodi fuit; at alia addidimus, eamque intra cranium certe posuimus undique clausum, & resistens; non ex parte ulla apertum: quanquam fœminæ illi de qua Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensi retulit Poupartius (*n*), dimidium calvariæ deerat, & tamen cum Crassam meningem apice digiti leviter aliquis tetigisset, eam attulit molestiam, ut mille faculæ ante oculos obversari viderentur, magnumque edere clamorem cogeretur. Tu vero experimenta illa, quantum ad me attinet, accipito, iisque utitor cum ad alia, tum præsertim ad hoc fine admiratione agnoscendum, posse certo compressionis gradui absque molestia ferendo cerebrum par esse, eidemque ita auctæ, ut molesta esse incipiat, paulatim, modo non crescat, assuescere, donec illud denique addatur, sub quo succumbere necesse sit.

15. Hactenus (alias enim ad hunc morbum attinentes Observationes præstabit ad Hemiplexiam (*o*), & ad Aphoniam (*p*) differre) hactenus, inquam, de Apoplexia. A qua mox ad alios cerebri affectus pergemus. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXI.

Pertinet ad Deliria quæ sine febri contingunt.

Gravis certe is est cerebri morbus de quo nuper ad te scripsimus, Apoplexia. Sed gravis quoque, atque adeo miserabilior est ille de quo scripturi nunc sumus, sine febre Insania. Quæ ad hanc pertineant, tres adhuc dissectiones habemus.

2. MULIER stulta, post varios casus, media, ut videbatur, ætate in hoc obierat Nosocomio, ineunte A. 1746. Ne mihi deessent quæ ibi de Re Anatomica tunc ostenderem; quæsivi, an cadaver ad id esse posset idoneum. Cum accepissem, ob maciem summam, itemque ob magnam, fœtidissimamque ad os Sacrum gangrænam, vix thoracem, & caput idonea fore; cætera omnia humari jussi, caput dumtaxat cum thorace, si modo hic sine pure esset, cujus tanta illa macies suspicionem faciebat, servari. THORACE igitur aperto, cum suspicionem haud vanam fuisse, appareret, quippe altero pulmone magna ex parte puris pleno, his quoque visceribus sepulturæ datis, capitis sectionem aggressi sumus. Cranio recluso, illud unum in meningibus animadversum est, Tenuem vix apprehensam, & tractam, facillime sequi, & ex anfractibus cerebri educi. Subfuisse igitur aquam, non erat dubium, cujus etiam in ventriculis copia modica inventa est; sed plus ex vertebrarum tubo profluxerat. Et tamen cerebri, & cerebelli substantia utraque durior procul omni dubio fuit, quam solet. Choroides plexus decolores quidem conspexi; sed qua rimæ imponuntur ventriculi tertii, erant per sua vascula cum illius oris firme adeo conjuncti, ut nisi postquam sunt ea vascula diligenter soluta, rima nihil prorsus hiaret. Præter hæc, quidquam adnotatione dignum non occurrit, nisi Pinealis glandula, quæ visa major, & longioribus radiculis medullaribus ad suam sedem annexa, eademque mucosior.

3. Cum de stultis alias scriberem, meminisse potes, quæ in iis vitia, ab aliis, & a me præsertim animadversa, memoraverim (*a*) ad Pinealem glandulam attinentia: quæ in aliqua etiam alia Epistola (*b*) non reticui. Prodiit postea Justi Godofredi Gunzii Prolusio (*c*), quæ utinam illo tempore extitisset. Ut enim eruditissimus fuit, plerosque eorum laudavit qui de vitiis ejus glandulæ fecerunt mentionem; itaque meam in iis Auctoribus producendis qualemcunque operam minuisset, sive quod ad stultos, sive quod generatim ad eos spectat qui lapillos, arenulasve in illa glandula habuerunt. (*d*) Sed tamen id accidit quod in ejuscemodi rebus est facillimum, ut aliquis eorum qui a me nominati sunt, ipsum fugerit, & vicissim ut alii ex illis qui ab ipso adducuntur, me fugerint, non alios fere nominare solitum, nisi

(*k*) Epist. 3. n. 26. (*l*) Tract. de Corde c. 2. (*m*) De Sensibilit. &c. Serm. 2. (*n*) Hist. A. 1700. Obs. Anat. 10.
(*o*) Epist. 62. n. 7. 9. 11. (*p*) Epist. 63. n. 13. (*a*) Epist. 8. n. 14. & 16. (*b*) ut 59. n. 15.
(*c*) De Lapillis Gland. Pineal. in quinq. mente alienat. invent. (*d*) Epist. 5. n. 12.

nisi qui inter scribendum succurrunt. Huc illud accedit, cur me meæ illius operæ minus pœniteat, quod ex ea, cum meis quas aut simul, aut seorsum proposui, Observationibus conjuncta, proclive est intelligere, non modo non contigisse aliis quod Præclaro contigit inter viventes Anatomico, *ut in omnibus cadaveribus hominum adultorum, morbo defunctorum*, Pinealem glandulam *pluribus* arenulis *refertam* invenirent; verum hoc etiam, non esse cur ex ejus glandulæ aut integritate in non stultis, aut vitiis in stultis speremus amplius posse Cartesii sententiam de sede in ea cogitantis animæ confirmari. Certe ego tibi tredecies saltem a me perspecta in illa, aut ad illam glandulam vitia descripsi. Novies (*e*) videbis, hæc fuisse sine stultitia. Contra videbis, stultitiam fuisse in aliis (*f*) quorum illam glandulam nihil quidquam vitii habuisse, ex silentio ipso meo intellexeris. Fere enim semper cum cerebrum disseco; nedum in stultis; Pinealem glandulam attente solitus sum intus, extraque inspectare, & si quidpiam adnotatione dignum habeat, in adversaria, ex iisque in descriptiones referre.

4. Quæ mea ferme perpetua consuetudo satis ostendit, non esse a me quidem laudabiles Gunzii adhortationes expectatas; sed diu antea tum quæ secundum naturam, tum quæ præter hanc essent in Pineali glandula, simulque, ut nosti, in reliquo & cerebro, & corpore, & quæ in viventibus præcessissent, quantum quidem videre, & scire licuit, in meis Observationibus non fuisse neglecta: quanquam cum eam glandulam memorandi occasio incidit, non alia volui, nisi quæ proposito satis essent, attingere: nec me adhuc pœnitet, ob eas rationes quas, an ipse prorsus dissolverit, non est hic videndi locus, de ejus natura glandulæ ita esse locutum, ut viderer, num ab reliqua substantia cerebri nil plane differret, dubitare. Nulla certe alia in tota hac substantia particula est quæ crebro adeo, ac illa glandula, peculiaribus sit vitiis obnoxia, & arenulas præsertim, lapillosque contineat. Quod tu vitium etsi cum stultitia, & sine hac quoque deprehensum fuisse, supra intellexeris; nolim tamen oblivisçaris, non sæpe adeo inveniri cum uno alio aliquo morbo, ac cum stultitia, conjunctum. Cui rei ostendendæ si forte non satis essent quas & proposui alias, & indicavi (*g*), Observationes; at sunt quas addas apud Gunzium. Non eas dico, in quibus alienatam mentem fuisse, ita ipse conjicit, ut, si velis, negare liceat. Sed alias dico, in quibus manifesta, & vera stultitia fuit, tum ex laudatis Auctoribus acceptas, tum præsertim ipsius proprias, ea cura scriptas, ut dignæ, siquæ aliæ, sint quæ Sepulchreto adjiciantur. Eas si perlegeris, fac inter cætera animadvertas, lapillos quos in Pineali glandula deprehendit, eos etiam flavos fuisse, aut subflavos, tum quæ alia fuerint vitia, mox a nobis quoque commemoranda, ab eodem in stultorum cerebro, non modo in ea glandula, conspecta, quæ in proposita muliere qualia fuerint, vidisti, ut infra (*h*) in altera videbis.

5. VIR quadraginta circiter annos natus, ex quo remex in triremibus fuerat, primum hypochondriacus, deinde stultus est factus, sed læte stultus, idque annos ad decem, tandem ex cachexia toto corpore subtumidus, non sine difficili respiratione in Nosocomio mortuus circa primos Januarii dies A. 1750. hæc quæ ad morbos attinent, nobis animadvertenda reliquit. THORAX multam habuit aquam, & duriorem quandam pulmonum partem. Caput cum amputarent, vix aliquid aquæ e cranio effluxit, quod etiam cum hoc circumsecarent, animadverterunt, itemque cum cerebrum eximerent. Quod ego certis de causis non nisi tertio, an quarto ex quo exemerant, die non potui dissecare, ut neque potueram quæ Ventre continebantur, inspicere. Cerebrum igitur diligenter perlustrans, si omittam illud quod dubium fuit, Pinealis glandulæ parvitatem, non alia quæ huc spectent, deprehendi, nisi medullarem utriusque hemisphærii substantiam duriorem, tractum autem per mediam faciem superiorem Callosi corporis secundum longitudinem nonnihil prominentem, non hic unum ab initio ad finem usque, sed quodam loco duplicatum.

6. De duritie videbimus postea. Nunc quod ad Callosum corpus attinet, consideremus. Vir Cl. Joannes Fantonus, ad quem suam de Sede Cogitantis Animæ in Calloso corpore Dissertationem Lancisius scripsit, sicuti in Viro quodam (*i*) minime stulto Pinealem glandulam *triplo crassiorem* conspexerat, ita alterum (*k*), cujus in corpore Calloso tumorem durum, juglande majorem, deprehendit; diuturna quidem in vertice cephalæa, & epilepticis insultibus vexatum, sed vix tandem postremis mensibus absurda locutum esse, adnotavit, neque id semper, sed tantum sæpe, idque, cum vehementius ille dolor urgeret. Nos vero in illo eodem Calloso corpore multo leviora animadvertimus. Pro tractu enim illo de quo novissime dicebamus, in aliis unico, & simplici, in aliis duplici, ut Lancisius *nervulos longitudinales* duos vocaret, quemadmodum alias (*l*) commemoravimus, duo in stulto, nec parum profundi sulci nobis occurrerunt (*m*). In alio videbis Gunzium (*n*) animadvertisse tum Lancisii nervulos, tum sulcum *flexuose procedentes*, & qui *hinc inde quasi deficere viderentur*. Et Lancisius ipse in fatuo illos adnotaverat *non qua solent ratione inter se parallelos* fuisse. Num ergo in ejusmodi rebus stultitiæ causam agnoscemus? Dubitandi ratio non jam inde mihi est quod suspicatus sim aliquando, tractus ibi illos, & sulcos non ab natura ipsa utilitatis ullius causa, sed aut a compressionibus formari utriusque hemisphærii cerebri, ubi dexterum sinistrumque inter se accedentia in imam desinunt oram, & corticalem faciem in medullarem illam mutant quæ lacunaris instar, ut alibi dilucidius ostendam, se dextero sinistroque lateri imponit Callosi corporis, aut, quod nuper Solertissimo quoque Viro in mentem venisse, vidi, pulsationibus deberi arteriarum quæ in longitudinem pariter eidem mediæ Callosi corporis superficiei incumbunt. Utrique enim suspicioni adversari videntur humiliores, tenuioresque illi paralleli tractus qui hinc, & hinc ad medium ducuntur ejusdem superficiei, quorum conformatio ab illis de quibus suspicabar causis repeti non potest. Quin etiamsi utraque, & secunda præsertim suspicio staret, ac licere aliquis crederet ab diverso arteriarum ductu diversam conjicere, & noxiam constitutionem intimam corporis Callosi; is tamen quomodo per hæc stultitiam non innatam, sed adventitiam explicaret? Dubitandi igitur ratio aliunde mihi est, animadvertenti videlicet, non solum perraro in stultis abnormes illas superficiei corporis Callosi conformationes reperiri, verum etiam esse a me visas in pluribus quorum mens fuerat sanissima. Itaque cum de his amplius videndum censeam; ad illud quod mihi in stultorum cerebro, si non semper, at ferme semper occurrit, & quod vel in duabus fuit propositis Observationibus, transibo.

7. FŒMINA major triginta annis, ab ortu usque stulta, & quæ novissime nihil alimenti capere volens, in Nosocomio decesserat eo tempore quo ibi solitus sum intermissas paulisper Anatomicas exercitationes persequi, id est sub initium Januarii A. 1757. VENTRIS partes examinanti; nam quæ ad Thoracem attinent, ex aliis cadaveribus antea ostenderam; nihil mirabilius visum est, quam florente adhuc ætate stultam, virginitatem, quantum apparuit, servasse. Neque enim ad vaginæ orificium, quod, ut in virgine, angustum erat, hymenis annulus defuit, lato quidem foramine, sicut in maturioribus solet, nusquam tamen ruptus. Quo magis mox hæsi, cum vaginam conspicerem, perpaucis exceptis ad infimam par-

(*e*) Epist. I. n. 14. III. n. 14. V. n. 11. VI. n. 12. VII. n. 15. X. n. 17. XI. n. 11. XIV. n. 35. XXI. n. 24.
(*f*) Epist. VIII. n. 4. 8. 11. (*g*) Epist. 8. n. 16. (*h*) n. 7. (*i*) De Obs. Med. & Anat. Epist. 8. n. 3.
(*k*) Epist. 5. (*l*) Epist. 8. n. 6. (*m*) Ibid. (*n*) Prolus. supra ad n. 3. cit.

partem rugis, tota reliqua facie lævissimam. Uteri osculum, & ipse uterus sana, & quæ virgini convenirent. Tubarum neutra specillo vel tenui, per majus orificium immisso, ultra medium earum longitudinis viam dedit. Testis uterque duriusculus, alba, & inæquali superficie, nullam intus vesiculam habuit.

Cranio autem comprehensas partes attente perscans, omnes secundum naturam inveni. Quod si peculiariter quæras de corpore Calloso, & de glandula Pineali; in illo tractus unus, & simplex; hæc majuscula quidem, & ex fusco quasi subflava, sana tamen erat. Unum igitur adnotatione dignum fuit, quod cerebri, & cerebelli substantiam ubicunque inciderem, manifesto duriorem offendi.

8. Nempe hoc illud erat quod etiam in duabus propositis Observationibus, imo in cæteris stultorum ferme omnibus, a me quidem habitis, fuisse, dicebam. Relege sis Epistolam VIII. (*o*) videbis in cunctis quos ad id tempus secueram, rem ad eundem modum se habuisse. In quibus autem idem ab aliis compertum esset, ibidem (*p*) reperies. Addere nunc poteris Gunzium (*q*), qui in duobus *siccum* cerebrum vidit, atque *compactum*, eaque *firmitate*, ut pro sanissimo non posset habere. Huic tamen non contigit certe, ut neque aliis illis, quod sciam, idem quod mihi acciderat, ut plures stultos dissecando, in omnibus durius cerebrum invenirent. Sed & mihi tandem accidit, quemadmodum Epistola legeris LIX. (*r*) ut in eo qui delirio quodam melancholico laboraverat, valde laxum deprehenderem, an quod delirium fuisset levius? an quod jam esset curatum? quanquam mea parvi refert utram ob causam, an ob aliam sic fuerit, cum cerebrum in stultis laxum qui conspexerint, non reticuerim (*f*), & durum sine stultitia esse posse, non dissimulaverim (*t*), ubi illud quoque diserte addidi, crebram adeo in hoc morbi genere observationem cerebri duri non esse quidem negligendam; sed tamen, quod nunc confirmo, non videri ipsam esse præcipue spectandam. Eo autem minus spectandam credent siqui Doctum Virum sequentes, cui placet stultitiæ causam deducere a sanguine crassiore facto, & viscidiore, lentiusque propterea per intimas cerebri arteriolas pergente, hasque distendente, & per harum distentionem substantiam medullarem cerebri attiguam comprimente, minusque aptam sic efficiente ad solitos usus præstandos, siqui igitur ad hæc addent, pressam a distentis arteriolis cerebri substantiam sic quidem compingi ac constipari, &, quod consequitur, duriorem fieri; verum stultitiæ causam a mutata quocunque modo illius substantiæ intima dispositione, non ab duritie quæ ex accidenti mutationem hanc comitetur, esse repetendam. Cæterum num sæpe adeo in stultorum cerebro ut durities, ita vasa præter modum sanguine distenta reperiantur, si forte velis ex nostris Observationibus existimare; fac relegas: & quando Viri alii Docti non desunt qui a polypis intra cerebri Sinus concrescentibus maniam esse posse, autumant, eaque mente duas tresve producunt cerebri, & viscerum Maniacorum dissectiones; has tu quidem accipias, velim, quibus numerum Observationum augeas huc attinentium; sed quod ad polypos attinet, non tam quæras, an mihi unquam in stultorum Sinibus occurrerint, quam eorum memineris quæ alias (*u*) a me accepisti de polypis non nisi in moribundo, aut mortuo homine agnoscendis. Verum jam ad alia veniamus.

9. Etsi non omnes delirant hydrophobi, ut VIII. Epistola (*x*) ostensum est; in eadem tamen, ne a Sepulchreti ordine recederemus, post Maniacos de Hydrophobis verba fecimus. Idem in hac quoque faciemus. Et quoniam hoc temporis intervallo non accidit, ut eorum cadavera incidere possemus; aliorum, quæ tunc non extabant, Observationes in iis habitas commemorabimus. Quas utinam plenas dedissent: quod nonnullis institutum, aliis causa alia aliqua non permisit. Et Amplissimo quidem Viro Senacio (*y*) susceptum scribendi propositum non concessit, nisi ut hoc unum diceret, se pericardium vidisse in homine ex rabie mortuo adstrictum adeo, & cordis faciei annexum, ut ab hac separari non posset. Alexander autem Bruce in Dissertatione (*z*) Edimburgi edita A. 1755. Cl. Rutherfoerdii Observationem referens in vivente, & mortuo hydrophobo *nosocomico*, postea quam cætera proposuit, & in his Crassa intestina aere mirum quantum distenta, Ileum leviter inflammatum, rarisque livoribus, ut jecinoris quoque portionem, affectum, & cum reliquis ventris visceribus extra suam sedem compulsum, in thorace autem nihil insoliti; cum expectas cerebri, laryngis, pharyngis constitutionem, hæc, legis, inspici, a consanguineis prohibitum esse. Ob eandem fortasse causam factum crediderim, ne de tribus hisce Partibus quidquam scripserit is quem ante diem obiisse ægro tuli, Morandus Morandius (*a*), cum quasdam suas eodem morbo confectorum dissectiones illo ipso anno vulgaret. In uno enim nihil memoratum video, nisi musculos thoracis aliquot externos, internosque inflammatos, imo gangrænæ, & quasi putredini proximos. In duobus autem de iis musculis nihil attigit: sed ventriculum, & intestina fuisse, dixit, gangræna affecta, & nigra graveolente bile conspurcata, vesicam, & cavernosa penis corpora inflammatione correpta, ex membranis multas aridas, tensasque, multasque alias arcte, ut in peripneumonia, cum visceribus cohærentes, pinguedinem quasi nullam, omentum propemodum arefactum, venas denique sanguine prorsus plenas quam fluidissimo, arterias autem omnino vacuas contra, atque alii, id quod minime ignorabat, sed non omnes, in aliis hydrophobis conspexerant.

10. Quæ Observationes, si spectes quod in singulis deest, continuo ostendent, per ipsas non augeri earum numerum, quas VIII. Epistola (*b*) nimis paucas adhuc esse, querebamur. Si tamen spectes quod singulæ in cadaverum vel quibusdam tantum Partibus compertum proponunt, idque cum tot conferas cujusquemodi Observationibus, quarum summam eadem illa Epistola (*c*) partite atque ordine indicavimus; fore utiles saltem videbis ad tantam inter hydrophobos varietatem, quantam ibi ostendimus, comprobandam: nec mirum, cum vel paucæ hæ quas nunc addidimus, ita discrepent inter se, ut quod habent aliquæ, non habeant reliquæ, aut certe non omnes. Quo magis autem novis Observationibus varietates illas video confirmari, eo magis intelligo, non aliunde æque verisimilem conjecturam de hydrophobiæ causa peti posse, ac unde cum gravissimis Viris tunc (*d*) petii. Quomodo enim communem omnibus deglutiendæ aquæ difficultatem, exempli causa, a sanguinis vitio repetam, quem in aliis aliter se habentem conspici, sciam? Quin e venis emissus illius hydrophobi quem Edimburgensis Dissertatio (*e*) proponit, *per totum morbi decursum bonus fuit*. At si ab hoc veneno peculiarem quandam mutationem in cerebrum, nervosve inductam suspicer, unde ad convulsiones ciendas externas, internasve facile adigantur; nihil ferme jam obstabit quo minus & difficultatem illam deglutiendi communem omnibus, & tot illas pro alia aliorum dispositione non modo in viventibus, sed & in mortuis varietates explicem: quod si a me satis non esse tunc factum videatur; poteris laudatam Dissertationem perlegere, quæ cum eandem conjecturam sequitur, tum per hanc fusius in viventibus præsertim, satis autem in demortuis omnia exponit.

11. Vides, quatenus cerebrum, & a veneno hoc quidem affici, suspicer; ne forte cum iis facere me, credas qui imaginationis vi morbum hunc omnem tribuerunt. Equidem non is sum qui a concepto terrore augeri illum posse, negem. Sed neque is sum

(*o*) n. 14. (*p*) n. 17. (*q*) Prolus. supra cit. (*r*) n. 15. (*f*) Epist. 8. n. 18. (*t*) Ibid. (*u*) Epist. 24. (*x*) n. 19. & 22. (*y*) Traité du Cœur l. 2. ch. 1. n. 1. (*z*) De Hydrophobia. (*a*) Della Cura preservat. della Rabbia Canina. (*b*) n. 32. in fin. (*c*) n. 30. 31. (*d*) n. 32. (*e*) supra ad n. 9. cit.

sum qui a terrore ipso fieri, censeam. Quo enim modo a terrore in compluribus factus esset (quorum casus aliquot infra (*f*) commemorabo) qui cum animal a quo morsi fuerant, esse rabidum, ignorarent, alia omnia cogitantes, repente se teneri jam morbo de quo ne suspicati erant quidem, per manifestissima, & mox funesta signa ostenderunt? Admissum igitur venenum, quacunque id ratione agat, pro morbi causa est agnoscendum. Quod sane quo magis latenter, & insidiose vim suam conservat, & tandem exerit, eo magis ne admittatur, cavendum est, & si forte admissum fuerit, diligenter priusquam vires suas exerat, impugnandum.

Itaque si quæstio incideret, an carnes rabie affecti animalis eadem inficere comedentes possint, minus me moveret Scaramuccii (*g*) exemplum de suis, a rabioso cane demorsi, carne innoxie sumpta, etiamsi constaret, in sue illo rabiem fuisse jam manifestam; quam moveant contraria exempla, & nominatim Bauhini (*h*), accedente insuper Lemeryi (*i*) Observatione canis rabientis a comesto sanguine qui hydrophobo detractus fuerat: neque enim quod coctus non fuerit, ut carnes solent, rem valde mutat, cum longe alia, atque adeo extrema ignis vis requiratur, ut virus pertinacissime inhærens, prorsus abigi potuisse, credamus. Etsi vero quæ ex Zacuto (*k*) producuntur, Observationes sanguinis rabiosorum canum, gladio quo ii transfossi fuerant, sic adhærentis, & venenum conservantis, ut inde immissus in vulneratos vel multis post annis rabiem induxerit, etsi, inquam, mirabiliores sint, quam ut omnes adhibere fidem queant; tamen credibiliorem, ni fallor, aliam legisse videor apud Cl. Brogianum (*l*), admonendosque esse Profesctores, non negaverim, ut in cadaveribus hydrophoborum perlustrandis, attente caveant, ne manus sibi forte compungant, neve has, si casu ulcusculis affectas habeant, temere illorum aut sanguine, aut succo alio aliquo audeant inquinare.

12. In his vero, aliisque cautionibus ne tam dirum admittatur venenum, si forte in alteram partem peccandum est, satius fore nimis esse cautos, quam parum, nemo inficiabitur qui cogitet, quam difficile, incertumque sit, postquam admissum est, ipsum ante pervincere, quam bibendæ aquæ difficultate, & formidine se prodat. Cum enim huc pervenit; raræ adeo sunt felices, stabiles, perfectæ, certæque curationes, ut illud quod fit ut plurimum, spectantibus verum adhuc videri possit quod de Medicina suo tempore ajebat Ovidius (*m*),

nec formidatis auxiliatur aquis.

Quo magis ne eo perveniat, optandum est. Et balneum quidem, alibi adeo laudatum, cum ibi, ut alias (*n*) vidimus, tum apud nostrates quoque plerosque invenit, qui ei non fidant. Itaque non defuerunt qui ad argentum vivum, aut ad ea quæ ex ipso parantur, confugerent. Quos alii, hac præsertim ætate sequentes, etiam inter Italos, eadem uti cœperunt præservandi ratione. Sic Morandius (*o*) Observationes plures hujus generis protulit suas. Mercuriale tamen remedium cum aliis conjunxit, quæ alexipharmaca sunt: quin & moschum addidit postea, Sinenses imitatus, idque, ut præservatio, quemadmodum ipse ait, esse posset *tutior*. Quæ tot res, & cucurbitulæ in nonnullis vulneri initio adhibitæ, imo candens ferrum, in omnibus fere, alte impressum, non modo apud Medicos dubium relinquunt, cui potissimum auxilio salus sit accepta referenda, verum etiam demorsi hominis, iisdem usuri, animum & pavidum faciunt, & incertum, num sic quoque in tuto futurus sit, dubitantis præsertim, an qui servati dicuntur, venenum revera contraxissent, & in hydrophobiam essent pro certo incursuri. Quæ dubitatio etsi de omnibus justa non sit; attamen ipsa animi suspensio in re gravissima tantum molestiæ afferat, necesse est, ut vel hujus unius fugiendæ causa, nulla in vitando rabiosum virus cautio nimia videri cuiquam debeat.

13. Nec remedio, cum Regia Scientiarum Academia Parisiensi (*p*) communicato, etsi non ad præservationem solum, sed etiam ad curationem mire profuerit, tantum tribuendum est, ut in eo antea acquiescamus, quam constet, in omnibus, idque longo decursu temporis, idem præstitisse. Diuturno enim periculo facto, compertum est, multa quæ olim in honore fuerant, hujusce generis auxilia non respondere. Itaque Academia pro ea qua pollet sapientia, in re *tanti momenti* non omittendum censuit, ut communicatam secum historiam ederet, suum tamen judicium non interponeret. Historia autem illa digna certe est quæ legatur, quippe exacte perscripta, & illud adversus dubitantes confirmans, vera scripsisse qui ab rabido cane venenum sine vulnere, sed per affusam dumtaxat spumam, immissum interdum fuisse, tradiderunt: quorum nomina ubi posses legere, alias (*q*) indicavi; addes autem præter cæteros Cl. Professorem Ticinensem Mazzucchellium (*r*). Utinam veniat tempus quo aut illud, aut aliud aliquod pariter simplex remedium satis sit usu multiplici comprobatum, aut etiam auxilium id quod Vir Doctus Arrigonius (*s*), hæc dum scriberem, proposuit, arteriotomiæ in dorso pedis ea ratione institutæ qua ipse est solitus, & felicis exitus adjecta Observatione ostendit. Quæ etsi una est, nec sine aliis peracta remediis quæ alii quoque, & in his Morandius, exhibere consueverunt; tamen a te libenter legetur, ut tres aliæ pariter quæ ad Maniacos spectant, auxilio eodem sanos e Nosocomio dimissos, si unum excipias, quem sanitati jam restitutum, importune intra dies quinque phlegmon occidit. A metacarpo enim quem antea dum furens, vehementius se agitabat, circumjecta ferrea vincula contuderant, incipiens, ad brachium inde, & a brachio ad humerum magno impetu, & celeritate se extenderat. Quod dum leges, Valsalvæ consilium, a me tibi alias (*t*) memoratum, laudabis, firmis quidem vinculis eos qui furunt, sed minime duris, continendi. Cæterum quod ad eam attinet arteriotomiam, nolo te ignorare, cum Studiosi Juvenes a me petiissent, ut arteriam in illa ipsa tarsi parte ubi incidenda est, retegi juberem, vidisse nos, eam non sub communibus solis integumentis, verum etiam sub tendinibus, digitos extendentibus, in eo certe corpore jacuisse.

14. Antequam scribendi finem facio, placet casum non omittere, quem Patavii A. 1754. observavit Medicus, cujus mihi fides spectatissima est. Non ille quidem ad hydrophobiam prorsus attinet; accidit tamen, & plura habet quæ attinere videantur, quemadmodum ex brevi ejus narratione, & perpaucis, quas addam, animadversionibus cognosces. Felis ab adveniente catello timens, ne fœtui quem enixa erat non ita pridem, noceret, adversa occurrit. Felis dominus catellum in ulnas recipit. Improba autem felis imum crus domini dentibus, & unguibus invadit, & paulo supra tarsum anterius sauciat. Homo diebus tribus primis quidquam mali neque sentit, neque metuit, quippe cum felis neque antea, neque postea ullum dedisset rabiei indicium. Sed quarto a morsu die tanta illum circa præcordia anxietas corripuit, ut cum amplius par ferendo non esset, ad Medicum qui hæc mihi omnia narravit, confugeret, opemque flagitaret ea contentione, iisque oculis, & vultu, ut proximi furoris metum incuteret. Itaque confestim hirudinibus, & cucurbitulis ad vulnera admotis (quibus postea diu impositus, sic ægro cupiente, lapis est ille exoticus quem *cobram* vocant) & sanguine, ut pulsus

(*f*) n. 15. (*g*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. & 10. in Append. sub n. VI.
(*h*) apud Stalpart. Cent. 1. Obs. 100. in Schol. haud procul a fine. (*i*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. A. 1707. Obs. Anat. 1.
(*k*) apud Stalpart. Schol. cit. (*l*) De Veneno Animant. P. 2. (*m*) De Ponto l. 1. Eleg. 4. (*n*) Epist. 8. n. 26. & 29.
(*o*) supra ad n. 9. cit. (*p*) Hist. de l'A. 1749. Obs. Anat. 4. (*q*) Epist. 8. n. 21.
(*r*) apud Morandium paulo ante cit. (*s*) Dissertaz. della Mania &c. P. 3. c. 2. (*t*) Epist. 8. n. 5.

pulsus requirebant, de superiore, & inferiore artu oppposito, nec semel, detracto, & multa aqua sæpius data, quam homo sine ulla repugnantia, & difficultate potabat, cum per hæc, aliaque nihil omnino proficeretur, imo vaniloquia, accederent, unum modo auxilium fuit quod anxietates levaret, aquæ balneum ita, ut quotiescunque illæ gravius urgerent, in hanc æger ultro se conjiceret, quod sæpe; erat enim calidum anni tempus; faciebat. Postremo febre non levi, nec longa tamen, prehensus, cum multum sudasset, quartodecimo a morsu die jam sanus esse videbatur. Sed in pleniluniis deinde singulis, ab demorso loco, quem, nimis cito clausis vulneribus, lividus, quasi ut solet in Sugillationibus, color cingebat, sentire cœpit irritationes quasdam ascendere, quæ cum ad præcordia pervenissent, summas anxietates easdem illas quæ prius fuerant, inferebant, a quibus non poterat, nisi per venæ sectiones, liberari. Postquam ad eundem modum, eodemque tempore hæc ad duodevigesimum usque mensem redierant, cœperunt quarto quoque dumtaxat plenilunio redire: quod tempus jam quarto a morsu anno, hæc dum scriberem, adhuc servabant.

15. Si canes excipias; non sæpius fere quam a felibus hydrophobiam, aut graves, ad hunc accedentes, noxas illatas memini legisse. Quod si canibus dumtaxat, & felibus illi dati essent folliculi qui graveolentem quendam humorem ad anum emittunt; non levis hinc confirmatio repeti posset conjecturæ eorum qui inter causas cur rabidi fiant canes, obstructionem recensent *sacculi;* imo sacculorum; duo enim sunt qui fœtidam illam materiam continent, *quæ humorum acerrima pars esse videtur*, ut si *in sanguinem resorbeatur, vel ex eo rite minus secernatur*, summo cuique morbo pariendo idonea sit. Et magna certe irritandi vi esse præditam, cum alias, tum præcipue tunc intellexi, cum mustelam persecans, & ex istis sacculis, quos proportione grandiores habebat, humorem effundens, continuo nares perculsas sylvestri quodam acuto odore sensi, ut nulli alii magis assimilandus, quam accensi sulphuris, videretur. Verum non mustelis tantum, sed tot aliis animalibus hi obtigere, quot vel antequam alii in aliis, & nominatim Peyronnius (*u*) in *Moschifero Animali*, indicassent, in Adversariis nostris (*x*) jam legeris; ut mirum non sit, scriptum esse postea a Præstantibus Viris, *in quadrupedum pene toto genere*, aut saltem, quoniam plures tamen species sunt excipiendæ, *maxime*, ut Cl. Fantonus (*y*) loquitur, *in digitatis quadrupedibus & carnivoris reperiri*. Illa igitur causa rabiei seposita, si rem tantummodo spectemus, vix dubium est, quin post canes, feles præ cæteris, ut dicebam, hydrophobiam inferant, aut noxas ad hanc proxime accedentes. Tria habet exempla Scaramuccius (*z*): in duabus videlicet fœminis, & in Presbytero: bina Brogianus (*a*), alterum in Sacerdote, in viro quodam alterum: unum Lindernius (*b*): &, ne longius faciam, unus Stalpartius (*c*) novem produxerat a felibus rabie infectos, eaque occisos, quorum primum ipse viderat, reliquos Amatus, Hildanus, Zacutus memoraverant. Neque apud Patavinos exemplum defuit annis superioribus in Nobili Viro, qui, ut Brogiani Sacerdos, invisentes rogabat, ut longius absisterent, ne ipsos morderet, sic confirmans quæ non unus ex Medicis admonuerat, non omnes hydrophobos delirare. Sed & pleraque ex indicatis exemplis si inspicere volueris; insuper cognosces, accidisse non semel, ut nemo posset a terrore natum esse morbum, contendere, ut qui ignaros, felem esse rabidam quæ ipsos invaserat, multis post mensibus prehenderit, ut in Stalpartii, & Hildani Observationibus. Quin ignari quoque fuisse videntur viri duo, ab Lindernio, & Brogiano memorati, secundus præsertim; quippe a fele quam percutiebat, demorsus; ut ira potius, quam rabie, quemadmodum in casu a me exposito (*d*), concita fuisse videretur. Ad eundem autem casum quadantenus id pertinet quod in Scaramuccii Presbytero accidebat, ut faucium angustia, a qua cito evaserat, rediret *per multos annos eodem anni tempore* quo fuerat a rabida fele impetitus, sola dentium impressione relicta, sine cutis laceratione. Sed attinent magis duo alia Auctoris ejusdem exempla. Scilicet in fœmina, de qua, & de aliis similibus Epistola VIII. (*e*) nimis presse indicavi, prima hydrophobiæ signa se prodiderunt, cum a vulnere jam excluso *quasi radium aliquem inflammatorio sensu per brachium versus pectus moveri sensit*. In viro autem qui unus de tribus, ab eodem cane demorsis, postquam duo ob eam causam obierant, quatuor circiter annos vixit, ex vulnere cui ferrum candens impressum fuerat; quotannis; nunquam enim ad cicatricem pervenerat, multum sanguinis exibat per illud tempus quo morsus inflictus fuerat, *usque dum in tibia, ubi vulnus contigerat, vena dissecta fuit*. Et quando jam de rabido quoque cane mentionem fecimus; præter alias Observationes huc attinentes legas velim quam ad Hildanum (*f*) Roscius scripsit. Videbis, quot, & quam gravia, nisi quod aquæ potio nunquam recusata est, Matrona pertulerit post acerbissimum brachii dolorem, quod septimo ante anno rabiosus canis momorderat, itemque post annos totidem principio malorum semper ducto ab eodem brachio, & deinde interjecto sexennio, tum anno dumtaxat uno, insequente autem anno bis; & ter proximo sic tamen, ut quo crebriores, eo breviores essent insultus. Fuerant post acceptum morsum auxilia plura confestim adhibita; sed post hæc vulnus ad cicatricem perductum. Quæ res cum male cesserit fœminæ quoque ex Scaramuccio commemoratæ, contra autem valde profuerit viro de quo ex ejus Observatione dictum est, nunquam vulnus coaluisse; facile apparere potest, egregium esse eorum omnium monitum, qui diutius apertum servandum, & si forte citius clausum sit, reserandum statim esse, docuerunt. Quas sicut alibi (*g*) laudavimus; ita in exposito a nobis casu fuisse factum, vellemus.

16. Cæterum ut idem casus, cum aliis qui alias (*h*); & modo præsertim producti sunt a nobis, conjunctus, quæ de hujus veneni per nervos communicatione, & convulsiva natura conjecimus, non leviter confirmat, sic levamen unicum ex aquæ balneo cum iis consentit quæ de hujusmodi auxilii usu non prorsus contemnendo censuimus (*i*): multæ autem sudorum profusionis utilitas ea comprobat quæ de hac Veteres & Recentiores docuere. Quorum præcipuos; ne hic singillatim nominem; satis illa quam supra (*k*) laudavi, Edimburgensis Dissertatio indicabit. Vale.

(*u*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1731. (*x*) IV. Animad. 29. (*y*) Differt. Anat. Renov. 4. (*z*) supra ad n. 11. cit.
(*a*) P. 2. ibid. cit. (*b*) Commerc. Litter. A. 1735. Hebd. 11. n. 2. (*c*) Cent. 1. Observ. 100. & in Schol.
(*d*) n. 14. (*e*) n. 21. (*f*) Cent. 1. Obs. Chir. 86. (*g*) Epist. 8. n. 26. (*h*) Ibid. n. 21. & 32.
(*i*) Ibid. n. 29. (*k*) n. 9.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXII.

Spectat ad Epilepsiam, Convulsionem, Paralysim.

NUNC quæ supersunt accipe de iis quæ ad reliqua tria gravia cerebri, & nervorum mala pertinent, Epilepsiam, Convulsionem, Paralysim. Et de Epilepsia quidem nullam haberem quam hic adderem, Observationem, nisi eam perire nollem quæ mecum Venetiis circa A. 1708. communicata est a spectatis, & tibi alias laudatis Amicis duobus Alexandro Bonis, & Joanne Hieronymo Zanichellio.

2. ADOLESCENS annos natus duodeviginti, nulla prævia manifesta causa, febre prehenditur, nec de ullius Partis, nisi capitis dolore, molestiaque conqueritur. Accedunt epileptici insultus, qui mortem afferunt intra horam a febris initio vigesimam quartam. CRANIO aperto, nihil usquam vitii repertum est, si mucosum excipias serum quod super anteriorem cerebri partem inter Crassam, Tenuemque meningem congestum, has multum diduxerat, illudque compresserat.
Et Ventriculus quidem apparuit inflammatus, & lumbricorum teretium glomeramen in primis intestinis compertum est. Sed nullum rerum harum indicium fuerat.

3. An tantus fuit capitis dolor, ut ventriculi, & intestinorum dolorem, quemadmodum Hippocrates (*a*) loquitur, *obscuraret*? Certe alterum ejus aphorismum (*b*) confirmavit mors, convulsiones in febricitante supervenientes consecuta. Sed ut hæ ægrotationem, non ita brevem futuram, fecerunt brevissimam; quidnam fecit, ut ipsæ essent adeo vehementes? Num lumbrici, Tenuia intestina irritantes? Crederem, si ulla in ventre molestia dolorem capitis antecessisset. Hunc vero quæ causa effecerat? An febris? Sed quæcunque ejus causa fuerit; si vehementissimum agnoscimus; remoratum ab eo in meningum vasis fuisse sanguinem, & hinc serum illud effluxisse, non mirabimur. Cujus vel minori copia posse epilepsiam fieri, cum alia Epistola (*c*) indicaverimus; non opus est hic illa iterare quæ ibi potes relegere. Quod si Bohnium (*d*) inspicias, ubi in dissecto ab se decenni puero *ex cephalalgia primo immani, hinc epilepsia, & torpore omnium sensuum* defuncto, quid sibi apparuerit, proponit; facile intelliges quid de sero, aut si mavis lympha vel non effusa, sed circa anfractus cerebri in vasis remorante, censuisse in ejusmodi casu Vir doctissimus videatur.

4. Ad Convulsionem transeamus. Nam Epilepsia quidem esse nequit sine Convulsione; & Convulsio sæpissime est sine Epilepsia, velut in eo quoque fuit, cujus tibi historiam continuo subjiciam.

5. FORICARIUS annorum, ut videbatur, circiter quinquaginta, robustus, boni coloris, atque habitus, vel potius plethoricus, bibax, & sæpe ebrius, Nosocomii latrinas intempesta nocte, ut solent, suis cum ministris expurgabat. Quibus identidem, ut ea sordida ars requirit, ultro citroque commeantibus, cum forte ille solus esset, de improviso spectrum, albis indutum, sibi videre visus est, & illico toto corpore contremiscens, simulque oris distortione captus, sic ab redeuntibus ministris repertus, & ad lectulum perductus fuit. Datis continuo antispasmodicis, & cardiacis, cum remisissent tremores, viresque pulsibus rediissent, sanguis eadem nocte e brachio ad selibram missus est. Mane autem tantumdem ex altero brachio detractum est, cum tremores jam magis remisissent, & expansi, febrilesque essent pulsus. Sed & postridie vena in pede secta est, levamine aliquo, sed brevi, a singulis venæ sectionibus relato, sanguine autem, præsertim in prima, spumoso, pernigroque exeunte, cujus crassamentum fuit duriusculum, serum paucum. Perstabat febris, & pro clonicis jam tonicæ convulsiones subinde toto corpore vehementer urgebant. Loqui homo non poterat quæ intelligerentur, idque ex eo tempore quo ministris suis quid sibi contigisset, narraverat. Se tamen cognoscere, & internoscere adstantes, ostendebat: & gestu, cum poterat, gravantem capitis dolorem molestum sibi esse, indicabat. Per hæc, quibus frustra interna alia, externaque opponebantur remedia, intra sex, an septem dies confectus est pridie Kal. Februarias An. 1747. CADAVERIS, ut Publicam Anatomen absolverem, in Gymnasium postridie illati, brachia quidem erant non rigida, sed manuum digiti rigidissimi. Penis, & scrotum, sed cute tenus, nigricabant. Ventre aperto, & omento, cujus exigua pinguedo erat, sublato; Colon intestinum quod ab aere incluso fere ubique, nec tamen nimis, tumebat, animadverti sic incedere, ut postquam ad jecur ascenderat, inde se demitteret infra umbilicum ad duos tresve digitos ab dextero hujus latere, hinc vero cum in suam rediisset sedem, eamque, ut solet, transversum sub ventriculo, obliquum autem in sinistra hypochondrii sinistri parte, & rectum per totam anteriorem faciem subjecti renis servasset, inde rursus in idem hypochondrium regrederetur, unde iterum descendens, pelvimque subiens, sine ullo flexu in Rectum intestinum abibat. Tenuia intestina, si tractus eorum quosdam, & in his partem Ilei non parvam exciperes, quæ intra pelvim valde profunde se demittebat, erant aere distenta, ibique per eorum tunicas flavedo qua intus infecta erant, transpiciebatur. Scilicet bilis quæ cystim hepaticam ferme implebat, ut exsudans, intestina proxima fecerat exterius flava, sic influendo, fecerat etiam interius. Jecur vero subcæruleo fuit colore, uti & lien; sed etsi ad illius crepidinem is color saturatior erat, nusquam tamen ultra superficiem pergebat, ut neque in liene. Hic modicus, jecur autem magnum; sed sanum viscus utrumque.
Thorace recluso, pulmones, qui vix alicubi, idque a tergo, ad pleuram adhærebant, erant potius turgidi, & quibusdam locis majusculas ostendebant areas, nonnihil superficie reliqua altiores, in quibus manifesto apparebant inclusæ quasi vesiculæ. Nullus omnino intermedius lobus fuit a dextris, sed ita res ibi se habebat, ut a sinistris. Pericardio inciso, nullam in eo humoris guttam inveni, faciemque ejus interiorem hactenus humidam, ut non prorsus cordi adhæreret, quamvis alicubi jam quasi adhærere inciperet. In corde parum omnino sanguinis fuit; an quod dum majora sub diaphragmate secarent vasa, antea defluxisset, præsertim cum passim in hoc cadavere sanguis animadversus sit fluidus? Concretiones tamen duas polyposas deprehendi, quarum una ex auricula dextera in nonam Cavam Superiorem, altera, quæ paulo erat spectabilior, ex ventriculo ejusdem lateris in Pulmonarem arteriam pergebat, teres nec digitulo crassior. Cranium denique, & Crassa meninx cum secarentur, nihil occurrit adnotatione dignum. Sed Tenuis vasa habuit sanguine adeo plena, ut vel minima, quasi ab injectione ubique apparerent. Plena in ventriculis quoque, imo etiam intra ipsam medullarem cerebri substantiam erant: & cum initium Spinalis medullæ, quod cum Oblongata ex-

(*a*) S. 2. Aph. 46. (*b*) Ibid. Aph. 26. (*c*) IX. n. 10. & alibi. (*d*) Differt. de Trepanation. Difficult.

extractum fuerat, lente comprimerem; sanguinem animadverti non solum ex ejus medullæ rima, verum etiam ex sectione substantiæ ipsius quæ rimæ propior erat prodire. In Laterali ventriculo utroque copiam aquæ limpidæ non ita modicam; rubentes tamen Choroides plexus, & in his non vesiculas, ut sæpius, sed minimas particulas rubras conspexi, easque solidas; ut glandulosæ viderentur. Cerebrum, & cerebellum naturali erant firmitate; sed laxus Fornix, laxæque medullæ Oblongatæ crura, & mox truncus; sed hæc facie dumtaxat interiore. Nec vero hoc prætermittam, quod, ut quædam alia ex hac dissectione tibi descripta, ad ea quidem pertinet quæ minus sunt consueta, sed ab ortu tamen, non a morbo repetenda; cerebri anteriores lobi qua inter se contingunt, ad medium ferme altitudinis partem aliquam habebant superficiei, alioqui intestiniformis, ita factam ut eorum alter ibi exciperetur, alter exciperet.

6. Quid terror, etiam vanus, possit, producta monstrat historia. Vides, ut illico & clonicæ, & tonicæ, ut ad os, convulsiones a perturbato spirituum motu obortæ sint, quæ sanguinem in vasis, cerebro inservientibus, remorando, sicque effusionem seri inducendo, novas facile attulerint causas ob quas convulsiones ipsæ ad mortem usque perstarent; nisi forte mavis limpidam illam aquam in Laterales ventriculos esse effusam e compressis insuper vesiculis, quæ in Choroidibus plexibus, ut sæpe videmus, antea extitissent, quarum disruptarum in se contractæ reliquiæ illa fortasse quasi glandulosa corpuscula repræsentaverint, qualia, nec dissimiles ob causas, iis quoque Anatomicis apparere olim potuerint, a quibus ejusmodi glandulæ iisdem in plexibus agnitæ sunt. Quibus ego de rebus, ut quæ mihi pariter venerunt aliquando in mentem, etsi tibi fortassis non prorsus repugnarem; illud tamen quod de remorato sanguine dixi, tanto credibilius est, quanto is majori, quippe in bibaci, & plethorico, erat copia, & quanto in ægrotante evidentius fuit levamen, quantumvis breve; quod ex singulis venæ sectionibus relatum est, in mortuo autem vasorum, etiam minimorum, cerebri manifestior distentio, ut vel ex hujus appendicis, medullæ Spinalis compressione intellectum est; perraro enim ex ipsa ejus medullæ substantia licet sanguinem exprimere. Adde huc acres ex tam sordida arte in hominis sanguine particulas, ut posita hujus mora exeuntes, irritare magis, & vellicare potuerint. Verum de Epilepsia, & Convulsionibus satis, præsertim cum de opposito malo, Paralysi plura supersint quæ huc adjiciamus.

7. VETULAM octoginta annis minorem, sed majorem septuaginta, repente apoplexia gravissima corripuerat. Continuo in Nosocomium intulerunt stertentem, pulsu debili, & quod huc maxime attinet, artu utroque dextero resoluto. Ibi intra biduum eadem qua primum apoplexia ingruerat hora mortua est post medium Martium A. 1750.

CRANII fornice postridie ibidem circumsecto, cum effluxisset nihil; priusquam ille attolleretur, magna audiente studiosorum Juvenum corona, dixi, etsi ob ignotum mihi ejus Vetulæ temperamentum, & genus tum victus, tum morborum quibus fuisset obnoxia, non auderem, quam inventuri essemus apoplexiæ causam pro certo definire; tamen non infíciaturum, vel in muliere id ætatis esse posse a sanguine, præsertim cum ab hoc valde tumerent in collo venæ, & fortis fuisset apoplexia: cæterum, quæcunque fuisset causa, dummodo in organica conspicua læsione consisteret; ex paralysi dexterorum artuum conjici probabilius posse juxta Valsalvæ tot Observationes, & meas, in sinistro cerebri hemisphærio apparituram. Tunc avulso a subjecta meninge cranii fornice, cum in ea morbosi nihil, mox autem per meningem Tenuem repentia vasa pleraque vidissem nigro sanguine turgida, & aliquid cruentæ aquæ circa inferiores Oblongatæ medullæ fines animadvertissem; ad cerebri, quod erat firmum, cum cerebellum esset laxum, dissectionem ventum est. Primum autem aperto Laterali ventriculo dextero, non pauca cruenta aqua se obtulit, quæ res videri poterat aliquid indicare quod paulo ante memoratis Observationibus non responderet. Sed cum in toto eo ventriculo nihil disruptum, aut laceratum, nisi Lucidi septi quandam partem conspicerem; ad sinistrum ventriculum recludendum perrectum est. Qui totus partim eadem cruenta aqua, partim vero, præsertim posteriora versus, nigro non pauco sanguine, eoque concreto, erat plenus. Sicque intellectum est, aquam illam cruentam serum fuisse e concrescente eo sanguine expressum, quod sibi per septum, ventriculis interpositum, ab sinistro viam fecerat in dexterum, qui nihil habebat adnotandum, nisi Choroidem plexum pallidulum, multisque, sed parvis, hydatidibus, qua antrorsum inflectebatur, distinctum. At in sinistro ab erumpente sanguine læsus adeo fuerat Choroides plexus, ut quemadmodum se haberet, satis perspicere non licuerit. Eruperat autem sanguis ex ampla, cui adhærebat, fovea, excavata in dilacerata parte ferme tota Striati corporis quæ ab hujus longitudinis medio ad posteriora extenditur, & in simul lacerato contiguo nervi Optici Thalamo propemodum toto; vix enim parva hujus portio, eaque lurida, reliqua erat quæ ad oram est ventriculi tertii, pleni eadem illa aqua sanguinolenta: ab altero autem Thalami ejusdem latere non ipsum dumtaxat; sed & aliquam attiguam partem hemisphærii sinistri erumpens sanguis dilaceraverat. Cætera quæ intra cranium erant, cum diligenter persecuissem, omnia intra naturæ modum deprehendi, ut ne arteriæ quidem duri quidquam haberent, cum cæteræ pene omnes, & vel ipsæ per collum Carotides non sine lamellis osseis in hac Vetula invenirentur. Sed neque in ostendenda, dissecandaque diebus insequentibus in sua sede Spinali medulla quidquam offendi quod esset præter naturam. Thoracis quoque, & Ventris viscera nihil obtulerant adnotatione dignum, si Colon excipias, quod ab sua sub ventriculo sede inflectebat se deorsum in arcus modum, nec breve ad spatium: eratque, ut ventriculus pariter, valde contractum. Animadversum etiam est ad alteram axillam corpusculum forma, & magnitudine lupini, ambigua inter os, lapidemque natura, quod nisi pleuræ magis, quam axillaribus glandulis, vicinum fuisset; fortasse ex earum aliqua factum esse, existimasses.

8. Dissectio hæc, ut tot aliæ, simul Hippocratis aphorismum (*) *solvere apoplexiam fortem impossibile*, simul Valsalvæ dogma de quo sæpe, & supra diximus, comprobavit, tum insuper quam exitialis sit effusio sanguinis per Striata corpora, aut proximos Thalamos, aut eorum saltem viciniam. Quæ omnia proxima quoque confirmabit historia.

9. FŒMINA jam cana, ibidem circa medium Decembrem A. 1756. ex eodem morbo intra paucas horas mortua erat, paralysi in dexteris artubus adnotata. CEREBRUM in sua sede incisurus, iis, qui post a me habitam de universis ossibus Exercitationem plures substiterant, studiosioribus Adolescentibus cum idem quod in superiore muliere prædixissem, tum Crassa meninge amota, vasa per Tenuem discurrentia pleniora sanguine a sinistris ostendi, ubi & quidpiam sub ea apparebat quasi *gelatinæ* simile. Deinde cerebrum secans, cujus erat substantia firma, cerebelli autem mollissima, cum paucam aquam in Lateralibus ventriculis conspexissem, nihil autem in hemisphærio dextero, ut neque ulla alia in parte ex his quæ calvaria continentur, offendissem quod ab naturæ norma recederet; sinistro hemisphærio alte secundum longitudinem dissecto, nigrum, concretumque sanguinem ad duas, ut omnibus visum est, uncias deprehendi. Erat is ad latus Striati corporis, & sub

(*) 42. S. 2.

hoc ipso intra medullarem substantiam effusus: quam etsi laceraverat; nullam tamen sibi viam inde aperuerat per quam in proximum ventriculum, aut extra cerebrum perveniret. Nihil præterea, quippe aliis occupatus, in hoc cadavere dissecui.

10. Hactenus scripseram Kalendis Januariis A. 1758. cum postridie, ut interruptas Anatomicas Exercitationes resumerem, in Nosocomium redeunti continuo alia habendæ ibi Observationis occasio se obtulit, ad laudatas Valsalvæ adjungendæ.

11. MENDICUS quinquaginta circiter annorum, cujus Spina sic præter naturam se habebat, quemadmodum infra describam, cum in foro esset, ante mensem apoplexia ictus ceciderat, dexteris ipse quoque artubus resolutis, & ore distorto. Illico in Nosocomium excepto cum venæ sectiones, & alia quæ solent, essent administrata, hactenus profecerat, ut loqui aliquid posset. Interpositis diebus iterum apoplectico insultu corripitur; iterumque medicis auxiliis levatur. Denique tertio insultu conficitur. CALVARIAM circumsecando, & mox a Crassa meninge, quæ arctius illi adhærebat, avellendo cum effluxisset nihil adnotatione dignum, & ipse Auditoribus, qui confertissimi aderant, quæ solitus sum, prænunciassem; exitus prænunciationem confirmavit. Nihil enim usquam per sectionem deprehensum est quod intra cranium peccaret, nisi cerebri hemisphærium sinistrum. Cujus intima pars medullaris, Laterali ventriculo adjacens, a sanguine disjecta, tantum hujus nigri, & semiconcreti continebat, quantum mediocre cochleare vix caperet. Hujus autem hominis Spina sic erat inflexa, ut in nullo magis vidisse meminerim. Ad infimam enim thoracis vertebram adeo flectebat se dextrorsum, ut angulum faceret deorsum versus recto minorem, simulque & illius vertebræ, & quatuor, an quinque, ipsi impositarum corpora sinistrorsum convertebat, ut hæc non anteriorem thoracis parietem, sed prorsus latus sinistrum spectarent. Et descripta quidem flexione multo erat minor quæ in vertebris universis lumborum, & quæ in superioribus thoracis, imisque cervicis conspiciebatur. Sed tamen erat manifesta utrobique Spinæ inclinatio arcum referentis, cujus convexitas in lumbis ad dexteram, concavitas ad sinistram; in superiore autem dorso, proximisque cervicibus illa ad sinistram, hæc ad dexteram pertinebat. Denique ligamentum quod intra primam colli vertebram secundæ processum quem Dentem vocant, dimidiati annuli instar a tergo amplectitur, animadverti cum Dente, præsertim a dextris, connatum, fortasse ob assiduum aut certe creberrimum colli positum, sic facto homini commodiorem.

12. Prava adeo, quam descripsi, Spinæ figura, quantum inflectebat adhærentem arteriam Magnam, tantum expedito sanguinis cursui inferiora versus obstabat. Itaque efficiebat, ut plus ex ipso cerebrum peteret, hocque ad sanguineam apoplexiam disponeret. Quæ tamen ne citius occideret, tum illæsæ duæ illæ in ventriculorum basi Protuberantiæ, tum opportunæ venæ sectiones præstiterunt, quibus nimirum factum est, ne læsio in illas usque procederet, nec sanguinis effusio, nisi lente, & parce, & per intervalla fieret.

13. In eo autem cerebri hemisphærio quod paralytico opponitur corporis lateri, in hoc quidem apoplexiæ genere labem quam sæpissime deprehendi, non hæ solum Observationes, sed & aliæ plurimæ confirmant nostræ, quarum etsi plerasque alibi (*e*) indicavimus, aut proposuimus, aliquæ sunt tamen quæ supersint, ex iisque una quam proximis Litteris (*f*) ad te mittemus. Nec tantum nostræ, sed etiam aliorum, pariter alibi (*g*) indicatæ, ad quas addes laudatam a Cl. Sulzero (*h*) ex Archibaldo Adams, & quas *olim in nosocomio non semel* ab se habitas esse testatur Meadius (*i*), & eam tandem quæ simillima nostrarum Experientissimo Viro occurrit M. Antonio Caldanio (*k*), cum post fortem apoplexiam, & totius lateris dexteri paralysim sinistrum vidit Striatum corpus pro dimidio erosum, grumosique sanguinis plenum. At enim sunt etiam Observationes resoluti lateris non oppositi, sed illi cerebri hemisphærio subjecti, quo in hemisphærio erat labes. Sunt vero: nec Valsalva (*l*) inter suas dissimulavit, nec ego (*m*) inter meas dissimulo. Quin imo in Epistolis Anatomicis (*n*) produxi septem ex aliorum libris acceptas. Quibus si forte accensere velis quandam ex Præcl. Bergenio (*o*), & unam, aut alteram quæ apud laudatum Sulzerum (*p*) est; non repugnabo: rogabo tamen, ut quæ ad earum plures possunt regeri, perpendas; quod & ego (*q*) ad quasdam feci, ut Sulzerus (*r*), qui Epistolas meas Anatomicas non viderat, postea ad alias, etsi nonnullas esse, credas, quibus nihil opponi liceat; tum exiguum harum numerum cum innumeris propemodum Valsalvæ, & aliorum conferas. Sic enim continuo intelliges, utris a Medico ea quæ ut plurimum fiunt, ut debet, spectante, utris inquam, magis fidendum sit, nec in theoria tantum, sed & in praxi, ut si præsertim, quod sæpe nominatus Sulzerus (*f*) indicat, terebra calvariæ percussæ, ob sanguinem, aut pus sub hac effusum, sit adhibenda, & ad signa accedat alterutrius lateris resolutio, a qua nimirum compressionis cerebri, & quod consequitur, effusionis circa hoc sedes indicetur.

14. Et quod ad cerebrum quidem attinet, satis dictum est. Quid vero, si noxa ad cerebellum attineat? num si in alterutro, aut ad alterutrum hujus lobum ea sit, hemiplexiam inducet, & si inducet, in opposito ne, an in subjecto corporis latere? Hoc ego problema Epistola Anatomica XIII. (*t*) proposui: nec me pœnitet consuetudinis meæ, quam tunc servans, nolui ex una Observatione quidquam definire; imo eam posse multifariam explicari, falsus, alias, & generis alius expectandas esse, monui. Nam incidi postea in unam minus recentem, legique alteram novam Observationem, in quarum utraque ei lobo cerebelli in quo læsio erat, hemiplexia respondebat subjectorum artuum, non adversorum. Quas tibi aliis Litteris (*u*) significavi: quanquam iis varietatibus admonitus quæ nonnunquam contra ipsum Valsalvæ dogma, tot alioquin constantibus exemplis comprobatum occurrerunt, tutius consilium esse, censui, ne ex duobus quidem præpropere quidquam constituere, sed alia, atque alia; quod priusquam suum dogma vulgaret, Valsalva fecit, his antea addere, quæ idem ostenderent. Non sum nescius, si velis omnia, ut par est, perpendere, rarius hæc quam quæ ad cerebrum attinent, exempla occurrere, ut cognoscere potuisti ex iis quæ ad Observationem quandam meam adnotavi (*x*), in qua non parvam caveam intra alterum lobum cerebelli deprehenderam, eamque sanguine plenissimam: & cognoscere ex altera poteris, ibi, & alio quoque loco (*y*) tibi promissa, quam protinus communicabo.

15. VIR annos natus circiter duodequinquaginta, cum vel magis quam ars ejus requireret, quæ erat Coquinaria, accensis carbonibus uti, & propius adstare capite consuesset; de hujus acutissimis doloribus jam ante annum conqueri cœperat. His accessit utriusque pariter inferioris artus debilitas tanta, ut neutro amplius posset insistere. Qua re, illisque doloribus, & febricula, quæ his se addiderat, cubare coactus, & denique Medicum advocare, sanguine primum e brachio, tum e pede emisso ea quoque de causa quod subdelirio identidem laboraret; febricula quidem solutus est; at cætera omnia perstiterunt. Medico dimisso, cephalicis quæ hic imperaverat, remediis uti perrexit; sed frustra adeo, ut postquam

(*e*) Epist. II. n. 10. & seqq. III. n. 2. 3. 14. & seqq. V. n. 7. XI. n. 10. 12. LI. n. 43. (*f*) Epist. 63. n. 12.
(*g*) Vid. easd. Epistolas. (*h*) De Actione Cerebri decuss. §. 8. (*i*) Monit. Med. c. 2. §. 2.
(*k*) Lettera sull' Insensitiv. &c. §. 51. (*l*) Tract de Aure Hum. c. 5. n. 5. (*m*) Epist. 57. n. 14. 15. & Epist. Anat. 13. n. 23. 25.
(*n*) Ibid. eod. n. 27. (*o*) Ventriculor. Lateral. Cerebri nova Tab. not. *dd*. (*p*) §. 13.
(*q*) Vid. Epistolas indicatas. (*r*) §. 16. & seqq. (*f*) §. 21. (*t*) n. 23. (*u*) Epist. 52. n. 27. (*x*) Epist. 60. n. 9.
(*y*) Epist. 52. n. 26.

quam mensem jam quartum domi decubuerat, cunctis quæ dixi, malis afflictus, & propterea in Nosocomium denique illatus, ibi dies vixerit non amplius decem. Pulsus erant tensi, & vibrati, cætera mediocres, nunquam febriles. Respiratio naturalis, ut alimenti quoque appetitus. Nec quamvis artus inferiores essent, quod ad motum attinet, resoluti; superiores, aut aliæ ullæ corporis partes ejusdemmodi affectione tentabantur. Interdiu plerumque somnus; noctu autem subdeliria. Inter cætera, quantumvis supervacua, auxilia, cum venæ in brachio sectio, & paucis interjectis diebus, in pede quoque facta esset; forte accidit, ut nocte insequente obiret, nullo defectionis toto eo die indicio dato: quin prandio ita, uti consueverat, usum, & prima nocte etiam parte cœnulæ, de improviso animadversum est, animam agere. Cum mente per intervalla vigeret; neque enim vigebat ut plurimum; tum domi non semel sorori, tum in Nosocomio aliis dixerat, optare se, ut suo post mortem cranio aperto, atrocis morbi caussa perquireretur. Id a me postridie factum, qui dies fuit VI. Idus Januarii A. 1754 inspectantibus pluribus qui absoluta Anatomica Exercitatione, in Nosocomii Schola substiterant. CAPUT dum amputarent, & calvariam secarent, aqua effluxerat. Priusquam cerebrum inciderem, & magis postquam inciderám, ostendi, obliquum fuisse huic homini cranii cavum, ejusque sinistrum latus, ad posteriora præsertim, magis, nec ita paulo, distare a medio, quam dexterum. Vasa quæ per meninges, & per Lateralium ventriculorum parietes repunt, plus habebant sanguinis, quam æquum sit: quod etiam de vasculis quæ per medullarem cerebri substantiam traducuntur, sanguinea puncta magis conspicua significabant. Erat ea in hemisphæriis quidem substantia durior. Contra fuit laxum corpus Callosum, Fornix autem, & tractus medullaris qui ante columnas ejus basis ducitur, multo laxiores, eæque columnæ laxissimæ; ut dissoluta earum substantia videretur. Corpus quoque Striatum sinistrum laxius, quam dexterum. At Lucidum septum satis firmum. Ventriculis tribus anterioribus multum inerat aquæ limpidæ, in eaque alæ plexuum Choroidum, nec tamen pallidæ, natabant. Pinealis glandula, aqua eadem distenta, cum facile inter attollendum mediam illorum plexuum partem, disrupta esset, nihil de se præter exiguam basis particulam reliquit, suæ sedi affixam. Ventriculus tertius visus æquo brevior; at æquo longior certe apparuit quartus, postquam cerebellum per medium, ut solet, dissectum, & ad latera diductum fuerat. Quod cum ita, ut dico, secarem; id offendi quod superficies, consuetæ similis, ne suspicari quidem sinebat. Scilicet vix cultro ad digiti transversi profunditatem perveneram, cum insolitam resistentiam percipiens, substiti, & eam quam dissecueram, partem diducens, magnopere miratus sum, nullum in sectionibus indicium medullaris arbusculæ apparere, sed ejus loco strias parallelas medullares inter corticalem substantiam ductas, quibus ex striis nihil usquam ramusculorum emittebatur. Tunc acutiore, & validiore cultro connixus, quidquid ex medio cerebello supererat, ad quartum usque ventriculum dissecui, vitiumque illud ob quod potissimum hanc tibi Observationem describo, cœpi conspicere. Erat non mollis, nec bicolor, nec profundis creberrimis sulcis intercisa substantia; sed scirrhosa, unius coloris, qui ad carneum dilutissimum accedebat; & quasi ex corpusculis subrotundis constans, inter se ita compactis, ut nullum usquam interstitium, nulla membrana, nulla sanguifera occurrerent vasa. Hujusmodi vitium hinc dextrorsum nonnihil, inde vero per totum pene cerebelli sinistrum lobum se extendebat. Si enim exciperes hujus lobi superficiem, quæ ex naturali fiebat substantia, nonnullis locis exigua, ad infimam autem faciem nulla, reliquam omnem partem idem prorsus vitium tenebat, & ad imum præsertim arcte se cum Dura meninge nectebat; ut ex eo loco ortum, indeque in cæteras quas diximus, partes propagatum credi posset. Lobus autem dexter etsi ex molli erat substantia, eaque duplici, corticali videlicet, ac medullari; tamen in transversum dissectus, non eam ostendit utriusque dispositionem, quam in aliis solet, sed evidenter ab ea discrepantem, quamvis non adeo ut media illa cerebelli pars, quæ ubi mollis erat, & ex duplici substantia facta, sectiones obtulit ab iis quas semper conspicimus, ita diversas, ut paulo ante indicatum est. Nec plura quæ ab naturæ norma aberrarent animadvertere potui, etsi omnia diligenter, & in sua quodque sede persecui. Nihil præterea in hoc cadavere inspiciendi tempus fuit.

16. Cerebelli hic scirrhus quo ex loco videri possit incepisse, dictum est. Num vero ideo a sinistris inceperit, quod cranii cavum ibi præter modum esset amplum, non magis dicam, quam unde originem habuerit insolita medullaris substantiæ per dexterum lobum, & mediam illam cerebelli sedem dispositio. Sic enim ab ortu usque rem fuisse, credibile in eo non videtur qui sine ullo capitis incommodo annos vixerit septem & quadraginta. Veri potius simile est; ut ad alia transeam; scirrhoso increscente vitio, cum minus minusque sanguinis in totam illam cerebelli partem admitteretur, in qua nulla amplius conspicerentur de tot vasis quæ alte inter segmenta (hic prorsus oblitterata) in omnibus passim descendunt, tanto plus sanguinis in cerebri tum extima, tum penitiora vasa propulsum esse, indeque & dolores, & creberrima subdeliria, & denique, cum multa simul aqua in cerebrum defluxit, mortem provenisse. Quæ eo facilius omnia accidere potuerunt non modo ob artem hominis, & minus cautam in ea exercenda consuetudinem, verum etiam ob pravam illam, ad quam hæc accesserant, cerebri dispositionem, quæ a cranii abnormi figura indicatur, sive hæc intra uterum, sive in ipso exitu ab utero fiat. Sæpius enim accidere hanc, credo, cum in difficili partu infantis caput diutius in angustiis moratur, imperitæ autem, socordesque obstetrices postquam rudi, & inæquali pressione arreptum, & violenter protractum deformarunt, mox nesciunt, aut minime curant apta, blandaque contrectatione in naturalem formam restituere. Quantum vero tunc detrimentum capiat tenella cerebri, & cerebelli structura, neque tunc solum, verum etiam deinceps, cum intra male conformatam calvariam crescendo, ad hujus figuram acommodare se cogitur, profecto etiam me tacente, satis intelligis. Nec quia cum similem; nisi quod amplius erat ad occiput non a sinistris, sed a dextris cranii cavum; in viro alio conformationem deprehendi (z), cerebri morbis obnoxium hominem fuisse, non scivi, ut neque senem in Nosocomio a me dissectum sub initium A. 1755. cujus frons a dextris, occiput autem a sinistris adeo prominebant, ut longior cranii axis valde esset obliquus; idcirco non fuisse obnoxios, facile existimes; neque enim omnia quæ ignotos plebejos homines in vita male habuerint, facile est post eorum interitum scire. Quin potius in fœminis duabus quomodo se habuerit cerebrum, vide, quarum alterius (a) calvariam, ut in viro, alterius (b), ut in sene, male conformatam offendi, & quam atroces capitis dolores primam vexaverint, lege, ad quorum diuturnitatem quantum conferat vitiosa capitis figura, de aliorum quoque sententia (c) cognosces. Huc adde puellum (d) cujus posterior pars cerebri non ad sphæræ, sed potius ad cubi superficiem accedere videbatur, convulsivis motibus peremptum, & mulierem (e) cui cranii cavea pro longitudine erat angustior, apoplexia, nec semel fortasse, correptam, certe autem ab eadem occisam. Quod si forte dixeris, accessisse ad pravam capitis dispositionem alias caussas, easque externas; nempe idem quod ego de proposito Coquo, dices.

17. Cu-

(z) Epist. 53. n. 26. (a) Epist. 1. n. 14. (b) Ibid. eod. n. in fin. & Epist. 12. n. 2. (c) Epist. 1. n. 15. (d) Epist. 10. n. 9. (e) Epist. 3. n. 6. 7.

17. Cujus cerebelli scirrho, si neglectis omnibus quæ in cerebro erant, vitiis, quasi nulla eorum initia ante paralysim contra ac capitis acutissimi qui hanc præcesserant, dolores indicant, esse potuissent; si illi, inquam, scirrho unice, & per se paralysim velis imputare; haud videberis meminisse, non eum duntaxat artum inferiorem qui scirrho erat subjectus, sed utrumque pariter fuisse resolutum: quæ res nimirum facit, ut illud quod dixeram (*f*) per alias Observationes adhuc esse confirmandum, per hanc certe confirmari ne possit. Idemque prohibuissent alia in duabus Observationibus in quibus alterutram cerebelli partem effuso intra ipsum sanguine, vel affuso erodente pure aut magis, aut unice læsam Epistola II. (*g*) & XIV. (*h*) proposuimus. In altera enim ullane hemiplexia fuerit, animadverti non potuit: in altera certe nulla fuit.

18. At enim, inquies, descripta Coqui historia illud saltem confirmabit quod adversus tot illa quæ a Willisio fuerant cerebello attributa, nunc passim proferunt Viri Docti. Cum tanto enim visceris illius vitio, respiratio, & alimenti appetitus in Coquo erant naturales, pulsusque ipsi tensi quidem, & vibrati, cætera mediocres. Ego vero sicuti non omnia quæ de cerebello Willisius scripsit, agnosco; ita aliquando vereor, ne forte nonnulli cerebello nimium detrahant. Quapropter si aliquid pro hoc viscere, præsertim antequam objecta in ipsum adeo crevissent, in meis ad te Litteris (*i*) attigi, in eam partem accipias, velim, ut existimes, non aliis omnino repugnandum, sed caute, & pedetentim in hujus quoque doctrinæ mutatione esse a me incedendum, censuisse. Nec aliud me consilium permovit, ut cum de cerebelli vulneribus scribendum fuit (*k*), ea ne prætermitterem quæ tunc legisti, ut neque ea quæ ad læsiones ejusdem attinent, quæ non illico, ut vulnera, sed tempore aut minus, aut magis longo fiunt (*z*), ut præ cæteris scirrhi. Quæ cum relegere possis, non hic iterabo. Noli autem putare cum in cerebello vitium hoc tantum offendi quod tibi accurate, ingenueque perscripsi, me non minus quam te in perlegendo, fuisse miratum, hominis tamen respirationem, & pulsus ita, ut diligenter quærendo comperi, se habuisse. Certe enim plus ante hæc novissima tempora ei visceri tributum esse, perspexi, quam conveniret, laudandosque illos esse Egregios Viros, qui non tantum esse ipsi tribuendum, monuerunt. Minus quidem, ut aliis quibusdam corporis Partibus alia in re, ita in iis quæ dicta sunt, cerebello deferendum esse, apparet, quam superiori tempore. Videndum tamen quatenus: idque puto melius quam nos, posteros esse constituturos. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXIII.

Attinet ad Cæcitatem, ad Aphoniam, ad Anginam.

Etsi præter eas quas ante edideram (*a*), non unam ad te misi (*b*) ex meis Cæcitatis Observationibus, unam vero, haud amplius, quæ ad Aphoniam (*c*), itemque unam quæ ad Anginam (*d*) attineret; tamen sic accidit, ut ex iis etiam quas postea habui, singulas possim nunc tibi describere quæ ad singulos hos duos ultimos Affectus pertineant, cum plures suppetant quæ spectent ad Cæcitatem, a quibus propterea initium ducetur.

2. ANUS cujusdam oculus inter non paucos alios quibus A. 1747. ad Anatomen Publicam uteremur, oblatus est mihi, quem eo libentius dissecarem, quod cæcum fuisse indicabat ejus figura non satis sphærica, Corneæ autem maxima pars a magnis albis maculis valde opaca. TUNICÆ Scleroticæ Choroides arctius, quam solet, adhærebat, præsertim posterius. Crystallini humoris anterior facies in medio erat inæqualiter excavata, idque altiuscule: reliquæ humoris ejusdem partes, quanquam luci objectæ flavum succinum referebant; sanæ pro ea ætate erant tamen. Iridem cum vellem a Cornea dimovere; totam auferre non potui, a medio præsertim. Cum enim ab una parte ad medium usque, imo ultra medium Corneæ adhæreret; nusquam arcte adeo, ac in medio, adhærebat ubi illa Corneæ facies erat inæqualis, & lamellam habebat quasi abscedere incipientem, & introrsum nonnihil extantem, cum facies exterior lævis esset, neque in eadem præter minutissima quædam quasi puncta, eaque subobscura, aliud possem animadvertere.

3. Quæ cum ita se haberent, nec ullæ usquam in exteriore oculi facie cicatrices conspicerentur, non secus atque in altero quem Cl. Anatomicus incidit Phil. Conr. Fabricius (*e*), alia quidem, digna quæ a te legantur, habente, sed in sede excavationis humoris Crystallini cum hoc nostro conveniente; non ita difficile mihi erat vitia quæ descripsi, omnia ad interiorem, quæ olim præcessisset, causam, sive ea inflammatio fuisset, sive alia, referre. Contra in oculo quem anno insequenti pariter in Gymnasio secui, anceps hæsi, an omnia quæ continuo dicam, ejusmodi causæ essent imputanda.

4. VIRI oculus habebat Corneam a longo, ut videbatur, tempore opacam, & geminæ cicatricis tenuia quidem, sed evidentia, vestigia retinentem. CRYSTALLINUS humor cum tunica modo dicta connexus erat, nec tamen durus, quanquam decreverat adeo, ut vix quarta ejus pars superesset. Uvea non pessime; at Vitreus humor, & Retina multo pejus se habebant. Nervus Opticus, tenuior factus, pro medulla substantiam arcte compactam, albidamque continebat toto eo tractu quo intra orbitam fuerat. Ab orbita autem interius qualis fuisset, cum cerebrum præpropere humassent, scire non potui.

5. Hoc autem quam ægre tulerim, & cur tulerim, ex iis quæ tum in Epistolis Anatomicis (*f*), tum alias (*g*) ad te quoque scripsi, facile intelliges. Quo magis, principio saltem, gavisus sum, cum in Nosocomio anno proximo 1749. sub initium Januarii occasio mihi se obtulit eum nervum a cæco oculo intra cranium persequendi: Quæ observatio, cum una sit de duabus quas tibi olim (*h*) indicavi, & cum alteram quidem postea (*i*), hanc autem necdum miserim, nunc diligenter describetur.

6. VIRO olim, cum puer esset, variolæ oculum dexterum male adeo affectum reliquerant, ut nihil videret. Parentes autem diu lambendo hactenus profecerunt, ut tandem aliquid, sed vix, subvideret. Neque ab illo tempore ad mortem usque, ad annum videlicet quadragesimum, plus unquam

---

(*f*) n. 14. (*g*) n. 22. (*h*) n. 3. (*i*) Epist. 2. n. 24. (*k*) Epist. 52. n. 27. (*z*) Ibid. n. 26.
(*a*) Epist. Anat. 18. n. 12. 38. 40. (*b*) Epist. 13. n. 8. 9. 15. (*c*) Epist. 14. n. 35. (*d*) Epist. 44. n. 3.
(*e*) Progr. quo Obs. Anat. recens. A. 1754. (*f*) XVIII. n. 40. (*g*) Epist. 13. n. 7. (*h*) Ibid. n. 10. (*i*) Epist. 52. n. 30.

quam vidit. Et fane is oculus non modo erat altero minor, fed Cornea etiam ipfa; in qua nullum cæteroquin apparebat læfionis veftigium, ut albedo quæ pone illam erat, præclare tranfpiceretur; Corneam alteram non æquabat. SCLEROTICAM igitur cum a tergo vix incidere cœpiffem; limpida aqua ftatim effluxit, in quam pars magna Vitrei humoris videri poterat abiiffe, cum pars reliqua, naturali quadantenus fimilis, annexa, ut folet, Cryftallino humori reftitiffet, qui illam cum retrorfum traherem, fecutus eft. Is parvus erat fecundum omnes dimenfiones, craffitudine autem vel paulo minor quam ejufmodi oculo conveniret. Facie anteriore in medio erat albus, ficuti per Corneam tranfpexeram; cætera albidus: & cum inter digitos leviter comprimerem, mollis. Cum vero ejus tunicam incidere cœpiffem; continuo aqua erupit, nihil purulenti habens, imo pura, & limpida, eaque copia pro parvitate Cryftallini, ut hic ftatim ad multo minorem craffitudinem redigeretur. Quidquid de fubftantia ipfius reliquum fuit, lentis priftinam figuram retinuit: & cum per diametrum diffecuiffem; utraque fectio quandam quafi feriem minimarum nigrefcentium particularum oftendit, quæ per medium recta ab uno ad alterum fectionis extremum ducebatur, cum ubique alibi color obfolete albidus appareret. Cætera in oculo non male adeo fe habebant. In palpebra fuperiore Sebaceæ glandulæ, quas in priore Viro (k) vel pulchriores, craffiorefque confpexeram, in hoc, propter variolas fortaffe, minus quam folent, confpicuas animadverti: duas tamen inter fe proximas perfpexi, quæ fummum verfus fe decuffabant: quod adnotare hic volui, ut ab nonnullis, qui minime, opinor, attendentes, cum Icon rerum minus bene antea pictarum proponitur, hafce ex eo potiffimum corpore effe defcribendas in quo magis eleganter fe habeant, cum in mea, quafi non una, fed multiplex fuiffet, varietates quas folicite enumerant, defiderarent, hanc tamen quam modo dixi, vifam non effe, intelligeres. Verum ad illud cujus præcipue gratia hanc tibi exfcribo Obfervationem, veniamus. Nervus, ad defcriptum oculum pertinens, Opticus intra orbitam quidem fub craffioribus tunicis medullam comprehendebat æquo tenuiorem, & quam fi comprimeres, humidiorem agnofceres, quam par effet, quafi aquam haberet admiftam. Sed intra cranium idem nervus omnino fecundum naturam fe habebat, nifi quod ubi cum focio committebatur, ibi paulo minus quam hic, videbatur craffus: fupra autem eum locum; nam alte quoad potui, fum perfecutus; ne id quidem, fed nullum prorfus animadvertere difcrimen aut ego potui qui omnifariam inquirebam, aut alii qui perattente infpectabant, a me in Re Anatomica exercitati, potuerunt.

7. De aqua loco Vitrei totius, nedum pofterioris ejus partis, a me quoque alias reperta, quid tradiderim in Epiftolis Anatomicis (l), videre potes: de Optico autem nervo, ad cæcum oculum attinente, quæ locis fcripferim fupra (m) indicatis. Quoniam vero cum id agerem (n), duas tibi Obfervationes promifi, ex quibus non fine admiratione intelligeres, nonnunquam ejus nervi effe vitia, ipfamque extenuationem, nec effe tamen refpondentis oculi cæcitatem; de iis Obfervationibus cum alteram dumtaxat miferim (o); nunc alteram habebis.

8. SENIS, diebus primis A. 1752. ex cachexia, ut ajebant, in Nofocomio mortui, cadaver cum ibi fecaremus, quamvis non ad morbi caufas indagandas: hæc tamen quæ præter naturam effent, adnotavimus. THORAX, ut Venter quoque nihil quidem habuit effufæ aquæ; fed non fine duritie pulmones, finiftrum præfertim, qui arcte infuper Spinæ adhærebat. Cranii fornix, qui non fine vi avelli potuerat, confueta majori, intus erat foveis pluribus excavatus in offe frontis, & in altero fincipitis, aliis quidem minoribus, fed grandioribus tribus, & profundioribus, quorum duæ ad os illud, reliqua ad hoc fpectabat, eaque non modo, ut illæ, exterius lamella dumtaxat tenui, fed tenui adeo operiebatur, ut foraminulis pervia appareret. Unde intelligis, cranium illud quam facile, & quanto cum periculo ab levibus etiam ictibus, nedum a Chirurgis terebra illuc forte admota, pertundi potuiffet, cum fub ea lamina effent vix paucæ quædam fibræ offeæ, in reticuli modum difpofitæ, quibufcum Craffa meninx, foveas illas conveftiens, implicabatur, unde illa in avellendo cranio major difficultas orta erat. Quæ non ideo tibi defcribo quod a prægreffo morbo, cujus hic nullum ufquam occurrebat indicium, potius quam a natura fuiffe, crediderim, eorum oblitus quæ alias (p) ad te fcribens, de his foveis attigi; fed quod tum grandiores erant, tum nulla e fubjectis meningibus exftabat protuberantia ex corpufculis quæ Pacchioni glandulæ dicebantur, quorum ne unum quidem hic fuit, confecta, cujufmodi protuberantiæ, ut tunc ad te fcripfi, folent alioqui intra eas foveas excipi. Etfi vero in cerebri diffectione feptum Lucidum, & Fornicem laxa præter omnem modum, imo inter duas ejus fepti laminas aquæ aliquid deprehendi, in Lateralibus autem ventriculis aquam ejus fimilem in qua recens caro lota fit, non multam quidem, neque cum pallore Choroidis plexus conjunctam; cerebri tamen ipfius, & Oblongatæ medullæ, & nervorum, ex hac orientium, fubftantiam fatis firmam, & omnino fecundum naturam inveni. Quo magis me perculit nervi Optici dexteri conftitutio, qui cum ad unionem ufque cum finiftro, fanus prorfus, hujufque fimillimus fuiffet, repente ab unione minus quam finifter, evidentiffime craffus, & ad cinereum colorem accedens confpiciebatur, & fic ad orbitam pergebat. Quamobrem continuo an cæcus oculo dextero homo fuiffet, fcifcitatus fum, & cum id diferte negaretur, oculum illum infpectavi, nec minus finiftro pulchrum, fanumque deprehendi: neque intra orbitam Opticum illius nervum ab finiftro quidquam jam differre amplius, confpexi, nifi quod paulo minus tamen erat craffus.

9. Sed quæ difficillimos habent explicatus in aliud tempus rejicientes, ad pleniora nunc redeamus, Obfervationemque aliam, & deinde conjecturam quamdam adjiciamus.

10. MOLITORIS quem cæcum fuiffe, ajebant, nec alio tamen præter baculum fuum duce, per urbem ire confueviffe, oculi, quos diffecarem, oblati funt in Nofocomio fub anni finem 1755. Exterius per Corneam infpecti, turbidi potius, quam albi, videbantur. CRYSTALLINUM utrumque humorem fubopacum offendi, non ut alibi magis opacus effet, alibi minus; fed ut æqualiter ubique. Sub digito, imo inter digitos vifus uterque æque durus. Sed tamen alter, qui erat tenuior, ficciore fubftantia fuit, magifque compacta. Alter qui craffior, plus æquo humidus, ut humorem in diffectione totus emittere videretur, non qui exfiliret tamen, fed qui exfudaret. Eorum alteri; nam utri adnotatum non habeo; amplior; alteri mediocris diametri pupilla refpondebat.

11. Si forte alia cupis opacitatis non tam Cryftallini humoris, quam ejus tunicæ, exempla; Cel. dabit Hallerus (q). Cujus (r), & Cl. Zinnii (f) Obfervationes, inventam a Præftantiffimo Wachendorffio (t) pupillarem fœtus membranam confirmantes cum legerem; facile mihi conjicere poffe vifus fum, quid fuerit *tegumentum quoddam*

(k) n. 4. (l) XVIII. n. 38. (m) n. 5. (n) Epift. 13. n. 11. (o) Epift. 56. n. 21. (p) Epift. 8. n. 3.
(q) Opufc. Pathol. Obf. 3. (r) Opufc. Anat. XIII. (f) Defcr. Anat. Oculi hum. c. 2. S. 3. §. 4.
(t) Commerc. Litter. A. 1740. Hebd. 18. 1.

dam membranaceum pupillæ obductum, ex *infantis corpore*, *cera etiam liquidissima repletis arteriolis id perreptantibus*, eximio Medico Richardio Meadio (*u*) ostensum, quo ipse usus est ad comprobandum, rarissime quidem, sed tamen revera membraneam Cataractam esse deprehensam, cum videlicet *membranula quædam infortunio aliquo ariditatem forte contraxit*. Veri igitur simillimum censeo, pupillarem membranam in nonnullis fœtibus crassiorem, & Iridi firmius adhærentem, cum ante partum dissolvi nequeat, & evanescere, ibidem restitare, & clausam ab ortu pupillam facere, eoque cæcitatem non secus inducere, ac surditatem quidquid crassius, magisque adhærens Membranæ Tympani ex recens natorum Meatu Auditorio, ut in cæteris, non excidit, quemadmodum in Epistolis Anatomicis (*x*) non uno loco memoravi. Sunt & alia vitia, eaque etiam intima, quæ comparatis inter se Auditus, & Visus organis possunt illustrari: sed quæ oculo accidunt, tanto facilius possunt accidere, quanto subtilior ipsius structura est. Quæ res si aliunde non pateret, non difficile conjici posset ex varia dumtaxat ratione qua nerveas Olfactorias, Auditorias, Visorias fibras in suum quasque organum Sapientissimus Conditor induxit. In nares enim per evidentia Ethmoidis ossis foramina, eoque crassiores ipsas immisit; per multo minora in aures, eoque tenuiores; per exilissima tandem, ut recentissimi Professores ostenderunt, eoque tenuissimas in oculos; ut per quosdam quasi gradus mihi videatur subtilem, subtiliorem, & subtilissimam singulorum horum sensuum Instrumentorum fabricam indicasse. Verum hæc alias fortasse fusius. Nunc ad morbos, ut promisimus earum Partium quæ vocis, & deglutitionis causa sunt conditæ, & potissimum ipsis inservientium nervorum transeamus.

12. De lethali ex ebrietate Aphonia alias (*y*) ad te scripsimus, nostram quoque, cum dissectione conjunctam, Observationem mittentes. Hic alteram adjiciemus.

13. FAMULUS annus natus circiter sexaginta, statura alta, habitu corporis bono, ebriosus, sæpe antea in Nosocomium exceptus, semel ob gonorrhœam Veneream gravem, ex qua laboranti tantum jam virosi humoris effluxerat, ut de lumborum debilitate quereretur, at non semel ab ebrietate aphonus illuc delatus; sed aphonia tamen simul cum ebrietate discussa, postridie mane sanus abierat. Verum novissime cum ab eadem causa aphonus in via jaceret noctu, pro moribundo habitus; & sane humillimis erat pulsibus; eodem illatus, etsi vini plurimum, dum inferretur, evomuerat; nunquam tamen amplius vocem edidit. Quin die insequenti, magna febri mane correptus, & præterea facultate orbatus sentiendi, movendique in sinistro dumtaxat artu superiore; stimulatæ enim reliquæ partes sentire se, ostendebant; sanguine emisso, nonnihil quidem minus male habere visus est; sed vel erodentibus emplastris, quæ appellant vesicatoria, ad crura postremo adhibitis, nihil prorsus agentibus, sic aphonus, ut illatus fuerat, ad mortem usque perstitit: quæ, nullis unquam accedentibus convulsionibus, die quarta ineunte advenit pridie Idus Martias A. 1756. CADAVER ante diem a morte septimum, improvisa gonagra me domi retinente, inspicere non potui, ubi cum me diutius fore, timerem; jussi, caput saltem, & penem cum annexæ vesicæ parte servari. Dum Caput a collo dividerent, idque biduo ab obitu, multum nigri, & densi sanguinis effluxerat. Quo minus miratus sum, reserato demum cranio, meningis Tenuis vasa non distenta sanguine a me conspici. In ventriculo Laterali dextero multum aquæ inveni, plexumque Choroidem pallidum, & qua antrorsum se inflectit, parvis auctum, sed confertissimis, hydatidibus. In sinistro ventriculo aquæ, & hydatidum multo minus. Ab hoc tamen inter utrumque discrimine resolutio illa a sinistris non provenerat. Nam cum præter cerebellum, medullamque Oblongatam, sinistrum quoque cerebri hemisphærium recte se haberet, in dextero cavernulam deprehendi subrotundam, nuculæ juglandis capacem, nigri sanguinis plenam. Ea corporis Striati, & Thalami nervi Optici externum latus non modo contingebat, sed & utriusque partem aliquam occupabat sic tamen, ut intra ventriculum non hiaret. Quibus perspectis, oculos ad imam illam vesicæ partem, ad urethramque annexam converti. Vesicæ tunicæ crassiores erant, ut in eo qui gonorrhœæ tempore ex urinæ difficultate laboraverat. Per interiorem vero illam vesicæ faciem tot orificium versus sanguifera tendebant vascula, & sanguine adeo distenta, ut a primo crederes, tot ibi exstare hæmorrhoides, eum locum operientes, quot erant quasi aggeries parallelorum vasculorum. Ab eo orificio cum urethram ad finem usque aperuissem; nullum usquam ulcus; imo nihil usquam ab naturali colore alienum occurrit. Quin etsi ex osculis Prostatæ glandulæ materiam expressi quasi putridam, & quæ ex albo ad cinereum colorem vergeret; id tot dierum moræ imputavi; hæc vero, quæ dicam, cætera prægressæ olim gonorrhœæ. In caruncula Seminali Sinus orificium mei laxius, Sinusque ipse quam soleat, longior fuit. A carunculæ autem utroque latere lineolæ erant quædam parallelæ, secundum longitudinem ductæ. Sed hæ humillimæ. Non sic vero annulus ex intima urethræ substantia, lacerti instar, prominens, ut aliquantum, ferme ad valvulæ parvæ modum, descendenti lotio, aliive humori potuisse obstare videretur. Transibat is annulus super carunculæ non infimum rostrum, huic, ut reliquæ circumcirca superficiei urethræ affixus, nusquam solutus. Cum ad Littrii glandulam, ad eamque sedem in qua oscula hiant ductuum Cowperi glandularum, nihil internoscere potuissem quod esset præter naturam: rursus in ea parte quæ tribus, aut quatuor transversis digitis supra finem urethræ est, albas quasi fibras oblique, sed leviter, exstantes animadverti. Tenebant hæ latera. Quæ autem inter hæc erant meorum Canaliculorum orificia satis erat inspicere, ut morbum olim esse passa, intelligeretur; adeo ipsa magis quam cæterorum orificia, contracta erant, & proxima utrinque superficies aliter ac reliqua omnis, se habebat. Quæ ad graves morbos spectabant, descriptis, non ægre feres, ut opinor, si pauca addidero in hujus hominis capite animadversa, quorum unum ad morbum, sed levem, tria reliqua non ad morbum quidem, sed ad res præter consuetum naturæ modum pertinebant. Primum fuit tumor cysticus, mediocri uvæ acino haud major, in tempore prominens dextero non ita procul a fronte. Materia plenus erat alba lactis instar, sed lacte aliquanto minus fluida. Cavum tunicæ eam materiam continentis sphæricum, dimidia ex parte ad cutem pertinebat; altera dimidia erat infra cutem. Secundum. Sinus frontis pituitarii nulli erant. Tertium. Sinus ejusdem generis Sphenoidæi erant quidem, nec tamen in dexterum, sinistrumque divisi, sed in superiorem, & inferiorem, quorum hic major fuit. Quartum denique. Processus Styloides sinister digitos transversos propemodum quatuor longus, ut vix digitulo distet (servo enim adhuc) ab osse Hyoide, id intervallum vinculo implente illo terete per quod cum eo osse connectitur; nisi forte mavis, superiorem omnem ejusdem vinculi partem multo crassiorem factam esse, in osque conversam, quando vinculo quoque dextero in medio ferme suæ longitudinis accidit, ut

(*u*) Monit. Medic. c. 11. S. 2. (*x*) V. n. 2. & 6. & XIII. n. 3.
(*y*) Epist. 14. n. 34. & seqq.

ut ad sesquidigiti tractum crassius, & osseum fieret, idque manifestissime, cum supra, infraque nihil nisi vinculum sit.

14. Sed istud vinculum num; quod Weitbrechtus (z) facere non dubitavit; negandum sit, non est hic disputandi locus. Hoc tantum dicam, optandum fuisse, ut priusquam negaret, si non in ea quæ modo descripsi, at in series saltem incidisset ossiculorum, quales Vesalius (*a*), & Eustachius (*b*) ab se vidas pinxerunt, & magna ex parte ipse vidi: quæ ossicula sic facta, & connexa sunt, sicque ab Styloide processu ad os Hyoides recta contendunt, ut tot particulas fuisse illius vinculi, intelligas, quæ cartilagineæ primum, dein, sicut appendices solent ejusdem ossis, ipse quoque in os sint mutatæ, & locum vicesque retineant vinculi de quo loquimur. Weitbrechtus autem nunquam nisi in *granulum osseum* videtur incidisse *unum vel alterum innatum* ossi Hyoidi (*c*). Alibi igitur quatenus sit ejus sententiæ indulgendum, videbimus, ubi alia pariter ad os idem attinentia examinabimus, ut, quod nonnullis ex Decessoribus etiam nostris excidit, vinculum de quo dictum est, in appendices inferi adjectas extremis cornuum apicibus, item num hæ aliæ appendices, aut certe quæ perbrevi vinculo sæpe innascuntur, apices illos cum superioribus cartilaginis Thyroidis processibus colliganti, ita ab Anatomicis neglectæ fuerint, ut quidam Eruditi alioquin Viri credere videntur, Fabricii nostri ab Aquapendente (*d*), & Bauhini (*e*) obliti, aliorumque, etiam recentiorum, ut Verheyenii (*f*), Winslowii (*g*) Weitbrechti (*h*), quorum alii olim vel geminatas pinxerunt, alii descripserunt, alii usum aliquem proposuerunt, fere omnes satis memorarunt. Verum hæc alibi, ut diximus. Hic præstat cætera quæ in proposita historia legisti, ad morbos proculdubio, nec leves, attinentia, tantisper considerare. Spectant enim ad res quas fuse tractavimus aliis Epistolis, velut ea ultima; ut ab ipsis incipiamus; quæ in urethra conspeximus. Fac igitur conferas cum illis quæ a virulenta gonorrhœa alias (*i*) vidimus esse relicta. Exstantes tunc quoque in urethra lineas, & canaliculorum, nedum contracta, sed oblitterata orificia occurrisse nobis, leges, unde prægressas exulcerationes conjiceremus, & obces, lotio, ac catheteri se opponentes, & pro carunculis perperam sæpius habiti, quid essent, perspiceremus. De cavernula autem sanguine plena in eo cerebri hemisphærio quod resoluto erat artui oppositum, proximaque Striato corpori, & Thalamo nervi Optici deprehensa, non opus est indicem, quibuscum ex nostris Observationibus possis comparare, cum id fecerim novissimis ad te Litteris (*k*). De funesta vero ex ebrietate Aphonia cum supra (*l*) indicatum sit ubi scripserim, si historiam illam cum hac contenderis; utrumque hominem intra idem ferme tempus esse mortuum, animadvertes, utrumque sine convulsione, alterum etiam cum febris cito corripuisset; ut si hæc ad Hippocratica dogmata, quæ tunc produxi, velis exigere; vel hinc intelligas, quam pauca extent Medicorum dictata quæ sine ulla exceptione possis accipere. Etiam quæ de febre tradita sunt, apoplexiam cui superveniat, solvente, non sine pluribus exceptionibus vera esse posse, ex iis quæ alias ad te scripsi, perspexeris. Nec sane hic uti licet exceptione illa quæ in extrema Epistola XI. (*n*) memorata est; cito enim febris advenit. Et de alia quam Epistola II. (*n*) indicavi, hic fortasse a primo dubitabis, cum in utriusque aphoni cerebro fuisse aquam, videris: quanquam in hoc quem corripuit febris, non serosam fuisse apoplexiam, sed propter cavernulam, ab sanguine excavatam, sanguineam potius credere liceat.

15. Quoniam vero cum de Aphonia alias egi, non de funesta dumtaxat, eaque ex ebrietate, verum etiam de alia longe dissimili verba feci, curationem quandam referens meam; nunc quoque placet curationes duas alias in aphonis duabus Virginibus tibi, sed perpaucis, significare. Pro utraque & consultus sum, & respondi. Et sanata quidem utraque est Adolescentula, altera fortasse a me, altera certe potius a casu. Cum enim, remediis non proficientibus, rus forte ducta esset vindemiæ tempore, ibi dum uvam gustaret, accidit, ut aliquid ex ea in laryngem incidens, tussim vehementem moveret, post quam statim loqui potuit; sed non longum ad tempus; nec mirum quippe in ea quæ & alias in diuturno aphoniæ decursu cum libera aliquando ab hac fuisset, rursus in eandem recidisset. Quod pariter & Virgini illi alteri acciderat priusquam Generosissimi ejus Parentes a me pro ipsa consilium peterent. Sed hanc post remediorum usum iterum vocem recuperasse certior factus sum; rursus autem amisisse, necdum audivi. Quam autem ad tempus sanaverat tussis, qua ratione sanaverit, scire, sive aliquid forte, quod tamen sub sensus non cecidit, discutiendo, sive inertes laryngis musculos incitando, sive aliud aliquod ejuscemodi in nervis præstando, id, inquam, scire Medicis haud inutile fortasse esset, ut in pari casu tanto fidentius experiri possent quid tussis, sed moderatæ, auxilio consequi liceret.

16. Jam vero ad alterum laryngis, aut pharyngis, aut utriusque morbum, Anginam videlicet, transeamus. Ex hac mortuorum dissectiones non extare, cum de ipsa ad te scribens mentionem injeci (*o*), non sine admiratione questus sum. Neque enim id videbatur accidere potuisse in morbo non solum adeo periculoso, verum etiam non infrequenti, imo aliquando epidemice grassante haud secus ac olim, ut ex Julio Modesto Macrobius (*p*) retulit, cum sacrificia instituta sunt Angeroniæ Deæ, *quod populus Romanus morbo, qui angina dicitur, præmisso voto sit liberatus*. Propiore autem nobis tempore in pueros potissimum incumbens, magnas, & diuturnas strages edidit. Nec tamen etsi laudabilis cadavera humana dissecandi mos jam vigebat, & Medici aderant in Anatome non mediocriter versati, ut apud Siculos Jo. Bapt. Cortesius, & apud Neapolitanos M. Aurelius Severinus, qui & ægros inviserunt, & de hoc eorum morbo scripserunt (*q*); ullam ad hunc pertinentem in illorum scriptis dissectionem invenies. Quin Cortesius ex iis fuit qui Messanensibus Senatoribus, eam requirentibus, persuaserunt, aut certe recte persuasum esse censuerunt, *cadaverum sectionem ad cognoscendum* eum *morbum esse prorsus inutilem*, quippe cum in partium quæ adaperto ore cerni possent, & tonsillarum præsertim, inflammatione, gangrænaque consistere, existimaret. Severinus quoque satis per signa notum censens, ne verbis quidem (*r*) *insumere* voluit *anxium laborem in delineanda sede affectus, aut vitio ipso*. Igitur vix unam tandem ad typographum Francofurtensem misit Observationem, quæ libro, jam formis descripto inseri non potuit, quapropter inter alia, libris quoque antepositis adjicienda, in calce voluminis edita est. Eam habes quidem in Sepulchreto (*f*), ubi & ipse legeram; verum adeo oscitanter exscriptam, ut inter verba cætera, ad confirmandam Severini hypothesim ferme spectantia, perpauca hæc, quæ una ad titulum *de Angina* attinebant, sint prætermissa: *Pervestigata larynx crustacea quadam pitui-*

(*z*) Syndesmolog. S. 6. §. 15. & seqq. (*a*) De corp. hum. fabr. l. 2. c. 13.
(*b*) Tab. 47. Fig. 14. (*c*) S. cit. §. 17. (*d*) De Larynge Fig. 9.
(*e*) Theatr. Anat. l. 3. c. 44. & Tab. 33. Fig. 1. (*f*) Anat. corp. hum. tr. 3. c. 11.
(*g*) Expos. Anat. tr. de la Teste n. 433. (*h*) S. cit. §. 20.
(*i*) Vid. Epist. 42. n. 41. & Epist. 44. n. 9. & Epist. 60. n. 12.
(*k*) Epist. 62. n. 13. (*l*) n. 12. (*m*) n. 24.
(*n*) n. 10. (*o*) Epist. 14. n. 39. (*p*) Saturnal. l. 1. c. 10.
(*q*) Miscell. Medic. Dec. 9. Epist. 6. De recond. Abscess. nat. l. 8. sive Diatriba de Pedanchr.
(*r*) Part. 1. in fin. (*f*) l. 1. S. 23. Obs. 4.

pituita facie exteriore contecta citra ulceris speciem. Hæc autem ex quo ad te scripseram, unica fuit Observatio quam de inspecta mortui ob anginam larynge potui reperire, non dubitans, quin Severino, si non semel instituere, sed sæpius ejuscemodi pervestigationes placuisset; occasio enim minime deerat, cum angina illa *tot millia puerorum*, ut ipse testatur (*t*), occidisset; non, inquam, dubitans, quin & alia in aliis occurrissent. Cum igitur præter eam unam Severini Observationem, alias non invenirem quæ in homine habitæ dicerentur; an ex bestiis saltem, aliquot extarent, quæsivi; sed vix in canibus ex angina mortuis reperi hæc esse a Stegmanno (*u*) conspecta, *colla externe intumefacta: internæ fauces, gutturisque musculos inflammatos*. At si crebrius, ut aliorum morborum, sic hujus quoque sedes ab Anatomicis quæsita, & proposita esset; num putas, hoc nostro sæculo futurum fuisse qui, nulla producta istiusmodi perquisitione, asseveraret, Thyroidæam glandulam *solam & unicam illam ipsam esse, quæ violentissimo morbo Anginæ sedem constituat?*

17. Ex quo autem ego Observationem habui, postea ad te missam (*), faucium, & laryngis, & Asperæ arteriæ Juvenis quem angina interemerat; alias prodiisse, scio, anno eodem habitas, præsertim in pueris, quos, ut olim in Regno Neapolitano, & Siculo diximus, angina violentissima tunc perdebat in Gallia. Non ibi Medici contenti fuerunt aut morbi signis, aut inspectione earum dumtaxat partium quæ, ægrotantium ore adaperto, sub oculos cadunt: neque id frustra; dissectis enim puerorum cadaveribus, quantum labis in arteria Aspera lateret, manifesto deprehenderunt, quemadmodum ex duabus dissectionibus cognosces, ab Solerte Medico Aurelianensi Arnault ad Regiam Scientiarum Academiam missis, & ab hac editis (*x*). Sed etiam ex nostratibus aliqui spectatæ diligentiæ, & fidei Viri non sibi defuerunt, ut ex historia intellexi quæ ab uno eorum descripta ad meas pervenit manus. Summa erat, in viro ab angina occiso inflammatam laryngem, pharyngis vero fornicem cum palato mobili, & tonsillis gangræna, & sphacelo prorsus nigricantem, & corruptum fuisse inventum.

18. Intelligis, hic a me, non secus ac Epistola XIV. (*y*) sermonem hactenus esse factum de legitima, id est Inflammatoria angina. De spuria autem, quam nunc Aquosam a Claris Medicis vocari video, a quibus aliæ quoque anginæ species, & in his Convulsiva, memorantur, si forte quæris, per dissectionem quid ipse viderim; sic habeto. Quod ad spuriam attinet, unum, aut alterum me secuisse, quos Epistola eadem (*z*) tibi descripsi, cum ea, si ita vis, certe non ex ea mortuos. Ad Convulsivam autem referre non possum quæ ad *Paralytodeam*, ut quidam vocant, potius accessit in ea muliere cujus historiam continuo subjiciam.

19. ANICULA; quæ diu jacuerat in Nosocomio sic extenuata, ut nihil, nisi ossa, & pellis, esse videretur, accedente demum, aut manifestiore facta febre, cum deglutire non posset, neque os ita aperire, ut introspici satis liceret, credita est ex angina mortua circa finem anni 1755. CAPUT ibidem secantes, amplas quidem Maxillares Internas glandulas, & præsertim dexteram invenimus, ut maxillæ depressioni, quanta ad os valde aperiendum necessaria est, officere fortasse possent, & quadantenus etiam deglutitioni, nec tamen adeo ut omnino prohiberent. Sana autem larynx, sana Aspera arteria, sanæ fauces cum palato mobili, tonsillis, & linguæ radice compertæ sunt: neque illa glandularum Maxillarium amplificatio recens esse videbatur. Thorax modicam pulmonis alterius partem duram habuit; nec sine pure. Tunc etiam Spina animadversa est ab naturali incessu deflectens, sed leviter. Quæ tamen inclinatio causa mulieri fortasse fuerat sic caput gerendi, ut de teretibus duobus vinculis per quæ secundæ vertebræ Dens ad oram maximi calvariæ foraminis alligatur, dexterum sinistro longius, & crassius invenerim.

20. Et Meadius (*a*) sane in eo quem Convulsiva angina sustulerat, dissectis faucibus *ne minimam quidem tumoris vel inflammationis in* earum *glandulis*, *aut musculis notam* offenderat: sed crassiore sanguine vasa omnia turgida, & ubique prominentia. Quin & nervorum omnium convulsionem in angina hac memorat, ipsamque *strangulationem faucium* nominat. Cujus neque sensus, neque cætera quæ modo dicta sunt, cum in proposita Anicula fuerint, fuerint autem quædam alia ex iis quæ Boerhaavius (*b*) in angina commemorat *nervos, & musculos resolutos habente*, ut puta quod non modo *sine ullo signo tumoris externi, internive appareat*, verum etiam *in fine morborum diuturnorum*, corpore *maxime* succis exhausto, *contingat*, & *fere semper* tum *sit signum imminentis mortis*, tum *post* hanc *suppuratum pulmonem demonstrat*; idcirco anginam hanc non ad convulsivam affectionem, sed potius ad paralyticam, si ad alterutram referenda est, accessisse, crediderim.

21. Scripseram hæc, cum recens huc Lipsia importatum Actorum Eruditorum Volumen (*c*) versans, ex libris quibus hic caremus, quibusdam nonnulla cognovi ad unum, atque alterum morborum genus spectantia de quibus hac Epistola actum est, Anginam, & Cæcitatem. Ad illam Historica Dissertatio (*d*) attinet, gallice scripta, de gangrænosa puerorum angina, eadem, opinor, de qua supra (*e*) indicatum est; ad Cæcitatem vero Observatio Cl. Viri Philippi Adolphi Boehmeri (*f*) in fœmina quæ post diuturnos capitis affectus, correpta visus obscuratione, & tandem jactura, dissecanti exhibuit præter alia, & præsertim seri copiam ex parte fœtidi quo tres priores cerebri ventriculi, quippe cum Pituitaria glandula scirrhosa esset ac ulcerosa, distendebantur, exhibuit, inquam, excrescentiam fungosam, conjunctioni incumbentem Opticorum nervorum. Simul plura, quæ alio pertinent, in cadaveribus observata, ibidem reperies; ut tibi pergratum fore, non dubitem, quod indicaverim. Vale.

EPI-

(*t*) De effic. Medic. l. 1. P. 2. ubi de Phlebot. c. 16. (*u*) Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. & 6. Obs. 169. (*) Epist. 44. n. 3.
(*x*) Memoir. A. 1748. (*y*) n. 39. (*z*) n. 24. & seqq. (*a*) Monit. Medic. c. 4.
(*b*) Aphor. de cogn. & curand. morb. §. 784. & seqq. (*c*) A. 1758. (*d*) Vid. M. Jul. (*e*) n. 18.
(*f*) Vid. M. Januar.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXIV.

Ad Thoracis Morbos pertinet.

QUanto longius ſpatium inter illud tempus quo de Morbis Capitis primas ad te Litteras miſi, & annum hunc interceſſit, & quanto plures in Capite, quam in Thorace, ſunt Partes; tanto pauciores de hujus Morbis Obſervationes pòtui inſtituere; ut facile omnes queam hac una Epiſtola comprehendere, qua primo loco quæ in Pulmonibus conſpexerim, deinde quæ in Corde, Magniſque ejus Vaſis, exponam.

2. MULIER conſiſtente ætate mortua erat in Noſocomio ex pulmonis inflammatione ſub finem Januarii A. 1755. cum ego Anatomen in Gymnaſio docerem. Quod ut plenius facere pergerem, illata illuc ſunt ex ejus etiam cadavere; nam & ex aliis habebam; ſimul cum iis Partibus quæ tum urinæ tum generationis gratia mulieribus ſunt attributæ, Thoracis, qualiacunque erant, ipſius viſcera cum diaphragmate. VENTRIS illas Partes cum examinarem; alia quæ a conſueta naturæ norma dumtaxat diſcederent, alia quæ præter naturam omnino eſſent, deprehendi. Inter prima corpus ſubrotundum fuit diametro pollicis tranſverſi, rubello colore, ſua tunica cinctum, quod etſi in membrana erat adipoſa renis ſiniſtri, tamen neque ren Succenturiatus, qui ab eo latere duplex eſſet, nec ren alter parvulus, nec lymphatica glandula certe erat; ſed potius ſplen alter exiguus, ut bifariam ſecti natura oſtendit. In ambitu enim, ut ſæpe in liene animadverti, erat coccineum, cætera ex rubro fuſcum; ut quamvis ſtructura eſſet paulo magis reſiſtens cultro, quam lien, lienem eſſe, omnes qui aſpicerent, facile agnoſcerent. Ren idem ſiniſter longior fuit, quam dexter: nec mirum, cum pelvibus inſtructum eſſet duobus, ſuperiore, & inferiore, prorſus inter ſe diviſis non ſecus, ac ureteres qui ſinguli ex ſingulis pelvibus profecti, in conſuetam veſicæ ſedem influebant orificio (id quod exercitatiſſimo Profeſſori Euſtachio (*a*) videre non contigerat; mihi autem caſus ter ſaltem (*b*) obtulit) orificio, inquam, ſinguli proprio, alter parvulo infra alterum intervallo. Ad morbum autem, an ad inſtans fortaſſe menſtruorum tempus id attineret quod in utero animadverti, dubium fuit. Nam fundi pars ſuperior intus rubebat; ſed quamvis ſanguifera vaſcula per intimam membranam tranſpicerentur; tamen appreſſis ſubtus digitis, non, ut ſæpenumero alias ſolet, quidquam ſanguinis prodibat. At certe ad morbum referenda erant quæ in trunco arteriæ Magnæ, ejuſque Iliacis ramis vidi. Nempe in illo maculæ intus erant albæ, futuri oſſis inchoamenta; in his autem ramis per internam pariter faciem lineæ exſtabant parallelæ ſecundum longitudinem ductæ, quæ, utrumque latus in diverſa trahendo, minime poterant oblitterari. Thorax quoque, & multo quidem magis, morboſa exhibuit; ſed & aliqua tamen quæ ſunt magis extra conſuetudinem, quam præter naturæ modum. Diaphragma enim non per unum, ſed per duo (quæ nuperrime quoque A. 1759. in viro offendi, & publice oſtendi) per duo, inquam, inter ſe proxima foramina ita videlicet, ut alias vel per tria expoſui, venoſum e ventre aſcendentem ſanguinem tranſmittebat. Cor vero orificium Coronariæ venæ habebat non membranea valvula inſtructum, ſed tenuibus, crebriſque parallelis filamentis ab ſummo ad imum deſcendentibus tam a dextris, quam a ſiniſtris, ita opertum, ut ſanguis tamen inter filamentum, & filamentum, magis autem per orificii medium, ubi filamenta prorſus deerant, tranſire poſſet. Ad morbidam autem conſtitutionem ſanguinis quidem, ſpectabant quæ ex Magnis cordis vaſis eductæ ſunt albæ concretiones polypoſæ; ſolidarum autem partium cum ea tubercula, a quibus, ut alias, nec raro, vidi craſſiorem factum limbum valvularum Mitralium, tum præſertim id quod mortis cauſam attulit, pars magna alterius pulmonis tumens, dura, gravis, denſaque intus, ac firma ſubſtantia, quæ colore erat non ſolum dilute ſubrubro quaſi elixi jecinoris, qualem in pulmonum inflammationibus ſæpius conſpexi, verum etiam albeſcente ex immiſta, ut facile erat conjicere, purulenta materia, eaque gelu, quod per eos vigebat dies, concreta. Per Aſperæ autem arteriæ dorſum celluloſa membrana ſic erat a coercito humore diſtenta, ut glandulæ quas in illo olim (*c*) delineavi, minime, aut vix apparerent.

3. Non unam hanc quæ ad Thoracis inflammationes ſpectaret, habui diſſectionem ex quo tot illas ad te miſi Epiſtola XXI. Alias enim poſtea accepiſti, aliis Litteris (*d*) deſcriptas, ultimam præſertim quam cum iis conjunxeris Epiſtola illa, & XX. propoſitis, in quibus pleura inflammatione non carebat, quamvis ægrotantes ſenſu pungentis doloris caruiſſent. Quod etſi qua ratione accidere potuiſſet, cum illas propoſui, conjicere non omiſi; tamen cum pleuram ex inſtituto naturæ ſenſu defici, quod nemo facile tunc probaſſet, nunc Viri Experientiſſimi doceant; non ægre feram, ſi ubi controverſia iſta in eorum tandem fuerit ſententiam compoſita, ipſorum dogmati conjecturas poſtponas meas, longe facilius ſic explicans tum illas, tum alias earum ſimiles Obſervationes; in quibus ſunt quam Vir Cl. habuit Ignatius Vari (*e*), & quam idem a Petro Criſpo olim habitam indicavit. Certe earum utraque, quacunque ratione explicare velis, digna eſt quæ in Sepulchretum referatur. Cæterum quod ad pectoris, & laterum dolores attinet, aliæ, nec unius generis, ſunt in quarum conſideratione haud immerito verſeris, illa in primis quæ ex acuto prope ſterni ſiniſtrum latus dolore, cum peripneumoniæ ſignis conjuncto, ad inflammationem anterioris partis pulmonis ſiniſtri pertinere videbatur, cum poſt ægri tunc inexpectatam mortem Præcl. Lieutaudius (*f*) deprehendit, ad inflammationem, ſuppurationemque membranæ quæ interius pericardium, exterius autem cor amicit, pertinuiſſe. Sed hæc propter adeo ſpectabilem morbi ſedem a te perlegenda Obſervatio, at cum aliis ejuſdemmodi conferenda, quas ubi quæras, infra (*g*) indicabo, ad inflammationum tamen genus ſpectabat. Aliæ autem ſunt ad aliud genus attinentes, ut puta quam apud auditorem quondam meum, nunc Doctum, & exercitatiſſimum Medicum legeris Joannem Larber. Hic enim in Adnotationibus quas ſuæ Palfinii Editioni (*h*) interſeruit, narrat de Juvene quem ab diuturna tuſſi, ſputo ſanguinis, & recurrente dextri lateris dolore liberatum vidit, cum fruſtum extuſſiviſſet lapideæ materiæ, albi coralii ſimile. Ibidemque Nobilis Viri qui *nigrum* Hippocratis *morbum* diu pertulerat, & maraſmo confectus obierat, pulmones memorat flaccidos, in quorum pluribus partibus dura corpuſcula deprehendit piſorum magnitudine, ſphærulæ autem forma. Quæ ut ipſe adji-

(*a*) De Renib. c. 19. (*b*) Vid. Epiſt. 7. n. 17. & Epiſt. 54. n. 33. (*c*) Adv. I. Tab. 2. Fig. 1.
(*d*) Epiſt. 36. n. 23. & Epiſt. 75. n. 16. (*e*) apud P. Toſetti ſull' Inſenſib. &c. Lett. 4. n. 24.
(*f*) Mem. de l'Acad. R. des Sc. A. 1752. I. Mem. (*g*) n. 14. (*h*) Anat. Chirurg. Tom. 3. P. 6. c. 9.

adjicit ad eam Auctoris sui Observationem qua in pulmone militis repertum ab se refert lapidem, columbino ovo non minorem, neque hujus figuræ dissimilem, ita ego hic etiam commemoro, ut tres hasce illis addas, & cum earum quibusdam conferas quas tibi bene multas collegi Epistola XV. (*i*), cum de pulmonum calculis, eorumque effectibus sermonem haberem.

4. Ad ea vero quæ XIX. Epistola (*k*) nec pauca, & varia protulimus super agitata controversia, an submersorum pulmonibus, & ventriculo aqua insit, an non insit, dissectiones attinent quædam, a nobis lectæ non ita pridem. Meckelius enim Diligentissimus Anatomicus inter suas Morborum Cordis Observationes quinctam describens (*l*) in milite habitam qui semet in flumen dejecerat, pulmones, ait, omnino plenos aeris, sanguinisque fuisse, hujus videlicet intra vasa, quæ in cæteris quoque visceribus, ut in submersis aliis, fluido tumentia sanguine deprehendit: quod si ab aqua tumere ventriculum, conspexisset; non videtur fuisse prætermissurus. Dissectio altera epileptici est, qui in balneum frigidum cum se immersisset, mox in eo suffocatus inventus fuit. In nullis autem hujus visceribus quidquam aquæ repertum est a Cl. Weszaremo (*m*), qui cum Aspera arteria perforata est, *aerem in pulmone contentum tum levi quodam sibilo erupisse*, audivit: quamobrem non aquam, sed aerem esse, censet, qui *repetita* antea *inspiratione accumulatus*, & *vesiculas pulmonales distendens*, sanguinis per pulmones transitum, &, quod consequitur, per universum corpus circulationem prohibeat, sicque submersos, *forte & strangulatos*, interimat. Et quod ad strangulatos quidem spectat, meminisse potes, quid ipse de retento in eorum pulmonibus, & dilatante se aere in illa eadem Epistola (*n*) sim suspicatus. Attamen, quod ad submersos attinet, eorum memor quæ aliter alii, & ego experiendo conspeximus, tanto magis hæreo, quanto attentius alteram lego Observationem (*o*) quam priori Cl. idem Vir continuo subjecit. Cum enim quendam nautam, in Tamesi fluvio submersum, nec nisi *post quadrantem horæ cum dimidio* inventum, & extractum, in vitam cujus nulla supererant signa, revocare conaretur; non illico Asperam arteriam, sed *hora integra* jam in usum cæterorum auxiliorum insumpta, tum denique perforavit, nec ullum sibilum, aut aliud erumpentis aeris indicium, quod ajat, animadvertit; imo per illud foramen fistula immissa aerem *iteratis vicibus* impulit, *ut sic inflatis pulmonum vesiculis*, aliisque adhibitis (quæ omnia haud inutiliter leges) auxiliis hærentem sanguinem promoveret, quod tandem est felicissime consecutus. Nec vero intra ejus curationis tempus, quod horas excessit duas, donec videlicet *mortuus*, ut a primo videbatur, *nauta in vitam revocatus est*, quidquam ex ejus ore ejectum dicitur; ut hanc non possimus cum Observationibus nostris, aliorumve conciliare, Halleri in primis Solertissimi Viri, cujus non tam in muliere quæ plusculis horis, quam in fele, & canibus, brevissimum ad tempus submersis, habitas dissectiones satis fuerit hic verbo indicasse tum quia tibi in mea illa Epistola (*p*) commemoratas, tum quia nuperrime ab ipso iterum propositas (*q*) videre potes, simulque cognoscere, ut viscidam illam spumam quæ ex aqua cum aere agitata in submersorum pulmonibus oritur, in iisque reperitur, diserte adhuc (*r*) ajat, *nulla nobis nota arte* inde posse *depelli, & ejici*, ubi donec subsistat, necessarium sanguinis transitum a dextero cordis ventriculo ad sinistrum impediat. Quod tanto magis nunc dicit postquam ne in violentiore quidem electrizatione satis esse auxilii expertus est. Ipse quoque tamen fatetur, summæ esse difficultatis suas cum oppositis tot submersorum quos Ars excitavit, Observationibus ita conciliare, ut conciliatoris, nedum cæterorum, animus acquiescat, cujusmodi aliquas in suis novissime editis Physiologiæ Humani Corporis Elementis (*s*) inter argumenta pro re quam ibi tractat, ultro producit. Inter experimenta autem quæ ad eam attinent controversiam, cum alia addiderit ad alteram spectantia, videlicet ex natantibus in aqua fœtus pulmonibus recte arguatur, vivum esse editum, an secus; hæc etiam velim, & quæ ex his deducit, attendas. Invenies enim quod iis adjicias quæ de cauto istius Medico-Legalis Experimenti usu ad te scripsi Epistola eadem XIX. (*t*) sive cum fœtum cujus cadaver invaserit putredo, spectavi, sive cum ipsum inter exeundum e maternis locis aerem inspirantem, ibique mortuum, sive demum cui per os aer immissus fuerit; animadvertes enim de tot fœtuum inflatis pulmonibus vix uno in agno exprimi aerem potuisse, ut amplius non natarent. Cætera, & siquæ alia ad pulmones attinent, in præsentia omittimus. Jam enim ad alia de quibus plura scribenda sunt, id est ad Cordis, Magnorumque ejus Vasorum affectiones transeamus, oportet, a Pulsibus initium ducentes, & a rarissimis quidem illis quos cum in Sene a me perceptos indicarem (*u*); fieri posse, dixi, ut plenam ejus aliquando historiam, id quod nunc facio, ad te mitterem.

5. MERCATOR erat Patavii annos natus quatuor & sexaginta, quadrata statura, & obeso, non tamen nimium, corporis habitu. Is olim rheumati, & nervorum contractionibus cum esset obnoxius, Medicis auxiliis sanatus fuerat, ut quamvis pluribus, variisque negotiis assidue distineretur, valeret tamen ad eam usque ætatem quæ modo indicata est, cum improviso ea acciderunt, unde vehementissimis animi affectibus terrore, timore, iraque deinde, & mœstitia corriperetur. Paucis post hæc diebus, quadam ingruente quasi vertigine, cecidit. Postridie autem motibus convulsivis cum insultu, epileptici simili, vexari cœpit. Is erat brevis, sed frequens, & ructibus fœtidis erumpentibus solvebatur, subsequente faciei interdum rubore, interdum pallore, sensu autem angustiæ faucium, & ventriculi perpetuo gravis. Erant pulsus eo tempore validi quidem, sed duri, & rari: alvus autem, & vesica perpauca reddebant. Medicis jam inde a principio repetitis sanguinis detractionibus frustra usis, visus est morbus a ventriculo pendere, præsertim cum æger adventare insultus ex sensu fumi quasi cujusdam, ab hypochondriis ascendentis, præsentiret. Igitur præter blandiora adversus epilepsiam remedia, lenibus eccoproticis ventriculum per intervalla repurgare, intestina autem quotidie clysterum ope studuerunt. Si quid vero morbi sævitiem mitigavit, oleum fuit ex dulcibus amygdalis recens expressum, quo identidem utebantur. Verum cum æger nunquam fortasse melius quam die ab initio morbi vigesimo septimo habuisse videretur, insultus, qui nonnullis ante diebus abfuerant, eo ipso die vehementes adeo redierunt, ut præter cætera quæ dicta sunt, exinde æger cibum quemcunque aversari cœperit, sumptum vomitu subinde rejicere, & singultu vexari, & fœtente halitu esse, & quamvis nulla unquam esset respirationis difficultas, sputa sæpe cruenta, & putrida reddere. Huc accesserunt sudores algentibus extremis corporis partibus, & identidem vaniloquia. Per hæc modo graviora, modo mitiora ad diem morbi ventum est trigesimum quartum: eoque die postquam cruenta, grumosa, & putrida, trium ferme unciarum pondere, sunt dejecta, mirum in modum sedata sunt omnia, nec pulsus dumtaxat, raritate, & duritie deposita, ad naturalem sta-

(*i*) n. 19. & seqq. (*k*) n. 40. & seqq. (*l*) Sect. 1. Vid. Hist. de l'Acad. R. des Sc. de Berlin. A. 1755.
(*m*) Obs. Med. 8. §. 2. (*n*) n. 38. (*o*) sub n. 9. (*p*) n. 45.
(*q*) Mem. sur plusieurs phenom. de la respir. S. 4. (*r*) ut antea Opusc. Pathol. Obs. 62.
(*s*) Tom. 1. l. 4. S. 5. §. 11. (*t*) n. 45. & seqq.
(*u*) Epist. 24. n. 33.

statum mox redierunt; sed omnino pristina sanitas est restituta. Hæc menses perstitit circiter quatuor, donec post brevem ambulationem, & scalarum ascensum, priores illi convulsivi insultus, rariores tamen, & breviores, invadere iterum cœperunt, & pulsuum raritatem reducere. Mensis tum erat December. A quo tempore usque ad Junii initium cum morbus vinci non posset, tunc ego consulendi causa accersitus, & ea quæ tibi hactenus descripsi, audivi, & ægrum qualem ex memorata Epistola cognoscere potes, inveni. Raritas præcipue pulsuum illa tanta, ut eorum numerus duabus circiter tertiis partibus minor esset quam oporteret, tum inculcabatur, tum a me quoque reperiebatur. Ea autem perpetua a pluribus jam mensibus raritas, quotiescunque insultus imminebant, vel multo major percipiebatur; ut ex hoc ejus incremento nunquam fallerentur Medici, si instantem prædicerent insultum: quo durante, pulsus non modo ex raro frequens, sed ita frequens fiebat, ut in ægris frequentem vocamus. Hæc cum accepissem, & cætera omnia perpendissem; respondi, implicitum mihi videri morbum, & qui propterea non omni ex parte sine erroris periculo dignosci posset. Hinc temere nihil audendum, sed iis quæ levaminis aliquid afferre hactenus consuessent, innoxiis remediis utendum. Attamen cum & vetus ille morbus, & præsentis causa, initium, & symptomata pleraque nervos affici, aut certe in consensum trahi, significarent; ad convulsiva horum irritamenta saltem mitiganda tentari posse opii pauxillulum, & si forte hic aliquid præstaret, ut in meo illo Cive (x), non ita absimilibus affectionibus laborante, multum præstiterat, cautum ejus, & opportunum usum non deferendum. Et sane Cl. Jacobus Placentinus, quocum eam consultationem habueram, mihi postea retulit, id non sine ægri utilitate ab se fuisse tentatum. Sed morbus tamen ea æstate perstitit. Sub cujus finem aucta respirationis difficultate cum tussi, & sputis plumbeo colore tinctis, insultus quoque crebriores, longiores, gravioresque sunt facti, & mens, quæ inter illos cum memoria vigebat, iis præsentibus abesse videbatur. Pulsus tamen validos, sed raros adhuc fuisse, scivi ab iis qui inviserant die ante mortem vigesimo. Quæ penultimo tandem accidit Septembris die anno eodem 1747. quo die tres, quatuorve insultus præcesserant. Ut liberum semper ægro fuerat, sive supinus vellet, sive in alterutrum latus cubare; sic in latus cubans sinistrum, suffocati instar mortuus est, exerta lingua, & vasis faciei ad hujus usque nigredinem tumidis. A primo initio morbi ad finem usque, id est quindecim ipsis mensibus, nulla unquam se prodidit febris, nullus unquam fuit capitis dolor. CADAVERIS dissectioni, ut rogatus fueram, postridie præfui.

Thoracis cavum dexterum aquæ, lotium referentis, libras plures; sinistrum autem minus habuit. Pulmones nusquam ad pleuram adhærentes, nusquam duri, colore hic illic per anteriorem superficiem cinereo, incisi nihil usquam vitii ostenderunt, nisi quod inter dissecandum lobum superiorem sinistrum, pluribus in locis ex sectis, opinor, bronchiis materiam albam fluidam puriformem potius, quam purulentam exire, animadversum est. Asperam quoque arteriam cum aliquo ex majoribus bronchiis secundum longitudinem aperiendo, vitii quidquam non potuit conspici, præter colorem ex rubro fuscum per interiorem illius arteriæ faciem. Intra pericardium aquæ ejusmodi, qualem in thorace fuisse, dixi, mediocris copia. Cor vero amplum valde ob dilatatos ventriculos, non ob parietes factos crassiores: amplificatæ tamen columnæ, quod in dextero præsertim ventriculo adnotavi. Auriculæ pariter, & valvulæ omnes amplificatæ, sanæ tamen: & majora quoque erant arteriarum Coronariarum orificia. Magna etiam arteria ad curvaturæ usque initium æquo latior. In facie ejus interiore paulo supra valvulas animadverti paucas quasdam protuberantias, ibique substantiam arteriæ crassiorem, duriorem, magisque albam. Earum quoque aliquam vidi qua eadem arteria secundum vertebras thoracis descendebat; illuc enim usque aperiri, jussi. Pulmonaris autem arteria, & pars ima venarum ejusdem nominis, & Cava utraque prope cor, intus, extraque secundum naturæ modum fuerunt. Nigri, fluidique sanguinis sine ulla vel levissima concretione polyposa cum in venis Cavis, tum præsertim in auricula dextera, & ventriculo utroque multum vidi. Ventre adaperto, turgidula aere intestina occurrerunt, Tenuibus omentum, quod ad ventriculum retractum erat, operientibus. Jecur duriusculum, & ad cæruleum colorem vergens. Lien paulo major, quam secundum naturam. Ventriculus quoque amplus, ejusque interior facies ex rubro fusca, & hic illic subnigra; credidi ab sanguine novissime restitante; nam & Tenuia intestina exterius subrubra. Quæ, & Colon cum omnia contrectata, & versata etiam huc illuc essent; nihil morbidi potuit animadverti. Pariter neque in pancreate, neque in mesenterio durities, aut vitium aliud fuit. Illud denique non est omittendum, cum primum manu dimota sunt intestina, aquæ copiam non omnino paucam sub illis apparuisse. Cranium autem secare nec locus, nec hora permiserunt.

6. De plena hac, ut promisi, atque adeo prolixa historia, omissis consulto quæ morbi effectus evidentes fuerunt, & quæ longiorem historia sermonem requirerent, ad ea dumtaxat redibo quæ statim a cadaveris dissectione Præclarissimo Placentino, & Solertissimo Prosectori Publico Mediaviæ, & aliis qui aderant, dixi, fuisse quidem universi cordis, & Magnæ arteriæ dilatationem a nobis conspectam, quæ certe antequam affectus illi vehementissimi animum hominis percellerent, nulla fuerat; optime enim valebat: itaque a maxime perturbato spirituum per nervos motu, eosque præsertim qui cor eamque arteriam adeunt, videri ejus dilatationis initium repetendum; ab iisdemque irritatis subinde nervis, ventriculo quoque subservientibus, tum sensum illum quasi fumi inde ascendentis, tum convulsivos insultus qui eum sensum consequebantur, a certo autem quodam, necdum tamen aucto, confirmatoque spirituum, & nervorum vitio primam illam non ita magnam pulsuum tarditatem facile deducendam. Quæ si omnia symptomata a cruenta illa dejectione primum quidem sedata sunt, non difficile ab iis causam quadantenus conjectum iri qui ab hæmorrhoidibus hanc repetant, & venæ Portarum radices cunctas, præsertim quæ a ventriculo in illius venæ truncum demum confluunt, non ignorent. Nec tamen propterea negandum, eam quam diximus, cordis, & Magnæ arteriæ dilatationem, præsertim postquam adaucta fuerat, quidquam ad pulsuum raritatem contulisse, quippe cum utrumque sic minus aptum esset ad se statim ac oporteret contrahendum, nervis præsertim ob dilatationem ipsam distractis. Sed neque ad ejusmodi causas aut solum, aut præcipue, pulsuum tantam raritatem esse referendam, vel hinc intelligere proclive fore, quod in tot aliis quorum cordis, & arteriæ Aortæ aneurysmata, multo etiam istis majora, deprehendimus, ejusdemodi pulsus non fuere; ut nisi aliud aliquod accedat, eos non inde fieri satis constet. Hoc autem quod debet accedere, nisi certum quoddam spirituum & nervorum vitium sit, perdifficile est conjicere. Hæc ferme dixisse tunc memini, & nunc placet altera quæ ad pulsus attineat, mea Observatione quo ad interea possum, confirmare.

7. RUSTICUS jam propemodum octogenarius, in Nosocomium admissus ob Tertianam febrem Intermittentem, postquam sanatus fuit, ibidem propter paupertatem tandiu perstitit, donec mense octavo diarrhœa semel, iterum, ac tertium corre-

(x) Epist. 9. n. 6. 7.

correptus, levi demum febre accedente, sensim est mortuus. Mense hoc ultimo urinæ fuerunt crassæ, sedimento quasi lacteo, sed inodoro. Respirationis vitium nullum, ut neque pulsuum, nisi quod cum antea molles, & sicut ætas, morbusque ferebant, humiles, & parvi fuissent, tribus extremis vitæ diebus imminuti erant adeo, ut minime perciperentur.

CADAVERE in Gymnasium illato, ubi Anatomen tradebam; adventabat enim Januarii finis A. 1754; hæc in Ventre animadverti. Intra imum intestinum Rectum hæmorrhoidalia tumebant vasa. Intestina reliqua, ut ventriculus quoque, & pancreas, & lien, sana. In mesaræo quidem glandulæ erant aliquot pro illa ætate non exiguæ, nec tamen morbidæ. Sanum quoque jecur, quamvis in se contractum, & parvum, vesicula autem valde a bile distenta. Renes, si exteriorem faciem aspiceres, non optime constituti. Vesica autem optime. Interea scrotum, de quo nunquam tam longo tempore questus in Nosocomio Senex fuerat, animadversum est utrinque morbo non vacare. A dextris enim intra Vaginalem tunicam, quæ non magis erat madida, quam secundum naturam, calculos deprehendimus duos, undique solutos, alterum majusculum, alterum minimum, utrumque durum. Sinistra autem Vaginalis, crassior facta, nullum calculum, sed aquam continebat multam, colore lixivium referentem. Crassior quoque erat ea pars vasis semen Deferentis, quæ intra aquam erat, ut etiam Albuginea, quæ convestiebat Epididymidem, majori hic tractu ad testiculum arcte se annectentem, quam solet. Nec prope illius superiorem globum corpusculum deerat subrotundum, ex Albuginea exstans, quale in hoc hydroceles genere invenire nos solitos esse, aliis ad te Litteris (*y*) scripsimus. Thorax pulmones habuit sanos: cordis autem superficiem ferme totam multa, duraque pinguedine opertam. Venæ Pulmonaris Sinus ea fuit amplitudine, ut omnes tantam dilatationem mirarentur, carneis fibris per internam ejus faciem exstantibus. In valvulis Magnæ arteriæ omnibus Arantii corpusculum in modicam quidem, sed inæqualem, & ex parte osseam excrescentiam mutatum vidimus, in facie autem interiore ejusdem arteriæ toto eo tractu quo ab arcus fine, ad diaphragma usque descendebat, osseas passim bracteas, quamvis non magnas, & tenuiores: inde vero ad divisionem usque in Iliacas, & in Iliacis ipsis alba dumtaxat illarum bractearum inchoamenta, sed confertissima, & internam illam faciem inæqualem reddentia.

Caput, quippe aliis deinceps usi cadaveribus, non attigimus.

8. Igitur; ut cætera, & vel istas valvularum Magnæ arteriæ excrescentias prætermittamus; satis vides, ne a tanta quidem Sinus venæ Pulmonaris dilatatione peculiare ullum in pulsibus vitium fuisse, cum tamen sinister cordis ventriculus, &, quod consequitur, ex hoc profecta arteria Magna non ita, ut par est, justam, & æqualem semper copiam sanguinis ex adeo amplificato Sinu potuisse accipere videantur, sicuti nec Sinus ipse ex pulmonibus admittere, quippe ob dilatationem haud amplius satis aptus ad se ita constringendum, ut alterne tantum sanguinis ex se ejiceret, quantum præcise ad naturæ normam requirebatur, ne locus videlicet deesset novo e pulmonibus adventuro. Sed neque in respiratione vitium erat ullum: quod tamen esse consuevisse, alias (*z*) agnovimus. Licet igitur hinc intelligere, ne consuetas quidem noxas semper, & necessario succedere vasorum Magnorum dilatationibus, nedum infrequentissimam illam pulsuum raritatem, cujus occasione hanc tibi historiam esse mittendam, putavi.

9. Cum de inæqualitate, & intermissione pulsuum ad te scriberem (*a*), & an vitia ejusmodi a polypis, ut complures fecerant, repeti possent, disquirerem; memineris, ut puto, me tantum dubitationibus Viri Cl. Andreæ Pastæ tribuisse, ut donec Vir alter experiens, doctusque existeret qui perspicue, & solide cunctas illas nobis eximeret dubitationes, me quidem tandiu cum Pasta an polypi ante mortem, diu præsertim, formarentur, dubitaturum, nec tamen illas eximere ita facile esse, dixerim. Quod dixisse nunc tanto minus me pœnitet postquam in duos incidi Scriptores, quorum neutri esse notam Pastæ illam Epistolam, nisi citarent, credidissem. At certe perlegisse attente, non puto. Uterque enim quædam objicit, quæ ab eo fuerunt satis superque dissoluta. Alter insuper una, quam proponit, Observatione, cunctis Pastæ rationibus satis esse factum, putat, quasi vero perdifficile esset eam, non posito diu ante mortem polypo, explicare. At saltem is polypus ex paucis illis fuisset, quos ego quoque excipiendos esse, existimavi. Sed neque ad genus illorum spectat, neque ad eos accedit qui difficiles habent explicatus. Quos habuisset fortasse ille de quo litteras adhuc servo, A. 1707. postridie Nonas Junii ad me datas ab egregio, dum viveret, Bononiensi Professore, Amicoque optimo Joanne Antonio Stancario. Scribebat is, fuisse sibi eo die ab nostro Laurentio Bonazolio ostensum muliebris venæ Cavæ segmentum suis cum Emulgentibus, quæ venæ erant omnes multum dilatatæ, tunicis instructæ magna ex parte cartilagineis, ex aliqua etiam osseis, plenæ autem substantia dura, & polyposa ita ut prorsus obturatæ viderentur: quandam attentius inspiciendo, sinus aliquis in ea substantia animadvertebatur, per quem sanguis poterat, quamvis difficulter, transire. Ad eundemque modum eadem polyposa duraque substantia venas quoque Iliacas, & Pudendas, & vel capillares per Abdominis musculos fuisse plenas; sibi esse a Bonazolio asseveratum. Qui cum ventrem ejus fœminæ properanter, nullamque aliam ob causam aperuisset, nisi ut quæ ad generationis Partes ad requisitam ab se ostensionem, ut fit, præparandas extraheret, vix præter plenas illas capillares venulas, aliquid feri inter musculos effusi, & quasi saniosi animadverterat, in cavo autem ventris minimam aquæ copiam. Serius vero, jamque humato cadavere, præparationem inchoando, ea quæ de Cava, aliisque illis venis sunt dicta, perspexisse, ut ægre tulerit, se neque thoracem, neque caput reserasse, & quemadmodum se ibi venæ haberent, & reliqua, perquisivisse. Sed ut de mortua nihil aliud sciri potuit, sic de vivente nihil compertum esse, nisi in S. Mariæ de Morte Nosocomio, ubi decesserat, pro hydropica fuisse habitam, cum tota esset tumida, colore autem ubique livido, quali est cutis ubi plures ipsi venæ sanguine turgidæ subjiciuntur: summa cum difficultate respirasse, pulsusque humiles semper habuisse, & parum digitis explorantis Medici resistentes. Hanc tibi historiam, quippe mancam, non ut explicarem, descripsi; sed tum quia ex parte ad illam accedit Præstantissimi Halleri, quam alias (*b*) conatus sum explicare, tum quia ex rarissimis certe, nec una de causa, est. Sed ab iis quæ de Polypis Epistola XXIV. scripsi, ad ea quæ de vehementibus arteriarum omnium pulsationibus in extrema eadem Epistola (*c*) attigi, transeamus.

10. Eas cum a meri abusu, tum præsertim ab nervorum irritatione provenire, tunc non conjeci modo, sed & Mercatoris cujusdam exemplo me tibi vel magis esse alibi confirmaturum, promisi. Is qui me, etiam post id tempus, nec semel consuluit, a patre genitus fuerat, usque adeo hypochondriaca, vel potius melancholica mœstitia affecto, ut molestiarum finem per devoratum opium quæsiverit, & quamvis paulo post devorasse pœnituerit, frustra tamen vomitu ejicere conatus, illius vi interemptus sit. Qui casus animum filii, tunc adolescentuli, non mediocriter perculit. Accessit deinde Bacchi, & Veneris abusus nimius. Quem exceperunt convulsivæ tusses, & stuporis sensus in manibus, simul ita affectis,

(*y*) XXI. n. 19. & XLIII. n. 16. & seqq. (*z*) Epist. 14. n. 36. (*a*) Ibid. n. 30. (*b*) Ibid. (*c*) n. 35. & seqq.

ctis, ut quæ vellet, stringere, atque attollere nequiret. Post hæc demum vehementes cordis, & arteriarum omnium pulsationes inceperunt; ut dubium non esset, quin & hæ ab nervis efficerentur, præsertim quoniam invitus caput, & cervices sæpe inflectere, aut movere humeros cogebatur, & posteaquam, multis exactis mensibus, arteriæ minus vehementer micabant, ea crebrius, magisque cogebatur facere; & musculorum palpitationibus, quas egomet in suris vidi, & molestissimis contractionibus ad artus, ad ventrem, & ad cor ipsum factus erat obnoxius, a quibus vel cum somnum primum caperet, expergefactus, dormire amplius non poterat. Cor autem, etsi arteriæ, ut dixi, non amplius ita vibrabant, non modo vibrabat ipsum, sed & ejus vibrationes oculus, nedum admota manus, percipiebat, præsertim in spatio intercostali, modico sub mamilla sinistra intervallo, ubi ad tractum duorum, aut trium transversorum digitorum se attollebat ad vibrationes singulas quidquid inter duas illas costas erat, quod si tunc manu tangeres, vesicæ instar cujusdam, cedebat. Quid mali homini postea acciderit, nescio. Quid morbus tunc minaretur, vel potius jam effecisset, certe autem unde primam originem habuisset, intelligis.

11. Nunc quando verba fieri de Aneurysmatibus cœpta sunt, quas eorum Observationes, post tot alias ad te scriptas, habuimus, huc addere non omittemus. Altera ad Cordis, & Majorum Arteriarum, altera ad Aortæ dumtaxat aneurysma attinet. Quorum illud tamen non subito; hoc autem subito occidit.

12. VIR quidam menses jam duos in Nosocomio decubuerat propter incommoda plura, in thorace omnia. Nam præter fistulam, quæ ad hujus cavum non perveniebat, cordis palpitatione, & æquo majori pulsatione laborabat. Hæ duæ ante annum inceperant, non jugiter quidem, sed tamen sæpe vexantes adeo, ut nudato pectore, oculis omnium apparerent. Pulsus in carpis certe non erant vibrati. Expectorabatur autem tanta puriformis materiæ copia; ut si quis a purulenta non internosceret, is fistulam in cavum thoracis pervadere posset suspicari. MORTUI denique pulmones dissecuit Medicus, ac Profector Spectatissimus Mediavia noster, & sanos deprehendit. Non ita cor; quod propterea cum vasorum Magnorum proxima parte in Gymnasium ad me curavit afferendum, cum ibi Anatomen haberem A. 1757. extremis Januarii diebus. Vidi igitur utrumque cordis ventriculum dilatatum, non imminuta tamen parietum crassitudine. Arteriæ quoque Pulmonaris truncus justo erat latior; Aortæ autem latissimus ad curvaturam usque incipientem; reliquum enim deerat. Interior ejus partis facies tota fuit alba, prædura, inæqualis.

13. MENDICI Viri easdem Partes, in Gymnasium per dies eosdem (sed biennio ante) allatas, inspexeram. Is quibus affectus antea fuisset incommodis scire pro certo non potui, nisi duo levia ulcera in crure altero, quæ etiam tum erant, gessisse, & diebus proximis creberrima tussi, noctu præsertim, vexatum fuisse, qua concussione internam, ut videbis, hæmorrhagiam esse acceleratam, existimo. Hunc syncope, ut ajebant, de improviso correptum, & pro moribundo habitum, mox ad se reversum, sed omnium quæ tunc accidissent, prorsus nescium, in Nosocomium intulerunt, pulsu quidem turgido, sed prementibus Medici digitis non resistente. Is erat Hieronymus Trivisanus, meus olim Auditor assiduus, Vir Nobilis, & Doctus, qui hæc, & quæ sequuntur; adfuerat enim; diligenter narravit. Cum ex ægro quæsivisset, quid, & ubi tunc ipsi molestum esset; dolor quidam, respondit, hoc loco, imamque hypochondrii alterius partem designabat. Vix Trivisanus ad proximos invisendos ægros processerat, cum repente ille insultu altero prehensus est, qui certe syncope vera non fuit; nam quamvis pulsus essent nulli, facies tamen potius rubebat, & cum spiritus, quem vocant, salis armoniaci naribus subjiceretur, æger se nonnihil agitabat. Itaque intra horæ dimidium ex quo novus hic ceperat insultus, vivendi finem fecit, alvi recrementis, unde ille videtur fuisse ad imum hypochondrium dolor, in lectulum prius effusis. CADAVER cum laudatus Mediavia dissecaret, pericardium offendit sanguine plenum, Aortam autem arteriam, quanta quanta in thorace erat, dilatatam. Hanc igitur, & annexum cor a me voluit inspici. Et cor quidem, intus, extraque spectatum, justa erat magnitudine, & constitutione. Sed arteria jam inde ubi a corde incipiebat, ad septum usque Transversum æquo latior, quanto magis descendebat, tanto dilatata erat minus, nisi quod in medio ferme descensu magis latescebat propterea quia ab uno latere in cavæ sphæræ segmentum protuberabat, cujus caveæ orificium, intra Aortam hians, diametro erat bini digiti transversi. Similis hujus, sed major, lateralis protuberantia inter cor, & primum ramum occurrebat qui ex Aortæ curvatura nascebatur; ut si homo diutius vixisset, appareret, ad dilatatum arteriæ truncum duo præterea sacciformia aneurysmata fuisse accessura, quorum non parva in duabus illis protuberantiis extabant initia. Justo erant etiam latiores arteriæ tres ex curvatura illa profectæ, nec secus ac totus arteriæ truncus, albis ossium inchoamentis facie interiore passim distinctæ, non magnis tamen, nec crassis, neque introrsum prominentibus, neque intimam tunicam, ut sæpe fit, cum osseam sunt nacta duritiem, exulcerantibus, quod ne ibi quidem fecerant, ubi jam ad istam duritiem perducta deprehendi, in perpaucis videlicet trunci locis. Attamen intervallo ferme sesquidigiti supra valvulas Semilunares transversam tenuem fissuram vidi, quæ longitudine semunciam Bononiensem æquasset. Ei fissuræ in exteriore arteriæ facie respondebat, sed paulo inferius, foramen cujus diameter vix par fuisset duabus lineis unciæ illius, idque oris cruentis, & semilaceris; ut palam esset, per fissuram sanguinem inter tunicas subiisse, & harum extima demum perrupta, in pericardium exiisse.

14. Similes hujus historias habes a nobis ad te scriptas Epistola præsertim XXVI. (*d*), ad quas non pauca adnotavimus, interque illa, quædam huc attinentia, quæ repetere non est opus. Quod si forte alias potius legere cupis aneurysmatum Observationes; non ita dissimilem nostrarum in Programmate (*e*) invenies quod Waltherus, illustris olim Professor, Lipsiæ edidit A. 1738; complures autem, & varias apud Solertem Pistoriensem Medicum Antonium Matanum (*f*) sive in corde habitas velis, quod immani vidit amplitudine, idque ex ingluvie perpetua (*g*), in alio autem magnitudine plusquam duplo majori (*h*); sive in toto arterioso genere, ut in Sene (*i*) cujus per corpus universum, innumera dispersa erant aneurysmata; sive in Magna arteria, ut in Juvene (*k*) cui ex inveterata lue Venerea thoracis, & ventris caveam aneurysma occupabat, aut in Viro (*l*) cujus aneurysma, œsophago adhærens, per hunc viam aperuerat sanguini, quo ventriculus refertus erat. Utinam singulas voluisset, aut potuisset perficere historias, additis iis quæ præcesserant, peculiaribus aneurysmatum istorum indiciis, aut iis saltem quæ postrema omnium ante mortem apparuerant, ut in eo (*m*) fecit, cui paulo ante obitum intumescens abdomen ascitem mentiebatur, cum tumor non ab aqua, sed ab sanguine esset qui ex eroso circa Emulgentes arterias ejusdem Aortæ trunco in ventrem defluxerat, itemque in eo (*n*) quem perrupta arteria Pulmonaris intra aditum, opinor, bronchium, & per hoc in fauces immanem vim sanguinis effundendo, interemerat. Sed hoc nimirum illud est, de quo nos ipsi, nedum cæteri Medici Anatomici, subinde querimur, non semper posse eorum quæ morbum sint comitata, aut mor-

(*d*) n. 13. & seqq. (*e*) De Aneur. (*f*) De Aneurysm. Præcordior. Morbis. (*g*) §. 7. (*h*) not. ad §. 9. (*i*) §. 27. (*k*) §. 50. (*l*) §. 62. (*m*) Ibid. (*n*) §. 63.

mortem prægressa, notitiam haberi cum propter alias nonnunquam causas, tum haud ita raro ob hanc quod corpora quæ plerumque dissecamus, ut hominum sunt infimæ sortis, sic multa sæpius quam vellemus, contingit, ut propter summam aut inopiam, aut inscitiam, eorum morbi non fuerint aut observati, aut intellecti. Hæc ipsa Meckelii Cl. Viri (*o*) querela est, primæ de Sectionibus duabus præfixæ, in quas divisit accuratas alioquin, & non vulgares suas Morborum Cordis Observationes, spatio plurium annorum collectas. Eas nihilominus attente perlege. Dignæ enim, siquæ aliæ, sunt, & huc, & ad Sepulchretum maxime pertinentes: nec omnes signis carent suis; quin aliquæ morbi historiam habent diligentissime expressam. Huc adde interjectas, sane congruas, explicationes, utilesque animadversiones ad propositorum vitiorum naturam, & sedem internoscendam; ut puta nequando ægrorum angoribus, & respirandi difficultate abrepti, pulmones temere incusemus; sed, omnibus bene perpensis, ubi eos incolumes dignoscamus, cordi, ut par est, morbum imputemus; nisi forte (sicut alibi (*p*) vere pariter admonuit) symptomatum illorum causa in ventre sit, quæ res sæpius quam creditur, minime animadversa, facit, ut curatio thoraci adhibita, noceat potius, quam sanet. Illas igitur Observationes cum leges sive pericardii, & cordis inflammationum, hujusque, vel potius pinguedinis qua insternitur, suppurationum; sive pericardii, & cordis cohæsionum vel per steatomatosam, hoc insuper comprimentem, materiam, vel, ut sæpius, per telas quasi quasdam, & fibras, hasque ad mucronem potissimum alligatas; sive valvularum ad cor attinentium aut quam vocitant, ossificationis, aut intumescentiæ, ut orificiorum viam ex parte impediant, aut contra lacerationis, & propemodum destructionis: sive unius, aut alterius cavearum cordis amplificationis; sive arteriarum ab eo discedentium dilatationis, aut constrictionis; sive internæ in ipsa Magna arteria scabritiei, & ulcusculorum, & ossificationis; sive demum non alterutrius, sed utriusque, id est tum cordis, tum Aortæ dilatationis; ejusmodi igitur Observationes cum leges, si forte quarundam in mentem venerit, a me olim ad te scriptarum, quæ ad harum aliquas propius accedant; non illibenter collaturum te, scio. Quæ causa etiam fuit, ut has tibi indicarem, simulque est, ut Descriptionem quoque indicem Aneurysmatis arteriæ ejusdem Magnæ, & cordis insuper, quam alter ex Inclyta illa Regia Academia Egregius Vir dedit Roloffius (*q*). Poteris enim cum ea conferre descriptione quam ad te misi Epistola XXVI. (*r*) viri quem idem Aortæ morbus, iisdem ex parte ossibus absumptis, & sanguine itidem extrorsum effuso intercmerat, & cur tamen non illico, ut meus, perierit iste alter, cognoscere. Quod vero in ea Dissertatione quam de Trombelli casu verba faciens eadem Epistola (*s*) memoravi, sperabam te aliquid non prorsus dissimile Verlicchii Observationis reperturum; ea spe excidi, cum Dissertationem illam tandem nactus, non de steatomatibus quæ in Magnæ arteriæ tunicis increvissent, agi, cognovi, sed de concretionibus in bis dilatato hujus cavo hærentibus, nec ullum cum arteriæ pariete intimum commercium habentibus, ut eas pro polyposis quæ in aneurysmatibus paulatim per strata crevissent, posse accipi, intellexerim.

De duabus autem, quas tibi pollicitus sum (*t*), rupti cordis Observationibus, mihi a spectato, dum viveret, Medico, & vetere Amico Laurentio Mariano significatis, primam de qua scripserat A. 1750. prætermittere nunc licet, quando postea ipso qui illam habuerat, Galeatio proponente (*u*) perlegeris, fuse ut ab eo qui ægrum curaverat, & hoc potissimum agebat, perscriptam. Alteram vero, quemadmodum ex Mariani litteris accepi, A. 1755. XIV. Kal. Martias ad me datis, continuo describam tanto libentius, quia sic augebitur numerus earum Observationum, in quas; si ea quæ præcesserunt, & quæ deprehensa sunt, perpendamus cum sanguis intra pericardium effusus conspectus est; cadere dubium non possit, an is ante mortem vi morbi exierit, an postea prosectorum dumtaxat incuria, minime videlicet animadvertentium, se dum pericardium aperirent, scalpello simul quæ pericardio includuntur, vulnerasse; neque enim desunt qui vel in plerisque, si Superis placet, harum Observationum sic accidere potuisse, suspicentur.

15. MEDICUS annos natus duodesexaginta, valde, siquis alius, hypochondriacus, lurido colore, anno quem paulo ante dixi, ineunte, dolore gravi correptus est qui e ventre ad thoracem ascendebat, non sine convulsivis quibusdam motibus, anxiaque respiratione. Et hæc quidem per repetitam sanguinis missionem leviora sunt facta. Sed postridie cum omnia ad priorem modum rediissent, hominem intra tempus brevissimum confecerunt.

VENTER nihil vitii ostendit præter quam in hepate, & Ileo intestino, quorum hoc ad tractum aliquem erat sublividum, illud vero magnitudine multo quam par esset, majori. Thorax autem effusum intra pericardium habebat sanguinem, qui illuc per tria foramina ex sinistro cordis ventriculo exierat. Is ventriculus adeo erat dilatatus, ut cavum triplo majus quam secundum naturam, comprehenderet.

16. Hunc ego Medicum credo, ut ad Marianum rescripsi, nisi ita esset hypochondriacæ affectioni obnoxius, non ex eo morbo, aut serius saltem fuisse moriturum, tum quia non ita crebris, validisque pressus fuisset hypochondriacis internis convulsionibus, a quibus sinistri cordis ventriculi aneurysma, & demum perforationes repeto, sanguine videlicet sæpius cohibito intra eum ventriculum, irritatum propterea ad se fortius contrahendum, illumque expellendum, tum etiam quia mature occurrisse initio, & progressui aneurysmatis sui, nisi ejus indicia ad hypochondriacam affectionem, ut fit, retulisset. Scilicet hoc maximum ex illa affectione sæpenumero est detrimentum, ut ob pleraque signa quæ ei sunt, & organicis vitiis communia, Medici cum in aliis, tum præsertim in se ipsis ita ut opus esset, curandis diutius hæsitant, & de morbis duobus eum esse quem mallent, nimirum leviorem, facilius credunt.

Cæterum etsi cum hanc tibi sum Observationem pollicitus, multo rariora exempla esse, crederem, disrupti ventriculi cordis dexteri, quam sinistri; rariora quidem esse, adhuc credo, sed non tanto rariora. Cum enim in Dissertatione quadam (*x*) Cl. Christiani Vateri aliud forte quærerem, incidi in militis dissectionem, haud absimilem ejus quam ex Bohnio produxeram (*y*), in æstu venereo mortui, nisi quod vehemens quoque in diuturna chorea saltatio præcesserat, & quod ruptio in ventriculo dextero inventa est. Sed præter hoc, duo alia ab aliis causis rupti ejusdem ventriculi exempla indicari nuper vidi ab Illustri Hallero (*z*). Apud quem occurrent tibi complures Auctorum allegationes, quorum ego aliorum si libros habere, aliorum si Observationes ad intimos thoracis morbos spectantes, a me quondam lectas, retinere omnes memoria potuissem: non eas tibi inter cæteras quas protuli, facile eram omissurus, sed nonnullas certe producturus quæ magis ad propositum meum facerent, magisque spectandæ esse viderentur. Ibi (*a*) igitur velim quæras, & seligas quas adjungas iis quæ mihi, dum scriberem ad te Epistolas, succurrerunt, ubi cavearum cordis, adjectorumque huic vasorum dilatationes, harumque aut causas, in primisque valvularum vitia, aut effectus, ut præternaturales respirationes,

(*o*) Hist. de l'Acad. R. des Sc. de Berlin A. 1755. & A. 1756. (*p*) Hist. A. 1757. (*q*) Hist. A. 1757. (*r*) n. 9.
(*s*) n. 40. (*t*) Epist. 27. n. 10. (*u*) Vid. Comment. de Bonon. Sc. Inst. Tom. 4. in Opusculis.
(*x*) De Mort. Subit. non vulg. caus. thes. 8. (*y*) Epist. 27. n. 1. (*z*) Elem. Physiol. corp. hum. Tom. 1. l. 4. S. 4. §. 13.
(*a*) Ibid. §. 10. 14. 16. 18. & S. 3. §. 17. & l. 2. S. 2. §. 9.

nes, & pulsus, syncopem, internasque hæmorrhagias considerarem. Id si facias; quæ ad Sepulchretum addas, non pauca habebis.

17. Antequam de improvisis mortibus a Magnæ arteriæ, aut a cordis aneurysmatibus, horumque ruptione scribendi finem faciam; illud fortasse ex me quæres, an inter Veteres quoque accidisse illas ab iisdem caussis, putem. Plures sane tunc etiam mortuos repente esse, negari non potest, quod aliis ad te Litteris (b) memini ostendisse, & nunc confirmare, si opus esset, vel ex Cicerone ipso possem, cujus hæc nempe sunt verba (c): *At repentina morte periit. Quod si esset ita factum; tamen ea res propter multorum ejusmodi mortem, satis firmam veneni suspicionem non haberet*. Igitur inter improvisas multorum mortes cur ejus quoque generis de quo dicebamus, tunc contigisse, non putemus? Num forte quod iis temporibus ab illis animum, corpusque abstinerent, a quibus homines his nostris non abstinent? At ex eorum historiis, librisque constat, vel longe minus abstinuisse. Et quamvis ex iisdem minime constet, se lue Venerea infecisse, quæ postquam ab America tandem in alias regiones allata fuit, una ex tot caussis ipsa quoque est vitiorum cordis, & arteriarum, illiusmodi; tamen cum cæteris horum caussis vel magis quam nostri homines, abuterentur, cur pravis earum effectibus non ad eundem modum obnoxii essent, haud video. Tanto autem id minus video cum earum ad hos morbos dispositionum venit in mentem, quas a primordiis usque extare, cum Lancisio me alias (d) agnovisse, memineris. Iis enim dispositionibus quis Veterum corpora omnino caruisse, contendat? Itaque eos a me probari facile intelligis, qui illud quod tu, quærentibus, ad eundem fere modum respondendum esse, censuerunt.

18. Jamque hanc eram Epistolam obsignaturus, cum occasio data est Observationem habendi quæ ad Litteras attineret in quibus de pulsuum vitiis, & de aucta magnitudine cordis, ut in his ipsis, actum esset. Illam igitur huc adscribam.

19. VIR annos natus ad sexaginta, adventante die VI. Kal. Februar. anno hoc 1759. in Nosocomio decesserat inter difficilis respirationis angustias. Ibi nunquam, nisi de his, questus erat, nec levaminis quidquam, nisi a venæ sectione retulerat, idque & exiguum, & breve. Decimo ante obitum die pulsus vix ullus percipi poterat, multo autem minus cunctis qui insecuti sunt, diebus, cum homo tamen ad extremum usque mente viguerit, libens alimentum sumpserit, in lectulo se movere valuerit, quin, si ultimum excipias diem, semper quotiescunque major solito respirationis angustia cogeret, impetu quodam se ad sedendum continuo erigere. Facies erat ex rubro violacea. Nihil quod morbosum esset, expectorabat, nisi quod biduo ante mortem sanguinea aliquot sputa apparuerunt. Quæ vero ad initia morbi, caussasque attinerent, cum homo esset alienigena, quærenti mihi post mortem scire non licuit. Bibacem tamen fuisse, suspicabantur. VENTREM, & Thoracem Mediavia noster cum aperuisset in Nosocomio; in altero aquam, sed multo plus in primo fuisse, retulit, ventriculumque peramplum: in Thorace autem pulmonem dexterum arcte ad pleuram adhæsisse. Quem cum sinistro, & cæteris quæ intra Thoracem sunt, ex iis autem quæ sunt in Ventre, Magna vasa, & quidquid fere ad urinarias, & genitales partes attinet, ad me, ut petieram, afferenda curavit, in Gymnasio Anatomen docentem. Igitur inspeximus diligenter: neque in pulmonibus morbosi quidquam vidimus. Pericardium erat dilatatum, & sicuti fluctuatio indicabat, humorem continebat, qui aqua non multa fuit, eaque flava: quo colore ut serum fuisse, dixerunt, emissi e vivente sanguinis, ita mox interiorem dissecti cordis, & arteriarum faciem ubique infectam animadvertimus. Cor magnum, ejus omnibus caveis, una excepta sinistra auricula, amplificatis, non tamen extenuata parietum crassitudine; imo aucta passim æque ac longitudine in omnibus cordis partibus, & præcipue in columnis. Amplificata manifestius in longitudinem, & latitudinem auricula dextera, ipsa quoque interiores lacertos crassiores, & exstantiores ostendebat. Sanguis in ea multus, ut in utroque etiam ventriculo, isque nigerrimus, & semiconcretus, nihil tamen polyposi habens. Valvularum utriusque arteriæ aggeres magis exstabant; sed quanquam prope unam Semilunarium ossei quidpiam erat; nihil ejusmodi in ulla valvula usquam fuit. In aliqua ex valvulis quæ venæ Cavæ orificio subjiciuntur, itemque in minori Mitrali quandam alicubi duritiem cartilagineam animadvertimus. Non dilatata inventa est arteria Pulmonaris, non Magna. In hac autem ad Iliacas usque dissecta, & detersa, etsi albedines illæ quibusdam locis non deerant, indicia futuri ossis; re tamen vera ossei nihil fuit; si unum excipias locum, eumque procul a corde, & parvum. Quod reliquum est, urinaria vesica, quam simul cum iis de quibus dictum est, Partibus ante septuagesimam a morte horam inspexi, ex sublivido virere jam cœperat; sed exterius solum; interius enim secundum naturam se habebat, ut ex eo quoque cognosces quod cum exponere hic paucis non possim; opportuniore & tempore, & loco (e) non omittam.

20. Intelligis, cum hanc historiam adjicerem, publicis fuisse me occupationibus distentum. Quamobrem non miraberis, quod super ea nihil addiderim. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXV.

Ad plerosque attinet Ventris Morbos.

QUod in Thoracis Morbis feci, idem si in Ventris Morbis facere non potero, ut quas a me horum Observationes expectas, omnes his unis complectar Litteris; at certe operam dabo, ut quam paucioribus potero, comprehendam. Neque enim illæ multæ sunt, & pleræque breves. Sed ut raras novissimis annis occasiones habui mortuos ex Ventris affectionibus dissecandi; ita sæpe in ea incidi quæ alii interea, aut antea ejusmodi corpora secantes, deprehenderunt. Quare ut Sepulchreto possis addere, subinde illa, quemadmodum in missis ad te Epistolis feceram, ipsarum fere servato ordine, indicabo.

2. Et primum, quod ad læsam attinet Deglutitionem, legas velim, qualem angustiam in imo œsophago ab intumescentibus hujus tunicis, nec sine indiciis prægressæ ibidem excrescentiæ, animadverterit Abr. Vaterus (a), tum, nisi antea videris, quæ ex pluribus Observatoribus relata sunt apud Ampliss. Swietenium (b) de gula, eodem, aut superiore etiam loco perangusta; quod tunicæ essent in scirrhosam, & vomicis refertam, aut

(b) Epist. 26. n. 1. (c) Orat. pro A. Cluentio. (d) Epist. 27. n. 6. (e) Vid. Epist. 66. n. 10.
(a) Disp. de Deglut. Diffic. & imped. Hist. 3. (b) Comment. in Boerh. Aph. §. 797.

aut in cartilagineam mutatæ substantiam, sive quod ejus cavum glandulosus obturaret tumor, sive quod ingens steatoma adsitum, aut scirrhosa pulmonis pars comprimeret, ac coarctaret. De ruminantibus hominibus ad ea quæ cursim attigi Epistola XXIX. (*c*) nihil est quod addam, nisi corniculum quod paulo supra frontem Parens ille gesserat, minime videri ad filii ruminationem pertinuisse; quando Sachsius (*d*) cum tot exempla protulerit cornutorum hominum, non modo ullum horum, aut filiorum, præter illum unum, ruminasse, adnotavit; sed denique admonuit, *plerosque Authores ex verrucarum genere hæc cornua esse, pronunciasse*; quas inter, & ruminationem, sive origo, sive natura spectetur, quis aliquid dicat esse commune? Ex verrucarum autem genere illud certe erat cornu quod nuperrime ipse in Sene vidi ex Agro Patavino. In illud enim verrucam quam diu in læva sincipitis parte gesserat, ante annos quatuor degenerasse, ajebat, & sensim ad eam qua tunc erat, digitorum transversorum amplius quatuor longitudinem excrevisse. Nisi basim versus reprimeres, homo non dolebat: nec mirum; cutis enim quadam quasi phlogosi affecta circum basim ita se attollebat, cum eaque cohærebat, ut ex cute cornu fieri, intelligeres juxta Malpighii (*a*) sententiam: & quid aliud denique sunt verrucæ, nisi productæ, morbosæque cutis papillæ? Basis pollicem æquabat, unde, coni instar antrorsum curvati, sensim exilescens, in apicem abibat. Totum cornea erat duritie, superficie autem striata secundum longitudinem, facile id quoque ab intervallis inter papillas, in longum pergentes, relictis. Singulare id fuit, quod ut stolo ex humo suæ proxima arbori se attollit, & pullulat, ita ex cute proxima lateri majoris cornu, alterum jam crescere corniculum cœperat, illius simile, nisi quod ut subtripla adhuc erat longitudine, & crassitudine, sic necdum se inflectebat. Sed de hoc satis. De Ventriculi autem Doloribus præter ea quæ infra (*f*), cum cysticorum calculorum per angustos bilarios ductus egressum commemorabimus, a nobis facile indicabuntur, plures extant Observationes a Christiano Wenckero productæ cum Historia Virginis per 27. annos ventriculum perforatum habentis (*g*): quæ omnes, aut fere omnes ventriculi ulcera proponunt.

In iisdem sæpe Vomitus creber memoratur, in una (*h*) nigricantis etiam materiæ: de qua mentio quoque fit a Gothofr Sandio in *raro ventriculi Abscessu* (*i*) describendo. Cæterum vomitionem frequentem Jo. Kampfius (*k*) conjunctam profert cum omnium ventriculi vasorum ab nigro, & sphacelosi sanguine incredibili distentione, itemque cum illius angustia, & tunicarum crassitudine, & in cartilagineam propemodum naturam mutatione: Langguthus (*l*) autem ab iisdem tunicis immanem in modum crassis, scirrhosisque, ut pylorum undique adstringerent, & angustissimum redderent, qualis in memorata quoque fuit Wenckeri Virgine. Et harum quidem Observationum pleræque cum iis conveniunt quæ jam pridem a me tibi descriptæ sunt. Postremæ autem insuper ad memoriam reducunt Feltriensem Virum pro quo, Januario mense A. 1754. consultus fueram. Cujus dissectionem idem postea mecum communicavit Cl. Pujatus, qui tunc per litteras ejus morbum exposuerat.

3. VIR annos natus quatuor & quadraginta, cum a patria abesset in montosis, & incultis locis, multa adversus levissimam gonorrhœam virulentam ex argento vivo remedia sumpsit, qualia habere potuit, perperam fortasse & præparata, & servata. Quibus dum uteretur, ventriculus non modo irritabatur, verum etiam vomere cogebatur. Ab eo tempore quæcunque comederet, aut biberet, cœpit fere omnia rejicere: ni rejiceret; ventriculi angore, quo semper propemodum, sed leviter, afficiebatur, multo magis torqueri, & singultu quoque; at postquam rejecerat, si nova sumeret alimenta, hæc sæpius retinere. Multam, eamque crassam, & pravi saporis, expuebat salivam. Pigra alvus, lacte injecto nihil, nisi duros recrementorum globulos, reddebat. Et quamvis pulsus necdum quidquam haberent quod ab naturæ modo recederet; macies tamen non erat levis. Plura, & varia adversus hunc morbum in usum tracta sunt auxilia: sed incassum omnia; ut denique homini moriendum fuerit. VENTRICULUS pylorum angustum habuit, & prædurum, & prope hunc ulcusculum; in reliqua autem interiore facie, multas quasi glandulas passim disjectas.

4. Nunc age, quæ ad Intestinorum Morbos spectant, attingamus, & primum quæ ad eos in quibus sæpe etiam ventriculus affici solet. Cl. Anatomicus Phil. Conr. Fabricius (*m*) in Dysentericis subinde vidit præter Crassa, Tenuia quoque intestina, & ventriculum inflammata. Sic in uno Crassa quidem magis corrupta, & pure sanguinolento obducta conspexit, Tenuibus tamen omnibus simul sphacelo affectis, & ventriculo ipso inflammato: quamvis in altero dysenteriæ sedem in Colo dumtaxat, Rectoque intestino deprehenderit. Henricus autem Henrici (*n*) in fœmina quam Cholera morbus vehementissimus per 35. horas summe infirmaverat, tenuem, flaccidumque ventriculum reperit, hujusque supernam partem macula quadam affectam obscure rubicunda, sugillationem referente, cui similes erant hic illic in Colo intestino, sed minores. Quæ Observatio facit, ne hoc loco omittamus nostram alterius fœminæ, quam alvi fluxus sustulerat, dissectionem, ante extremum Januarium habitam A. 1753.

5. ANUS ab diuturna diarrhœa ad summam denique macritudinem, viriumque infirmitatem, mortemque ipsam redactæ cadaver in Gymnasium illatum est. Ubi ejus dumtaxat ventrem perlustravimus, cum mox virile aliud, idque ad Anatomen persequendam longe magis idoneum, nacti essemus. ABDOMEN adeo emaciatum, ut sub cute non Adiposam, quod in mulieribus vel macilentis est rarum, sed inanem, telæ instar, membranam haberet, vix alicubi exiguas reliquias pinguedinis retinentem, cum reseratum est, nec male oluit, nec aliquid ostendit adnotatione statim dignum, nisi quod cystis infra jecur, neque ita paulo, descendens, bilis quæ non pauca, & obscurior inerat, colore suo proxima intestina multos latius quam plerumque solet, infecerat. Sed nec ullum Tenue intestinum, nec ventriculus, qui erat contractus, vitii quidquam habuerunt. Crassorum duntaxat partes aliquæ, ut quæ in Colo, & vero Cæco proximæ sunt valvulæ Bauhini, ex inflammatione intus rubebant. Rectum vero ferme totum ab inflammatione jam livebat, & hic illic, ac præsertim in imo, introrsum tumebat, unde macula, quasi circuli forma, ad digiti pollicis latitudinem sursum se extendebat, mollicula, & prominens, ut si a sanguine fieret, ibi sub intima tunica semiconcreto. Superius autem exstabant disjectæ, & ex rubro vel magis fuscæ aut veræ lenticulares glandulæ, aut quædam, earum instar. Cæterum in mesenterio glandulæ nonnullæ, quamvis sanæ viderentur, majores tamen erant quam illi ætati conveniret. Hoc autem in ea frequentius, quod Magnæ arteriæ truncus hic illic erat subdurus, & interiore facie albidus ob plura ossium inchoamenta. Sed illud peculiare, quod si eandem faciem inspiceres, tunicæ latus arteriæ sinistrum, & posteriorem partem facientes, ad angulum inter se jungi, non curvæ instar lineæ, videbantur.

6. Quæ de Recto intestino scribebam modo, ad memoriam reducunt membranam illam ex Mercatoris Hebræi (*o*) podice propendentem, nec

(*c*) n. 4. (*d*) in Schol. ad Obs. 30. A. 1. Eph. N. C. (*e*) Differt. Epistol. de Corn. Veget. (*f*) n. 12. & seqq.
(*g*) Argentor. A. 1743. (*h*) Obs. 1. (*i*) Regiomont. A. 1701. (*k*) De Infarct. vasor. ventric. cas. 5. & 9.
(*l*) Progr. de Tabe ex callosa pylori angustia. Wittemberg. A. 1750. (*m*) Progr. quo Obs. Anat. &c. Helmst. A. 1754. M. Oct. pag. 10. & not. v. (*n*) Diss. de Cholera morbo c. 1. §. 20. (*o*) Epist. 31. n. 19.

nec sine sanguine, & pravo ichore, & praegressis intestini ejusdem molestissimis doloribus excussam ita ut postea sanus ipse vixerit ab A. 1729. ad initium A. 1748. Nunc addo, ad annum usque vixisse 1758. quo longe alio, id est thoracis, morbo absumptum audivi.

Cur vero nihil praeterea ad Viri, & Anus propositas Observationes adnotem, facile intelligis, qui repetitiones quantum oderim, scias, & quae de morbis hujus generis ad te alias scripserim (*p*), satis, ut opinor, memoria teneas. Quod de plerisque etiam aliis dictum puta, qui infra memorabuntur.

Praecipue de Ani tum Imperforatione, tum Prolapsu nihil habeo quod addam, nisi quod de illa nuper legi Cl. Phil. Adolphi Boehmeri (*q*) in recens editi infantis cadavere Observationem, cui propter podicem imperforatum acciderat, ut ex Coli intestini parte, sphacelo correpta, & rupta tantum meconii effunderetur, ut tumidum valde, ac durum esset abdomen: legique item in Regiae Parisiensis Scientiarum Academiae Historia (*r*) dissectionem triennis pueri, qui per urethram in quam Rectum intestinum desinebat, hujus recrementa semper emiserat, causamque ostensam cur haec demum retenta fuerant: De Ani autem Prolapsu id quod mihi Illustris Hallerus per litteras anno datas 1758. V. Kal. Februarii significavit, hic tibi fideliter describam. „ Mirificum nuper vidi spectaculum, inquit, vix „ crediturus alteri, prolapsum nempe crassioris inte- „ stini, in quo ipsam coli valvulam facillime di- „ gnoscendam, & patentem videres. Ruberrima erat „ villosa tunica, nitroque conspersa humorem suda- „ bat, caeterum immota. Vetustus morbus est: fru- „ stra repositum intestinum, cum chirurgus ventricu- „ lum per colon palpasset. Solet subinde elabi. „

7. Ad Intestinorum autem Dolorem, atque adeo ad Iliacam Passionem attinet Cl. Kaltschmidtii Programma (*s*), quod te legisse non poenitebit. Nam praeterquam quod totum intestinorum tractum inflammatum invenit, ibique magis ubi prope Bauhini valvulam erat Ileum dilaceratum, hoc alvi recrementis non eo tantum loco, sed ad ulnae longitudinem prorsus obstructum vidit, tam duris, ut argenti vivi libra una, aegro data, per ea sibi viam facere non potuerit, aliaque insuper adnotavit, & in his causam famis praeter naturam qua saepius homo vexatus fuerat, pylorum videlicet duplo quam soleat, ampliorem. Nos qui de Iliaca Passione plura alias ad te misimus, nunc de intestinorum doloribus unam dumtaxat Observationem addemus, quam in Gymnasio pariter, eodem anni tempore ac priorem, sed anno insequente 1754. habuimus.

8. ANICULA sex & octoginta annos nata, quae coqua olim fuerat, quindecim jam menses omnimodam pertulerat artuum inferiorum paralysim, quorum mensium tres ultimos in Nosocomio exegit, cum ibi tandem acuta febri, & dolore sub regione hypochondriorum non sine magna siti, & genarum rubore correpta, his omnibus perstantibus, intra dies septem vivere desiit. ABDOMEN exterius aspectum, nihil vitii, nisi parvum ad alterum inguen tumorem ostendit: quem pro hernia habui; nec deceptus sum; intestini enim particulam continere mox vidi: quin etiam pro doloris causa habuissem, si unquam mulier, praesertim cum ille saeviret, de eo loco questa esset. Cum vero abdomen incideretur, ejus virere musculos; & cum referatum esset, intestina, & mesenterium ex viridi & rubro variegari, conspexi, nec sine gravissimo foetore, ut quamvis tertio, haud amplius, a morte die, eoque anni tempore, continuo humandum cadaver fuerit, vix nonnullis, quae protinus dicam, in genitalibus, & jecinore adnotatis. Vagina disjectas intus habebat maculas ex rubro obsoleto flaventes. Testium vix supererant humillimae reliquiae. Quorum hoc aetati, illud inflammationi, ex proximo intestino contractae, & jam in gangraenam degenerare incipienti, erat tribuendum: ut peculiaris morbi inchoamento parum inaequalis ex rubro nigricans protuberantia, quae ex fundi uterini supremo interiore latere exstabat, & dissecando visa ex parte est paucis compingi vesiculis, pellucido humore plenis. In jecinore autem, cujus cystis valde erat bile distenta, erant peculiaria, quaedam a primordiis, alia a prima fortasse juventute, alia a morbo repetenda. A primordiis quidem figura infimi limbi insolita, ut inter dexterum, sinistrumque lobum alte in arcus modum curvatus, hinc illum, hinc vero hunc lobum haberet ad parem prope tractum, quod sinister alioqui non solet, descendentes: a prima autem juventute; si quid dandum est suspicioni, alias (*t*) ad te scriptae; profundi paralleli sulci per convexam ejus visceris faciem a summo deorsum versus ducti: certe autem a morbo hydatides duae in eadem facie, altera a dextris, altera a sinistris, jecinoris tunica ambae opertae, intus autem membrana cinctae, quae rugis, vel potius quibusdam quasi institis inaequalis, in illa non modicum, & valde profundum cavum, in hac exiguum comprehendebat. Ex hisce hydatidibus, & magis ex rara ista jecinoris figura hanc illam fuisse Vetulam, intelligis, ex qua tibi haec utraque cum alias (*u*) obiter indicaverim, hic plenius volui, & dilucidius describere.

9. Jam vero ad eas quas de Hypochondriorum Colore, & Tumore, ad te scribens, Observationes produxi, has addas velim, quarum aliae ad jecur, aliae ad lienem, aliqua etiam ad ventriculum spectat; de jecinore autem illam potissimum qua (*x*) ejus proponitur vomica *in pectoris dextram cavitatem aperta*. Utinam Solertissimus Richertzius, ut quae in mortuo invenit, diligenter descripsit, pariter quae mortem praecesserant, indicare potuisset. Nam certe meministi, cum rarissimam, & fortasse primam ejusdemmodi casus Observationem Valsalvae ad te scriberem (*y*), etsi non pauca quae in aegra fuerant, non omisit, me tamen plura desiderasse. Quod tanto magis facio in hac altera, quanto diutius videtur ex pulmonis dexteri, & pleurae ejusdem lateris inspectione ab ejusmodi singularis generis empyemate aegrum fuisse vexatum, ex magnitudine autem jecinoris, & purulentae in hoc caveae gravissimas ibi quoque molestias pertulisse. Ibi, inquam; Lutetiae enim Parisiorum accidit, ut cum aegrotus quidam (*z*) *de summo dolore in dextro hypochondrio* conquestus esset, pernegante Chirurgo contra ac Medicus statuebat, dolorem illum esse hepati adscribendum; in cadavere tandem *hepar inflammatum* deprehenderetur. Quod si forte ob *aliquod adjunctum per intervalla delirium*, contigui diaphragmatis inflammationi; quam tamen neque Chirurgus, neque Cl. Auctor fuissent tacituri; malles ipse in illa doloris causam suspicari; alias prius consideres Observationes oportet; & in his quasdam ad susceptum sermonem attinentes. Neque enim dubito, quin molestiis gravibus in hypochondrio eodem illa quoque mulier conflictata sit, in qua ingens, nec inflammatum tamen jecur ibidem (*a*) videri potes descriptum, cujus utinam in vivente symptomata indicari potuissent. At certe scio, in Disputatione Cel. Rudolphi Jac. Camerarii, & Jonae Brunneri exhibente *Hepatite defunctorum Extispicia* (*b*) adolescentuli, itemque mulieris casum produci, quorum ut huic *maxima erat de hypochondrio dextro querela*, illi autem *dolor fere intolerabilis* ibidem fuerat; si jecur utrique praegrande erat, & a calculosa materia durum, mulieri insuper a triplici auctum atheromate. Num ergo in his pariter dolorem omnem tribues adjacentibus partibus, quas tumor, & pondus hepatis comprimeret, ac distraheret? Quod si tanto facilius a te fieri posse, credideris, quia calculosa materia indurando jecur, hujus qualemcunque sensum hebetasset; non ultra adversabor tibi; nam quocunque tandem modo explices; semper quas hic tibi addidi, Observationes ad Dolores, Tumoresque dexteri hypochondrii, ut sum pollicitus, spectabunt, quem-

(*p*) Epist. ead. (*q*) Vid. Act. Erud. Lips. A. 1758. M. Januar. (*r*) A. 1752. Obs. Anat. 4.
(*s*) De Ileo a scrupul. piror. mespil. perfor. Jenae A. 1747. M. Oct. (*t*) Epist. 56. n. 17. (*u*) Epist. 58. n. 42.
(*x*) Observ. Viscer. Abdom. Labis Epicris Obs. 2. (*y*) Epist. 36. n. 4. & seq.
(*z*) Vid. Bulchwald. Obs. Quadrig. Obs. 2. Ætiol. § 9. (*a*) Obs. 2. cit. (*b*) c. 1.

quemadmodum ad hypochondrium finiftrum pertinebunt illæ quæ protinus fequuntur.

10. Magnus certe, præfertim ut in novenni puero, lienis tumor fuit, quem defcripfit Cl. Kaltfchmiedius (*c*), quo in tumore, fi manibus tentaretur, dolorem puer percipiebat; nifi forte tribuere hunc velis fubjecti renis finiftri amplo pelvi, quem inclufus afper calculus, tunc appreffus, compungeret. Aliquando autem e contrario non in lienis tumore occurrit dolor, fed in lateris finiftri ima parte ad dorfum vergente, ut in viro qui cum præterea pluribus aliis fymptomatibus, phthifim mentientibus, fuiffet conflictatus, nihil denique in pulmonibus quod vitiofum effet, poft mortem oftendit, fed lienem grandiorem, duriffimum, & valde gravem; quippe ex denfa compactum fubftantia quam Abr. Vaterus (*d*) cum diffecto *petafone porcino, fumo leviter indurato* comparavit. Decipit etiam lienis tumor, cum valde fe extendit, aut cum ea continet quæ rariffime folet. Cujus utriufque conftitutionis in uno eodemque homine exemplum Regiæ Scientiarum Parifienfis Academiæ præbebit Hiftoria (*e*). Is enim afcitis correptus fignis, in quibus manifeftiffima erat humoris in ventre fluctuatio, paracentefim bis expertus, & pro aqua educto pure, a fecunda hujus eductione poftridie mortuus, lienem tanta habuit magnitudine, ut ab fua fede ad pubis offa perveniens, vifcera a fronte, & ab lateribus operiret, atque comprimeret, quippe tantumdem propemodum continens puris, quantum e vivente extractum fuerat; plurimum autem fuerat extractum. Pus quidem, non modo aquam, in liene inventum nonnunquam fuiffe, alias (*f*) tibi commemoravimus; fed immani adeo copia repertum effe, non meminimus. In tanta non magni vifceris extenfione, & fluctuantis humoris fenfu quis lienem potiffimum culpaffet? Doloris fedes, nifi forte inter initia, non id poterat fignificare. Colici enim vehementes, qui denique ingruerant, dolores, cum ab inteftinorum compreffione facile effent, non ad illam unam ventris partem attinere poterant. Sufpicio ex hoc dumtaxat aliqua poterat oriri, quod febri quartanæ, duodeviginti, aut amplius, menfes duranti, fuccefferat morbus. In admirando quoque illo cafu quem legeris apud Præftantiffimum Fantonum (*g*), quis in abfceffu, ad umbilicum aperto, latere fplenem, dixiffet? Vix leviffima conjectura duci poterat ab atrociffimis doloribus de quibus maximæ infra finiftrum hypochondrium quefta ægra fuerat. Splen tamen ad umbilicum prociderat, unde & tunc extractus fuit, & poftquam fuerat anno quincto muliere mortua, quæ interea conceperat, & pepererat, ne quis dubitaret, extractum effe, nullus in cadavere eft ufquam repertus; *cicatrices tantum in proximis partibus apparuerunt, quibus ille naturaliter adhærere folet*.

11. Quoniam autem in finiftro hypochondrio aliud præter lienem eft vifcus; hujus quoque tumentis fingularem hiftoriam mox indicabo; fi prius de liene offeo, aut lapideo facto; de hoc enim alias (*h*) ad te recordaberis me fcripfiffe; illud adjecero quod in Sene, propter cranii obliquam formam Epiftola LXII. (*i*) commemorato, animadverti. Splenicæ membranæ pars, quantam circulus diametro gemini tranfverfi digiti operire potuiffet, offea facta effe videbatur, eique arctius vifceris fubftantia adhærebat. Partem hanc membranæ cum detraxiffem, & dies aliquot in aqua maceraffem, adhærentemque lienis fubftantiam abrafiffem; nihil fupereffe aliud in membrana, vidi, quam tenuem & hic illic deficientem ex manifefta materia tartarea incruftationem. Itaque non me pœnituit tartareæ quoque materiæ locum in illa XXXVI. Epiftola reliquiffe, ut neque ex convexa lienis facie indurationem fere incipere, dixiffe, indeque alio fe extendere. Nam proximam induratæ parti membranam cum detraherem, non ipfam quidem ita duram, fed rigidam tamen jam factam fenfi, & hæc omnia in ea fplenis facie vidi quæ diaphragma contingebat. Id autem num recte conjecerim alternæ hujus mufculi compreffioni poffe tribui, nonnunquam poftea dubitavi, cum faciem illam jecinoris quæ eidem eft compreffioni obnoxia, non eandem, nifi forte rariffime, indurationem contrahere, animadverti. Nunc fingularem illam ventriculi Obfervationem jugiter, nec fine molestia, tumentis ex Cel. Viro Lieutaudio (*k*) indicabo. De molefto in regione ventriculi, quæ femper elatior erat, fenfu plenitudinis, aut ponderis æger cachecticus primum, deinde hydropicus querebatur, & de quibufdam circa eam regionem minime acutis doloribus. Libera erat deglutitio, fed adftricta alvus, ut non nifi datis quæ cierent, refponderet unquam, imo vel tunc leviter. Vomendi erat cupiditas: vomitum autem neque natura, neque ars movere poterant: & quanquam de alimentis minimum toto hujus morbi tempore, ultimo autem nihil propemodum fumebatur, non ille tamen plenitudinis, aut ponderis fenfus decrefcebat. Poft obitum denique fupra modum extenfus, & plenus ventriculus inventus eft, inteftina autem omnia, quamvis ita angufta, ut univerfa molem ventriculi non fuperarent, erant haud fecus ac pylorus, omnino pervia; ut proclive fuerit ex his quæ in mortuo, & ex iis quæ in vivo obfervata fuerant, exiftimare ad paralyfim ventriculi quandam morbum effe referendum. Et quoniam de Ventris Tumoribus verba facimus, non reticebimus, fi diutius is æger vixiffet, facile tumorem alterius generis in eodem ventris latere fuiffe appariturum. Acerbiffimi enim doloris, qui diebus ante mortem quindecim ibi ortus fuerat, caufa in fanguine reperta eft inter Obliquos abdominis finiftros mufculos ad duas libras effufo. Sed neque dexterum hypochondrium fine labe fuit. Jecur enim plures folidiffimos continebat lapides, quorum aliqui fupra ejus vifceris fuperficiem manifeftiffime prominebant, accedebantque ad avellanæ magnitudinem.

12. Quibus de Calculis facile biliariis cum plurima ad te alias (*l*) fcripferim, nec folum de hepaticis, verum etiam, idque præfertim, de cyfticis; perpauca reftant quæ nunc addam, & primum quidem ex Epiftola, quæ forte nuper in manus rediit, miffa ante multos annos ab non ignobili Medico, qui meus olim perattentus Auditor fuerat. Sic autem fcribebat quæ ipfe tum viderat.

13. SENEX qui ad annum ufque fexagefimum fextum fine ullo notabili morbo pervenerat, gravibus ad ventriculum cruciatibus correptus eft cum biliofo, & copiofo vomitu, alvi adftrictione, & febri non valde acuta. Medicus oleo dato ex dulcibus amygdalis recens expreffo, alioque aliquo remedio ejufmodi, morbum levavit, fed non fuftulit, doloribus identidem redeuntibus; donec duabus magnefiæ drachmis in ufum tractis vifus fibi æger eft perfanatus. Sed, contra Medici confilium, cum ad priores curas, ciboſque infalubres reverfus effet; dolores quoque reverfi funt; cito autem abacti magnefiæ ufu. Progreffu interea dierum Medico difplicuit, pulfum parvum effe factum, nec fine aliqua intermiffione, appetitum ciborum decrefcere, fed præcipue aliquot interjectis diebus per alvum nigerrima reddi, atram Antiquorum bilem referentia. Denique cum graviffimum ingruiffet deliquium, & mox defiiffet, fubdelirare æger cœpit, & de acerbiffimo capitis dolore queri. Itaque poft dies feptem per hæc exactos, non fine pulfus intermiffione, & magna virium infirmitate, fexto circiter menfe a morbi initio, deceffit.

A B D O M I N E incifo, & diducto, nihil

(*c*) Progr. de hoc Tumore. (*d*) Differt. de Scirrhis Vifcer. (*e*) A. 1753. Obf. Anat. 5. (*f*) Epift. 36. n. 18. (*g*) De Obf Med. & Anat. Epift. 1. & 6. (*h*) Epift. 36. n. 14. & feqq. (*i*) n. 16. (*k*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1752. (*l*) Epift. 37.

hil vitii in ventriculo repertum est, neque in hepate, nisi quod paulo erat pallidius, quam solet. Sed ejus vesicula, triplo propemodum naturali major, nigerrimam bilem continebat, vel potius amurcam, in qua calculi erant octo alia alius figura, omnes autem rara magnitudine: præter quos in ipsis vesiculæ parietibus alii conspecti sunt ad decem, milii granis haud majores.

14. Minimi hi calculi in cystis parietibus animadversi, ad eos facile attinebant quos tibi alias (*m*) in illius glandulis, aut certe inter ejus tunicas memoravi. Fortasse autem paulo iis majores per Cysticum, & Communem ductus exitum molientes, at ob parvitatem minime in alvi fæcibus animadversi, cruciatus illos ventriculi, & vomitus ciebant; cum maximi illi octo in vesicula ob magnitudinem quiescentes, nullum sui indicium darent ne ponderis quidem sensu; an quod iis quæ paulatim augentur, assuescamus? Vides hic quoque nullam de ictero mentionem fieri. Certe autem Vir Nobilissimus pro quo non ita pridem per litteras consultus sum, vix postquam diu noctes omnes insomnes duxerat ob gravissimum ad regionem pylori corripientem dolorem; & perpetuos vomendi conatus, vix, inquam, ictericus tandem per intervalla fieri cœpit. Morbi tamen caussam ostendit sanatio; dolore enim a ventriculo paulatim umbilicum versus, indeque ad pubis regionem descendente, ubi aliquot substitit dies, denique corporibus dejectis duobus non parvis, ad cubi figuram accedentibus, cruciatus omnis tum ventriculi, tum jecinoris; nam & hoc dolebat; tum intestinorum solutus est. Erant ea corpora subflava, ex stratis composita, nucleum complectentibus, & flammam concipientibus, ut spectatis omnibus, cysticos esse calculos, non dubitares. Vide autem, quantum in eodem morbo variis in corporibus discrimen sit; Fr. Slare (*n*) nobilem fœminam, hepaticis doloribus valde cruciatam, animadvertit *statim* atque duos cysticos calculos repetitis vicibus in Duodenum intestinum ejecerat, maximum sensisse levamen, illos autem *vix per aliquot horas* in tota intestinorum via perstitisse, cum ipsi quoque non essent parvi; alter enim ambitum crassioris superabat digiti, alter autem erat tenuior, nec tamen multo. De ejusdemmodi autem calculis illa quoque tibi legenda sunt quæ Præstantissimus scripsit Ellerus (*o*), cujus explicationem præsertim naturæ, & originis ejus lapidis qui per abscessum hypochondrii dexteri cum pure exierat, facile comprobabis tribus illis consimilibus quæ tibi Epistola XXXVII. (*p*) protuli, exemplis. Simul cognosces quæ Experientissimus idem Vir de renalium quoque calculorum origine eadem occasione proponit, & lapidis etiam quem inter vesicæ urinariæ tunicas abditum conspexit.

Ad alia autem Renum vitia attinent tum eorum hydrops, sive a sero flavo distentio, tum substantia ipsorum maximam partem deleta, tum indurata Adiposa eorundem membrana, itemque in Ascitica renum alter duplo major, alter justo minor cum uretere, vasisque sanguiferis valde contractis. Quas Cl. Bohemeri Observationes in eodem libro relatas invenies in quo alias, a me tibi supra (*q*) indicatas. Quod si eum librum versans, in locum forte incideris ubi *Morgagnus* dicitur *nuper operam dedisse, ut sententiam de viis urinæ ex ventriculo ad vesicam novis argumentis confirmaret*; noli mirari qui scias in contraria huic sententia me semper fuisse, & adhuc esse; sed id nimiæ tribue erga me typographorum liberalitati qui alteram litterulam g addentes, non semel quæ ad alium omnino spectabant, mihi donare voluerunt.

15. Quæ de calculis paulo ante interjecta sunt, & ipsa quidem ad Morbos attinent Ventris; sed non modo ad istos, verum etiam ad susceptum de Tumoribus ejusdem sermonem, cujus tibi obliti forte videbamur ea spectant quæ novissime ex Bohemero indicavimus de renum hydrope, & de Ascite. Ad nonnulla autem quæ de Tympanitide agentes, attigimus, illustranda facere poterit Programma ab Hambergero editum *de ruptura intestini Duodeni*, quam brevissimus quidem, sed ingens, lethalisque tympaniticus tumor est consecutus. Fac igitur perlegas. Nos enim tum eorum memores quæ de cæteris Ventris Tumoribus & multa, & varia ad te scripsimus, tum de alio hydrope non paucissima scribenda mox esse, cogitantes, non omnibus in quæ incidimus, immorari nunc possumus. Quamobrem haud alia, quod ad Mesenterium spectat, hic indicabimus, nisi ut ex Cl. Viris Henrico Henrici (*r*), & Joanne Fantono (*f*) excerpas quæ tunc nos fugerunt Observationes, Sepulchreto adjungendas. Hic enim magnum mesenterii tumorem; ille vero non paucos ejusdem abscessus proposuit. Et hæ quidem Observationes utiles sunt; illæ autem utiliores in quibus mutata viscerum sedes Medicum potest decipere. Itaque totidem adjiciemus quas cum præclara illa Valsalvæ (*t*) conjungas, ventriculi e sua sede prolapsi, ibique tumorem efficientis ubi ventriculus secundum naturam esse non solet. Altera ea ipsa est quam supra (*u*) ex parte memoravimus, Cl. Langguthi: ut scirrhosus enim tunicarum quæ pylorum cingebant, tumor immani crassitudine hunc arctaverat, ita & pondere ventriculum omnino loco moverat, ut orificium superius a diaphragmate ad maximam palmæ latitudinem distaret, fundus autem infra umbilicum in regionem hypogastricam protenderetur, & loco, ac mobilitate innatum omento magnum tumorem in vivente mentiretur. Altera autem Observatio est Cl. Schlenckeri (*x*), qui ventriculum vidit *pyloro ad os pubis usque perpendiculari linea pertingentem*. Cujus prolapsus satis apta causa ex reliqua historia non apparet; præcipuum enim vitium propter quod tunc scripsit, inter ventris cætera viscera in ovario sinistro fuit *lapideo*, *magno*, *ponderoso*, & omnino digno quod tot aliis accenseas, a nobis alias (*y*) memoratis, Ovariorum Tumoribus. Quos inter deesse tamen credimus nonnullos ab laudato Fantono (*z*) propositos, ut cum ovarium sinistrum decies erat naturali majus, & scirrhosum, aut cum dexterum intus cavum, albicantem & durum globum ex materia sebacea, ovo columbino similem, continebat, aut denique cum, vesicæ instar, ambo turgebant sero subflavo.

16. Etsi vero nullius generis tumorum muliebrium testium plura quam hujus tertii, exempla commemoravi ubi de *Saccato* hydrope ad te scribens (*a*), illuc denique perveni, ut quærerem, num, & quomodo peritonæi, uteri tubæ, aliique ejusmodi hydropes ab ovarii hydrope internosci possent; quædam tamen generis ejusdem Observationes supersunt, quas haud inutile censeo hic tibi presse quidem, sed ita indicare, ut facile queas cum prioribus illis, & cum iis quæ tum dixi, conferre, & quod melius tibi videatur tum de cognoscendis, tum de curandis ejuscemodi morbis constituere. Ut a vetustioribus incipientes, ad recentiora veniamus; editum fuit A. 1671. a Ludovico Salzmanno (*b*) exemplum fœminæ cui post diuturnam menstrui sanguinis suppressionem, abdomen sensim a sinistro hypogastrio sinistrum versus hypochondrium attollebatur, absentibus ascitis indiciis, & facie sic satis colorata. Verum ex quo non sine impetu in terram cecidit, brevi ascitis indicia cum magno totius abdominis tumore

(*m*) Ibid. n. 21. & 29. (*n*) in Epist. edita a Sigism. Koenig in suo Lithogen. hum. Specim.
(*o*) Hist. de l' Acad. R. des Sc. de Berlin A. 1755. (*p*) n. 52. (*q*) n. 6. (*r*) Differt. de Abscess. Mesenter.
(*f*) De Obs. Med. & Anat. Epist. 8. n. 9. (*t*) Epist. 39. n. 14. (*u*) n. 1.
(*x*) Differt. de singulari Ovar. sin. morbo. (*y*) Epist. 38. n. 54. & seqq. & Epist. 39. n. 37. & seqq.
(*z*) Epist. cit. 8. n. 13. & 16. (*a*) Epist. indicatis 38. & 39.
(*b*) De Abscessu interno miræ magnitud. &c.

more, & paulo post mors accessere. In Ventre præter aquam, & pus ea copia quæ tantæ distentioni conveniebat, ingens tumor viscera operiens inventus est, plurimas continens cystes alia alias magnitudine, aliaque singulas fere materia plenas. Tumoris autem communis tunica etsi contiguis partibus undique per membranas nectebatur, sanusque erat uterus; tamen cum tumor, ut in vivente inceperat, ita in mortua dicatur peculiariter *sub inguine sinistro* fuisse conspectus; non a veri similitudine procul abibis, si e sinistro ovario ortum existimabis: quanquam fortasse ad Saccatos alios, & aliunde natos hydropes referre males. Qualis certe erat is quem non ita pridem legi inter Observationes Medicas (*c*) Cl. Weszpremi in viri cadavere qui per biennium pro ascitico habitus, graveolentem humorem in quo magnæ hydatides natabant, conclusum ostendit intra immanem quasi vesicam, cujus erat collum inter vesicam veram, & Rectum intestinum implantatum, cum pars reliqua per cellulosum tantummodo contextum vicinis partibus necteretur: & qualem, nisi quod nullæ in aqua limpida continebantur hydatides, fuisse, nunc video ex historia a Cl. Steubio (*d*) accuratius descripta, hydropem illum in quo alias (*e*) merito hæseram, nempe Virginis cujus venter per decennium tumidus, etsi a sinistris eminebat magis, neque ascitis notas, imo colorem faciei floridum conjunctum habebat; tamen cum temere & asciticus crederetur, & ferro propterea pertunderetur, & nimia statim aquæ copia exhauriretur, sicque citam afferret mortem, magnum tamen dissecantibus obtulit membraneum saccum in quo aqua fuerat, nullis aliis annexum partibus, quam lieni, & reni sinistro, quibuscum & vasa communia habebat, ita firmiter cohærebat. Ut tibi igitur alias ovariorum hydropis de quo dubitare non possis, Observationes indicemus; ad eos qui suas post Ludovicum Salzmannum vulgarunt, sicuti promisimus, veniamus. Abr. Vaterus (*f*) fœminam proposuit, quæ non ut duæ, de quibus paulo ante dictum est, aliæque, & in iis Vidua, de qua mox dicetur, anno morbi primo in falsa graviditatis suspicione apud Medicos fuerunt, quæ res quanto longius curationem differt, tanto reddit difficiliorem, non, inquam, ejusmodi suspicione aspergi potuit, cum ex viro suo, non alii modo, sed & ipsa gravidam se crederet, jamque mammis humore, lactis non dissimili turgentibus, notos ibi ex quo gemellos, perquam difficili partu editos, utero gesserat, infantis motus vel manu admota se percipere, confirmaret: quos motus post graviorem lapsum cum amplius non sentiret, mortuum esse fœtum quoad vixit; vixit autem tres annos cum dimidio; non dubitabat, tumore ventris duriore quidem, sed primum non adeo ponderoso, permanente, deinde vero mirum in modum aucto, & molesto. Huic igitur cum maxima fœtidissimæ aquæ copia prægrandis tumor inerat, non ad uterum, quem in vaginam suo pondere detruserat, sed omnino ad dexterum ovarium attinens, quod in rotundas capsulas totum abierat, viscido, ac purulento liquore oppletas. Sed longissime tumorem hunc tumor superat in Cl. Nicolai Willi Dissertatione (*g*) legendus. Cum enim in Vidua sensim tumere cœpisset abdomen, viribus interea, & appetitu integris, corporis habitu non cachectico, & lotio secundum naturam fluente, quinque annorum spatio majorem in molem accrevit, inæqualem tamen; nam a dextris magis prominebat; neque cum in lecto de latere in latus converteretur, ullum fluctuationis sensum faciebat. Quin cum intra annos aliquot sic esset auctum, ut in perpetuo corporis paulo altiore decubitu ad spithamæ longitudinem infra genua, procerioris alioquin mulieris, propenderet, nec pedes erant tumidi, nec facies multum decolor, nec appetitus dejectus, nec sitis, nisi matutinis horis, & vel tunc levis, nec febrilis pulsus; somnus autem pacatus. Sed morbo dein ad duodecimum usque annum persistente, abdomine autem magis tumente, pleraque horum mutata sunt tandem, & quamvis e tumefactis, erosisque pedibus magna aquæ vis distillaret, ventre tamen non detumescente, illisque gangræna correptis, mors ingruit. Nihil aquæ in ventre, in thorace, in pericardio inventum est; immani ejus copia intra membraneum saccum omnino conclusa. Cujus sacci duplex erat tunica, & exterior alba, crassa, fibrisque tenacibus compacta, cavum unum, origo una; ovarium enim dexterum in tam miram amplitudinem excreverat, vasis Spermaticis quæ ad ipsum pertinebant, duodecuplo quam solent, crassioribus.

17. In eadem quoque Dissertatione (*h*) collectas invenies notas, per quas hydrops hic cognosci, & ab aliis, uteri præsertim, distingui posse creditur, tum etiam (*i*) quam varius variis in corporibus reperiatur. Quæ omnia cum productis alias, aut nunc a me exemplis si conferas; quid crebrius, quid rarius tum in viventibus, tum in mortuis occurrat, perspicies quidem: sed non propterea, si me audis, quidquam pro certo in diagnosi affirmare audebis, multo autem minus de efficaci, præsertim chirurgica, curatione promittere. Quidquid enim scribant nonnulli; Eruditus Dissertationis Auctor ipse quoque diserte fatetur (*k*), *nullum medentium hactenus gloriari potuisse, se in hydrope hoc ovarii multa pollicitum fidem adimplevisse*: & quamvis ubi de paracentesi tentanda loquitur (*l*), hujus neque locum, neque modum, nec rationem præcipue omittat curandi, ut tumoris parietes inter se coalescant; tamen primum omnium monet Medicum, & Chirurgum, ne *dubium* ejus curationis *eventum prædicere* omittant. Urget enim, & inculcat (*m*) illud in primis, signa adhuc desiderari per quæ priusquam ea suscipiatur, scire liceat, sitne aqua intra unum cavum collecta, an dispersa in plura. Vides autem, vel quod venerat nobis in mentem (*n*), ex aquæ fluctuatione tunc sensibili, nunc vero nulla id discrimen conjicere, perlecta Viduæ novissime propositæ historia esse procul dubio abjiciendum. Cæteras mitto satis animadversas, & tibi alio loco a me expositas difficultates: quibus potius nunc velim addas quæ ex Observationibus eliciuntur Virorum Cl. Georgii Christ. Brehmii (*o*), & Stephani Weszpremi (*p*), quarum neutram antea memoravi, quoniam hæc est sine morbi signis, illa cum plurium Partium morbis est complicata. Quid enim Chirurgus ageret, si, ut secundus, magnum in saccum incideret, cum fœtido humore non parvam concretionem osseam continentem, quem ad ovarium sinistrum attinuisse, quidam quasi funiculus ostendebat cum hoc colligans, majori ex parte una cum proxima tuba, & ligamentis uteri putrefacto, & lacerato; ut pronum esset intelligere, unde orta esset Virginis illius ascites: aut quid ageret, si post non pauca Saccati hydropis indicia, ferro profundius in mollissimam tumoris partem adacto, pauca glutinosa aqua, hydatides autem plurimæ exirent: quæ post mortem a Brehmio inventæ sunt numero prope incredibili, cum crassissima scirrhosa carne singula quidem ovaria in *magnitudinem duorum pugnorum* extendentes, sed & ventris pene omnia viscera, & diaphragma quoque obsidentes.

18. Igitur Saccati hydropis non alia prudentius curatio laudari posse videtur, quam probata alias (*q*) a nobis palliativa. Sic enim sæpius, & paucioribus quidem, levioribusque cum incommodis vivere diutius, multosque ad annos potuerunt ægrotantes; quin etiam casu, & natura opitulante, nonnunquam sanari. Vide sis quid acciderit Virgini, cujus

(*c*) Obs. 11. Cas. 1. (*d*) Differt. de infelici hydr. saccati curat. (*e*) Epist. 38. n. 63. in fin.
(*f*) Differt. inscripta Graviditas Apparens. (*g*) Differt. inscripta Stupendus Abdom. Tumor n. 5. (*h*) n. 9. (*i*) n. 10.
(*k*) n. 16. (*l*) n. 18. (*m*) Ibid. & n. 16. (*n*) Epist. 38. n. 64. in fin. (*o*) Differt. de Hydatidib.
(*p*) Obs. Med. 1. (*q*) Epist. 38. n. 71.

cujus historiam accurate scriptam diligentiæ Villi (*r*) debemus. Cum enim quatuordecim annos tantam ventris molem pertulisset, ut intra octo annos primos pondus corporis duplo-majus ad lancem esset, quam antequam morbus inciperet annum videlicet agenti vigesimum secundum, tandem in ventrem prolapsa, crepitu intus percepto quasi tympani disrupti in regione sinistra epigastrica (quæ res, & initium tumoris ex latere eodem pelvis, & signa etiam quædam, ejusmodi hydropes de quibus hic loquimur, comitantia, ad horum aliquem hunc facile referendum esse, indicabant) tantam limpidæ, & inodoræ aquæ per intervalla mingere copiam cœpit, ut intra novem dies ventris tumor evanuerit, nec longo post tempore sic convaluerit, ut annos jam quinque, cum historia edita est, valetudine satis prospera uteretur. Antea vero a Cl. Christoph. Ernesto Cono (*f*) edita Observatio fuerat Matronæ, quæ, primum gravidam se esse, credens, quinquennium exegerat ventre tumido, sed florido faciei colore, appetitu integro, somno tranquillo, respiratione satis libera, nullo pedum tumore, urina non imminuta, deinde vero tumentibus pedibus, ventre autem adeo distento, ut mox dicetur, cum septem jam annos perstaret, morbus, ipsa prolabens, ad siliceum stratum gravissime abdomen allisit. Mox autem idem ipsi, quod Virgini, accidit, ut ejusdem generis urinam ea copia subinde excerneret, quanta, largo etiam spontaneo sudore adjuvante, ad inaniendum ventrem satis fuit, qui sic rugosus, ac plane collapsus, ultra genua extendebatur: itaque biennium sana vixit, donec epidemica dysenteria extincta est. His duabus igitur fortuitus lapsus tam felix fuit, quam totidem infelix de quibus supra (*t*) dictum est. Et ne forte suspiceris, Virgini huic, & Matronæ ideo aquam profluxisse, quod non ventris, sed uteri cavo includeretur, ut in quibusdam a Cunrado (*u*) memoratis, quarum felix pariter lapsus fuit; pro certo habe, duabus de quibus dicebamus, aquam ex utero non effluxisse, ut pote quæ non præter voluntatem reddebant, imo pro arbitrio poterant cohibere.

19. De eo autem quem modo dicebam Uteri, aut de hujus Tubæ Hydrope sane perpauca sunt quæ indicem Sepulchreto adjicienda. Nempe hydropis tubæ exemplum unum quidem, & a me tibi alias (*x*), sed nimis presse, cum liber deesset, memoratum, nec vulgare profecto exemplum, quippe tubæ libras aquæ centum circiter, & quinquaginta continentis in muliere quam, primum gravidam, deinde ascitícam putatam, dissecuit Abr. Cyprianus (*y*); qui curandam suscipere noluerat, & sapienter quidem; nam præter aquam, intra tubam multos offendisset *tumores carcinomatosos*. Hydropici autem Uteri exemplum a Brehmio (*z*) habebis in Matrona quæ, cum a Medicis plurimis Saccato hydrope laborare jam per biennium crederetur, sumpto medicamento emmenagogo saccos ex utero edidit septem, quorum uno quidem sceletum fœtus continebatur, reliquis autem serum gravissime olens; ut hydropem ab infelici graviditate ortum esse, intelligeres, intra saccos tamen conclusum. In historia autem quæ apud Cunradum (*a*) legitur, uno ingenti utre comprehensam vim aquæ immanem reperies in muliere quæ præter ponderis sensum, nulla alia de re querebatur, pedibus non tumidis, & sine ullo, dum corpus moveret, fluctuantis aquæ sensu, &, quod maxime omnes mirabantur, per sexennium circiter; tot enim annos tumorem gesserat; non solum non erat emaciata, sed neque menstruis, rite provenientibus, purgationibus unquam caruerat. Quæ res, & ipsa dissectio dubium facere te potest, an uter ille pro utero fuerit habendus; plurimi enim ex iis qui sectioni intererant, corpus aliud potius quod uterum referebat, ejusque sedem obtinebat; indeque tumor pugni magnitudine primum inceperat; revera uterum fuisse, suspicabantur. Sed quoniam id ipsum corpus & scirrhosum, & aliis vitiis depravatum erat, neque cum vagina, sub ipso prorsus occlusa, communicabat; communicabant autem sanguifera vasa, per utrem illum repentia; tu cum omnia perlegeris, attenteque perpenderis, an saltem pro uteri distenta parte uter ille sit accipiendus, conjicies, intereaque ex Dissertatione eadem (*b*), notas considerabis, per quas uteri hydrops posse dicitur ab aliis sive hydropis speciebus, sive uteri ipsius morbis, ut scirrho, & Cancro, internosci.

20. Quod ad hos ultimos attinet, meis duabus, alias (*c*) propositis, Observationibus totidem poteris adjungere ex Cl. Viris Kieslingio (*d*) & Roedero (*e*), & cum ea quoque ovariorum, tubarumque, & urinariæ vesicæ constitutione, quæ a me, & quæ ab illorum utroque, aut altero tunc simul inventa est, comparare. Hic enim de Utero, & Vesica, cæterisque Urinariis, & Genitalibus Partibus a me alia non adduntur, quippe de ipsarum morbis plura insequentibus Epistolis scripturo. Vale.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXVI.

Ad Urinariæ Vesicæ Morbos potissimum spectat.

De Morbis qui ad Urinarias, & qui ad Genitales Partes attinent, ut superiore Epistola pollicitus sum, scripturus, primum Observationem afferam ad utrosque spectantem, deinde alia quæ ad illos, alia quæ ad hos singillatim pertinent, tecum hisce, & proximis Litteris eadem qua solitus sum, ratione communicabo.

2. ANICULA, quæ doloribus ad infimam ventris partem, inter mingendum præsertim, septem jam menses laboraverat, primis quidem mensibus in Nosocomio fuerat. Unde domum reversa, novissime eodem rediit, cruciatibus illis acerbissimis sævientibus, & urina, quotiescunque reddebatur, multum pus deponente. Convulsionibus denique prehensa, decessit prope finem A. 1757. EX CADAVERE quod non nisi aliquot a morte diebus inspicere poteram, cum statim intestina saltem detrahi jussissem; præsens tandem omnia, quæ urinæ, & generationis causa creata sunt, organa, tum deposita, perlustravi. Inter ovaria alba, scirrhosa, parva, parvus quoque uterus fuit, intus, extraque sic satis sanus, nisi quod exterius in fundi tergo habuit rotundam quasi papulam, subalbo pure plenam. Sed vagina, e cujus orificio fœdissima prodibat materia, itemque vesica dissectis, universa utriusque interior facies apparuit quasi exesa, cinereoque, crasso, fœtidissimo pure operta, quod si cultri manubrio auferre velles, sequebatur simul exesæ utriusque illarum substantia; ut manifestum esset, ambas teterrimo carcinomate laborasse. Puris autem

(*r*) Differt. ad n. 16. supra cit. n. 6. (*f*) Differt. inscripta Casus Hydropicæ lapsu sanatæ. (*t*) n. 16.
(*u*) Differt. de Hydr. Uteri c. 4. §. 3. (*x*) Epist. 38. n. 66. (*y*) Epist. hist. exhib. fœtus hum. post 21. menses &c.
(*z*) Differt. supra ad n. 17. cit. §. 2. (*a*) Differt. supra ad n. 18. cit. c. 1. §. 14. (*b*) c. 3. §. 3.
(*c*) Epist. 38. n. 34. & Epist. 39. n. 33. (*d*) Differt. quæ inscribitur Uterus post part. inflamm. §. 13.
(*e*) Differt. de Uteri Scirrho n. 18.

tem tantum fuerat, ut vesica, quæ antequam incideretur, lotio semiplena visa erat, sic a pure, quod continebat, apparuerit. Cæterum cum uterque ureter, & præsertim dexter, latior esset, nihil vitii in perfectis renibus potui deprehendere.

3. Historiam hanc protuli, ut cum aliis conferas, quas alias (*a*) indicavi, in quibus & mea (*b*) est, dissimilis in quibusdam, sed in eo similis quod gravis morbus simul genitalia, & urinaria instrumenta occupaverat. Nunc alia, ad hæc secunda singillatim pertinentia, adscribemus.

4. Et primum cum eam Epistolam releges in qua de Urinæ Difficultate a calculis præsertim verba facientes, de aquis attigimus quædam ad eos gignendos, aut præcavendos magis idoneis (*c*), adjungas velim experimenta, quæ multa, & diligenter in patriis, alienisque aquis examinandis habuit is quem mœrenti Bononiæ suæ mors immatura eripuit nuper, Vincentius Menghinus (*d*). Deprehendit enim vel inter puteales, quasdam quæ non modo calculos non augeant, sed & imminuant, aliquosque plane dissolvant. Eædemque a calculosis aliquot epotæ, & ad vina, & jus conficiendum in usum tractæ, vires istas felici eventu comprobarunt.
Cum acu autem illa per virilem urethram intra vesicam traducta, & sibi increscente calculo adaucta, sicuti eadem proposui Epistola (*e*), conferre poteris triticeam quoque spicam (nam de hordeacea (*f*) ibidem legisti) quam vir alter (*g*) cum ruri olim esset, ibique arenarum mictu valde cruciaretur, candelæ tenuis loco in urethram immiserat, retrahere autem ob repugnantes, non sine acerbissimo videlicet dolore, aristarum aculeos non potuerat, ideoque intra illam reliquerat, lithotomus denique ex ipsa vesica extraxit racemi instar quem petrosa materia incrustasset. Cum hæc contuleris; ea quoque conferes, quæ tum adnotavi, ut magnum, quod inter meam esset, & aliorum ejusmodi Observationes, discrimen pateret.

5. De obice autem qui urinæ egressui ab excrescente Prostata glandula opponitur, non iisdem tantummodo Litteris, sed & aliis, illisque præsertim quæ eas proxime antecesserant (*h*), a me tibi scriptum esse, memineris. Nunc vero alia addenda sunt. Quod enim ego tuberculum in ipso urethræ initio nonnunquam deprehenderam, & pro excrescentia Prostatæ, saltem inchoata, habueram, id tuberculum novissime legi, sine ulla dubitatione accipi pro naturali omnino, & omnibus communi particula, Uvulamque appellari a Cel. Anatomico, cujus nomen hic non ideo omitto, quod ejus ingenium, diligentiam, & cætera merita non tanti faciam, quanti debeo, & hæ ipsæ meæ non uno loco ostendunt Epistolæ; sed ut meam consuetudinem servem, quotiescumque ab Docto aliquo, & Spectato Viro qui vivat, & præsertim qui ex Cœtu illo Inclyto sit ex quo ipse est, cogor pro veri studio dissentire. Igitur si in omnibus sua ista Uvula est; utar enim, brevitatis causa, hic eo nomine; jure miratur, a me non esse conspectam. Multo autem magis mirari ipse hoc deberem, qui (*i*) cum ibi leviter extantem lineam quæ ad Seminalem descendit carunculam, imo in caruncula hac longe tenuissimam lineolam alteram, quæ videlicet conditi in ea Sinus orificium est, perviderim; corpus tanto extantius, & cum uvula comparandum, oculis assequi non potuissem: nec vero tunc solum cum lineolam carunculæ primum animadverti; sed neque antea, neque postea cum eam urethræ partem, secundum naturam quidem se habentem, attente inspectarem, id quod a me quoties sit factum, non dico: hoc tantum dico, vel ante hujus initium sæculi a me fieri cœpisse, quot autem in cadaveribus, Bononienses, & Venetos Amicos scire; nam Patavii per hos annos quatuor & quadraginta in quot fecerim annis singulis sive in Gymnasio, sive in Nosocomio, Studiosi omnes conspexerunt. Quid ergo est? Non quod aliis contigit, in dubium voco. Sed quod mihi contigit, ingenue expono. In tanto enim inspectionum mearum numero ut quam raro id viderim, plane intelligas, sic habeto, quotcumque huc pertinent, ad eas perpaucas redire quas tibi jam scriptas alibi, hic tantummodo commemorabo, aut si nusquam scribendi occasionem habui, huc fideliter adscribam. Vide igitur, ut in Sutore (*k*) uvulæ illius pyriforme inchoamentum offenderim; erat enim aliquanto major, quam subjecta Seminalis caruncula, cum in Ascitico (*l*), itemque in Rustico (*m*) grandiorem, quippe æquantem mediocrem uvæ acinum, deprehenderim, paulo autem in eo majorem, cujus ob id unum protinus hic describetur historia.

6. VIR sexagesimo anno proximus, lacertosus, procerus in Nosocomio ex suppurata thoracis inflammatione erat mortuus quintodecimo morbi die. Ad me igitur qui ante Januarii finem A. 1755. in Gymnasio Anatomen inchoaveram, nulla ex illo, nisi ventris, viscera allata sunt. In quibus præter naturam quæ essent, hæc solummodo animadverti.
IN VENTRICULO ex pylori annulo perparva exstabat subrotunda excrescentia, intus, extraque concolor eidem annulo, cujus ex substantia erat facta. In mesenterio raræ quidem erant glandulæ; sed majores, quam pro ea ætate. Lien potius parvus, intusque diffluens propemodum. Arteria Magna intus ostendere incipiebat maculas albidas, in os postea abituras. Vesica demum urinaria cum esset immisso aere satis distenta, parva apparuit si cum hominis statura, & ventris plerisque visceribus conferres. Attamen aperta, non visa est habere tunicas valde crassas, nec vitium aliud ullum, nisi quod ab orificii posteriore parte intra illam exstabat corpus parvi cerasi figura, & magnitudine, quod per subjectæ urethræ initium quo magis descendebat, eo magis, magisque se extenuabat ita ut ad Seminalem carunculam non perveniret. Læve erat exterius, ibique, & interius album, & evidenter adeo cum Prostata glandula continuatum, cæteræque ejus substantiæ simile, ut ex ea excrevisse, non dubitares.

7. Nunc si quartam hanc & tres quas antea (*n*) indicavi, meas excrescentiæ hujus descriptiones cum ejus uvulæ de qua loquimur, descriptione comparaveris; proclive tibi erit perspicere, eadem me vidisse, sive parvum, sive majus jam factum erat id corpusculum. Cur ergo si in omnibus esset, in aliis, innumeris propemodum, non vidissem, quorum eadem loca pari, ut soleo, attentione ad id usque tempus inspectaveram, satis assequi non possum. At enim, inquies fortasse, vide, ne memoria te fallat; ex tuis enim scriptis in nonnullis quoque aliis meminisse videor, te ad ea loca excrescentias conspexisse. Ego vero conspexeram tum ad ea loca, tum in iis ipsis locis, sed non ejusmodi excrescentias. Quam enim in Cortinio (*o*) descripsi, ad ea quidem loca, sed ad latus erat, neque ex Prostatæ, sed ex vesicæ substantia. Quam vero duodecim post illam annis a me visam in Sene quodam Epistola I. Anatomica (*p*) memoravi, ad urethræ quidem initium ita uti vesicæ orificium fere obturaret, inventa est, sed carnea, inæqualis, flaccida, subrubra. Quæ autem in quodam repente mortuo (*q*) a me tibi descripta fuit, ea quidem & forma, & sede, & substantia, & origine cum ea de qua hic agimus, omnino conveniebat; sed hoc discrepabat, quod duplex erat; non una. Magis autem discrepabat duplex illa excre-

(*a*) Epist. 47. n. 26. (*b*) Epist. 39. n. 33. (*c*) Epist. 42. n. 17. (*d*) Comment. de Bonon. Sc. Inst. Tom. 4. in Opusc.
(*e*) n. 28. (*f*) n. 29. (*g*) Hist. de l' Acad. R. de Sc. A. 1753. Obs. Anat. 1.
(*h*) Epist 41. n. 17. & seqq. (*i*) Advers. Anat. I. n. 9. (*k*) Epist. 37. n. 30. in fin.
(*l*) Epist. 41. n. 18. (*m*) Epist. 43. n. 24. (*n*) n. 5. in fin.
(*o*) Epist. 42. n. 13. (*p*) n. 43. (*q*) Epist. 42. n. 11. in fin.

crescentia quam in Muliere (r) a me deprehensam legisti, ut pote quæ non modo erat ex duabus non inter se, ut in illo, contiguis sed ex duabus adeo sejunctis, ut singulæ e singulis orificii lateribus intra vesicam prominerent, apicem digiti pollicis æquantes, eædemque erant insuper abnormi figura; ambæ cæteroquin albæ, & ex circumjecto urethræ glandoso corpore productæ, quod ipsum quoque album hic erat, & durum, & crassius factum. Hoc enim corpus etsi ego non universe dixero muneribus Prostatæ fungi; huic tamen in eorum quibusdam respondere, non negabo. Quod addere volui, quoniam in mulieribus quoque uvulam istam, minus tamen, quam in viris prominentem, poni video; quanquam mihi nondum contigit, ut ejusmodi sive parvulam, sive majorem excrescentiam ibi in fœminis, ubi in maribus, invenirem. Et ne forte suspiceris, si antea quam summam urethram toties in utroque sexu perattente examinarem, ea quæ de ista uvula novissime proposita sunt, legere potuissem, me ipsam facilius in viris, mulieribusque fuisse agniturum; omnes quas perbrevi hoc tempore ex quo ea legi, habere potui dissectiones, quamvis nihil ferme præter quod ad propositum hoc attinet nostrum, dignum contineant ut perscribantur; tecum fideliter communicabo, & a fœmina initium ducam.

8. VETULÆ in hoc Nosocomio nescio, quo morbo sublatæ, urinariæ, & genitales Partes in Gymnasium, ubi Anatomen docebam, allatæ sunt paulo ante finem Januarii mensis anno hoc 1759.

IN GENITALIBUS quod præter naturam esset, nihil nisi unam, aut alteram subrotundam prominentiam adnotavi, utramque parvam, & in facie intima posteriore uterini fundi nonnihil exstantem, quales in eodem fundo majores, minoresve a me tibi alias descriptas esse, memineris.

Quod vero ad urinarias attinet Partes, in renem dexterum præter communem omnibus arteriam Emulgentem, alia, in nonnullis a me, ab aliisque pluribus Anatomicis visa, ferebatur ex trunco pariter arteriæ Magnæ. Sed hoc præter frequentiorem naturæ consuetudinem; illud vero habuit ipse Aortæ truncus præter naturam non modo ut quod in senioribus alioquin solet, non parvas intus ostenderet albas maculas, futuri ossis indicia, verum etiam ut angustior esset quam mulieri, non ita humilis staturæ, conveniret. Sana vesica nullam ad imum prominentiam, nullamque pariter ad summum urethra, imo ne prominentiæ quidem vestigium ullum habebant.

9. VIRI sexagenarii, ut videbatur, cadaver eodem tempore, ibidemque consecabatur. Quo de viro nihil aliud scivi, nisi olim priusquam Patavii mendicaret, in triremibus fuisse, rixarum causa fortasse damnatum. Certe acceptorum vulnerum cicatrices plures in abdomine, proximisque partibus apparebant. VENTRE, & Thorace dissectis, nullum ex iis vulneribus in eorum cavum pervenisse, præter unum compertum est, quod tamen in omento substiterat, quippe cujus particula, subjectis visceribus illæsis, agglutinata hærebat intra ellypticam pertusi olim peritonæi foveolam. Ventriculus ferme inanis, & tamen grandior, interius levem ostendit phlogosim, œsophagum versus; Tenuia autem intestina colorem exterius e flavo fuscum, cystica bilis flavum, sed dilutum, & obsoletum. Jecinoris facies cava a dextris macula fœdabatur nigerrima, figura ad aream circuli quasi accedente, cujus diameter transversum digitum pollicem non superaret. Cum subesse humoris quidpiam videretur; jecinoris tunicam qua operiebatur, incidi, & semiconcretum sanguinem esse, cognovi, non valde profunda fovea comprehensum. Interior facies Magnæ arteriæ particulas quidem habuit osseas; sed disjectas, parvas, nec multas. Quas inter; ut de Thoracis quoque Partibus aliquid dicamus; major certe fuit quæ orificio ipsi erat imposita in quod desinebat apertus olim in fœtu canalis arteriosus. Cor magnum: venæ autem Coronariæ ostium pro valvula nihil aliud habuit, quam tenue filamentum, ab superiore ostii ora ad inferiorem productum. Quod hic, sicut alia etiam, retuli, ut intelligeres, meam vel parvarum rerum diligentem fuisse in hoc cadavere observationem. Quanto igitur diligentius a me quæsitam uvulam fuisse, putas, in vesicæ osculo hujus, & alterius de quo mox indicabitur, Viri, ejusque de qua paulo ante dictum est, Vetulæ; præsertim cum in hoc, jam aperta vesica, exstare aliquid intra proximam urethræ partem necdum apertam videretur, subrotundum, & mediocriter prominens. Verum enimvero urethra porro incisa, continuo apparuit, deceptum me esse, imo omnes qui aderant cum exercitatis Prosectoribus studiosiores Adolescentes; has enim Observationes, ut fere soleo, publice habui. Quæcunque enim fuerit deceptionis causa; certe nulla omnino prominentia fuit, quæ toto illo spatio quod vesicam inter, & Seminalem carunculam interest, a nobis conspici jam posset.

10. Quoniam autem veri discendi adeo cupidus sum, ut quidquid novi de Corporis structura audio, aut lego, perquirendum mihi existimem vel in iis Partibus in quibus centies a me perlustratis nihil ejusmodi vidisse memini, easque Partes quasi nunquam antea inspexissem, solicite aveo iterum, iterumque, non sine eorum qui me adjuvant, non obscura admiratione, & fortasse tædio, inspectare; per mihi gratum fuit per illos eosdem dies occasionem incidisse vesicam tertiam examinandi. Itaque petii, ut ejus Viri cujus ad te historiam scripsi extrema Epistola LXIV. (f) non solum thoracis viscera, in quibus morbi erat sedes, verum etiam urinæ inservientia organa ad me afferrentur. Cum igitur vesica, & urethra apertæ satis mihi idoneæ viderentur, in quibus prominentiam istam attente quærerem; feci id quidem; sed frustra feci; nulla enim prorsus reperta est. Quin etiam, cum deessent, absoluta Anatome, humana cadavera; in cane non parvo inquirere placuit. Hunc in Gymnasio, more Majorum, viventem secari jusseram cum ob alia, tum insuper ut appareret, num inter pericardium, & cor sive in hujus systole, sive in diastole interstitium relinquatur nullum, ut non ita pridem legeram, sed pericardium in viventibus, sanisque semper quidquid continet, exacte adeo complectatur, nihil ut vacui intra ejus cavum supersit. Ut enim obvia, ita dubitationibus minus obnoxia ea mihi ratio ad id cognoscendum visa est, si canis thorace sic aperto ut sanguis non multus effunderetur, statim, dum cor adhuc suos valide exercet motus, experiremur, an pericardii, necdum incisi, membrana cor arcte adeo contingeret, ut nullo modo, aut certe non facile inter duos digitos apprehendi, attollique posset. Quod vero potuit multo facillime, non uno experiente, & conspicientibus omnibus: in aliisque postea canibus idem periculum eodem exitu factum esse, scio. In eo igitur cane postquam, id quod sæpe alias feceram, an Seminales vesiculæ non desint, sed, ut nonnulli videntur credere, sint minus conspicuæ, frustra quæsivissem; frustra pariter istam uvulam perquisivi. Aperta enim vesica, & urethra, ut nihil in prima eminere vidi, nisi duo illa teretia corpora quæ ab ureteribus descendentia, ad angulum denique inter se coibant, sic ab eo angulo nihil ad carunculam usque Seminalem prominere conspexi, nisi lineam illam in quam se ea corpora producebant, multo ipsis tum angustiorem, tum humiliorem. Nihil, inquam, exstare inveni; neque illud in vesica esse trigonum, ut video appellari, de quo in hominibus quid antea, nedum postea, observaverim, & quid de ipso mihi sentiendum videatur, deque aliis ejusmodi rebus quo-

(r) Epist. 39. n. 33. (f) n. 19.

quoniam non est hic multa dicendi locus; ad uvulam de qua necesse habui hic loqui, confestim redeamus. Pro morbosa enim Prostatæ excrescentia non immerito a me esse acceptam, ex iis quæ in hominibus mihi aut plerumque non occurrerunt, aut nonnunquam occurrerunt, te intellexisse, non dubito.

11. Neque aliter ab aliis, & nominatim a Valsalva, & Pohlio acceptam fuisse ex iis intellexeris, quæ alias ad te missis Epistolis XLI. (*t*), & XLII. (*u*) significavi. Cum enim visa ab utroque indidem orta ex senili Prostata esset, referretque altera pyrum, altera cerasum, qualibus videlicet formis a me quoque fuit in Sutore illo de quo alibi (*x*), & in Viro de quo supra (*y*) dictum est, olim animadversa; nec Valsalva, nec Pohlius pro certa quadam naturali Prostatæ particula, quæ forte grandior facta esset, habuerunt, sed omnino pro excrescentia, ut erat, sive pro tumore præter naturam. Et sane quantum Prostata glandula obnoxia sit excrescentiis quæ ex superiore ejus ambitu, aut undique, aut certa e parte intra vesicam se attollant, facillimum mihi esset ostendere, si placeret quæ alias (*) scripsi, hic iterare. Satius erit, si ea relegas: quæ etsi multa sunt; non alia tamen desunt quæ addas, velut Cl. Fantoni (*z*) exemplum illud, in Sepulchretum referendum, sexagenarii videlicet hominis qui post diutinum, ac permolestum urinæ stillicidium mortuus, Prostatam habuit non modo purulentam, duram, ac præter modum tumidam, sed & *infimam versus partem vesicæ longe lateque productam*: erat autem, quod alias (*a*) ad te scriptis adjunges, *perexigua capacitas vesicæ: crassiores autem membranæ*. Noli mirari, quod lotii non suppressio, sed permolestum dumtaxat esset stillicidium; nam in Pohlii etiam casu frequentiores solum ad mejendum stimuli, quibus se addebant statis temporibus dysuria, & stranguria, memorantur, & in Medico illo apud Vallisnerium, a me Epistola XLI. (*b*) indicato, quamvis excrescentia quæ e Prostatæ substantia intra vesicam ascendebat, nucis juglandis magnitudinem æquaret; tamen suppressioni urinæ hujus tantummodo stillicidium successit, cum urethræ cruciatibus, & tenesmo conjunctum: neque ipse de Muliere, & Viro, quorum ejusdem generis excrescentias superius (*c*) commemoravi, aliud, quod ad has spectaret, accepi, nisi illam assiduo urinæ stillicidio affectam, hunc vero auditum fuisse aliquando conqueri de urinæ acrimonia, & vesicam vidi utriusque, sicut in Medico quoque illo fuerat, urina distentam. Itaque apparet, pro varia rerum circumstantium, quarum aliquæ sunt certe variabiles, dispositione aliud aliis creari incommodum, & majus, minusve urinæ egressui objici ab excrescentiis Prostatæ impedimentum.

12. Satis autem cum his quæ modo dicebam, convenire, gaudeo Observationes tres quas ibidem lego, ubi eam uvulam proponi video qua de sermo hic est institutus. Cum enim in tribus inventa esset uvula ista parvæ nuculæ (an avellanæ ?) crassitudine; primus cum frequentibus ad mingendum stimulis permolesta urinæ difficultate, alter octo jam dies ischuria, cui per catheterem medebantur, tertius alterutra; nam utra ignorabatur; affectione laboraverat; omnium autem vesica lotio inventa est valde plena. Sed hoc discrepamus, quod illis aucta creditur fuisse uvula; cum meæ mihi Observationes persuadeant, inde ubi nulla esset uvula, præternaturalem omnino excrescentiam e Prostata extitisse. Measque illud adjuvat Observationes, quod & alibi (*d*) animadverti, & hac quoque Epistola confirmavi, nulla in junioribus, omnia autem quæ vidisse, aut legisse antea memini excrescentiæ istius exempla in senibus fuisse, quos videlicet morbis esse magis obnoxios, & nominatim *urinæ stillicidiis*, & *difficultatibus*, nemo ab Hippocratis (*e*) usque temporibus ignorat. Neque obest illud alterum quod una a me animadversum legisti, eas excrescentias esse consuevisse ex illa per quam exstans linea ducitur, Prostatæ parte; nam facilius est, lineam jam nonnihil exstantem tumidiorem fieri; & non ex ea solum parte excrescentias Prostatæ incipere, ibidem ostensum est. In eo autem non minus discrepamus, quod ista uvula excrescendo sedes morbi sit frequentioris quidem, sed ignoratissimi. Non rarus est utique; sed tamen non ita frequens, ut tametsi de tribus illis ægris secundus, qui persenex erat, a Medicis non aliter tractaretur, quam si vesicæ paralysi laboraret, cui nempe causæ tribuitur is morbus, senibus adeo communis; propterea consequatur, non sæpe quoque aut paralysi, aut saltem infirmatis ob ætatem expellentibus vesicæ viribus esse tribuendum: & sane si hæc ignota hactenus, ut creditur, causa frequentissima esset; mirari oporteret, quomodo inter examinatas illas sexaginta, aut septuaginta vesicas non nisi eæ tres fuissent, in quibus hæc occurrisset causa. Qui vero dici eadem possit hactenus ignoratissima, ego quidem assequi non valeo: nec solum propter illa hoc dico quæ tot ab aliis jam vulgata exempla indicavi (*f*); verum ob id maxime, quod illud dictum sit ubi hæc ipsa verba mox proferuntur Santorini (*g*), *Vesicæ osculum, cui prominulum corpus præfigitur, quod* in affectis vesicis sic prominet aliquando, *ut urinæ iter prorsus intercludat*. Et in Figura quidem cujus explicandæ causa hæc scripserat Santorinus, bene trigonum, bene uvula expressa esse dicuntur (utrumque igitur ante hos annos sex & triginta) sed de morbo cujus uvulam esse causam, diserte ibidem, ut vides, scripsit, cur, quæso, non idem dicitur? Imo quasi is qui ita scripserat, ea quæ explicavit, minime animadvertisset, dubitatur, an eadem delineatori potius debeamus, qui fideliter quæ videbat, expresserit: idque eo magis, quia in Santorini libro, cujus gratia, ut cæteræ, ita & ea Figura, adjecta est, frustra quæritur istius uvulæ descriptio, & de trigono vel unum verbum in illo ipso articulo qui ei respondet Figuræ. Sed tu Santorini librum inspiciens, sicuti Figuræ illi respondere, non dubitabis caput X. quippe inscriptum *de Virorum Naturalibus*, ita invenies, eam ipsam Figuram sæpe in margine ibi indicari, & verba tandem bis fieri (*h*) de iis quoque particulis de quibus loquimur. Et primum quidem sic: *quanquam aliquando ad cervicis Vesicæ osculum posterius quidpiam, de quo mox, in magnam satis molem prominere vidimus; id vel perraro compertum est, vel ex iis dumtaxat subjectis, quorum Vesica laboraret, usque adeo extare observavimus, ut ea res haud mereatur, quæ ceu perpetua & constans, quæque vitiosa, & infrequens est, vel Tironum, vel minus Exercitatorum damno exhibeatur*. Altero autem loco sic: *Illud vero quod ad cervicis vesicæ osculum ita aliquando prominet, ut urinæ iter intercludere aliquantum valeat, sub tenui intimaque vesicæ membrana conditum, sic ut conspicuis interdum, aggregatisque glandulis formatum viderim, cujus latam circum aream a minoribus licet, extantibus tamen occupatam memini in sene, intra cujus vesicam sex supra triginta ex albo flavescentes calculi continebantur, quorum aliquot Avellana vix minores ab sacculis ex ejusdem vesicæ validissimis, diremptisque lacertis constructis, concludebantur*. Itaque apparet, quid de uvula, & de trigono quoque; nam de ambobus simul locutus videtur; censuerit Santorinus; quanquam alia mihi de nonnullis ibi ab eo positis sententia est, nihil aliud hic spectanti, quam morbum excre-

(*t*) n. 6. (*u*) n. 37. (*x*) Epist. 37. n. 30. (*y*) n. 6. (*) Epist. 41. n. 17. & 19. (*z*) De Obs. Med. & Anat. Epist. 8. n. 18. (*a*) Epist. 42. n. 33. & 35. (*b*) n. 17. & 19. (*c*) n. 7. (*d*) Epist. 41. n. 19. (*e*) S. 3. Aph. 31. (*f*) Epist. 41. n. 12. 17. 19. (*g*) Obs. Anat. in Explic. Tab. 1. Fig. 1. ad I. (*h*) §. 20. & 22.

excrescentiæ isti aliquando tribuendum, ne ipsi quidem fuisse ignotum.

13. De minimis autem vesicæ glandulis quid viderim, & quid sentiam, a me alibi (*i*) scriptum est. De sacculis autem illis, sive, ut vocavi, vesicæ herniis, a me observatis in areis quas ejusdem lacerti ambiunt, ex tunicis, nimiæ interdum copiæ retenti lotii cedentibus, quanto jam antea tempore hæc ipsa, & quo libro ediderim, satis superque a me fuit XLII. Epistola (*k*) indicatum, ubi etiam de calculis non pauca dixi, intra eos sacculos comprehensis, & de iis quæ inde oriri possunt, lithotomorum deceptionibus. Ob id ipsum autem hæc, & quæ sequuntur, tibi commemoro, nempe quia, ut de illa uvula, ita etiam de his aliis quæ ad te, aut ad alios scribens, interdum posui, necesse habeo, si non multa, at perpauca saltem adjicere quæ veri studium cogit simul ea spectantem quæ illa de uvula, & de vesica nuper legi, & quæ de hac olim cum apud plerosque Anatomicos, tum apud eum legeram qui multos antecellebat, Amicum meum Santorinum illo ipso capite X. quod paulo ante laudabam. Ejus igitur, & cæterorum descriptiones, aut delineationes fibrarum vesicæ carnearum attendens, ac cum iis conferens quæ ipse ultimis A. 1725. primis autem insequentis anni mensibus videre potueram (*l*), illud præcipue intelligere visus sum, tantam esse in earum fibrarum dispositione varietatem, ut ad unam certam, constantemque descriptionem redigi non possint. Itaque non valde postea miratus sum, cum in aliorum variantes Icones incidi, ut puta spectati Viri Gulielmi Rutty (*m*), aut cum Illustrem Anatomes Professorem Albinum (*n*) de eo quem pingit, vesicæ musculo, ab ossibus pubis nascente, seque per inferiorem vesicæ partem quasi in transversum extendente, & cæteris ejus fibris continuante, monere animadverti, *perraro* sibi esse visum. Sed neque miratus fueram, cum anno, opinor, 1731. descriptionem legerem Joh. Wilhelmi Albreckt (*o*), quam totam hic tibi describam oportet non ob varietatem modo, sed etiam ob illud quod adversus cæterorum Anatomicorum sententiam, consuetudinemque proposuit. *In Vesica Urinaria robusti hominis* per syphonem Wolfii Anatomicum *sex distinctissimas separavimus tunicas, quæ pro triplici membrana ab Authoribus vulgo habentur. Quam vero muscularem appellant, non video, quo jure inter tunicas referri possit. Fibræ enim musculares in unam continuam membranam non coeunt, sed hinc inde collectæ instar fasciarum unum digitum latarum, vel etiam angustiorum, vesicam amplectuntur, sine ordine sibi occurrunt, & ad diversos angulos se invicem secantes in membranis vel circa collum, vel circa ipsum sphincterem terminantur.* Ego vero Auctorum neminem qui carneas vesicæ fibras haud semel ea qua par est, ratione quæsiverit, non vidisse, credo, interstitia quæ inter se relinquunt, eosdemque propterea, si forte interrogati essent, possentne eæ fibræ sic inter se implicitæ, ut *areas*, quemadmodum in Adversariis (*p*) designavi interstitia illa, comprehendant, possentne, inquam, reticularis musculi nomine appellari; non minus libenter affirmaturos fuisse, existimo, quam musculi urinæ Detrusoris, aut quam musculosam propter eas fibras vocarunt illam vesicæ membranam, quæ ipsas sibi impositas, aut intertextas haberet, suoque interjectu conjungeret inter se. Vides igitur, quo sensu cum cæteris ego quoque membranam, aut tunicam carnosam dixerim, aut musculosam; cum cæteris, inquam. Etsi enim is quem nuper mœrentes amisimus, Cl. Fantonus (*q*) viginti ante Albrechtum annis de iisdem fibris, eademque vesicæ membrana hæc scripsit, *Completam vero membranam hæ fibræ minime efformant; extensa enim vesica, multum distractæ ab invicem occurrunt*; non negavit tamen, quam fibræ non complent tunicam, interjectam ipsis membranam complere. Nec porro cum hæc continuo subjecit, *unde lotium per intervalla earum fibrarum efflueret, ni exterior membrana densitate obstaret, interiori quandoque erosa*; nec, inquam, propterea necesse est sic intelligere, quasi illa intervalla, si non densa, & firma, at tenui saltem membrana compleri, noluisset, præsertim cum docuerit, nihilominus *ex tribus componi vesicam tunicis, quarum exteriorem peritonæum efformat, media carnosa est, intima nervea ex candidis fibris densissime texta.*

14. At membrana, inquis, sive tunica in illis interstitiis nulla est. Tu vero dic, quæso, mihi, credisne, si nulla esset, id summos inter Veteres Anatomicos non fuisse agnituros? Gravissimus certe, si quis alius, & perspicacissimus inter eos fuit Eustachius, quem animadvertisse interstitia illa satis superque ostendit Figura, qualis ea cunque est, quam vides sub numero VII. in ipsius Tabula XII. exhiberi. Num propterea e tunicis vesicæ hanc de qua loquimur, exclusit? Imo vero diserte hæc scripsit (*r*): *vesicæ propria tunica gemina est*, *obtinetque exterior* (de qua hic sermo est) *fibras conspicuas crassas ac fere carneas, quæ adeo variæ quoquoversum distribuuntur; ut intuentibus multarum tunicarum speciem habere videantur.* At enim, inquis, cellulosam telam, ut Veteres alii, a membrana non internoscebat. Nolo hic dicere, consuevisse illos res magis, ut in corpore humano inveniuntur, spectare, quam ubi aerem vi, ut Albrechtus, aut aquam impuleris, in quæ resolvantur, attendere, quærentes videlicet, quales ab natura ipsa, & quare ita ut per se occurrunt, sint factæ; non quonam artificiis redigantur. Satis est dicam, Eximium hoc tempore Anatomicum Winslowium (*s*) cum egregie nosset, vesicæ carneas fibras inter se necti per textum cellulosum, ideoque separari posse *artificiose* ope aeris immissi; sine ulla tamen dubitatione hanc musculosam cæteris vesicæ tunicis annumerasse membranam, probe conscium, si quia membranæ, pluresque partes eodem artificio queunt in cellulosum textum magis, aut minus manifestum resolvi, alio debeant, ac semper consueverunt, vocabulo appellari; multo hinc majorem in Anatome tradenda confusionem, quam utilitatem, invectum iri. Utique si nunc imponenda essent nomina quæ Facultatis hujus Parentes, aut qui olim auxerant, primi imposuere, non dubito, quin plura excogitari possent meliora, & cum vero magis congruentia. Sed præstat, opinor, verum postea animadversum, docere, vetera autem, & usitata vocabula retinere. Sic cordis venosis orificiis quæ, & qualis, & quam varie ad imum divisa membrana subjiciatur, opportune tradere non omitto; sed cum a Viris Solertissimis nuper imposita nomina valde probem, ipse tamen Tricuspidum, & Mitralium valvularum consuetis nominibus uti pergo, & dexterum, sinistrumque cordis ventriculum tanto libentius dicere, quod illorum aliqui diserte fatentur, se, cum eos designare novis aliis appellationibus maluissent, ab auditoribus vel bene Doctis non fuisse intellectos. Sed ut intentioni huic meæ, si non laudem, at veniam saltem non esse negandam spero, ita hanc etiam spero, si Prostatam ausim, quemadmodum vidisti, inter glandulas adhuc referre, quod non modo cæteros, sed vel ipsos qui glandulis bellum indixerant, & fecisse, & facere, ignorat nemo. Qui nimirum etsi non omnes Prostatæ partes secernendo, asservandoque peculiari ipsius humori aptas esse posse, sciebant; ex hujus tamen glandulosis tubulis *pene totam compingi prostatam*, cognoscebant; ut verbis utar Santorini, qui non id solum eodem quod supra laudavimus, capite (*t*), sed

(*i*) Epist. Anat. 1. n. 63. (*k*) n. 30. & seqq. (*l*) Epist. Anat. 1. n. 60. (*m*) Treatise os the Urinary Passag. Tab. (*n*) Tab. Sceleti, & Musc. corp. hum. Tab. 12. Fig. 41. (*o*) Observat. Anat. §. 5. (*p*) III. Animad. 36. (*q*) Anat. corp. hum. Dissert. 7. (*r*) Tract. de Renibus c. 19. (*s*) Expos. Anat. tr. du bas Ventre n. 451.

(*t*), sed & ejus glandulæ musculum Levatorem, & Ligamentum, & Capsulam descripsit (*u*). Quanto autem plures, & confertiores sunt ii tubuli, tanto magis Prostatam inter glandulas retinendam esse, constat, & mea quædam confirmatur opinio de causa cur Seminalium vasorum extrema, & tenuior pars per eam glandulam traducatur, nempe ut dum ii tubuli per venerem deplentur, simul vasorum illorum compressio assidua remittatur, semenque conclusum ejiciatur.

15. Sed ut redeam ad urinariarum Partium Morbos; cum ea nuper legerem quæ hæc mihi pro me & pro aliis qui ad eundem modum & sentiunt, & loquuntur, hæc, inquam, mihi interjiciendi necessitatem attulerant, in illum quoque locum incidi ubi indicia proponuntur Ischuriæ cujusdam, quæ valde frequens esse dicitur, Mediæ inter Renalem, & Vesicalem, sedem videlicet habentis in ureteribus extremum in modum ab lotio dilatatis, quod defluere in vesicam non possit propter illorum vehementem ad insertionem strangulatum. Indicia autem hæc afferuntur, conjunctus cum ischuria dolor *surdus*, & sensus quidam ponderis in lumbis propius vesicam, quam renes. Extant quidem, ut nosti, non pauca ureterum dilatationis exempla, alia ab aliis causis quæ illos ad insertionem aut stringant, aut etiam obturent. Verum si tandiu hæ persistant causæ, ut extremum in modum eos possit urina dilatare; multo prius quam hoc fiat, jugiter secreta urina tenuissimas intra renes semitas sic opplebit, ut vim his afferat, & eam quæ ibi fit, secretionem, premendo impediat cito adeo, ut vix tempus sit Mediæ illius ischuriæ signa animadvertendi ab signis disjuncta, quæ illa obscurent, ejuscemodi ischuriæ Renalis: aut si Mediæ indicia vel antea, vel postea adnotare satis liceat; certe si erunt propiora vesicæ, quam renibus, non in lumbis, quos renes ipsi occupant, sed infra lumbos percipientur. Sed alia, nedum ista, ex conjectura, non ex observatione proposita, libens omitto, ut potius inter plura quæ ingenue commendo, unum laudem, unde poteft inter cæteras illas tum incontinentiæ urinæ, tum ischuriæ Vesicalis causas quæ ad sphincterem attinent, nova quædam referri. Quot, & quam varia de sphinctere vesicæ hactenus sint tradita, non ignoras, propter quæ, measque ipsas, alias alio tempore habitas, Observationes, ego quoque alias aliter de illo sentire coactus sim. Nunc autem cum pro sphinctere proponi videam fibras eas ipsas quæ ad vesicæ orificium sitæ non musculi, sed ligamenti natura, suo ipsæ elatere circum prementes, urinæ exitum intercludant, donec validioribus potentiis urinam expellentibus cedant, hisque cessantibus suapte vi elastica se continuo restituant, & ad pristinum officium redeant; ipsa mihi se rei simplicitas commendat, & quomodo fibrarum illarum distractioni, erosioni, incisioni impotentiam retinendi lotii imputare possim, ostendit. Nec minus placet gravis utique difficultatis solutio. Nam si nullum est in ligamenta; sed in musculosas dumtaxat partes voluntatis imperium; quî fit, dixisses, ut pro arbitrio hominibus liceat urinam vel in medio cursu statim cohibere? Responsum est igitur, id licere non propter fibrarum illarum, sed propter musculi Levatoris ani contractionem sua illa parte quæ inter Prostatam, & urethræ bulbum huic subjicitur ansæ instar. Quam ego musculi illius partem *pseudosphincteris vesicæ* nomine designaverim, quod tamen nomen sphincterem supponit, qui nullus est. Verum ego ut intelligerer, eo nomine usus sum quo usi illi erant, adversus quos ibi disputabam: quanquam si forte ipse nomen istud; a qua consuetudine longe semper abfui; veteris loco imponere voluissem; non video, quî consequeretur, vesicæ sphincterem supponi, cum satis sit, veros alios sphincteres alicubi non deesse, quibuscum non verum conferens, hunc possit quilibet pseudosphincterem appellare. Illam igitur præcipue partem, si urinam pro arbitrio cohibet, posse, intelligis, si convulsione aliquando corripiatur, ischuriam Vesicalem afferre tanto facilius quod etiam pro voluntatis imperio diutius ad retinendam urinam contracta, sæpe istam ipsam ischuriam induxit, num sola, an cum aliis quoque musculis quos tunc iisdem ani Levatoribus Cl. Gysbertus Beudt (*x*) accensendos credidit, aut quos alii credidere, & præsertim Cel. Winslowius in calce suæ nunquam satis laudatæ Expositionis Tractatui de Ventre (*y*) adjungendos describens, ab ipsis docuit formari in parte, & fortasse *præcipue* id quod sphincter vesicæ appellatur. Etsi enim in iis quæ nuper proposita sunt, simplicitatem præsertim laudo; tamen in præsentia rem arbitrio relinquo tuo, quippe morem conservans meum, & pro certo habens, si quid immerenti alioquin mihi ab Summorum Virorum benignitate donatum est, fecisse id ipsos non quod celeriter quidquam statuerim, sed quod lente festinaverim, imo ubi subsistendum esse, credidi, ibi substiterim donec satis repetitæ observationes, & nunquam prætermittenda eorum lectio qui ante me idem fortasse in quo ego hærebam, pervidisse, & scripsisse poterant, non amplius subsistendum esse, docuerunt. Utrumque autem, si unquam alias, certe nunc faciam: Prius enim quam istam quæ novissime proposita est, uvulam cæteris quæ secundum naturam sunt, Partibus adjungam, quid de ipsa visum interea fuerit aliis, legam, iis dico quibus nihil jure negari possit de tot adjumentis quæ in magno, si ingenue loquimur, Anatomico requiruntur, simulque ipse, quantuluscunque sum, ad eas quas retuli, alias addam perquisitiones. Quarum exitum fideliter tibi post absolutas insequente hyeme dissectiones significabo (*z*).

16. Cætera vero quæ, sicut initio harum Litterarum promisi, ad morbos Genitalium attinent Partium, quam primum potero, perscribam. Vale.

EPI-

(*t*) 10. §. 22. (*u*) §. 5. 17. 20. (*x*) Dissert. de Fabrica, & Usu Viscer. Uropoieticor. Class. 3. (*y*) n. 660. & seqq.
(*z*) Vid. Epist. totam 70.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXVII.

Ad Partium utriusque Sexus, & Muliebris præsertim, Genitalium attinet Morbos.

QUæ de Ventris Morbis scribenda restant, ad Genitales utriusque Sexus attinent Partes. Sed pleraque erunt de Muliebribus.

2. De Herniis quæ in scroto accidunt, postquam ad te scripseram (*a*), dissectio prodiit, a Cl. Richerzio (*b*) habita, quam, si legas, & accuratam, & ad chirurgicam curationem esse utilem, cognosces. Apud eundem (*c*) herniam quoque peculiarem videbis, an post ortum natam, an potius congenitam, in puella videlicet semestri, cujus ovarium sinistrum, & tubam adjectam intra eum sinum invenit per quem Teres uteri ligamentum e pelvi egreditur. Sed hæc ad bubonocelas est referenda. De quibus, & de Ventralibus si hic sermo esset instituendus; duas inter cæteras commemorarem ob ea quæ dilatatis intestinis continebantur, memoria dignas, quæ in Historia Regiæ Scientiarum Parisiensis Academiæ (*d*) propositæ sunt.

3. Ad ea autem quæ de Uteri descensu, & excisione scripsimus (*e*), Schlenckeri (*f*) Observatio spectat illius descensus ob laxata ligamenta ab imposito ovarii pondere, quod amplificatum, & lapideum factum erat. Sic Abr. Vaterus (*g*) idem alteri mulieri accidisse viderat a gravante ovarii prægrandis tumore. Ex quibus ut per dissectionem confirmatur, uterum ipsum intra vaginam descendere, & quæ causæ interdum id faciant, ostenditur; ita ex Cl. Kaltschmiedii Observatione (*h*), sive ex inverso utero magnum excidit scirrhum, sive molam scirrhosam, cum utero certe ita cohærentem, ut cultello opus fuerit quo excideretur, suspicio nimirum augeri potest deceptionis eorum qui minus quam hoc, illustri tempore uterum ab se amputatum fuisse, crediderunt.

4. Etsi vero ubi de Hysterica Affectione verba feci (*i*) diserte professus sum, nolle me cum iis altercari qui illam ab Hypochondriaca distinguendam esse, contendunt, neque cum iis qui contra negant; memineris tamen, generatim laudasse qui utramque ad nervorum passionem referunt. In hac me sententia magis magisque nuperrime etiam confirmavit auctoritas Præstantissimi, & erga me Humanissimi Viri Comitis Sylvestri Ponticelli, in Parmensi Aula Archiatri, & Consiliarii Meritissimi (*k*), ut aliæ quoque aliorum confirmaverant Observationes, in iisque duæ Docti Viri Antonii Fracassini (*l*), & præsertim altera quæ cum dissectione cadaveris juncta est. Legendo quæ, & qualia, & quomodo in descriptis duobus illis viris contigerint, cur hoc dixerim, facile conjicies.

5. Nunc ad ea transeamus in quibus paulo amplius immoremur, nempe ad ea quæ spectant ad Veneris Impedimenta, & Sterilitatem. Cum de illis in maribus sermonem habentes, urethræ vitium perpenderemus non canalis forma, sed dimidiati canalis, per inferiorem penis faciem productæ, Salzmanni quoque Observationem memoravimus (*m*) urethræ in semicanalis modum, sed per oppositam faciem, id est per totum penis dorsum apertæ. Quam urethræ, quantumvis non apertæ, sedem cum Ruyschius non bis, ut ille ait, sed, si attente rem consideres (*n*), semel dumtaxat viderit, & *id se nunquam antea observavisse*, fateatur; non dubito, quin tibi gratum facturus sim, exemplum alterum communicando quod ab se A. 1758. accurate perspectum narravit mihi Joannes Gianella, Caroli Professoris quondam hic Emeriti filius, ipse quoque olim auditor meus, tum morum, tum ingenii, & diligentiæ causa dilectus, nunc Lemniaci multa cum laude Medicinam exercens.

6. VIR erat ex Lemniacensi agro, qui tametsi hermaphroditus esse dicebatur, tamen a muliere quæ se gravidam ab ipso factam ajebat, in judicium vocatus, non se defenderat, eamque dotaverat. Is cum sibi postea uxorem quæreret, a fratre autem, ab aliisque tanquam matrimonio minime aptus deferretur, & Medici proximæ Civitatis non ignobiles qui genitalia illius inspexerant, delationem confirmassent, repulsæ dolore incensus, litibusque cum fratre implicitus, ob has curas in adeo gravem incidit morbum, ut vivendi finem fecerit. CADAVERIS inspiciendi, non dissecandi, copia facta, scrotum, & testes sede, magnitudine, & forma omnino secundum naturam apparuere. In pene autem, qui cæteroquin nec parvus erat, neque in vivo flaccidus fuisse videbatur, hæc desiderabantur, ne sursum ad abdomen conversus, neve glande, quæ naturali erat magnitudine, & figura, prorsus fuisset imperforata, denique ne urethram insolita brevitate, & sede, & constitutione haberet. Neque enim ad glandem usque perveniebat, neque per inferiorem penis faciem, sed per dorsum, ferebatur, neque perfecti canalis, sed semicanalis in modum aperta, erat; ut canaliculorum meorum ostia quæ in opposito, ut solent, pariete cum esse non possent, in eo qui non deerat, statim oculis obvia fierent, quippe, quam in aliis sunt, ampliora; quibus inspectis, minus fuit mirum quod ajebant, hominem olim fuisse infectum gonorrhœa virulenta. Porro ejus semicanalis initio, quod reliqua parte erat latius, quædam imminebat, ut matri, aliisque mulierculis videri olim potuerat, vulva. Sed nullum ad hanc pertinebat foramen, nisi quod in semicanalis initium urinam ducebat, quam inter mingendum e semicanali exundare consuevisse, & sic aliqua sui parte conspurcare hominem, satis aliunde constabat; non item quid ejaculato semini accideret, cui per illud idem foramen in semicanalem erat transeundum. Et foramini quidem specillum indere, & in quoddam cavum introducere licebat, & conjicere, id cavum ad vesicam attinere; per dissectionem autem id quod conjiciebatur, & cætera perspicere, minime, ut dictum est, licuit.

7. Cum hæc Gianella narrasset quæ videre ipse in eo viro potuerat; tum de multo admirabiliore in quadam muliere genitalis ostii sede, cujus imaginem tantum conspexisset, rem autem pro certa, & testata a Lemniacensibus audivisset, narrare in hunc modum perrexit. Ante annos circiter quadraginta ancilla erat domi Patricii Veneti, qui Lemniaco præerat, conservo nupta; sed eam quam indicavimus, partem non eo quo debebat, loco, verum supra umbilicum habens, eamque angustam. Gravida tamen facta, cum parere non posset; Chirurgum accersivit, qui viam infanti, frustra exitum quærenti amplificaret: quod ita præstitit, ut ab ima ostii illius parte sectione ad os usque pubis producta; sive omnino ex imperitia, sicut ibi creditum est, sive potius quod non satis sibi nota, cæsarea, quam vocant, sectione uti

(*a*) Epist. 43. & alibi (*b*) Observ. Viscer. Abdom. labis Epicris. Obs. 1. (*c*) Obs. 3.
(*d*) in Obs. Anat. A. 1752. n. 5. & A. 1723. n. 7. (*e*) Epist. 45. (*f*) De Singulari Ovar. Morbo in Procemio, & §.19.
(*g*) Dissert. inscripta Gravidit. Appar. in Hist. & thes. 18. (*h*) De Mola scirrhosa in utero inverso extirpata.
(*i*) Epist. 45. n. 17. (*k*) Tratt. di tre Specie di Affez. Ister. e Ipocondr.
(*l*) Naturæ Morbi Hypochondr. &c. Investigat. P. 3. c. 1. (*m*) Epist. 46. n. 8.
(*n*) Thes. Anat. 3. n. 5. not. 1. & 2. & n. 22. not. 1. 2. 3.

uti in animo habuerit, infans, quod constat, servatus sit, & mater quoque post longam curationem tandem persanata. Quid vero huic postea acciderit, quoniam cum marito; neuter enim indigena erat; inde discessit, Lemniaci quidem ignoratur; at certe, quod unum ad hoc propositum satis est, ibi adhuc imago extat, quam mulieris Medicus reliquit, illius abdomen, sicut ante sectionem erat, fideliter repræsentans.

8. Nunc quando verba fieri de fœminis cœpta sunt, minus matrimonio idoneis; quæ ipse in duarum dissectione, non de sede quidem, sed de occlusione genitalium observaverim, continuo subjiciam.

9. MULIER annos nata septuaginta, jam diu propter asthmaticam affectionem in Nosocomio jacuerat; cum peripneumonia accessit, eamque sustulit circa medium Martium A. 1752. CADAVERIS macilenti pulmones detraxerat Mediavia, quos revera duros fuisse, affirmabat. Nonnullas vero alias Partes ego Studiosis Adolescentibus idem postea demonstravi, in Capite præsertim, & Genitalibus. Et in illo quidem nihil animadverti quod præter naturam esset, nisi tendinis Trochlearis musculi alterius oculi cum sua trochlea coalitum; ut retrorsum trahentis digitos musculus non sequeretur. In Partibus autem quæ generandi causa creatæ sunt, multo plura quam voluissem, deprehendi ab naturali constitutione prorsus aliena. Primum enim de Falloppianis tubis altera extremo suo fimbriato ita cum teste coaluerat, ut interpositum fimbriis osculum non appareret; altera autem illud osculum impervium habebat, suamque proximam partem immobilem propter alam vespertilionum, quæ ibi non, ut solet, latior, sed perangusta, tubam ad testem annectebat. Uteri parietes erant crassi, eorumque sectio vas sanguiferum, seu mavis sinum comprehensum intra ipsorum substantiam ostendit ad transversi pollicis longitudinem, diametro autem sesquilineam unciæ Bononiensis æquante: in eo sinu pauxillum concreti sanguinis vidimus. Interior uteri superficies tota erat levissime humida; in fundo, & in cervicis infima parte fusca, in reliqua autem albida: quæ cur hic memorem, infra dicam. Eadem infima cervicis pars erat equo angustior, & uteri osculum perparvum. Cum specillum per hoc vellem in vaginam demittere; obstaculum sensi impediens, ne infra osculum, nisi extrema sui parte, descenderet. Itaque per orificium vaginæ immittere specillum coactus sum. Verum ultra digituli transversi intervallum cum transire non posset; vaginam secundum longitudinem profunde incidi, ut, si cavum esset aliquod, in conspectum veniret. Cum frustra sic quærerem; tum non uno loco totam in transversum vaginam dissecui; sed nusquam apparuit cavum, & ne cavi vestigium quidem. Vagina tota; si initium, & finem exciperes; omnino erat solidi cylindri instar, ex substantia facti ubique pariter alba, & duriuscula; ut parietes, cum eo quod includebant, continuatos, ab hoc ipso internoscere non liceret. Cum hæc vaginæ acciderunt; nihil quidem, si exterius aspiceres, de sua diametro amisisse videbatur; sed longitudinis amiserat tantum, ut cum ab ejus orificio ad summum uterum intervallum esset digitorum transversorum octo; tres dumtaxat illa æquaret, quinque reliqui ad uterum attinerent, sic tamen, ut contra ac solet, cervix longior esset, quam fundus. Cæterum ipsa neque ullos qui introrsum exstarent, lacertos habuit. Frustra autem in ea, frustra in fundo, frustra in vaginæ, ubi obturata non erat, extremis; quorum inferius omni hymenis carebat vestigio; frustra denique in reliquo naturali ullius cicatricis indicia a nobis quæsita sunt.

10. Attamen hunc tantum vaginæ coalitum ab erosione, aut ab laceratione aliqua, aut nullo modo, aut negligenter curata, fuisse, credo, puta ab ultimo partu; nupta enim mulier fuerat, annisque antea non multis virum amiserat, quocum in matrimonio vivere; imo ne vivere quidem, sic clausa a primordiis vagina, potuisset. Quomodo enim censes, menstruum sanguinem, qui ab illiusmodi utero non scaturiisse florente ætate non videtur, intra ejus cavum sine pernicie mulieris potuisse retineri? Ego certe vix intelligerem, qui posset humor, ut perpaucus, & tenuis sit, quo secundum naturam, ut in hac quoque fœmina vidisse me, dixi, intus leviter madet uterus, huic labem non attulisse, nisi per lymphæ ductus, aut alia absorbentia vascula reveheretur. Sed hæc num sanguini quoque, & ea copia qua scimus in uteri cavum singulis mensibus influere, abducendo paria esse, existimabis? Quod vero de hac, idem ferme de muliere etiam altera ex te quæro, cujus tum fuerat in Gymnasio cadaver dissectum vix duobus ante mensibus, & hæc quæ sequuntur, a me adnotata.

11. ANUS in Nosocomio decesserat non ex alio; quantum apparebat, morbo, quam deficientium sensim virium; nec mirum in ea quæ annos exegerat nonaginta duos. CORPUS erat strigosissimum. Ex Abdomine duæ prominebant herniæ, altera in medio hypogastrio, quæ puelli caput æquabat, altera ad prioris latus dexterum. Utrique inerat pars intestini Ilei; minori vero pars omenti quoque: quæ nisi quod herniarum saccis adhærebant, nihil præterea habebant vitii. Ventriculus æquo inferior visus, an quod deorsum tractus fuisset ab illa omenti parte, herniæ, ut diximus, inclusa, an potius ab aliis caussis, & in his quadam glandula, ut a primo videbatur, prope lienem omento innexa, magnitudine, & forma ovi majoris columbini. Quam cum paulo attentius inspectarem, & lienem alterum esse, suspicarer; suspicionem luculenter confirmavit dissectio, & cum proximo liene collatio; eadem enim prorsus utriusque structura, & substantia fuit. Minorem crassiuscula omenti adibant sanguifera vasa. Majoris arteria erat Magna; sed vix levissime flexuosa, neque in tanta ætate duri quidquam habebat; ut neque, si Iliacas excipias, aliæ, quascunque examinavi, arteriæ aliquid ossei habuere, neque cordis valvulæ; tametsi quæ Aortæ præficiuntur, contractiores erant, & nonnihil vitiatæ. Erat tamen, quantus quantus in ventre est, ipsius Aortæ truncus ad ossificationem dispositus, quippe superficie ubique propemodum tum albis maculis, tum inæqualitatibus quibusdam distincta, idque interius. Præterea autem idem truncus hoc habebat insoliti, quod statim infra Emulgentes se ad tractum inflectebat duorum, aut trium digitorum: quæ inflexio vertebris imputari non poterat, ut quas recte positas, & bene se habentes videbam. Sed ad viscera ut redeam; Mesaræi glandulæ neque exiguæ erant, neque duræ, neque atro, exterius saltem, colore, sed rubello: Vermiformis Appendicula duobus transversis digitis brevior, & tenuissima, & omnino solida, ut nunquam cavi aliquid habuisse videretur: jecur autem num semper fuisset sanum, facile dubitasses. Lobus enim dexter qua jam sinistro propior erat, & unde se præter morem extendere deorsum pergebat, faciem convexam ostendebat nec lævem, & subalbam, quam si ibi ad aliquam profunditatem secares; eundem colorem, substantiam autem inveniebas accedentem ad ligamenti naturam. Reliquum est, ut de Genitalibus, quemadmodum pollicitus sum, dicam. Tuba utraque ita suo quæque cum ovario connata erat, ut neutrius fimbriæ, nedum osculum, quod inter eas est, apparerent. Intra ovaria autem erant hydatides. Uteri fundus cum sectus esset: in medio posterioris faciei conspecta est altiuscula subrotunda excrescentia, quæ a primo quasi ex vesiculis facta videbatur; secta autem, ex solida uteri substantia constare inventa est. Cum specillum a fundo vellem in vaginam transmittere, nec possem; cervicem incidi, comperique hujus infimæ partis ad brevissimum tractum, sed & osculi ipsius uterini parietes sic inter se coaluisse, ut nullus, nisi forte aliquis tenuissimus, transitus superesset.

12. Coalitus hosce a difficili partu laceratione, ut dixi (*o*), aliqua relicta, facile induci posse, illud fortasse comprobat; quod in utraque muliere tubarum occlu-

(*o*) n. 10.

occlusio, & cum ovariis concretio reperta est. Abrahamus enim Cyprianus (p) ad eundem modum, sicut adjecto quoque Iconismo (q) ostendit, tubas se habuisse, animadvertit in fœmina quæ ex partus quarti difficultate, multoque etiam magis ex imperitæ obstetricis violentissima tractatione cum in gravissimam uteri, & huic annexarum illarum Partium inflammationem, ut indicabant acerbissimi ventris, & præcipue circa lumbos dolores conjecta esset, & vix tandem evasisset, de fœcunda sterilis quo ad vixit, vixit autem annos decem, facta erat. Sed hæc, eadem, aut alia simili de causa mulieribus, atque utinam paucis, accidunt quæ per se fœcundæ fuerant, & porro essent. Nonnullis tamen viarum quæ sunt ad gignendum necessariæ, occlusiones, aut impedimenta a primordiis esse, constat, neque abditarum tantum, sed earum etiam quæ visui, aut tactui obviæ sunt, ut alias (r) commemoravimus. Hujusque generis ex Cl. Boehmero quoque (s) exemplum duplex habebis. Qui ut Virginem dissecuit quæ muliebri prorsus carebat orificio, cum cicatricis vestigium appareret nullum, sic & Mulierem incidens, cui maritus nunquam potuerat conjugale præstare officium, apertum quidem genitalis ostium invenit; sed unius loco vaginas duas, ad bipartitum, ut in vaccis, ovibusque, uterum pertinentes, adeo quantum intelligere licet, angustas, ut neutra viro excipiendo par esset. Sed ex his inspicienti, aut tangenti non occultis sive occlusionibus, sive impedimentis sunt quæ tolli possint, & quæ non possint. Tolli enim facile possunt quæ in membrana, vaginæ orificio prætensa, consistunt, aut in ejusmodi quasi institis per quarum unam in Virguncula colligatos inter se, quemadmodum ad te scripsi (t), vaginæ parietes offendi. Quæ vero ejusmodi sint qualia in nupta illa ex Boehmero indicabam modo, quis tollat?

13. Adventitii autem coalitus, aut occlusionis causam non ab laceratione dumtaxat, aut ab inflammatione, sed ab erosione quoque esse posse, tum supra, tum alibi a me agnitum est, sive erosio luem Veneream, sive uteri fluorem consequatur. Ab hoc enim prægresso vel in Virginibus integerrimis, qualis erat illa cujus tibi dissectionem scripsi Epistola XLVI. (u) licere, credo, siquis forte velit, membranulam subalbam repetere, quæ infimam cervicis partem, uteri osculo proximam, occludebat. Sed is fluor ex acrioribus sit, oportet; non ex frequentioribus illis de quibus meas plures Observationes ad te misi Epistola XLVII. Cum iis conjungere poteris quam subjicio, quamvis ob alia, quæ continet, majoris momenti, libentius misissem eo tempore, si jam tunc habuissem, quo Epistolas scripsi LX. LXII. LXIII.

14. FOEMINAM annos natam circiter sexaginta apoplexia confecerat intra quatuor, haud amplius, dies. Quorum tres cum domi exegisset, quarto denique in Nosocomium intulerunt jam toto corpore ab suo morbo adeo oppressam, ut indicium aliquod gravioris in latere sinistro resolutionis peti non potuerit, nisi a vena quæ domi secta a dextris fuerat. Anatomen in Gymnasio tunc docebam ea frigidissima tempestate quæ sub Januarii finem A. 1758. permolesta omnibus esse pergebat, illucque cadaver est importatum, cujus ut plerasque antea partes, sic præsertim cerebrum dissectum est, idque octavo circiter a morte die, cum adesset Cl. Vir. Caldanius qui Bononia huc venire, meisque omnibus ejus anni Publicis Exercitationibus pro sua erga me humanitate interesse voluit.

CALVARIA cum meninge Crassa arcte adeo cohærebat, ut sine validissimis conatibus avelli non potuerit. Per meningem Tenuem vasa erant sanguine distenta. Substantia cerebri exsucca erat, & dura, vi, opinor, summi frigoris, qua certe cruentum serum, quod multum in sinistro Laterali ventriculo offendimus, conglaciaverat, in plurimasque lamellas concreverat. Porro etsi in posteriore ejusdem ventriculi extremo aliquantum sanguinis erat nigri, concreti, & durioris, ibique ventriculi basis videbatur quasi in cavum subsedisse quod eum sanguinem contineret; tamen ea seri quam dixi, copia eum extitisse e tam pauco sanguine non posset; conjeci, & ipsum, & maximam seri illius partem per disruptum Lucidum septum in ventriculum sinistrum ex dextero transiisse. Nec me conjectura fefellit. Aperto enim dextero, nihil seri, nisi aliquid forte erat in extremo anteriore, tantum vero sanguinis conspectum est, qualem in sinistro descripsi, atri, concreti, imo eam quam gelu inducit, duritiam nacti, ut hunc ventriculum totum dilatatum plurimum, cerebri substantia non ad basim tantum, sed etiam in externo latere vehementer extenuata, viderimus. Nihil autem in cerebello, nihil in medullæ Oblongatæ facie exteriore vitii apparuit. Sed quod erat in basis ventriculorum, dexteri præsertim, facie interiore quantum, quale, & quibus potissimum in illius esset partibus cum propter sanguinis magnam effusionem, tum propter conglaciationis præcipue effectus, satis discernere non potui. Thorax, qui antea apertus fuerat, bina, ut alias videram, pro uno qua Cava trajicitur vena, in diaphragmate ostendit foramina. In pingui autem corde, quale & reliquum corpus sic satis fuit, parvas osseas squamulas animadverti ad valvulas Aortæ subjectas, & ad proximam ejusdem arteriæ faciem interiorem, neque ibi dumtaxat, sed & passim in trunco reliquo. Imo qua parte desinebat ejus arcus; quæ pars, & arcus ipse erant dilatata; conspiciebatur insuper, quædam superficiei inæqualitas, colorque alius. Ventrem autem dissecantibus in ejusdem arteriæ trunco tum lamellæ osseæ, tum superficiei inæqualitates occurrebant majores, quin etiam passim erosionum sanguinolentarum species: quæ omnia & per Iliacas propagari conspeximus. Sed & Crurales qua per femina descendebant, rigidiores erant, & intra sinum poplitis, quod in una saltem animadverti, osseæ. Nec in altera certe Carotide bracteolæ osseæ defuerant, nec in Spermaticis ipsis arteriis durities, quæ inchoatam ossificationem indicabat. Muliebri denique Fluori, unde occasio extitit hanc ad te Observationem his Litteris mittendi, fœminam laborasse, non pauca indicavit crassa, & ex albo ad cinereum vergens materia, qua cervix uteri, & proxima vaginæ pars fœdabantur. Infimam autem hujus partem, ipsumque orificium, quod erat amplissimum, hujusque inferiorem viciniam cum rubere vidissem; inde propterea ad superiora scalpello pergens, tum materiam illam conspexi, tum osculum uteri, cervicemque ambo æque latissima. Per uterini autem fundi interiorem superficiem, quæ erat cæteroquin lævis, transpexi sanguifera vascula nec pauca, & conferta, & nulla certa norma disposita, quæ, subtus appressis digitis, a sanguine intumescebant quasi erupturo, non secus atque in iis videre solitus sum quæ nuper in menstruis fuerint.

15. Haud absimilem vasculorum constitutionem is, puto, videret qui narium interiorem membranam inspiceret coryza affectam; cum hac enim affectione uteri fluorem istiusmodi convenire; Medicos agnovisse veteres, nedum recentiores, a me satis alibi (x) scriptum est. Satis etiam de cæteris scripsi quæ in hac quoque sunt dissectione animadversa ad Apoplexiæ Sanguineæ, & Hemiplexiæ causas attinentia. Quin alias (y) tibi effectus etiam gelidissimæ tempestatis significant intra cadaveris cranium a me deprehensos; quibuscum postquam hosce alios contuleris, tempestate minus aliquanto frigida adnotatos, utrosque autem cum dissectione, a Cl. Lipsiensi Professore Quelmalzio (z) in sene habita, quem mense Januario iter habentem frigus vehemens extinxerat; miraberis, huic in cerebri ventriculis lympham dumtaxat *viscidam*, non gelu concretam, fuisse: nam etsi blando calore fotum antea cadaver fuerat; tamen cum in priore quoque illo nostro id vel magis factum esset, non propterea illud quod in ventriculis iisdem concreverat, serum est regelatum, nec sane ille a nobis dissectus senex, aut hæc anus vi frigoris in itinere oppressi fuerant, sed in Nosocomii lectulis uterque mortui;

(p) Epist. ad Millington. (q) Tab. 1. (r) Epist. 46. n. 11. & seqq.
(s) Vid. Act. Erud. Lips. A. 1758. M. Januar. (t) Epist. 50. n. 51. & seq. (u) n. 17. (x) Epist. 47. n. 12.
(y) Epist. 13. n. 15. (z) Progr. quo frigoris acrioris in corp. hum. effectus expend.

tui; ut credere debeam, vel frigus quod interemit Quelmalzii senem, non acre adeo, ut tunc nostrum, fuisse, vel potius cadaver illud multo citius quam nostra quæ in aperto jacuerant, in tepidum locum esse translatum. Quod vero ad vitia arteriarum attinet, in anu eadem animadversa, meminisse potes, quot in cadaveribus viderim, & quot inde repetierim circumitionis sanguinis detrimenta (*a*). Ea autem vitia cum hic in arteriis magis fuerint inferioribus, minusque propterea sanguis posset per has facile moveri, tanto majori copia crederem in superiores compulsum, intra anus cerebrum effusum fuisse. Cum vero animadverteris, quo longius a corde arteriæ descendebant, eo lamellas osseas habuisse majores; noli statim cum iis facere, qui Boerhaavio id objiciunt, a validiori, qualis propius cor est, sanguinis impulsu deducenti arteriarum ossificationem, eorum memor quæ responderi posse, non uno loco indicavimus. Neque enim semel idem quod in muliere ista, vidimus; tametsi nunquam in tot arteriis, in quot Cl. Buchwaldio (*b*) videre contigit. Qui cum in decrepito sene arteriam Magnam a corde ad curvaturam ferme totam, cartilagini dumtaxat haud multum dissimilem, inde vero per universum propemodum corpus suis cum ramis osseam factam deprehenderet, singulare illud animadvertit, *quod extremitatum arteriæ, quo magis ad manus, & pedes accedebant, eo magis ossificatæ fuerant*. Cujus senis incommoda, & mortis genus utinam sic addere potuisset, ut ejusmodi constitutionum signa aliqua per conjecturam attigit in adjuncta Ætiologia (*c*).

16. Nunc ab his sexus utriusque communibus morbis, ad fœminarum proprios esset redeundum, nisi de ipsis longissima illa Epistola XLVIII. tot scripsissem, ut vix de infelici aut uteri gestatione, aut partu sive quod ad matrem, sive quod ad fœtum attinet, hæc habeam adjicienda. Et de gestatione quidem; ut omittam, me non pœnitere eorum quæ attigi super vi maternæ imaginationis in fœtum, postquam in quædam incidi quæ a Viris Doctissimis prodierunt, nihil magis ostendentia, quam ne ingeniis quidem excellentibus licere in quibusdam exemplis quæ neque possunt negari, neque intelligi, aliter explicandis difficultates effugere, quin se in majores, si quæ ex propositis consequerentur explicationibus, spectare velis, plane conjiciant; ut igitur hæc omittam; inter Boehmeri, quas sæpius, meritoque laudavi, Observationes (*d*) præter alias ad affectionem hypochondriaco-hystericam, ad ovarii hydropem, ad infantem cum hydrorachitide natum pertinentes, unam legas, huc maxime spectantem, qua numerum augeas fœtuum in Falloppii tuba deprehensorum. Infelicis autem partus, aut puerperii Observationes Cl. Kierlingius (*e*) protulit duas, quas, ut illas, Sepulchreto addas. Altera puerperæ est, quam nono a partu die inflammatio uteri extinxit. Altera autem parturientis, cui gemini infantes vitam, ut sibi quoque, ademerunt. Mihi vero nullam, quæ huc attineat, habere contigit præter unam, quæ tibi, qualis qualis est, describetur eo libentius, quod alias (*f*) id fortasse me facturum promisi.

17. FOETUM, aliunde advectum, eumque fœminei sexus, studiosi Juvenes ad me attulerant, ut in Nosocomio dissecarem, circa medium Martium A. 1751. Qui illis dederat, novimestrem esse, dixerat, duas vixisse horas, ejusque morti parentis mortem paulo post successisse, quo morbi genere, sibi ignotum, at certe ante biduum hæc accidisse. Quæ ultima fuisse poterant vera: num autem & priora, vehementer dubitavi; nam corporis universi magnitudo non paulo minorem, funiculus autem umbilicalis non obligatus aliud videbantur ostendere, ea vero quæ dissecando offendimus insuper confirmare. THORACE enim aperto, pulmones ex rubro maxime fuscos inveni, eorumque partes, aquæ impositas, ruere ad fundum statim, conspexi. Abdomine recluso, plurimus sanguis occurrit in ventris caveam effusus. Quo exhausto, abstersoque, nullum apparuit intestinum; si Rectum, & partem aliquam excipias Coli, cum illo continuatam, sed neque mesaræum; neque mesocoli pars maxima usquam conspiciebatur. Tunc jecinoris cum totam convexam faciem diaphragmatis, & proximis abdominis musculis adhærentem, alteram autem, sive cavam, non parum inæqualem animadverterem; ratus quod erat, sub hac quidquid intestinorum, & mesenterii deesse videbatur, coercitum deprehendi, obtectumque membrana crassiuscula, tenaci, & quibusdam quasi arenulis aspera, cum ea jecinoris facie connexa. Eadem facies non exiguum ad spatium erosa, aut lacerata, unde tantum sanguinis in ventrem effluxisset, monstravit. Et nihilominus de mox secta ad diaphragma vena Cava sanguis profluxit multus, isque ater, qualis & in ventre effusus, & in vasis totius corporis fuit. Mitto cætera quæ hujus loci non sunt, quippe secundum naturam in hoc fœtu a me demonstrata, illud unum memorans, cum in quibusdam superioribus intestinis meconium esset, in Recto non fuisse: quæ res, & viscerum parvitas, reliquo corpusculo respondens, novimestrem fœtum non fuisse, confirmabat, juncta præsertim cum majori partium mollitie, quod siqua in alia, certe in cerebro maxime fuit. Cranium enim cum aperuissem, cerebri, & cerebelli substantiam vidimus tanquam *gelatinæ* cujusdam in modum ferme diffluentem. Cæterum nullus toto corpore fœtor, nullum putredinis indicium animadversum est. Membranæ autem omnes scalpello, & unguibus, si discerpere forte velles, præter modum renitebantur.

18. Qui ea quæ præcesserant, aut comitata fuerant partum, pro certo sciret, aut etiam placentam examinasset, eorum quæ in hoc fœtu vidimus, non omnium, sed nonnullorum, & effusionis præsertim sanguinis causam, fortasse posset conjicere. Cujus, & ex lacerato quidem jecinore, sanguinis in fœtu effusionis mentionem alias (*g*) a me tibi factam fuisse, memineris. Sed jam ad longe aliud morborum genus est transeundum. Vale.

EPI-

(*a*) Epist. 26. n. 32. (*b*) Obs. Quadrig. Obs. 3. (*c*) §. 13. (*d*) Vid. Act. Lips. A. 1758. M. Januar.
(*e*) Dissert. de Utero post partum inflamm. §. 14. & 6. (*f*) Epist. 39. n. 28. (*g*) Epist. 48. n. 19. & seqq.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXVIII.

De Febribus quædam; de Tumoribus autem plura adjiciuntur.

POST Epiſtolam XLVIII. quæ de Morbis Ventris ultima fuerat, cæterarum quas deinceps ad te dederamus, argumenta ad eos Morbos ſpectabant, qui aut in totis corporibus ſunt, aut ſi in partibus, Chirurgum magis, quam Clinicum, poſtulant. Nunc igitur ordinem quem tunc ſequebamur, conſervaturi, a Febribus initium, & a Tumoribus repetemus, de primis quidem perpauca, de alteris autem aliquanto plura verba facientes.

2. Quod ad Febres attinet, cum per alium ipſis adjunctum morbum noceant potiſſimum, atque interficiant, imo etiam ſæpe ab ipſo oriantur, & conſerventur; facile intelligis, quanti referat adjuncti hujus morbi ſedem, naturamque cognoſcere. Verum ſicuti diſſectio interdum ſub oculos utramque hanc ponit, ut viſcerum inflammationem, aut ulcus aliquod; ita haud raro neutram oſtendit, cujus rei exempla obvia ſunt, & nos cum de Febribus ad te ſcriberemus (*a*), eorum quædam ex Valſalvæ ſchedis produximus. Quod tunc magis dolendum eſt, quando in iis febribus, ut ſæpenumero, contingit, quæ & pernicioſiores ſunt, & plures eodem tempore invadunt, malignis videlicet, ac epidemicis. Neque enim tunc febrem impugnare tanti intereſt, quanti adjunctam illam malignam vim, &, quod difficultatem maxime auget, in ſingulis propemodum Conſtitutionibus peculiarem. Et certe niſi adverſus hanc potiſſimum pugnes; idem agis, ac ſi febrem, viperæ morſu natam, remediis vincere antifebrilibus, neglecto veneno, conareris; ut exemplo eodem utar quo Cl. Queſnayum uſum eſſe, intelligo ex Hiſtoria Regiæ Scientiarum Academiæ Pariſienſis (*b*). Quo magis Dei O. M. Providentiæ agendæ ſunt gratiæ, quod in ſumma rei tum obſcuritate, tum varietate remedium obtulit, cujus etſi obſcurus ſit verus agendi modus, vires tamen in quibuſdam ſaltem pernicioſis febribus abigendis experientia comprobavit, corticem dico Peruvianum. Qui, tametſi earum febrium aliæ alia cum malignitate, quantum externæ cauſæ, & ſymptomata ſignificant, conjunctæ eſſe videantur, has, illaſque pariter, variamque ipſarum poteſt malignitatem pervincere, quemadmodum nos & noſtræ, & aliorum Obſervationes docuerunt. Nec vero ſalubri corticis efficaciæ repugnat materia quæ aut ad cutem, aut ad articulos ejici e ſanguine cœpta ſit, inde autem introrſum vi frigoris externi repulſa. Perſanavit enim cortex Cardinalem Eminentiſſimum qui poſt id in maligniſſimam inciderat febrim, ut fuſe ad te alias (*c*) ſcripſi, & perſanavit quoque Famigeratiſſimum Virum Hallerum, quem ab ſic repulſa podagra febris vehementiſſima cum eryſipelate pariter faciei pene oppreſſerat, ut ipſe narrat in iis quæ ad CLII. Diſputationem adnotavit ex illis quas ab ſe collectas boni publici ſtudio edidit *ad Morborum Hiſtoriam, & Curationem facientes*. Scilicet non tam hæc, quam illud quod tunc diximus, attendendum eſt, an periodicæ ſint febres, id eſt intermiſſionem, aut remiſſionem ſaltem habere conſueverint, ut per tempeſtivum, ac juſtum uſum corticis ſperare liceat, ipſas, adjunctamque iis malignitatem abactum iri. Neque enim dumtaxat quod febrile eſt; ſed & illud quod non eſt, etiamſi abſque manifeſta febre ſit, quamquam tunc non fere ſemper, abigit cortex, dummodo periodice id recurrat: quod cum alias (*d*) obſervatum jam eſſe, ſcripſimus, tum recentiore, & luculentiore Stephani Weſzpremi (*e*) Obſervatione confirmare nunc poſſemus eodem remedio pervictæ æque atrocis, ac pertinacis hemicraniæ, binas jam hebdomadas quarta quaque hora exacerbatæ, nec niſi poſt horas duas remiſſæ. Quod ſi hæc Obſervatio ut A. 1756. & habita, & edita eſt, ita ante hos annos quinquaginta extare potuiſſet, cum acerbiſſimam hemicraniam illam (*f*), quotidie mane hora eadem revertentem, variis, & pluribus præſcriptis auxiliis vix tandem profligavi; nullo certe libentius, & felicius quoque fortaſſis, quam hoc, uſus eſſem, quantumvis rationem qua opituletur ignoraſſem.

3. Atque utinam febres malignæ, & epidemicæ, de quibus dicere cœperamus, eſſent omnes periodicæ, ut fere omnes cum varia, & obſcura vi malignitatis conjunctæ ſunt; haberemus in illo cortice medicamentum, quod etſi quomodo agat, neſciremus, non ſine ſpe tamen poſſemus experiri. At ſynochæ perſæpe ſunt, & quæ, ſi eorum quos ſuſtulerunt, corpora diſſeces, aut nihil, ut initio dixi, oſtendunt quod peculiarem præcipui morbi ſedem, naturamque patefaciat, aut viſcerum graves quidem, & manifeſtas læſiones oſtendunt, ſed quas ſi cum iis conferas quæ ſunt in ægrotantibus obſervata, facile intelligas ab latente alio præcipuo morbo fuiſſe productas. Scilicet febris, exempli gratia, viſcerum inflammatoria videnda exhibet in cadaveribus viſcera inflammata, ſive benigna fuerit, ſive maligna; at in ægrotantibus, ſi benigna ſit, repetitis miſſionibus ſanguinis levatur; ſi maligna, deterior fit, & citius occidit. Diſcriminis cauſa eſt præcipuus alter adjunctus morbus, ut in Rothomagenſi illa febri, a Cl. Malovinio (*g*) deſcripta, quæ ſub finem A. 1753. plures brevi tempore ibi interemit. Ob malignam enim materiæ acrimoniam, ventriculum, & inteſtina irritantem, inflammatio demum illa fiebat, quæ in iis viſceribus, jam in gangrænam degenerans, reperta eſt, reliquis internis illæſis partibus, & præſertim capitis, quod dolore alioquin, per conſenſum videlicet, in dies creſcente, & delirio vexatum fuerat. Sapienter igitur, atque utiliter Medicorum Rothomagenſium Collegium, non attendendam tunc inflammationem ſtatuit, quæ aut nulla initio erat, aut ex accidenti in progreſſu naſcebatur; ſed materiæ acerrimæ e primis viis educendæ eſſe operam dandam; ab hac enim, ſi intus relinqueretur, irritationem permanentem multo magis, quam tranſeuntem ab evacuantibus præſertim mitioribus eſſe timendam. Recte autem facies, ſi ad Sepulchretum addideris quæ in illis ſint cadaveribus deprehenſa, & quæ in aliis etiam, cum epidemicæ aliæ febres graſſarentur, quorum alicujus diſſectionem apud eundem Auctorem invenies, item quæ dum peſtilentiæ hoc ſæculo aut homines, aut, quod multo ſæpius, & multo pluribus locis accidit, boves invaſerant. Extant enim horum extiſpicia tum ab noſtratibus, tum ab exterarum Nationum Medicis litterarum memoriæ commiſſa. Nunquam tamen non cogitabis, quæ in viſceribus ſive inflammationes, ſive gangrænæ, ſive alia diſſecantibus ſe obtulere, effectum potius præcipui latentis morbi, quam morbum ipſum, facile fuiſſe. Quin aliqua in iis diſſectionibus tanquam præter

(*a*) Epiſt. 49. n. 2. & n. 12. & ſeqq. (*b*) A. 1753. (*c*) Epiſt. 49. n. 30. & ſeq.
(*d*) Ibid. n. 29. in fin. (*e*) Obſerv. Med. 4. (*f*) Epiſt. 1. n. 11.
(*g*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1753.

ter naturam proposita, secundum consuetas naturæ leges fortasse esse potuisse, ut puta cum in bobus, lue enectis, passim videbis adnotatam nimiam vesiculæ fellis plenitudinem, imo ab nonnullis pro causa habitam dysenteriæ quæ boves cruciaverat, & inflammationis, sphaceliqne intestinorum, quo videlicet tanto majorem copiam immisisset erodentis bilis, quanto ipsa hac magis referta erat. Vix unus, quod sciam, Mauchartus (*h*) rem aliter explicari posse, censuit, sive non tam bile quam aeris, in putrescente bile se expandentis, particulis distendi vesiculam, conjiciendo, sive, quando istam aeris expansionem *aliquoties* (non semper) observatam esse, dicit, ponendo, ab Duodeni intestini tunicis inflammatione tumentibus, aut spasmodice, constrictis, aut etiam flatuum expansione compressis, liberum, plenioremque influxum bilis in id intestinum prohiberi per Communis ductus extremam partem ob eas causas contractam, unde illa in vesiculam uberius tum regurgitando, tum influendo divertat, sicque hanc distendat, præsertim (id quod addere poterat) cum multiplex per hepaticysticos ductus sit in bovinam vesiculam aperta via. Mihi vero antequam Mauchartum legerem, in mentem venerat causa alia dubitandi, facilior fortasse, & cum frequentiori lege naturalis consuetudinis valde conveniens. Cum enim bilis e vesicula pleniorem effluxum natura opportune eo tempore instituerit, cum ventriculus, proximave intestina alimentis referta, tumore ipsa suo vesiculam urgent; boves autem a primis usque contractæ luis diebus alimenta omnia aversentur, consequi hinc, cogitabam, ut numquam compressa vesicula longe majorem quam alias soleat, influentis jugiter bilis copiam retineat, ab eaque præter modum expandatur. Quam dubitandi rationem, qualis ea cunque sit, cum in Theatro Anatomico proposuissem, non displicuisse iis qui me audiebant, & nominatim Professori Clarissimo, meique, dum viveret, amantissimo Carolo Gianellæ, ex edita ejus Dissertatione (*i*) cognovi.

4. Tumorum autem; de his enim post Febres ad te scripseram; & sedes, & natura cum sæpius per se, tum plane per dissectionem patent; ut sine dubitatione referre in Sepulchretum possis quæ ab diligenti Observatore J. Alb. Henr. Reimaro in perutili Dissertatione de Tumore Ligamentorum, Fungo Articulorum dicto, proposita sunt, & commemorata. Nec ejus dumtaxat Tumoris Ligamentorum circa articulos, quanquam ejus potissimum; sed aliorum quoque Observationes in illa invenies, qui ad juncturas pariter, genuum præsertim, occurrerunt, ut puta aut ab acri humore (*k*) in cavo articuli acervato, & ossa, aut cartilagines erodente, hasve (*l*) in aliam substantiam mutante, tumidasque faciente, aut a mucilaginosis glandulis (*m*) tumentibus, earumque & ossium læsionibus occasionem præbentibus, & vicissim ab eorum imminuta pressione causam magis intumescendi accipientibus. Omitto alia, quæ cum his reperies, exempla, suis quæque signis quo ad ejus fieri potest, distincta; ut desiderium moveant legendi cætera, quæ angustiis temporis exclusus, adjicere non potuit, nominatim de articulorum hydrope (*n*), cujus proposuerat notas. Sed & signorum causas ex iis quæ per dissectiones conspiciuntur, dilucide explicat, ut ginglii (*o*) rotunditatem, mobilitatem, & a casu, vel ab ictu de industria inflicto discussionem, &, ne plura memorem, ossium in Spina Ventosa expansionem (*p*), cujus morbi Observatio, & sectio producitur eo notabilior quod non pueri, sed hominis quatuor & viginti annos nati tibiam invaserat.

Porro expansorum ossium alias & Observationes, & dissectiones alibi reperies quas Sepulchreto addas. Nam præter eas quas sæpius sibi occurrisse, indicat Abrahamus Cyprianus (*q*), extat altera fuse descripta, & pertractata a Frid. Jac. Tittmanno (*r*). Quæ autem commemoravimus expansionum ossium exempla, aliaque cum leges; facile animadvertes, eas deberi copiæ pravi humoris intra ossa redundantis, urgentisque extrorsum horum parietes, non difficile cedentes, ubi osseas fibras, laminasque interiores humor idem molliverit, aut sic eroserit, dissolveritque, ut jam perpaucæ exteriores laminæ reliquæ sint. Utrolibet enim modo os duritiem amittit suam. Cujus mutationis complures historias indicatas videbis a Cl. Morando (*s*), ubi admirabilem illam proponit, quam ipse vidit. Lege sis eandem, atque alteram quæ paucis post illam annis se obtulit Egregio Lipsiensi Professori Ludwigio (*t*). Videbis in hac alia ossa tam mollia facta, ut leviori digiti impressioni cederent, alia lamina externa adeo extenuata, ut subjectæ cellulæ transpici possent; in illa vero eandem externam laminam redactam alicubi ad formam vaginæ membraneæ in ipsis femoris, & tibiæ ossibus, solida eorum substantia dissoluta, & in sanguinis alveum ut videbatur, relata, & per lotii vias ejecta; hujus enim sedimentum mirifica erat copia, & tunc majori, cum pejus membra se habebant, natura autem peculiari, album videlicet, terreum, cretaceum, & per acetum, aliave acida solubile, cujusmodi humoribus injecta ossa emolliri, constat (*u*). Hæc cum perleges; fortasse tibi Observationis Zelleri (*x*) veniet in mentem. *Acor* enim, *qui expirabat ex abdomine aperto* undecennis pueri, *insignis admodum atque penetrantissimus fuit*; erat autem is puer rachiticus, ejusque *ossa adeo mollia, ut tibiam incurvatam, aliaque facili levique opera scalpello discindere potuerit*. Quapropter minus mirum fuit, quod, ut rachitici solent, circa articulos haberet nodos, hosque *insignes* eo in loco ubi sternum jungitur costis, utroque in latere, qui *discissi, isti pariter sanguinem stillarunt*. Credibile autem est, pravo eodem humore quo fibræ osseæ emolliuntur, aut dissolvuntur, vascula erodi quæ sanguinem vehunt, & hoc effuso medullare oleum reddere sanguinolentum, qualis & is erat humor quem intra ossa de quibus diximus, invenit Morandus; grumis autem sanguineis refertam medullam in quibusdam suorum offendit Ludwigius; qui in aliis eorum *vix congelatam, sed maxime mollem & fere fluidam* deprehendit, imo *fluidam & quasi aquosam*. Quod hic memoro, ut cum medullari illo oleo conferas, quod tibi alias (*y*) a me animadversum descripsi intra virilis tibiæ exostosim, & caveam quoque ejusdem ossis, exostosi respondentem, liquidum adeo & multum, nisi enim multum sit, urgere extrorsum emollitas ossium laminas non potest, ut tunc, & paulo ante etiam diximus. Itaque in Morandi Observatione femoris os ad trochanterem externum, & fibulæ extrema facta erant crassiora, tum calvariæ crassitudo duplo erat major, quam secundum naturam; sanguine autem, qui erat inter utramque ejus tabulam per non brevem compressionem expresso, magna tenuitas tantæ illi successit crassitudini. Hæc igitur ad illa potes adjicere, quæ eo tempore de ossium tumoribus ad te scripsi (*z*), & de eorum emollitione (*a*); sic enim alia magis confirmari, intelliges, alia autem in aliis posse interdum aliquanto aliter & se habere, & explicari.

5. Nunc age ab durissimarum partium tumoribus ad mollissimæ, nempe ad Membranæ Adiposæ Tumores transeamus. Quorum mihi interea præter alias (*b*) indicatos, duo alii obtigerunt perlustrandi.

6. ANUS

(*h*) Disput. de Lue Vaccar. Tubingensi §. 18. (*i*) Dissert. inscripta, Non semper ex cadaverum sectione &c.
(*k*) §. 48. (*l*) §. 58. (*m*) §. 50. (*n*) §. 46. (*o*) §. 65. (*p*) §. 62.
(*q*) Epist. ad Millington. (*r*) Dissert. Osteo-Steatom. Cas. rarior. &c.
(*s*) Mem. de l' Acad. R. des Sc. A. 1753. (*t*) Progr. Observ. in cadav. cujus ossa emollita erant, propon.
(*u*) Vid. Epist. 58. n. 7. (*x*) Disput. de Morbis ex structura glandular. c. 2. n. 15.
(*y*) Epist. 50. n. 60. (*z*) Ibid. n. 57. & seqq. (*a*) Vid. etiam Epist. 58. n. 6. & seqq.
(*b*) Epist. 50. n. 22. & seq.

6. ANUS in Nosocomio decesserat, cum tempus instaret Publicæ Anatomes inchoandæ A. 1755. Cadaver, ob meliorum inopiam, in Gymnasium illatum cum inspicerem, nec aliud de ea muliere constaret, nisi sensim esse mortuam; animadverti; ut alia omittam, & in his ungues ex pollice utriusque pedis in corniculi modum excrescentes, quod se utrinque pariter supra duos, tresve ex proximis digitis contorquebat; animadverti, inquam, ex femoris sinistri anteriore, & media secundum longitudinem parte protuberantem hemisphæricum tumorem, cujus diameter digitos transversos duos superabat, mollemque adeo, ut pro meliceride posset imponere. Cutis erat ibi reliquæ concolor, in qua nihil usquam erat icterici; sed levis tantummodo scabies. Quid, & quomodo contineret tumor, dicam, cum ea quæ ex viscerum inspectione adnotata sunt, indicavero. VENTER laxa intestina habuit, & in his Rectum, ab introrsum tumentibus hæmorrhoidibus male habitum: lienem aliquanto majorem æquo: in hepatis vesicula bilem subflavam, in eaque calculum sphæræ forma, magnitudine avellanam quamvis maximam excedentem, colore nigrum, sed crassiusculis quasi punctis exterius distinctum ex albo flavis quorum unum prominebat. Intelligis, cur mulierem icterico non fuisse colore, supra adnotaverim: itaque hanc poteris ad tot alias addere Observationes, a me olim (c) tibi memoratas. Et ne cætera de hoc calculo animadversa desideres; sic habeto, statim atque extraximus, in aquam mediocriter calentem conjectum, illico fundum petiisse, indeque receptum, & mox leniter summæ aquæ impositum, statim iterum subsedisse. Cum vero sepositum inspicerem illo ipso die, & magna ex parte in plurima nigra frusta per se abiisse, viderem, hæc autem, chartæ inclusa, quadragesimo circiter post die rursus in manus sumerem, & plura ex parvulis, unum autem omnium maximum in summo aquæ ponerem; omnia primum innatarunt; sed ne sexagesima quidem adhuc exacta horæ parte ad fundum descendit illud maximum, quod paulo post cætera sunt consecuta. Extractum porro, & statim aquæ impositum, statim subsedit. Unum vero, aut alterum ex iis quæ aquæ non immiseram, cum flammulæ admovissem, flammam quidem conceperunt; sed non retinuerunt, nec liquata sunt, & quod plumæ combustæ, oluerunt. Sed alia accipe, in altero ovario, in tubis, uteroque conspecta, quæ pariter ad noxas similes adjungas, quas alias scripsi. Ovarium maximam juglandem nucem æquabat, factumque erat ex albis, crassisque membranis, aquam intercipientibus. Tubarum utraque cum Ligamentis uteri Latis sic erat confusa, ut majus illarum extremum non appareret. Uteri fundus habebat intus ab altero latere duas, tresve excrescentias; ab altera unius dumtaxat inchoamentum. Et omnes quidem constabant ex alba substantia; sed hæc in earum maxima ex albis fiebat membranis, cellulas aquæ plenas continentibus. Figura ipsius erat ovalis secundum uteri longitudinem posita, cujus intimæ tunicæ per latiusculum, sed multo quam ipsa, angustiorem pedunculum continuabatur in facie illius cavi anteriore. In qua erant & duæ reliquæ, eidem tunicæ continuatæ, non per pedunculum quidem, sed per totam basim, depressæ, nec aquam continentes.

In Thorace, & Collo; nam Caput non attigimus; duo quæ ad Vasa pertinent, animadvertimus. Magna intra illum arteria maculis erat albis intus distincta, osseas, si longior fuisset vita, lamellas ibi prænunciantibus. Jugularis autem Externa vena a sinistris per collum descendens, in medio cursu dividebatur in partes tres, quæ, duabus insulis effectis, rursus post tractum digitorum circiter trium, in unum confluebant. Sed hoc rarum magis, quam morbosum; illud ea ætate creberrimum. Illuc jam redeo quo sum pollicitus, ad tumorem videlicet ut ante sectionem apparuerat, hemisphæricum, qui in femore melicerídem ob id etiam mentiebatur quod non per pedunculum inde pendebat, sed suum alterum hemisphærium condebat sub cute. Hac igitur incisa, manifestum omnibus qui aderant, fuit, nihil aliud esse; nisi Excrescentiam, sicut ego intelligo, membranæ Adiposæ. Ex hac enim ipsa in tot parallelas quasi partes disposita, omnino constabat, nullo alio discrimine, nisi quod pinguedo, quæ subfusca alibi erat, in tumore magis albicabat. Cæterum neque sub cute membrana alia erat quæ cystis in modum tumorem complecteretur, neque sub hoc quidquam intersepti instar, quod a continuata Adiposa membrana secerneret.

7. Paucioribus nunc verbis alteram, quippe in viventis adhuc viri tumore habitam, Observationem describam.

8. VIR honestus ex Agro Patavino tumorem gerebat fici non parvæ instar ex altero femine pendentem per brevem pedunculum, digito non crassiorem. Mollis erat tumor; ut si contrectares, intelligeres, nec sarcoma esse, nec a multo qui inclusus esset, humore distentum. Eodem quo reliqua cutis, colore, hoc uno discrepabat, quod ex hemisphæricis hic illic, humilibus tamen, nec minimi digiti apice crassioribus, protuberantiis conspiciebatur inæqualis. Nusquam pulsabat: nunquam, vel pressus, dolebat: nec unquam, nisi cum equitare opus erat, incommodum ullum afferebat. Ob hanc igitur unam caussam, timori adjunctam, ne magis in dies, magisque cresceret, an sine periculo abscindi posset, ex me quæsivit. Qui cum ea quæ dixi, attenderem, neque aliud vas præter unam venam per tumoris cutem repere, viderem, quæ ne in summo quidem ad columbini calami crassitudinem perveniebat, felices autem tumorum ejusmodi amputationes memoria tenerem; facile annui: præsertim cum Vir Experientissimus, Publicus in hoc Gymnasio Chirurgiæ Professor, Hieronymus Vandellius se recepisset exsecturum. Quod & feliciter præstitit ineunte Junio A. 1757. pauco omnino sanguine effuso, etiamsi paululo profundius quam esset pedunculi initium, exsecuisset, & facile cicatrice obducta, intra breve tempus homine persanato. TUMOR, qui uncias circiter quinque pendebat, eodem mane per Filium, Parente, & Doctissimis Patruis dignum, ad me missus, &, hoc inspectante, a me continuo perfectus, id omnino erat quod censueram, nempe Adiposæ membranæ Excrescentia. Qualem, per Valsalvam abscissæ, pedunculum alias (d) tibi descripsi, talis hic fuit, id est ex eadem quæ in sanis est, membranæ Adiposæ structura, & substantia, quasi in cylindros aliquot contracta, intra pedunculum descendente, ex hoc vero intra tumorem continuata, subflava, molli, unctuosa, tumorem universum, & illa ipsa exterius protuberantia parva hemisphæria afficiente. Partes ex quibus compingebatur, non solum cuti, verum etiam inter se passim tenacius adhærebant; ut per solos digitos pars a parte sejungi non posset; nulla tamen prorsus præter cutem erat tunica, quæ, ut in cysticis videmus tumoribus, hunc complecteretur: nec cutis ipsa, quanquam erat crassiuscula, in duas poterat dividi laminas. Cuti autem hic illic suberant, præsertim superiora versus, tenuia vascula sanguifera.

9. Parvi quidem hi quos persecuimus, tumores fuerunt, si cum grandibus illis compares, quorum alias (e) exempla indicavimus videnda præsertim apud Palfinium, aut cum alias etiam majoribus, quos ad eos addiderunt Præstantes Viri (f) pondo librarum sexaginta, aut amplius. Sed cum similes eorum censeantur qui Cystici, & peculiariter *Natte* dicuntur; etsi pinguedinem continerent, a nostris tamen intelligis fuisse discrepantes. Verum age, ab his qui singulares, & sæpe non parvi sunt, ad alios qui sunt multiplices, & exigui, aut certe modici, veniamus. Subsistemus autem in iis de

(c) Epist. 37. (d) Epist. 50. n. 23. (e) Ibid. n. 22.
(f) Vid. in Italica Palfin. Edit. Part. 5. c. 4.

de quibus Epistola L. vix pauca attigimus, in summa aliis lingua, aliis toto propemodum corpore succrescentibus.

10. LINGUARUM, quas Februario mense anno hoc 1759. in Gymnasio dissecuimus, una erat tumida, in eaque linea quam medianam vocant, primum quidem ab apice ad tractum pollicis transversi in sulci modum nec levis, nec si hinc & hinc linguæ latera traheres, tollendi, subsidebat, deinde vero nulla usquam apparebat; imo æque mediam ac laterales superficiei illius partes occupabant tubercula, nullam prorsus ad normam disposita, humilia quidem, sed crassa ad sesquilineam usque unciæ Bononiensis, facie inæquali, albo autem, ut lingua reliqua, colore. Desinebant prope eam sedem ubi esse debuissent illæ ultimæ crassiores papillæ: quarum locum perexilia, sed confertissima implebant tubercula. Post hæc denique succedebat tota illa sedes in qua extare solent glandulæ, at sine ullo harum vestigio plana omnino, & lævis.

11. Quid præcessisset, unde ea sic facta esset lingua, & quid afferret incommodi, scire non licuit. Contra vero & post quæ inceperit, & quæ attulerit non glandularum absumptio, sed amplificatio, & citissimus magna parte corporis intus, extraque novarum quasi glandularum proventus, apparet ex historia, hic minime prætermittenda, quæ ab laudato alias Laurentio Mariano, & ab Genero eo digno Josepho Bonio A. 1752. communicata, mihi eo gratior fuit, quod morbum non ita dissimilem annis superioribus spectare quidem, sed non per dissectionem, potueram, ut tibi de Tumoribus scribens (g), significavi.

12. ADOLESCENS Generosus annos natus quindecim, ab infantia usque sanus, & vivido colore præditus, duriori objurgatione exceptus, gravique timore tanto magis inde perculsus, quod natura erat cogitabundus, tunc quidem triduum quasi stupidus exegit, tertio autem post mense parvas per collum glandulas cœpit animadvertere, quæ paulatim primum creverunt, mox vero morbus celeriter adeo auctus est, ut præter salivarium, & Axillarium glandularum tumorem, brevi per dorsum, per pectus, & præsertim circa claviculas extiterint corpora, ovi columbini instar crassa, strumosas glandulas referentia, qualia paulo post in abdominis quoque integumentis, imo, ut tangendo cognoscebatur, in ventris etiam cavo non defuerunt. Dolore carebant fere omnia; nam quod Pectorali musculo dextero insidebat, tres digitos transversos longum, colore autem lividum, ad tactum nonnihil dolebat, ut ventris quoque interiora, a sinistris magis, ubi major etiam tensio, & renixus percipiebatur. Sive intus, extraque, id quod initio statim, magisque in progressu factum est, multa, & varia in usum traherentur remedia, etiam validiora, quæ a Medicis Consultissimis proponebantur, sive nulla denique adhiberentur, tumorum moles increscebat, cursu morbi adeo rapido, ut cum cœpisset mense Decembri, simul cum vita circa Maji finem desierit. Non multo post morbi initium, acutus dolor in genu, & crure nunc dextero, nunc sinistro ingruerat, qui & postea semper male habuit, symptomaticis, & incerta periodo accidentibus febribus, vigiliis, macie stipatus. Cæterum ad extremum usque mens prompta, & hilaris, ciborum appetitus, imo acris fames, ultimis præsertim diebus, nunquam defuit: & quamvis aliqua ad jugulum molestia esset ex mucido catarrho, qui facile, & levi cum tussi ejiciebatur; nulla tamen spirandi difficultas unquam animadversa est, id quod, perlecta thoracis dissectione, miraberis.

COLLI, Pectoris, Abdominis tegumentis communibus incisis, tumores illos externos sedem in cellulis habuisse membranæ Adiposæ, compertum est, arcte ibi ad subjectos musculos annexæ. Pleni erant omnes subalbæ materiæ, ex parte nonnihil fluidæ; at majorem partem solidæ, & sebaceæ. Eminentiorum aliqui, ut qui musculis adhærebant Pectoralibus, unum cum Axillaribus glandulis continuatum corpus facientes, secti subflava, & saniosa emiserunt. Ventre aperto, omentum omne corpusculis duris hic illic obsessum apparuit, subalba illa materia plenis. Jecur, lien, renes ipsa quidem secundum naturam se habebant, sed circa singula fuerunt hæc adnotata. Jecinoris parti dexteræ valenter annexum erat peritonæum: quod pluribus deinde locis quasi unum idemque cum attiguis musculis factum, anterius excrescebat in corpus ovi gallinacei magnitudine, quod ea qua diximus, refertum materia, cum vesica urinaria connectebatur. Juxta splenem vero mesocoli sinistra pars in corpus intumescebat constans ex pluribus colligatis quasi ovis columbinis, eadem illa materia farctis: quibus & pancreas plenum erat: per mesenterium autem disjectæ ejusmodi strumæ conspiciebantur. Renum denique Adiposa tunica erat monstrosum in modum crassior facta; nam qua parte vertebras spectabat, duorum, parte autem opposita quinque transversorum digitorum crassitudinem occupabat, materia quam diximus, ubique distenta: propereaque ren sinister, accedente etiam dura & strumosa, quæ materiam illam intersecabat, linea, pondo fuit unciarum circiter sex & triginta. Nec vero intestina morbo vacabant. Nam Coli tum adiposæ appendices, tum ligamentorum, per ipsum ductorum, fasciolæ corpusculis ejusdemmodi conspiciebantur distinctæ. Tenuia autem intestina per intervalla glandulas Peyeri habebant lupini figura, & magnitudine: quas inter quædam multo major, phlogosi affecta, corruptum continebat humorem. Thorace recluso, mediastinum conspectum est circa medium corporibus sæpius dictis obsitum, & in his aliquo non minus crasso, quam modicum ovum gallinaceum, Asperæ arteriæ truncum non modo contingente, sed etiam comprimente. Pulmones intus erant sani, quamvis extimæ superficiei infixi essent duri, petrosique globuli, granorum hordei crassitudine. Eadem superficies a tergo tota excavata erat utrinque, sed a sinistris præsertim, ob incurrentes in ipsam non parvas strumas, pleuræ innatas, alias quidem prope dorsi vertebras, alias autem in seriem quasi quandam ita dispositas, ut singulæ singulis costis ab ima ad summam insiderent. Cor secundum naturam se habebat, nisi quod auriculæ dexteræ facies exterior tota erat tanquam granosa a consimilibus corpusculis. Igitur (sic concludebatur missa historia) descripti tumores majori ex parte erant cystici, & particulis turgidi tophaceis, duris, & velut sebaceis intra cellulas depositis membranæ Adiposæ, præter æque dura, quæ descripta sunt, corpora glandulosa.

13. Redii in memoriam historiæ hujus, cum aliam legerem nuper æthiopis duodecennis, quam Præcl. Anatomicus litteris mandavit Meckelius (h). Nam ingens ægri utriusque ætas, acrisque fames, cum morbo conjuncta, & perstans, usque adeo per interiores tunicas, ventris præsertim, diffuso in tuberculorum modum, quorum pleraque sebacea implebat materia, hæc, inquam faciunt, ut abs te cupiam utramque conferri historiam. Quod si Viri illius Solertissimi in eo, itemque in altero æthiope (i) accuratas, quod ad eorum quoque nigredinem spectat, Observationes simul perlegens, forte miraberis, in illa apoplectici æthiopis, quam tibi olim misi (k) ante hos quinquaginta annos Venetiis habita, dissectione adnotatum nihil fuisse de nigrescentibus, aut fuscis in æthiopum cerebro partibus, nihilque de eorum nigro potius, quam rubro, sanguine, scias velim, cadaver illud ante noctem incidere non licuisse, lucem autem aliam, nosti, esse solis, & lychnorum, nec pariter licuisse aliud in posterum diem

(g) Epist. 50. n. 28. in fin. (h) Hist. de l' Acad. R. des Sc. de Berlin A. 1753. (i) A. 1756.
(k) Epist. 5. n. 17.

diem fervare, nifi cutis, & cuticulæ fegmenta quædam, in quibus mihi quid acciderit videre, in Adverfariis (*l*) eft indicatum. Sed de his, & de cuticulæ natura neque hic eft fcribendi locus, neque antea facile fcribam, quam aut diffecandi æthiopis iterum facultas detur, aut quædam faltem de æthiopum infantibus pro certo fciam, ut puta num forte umbilicalis funiculi initium non, ut noftri, cinctum cute habeant quæ poftea in umbilicum fe contrahat, num paucis illis a partu diebus cum primum infufcari incipiunt, non ita albis prorfus, ut in adultis poftea videmus, fint plantis, & volis, alia ejufmodi. Nunc enim a propofito non eft divertendum. Collata igitur utraque tot febaceorum tuberculorum hiftoria, ut in eo quoque convenire videbis, quod vifcera quædam fub tunica fic male fe habente, erant tamen fana; ita difcrepare tum fymptomatibus, animadvertes, tum fede etiam tuberculorum, quæ in Berolinenfi Obfervatione tantum abeft, ut ficuti in quadam Roedereri quoque hiftoria (*), fcirrhofa corpufcula cellulofam occuparent fubftantiam; id fingulare habebant, ut, hac prorfus falva, in propria ipfa, firmaque peritonæi, aut pleuræ hærerent membrana, tum denique ut exterius tubercula effent nulla; fed interius omnia. Ad externos autem, fimulque internos tumores attinet Obfervatio altera, quam ante illam Meckelius indicat, ab fe, & Clariffimo Profeffore Zinnio in infante habitam, cujus præter partes cerebri induratas, conglobatæ glandulæ toto ferme corpore fcirrhofæ erant.

14. At five ad utrofque, five ad externos, quos potiffimum hic attendimus, tumores exempla fpectant quæ continuo memorabimus, illorum alii aut ea continebant quæ evidenter funt præter naturam, aut ea, propter quæ ab fanarum glandularum modo vix, ac ne vix quidem viderentur difcrepare, nifi ibi occurrerent ubi manifeftas glandulas confpicere non folemus. Ad primum horum generum, præter eas quas modo protulimus, hiftoriæ pertinent non paucæ in Sepulchretum (*m*) relatæ, ut, cum ftrumofæ glandulæ, multæ præfertim, aut magnæ, exterius protuberarent; multæ quoque interius deprehenderentur infidentes non mefenterio folum, fed & omento, ftomacho, inteftinis, pancreati, veficæ urinariæ, pulmonibus, ex Fontani obfervatione (*n*); ex Heurnii (*o*) autem, etiam peritonæo, hepati, lieni, renibus, uteri ligamentis, diaphragmati, mediaftino, ipfique cerebri Duræ meningi. Mitto cæteras, quas defcriptas ibi videre poteris, glandulas minus diffufas, fed omnes ftrumofas, & quafdam gypfea, pultacea, purulenta, ferofa, alba, flava continentes. Quibus & tubercula addere potes illa plurima, quæ Laubius (*p*) in pulmonibus vidit materiæ febaceæ plena, ejus fimilis quæ in glandulis colli induratis ejufdem hominis fpectabatur.

Ad fecundum vero genus propter eam quam M. Aurelius Severinus fimul profert, Aetii, imo Leonidæ fententiam, fpectaffe crediderim glandulas quas Severinus ipfe (*q*) vidit tuberculorum inftar in artubus, pectore, dorfo, fub alis, & ad inguina exftantes, quarum plus fexaginta per Senis univerfum corpus difperfas ob id maxime admirabatur, quod tubercula quam plurima *circa loca* confpiciebantur, *quæ glandularum funt prorfus expertia: itaque venit in mentem*, inquit, *illud Aetii, qui Tetrab.* 4. *cap.* 5. .... *profeffus eft, ex integro nafci plerumque candidas, & rubras carunculas in corpore*. Olaus autem Borrichius (*r*) cum in icterici diffectis cruribus in glandulas incidiffet fub cute latentes *infinitas*; non ab integro ortas, opinabatur; fed *in fano corpore effe adeo minutas, ut vifum pene effugiant, in morbofo confpectiores*. Has quoque ad fecundum genus referri poffe, vix dubito. At quas Whartonus Obfervatione pariter in Sepulchreto quoque (*f*) legenda, in militis brachiis, & femoribus confpexit, eodem referendas effe pro certo fcio. Cum enim omnes fub cute mobiles, &, vel preffiufcule contrectatæ, effent indolentes, nec validiffimis remediis cedentes; majufculam unam a Chirurgo extractam, deprehendit *citra ullum putridum aut corruptum humorem totam ex folida glandulofa atque alba carne conftantem*; ut fic glandulas dari adventitias plane fanas, *nifi quod in numero partium præternaturalium recenfentur*, experientiffimus glandularum fcrutator demoftratum effe, pronunciaverit. Quæ Obfervationes ad exteriores quidem glandulas pertinent, quemadmodum Antonii etiam Cocchii (*t*), ubi de Mefentericis Morbis loquens, id quod Leonida *raro* viderat, non femel fibi occurriffe ait (Severino autem *fæpe* occurrerat) conglobatas videlicet externas glandulas non modo auctas, fed & ubi effe non videntur, quafi creatas. Quin exemplum infuper addit, in quo præter nonnullas non folitas confpici, ut in lateribus, carneas, neque pure fcatentes, ad hunc eundem modum alias intra ventrem offendit. Quam tu, & Severini Obfervationem ut quæ necdum mihi in Sepulchreto occurrit, huic adjicies, & Valebis.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXIX.

Ad Ictus, & Vulnera Capitis, & Thoracis, ad Juncturarum Vitia, & ad Luem Veneream pertinet.

QUæ ad Morbos attineant, Epiftola LI. & infequentibus deinceps cæteris a me comprehenfos, non tot in præfentia habeo, ut his denique Litteris complecti non poffim. Ad illam igitur Epiftolam qua de Vulneribus Capitis, & Ictibus fcripfi, hæc addes.

2. VIR necdum quinquaginta annos natus, cum bibaciffimus effet, indeque ebrius, per fcalas defcendens, tanto facilius lapfum eft, quod crure altero annos jam aliquot ex doloribus, Veneream, ut ajebant, luem confecutis, claudicabat. Cadens autem finiftrum tempus adeo contudit, ut omni fentiendi, movendique facultate ftatim amiffa, fic intra horas haud amplius quatuor interierit. Cadaver opportuno ad Publicam Anatomen inchoandam tempore, id eft paulo poft medium Januarium menfem A. 1756. Theatro conceffum eft, in quo, cum diligenter perfecaretur, hæc adnotavimus. VENTER pane, & vino maxime diftentum adhuc ventriculum exhibuit, ut ab ictu parum, vel potius nihil videretur evomuiffe. Poftquam ea omnia exhaufta fuerant, ne minimam quidem intus rugam ventriculus oftendit. Jecur, & lien magna, nec tamen morbida, nifi quod diffecti lienis vifa mihi eft fubftantia laxior, color autem dilutus. At renum uterque pluribus hydatidibus excavatus, quæ fub ipfa eorum tunica incipientes, eo perveniebant, ut tubulos qui papillas excipiunt, con-

(*l*) II. Animad. 4. (*) Diff. de Uteri Scirrho n. 18. (*m*) l. 4. S. 2. (*n*) Obf. 6. §. 1. (*o*) Ibid. §. 5.
(*p*) Act N C. Tom. 2. Obf. 106. (*q*) De recond. Abfceff. nat. l. 4. c. 5. (*r*) Sepulchr. S. 2. cit. Obf. 17. §. 2.
(*f*) Ibid. Obf. 15. in Append. ad §. 1. (*t*) Dei Bagni di Pifa.

contingerent, inæquali intus superficie, sed sua undique membrana comprehensæ. Vesica urinaria amplior, in longitudinem præsertim, ut duplo propemodum longior esset, quam soleat. Sed hæc, ut in biboso, mira non sunt. Ad Veneream autem luem num pertineret, an a primordiis sic esset quod in Seminali caruncula animadverti, non facile dixerim. Sinus qui in illa est, orificium maximum erat ex omnibus quæ vidisse unquam memini, nec secundum longitudinem, sed, quod in nemine conspexi, in transversum positum. Semen tamen, e vesiculis expressum, non per illud, sed per bina oscula, ut consuevit, prodibat, quæ ab lateribus illius sunt. Aortæ interior facies contra Cœliacæ ostium non lævis erat, ut per ventrem alibi, imo duas ibi osseas squamulas ostendebat. In Thorace quoque eadem Magna arteria nonnullis locis idem intus vitium fovebat; sed prope valvulas præsertim suas, quarum duæ osse non carebant. Supra ipsas autem; quanquam cor erat mediocre; major Valsalvæ sinus æquo erat latior. Sed hæc a morbo. Ab natura vero id quod non videor alias vidisse. Subclavia vena dextera ex duabus constabat quæ in Axillari jam incipientes, non ante in unam confluebant quam ad ostium accessissent Jugularis Internæ, & insula fieret longa digitos transversos quinque. Erant autem duæ illæ quæ insulam comprehendebant, venæ pari ambæ crassitudine; & a sinistris in Axillari vena erat insula multo brevior, quippe non longa digitos duos, imparibusque comprehensa venis, altera videlicet multo quam altera, tenuiore. Priusquam de Capite dicam, aliquot sunt interjicienda, quorum alia omittere hic nolo, alia autem nequeo. Cum pinguedo in abdomine, & intra abdomen non pauca esset; in cervice, dorso, lumbis non erat quidem ita multa; sed musculorum superficiei, & fasciculorum ex quibus ipsi compinguntur, adeo præter solitum adhærebat, imo affixa erat, ut Prosectoribus molestiæ esset non levi. Ubi ad Artus inferiores ventum est; in eo qui sanus erat, mihi accidit quod raro, ut Posteriorem nervum Cruralem immisso, ut solitus sum, cultri manubrio aut manu inter duos ramos in quos denique ad poplitem videtur dividi, non possem, sursum versus tendendo, confirmare, non unum esse, sed ex duobus fieri, per totum femor, imo interdum supra quoque, cohærentibus quidem, sed revera in unum minime coalescentibus.
Cum vero, id quod in eorum singulis, aut certe in crassiore facere consuevi, secundum longitudinem inciderem, ut parallelas, ex quibus constat, fibras demonstrarem; miratus sum tantum inter has pinguedinis interjectum conspicere, ut hujus plus quam fibrarum, continere ubique videretur. Etsi enim plurimi sunt anni ex quo in cadaveribus non prorsus macilentis interjici iis fibris manifestam pinguedinem haud raro animadverti contra ac creditur ab iis præsertim quibus nervos placet cum intentis fidibus comparare; attamen ea qua tunc vidi, copia interjici, nunquam antea conspexeram, nec in mentem venerat, posse, ut facile intelligis, si pinguedinis loco aliud quod præter naturam sit, aliquando huc conjiciatur, eos nasci morbos quos obstructis, aut aliter vitiatis ipsis nerveis fibris imputant. Sanus tamen, ut dixi, is artus erat. Alter vero quo homo claudicabat, sic attractus erat, ut quacunque manuum vi adhibita extendi crus non posset. Neque potuit satis extendi; etsi tunc aliquanto facilius extendebatur; cum Flexorum musculorum tendines, qui ad poplitem valde contenti erant, in transversum dissecti sunt. Quorum musculorum, ut neque Extensorum, color fuit, ut cæterorum sane fuerat, rubens; sed fuscus, & obsoletus. Quin etiam perpaucæ mucilaginis quæ in genu illo erat, color ab naturali discrepabat, & Mucilaginosa major glandula, albæ instar, subduræque pinguedinis apparebat. Sed hæc fere omnia a motuum cessatione illorum musculorum, ejusque juncturæ deducenda esse videbantur. Caput denique secando, Temporalem quidem musculum qui ab ictu contusus fuerat, tumidum, nigrumque conspexi ob remorantem in eo sanguinem, interioremque structuram laxantem. Cranium vero neque ibi, neque alibi ulla fractura, fissurave, & ne depressione quidem læsum offendi. Vasa autem per Tenuem meningem repentia nigro sanguine passim turgidissima occurrerunt, cujus supra eam meningem effusi grumus non mediocris conspiciebatur. Hujus igitur, & concussionis cerebri mors illa tam cita effectus fuit.

3. Historiam hanc aliis addes quas sub initium scripsimus Epistolarum LI. & LII. cranium pariter ab ictibus illæsum, at non ea quæ cranio subsunt, ostendentes; quamquam in illarum nulla tam cita mors secuta est. Nunc accipe quam adjicias alteri in proxima Epistola LIII. descriptæ (a). Secunda enim est in qua nobis se se obtulit cordis vulnus. Sic a præcipuo viscere cerebro ad alterum viscus præcipuum cor, & a celeris mortis casu ad celerrimæ exemplum transibimus.

4. SUTORI annorum circiter quadraginta per scalas ascendenti inimicus descendens obviam venit, cultrumque in pectus defixit; & continuo aufugit. Ille vero se vulneratum esse, clamans, & cultrum e vulnere extrahens, tam cito ibidem mortuus est, ut qui de proximo accersiti, confestim accurrerant, vivum invenire non potuerint. CADAVER Studiosa Juventus non difficile obtinuit, & ad me, in Gymnasio tunc Anatomen docentem, mense videlicet Januario A. 1753. afferendum curavit. Magnum erat, sanoque habitu, ut nisi aliquanto pinguius esset, quam vellemus, melius ad observandum, demonstrandumque optari non posset. Quorum utrumque factum a nobis est accurate: quanquam hic nihil præter ea quæ ad vulnus, & ictus in cadendo attinent, memorabimus. Igitur vulnus perbrevi intervallo ab sterni sinistro latere inter cartilagines tertiæ, & quartæ costæ inflictum, exterius vix longius erat semuncia pedis Bononiensis, inde autem per mediastinum; & pericardium ad dexterum ventriculum cordis pervenerat, ejusque parietem septo proximum, media fere inter basim, & cuspidem sede, pervaserat, non longius ibi lineis tribus. Itaque pericardium nigro sanguine grumoso distentum inveneramus, mediastini autem anteriorem partem, qua vulnus transierat, & supra, infraque ad non brevem tractum a sanguine nigricantem, & quasi turgidam; nihil autem sanguinis, in ventriculis cordis, ejusque auriculis. Neque intra thoracem quidquam præterea læsum fuerat. Exterius autem in summo dorso contusionis vestigia quæ a cute in pinguedinem usque se extendebant, Rotundis utriusque scapulæ musculis interjectam. Capitis etiam integumenta contusionis signa in fronte servabant, credo inter cadendum relatæ, sicuti mortuum credo in scalis (in quarum gradus, surgere conatus, iterum cecidisset) ita denique jacuisse, ut in caput proclivius sanguini fuerit, quam in oppositam partem, defluere: certe quæ infra cor erant, vasa mediocrem sanguinis copiam, at quæ supra, plurimum continebant. Itaque cerebri superficies rubebat a distentis sanguine vasis quæ per Tenuem meningem ducuntur, eorumque ramusculis non secus ac si rubens materia fuisset injecta. Nec minus plena vasa illa vidi, quæ intra medullarem substantiam apparent alias filorum instar; hic enim cavos esse tubulos, manifestum omnibus fuit.

5. Si vulnus hoc cordis cum eo contuleris quod tibi Epistola LIII. (b) ex Valsalvæ observatione descripsimus, utrumque autem in ejusdem, nempe dexteri ventriculi caveam, nec

(a) n. 11. (b) n. 3.

nec multo diſpari in ejus pariete aperta rima perveniſſe, animadverteris; miraberis fortaſſe, ab illo hominem octavo denique die, ab hoc vero tam cito fuiſſe interemptum; præſertim cum per illud tanta ſanguinis copia in thoracem & ventrem effuſa videretur. Verum ob illam ipſam non modo extra cor, ſed etiam extra pericardium defluentis ſanguinis effuſionem, cum hic non potuerit, ut in noſtra Obſervatione inter pericardium, & cor ſubſiſtere, illudque diſtendere, hoc premere, diſcrimen id extitiſſe, facile, ut opinor, exiſtimabis. Quod ſi facias; ex utriuſque hujus Obſervationis comparatione habebis unde illud confirmes quod alibi (*c*) inter cæteras cauſas poſuimus, cur multo minor inter pericardium, quam pleriſque aliis in locis, hæmorrhagia longe citius interitum afferat.

6. Dixi, quam pleriſque aliis in locis, & dixi item inter cæteras cauſas, non ignorans, quam celeriter vel paucus intra cranium ſanguis, aut plurimus, ſed vel in ventrem ipſum effuſus, homines ſoleat conficere, ut puta a liene diſrupto, id quod ex pluribus cognoſces earum Obſervationum, quas, ut perlegeres, tibi, cum de Ictibus Ventris ſcriberem (*d*) indicavi. Quas inter ſi forte deeſſent (neque enim rurſus vacat ſingula inquirere) quæ a Michaele Vanſelowio (*e*), aut ab J. Valentino Scheidio (*f*) propoſitæ ſunt; fac videas; vera a me dici, tanto magis intelliges.

7. Et harum quidem Obſervationum commemoratio me, ſi forte interea aut legendo, aut ſecando in alia incidiſſem ad ea quæ fuſe tunc ſcripſi, nunc adjicienda, opportune commonefaceret, ut hic adjicerem. Sed neque de illis, neque de Ulceribus cum in præſentia quidquam ſuppetat; ad ea tranſibo quæ ad juncturarum vitia pertinent, motui officientia. Nonnulla enim de his ſunt quæ poſt datam ad te Epiſtolam LVI. aut ipſe vidi, autem viſa ab aliis legi. Ad prima ſpectant hiſtoriæ hæ duæ.

8. SENEX erat Patavii, quem non ſine difficultate caput in latus inclinare potuiſſe, ab iis qui diu cum ipſo familiariter verſati fuerant, poſt diſſectionem accepimus. Is cum ex catarrho, ut ajebant, ineunte Martio A. 1755. in Noſocomio deceſſiſſet, nobis qui tunc ibi quædam, ad thoracis, & colli, & capitis anatomen pertinentia, oſtendebamus, hæc obſervandi occaſionem præbuit. THORAX in facie anteriore pulmonis dexteri hydatides exhibuit duas, majorem unam, minorem alteram. Capiti intra cranium aqua inerat, cujus pars aquæ in Lateralibus ventriculis ſupererat. Glandula Pinealis tenuis. Cum parvi muſculi qui anterius inter primam colli vertebram, & caput interjiciuntur, vix ac ne vix quidem apparerent, neque id mihi peſſimæ dumtaxat, id eſt laxiſſimæ, ut in cæteris quoque muſculis, conſtitutioni imputandum videretur; attentius inſpectans, & profundius inquirens, in illud incidi cujus potiſſimum cauſa hanc ſcribere volui Obſervationem. Scilicet non modo quod Columbo (*g*) occurrerat ſcribenti, *primam vertebram occipitio ita adhærentem hiſce oculis vidi, ut moveri neutiquam poſſet*, hic quoque erat; ſed præterea adhæſio a ſiniſtro præſertim anteriore latere ejuſmodi conſpiciebatur, ut unum idemque os eſſent tum ea vertebra, tum occipitium: idque a primordiis uſque fuiſſe, plura indicabant proxima conformationis vitia. Nam ſecunda vertebra corpus habebat, mitto cum tertia connatum; erat enim hic, quod inter primam, & occiput ibi ubi dixi, nullum prorſus erat, aliquod tamen antiquæ diviſionis veſtigium; corpus, inquam, habebat, & Dentem lateri capitis magis dextero, quam ſiniſtro, propinqua, Dentem autem ipſum breviorem, proceſſus vero qui Obliqui Superiores dicuntur, tota illa facie qua Inferiores primæ vertebræ proceſſus excipiebant, qui hic officio condylorum occipitis fungebantur, nequaquam inter ſe pares; quippe dexterum ſiniſtro tum arctiorem, tum altiorem, tum antrorſum magis quam retrorſum vergentem. Sunt & alia, quæ tanto libentius brevitatis cauſa prætereo, quod oſſa hæc poteris, cum Patavium veneris, apud me inſpicere. Sed quæ, ut erant, ſervare non potui, ligamenta deſcribere non omittam. Tranſverſum, ut vocant, quidquid erat Dentis a tergo complectebatur, ima parte excepta, unde Lateralia longiora, quam ſolent, & tenuiora, præſertim dexterum, oriebantur. A ſiniſtro tamen quaſi ſummo Dentis latere perbreve quoddam proficiſcebatur, & craſſius.

9. Sed ligamentorum quæ modo dicebam, vitia alia, quamvis non ut hæc, a primordiis repetenda viderentur, memineris ſuperioribus unis, atque alteris Litteris (*h*) fuiſſe propoſita. Multo autem magis memineris, quia ſæpius factum eſt, cum de Claudicatione eſſet injecta mentio, ut inter cæteras cauſas deſcripta ſint vitia in ea junctura quæ inter femoris caput, & Innominati oſſis acetabulum intercedit. Huc ſequens ſpectabit hiſtoria, peculiaria quædam habens, quæ in ſcriptis alias non legiſti.

10. MULIER annos nata ſeptem & ſeptuaginta, in lucem edita fuerat, & vixerat ſana, filium quoque feliciter pepererat. Secundo autem partu qui difficillimus fuit, enixa filiam (quæ hæc narravit) doloribus ad iſchiadicam regionem dexteram corripi cœpit, & claudicare. Hæc mala neque ars ullis remediis, neque natura, etſi tertius, quartuſque partus felix fuit, tollere unquam, aut minuere potuerunt: quin ſæpe etiam cadebat, quod pondus corporis ſatis firme artus dexter non ferret. Denique in Noſocomium propter paupertatem magis quam ob morbum, admiſſa, ibi annum, & menſes aliquot fere ſemper cubuit propterea quia ſi ſurgere conaretur, dolores exaſperabantur. Appetitu alimentorum vigente, viribus autem paulatim deficientibus, & ſubinde deſipere viſa, tandem ſenſim mortua eſt ſub initium A. 1754. CADAVERIS macilenti partes quædam non inutiles nobis fuerunt, tunc ibi plura, & varia recognoſcentibus, & demonſtrantibus.

Cerebrum enim, cerebellum, medulla Oblongata ſic ſatis firma fuerunt; nam etſi Lateralibus ventriculis aquæ limpidæ mediocris copia inerat; plexus tamen Choroides rubebant, nec Tenuis meninx detrahentem facile ſequebatur, duo fere indicia, non diu aquam illam intra cranium fuiſſe.

Uterum quoque tametſi inclinatum vidi in eandem partem in quam anicula hæc claudicaverat, & ovariis ſtipatum maxime contractis; ad reliqua tamen oſtendenda fuit idoneus, & inter cætera ad monendos Studioſos Adoleſcentes, ne propter illud quod in I. Adverſariis (*i*), vaccini, & muliebris uterini oſculi ſitum comparans, olim ſcripſeram, negare me, crederent, illius oſculi, ſecundum naturam in muliere ſe habentis, coronam aliquanto; etſi non ſemper quanto Euſtachii Icones (*k*) collatæ inter ſe indicant; ab anterioribus magis, quam a poſterioribus, deſcendere. Femoris dexteri juncturam cum acetabulo noviſſime examinavi: & cum vitium haud leve, ob eam ſedem extrorſum in latus deformiter protuberantem, me deprehenſurum, exiſtimarem; non unum, ſed plura, mox inſtituta diſſectione, deprehendi, qua, ut facilius eſſet, certiuſque ex comparatione judicium; utriuſque femoris ſuperiorem partem, & oſſis utriuſque Innominati inferiorem primum reteximus. Innominatum igitur os dexterum, ſive exteriorem, ſive interiorem faciem inſpiceres, ampliore in latus gyro, quam ſiniſtrum, extendi videres, & craſſiores exterius pariete acetabulum comprehendere. Acetabulum autem hoc dexterum orificio erat majori, quam ſiniſtrum, nec flexili, ut illud ſupercilio quod vocant, ſed oſſeo: figuraque, & dimenſionibus, ut ſiniſtrum ſano, ſic ipſum ab naturæ norma alieno capiti femoris prorſus reſpondebat. Hujus enim capitis forma non hemiſphærii erat, ſed coni. Coni autem baſis externo quidem

(*c*) Epiſt. 26. n. 18. (*d*) Epiſt. 54. n. 5. (*e*) Diſp exhib. Hiſt. de Ruptura Lien. (*f*) Obſerv. Lienum diſrupt.
(*g*) De Re Anat l. 15. (*h*) Epiſt. 62. n. 11. & Epiſt. 63. n. 19. (*i*) n. 15. (*k*) Tab. 14. Fig. 3. & 4.

quidem in latere ad radices ipsas incipiebat trochanteris majoris, cum in latere interno non parvo intervallo distaret a minori trochantere. Erat igitur acetabuli dexteri figura eadem quæ cavi coni, profunditas autem ab exteriori quidem latere permagna, ut ibi duplo propemodum profundius esset, quam sinistrum: glandulæ autem mucilaginosæ, quæ in sinistro major esse, quam solcat, & ex sua fovea quasi prominere videbatur, ejus, inquam, glandulæ, & foveæ vix, ac ne vix quidem in dextero quidquam erat. Sed & cartilaginea crusta, quæ alba, & nitida a sinistris tum acetabuli, tum capitis femoris superficiem secundum naturam convestiebat, fusca, & lurida a dextris conspiciebatur, & præterea hic illic rubens. Quæ cum satis omnia, & simul quam flaccidum esset ligamentum quod teres vocant, capitis femoris dexteri, animadvertissem; tum caput idem serra, a vertice ad basim per axem ducta, secari jussi, sectionemque in proximam quoque femoris partem produci, ut quid interius discriminis esset, cognoscerem. Quod manifestissimum fuit. Nam etsi hæc, & illud firma sua ossea lamina undique obducta cernebantur; medulla tamen quam pars hæc femoris proxima, & quam caput intra cancellos continebat suos, cum in hoc ex albo subflava, ad aquosam magis, quam ad oleosam, ubi premeres inter digitos, naturam inclinaret; in parte illa femoris ad rubedinem magis, & ad oleosam vergebat naturam. Denique cum femur utrumque inter se compararem; animadversione digna visa est ejus partis quæ, interjecto aliquanto intervallo, trochanteribus suberat, tum figura quæ a terete multum discrepans, ad angulosam propius accedebat, tum incurvatio ad modum segmenti arcus sua convexa parte anteriora spectantis: quæ incurvatio major tamen in sinistro erat femore, quam in dextero; id quod facilius intelligeres, si dolores, & claudicatio eo tempore jam fuissent quo ossa adhuc flexilia magis cederent corporis ponderi in illo artu quo puellula, ut magis firmo, & dolores minus movente, magis niti consuevisset.

11. Quid ergo est? Num filia non verum narrabat? an mater non sine structuræ vitiis quibusdam ex iis quæ descripsimus, nata, modice jam ab initio, & juventute florens, claudicabat? Ubi autem ex difficillimo partu, unde aliis aliter claudicationem accidisse, a me alibi (*l*) memoratum est, nova causa ad structuræ vitium accessit, tum vero acerbi dolores, & claudicatio manifestissima advenere? & mater, ut mulierum mos est, inde potius quasi per infortunium, quam ab ortu ipso, credi maluit suum morbum extitisse? Certe eas omnes, & ejusmodi, quales deprehensæ a nobis sunt, mutationes in ossibus contigisse adultæ mulieris, & duorum filiorum jam matris, non facile quispiam existimabit, præsertim cum humorem illum quem accessisse, & ischiadicos fecisse dolores, arbitrari possit, ne ea quidem acrimonia fuisse præditum, animadvertet, quam in clauda altera, & ab ischiade male habita muliere (*m*) ex erosione cartilaginis, femoris caput obducentis, & ex sanguinolenta acetabuli facie cognovi. Quam tamen historiam, si vis, relegito, & cum illa hanc conjungito, aut, si mavis, cum iis etiam in quibus ut in hac, simul claudicationem, simul uteri inclinationem proposui (*n*).

12. Hactenus quæ ipse vidi; nunc accipe nonnulla in quæ interea legendo incidi, ab aliis tum visa, tum animadversa de articulorum morbis ad Ankylosim, ad Arthritidem, ad alia vitia pertinentibus; quæ in Observationibus aut modo, aut alias a me allatis, commemoratisve attinguntur. Ne ad plures te rejiciam; unam illam quam Epistola quoque superiore (*o*) laudavi, Reimari Dissertationem (*p*) inspicito. Quod ad Ankylosim spectat, primum narrat (*q*) quid Londini Cl. Hunterus in femoris osse viderit non ita pridem fracto, ut mollis adhuc esset callus utrique extremo interjectus, propullulantes videlicet ab utroque horum osseas fibras, sanguifera autem vascula ab ossis meditullio evidenter profecta, indeque intra callum producta. Hinc animadvertit Reimarus, si forte ossium, ad juncturam efficiendam inter se accedentium, crusta lædatur, progerminare utrinque posse fibras, & vascula, & cum oppositis conjungi, sicque ankylosim, quam veram vocat, & insanabilem, efficere. Sed quam in dissecto pueri genu conspexit (*r*) factam a connectente extremas oppositarum partium cartilagines quadam tela *qualis fere ab inflammatione in thorace, alibique nasci solet*, eam vero non modo sanari, sed accidere etiam posse, non dubitat, ut casu a vi subito illata, ut puta in lapsu, extenso, aut flexo rigido articulo, rumpatur ejusmodi cohæsio, sicque Meekrenii Observationem quandam feliciter explicat, non facile aliter intelligendam. Et tu fortasse eodem referendas existimabis subitas quasdam adventitiæ juncturarum inflexilitatis sanationes per validam, a Chirurgis factam, subjecti membri flexionem, aut contra si extendi hoc per se non possit, extensionem, eodemque etiam crepitum pertinere qui tunc audiatur, nempe ad telæ ejusmodi jam satis firmæ, non ad alius partis disruptionem. Quo magis optandum esset, extare signa ankylosis factæ ab hac tela: quæ si vera habet vasa non secus ac quædam earum telarum per quas pulmones cum pleura connectuntur; credibile est, ut ibi, sic quoque intra articulum, veluti de ossium fractorum extremis diximus, & vasa, & fibræ, sed hæ membraneæ, potuerint expullulare.

13. Quod vero ad alios attinet articulorum morbos, quam variæ Observationes in Dissertatione eadem occurrant, cum in illa in qua laudatam a me dixi, Epistola presse quidem, at sic satis indicaverim; hic ea tantummodo attingam quæ ad morbum spectant, ut Reimarus ipse agnoscit (*s*), *singularem*, nimirum ad globulos intus osseos, exterius cartilagineos quos sicuti A. 1746. intra Vetulæ genu deprehenderam, tibi diligenter descripsi Epistola LVII. (*t*) In Anglia, ubi rarus adeo apud nos morbus, non infrequens est, ut *vulgo* etiam vocent *mures in genu*, plura ille vidit, audivitve, & legit ejusdem exempla. Libere per caveam articuli ejus vagantur huc illuc ista corpuscula, ut vix in uno, quantum sine dissectione percipere licuit, *corpusculum adhærere quasi ligamento cuidam visum sit, ut per totam commissuram vagari non posset*. Per se, aut manu in eas articuli sedes compelluntur, ubi motui non officiant, nec dolores creent. Quibus in sedibus per remedia exterius adhibita, & circumjectas fascias nonnunquam sic retineri potuerunt, ut vel auxiliis ejusmodi postea omissis, rursus inde non exciderent. Sed alios motus impedimentum, aut, si movere conarentur, dolor coegit ad Chirurgos confugere, qui parietes articuli incidendo, illa eximerent, successu alias felici, alias ob ea quæ eorum parietum incisionibus supervenire posse, atque adeo non semel supervenisse, diligens Auctor (*u*) adnotavit, sane funesto. De corpusculorum autem illorum origine, etsi duo exempla profert, unde videri possit, frustula esse quæ vi illata ab ossium extremis discerpta fuerint; tamen cum undique *cartilagine æquali vestita* spectentur, nec morbum semper vis extrinsecus illata præcesserit; nihil definiri ab se posse, prudenter fatetur ante ulterius exemplorum complurium examen. Itaque me non pœnitet quid non modo ipse, verum etiam Illustris ejus Præceptor Hallerus olim viderimus, ad te scripsisse. Fugit enim, ut fit, Eruditissimum Reimarum, negantem, in alio ac genu articulo sibi nota esse hujus morbi exempla; fugit, inquam, Halleri Observatio, qui morbum hunc in articulo maxillæ ostendit, ostenditque simul ibi cartilagines ex parte absumptas: quarum & ego nonnullas tunc vidi sulcatas, extenuatasque, nec tamen quantum ad multo pauciora quam ego invenerim, efficienda corpuscula satis esse potuisset; erant enim non viginti, sicut in Halleri Observatione, sed plura, & in iis non deerant quinque ea magnitudine, ut mediocres fere æquarent uvarum acinos:

(*l*) Epist. 48. n. 31. (*m*) Epist. 57. n. 2. (*n*) Epist. 48. n. 32. & seqq. (*o*) n. 4. (*p*) De Fungo Articulor. (*q*) §. 61. (*r*) §. 45. (*s*) §. 54. & seqq. (*t*) n. 14. (*u*) §. 26. & seqq.

acinos: erantque omnia quæ uterque invenimus, globulorum forma; cum Reimarus non nisi unum memoret, aut, summum, duo, nec de magnitudine aut figura quidquam indicet, nisi unum fuisse *mole circiter phaseolum æquans*. Mihi autem peculiariter accidit, ut non omnia cartilagineo cortice induta, sed plura invenerim omnino ossea; at soluta nulla, sed omnia cartilaginibus, vel potius mucilaginosis glandulis continuata deprehendi: quanquam non difficile fieri posse, intellexi (*x*), ut in genu agitationibus inde aliqua avellerentur. Hæc igitur, quæ non repetendi, sed comparandi causa a me dicta sunt, vide num Reimari exemplis adjuncta, inservire possint ad nonnullas de origine morbi istius conjecturas vel excogitandas, vel confirmandas, vel interea seponendas.

14. Neque hic omittenda est illa quam laudatus idem Vir perpaucis verbis indicat (*y*), cum Cel. Gaubio habita Observatio; ad articulorum enim morbos; imo ad eum qui ab articulis nominatur, Arthritidem spectat. Scilicet in viro qui, cum podagra laborasset, hac cessante asthmaticus obierat, hic illic intra pulmones *materiam* deprehenderunt *albam, quibusdam partibus satis spissam & gypseam naturam referentem*. Quod tu legens, eorum facile recordaberis, quæ de arthritica materia ad te scripsimus (*z*), sive cum articulos deserens, in alias partes incumbit, sive contra cum opportune e corpore eliminatur, ut per intestina, quemadmodum Albertinum vidisse, retulimus, *quasi ex calce* esset, *aut gypso recens coagmentato*, aut per lotii vias, cujusmodi præclaram historiam habes, ab Regia Scientiarum Academia Parisiensi (*a*) editam, viri quem levibus arthriticis insultibus per intervalla tentari incipientem, ab eorum reditu, multo, ut credibile est, graviore futuro, liberum fecerunt urinæ, quas per novem circiter menses lacteas reddidit, subsidente mox argillacea materia quæ intra unam, aut alteram horam ad gypsi perveniebat duritiem. At si non exeat, in articulos autem irruere nequeat, aut non pergat irruere; quam funesta inferat mala, ut tunc exemplo ostendimus (*b*) Eminentissimi Cardinalis Cornelii, sic confirmare nunc possemus Amplissimi alterius Cardinalis, atque adeo Aug. Imperatoris Caroli VII. exemplis, a Cl. Jo. Godofr. de Hahn (*c*) propositis, nisi statutum a nobis esset in aliis hic arthriticorum historiis non immorari; sed de longe alio morbi genere aliquid adjicere. At tu nihilominus utrumque Hahnii exemplum cum iis quæ de Cornelio Cardinali scripsimus, haud inutiliter comparabis; in primo enim illorum & constitutionem corporis, & suspicionem saltem de bilariæ vesiculæ calculo; in altero inventum calculum renum; in utroque autem symptomata quædam ad thoracem, caputque attinentia reperies, quæ in Cardinalis quoque nostri casu potes animadvertere.

15. Cum de Lue Venerea Epistolam ad te dedi LVIII. facile memineris, me eo pauciores in illa Observationes scripsisse, quod plures quas initio ibidem (*d*) singillatim indicavi, in aliis sæpe Litteris miseram occasione variorum morborum quibuscum ea lues conjungebatur. Ad illas nunc alias addes, & præsertim quam, de Aphonia scribens (*e*) ad vitia simul, a virulenta gonorrhœa virili urethræ illata, pertinentem non omisi. In fœmineis autem genitalibus quæ mala ab lue illa producta viderit Cl. Roedererus, ex ejus Dissertatione de Uteri Scirrho (*f*) quæ, cum primum scripsi, necdum prodierat, & ex mea hac quam eo tempore nondum habueram, Observatione quæ mihi se obtulerint, cognosces.

16. MULIEREM consistente ætate, crurum œdemate, quod postea abierat, correptam fuisse, constabat; quis autem potissimum occidisset morbus, ignorabatur. Sed lue Venerea laborasse, dubium non erat. Nos, cum ad alia quæ secundum naturam essent, examinanda, & ostendenda illius cadaver ante medium Martium A. 1754. in Nosocomio incideretur; hæc quæ ab naturæ modo aliena essent, adnotavimus. THORAX quidem nonnihil aquæ; Cranium vero, & cerebri ventriculi, & Spinæ cavum plus habuerunt. Venter autem uterum exhibuit in sinistram partem valde inclinatum. Ab eademque parte nullum prorsus ovarii, nullum finis tubæ vestigium perattente inquirenti mihi licuit deprehendere. Tuba enim, quantum videre potui, non cava, sed solida, vix ab utero tractum digitorum transversorum emensa erat trium, cum ibi repente desinebat; neque indicium læsionis, corruptionis cicatricis ullum vel minimum illic, aut in vicinia apparebat; ut a primordiis usque se ita res habuisse videretur. A dextris tuba finem quidem ad ovarium habebat; sed ita cum hoc concretum, ut neque illius fimbriæ ullæ apparerent, neque ovarium, non excisa quæ super accreverat, tuba, posset in conspectum venire, parvum præsertim, ut erat. Ex subalba constabat substantia, quæ incisa, albido humore intus madens, albidosque nonnullos concludens globulos conspecta est. Uterus, dum una cum vagina, & vesica, quæ erat maxima, & lotio distenta, Rectoque intestino detraheretur, simul magna præter morem, in non pingui præsertim muliere, pinguedinis copia animadversa est intestino illi circumjecta, simul grave olens ichor, aquæ similis in qua caro recens lota est, e pudendo, & podice exibat. Uterini autem fundi interior facies tota uda erat humore lento colore subflavo fusco, & obsoleto, per quem rubentia puncta, & lineolæ transpiciebantur, quæ appressis subtus digitis crescebant, ab expresso videlicet sanguine. In cervice, & osculo nihil erat adnotatione dignum. Sed lurida intus, & fusca vagina universa in medio posteriore pariete, aliquanto propius imo orificio, quam uteri osculo, foramen habebat forma circuli, cujus diameter duos transversos æquabat digitos, oris comprehensum nigris, & pessime olentibus. Id foramen in Rectum intestinum patebat.

17. De Morbis a Veneno inductis, ad quos Epistola spectabat LIX. nihil habeo quod huc addam. Nam etsi non vulgaris fama laudes interea ad me pertulit, quas adversus tum viperæ, tum rabidi canis morsus antidotus consecuta est, a Spectato Medico quem tibi alias merito laudavi, adinventa, Joanne Larber; tamen cum certior factus sim, Dissertationem a Clariss. eodem Viro nunc scribi, qua sua per eandem antidotum non solum in canibus experimenta, sed in hominibus quoque felicissima curationum exempla complectitur; ad eam malo te rejicere, unde omnia plene, distincteque cognoscas, quam pauca ipse, eaque imperfecte, indicare. Illam igitur propediem, ut spero, prodituram expectabis. Vale.

EPI-

(*x*) n. 15. (*y*) in notula *a* ad §. 40. (*z*) Epist. 57. n. 9. (*a*) Hist. A. 1747. Obs. Anat. 3. (*b*) Epist. 57. n. 10. (*c*) Hist. Podagræ & cæt. ad finem. (*d*) n. 2. (*e*) Epist. 63. n. 13. (*f*) n. 18.

EPISTOLA ANATOMICO-MEDICA LXX.

Pertinet ad promiſſa in extrema Epiſtola LXVI. ſimulque ad quoſdam Ventris, & Thoracis Morbos.

QUod de abſolutis hac etiam hyeme Diſſectionibus, & Exercitationibus gratularis; agnoſco benevolentiam erga me tuam. At ſimul ſentio quo præterea ſpectet iſta gratulatio, nempe ut admoneat quid in extrema Epiſtola promiſerim LXVI. me poſtquam illas abſolviſſem, eſſe facturum. Æquum poſtulas, neque committam, ut flagites. Quin continuo promiſſi mei ſummam non complebo ſolum, verum etiam cumulabo. Hiſtorias enim ſingulorum quæ poſt illam ad te miſſam Epiſtolam ſunt a me inſpecta, cadaverum, quales eæ cunque ſint, perſcribam; quanquam aliqua per ſe digna eſt quæ ſcribatur; ſic ulteriorum in illa Uvula perquirenda ſectionum quis exitus fuerit, cognoſces.

2. Quinque omnino fuerunt cadavera hac hyeme diſſecta, Exercitatis Profectoribus, nedum Juvenibus Studioſis quos Anatomen docerem, frequentiſſimis, inſpicientibus. Primum in Noſocomio ſectum eſt ante medium Decembrem A. 1759.

3. MULIERIS hernioſæ, & ob hoc ipſum inflammatione inteſtinorum ſublatæ, cum viſcera pleraque detraxiſſent, ut partes ex reliquo corpore ſumerent, quas ad anatomica elementa, ut mihi mos eſt, demonſtranda appararent; nihil niſi Caput, & Genitalia, ipſe examinavi. CEREBRUM, etſi firmum erat, imo duriuſculum; tamen intra Laterales ventriculos Choroidum plexuum eam ipſam partem qua ſe ad angulum ſurſum reflectunt, ut Thalamos operiant nervorum Opticorum, obſeſſam utrinque habebant acervo quodam quaſi muci, cinerei obſoleti coloris, in ſphæroidis figuram conformati, tranſverſi digiti craſſitudine. Nihil autem erat aliud, niſi hydatidum acervus, quæ ei potiſſimum plexuum parti, quantumvis non ea copia, haud raro ſolent inſidere. In Genitalibus quidquam non fuit quod adnotatione dignum eſſet. Itaque annexam urinariam veſicam, quæ in ſe contracta erat, urethramque perſecui Et in facie quidem illius interiore priuſquam ad orificium propius accederet, duas præter naturam exſtantes parvas, ſubrotundas, depreſſas, ſubrubras, læves quaſi glandulas conſpeximus; ad ipſum autem orificium, aut intra hoc nihil prorſus videre potuimus quod vel leviter promineret. Atque ut intelligas, quam attente, & diligenter quæſiverim; meos oculos lineola quædam inſolita non fugit, quæ per interiorem, poſterioremque urethræ ſuperficiem ad tractum pro urethræ brevitate non modicum recta ſecundum longitudinem deſcendebat, & medio in curſu nonnihil latior fiebat. Sed ea lineola non niſi infra urethræ initium ipſa incipiebat, humiliſque adeo erat, ut inter nigricantia illa quæ ſæpius per urethram muliebrem parallela deſcendere videmus ſanguifera vaſcula, percipi vix poſſet: quæ humilitas, & ſedes num ad eam pertinere poſſit quæ nobis deſcripta eſt, Uvulam, etiam tacente me, intelligis.

4. Secundum cadaver, ſub initium A. 1760. ibidem inciſum, plura quæ adnotarentur, digna obtulit: quamobrem mea quoque longior erit deſcriptio.

5 BAJULUS annos natus ad quinquaginta, bibaciſſimus, & hinc ſæpe ebrius, multi quoque cibi, nec tamen pravi, non modo non erat valetudinarius, ſed hactenus ſanus, ut ab ſociis ob ea quæ dicentur, ſedulo interrogatis, nihil aliud ſciri potuerit, niſi identidem de quadam moleſtia queri conſueviſſe, cujus ſedem manu epigaſtrio impoſita ad cordis ſcrobiculum deſignabat. Is igitur cum tres ante menſes in Noſocomium veniſſet propter febrem Tertianam continuam; hac ceſſante, obnoxius fieri cœpit alimentorum vomitionibus: quæ tempore aliquo intermiſſo, redierunt iterum, nec poſtea ad vitæ uſque finem deſierunt. Itaque etſi nihil unquam, niſi quæ ſumeret, eaque ſine ullo malo ſapore, aut odore evomebat, uno excepto generoſo vino quod *moſcatum* vocant, præter quod, cardiaci remedii loco datum, nihil quidquam toto ultimo vitæ menſe potuit, unde viveret, retinere; tamen ob id ipſum macie ſumma, & febre iterum, ſed lenta, preſſus, ad finem properabat ſuum, non de ventris tumore ullo, aut dolore in Noſocomio unquam conqueſtus, neque pulſibus, præter aliquam nonnunquam intermiſſionem, quidquam oſtendentibus quod peculiariter diſpliceret. Vana omnia fuerunt intrinſecus, aut extrinſecus ad vomitiones compeſcendas adhibita. Quin argentum ipſum vivum, quod uno circiter ante obitum menſe, cum alvus minime reſpondens Iliacæ paſſionis metum incuteret, trium unciarum pondere datum fuerat, neque profuit, neque poſtea cum clyſteres dejicerentur, a quoquam viſum eſt; quanquam famuli cum alvus poſtea nonnihil reddere incepiſſet, cum fæcibus exiiſſe, crediderunt. MORTUI denique cadaver cum inſpicerem, ad eam maciem redactum vidi, ut in dorſo manuum, & pedum metacarpi, & metatarſi oſſa præclare poſſent demoſtrari, oculi autem ob pinguedinis a tergo defectum, mire introrſum retracti eſſent, ſani tamen, etſi ab lobulo ſiniſtræ auriculæ tenuis annulus ex oricalcho pendebat, indicium, ut ſæpius ſolet, morbi in proximo oculo olim prægreſſi. Cum forte os hiaret; paucos ſupereſſe dentes, animadverti. Hæc exterius; incidendo autem, in Ventre, Thorace, Capite ea deprehendi, quæ, ab hoc initium ducens, accurate deſcribam. Cerebrum diſſecans, in Lateralibus ventriculis aquæ aliquantum, in plexibus autem Choroidibus eo ipſo loco ubi in ſuperiore cadavere plurimas, unam ſaltem hydatidem vidi, ſed majuſculam, quæ mucum pariter a primo mentiebatur: tum Pinealem glandulam exiguam, ſed non exiguum pro ea parvitate corpuſculum intus habentem, abnormi figura, durum, non friabile, colore ſubflavo obſoleto. Spinalis medulla; nam hanc quoque, & nobiliores quoſque nervos ſuis in ſedibus, ut ſolitus ſum, oſtendebam Diſcipulis; valde erat laxa. In Thorace cor vidi ſine ulla, ut expectabam, pinguedine; ſed, quod non expectabam in viro præſertim cujus procera potius erat ſtatura, & vita in laboribus attollendi, & ferendi onera ſemper fuerat, cordis eam parvitatem offendi quam in adultis unquam conſpexiſſe non memini; pueri enim cor videbatur, non viri, & omnibus quidem dimenſionibus, & his, proportione, reſpondente parietum tenuitate. Cæterum præter venas quæ in cordis ſuperficie alicubi erant varicoſæ, nihil extra, nihil intus vitii occurrit, ut neque in Aortæ valvulis, cujus tamen truncus videbatur eſſe dilatatus. Antequam de Ventre dico, omittere hic nequeo, diaphragma in centri ſui, ut vocant, nervei parte dextera factum fuiſſe oſſeum, aut certe ibi inter pleuram, & peritonæum oſſeam laminam fuiſſe non adeo tenuem, ſeſquidigitum tranſverſum longam, ſed anguſtam quodam præſertim prope alterum extremum loco; ad extremum autem alterum quo magis accedit, eo latior fit, ſed nuſquam latitudinem ſuperat apicis digiti minimi; aſſervavi enim, & cum hæc ſcriberem, ſub oculis habebam. Venter denique, ſi inteſtina, & ventriculum præſertim, excipias, nihil ferme habuit quod non eſſet intra naturæ modum. Inteſtina hic illic erant livida macula diſtincta; mitto id quod ex narrata diuturna rejectione alimentorum conſequitur, præter ſolitum tenuiora, Craſſa quoque; ſed hæc ad breviores tantum tractus, nec ſine recrementis, ſed perpaucis. At ventriculus inſolita in ſede, & mira longitudine, atque inflexione ſpectaculum nobis præbuit inuſitatum. Incipiens enim unde ſolet (neque enim hic œſophagi quidquam in ventrem deſcenderat) per ſiniſtrum ventris latus recta ad pubis uſque os ſe extendebat, inde autem ſe reflectens ſurſum, ac dextrorſum, in Duodenum inteſtinum deſinebat.

Lati-

Latitudine erat mediocri: nec aliud quam albam quandam, & tenuem quasi pulticulam continebat, alimentorum, ut opinor, quorum partes quædam nonnunquam restitissent, reliquias. Nihilne igitur, inquis, in ventriculo erat argenti vivi? fuisse, credo; sed dum ventriculus dimoveretur, in Duodenum intestinum transiisse. In quo nimirum, paulo ante per injectum vinculum non multo infra pylorum constricto, ad sescunciam repertum est; at nullum in reliquis intestinis, sicut ii quibus inquirendi cura data fuerat, retulerunt. Sed hæc postea. Antea autem cum pylori sedem exterius contrectando, duritiem percepissem; ventriculum aperiendo, pylori annulum videram in duas, tresve non magnas quidem, sed duras, protuberantias quasi divisum. Dura erat etiam ventriculi pars pyloro proxima ad spatium bini transversi digiti, crassioribus factis ibi tunicis, & ad osseam duritiem accedentibus, non tamen revera osseis, neque eam partem coarctantibus, sed quod flexiles minus essent, alimenta in Duodenum intestinum satis compellere non valentibus. Præter hæc, & levem in ventriculi interiore facie livorem, qui ab induratis illis tunicis ad brevem tractum extendebatur, nullum aliud vitium in eo viscere animadverti.

Sanam autem exterius vesicam, & lotii non multum continentem, cum antea in sua sede spectassem, & nonnulla quæ hujus loci non sunt, adnotassem; aperui, sanamque interius pariter comperi, ut annexam quoque urethram. Sed nullam omnino ad orificium, unde hæc incipit, videre potuimus subrotundam protuberantiam, id est Uvulam; cum ubi hæc esse debuisset, lineola illa dumtaxat tenuis in conspectum veniret, quæ, uti solet, in Seminalem carunculam desinebat.

6 Quanquam alias incidisse non memini in septi Transversi ossificationem; cordis tamen illa tanta parvitas, & aliena adeo ab naturæ consuetudine ventriculi sedes meum longe magis animum perculerunt; non facile invenientem rationem qua utramque illarum cum iis conciliarem quæ in vivo tum fuerant, tum defuerant. Nam si ut cæteros musculos, ita cor quoque in macie extrema imminui unquam vidissem; non quærerem certe quomodo ante maciem bajulo robur præstare valuisset. Num igitur quod cor non poterat, supplebant arteriæ? Sed quomodo a corde, omitto ut carne, ita viribus minus valido, at propter parvitatem paucum sanguinem, quem in eas contruderet, habente, urgeri earum parietes satis poterant, ut mox valentius se restituerent, illumque propellerent? Hæc tibi qui ingenio polles, dispicienda libens relinquo, ut illud pariter quod ad istam attinet ventriculi sedem. Nam aut a primordiis, aut a causa repetas, necesse est, quæ ejus visceris attulerit prolapsum, cujus tibi alias (*a*) exempla memoravimus. Sed si hoc alterum malis; defuisse, mirum est, signa quæ novum hunc morbum insolito dolore, aut tumore indicarent homini præsertim minime valetudinario. At si a primordiis usque repetas; non minus esse mirum, intelligis, laborantis ventriculi indicia manifestissima non modo nunquam fuisse, imo quantum viscus id vigeret, ingestam assidue, & digestam non vini solum, sed & ciborum, haud satis a perpaucis dentibus subactorum, tantam copiam ostendisse, donec post febrem illam Tertianam vomitiones primum accessere. Nam quod ejusmodi vivendi norma pylorum denique, & proximam ventriculi partem ita vitiaverit, ut inverti potius ventriculi motus, quam compelli alimenta in Duodenum intestinum debuerint, veri adeo simile est, ut ab illa visceris sede neque ut congenita, neque ut nova deducere vomitus opus sit, qui si a congenita, semper fuissent; si ab nova, non sine hujus recentis mutationis indiciis accessissent. Sed scribere præstat quæ in tertio cadavere adnotaverim.

7. LANARIUS juvenis, aut certe non multo major, cum in Nosocomio triduum, an quatriduum decubuisset, instante jam tempore quo publice Anatome erat inchoanda anno hoc 1760. e vita decesserat. Itaque in Theatrum cadaver illatum est, quod qui aspexerant, præter staturam potius magnam, ex nitida cute, & bono, ut undique videbatur, habitu ad dissectiones idoneum existimaverant. VENTER cum brevi intumuisset, ac vivere cœpisset; quamvis suspicarer quid mali in Lanarii corpore latere posset, nec mox deesset qui certiorem me faceret, hunc alias sanguinem expectorasse; tamen dum melioris cadaveris copia fieret, ventris interea viscera demonstrare aggressus sum: quibus circumfusa quidem urinæ similis aqua, nec pauca, erat; sed vix ullus fœtor, & levis intestinorum livor animadvertebatur. Et sane omentum macrum erat; sed integrum: lien æquo major, nec paulo; sed neque durus, neque laxus: cystis felleæ tunicæ crassæ, & bilis pallidula; sed jecur sanum, & justa magnitudine: mesenterii glandulæ justo crassiores; sed non duræ. Nec in ventriculo, neque in ipsis, quamvis lividulis, ut dixi, intestinis vitii apparuit quidquam. Nam quod Colon in medio ferme suo illo transverso infra ventriculum tractu umbilicum versus descendebat, inde se ad hypochondrium sinistrum reflectens; inter varietates potius hic visum est, quam inter vitia referendum, ut illud certe; quanquam mihi antea non se obtulerat; quod arteria non tenuissima ab sinistra Emulgente ad vesicam usque urinariam ferebatur oblique adeo, ut in hujus posteriorem faciem prope dexteram Seminalem vesiculam se insereret. An vero ad varietates solum spectarent nulli flexus in Splenica arteria, aut sulci quidam pauci, qui per totam anteriorem utriusque renis faciem oblique nullo certo ordine ducebantur, ipse arbitraberis; certe renum structuram, atque substantiam, aliarumque omnium, quæ urinæ causa creatæ sunt, partium sanissimam deprehendi. Neque tamen intra imam vesicam, neque intra supremam urethræ partem videre ego, autem eorum qui plurimi aderant, quisquam potuit quidquam protuberans præter id quod in proximo superiore cadavere dictum est. Sed in hoc Partem ullam aliam demonstrare non perreximus; ad Thoracem enim fuisset transeundum, qui, ut suspicati eramus, & qui antequam tumulo mandaretur, obiter inspicere voluerunt, plane confirmarunt, pulmones continebat fracidos, & putridam, ac grave olentem, ex ipsis effusam, materiam.

8. Cadaver quartum, & quinctum utrumque mulierum fuit, quæ interea obierant in Nosocomio. Sed ex prima quædam tantummodo thoracis, & ventris in Gymnasium allata sunt viscera. Ab ea incipiamus.

9. ANUS ex ascite decesserat. CORDIS substantia erat pallida. Ren sinister minor dextero, & superficie ob leves perpaucos quasi sulcos nonnihil inæquali, nihil tamen intus habuit quod ab naturæ consuetudine discreparet. Dum hæc inspicerem, animadverti, pro una duas inter se proximas, atque adeo contiguas, sed suo tamen singulas orificio præditas ex Aorta existere arterias Cœliacas, duas quoque Spermaticas venas ab sinistro Pampiniformi corpore in lateris ejusdem venam Emulgentem redire, alteramque tum de binis illis arteriis, tum de binis hisce venis esse altera minorem. Sed hæc a variante natura. Illud vero a morbo, quod in fundi uteri cavo exstabat ad latus rotunda, alba, dura, modica excrescentia. Aperta demum vesica urinaria, quæ omnino erat sana, conspexi quidem corpora illa duo quæ ab ureteribus descendunt, inter se non ad angulum, sed per curvum in quod abibant, corpus æque ac ipsa, crassum ac prominens convenire; at quidquam ab hoc mitti ad vesicæ orificium, quod digitum saltem transversum ab eo distabat, videre non potui, multo autem minus subrotundam ullam protuberantiam toto illo intervallo, aut intra urethram exstare.

10. VETULAM alteram pulmonis inflammatio, & ad hanc accedens alvi profluvium confecerant. Hujus cadaver, demptis omnibus, præter uterum, & vesicam urinariam, ventris visceribus, in Theatrum illatum est. THORACIS aperti lateri dex-

(*a*) Epist. 39. n. 14. & seqq. & Epist. 65. n. 15.

dextero inferior pulmonis lobus arcte adhærebat, qui lobus valde amplificatus, & gravis, cum dissectus esset, jecur elixum referebat. Cor quanto in Bajulo (*b*) minus fuerat, tanto ferme in hac muliere majus erat, cujus alioquin statura mediocris. Nec vero erat majus quod ejus cavearum parietes extenuati, distractique conspicerentur, imo erant, si non majori, at justa saltem crassitudine, eorum autem columnæ, lacertique, ut auricularum etiam, crassiores; ut minus mirarer, quod cæteroquin alias vidisse non recordor, Coronarias arterias orificia habere diametro superantia lineas duas Bononienses, & quæ eorum alterius lateri erat proxima, Adiposam puta, ne ipsam quidem minimo esse osculo: in venæ autem Pulmonaris Sinu, præter oscula plura mediocria, orificium patere vix paulo minus, quam fuisse dixi arteriarum Coronariarum, quod cum incidissem, confluere in ipsum vidi venulas duas tresve, sanguinem ex Sinus parietibus reducentes. Ejusmodi cor ventriculos habuit plenos polyposis concretionibus. Magnæ autem arteriæ quantum thorace concludebatur, inspiciens, unum modo locum animadverti ubi interior ejus facies non lævis esset, introrsumque promineret, ibique inter tunicas duritiem osseam, non majus occupantem spatium, quam quod unguis posset digiti pollicis operire. Erat is locus a dextris ubi Aorta finito jam arcu, recta descendere incipiebat. Simul in oculos incurrit quidpiam adnotatione non indignum. Nam inter arterias quæ binæ, & binæ ab Aortæ jam descendentis posteriore pariete ad partitionem usque ejus trunci egrediuntur, pro binis unam aliquando egredi, rarum non est. Verum hic infra arteriarum Intercostalium Inferiorum duo suprema paria, tria proxima desiderabantur, uno ter continenter osculo pro duobus in medio occurrente, eoque non cæteris majori, neque statim, ut sæpius cum unum est, solet, in gemina diviso, imo ad tractum saltem transversi digiti, quantum videlicet depositæ Aortæ adhærens relictum fuerat, in arteriam unicam producto. Sed vicissim diaphragma (quando enim de varietatibus loqui cœpimus, hanc, quamvis non ita raro a nobis quidem & conspectam, & ostensam, nolumus prætermittere) unius vice foraminis pro vena Cava in thoracem transmittenda, duo habuit, tenuissimo quidem interstitio, sed evidentissimo, divisa. Venter denique in iis quæ relictæ in ipso fuerant, infimis Partibus hæc exhibuit adnotanda. Ovarium utrumque, & præsertim dexterum, album, & grandius permulto quam consuevit, & tuberosum, ex tuberibus fiebat, sive ex hydatidibus, quas inter majores erant aliquæ, præ cæteris aqua adeo distentæ, ut altiuscule, si pungeres, prosiliret. Tuba utraque tamen ab illis erat omnino soluta. Uterini fundi interior facies ex rubro nigricabat, nempe a sanguine pluribus locis subsistente, quem si ut exprimeres, digitos exterius utero subjiciebas, præ laxitate facies illa interior lacerabatur. Quæ res, atque altera, a me in eodem cadavere animadversa, & hic pro raritate non reticenda, nempe de duobus nervis (*c*), in quos manu dumtaxat interposita Cruralem Posteriorem ad ventris pelvim usque diviseram, cum alterum, qui paulo erat socio crassior, cultro in duas secundum longitudinem partes discidissem, vas inter ejus fibras, hisque propemodum parallelum, nec procul ab nervi ejusdem axe offendi, sanguine plenum, cujus diameter vasis Bononiensem lineam ferme æquabat; hæ igitur, ut dicere inciperam, duæ res suspicionem incusserant sanguinis, ut in vasis pelvis, & quæ ad hanc pertinent, sic in vesica quoque, & urethra adnexa ea fortasse copia restitantis, ut meæ solitæ officeret perquisitioni. Sed utraque aperta, urethræ quidem internam tunicam a vasculis illis confertis, & secundum longitudinem parallelis totam nigricantem inveni, sed eo magis, quo magis ad imum orificium descendebat suum, quod laxum erat, & laxatam a dextris ejusdem tunicæ particulam, ut in quibusdam aliis vidi mulieribus (*d*), extrorsum prolabi sinebat; urethræ tamen superior pars præter colorem nihil habebat quod Observationi obstaret nostræ, vesica autem ne id quidem. Sanissima enim erat, & corpora illa duo exstantia ostendebat ab ureteribus profecta, & sic satis ad angulum convenientia qui transversi digiti intervallo a vesicæ orificio distabat. Neque autem in hoc intervallo, neque in eo orificio, neque in proxima urethra subrotundum quidquam, & vel leviter protuberans meis, & mecum attente inspectantium oculis se se obtulit, & ut verbo dicam, Uvulæ illius nec vola, nec vestigium fuit.

11. Habes hujus meæ perquisitionis exitum in vesicis quinque repetitæ, quarum nullam morbus, aut urinæ copia, aut injectus aer distenderat, si tertiam excipias, in quam tamen vix tantum aeris immissum fuerat, quantum esset ad ejus ostendendam figuram satis. Nec plura hac hyeme cadavera dissecuimus; sed ex horum aliis alias partes quæ pro minus sanis substituerentur, accepimus, & sic nostris totam complectentibus Rem Anatomicam Exercitationibus hoc quoque anno, qui ab suscepto hoc gravissimo illam tradendi Munere quinctus nobis fuit & quadragesimus, finem haud infeliciter imposuimus.

12. Quod reliquum est, si forte miraris, me in his Litteris consuetudinem minus servasse meam, ad historias videlicet fere singulas aliquid, imo interdum plurima adnotandi, & contra, quas inter dissecandum varietates animadverteram, vix paucas, nec sæpe adeo dissectionibus interjiciendi; quod ad primum attinet, sic habeto, non fecisse, tum quia cito quod pollicitus fueram, mittere placuit, tum quia de plerisque ejusdemmodi jam satis multa tot aliis Epistolis adnotaveram: quod vero ad alterum spectat, non tam fecisse, ne Litterulæ hæ tibi forte viderentur esse breviores, quam quia spes jam incipit me deficere, tantum mihi adhuc vivendi tempus fore, ut seorsum in unum colligam quas omittebam, varietates, & complura item quibus esse locum inter morbidarum Partium descriptiones, identidem negabam, nempe observationibus quibusdam meis, ad Anatomen earundem Partium secundum naturam pertinentibus. Utrumque igitur pro tua humanitate æqui bonique facies, & Valebis.

(*b*) supra, n. 5. (*c*) Vid. Epist. 69. n. 2. (*d*) Epist. 50. n. 51. & Epist. 56. n. 21.

FINIS TOMI SECUNDI.

